KATOLSKI POSOŁ

Ludowy

Časopis

Wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Redaktor: Józef Nowak

Pjećašěsćdźesaty lětnik

W Budyšinje
Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (mějićel: Towarstwo ss. Cyrilla a Methoda)
1927

Dosłowo.

Z Bohom je „Kat. Posoł“ 65. lětnik swojoho žiwjenja skónčił. Kaž to w žiwjenju kóždoho jednotliwoho bywa, tak też w žiwjenju časopisa, kiž ma zajimy a prawa swojich woteběrarjow hajić a škitać. Tak hrožeše našomu „Kat. Posołej“ srjedź lěta nahła a njewočakowana smjerć; wšitcy wobdźělnicy tamnišoho posedźenja předsydstwa w Khrósćicach kónc septembra so wěsće žiwje na to dopominaja. Jednaše so tehdom wo to, hač ma — kaž je dotal stajnje było — budyšski kapłan redaktor wostać, abo hač ma so njewotwisny a na wšě strony swobodny hłowny wjednik našoho organa pytać. Hdyž też kriza cyle hišće přetrata njeje, a jěd hišće cyle z ćěła njeje, móžemy tola dobru nadźiju měć, zo móže so też tudy stara a wěsće też spomožna tradicija wobkhować, a směmy so z prawom nadźijeć, zo „Katolski Posoł“ wostanje, štož je stajnje był, wjednik a radnik, sudnik a khłostař, pohonjeŕ a napominaŕ katolskoho serbskoho ludu, joho służownik, ale zdobom też joho Knjez.

Też lětsa je so „Kat. Posoł“ prócował, swojim zasadam swěrny być a wostać, napinanjow a prócow je też lětsa dosahało. Prěnju połojcu lětnika je nětčiši knjez farař we Sebnicach, Michał Kětan, redigował. Nochcu přileżnosć zakomdźić, też tu jomu so dźakować za wšu nałoženu prócu a pilne njesebite dźěło w tutej nabožno-narodnej winicy za katolske Serbstwo. Pod joho wjednistwom je „Kat. Posoł“ swoje stojnišćo wobkhował a zdźeržał. Też dotalnomu redaktorej na tym zaleži, swěru so prócować, zo dwoji nadawk dopjelni, dwoji wěršk dobudźe, dobry katolski a dobry serbski „Posoł“ zdźeržeć, tak zo pozdźiše generacije a wosebje naše swědomjo nam njeby porokować trjebało, zo běchmy bojazni a lěni pastyrjo swojoho ludu. Stojimy na zakładźe, kaž „Posoł“ w lońšim lětniku jónu pisaše, zo so tutej předmjetaj pola nas dźělić njedatej, a zo z jenym też druhi na kóždy pad padnje.

Njesměm pak też zabyć, dotalnym pilnym sobudźěłaćerjam so dźakować, kotřiž su njesebiće za naš organ dźěłali. Knjez šulski nawjednik Michał Wjerab je njesprócnje pisał rubriku „Z cyrkwje a swěta“, knjez šolastikus Jurij Hejduška je też lětsa cyłe lěto swědomiće korekturu wobstaral a někotre čisła „Posoła“ wudał — w času interregna mjez starym a nowym redaktorom a za čas mojich prózdninow. Kaž w prjedawšich lětach, staj też lětsa knjez farař Jj. Delan a profesor Bryl časopis z dopisami podpjeraloj. „Njeznatomu“ spisaćelej „Pućowanskich dopomnjeńkow“ kermušny dźak! Dźak a wutrobne „Zapłać Knjez“ wšěm druhim njemjenowanym přećelam a sobudźěłaćerjam „Posoła.“ Prošu też wo dalšu podpjeru. A wy wšitcy, kotřiž tute rynčki čitaće, njezabudźće, prózstwu redaktorowu — jeli někak móžno — dopjelnić: Pisajće za swój „Posoł“. Njezabudźće na dopisy z wašich wsow a wjeskow, z wašich swjedźenjow — radostnych a też zrudnych.

Prózstwa mi wostanje na woteběrarjow: Hdyž sće swój „Posoł“ zapłaćili, njemysłće sebi hišće, zo sće swoju winowatosć činili, ale čitajće jón też. Njeprajće, „to redaktora ničo njestara, hač jón čitamy, hdyž nož jón woteběramy a zapłaćimy. Wšak druhe nowiny žane tajke něšto sebi nježdadaja.“ Luby droki čitarjo, wěrju ći, „Posoł“ pak njeje a njesmě być za tebje kaž kóžda druha nowina, wón dyrbi być „Twoja“ nowina. Čitaj też prěni nastawk. Sym so prócował, runje w prěnim nastawku něšto dobre přinjesć po starym hesłu: Bohu k česći — Serbam k spomoženju!

W Budyšinje, na dnju swjatoho Jana, japoštoła a křćenika, 1927.

Kapłan **Józef Nowak,** redaktor.

Wobsah:

Nabožne nastawki a rozpominanja.

Budź khwaleny Jězus Khrystus. Jurij Delan. 1
Swójbne zmyslenjo — žiwjenjo swójby. 9
Nječiń to! 17
Knjez a wotročk. 25
Čitaj wo zaswěćenej swěčcy! 33
Maš pléć pjanku? mj. 41
Wučby Knjeza winicy. —k— 49
Wo posłušnosći a přikładach. 51
Słowo Bože. 57
Bohu bliže! 65
Memento homo — proch a popjeł! —e— 73
Woćehń swoje dźěći k porjadnosći. Monika. 77
K horje Tabor. —r—k. 82
Sputany kral. —o— 89
K swjedźenjej swj. Józefa. 89
Wot Boha zdaleny. B. Š. 97
Hlej na zawodźetu Božu martru na wołtarju! jn. 105
Wy maćerje, dźeń prěnjoho swj. woprawjenja wašich dźěći so bliži. —łc— 113
Žónskich swěra zbudźi prěnju radosć jutrow. 122
Wulki dźeń. 129
Při najswjećišim sakramenće wołtarja je wšitko spodźiwne. P. R. 133
K nam meja přišła młódna . . . o pójmy khwalić knjeni. jn. 141
Wo krótkosći čłowjeskoho žiwjenja a što z njeje za nas sćěhuje. 149, 158
Prědowanjo při poswjećenju khorhowje s. k. młodźencow w Róžeńće. 165
Žónska duša a žiwjenjo. Dr. Šreiber. 170
Njebjesa — naša domizna. P. W. 175
Přińdź swjaty Ducho z hnadu k nam! jn. 183
Swjatkowny duch. 191
„Hlejće bydlenjo Bože mjez čłowjekami!“ —č— 195
Někotre dobre rady starosćiwoho nana na swojoho syna. Claudius. 200
„To je khlěb, kotryž je z njebjes zešoł.“ X. 203
Bóh a młodosć. 213
K swjedźenjej ss. Cyrilla a Methoda. jn. 221
„Dospołniša sprawnosć.“ —a— 229
Mužojo! Tu zesydachu so mužojo, na pjeć tysac po ličbje. 237
Prědowanjo na wšotowarstwowym zlěće w Radworju. Farař Delan. 245
Sće wy bohaći? —y— 253
Domine rex. 257
Žitna a pšeńčna kłóska. 261
Do njebjes abo do hele! 269
Swjećenjo zelow na swj. Mariju. 270
Naša najbóle krawjaca rana. jn. 275
Hladamy samaritanow našeje młodźiny. 283
Boži jandźel za lud. jn. 291
Z cyłej wutrobu! —y— 299
Boža předwidźiwosć. 307
Kedźbuj na sebje samoho. mk. 315
Zbóžny čłowjek, kotryž mje posłucha . . . 323
Sylna bróń. 331
Stary čas — nowy čas. jn. 339
Bože domy w Serbach. 347
I. N. R. S. 355
Za serbske maćerje. J. D. 363
A jomu so smějachu. P. Šołta. 371
Farska wosada ma być serbska farska swójba. 379, 387
Z mróčeli a kurjawy njech so rozjasni zasy swětły dźeń! 395
Njewoblakowana knježna a maćeř. 403
Nadźija — prěnjotne adventske počinstwo 411
Što położiš, ludo serbski, jako swój hodowny dar lětsa Božomu dźěśću do žłobika? jn. 419

Politiske, kulturne a literarne nastawki.

Pestalozzi — krótke słowo k joho smjertnomu wopomnjeću. J. Sł. 60
Pestalozzi abo Don Bosko? 68
Hynek Dostál. Jan Serbin. 125, 144
Ruska — Rom. 210
Ruska cyrkeŵ a Rom. 256, 263
Naréč J. S. bamža Pia XI. na orientalow. 271
Něšto wo Pólskej. 302
Władźisław Stanisław Reymont. 334
Nowy měšniski seminar w Prazy. 356
Wojowanjo wo nowy němskostatny šulski zakoń. 358
Něšto wo wulkej dobroćelcy Karitas. 359
Tachantska kat. wyšša šula w Budyšinje. 374
Socialistiske kulturne wojowanjo w Češkosłowakskej. 381
Zhromadźizna za krajny šulski zakoń. 389
Wotbrónjenjo — wójna. 397

Powědańčka.

Hobr Šprjewnik. 3
Kak nas mać lubować wučeše. 11, 19, 28, 36, 44
Bratr Emmanuel. w. 83
Želne spóznaćo. 91
Z třomi tolerjemi. 99, 124, 135
Njejsym zabyty. P. W. 129
Knjez Belcebub. —i— 130
W nócnym spěšniku. 143, 151
Dobre wotmołwjenjo. Krajan 1871. 173
Wužitk prědowanjow. „ „ 173
Najlubše. „ „ 173
Swjatnica. D. 186
Farař jako stražnik. D. 192
Són bratra Leona. D. 194
Pjećdźesat hriwnow. —ěz— 197
Jutry su nimo. 205
Spodźiwny wobraz. 215, 224, 232
Złamany slub. 271
Róża Tannenbergska. 277, 285, 293, 301, 308, 317, 333, 349, 357, 365, 373, 381, 389, 405, 422
Mały Jakub 428
Kak Jězusdźěćatko swěrnu dźěśćowsku dowěru mytuje. 428

Ze serbskoho žiwjenja.

Hodowna skhadźowanka serb. stud. młodosće. 6
Hłowna zhromadźizna „Domowiny“. 76
Wšitkim serbskim towarstwam mjez Budyšinom a Kamjencom. Delan. 92
Farař Jurij Libš — njeboh'. Delan. 106, 114
Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje. J. Š. 137
Farař Michał Wjesela †. 150
Poswjećenjo khorhowje tow. kat. serb. młodźencow w Róžeńće 158
25lětny jubilej „Jednoty“ w Budyšinje 176
Stawizniski rozhlad „Jednoty“ wot 1902—1927. J. Hejduška. 178
Swjedźeńska rěč k. kapł. Wjacsławka w Róžeńće. 204
Rěč k. Lešawy na hłownej zhromadźiznje Serb. Rat. Dorosta w Baćonju. 208
Redaktorowe božemje. M. Kětan. 215
Hłowna zhromadźizna towarstwa ss. Cyrilla a Methoda 1927. M. Kětan. 230
Wšěm lubym Serbam! (Domowina) 233
Domowina. 240
Do Radworja! 240
Wšoserbski zlět w Radworju. 246
Do Wjelehroda! 248
Hłowna skhadźowanka serb. stud. młodźiny. 255
Zajězd Serbow do Mł. Bolesławy. 257
Procesijón do Wölmsdorfa. 263
Wustajeńca w Młodej Bolesławje. 264
Zlět Serb. Sokoła we Wulkim Ćisku. 277
Europski kongres narodn. mjeńšinow. J. Cyž. 284
Jakub Šewčik — 60 lět. J. S. 294
Što nowy sakski wučbny plan wo serbskej wučbje praji? Hančka. 295
Serbja w Młodej Bolesławje. 295
Lěćny swjedźeń sokołskich jednotow na Worklečanskich łukach. 302
Wulki serbski koncert so bliži. 310
Wulki serbski nazymski koncert. 318
Zhromadźizna předsydstwa tow. ss. Cyrilla a Methoda. 324
Koncert tow. „Lumir“ w Budyšinje. 326
Wupisanjo stipendijow. 327
Sokołski swjedźeń w Budyšinje. 342
Słowo serbskim staršim. Ra. 359
Morawske wučerki w Budyšinje. 367
Župa „Michał Hórnik“. 381
Posmjertna a pomocna pokładnja „Domowiny“. 399
Wo serbskej duchownej knježnje † „Johanje“. 406
Zwjeselace powěsće z klóštra „Porta coeli“ na Morawje. J. Serbin. 413
Wurjadna hłowna zhromadźizna „Domowiny“ Spectator. 423
Sedymdźesaćiny redaktora Marka Smolerja. 423
Krajan tu je. Piše kritiski wuj. 429

Wšelake nastawki.

Na našich česćenych sobustawow. Redakcija „K. P.“ 20

Móžeš-li ze sudnikom na swojoho-runjeća być? Dostojewski-Serbin. 58
Njewěsta wěsta. Kubaš, K. P. 1880. 94
Wočerstwjeńnja za płucakhore žónske „Waldheim“ w Sepicach. 215
Njewjedrowa katastrofa w rańšich Rudnych horach. 240
Za ćežko domapytanych z potepjenjom. 241
Swjatočnosće při jubileju swj. Norberta w Prazy. 249
Njewjedra a zliwki. 249
Wjelehrad. M. W. 255
Južnosłowjenjo w Prazy. 288
Dodawk k 700lětnomu jubilejej w Biskopicach. 319
Zemjerženjo w srjedźnej Europje. 344
Skóncowanjo albanskoho pósłanca. 351
Swjedźeń 60lětnoho wobstaća tow. kat. rjemjeslniskich pomocnikow. 366
Poswjećenjo noweje khorownje „Karolus“ w Zhorjelcu. 391
Skhadźowanka „Raiffeisenskich“ towarstwow. 399

Z cyrkwinskoho žiwjenja a swěta.

Poswjećenjo noweje kapale a swj. firmowanjo w Krimičowje. J. B. 43
Póstny porjad na lěto 1927. 66
Rozšěrjejće dobre knihe! 102
Pastyrski list za šulsku njedźelu. 134
Wotewrjenjo a poswjećenjo nowoho měšniskoho seminara k swj. Pětrej w Smochćicach. 160
Naréč najdost. knjeza biskopa dr. Šreibera w Smochćicach. 167
Dźeń swj. firmowanja w Ralbicach. 197
Serbow Swjatki w Krupcy a Róžeńće 198
Wosadnej jubilejej w Baćonju. 225
Swjedźeń w Hajnicach. 238
Wjelehród. 273
Swjedźeń Wölmsdorfskeje studnički. 279
Rozjasnjenjo biskopskeje wyšnosće w Budyšinje k postajenju fary tachantskeje a N. L. Knjenje. 286
Zhromadźizna w Serbskim Domje. 287
66. zjězd němsk. katolikow w Dortmundże. 304
Serbja w Krupcy. P. W. 310
Dźiw w Konnersreuth. 311
Podawki w Konnersreuće. 343
Antoniusowy dom w Žitawje. 374
Sydom zasadow za Konnersreuth. 375

Pućowanske dopomnjeńki.

I. Rom.

7. Pohanske dopomnjeńki. 19
8. Zhromadźizna před Swjatym Wótcom. 29, 35
9. Cyrkwje w Romje. 45, 52
10. Romske dopomnjeńki na Swjatych. 61
11. Druhe twarby. 69
12. Stwórba a žiwjenjo w srjedźnjej Italskej. 76
13. Wulět do Neapla. 84, 93
14. Kupa Capri. 99, 109, 117
15. Wotkhad z Roma. 131, 145
16. Bjenatki. 154, 161, 172
17. Dompuć. 179, 188
18. Přikhad do Serbow. 198

II. Lourdes.

1. Wot Šprewje hač k Rheinej. 209, 217
2. Straßburg. 226, 234
3. Wot Rheina hač k Seinje. 241
4. Pariz. 250
5. Pariz. Swětne twarby. 258, 266, 274
6. Wot Seiny hač ke Gavje. 281, 289 296, 305
7. Lourdes. Zjewjenja. 328
8. Lourdes. Dźiwy. Cyrkwje. 335, 342
9. Wulět k morjej. 360, 368, 376, 383
10. Wukhod do wokoliny. 392
11. Wot Gavy hač k Rhonje (dompuć). 399
12. Lyon. 407
13. Wot Rhony hač k Rheinej a Šprewi. 414

Basnje.

K Třom Kralam. G. Andricki. 9
Kwasne hrónčko. M. N. 22
Na swjedźenju swj. Hańže. G. A. 27
Kwasne hrónčko. M. N. 30
Mój domčk. Jurij Kumer. 37
Kwasne hrónčko. P. Pjetaš. 54
Memento mori! G. A. 77
Boža lubosć. St. 100
Khryst je dobył, allelu-ja! M. Nawka. 121
Jutrowničku. G. A. 130
Lubozny měsac meja. M. W. 146
Róžeńćanskim młodźencam k 8. róžownikej. M. Domaška. 153
Spěw serbskich młodźencow M. K. 155
Njebjes kralowna. M. K. 163
K Swjatkam. M. K. 191
Šěsćlětna družka. M. N. 201
Młodosć. H. Zejleŕ. 207
Naléćo. H. Zejleŕ. 207
Na Bože Ćěło. G. A. 209
Kwasne hrónčka. M. N. 258
Zdźerž serbski lud! Ćišinski. 329
Mikławšk. Ćišinski. 377
Hody 1927. J. Nowak. 427

Dopisy.

Dopis. 36
Dopis. 78
Dopis z Ralbičanskeje wosady. 110
Zapósłane. 210
Zapósłane. 250
Wotmołwa na „Zapósłane“ w tydź. Posole. 259
Dopis z kraja. 287
Lubi kat. Serbja! 294
Dopis. 392

Stajne rubriki.

Politiski rozhlad. — Z Łužicy a Serbow. Z cyrkwje a swěta. — Wšelčizny. — Towarstwowy powěstnik. — Należnosće našoho towarstwa. — Wične płaćizny.

Christian,

přez Božu miłosć a Japoštołskoho Stoła hnadu

biskop Mišnjanski,

doktor theologije a filosofije,

poskića duchownym a wěriwym biskopstwa postrow a žohnowanjo w Knjezu!

Lubowani wosadni!

Kajnske znamjo nětčišoho časa je bohawotcuzbnjenjo. Tónle bohuwotcuzbnjeny duch prěje Boha a jednorodźenoho Syna Božoho, Jězusa Khrystusa. Wón wustorkuje nabožnistwo a křesćanstwo z privatnoho a zjawnoho žiwjenja.

Wón zjewja so we wšelakich podobach: w podobje hruboho materialisma, zwosebnosćenoho bjezbóžnoho vitalisma a psychisma, hidypołnoho swobodomysleństwa. Tele bohawotcuzbnjenjo wotpokazuje w kóždej swojej podobje křesćansku njedźelu. „Wotstrońmy wšitke swjedźenje Bože w kraju“ (Ps. 73, 8) — to je te hesło, kotrež ma wone z njepřećelemi Boha Knjeza ze wšěch časow zhromadne.

Z boka tutych hibanjow, ale ducy k nim su tamni křesćenjo a katolikojo, do kotrychž je so čerw nabožneje liwkosće dał. Woni drje wobaraja so mócnje před porokom bohawotcuzbnjenja. Woni wobkrućeja: „Wěrimy wšitcy do jenoho Boha, nimamy ničo přećiwo Khrystusej a ničo přećiwo cyrkwi“. Ale jich skutki njewotpowěduja tutym wobkrućenjam. Sobu najjasniši dopokaz za to je jich stojnišćo ke katolskej njedźeli. Z rědka abo ženje njewidźiš jich njedźelu na Božej mši a prědowanju a za blidom Božim. —

Bohužel njeje jich mjez nami mało tajkich liwkich, wotestatych katolikow. Na nich so wobroćam w lětušim pastyrskim lisće, jich napominam we wutrobnej lubosći, zo bychu zasy cyli a połni katolikojo byli, zo bychu ducha bohawotcuzbnjenja, kotryž je w jich dotalnym nabožnoliwkim žadźerženju tčał, wotpołožili a swoju bohuprisłušnosć předewšěm z porjadnym wopytowanjom Božich służbow na njedźelach a swjatych dnjach dopokazowali.

Ale też wšitkim dobrym a horliwym katolikam biskoptswa płaća moje słowa. Dźakuju so jim, zo su so dotal tak zmužiće přećiwo zmoham bohawotcuzbnjenja spjećowali a swoju bohuprisłušnosć kóždu njedźelu a swjaty dźeń w domje Božim, před cyłym swětom, před swojim swědomjom a před bóžskim Zbóžnikom wopokazowali. Jich chcu wobkrućić w swěrnym dopjelnjenju njedźelskeje winowatosće.

Tak płaći moje pastyrske słowo wšitkim katolikam w młodym biskopstwje Mišnjanskim: liwkim a wotestatym runje tak derje kaž horliwym a swěrnym. Jim wšitkim chcu rozłožić **winowatosć a žohnowanjo swjećenja njedźele.**

Njech moje słowa pola was wšitkich, lubowani wosadni, na dobru rolu padnu. Jedna so tola wo jenu z najwažnišich należnosćow spomoženja wašich dušow.

I.

Lubowani wosadni!

1. Zo so človjekojo wot wšědnoho swětnoho dźěła w běhu lěta hdys a hdys wotwobroćichu, zo bychu bóžstwu přisłušnu česć wopokazali, njeje hakle sćěhwk wěstoho Božoho předpisma. Hižo prjedy dyžli Bóh israelskomu ludej kaznju da, na sabaće njedźełać, mějachu ludy swoje Bohu poswjećene dny. Myslacy rozom praješe jim, zo je Bóh, zo je wón naš stworićeŕ a knjez, naš posledni zaměr a wukónc, kotrohož Wysokosć ma so připóznać. Khutne swědomjo pohonješe človjekow, zo bychu po tutych spóznaćach we słowach a skutkach žiwi byli, wosebje za swjatočne česćowanjo Boha wěste dny w měsacu abo w lěće postajili. Tohodla je swjećenjo njedźele w najšěršim zmysłu słowa žadanjo rozoma a swědomja, wuslědk naturskoho póćiwostnoho zakonja.

2. Bóh je přez swój zjewjeny zakoń tute žadanjo bliže rozestajał. Na prěnju tabulu swojich dźesać kazni je wón předpismo stajił: „Wopomń, zo by dźeń sabata swjaty dźeržał“, (Exod. 20, 8).

Wón je tute předpismo z tymile słowami dopokazał: W šesćich dnjach sčini Bóh njebjo a zemju a morjo a wšo, štož we nich je, sedmy dźeń pak wotpočowaše; tohodla požohnowa Knjez dźeń sabata a woswjeći jón" (Exod. 20, 11).

W běhu swojich zjewjenjow na Mójzesa, wot njoho postajenoho wjednika israelskoho luda, přikazuje Bóh swjećenjo sabata přecy zasy: „Rěč k synam israelskim a praj jim: Kedźbujće, zo mój sabat dźeržiće, přetož wón je znamjo mjeze mnu a wami wot splaha k splahej, zo byšće spóznali, zo sym ja Knjez, kiž was swjatosći" (Exod. 31, 13).

Wo žanej z dźesaćich kazni njeměči Knjez we swojim rozrěčenjom z Mójzesom tak husto, kaž wo kazni sabata.

W štyrcytym lěće pućowanja přez pusćinu w nižinach Moabskich wospětowaše a rozkładowaše Mójzes cyły zakoń. Hdyž k wułožowanju dźesać kazni přińdźe, poručeše wón zasy z wosebitej doraznosću swjećenjo sabata (Deut. 5, 2—15). Tu naspomnja wón hišće druhu winu, kotrejež dla je Bóh swjećenjo sabata poručił. — Wón praji: „Wopomń, zo sy też ty w Egyptowskej służowny był, a zo je će Knjez, twój Boh, wottam ze sylnej pjasću a wupřestrjenej ruku wuwjedł. Tohodla je tebi poručił, dźeń sabata dźeržeć" (Deut. 5, 15).

Potajkim dyrbjese swjećenjo sabata po Božej woli być: připóznaćo Boha jako stworićerja njebja a zemje a jako wuswobodźerja z njewólnistwa w Egyptowskej.

Dokelž pak je wopor najwuznamniši wuraz hołdowanja před Božej majestosću, je Bóh w Starym Zakonju za sabat postajił, zo by so předewšěm wopor woprował. Tón so dokonja na te wašnjo, zo buštej nimo k tomu přisłušacych jědźnych a napojnych woporow dwě jenolětnej jehnjeći zarězanej a spalenej a wot swj. blida wotewzate wukładne khlěby z nowymi wuměnjene. Z ničim njepřipóznawa so zawěrno skutkownišo majestosć Boha, joho knježstwo nad žiwjenjom a smjerću, joho wobsedźeńske prawo nade wšitkimi bytosćemi, hač hdyž něšto žiwe a k našomu žiwjenju potrěbne k joho česći bywa zničene.

3. Štož stej rozom a swědomjo ludam hižo we předkřesćanskim času na wutrobu kładł oj, štož je Bóh wuzwolenomu ludej přez třeću kaznju předpisał a z wosebitymi postajenjemi zrjadował, to přiwzachu křesćenjo, přez swojoho Knjeza a mištra rozwučeni, do swojoho nabožnoho žiwjenja, z tym rozdźělom wězo, zo woni njepostajichu sabat, posledni dźeń tydźenja, ale njedźelu, prěni dźeń tydźenja, za swjatočne česćowanjo Boha. Woni možachu swobodnje wolić, přetož wubranjo poslednjoho dnja tydźenja za zjawne čescowanjo Boha běše starozakońske postajenjo. Za křesćanow njepłaćeše wjacy tónle zakoń, ale wola Khrystusowa. Khrystus pak je prěni dźeń tydźenja za swoje zakładne spomožeńske skutki wuzwolił. Njedźelu je Khrystus z mortwych stanył; na tejsamej jutrownej njedźeli je wón japoštołam połnomóc dał hrěchi wodawać; njedźelu, 50 dnjow po jutrach, je wón Ducha Swjatoho póslał a cyrkej założił. Njedźela bě pota kim za Khrystusa přez horjestaco, dokónčenjo joho přeznaturskoho stworjenja, přez założenjo sakramenta pokuty skónčenjo joho wumóžerskoho skutkowanja za nowozakoński lud Boži, přez wulinjenjo Ducha Swjatoho dźeń założenja joho cyrkwje. W tutych podawkach widźachu japoštołojo wolu Khrystusowu wuprajenu, zo dyrbi njedźela za nowozakoński lud Boži tónsamón wuznam měć kaž sabat za Stary Zakoń.

Tak čitamy też w Japoštołskich Skutkach, zo wěriwi w Troas njedźelu k Božim służbam so skkadźowachu, k łamanju khlěba, to je k swjećenju Božeje mšě a dóstaću swj. woprawjenja (Jap. sk. 20, 7). My zhonimy z prěnjoho lista na Korinthskich (16, 2), zo w Korince njedźelu swjatočne Boże służby křesćanow so wotměwachu, na kotrychž so dary k podpjeranju khudych w maćerinej wosadze Jerusalemskej hromadźachu. My słyšimy z prěnjeje apoštolije (staw 65—67) swj. Justina, kotryž wokoło lěta 165 zemrě, zo křesćenjo w Romje njedźele ze swjatočnymi Božimi służbami woswjećichu: Po naspomnjenju tutoho podawka wopisuje Justin tutu njedźelsku swjatočnosć takle: Najpriedy buchu wotrězki z knihi Staroho a Nowoho Zakonja předčitane. Potom ma předstojićeŕ, biskop, prědowanjo wułožujo čitane słowa; na to postanu wšitcy a modla so za wěriwych, nowokřćenych, za wšitkich človjekow cyłoho swěta. Wokošenjo pokoja sćěhuje. Nětko přinjesu so biskopej khlěb, wino a woda jako woporny dar. Biskop wupraji Wótcej cyłoho swěta w mjenje joho Syna a Ducha Swjatoho khwalbu, khławu a dźak za tute dary. Na to přinjesu diakonojo kóždomu z přitomnych wot khlěba, nad kotrymž bu dźakprajenjo, to je přežohnowanska modlitwa, wuprajena, runje tak wot přežohnowanoho wina. Justinus skónča swój wopis ze słowami: „Nic jako wšědny khlěb, też nic jako wšědny napoj dóstawamy my tejle, ale smy wučeni, zo . . . ta cyroba . . . . je mjaso a krej tamnoho Jězusa, kotryž je so mjaso sčinił." W tak mjenowanej „wučbje japoštołow" bywaja křesćenjo napominani, njedźelu so spowědać, Božu mšu słyšeć a woprawjenjo dóstać. Tele pismo je swj. Justinej znate, wone pokhadźa we swojich hłownych dźělach, wosebje w napominanju k swjećenju njedźele, z prěnjoho stotka, z japoštołskoho časa.

Wot časow japoštołow je potajkim njedźela, kotraž so pak prěni, pak wosmy dźeń, mjenuje, stajny wobtydźeński dźeń wotpočinka a swjaty dźeń křesćanstwa, kiž so z čitanjom swjatych pismow, wopowědanjom evangelia, z woprowanjom Božeje mšě, woprawjenjom wěriwych swjeći. — Přez swětne zakonjedawarstwo bu cyrkej w křesćanskich statach we přewjedźenju swojeje njedźelskeje kaznje podpjerana. Započatk sčini kejžor Konstantin Wulki. Wón přikaza lěta 321 swjećenjo njedźele ze statnym zakonjom, wón zakaza nimo dźěła też zjawny wikowanski wobkhod a sudniske jednanja. W tej měrje kaž ze statnoho žiwjenja křesćanski duch so zhubjowaše, sćahny zakonjedawarstwo swoju njedźelu škitacu ruku wróćo. Dźensa widźa mnozy w njedźeli jenož swětny dźeń wotpočinka, přetorhnjenjo dźěła, wot strowotnych a hospodarskich přičinow žadane: na Boha a joho swjatu służbu, človjesku dušu a jeje wěčne spomoženjo njebywa wot zjawnych swětnych mocow při pohódnosćenju njedźele často wjacy dźiwane.

Připóznać so dyrbi, zo artikel 139 němskostatneje wustawy njedźeli a statnje připóznatym swjatym dnjam zakoński škit poskića. Wobžarować pak so dyrbi, zo so tutón škit jenož zawěsća tak daloko, hač su njedźele a statnje připóznate swjate dny „dny wotpočinka a dušinoho wokřewjenja", nic pak też tak daloko hač su wone za bohawěriwych a křesćanskich stećanow dny wosebiteje nabožneje dostojnosće a nabožnych winowatosćow. Też ma so wobžarować, zo „wotpočink a dušine pozběhnjenjo" smě so na njedźelach a statnje připóznatych swjatych dnjach wot mnohich krajanow přez njetrjebawše ćežke dźěła, hrube zawjeselenja, howrjace wustupowanja kazyć, bjez toho, zo by tón přez artikel 139 přilubjeny statnozakoński škit do skutkownosće stupił. Su njeněmske kraje, w kotrychž je njedźelski měr ze strony stata a gmejnow na wjele skutkowniše wašnjo přewjedźeny.

Katolska cyrkej njeje so, njech človjekojo też bóle khabłachu, zamylić dała za swjećenjo njedźele wustupować. Hdy je katolska cyrkej prěnjomu razej kaznju, njedźelu swjećić, wudała, njehodźi so z wěstosću prajić. Wěste je, zo hižo na spočatku štwórtoho lětstotka swjećenjo njedźele jako cyrkwinski zakoń so zjewja. Tak je to wostało hač na dźensniši dźeń. Też w najnowšim cyrkwinym zakonju so swjećenjo njedźele jako kruta winowatosć poruča. W kanonje 1248 cyrkwinskoho zakonika je postajene, zo maja wšitcy wěriwi, kotřiž su k trjebanju rozuma došli, na přikazanych njedźelach a swjatych dnjach Božu mšu (z pobožnosću) słyšeć a ćežkich dźěłow so zdźeržeć.

Što mamy pod ćežkim dźěłom zrozemić, wy wěsće. To su, kaž katechismus praji, „tajke ćežke dźěła, kotrež so wot służownych, dźěłaćerjow a rjemjesłnikow wukonjeja". Tajke dźěła na njedźelach wukonjeć, je jenož potom dowolene, „hdyž duchowna wyšnosć z wosebitych winow dispensěruje abo hdyž wulka nuza to žada" (katechismus). Wopomnić

čenja časow" (Mat. 28, 20). Tak často potajkim hač biskop katolskeje cyrkwje abo jedyn wot njoho swjećeny měšnik při wołtarju słowa přežohnowanja nad khlěbom a winom wupraji, njebywa Khrystus njejenož pod wobličwomaj khlěba a wina přitomny, kaž při poslednjej wječeri, ně wón wukonja zdobom też njekrawne wobnowjenjo a předstajenjo swojoho křižnoho wopora, kaž je wón to też při poslednjej wječeri činił.

Tohodla, mój křesćano, posłuchaj na kaznju cyrkwje, dźi na kóždej njedźeli a swj. dnju do domu Božoho, zo by při Božej mši z pobožnosću přitomny był!

Zjednoć so z Khrystusom, kiž přez swojoho měšnika na wołtarju při přežohnowanju swój křižny wopor wobnowja. Přinjes z Khrystusom njebjeskomu Wótcej wopor česćowanja a překrasnjowanja, dźakprajenja a sebjeposwjećenja. Wotpokućej a čiń dosć z Khrystusom ranjenej majestosći Božej za swoje hrěchi. Proš z Khrystusom njebjeskoho Wótca wo joho hnady a dary. Wobjimaj w duchu štom křiža, wokošej swj. rany Knjezowe, daj na so kapać joho swjatosćacu krej, kotraž z nich čeće, hladaj Zbóžnikej do joho lubowacoho wóčka; hlej, kak stej joho rucy wupřestrjenjej, zo byštej će žohnowałoj.

Tak dyrbi ći Boža mša kóždu njedźelu přileżnosć być, zo by z Khrystusom a přez Khrystusa najwyššoho Boha přisłušnje česćił, khwalił a jomu dźak prajił, jomu wotpokućał a dosćčinił za swoje hrěchi a hrěchi člowjekow, hnady a žohnowanja Khrystusoweje smjerće na křižu na so a druhich dele sćahnył.

Kak mudrje je katolska cyrkej za swjećenjo njedźele runje wopyt Božeje mšě předpisała! Čěłny wotpočink za po tydźeńskim dźěle sprócnoho člowjeka, duchowne pozběhnjenjo za člowjesku dušu pytacu, štož horjeka je, powučenjo křesćana přez předowanjo, natwarjenjo wěriwych přez zhromadne Bože służby njeje prěni zaměr njedźele. Njedźela je wjele bóle na prěnim městnje za to tu, zo swojej winowatosći, Boha a joho jenorodźenoho syna Jězusa Khrystusa a joho Swjatoho Ducha česćić, khwalić a překrasnjeć, dosć činimy. Tohodla bu njedźela wot spočatka swjećena k wopomnjeću na dokonjenjo wumóžeńskoho skutka Jězusa Khrystusa, kiž njedźelu stany wot mortwych, a na założenjo nowoho Božoho kralestwa přez zestup Ducha Swjatoho na swjatkowničcy. Bóh dyrbi tak na křesćanskej njedźeli česćeny być hako tón wuskutkowaŕ noweje stwórby, hako tón wuswobodźeŕ, pomocnik a škitaŕ nowozakońskoho ludu Božoho. Tohodla njemóžemy sebi my, hdyž so swjatych knihi Staroho a Nowoho Zakonja dźeržimy, žaneje njedźele myslić bjez toho, zo bychmy Boha česćili. To so stawa na najnadobniše wašnjo přez woprowanjo Božeje mšě. Přetož w Božej mši přinoša Syn Boži sam njebjeskomu Wótcej wopor česćowanja a khwalby, dźakprajenja, wujednanja a dosćčinjenja; w Božej mši dokonja Khrystus sam přecy zasy swój wumóžeński skutk na křižu. Wěriwa wosada, kotraž je při Božej mši pobožnje přitomna, zhromadźa so wokoło Khrystusa, zo by přez njoho a z nim Boha na najnadobniše wašnjo česćowała a khwaliła.

Potom njech też človjek njedźelu k swojomu prawu přińdźe. Potom njech so jomu z předowanjom swětło a ćopłota k rozswětlenju a powučenju joho duše spožča; potom njech w zhromadnym spěwje k tomu so přiznawa, štož bu w předowanju hako wučba Khrystusowa a zakoń Khrystusowy jomu předpołożene, w Božej mši před joho wóčkom dokonjane, we woprawjenju jomu spožčene.

2. Při poslednjej wječeri wukonja Knjez hišće druhi wulki skutk: Wón wza swoje swjate čěło, poda je japoštołam a praji: „Wzmiće a jězće, to je moje čěło! . . . . Pijće wšitcy z njoho, to je moja krej" (Mat. 26, 26. 28; Mark. 14, 22. 23; 1 Kor. 11, 24). Boža mša, kotruž bě wón runje swjećił, njedyrbješe potajkim jenož woporny skutk, ale też woporna hosćina być: hosćina lubosće, na kotrejž wěriwi woporne čěło a wopornu krej Knjeza wužiwaja, přez to do njoho bywaja zakorjenjeni a mjez sobu w přeznaturskim krejnym přećelstwje zwjazani.

Boža mša je tohodla też woporna hosćina. K jeje dokonjenju słuša nuznje woprawjenjo měšnikowe. Tak daloko hač wón wosadu při wołtarju zastupuje, dóstawa woprawjenjo też wosada z nim. Tola najprjedy jenož na duchowne wašnjo. Je pak přećo cyrkwje, zo wěriwi, kotřiž su při Božej mši přitomni, też woprawdźe Zbóžnika dóstanu. Prěni křesćenjo činjachu to bjez wuwzaća při wšěch Božich mšach, kotrež wopytachu — woni to činjachu wosebje při njedźelskej Božej mši. Nichtó so tu wot swj. woprawjenja njewuzamkny. Kak jara dyrbi so dźiwajo na tutón přikład přeć, zo bychu też w našim času křesćenjo njejenož njedźelsku Božu mšu pobožnje słyšeli, ale na njedźelskej Božej mši budź před njej budź po njej k swj. woprawjenju šli. Potom hakle so hodźi wo połuym sobuswjećenju Božeje mšě rěčeć.

Zasy njepřezpóznawam ćeže, kotrež so kóždonjedźelskomu woprawjenju we wobstojnosćach našeje diaspory napřećo stajeja. Njeje to mały wopor, hdyž dyrbiš njedźelu nać wutroby daloki puć k cyrkwi tam a sem hić, zo by na Božej mši też woprawjenjo dóstać mohł. Ale dowěrjam wašej woporniwosći a lubosći ke Zbóžnikej, lubowani wosadni! Wěm, moje namołwjenjo a napominanjo dosaha, zo bych was a waše dźěći we přecy wjetšej ličbje k njedźelskomu woprawjenju pohnuł.

Tak je Boža mša cyle wot dopomnjeća na křižne ćerpjenjo a křižnu smjerć Knjeza wobknježena. Přežohnowanjo njeje ničo mjeńše hač njekrawne wobnowjenjo a předstajenjo křižnoho wopora, woprawjenjo je jako wužiwanjo wopornoho čěła a woporneje krewje Knjeza tohorunja z mysličku na křiž zwjazane, štož japoštoł ze słowami wupraja: „Hdyžkuli tón khlěb jěźće a tón keluch pijeće, wopowědujeće woprawdnje Knjezowu smjerć, hač wón zasy přińdźe" (1 Kor. 11, 26).

3. Boža mša na njedźeli a swjatym dnju dyrbi tebje zdobom pócćiwosć a woporniwosć wučić. Zasy so stuj w duchu pod křiž. Kedźbuj na wšitko, štož Knjez wosrjedź swojich surowych ćerpjenjow praji a čini.

Daj do swojeje wutroby swěćić přikład joho lubosće k njepřećelam: „Wótče, wodaj jim, přetož njewědźa, što činja" (Luk. 23, 24).

Słyš słowo joho smilnosće a lubosće k hrěšnikam: „Dźensa budźeš hišće ze mnu w paradizu" (Luk. 23, 43).

Zhrěj so na joho hnujacej lubosći k dźěćom a přećelam: „Žónska, hlej tu swojoho syna, syno, hlej tu swoju mać" (Jan. 19, 28).

Začuj, kak joho wutroba lačni za spomoženjom njesmjertnych dušow, też za twojej dušu: „Lačnju" (Jan. 19, 28).

Wustróžany słyšiš ty joho bolostny křik, kiž so z joho wutroby nad bohawopušćenosću wudobywa: „Mój Božo, mój Božo čohodla sy mje wopušćił?" (Mat. 27, 46). Kak žehli so joho wutroba ze žadosću za Bohom! Kak pokući wón za bohawotcuzbnjenjo člowjekow! Chcemy so k njomu dźeržeć, zo njebychmy ženje puče šli, kotrež wot Boha wotwjeduja.

„Dokonjane je" (Jan. 19, 30) woła Knjez do dalokeje stwórby Božeje: dopjelnjej też ty přecy swjatu wolu Božu, posylnjej so w česćownosći před Božim zakonjom, w stajnym zwjazku z Bohom, Khrystusom a cyrkwju, zo by też ty na wječoru swojoho žiwjenja prajić mohł: dokonjane, je, o Božo, kaž bě ty to mi nawdał.

Hišće junu wotewri Knjez swój hort, z wótrym hłosom woła wón: „Wótče, do twojeju rukow poručam swojoho ducha (Luk. 23, 46). Kak ryje so tute słowo hłuboko ći do duše! Zo by tola přecy tak žiwy był, zo sy swěrne dźěćo Bože a móžeš swojomu Bohu z połny prawom Wótče rěkać! Zo by tak žiwy był, zo móžeš w smjertnej hodźinje połny pokoja a wjesołosće swoju dušu do rukow njebjeskoho Wótca přepodać.

To je tón Knjezowy nadobny přikład pócćiwosće na křižu. Hdyž wón w Božej mši swój křižny wopor wobnowja, wopruje wón njebjeskomu Wótcej tesame zmy-

so ma, zo „njejenož ći hrěša, kotřiž sami ćežke dźěła njedźelu dokonjeja, ale też ći, kotřiž wot swojich poddatych njedźelu bjez nuzy ćežke dźěła žadaja abo jim wukonjeć dowoleja“ (katechismus). Na pohóršk, kotryž so dawa, hdyž dźeń Knjezowy z ćežkimi dźěłami zjawnje wonjeswjećić dawamy, budź doraznje dopomnjene.

Hišće bóle bywa njedźela wonječesćena přez duchowne wotročske dźěło. To je hrěch; přetož „štóž hrěši“, praji Khrystus (Jan. 8, 34), „je wotročk hrěcha“. Kak jara wuwabuja potajkim ći hněw Boži, kotřiž njedźelu wonjeswjećeja“ z pohóršnymi rozpušćenosćemi, njepoměrnym pićom, njemdrym hraćom a hrěšnymi zawjeselenjemi“ (katechismus). Bohužel su mnohe woršty našoho ludu hižo tak daloko přišle, zo njedźelu njejenož Bože służby njewopytuja, ale bóle hrěša dyžli na kajkimžkuli dnju tydźenja. Za nich njeje prěni dźeń tydźenja dźeń Boži, ale dźeń djaboła; nic swjaty dźeń, ale dźeń hrěchow; nic dźeń pokoja za dušu, ale dźeń, hdźež maja jara nuzne wšelakorym požadosćam swojeje hrěšneje wutroby służić.

Z Khrystusom a swjatej cyrkwju napominam was, lubowani wosadni, zdalujće so tohole bjezbóžnoho počinjenja. Dźeržće swědomiće cyrkwinsku kaznju na njedźelach a swjatych dnjach.

Kak často sym wam při swojich wopytach we wašich wosadach tole na wutrobu kładł! Kak často pak dyrbju njedźiwajcy toho nazhonić, kak za někotrych najmjeńša přičina hižo dosaha, zo bychu z Božeje mšě wuwostali. Kak prózdne su w někotrych wosadach při njedźelskich Božich służbach ławki za dźěći postajene! Wy starši, pomysłće sebi na zamołwjenje, kotrež na so bjerjeće, hdyž swoje šulske dźěći njedźelu do Božoho domu njesćeleće, hdyž je wotdźeržujeće wot bóžskoho přećela jich dušow! Njesłyšiće hłós Knjezowy: „Dajće dźěćatkam ke mni přińć a njewobarajće jim, přetož tajkich je njebjeske kralestwo“. Nic zrědka wuhotuja so njedźiwajo cyrkwinoho wotradźenja sobotu wječor skhadźowanja, kwasy, reje a zawjeselenja, runježli wšitcy derje wědźa abo tola wědźeć dyrbjeli, zo přez to mnozy wobdźělnicy bywaja zawjedźeni, njedźelu cyrkej na bok wostajić! Přecy zasy prašam so mje: Njepłaći dha za mnohich katolikow autorita cyrkwje ničo wjacy? Cyrkej napomina a wopřisahuje, cyrkej připoruča a wuwjazuje, a tak mnohe jeje dźěći nječinja sebi z toho ničo, jako by wona jim ničo prajić njeměła. Ale njeje dha Khrystus prajił: „Štóž cyrkej njesłyši, budź tebi kaž pohan a zjawny hrěšnik“ (Mat. 18, 17)? Njeje Khrystus wjećham cyrkwje, Pětrej a druhim japoštołam a jich naslědnikam, bamžej a biskopam, prajił: „Kaž je mje Wótc pósłał, tak sćelu ja was“ (Jan 21, 11)? Bóh Wótc a joho jednorodźeny syn Jězus Khrystus staj to potajkim, kotrajž před was stupitaj a posłušnosć wot was žadataj, hdyž cyrkej was k swjećenju njedźele napomina Tu njepłaća žane wuzamołwjenja a prózdne wuréče: Bóh réči přez cyrkej, štó by sebi zwažił, bóžskej kazni so přećiwjeć! Tymsamym japoštołam a jich naslědnikam, wjećham cyrkwje, je Khrystus na dnju swojoho donjebjesstpéća rozkaz dał: „Dźiće a wučće wšitke ludy . . . a wučće je wšitko dźeržeć, štož sym wam přikazał, a hlej ja sym z wami hač do skónčenja swěta“ (Mat. 28, 19. 20). Tak stoji Khrystus potajkim hač do kónca swěta za cyrkwju, hdyž nam wona wašnjo předpisuje, kak mamy powšitkownomu naturskozakońskomu a bóžskomu žadanju dosćčinić, Boha zjawnje česćić.

Zo bychu tola wšitcy katolikojo tute zwiski mjez cyrkwinskej kaznju swjećenja njedźele a wolu Božej spóznali! Njech ženje w nabožnej liwkosći khutnosć a krutosć swjećenja njedźele njezapomnja!

Wěm drje derje, zo so porjadnomu wopytowanju Božich służbow na njedźelach a swjatych dnjach runje w diasporje někotrežkuli zadźěwki napřećo stajeja. Su tute ćeže tak wulke, zo je njemóžne, dom Boži na njedźelach wopytać a Božu mšu słyšeć, tak mataj Bóh a cyrkej smilnosć: Katolik je za tute jednotliwe pady wuzamołwjeny. Tola też tu płaći sada, zo su ćeže tu, zo bychmy je přewinyli, a, hdźež je dobra wola, so też wupuć namaka.

Ze spodobanjom budże Bóh přecy na tych spohladować, kotřiž njedźelsku kaznju cyrkwje joho Syna dopjelnjeja. Přetož takle réka slubjenjo Knjezowe: „Dźeržće mój dźeń . . . a ja postaju we wašej srjedźiznje moje bydlenjo a moja duša was njezaćisnje. Ja budu mjez wami khodźić a budu waš Bóh a wy budźeće mój lud“ (Lev. 26, 2. 11. 12).

II.

Lubowani wosadni!

Na kóždym dopjelnjenju winowatosće wotpočuje Bože žohnowanjo. Přetož Bóh njeje nam swoje kaznje napołožił, zo by nas wobćežował, ale nas wozbožił. Wězo je za nas wobkedźbowanjo Božich kazni po wobeńdźenym prěnim hrěše z woporami a sebjepřewinjenjemi zjednoćene. Ale z tutymi woporami a sebjepřewinjenjemi je Bóh znutřkowny tróšt a znutřkowne znadobnjenjo zjednoćił, zo bych ani njeréčał wo přidobywanju na Božej lubosći a myće Božim, kotrež my z woporami a sebjepřewinjenjom kaznje Bože dopjelnjejcy na sebi nazhonimy. „Štóž moje kaznje ma, a je dźerži, tón je, kiž mje lubuje“ (Jan. 14, 21). „Jeli mję lubujeće, tak dźeržće moje kaznje“ (Jan. 14, 15). „Štóž wolu mojoho Wótca čini, kiž w njebjesach je, tón póńdźe do njebjeskoho kralestwa“ (Mat. 7, 21).

Tak čehnje też dopjelnjenjo njedźelskeje kaznje Bože žohnowanjo na nas dele. Njecham tu réčeć wo myće, kotrež swjećenjo njedźele nam pola Boha wunjese, tak daloko hač je wone, powšitkownje posudźene, dobry, bohuspodobny skutk. Bóh je „tym, kotřiž joho pytaja, mytowař“, praji japoštoł w lisće na Hebrejskich (Hebr. 11, 6). Chcu pak pokazać na žohnowanjo, kotrež nam swjećenjo njedźele přinjese, tak daloko hač wone w pobožnym słyšenju Božeje mšě a přědowanja a w dóstawanju swj. woprawjenja wobstoji.

1. Božu mšu je Khrystus założił jako njekrawne předstajenjo swojoho křižnoho wopora. Wěmy to wot njoho samoho. Přetož što wón činješe a praješe při poslednjej wječeri?

Tam přewobroći wón ze swojim wšohomócnym słowom khlěb do swojoho swjatoho ćěła a wino do swojeje swjateje krewje. Z tutym přežohnowanjom zdokonja wón tam zdobom woporny skutk. Přetož wón praji: „To je moje ćeło, kotrež so za was podawa . . . . to je keluch, nowy zakoń w mojej krewi, kotraž so za was přeliwa“ (Luk. 22, 19. 20). Wón njepraji, to je moje ćeło, kotrež budże za was podate, to je moja krej, kotraž budże za was přelata, ale: To je moje ćeło, kotrež w tutym wokomiku, hdyž je ze swojim wšohomócnym słowom pod wobličwom khlěba přitomne činju, za was so podawa; to je moja krej, kotraž w tym wokomiku, hdyž přez moje wšohomócne słowo w tutym keluchu přitomna bywa, za was so přeliwa — k wodaću hrěchow. Štož je Khrystus dźeń pozdźišo na křižu krawnje činił, to je wón při poslednjej wječeri dźeń prjedy njekrawnje dokonjał: woprujo swoje ćeło a swoju krej k wodawanju hrěchow a swjatosćenju človjekow, k wujednanju a překrasnjenju Boha. Wobej wopornej skutkaj při poslednjej wječeri a na křižu je wón znutřkownje mjez sobu zwjazał.

Khrystus je japoštołam tehdy zdobom poručił, tosame. štož bě wón před jich wočemi činił, w joho mocy też činić: „Čińće to k mojomu wopomnjeću“ (Luk. 11, 19; 1 Kor. 11, 24. 15). To ma so po swědčenju japoštoła ludow w 1. lisće na Korinthskich stać, „hač do zasopřikhada Knjeza“ (na sudnym dnju) (1 Kor. 11, 26), potajkim hač do kónca swěta. Potajkim je wot japoštołow tale móc na naslědnikow japoštołow, na biskopow katolskeje cyrkwje, přešła. Jasnje je dźěn też Knjez na dnju swojoho do-njebjes-stpéća swojim japoštołam prajił, zo budże wón z nimi we wukonjenju wšitkich wot njoho jim spožčenych mocow „hač do skón-

činimy, dyrbi bohuwotcuzbnjeny swět spóznać, zo njepřisłušamy k njomu, ale Bohu, Khrystusej a cyrkwi.

„Bóh wšeje miłosće pak, kiž nas powoła k swojej wěčnej krasnosći w Khrystusu Jězusu, wón . . . nas zdokonja, posylni a wobkrući. Jomu krasnosć a knježstwo wěki na wěki. Amen.“ (1. Pětr 5, 10, 11.)

Požohnuj was wšohomócny Bóh † Wótc † Syn a † Duch Swjaty. Amen.

W **Budyšinje,** na pjatku wutroby Jězusoweje, 4. małoho rózka 1927.

Christian, biskop Mišnjanski.

Předstojacy pastyrski list ma so po dwěmaj dźělomaj z klětki město prědowanja čitać a to njedźelu Quinquagesima (27. mał. rózka) prěni dźěl (č. I) z dobom z póstnym porjadom; prěnju njedźelu pósta druhi dźěl (č. II).

Póstny porjad je samsny kaž loni a móže so wot ordinariatskeje kencle wotewzać a wěriwym předawać. Wón je też w Bennowej protycy (str. 39 sć.) wotćišćany.

Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. Tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje.

Zhromadny pastyŕski list přećiwo alkoholismej.

Ma so čitać 26. junija.

Lubowani wosadni!

W knizy mudrosće dawa wot Boha rozswětleny wučeŕ člowjestwa bjezbóžnym w jich zaslepjenej złósći takle rěčeć: „Kaž překhod sćina je naš čas, a po našim skónčenju njeje nawróta, dokelž je zazyglowane a nichtó so njewróći. Tohodla pójće a wužiwajmy kubła, kotrež tu su, a wutrjebajmy z khwatkom stworjene, doniž smy młodźi. My chcemy drohotne wino a žałby do syta wužiwać a njechamy sebi kćěw časa tłochnyć dać. Chcemy so z różemi wobwěncować, prjedy dyžli zwjadnu. Žadyn z nas njech prózdny njewuńdźe při našim hosćinowanju, wšudźom chcemy znamjenja wjesołosće zawostajić; přetož to je naš podźěl, to je naše zbožo.“ (Mudr. 2, 5—9.)

Kaž słowa, z našoho časa rěčane, zdadźa so nam tute słowa tuswětnoho žiwjeńskoho nahlada być. Cyle swětnje złożene zmyslenjo člowjekow našoho časa zawjera so khutnym mysličkam a pyta swoje spokojenjo jenož we wužiwanju. Cyle zrozemliwje; přetož štóž jenož do tutoho swěta wěri, chce też jenož tutomu swětej žiwy być. Wotuća pak tola junu khutniše začuća w joho wutrobje, potom pyta je khwatnje pohłušić z njemdrymi zawjeselenjemi.

Čim bóle na jednej stronje nuza rosće a milijóny do khudoby a hubjenstwa storka, ćim bóle přiběra na druhej stronje ličba městnosćow zawjeselenjow, na kotrychž so wšědnje njekrasne pjenjezy rozmjetuja.

Knježićeŕ w tutych dźiwich zawjeselenjach je alkohol. Njeličene tysacy podawaja so jomu bjeze wšoho přemyslenja. Ludowe swjedźenje, towaŕstwowske předstajenja, swójbne swjatočnosće, haj samo te jednore njedźelske wokŕewjenja stoja pod joho wliwom a skónčeja často w hroznych přeńdźenjach. Njeličeni mužojo a młodźency, haj samo žony a knježny, podawaja so też bjez swjedźeńskoho nastorka, nic zrědka w ćichim, nakhilnosći njepoměrnoho wužiwanja wopojow a dadźa tomu so na strašnu přiwučenosć wotrosć.

Ze wšěch dźělow našeje wótčiny a ze wšěch worštow našoho luda množa so skórźby na stajnje přiběrace znjewužiwanjo alkohola. W poslednim času su statistiske přehlady wo rozšěrjenju alkoholisma wozjewjene byłe, kotrež runjewon nastróžeja, a to ćim bóle při samo wot so wotućacej mysličcy na hobrsku nuzu, kotruž alkoholowa lijeńca wšědnje zawinuje. Na tute hobrske hubjenswo pokazuja bliže rozprawy dobroćelskich, strowotnych a młodosćinskich hamtow, khorownjow, błudnicow a khłostaŕnjow, zastaraŕnjow a hojeŕnjow za pičkow. Lětnje so za alkoholowe napoje połpjata miliardy hriwnow wudawa, nimo toho přez dwě miliardźe za khorownje a jastwa, zo bychu wopory alkoholisma byłe zastarane. Tuta suma wo poł sydma miliardźe dopokazuje lěpje hač wšitke dołhe wułożowanja, kak dźiwje jědojta rostlina alkoholisma šuska.

Dźiwajo na hobrsku wulkosć horja njepoměrnosće spóznawamy my za swoju swjatu a ćežku winowatosć, zo bychmy khutne zhromadne pastyŕske słowo wo škódnosći tutoho njepočinka k wam poŕěčeli a was doraznje dopomnili na kaznju sebjezapřeća a wotrjeknjenja, kotruž je Khrystus swojim wučownikam dał a kotraž ma też dźensa hišće swoju płaćiwosć.

Naše pastyŕske słowo njepłaći jenož tym, kotrychž pičkow mjenujemy, kotřiž bjez rozoma pjeni w zjawnosći napaduja, ale też tym, kotřiž w polěpšenej fórmje, budź w towaŕšnym wobkhadźe abo w ćichim, alkoholowym wužiwanjam přiwučenje so podawaja; wone płaći też tamnym, kotřiž na městnje alkohola hišće sylniše wopojeńske srědki, kaž praeparaty z opia, morphium, kokain abo druhe wopojeńske jědy k spokojenju swojeje požadliwosće trjebaja.

Wšitcy pak njech su přeswědčeni, zo njeje wotpohlad, starosćow-połnym człowjekam našoho časa jedne z rědkich wjeselow žiwjenja zničić, tute napominanjo napisał, ale horca starosć wo naš lud a kóždoho jednotliwoho z luda, starosć wosebje wo njesmjertne duše. Zdobom pak chcemy přez napominanjo před njewužitnym trjebanjom wopojow wam wóčko wotewrić za wěrne kužoły wjesela, kotrež móža žiwjenjo wam słónčne sčinić, bjez toho, zo bychu winu abo khłostanjo w sebi měłe.

Lubowani wosadni!

Što dha to je, štož człowjekow, druhdy njedźiwajo zrudnych nazhonjenjow, přecy zasy k njepoměrnosći w piću zawjedźe? Z krótka zemrěty biskup z Keppler praji we swojej rjanej knizy wo wjesołosći, zo je alkohol strašny jebak přez dwoje zełžane lubjenjo: zo wón mjenujcy ćežu a starosć žiwjenja wotewozmje a zo zamóže sylnosć a wjesołosć žiwjenju přinjesć.“ Alkohol je pječa tón wulki wuswobodźeŕ ze starosćow, kotryž nas přez ćěmnu nuzu wšědnoho žiwjenja přewjedźe a čini, zo ju znajmjeńša na něšto hodźinow zabudźemy. Při tym powołaja so někotři też z khwilemi na swj. Pismo, kotrež w knizy psalmow praji, zo je Bóh wino stworił, „zo by człowjesku wutrobu zwjeselił“ (Ps. 103, 15). Wězo njeje poměrne wužiwanjo kaž pola wšitkich zeńskich kubłow hrěch; zawěsće njebě hewak Jězus na kwasu w Kana wodu do wina přewobroćił.

Ale hdyž dyrbi alkohol łamaŕ našich starosćow być, zwostanje to přecy při poměrnym wužiwanju? Njepyta a njecha dha člowjek wěste wopojenjo, zo by přez nje zabyć mohł? Runje w tym leži wulki strach njepřisłušnoho wužiwanja wopojow, zo wone haći a ničа naše ćělne a duchowne mocy a přez to ke škódnym ćělnym a dušinym sćěhwkam wjedźe, kotrež njejenož pička ale też joho wokolnosć potrjechuja. Tak alkohol starosće njełama, ale bywa z přičinu nowych starosćow a złoho wukónca.

Człowjek je stworjenjo Bože. Wón bu jako króna stwórby wot Boha k tomu postajeny, zo by druhe stworjenja swěta k swojej służbje trjebał a to přez to, zo by sebi je podćisnył (Gen. 1, 28). Zdźerži pak pičk knježstwo nad

stworjenjemi we swojej rucy? Wón čini so k njewólnikej alkohola, wón bywa wot njoho z rjećazami swojeje požadliwosće putany, kotrež wón w krótkej khwili wužiwanja njećuje, kotrež pak joho w druhim času ćim hórje tłóča. Haj, z bolosću a hańbu začuwa też pičk hišće, kak hłuboko je padnył a spohladuje bjez nadźije ze zawidźenjom k tamnym, kotříž su sebi we wjesołym sebjezapręću swobodu a samostatnosć napřeću wabjenjam škódnych wužiwanjow wobkhowali.

Bóh je človjekej ćěło a dušu dał. Človjeske ćěło je wumjełske dźěło wosebitoho raza. Ale runje tohodla je wone napřeću hrubym zasahowanjam ćim čućiwiše. Njepokazuje so hižo škódny wliw alkohola po poměrnym wužiwanju? Kak hakle po wužiwanju w přezmérje? Njećuje pičk te womorjace sćěhwki we swojich stawach? Na ranjo po přepitej nocy je lubosć a khmanosć k dźěłu zwjetša słaba, organismus zajědojćeny. To je dopokaza dosć za to, zo we alkoholu jěd tči, kotryž je, w přezmérje wužiwany, hižo často smjerć zawinował. Mudry w Starym Zakonju ma prawje, hdyž praji: „Njehladaj wina, hdyž so čerwjenje błyšći a zyboli w nopachu. Na kóncu kusnje wone kaž had a wuplusnje jěd, kaž basilisk“ (Přisł. 23, 31. 32). Kak mnohi je přez swoju nakhilnosć k piću swoje žiwjenjo dočasnje přikrótšił, je we wopiłosći do njezboža přišoł abo je sebi přez swoju njepoměrnosć kiprosć a słabosć zawinował.

Hladajće jenož, kak so wone wleku, te človjeske rozpadanki (ruiny), bjez mocy a zepjery, woprawdźite zwohidźenja wot Boha stworjeneje človjeskeje podoby! Njech su někotre njeskóncujomne natury, kotrež móža swojomu ćěłu wěstu bjezměrnosć přicpiwać, pawidłownje to tak njeje. Z prawom praji tohodla mudry Sirach: „Njepoměrnosće dla su hižo mnozy wumrěli; štóž pak je poměrny, tón podłěša swoje žiwjenjo“ (Sir. 37, 34).

Drohotniše hač ćěło človjeka je joho duša. Wona je podobnosć Boža. Samotnosće stworićerja spóznajemy zasy w naturskich darach rozoma a swobodneje wole. Štóž so z alkoholom abo druhimi wopojeńskimi srědkami wopoja, tón tute mocy swojeje duše na wotpočink sćele. Hdyž su joho zmysły womróčene, wotkhadźa jomu móžnosć jasnoho myslenja, druhdy samo rozomnoho rěčenja. Wobłudnjenym runja, kotříž su we trjebanju swojoho rozoma zadźěwani, rěča a činja wopiłcy. Kak mnohi pak je přez tute stajnje znjewužiwanjo swojoho rozoma samo do duchownoho zaćěmnjenja zapadnył! „Wino a wopiłstwo rubitej rozom“ (Osee 4, 11).

Druha samotnosć podobnosće človjeskeje duše z Bohom je swoboda jeje wole. Wona pozběhuje človjeka nad druhe zemske stworjenja, kotrež swojim nakhilnosćam a naturskim zakonjam slepje posłuchaja. Štóž so wopije, swléka so tuteje swobody, njewě wjacy, što čini, bywa njekhmany swoje činjenjo zamołwjeć. Też tu wjeći so stajnje wupřehnjenjo překładźaceje wole přez słabosć wole a wotkhadźenjo energije. Pičk njemóže so wjacy zhrabać k porjadnomu dźěłu; haj zwjetša pobrachuje tomu, kiž škódnosć swojeje požadliwosće spóznawa, znutřkowna móc k nakazanju.

Tak spadnje knjez stwórby přez samsnu winu pod stworjenja, nad kotrymiž dyrbi stać. Podobnosć Boža bywa přez pjanosć zacpěćiša dyžli zwěrjo, kotrež joho naturske nakhilnosće njewědomnje před tym wukhowaja, zo by něšto činiło, štož je škódne. Njedyrbjeli my profeće laiasej prawje dać měć, hdyž wón wospět swoje běda! přiwoła tamnym „kotříž rano stanu, zo bychu so wopiłstwu podali a pozdźe hač do wječora pija, doniž so wot wina njepyrja“ (5, 11), abo tamnym, „kotříž su rjekojo w piću a zmužići ludźo w měšenju wopojeńskich napojow (5. 22). A hdyž hižo pjany muž wobraz wohidnoho sebjewonješćesćenja poskića, potom je wosebje, kaž mudry Sirach praji, „wulki pohóršk pjana žónska, kotraž swoju njehańbićiwosć zakryć njemóže“ (Sir. 26, 11).

Lubowani wosadni!

Človjek njeje jenož naturska podobnosć Boža; wón wobsedźa też, kaž dołho je w stawje hnady, přeznatursku podobnosć Božu, wužiwa lubosć a spodobanjo Boże, je dźěćo Boże a herba njebjes. Kak stoji to k tutej wysokej dostojnosći, hdyž jeje wobsedźeŕ so poniža na njewólnika wužiwanskoho srědka, hdyž wón, město zo by na prócowanju wo jomu přilubjene njebjeske zbožo swoje wjeselo měł, w nizkim wšědnym wužiwanju so zhubja? Móžeš so tu dźiwać, hdyž přez to joho „wot młodosće k złomu nakhilena wutroba“ hišće bóle hrěchej so wotewrja? — Cyrkej je njepoměrnosć k tym hłownym hrěcham přiličiła, dokelž je žórło mnohich hrěchow. Swj. japoštoł Pawoł mjenuje tych, „kotrychž Bóh je jich brjuch“, njepřećelow křiža Khrystusowoho (Phil. 3, 19). Človjekojo njewobmjezowanoho wužiwanja nimaja žane zrozemjenjo wjacy za přeznaturske wěcy. Duch modlenja wusnje. W pjanosći njehodźa so pobožne wječorne paćerje spěwać; po přepitej nocy njemóže zaćěmnjena hłowa rańši paćer so modlić. Sobotny wječor, w piću přečinjeny, ma často tón sćěhwk, zo so njedźelska Boža mša zakomdźi a dźeń Knjezowy ze swojim wotpočinkom bywa za někotrohožkuli z přičinu, zo jón k dnjej hrěšenja čini. Hdźež pak je duch modlenja wotemrěł, hdźež wopyt Božich służbow a dóstawanjo swj. sakramentow so zakomdźa, tam njenamaka hnada žaneje płódneje pódy wjacy.

K tomu přidruža so hišće druha škoda. Hižo wučeŕ mudrosće w Starym Zakonju dopomina pička hrožo na to, zo joho wóčko ze žadosću za cuzymi žonami hlada a joho huba njemudre rěči (Přisł. 23. 33.) Hdyž zmysły a wola człowjeka pod wliwom alkohola stoja, potom hiba so zmysłojtosć a ma začućo, jako by wuswobodźena była wot wšoho wuwjazanja khutneje zmyslenosće a skrućeneje wole. Z pjanosće někotryžkuli hrěch njećistoty pokhadźa, kotryž ženje njebě so při jasnym rozomje stał. Nizke požadanja wotućeja, hdyž duch spi; wone wuskutkuja so w njepřistojnych rěčach; hrěšne nakhilnosće stawaja a přejara často sćěhuje potom też hrěšny skutk. Kak woprawnjene je tola napominanjo japoštoła ludow: „Njewopojejće so z winom, w čimž njećistota leži, ale budźće połni Ducha Swjatoho“. (Eph. 5, 18.).

Pjany człowjek zhubi knježstwo nad sobu samym, wosebje nad jazykom. Wón rěči hrube, wužadowace rěče, zakliwanja, ranjenja a hanjenja. Přez to nastawa zwada a rozkora, často puki, ranjenjo a zabiwanjo. Z prawom so tohodla w knizy přisłowow (20,1) wopojeński napoj mjenuje hanjeŕ a njeplech. Kak často je so stało, zo bu człowjeska duša w pjanosći z tutoho žiwjenja wotwołana! Kak strašne to wotućenjo z wopojenosće před sudnym stołom Božim! Tohodla praji Zbóžnik: „Hladajće so, zo waše wutroby njebychu wobćeżene byłe wot wožrałstwa, wopiłstwa a starosćow tohole žiwjenja a tamón dźeń was njeby nahle překwapił.“ (Luk. 20, 34.).

Człowjek je skónčnje staw człowjeskoho towarstwa. Jako tajki ma wón najprjedy winowatosće přećiwo swojej swójbje. Móže pičk wo sebi prajić, zo wón je dopjelnja? Trjebaš jenož pohladać na běbne postawy žonow, na z hłodom błęde wobliča dźěći pičkow a maš wotwołwu. Štož je k zežiwjenju swójby trěbne, nosy so do korčmy a swójbni dyrbja tradać. „Njewobdźěl so při hosćinach pičkow“, napomina swj. Pismo, „přetož do pića so dać a hosćiny wuhotować, čini će khudoho, a zaspanosć drasći was do hadrow“ (Přisł. 23, 20. 21). Wbohe dźěći pičkow! Doma njenamakaja žane zbožowne swójbne žiwjenjo, zwonka dyrbja so zapitoho nana hańbować. Kak njeskónčnje ćežko bywa jim dopjelnjenjo šiwórteje kaznje! Kak často poduša so přez špatny přikład nana a maćerje w nježnych dźěsćowskich wutrobach wšitke spočatki dobroho! Dźěći pičkow bywaja často złóstnicy. K tomu přińdźe, zo přez njewobeńdźomne zakonje herbskoho přenjesenja so dźěćom wopiłych staršich často ćělna kiprosć, duchowna słabosć, nakhilnosć k njepóćiwosćam jako za-

hubne herbstwo sobu da. Kak sudźi swj. Pismo wo tajkich staršich? „Hdyž nĕchtó so wo swojich, wosebje domjacych, njestara, tón je wĕru zapřěł a je hórši dyžli njewĕriwy“ (1 Tim. 5, 8).

Wopiłc škoduje tež swój lud. Kaž sće hižo na spočatku tohole lista słyšeli, njebywaja miliony, ale miliardy ludowoho zamóženja rozmjetane na w přezmĕrje wužiwane wopoje. A tysacy pičkow bjez dźĕła a bjez zasłužby dyrbi powšitkownosć zežiwić.

Wopiłc je pohóršk za swoju cyrkej. Smĕjo pokazuja na tajkich katolikow, kotřiž ze swojim njepočinkom cyrkwi nječesć činja a nastork k wšelakorym njerjanym přispomnjenjam přećiwo njej dawaja.

Lubowani wosadni!

Je tu naćisnjeny wobraz wo njepočinku njepoměrnosće w piću traš přejara ćĕmnje barbjeny? Je traš posudźenjo toho njepočinka přehnate? Hladajće jenož do swojeje samsneje wokoliny. Namakaće dosć přikładow, kotrež je wobkruća.

Što ma so nětko stać, zo by so tutomu horju zadźĕwało, zo by so wotewrjena rana zahójiła, z kotrejež mohło čłowjeske towarstwo skónčnje so wukrawić!

Najprjedy wobroćamy so na tych, kotřiž su wužiwanju wopojow mjenje bóle podaći. Praji drje so, zo pospyt, jenoho pička wobroćić, je podarmo. A tola je so nĕkotryžkuli z tutoho hrĕšnoho hubjenstwa wuswobodźił a to přez to, zo bližšeje přileżnosće so hladaše, zo cyle so wužiwanja wopojow wostaji, zo porjadniwje a wĕdomje swoju wolu kruće, zo khutnje a wobstajnje dźĕłaše a hnadowne srĕdki cyrkwje pilnje wužiwaše. „Ty njemóžeš keluch Khrystusowy a keluch djabołowy zdobom pić. Keluch djabołowy je wopiłstwo a wopojenjo, keluch Khrystusowy je wotrjeknjenjo a poměrnosć“, tak přiwoła wam swj. Bernad. Kruta dobra wola namaka přecy pomoc Božeje hnady a w tym, kotryž nas posylnja, móžemy my wšitko“. Njech tež so stanje, zo čłowjek do njepočinka wróćo padnje; zakorjenjena přiwučenosć njeda so přecy na prĕni raz wutorhać, tola wobstajne prócowanjo wjedźe k wuspĕchej. Wĕrće, dócpĕty wuspĕch, přewinjenjo požadosće přihotuje wutrobje wjetšu a nutrnišu wjesołosć hač hrĕšne wužiwanjo.

Ale tež kóždy jednotliwy dyrbi sobudźĕłać, zo by pička k porjadnomu žiwjenju wróćo wjedł. Njetrjeba so dale wułožować, zo bychmy so ćežcy přećiwo lubosći k bližšomu přešli, hdyž bychmy čłowjekej, kotryž je k piću nakhileny, přileżnosć k tomu poskićeli abo k tomu joho wabili. Korčmarjo, kotřiž so na škodu woporow, kotrež k wužiwanju zawjedu, wobohaćić pytaja, wobćežuja ćežko swoje swĕdomjo, jednaja skoro surowje a přinjesu swój samsny dom wo swoje dobre mjeno. Nic jenož, zo njepočinkej njepoměrnosće njechamy polĕkować, dyrbi nam wot nětka swjata winowatosć być, zo stajnje a přecy přećiwo njepoměrnosći rozsudnje wojujemy, zo stajnje w lubosći wo na alkohol-khorych so staramy, krutu poměrnosć wutrobiće spĕchujemy. Słyšće bliže, što ma so při dopjelnjenju tuteje winowatosće wosebje wobkedźbować.

Wšitke stawy swójby dyrbja k tomu přinošować, zo swójbne žiwjenjo swoju wabjatu móc njezhubi, zo wosebje swójbne žiwjenjo je přećelne a přitulne. Hdźež wĕrna lubosć knježi mjez mandźelskimi, mjez staršimi a dźĕćimi, hdźež zwada a rozkora a mjezsobna rozmjerzatosć doma nimaja, tam puta swójba a dom přiwuznych a wotdźeržuje jich wot městnow alkoholowych njepoměrnosćow. Towarśny wobkhad a posylnjace wokřewjenjo je čłowjekej wužitne, haj často nuzne; ale wone njetrjebaja nastork a přileżnosć dawać k njepoměrnosći w piću. Tež towarstwowske zhromadźizny a ludowe swjedźenje móža so rjeńšo, nadobnišo a nĕžnišo wutworić, hdyž jich hłowny dźĕł w dźiwim wužiwanju so njezhubi. Ćežka zamołwitosć leži w tutym nastupanju na předsydach towarstwow a nawjedowarjow swjedźenjow, tež tajkich při njecyrkwinskich zarjadowanjach, kotřiž móža ze swojim wliwom nĕkotrejžkuli njepoměrnosći zadźĕwać. To płaći tež wo studentskich zjednoćenjach. Wosoby we wjedniskich zastojnstwach a hamtach, kotrež maja zdźĕłanosć a wobsedźeństwo, su často za cyłk přikład. Z toho wukhadźa za nje wosebita winowatosć, wšoho so wostajić, štož by druhim mohło być nastork abo składnosć k njepoměrnosći.

Wosebje doraznje budź tež nowinarstwo dopomnjene při tutej składnosći na winowatosć, zo by lud bóle dyžli dotal wo zahubnych sćĕhwkach alkohola rozwučowało. Nowinarstwo, kotrež připóznaćo žada w tym zmysłu, zo za wukubłanjo luda skutkuje, njemóže a njesmĕ so tutej winowatosći wuwinyć.

Dale ma wo to postarane być, zo bychu přileżnosće, přičiny a přeprošenja k piću zamjezowane byłe. Nućenje towarśnych njewušnosćow w piću twori jadro alkoholisma. Tu poskića so nam wšitkim polo karitativneje, haj skoro bych prajił, dušepastyrskeje dźĕławosće, tež swĕtnym wyšnosćam, n. př. hdyž dowolnosće ke korčmarjenju spožčeja, policajsku hodźinu postajeja, zawjeselenja dowoleja atd. Zasudźić ma so nanajkrućišo na nĕkotrych městnach wobstojace wašnjo, wopokazane służby z porjedźenjom alkoholowych napojow wotrunać, jako njeby so dźakownosć na lĕpše a wužitniše wašnjo wopokazać hodźała.

Nimo mĕry wažne nadawki nastawaja w rozsudnym wojowanju přećiwo alkoholej staršiskomu domej, cyrkwi a šuli. Čim bóle budźa tute tři faktory w krutej přezjednosći prócowanja wo strózwosć spĕchować, ćim woprawnjeniša budźe naša nadźija, zo strózwy, čisty a sylny splah wotrosće. Prĕnje rozwučenjo a woćehnjerske nawjedowanjo młodosće nastupajo česćowanjo a wobkedźbowanjo křesćanskeje poměrnosće dyrbi w staršiskim domje so stać. Doraznišo pak hač słowa skutkuje tu dobry přikład staršich. Słowo wobkhowa tu swoju wĕrnosć: „Słowa pohnuwaja, přikłady ćahnu.“ Hdyž požadosć njepoměrnosće nana abo mać abo wobeju jako njewólnikow we swojich putach dźerži, wostanu najlĕpše powučenja a napominanja dźĕći bjez wuspĕcha. Zo bychu tola wšitcy starši tole hłuboko wopomnili a přichodnje swoje dźĕći ze słowom a přikładom k poměrnosći woćahnyli!

Štož je wukubłanjo w staršiskim domje założiło, dyrbi wot cyrkwje a šule w prědowanju a wučbje wudospołnjene a zhłubšene być. Je jara zwjeselace, zo mnozy mĕšnicy, wučerjo a wučerki spóznawajo połnje swoju zamołwitosć njepřestawajcy so prócuja, jim dowĕrjenu młodosć přećiwo wabjenjam alkohola skrućić. Bóh njech žohnuje a mytuje najbohaćišo tak nadobne a powšitkownje wužitne skutkowanjo!

Ze słowami wjesołoho připóznaća a wĕrneje dźakownosće spominamy my na skutkowanjo jenoho cyrkwinskoho towarstwa, kotrež swoje sobustawy k dospołnej zdźeržliwosći wot wopojow wuwjazuje, znate pod mjenom: „Křižny zwjazk, cyłostatny zwjazk abstinentnych katolikow“ z joho podzwjazkami. Připóznaćo zasłużeja docyła tamne katolske towarstwa, kotrež sebi zdźeržliwosć wot alkohola za prawidło žiwjenja postajeja. W poslednim času je so we wojowanju přećiwo alkoholej za cyły stat wubjerk nĕmskich katolikow wutworił, kotromuž su so skoro wšitke katolske cyłostatne zwjazki přizamknyłe. Tutomu cyłostatnomu wubjerkej přisłušeja tež njeabstinentni katolikojo.

Dospołne zdźerženjo wot alkohola móže kruta winowatosć za tych być, kotřiž chcedźa so wot wopiłstwa wuswobodźić a při kóždym, samo poměrnym wužiwanju nawróćenja do hrĕcha so bojeć dyrbja. Hewak njewobstoji winowatosć k dospołnomu zdźerženju. By pak było cyle njenadobne, chcył-li čłowjek abstinentow (zdźeržliwych) k smĕcham mĕć. Čłowjekojo, kotřiž telko zmužitosće zwjedu, zdźeržliwosć wukonjeć, zo bychu tym, kotřiž ju nuznje trjebaja, pokazali, zo je móžna, zasłużeja sebi čestne připóznaćo, nic smĕchi a hanjenja. Swj. Pawoł praji junu: „Lĕpje je, mjasa njejĕsć a wina njepić, hač nĕšto činić, na čimž by so twój bratr postorkować abo pohóršować abo

słaby bywać mohł" (Rom 14, 21). Wěste je, zo budźe dobrowólnje a bjez nućenja přinjeseny wopor zdźeržliwosće mnohim hnadu nakazanja wuskutkować. Djaboł wopiłstwa słuša też k tamnym złym ducham, kotrež njemóža wućerjene być khiba z modlenjom a posćenjom (Mt. 17, 21).

Dokelž su katolske towarstwa zdźeržliwosće a poměrnosće za podušenjo wopiłstwa skutkowny, haj za wuhójenjo na alkohol-khorych a za rozwučenjo našoho ludu wo strachach alkohola najnuzniši srědk, doporučujemy je my najhorcyšo a přejemy jim najšěrše rozšěrjenjo. K wysokodostojnomu duchownstwu mamy dowěru, zo budźe wone w katolskim antialkoholiskim hibanju z wjesołej wutrobu sobu skutkować, a to nic najposledy přez swěrne spěchowanjo katolskich towarstwow zdźeržliwosće a poměrnosće. Při tutym tak krasnym karitativno-socialnym skutkowanju budź za měšnikow a wěriwych w jenajkej měrje hesło tamne słowo, kotrež je před lětami biskop Egger ze St. Gallen napisał: Štóž jenož jeničku dušu z hubjenstwa wopiłstwa wutorhnje, štóž jenož jeničku swójbu před rozpadom wukhowa, tón njeje podarmo žiwy był. Z tutym jeničkim skutkom je sebi wón zasłužby dobył wo Boże kralestwo a wótčinu, a wón budźe jomu słódki tróšt we žiwjenju a smjerći."

Haj, luhowani wosadni, kóžde dźěło za poměrnosć, wosebje wo zastaranjo pičkow spožča nam měrne swědomjo a zwěsća nam Bože najbohatše žohnowanjo. Njewustawajmy tohodla w našej woporniwej lubosći, njech je też ze strony swěta často njedźak naš podźěl! Wulkosć alkoholoweje nuzy, khutnosć wojowanja, nadobne myto dobyća njech wožiwja přecy a zasy našu horliwosć a njech čini njepowalny naš wotpohlad, zo chcemy nadobnomu samaritanskomu dźěłu, přez alkohol tak ćežko zranjenomu swětej pomoc a wumóc přinjesć, cyłe swoje mocy poswjećić.

Na swjedźenju swj. Jana 1927.

Biskopja Fuldaskeje biskopskeje konferency.

Za Mišnjanske biskopstwo:

† Christian, biskop Mišnjanski.

Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. Tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje.

Wóčny lěkař dr. Rězak
zapućował.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Nawěštki w „Kat. Pósle“ maja wšudże wuspěch!

Wróćiwši so wot rowca našoho horcolubowanoho synka a bratřika

Alfonska Juŕka Koklic
w Pančicach,

kotrohož je Bóh luby Knjez po dołhej ćežkej khorosći nam tak zahe w starobje 11 měsacow k sebi do njebjeskoho kralestwa wotwołał, wuprajamy kmótřam, přećelam, susodam a wšěm druhim znatym za tróšt, wěncowu pychu a k rowupřewodźenjo a za wšitku nam a našomu lubomu zemrětomu wopokazanu lubosć

naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W **Pančicach**, dnja 11. augusta 1927.

Hłubokozrudźenaj staršej a bratřik.

Wróćiwši so wot rowa swojoho luboho mandźelskoho, našoho starosćiwoho nana

Jana Marka ze Zdźěrje,

kotrohož je Bóh luby Knjez wjacy-króć ze swj. sakramentami domawobstaranoho po dlěšej khorosći w 54. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustym wječoru za joho khudu dušu modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!**

W **Zdźěri** a **Brěmjenju**, na dnju pohrjeba, 7. augusta 1927.

Hłubokozrudźena mandźelska, dźowcy, synaj a přiwuzni.

Wróćiwši so wot rowa swojeje horcolubowaneje mandźelskeje, našeje droheje maćerje

Hańže Rjedźineje rodź. Kralec,

kotruž je Bóh luby Knjez ze swj. sakramentami wjacy króć domawobstaranu po dlěšej sćerpnje znjesenej khorosći w 52. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su ju w jeje dołhej khorosći wopytowali a jej kajkežkuliž dobroty wopokazali, za jeje dušu na pustych wječorach prosyli a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, nutrne **„Zapłać Bóh luby Knjez“!** Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Žuricach**, na dnju pohrjeba, 7. aug. 27.

Hłubokozrudźeny mandźelski a dźěći.

Po krótkej ćežkej khorosći, kotruž w přikładnej podwólnosći do Božeje wole přětra, bywajo tak swojim dźěćom na khorołožu přikład pobožnoho křesćana a zmužitoho ćerpjerja, zemrě zańdźenu wutoru popołdnju w 6 hodź. zbóžnje a ćiše ze swjatymi sakramentami wjacy króć wobstarany naš njezapomnity, stajnje swěru starosćiwy luby nan, bratr, swak a wuj

Michał Pjech, kubleŕ w Baćonju,

swojeje staroby 51 lět 4 měsacy 6 dnjow a bu sobotu na Baćońskim kěrchowje do swj. role swojich wótcow swjatočnje pokhowany.

Wšěm, kotřiž su njebohaćičkoho w joho khorosći wopytowali, při pustych wječorach za joho khudu dušu so modlili a wosebje tak bohaće a hnujomnje jomu při khowanju do khłódneje zemje poslednju česć a lubosć wopokazali, wuprajamy z połneje wutroby naš

najhorcyši dźak a „Zapłać wšěm Bóh luby Knjez“!

W **Baćonju, Češkecach, Kanecach, Miłoćicach, Nuknicy a Worklecach**, na dnju pohrjeba, 13. augusta 1927.

Hłubokožarowace dźěći:
Marja, Madlena, Jakub, Hańžka a přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoréčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

34. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **20. augusta 1927.** | **65. lětnik.**

Naša najbóle krawjaca rana

njeda mi měra wo dnjo a w nocy. Rano stawam a myslu sebi na nju. Wječor sparny wusnyć chcu a tola wusnyć njemóžu. Čohodla? Tuta serbska krawjaca rana rubi mi nócny měr a spar.

Wěsće pak, Serbja, što je tuta naša — nic cuza, ně naša serbska, najbóle krawjaca rana? Po prawym dawno hižo wědźeć dyrbjeli, dawno hižo widźeć dyrbjeli tutu najbóle krawjacu ranu.

Hewak tola wšitko widźiće a na wšo so dohladaće, wosebje Wy žony!

Njejsće hišće ničo słyšeli wo tutej našej najbóle krawjacej ranje?

Njejsće raz w Róžeńće byli a prědar na swjatym měsće rěčeše wo tutej krawjacej ranje? Njejsće njedawno byli w Radworju na swjedźenju „Domowiny“ a zasy prědar wo tutej ranje rěčeše?

Njewěsće, zo so we wšitkich serbskich Božich domach před suchimi dnjami pokazuje na tutu najbóle krawjacu serbsku ranu, hdyž Was na swjatym městnje napomina naměstnik Khrystusowy, zo byšće so pilnje modlili, zo by so bórzy tuta najbóle krawjaca rana zamkła. Haj, je poručnosć duchowneje wyšnosće, zo ma so we wšitkich cyrkwjach na suchich dnjach a njedźelu po tym modlić, zo by přestała krawić a cyrčeć tuta naša tak bolostna serbska rana.

Haj dowolam so Će cyle mjelčo a dowěrnje woprašeć, nimaš snadź we swojim „Wosadniku“ abo „Jězusowej Winicy“ ani tutu modlitku stojo, a Tebi přez cyłe lěto ani do mysli njepřińdźe, zo by so modlił za to, zo by Bóh luby Knjez so tola smilił nad swojim ludom a jomu dał w přichodźe **dosahacych a dobrych měšnikow.**

Nětko wěš, kak tuta tak bolostnje krawjaca rana rěka: To je naš bólnje začuty njedostatk na serbskich duchownych w přichodźe.

Drje je so wo tym hižo powědało, też prědowało a pisało, tola někotryžkuli dale soni, jako to za njoho njemělo ničo prajić a woznamjenjeć.

A tola ničo njemóže bóle a jasnišo wuprajić, zo njejsmy jenož materielnje a hospodarscy, ale hišće bóle duchownje a dušinje wobkhudnyli hač tuto, zo nam hrozy nimo měry zrudny přichod, hdźež budźa serbske fary a kapłanstwa wosyroćene, hdyž budźa sebi lěpši ludźo hač my smy pjaty wotběhać, zo bychu so wuspowědać mohli a nas a naš čas budźa wobskoržować a nam winu dawać, zo njejsmy do časa wědźeli a chcyli hrožacomu njezbožu zadźěłać.

Hdyž w twojej hródźi so ći prawje nječini, abo hdyž sy nowu kruwičku abo konja sebi kupił, skoku doběžiš na faru a skazaš Božu mšu k česći swj. Měrćina, zo by so ći derje šlachćiło z nowym skoćećom.

A hdyž su rjane a žohnowane dny mjez Božim Čełom, zasy Ći njeda měra a skazaš Božu mšu, zo by Bóh chcył płody zemje dać a zdźeržeć.

Też wo wotwobroćenjo Božoho wohenja so prócuješ a swój statok daš sebi zawěsćić pola někajkeje zawěsćernje, haj samo přećiwo krupybiću sy so zawěsćił pola Landbunda, kaž prajiš, a też pola swj. Florijana přez mjelčacu Božu mšu.

Jeli štó khory, wopruješ a stajiš swěčku na swjaty Marijiny wołtař a we wěstych časach njezakomdźiš Božu mšu k česći swj. Hany.

To su wšo jara rjane a khwalobne serbske nałožki, tola nětko so bliže posydń ke mni kaž staromu přećelej a wotmołw mi na to: što sy hižo činił, zo by wobarał tutej žadławosći na swjatym měsće, kaž profeta Daniel praji, zo změjemy drje Bože domy, lačne, za wodaćom a Božej hnadu lačne duše, ale žanych, abo njedosahacych dušowpastyrjow.

Struchłe wěrnosće a podawki mi pala na porsty, zo je tu napišu.

Běše prěni pjatk w augusće před pjećimi lětami. Ralbičanske zwony žarowachu a płakachu a njesechu do delanskeje hole swój płač a też k Łužiskim horam so dobywachu tute bolostne akordy.

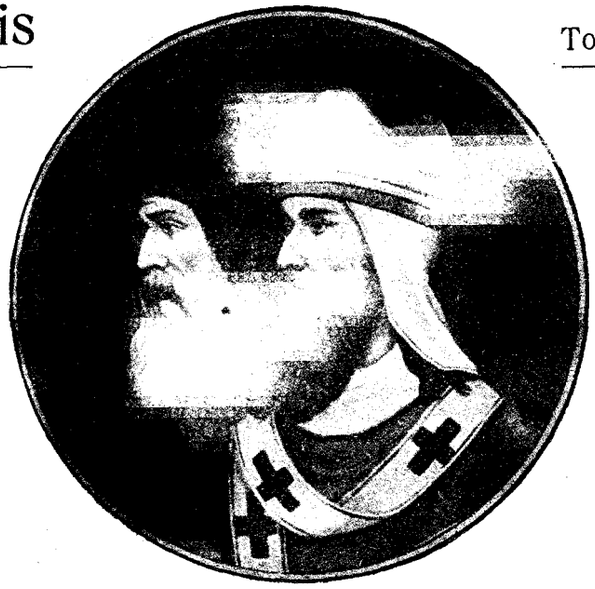
Khowachu tam w Ralbicach swojoho fararja, dobroho měšnika kaž wowcu, přezahe dyrbješe wopušćić swoje stadło, A tu na khowanju da so słyšeć hłós takle prajo: modlće so tola za swojich duchownych, zo wam wšitcy tak zahe njewumru.

A druhi wobraz! Bě w khutnych, ale hnadowpołnych dnjach swjatoho misijóna. W . . stoji na klětcy misijónaŕ, sebi wědomy swojoho nadawka a swojich słowow. A što praji? To je hańba, to je škandal za serbski lud, zo budźe w přichodźe hišće dyrbjeć do cuzby, do Němcow sebi po

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj., wobćežnje so stajace nawěštki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rynčk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorěč. 3895. — Postšekowy konto: Drježdźany 33458. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje.

1. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. januara 1927.** | **65. lětnik.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Z tutym ważnym a khwalobnym, haj swjatym a spomožnym, prastarym serbskim a tola jenak młodym katolskim postrowjenjom stupi a kłapa přećelnje a žadosćiwje prěnju njedźelu nowoho lěta „Katolski Posoł“ lětsa pjećašěsćdźesaty króć do wašich serbskich domow. Zwěri sebi samo do cuzych krajow swojim serbskim krajanam wutrobny postrow přinjesć wot serbskoho ludu a wot starosćiwoho nana a dobroćiweje maćerki. Haj, wobdźiwajće samo khrobłosć tutoho hižo tak wobstarnoho mužika, syda so na łódźnoho konika a jěcha a spěcha přez morjo do nowoho swěta.

Wšudźom slědźi za serbskimi wutrobami, kiž z nim čuja a jenak bija za wěru a narod, do wšěch kutow hlada a pyta swěrne serbske duše, kotrež sebi hišće waža joho starodawne přećelstwo a něšto dadźa na joho derjeměnjace a kedźbnje wotwažace słowo. Ze swjatym Pawołom praji, zo chce wšěm wšo być, zo by też w tutym nowym lěće wšěch Serbow dobył za Khrystusa, za joho swjatu cyrkej a, přistajmy, zdźeržał w lubosći a swěrje k swojomu narodej. Tuž woznamjenja za njoho joho lětuše postrowjenjo.

Lubi katolscy Serbja! Dźeržće so swěru k swojomu Bohu, k swojej cyrkwi, k swojomu narodej!

Kak budźeće joho přijeć na prozy nowoho lěta? Kak zrozemić a zapřijeć joho słowa? Wšak derje, jara derje wě, zo stare serbske přisłowo „Serbja cuzomu khlěbej całta rěkaju“ sobu najbóle často płaći runje joho słowam. Cuze nowiny směd́za sebi wšo dowolić přećiwo Serbam, wšo so jim woda, haj ani to njepytnu, hdyž jich druhdy směša a hanja, ale za Posołowe słowa maja złotu wahu.

23. novembra lońšoho lěta zemrě we Winje sławnje znaty japoštoł Winjanow, P. Hendrich Abel, sobustaw jesuitskoho rjadu. Při wulkim ludowym misijónje we Winje lěta 1895 praji we swojim prědowanju wo njepřećelskich nowinach swojim Winjanam tak prawje do huby: „Wy Winjenjo sće hłupiši dyžli wulke myše. Hdyž su tute raz jěd woptałe, to přichodnje so pěknje tutoho wostaja. Ale ja chcu z wami, Winjenjo, na přemo sadźeć: hdyž nowy štwórćlětnik přińdźe, wy zasy z nowa swoje njepřećelske nowiny skazaće a přecy zasy tutón jěd pijeće.“ Hišće

dźensa po 32 lětach knježi we Winje katolskej wěrje njepřećelske nowinarstwo a z dušepastyrstwom tam jara, jara klaca.

65. lěto přikhadźa k wam waš luby Posoł. Wón hižo so znaješe z wašimi dźědami a wowkami a rad je z nimi za khachlowej ławku sedźo bjesadował — po dobrym. Stajnje su sebi derje rozymili a bě to za nich kóždy raz po njedźelskich kemšach swjatočny wokomik, hdyž Posoł zastupi do jich domu. A što bě to do krasnych njedźelskich wječorow, hdyž cyły dom, nan a mać a dźěći a służowni w jenajkej lubosći běchu so zesydałe za blido a wćipnje, haj pobožnje posłuchachu na słowa jich stajnoho njedźelskoho hosća.

Bjez dźiwa tuž, hdyž dźěći wotrosćechu a sobu do nowoho domu wjezechu tutu staru lubosć a přiwisnosć k Posołej.

Tak přewzachu waši nanojo a waše maćerje tute drohe herbstwo, sebi ważachu a khwalachu swój Posoł a so wě, tež w prawym času, haj hižo do časa jón zapłaćichu kóždy raz. Tak bě to prjedy.

Časy su wjele přeměniłe na našich Serbach. Wězo je so tež Posoł tróšku přeměnił. Je sebi nowy kłobuk kupił. Stary bě tola khětro dodźeržany.

Tež nowy wjetši woblek je sebi po času připołožił a nowe smužkate kholowy wot časa, zo móžeše so we swojim domje sam zdrasćić. Na to sebi dźensa hišće něšto być dawa a njezabudźe na swojoho dobroćerja.

Ale w jenym so Posoł njeje přeměnił a so ženje tež njepřeměni. Tež za nowym woblekom bije stara, dobra, serbska wutroba. Drje so prócuje, zo by tež z nowym časom mócnje postupował a khětro swoje stare nóžki naćahuje, tola wšo nima za złoto, štož je naš wowrótnjeny swět wunamakał a štož wukhwaluje jako najlěpše lěkarstwo za nětčiše časy.

Předołho hižo khodźi po Serbach a přederje znaje serbski lud a z nim měni kaž přećel z přećelom.

Hdyž nětko dźensa Posoł 65. króć jako popołojčny jubilar dumpa khětro sylnje do wašich duri, swoje wucho złožujo kedźbnje k durjam, hač zasłyši wočakowane słowčko „dale“, budźeće jeho tež w nowym lěće witać do swojoho domu ze starej serbskej přećelniwosću a lubosću? Budźeće swoje dźěći, wosebje dorosćace, a tež swojich służownych kruće namołwjeć, zo bychu sebi tola tutoho wašoho tak dołholětnoho bjesadnika prawje ważili a chceće, lubi starši, tež dohladować, zo woprawdźe wěsće, zo waši ludźo Posoł čitaju?

Haj, chceće jomu ruku zawdać, sprawnu serbsku, a słubić, zo chceće joho měć přez cyłe lěto za domjacoho prědarja? Tak tunjoho a dobroho nihdźe druhdźe njedóstanjeće! Abo — pjero spječuje so dalšim słowam — chceće jomu dźensa, prěnju njedźelu nowoho lěta, hdyž je wutroba hišće ćopła a mjehka za kóžde rozomne a dobre słowčko, chceće woprawdźe tutomu staromu přećelej durje zaprasnyć? Maće woprawdźe tak njećućiwu wutrobu a zamóžeće to? A nima serbska mać a hospoza telko wliwa a mocy wjacy we swojim domje, zo tomu změrom přihladuje? Je snadź jena misijón abo exercicije sobu činiła, ale Posoł njećerpi w swojim domje? Je to móžno, zo hižo starša serbska knježnička móže sebi zwěrić rjec: „Prajće mi jenož, što na Posole je. Tón tola ničo nowoho njepřinjese. Za to mamy Serbske Nowiny!“

Ani jenoho křiwoho słowčka nochcemy rjec přećiwo Serb. Nowinam. Ale Posoł tohodla z domu šmórnyć, to so nam zda přemało křesćanske wašnjo być.

Tuž njech je w nowym lěće w kóždym serbskim katolskim domje Katolski Posoł! Woprawdźe wot domu a za dom skazany a nic snadź, kaž to činja, ze susodnoho domu požčeny. Dźeržće sebi jenož swój Posoł sami, jim wotmołwće, hdyž sebi přińdu k wam Posoł požčić. A za čo ma towarstwo swojich wubjerkownikow, hač zo bychu za tym dohladowali, zo w jim podstojacym wokrjesu kóždy dźerži swój Posoł?

Katolski Posoł, jenička serbska katolska nowina za nas Serbow, je runje w nětčišim zamućenym času nimo měry ważne žadanjo. Je to za nas katolskich Serbow prašenjo žiwjenja, prašenjo swědomja a prašenjo stareje winy.

1. Prašenjo žiwjenja.

Nowa Europa so twori. Nowy swět nastawa. Kaž lěta 312 nowe křesćanstwo přewiny stare pohanstwo, kaž so 1517 katolski, hłuboko wěriwy a we wěrje jedyn srjedźny wěk pokhowa, zo by nowomu času puće přihotował, tak smy my nětko swědkojo, kak z warjacoho kotła nětčišich wšitko spowróćacych wobstojnosćow po něčim so twori cyle nowy čas.

W lěće 1517 rěkaše hesło: Rom abe Wittenberg, bamž abo Luther. Dźensa wot dźiwich, mutnych novemberskich dnjow sem so Khrystusowe kralestwo jenož njedźěli do wěrywuznaćow, kiž Khrystusowe mjeno noša, dźensa je dospołnje bjezbóžny socialismus, wosebje w swojej najžadławišej formje, w bolšewismje, čłowjestwo hižo dźělił wot horjeka dele: na jenej stronje njewěriwi katolikojo a njewěriwi njekatolscy, wobknježeni wot swobodnych mulerjow a židow, na druhej stronje wěriwi katolikojo a wěriwi njekatolikojo, zjednoćeni pod Khrystusowym křižom a pod bamžowskej tiaru.

Dźensa staj na swěće po prawom jenož dwaj hobraj, dwě wulkomocy: socialismus z komunismom a potom křesćanstwo ze swojej poslednjej konsekwencu w katolskej cyrkwi. Dźensa njerěka hesło: Rom — Wittenberg, ale: Rom abo Moskwa. Jenej z tuteju wulkomocow budźe, haj dyrbi přichodna Europa słušeć. Přichodne ludy pak z djabołskim wotmachom w bolšewismje swojej zahubje napřeco poćerja, abo swoju křesćansku, katolsku jutrowničku wožiwja, wězo — toho so bojimy — podobnje kaž nětko w Mexiku, po krawnym wulkim pjatku.

Wobej, křesćanstwo a njewěra, wojujetej mjez sobu. Je to nimo měry hobrski bój: dźe wo žiwjenjo a smjerć, wo wobstaćo a zahubu. W tutym duchownym wojowanju je najwótriša bróń pisane a čišćane słowo, nowinarstwo. Nowinarstwo je tuta wulkomóc, kotraž pak křesćanstwu, pak njewěrje w Europje ke skónčnomu dobyću dopomha.

Zo takle zrudnje stoji z wěriwym žiwjenjom pola křesćanskich ludow, na tym maja sobu najwjetšu winu njewěriwe nowiny. Pisane słowo zwostawa, rěčane wětřik wotnjese. Pisane słowo ma njesměrnu móc nad duchom swojich čitarjow. Zamući jim hłowu, nakazy jim wutrobu. Samo wučeni ludźo njemóža so tuteje wopačneje ideje zminyć, kiž skutkuje kaž nanućena mysl na čłowjeka: je čišćane a tohodla dyrbi wěrno być. Što hakle potom wšědni ludźo! Čitane słowa přeńdu do krewje a potom do mozhow. Katolski křesćan, kotryž stajnje cuzu njepřećelsku cyrobu pożera, dyrbi pomału ale cyle wěsće zhubić rozdźěl mjez błudom a wěrnosću, dyrbi po něčim přeńć do napřećnoho lěhwa, runje kaž dźěćo, kiž stajnje słyši druhich naswarjeć na swojeju staršeju, respekt před staršimaj zhubi.

Nětko budźe nam něštožkuli jasnje na našich serbskich wobstojnosćach. Čohodla widźimy hewak dobrych a rozomnych ludźi stajnje w nam njepřećelnych kruhach? Čohodla telko zasparnosće, bojaznosće, liwkosće a njerozsudnosće we wuznawanju a zastupowanju našeje wěry? Dźiće do serbskich domow a hladajće, što tam druhdy namakaće do nowinow. Drježdźanske a Lipsčanske nam derje zmyslene njejsu. Samo wšelake ilustrěrowane z mazanosćemi a nahimi wobrazami atd. Štož takle čitaš, přeńdźe hłuboko do wutroby a překisa a zajědojća cyłe póćciwe začuwanjo a skutkowanjo.

Je woprawdźite morjenjo dušow po stach a tysacach, kotrež dokonjeja škódne njepóćciwe nowiny na ludowej duši lěto wot lěta, žeru na ludowej mocy a ničа ludowe zamóženjo.

Stat ma zakonje, z čimž wobara nanajkrućišo rozšěrjenju natykowacych khorosćow mjez skotom a hakle nje-

dawno so zmuži na prěni zakitanski zakoń přećiwo njerjadej we słowje a pismje, z čimž so mjez ludom rozšěrjeja ludowe njekhmane a nješwarne khorosće.

Štóž měšćanske hasy znječisći a womaza z njerjadom, so pokhłosta, štóž pak naše domy, křesćanske swójby a jich dźěći z čišćanym a pisanym njerjadom z tutej papjerjanej mazanej khorosću skazy a zahubi, zbohatnje w nětčišim času, haj stupa hišće wysoko po skhodźeńkach swětnych wuznamjenjenjow. Hdyž w našim kraju a ludźe zawjedowanjo a zajědojćenjo młodosće tak pokračuje, so lud zadusy w błóće njepócćiwosće njedźiwajo na wšu zdźěłanosć a kulturu. Tuž je też za nas Serbow, kotřiž wšo zwólniwje wot škódnoho wliwa bjeru, štož tutón jomu k přikusowanju dawa, prašenjo Posoła, joho wobstaća a dalšoho wuwića abo joho stajnoho a trajnoho škodowanja přez nam njepřećelske nowiny zawěsće žiwjenske prašenjo, na kotrymž wisa naše zbožo a traćo abo naša wěsta zahuba.

2. **Prašenjo Posoła je za nas prašenjo swědomja.**

Za wšěch katolskich Serbow bjez wuwzaća, njech su studowali abo nic, płaći dźensa tute prašenjo za jich swědomjo: Je wam dowolene abo nic? Njepłaći wam słowo Zbóžnikowe: Štóž was zacpěwa, mje zacpěwa! A štóž cyrkej njeposłucha, budź wam wuzamknjeny jako pohan! A njećistota njech so ani njemjenuje mjez wami křesćanami!

Tak dołho hač tute słowa hišće płaća, tak dołho je za katolskoho Serba před Bohom a joho swědomjom z ćežkim hrěchom, jeli dale sebi tajke nowiny skaza abo čita, kotrež porjadnje naše najswjećiše začuwanja teptaja, womazaja, štož je nam w žiwjenju naša najnadobniša česć a we wumrěću jenički tróšt a škit před zadwělowanjom, našu swjatu wěru, kotruž nas wučeše dobra maćeŕ, najnadobniša duša, kotruž mějachmy na swojim žiwjenskim puću. Bě jenož cyle wšědna žónska z ludu, ale ze złotej, nježnej wutrobu. Njech sebi raz štó zwaži a w zjawnej nowinje jeje wopomnjećo hani! Njekhmanik a wotlěpjeŕ kóždy, kiž sebi da čisty wobraz swojeje maćerje přez cuzu ruku womazać!

Ale katolscy Serbja to su, kotřiž swoje drohe, žadne pjenjezy z kóždym štwórćlětom hišće k tomu nałožuja, zo so z nimi wobraz jich maćerje, cyrkwje, nanajhóršo womaza, zo so z nimi jich swójba, cyrkej, před cyłym swětom hani a křiwdźi!

Katolscy Serbja! Won z wašich domow z tutymi sodomskimi wobrazami! Budźće čiste swójby, dźeržće na čistotnosć we wašim domje!

Won z tutym čišćanym hnojom z wašich blidow! Dopomńće so na waš křćeński slub, na wašu přisahu při firmowanju, na wašu smjertnu hodźinu, won ze serbskich domow ze wšěmi njewěriwymi a njepócćiwymi nowinami!

Potom změje zasy Posoł kaž pola wašich nanow a dźědow we wašim domje čestne městno! Modlće so też za tych, kotřiž 65 lět dołho wo dnjo a w nocy za was pisachu, ani złamanoho krošika za to njeżadajo!

3. **Prašenjo Posoła — prašenjo winy.**

Ženje njeby mohło ze swětom tak daloko přińć, ženje njeby tak hrózbny wotpad wot wěry wótcow mohł so stać, skaženosć a njepócćiwosć też mjez nami tak přiběrać, njebychmy też my katolscy Serbja telko hrěšneje winy w běhu zašłych lět na so kopili přez zanjerodźenjo swojeje duchowneje cyroby, přez liwkosć, njerozomnosć a zymnosć napřećo dobromu serbskomu nowinarstwu.

Njejsu tu mjez nami katolscy Serbja, kiž kaž Pilatus z ramjenjemi zaćahujo a zywajo so prašeja: „Što je wěrnosć?“ Wěrnosć tak často zasudźa a wleku ju ke křižowanju. Njejsu tu też katolscy Serbja, kotřiž kaž Herodes wěrnosći napowsnu hanjacy płachć? Judašowi katolikojo, wšo přeradźa a předadźa, štož bě jim něhdy swjate a česćowne?

Wjele katolskich křesćanow zhubi přez njewěriwe nowiny swoju prawu katolsku česć a hordosć. Njewědźa ničo wo sławnych 1900lětnych stawiznach swojeje cyrkwje, ničo wo wulkotnej knježeńskej dynastiji bamžow, sami wot domu zamóžići, njehańbuja so pola swojich přećiwnikow po prošenju khodźić wo někotre hłupe frazy bjez ducha a kosći.

Kak myslimy tola dźensa wo tamnych, kotřiž w tak mjenowanej „säkularizaciji“ cyrkej wobkradnychu, jej rubjo ženje njewróćomne a njewobličomne pokłady a ludowe hódnosće, kotrež so dźensa ani taxěrować njehodźa. Hakle njedawno je někotřy wo tutych wysokich cyrkwinych rubježnikach prawe słowo prajił: „Što smy tola my katolikojo do wosołow byli!“ přistaj: „Zo smy sebi tole lubić dali.“

Hdyž budźe po nami khmańši lud žiwy, kotryž ze swojej krewju sebi swobodu wukupi wot njewěry, kotruž my přez swoje njewěriwe nowinarstwo předachmy, potom móže nam lěpše a wěriwe potomnistwo na row napisać tute słowa: Što je to tehdy do wosołow było, kotřiž so sami předachu a zapisać dachu bjezbóžnomu njewěriwomu nowinarstwu!

Kralestwo ducha dyrbi tola skónčnje dobyć nad kralestwom hromady! (R. Mäder.)

Hobr Sprjewnik.

Něhdy běše we łužiskim kraju jara wulke a njesměrnje sylne mužisko. Joho mjeno běše Sprjewnik. Wón bydleše mjez wysokimaj skałomaj we hłubokim dole. Šěroka prózdnjeńca běše joho lěhwo. Najsylniše štomy, khójny, šmrěki, duby, wjazy a lipy za wjeřski zapřimnywši, je z korjenjemi ze zemje wuwjertowaše. Kamjenje, mužwysoke, haj wulke kaž mróčele na njebjesach, zběhaše, z nimi hraješe kaž z bolom abo je kładźeše na hromady abo je funkaše do daloka. Hišće dźensa móžeš tajke joho hrajki wohladać w rěčnym dole pola Hrubjelčic a druhdźe. Sprjewnik so nikoho njeboješe, a nihdy njezwěri sebi njepřećel do kraja. W dobrym měrje dokonjachu joho poddani swoje dźěła na polach, łukach a w holi. Běda khrobłomu, kiž chcył njepřećelski do kraja so zwěrić a wobydlerjow křiwdźić! Wulki lud běše hobrej poddaty a wón přiwisowaše jomu kaž pčoły swojej matcy.

Něhdy zhromadźichu so joho poddanojo wokoło njoho a dźachu: „Hobro Sprjewniko! my chcyli rad w tutym našim kraju wostać a nic dale ze słónčkom k wječoru ćahnyć. My też wěmy, zo budźeš ty nas zakitać, přetož ty sy tón najsylniši, tak zo so njetrjebamy nikoho bojeć. Ale hdyž ty deleka w dole ležiš abo do škałoby zańdźeš, dha njemóžeš tola widźeć, što so wšudźom w twojim kraju stawa. Natwař nam něšto wysokich městow. Też wudźěłaj sebi třělbu, zo móžeš nas hižom wot nazdala zakitać a našich njepřećelow morić bjez toho, zo so za nimi honiš.“

A hobr Sprjewnik twarješe po próstwje swojich poddanow na wobaj bokaj swojoho žłobowišća bydleńšća a mjenowaše tute město „Budyšin“ a swój kraj „Budysku“. Też wobda swój kraj, hdźež běše nuzne, na mjezach ze stróžemi. Jenu staji niže Hućiny, druhu niže Rakec a třeću jako wulke Stróžišćo wyše Łuha a Łahowa.

Potom wutorhny ze zemje šwižny dub a šwižnu jědlu. Z wótrym křezelom zrěza dub a zhotowi sebi dołhu hlebiju; jědlu pak zhibny k wobrukej, spiny kóncaj ze sylnym powjazom a wudźěła sebi prok. Nětko chcyše spytać a zhonić, kak daloko joho kłok doleći. Wón třeleše někotre kłoki k połdnju do horow, a jako joho ludźo tam hladać a kłoki pytać dźěchu, namakachu je daloko horkach w jenym dole, ale njemóžachu je z ruku wućahnyć, tak hłuboko běchu so zaštapiłe. Tuž kopachu a ryjachu a pačachu je won: a hlej, jako běchu je wućahnyli, běžeše a žórleše so z tych dźěrow jasna woda, kiž ryješe sebi hrjebički. A hrjebička přidruži so hrjebičcy a nasta rěka, kotraž hišće dźensa do Budyšinskoho a Łužiskoho kraja dele běži a kotruž ludźo po hobru Sprjewniku „Sprewju“ pomjenowachu. Městno pak, hdźež je hobr Sprjewnik stał a třělał, su „Třělany“ pomjenowali.

(Tydź. Now. l. 1844.)

Na spočatku nowoho lěta dajće sebi hłuboko do wutroby zapisać: Naš „Katolski Posoł“, naš 65lětny wojowar a stražowar našeje swjateje wěry, cyrkwje a droheje narodnosće njech je też w nowym lěće živy, njech rosće, kćěje, přiběra! To daj Bóh!

Jj. Delan.

Politiski rozhlad.

W hodownym tydźenju njeje so runje wjele swětapřewalnoho stało.

Zestajenjo němskoho knježeŕstwa je hišće dotal hudančko. Naprawične nowiny wuwjeduja, zo ma so na kóždy pad naprawične knježeŕstwo wutworić. Tajke knježeŕstwo njeby pak drje w sejmje žaneje wjetšiny namakało a njeby so dźeržeć mohło. Zo Hindenburg artikel 48 němskeje wustawy tak khětře wužiwać njebudże, so nadźijamy. Po tutym by němskostatny president sam knježeŕstwo wjesć mohł bjez sejma. Prjedy budże drje hišće sejm rozpušćeny a nowe wólby wupisane, hač so poslednja kročel, diktatura, nałožuje. Tuž bjerje stare lěto politisku starosć do nowoho lěta. Nadźijomnje změjemy bórzy zasy sylne a khmane knježeŕstwo. Pisa so nětkle z wulkim zajimom wjele wo wulkej koaliciji, zjednoćenjo wot němsko-ludoweje strony hač k socialdemokratam. Jako kanclerjo mjenuja so dr. Luther, Adam Stegerwald a dr. Curtius. Snadź budźemy w přichodnym čisle jasnje rozprawjeć móc. Dotal je wšo njejasne, wotstupjene knježeŕstwo nuzne dźěła wobstara. Nimale daloko zhotowjeny naćisk k šulskomu zakonjej z wotstupjenjom knježeŕstwa spadnje a tak móžemy zasy hišće dołho na nowy namjet čakać. To je nam hodowna kriza zawinyła.

W Sakskej sebi runje tak hłowu łamaja, štó budże ministerski předsyda. Tu su wobstojnosće hišće zrudniše hač w němskim sejmje. Njeporadźi-li so 11. januara wjetšinu na jenoho zwjesć, njebudźa drje tu druhoho wupuća, hač zo so njepłódny sejm rozpušći a so nowe wólby wupisaja.

Won do kraja ja zapiskam, Bóh knjez, kiž je nam pósłał je,
Zo Nowe lěto přišło k nam. Njech je też hnadnje žohnuje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Němska Rentowa Banka ćehnje nětkle papjerjane 5-hriwnaki, kotrež maja datum 1. nov. 1923, z wobkhoda. Byrnjež wozjewjenjo hakle so z 20. dec. stało, wuměnjeja so jenož hač do 31. 1. 27 nutŕćehnjene papjerjane płaćeńki na wšitkich bankach a pokładnjach za nowe 5-hriwnaki, kotrež buchu 2. januara 1926 wudate a so nětkle hižo wot junija sem we wobkhodźe wužiwaja, abo za druhe płaćiwe płaćeńki. Pokładnje němskostatneje banki bjeru mjenowane bankowki jenož hač do 14. apryla 1927. Potom swoju płaćiwosć cyle zhubja.

— Zańdźenu njedźelu bě za cyłe katolske wobydlerstwo našoho města zhromadny hodowny swjedźeń, kotryž běše derje wopytany. Wosadny farar, knj. scholastikus Hejduška, přitomnych postrowi. Někotre rjane, wjacyhłósne spěwy za hody přihotowachu hodownu naréč knj. vikara Hartmanna, kaž też na rjanu hodownu hru wot němskoho basnika Leo Weismantel „Pućowanjo do Bethlehema.“ W swojej naréči wuzběhny réčnik, zo je w starym zakonju nuza časa žadosć za wumóžnikow přecy mócnišo wubudźała. Runje tak namołwja nas nětčiša běda časa, so z Jězusom zjednoćić a k njomu so wobroćić. W hodownej hrě je basnik w réčach jenotliwych wosobow tak prawje zrozemił, prózdnosć časa a njespokojnosć časnych kubłow narysować. Z nuzy časa přińdu wšitke woršty k žadosćenju a pytanju za wumóžnikom. Tale žadosć bu spokojena w přikhadźe Jězusdźěćatka. Přez hru pletu so rjane spěwy a też modlitwy. Cyła hra je spisana w duchu modernoho młodostnoho prócowanja. Jenotliwi hrajerjo a hrajerki wobknježachu čin dospołnje a tuž hraćo z woteměnjacymi khorami na připosłucharjow mócny začišć zawostaji.

— Zańdźenu srjedu wotmě Maćica Serbska swoju derje wopytanu hodownu zhromadźiznu. Byrnjež wjedro khětro njelube było a hodowny čas też kóždoho rady we ćišinje swójby dźeržał, bě tola wopyt hišće dobry, tak zo móžemy prajić, zo je zajimawosć za Maćicu jara živa. Po krótkich postrowjacych słowach přez předsydu knjeza dr. Hermana dósta prěni přednošowar, knjez profesor dr. M. Krječmar z Prahi, słowo k swojomu přednoškej wo našim najsławnišim basniku Jakubu Bartu-Ćišinskim. Joho přednošk je dołholětny wuplód pytanja a slědźenja za nadrobnym rozpisom živjenjo-běha, z kotrohož móžeše nam jenož wućah poskićić. Podawaše nam wšelake drobnosće z bědźenja basnika a nastawanja joho 14 pěsnjerskich zběrkow. W hodźinu dołhim přednošku předwjedże nam živy wobraz našoho Ćišinskoho. Tohodla też wšitcy ze zajimacej ćišinu na réčnikowe słowa posłuchachu. Runje tak zajimawy běše přednošk knj. wyššoho wučerja Wjeraba wo nabožnym wumjełstwje w ludu. Mjenowaše jako znateju molerjow wolijowych wobrazow: Pětra Bódlenka z Hodlerja a direktora Ledźboru z Kulowa. Dale mamy stare rězbarske

Wšitkim swěrnym dopisowarjam, přećelam, dobroćelam a sobustawam našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda a z tym woteběrcam „Katolskoho Posoła“

přejemy k nowomu lětu
wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Předsydstwo tow. ss. Cyr. a Meth., redakcija a ćišćerńja.

dźěła ze stareje křižneje cyrkwje w Radworju, wšelake stare pólne křiže a postawy ze zornowca. Wšelake zajimawe papjerjane rysowanki jako zbožopřeća staršich swojim dźěćom a druhe pokazki ludowoho wumjełstwa, kotrež bě nam přednošowar ze serbskoho museja wustajił, pokazuja, kak mócny wliw je nabožna mysl na wumjełstwo našoho ludu měła. Tež tutón přednošk wšitcy ze zajimom sćěhowachu a někotři knježa hišće so k słowu zamołwiwši k tomu abo tamnomu něštožkuli dodachu. Wječor bě potom hišće zabawna bjesada.

Z Radworja. Zašłu njedźelu, (2. hodowny swj. dźeń) wuhotowaštej towarstwje młodźencow a knježnow pola Topolinskec w „lilijach“ zabawny wječor. Započatk běše, kaž postajene, z dypkom 8 hodź. Sala derje wutepjena. Hižo zwonkownje wšo najlěpje zarjadowane. Najebać toho, zo běše hakle před 4 njedźelemi na samsnym městnje Kat. Bjesada swój wulki jubilej wotměła, bě tež nětko wopyta nadosć. A tak móžeše so nawjedowar towarstwow, knjez kapł. Grofa, nad bohatym připosłucharstwom radować. Wudawki při tajkich swjedźenjach su drje wulke. Čisty wunošk pak so za dobru wěc nałožuje. Je tuž zwjeselace, zo sebi to hosćo tež ważić wědźa. Ale wjetši a rjeńši je hišće duchowny wuspěch. Knj. kapł. Grofa wě tajke wěcy wolić, kotrež su dosć powučace a pozběhowace, su z dźěla khutnoho razu. Najprjedy předstaještej młodźenc a knježna žort: „Dźerž so maćerneje fale.“ Wučba za wšěch bě: Łža ma krótkej nozy a horda ty myslička, nječiń so. . . . Hru je knj. wučeř Feliks Hajna derje připrawił. Dale sćěhowaše khutne předstajenjo w 5 jednanjach. Móc wěry — abo: Rubježnicy na Swj. Horje. Knj. kapłan Jurij Handrik, tu khwilu w Lipsku — je hru připrawił. Wobsah je drje dosć znaty. Naš wótčinc knj. dr. Muka je tutu hru we swojej dźiwadłowej zběrcy woćišćeć dał. Hrajerćy a hrajerjo — wjele ryćerjow, su sebi wšu móžnu prócu dawali, zo by skutk prawje hłuboki zaćišć činił. Wšitcy běchu wšo derje nawukli. Pyšne drasty, prawe wuhotowanjo jewišća a skedźbne wuwjedźenjo hrimota, błyska atd. dopomhachu zawěsće k tomule wuspěchej. Zawěsće je knj. kapł. Grofa wulku prócu při wuwučowanju nałožować dyrbjał. Cyła wosada je jomu za to wulki dźak dołžna. Sława pak našimaj towarstwomaj młodosće, kotrejž stej nam tajku pozběhowacu zabawu přihotowałoj! Přispomnić chcu hišće, zo buštej hižo popołdnju hrje dźěćom a staršim ludźom předstajenej. Zawěsće su wšitcy spokojeni byli.

Z Khrósćic. Rada za maćerje budźe tu srjedu 5. jan. popołdnju w 2 hodź. we wjesnej korčmje. Lěkar budźe přitomny.

Z Dobrošic pola Njeswačidła. Dźeń před patoržicu bě sebi wobsedźerka knježoho kubła, knjeni Seyfertowa, zwudowjena po justicnym radźićelu Seyfertu, 45 dźěći z našeje wsy k sebi skazała, zo by je z hodownym wobradźenjom zwjeseliła. Na z běłymi rubami přikrytych blidach ležachu hodowne dary za kóžde dźěćo a to wosušk, jabłuka a wšelake třěbne wěcy, tež něšto hrajkow. Kóžde dźěćo bě sebi khofejowy hornčk sobupřinjesło, z kotrohož potom poskićeny słódny kakao pijachu. Knjenje Schreiberowa a statnoho rěčknikowa Seyfertowa běštej někotre wjetše dźěći mjeńšu hodownu hru nawučiłoj. Tu dźěći nětko přitomnym předwjedźechu, kotraž je so zawěsće wšitkim lubiła. Tak wulcy zwjeselene běžachu dźěći ze swojim wobradźenjom domoj so podźakowawši wšitkim dobroćelkam za jich lubosć a prócu.

Z Njebječic. Wjesołe žiwjenjo knježeše tudy 2. swj. dźeń hodow. Tow. młodźencow běše swój lětny założeński swjedźeń sebi wuhotowało a młodosć a přećelow młodosće na njón přeprosyło. Z wosady běše so rjana črjódka młodosće a staršich zešła. Wječor we 8 hodź. powita předsyda tow. młodź. z rjanymi słowami přitomnych. Na to předstaješe towarstwo rjanu hru: „Hród Lubin“. Wone běše sebi wotmysliło, junu khutnu ryćerśku hru předwjesć. Krasna běše scenerija a wulkotne drasty, kiž buchu w Budyšinje pola firmy Fingerlos požčene. Jara jimaše krasna hra přitomnych, kotřiž z wulkej kedźbliwosću posłuchachu. Jara derje běchu předstajerjo swoje róle nawukli a je tež z wulkej wušitknosću předstajili. Woprawdźe klasiske běchu někotre wustupy žónskich, ale tež mužskich. Někotři hakle prěni raz na jewišću wustupichu, tola poradźi so jim tajki wustup derje. Kóžda róla běše we prawych rukach, bu předwjedźena kaž so přisłušeše. Mócny přiklesk přihladowari běše myto za prócu. Wjele prócy běše nawjedowar knjez kubleŕ Cyž nałožował. Po předstajenju hry poréča knjez farar Mič khutne słowa młodości a staršim, pokazujo na to, hdźe słuša naša młodosć? Wona je najlěpje zakhowana w cyrkw. towarstwach: młodźencow a knježnow. Tam so jej zašćěpja lubosć za dobre počinki, tam so wukubłuje za swój přichod, tam zahori so za wěru a narodnosć. Tohodla su tute towarstwa dobra šula a škitacy skhow za našu młodosć. Ju zdźeržeć na prawym puću, ju wjesć a škitać, to dyrbi być starosć duchownych a staršich. Na kóncu přestaji so hišće žortny wustup: „Saznik a płokarńca“. Jara wjele směchow wubudźi tutón žórt a štóž jón rozemi tak předstajeć, kaž naš saznik a naša płokarńca. Tak běše so swjedźeń derje poradźił a wšitkich jara spokojił. Njech tež swoje płody njese, zo naša młodosć napjelnjena z duchom wěry a narodnosće.

Ze Šunowa. Měšćanosta knjez Pětr Handrik swjeći k nowomu lětej swój 25 lětny zastojnski jubilej. Z wulkej wustojnosću a stajnej sprawnosću je našu wjes zastupował a wosebje we wójnskim času a w powójnskich ćežkich lětach je so z lubosću, swěru a woporniwosću za wšěch

staral, kotřiž pomoc trjebachu, a sebi přikhilnosće dobył też přez mjezy swojeje gmejny. Je też stary swěrny čitař Kat. Posoła. Tuž też tu jomu wjele zboža na hišće mnohe lěta!

Z Kamjenca wozjewja nam hejtmanstwo, postajenja, po kotrymž maja so w sněhowym času zjawne puće, kotrež njejsu ze štomami wobsadźane, z lichami 15 mtr. rózno wobstajeć a w hładkosći z pěskom abo popjełom posypać.

W Heidenawje pola Drježdźan bu Božu nóc nowa cyrkwička k swj. Jurijej z farskim domom poswjećena (benedicirowana). Swjećiznu měješe wosadny farař, knjez arcyměšnik Neumann. Póndźelu bě tam potom wosadny swjedźeń w přitomnosći knjeza biskopa. Młoda wosada ma wot lěta 1920 samostatnoho duchownoho.

Hodowna skhadźowanka serbs. stud. młodosće

26. decembra 1926 w Pančicach.

Druhi dźeń hodow! — Nikomu nochce so won do sněha a zymy. Na ławcy při ćopłych khachlach je tola tak rjenje, hdyž su wokna cyły dźeń šedźiwe. Tola serbski studowacy njemóže zady khachli sedźeć — dyrbi won do sněha, zymy — dyrbi na skhadźowanku. Hesło kóždoho serbskoho studenty rěkaše na druhim dnju hodow: Do Pančic na skhadźowanku.

Zaměr skhadźowankow je, Serbstwo we wohrožených kónčinach Łužicy zbudźować. Tohodla zeńdźe so serbska studowaca młodosć lětsa w Pančicach, dokelž też tu je Serbstwo jara wohrožene. —

Popołdnju wokoło 4 hodź. wotewri starši, Měrćin Nowak, hodownu zhromadźiznu zwjazka łuž. serbsk. studentstwa, witajo swojich towaršow a bohatu ličbu hosći. Přečita zhromadźiznje postrow z Prahi. Kročeše so hnydom wuradźowanjam. Wubjerk bě namjet zapodał, zo ma so jutrowna skhadźowanka w Horach pola Wojerec wotměć, kotryž so jenohłósnje přiwza. Tohorunja druhi namjet wubjerkowy, zo ma so hłowna skhadźowanka dwě njedźeli prjedy wotměwać, zo njebychu so přez přihoty pućowanja studowacych zanjechałe. Knjez dr. Cyž přeješe sebi, zo by so bóle po pruskej Łužicy pućowało a tak so tam Serbstwo zbudźowało. 4 sobustawy zamołwichu so hnydom za tute narodne dźěło. K. dr. Šleca namjetowaše, zo by so při tom też klankodźiwadło wužić hodźało, štož pak pola klankarjow přihłosowanja njenamaka, dokelž z tym wšelake wobćežnosće zwisuja. — Seminarist Měškank přednošowaše nětko wo prašenju: „Chcemy być junu wjednicy?“ Staji prašenjo, hač je z cyła hišće hódnje, dźěłać za serbski narod, a wotmołwi na to z raznym „haj“. Ze swojimi wuwjedźenjemi, kotrež běchu jasne a wěcowne, chcyše jenož nastork k dalšej rozmołwje wo tutym prašenju dać. Tak wupraji starši k prašenju swoje nahlady. — Wjednik dyrbi być k tomu khmany. Dyrbi być nazhonity, dyrbi tych swojich znać, kotrychž chce nawjedować. Dokelž je duša ludowa tak wšelakora, dyrbi ju přichodny wjednik studować wosebje we wšědnym žiwjenju, nic jenož při zawjeselenjach a w korčmach.

Knjez farař Šewčik, čestny protektor serbskeje studowaceje młodosće, wupraji swoje wjeselo na tak bohatym wopytom a sčini zhromadźiznu kedźbliwu na našich njepřećelow. Najhórši njepřećel dźěn je w našim lěhwje. Knjez wyšši wučeř Słodeńk witaše studowacych do Pančic a pokaza na njerjane wobstojnosće Serbstwo nastupowace tudy w Pančicach. Knjez dr. Cyž jimaše so hišće raz słowa a wuzběhny, zo ma so přichodny wjednik předewšěm na swoje powołanjo přihotować. Tohorunja wupraji, kak nuzne je, zo bychmy też ze wšědnoho ludu wjednikow měli, štož hišće dalšu debatu zbudźi. Tak bě wo předmjeće: „Chcemy junu być wjednicy?“ jara žiwa rozmołwa nastała. Ličba sobustawow zwjazka powyši so wo tři. Nowozastupjeni su: knježnje Hanka Bartec z Brězynki a Ema Krawcec z Popicy a Pawoł Wićaz z Khróšćic. Skónčnje nasta hišće krótka rozmołwa wo klankodźiwadle a pokaza so na winy, zo bě wuspěch prěnich pospytow tak snadny. Přitomni zawdachu sebi rucy a wuspěwachu „Bratrowstwo“ a tak skónči so w sedmej hodźinje jara žiwa hodowna zhromadźizna.

Wječor wokoło ½8 hodź. započinaše so wječorny zabawny dźěl z powitanskimi słowami staršoho. Seminarist Měškank deklamowaše Ćišinskoho pěseń „Hody“ ze znatej wustojnosću. Bratraj Andrickaj zahraštaj na klavěrje „Palčikaj“. Knježna A. Smolerjec zanjese z přewodom klavěra rjany spěw. Na to zehrachu sobustawy Pražskeje „Serbowki“ dźiwadłowy kruch „Suk“, kotryž bě towarstwo za serbske jewišćo připrawiło. Wjesoła rejka zjednoći wopytowarjow skhadźowanki a studowacych hišće někotru hodźinku.

Póndźelu zeńdźechu so studowacy we Wotrowje, zo bychu tam woswjećili hody. Po třoch hodź. podachu so studowacy k pomnikej, kotryž je postajeny k česći we wójnje padnjenych. Po rozpominanskich słowach knjeza Krawčika wróćichu so zasy do Wotrowa a rozbrójichu so do statokow, kotrež běchu sebi jich k přenocowanju přeprosyłe. Při wječornych směrkach zeńdźechu so pola Šołćic. Do ćaha so zestupajo podachu so ze smólnicami na pohrjebnišćo, zo bychu tu wosławili Jakuba Barta-Ćišinskoho jako wulkoho pěsnjerja a jako zwonkowne znamjo česćownosće na joho row położili rjany wěnc z módro-čerwjeno a běłymi seklami. Hdyž běchu so studowacy wokoło rowa zestupali, přednjese seminarist Měškank baseń: „Při rowje Ćišinskoho“. Starši jimaše so słowa a wuzběhowaše zasłužby njebohčičkoho pěsnjerja za swój lud. Hdyž bě so wěnc na row położił, poklaknychu so wšitcy a wuspěwachu při rowje wótře: „Wótče naš“ a wěrywuznaćo. „Zerja . . .“ wuspěwawši podachu so wšitcy w swjatočnym ćahu narodnu hymnu zanošujo zasy do Šołćic hosćeńca k wjesołej zabawje, kotruž zwjazkaŕ Jurij Cyž ze Žuric wuhotowa a nawjedowaše.

Cyrkwinske powěsće.

Z Radworja. Z cyrkwinskich powěsćow zańdźenoho lěta njech su tele drobnosće naspomnjene: Narodźiło je so 34 dźěći, 14 mužskoho a 20 žónskoko splaha, mjez nimi 2 njemandźelskej wot serbskeje a 1 wot pólskeje maćerje. Nimo toho přińdźeštej 2 njećestnej maćeri z druhich wosadow sem. — Připowědanjow běše 19, wěrowanjow 14. — Wumrěło je 22 wosobow, 13 mužskoho a 9 žónskoho splaha; w starobje hač do 15 lět 6; wot 16—25 lět 2; wot 26—40 lět 1; wot 41—60 lět 4; wot 61—80 lět 7 a přez 80 lět 2. — Swjatych woprawjenjow běše 11200; domawobstaranych bu 134 khorych.

Domy budźa po tymle rjedźe swjećene: prěni tydźeń (7. 1.) pjatk: Radwoŕ, I. dźěl; druhi tydźeń (10.—14. 1.) póndźelu: Radwoŕ, II. dźěl; wutoru: Radwoŕ, III. dźěl; štwórtk: Kamjenej; pjatk: Łupoj a Bronjo; třeći tydźeń (17.—21. 1.) póndźelu: Měrkow, Lutowc a Boranecy; wutoru: Khelno; štwórtk: Hodleŕ, Miłkecy a Stróžišćo; pjatk: Khasow a Łuh. — Započatk w 1 hodźinje.

Wěrowani (jenož znaći slubjeni): Herbert Smolic z Brětnika pola Kamjenca a Hańža Šenkec z Radworja. — Jan Kholic ze Smječkec a Hańža Pjekarjec z Radworja. — Wučeř Beno Glatzel a Marja Šmidkec z Radworja. — Jan Winarjec z Kamjenjeje a Wórša Percgalec z Nowoslic. — Jakub Šołćic z Hodlerja a Terezija Grubertec z Bronja.

Zemrěći: Hana Bjeńšowa z Radworja, 71 l. — Marja Nawkec z Radworja, 17 l. — Jurij Delan z Radworja, 33 l. — Jan Hantuša z Radworja, 68 l. — Jurij Grubert z Miłkec, 48 l. — Hańža Drimelka (Lisnańka) z Khasowa 67 lět.

Za cyrkej kralowny swjatoho róžowca we Radworju: na Kholic-Pjekarjec kwasu w Radworju: 104 hr. — na Glatzelec-Šmidkec kwasu w Radworju: 51 hr. — na Winarjec-Percgalec kwasu w Kamjenej: 51 hriwnow.

Z Njebjelčic. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło a wukŕćiło 16 dźěćatkow: 11 hólćatkow a 5 holćatkow, mjez nimi jene njemandźelske. Wěrowanjow běše 5 porow, mjez nimi jene

w Fugawje w Čechach. Khowanych bu 9 wosobow: 6 wotrosćenych a 3 dźěći. Wotrosćeni běchu w starobje jedyn 58 lět, 2 přez 70 lět, 3 přez 70 lět. Dźěći: jene 1 dźeń, jene w 2. lěće a jene w 4. lěće. Na talerju nahromadźi so 680 hr. za cyrkw. potrjeby. — Bóh daj nowonarodźenym swoju hnadu, wěrowanym Bože žohnowanjo a wotemrětym wěčny wotpočink. Dobroćerjam domu Božoho zapłać Bóh!

Listańja redakcije: Dalše cyrkwinske powěsće dla njedosahacoho městna hakle za tydźeń.

Wšelčizny.

Ważne rozsudźenjo. W Hartensteinje bě wučeŕ šulskomu hólčecej joho njeposłušnoho zadźerženja dla plistu dał. Za to bu wučeŕ wobskorženy. Jednory sud bě wučerja wuwinował. Ale statny sudnik zapołoži revisiju. Tuž měješe so „ważna“ należnosć dla jeneje plisty na wyššim krajnym sudnistwje wujednać. Tute pak začisny revisiju a wobkruči wuwinowanjo wučerja. Telko dźěła jeneje plisty dla! Što tež to z tajkich dźěći budże, kotrymž so při kóždym hłupym worakawstwje hišće mjedowa pomazka poskića, wučerja wusměšeć?

K Božomu dźěsću

dariwši za **nakład nabožnych knihow towarstwa ss. Cyrilla a Methoda** a so wukupiwši z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow wupraja z tutym swoje najwutrobniše **„Daj Bóh zbožo k nowomu lětu“** wšěm přećelam a znatym:

po **10 hr.**: swójba kant. Andrickec w Radworju;
po **7 hr.**: faraŕ Michał Žur we Wulkim Kostoržu.
po **5 hr.**: sudn. rada Beno Symank w Budyšinje;
hosćeńcaŕ Michał Hoka w Budyšinje;
faraŕ Jurij Rjeda w Kamjencu;
arcyměšnik faraŕ Jan Šołta w Kulowje;
po **3 hr.**: wyšši wučeŕ kantor Jan Symank w Budyšinje;
Jan Kětan w Słonej Boršći.
wyšši wučeŕ Wjerab w Budyšinje;
faraŕ Jan Cyž w Hajnicach.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1926.

Kk.: 834.—838. z Boranec: Mikławš Miklića, Jan Kašpor, Hana Bušowa, Hawštyn Wrobl, Jurij Buša; 839. Kamjenjeje: Jakub Hanuš; 840. z Khelna: Jan Lebza; 841. 842. z Radworja: Jakub Čornak, Marja Šipšikowa; 843. z Drježdźan: Marja Bryckec; 844. ze Zdźerje: Hana Hołbikowa; 845. z Hliny: Hana Gorkowa; 846.—848. z Brěmjenja: Pawoł Šołta, Jurij Hicka, Hańža Wjerabowa; 849. 850. z Konjec: Pětr Suchy, Pětr Čornak (Nowak); 851. 852. ze Šunowa: Michał Woko, Jan Wowčerk; 853. z Łazka: Jurij Błažik; 854. 855. z Ralbic: wyšši wučeŕ Pawoł Reiner, Jurij Šwejda; 856. z Koslowa: Jakub Korjeńk; 857. ze Sulšec: Cyrill Müller; 858. z Pozdec: Jakub Čemjera; 859.—863. z Khrósćic: Pětr Hoza, Michał Šlosaŕ, Jan Wjesela, Jan Pětŕka, Handrij Wićaz; 864—867. z Worklec: Marja Bětkowa, Jakub Rjelka, Pětr Rjelka, Marja Ryćerina; 868. z Janskich kupjel: Mikł. Šołta; 869. ze Zajdowa: Mich. Cyž; 870. z Budyšina: Jan Brusk; 871. z Drježdźan: dr. ing. a dr. phil. prof. Jurij Hejduška; 872. 873. z Marijneje Hwězdy: propst Maks Maček, P. Ubald; 874. z Miłoćic: Jurij Šlosar; 875. ze Swinańje: Mikławš Smoła; 876. z Jawory: Mikławš Lejmann; 877.—879. z Budyšina: Jurij Hicka, Herman Piskor, Jak. Čórlich; 880. z Kukowa: Michał Lebza.

Dary za wukubłanjo duchownych.
Knj. Jurij Hicka z Běmjenja 1 hr.

Drobnowikowanske płaćizny po hamtskim postajenju

		w Budyšinje 24. dec.	w Kamjencu 23. dec.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kilo	2,00—2,40	
Ćelace mjaso	1 „	24,0—2,60	
Skopjace mjaso	1 „	2,20—2,60	
Swinjace mjaso	1 „	2,40—2,80	
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80—3,20	
Pšeńčna muka	1 „	0,56—0,64	
Ržana muka	1 „	0,40—0,44	
Khlěb	1 „	0,32,5—0,36	
Jědźne běrny	1 „	0,12—0,14	
Rajs	1 „	0,48—1,20	
Hróch	1 „	0,70—1,00	
Soki	1 „	0,60—1,20	
Amerikanski swinjacy šmałc	1 „	1,90—2,00	
Sušeny połč	1 „	2,80—3,20	
Dobre mloko	1 litr	0,28	
Jědźna butra	1 kilo	4,40—4,80	4,00—4,40
Jeja	štuka	0,16—0,20	0,16—0,18
Jědźne buny	1 kilo	0,40—0,60	
Cokor, drobny	1 „	0,76	
Petrolej	1 litr	0,40	
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	2,10	
Brunicowe brikety	1 ctr.	1,25	

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 29. decembra 1926.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 40. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 52—55 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—44. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 32—36. 5) Mjasne 30—31. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 119. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—58. 2) Połnomjasne młódše 52—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 210. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 48—53. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 42—47. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—34. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 1117. 2) Najlěpše wukormjene 75—79. 3) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 66—72. 4) Špatne 58—64. **Wowcy:** 109. 1) Młódše a starše wukormjene 53—57 2) Starše wukormjene 46—51. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 38—44. 4) 33—36. **Swinje:** 1917 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 77—79. 2) Wukormjene 75—76. 3) Mjasne 72—73. 4) Špatne 69—71. 5) Rancy a kundrosy 65—68. 7) 60—65.

Wobkhod wšudźom špatny.

Konditorńja Lehmann

Serbska droha *w Budyšinje* *Serbska droha*

přeje wšěm swojim česćenym hosćom a přećelam

zbožowne nowe lěto.

Marja Runge
wumjelska zašiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Ręčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Towarstwo młodźencow we Wotrowje

wuhotuje

njedźelu 2. wulkoho rózka wječor w 7 hodź.

w hosćeńcu w Pančicach swój

7. założeński swjedźeń

z dźiwadłom a rejemi.

Předstajeć budźe so hra „Dźiwotworny kłobuk".

Wšitke serbske towarstwa a wšěch přećelow młodosće wosebje też staršich přeprošuje **předsydstwo.**

Přińdźće wšitcy!

Jednota, tow. kat. Serbow, w Drježdźanach

woswjeći swój

założeński swjedźeń

sobotu 5. februara 1927, wječor 1/2 7 hodź.

w žurli „Ballhaus" na Bautzener Straße 47

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch luhych Serbow k tomu přeprošuje

předsydstwo.

Nětkle w zymje

dyrbjeli swoje špundowanja wuporjedźeć dać we jstwach, kuchnjach, wokhěžach, hródźach, bróžnjach. Njekładźće pak wjacy bórzy dodźeržane drjewjane špundowanja abo cementowe platy!

Podawam Wam tuńšo hač deski abo platy bjez škałbow **terrazzo- a kamjeńtno-drjewjane dna,** kiž lětdźesatki bjez porjedźenja dźerža. Dajće sebi njezwjazomnje a darmo wote mnje bližše sobudźělić abo napišće mi, hač sebi rozjasnjenjo wot mojoho serbskoho pućowarja přejeće.

Z najlěpšimi přećemi k nowomu lětu!

Erwin Giebner w Budyšinje, Bleichenstr. 4

Dalokoročak 3056. — Steinholz-Terrazzo- und Glanzsteinwerk.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Zastaniščo awta. — Ręču serbski.

Towarstwowy powěstnik.

Tow. kath. młodźencow we Wotrowje wuhotuje njedźelu 2. januara wječor w 7 hodź. swój VII. założeński swjedźeń w Pančičanskim hosćeńcu. Hrać budźe so wjeselohra „Dźiwotworny kłobuk". Wšěch Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Jednota, tow. kat. Serbow w Drježdźanach, wuhotuje 5. febr. 1927 założeński swjedźeń. (Hladaj nawěštk!)

Na lube nowe lěto

přejemy wšěm našim swěrnym přećelam, zo chcył Bóh wšohomócny jich šćedrizwje žohnować a před njezbožom a khorosću miłosćiwje zwarnować

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo

z w. r.

Wšitkim Serbam z blizka a z daloka přejemoj

k nowomu lětu

najwutrobniše zbožo a Bože žohnowanjo!

Hosćeńcař a kofejownik

Michał Hoka a mandźelska

Wobućowy dom Mark w Kukowje.

Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Bohu lubomu Knjezej je so spodobało, našoho lubowanoho mandźelskoho a nana

kublerja

Jana Marka mjenowan. Hantuša

ze Sulšec

póndźelu 20. decembra po wjacykróćnym dóstaću ss. sakramentow, w starobje 57 lět, do wěčnosće wotwołać. Wšitkim, kiž su na pustych wječorach za njoho so modlili a joho k rowu přewodźeli, wuprajam wutrobne „Zapłać Bóh luby Knjez!"

W Sulšecach pola Kulowa, 23. decembra 1926.

Zrudna zawostajena

mandźelska z dźěćimi.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

2. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. januara 1927.** | **65. lětnik.**

K Třom Kralam.

Z rańšoh' kraja přińdźechu
Tři Mudri k žłobjatku,
Zo bychu modlili so k Jězuskej,
Hołdowali Swětazbóžnikej.
Hwězda jasna swěćeše,
Jim šćežku pokaže,
Kiž k hródźi Bethlehemskej wjedźeše,
Hdźež kral w zymnej kólni leżeše.

Lubosćiwje smějka so,
Wšak radosć za njoho,
Hdyž mudri kralojo tři dachu jom'
Drohu myru, złoto z wóruchom.
Žadosć Mudrych ćehnješe,
Jich wěra wjedźeše,
Zo swětło swěta bychu widźeli,
Měra we wutrobje nadešli.

My też žadać dyrbimy,
Zo Boha nam'kamy.
A joho mamy w duši kóždy čas,
Hewak helska waka mori nas.

G. Andricki.

Swójbne zmyslenjo — žiwjenjo swójby.

Při wšitkich hodownych swjedźenjach rěči so přecy wo třoch wosobach. Su to Jězus, Marija a Józef. Z hnadownym zjednoćenjom tutych třoch započinaše so nowy čas, čas wumoženja z hrěcha a hubjenstwa. Mjenujemy tutón wuzki zwjazk swjatu swójbu. We njej je Jězusdźěćatko přiběrało a wotrostło. 30 lět dołho zwosta w ćichej zakhowanosći w Nazareće, zo by wšitkich wučił, kak swójbu lubuje a kak chce ze swojim krasnym přikładom we swójbje swójbne žiwjenjo swjatosćić. Njeje hnydom prědował, wučił, dźiwy činił, njeje čłowjestwo hnydom wumožił, ale je najdlěši čas žiwjenja žiwy był we swójbje, je hajił rjane swójbne zmyslenjo. Haj, te nam z dźěla brachuje! Hdyž dźensa telko njezboža a zahuby mjez čłowjekami wobžarujemy, leži to we tym, zo je zrozemjenjo za swójbu khětro so pozhubiło. Mamy drje hišće w našich Serbach z wulkoho dźěla dobre swójby, tola škódny wliw skaženych je tak sylny, zo so bojimy, zo by też tuta nowa khorosć do serbskich statokow bórzy zaćahnyć mohła. Pohladajmy na najkrasniši přikład, na swójbu w Nazareće! Přez nju njech čerpaja naše swójby přecy zasy nowe žiwjenjo a młódny kćěw za narod, za cyrkej a stat! Zo tola njeby Zbóžnik ženje nad wami, lubi starši a młodźi čitarjo, płakać trjebał, kaž něhdy nad zasakłym Jeruzalemom, kotryž chcyše jón do swojeje swójby, cyrkwje přiwjesć, ale wón njechaše. Njeměješe žaneje dobreje wole k tomu! Zo byšće tola spóznali, što je k wašomu spomoženju!

K swójbnomu žiwjenju słuša čistosć. Kak nadobny a čistotny běše tola swj. Józef! Bě so z Mariju zwjazał k čistotnomu mandźelstwu. Hdyž pak wuhlada swoju najčišćišu njewjestu we žohnowanych wobstojnosćach, běše joho wola, Mariju škitać na jeje česći. A hdyž bu wot jandźela powučeny, zo je wot Ducha Swjatoho podjała, z kajkej česćownosću je nětko Marijine maćerstwo wobdźiwał, kak njewinowaće a čistotnje biješe joho wutroba we wočakowanju toho, štož bě jandźel Boži připowědźił. Kak zbožowny je so swj. Józef čuł, hdyž bu škitał najčišćišich wutrobow Jězus-dźěćatka a swj. Marije! Ow, wukńmy tola pola swj. swójby knježnistwo lubować a za nje wojować, rjanu dostojnosć maćerstwa česćić a škitać!

Też dźensa njech je wobkhad wšěch młodych hólcow z knježnami škit čestnosće, zo bychu čistosć lubujcy njezranjene njewjesty něhdy k wěrowanskomu wołtarjej kročić widźeli. Njech je tola čistosć też žiwa we swójbnym žiwjenju hižo njewinowatych dźěći dla! Njech so pěstuje swědomiće prawa hańbićiwosć, lubosć a česćownosć před maćerstwom we póćiwym swójbnym žiwjenju! Kak čłowjeka njehódne je druhdy zmyslenjo, rěče a zadźerženjo toho, kotryž lubuje jenož spokojenjo požadosće, kotryž

njecha so dźeržeć kaznje: „Njedyrbiš nječistoty činić, njełamaj mandźelstwo!“ Potom so dźiwać njetrjebamy, zo hnĕw Boži nad tajkimi swójbami wotpočuje. Swójba so założa dźĕśća dla, nic pak na prĕnim mĕstnje dla nĕkajkoho sebičnoho wužitka jenotliwca.

A tuž sebi swójbne žiwjenjo žada woporniwosć! Kelko khudoby, starosćow, kelko prócy a pilnosće mĕješe swjata swójba nałožować, dokelž chcyštaj swjatej staršej swoju winowatosć cyle dopjelnić. So woženić a nowu swójbu założić, rĕka tež tele wopory po přikładźe swjateje swójby zwólniwje na so wzać. Pilne hospodarske dźĕło twari časne zbožo a zwĕśća wšĕdny khlĕb. Kak zbožowne su swójby, hdźež njewinowate dźĕći na klinje nana a maćerje wotrostu! Ale kelko prócy, kelko nocow bjez spanja, kelko starosćow, kelko bolosćow přihotuje jim tale rjana, tola ćežka winowatosć, swoje dźĕći na Bohu spodobne wašnjo woćahnyć. Haj, za Boha dźĕći wukubłać, je hnadowne dźĕło, kaž stej to Marija a Józef tež dokonjałoj. Tuž mataj staršej dźĕćom wot małosće sem wučić posłušnosć a porjadnosć, mataj je khłostać w lubosći, hdyž njechadźa złoho sebi wotwučić. Ale tež žiwjenjo mandźelskeju mjez sobu dyrbi być zhromadne, znjesliwe, přez słónčko woporniweje lubosće wokrasnjene. W ćichim kole swójby dyrbitaj so najzbožownišaj čuć, zo by wĕrne wostało přisłowo: doma, doma rjenje je. Kóždy dźiwa na přećo druhoho, kóždy znjese sćerpnje brachi druhoho. A tak so dopjelnja słowa psalmisty: „Kak luboznje a rjenje tola je, hdźež su bratŕa w přezjednosći mjez sobu! . . . Přetož tam sćele Bóh swoje žohnowanjo a žiwjenjo do wĕčnosće.“ (Ps. 132) Tole wšo dopjelnić, žada sebi wjele přewinjenja a sebjezapřeća. Hdźež we swójbje pobrachuje prawa woporniwosć, tam je kŕiž a hubjeństwo, ale žane zbožowne žiwjenjo. Byrnjež sebi swójba wužadała wjele woporow, tak su tola radosće za to tež njewinowate a wokřewjace. W tajkich swójbach knježi žohnowanjo a pokoj swójby Nazaretskeje.

Ale k tomu słuša hišće pobožnosć. Bjez wĕrneje nabožnosće njemóže swójba tyć, kaž tež nic róża bjez słónčka. Nabožnosć korjeni we wĕrje a pohonja wolu a wutrobu, Bohu swoju swĕru a přiwisnosć wopokazować. Přeswĕdčenaj wo potajnym Božim wjedźenju bĕštaj so Józef a Marija na puć do Bethlehema nastajiłoj. Kak podaće do Božeje wole spokojištaj so z nócnym lĕhwom w hrodźi! A hdyž so tu Zbóžnik swĕta zjewi a pastyrjo přińdźechu k dźĕćatkej so modlić, powĕdawši jimaj wo jandźelowych zjewjenach a słowach, zakhowa Marija wšitke tute słowa we swojej wutrobje, zo by je rozpominała a lubosć Božu přecy lĕpje spóznała. Kak swĕdomiće dźeržentej ss. Józef a Marija, hdyž rĕkaše Mójzesowy zakoń dopjelnjeć, hdyž rĕkaše „stań wzmi dźĕćo a joho mać a ćekń do Egyptowskeje!“ Nutrny wobraz je to dyrbjał być, hdyž swj. swójba zhromadnje so modleše, hdyž kóždy w jenajkej lubosći k Jězusej swojomu dźĕłu pilnje so wĕnowaše, hdyž k róčnym časam do Jeruzalema pućowachu.

Tale swĕdomitosć w nabožnych winowatosćach a spokojna podatosć do Božeje wole dyrbi tež we wšitkich swójbnych bydlić. Hewak popušći Bože žohnowanjo, mjezsobna lubosć woliwkuje a tež žanu prawu česćownosć dźĕći napřećo staršim njemóža w nabožnje woliwknjenych swójbach namakać. Potom so na wšo hórša, do wšoho chcedźa rĕčeć a poslednje słowo mĕć. A bĕda tajkim wbohim staršim w starobje!

Tak njech krasny wobraz swjateje swójby w katolskich swójbach so njezhubi. Njech so tam wšĕdnje před nim modla wo čistotne, woporniwe a nabožne zmyslenjo, zo by kóžda swójba wotbłyšć swójby w Nazareće była.

Politiski rozhlad.

Zbožopřeća pola Hindenburga k nowomu lětej stachu so po zwučenym wašnju 1. januara přez zastupjerjow za wukrajne mocy. W jich mjenje rĕčeše nuncius msgr. dr. Pacelli. W tutych słowach wuzběhny wysoki rĕčnik postupy Němskeje w politicy. Ze zastupom Němskeje do Zwjazka Ludow bu puć pokazany za dorozemjenjo a wujednanjo ludow. Zbožowne wuwićo tutoho zmyslenja móže tak skĕrje trašace šerjenjo bjezdźĕłosće zaćĕrić. A skónči swoje słowa z přećom: Njech nowe lĕto čłowjestwo přede wšĕm přez přecy wužše zwjazki bratrowstwa we wysokich idealach wĕrnosće, sprawnosće a lubosće zjednoća, na kotrychž zbožo ludow wotpočuje. President Hindenburg so na to podźakowa a wupraji, zo su ludy přez bĕdy časa do wosudnoho zhromadźeństwa wjazane. Kóždy lud ma na prĕnim mĕstnje prawo a winowatosć, swoju swobodu a swojoraznosć zakhować. Tute prócowanjo njesmĕ zadźĕwać, zo so po zasadach sprawnosće zbožo wšĕch narodow pĕstuje. Podobne přeća wumĕnjachu so mjez presidentom a kanclerom dr. Marxom, při čimž so spominaše tež na roztřasene nutŕkowne politiske wobstojnosće. — Ministerska kriza traje dale a njehodźi so ničo wĕste rjec, štó nowe knježeŕstwo zestaja.

Tež w **Sakskej** njejsu hač dotal k žanomu wĕstomu dojednanju dóšli, štó změje wotežki knježenja w našim kraju wjesć.

Nowy piwowy dawk je so k 1. januarej 1927 zawjedł, wučinja na jedyn litr piwa 1,65 pjenježkow, potajkim nic hišće 2 pjenježkaj. Tutu składnosć wuži bajerski piwarski zwjazk, zo by płaćizny za 1 litr piwa wo 6 pjenježkow powyšił. 2 pjenježkaj tyknu piwarcy a 2 pj. hosćeńcarjo do zaka. Přez to je w Bajerskej wulke rozhorjenjo nastało. Njeje to ničo druhe hač nahrabnistwo pjenježnikow, tym, kotrymž piwo derje słodźi, płaćiznu tak wysoko powyšić.

Rakuski zwjazkarski kancler prälat dr. Seipel je k hodam swojoho napadnika, dźĕłaćerja Jaworeka, cyle wobhnadźił. Jaworek, před lĕtami z revolverom třĕliwši, je Seipla ćežcy a strašnje zranił. Nĕtko bu jomu dźĕł hišće wotpokućomneje khłostarnje spušćeny. Zawĕsće je to wulkomyslny skutk křesćanskeje lubosće.

W **Južnosłowjanskej** bu knježeŕska kriza wuhładkowana. Uzenowič jako předsyda zestaja nowe knježeŕstwo. Ninko Perič bu minister za zwonkowne należnosće. Pawoł Radič wot khorwatskeje burskeje strony zastupuje ministerstwo za agrarnu reformu. Po mĕnjenju nowinow njeje přikhilnosć za nowe knježeŕstwo jara wulke.

W **Francózskej** knježi tež wulka bjezdźĕłosć kaž pola nas, hdyž snadź nic tak sylnje kaž tu. Minister za dźĕło naliči ludźi bjez dźĕła w Parizu na 10000 a w krajnych wotdźĕlach 30000 ludźi. Nuzowe dźĕła maja wšitkim bjez dźĕła zasłužbu zmóžnić. — W mĕrcu 1926 bĕ w Francózskej luduličenjo. Po tym je tam 40743851 wosobow (1921: 39209656). Wot tutych je 38247521 Francózow a 2498230 wukrajnikow. Potajkim je wobydleŕstwo wo połdra milijóna přibĕrało. Ale z tutych su jenož poł milijóna Francózojo, tamni wukrajni. Najsylnišo wobydleny department (wotdźĕl) je tón wokoło Pariza (Seinski).

Balkanske prašenjo zda zasy so wožiwjeć přez zbĕžki w Albaniskej. Po zdaću tute Italska podpjera. Chce so rady tam kruće zasydlić.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Po starym zwučenym wašnju zwonja zwony swj. Pětroweje cyrkwje w połnocy wot 31. decembra k 1. januarej k witanju nowoho lĕta a z wĕži mĕsćanskeje radnicy zapiska hudźba dźakny kĕrluš. Po stach zhromadźeni silvesterswjećerjo přiłowachu sebi zbožo k nowomu lĕtu. Tež komunisća chcychu so pokazać a ćehnjechu runje w tym po Hłownym torhosću mócnje haru činjo. Mudri ludźo bĕchu radšo doma wostali a zastupichu mĕrnje a z ćicha do nowoho lĕta 1927. Nadźijomnje njepřinjese nam hospodarscy špatniše časy, hač w zańdźenym lĕće mějachmy. To wšo leži w Božej mocy a čłowjekojo njech sebi tohodla pomoc z njebjes hódnje wuproša.

— Zjawna zaradźeŕnja k dźĕłu w Budyšinje so na sćĕhowace wašnjo powjetši. Jako pódlanskej zaradźeŕni za

dźěło buštej w Budestecach a Wulkej Dubrawje założenej. Namjet wo podpjeru dźěłonjemějerjow ma so na hłownym městnje w Budyšinje rozsudźić. Nimo toho bu cyły wokrjes hišće do 4 kontrolnych městnow rozdźěleny (Hodźij, Pomorcy, Njeswačidło a Hućina). Z tym je dźěło k wobstaranju dźěła za dźěłnjemějerjow přehladniše. Wšitcy, kiž su bjez dźěła, maja so ze swojim předpisanym wopismom, zo buchu wot swojoho dźěładawarja z dźěła pušćeni, pak na hłownej městnosći pak na pódlanskimaj zaradźernjomaj k dźěłu, hdźež słušeja, zamołwić, dale pola swojoho měšćanosty a wobtydźeń junu na kontrolnym městnje so wupokazać. Wupłaćenjo podpjery za bjezdźěłnych so kaž dotal pola měšćanosty wupłaćuje.

Ze Smochćic. Pod dohladom Budyšskoho twařsk. mištra Kaupa wutwaruje naš wjesnjan knj. Ziegenbalg ze swojimi dźěłaćerjemi naš hród, zo by so jako měšniski seminar mohł wužiwać. Dźěła tak pokročuja, zo budże so snadź k jutram seminar wotewrić móc.

Z Khróšćic. Towařstwo „Serbosław" měješe nowe lěto swoju měsačnu zhromadźiznu. Po powitanju předčita knj. wučeŕ Pjetaš z dr. Patoweje čitanki stawiznu z Radwořskeje wosady. Potom běchu wólby. Wuzwolichu so: knj. wučeŕ Pjetaš za předsydu, knj. kubleŕ Špitank za městopředsydu, knj. kubleŕ Šołta z Khróšćic za zapisowarja a pokładnika a knjez farař Šewčik za duchownoho radnika. Za wubjerkownikow so wuzwolichu: knj. Pječka z Hórkow, knj. Wóski z Stareje Cyhelnicy, knj. Kral z Nuknicy, knj. Henčl z Kozaric a knj. Henčl ze Smječkec. Dale přednošowaše knj. předsyda wo hewjerach a prjedawšich časach. Knj. farař rěčeše wo Serbach z lěta 1197 bydlacych w Meklenburgskim, kotřiž sebi tehdom zemjanskoho Serba za biskopa wuzwolichu. Z pozdźišimi němskimi biskopami so přeněmčenjo Serbow započa. Dale so też wšelake hospodarske prašenja rozpowědachu. Přichodna zhromadźiznja postaji so prěnju njedźelu februara popołdnju 1/2 4 hodź.

Z Prawoćic. Zańdźene dny woswjeći tu Zopic wowka swoje 86. narodniny. Z pilnym dźěłom a pobožnym bohuslužbenjom je wona za cyłu wjes z dobrym přikładom. Žiwa kaž profećina Hana čaka tak we swěrje swojoho powołanja na přikład Knjezowy. Njech Bóh ju škita a ju něhdy wita do swojeje njebjeskeje krasnosće.

Z Pančic. Rada za maćerje wotmě so pjatk 14. januara popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Kamjenca. Hamtske hejtmanstwo warnuje před hromadźenjom za „němsku zasydleńsku pomoc wójnskich ćežkozranjenych, z. t. w Stukenbrock we Westfalskej". Towařstwo nima k tajkej zběrcy žanu třěbnu dowolnosć a dale njeje wěste, zo towařstwo k postajenomu zaměrej zběrku trjeba.

Z Jěžowa pola Kamjenca. Wokrjesny wustaw (Bezirksanstalt) njeje jenož pod hamtskim hejtmanom dr. Sievertom nowe mjeno „wokrjesna domizna" (Bezirksheim) dostał, ale je tam woprawdźe wšo tak rjenje zarjadowane a wobnowjene, (na př. nowe łoža, tepjenjo.) zo ma tam človjek nowu domiznu. Hodowne dary bě božedźěco po přeću jednotliwych wudźělało a wobradźało. Doma wjesela so starši a dorosćeni hody z dźěćimi, tudy pak dorosćeni kaž dźěći, hdyž je božedźěco derje a prawje wobradźało — jena wosoba z mužikom, druha z popku, třeća z taflu a z pisakom a kóžda z wulkim wosuškom. — Katolscy nimaja daloko kemši, maja tam zhromadnje swj. woprawjenjo a pobožnosće. Ličba katolskich je najbóle wokoło 10 wosobow. Katolske Bože služby tam hišće pobrachuja. Dr. Sievert so też duchownymaj wobeju wěrywuznaćow za dušepastyrstwo tudy dźakowaše.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo z lońšoho čisła 50.)

Z wopytowanjom swjatych městnow běše so dopołdnjo nimale minyło. Duž zwozychu pućowarjow do hosćencow, zo bychu powobjedowali, nas do hotela Biacetti, hdźež běchmy rano hižo pobyli. Knjeni běše so nas tehdom po zdaću wobojała; přetož pohladowaše přecy hišće jenak splóšiwje na nas. — Běše to sobotu. Dokelž pak so w Italskej hišće dźensa pjatk a sobotu mjasajědźe zdźeržuja, dóstachmy póstne warjenja, z wolijom začinjene. Po tutym „tučnym" wobjedźe khwatachmy, khłóšći z hłódnym bruchom bjez komdźenja zasy dale, a to ćim bóle, dokelž dźěn běchmy nětko poslednje poł dnja po puću; přetož wječor dyrbjachmy skónčnje do Roma dojěć. Běše pak to też woprawdźe skoro čas; přetož sobotu běchmy z Łužicy wotjěli a nětko so hižo sobotu druheho tydźenja k wječorej nakhileše, a hišće so ćah po swojim železnym puću dale wiješe, jako bě krajina Kampagnja kónca njeměła.

Tu pokaza so nadobo přez nizke hórki nazdala wěža swjatopětrowskeje cyrkwje, prěnje znamjo Roma. — Rom! Sankt Peter! Rom! znosowaše so wot woza k wozej. Tu

Kak nas mać lubować wučeše.

Wjele dobroho bych mohła wo njej powjedać a wjele razow sym hižo wo tom započała, ale to njeběše mi přecy dosć dospołne. Hdy by wona hišće žiwa była, njeby wona to docyła ćerpjeła; přetož běše přejara ponižna a njeżadaše za česću, ale činješe jenož potajnje dobre. Wša hordosć a pychařstwo běše jej njeznate. Ćiše a khutnje kročeše po puću žiwjenja, najkručišo dopjelnjejo swoje winowatosće, kotryž běše wot kolebki hač do rowa z ćerńjemi nakopjeny, kotrež wšě róže podusychu. Njecham ničo rěčeć wo jeje wjesela prózdnym dźěćatstwje a wo jeje młodych lětach, też nic wo potajnym, ćiše znjesenym horju, kotrež dyrbješe w mandźelstwje znjesć, wosebje pak nic wo jeje ćežkim ćerpjenju, kotrež dyrbješe hišće we swojej starobje dožiwić, doniž ju smjerć wot wšitkoho horja njewumóži. Přede mnu wisa jeje lubozny wobraz. Štóž by widźał jeje šwižnu postawu z jeje nadobnym wobličom, kotrež je wot telko ćerpjenjow cyle zmorščene, tak zo stej licy a spanja cyle prózdne a zeskhnjene a jeje swěrnej, miłej wóčcy tak hłuboko spadnjenej hladatej, potom by wěrił, štož mi jedyn měšnik po jeje smjerći wo njej pisaše: „Twoja mać běše njekrwawna martrařka."

Dokelž bywa mi pře ćežko, wo jeje ćerpjenjach pisać, tak chcu rěčeć, kak nas mać „lubować" wučeše. Lubosć je tola najwěšćiše znamjo dźěći Božich. „Njebych lubosć měł, tak njebych ničo był", praji swjaty japoštoł.

W tutym lubosće prózdnym času njemóžemy tak husto wo tom rěčeć abo pisać, khiba snadź, zo w jenej abo druhej wutrobje škrička lubosće wohnja so dótknje abo jasnišo žehli.

Tak často kročachmoj mać a ja přez zamjerznjene puće a sćežki do cyrkwje. Mać boješe so, tak rano zahe, na ćmowych, zymskich ranjach połdra hodźiny daloko přez hory a doły sama hić. Wot swojoho wósmoho hač do dwanatoho lěta smědźach być jeje druhi jandźel-pěston.

Kak rady khodźach z njej w dešću a sněžy, w horcoće a zymje. Hdyž sněh wysoko leżeše, praješe mi mać: „Dźěćo, dźi zady mje a stupaj do mojich stopow, zo njeby sebi nozy mokrej sčiniło."

Ale ja dźěch wjele radšo prěnja, po ze sněhom zawětym puću. Hdyž so jara dešćik dźěše, tehdy dyrbjach cyle blizko při njej hić, dokelž chcyše mje ze swojim ćełom škitać.

Hač su wšitke maćerje tak starosćiwe a lubosćiwe? tak so husto sebje prašam. O dźěći, potom ju česćujće, lubujće ju a nošće ju na rukomaj, tak dołho hač ju hišće maće. A hdyž budże wona junu w rowje wotpočować, potom modlće, woprujće a ćerpće njesprócniwje za nju, doniž też was smjerć njedowjedże junu do jeje rukow.

W měsće M. stoješe na cyrkwinym naměsće wulka khěža; skoro so zdaše kaž jastwo. To pak běše zastarańja khudych. Před khěžu praji mać kóždy raz: „Dočakaj tu wokomik, chcu jenož mój korbik tam nutř stajić."

Junu dešćowaše pak so tak jara, zo jej žel činješe mje wonka stojo wostajić a tak dźěch z njej sobu nutř. Přez

poča mjez tym zemrěty Korchec Pětr z Nowoslic sobupućowarjow napominać, zo bychu wotpuskne paćerje wuspěwali; přetož při „pěnim wohladanju Roma“ ma pućowar dospołny wotpusk. Jako so zmužich jemu znapřećiwić, zo tutón wotpusk w žanym cyrkwinskim zapisku wotpuskow njesteji, so na mnje rozhněwa, zo chcych ja nowak mudriši być, hač wón, kiž běše hižo jónu w Romje był. — Hewak pak běše zahorjenjo a spodźiwanjo při prěnim napohladže dawno wočakowanoho města njewuprajomnje wulke, a běše hišće wješe było, njeběchu-li je starosć a strach trochu podušałe. Běše to ze škodu, ale dźiwać so tomu woprawdže njemóžeš; přetož běchmy tola jducy po puću tak wšelake njeluboznosće nazhonili: mazanosć, wołanjo, kozace mloko, njeměr, njeporjad a tak dale. Duž běše bjez dźiwa, zo so kóždy trochu starosćiwje sam při sebi prašeše, kak też to tola w Romje budže, hdyž mějachmy 12 dnjow wostać?

Bórzy to zhonichmy; přetož hdyž za mału hodźinku na tamnišim hłownym dwórnišću zastachmy, tam naše Romske wjednistwo hižo na nas čakaše, kotrež hnydom při našim přikhadže pokaza, zo běše cyłu wěc na najlěpje zarjadowało. Hdyž njedźiwajo na to tu a tam čišćeńca nasta, leżeše to jeničcy na njedočakliwosći a njeleposći pućowarjow. Wosebite wjeselo činješe mi, kaž krótko prjedy Korchec Pětr, tak nětko miłosćiwa sotra. Wona běše sebi doma 5 Italskich słowow „Ja cyle ničo Italski njerozemju“ nawuknyła. To drje běše nimale najwjetša kopolatosć, kotruž běše wobeńć mohła; přetož běše-li sebi město toho radšo mjena Italskich ličbnikow (cyfrow) a pjenjez wobhladała, běše to husto trjebać mohła. Tola mudrosć běše hotowa. Duž chcyše nětko, myslo, zo knježa našoho Romskeho wjednistwa Němski njemóža, jenomu z nich z tutymi 5 Italskimi słowami swoju nuzu wuskoržić. Jako pak jej tutón smějo Němski wotmołwi: „Nó, dha tola Němski rěčće“, činješe dołhe mjezwočo, jako by to cyle njemóžno było, zo dyrbjał w Romje něchtón Němski móc. Hdyž před Kulowskej maćerku při tajkim Romskim pućowanju na kupje Capri pola Neapla nadobo cyle běły zdrasćeny cuzy knjez* pozasta a so jeje Serbski wopraša: „Nó, ćeta, kak dha Wy tola sem přińdźece?“ a so tuta zastrózena wopraša: „Ale, sy dha Ty človjek abo jandźel?“ możemy to zrozemić. Zo pak sebi Němska miłosćiwa sotra myslić njemóžeše, zo dyrbjał w Romje něchtón Němski móc, je ćim spodźiwnišo, dokelž maja Němcy doma hewak z wjetša za to, zo cyły swět Němski rěči.

Wjednistwo Němskich putnikow z wjetša Němscy kapłanowje wobstaruja, kotřiž w Romje dale studuja. Haj, Serbskich pućowarjow lěta 1925 samo Serb wodźeše, a to jara wustojnje, mjenujcy knjez dr. Jakubaš-Bělšečanski, kotryž tohorunja tehdom studijow dla w Romje přebywaše. — Tak też nas tajcyle Němscy knježa z Němskeju wustawow Animy a Campo santo wodźachu. (Campo santo ma tohodla swoje mjeno, dokelž je w jeho zahrodže Němske pohrjebnišćo.) Pod jich nawjedowanjom hižo nazajtra po přikhadže wopyty a wuléty započachmy, na kotrychž so pućowarjam pokłady „wěčneho města“ wotewrjachu. Přich. dale.

* Běše to rěčnik dr. Imiš z Hodźija, kotryž tam připadnje přebywaše a Serbowku po drasće spózna.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadze narodźiło 65 dźěći a to 24 hólčatkow a 41 holčatkow; nimo toho narodźichu so 3 dźěći mortwe. — Křćenych bu w cyrkwjomaj we Budyšinje 62 dźěći; w staršiskim domje 2; w Budyšskej khorowni 1 dźěćo. Njemandźelskich bě 13. Z měšanych mandźelstwow pokhadźa 15 dźěći; z nich maja 5 katolskoho nana a 10 katolsku mać. — Wěrowanjow bě tu 23; mjez nimi 3 zwonkowne pory, mjez tym zo buštej dwaj tudyšej poraj zwonka wosady wěrowanej: a to 1 we Fugawje a 1 w Saarbrückenje. — Měšanych mandźelstwow bě 13 a to 4 z katolskim nawoženju a 9 z katolskej njewjestu. Nimo toho bu připowědanych 15 porow. — Zemrěło je w našej wosadze w lěće 1926: 49 wosobow a to 25 mužskoho splaha a 24 žónskoho splaha. Hač do dokonjanoho 1. lěta zemrěchu: 3 dźěći; hač do dokonjanoho 14. lěta 3; wotrosćenych: 43. Na tudomnymaj kat. kěrchowomaj bu pokhowanych 34 wosobow; mjez nimi 2 zwonka wosady zemrětej; mortwe narodźene dźěći njeličene; na kěrchowje židowskoho wustawa 3, na Tuchorju 2. 8 tu zemrětych wosobow bu přewjezenych k pokhowanju do druhich wosadow. Na kěrchowach druhowěriwych (Tuchorju) buchu pokhowane 4 wosoby po druhowěriwym wobrjedźe. — K swj woprawjenju poby w tach. cyrkwi 23737 wosobow; w serbskej cyrkwi 8170; w kapali tudyšoho asyla 3224; w kapali Franciskankow 4795; w hrodowskej kapali w Huscy 1302; w khłostanskim wustawje 200; w přepytowanskim jastwje 15; w Židowskej zastarańi 98; w tach. šuli 70;

ćemnu, škropawu hasku přińdźechmoj k durjam, do kotrychž mać zakłapa. Stara žónska ze šedźiwymi włosami a z dobroćiwym wobličom postrowi naju wutrobnje. Mać da jej korbik, mjez tym hač tamna sebi butru a mloko zwućaha, štož běše jej mać sobu přinjesła, stupi mać k łožu, hdyž khora leżeše, postrowi ju přećelnje a porěča z njej někotre luboćiwe słowa. Khora běše dźowka tuteje stareje žony, kotraž hižo dwanaće lět zlemjena a khora leżeše. Tutymaj woprawdže khudymaj, kotrejž běštej junu rjeńše dny přeživiłoj a kotrejž běštej wot swojich přiwuznych cyle wopuščenej, přinjese mać kóždu njedźelu kusk butry, mloka, někotre jeja, twarožk, šmalc, połč, kołbasu a samopječeny khlěb. Něšto přecy namaka. Wona wukonješe to z tajkej swěru, kaž byštej tutej khudej byłej jeje dźěći, běchu tola cyle njeznaći ludźo. Njewěm, kak je so z nimi zeznała.

Na dompuću praji mi moja maćerka: „Herta, to pak njesměš nikomu prajić, hewak nimamy žaneje zasłužby za njebjesa; přetož naš Zbóžnik je prajił, zo prawica njesmě wědźeć, što lěwica čini, to rěka, dobre skutki dyrbimy potajnje dokonjeć.“

Hdyžkuli pozdźišo nimo tutoho domu dźěch, sym ze słódkej radosću spominała na potajne skutki luboście swojeje maćerje.

Bratr a ja běchmoj so wadźiłoj. Běše skoro k biću dóšło, njeby Marja, starša sotra, mjez naju stupiła. Hdyž mać wonka haru zasłyša, přińdże nutř a prašeše so w sprawnym rozhněwanju: „Što pak tu zasy maće?“ Marja wupowěda wšitko z prawdu. Hačruniž běše bratra za hłownoho winika wobskoržiła, dóstachmoj njedźiwajo toho wobaj jenajke khłostanjo; přetož wědźeše, zo je wina husto na woběmaj stronomaj.

Bratr dyrbješe jako khłostanjo moje črije swětlić a ja dyrbjach joho nohajcy zapłatać. To běše hórke lékarstwo, jedyn druhomu jenajku lubosć wopokazować. Tuž sebi zwažich wotmołwić: „Ja wuswětlu sebi swoje črije sama, a potom móže sebi Pětr też sam swoje nohajcy zapłatać!“

Mać wotmołwi kruće: „Njecham žanoho napřećiwnoho słowa wjacy słyšeć. Štož poručam, tak maće činić.“

Hdyž běše mać zasy wušła, praji Pětr: „Hladaj 'nož. ja twoje črije jenož z pluwankami wurjedźu.“

Z hněwanjom kulachu so mi sylzy z wóčkow, přetož ja njemóžach roztorhane nohajcy ani z pluwankami ani nic z někajkimi štryčkami zapłatać. We wokomiku běše Pětr ze swojim khłostanjom hotowy, mjez tym zo ja njemějach hišće jenu dźěru zašitu. Hdyž mać zasy do jstwy zastupi, praji Marja: „Tutón njeplech „njemóže so tola swojoho wadźenja wostajić. Hladaj jenož maći, kak je wón črije wurjedźił.“ Mać pohlada na črije a Pětr dósta jenu „zapłatku“ na lico, potom dyrbješe hišće junu črije rjedźić. A potom praji mać: „K wječeri dóstanješ jenož kusk suchoho khlěba.“

(Pokračowanjo.)

domawobstaranjow a domjacych woprawjeni bě 145. Wšo do hromady bě potajkim 41756 woprawjeni.

Wunošk zběrkow je sćěhowacy:	w tachantskej cyrkwi:	w serbskej cyrkwi:
Za afrikanske misijóny	22,30	46,56
Za swj. Bonifacijowe towarstwo	35,82	72,53
Za swj. Józefowe towarstwo	19,05	28,40
Za Swjatoho Wótca	28,40	49,75
Za twarjomne cyrkwje	64,43	120,88
Za póstnu jałmožnu	71,93	102,35
Za towarstwo swj. kraja	34,74	12,14
Za kustodiju swj. rowa	24,71	—
Za orientalske cyrkwje a šule	28,02	15,19
Za 40hodź. pobožnosć	—	94,89
Za mejsku pobožnosć	—	46,34
Za swj. Antonijowy khlěb	241,22	199,36
Z korbikow	1957,82	3545,54
Wot zapisanych sobust. tow. swj. Bonif.	481,80	
Za šulsku organisaciju	23,29	26,70
Dary za swěčki a wupyšenjo cyrkwje	—	282,96
Za karitativny zwjazk	178,35	289,82
Za misijónske tow. swj. Franca Xaverija	49,43	42,20
Za zastaranjo młodosće	18,69	23,70
Za tachantsku cyrkej w Mohuču	28,32	30,75
Za měšn. seminar a stud. na duchownstwo	182,60	236,78

Za wšitke tute dary wupraja so z tutym najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez."

Z Baćonja. W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadze narodźiło 17 dźěći: 11 hólćatkow a 6 holćatkow. Mjez nimi běchu 3 njemandźelske, jene wot pólskeje maćerje. Wšitke dóstachu swj. křćeńcu w Božim domje. Wyše toho hišće jena dorosćena wosoba.

9 dźěći bě prěnjowoprawjeńskich.

Zemrě we wosadze 5 wosobow: 2 dźěsći do lěta, 3 dorosćene mužskoho rodu: 1 přez 80, 1 přez 60 lět.

Připowědaše so 8 porow; 5 bu tudy wěrowanych, jene wěrowanjo bu do Budyšina přepokazane.

Doma woprawjenych a wobstaranych bu 18 wosobow.

Swj. woprawjenjow bě 5950.

Bóh daj narodźenym strowotu, wěrowanym Božu hnadu, měr a pokoj, zemrětym wěčny wotpočink!

Wunošk cyrkwinych woporow a składbow w minjenym lěće:

Do Budyšina na ordinariat so wotpósła	352,57 hr.
Z mósnički	675,87 hr.
Z wobkhadow róčne časy	406,55 hr.
Z wobkhadow při křćenjach atd.	91,29 hr.
Za swěčki na wulki wołtař	68,50 hr.
Za mejski wołtař	60,00 hr.
Za elektriske wobswětlenjo w cyrkwi	47,15 hr.
Při Božim rowje za cyrkwine zaměry	77,40 hr.
Póstna jałmožna	80,85 hr.
Za wukubłanjo młodych měšnikow	25 00 hr.
Wšo hromadźe:	1885,18 hr.

Bóh zapłać wšěm dobroćerjam Božoho domu z wěčnym mytom!

Z Ralbic. Křćeni: 13. 1. Hana, m. dź. Jana Jurja Suchoho, kněžkarja w Róženće; 21. 1. Marja Caecilia, m. dź. Pawoła Cyža, dźěłaćerja w Nowoslicach; 4. 2. Beno Augustin, m. s. Jakuba Čornaka, kublerja w Ralbicach; 21. 2. Jurij Józef, m. s. Mikławša Wjerša, žiwnosćerja w Smjerdźacej; 25. 2. Hana, m. dź. Michała Woka, žiwnosćerja w Šunowje; 28. 2. Jurij Józef, m. s. Jurja Rehora, kublerja w Konjecach; 3. 3. Hańža, m. dź. Jurja Matika, kněžkarja w Smjerdźacej; 3. 3. Pawoł m. s. Jurja Matika, kněžkarja w Smjerdźacej; 28. 3. Monika, m. dź. Pětra Kurjata, žiwnosćerja w Šunowje; 28. 3. Marja Teresija, m. dź. Jurja Kubicy, žiwnosćerja we Koslowje; 1. 4. Hilžbjeta, njem. dź. Marje Matkec ze Smjerdźacej; 1. 4. Hana m. dź. Jana Frencla, kněžkarja we Sernjanach; 17. 4. Marja, m. dź. Jurja Misale, kněžkarja we Smjerdźacej; 25. 4. Monika, m. dź. Mikławša Paški, žiwnosćerja w Koslowje; 1. 5. Jan, m. s. Jana Wowćeŕka, žiwnosćerja w Ralbicach; 5. 5. Pawoł Beno m. s. Michała Pawoła Wjacsławka, kublerja w Konjecach; 8. 5. Marja m. dź. Mikławša Rěnčki, mulerja w Sernjanach; 24. 5. Marja Hańža, m. dź. Michała Lorenca, žiwnosćerja w Jitku; 29. 5. Jan Beno, m. s. Michała Pečaka, kublerja w Nowoslicach; 2. 6. Jan, m. s. Jurja Šnajdera, žiwnosćerja w Smjerdźacej; 20. 6. Jan, m. s. Jana Kurjata, žiwnosćerja w Smjerdźacej; 20. 7. Beno Michał, m. s. Mikławša Šěny, kněžkarja we Šunowje; 20 7. Hilžbjeta Hańža, m. dź. Mikławša Šěny, kněžkarja w Šunowje; 21. 7. Hana Madlena, m. dź. Pětra Ditricha, ćěsle w Róženće; 25. 7. Beno Jakub, m. s. Pětra Serbina, młynka w Nowoslicach; 1. 8. Franc Bernhard, m. s. Jurija Mróza, młyńka w Šunowje; 4. 8. Jan Jurij, m. s. Jurja Józefa Briknera, dźěłaćerja we Łazku; 5. 8. Antonija Marja, m. dź. Jurja Čornaka, młynka we Łazku; 8. 8. Pawoł, m. s. Jurja Jancy, kněžkarja w Smjerdźacej; 18. 8. Marja Madlena, njem. dź. Marje Paškec z Jitka; 25. 8. Beno, m. s. Jana Maršnera, mulerja w Nowoslicach; 9. 9. Herta, m. dź. Pawoła Čornaka, kublerja w Róženće; 3. 10. Pawoł Michał, m. s. Michała Žura, ratarja w Tradowje; 9. 10. Jan, m. s. Pawoła Matki, kublerja w Konjecach; 12. 10. Hana Marta, m. dź. Mikławša Hejduški, žiwnosćerja w Konjecach; 3. 11. Jurij Michał, m. s. Michała Šefra, korčmarja w Nowoslicach; 4. 11. Jan, m. s. Jana Młynka, žiwnosćerja w Šunowje; 7. 11. Hańža Veronika, m. dź. Mikławša Rachele, žiwnosćerja w Šunowje; 18. 11. Hilžbjeta, m. dź. Jurja Krala, kněžkarja w Nowoslicach; 24. 11. Mikławš, m. s. Mikławša Bjeńša, kublerja w Nowoslicach; 5. 12. Marja, m. dź. Jakuba Kórjeńka, žiwnosćerja w Ralbicach; 8. 12. Bernhard Wolfgang, m. s. Bernharda Bulanka, dźěłaćerja w Nowej Smjerdźacej; 11. 12. Pawoł Beno, m. s. Mikławša Henča, kněžkarja w Konjecach; 12. 12. Marja, m. dź. Jurja Neka, kněžkarja w Šunowje.

Wěrowani: 4. 5. Pawoł Šefrig, šewc w Khrósćicach, z Marju Nukec w Smjerdźacej; 15. 6. Jan Wowćeŕk, korčmař w Šunowje, z Hanu Šołćic w Šunowje; 30. 6. Jurij Šrama, dźěłaćeŕ w Khrósćicach, z Wóršu zwud. Čornakowej we Sernjanach; 20. 7. Pětr Just, najeńk w Čornecach, z Hanu Jancec w Konjecach; 27. 7. Pětr Madlenča, dźěłaćeŕ z Kulowa, z Hanu Frenclec w Róženće; 28. 9. Pawoł Šnajder, kněžkaŕ w Smjerdźacej, z Madlenu Wincarjec we Tradowje; 5. 10. Michał Donat, dźěłaćeŕ w Ralbicach, z Hańžu Brojerec w Ralbicach; 19. 10. Mikławš Čoška, žiwnosćeŕ w Konjecach, z Madlenu Čornakec w Konjecach.

Zemrěći: 5. 1. Marja Čornakec, rentneŕka w Trupinje, 39 l. 8 m. 14 d.; 6. 1. Pawoł, m. s. Jurja Narćika, dźěłaćerja w Šunowje, 8 m. 2 d.; 14. 1. Gerhard Jan, njem. s. Hany Herty Stiebicec, służowneje w Šunowje, 1 m. 8 d.; 27. 1. Madlena Bukowa, rodź. Wjacsławkec, mandź. †Mikł. Buka, kněžkarja w Nowoslicach, 76 l. 9 m. 27 d.; 2. 2. Jurij Kocor, žiwnosćeŕ w Jitku, 74 l. 1 m. 16 d.; 14. 2. Kata, m. dź. Pawoła Wowćeŕka, dźěłaćerja w Konjecach, 5 m. 3. d.; 6. 3. Pawoł Jakub Grofa, młynski z Ralbic, 18 l. 10 m. 18 d.; 31. 3. Alfons Pětr, m. s. Michała Jurka, kublerja w Róženće, 5 m. 18 d.; 4. 4. Handrij Frencl, muleŕ a kněžkaŕ w Róženće, 67 l. 2 m. 15 d.; 16. 4. Marta, m. dź. Jana Pjacy, dźěłaćerja w Šunowje, 10 m.; 6. 5. Antonia, m. dź. Bruna Pointnara, montéra w Sernjanach, 8 m. 8 d.; 8. 5. Michał Woko, žiwnosćeŕ w Šunowje, 72 l. 1 m. 21 d.; 16. 5. Michał Wowćeŕk, wuměnkaŕ w Šunowje 66 l. 8 m. 26 d.; 5. 6. Hana Hančcyna, rodź. Manjokec, mandź. Mikławša Hančki, kublerja w Róženće, 28 l. 1 m. 24 d.; 13. 6. Jan Wowćeŕk, m. s. Jana Wowćeŕka, žiwnosćerja w Ralbicach, 1 m. 15 d.; 3. 7. Hańža Wowćeŕkowa rodź. Čóškec, mandź. †Jurja Wowćeŕka, žiwnosćerja w Konjecach 63 l.; 17. 7. Beno Bernhard, m. s. Jurja Budarja, žiwnosćerja w Koslowje, 10 m. 4 d.; 22. 7. Beno m. s. Mikławša Šěny, žiwnosćerja w Šunowje, 3 dny; 22. 7. Hańža, m. dź. Mikławša Šěny, žiwnosćerja w Šunowje, 3 dny; 30. 7. Hana Matcyna, rodź. Manjokec, mandź. † Jakuba Matki, kublerja w Róženće,

591. 15 d.; 8. 10. Jurij, m. s. Mikławša Rachele, žiwnosćerja w Šunowje, 2 l. 1 m. 1 d.; 7. 11. Franc Bernhard, m. s. Jurja Mróza, młyńka w Šunowje, 3 m. 10 d.; 23. 11. Rózalia Brězanowa rodź. Špitankec, mandź. Mikławša Brězana, žiwnosćerja we Worklecach, wumrěła w Šunowje, 26 l. 5 m. 28 dnjow.

Z Wotrowa. (2. połłěta 1926.) Narodźeni: Pawoł, m. s. Jakuba Cyža, kublerja we Wotrowje, rodź. 2. 7.; Brigita, m. dź. Jana Wawrija, kublerja we Wotrowje, rodź. 18. 8.; Alfons Michał, m. s. Michała Delana, kublerja we Wotrowje, rodź. 28. 8.; Hana, m. dź. Michała Krala, khěžkarja we Wotrowje, rodź. 31. 8.; Marja Monika, m. dź. Jakuba Šewčika, khěžkarja w Nowym Dworje, rodź. 11. 9.; Erika Hana, m. dź. Ericha Plehna, podróžnika w Kašecach, rodź. 11. 9.; Hana Theresija, m. dź. Jurja Domaški, dźěłaćerja we Jělcy, rodź. 16. 9.; Jurij, m. s. Jurja Nowotnoho, najeńka we Wotrowje, rodź. 17. 9.; Hańža, m. dź. Jana Bulanka, žiwnosćererja we Wotrowje, rodź. 13. 10.; Felix, m. s. Jurja Deleńka, skałarja w Nowym Dworje, rodź. 12. 11.; Pawoł Jan, m. s. Jakuba Kobalca, dźěłaćerja we Wotrowje, rodź. 26. 12. Wšitke dźěći pokhadźeja z katolskich mandźelstwow. — Wěrowani: Jan Krawc, žiwnosćeŕ we Wotrowje z Hanu Pječkec, domj. pom. z Krjepjec, 21. 9. katolskaj. Zemrěći: Hańža Hana Kobalcec z Wotrowa 188., 2 l. 3 m. 26 dn. stara; Jakub Rychtaŕ, kowaŕ na wumjeńku we Wotrowje, 85 l. 2 m. 22 dn. st.; Hana Theresija Domaškec z Jělcy, 26 dnjow st.

Z Kamjenca. W zańdźenym z Božej hnadu dokonjanym lěće je so w Kamjenskej farskej wosadźe 30 dźěći narodźiło, (28 loni z Kinsbórkom — lětsa ma Kinsbórk swoje farske cyrkwinske knihe.) 19 hólčatkow a 11 holčatkow, mjez nimi 1 mortwo narodźene. 27. dósta swj. křćeńcu w Kamjencu, 2 w Kulowje. 19 z katolskich mandźelstwow, 8 z měšanych mandźelstwow, 3 běchu njemandźelske. — Připowědanjow bě 26 (loni 15), wěrowanjow bě 20 (loni 75), 7 katolskich porow 13 měšanych, a to 9 z kat. nawoženju 4 z katolskej njewěstu — 7 porow bu w Kamjencu wěrowanych -- mjez nimi dwaj z cuzby: jedyn z Ulma, druhi z Euren pola Triera, 10 porow w Čechach, 9 w Herrnskretschen, 1 we Weißkirchlitz a po jenym w Mišnje, Auersbachu a Budyšinje. — Zemrěło je 18 wosobow (loni 26.) 17 dorosćenych a a 1 dźěćo, 11 mužskoho a 7 žónskoho splaha. 14 bu pokhowanych na Kamjenskim kat. kěrchowje, jedyn na ev. Just-kěrchowje wot kat. duchownoho, jedyn na ev. farskim kěrchowje w Kamjencu, jedyn na ev. kěrchowje w Straßgräbchen — poslednjej wot kat. duchownoho domawobstaranaj a wot evangelskoho po přeću swójbnych pokhowanaj, jedyn do Wrótsławja přewjezeny. — Swjatych woprawjenjow bě w Kamjencu 7 540, w hrodowskej kapali w Brunjowje 1 540. Prěnje swj. woprawjenjo dósta 20 dźěći, 12 hólcow a 8 holcow. Domawobstaranjow bě 80. Z cyrkwje wustupi 8 wosobow: 6 muži a 2 žonje, 7 z Kamjenca a 1 z Połčnicy. Wunošk předpisanych hromadźenjow wučinja 3,00 hr., wunošk hromadźenjow za cyrkej 5,00 hr. (móšnička), wunošk hromadźenjow za sotrownju w cyrkwi 1000 hriwnow.

Z Kamjenca. Z dźakownosću hlada naša sotrownja wróćo na stare lěto a spomina na swojich dobroćerjow, hdyž smy zasy přez 10 tysacow bohatši. Nimale połojcu je zwjedła naša khuda wosada přez hromadźenjo w cyrkwi, přez towaŕstwowe swjedźenje a přez měsačne dobrowólne přinoški wosadnych po 1 hr. hač do 10 hr. — Za druhu połojcu słuša zjawny dźak druhim, wosebje w serbskej wokolinje, duchownym sobubratram a knj. wučerjam a gmejskim předstojićerjam a cyłomu ludej, přetož přecy bóle dobywa so prawe zrozemjenje do ludu, zo njeje Kamjeńska sotrownja jenož spomóžna za Kamjenc a wokolinu, ale też dopokaz katolskeje woporniwosće cyłoho Kamjenskoho arcyměšnistwa; Kamjenc je wot lěta 1923 kat. arcyměšnistwo, — wot lěta 1926 nowa ev. ephorija — wobej so prócujetej k česći Božej a spomoženju wěriwych skutkować. Bjez dźiwa, zo pada tudy wšo bóle do wahi, kaž hdźe druhdźe na wsach. Što smy potajkim lětsa wot druhich wosadow dóstali: z Njebjelčic 380 hr., z Wotrowa 290 hr., z Baćonja 410 hr., z Khróšćic 2685 hr., z Ralbic 350 hr., z Budyšina 245 hr., z Hajnic 115 hr., ze Šěrachowa 200 hr. a z Kulowa 645 hr. — W Ralbičanskej a Budyšskej wosadźe hišće někotre wsy pobrachuja. Cyhele z Lejna su nam hižo wozyli: Cyhelnik Eiselt z Lejna a česćeni kublerjo Leider z Wudworja, Wjeńka, Kilank, Smoła z Pozdec, Wels a Nowotny z Wučkec. — Wšěm wutrobny dźak a za dalše dobroty a přiwožowanjo cyheli hižo do časa „zapłać Bóh". — Nadźijomnje budźe 1927 wšo z Božej pomocu wuwjedźene.

Z Kulowa. W minjenym z Božej hnadu dokonjanym lěće dósta swj. sakramet křćeńcy w našej farskej cyrkwi 129 dźěćatkow (62 mužskoho a 67 žónskoho splaha) mjez nimi z Kulowa 3 njemandźelske a ze wsow 1. — Wěrowanych bu 25 porow. Wumrjeło je 71 wosobow mjez nimi běchu 26 dźěći; 12 wosobow bě přez 80 lět starych. — K blidu Božomu přistupi 38347 wosobow, domawobstaranjow bě 144. — Do bratstwa swj. rózarija zastupichu 70. —

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Dekan swj. kolegija kardinalow Vincentino Vanutelli zastupi 5. decembra z. l. do 90. lěta swojoho wulcy wobhnadźenoho žiwjenja. Swjaty Wótc a też Mussolini wuprajištaj jomu pisomnje swoje zbožopřeća. Kardinal Vanutelli je wjele w diplomatiji Swj. Stoła dźěłał, purpur kardinalow nosy wón hižo 37 lět. Wulke sławne mjeno měješe też joho bratr Serafino Vanutelli, kotryž před něšto lětami wjele přez 90 lět stary zemrě.

We bamžowym konsistoriju 20. a 23. decembra dóstaštaj Turinski arcybiskop Gamba a Waršawski nuntius Lauri čerwjeny birett kardinalow. Poslednjomu přinjese z Roma hrabja Petrucci sobustaw bamžoweje „Gardia nobile" kardinalske znamjenja. Přepodaćo sta so jara swjatočnje w salonje nuncijowoho palaca. Přitomni běchu při tom ministraj Barthel a Zaleski, wšitcy diplomatojo, biskopaj Gall a Přezdźiecki a 50 druhich wosobnych prälatow. Hrabja Petrucci přepoda nuncijej bamžowy dopis wuzběhujo zasłużby nuncija za katolsku wěru a za Swjaty Stoł. Tutón so dźakuje za wulke počesćenjo prošeše pósła, zo by Swj. Wótcej wozjewił, zo je Pólska kraj hłubokeje katolskeje kultury a kraj, kotryž žedźi za łaćonskej ciwilizaciju we narańšich kónčinach, hdźež ji napřećo stupa rańši barbarismus. Pólska dopjelnjuje swój nahladny nadawk z cyłym podaćom. Nuncius žada za tym, zo by cyły katolski swět spóznał wo katolskim stojnišću Pólskeje w cyłej Europje. Tele wuprajenjo klinči tola cyle hinak, hač wuprajenja němskich hakatistiskich nowinow (też katolskich).

Pražski arcybiskop dr. Kordač je před něšto časom pastyŕski list wudał, w kotrymž katolskich staršich zamołwitych čini, zo so wo to postaraja, zo jich dźěći nabožinsku wučbu wopytuja. Zasudźa kruće wotpohlady, po kotrychž chcedźa dźěći wot nabožinskeje wučby a dóstawanja sakramentow wotdźeržować, zo bychu pozdźišo ćim lóže wot swj. wěry wotpadnyli. Hrozy tajkim lohkomyslnym staršim z cyrkwinskimi khłostanjemi a zapowědźa jim cyrkwinski pohrjeb, njejsu-li so prjedy z cyrkwju zasy wujednali.

Jědnaće-stoł-lětny swjedźeń k česći swj. Cyrilla. K tomu su južnosłowjanscy biskopja zhromadny pastyŕski list wudali, w kolrymž mjez druhim tute myslički wuwjeduja. Tutón jubilej ma być wosebje swjatočnosć słowjanskich katolikow. Swj. Cyrill je cyrkwinsko-słowjanski alfabet zestajał a je ze swojej spisowaćelskej dźěławosću a přełožowanjom swj. pisma křesćansku kulturu Słowjanow założił. Njepřećelojo spytachu přećiwo cyrkwi nacionalismus wuhrać, ale dźěławosć swj. japoštoła Cyrilla pokazuje, kak mało hodźeše so tute tukanjo dopokazać. W bamžowym mjenje staj Cyrill a Method wućahnyłoj, w joho mjenje staj předowałoj. Row swj. Cyrilla w Romje je dopokaz za to, zo je přecy na Rom dźiwał. Tuž poskića nam tale swjatočnosć najlěpšu składnosć, za zjednoćenjo we wěrje mjez słowjan-

skimi ludami skutkować. Też we wukraju ma so česćowanjo swj. japoštołow Słowjanow zjawnje pokazać, zo pućowanske ćahi so zarjaduja na Wjelehrad k rowej swj. Methoda a do Roma k rowej swj. Cyrilla, kiž je tam wumrěł. Hdy je so swj. Cyrill narodźił, njemóže so z wěstosću prajić. Hodźi so jenož wuličić, zo je joho narodny dźeń kónc lěta 826 abo započatk lěta 827. Swjatočnosće započnu so 14. febr. 1927, je to smjertny dźeń swj. Cyrilla.

W cyrkwi swj. Klimanta w Romje, we kotrejž bu swjaty Cyrill pokhowany, dósta tele dny bołharski měšnik, Kurteff biskopsku swjećiznu, zo by we swojej dominzne mjez tamnymi uněrowanymi katolikami skutkował.

Franciskusowy swjedźeń běše też w Konstantinoplu. Kaž „Osservatore Romano" měni, je so na nim mócny zajim za zjednoćenjo z romsko-katolskej cyrkwju pokazał. Uněrowani Grichojo a Armenojo swjećachu smjertny dźeń swjatoho Franciska z wulkimi biskopskimi Božimi službami we swojich wšelakich wobrjadach. Wulcy zajimawe bě, zo su so při tym też wobdźělili njeuněrowani Armenojo a Grichojo. Najwjetša armeniska nowina „Nor Lour" w Konstantinoplu sławješe w mjenje wšěch njeuněrowanych Armenow swjatoho Franciska a z dobom katolsku cyrkej na hódne wašnjo.

Portugalska cyrkej wotdźeržuje w Lisabonje swój prěni powšitkowny zjězd w běhu poslednich 500 lět. Wón běše nuzny dla dospołnoho přewrota w kraju. Poslednje lěta wot 1910 sem su tam cyrkej sylnje přesćěhowali, jenoho kardinala su morili, druhoho z kraja wupokazali a cyrkej putali ze wšěmi statnymi mocami. Nětko su časy přesćěhowanja nimo a časy swobody su zastupiłe. Katolske misijóny w portugalskich kolonijach dóstanu statne podpjery na pjenjezach a kraju, cyrkwje a šule so jim tam twarja ze ze statnych srědkow.

W Pittsburgu, wulkoměsće Zjednoćenych Statow Sjewjerno-Ameriki, nazběra so tele dny w katolskej cyrkwi Jězusoweje wutroby rano po rańšich kemšach 24000 puntow sterlinkow, to by było 480000 hr. To je drje najwyšša cyrkwina zběrka, kotraž je hdy po jednorych kemšach so nahromadźiła. Přitomni katolikojo wobsedźachu při wšej woporniwosći drje też móšnje połne pjenjez.

Njeporadźenc wotšćěpjenjo we Mexiko. Knježeństwo pospyta z djabołskej lesću, zo by z wabjacymi přilubjenjemi biskopow a duchownych za swoje wotpohladanja dobyło. Chcyše jim ćazane cyrkwje, farske domy, seminary a asyle, samo dźěl rubjenych cyrkwinskich polow pod tym wuměnjenjom wróćić, zo so episkopat a duchowni wot Roma cyle wotdźěla a samostatnu krajnu cyrkej założa. Tale dwělomna poskićenka bu wězo wotpokazana. Zhromadnje wudaty pastyński list bu po cyłym kraju rozšěrjeny a čitany, w kotrymž so duchownstwo dla swojeje wupruhowaneje krutosće a rjekowskoho zadźerženja khwali. Biskopaj we Saltillo a Hnajuapan buštaj, dokelž běštaj statne poskićenjo wotpokazałoj, do jastwa tyknjenaj. Tak je nětko 8 biskopow w jastwach, tři buchu z kraja wuhnaći a tři přebywaja nětkle w Romje. Wot 33 biskopskich sydłow w Mexiku je 16 wosyroćenych.

Towařstwowy powěstnik.

Jaseńčanska katolska Bjesada wuhotuje njedźelu 9. januara w Handrikec hosćencu swój 54. założeński swjedźeń ze wšelakimi zawjeselenjemi. Wšitkich našich dotalnych popřewaćelow a mnohich nowych hosći přeprošuje

předsydstwo.

Kedźbu wotběrarjo Budyšskeje wosady! Štóž njeje 1. čł. „Kat. Posoła" dóstał, njech to we Donnerhakec čišćerni wozjewi abo pak so pola swojoho listynošerja naprašuje, hač „Posoł" za njoho nima. Wězo buchu jenož ći wozjewjeni, kiž běchu „Posoł" znajmjeńša na lěto 1925 zapłaćili. Štóž chce sebi „Posoł" hišće skazać, njech to pak pokładnikej abo też z přileżnosću redaktorej wozjewi.

Red. a exped. „Kat. Posoła".

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1926.

Kk.: 881. z Budyšina: Marja Dučmanec; 882. z Pozdec: Jurij Mikela; 883. Now. Łuzča: Jan Pječka; 884. z Baćonja: Jurij Kral; 885.—888. z Khróšćic: Jakub Knop, Jan Deleńk, Pawoł Šibak, Mikł. Šimon; 889. 890. z Hórkow: Marja Hrjehorkowa, Hańža Čornakowa; 891. z Łuzča: Jan Lešawka; 892. z Lejna: Hana Měškankowa; 893. z Oberhausen-a: Frater Rainer; 894. z Budyšina: Jurij Šenkař; 895. 896. ze Zdźěrje: Hana Šeferec, Jakub Kubaš; 897.—899. z Brěmjenja: Michał Hančka, Jurij Barč, Jakub Lejman (Krawc).

N. N. přinošk na 1925.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł.

Kk.: Hana Cyžec w Kluču 3 hr.; frater Rainer 5 hr.; Jan Młynk w Čemjercach 3 hr.; kantor Jan Rězak w Budyšinje 2 hr.; farař Mikł. Just w Döbelnje 3 hr.; Michał Handrik w Ratarjecach 1 hr.; Jurij Šimon w Smječkecach 1 hr.; N. N. w Khróšćicach 1 hr.

Sobustawy na lěto 1927.

Budyšska wosada. Kk. 1.—22. z Budyšina: prälat senior Mikławš Žur, scholastikus Jurij Hejduška, kapłan Michał Kětan, just. rada Michał Cyž, wyšši wučeř kantor Jan Symank, wyšši wučeř kantor Jan Rězak, wyšši wučeř Michał Wjerab, wóčny lěkař dr. Cyrill Rězak, sud. rada Beno Symank, tach. wučeř Mikławš Rjeda, tach. wučeř Jurij Šołta, tach. zwónk Michał Just, Jakub Mjechela, Jan Brusk, Kata Kochec, Michał Hoka, Mikławš Kral, Jurij Šenkař, Hańža Kubicowa (při Pětrowej cyrkwi), Madlena Koprijowa, Madlena Stankiewičowa, Madlena Nowotnowa; 23. z Dalic: Marja Młynkowa; 24. z Čemjerc: Jan Młynk; 25. ze Židowa: Marja Władźina; 26. ze Zajdowa: Michał Kurjat; 27. z Hněwsec: Mikł. Wels; 28. z Ratarjec: Michał Handrik.

Khróšćanska wosada. 29.—32. z Khróšćic: kapłan Jurij Hórnik, Mikławš Šimon, Hana Lubkec, Michał Šlosař; 33. 34. z Worklec: Jurij Brankačk, Michał Wincař; 35. 36. z Łuzča: Jan Lešawka, Franc Lejman; 37. ze Zejic: Jan Krawčik 38. ze Stareje Cyhelncy: Jan Werneř; 39. z Jawory: Michał Lejman; 40. z Marijineje Hwězdy: Marja Lebzec; 41. ze Smječkec: Jurij Šimon. (Přich. dale.)

Drobnowikowanske płaćizny po hamtskim postajenju

		w Budyšinje 31. dec.	w Kamjencu 30. dec.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kilo	2,00—2,40	
Ćelace mjaso	1 „	2,20—2,60	
Skopjace mjaso	1 „	2,20—2,60	
Swinjace mjaso	1 „	2,20—2,80	
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80—3,20	
Pšeńčna muka	1 „	0,56—0,64	
Ržana muka	1 „	0,40—0,44	
Khlěb	1 „	0,32,5—0,36,5	
Jědźne běrny	1 „	0,12—0,14	
Rajs	1 „	0,48—1,20	
Hróch	1 „	0,70—1,00	
Soki	1 „	0,60—1,20	
Amerikanski swinjacy šmałc	1 „	1,90—2,00	
Sušeny połč	1 „	2,80—3,20	
Dobre mloko	1 litr	0,28	
Jědźna butra	1 kilo	4,00—4,80	3,80—4,00
Jeja	štuka	0,16—0,20	0,16—0,18
Jědźne buny	1 kilo	0,40—0,60	
Cokor, drobny	1 „	0,76	
Petrolej	1 litr	0,40	
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	2,10	
Brunicowe brikety	1 ctr.	1,25	

Na Kamjenckich wikach 6. januara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 10—12 pj., za běły kał 8, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—75 pj., za wino 1,20 hr. po puntach. Hus bě wjele. Płaćachu kaž tydźenja 1,10—1,30 za punt. Też prosata dźěchu žiwje.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. januara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 90. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—40. 5) Mjasne 27—32. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 141. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—62. 2) Połnomjasne młódše 54—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 261. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 54—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 50—58. 5) Mjenje a špatnje picowane 36—40. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 252. 2) Najlěpše wukormjene 79—80. 3) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—76. 4) Špatne 60—68. **Wowcy:** 566. 1) Młódše a starše wukormjene 54—58 2) Starše wukormjene 47—52. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 40—45. 4) — . **Swinje:** 1810 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 79—81. 2) Wukormjene 76—78. 3) Mjasne 74—75. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 63—68. 7) — .

Tow. kat. młodźencow a knježnow
w Baćońskej wosadźe
woswjećitej
njedźelu 16. wulk. róžka 1927 wječor w 7 hodź.
pola Měrćinkec w Haslowje
swój
14. założeński swjedźeń
z dźiwadłom a rejemi.
Wšitkich přećelow młodosće přeprošuje
předsydstwo.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńša kupowańja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10
Zastanišćo awta. — Rěču serbski.

Štóž Serbstwo lubuje, a nochce, zo by zahinyło, daj swojoho wobdarjenoho syna na wyššu šulu; kóždy druhi pak njech dary składuje k pomocy studowacych Serbow!

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
kupiće jara płaćizny hódno pola
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach.

Wučobnik so pyta
do wobkhoda za
šklenčcu a pórclin
Wilhelm
Budyšin, serbska droha 16.

Jaseńčanska katolska Bjesada
wuhotuje
njedźelu, 9. januara 1927 w Handrikec hosćeńcu swój
54. założeński swjedźeń
ze wšelakimi zawjeselenjemi.
Wšitkich našich dotalnych popřewaćelow a mnohich nowych hosći přeprošuje **předsydstwo.**

Z tutym dopominam na swój skład
w škleńcy, pórclinje, postawach Swjatych,
wšo kaž je znate w dobrym a prostym wuwjedźenju a we wšěch wulkosćach; **křiže** stejate a wisate, **paćerjace knihi, swjećatka, jutrowne kěrluše, paćerje, wóskowe swěčki** we wšěch płaćiznach; runja też wšě **nabožne potrjeby.**
Wud. Franca Möllera
měj. Bjarnat Möller
w Kulowje (H. Ł), Cyrkwinska droha 4.

Dobre ćehnje k sebi!
Dom tunich płaćiznow a hódnostneje twory

Wobsadki
ze židy a cankow, židźane francy, židźane nahłowjace rubišća z taffeta, moreja, židźane rubišća, zelene, běłe, šěre, židźane tkaniny za rubišća

Wołmjane musliny
za šórcuchi, satin, jenobarbne filcowe sukno, za suknje

Wołmjane suknje
zelene, čerwjene a módre kuntuše, lěćne a zymske čornožidźane jaki

Somoty
nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, kłobuki a čapki

GÖRLITZER JOHANNES
Konfektionshaus Schmidt
BAUTZEN

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—8 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̌ak 3895. — Postšekowe konto: Drježd̄any 33458.

3. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. januara 1927.** | **65. lětnik.**

Njećiń to!

Stary patriarch Abraham pósła junu swojoho wotročka Eliezera do dalokeje Mesopotamiskeje, zo by swojomu synej Isakej dobru njewjestu a mandźelsku wupytał. Čohodla dha njeda jomu žanu z dźowkow Kanaanskich? Tute běchu wšitke pohanske. A měšanoho mandźelstwa njećeŕpješe česćomny prawótc. Dyrbješe wšo jenajkoho zmyslenja być. Radšo da tysac mil daloko po młodu žonu pósłać, hač zo by do tajkoho zjednoćenja zwolił. Njeporadźeny Esau wza sebi pohanskej žonje. A swjate pismo nam wobkruća, zo běštej wobej wulka zrudoba za Isaka a Rebeku. (1. Mójz. 26, 35.)

Bohužel njemysla dźensiši dźeń mnozy, kotřiž chcedźa so rady woženić abo wudać, wjacy kaž junu mudry Abraham. Ma-li so něhdźe zwjazk žiwjenja zwjazać, prašeja so najprjedy za zamoženjom, potom za stawom, pola žony snadź hišće dźiwaja na rjanosć a powahu. Pozdźišo junu přińdźe hisće někotry za tym, zo ma človjek tež hišće nabožinu měć. Junu so lohkomyslnu holcu woprašach, kajkeje wěry dha jeje nawoženja je, a dóstach cyle spodźiwnu wotmołwu: „Za tym so docyła hišće prašała njejsym.“

Tak so stawa, zo so dźensa jara wjele měšanych mandźelstwow założuje. Před něšto lětami su naši biskopja w zhromadnym pastyŕskim lisće wo njedostatkach měšanoho mandźelstwa so wuprajili. Wulka ličba měšanych mandźelstwow, kotraž so wosebje w městach pokazuje, wobswědča nam zwjeŕšnosć a lohkomyslnosć, w kotrejž so mandźelstwa husto nawjazuja.

Što je na tym wina? Industrija, železnicy, sylny wobkhod naměšuja dźensiši dźeń ludźi wjele bóle hač w prjedawšich časach. Přez to změšeja so też wěrywuznaća. Dale dyrbi so prajić, zo so młodźi ludźo dźensa husto pře zahe ženja. Prjedy dyrbjachu naši hólcy k wojakam. To je nětko spadło. We hłuposći so njezrali woženja a njeprašeja so wjele za wěru a wěruwuznaćom. Najhłubša wina tajkoho počinjenja je, zo su mnozy liwcy w nabožnych prašenjach. „Hdyž 'nož so mi wosoba lubi a žeńtwa mi prawje wjele wužitka přinjese; wěra je mi cyle wšo jene“, praji lohkomyslny človjek. Zabywa na to, zo je mandźelstwo zwjazk dušow. Tak je přiběraca ličba měšanych mandźestwow znamjo nabožnoho zapada. A runje tajcy, kotřiž su z ryzy katolskich krajinow, założuja rady měšane mandźelstwa, hdyž do cuzby přińdu. W ćichej domiznje, wotrěznjeni wot šěršoho swěta, njebuchu raznje dosć na strachi měšanoho mandźelstwa kedźbni sčinjeni abo, štož budźe drje najhusćišo, njedachu sebi wo tym ničo prajić, dokelž chcychu sami mudriši być, hač wupruhowani radźićeljo. Hdyž do swěta přińdźechu, bě njewočakowane spytowanjo přewulke. Woliwknjeny we wěrje a njenazhonity njewobsta ćežke pruhowanjo swěta. Tuž ma so ze wšěm dorazom hač do poslednjeje wjeski přećiwo měšanym mandźelstwam mobil činić. Nic snadź přećiwo hižo wobstojacym, ale přichodnym mandźelstwam.

A kajke dha su sćěhwki měšanych mandźelstwow? Husto dosć jara zrudne! Statistika wobliča nam, kelko tysacow dźěći kóžde lěto dla měšanoho mandźelstwa katolska cyrkej zhubi. Je to wjacy hač so přez japoštołske dźěło w misijónach w pohanskich krajach dobywa. Cyrkej runja so też zrudźenej Rachel, kotraž „swoje dźěći wopłakuje, a njeda so tróštować, dokelž wjacy njejsu“.

Štóž do měšanoho mandźelstwa zastupi, tak rjec praji abo sebi mysli: „Što stara mje cyrkej? Hdyž 'nož mam swój wužitk a derje so woženju.“ Ale kajke dha je zbožo měšanoho mandźelstwa? Mandźelskaj dyrbitaj tola być kaž jena duša. Móže pak tasama duša być z dobom katolska a druhowěriwa? Zjednoćitej-li so katolska a evangelska wutroba, tak njemóžetej we wěrje, we najwažnišim dypku, ženje dospołnje přezjenej być. Žałostna dwojota wobeju wutrobje dźěli. A kak hłuboka tuta šćěpjeńca być móže, z toho dowidźimy, zo so dźělenjo mandźelstwa pola měšanych mandźelstwow pjeć króć husćišo stawa hač pola ryzy katolskich. Potajkim pjeć króć mjenje wuhladow na mandźelske zbožo, hač hdyž so z jenej swojoho wěrywuznaća woženiš.

Nichtó njech mi tola njepraji: „Lubosć přewinje wšitko.“ Móže wšak być, zo lubosć w prěnjej zahorjenosći wěsty čas hłós swědomja pohłuši. Ale ničo tola khětřišo njezańdźe, hač słódke njedźele. Bórzy zasy wosrózwiš a

přińdźeš k rozomnomu přeswědčenju, zo njejsy so z jandźelom, ale z čłowjekom woženił, kotryž je hišće druhoho wěrywuznaća hač ty sam. A nětko maš so k tomu modlić, štož druhi česći, a to zacpěwać, k čomuž so druhi modli. Hdźe wostawa potom lubosć, hdyž so na pódźe jenajkeje wěry wšědnje njewobnowja?

Čłowjek pak ma też nabožniske zajimy. Kak wjesoły tola je, hdyž někoho namaka, kotryž tute z nim dospołnje dźěli! A z kotrymž by w najwužšim zjednoćenju žiwy być dyrbjał, je druhoho, snadź samo napřećiwnoho měnjenja. Běše junu zastojnik z hewak dobreje katolskeje swójby. Bohužel woženi so z druhowěrnej. Běše runje pola swojoho přichodnoho nana na wopyće, hdyž smjertnje skhorje, tak zo hišće w samsnej nocy wumrě. Na druhi dźeń wozjewi swak tutu nahłu smjerć na katolskim farskim zarjadnistwje. „Njeje dha docyła za duchownym wjacy požadał?" wopraša so farař. „Nó, haj wšak", wotmołwi, „my evangelscy tola też bjez duchownoho wumrějemy, tuž drje budźe też wón to móc." Njech je Bóh joho khudej duši smilny! Někotryžkuli lohkomyslny katolik móže z toho wuknyć, što móže so joho khudej duši w poslednjej rozsudnej hodźinje stać.

A kak stoji z kaznju Božej, z woćehnjenjom dźěći a z wjele, wjele druhimi wěcami, kotrež wšelake wuznaća też wšelako posudźuja? Do strašnych wuzkosćow so tón podawa, kotryž do měšanoho mandźelstwa zastupi.

Štó njeby chcył być zbožowny w mandźelstwje? Tuž posłuchaj tola na mudru radu nazhoniteje maćerje, katolskeje cyrkwje! Wona warnuje tebje před měšanym mandźelstwom, wotradźa tebi tajke mandźelstwo. Sławny spisowaćel mjenuje měšane mandźelstwo „zakazany štom". Snadź kiwa też tebi wot njoho krasny płód napřećo. Přepozdźe wotewritej so tebi woči, a přińdźeš za tym, zo sy zjebany.

Najwjacy ludźi tola jenož junu do mandźelstwa zastupja. Tuž čiń też jenož tajki zwjazk, zo by z njoho dospołne zbožo zakćěwać mohło a też tón waju žohnować mohł, kotryž je mandźelskeju w Kana tak wulcy žohnował. Joho žohnowanjo budźe jenož tam, hdźež je wšitko přezjene.

Politiski rozhlad.

Wo zestajenjo němskoho knježeństwa so nětkle dr. Curtius, sobustaw němskeje ludoweje strony, prócuje, ale njeměješe hač dotal žanoho wuspěcha. Joho program njeje docyła znaty a, kaž centrumske nowiny mjenja, njebudźe dr. Curtiej lohko, naprawične knježeństwo bjez socialdemokratow zestajeć. Też dla zwonkowneje politiki maja wulke wobmyslenja, tuž so zda, zo budźe dr. Curtius swój wot Hindenburga dóstaty nadawk, knježeństwo zestajeć, zasy jomu wróćić dyrbješe.

W Sakskej su so skónčnje po 4króćnym pospytom w sejmje zańdźenu srjedu na dotalnoho ministerskoho presidenta zjednali. Heldt je zasy ministerski president. Wón dósta wot 96 wotedatych hłosow 49 hłosow, socialist Fleißner 45 hłosow, dwě cedulcy běštej so prózdnej wotedałoj. Hnydom po wólbje přisahaše nowy wuzwoleny ministerski president Heldt na saksku wustawu. Socialistojo a komunišći připowědźichu jomu najwótřišu oposiciju. Po přisazy rozeńdźe so sejm hač do přichodneje wutory. Na wutorišim posedźenju sejma chce Heldt, kiž je sobustaw starych socialdemokratow, nowe knježeństwo sejmej předstajić. Zo su też němskonarodni „wopor" přinjesli, zo su Heldta sobuwolili, zwisuje z tym, zo su sebi wuměnili, zo ma k 1. junijej knježeństwo wróćostupić, njeje-li mjez tym so jedyn minister z jich strony do knježeństwa přijał. Dale měła so po jich žadanjach ličba ministrow na pjeć znižić. Dotal mějachmy w Sakskej 7 ministrow.

Zjednoćene Staty Sewjerno-Ameriki a republika Nicaragua w Srjedźno-Americy běchu do rozkory přišle, zo bychu amerikanscy pjenježnicy swój kapital sebi wukhowali. Amerikanske wójska wustupichu pod wudawanjom, zajimy Sewjerno-Ameriki škitać, na kraj, wobsadźichu narańši bróh Nicaraguwy a wuprajichu tutón kónc kraja jako neutralnu conu. Zo Nicaragua sebi to lubić njeda, so samo rozemi. Zady Nicaraguy pak stoji Mexiko. A tutón kraj chcedźa Amerikanojo sebi zwěsćić. W Mexiku wotběhnu dowolnosće Amerikanow, wolijowe žurła za so wutrjebać. Mexiko chce tute wolijowe pola za so měć. Zo pak bychu sebi 10 wolijowi wulkopjenježnicy swoju móc tam zdźerželi, pyta Amerika na puću přez Nicaragua wliw w Mexiku sebi wobkhować. Napjatosć je khětro wulka.

W Italskej bu wójsko z nowa zrjadowane. Cyła armeja wobstoji z 20 armekorow po 2 abo 3 divisiach a z wojeńskich komandow na Siciliskej a Sardiniskej. Štwórty armekor we Verona, Venedigu a Bolzano ma 3 divisiony, pjaty armekor w Triesće wobstoji z 4 divisijow. Potajkim přećiwo Južnosłowjanskej chce Italska derje škitana być.

Južnosłowjanski koncert w Běłohrodźe započatk tutoho lěta, z kotrymž měješe so zajimawosć za nas Serbow zbudźić, je we wšoněmskich nowinach wulku rozhorjenosć zbudźił. Na tutym koncerće buchu po harmonizacijach našoho mištra Bjarnata Krawca spěwy přednjesene. Prof. Nowak měješe při tom rěč wo spadowanju serbskoho ludu. K tomu swjedźenjej buštej dźowcy k. redaktora Smolerja z Budyšina wot cyle privatneje strony přeprošenej a stej tam bjeze wšoho oficielnoho nadawka wot serbskeje strony jěłoj. Cyły swjedźeń pak měješe też privatny raz, tuž njemóže so wo wulkim politiskim přeńdźenju jednać. Wulkoněmske nowiny wězo tutón podawk z čornymi barbami do swěta trubja, jako by mała horstka Serbow za wulku Němsku wulki strach była. Też rozšěrjachu wšelake njewěrnosće wo wobdźělenju nahladnych knjezow ze Serbow, kotřiž pak tam ani přeprošeni njeběchu. Tuž też wo zapowědźenju pasa ani rěč być njemóže. Wšitke tajke njewěrnosće raznje wotpokazamy a sebi zakazamy. Tajke němske nowiny so we wukraju same jenož směšne činja, hdyž pokazaja, kak mało sprawnoho zrozemjenja za naš mały serbski lud maja. Přecy smy my Serbja pola knježeństwa swoju přiwisnosć k demokratiskomu statej Němskeje wuznawali a wostanjemy we tom přecy swěrni. Prócujemy so sami po swojich mocach, zo bychu so nam naše kulturne kubła, rěč a wašnja, w šuli a zjawnosći zdźeržałe.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Tachantska katolska wyšša šula z nadtwarnymi rjadownjemi w Budyšinje. — Na 9. februara wotměje so přijimanske pruhowanjo za Tachantsku katolsku wyššu šulu. Hólcy a holcy, kotřiž su znajmjeńša 4 lěta ludowu šulu wopytowali, móža do tuteje šule zastupić. Za 6 lět dócpěja „srjedźnu zrałosć", po 9 lětach dospołnu zrałosć". — Srjedź februara budźe přijimanske pruhowanjo za Tachantsku katolsku nadtwarnu šulu. Do tuteje šule móža hólcy a holcy zastupić, hdyž su znajmjeńša 7 lět ludowu wopytowali a hdyž su derje wobdarjeni. Šulski čas traje tu jenož 6 lět. Hólčata wobeju šulow namakaja zastaranjo a wobydlenjo w Šuleńskim domje, holcy móžeja so na jědźach wobdźěleć. Za serbske wuwučowanske hodźiny je postarane.

— Powšitkownje rěka, zo wěje w našim měsće dobry, strowy powětr, tak zo po statisticy w našim měsće najmjenje ludźi w přerězku wumrěje. Tak nadeńdźemy tu też rjanu ličbu ludźi, kotřiž su wysoku starobu dócpěli. Do tutych ličimy też našoho swěrnoho sobustawa tow. ss. Cyrilla a Methoda Jana Helgesta z Budyšina. Wón přichodnu srjedu swój 80. narodny dźeń swjeći. Joho kolebka stoješe w ćichej lěsnej wjescy delanskeje krajiny, w Měrkowje. Po swojim woženjenju přesydli so do Budyšina, hdźež je hišće dźensa ze swojej knjeni mandźelskej na Hrodowskej hasy zbožownje žiwy. Knjez Helgest je dobry katolik a swěrny Serb, kiž so swěru k swojomu dźerži. Kóždu zbóžnu njedźelu khodźi wón ze swojim kiješkom štapajo do serbskeje cyrkwje k Božim službam, hdźež maja katolscy

Serbja w 9 hodźinach swoju Božu mšu. A byrnjež hižo na nohi kusk kipry był, tak so wón tola wopora njeboji a dźe tam kemši, hdźež jim serbska lubosć hišće zmóžnja, w maćerńej rěči zhromadnje so modlić a Bohu kěrluše spěwać. A też w nyšporach budźe tu jara zrědka falować. To je zawěsće khwalobny přikład za mnohich woliwknjenych Serbow. Staroba so na nim zjewja, hdyž stej widźenjo a słyšenjo kusk wosłabiłoj. Tola serbska bije hišće wutroba 80 lět staroho šedźiwca. Njech spožči jomu Bóh hišće mnohe zbožowne lěta žiwjenja!

— Pjatk, 21. wulkoho rožka, změje knjez P. Michał Gierens z Düsseldorfa nabožno-wědomostny přednošk: Nadźija abo zahuba — w tachantskej cyrkwi wječor w 8 hodź.

— Zańdźeny štwórtk wuhotowachu nižše rjadownje tach. kat. nadšule z podpjeranjom seminarskoho orchestra hodownu hru: Dobrych dźěći hodowny són. Po postrowjacych słowach knj. stud. rady prof. Heidricha piskaše nam jako zawod orchester jara wustojnje do zmysłow so dobywacu hudźbnu składbu wot Jungnickela. Hra sama wobsahowaše sćěhowacy čin: We jstwje sedźi hromadźe z dźěćimi wokoło blida khuda mać. Wšitke rěče, kotrež mjez sobu wjedu, poćahuja so na hodowny wječor — kak Bože dźěćo dušne dźěći mytuje, złe pak khłosta. Tu nadobo zastupi jandźel — joho sćěhuja tři kralojo. Z rańšoho kraja pokhadźeja woni — ze spara, kotryž woni spja we horach swojeje domizny, wubudźa jich kóždolětnje hody jandźel Knjeza a potom woni pućuja po kraju, zo bychu dušne dźěći zwjeselili. Za nimi zastupi hnydom rumpodich ze swojimi palčikami. Wón pruhuje kruče, hač su dźěći byłe dušne a hač su pilnje wukłe. Dušne holčki smědźa do joho měcha masać a z njoho rjane dary sebi brać; lěnjomu a khrobłomu hólčecej rumpodich pak žałostnje kholowy wuměri. — Wšo nawjedowaše knj. studijny rada Engler, kiž je też sam hodownu hru před lětami zbasnił. Čisty wunošk bě postajeny za zaměry swj. Vincencowoho towarstwa. Tohodla bě wosebje zwjeselace, zo bě předstajenjo jara derje wopytane. Też najdostojniši knj. biskop bě tute předstajenjo ze swojim wopytom počesćił, zo by tak z nowa spěchowanjo zaměrow swj. Vincencowoho towarstwa doporučał a prócu a dźěło knj. studijnoho rady Englera a joho předstajerjow a hrajerjow připóznał. —

Z Jaseńcy. Swój 54. założeński swjedźeń je naša „Bjesada" zańdźenu njedźelu nanajrjenšo woswjećiła. Wjedro drje bě dosć hrozne. Ale město njewosta žane prózdne. Kóždy dźěn rady do Jaseńcy dźe. Namaka tam stajnje wokřewjenjo za woči a wutrobu. Rjana historiska hra „Móc wěry" so jara wustojnje na ponowjenym jewišću a we rjanych drastach předstaji. Róle běchu derje rozdźělene, derje nawuknjene a jara wustojnje předstajene. Hnujace sceny a rjane wučby, na kotrychž je kruch bohaty, činjachu widźomnje hłuboki zaćišć na kedźbne připosłuchařstwo. Też wjesoły kruch: „Hdyž Kocor kamor ćazaše" so předstaji. Čłowjek wšak so też rady jónu zasměje. A k tomu bě tu rada. Tónle „Kocor"!. Dźiwadłowej kruchaj běštej přeplećenej z lubymi słowami knj. předsydy a wosadnoho knj. fararja, kaž też z rjanymi hudźbnymi darami našeje Bermichoweje kapały. So wě, zo też wuskočne nóžki k swojomu prawu přińdźechu. Nazajtra so hra hišće raz za dźěći předstaji.

Z Łazka pisaja „Serbske Nowiny": Z dopokazom, zo tudy hišće mjez hospodarjom a służobnymi přezjenosć knježi, je dołholětna służba sćěhowacych służobnych. Su to Hana Brězanec, rodźena we Łazku, kiž je 10 lět pola žiwnosćerja Błažika służiła a je so z 1. januarom do susodneje wsy přesydliła; dale Madlena Nukec, kotraž pola swójby bywšoho wyššoho hajńka Wjacsławka 11 lět, a jeje sotra Hana Nukec, kotraž pola žiwnosćerja a wjesnjanosty Jakuba Wjeńki 7 lět służi. Nukec sotře stej ze Smjerdźaceje rodźenej a wostanjetej dale we swojej służbje. Sława tajkim służobnym!

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

7. Rom. (Pohanske dopomnjeńki.)

Rom je spodźiwne město, na kotrymž dyrbiš dwaj dźělej rozeznawać: stary pohanski a nowy křesćanski. Stare pohanske město dźensa jenož hišće w rozpadankach wobsteji. Tołste šěre murje, wysoke stołpy a hobrske wjelby hišće na nje dopomnjeja a wo jeho něhdyšej krasnosći swědča. Tak pokazowachu nam rozpadane hrody kejžorow Domiciana a Trajana, kupjele kejžora Diokleciana, kotrež je 40 tysac křesćanskich njewolnikow (sklavow) twarić dyrbjało, kupjele kejžora Karakalle, hdźež móžeše so jich 16 stow nadobo kupać, abo hłowne torhosćo pohanskeho Roma: forum Romanum, kotrež tu w swojich rozpadankach hišće cyłe je, abo na tutym torhosću „klóštr" Westalinow, służownicow bohowki Westy, kotrež dyrbjachu knježnisku čistotu wobkhować a za to před cyłym Romskim ludom za połbóžske byća płaćachu, kotrež pak buchu też, jeli ju zhubichu, žiwe pod zemju zamurjowane. Tutón „pohanski klóštr" je předznamjo našich křesćanskich a widźimy na nim nic jenož, kak jara samo pohani knježnisku čistotu česćachu, ale wosebje też, kak jara tute pohanki našu

Kak nas mać lubować wučeše.

(Pokračowanjo.)

Nětko njeměješe Pětr ničo wjacy k napřećiwjenju. Swětleše moje črije, hač so tak błyskotachu, a ja zabych z wjesołosću na wšón hněw. A też ja zapłatach joho nohajcy za to tak derje, hač běše mi móžno, tak zo mje mać za to khwaleše.

K wječeri dóstach ja dwě wosebje wulkej butrowej pomazcy ze sušenym mjasom. Bratr pak jenož jenu suchu. Hdyž widźach, kak wón swoju suchu pomazku ze sylzami jě, mi to žel činješe. Tu praji mać, kotraž cyle wěsće wšitke pohnuwanja w našich wutrobach spózna, tak cyle mile a należnje: „Dźěći, hdyž byšće wy wjedźałe, kak jara mje to hněwa, hdyž so wy mjez sobu wadźiće, potom njebyšće wy to wjacy činiłe! Swjaty Jan praješe tak rady tute słowa: Dźěćatka, lubujće so mjez sobu. Tute rjane słowa praju też wam. Lubujće so mjez sobu a zawdajće sebi rucy a prajće: „W přichodźe chcemy so znjesć."

Hižo poskićich swojomu bratrej ruku; ale wón płakaše tak, zo ju docyła njewidźeše. Tohodla prajach jomu: „Pětrje, chcemoj dźělić.

Daj mi ty połojcu twojeje pomazki a ja dam ći jenu cyłu moju."

To njedaše sebi Pětr dwójcy kazać. Ze swojej suchej pomazku da mi też swoju ruku. Mać wjeseleše so nad tom tak jara, zo nas na čoło wokoši, při čimž praji: „Dźěći, tak so mi wy lubiće. Dźeržće jenož waše słowo a budźće stajnje a přeco měrniwe a lubosćiwe mjez sobu!"

Sprócne a zasparne sedźachmy w šulskich ławkach. Wučeŕka prócowaše so ze wšěmi mocami, zo by nas wožiwiła; přetož běše skoro njeznjesliwa horcota. Knježna H. moršćeše čoło a zdychowaše hdys a hdys a dźěše skónčnje k woknu, zo by za thermometrom hladała. Tu storkachmy jedyn druhoho: „Kedźbu, horcota so zasy pozhubi."

Wučeŕka drje běše nam zrozemiła, přetož so směješe a praji: „Wzmiće waše wěcy hromadu!"

Kak spěšne jenož běchmy a wjesołe! Krótku modlitwu wuspěwachmy a potom khatachmy won. Wósom dnjow dołho mějachmy kóžde popołdnjo swobodne njewšědneje horcoty dla. Nam činješe to wjele wjesela. Běše mjenujcy w tym času, hdyž běchu čorne jahody zrałe a w horach mojeje domizny běchu w tym času jara wjele malenow a čornych jahodow, zo njebuchu docyła ženje wšě. Kóžde popołdnjo dźěchmy z někotrymi dźěćimi do jahodow. Znajachmy wšitke rožki a kućiki, hdźež najwjacy jahodow rosćeše. Kóždy wječor přinjesechmy wulki połny korb

katolsku młodosć husto wohańbjeja. — Na srjedźnej hórcy města pozběhuje so stary kralowski hród Kapitol, z kotrehož Romjenjo nimale tysac lět dołho nad cyłym swětom knježachu. Z njeho wjedźe k połdnju sławna „Apiska“ droha, něhdy wobdata z krasnymi zahrodami, hrodami a rowami, dźensa pak z tołstym prochom přikryta a cyle rozpadana a zanjerodźena, kaž puće zahnatych klóštrow.

Wosebje zajimawe mjez tutymi pohanskimi powostankami běchu nam te, kotrež na prěnje křesćanske časy dopomnjeja; tak na přikład: dwór, hdźež swjateho Bosćana třělachu a z kotrehož w Radworju na farje wulki kamjeń khowaja, abo hobrske dźiwadło Kolosseum, hdźež běše 83 (po druhich powěsćach 107) tysac městnow za přihladowarjow a hdźež wjele tysac křesćanskich martrarjow swoju krej za Khrystusa přela. Wosebje spodźiwnu ważnosć maja „Titowe“ torožo. Romski wójnski wjednik, pozdźiši kejžor Titus přewiny mjenujcy lěta 70 po Khrystusu Jeruzalem a zapusći templ. Z njeho zebra sydomručny swěčnik, blido předkładnych khlěbow, kadźidłowy wołtař a druhe swjate připrawy a sudobja a přinjese je sobu do Roma. Tam da je jako žadne dopomnjeńki w swojim dwójcerskim ćahu sobu njesć. Jako jomu Romjenjo pozdźišo k trajnomu wosławjenju kamjeńtne čestne torožo natwarichu, wudypachu do jeho sćěnow tamne swjate připrawy a sudobja Jeruzalemskeho templa. A tam su wone hač do dźensišoho dnja zdźeržane, a to jako jeničke wobrazy tutych swjatych wěcow. Njeby-li Titoweho toroža było, njebychmy dźensa wjacy wjedźeli, kajki napohlad su tamne swjate wěcy měle. Tak su so po Božej předwidźiwosći zasy pohanjo wo to postarali, zo bychu křesćanam bibliske stawizny stareho zakonja dorozemić pomhali. — Dokelž maja židźa wobrazy tutych swjatych wěcow na pohanskim torožu za wulke wonjećesćenjo tychsamych, njepřeńdźe hišće dźensa žadyn žid pod torožom, ale kóždy dźe wokoło njeho.

To su powostanki stareho pohanskeho Roma, słabe zbytki jeho něhdyšeje krasnosće. Zo je wón tehdom, w času swojeho kćěwa, woprawdźe wulkotny być dyrbjał, spóznawamy nimo tutych hišće zdźeržanych pokazkow wosebje też ze słowow swjateho Polykarpa, kotryž sebi 3 wěcy widźeć přeje: Khrystusa jako človjeka, swjatoho Pawoła jako předarja a Rom w času jeho mocy. — A hdźe je tuta krasnosć wostała? — Wšo je nimo. Rom poskića nam žiwy wobraz človjeskeje hinitosće. Na tutym pohanskim Romje spóznawamy pak dale też zasy prawje jasnje Božu předwidźiwosć. Romjenjo běchu mjenujcy swoje hłowne město, wosebje swjatnicy swojich přibohow, z wulkej a drohej pychu wuhotowali; wšo, štož běchu hdźe rjaneho a drohotneho nadešli, su z cyłeho swěta do Roma hromadu zwozyli. Hdyž nětko křesćanstwo nad pohanstwom doby a křesćenjo swoje cyrkwje twarić počachu, mějachu tu marmora, slěbra a złota dosć. Trjebachu jenož brać a wužić. Jich pohanscy prjedownicy běchu jim wšo přihotowali. Dźiwne začuća w pućowarju też wotućeja, hdyž na drozy abo torhošću steji a słyši: tu su před 18 stow lětami Augustus, Nero a druzy Romscy kejžorowje khodźili, abo: tu je Pawoł prědował, Pětr dźiwy činił, abo: tu su Bosćana třěleli, abo: tuta zemja, na kotrejž stejiš, je napojena z krewju prěnich křesćanow.

Na rozpadankach stareho pohanskeho města steji nětko nowy křesćanski Rom, kotryž tutoho zjednoćenja dla husto spodźiwny napohlad poskića. Tu widźiš hišće čestne torožo Romskeho kejžora Vespasiana, ale pod nim jězdźi dźensa elektriska železnica. Tu pozběhuje so marmorowy stołp z před-Khrystusowych časow, ale wón čini dźensa službu telegrafoweho šćežora. Tu dźeš po starym Trajanskim torh šću, ale wono je rozswětlene z elektriskej swěcu, wunamakanjom najnowšich časow. Tu steji swjatnica bohowki Minervy, ale dźensa je to mazana winowa korčmička abo kólnja, hdźež sebi khudy winicar swoje motyki khowa. — Tale měšćańca tšoch tysac lět je pućowarjej woprědka něšto nowe a dźiwne; hewak pak je nowy Rom podobnje twarjeny, kaž druhe wulke města. (Přichodnje dale.)

Na našich česćenych sobustawow.

Smy zasy hižo na poł januara nowoho lěta. Stare lěto je so z 31. decembrom skónčiło a přecy hišće widźimy, kak maja mnozy swój sobustawski pjenjez na lěto 1926 zapłaćić. Wšo druhe ma so hnydom zapłaćić, hdyž chceš sebi to abo tamne kupić. Też pola druhich časopisow maće wotběrarski pjenjez do časa zapłaćić. Nětko je lěto hižo dawno wokoło, a někotrohožkuli hišće swědomjo hrjeba, zo njeje hišće „Posoł“ zapłaćił. Wěmy, zo njeje to snadź zła wola, ale njekedźbnosć abo . . . kaž so druhdy mjenuje. Hdyž wopominamy, kelko dźěła po nocach w jenym lětniku zapołoženoho leži, hdyž widźimy, kak mało sebi telko Serbow tule prócu waži, hdyž často nazhonichmy, kak wjesołe hodźiny bjez starosće móža sebi druzy popřeć, a redaktor dyrbi hłuboko do nocy swój drohi čas woprować, mohło mje skoro zadwělowanjo popadnyć, zo swoje dźěło złožu, hdyž dyrbju nazhonić njedźakownosć někotrych čitarjow, kiž měnja, zo hišće něšto k woli činja, zo „Posoł“

---

domoj, włosate a čorne, kaž cyganjo. Hdyž měješe mać dosć jahodow nakładženych a też my so jich dosć najědłe, šćipachmy potom za jenu wikowarku, kotraž pola nas bydleše. Tuta měješe telko wotběrarjow w měsće, zo njemóžeše wšitkich sama spokojić. Tohodla wjeseleše so wona, hdyž jej my pomhachmy. Za kóždy wulki korb dóstachmy jenu hriwnu. Swobodne popołdnja dawachuu nam přileżnosć, někotre hriwny sebi zasłužić. My dóstachmy też jenož te pjenjezy do rukow, kotrež sebi same zasłužichmy. Hdyž běchu jahody wšě, mějachmy šěsćadwaceći hriwnow we swojej pokładnicy. Hdyž wječor lehnyć dźěchmy, wuradźowachmy dołho, što jenož sebi za telko pjenjez kupimy. Do hłosow bančki, fale, a suknje bychmy trjebali; jedyn předešćnik, jenu čapku, rjanu popu, mašinu k warjenju z cyłej kuchińskej nadobu smy sebi hižo dawno wot Božoho dźěsća přałe. Ženje pak njepřińdźechmy k prawomu rozsudej dokelž nam přecy tak bórzy našej mučnej wóčcy zapadnyštej. Skónčnje běchmy tak mudre, so wo radu woprašeć, přetož bjez jeje dowolnosće njesmědźachmy žanoho p enježka přečinić. Wona běše na to čakała a praji smějo: „Na, skónčnje přińdźeće, zo byšće moju radu słyšałe. K maćeri dyrbja dźěći kóždy raz najprjedy přińć a z njej we wšitkim sebi rozmyslić.“

Naše přeća běchu, najprjedy za najnuzniše wěcy a drastu, wěcy za hraćo naposledku. Mać so směješe a praji: „Ja bych chcyła, zo bychmy za šěsćadwaceći hriwnow telko nakupić mohli, kelkož was je! — Popki a druhe wěcy k hraću chcemy hnydom přešmórnyć.“

To zda so wjele rjeńše być, hdyž holcy we wašej starobje so w ručnych dźěłach wudospołnjeja. Čim ćežo smy sebi pjenjezy zasłužili, ćim mudriši, skedźbniši dyrbimy być we wudawanju. Fale, bančiki do włosow a předešćnik dyrbiće dóstać a, štož hišće druhoho trjebaće, to wězo wot nas dóstanjeće. Tak dołho, hač njejsće hišće dorosćene a maće hišće stroweju staršeju, njetrjebaće so same drasćić. Wy sće sebi waše pjenjezy z wulkej prócu zasłužiłe, tohodla wam dowolu, k najmjeńšom dźěl na nadobne skutki nałožić.“

„Haj, maći, hdy bychmy jenož wědźałe, kotry je najnadobniši skutk“ so wjesele wopraša ch, na čož mi wotmołwi: „Chcu wam někotre namjety junu činić. W P. su napřikład wulke khěže, hdźež so młodźi duchowni wukubłaja. Studije a žeživjenjo tutych knjezow płaći wjele pjenjez, štož někotryžkuli z nich sam zapłaćić njemóže. Tu dyrbi křesćańska lubosć pomhać, zo bychu jim k jich wotmyslenju dopomhali. K wukubłanju dobrych měšnikow přinošować, je wulkotny a nadobny skutk, na kotrymž ma Bóh luby Knjez swoje spodobanjo. Dale sće też wo wšelakej nuzy we diasporje snadź čitałe abo słyšałe.

Najbóle podpjery potrjebne su tajke wustawy, hdźež so dźěći tajkich katolskich starših zhromadźuja, kotrež su

bjeru. Ale na wšo druhe wjedźa pjenjezy wudawać a też sebi popřeja. Jenož darmotne dźěło po zdaću nima žaneje praweje płaćiwosće pola tajkich. Tele rozmyslenjo boli. Tuž prosymy was należnje, zo by kóždy swój přinošk wo 5 hriwnow, swojomu dowěrnikej abo hnydom pokładnikej, knjezej wučerjej Jurjej Šołće wotwjedł. Adresa stoji na hłowje „Posoła". Njech so nichtó ze swojim dołhom dołho njedliji! Ze skóńčenjom tutoho měsaca dyrbimy z kwitowanjom woteběrarjow na lěto 1926 přestać, potom so jenož do knihow zapisaja.

Njech pak so tola kóždy přeswědči hač je „Posoł" w zańdźenym lěće 1926 zapłaćił, přetož móže so stać, zo na nowe lěto přinošk zapłaći, přitom pak njeje na stare lěto hišće zapłaćił. Zmylki wšak móžeja so stać. Tuž njech kóždy też do rubriki „należnosće našoho towarstwa" pohlada, hač je tam joho mjeno też wopradźe stało. To płaći za jenotliwca jako kwitowanjo, zo je zapłaćeny přinošk też tu do knihow zapisany. Hdyž pak tam njesteji, wočakń khwilu, snadź za tydźeń abo za dwě njedźeli tam twoje mjeno wočišćane namakaš. Tuž, lubi čitarjo, njekomdźće so z płaćenjom přinoška.

Na kóždy pad dyrbimy na to myslić puće wunamakać, zo bychmy tutón njedostatk našoho towarstwa wotstronili. Po mojim měnjenju přez tajku liwkosć cyła nahladnosć našoho towaršnoho prócowanja zhubi. Wěmy derje, kak swědomiće někotři wubjerkownicy a dowěrnicy dźěłaja a nas podpjeraja. Jim słuša tu zjawny dźak! Ale hišće wjacy swědomitosće a swěry by pola někotrohožkuli katolskoho Serba być mohło. Je to zawěsće zrudne znamjo časa, hdyž ani z 1000 woteběrarjemi zańdźene lěto skóńčili njejsmy. Tuž lubi katolscy Serbja, wutrobnje was prošu a namołwjam, njezabudźće na wašu winowatosć, zapłaćće hnydom waš přinošk znajmjeńša na lěto 1926, štóž je jón hišće dołžny.

Redakcija „Kat. Posoła".

Cyrkwinske powěsće.

Ze Zdźerje. Z cyrkwinskich podawkow našeje wosady zańdźenoho z Božej pomocu dokonjanoho lěta njech je tole wozjewjene: Narodźiło je so 9 dźěćatkow, 8 hólčatkow a 1 holčatko. Připowědanjow běše 6, wěrowanjow pak 5, z kotryž bě 1 w farskej cyrkwi, druhe pak dla za naše stawnistwa njedosahacych pismow w Fugawje. Zemrjeło je 6 wosobow, 3 dorosćeni a 3 dźěći, kotřiž buchu wšitcy na wosadnym pohrjebnišću pokhowani. Domawobstaranjow bě 33. Młode jutry přistupi 10 dźěći k prěnjomu swj. woprawjenju. Na Boże spěco wudźěli najd. knj. biskop 61 wosobam swj. sakrament firmowanja. Swj. woprawjenjow bě 5290. Z předpisanych na duchownu wyšnosć wotedatych woporow je so 89,53 hr. nawdało, do mošnički pak 249,20 hr. Wyše toho je sebi wosada na kóncu lěta nowy krasny harmonium kupiła, za kotryž je so dyrbjało 495 hr. dodać. Njebě možno stary, tak borzy dodźeržany, dlěje zdźeržeć, njechachmy-li na Božich służbach stajnu disharmoniju słyšeć. Po zarjadowanju přez našu serbsku duchownu konferencu je też naša wosada w měsacomaj meji a oktobru swjatočnosće k dobyću jubilejnoho wotpuska wotměwała. Wosada měješe po diöcesanskim postajenju dwójcy w běhu lěta hnadu 13 hodźinskeje pobožnosće. We wosadnymaj towarstwomaj — za Serbow a Němcow — je so w porjadnych přecy derje wopytanych zhromadźiznach nabožne žiwjenjo wosady skrućeć pytało a rjany hodowny swjedźeń na swj. Jana w Brěmjenju bě z dopokazom, zo diaspornu wosadu wšěch možnych rěčow zwjazuje wšo přewinjaca móc swj. wěry. Tak stupichmy z nowej dowěru a z nowej swěru do nowoho lěta, do kotrohož chcył nam Bóh swoje bohate a miłe žohnowanjo dać.

Z **Hajnic.** W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło a bu křćenych 15 (loni 18) dźěći: 5 hólčatkow a 10 holčatkow. Wěrowanjow běše 2 (6). Zemrěło je 11 (7) wosobow: 9 dorosćenych, 2 dźěsći, 4 mužskich, 7 žónskich. Domawobstaranjow běše 23 (24). K swjatomu woprawjenju poby 5312 (5120), mjez nimi 2204 (1726) w jutrownym času. Prěni króć přistupi k blidu Božomu 16 (21) dźěći.

Wunošk cyrkwinskich zběrkow běše:

Mošnička	777,47 hr.
Afrikanske misijóny	7,67 hr.
Twarjomne cyrkwje w našim kraju	20.21 hr.
Karitaske towarstwo	30,45 hr.
Franc. Xav. misijónske towarstwo	5.28 hr.
Póstna jałmožna	10,82 hr.
Towarstwo swjatoho kraja	4,20 hr.
Kustodija swjatoho rowa	4,15 hr.
Swj. Józefowe a Rafaelowe towarstwo	6,90 hr.
Šulska organisacija	8,67 hr.
Bonifacijowe towarstwo	22,06 hr.
Hajenjo młodosće	6,71 hr.
Cyrkwje w rańšim kraju	4,01 hr.
Duchowni seminaristojo	30,02 hr.
Pětrowy pjenježk	9,69 hr.
Dźěćatstwo Jězusowe	43,50 hr.
Za našu cyrkej	240,— hr.
Dohromady:	1231.81 hr.

---

daloko a šěroko rozbrójene a žaneje katolskeje šule wopytować njemóža, we kotrychž so potom někotry čas zhromadźuja, zo bychu so na swoje prěnje swjate woprawjenjo přihotowałe. Jara wjele staršim njeje to možno wšo zapłaćić. Hdyž też tu njecha křesćanska lubosć pomhać a tajke wustawy podpjerać, njemóža so wšitke khude dźěći přiwzać, rostu mjez tym bjeze wšeje nabožiny horje abo přeńdu k druhowěriwym. Njeje to nadobny a swjaty skutk a też winowatosć lubosće, tam pomhać, tak derje hač to móžemy?"

„O haj maći, to je něšto jara wulke a nadobne", praji jene z nich. Runje chcych też ja něšto prajić, hdyž mać dale rěčeše: Wy dyrbiće najprjedy dočakać, doniž swoje namjety njeskóńču, potom móżeće wolić."

Tak nam mać też hišće powědaše, zo we pohanskich krajach, na přikład we Chinskej, su maćerje, kotrež swoje nowonarodźene dźěći wusadźa abo misionaram a sotram poskićeja, dokelž běchu tak khudźi, zo dyrbjachu husto dosć z krawjacej wutrobu swoje móličke předać, dokelž njeje jim možno było je zežiwić. Potom wjedźeše hišće z tajkimi nutrnymi słowami, kaž ja to njemóžu, wo wbohich čornuškach w Africy powědać, kak su wot dźiwich Arabow wurubjeni, čwělowani a prječ wotwlečeni do wotorčstwa (šklavinstwa). Stawizna by była předołha, hdyž bych chcyła wšitko wopisać, što je nam mać wšitko do wutroby zapisała. Hdyž běchmy tajke zrudne podawki wo misijónach z jeje horta słyšałe, chcychmy hnydom wšitke pjenjezy za pohanske misijóny darić. Naša mać pak praji: „Bych wam radźiła, lube dźěći, tute pjenjezy dźělić. My njesměmy też na khude hubjene dźěći w našim kraju zabyć, mjez tym zo my pohanske wumóžimy. Jeli je naša lubosć bližšomu powšitkowna, potom njemóžemy žanoho človjeka z našeje lubosće wuzamknyć.

Su drje ludźo, kotřiž wjele za pohanske misijóny wopruja, na našich wěrybratrow w diasporje (rozpjeršenosći) pak njemysla, kotřiž też nuznje našeje pomocy potrjebuja. A zasy druzy su měnjenja, što staraja nas pohanscy wukrajenjo. — Woboje je wopačne. Hdyž budźeće junu wulke, lube dźěći, njesměće so wot tajkich wšelakich wopačnych rěčow zawjesć dać. Hdyž je też waša šerpatka mała, dźělće tohodla. Wjele małoho, čini też wulku mnohosć. Dajće kóžde lěto za diasporu wopor a njezabudźće też ženje na wukrajne misijóny. My modlimy so kóždy dźeń we „Wótčenašu": „Swjatosćene budź twoje mjeno". Hdyž tute přeco tak cyle wot wutroby přińdźe, potom budźemy też k tomu přinošować, tak wjele hač je nam to možno, zo by mjeno Boże wot wšitkich človjekow, też wot pohanow, khwalene, česćene a wokrasnjene było."

(Přichodnje dale.)

Składnostne basnje. Młoda swakowa wučerjej.

(Na kwasu knjeza wučerja Cyža-Baćonskoho pola Witskec w Haslowje.)

1. Naš knjez wučeŕ dźens ma kwas
A to hišće pola nas!
Wón sej moju sotru bjerje,
A ja myslu, to je derje.
Přetož moja sotřička
Wjele lěpša je hač ja.
Ja drje něšto lět sym młódša,
Wona pak je za to słódša.
Tuž 'no tak njech wostanje,
Zo dźens muža dóstanje!

2. Moja sotra za muža
Změje mojoh' wučerja.
Ju wón změje za žonu,
Mje pak 'šće za šuleŕku.
Mi wón budże rozkazować,
Ju wón budże posłuchać.
Štóž chce muž a wučeŕ być,
Woboje ma nawuknyć:
W šuli derje rozkazować,
Doma pěknje posłuchać.

Tajki porjad ma być wšudźe,
Potom wšudźe lěpje budźe.
To njech wšitcy wopomnja,
Kotřiž dźens tu kwasuja!

3. Prěnje słowo w mandźelstwje
Njech so mužej popřeje.
Nó, a słowo poslednje
Ma być wězo žonine.
Tak ma kóždy něšto,
Hłowne je, zo wě, što.

4. Zbožo přeju z wutrobu
Dźensa swakej lubomu.
A tej mojej sotřičcy
Přeju přeco dobre dny.
Njech so pilnje wo dom stara,
Što ju stara swětna hara?
Wo dźěćatka syrotki
Starosć měj we sćerpnosći!
Njebudź zła jim macocha,
Hewak Bóh će pokhłosta.

Lubosć njech će k mužej wjaza,
Lubosć njech ći k dźěćom kaza.
Hdźež su wšitcy spokojom,
Tam sej twari zbožo dom.
Lubosć, sćerpnosć, spokojnosć:
To je hižo zboža dosć.

5. Swět je pusty bjez lubosće,
Swět je słaby bjez sćerpnosće,
Swět je zhniły bjez dźěła,
Swět je zrudny bjez Boha.
K Bohu mějtaj dowěru,
K swójbje sćerpnu wutrobu,
K dźěłu zwólnu wutrajnosć,
K swětej prawu rozsudnosć!
Serbski waju korjeń je,
Serbujtaj też přikładnje!
Serbšćina je Boži dar.
Serb je sprawny, njeje łhaŕ!
Waju hnězdo na horje*
Přikładne budź w Serbowstwje!

Wot 3. dźěła so baseń za kóždy kwas hodźi. * Abo: mandźelske. M. N.

Cyrkej je so z tym powjetšiła, zo je so zezady woltarja přitwarjena šulska jstwa do cyrkwje sobu přiwzała. Smy z tym na 100 městnow dobyli ale też na 8000 hr. dołha nabyli. Štóž chce nam pomhać tutón dołh trochu pomjeńšić, toho lubje wo šerpatku prosymy. Njech jomu Bóh tón Knjez nadobnje zapłaći!

Z cyrkwje a swěta.

Z **Roma.** Swjaty Wótc je mzdu w Romje přebywacych kardinalow podwojił, dokelž ma italska lira tukhwilu porno wukrajnym pjenjezam nizku płaćiwosć. Hač dotal dóstachu kardinalojo při kuriji létnje 21 000 lirow.

Rjad **Benediktinow** liči we swojej srjedźiznje 6 arcybiskopow, 9 biskopow a 11 abtow z biskopskej połnomocu. W 180 klóštrach přebywa 4238 měšnikow, 1350 klerikow, 2038 bratrow a 548 nowicow, hromadźe potajkim 8170 rjadnikow.

Rjad **Dominikanow** ma we swojim klinje 2 kardinalaj, 27 arcybiskopow a biskopow a 5 japoštołskich prefektow a 5256 rjadnikow. Rjad dźěła na 20 wšelakich misijónskich polach a wudawa 7 misijónskich časopisow, w španskej (2), francózskej, italskej, němskej a holandskej rěči.

Z **Pólskeje.** We Wilnje zeńdźechu so před krótkim pólscy biskopja a prálatojo, zo bychu wo ważnym prašenju, wo zjednoćenju cyrkwjow w narańšej Pólskej jednali. We poslednim času je rjana ličba ruskich měšnikow k romsko-katolskej cyrkwi přestupiła. Woni praja, zo je katolska cyrkej Pólsku před bolšewismom wukhowała, ruska cyrkej pak je so přez njón rozbiła. Najwuspěšniši spěchowaŕ cyrkwineje unije je arcybiskop baron Ropp.

Arcybiskop dr. Kordač w Prazy 75 lět stary. Nětčiši Pražski arcybiskop swječeše 11. januara swoje 75. narodniny. Wón narodźi so 11. januara 1852 z rólniskeje swójby w Seleticach pola Jičina. Gymnasium studowaše pola jesuitow w Krupcy. Na Germaniku w Romje dócpě hódnosć doktora bohosłowstwa a filosofije, hdźež bu 15. junija léta 1878 na měšnika wuswjećeny. Běše kapłan w Libercu, potom bohosłowski profesor w Litoměricach a wot léta 1890 też regens seminara. Léta 1905 bu do Prahi na universitu powołany. Léta 1919 bu na arcybiskopa pomjenowany. Přez joho zasłužbu bu starosłowjanska Boža mša dowolena. Ze swojej sylnej wolu dócpě, zo bu wulki arcybiskopski gymnasium założeny a wulki twar za arcybiskopski měšniski seminar w Dejvicach wuwjedźeny. Tuž je arcybiskop dr. Kordač wulcy ważna wosoba w cyrkwinskich stawiznach Češkeje. Je zmužiwje a wutrajnje prawa cyrkwje zastupował a nahladnosć katolskeje cyrkwje w Čechach wulcy spěchował.

Češcy katolikojo prócuja so z wuspěchom wo to, zo bychu swoje konfesionalne srjedźne šule zasy dóstali, kotreż su w revoluciji z dźěła zhubili, wosebje jedna so wo gymnasije, kotreż Piaristam słušachu.

„Raj" časopis za serbske dźěći. 1. čł. na nowe léto je wušło, je z rjanymaj wobrazomaj debjene; namakaće tam zajimawe nastawki. Tuž skazajće sebi nowy létnik za waše dźěći Jene čisło płaći jenož 5 pj. Skazanki přijima Donnerhakec čišćeŕnja.

Towaŕstwowy powěstnik.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje, změje jutře njedźelu wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Serbskim Domje.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na léto 1926.

Kk.: 900. z Banec: Jan Jenichen; 901.—925. z Wotrowa: faraŕ Jurij Křižank, Jan Wawrij, Pawoł Bulank, Jurij Cyž, Pawoł Weclich, Pawoł Šołta, Hana Lebzyna, Jakub Kral, Pawoł Cyž, Mikławš Jurš, Michał Kral, Michał Wrobl, Michał Łusčanski, Jan Handrik, Michał Delan, Pawoł Čornak, Marja Rabowa, Hańža Kronsowa, Jakub Bulank, Jurij Bulank, Pawoł Bulank, Pawoł Šěrak, Marja Mildnaŕka, Michał Weclich, Jurij Jurš, Jakub Cyž; 926.—929. z Kašec: Jakub Cyž, Jurij Krawža, Pětr Šołta, Jurij Rjek; 930.—932. ze Žuric: Jakub Šwarc, Jurij Šěrak, Mich. Kocor; 933.—935 z Krjepjec: Pětr Knježk, Mikławš Najč, Hańža Lebzyna; 936. z Nowoho Městačka: Marja Krawčikowa; 937. 938. z Nowoho Dwora: Jakub Šewčik, Jan Hajna; 939.—941. z Kanec: Jakub Rjebiš, Jurij Pjech, Maks Wuleńk.

Sobustawy na lěto 1927.

Baćonska wosada. Kk.: 42. z Baćonja: farař Jurij Delan; 43. 44. ze Sulšec: Cyrill Müller, Jan Handrik; 45. z Now. Łuzča: Mikławš Měškank; 46. z Pozdec: Jakub Wjeńka; 47. z Banec: Jurij Cyž; — 48. z Falkensteina: insp. Mikławš Pawlik; 49. ze Žitawy: Mikławš Wałda; 50. ze Zdźěrje: farař Mikł. Dórnik; 51. z Brěmjenja: Jakub Lejman-Krawc; 52. z Kluča: Hana Cyžec; 53. ze Šěrachowa: wučeŕ Michał Janca; 54. z Łaza: Jan Haješ.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: z Wotrowa: cyrkw. wuč. Beno Cyž 5 hr., far. Jurij Křižank 3 hr.; ze Žuric: Wjeńkec swójba 3 hr., Jurij Cyž 2 hr., Hańža Cyžowa 2 hr.; z Banec: Jurij Cyž 2 hr.; z Łaza: Jan Haješ 3 hr.; z Budyšina: sud. rada Beno Symank 5 hr. (Přichodnje dale.)

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 10. januara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 123. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—40. 5) Mjasne 30—34. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 210. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—62. 2) Połnomjasne młódše 54—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 404. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 55—57. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 48—58. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—38. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 795. 1) Najlěpše wukormjene 78—82. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—76. 3) Špatne 64—68. **Wowcy:** 598. 1) Młódše a starše wukormjene 59—61 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 40—51. 4) — . **Swinje:** 3033 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 75—76. 2) Wukormjene 74—75. 3) Mjasne 73—74. 4) Špatne 72—73. 5) Rancy a kundrosy 60—70. 7) — .

13. januara 1927.

Čelata (690): 1) — . 2) 78—80. 3) 70—75. 4) 60—66. 5) — .
Swinje (381): (přez 300 pt.) 1) 74—75. 2) (240—300) 72—73. 3) (200—240) 70—71. 4) (160—200) 73—75. 5) 65—69. 6) — . 7) — .
Wowcy: kaž póndźelu.
Wobkhod pola čelatow sněni, pola swini pomały.

Drobnowikowanske płaćizny po hamtskim postajenju

		w Budyšinje 8. jan.	w Kamjencu 6. jan.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kilo	2,00—2,40	
Čelace mjaso	1 „	2,20—2,60	
Skopjace mjaso	1 „	2,20—2,60	
Swinjace mjaso	1 „	2,20—2,80	
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80—3,20	
Pšeńčna muka	1 „	0,56—0,64	
Ržana muka	1 „	0,40—0,44	
Khlěb	1 „	0,32,5—0,36	
Jědźne běrny	1 „	0,12—0,14	
Rajs	1 „	0,48 1,20	
Hróch	1 „	0,70—1.00	
Soki	1 „	0,60—1,20	
Amerikanski swinjacy šmalc	1 „	1,90—2.00	
Sušeny połč	1 „	2,80—3,20	
Dobre mloko	1 litr	0,28	
Jědźna butra	1 kilo	4,00—4,80	3,40—4,00
Jeja	štuka	0,16—0.20	0,16—0,18
Jědźne buny	1 kilo	0,40—0,60	
Cokor, drobny	1 „	0,76	
Petrolej	1 litr	0,40	
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	2,10	
Brunicowe brikety	1 ctr.	1,25	

Na Kamjenskich wikach 6. januara 1927 płačachu za čerwjeny kał 10—12 pj., za běły kał 8, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—75 pj., za wino 1,20 hr. po puntach. Hus bě mało na předań.

Chenilowe rubiška, chenilowe šawle
spódnje kholowy z pjelc. podšićom wot 1,95 hr.
šěre dźěłanske lacy, štrykowane štałty 95 pj.
kaž też wjele wróćostajenych šatow atd.

Walter Noebel
w Budyšinje, Bohata droha 14.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj.,
mužace košle . . . **2,50** hr.,
wósk. přikrywy, krasne mustry,
sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr.,
gumijowe podłožki . . **50** pj.
jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10
Zastaništšo awta. — Rěču serbski.

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni.

Nawěštki
w „Kat. Posole" přinjesu
wulki wužitk.

Pilny, sprócniwy
dźěławy pachoł
so hnydom pyta. Kładu ważnosć na wobstajne dźěło a poskićam přileżnosć k nawuknjenju kładźenja kamjenjodrjewa a terrazzo.
Erwin Giebner w Budyšinje
Bleichenstr. 4
Steinholz-Terrazzo- und Glanzsteinwerk.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
kupiće jara płaćizny hódno pola
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach.

Wučobnik so pyta
do wobkhoda za
šklenčcu a pórclin
Wilhelm
Budyšin, serbska droha 16.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4½—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Z tutym dopominam na swój skład
w škleńcy, pórclinje, postawach Swjatych,
wšo kaž je znate w dobrym a prostym wuwjedźenju a we wšěch wulkosćach; **křiže** stejate a wisate, **paćerjace knihi, swjećatka, jutrowne kěrluše, paćerje, wóskowe swečki** we wšěch płaćiznach; runja tež wšě **nabožne potrjeby.**
Wud. Franca Möllera
měj. Bjarnat Möller
w Kulowje (H. Ł), Cyrkwinska droha 4.

Kleriki, sutanelle atd.
zhotowja při najlěpšim wuwjedźenju płaćizny hódno
Rudolf Michel, krawski mištr **w Budyšinje**
Kantowa hasa čo. 1.
Pokazki za płaty w najbohatšim wubjerku.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Wšě čišćeŕske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihićišćeŕnja.**

Tachantska katolska wyšša šula znatwarnymi rjadownjemi w Budyšinje.
Přijimanske pruhowanjo
budže w februaru.
Zamołwjenja maja so bórzy pola direkcije stać. (Narodźeńske wopismo, šulske wuswědčenja, wopismo wo jětrašćěpjenju.)
Löbmann, wyšši studijiny direktor.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje a wowki

Madleny Hančcyneje

rodź. **Lebzec**

wuprajamy wšitkim přećelam, znatym a wjesnym, wosebje tym, kiž su ju k rowu njesli, za bohaty wopyt na pustych wječorach a k-rowu-přewodźenjo

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh".

We wulkej zrudobje

Jakub Hančka,
Mikławš, syn,
Mařka
Madleńka } wnučcy.

W **Różeńce,** na dnju pohrjeba,
10. wulkoho rózka 1927.

Po krótkej, ćežkej khorosći zemrě na Tři Kralow dopołdnja ze wšěmi swjatymi sakramentami derje wobstarana naša luba mać a wowka

Marja Wałdźina

z Prawoćic

w 67. lěće swojoho žiwjenja. Dźakujemy so wšitkim, kotřiž su zemrětu w jeje khorosći wopytowali, na pustym wječorje za jeje dušu so modlili a ju k rowu přewodźeli.

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Prawoćicach a Hainsberku,
12. januara 1927.

Zrudźena zawostajena
Wałdźic a Paškec swójba.

Derje přihotowany na puć do wěčnosće woteńdźe z tuteje časnosće 5. t. m. 80 lět stary naš lubodrohi nan

Michał Kral

a bu zańdźenu sobotu na stronje našeje lubeje před poł lětom zemrěteje maćerje pokhowany.

Bóh zapłać wšěm lubym a znatym z blizka a z daloka jich wopyty, modlitwy, wěncowe dary a bohate k-rowu-přewodźenjo. Wosebje dźakujemy so dostojnomu knjezej arcyměšnikej fararjej Šołće a joho duchownym bratram, knjezej kantorej Jäkelej z joho spěwnym khorom, česć. towarstwu kat. rjemjeslnikow a Haibachskej hudźbnej kapali, kotraž staromu wojakej z lěta 1870/71 poslednju česć wopokaza.

Naš njezapomnity nan dźeržeše so stajnje po słowach Jězusowych pola Mat. 6, 33.

Wo dalše spominanjo na njebočičkoho w modlitwach a při Božich mšach proša

W **Kulowje,** 8. wulkoho rózka 1927

zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

4. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 22. januara 1927. | 65. lětnik.

Knjez a wotročk.

Kaž w mnohim druhim nastupanju skorža burja dźensiši dźeń na čeledź, knježstwa na swojich służownych. Samsne skóržby słyšimy pak też pola służownych na jich předstajenych. Dyrbimy drje přidać, zo je zmyslenjo pola někotrych służownych porno prjedawšim dobrym poměram jara sebične a jenostronske. Wězo knježstwa su dźensa druhdy dźiwne a dawaja snadź sprawnu winu k skóržbam. Wšitcy trjebaja wjacy křesćanskeje lubosće a socialnoho zrozemjenja. Měnju, zo su drje też prjedy burja na čeledź skoržili, zo namakamy mjez służownymi też dźensa hišće wjele dobrych dušow. Něštožkuli by so snadź polěpšiło, bychu-li we swojich předstajenych khmańšoho přikłada widźeli.

Wojeńskich wyškow njenadeńdźemy we žiwjenju Swjatych tak jara wiele a njemóžemy jich jako khwalobny přikład za druhich mjenować. Někotrych pak mamy, kaž swj. Bosćijana, swj. Mauricija abo też nadobnoho stotnika, wo kotrymž nam swj. sćenjo na 3. njedźelu po Tŕoch Kralach powjeda. Tutón stotnik z Kafarnauma dawa nam w mnohim nastupanju krasny přikład, kak maš z poddatymi wobkhadźować.

Wobdźiwamy najprjedy na nim joho wulku swědomitosć. Je sebi cyle wědomy swojoho zamołwjenja „Też ja sym człowjek pod wyšnosć stajeny“, praji wo sebi. To bychu po prawom też druzy dyrbjeli wopominać. Hdyž też nima nichtó druhi do twojoho hospodarjenja a hospodarstwa rěčeć, cyle njewotwisny tola njejsy. Ani njenaspomniwši wšelake winowatosće, chcu tu tebje dopomnić, zo Bóh na tebje hlada. Widźi derje, kak ze służownej wobkhadźuješ. Słyši wšitke twoje rěče, też mazane, njehańbite, abo dźiwne wudma, kotrež swojim podstajenym w hněwje nadawaš, hdyž sy hruby, hněwny a wobožny. A hdyž z druhimi druhdy wo tom njetrjebawši rěčiš, słyši Bóh wšitko tole. Wopominajće, zo su służowni husto wbozy ludźo, kotrychž je nuza zahe hižo ze staršiskoho domu wućeŕiła a do cuzby k cuzomu honiła. Dyrbi dźeń a nóc na twoju poručnosć kedźbować a wšitko činić, štož so tebi snadź njecha. Khudźi, syroty a potłóčeni stoja pod wosebitym škitom Božim. — Wopominajće, zo stojimy też pod poručnosći Najwyššoho! Kak často zabywaš na joho wolu! Tuž njetrjebaš so tak jara rozhorić, hdyž njeje junu čisće po twojej woli šło. Zwjetša wšak służowni to nječinja ze złosće, ale jenož ze słabosće a lohkomyslnosće. Před wšohowědomnym Bohom chceš swoju winu na wšě możne wašnjo wuzamołwjeć. Tuž pokaž też napřećo swojomu służownomu miłe wobličo, město toho zo by so wšo zakhmuriło a strašnje błyskało a hrimało, hdyž sy hněwny a zamjerzany! Knjez a służowny matej tola jenajki zaměr. Wobaj mataj służić. Służowny ma tebi a ty Bohu służić. Chceš-li junu smilnosć pola swojoho Boha a Knjeza namakać, budź tohodla nětkle prawje přećelny a přistojny napřećo swojim domjacym, służownym!

Kak rjane swědčenjo dawa stotnik swojomu służownikej! „Praju-li swojomu wotročkej čiń to, wón to čini.“ Njeskorži potajkim na njoho.

Tu su mnozy čišće hinašoho razu. Wěmy, zo mamy časy, zo ma knježstwo wo mnohim mjelčeć, dokelž służowni sebi wšelake prawa zwonka časa činja. Wo tom njecham dźensa spomnić, snadź druhi raz. Nadeńdźemy pak też druhdy spodźiwnych ludźi, kotrymž njemóže žadyn służowny a žana służowna ničo dosć prawje činić. Přecy maja něšto wustajeć. Swarjenjo je jim tak kaž přinarodźene. Spodźiwnje nas jima, hdyž čitamy w žiwjenju swjatych służownych, kaž swj. City, swj. Notburgi a druhich. A běchu z tutymi knježstwa też přecy spokojom? Też nic! Swj. Notburga wopušći junu swoju službu a přistaji so někdźe druhdźe, dokelž mějachu na njej wšelake wustajeć. Potajkim też swjeći njemóžachu wšitkim prawje činić. Swj. Hilžbjeta a swjate žónske mějachu ze złymi służownymi sćerpnosće. Ale z rědka je so swj. służownym na zemi přecy derje šło. Też na nich bu swarjene.

Njeby snadź lěpje było, hdy by tak činił kaž tamny stotnik a na swojich służownych też dobre widźał? Město stajnoho swarjenja a wrjeskotanja popřej twojomu swěrnomu służownikej też słowo khwalby a připóznaća. To změje zawěsće wjacy wužitka. Swj. Franc Saleski praji: „Ze łžicu połnej mjedu popadnješ wjacy muchow hač ze sudom kisała.“

Wosebje ważimy sebi na stotniku, zo je so za swojoho wotročka w joho khorosći wulcy starał. Byrnjež pohan był,

byrnjež stał w krutej wojeńskej službje, tak joho luboś̀ć k bližšomu někotrohožkuli křesćana wohańbja.

„Je dźě jenož wotročk“, by snadź někotry hordy prajił. A što dha hakle pola pohanow wotročk płaćeše! Tola w tutym nastupanju bě stotnik našomu časej daloko doprědka. Njewidźeše we wotročku jenož poddana, ke kotromuž prajiš: „Pój abo dźi“, ale bratra, haj swoje dźěćo. A tohodla njepraji: „Sym dha pastyŕ swojoho bratra?“, ně, z wótcowskej luboś̀ću stara so za swojoho wotročka. By hižo wjele činił, hdy by za njoho po lěkarja pósłał. Wón postara so wosobinscy pola Jězusa za njoho a prosy poniženje za njoho, zo by tola přišoł a khoroho wotročka wustrowił.

Časy drje su nimo, hdyž so khory służowacy domoj pósła. Dźensa je za njoho přez khorobne pokładnicy lěpje postarane. Ale njezabudźmy, kak to służownomu derje čini, hdyž knjez, knjeni abo bur swojoho swěrnoho służownoho wopyta abo so za nim wopraša. Też njedyrbjało so dołho dlijić po lěkarja pósłać a, hdyž je trjeba, też po měšnika, zo by joho domawobstaraŕ. — Też we wšědnym žiwjenju pokaž swojim służownym, zo sebi jich ważiš, popřej jim přijomne wobydlenjo, prawy porjad a zwjesel jich druhdy z něžnym wjeselom. Służowni dyrbja za tym přińć, zo maš za nich ćopłu wutrobu. Tuž chcemy so měć po přikładźe Kafarnaumskoho stotnika. Służownym pak płaća słowa swj. Pawoła: „Wy służowni budźće wašim knježstwam poddaći.“

Dospołnje drje skórźby mjez knježstwom a służownymi njewomjelknu, tola poměry bychu so w mnohim polěpšiłe, by-li było powšitkownje we wšitkich wjacy ducha nadobnoho stotnika z Kafarnauma. Wjele rozkory by so pominyło, bychu-li knježstwa tak zmyslene byłe a bychu-li służowni něšto swěry tamnoho wotročka měli. Wěrny křesćanski duch zamóże wšitkim tute rjane zmyslenjo po něčim zašćěpić.

Politiski rozhlad.

Němska knježeŕstwowska kriza ćehnje so dale. Mamy tu samsny wobraz, kajkiž kriza w Sakskej poskićeše. Po wjacorych wólbnych pospytach poradźi so skónčnje, Sakskej nowoho ministerskoho předsydu dać. Za toho bu wuzwoleny starosocialist, dotalny ministerski předsyda Heldt.

Dr. Curtius běše wot presidenta Hindenburga prěni nadawk dóstał, knježeŕstwo zestajeć. Joho dźěło so njeporadźi, wosebje tohodla nic, dokelž centrumska strona z nutŕko- a zwonkownopolitiskich wobmysleni so njemóžeše rozsudźić z němskonacionalnymi do knježeŕstwa abo do dźěławoho zhromadźeństwa prjedy zastupić, doniž tući njeběchu so jasnje za nětčišu němsku wustawu a Lokarnske wučinjenja wuprajili.

Nětko pŕócuje so po nadawku němskoho presidenta dotalny kancler Dr. Marx, zo by koaliciju mjez politiskimi stronami wutworił, kotraž by mohła podłožk za zestajomne knježeŕstwo być. Joho wotmyslenje po zdaću je, z nowa knježeŕstwo srjedźizny zestajeć. Tute trjeba pak, dokelž so złožuje na mjeńšinu, podpjeru pak wot liwicy, pak wot prawicy. Hač němskonarodni so skónčnje junu rozsudźa za podpjeranjo tajkoho knježeŕstwa abo hač budźa kaž dotal bjez wliwa na politiske wuwiću na stronje stać, dyrbi so tele dny hižo pokazać.

W Parizu jednataj němski general Pawels a legacijski radźićel Forster z francózskim knježeŕstwom wo prašenjach wotbrónjenja Němskeje, kajkež je wone postajene we Versailleskim měrowym wučinjenju. Wosebje so wujednawa prašenjo narańšich twjerdźiznow Němskeje. Němskej zastupjerjej staj wosebity rozpis wo tutych należnosćach přepodałoj, kotryž drje Francózska nima za cyle spokojacy, kotryž pak tola wobhladuje jako podłožk za dalše jednanja a dokónčne dowujednanjo. —

W Češkosłowakskej je so ważna politiska kročel stała. Słowakska ludowa strona je do knježeŕstwa zastupiła. W słowakskim nowinaŕstwje rozpisuje jeje wjednik, faraŕ Hlinka, přičiny, kotrež su k tomu wjedłe. Wón tam mjez druhim wuwjeduje, zo je strona cyłe 4 měsacy so měła bědźić wo zmóžnjenjo tuteje kročele a zo je minister dr. Beneš tón najwjetši zadźěwk w tutym nastupanju činił, dokelž je we wukrajnym nowinaŕstwje so prócował słow. lud. stronu kompromitować, zo by swojej politiskej stronje zastup do knježeŕstwa zmóžnił. Słow. strona je zastupiła do knježeŕstwa na podłožy trnawskoho manifesta ze 27. nov. 1925. Tute wuwiće změje za Słowaksku wulki wuznam, dokelž změje město dotalnoho bjezmócnoho ministra přichodnje swojoho krajnoho słowakskoho presidenta, dale město dotalnych bjezwliwnych župnych (wokrjesnych) wubjerkow přichodnje pjećstawowski sejm a dźesaćstawowski krajny wubjerk. Krajny zeński president změje prawo, zarjadniskich zastojnikow hač do 8. mzdoweje rjadownje pomjenować. Hlinka wočakuje wot tohole noworjadowanja politiskich wobstojnosćow spomožne wuwiće Słowakskeje, dokelž změje w hospodaŕskich, kulturnych a nabožniskich wěcach wjetšeje swobody. Tutón njedostatk swobody kažeše dotal sylnje poměr Słowakskeje k Češkosłowakskej.

Z **Brüssella** w Belgiskej přikhadźa powěść, zo je bywša mexikanska kejžorka Charlotta srjedu rano zemrěła. Z tym je so skónčiła struchłohra w žiwjenju wobžarujomnoho človjeka. Kejžorka Charlotta běše so jako dźowka belgiskoho krala Leopolda I. 7. junija 1840 narodźiła. Wona so 27. jul. 1857 woženi z rakuskim arcywójwodu Maximilianom. Tutón so da wot Napoleona III. narěčeć, zo mexikansku kejžorsku krónu přiwza. W lěće 1864, 12. julija, zaćahny wón do Mexika Bórzy pak dyrbješe spóznać, zo nima tu dosahacoho přiwiska. Dotalny městopředsyda mexikanskeje republiki, Juarez, wustupi njepřećelscy přećiwo njomu a wjedźeše drobnu wójnu přećiwo kejžorskim wojakam, tak zo Napoleon skónčnje swoje wójska wróći sćahny. Charlotta wza sebi tutón njewuspěch tak k wutrobje, zo so jeje duch bórzy zaćěmni a wona na njewuhojomne wašnjo skhorje. Wona bu přewjezena do jeje belgiskeje domizny, hdźež je nětko swoje žiwjenjo skónčiła. — Jeje mandźelski bu we Mexiku po stawnym prawje zatřěleny. Wo joho zrudnym wosudźe pak wona ničo njezhoni. —

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Zańdźenu póndźelu a wutoru bě tu na tachantstwje pod předsydstwom najdostojnišoho knjeza biskopa dr. Schreibera konferenca arcyměšnikow. Na njej buchu wšelake dušepastyŕstwo a nabožne žiwjenjo nastupace prašenja rozpowjedane. Mjez nimi běchu předmjety wo měšniskim seminaru, wo zažnym swj. woprawjenju dźěći, wo dźěłaćeŕskich towaŕstwach, wo zakorjenjenju nabožnoho ducha do swójbow a wosadow. Njech přinjesu tute wuradźenja k dobromu wuwiću našoho biskopstwa dobre a trajace płody.

— K 1. januarej bu knjez dr. iur. Pawoł Dittrich ze Šěrachowa jako gymnasialny wučeŕ na gymnasium swj. Bena w Drježdźanach powołany. Mjenowany knjez je po měšniskej swjećiznje statne prawo studował a po złoženym prěnim prawniskim pruhowanju so přihotował na wyšše wučeŕstwo, k čomuž loni w decembru w Khelnje pruhowanjo za wučerja na srjedźnych šulach złoži.

— „Jednota“ měješe njedźelu w Serbskim Domje porjadnu měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše derje wopytana. Dokelž běše to prěnja zhromadźizna w tutym lěće, wupraji předsyda, knjez kantor Šołta, wutrobne zbožopřeća a napominaše wšitkich, też w tutym lěće być swěrni Jednoćenjo a dobri Serbja. Knjez kantor Rězak nam rozjasni někotre sprawjeńki ze starych časow na wjesnych ležomnosćach Wotrowskich a dowjedźe nas w duchu na „Kupcy“. Naša Łužica je zawěsće krasny krajik Božoho swěta. Ważmy sebi našu domiznu a chcemy hordźi być na nju! Nadźijomnje bórzy zasy něšto podobne wot knj. kantora Rězaka słyšimy, so zawěsće rady na njoho posłucha. Knjez wyšši

Na swjedźenju swjateje Hańže.

(21. januara.)

„Dyrbiš přětrać wjele čwělow,
Dokonjeć też dobrych skutkow,
Hdyž chceš zasłužić sej njebjesa,
Zastupić do kraja pokoja."

Byrnjež bu tak čwělowana
Swjata Hańža, čista knježna,
Njenaboja so tych pohanow,
Wuzna so k tej wěrje křesćanow.

Živjenjo bě woprowała,
Čistotu z tym wobkhowała,
Kotruž dźensa w swěće njeznaja,
Z wšěmi mocami ju teptaja.

Na nas cyła połna horja
Zrudnje swjata Hańža hlada,
Dokelž widźi młodoh' křesćana,
Kotryž njesćěhuje Jězusa.

Hdźež pak helski djaboł bydli,
Přeco wědźa, maja w mysli,
Hnydom joho šćežki nam'kaja,
Boži dom najwjetši njewidźa.

Za kóždoh', kiž k njej so woła,
Prosy wosebje pak Boha,
Kiž wšě prawe próstwy wusłyši
A tak hrěšnikow nas spokoji.

G. A.

wučeŕ Wjerab, počahujo so na wustajeńcu tu w Budyšinje, powědaše nam potom wo zrudnych sćěhwkach, kotrež nastanu přez njepoměrne wužiwanjo alkohola a nikotina. Předsyda nas potom hišće na přichodnu zhromadźiznu, kotraž je hłowna z rozprawami a wólbami, skedźbliwych sčini. Też swjeći „Jednota" lětsa sleborny kwas.

— Zańdźeny tydźeń poslednje dny wotměwaše so tu kursus k powšitkownomu rozwučenju wo alkoholismje. Přednoški běchu jara zajimawe a powučace. Alkoholismus je znjewužiwanjo alkoholowych napojow. Bohužel naše serbske stawizny nas też powuča, kak je tutón „židki djaboł" nam roztřasł a zlemił telko rjanych talentow a strowoty našoho ludu. Ale same powučenjo wo zrudnych sćěhwkach alkoholisma njemóže do tuteje khorosće zapadnjenych cyle wustrowić, ale kruta zdźerżliwosć, prawa měra a — pilne trjebanjo hnadownych srědkow našeje wěry. Najlěpje wšak je, hdyž so človjek na to docyła njenawuči. — K lěpšomu rozjasnjenju ważnoho prašenja bu w sali měsćanskeje kupnicy zajimawa wustajeńca zarjadowana, kotraž bě hač do srjedy wotewrjena.

Z **Hornjeje Kiny.** Zańdźenu srjedu wudyri tu wječor 3/4 7 hodź. w Larasec bróžni Boži woheń, kotryž dźěl hišće njewumłóčenych žnjow zniči. Spaliło je so wokoło 50 kop žita a 40 měchow wowsa, młóčaca mašina a někotre wozy. Sykawow bě dosć přijěło. Larasec kubło słuša do města, a tuž dósta naša wohnjowa wobora ze swojej sykawu prěnje myto. Druhe myto zasłuži sebi Bělčanska sykawa. Dalše rozšěrjenjo wohnja zadźěwa nimo pilnoho dźěła wšitkich mjeńšich sykawow Budyšska motorowa sykawa. Wody je tu dosć a tuž móžachu wokoło 11 hodź. woheń zaleć. Wot bróžnje su jenož murje stejo wostałe. Wulka škoda budźe drje nimale narunana přez zawěsćenjo.

Z Radworja. (Zapozdźene.) Před 36 lětami běše nětčiši wysokod. k. präl. sen. M. Žur z fararjom a z dobom z wjesnym šulskim dohladowarjom w Radworju. Tutón knjez postara so tehdy, zo so za šićo dobra katolska Serbowka wuzwoli. Běše to knježna Marja Grubertec, abo kaž jej wšitcy, kotřiž ju znaja, rěkaja: Hankec Marja. Wot tutoho časa sem skutkowaše njesprócniwje a swětnoho dźaka njehladajcy na tudomnej šuli. Mnoho woporow je přinjesła, zo bychu naše holcy něšto nawuknyłe, zo bychu sebi pozdźišo same mohłe nohajcy zapłatać a rubiško wobrubić. Po lěkarjowej radźe złoži lětsa swoje ćežke a napinace zastojnstwo. Zwonkownje drje hišće młódna a strowa, kaž přecy, bu tola po času na wutrobu słaba. — Wšitkich je Hankec Marja přeco nanajlěpje spokojiła a tuž jej słuša też na tutym městnje naš najhorcyši dźak. Bóh njech ju nam hišće prawje dołho čiłu a strowu zdźerži! — Z nowej wučeŕku za šićo při ludowej šuli budźe miłosćiwa sotra Brigita, kotraž je hižo z wučeŕku za warjenjo a šićo při holčej pokročnej šuli a so bórzy z Opołnja (w H. Šlezskej) wróći, hdźež t. č. mištrske pruhowanja čini.

Z **Haslowa.** (Założeński swjedźeń.) Dešće zańdźenoho tydźenja běchu skónčnje popřestałe, wody wotběžałe, wichory wuzakhadźałe. Bóh nam wobradźi rjanu słónčnu njedźelu ze slěbornym měsačkom jako witanym nócnym dompřewodźerjom. Bjez dźiwa tuž, zo so ponowjena, wobšěrna a derje wutepjena Měrćinkec sala na wječor pomału a wěsće pjelnješe z přeco nowymi črjódami, pak z wosady pak ze susodnych wosadow, kotřiž wšitcy přikhadźachu z posměwkowacym wobličom, z wjesołej myslu a nadźiju k nam, zo jich njezjebamy a jim wuhotujemy wjesoły a rjany zabawny wječor přez swój XIV. założeński swjedźeń, na kotryž běchmy jich lubje přeprosyli. Je drje runje nětko dosć poskićenjow a přileżnosćow k zabawje a też nětčiše ćěsnjace poměry nuzuja, zo tak hłuboko do zaka njemóžemy, kaž Hans Klepotaŕ do swojoho hłubokoho měcha. Hdyž pak wosadna młodosć přeprošuje a woła, wě kóždy, zo dyrbi hić. By jich wšěch tola hłuboko zrudźił, njeby-li chcył pokazać, zo z nimi jenak čuje a duje, zo jich prócu a napinanjo z najmjeńša ze swojim wopytom připóznawa. Młodosć je młodosć ze swojimi rjanymi a też njerjanymi samotnosćemi. Do poslednich słuša, kaž kóždy wě, kiž ju znaje, zo su jeje přeprošenja na jeje swjedźenje za nju kaž kaznje, kaž njeboh Kantowy kategoriski imperativ, kiž kóždomu do mozhow bije: ty dyrbiš přińć! Tak so Baćońska młodosć směwaše přez cyłe wobličo kaž žid na tykanc, hdyž přecy wjacy ludźi přikhadźeše. — Nowy horliwy a wustojny starši towarstwa młodźencow, Pawoł Smoła z Baćonja, wotewri swjedźeń z postrowjacej basnju P. Wićaza: „Našej młodości". Z rědka móže nam štó rjeńšo prajić, kajka dyrbi młodosć być, hač naš młody basnik, jedyn duch a jena krej z njej. Basni přidruži swoju powitansku rěč. Wšitka česć tajkim słowam! Klinčachu drje sobu kaž hrimot, a zawěsće chcyše mócny přiklesk wuznać: štóž nětko hišće do towarstwa njesłuša, je najwjetši čas, zo wě, hdźe słuša. — Wosadny knjez farař rozłoži we swojej rěči, zo ma młody basnik za mašich młodźencow być z idealnym přikładom, a kak z nětčišich zrudnych časow do lěpšoho přichoda wukhowamy dobru, strowu, pócćiwu młodosć, nimale jenički kapital, kiž hišće mamy. Tuž stojmy kruće hromadźe a pasmy so kóždoho rozdwojenja a šćěpjenja! — Zawěšk so zběha a hraje so wot njeboh fararja Justa nam zawostajena nabožna khutnohra „Swjata Cita". Štóž je tutoho dobroho a miłoho duchownoho knjeza znał, lohko w spomjenej hrě joho samsnu dušu nadeńdźe. Też khowa hra za służobny staw našoho časa mnohu jara wobkedźbowanja hódnu a wužitnu wučbu. Hrajeŕki běchu wšu prócu nałožowałe a tuž so jim też wěc derje poradźi a zasłyšachu połnu khwalbu za swoje dźěło. Jasna a čista rěč spokoji posłuchacych. Wo mjena dźěn so njejedna a tuž też rozprawnik je zamjelči. Hinašoho razu bě druha, žortniwa hra: „Złote hrody abo Hans Klepotaŕ na dań njese". Na wšelakich towarstwowych jewišćach je so hižo

pokazała a tak kóždy wě, zo dycha Radwořski temperament, štož dźěn też chcyše spisować ze swojich Radwořskich časow našim časam wukhować, byrnjež też dźensa mnoho na swěće hinak było a Klepotař sam lěpše měnjenjo wo nalutowańjach, železnicy atd. měł. Hra njeje tak lohka, kaž so zda, a skoro so nam zda, zo njeje jeje spisować w poslednim jednanju wo žurkach a žurčich kołbaskach cyle naše čućo trjechił a snadź nam nowy Wólšinski — tak rěka spisować — hru khětro po našich wobstojnosćach modernisuje. Też kónc słabje pornjo započatkej wotpaduje. Wšitcy hrajerjo z małymi wuwzaćemi jako prěnimi pospytowarjemi prócowachu so, žortniwu žiłu hry dospołnje wučerpać, kaž Klepotař sam hač do Drježdźanskoho pikolopinčnika w swojim dołhim kabaće z njeparujomnej servijetu Khwalić mohła so tu wosebje wušikna próca Hodźijskoho kołmaznika, dokelž lědma běchu k spóznaću. Před druhim předstajenjom přednjese hišće starši z dobrym začuwanjom baseń Michała Domaški: Zestawajće! — Tak bě nětko ze swjedźenjom, kaž „Łužica“ pisa wo Šimanec kruwje: Wšo bě fuk! Mnozy ćehnjechu swoju drohu a nohu dom z wjesołymi zaćišćemi a nam slubichu, zo ćopłu wutrobu zakhowaju hač k nowomu swjedźenjej a zo zasy přińdu. Jenoho zetkachmy z ćežkim zdychnjenjom: Kak drje je Klepotarjec Hansa joho luba Hana domoj witała? Njejsu też tu puki klepotałe — —?

Z Ralbic. Rada za maćerje wotměwa so tu wutoru 25. januara pop. w 2 hodź. pola Brězanec. Lěkař budźe přitomny.

Z Kamjenca. Miłosćiwa sotra Hermia, kiž bě sej wulke zasłužby w Kamjencu dobyła ze swojej lubosću, horliwosću a wutrajnosću, bu do wjetšeje khorownje wotwołana a my dóstachmy sotru Tatianu z Trebnic.

— Knjez kapłan Lorch přebywa hižo wot 26. decembra 1926 při khorym łožu swojoho nana w Killeru w Hohenzollernskej. Nan je 19. januara zemrěł. Knjez kapłan pak je sam doma skhorjeł. Hižo 1918 bě tam 12 duchownych w najrjeńšich lětach na „grypu“ zemrěło, tehdom bě knjez kapłan lědma smjerći wućeknył. Je zasy trochu lěpje!

— Dźakuju so kk. kublerjomaj J. Wroblej a P. Čornakej z Wotrowa za přiwjezenjo cyheli za sotrownju. Wobnowjam swoju prostwu, hdyž maja w zymje konje khwile a někotryžkuli prózdny do Kamjenca po něšto přijědźe. Farař Rjeda.

Z Kulowa. Čas zymskich swjedźenjow so też w našim měsće prawje wotměnja a kóždu njedźelu so wot toho abo tamnoho towarstwa swjedźeń wuhotuje. Kaž słyšachmy, so też naše „Bratrowstwo“ na swój założeński swjedźeń, kotryž so 6. februara w „Němskim kejžoru“ wotměje, jara pilnje přihotuje. Chcu jenož přeradźić, zo nimo rjanych spěwow, kotrež wuwučowanjo je knjez kantor Jäkel dobroćiwje na so wzał, też krasna hra „Hród Lubin“, wot knjeza wučerja Feliksa Hajny připrawjena, so předstaji. Žadyn přećel serbskeje zabawy njechał zakomdźić tutón swjedźeń wopytać, je dźě nawjedowanjo hry zasy w staroznatych rukach. Tuž wšitcy 6. februara do Kulowa a „Bratrowstwu“ přejemy za swoju wutrajnu prócu přepjelnjenu žurlu. —y—

Z Filipowa (Filipsdorfa) nam pisaja: Zjewjeński swjedźeń, to rěka: dźeń, na kotrymž je so zjewjenjo lěta 1866 stało, 13. wulkoho rózka, je ze swojimi swjatočnosćemi zasy jónu nimo. Swjedźeńske kemše měješe Wołomocski pomocny biskop dr. Schinzel. Dokelž pak dźěławy dźeń tola něchtóžkuli woteńć njemóže, so swjatočnosć, kaž kóžde lěto, přichodnu njedźelu wospjetowaše. Tehdom měješe biskopske Bože služby abt nowozałoženoho klóštra Grüssau w Šlezskej. Na woběmaj swjedźenjomaj běše tam też wjele Serbow. Najskerje je jich přihódne wjedro k jězbje nawabiło. — Přispomnjene njech je, zo maja w Filipowje (w spowědnej kapałcy pódla wulkoho wołtarja) lětsa prěni raz wulki nowy Boži narod, kotrohož postawy su nimale tak wulke, kaž žiwe wosoby. Štóž chce jón widźeć, dyrbi tam hišće tutón tydźeń dojěć. Štož pak by Filipow hewak wopytać chcył, njech so tam radšo nalěto nastaji, dokelž je krajina khětro zymna. — K rozjasnjenju dale přispomnjamy, zo su Češke wyšnosće hnadownomu městnej pódla joho dotalnoho Němskoho mjena bóle Češke pomjenowanjo „Filipow“ dali. Dokelž je tute Słowjanske słowo też za Serbsku rěč přiměrjeniše, dyžli stare Němske, móžemy je wězo w Serbskich pismach trjebać. Hač pak so ludźo tak khětře na nje naloža, je jara dwělomne. Najskerje nic. To pak też runje trjeba njeje. Jedna so nam bóle wo to, zo je znaja a rozemja.

Z cyrkwje a swěta.

W **Romje** woswjeći so 27.—31. decembra 1926 swjatočnje wopomnjećo swjatoprajenja swj. Aloisia. Při tom běše hłowa swjatoho w cyrkwi swj. Ignacija k česćowanju wustajena. Relikwija khowa so hewak w Castiglione pola Mantuy, hdźež běše so swj. Aloisius narodźił na dnju, na kotrymž swjaty Stanisław Kostka wumrě (15. 8. 1568).

Kak nas mać lubować wučeše.

(Pokračowanjo.)

My sedźachmy při wobjedźe, mać z Jankom na klinje, Marja, Pětr, Hańža a ja. Nan a wuj njeběštaj doma. Wusmuž z rózenkami nam wulkotnje zesłodźa. Hdyž pak morchej na blido přińdźe, ćahachmy my dźěći khětro kisału hubu, — mórkotać my njesmědźachmy. Z dobrej pječenej kołbasu wzachmy sebi kóždy šklički morchwje; to sebi dyrbjachmy, hewak njedóstachmy žanu swačinu. Štóž sebi dwě šklički wza, dósta dwaj wulkej kóncaj kołbasy. Mać běše jara mudra, kotraž rozemješe, njedobre z dobrym zarunać. Hdyž dyrbimy pozdźišo do cuzby a tam pola druhich ludźi jěść, potom so maćeri při sebi dźakujemy, zo je nas tak derje nawučiła. Runje wzach sebi druhi raz šklički morchwje, tu přińdźe jena stara žona nutř. „Dźiwju Hilžu“ ju powšitkownje mjenowachu, dokelž běše słaba na rozom. Hańža do mnje storči a šukotaše mi smějo do wucha: „Hladaj jenož, štyri suknje je wobłečena, najdlěžšu spody a krótšu zwjerha.“

Też ja počach so smjeć a šukotach Mari: „A też dwě fali ma wokoło zwjazanej.“

Tu pohladny mać z hněwnym wóčkom na nas, štož tak wjele płaćeše, kaž by nam prajiła: „Hańbujće so, tajkoho wbohoho człowjeka směšeć!“

Mać prašeše so žony přećelnje: „Sy ty hižo što jědła Hilža?“

„Njejsym hišće ničo jědła“, wotmołwi wboha, „sym tak jara hłódna.“

Mać poskići jej nanowy stólc a praji: „Móžeš hnydom z nami sobu jěść. Jěš też rady morchej? „O kak rady, a k tomu hišće kołbasu, to budźe dobre!“

Stara žona płakaše z wjesołosću a hladaše ze žadosćiwym wóčkom šklički, w kotrejž kołbasa leżeše. Mać praješe połna sobuželnosće: „Hdyž ty tak rady pječenu kołbasu jěš, tak tebi hišće swój dźěl też dam.“

Mać njeběše hišće ničo jědła, dokelž dyrbješe Janka najprjedy wobstarać. „Njechaš dha ty žanu kołbasu?“ prašeše so wboha spodźiwajo, na čož mać wotmołwi: „O haj, jěm ju też jara rady, ale dokelž ju ty hišće radšo jěš, tohodla přewostaju ju tebi.

Tu majkaše wboha maćeri z dźakownosće ruku a praješe: „Kak sy ty tola tak dobra; tohodla přińdu přecy tak rady k tebi.“

Kak so ja potom před maćerju hańbowach, přetož sedźach přecy hišće při swojej druhej šklički morchwje a čakach na kołbasu. Hnydom započach zasy jěść. Mjez tym dohlada so mać, zo žanu kołbasu wjacy nimam. Tuž połoži mi kusk do šklički. Ja pak jej mjelčo do wucha šepnych: „Daj ju Hilži.“

Kak zbožownje so wona wusměwkny, přetož wona widźeše, zo jeje dobry přikład płody njese.

Potom dyrbješe jej Hańža hišće z butru pomazanu pomazku přinjesć. Mać měješe nawučenjo, zo dyrbjachmy

K swjatočnosćam přiwjezechu ju do Roma. 31. hodownika wotdźerža Swjaty Wótc we swj. Pětru pontifikalnu Božu mšu. Na nim běchu na 3000 młodźencow z cyłoho swěta přitomnych, kotřiž běchu do Roma přišli, zo bychu patronej młodosće swoju česćownosć a lubosć wopokazali.

Kelko škody **měšane mandźelstwa** cyrkwi přinjesu, pokazuje jasnje nadrobna statistika wo měšanych mandźelstwach w Němskej z lěta 1924. W tutym lěće bu stawniscy zwjazanych 48150 měšanych mandźelstwow cyrkwine wěrowanjo dósta z nich 18129 porow. 30021 wěriwych dźěchu potajkim k zhubjenju za cyrkej. Z mandźelstwow wuńdźe 68727 dźěći, z kotrychž bu 33581 katolscy křćenych, 35146 běchu zhubjene. Hromadźe potajkim cyrkej w tutym jenym lěće 65167 dušow jenož w Němskej zhubi.

Katolska **Elsaska** ma wulki zajim za misijonstwo. Z jeje kónčinow wuńdźe w poslednim času na 1100 misijonarow, mjez nimi 11 jap. vikarow a 5 jap. prefektow. Misijonarojo přisłušeja 10 wšelakim rjadam.

Też katolscy **Francózojo** wopruja wulke sumy za wobnowjenjo swojich privatnych katolskich šulow, w poslednim lěće su na 40 milijonow frankow za šule wudali. Redaktor jeneje Bretonskeje nowiny zapowjeduje so dawk za zjawnu (swětnu njewěriwu) šulu płaćić, kotryž 5% wšěch dawkow wučinja. Wón praji, zo wón a druzy Bretonojo swoje privatne šule sami wudźeržuja a swětnych šulow njetrjebaju; tuž je też płaćić njetrjebaju, hdyž tola stat też za privatne šule ničo njewuda. Dawkowy strajk je najkhmańša bróń přećiwo njeprawdźe. Nadźijomnje swoje měnjenjo też sudniscy přetłóči.

Češka wudźeržuje 377 srjedźnych šulow. Wot nich su 259 češke a 97 němske, 11 madźarske, 8 ruske a 2 pólskej. Podźěl Němcow na wyššich šulach je potajkim sylny dosć.

Za nowoho biskopa w **Mangalore** w portugalskej Indiskej bu indiski jezuwita P. Coelho pomjenowany, potajkim zasy domorodny město portugalskoho prälata.

Też **Japanska** dóstanje bórzy swojoho prěnjoho domorodnoho biskopa.

W Zjednoćenych Statach w Americy njepřisłuša 60 milijonow *čłowjekow žanej cyrkwi, su potajkim pohanojo*, to je nimale połojca cyłoho wobydlerstwa kraja. W New-Yorku njedóstawa 70000 dźěći žaneje nabožneje wučby. Wobstojnosće su potajkim zrudne dosć, njepotrjechja pak katolikow, ći wudźeržuja za swoje dźěći wosebite privatne farske šule. Sćěhwki su też zrudne dosć. Ličba młodostnych złóstnikow z kóždym lětom přiběra a amerikanske nowiny přecy raznišo na nuznosć nabožnoho wućehnjenja młodosće pokazuja. W jenej jeničkej khłódźe (Sing-Sing) sedźi tukhwilu runje 672 jatych, kotřiž su amerikanske university přeběželi, su potajkim akademiscy zdźěłani złóstnikojo. Je to sćěhwk liwkosće!

Kelko katolikow je na swěće? Po najnowšich statistikach naliči so 324328000 katolikow. W Europje bydli 190779000, w Americy 112790000, w Asiskej 15416000, w Africy 3273000, w Australskej 2070000.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

8. zhromadźizna před swjatym wótcom.

Rom ma za katolski swět tśoju ważnosć. Wón je 1. sydło swjateho wótca, 2. domizna rjanych cyrkwjow a 3. pokładnica žadnych relikwijow abo powostankow swjatych. — Swjateho wótca mějachmy tři razy přileżnosć widźeć: prěni króć při audiency a druhi króć dwójcy při zbóžnoprajenju 5 nowych zbóžnych.

Što to je audienca? Audienca je swjedźeńska zhromadźizna, kotruž za cuzych pućowarjow w bamžowskim hrodźe Vatikanje zarjaduja. Na njej swjaty wótc pućowarjow wopyta a požohnuje. Kóždy cuzy procesijón tajku audiencu dóstanje, wjetše kóždy wosebje, mjeńše wjacy hromadźe. — Też my mějachmy hižo třeći dźeń po přikhadźe do Roma tajku zhromadźiznu.

Wona započa so z Božej mšu, kotruž sobupućowacy Eichstädski biskop Leonrod na wulkim wołtarju swjateho Pětrowskeje cyrkwje čitaše a na kotrejž wšitcy pućowarjo zhromadnje swjate woprawjenjo dóstachu. Po nim we blizkej bamžowskej hospodźe swjateje Marty posnědachmy. Na to zhromadźichu nas w susodnym Němskim klóštrje Campo santo. Wottam ćehnjechmy, přecy štyrjo a štyrjo porno sebi, do Vatikana na druhej stronje swjatoho Pětrowskeje cyrkwje. Wjednicy nas pospochi napominachu, zo bychmy prawje rjenje porno sebi a za sobu šli, dokelž *chcychu tamnišim wobydlerjam pokazać, kak dobry porjad* móža Němcy porno horcokrejnym, njeměrnym Italijanam wobkedźbować. Tak dyrbjachmy też my Serbja pomhać Němsku khwalbu we wukraju rozšěrjeć. Do Vatikana zastupiwši přińdźechmy nimo „šwajcańskeje“ straže. Šwajcarjo su bamžowscy wojacy w pisanych drastach a ze zastarskimi

---

my dźěći wšitke dary wudźěleć, zo by z tym wjeselo k darniwosći do nas zakorjeniła. Bych chcyła, zo bychu wšitke maćerje na tak mudre a tola jednore wašnjo tu lubosć k dobročinjenju do wutrobow swojich dźěći zašćěpiłe.

Junu ronjachmy hórke sylzy maćerneje přewulkeje lubosće dla, přetož jako małe dźěći njemóžachmy hišće jeje njezamjezowanu njesebičnosć zrozemić. — Tu přińdźe mjenujcy jenoho dnja jena wulka kista, kotraž běše na wšěch stronach z běłymi papjerkami woblěpjena, na kotrychž běše napisane: „Kedźbu! Nic mjetać!“ —

Mać hladaše runje tak spodźiwajo ua nju kaž my, čitaše adresu a kołk (Stempel) wjacy króć. Ale tu njemóžeše žadyn zmylk być, cyle jasnje běše tu wupisane maćerne mjeno. Nětko mać kistu wočini a my dźěći stojachmy njedočakliwje wokoło njeje. Skónčnje bu wěko wočinjene. Mać wućahny prěni wačok won, wotwali papjeru a my wšitcy wótře zawyskachmy, přetož to běše jedyn tučny bruny woł. We druhim wačoku běše rjany kamjel, we třećim jena wowcka, w štwórtym jedyn krasnje zdrasćeny narańši wyšk. A hdyž běše wšitko na blido zestajane, skakachmy, wyskachmy wokoło njoho, zo dyrbješe sebi mać wuši dźeržeć. Krasny Boži narod stoješe před nami. A tutón Boži narod smědźeše naš być. Jedyn zdaleny, nježenjeny znaty wot maćerje, kotryž běše před krótkim wumrěł, běše nam tutón Boži narod wotkazał.

Mać běše tak pohnuta nad tak wumjełskim rjanym herbstwom, zo nas prošeše: „Dźěći, dopomńće mje jutře rano na to, hdyž do šule pójdźeće, zo bych wam pjenjezy sobu dała za někotre Bože mše za zemrětoho wuja, přetož joho lubosć je zasy lubosće hódna.“ Na zbožo njetraješe do hód wjacy dołho, tak zo móžachmy naš Boži narod bórzy zestajić. Wězo njemóžachmy tajke wulke wjeselo při sebi zdźeržeć, ale wupowědachmy to wšitkim dźěćom. Sćěhwk toho běše, zo njepřińdźechu hody jenož dźěći, ale też wjele dorosćenych, naš Boži narod wobdźiwać. Jara hórko pak smy po tym našu spěšnu hubu wobžarowali! Mjez susodami běše mjenujcy jena žona, kotraž měješe jara njepopřatu wutrobu a jědojty jazyk. Hdyž běše sebi ze swojimaj zawistnymaj wočomaj Boži narod wobhladała, praješe: „Tajki rjany wulki Boži narod je jenož luxus za małych ludźi! Wón so njepřistoji za tajku nizku bursku jstwu. Wuj by wjele mudrišo jednał, hdy by ju khudej cyrkwi darił.“

Mać wša zblědny, hdyž žona takle rěčeše a też naše wutroby počachu spěšnišo bić w potajnej bojosći. Rady bychmy tutej žonje prajili. zo dyrbi činić, zo by won přišła, tola tajke něšto njesměmdźachmy sebi ženje dowolić. Hdyž žona skónčnje woteńdźe, praješe nam mać:

„To jenož z toho přińdźe, zo njemóžešće wašu hubu wobknježić! Nětko wěsće, kak sebi ludźo mysla.“

Druhi dźeń hodow praji mać při blidźe: „Słowa tamneje žony njedadźa mi žanoho měra. Nastajnje zynča mi tute słowa we wušomaj: Tajki rjany wulki Boži narod je jenož luksus za małych ludźi.“ (Pokračowanjo.)

hlebijemi wuhotowani. Mjeno Šwajcarjo su tohodla dóstali, dokelž su woprawdźe ze Šwicy rodźeni. Tohodla wšitcy Němski rěča. Duž by so jich wboha miłosćiwa sotra, kotraž ze swojimi 5 Italskimi słowami po Romje wokoło běhaše, Němski wo radu woprašeć mohła. Też Winskemu kardinalej Gruši, kotryž so tajkeho šwajcarja něšto po Italsku wopraša, ale při tym hubjenje Italski rěčeše, tutón Němski wotmołwi, zo so z nim njetrjeba z Italskej rěču „dréć", zo wón też Němski rozemi.

Wot šwajcarskeje straže wjedźechu nas po šěrokich skhodach a khódbach a do jara dołheje sale, kotruž „geografisku" salu mjenuja, dokelž su jeje sćěny wupjelnjene z khartami Italskich krajinow. Je to bóle wulka šěroka khódba, dyžli sala. Tu nas po woběmaj stronomaj do dołhich rjadow zestajachu. Běše wokoło 11 hodźin. Tu nasta nadobo spodźiwne hibanjo a šukotanjo, zo swjaty wótc přikhadźa. Črjódka bamžowskich wojakow, druhich hač šwajcarjow, zastupi jako nawjedowař cyłeho ćaha. Za njej kročachu bamžowi čestni służownicy, katolscy zemjenjo, w židźanych čerwjenych drastach, za nimi někotři wysocy duchowni a za nimi dwaj sylnaj służownikaj, kotrajž swjateho wótca na nosydłach njeseštaj. Na nosydłach běše mała jstwička, na škleńčany wóz podobna. We njej swjaty wótc sedźeše. Dokelž měješe jstwička do wšěch stron wulke wokna, móžachu jeho pućowarjo hižo tu derje widźeć. Za swjateho wótcowymi nosydłami dźěchu hišće někotři kardinalowje (arcybiskopja), mjez nimi Němc Melchers a Polak Ledochowski. Wosrjedź dołheje sale běše při sćěnje nizki trón natwarjeny. Před nim służownikaj nosydła stajištaj. Swjaty wótc z nich stupi a posydny so na trón. Na to jeho biskop Leonrod z Łaćonskej rěču postrowi Swjaty wótc jara kedźbnje na nju posłuchaše a ju tu a tam z přispomnjenjom „bravo" přetorhny. Potom rěčnikej, tohorunja we Łaćonskej rěči, kotruž z papjery čitaše, swój dźak wupraji. Dokelž swjaty wótc Łaćonske słowa cyle po Italskim wašnju wupraješe, dyrbjachu też duchowni, wosebje tajcy, kotřiž hišće ženje Italske wuprajenjo Łaćonskich słowow słyšeli njeběchu, jara kedźbować, zo bychu wšitko zrozemili. Na to wuspěwa scuola Gregoriana (bamžowske spěwarske towarstwo) skónčny spěw, z kotrymž pak drje běchu lěpje činili, hdyž běchu jón wuwostajili; přetož porjeńšił wón swjatočnosć njeje. Spěwarjam, wosebje hólčiskam, so po zdaću wo to njejednaše, zo bychu rjenje spěwali, ale wjele bóle wo to, zo bychu jich rejenjo po cyłym vatikanje słyšeli.

Po zbožownje přetratym spěwje, da so swjaty wótc před pućowarjemi po salu dokoła wokoło njesć, tak zo móžeše jeho kóždy też z blizka wohladać a jemu ruku wokošić; přetož při wulkej mnohosći putnikow (na tysac wosobow) to někomužkuli prjedy móžno było njeběše. Do nich słušeše też wysoki Sakski duchowny knjez. Drje mjelčo wočakujo, zo tak wysokeho knjeza tola zarjadowarjo audiency sami dale doprědka dowjedu, wosta zady stejo. Ale tak wysokich knjezow su w Romje połne drohi. Duž sebi wězo też tu nichtón na njeho njepomysli. Tak wosta zady stejo a njewohlada ničo. Ja pak myslach na přisłowo „Bescheidenheit ist eine Zier, Aber weiter kommt man ohne ihr". Po jeho radźe sunych so doprědka a stupich so zady při sćěhnje na ławku Tak stejach wysoko, a to runje napřeco swjatomu wótcej, lědma 5 kročeli wot njeho zdaleny. Duž móžach jeho pospochi widźeć a wšě jeho słowa słyšeć. Też našich Němskich wjednikow mějach wot nětka za prawych njelepakow; přetož kruće běchu nam poručili, zo duchowni njesmědźa bjez kleriki (dołheje čorneje duchownskeje drasty) přijeć a zo wosebje žanoho bjez njeje do vatikana njepušća! Tola tutych někotrych hodźinow dla so 3 njedźele dołho z ćežkej duchownskej drastu po swěće wokoło ćahać, to běše mi tola nimo měry hłupa a wostudła wěc. Wšak tola mulerjo a ćěslowje też njetrjebachu we kožanej fali přijeć. Duž jědźech bjez kleriki. A w cyłym Romje so mje nichtón za njej njewopraša, też we vatikanje nic. Haj, samo swjaty wótc so na mnje duchowneho bjez kleriki tak přećelnje posměwkny a so mje (po Łaćonsku) hišće wopraša, z kotreje dijecezy sym, wo klericy pak ani słowčka njespomni.

Tak wjednicy zhromadnych pućowanjow husto pućowarjam jězbu, město zo bychu ju jim wołóżeli, z njetrjebawšimi přikaznjemi poćežeja; přetož kóždy jenož trochu nazhonity pućowař wě, zo je prěnje prawidło mudrosće za pućowanje: po móžnosći mało wěcow sobu brać! Po kóždym pućowanju spóznaješ, zo sy přecy hišće zasy wjele njetrjebawšeho praskota sobu měł. Človiek na pućowanju najnuzniše wěcy parować nawuknje, hdyž jich nima. Jako jenož z małej na ramjo powisnjenej tošku k Rańšomu morju jědźech, zeznach so z knjenju, kotraž też dale njejědźeše, kotraž pak měješe na 20 abo 25 wšelakich wačokow sobu, tři jenož za kłobuki. Kajka njetrjebawša starosć, zo žadyn nihdźe ležo njewostajiš! Jako so dźiwaše, zo ani ručneho wačočka (Handköferchen) sobu nimam, wotmołwich ji: „Oh, tón wšak sebi też sobu bjeru, ale jenož, hdyž do Jeruzalema abo do Egiptowskeje jědu." A zo mějach też hišće wjele njetrjebawšich zmachow sobu, spóznach na druhe lěto, hdźež so w Lucernje (w Šwicy) z Jendźelčanom zetkach, kiž cyle ničo sobu njeměješe, hač fotografowanski aparat. A wón mi swoje wašnjo takle wusprawni: „Wšo, štož na pućowanju trjebam, móžu sebi wšudźom kupić, to njetrjebam sebi jo z Jendźelskeje sobu nosyć. Jenož fotografiskoho aparata wšudźom nimaja, hdźež chcu sebi někajki zajimawy wobraz zhotowić. Duž dyrbju tón sobu měć." A zo měješe prawje, nazhonich na samsnym pućowanju, hdyž so jónu po hładkej skale dele wobsunych a sebi wobej sli roztorhnych. Što so mi sta? Čisnych starej do kuta, kupich sebi nowej a pućowach dale.

Wučba: Hdyž něhdźe pućuješ, njeběř sebi hromadu drasty a druhich wěcow sobu, jako by do Ameriki ćahnył. Čim mjenje maš na pućowanju wačokow při sebi, ćim bjezstarostnišo a tuńšo pućuješ. — (Přichodnje dale.)

Składnostne basnje.

Sotřička njewjesćina.

(Njewjesta je bjez nana, nawoženja bjez maćerje.)

Ja sym hišće khětro mała.
Ty sy dźens so zwěrowała.
Maćerka kwas hotuje.
Wjele ma tu starosće.
Nětko dźě su rune lěta,
Zo nan woteńdźe ze swěta.
Z njezbožom*) nas wopušći.
Nihdy wjac so njewróći.

Haj, a nawoženja tebi
Luba mać je wumrěła.
Bóh žno dawno wza ju k sebi.
Dźens tu njeje wjesoła.
Tak do suda radosće
Kapa łžička zrudnosće.
Bóh dał, žane njezbožo
Wamaj škodźeć njemohło.
Proštaj jeho z dowěru.
Wón rad budźe z pomocu.

* Abo: Z khorosću.

M. N.

Cyrkwinske powěsće.

Z **Ralbic.** W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej wosadźe narodźiło a swj. křćeńcu dóstało:

44 (48) dźěćatkow (mjez nimi 2 njemandź.) a jene morwe rodźene — 23 hólčatkow a 21 holčatkow. — Wěrowanjow bě 8 (12) a k tomu hišće 6 připowědanjow. — Zemrěło a na naš kěrchow pokhowanych bu 24 (24) wosobow: 12 dźěći niže lěta, 1 přez 2 lěće, 1 wosoba 18 lět, 2 26 a 28 lět, 1 39 lět, 1 59 lět, 3 60—70 lět a 3 70—77 lět. — K swj. woprawjenju poby w farskej cyrkwi: 19830 (17885), w Šunowskej kapałcy: 1080 (1362), w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi: 9500 (8500). K prěnjomu swj. woprawjenju: w farskej cyrkwi: 16, w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi: 24. — Domawobstaranych a domawoprawjenych bu 198. Wopytowarjow Božeje mšě na njedźelach w přerězku: w Ralbičanskej farskej cyrkwi 720, w Róžeńčanskej hnadownej cyrkwi 839 wosobow. — Wunošk zběrkow je sćěhowacy:

Za afrikanske misijóny	33,50 hr.
Za misijónske tow. swj. Franciska Xaverija	33,50 hr.
Wot sobustaw. „ „ „ „	44,60 hr.
Za póstnu jałmožnu	154,— hr.
Za swj. row w Jeruzalemje	6,— hr.
Za towarstwo swj. kraja w Kölnje	17,50 hr.
Za swj. Józefowe towarstwo	17,— hr.
Za šulsku organizaciju	15,— hr.
Za swj. Bonifacijowe towarstwo	78,— hr.
Wot sobustawow Bonifacijowoho towarstwa	74,30 hr.
Za měšniski seminar a stud. na duchown.	140,— hr.
Za kathedralnu cyrkej w Mohuču	12,50 hr.
Za orientalske cyrkwje	6,25 hr.
Za Pětrowy pjenježk	25,— hr.
Za twarjenjo cyrkwjow w našim biskopstwje	27,— hr.
Za karitativny zwjazk	78,— hr.
Za towarstwo swj. Jězusdźěćatstwa	176,80 hr.
Z mošnički w našej farskej cyrkwi	785,42 hr.
Z wobkhadow na wosebitych dnjach	105,80 hr.
Za swěčki	172,— hr.
Za mejsku pobožnosć	23,70 hr.
Za oktobrsku pobožnosć	25,42 hr.
Za wěčnu lampu k wolijej	4,— hr.
Hromadźe:	2055,29 hr.

Za wšitke tute dary lubosće wupraji so z tutym „Zapłać Bóh".

Porjedźeńka: Zmylnje stoji w cyrkwinskich powěsćach z Ralbic w 2. čisle „Posoła" strona 13 na lěwym boku, 21. rjadka: Herta, m. dź. Pawoła Čornaka — ma prawje rěkać: Herta, m. dź. Pawoła Wowčeńka, kublerja w Róžeńće.

Towarstwowy powěstnik.

Jednota, tow. kat. Serbow w Drježdźanach, wuhotuje 5. febr. 1927 załožeński swjedźeń. (Hladaj nawěštk!)

Z Lutobča. Tu wotpalištej so pjatk rano na knježim dworje wulka bróžeń a hródź. Na 1000 centnarjow žita a něšto stow centnarjow syna je so sobu spaliło. Skót móžachu z časom hišće wukhować.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1926.

Ralbičanska wosada. Kk.: 942.—958. z Ralbic: Mikł. Brojeŕ, Jurij Kućank, Jakub Kórjeńk, Jakub Manjok, Michał Žur, Jurij Ćóška, Marja zwudow. Brojerowa, Michał Rychtaŕ, Michał Rachela, Mikławš Čemjera, Jakub Lebza, Michał Narćik, Jakub Błažik, Michał Brězan, Jakub Čornak, Pětr Brězan, Mikł. Groła, Marja Rachelowa; 959.—965. z Konjec: Jakub Hrjehoŕ, Hańža Čornakowa, Jakub Buk, Jakub Šwejda, Jurij Kral, Jurij Rehoŕ, Michał Janca; 966.—978. ze Šunowa: Hańža zwud. Grosowa, Jakub Čoch, Jakub Čornak (prjedy P. Langa), Jakub Narćik, Michał Narćik, Jan Mikliča, Hanža Krawžic, Bosćij Rachel, Michał Mět, Pětr Handrik, Jakub Handrik, Jakub Mikławšk, Jan Möller; 979.—981. z Nowoslic: Jurij Bjeńš, Jurij Čornak, Michał Kórjeńk; 982.—987. z Koslowa: Jurij Kubica, Mikławš Kupka, Jakub Čornak, Jurij Wowčeŕk, Bernhard Rehork, Hana Krječmarowa; 988. z Trupina: Jan Próca; 989. z Łazka: Pawoł Brězan; — 990. z Dźěžnikec: Jurij Měrćink; 991. z Huski: Hana Lubkec; 992. z Drježdźan: Jakub Laukus; 993—995. z Pěskec: Michał Mjechela, Mikławš Žur, Hańža Bělkowa; 996. 997. ze Smjerdźaceje: Jurij Janca, Pětr Wjeńka; 998. 999. ze Sernjan: Mikławš Bjeńš, Jakub Nowak; 1000. z Dobrošic: Hana Krawcowa. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1927.

Budyšska wosada. Kk.: 55.—59. z Budyšina: Hana Pjetašowa, Hana Kětanec, Mikławš Bjedrich, tach. wyšši sekr. Mikł. Holka, Marja Hermanowa; 60. 61. ze Židowa: Jan Rab, Michał Ella; 62. ze Słoneje Boršće: Jan Kětan; 63. z Dźěžnikec: Jurij Měrćink; 64. z Huski: Hana Lubkec; 65.—68. z Drježdźan: Michał Wićaz, Madl. Kubašowa, Madlena Kórjeńkowa, Jakub Laukus; 69. z Pozdec: Pětr Wałda; 70. ze Sernjan: Jakub Kral.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Michał Ella ze Židowa 5 hr.; Jurij Kubica z Koslowa 1 hr.; Mikławš Kupka z Koslowa 1 hr.; Jakub Šwejda z Ralbic 1 hr.; Hana Lubkec z Huski 1 hr.; Hračcy 1,50 hr.

Dary za wukubłanjo duchownych:

Kk.: Michał Wićaz z Drježdźan 3 hr.; Madlena Kubašowa z Drježdźan 3 hriwny.

Wične płaćizny

	w Budyšinje 15. jan.	w Kamjencu 13 jan.
Pšeńca, nowa . . . . . 73 kilo	12,50—13,00	12,00—12,50
Rožka, nowa . . . . . 70 „	11,80—12,30	11,25—11,75
Ječmjeń . . . . . 50 „	12,00—12,50	10,00—11,00
Ječmjeń, nazymski . . . . 50 „	—	—
Wows . . . . . 50 „	9,00—9,50	8,50—9,10
Wows, nowy . . . . . 50 „	—	—
Raps . . . . . 50 „	—	—
Běrny, pola ratarja . . . . 50 „	3,75—4,50	4,00—4,60
Butra . . . . . 1 „	3,60—4,40	1,70—2,00
Syno . . . . . 50 „	4,00—4,50	4,50—5,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zaslan. 50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	2,50—3,00	2,25—2,75
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	23,00—23,50	—
Ržana muka, 70 % . . . 50 „	19,75—20.00	—
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	7,00—7,50	—
Ržane wotruby . . . . 50 „	7,50—7,75	—
Jeja . . . . . 1 štk.	0,16—0,18	0,16—0,18
Prosata, 456 štuk . . . . 1 štk.	12,00—28,00	18,00—28,00

Na Kamjenskich wikach 20. januara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 12—15 pj., za běły kał 12, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—75 pj., za wino 1,20 hr. po puntach.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. januara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 143. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—40. 5) Mjasne 30—34. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 255. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne młódše 53—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—50. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 407. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—36. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 570. 1) Najlěpše wukormjene 78—82. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—76. 3) Špatne 64—68. **Wowcy:** 832. 1) Młódše a starše wukormjene 50—54 2) Starše wukormjene 42—48. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 33—40. 4) — . **Swinje:** 2010 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 76—78. 2) Wukormjene 74—76. 3) Mjasne 71—72. 4) Špatne 68—70. 5) Rancy a kundrosy 64—68. 7) — .

20. januara 1927.

Čelata (770): 1) — . 2) 76—79. 3) 70—74. 4) 60—68. 5) — .
Swinje (436): (přez 300 pt.) 1) 77—79. 2) (240—300) 75—76. 3) (200—240) 73—74. 4) (160—200) 71—72. 5) — . 6) — . 7) — .
Wowcy: kaž póndźelu.
Wobkhod pola čelatow a swini pomały.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10
Zastaniščo awta. — Rěču serbski.

Inventurske Wupředawanjo

započatk sobotu 22. januara.

We wšěch wotdźělach wulke dźělby tworow z dźěla na połojcu prjedawšeje płaćizny znižene. Na zymske twory kaž štryk. jaki, pulowery, lacy, spódnje šaty, rukajcy, nohajcy, dźěćace woblečenja atd. **10 % rabata.**

Walter Noebel

w Budyšinje na Bohatej hasy 14.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Moje inventurske wupředawanjo

wot 18.—31. januara 1927.

Najlěpša přileżnosć k trěbnomu nakupjenju!

Zbytki normalnych šatow, makošatow, z plišow. podšićom, barchent běły a pisany, blidowe šaty, łožowy damast, žerdkowy płat, linon, pisane cychi, wupjerki, płachty **wosebje tunjo.**

Hilger, Lotzowa droha 20[1]

Žane klamy!

Jednota, tow. kat. Serbow, w Drježdźanach

woswjeći swój

założeński swjedźeń

sobotu 5. februara 1927, wječor 1/2 7 hodź.

w žurli „Ballhaus“ na Bautzener Straße 47

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch luboych Serbow k tomu přeprošuje

předsydstwo.

Z tutym dopominam na swój skład

w šklenčy, pórclinje, postawach Swjatych,

wšo kaž je znate w dobrym a prostym wuwjedźenju a we wšěch wulkosćach; **křiže** stejate a wisate, **paćerjace knihi, swjećatka, jutrowne kěrluše, paćerje, wóskowe swěčki** we wšěch płaćiznach; runja też wšě **nabožne potrjeby.**

Wud. Franca Möllera

měj. Bjarnat Möller

w Kulowje (H. Ł), Cyrkwinska droha 4.

Rězbarstwo a zhotowjenjo rownych pomnikow.

Poručam so k zhotowjenju rownych pomnikow a wobłoženjow we wšěch kamjenjowych družinach w jednorych a pyšnych formach kaž też wšěch do powołanja słušacych dźěłow při najtuńšim wobličenju.

Pawoł Eichhorn

rězbar

w Njeswačidle 45B

Ponowjenjo starych pomnikow derje a tunjo. Mam stajnje skład hotowych pomnikow.

W Filipowje su **serbski bant** namakali. Štóž je jón zhubił, móže jón we Radworju čo. 4 dóstać.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Nawěštki

w „Kat. Posole“ přinjesu

wulki wužitk.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4 1/2—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

5. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 29. januara 1927. | 65. lětnik.

Čitaj wo zaswěćenej swjećenej swěčcy!

Naš čas njelutuje ze swěcu. Hdyž to služi k powšitkownomu dobromu, k wjetšej wěstosći a bjezstrašnosći na ćmowych, zawitych a wohroženych pućach, hdyž so na wsach kaž we Wotrowje, Klóštrje, Khrósćicach, Zejicach a też druhdźe hišće w pózdnišich wječornych hodźinach milina njelutuje, ma so to khwalić a připóznawać starosćiwosć gmejnow wo čłowjeske žiwjenjo, kotrež też dźensa hišće wjacy winojte njeje hač fajfka tobaka.

Štóž pak přińdźe do wjetšich a wulkich městow, njemóže so dodźiwać a nahladać na błyšćatym swětle, na wšěch nowočasnych swětłowych dźiwach a wukuzłanych rjanosćach a spodźiwanja hódnych wunamakanjach wysokeje techniki a rozmyslowacoho čłowjeskoho ženija, štož nastupa samo stajne nowoty a přeměnjace wupady a nowe twórby ze swětłowej reklamu, wobswětlenjom měsćanskich drohow, mostow, naměstow, twarjenišćow, dwórnišćow, rěkow atd. Dźensa su naše wulke města w nócnych hodźinach woprawdźite wukuzłane bajki a wohladanja hódne dźiwy.

Štóž je widźał wulke město Budapešta w nócnym swětle, snadź přijědźejo z parnikom po sléborney Dunaji, tamne wulkotne přibrohi abo awenüs abo kaž so hewak mjenuja, štóž je widźał złotu Prahu, zakuzłanu Ženewu ze swojej ze swětłymi pletwami wobwěncowanu wječornu krasu, tak lohcy na to njezabudźe. A zawěsće so někotryžkuli z was, to čitajo, wokomik zastajo, dopomni na druhe hišće krasniše wobrazy wječornych wobswětlenjow. Často runja tajka wječorna jězba po wodźe a po železnicy woprawdźitomu sonej wo tysac a jenej nocy abo njezapomnitomu přebywanju w raju bajow a kuzłow.

Tola, što ma to činić z hornim napismom? wočakńće wokomik!

Dopomńće so, kak zastupišće w Božej nocy do swojeje rozswětleneje wjesneje cyrkwički a wuhladašće na wołtarju zaswěćene swěčki — jeli sebi zwónk zależał njeje — njebě to za křesćanske wóčko, za wašu cunju, čućiwu dušu najrjeńši wobraz? Dopomńće so na mnohi wobkhad ze swjećenymi swěčkami, kaž při přileżnosći misijóna w Njebjelčicach a druhdźe, njebě to za waš křesćanski pomjatk cyle něšto druhe, wo wjele nadobniše a mysle k njebju pozběhowace? Dopomńće so, kak stoješće sami ze zaswěćenej, swjećenej swěčku před wołtarjom při wašim prěnim swjatym woprawjenju a wobnowišće swój křćeński slub z wyskacej wutrobu, z błyskacym wóčkom a z třepotatym hłosom? Njekhilachu so tehdy za was njebjesa połne słódkosćow a hnady na zemju?

Dopomńće so wšitcy serbscy starši, kak stoješće před wěrowanskim wołtarjom a što tehdy wěrowanska swěčka šukotaše a měješe woznamjenjeć?

Serbski duchowny so dopomnja, kak ze zaswěćenej swěčku klečeše jako kandidat měšnistwa před swjećacym biskopom a wupraji: „Deus, pars hereditatis meae — Bóh budź a wostań mój jenitki a wěčny podźěl w měšnistwje.

Serbska duchowna knježna a miłosćiwa sotra so dopomnja, kak wona so poswjeći jako „sponsa Christi“ jako Khrystusowa njewjesta na stajne swojomu njebjeskomu nawoženi a nihdy na nihdy swój swjaty slub před zaswjećenej swěčku jako jeje jasnym, njemylnym swědkom njezabudźe.

Tak, lubi Serbja, nas wšěch přewodźa zaswěćena swěčka přez naše žiwjenjo wot naroda hač k smjerći, wot dupy hač do kašća a jeje miłu a cunju rěč, jeje tak khutne a krute, kóždomu zrozemliwe prědowanjo njemóže nichtó přesłyšeć. Prědarjej na klětcy du z puća abo zatykaja sej wuši abo kašluja a hišće hórše wěcy sebi dowola, prědowanju swjećeneje swěčki wutłochnyć njemóža. Haj, hišće při jich marach budźe tuta zaswěćena swěčka drje němy a tola jara rěčniwy swědk, za tym, kaž bě žiwjenjo.

Snadź tam hodźiny dołho a połdnja dołho nichtó njebudźe klečeć při jich kašću a za tu wbohu khudu dušu so modlić — domjacy změja kaž přecy rucy połne dźěła — tola zaswěćena swěčka jich też we abo po smjerći njewopušći a jeje swjate płomjo budźe kaž płač a stysk k njebju: Budź jeje khudej duši hnadny!

Tak widźiće, zo při nowočasnej milinje a jeje nasylnej a napadnej swětło-reklamje tola hišće swjećena swěčka swój wuznam pozhubiła njeje a to też tak lohcy njebudźe.

Kak pisa tak rjenje mištr serbskeje rěče w jeje nabožnym formaće, njeboh faraŕ Wingeŕ: Spominam na swjedźeń swěčkow. Njeje to ryzy poezija — njeje to wobraz, hódny mištra nad mištrami?

Njemóžu tu joho dalše słowa wočišćeć — snadź luby Posoł to sam dokonja — dokelž dźěn mam sam nadawk, swoje mysle tudy do formy zleć a nic cuze.

Haj, rěči, prědowanju zaswěćeneje, swjećeneje swěčki hišće wokomik posłuchajmy! Złožmy wóčko na wołtař a studujmy, to rěka, z kedźbnym wóčkom a wuchom hlejmy tam na zaswěćenu swěčku při Najswjećišim!

Kak ćiše, kak swjatočnje, kak majestostnje a nadobnje tam tola swěći!

Tajke budź tež twoje žiwjenjo! Stajny, swjaty, ćichi, čisty, nadobny, žehlacy, so wutrjebacy a cyle přetrjebacy wopor před wobličom Knjezowym!

Hladajće na někotružkuli dobru, pobožnu serbsku mać! Bohu budź dźak! Jich je hišće wjacy hač črjoda nabožnje skaženych a woliwknjenych Serbow.

Njeje žiwjenjo telko serbskich maćerjow kaž stajny wopor zaswěćeneje, swjećeneje swěčki? Swjećena je serbska mać přez swjaty sakrament mandźelstwa, často tak ćežkoho brěmja a jenož słódkoho přez Božu hnadu a jeje wopor. Swjećena dale přez telko modlitwow wo dnjo a w nocy, w strowych a khorych dnjach, swjećena přez telko kemšacych pućow w kóždym wjedrje a njewjedrje, hdyž słončko paleše a smudźeše, Boži dešćik so liješe, puće we błóće a njerjedźe, w sněžy a wěheńcach, zo lědoma dale přińdźe, haj, prawje ma njeboh knjez farař Kubaš raz na swoje wašnjo na klětcy prajo: Bjez našich žonow by Boże kralestwo w Serbach k Rakecam wisało. Swjećena je tuta zaswěćena swěčka, serbska mać, přez telko swjatych woprawjenjow a woprawdźe smě wuznać, zo je Zbóžnik za nju „žiwy khlěb njebjeski, jeje posylnjenjo, nětk a w smjerći.“

Kaž so při wustajenym Najswjećišim wjacy swěčkow swěćić dyrbi, tak maja tute swoju wosebitu rěč, nas namołwjejcy, čistu, w lubosći žehliwu a woporniwu wutrobu měć, za swojoho Boha runje w tutym najswjećišim sakramenće joho lubosće, nam runja swěčcy, kiž so sama cyle wutrjeba a zniča k česći a khwalbje swojoho Boha. Zawěsće mohło hišće wjacy z nas lěpje a z wjetšim zrozemjenjom słuchać runje na ćiche słowa tak woporniweje swěčki we służbje najswjećišoho Boha. Kak wohańbja tak ponižna swěčka přez swoju wohrěwacu lubosć mnohu hewak we swěće tak hewrjekacu, w lubosći k Bohu pak cyle zamjerznjenu wutrobu!

Dźensa wulki dźěl swěta — też w Serbach — swoje woči jenož wě k zemi złožować. W ćmowym toči a ryje kaž knot, wot zemje wočakuje wšón dobytk, na pjeršć swojeje zemje so cyle spušća. Wšón pohlad k njebju, wšu dowěru k Bohu je bohužel zhubił. Pohladaj tola kedźbnje na zaswěćenu swěčku na wołtarju! Što tebje tuta wuči? Jeje jeničcy k njebju złožene swjate płomjo praji tebi: Tam je twoja domizna! Njeda so ani na prawu, ani na lěwu wotpokazać, stajnje wobkhowa swój směr runje horje. Kak réči nam do wutroby ze swojim ćichim, měrnym płomjenjom: Činiš sebi přewjele starosćow a njepokojiš so w mnohim: jenož jene je trěbne. Kak mile, kak w stajnej, njemylenej lubosći swěći! Wusywa swětłosć a swjatu wjesołosć do mnoheje njepokojneje wutroby. Tajka swětła, jasna swěčka dyrbi być twoje žiwjenjo! Swětło a ćopłotu, lubosć a dobroćiwosć njech dycha kóžde twoje pohladnjenjo, kóžde twoje słowčko. Daj tola swěćić w tymle ćmowym, zymnym swěće swětłej swojoho pobožnoho žiwjenja!

Kak rjenje by było w Serbach, hdyž bychu wšitcy tak hromadźe stali, tak swěćili a so palili w jenajkej lubosći kaž swěčki na wołtarju!

Z woprawdźitej česćownosću a kedźbnosću wozmje zwónk posledni zdonk wuswěćeneje swěčki ze swěčnika dele praj: Tak luba swěčka sy dokonjała swój běh a swoju służbu tudy na zemi k česći swojoho Boha!

Też nas wozmje — prjedy abo pozdźišo — njebjeski strażnik ze swěčnika, za nas přińdźe kaž za swěčku poslednja hodźina, zo smědźachmy so swěćić před Knjezom. Zo bychmy stupili ze swěčnika žiwjenja z tajkej spokojnosću derje dokonjaneje służby kaž kóžda swěčka.

Ty luba, miła, woporniwa swjata swěčka! Budź mi swěčka — pućpokazowarka k njebjeskomu swětłu. Dowjedź mje do swětłoho města, do swětła twojoho Knjeza! jn.

Politiski rozhlad.

Po njewuspěchu dr. Curtius-a, nowe knježeństwo wutworić, přewza po namołwjenju němskoho presidenta dotalny kancler dr. Marx tutón nadawk. Joho prěni pospyt, knježeństwo srjedźizny wutworić, kotrež by so zepjerać mohło na nalěwične strony, so tohorunja njeporadźi. Tuž napisa president Hindenburg 20. wulkoho rózka na kanclera dr. Marxa list, w kotrymž joho namołwješe, zo by knježeństwo na podłozy wjetšiny stačanskich stronow němskoho sejma wutworić spytał. Zdobom wobroći so w tutym lisće na strony, zo bychu wosobinske wobmyslenja a rozdźělne nahlady wróćo stajiłe a cyłomu němskomu ludej we wšitkich joho worštach służiłe. Tutón list běše něšto po statnym prawje cyle nowe, něšto nowe wosebje w tym nastupanju, zo president njenawda jenož knježeństwo wutworić, ale knježeństwo ze stačanskich stronow zestajeć. Nalěwične nowinarstwo měješe tole na lisće też mjenje bóle wustajeć. Centrumska strona zeńdźe so hnydom, zo by wo nowym politiskim wobstojenju wuradźowała. Wona wobzamkny, zo maja prjedy, hač bychu jednanja so započałe, we wosebitym rozpisu wěste zasady so rozestajeć, kotrež dyrbjałe naprawične strony před zastupom do knježeństwa připóznać. Marx předpołoža jim wosebje štyri prašenja a to: 1. kak so stajeja k republikanskej statnej formje, 2. hač bjez wuměnjenjow připóznawaja republikansku wustawu, 3. hač stoja bjez wuměnjenja na podłozy zwonkowneje politiki, kotraž je z mjenami: Locarno, Ženewa a Thoiry woznamjenjena a 4. kak so stajeja k wosomhodźinskomu dźěławomu dnjej. Centrumska strona měješe tule kročel za nuznu, dokelž bě stojnišćo němskonarodneje strony k republicy hač dotal khětro njewěste a dwojotne. Kaž so zda, su wšitke stačanske strony zasadne wuwjedźenja k aktuelnym politiskim prašenjam přiwzałe a su zwólniwe, na podłožku tutych do knježeństwa zastupić. —

Němski sejm přiwza srjedu w třećim čitanju zakoński naćisk přećiwo spłažnym khorosćam. Joho postajenja dyrbja pomhać tutón mór mjez človjekami podusyć.

W Českosłowakskej přihotuje so po zdaću nowy kurs w politicy napřećiwo Vatikanej. To by tón sćěhwk měło, zo by zwonkowny minister dr. Beneš, kotryž ma wosebje nětčišu napjatosć mjez Českosłowakskej a Vatikanom zamołwjeć, dyrbjał wotstupić Italske nowiny přinoša powěsć, zo je za nowoho zwonkownoho ministra wubrany dr. Krofta, kiž bě prěni českosłowakski wupósłanc pola Swjatoho Stoła. Dr. Krofta je w Romje zawostajił po sebi dobre wopomnjeće. Wón stoji w přećelnych poćahach k nětčišomu Swj. Wótcej hižo wot tych časow sem, hdźež bě tutón hišće bibliothekar w ambrosianskej a vatikanskej knihowni. Dr. Krofta je stawiznar, kotryž je dlěši čas w Romje a Italskej přebywał. Dr. Krofta bu hakle njedawno z Berlina do Prahi wróćo wołany a njeje njemóžno, zo změje nadawk, konflikt z Vatikanom wujednać.

W Khinje so wšo z nowa wari. Dale a jasnišo so pokazuje, zo też Khinjenjo wotućeja a zo jich narodne sebjewědomjo so mócnje skruća. Njeměry w Khinje njejsu jenož wobydlerska wójna, wone měrja so nawopak wjele bóle přećiwo wukrajnikam a to w prěnim rjedźe přećiwo Jendźelčanam, kotřiž su, kaž je znate, při rozdźělenju swěta najwjetši apetit stajnje pokazowali. Jendźelčenjo su sebi wšelake předprawa a koncesije wot słabeje Khiny wuskutkowali abo też wunuzowali, zo bychu dobry hospodarski wužitk z nich ćahnyli. Po přikładze Jendźelčanow su činili też druzy — Japanojo atd. Nowa Khina začuwa tute cuze zasydlenja jako špaki we swojim ćele a wudawa hesło: Khina Khinjanam! Tuta myslička ma sylny wliw a zamóže dotal rozdwojene khinske ludy wujednać a zjednoćić. Jendźelska ścele hižo wójsko do Khiny, zo by tam swoje stojnišćo potwjerdźiła.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Hižo do hód chcyše też Tachantska šula (naša katolska ludowa šula) swój hodowny swjedźeń wuhotować. Dokelž pak to wjacy móžno njebě, bu tutón swjedźeń wotstorčeny na njedźelu 23. januara. Běše to woprawdźe staršiski swjedźeń, ke kotromuž šulske dźěći rjanu hodownu hru „Žłobjo a hwězda“ cyle derje hrajachu. Po powitanju přez wjednika šule knj. wyššoho wučerja Wjeraba započa so hra, kotraž podawki z Jězusowoho a Marijinoho žiwjenja wot swj. Marije přizjewjenja hač do woprowanja Jězusowoho w templu předstaja. Do cyleje hry su wšelake spěwne khory zaplećene. Najdostojniši k. biskop dr. Schreiber bě też ze swojim wopytom swjedźeń počesćił. W přestawcy poručа hnadny knjez słowa dźaka a namołwješe, zo maja so wšitcy prócować, zo bychu so w póćiwosćach wudospołnjeli we stajnym a wuzkim zjednoćenju z Jězusom a swj. Mariju. Předsyda staršiskeje rady, knj. stud. rada dr. Rolla, wuzběhny we swojich swjedźeńskich słowach, kak ważne je, zo we wuzkim zwisku ze staršimi a šulu, w zhromadnym dźěle po Pestalozzijowej zasadźe na wukubłanju młodosće dźěłamy. Zakład a wukhod tutoho prócowanja ma nabožina być. Tuž dyrbimy też šulsku reformu w tutym zmysłu sebi žadać.

— **„Ptači kwas“** swjeći so jutře njedźelu, 30. januara w rumnosćach „Katolsk. towaršnje“ (Gesellenhaus) na Garbařskej hasy w Budyšinje. „Ptači kwas“ serb. tow. „Nadźije“ je sebi mjez najšěršimi worštami serbskoho ludu jara wulku woblubjenosć dobył a so stajnje rad wopytowaše. Wulka próca, kiž towarstwo nałožuje k hódnostnomu přewjedźenju postajenoho spěwnoho a dźiwadłowoho programa, zwěsći jomu pak stajnje dobre poradźenjo. Přečitajmy sebi tola raz kritiki „Ptačich kwasow“ zašłych lět a budźemy sami tak sudźić dyrbjeć. Też lětsa so towarstwo hižo dołhi čas pilnje wukubłuje pod wustojnym a njesprócniwym wjednistwom swojoho dirigenty w spěwje a dźiwadłowy wotrjad pod krutej ruku swojoho dźiwadłowoho zarjadnika. Solistske spěwne mocy su so dobyłe a hudźba a přednošowarjo maju poskićić prěnjotne wěcy serbskoho abo słowjanskoho razu. Program samón wopřija wučah z Kocorowoho „Kwasa“. Su to spěwy, kiž so zrědka hdy zanjesu a runje tohodla je towarstwo je nawuknyło. Štož so hišće poskići, chcemy zamjelčeć, zo by też wćipnosć k swojomu prawu přišła. Dźiwadło pak, kiž so k prěnjomu razej předstaja, wopřija 4 jednanja žortnoho razu a je tak překlepanje zestajane, zo dyrbi wuwabić złoštne wjeselo. Serbske narodne reje njebudźa pobrachować a tuž — što přejeće sebi hišće wjacy! Přińdźće wšitcy, stari a młodźi, bohaći a khudźi, na tutón žadny swjedźeń ze swojim rjanym a bohatym programom! My Serbja dyrbimy kruće hromadźe stać jedyn za druhoho! Njedźěl nas někajka mysl, ale zjednoć nas lubosć k Serbstwu, našich wótcow herbstwu. Štož naše je, ma naše być, a znowa dyrbi Serbstwo kčěć! Wšěch Serbow hesło za jutře njedźelu, 30. januara budź: Do Budyšina na „Ptači kwas“!

Z Lutobča. Zašły pjatk rano po 4 hodź. wudyri na našim knježim dworje Boži woheń. Wulka bróžeń z hródźu je so do čista wotpaliła, wjele mašinow a na 1000 centnari zorna sobu. Skót móžachu hišće w prawym času wukhować. Je nětk pola wjesnjanow w hródźach. Hdyž so prěni ludźo na woheń dohladachu, sapachu hižo ze wšěch 4 hunow płomjenja. Złostniwi ludźo su jón drje założili. Na dobre zbožo bě wjedro ćiche, hewak mohła so cyła wjes sobu wotpalić, dokelž ma zwjetša ze słomu kryte twarjenja. Borančanska sykawa dósta 1. myto, 2. Kamjenjanska. Jako 3. přikhwata Radwořska dobrowólna wobora. Pilnomu dźěłu hašacych ma so drje knj. baron z Wacdorf dźakować, zo so też dalše twarjenja sobu njespalichu. Knj. baron bydli nětkle w zymje ze swojej swójbu w Budyšinje a móžeše hakle dopołdnja z ćahom sem přikhwatać. Hačrunjež ma wobsedźeństwo zawěsćene, změje tola wulku škodu a cyła wokolina sobu.

Z Klukša. Tu wudyri zańdźenu njedźelu w nocy wokoło 3/411 hodź. woheń w bróžni žiwnosćerja Jenča, kotryž też hródźe sobu zniči. Skót móžeše so lědma wukhować. Knjez wučeŕ Rychtař so při hašenju wohnja zmužiwje wobdźěli, štož ma so wosebje khwalobnje wuzběhnyć. Ludźo z dźěla prózdnje přihladowachu. Wjesna sykawa móžeše hakle pozdźe hašeć, dokelž běchu wohnjowi wobornicy zwjetša zwonka wsy.

Z Njebjelčic. Po dlěšim přetorhnjenju wopytachu njedźelu tydźenja našu wjes zasy paduši. Na farje wokno wutłóčiwši dobychu so do khěže a pokradnychu tam stejace wobnowjene žonjace koleso. Khěžine durje wočiniwši, wotsalichu so z nim. Pola pjekarja Hermana zalězechu z prěnim poskhodom přez komoru nutř, předobychu so přez zamknjene durje a kradnychu w předawarni kistu margariny. Pjenježnu pokładnicu běchu z mocu wotewrili, ale žanych pjenjez tam njenamakachu. Na Hermana maja paduši wosebje wotmyslene, dokelž joho hižo 8. króć domapytachu Snadź jich prawje pjekarske słódkosće ćahnu! Zawołany policajski pos njemóžeše žanoho sleda za paduchami nadeńć.

Z Wudworja. Na swj. Bosćana pokhowachmy na Khrósćanskim kěrchowje, přewodźanu wot wulkeje syły žarowacych, jenu horliwu křesćanku, swědomitu mać a njesprócniwu hospozu, Marju Lipičowu z Wudworja, rodźenu Šewčikec z Baćonja. Po swojim nanje, kotryž bě wot założenja towarstwa ss. Cyrilla a Methoda jeho horliwy sobustaw a pilny čitař a dopisowař „Kat. Posła“, přewza wona tele herbstwo, a je tak přez 40 lět dołho swěrny sobustaw tohole towarstwa była a kóždźičke čisło „Posoła“ kedźbnje čitała. Tohodla njech je też tu na nju z dźakom spomnjene. Tónle dźak pak sej wona też zasłuži jako přikładna serbska mać a hospoza. Z dobrym prawom piše serbski wótčinc, kiž je lětdźesatki dołho jeje žiwjenjo a dźěło wobkedźbować mohł, wo njej: „Sym Marju jako dobru, pobožnu a ponižnu wutrobu, jako sprócniwu, pilnu hospozu a jako nadobnu Serbowku stajnje čescił.“ Też na to njech je spomnjene, zo je dweju swojeju duchowneju bratrow po zažnej smjerći maćerje w poslednich lětach jeju studijow z woprawdźe sotrowsko-maćerneje lubosću a woporniwosću zastarała a jimaj też woběmaj ze swojim mandźelskim wuhotowała najrjeńši duchowny kwas. Najwyšši měšnik njebjeski njech ji bohaće mytuje wšo, štož je činiła za swoju swójbu, za cyrkej a naš narod, a zbudź a zdźerž našomu ludej wjele tajkich maćerjow!

Z Kamjenca. „Kamjenske Kasino“ wuhotuje też lětsa 27. februara — póstnicy njedźelu — wulkotny swjedźeń za Kamjenc a wokolinu ze wšelakimi překwapjenjemi, — wšo dalše pozdźišo při přeprošenju. —

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tola wróćmy so k audiency, to rěka: k jeje skónčeniu. — Hdyž běše wokołonjesenjo swjateho wótca nimo wšěch pućowarjow dokónčene, so bamžowski ćah po samsnym rjedźe, kaž běše přišoł, zasy wotsali. Audienca, najważniši a najnjezapomnićiši dźěl cyleho pućowanja běše nimo. Dowjedźechu nas zasy z Vatikana na swjateho Pětrowske naměsćo (torhošćo), hdźež so pućowarjo spěšnje rozeńdźechu. Kóždy khwataše domoj k wobjedu; přetož běše hižo wokoło třećeje hodźiny.

Přispomnjenjo wo bamžowskich wojakach. Najwšědniši wojacy swjateho wótca su hižo naspomnjeni Šwajcarjo. Druhu bóle wosobnu družinu mjenuja „nobelgardu“. Wona je w módrych suknjach, bělych kolowach a dołhich škórnjach, podobnje kaž stari Sakscy gardejězdni. Do njeje zastupuja dźensa zemjenjo wšěch katolskich krajow. Nobelgardistowje wukonjeja bóle čestne zastojnstwa a słuža drje (?) darmo. Šwajcarjo pak maja wšědnu policajsku službu a dóstawaja mzdu. Wšěch hromadźe je 500 muži. Hač do lěta 1870, hdźež běše swjaty wótc z dobom swětny wjerch, měješe wón też woprawdźite wójsko, kotrehož při-

słušni so suavowje mjenowachu. Woni khodźachu w lochkich módrych kabaćikach, krótkich módrych kolowach, běłych nohajcach a črijach. Wo bamžu Piju IX. powědaja, zo wón rady jich exercěrowanju přihladowaše. Tež do nich wjele dobrowólnikow ze wšěch móžnych katolskich krajow zastupowaše. Tak na přikład † hrabja Franc Stollberg-Worklečanski pola nich služeše a to runje lěta 1870, hdyž Italjenjo Rom nadpadnychu a bamžej jeho kraj wzachu. Wón je potajkim swjate město sobu přećiwo rubježnym Italjanam zakitował.

Zo by njetrjebawšemu krejpřeleću zadźěwał, běše Pius IX. poručił, zo dyrbi so jeho wójsko hnydom podać, hdyž njepřećel prěnju dźěru do měsćanskich murjow wutřěla. Tutu jeho kule pola nowych wrotow Porta Pia (Pijowe wrota) wubichu. Duž tam bamžowi wojacy brónje złožichu a njepřećel ćehnješe wot tudy do města a wobsadźi je. Dróhu, po kotrejž je ćahnył, hišće dźensa Via Venti Settembre (Dróhu dwaceteho septembra) mjenuja, dokelž na tym dnju (lěta 1870) přińdźe. Wězo cyły katolski swět wočakowaše, zo křesćanske wulkomocy tak samopašnemu rubježnistwu ćiše přihladować njebudža, ale zo wosebje Francózska, dotalna zakitarka bamžow, a Awstriska swjatemu wótcej na pomoc přińdźetej. Ale překlepany Italski ministr Cavour běše sebi za nadpad swojeho knjeza Viktora Emanuela na Rom jara přihódny čas wupytał; přetož Francózska měješe runje nazymu 1870 sama wójnu z Němskej a njemóžeše bamža zakitować. Awstriskeje pak so Cavour njeboješe a wón wědźeše, čehodla nic. W Romje drje mějachu, kaž mi tam swědkowje tamnych časow powědachu, za njemóžne, zo Awstričenjo njedyrbjeli přińć. Tohodla wočakowachu hač do poslednjeho dnja powěsć wo jich přikhadźe a to ze wšěm prawom; přetož Awstriska měješe winy dosć, Italskej jeje zadźerženjo w „Českej“ wójnje (1866) tu přileżnje wotpłaćić. Ale ničo! We Winje nichtón z tesakom njezašćerkny. Kak běše to móžno? Jara jednorje. Kejžor Franc Józef běše słaby duch, kotryž rozsudneho słowa porečeć njemóžeše; do jeho ministrow pak słušachu njewěriwcy, snadź swobodni mulerjo, přeradnicy wótčiny, a z Cavourom mjelčo jeneje mysle. — Tak wostachu Italjenjo bjeze wšeje prócy wobsedźerjo rubjeneho bamžowskeho kraja a su to hač do dźensišeho dnja wostali. Hakle nětčiše Italske knježerstwo so wo to prócuje, zo by so ze swjatym wótcom wujednało. (Přichodnje dale.)

Hdźež hospodař sam njehlada, tam so wjele přehlada.

Dopis.

W „Sokołskich Listach“ w 10. čisle su nas katolikow ranjace słowa napisane. Stoji tam: „Po srěnjowěku (Mittelalter), dobje přiwěrow, njewědomosće a powšitkownoho moralnoho a ćělnoho rozpada naslědowaše nowowěk . . “ Spisaćel tutych słowow dopokaza z tym, zo je jara mało w stawiznach wobhonjeny. Předawa tam swoju wědomosć, kotruž je čerpał z jenostroniscy napisanych knižkow, kiž so trjebachu na evangelskich srjedźnych šulach. Tola dawno su hižo zdźělani mužojo zasudźili tute wašnjo wučenja stawiznow, kotrež šulerjow z wopačnymi nahladami napjelnja. Bjezstroniscy stawiznarjo, evangelscy a katolscy, su dopokazali, zo bě to doba njepowalneje wěry, wědomosće a moralnoho žiwjenja. A hdyž chcedźa dźensa to někotři mudračkojo hinak wědźeć, tak kamjenje, twary a wumělstwo tamnoho časa jim praja, zo su jich wudawanja njewěrne bajki, kotrež móža małym dźěćom a starym žonam bać. „Sokołske listy“ su też za katolikow spisane, tohodla tajke njewěrne, ranjace słowa wotpokazamy. Njeznaje spisaćel moralne žiwjenjo dźensišoho časa? Njech přirunawa je ze spušćomnymi powěsćemi wo moralnym žiwjenju tamnoho časa a budźe dyrbjeć prajić, zo naš čas jara hłuboko pod tamnym stoji. Zo so někotři po krutych zasadach katolskeje cyrkwje njemějachu, njeje wina „zakhmurjenych klóštrskich šulow“, ale požadliwosć, kotrejž hołdowachu. Či pak běchu prěni, kaž Ulrich z Huten, kiž so wot katolskeje cyrkwje wotdźělichu. Njewě spisowaćel ničo wo wójnach burow, kotrež běchu sćěhwki Lutheroweje wučby? — Sokoł chce tola přezjenosć, čohodla potom wupady přećiwo nam katolikam? Mjez woběmaj wuznaćomaj, kotrejuž wobstojnosće časow su wosebje němscy knjezykojo namócnje zawinowali, knježeše hač dotal pola Serbow bratrowska přezjenosć, dokelž kóždy so zdalowaše, druhowěriwoho přeswědčenjo hanić. Chce nětko „Sokoł“ šćěpić?

Z cyrkwje a swěta.

Wjelećin dóstanje katolsku kapału za Bože służby. Dotal katolikojo z Wjelećanskich stronow do Šěrachowa kemši khodźachu. Nětko je hórliwy Šěrachowski faraf Mott pola Budyšskoho tachantstwa namjetował, zo mohło so z jenoho pódlanskoho twarjenja Wjelećanskoho ryćerkubła, kotrež tachantstwej słuša, kapała wutwarić, podobnje kaž su sebi Šěrachowćenjo z farskeje bróžnje rjanu wosadnu žurlu wutwarili. Tachantstwo je do toho zwoliło a knjez

Kak nas mać lubować wučeše.

(Pokračowanjo.)

„Ach, to je jenož ze zawisće a njepopřeća prajiła“, rjekny nan.

„To wšak je móžno“, wotmołwi mać, „ale tola měješe wona prawje. Boži narod by so za jenu cyrkej abo kapałku wjele lěpje přihodźał, hač za našu jstwu. Někotryžkuli duchowny by zbožowny był, hdy by we swojej cyrkwi tajki měł. Čitach runje prózstwu fararja wo hodowny dar. Joho nowonatwarjena cyrkwička je tak khuda, kaž hródź w Bethlehemje: žana klětka, žane wołtarje, ani spowědny stoł a ławki, wjele mjenje hakle Boži narod. Tu přińdźech na myslička: Hdyž bychmy tutej khudej cyrkwi naš Boži narod darili, by to był krasny hodowny dar.“

„Ach, maći“, počachmy wšitke žałosćić, „to nam tola njeći!“ A też nan prošeše: „Wostaj dźěćom jich wjeselo.“

Ale mać běše hižo cyle přewzata we swojim wotmyslenju a rěčeše dale: „Hdy byšće nuzu měšnikow a wěriwych w diasporje znali, byšće rady tutón wopor přinjesli. Předstajće sebi jenož, kak wjeseli bychu dźěći a dorosćeni byli, kotřiž maja tak jara daloki puć do cyrkwje, hdy bychu tam měli Boži narod. Kak wjele dźěći jich je, kotrež hišće žanoho widźałe njejsu, dokelž doma žanoho nimaja.“

„Ty móžeš jim tola naš stary Boži narod darić“, znapřećiwi Pětr hněwnje.

„Ton je za cyrkej přemały, Pětrje, za nas pak hišće rjany a wulki dosć“, praješe mać. Pětr pak mórčeše dale: „Rjany tola wjacy njeje; wosoł ma jenož hišće poł wopuše a wowčer ma też město swojoho pastyrskoho kija witku we rucy.“

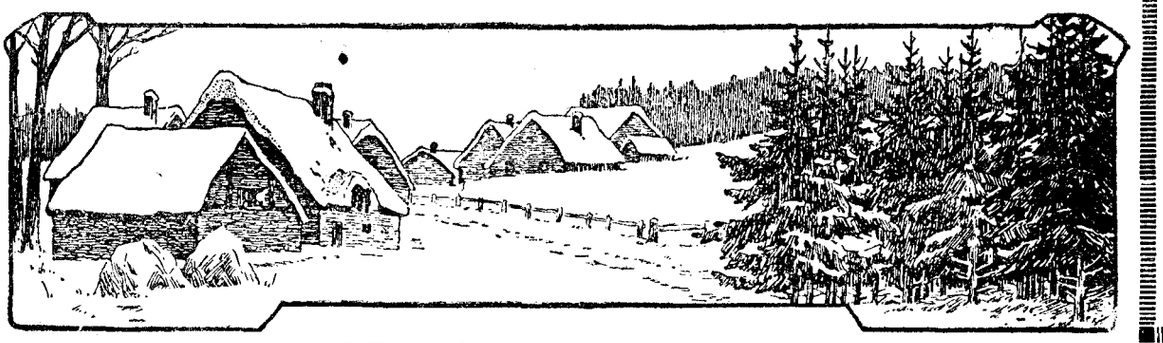
„A Balthasar, tón wbohi“, přistaji Marja wobžarujo, „ma přilěpjenu hłowu, a ja mějach też hišće něšto na wutrobje, zo ma jena wowcka jenož tři nohi a druha połdra wucha.“

„Nan, mać a wuj dyrbjachu so nam smjeć, dokelž wšitke brachi tak derje znajachmy. Wuj pak nas pokoješe a nam slubi: Jeli mać Boži narod prječ dari, potom kupju wam nowoho wosoła, wowčerjej nowy kij, dwě wowcy a Balthasara.“

„A też nowoho psa, tak rjanoho kaž tutón je“, prošeše Pětr.

My so na khwilku změrowachmy z myslička, zo je do přichodnych hód hišće dołhi čas a mjez tym wšak mać na wšitko zabudźe. Hdyž přichodne hody zasy wokoło zaswěćenoho štoma stojachmy, běše tam też zasy naš stary Boži narod. Najprjedy, při telko rjanych darach, kotrež mějachmy na blidźe nakładźene, njemějachmy žadyn čas k mórkotanju, ale po tym pak smy tež hišće sylzy ronili nad našim rjanym, zhubjenym Božim narodom.

Hdyž na dnju Njewinowatych dźěći za blidom sedźach-

Mój domčk.

1. Domčk mój luby, złoty tudy,
Nizka třěcha słomjana,
Z wětrom drje mi khabła druhdy,
Tola je mi přeluba.

2. Słónčko też ju njeżacpěje;
Kóždy króć, hdyż domoj dźe,
Na nju so mi lubje směje,
Luboznje so wohladuje.

3. Ptački też ju rady maja,
Łastojčka pak přede wšim;
Domčk mój luby wone znaja,
Boži měr a pokoj w nim.

4. Woda žórli kaž prjed' nčhdy
W skoku k mojej domiznje,
Potom pak, kaž mohła lědy,
Dale so mi wottorhnje.

5. Njedźiwaj so wodźe ženje,
Nic też słónčku na njebju;
Njeńdźe so mi hinak ženje,
Hdyż so hot'ju na cuzbu.

6. Z woknješkom nutř jenož hladaj,
Kajki měr a pokoj tam!
Wote mnje sej njepožadaj,
Čohodla domčk lubo mam.

Jurij Kumer.

farař je hnydom z přetwarjenjom započał. Nowa kapała dyrbi hižo k jutram hotowa być.

Tydźenski Posoł spominaše hižo na špatne wobstojnosće amerikanskich statnych šulow, štož nabožinu nastupa. Dźensa podawamy wuprajenjo rektora sławneje New-Yorkskeje university, dr. Buttlera. Tutón kritizowaše tele dny jara kruće špatne šulske wobstojnosće. Wón praješe: „Pola nas (w Americy) rosće stajnje přeswědčenjo, zo ma njemoralita a přiběrace złóstnistwo mjez staćanami hłubšich winow, hač powšitkownosć to spóznawa. Přisporjenjo sudnistwow, spěchowanjo wotsudźenjow a krute khłostanja, kajkež so złóstnikam napołoża, njejsu ničo pomhałe: złóstnistwo njewotebjera, nawopak. Ludźo přestupuja zakonje, dokelž njemóža so přewinyć a so wobknježeć. Wobaj brachaj staj sćěhwk špatnoho wućehnjenja. My niedožimy, wućahny mać list a praji: „List dyrbju wam dźensa přečitać, přetož wón je tak rjany."

Moji lubi dobroćerjo!

Katolska wosada w L. sćele Wam wutrobny dźak a zbožopřeća. Tak zbožowne hody njejsmy hišće w L. swjećili. Dokelž z wuwzaćom jenoho nuznoho wołtarja w našej cyrkwi hišće ničo njeje, njemóžachmy sebi wězo na žadyn Boži narod myslić. Z wosebitej radosću sym tutón wumjełski Boži narod zestajał. Bórzy roznjese so powěsć po měsće, zo smy krasny Boži narod darjeny dóstali. Božu nóc běše cyrkej tak přepjelnjena, kaž ženje hišće. Widźach tam też wjele druhowěriwych, kotřiž jara kedźbnje a pohnući na swjatočnosći dźělbjerjechu a po tym hišće stojo před Božim narodom so modlachu. Wězo smy so wšitcy zhromadnje za našich nadobnych dobroćerjow před Božim narodom modlili a budźemy to też dale, tak dołho hač budu farař w L. Za zemrětoho wuja budu kóždołětnje hody Božu mšu dźeržeć. Dźěći, wulke a małe, khwatachu njewustawajcy k Božomu narodej. Wšelake małe dary woprowachu z lubosće k Jězuskej. Z pohnutej wutrobu so Wam dźakujemy. Bóh luby Knjez Wam to tysac króć zapłać!

Waš dźakowny

Józ. V., farař w L.

(Přichodnje skónčenjo.)

wimy prjedy polěpšenjo, doniž so telej brachaj njewotstronitej. **Naši złóstnicy su nimale bjez wuwzaća přez statne šule wukubłani a su samo wyšše a najwyšše šule přeběželi.** To ma wjele prajić. Woni njejsu potajkim ani w staršiskim domje ani w ludowej (statnej njewěriwej) šuli ani na wyššej šuli (kotraž je tohorunja bjez nabožneje wučby) so wućahnyli a discipliněrowali. Woni njejsu nawukli so přewinyć, hdyž je tola přewinjenjo swojoho nutřkownoho človjeka jenički škit přećiwo njemoraliće a złóstnistwu. Měnjenjo, zo móže wědomosć človjeka za žiwjenjo dospołnje přihotować, je absurdne (cyle wopačne). To zamóže jenož nabožne wućehnjenjo přez cyrkwje. Dźensiši swět trjeba zasy tajkich japoštołow a rjekow wěry, kaž běštaj to swjataj Dominikus a Franc Assisiski." Rektor Buttler je protestant. Joho krute zasudźenjo amerikanskich statnych swětnych šulow je jara powučace. Hač pak so naši demokratoju powučić dadźa, je prašomne.

Pólska płaći swojich duchownych jara špatnje. Tak dóstawaja na př. kapłanojo měsačnje 86 złotych, fararjo 116 zł., kanonikojo 258 zł., swjećacy biskop 537 zł. a knježacy biskopojo 1331 złotych. Hdyž sebi pomyslimy, zo pólski złoty tukhwilu jenož 46 pjenježkow płaći, su to jara njespokojace mzdy.

Ruscy bolšewikojo nałožuja tukhwilu zasy nowu taktiku přećiwo ruskej cyrkwi. Woni podpjeraja heretiske (wopačne wučby) hibanja w ruskej orthodoxnej cyrkwi. Tukhwilu złožuja so na tak mjenowanu konkordatnu cyrkej, kotrejž dwaj arcybiskopaj a 4 biskopja přiwisuja.

Češcy biskopojo su zhromadny pastyrski list wudali k lěpšemu misijónstwa. Woni poručeja towarstwo Jězusdźěćatstwa a misijónske towarstwo za rozšěrjenjo wěry. Praja, podpjerowanjo misijónstwa nješkodźi na žane wašnjo domjacym potrjebam, nawopak, čim wjetša budźe woporniwosć za misijónstwo, ćim rjeńšo zakćěje nabožne žiwjenjo w domiznje. Wěrnosć tutoho wuprajenja wuča nas też naše serbske nazhonjenja. Kak wjele su Serbja za cuze nabožne należnosće woprowali, bjez toho, zo bychu přez to domjace potrěbnosće ćerpiłe.

Cyrkwinske powěsće.

Z **Wotrowa.** Skónčiwši z Božej pomocu lěto 1926 podawamy rozprawu wo nim, štož cyrkwinske žiwjenjo našeje wosady nastupa. Narodźiło je so 16 dźěćatkow — 8 hólcow, 8 holcow. Připowě-

dało je so 6 porow. Wěrowanych buchu 4 pory. Wumrěło je 9 wosobow, kotrež buchu na našim kěrchowje pohrjebane, 5 dorosćenych a 3 dźěći, 4 mužskoho a 4 žónskoho splaha. K Božomu blidu přistupi 8181, mjez nimi 12 k prěnjomu razej; pola khorych pobych 22 króć. — Wunoški hromadźenjow:

1.	Za cyrkwine potrěbnosće přez mósničku	294,29 hr.
2.	W kašćiku za potrěbnosće našeje cyrkwje	11,05 hr.
3.	Za afrikanske misijónske towarstwo	37,46 hr.
4.	Za Lyonske misijónske tow., też tow. swj. Franciska Xaverija mjenowane, z přinoškami sobustawow	42,50 hr.
5.	Za tow. swj. Bonifacija, dwoje hromadźenjo a přinoški sobustawow	77,10 hr.
6.	Za tow. swj. kraja	13,— hr.
7.	Za Boži row w Jeruzalemje	23,— hr.
8.	Za tow. swj. Józefa	12,— hr.
9.	Pětrowy pjenježk	62,— hr.
10.	Za orientalske cyrkwje	10,— hr.
11.	Za Jězus-dźěćatstwo a tow. swj. jandźel-pěstona, přinoški	80,60 hr.
12.	Za Jězus-dźěćatstwo w kašćiku	2,90 hr.
13.	Za zaměry misijónsk. zjednoćeństwa swj. Pětra Klawera, přez našej tow. młodźeńcow a knježnow nahrom.	50,68 hr.
14.	Za wukupjenjo pohanskich dźěći	49,— hr.
15.	Za zwonkowne wosebite misijónske zaměry	11,— hr.
16.	Póstna jałmožna	54,— hr.
17.	Za skutk křesćanskeje lubosće	14,— hr
18.	Za Ingolstadtske towarstwo	5,30 hr.
19.	III. rjad swj. Franc. nahromadźił	68,52 hr.
20.	Za swěčki a wobswětl. cyrkwje z woseb. zběrku 26. dec.	80,75 hr.
21.	Za mejski něšpor	14,67 hr.
22.	Za wolij do wěčneje lampy, wot někotrych knježnow nahromadźene	55,93 hr.
23.	Za seminar duchownych	121,— hr.
24.	Za katolsku šulsku organisaciju	10,— hr.
25.	Za křesćansku młodosć	4,20 hr.
26.	Za porjedźenjo doma w Mohuču	5,— hr.
27.	Za cyrkw. twary w Mišnjanskej diöcezy	12.— hr.
28	Za zjednoćenstwo křesćanskeje lubosće	99,65 hr.
29.	Za wšelake druhe cyrkw. potrěbnosće	370,— hr.
	Hromadźe:	1691,60 hr.

Nowe dósta naša cyrkej: 1. dwě kriepjeńčcy ze šwejdskoho zornowca, kotrejž jena wosadna za 105 hr. kupi a wosadni připrawichu; 2. do srjedźneje cyrkw. khódby kupi so za 47,83 hr. tepich, kotryž III. rjad zapłaći; 3. farski dom zwuporjedźa so zwonka za 404,50 hr., k tomu přizwoli ordinariatna pokładnica 150 hr., zbytkny wudawk dopłaći so z dobrowólnoho dawka; 4. skóńčnje dyrbjachu so ławki prědkownoho dźěla na prawej stronje cyrkwje, kotrež bě hrib skóncował, porjedźić; wudawk, 80 hr., zapłaći ordinariatna pokładnica w Budyšinje. Při wšitkich tutych dźěłach wobdźělichu so sobustawy cyrkw. předsydstwa z radu a ze skutkom, za čož so jim wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“ wupraja. Cyrkej dóstawaše bohate dary w swěčkach a kwětkach. Też tymle dobroćerjam so tu wutrobnje dźakuje. Wosebite mjenowanjo zasłuži cyrkw. wučef knjez Beno Cyž, kotryž je z wulkej wustojnosću na piščelach hrajo a spěwy hromadźe z knjezom kant. Pawołom Cyžom z Wotrowa a joho zastupjerjom knjezom Jakubom Cyžom z Kašec wuwučujo pomhał Bože służby dostojne činić a kotryž je přecy zwólniwy był, při cyrkw. pobožnosćach abo nabožnych wukonjenjach k pomocy być. Jim wšitkim a też knj. khěbětarjej Mikławšej Symankej a zwónkej knj. Jakubej Cyžej ze Žuric, kotryž, hačrunjež ma daloki puć, so ze wšej prócu stara, zo by při Božich służbach wšitko w rjedźe było, kaž też kowarjej knj. Rěčeli, kotryž so wo naš stary časnik prócuje, jón porjedźa a zwonjenjo při wšěm wjedrje wobstara abo wobstarać dawa, přejemy, zo by jim Bóh bohače płaćił. Našej towarstwje młodźencow a knježnow, kotrejž stej z towaršnym žiwjenjom cyrkwinske zaměry a mje stajnje zwólniwje podpjerałoj, na cyrkw. žiwjenju so też w skutku wobdźěliłoj a wjele pjenjez za našu cyrkej a nabožne zaměry nahromadźiłoj, pokazujetej, zo w nimaj nabožny duch knježi a zo je jeju kóždy sobustaw też pomocnik cyrkwje. Na cyle wosebite wašnjo dyrbju so knježim cyrkw. předstojerjam podźakować, kotříž su mje přecy w starosćach wo cyrkw. należnosće zwólniwje bjez komdźenja podpjerali a na prawo w cyrkwi hladali. Njejsu so ženje wobarali, też w skutku pomhać, wosebje při twarach. Bjez nich njeby móžno było, w cyrkw. należnosćach wšo w rjedźe zdźeržeć. Jim wšitkim potajkim wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“ wuprajam a prošu, zo bychu cyrkwi a cyrkwinsk. žiwjenju přikhileni wostali. Jurij Křižank, farař.

Z **Njebjelčic.** Křćeni: Marja, m. dź. Jakuba Pjetaša, khěžkarja w Njebjelčicach; Cyrill Měrćin, m. s. Mikł. Žura, kubl. w Njebjelčicach; Monika, m. dź. Michała Wincarja, dźěłać. w Pěskecach; Alfons Jakub, m. s. Jakuba Žura, hosćencarja w Njebjelčicach; Pawoł Józef, m. s. Jurja Cyža, khěžkarja w Serb. Pazlicach; Jurij, m. s. Pawoła Mikławška, žiwnosćerja w Serb. Pazlicach; Jurij, njem. s. Madleny Barčec w Pěskecach; Pawoł Beno, m. s. Rudolfa Bernarda, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Jurij, m. s. Michała Hanskoho, žiwnosćerja w Pěskecach; Pawoł Felix, m. s. Jana Wićaza, kublerja w Njebjelčicach; Hana, m. dź. Jurja Lebzy, khěžkarja w Serb. Pazlicach; Jakub, m. s. Józefa Wjeńki, khěžkarja w Pěskecach; Pawoł Bernard, m. s. Mikł. Handrika, dźěłaćerja w Njebjelčicach; Mikławš, m. s. Pětra Brücknera, žiwn. w Pěskecach; Lejna Lucija, m. dź. Michała Smoły, kublerja w Serb. Pazlicach; Hańža, m. dź. Pawoła Rynča, žiwnosćerja w Serb. Pazlicach. — Wěrowani: Pawoł Lebza, służowny z Kanec, z Marju Bukec ze Serb. Pazlic; Jan Džisławk, dźěłaćeŕ z Worklec, z Hanu Lipičec ze Serb. Pazlic; Franc Wićaz, žiwnosćeŕ z Łusća, z Marju Statnikec ze Serb. Pazlic; Michał Brankačk, dźěłaćeŕ z Łazka, z Marju Šwejdźic z Njebjelčic; Józef Kinsky, dźěłaćeŕ z Wysokeje, z Hańžu Najčec z Pěskec (w Fugawje). — Zemrěći a khowani: 26. 1. Marja Hadankowa z Pěskec, 63 l. 1 m. 4 d.; 15. 3. Mikławš Wićaz, žiwnosćeŕ ze Serb. Pazlic, 58 l. 7 m. 21 d.; 15. 4. Jurij, m. s. Mikł. Žura, kublerja w Njebječicach, 3 l. 9 m. 9 d.; 17. 4. Khata zwud. Kubašowa w Serbskich Pazlicach, 71 l. 4 m. 22 d.; 23. 4. Jurij, njem. s. Madleny Barčec w Pěskecach, 1 d.; 23. 5. Hana, m. dź. Józefa Wjeńki, khěžkarja w Pěskecach, 1 l. 7 m. 14 d.; 2. 7. Madlena zwud. Mětowa z Kukowa, 74 l. 10 d.; 6. 8. Marja Cyžowa ze Serb. Pazlic, 64 l. 4 m. 14 d.; 24. 9. Hańža Symankowa z Budyšina, zemrě w Budyšinje, w Njebjelčicach khowana, 70 l. 9 m. 16 d.

Towarstwowy powěstnik.

Jednota, tow. kat. Serbow w Drježdźanach, wuhotuje 5. febr. 1927 załoženski swjedźeń. (Hladaj nawěštk!)

Pančicy. Pančičanska „Sokołska jednota“ ma srjedu, 2. februara ważnu zhomadźiznu we 8 hodź. w knjeza Rachelowym hosćeńcu. Wšitcy maja wěsće přińć Hosćo su witani a nowe sobustawy so přijimaja. **Starosta.**

Pančicy. „Sokołska jednota“ wuhotuje 13 februara wulki sokołski swjedźeń, wobstejacy ze zwučowanja a dźiwadła. Hrać budźe so „Móc wěry“. Wšěch Serbow z blizka a daloko najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Wšelčizny.

75. posmjertny dźeń wunamakarja „draisiny“. 12. dec. lěta 1851 zemrě w Karlsruhe hajński mištr Karl swobodny knjez z Drais. Tutón bě dwojokoło k spěšnomu dalepřińdźenju wunamakał. Z joho wunamakanja su so potom wuwiše naše kolesa, kotrež prjedy też „draisiny“ mjenowachmy.

Z **Kamjeńca.** Zaradźeńske hodźiny za sadarstwo budźa štwórtk, 3. februara, wot 11 hodź. dopołdnja na hamtskim heitmanstwje, jstwa čo. 22.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 22. jan.	w Kamjencu 20 jan.
Pšeńca, nowa	73 kilo	12.50—13,00	12,20—12,70
Rožka, nowa	70 „	11.80—12,30	11.00—12,00
Ječmjeń	50 „	12,00—11,00	10,00—11,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00—9,50	8,50—9,10
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	3,75—4,50	4,50—5,00
Butra	1 „	4,00—4.40	1,80—2,00
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,25—2,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23.50	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20.00—20,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,00—7,50	—
Ržane wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,18	0,16—0,18
Prosata, 491 štuk	1 štk.	16,00—30,00	20,00—30,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 24. januara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 91. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 47—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—46. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne 30—32. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 264. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—59. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—49. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 311. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—34. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 582. 1) Najlěpše wukormjene 76—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70—74. 3) Špatne 63—66. **Wowcy:** 794. 1) Młódše a starše wukormjene 50—56 2) Starše wukormjene 42—48. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 36—40. 4) — . **Swinje:** 2810 1) Połno-

mjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 73—75 2) Wukormjene 72—73. 3) Mjasne 70—71. 4) Špatne 67—69. 5) Rancy a kundrosy 60 - 63. 7) — .

27. januara 1927.

Ćelata (727): 1) — . 2) 74—77. 3) 67—70. 4) 60 - 68. 5) — .
Swinje (415): (přez 300 pt.) 1) 72—73. 2) (240—300) 70—72. 3) (200—240) 68—70. 4) (160—200) 66—68. 5) — . 6) — . 7) — .
Wobkhod pola swini a ćelatow pomały.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1926.

Kk.: 1001. z Wownjowa: Mikławš Handrik; 1002. z Budyšina: August Robl; 1003. z Drježdžan: Marja Wjeršec; 1004. z Aue: farař Jan Wjeńka; 1005. 1006. z Khrósćic: Marja Dinarka, Jurij Skala; 1007. 1008 z Now. Jaseńcy: Jakub Lipič, Jurij Šrama; 1009. 1010. z Jaseńcy: Jakub Šnajder, Madlena Nowakowa; 1011. z Hory: Jakub Glawš; 1012 1013. z Now. Bóšic: Michał Rjek, Jurij Rachela; 1014. z Worklec: Hańža Kocorowa; 1015.—1019. z Kukowa: Jakub Bjarš, Madlena Hodankowa, Jakub Zelnak, Hańža Wojnarjowa, Anton Dučink; 1020.—1024. z Jawory: Pětr Šnajder, Mikławš Rjenč, Arnošt Šołta, Jurij Kowc, Jan Młynk; 1025.—1027. z Wotrowa: Pawoł Brycka, Madl. Koklina, Jan Zynda; 1028. z Now. Dwora: Marja Handrikowa; 1029. z Kanec: Mikławš Lebza; 1030. z Konjec: Pawoł Matka; 1031. 1032. ze Šunowa: Jurij Žur, Michał Kocor; 1033. 1034. z Jitka: Jurij Kocor, Jakub Kocor. (Přichodnje dale.)

Dopłaćenja na lěto 1925.

Čisła 1151.—1154.

Sobustawy na lěto 1927.

Ralbičanska wosada. Kk.: 71.—80 z Ralbic: arcyměšnik farař Jakub Žur, kapł. Michał Cyž, Jurij Kućank, Jakub Šwejda, Hańža Brojerowa, Jakub Lebza, Pětr Brězan, Jakub Manjok, Marja Rachelowa, Jurij Šwejda; 81. ze Šunowa: Jurij Mróz; 82—87. z Koslowa: Jan Domaška, Michał Wels, Jurij Budař, Michał Domaška, Jurij Kubica, Mikławš Wawrik; 88. 89. z Nowoslic: Mikławš Robl, Michał Kórjeńk; 90. z Konjec: Pětr Brězan. — **Wotrowska wosada.** Kk.: 91.—93. z Wotrowa: farař Jurij Křižank, cyrkw. wučeř Beno Cyž, Jakub Cyž; 94. z Kašec: Marja Mětkec; 95.—100. ze Žuric: Jurij Cyž, Hańža Cyžowa, Marja Krawzyna, Jakub Šwarc, Jurij Wjeńka, Michał Bjarš; 101. z Now. Městačka: Marja Krawčikowa; 102. z Krjepjec: Mikł. Najč; 103. z Aue: farař Jan Wjeńka; 104. z New-Yorka: Jurij Čórlich; 105. z Brěmjenja: Jurij Helgest; 106.—108. z Budyšina: Michał Šuster, Jakub Leider, Michał Žur; 109. ze Słoneje Boršće: Michał Winkler. (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: farař Jan Wjeńka w Aue 1 hr.; Jakub Leider z Budyšina 2 hr.

Jednota, tow. kat. Serbow, w Drježdžanach

woswjeći swój

załoženski swjedźeń

sobotu 5. februara 1927, wječor ½7 hodź.

w žurli „Ballhaus" na Bautzener Straße 47

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Wšěch luhych Serbow k tomu přeprošuje

předsydstwo.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Inventurske Wupředawanjo

započatk sobotu 22. januara.

We wšěch wotdźělach wulke dźělby tworow z dźěla na połojcu prjedawšeje płaćizny znižene. Na zymske twory kaž štryk. jaki, pulowery, lacy, spódnje šaty, rukajcy, nohajcy, dźěćace woblečenja atd. **10 %** **rabata.**

Walter Noebel

w Budyšinje na Bohatej hasy 14.

Rězbarstwo a zhotowjenjo rownych pomnikow.

Poručam so k zhotowjenju rownych pomnikow a wobłoženjow we wšěch kamjenjowych družinach w jednorych a pyšnych formach, kaž tež wšěch do powołanja słušacych dźěłow při najtuńšim wobličenju.

Pawoł Eichhorn

rězbar

w Njeswačidle 45B

Ponowjenjo starych pomnikow derje a tunjo. Mam stajnje skład hotowych pomnikow.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu

— płaćizna 1 hr. —

su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4½—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Serbske towařstwo „Nadźija“ w Budyšinje.

Wuhotujemy **jutře njedźelu 30. januara** w rumnosćach **Katolskeje towaršownje** (Kathol. Gesellenhaus) na Garbařskej hasy zasy naš daloko a šěroko znaty

„Ptači kwas“

Poskićimy dwaj-, štyri- a pjećhłósne khóry a sola z Kocorowoho „Kwasa“, deklamacije, hudźbne parle a mjez rejemi serbske narodne reje. Přenjotne předstaje ijo wulkeje wjeselohry **„Kukečenjo — sławny ludźik“** z pjera Mikł. Hajny-Konječanskoho. — Serbow, starych a młodych, z Budyšina, z blizka a z daloka wutrobnje přeprošujemy. — Započatk rejow w 5 hodź., předstajenja 1/27 hodź., potom zasy reje.

Serbske towařstwo „Nadźija“ w Budyšinje.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny

etaminy + kromy + stores vitraže

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach.

Spěwne tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje

wuhotuje **njedźelu 6. febr. 1927** wječor w 7 hodź. w „Němskim kejžoru“ swój

29. założeński swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Hrać budźe so „Hród Lubin“.

Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenia tunjo a za krótki čas.

Z tutym dopominam na swój skład

w škleńcy, pórclinje, postawach Swjatych,

wšo kaž je znate w dobrym a prostym wuwjedźenju a we wšěch wulkosćach; **křiže** stejate a wisate, **paćerjace knihi, swjećatka, jutrowne kěrluše, paćerje, wóskowe swěčki** we wšěch płaćiznach; runja też wšě **nabožne potrjeby.**

Wud. Franca Möllera

měj. Bjarnat Möller

w Kulowje (H. Ł), Cyrkwinska droha 4.

Po swojej njewuslědźitej radźe je Bóh luby Knjez moju swěrnu mandźelsku, našu lubu maś, sotru a wowku

Marju Lipičowu rodź. Šewčikec

we Wudworju

njedźelu 16. wulkoho róžka ze swj. sakramentami wjacy króć domawobstaranu w 69. lěće jeje přikładnoho křesćanskoho žiwjenja do njebjeskeje wótčiny wotwołał.

Wšitkim, kotřiž su našej njezapomnitej maćeri w jeje žiwjenju, při jeje khorosći a smjerći telko lubosće wopokazali, na pustych wječorach tak wjele so za nju modlili a na swj. Bosćana ju w tak wulkej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy

wutrobny dźak a nutrne „Zapłać Bóh“!

We **Wudworju,** Jaworje, Worklecach, Ralbicach, Khrósćicach, Bušowje a Wotrowje,

20. wulkoho róžka 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Po krótkej khorosći bu štwórtk, 24. wulk. róžka, z tuteje časnosće wotwołany mój luby mandźelski, naš nan

Michał Kokla,

zahrodnik w Kulowje.

Joho zemske powostanki pokhowachmy zańdźeny štwórtk. Wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za njoho prosyli, joho z wěncowej pychu počesćili a joho k rowu přewodźeli, wosebje towařstwu „Bratrowstwo“, kaž też měšćanskim zastupjerjam wuprajamy

najwutrobniše „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W **Kulowje,** 28. wulk. róžka 1927.

Zrudni zawostajeni.

Bohu Knjezej je so spodobało, 24. wulkoho róžka po krótkej khorosći našoho wulcyzasłužbnoho a wšěm luboho pismawjedźerja

knjeza zahrodnika

Michała Koklu

z Kulowa

do wěčnosće wotwołać. Towařstwo zhubi we nim spušćomnoho, njezapomnitoho sobudźěłaćerja a swěrnoho syna swojoho naroda. Towařstwo wobkhowa sebi joho stajnje w dobrym wopomnjeću.

W **Kulowje,** 25. wulkoho róžka 1927.

Spěwne tow. „Bratrowstwo“.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

6. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. februara 1927.** | **65. lětnik.**

Maš pléć pjanku?

Dźensniše swjate sćenjo sy z klětki słyšał, luby čitarjo? Myslu tola. A hdyž nic dźensa, dha loni abo jene druhe léto. Njejsu pak ći při tym přecy zasy skoro tesamsne mysle přišłe kaž tym čeladnym: pjanka mjez pšeńcu ma so wutorhać! A hdyž ći hdy štó što k lubu sćini, hdyž telko złoho wokoło so wohladaš, njejsy sej prajił: što tola Bóh tón Knjez tych złych tak dołho ćerpi? što jich hnydom njezniči?

Hdyž takle rěčiš, sy podobny Jakubej a Janej, Jězusowomaj japoštołomaj. Zasłužiš sebi tohodla też samsnu wotmołwu, kajkuž jeju Knjez a mištr jimaj da. Hdyž mjenujcy Samaritanojo Jězusa do swojoho města njepřijachu, rjeknyštaj wonaj njemdraj: „Knježe, chceš li, prajimoj, zo by woheń z njebja zestupił a jich spalił.“ Jězus pak poswari jeju prajo: „Njewěztaj, kajkoho ducha staj; syn człowjeka njeje přišoł, zo by duše zahubił, ale wozbožił“ (Luk. 9, 54). Njeby pak Bóh, hdyž by pjanku hnydom, hdyž so pokaza, wutorhać dał, to rěka, hdyž by człowjeka, tak khětře hač so złe w nim zjewja, zničił, joho dušu zahubił?

Znaješ po mjenje a někak też po žiwjenju swjatoho biskopa Augustina. Kajki njekničomnik bě tón we swojich dźěćacych a młodych lětach! Wón sam je swoje žiwjenjo wopisał a při tym też naspominał, kak samo bě zawistny a žarliwy na druhich, hdyž běchu ći něšto hórše skućili dyžli wón. A što bu z tohole hólčeca pozdźišo? Muž, kiž jako swjaty zemrě a swjatej cyrkwi je wulkotnje służił. — By Jězus móhł swjatoho Pětra za swojoho japoštoła a bamža pomjenować, njeby-li chcył sćerpnosć měć ze złymi człowjekami? By tón móhł jako martraŕ za Jězusa swoje žiwjenjo woprować, hdyž by Knjez joho zastorčił, hdyž bě Pětr joho zaprěł? A što by z tebje hižo dawno było, hdy by Bóh chcył hnydom khłostać? Kaž mjenujcy druzy hrěša a njeskutki woraju, tak też ty! A hdyž měł Bóh jich hnydom jako pjanku wutorhać, tak by to też z tobu činić dyrbjał. — Tuž dźakuj so Bohu radšo za joho dołhomyslnosć, khwal joho sćerpnosć ze złósćemi druhich, wosebje też z twojimi, připóznaj joho mudrosć.

Takle mysli Knjez, takle wón jedna. Nimaš pak so prócować, zo by był jomu podobny? Nimaš potajkim też ty być dołhomyslny a sćerpny ze słabosćemi druhich? Też jim daj čas, zo bychu swoje wopačnosće spóznali a je wotpołožili. Sam móžeš jich wučić, što je wopačnoho na nich; a pokazawši jim to abo modło so za nich, čakaj a měj sćerpnosć.

Knjez je dołhomyslny a ty maš z toho wužitk; wón je dołhomyslny a ty maš też być tajki. Ale nic přecy! W jenym nastupanju mjenujcy też Knjez swojim wučownikam zawěsće přihłosuje, hdyž chcedźa pjanku hnydom wupléć hić. A hdyž też při dźensnišim sćenju wo tym njerěči — nochcyše jim přewjele wučby nadobo předłožić — dha tola je to zmysł joho wšoho přikłada a słowow. Pléć dyrbiš: nic drje mjez dobrymi a złymi, ale mjez dobrym a złym. Wobhladaj sej sebje samoho, kajkiž sy! A što wohladaš? Mjez počinkami cyły wusyw wopačnosćow, njepočinkow, hrěšnych nakhilnosćow. Měniš, zo Knjez chce, zo bychu też te dale rostłe hač do žni? hač do twojeje smjerće? Ně! Tu płaći, štož swj. Pismo nas napomina: Budźće swjeći, dokelž je waš Bóh swjaty! Budźće dospołni, kaž je waš Wótc w njebjesach dospołny. Što druhe chce wón, hač zo bychmy so wo swjatosć, dospołnosć prócowali? Kak hinak pak to dokonješ, hač hdyž swoje wopačnosće wotpołožeš, jenu po druhej?, hdyž potajkim pléješ na roli swojeje duše, pjanku wutorhuješ, kotraž je so ći zakorjeniła mjez pšeńcu twojich dobrych samotnosćow? Tak su „swjeći“ činili a buchu swjeći. Tak je też činił swj. Augustin, wo kotrymž sy prjedy zasłyšał, kajki njekhmanik je woprědka był, kajku swjatosć pak dócpěł. A hdyž so jomu pléć wostudźi, hdyž wutroba jomu z bolosću krawješe, dokelž koruški złych požadliwosćow přehłuboko sedźachu, dha zhladowaše na přikład druhich a so pohonješe: hdyž su to dokonjeli ći a te druhe, čohodla nic też ty, Augustinje?

Takle pléj też ty na roli swojeje wutroby! K tomu zhladuj na druhich. Też mjez swojimi susodami husto tajkich wohladaš, kotřiž to činja. Hladaj jenož druhdy na nich! Njepytaj jich złe počinki, ale hlej jich wolu k dobromu, jich dźěło, kotrež na sebi wukonjeju, zo bychu so wudospołnjeli, swoju zarosćenu zahrodku wupléli. Čitaj też husto w „Žiwjenju swjatych“. Ći su, hdyž sebi jich wobhladuješ, „kaž hwězdźički na njebjesach“, kotrež ći swěća w ćmowej nocy.

A hišće jene słowo. Snadź budźeš so prašeć: hdy smějm přestać pléć? Na to ći wotmołwjam: hdyž sy wšu pjanku wutorhał! Tu słyšu dalše prašenjo: hdy pak to budźe? A wotmołwjam: w tutym žiwjenju nic! A dokelž so w tamnym hižo njepléje, dyrbiš tam wupalić, štož ći hišće zbywa, a Boža miłosć dokonja, štož sam njejsy zamóhł.

Kak móžu prajić, zo w tymle žiwjenju njedopléješ? Njedopléješ, tež byrnjež so nanajbóle prócował?

Prjedy hižo sy zasłyšał słowo, kiž Jězus praji: Budźće dospołni, kaž je waš Wótc dospołny. Štó pak by so móhł skhroblić, sej pomyslić, zo tajki jónu budźe? Tež Jězus njeje tak měnił. Prajić ći chce, zo ženje njesměš přestać so prócować wo wudospołnjenjo, ženje njesměš přestać pléć (a sadźeć dobre počinki). Přecy dale dyrbiš žadać, ženje so spokojić z hižo dócpětym skhodźeńkom dospołnosće, ale hišće dale dźěłać. A tak, luby čitarjo, luba čitarka, dokonješ dźěło, kotrež Bohu so spodoba a twojeje nałoženeje prócy dla budźe z twojej „dospołnosću“ spokojom a da ći za nju krónu wěčnoho žiwjenja. —

Tak dźi a pléj wšo złe; ze złymi pak měj sćerpnosć kaž Knjez. mj.

Politiski rozhlad.

Nowe knježeŕstwo w Němskej. Po nimale dołhim a ćežkim jednanjom je so dr. Marxej skónčnje poradźiło nowe knježeŕstwo zestajeć. Jomu přisłušeja sobustawy centrumskeje (3), němskoludoweje (2), němskonarodneje (4), bajerskeje ludoweje strony (1) a k tomu hišće jedyn bjezstroniski minister. Do nowoho knježeŕstwa słušeja potajkim

jako němski kancler: dr. Marx (centrum)
za zwonkowne należnosće: dr. Stresemann (n. lud. str.);
za hospodarstwo: dr. Curtius (n. l. str.);
za financy: dr. Köhler (centr.);
za dźěło: dr. Brauns (centr.);
za nutŕkowne należnosće: dr. z Keudell (něm. nar. str.);
za justicu: dr. Hergt (němsk. nar. str.);
za ratarstwo: Schiele (němsk. nar. str);
za póst: dr. Schätzl (baj. lud. str.);
za wojeŕstwo: dr. Geßler, kiž je z demokr. str. wustupił;
za wokhod: dr. Koch (němsk. nar. str.)

Nowe knježeŕstwo móže so jenož na mału wjetšinu zepjerać. Němski sejm ma 493 wotpósłancow, z tutych přisłuša 248 knježeŕstwowym stronam, 247 su napřećiwnicy. Rozsudźaca při wothłosowanjach budźe hospodarska strona ze swojimi 21 wotpósłancami.

W Durinkskej běchu zańdźenu njedźelu wólby do krajnoho sejma, při kotrychž socialdemokraći a hospodarska strona na mandatach dobyštej. Nowy sejm změje 56 sydłow (prjedy 72, dokelž bu dźělaca ličba na 15000 hłosow powyšena) a to zjednoćena lisćina 19, socialdemokraći 18, komunisći 8, hospodarska strona 5 sydłow, demokraći 2, lutowarjo 1, narodni socialisći 1, ludowcy 1. —

Kónc kontrolowaceje komisije. Po wučinjenju na 12. Decembru zańdźenoho lěta w Ženewje přesta zwjazkarska wojeŕska kontrolowaca komisija z 31. januarom swoju dźěławosć. Tuta měješe swoje sydło w Berlinje a hladaše kruće za tym, hač so w Němskej nihdźe njebróni, a hač Němska po Versailleskim měrje dosć wotbrónja. Tuta kročel je wupłod wujednawaceje politiki, kiž je dr. Wirth započał a hač dotal Marx a Stresemann dale wjedłoj. Komisiju měješe Němska płaćić. Tak wujednawanjo prjedy njepřećelskich krajow z Němskej widźomnje postupuje.

Nowe knježeŕstwo w Južnosłowjanskej. Wot Pasičoweje smjerće bywaja knježeŕstwowe krizy tam khětro husto. Radičowa strona pjatk tydźenja přećiwo knježeŕstwomu namjetej hłosowaše, tuž tón njedócpě wjetšiny. Tohodla ministerski předsyda Usunowič kralej wozjewi, zo knježeŕstwo wróćo stupi. Wutoru měješe Usunowič po kralowym nowym nadawku nowe knježeŕstwo zestajane. Město demokratow zastupi słowinska ludowa strona (katolska) do knježeŕstwa. Koalične knježeŕstwo změje 11 radikalnych, 3 Słowincow, 1 radikalnoho a 1 khorwatskoho disidentu a dweju generalow. W nowym kabineće, kotryž je sebi zwěsćił podpjeru Němcow, ma Usunowič ministerske předsydstwo.

W Khinje so mócnje wari, dokelž so Jendźelčenjo Schanghaja mocowachu. Wjednik kantonskoho knježeŕstwa Khinjanjow namołwja, zo bychu so přećiwo tomu wobarali. Tuž knježi mjez Khinjanami wulka hida přećiwo Jendźelčanam, a to čim bóle, dokelž wotpósła Jendźelska wójska a wójnske łódźe do Schanghaja. Amerika, Belgiska a Japanska připóznawaja nadknježeŕstwo Khinjanow w Khinskej. Jenož Jendźelska chce so města při morju, Schanghaja, zmocować. Tola, kaž nowiny pisaja, počina tež Jendźelska we swojich žadanjach rozomniša być, chce z wjednikom zwonkownych należnosćow Kantonskoho knježeŕstwa jednać, tón pak chce jenož jednać, hdyž so jendźelske wójska ze Schanghaja wróćo wozmu. Rozomne by było, zo so Khinjanam Khina přewostaji a zo tam bydlacy Europjenjo (wokoło 50000) khinskomu knježeŕstwu so podstaja. Dotal stojachu tući pod škitom jendźelskoho, japanskoho a amerikanskoho wójnskoho łódźnistwa.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wjesołe serbske žiwjenjo knježeše zańdźenu njedźelu popołdnju w Kat. towaršni, dokelž swjećeše „Nadźija“ swój znaty „Ptači kwas.“ Hižo popołdnju hudźachu hercy rjenje a młodźi so wjerćachu w spěšnym kole. We wječornym swjedźeńskim porjedźe poskići so telko rjanoho a wokřewjacoho, zo bě skoro nadosć. Postrowjaca baseń, powitanske słowa předsydy, k. Pawoła Krječmara, a zhromadny narodny spěw dowjedźe tak rjenje wšitkich hosći, kiž wobšěrnu žurlu wupjelnichu, do kwasnoho wjesela. Wulkotnje spěwaše nětko „Nadźija“ pod wjednistwom knjeza kantora Šołty lubozne spěwy ze Zejlerjowoho „Serbskoho kwasa“, kotryž je Kocor do hudźby zestajał. Jako solistoju wustupichu naši znaći wumjelcy knježna Freischlagec z Hor. Hórki a knjezaj Šlamař a Hejduška z Budyšina. Z někotrymi přidawkami traješe hudźbny, přeni dźěł swjedźeńskoho porjada nimale połdra hodźiny. W druhim dźělu hraješe so k prěnjomu razej nowe dźiwadło wot Mikławša Hajny „Kukečenjo, sławny ludźik“ wjeselohra w 4 jednanjach, połna směškow a žortnych wosobow, kiž chcedźa něšto być a rěkać. Hdyž bě swjedźeński program wučerpany, běše to blizko połnocy a hač do zažnoho ranja móžachu so hosćo hišće narejować. Njech je swjedźeń zbudźił lubosć k serbskomu ludej a krućił nadźiju do zakćěwa našoho naroda. —

— Po hamtskich cyrkwinskich nowinach bu nowa katolska wosada ze srjedźišćom w Koswiku pola Drježdźan k 1. februarej założena. Jako nowy farař bu tam knj. farař Behrendt ze Šandawy postajeny.

Z **Hory.** Póndźelu rano wokoło 1/43 hodź. wotpali so tu Donatec žiwnostka. Wobsedźeŕ njeběše ani doma, běše pola staršich w Ralbicach. Wot nadoby njemóžeše so ničo wukhować, husy, kury a kozy so sobu spalichu. Dokelž wětřik jara duješe, popadny pôdla stojace twarjenjo wikowarja Leinerta tež woheń a so cyle spali. Wokoło 6 hodź. rano wudyri w Fulkec kněži tež hišće Boži woheń, tak zo so domske a hródźe wotpalištej. Wot susodnych sykawow běchu Łužčanska, Jaseńčanska, Zaričanska a Klóštrska k hašenju přikhwatałe.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so tu pjatk 11. februara pop. w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Pančic. Z dźensnišoho nawěštka dowidźimy, zo naš „Sokoł“ sej wuhotuje rjany serbski wječor wobstejacy z dźiwadła, z wučowanjow a z reji. Předstajić ma so wulkotna činohra „Móc wěry“ abo „Rubježnicy na horje Marijanski Khołm“, kotruž su sobustawy Jaseńčanskeje Bjesady z tak njewšědnej khwalbu njedawno w Jaseńcy hrali. Tući wustojni hrajerjo přińdu do Pančic a wospjetuja ju, zo by šěrša serbska zjawnosć so na njej zwjeseliła. Hra je woprawdźe wohladanja hódna a tuž njech to nichtó

njezakomdźi. K tomu předwjedu Sokoljo proste zwučowanjo z hudźbu a też na narjadach (prěkušu a bradłach) chcedźa swoje kumšty pokazać. Tuž, lubi Serbja, přińdźće w prawje bohatej ličbje! Kać so nichtó njebudźe. Zastup je tuni, jenož 70 pjenježkow. Dokelž je swjedźeński porjad jara bohaty, dyrbimy po možnosći z dypkom započeć. Započatk je na 1/2 7 hodź. postajeny. Też lohke nóžki na swoje přińdu.

Ze Šunowa. Wutoru připołdnju wudyri w Jenkec-Rachelec domskim woheń, kotrež so dospołnje spali. Wokoło 1 hodź. zapalichu so też hišće masivne hródźe a bróžeń, wot kotrejuž jenož murje stejo wostachu Potrjechena swójba ma drje zawěsćene, tola nuza budźe wulka: Stare słomjane domske bě tak wisate a hubjene, zo wobydlerjo w času wichorow a dešćikow wjele stracha wo žiwjenjo wutrachu. Hrožeše so hromadu sypnyć. Hdyž woheń wudyri, běchu jenož žonje a 3 małe dźěći doma. Muže běchu na dźěle. W Ralbicach běchu so bórzy na woheń dohladali a hdyž wulki zwón k wohnju wołaše, přikhwatachu lěsni dźěłaćerjo na pomoc. Wot sykawow běštej nimo domjaceje hišće Ralbičanska a Róžeńćanska dojěłoj. — Wječor wokoło 9 hodź., hdyž so ludźo k měrej podawachu, paleše so znowa a to w susodstwje, w gmejskej khěži, w kotrejž ćěłowa žona ze swojimi mužom bydleše. Kusk nadoby, kotrejež měještaj, so z wohenja wućaha, ale na 20 ctr. wuhla a wjele drjewa so tutymaj starymaj, khudymaj a hubjenymaj człowjekomaj spali. Cuze sykawy njeběchu přijěłe. K wukhowanju tam też ničo wjacy njebě a w bližšim susodstwje twarjenja njestoja.

Z **Konjec.** Sobotu wječor běše w korčmje wulke žiwjenjo a wjeselo. Porjedźachu tam kózłopiwo. Hosći bě so nadosć zešło. Budyšske awto jězdźeše a wrjeskotaše z najwjetšej spěšnosću (praja z 90 km spěšnosću) jow a tam a wožeše hosći, jakož bě něhdźe kwas był. — Hdyž njedźelu rano kemši dźěchmy, ležeše awto wokoło Jordanec mostow rozbite z boka puća. Zadnje kolesa běchu do štoma zajěwši wisajo wostałe — rozbite a zekřiwjene. Njedźelu připołdnju su na wšě 3 hodźiny dźěłać měli, prjedy hač móžachu je z konjemi z blaka něhdźe do dwora sćahnyć. Ludźo, kiž su w awće sedźeli, su tón raz hišće ze samom stróženjom wotešli. — Tu mi prašenjo na mysle přińdźe: Njeje hubjenstwa a nuzy mjez našim ludom hišće dosć? — K čomu kózłopiwa? — a to runje sobotu, hdyž hakle před krótkim z klětki słyšachmy, kwasy a potajkim też druhe swjedźenje **nic** na soboće wuhotować? Su naši katolscy Serbja hižo tak daloko, zo wšěm cuzym njekhmanstwam durje wotewrjeja? Kajka bě po sobotnišim swjedźenju njedźelska Boža służba? Doma nuza a tola same brójenjo — žane wuši!

Do Radworja a druhich wosadow. Wo ważnosći misijónstwa hišće rěčeć zda so skoro, kaž by njetrěbne było, dokelž so tola w cyrkwi znajmjeńša jónu wob lěto wo tym předuje. Tola człowjek je khětro zabyćiwy, a zabywa přespěšnje na nuzu bližšoho, hdyž ma sam so derje. Tak je też z misijónstwom; štóž wužiwa dobroty křesćanstwa, snadno hubjenstwo pohanstwa zapomni. A runje te je tak njesměrnje wulke, zo njemóžemy wšitcy hromadźe nihdy dosć za misijónstwo činić — so modlić a woprować. Štóž nima wjele, daj mało: z kapkami napjelni so morjo, jenož zo je jich dosć. Tuž dawaj kóždy, kóždźičkil Žony a knježny su sebi misijónske towarstwo założili, tu hižo 25 pj. lětnoho přinoška dosaha, zo by też najkhudša służowna přistupić móhła. Štóž wězo wjacy da, wjacy hnady ma, a z mamonom sebi mudre žónske pokłady hromadźa za njebjesa. Tak nazběra tute towarstwo loni we Radworskej wosadźe přez 70 hriwnow — a lětsa je so tónle tydźeń zběranjo zasy započało a z rjanym wuspěchom. Žana z tych, kotrež su šćedriwje dawałe, njeje wokhudła; Bóh ma wjesołych dawaćerjow rad. Z tymi pjenjezami so podpjeraju misijóny cyłoho swěta, w Khinje a Africy a wšudźe, a třeći dźěl dóstanje k. biskop za rozprošenych wěriwych swojoho biskopstwa. Njeje to krasny skutk? A štó by so zdalował?

Poswjećenjo noweje kapale a swj. firmowanjo w Krimičowje.

Na krasny dźeń zhladuje (1. septembra 1926) nowozałożena katolska wosada w Krimičowje. Po pjećměsačnym wutrajnym a zmužitym dźěle bu skónčnje to wěstosć, štož sebi žadyn katolik tuteje wosady nadźijał njeje, hdyž bu 5. septembra prjedawši dołholětny Kamjenski kapłan knjez J. Brusk přez arcyměšnika Hajna z Cwikawy jako prěni samostatny farař nowozałoženeje wosady w Krimičowje zapokazany. Lědom bě do Krimičowa přišoł a hižo započachu so jednanja ze zawostajenymi prjedawšeje najbohatšeje překupskeje swójby tutoho města. Surowy dóńt bě tutu swójbu potrjechił. Nan a mać bórzy za sobu wumrěštaj. Syn so hody 1926 při nanowym rowje w Krimičowje ze zadwělowanjom a zrudobu nad hubjenstwom, do kotrejež bě inflacija też tutu swójbu přinjesła, zatřěli. Woženjenej sotře jenož hišće běštej. Krasna vila z wulkej zahrodu stoješe hižo cyłe lěto prózdna a banka ćišćeše přecy bóle a bóle na zapłaćenjo dołha, kotryž bě so w inflaciji na tutu vilu nahromadźił. Za nowoho fararja pytaše so bydlenjo a zbožowny připad dowjedźe pytarjow k wobsedźerjam Stephanec vile a za měsac bu tute twarjenjo w katolskich rukach, zo by so přetwariło do krasnoho Božoho domu a rjaneje fary. 20. januara bě wšo tak daloko hotowe, zo móžeše wosada na poswjećenjo noweje, 250 wosobow wopřijaceje kapale myslić. Wysokodostojny knjez biskop dr. Christian Schreiber z radosću přeprošenjo prěnjoho Krimičowskoho knjeza fararja k poswjećenju kapale a hnydom też k wudźělenju swj. firmowanja přiwza. Sobotu 29. jan. knjez biskop ze spěšnikom w 11 hodź. w nocy do Glawchawy přijědźe, z wotkelž joho knjez farař Brusk z awtom, kiž bě přećelnje evangelski fabrikant Pawoł Ehrler z Krimičowa k tutomu zaměrej přewostajił, do Krimičowa dowjesć da. Hišće w nocy 1/2 12 hodź. sebi wysokodostojny knjez biskop kapału a druhe rumnosće twarjenja wobhlada a bě cyle překwapjeny wot krasnoho twara a rumnosćow fary, kotruž móhł nětčišomu k. fararjej někotryžkuli farař w najwjetšim měsće zawidźeć. Njedźelu rano 1/2 8 hodź. měješe k. farař Brusk w dotalnej domjacej kapali mjelčacu Božu mšu ze swjatym woprawjenjom wosadnych. Z dypkom 9 hodź. započa so swjatočnosć poswjećenja noweje kapale z tym, zo knjez biskop w ornaće pod přewodom knjezow arcyměšnikow Hajna z Cwikawy, Scheuringa z Wolešnicy a wosadnoho fararja wokoło domu dźěše, zakładne murje ze swjećenej wodu krjepjo. Po tutym poda so k. biskop do z ludźimi přepjelnjeneje kapale, — běše jich přez 300 — hdźež po wuspěwanju modlitwow k prěnjomu razej w nowej, swjatomu Franciskusej z Assisi poswjećenej kapali wopor Božeje mšě swjećeše. Cyrkwinski khor „Cäcilija" a wosadni spěwachu při Božej mši němske kěrluše. Hdyž bě wosadny farař swj. sćenjo přečitał, rěčeše k. biskop so złožujo na słowa swj. sćenja wo wichoru na morju z jadriwymi słowami k wosadnym. Pokaza na to, zo je dom Boži samsne městno, hdźež so człowjekej wotewozmje nuza mylenja (Irrtumsnot) a nuza hrěchow (Sündennot) Po woporje Božeje mšě rozłoži wysokodostojny k. biskop přitomnym hišće zmysł swj. firmowanja a po tym wudźěli 38 młodym křesćanam tutón swj. sakrament. Po wuspěwanju modlitwow zanjesechu wosadni „Tebje my Boha khwalimy" a potom wudźěli k. biskop přitomnym z Najswjećišim swj. požohnowanjo, z kotrymž so tuta njezapomnita swjatočnosć skónči. We wužšim kole přeprošenych hosći dźakowaše so k. farař Brusk k. biskopej za wšo, štož je hač dotal joho wosadźe dobroho wopokazał a prošeše hnydom wo dalšu přikhilnosć k tutej wosadźe, wuzběhny też wosebje z wjesołosću, zo běchu wšě 4 evangelske wosady přez wyššoho fararja Feuricha a fararja Oertla a 2 sobustawowomaj cyrkwinskoho předstojićerstwa zastupjene, wěsće dobre znamjo měrnoho a přećelnoho zhromadnoho dźěła mjez woběmaj stronomaj. Pokaza też na wosebitu přikhilnosć měšćanosty k. dr. Buchwalda, kotryž

bě, sam zadźěwany so na swjedźenju wobdźělić, wutrobne zbožopřeća pósłał a zastupjerja měšćanskeje rady k. dr. Berge, kotryž w mjenje rady katolskej wosadźe tohorunja wutrobne zbožopřeća připósła. K. biskop sam też z wjesołosću wuzna, zo je to dobre znamjo za přichodne zhromadne dźěło. K. wyšši farař Feurich so za přeprošenjo wutrobnje dźakowaše a pokaza na to, zo jomu w běhu swojoho 17lětnoho nazhonjenja njeje znate, zo by hdy mjez evangelskej a katolskej wosadu tu njepřezjenosć knježiła a skónči swoje słowa z přećom, zo by tuta přezjenosć też dale knježiła pod nowym a prěnim samostatnym katolskim fararjom w Krimičowje.

Mnoho zbožopřećow z katolskich a też evangelskich stronow su dopokaz, zo je na tutym swjedźenju katolskeje wosady mnohi wutrobnje dźělbrał. Wosebje zwjeseliła je so wosada nad rjanym zbožopřećom Kamjenskoho knjeza fararja Rjedy, při kotrymž bě nětčiši Krimičowski k. farař jako kapłan dźěłał a z kotrymž je w Kamjencu mnohe hubjenstwo ale też mnohe wjeselo dźělił. Za připołożeny dar wutrobne „zapłać Bóh“ też na tutym městnje. Njech je jomu spožčene też tak khětře swoju sotrownju dóstać, kaž je joho prjedawši kapłan přez wosebite zbožo dóstał we swojej wosadźe swoju nowu rjanu kapału! Wězo też tu réka dźěłać a prosyć. Hižo do hód bu 4500 prošeńskich listow rozesłanych a někotry nahladny dar bě myto za nócne dźěło. Tola 65000 hr. naprosyć — k tomu słuša hišće mnoho prócy a dźěła. Tola też to z Božej pomocu bórzy dócpějemy. Swjaty Franciskus z Assisi pak njech přez swoju zastupnu próstwu swojej prěnej w Sakskej jomu poswjećenej wosadźe wuprosy Bože žohnowanjo. J. B.

Z cyrkwje a swěta.

Šwicarska je swój žitny monopol zběhnyła. 1915 bu zawjedźeny. Wón kupowaše wot burow jich žitne žně za dobre płaćizny, w přerězku 8 frankow wyše swětoweje płaćizny za dwoji centnar. Nětko je přez ludowe wothłosowanjo monopol wotstronjeny. Přećiwo monopolej hłosowaše 370000 ludźi, za njón 364000. Wjetšina potajkim přewulka njeje. Za wotstronjenjo hłosowachu prawe strony, za zdźerženjo wosebje lěwica. W lěće běše też Šwejdska swój monopol na žitne twory zběhnyła. Tukhwilu wobstoji wón hišće w sowjetskej Ruskej.

Ruska. Ze započatkom tutoho lěta je Ruska nětko poslednju kročel činiła w rjadowanju statnoho mandźelskoho prawa a to tak, zo wšě mandźelske prawa a zakonje zběhny. Ani stat ani cyrkej njesmě wjacy z mandźelstwom něšto činić měć. Z tym je „swobodna lubosć“ z knježićerku. Wboha Ruska a wbohi lud. Djabołske knježstwo njezalutuje ludej ani jene pruhowanjo. Wone zběhny privatne zamoženjo, wurubi a wukluka cyły lud a dyrbješe skónčnje zjawnje přidać, zo bjez njoho so knježić njeda. Tuž staji zasy privatne wobsedźeństwo do statnoho zarjadnistwa. Nětko zběha mandźelske prawa a přez to njesměrne njezbožo na swójby a wosebje na swójbny dorost přinjese. Z tym so dopokaže, zo bjez mjezow, kotrež je Bóh sam za mandźelstwa postajał, so njehodźi statny porjad wjesć. — Bolšewismus je kaž socialismus herba liberalisma. Dźensa je runje 50 lět, zo je liberalismus mandźelstwej rubił swój cyrkwiny a nabožny raz, zo je zawjedł dźělenjo mandźelstwow. Bolšewismus sčini poslednju kročel a zběhny mandźelstwo docyła. Też tu pokazuje so wěrnosć Schillerowoho słowa: To je poklećo złoho skutka, zo dale płodźo złe wupłodźi.

Ruscy mócnarjo spytuja zemrětoho **Lenina** za „swjatoho“ swojeje djabołskeje, židowskeje kultury sčinić. Na wšěch torhošćach, we wšěch wobkhodach, na hasach, w operach, z krótka, na wšěch móžnych městnach wisa něhdźe wobraz Lenina a často dosć swěći so před nim někajka swěca, kaž pola swjećatow najzbóžnišeje knježny a swjatych. Při Kremelu je mausoleum natwarjeny, w kotrymž je Leninowe ćěło w škleńčanym kašću powšitkownomu česćowanju wustajene. Wojacy stražuja tam wodnjo a w nocy. Wulke syły luda ćahaju stajnje nimo mortwoho, jomu swoju česć wopokazujo. Lud snadź bórzy k wěrje přińdźe, zo je Lenin tola něšto wjacy hač smjertny človjek był.

Wuznamny pólski spisowaćel **Přybyšewski** je so nakazał. Před 20 lětami napisa dwej wulkej knizy: „Program naheje duše“ a „Literarna spowjedź“ kotrejž pola katolskich spisowaćelow sylnje postorčištej, dokelž njewěru zjawnje předowaštej. Wosebity přećiwnik knihow a spisowaćela běše pater Pawelski. Nětko po 20 lětach je so spisowaćel nakazał. Wón wotewri swojomu dotalnomu přećiwnikej, měšnikej Pawelskomu swoju wutrobu a je so nětko z joho pomocu wróćo namakał do klina maćerneje cyrkwje. Basnik je prjedawše lěta też dołho w Němskej přebywał a wšelake knihe w němskim rěči pisał. Joho wobroćenjo je w Pólskej powšitkownje spokojenjo a wjeselo wubudźiło.

Ruska bolšewiska „žiwa cyrkej“ je na swojej poslednjej synodźe wobzamkła, zo maja so wšě klóštry zběhnyć. Tosame běše wona hižo 1923 postajiła, tola tehdom zjed-

Kak nas mać lubować wučeše.

(Skónčenjo.)

„Derje, zo je list hišće wočinjeny, tak móžu wam hnydom zwjeselacu powěsć sobuzdźělić. Runje přińdźe ke mni młoda holca a praji mi pod sylzami: „Hižo wjacy lět njejsym žane sakramenty wjacy dóstała a z rědka hdy cyrkej wopytała. Mój nawoženja, kotryž je evangelski, je mje wot toho přinjesł. Patoržicu wječor słyšach, zo je tu w cyrkwi Boži narod. Tu nadobo pohnu mje žadosć, zasy junu tak prawje hódnje hody swjećić. Stanych jara zahe, hdyž we domje hišće wšitko spaše, a dźěch na Božu nóc. Modlitwy we swojich knižkach njemějach kedźbu, dyrbjach stajnje hladać na Boži narod, ze swojoho městna móžach jón derje widźeć. Jězus-dźěćatko hladaše tak lubosćiwje na mnje a wupřestrěwaše swojej ručcy tak žadosćiwje za mnu, zo dyrbjach wótře płakać. Styskna bolosć přeńdźe moju dušu, zo sym lěta dołho tak na Boha zabyła, a njewuprajomna žadosć mje přewza, Bohu zasy swěrnje służić, kaž we swojim dźěćatstwje. Tehdy běch tak zbožowna — a nětko, nětko sym tak njezbožowna. Prošu, wysokodostojny knježe, pomhajće mi, zo bych Boha zasy namakała.“ Rozjasnich jej najprjedy, zo dyrbi so wobkhada z druhowěriwym wostajić, hewak njebudźe móc swoje dobre předewzaća dźeržeć. Na to wotmołwi mi wona: „Chcu jomu to dźensa hišće prajić abo napisać. Ja chcu być a wostać katolska!“ Njeje to hižo drohotne myto Bože za waš hodowny dar?“

Maćeri wuronichu so při tym někotre sylzy a my njejsmy też ženje wjacy wo naš Boži narod žarowali.

We našej wjescy bydleštaj w tamnym času dwě wudowje, kotrejž běštej jara khudej, dokelž měještej kóžda pjeć abo šěsć dźěći. Jena dyrbješe wšědnje na dźěło khodźić, druha žiwješe so z wikowanjom. Tak husto hač my doma swinjo rězachmy, dari mać kóždej někotre kołbasy, kusk mjasa a šmałca a praješe nam: Hdyž smy sebi rjane swinjo zarězali, njesměmy też zabyć na khudych.

Prěnje jeja, kotrež kury njesechu, a prěnju butru, kotruž wot kóždeje kruwy wudźělachmy, dóstaštej też tutej wudowje. Prěnja wopokaza so jara dźakowna, druha pak běše tak njepřećelna, sebična, a činješe, kaž bychmy to winowaći byli, jej dobroty wopokazować, njepodźakowa so ani junu. Raz běch so tak rozhněwała a prajach maćeri: „Čohodla činiš tutej žonje tajku dobrotu? Njeje tola žana dobra, ani so njepodźakuje a hlada kóždy raz tak hroznje na mnje. Njekhodźu tam docyła rady.“ Tu wotmołwi mi mać: „Dźěćo, tuta žona mje hidźi, čohodla, to ći junu praju, hdyž budźeš wjetša.“

„Wona tebje hidźi a ty ju takle wobdaruješ?“ prašach so spodźiwajo.

„Haj“, wotmołwi mać, „ja wopokazuju jej dobroty, dokelž je naš Zbóžnik prajił: „Hdyž wy jenož tych lubujeće,

noćichu so mniša ze komunistiskimi dźěłaćerskimi zjednoćenjemi. Jako tajke smědźachu swoje interesy sami zastupować a cyrkej njezamóh ničo na nimi. Nětko wudawa cyrkej klóštry jako zastarske zarjadowanjo, kotrež so do našoho časa wjacy njepřihodźa. Mniša maja tohodla swoje cele wopušćić a so k někajkomu „wužitnomu“ dźěłu přiwobroćić.

Znaty wučeńc **Markoni,** wunamakar bjezgrótnjeje telegrafije, měješe před krótkim privatnu audiencu pola Swjatoho Wótca, kiž sebi wot njoho wo najnowšich postupach elektriki přednošować dawaše.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

9. Cyrkwje w Romje.

Mjez wšelakimi cyrkwjemi w Romje dyrbimy na prěnim městnje mjenować bamžowsku cyrkej swjateho Pětra, kotraž je najwjetši Boži dom nic jenož w Romje, ale na cyłym swěće. Před nim wupřestrěwa so Pětrowske naměsćo, z wobeju stron wobrubjene z něhdźe 4 stami po 5 porno sebi stejacych sołpow. Dokelž su wone ze zhromadnej třěchu přikryte, móžeš mjez nimi pod suchim khodźić. Nasrjedź torhošća pak steji 25 metrow wysoki, 6 tysac centnarjow ćežki a tola z jenoho krucha dźěłany obelisk (kamjeńtny stołp, podobny kaž w Padowje, hlej str. 14). Z tuteho naměsća wjedźe 20 marmorowych skhodźeńkow a z nich 5 wulkich wrotow do cyrkwje sameje. Wona je 187 metrow, to je něhdźe trójcy (3 króć) tak dołha, kaž cyła tachantska cyrkej w Budyšinje, a nutřka w kulotwarje (kupli) 133 metrow, potajkim połtřeća raza tak wysoka, kaž wěža (tórm) w Khrósćicach; zwonka wězo wo wjele wyšša. Po znutřkownej kromje tuteje kuple wjedźe khódba; z njeje móžeš do cyrkwje dele na ludźi hladać, kotřiž tam mali kaž mrowje wokoło běhaja. Jako jónu na tejle khódbje bojaznej sobupućowarcy žortnje prajich: „Njestupajće tak kruće, hewak móže so kroma wotłamać a spějemy z njej sobu do hłubiny dele“, so tuta tak wustróža, zo na městnje ćekny a wjacy njepřińdźe.

Wot spody leži wjerch na 148 stołpach, z kotrychž su srjedźanske 4 kóždy 10 metrow šěroki a 10 tołsty, tak zo wjacy městna wupjelnja, hač někotražkuli khěža. Při tutych stołpach a při sćěnach, kotrež maja 290 woknow, steji 400 postawow (statuwow) wšelakich swjatych. Wone su z dźěła 5 metrow, to je trójcy tak wulke kaž žiwy človjek. Na kromje do kulowatosće twarjeneho wjercha, pod prjedy naspomnjenej khódbu čitaš słowa: „Ty sy Pětr (to je: skała) a na tule skału natwarju swoju cyrkej“, kotrychž pismiki su na 2 metraj wysoke. Wulkosć cyłeho twara spóznawaš też z toho, zo móža tam cyle derje w jenym dźěłu prědować, w druhim spěwanu Božu mšu swjećić, zasy druhdźe wótře brevir (duchownske paćerje) čitać a hišće druhdźe Te Deum spěwać abo kajkužkuli pobožnosć wotměwać, a tola jeni druhich njemyla. — W cyrkwi ma 54 tysac ludźi městna dosć. — Kak hobrscy wulka wona je, widźiš skónčnje też na tym, zo maja jeje zwónkowje a druzy służowni ze swojimi swójbami na jeje runej třěše swoje wobydleńčka a tam dospołnu wjesku z 200 wobydlerjemi a z wosebitym měsćanostu tworja. Či z nich, kotřiž maja krótki dych, wězo při spomnjenej wysokosći husto do města dele khodźić njemóža. Hewak pak ma wjeska też swoje dobre strony; nimaja tam na přikład ani wojeństwa ani dawkownje (Finanz-Amt).

Z tutej hobrskej wulkosću zjednoća swjateho Pětrowska cyrkej też cyle wurjadnu rjanosć a drohosć. Tak njejsu tam na přikład wšelake wupyšenja jenož, kaž druhdźe, ze złotej barbu, ale z woprawdźitym čistym złotom poćehnjene. Też někotre sta swjećatow njejsu jenož wobrazowane (molowane), ale z pisanych kamuškow zestajane. Tajke swjećata mjenujemy „mosaik“. Mnohe z nich su tak wulke, kaž cyła sćěna wjetšeho twarjenja. — Tutón wulki a krasny twar płaćeše 208 milijonow hriwnow, a też jeho porjedźenjo a zastaranjo wučinja kóždolětnje 120 tysac hriwnow. — Hdyž k dotwarjenju cyrkwje třebnych pjenjez wjacy njemějachu, wupisa bamž Leo X. wotpusk, ke kotrehož dobyću dyrbjachu wěriwi też jałmožnu za swjateho Pětrowsku cyrkej składować. Tutón wotpusk w Sakskej dominikanski rjad, wosebje mnich Tetzel, prědowaše. Přećiwo njemu lěta 1517 Luther wustupi, wězo z njeprawom; přetož by-li Tetzel woprawdźe někajku wopačnosć wučił, na přikład zo by přewulku ważnosć na jałmožnu kładł, měł so njedostatk wotstronić a nic cyła wučba cyrkwje zaćisnyć. — Tak běše dotwarjenjo Pětrowskeje cyrkwje z přičinu wulkeho rozšćěpjenja w Němskej.

Tutón twar pak mje też na drobnostku z mojeho samsneho Romskeho pućowanja dopomnja. Přińdźech jónu do wulkeje kapale tuteje cyrkwje, zo bych so tam k wołtarjej zhotować a Božu mšu čitać mohł. Ale w Romje so wšo mjerwi z wysokimi knježimi w módrych, haj samo čerwjenych drastach; duž wězo na tajkeho kapłanćka w wšědnym

---

kotřiž was lubuja, što činiće to potom wulkoho?“ A dale nam poruća: „Ćińće dobre tym, kotřiž was hidźa.“ Dale pak sebi myslu a so nadźijam, zo tuta žona tola skónčnje swój hnėw přewinje, prjedy hač we nim wumrěje.“

Hdyž běch wokoło dwaceći lět stara, skhorje tuta žona jara ćežcy. Wědomjo so jej zhubi, prjedy hač lěkař a měšnik přińdźeštaj a wosta bjez wědomja hač do smjerće. Tohodla njemóžeše žane swjate sakramenty wjacy dóstać. Hdyž mać zhoni, zo je wona khora, chcyše k njej hić, ale knjez farař, kotryž runje nimo dźěše, jej to wotradźeše, dokelž jeje přećelojo ju pře wšu měru hidźa a snadź jej docyła k njej njedadźa. Zo pak dyrbješe wona bjez swjatych sakramentow wumrěć, to mać nimo měry rudźeše. My dyrbjachmy so kóždy dźeń zhromadnje różowc za nju modlić. Nětko prašeše so junu Marja: „Maći, ty nam přecy hišće njejsy prajiła, čohodla je tuta žona tebje takle hidźiła? My smy tola nětko wulke dosć, zo móžeš nam to prajić.“

„Ach, moje dźěći, to wšak je jara njeluby podawk, kotryž wšak bych najradšo při sebi skhowała. Ale snadź so potom hišće bóle za nju modliće, hdyž to zhoniće, tohodla wam z krótka praju. Wona měješe hólca, kotryž běše duchasłaby. Tutón młody človjek napadowaše dźěći a młode holcy. Ja joho junu při tym trjechich, hdyž chcyše šulske dźěćo wumocować. W starosći, zo byšće też wy mohłe jomu do rukow padnyć, zdźělich to knjezej farjarej z tym wotmyslenjom, zo by hólc do někajkoho wustawa přišoł. Kaž běch sebi přała, so sta; hólc přińdźe do wustawa.

Mać pak, kotraž w slepej lubosći na swojim dźěśću wisaše, měješe to za wulke njezbožo, hačrunjež so jomu tam woprawdźe lěpje dźěše hač pola bura, hdźež běše służił.

Wot toho časa, hač běše hólc prječ, njestrowješe mje cyła swójba wjacy, ale směšachu a hanjachu mje. Spytach tutych ludźi ze wšelakimi darami zasy wujednać, ale podarmo. Nětko je wboha žona njewobstarana wumrěła. Kak jara mje to rudźi!“

Tři dyrbjachmy ju k rowu přewodźeć a přichodnu njedźelu dźěše mać k swjatym sakramentam a woprowaše wotpusk za jeje khudu dušu.

Njeběše to złota lubosć k bližšomu? Lubosć płaći z ćerpjenjom. Wěrnosć tutych słowow dyrbješe mać we starobje dožiwić. Wučby lubosće zemrěteje bychu njedospołne byłe, hdyž bych jeje posledni wulki skutk lubosće zamjelčeć chcyła.

Hačrunjež wona přez swoje cyłe žiwjenjo ze swojimi přećelemi, susodami a wšitkimi človjekami měr zakhować pytaše, dyrbješe wona tola na kóncu swojoho žiwjenja tute ćežke horjo začuć, kotrež móže tak njerozomne njepřećelstwo na swójbu přinjesć. Snadź dyrbješe to tak přińć. Wěrnosć nam wotpohlady Bože při dopušćenju tajkich po-

čornym kabaćiku nichtó njehladaše. Duž pytach hižo za pjenjezom, kotryž chcych jenomu ze zwónkow tyknyć, zo bych skerje drasty dóstał. Tola zbožowny připad mi tutón njekhwalobny wudawk zalutowa. Běchu tam runje wysokemu knjezej, z najmjeńša prelatej, drastu k wołtarjej přihotowali. Prjedy pak hač so poča hotować, běžeše nadobo hišće jónu z kapale. Po zdaću běše so hišće na někajke njewotstorčne wobstaranjo dopomnił. Duž stupich skhroble na jeho městno, zwoblekach so khětře jemu přihotowanu drastu, hrabnych sebi służownika a činjach, zo z kapale přińdźech. Hdyž z durjemi wustupich, přińdźe mi zjebany knjez runje napřeco. Wězo pak so w durjach njedohlada, zo sym w jeho drasće. Što je potom w kapali prajił, njewěm; přetož njejsym jeho wjacy wohladał. — Bescheidenheit ist eine Zier, Aber weiter kommt man ohne ihr, samo w swjateho Pětrowskej cyrkwi.

Za mnje pak započa so nětko pytanjo prózdneho wołtarja. W tutej cyrkwi mjenujcy telko duchownych k wołtarjej a wot wołtarja khodźi, zo zwónkowje w kapali wědźeć njemóža, kotry wołtař je prózdny a na kotrym hišće něchtón Božu mšu čita. Duž dóstanje tam drastu a służownika. Służownik wozmje knihu pod pažu a do druheje ruki khancy z winom a wodu a zaswěćenej kóncaj swěčkow. Potom ćehnje do cyrkwje. Tam čěrcha, za prózdnym wołtarjom pytajo, překi a po dołhosći, a duchowny z keluchom za nim. Hdyž skónčnje w někajkim kućiku prózdny wołtař namaka, sčini knihu a khanki na wołtař a tyknje swěčcy na swěčnikaj (lichtarjej). — Ze swěčkami je wěc w Romje trochu spodźiwna. Rjanych dołhich swěčkow tam na wołtarjach měć njemóža, dokelž bychu je pokradnyli. Tehodla steja na swěčnikach drjewjane stołpiki, na kotrež su horjeka jenož cyle kuše kónčki woprawdźiteje swěčki přilěpjene. Abo na swěčnikach docyła swěčkow njeje, ale służownik, kotryž z duchownym k Božej mši sobu přińdźe, přinjese swěčcy sobu, staji jej na swěčnikaj a wozmje jej po skónčenej swjatočnosći zasy sobu do kapale. Tele wašnjo wobsteješe za čas mojeho Romskeho wopyta też w swjateho Pětrowskej cyrkwi. Připosłucharjow na tajkej Božej mši druhdy nimaš, druhdy też spodźiwne ludźička. Tak snadź so ći na wołtarny skhodźeńk kozacy pastyř sydnje, kotryž pak bórzy tak smorčeć póčnje, zo će woprawdźe myli. Abo při nim klaknje so wjesny herc, kotryž na swoju pišćałku cyle cunjo Marijanski kěrluš zapiska; husto dosć móžeš też widźeć, kak so mać z małym dźěśćom při wołtarju čapnje. A hdyž je je ministrant ze sanctus klinkanjom wubudźił, tak zo so do pišćenja da, storči mać drastu na stronu a poćěši małeho potomnika. Potom spěwa swój różowc dale. Nichtón so na tutym wašnju njepostorkuje; přetož njeskaženy Italjan je jara póćciwy a pobožny. Na přikład: njepřistojne šćěkanja, kajkež naš Serbski „pobožny (?) žónski splah" husto dosć na sebi ćerpi, haj dowola, sebi napřeco Italjancy nichtón zwěrić njetrjebał. Wona by jeho ze selenej plistu powučiła, zo tajke Němske wašnja w Italskej „móda" njejsu. (Přichodnje dale.)

Štóž Serbstwo lubuje, a nochce, zo by zahinyło, daj swojoho wobdarjenoho syna na wyššu šulu; kóždy druhi pak njech dary składuje k pomocy studowacych Serbow!

Wšelčizny.

Druzy wo nas. Zajimawy nastawk wo nas Serbach přinjese 41. čisło pólskoho dźenika „Gósć i Nadzielny", kotryž w Katowicach w Hornjej Ślezskej wukhadźa. Spisowaćel nastawka X. J. K. je ze serbskimi poměrami nimale derje znaty, poskića też někotre pokazki serbskich ludowych pěsni a našich basnikow Ćišinskoho a Zejlerja w pólskej a serbskej rěči. Přirunawa z dobrym prawom serbski kraj z kupu Helgoland, kotraž srjedź mórskich žołmow so zdźeržuje jako mały kraj. Spominawši na něhdyše mócne rozšěrjenjo Serbow mjenuje wjetše města nětčišoho serbskoho kraja. Wosebje wopisuje stolicu Hornjeje Łužicy, Budyšin, kotrež běše też něhdy srjedźišćo wojowanjow mjez němskim khejžorom Hendrichom II. a pólskim kralom Bolesławom Khrobłym. Tu bu w lěće 1018 mjez nimaj měr činjeny, přez kotryž pólskomu kralej Bolesławej Łužica připadny. Dale naspomina naš rjany „Serbski Dom", njeboh Hórnika a Smolerja, mjenuje też druhe katolske wsy, kaž Khrósćicy, Różant. Kulow je Polakam snadź bóle znaty, dokelž su tam do wójny někotři pólscy knježa serbsku rěč nawuknywši skutkowali. Z krótka naspomnja też słowjansku Weneciju (Venedig) Błóty.

---

deńdźenjow wozjewi. Bóh wě, kak jara je mać pod tym ćerpjeła, kak nutrnje a wobstajnje so modliła a što wšitko je spytała, zo by měr zasy dobyła. Samo wšitka próca, njepřećelstwo wujednać, měješe jenož sćěhwk, zo bu bjezdno přecy hłubše. Tu pobrachowaše wězo dobra wola napřećiwneje strony.

Hdyž mać widźeše, zo tutu hórkosć žadyn človjek wotstronić nochce, pytaše wona wuček jenož w modlitwje. Wona móžeše dźěłać abo wotpočować, stajnje rěčeše wona z Bohom. Hdyž běchmy blizko k zadwělowanju, napominaše nas z lubosćiwymi słowami k zmužitosći w dowěrje k Bohu. Junu w najćežšim horju wołaše so styskniwje k Bohu: „Mój Božo a mój Knježe, ja poručam ći moje žiwjenjo za wopor. Wznii mje prječ z tutoho doła sylzow, je-li z tym měrej a lubosći pomhane."

Bóh luby Knjez wusłyša jeje wutrajnu prózdnotu. Běše jenož štyri dny khora. Žana skóržba njepřińdźe z jeje horta. Nic jenož poddata, ale z wjesołosću wočakowaše smjerć. Hačrunjež běchu ju lěta dołho z njesłyšanej zasakłosću ćwělowali, tak wona tola často praješe: „Wodawam wšitkim wšo, z čimž su mje rudźili a podtłóčowali." Wona poruči nam wšitkim swójbnym, zo bychmy jeje wujednanjo wšitkim k wjedźenju dale. Tu přińdźechu wšitcy k njej a prošachu ju pod sylzami wo wodaco. A hišće junu šeptaše wona: „Ja wam wodam. Jězuso, njebudź mi sudnik, ale wumožnik."

Wobstarana ze wšěmi swjatymi sakramentami, dźěše wona měrnje do raja wěčneje lubosće. Štož w žiwjenju dócpěć njemóžeše, to dócpě w smjerći. Při jeje marach zawdachu sebi wšitcy rucy a njepřećelstwo, kotrež běše dwanaće lět dołho trało, měješe nadobo swojoho kónca. Tak bu jeje dźělenjo ze swěta, posledni rjekowski skutk lubosće.

We žiwjenju je nas mać lubosć wučiła, a w smjerći wučeše nas ze swojim dobrym přikładom najćežši nadawk, swojoho njepřećela lubować. Hdyž wona hišće ze zlemjenymaj wóčkomaj k poslednjomu razej šeptaše: „Wótče, wodaj jim," tehdy je mi wona ze złotymi pismikami słowa do wutroby napisała: „Dźěćo, budź stajnje dobre! — Njech će ludźo lubuja abo hidźa, khwala abo hanja, dobre abo złe činja, budź jim — Jězusa dla — dobra." Tak bychu dyrbjałe wšitke maćerje swoje dźěći wučić, potom bychmy móhli rjany přichod wočakować. Njebojće so, hdyž wašich lubuškow druhdy kusk překlepaće, zo hnydom wumrěja, a njerozjemdŕće so kaž šeršenjo, hdyž wam něchtó něšto porokuje, abo so jim někajka křiwda stanje, ně maći, zaspěwaj sebi radši z wašim nanom druhdy te hrónčko „Pobožnoho Wosadnika", kotrež wamaj při wěrowanju zaspěwachu a po tym so měj:

To je najwjetše bohatstwo,
Kiž starši zawostaja,
Hdyž dźěći naw'ča dobre wšo,
Dha w starobje tróšt maja. —*i*—

W Mnichowje swjećachu 100-lětne wobstaćo krajneje university. Při tom sta so sćěhowacy žortny připad: Rektor magnificus jeneje druheje university bě zahospodowany we hotelu na Arnulfskej drozy, hdźež dósta jako jstwine čisło 66. Na druhi dźeń bě knjez universitny rektor do města wušoł, zo by sebi někotre wopyty činił. Při joho wróćenju njeńdźěše kluč joho jstwy do zamka. Jstwina służowna. bu na pomoc zawołana. Holca praji hnydom: „Knjez jstwy čisło 66 je hinajši" Magnificenca praji z posměwkom: „Luba knježnička, dyrbju tola wjedźeć kajki sym. Wém, cyle wěsće, zo mam čisło 66, a wčera wječor je kluč tež so zamkał." Ale wšitko bě podarmo. Pospytuja z čisłom 166, 266, ale ničo njepomhaše. Nětko du dele do pisarnje, hdźež hnydom tř̌o w poće swojoho wobliča za mjenom slědźa, ale njemóža je namakać. Skónčnje praji direktor hotela: „Wodajće, knjez profesoro, njemóžemy waše mjeno namakać. Snadź rěkaće tola hinak." Tu so knjez rektor rozhněwa a praji: „Wěm tola, kak rěkam. Ně tajkale njeroda, to njeje so mi hišće stało. Dyrbju tola zapisany być." Skónčnje zeskhadźa profesorej swěca a so wopraša: „Dowolće, je to hotel „Wolf?" „Ně, knjez profesor, hotel „Deutscher Kaiser." „Taaak?" wotmołwi joho magnificenca a wotsali so bórzy z njehospodliwoho domu, służowni pak njemóžachu sebi smjeća zdźeržeć.

Překlepany hospodář chcyše wandrowskich a prošerjow wot swojoho domu wotdźeržować; tohodla přiklepa na zahrodne durička swojoho statoka taflič̌ku ze słowami: Kedźbu! tu je kusaty psyk." Ale w nocy přilěpichu hišće překlepaniši dundacy pod taflič̌ku papjerku, na kotrejž stoješe: „To ničo nješkodźi; wšak je na rjećazu."

Wič̌ne płaćizny

		w Budyšinje 29. jan.	w Kamjencu 27. jan.
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,25	12,40—12,90
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,75	11,50—12,25
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	10,50—11,50
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,00—12,75
Wows	50 „	9,00—9,60	8,50—9,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Butra	1 „	4,00—4,20	1,80—2,00
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,25—2,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,25—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,50—21,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,00—7,50	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,18	0,15—0,17
Prosata, 491 štuk	1 štk.	12,00—30,00	20,00—28,00

Na Kamjenskich wikach 27. januara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 12—15 pj., za běły kał 12, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—75 pj., za wino 1,20 hr. po puntach.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 31. januara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 87. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 30—44. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 31—36. 5) Mjasne 28—30. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 228. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 55—57. 2) Połnomjasne młódše 51—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 390. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 50—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—33. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 643. 1) Najlěpše wukormjene 72—76. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 63—70. 3) Špatne 54—60. **Wowcy:** 651. 1) Młódše a starše wukormjene 50—56 2) Starše wukormjene 42—48. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 35—40. 4) — . **Swinje:** 3013 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 68—70. 2) Wukormjene 66—68. 3) Mjasne 64—65. 4) Špatne 62—63. 5) Rancy a kundrosy 55—60. 7) — .

3. februara 1927.

Čelata (547): 1) — . 2) 77—80. 3) 70—75. 4) 64—68. 5) — .
Swinje (446): (přez 300 pt.) 1) 71—72. 2) (240—300) 70—71. 3) (200—240) 66—69. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) —
Wobkhod pola swini a čelatow sreni.

Towarstwowy powěstnik.

Pančicy. „Sokołska jednota" wuhotuje 13. februara wulki sokołski swjedźeń, wobstejacy ze zwučowanja a dźiwadła. Hrać budźe so „Móc wěry". Wšěch Serbow z blizka a daloko najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Różant. Kedźbu! „Towarstwo kat. serbskich młodźencow" w Różeńće poswjeći 8. różownika t. l. swoju nowu khorhoj. Česćene serbske towarstwa so proša, zo bychu sebi po možnosći tutu njedźelu swobodnu dźeržałe. Přeprošenja, kaž wšo druhe so pozdźišo wozjewja.

Předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1926.

Kulowska wosada. Kk.: 1030.—1034. z Kulowa: Madlena Hančcyna, Michał Čepic, Michał Comak, Pětr Šołta, Mich. Šołtka; 1035. —1040. z Kulowca: Jakub Hajnk, Mikławš Handrijanc, Michał Pólk, Jakub Robl, Jan Domanja, Jan Kubańk; 1041.—1044. ze Salowa: Mich. Kral, Jan Mikela, Jurij Šołta, Michał Domaška; 1045. 1046. z Němcow: Jakub Wawri, Pětr Hanto; 1047. 1048. z Kočiny: Pětr Lulak, Pětr Woko; 1049.—1051. ze Šulšec: Pětr Mark, Pětr Kral (Jank), Michał Brězan (młynk); 1052. z Rachlowa: Pětr Hernašt; 1053. z Brěžkow: Mikławš Čorlich; 1054. z Hóska: Hańža Mijanowa; 1055.—1057. z Różanta: Michał Šołta, Hana Matcyna, Jan Suchi; 1058. ze Smjerdźaceje: Hana Šołćina; 1059. z Pěskec: Hana Wawrikowa; 1060. z Třoch Kněžow: Mikławš Rychtař; 1061. 1062. ze Sernjan: Marja Rochowa, Jakub Wjeńka; 1063. z Pěskec: Pawoł Ryćerja; 1064. z Wotrowa: Madlena Rychtařka; 1065. z Radwořsk. Haja: Michał Běmak; 1066.—1068. z Khelna: Korla Jenichen, Hańža Henkowa, Jurij Buk; 1069. 1070. z Lutobča: Marja Delanowa, Hana Šołćic: 1071. 1072. z Nowoho Bronja: Jakub Pjech, August Pawl; 1073. z Hodlerja: Jakub Straus; 1074. z Miłkec: Marja Panowa; 1075. z Radworja: Mikławš Nawka; 1076. z Budyšina: Jan Bryl; 1077. z Njebjelčic: Jan Žur.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 110. z Kulowa: arcyměšnik farař Jan Šołta; 111. z Rachlowa: Pětr Hernašt; 112. z Noweje Bukownje: Mikławš Šlich; 113.—118. z Różanta: P. Romuald Domaška, Jakub Domaška, Jakub Hančka, Jakub Wićaz, Hana Matcyna, Jan Suchi; 119.—124. ze Sernjan: Jakub Šołta, Pětr Žur, Herman Rota, Marja Rochowa, Mikł. Čornak, Pawoł Šmid; 125. 126. ze Smjerdźaceje: Jurij Matka, Marja Wićazec; 127. z Dobrošic: Michał Šefer; 128. z Wutołčic: Michał Ćemjera; 129. 130. z Čornec: Michał Rjenč, Jurij Robl; 131. z Ćemjeric: Jakub Kral; 132. ze Zajdowa: Jan Gebler; 133. z Budyšina: Michał Rjelka; 134.—136. z Wotrowa: Pawoł Bulank, Pawoł Symank, Jakub Wrobl; 137. ze Žuric: Jakub Cyž; 138. z Konjec: Pawoł Matka; 139. z Jitka: Jakub Kocor; 140. z Nowoslic: Mikławš Lebza; 141. 142. z Khrósćic: Jurij Skala, Marja Nowakec; 143. z Hórkow: Khata Wjacsławkowa; 144. 145. z Hory: Pětr Nowak, Jakub Glawš; 146.—149. z Wudworja: Jurij Lejder, Madlena Koklina, Mikł. Hrjehork, Mikławš Handrik; 150. 151. z Now. Bóšic: Michał Rjek, Jurij Rachela; 152. 153. z Nuknic: Madlena Donatowa, Pětr Lešawka; 154. z Khrósćic: Jurij Winger; 155. z Noweje Jaseńcy: Jakub Šnajder; 156. z Hórkow: Jakub Brusk; 157. z Łužca: Marja Zyndźina; 158.—162 z Njebjelčic: farař Michał Mič, Jan Žur (kubleř), Marja Kralowa, Marja Kubašowa, Hańža Hejduščyna.

(Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Michał Ćemjera z Wutołčic 2 hr.; Michał Rjenč z Čornec 2 hr.; Mikławš Lebza z Kanec: 1 hr.; Hańža Hejduščyna z Njebjelčic 1 hriwnu.

Dary za wukubłanjo duchownych:

N. N. z Wotrowa 5 hr.

Za terciarow: Zemrěła sotra Dorothea — Marija zwudow. Rungowa z Budyšina.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Jednota „Sokoł“ w Pančicach.

Założeński swjedźeń

njedźelu 13. febr. w Pančičanskim hosćeńcu.

Dźiwadło, zwučowanja, reje.

Předstajeć budźe so: „Móc wěry“, wulkotna činohra w pjećich jednanjach.

Započatk 1/2 7 hodź. Zastup 70 pj.

Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **Jednota „Sokoł“.**

Inventurske Wupředawanjo

započatk sobotu 22. januara.

We wšěch wotdźělach wulke dźělby tworow z dźěla na połojcu prjedawšeje płaćizny znižene. Na zymske twory kaž štryk. jaki, pulowery, lacy, spódnje šaty, rukajcy, nohajcy, dźěćace woblečenja atd. **10 % rabata.**

Walter Noebel

w Budyšinje na Bohatej hasy 14.

Tachantska katolska nadšula z nadtwarnymi rjadownjemi w Budyšinje.

Přijimanske pruhowanjo za němsku nadšulu budźe **9. februara,** te za nadtwarnu šulu **14. a 15. februara.**

Připowědźenja přijima

Löbmann, wyšši studijowy direktor.

Rězbarstwo a zhotowjenjo rownych pomnikow.

Poručam so k zhotowjenju rownych pomnikow a wobłoženjow we wšěch kamjenjowych družinach w jednorych a pyšnych formach, kaž tež wšěch do powołanja słušacych dźěłow při najtuńšim wobličenju.

Pawoł Eichhorn

rězbar

w Njeswačidle 45B

Ponowjenjo starych pomnikow derje a tunjo. Mam stajnje skład hotowych pomnikow.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Marja Runge

wumjelska zašiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Poručam

postawy

Skazam po přeću też **postawy wšelakich swjatych, różowcy** we wšěch móžnych płaćiznach, **Bože matry** z drjewa a bronzy za jstwu a rowne křiže, **smjertne křižiki, kemšace a nabožne knihe, swjećatka** a druhe nabožne wěcy a debjenki.

Jan Mališka w Budyšinje

při Pětrowej cyrkwi 9 (na farje).

Wróćiwši so wot rowa našeje njezapomniteje maćerje, wowki a přichodneje maćerje

Madleny Krawcoweje

ze Smječkec,

kotruž je Bóh luby Knjez po krótkej khorosći w 72. lěće jeje žiwjenja do swojoho njebjeskoho raja wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž so na pustych wječorach za nju modlachu a ju w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, swój

wutrobny dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“!

W Smječkecach, Nowej Wjescy, Miłoćicach a Worklecach, 18. wulk. rózka 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

7. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **12. februara 1927.** | **65. lětnik.**

Wučby Knjeza winicy.

Přirunanjo wo dźěłaćerjach we winicy je při prěnim čitanju połne prašeni a hudańčkow. Tu maš dźěłaćeri, kiž su dwanaće hodźin so prócowali. Druzy napinachu so dźewjeć hodźin. Někotři běchu šěsć hodźin dźěłali a też wo tajkich čitamy, kiž běchu so na tři hodźinki zapřahnyć dali. Prěnje a z dobom połne myto dóstachu pak ći, kiž běchu jeničku hodźinu naposledy wupomhali.

Tuž cyle bjez dźiwa, zo so ći, kotřiž běchu so hižo rano do dźěła dali, přećiwo knjezej winicy huntorjachu. Ćile posledni su jeničku hodźinu dźěłali. Ty pak sy jim runje tak wjele płaćił kaž nam, kiž smy znjesli ćežu dnja a horcotu." (Matej, 20, 12.) Měrnje a jasnje wotmołwja knjez winicy tomu, kiž jomu skóržbu mórkotacych dźěłaćeri přepodawa; „Přećelo, nječinju tebi křiwdy; njejsy wo dźesatnik wujednał ze mnu? Wzmi, štož tebi słuša, a dźi! Chcu pak też poslednjomu dać kaž tebi. Abo njesměm činić, štož chcu? Je twoje woko złe, dokelž sym ja dobry?" (Matej, 20, 13 15).

Nětko derje rozumimy, zo nam Knjez winicy troju wučbu dawa:

1. Njebudź hordy na swoje dźěła!
2. Dźěłaj Bohu k woli, nic myta dla!
3. Njebudź nikomu zawistny!

1. Naše dźěło zależi předewšěm na Božej hnadźe, kotraž kóždoho k swojomu dźěłu woła a jomu třěbnu móc podawa. To płaći za kóžde dźěło, z kotrymž mamy so zaběrać: za zwonkowne dźěła w powołanju, wosebje pak za nabožne, nutřkowne počinstwo na swojej duši. Boži hłós, kiž nas woła, wotkrywa nam tak wysoke zaměry a postaja nam tak wulke nadawki, zo bychmy bjez Boha a joho hnady tu zatrašeni a bjezpomócni stali. Z nazhonjenja wěmy, zo su nabožni ludźo skoro wšitcy też pilni. Swědomjo jich namołwja, zo bychu so po Božim powołanstwu měli a wěriwši mócnej hnadźe zwěrja so na najćežše dźěła. Wyšše zaměry wbohoho serbskoho ludu, kiž je zatrašeny a na duši zlemjeny, budźa nabožni mužojo a wěriwe žony dale spěchować dyžli ći, kotřiž so zaběraja ze samymi čłowjeskimi mocami a časnymi srědkami. Po dźensnišim swjatym sćenju budźe kóždy, kiž je njepřestawajcy a swěrnje swoje činił a njesprócnje wot ranja hač do wječora znošował ćežu dnja a horcotu, Bohu napřećo w najhłubšej njesebičnosći a ponižnosći wuznawać: „Sym z njewužitnym wotročkom; jeničku a samu winowatosć sym činił." (Luk. 17, 10). Samón naš najwjetši wukoń w służbje zwonkownoho a nutřkownoho dźěła je Bohu napřećo stajnje ze samej winowatosću a cyle z joho skutkom, njech smy też swoje poslednje mocy a najlěpšu wolu podawali. Tuž njebudź nihdy hordy, ale

2. dźěłaj Bohu k woli, nic myta dla. Wěste wšak je, zo chce nam Bóh z wěčnej zbóžnosću mytować a zo mamy sebi dźesatnik njebjeskoho kralestwa po Božej woli z dźěłom zasłužić. Ale dyrbimy tola čim dale ćim bóle Boha samoho w joho njesměrnych dospołnosćach lubować a wšo dobre wukonjeć, dokelž so jako dźěći Bože z cyła hinak rozsudźeć njezamóžemy. Njepodawa dha kóždy dobry štom dobre płody z nutřkownej nuznotu? Předewšěm mamy cyrkwine winowatosće Boha dla dopjelnjeć. Hewak hańba nam! Někotryžkuli, kiž bjeze swojeje winy cyrkwi njepřisłuša, wupokazuje so z wosebnosću zmyslenja, z lubosću k wšomu dobromu, z njesebičnej a woporniwej dobroćiwosću, z počinkami, kotrež su „dźěćom kralestwa" cuze. Też w domiznje a za domiznu dźěłajmy wšitko Boha dla a njehladajmy nihdy a nihdźe myta a připóznaća. Serb a Serbowka, kiž Boha dla swój khudy lud lubuje a Boha dla něšto za njón dźěła, njedźiwa njelubosći a sapawosće ze strony tych, kotrymž je kóžda kročel, kóžde słowo a kóžda sada za serbski postup zasadnje podhladna.

3. Hdyž pak wosebnosće na druhimi widźiš abo hdyž myslíš, zo su druzy pře měru wuznamjenjeni abo mytowani, njebudź zawistny! Kak něžnje tola je naš Zbóžnik čłowjekow wobkedźbował, hdyž w přirunanju wo dźěłaćerjach we winicy zawisć „złe woko" mjenuje. We woku błyšća so potajne mysle a přeća wutroby a přeradźeja zmyslenosć čłowjeka. Też zawisć je tajke lesne njekhmanstwo, kotrež so rad w mikotanju wóčka, a w kałatej, šćipatej a pumpotatej rěči wozjewja. Też hdyž bohatstwo a móc wulkich ludźi a ludow widźiš, njezawidźej jim to! Hdyž so sami khwala a małych a khudych zacpěwaja, wostaj jim te wjeselo! Bóh to wšo sprawnje posudźuje. Prawy křesćan raduje so nad kóždym wuznamjenjenjom a kóždej

hnadu swojoho bližšoho a wobdźiwa we wšěm dobrym, hdźežkuli što widźi, móc a dobroćiwosć njebjeskoho Wótca. A runje tam chcemy so nad dobrymi skutkami najbóle wjeselić, hdźež smy je najmjenje wočakowali. Njezawistnje, haj z wutrobnej radosću kóždu zasłužbu přispóznawać, nad kóždym počinkom, kiž Boža hnada we wutrobach pozbudźuje, so radować, to je dospołne křesćanstwo, kotrež Jězus w našim přirunanju wo dźěłaćerjach we winicy we kóždym prawym křesćanu wočakuje.

Z tajkej njezawisću dyrbimy hladać na našu nadźiju a naš přichod, na wobdarjenych, tola khudych serbskich hólcow, kiž chcedźa hić na dalše šule. Jim dyrbimy wutrobnje pomhać a so radować, hdyž widźimy, kak rostu na ćěle a na duši a we wědomosćach. Bjez zawisće mamy so wjeselić nad wuspěchami našich woporniwych ludźi, kiž zjawnje dźěłaja za lěpše ludu, Boha dla. Njech so pola nas minje też wša hordosć! Kaž wšudźe druhdźe zależi za serbski krajik wšo zboże a wšón kćěw we wukonjenju wučbow našoho Zbóžnika. —k—

Politiski rozhlad.

Sakski financny minister dr. Weber rozpisowaše we swojej dwěhodźinskej rěči špatne financne położenjo Sakskeje. We njej praji, zo krajny dołh 85 milijónow hriwnow wučinja a w běhu lěta hišće na 129,1 milijónow hr. zrosće. Spomni też, zo ma so přepołożenjo statneje drohi w Prěčecach přewjezć. Najwjacy wudawkow ma stat za ludowe a pokročne šule, 76 milijónow hr. Rozmołwa wo financnym hospodarskim naćisku budźe hakle na nowy tydźeń, dokelž je so sejm hač do přichodneje wutory wotstorčił.

Dowěrjenjo za nowe knježeŕstwo. W němskim sejmje bu namjet, zo ma so knježeŕstwu dowěrjenjo wuprajić, z 235 přećiwo 174 hłosam přijaty. Přećiwo namjetej běchu hłosowali socialdemokratojo, komunistojo a demokratojo, wulki dźěl ludowcow a dr. Wirth wot centra. Kancler dr. Marx bě ze swojej wobšěrnej rěču dokładny program nowoho knježeŕstwa přednjesł. Cyle raznje wupraji, zo je nětčiša statna forma woprawnjena a zo maja so pospyty přećiwo njej jako krajna přerada khłostać. Też je sebi nowe knježeŕstwo wudźěłanjo nowoho šulskoho zakonja za wosebity nadawk stajiło. We zwonkownej politicy ma so dotalna linija po wujednanjach w Locarno bjez wuměnjenja dale wjesć. W sćěhowacej debaće wuzna mjez druhimi hrabja Westarp, wjednik němskonarodnych, zo prawiznisku płaćiwosć němskeje wustawy wot 11. augusta 1911 joho strona připóznawa. W běhu rozmołwow bě so wot socialdemokratow a komunistow 5 namjetow zapodało, zo ma so nowomu knježeŕstwu njedowěrjenjo wuprajić. Dokelž pak bu namjet za dowěrjenjo přijaty, spadnychu wšitke napřećiwne namjety. Socialdemokratojo běchu pak podhlad přećiwo ministrej z Keudell zjawnje wuprajili, zo je tón jako krajny rada w Pomorskej Kappowy puč dodpjerał. Wěc so hišće dokładnje přepytuje a potom hakle so rozsudźi, hač z Keudell němškostatny minister wostanje abo nic.

Revolucija w Portugalskej. W tutym kraju parlamentariske knježeŕstwo dla wulkoho přećiwjenja ničo dźěłać njemóžeše. Tuž wotměnješe so tam jene knježeŕstwo po druhim. Tohodla storhnychu nětko někotři oficěrojo knježeŕstwo na so. Jich wojeŕska diktatura zbudźi pak wjele njespokojnosće. W městomaj Porto a Oporto wuprasny tale njespokojnosć přećiwo dotalnomu knježeŕstwu Camorna w sylnym zběžku. Kaž nowiny pisaja, su knježeŕswowe wójska nad zběžkarjemi dobyli. Cyle wujasnjeny pak politiski powětr tam hišće njeje.

Khinsko-jendźelski konflikt njeje hišće wuhładkowany, haj strach, zo tam hišće wójna wudyri, je so powjetšił. Zawěsće budźe Jendźelska tak mudra, zo tomu přiňć njeda. W Khinskej samej stojitej dwě mocy přećiwo sebi: Pekingske knježeŕstwo přećiwo Kantonskomu (sewjernomu). Tola we wojowanju wo Khinsku samostatnosć wobej mocy přećiwo wukrajnikam zhromadnje wojujetej. Jendźelska nochce swój wliw w Khinje spuščić, zo njeby też w Indiskej swoje nadknježeŕstwo zhubiła.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Prěčna droha, Paulijowa droha, kotraž wot Lubijskeje drohi hač na Třělansku drohu wjedźe njebě hač dotal mjez Wilhelmowej a Hindenburgowej drozy dowutwarjena, štož wobkhod wězo khětro haći. Nětko je měšćanske zastupjeŕstwo wobzamkło, zo ma so tón dźěł drohi też wutwarić a dźěło jako nuznotne w nětčišej bjezdźěławosći so hnydom započeć. Wulki dźěł ležomnosće je město wot Ratarskeje šule kupiło, kotraž móže dóstaty rjany pjenjez k wutwarjenju a wuporjedźenju Ratarskeje šule nałožić. Wutwarjenjo hasy ma po wobličenju naćiska 100 000 hr. wučinjeć a budźe za 40 dźěłaćerjow na 28 njedźel wěsta zasłužba.

— Zańdźeny štwórtk swjećeše tu znata firma Jan Jurij Pahn při hłownym torhošću swój jubilej 125lětnoho wobstaća tkaninowoho wobkhoda. We wustajeńskich woknach su nětkle žonjace drasty wustajene, kajkež je před 125 lětami žony a holcy nošachu. Kóždy widźi, zo běchu tehdy drasty pócćiwiše hač dźensa.

— Přichodny pjatk 18. februara budźe w tachantskej cyrkwi nabožny přednošk. Rěčeć budźe P. Pieper z Düsseldorfa wo „Zjewjenjo swj. Jana — tróštna kniha za křesćanow.“ — Budźe to jara zajimawy a powučacy přednošk, tuž so prosy, zo bychu jón wěriwi prawje bohaće wopytali.

Z Radworja. Kaž so hižo jónu pisaše, bě sotra našoho wustawa, Brigitta, wot hód hač do kónc januarja na kursu k „mištrcy w šiću“, tola nic, kaž so tehdy pisaše, w Oppeln ale w Beuthen w Hornjošleskej. Kursus wotměwachu wučerjo přemysłoweje komory tam, kotřiž hodźiny dawachu samo hač do wječor 10 hodź. Pruhowanjo na mištrski titul złoži sotra 28. januara před knježeŕskej komisiju překupskeje komory w Oppeln a to z „khwalbu“. Za zhotowjeny „mištrski kruch“ pak dosta wuswědčenjo, „jara dobre“. Sotra běše jenička, kotraž je ze Sakskeje dele pruhowanjo činiła a je drje też prěnja naša woprawdźita „mištrka“ w šiću. Zarjadnistwo wustawa sotrow w Radworju je přecy, njelutojo też wjetšich wudawkow, wšu ważnosć na to kładło, zo by sotra, kotraž hižo wjacy lět w tudomnej holčej pokročnej šuli we warjenju, šiću a w druhich za naše wotrosćace hozpozy a maćerje nuznje třěbnych předmjetach wuči, też tola za naš přichod wěrnje spomóžnje dokonjeć móhła, ale też před wyšnosću z česću wobstała. Je to spokojace dosćčinjenjo za zarjadnistwo, zo je wosebje też wokrejsny šulski rada tele wudospołnjenjo sotry z wjele wjeselom pokhwalił. Snadź też, nětko hdyž sotra wšě holcy našeje šule w šiću wuwučuje, tudomne šulske předstojićerstwo dla ważnosće tutych nadawkow za holču młodosć w rjanej rumnej nowej šuli, jeli někak móžno, jenu jstwu po nowočasnym žadanju připrawi a cyle tymle zaměram připokaže. Mištrskej sotře pak přejemy wjele zboža a Božoho žohnowanja do dalšoho dźěła.

Z Pančic. „Môc wěry“ — mjenuje so hra, kotraž so jutře (njedźelu) w tudomnym hosćeńcu předstaji. Štóž ju hišće widźał njeje, tón woprawdźe něšto zakomdźi, je-li přileżnosće njewužije, hdyž ma ju tak blizko — „před nosom“. Hra předstaja nam skutk, kak je dowěra k swjatej Mariji, maćeri Božej, złóstniski wotpohlad rubježnikow překazyła a jich do njebjes wołacomu njekhmanstwu kónc činiła. Jednanjo wopřija khutne skutki, ale też hnujace činki. Hrózba připosłucharja wobeńdźe, hdyž widźi a słyši, što tući rubježnicy na horje „Marijanski Khołm“ wšo do złoho wukonjeja, ale tola so zasy wjeseli, zo so jim dalše złósće njeporadźa. Wubjerni hrajerjo budźa we wosebitych drastach srjedźnoho wěka, štož wězo hru w mnohim pozběhnje. K tomu krasne, nowočasne jewišćo. Tak je wšo zjednoćene, štož jednanju k najlěpšomu wuspěchej dopomha. K tomu chcedźa naši Sokolojo pokazać, tak wysoki skho-

dźeńk su hižo w ćełozwučowanju docpěli a to w prostym a na narjadach. Tak budźe program dosć bohaty a kóždy na swoje přińdźe. Tuž njewostańće doma za khachlemi sedźo. Ważće sej prócu a dźěło hrajerjow a Sokołow a přikhwatajće w tak bohatej ličbje kaž tehdom, hdyž tu Kamjeńscy hosćo němski hrajachu. Swój k swojomu! Njewohańbujće tute prastare serbske hesło! Pokažće so jako hódni rowjenkojo našich wótcow. Jutře potajkim wšitcy na sokołski swjedźeń do Pančic!

Z Kamjenca. Pokhroma mjez skotom na knježim kuble we Šwosdorfje a pola pjekařskoho mištra w Róžeńće je zašła. Tuž je zawěra za panochtowy skót tam zasy zběhnjena.

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu wječor přihotowa nam naše towařstwo „Bratrowstwo“ rjane wokřewjace hodźinki ze swojim 29. założeńskim swjedźenjom. Wokoło 1/28 hodź. powita naš předsyda knj. Jurij Ćórlich hosći, kiž běchu we bohatej ličbje přikhwatali. Z rjanymi słowami namołwješe wšitkich, zo bychu so swěru k serbskomu narodej dźerželi a swoju maćeřsku rěč prawje pěstowali. Rjany prolog „serbskim buram“ wot Ćišinskoho, kiž nam knježna Khata Ćórlichec rjenje přednjese, přihodźeše so tak prawje do našoho časa a za našu krajinu. Spěwnej khoraj buštej pod wustojnym nawjedowanjom knj. kantora Jäkely jara rjenje přednjesenej. Tež tenorowe sola „Běži woda“, wot knjeza Jurja Popele spěwane, so wšitkim jara lubješe. Nětko sćěhowaše z wulkej napjatosću wočakowane dźiwadło „Hród Lubin“ wot knj. Feliksa Hajny. Tak pohnuwacy a powučacy dźiwadłowy kruch smy zrědka hdy słyšeli. Z njoho wuknjemy tak prawje, što zamóže dowěra na Boha, poddatosć a Boža předwidźiwosć. Hrajerjo a hrajeńki su swoju wěc jara derje činili. Róle běchu derje rozdźělene. Rjana, póćiwa hrabinka Lubina a jeje dźowka, njewinowata, pobožna Leńka, wobhladniwe wustupowanjo hrabincynoho bratra z joho swěrnym służownikom su to woprawdźe nadobne wosoby. Rubježnik Keřk ze swojim přiwiskom su runje to napřećiwne. Běchu swoje mazane dźěło z wulkim šikom wukonjeli. Po derje poradźenym dźiwadle podźakowa so knj. předsyda wšitkim hrajerjam, hrajeńkam, spěwarjam a spěwařkam za rjane poskićenki, wosebje knjezej Mikławšej Wocy za nawučenjo rjaneje hry a knj. kantorej Jäkeli za joho dźěło. Knj. arcyměšnik a farař Šołta měješe swjedźeńsku rěč, w kotrejž zaměr a nadawki towařstwa rozjasnješe, dźěło, spěw a bratrowska lubosć ma so w towařstwje hajić. Wutrobny dźak też na tutym městnje za rjane a powučace słowa chcemy tu zjawnje wuprajić. Njech wostawa „Bratrowstwo“ pěstowař dobroho serbskoho wašnja a lubeje maćeřneje rěče. K.

Z Drježdźan. Naša „Jednota“, towařstwo za Drježdźanskich a wokolnych Serbow, swjećeše sobotu 5. małoho róžka swoje 48. narodniny w rumnej žurli „Ballhaus“ na Budyšskej drózy. Sobustawy, přećeljo a znaći běchu w njesměrnej ličbje so žešli, tak zo skoro wobšěrna žurla za hosći njedosahaše. Wjele běchu jich ze wšěch kónčin sakskeje a pruskeje Łužicy přikhwatali. Mnozy maja w Drježdźanach přećelstwa a znajomstwa a tuž witany wopyt ze swjedźenjom „Jednoty“ zjednoćichu. Z wjesołym wobličom nad bohatym wopytom witaše nětčiši předsyda, knjez Helas, hosći a wobžarowaše, zo hišće wšitcy katolscy Serbja puća do towařstwa namakali njejsu, hdźež po wěrje, pokhadźe a rěči słušeja. Dokelž měješe naš hudźbny mištr B. Krawc runje na dnju swoje 66. narodniny, joho wosebje powita a jomu zbožo přeješe na dalši puć žiwjenski. Z dobom witaše też duchownoho radnika knj. fararja Krala a mnohe towařstwa z Drježdźan a z Łužicy, wosebje też bratrskich češkich a pólskich zastupjerjow. Prolog, złoženy na słowa Ćišinskoho, derje přednjeseny wot knježny Měranki Lešawic, přewjedźe do dalšoho bohatoho dźeńskoho programa. Na to sćěhowaše zhromadny spěw „Rjana Łužica“. Knježna Eliska Belcec z Drježdźan, też mjez Serbami znata operna spěwařka (prjedy při Budyšskim dźiwadle), a knj. Šlamař z Budyšina spěwaštaj narodne a wumjelske spěwy, zwjetša wobdźěłane wot Bjarnata Krawca, kiž běše jimaj wubjerny přewodźeř na klawěrje. Knj. Hajna z Budyšina tołmačeše nam njeboh „Jejkowoho Handrija“. Štóž je joho znał kaž dopisowař, k tomu bě skoro, kaž by z rowa stanył a sam so na jewišću poskićił. Wězo byštaj dodźeržany kabat a zapłatany koš woprawdźitosći přinošowałoj. Hišće dalšich žortnych wěckow so poskići. Z wjesołohru „Dundak“ wot A. Pjecha, skónči so porjad. Tu pokaza knj. Hajdan (rodź. z Radworja) swoju humoristisku žiłu, kotrohož z ćežka w mimicy a komicy ze wšědnych hrajerjow nichtó přetrjechi. Připosłucharjo so skoro „ze směchami puknychu“. Potom dźěše wjesoła rejka dale. Pólski klub pokaza swoju wušiknosć w narodnych rejach (krakowiak), też serbske so rewachu. Tak je zasy jedyn swjedźeń „Jednoty“ nimo, z najlěpšim dopokazom, zo „wukrajni“ Serbja rady na njón přińdu a so wjesela z tymi, kotřiž su do tołstych měšćanskich murjow sputani. Pomału hotuje so na swój złoty jubilej. Tón ma so w přihódnej rozměrje woswjećić. Prjedy pak k lětu hišće na zasywidźenjo!

Wo posłužnosći w přikładach.

Hižo stare přisłowo praji: „Słowa hnuja, přikłady torhnu sobu.“ Dźensiši dźeń so wjele skorži wo njeposłušnosći a njeswědomitosći našeje młodosće. Najbóle leži wina na tym, zo so póćiwosć posłušnosće wjacy prawje njepěstuje a ludźo wo jeje ważnosći ani přeswědčeni dosć njejsu. Zo bychmy k posłušnosći pohonjeli, chcemy někotre přikłady posłušnosće tu sćěhować dać.

Posłušnosć je wulcy ważna. W dawnych časach, běše to w prěnich křesćanskich lětstotkach, wopuščichu hižo tehdy nadobni ludźo swět a sćehnjechu so do wosamoćenych krajinow wróćo. Tam běchu jara póćiwi a pobožni žiwi, modlachu so bjez přestaća, dźěłachu pilnje, wudokonjachu so we wšěch póćiwosćach, při tym wobkedźbowachu stajne mjelčenjo. Jenož nabožne spěwy, kěrluše a pobožne rozmołwy přetorhnychu swjatu čichinu.

Jenoho dnja zhromadźichu so pjećo abo šesćo tajcy putnicy w jednorej cali (jstwičcy) sobubratra. Antonius wón rěkaše. Joho mějachu wšitcy putnicy za swojoho zhromadnoho wótca. Tam so junu rozmołwjachu wo prašenju, kotra je najwažniša póćiwosć, kotruž ma človjek wobkedźbować a w njej so přecy bóle a bóle wudokonjeć. Jedyn mjenowaše poniženosć, druhi čistotu, třeći sćerpnosć. Swjaty Antonius přińdźe posledni na rjad a praji: „Najwažniša póćiwosć je posłušnosć, přetož ta je srědk k dobyću druhich póćiwosćow. To też wšitcy dowidźachu a přihłosowachu měnjenju swojoho duchownoho wótca.

Posłušnosć je žórło zasłužbow pola Boha. Młodźenc z mjenom Dositheus měješe wulku žadosć, zo by so Bohu dospołnje poswjećić mohł. Tuž zastupi hižo zahe do klóštra, zo by tak z časom wo njebjesa so prócować mohł. Měnješe, zo krute žiwjenjo mnichow wudźerži. Ale wbohi bórzy spózna, zo wobkedźbowanjo rjadniskoho porjada w klóštrje joho strowosći škodźi. Bórzy njemóžeše wjacy z druhimi w nocy k zhromadnej modlitwje stawać. Jědźe w klóštrje běchu za njoho přećežke a twjerde, zo njemóžeše je znjesć. Też wšelake druhe pokutne skutki njemóžeše sobu činić, kotrež rjadniska regla předpisowáše. Što ma nětko činić? Dositheus wotmysli sebi, zo chce so cyle wot posłušnosće nawjedować dać. Po radźe swojoho wyššoho wosta wón wo jstwi za khorych, hdźež swojomu klóštrskomu sobubratrej najnižše służby wopokazowaše. Za pjeć lět khorowaty mnich wumrě.

Bóh zdźěli klóštrskomu abtej, zo je Dositheus tusamu zbóžnosć w njebjesach dócpěł, kaž najsławniši putnicy, Pawoł Putnik a Antonius. Hdyž wo tym druzy bratřa zhonichu — tak powjeda kniha dale, z kotrejež bu stawizna wzata — mórkotachu tući a prajachu: „Hdźe pak wostanje Boža sprawnosć? Młody človjek, skoro hišće kaž dźěćo, kiž njeje so ženje posćił, kiž přecy dobre jěsć dóstawaše, nam so porno staja, nam, kiž smy wšitke ćeže a cyłu krutosć

rjadniskoho žiwjenja znjesć dyrbjeli? Što pomha nam, hdyž so hišće bědźimy z posćenjom a druhimi ćežkimi dźěłami? Hdyž so takle dźiwajo hišće rěčachu, da jim Bóh k wjedźenju, zo ani prawje njewědźa, kak ważna je a hódna posłušnosć, a zo je sebi Dositheus z posłušnosću za krótki čas wjacy zasłužbow dobył, hač druzy z dołholětnym posćenjom a z druhimi krutosćemi.

Spodźiwne mytowanjo posłušnosće. Klóštrski mnich pisaše junu we swojej cali a chcyše runje pismik „O“ na papjeru napisać, hdyž zwónčk joho won klinkaše. Hnydom wotpołoži pjero, bjez toho, zo by započaty pismik dopisał, a woteńdźe. Do cale so zasy wróćiwši dohlada so, kak je započaty pismik wupisany a to ze złotej tintu.

Naš Knjez a Zbóžnik přińdźe junu jako rjane dźěćo k młodomu Franciskanej, hdyž tón so runje we swojej cali modleše. Hdyž nětko zwónčk k nyšporej klinkaše, wopušći mnich rjane dźěćo, a dźěše tam, hdźež joho posłušnosć wołaše. Hdyž zasy wróćo přińdźe, běše tam dźěćatko hišće w joho jstwičcy, kotrež z nježnej lubosćiwosću praji: „Mój syno, wostach tudy, dokelž ty woteńdźe, hdyž će posłušnosć wołaše. By-li ty tu wostał, bych ja wotešło.“

Swjaty Benedikt měješe dweju wučownikow, jedyn rěkaše Maurus, druhi Placidus. Hdyž junu Maurus njedaloko jězora z Placidom dźěłaše, padny Placidus — njewěm kak bě to přišło — do jězora. Swjaty Benedikt, kotryž to wot nazdala widźeše, što bě so stało, přiwoła Maurej, zo by jomu na pomoc běžał. Maurus hnydom posłuchaše, skoči do jězora, byrnjež hłuboki był, popadny Placida za włosy a sćahny joho na kraj. Lědma bě wumoženoho na zemju położił, wustróža so nad podawkom, kotryž bě so runje stał. Z khwatkom njebě ani pytnył, zo bě na wodźe kročił, kaž by to sucha zemja była. We swojej ponižnosći připisowaše spodźiwny podawk modlitwje swjatoho Benedikta. Ale tón pak ménješe, zo je to myto za joho posłušnosć.

Swjatomu Theotimej poruči joho wyšši, zo ma kóžde ranjo a kóždy wječor zeskhnjenej halžcy přiliwać, kotruž bě do zemje tyknył. To zdaše so podarmna próca być. Ale Theotimus posłuchaše, sebi takle mysło: Wyšši změje tola někajki wotpohlad, hdyž je mi takle kazał. Što wě, čohodla je mi takle poručił? Tuž Theotimus dźeń wote dnja rano a wječor suchej halžcy wodu přiliwaše. A hlej, kak Bóh joho posłušnosć mytowaše! Junu rano wuhlada na samym městnje rjanu kćějacu róžu. Khětře doběža Theotimus k swojomu wyššomu, zo by jomu wuspěch posłušnosće zdźěłił. Tutón wobjima swojoho posłušnoho sobubratra a praji: „Mój syno, twoja posłušnosć napřećo mojomu rozkazej je tutón dźiw skutkowała. Bóh chcyše nam pokazać, kak jara jomu twoja posłušnosć so lubi. Pokračuj dale tak po tak rjanym započatku a budź nam přikład posłušnosće!“

W meji lěta 1897 sta so w blizkosći Odesy we Wukrajnskej sćěhowacy podawk. Wěsty Ščeglow, wuhibowar na železniskej čarje, měješe železniske kolije tak wuhibować, zo by ćah přecy na prawe kolije jěł. Hdyž bě junu, ćah kóždy wokomik wočakujo, kolije tak stajił, zo by ćah prawje dale jěć mohł, přiběža w samym wokomiku joho štyrilětny syn na njoho a so zakopnywši padny srjedź kolijow. Dokelž ćah hižom z mócnym khwatkom so bliżeše, by čas překrótki był, zo by hólčeca wumožił. Nan by nětko wuhibadło tak stajić mohł, zo by ćah wopaki zajěł. Tak by swojoho syna ze smjertnoho stracha wumožił, ale by z druhim hromadźe zajěł. Tuž wosta nan swěrny swojej winowatosći, jenož z mócnym hłosom zareji na swojoho syna: „Wostań ležo!“ a da ćah přez dźěćo jěć, kotryž z mócnym wrjeskotom hižo so přihna. Z hrózbu napjelnjeny wočakowaše wukónc tutoho strašnoho podawka. Ale kajka bě to radosć za nana, hdyž swojoho syna cyle njezranjenoho zasy wuhlada. Włosy wuhibarja běchu zešedźiwiłe. Železniske wjednistwo zhoniwši wo tutej swěrje, powyšši muža joho posłušnosće dla na khmańše zastojnstwo. Tak dósta nan rjane myto za swoju přikładnu posłušnosć. Zawěšće je też Bóh posłušnoho syna mytował.

„Wutroba sprawnoho mysli na posłušnosć“, praji swjpismo. Hdźež so posłušnosć prawje njehaji, tam njech so kóždy praša, kak dha stoji ze sprawnosću. Kak móže človjek sprawny, posłušny napřećo Bohu być, hdyž sebi prawu posłušnosć na zemi njewaži, hdyž njeje wot młodosće nawučeny poskać? Budźe zawěšće lěpje w žiwjenju človjekow, hdyž změja we wutrobje posłušnosć a lubosć k tutej ważnej póćiwosći.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Druha ważna cyrkej w Romje je Lateran, w kotrymž wjacy cyrkwinskich zhromadźiznow wotměchu a kotrež tohodla Lateranske koncilije mjenuja. Runje tak ma bamžowski hród, kotryž je k tutej cyrkwi přitwarjeny, samsne mjeno. Lateran běše hač do léta 1305 bamžowska cyrkej a z tym prěnja a hłowna cyrkej cyłeho křesćanstwa. K dopomnjeću na to steja we njej wulke postawy 12 japoštołow, z kotrychž kóžda 20 tysac hriwnow płaćeše. Jeje wjerch je pozłoćeny z prěnim złotom, kotrež su z Ameriki do Europy přiwjezli. Kapałka najswjećišeho sakramenta pak je wupyšena ze 4 stołpami z Jeruzalemskeho templa. Jako žadna dopomnjeńka wisa w Lateranje też khorhoj Pólskeho krala Jana Sobijeskeho, kotruž wón při wuswobodźenju Wina z mocy Turkow njeseše.

Z cyle wosebitej rjanosću wuznamjenja so też cyrkej swjateho Pawoła zwonka (měsćanskich) murjow, Italscy „Santo Paolo fuori le mura“ mjenowana. Wona je wupyšena z 80 jara wulkimi stołpami, kotrež su kóždy z jeneho jeničkeho kamjenja dźěłane a to w Alpach na horje Simplon, tak zo su je z njesměrnej prócu z horow hač k morjej waleć a wottam po wodźe sem přiwjesć dyrbjeli. Alabaster je drohi kamjeń, z kotrehož hewak jenož małe pyšne wěcki dźěłaja. W cyrkwi swjateho Pawoła w Romje pak su 4 cyłe stołpy wokoło wulkeho wołtarja (podobnje kaž w Różeńće abo Radworju) z tuteho droheho kamjenja zhotowjene. Wone su dar Egiptowskeho khediva (krala) Mehemed Ali-a. Hišće wo wjele drohotniši kamjeń hač alabaster je malachit. A tola su do podnožkow runje naspomnjenych stołpow wulke malachitowe sćěny zasadźene. Tute je Ruski car (kejžor) Mikławš k wupyšenju cyrkwje darił. Hornju šěroku kromu nad stołpami debja wumjelscy z pisanych kamuškow zestajane (mosa-i-kowe) wobrazy wšěch 260 bamžow wot swjateho Pětra hač do Pia X. Samo cyła podłoha je hładka a swětła, tak zo móžeš so we njej wobhladować, kaž w špihelu.

Spomnjenja hódna je dale cyrkej Pantheon, kotraž je wot wonka wulki kulowaty twar. Znutřka pak jeje widźeli njejsmy; přetož we njej je row Italskeho krala Viktora Emanuela, kotryž léta 1870 bamžej jeho kraj rubi. Tohodla swjaty wótc na tutu cyrkej interdikt (cyrkwinske khostanjo) wupraji. A do tajkeje cyrkwje žadyn katolik zastupić njesmě.

Mjez wšelakimi swjateje Marijinymi cyrkwjemi je najrjeńša: ze 36 sněhbělymi marmorowymi stołpami wupyšena Maria Maggiore, to rěka: „Marija Wjetša“, tak pomjenowana k rozeznawanju wot mnohich mjeńšich; přetož z něhdźe 4 stow cyrkwjow, kotrež Rom ma, je jich na 3 sta swjatej Mariji poswjećenych. Z nimi je zjednoćenych 120 klóštrow, we kotrychž 10 tysacow duchownych wosobow (měšnikow, mnichow a knježnow) přebywa.

Cyrkwje w Italskej so wot našich w něčimžkuli rozeznawaja. Tak su na přikład wulke wołtarje husto srjedź cyrkwje, při tym nizke a ze zadnjej stronu k ludźom wobroćene, tak zo kemšerjo měšnika na Božej mši přez wołtař wot prědka widźa. Tutón so tohodla při wotspěwanju Dominus vobiscum (= Knjez budź z wami) njewobroća, dokelž dźěn ma kemšerjow před sobu a nic za khribjetom, kaž pola nas. Też klětki njejsu po našim wašnju twarjene, ale wobsteja jenož z něhdźe 4 abo 5 metrow dołheje pod-

ohi, kotraž je poł tak wysoka, kaž naše klětki; na kóncu steji stólčk a blidko, ze škleńcu wody. Po tutej připrawje duchowny při prědowanju wot jenoho kónca k druhemu khodźi, za tym hač je mjenje abo bóle zahorjeny, pomałšo abo spěšnišo. Hdyž je wustał, sydnje so khwilku na stólčk a předuje sedźo dale. Je-li jemu šija wuskhnyła, napije so wody. Kaž mi powědachu, ludźo też, hdyž je so jim prědowanjo lubiło, po amen-prajenju placaja, kaž pola nas při koncertach a dźiwadłach; sam widźał pak to njejsym. Też ławkow w Italskich cyrkwjach njeje, ale leži tam při zadnich durjach hromada witkowych stólčkow. Štóž chce so sydnyć, sebi tam jedyn wozmje a dźe z nim, hdźež so jemu spodoba. Chce-li so klaknyć — Italjenjo kleča cyłu Božu mšu —, wobroći stólčk, poklaknje so na sydło a zepřeje rucy na wobłoženjo, kotrež ma k tomu horjeka přěčnu desćičku. Durje su z wjetša wotewrjene, a z ćežkim kožanym zawěškom zapowisnjene, kotryž móže človjek druhdy lědma wuzběhnyć, hdyž chce do cyrkwje zastupić. Je drje to njerodnych ludźi dla, kotřiž bychu durje za sobu wočinjene wostajeli a z tym ćopłoty a muchow do cyrkwje napušćeli. Z wjetša pak běše zawěšk mazany, husto tak jara, zo so rukow lěpješe (podobnje kaž łoža w Veronje). Tohodla přecy hladachmy, zo jón jara přimać a zběhać njetrjebachmy, ale zo so z małej připadnje wotewrjenej škałbičku pod nim nutř suwachmy. — Podobnje mazanej, kaž durjowy zawěšk, běštaj z wjetša khancy za Božu mšu. Wjele sebjepřewinjenja za měšnika k tomu słušeše, sebi z tajkeju kankow wino a wodu do kelucha naliwać dać. A hdyž běštej też z wjetša škleńčanej, dha tola přez njej mazanosće dla widźeć njemóžachmy, kak čista woda sama nutřka běše. Někotryžkuli duchowny wjacy Božeje mšě čitał njeje, dokelž so mazaneju kankow grawaše.

Też čas tam hinak liča, hač pola nas. Njerozeznawaja dopołdnja 12 a popołdnju zasy 12, ale liča připołdnju po 12 dale 13, 14 . . . hač do 24 (= w nocy dwanaćich.) Na přikład: We Wonecach swjaty wječor we 18 hodźinach zwonja, to je (12+6=18) we 6 hodźinach. Abo ćah do Milana (Mailanda) jězdźi na poł jedyn a dwaceći, to je (12+8=20) na poł dźewjećich (wječor). Po tutym wašnju we wšěch połodnišich krajach, w najnowišim času też w Čechach, čas liča; haj, też pola nas wono, wosebje na póstach a železnicach, přecy wjacy přećelow nabywa. Wopředka so ći tute wašnjo njelepe być zda; hdyž pak sy jemu zwuknył, je wjele jednoriše, hač naša měšeńca ze samsnymi hodźinami rano a wječor, wodnjo a w nocy. Časniki same su w tutych krajach wšelako připrawjene. Pak maja wone woprawdźe 24 ličbow w jenym kolesku, abo widźiš tam: znutřka 12 hodźinow, kaž pola nas, zwonka tutych pak hišće jedyn wěnčk z ličbami wot 13 hač do 24, na přikład: nad I zwonka hišće 13, nad II hišće 14 a tak dale. Pokazowarjej pokazujetej kaž pola nas, ale dopołdnja čitaj znutřkowne, popołdnju zwonkowne ličby. Tute časniki pak ći zdobom też naš čas pokazuja. Chceš-li tón měć, hladaj přecy jenož na znutřkowne hodźiny, wo zwonkowne so njestaraj. Bićo je wězo tamnišemu wašnju přiměrjene. Duž njebije wječor 10, 11 ale 22, 23. Haj, bićo ma też hišće druhu wosebitosć. Časniki njebija tam mjenujcy při štwórće-biću jenož štwórće (běrtlki), ale kóždy raz też cyłu prjedawšu hodźinu sobu, na přikład: napoł wósom najprjedy sydom a potom poł (dwaj). Tute zarjadowanjo ma swoju dobru, ale też swoju njelubu stronu. Štóž blizko cyrkwje lěha a w nocy wotući, by rad we łožu ležo zhonił, kak na času je. Duž čaka na bićo. Skónčnje bije; dyri pak štwóri; nětko wě runje tak wjele, kaž prjedy. W Italskej pak dyri najprjedy 3, potom jedyn, to je: štwóri na štyri, skoro čas stawać! Tute wašnjo bića pak ma też swoju wobožnu stronu. Je-li na přikład twój hosćenc blizko při 3 wěžach (tórmach), bije najprjedy jedyn časnik 11, to rěka: 23. Hdyž je tutón hotowy, počnje druhi trochu pózdniši 23 a bórzy po nim hišće wo móličkosć pózdniši swoje 23 bić. Mjez tym je na prěnej cyrkwi 1/4 11; jeje časnik bije 23 a 1 (štwóri), bórzy po nim druhi, potom třeći. Tak na tajkichle městnach wokoło 11 a 12 jara bić njepřestanje. To je za tajkich, kotřiž při harje spać njemóža, wostudła wěc. Druzy pak su na nócnu haru zwučeni. Komuž na přikład cyłu nóc 3 psy do wušow reja, pola kóždeho susoda jedyn, toho też tajke bimbanjo njemyli. Haj, druzy runjewon k měrnemu wotpočinkej hary trjebaja. Tak by na přikład knjez biskop Wahl přecy skoržił, zo w Budyšinje spać njemóže, dokelž je tam tajka bojazna — „ćišina." Za tajkich pućowarjow je w Romje woprawdźity paradiz.

Z tutych drobnosćow spóznawaš, zo je w Italskich cyrkwjach něštožkuliž trochu hinaše, hač pola nas. Jenož něšto mje na Łužicu dopomnješe. To běše kemši-skomdźowanjo a spanjo w cyrkwi, kotrež też tam znajachu.

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Ze Češkeje. Po najnowšim ludličenju ma Češka 13 1/2 milijonow wobydleri. Z nich je katolskich 10 milijonow a 384 tysacow. Bjeze wšoho wěry wuznaća je 724 tysacow, 535 tysacow je grekskokatolskich a runje tak wjele evangelskich a nimale tak wjele přiwisowarjow češkeje narodneje cyrkwje. Na poł milijona je rozšćěpjenych na wšelake wěrywuznaća. Židow je jich 354 tysacow.

Z Pólskeje. Archimandrit (biskop) Morocow we Wilnje, wo kotrymž su nowiny často pisałe, je so z katolskeje cyrkwje zasy do prawosławneje wróćił. Čohodla — njeje dotal znate. Pólske nowiny widźa winu jeno na joho stronje. Swjaty Wótc je Wilnjanskoho biskopa do Roma powołał, zo by z nim wobstejnosće tamnišich kónčinow rozrěčał.

Khina so palí na wšěch rózkach, rewolucija howri, duša luda so wari: Khinjan chce nadknježstwo cuzych wotbyć, chce sam być z knjezom we swojim. A dokelž nichtó prěć njemóže, zo je tute žadanjo sprawne, drje też swoju wolu přećišći. Jendźelčan cofa, tón kotryž je z lěta 1842 sem nadknježstwo nad Khinu wukonjał. Druhe staty su hižo prjedy swojich prawow so zdałe. Złe je, zo młoda Khina je dospołnje njewěriwa. To leži na jeje wučerjach, ruskich bolšewikach a amerikanskich a druhich swobodnych mulerjach. Tuž wustupuje wójsko a lud njepřećelscy přećiwo cuzym a wosebje też přećiwo misijonaram. Z dźěła zaleži też na tym, zo su wšelacy misijonarojo, wosebje amerikanscy methodistojo jenož pioněrojo amerikanskoho knježeństwa a amerikanskoho wulko-kapitala byli, potajkim nic sprawni přećeljo luda. Tola rozhorjeny lud njećini žanych rozdźělow. Cuzy je cuzy a cuzbnik je njepřećel kraja, tuž prječ z nim. Tak móže najnowiše hibanjo w Khinje z wulkim škodowanjom być za misijonstwo docyła. Nětko najlěpje spóznajemy, kak derje je cyrkej činiła, zo je khinsku wot nadknježstwa europskich misijonarow wuswobodźiła, zo je ji dała swojich domorodnych biskopow. Nětko móža tući khinscy biskopojo swojim pohanskim a njewěriwym krajanam prajić, zo cyrkej, kotrejž přisłušeja, njeje žane cuze zarjadnistwo. Ně katolska cyrkej je we Khinje khinska, kaž francózska we Francózskej a italska w Italiji: a tola je a wostanje wšudźom tasama. Biskopojo, kotřiž 28. oktobra zańdźenoho lěta w Romje wot Swjatoho Wótca biskopsku swjećiznu dóstachu, pućuja hišće, su Italsku a Francózsku přepućowali tamniše wobstejnosće studowawši. Z Francózskeje su so do domizny podali. Dwaj jědźeštaj přez Ameriku, tamni druny puć přez Srjedźne Morjo a Suez-kanal.

Kak spomóžnje domorodni měšnikojo skutkuja, pokaže nam dopis z Afriki wot misijonara P. Kaysersa wot Běłych wótcow. Tutón piše: Přebywawši w staciji Rubia słyšach přileżnje też homiletiske prědowanjo jenoho čornoho kapłana. Wón rěčeše wo młodźencu w Naimje a kak wumjełscy derje. Žadyn europski misijonar to dokonjał njeby, tón njebudźe ženje domorodnoho přetrjechić móc w trjebanju afrikanskich rěčow. Kak žiwje wjedźeše čorny kapłan swojim posłucharjam evangelium před woči stajić. Kak jimace běchu joho nałožowanja, kak praktiske předewzaća, kotrež jim

předpołoži. Na posłucharjach běše jasnje widźeć, kak jich joho rěč hnuješe. Hdyž to widźach a słyšach, dyrbjach sebi wuznać, zo so přihotuje w tutym kraju duchowne horjestaco cyłoho luda, cyłeje čorneje rasy. Woprawdźe Bóh je swój lud domapytał a jomu mužow zbudźił, kotřiž wědomostnje a ascetiscy jenak derje wukubłani so wuznamjenja přez žiwu wěru a žehliwu horliwosć za dušemi. Woprawdźe woni dobre płody přinjesu." Podobnje wupraji misijonar P. Donders: „Hdyž našim čornym měšnikam připosłuchaš, kak woni rozwučuja, dyrbiš sebi prajić: ach, hdy bych tola też ja to dokonjał; hdy bych tola tak mócnje a jasnje k Čornucham rěčeć mohł! A čorni křesćenjo wisaja z hnujacej swěru na dušipastyrjemi swojoho rodu. Samo pohanojo su wo wjele dowěrliwši. Wot přikhada čornych měšnikow sem widźimy mócny postup, póndźe-li tak dale, budźe za něšto lět cyły splah wěriwy. A wšitcy su dobri křesćenjo, štož w spowědnym stole a při wučbje bórzy spóznaješ. Je kaž by z powšitkownym hesłom było. Do katolskeje cyrkwje! A katachumenaty so pjelnja kaž ženje prjedy. . . . "

Cyrkwinske powěsće.

Z Khrósćic. W 36 wsach našeje wosady bydleše loni 4878 ludźi, 4288 katolskich, 582 evangelskich, 7 adventistow a 1 disident. Serbow běše wšo hromadźe 4344, a to 4038 katolskich a 306 evangelskich. Polakow 25 a Čechow 9, wšitcy katolscy; Němcow 167 katolskich (131 w Klóštrje) a 238 lutherskich (z wjetša w namjeznych wsach: w Bóšicach 88, we Wučkecach 33 atd.); němsko-serbskich je 49 katolskich a 36 evangelskich. — Narodźiło je so 113 dźěći, mjez nimi 1 mortwe rodźene a 2 njemandźelskej a 5 z měšanych mandźelstwow. Swj. křćeńcu dóstachu 113, mjez nimi jene z cuzby. Připowědani bě 34, wěrowani 24; 2 měšanej mandźelstwje. Zemrěło je 56 wosobow, 14 dźěći a 42 dorosćenych. 17 běchu přez 70 lět, 2 přez 80 lět stari. Swj. woprawjenjow bě w farskej cyrkwi 25500, w Klóštrskej cyrkwi 41700 a we Worklečanskej kapali 8620, wšo hromadźe 75820. Domawobstarani 251. — Wunošk cyrkwinskich składowanjow:

	a) w farskej cyrk.:	b) w Klóštrskej cyrk.:	c) we Worklеč. kap.:
Za afrikanske misijóny	25,50	—	6,26
Za mis. tow. swj. Fr. Xav.	12,95	16,30	7,20
Wot sobust. tow. swj. Fr. Xav.	30,—	—	—
Za póstnu jałmožnu	131,15	210,—	2,—
Za Boži row w Jeruzalemje	29,05	28,40	—
Za towarstwo swj. kraja	27,85	13,80	—
Za tow. swj. Józefa a Rafaela	16,35	23,—	6,22
Za šulsku organisaciju	14,—	—	6,30
Za Bonifacijowe tow. a sobust.	43,36	213,35	26,78
Za měšniski seminar	166,50	218,80	20,87
Za cyrkwje w rańšim kraju	14,50	22,20	3,39
Za Pětrowy pjenježk	18,50	60,60	11,88
Za cyrkwje w naš. biskopstwje	68,57	69,41	20,54
Za spomožefstwo	15,57	112,54	6,50
Za hajenjo młodosće	23,32	19,08	—
Za dźěćatstwo Jězusowe	351,—	—	—
Z móšnički	1293,—	—	—
Za mejski něšpor	67,70	—	—
Za wšel. cyrkw. potrěbnosće	557,—	—	—
Za wosadnych khudych	51,—	—	—
Jena nowa fundacija	300,—	—	—
Hromadźe:	3256,88 hr.	1007,48 hr.	117,44 hr.

Wšo hromadźe je so w našej wosadźe loni za cyrkwinske naležnosće nawdało: 4381,80 hr.; nimo toho su so hišće někotre zběrki a dary wotedałe, kotrychž wulkosć nam zdźělena njebu. Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Towarstwowy powěstnik.

Pančicy. „Sokołska jednota" wuhotuje 13. februara wulki sokołski swjedźeń, wobstejacy ze zwučowanja a dźiwadła. Hrać budźe so „Móc wěry". Wšěch Serbow z blizka a daloko najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Domowina. Zwjazk wšitkich serbskich towarstwow změje njedźelu 20. małoho róžka swoju hłownu zhromadźiznu w Njeswačidle. Započatk 1/2 12. Porjad: rozprawy, wólby, zawěsćenjo, sekretariat a dr. Winowatosć wšěch serbsk. towarstwow je, zo su zastupjene. Předsydstwa njech su sebi swojeje winowatosće a swojoho zamołwjenja wědome. Prawo hłosować maja jenož woprawnjeni zastupjerjo towarstwow. Wobdźělić pak móža so wšitke sobustawy „Domowinje" přizamknjenych towarstwow.

Składnostne basnje.

Sotra — sotře (pjekarjej).

Luba naša sotřička,
Što bych tebi prajiła?
Dokelž dźensa je twój kwas,
Wšitkich wjeseli to nas.

Hdyž sy do Radworja*) šła
zo by warić nawukła,
Tehdy běch 'šće mólička,
Njejsym to tak pytnyła.

Nět' sym tróšku mudriša,
Wěm dźens, što to rěkać ma.
Hdyž sej bjerješ mužika
A nět' budźeš mandźelska.

Wón tu budźe pjekarić
Ty jom' budźeš kucharić,
Čistotu a porjad haj,
Po wsy wjele njeběhaj!

Dźeržtaj přec' na zlutniwosć,
Tudy budźe srjódkow dosć.
Žana njezhub pak so tu,
Kóždu zmječtaj z mjetawku.

Dawam wamaj mjetawku
A też rjanu łopatku.
Trjebajtaj jej z rozumom!
Bóh pak žohnuj waju dom.

*) Abo: do Ralbic ty šła. P. Pjetaš.

Wšelčizny.

Jena Winska nowina zaběra so z dokhodami zastupjerjow němskoho sejma. Mjez nimi je cyle rjana črjódka milijonarow. Wot němsko-nacijonalnych mjenuje nowina sćěhowacych pjenježnikow: wulkoryćefkublerjow Ota Bismarcka a hrabju Eulenburga, dale wulko-industrialnych Bernharda Leopolda a Alfreda Hugenberga, dale zastupjerjow: Dietrich, Wormit, Walter von Kendell, Hans von Goldacker, Schlange-Schöningen, Konrad Schliephacke a Elsa von Sperber a skónčnje znatoho prjedawšoho měšćanostu města Kölna Wallrafa. Pola němskich ludowcow płaća jako wulcy bohačkojo general Ludendorff, Graef-Goldebec a Jürger von Rasnin. Też centrumska strona ma we sebi mužow z wulkej móšnju. Tak mjenuja so jako wjelekróćni milijonarojo zastupjerjo Hompel a Florian Klöckner, dale réčnikojo a notarojo dr. Bell a dr. Lammers. Wobaj zastupujetaj firmu Krupp. Ludowa strona a demokratojo wobsedźa snadź hišće wjacy wulkopjenježnikow we swojej srjedźiznje. Tu mjenuja so mužojo kaž von Raumer, dr. Kalle, Engberdi, Dauch, Karl Friedrich von Siemens, šef swětowoho wobkhódnistwa Siemens, dr. Dernburg, Herm. Fischer, hrabja Bernstorff a baron Richthofen a zastupjeŕ Hummel, předsyda badenskeje anilinoweje a sodoweje fabriki. Pola Socialdemokratow płaća jako najbohatši mužojo Hugo Heimann a dr. Rosenfeld a pola komunistow Józef Herzfeld.

Najzymniša fara na swěće leži drje w staće Alaska při lodowym morju w Americy. Tam bydli dźensa nimale

wjele ludźi, dokelž zymna lodowa zemja khowa drohe pokłady, mjenujcy čiste złoto. Tuž je bjez dźiwa, zo so tam ludźo tłóča. Fara rěka Marys Iglo a leži něhdźe 30 hodź. z boka městačka Nome. Farař je francowski Jezuwita. Wosadnych ma na 2000 dušow mjez nimi je 1500 Eskimow a 500 běłych, kotřiž wšě ćeže zymy sćerpliwje znjesu, dokelž žedźa za złotom. Cyły kraj leži pod wěčnym sněhom. Za čas krótkoho lěća skhadźa słónco hižo w 2 hodź. w nocy a khowa so hakle wječor w 10 hodź.

Dźiwje swinje su najskěrje dwej šulskej holcy zežrałoj. We wsy Undenberg we južnonawječornej Westfalskej běštej so dwě holcy zhubiłoj. Myslachu sebi, zo stej holcy w sylnej sněžnej wějeńcy zmjerzłoj abo zo buštej napadnjenej. Nětko su lěsni dźěłaćerjo w lěsu kuski holčoho ćěła namakali, kotrež so jako wot zhubjeneje holcy pokhadźace wupokazachu. Ćělo druheje holcy njejsu hišće namakali. Su so přeswědčili, zo su dźiwje swinje w krutej zymje wuhłódnjene tutej šulskej holcy napadnyłe, roztorhałe a zežrałe.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Radwořska wosada. Kk.: 163.—182. z Radworja: Farař Jakub Nowak, kapłan Pawoł Grofa, kantor Jan Andricki, wuč. Hańža Welsec, Jurij Wićaz, Michał Rjenč, Otilija Šenkec, Mikławš Winař, Jakub Žofka, Hana Běrkec, Jan Brycka, Jakub Brankačk, Mikławš Bjeńš, Jan Polan, Hana Brankačkowa, Jan Winča, Jan Šenk, Michał Domaška, Michał Rječka, Jakub Hicka; 183. 184. z Kamjeneje: Jurij Wićaz, Jurij Handrik; 185. z Boranec: Jakub Delan; 186.—188. z Khelna: Jurij Buk, Michał Bjarš, Mikł. Měrćink; 189. z Lutobča: Marja Fórmanka; 190. z Měrkowa: Marja Kasperka; 191. z Nowoho Bronja: Jakub Pjech; 192.—194. z Budyšina: Hańža Jenichowa, Jan Bělk, Mikł. Mjechela; 195. z Bozankec: Jurij Domš; 196. z Ohlau pola Wrótsławja: sotra M. Bartholomäa; 197. z Róžanta: Jurij Glawš; 198. z Drježdžan: dr. theol. a dr. jur. farař Józef Jakubaš; 199. z H. Kiny: Michał Hórnik. (Přichodnje dale.)

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Marja Kasperka z Měrkowa 2 hr.; Jan Šenk z Radworja 1 hr.; Jan Bělk z Budyšina 3 hr.; wjesoli hračcy w Hr. 2 hr.; Hańža Šeferowa z Khróšćic 1 hr.; Mikławš Jakubaš z Wudworja 1 hr.

Dary za wukubłanjo duchownych:

H. R. z Radworja 3 hr.

Sobustawy na lěto 1926.

Kk.: 1078. z Khelna: Jan Klimant; 1079. z Khróšćic: Michał Žur; 1080. z Pančic: Michał Lejman.

Kak móžeš našomu towarstwu pomhać?

1. Zo sy pilny čitař „Katolskoho Posoła".
2. Zo nowych sobustawow dobywaš.
3. Zo lětny přinošk bórzy zapłaćiš.
4. Zo w tajkich wobkhodach kupuješ, kotrež swoje twory w „Kat. Pósle" poručeja.
5. Zo też nawěški do „Posoła" wobstaraš.
6. Zo też sam z nawěškami „Posoł" podpjeraš.
7. Zo zajimawe podeńdźenja hnydom dowěrnikej abo też redaktorej wozjewiš.
8. Zo z nastawkami wobsah „Posoła" wobohaćiš.
9. Zo maš zajim a dobre słowo za „Posoł", hdyž so na njón swari.
10. Hdyž też twojim dźěćom „Posoł" k čitanju dawaš.
11. Zo wšitke ćišćeŕske wěcy jenož w našej ćišćeŕni skazaš.
12. Zo z wulkej prócu spisane a wot našoho towarstwa nakładowane knihi a spisy kupuješ.
13. Zo rozkćěw našoho wobkhoda po swojich mocach pjenježnje podpjeraš.
14. Zo naš wobkhod druhim poručeš.
15. Zo za zajimy towarstwa ss. Cyrilla a Methoda Boha wo žohnowanjo prosyš.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 5. febr.	w Kamjencu 3. febr.
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,25	12,50—13,00
Rožka, nowa	70 „	12,50—13,00	12,25—13,00
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	10,50—12,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,00—12,75
Wows	50 „	9,00—10,00	9,00—10,10
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Butra	1 „	4,00—4,40	1,80—2,00
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,25—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	21,00—21,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,00—7,50	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,16	0,15—0,17
Prosata, 498 štuk	1 štk.	12,00—30,00	20,00—28,00

Na Kamjenskich wikach 3. februara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 12—15 pj., za běły kał 12, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—75 pj., za wino 1,20 hr. po puntach.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. februara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 148. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 39—44. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 31—36. 5) Mjasne 28—30. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 180. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 262. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—61. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—53. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—34. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 604. 1) Najlěpše wukormjene 78—83. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—76. 3) Špatne 65—68. **Wowcy:** 447. 1) Młódše a starše wukormjene 51—57. 2) Starše wukormjene 43—49. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 36—41. 4) — . **Swinje:** 2210 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 73—74. 2) Wukormjene 71—72 3) Mjasne 69—70. 4) Špatne 67—68. 5) Rancy a kundrosy 60—65. 7) — .

12. februara 1927.

Ćelata (783): 1) — . 2) 76—80. 3) 70—75. 4) 63—65. 5) 55—60.
Swinje (736): (přez 300 pt.) 1) 71—72. 2) (240—300) 70—71. 3) (200—240) 68—69. 4) (160—200) 65—67. 5) — . 6) — . 7) 58—64.

Wobkhod pola ćelatow srěni, pola swini pomały.

Hłosy
za kěrluše Pobožnoho Wosadnika

běchu hižo wjacy króć požadane a su nětko w Donnerhakec ćišćeŕni za **2,50 hr.** dóstać.

Zawěśće su na cyrkwinych khorach, w towarstwach a w šulach trěbne.

Poručam

postawy

Skazam po přeću też **postawy wšelakich swjatych, różowcy** we wšěch móžnych płaćiznach, **Boże matry** z drjewa a bronzy za jstwu a rowne křiže, **smjertne křižiki, kemšace a nabožne knihe, swjećatka** a druhe nabožne wěcy a debjenki.

Jan Mališka w Budyšinje
při Pětrowej cyrkwi 9 (na farje).

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Skótřežanjo do domu
wobstara wěcywustojnje
J. Šěrak w Kulowje.
Dopisnica dosaha.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Přindźće pohladać

Njedźelu, 13. februara 1927 wječor 1/2 8
do Radworja k Brylecom!

Nimo měry zajimawa hra z našich stawiznow

„Khodojta"

wot Marje Kubašec-Khasowskeje.

Potom pyšne reje!

Najwutrobnišo přeprošuje **Hudźbna Jednota.**

na khodojty!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Jednota „Sokoł" w Pančicach.

Załoženski swjedźeń
njedźelu 13. febr. w Pančičanskim hosćeńcu.
Dźiwadło, zwučowanja, reje.
Předstajeć budźe so: „Móc wěry", wulkotna činohra w pjećich jednanjach.
Započatk 1/2 7 hodź. Zastup 70 pj.
Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **Jednota „Sokoł".**

Po krótkej ćežkej khorosći bu njedźelu, 6. t. m. popołdnju z tuteje časnosće wotwołana moja luba mandźelska, naša mać, dźowka a sotra

Marja Hrjehorkowa

rodź. Frenclec w Khrósćicach.

Jeje zemske powostanki pokhowachmy dźensa na wosadny kěrchow. Wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za nju prosyli, ju z wěncowej pychu počesćili, ju w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy najwutrobniše

„Zapłać Bóh luby Knjez".

W Khrósćicach, na dnju pohrjeba, 10. małoho rózka 1927.

Zrudni zawostajeni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Po dlěšej khorosći, derje wobstarany ze swjatymi sakramentami na puć do wěčnosće, zemrě pjatk 4. februara we Worklečanskej khorowni naš lubowany bratr

Pětr Wićaz (Lejman)

nimale 60 lět stary a bu póndźelu w Khrósćicach pokhowany. Wuprajamy za bohate wopytanjo na pustym wječoru a k rowupřewodźenjo, wosebje knjeni hrabincy a knj. baronej, naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh".

W Jaworje a Khelnje, na dnju pohrjeba, 7. februara 1927.

W mjenje zrudźenych zawostajenych
bratraj Mikławš a Jan.

Štóž Serbstwo lubuje, a nochce, zo by zahinyło, daj swojoho wobdarjenoho syna na wyššu šulu; kóždy druhi pak njech dary składuje k pomocy studowacych Serbow!

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

8. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. februara 1927.** | **65. lětnik.**

Słowo Bože.

Njebě na swěće hišće ženje wobhnadźenišoho syjerja, hač to Jězus sam běše, kotryž symjo słowa Božoho do čłowjeskich wutrobow a na rolu cyłoho swěta wusywaše. A štož wón wusywaše jako njenahladne zornjatko, zeskhadźa a wurosće so mócnje, zo hišće dźensa cyły swět wobsahuje lětstotki přetrawši. Symjo słowa Božoho bu kaž zakis, kotryž cyły swět přetwori a ludy a narody zdospołni, a hdźež něhdy złósć so wupjeraše, tam nětko póćiwosć kčéje, hdźež něhdy hrubosć a sebićiwosć knježeše, tam smilnosć a lubosć k bližšomu so haji, a wšitka mjehkosć a słabosć bu ze sebjezapřećom a pomorjenjom přewinjena.

Woprawdźity triumf je słowo Boże swjećiło, hdyž bu do swěta wusyte. Milijóny w minjenych lětstotkach je zahoriło a je jich k swjatosći a wěrnosći přiwjedło, je jich zahoriło k wopornej lubosći a k dobrowólnomu sebjezapřewanju. Słowo Boże jenak skutkowaše pola Židow a pohanow. Běše tež ličba tych, kotřiž Jězusowym słowam wěrjachu a joho wučownicy buchu, hišće mała čŕjódka, tak da so tola prěnje swjatki po swj. Pětrowym prědowanju na 3000 wukřćić, dokelž bě słowo Boże na dobru zemju padnyło a stotore płody přinjesło. Pola pohanow zhubi so po něčim ćěmnosć błudow, hdyž počachu swjeći japoštołojo w mjenje Jězusowym evangelijum prědować, a po tysacach wotrjeknychu so starych pohanskich přiwěrkow a přibohow. Z pohanskich rozpadankow natwarichu Khrystusej Knjezej wołtaŕ k woporej nowoho zakonja. A tak dósta Jězus swoje kralowske knježstwo. Njejsu stawizny cyrkwje najlěpši dopokaz za to, zo ma słowo Boże wulku móc we sebi. Njedyrbjało-li to dosahać, potom njech nam rjekowske sły martrarjow a knježnow, ćeŕpjerjow a wuznawarjow, njewinowatych a pokutnikow wot prěnich časow hač do dźensišoho dnja tutu wěrnosć wobkruća! To su te šěsćdźesatore, wosomdźesatore, stotore płody, kotrež je Zbóžnik symju přilubił, kotrež na dobru rolu padnje.

Potajnosć słowa Božoho tči w tym, zo njeje prózdne słowo, hoła sada, ale žiwe słowo połne mocy a sylnosće. Je to tesame, kotrež něhdy swět stwori a hwězdam krute kolije postaji, rěkam zemje, horam a dołam mjezy postaji. Hdyž nětko pola wšitkich jenak njeskutkuje, potom to njezaleži na symju, ale na pódźe, na zemi, kajkuž ju čłowjekojo přihotuja, w kotrejž potom žanoho zrósta a kćěwa njenamaka. Bychmy-li słowo Boże přecy prawje přijimali, by na nas ze samej mocu skutkowało, kaž něhdy na připosłucharjow swj. japoštołow. Ze samym wotmachom by w našej duši zničiło, štož by k joho płódnosći a rozróstej na puću było. Słowo Boże móže našu dušu do jasnoho swětła zdrasćić, hdyž jenož njebychmy sami w čłowjeskej hordosći a hłupikojtej nadutosći telko zadźěwkow činili. Tute pruhi swětła wotdźeržuja, haj su husto tak wulke, zo kaž ćěmnosć nocy jasnosći swětła wobaraja. Hdźež pak móže słowo Boże do hłubokosće duše so zanurić, tam čłowjeka mócnje w duši hnuje a přetwori joho do nowoho čłowjeka, sylnoho we woli a powazy.

K tomu njeje trjeba, zo bychu słowa Boże skutkowałe kaž błysk a hrimot, móža też cyle z ćicha do duše padać, kaž hdyž so zorno do přihotowaneje role wusywa, a ponjesu tola w ćichej zemi, hdyž też po dołhim času, swoje płody, hdyž my čłowjekojo dobru wolu mamy a symjo słowa Božoho w myslach a w zmyslenju, we swědomju a žadosćenju korjenić damy. Jenož w kamjeńtnej, twjerdej wutrobje njenamakaja koruški žaneje cyroby. Tohodla dyrbja zahinyć abo so zadusyć w tak mnohej a wšelakorej njerodźi a pjancy, dokelž my jim rosu z njebjes zadźeržimy a přez wšelake swětne starosće a wobstaranja jim swětło bjerjemy, starosće, kotrež jenož hinitomu ćěłu służa, ale duši ničo njepomhaja. Symjo słowa Božoho njemóže přećiwo našej woli skutkować; sami dyrbimy je pěstować a hajić a naše mocy napinać, zo bychmy w dobrym přiběrali a płody přinjesli. Z dobrym zmyslenjom a z dobrym předewzaćom samym njeje hižo dočinjene, ně, dyrbimy khutnje na to myslić, kak chcemy słowo Boże nałožować a w žiwjenju do skutka stajić. Nabožina njeje jenož za njedźelu a swjaty dźeń, kaž snadź njedźelska drasta, ně, runje naše wšědne dźěło dyrbi překisać a tak čłowjeka nawjedować. W horcym bědźenju dyrbimy so wupruhować, a pod ćežemi žiwjenja, we wusměšenjach a přećiwjenjach so pokaže, hač dobre w nas dobywa, hač je so hłuboko do wutroby zakorjeniło, abo hač je jenož kaž zešuskany kał, kotryž dźensa stoji, ale jutře hižo zwjadnje, dokelž je khory a wutka a mocy nima.

Kak čisće hinak by wot wšoho spočatka słowo Bože w nas skutkowało, hdyž bychmy je z prawym zmyslenjom přecy přijimali, hdyž bychmy je přecy wjesele a nic tak bjez lóšta na nje posłuchali a telko ponižnosće měli, zo njebychmy so na wšěm możnym, štož je človjeske, postorkowali. Mamy dušu přeworać a předźěłać, zo by mohła wusyte zorno płódnje w sebi zakhować. Štó je wusywa, na tym tak wjele njezaleži, po prawom je dźě to kóždy raz njebjeski syjeŕ sam, kotryž swój wusyw wobstara, wšo jene hač toho abo tamnoho jako srědk trjeba. My mamy słowa Božoho słyšeć a je sebi sobu wzać. Płody drje so też tu přez nóc njepokazuja, ale hłowna wěc je, zo móže zorno zeskhadźeć. Po něčim wuwije so bańcik, z bańcika stwjelco, a ze stwjelca skónčnje kłóska. Mamy tola ze sćerpnosće płody přinjesć, kaž Zbožnik praji. W duchownym žiwjenju njemóžeš ničo, tu réka wutrać a čakać. Wšitko pokazuje na dołhi bój žiwjenja. A jenož štóž wutraje hač do kónca, přińdźe k dobromu wukóncej. Toho budźmy sebi přecy wědomi. Hdyž swoju winowatosć činimy tak derje hač je nam możno, potom wšitko derje pójdźe. Potom zawěsće na płódnej roli našeje wutroby woprawdźe dobre płody w sćerpnosći zezrawja.

Możeš-li ze sudnikom na swojohorunjeća być?

Wo wěrje hač do kónca.

Z Dostojewskoho přeserbšćił J. Serbin.

Wopomń wosebje, zo njemóžeš być ze sudnikom nad nikim. Přetož na swěće njemóže žadyn so ze sudnikom sčinić nad złóstnikom, prjedy hač sudnik njeje sam spóznał, zo je runje tajki přestupnik, kaž tón, kiž před nim stoji, a zo wón, snadź bóle hač za druhich, je zamołwity za přeńdźenja před nim stojacoho. Hdyž pak je wón to zapřijał, potom njech so ze sudnikom stanje. Kak njesmyslne so to też być zezda, je to tola wěrno. Přetož hdy bych ja sam sprawny človjek był, tu traš by tohole złóstnika njebyło, kiž přede mnu stoji. Zamóžeš-li ty złóstnistwo toho, kiž před tobu stoji, na so wzać a joho z twojej wutrobu zasudźić, tak wzmi to tola hnydom na so a pokuć sam za njoho, joho pak pušć bjez swarjenja a poroka. A byrnjež by tebje zakoń sam k joho sudnikej postajił, to jednaj — by-li so to někak hodźało — też potom w tutym duchu, přetož wón pójdźe a budźe tebje hišće hórje zatamać, jako ty joho. Dźe-li pak wón bjez čuća za twoju dobrotu a snadź će hišće wusměša, njedaj so też z tym zamylić. Z toho sćěhuje, zo joho čas hišće přišoł njeje, ale zo hišće přińdźe . . . Njepřińdźe-li pak — tak je to wšo jene, tuž budźe druhi za njoho póznawać a pokućeć, budźe so sam wobskoržować a tamać, a prawdźe budźe dosć činjene. Wěŕ do toho, wěŕ do toho bjez kónca, přetož w tym zaleži wša dowěra a wěra swjatych.

Dźěłaj bjez přestaća. Přińdźe-li ći w nocy, hdyž chceš so hižo lehnyć, do myslow, „ja njejsym činił, štož dyrbjach", to stań khětře a dočiń to!

Hdyž wokolni zli a bjezčućiwi ludźo njechadźa na tebje posłuchać, to padni před nimi na koleni a proš jich wo wodaco, přetož zawěrno też ty sy wina na tym, zo tebje słyšeć njechadźa. A hdyž ty ze zazłobjenymi njemóžeš rěčeć, to słuž jim mjelčicy a w pokornosći, ani zo by hdy wšě nadźije spušćił.

Hdyž pak wšitcy tebje wopušća a tebje hižo z nasylnosću wustorča, potom padni — wostawši samlutki — na koleni a wokoš zemju ronjo na nju sylzy a z twojich sylzow přinjese zemja płody, byrnjež tebje też nichtó we twojej samotnosći njewidźał ani njesłyšał.

Wěŕ hač do kónca, byrnjež by so stało, zo bychu wšitcy na zemi wotpadli, a ty by samlutki wyše wostał: přinjes też potom wopor a khwal Knjeza, ty jenički wyšewostaty! A hdyž so dwaj zetkataj, tak je to hižo cyły swět — swět žiweje lubosće: wobjimujtaj so w lubosći a khwaltaj Knjeza, přetož byrnjež by było jenož we wamaj dwěmaj, to je so joho wěrnosć tola dopjelniła.

Hdyž sy sam zhrěšił a so hač do swojeje smjerće swojoho hrěcha dla rudźił, to wjesel so za sprawnoho, wjesel so nad tym, zo je znajmjeńša wón sprawny a njeje zhrěšił.

Hdyž pak će človječa złósć ze spjećiwosću a njepřewinjomnej bolosću napjelnja, hač do toho přeća, zo chceš so na złóstniku wjećić, to zacpěwaj tole čuće bóle, hač wšitke druhe. Dźi bórzy a prócuj so pokućić, jako by sam wina był na tutej złósću człowjekow. Wzmi tole martrarstwo na so a pokuć, potom budźe twoja wutroba změrowana, a ty sam spóznaješ, zo maš też winu, přetož ty budźiše złym ludźom dyrbjał doprědka swěćić jako sam bjezhrěšniwy, a ty njejsy jim swěćił. Budźiše-li ty swěćił, to budźiše druhim puć rozswětlił a złóstnistwo, kotrež woni skućichu, njeběchu snadź dokonjeli we twojim swětle!

A samo, budźiše-li ty swěćił, a by widźał, zo so ludźo we twojim swětle njechadźa polěpšeć, zwostań kruty a njezmyl so w mocy njebjeskoho swětła; wěŕ do toho, zo, njenamakaju-li zbožnosće nětko, namakaju ju pozdźišo. A byrnjež bychu woni pozdźišo zbožnosće njenamakali, to jich synojo ju namakaja, přetož njewumrěje twoje swětło też, hdyž budźiše ty wumrěł. Sprawny dźe do wěčnoho swětła, ale joho swětło zwostawa.

Zbožnosć zjewi so přecy hakle po smjerći wumožerja. Človječi splah njepřijima swojich profetow a mori jich, ale človjekoju lubuja swojich martrarjow a modla so k tym, kotrychž su do smjerće ćwilowali. Ty pak dźěłaš za cyłk, prócuješ so za přichodnosć. Myta wšak njepytaj, přetož też bjez toho je twoje myto wulke dosć na zemi: Twoja duchowna radosć, na kotrejž změje jenož sprawny podźěla.

Njeboj so ani wosobnych ludźi ani mócnych, ale budź mudry a přecy jara přistojny, połny luboznosće a dostojnosće. Budź poměrny, wužiwaj čas, nawukń to! Wostawši w samoće, modli so . . . Čiń rad to, zo k zemi padaš a ju wokošeš. Lubuj wšitko, lubuj wšěch! Pytaj tule radosć, najwyššu radosć! Mačej zemju ze swojimi sylzami radosće, ale njehańbuj so jeje, měj ju w česći, přetož wona je Boži dar, a to wulki . . . wšako so mnohim njedawa, khiba jenož wuzwolenym.

Bratřa, njestrachujće so hrěšnych człowjekow, lubujće człowjekow, też w jich hrěchach, přetož to je hižo podobnosć lubosće Bożeje, a wjeršk lubosće na zemi. Lubujće stworjenjo Boże jako cyłk, a kóžde pěskowe zornjatko, kóžde łopješko, kóždu pruhu Božu lubujće! Lubujće zwěrjata, lubujće rostliny, lubujće kóždźičku wěc! Hdyž kóždźičku wěc lubuješ, zapřiješ Bože potajnstwo we wěcach. A hdyž sy to raz zapřijał, budźeš to njepřestawajcy přecy bóle a bóle spóznawać dźeń wote dnja. A budźeš skónčnje cyły swět w połnej cyłkownej lubości wobjimować. Zwěrjata dyrbiće lubować, přetož Bóh je jim spočatk myslenja a njezamućenoho wjesela spožčił. Njezamućće toho wjesela, njećwilujće zwěrjata, njerubće jim wjesela, njespjećujće so Božej mysli! Człowjek njech so hordźe njepřezběhuje nad zwěrjatami: wone su bjez hrěcha, ty pak wonječesćiš zemju ze swojim zjewjenjom a zawostajiš swój njećisty sled — ach! Skoro kóždy z nas!

Před někotrymi wěcami wostaneš zastróžany stejo a wosebje, hdyž widźiš hrěch ludźi; potom drje so prašeš: „Mam-li k nim z namocu přistupić abo z pokornej lubosću!" Rozsudź so stajnje: Ja chcu z pokornej lubosću spytać! Sy-li tomu so kóždy króć rozsudźił, potom możeš cyły swět dobyć. Lubowaca pokornosć je bojazna móc, ta najsylniša ze wšěch, kotrejž so na zemi ničo njeruna . . .

Bratřa, lubosć je wučeŕka, ale dyrbiš sebi ju dobyć, přetož dobywa so z wobćežnosću, wukupuje so droho z dołhim dźěłom a za dołhi čas . . . wšako tola wo to njeńdźe, nic jenož připadnje na wokomik lubować, ale na wěki. Připadnje lubować zamóže kóždźički, snadź też złóstnik.

Politiski rozhlad.

Sakski minister za nutŕkowne należnosće dr. Dehne je ministerskomu předsydźe dr. Heldtej wozjewił, zo je swoje ministerstwo złožił. Jako naslědnik mjenuje so dr. Külz, kiž bě dotal němskostatny nutŕkowny minister był. — We krajnym sejmje bě rozmołwa dla financnoho naćiska financnoho ministra dr. Webera, kotryž z wuwzaćom komunistow wšitke strony zastupowachu.

Nutŕkownomu ministrej z Keudellej su po přepytanju skórźbow přećiwo njomu zapodatych w němskim sejmje z 217 hłosami přećiwo 161 hłosami dowěrjenjo wuprajili. Kancler dr. Marx rozjasni wuslědk přepytowanja wobskórźbow a praji, zo je z Keudell prašomne wozjewjenjo po wuraznej přikazni swojeje wyšnosće (zastupjerja knježeŕstwowoho presidenta w Frankfurće n. W.) činił, druhich powěsćow njedostawši. Ze zwjazkom „Olympia“ njeje z Keudell žanoho zwiska měł. Tuž kancler dr. Marx praji, zo po swojim přeswědčenju a dokładnym přepytowanju cyłeje należnosće z Keudellej njehodźi so njeprawne zadźerženjo w zańdźenosći podsuwać. Z Keudell sam wuzběhny cyle jasnje, zo k swojej přisazy na republiku stoji. Cyle raznje bu tak w němskim sejmje wuznaćo k republikanskej wustawje wuprajene.

Financny minister dr. Köhler měješe w němskim sejmje swoju wobšérnu etatowu rěč, w kotrejž swoju wustojnosć a dokładnosć w pjenježnych prašenjach wobswědči. Nimale cyły sejm joho wuwjedźenjam přihłosowaše. Prjedy njoho bě hižo dźěłowy minister dr. Brauns zakoń k zawěsćenju přećiwo bjezdźěłosći zapodał. Tutón zakoń ma so we sejmje dowuradźić a jeli někak móžno, hižo k 1. aprylej do mocy stupić.

Pólsko-němske jednanja dla hospodarskoho zrěčenja buchu wot němskich zastupjerjow zastajene, dokelž ma so po jich měnjenju prašenjo dla wupokazanja 4 Němcow z Pólskeje dojednać. Tuž je Pólska delegacija Berlin wopušćiła. Wjednik delegacije dr. Předzynski přetorhnjenjo wobžaruje, tola ma nadźiju, zo so přetorhnjene jednanja bórzy zasy dale powjedu.

Revolucija w Portugalskej, kotraž běše jara krawna, je so z dobyćom dotalnoho knježeŕstwa, diktatora Carmona, skónčiła. Bědźeńca sebi přećiwnych wójskow bě jara wulka. Někotre dźěle hłownoho města Lissabon runjeja so roztrělanomu bitwišću.

W Khinje zdadźa so wobstojnosće jenak strašne być. Khinesiski wotpósłanc Chaoh Finchu, kotryž je stajny zastupjeŕ we Zwjazku Ludow, je zastupjerjam nowinaŕstwa prajił, zo 449 milijónow Khinezow so ženje wójnskej mocy cuzych njepodwoli. Najebać wšě rěče k měrowomu wujednanju su wobstojnosće za Khinu wjacy hač wójnske. Hdyž też maja Khinezojo mjez sobu wšelake wadźenja, tak su tola přezjeni w zdźerženju njewotwisnosće swojoho kraja a ludu. Jendźelčenjo su wšak překlepani politikarjo, kiž su přecy wjedźeli we wuzkosćach za swojim přiňć. W Khinje samej su po zdaću krawne wojowanja mjez přećiwo sebi stojacymi wójskami.

Južnosłowjanska delegacija w Prazy. Parlamentarska delegacija južnosłowjanskeje skupštiny, wjedźena wot dr. Velizara Jankoviča, přijědźe zańdźenu njedźelu do Prahi, zo by kulturne a hospodaŕske zbliženjo wobeju narodow wobtwjerdźiła. Na wšitkich wjetšich městnach bu delegacija přećelnje witana, wosebje w Prazy, hdźež buchu wotpósłancy w čěskim sejmje wot přesydow sejma a senatorow powitani. W powitanskej rěči wuzběhny dr. Hruban zasłužby ss. Cyrilla a Methoda za słowjanske pismowstwo a kulturu. Běše mjenujcy runje tón dźeń wopomnjeński dźeń smjerće swj. Cyrilla (14. februara), kiž je w Romje wumrěł a tam też pohrjebany był.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wopačne 10-hriwnowske bankowki němskostatneje banki z datumom 11. oktobra 1924 su so do wobkhoda dałe. K wuslědźenju falšowarjow je banka 3000 hr. wustajiła. Bankowki njejsu dosć jasnje ćišćane, wosebje mužski wobraz a ličbniki. Lěwa strona je nimale njejasnje ćišćana. Bankowka drje ma rostinske, ale wopačne nitki, tola wodowe znamjo je přez naćišć falšowane. Tuž njech kóždy při přijimanju tajkich bankow kedźbuje a je pruhuje. Němskostatna banka wotedawa darmotnje papjerki, na kotrychž je rozpisane, kak móža so bankowki na swoju płaćiwosć a woprawnosć pruhować.

— K jutram započina so zasy na Budyšskim gymnasiju humanistiski plan wot najniższeje rjadownje. Lětsa woswjeći tuta srjedźna šula swój 400-lětny jubilej wobstaća. Hač so na katolskej tachantskej nadšuli humanistiske wotdźělenjo zawjedźe, njeje sakske ministerium hišće rozsudźiło.

— 5-hriwnowske bankowki Rentoweje banki, k 1. nov. 1923 wudate, hodźa so jenož hač do 15. apryla 1927 we pokładnjach němskostatnych bankach zaměnić. Tuž rěka też tu kedźbować. Potom mjenujcy tute płaćenki swoju hódnosć zhubja.

Z **Dobrošic.** Wobžarujomne njezbožo sta so tudy wutoru tydźenja. Při młóćenju přińdźe njejabcy mandźelska žiwnosćerja Miča z prawej ruku do słomjaceje prasy. Tuta rozmjeće jej surowje delnju ruku. Čežkozranjenju dyrbjachu do Worklečanskeje khorownje dowjesć. Tam njemóžeše so jej prawa ruka zdźeržeć. Běše so do njeje zymny woheń přidał a lěkaŕ dyrbješe wobžarujomnej ruku wotewzać. Přez mazanosć přińdźe też zajědojćenjo krewje a hišće přecy bědźi wboha ze smjerću. Čłowjek njewě kak dołho je strowy a zbožowny. Kak ruće přińdźe njezbožo, khorosć abo smjerć a praji nam jasnje, zo smy tudy jenož pućowarjo, kiž w dole sylzow kročimy a žałosćimy. Běŕ pak so też kóždy před njezbožom prawje na kedźbu, wosebje we wobkhadźe z mašinami! Bóh tróštuj ćežkopruhowanu a cyły dom a swójbu!

Z **Khrósćic.** Wjesołe žiwjenjo knježeše tu na Wjeńkec žurli zańdźenu njedźelu wječor. W času, hdyž hona a pola wotpočuja, wuhotowa sebi naše towaŕstwo młodźencow někotre zabawne hodźiny, na kotrež bě sebi wosebje přiwuznych jednotliwych sobustawow přeprosyło. Wokoło 1/28 hodźin powita praezes towaŕstwa, wjeledost. knj. kapł. Wjacsławk, hosći, kotřiž běchu w bohatej ličbje přikhwatali. We swojich powitanskich słowach pokaza na zaměr a dźěławosć našoho towaŕstwa, kotrež nima trjeba wob lěto wjacy króć swjedźenje wuhotować. Jedyn raz je też dosahacy. Wšak zeńdu so sobustawy měsačnje k zhromadnomu dźěłu, a nawuknu, štož jich skruči w lětach młodosće. Zo pak nimo khutnoho dźěła towaŕstwo też wjesołosć, dobry žort znaje, to pokazachu po tym na jewišću někotři młodźencojo z towaŕstwa. Běchmy so tola tón raz k wjesołej zabawje zešli, a kóždy, kiž z młodosću derje měni, budźe jej też tajku w dowolenej měrje popřeć. Hrajerjo předstajichu wjeselohrě „Kukečanski łazeńk“ a „Něčeho horjo, něčeho směch“. Za wušikne předstajenja so připosłuchaŕstwo z mócnym přikleskom dźakowaše. Kóždy bě so do swojeje róle zažiwił, samo tón hračk, kiž hakle w poslednim tydźenju za druhoho swoju rólu dósta a tak wupomhaše. Na wustojne wašnjo deklamowaše naš znaty deklamator ze Zejic, Jurij Špitank, dwě basni a to: „Serbska zaspańnosć“ wot P. Wicaza a „Syn z cuzby“. Tónsamón dźakowaše so tohorunja na kóncu wšěm, kotřiž běchu nam tak rjany swjedźeń wuhotowali, wosebje płaćeše joho dźak knjezej praezesej, kiž je stajnje wšitku woporniwosć a lubosć swojomu towaŕstwu wopokazał, kaž też předsydźe, knj. Lebzy z Khrósćic, kiž hižo wjacy lět na čole towaŕstwa stoji. Njech wostanu rjane hodźiny hišće dołho we wopomnjeću, hdyž su sobustawy towaŕstwa čerpałe z nowa horliwosć za zhromadne dźěło, njech přistupi naša wosadna młodosć ke khorhoji tutoho towaŕstwa, kiž wostanje kćejacy štom w žiwjenju towaŕstwa našeje serbskeje zemje.

Z **Miłoćic.** Po přikładźe druhich wsow chce też naša gmejna zeparěrować, t. r. leżomnosće hromadźe kłasć. Jedna so při tym wo 1500 kórcow. Wězo wšitcy z tym spokojom

njejsu. Wjetšina je so za to wuprajiła a tuž so projekt přewjedže. Snadź za 3—4 lěta budže zeparacija hotowa. Njedawno wotmě so tohodla zhromadźizna. Wužši wubjerk so wutwori a wobstoji z knjezow měšćanosty Wornača jako předsydu, kublerja Pjecha (pokładnik) a přisydnikow kublerja Nowotnoho a žiwnosćerjow Šworca, Šěraka a Šnajdera z Jawory za forenzow. To su wotnajerjo polow na Miłoćičanskich ležomnosćach z Halštrowa, Protec, Kamjenca, Njebjelčić, Wětenćy, Kukowa, Pančic a Jawory. Je jich na 45. Rěčnišćo Miłoćičanskeje wody (Jawory) budže so přepołožić dyrbjeć, tohorunja też wjacore pólne puće tworić. Najwjetši dźěl (9/10) wudawkow za wuměrjenjo njese stat, tola pak hišće druhich dosć narosće. Budže-li skónčnje wšo do rjada, budže tuta zeparacija wěsće z hospodarskim wužitkom za cyłu gmejnu.

Z Pančic. Tudomna Jednota „Sokoł" wuhotowa sej zańdźenu njedźelu rjany serbski swjedźeń. Dosć je so na njón prosyło. Nic bjez wuspěcha. Běše so mnoho serbskoho luda našło, tamne woršty, kotrež hišće so k Serbstwu maja. Najprjódcy drje so zdaše, kaž měła wobšěrna žurla na poł prózdna wostać. W mjenje Jednoty witaše k. wyšši wučeŕ Słodeńk wulku syłu hosći, spominaše na njewjesołe narodne wobstojnosće w Klóštrje a rozłoži trósku wobsah hry „Móc wěry", kotruž sobustawy Jaseńčanskeje Bjesady z wulkej prócu a wušiknosću předstajichu. Róle běchu nanajlěpje rozdźělene a tak dopomha kóždy jenotliwy z tych 15 hrajerjow k rjanomu wuspěchej cyłka. Wosebje hłowne róle běchu w dobrych rukach a tuž běše bjez dźiwa, zo wulki přiklesk sej nadobychu. Hra, kotruž je knjez kapłan Handrik za serbske jewišćo tak rjenje připrawił, je połna rjanych scenow, wosebje w lěsu před kapałku a swjećećom swjateje Marije. Tući hrajerjo móža so z dobrym prawom poruno druhim stupić, kotřiž mějachu pak wjetšoho materielnoho wuspěcha, dokelž so wo němsku dobru wěc jednaše. Samo w přestawkach so dźěłaše. Tak přednjese Marja Wićazec z Pančic Čišinskoho prolog „Serbam", hdźež swojim domorodnym do swědomja rěči. Pod nawjedowanjom načolnikow Kocora a Sefnera sokolištej wotdźěłaj na bradłach a prěkušu a na kóncu wuwjedźechu 24 Sokoljo proste zwučowanja z hudźbu, štož so wšo najlěpje poradźi. Rjany začišć činješe skupina na bradłach. Ze wšoho bě widźeć, kak naši Sokoljo w ćełozwučowanju postupuja a sokołska ideja też w Klóštrskej wokolinje dźeń a bóle zapřimuje. Z tym rosće też narodne zmyslenjo. Derje poradźeny swjedźeń tudomnu Jednotu hišće bóle skrući w jeje khwalobnym předewzaću. Jaseńčanskej Bjesadże, kotraž je k rjanomu wuspěchej dopomhała, też tu derje zasłużeny dźak.

Z Njebjelčic. W advenće wotdźeržachu so w našej wosadże exercicije za maćerje. Bohate běše wobdźělenjo na nich. Płód exercicijow běše też założenjo towarstwa maćerjow w našej wosadże. Tute sta so na dnju čistosćenja swj. Marije. Bohata syła dobrych a starosćiwych mandźelskich a maćerjow zhromadźi so po nyšporje w cyrkwi. Knjez farař Mič rozłoži jim ważnosć a hódnosć towarstwa maćerjow za naš čas a našu wosadu; pokaza, što tow. maćerjow je a kajki zaměr ma. W našim času zależi tola wšitko na dobrym wukubłanju našich dźěći a młodosće. A jeli dyrbi we swěće so přeměnjenjo stać a człowjekojo so wróćić k Bohu a počinkam, móže to jenož so stać, zo sebi dobre dźěći a młodosć wocehnjemy. W tow. maćerjow dóstanu tute pokiwy a też hnadu a pomoc za swoje rjane a zamołwite skutkowanjo, přetož hdyž změjemy dobre maćerje, móžemy z nimi cyły swět přewobroćić. To wuznaje swj. wótc Pius X. Tak słuša kóžda mać a mandźelska do tajkoho ważnoho a nuznoho zjednoćeństwa. Njech nowe towarstwo prawje wjele płodow a žohnowanja přinjese za swójby a cyłu wosadu. Wy maćerje pak budźće sebi swojoho ważnoho nadawka wědomne!

Z Kamjenca. Też lětsa wuhotuje Kamjenske Katolske Kasino swoju póstnisku zabawu njedźelu 27. febr. w „Stadt Dresden". Započatk w 6 hodź. Dla dobreje wěcy — wunošk je z wjetšoho dźěła za sotrownju — wěnuja swoje mocy swjedźenjej knjez wyšši wučeŕ Striegler a spěwarka Wolf z Drježdźan, knjezaj Reim z Połčnicy a Chalupa z Kamjenca, Kamjenska „Cäcilija" a Kamjenska hudźbna kapała. Myslimy, zo program wšěch spokoji.

Z Ralbic. Rada za maćerje budže tu wutoru 22. febr. popołdnju w 2 hodź. pola Brěžanec. Lěkař budže přitomny.

Z Konjec. Štwórtk 17. febr. swjećeše naš luby wjesnjan, wumjeńkař Michał Čornak — Michała — w čiłosći a strowosći swoje 80. narodniny. Wobstara hišće wšě domjace mužske dźěła, je starosćiwy a wobhladniwy za swojich. Zwoni kóždy dźeń rano, připołdnju a wječor w našej kapałcy jandźelske powitanjo, hižo přez 30 lět, tak dołho hač mamy swój zwónčk. W lěće 1870 je też franózsku wójnu sobučinił, wo kotrejž dźensa hišće drobnosće rady powjeda. Wot lěta 1895 hižo khěbětari w farskej cyrkwi we Ralbicach. Při swojej wysokej starobje khodźi hišće kóždu njedźelu a swjaty dźeń z móšničku. Też hewak je mjez wosadnymi widźany a česćeny muž. Bóh płać jomu wšitku joho lubosć a wšě dźěło za wjes a wosadu tu z dołhim miłym wječorom žiwjenja a něhdy z krónu wěčnoho žiwjenja. Też „Katolski Posoł" přeje swojomu swěrnomu čitarjej z wutroby wjele zboža a hišće mnohe lěta.

— Přichodny štwórtk 24. februara woswjeći wudowa Hańža Weclawowa swoje 85. narodniny. Leži hižo dlěši čas khora pola swojeje dźowki Marthy Wićazoweje (Jordanec). Hač do lońšoho lěća hišće wšě domjace dźěła sobu wobstaraše a wobdźiwachmy jeje tak čerstwe žiwe mocy. Wysoka staroba na njej widźeć njebě. Nětko pak jeje ćělne mocy wotebjeraja, duch pak hišće je jara žiwy. Přejemy česćenej jubilarcy, zo by zasy wotkhoriwši hišće mnohe lěta swojim lubym žiwa była a so wjeselić mohła nadobnoho Božoho žohnowanja. Jubilařka, rodź. Křižankec z Pozdec, je zawostajena mandźelska † Šunowskoho piwarca, kiž je tam posledni piwo warił. Nětko je piwarnja wotorhana, wopor inflacije. Ma hišće bratra a 4 sotry, wšitcy we wysokej starobje wokoło a přez 80 lět. Też jeje mać je jara wysoku starobu dócpěła. — Konjecy maja hišće tři žony přez 80 lět. Madlena zwud. Henčowa, rodź. 17. junija 1844; Madlena zwud. Cyžowa, rodź. 28. měrca 1845; Madlena zwud. Pornadźikowa, rodź. 9. apryla 1846.

Pestalozzi — krótke słowo k joho stotnomu posmjertnomu dopomnjenju.

17. małoho rózka 1927.

Wěmy, zo běše sławny muž, „najwjetši pedagoga swojoho časa" abo snadź „wšěch časow" (!) Tuž je winowatosć tych, kotřiž nazad hladaju a sej stare česća, zo na joho stotny posmjertny dźeń swjatočnje spominamy. Ale też ći młodźi, kotřiž doprědka zhladuja a su hinak zmysleni hač stari, maja tući samu winowatosć? Prajmy tola zjawnje a sprawnje: Što našu dźensnišu generaciju hišće Pestalozzi stara? Możemy wot jenoho něšto nawuknyć, kotromuž so z wjetša wšo nimo kuli, štož do rukow wza. Kiž we swojich žiwjeńskich lětach swoju sławnosć tomu so dźakować njetrjebaše, štož je wukonjał? Kiž na kóncu swojoho dołhoho žiwjenja zasy to započinać chcyše, čohož dyrbješe so jako młody muž wzdać — mjenujcy šule za khudych?

Joho šulscy towaršojo so z nim norjachu. Ale woni też wědźachu, zo móžachu joho zawołać, hdyž so wo wukonjenjo něšto ćežkoho a njeluboho jednaše. Běše šulski hólčec wot dźesać lět, hdyž město Zürich so ze zemjerženjom zatřasny. Pře hłowu a šiju ćerješe wšo ze šule, kotrejž khabłace murje hrožachu so sypnyć. Ale so nawróćić, hdyž so zemja zasy změrowa — na to njeběchu mysle. Samo wučerjo so bojachu, na samym dnju swoje dźěło wospjet wukonjeć; Ale bjez knihow a čapkow njesmědźachu so domoj wróćić! Namakachu jenoho, kiž bjeze

wšoho wobmyslenja po wšo dźěše — „čornomu Pestalutzej“ njetrjebachu dołho kazać. — Šulske wěcy tola trjebamy — tuž po nje pójdu!“

Dźiwi hólčec njeběše, kiž w swojich dźěsćowych lětach zady pjecy přišoł njebě. To njezależeše jenož na tym, zo jomu mužski woćehnjeŕ pobrachowaše — nan jemu zemrě, hdyž běše hólčec 5 lět stary — ale zo joho starosćiwa mać a ke kóždomu woporej přihotowana Babka (służowna) strachoćiwje woćahnješej. Ale šuleŕ njeběše słabušk. Tak ruče hač joho znutŕkownje něšto jimaše, běše hnydom hotowy, wšitko za to činić. Wulki podawk joho gymnazialnych lět běše wudaće tamneje spodźiwneje knihi, kotraž běše postajena, kaž błysk do ćemnosće swojoho časa swěćić, Rousseauwowy „Emil“.

Pestalozzi běše tehdom 15 lět stary, hdyž bu joho njepraktiske prajenjo wot tutych njepraktiskich sonjacych knihi přewzate. Kelko druhich z joho towaršow za samu „pedagogisku revoluciju“ zo zastajichu, njeje znate. Ale domoj hić, mjehkoho łoža so wzdać a na twjerdym špundowanju ležeć — to zamóžeše jenož jedyn, kiž wšo khutnje bjerješe, štož joho jimaše a přimaše. My hišće dźensa prajimy: To měł po prawym činić. Kelko pak je, kotřiž to „po prawym činja?“ Joho khutnosć dźěše tak daloko, zo samo swój khribjet hač na krej šwikaše, zo by so skrućił, je-li bychu joho krjudowali. —

Joho zahoritosć za wukrajne, wjesne žiwjenjo, štož běše sćěhwk Rousseauwowych knihi, pokaza so pola joho towaršow a jich swójbow a započachu so za drasty zajimować, ludowe swjedźenje a hry wopytować. Wšědny dźeń město wopušćić, wjesnomu ludej při joho ćežkim dźěle pomhać — tež tehdom, byrnjež so trochu njelepi stajeli, dokelž hač dotal wěrjachu, zo su porsty jenož k dźerženju a wjedźenju pjera — to jeno jenomu na mozhy přińdźe, kiž z cyła ničo hrać njemóžeše. Ale njedaše so wottrašić, samo nic přez rany, kotrež běše sej ze serpom na lěwej rucy načinił. Tež nic přez burow hanjenjo, kotřiž njelepoho měšćanskoho hólca wusměšowachu, tež nic přez sobuželny posměwk swojich towaršow.

Wěmy khětro mało wo času do joho powołanja. Wopušći normalny puć. Snadź by revolucionarny duchowny, sławny spisowaćel abo prawiznik był, kiž njeby runje dobreje zasłužby hladał, dokelž chcyše tym khudym pomhać, kotřiž dyrbjachu bjeze wšoho swoje skórźby přěhrać. Směmy jomu dźakowni być, zo chcyše bur być a tež bu? Praješe sej: Chcył-li nizkim kruham wobydlerstwa pomhać, dha je to jeno móžno, zo jich žiwjenjo sobu přežiwju.

Tola wěcka njeńdźeše tak lohcy, kaž bě sej to předstajił. Štož joho ratarstwo w Nowem Dworje (pola Züricha) zniči, njebě na tym joho njenazhonitosć wina, najskěrje njespušćomnosć tych, kotřiž jomu pjenjezy požčowachu. Myslachu, zo při tym dobreje zasłužby dóstanu.

Tute zdyrnjenjo njeje wočakował. Přikładomny ratař njemóžeše wjacy być. Burja bychu so spjećowali, wot tajkoho njezbožownoho měšćanskoho knjezyka wučbu k sebi brać, kiž při swojich kołwrótnych idejach a wulkotnych tworach roztorhany wokoło běhaše. Ale při wšěm spózna wjesne hubjeństwo.

Spytaše na rozpadankach swojoho ratarskoho předewzaća woćehnjeŕnju za khudych a najkhudšich natwarić. Zo so jomu to šlachćiło njeje, zależeše na njedosahacym dorozemjenju joho rowjenkow. Ale njeje při wšěm hubjeństwje zadwělował. Spytaše je znutŕka přewinyć.

Hakle jako dźěd je přileżnosć dóstał, z jenoho myslerja a spisowaćela, z jenoho molerja človjekow, k čomuž je čas joho bjez joho wole sčinił, hakle skutkowaŕ nastać. Potom móže skutk započinać, na kotrymž woćehnjerjo hišće dźensa dźěłaja. Štož je wón mjez swojim 30. a 52. lětom žiwjenskim wojował a ćerpjeł, to sej človjek njemóže wumyslić. Z dowěry na Boha čerpaše swoju móc a wutrajnosć. W tym móžemy wšitcy wot njoho wuknyć. Běše muž, kajkohož stawizny z rědka wupłodźa. J. Sł.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

10. Romske dopomnjeńki na swjatych.

W tutych wšelakich cyrkwjach khowa Rom njewopisomnu mnohosć drohich dopomnjeńkow na Khrystusa a jeho swjatych. Tak pokazuja w cyrkwi Maria in Trastevere hišće dźensa běžace žórło, kotrež nasta, hdyž so Jězus-dźěćatko w Bethlehemje narodźi. Tež žłobjo, w kotrymž tam leżeše, je w Romje, a to w prjedy naspomnjenej cyrkwi Maria Maggiore. Drjewa, z kotrehož wobsteji, je jenož mało widźec, dokelž je najwjetši dźěl drohotnje pozłoćeny. Dale je w Lateranje blido, za kotrymž Jězus posledniu wječeŕ wotmě a na to najswjećiši sakrament wołtarja założi. Je to wuzka dołha „tafla“, kaž dźěn běše wona też za 13 wobdźělnikow, Jězusa a 12 wučownikow, třebna. Zdźeržany je jenož zwjeršny dźěl, woprawdźite blido, nic pak nohi. Wono je tam do sćěny zasadźene a wšědnje z wokeńcu začinjene. Pokazuja je jenož wurjadnje wosobnym wopytowarjam, hewak pak jenož wjetšim procesijónam. Hišće dróžša powostanka (relikwija) je „swjaty skhód“, wobstejacy z 32 marmorowych skhodźeńkow, kotryž kejžorka swjata Lejna lěta 326 z Jeruzalema do Roma přewjesć da. Je to samsny skhód, po kotrymž su Jězusa k Pilatej wodźili (dwójcy horje a dwójcy dele). Dokelž je Jězus při tym někotre razy padnył a při tym z hłowu wo skhodźeńki prasnył, je na nimi někotre powostanki swojeje najswjećišeje kreje zawostajił. Skhód je wšědnje z deskowanej podłohu pokładźeny. Tam pak, hdźež su skhodźeńki zakrawjene, su do deskow škleńčane woknješka zasadźene, tak zo móžemy přez nje krawe městna widźeć. Z česćownosće před tutej powostanku ludźo po skhodźeńkach horje a dele njekhodźa, ale so horje po kolenach suwaja, dele pak po pódla připrawjenym skhodźe khodźa. Na wšelakich hnadownych městnach namakamy też „swjate skhody“. Wone tohodla tak rěkaja, dokelž su cyle tak twarjene, kaž woprawdźity Jeruzalemski swjaty skhód w Romje, hewak pak žanoho zwiska z nim nimaja.

Wosebje wjele dopomnjeńkow na Jězusowe ćerpjenjo ma cyrkej „Swjateho křiža“ (Santa Croce). Tam pokazuja a česćuja wulki něhdźe łochć dołhi dźěl Jězusoweho křiža a tafličku z napismom, něhdźe 30 centimetrow wysoku a wo móličkosć šěršu. Na njej je Łaćonske pismo dospołnje, Grichiske nimale derje, Hebrejske (Židowske) pak jenož z dźěla widźeć. Na tutej tafli spóznawamy cyle jasnje, zo słowa njeběchu w 3 rěčach pisane, ale 3 razy we Łaćonskej (Romskej) rěči, jenož jónu z Łaćonskimi, druhi raz z Grichiskimi a třeći króć z Hebrejskimi pismikami. Dale je tam jedyn ze štyrjoch (nic třoch) hozdźi, z kotrymiž běše Jězus na křižu přibity, dale 2 ćeŕnjej z jeho krony, prěčna hrjada z křiža pokutneho mordarja a jedyn dźěl šwikanskeho stołpa, to rěka: stołpa, za kotryž mějachu Jězusa při šwikanju přiwjazaneho. Druhi wjetši dźěl pak je w cyrkwi swjateje Praxedy (też w Romje). Zo je to woprawdźe prawy šwikanski stołp, je Boža martra w cyrkwi swjateho Bosćana, kotruž móžeš tam tohorunja hišće widźeć, swjatej Brigiće prajiła. (Třeći kruch naspomnjeneho stołpa khowaja w cyrkwi Božeho rowa w Jeruzalemje.)

Poměrnje mało dopomnjeńkow ma Rom na najzbóžnišu knježnu Mariju. Na nju spominatej tam jenož spodźiwnej swjećeći, a to prěnjotne swjećo „Maćerje stajneje pomocy“ w cyrkwi swjateho Alfonsa, kotrež je same prajiło, zo chce na tutym městnje wostać, a swjećo swjateje Marije z Jězusdźěćatkom w cyrkwi Maria Maggiore, kotrež je swjaty Lukaš wobrazował (molował) a z kotrehož česćowanjom so lěta 590 strašny mór w Romje skónči.

Wjele wjacy městnow hač na swjatu Mariju dopomnja na swjateju japoštołow Pětra a Pawoła, kotrajž dźěn staj dołhi čas w Romje přebywałoj. Tak je w Lateranje blido (abo wołtaŕ), na kotrymž je swjaty Pětr wopor Božeje mšě swjećił, abo w cyrkwi „Swjateho Pětra w rjećazach“ (Santo Pietro in vincoli) rjećaz, z kotrymž běše wón w Jeruzalemje

wupinany był a z kotrymž so tónle dźiw sta: hdyž tehdomniši bamž tutón Jeruzalemski rjećaz darjeny dósta, da wón też tamny přinjesć, za kotryž běchu Pětra w Romskim jastwje k muri přizamknyli. Jako wobej pornjo sebi na blido położichu, so rjećazaj do jenoho zjednoćištej. Po tutym dwójnym rjećazu tam dźensa małe rjećazki dźěłaja, kotrež so za časnikowe rjećazki trjebać hodźa. Wosebje ważne mjez wšelakimi městnami pak je Mamertinske jastwo, w kotrymž wobaj japoštołaj na swoju smjerć čakaštaj. Je to twar, kotryž z 3 poskhodow (šosow) wobsteješe. Najhorniši běše nad zemju, delnjej dwaj pak we zemi. Do srjedźanskeho jenož z dźěru we wjerše z hornjeho po rěblu dele łažachu a z njeho zasy z dźěru w podłozy (wjerše) do najspódnišeho. Do njeho přińdźechu jenož cyle zli złóstnicy. Woni buchu z dźěru dele ćisnjeni a wostachu tam bjez jědźe, dóniž z hłodom njewumrěchu. Też japoštołow Pětra a Pawoła z dźěru dele storčichu. Hdyž Pětr dele padny, wutłóči z kolenomaj dólčkaj do kamjeńtneje podłohi, kotrejž możeš tam hišće dźensa widźeć. Hdyž běštaj japoštołaj bórzy po tym swojeju jastwownikow Processa a Martiana a 40 sobujatych wo křesćanstwje rozwučiłoj, ale wody njeměještaj, zo byštaj jich wukřćić mohłoj, nasta tam na Pětrowu modlitwu žórło, kotrež jimaj trěbnu wodu poskići a kotrež tohorunja hišće dźensa běži. Hdyž tu druzy złóstnicy z wjetša hač do smjerće wostachu, njechachu Romjenjo, zo byštaj też japoštołaj w tutej ćichej skhowanosći swoje žiwjenjo skónčiłoj, ale dyrbještaj hanibnišeje smjerće wumrěć a to zjawnje před cyłym swětom. Tohodla jeju wurjadnje z jastwa wućahnychu a k smjertnemu khostanju wotwjedźechu. Najprjedy wjedźechu wobeju hromadźe, potom pak kóždeho na druhu stronu. Městno, hdźež so japoštołaj na tutym smjertnym puću dźělištaj, woznamjenja „cyrkwička dźělenja“. Wottam wjedźechu Pětra na Vatikansku hórku do cirkusa kěžora Nerona, hdźež jeho křižowachu. Tute městno woznamjenja dźensa wołtař swjateju Symana a Judy w swjateho Pětrowej cyrkwi. Tohodla też wołtarne swjećo křižowanjo swjateho Pětra předstaja. Swjateho Pawoła pak wjedźechu po drózy do mórskeho města Ostia daloko před město. Hdyž jemu tam hłowu wotrubnychu, poskoči wona, so po hórcy dele kulejo, trójcy, a na kóždym městnje, hdźež so při tym zemje dótkny, nasta kužoł. Nětko steji nad tutym městnom cyrkej, z kotrejež sćěny hišće wšě tři žórła běža, jene trochu nad zemju, druhe pornjo runej zemi, k třećemu pak dyrbiš po někotrych skhodźeńkach dele hić. Tohodla rěka městnosć wot Pawołoweje smjerće sem hišće dźensa Tre fontane (= 3 žórła). (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Zemjerženjo w Jugoslaviji. W cyłym kraju běchu zańdźenu póndźelu ćežke zemjerženja, wosebje w Hecogowini a Dalmatiskej. W Mostaru wjele khěžow rozpadny, tamniša tobakowa twornja bu dospołnje zničena. W Medkowicach buštej dwórnišćo a póst khětro wobškodźenej. Blizko „Kosowoho pola“ rozkwěkny so zemja tak šěroko, zo samo někotre khěže w hłubokej škałbje so zhubichu. Wjele ludźi je při tom wo žiwjenjo přišło. Po najposlednišich powěsćach je na 600 wosobow wo žiwjenjo přišło. Pola Serajewa so hora ze zatřasenjom zwjezy a 10 khěžow zasypny, při čimž 12 wosobow wo žiwjenjo přińdźe. Hdźež zemjerženjo howrješe, so ludźo wustróžawši na swobodny kraj wućeknychu, zo njebychu jich padace twarjenja moriłe. We Běłohrodźe je wjele wuhenjow spadało. Po sejsmografach (pokazowarjach) w Zahrebje, Serajewje a Mostaru zatřasy so zemja w tamnych kónčinach za 27 mjeńšinow na 19 razow. — Też w połnócnej Ruskej (Transbaikliji) bě samy dźeń wulke zemjerženjo. W měsće Čita sypnychu so někotre twarjenja. Z druhich kónčinow čitamy, zo mějachu tam sylnu sněhowu wěheńcu. W Jerusalemje je wulki sněh zańdźenu njedźelu padnył. Na kupje Korsika wěješe někotre dny sněh, kotryž na 4 metry wysoko leži, štož ludźo tam ani njepomnja. Někotre wsy su čisće wot swěta wotrěznjene. W Japanskej je surowa zyma, tak zo je tam hižo na 100 ludźi zmjerznyło. Wjele železniskich čarow je dospołnje zawětych. Sněh tam z blakami na 8 metrow wysoko leži. Też w Gruzinskej běchu podobne sněhowe njewjedra.

W Mogilewje-Podol w Ruskej padny zańdźene dny pod sylnym hrimotom wulki meteor a přinjesy wobydlerstwo do smjertnoho stracha. Meteor padny wječor a rozswětli cyłe město. Ludźo na hasach padnychu na zemju. Mnozy poklaknywši modlachu so měnjo, zo je sudny dźeń přišoł. Meteor padny njedaloko města a zary so hłuboko do zemje. Škody nieje načinił.

Přećiwo lóštarstwu a wurostkam športa su so jendźelscy biskopja zjawnje wuprajili. Šwikaja přecy bóle přiběracu žadosć za wužiwanjom a přehnaćom športa, warnuja před wulcyčinjenjom a njetrjebawšimi wudawkami. Wosebje dźěłaćerske swójby njesmědźa žane wyššace wudawki činić, ale wjele bóle a radšo na dobre wukubłanjo swojich dźěći wuzbytk swojoho dźěła nałožować. Wosebje pokazuje so na to, kak ważne je, zo so młode holcy srjedźnoho stawa praktiscy wukubłuja, kotrež maja tola junu maćerje we swójbje być. Zawěsće su to rjane pokiwy, kotrež też za naše serbske wobstojnosće derje płaća. Würzburkski biskop dr. Ehrenfried we wokolniku wobžaruje, zo so samo w mjeńšich městach a na wsach sobotu bóle a bóle zawjeselenja wotměwaja, kotrež, dokelž husto hłuboko do nocy a tak do njedźele rano traja, wot dopjelnjenja njedźelskeje winowatosće wotdźeržuja. Kotřiž pak tola hišće kemši du, njejsu w tajkich wobstojnosćach, zo bychu cyle z pobožnosću njedźelskim kemšam přitomni być móhli. Katolske towarstwa maja w tym z dobrym přikładom być, měšnicy, kotřiž maja w tajkich organisacijach wliwa, njesmědźa dowolić, zo so na sobotach bole wotměwaja. Na kóncu wupraja so biskop přećiwo wuhotowanju kwasow na sobotach a přećiwo modernej, póćiwosć ranjacej drasće.

Próstwa wo zbóžnoprajenjo bamža Pia X. bu před krótkim wot Jesuitow na Swjatoho Wótca zapodata. Podpisali su ju nimo jesuitskoho generala Ledochowskoho nimale wšitcy zastupjerjo wšitkich provincow jesuitskoho rjadu. Wuzběhuja w próstwje, zo je so Pius X. ze wšěmi swojimi mocami prócował, wšitko wobnowić w Khrystusu, je woheń lubosće zahorjał, zo je časćiše a wšědne swj. woprawjenjo přećiwo wšitkim njepřećelam zakitował a poručał. Wot tutoho wohnja běše sam cyle přewzaty a nutrnje žadaše, zo bychu wšitke wutroby wot njoho zahorjene byłe.

Japoštołski nuncius Pellegrinetti w Běłohrodźe woswjeći tam tele dny nowu kapału, kotraž k nowozałoženomu klóštrej Franciskanow w Běłohrodźe słuša a kotraž je za wšitkich přistupna. To ma so tohodla wuzběhnyć, dokelž katolikojo tam, hdźež arcybiskop a japoštołski administrator msgr. Rodič sydli, hišće hač do wójny jenož w domjacej kapali rakuskoho pósłanstwa na Božu mšu khodźić móžachu, mjez tym, zo bě kóždomu katolskomu duchownomu tam so zasydlić zakazane.

Wšelčizny.

W Italskej dawk za nježenjeńcow. Tutón dawk ma po powěsćach z Roma lětnje 3 milliony lirow wunjesć. Lětny dawk za nježenjenoho ma po joho hospodarskich wobstojnosćach na 20—50 lirow wučinjeć.

4 žónske so w Romskim dźiwadle spaliłe. Wokoło 1 hodź. w połnocy wudyri tam 11. decembra sylny woheń, kotryž so z wulkej spěšnosću rozšěri. Při nastatym smjertnym straše mjez ludźimi njepřińdźe dale nichtó wo žiwjenjo, jenož štyri hrajeńki so w sylnym kurje zadusychu.

Towarstwowy powěstnik.

Domowina. Zwjazk wšitkich serbskich towarstwow změje jutře njedźelu 20. februara swoju hłownu zhromadźiznu w Njeswačidle. Započatk 1/2 12. Porjad: rozprawy, wólby, zawěsćenjo, sekretariat a dr. Winowatosć wšěch serbsk. towarstwow je, zo su zastupjene. Předsydstwa njech su

sebi swojeje winowatosće a swojoho zamołwjenja wědoma. Prawo hłosować maja jenož woprawnjeni zastupjerjo. towarstwow. Wobdźělić pak móža so wšitke sobustawy „Domowinje“ přizamknjenych towarstwow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Khrósćanska wosada. Kk.: 200. 201. z Khrósćic: Michał Šołta, Jakub Hojeŕ; 202. 203. z Jaseńcy: Mikł. Handrik, Jan Šenkaŕ; 204. 205. z Wučkec: Michał Nowotny, Jurij Wels; 206.—208. z Hory: Jan Rjeda, Beno Vicki, Jurij Rachela; 209. 210. z Lejna: Madlena Nowakowa, Hana Khěžcyna; 211.—213. z Hórkow: Jurij Lisnaŕ, Madl. Šližowa, Madl. Lebzyna; 214. z Časec: Jurij Špitank; 215. ze Smječkec: Marja Altmanowa; 216. z Prawočic: Jakub Kašpor; 217. z Nuknic: Jakub Kral; 218. ze Zejic: Jakub Domš; 219. z Wudworja: Jurij Zarjeńk; 220.—222. z Khrósćic: Hana Kronsec, Hańža Šeferowa, Michał Žur; — 223. z Budyšina: Hana Libšic; 224. ze Słon. Boršće: Madlena Mětowskec; 225. z Roma: stud theol. Pawoł Horjeń.

Sobustawy na lěto 1926.

1081. z Klóštra Marijneje Hwězdy: konvent klóštra.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł“.

N. N. z Budyšina **13 hr.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. februara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 148. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 30—35. 5) Mjasne 27—29. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 238. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—58. 2) Połnomjasne młódše 51—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—47. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 284. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—61. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—53. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—33 Husumske z pastwy — . **Čelata:** 705. 1) Najlěpše wukormjene 74—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 67—72. 3) Špatne 60—65. **Wowcy:** 596. 1) Młódše a starše wukormjene 61—63 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 44—50. 4) — . **Swinje:** 3075 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 66—68. 2) Wukormjene 65—66. 3) Mjasne 63—64. 4) Špatne 60—62. 5) Rancy a kundrosy 55—60. 7) — .

17. februara 1927.

Čelata (627): 1) — . 2) 75—80. 3) 68—72. 4) 61—62. 5) 55—59.
Swinje (339): (přez 300 pt.) 1) 68—70. 2) (240—300) 67—68. 3) (200—240) 65—66. 4) (160—200) 62—64. 5) — . 6) — . 7) 58—64.

Wobkhod pola čelatow a swini pomały.

Wične płaćizny		w Budyšinje 12. febr.	w Kamjencu 10. febr.
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,50—13,00
Rožka, nowa	70 „	12.25—12,75	12,25—12,80
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	10,50—12.00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,00—12,75
Wows	50 „	9,00—10,00	9,00—10,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Butra	1 „	4.00—4,60	1,80—2,00
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,75—21.25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—8,00	—
Ržane wotruby	50 „	8,00—8,20	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,16	0,15—0,17
Prosata, 498 štuk	1 štk.	12,00—28,00	20,00—28,00

Na Kamjenskich wikach 17. februara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 12—15 pj., za běły kał 12, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—70 pj., za wino 1,20 hr. po puntach.

Rězbarstwo a zhotowjenjo rownych pomnikow.

Poručam so k zhotowjenju rownych pomnikow a wobłoženjow we wšěch kamjenjowych družinach w jednorych a pyšnych formach, kaž tež wšěch do powołanja słušacych dźěłow při najtuńšim wobličenju.

Pawoł Eichhorn
rězbaŕ
w Njeswačidle 45 B

Ponowjenjo starych pomnikow derje a tunjo. Mam stajnje skład hotowych pomnikow.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Přisłowa.

Kajkaž je hospoza, tajkich hosći Bóh wobradźa.

*

Jej huba kaž wětrnik dźe.

*

Z pjenježkow narostu nórty.

*

Mudry so čini, jako by mudrosć na łóchće měrił.

*

Šćekota kaž sroka.

*

Stwa, kaž wjelča jama.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Katolske Kasino w Kamjeńcu

wuhotuje **póstnicy** — 27. februara — w 6 hodź. w „Stadt Dresden“ swój

póstniski swjedźeń

z koncertom, spěwom, zabawu, loteriju a rejemi z wjetša k lěpšomu sotrownje.

Wšitkich z blizka a z daloka nanajpřećelnišo přeprošuje **předsydstwo.**

J. Rjeda, farař.

Živnosć

snadź 15 kórcow wulka, so k bórzomnomu wotnajeću pyta. Živy a morwy inventar so sobu přewozmje. Poskićenja pod „22“ maja so na Donnerhakec ćišćerniu pósłać.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach.

Wšě ćišćerske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec ćišćerńja.

Po krótkej khorosći zemrě wjacy króć domawobstarana 12. febr. naša luba mandźelska, mać a wowka

Hana Měšerjowa

w Měrkowje

71 l. 2 m. a 22 d. stara. Jeje zemske powostanki pokhowachmy zańdźenu srjedu na wosadnym kěrchowje. Wšitkim, kotřiž su ju w khorosći wopytowali, wosebje miłosćiwej sotře z Radworja, na pustym wječoru za nju so modlili a w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy swój najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh luby Knjez.“**

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Měrkowje, Radworju, Bronju, Budyšinje, Banecach, 17. februara 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Po krótkej ćežkej khorosći ze swj. sakramentami domawobstarany zemrě zbožnje póndźelu w nocy swojeje staroby 73 lět mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan a dźěd

Mikławš Šołta,

korčmař w Šunowje.

Bu pjatk w Ralbicach pokhowany. Za pobožne modlitwy na pustych wječorach a bohate k rowu-přewodźenju, wosebje Katolskej Bjesadźe kaž tež Konječanskomu wojeńskomu towarstwu wuprajamy wutrobne

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

W **Šunowje,** na dnju pohrjeba, 18. februara 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

„Nětko puščiš swojoho służownika, Knježe, po swojim słowje w pokoju; přetož mojej woči stej widźałoj twoju zbožnosć.“ (Luk. 2, 29—30.)

Po ćežkej khorosći woteńdźe wutoru tydźenja naš starosćiwy nan, luby dźěd a přichodny nan

Jakub Serbin,

prjedawši wobsedźeŕ Jurasec młyna w Nowoslicach,

ze swj. sakramentami domawobstarany na prawdu Božu. Čas joho přikładnoho zemskoho pućowanja bě nimale 80 lět. Sobotu tydźenja smy joho ćělne powostanki w Ralbicach do swjateje zemje pokhowali, joho dušu pak poručamy Bohu a pobožnym modlitwam wosadnych a znatych.

Wšěm, kotřiž su jomu při pustych wječorach a pohrjebje poslednju česć a lubosć wopokazali, zawdawamy najwutrobniši dźak. Wosebje horco wuprajamy nutrne **„Zapłać Bóh tón Knjez!“** wšěm lubym, kotřiž su joho w khorosći wopytowali a wothladowali. Je z toho wjele pokojenja měł.

Tebi pak, luby zemrěty, chcył njebjeski Wótc mytować wšu nam wopokazanu lubosć z krónu wěčnoho žiwjenja. Zo tola bychmy so we zbožnej wěčnosći zasy wohladali!

W **Nowoslicach** a **Budyšinje,** na dnju pohrjeba, 13. februara 1927.

Žarowacy zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458

9. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. februara 1927.** | **65. lětnik.**

Bohu bliže!

Hordźe płowaše junu na žołmjatych zmohach dalokoho morja najwjetša łódź „Titanic“. Na łódźi so wšo mjeŕwješe w dźiwim juskanju a harowanju. Hudźba rjenje piskaše wjesołe reje. Nimale wšitcy pućowacy, młodźi a stari, wjerćachu so w spěšnym kole. Tola we hłubokosći morja łakaše njezbožo na ničo strašnoho njewočakowacych. Horda łódź zajěđže na lodowu horu a so rozrazy a poča so podnurjeć. „My hinjemy“ tak styskńje klinčeše z horta telko tysacow do ćmoweje nocy, kiž prjedy hišće na žane njezbožo njemyslachu. Nasta hišće horša mjeŕwjeńca, wšo šuska horje a dele a pyta někajkoho wućeka. Hudźba pak, kotraž bě před krótkim hišće tak wjesołe reje piskała, zanjese nětko nabožny spěw „Bliže k tebi, mój Božo!“

Na zemi dźe nětkle skoro runje tak kaž na tamnej hordej łódźi. Póstnicy maja so „hódnje“ woswjećić. Pija a jěđža, juskaja a rejuja, brója a přečinjeja, žadne krošiki a bohužel tež swoje žiwjenske mocy rozmjetaja, předadźa lohkomyslnje swoju strowotu, česć a póćciwosć. Kak wbohi a wuklukany je tola naš lud! Wójna rubi drje jomu rjane, nadźijepołne młode mocy. Tola strašna khorosć kaž traśaca khripa kóncuje a drjebi nam hišće wjacy młodych mocow, je to skaženosć zmyslenja. Hdyž do wulkich městow přińdźemy, do jastwow, do khorownjow, hdyž njedźelu nocy nimo korčmow a rejwanskich łubjow připadnje přińdźemy, dyrbimy sebi ze styskniwej wutrobu prajić, štož je před lětami swjedźeński prědaŕ na Róžeńčanskim katolskim zjězdźe wuznał. „Z płakniwym wóčkom bych tebi, mój ludo, skoro božemje prajić chcył.“ Njełaka při tajkich wobstojnosćach najhańbniša zahuba na nas? Khutni mužojo su pozběhnyli hižo zadwělowacy hłós „My hinjemy“. Boja so z dobrym prawom, naš lud mohł w błóće njepóćciwosće, nahrabnosće a wužiwanja so zhubić. Kajki by to hanibny kónc był! Kak su naši nanojo so dŕeli a dźěłali, zo bychu swojim dźěćom swoje statoki zdźerželi, starosćiwje su naše maćerje swojim dźěćom do kolebki dałe hańbićiwosć, pilnje su wučerjo a duchowni do wutrobow dźěći hłuboko zaryli česćownosć před předstajenymi a swjatu bojosć před Bohom, — dźensa, o zrudne je na to spomnić, je někotryžkuli rjany serbski statok jako wopor skaženosće joho wobsedźerjow na předań, hańbićiwosć a česćownosć su někotři do staroho železa ćisnyli, a po nocach so dźiwje wošćěraja tym, kotrychž njeje skaženosć čisće překisała.

Złě drje je, tola njesměmy zadwělować, to je zaspanc, kiž by při hrožacym njezbožu prózdnje přihladować chcył. Ně, do boja za bohabojosć, póćciwosć a sprawnosć! Wšitcy, starši a młodosć sama, duchowni a wučerjo maja zhromadnje a w přezjenosći za tutu swjatu wójnu so rozsudźić.

Kak rjanu pomocnicu mamy tola na swjatej cyrkwi w tutym bědźenju wo swoje žiwjenjo a wobstaćo! W tutej powšitkownej šmjatańcy skaženosće pozběhuje swjata cyrkej swój hłós „Bohu bliže!“ Njepokazuje jenož w swjatym sćenju njerozomnje so počinjacomu človjestwu Zbóžnika, kiž do Jerusalema puću je, zo by tam za nas ćerpjeł, ale też wbohoho slepoho, kotrohož Jězus k sebi přiwjesć da, zo by joho wustrowił. Naša starosćiwa maćeŕ, cyrkej, chce nam z tym prajić, zo hinak wumóženjo a wustrowjenjo móžno njeje, hač zo so k Bohu bližimy. Póstny čas so bliži. Cyrkej potruši popjełow z winu poćeženu hłowu swojich dźěći a praji: „Spomń, človječe, zo sy proch a zo do procha so nawróćiš“. Što chce cyrkej z tutym khutnym wobrjadom? Chce jich k Bohu dowjesć! Chce jich duchownu sleposć wuhojić. Chce, zo bychu jeje dźěći w přichodźe po puću swětła kročili, horje k njebjeskomu Jerusalemej.

„Bóh wšak njeje daloko wot kóždoho z nas; přetož w nim smy žiwi, so hibamy a smy“ (Jap. skut. 17, 28). Ale my človjekojo smy wot Boha zdaleni. Činimy, jako njeby za nas žiwy był, zabywamy tak často na njoho. A tak buchmy na Boha zabywacy, Bohu zdaleny splah. Tuž je wulki čas, zo ze wšej khutnosću a hrimotacym zwukom cyrkej ludźom do swědomja woła: „Bohu bliže!“

Ale z tym pak so njespokoji. Chce do zahuby zapadowacomu ludej pomhać, jón k wumóžacomu Bohu přiwjesć. Hrěch dźěli Adamowe dźěći najdalšo wot Boha, joho stworićerja. Tohodla ma so zastawa potorhać, dyrbitaj-li woboj so zbližić. A z tym započina Khrystusowa njewjesta w přichodnych tydźenjach.

Tak nas z popjełom napomina na smjerć a hinitosć. Chce nas k pokuće pohnuć. Chce, zo bychmy winu wotpokućili, kotraž je hišće w knizy Božej a kotraž žadyn dobry poměr mjez njebjeskim Wótcom a joho dźěćimi tu

na 'zemi hišće tak prawje njedowola. Prječ ze wšej přezměrnej přiwisnosću k hinitym kublam! Zo tola popieł njeby jenož tebi na čoło přišoł, ale też hłuboko do wutroby padnył, zo by ty Bohu bliže přišoł!

Cyrkej sćele za tebje nětkle za Boha zahorjenych prědarjow na klětku. Što je zaměr wšěch jich słowow a prócy? „Bohu bliže!“ To je započatk a kónc jich prědowanjow. Chcedźa človjekow k Bohu, k Jězusej přiwjesć, zo by jich wustrowił. Njeby khory hłupje činił, nochcył-li lěkarjowu radu wobkedźbować abo hdyž by před nim ćěkał a joho pomoc zacpěwał? Tak je zadźerženo tych křesćanow błaznosć, hdyž wo słowach pokutnych prědarjow ničo wjedźeć nochcedźa, jim wuši a wutrobu zawjeraja, haj připowědźerjow wěčnych wěrnosćow hišće hanja a zacpěwaja.

Pósť je nětkle cyrkej zasy postajiła. Mjasnje a zemscy zmysleny človjek drje so přećiwo tajkim postajenjam staja. Njewěriwi so tym, kiž so hišće posća, wusměja. Haj samo wěriwi katolikojo prócuja so, zo bychu so tutoho wostudłoho postajenja někak zminyć móhli a so samo też sami bjez winy wot toho wuzamołwjeja. Što pak chce cyrkej, starosćiwa mać, ze swojej póstnej kaznju dócpěć? Chce tebje Bohu bliže přiwjesć. Z tym dźěn je so človjestwo najbóle wot Boha dźělło, zo do hrěšnoho wužiwanja zapadny. Pytaše jenož sebje same. „Njemóža“ a njechadźa sebi ničo zapowěsć. Tajcy wězo přećelojo Boži być njemóža. Čim wjacy sebi zapowěš a so pomorješ, ćim bliže přińdźeš swojomu Zbóžnikej, kotryž je so też 40 dnjow w pusćinje posćił. Kak kruće su so naši prjedownicy tola posćili, a kak blizko přińdźechu za to k Bohu, kotryž w kóždym času wot hrěšnikow sebi pokućenjo žada.

Pokutne kěrluše so nětko zasy spěwaja. „Swětne dźěći, hrěšne dźěći“, „Stała maćeŕ bolosćiwa“, „Jězusowe swjate rany“ a druhe. Też tute chcedźa tebje Bohu bliže přinjesć. Daj so wot nich powučić a pohnuć! Měj so po jich hłosu! Kaž tute k Bohu w njebjesach postupuja, tak chcedźa też twoju dušu k twojomu stworićerjej sćahnyć.

Cyrkej napomina tebje k spowědźi. Dotal bě ty kaž zhubjeny syn. Njechaše ničo wo swojim njebjeskim Wótcu wjedźeć. Sy so też snadź zabłudźił do kraja hrěcha a njekhmanstwa. Nětko woła će twoja swěrna mać zasy domoj do wótcnoho domu. Hlej, kak lubosćiwje wupřestrěwa tebi napřećo swojej rucy, zo by kóždoho želnosćiwoho zasy do swojoho klina witała. Njeboj so ani před Bohom ani před človjekami! Wujednaj so z twojim rozhněwanym stworićerjom! Potom přińdźeš jomu zasy bliže.

Skónčnje předpisuje ći cyrkej hódne dóstaćo swjatoho woprawjenja. Tu rěka woprawdźe: Bohu bliže! Kak by so jomu hišće lěpje bliźić mohł, hač zo joho do swojeje wutroby přijimaš? „Nic ja sym žiwy, ale Khrystus we mni je žiwy“, móžeš potom ze swjatym japoštołom prajić. Ničo njemóže so z človjekom bóle zjednoćić, hač jědź a napoj. We swjatym woprawjenju bywa pak Bóh twoja jědź. Tuž dha kedźbuj, zo njeby tutón swjaty zwjazk z twojim Zbóžnikom wjacy njerozwjazał! Wón ma w tebi wostać a ty w nim.

Cyrkej je potajkim za tebje swětło w ćmowej nocy hrěcha, cyrkej je za tebje kupa w howrjacym morju, kotrež chce tebje k wěčnej zahubje pózrjeć, cyrkej je twoja maćeŕ, kotraž tebje z bjezdna zadwělowanja wumóža, kotraž za tebje so modli, za tebje so stara byrnjež też wotešoł do „cuzoho kraja“ hrěcha, zo ze skaženosće so wudobywaš, zo so strowy zasy wróćiš k swojomu ludej a k Bohu zasy bliže přińdźeš.

Póstny porjad na lěto 1927.

Po předpismach cyrkwinskoho zakonika a přez Joho Swjatosć bamža Piusa XI., 14. februara 1922 zwolenym, za wšitke němske dioecezy jenak płaćacym póstnym porjedźe so za Mišnjanske biskopstwo tuto přikazuje:

I. **Powšitkownje:**

1. **Jednore póstne dny** su te, na kotrychž je jenož jena polna pojědź (jenokróćne nasyćenjo) dowolene. Hłowna polna pojědź móže też wječor być. Wyše tejele pojědźe stej małej posylnjeni, rano a wječor, dowolnej, też wužiwanjo mjasa.

   Winowatosć za póstnu kaznju započina so z dokonjanym 21. lětom žiwjenja a skónči so ze zastupom do 60 lěta.

2. **Abstinentne dny** su tajke, na kotrychž je wužiwanjo mjasnych jědźi zakazane, tola dowolene su jeja, mloko, šmalc ze šwjerčikami a z tukom wot skotu abo z margarinu začinjene jědźe. Też mjasowa juška je z wuwzaćom Wulkoho pjatka dowolena.

   Winowatosć za abstinentnu kaznju započina so z dokonjanym 7. lětom a też we wysokej starobje njepřestanje.

3. **Krute póstne dny** (póstne a abstinentne dny) su te, na kotrychž je dospołne zdźerženjo wot mjasnych jědźi poručene a jenož jene nasyćenjo dowolene.

4. **Njedźele, přikazane swjate dny a zjawne** z cyrkwinskej swjatočnosću swjećene dny gmejnow njepodležа postajenjam tohole póstnoho porjada.

II. **Wosebiće:**

Wšitke pjatki cyłoho lěta z wuwzaćom pjatkow posta a suchich dnjow su abstinentne dny.

Wšitke pjatki swjatoho posta su krute póstne dny.

Wšě druhe dźěławe dny swjatoho posta — kotež njejsu deleka wosebje mjenowane — su jednore póstne dny.

Sćěhowace dny toho lěta maja so wosebje wobkedźbować:

2. měrc: **Popjelna srjeda**, kruty póstny dźeń.
9. a 12. měrc: **Suche dny**, jednore póstne dny.
11. měrc: **Pjatk suchich dnjow**, kruty póstny dźeń.
14. apryl: **Zeleny štwórtk**, jednory póstny dźeń.
15. apryl: **Wulki pjatk**, kruty póstny dźeń, na kotrymž žane wuwzaćo njepłaći.
16. apryl: **Jutrowna sobota**, kruty póstny dźeń hač do připołdnja 12 hodźin.
4. junij: **Vigilija swjatkow**, jednory póstny dźeń.
8. a 11. junij: **Suche dny**, jednore póstne dny.
10. junij: **Pjatk suchich dnjow**, kruty póstny dźeń.
14. awgust: **Vigilija před do njebjes wzaćom swj. Marije**, lětsa žadyn póstny dźeń, dokelž je njedźela.
21. a 24. september: **Suche dny**, jednore póstne dny.
23. september: **Pjatk suchich dnjow**, kruty póstny dźeń.
31. oktober: **Vigilija před Wšitkimi Swjatymi**, jednory póstny dźeń.

14. a 17. december: **Suche dny,** jednore póstne dny.
16. december: **Pjatk suchich dnjow,** kruty póstny dźeń.
24. december: **Patoržica,** jednory póstny dźeń.

III. **Wuwzaća:** Wot krutoho wobkedźbowanja póstnoho porjada — z wuwzaćom Wulkoho pjatka — su wuwzaći:
a) Pućowacy abo zwonka swojoho bydlenja wokoło ćahacy.
b) Hosćeńcarjo, jich hosćo a domjacy.
c) Kotřiž maja pola druhowěriwych bydlenjo a jěsć.
d) Wojacy, tak też swójby, kotřiž jim bydlenjo a jěsć poskićeja.
e) Kotřiž su w ćežkim ručnym dźěle.
f) Dźěłaćerjo, kotřiž dyrbja swoju wšědnu jědź do dźěłarnje sobu brać.

Wěriwi, kotřiž swojeje staroby dla njejsu winowaći so posćić abo kotřiž su z někajkeje sprawneje winy, kaž ćežke dźěło abo słaba strowota, wot posćenja wuwzaći, móža na tajkich dnjach nic jenož dwójcy, ale też z wonka wobjeda a wječerje mjaso wužiwać.

Padnje-li přikazany swjaty dźeń abo swjedźeń wot cyłeje gmejny swjećeny na póstny abo abstinentny dźeń, spadnje póstna kaznja. To płaći też, hdyž jena vigilija na njedźelu padnje.

IV. **Dispensy:** Za jenotliwe wosoby a swójby dawa ze sprawneje přičiny we wosebitych padach wolóženjo postajeny farař (misijónski dušepastyř, wustawowy dušepastyř).

Za swědomjo maja tu połnomóc w spowědnym stole spowědnicy.

Dlěje trajaca dispensa dyrbi so wot biskopskoho ordinariata w Budyšinje požadać z podaćom přičinow, też ma so porto a adresa přidać.

Na wosebitych, za r j a d n i k o w płaćacych winowatosćach, tak też na zjawnych a privatnych lubjenjach so z tutym postajenjom ničo njepřemėni.

V. **Póstna jałmožna:** Dokelž je tutón póstny porjad porno powšitkownym cyrkwinskim předpismam wjele połoženy, wěriwych napominamy, zo bychu zwolene wolóženjo z pilnym modlenjom, z wopytowanjom póstnych pobožnosćow a ze skutkami miłosće a lubosće k bližšomu dorunjowali.

Štóž wolóženjo póstnoho porjada dóstanje, njech zamoženju přiměrjenu jałmožnu za cyrkwinske zaměry swojomu dušepastyrjej abo do bixy, w cyrkwi wupówsnjenej, swědomiće woteda.

VI. **Zakazany čas** traje wot popjelneje srjedy hač do jutrownički sobu wobzamknjeneje a wot 1. njedźele adventa hač do Božoho dnja sobu wopřijatoho. W tym času njesmědźa swjatočne wěrowanja być a je wobdźělenjo na zjawnych wjeselach (rejach atd.) zakazane.

VII. **Jutrowny čas** so započina wot **njedźele Septuagesima** (13. febr.) a traje hač do **Najswjećišeje Trojicy** (12. junija). W tymle času je winowatosć, po dostojnej spowědźi jutrowne swj. woprawjenjo (po možnosći w samsnej farskej cyrkwi) dóstać. Wo winowatości, d r u h d ź e dopjelnjenej, dyrbi so samsnomu dušepastyrjej wěryhódna powěsć dać.

Politiski rozhlad.

W Sakskej mamy hišće ministersku krizu, dokelž je statny minister na wusłužbje dr. Külz kandidatstwa na ministerstwo za nutřkowne należnosće so wzdał. Strona za nahódnosćenjo je so přećiwo joho wosobje mócnje wuprajiła wudawajo, zo je so dr. Külz přećiwo lěpšomu nahódnosćenju wuprajił. Jako kandidatojo za wuprózdnjene sakske ministerstwo nutřkownych należnosćow mjenuja so universitny prof. dr. Willibald Apelt, ministerialny direktor dr. Poetsch, abo też dr. de. Guehery. Najwjacy wuhladow ma dr. Apelt.

Wuzamknjenjo metallowych dźěłaćerjow bě so w cyłej Sakskej připowědźiło, dokelž dźěłaćerstwa sebi přezcyłnje 48 hodźinski tydźeń žadachu. Nětko pak su so industrielni ze swojimi dźěłaćerstwami wujednali na posrědnistwo Sakskoho dźěłowoho ministerija a to tak, zo płaći 48 hodźinski dźěławy tydźeń. Pod wěstymi wuměnjemi móže so ličba hodźinow na 51 hodźinow powyšić. Tute pak bychu dowolene byłe, njebychu-li so druzy dźěłaćerjo přistajić hodźili a hdy by techniska nuznosć sebi tak žadała. Za přez čas dźěłane hodźiny ma so wo 10 % za hodźinu wjacy ličić. Wotpohlad tutoho rozsuda je, zo maja so po možnosći dźěławe hodźiny přez čas zadźěwać a tak nowi dźěłaćerjo do dźěła so přiwzać.

President Stephens Saarskoho kraja, kotryž pod kontrolu Zwjazka Ludow stoji, je wotstupił. Tuž změje Zwjazk Ludow nětko k prěnjomu razej při wobdźělenju němskoho wotpósłanca nowoho presidentu postajić. Stephens bě z Kanada. Němska chce wězo Němca postajenoho měć, štož so też woprawnjene być zda. Réči so wo to, zo by snadź saarski knježeński sobustaw Koßmann najpřihodniši muž za to był.

W němskim sejmje bu zańdźeny tydźeń dowuradźeny financny etat, potom měješe justicny minister dr. Herght słowo swojomu etatu. Wón přida. zo je přez ćežke statne přewróćenja też wěsta njedowěra přećiwo wusudźenjam a sudnikam nastała, kotraž ma so přez swědomite přepytowanjo wostronić. Sudniscy zastojnicy sami so prócuja, zo by nastata njedowěra so bórzy zasy zhubiła. W Kasselu su wyšši sudnicy so wuraznje za němskostatnu wustawu wuprajili. Centrumski zapósłanc dr. Bockius wotpokaza we swojej réči wolóženja za dźělenjo mandźelstwa, přetož tajke wupadnje kóždy raz ke škodźe žony.

Francózska je so z Vatikanom w novembru 1926 zasy zjednała. Francózski wotpósłanc wostanje pola Vatikana a za to dóstanje Francózska wšelake prawa w Orienće zasy wróćo, tak zo změje zasy škit křesćanow w Orienće. Herriot bě we swojim času jako ministerski předsyda tute wotpósłanstwo najradšo wotstronić chcył. To bu zadźěwane.

Karpatoruska, narańši dźěl Československeje republiki, zakhowje swoje samozarjadowanjo. Kraj je 12000 qkm wulki, hłowne město Užhorod (Unvaro). Knježeński nacisk nochce wobydlerstwo přiwzać. Ale ludowa strona pod wjednistwom pósłanca Vološina přihotuje nowy naćisk.

W Khinje su krawne wojowanjo kantonskich wójskow wo Schanghai přećiwo južnomu khinskomu wójsku, kotrež general Sun Schuan Fang nawjeduje, kiž pozdacu Jendźelčenjo podpjerać chcedźa. Po powěsćach z Londona zda so, zo dobyćo na stronu kantonskoho wójska so nakhila, haj pisaja, zo su wójskowe wotdźěle ke kantonskomu wójsku přešłe. We měsće Schanghai stawaja so surowe, nahłe wotprawjenja. Nawjedowar južnoho wójska Sun Schuan Fang je wotstupił, też so pisa, so stej wobej khinskej stronje wo rozdźělenjo Schanghaja so zrěčałoj. Tola njehodźa so wojerske a politiske wobstejnosće dosć jasnje přewidźeć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Pjatk tydźenja bě tu w tachantskej cyrkwi wječor zajimawy přednošk: „Zjewjenjo swj. Jana — tróštna kniha křesćanow". We přez hodźinu trajacym přednošku rozjasni pater Pieper z Düsseldorfa, kak so hodźi ćežko

zrozemjaca kniha, zjewjenja swj. Jana, wułožować. Tendenca cyłeje knihi je, zo při wšěm wojowanju njepřećelskich mocow cyrkwi Khrystusowa tola dobudźe. Spodźiwne ličby kaž 7, 12, 1000 atd. njewoznamjenjeja někajku ličbnu hódnosć, ale su znamjenja za dospołnosć, połnosć atd. Ličba 666, kotruž spodźiwne zwěrjo dóstanje, woznamjenja, hdyž so z hebrejskimi pismikami pisa, přesćěhowarja cyrkwje, kejžora Nerona Domitiana. Hdyž wšo so nadrobnje we knizy hišće wujasnić njehodźi, tak tola nam wjele pokoja a nadźije připowěduje: zo při wšej złósći a njekhmanstwje človjekow tola Khrystusowe kralestwo dobudźe. Wopyt přednoška bě dobry.

— Zańdźenu njedźelu wuhotowa tudomne towarstwo dźěłaćerskich žonow a holcow swój dźiwadłowy wječor. Wopyt bě słaby, snadź tohodla, dokelž je tu přewjele swjedźenjow abo dokelž po hraću žanych reji njebě. Po postrowjacym prologu naćisny praezes towarstwa dźiwajo na sćěhowacu hru, kak je swjata Cyta přikład křesćanskoho służenja, njesebičnoho zmyslenja a z Bohom zjednoćenoho žiwjenja. Nětko hrajachu z rjanej wušiknosću sobustawy towarstwa a dwě dźěśći też w Serbach znatu hru „Swjata Cyta“. Přitomni sćěhowachu z napjatej kedźbnosću so wotměnjacomu činej předstajenja. Na to so hišće přida žortniwy kruch „Knjeni Fips a knježna Tips“, hra połna žortniwych zašmjatanjow. Tak bě też žort we wjesołym póstniskim času k swojomu prawej přišoł.

Z **Radworja.** Tu zemrě dźensa tydźenja wjelečesćena hrabinka Hana z Einsiedel 74 lět stara. Wona bě po zemrjeću jeje nana ze swojej 76 lět starej sotru hrabinku Hilžbjetu wobsedźerka Radworskoho knježstwa. Wobej hrabincy běštej w cyłej wsy wulcy česćenej, dokelž měještej prawe zrozemjenjo za khudych a za zajimy Serbow. Přez jeju šćedriwu podpjeru bu nam možno, zo dóstachmy tu miłosćiwe sotry, kotrymž hrabincy też přecy dale přikhilnosć wobkhowaštej. Też při kupjenju khorhowje towarstwa młodźencow stej hrabincy nahladny pjenjez dariłoj. Jako dźak za to přiwza so Einsiedelski wopon na khorhoj, kotryž budźe přecy ze swědkom wo dobroćerskim zmyslenju našeju hrabinkow, też hdyž Einsiedelska swójba po wotemrěću jeje poslednjoho stawa Hilžbjety z Einsiedel wjacy knježstwo nad Radworjom njezměje. Při nowotwarje našeje noweje šule přewostajištej hrabincy wobšěrny blak za potuńšenu płaćiznu šulskomu předsydstwu. Zańdźenu wutoru bu zemrěta hrabinka Hana we Wjelkowje pokhowana. Njech jej Bóh wšu wopokazanu lubosć a dobroćiwosć nadobnje w njebjesach mytuje.

Z **Dobrošic** pola Njeswačidła. Syn tudomnoho hosćencarja Jancy, kiž ze swojim bulldoggu kamjenje z Hórkow do Njeswačidła na dwórnišćo wozy, so njedaloko nowoho mosta na Łomsćanskim puću na swojim jězdźadle wobsuny a z nohu do koła přińdźe. KołO jomu nohu hač do kulkow rozmjece. Znjezboženoho dyrbjachu do Budyšskeje khorownje dowjesć, hdźež jomu nohu hač do kulkow wotewzachu.

Z **Khrósćic.** Srjedu wječor bě naša serbska metropola te městno, do kotrohož so nastajichu z blizka a z daloka přećelojo a spěchowarjo serbskeje hudźby a serbskoho spěwa. Naše najstarše spěwarske towarstwo, Khrósćičanska „Jednota“, kotraž wuhotowaše sebi swój 55. założeński swjedźeń na Wjeńkec žurli, wustupi tu na jewišću, zo by nas dowjedła do „lěćnoho“ časa. Kóždy, kiž zastupi do tuteje rumnosće, widźeše před sobu, štož hewak jenož w lěće wuhlada. Polne płody, też kosy, žneński wěnc, to wšitko poskićeše tamny domjacy wobraz, kiž běše też zwonkowny wobłuk tutoho wječora. Tutón raz měješe so přednjesć dźěl toho hudźbnoho wumjelstwa našoho serbskoho hudźbnika K. A. Kocora, kiž je swojomu ludej přez swoju komposiciju „Žnjow“ jedyn trajacy pomnik daril. Wón je so złožował na lyriske pěsnje našoho njezapomnitoho basnika H. Zejlerja, kiž zasy dyrbješe so tu po našim hudźbniku złožować a na joho žadanja a wustajenja kedźbować, tak zo skónčnje wobaj hromadźe postaještaj, što ma so składować. A wobeju duša a wupłód ducha klinčeše tu srjedu wječor z horta tutoho spěwarskoho towarstwa „Jednoty“, cyle wěsće jedyn nadawk, kiž so tak lohki być njezda. Wjelezasłužbny knjez kantor a wyšši wučeŕ Hila, kiž nawjeduje hižo přez 40 lět „Jednotu“, powita w mjenje towarstwa z přećelnymi słowami tu wulku ličbu připosłucharjow. W drasće žnjeńcarjow wustupichu spěwarjo, z kotrychž někotři hižo přez lětdźesatki swoje mocy wěnuja narodnomu spěwej. A potom podachu so „žnjeńcarjo“ do dźěła. K powitanju přednjese so zhromadny spěw „Hórki, doły wosrjedkate“. Rjenje skutkowaše tón spěw za tenorsolo a khór „Kak čerwjeńkojte běli“, a w ludowym spěwje znaty „Hanka, budź wjesoła“. Z połnym wurazom słyšachmy dale za khór a solo „Wěš ty tón slub?“ a na kóncu prěnjoho dźěła khoral „Bóh na zemju je pohladał“. Zo bychmy też zeznali te myslički našoho Zejlerja, kotrež so njejsu tu ze spěwom přednjesć hodźałe, tohodla je knjez wučeŕ Feliks Hajna mjez jenotliwymi spěwami wšelake basnje nam na wustojne wašnjo po słowje přednjesł. Tesamsne poskićeše wón tohorunja w druhim dźěłu. Z nowa wustupi khór žnjeńcarjow ze spěwom „Kosa na njebju so swěći“ a k tomu přizamkny so kwartet wustojnych solistow k spěwej „Rynk do pola so pisani“. A hdyž skónčny khór ze solami přednjese „Bur z pola dobytk bjerje smějo“, mytowachu kedźbliwi hosćo jich dźěło a prócu z mócnym přikleskom. Smy „Jednoći“ dźakowni, zo česći wopomnjeću našoho sławnoho Kocora z tym, zo je joho „Lěćo“ nam předstajiła, njech spěchuje wona dale naš serbski spěw, z kotrymž my ji přejemy bohate „złote žně“.

— Rada za maćerje wotměje so tu srjedu 9. měrca.

Z **Kamjenca.** Smy lětsa přez časopisy na póstniski swjedźeń přeprošowali; kóždy sobustaw je dóstał dwaj lisćikaj za swojich znatych. Možno, zo je tute na swojich přećelow do Serbow wotpósłał. Kóždy je přeprošeny a lubje witany. Też awto je hosćom k woli!

— Njedźelu 27. februara pojědźe awto na čarje Khrósćicy—Kamjenc pornjo porjadnym jězdbam hišće sćěhowace wosebite: Z Pančic přez Khrósćicy, Worklecy 3,35 hodź., do Kamjenca dwórnišćo 4,50 hodź.; z Kamjenca dwórnišćo přez Worklecy 4,55 hodź., do Khrósćic 5,55 hodź.; z Khrósćic 8,30 hodź. wječor, do Kamjenca dwórnišćo 9 40 hodź.; z Kamjenca — město Drježdźany — 12 hodź. w nocy, do Pančic 1,20 hodź. — Póstowy awto Kamjenc—Khrósćicy—Pančicy pojědźe wot 1. měrca na wšědnych dnjach jenož hišće mjez Kamjencom a Khrósćicami.

Pestalozzi abo Don Bosko?

Słowčko k wujasnjenju a naprawjenju.

K stotnomu posmjertnomu dnjej Jana Hendricha Pestalozzija wěnowachu wšelake nowiny zahorjace słowa k čestnomu wopomnjeću tutoho bjez dwěla wuznamnoho muža, přećela wukubłarja dźěći.

Też „Serb. Now.“, „Raj“ a „Posoł“ joho wopominachu a mjenowachu joho — drje w spinkach — najwjetšoho pedagogu swojoho časa abo snadź wšěch časow.

K rozjasnjenju serbskich čitarjow, kotřiž njejsu tak wobhonjeni w stawiznach, a předewšěm wěriwoho křesćanskoho stojnišća dyrbi so tola tu wujasnjace a naprawjace słowo napisać. Hewak mohło so nam katolskim Serbam sobuželniwje porokować: Wy sće jara špatnje doma w stawiznach katolskeje pedagogiki!

Předewšěm njesmě so zamjelčeć, zo bě Pestalozzi swobodny murjeŕ a iluminat, t. r. přiwisowaŕ tehdyšeje filozofiskeje rozjasnjaceje doby a theologije „wodźaneje poliwki“, kaž so tehdyši čas mjenuje.

K positivnomu křesćanstwu, woprawdźe wěriwomu a praktičerowacomu wuznawanju, so Pestalozzi ženje předobył njeje.

Štož pak joho wjelesławjene wukubłanske zasady nastupa, dyrbi so wuznać, zo jara wjele tutych su před nim dawno hižo druzy wučili a nětko zahorjeni česćowarjo

Pestalozzijowi bychu najradšo wšě tute jomu připisowali, dokelž su druzy — z katolskeje šule wušli.

Na přikład pisa Pěstalozzi w 13. lisće: Prěnja wučba dźěsća w šuli njebudź ženje wěc hłowy, ale wěčnje wěc zmysłow a wutroby.

Wjele lětstotkow před nim je swjaty Domaš Akwinski tosame zakładne prawidło nimale w samych słowach wuprajił: Nihil est in mente, quod non prius fuerit in sensu. Swjaty wučeŕ Domaš je swoje theorije też praktiscy z wuspěchom přewjedł. Pola Pestalozzija su pak wšě joho praktiske pospyty so zwrěšćałe, do wody padłe.

Skónčnje kóždu pedagogiku, hač křesćansku abo nic, może jenož wuspěch wupruhować a po wuspěchach ličena by dyrbjała Pestalozzijowa pedagogika jara špatnu cenzuru dóstać.

Wón sam wobskorżuje sebje „praktiskoho šulskoho nawjedowarja“ njedosahaceje khmanosće ke knježenju a dosć praji.

Jako theoretikaŕ žada sebi Pestalozzi, zo bychu sebi dźěći k wuknjenju trěbne wěcy wobhladałe. Njedźiwajo na to warnuje, zo njebychu so dźěći do lěsa a na łuki wjedłe, dokelž tam dźěn štomy a kwětki njestoja w metodiskim rjedźe. Naš čas Pestalozzija tak wysoko do njebjes wuzběhuje, zo su poruno njomu druzy wučerjo tehdy kaž dźensa sami pedagogiscy analfabetojo.

Tuž dyrbi so na to pokazać, štož Monnard, sławny šwicski stawiznaŕ, wobkruća: Wyšnosće w Burgdorfje njezwěrichu sebi Pestalozzijej ani jenu primarnu šulu dowěrić. Też njeby tutón muž — tak pisa — z najwšědnišim prócowarjom wo same šulske město so ani přirunać směł.

Hižo 1811 sudźeše pruski statny kancler z Beyme, kotryž z wosebiteje lubosće k Pestalozzijej joho tak wuwołany institut wopyta: Jeli so tutón wustaw hišće jenož jene lěto dźeržeć może, by to najwjetši dźiw był, dokelž wučbje pobrachowachu wěcy, zo bychu so w najnižšich wjesnych šulach hańbowali, njebychu-li je měłe.

A nětko Don Bosko!

Sławny němski pedagoga praji: Don Bosko přesahuje Pestalozzija wo dalokosće hwězdy Sirius. Italski minister Ratazzi, sam swobodny murjeŕ, kotryž tak mnohe cyrkwi přećiwne zakonje wuda, mjenuje tutoho japoštoła młodosće a ludowoho wukubłarja Don Boska: Najwjetši dźiw 19. lětstotka.

Hdyž Pestalozzi wumrě, widźeše swoje skutki zwrěšćene abo blizko k tomu.

Hdyž Don Bosko wumrě, stoja po cyłej zemi joho šule w najrjeńšim rozkćěwanju. 6000 muži, 7000 sotrow wěnuje so w 500 wustawach stotysac wbohim dźěćom wšěch jazykow a krajow wot słónca skhadźenja hač do joho khowanja.

Khudy so tutón burski hólc narodźi, khudy bě žiwy, khudy wumrě kaž dokonjany zemjan, česćomny jako swjaty. A tola wjacy hač 80 miljónow dźěše přez joho rucy za joho dźěći, za joho cyrkej, za joho misijony.

My katolikojo, kotřiž ze šule pušćeni z wjetša jenož z nowinow hišće też swoje nabožne rozwučenjo woteběramy, wšo rjane a wulke w katolicismje zamjelčamy. Smy sami wina, hdyž potom też swět katolske wuspěchi zamjelča, dokelž sami lěpje njećinimy a měć njechamy.

Hdyž kaž pola Don Boska mała ruka jeničkoho człowjeka zamóže telko dokonjeć, potom dyrbjeli my před tajkim człowjekom z wobdźiwanjom so k zemi zwjezć a nic pola swobodnych murjerjow po prošenju khodźić.

Ale nic jenož my, ale też kóždy sprawny njewěriwy a swobodny murjeŕ, dokelž tajkich muži kaž Don Bosko też woni ani jenoho nimaju.

Pola Don Boska je Boža ruka na pisnu taflu człowjeństwa sama prěnju kaznju zapisała: Sym Knjez twój Bóh!

We Vatikanje wotmě so hłowna kongregacija ritow. W přitomnosći swjatoho Wótca so kardinalojo wuprajichu za to, zo je Don Bosko počinki w heroiskim stupnju wukonjał. Swjatočne wozjewjenjo to nastupowacoho dekreta so hišće stanje a swjaty Wótc chce sam wulki wuznam Don Boska swjatočnje wuprajić, čim bóle, dokelž je załožerja Salesianow wosobinscy hišće znał a joho wulcy česćował.

K skónčenju tole: Najwjetši pedagoga našoho časa a wšěch časow njeje Pestalozzi a to ženje njebudźe; to je a wostanje naš Zbóžnik Jězus Khrysus sam a za nim přińdu hakle wjele, wjele druhich; tuž česć, komuž česć słuša!

veritas.

Přispomnjenjo red. Wjeselu so, zo móžemy Pestalozzija po katolskej pedagogicy pohódnoćenoho našim česćenym čitarjam poskićić. Porno Don Boskej (1815—1888) je Pestalozzi wězo jara mało wot swojich prócowanjow dócpěł. Wina na tym pak njeležeše sama na Pestalozziju, ale też we wobstojnosćach časa. Zabyć pak njesměmy, zo ma Pestalozzi drje wulku ważnosć wo spěchowanjo ludoweje šule, za kotruž je so prócował čas žiwjenja. Też nabožne wukubłanjo swojich dźěći je podpjeral, katolske dźěći we swojim wustawje je kemši słał. Sam pak njeje we wukonjacej nabožnosći přikłada dawał, byrnjež też nabožnje zmyslený był po swojim stojnišću. Bjez dwěla ma Don Bosko najwjetšu ważnosć za nas, wjacy hač Pestalozzi, kotrohož zasłužby nochcemy pak přepóznać.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tale krajina běše prjedy zymicoweho powětra dla jara njestrowa a tohodla cyle njewobydlena. W najnowšim času je so to trochu přeměniło; přetož lěta 1868 ju mniša z rjadu trapistow Italskemu knježeństwu wotkupichu a ju ze zymicowymi štomami (Eucalyptus) posadźachu. Tutón ma mjenujcy samotnosć, zo mokrotu ze zemje srěba a ju po zdonku a hałzach do wysokosće wjedźe, hdźež ju lisćo wuparja. Tak so mnicham, dóniž štomy njewotrosćechu, wězo z njeličomnymi woporami wo człowječe žiwjenja, poradźi, zhniłu wodu ze zemje wućahnyć, z tym zymicojty powětr wučisćić a tak krajinu wobydlomnu sčinić. Dźensa maja tam wulke ratarstwo a móžeš widźeć, kak mniša w swojich běłych drastach woraja, syku, kruwy deja a wšě ratarske dźěła činja, kaž w starych křesćanskich časach. Njedawno dyrbješe jim Italske knježeństwo, hačrunjež cyle njewěriwe a cyrkwinskim rjadam njepřećelscy zmyslene, tola na ratarskej wustajeńcy prěnje myto za zasłužby wo ratarstwo připóznać. Duž so zawěsći zasłužby njejsu prěć hodźałe; hewak drje je mniša dóstali njeběchu.

Ale też wot druhich swjatych, hač wot japoštołow Pětra a Pawoła, ma Rom žadne powostanki. Tak w runje naspomnjenej cyrkwi swjateho Pawoła ruku swjateje Hany abo w cyrkwičcy swjateho Šćěpana (Stefano rotondo) dopomnjeńki na swjateho Jana křćenika pokazuja. Posledniše pak móžachu sebi jenož mužowje wobhladać; žony tam nutř njesmědźachu, a to, kaž wjednik praješe, „za štrafu“ nic, dokelž je žónska, pyšna rejwaŕka Herodias, jeho smjerć zawinyła. — Swjatemu Ławrjencej je w Romje 8 cyrkwjow poswjećenych. Mjez nimi je wosebje ta ważna, kotraž na městnje jeho smjerće steji a we kotrejž hišće rožeń pokazuja, na kotrymž su jeho palili, a pěc, hdźež jón rožehlichu.

Też cyrkej Santa Agnese je wopyta hódna, dokelž je tam ćěło swjateje Hańže hišće dźensa, za 16 stow lět, w njepřetłatej młodnosći widźeć, a podobnje też ćěła wšelakich druhich swjatych, kotřiž su so z knježniskej čistotu wuznamjenili. Zajimawu relikwiju ma też klóštr swjateje Sabiny. We nim pokazuja kamjeń, z kotrymž djabol za swjatym Dominikom mjetaše, hdyž jeho k hrěchej zawjesć njemóžeše. — To su jenož někotre z najważnišich Romskich powostankow swjatych. Wšě so wězo wopisać, haj, ani mjenować njehodźa, dokelž je po tysacach liča. Tak wotpočuje na přikład w cyrkwi swjateje Praxedy 2 tysac a 3 sta, w cyrkwi swjateje Pudencije 3 tysac a w katakombach (podzemskich pohrjebnišćach) pola swjateho Bosćana 174 tysac swjatych ćěłow. W Kolosseju bu jónu za 1 dźeń

260, za kejžora Hadriana jónu za 1 dźeń 10 tysac křesćanow morjenych (a wosobne Romjanki tomu sedžo přihladowachu!) — Možemy woprawdźe prajić, zo je tu kóždy kamjeń, kóžda kročel zemje swjata, dokelž je z krewju křesćanskich martrarjow napojena.

11. Druhe twarby.

Jako wosebje spodźiwne twarby, kotrež Rom před druhimi městami wuznamjenjeja, dyrbimy předewšěm katakomby naspomnić. Su to ćmowe podzemske prózdnjeńcy a khódby, do kotrychž prěni křesćenjo před pohanskimi surowosćemi ćěkachu. Tam woni też swoje Bože służby swjećachu a ćěła swojich martrarjow khowachu. Rowy su prěki do sćěnow dźěłane, a to tak, zo z hłowami do khódbow storkaja. Při tym su husto 2 abo 3 rjady (rynki) jedyn nad druhim. Tutych khódbow je telko, zo su hromadźe na 120 mil dołhe a při tym tak zawite a jena do druheje zaplećene, zo so tam njeznaty človjek sam z wěstosću zabłudźi a potom z wjetša ženje wjacy won njenamka, ale w nich z hłodom wumrěje. Tohodla dóstachmy mnicha ze susodneho klóštra za wjednika sobu a z dobom přikaznju, zo so nutřka, hdźež móža wuzkosće dla jenož po jenym hić, nichtón swojeho prjedownika pušćić njesmě, dokelž móhli so hewak zadni zhubić. Běše to spodźiwny napohlad, hdyž so tu někotre sta pućowarjow, jedyn za druhim, kóždy miškrjatu swěčku w rucy a při tym różowc spěwajo, po křiwych a ćmowych khódbach do tutoho „podzemskeho“ Roma dele wijachu. Při tym nas z wobeju stron wotewrjene rowy ze smjertnymi hłowami a druhimi powostankami swjatych martrarjow na hinašich křesćanow dopominachu, hač my smy.

Katakomby pak maja też ważnosć za wučbu katolskeje cyrkwje. Hdyž tam mojedla zdychowańčka za khude duše čitamy, spóznawamy z toho, zo su prěni křesćenjo před 18 stow lětami runje tak do čisća wěrili, jakož my dźensa. Abo: hdyž tam wobrazy maćerje Božeje widźimy, dopokazuje nam to, zo su tehdom runje tak swjatu Mariju česćili, kaž wěriwi dwaceteho stoleta, zo so potajkim cyrkwinska wučba w běhu časow přeměniła njeje. Zo so tajkele ważne dopokazy za starobu cyrkwinskeje wučby njebychu z katakombow zhubiłe abo wobškodźiłe, njesmě tam nichtón ničo prječ brać. Štóž by to tola činił, by z cyrkwje wuzamknjeny (exkomunicěrowany) był. Za to pak kóždy wopytaŕ katakombow wot mnichow-wjednikow někotre hruzlki tuteje swjateje zemje k wopomnjeću sobu dóstanje.

Nimo cyrkwjow a katakombow pak su w Romje też hišće wšelake druhe z dźěła swětne twary spomnjenja hódne; tak wosebje bamžowske hrody. Tajkich hrodow wobsedźeše bamž w prjedawšich časach 3, mjenujcy: Vatikan (čitaj: Watikan), Lateran a Kwirinal. Prěnišej jemu dźensa hišće słušatej. Kwirinal su jemu Italjenjo při nadpadźe léta 1870 sobu rubili a do kralowskeho hrodu přetworili. Tola prěni kral „zjednoćeneje“ Italskeje, Viktor Emanuel I., za 5 lět swojoho knježenja žaneju dweju měsacow we nim bydlił njeje. Po zdaću jemu poroki swědomja tola w tutym rubjenym wobsedźeństwje prawy měr namakać njedachu.

Vatikan, na prawej stronje k swjateho Pětrowskej cyrkwi přitwarjeny, je wulkotny twar, kotryž z 22 dworow 11 tysac (?) jstwow, kapalow a salow wobsteji. We nich su wobydlenja za swjateho wótca, jeho duchownstwo a wójsko (500 muži). Dale wopřija Vatikan dźěłarnje za bamžowske duchowne wyšnosće, sławnu „Vatikansku“ knihownju z 226 tysac knihimi a wšelake druhe drohe zběrki. — Je to potajkim rjane, dostojne wobydlenjo, ale za swjateho wótca tola jenož jastwo ze złotych deskow; přetož hač k wrotam abo k zahrodnej muri smě wón hić, ale tam dyrbi so zawróćić; won sebi před „kralowskimi“ zwěrić njesmě. — Wón je woprawdźe „jaty we Vatikanje“. W tutym hrodźe wotmě bamž Pius IX léta 1870, a to runje w času Italskeho nadpada, dotal poslednju cyrkwinsku zhromadźiznu, kotruž tohodla „Vatikanski“ koncil mjenuja. — Dalši bamžowski hród je Lateran, tak mjenowany, dokelž při cyrkwi Lateranje steji. Wón drje hišće swjatemu wótcej słuša, wopytać pak jón tutón nemóže, dokelž sebi hišće njezwaži, z Vatikana wustupić. Znajmjeńša pak so wón za cyrkwinske potrěbnosće wužić hodźi. Tak je tam bamž Pius XI misijónsku wustajeńcu jubilejskoho léta 1925 změstnił.

Ze wšelakich wopomnjeńskich twarbow, kotrež Rom pyša abo wohidźeja, naspomnjam jenož Garibaldijowy pomnik. (Garibaldi běše narodny rjek, ale njewěriwc a přećiwnik bamža Pia IX.). Jeničcy na njón tohodla spominam, dokelž mi wosobinscy mału pućowansku njeluboznosć načini. Hdyž tam mjenujcy na někoho čakach, přińdźeštaj nadobo wujej w třiróžkatym kłobucy a ze šěrokej čerwjenej smuhu po kolowach (-policistaj) a chcyštaj mje na policajsku stražu wotwjesć, dokelž běch — z hidy přećiwo Garibaldijej! — před jeho pomnikom pluwał! Hač je to wěrno było, njewěm, dokelž wo tym, hdźe sym hdy płunył, knihi njewjedu. Wobkručich jimaj, zo Garibaldioweho pomnika docyła widźał njejsym. Ale podarmo; počeštaj mje kóždy za jedyn rukaw přimać. Tu wottřasnych kmóta na prawicy, pozběhnych ruku a zawołach: „Evviva Garibaldi!“ (Sława Garibaldijej). „Evviva“ zamórčeštaj służownikaj zakonja a pušćištaj mje. To potajkim pomhaše. — A tola so hišće dźensa na tutón wupuć mjerzam; přetož běch-li so na stražu dowjesć a potom tajkile, wosrjedź dweju kralowskeju jandźelow pěstonow, fotografować dał, kak rjany wobraz běše to dźensa za „Pućowanske dopomnjeńki“ był. Tak pak nimam ničo z toho, hač njelube dopomnjećo na swoju njeleposć. Běch wšak tehdom prěni raz na pućowanju, a tohodla dale njemyslach, hač stejach.

Přispomnjenjo. Ze zajećom wšak pak też pozdźišo praweho zboża njemějach. Hdyž na přikład w swětnej wójnje (léta 1915) po Ruskich bitwišćach pućowach, zańdźech sebi na dwornišću w Allensteinje (w Rańšej Pruskej) z njekedźbnosću mjez šlahami na městno, hdźež smědźachu jenož Pruscy oficěrowje wokoło teptać. Tu zastupi mi policajski leutnant puć z prašenjom, što tu w zakazanym wotdźělenju činju? Połměšačkowu blachowu tafličku, na joho wutrobnje wisacu, znajach z manevrow jako znamjo pólnopólcajskeje dostojnosće a wšohomocy. Na moju wotmołwu, zo sym jězdny porjad (plan) za tudomne łódźe pytał, žadaše sebi moje pućowanske wopismo. A moje přestupjenjo běše ćim hórše, dokelž so we wójnje sta, a to hišće w twjerdźiznje! Duž běch sebi zajeća ćim wěsćiši. Rozmyslach sebi, z kajkim zahorjenjom budu tutón podawk doma we wójnskich přednoškach powědać. Wopomnich też hižo, kelko pjenjez z tym zalutuju, zo njebudu přenocowanja w hotelu płaćić trjebać, dokelž změju je na policajskej straži darmo. Leutnant drje, hubu sćahujo a monokl (jenowóčnu brylu) do wóčka zastajujo, wopismo wot prědka hač do kónca wobhladowaše, mějach pak bohužel wšitko w dobrym rjedźe, jenož zo běše wobličo dźensa wo wjele wjeselše, hač na fotografiji w pasu (wopismje). Dokelž potajkim ničo strašneho we nim njenamaka, da mi je wróćo a kiwny, ach!, zo móžu woteńć. — Haj, tak so človjekej dźe, kiž zboža nima: hdźež će chcedźa tyknyć, tam so toho wobaraš, a hdźež by wostać chcył, tam wo tebje njerodźa!

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Češka katolska cyrkej móže lětsa wuznamny jubilej swjećić. Před 11 stow lětami je so mjenujcy w Saloniki swjaty Cyrill narodźił, kotryž ze swojim wo 12 lět staršim bratrom Methodom nawječornym Słowjanam swjate evangelium prědowaše. Wón je też założeŕ słowjanskoho pismowstwa a je po nim pomjenowany alfabet zestajał, kotryž dźensa hišće Rusojo, Serbojo a Bołharjo trjebaja. Wón zemrě w lěće 867 w Romje a je tam pokhowany we cyrkwi swjatoho Klimanta.

Pólska zajimuje so dźeń a žiwišo za misijonstwo. Misijonske towarstwo duchownych, lědy założene, liči hižo 4500 sobustawow. Biskop Nowowjejski z Plocka je nawjeduje. Też towarstwo Jězusowoho dźěćatstwa so rjenje wuwija. W lěće 1923 měješe 14881 franc. frankow dokhodow, 1925 hižo 200000 frankow. Wosebje rozšěrjenej stej sodalita swj. Pětra Klawera a „Katolickie Towarzystwo Misyjne", kotrež so zaběra z misijonstwom Ruskeje. Z misijonskej myslu zaběraja so też zjednoćeństwa młodosće, kaž marijanska kongregacija, zwjazk młodosće, kongregacije wučeŕkow a žónskich zastojnikow. W 16 misijonskich domach přihotuje so na 1000 kandidatow na misijonstwo. Wyše toho přijimuja Salezijanojo kóžde lěto wjele nowych kandidatow. Lětsa budźe powšitkowny misijonski kongres w Póznanju.

Češka stolica **Praha** je zajimawu statistiku wudała wo přetrjebanju piwa. 1925 wupi so w měsće w přerězku na hłowu 63,31 literow piwa. To je nimale tak wjele kaž we Bajerskej, je pak bjez dźiwa, hdyž słyšimy, kak wjele předawarnjow piwa a alkohola město ma: Mjenujcy: 1878 korčmow, 125 hotelow, 189 winowych jstwow, 192 druhich předawarnjow; 145 předawarnjow pola překupcow, 19 pola rěznikow, 169 w jědźerjach. Wyše toho ma město 122 kofejownjow, 19 wulkich Café,ow z konditarnjemi a 33 wobkhodnych předawarnjow piwa w bleškach. Wudawki měšćanow za alkoholiske napoje wučinjachu w lěće 1925 z najmjeńša 4775 milijónow češkich krónow. Hdyž też su tutej hrózbnej ličbje něšto hódnje cuzych přinošowało, wostanje za Pražanow tola hišće hobrska suma. My widźimy, kak wysoko sebi ludźo swoje lačne šije waža, a kajki hobrski hospodarski dawk alkohol ludźom napołoža.

Franciskanske misijóny. Po rozprawje posledŋjoho čisła Acta O. F. M. je wot decembra 1925 hač do decembra 1926 106 franciskanow do misijónow wotjělo, z nich bě 84 měšnikow a 22 lajikow. Po narodnosći bě zastupjenych 35 Španjenjow, potom 19 Italijanow. Ze Zjednoćenych Statow Sewjerneje Ameriki je 12 franciskanow do misijónow šło. Na misijonarach bohaty kraj je Hollandska, pósła w minjenym lěće 11 nowych franciskanow do misijónow. Dale bě mjez misijonarami 9 Francózow, 5 Němcow a 2 Polakaj. Zemrěło je w samsnym času 26 misijonarow, jedyn arcybiskop, jedyn biskop, 15 měšnikow, druzy běchu lajikojo.

Katolscy burja w Španiskej a zemska reforma. Wulke španiske ratarske organisacije so přihotuja, zo bychu zemsku reformu praktiscy přewjedli. Pokupja přez swoje syndikaty na předań swobodne wulkoležomnosće, rozdźěla je na mjeńšich ratarskich kublow a předawaja tute na swojich sobustawow. Tak doby zwjazk we Venialbo 339 hektarow wulke wobsedźeństwo a móžeše z tym 60 ratarskich dźěłaćerjow z polemi zastarać. Zwjazk we Vega de Villalobos nakupi 400 hektarow, kotrež na 80 khěžkarjow a najeńkow a 40 ratarskich dźěłaćerjow rozdźěli. Pjenježne wudawki wobstara organisacija sama a podpjera kupcow z dołhotrajacymi kreditami, tak zo strach njehrozy, zo njebychu so nowe mjeńše kubła dodźerżeć mohłe. Wot lěta 1917, w kotrymž tuta organisacija swoje dźěło započinaše, hač do lěta 1925 bě přez štyriapoł milijóna dollarow za pokupjenjo zemje trěbnych. Škoda jenož, zo za naš serbski kraj tajku organisaciju z telko pjenjezami nimamy. Tuž rěka derje hospodarić a lutować, zo by ze swojimi nalutowanymi pjenjezami swojim přibuznym a też druhim pomhać mohł. To je zawěsće spomožne hospodarjenjo!

Wšelčizny.

Hesła khinesiskich biskopow. Jara zajimawe je zhonić, kajke hesła su sebi prěni šešćo khinscy biskopja wuzwolili. Msgr. Tschao: Impendam et superimpendar (Chcu so woprować hač do poslednjoho zdychnjenja). — Msgr. Louen: Investiga patrum memoriam. (Chcu kročić po stupach swojich wótcow). — Msgr. Scheng: Pax et bonum (Pokoj a dobre). — Msgr. Tschen: Omnibus omnia (Wšitkim wšitko). — Msgr. Hou: Quis ut Deus! (Štó je kaž Bóh?). — Msgr. Tsu: Adveniat regnum tuum (Přińdź k nam twoje kralestwo!) —

Hrózbna statistika. W Němskej pada na 100000 wobydleri 23 samomordarstwow.

Wjacy žonow hač muži w Němskej. Po najposlednišim luduličenju w lěće 1925 je dwaj milijonaj žonow wjacy hač muži w Němskej. W Berlinje a Hamburku je zbytk na žonach najwjetši. Tu liči so na 1000 muži 1160 žonow, mjez tym zo so w přerězku na 1000 muži, 1068 žónskich wobliča. Na kraju přińdźe na 1000 mužskich 1039 žónskoho splaha.

Wične płaćizny		w Budyšinje 19. febr.	w Kamjencu 17. febr.
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,50—13,00
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,75	12,25—12,80
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	10,50—12,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,00—10,00	9,00—10,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Butra	1 „	4,20—4,60	1,90—2,10
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,30—1,50	1,75—2,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,80	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,75—21.25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—8.00	—
Ržane wotruby	50 „	8,00—8,20	—
Jeja	1 štk.	0,13—0,15	0,14—0,16
Prosata, 319 štuk	1 štk.	12,00—30,00	—

Na Kamjenskich wikach 24. februara 1927 płaćachu za čerwjeny kał 12—15 pj., za běły kał 12, cyblu 10—15, jabłuka 15—35 pj., worjechi 60—70 pj., za wino 1,20 hr. po puntach.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. februara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 108. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—58 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje picowane wšěch starobow 30—35. 5) Mjasne 27—29. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 203. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—59. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 264. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—34. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 577. 1) Najlěpše wukormjene 75—79. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—72. 3) Špatne 61—66. **Wowcy:** 520. 1) Młódše a starše wukormjene 63—64. 2) Starše wukormjene 54—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 46—52. 4) — . **Swinje:** 2821 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 69—71. 2) Wukormjene 66—68. 3) Mjasne 63—65. 4) Špatne 60—62. 5) Rancy a kundrosy 55—60. 7) — .

24. februara 1927.

Ćelata (—): 1) — . 2) 74—80. 3) 68—73. 4) 60—66. 5) — .
Swinje (—): (přez 300 pt.) 1) 67—70. 2) (240—300) 65—67. 3) (200—240) 63—64. 4) (160—200) 60—62. 5) — . 6) — . 7) 55—60.

Wobkhod pola ćelatow a swini pomały.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 226. z Budyšina: Pawoł Deleńk; 227. z Drježdźan: wuč. Bernhard Měť; 228.—231. z Klóštra Marijneje Hwězdy: Konvent klóštra, P. Ubald, P. Alfons, Madlena Ryćeric; 232.—238. z Kukowa: Jan Kral, Michał Lešaw, Michał Šołta, Jurij Šnajder (Il.), Jan Ryćerja, Mikławš Šefer, Marhata Běrkec; 239.—245. z Pančic: dr. med. Mikł. Rachel, wyšši wučeŕ Jurij Słodeńk, wučeŕ Mikł. Bejmak, Mikł. Bobik, Michał Bryl, Jan Pawlik, Michał Lejman; 246.—248. z Kamjenca: farař Jurij Rjeda, Madlena Šusterowa, Hańža Rothowa; 249.—252. z Njebjelčic: Jan Dórnik, Mikławš Herman, Jakub Lenš, Jurij Łuščanski; 253. z Pěskec: Jurij Šołta; 254. ze Smjerdźaceje: Mikławš Wjerš; 255.—257. z Róžanta: cyrkw. wučeŕ Jan Rachel, Hańža Žurec, Michał Krawc; 258.—261. ze Sernjan; Jakub Kórjeńk, Michał Kral, Mikławš Bjeńš, Jurij Kórjeńk; 262. z Dobrošic: Mikławš Nuk.

Sobustawy na lěto 1925 a 1926.

Kk.: 1082. z Budyšina: Pawoł Deleńk; 1083. z Drježdźan: wučeŕ Bernhard Měť; 1084.—1087. z K.: Wjk., Rk., Wjk., Rk.; 1088.—

1091. z Pěskec: Jakub Lebza, Michał Hanski, Pětr Brükner, Jurij Šołta; 1092. ze Smjerdźaceje: Jurij Šnajder.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł“.
Knjez Pawoł Deleńk z Budyšina 2 hr.

Katolske Kasino w Kamjeńcu

wuhotuje **póstnicy** — 27. februara — w 6 hodź. w „Stadt Dresden“ swój

póstniski swjedźeń

z koncertom, spěwom, zabawu, loteriju a rejemi z wjetša k lěpšomu sotrownje.

Wšitkich z blizka a z daloka nanajpřećelnišo přeprošuje **předsydstwo.**
J. Rjeda, farař.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Živnosć
15—30 kórcow wulka, so k bórzomnomu wotnajeću pyta. Živy a morwy inventar so sobu přewozmje. Poskićenja pod „22“ maja so na Donnerhakec čišćeńnju pósłać.

Wšě čišćeńske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihićišćeńnja.**

JUDr. Jan Cyž a JUC. Leńka Cyžowa
rodź. Smolerjec

strowitaj jako zwěrowanaj.

W Budyšinje W Khoćebuzu
26. februara 1927.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćeńni.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.
w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510
w Khobebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791
dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku
Po přepytanju statneje přepytowańnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Dale je dóstał
najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,
potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,
wubjerne runklicowe symjo
w bližšich dnjach.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, přichodnoho nana, swaka a dźěda

Pětra Kurja w Radworju,

kotrohož je Bóh po krótkej khorosći w starobje 78 lět 11 měsacow 16 dnjow k sebi wotwołał, wuprajamy přećelam, miłosćiwym sotram a wšitkim, kotřiž su so na pustym wječorje za njoho modlili, joho k rowu njesli a přewodźeli a na nas we našej zrudobje spominali,

wutrobne „Zapłać Bóh“!

W **Radworju, Khelnje, Grimje a Drježdźanach,**
na dnju pohrjeba, 24. mał. 1927.

We hłubokej zrudobje

Dźěći, přichodny syn, swak a wnuk.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

10. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. měrca 1927.** | **65. lětnik.**

Memento homo . . . proch a popjeł . . .!

Popjelna srjeda so pominy kaž kóždźički dźeń. Woprawdźe? Njeje w twojej duši žanu rozomnišu a khutnišu mysličku zawostajiła hač tutu: derje, zo bě nimo?

Khiba, zo hišće z cyła po póstniskim kocorje k rozomej dóšoł njejsy a we swojimaj wušomaj přecy hišće so hudźi a piska, rejuje a zalětuje?

Tuž njech će dźensa Posoł powučuje, zo to njeje žadyn šwindl a wotmyslene jebanstwo, štož swjata cyrkej popjelnu srjedu z tobu sebi dowola: twoje čoło potrušejo ze swjećenym popjełom jara khutnje tebi do swědomja rěči wěrne słowo: wopomń človječe, zo proch sy a do procha so zasy nawróćiš!

Naš čas je hnydom tu ze swojim rozsudom a wólbrnym słowom: to dźěn je wšitko šwindl a same jebanstwo, štož na swěće widźiš a štož so tu stawa!

Tele słowo pak, kotrež cyrkej z tajkej khutnosću a ryzywěrnosću popjelnu srjedu nad dźěćimi swěta wupraji, zo lědoma druhe porunjo tutomu nadeńdźeš, njeje hišće žadyn njewěriwc prěł, žadyn dwělowaŕ wusmjał a wusměšował.

Tute Bože słowo je bjez dwěla najkrótše, najlěpše a najkhutniše póstne prědowanjo, kotrež je so hdy stało a Boža ruka je z njewuhasnitym pismom a ze znamjenjom, kiž płaći za wšě splahi, ludy a časy, zapisała do stawiznow človjestwa.

Pytajmy nětko, hač snadź naše wóčko w próšnych a popjelnych zbytkach stawiznow swěta ničo njenadeńdźe, štož zamohło našu twjerdu wutrobu zatřasć a našoho hordoho ducha lěpšoho powučić.

1. Před nimale dwěmaj tysacomaj lět to bě a w Romje. Nero rěkaše tutón kejžor, kiž da sebi woruch sypać k znamjenju, zo maja joho wšitcy jako Boha česćić.

Milijóny třepotachu a stonachu před tutym zwěriskom w človjeskim ćele. Tysacam poruči nanajsurowišo čwělować.

A też wón wumrě, wumrě, kaž bě był žiwy! Bu zamordowany a dźensa hišće jenož z hrózbu hladaš w Romje na městnosć joho smjerće.

Na złotych wozach wujězdźowaše po romskich hasach a dźensa tu njeje ani hozdźika wot joho złoteje karosy, ani hrjady wot joho złotoho hrodu, žanoho sleda wot joho swětowoho kralestwa a próška wot joho hordoho złóstniwoho ćěła! Memento homo!

2. A zasy běše to druhi kral: Ludwik XIV. w Francózskej, muž, komuž so zbožo směwaše. Joho wójska kročachu wot dobyća k dobyću. Zemjenjo podawaju jomu židźane drasty, so jenož tak błyšćo a zybolejo wot złota a dejmantow. Wša swětowa krasa joho wobdawaše, wšě móžne a wupytane wužiwadła, wjesela a rjanosće jomu hołdowachu.

Tohodla mjenowaše so „słónčny kral“. Tu, jenoho dnja stupi k joho pyšnomu, złotomu łožu smjerć, jomu do wušow šepotajo: Ludwiko, 70 lět dołho nošeše kralowsku krónu. Wotpołož ju! Kral sy był a wjacy njejsy. Nětko ja tebi poručam a ty maš mje posłuchać! Słónčny kralo, horducho, wěš nětko: też ty sy proch a ničo wjacy. A do procha so wróćiš a to dźensa hišće, do procha kaž samón prošeŕ, do procha, ty wulki kralo a njewólniko swojich wulkich hrěchow.

A wón wumrě. Žałostnje ćwělowaše a daješe joho swědomjo, dokelž mandźelsku swěru bě łamał, česć žónsku wohanił, khudych potłóčował, na Boha w žiwjenju zabył.

Ani wo sekundu njezamóžachu wustojni dwórscy lěkarjo joho so zhubjace žiwjenjo zadźeržeć, też nic za milijón złotych dukatow.

Pokhowachu joho, tutoho kralowskoho hrěšnika, a zwony jenož tak zwonjachu a kanony rujachu. We złotym kašću a we złotych drastach joho zemi přepodachu.

A čerw žerješe runje tak lóštnje na tutym hrěšnym mjasu a joho horda wutroba bu smjerd a tłaco. A 80 lět pozdźišo ćehnjechu zběžkarjo z Pariza k rowam francózskich kralow, wułamachu cyrkwine wrota, kradnychu židźane drasty, rubichu drohotne dejmanty a ćisnychu ćělowe zbytki, něhdy wot swěta přibóžscy česćowanoho słónčnoho krala Ludwika XIV., do hłubokeje jamy, wapno na nje zmjetajo. Memento homo! —

3. Před něšto lětami pisachu nowiny, kak běchu we Zürichu w hotelu prjedyšoho dowěrnoho dwórjana njezbožownoho poslednjoho habsburkskoho kejžora Karla, zemrětoho we wuhnanstwje na kupje Madejra, lepili, kiž w pjanosći z kradnjenej kejžorskej krónu na hłowje tam swoje tryski ćerješe. Też „Memento homo“ z našoho časa!

4. 25. małoho różka 1758 hanješe Voltär, wótc krawneje francózskeje revolucije: za dwaceći lět změje naš Bóh Knjez swój swjatok. Chcu tola widźeć, hač njezamóžemy ze swojej mudrosću skutk 12 galilejskich burow — měnješe křesćanstwo a japoštołow — zničić! Runje 20 lět po tym wumrě Voltär, wujo w samym zadwělowanju! Drje joho pokhowachu na statowe wudawki tak swjatočnje kaž hdy žanoho krala. Něšto lět pozdźišo přićežechu krewjelačni mužojo revolucije tež k joho rowej, wutoržechu joho nahnite ćěło a je spaliwši ćisnychu je zakliwajo do rěki Saine. Voltär ma dawno hižo we wěčnosći swój hrózbny swjatok, ale stary Bóh je hišće žiwy. Voltäro, już proch a popjeł, zestup z rowa a předuj našim časam a twojim česćowarjam a sćěhowarjam našich dnjow, „też wy sće proch a do procha so bórzy a njenadźicy wróćiće.“ Memento homo!

Při njeswjatych rowach stojachmy, pójmy hišće wokomik też k swjatym do póstnoho přědowanja!

5. Franc Borgias, wójwoda w Gandija, česćowaše z horjacej zahorjenitosću kralownu Isabelu Španisku. Čohodla też nic? Bě dźěn Isabela wuwołana po cyłym swěće jako najwjetša rjanosć žónskoho swěta. Tu, krótka jenož bě jeje khorosć! krótki ból! krótke smjertne bědźenjo! A wudycha krótke žiwjenjo, hakle 36 lět ličo.

Kak nahła, njenadźita smjerć! Franc přisadźi we swojej žałosći a bolosći nimale swój rozom. Ćěło rjaneje Isabely přewjezechu. Po třoch dnjach wočinichu kašć.

Franc hlada zasy a zasy kaž tak často w žiwjenju „najrjeńšej žonje swěta“ do wočow! Što widźi? Same tłaćo, tak spěšne a hrózbne, zo pjero njezamóže wopisać. Same jědmo, nichtó njewutraje při ćěle. Memento homo! tak zawoła zakřiknywši w joho duši. Woteńdźe, njenamakajo měra ani dźeń ani nóc! Boža hnada bě z mocu joho přimnyła. Čini pokutu. Zawrě so do klóštra, wumrě jako swjaty. Tam horjeka je wěčnu, njezakhódnu rjanosć, Boha samoho, nadešoł.

Swjaty Franco Borgias, wuproš našomu lohkomyslnomu, zawjerćanomu splahej w tutym posće swjatu khutnosć! Wuproš nam w našich też z krewju nasyćenych, hrózbnych dnjach swjatoho pokutnoho ducha, ćichu pokutu a wěrne wobroćenjo!

Popjelnu srjedu słyšachmy z měšnikoho rta ćicho zdychnyć: memento homo! Widźachmy, kak swjećene ruki z popjełom potrušeja poniżnje skhilene hrěšne hłowy.

Tu poklaknychu so njewinowate dźěći při kehelkach ke khutnomu wobrjadej. Hišće njewědźa, što na nich čaka. Też wy dźěći sće proch a popjeł! 150 tysac dźěći zahłódni w Němskej za krótki čas! Njebě to za wbohe kurjatka žałostny póst? A tu móže hišće naša młodosć rejwać, widźo wšudźom hłód a hubjenstwo? Memento homo!

Widźachmy klečeć tam před wołtarjom ranjenych, wobškodźenych, třepotatych, duchownje a ćělne brašniwych wojowarjow. Memento homo! Haj, haj, tak šuknje stulo swoju hłowu: Mnozy mojich towaršow so hižo njewróćichu. Granata do procha a popjeła rozmlě joho za sekundu. Joho dźěći hišće dźensa płakaja wo nana a susodźic dźěći sebi pjaty bólne wurejwaju. Jeno tak dale! Też w Noejowych časach takle rejwachu, dóniž Boži hněw wšěch njezatepi. Druhoho za něšto dnjow posyće zymny woheń w stawach. Žona njeda so dźensa hišće pokojeć. A wokoło njeje rejwaja w njenasytnej njemdrosći a ničo druhe njeznaja. Też Sodomowi rejwarjo a rejwarki rejwachu dźeń a nóc, dóniž jich Bóh we płomjenju a šwablu njezahubi.

Poł swěta je metry hłuboko z krewju bratrow napojeny. Hišće ze zemje rostu nahnite ruki kaž poklećo za mordarjow. A naš swět rejuje! Też Messina rejwaše w samej nocy a woheńbluwacy vulkan statysacy pohrjeba pod prochom a popjełom Memento homo!

Bórzy nastupi nowe knježstwo nad ludami Europy. Dotalny knježeř, wójna, ma syte swoje knježstwo a wotstupi je swojomu přirodnomu bratrej, kiž rěka hłód. Kralowna je mór a natykowace khorosće. Wobeju dźěćo pak rěka zadwělowanjo. Jich zakładna knježeńska zasada budźe: Memento homo! Proch sće a do procha was rozmlěju a wašu hordu kulturu!

Rejwajće jenož dale, praji knježićeř, smjerć z hłodom, dóniž was hłód na kolenach njezměje! Cyrkwine namołwjenjo k pokuće zacpěšće. Ja chcu wam sama nětko swoje popjelne-srjedne přědowanjo dźeržeć, dóniž wy a waše dźěći njebudźeće ćahać wokoło w pokutnych wobkhadach z pokutnym křižom na wjeršku!

O Božo, njepřidaj, zo by tak daloko přišło!

Štóž snadź po dźesaćich lětach do Serbow přińdźe a budźe chcyć pytać za tym a druhim statokom, budźe podarmo pytać. Naš ćežki a rejwacy čas je jón wotwět do cuzych rukow. Memento homo!

Wotewŕće kejžorowe rowy: — — proch a popjeł!

Wotewŕće bamžowe rowy: — — proch a popjeł!

Wobhladajće sebi tótku při swojim dźěle: memento homo! Proch a popjeł! —e—

Politiski rozhlad.

Šulske prašenjo w Sakskej bu zańdźenu wutoru we hospodarskim wubjerku wuradźowane. Socialdemokratiski zapósłanc Wekel rěčeše za to, zo by so Fleißnerowe postajenjo dla šulskich paćerjow zasy zawjedło. Wotpósłanc z němsk. lud. strony Voigt a němskonarodny zapósłanc Siegert rěčeštaj pak za nabožnu wučbu. Minister ludowoho wukubłanja dr. Kaiser přilubi, zo knježeństwo naćisk k wuradźowanju krajnomu sejmej zapoda, w kotrymž ma so ličba winowatych hodźinow za wučerjow znowa postajić. Dla šulskich paćerjow spomni minister, zo njemóže so rozsudźić, někajke přeměnjenjo w tym nastupanju zawjesć.

Němskost. minister za nutřkowne należnosće dr. z Keudell spomni we swojej etatowej rěči, před hospodarskim wubjerkom, zo je joho přeco, zo by so nowy němskostatny šulski zakoń po móžnosći bórzy sejmej k wuradźowanju přepodał. Wón nochce pak někajki dotalny naćisk jako podłohu sebi wzać, ale chce čisće nowy zakoński naćisk zhotowić. Nadźijomnje změje dotalne knježeństwo hišće woteški w rukomaj, hdyž změje so nowy šulski zakoń wuradźeć.

Přihoty za Ženewsku konferencu w měrcu so stawaja. Němski minister za zwonkowne należnosće dr. Stresemann, kiž bě nětkle něšto njedźeli k wustrowjenju při italskej rivierje (brozy), w San Remo, chce so wot tam hnydom do Ženewa na wuradźowanja Rady Zwjazka Ludow podać. Też francózski minister za zwonk. należ. Briand a jendźelski minister Chamberlain podataj so přichodnu póndźelu do Ženewa. Dokelž pak tutaj jenož 2 abo 3 dny tam wostanjetaj, budźe posedźenjo najskěrje jenož krótki čas trać.

Jendźelska hrozy poćahi z Ruskej roztorhnyć. Ruskim bolšewikam njeje so poradźiło w Europje revoluciju naškarać, wjele bóle pak so to jim šlachći w Asiskej, kaž Khinska wójna nětkle pokazuje. We swojim času bě so sowětske knježeństwo z Jendźelskej hospodarske zrěčenjo nawjazawši na to zwjazało, zo wšitku agitaciju w jendźelskich kolonijach zastaji. Tute slubjenjo pak bolšewikojo njejsu dźerželi a tuž je so jendźelske knježeństwo z wótrej notu na Rusku wobroćiło, w kotrejž pokazuje, kak Ruska Jendźelskej přećiwnu propagandu wjedźe. Tohodla hrozy hospodarske zrěčenjo jej wupowědźić, hdyž tute přećiwne dźěło njezastaji. Ruska so we swojej wotmołwje khětro wótrje zakituje. Nadźijomnje zwada so hišće njepřiwotři. Měnja, zo Jendźelska hospodarske zrěčenjo Ruskej wupowědźi, politiske poćahi pak hišće njerozwjaza.

Zniženjo wotpósłancow w Pólskej. Wustawski wubjerk pólskoho sejma jedna nětkle wo změnjenju wólbnoho porjada do sejma kaž też senata. Wjetše strony su swoje naćiski k tomu zapodali, w kotrychž so zniženjo wotpósłancow žada. Narodni demokratojo žadaja zniženjo ličby wotpósłancow na 224, ludowa strona Piastow na 300. křesćanscy demokratojo a křesćanscy nacionalni na 320. Hač dotal ma pólski sejm 444 pósłancow, senat 111 stawow,

Ludowa strona a křesćanscy demokratojo namjetuja, zo by so presidentej republiki prawo dało, wólbne prawo do sejma z prostym dekretom přeměnić.

President Českosłowakskeje Masaryk wěnowaše podpěrowacomu zwjazkej katolskoho studentstwa na wysokich šulach „Šušil" w Brnje k wudźerženju a podpieranju khudych posłucharjow na wysokich šulach w Brnje 20000 Kč (2500 hr.).

Wójna w Khinje dale traje. Po poražcy Schangajskoho wójska Sunčuanfangoho (sewjernoho) je so podgeneralej Čangtsunčangej poradźiło město Schanghai wobsadźić. Tola tón njezamóžeše rozwjazanjo Sunčuanfangowe wójska dodźeržeć. Někotre wotdźěle sewjernoho wójska su rozćěkałe, dokelž njechadźa přećiwo Kantonesam wojować. Nawjedowar cyłoho sewjernoho wójska je nětko Čangtsunčang kotrohož wójsko ma puć do Schangaja Kantonskim zastajić.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Přichodnu njedźelu 13. měrca wudźěli najdostojniši knjez biskop w tachantskej cyrkwi dwěmaj diakonomaj měšnisku swjećiznu.

Z **Budyšina.** Wotkhadne pruhowanja wot 22.—25. febr. za posldni lětnik katolskoho seminara so pjatk tydźenja skónčichu z wotkhadnej swjatočnosću. Na pruhowanjach je so 11 kandidatow wobdźěliło. Hudźbne pruhowanjo běštaj jenož dwaj wotpołožiłoj. Mjez kandidatami bě lětsa jenož jedyn Serb.

— Zańdźenu póndźelu bu tu na Mikławšku 76 lět stara prjedawša tachantska hospoza Hana Wagenknechtec rodź. ze Saaza w Čechach pokhowana. By-li hišće hač do lěća žiwa była, by 50lětny służowniski jubilej w tachantskej służbje swjećić mohła. Za to je ju Bóh radšo k złotomu jubilejej w njebjesach powołał.

— Zajimawy pohrjeb bě tu zańdźenu wutoru dopołdnja na zwonkownym katolskim kěrchowje, hdźež bu młoda cyganka, 17 lět stara Berta Reichmannec w módrym šlewjeru pokhowana. Na póndźelu pop. postajeny pohrjeb bu na wutoru dopołdnja wotstorčeny, dokelž běchu so mnozy cyganojo ze srjedźneje Němskeje telegrafiscy na pohrjeb připowědźili. Hižo wot małosće je zemrěta po krajach ze swojimi přibuznymi wokoło jězdźiła swoje kumšty předstajejo. Na pućowanju přez naše město młoda holca na khripu ćežko skhori, bu do khorownje přewjezena, hdźež hižo za dwě hodźinje wudycha. Přiwuzni a znaći z Hamburka, Berlina a Magdeburka běchu přikhwatali, zo bychu zemrětej poslednju česć wopokazali. W hnujacych zynkach hudźachu jej po cyganskim wašnju huslerjo swoje poslednje božemje, hdyž młodu wumjełsku předstajeŕku w różach a wěncach khłódnej zemi přepodachu. Kaž bjez woprawdźiteje domizny po swěće čahaca namaka tak tu zažny swjatok žiwjenja a městna k wotpočowanju jeje zemskich powostankow.

Z **Radworja.** Póstnicy měješe tež „Kat. Bjesada" zhromadźiznu. Wopyt bě, dźiwajo na wulku wosadu, tola snadny. Předsyda, knjez kapłan Grofa, měješe zajimawy přednošk wo khinskej wójnje. Mjena Sunčuanfang a Čančungčang, dale Sunkiang a Shanghai běchu rěčnikej cyle běžne. Khinejski lud runja so nam w zaslepjenosći. Cuzy jón muća a tak wojuje bratr přećiwo bratrej, radšo, hač bychu zjednani cuzbnikow, kotřiž jich wuklukaju, wottřasli. Sćěhowaše dlěša rozmołwa. Potom bu wobzamknjene, zo změje tež „Bjesada" wutoru wosebitu modleŕsku hodźinu před „Najswjećišim". Přinošk ma tež na lěto 1927 wostać 2 hr. Za to pak da towarstwo za kóždoho sobustawa, kiž lětsa zemrěje, spěwanu Božu mšu čitać. Kóždy dorosćeny mužski našeje wosady je w „Bjesadźe" wulcy jara witany.

Z **Dobrošic** pola Njeswačidła. W poslednim čisle „Kat. Posoła" čitachmy, zo je syn tudomnoho hosćeńcarja Jancy znjezbožił a z nohu do koła jězdźadła přišoł. K tomu podamy dźensa sćěhowace: Znjezboženoho njejsu do Budyšskeje khorownje dowjezli, ale do bližšeje Worklečanskeje khorownje, hdźež jomu tež njejsu nohu hač do kulkow wotewzali. Ale wustojnym lěkarjam Worklečanskeje khorownje bě mózno, znjezboženomu tak k pomocy być, zo je hižom na puću wuhojenja, a zo njebě trjeba žadyn staw wotewzać. (Přisp. red.: Dźak za porjedźeńku, škoda, zo dopis njeje tydźenja dóšoł, zo njebych z cuzych nowinow „wopačnosć" wzać trjebał.)

Z **Wudworja.** 1. měrca pokhowachmy na Khrósćanskim kěrchowje najstaršu wosobu našeje wsy a druhu najstaršu cyłeje wosady, knježnu Khrystlu Waldźic w 90. lěće jeje žiwjenja. Zemrěta narodźi so 21. 1. 1838 w Kulowje a bě přiwuzna sławnoho serbskoho biskopa Loka. Kublerjej Dučmanej tu je wona wjacy lět hospodarstwo wjedła. Po joho smjerći je na wšě 35 lět wot njoho postajeny wumjeńk na joho něhdyšim kuble wužiwała. Ćělneje kiprosće dla njemóžeše posledni čas wjacy swoju jstwičku wopušćić. Duchownje pak wosta čiła a čerstwa hač do swojeje smjerće. Njech wotpočuje w měrje. Bóh njech pak mytuje jeje domiacym wšitko, štož su za nju w křesćanskej lubosći činili.

Z **Worklec.** Druhu njedźelu pósta woswjeći so we Worklečanskej kapali 13 hodź. pobožnosć. Rano w 6 hodź. budźe prědowanjo z Božej mšu před wustajenym Najswjećišim, wječor 1/28 hodź. budźe skónčna pobožnosć z Te Deum a ze swj. požohnowanjom. Zhromadne pobožnosće su postajene w 11 hodź. za mužskich, w 2 hodź. za žónske a w 4 hodź. za dźěći. W 10, 1 a 5 hodź. změja miłosćiwe sotry swój rjadny paćeŕ. Zbytny čas je swobodnej pobožnosći poručeny.

Z **Njebjelčic.** Pokutny čas swj. posta je so přibližił a z nim skónča so tež wšitke swětne wjesela a swjedźenje. Běše wšak jich dosć a nadosć a je najwjetši čas, zo je nětko kónc wšeje hary a wšoho tołka. Je pak hižo lěta dołho wašnjo a znate po kat. Serbach, zo kóždolětnje póstnicy póndźelu wuhotuje naša kat. Bjesada swój założeński swjedźeń. A tutón ćehnje mnohich na so. Z daloka a šěroka přikhadźeja lubi Serbja k nam, zo bychu so před kóncom dowolenoho času hišće z nami tak prawje rjenje a čestnje zawjeselili. Tak sta so tež lětsa. Žurec rumna žurla běše hač do poslednjoho kućika z hosćimi napjelnjena. Jim móžeše předsyda Bjesady, knjez kubleŕ Łusčanski, wutrobne „Witajće k nam" přiwołać. Pod nawjedowanjom knjeza cyrkw. wučerja Renarja wustupi Bjesada z někotrymi rjanymi spěwami: 1. Přeměnjatym „Kwodlibet" wot Braunera, 2. krasnym ten. solom: „Postrow domowinje", kotryž knjez kubleŕ Cyž ze znatej wušiknosću přednjese a 3. ze „Serenadu", 4hł. mužskim khórom. Po tutym zawodźe wotewri so jewišćo a nětko sćěhowaše nowa hra knjeza wučerja Hajny: „Kukečenjo, sławny ludźik". Bjesada běše so pod nawjedowanjom knj. wučerja Jakubaša na tutu ćežku hru zmužiła a poskićeše w njej něšto cyle nowe na serbskim jewišću. Hra je ćežko zrozemić za naš wšědny lud. Wona šwika małoměšćanske wobstojnosće a wobrazuje wulkoměšćanske wašnja a nawučenja. Je jara ćežko ju derje předstajeć a swojich připosłucharjow z njej spokojić. A tak snadź je tež někotryžkuli tróšku překwapjeny był. Tola naši hrajerjo a hrajerki su swoju wěc derje činili. Wšitcy běchu so hłuboko zažiwili do swojich ćežkich rólow a su je jara krasnje předstajili wot sławnoho měšćanosty hač do suchoho Kralika a knjenje bércoweje z druhimi knjenjemi. Móžemy prajić a wuznać, zo su wšitcy hrajerjo cyłu hru z wulkej khwalbu přewjedli a swój dobry wuspěch dobyli. Tak móžeše knjez farař Delan-Bačoński, kiž běše k nam prěni raz přikhwatał, we swojej naréči wuprajić: „Njebjelčenjo sławny ludźik". Tutón knjez rozłoži nam tež z wutrobnymi a zahorjacymi słowami nastaćo a ważnosć kat. Bjesadow za wosadu a pokaza jeje zwiski z druhimi serbskimi towarstwami. Jomu dźakowaše so wosadny knjez farař Mič za lubozne a přećelne słowa, namołwješe Bjesadu po słowach knjeza rěčnika so złožować a wšitkich wosadnych, sebi hajić a dźeržeć naše najdróžše kubła, wěru a narodnosć. Tež wupraji w mjenje wšitkich wutrobny dźak wšěm hrajerjam a sobuskutkowarjam. Wjesoła rejka dźeržeše přitomnych hišće někotre hodźinki hromadźe, dóniž

njewuklinčachu zynki hercow za póstniski čas. Nětko pak njech klinča druhe zynki a hłosy do hłubokosće našich wutrobow: Hłosy pokuty a nakazanja, też te su nam nuzne a trěbne.

Z **Marijnoho Doła.** Tu zemrě zbóžnje sobotu 26. febr. seniorka a jubilarka našoho klóštra, knježna Helena Jurnečka, rodź. na Morawje w Čechach. Přez pjećdźesat lět je we klóštrskej zakhowanosći swojomu Bohu swěrnje służiła. Jako dołholětna kapłanka měješe přileżnosć, swoju lubosć nic jenoż w domje samym, ale też tu a tam zwonka njoho wusywać. Toho so dopomnja zawěsće też mnozy Serbja, kiž běchu hdy z hosćom w našim klóštrje. Z ćichim „Wótče našom" za jeje khudu dušu, njech mytuja jeje lubosć. Hdyž je so njebočička prócowała, přecy swoju prěnju kedźbnosć swjatomu powołanju přiwobroćić, spominaše tola też hišće rady na swoju češku domiznu. Kak wuroni so jej sylza z wóčkow, hdyž jej před něšto časom k mjeninam z přewodom luty zaspěwachu: „Kde domov můj?" — We wutrobje čućiwoho a dźakownoho človjeka plomješko lubosće k maćeršćinje ženje njewuhasnje. Serbski ludo wopomń to! Staj so rad do boja za wótčinu, tola pak předuj bóle z dobrym přikładom hač ze słowom. Naši prjedownicy wopytowachu porjadnje Bože służby, nyšpory, swjećachu njedźele na Bohu spodobne wašnjo, modlachu so we swójbje zhromadnje różowc, běchu zlutniwi a hajachu přikładnu lubosć k bližšomu. Z tym zasłužichu serbskomu ludej tón rjany prädikat: „Pobožny, bohabojazny serbski lud." Fac et vives! To płaći też k wšomu prócowanju wo dobry serbski přichod. — Njech luba zemrěta wotpočuje w měrje a njech ju prawje bórzy debi króna wěčnoho myta. (Red.: Sława dopisowarcy!)

Hłowna zhromadźizna „Domowiny"

wotmě so 20. febr. w Njeswačidle. Připołdnju 1/2 12 hodź. powita předsyda zwjazka, knjez Bart, zastupjerjow serbskich towarstwow, kotřiž běchu so ze wšěch kónčin našoho serbskoho kraja, haj samo z Drježdźan, w jara bohatej ličbje zešli. Pokaza na to, zo je so runje w Njeswačidle hižo před 30 lětami pospyt stał k zjednoćenju serbskich towarstwow do jenoho zwjazka; kak je so tale myslička skónčnje do skutka stajiła a do rjanoho štoma dźensnišeje „Domowiny" rozrostła. Wobšěrnje a nadrobnje rozprawješe sekretar, knjez dr. Šleca, wo dźěłach a prócowanjach Domowiny, kotrež zwjetša sekretariat wukonješe: krasnje poradźeny wšotowarstwowski zlět w Bukecach, rjany wulět do saksko-čěskeje Świcy a do Prahi, rozkćěw serbskoho Sokoła, přednoški ze swětłowobrazami w mnohich towarstwach atd. Je so wjele a pilnje a wuspěšnje dźěłało. Mjenje zwjeselace bě, štož so wo financnym położenju zhoni. Jenoż 27 towarstwow je na lěto 1926 swoje přinoški zapłaćiło. Někotre ani hišće na lěto 1925 swoju winowatosć dopjelniłe njejsu. Zhromadźizna sekretarej wutrobny dźak wupraji a wza k wědomju, wězo jenoż z ćežkej wutrobu, zo wón k 1. aprylej swoje zastojnstwo w našim zwjazku złoži. Wjele a žiwje so rozpominaše, hač tola njeby někak možno było, sekretara wobkhować. Zhromadźizna pak dyrbješe so skónčnje z tym spokojić, hdyž ji wobkrući, zo to možno njeje. Nětk wotměwachu so wólby. Zhromadźizna bu wjesele překwapjena, zo běchu też Serbska ludowa banka, Smolerjec družstwo a Maćica do Domowiny zastupili a swojich społnomócnjenych zastupjerjow do wothłosowanja pósłali. Najprjedy woleše so předsyda a to z lisćikami. Wot 95 wotedatych hłosow dósta knjez farar J. Šewčik 48 a knjez Bart 47. Posledniši so potom z akklamaciju za městopředsydu a knjez bankownik Wojnar za pokładnika wuzwolištaj. Dokelž běše čas hižo pokročił, móžeše so wo wšelakich, z dźěła dosć ważnych znutřkownych należnosćach a namjetach, jenoż z krótka jednać. Ważna zhromadźizna so skónči w 5. hodź. z narodnej hymnu. Njech so z njeje wulinje prawje wjele žohnowanja do wšitkich serbskich towarstwow, zo žane njeby liwcy z boka stało, ale zo by kóžde po swojich mocach a na swojim městnje w krutym zwisku z „Domowinu" horliwje a njesebičnje dźěłało za zbožo našoho luboho luda a cyłeje wótčiny.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

12. Stwórba a žiwjenjo w srjedźnej Italskej.

Stwórba je w srjedźnej Italskej wo tójšto hinaša, hač w jeje połnócnej połojcy. — Mjez štomami wuznamjenjeja so wosebje z ćmowej johlinu wuhotowane cypresy, dušanej (Lebensbaum) na našich pohrjebnišćach podobne. Z nimi wotměnjeja so lawrjency a oleandry, kotrež tam we wulkich šešerjatych keŕkach rostu kaž pola nas wólše a rokoty. W zahrodach steja palmy, oranžowe (apfelsinowe) a citronowe štomy, kotrež mějachu husto na samsnych hałzach na kónčkach běłe kćenja, nasrjedźa njezrałe zelene a bóle při zdonku hižo zrałe žołte płody; přetož snadnych a krótkich zymow dla tu štomy nimale přez cyłe lěto kćěja a płody njesu.

Też mjez skotom namakaš wšelake přeměnjenja. Do našeho najwšědnišeho skotu: koni, kruwow a wosebje swini tam wjele njedźerža. Za to je tam wosebje wosoł jara doma. Wón njeje w Italskej pomałke zasparne skoćo, kaž w našich zymnych kónčinach, ale jeho domizna su ćopłe kraje. Hdyž jemu tam słónco na kožuch pali, potom wón spodźiwnje wožiwi. Italjenjo jeho derje wužić wědźa, nic jenoż k jěchanju a nošenju, ale też k přahanju, a to wosebje do wysokich dwěkolesatych wozyčkow, z kotrymiž w tajkim skoku jězdźa, zo móža derje z konjom napřemo běžeć. Pódla wosołow trjebaja tam też mule (Maulesel), kotrež su po swojej postawje na małeho konja podobne, maja pak dołhej wuši a kruwjacu wopuš, kaž wóslik. Tajke skoćatka, do škleńčaneho woza abo do konjaceje železnicy zapřehnjene, poskićeja nam cyle dźiwny a njezwučeny napohlad. Z konjaceje železnicy wšak su dźensa wumožene, dokelž město njeje wšudźom, też w Romje, elektriske wozy jězdźa.

Hišće wjetše wjeselo činja pak tam pućowarjej wulke čŕjódy kozow, husto wot 50 hač do 80 skoćatow hromadźe. W Italskej mjenujcy wjesnjenjo mloko do městow njewoža kaž pola nas — horcoty dla by wono jducy po puću wokisło —, ale přihonjeja tam rano a wječor cyłe kozy a deja hakle w měsće hnydom kóždemu do jeho sudobja, kelkož chce měć. Tak dóstawa kupc čerstwe mloko a njetrjeba so při tym pancanja bojeć. Tute wašnjo dejenja móžeš też hižo w Mnichowje widźeć, ale bóle porědko, tu w Romje pak nadeńdźeš tajke stadła kozow na wšěch hłownych drohach a torhošćach, a to husto w spodźiwnym towarstwje. Tu błyšći so pyšna cyrkwička, ale do njeje dyrbiš so přez rohate stadło tłóčić. Tu steji wysoki pomnik krala Viktora Emanuela, ale čŕjóda wudejenych kozow jemu čestnu stražu čini. Tu hordźi so wulka kaserna; na jenej stronje so kompanija karabinièri (třělcow) wuwučuje, na druhej stadło kozow ležo přihladuje. Wosebje pak sebi tute trodlački khłódkojte trotowary (z hładkim kamjenjom pokładźene šćežki při twarjenjach) za swój wotpočink wubjeru. Ludźo, za kotrychž drje tute šćežki hewak najskerje su, dyrbja so za to srjedź drohi na cyłym słóncu a mjez skotom a wozami wokoło tłóčić.

Twarjenja w Romje a srjedźnej Italskej so wot našich z tym rozeznawaja, zo deleka woknow nimaja, ale jenoż šěroke wrota, kotrež su wodnjo wotewrjene a tak trěbnu swětłosć do twarjenja puščeja. Při tym pak móže wězo też kóždy nutř widźeć, kak tam jědźa, płokaja, rjedźa abo štožkuli druhe dźěłaja. Też drjewjanych špóndowanjow, kaž pola nas, tam njewohladaš, ale wšudźom, też w najwyššich poskhodach, jenoż kamjeńtne abo cementowe podłohi, a to tohodla, dokelž njebychu so tam hewak žałostneje horcoty a „drobnych wobydlerjow" wobruć móhli. A to pomha. Človjek snadź sebi mysli, zo dyrbjała w taj-

kich ćopłych a mazanych wobydlenjach wšudźom „čorna brigada w massenkwartěrach“ ležeć, ale ničo; skerje móža će tam šěre „sachtemaršěr“, wulke a małe, ze swojim wopytom počesćić, ale tkhow tam njeje.

Też ludźace žiwjenjo so trochu wot našeho rozeznawa, a to hižo w drasće. Mužowje khodźa, hdźež je so narodna drasta hišće zdźeržała, w małych šěrych kłobučkach a wuslěkani, to rěka: jenož w lacu, kotryž je prědku zwotpinany a tak pisane slě a druhu wušiwanu pychu na wutrobnje pokazuje. Zwjeršneho woblečenja tu wodnjo njetrjebaja. Na žónskej drasće je wosebje wuhotowanjo hłowy spodźiwne. Je to štyriróžkata běła taflička, kotraž na hłowje leži a daloko přez čoło doprědka dosaha, zo njeby brune wobličo hišće bóle wusmanyło; zady pak po wašnju nahłowjaceho rubiška po khribjeće dele wisa. Cyłe wuhotowanjo dopomnja na „čakow“ Sakskich ulanow, jenož zo je trochu nižše, hač jich „młónčk“. Wosebje spodźiwni so kozacy pastyrjo hotuja. Woni khodźa w kožanej drasće, kotruž sebi z kozacych kožow šija, ale tak, zo je kosmata strona won wobroćena, jako bychu so kožuch na hrubu stronu woblekli.

Podobnje wěmy wo pućowarjach, kotřiž po cyle zymnych krajach, w lodowym morju, jězdźa, zo maja swoje kožuchi tak šite, zo kosmy njejsu znutřka, ale zwonka. A zda so, zo su sebi to wot tamnišich trodlatych měd wědźow a druhich zwěrjatow wothladali, kotrymž Bóh też kosmy nic na znutřkownym ale na zwonkownym boku jich kože rosć dawa. Haj, móžemy samo na ptačkach wobkedźbować, zo we wulkej zymje pěrja k sebi njetłóča, ale je šepjerjawje wot so dźerža, jako bychu zymu na ćěło pušćeć chcyłe, a tola chcedźa so nawopak z tym před zymu škitać. Šěpjerjawje wotestawate kromy (abo pěrja) potajkim po zdaću zymu a horcotu jenak derje wot ćěła wotdźeržuja. — Chcemy li sebi tute nazhonjenjo wědomostnje wujasnić, dyrbimy to tak zrozemić, zo tuta šepjerawje wotestawata kosmina ćichi powětrowy płašć (ruhende Luftschicht) twori, kotryž ćopłotu abo zymu jenož pomału přepušćuja, podobnje kaž dwójne wokna w jstwach. — A to su sebi po zdaću też Italscy pastyrjo wot stwórby derje wothladali.

Tołsta drasta, też njekosmata, ma w ćopłych krajach nimo toho też hišće druhi wotpohlad. K tomu někotre přikłady: Hdyž so jónu z města Kotora abo Cattaro (na najpołdnišej wopušcy Dalmatiskeje) přez tamniše horiska do Čornohory (Montenegro) krosnjach, zetykowach na wijatej hórskej drozy ludźi, kotřiž běchu wšitcy, mužowje a žony, dołhe tołste, skoro pjelšćowe (filcowe) kabaty zwoblekani, a tola běch tu w krajinje z wulkej horcotu. Abo: Druhi raz pućowach po kupje Corsika, kotraž srjedź Italskeje a Afriki leži a hdźež so człowjek też runje zazymnić njetrjeba. Jako tam po železnicy jědźech, zastupi do woza wojak, potajkim nic někajki „hłupy“ horak, ale wot mudreho Francozskeho knježeŕstwa drasćeny zakitowaŕ wótčiny. Tón pak běše tohorunja w tołstym suknjanym płašću (mantlu). Jako so joho woprašach, hač jemu to w tajkej horcoće ćopłe njeje, wotmołwi mi na moje „dźiwne“ prašenjo z posměwkowatym mjezwočom: „Ně; ale hdyž bych w ćeńkim kabaćiku był, by mi nic jenož ćopło było, ale palate słónco by mi přez tajku drasćičku też kožu spaliło (podobnje, kaž pola nas běła kuchińska knježnička, kotraž dyrbi jónu wožně sobu wotběrać, bórzy čerwjenej rucy a wobličo dóstanje, z kotrychž so za někotre dny koža wsleče). Tołsty woblek mje před tym zakituje.“ Tohodla so też pućowarjo w cyle horcych krajach na hłowu słomjany kłobuk abo lohku čapku njestajeja, ale tołsty drjewjany, z kožu počehnjeny nahłownik (Orient-Helm), přez kotryž horce słónčne pruhi na hłowu palić njemóža. — Z tutych přikładow widźiš, zo ma kóžde wašnjo na swěće swoju winu. Tohodla so přezahe njesměj, hdyž je w druhich krajach něšto hinak zarjadowane hač w Serbach. Husto njeje při tym tamniši wobydleŕ „tón hłupy“, ale ty sam! (Přichodnje dale.)

Memento mori!

1. Póstny čas nam přikaza:
Wzdaj so wšoho wjesela,
Přestań z kóždym kwas'wanjom,
Też z tym hłupym rejwanjom!

2. Njewěš, zo maš wočak'wać
Smjerć, kiž ma ći pokazać,
Zo sy človjek hubjeny,
Wot Boha tu wotwisny?

3. Hdyž tón jedyn wokomik
Njej' twój swěrny pomocnik,
Roztorhnje so židźana
Nitka twojoh' žiwjenja.

4. Njedóstanješ za myto
W njebju wěčne kralestwo,
Hdyž so njejsy nakazał,
Bože kaznje wobkedźb'wał.

5. Dyrbiš sebi spomjatk'wać,
Do wutroby zapisać:
„Na smjerć chcu přec' spominać,
Kóždy dźeń so přihot'wać!

G. A.

Woćehń swoje dźěći k porjadnosći!

Je wukubłanjo dźěsća k porjadnosći nuzne abo přińdźe snadź za tutym ważnym žadanjom žiwjenja dźěsća hišće pozdźišo same, hdyž sebi wobstojnosće to žadaja? Na druhi dźěl prašenja dyrbimy raznje z „ně“ wotmołwić. Móžemy husto wobkedźbować, kajki njeporjad w hospodarstwje a swójbje knježi, snadź tohodla, dokelž je mać njerodna. Kelko hrěcha, kelko wobužnosće, kelko časa móžeš sebi zalutować, hdyž we wšim porjad wobkedźbuješ! Čas so mało wužije, rano njeje žadyn čas postajeny k stawanju, a su so junu z „borła“ wudrapali, potom so přećahuja a doćahuja, prjedy hač so dźěło započina. Ach, tele lube stawanjo! Abo hdyž chcedźa něhdźe kusk lista napisać, kajke pytanjo a swarjenjo to je, prjedy hač pjera namakaja. A hdyž chcedźa pisać započeć, je zasy nowe mjerzanjo hotowe, špicka je zezhibowana, dokelž bě so w njerodnym kašćiku ze wšelakim móžnym čaprom khowała a přez to škodu ćerpjeła. To dźě su znate wěcy, tak zo móžeš sćěhować, wbohi człowjek je swojomu njeporjadej swěrny wostał, kaž je wot małosće nawučeny, dokelž njebu na porjad zwučeny.

Hdy dha ma so człowjek na porjad zwučować započeć? W najněžnišich lětach dźěćatstwa! Pozdźišo budźe ći ćežko, na hižo zwučenu njerodu krutu porjadnosć stajić, dokelž wuspěch budźe jara dwělomny. Hdyž je na př. dźěćo tak daloko, zo móže hižo same sej hrajkać, je tu čas, zo so jomu porjadnosć přiwuči. Maćerje nochcedźa to tak prawje dowidźeć. Přecy zasy nazhonimy wobraz, kak tajki mały pjerach wšitke swoje hrajki po jstwje rozmjeta a mać je potom „wjesele“ zasy zezběra a hromadu składže. To dyrbjałe maćerje přeměnić. Hrajkam je wěsty blak připokazany. Chce-li dźěćo sebi hrajkać, ma jomu mać to dowolić z přispomnjenjom: „Sy-li potom z hrajkanjom hotowe, maš wšitko zasy na swoje městno skłasć a zestajeć. Ja nimam telko časa, tu dyrbiš sebi same hižo pomhać.“ Tute napominanjo počehnje ćim bóle, ćim młódše dźěćo je.

Dźěšćowe sebjewědomjo: „Možu hižo něšto — směm maćeri pomhać“, powjedźe dobru wolu dźěšća do prawych kolijow a dawa jomu móc a lóšt, małe wobćežnosće přewinyć, kotrež dźěćco při tym snadź začuwa. Njetrjeba z tym prajene być, zo mać docyła pomhać njesmě, ale dźěćco ma so přecy na samostatne dźěło zwučować. To čini dźěšću wjeselo, zo hižo telko móže a zo je prawy porjad dźeržało. Bu tute wjeselo w dźěšću zbudźene, potom trjebaš je jenož z časami na to kedźbne sčinić, zo by je na tutón zwučeny porjad dźeržał.

Kaž ma so pola małych dźěći z hrajkami dźeržeć, runje tak też pola šulskich dźěći ze šulskimi wěcami a z drastu. Druhdy steji doma wšo na hłowje, hdyž so dźěći do šule hotuja. Pětr pyta swoje Bibliske stawizny“, Hanka swoju „Čitanku“ a Jank hišće nima swój kašćik za pjera. Mać drje swari a předuje, zo maja dźěći wšo w rjedźe měć, ale na druhi dźeń rano je tasama keklija. Wot prěnich jutrow sem, hdyž dźěćco započina šulu wopytować, ma mać wječor přecy so přeswědčić: „Su twoje šulske wěcy w porjedźe?“ Potom bychu wšak so dźěći bórzy na to zwučiłe, swoje „pjeć wěcow hromadźe měć“. A rano póńdźe bjez swarjenja a pišćenja dźěćco w měrje do šule. Z dobrej khwilu móže tak dźěćco posnědać, njetrjeba hišće po puću kusać a mać njetrjeba z mjerzanjom nowy dźeń započinać, při čimž bychu so jeje čuwy njetrjebawši rozhoriłe a wona tak swoje žiwjenjo swojim dźěćom wo něšto dnjow dléje zakhować mohła.

Najwjetši njeporjad nadeńdźemy pak pola dźěći w drasće, kak ju khowaja abo z njej wobkhadźuja. Kaž su so wječor zeslěkałe, tak wostanu wěcy w njerodźe ležo, a rano je potom wulke pytanjo a hara, hdźe je to abo tamna suknja wostała. Wěm so hišće ze studentskich lět dopomnić, hdyž mějach pola ludźi bydlić. To bě woprawdźe porjadna swójba, hdźež mać wšitke štyri dźěći woprawdźe přikładnje na porjadnosć zwučowaše, bjez toho zo by při tym pře kruta była. Wječor měješe kóžde dźěćo swoju drastu rjenje hromadźe składźenu na stólčk při swojim łožu położić. Prjedy toho mějachu so hižo zezuwać a toflički so wobuć. Črije měješe najstarši, hakle dźesać lět stary, kóždy raz wuswětlić a je potom k přisłušacomu łožu stajić. To hólčec rady činješe a měješe na tym swoje spodobanjo, to njebě jomu žana ćeža. Druhdy přińdźe mi do jstwy pokazać, kak rjenje je swoje črije wuswětlił. A wuslědk tutoho prawoho zrozemjenja na porjadnosć běchu wjesołe a zbožowne lěta dźěćatstwa bjez rozhorjenosće a swarjenja. Nutřka a wonka sebi dźěći hrajkachu, samo w nanowej dźěłarni, ale po skóńčenym hrajkanju njewosta ničo ležo, wšo bu na swoje městno donjesene. Kaž běštaj nan a mać na bjezporočnu porjadnosć hladałoj, tak so też dźěći na to hrajkajcy zwučichu, zawěšće k jich zbožu a k spěchowanju rjanoho měrnoho domjacoho žiwjenja.

Kotre maćerje činja runje tak? Njeje k tomu jara wjele trjeba, jenož stajne wobkedźbowanjo dźěći, a su-li so na něšto zwučiłe, časćiše napominanjo. Jenož před jenym zmylkom chcu naše maćerje warnować. Njesmědźa dźěćom něšto wotewzać, štož běchu wčera jim činić poručiłe. W tym padźe sebi dźěćco mysli: „Mać drje chce, zo bych porjad činił, ale čini tola potom sama; tuž drje móžu dočakać, doniž za mnje to zasy njesčini.“ Z tym by mać nic jenož nakhilnosć k njeporjadej podpjerała, ale też k njeposłušnosći polékowała, kotraž so k zrudobje maćerje bórzy wurosć móže.

Monika.

Štóž Serbstwo lubuje, a nochce, zo by zahinyło, daj swojoho wobdarjenoho syna na wyššu šulu; kóždy druhi pak njech dary składuje k pomocy studowacych Serbow!

Dopis.

Biskopski swj. Benowy gymnasij w Drježdźanach, prjedy jako progymnasij znaty, je jena z najstaršich Drježdźanskich šulow, wobstoji dźěn na 200 lět. W ćichim dźěle, ze železnej energiju a njepowalnej dźěławosću přewinywši wšitke ćeže, kotrež samo ze swojoho lěhwa přikhadźachu, je nětčiši direktor šulu wutwarił, tak zo je wot jutrow t. l. jako połnogymnasij dotwarjena z 18 wučerjemi, připóznata wot duchowneje a swětneje wyšnosće, tak zo móže nětko konkurencu mjez Drježdźanskimi šulemi wobstać. Dotwarjeny gymnasij też nětko wšě njedostatki, kotrež dotal běchu, z lohkosću wotstroni a tutón jenički katolski gymnasij cyłeje Sakskeje dóstawa přecy wjetšeje nahladnosće w našim hłownym měsće a přez mjezy našeje Sakskeje. Wubjerni katolscy wučerjo staraja so za nabožne, duchowne a też ćělne rozwićo młodosće.

Postajena komisija sakskoho ministerstwa a měšćanskoho šulstwa je po wjacorym pruhowanju swoje připóznaćo wuprajiła.

Mamy tam někotrych serbskich wučowncow a wosebje našim Drježdźanskim Serbam poručamy, zo chcyli na naš kat. wustaw swoje dźěći słać, dokelž so tam cuza narodnosć sprawnje připóznawa a tam budźe też móžno, zo pódla němskeje, łaćonskeje, jendźelskeje, francózskeje, grekskeje a hebrejskeje rěče, serbska swojoho prawa namaka. Drježdźanscy Serbja, słyšće tutu radu! Znaju, kak su waše dźěći rozbrójeni po Drježdźanskich šulach. Zhromadźće jich na jenej a potom so starajmy, zo njebudźa za naš narod zhubjeni.

Do Drježdźan je we wšěch časach žadosć wjele našich krajanow wjedła, dokelž je to město wumjełstwa a wučenosće ze sławnej historiju z našej zwjazanej. Přecy su někotři z našich krajanow swojich synow a dźowkow do našeje sakskeje stolicy słali.

Konvikt pod dohladom duchownoho prefekta zastara zwonkownych šuleri z woprawdźe wótcowskej a staršiskej lubosću po přikładźe Zbóžnikowym a we woprawdźe Pestalozzijowym duchu.

M. H.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Bamžowa uniwersita Gregoriana dóstanje nowy dom na hórcy Quirinalu. Nowy twar změje rumnosće za 2000 šulerjow a wyše toho bydlenja za duchownych professorow. Zwonkowny twar dyrbi hišće tele lěto hotowy być. — Při wobnowjenju podzakłada sakramentskeje kapale we Swjatym Pětru namakachu so kašće bamžow Sixta IV. a Julia II. Wobaj běštaj w času Luthera žiwoj: prěni zemrě w lěće 1484, druhi w lěće 1513. Pod Julijom skutkowaštaj we Vatikanje a na nowotwaru nětčišeje Pětrowskeje cyrkwje swětasławnej wumjełcaj Raffael Santi a Michelangelo Buonarotti.

W Romje zemrě 70 lět stary Franciskan P. Alfonso, kotryž běše hač do swojoho 58. žiwjenskoho lěta z wojeńskim generalom był. Potom hakle započa ze studijemi theologije a zastupi do rjadu bratrow swj. Franca: Při joho pohrjebje wobdźěli so cyły batalijon infantrije, kotryž při rowje wojeńske česće wopokazowaše.

Pomnik swj. Franca Xawerija w Japanskej bu tele dny wotkryty. Wón je nimale 10 m wysoki a je přez 120000 hr. płaćił. Při wotkryću wobdźělichu so wšitke wyšnosće, pósłancy katolskich europskich statow, japanscy biskopojo a rektor kat. uniwersity. Ministerski předsyda mjenowaše we swojim postrowjacym dopisu swj. Franca Xawera prěnjoho misijonara Japanskeje, kiž je jako prěni nawječornu kulturu Europy do kraja přinjesł. — K pomnikej je też wjele pohanow pjenjezy składowało.

Španiska chce k česći swojoho krala wulku krajnu uniwersitu w Madridźe natwarić. Wona budźe tak wulka, zo budźe skutkować kaž małe město. Wopřijeć budźe też bydlenja za studentow a profesorow. Kral chce połojcu wudawkow sam njesć, druha połojca zwjedźe drje so we

dobrowólnych darach z cyłoho kraja a łaćonskeje Ameriki. Kral změje lětsa swój 25-lětny jubilej knježenja a wšě swjatočnosće budźa pod ideju krajneje uniwersity stać.

Česke knježeŕstwo je we Słowakskej klóštrske priwatne gymnazije zběhnyło. Nětko je najwyšši Pražski sud we jenym padźe rozsudźił, zo knježeŕstwo tajkomu činjenju žanoho prawa mělo njeje, je zběhnjenjo gymnazija za njepłaćiwe wuprajiło. Z wusudom su też wšě druhe zběhnjenja njeprawne a tuž drje so bórzy zasy wróćo wozmu. Za kraj by to wulka dobrota była a nic mjenje za katolski słowakski lud.

Wšelčizny.

Wobnowjene pytanjo za złotom w južnych Čechach. Připrawy k wotewrjenju starych podkopkow za złotopytanjo w Kasejowicach pola Blatnoho jězora su so hižo započałe. Tute podkopki ležachu hižo dawno prózdne a zanjerodźene. Kasejowicku złotowu rudu namakachu hižo w lěće 1790 a w samym lěće bu za tamne wobydleŕstwo připrawjene podkopstwo k wudźěłanju złoteje rudy. Před lětami běchu tute dźěło zastajili, dokelž so při njedostatku pomocnych srědkow próca wjacy njepłaćeše. Hłowny šacht „Jakubka" je 40 mtr. hłuboki a wot njoho so rozběhaja wšelake pobočne khódby (štoly). Nětčiša wobsedźerka złotokopcow (Goldgräber) je nowe zjednoćeństwo. Cyły wagon złótneje rudy bu k přepytowanju do Magdeburka dowjezeny, hdźež firma Bjedrich Krupp zwěsći přez chemisku analyzu, zo ma złótna ruda wot 1000 kg. (20 centnarjow, 16,5 grama złota a 12 gramow slěbra). Z toho je dowidźeć, zo bychu so při nałožowanju prawych a dobrych srědkow podkopki w Kasejowicach płaćiłe. Zjednoćeństwo je sebi ležomnosće we wokolnosći za swoje zaměry zwěsćiło. Kaž so zda, budźa tam zasy hórniske dźěła započeć a tak zasy „za złotom ryć." —

Kak sylne wójska wudźeržuja tu khwilu někotre europske staty? Na to wotmołwja jena amerikanska nowina takle: Francozska ma pod brónju 738000 mužow, jeje reservy liča 3,5 mil. muži. Italska pod brónju 308000 mužow, reserva 3 milijony. Pólska 306000 muži, reserva 2,4 milijonow.

* * *

Sprawny namakaŕ. Hdyž swjaty Augustin w Mailandźe přebywaše, namaka khudy muž móšeń pjenjez, w kotrejž běše 200 kruchow złotoho a slěbra. Chcyše namakanu wěc jeje wobsedźerjej wróćić. Dokelž joho njeznaješe, napisa na rózk hasy, zo su pola njoho namakane pjenjezy zasy dóstać. A sta so, zo wobsedźeŕ tutych pjenjez zrudnje pytajo so na pismo dohlada a ke khudomu namakarjej přińdźe. Hdyž běše na wšitke woprašowanja derje wotmołwił, dósta swoju mošeń naspjet. Z wjesołej dźakownosću poda namakarjej 20 złotych, ale tón je njebjerješe. Podarmo wabješe joho, zo by dźesać, abo tola pjeć kruchow wzał. Namakaŕ njechaše ničo měć. Rozhněwany wobsedźeŕ čisny móšeń wot so a praješe: „Hdyž ty ničo wzać njechaš, ja ničo zhubił njejsym; skhowaj sebi cyłu móšeń." Na tule rěč hakle wza namakaŕ poskićeny dar. Ale lědy běše jón dóstał, khwataše jón khudšim rozdawać. Za so njeskhowa ničo. Swjaty Augustin, kiž tónle podawk we prědowanju powjeda, přistaji tomu napominanjo: „Moji bratŕa, namakaće-li što, wróćće to naspjet. Přetož jeli to naspjet njedaće, je to tak, jako byšće kradnyli."

*

Nuzowana lubosć a porjedźena rjanosć njetyjetej.

*

Krošik wobmasaj trójcy, prjedy hač jón na wikach wudaš.

Towaŕstwowy powěstnik.

Jednota, towaŕstwo kat. Serbow w Budyšinje, ma jutře njedźelu, 6. měrca, wječor we 8 hodź. hłownu zhromadźiznu w kat. towaŕšowni. Wšitcy su wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Domowina. Nawječorna župa „Michał Hórnik" změje srjedu, 9. měrca, popołdnju w 3 hodź. pola Wjeńkec we Khróśćicach swoju hłownu zhromadźiznu: wólby a ważne zarjadowanja. Wšitke serbske towaŕstwa k wječoru wot Budyšina su z tutym wutrobnje přeprošene. Kóždoho předsydstwo ma zastupjene być. J. Šewčik, župan.

Z Baćonja. „Serb. tow. kat. młodźencow" změje wutoru, 8. měrca w młodowni 3/4 8 hodź. swoju 2. měsačnu zhromadźiznu. My prosymy wšitkich Baćońskich wosadnych młodźencow, zo bychu so tola při našim prócowanju wjele bóle wobdźělili a při zhromadźiznach přitomni byli. Potom budźe hišće wuspěch wjetši, hdyž budźe towaŕstwo sylniše. Tohodla hišće junu napominam, našich wosadnych młodźencow, zo bychu cyle wšće do našoh' tow. serb. kat. młodźencow zastupili. Kóždy nowy sobustaw je nam přeco wutrobnje witany. Starši.

Wične płaćizny

	w Budyšinje 26. febr.	w Kamjencu 24. febr.
Pšeńca, nowa . . . . . 73 kilo	12,50—1,750	12,25—12,75
Rožka, nowa . . . . . 70 „	12,00—12,60	12,00—12,50
Ječmjeń . . . . . 50 „	12,00—12,50	10,50—12,00
Ječmjeń, nazymski . . . . 50 „	—	—
Wows . . . . . 50 „	9,00—10,00	9,00—10,00
Wows, nowy . . . . . 50 „	—	—
Raps . . . . . 50 „	—	—
Běrny, pola ratarja . . . . 50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Butra . . . . . 1 „	4,20—4,60	4,00—4,40
Syno . . . . . 50 „	4,00—4,50	4,50—5,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	1,40—1,60	1,75—2,40
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	1,60—1,90	1,50—2,40
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 % . . . . 50 „	22,75—23,50	—
Ržana muka, 70 % . . . . 50 „	20,50—21,00	-
Pšeńčne wotruby . . . . . 50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby . . . . . 50 „	7,75—8,00	—
Jeja . . . . . 1 štk.	0,11—0,13	0,12—0,13
Prosata, 319 štuk . . . . 1 štk.	12,00—27,00	—

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 28. februara 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 116. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—57 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 43—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 30—35. 5) Mjasne 27—29. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 192. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—60. 2) Połnomjasne młódše 53—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—49. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 309. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—34. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 546. 1) Najlěpše wukormjene 75—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—72. 3) Špatne 60—66. **Wowcy:** (670) 1. Młódše a starše wukormjene 63—64 2) Starše wukormjene 60—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 50—56. 4) — . **Swinje:** 2371 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 69—71. 2) Wukormjene 66—68. 3) Mjasne 64—65. 4) Špatne 61—63. 5) Rancy a kundrosy 56—62. 7) — .

3. měrca 1927.

Čelata (678): 1) — . 2) 74—80. 3) 68—73. 4) 60—66. 5) — .
Swinje (598): (přez 300 pt.) 1) 67—70. 2) (240—300) 64—66. 3) (200—240) 60—63. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 55—60.

Wobkhod pola čelatow sněni, poła swini špatny.

Poručam

postawy

Skazam po přeću też **postawy wšelakich swjatych, różowcy** we wšěch móžnych płaćiznach, **Bože matry** z drjewa a bronzy za jstwu a rowne křiže, **smjertne křižiki, kemšace a nabožne knihe, swjećatka** a druhe nabožne wěcy a debjenki.

Jan Mališka w Budyšinje
při Pětrowej cyrkwi 9 (na farje).

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Radwořska wosada. Kk.: 263. z Miłkec: Józef Dej; 264. ze Stróžišća: Jakub Rjeda; 265.—276. z Bronja: Michał Kopr, Hana Filipowa, Jan Jurk, Jakub Wjerab, Jurij Měškank, Jurij Měšeř, Mikł. Šenk, Jurij Smoła, August Glücklich, Franc Šołta, Mikławš Hańčik, Jan Handrik; 277.—280. z Boranec: Jakub Wowčeŕk, Jakub Čórlich, Mikławš Pjetaš, Mikławš Mikliča; 281. z Kamjeneje: Michał Rječka; 282.—285. z Khelna: Jurij Mjeń, Jurij Khěžka, Jurij Rychtař, Franc Winař; 286.—288. z Radworja: Józef Mandl, Ema Rječcyna, Mikławš Brycka; 289. ze Zdźěrje: Marja Čórlichec. **Khróšćanska wosada:** 290.—296. farař Jakub Šewčik; šulski wjed. wučeŕ Jan Lipič, Jakub Krawža, Jakub Měť, Michał Šołta (kubl.), Madlena Čěslina, Hana Kobalcowa; 297. z Nuknic: Jakub Wawrik; 298. z Hory: Jan Šewc; 299. z Časec: Michał Donat; 300. ze Smječkec: Hana Kudźelina. **Baćonska wosada:** 301. z Banec: Jakub Brězan; 302. z Horn. Wunjowa: Jakub Delan; 303. z Čěškec: Mikławč Buk. **Ralbičanska wosada:** 304.—306. z Ralbic: Mikławš Ćemjera, Jurij Čornak, Pětr Žur; 307. z Konjec: Pětr Čornak (młynk); 308. 309. ze Šunowa: Mikławš Šołta (korčmař), Józef Kowc; 310. z Nowoslic: Hana Cyžowa; 311. 312. z Łazka: Michał Žurk; Hana zwud. Wjacsławkowa; 313. z Jitka: Jakub Rachela.

Sobustawy na lěto 1926.

Kk.: 1094. z Radworja: Jan Měšeř; 1095. ze Stróžišća: Jan Cyž; 1096 z Časec: Michał Donat; 1097. z Ralbic: Mikławš Čoška; 1098. z Konjec: Pětr Čornak (młynk); 1099. z Koslowa: N. N.; dopłaćenja 12 hr. (Z tutym skónčimy wosebite kwitowanja na l. 1925 a 1926.)

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Jurij Mjeń z Khelna 4 hr.; Hańža Rjenčowa z Radworja 1 hr.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Konjace nožicy
česaki za nožicy
teči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě čišćeŕske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihičišćeŕnja.**

Bisk. Swj. Benowy gymnazij w Drježdźanach.
Wot jutrow 1927 połnogymnazij — 9 rjad.; tukhwilu 250 šulerjow.
Z gymnazijom zwjazany je konvikt pod duchownym wjednistwom.
Zamołwjenjo kóždy čaš přijimamy
w Drježdźanach A., Käufferstraße 4.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróšćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Marja Runge
wumjelska zašiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Ze swjatymi sakramentami domawobstarana zemrě 22. februara 1927

Marja zwud. Krječmarjowa rodź. Pječkec
w Rachlowje

w česćownej starobje 88 lět a 8 měsacow a bu pjatk 25. februara pokhowana. Wšitkim, kotřiž su so za nju modlili a ju k rowu přewodźeli, wuprajamy swój **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh!"**

W Rachlowje, 28. februara 1927.

Zrudźeni zawostajeni.
Michałkec swójba.

Po swojej njewuslědźitej radźe je Bóh luby Knjez našu lubu maś, sotru, přichodnu maś a wowku

Madlenu zwud. Rječcynu
rodź. Libšic **w Kamjenej**

zańdźenu njedźelu 27. małoho rózka ze swjatymi sakramentami domawobstaranu w 66. lěće jeje žiwjenja po krótkim ćerpjenju do njebjeskoho raja wotwołał. Wšitkim, kotřiž su našej njezapomnitej maćeri w jeje žiwjenju, při jeje nahłym skhorjenju a smjerći telko lubosće wopokazali, na pustych wječorach tak wjele za nju so modlili a w tak bohatej ličbje ju k rowu přewodźeli, wuprajamy

wutrobny dźak a nutrne „Zapłać Bóh!"

Wosebity dźak słuša miłosćiwej sotře za wothladanjo a nošerjam.

Dušu zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Kamjenej, Bronju, Radworju a Łupoji,
na dnju pohrjeba 3. měrca 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

11. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **12. měrca 1927.** | **65. lětnik.**

K horje Tabor!

Hdyž wobydlerjo Tirolskeje swoju krajinu khwilku wopušća, wotuća we nich bórzy zasy žadosć za domiznu, hdźež stoješe jich kolebka srjedź k njebju so pozběhowacych horow. Njemóža dołho wostać w cuzbje, kotraž njeznaje tele pomniki Božeje stwórby. Hakle tón dźeń rozraduje so z nowa jich žiwjenjo, hdyž skhadźa słónčko za horami, powitane w domiznje. —

Z horow přińdu wody, kotrež wšitko ze žiwjenjom wobohaća; na jich wjeŕški sćele słónco, hdyž so khowa, poslednje róže; na měrne hibanjo hwězdow smědźa stajnje hladać. Tam će wobdawa dych wyššich swětow, stojiš kaž we wěčnym, a widźiš z daloka minjenjo hodźinow. Ale też z horow dele waleja so druhdy lawiny a njemdrja wětry, wot tam přikhadźa k dolinam druhdy strach a tyšnosć, nuza a smjerć. Tam so hromadźa hrožace wichory, njepřećeljo měrniwych stworjenjow.

Móžemy so dźiwać, zo je też Syn Boži w swojim žiwjenju najradšo na horach swjatoho kraja přebywał. Bóle hač štó druhi běše wón přećel tutych horow, kotrež khwala ze swojej majestosću a wulkosću toho, z kotrohož stworićeŕskeje ruki wuńdźechu. Na horu Tabor wozmje Knjez tŕoch japoštołow sobu, a tam dožiwja z nim w ćišinje hodźinu zbóžnoho překrasnjenja. Njebjesa wyše nich, njebjesa we nich, zapósłancy njebjes pódla nich, njebjeski błyšć jich wobswětla, njebjeska zbóžnosć jich přežehla. Też nas chce Zbóžnik dowjesć na horu Tabor, zo bychmy tam namakali hodźinu woprawdźitoho zboža a pokoja.

Kóžde lěto, hdyž započina so w cyrkwinskim lěće ćichi čas swjatoho posta, hdyž přikrywa cyrkej swjećata a wobrazy swjatych na wołtarjach, wozjewja wona tutón podawk na horje Tabor: Překrasnjenjo Khrystusowe. Čohodla? Kaž je tehdom Wumóžnik swojich wučownikow přihotował na swoje ćeŕpjenjo a wumrěćo, zo njebychu w najćežšej a najzrudnišej hodźinje zhubili dowěru do bóžskoho mištra, tak ma tute joho překrasnjenjo też našej woči a našu dušu pozběhnyć k wyšinam, ma nas dopomnić na wulke myto w njebjesach a za nje we nas žadosć a we woporach sylnosć k dosćehnjenju toho zbudźić. Njetrjeba čłowjek druhdy we swojim žiwjenju ćišinu, samotnosć, hdyž žada swobodny być wšěch zemskich ćežow a wobćežnosćow? Khwataj ze Zbóžnikom na horu Tabor! Na wječor wjedźe joho puć tam horje, kaž je hižo husto w nócnej modlitwje nowe mocy k dalšomu skutkowanju namakał. Hara a njeměr wšědnoho dnja njeje tam horjeka słyšeć. Joho duša rěčeše z wěčnym Wótcom w ćichej rozmołwje. Joho paćerje a prózdtwy płaćachu też nam, kotrychž njeje zabył sobu wobzamknyć do swojich należnosćow. Naš wučeŕ za žiwjenjo wostanje Zbóžnik sam. Tohodla je na swět přišoł, zo njeby jenož nas wučił, ale zo by nam też z přikładom był, kak mamy joho sćěhować. A kóždoho křesćanske žiwjenjo ma so wuwiwać a wudospołnić na wysokej horje kročenja za Khrystusom. Tutón puć na horu je drje wobćežny, kaž je to też puć na horu Tabor. Njejsu pak mnozy Syna Božoho sćěhowali, prjedy hač wón sam přińdźe?

Na horu Sinai khwata Mójzes, zo by tam w modlitwje Bože kaznje dóstał. Na horu Moria wjedźeše Bóh Abrahama, kiž běše wótc mnohich ludow, na samsnu horu, hdźež stoješe pozdźišo lětstotki dołho swjatnica israelskoho ludu. A po Khrystusu su tysacy wěriwych pomoc a wusłyšenjo nadešli na horach, kaž praji David we swojich psalmach: „Pozběhnych swojej woči k horam, z wotkelž mi přikhadźa pomoc. W runinach abo hłubokosćach wšědnoho žiwjenja njepřińdźe tebi Bóh na pomoc. Wón je wyšše wšoho toho. Z rědka je drje tu na zemi štó Boha tak spóznał kaž swjaty Augustinus. To pokaža nam jasnje wobraz z joho žiwjenja, hdyž rěči w znatej knizy. „Pytam Boha a dušu. Žadosć wjedźeše joho wyše. Hdźe? Prašach so zemju a wona rjekny: Ja to njejsym, za čimž maš žadać, pytaj wyše nas. Prašach so morjo a joho hłubiny, a wšitko, štož so khowa žiwoho we nim, praješe: Njejsmy twój Bóh, pytaj wyše nas. Prašach so słónčka a měsačka a hwězdy, ale też te wotmołwjachu: Ně, njejsmy twój Bóh, pytaj wyše nas. Prašach so hišće junu wšitke stworjenja, kotrež mje wobdawaju: Praješće mi wo mojim Bohu jenož, zo wy to njejsće. Powěsće mi tola wo nim! Tute wołachu ze sylnym hłosom: Wón je nas stworił, we swojim žiwjenju namakaš swojoho Boha.“ —

Jeli chce čłowjek k swojomu Bohu přińć, njesmě wostać na nizkim skhodźeńku, kiž drje je dócpěł. Wyše leži

joho zaměr. Wón ma wopušćić wšitko, štož ćehnje joho k zemi, štož jomu njedowola, zo pozběhnje swoju wutrobu a swojej woči k Bohu. Štož pak joho stajnje tu na zemi wobćežuje, to je hrěch, přikhilnosć k swětej, to je złoto zemskeje hinitosće. W póstnym času wjedže tebje swjata cyrkej na horu Tabor, do čistoho powětra, kajkiž njenańdźeš w jědojtych žumpadłach hrěšnoho žiwjenja. Na horu Tabor twojoho žiwjenja khwataj, a budźeš wuznać dyrbjeć z třomi japoštołami: „Knježe, dobro je nam tudy być.“ —r—k.

Politiski rozhlad.

Sakski sejm zaběraše so zańdźenu srjedu wo namjeće zo ma so podpjera za w zymje nuzućerpjacych přizwolić Komunisći běchu 10 milijonow hr. namjetowali. Tola finacny minister dr. Weber zdźěli, zo nětčiša pjenježna nuza to njedowoli, ale namjetowaše po wšelakich jednanjach 3 150000 hr. Tón namjet bu tež po dołhich wuwjedowanjach skónčnje tež přiwzaty. Dale bu wjele rěčane wo bydleńskich prašenjach. Tola k někajkomu wuspěchej njemóžachu při wšelakosći měnjenjow a žadanjow přińć.

Sakski nowy znutřkowny minister bu wot ministerskoho presidenta Heldta pomjenowany. Je to dotalny universitny profesor w Lipsku dr. Willibald Apelt rodź. z Lubija. Bě we wšelakich sakskich a němskostatnych służbach był. Z Hugo Preußom je sobudźěłał na zestajenju němskostatneje wustawy. Wot 1. apryla 1922 bu wón porjadny profesor za prawo w Lipsku. Apelt přisłuša demokratiskej stronje, kaž tež joho překhadnik dr. Dehne.

W němskostatnym sejmje bě nětkle tydźeń přestawka. President sejma, Löbe, bě čežko skhorił, nětko pak so zasy polěpša. Dokelž pak z čežka do jutrow do parlamentariskoho dźěła so wróći, rěčeše so wo tym, zo by so hišće nowy zastupowacy president za čas Löbowoho wotkhorjenja pomjenował. Jednać ma sejm wo nuznotnym zakonju za dźěławy čas, kotrohož naćisk dźěłodawaćerjo kaž dźěłaćerjo wotpokazuja, dokelž žanu stronu prawje njespokoja. — W hospodarskich wubjerkach bu etat póstowoho ministra přizwoleny. Póstowy wobkhod so zasy polěpša poruno januarej zańdźenoho lěta. W srjedźinskim wubjerkowym posedźenju wozjewi financny minister dr. Köhler, zo bu přez so kopjace dźěło w financnych hamtach na 2000 nowych zastojnikow přistajenych.

W Čechach zeńdźe so přichodny tydźeń krajny sejm k zhromadnomu posedźenju, w kotrymž maja so we wubjerkach wuradźene naćiski a zakonje nětko dowuradźić a wobzamknyć. — President Masaryk je so zańdźenu srjedu k wustrowjenju na pućowanjo do Egyptowskeje podał. Za tutón čas přenjese so po § 6 wustawy presidentowe funkcije na knježeństwo, kotraž ministerskomu předsydźe jenotliwe nadawki dowěri. President pojědže najprjedy hišće do Ženewa na krótki čas, hdyž chce wo politiskim położenju Europy pojednać. Kaž so pisa, nochce so prjedy domoj wróćić, doniž njeje wólba nowoho presidenta so wotměła, kotraž budże najskěrje srjedź meje.

W Rumunskej knježi nětkle wulka radosć na tom, zo je Italska skónčnje wobzamknjenjo dla Bessarabiskeje podpisała. Tute wobzamknjenjo bě so hižo w lěće 1920 stało a to mjez Rumunskej a Jendźelskej, Francózskej, Japanskej a Italskej. Poslednja njebě wobzamknjenjo hišće podpisała, zo byštej Rumunska a Ruska dla Bessarabiskeje, kotraž Rumunskej so přidźěli, z dobrym so wujednałoj. Italska chce po zdaću ze swojim podpisanjom jendźelsku politiku přećiwo Ruskej podpjerać.

W Jendźelskej maja diplomatojo wulke starosće wo zdźerženjo swojoho předknježstwa we swěće. Před krótkim běchu wójnsku łódź dla zwady Mexiko-Nicaragua póslali a z tym Sewjernu Ameriku rozmjerzali. W Europje prócuje so Jendźelska, zo by Rusku a Francózsku wuwjazała. Francózskej nihdźe tak prawje njewěri. Najwjetši přećiwnik pak je Ruska, kotraž w Asiji ludy přećiwo njej šćuwa. Jendźelsko-khinska zwada je po prawom jenož wojowanjo dweju europskich wulkomocow, kotrejž w Khinje hromadźe zrazyštej. Wočakowaca a so komdźaca politika Chamberlaina napřećo Ruskej zbudźi w jendźelskim sejmje wulke njespokojenjo. Zwonkowny minister Chamberlain pak swoju politiku zakitowaše wudawajo, zo nochce diplomatiske poćahi z Ruskej rozwjazać, ale chce kruće za wobkhowanjo swětowoho měra wustupować.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop je knj. arcyměšnika a fararja Hajna w Cwikawje za prěnjoho regensa (nawjedowarja) měšniskoho seminara w Smochćicach pomjenował. Jutře dóstanjetaj kk. diakonaj Jan Jurij Hötzel z Drježdźan a Ernst Pfeifer z Berlina měšnisku swjećiznu, kaž bu hižo tydźenja z krótka wozjewjene. Za zastupowacoho fararja w Šandawje bu knj. kapłan Jan Bayer z Mišna postajeny, na joho město přińdźe knj. kapłan Bitter do Mišna a knjez dr. Franc Šwarcbach, kiž je we Freiburku w Br. swoje studije dokónčił, ma nětkle jenoho skhorjenoho kapłana w Drježdźanach Jan. měsće zastupować.

— „Jednota“ měješe njedźelu w towaršni hłownu zhromadźiznu. Zwučeny přednošk wupadny, za to słyšachmy rozprawy předsydy, zapisowarja a pokładnika. Zhonichmy, zo smy porjadnje zhromadźizny ze wšelakimi přednoškami, dale 3 wuléty a zawjeselenjo měli, tež financy towarstwa su w dobrym rjedźe. Wólby, kotrež sćěhowachu, mějachu tónle wunošk: Předsydstwo wosta tesame kaž dotal, tež khorhojnik a joho adjutantaj so zasy wuzwolichu. Do wubjerka, kotryž dyrbi so kóžde lěto wotměnjeć, słušeja: kk. Kórjeńk, Šenkař, Lisnař a knježna Hana Rězakec. Dale so wobzamknu, zo so wot nětka za towarstwo časopis „Łužica“ skaza. Lětsa swjećimy 25lětne wobstaćo našoho towarstwa a to njedźelu 22. meje. Prosymy hižo dźensa wšitke towarstwa, zo bychu tutu njedźelu za nas swobodnu dźeržałe. Přichodna zhromadźizna je hišće tutón měsac a to 20. měrca w towaršni. Budże so wo ważnych wěcach dla jubileja a nowych wustawkow wuradźeć, tohodla njech kóždy cyle wěsće přińdźe.

Z **Khróšćic.** Towarstwo „Serbosław“ měješe njedźelu 6. febr. swoju měsačnu zhromadźiznu. Knjez předsyda rozprawješe wo hłownej zhromadźiznje „Domowiny“ w Njeswačidle. Knjez farař Šewčik přeje sebi, zo bychu wšitke serbske towarstwa so Domowinje přizamknyłe. Za župu „Michał Hórnik“ ma so srjedu 9. t. m. tu w Khróšćicach nowy župan wolić. Dale rěčeše knjez předsyda wo kuzłarskim prućiku, kak z nim so hodźa žórła pytać a cyle z wěstosću jich hłubokosć postajić. K tomu podachu někotři ze sobustawow wšelake přispomnjenja. Skónčnje spomni knjez farař na posedźenjo wokrjesnoho zwjazka w Kinsbórku, kotrež so tohorunja srjedu wotměje, a kotrohož sobustaw wón tež je. Pokazowaše na wšelake podpjery, kotrež tutón na wšelake dobroćinske wustawy podawa. Přichodna zhromadźizna budże bółmončku 1/24 hodź.

Z **Konjec.** Wutoru 15. měrca budźa 30 lět, zo je knjez wučeř Mikławš Hajna k nam za wučerja přišoł. Wón je prěni mjez wšitkimi wučerjemi Konječan-Šunowskeje šule, kotryž je tu wostał a móže nětko swój 30lětny wosadny jubilej swjećić. Přejemy jomu wjele zboža a Božoho žohnowanja hišće za mnohe lěta dalšoho zbožownoho skutkowanja! Z dźakom hladamy do zady na joho mnohe spomožeńske dźěło w šuli, kaž tež w našej politiskej gmejnje, hdyž sobu radźi a dźěła. We wójnskim času je mnohim k pomocy stał. Tež pčołarstwo je tu hajił a je nětko z předsydu towarstwa „Wrjós“. Rybarstwo je tohorunja joho wulke wjeselo a tež z „Nimrodami“ khodźi pilnje po našej holi a je druhim hižo k liščomu kožuchej dopomhał. Wosebje pak ma so wuzběhnyć joho horliwe a sprócniwe dźěło za naš serbski lud w spěwarskim towarstwje „Lilija“ a tež hewak druhim spěwarskim towarstwam je był z dobrej radu a pomocu. Při serbskich swjedźenjach njebě jenož při-

hladowaŕ a připosłuchaŕ, ale je za naše serbske jewišća mnohi dźiwadłowy kruch khutnoho a wjesołoho wobsaha přihotowaŕ. Njeje pak jenož serbske dźiwadłowe hry spisaŕ, ale je też kulisy za jewišća molowaŕ a mnoho techniskoho dźěła dokonjaŕ. Dlěši čas běše też expedient „Łužicy". Přećelnje, wutrajnje a horliwje stoješe wšudźom a stajnje w dźěle za naš serbski lud, njeboješe so žanych woporow, a tohodla sebi joho też wysoko ważimy. Ženje njehladaše wosebitoho myta a dźaka. — Je při tym pak też wjele njedźaka nazhoniŕ, tola wosta ćichi, miły, přećelny a towaŕšnje zmysleny. Nošeše wšě mjerzanja při sebi a pohrjeba je sam w ćichej hodźincy we swojej wutrobje. Nikomu njebě wobćežny. Ženje njeje z tym měr a pokoj w zjawnosći kazyŕ. Tajkoho kharaktera możemy sebi šěroko a daloko pytać. Bóh žohnuj joho dźěło lubosće, zdźerž jomu strowotu! Ad multos annos!

Ze Smjerdźaceje. (Zhromadźizna „Bjesady"). Zańdźenu njedźelu 6. měrca dósta naša ćicha, hewak zabyta wjeska žadny wopyt. Wosadne towaŕstwo „Katolska Bjesada" wotmě tu — prěni króć — swoju měsačnu zhromadźiznu. Nahladna ličba sobustawow a hosći pjelnješe rumnu korčmaŕsku jstwu. Najwjacy přitomnych bě wězo ze Smjerdźaceje. Tola też z Łazka, Różanta, Sernjan, Konjec, Šunowa, haj samo z Koslowa běchu swěrni „Bjesadni" přikhwatali. A też wosadni duchowni — wšitcy tŕo — běchu přitomni. Też knjez faraŕ Bjedrich, něhdyši dołholětny faraŕ a syn Smjerdźačejskeje wjeski, zhromadźiznu ze swojim wopytom počesći. — We swojich zawódnych słowach pokaza knjez arcyměšnik Žur jako předsyda na ćichi čas swjatoho pósta. Kak zdobnje a spomožnje tola wědźachu stari Serbja póst swjećić. Wón běše za někotrohožkuli ćežka pokuta, čujomny wopor, kiž pak so z wjesołej wutrobu a krutej wolu njeseše, kaž na pŕ. pola toho, kiž přez cyły póst njekurješe abo njehraješe. Hajmy też dźensa zasy tutón prawy póstny duch. Budźmy zasy zlutniwi. — Potom jimaše so knjez faraŕ Bjedrich słowa. Po znatym wustojnym wašnju wědźeše přitomnych we hodźinskim přednošku putać a nanajrjeńšo zabawjeć. Powědančka kaž „Hdyž so stawy človjeskoho ćěła přećiwo žołdkej spjećowachu" abo „Wulka kołbasa" běchu połne jadriwoho, strowoho a při wšěm originalnoho žorta, a dóstachu tola też hnydom khutne wobličo, hdyž powědaŕ do nich złote zornjatka powučenja za sobustawow K. B. nutŕ kładźeše. Bohužel njeje tu městnosće wšo to dale rozpisować. Sylny přiklesk přitomnych běše znamjo nutrnoho dźaka za jimacy přednošk. — Knj. P. Romuald přečita powědančko „Pilatusowy jězor" w časopisu „Łužica" woćišćany. Struchła podawizna ze starych serbskich robоćanskich časow, kiž so tu podawa, je so na Smjerdźečanskich honach stała. Prajidmo: „Wětřik duje wot Pilatusowoho jězora" so tu hišće trjeba. Přińdźe też rěč na popjelnicowe namakanki. Zhromadźizna wobzamkny na namjet knjeza předsydy, zo sebi towaŕstwo w lěće do Wotrowa wuleći, zo by sebi tam hrodźišćo a starožitnosće knjeza fararja Křižanka wobhladało. Knj. faraŕ Bjedrich rěčeše hišće něšto wo twarje starych serbskich sydliščow. Serbske wsy běchu twjerdźizny přez nasyp, přěrow a wrota škitane. Slědy dźensa hišće namakaš. Hižo běše 1/2 8 hodź., hdyž knjez předsyda so skónčacych słowow jimaše. Běchmy so zasy rjenje zabawjeli. A zo je so wšěm, też hosćom, lubiło běše najlěpje z toho widźeć, zo 5 nowych do towaŕstwa zastupi. Přichodna zhromadźizna je w Ralbicach. Tuž tam na zasowidźenjo w bohatej ličbje.

Z Kamjenca. Zastaraćeŕski zwjazk za naše hejtmanstwo chce też lětsa zasy wokoło 110 dźěći do dobrych wustawow k wustrowjenju při rańšim jězoru abo do horow dać. Štóž by chcył swoje dźěći do tajkich wustawow dać, njech z dźěćimi, kotrež su wustrowjenja potrěbne, srjedu 16. měrca pop. w 3 hodź. do jstwy čo. 17 evangelskeje ludoweje šule přińdźe. (Zaradźeŕska hodźina za dźěći z Kamjenca budźe 31. měrca pop. w 3 hodź. też tam.) Porada a přepytowanjo dźěći stej darmo. Sobupřinjesć ma so poslednje wobličenske wopismo invalidneje kartki. Zamołwjenja móža so ertnje abo pisomnje kóždy dźeń wot 8—1/2 1 a wot 2—6 hodź. na hamtskim hejtmanstwje (spomóžeŕske wotdźělenjo jstwa čo. 2.) stać.

Z Filipowa. Tu móžeše pater Handrij Hamerle swój 91. narodny dźeń woswjećić. Najebać wysoku starobu je hišće poměrnje čerstwy, čita hišće biez brylow, pisa a wu-

Bratr Emmanuel.

W časach, hdyž hišće klóštr a wustaw miłosćiwych bratrow ze Ljubljana w čěskim měsće K. wobstoješe, wróći so jedyn bratr tutoho rjadu z mjenom Emmanuel z Triesta do Ljubljana. Běše sebi w měsće K. za lěkaŕnju swojoho wustawa něšto nakupił, to wšitko pósła do prědka, sam pak wróćo puć pěši nastupi.

Běše to na hrubym zymskim dnju, hdyž wón po wobjedźe Adelsberg wopušći, zo by z časom na hród Hasberg w blizkosći Planina přišoł, hdźež bu wot tamneje swójby kóždy raz přećelnje přiwzaty. Běše lědom štwórć hodźiny wot Adelsberga zdaleny, hdyž surowy wichor z mjenom bora hrózbnje zakhadźeše, kotryž jomu dych haćeše a puć wohrožeše.

Dokelž pak tutón wichor často wjacy dnjow traješe, njemysleše sebi bratr docyła na to, zo by so wróćił abo wočaknył, doniž wichor njezastanje, ale kročeše zmužiće swój puć dale.

Hdyž druhu hórku dócpě, hdźež so husty lěs započinaše, kotryž so njepřetorhnjeny hač k turkowskim mjezam wupřestrěwaše, wustupi jedyn stary wobrónjeny muž z husćiny k njomu. Emmanuel mysleše sebi na njepřećelski nadpad a dźěše tohodla na druhi bok. K joho spodźiwanju widźeše pak cuzbnika so přećelnje k njomu bliżić, joho za ruku wzawši joho wokoši.

Stary muž prošeše rjadnika česćownje, zo by jomu službu lubosće wopokazał a joho sćěhował. „Ta je čežcy khora", praji bolostnje; „mrějaca wosoba, kotraž pomocy potrjeba."

„Ja njejsym žadyn měšnik", praji bratr, ale wothladowaŕ khorych, kotryž móže khorych pokojeć a z nimi so modlić. Tak chcu će sćěhować. Maš-li pak njepřećelski wotpohlad, zo chceš mje snadź wot puća wotwjesć, tak hladaj, zo nimam wjacy zamoženja, hač tute někotre złotaki, slěbornu rynku wokoło tobakoweje tyski a slěborny křižik při swojim różowcu. To wšitko móžeš sebi hnydom wzać a mje wo měrje wostajić."

„Ně, česćowny knježe!" praji cuzbnik, „Bóh mje zwarnuj, nochcu Was wurubić. Za Waš skutk dóstanjeće bohate myto."

Ćiše a do Božeje wole poddaty, zwoli bratr do tutoho ćežkoho nadawka a sćěhowaše cuzbnika.

Na jara wobćežnym puću, přez hustu keŕčinu, přez kamjenje a hrjebje přińdźechu na městno rozpadankow starych murjow a po skhodźe dele do ćmoweje prózdnjeńcy, kotraž běše ćemnje rozswětlena wot jeneje lataŕnje. Tu leżeše we łožu na starych lapach młoda mrějaca žónska a k jeje nohomaj spaše małe dźěćo, dwě abo tři lěta stare. Dwaj derje wobrónjenaj mužaj, stanyštaj při zastupje klóšterskoho bratra a postrowištaj joho.

Stary, kotryž joho přewodźeše, wobroći so k bratrej a praji: „Česćowny knježe! Naši bratŕa su hižo prjedy prječ. Njesměmy so tu komdźić, dokelž nas sćěhuja. Khora je žona jenoho towaŕša, kotryž bu wopor namjezneje straže. Njeje žana pomoc wjacy za khoru, tak přewostajimy ju my Wam, zo byšće jej z modlitwu k pomocy był a potom so za jeje pohrjeb postaraŕ. Dźěćo wozmjemy sobu."

Wza dźěćo, kotrež hišće spaše; wone wotući pak hnydom, widźo, zo je w rukach hruboho muža, poča bojaznje wołać. Khora nastróžena swojej woči wočini a wupřestrě swojej rucy za dźěśćom. „Wostajće dźěćo tu." zawoła jedyn z muži. Joho wołanjo mohło nas přeradźić. Njech so duchowny bratr za nje stara."

dawa też hišće prědowanja. Před krótkim je hišće krótke prědowanjo dźeržał.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Też z jědźu je w Italskej něštožkuli hinak, hač pola nas. Nimo snědanja znaja tam jenož hišće dwoju pojědź: swačinju, kotruž připołdnju dóstawaš, a hłownu jědź abo wobjed, kiž wječor wužiwaja. To zda so dźiwne zarjadowanjo być, je pak tola cyle wobstejnosćam přiměrjene; přetož wodnjo človjek wulkeje horcoty dla wjele njeje; wječor, hdyž póčnje khłódnišo być pak tola potom też tam žołdk swoje prawo žada. Jědźe same wobsteja, kaž hižo pisachmy, zwjetša z kozaceho a wósličeho (konjacemu jara podobneho) mjasa. A te něchtóžkuli jěsć „njemóže". Na přikład: Jako jónu w Romje w swojim hosćeńcu (Pension Unione na hórcy Monte Citorio) za wječerju sedźachmy, přińdźe pječeń na blido. Bajeński pućowar wopraša so swojeje žony, kotraž mjez nim a mjeze mnu sedźeše, što to do mjasa je? Žona jemu wotmołwi: „To je ćelace." Za khwilu wuzkušeše hišće jónu: „Što jenož to do mjasa je?" — Žona jemu zasy znapřećiwi: „To wšak je ćelace; to jenož jěz a njeprašej so přecy!" Mjez tym pak mi mjelčo šepny: „Hdyž by wón wědźał, zo je to kozace, njeby je jědł." Nó, tak maš! Hdyž by wědźał, zo je to častka mjakotateje hilki, njeby je jěsć mohł. Tak pak je hišće jako dobre pokhwali. — Warjenja su tohorunja najbóle z kozacym mlokom warjene a z wolijom začinjene, a tohodla wuprědka někomužkuli njesłodźa. Też w zelenych solotwjach smy wšelake zelička jědli, kotrež doma jenož we łónčkach za rěble tykaja. — Haj, štóž je kłóšći a wumysleny, tón njepućuj; přetož jědźe na swěće su wšelake.

Hišće hłupišo hač z jědźu je z pićom. Při wulkej horcoće je pućowar zwjetša lačny. Ale što pić? Wino je tunje a dobre, ale človjek so jeho po času tak napije, zo jeho wottřasuje, hdyž je widźi. Piwo je hubjene a najbóle tak ćopłe, zo pičkej na wróćenjo dźe. Wody njesměš njewotwarjeneje pić, dokelž su we njej hribiki malarije (zymicoweje khorosće); wotwarjena pak za ničim njesłodźi. Z hornčkom khofeja abo karančkom mloka też nichtón pospochi za tobu njeběha. (Mloko by wězo też kozace było.) Najlěpša by selters abo někajka mineralna woda była, ale też tu zwonka wulkich hotelow ćežcy dóstanješ. Što potajkim pić? Tu je dobra rada woprawdźe droha. Tola tohodla hnydom njezawutliš. Snadź něhdźe někajku pomerancu (apfelsinu) abo kitku wina abo podobny juškojty płód lepiš. Mjez tym pak pokojej so z njeboh' Zejlerjowym hrónčkom: „To wšitko wšak dźe a dyrbi hić;
To jenož ma človjek so přiwučić."

Rěča w Romje a nimale po cyłej Italskej wězo jenož Italski. Z Němskej rěču tam ničo započeć njemóžeš; přetož hižo w srjedźnej Tirolskej na Němske prašenja z ramjenjomaj sćahuja, jako by Španiski było. A w Italskej samej, z wuwzaćom Němskich mnichow a pinčnikow, lědma w najwjetšich městach tu a tam něchtón Němski rozemi. Hewak dyrbiš, jeli chceš sam pućować, trochu Italski abo znajmjeńša Francózski móc. Štóž z črjódu jědźe, toho njetrjeba. Docyła pak też njestudowany človjek lohcy najnuzniše Italske słowa nawuknje. — Sym prjedy hižo tajkich ludźi, kotřiž maja Němsku rěč, drastu a wašnja za wosobniše, hač Serbske a druhe, za duchownje słabych, za človjekow z krótkim rozomčkom měł. Romske a wšě druhe pućowanja su mi wěrnosć tuteje mysle wobkručiłe. Štóž chce po swěće pućować abo wosobny być, tón dyrbi na kraju Francózski, na morju Jendźelski móc. Němčina tomu njedosaha.

13. Wulět do Neapla.

Putnicy, kotřiž do Roma přikhadźeja, wopytuja husto wottam też Neapl. Po tymle wašnju tam też my dojědźechmy. Zo bychmy w Romje po možnosći mało časa zhubili, wotjědźechmy z nócnym spěšnikom. Tu mějachmy nětko přileżnosć, so na lube abo njelube wašnjo też z Italjanami zeznać. Běše khětro zymna nóc; přetož čim ćoplišo w tamnych krajach wodnjo je, čim zymnišo w nocy. A k tomu wšak pućowar na jězbu do Italskeje hišće runje jara ćopły

---

„Mojedla", praji stary, „tu su pjenjezy, česćowny knježe a štož tu w prózdnjeńcy namakaće, je Wam. Modliće so za nas! Budźće tu z Bohom!"

Z tutymi słowami ćisny měšk na łožo a pokaza na w najwjetšim njeporjedźe wokołoležacu drastu a druhu pućowansku nadobu. Wón a druzy wróćo zbywacy wzawši sebi swoje karabinarje poručichu so z němym postrowom.

Nětko běše Emmanuel z mrějacej žónskej sam a hnydom też poča ju z tróštowacymi słowami pokojeć.

„Bóh je moju prózstwu wusłyšał", zawoła ćerpjaca, zo móžu pod křesćanskim tróštom a modlitwu wumrěć. We khutnych hodźinach njezboža je tróšt złych človjekow njeprajomna ćwěla. Kak su mje po smjerći mojoho muža tróštowali, kotryž bu pola Lipy při nadběhu morjeny; kak hrubje so zadźeržachu, hdyž so na smjerć přihotowach. Ach! kajke skutki a bjezbóžnosće! Prošu Was, česćowny knježe, njewopušćće mje a spožćće mi swoju pomoc a modlitwu hač do poslednjoho wokomika.

Emmanuel jej slubi, zo ju njewopušći. Khora přecy bóle słabnješe. — „Hdyž je mi Bóh", zdychowaše khora, „pomóc pósłał, směła drje wo dwoju hnadu prosyć, štož by mi mój kónc wołóžiło. Wo čestny křesćanski pohrjeb a wo wumóženjo mojoho dźěsća a wot wšitkeje wotwisnosće wot tutych bjezbóžnych človjekow, kotřiž su mojoho muža zawjedli a do tutoho storhnyli."

„Čestny křesćanski pohrjeb wam slubju."

„A moje dźěćo," žałosćeše mać styskniwje „moje dźěćo, lubosć a njewinowatosć w rukach sudnikow, kotřiž je jenož wobhladuja jako dźěćo jenoho złostnika, zo zahe hižo spóznaje a nazhoni hańbu swojoho pokhoda. Was, česćowny knježe, kotrohož mi Bóh k tróštej a k wozboženju w mojej smjertnej hodźinje pósła, Wam přepodam swoje dźěćo na človjesku smilnosć a swědomjo. Hdyž ja tu wjacy njebudu, wzmiće sebi je sobu, dajće je khudym, snadnym, ale křesćanskim ludźom, hdyž ženje njezbožo swojoho pokhoda njezhoni."

Emmanuel jej slubi, zo so z lubosću za jeje dźěćo postara. Z tutym tróštom so jomu podźakowa, požohnowawši swoje dźěćo wumrě wboha žona.

Emmanuel wza dźěćo, a puća njeznajo, kročeše wón dale, kaž so jomu prawje zdaše, po puću k hłownej drózy. Dźěćo płakaše khwilku za maćerju, bórzy pak wusny.

Srjedź nocy dócpě skónčnje hród Hasberg, hdyž so jara dźiwachu na joho pózdnim přikładom a joho małym towaršom. Wupowěda jim što běše so stało, njechaše pak so pohnuć dać, luboznoho hólčka, z mjenom Emmericha, na hrodźe wostajić. Postara so tam, zo bychu zemrětu čestnje pohrjebali, k čomuž jim tamny měšk pjenjez přewostaji, a nastaji so rano dale na puć do Ljubljana. Tam přepoda dźěćo křesćanskej žónskej, kotraž je přiwza, zo by je do Š. w Češkej k swojej sotře pósłała.

Emmanuel bu za někotre lěta po tym do Felsberga přesadźeny a měješe přileżnosć, tutoho nadźijepołnoho, wotrosćacoho hólčeca bliže k sebi wzać a za joho wućehnjenjo so starać. Po žadosći a nakhilnosći da joho we lěkarskich wědomosćach studować. Emmerich Waldsohn tute mjeno běše jomu joho wumóžeŕ dał, wuznamjenješe so přez dar a křesćansku lubosć, cyle wosebje pak za tute studije.

Emmanuel wuprosy sebi pola swojoho wyššoho, zo móže młody Waldsohn klóšterski wustaw wopytować a tam so wuwučować. Kak jara běše bratr Emmanuel překwapjeny, hdyž so jomu wón jenoho ranja z dźěsćowskej dowěru wuzna, zo je sebi też wón wotmyslił do tutoho rjadu zastupić.

„Tute překwapjenjo mje jara zwjesela", praješe jomu

zwoblekany njeje. Začuwach zymu ćim bóle, dokelž měješe pućowař, mi znapřeća sedźacy, wokno wočinjene, tak zo mi rězny wětřik runje mjezwoči hwizdaše. Hdyž běše mi zyma dosć, stanych skónčnje, prajich zwórliwje: „cón permésso“, to je: „z (Wašej) dowolnosću“ a začinich wokno. Italjan pak, žanoho „permésso“ njeprajiwši, wokno hnydom zasy wočini. Je druhi raz horje sćahnyć, sebi njezwěrich, dokelž wědźach, zo Italjenjo mało rěča, ale ćim spěšnišo kałaja. Zo by so tutomu wohidnemu wašnju zadźěwało, směš na Italskej železnicy jenož začinjaty nóž při sebi měć; nóž z krutym brjeńtom płaći za bróń; duž móžeš khłostanjo dóstać, jeli maš jón bjez bróńskeho wopisma při sebi.

Tak přijědźechmy rano cyli přemjerznjeni skónčnje do Neapla. Zo bychmy so z ćopłej snědanju trochu zhrěli, khwatachmy do hosćenca, a to, dokelž khmanje Italski njemóžachmy, do Němskeho hotela při morju. Ale tam jenička służowna, kotraž pječa Němski móžeše, hišće ležeše. Tak dyrbjachmy so tam tola nic jenož z twjerdymi całtami, ale też z Italskej rěču dajić. Też kofej běše jenož liwki a wotestaty, za to pak płaćizna wo wjele wjetša hač druhdźe.

Cyle samsne nazhonjenjo sčinich něšto lět pozdźišo w Moskwje w Ruskej. Zo bych tu Rusku rěč łamać njetrjebał, dach so do „Němskeho“ hotela „Alpijskaja Roza — Alpenrose“ dowjesć, ale też tam móžeše jenož direktor k nuzy Němski. A tón wězo při kóždym pućowarju stać njemóže. Duž dyrbjach też tu zasy pokazać, što Ruski móžach. Ale to njeběše zlě; přetož, štož njeběše we hłowje, to steješe w knižcy. A to też dźěše, jenož trochu pomałšo. — Runje tak je też na Riwièrje, krasnej krajinje z miłej zymu na Italsko-Francózskich brjohach Srjedźneho morja. Wo njej pućowanske knihi pisaja, zo móža tam we wšěch wjetšich hotelach Němski; ale to płaći jenož wo zymje, hdźež su tam wšě města połne wosobnych Němcow, kotřiž tam čas a pjenjezy zabiwaja, a tohodla wšudźom Němscy pinčnicy. Přińdźeš-li pak tam w lěće, hdźež su so tući Němscy posłužowakowje domoj wróćili, na Riwièrje žiweje duše Němskeje njenamakaš.

Z wopisanych přikładow tole wukń: Přińdźeš-li do cuzoréčneho města, njeprašej so za „Němskim“ hotelom, hdźež ani Němski njemóža, ale z tutym słowom jenož Němskich pućowarjow łója a při tym za wšo dwójcy abo trójcy telko žadaja, kaž druhdźe. Ale dźi do domoródneho hosćenca; přetož jěść a pić tam też dóstaneš a pjenjezy tam też bjeru. Čehodla potom za Němskim běhać? — Tola wróćmy so do Neapla.

Neapl je, kaž wšě wulke města, wuhotowany z rjanymi twarami, drohami a torhošćemi. Wosebje stawizniscy ważna je katedrala (arcbiskopska cyrkej). Wona je poswjećena swjatemu Januariej, a to sćěhowaceje winy dla: Januarius běše biskop, kotromuž pohanski Romski bohot hłowu wotrubać da, při čimž so pobožnej křesćancy poradźi, dźěl jeho kreje do małeju škleńčkow złójić. Tutej škleńčcy kaž też wotrubanu hłowu swjateho biskopa hišće dźensa w Neaplu khowaja a kóžde lěto na Bože stpěćo k zjawnemu česćowanju wustajeja. Při tym so skoro kóždy raz stawa, zo krej, hewak zbrunjena a na škleńčcy přiskhnyta, wožiwja, młódnu čerwjenu barbu přijimuje a po znak wobroćenymaj škleńčkomaj dele běži. Hdyž so dźiw jónu njestanje, maja Neaplenjo to za znamjo blizkeho njezboža, wosebje noweho zakhadźenja wohenšapaceje hory Vesuva. Też tehdom, hdyž běchmy my w Romje, so dźiw sta. Běch srjedu před Božim stpěćom w Neaplu, běch pak tam runje tak derje dźeń pozdźišo jěć a dźiw, jenički za swoje cyle žiwjenjo, wohladać mohł, ale njejsym jeho widźał, dokelž ničo wo nim njewědźach.

Tohodla dyrbju tu najraznišo wašnjo našeho Romskeho wjednistwa zasudźić, kotrež nam pospochi wot wopyta Neapla wotradźeše, dokelž je w Romje telko widźeć, zo pućowař Neapla „njetrjeba“. Hač chce so tutón z Romom spokojić abo sebi pódla toho też Neapl wobhladać, je cyle jeho wěc; wjednik dyrbjał jemu też tu z njestroniskej radu k rucy być. Haj, samo hdyž naš wjednik wědźeše, zo tola srjedu do Neapla pojědu, so ze žanym słowčkom wo tamnišich nazajtra wotmějomnych swjatočnosćach njepikny, dokelž chcychu w Romje — we wustawje Animje — Němske Bože służby za nas wotměwać!, jako bychmy Němskeho prědowanja a kěrluša doma słyšeć njemóhli! —

---

joho zastaraćeŕ, „ale njemóžu so toho cyle tak zwjeselić, přetož, hdyž je tutón wotmysł za kóždoho młodźenca jena rozmyslomna należnosć, tak zda so wona za tebje hišće wjele bóle rozmyslena być. Ty sy khudy, z cyle nizkoho pokhoda. Hdyž dźiwajo na mnje, na moje poručenjo a prózstwu Tebje přiwozmu, potom žada wote mnje, zo sym swojomu rjadej młodźenca čistoho žiwjenja, z wubjernymi khmanosćemi a z poddatej wutrajnosću we wobćežnych winowatosćach rjadniskoho žiwjenja poručał. Njejsy-li sebi to dospołnje přemyslił a wobšudźiš-li sprawne wočakowanja, wostanu mi potom jenož ćiche poroki rjadu, zamołwjenjo za škodu, kaž też wina nad twojim njezbožom. Přemysli sebi to hišće junu někotre njedźele abo měsacy a potom mi zdźěl, kajki bě twój posledni wotpohlad. Budu ći runje tak rady k pomocy, jeli što druhe wuzwoliš.“

Za štyri njedźele klečeše Emmerich Waldsohn w sylzach k nohomaj swojoho dobroćerja a přisahaše pod hnujacymi prózstwami, zo by přiwzaty był do rjadu. Wšitko je sebi rozmyslił, wšitko přewažił, wšitko překładł a ničo njemóžeše joho wot joho wotmyslenja wotrašić.

„We Božim mjenje“, praji Emmanuel.

Emmerich přińdźe do Presburga a skónči tam swoje wuwučowanjo w lěkařskich studijach. Wón přisahaše we zjawnej swjatočnosći, při skhodźeńkach woltarja wupřestrjeny a ze smjertnym rubom wodźety, swěta, joho prawow a wabjenjow so wotrjec a wobja bratrow jako woprawdźity sobustaw rjadu.

Dwě lěće přižiwi Emmerich w radostnej skutkownosći, w swjatym měrje a pokoju swojeje wutroby. Tu nadobo zhubi so wšitka wjesołosć z joho duše, młódna čerstwosć z joho duše, młódna čerwjenosć z joho licow, a joho žiwjenska radosć z joho wutroby.

„Ćeknych z Roma“, praji swjaty Hieronymus, „do pusćiny, zo bych spytowanjam a požadosćam wućeknył a Rom z joho spytowanjemi a požadosćemi mje sćěhowaše do pusćiny, zo by mje čwělował.“

„Knježe, twaŕ w mojej komorcy“, prošeše swjata Katrna ze Siena, „hišće mjeńšu komorku, hdźež swět moju dušu namakać njemóže, zo by ju tyšił.“

Swjata Therezia znaješe ćerpjenja a spytowanja pobožneje duše, a město, zo by wutrobu čerpjaceje dźowki z krutosću do stracha podała, podwoji wona swoju maćeŕsku lubosć a stražowaše, płakaše a modleše so z njej, doniž njebjeski měr zasy njezaćahny do tuteje pruhowaceje wutroby.

Z tuteje strony mysleše sebi Emmanuel, kotryž běše joho ćeže wobkedźbował, dyrbjał swojoho towaŕša k druhim myslam pohnuć. Ze strony rjadu pak sebi myslachu, zo ma so Emmerich ze styskom bědźić, kotryž hišće přetrał njeběše. Dokelž běše runje naléćo a rjad so wo tak waženoho sobustawa boješe, wobzamknychu, joho na někotre njedźele do G. abo Ljubljana pósłać a jomu joho sobubratra Emmanuela sobu dać.

A wonaj nastupištaj puć. Rozpjeršenosć, cuza krajina, wšelake přeměnjenja, nowosće a wšelake druhe nazhonjenja, joho po zdaću bóle rozwjeselachu, ale joho nutŕkowneje čwěle so njedótknychu.

Z Ljubljana, hdźež někotre dny přebywaštaj, jědźeštaj do G. Dokelž běše knjez tamnoho rjadu wumrěł a jenož wudowa sama w nim bydleše, wostaštaj wonaj w Planina w hosćeńcu a buštaj wšudźom rady widźanaj a ważenaj rjadnikaj při zhromadnym blidźe, mjez hosćimi. Tu wo wšelakich rubježnych podawkach powědachu, kotrež běchu

Z tajkimle duchownje sebičnym zmyslenjom so wjednistwo wo cyłe swoje hewak připóznaća hódne zasłužby přinjese.

Ze swětnych twarjenjow je w Neaplu najzajimawše wulke aquarium, to rěka: twarjenjo z wulkimi škleńčanymi wanjemi, kiž su z mórskej wodu napjelnjene. We nich móžeš wulku mnohosć rybow a druhich zwěrjatow widźeć, kotrež hewak w mórskej hłubinje přebywaja a nikomu na woči njepřikhadźeja. (Mórska woda słodźi selenje, tak zo jeje človjek pić njemóže a ryby, kotrež su hewak w krajnej wodźe žiwe, we njej zahinu. Nawopak pak trjebaja mórske ryby k zdźerženju swojeho žiwjenja mórskeje wody; w krajnej bychu bórzy kónc wzałe. Dokelž mórska woda selenje słodźi, dyrbja samo na łódźach, kotrež po samej wodźe jězdźa, tola k piću, warjenju a płokanju krajnu wodu sobu měć; mórsku móža jenož k wopłukowanju a rjedźenju trjebać).

Ze wšědneho žiwjenja njech su naspomnjene wulke hromady bělych, na žołć tworow, kotrež na drohach leža a wo kotrychž sebi nazdala njemóžeš myslić, što mohło to być. Přińdźeš li pak bliže, widźiš, zo su to — nudle, kotrež tam runje tak z hromadow předawaja, kaž na našich torhošćach běrny abo kórki; přetož nudle, pječene jědźne kastanije a oranže (apfelsiny) su wšědna cyroba khudeho Neaplana.

Wosebje khwala pak krasnu wokolinu Neapla, kotrejež dla wón z Lissabonom w Portugalskej, Konstantinoplom w Turkowskej a Stockholmom w Šwedskej do štyrjoch najrjeńšich městow cyłeje Europy słuša. Chceš-li jón wobdźiwać, pozastań na mórskim brjozy, z wobličom na morjo wobroćeny. Potom maš za khribjetom město, jako na skhodźeńki natwarjene, čim dale dozady, ćim wyše so pozběhowace. Před sobu pak widźiš so módre morjo zmahować, z čołmami a łódźemi kaž posyte, na prawicy pyšnej kupje Kapri a Ischiju, na lěwicy pak woheńsapatu horu Vesuv a cyły wěnc přimórskich městačkow.

Wo Neaplu powěda přisłowo: „Neapl widźeć a wumrěć.“ Što ma to rěkać? To wupraja najprjedy mysl: Neapl je tak rjany, zo ničo rjeńšoho wjacy widźeć njemóžeš, tak zo móžeš w měrje wumrěć, hdyž sy Neapl widżał. Druzy pak wułožuja tute słowa tak, zo je krajina wokoło Neapla połna rubježnikow (banditow), kotřiž kóždeho pućowarja, kiž so tam zabłudźi, nadpadnu a morja. A zo też tele wukładowanjo bjez zmysła njeje, spóznach njedawno z přeprošenja na pućowanjo do Neapla, kotrež pućowarjam radźeše, sebi pas (policajske pućowanske wopismo) sobu wzać, zo bychmy, jeli trjeba, na wuléty do Neaplskeje krajiny wojeńsku stražu sobu dóstać móhli.

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Klóštrska knježna doktorka filosofije. Započatk měrca bu w senatnej sali Wienskeje universiće klóštrska knježna Maria Assunta Puntar, sobustaw rjadu swj. Wórše, na doktorku filosofije pozběhnjena. Klóštr Wórślkow we Wienje ma hižo knježny z doktorskim diplomom.

Wo swjatoprajenjo zbóžneje Hańže Češkeje prócuje so češkosłowakski zwjazk katolskich žonow a knježnow. Zbóžna Hańža běše dźowka prěnjoho češkoho krala Přemysława Otokara a narodźi so wokoło léta 1205. Bórzy pak wopušći kralowski hród, lubowaše khudobu, kaž ju swj. Franc Assiski předowaše. Tuž też w Prazy klóštr Klarisow załoži, do kotrohož zastupi. Je wjele dobroho khudym činiła a ze swojim přikładom była krasna swěca też za tehdyši njepócćiwy čas. Jeje wopomnjećo swjeći so 6. abo 11. měrca. Zańdźenu njedźelu su katolske žony a knježny w Prazy k zhromadnomu swj. woprawjenju přistupiłe w cyrkwi Křižownikow, zo bychu sebi wot Boha hnadu wuprosyłe, zo bychu bórzy so modlić mohłe „Swjata Hańža, proš za nas!“

Słowakski wjednik farař Hlinka wozjewja we „Słowaku“, kak je Pražske knježeństwo cyrkwine wobsedźeństwa we Słowakskim wuswojałe a mjez swojimi přiwisnikami (z wulkoho dźěla na Židow) rozdźěliło za tak snadne pjenjezy, zo buchu nimale darjene. Biskopojo nimaja nětko za swoje seminary, šule a hospitale žanych dokhodow wjacy a dyrbja z jałmožnow khudych Słowakow duchowne wustawy wudźeržeć.

---

so mjez Planinom a Adelsbergom stałe. Tohodla stoješe nětko wšudźom při pućach wojeńska straža.

„Nětko je puć wěsćiši“, praješe Emmanuel, „a mój chcemoj jutře pěši do Adelsberga hić“.

Hdyž běštaj pućowacaj na tamne městno přišłoj hdźež bu Emmanuel wot rubježnika k tamnej mrějacej žónskej dowjedźeny. Tu powědaše wón swojomu towaršej tamny podawk a radźeše jomu, zo byštaj tamnu podźemsku prózdnjencu sebi wobhladałoj. Hdyž běštaj so pola straže wobhoniłoj, hač je puć wěsty, dźěštaj do lěsa a namakaštaj też bórzy stare rozpadanki a podzemńsku prózdnjencu. Tu wupowěda swojomu towaršej tamny hrózbny podawk. Hdyž do prózdnjeńcy zastupištaj, wućahny Emmanuel latarnčku, zaswěći ju a wobswětli stuchłu dźěru, z kotrejež kaž z rowa smjerdźeše.

„Tudy“, wón praji, „leže tamna mrějaca žónska na starych łapach. Tu stojachu rubježnicy, kotřiž mějachu jenož trósť bjezbóžnosćow za mrějacu.

Tu leže małe dźěćo, kotrež chcychu sobu wotwjesć, za kotrymž pak mać w smjertnym bědźenju swojej rucy wupřestrě. Tudy modlach so z njezbožownej, kotraž so Bohu za tutón trósť dźakowaše, kotryž běše jej pósłał we jeje smjertnej hodźinje. Tudy poda mi wona někotre wokomiki před smjerću swoje dźěćo na človjesku miłosć a swědomjo; tudy je požohnowa a wumrě kaž želnosćiwa hrěšnica.

Emmerich třepotaše, sylzy so jomu ronjachu, sćahny sebi swoju čapku z hłowy a modleše so. „A nětko posłuchaj luby bratře“, mrějaca žónska tutych rubježnikow běše twoja mać, a ty sy dźěćo, kotrež mi wona přepoda. Nětko čiń wotličenjo z Bohom. Je zrudoba, kotruž je Bóh jako pruhowanjo do twojeje wutroby pósłał, tak wulka, zo wona twój dźak za tute spodźiwne wumóženjo z tutoho njekhmanoho rubježnoho žiwjenja přesahuje? Hdźe by był bjez Boha, kotryž je ći w twojim dźěćatstwje wótcowsku pomóc pósłał. Snadź zadwělowacy we čežkim jastwje, abo snadź hrózbny kosćowc wužrany wot rapakow. Emmerich, kotryž běše k zemi padnył, płakaše wótře, wobja nozy swojoho přećela. „O luby bratře“, zawoła wón, dajće mi tudy Bohu za swoje spodźiwne wumóženjo so dźakować, přetož sym wustrowjeny wot swojich požadosćow a čwělow, kotrež je mi swět, kaž zahubjacy woheń do mojeje wutroby zaryl. Ach, pruhowanjo běše čežke a bolostne, ale wšitko je nimo.

Požohnowana budź moja rjadniska drasta, kotraž mje jako wot swěta dźělenoho woznamjenja. Budu žiwy jenož za Boha a za swoju swjatu rjadnisku winowatosć a za mojich khorych. Smjertne lěhwo mojeje maćerje njech je wołtař, před kotymž swój slub wobnowjam!“

Z tutymi słowami padny Emmerich na zemju a płakaše a Emmanuel dźěše won, joho we tutych swjatych wokomikach samoho wostajiwši. Potom so wobjimaštaj, so Bohu dźakujo zwjazk swěrnoho přećelstwa wobzamkujo, a potom dźěštaj zasy pomałku kročo wróćo.

Emmerich přińdźe wustrowjeny, radostneje wutroby do Presburga wróćo, a napjelni swojich bratrow z radostnym dźiwanjom nad joho zbožownym wustrowjenjom a bu bórzy jako wyšši lěkař do najwjetšoho klóštra tutoho rjadu přesadźeny.

Ach, hdyž ja wulkosć twojich mocow,
Mudrosć twojich pućow,
Smilnosć, kiž za wšitkich maš,
Modlicy rozpominam. —
Tak njewěm kak bych khwalił će,
Mój Knježe a mój Božo! w.

Z **Roma**. Přihoty za zbóžnoprajenjo Don Boska su skóńčene. Dekret wo hordźinskich póćiwosćach zbóžnoho měšnika Don Jana Boska, założerja rjada Salesianow a rjad. sotrow Dźowkow Marije, pomocnicy křesćanow, bu njedźelu 20. febr. w přitomnosći Swj. Wótca, kardinalow a mnohich biskopow a diplomatow swjatočnje přečitany. Potom sławješe Swj. Wótc zasłužby Don Boska jako dušepastyrja, wukubłarja młodosće a přećela nowinarstwa ze swojoho wosobinskoho nazhonjenja, běše joho tola hišće wosobinscy znał. Salesianojo su dźensa rozdźěleni do 70 provincow z wjacy hač 1000 domami z 16000 rjadownikami. Z toho spóznajemy, kak wjele žohnowanja za čłowjestwo je wukhadźało hač dotal wot tutoho jednoroho a poniźnoho měšnika a dobroćerja młodosće.

Na druhi dźeń, 21. februara, wopyta **šwejdski** kral Gustav V. swjatoho wótca Pia XI. officielnje z wulkim přewodom. Je to wot časow reformacije prěni pad, zo jedyn naslědnik šwejdskoho krala Gustava Adolfa bamža w Romje officielnje wopytuje. Nadźijomnje přinjese zetkanjo šwejdskim katolikam dopjelnjenjo wšelakich ważnych próstwow, kotrež su knježeństwu předpołožili a hač dotal dopjelnjene njebuchu.

Poslednja revolucija w **Portugalskej** běše wušła ze stronow swobodnych mulerjow. Přihoty ke krawnym bitwam wuńdźechu wot „Grand Orienta“ w Parizu. Hač před krótkim knježachu swobodni mulerjo w kraju a wotměnjachu so často w knježenju, tak zo měješe mała Portugalska w poslednich lětach na wšě 40 revolucijow. Zhubjene nadknježstwo nad krajom chcyše dotalna klika generalow a politikarjow zasy na so ścahnyć, tola wěc so njeporadźi. Nětko zapřimuje knježeństwo kruće přećiwo ložam. Swobodne muleństwo je nětko po cyłym kraju zakazane, wšě lože su zamknjene. Portugalska młodosć je so hižo prjedy z putow njewěriwcow wuswobodźiła. Tak je nadźija na nutřkowne wobnowjenjo Portugalskeje.

Ruske knježeństwo wustupuje zasy kruće přećiwo cyrkwi. Tukhwilu wobroća so wosebje přećiwo starej prawosławnej cyrkwi. Wšitcy jeje metropolitojo buchu do jastwow stykani, tak zo je cyrkej cyłe bjez wjednistwa. Za to podpjera knježeństwo tak mjenowanu „žiwu cyrkej“, hdźež ma swojich přiwisowarjow na čole. Jim je też najwosobniše Bože. Domy přepodało. Dale podpjeraja bolšewikojo też Budismus. Před krótkim zeńdźe so w Moskwje powšitkowny kongres wšěch Budistow Ruskeje a Asiskeje.

Też wo přesćěhowanju katolikow so zasy z nowa piše, w Leningradźe buchu nimale wšitcy katolscy duchowni zawrjeni dla „spjećowanja přećiwo statnym zakonjam“. Za to wustupuja bolšewikojo starosćiwje za Židowstwo. We Ruskej so też počinaja hibać přećiwo namocy Židow. To je so kruće zakazało. Přećiwo židowskej wěrje a přećiwo Židam wojować so njesmě, su tola znamjenići wjednicy z wulkoho dźěła Židźa.

W **Japanskej** je zańdźenu póndźelu zasy ćežke zemjerjenjo było. Wosebje w Osaku a Kobe bě njezbožo najwjetše. Wšitke płunarnje so zapalichu, twornje a khěže spadachu hromadźe a morichu wjele stow ludźi. Cyły wobkhod mjez tutymaj městomaj je zatorhnjeny. Při tom je přez 4700 ludźi wo žiwjenjo přišło a přez 4000 ludźi bu zranjenych. Škoda wobliča so na 10 milijónow yen.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Wotrowska wosada. Kk.: 314. 315. z Wotrowa: Madlena Kralowa, Hana Lebzyna; 316. 317. ze Žuric: Michał Krawčik, Jurij Šěrak; 318. z Kanec: Michał Młynk; — 319. z Budyšina: Mikławš Rychtař.

Dopłaćenja na lěto 1926: 15 hr.

Dary za wukubłanjo duchownych:

Knjez Michał Młynk z Kanec 5 hr.

Wične płaćizny		w Budyšinje 5. měrc	w Kamjencu 3. měrc
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,75	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	10,50—12,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,50—10,50	9,00—10,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—4,00	4,50—5,00
Butra	1 „	4,20—4,60	4,00—4,40
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	1,75—2,40
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,50—2,40
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,75—21,25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	0,10—0,13	0,12—0,13
Prosata, 549 štuk	1 štk.	12,00—27,00	20,00—28,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. měrca 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 155. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—56 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 42—48 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—41. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 30—34. 5) Mjasne 27—29. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 284. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne młódše 50—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 40—45. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 402. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 28—32. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 732. 1) Najlěpše wukormjene 73—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 66—70. 3) Špatne 56—62. **Wowcy:** 730. 1. Młódše a starše wukormjene 63—64. 2) Starše wukormjene 58—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—58. 4) — . **Swinje:** 3029 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 64—66. 2) Wukormjene 63—64. 3) Mjasne 61—62. 4) Špatne 58—60. 5) Rancy a kundrosy 53—57. 7) — .

10. měrca 1927.

Ćelata (705): 1) — . 2) 78—80. 3) 70—76. 4) 62—65. 5) 55—60.
Swinje (356): (přez 300 pt.) 1) 64—65. 2) (240—300) 62—63. 3) (200—240) 60—61. 4) (160—200) 55—58. 5) — . 6) — . 7) 55—60.

Wobkhod pola ćelatow dobry poja swini pomały.

Marja Runge
wumjelska zašiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Akcijonarojo Serbskeje Ludoweje Banki w Budyšinje so z tutym přeprošuja na

porjadnu

hłownu zhromadźiznu,

kotraž wotměje so

sobotu, dnja 26. nalětnika 1927 w 1 hodź. popołdnju w žurli Serbskoho Domu w Budyšinje,

Lawske hrjebje čo. 2.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa dohladowarstwa a předstejićerstwa za 1926, předpołoženjo a wobzamknjenjo bilancy a wobličenja dobytka a wotbytka;
2. Wobzamknjenjo dla rozdźělenja dividendy na wobkhodne lěto 1926;
3. Wuswobodźenjo dohladowarstwa a předstejićerstwa a narunańska wólba 2 sobustawow dohladowarstwa.

Bilanca za lěto 1926 wuleži wot 4. nalětnika t. l. we bankowych rumnosćach akcijonaram k dowidźenju. Akcijonaram so po přeću wotpisk bilancy darmotnje poda.

Akcijonarojo maja prawo zastupa na hłownu zhromadźiznu pokazawši legitimaciju wustajenu wot banki. Připowjedźenjo wopyta hłowneje zhromadźizny ma so stać najpozdźišo 3 dny před zhromadźiznu.

W **Budyšinje,** dnja 26. małoho róžka 1927.

Serbska Ludowa Banka

Předstojićerstwo

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wšě čišćerske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihićišćerńja.**

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku

Po přepytanju statneje přepytowarnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.

Smy dóstali

najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,

potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,

najlěpše družiny runklicowych symjenjow.

Nimo toho někotre tysacy centnarjow

dobrych symjeńtnych běrnow

kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.

Majsowy šrót ścelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Bisk. Swj. Benowy gymnazij w Drježdźanach.

Wot jutrow 1927 połnogymnazij — 9 rjad.;
tukhwilu 250 šulerjow.
Z gymnazijom zwjazany je konvikt
pod duchownym wjednistwom.
Zamołwjenjo kóždy čaš přijimamy
w Drježdźanach A., Käufferstraße 4.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Přisłowa.

Sprócny też na hołej słomje lubjerad leži.

*

Stare holcy so rad wokoło wudowca wjerća.

*

Naduwaš so, kaž swinjacy pucheŕ.

*

Nóchće kaž łopače.

*

Kajkiž bě Měrćin, tajki je měrc.

*

Kemšaca drasta njeje kóždy raz dopokazmo kemšacych myslow.

*

Pakosćak ma dołhe porsty a hłuboke kapsy.

Alfons Schauseil

Budyšin.

Wosebity dom za serbske mody

Dóšłe wšě nowosće za rubiška a fale — Wołmjany mouslin we wobkuzłacych mustrach. — Čorne a brune kašmirowe rubiška we wšelakich kajksćach.

Hobrski wubjerk při najtuńšich płaćiznach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ciść L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

12. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 19. měrca 1927. | 65. lětnik.

Sputany kral.

K pobožnomu mužej staroho křesćanskoho časa Egnitiej, kotryž bě we blizko pola Roma ležacym klóštrje abt, bu něhdy wěsty Julian wotpósłany, zo by tak khětře hač móžno tutoho abta do Roma přiwjedł. Z wjacorymi służownikami ćehnješe Julian ke klóštrej. Bě pak runje njepřihódnu hodźinu trjechił, přetož abt ze swojimi klóšterskimi bratrami na łukach dźěłaše. Julian, kiž bě jara hordy a — kaž hordźi su — hnydom zamjerzany, pósła najdźiwišoho swojich służownikow na łuku, zo by so z abtom zasy wróćił. Jara pak so dźiwaše, hdyž za khwilu służownika cyle ćichomyslnoho bjez abta so wróćić widźeše. Rozhorjeny so joho wopraša: čohodla swój nadawk dopjelnił a abta přiwjedł njeje? Měrnje służownik wotmołwi, zo abt bórzy přińdźe. A woprawdźe też tutón dołho na so čakać njedaše. Julian ze zacpěćom před joho stupiwši chcyše joho naswarić — tu wuhlada pobožne, měrne wobličo abta a njemóžeše žane swarjace słowo wuprajić.

Z wobličom njeskónčnje wjetšeje miłosće a hordoznosće, z cyłej majestosću swojoho bójstwa drje je Zbóžnik we wolijowej zahrodźe wokomik před swojimi njepřećelemi stał, hdyž tući k zemi padnychu. Pokaza so, zo mócniši, hač woni běchu, před nimi stoješe. Służownicy wyššich měšnikow a wójnska straža Pilata běchu wotpósłani, zo bychu Jězusa sputanoho před wysoku radu přiwjedli. Běchu wšak so hač dotal też mało wo to starali, Jězusa zeznać, nětko njemóžachu so tola mylić. Přetož na jich čole stoješe jedyn, kiž joho čim lěpje znaješe, najnjezbožownišo wšitkich człowjekow, kotryž bě tři lěta dołho krasnosć Božu widźał, kotryž bě wot japoštołskeje dostojnosće wotpadnył — kaž hwězda z njebjes pada — a so tutej črjódźe přitowaršił. Z wokošenjom chcyše přećela człowjekow, wjećha lubosće přeradźić, při blědej swěcy latarńjow jim słónčko wěrnosće pokazać. Tak bě wšo wučinjene a w nócnej ćišinje přihotowane. Sebi swojoho wuspěcha wěsći ćehnjechu z wrotow won do ćmoweje nocy, kaž law abo tiger sebi w nocy swoje wopory pyta. Spěšnje bě kóždy hrabnył, štož bě jomu do rukow přišło. Tak mějachu kije, hlebije, mječe. Běchu wobrónjeni, jako bychu do bitwy ćahnyli. Hóršo a strašnišo wobrónjena z hidu a djabołskim hněwom bě jich wutroba. Tola njebychu mocy na nim měli, njeby-li wón sam jim tutu spožčił. Tak nětko tutu móc wužichu, z hrubosću joho wupřimachu, njewinowate jehnjo Bože. To bě hodźina ćmy. A potom wjazachu joho kaž rubježnika. Kral swěta je sputany. Ćim swobodnišo pak knježi nětko njekhmanosć. Swobodne su nizke człowjeske nakhilnosće, swobodne su rozwólnosće we człowjeku, dźiwja hida knježi, hrubosć je z kralom. Kral lubosće a miłosće pak je sputany.

Tak je to přecy. Hdźež je Khrystus, hdźež je w času dale trajacy Khrystus — swjata katolska cyrkej — sputana, tam wšitko złe a njekhmane człowješkeje wutroby so swojeje swobody wjeseli. Njepokazuja nam to stajnje stawizny cyrkwje a swěta? Njeje to widźeć we swójbach a pola jenotliwych wutrobow? Hdźež Khrystus we swójbach abo wutrobach njeknježi, tam je swoboda data złym nakhilnosćam. Kelko njelubosće, kelko njeposłušnosće, kelko jebanstwa a druhich njekhmanstwow we swěće, dokelž je w mnohich wutrobach Khrystus sputany. A tola chce wulki dźěl człowjekow našoho časa joho hišće we wjacorych wutrobach sputać. W šulach dyrbi so to započeć. W dźěsćowskich wutrobach Khrystus njesmě wjacy knježić. Tak chcedźa zaslepjeni człowjestwo k prawej swobodźe wjesć. A bychu tola wědźeć dyrbjeli, zo to móžno njeje. Wěrna swoboda budźe přecy jenož tam, hdźež jenički swobodny Knjez swěta knježi, Khrystus naš kral. Tak móže swjaty Jan prajić: Prawda was wuswobodźi. Prawda Jězusa Khrystusa a joho kaznjow, kotraž człowjeski rozom wuswobodźa wot ćěmnosće zabłudźenjow a woli mjezy staja, po kotrejuž so joho nakhilnosće rjaduja. Jenož tón, kiž so wot tutych swjatych zwjazkow wjazać da, móže Boha khwalo z psalmistom prajić: „Roztorhał sy moje zwjazki, tebi chcu woprować khwalbny wopor.“

—o—

K swjedźenej swj. Józefa.

(Wěrny podawk.)

Běše to w lěće 1854, tu přińdźeštaj jesuitskaj nowicaj z Münstra we W. do Nymwegena w Holandskej, hdźež bu swj. Pětr Kanisij rodźeny. Tam wopytaštaj też jesuitski dom, kotrohož předstajeny běše šedźiwc pater Matij. Tutón powědaše jimaj sćěhowacy podawk.

W Nymwegenje bydlachu jesuića we swojim času w jara njestrowym, njepraktiskim bydlenju. Tuž prócowachu so

pytachu hižo dawno za přihódnišim wobydlenjom, byrnjež e swojim dotalnym też spokojom byli. Tu nadobo poskići so rjana składnosć, katolska swójba chcyše jim swój rjany dom předać. To bě jara rjenje, ale k tomu trěbne pjenjezy tu njeběchu. Z wotkel pjenjezy nabrać? Předawaca swójba pomha jim z wuzkosćow. Spokoji so z napłaćenjom, zbytny pjenjez da na dołho trajacu změnku. Tak začahnychu nowi wobsedźerjo bórzy do swojoho domu, strowotne wobstojnosće běchu nětko jara dobre a tak móžachu nětko wjacy a lěpje skutkować.

Tola we swójbje bórzy něchtó wumrě. Zamoženjo bu po holandskim herbskim prawje rozdźělene a změnku dósta — woprawdźity swobodny muleŕ. Lědma bě zhonił, štó ma změnku zapłaćić, wupowědźi ju jesuitam, za 24 hodźinow žadaše sebi hišće njewupłaćene pjenjezy. Suma bě tak wysoka, zo njebě tak lohko, w tajkim małym měsće telko pjenjez hnydom zwjesć. To wón derje wjedźeše, chcyše, zo by wěc před překupski sud přišła a z tym wjele hary a mjerzanja nastało. To wón chcyše.

Tutón dźe tohodla hnydom k sudniskomu běrcej a připowědźi, zo swoju změnku hnydom wupowědźi. Sudniski zastojnik běše sprawny človjek, přewidźa hnydom tamnoho złu wolu; mudrje wjedźeše z cyłej należnosću wo dźeń so komdźić. Hnydom jesuitam zdźěli, kajki strach jim hrozy. Nichtó njewjedźeše, hdźe hnydom telko pjenjez zwjesć. Předstajeny, pater Matij, dowěri so w tutych wuzkosćach swj. Józefej. Zarjadowa novenu k česći swj. Józefa. Sam zapućowa z přichodnym póstom k dobromu přećelej, kotryž drje telko pjenjez z ćežka změje. Tola njecha žadyn wupuć njespytany wostajić. Po puću we wozu powjedaše pater Matij z wjetša najwjacy z ludźimi, rozmołwješe so z pućowacymi přećelnje, bjez toho, zo by štó za tym přišoł, kajka starosć jomu na wutrobje leži. W tym so jesuića wulcy wupruhowachu. Njeje to tak lohko. Po prěnim zastaću přisydny so dołhi, nadobny knjez pódla patera Matija. — Bórzy so też hromadźe rozmołwještaj. „Wy sće zawěsće katolik, nic?“ „Haj, z čoho dha Wy to sudźiće?“ „Z Wašeje wosobneje wjesołosće, kotraž katolikow wot protestantow pola nas rozeznawa.“ „To sće wěsće prawje měł; sym měšnik a — njestróžće so — jesuita.“ „Ow, to so rjenje čini“, měnješe wosobny knjez, „móžeće mi z wuzkosćow pomhać, knježe. Sym wulkopřekupc z Amsterdama, bych, haj dyrbju pjenjezy rozdawać, njewěm pak komu. Poskajće! Skoro běštej so mi dwě łódźi, kotrejž běštej na wodźe po puću z Java domoj, we Wulkim kanalu při nětčišich nalětnych wichorach podnuriłoj. By mje a moju swójbu na prošeńsku kij přiwiedło. We swojej nuzy sčinich slubjenjo, zo chcu wěsty dźěl pjenjez w padźe wumoženja na dobre wěcy nałožić. Knježe, radźće mi, dajće mi dobru radu, što mam z pjenjezami činić!“ „Česćeny knježe, sće jara wotewrjenje rěčał, dowolće, zo směm runje tak wotmołwić?“ „Prošu, knježe; nadźijomnje změjeće prawje dobry namjet.“ Pater Matij powjedaše jomu cyłu należnosć z tamnej změnku. Wulkopřekupc posłuchaše z napjatosću. „A wo kelko pjenjez dha so jedna?“ „Česćeny knježe, je to khětro wysoka suma!“ „Prajće jenož!“ Pater Matij nětko mjenowaše ličbu pjenjez. Knjez kaž kusk woblědny, potom so posměwkny. Wućahny ze zaka pakćik a poda jón jesuitskomu paterej, ničo njepřajo. Jenož pokazowaše z porstom na ličbnik, kotryž na pakćiku stoješe. „Knježe“, měnješe za khwilku, „swjaty Józef je čisće hač na jedyn šěsnak ličił. Z tym je změnka zapłaćena.“ Na druhi dźeń měješe swobodny muleŕ swoje pjenjezy, jesuića swój dom, a na nadobnoho knjeza w Amsterdamje pósłachu dźakowni rjadnicy přećelny list z rjanymi a wutrobnymi słowami dźaka. —

Swjaty Józef pomha też druhdy w hospodarskich wuzkosćach, štóž joho sćěhuje a česćuje.

Politiski rozhlad.

Wuspěch Ženewskeje konferency za Němsku njebě zwonkownje přewulki. Dr. Stresemann je posedźenjo Rady Zwjazka Ludow nawjedował. Dokelž so jomu poradźiło njebě, wšo dócpěć, kaž wućehnjenjo cuzych wójskow z Porhynskeje a Saarskoho kraja, rěčachu někotre nowiny we swojej njespokojnosći wo knježeŕskej krizy. Wo tym pak ničo dale słyšeć njebu, zawěsće su so Briand, Chamberlain a Stresemann wo ważnych politiskich prašenjach zrěčeli, we kotrychž změje Němska zawěsće też něšto wot toho. W posedźenju ministrow pola němskostatnoho presidenta bu prawizniske stojnišćo Stresemanna připóznate. Wo čim dha su w Ženewje jednali? Najprjedy zaběraše so konferenca z Gdanskej należnosću. Swobodnomu městej bu požčonka wo 45 milijónow přizwolena, hdyž běše so tute z Pólskej wo cłownych prašenjach wujednało. Komisara Zwjazka Ludow w Gdansku ma město dale płaćić; namjet, zo by tón swoju mzdu wot Zwjazka Ludow dóstawał, bu zaćisnjeny. Dale jednaše so wo šulskim prašenju we Hornjo-Šlezskej. Bu wučinjene, zo móža sebi starši šule wolić, do kotrychž chcedźa swoje dźěći słać, hač do pólskich abo němskich. K wujednanju nětčišich wobstojnosćow ma šwicski šulski wučenc do Hornjo-Šlezskeje so pósłać, kiž ma jenotliwe pady přepruhować. Pólska njedósta připózn. za swoje stojnišćo a Němskej njeposkići so tu pomoc za swoje žadanja, zo ma so wola starších a nic jich rěč wobkedźbować. Najmjenje spokoji kompromis dla Saarskoho kraja. Francózska wobsadka ma w běhu tšoch měsacow Saarski kraj wopuścić. Škit za železnicu a wobkhod podsteji jeničcy Saarskomu knježeŕstwu. K tomu je 800 muži dowolenych. Saarske knježeŕstwo móže wójsko, kiž ma železnicu škitać, po swojim dobrozdaću pomjeńšić, bjez toho, zo by wo tym Zwjazkej Ludow něšto wozjewić mělo. Stresemann chcyše dócpěć, zo by so ličba škitanskoho wójska poniżiła a zo njebychu do njoho žani Francózojo słušeć směli; to pak přećišćeć njeje so jomu poradźiło.

Němski sejm přiwza sobotu tydźenja hospodarski namjet němskostatn. ministra za zjawne dźěło. Při tom so też bydlenske prašenjo rozpomina. Centrumski wotpósłanc rozłoži, kak sebi privatne twarstwo dwójcy telko podróžnoho pjenjeza žada hač do wójny, doniž so wjacy pjenjez wot stata k tomu požčić njehodźi. Lěpje by było, hdy by so wotnajenski pjenjez hižo prjedy powyšił, čohož so njemóžemy zminyć, zbytk pak by soj̆eničcy k twarjenju nowych bydlenjow wužić měł. Zajimawa rozmołwa započa so štwórt wo ratarskej nuzy. Ratarski minister Schiele rozwi we wjetšej rěči nuzu ratarstwa, kotrež ma wjacy hač połojcu dowójnskoho dołha zadanić. Ratarske cła a założenjo nowych ratarskich samostatnych existencow móža nuzy wotpomhać. Lěpši wunošk za ratarske wupłody ma so zwěsćić. Socialdemokratiski rěčnik Šmidt njeměješe ničo za ratarstwo wyše. Dwělowaše nad wulkej nuzy ratarstwa. Druzy wotpósłancy rěčachu za cła a samostatne ratarske zasydlenja w narańšich kónčinach.

W sakskim sejmje zaběrachu so z knježeŕstwowym naćiskom za nowu požčonku wo 100 milijonow k zapłaćenju nuznych statnych potrěbnosćow. Naléwični běchu wězo přećiwo tomu. Naćisk bu prowizniskomu wubjerkej přepodaty. W twarskim prašenju praji zastupjeŕ knježeŕstwa, zo je w Sakskej po poslednim luduličenju 83 905 swójbow bjez wobydlenjow. Za lěto ma so 25 000 wobydlenjow natwarić, bychu-li so w běhu 5 lět žadanja dopjelnić hodźałe. We wutorišim posedźenju wuradźowaše so potom dale hospodarski naćisk a přińdźe nimale daloko. Při tom wobzamknychu, zo ma so w nawječornej Sakskej něhdźe klinika za žony natwarić, hdźe ma to być, njejsu sebi hišće jasni. Powyšena podpjera za Lipsčansku masu njebu přijata, tuž wosta při 100 000 hr. za tón zaměr.

W Ruskej pozdaću mócnje na wójnu so přihotuja. Jendźelski wójnski minister praji, zo ma Ruska na 1 milijón wojakow a 8 milijónow reservow. Studije wo wužiwanju jědojtych płunow so jara dokładnje pěstuja. W Genfje pak wuradźowachu, kak móža so přichodne wójny zadźěwać.

Khinska wójna je na wótrosći přibyła. Dotalne Kantonske wójska postupowachu k městej Shanghai, haj někotre

sewjerne wójskowe a łódźne wotdźěle přistupichu ke Kantonskomu lěhwu. Po najposlednišich powěsćach bu lěwe křidło Kantonskoho wójska pod Wupeifu wot generala Čangsolina zbite. Wojowanja wokoło Shanghaja su jara ćežke. Kaž so pisa, jednataj wjednikaj Čangtsunčang a Čangkaiček wo možnosći zrěčenja, kak by so nacionalistam měrne wobsadźenjo Shanghaja zmóžnić hodźało.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Po hamtskich cyrkwinskich wozjewjenjach našoho biskopstwa ma so měšniski seminar w Smochćicach wutoru 10. meje t. l. wotewrić. Jako wjednik je wot najdostojnišoho knjeza biskopa pomjenowany knjez farař a arcyměšnik Hajn w Cwikawje, kaž bu hižo wozjewjene. Tutón bu tež za wučerja w homileticy, katechetícy a pastoralcy pomjenowany. Z płaćiwosću wot 1. meje buchu hišće sćěhowacy knježa pomjenowani: knj. scholastikus Hejduška za předsydu hospodarskoho zarjadowanja seminara, z dobom tež jako wučeŕ w serbšćinje a pólšćinje, knj. ordinariatski assessor dr. Soppa za professora w moralcy a farskoho zarjadowanja, ordinariatski assessor dr. Köhler za professora w cyrkw. prawje a liturgicy. Bóh dał, zo by nowy ważny wustaw symjenišćo nabožnoho ducha a Khrystusoweje lubosće był a tak wjele žohnowanja přinjesł za cyłe biskopstwo!

— Najdostojniši knjez biskop woswjeći jutře njedźelu w Leutersdorfje nowe zwony. Zańdźenu njedźelu wobdźěli so najdostojniši knjez na swjatočnosći katolskoho překupskoho towarstwa w Lipsku při składnosći Lipsčanskeje masy, hdźež je tež we swojej rěči zajimawe myslički wo stojnišću katolskeje cyrkwje k hospodarskomu žiwjenju wuwjedł.

— Na wsach so nětkle dźěći wjesela a přihotuja na prěnje swjate woprawjenjo na młode jutry. Naše měšćanske dźěći mějachu prjedy Zeleny štwórtk tutón ważny dźeń. Dokelž ma na tutym dnju knjez biskop we swojej kathedrali swjate wolije swjećić, bu tu dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja dźěći na njedźelu po Božim stpěću postajeny.

— Wčera pjatk bě w tachantskej šuli rozpušćenjo dźěći, kotrež su lětsa jutry ludowu šulu wukhodźiłe. Při tutej składnosći počesći nawjedowař šule knj. wyšši wučeŕ Wjerab kk. wučerjow Pawoła Adlera a Hermana Krječmera, kotrajž lětsa jutry na 25 lět swojo skutkowanja wróćo zhladujetaj. Přeješe jimaj strowotu a dalše spomóžne skutkowanjo we jeju wučeŕskim powołanju. Knjez wučeŕ Adler je wot wšoho spočatka, tak dołho hač jastwo wobsteji, tež jako organista při katolskich Božich službach skutkował. Tuž so tež wot dušepastyrja jastwa dźak a zbožopřećo wupraji. Dwě dźěšći darištej jubilaromaj kćějacej acaliji z rjanym hrónčkom jako dźak a připóznaćo. We swojej naréči na wotkhadźace dźěći rozwi wjednik šule dźěćom rjane napominanjo: „Wostańće swěrne swojej wěrje a wobkhowajće sebi čistu wutrobu!“ Wjacyhłósne spěwy a přednjesene basnje wot dweju hólcow a jeneje holcy běchu do swjedźeńskoho porjada zaplećene. Před wudźělenjom censurow buchu hišće štyrjo hólcy a štyri holcy z darami wuznamjenjeni, kotrež wobstojachu we wšelakich rjanych knihach. Z khwalbnym kěrlušom skónči so swjatočnosć. Njech wostanu dźěći dobri křesćenjo a w žiwjenju dźakowni šulerjo a šuleŕki swojim wučerjam za dóstate wučby a nawjedowanja!

Z **Różanta.** K druhomu razej zarjadowachu katolscy Sokoljo póstny procesijón na hnadowne městno. Ale kajki rozdźěl mjez lońšim a lětušim! Nimale 100 Sokołow běše so zańdźenu njedźelu zešło, zo bychu mać Božu, Serbow škitařku, wuznamnje počesćili. Hišće wjetša běše ličba była, bychu-li ći najbliži (Ralbičenjo) bohatšo zastupjeni byli. Na ćim to zależeše? Tež to běše tróšku kažace, zo towarstwo młodźencow we Wotrowje na samym dnju zhromadne swjate woprawjenjo wotměwaše. To by so k lětu hinak zarjadować móhło. Tak běchu wšelacy wróćo wostali. Docyła měł tutón procesijón być zhromadne wuznaćo našeje katolskeje serbskeje młodosće pod nawjedowanjom Sokoła, kiž je tutu zdobnu myslički wuplodźił. Pokhmurjene a zymne wjedro njewottraši nikoho, kiž bě sebi kruće wotmysłił, swjatočny puć do serbskoho Čenstochowa nastupić. Tuta mysl dyrbješe wšěch Sokołow překisać. Tež nabožna disciplina ma so dźeržeć, tež tajku službu wukonjeć, kotruž su sebi sami napołožili. To njech so w přichodźe wobkedźbuje. Zwjeselace bě, zo běchu runje z najdalšich kónčinow — z Kulowa a Radworja — Sokoljo w rjanej črjódcy přikhwatali. Tući zjednočichu so ze sobustawami Wotrowskeje, Pančičanskeje, Khrósćanskeje a Njebjelčanskeje jednoty při swjećatku před Różantom a ćehnjechu, mócnje kěrluš spěwajo, do rumneje cyrkwje, před njej wočakowani wot naměstnoho duchow-

Želne spóznaćo.

Běchu wšo hromadźe tři holcy, z kotrychž najmłódša Herta rěkaše. Běše najmjeńša a najrjeńša, ale tež cyle zapleńčena. Přecy chcyše něšto lěpša być, hač staršej sotře. Hdyž tutej w lěće wot ranja hač do wječora na polu dźěłaštej, dźěłaše Herta jenož doma lohke dźěła, njechaše tak spalenej rucy a wusmahnjene mjezwočo měć. Chcyše swojej rucy sebi mjehkej a rjanej nježnej wobkhować. Mać běše přesłaba. Ménješe tola, zo budże jeje najmłódša dźowka něšto wosebite mjez wšitkimi wjesnymi holcami a zo ma tohodla z njej prawje nježnje a mjehcy wobkhadźować. — Hinak wězo myslachu wšitcy druzy wjesnjenjo. Swarjachu na mać, zo móže takle hłupa być a zo móže so na swoju „rjanu“ holcu takle wjele być zdać. Wjesni hólcy bychu rady z njej reju rejowali a za pozdźišej žeńtwu pola njeje so naprašowali, ale Herta hordźe jich stejo wostaji, njehladaše na nich. Ménješe sebi, njech jenož so druzy do ratařstwa ženja, jej to trjeba njeje. „Njech so radšo mojej sotře na kraju wudatej, za nju je něšto wosobniše postajene“, tak jej mysle hordźe hrajachu. Dokelž pak so na wsach ničo tajke „wosobne“ njenamaka, tuž chcyše rady do města. Mać wšak to njechaše, tola wola zapleńčeneje holcy doby nad maćerńej słabosću, Herta derje wjedźeše swoju wolu přetłóčić.

Jenoho dnja bě so Herta rjenje wupikała, wězo němscy, serbsku ju mać ani drasćiła njebě. Bě dźěn za něšto „lěpše“ postajena. Njedźelscy zhotowana jědźeše do města, zo by měšćansku „bildungu“ nawukła a pódla toho přijomnoho nawoženju nadešła. Toho njebě dołho pytać trjebała. Hdyž sotře bórzy po tym kwas měješej, přińdźe Herta jako „wulkoměšćanka“ na kwas. Běše sebi swoje rjane włosy wotřihać dała, tuž měješe nětko wosobnu „hólču hłowu“. Čuješe so nad wšitkimi wjesnymi hólcami, kotřiž běchu tež na kwasu. Tući wězo znajachu wosobnu popku a jeje měšćanske wašničko. Žony a holcy na nju z boka hladachu a dźiwachu so nad jeje wurěznjenej drasće a kušej sukničcy. Hólcy šukotachu sebi něšto ju wusměšejcy. A tam a sem bě na rejach wo „dołhinohatym baćonu“ rěč a słyšeć, a hosćo derje wědźachu, štó bě měnjeny. Starši ludźo wijachu z hłowu a měnjachu, zo tajke hłupikojte holčki su tež přestałe ze swojim hłupym činjenjom „Z nosom do lofta, z nohu do błóta“, dźěn druhdy rěka.

Herće so tež na wsach wjacy njelubješe. Čuješe derje, zo nima nikoho, kiž by z njej tež dźeržał. Město, zo bychu ju snadź wobdźiwali, ju jenož wusměšachu, haj zacpěwachu. To tajku hordu hłójčku wězo rozmjerza. Tuž njechaše tež wot swojich wjesnjanow ničo wjacy wjedźeć. — Njewohladachu Hertu dołhi čas wjacy w jeje ródnej wjescy. Bě maćeri a sotromaj pisała, zo změje nětko tež bórzy kwas, je rjanoho, wosobnoho nawoženju namakała, je přewosobny, zo by sebi wot njoho žadać mohła, zo by z nim k swojim jednorym přiwuznym na kraj na wopyt přijěć mohła. By ju to hańba było.

Tak minychu so měsacy, Herta njeda wo sebi ničo słyšeć. Mać to jara rudźeše. Hdźe je jeje lubuška? Kak so jej wjedźe? Je woprawdźe hižo po kwasu? Mać bě cyle rozhorjena, hdyž sotře na nju swarještej a ju lohko-

noho. W prědowanju předstaji prědař w bohatej ličbje zeńdźenym wěriwym struchłe drama Jězusowoho ćerpjenja, wosebje wosmy stacijón. Jeruzalemske žónske drje płakachu pře njoho, hdyž pod křižom k zemi padny a pohanscy wojacy joho hrubje k stanjenju nućachu. Ale jim praješe w swojej njeskónčnej lubosći: „Płakajće radšo same pře so a pře waše dźěći.“ Widźo doprědka zahubu swjatoho města a ludu. Po biskopskim postajenju měješe so tuta njedźela k wopomnjenju padnjenych poswjećić. Po prědowanju spominaše na nich a pobožni wěriwi wuspěwachu jim posmjertny kěrluš: Spi dha, luby bratře, spi. Naměstne wojeńske towarstwo měješe na samym dnju wobkhad a je drje jón swojim něhdyšim towaršam a sobuwojowarjam poswjećiło. A připołdnju wołachu zwony swój mjedźany dźak stwórć hodźinki do polow a honow. Tak tež swojich padnjenych počesćichmy. — Nimo je tutón dźeń zjawnoho wuznaća našich Serbow. Njech njewostanje bjez nabožnoho a narodnoho wuspěcha za našu młodźinu, našu nadźiju. K lětu dyrbi hišće bohatša ličba so přitowaršić a zhromadnje sebi Božoho žohnowanja za zdobnu wěc wuprosyć. Chcemy pokazać, zo Sokoljo wot nikoho swojoho stawa so we wěrje a nabožinje přetrjechić njedadźa a za njej tak steja kaž za narod a wótčinu. Znutřkownje pozběhnjeni ćehnjechu Sokoljo zhromadnje kóždy swoju dróhu, hdyž běchu mnozy hišće k stacijónam pobyli a sebi wotpusk dobyli. Přikłady ćahnu! Njech to hišće nazdala stojacych pohnuwa, tež do rjadow serbskoho Sokoła zastupić. Woni njejsu ći najhubjeńši swojoho luda. —o—

Z **Ralbic.** Rada za maćerje wotměje so tu wutoru 22. měrca, popołdnju w 2 hodź., pola Brěžanec. Lěkař budże přitomny.

Wšitkim serbskim towarstwam mjez Budyšinom a Kamjencom!

Zjawne namołwjenjo k přistupej do župy „Michała Hórnika“.

Dowěra w katolsko-serbskej metropoli Khrósćicach 9. měrca zhromadźenych zastupjerjow serbskich towarstwow nawječorneje župy „Michał Hórnik“ je mje zwołała a stajiła na čoło tuteje našeje župy.

Drje so zapjerach a stajach, so nadźijejo, zo so zdobniša a přihódniša móc k tomu namaka.

Tola, hdyž dotalny župan mje pokaza na kóždomu Serbej drohe a njezapomnite mjeno našoho wótčinca Michała Hórnika, mje namołwjejo, drohe herbstwo Hórnikowe z lubosće k tutomu mjenej zakhować a spěchować, so podwolich woli zhromadźenych, jeničcy tutoho mjena dla.

Widźach w duchu česćomnu postawu swojoho něhdyšoho wučerja, joho slěbrorjanu hłowu, joho jasne čoło, joho miłe wóčko, słyšach joho cuni hłós, kaž stoješe před nami šulerjemi w starym wučerskim seminaru.

Wjele, wjele so nam zhubi, tola tuta postawa njeboh Hórnika stoji hišće we swětłym, njedótknjenym błyšću před nami.

Bjerjo do ruki narodnu khorhoj našeje nawječorneje župy, praju: W Božim mjenje a nětko wołam do zhromadnoho narodnoho dźěła — k Božej česći, Serbam k spomóženju a k dźakownomu wopomnjeću na kóždomu Serbej česćomne mjeno Michała Hórnika — wšě naše serbske towarstwa a wšěch w nich zaměšćenych Serbow, haj tež tamnych wšěch, kotřiž dotal hišće swój narodny skhow a swoje narodne dźěłanišćo w klinje serbskoho towarstwa njenadeńdźechu.

Pójće wšitcy k nam!

Pomhajće nam naše rjady pjelnić! Sylńće našu narodnu móc! Pomhajće w Domowinje hromadźeć a přetworjeć naše narodne mocy do jeneje, docyłneje narodneje energije za naš drohi serbski lud!

Njebudźće tola strachoćiwi a njemysłće sebi, zo so Wam tež jota wozmje wot Wašich druhich towarstwowych nadawkow a zaměrow!

Domowina njecha ničo druhe hač bywać z transformatorom za naše narodne dźěło. Chce kedźbnje hromadźeć a wjazać wšu móc, kotraž ćeče a dźěła dotal w jenotliwych towarstwach a ju přetworić do posylnjeneje zhromadneje mocy.

A tajkeje je nam dźensa nuzno, nuzno trjeba.

Štóž je Serb a njecha jenož to rěkać, tomu njech praji narodne wědomjo: Ty słušeš tam, hdźež stoja a dźěłaja, bědźa a wojuja Twoji narodni bratřa, Twoje narodne sotry!

Kaž za čas wojeńskich zwučowanjow widźešće, zo zwjazuja z pólnym dalokoměčakom po našich honach a wjeskach, po horach a dołach jenotliwe wojowace wotdźěle ze zhromadnym komandom a tak stajachu wšě wotnožki pod jenu móc a mysl, tak chce naša župa Michał Hórnik zwjazać do zhromadnoho dźěła a podstajeć jenomu wjednistwu wšě

---

myslnu mjenowaštej. Přińdźechu časy, hdyž njemóžeše mać po nocach ani dołho spać. Ćiche poroki swědomja šerjachu ju w nocy, hdyž wotućena we łožu leżeše. Wopominaše, kak stej jeje staršej dźowcy tak pilnej a česćomnej hospozy, a při tom dopomni so přecy zasy na swoju dźowku z hólčej hłowu a w krótkich drastach po modernej módźe. Bě swoju Hertu prawje wućahnyła? Čohodla dha bě ta tak cyle hinaša porno jeje sotromaj? Bě wućehnjenjo na tym wina? Na kóždy pad by nětko něštožkuli hinak činiła, hdy by Hertu hišće junu wućahnyć měła. By dyrbjała runje tak kruce wućehnjena być, kaž prěnjej dwě. Pola małeje „Hertki“ bychu so wšitke špatne samotnosće a nakhilnosće z dobrym, wutrajnym wukubłanjom wutupić abo znajmjeńša wosłabić hodźałe; pola „wulkeje Herty“ běchu tute kaž zdonkej zarosćene, zo njebě wjacy móžno, je wutupić. So horjaca lubosć a hórke poroki swědomja činjachu maćeri žiwjenjo ćežke, a to njebu ničo lěpje, byrnjež ženjenej dźowcy jej telko lubosće wopokazowałoj. Runje nawopak bě, maćeri zezdachu so kóždy raz dźakowne wopokazy lubosće jeje derjewućehnjeneju dźowkow kaž palace khłostanjo.

Wuskorži junu swojej susodźinje, kak jenož to přińdźe, zo stej jeje staršej dźowcy tak dobroćiwej a dźakownej, a zo móžeše najmłódša na mać a domiznu zabyć, kotraž bu tola sama jako lubušk tamnymaj do prědka stajena. — Tu měnješe susodźina, hač tola njewě, zo su kruće a derje wućehnjene dźěći staršimaj dźakowniše, hač te, kotrež buchu zapleńčene. Je to tola stara znata wěc. A Herćina mać k tomu přihłosowaše. Bě dźěn to sama nazhoniła. Tu přińdźe skónčnje za dłěši čas wot Herty list na mać. Pismo bě z dźěła zamórane, jako bychu sylzy na nje kapałe. Tež wobsah lista wobkrućeše maćerne zdaće.

Herta bě so nadobo zasy na domiznu dopomniła, spominaše zasy na swoju mać. Nawoženja bě ju wopušćił; pjenjezy běchu přečinjene; strowota bě při tom khětro ćerpjeła. — Khorowata, wopušćena a khuda styskaše so jej po domiznje a maćeri. Bě dobre złoto domizny za jusk a měšćanske wjeselo předała. Nětko přińdźe k spóznaću, kak bě so zjebała. — Što by wšo dała, hdy by proste a jednore wašnjo swojich wjesnjankow wobkhowała, hdy by tola tež była čestna mandźelska a hospoza wjesnoho hólca, kaž jeje sotře. Kaž swjate zdachu so jej tute jednore wjesnjanki pornjo lohkomyslnomu žiwjenju wulkoměsta.

Strachoćiwje čakaše Herta dźeń wote dnja na maćernu wotmołwu. Wočakowaše we njej, zo drje jej woda a ju domoj přeprosy.

Wotmołwa pak žana njepřińdźe. Jenoho dnja stoješe mać sama w khuduškej komorcy wopušćeneje holcy. Herta padny želnosćiwje maćeri wokoło šije. Cyle sucha a zdrjena ćehnješe nětko Herta z maćerju domoj. Domizna a lubosć maćerje wuhójištej jeje wutrobine rany. Tež ličcy počeštej so zasy čerwjenić, tola wosta na čas žiwjenja bóle pokhmurjenoho, ćmowoho wašnja, kaž by ćěmny šlewjeř nad njej rozćehnjeny był. Ani lubozne słónčko w domiznje njemóžeše jón zaćěrić abo roztorhnyć. Wulkoměsćanski powětr bě jeje žiwjenjo pokhmurił.

hewak rozćěpjene, haj samo w bratrowskim boju so dajace a ničace mocy.

Mjeno Michała Hórnika budź Wam pódla serbskeje zańdźenosće a našoho čistoho swědomja dosahace a połne zwěsćenjo, zo chce naše dźěło za narod być na prěnim městnje dźěło za Boha a tak za Waše duchowne a z tym sobu za Waše wěčne zbožo!

Hinak naši serbscy wótčincojo swoje narodne dźěło ženje zrozemili a wukonjeli njejsu.

Tuž hišće raz při Wašim narodnym swědomju Was naležnje namołwjam a wopřisaham: Přińdźće wšitcy k nam! Też ći bóle bojazni! też ći mało wěriwi a dowěrni! ći bjezlóštni, haj lěni na boku stojacy a přihladowacy, kak so mała črjódka we wšědnym dźěle a boju přetrjeba a swoje mocy do časa wutrjeba.

Pójće też Wy k nam, kotřiž — skoro njemohł wěrić — běšće našim prócowanjam njepřikhileni, haj snadź je wopak posudźowašće a je zasudźowašće!

Přeswědźće so sami, zo my dźěłamy a što my dźěłamy. Je rozsudna, haj historiska hodźina, w kotrejž smy žiwi.

Stawizny serbskoho ludu winu so nimo rozsudnoho měznika a Wy chcyli to ze swojim swědomjom zjednoćić, zo mohł to za naš lud zrudny a wosudny wokomik być, kiž by nadešoł splah, časej a nadawkam njedozrawjeny?

Skónc swojoho zjawnoho namołwjenja k přistupej wšěch serbskich towarstwow do župy Michała Hórnika dźakuju so też zjawnje wotstupjenomu dotalnomu županej, knjezej fararjej Jakubej Šewčikej w Khrósćicach za swoje njesprócniwe, woporniwe, zasłužbne narodne dźěło w župje.

Njech jomu Bóh mytuje!

Serbska ruta nam njezwjadnje, serbske mysle njekhabłaja, serbska lipa nam njespadnje, serbske mocy njezapraja.

Ničoho so njebojimy, za prawo my prawujemy, za Serbstwo serbujemy, tuž: Lubujmy so, njedajmy so, hladajmy so, zwarnujmy so!

Hamjeń, daj to, miły Wótče! Njezapomń na nas, na swój serbski lud, Knježe Božo w njebjesach! (Spěw: Prawa serbskosć.)

W Baćonju, dźeń 16. měrca 1927.

Jurij Delan, farař župan.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Z jenotliwych městnow Neaplskeje wokolíny su wosebje zajimawe: hora Vesuv, město Pompei, hnadowne městno Valle di Pompei a kupa Kapri. — Vesuv je hora srěnjeje wulkosće, w delnej połojcy zelena, dale horje pak šěra, ze stwjerdnjeneho popjeła wobstejaca. Wona je woheńsapata hora (vulkan), to rěka: we njej nutřka so pospochi wari. To so zwonkownje z tym pokazuje, zo tam husto zemjerženja nastawaja a zo so z dźěry (kratera) na jeje wjeršku stajnje kuri. Tuta mróčel je něhdźe tak wulka, kaž hdyž so twarjenjo pali. Je-li hora njeměrniša, sapa z njeje też woheń. A je-li hišće njeměrniša, wumjetuje žehliwe kamjenje, horcy pěsk a wusmužojty popjeł, „lava“ mjenowany, kotryž po horje dele do płódneje krajiny běži, tam wšitko zapusća a pod sobu pohrjebuje a bórzy na kamjeń stwjerdnjuje. K zakitej před zapusćenjom su na kromje płódneje krajiny sylnu murju wokoło hory natwarili, kotraž dyrbi dele běžatu lavu haćić. Hdyž so tuta jenož w małych rěčkach wuliwa, murja swój nadawk dopjelnja; jeli pak hora wulke hromady lavy wustorkuje, potom tuta wězo dołčk před murju bórzy wupjelni a so tola přez murju do zahrody wuliwa. Jeli so lava pomału do prědka tłóči, móža wobydlerjo najdrohotniše wěcy wukhować; jeli pak so wona nahle, snadź w nocy, nawali, potom lědma ze žiwjenjom wućeknu.

Dźensa na Vesuv hač k nahłemu wjerškej železnica jězdźi, Chceš-li dale horje, dyrbiš so pak pěši w sypotatej lavje horje krosnować abo, sy-li překnježski a lěni k tomu, możeš też na wósliku jěchać abo so na nosydłach njesć dać. Cyle hač ke kromje rozomny pućowař njeležе. Jendźelčan, kotryž běše sebi do hłowy stajił, zo chce na kóždy pad do hory nutř pohladać, zaležе njedźiwajo wšěch wotradźenjow hač k samej kromje, lehny so tam na brjuch a hladaše do potajneje hłubiny. Ale jako chcyše zasy stanyć, wotwali so kroma a wotwali so z pućowarjom do hory dele. Něšto lět pozdźišo chcyše sebi druhi khrobołak, wězo zasy Jendźelčan, wěc mudrišo zarjadować. Wón chcyše strašnu dźěru z lětadłom přelećeć. Jako pak so nad kraterom znošowaše, mašina (snadź wustupowateje horcoty abo přesylneho powětroweho čišća dla?) nadobo zasta a też wón so we wohnjowym kótlišću zhubi. Tak wobaj swoju wćipnosć ze žiwjenjom zapłaćištaj. Při horje deleka su jimaj pomnik za zasłužbu wo — wědomosć stajili. Kak wšelaka tola človječa wědomosć je! Zo so nic jenož pod woheńsapatymi horami, ale w cyłej nutřkownej zemi pali, nas woprawdźita wědomosć* wuči. Haj, spóznawamy to też ze wšědneho nazhonjenja, zo je w zemi ćim horcyšo, čim hłubšo jědźemy, mojedła w podkopkach.

Najhórje zakhadźeše Vesuv lěta 79 po Khrystusu, hdyž ze swojej lavu města Pompei, Herculanum a Stabiae tak dospołnje zasypa, zo pozdźiše człowjestwo docyła wjacy njewěddźeše, hdźe su stałe. Hakle lěta 1868 při studnjuryću připadnje do powostankow stareho Pompei přińdźechu. Hnydom założichu towarstwo, kotrež dale ryješe a po něčim cyłe město wotkry. Też Herculanum a Stabiae su pozdźišo zasy namkali, njemóža pak jej wuryć, dokelž su na lavu nad nimaj mjez tym nowej měsće Portici a Resinu natwarili. Potom Vesuv wjele stow lět poměrnje mjelčeše. Hakle za naše časy, lěta 1906, poča nadobo zasy „dźěłać“ a zapusći železnicu, blizke městačka a zdźěla samo Neapl a cyłu susodnu krajinu, při čimž wjele stow ludźi wo žiwjenjo přińdźe. Duž so přisłowo: „Neapl widźeć a wumrěć“ też w tutym třećim zmysłu zrozemić hodźi.

Pompei poskića nam dospołny wobraz stareho Romjanskeho města; přetož drohi, torhošća, stołpy z pomnikami, temple a druhe twarjenja — wšo je nimale derje zdźeržane. Też mnohu domjacu nadobu, kaž zornowe młyny, sudobja, škleńcy, runje tak też wšelake złote pyšne wěcki, haj samo skamjenjene človječe ćěła, su wuryli. Wšě tele wěcy su we wulkim muzeju wustajene. Wosebje powučne pak su njehańbite wobrazy, kotrež na sćěnach wurytych twarjenjow widźimy. Wone su tak njepócćiwe, zo su přistojnosće dla z płachtami zezapowišwane a zo je pućowarjam jenož na wosebite žadanjo wotkrywaja. Tute wobrazy pokazuja nam zmyslenjo a žiwjenjo, kotrež je tam do zapusćenja wobstało, a přeradźeja nam winu zapusćenja. Bóh tutu krajinu človječeje njekhmanosće dla z wohnjom zniči, kaž něhdy města Sodomu a Gomorrhu.

A podobnje ma so też z druhimi tajkim „njezbožemi“. Tak běše na přikład też Wineta, bohate Serbske město na brjozy Rańšeho (Baltiskeho) morja. Ale runje swojeje bohatosće dla běše też wono do njećistoty zapadnyło. A hlejće! Też tu mórske zmohi wustupichu a njepócćiwe město póžrěchu. A kaž wučeni hišće dźensa w Mortwym morju podarmo za potepjenymi městami Sodomu a Gomorrhu pytaja, tak też wo Wineće njewěmy, hdźe je stała. Najskěrje su wobydlerjo města Wolina na kupje Wolinje potomnicy Winećanow.

* Geologija, to je wučba wo kamjeniskach a wo zestajenju zemje. — Tu njech je přileżnje słowčko z cyrkwinskeho žiwjenja přispomnjene: Naši prjedownicy spěwachu w japoštołskim wěrywuznaću město nětčišeho „do předhele stupił“ — „k helam dele“ stupił. Woni pytachu potajkim „hele“ (to je: předhelu) a runje tak też čisć a helu něhdźe pod zemju. Hdyž nětko swětna wědomosć wuči, zo je najnutřkowniša srjedźizna zemje wohnjowe morjo a hdyž cyle přezjena z njej cyrkwinska wučba, na helu (a podobnje na čisć) spominajo, přecy wo (wěčnym) wohnju a (wěčnej) ćmi rěči, dyrbimy wuznać, zo tamniši naši prjedownicy njejsu tak hłupje sudźili, kaž sebi to my rozswětleni mudračkowje zwjetša myslimy. Haj, dyrbimy přidać, zo tamne stare słowa njeběchu zastarska rěčna njeleposć, ale zo wone nawopak, też na městno předhele pokazujo, wjacy wěrnosćow wopřijachu, hač naše dźensiše: „do předhele“ stupił.

Kak běše to w zastarsku, ale tak je to też dźensa hišće. Na přikład: lěta 1903 přinjesechu nam nowiny powěsć wo žałostnym zapusćenju Amerikanskeje kupy Martinique. A što nam misijonarowje wo jeje wobydlerjach powědaja? Krótko prjedy běchu w měsće St. Pierre swinjo na křiž přibili a po měsće wokoło ćahali, zo bychu z tym Jězusowe křižowanjo wusměšeli. Ale Bóh na tajke hrózbne hanjenjo křesćanscanstwa widźowne khostanjo pósła. Bórzy po tym poča woheńsapata hora Mont Pelée dźěłać, zniči za někotre dny měsće St. Pierre a Forte France, zapusći wulki dźěl kćějateje kupy, spali samo črjódu łódźow na morju a mori wjacy tysacow ludźi ze swojimi płomjenjemi. Abo kak steji z Amerikanskim městom St. Francisco, kotrež něšto lět pozdźišo (1906) žałostne zemjerjenjo zapusći. Njewěra a njekhmanstwo běše też tam z domom, kaž we wšěch wulkich městach. Wosebje pak wobydlerstwo swoje pohanske zmyslenjo wupraješe z přisłowom: „Wužiwajmy dźensa swoje žiwjenjo; přetož jutře snadź nas zemjerjenjo póžrje.“ A prjedy hač so dohladachu, so bjezbóžne prajenjo dopjelni.

Tak wšelake njezboża njejsu naturske připadnosće, kaž to njewěriwi wudawaja, ale Bože khostanja za čłowječe hrěchi. A jeli Łužicu zasy jónu mór abo druhe domapytanja podeńdu, njetrjebamy so tomu woprawdźe dźiwać; přetož njewěra a wosebje njekhmane žiwjenjo też w Serbach dźeń a bóle přiběra.

Vesuvowe wubuchnjenjo lěta 1906 da skónčnje hišće třećemu wopyta-hódnemu městnu w Neaplskej krajinje nastać, mjenujcy hnadownemu městnu Valle di Pompei (Serbski: Dół Pompejski). Wono je drje z 25 lětami staroby najmłódše hnadowne městno w Europje a po zdaću takle nasta: Hdyž Vesuv w spomnjenym lěće nadobo znowa zakhadźeć poča, pytachu wobydlerjo Pompejskeho doła we swojej cyrkwi kralowny najswjećišeho różowca pola maćerje Bożeje pomoc a namakachu ju. Jich winicy a wolijowcowe zahrody wostachu před zapusćenjom wukhowane. Tute nazhonjenjo wužiwši počachu wokolni wobydlerjo też w druhich nuzach w tutej cyrkwi wućek pytać; a dokelž jón namakachu, přikhadźeše tam přecy wjacy wěriwych. K wosebitej zwonkownej nahladnosći dopomha rěčnik Lungo, kotryž tam wulkej syrotnicy natwari. Tak je Valle di Pompei dźensa pola Italjanow woblubowane hnadowne městno. Cyrkej so nimo druheje rjanosće wosebje z tym wuznamjenja, zo je wołtarna pycha prěnjotne (originalne) swjećo kralowny najswjećišeho różowca, rysowane wot wumjelca Sasso Terrato. — Na nje dopomnjatej w Serbach: w Radworju postawa a w Kulowje swjećo tuteje potajnosće.

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Swjaty wótc Pius XI. je cyłomu episkopatej Južnosłowjanskeje a Českosłowakskeje wosebity wokolnik pósłał k woswjećenju 1100. naroda swj. Cyrilla. Wysokostojace kruhi připisuja tutomu spisej Swjatoho Wótca podobnu ważnosć, kaž encyklicy „Grande mundus“ Leona XIII. Z tutym je Pius XI. pokazał, kak wulcy zaleži jomu dobry wuspěch unionistiskoho prócowanja. — Posłowny wobsah wokolnika so hakle wozjewi. Tola najhłowniše myslički z njoho buchu hižo wozjewjene. Swj. Wótc namołwja episkopat wobeju statow, zo ma 1100. narodniny swj. Cyrilla wšudźe hódnje so swjećić, a z tutej swjatočnosću ma zdobom sława swj. Methoda zjednoćena być. Wobaj mataj wuznamne zasłužby wo rozšěrjenjo wěry mjez Słowjanami, kaž też wulku kulturnu ważnosć za słowjanski swět. Bamžowy list dopomina, kak staj wobaj japoštołaj swěru wobkhowałoj k Japoštołskomu Stołej a staja jeju za přikład. W lisće je wosebje wuzběhnjena dźěławosć unionistiskoho kongresa na Velehradźe, kiž ma zjednoćenjo cyrkwjow skrućić a sylnić.

Ličba katolikow w Europje přiběra. Jendźelska nowina wozjewja, zo je ličba katolikow w běhu jenoho lěta wo 9 576 615 přirostła. Naliči so na kóncu lěta 1925 185 265 194 katolikow, na kóncu lěta 1926 wučinješe ličba katolikow 194 841 809. Na cyłym swěće je nětkle 334 664 791 katolikow, za jene lěto je ličba zrostła wo 10 336 383.

W **Českosłowakskej** je so horliwomu měšnikej poradźiło, z dowolnosću cyrkwineje wyšnosće syłu małych dźěći organisować. Tute zjednoćenjo ma zaměr, zo chce dźěći k zažnomu swj. woprawjenju pohonjeć a chce swoje časćiše swj. woprawjenjo za zasy zjednoćenjo słowjanskich cyrkwjow z Romom horje woprować.

Zajeco wjele katolskich duchownych w Ruskej. Po powěsćach z Wilny su we wšelakich městach Ruskeje katolskich měšnikow zajeli. Skoro wšitcy fararjo katolskich cyrkwjow w Leningrodźe (Pětrohrodźe) buchu zajeći, też někotři rjadniscy duchowni z franciskanskich klóštrow, kaž też mnozy šulerjo katolskoho seminara w Leningrodźe. Čohodla je sowjetske knježeństwo telko zajeć dało, njeje ze žanych powěsćow spóznać.

Španiski dźěłaćeŕ japoštoł katolskoho nowinarstwa. Madridske nowinarstwo pisa wo wšědnym dźěłaćerju, kotryž ma wo katolske nowinarstwo jara wulke zasłužby. Doby za jene lěto 18 abonentow za katolske dźeniki, rozpředa 250 exemplarow katolskich časopisow, 350 lětakow, 7000 brožurkow a pohnu 23 wosobow, zo swoje cyrkwi přećiwne nowiny wotkazachu.

Cyrkwinske powěsće.

Z **Budyšina.** Křćeni: Beno, m. s. Jurja Měrćinka, dźěłaćerja w Dźěžnikach. — Adelhaid Melanija, m. dź. Jurja Žura, sedlarja w Budyšinje. — Wórša Hildegard, m. dź. Ludwika Tilgnera, regist. pomocnika w Budyšinje. — Marja Rut, m. dź. Bernharda Šołty, dźěłaćerja w Budyšinje. — Hańža Johana, dź. Hańže Cecilije Wjeńkec w Budyšinje. — Sonja Marja, m. dź. Jakuba Šajby, pismikistajerja w Budyšinje. — Joachim Dominikus Adolf, m. s Karla Conzendorfa, šofera w Budyšinje. — Hildegard Edeltraud, m. dź. Ernsta Augusta Handriki, emalijepalerja w Budyšinje. — Johana Hildegard, dź. Hany Handrikec w Budyšinje. — Wěrowani: Rudolf Jakub Graf, konditor w Essenje, rodź. z Budyšina, a Hilža Henrietta Kürth z Essena. — Alfred Konrad Šmidt, wyšši słodeńk w Lubiju, a Marta Cecilija Póleńkec z Budyšina. — Pawoł Herman Riedeł, inspektor w Miłkecach, a Liddy Marhata Heinec z Budyšina. — Jakub Pawoł Šnajder, skałaŕ w Hórkach, a Hana Madl. Kralec z Jasenicy. — Dr. iur. Jan Cyž, bankown. nawjedowaŕ w Khočebuzu, a Lejna Alma Khata Smolerjec z Budyšina. — Alfred Bryl, krawski mištr w Budyšinje, a Johana Linkec z Čichońc. — Zemrěći: 15. 1. 1927 Marja Madlena zwud. Rungowa rodź. Pječkec w Budyšinje, 77 l. — 25. 1. Franciska Wejnarowa w Budyšinje, 82 l. — 28. 1. Franc Šnajder, fabrikski dźěłaćeŕ na Židowje, 65 l. — 29 1. Marja Marta Šusterowa z Budyšina, 27 l. — 3. 2. August Anton Gerling, invalida w Budyšinje, 67 l. — 13. 2. Paul Gerhard, syn Jana Šustera, podwyška w Budyšinje, 2 měs. — 13. 2. Wórša Hildegard, dź. Ludwiga Tilgnera, registr. pomocnika w Budyšinje, 21 d. — 18. 2. Lejna zwud. Barćowa rodź. Měrćinkec w Budyšinje, 71 l. — 20. 2. Jda Jozefina Křižankowa rodź. Wölflec w Słonej Boršći, 49 l. — 24. 2. Berta Reichmanec, artistka na pućowanju, rodź. z Erfurta, 17 l. — 25. 2. Hana Wagenknechtec, tach. hospoza n. w. w Budyšinje, 76 l.

Njewjesta wěsta.

Čohodla sebi njedyrbjał druhdy tutu njewinowatu pěseń zaspěwać, po kotrejž je nawoženja na drjewjanym koniku do města po swoju njewjestu jěł? Je to prawje stara pěseń a khětro do zabyća přišła. Ale kóždomu nawoženjej so njeradźi, zo njewjestu też hižo — wěstu ma, kaž to sćěhowaca historija wuči.

W městach drje je to něšto wšědne, zo so nabožnistwo, Boža cyrkej, haj Bóh tón Knjez samón hani; ale też na wsach tuta helska khorosć cyle njeznata njeje a někotryžkuli, kiž je wojakow wusłužił abo hewak khwilu w měsće pobył, mysli sebi, zo to k wěcy słuša, zo přez tajke njerozomne činjenjo kedźbliwosć druhich na so ćehnje. Móžno, zo někotromu tak wokoł wutroby njeje, kaž hanjo rěči, ale bohabojazny čłowjek so tola na tajkim zadźerženju postorči. To pokaza njedawno holca — pódla njewjesta — w Parizu, hdźež je tola wusměšenjo Bożeje majestosće doma. Slubjena bě ta holca, a jutře dyrbješe swjatočne wěrowanjo a potom kwas być. Dźeń do kwasa přińdźe też wjesoły nawoženja k njej a poča žortować. A při swojich žortach přińdźe też na bójske wěcy. Přećelnje porokuje to njewjesta. Ale

nawoženja bu khrobliši — „štó budźe“, dźeše, „tajki wjesny njelepak a so na tajkich žortach dale postorkować?“

Holca so postróži, začerwjeni so a praji k nawoženi: „Wot tutoho wokomika z tobu ničo wjacy činić nimam; štóž Boha so njeboji, njezamóže tež swoju mandźelsku lubować!“ A při tym wona wosta.

Podarmo taješe nětko nawoženja, kak jara so Boha boji, podarmo běchu joho lesne rěče, kak jara nabožnosć a njewinowatosć česći — z kóždym słowom rosćeše w njewjesćinskej wutrobje přećiwo prjedawšomu nawoženi zacpěćo. „Njecham ničo wjacy wědźeć“ — bě poslednje jeje słowo, kotrež nawoženja z jeje erta zasłyša, na to skoči do blizkeje stwy a zamkny so. Nětko přińdźe nan a přińdźe mać a wonaj kłapataj do začinjenych durí, swoje dźěćo prošo, zo tola słowčka dla njesmě tak ćelaca być a zo nochcyła slubjenoho njetrjebawši do hańby přinjesć. „Njecham ničo wjacy wo nim wědźeć“ — to bě njewjesćine wotmołwjenjo přez začinjene durje.

Ale bě to też prawje wot holcy, zo tak njesmilnje so zadźerža? Wězo! Bě to jedna z tych pjećich mudrych knježnow, wo kotrychž swj. sćenjo powjeda. A zo by tola kóžda holca, prjedy hač so wuda, tak rozhladna była, kaž tuta, zo so wo tym přeswědči, hač je jeje nawoženja też bohabojazny człowjek! Wšědne nazhonjenja dyrbjałe tola wučić, zo bohabojaznosć a nabožnosć nihdźe tak trěbnej hjejstej, kaž w mandźelstwje, a zo mjez mandźelskimaj trajacy a zbožowny zwjazk bywać njezamóže, jeli zo bohabojosć mandźelstwo njeswjatosći.

A nětko, wy serbske njewjesty, něšto za was, tak bóle mjelčo, zo to nichtó njesłyši! Hdyž sy ty z „twojim“ — wšak wěš, štó to je — na rejwanskej łubi, a „wón“ so před tobu na klockach wjerći (dźěći praja, zo tam Bože njewjedro dyri, hdźež je so něchtó na pjeńčkach — klockach wjerćał) a wjerćo „twój“ druhdy kléje, zo so cyła skakańca zastróži — — — dyrbi wšak „swojej“ też přede wšěmi wjesnymi kadlemi pokazać, kajki je njebojazny duch, a zo so samoho złoho njedobroho njeboji (hdy by w ćmowej nocy samlutki wonka był, njeby wšak tak khroble činił) a potom tebje hrabnje a wjerćo lećiš z nim po skakańcy — — njestróžiš so to? Štóž tak nazdala přihladuje, praji traš z hłowu wijo: „Šwarna helska fóra!“

Ale wy wbohe holcy człowjekej prawje žel činiće, zo maće woči a njewidźiće, wušl a njesłyšiće.

Za lěto traš je wěrowanjo a kwas a nětko je tón „twój“ cyle twój, štož na skakańcy tehdom hišće njebě, hdyž tak zeleše. A ty sy „joho“!

Běda tebi, kak je so wšo tebi do škody přeměniło! Někotre njedźele po kwasu póčnje nětko tebi „twój“ rozkładować, zo je tón „njebojazny“; hdyžkuli so w móličkosći přehladaš, sypa so sakr a zelenjo na tebje.

A tak jedyn kaž druhi.

Kaž druhdy w naléću rano Bože słónco zaswěći, potom pak so za mróčelemi skhowa a cyły dźeń je młhowe a dešćikojte, tak bě twój kwasny dźeń rjane ranjo a potom kurjawy, dešće a krupy — traš hač do smjerće. A z njebočičkim Davidom stonaš traš wšědnje po 21. psalmje: „Božičko mój, zo sy mje wopušćił! Wulke je moje ćěsnosćenjo a nichtó mój pomocnik, wšě moje — kosće su přeličene atd.“ Njewěš, zo Kulowčenjo praja: Žentwa njeje konjacy handl? Konje drje zasy předaš, mandźelskoho njemóžeš ani předać ani wopušćić.

Tuž budź mudra a rozhladna, prjedy hač so někomu wudaš. Kaž Mójzes Josuu a Kaleba do slubjenoho kraja sćele, zo byštaj wšón kraj přepytałoj, sćel też ty kedźbnje někoho, zo „twojoho“ kusk wobkedźbuje, a ty sama, hdyž pytnješ, zo je jomu bohabojaznosć do časa wušła, čiń kaž sy horjeka na zmužiwej a wutrobitej njewjesće widźała. Njechach tak wjele pisać; mohł-li pak přez tute rynčki dócpěć, zo su tu a tam njezbožowne mandźelstwo přez nje wotwobroći, dosć je mi z tym.

Njewjesta wěsta! — Wěsta njewjesta? — (Kubaš.)

„K. P.“ 1880.

Wšelčizny.

Zbožowna Kanada. Tam wobsedźi 62 % kanadskich swójbow swój dom. Je tam wot 2001552 swójbow 1239510 wobsedźerjow khěžow, 762362 podružnikow. W městach su 46 % wobsedźerjow khěžow, na kraju samo 70 %.

Najmjeńši pjenjez na swěće maja na kupje Malta w Srjedźnym morju. Pjenježk je mjenujcy tak wulki, kaž je wołojnik tołsty.

Wšelakosć wašnja. Pola nas płaći přikiwnjenjo jako wobkručenjo měnjenja druhoho. Hdyž z hłowu wješ, pokazaš, zo z měnjenjom druhoho přezjene njejsy. Pola starych ludow kaž też dźensa hišće pola Grichow wobhladuja za „ně“prajenjo, hdyž hłowu wróćo abo dozady sćahnu.

Wjeselo čornuškow. Hdyž čornuškej kusk sele daš, ma runje telko wjesela nad tym, kaž hdyž našim dźěćom něšto słódke daš.

Narodźeńske wopismo so husto falšuje. Tuž w New-Yorku narodźeńske wopisma z porstowym wotćišćom wotedawaja.

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje, ma jutře njedźelu, 20. měrca, wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w kat. towaršowni. Přednošk ze swětłowobrazami. Wšitkich sobustawow a Budyšskich Serbow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Wične płaćizny		w Budyšinje 12. měrca	w Kamjencu 10. měrca
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,75	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	10,50—12,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,50—10,50	9,00—10,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—5,00	4,50—5,00
Butra	1 „	4,00—4,40	4,00—4,20
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,25
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	1,75—2,40
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,50—2,40
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,75—21,25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	00,9—0,11	00,9—0,10
Prosata, 519 štuk	1 štk.	12,00—27,00	20,00—28,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. měrca 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 139. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 53—56 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 43—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 39—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 31—35. 5) Mjasne 27—29. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 192. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne młódše 50—52. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 40—45. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 258. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 55—57. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 43—51. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—34. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 770. 1) Najlěpše wukormjene 77—79. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70—75. 3) Špatne 60—65. **Wowcy:** 562. 1. Młódše a starše wukormjene 62—65. 2) Starše wukormjene 58—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—55. 4) — . **Swinje:** 3503 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 59—60. 2) Wukormjene 56—58. 3) Mjasne 54—56. 4) Špatne 52—53. 5) Rancy a kundrosy 48—52. 7) — .

17. měrca 1927.

Ćelata (637): 1) — . 2) 80—84. 3) 70—78. 4) 60—67. 5) — .
Swinje (148): (přez 300 pt.) 1) 63—64. 2) (240—300) 60—62. 3) (200—240) 54—56. 4) (160—200) 52—53. 5) — . 6) — . 7) 48—52.

Wobkhod pola ćelatow dobry poja swini pomały.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku

Po přepytanju statneje přepytowarnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Smy dóstali

najlěpše šlezyske dźećelowe symjo,

potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,

najlěpše družiny runklicowych symjenjow.

Nimo toho někotre tysacy centnarjow

dobrych symjeńtnych běrnow

kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.

Majsowy šrót ścelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Jutrowne kěrluše za křižerjow

płaćizna 50 pj.

su dóstać **w Donnerhakec knihićišćeńi.**

Wulku dźělbu doběrkow z tworne

najlěpšich wołmjanych muslinow
wosebje za fale so přihodźace, jara tunjo.

Hilger, Budyšin, Lotzowa droha 20[1].
— Žane klamy. —

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Bisk. Swj. Benowy gymnazij w Drježdźanach.

Wot jutrow 1927 połnogymnazij — 9 rjad.;
tukhwilu 250 šulerjow.
Z gymnazijom zwjazany je konvikt
pod duchownym wjednistwom.
Zamołwjenjo kóždy čaš přijimamy
w Drježdźanach A., Käufferstraße 4.

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćeńi.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Wumjełske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Wšě čišćeńske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeńja.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Alfons Schauseil
Budyšin.

Wosebity dom za serbske módy

Dóšłe wšě nowosće za rubiška a fale — Wołmjany mouslin we wobkuzłacych mustrach. — Čorne a brune kašmirowe rubiška we wšelakich kajkosćach.

Hobrski wubjerk při najtuńšich płaćiznach.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoróčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

13. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. měrca 1927.** | **65. lětnik.**

Wot Boha zdaleny.

W pokutnej drasće widźimy nětkle wołtarje w našich cyrkwjach. Najkhutniši dźěl póstnoho časa so bliži. Wot přichodneje njedźele budźa zawodźete samo też Bože martry. W prjedawšich časach bu w cyrkwi cyły presbyterium (wołtarny dźěl) přez čorny zawěšk wotdźěleny, tak zo wěriwi ani wołtař wjacy njewidźachu. Woznamjenja tola presbyterium njebjesa, blizkosć Božu; přetož w nim stoji wołtař, na kotryž Jězus dźeń wote dnja při swj. woporje Božeje mšě z njebjes dele stupa. Tutón čorny zawěšk dyrbješe wěriwym wozjewjeć: Dla wašich hrěchow sće z njebjes wuzamknjeni, zdaleni wot Boha toho Knjeza. Tosame předuje wam violetna drasta, barba pokutnosće, ke kotrejž smy našich hrěchow dla winowaći: Přez waše hrěchi sće zdaleni wot Boha.

Zdaleni wot Boha — to běchu ludźo před Jězusowym přikhadom na zemju. Daloko wot Boha. Rozpomń, luby křesćano, što to rěka: zdaleny wot Boha. — Kak začuwamy hižo stysk, hdyž smy zdaleni wot swojich lubych. Kak styska so dźěśću, hdyž dyrbi zwučeny staršiski dom wopušćić a do cuzby ćahnyć. — Zdaleny wot Boha pak rěka, zdaleny być wot wěčnoho zboža; ženje wjacy wróćo do domu njebjeskeje wótčiny. A čohodla? — Swojich hrěchow dla!

Hdyž Bóh tón Knjez cyły človjeski splah herbskoho hrěcha dla wot so zdaleny widźeše, pósła we swojej bóžskej miłosći jednorodźenoho Syna Božoho, zo by swět wumóžił. Swjata cyrkej dopomina nas lěto wot lěta na tutón wulkotny skutk Božeje miłosće. W póstnym času klinči nam dźeń wote dnja we wuchomaj: Človječe, kiž sy wot Boha zdaleny a wot swojoho wěčnoho zboža, čiń pokutu! Ale husto dosć runje ći tutón hłós pokutnoho prědarja njesłyša, kotrymž wón přede wšěm płaći. W jich wutrobach zynča dale hłosy swětnych zwukow a pohłuša hłós swědomja a hłós Božeje hnady. — Dźensiši swět swój rozom wjacy w prawym zmysłu njewuživa a žedźi jenož za swětnym zbožom. Ale tute zbožo je a wostanje stajnje njedospołne, skónči husto dosć ze zadwělowanjom a sebjemordarstwom. A to jenož tohodla, dokelž je človjek zabył na swoju njesmjertnu dušu, kiž je hrěcha dla zdalena wot swojoho stworićela. —

Ale, luby serbski křesćano, budź ty khutniši w swojim zmyslenju. Njedaj so pohłušić wot wšěch tych swětnych zynkow a zawjeselenjow, kotrychž je też we twojej serbskej dominzne přewjele nastało. Sy-li też ty přez hrěch zdaleny wot Boha, čiń pokutu! — Zhladuj na kříž, na kotrymž je Jězus też za twoje hrěchi ćerpjeć dyrbjał. Na joho ramjenjach ležeše njewuprajita ćeža wšěch njekhmanstwow a njeskutkow človjestwa. Za wšě hrěchi, ličene wot bratrowskoho mordarstwa, kotrež junu Kain skući, hač do posledńjoho hrěcha, kotryž so junu před skónčenjom swěta stanje, je tute jehnjo Bože swoju krej přelało. — Pozběhń woči a hlej, kak pótne kapki krewje stupaja so modlacomu Jězusej na čoło w zahrodźe Gethsemani. We swojej stysknosći widźi wón njeličomne syły njesmjertnych dušow, přez hrěchi zdalene wot Boha — za njebjesa postajene. Hlej, kak stoji ćerpjacy Jězus před Pilatom! Do koła wokoło pismawučeni a pokupjeni swědkojo. „Što maće přećiwo tutomu človjekej?“ (Jan 18, 29.) Wón je złóstnik, bohahanjeŕ, wonješćeŕ sabata, ludźimućeŕ. Jězus mjelči. Tak často bě raznje wotmołwił na lestne prašenja farizejow. „Što sy ty činił?“ (Jan 18, 35), wopraša so joho Pilatus. Jězus mjelči. Njesmě wotmołwić a so wobarać. Naše hrěchi zawěraja jomu rót. Z hańbu našich hrěchow nasyćeny stoji před tutymi swětnymi sudnikami. Tola nic Jězus, ale hrěšny swět słuša na tute sudniske městno. Tak hordačko, hlej na Jězusa; wón je woblečeny z drastu twojich hrěchow. Też ty, lichowniko, hlej na Jězusa; wón je woblečeny z drastu twojich hrěchow. Ty njehórniko, hlej na Jězusa, wón je woblečeny z mazanej drastu twojich nješčwarnych hrěchow. Hrěchi njećistoty šwikaja joho swjate čiste ćěło. Hrěchi hordosće wija jomu čeŕnjowu krónu a stłóča ju kralej wěčnosće na hłowu. — Pójće wšitcy, kotříž sće wot Boha zdaleni a zhladujće na wopor wašich hrěchow! Hlejće, kak so Zbóžnik wije we swojich njewuprajomnych bolosćach. Z krwawnym pjerom su waše hrěchi, waše zdalenja wot Boha, na joho swjate ćěło napisane. Ličće te kapki krewje, ličće wšitke te krwawe rany. Wšě tute ćerpjenja a wšitke bolosće jenož za tebje, človječe, kotryž sy wot Boha zdaleny; jenož za twoje hrěchi! Njeboli će wutroba při tutym rozpominanju? Zmuž so a čiń pokutu, o človjeko! Wot dźensišeje njedźele hač do jutrow złožuj khutnje swoje mysle

na ćerpjacoho Jězusa, na wěčnosć a na swoju njesmjertnu dušu. Přepytaj tež najtajniše kućiki swojeje wutroby, hač so tu nihdże zahnězdźił njeje próch swětnoho, hrěšnoho zmyslenja. A potom dźi k zastupnikej Khrystusowomu a wučisć w swj. sakramenće pokuty wšitke, najmjeńše próški hrěcha. Potom njebudźeš wjacy zdaleny wot Boha, ale w joho blizkosći wužiwać zbožo časnoho a wěčnoho myta.

B. Š.

Politiski rozhlad.

Dänemarkski kral Khrystian wopyta na dompuću z Nizza němskostatnoho presidentu z Hindenburga w Berlinje.

W němskim sejmje měješe němskostatny minister za nutřkowne należnosće dr. z Keudell swoju prěnju rěč, we kotrejž z jara kedźbnymi słowami směr swojeje politiki rozłožowaše. Jako minister chce kruće za statnym porjadom hladać a nětčišu statnu formu přećiwo namócnym přewrótam škitać. Dale měni, zo hodźi so srjedźny puć namakać, po kotrymž so wšelakim wěrywuznaćam to da, štož maja prawo sebi žadać. Měni z tym šulski zakoń a so přihotowacy konkordat, wo kotrymž pak so jenož wjele rěči ale hišće njejedna. Socialdemokrat Sollmann měnješe, zo chce joho strona prašenjo konkordata z tym respektom wobhladować, kotryž Vatikan jako kulturelna swětamóc sebi zasłuži. Němskonarodny zapósłanc Mumm sebi należnje přeje, zo by so šulski zakoń bórzy wuradźował. We wutorišim posedźenju měješe minister dr. Stresemann krótku rěč, w kotrejž wo konferency w Ženewje rozprawješe. Wuzběhny jenož prawidła, po kotrychž ma so němska zwonkowna politika wjesć. Je njepřeměnjena wostała. Locarnske zrěčenja wobkhowaja swoju płaćiwosć. Zwonkowna politika Němskeje wostanje na samej liniji kaž dotal, politika wurunanja a dorozemjenja. Wo nadrobnych wučinjenjach w Ženewje so Stresemann wjele wuprajił njeje. Namjetaj njedowěry přećiwo nutřkownomu ministrej a zwonkownomu ministrej buštej přez přehłosowanja knježeńskich stronow zaćisnjenej.

Sakski sejm zaćisny we wutorišim posedźenju namjet němskonarodnych wo wotstronjenjo statnych swjedźenjow 1. meje a 9. novembra z hłosami wšěch socialdemokratow a komunistow. Tak wostanjetej tutej dnaj pola nas hišće statnej swjedźenjej.

Saksko knježeństwo je přez swojoho wotpósłanca we Berlinje dr. Gradnauera protestowało, zo njebuchu za projektěrowane twarjenjo kanala mjez Běłym Halštrowom a Solawu namjetowane 20 milijónow přizwolene, dokelž njejsu so z tym mjez krajemi wuprajene zrěčenja dźeržałe. Tež w němskostatnym sejmje chce knježeństwo so před škodowanjom sakskich dźěłaćerjow wobarać.

Wójnski strach na Balkanje nasta přez italsku notu, kotraž bu na jendźelske knježeństwo pósłana. W njej Italska wupraja, zo Južnosłowjanska přećiwo Albaniskej, wosebje přećiwo nětčišomu knježeństwu bróni. Přez wučinjenjo we Tirana by při nadpadźe Južnosłowjanskeje do Albaniskeje Italska tutu škitała. Ministerski president dr. Perič w Běłohrodźe přeješe raznje wójnske wotpohlady Južnosłowjanskeje. Namjet druhich statow, zo ma Zwjazk Ludow tutu należnosć na Balkanje přepytować, njebudźe po zdaću so trjebać přewjesć, dokelž wobej krajej, wo přistup k Adriji so wadźacej, so samoj dowujednatej.

Dobyće Shanghaja přez kantonske wójsko. Póndźelu su kantonske wójska přimórske město Shanghaj wobsadźili. Komandant Schantungskich wójskow, kiž měješe město zakitować, je do francózskoho wotdźěła tutoho města wućeknył. Dobyćerske wójska poražene sewjerne sylnje přesćěhuja. Ze začehnjenjom kantonskich wojakow do Shanghaja nasta w měsće wulki njeporjad. Powšitkowne stawkowanjo, wojowanja na hasach a wohnje zawinychu wulki njeměr mjez wobydlerjemi. General Tai, kantonski rozkazowar města, je na wšitkich Khinjanow namołwjenjo wozjewił. W tutym wobskorżuje cuze wukrajne mocy, zo su Khinsku ze swojimi zrěčenjemi ke cuzym posłužowacomu statej sčiniłe. Khina wotuća a tuž chce so wot tutych wuwjazanjow wukrajnikow dospołnje wuswobodźić. Namołwja k wujednanju zwadow mjez wukrajnikami a Khinjanami a zasudźa přezměrne žadanja stawkowacych, kotrež cyłej industriji škodźa. Wo dalšich wojowanjach přikhadźeja sebi napřećiwne powěsće. Jene praja, zo kantonscy dobyćerscy postupuja, druhe zasy, zo je ofensiva južnoho wójska přez porażki zastała.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Pjatk tydźenja měješe tu knjez pater Börner z Düsseldorfa nabožnowědomostny přednošk wo „Bibliji a přirodopisu". We swojim hodźinskim přednošku wuwjedowaše rěčnik, zo je swj. pismo w běhu tysac lět nastało a to z tym zaměrom, zo by človjekow nawjedowało k njebjesam, nic snadź zo by človjekow rozwučowało wo prawidłach přirodopisa. Jenotliwi spisowaćelojo su we přirodopisnych nahladach swojoho časa pisali a to po wašnjach, kajkež so w ludach namakachu, za kotrychž běchu spisane. Swj. pismo je słowo Boże a tuž je za wšitke ludy a časy, tola zwonkowna forma je na wěste woršty ludow złožena, kaž zakoń Mójzesowy za Židow, jedyn list swjatoho Pawoła na Romskich, sćenjo swj. Mateja na hebrejskich křesćanow. Nowy zakoń bu pozdźišo spisany, hač bu cyrkej Jězusowa założena. Jězusowu wučbu su japoštołojo najprjedy wučili a pozdźišo hakle buchu knihi nowoho zakonja spisane. Hdyž so tam a sem přirodopisne nahlady w swj. pismje namakaja, kotrež so z dźensnišej wědomosću njeznjesu, tak to ničo prajić nima přećiwo swj. pismej jako słowu Božomu. Mamy je zrozemić z nahladow, w kotrychž je to spisowaćel słowo Boże pisał. Mjez swjatym pismom a přirodopisnej wědomosću, potajkim žane napřećiwnosće njejsu. Zo njeby kóždy po swojim zdaću swj. pismo wukładował, ma cyrkwina wyšnosć nadawk swj. pismo, prawje wukładować. Toho mamy so dźeržeć, štož wona wuči, přetož cyrkej je prjedy wobstała hač knihe nowoho zakonja.

— Štóž by lětsa sam do Assisi k swj. Franciskusowomu jubilejej pućować chcył, może za putniski wupokaz wot swojeje wokrjesneje wyšnosće (hamtskoho hejtmanstwa abo měšćanskoho zarjadnistwa) pas darmo wustajeny dóstać. Trjebaš kartku na knj. G. Raps we Würzburgu 1 Sterngasse 5 (Centralkomitee za němskich katolikow) napisać, zo chceš do Assisi zapućować, z wotkelž potom wšitke formulary k wupjelnjenju dóstanješ. Na Centralny komitee potom zasy formulary pósćeleš, kotrež potom wšitke trěbne papjery wobstara.

— Jednota měješe njedźelu w towaršni zaso zhromadźiznu. Poskići so nam rjany přednošk ze swětłowobrazami. Dojědźechmy w duchu do Delnjeje Łužicy a wobhladachmy sebi na derje radźenych wobrazach Błóta. Nadźijomnje budźe możno, zo so junu wulět do tuteje krajiny zarjaduje. Dyrbješe so to po prawym hižo loni stać, ale powodźenja to njemóžne činjachu. Potom pokaza so nam hišće Saksa Świca. Je to něšto cyle hinajše, kaž w Błótach. Tu je luta runina a woda, tam pak jenož hory, skały a doły. Saksa Świca, běše za nas wosebje zajimawa, dokelž tam loni pobychmy. — Swjedźeń 25-lětnoho wobstaća našoho towarstwa woswjećimy 22. meje, kaž to hižo wozjewichmy. Prosymy hišće junu należnje wšitke towarstwa, sebi tutu njedźelu za nas skhować. Bychmy so jara wjeselili, hdyž bychmy też tamne towarstwa, kotrež k našomu swjedźenju khorhojswjećenja k nam přińć njemóžachu, pola nas na našim slěbornym jubileju powitać móhli.

Z **Radworja.** Syn tudomnoho cyrkwinoho wučerja, knjeza kantora Andrickoho, Jan Andrickec, je swoje wotkhadne (poslednje) pruhowanjo na gymnaziju khwalobnje wobstał. Duž może nětko ze studijemi na wysokej šuli započeć.

— Kaž loni wotměchu też lětsa we wosadnej šuli wustajeńcu warjenych a šitych wěcow pokročnych šuleńkow. Nimo mnohich druhich wobhladowarjow wopyta ju też hamtski hejtman dr. Jungmann z Budyšina. Mjez tym

zo běše tu wjele jara wustojnje wušiwanych wěckow wupoložených, banty, čěpcy, khapy a druhe kruchi serbskeje drasty hišće jara pobrachowachu.

— Z Australije dóstachmy powěsć, zo je tam nětko 80lětny mnich (kowař) Jakub Wrobl wottudy hišće žiwy a zo w klóštrje Sankt Paul na kupje Nowej Pomorskej přebywa. Skutkuje tam hižo 28 lět. — Kupa słuša dźensa Jendźelčanam, kotřiž pak tam katolskim misijonaram žaneje křiwdy nječinja.

Z **Khróšćic.** Naš wučeŕ k. Delan z Radworja je před něšto dnjami strašnje na čuwy skhorjeł. Najprjedy je so we Worklečanskej khorowni hojił. Nětk pak přebywa pola swojoho nana w Radworju. Wobžarujemy našoho dobroho wučerja jara a wosebje tež joho luboho nana, kotromuž běše hakle njedawno druhi syn tak njejapcy smjertnje znjezbožił. Na město k. Delana je šulska wyšnosć k. kandidatu Jana Kubaša z Worklec k nam pósłała.

Z **Koćiny.** Tež naša wjes chce sebi nowu šulu natwarić. Dotalna je khětro zestarjena a snadź přemała. Gmejna přewostaji k nowotwarej tři jutra pola při puću do Salowskoho młyna.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

14. Kupa Capri.

Dalša zajimawosć Neapelskeje krajiny je kupa Capri. Za 3 hodźiny łódź pućowarjow z Neapla na nju přewožuje. Wona zastawa před skałojtym brjohom, zo by cuzbnik najwjetšu spodźiwnosć tuteje kupy wohladał, mjenujcy podzemsku prózdnjeńcu (jamu, kotraž je nutřka něhdźe 10 metrow wysoka a tak wulka, kaž sŕeni dwór. Dźěra k nutřjězdźenju pak je mała, lědma pół tak wulka, kaž jstwine durje. Duž móža jenož z małymi čołmikami do njeje jězdźić. Hdyž so tohodla wulka łódź ze šěrokeho morja bliži, přijědźe ji cyła świta cyle małych čołmikow napřećo. Do kóždeho sydnjetaj so dwaj pućowarjej. Hdyž je čołmik nimale hač k prózdnjeńcy dojěł, kiwnje wjednik pućowarjomaj, zo mataj so na podłohu (špóndowanjo) lehnyć. Ja a moja sobupućowařka sčinichmoj, kaž běše namaj kazał; ani čołmoweje kromy njesmědźachmoj so dźeržeć; tež rucy dyrbještej sobu do khowanki. Dokelž pak běch tola wćipny, hdźe jězba póndźe, pozběhowach znajmjeńša přecy trochu hłowu; ale wjednik mi znowa kiwny, zo bych tež tu skhował. Jenož hdyž zmoha čołmik trochu nakhili, wohladach pisanu měšeńcu před prózdnjeńcu. Čołmiki wjesć tu wězo móžno njeje, ale zmohi hraja z nimi, kaž z worjechowymi škorpawami. Łódźnik dyrbi jenož hladać, zo so tehdom, hdyž zmoha do dźěry jědźe, sobu nutř sunje. Při tym čołm husto do sćěny założi, a by-li so při tym štó kromy dźeržał, by ruka rozmjećena była. Haj, druhdy zmoha čołm samo tak wysoko zběhnje, zo tutón do nizkeho skalneho wjerha prasnje. Hłowje pak, kotraž by so z njeho zběhała, to zawěsće derje činiło njeby. Tohodla dyrbi cyły pućowař derje skhowany być.

Tak zhubješe so čołmik po čołmiku do spódnjeho swěta. Někotry storhny zmoha na prěni raz sobu nutř; někotry so jónu abo wjacy króć wot skały wotrazy a wróćo zleći, prjedy hač nutř trjechi. Tež mój čołmik najprjedy dwójcy wotleća. Mócny sakr łódźnika čołmowe wrjesnjenjo přewodźeše. Pućowařka, kotraž běše ze mnu w čołmje, so do smjerće naboja a zdychowaše ze strachom: „Ach, hdyž jenož bych tola tón raz hišće ze žiwjenjom wotešła! Njecham tola ženje wjacy na tajke wěcy łazyć.“ Hačrunjež wšak bych sam tež trochu wćipny, kak wěc wotběhnje, pokojach ju, powědajo: „Njebychu tu tola jězdźili, hdyž by wo žiwjenjo šło.“ Tola njechaše mi tak prawje wěrić. Tež druha sobupućowařka, kotraž běše w susodnym čołmiku, wołaše z cyłej šiju Němski a Serbski: „Tu ja nutř njecham; tu ja nutř njecham!“ Tola łódźnik, kotryž běše wězo na tajke wo-pomoc-wołanjo zwučeny, na nju njeposłuchaše; dyrbješe z hłowu dele, ale prjedy hač so dohlada, bu — fuk, wjele prjedy mje. Skónčnje pak smělna zmoha też moju kolebku zhrabny a — nutř běch. Nutřka smědźachmy nětko zasy stanyć; přetož morjo běše tu cyle ćiche a wjerch wysoki. Ale kak ze spodźiwanjom sedźo huby a woči wočinjachmy, hdyž so rozhladować počachmy. Nic jenož woda, ale też wjerch a sćěny, čołmy a pućowarjo, jich drasty tak derje kaž wobliča; z jenym słowom: wšo, štož tu widźachmy, běše cyle módre, kaž z módrej barbu polate. — Tuteje spodźiwneje samotnosće dla ma městno mjeno „Módra prózdnjeńca“ (Blaue Grotte). Kupař pak, kotryž so tu do wody podnuri, zda so swětły kaž sleborny pjenjez być.

Hdyž běchmy wšo tole wobdźiwajo, prózdnjeńcu nutřka wobjěli, dyrbjachmy zasy na zemju dele a wujězdźowanjo, abo lěpje prajene: wulětowanjo, so započa a wotběža cyle podobnje, kaž přikhad. Bitwa wo wujězd, kotruž hižo morjo wubudźa, powjetšuje so hišće z wotstorkowanjom, wołanjom a zadźeranjom łódźnikow, z kotrychž chce kóždy

Z třomi tolerjemi.

Běše junu krawc, kotryž měješe dobru přećelnu žonu, ale njeměješe žanych dźěći. Wobaj běštaj bohabojaznaj człowjekaj. Bóh tón Knjez bě jeju žohnował, tak zo so jimaj derje dźěše. Jenož z khwilemi so jimaj zastyska, přetož jeju khěžka stoješe za lěsom na wosamoćenej stronje, hdźež z rědka štó po puću přikhadźeše.

„Hdy by 'nož Bóh luby Knjez z najmjeńša jene dźěćatko nam dał“, požałośći jenoho wječora krawc swojej žonje, hdyž po swjatoku na swojim stólčku sedźeše. „Kak wjeselšo by hnydom w našim domčku było! Ale tak smój tu žiwaj kaž w pusćinje.“

„Tak sym sebi też hižo mysliła“, wotmołwi krawcowa žona. „Smój tak samoj a wot swěta tak rjec wotrěznjenaj. Kak dha by było, hdy bychmoj khěžku předałoj a so do města sćahnyłoj?“

Ale mištr wo tym ničo wjedźeć njechaše.

„Za khěžu w měsće pjenjez nimamoj a na podružnistwo njepoćahnu. Khěžku sym po swojim nanje zdźědźił, a tohodla bych ju njerad do cuzych rukow dał. Z dźěła junu wob tydźeń snano do města póndu.“

„Haj, prawje maš“, wobkrući jomu krawcowa. „Stare znate přisłowo dźě praji, zo wšak je wšudźom rjenje, ale doma najrjeńšo. A hdy by khěžka była jenož kaž klětka, je tola přecy lěpje hač ničo.“

„Nó, tak widźiš, sama to wuznawaš, a hewak přecy tak njerozomnje rěčiš“, porokowaše jej muž, ale při tym so zbožowny posmĕwkny, so radujo, zo je dobra žona swój napad sebi tąk lohcy wurěčeć dała.

Tu na puću přede wsu, kotraž ke khěžcy wjedźe, bě junu dźěśćowske płakanjo słyšeć. Wobaj mandźelskaj po khwili też to dosłyšeštaj.

„Što to?“ praji mištr k swojej žonje a hižo ćerješe won. Lědma bě něšto kročeli běžał, tu pozasta; tam na kapałcynym skhodźeńku sedźeše wboha mać, ale njedawaše skoro ani žiwjeńskoho znamjenja wot so. Za to pak dźěćo, kotrež jej na klinje ležeše, wótře płakaše.

„Hańža, pój khětře jow“, zawoła na swoju žonu, a ta tam też za wokomik běše.

„Wboha, njewě wo sebi ničo; najskĕrje je na nju bjezmóc přišła“, wobžarowaše mištrowa njeznatu.

„Hm, tu ju ležo wostajić njemóžemy. Hižo so ćmi a wot lěsa ćehnje khětro khłódno. A dźěćo płaka z hłodom, trjebamy jomu jenož so najěść dać.“

„Wěš što, mužo? Ja najprjedy donjesu wbohe rózatko domoj a potom ći pomham joho mać wotnjesć. Pola nas bórzy zasy so zesylni a wočerstwi.“

„Też ja sebi tak myslu“, připraji krawc, kotryž měješe dobru wutrobu a ludźom hewak rady pomhaše. Njech kusk wotpočnje pola nas, hdyž budźe so najěść móc, potom budźe zasy wočerstwjena.“

prěni, nichtón posledni won być. — Strašniši pak, hač tute drobnosće, je druhi připad. Morjo druhdy njenadźicy wo telko wyše stupi, zo wujězdźowansku dźěru cyle počěri a pućowarjow do prózdnjeńcy zamknje. Tak dyrbješe před něšto lětami črjódka pućowarjow při tajkimle postupjenju morja hač do nazajtra čakać, prjedy hač woda zasy tak daloko spadny, zo móžachu wujěć. A kak by so pućowarjam hakle zešło, hdyž by so morjo tak daloko zběhnyło, zo by cyłu prózdnjeńcu wupjelniło!

Druhi strach hrožeše pućowarjam prjedy ze strony łódźnikow. Hdyž před dobrymi 30 lětami prěni raz do prózdnjeńcy jědźech, steješe při dźěrje wojak na straži, kotryž dyrbješe kóždy raz ličić, hač je telko pućowarjow zasy won přijěło, kelkož je jich nutř jěło. Kaž so zda, su łódźnicy prjedy druhdy tón abo druhi čołmik nutřka zdźerželi, pućowarjow wurubili, morili a pozdźišo wonka do morja čisli. Dokelž pak móžeše wězo tež wojak lochcy z łódźnikami jeneje mysle być, samo wojeńska straža pućowarjam cyle wěsteho zakita njeposkićeše. („Neapl widźeć a wumrěć" praji přisłowo.) — Hdyž pak posledni raz k prózdnjeńcy přińdźech, njeběše wo straži ničo wjacy widźeć. Kaž so zda, su so mjez tym wo wěstosć čłowječeho žiwjenja trochu lěpje postarali.

Spodźiwne njedorozemjenjo sta so Němskemu wopytowarjej módreje prózdnjeńcy w jubilejskim lěće 1925. Z dweju přećelow njezwěri sebi jedyn z łódźe do kolebateho čołmika dele skočić a na nim wotjěć. Duž wosta na łódźi. Druhi pak wotjědźe sobu do prózdnjeńcy. Zo by tamny na łódźi tola znajmjeńša widźał, kak módra woda w prózdnjeńcy je, načěri sebi tam połny kłobuk spodźiwneje wody a z njewšědnej prócu so jemu woprawdźe poradźi, w tu a tam mjetanym čołmje na zemi ležo tola dźělbu módreje mokriny sobu z prózdnjeńcy won přinjesć. Ale kak so dźiwaše, hdyž tu woda nadobo wjacy módra njeběše, ale cyle bjez barby, kaž wša druha woda! — Woda mjenujcy woprawdźe módra njeje, ale słónčne pruhi, kotrež do prózdnjeńcy swěća a so tam wot módreho kamjeńtneho dna wotćepaja, dawaja wodźe a skałojtym sćěnam módru barbu. Tohodla je prózdnjeńcyna módrina při słabym słóncu khětro bléda, haj při młhowym wjedrje cyle wuwostawa. Sym ju sam krasnje sylnje módru, ale też nimale šěru widźał. —

(Přichodnje dale.)

Zbožo je slepe; dobromu mjeta škropawy a njeplechej dawa ładra.

Boža lubosć.

1. Haj, za nas sy so woprował,
Mój Božo, kak sy ty nas lubował!
Tola hišće dźensa ty nas lubuješ,
Na wołtarju so za nas wopruješ.

2. Ale kak sy tehdy mohł tu martru wustać,
A kak móžeš nam dźensa smilny wostać,
Hdyž tebje z nowa rozhněwamy,
Přez hrěch će z wutroby zas' wustorkamy.

3. To wšitko twoja lubosć dokonja;
Haj, lubuje nas z hłuboka.
A ženje njewuhasnje tutón woheń,
Lubosće połna je to studźeń.

4. Tuž chcemy tebje přecy lubować,
Kiž sy so dał za nas křižować.
Twoje kaznje chcemy kruće dźeržeć
A pilnje posłuchać na Božich mšach.
Tak budźemy my jónu sedźeć
Při tebi w njebjesach. St.

Z cyrkwje a swěta.

P. Desiderius Lenz, nawjedowař Beuronskeje wumjełskeje šule, je před něšto dnjami swoje 95. narodniny swjećił. Mjenowany wumjelc je sebi ze swojim wumjełstwom dobył sławne mjeno. Joho wumjełstwo korjeni we starorańšich wumjełstwach Assyrow a starokřesćanskich nahladach.

List Swj. Wótca Českosłowakskim biskopam. Rozkora mjez Českosłowakskim knježeństwom a Vatikanom budźe so po něčim snadź wuhładkować. Pius XI. je na Českosłow. biskopow list pósłał, w kotrymž wobstojnosće mjez Vatikanom a Českosłowakskim knježeństwom wopomina. Swjaty Wótc spomina na wobdźělenjo Českoho knježeństwa při Husowych swjatočnosćach lěta 1925 a wobžaruje, zo je přez to k rozkorje dóšło w narodźe, kotryž bě politiske

Ale njesta so tak. Byrnjež žonu budźili a wočerstwjeli, njepřińdźe wjacy k wědomnju, tak zo hižo do ranja wumrě. Zbywaše jimaj jenož hišće, zo móžeštaj jej poslednju službu wopokazać. To też rady činještaj. Daštaj zemrětu njeznatu mać jako křesćanku pohrjebać a hólčka zdźerželštaj sebi za swojoho, dokelž so nichtó za nim njeprašeše.

Wot teje doby sem bě w khěžcy wjacy radosće. Syrota rosćeše kaž z wody a běše bórzy tak spěšny hólčec a skakaše kaž šěra pliška. Tola w šuli sydaše kaž přismoleny a dawaše kedźbu, tak zo ani słowčka njepřesłyša.

„Što pak z hólčecom?" łamaše sebi krawc hłowu, hdyž bě Józef šulu na wsy wukhodźił. Do města za wučobnika joho dać, to so mi njezda khmane być. Boju so, zo budźe tam bórzy skaženy. A krawcowstwo? Štó wě, hač budźe so jomu to lubić."

Ale Józef rozsudźi tute prašenjo sam, přetož należnje prošeše swojoho kubelnika, zo by směł doma rjemjesło nawuknyć a zo chce potom hakle k dalšomu wudospołnjenju do swěta čahnyć.

Mištr a žona na swojim přiwzatym dźěsću z cyłeje wutroby wisaštaj, tuž běštaj rady jomu k woli, zo móžeše krawcowstwo nawuknyć. Ale dokelž čas nječaka, pominy so dalšich pjeć lět kaž són.

„Ničo njepomha, nětko je na času, hólče, zo by so něhdźe do swěta podał, rjekny mištr jenoho dnja Józefej. A tón też poskaše, byrnjež też to jomu jara čežko padnyło.

Dobraj zastaraćerjej dowjedźeštaj joho ze sylzojtymaj wočomaj hač do wsy, tam woznamjenišaj joho ze swjatym křižom na čoło, a hdyž bě mištr poslednje napominanja prajił, tykny Józefej tři tolerje do ruki, zo njeby bjez pjenjez był.

Młodomu towaršej běše wšak w spočatku čežko wokoło wutroby, ale bórzy so přewiny při sebi myslo: „ I što, wšak dźě je Bóh wšudźom! Štóž Boha njewopušći, toho njewopušći też Bóh sam." A hnydom běše wjeselši, tak zo mócnje wustupowaše jako někajki rjek do boja.

Runje stupaše při khójnowym lěsu, hdyž njewočakowano z kěrčiny jomu napřećo wustupi suchi starc, kotryž cyły dyrkotaše.

„Hdźe dha dźeće dźědko?" wopraša so młody krawc starca.

„Mój Božo, hdźe bych hić chcył? Jdu do swěta po prošenju. Cyłe žiwjenjo sym służił a nětko, hdyž sym nětko zestarił, su mje wuhnali kaž psa. Z mučnosću a z hłodom lědma hišće łažu. Ach zlě, zlě je na swěće!"

Jakož Józef to wusłyša, zo je starc hłódny, da jomu hnydom jedyn plinc a kusk khleba.

„Wzmiće a najěźće so", rjekny z lubosćiwym hłosom, a naposledku stłóči starcej też hišće sleborny toleŕ do ruki.

Prošeŕ so wulcy podźakowa a dźěše dale.

„Bohu na dań dawa, štóž so nad bližšim smiluje" praji sebi Józef a běše spokojom.

poćahi ze Swjatym Stołom nawjazał a kotrohož wulka wjetšina je katolska. List dale spomina, zo bě bamž lěta 1925 nuzowany, swojoho zastupjerja z Prahi wotwołać a wuznawa skónčnje, zo bamž njeje w hněwje, ale z přisłušnosće swojoho pósłanja napřećo Bohu a katolskomu swětej je winowaty był sebi žadać škit za dostojnosć Japoštołskoho Stoła a prawo a česć českosłowakskich katolikow, ważne zawěsćenja, zo njeby so podobne češćezranjenjo wospjetowało.

M Štyrskim Hradcu (Graz) je pjatk tydźenja zemrěł dr. Schuster, arcybiskop w Sekawje-Grazu. Wón narodźi so w lěće 1842 w St. Anna w Steiermarku a bě před swojim wysokim zastojnstwom był z universitnym professorom w Štyrskim Hradcu. W Grazu sydlacy biskopja rěkaja wjerchbiskopja w Gurku, hdźež bě prjedy junu biskopske sydło było. Je potajkim podobna wobstojnosć kaž pola nas. Stare mjeno je wostało, sydło bu jenož přepołożene (Mišnjanske biskopstwo ze sydłom w Budyšinje).

Přesćěhowanjo katolikow w Albaniskej. Romske nowiny wozjewjachu, zo bu w Skodrje (Skutari) 5. měrca młody katolski měšnik Jan Gazulli wotprawjeny, bjez toho zo by přesłyšowany był. Podtykowachu jomu statejpřećiwne zadźerženjo. Joho přeńdźenjo wobstoješe pak jenož we tym, zo bě po poručnosći swojoho biskopa dźěći swojeje fary wot mohamedanskeje nabožiny wotdźeržował. Před nim bu hižo druhi duchowny z mjenom D. Dredhaj wotprawjeny. Pod presidentom Achmed Zogu knježi tam woprawdźite přesćěhanjo křesćanow. W Skodrje su jastwa z duchownymi a klóštrskimi mnichami přepjelnjene. Mohamedanscy wojacy su často cyrkwje a druhe cyrkwinske wobsedźeństwo skóncowali. Třěchi někotrych cyrkwjow su tak hubjene, zo samo so dešćik nutř dźe. Docyła su cyrkwinske wobstojnosće w Albaniskej jara khuduške, pobrachuje jim na cyrkwinskich sudobjach a drastach. Najswjećiše khowa so jenož w třoch cyrkwjach. Też nabožna wučba je jara njedospołna, dokelž so přemało ludźi hodźi za nju dobyć. Tuž wulki strach hrozy, zo njewěra a revolucionarna bjezbóžnosć so přecy dale a bóle rozšěri.

Nabožina w šulach njedóstawa też z dźěła w druhich krajach swojoho prawa. Tak njeje też naćisk k šulskomu zakonjej w **Jugoslaviji** spokojił, dokelž je tam rěč, zo maja nabožinu lajikojo wudźěleć, jenož wurjadnje by so wot duchownych wudźěleć směła. Za srjedźne šule njeje docyła za nabožinu krutoho postajenja. Jenož hač do pjateje rjadownje ma nabožina porjadny předmjet być. Też je tam wotmyslene přistup k powołanskim abo nabožinskim zjedno ćenjam zakazać. Zawěsće bychu z tym marianske kongregacije zakazane byłe. Runje nawopak je pólski minister za zjawne wuwučowanjo jasne předpisma wudał, po kotrychž nima nabožina nadawk, jenož dźěći wučić ale też k tomu nawjedować. K tomu słuša njedźelska Boža mša. Zhromadny paćeř ma před wučbu a po njej być. Też porjadne exercije a dóstawanjo swj. sakramentow sebi raznje žada.

Francózscy dźěłaćerjo žadaja sebi natwarjenjo cyrkwjow. Kaž so z Pariza wozjewja, je železniske zjednoćenjo, kotrež ma wobkhod w sewjernym dźělu Francózskeje wobstarać, wulki rynk kněžow za swojich w prjedawšich wójnskich kónčinach bydlacych dźěłaćerjow a zastojnikow natwarić dało. Po dotwarjenju tutych kněžow bu wothłosowane, hač ma też cyrkej tam so natwarić. Wusłěd wólby bě, zo bě 800 za natwarjenjo cyrkwje, 15 hłosowachu přećiwo tomu.

Katolski zjězd za cyłu Ameriku. W nowym swěće dźěłaja nětkle na wulkotnych přihotach k zhromadnomu zjězdej katolikow sewjerneje a južneje Ameriki. Jako městno tutoho zjězda ma Montevideo być. President „Katolskoho Socialnoho Zjednoćenja“ w Uruguay, Hugo Antuna, dósta nadawk, přihoty k tomu nawjedować.

Katolska cyrkej w Khinje. Často bu w poslednim času mjeno zwonkownoho ministra kantonskoho knježeństwa Eugena Tschena mjenowane, kotryž je najważniša wosoba južnoho łěhwa Khiny přećiwo sewjernomu, a to tohodla też, dokelž je Tschen dobry katolik. Bu ze swojim nanom a ze swojimi třomi sotrami wot misijonarow swj. Ducha křćeny. Hdyž bě wotrostł, woženi so z katolskej žonu, kotraž wšak jomu bórzy wumrě. Po jeje smjerći zapućowa do Khiny — a dźensa je z ministrom w kantonskim knježeństwje a jako tajki wosebje přećiwnik bolšewiskeje agitacije w Kantonskej.

Katolska cyrkej ma dźensa w cyłej wobšěrnej Khinskej krutu a wěstu organisaciju. Cyła Khinska je do pjeć administraturow rozdźělena, z nich je kóždy wotdźěl japoštołski vikariat, kotryž je podstajeny a wjedźeny wot jenotliwych misijónskich rjadow, kotrež Khinu misijoněruja. Měšnicy su z wjetša cuzy, w poslednim času je pak hódnje přiběrała ličba domorodnych duchownych.

Skutkownosć misijonarow tam je wobdźiwanja hódna a to nic jenož na nabožinskim polu, ale też na kulturnym polu. Katolikojo maja swoje university a gymnasije a su też najlěpše w cyłej Khinskej. Loni bu w Pekingu nowa universita założena, kotraž bu Benediktinam dowěrjena. Universita w Šanghaju je sławna přez swój observatorium

---

Před připołdnjom přińdźe zasy do lěsa, a hlej, nadobo stoji před nim staruška.

„Prošu Was, złoty knježe, pomhajće mi tónle wačok drjewa mi na khribjet połožić“, prošeše joho něžnje. Hodźinu dołho so tu zahanjam a přecy hišće njemóžu tute brěmjo sebi zazběhnyć.

„Čohodla dha njedyrbjał pomhać, maćerka“, wotmołwi Józef zwólniwje a zazběhny mały walčk. Ale so dohladawši, kak stara, khuda maćerka pod tutej ćežu khětro motykowaše, ćisny drjewo na swojej ramjeni a donjese je hač do khudźincyneje khěžki, ani so njedohladawši, zo bě sebi z walčinu kabat rózdrěł. Stara žonka podźakowa so jomu ze sylzami we wočomaj. A hdyž bě jomu cyłu swoju bědu wupowjedała, zjědźe Józef do zaka da jej druhi toleř.

„Mam hišće jedyn a tón mi snadź dosaha“, wjeseleše so Józef při sebi, a hdyž bě so na swoju roztorhanu drastu dohladał, so stróži. Tola joho njemjerzaše, zo je staruščy pomhał, přetož so tróštowaše z přisłowom: Pomhaj khudym w kóždej dobje a Bóh dopomha też tebi. A wućahnywši nić a jehłu, posydny so na mjezu a zapłata sebi kabat. Potom dźěše dale. Lědma běše něšto kročeli šoł, přińdźe ke kěrchowskim wrotam, hdźež na wulkim kamjenju sedźeše snadź dźesaćlětne dźěćo w khuduškej drasće, kotrež hórko płakaše.

„Čohodla dha płakaš?“ so sobuželnje Józef wopraša.

„Ach, maćerku su mi před khwilu pódla nana pokhowali a ja wboha nětko nimam nikoho na swěće“, wotmołwješe syrota ze zatorhowacymi słowami.

Naš pachoł popowjeda z holčku někotre tróštne słowa jej přećelnje do woči hladajo. A při tom tykny holčcy, kiž to njepytny, do ruki swój třeći a posledni toleř. A potom dźěše zasy dale a byrnjež ničo wjacy njeměł hač tři gróše, njećiniješe sebi žaneje starosće.

„Štóž rad khudym dobre čini, tomu Bóh Knjez też tak čini“, mysleše sebi. A dohladawši so na město, so wulcy radowaše sebi myslo, zo tam nětko dźěło dóstanje.

„Hlej, tejkole tam kněžow“, praji „chcu tam hić pohladać, snadź pola někajkoho mištra dźěło namakam, zawěsće budźe tam jich tajkich dosć!“

Ale je so we tym mylił. Hnydom na prěnjej wulicy wot měsćanskich wrotow běše jich tam někotrych krawcow. Ale ani jedyn z nich njetrjebaše pomocnika. Na tym běše Józef wězo jara zrudny, ale hišće wjetše njezbožo na njoho čakaše. W samym wokomiku, hdyž bě swoje poslednje tři gróše wućahnył, zo by sebi kusk khlěba kupił, stoješe před nim policaj z wulkej měcu kaž z powróćenej khanu na hłowje a z wulkim šnawcarjom pod nosom, a wokoło brjucha měješe běły pas sčinjeny, na kotrymž so tesak we swětłych čornych nóžnjach bimbaše.

„Štó dha sy, hólče?“ reješe wón na Józefa, při tym na njoho woči dźiwje nastajejo. Našomu młodomu krawči-

Lei-Kai-Vei, kotrež nawjeduja jesuića. Na tutych universitach skutkuja wučencojo, kotrychž mjena su znate po cyłym swěće, kaž na př. P. Licent S. J., kiž je wulki dźěł Khiny přeslědźił a wo tym wobšěrne dźěło spisał.

Katolstwo započeše so w Khinje rozšěrjeć w 16. lětstotku. Haj, w tym času cyrkej tam cyle rjenje zakćě, ale mnohe přesćěhowanja pohanow zmjeńšichu zasy rynki Khrystusawěriwych. Na kóncu 18. lětstotka so hižo zdaše, jako bě katolstwo nimale wuhubjene, ale to tak cyle njebě. Často zasy wožiwi a po něčim poča zasy zakćěwać. We minjenym stoléće měješe katolska cyrkej štyri wulke přesćěhowanja přetrać, z kotrychž běše poslednje najhórše. Tehdy je přez 20000 katolikow swoje žiwjenjo za katolsku cyrkej dało. Njedawno su so w Romje jednanja wo zbóžnoprajenju 2400 martrarjow z provincy, kotraž bě Franciskanam k misijoněrowanju dowěrjena, započate.

W 20. lětstotku je katolstwo tam mócnje přirostło, dokelž cyrkej měješe měr. Dźensa je w Khinje přez $2^1/_2$ milijóna katolikow. Je drje to hišće mała ličba pornjo dalokomu khinskomu krajej. Ale njesměmy zabyć na wulke přesćěhanja a też na podrywace dźěło wšelakich sektow, kotrež chcedźa Khinjanow přećiwo katolstwu naščuwać.

Narodne hibanjo, wot bolšewikow kažene, běše so też přećiwo katolskim misijonaram měrjło. Mnoho misijónskich stacijow bu rozbitych, cyrkwje a wustawy zničene, ze wšelakich misijónow buchu misijonarojo a sotry wuhnaći a mnoho wěriwych zabitych nic jenož wot kantonskich ale też wot přiwisowarjow sewjernoho hibanja.

Tola katolikojo njezadwěluja. Pius XI. da Khinje khinsku hierarchiju, założuje nowe seminary za domorodnych měšnikow a nowe klóštry za domorodnych. To změje zawěsće za rozkćěw katolskeje cyrkwje njemały wuspěch. Jenož dyrbi Khina też znutřkownje so skrućić. Nětčiša anarchija, kotraž je přećiwo wšomu dobromu wuwiću, zadźěwa też rozkćěw katolicisma.

Rozšěrjejće dobre knihe!

Čińće, štož móžeće, zo dobre knihi wašim dźěćom, přećelam a znatym do rukow přińdu. Dobra kniha też hišće puć namaka, hdźež žadyn měšnik přistupa nima, haj też wot špatnych človjekow jako wopomnjeńka abo jako dar so přijima. Hdyž něhdźe do domu přińdźe, nikoho njewohańbi, hdyž ju kedźbu nimaš, so njehórši; zbudźa w tebi wobžarowanjo, kotrež we človjeku často žadosć wožiwja, wěrnosć spóznać, kotraž je stajnje zwólniwa, powučeć.

Darjena dobra kniha wostanje druhdy doma zaprózena ležo. Nimaja ju kedźbu. Přińdu-li pak hodźiny wosamoćenja, dwělow a zrudoby, potom přińdźe zabyta dobra kniha k swojej česći. Wokřewja, wolóža ćežkosć wutroby, poruča a tak so wospjetuja spodźiwne nakazanja, kaž je ze žiwjenja swj. Augustina abo swj. Ignacia znajemy.

Kelko dušow su hižo dobre knihi wot wěčneje smjerće a zahuby, před kelko błudami a zwadami wukhowałe, mnohich k prócowanju wo póćiwosć a dospołnosć pohonjałe! Hdy by něchtó žanoho druhoho wuspěcha njeměł z druhomu darjenej knihu, hač zo z njej jenož jenu mysličku na Boha wubudźi, by sebi hižo njepohódnosćomne zasłužby pola Boha dobył.

Je nětkle zasy čas zelenych štwórtkow. Njeby ty, kmótře abo luba kmótra, jenu rjanu knižku twojomu móćeću k zelenomu štwórtkej připołožić móhł? Kak krasna kniha je tola na př. Kročenjo za Khrystusom! Kelko človjekow je tale kniha ze swojimi nježnymi wučbami a złotym tróštom pozběhowała! Kóždy dorosćeny by ju měć dyrbjał — a w njej też přecy zasy čitać.

Poskaj dale moju radu! Štó z was ma doma jedyn katechismus, kotryž sam trjebaš a w nim so we wěčnych wěrnosćach rozwučuješ. Zwjetša bywa katechismus bohužel jenož šulska kniha. Potom ju mnozy wjacy kedźbu nimaja. Ale kak derje by było, kak by so twoja wutroba z nadobnymi mysličkami wočerstwiła, by-li też jako dorosćeny sebi katechismus druhdy do ruki wzał. Z wjele wjetšim zrozemjenjom tak wěrnosće swjateje wěry do wutroby so zanurja, hač hdyž sy je jako dźěćo wuknył. Wosebje też mało čišćane přispomnjenja a słowa ze swjatoho pisma, kotrež pod jednotliwymi prašenjemi stoja, dawaja tebi dobre rozwučenjo a pohonjenja, štož snadź jako dźěćo docyła wuknył njejsy. Tuž njemysłće sebi, lubi čitarjo, na katechismje ničo njeje, dokelž sće jón hižo jako dźěći měli. Ně, kóždy, też dorosćeny by swój katechismus hišće měć dyrbjał. Chceš-li jón jako dar dać, skazaj sebi tutu rjanu knižku w lěpšim zwjazku.

Zabyć njecham pak tu też na knihu knihow, na swjate pismo, na Nowy Zakoń. Kupće sebi jón a čitajće w nim kóždy dźeń něšto mało. Nowiny a druhe wěcy so dźeń wote dnja čitaja, tola za swjatym pismom tak husto njehrabaja. Njebudźmy w tym liwcy.

---

kej wězo wšo jene njebě, hdyž tole wusłyša, tola zdźerža swoje mjerzanjo hišće při sebi a praješe zdwórliwje: „Prošu, sym přistojny krawski a jdu do swěta k swojomu wudospołnjenju.“

„Wy sće mi pěkny krawc“, zawoła pólcaj. „Kabat maće roztorhany kaž turkowska khorhoj! A za druhich chceće šić, hdyž za sebje nješijeće?“

Józef chcyše jomu k swojomu zamołwjenju něšto rjec a rozjasnić, zo je kabat nowy był, hdyž je wot domu šoł, ale stražnik za powšitkowny porjad so jomu jědojće wusmja, a swój wulki šnawcar wjerćo zahrima na njoho. „Lari fari! To kóždy dundak praji, ale pola nas to ničo njepłaći. To wšak znajemy. Sym wobkedźbował, zo dom wot domu po prošenju khodźiće. Hižo khwilu khodźu za wami; to njeńdźe, pola nas žebrić je kruće zakazane.“

„Prošu, běch jenož pola mištra za dźěłom so woprašeć a njejsym žebrił, woprašejće so joho jenož“, wotmołwi Józef.

„Dźeržće fr... a njećińće jenož tak hłupje“, huntorješe pólcaj. „Wy wupaleny ptačko, mysliće dha, zo sym tak hłupy? Póndu so pola mištrow woprašeć, hač sće tam po prošenju był abo za dźěłom so naprašował, a wy mi mjez tym wupjerchnjeće, što? Tajke wěcki wšak derje znaju, za tajkich bratrow pak mam rjanu klětku. Pokažće, kelko maće pjenjez!“

Wbohi Józef widźeše, zo wěc złě stoji a tuž pomału wućahowaše swoje poslednje tři gróše.

„To je wšitko? Hm, štóž bjez pjenjez do swěta dźe, je pak prošeŕ pak slěpc, kotryž ludźom bjerje, na čož přińdźe, dokelž dyrbi so tola někak zeživić. Tuž maršhalo — do khłódy!“ z nowa zahrima stražowař měšćanskoho porjada.

Krawski prošeše, ale njewosta jomu ničo wyše a tuž dźěše. Dźiwje hólčiska so bórzy wokoło njeju naběžachu a wusměšachu Józefa, kotryž z hańbu so pyrješe. Nětko bě w khłódźe, hdźež běše sam, a móžeše wodychnyć.

„To so krasnje čini!“ mysleše sebi, a w joho zrudobje kulachu so jomu sylzy z wočow. „Tajkile złobijan, zajawši tyknje mje kaž złóstnika, jako khudy človjek k ničomu był njeby! Jenož tři tolerje bych přecy při sebi měć dyrbjał — ale ně, derje sym tola činił. Bóh wšak je tola wšudźom a tón mje njewopušći“, tróštowaše so we swojej zrudobje, w kotrejž so lědma wody a pomazki suchoho khlěba dótkny, štož bě jomu pólcaj přinjesł.

Što pak to? W jastwje lětaše ptak a tłóčeše křidle do zalěsyčkowanoho woknješka pod wjerchom.

Čakaj, pušću će, jeli to póndźe“, praji pachoł ptačkej a stupi na ławku. A woprawdźe, jenož so wokeńcy dótkny a hižo so wotewri. Ptačk wuleća a Józef zrudnje za nim zhladowaše. Ale w tym wokomiku něchtó na hasy zawoła: „Józefje, sy to ty?“

(Přichodnje skónčenjo.)

Skónčnje chcu hišće dopomnić na małe čišćane knižki nimo našich druhich znatych paćerskich knihow. Tež te so hodźa jako składnostne dary, kaž „Legendy“, Plisty atd. Hižo z dźakownosće napřećo spisowaćelej smy dołžni, zo so Neanderowe „Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow“ kupujemy a rozšěrjamy.

Wšitke tute knihi a wjele druhich móžeš w Donnerhakec čišćerni dóstać. Wšak bu „Zapis knihow“ w Posole tež wjacy króć wočišćany.

Nic jenož rjane serbske pola a hona maće zasy wobdźěłać při zastupje naléća, ně, tež waše wutroby dyrbja so předźěłać a přecy zasy z nowej cyrobu so napjelnić. K tomu Wam w mnohim nastupanju dobra kniha dopomha. Tuž rozšěrjejće dobre knihe!

Štóž Serbstwo lubuje, a nochce, zo by zahinyło, daj swojoho wobdarjenoho syna na wyššu šulu; kóždy druhi pak njech dary składuje k pomocy studowacych Serbow!

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. měrca 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 120. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—37. 5) Mjasne 29—31. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 211. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—60. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 42—47. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 262. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—35. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 694. 1) Najlěpše wukormjene 78—82. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—75. 3) Špatne 60—65. **Wowcy:** 721. 1. Młódše a starše wukormjene 62—65. 2) Starše wukormjene 56—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 44—52. 4) — . **Swinje:** 2667 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 62—64. 2) Wukormjene 61—62 3) Mjasne 60—61. 4) Špatne 58—60. 5) Rancy a kundrosy 52—55. 7) — .

24. měrca 1927.

Ćelata (892): 1) — . 2) 74—78. 3) 65—72. 4) 58—62. 5) 40—45.
Swinje (507): (přez 300 pt.) 1) 62—64. 2) (240—300) 61—62. 3) (200—240) 60—61. 4) (160—200) 58—60. 5) — . 6) — . 7) 48—52.

Wobkhod pola ćelatow pomały pola swini sněni.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 19. měrca	w Kamjencu 17. měrca
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,50	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	11,75—12,20
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	9,50—10,50	9,75—10,25
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—5,00	4,50—5,25
Butra	1 „	4,00—4,40	3,60—4,00
Syno	50 „	4,00—4,50	4,50—5,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	1,75—2,40
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,50—21,00	-
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	00,9—0,10	00,9—0,10
Prosata, 614 štuk	1 štk.	12,00—27,00	18,00—26,00

Alfons Schauseil
Budyšin.
Wosebity dom za serbske módy

Dóšłe wšě nowosće za rubiška a fale — Wołmjany mouslin we wobkuzłacych mustrach. — Čorne a brune kašmirowe rubiška we wšelakich kajkosćach.

Hobrski wubjerk při najtuńšich płaćiznach.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 320. z Boranec: Jan Mar; 321. Dźěchorjec: Jan Rječka; 322. 323. z Budyšina: Hana Dürlichowa, Marja Špitankowa; 324. ze Židowa: Marja Dubscyna. — **Dopłaćenjo za Posoł na 1925 a 1926:** Ze Seidenberga w Ślezyskej.

W Budyšinje zetkamy so w kofejowni Lehmann na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wobdarjena serbska holca za lohke kontorske dźěła so hnydom pyta. Dalše wobstara „Kat. Posoł".

Vogtlandske Wumjełske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Dary k Zelenomu štwórtkej!

Woblečenja za hólcow
módre sukno 9—12 hr.
Woblečenja za hólcow
česane sukno cheviot 12—17 hr.
Woblečenja za hólcow
w barbach wot 6.50 hr.
Tunje hólčace kolowy
1.75, 3.50, 2.50, 4.— hr.

Woblečenja za swj. woprawjenjo a k wustupej ze šule
płaćizny hódno.

Woblečenja za muži
32.—, 40.—, 65.— hr.
Športske woblečenja za mužskich
35.—, 40.—, 50.— hr.
Gumijowe płašće 16.—, 20.—, 35.— hr.
Kosmate płašće 27.—, 45.— hr.
Kabaty do wětřika
10.—, 12.—, 15.—, 16.— hr.
Tunje płatowe kolowy za mužskich
4.50 hr.
Kolowy z jendźelskeje kože
7.—, 8.—, 10.— hr.
Manchestrowe kolowy
7.75, 11 hr.
Smuhate kolowy
6.—, 8.—, 12.—, 14.—, 17.— hr.

Franc Mrštny
Budyšin, Bohata hasa 4. **Kamjenc,** Cwingerska hasa 16.

Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.
w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510
w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791
dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku
Po přepytanju statneje přepytowarnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Smy dóstali
najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,
potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,
najlěpše družiny runklicowych symjenjow.
Nimo toho někotre tysacy centnarjow
dobrych symjeńtnych běrnow
kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.
Majsowy šrót ścelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Jutrowne kěrluše za křižerjow
płaćizna 50 pj.
su dóstać **w Donnerhakec knihićišćerni.**

Po krótkej khorosći a derje wobstarana ze swjatymi sakramentami zemrě naša lubowana mać, přichodna mać, sotra a wowka

wuměnkarka

Marja Šołćina
rodź. Rjelkec

w starobje 78 lět a bu na Khrósćanskim kěrchowje pokhowana.

Wuprajamy wšěm přećelam, znatym a wjesnjanam za bohaty wopyt na pustym wječorje a k-rowu-přewodźenjo naš

najwutrobniši dźak a horce „Zapłać Bóh!"

W Miłoćicach, Kukowje a Pančicach, na dnju pohrjeba, 17. nalětnika 1927.

Zrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

14. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. apryla 1927.** | **65. lětnik.**

Hlej na zawodźetu Božu martru na wołtarju!

Přez cyły měsac smy nětko hižo na swojim khutnym a pokutnym pućowanju přez lětuši swjaty póst a někotromužkuli je so hižo wostudźiło a žałosći a stona, hač njebudźe skoro kónc wostudłych, póstnych dnjow, wšoho posćenja a wottorhowanja na jědźi, zaprěwanja a přewinjenja swojoho hrěšnoho mjasa, stajnoho modlenja a něšporowanja a wšoho, štož tak zdawna k swjatomu postej słuša.

Haj, to je křiž a martra: tak mnohi šepta, zrudnje hladajo na suchi kuchinski jědźny porjad, hdźež hišće w domje pobožna a swědomita hospoza póstny kruty kuchinski sceptaŕ wjedźe a sebi wot khłóšćich mužskich a žónskich hubow ani najmjeńše do swojoho kralestwa škarać a pišpotać njeda.

Hdźež pak w domje nowoserbski duch wěje, tam je też w posće ze słowami swjatoho Pětra dobro być, tam so traje w tajkich póstnych stanach. Tam su też w posće njedźiwajo na wšě napominanja a zakaznje cyrkwje a jeje służownikow dale kołbasy a domjace swjedźenje runje na dźěławych dnjach nětko, wopyty a woženjo zelenych štwórtkow z najlěpšim kofejom, słódnymi całtami a pampuchami a „bjez wječerje tola też njemóžeće domoj jěć“ je stajne słowo. Muž wězo njemóže też wostać bjez wječornoho škoćika, a štóž chcył našej młodości rozestajeć, zo mohła w posće so wostajić njerozomnoho a škódnoho kurjenja a wječornoho wokołohanjenja a wujězdźowanja po susodnych wsach, by wjele prózdneje słomy namłóćił a njetrěbnoho drjewa do lěsa nanosył. Tajke žiwjenjo wězo njeje žadyn póst, byrnjež wšě póstne pobožnosće „sobu wzał“, swoje zhromadne swjate woprawjenjo ze swojim towaŕstwom swjećił a też njedźelu do něšpora abo po něšporje k stacijónam pobył. Wězo njejsu te měnjene: khěžku wot khěžki.

Hač dotal! — do pasijónskeje njedźele — dyrbjachu po prawym naše woči a mysle jenož złożene być na nas samych, na swoje zakomdźenja a přestupjenja, na swoje hrěchi a njeprawdy. Štyri njedźele nam cyrkej čas dawa, zo bychmy swoje hrěchi wopłakowali a zapokućeli, na sebi rjedźili, dźěłali a twarili.

Dźensa nětko dyrbjeli po prawym — podobnje kaž katechumenojo, kotrychž cyrkej přihotowaše na swjatočnu swjatu křćeńcu na jutrownej soboće — hižo hotowi być z tutym płokacym dźěłom na sebi samym, zo bychmy tak zastupić móhli do poslednjeju dweju najkhutnišeju a najzrudnišeju tydźenjow, pasijónskoho a martrownoho, a tak hódni byli z wučišćenej, wusprawnjenej a swjatosćenej wutrobu nutrny a sobuželny podźěl brać na přecy hrózbnišich a žiwišich podeńdźenjach před samym ćerpjenjom našoho Knjeza a Zbóžnika.

Cyrkej dowjedźe nas z pasijónskej njedźelu na swjatu horu samu, z wotkelž nam kaž na wotewrjenej kharće pokazuje swjate město a wšě druhe městna přichodnych stysknych a krawnych podawkow. Widźimy tak Bethaniju, tamle Wolijowu horu, dale zady njeju hórku, kóždomu znate nopownišćo, Kalwarsku horu z třomi křižemi, ćemnje a hrózbnje so wuzběhujo wot módroho jasnoho njebja.

Tak złożuja so naše mysle kaž same wot so na Křižowanoho.

Dotal widźachmy hrózbny skutk a škodowanjo hrěcha na sebi.

Nětko widźimy z hańbu a ze zrudobu, kak hrěch skutkuje na Božoho Syna samoho. Naše wóčko pyta joho, Křižowanoho. Tola, što widźi?

Wot dźensišoho dnja je joho wobraz na našich wołtarjach z fijónkojtej płachćičku zawodźety. Hakle Wulki pjatk chce zasy na nas z křiža zhładować. My smy mjez tym sebi přewostajeni, kaž wosamoćeni dyrbimy začuć, kak hórko to bywa za človjesku wutrobu, hdyž dyrbi wotsal, zdalena žiwa być wot toho, kiž woznamjenja jeje lubosć.

Bóh chce, zo my nětko před njoho stupimy, kajcy smy, bjez zastupowacoho škita joho Syna a joho swjatych.

Tuž nam na wěsty čas swoje swjate wobličo skhowa, zo bychmy wědźeli, kak hórko a želno to je, swojoho Boha wopušćić a daloko wot njoho runja zhubjenomu synej kaž w cuzym kraju bydlić, bjez njoho so žiwić wot khudych drjebjeńčkow a zběrać łamanki a srjótki hrěšnoho swěta, hospodliwosć a lubosć, dobry khlěb w domje swojoho nana pak zacpěwać.

Wot nětka nas wjacy njestrowja ze křiža dele, kaž kóždźički dźeń w lěće. Běchmy sebi toho wědomi, hdyž dźensa přikhadźachmy do Božoho domu a wohladachmy zawodźetu Božu martru? njebě nam, kaž by nas złe swě-

domjo zdobom hrjebało a šepnyło: widźiš? Twój Zbóžnik so tebi khowa. Njezasłužiš sebi hižo, jomu do woćow hladać, hdyž přecy hišće njedźiwajo na zańdźene štyri njedźele błudźiš a brudźiš we swojich hrěchach, wotpokazaš kóždu pruhu Božeje hnady.

Snadź to njewostanje bjez začišća, hdyž twój Zbóžnik tak rjec wot sal dźe. W prjedyšich časach bě tutón cyrkwiny wobrjad hišće mócniši a khutniši. Tu so před kehelkami, hdźež so měšniski khór abo presbyterium započina, wot wjerćha wulki zawěšk dele pušći a cyły khór wočam wosadnych zakry. Rěkaše „hłódny rub“. Tak njebě ničo hižo widźeć wot khora, wołtarja, swjećatow Božich a Swjatych. To woznamjenowaše jara wjele, njewosta bjez začišća, kaž z cyła naši prjedownicy lěpje rozemjachu z cyrkwju a w cyrkwinym duchu žiwi być, kaž my w našim rozswětlenym, jara mudrym času.

Měšniski, nic pišćelowy khór předstaja nam njebjesa, potajkim blizkosć swjatoho Boha, dokelž w nim stoji wołtař, na kotrymž so swjaty wopor Božeje mšě dokonja. Wulki zawěšk mjez cyrkwju a wołtarjom, mjez bydłom Božim a ławkami kemšerjow dyrbješe w pasijónskim času wěriwy lud dopomnić na khutnu wěrnosć: Waše hrěchi su wina, zo sće wuzamknjeni z njebjes, zdaleni wot swojoho Knjeza a wot zjednoćenja z nim.

Zo bychu wšitcy Serbja tutu khutnu a zrozemliwu rěč zapowěsnjeneje Božeje martry na wołtarjach zrozemili a w tutych dnjach hódnje wopominali!

Njech so też na swjatočne wašnjo Boža martra Wulki pjatk před našimi wočemi w hnujacych akordach, tak mjenowanych „wobskoržowanjach“ profety wotkrywa a njech je wěriwy lud swjatym wobrjadam w pohnutej duši přitomny. Bohužel wostanje wučinjena wěrnosć, zo je Boža martra, to rěka „potajnosć, móc a nutřkowna hódnota swjatoho křiža“ za jara wjele z nas přez cyłe lěto wulke hudančko, zo wostanje přez cyłe lěto swjaty křiž za telko zašlewrjowany, hłuboko zawodźety — k jich najwjetšej škodźe.

Za telko płaća po pismiku słowa swjatoho Pawoła: „Mnozy khodźa, kotrychž wam často mjenowach a nětko płaćo mjenuju, njepřećelow křiža Khrystusowoho, kotrychž kónc je zahubjenje, kotrychž bóh je brjuch a kotrychž česć je w jich wohańbjenju, kotříž na zemske mysla.“

Tele słowa mohł ze žehliwym pismom někotryžkuli do pomjatka začišćane dóstać. Tak mnoho z lětušeje serbskeje khróniki škandalow, našich tajnych a zjawnych wohańbjenjow, našoho zjawnoho njepřećelstwa Khrystusowoho křiža, stajneje służby swojomu brjuchej a polěkowanja wšěm mjasnym lóštam nam to wobswědča. W mnohim domje mohła Boža martra na sćěnje často přez cyłe lěto, znajmjeńša pak w tak mjenowanych dźiwjich časach a dnjach w měrje zawodźeta wostać. Abo njerěčimy prawdu? njeryje sebi naš lud sam swój zažny row? Njeje sebi sam najhórši tótka?

Wotstrońće złe před Knjezowymaj wočomaj — přiwoła jomu přez profetu dźensiša njedźela a přestańće skoro ze swojimi noblpasijónami pasijónski čas wobnowjeć Křižowanomu samomu!

Kaž japoštoł křiža, swjaty Handrij, tak wam Posoł přiwoła: O, hdy by wědźał, mój serbski ludo, što je wšo we křižu zakhowane!

Zawodźete Bože martry we wašich serbskich Božich domach wam jara zrozemliwje do swědomja wołaja: O přestańće, zastańće, lubi Serbja, khodźić tak zdaleni, wotsaleni, haj wotwobroćeni wot swojoho Boha! Bližće so zasy k njomu! Pytajće a rubajće zasy šćežki k njomu!

Kak zrudno hižo je, hdyž stej dwě duši, kiž hromadu słušatej, sebi wotcuzbjenej, hdyž dźěćo njenamaka wjacy šćežku domoj, hdyž mandźelskej, jónu sebi najhorcyšo lubosć přisahawši, sebi nětko wjacy wutrjechić njemóžetaj a sebi žiwu helu přihotujetaj! Ale hórši wosud žadyn lud potrjechić njemóže, hač zo so wón wotcuzbni, wotsala wot swojoho Knjeza!

Tuž, lubi Serbja, bjerńmy do ruki w tutym tydźenju najlěpšu knihu kiž mamy: Swjaty křiž a čitajmy w tutej knizy!

Njech je wón zasy naš mištr, křižowany Zbóžnik!

Wšitcy, wšitcy, w kóždym domje, w kóždej wsy a we kóždej wosadźe pak w tutym swjatym pasijónskim tydźenju ze swjatej cyrkwju želniwje a nutrnje wołajmy: O, crux ave, spes unica!

Postrowjam Će, swjaty křižo,
Jenička nadźija pasijónskoho časa.
Pobožnym množ Božu hnadu,
Želniwym pak wodaj hrěšnu winu!

jn.

Farař Jurij Libš — njeboh'.

Srjedu rano roznjese so khutna powěsć po měsće, zo je naš wulcyzasłužbny knjez farař na wusłužbje Jurij Libš na słabosć wutroby wumrěł. Wutoru 29. měrca wječor 3/4 11 hodź. je nadobny knjez swoju dušu wudychał. Bě posledni čas, hdyž bě so při woporje Božeje mšě w farskej cyrkwi k Našej Lubej Knjeni zwjezł a při tom sebi nohu złamał, cyle zakhowany žiwy. Najskěrje njeje wjacy ani ze jstwy přišoł, dokelž móžeše samo we swojim bydlenju Božu mšu swjećić. Też to jomu w poslednich měsacach słabosće dla wjacy móžno njebě. Zańdźenu sobotu bu domawobstarany a hižo za dwaj dnaj, hišće prjedy hač je sebi njebośćički myslił, přistupi k njomu smjertny jandźel, zo by joho z tuteje běty wotwołał.

Pjatk dopołdnja, na pjatku wutroby Jězusoweje, bu jako prěni farař na Baćońskim kěrchowje swjatočnje pokhowany. Njech spi nětko w měrje při murjach joho něhdyšeje farskeje cyrkwje, kiž je swjatej wutrobje Jězusowej poswjećena.

Jurij Libš narodźi so 17. novembra 1857 w Miłoćicach, hdźež měješe joho nan Lukašec kubło. By potajkim lětsa nazymu mohł swój 70. narodny dźeń swjećić. Byrnjež za nas, za swój lud hišće přezahe wotwołany był, zo by dóstał mzdu swěrnoho wotročka za swoju swěrnu służbu w Knjezowej winicy a k spomóženju swojoho wot njoho tak lubowanoho naroda, smě so tola rjec, zo je miły Bóh jomu, kiž bě čas žiwjenja žiwy kaž putnik, kiž čas žiwjenja khorješe a lěkowaše a bě po ćěle kipry, zo bě lědoma što w nim staroho horliwoho a pyšnoho wojaka spóznał, tola we swojej dobroće wjele lět přiměrił, byrnjež też njebośćički posledni čas wuznać mohł, zo běchu poslednje lěta połne hórkosćow a bědow.

Khodźeše z woprědka do klóštra do šule, do Kukowskeje wučeńnje. Měješe wubjernych wučerjow a duchownych. Z dźakownej wutrobu spominaše tak často na swojoho wučerja Augusta Bräuerja, kiž bě wubjerny hudźbnik, wosebje pak na zasłužbnych duchownych z cisterskoho rjadu, kiž jako swěrni synojo swjatoho Bjarnata ze słowom a přikładom šulerjow jenož njerozwučowachu, ale kotříž też jich k pócćiwosći a k wěrnej pobožnosći nawjedowachu. Mjez nimi běchu njeboh P. Innocens Jawork z Miłoćic a njeboh P. Tadej Natuš, kotrajž běštaj też swěrnaj a kruće přeswědčenaj serbskaj wótčincaj. Jara wustojny a starosćiwy wučeŕ bě wjeledostojny P. Malachias Stingl, zemrěwši jako prior w Oseku, kotryž też pozdźišo wubjernje serbsku rěč

wobknježeše. — Wot małosće čuješe so Libš k wyššomu powołany. A kajke powołanjo móže wjetše być — pisaše we swojim času wo nim k joho 25lětnomu měšniskomu jubilejej mištrscy kaž přecy — njebočički Winger, kotryž zemrětoho wurjadnje česćowaše, hač Bohu na swěće statoki, cyrkwje, twarić? Tuž bě sebi wotmyslił, twarc być. Tola lěta běžachu a Libšic Jurij khodźeše z wulkimi nadźijemi přecy hišće po Miłoćanskich honach. A najskěrje by tam wbohi wjaznył, hdy by so Miłoćanski wjesny korčmař Jakub Šołta, rozhladny a zdźěłany ratař, kajkichž z rědka nadeńdźeš, nad nim njesmilił. Jomu měješe so dźakować, zo do Budyšina na tachantsku šulu přińdźe, kotruž wot nowoho lěta 1871 hač do jutrow 1872 wopytowaše. Tu so joho mysle wyše pozběžechu. Nic z kamjenja a cyheli, žiwe swjatnicy Bože w človjeskich dušach, mysleše twarić. Ale nan by joho do pluha zapřahnył, hdy by njeboh knjez biskop Łusčanski, tehdyši měsćanski kapłan, nana njepohnuł, syna do Prahi pósłać. Wšitcy joho wučerjo w Budyšinje běchu jara wustojni, wšěch pak přesahowaše Józef Dienst, kiž jako wukubłowař a rozwučowař swojoho runjeća pyta. Łaćonsku, cyle cuzu a wobćežnu rěč wědźeše na tak jasne a přijomne wašnjo młodźencam zrozemliwu sčinić, zo z lóštom wuknjechu. Tak pisa njeboh Libšowy sobušuler, njeboh kanonik a konsistorialny rada dr. Filip Rězak wo tachantskej tehdyšej šuli. Serbsčinu wučeše joho naš sławny narodowc a wučenc Michał Hórnik.

Nazymu lěta 1873 přińdźe Libš do Prahi. Prawje, cyle prawje ma Winger, hdyž praji takle: Telko zwěrju sebi prajić: Praha je z Libšic Jurja sčiniła našoho Libša, kajkohož joho znajemy a sebi joho wulcy ważimy. Serb hižo bě, hdyž do Prahi dźěše, to bě zasłužba joho staršeju, wosebje joho swěrneje maćerje. Zo pak so do Serbow wróći jako serbski wótčinc, mamy so Prazy dźakować. Mjez wučerjemi tudy na małostronskim gymnasiju, kotryž šěsć lět wopytowaše, mějachu na njoho trajacy a dobry wliw přede wšěmi profesorojo Ulbrich, kiž bě w jara mnohich wědomosćach wobhonjeny, wosebje dobry znajeŕ stawiznow a — štož je najważniše — nadobna powaha, muž ze złotej wutrobu. Dale prof. Walter, kiž grekšćinu z wulkej wušiknosću wučeše a so wubjernje na přirunowanjo rěčow wustoješe. Dale Rzach a Klouček, kiž běštaj dobraj filologaj. Duchowny prof. Hecht wosebje filosofiske a bohosłowske wopřijeća jasnje wopisać a wobmjezować wědźeše. (F. Rězak.) Też prezesaj Serbskoho Seminara, Pallmann jako njedosćeżeny rěčnik a naš njezapomnity biskop Łusčanski, staj sej wo wukubłanjo njebočičkoho njezakhódne zasłužby dobyłoj. Pilnje a jara zahe hižo studowaše Libš słowjanske rěče a to z tajkim wuspěchom, zo napisa serbsku składbu, kotruž wšón wučeny swět z wulkej khwalbu powita. K pomocy a z přikładom bě jomu při tom knjez profesor Hattala, z kotrymž běštaj hač do Hattaloweje smjerće wulkej přećelaj. Tutón rodźeny Słowak z Wuheńskeje měješe najwjetši wliw na serbskich studowacych a jomu słuša wěčny dźak serbskoho ludu za to, zo su mnozy Serbjo tak rěčeć a pisać wukli a nawuknyli, zo to lud, też wšědny muž, rozemi, rad čita a zo ma z toho wužitk za čas a wěčnosć. Što pomha wšitka nakopjena wědomosć, hdyž nichtó tajkich spisow čitać a tajkich předowanjow słyšeć njecha! Tele słowa F. Rězaka hodźa so po pismiku nałožeć na duchowne wuplody njeboh Libša. Kak jasnje, kak wustojnje, kak čisće a zrozemliwje tola runje wón wědźeše wšo pisać, prawe słowo stajić, prawu sadu tworić, prawy zmysł wšomu dać.

Bjez dźiwa tohodla, zo Jurij Libš, kotromuž bě Bóh wulke dary ducha dał, so na tajkoho z najdokładnišich serbskich rěčespytnikow wuwi. Z joho naspomnjeneje knihi Syntax abo składby su wučeni a wjerchowje rjanosć a wobrótnosć serbšćiny wobdźiwali. Tak sudźi wo nim a joho knizy F. Rězak.

Michał Šewčik pisa w stawiznach serbskoho studentstwa tole: Jurij Libš, kiž bě stajnje jara pilny sobustaw Serbowki był, wuzwoli so při spočatku šulskoho lěta 1877 za jeje staršoho. Wón je tute zastojnstwo pjeć lět dołho hač nanajswědomićišo zastał a to też z jara dobrym wuspěchom. Z wutrajnej pilnosću bě też druhe słowjanske rěče wuknył, z wutrajnej pilnosću je so też prócował wo zbožo Serbowki, tak zo doba joho staršistwa k najrjeńšim, k najpłódnišim lětam našoho lubcho towarstwa słuša. Libš bě drje hakle w sedmej rjadowni, hdyž so za staršoho wuzwoli, tola wólba, kotraž dyrbješe so za wosom njedźeli zasy wospjetować, so też w druhim połłéće njewospjetowaše, dokelž běchu sobustawy ze swojim staršim dospołnje spokojeni. Wědźachu dźěn, zo dokładnišoho znajerja serbskeje rěčnicy mjez sobu njemějachu. Libš pisaše w tutym času swoju serbsku składbu a přednošowaše ju też w tydźeńskich zhromadźiznach. Z joho wšelakich a wjele nastawkow we „Kwětkach Pražskeje Serbowki“ njech su někotre znajmjeńša naspomnjene za stawizny serbskoho pismowstwa:

1873/74: Šewc, krawc a wajskefař. Sto na jedyn raz. (Z ludu.)
1874/75: Mongolowje a Tatarowje w Europje. Khofej. Tři wowcy a tři psy.
1875/76: Wjerch Józef Poniatowski. Bjedrich Hawštyn Sprawny.
1876/77: Něšto wo šulach srjedźnoho wěka, wosebje we Čechach. Wjacsław Hanka. Słowčko wo Jungmanu. Narodopisne a statistiske data Słowjanow. Ruske stawizny.
1877/78: Zběrka přikładow za serbsku składbu. Franc Palacky.
1878/79: Słowčko wo Janu Kollaru.
1880/81: Předowanjo po Janje 14/21.

Přecy wubjerny student abo „wubjerkownik“, kaž Pražcy praja, běše wón mnohim słabšim k pomocy w jich studijach. Přecy wosta hač do najdalšich lět dobry, wjesoły a połny humora. Hdźežkuli so „Lukašec“ studenta abo wojak pokaza, tam běše tón dźeń wjesołe towarstwo a strowa zabawa. Čas žiwjenja lubowaše pěkny žort a spěchowaše wjeselo a zabawu.

W lětomaj 1879/80 służeše jako dobrowólnik w Budyšinje a husto spominaše na rjane wojerske lěta a też jako farař pospyta na kóniku.

Dostudowawši a wusłužiwši wójnsku służbu dósta 20. januara 1884 měšnisku swjećiznu w Budyšinje, sobu z njeboh kanonikom a fararjom Jungom w Grunawje.

Za tydźen, 27. jan., swjećeše w Njebjelčicach swój prěni wopor Božeje mšě. Posoł pisa wo tym takle: Naš Boži dom bě sebi k tomu wuzwolił, zo by w nim Bohu swojomu Knjezej na swjatočnje wašnjo prěni króć wopor Božeje mšě přinjesł. Hačrunjež do Khrósćanskeje wosady słuša, bě hižom dawno a dospołnje po smjerći lubeju staršeju tu w Njebjelčicach pola kublerja M. Robla hospodny dom namakał a we swójbje za syna přiwzaty był: nichtó dha njeměješe joho z tuteje winy za přikhadnika abo cuzbnika, kóždy z nas važeše sebi młodoho měšnika jako z našeje wosady a z njej zrosćenoho. (Přichodnje dale.)

Politiski rozhlad.

W sakskim sejmje bě štwórtk tydźenja wulka wadźeńca a přimańca. Jednaše so mjenujcy wo připóznaćo poslednišich wólbow do sakskoho sejma. Menka bě namjetował, zo ma so cyła wólba jako njepłaćiwa wuprajić, dokelž, kaž wón měnješe, su starosocialdemokraći prěnje městno na wólbnych cedulkach měli. Joho namjet pak bu zaćisnjeny. Wólby w 1. a 2. wólbnym wokrjesu buchu za płaćiwe připóznate. Wulke rozhorjenjo a hara nasta w sejmje, hdyž njebu wólba komunisty Evertha připóznata, dokelž njebě Everth w Kändleru pola Cwikawy po prawym bydlił. Napjatosć hišće so powjetši, hdyž mějachu so 10 sejmscy zapósłancy a 4 naměstnicy do gmejnskeje komory pomjenować. K tomu chcyše mjez druhim też socialdem. Bethke rěčeć. Komunisći joho z mocu do boka stłóčichu a mócna přimańca nasta. Posedźenjo njebě wjacy móžne a tohodla předsyda sejma Schwarz posedźenjo zběhny a wuradźowanja na přichodnu wutoru přepołoži. Sakske knježeŕstwo je khłostanski namjet přećiwo tŕom komunistam Schreiber,

Roseler a Bleyer, kiž běchu so na přimańcy přećiwo zapósłancej Bethke wobdźělili, zapodało. K tomu ma sejm swoju dowolnosć dać, zo smědźa so zapósłancy zasudźić. Na wutorišim posedźenju bě potom po dlěšich wuwjedowanjach dla poslednjeje hary w sejmje wólba zapósłancow do gmejnskeje komory. Woleni buchu: kubl. Pič z Bórka (němsko-nar.), měšćanosta Troitsch z Wurcena (němsko-nar.), wyšši měšćanosta dr. Blüher (němsko-lud. str.), předstojićeŕ měšć. rady Spiller w Glauchawje (němsko-lud. str.), wyšši měšćanosta Kühn z Reichenbacha (dem.), gmejnski wotpósł. Ranacher w Reibesgrün (starosoc.), měšć. wotpósł. Rösch z Drježdźan (soc.), měšć. wotpósł. Freitag z Lipska (soc.), měšćanosta Möckel z Oberwirschnitz (soc.) a měšć. wotpósł. Dürrleder w Harthawje pola Kamjenicy (kom.).

W němskim sejmje jednaše so w zańdźenym tydźenju wo přizwolenjo wudawkow za němske wójsko, za kotrež so 700 milijónow hr. žada. Sodialdemokrataj měnještaj, zo je to přewjele žadane. Centrumski wotpósłanc pak rozestaješe, čohodla su wudawki tak wulke; bychmy mjenje wudawkow měli, hdy by so nam wjacy infanterije hač kavallerije wot zwjazkarjow přizwoliło. Dale wupraji w mjenje swojeje strony dowěru k němskej woborje. To socialdemokratojo nochcedźa přidać, dokelž su oficěrojo z dźěla monarchiscy zmysleni. Minister wobowy dr. Geßler měnješe, zo je wojeńska służba nětkle dróžša hač prjedy, dokelž ma wojak 12 lět służić. Etat bu přizwoleny a Geßlerej dowěrjenjo přećiwo socialdemokratam a komunistam wuprajene.

Pólski ministerski předsyda Pilsudski wozjewi sejmskomu předsydźe dr. Rataj, zo ma sejm po namjeće knježeŕstwa w běhu 5 dnjow swoje posedźenja přestać. Tuž wobzamknychu wutoru 29. měrca skónčenjo sejmskich posedźenjow. Tute wozjewjenjo je sejm khětro překhwapiło. Najskérje chce Pilsudski z tutym khwatnym jednanjom swojim njepřećelam swoje wotpohlady potajić a jich zatrašić. Sejm ma so hakle skónc apryla zasy zeńć.

Też **w češkim sejmje** jednachu zańdźenu wutoru wo wojeńskej předłožcy a też w sćěhowacych dnjach so wo tutej ważnej maćiznje rěčeše. Legionaŕ Hintermüller spomni na ważnosć wójska, kiž ma jeničcy wótčinu škitać. Cyłe wobydleństwo ma so z wójskom spřećelić. Też do wojeńskeje służby ma so młodosć w tutym zmysłu wukubłać. Dla někajkoho njedorozemjenja nasta hišće hewrjekanca, dokelž jedyn rěčnik nochcyše swój wjertawy jazyk zastajić, byrnjež so jomu słowo wzało. Jednaše so wo wudaćo dweju zapósłancow, kotrajž běštaj so we swojim času přećiwo škitej republiki přešłoj. Do jutrow ma so wojeńska předłoha dojednać a přizwolić. Tuž budźe sejm hač do 10. apryla trać.

Južnosłowjansko-italske prašenjo njeje hišće wujednane. W potajnym dźerži Italska swoju škitacu ruku nad Albaniskej, zo by tak za swoju z ludźimi přepjelnjenu domiznu dobru zasydleńsku krajinu měła. Mussolini chce Južnosłowjanskej přistup k Adriji zadźěwać, tuž wudawaše, zo so Južnosłowjanska na Albanisku měri. To pak wěrno njeje, ale Mussolini pyta přileżnosć, kak by mohł do Albaniskeje agresivnje zakročić, dokelž je Italska přez Tiranske zrěčenjo so na to zwjazała, Albanisku přećiwo nadpadej Južnosłowjanskeje škitać. Kaž so pisa, so Albaniska na wójnu přihotuje. Tuž chce so też Južnosłowjanska wojeńscy škitać, a rěči so wo tym, zo chce so ze susodnymi mocami přećiwo Italskej zjednoćić.

Wo Khinskej wójnje zdźěluja nowiny, zo kantonski hłowny general Čankajček wšě mocy a srědki nałožuje, zo by w dobytym přimórskim měsće Shanghai porjad zdźeržał a stawkowanjo podusył. Tohodla je na město woblehnjeński staw postajił. Mjez tym su kantonske wójska Nanking dobyłe, kotrež běchu sewjerne wójska ćežko zapuśćiłe a při tym někotrych Europjanow a Amerikanow moriłe. Čankajček zda so cyle wobhladniwy muž być, kiž wě, što chce. Warnowaše Ameriku, zo njeby so wot Jendźelskeje do zwady wo Khinu zaplesć dała. Wobžaruje podawki w Nankingu, tola maja jenož lokalny raz. Ze wšěm dorazom dźěła na to, zo by njesprawne předprawa wukrajnikow we přijomnym wokomiku na diplomatiskim puću wotstronił. Wšitke wukrajne mocy su mudre, zo so khětro wróćo dźerža a Khinjanam dać chcedźa, štož jim słuša.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Šulske lěto skónči so zańdźeny štwórtk. Prózdniny traja hač do jutrowneje wutory. Jutrownu srjedu (20. apryla) je zasy šuła. Kaž słyšimy, zastupi k jutram do našeje katolskeje šule na 90 dźěći, tak zo změjemy ze započatym šulskim lětom tu tři elementarne rjadowny. Telko dźěći hišće najskérje ženje k jutram pola nas do šule zastupiło njeje kaž lětsa.

— K stotomu smjertnomu dnjej (26. měrca 1827) sławnoho hudźbnika komponisty Ludwika van Beethovena wotměwachu so też w našim měsće wšelake hudźbne předstajenja a přednoški. W katolskim seminaru počesćichu joho štwórtk tydźenja při składnosći staršiskoho wječora po hudźbje a też w přednošku, kotryž měješe knjez hudźbny direktor Pišel. Też tachantska šula wuhotowa Beethovensku swjatočnosć, při kotrejž so někotre joho spěwy a hudźbne sadźby přednjesechu. Knjez wyšši wučeŕ Schwoppa rozjasni dźěćom ważnosć a sławu wulkoho hudźbnika Beethovena. Zawěsće ma Beethoven jara wulku ważnosć za cyłe dalše wuwićo moderneje hudźby. Po swojim wašnju běše Beethoven husto jara hruby. Zhubi dospołnje słyšenjo a tola je tak wulkotne komposicije zhotowił. Běše woprawdźe wurjadnje wobdarjeny wumjełc, kotrohož zemjenjo, biskopojo a wosebje knježićerjo we Winje wulkomyslnje podpjerowachu. Beethovenowi prjedownicy pokhadźachu z Nižozemskeje. Joho nan, Jan van Beethoven, běše hudźbny mištr na kurwjerchskim dworje w Bonnje. Z Beethovenowych hudźbnych wupłodow su najsławniše joho wulkotne sinfonije. Dźewjeć tajkich wumjełskich sadźbow su z joho pjera wušłe. W 57. lěće zemrě jako dobry katolik we Winje, hdźež je wulki dźěł swojoho žiwjenja skutkował.

— Mjez duchownstwom našeje diöcezy stanu so k 1. aprylej sćěhowace přeměnjenja. Na wuprózdnjene farske město w Cwikawje přińdźe k. faraŕ Rücker z Wolešnic w Rud. hor. Na tutoho město bu pomjenowany jako faraŕ knj. Karl Krječmer, dotal kapłan w Plawnje. Swojej farskej městni sebi wuměnitej: knj. faraŕ Pawoł Riedel z Lipska-Reudnic do Königsteina a knj. faraŕ Jan Erdtel z Königsteina do Lipska-Reudnic. Knj. dr. Schwarzbach ma skhorjenoho arcyměšnika Gottfrieda we Freibergu zastupować. Knjez kapłan dr. Baum bu k 1. aprylej za wukubłańju Hellerau swobodny daty a zdobom jomu dušepastyŕstwo w Kluču a Hellerawje přepodate. Młody knjez Jan Hötzel z Drježdźan přińdźe jako kapłan do Plawna w Vgtl. a młody knjez kapłan Ernst Pfeifer z Berlina bu za kapłana při propstskej dwórskej cyrkwi w Drježdźanach pomjenowany. Też tón raz njebuštej hišće farskej městni w Budyšinje wobsadźenej, byrnjež wěriwi z napjatosću čakali. Kaž so zda, přecy hišće na duchownych pobrachuje. Ćežcy zapřehnjenomu knjezej scholastikej a fararjej Hejduščy bychmy z wutroby wołóženjo w joho mnohim dźěle přeli.

Z Radworja. Na poslednjej měsačnej zhromadźiznje „Katolskeje Bjesady", zańdźenu njedźelu, přednošowaše předsyda, knjez kapłan Groła, wo cyrkwi Khrystusowej, romskokatolskej, kotruž Bóh ženje njewopušći. Při dalšej zabawje poda so też rozprawa wo najnowšich podawkach w Khinje. Mjez tym zo buštaj w poslednjej zhromadźiznje dwaj nowaj sobustawaj přijataj, zastupichu tón raz tři do towaŕstwa. Nadźijomnje to tak dale pójdźe!

Z Khróšćic. Rada za maćerje wotměwa so tu srjedu 6. apryla pop. w 2 hodź. we wjesnym hosćencu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Pančic. Zańdźeny štwórtk měješe swobodne zjednoćeństwo serbskich katolskich wučerjow Hornjeje Łužicy tu we Rachelec hosćencu swoju zhromadźiznu, kotraž bě jara derje

wopytana. Předsyda knj. wučeŕ Filip Jakubaš z Njebjelčic 3/44 hodź. pop. zhromadźenych z katolskim postrowom powita a so jako nowy předsyda předstaji. Najprjedy spominachmy na zemrětoho knj. fararja Libšu a wuspěwachmy za njoho ćichi „Wótče naš“. Potom rozwi ze zahorjenymi słowami předsyda w krótkej narěči, kak chce dźěławosć towarstwa spěchować a našej katolskej serbskej šuli służić. Na to přednošowaše w dobrej serbšćinje z dźěła w nowych wurazach knj. wučeŕ Kokert z Worklec wo „krajnym wukubłanskim rjedźe“, kotryž je na 10 lět wotmysleny. Maćizna zbudźi wulku zajimawosć a žiwu rozmołwu. Po tutych zasadach chcemy nětko naćiski za jenotliwe serbske šule wobdźěłać, kiž maja dokładnje na lokalne wosebitosće dźiwać. — Nowy naćisk wustawkow za katolski zwjazk w Sakskej bu přečitany a wšelake porjedźenja a přispomnjenja jomu přidate. — Też naše wustawki nam knj. cyrkw. wučeŕ Cyž we Wotrowje wudźěła. Dale buchu wšelake namjety za hłownu zhromadźiznu katolsk. wuč. zwjazka w Drježdźanach wozjewjene a k nim sobustawy swoje stojnišćo wuprajichu. Knj. předsyda zdźěli, zo je knj. wyšši wučeŕ Reiner we Ralbicach wot 1. julija 1926 sobustaw našoho zjednoćenstwa. Jako nowy sobustaw bě so zamołwił knj. wučeŕ Jan Kubaš z Worklec, kiž bu też rady do našeje srjedźizny přiwzaty. Přichodna zhromadźizna budźe 1. junija w Haslowje. Po połtřeća hodźinskim dźěle skónči knj. předsyda cyle zajimawu zhromadźiznu.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so tu pjatk 8. apryla pop. w 2 hodź. we wjesnym hosćencu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tak so zbožownje wšitcy zasy z kolebatych čołmikow na wulku łódź wróćichmy. Łódź zahwizda a jědźeše na druhu kupinu stronu. Tam wustupichmy na nizki brjoh, zo bychmy sebi kraj a lud wobhladać móhli. — Kupa Capri je połdra hodźiny dołha a ma dwě wsy: Capri a Anacapri. Dźěchmy najprjedy do ważnišeje z njeju, do Capri. Puć wjedźeše nahle na horu. Wiješe so mjez muž-wysokimi kaktusowymi kěrkami a trochu wyššimi figowcami a citronowymi a oranžowymi (apfelzinowymi) štomikami dale wyše. Móžeš horje hić abo na wósliku jěchać. Zo bychmy wšě družiny pućowanja spytali, wotnajachmy sebi wósliki. Hdyž běchmy hač horje dokowsali, so w hosćeńcu trochu posylnichmy, po tamnišim wašnju z winom, kozacym twarožkom a (suchim) khlěbom. Potom šmjatachmy so po kamjenjojtej šćežcy na kupiny wjeršk k powostankam hrodu Romskoho kejžora Tiberija. Widźeć běše na nich wězo runje telko, kaž na rozpadankach podobnych twarow w Romje, mjenujcy ničo, hač stare šěre murje. A běše-li hród wšědny človjek twaril, njeby też nichtón na njón pohladał; ale dokelž je jón wulke zwěrjo wuwjesć poručiło, pućowaŕ samsne stare murje wobdźiwa, haj, najradšo fotografuje.

Tohodla nas tam wjele bóle zajimowaše kapałka, kotruž wosamoćeny kapucinski mnich stražowaše, a wosebje wulka marmorowa postawa najzbóžnišeje knježny Marije pódla njeje. Pod njej čitamy znate słowa, ze złotym pismom napisane: „Ave maris stella“ (Witaj morja hwězda). Mało městnow namakamy na swěće, hdyž bychu wone tak duchapołny zmysł měle, kaž tu na wjeršku małeje kupički, kotruž ze wšěch stron woprawdźe šěroke morjo wobdawa. Postawu pak nawopak też łódźnicy na morju hižo z daloka widźa a móža so tak žiwje na tu dopomnić, ke kotrejž móža so we wichorach a druhich namórskich nuzach wołać.

Mjez tym běše so połdnjo přibližiło a horcota tak přibyła, zo wjacy wonka wutrać njemóžachmy. Też tamniši wobydlerjo so připołdnju z domow njehibaja. Duž sydnychmy so mjez tym w hosćeńcu Pagano do zahrodneje khłódnicy (Laube) a wobjedowachmy. Zahroda běše ze samymi rjanymi cuzymi štomami a kěrkami posadźana, ale wothladanja ji widźownje pobrachowaše; běše, kaž wšě, też najwosobniše zahrody w tamnych krajach, zanjerodźena. Suche a zwotłamane hałzy wisachu na štomach; wysoke kćějate kwětki njeběchu zepřiwjazowane; oranže, citrony a figi na zemi ležo hnijachu; ani na šćežkach njeběchu zezběrane.

Po wobjedźe wobhladowachmy sebi cuzbnisku knihu (Fremdenbuch), to je kniha, kotraž je we wosobnych hotelach wupołožena, zo móža tam pućowarjo swoje mjena a też wšelake duchapołne abo też hłupe myslički zapisać. Tak čitachmy tu hrónčko za rjane rostliny zahorjeneje pućowarki: „Unter diesen schönen Bäumen — Möcht' ich mein junges Lében verträumen.“ Ale, što to? Pod nje běše druhi, žortniwiši hósć připisał: „Dummheet Auguste — Heiraten mußte!“ — Cyle podobnej hrónčcy čitach jónu na horje Kuhstall w Sakskej Šwicy. Njemjenowany Drježdźančan (?) běše tam w pyšnym (?) hrónčku rjanosć tuteje hory wukhwalić chcył, ale też tu běše přešćipny pachoł pod nje přistajił: „Ja ja, wir haben's gelesen — Ein Ochs ist im Kuhstall gewesen.“

Luby čitarjo, z tajkichle zapiskow wukń! Hdyž nětkdźe pućuješ, njezapisuj swojeho mjena do cuzbniskich knihi; přetož pućowarjam z cyłeho swěta wšak je to cyle wšo jene, hač je tam też jónu někajki „August Schneider“ z Drježdźan pobył. Wosebje pak njepisaj tam ženje druhich mysličkow. Měj je sam při sebi za tak duchapołne, hač chceš, ale njezwěčni w cuzbniskej knizy. — Tak so wězo też my na Capri nichtón njezapisachmy. Najprjedy chcyše tam něchtón z nas zapisać, zo je pinčnik w złotym tłóčniku, ale w roztorhanych kholowach był. Tola wotradźichmy jemu to, dokelž njemóžeše wědźeć, kajku zapłatu snadź jemu rozhněwany posłužowak po přikładźe hornich hrónčkow na jeho duchowne kholowy placnje. A hłupy, z kotrymž bychu pozdźiši pućowarjo swoje směchi měli, njeby pinčnik, ale naš pućowaŕ był. —

Hdyž běše mjez tym horcota trochu nimo, dóńdźechmy hišće do druheje wjeski, do Anacapri.

Na tutym puću přińdźechmy nimo osterije (korčmički), před kotrejž běše wulka drjewjana tafla postajena. Na njej steješe we wšěch móžnych rěčach, też Němski: „Tu je widźeć rjana Carmelina“. (Carmelina je žónske mjeno.) Pismo přečitać a rjanu žónsku widźeć chcyć, to běše pola někotrych našich pućowarjow jene. Wotradźach jim, dokelž so mi tafla khětro wusmanjena a wupušćana być zdaše. Tola tu běše wša dobra rada podarmo. Duž zastupichmy. Stara maćeŕka z běłymi włosami přinjese požadanu limonadu. Dokelž pak tu nikoho wjacy widźeć njeběše a so nam też nichtón druhi pokazać njepřińdźe, wopraša so jedyn z wćipnych hosći za rjanej Carmelinu. So posměwkujo wotmołwi maćeŕka: „Ach, to sym ja. Rjana wšak sym też była, ale před — połsta lětami.“ Mjezwoča, kotrež za nós powodźeni pućowarjo činjachu, běchu woprawdźe fotografowanja hódne byle. Kaž jim, zeńdźe pak so też mnohim druhim błaznjam. Někotryžkuli pućowaŕ, kiž by hewak nimo šoł, tu zastupi a někotre centesimi přečini. A jenož wo to je korčmarjej činić. Duž tafla też dźensa hišće swój nadawk derje dopjelnja. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Swjaty Wótc wotwoła z grekskoho hłownoho města Athenow dotalnoho (łaćonskoho) arcybiskopa do Roma. Tutón — rodźeny Francóza — je připóznaty wučeńc w stawiznach koncilow a budźe w Romje přichodny wot Swj. Wótca wotmysleny koncil pomhać přihotować. Atheny dóstanu domoródnoho uněrowanoho biskopa.

Zo by wulke potrěbnosće ruskeje katolskeje cyrkwje spokojić móhł, je Swjaty Wótc wosebite towarstwo założił: **„Katolske narańše spomožerske towarstwo.“** Hižo na prěnim dnju zapisa so 3/4 milijona Amerikanow do sobustawskich lisćinow a bórzy sćěhowaše dalše 1/4 milijona. Swjaty Wótc nadźija so, zo budźe so najwjetši dźěl dorosćenych Amerikanow

za towarstwo dobyć dać. Tak budża so lohko wulke srědki zwjesć hodźeć.

Pražska nuncijatura so zaso wobsadźi Za jeje nakhwilnoho wodźerja bu mons. Cjriaci pomjenowany. Wón běše dotal podsekretar kongregacije za wurjadne cyrkwinske należnosće. Póndźelu 28. měrca rano 1/2 7 hodź. přijědźe nakhwilny zastupjeŕ Japošt. Stoła ze swojim sekretarom msgr. Ritterom do Prahi a bu tam swjatočnje powitany. K powitanju běchu mjez druhimi přitomni dotalny zastupjeŕ msgr. Arata, pražski arcybiskop dr. Kordač, za zwonkownoho ministra rada dr. Roztočil, kotryž joho z krótkej rěču powita.

Z Pólskej. Wilnjanski arcybiskop powoła před krótkim wšěch łaćonskich biskopow Pólskeje do Wilny. Dyrbješe so wo tym wuradźeć, kak by so liturgija w tych diöcezach zjednoćić móhła, kotrež běchu prjedy k Ruskej přisłušałe. Při wuradźowanjach jednaše so tež wo prašenju zjednoćenja prawosławneje cyrkwje z katolskej. Za tute prašenjo přiwzachu so sćěhowace zasady: Dokelž sebi katolska cyrkej wróćenjo šismatiskich bratrow do swojoho klina žiwje přeje a je wołóžić so prócuje a dokelž grjeksko-prawosławny ritus katolskomu napřećo njestoji a joho wotstronjenjo so tež wot zasadow wěry njeżada, smědźa šismatikojo, kotřiž so do klina cyrkwje wróća, swój ritus, wšě dotalne wašnja a nałožki, dale wobkhować a wužiwać. Nowe fary z orientalskim wobrjadom dóstanu mjeno: fary orientalsko słowjanskoho rita. — Nadźijomnje přinjese biskopska konferenca dobre płody. Za přestupjenych prawosławnych měšnikow wotdźeržuja so při Waršawskej universiće wosebite kurzy, zo bychu so měšnicy w katolskej wěrje skrućili. Na nich wobdźěluja so tu khwilu na 30 knjezow. Dźěl duchownych studuje, druhi wukonja praktisku służbu. Waršawski kardinal chce so přez tute zarjadowanjo tajkich nazhonjenjow zminyć, kajkež su z Wilnjanskim archimandritom Morocofom činiłe, kotryž je zaso k prawosławnej cyrkwi wotpadnył.

Kak spomožnje je katolska universita we Washingtonje (Amerika) skutkowała, wukhadźa z dopisa tamnišoho biskopa na swojich duchownych. Biskop pisa we nim, zo su z university w běhu jeneje generacije wušli 1 kardinal, 3 arcybiskopojo, 23 biskopojo, 1 abt a mnozy předstajeni w klóštyrskich rjadach. Dale wuńdźechu z university mnozy wučerjo, šulscy předstojićerjo a mužojo, kotřiž wustupowachu za swobodu wěry.

Nowy biskop w Rottenburgu. Za naslědnika biskopa Kepplera wuzwoli tachantski kapitel 30. měrca dotalnoho kapitelskoho vikara swjećacoho biskopa dr. Sprolla, til. biskopa z Amira, za nowoho biskopa w Rottenburgu.

Pius XI. — 70 lět. 31. měrca bu joho Swjatosć bamž Pius XI. 70 lět stary. Wón so 31. měrca 1857 w Desio pola Milana jako syn jenoho inženera narodźi. Swj. Wótc je při wšej wysokej starobje hišće jara čerstwy a strowy. Bóh njech nam našoho luboho wótca hišće na wjele lět zdźerži!

Dopis z Ralbičanskeje wosady. Nětko su zasy nimo, tute tři hnadowne dny našeje wosady, kotrež drje budża na druhim městnje dokładnje wopisane. Haj, su zašłe, kaž wšo druhe zemske so minje, a tola njejsu so zhubiłe za wšěch tych, kotřiž sebi při tom pokłady za wěčne žiwjenjo hromadźichu. Bóh dał, zo by ličba tych prawje wulka była, kaž ličba kemšerjow na tutych dnjach a też tych, kiž swj. sakramenty dóstachu. Tola hač by ličba wulka abo mała, — wulka pak wostanje zasłužba toho, kotryž nam přileżnosće da k tutym hnadam, kotryž misijonara powoła a tute dny nutrnoho rozpominanja nam zmóžni — kotromuž smy wulki a swjaty dźak dołżni — našomu dostojnomu knjezej fararjej a arcyměšnikej Žurej. Hač też to wšitcy z nas, kotřiž smy na tutym duchownym a dušinym wobnowjenju so wobdźělili, hač też wšitcy hdy sebi khutnje rozmyslichu a w hłubokosći wutroby rozpominachu, što to rěka, za dušemi so horjacoho, swědomitoho dušepastyrja a fararja měć? Chcych z tutym krótkim pokiwom jenož te jene, zo bychmy tola junu tak prawje Bohu lubomu Knjezej so dźakowali za wulku hnadu dobroho měšuika a dušepastyrja a chcu wšitkich na to pokazać, zo je naša swjata winowatosć, za našoho dušepastyrja so modlić, zo by Bóh jomu hnadu dał, zo by wšitke wbohe zabłudźene wowcki našeje wosady, kotrež so joho wjednistwa zdaluja, na dobru pastwu cyrkwje wróćo dowjedł. To by, štož našoho dostojnoho dušepastyrja znajemy, najlěpši dźak był za wšitke wulke wopory, kotrež je za swoju wosadu přinjesł — naš swěrny njewustawacy paćeŕ wo Bože žohnowanjo a wo joho hnadu k joho dušepastyrstwu.

Wične płaćizny

	w Budyšinje 26. měrca	w Kamjencu 24. měrca
Pšeńca, nowa . . . . . 73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,75
Rožka, nowa . . . . . 70 „	11,75—12,25	12,20—12,40
Ječmjeń . . . . . 50 „	12,00—12,25	11,75—12,20
Ječmjeń, nazymski . . . 50 „	—	—
Wows . . . . . 50 „	9,50—10,50	9,75—10,50
Wows, nowy . . . . . 50 „	—	—
Raps . . . . . 50 „	—	—
Běrny, pola ratarja . . . 50 „	4,00—5,00	4,80—5,30
Butra . . . . . 1 „	4,00—4,60	3,60—4,20
Syno . . . . . 50 „	3,50—4,00	4,00—4,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	1,60—1,90	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 % . . . 50 „	20,50—20,75	—
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby . . . . 50 „	7,75—8,00	—
Jeja . . . . . 1 štk.	00,9—0,10	00,9—0,11
Prosata, 861 štuk . . . . 1 štk.	10,00—24,00	16,00—26,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 28. měrca 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 105. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 56—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 32—36. 5) Mjasne 28—30. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 237. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—59. 2) Połnomjasne młódše 53—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 295. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—36. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 670. 1) Najlěpše wukormjene 75—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—72. 3) Špatne 58—64. **Wowcy:** 489. 1. Młódše a starše wukormjene 63—67. 2) Starše wukormjene 56—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 42—54. 4) — . **Swinje:** 2772 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lět stare 62—64. 2) Wukormjene 61—62. 3) Mjasne 60—61. 4) Špatne 58—60. 5) Rancy a kundrosy 50—55. 7) — .

31. měrca 1927.

Čelata (753): 1) 80—83. 2) 70—79. 3) 63—68. 4) — . 5) — .
Swinje (654): (přez 300 pt.) 1) 63—64. 2) (240—300) 61—62. 3) (200—240) 60—61. 4) (160—200) 58—60. 5) — . 6) — . 7) 50—55.

Wobkhod pola čelatow pomały pola swini srěni.

Bisk. Swj. Benowy gymnazij w Drježdźanach.
Wot jutrow 1927 połnogymnazij — 9 rjad.;
tukhwilu 250 šulerjow.
Z gymnasijom zwjazany je konvikt
pod duchownym wjednistwom.
Zamołwjenjo kóždy čaš přijimamy
w Drježdźanach A., Käufferstraße 4.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Ralbičanska wosada. Kk.: 325. 326. z Konjec: Michał Čornak, Hańža Henčec; 327. z Nowoslic: Pětr Cyž. — **Radwořska wosada.** Kk.: 328.—330. z Radworja: Michał Klimant, Jurij Šrama, Jan Smoła; 331. z Łuha: Mikławš Wólman; 332.—338. z Khelna: Michał Rječka, Jurij Běrk, Jurij Franck, Jakub Domš, Pawoł Hicka,

Jan Vicki, Jakub Rjenč; 339. 340. z Hodlerja: Jan Bělk, Michał Połeńk; 341. 342. z Boranec: Madl. Wićazowa, Jurij Wićaz; 343.—347. z Měrkowa: Jan Cyž, Mikławš Herlich, Jan Pjetaš, Jan Lipert, Jan Libš. — **Njebjelčanska wosada.** Kk.: 448. ze Serbskich Pazlic: Hańža Rječcyna; 449. 450. z Njebjelčic: Jurij Žur, Madl. Pječakowa.

Dopłaćenja na lěto 1926.

Kk.: 1104. H. H. z K.; 1105. M. Š. z Š.; 1106. 1107. M. K. a J. H. z R.; 1108.—1111. J. R., J. R. (25), M. K. a J. V. z K. 1112. J. W. z N.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Knjez N. N. ze Š. 3 hr.

K hermankej poručam swój wulki skład:

Předešćniki

žónske — mužske — dźěćace.

Překhódne kije

we wšěch płaćiznach.

Trubki we wšěch wulkosćach a wudźělkach.

Šachownicy! Wšě narunanske dźěle!

Samsna porjedźerńja. Założene 1880.

Walter Straube (O. Brandt nasl.) Budyšin

Znutřkowna lawska hasa 8.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Holca,

kiž je ze šule, pyta so za znutřkowne dźěło a k nawuknjenju ratarstwa.

M. Wrobl, najeńk **w Kamjencu.**

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny

etaminy + kromy + stores vitraže

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Wšě čišćerske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćerńja.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje

w Serbskim Domje

telefon čo. 3510

w Khoćebuzu

na Zandowskej hasy

telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku

Po přepytanju statneje přepytowańje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka. Smy dóstali

najlěpše šlezyske dźećelowe symjo,

potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,

najlěpše družiny runklicowych symjenjow.

Nimo toho někotre tysacy centnarjow

dobrych symjeńtnych běrnow

kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.

Majsowy šrót sćelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Alfons Schauseil

Budyšin.

Wosebity dom za serbske módy

Dóšłe wšě nowosće za rubiška a fale — Wołmjany mouslin we wobkuzłacych mustrach. — Čorne a brune kašmirowe rubiška we wšelakich kajkosćach.

Hobrski wubjerk při najtuńšich płaćiznach.

Za twary a porjedźenja
swětłu a pisanu škleńcu, groćanu škleńcu, škleńčane twaridła, dejmanty, lěp atd.
na składže w mojej wot 240 lět sem w Budyšinje wobstojacej škleńčerni za wumjełstwo a wobrazy!
Wulki wubjerk **w pórclinje a škleńčanych sudobjach, hladadłach, swjećatkach, křižach, sweźnikach a postawach** namakaće jenož pola
Rudolf Wilhelm, Budyšin
Serbska hasa 16.
Darjeńki ze serbskim pismom.

K hermankej poručam: **Łožowe poćehnjenja** běłe a pisane, **płachty, ruby, trjenja, trěwki, barchent za košle, tkaniny za fale, hotowe fale, tkaniny za suknje a pjezle.**
Najwjetši wubjerk. **Doběrki.** Najtuńše płaćizny.
Aug. Paul Hilger měj. **Emil Wilček**
Budyšin, seminarska droha 2.

Jutrowne kěrluše za křižerjow
płaćizna 50 pj.
su dóstać **w Donnerhakec knihićišćerni.**

Přihódny swjedźeński dar
k Zelenomu štwórtkej, k swj. woprawjenju a firmowanju
namakaće we wšěch płaćiznach pola
złótnikarja
Guido Reiche w Budyšinje
Hłowne torhošćo.
Debjeńki. Sléborne wěcy. Graty.

Wróćiwši so wot rowa našeje w 59. lěće jeje žiwjenja po krótkej, ćežkej khorosći zemrěteje lubeje mandźelskeje, maćerje, dźowki a sotry

Hany Čóščyneje

rodź. Lebzec z Ralbic

wuprajamy wšitkim, kotřiž su ji za čas žiwjenja lubosć wopokazali, na pustych wječorach za nju so modlili a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli

„Zapłać Bóh tón Knjez".

Přezahe je nam wumrěła, tola je nam z tróštom, zo je přez pobožne žiwjenjo a ze wšěmi swjatymi sakramentami wobstarana na puć do wěčnosće derje přihotowana była. Poručamy dušu našeje njebohićičkeje maćerje do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Ralbicach,** na dnju pohrjeba, 27. nalětnika 1927.

Hłuboko zrudźeni zawostajeni.

Rěčne hodźiny
wotměwam wšědnje
w Pančicach wot 7—9 hodź. dop.
w Janskej kupjeli wot 1—2 hodź. pop.
Štóž chce wopytany być, njech to hač do 9 hodź. dop. k wědźenju da.
Dalokorečak: Pančicy 229 a 239.
Dr. med. Mikławš Rachel.

Janske kupjele w Smječkecach
su wšědnje wotewrjene (z wuwzaćom njedźele):
wot ½8—½12 hodź. dopołdnja
a ½2—½5 hodź. popołdnju.
Sobotu popołdnju so njekupa!

Wróćiwši so wot rowa mojoho njezapomnitoho mandźelskoho, našoho luboho nana a bratra,

Mikławša Delana,

khěžkarja w Smječkecach,

kotrohož je Bóh luby Knjez po krótkej khorosći ze swjatymi sakramentami domawobstaranoho we 57. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su zemrětomu w dnjach joho khorosće kažkuli lubosć wopokazowali, swój najhorcyši dźak. Hdyž smy joho zemńske powostanki nětko na Khrósćanskim kěrchowje pokhowali, dźakujemy so hišće wšěm za wopytanjo na pustym wječoru, nošerjam, za bohate k-rowu-přewodźenjo a za rjanu wěncowu pychu

z nutrnym „Zapłać Bóh tón Knjez".

W **Smječkecach, Boranecach a Radworju,** na dnju pohrjeba, 29. nalětnika 1927.

Zrudni zawostajeni:
Mać, syn a přiwuzni.

Maćica Serbska dawa žarujo powjesć, zo je jeje

čestny sobustaw, wysokodostojny knjez farař em.

Jurij Libš

wutoru 29. měrca po dołhej khorosći w 70. lěće swojoho žiwjenja zemrěł. Wot 1875 jeje sobustaw je wón jako wulkotny znajeŕ serbskeje rěče ju wobohaćił z njezakhódnymi wudźěłkami swojoho wulkoho ducha.

Joho mjeno w serbskim ludu njewuhasnje.

W **Budyšinje,** 31. měrca 1927.

Předsydstwo Maćicy Serbskeje.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeńnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

15. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 9. apryla 1927. | 65. lětnik.

Wy maćerje, dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja wašich dźěći so bliži.

Jutrowničcy dźemy napřećo a młode jutry su blizko. Dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja wašich lubych dźěći so bliži. Wutroba dźěśća je hižo wša radosćiwa. Jako by hižo něšto začuwała wot wokřewjaceje blizkosće Jězusowoho swjatoho ćěła. Wjeselšo styknje dźěćo swojej ručcy k pobožnej modlitwje. Hišće dwě njedźeli a potom so našim najmjeńšim prěni króć khlěb jandźelow poda. Wy křesćanske maćerje, nichtó njemóže lěpje hač wy pomhać přihotować wutroby tutych dźěći na jich wulki swjedźeń. Maći, sy wjacy hač hospoza, kiž dźěćo drasćiš a zeživješ, sy mać, sy wukubłarka swojoho dźěśća. Tuž so staraj sobu, zo by twoje dźěćo było derje přihotowane na přikhad Jězusowy.

Kak dha móže mać dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja pomhać swojomu dźěśću lubši a rjeńši sčinić? Na troje wašnjo: 1. Hdyž dźěśću wo Jězusu powěda, 2. hdyž dźěćo pohnuwa, wšitko z lubosće k Jězusej činić, 3. hdyž z dźěśćom a za dźěćo so modli.

Mać přihotuje wutrobu dźěśća na přikhad Jězusowy, hdyž dźěśću wo Jězusu powěda. Štó je Jězus. Jězus je Syn Boži. Je z njebjes přišoł k nam na zemju. Jězus je tak čłowjek kaž my. Ma ćěło a dušu. Ale Jězus je też Bóh. Je wšohomócny. Je wšitko, štož widźimy, stworił, też nas a so dale za nas stara. Bjez njoho bychmy přestali być. Jězus wšitko widźi. Bože wóčko wšitko widźi, štož čłowjek wo dnjo a w nocy čini.

Što je Jězus činił? Jězus je wjele dobroho činił. Khudym a khorym, starym a młodym je pomhał. Jězus je dźěći žohnował. Je za nas wulke bolosće ćerpjeł a na křižu za nas wumrěł. Přez to móžemy zasy do njebjes přińć. Před swojej smjerću je nam Jězus swoje swjate ćěło a swoju swjatu krej dał, dokelž wón chce też dale při nas wostać.

Što Jězus chce? Wón chce, zo bychmy wšitcy do njebjes přišli. Wosebje dźěći chce wón rady k swojim jandźelam měć. Tohodla dyrbi kóžde dźěćo dobre a dušne być. A Jězus chce jomu pomhać. Wón chce, zo by kóžde dźěćo šło zahe a často k swjatomu woprawjenju. Tu přińdźe Jězus cyle k njomu.

Hdźe Jězusa namakaš? Jězus ma swoje bydlenjo we kóždej cyrkwičcy, w rjanej a khudej. Na wołtarju w tabernaklu je wón přecy přitomny.

Tak a podobnje powědajće, křesćanske maćerje, ze swojimi dźěćimi, kiž so na prěnje swjate woprawjenjo přihotuja. Dźěći tak rady posłuchaja, hdyž mać z nimi powěda. A dźěćo so rady praša a wjeseli so na kóždej wotmołwje, kiž dóstawa. O dajće jim so prašeć za najwyššimi a najhłubšimi wěrnosćemi a njewostajće jich bjez wotmołwy. Wy jich wutroby tak najnadobnišo wukubłujeće. A přińdźe-li dźěćo z někajkim dwělom, njech namaka při maćeri pomoc a pokoj.

Mać přihotuje wutrobu dźěśća na přikhad Jězusowy, hdyž dźěćo pohnuwa, wšitko z lubosće k Jězusej činić. Dobre dźěćo khodźi rady do domu Božoho, na Božu mšu. Z lubosće k Jězusej. Jězus to chce a sebi přeje. Wučownicy chcychu junu maćerjam wobarać k Jězusej z dźěćimi přińć. A Knjez jim kruće wotmołwi: „Dajće dźěćatkam ke mni přińć a njewobarajće jim, přetož tajkich je njebjeske kralestwo.“ Maćerje, dajće dźěćatkam k Jězusej přińć. Njech přińdu z lubosće k njomu. Woprawjeńske dźěćo z lubosće k Jězusej posłucha. Jězus je swojimaj staršimaj 30 lět posłuchał. Wón běše přecy přećelny a dušny napřećo nimaj. Hnydom, na měśće je činił, štož sebi staršej žadaštaj. A tola běše Jězus Bóh a swjata Marija a swjaty Józef běštaj jenož čłowjekaj. Dobre dźěćo ma posłuchać, dokelž Jězus to chce a tajke dźěći lubuje.

Woprawjeńske dźěćo dyrbi też z lubosće k Jězusej małe wopory rady na so wzać. Jězus je najćežši wopor za nas přinjesł. Je za nas hórko ćerpjeł. „Mi chce so pić“, zawoła Jězus lačny z křiža a njedachu jomu ani krjepki wody, ale kisało. Jězus je wumrěł z lubosće k nam. A dźěćo, do kotrohož wutroby Jězus zastupi, směło być khłóšćiwe a slědne? Nihdy, ženje. Rady budźe so wostajeć khłóšćenja, wólnje budźe jěsć, štož jomu mać da, też hdyž jomu snadź njesłodźi. Wšitko z lubosće k Jězusej.

To su sylne, spomožne pohnuwanja za dźěśćowske nakhilnosće. Mać z nimi Jězusej puć do joho wutroby přihotuje.

Tola najposledniši a najkhmańši přihot za přikhad Jězusowy je, hdyž so mać ze swojim dźěśćom a za swoje dźěćo modli. Za dźěćo dyrbi čas modlitwy najrjeńša khwila być, hdyž na maćerńej stronje rano, wječor a připołdnju rucy k Bohu stykuje. Mać njech so modli też za swoje dźěćo. Jena mać, předstojićerka wulkoho maćerńoho towarstwa, pisa na swoje towarški takle: Hdyž budźemy so my jenož prócować, dźěćo z našim přikładom lubosć k Jězusej a česćownosć před swjatym woprawjenjom nawučić, a, to dyrbju wuzběhnyć: hdyž z cyłeje wutroby za dźěćo so modlimy, potom wšo druhe zawěśće Bóh čini.

Přikład a modlitwa maćerje je kaž płódna rjosa, kiž kapa žohnowanjo do dźěśćowskeje wutroby.

Křesćanske maćerje, pomhajće tak přihotować dźěći na hnadowny dźeń prěnjoho swjatoho woprawjenja. Kotra mać njeby swojomu dźěśću k tutomu dnjej połne dušine zbožo přała. Te pak jenož změje, kiž budźe čakać z derje přihotowanej wutrobu na přikhad Jězusowy, kiž budźe nutrnje, radostnje zdychować:

Mój Jězu, přińdź a daj so mi,
Zo wostanu też při tebi,
Ty mojej' duše přećelo
A mój najlubši bratřiko! —łc.—

Farař Jurij Libš — njeboh.

(Skónčenjo.)

W 9 hodź. přewodźachu duchowni, pobožna wosada a nadobna ličba kwasnych hosći młodoho duchownoho knjeza z fary do cyrkwje. Njeboh knjez tachantski vikar Nowak, přezahe zemrěwši za swojich a swój serbski lud jako třidnjowski Radworski farař, prědowaše ze zahorjenymi słowami wo dostojnosći měšnistwa a winowatosćach dobrych wosadnych napřeco njomu. Pobožnym syłam swojoho ludu wudźěleše prěnje měšniske požohnowanjo, a „Posoł" rjenje přispomnja, zo je tajke po starym prajenju telko hódź, zo měł so joho dla kóń zajězdźić. Kwasna hosćina pak bě w Koklic nahladnym a rumnym hospodarstwje.

Bórzy přińdźe za kapłana do Ralbic, hdźež, kaž je znate, wšitcy wulcy ludźo duchownsku službu nastupichu a kotrež maja tohodla sławne mjeno jako dobry skhow za kapłanow. Z Ralbic dźěše lěta 1885 za kapłana do Drježdźan. 1888 widźimy joho w Seitendorfje. Přichodne lěto bu tachantski vikar a katechet w Budyšinje a potom tachantski prědar. Wšudźom zakhowa swoju dobru, wjesołu mysl a zjednoći ju mištrscy z duchownskej dostojnosću, wědźo přeco a wšudźom prawu měru a sćežku wobkhować.

Što je njeboćički w Jězusowej winicy w mnohich zwjetša wobćežnych zastojnstwach dokonjał, wosebje też při kralowskej dwórskej cyrkwi za češki lud, wě a zapłaći jomu Bóh sam.

Najwjacy pak ma so jomu Baćońska wosada dźakować, kotrejež prěni dušowpastyr a titularny farař wón bě.

Z kajkej radosću joho witaše 4. wulkoho rózka 1893 Baćoński Boži dom a młoda wosada, drje hišće njedźělena wot Khrósćic, tola začuwajo mócnje swój zrost a rozkćěw. Hlej — tak pisa „Posoł" — po 5 lětach bolostnoho čakanja a nutrnych próstwow je přišoł dźeń, na kotrymž zwony wyskajcy wopowěduja swojim bratram we Łužicy. Dźens je naša radosć dospołna, dźens witamy swojoho dušowpastyrja! My wšitcy, kotřiž smy za Baćoń a joho cyrkej połnu swoju lubosć horliwu wobkhowali, radujemy so nad tutej swjatnicu, w kotrejž je sebi serbska lubosć a pobožnosć trajacy pomnik stajiła, stajnje wotpočuje, njech z tohole zymskoho dnja wukhadźa kaž wokřewjaca rjosa, kiž wopłodźi duchowne žiwjenjo cyłeje wokoliny, zo by tu kćěła wěrna horliwosć za česć Božu, lubosć k swjatej cyrkwi a wšitka pócciwosć křesćanskoho žiwjenja pod zakitom najswjećišeje wutroby Jězusoweje.

Takle witaše cyły zjednoćeny serbski lud prěnjoho Baćońskoho duchownoho!

Wósomnaće lět hač do kónca septembra 1910 skutkowaše tudy njeboćički jako prawy a dostojny měšnik bjez wšoho hołka w dobrej serbskej wosadze mjez ryzy serbskim ludom, kotromuž bě wšu swoju lubosć poswjećił. Tak pisa Winger k joho jubilejej. Čichi je Baćoń, z čicha Baćoński knjez — su dalše joho słowa —, njeje přećel hołka a hosćinow. Dosaha sebi samomu, dźěła čiše w horcej lubosći za swjatu cyrkej, za swój luby serbski narod. Stražuje pomnik serbskeje pobožnosće, serbskeje woporniwosće, stražuje kosće serbskoho wótčinca, njeboh prälata Buka.

Tola spodźiwnje, njech je človjek žiwy kaž putnik, hdyž jenož je muž kruteje powahi, človjek swěrny swojim idealam, nihdy njebudźe zabyty, wostanje w trajacym wopomnjeću.

Wěrnosć tutych słowow so pokaza na slěbornym měšniskim jubileju 1909. Lubosć joho wosady počesći a wuznamjeni joho na hnujace wašnjo. W kole swojich měšniskich bratrow woswjeći w cyrkwi a doma tutón rjany dźeń. Z radosćiwej wutrobu pisaše we swojim zjawnym dźaku: Swěrna myslička wěčny pomjatk ma.

Tola bórzy zazwoni jomu w zastojnstwje swjatok. So wěśće nadźiješe, zo móže tak hišće lěpje a wjacy skutkować pisomnje za swój lud.

Tola spodźiwnje, hdyž je zastojnik, a był-li też duchowny, raz wupřehnjeny ze swojoho přaha, potom jomu prawje njeje a z wjetša też njetyje. Wón pozasława, wuzastawa, wjadnje, hinje, so hotuje na posledni pućik, kotrohož so nichtón njezminje.

Drje je Libš hišće nimale tak dołho wotpočink wužiwał, kaž dołho je swoju službu w Baćonju zastał, drje też mnoho dźěłał a pisał kaž joho wubjerny a sławny přełožk „Kročenjo za Khrystusom", tola počinaše přecy bóle wosamoćić, so zawrěć do swojeje jstwički a luba towarška smjerć njebu jomu cuzą, njewitana, ale zawěśće wočakowana, luba wumóžnica.

Njeboh Libš bě pokorny, pobožny a pócciwy duchowny knjez. Wobsedźeše tute štwore „p", wo kotrychž raz njeboh tachant Skala k serbskim studowacym rěčeše. Posledni raz widźachmy joho tajkoho, kajkiž běše młody studenta. Bě to na 75. jubileju Pražskeje „Serbowki" w Serbskim Domje. Při wječornej zabawje spěwaše z knižkow cunje a rjenje: „Što radosć rjeńšu dawa hač dróhu pućować". Potom stany a woteńdźe. Swoju Baćońsku cyrkej je wupyšił z mnohej trěbnej wuhotowanku a namaka za to też darniwe ruki, kotrež jomu to zmóžnichu. Joho wosebita zasłužba pak wostanje joho dźěławosć w serbskim pismowstwje a joho nawjedowanjo serb. studowacych w prózdninach, kotrymž swoju lubosć a wědomosć poswjeći.

Haj, samo jako nabožny pěsnjeŕ a přełožeŕ rjanych hymnow je z česću so prócował. Wosebje dari nam wšelake swj. Marijine kěrluše.

Wosebite přećelstwo wjazaše joho z wurjadnje wobdarjenymi mužemi, kaž njeboh Hórnik, farař Waltař, Michał Kokla, Jakub Cyž ze Stróžišća a druzy.

Joho wučenosć a wjesoła powaha móžeše so połnje wučerpać w kole jomu duchownje so bóle bližacych a z nim w lubosći za serbski lud so horjacych.

Njelubowaše žanu nizku, suchu polemisku abo druhich někak ranjacu zabawu, ale stajnje jenož pak wjesołe dopomnjeńki na studentske lěta, na serbskich wótčincow, abo sedłowaše swojoho rěčespytniskoho konika, wukładowaše serbske twórby, słowa, přisłowa, přirunjowaše je z druhimi rěčemi, wědźeše też derje mnohu dobru moralisku wučbu zaplesć a nikomu so při tym njewostudźi.

Mnoho je dopisował do serbskich časopisow. Hižo jako student do „Lipy" a „Łužičana", pozdźišo do „Łužicy", „K. P.", „Krajana" a „S. N." Słušeše też do koła Łužicarjow, kiž mějachu swoje skhadźowanki na Wotrowskej farje pola knjeza kanonika Hermana. Tutaj sebi wosebje derje rozemještaj. Rozemješe serbske talenty wubudźować, pohonjować a často napominaše: Njedajće swojomu pjeru zerzawić!

Wosebity dźak je serbski lud Libšej winojty za dwoji dar: z prěnja za joho započate „Žiwjenjo Swjatych“, w tak dobrych, jadriwych słowach spisane, zo je jenož wulcy k wobžarowanju, zo zemrěty knjez w prěnim spočatku wjazny.

Wjetši, haj njezahinity wuznam ma joho sławnje dokonjane dźěło přełožka Domaša Kempiskoho „Kročenjo za Khrystusom“ do tak dobreje, wuhładkowaneje, dotal njedosćehnjeneje serbsćiny, zo tuta kniha swoju sławu a ważnosć wobkhowa do najdalšich časow.

Runje Libš jako sćěhowař Khrystusowy na ćežnjojtym puću kříža bě powołany a dospołnje wukhmanjeny, swojomu ludej tak krasny dar spožčić.

Přez tutón přełožk je sebi mjeno serbskoho Chrysostoma, serbskoho złotohorta zasłužił.

Na serbskim ludźe nětko je, dźakownje wopomnjećo njeboh knjeza fararja wosebje z tym česćić, zo njeby žanoho serbskoho domu było, w kotrymž njeby so tuta joho kniha namakała a prawje pilnje, mohł rjec kóždu njedźelu a swjaty dźeń čitała. Tak by Libš po swojej smjerći tomu dopomhał, zo by naš lud přez tutu knihu duchownje wožiwił a prawy směr za swoje zemske pućowanjo přecy wědźał.

Jara wjele swojoho časa je woprował serbskim korekturam. Štóž to znaje, wě, zo je to najnjedźakowniše dźěło a nichtó so wo to njetorha. Zo Libš to činješe, njepokaza jenož na wulku dowěru a wustojnosć a wobrotnosć, to wuswětluje nam też joho poniżnosć a pokornosć, z kotrejž so tajkej służbje wěnowaše.

Też z našimi słowjanskimi bratrami wjazowaše joho wuznamne přećelstwo, ale stajnje pokaza na to, zo mamy předewšěm wěriwosć a pobožnosć pola ludu zakhować.

Wustojne běchu joho posmjertne wěnowanja a nastawki po serbskich wótčincach kaž njeboh Hórniku, wo kotrymž najradšo powědaše a pisaše, Buku, Kućanku, Łusćanskim, Smolerju, Imišu a druhich. Też joho lětne rozprawy we „Krajanu“ jako „Rozhladuj so!“ su pokazki wuběrnoho wobkedźbowanja, jasnoho posudźowanja, mudroho nałožowanja a praktiskoho rozwučowanja.

Njebudźe wjele serbskich nabožnych knihi, pola kotrychž njeby joho ruka a joho rozom sobu skutkował. Wo zjawnych prašenjach: nabožnych, narodnych, samo politiskich měješe jara strowy a wótry rozsud.

Tak je nětko swój běh dokonjał a zawostaji pola swojoho ludu, za kotryž je w khiprym ćěle dźěłał a pola swojeje wosady, kotrejž je najlěpše mocy poswjećił, žohnowane wopomnjećo.

Na stronje njeboh prálata Buka smy jomu přihotowali čestne městačko, posledni derje zasłużeny wotpočink. Njech joho duch, so zetkawši z našimi serbskimi wótčincami, bywa kaž profeta Onias, wo kotrymž swjate pismo praji: To je profeta Boži, kotryž so wjele modli za naš lud a za swjate město.

Jako dźěsćowscypobožny měšnik je so njebućički za čas žiwjenja wjele, jara wjele modlił, a tak mamy wěstu nadźiju, zo też we wěčnosći njepozabudźe na swój lud.

W joho powazy nadeńdźemy mnoho podobnoho z powahi swjatoho Józefa. Joho ćicha mysl, pokornosć a poniżnosć, čistosć a pobožnosć, joho měrna dźěławosć, joho wjesoła duša — to wšitko je zemrětoho knjeza też před Bohom kaž před čłowjekami přijomnoho sčiniło, a tak směmy drje prajić też wo fararju Libšu: Lubowany wot Boha a čłowjekow je joho wopomnjećo w žohnowanju.

Njech jomu prawje bórzy wěčne swětło swěći!

Hdyž bě redaktor „Kat. Posoła“ w dźaknym spominanju na njezakhódne zasłużby njeboh knjeza fararja Libša wo „Kat. Posoł“ joho ćěło w žarowanskim domje štwórtk popołdnju 1/2 2 hodź. wužohnował, bu wone do Baćonja dowjezene k poslednjomu wotpočinkej. Tu běše njeboh knjez najdlěje skutkował, tu swoju wutrobu zastajił, tu chcyše też pokhowany być a zbóžne staćo wot mortwych wočakować, tamny dźeń, kotryž je nam w mištrskim přełožku sławnoho *dies irae* zawostajił a předstajił.

W Baćonju roznjese so powěsć wo smjerći prěnjoho fararja srjedu po telefoniskim wozjewjenju z Budyšina a bórzy po tym też naše zwony žarujo dalšej wokolinje wozjewjachu: farař Libš je dokonjał a dobědźił.

Štwórtk w štyrjoch hodźinach wočakowachmy ćěło, a šula a duchowny dźěšej jomu napřećo, zo bychmy je přijeli do cyrkwineje wsy k poslednjomu přebytkej.

W młodowni, w towařstwownej jstwi je postajichu Baćońscy hospodarjo na mary a bórzy přikhadźachu wosadni k pustomu wječorjej a wječor bě młodownja napjelnjena wot pobožnych modlerjow, wosebje wosadneje młodosće.

Pjatk bě pohrjebna swjatočnosć.

Hižo „Kat. Posoł“ a „Serbske Nowiny“ spominachu we přichodnych słowach, kak derje so runje prěni měsačny pjatk přihódźeše k tomu w cyrkwi Jězusowej wutrobje poswjećenej. Je tola też njeboh knjez farař česćowanje bóžskeje wutroby jara spěchował.

Žarujo witachu Baćońske zwony přecy wjacy přewodźerjow ze wšělakich kóncow serbskoho kraja.

Dokelž su tutón dźeń we wšěch serbskich cyrkwjach swjatočne rańše Bože służby, njemóžeše přikhad serbskich duchownych ke khowanju tak ruče so stać, kaž by to hewak było a tuž so też pohrjebne swjatočnosće něšto pozdźišo wotměchu, kaž bě postajene.

Po štwórć na dźesać poda so kondukt do młodownje po ćěło.

Wot duchownych běchu tu z Budyšina: Najd. knjez prálat a senior Žur a knjez šolastitkus a farař Hejduška, dale wšitcy serbscy fararjo hač na jenoho a Rózeńčanski knjez administrator P. Romuald. Wot našich serbskich knjezow wučerjow bě so jara nahladna črjóda zešła jako znamjo, kak bě sebi zemrěty też pola wučerjow, kaž wšudźom wulku lubosć dobył. Też běše na pohrjeb joho dołholětny sobudźěłaćeŕ w Božim domje, z kotrymž bě też njeboh knjez hač do natwarjenja fary pod jenej třěchu bydlił, přikhwatał knjez wyšši wučeŕ kantor Symank z Budyšina ze swojim synom, knjezom sud. radź. Beno Symankom. Budyšin a za katolskich Serbow najważnišej towařstwje: swj. Cyrilla a Methoda a naša luba Maćica Serbska běchu khwalbnje połnje zastupjene. Też družstwo Smolerjec čišćeŕnje bě z knjezomaj Bartom a dr. Posedelom, kotryž bě pola knjeza fararja wob čas też bydlił, čestnje zastupjene, kaž też zwjazk serbskich wučerjow z wyššim knjezom wučerjom Kralom ze Zarěča, dawnym dobrym susodom njeboh knjeza fararja. Susodne knježstwa ryćeŕkubłow běchu połnje zastupjene: knjez major z Walter-Ješki, knjez Bek z Łuzča, knjeni Hermanowa z Wutołčic.

Wšěch njemóžemy mjenować a na wšěch so też dohladali njejsmy.

Hdyž bě wosadny farař ćěło wužohnował, donjesechu je do cyrkwje a tam běchu, kaž znate, najprjedy exequije, duchownske officium po mortwych.

Swjatočne requiem měješe najdostojniši knjez prálat Žur z asistencu knjezow fararjow Cyža jako diakona a Rjedu z Kamjenca jako subdiakona.

Při Božich służbach knježa wučerjo swojomu zemrětomu sobustawej wustojnje spěwachu, přisłušne spěwy kaž z cyła pohrjebna swjatočnosć na přitomnych mócny začišć wukonješe.

Po Requiem wosadny farař ćěło zasy požohnowa a z rjanym spěwom: *in paradisum deducant te angeli:* do paradiza njech će přewodźeja swjeći jandźelojo a ze swjatočnym Benedictus jako mócnym zwukom nadźije na zbóžne stawanjo z mortwych njesechu sobustawy cyrkwinoho předstojićeŕstwa a Baćońscy burja swojoho prjedyšoho fararja k poslednjomu wotpočinkej na kěrchow.

Tam wosadny farař poslednje pohrjebne wobrjady wukonješe, mjez tym, zo Swobodne zjednoćeństwo serbskich katolskich wučerjow zemrětomu jako posledni postrow krasny spěw do rowa spěwaše.

Wosadny farař poréča hišće krótke słowa w serbskej a němskej rěči wo powazy a wuznamje njeboho knjeza fararja

Libša a so dźakowaše wšěm, kotřiž su zemrětomu kajkužkuli lubosć wopokazali.

Knjez farař Cyž jako městopředsyda Maćicy Serbskeje rěčeše wo spisowařskej dźěławosći a zasłužbach njeboćičkoho wuprajejo nadźiju, zo so druzy namakaja, kiž joho dźěło dale powjedu.

Boža mša k swjatym jandźelam bohužel być njemóžeše, dokelž žadyn duchowny knjez k tomu swobodny njebě.

Njech jomu Bóh prawje bórzy k měšniskej krónje a ćerńjowej krónje ćerpjenjow spožči njebjesku krónu, njech jomu swěći njebjeske swětło! J. Delan.

Politiski rozhlad.

W sakskim sejmje bu šulski zakoń wo něšto přeměnjeny. Po nim ma wučeŕ za ludowe šule 28 hodźinow, wučerjo za pokročne a wotrjadniske šule 26 hodźinow za tydźeń dźeržeć. Wučerjo, kiž běchu k 1. aprylej 1927 45 lět stari, trjebaja pak jenož 26 hodźinow šule za tydźeń dźeržeć. Dale bu hospodarski etat dale wuradźowany. K podpjerje mjeńšich ratarjow bu namjetowane 500000 hr. do hospodarskoho naćiska stajić, štož bu hospodarskomu wubjerkej přepokazane. Financny minister dr. Weber přilubi, zo so płaćizna za milinu wo 20% poniži, štož ma wot 1. jan. 1927 płaćić. Nadźijomnje so přilubjenjo też wuwjedźe. Hač do 26. apryla změje sakski sejm jutrowne prózdniny.

Němski sejm dowuradźi w zańdźenym tydźenju hospodarski etat. Při wuradźowanju wo přizwolenjo za wotpłaćenjo wójnskoho dołha měješe centrumski zapósłanc dr. Dessauer zajimawu rěč, w kotrejž wuwjedowaše, zo je njewěstosć we zapłaćenju wójnskoho dołha wostudła šlaha za hospodarske wuwićo. Tuž sebi wěste postajenja za płaćenjo dołha žadaše, štož Dawesowy naćisk njewupraja. W zajimje wšitkich narodow tola leži, zo so tutón njedostatk bórzy wotstroni a Němskej so wolóženjo wójnskich dołženjow přizwoli. Wulka wjetšina sejma, też socialdemokratojo, bě za tute žadanjo. Pjenjezy za wójnski dołh buchu přizwolene. — Při jednanju wo financnym etatu zapołožištaj zastupjerjej za Prusku a Saksku protest přećiwo namjetowanomu wurunanju financow na kraje. Też druhe strony khětro přećiwo njomu rěčachu. Tola cyły etat bu přiwzaty. Stary gmejnski pitny dawk bu zběhnjeny a za to nowy piwowy dawk za gmejny přizwoleny. W srjedźinym posedźenju bu potom cyły hospodarski etat na lěto 1927 z 238 hłosami přećiwo 136 přizwoleny.

Kulturna debata bě w němskim sejmje nastała, dokelž bě so na stroniskim zjězdźe němskeje ludoweje strony we Berlinje mjez druhimi resolucija přiwzała, kiž wupraji, zo wobzamknjenjo konkordata z katolskej cyrkwju, kotrež so też na šulske prašenja poćahuje, móžno njeje. Też jich wjednik dr. Stresemann bě so wo tym khětro njejasnje wuprajił. Tuž bu w sejmje wot socialdemokrata dr. Breitscheida ze wšelakimi naprašowanjemi wuskušowany a nuzowany so jasnje wuprajić, hač za knježeńskej koaliciju steji abo nic. Tuž dyrbješe dr. Stresemann barbu wuznać a praješe, zo wobzamknjenjo konkordata też za cyły kraj, hdyž ma Bajerska swój konkordat, a też Pruska tajki přihotuje, jomu so přijomny być zda. Liberalne nowiny so nad tutym wuprajenjom zwonkownoho ministra mjerzachu a měnja, zo je Stresemann wot swojoho prěnjotnoho nahlada wotešoł. Njech je wěc kaž chce, hłowne wostanje, zo je dr. Stresemann za wobzamknjenjo konkordata w sejmje so jasnje wuprajił.

W češkim sejmje bu wojeński zakoń přiwzaty. Ličba rekrutow postaji so na 70000, kotřiž maja 18 měsacow służić. Za dwě lěći ma so čas na 14 měsacow znižić. Wólbne prawo so wojakam a žandarmeriji wotpraji.

Z Rumunskeje zasy pisaja, zo kral Ferdinand w mrěću leži, kiž na njewuhojomnu khorosć, rak, ćerpi. Po joho smjerći ma so rozsudźić, štó budźe joho naslědnik. Krónprinc Karol je so swojoho lohkomyslnoho žiwjenja dla tróna wzdać dyrbjał. Rozšěrjeja wšelake njepokojace powěsće, jako by Karol chcył po smjerći swojoho nana knježeństwo na so storhnyć. Cyły kraj so přez mócnu wojeńsku stražu a krutu censuru někak w měrje zdźerži. Najskěrje powjedźe po smjerći krala Ferdinanda kralowna Marija kralowanjo.

Albanska zwada dyrbi so hišće tón raz na měrnym puću jednanjow mjez so zajimacymaj statomaj wurunać. Po najposlednišich powěsćach poda so Južnosłowjanski zastupjeŕ do Roma, zo by so z Mussolinom wo Albanskej wujednał.

Italska je z Wuheńskej zrěčenjo činiła, zo chcetej wobej krajej mjez sobu přećiwo njepřećelam so škitać a přećelne poćahi hajić. Wuheński ministerski předsyda hrabja Bethlen přebywaše tohodla w Romje a je tam tute wujednanjo podpisał.

Khinska wójna. Po dobyću Shanghaja a Nankinga khwataja nětko kantonske wójska z mócnym khwatkom na hłowne město sewjernoho wójska, Peking, kotrež bychu snadź za dwaj měsacaj dosćahnyć mohłe. Ke škitej swojich zajimow je jendźelske knježeństwo wobzamkło, nowu brigadu infanterije do Khiny pósłać. Za Nankingske nasylnosće sebi dosćčinjenjo žada. Japanska so mudrje wróćo dźerži a njecha nowe wójska do Khiny wotpósłać, dokelž so Japanam žane dalše wobćežnosće njejsu činiłe.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Přichodny zeleny štwórtk woswjeći najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber po zwučenym wašnju w tachantskej cyrkwi swjate wolije. Na tutym dnju du při biskopskej Božej mši wšitcy měšnicy k zhromadnomu swj. woprawjenju.

— W našim měsće twarja nětkle něšto hódnje wobydlenjow na Drježdźanskej drózy, hdźež bu wot łońšoho nazymnja nowy dźěl twarjenišćow započatych. Z tym so město dale k wječoru powjetša. Su to wulke hromadu zwisowace twarjenja z dwěmaj poskhodomaj. Runje tak sylnje je město při artilleriskich kasarmach mócnje přez nowe twary přirostło. Tam je město cyłe rynki małych bydlenjow za jenotliwe swójby natwarić dało. Hdyž tam přińdźeš, zda so ći, jako by w jenej modernej wsy był. Tutón kónc města so hišće dale wutwaruje. Po najnowšich powěsćach dawa twařske zjednoćenjo, kiž je wulkich khěžow na Drježdźanskej drozy natwarić dało, na Twornjowej hasy zasy dźěl hasy z wobydlenjemi zatwarić. Je też jara nuzno, dokelž mnoho młodych swójbow nima hišće prawoho wobydlenja.

— Wulki serbski koncert zwjazka serbskich spěwnych towařstwow wotměje so srjedu, 20. apryla, wječor we 7 hodź. w „Krónje“ w Budyšinje. Jutrowny koncert steji pod hesłom „Pój, witaj naléćo!“ Nimo 4- a 5-hłósnych khórowych spěwow pod nawjedowanjom hłownoho zwjazkowoho dirigenta, knjeza wyššoho wučerja Słodeńka, wustupja też solistojo, kotřiž maju w Serbach dobre mjeno. Kaž so nam dźensa zdźěli, skutkuja sobu: knj. Ruth Krawcec, operna spěwarka w Braunschweigu (sopran), knj. Hanka Krawcec (alt), knježna Měranka Lešawic (recitaciju), knjez prof. Juraj Kazamek z Koblenca nad Rh. (na huslach), knjez šulski direktor Kurt Hanka (tenor) a knjez Rudolf Scheder (baß). Předsyda spěwnoho zwjazka knjez kral. hudźbny direktor Bjarnat Krawc přewozmje přewod na klavěrje. Dyrbimy prajić, zo je Zwjazk serbskich spěwych towařstwow tu sławne mocy zestajał, kiž rukuja za dobre poradźenjo našoho jutrownoho koncerta. Zarjadowańske dźěła za koncert wukonja tow. „Nadźija“ w Budyšinje. — Kóždy, kiž je naše minjene koncerty wopytował, też tónkróć wěsće přińdźe a też druhich sobupřiwjedźe. Naše koncerty so we šěršej zjawnosći přeco bóle wobkedźbuja a wysoko waža. Bliži jutrowny koncert też wšitkich zawěsće spokoji. Prěnje městna wudachu so jenož we wobmjezowanej ličbje. Reje budźa darmo! Hladaj nawěštk.

Z Dalic. K wulkomu wohnjej by tu zańdźenu njedźelu lohko přińć mohło. Dopołdnja wokoło 1/2 9 hodźinach so w Dučmanec khěži pod třěchu paleše; woheń běchu dźěć.

ze zapalkami hrajkajo założiłe. Dyrbjeńskej wohnjowej woborje, kiž bu na pomoc zwołana, so bórzy poradźi woheń we łubinej komorje zaleć, hdźež běchu dźěći hišće we łožu byłe. Při tym pokaza so, kak spomožne je, hdyž mamy swój wodowód. Kněži pak njeje wjetšeje škody přez to nastało.

Z Lejna. Zasy je jene kubło ze serbskich katolskich rukow do cuzych přešło. Ješkec kubło pokupi prjedawši inspektor Leina z Porchowa, hdźež je joho nan ryćeŕkubleŕ. Kubło je 178 kórcow wulke. Škoda jenož, zo njeje so telko kapitala wot našich stronow namakało, zo by so katolskomu Serbej zakhowało. Spóznawam, kak wěrno měješe junu dobry serbski ratař, kiž mi pisaše, zo dyrbja naši ludźo bóle lutować a na swojim namrěwstwje lěpje a swědomiće hospodarić. Přewjele tajkich padow njesměmy sebi dowolić, hewak budźe serbski kraj bórzy kaž sebi jón naši njepřećelojo přeja.

Z Kukowa. Wokrjesne hejtmanstwo w Budyšinje je hospodarskomu pomocnikej Janej Rječcy z našeje wsy pjenježne myto přizwoliło za zmužiwe wumoženjo holčki Rosalije Ryćerić, kiž bě 15. februara t. l. před zatepjenjom wukhował. Wjele zboža pěknomu pachołej!

Z Ralbic. Wot 25.—27. nalětnika měješe naša wosada tłidnjowske duchowne wobnowjenjo. Wšitcy, kotřiž su we tak wulkej mnohosći pilnje a pobožnje posłuchajo na słowo Bože, kotrež je nam wulcy nazhonity 70lětny měšnik z klóštrskoho rjadu jezuitow wustojnje prědował, su wulke hnady čerpali a njebudźa nałożeny čas a prócu ženje wobžarować trjebać. Su spokojeni a pozběhnjeni. Minjenu njedźelu bě přez cyły dźeń Najswjećiše wustajene, kaž je to pola nas kóždu prěnju njedźelu štwórć lěta wašnjo, zo bychmy wotprošowali wšu njewěru, zymnu liwkosć, wonjećešćenja a křiwdy, kotrež so bóžskej wutrobje Jězusowej wot człowjekow w najswjeć. sakramenće wołtarja načinjeju. Dźěći a wšě cyrkwinske wosadne towarstwa su zhromadne hodźiny modlenja wotměwałe. Wjetši dźěl wosady je so horliwje přez cyły dźeń na tutych pobožnosćach wobdźělał. Pozběhowacy napohlad to je, hdyž na 150 muži a młodźencow na rańšich před wołtarjom klečo čaka na přikhad Jězusowy w swjatym woprawjenju. Njech tuta horliwosć a lubosć we wosadźe ženje njewuhasnje! — Po nyšporje wječor we 6 hodź. běše zhromadźizna „Bjesady", na kotruž běše 45 sobustawow přišło. Mjez druhim tam też wuradźowachmy wo namjeće přistupa k „Domowinje", kotryž běše so hižo před dwěmaj měsacomaj stajił ale so hač na tule zhromadźiznu wotstorčił. „Bjesada" je najstarše, hłowne a zakładne tow. našeje wosady. So prócuje wšitkich muži wosady we swojich kruhach hromadźić, zo by zhromadnje wšón strach njewěry, liwkosće a njepřećelstwu swjateje cyrkwje wot wosady wotdźerżowała. Hubjenych, pjenježnje khudych časow dla njeje możno přinošk wyše złožić, hewak khudźi nochcedźa so „Bjesadźi" přizamknyć. Z ličbowanja, kotrež nam pokłandik poda, spóznachmy, zo mamy wjacy wudawkow hač dokhodow. „Domowina" žada sebi dwoji přinošk wot kóždoho towarstwa. Dokelž pak je to při nětčišej hospodarskej nuzy přewjele, tuž „Bjesada" z wulkej wjetšinu (38:7) wobzamkny z „Domowiny" wustupić. — Na poswjećenju khorhowje towarstwa katolskich młodźencow w Różeńće so „Bjesada" wobdźěli. Zo bychmy we wuhotowanju swjedźenjow ze strony towarstwow w Delanskej wosadźe w duchu cyrkwje so zrozemliwje zjednoćili a zo jene towarstwo druhomu napřeco było njeby, dyrbi so lokalny zwjazk wosadnych towarstwow k zhromadnomu wuradźowanju dla postajenja swjedźenjow wutworić. — Swjatkownu póndźelu přijědźe najdostojniši knjez biskop do Ralbic firmować a budźe z tutej přičinu popołdnju wosadna zhromadźizna. „Lilija" je hižo přilubiła, zo chce na tutej zhromadźiznje spěwać.

Z Ralbic. Też w našej wosadźe je so zawěsćeńske towarstwo za koni minjenu njedźelu założiło. Při njezbožach jedyn druhomu pomha. Předsyda tutoho towarstwa je knj. kubleŕ Mikławš Ćemjera z Ralbic.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Dalši puć wjedźeše nas nimo vile (hrodźika) Němskeho kanonylijerja Kruppa, kotryž w zymje husto dołho na Capri přebywaše. Wón da też w tamnišej šuli za swoje pjenjezy Němsku rěč wučić. Tohodla móže tam, wosebje mjez młódšimi ludźimi, poměrnje wjele wobydlerjow trochu Němski. Nětko je hrodźik předaty a do hosćeńca přetwarjeny. — Też tu zastupichmy; přetož w tajkich ćopłych krajach chce so człowjekej přecy pić, nic jenož Němcej, ale też Serbej. Hdyž na domćkowej runej tŕěše sedźo skleńcu wina pijachmy, widźachmy, kak na susodnej tŕěše mać swojej dźowćičcy włosy rozčesowaše a při tym přecy něšto z nich wubjeraše a pikaše. Hdyž běše mać ze swojim dźěłom hotowa, přewza holćka službu miłosćiweje Samaritanki a wotměwaše samsnu hońtwu w maćeŕnych włosach. Tute dźěło tam wjacy króć wonka na tŕěše abo na zahrodźe dokonjeć widźachmy. Duž tam to, kaž so zda, ničo dźiwneho njeje.

Zo bychmy wšo wohladali, štož Capri poskića, wopytachmy hišće něšto za tamne kraje cyle žadne - - piwowu korčmu. Mjenuje so Hidigeigei a hospoduje wosebje Němskich basnikow, hudźbnikow, wumjełcow a druhich wučenych muži. Zo bychmy tak prawje dobru zabawu měli, běše nam zamožity sobupućowaŕ Italsku hudźbu (muziku) skazał. To wšak běše rjenje myslene, ale za mnje, kotremuž hudźbnicy runje za khribjetom stejachu a dwě hodźinje dołho do wušow trubjachu, to runje wosebiteje kermuše njeběše. Duž so zwjeselich, hdyž rěkaše: „Je čas na łódź."

Přećelni muzikantowje přewodźachu nas hač k morjej dele. Tam běše popołdnju Turkowska łódź zastała. Něchtón z pućowarjow přińdźe na mysl, zo bychu naši hercy ji k česći Turkowski narodny spěw wupiskali. To so sta. Nětko pak běše na Turkach rjad, nam z Němskim narodnym spěwcm wotmołwić. Tola z tym někak klacaše. Ropot a běhanjo na łódźi nam přeradźeše, zo běchu tam w někajkej wuzkosći. Skónčnje pak počachu tola piskać. A što piskachu? „Guter Mond, du gehst so stille." Nó, narodny spěw wšak to runje njeběše, ale Němski tola běše. A derje přihodźeše so też; přetož měsačk swěćeše tak krasnje, hdyž z Capri wotjědźechmy.

Dokelž běše tu rjenje ćicho, stejach hišće dołho na łódźinym wjerše a přihladowach, kak so zajimawa kupa dale bóle z wočow zhubješe. Po něčim so też jeje poslednje swěcy za morjom skhowachu. Ale w samsnych wokomikach poča so hižo na druhej stronje bohaće rozswětleny Neapl pokazować. A prjedy hač so dohladachmy, tam hižo zastachmy. Dokelž w blizkosći runje łódź na wotjězd do Ostije (Roma) hotowa steješe, njejědźechmy ze železnicu do Roma wróćo, ale stupichmy na łódź, zo bychmy so tam po wodźe přewjezli.

Hižo za khwilku na njej zapiskachu a hobr poča so z přistawa kolebać. Bórzy běchmy na šěrokim morju. Duž so swěca po swěcy zhubi. Dokelž běše mjez tym też měsačk swoju latarńčku hasnył, wobdawaše nas wopředka tołsta ćma. Tola bórzy pokaza so mi dotal njewidźana, w tutych dźělach Srjedźneho morja žadna mórska wosebitosć, błyskotanjo morja (Meeresleuchten). Zdaše so, jako bychu so z kóždeje přikhadźaceje zmohi wulke kopicy škrow sypałe, tak zo so cyłe morjo frinkotaše a zyboleše. — Kak tuta swětlina nastawa, wo tym wučeni hišće přezjene njejsu. Najskerje wukhadźa wot njeličomnych swěćatych zwěrjatkow, kotrež w ćopłych nocach w zwjeršnej wodźe hraja, podobnje kaž pola nas swjatojanske muški. — Hdyž pak při hladanju naposledku stejo spać počach, zeńdźech do łódźe dele a sydnych so do kućika. Dokelž běch so na Capri sprócny naběhał, bórzy zasy spach.

Hdyž rano wotućich, so hižo městačku Ostia bliżachmy. Ostia je přimórske město za Rom. Rom njeleži při morju, ale cyły kónc wot jeho brjoha zdaleny, nad rěku Tiberom,

kotryž so njedaloko Ostije do morja wuliwa. Po nim móža jenož małe łódźički jězdźić. Wulke, z morja přikhadźace parniki pak dyrbja w Ostiji zastawać, z wotkelž ludźi a twory železnica do Roma wozy. Dokelž su w Ostiji zdobom mórske kupjele za Romjanow, wotwiwa so na njej hibićiwe žiwjenjo. Też wšelacy Romscy putnicy, kotřiž do Roma při morju jěli njejsu, do Ostije dojědu, zo bychu tam přileżnje morjo wohladali a we nim połazyli; přetož tysacmetrowskeje hłubiny tam wono runje nima. — Tam potajkim też my z łódźe na kraj wustupichmy a so naželeznicu sydnychmy. Bórzy běchmy w Romje, hdźež so zasy z druhimi pućowarjemi zetkachmy. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

W Romje dočišća so nowe missale za słowjanski ritus. Ćišć wobstara Vatikanska ćišćeŕnja. Kongregacija ritow je appropaciju podała. Słowjanski text je z łaćonskimi pismikami ćišćany, jenož kanon ma Cyrillku a pódla łaćonski text. Słowjanski text je posłowny přełožk z łaćonskoho, kotryž je Pražski profesor Vaic wobstaral. Wón běše wurjadny znajeŕ stareje słowjanšćiny, bohužel je mjez tym zemrěł.

Nowe missale je wosebje za Južnosłowjansku postajene, jeje knježeŕstwo je k ćišćej 140000 dinarow přinošowało. Missale dostanu jenož tajke cyrkwje, w kotrychž so staroslowjanšćina při swjatočnosćach hižo dotal wot dawna sobu wužiwaše.

Trjebanjo słowjanskoho rita při Božich służbach we katolskej Khorwatskej dyrbi też rozšěrjenjo prawosławneje cyrkwje w tamnej krajinje zadźěwać. Knježeŕstwo podpjeruje mjenujcy mócnje rozšěrjenjo orthodoxije a to přez swojich zastojnikow a přez wojeŕstwo. Kóždy zastojnik, kotryž so z katolskej holcu woženi, dyrbi so před šismatiskim měšnikom zwěrować dać. Liwcy katolikojo su wězo też lohko zwólniwi k orthodoxiji wotpadnyć, hdyž je tola wo wjele lóže po orthodoxnych zasadach žiwy być hač po katolskich. Hłowna wěc je zwonkowne přiznaćo k orthodoxiji, wopyt Božoho doma na statnych swjatych dnjach a wuhotowanjo hosćiny k woswjećenju swojich narodninow. To je stary nałožk, kotryž wjele pjenjez zežerje a wjele swójbow do dołha zastorči. Na dóstaće sakramentow so dale njedźiwa.

Biskop Prochaska z Stuhlweißenburka je wumrěł. Běše pjatk 1. apryla we universitnej cyrkwi w Budapešće póstne prědowanjo dźeržał, při tom joho Boža ručka zaja, padny do womory a njepřińdźe wjacy k wědomnju. Biskop Prochaska je 68 lět stary, běše jedyn z najsławnišich rěčnikow Europy. Je też wjele ascetiskich a wědomostnych knihow wudał.

Cyrkwinske powěsće.

Z Khrósćic.

Wěrowani: 25. 1. Jurij Klimant w Nowej Wjescy z Hanu Šimanec ze Smječkec. — 15. 2. Jakub Šołta z Worklec z Marju Šewcec z Worklec. — 15. 2. Jurij Šuster z Hórkow z Hańžu Dźisławkec z Now. Bóšic. — 16. 2. Jan Knebl ze Sulšec z Hertu Kurfürstec z Khrósćic. — 22. 2. Mikławš Wawrij z Njebjelčic z Rozaliju Kolic ze Smječkec. — 28. 2. Pawoł Buk z Budyšina z Hanu Bruskec z Budyšina.

Zemrěći: 30. 12. 26. Jan Wernaŕ ze Stareje Cyhelncy, 49 l. 11 m. 6 d. — 6. 1. 27. Marja Waldźina z Prawoćic, 66 l. 11 m. 15 d. — 7. 1. Hańža Hiccyna z Kukowa, 66 l. 8. m. 12 d. — 8. 1. Michał Mikela z Kukowa, 65 l. 8 m. 11 d. — 10. 1. Hana Hanušec z Pančic, 74 l. 2 m. 10 d. — 15. 1. Madlena Šnajderowa ze Smječkec, 71 l. 18 d. — 16. 1. Marja Lipičowa z Wudworja, 68 l. 3 m. 10 d. — 18. 1. Hańža Hejduškec ze Smječkec, 14 d. — 22. 1. Hańža Rehorkec z Khrósćic, 3 d. — 1. 2. Jurij Pólec z Miłoćic, 2 d. — 2. 2. Hana Rehorkec z Khrósćic, 14 d. — 4. 2. Pětr Wićaz z Worklec, 59 l. 10 m. 10 d. — 6. 2. Marja Rehorkowa z Khrósćic, 29 l. 11 m. 14 d. — 11. 2. Marja Kmječec z Khrósćic, 63 l. 5 m. 21 d. — 21. 2. Jan Kušk ze Smječkec, 78 l. 5 m. 21 d. — 22. 2. Monika Hórbankec z Khrósćic, 6 m. 27 d. — 26. 2. Khrystla Waldźic z Wudworja, 89 l. 1 m. 5 d. — 5. 3. Marja Kitlec ze St. Cyhelncy, 6 m. 23 d. — 6. 3. Cecilija Krječmarjec z Hatow, 7 m. 1 d. — 7. 3. Hana Kilankowa z Khrósćic, 75 l. 3 m. 27 d. — 9. 3. Marja Stokmanowa z Kukowa, 63 l. 11 m. 2 d. — 12. 3. Marja Šołćina z Miłoćic, 78 l. 1 m. 16 d. — 13. 3. Mikławš Šmidt z Hórkow, 67 l. 8 m. 29 d. — 16. 3. Juliana Haufec w klóštrje Marijinej Hwězdźe, 75 l. 7 m. 3 d. — 20. 3. Mikławš Ješka z Kopšina, 77 l. 3 m. 9 d. — 25. 3. Marhata Plešingerec z Wučkec, 19 l. 7 m. 13 d. — 26. 3. Mikławš Delan ze Smječkec, 56 l. 6 m. 26 d. — 29. 3. Hańža Šimanec ze Smječkec, 46 l. 10 m. 27 d.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 2. apryla	w Kamjencu 31. měrca
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,25	12,25—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,50	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	11,75—12,30
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00—11,00	9,75—10,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—5,00	4,80—5,30
Butra	1 „	4,00—4,60	4,20—4,40
Syno	50 „	3,50—4,00	4,00—4,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,50—21,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	00,9—0,10	00,9—0,11
Prosata, 686 štuk	1 štk.	10,00—24,00	16,00—24,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. apryla 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 164. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 55—59 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 44—49 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 38—40. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 30—34. 5) Mjasne 26—28. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 249. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 56—58. 2) Połnomjasne młódše 51—53. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 42—46. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 356. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 41—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—34. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 870. 1) Najlěpše wukormjene 80—86. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—78. 3) Špatne 64—70. **Wowcy:** 680. 1. Młódše a starše wukormjene 62—65. 2) Starše wukormjene 54—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje:** 3448. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 61—63. 2) Wukormjene 60—61. 3) Mjasne 59—60. 4) Špatne 58—58. 5) Rancy a kundrosy 50—54. 7) — .

7. apryla 1927.

Čelata (998): 1) 84—88. 2) 76—82. 3) 68—72. 4) 55—56. 5) — .
Swinje (598): (přez 300 pt.) 1) 63—63. 2) (240—300) 62—63. 3) (200—240) 60—61. 4) (160—200) 58—59. 5) — . 6) — . 7) 50—55.

Wobkhod pola čelatow dobry, pola swini sněni.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serb.

budźe

jutrownu srjedu 20. apryla 1927

popołdnju ½3 hodź. w Budyšinje.

Porjad:

1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Wuznamjenjenja. 4. Přednošk. 5. Nekrologi.

Wšěch sobustawow wutrobnje preprošuje

předsydstwo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Khrósćanska wosada: Kk.: 351.—354. z Wudworja: Mikławš Jakubaš, Jurij Nowak, N. Ryćer, Jakub Žurik; 355.—361. z Kozaric: Pětr Bětka, Mikławš Henčl, Jakub Leider, Hana Lipičowa, Pawoł Khěžka, Hana Kmječowa, Jurij Serbin; 362.—366. z Worklec: wučeŕ Pawoł Kokert, Mikławš Lebza, Mikławš Krječmaŕ, Jurij Šnajder, Pětr Čornak; 367. z Łuzča: Michał Wićaz; 368. z Nuknicy: Jakub Lebza; 369. z Lejna: Jakub Eiselt; 370. 371. z Khrósćic: August Šwórak, Michał Měrćink. — **Wotrowska wosada.** Kk.: 372. 373. z Wotrowa: Pawoł Čornak, Jakub Hajdan; 374. ze Žuric: Mikławš Lipič; 375. z Krjepjec: Mikławš Koch; 376. z Khanec: Pětr Khilank. — **Budyšska wosada.** Kk.: 377. ze Słoneje Boršće: Marja Wenclowa; 378. z Čemjerc: Jan Mjeń; 379.—381. z Budyšina: Jurij Kórjeńk, Marja zwud. Mjenjowa, Jan Helgest. — 382. z Bonn-Enderich: Pawoł Kazor.

Dopłaćenja na lěto 1926.

Kk.: 1113. P. K. z W.; 1114. 1115. N. N. z K. (też na 1925); 1116. P. K. z K.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Mikławš Jakubaš z Wudworja 1 hr.; Jakub Eiselt z Lejna 2 hr.; Jakub Lebza z Nuknicy 1 hr.; Jakub Hajdan z Wotrowa 2 hr.; Marja Wenclowa ze Słoneje Boršće 1 hr.; Jan Mjeń z Ćemjerc 3 hr.

Z wobkhodnoho žiwjenja.

Dźensiši „Posoł" wopřija nawěštk k zhotowjenju družčich šnórow. Naši čitarjo su zawěsće přeswědčeni, zo „Posoł" mjenje bóle jenož spušćomne firmy poručuje. Štóž potom pola tutych kupuje, podpjera zawěsće našu wěc. Z dobom njechamy zamjelčeć, zo je firma Józef Jung jenički katolski złotnikaŕ w Budyšinje. Njech so tola kóždy při kupowanju na „Posoł" poćahuje.

Serbski Hospodaŕ

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku

Po přepytanju statneje přepytowaŕnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Smy dóstali

najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,

potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,

najlěpše družiny runklicowych symjenjow.

Nimo toho někotre tysacy centnarjow

dobrych symjeńtnych běrnow

kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.

Majsowy šrót ścelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

K hermankej poručam swój wulki skład:

Předešćniki

žónske — mužske — dźěćace.

Překhódne kije

we wšěch płaćiznach.

Trubki we wšěch wulkosćach a wudźěłkach.

Šachownicy! Wšě narunanske dźěle!

Samsna porjedźeŕnja. Założene 1880.

Walter Straube (O. Brandt nasl.) Budyšin

Znutŕkowna lawska hasa 8.

Přihódny swjedźeński dar

k Zelenomu Štwórtkej, k swj. woprawjenju a firmowanju

namakaće we wšěch płaćiznach pola

złótnikarja

Guido Reiche w Budyšinje

Hłowne torhošćo.

Debjeńki. Sléborne wěcy. Graty.

Štó by z křesćanskeje lubosće

małe dźěćo

přiwzać chcył. Dalše zhoniće pola fararja

M. Dórnika w Zdźěri.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłowčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

K hermankej poručamy:

žonjace tofle	**0,95** hr.	**dźěćace škórnje** wot	**3,25** hr.
pasojte (gurtowe) **tofle**	**1,35** hr.	**šulske škórnje** wot	**6,75** hr.
pasojte tofle z kožanej pódušu . .	**2,25** hr.	**žonjace črije ze spinku** nowočasne družiny	**6,95** hr.
sokołske črije z gumijowymi pódušemi wot	**2,25** hr.	**mužace połčrije** kónčojte družiny .	**9,50** hr.
wuréznjene črije (sandale) wot . .	**3,—** hr.	**mužace škórnje**	**9,95** hr.

Škórnje z podšićom, ručne dźěło z najlěpšeje howjazeje kože wot **17,50** hr.

Poslednje nowosće: Žonjace lakowe stupničky 6,— hr.

Dale wšě możne družiny wobućow wot najjednorišoho hač do najwosobnišoho wudźěłka w najbohatšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach

Dobre mjeno našeje firmy rukuje za najlěpšu tworu

Při žitnych wikach. **Heinrich Mohr, Budyšin** Rózk kejžorskeje drohi.

Hermansku njedźelu wotewrjene.

K hermankej poručam: **Ložowe počehnjenja** běłe a pisane, **płachty, ruby, trjenja, trěwki, barchent za košle, tkaniny za fale, hotowe fale, tkaniny za suknje a pjezle.**

Najwjetši wubjerk. **Doběrki.** Najtuńše płaćizny.

Aug. Paul Hilger měj. Emil Wilček
Budyšin, **seminarska droha 2.**

Vogtlandske Wumjełske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej dróze 8.
Najsłódniše konditorske pjećiwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Zwjazk serbskich spěwanskich towarstwow.

Pój, witaj naléćo!

Serbski koncert srjedu 20. jutrownika 1927

wječor w 7 hodź. w sali „Krony“ w Budyšinje.

Sobuskutkowarjo:
Rut Krawcec (sopran), Hanka Krawcec (alt), Měranka Lešawic (recitacija), Prof. Juraj Kazamek z Koblenca n. Rh. (husle), Kurt Hanka (tenor), Rudolf Šeder (bas). — Wulki měšany khór: Hłowny dirigent Jurij Słodeńk. Při křidle: Kral. hudźb. direktor Bjarnat Krawc. — Pyšny bal z narodn. rejemi.

Wotewrjenjo pokładnicy: 1/2 7 hodź. Započatk z dypkom 1/2 8 hodź.

Zastup płaći: 1. městno (čisłowane) 2.50 hr., 2. městno 1.50 hr. z dawkom. Zastupne khartki su dóstać: w Serbskej knihařni w Serbskim Domje, pola Herm. Jeremiasa (Khěžorska dróha) a Joh. Guder (Seminarska dróha).

Alfons Schauseil
Budyšin.
Wosebity dom za serbske módy

Dóšłe wšě nowosće za rubiška a fale. — Wołmjany mouslin we wobkuzłacych mustrach. — Čorne a brune kašmirowe rubiška we wšelakich kajkosćach.

Hobrski wubjerk při najtuńšich płaćiznach.

K Božomu Ćěłu
k prěnjomu swj. woprawjenju, ke kwasej
trjebaće
družčzu šnóru.
Přińdźće jenož k z dawna znatej firmje
Józef Jung, Budyšin
Założene 1886. *Serbska droha 6* *Dalokorečak 2262.*
hdźež so Wam tajka wot našoho dołholětnoho wěcywustojnika we šwarnym a krutym wuwjedźenju po zmysłym zestajenju zhotowi. Stare žadne kaž tež sleborne pjenjezy k wudospołnjenju leža Wam k rucy.

Jutrowne kěrluše za křižerjow
płaćizna 50 pj.
su dóstać **w Donnerhakec knihićišćerni.**

„Jednota“, towarstwo katolskich Serbow w Budyšinje
woswjeći njedźelu 22. meje swoje 25lětne wobstaćo. Přeprošujemy hižo z tutym wšitke serbske towarstwa na swjedźeń. **Předsydstwo.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčćak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

16. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. apryla 1927.** | **65. lětnik.**

Khryst je dobył, alleluja!

1. Alleluja! zwońće zwony!
Rońće radosć na wšě strony!
Do kóždeje wutroby
Zwońće kěrluš wjesoły:
Khryst je dobył, alleluja!

*

2. Radosć jutry knježi wšudźe:
W njebjesach a Božim ludźe.
Jězus smjerć je přewinył,
Žahadło jej wutorhnył.
Khryst je dobył, alleluja!

*

3. Radosć Khrystej w skałach hrima,
Wětr do khorhowje přima.
Bože słónco poskoči
Tři króć rano w radosći.
Khryst je dobył, alleluja!

4. Móc a krasnosć pokazuje
Bóh, hdyž z rowa wustupuje.
W rowje smjerć je přěhrała,
Jeje móc je złamana!
Khryst je dobył, alleluja!

*

5. Překrasnjeny Jězus knježi!
Přemožena smjerć pak leži!
Jězus nět tež nadźija
Našoho je žiwjenja.
Khryst je dobył, alleluja!

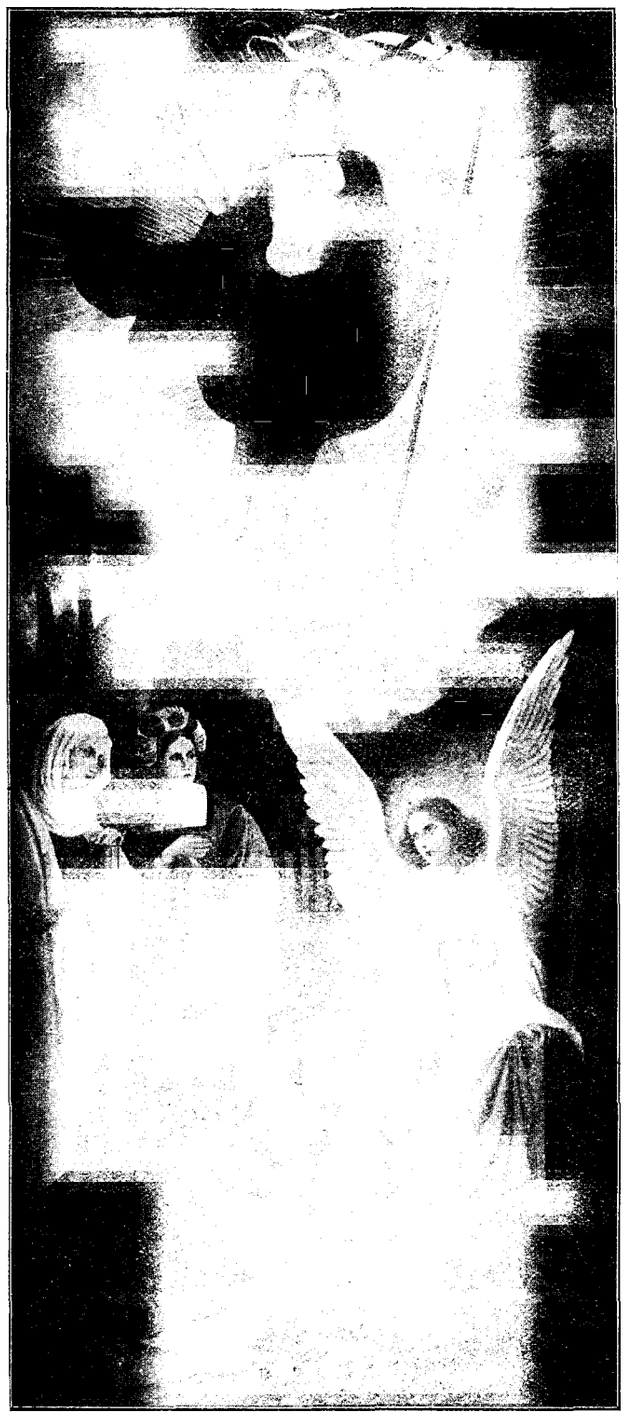
*

6. Krasny kralo njesmjertnosće,
Zbudź tež něhdy naše kosće
Z hinitosće k žiwjenju
Krasnomu a wěčnomu!
Khryst je dobył, alleluja!

M. Nawka.

Žónskich sněra zbudźi prěnju radosć jutrow.

Zasy zanošujemy po žarowacych dnjach martrownoho tydźenja hłosy wo krasnosćiwym dobyću wumožerja swěta. Zehrawace kěrluše wubudźeja we nas zbožo jutrow, jutrownu powěsć „Stanył je horje Jězus Khryst, Alleluja“. Kak wjesele wozbožacy skutkuje tola jutrowny kěrluš we wutrobje křesćana! Hdyž su zwony swjedźeń jutrow zazwoniłe, hdyž so naši pyšni křižerjo zhromadźuja na z bantami a kudźeŕkami wudebjenych, hordźe wustupowacych konjoch k zhromadnomu spěwej horjestanjenoho, a nalětne słónčko ze swojimi pruhami naše zeleńkojte łuki a hona pozłoćuje, tehdy su so Serbow jutry zasy započałe ze wšěm swojim wěriwym wjeselom a pozběhowacymi swjatočnosćemi. Potom zasy začuwamy wěrnosć słowow psalmisty: „To je dźeń, kotryž je nam Knjez přihotował, khwalmy a wjeselmy so joho“, słowa, kotrež cyrkej wo tutym hordoznym dnju ze wšim prawom trjeba. Wjele milijónow je so hižo nad tutej zahorjacej, zakładnej wěrnosći „Khrystus je z mortwych stanył“ wjeseliło a přecy zasy budźe so też radować. A prěnje z tutych nad zbóžnikowym z mortwych staćom so radowacych běchu pobožne žónske, kiž chcychu dźeń po sabaće rano zahe Khrystusej hišće junu swoju lubosć wopokazać. Kak wulcy je dobyćeŕ nad smjerću jich sněru a lubosć mytował! Njech nam powědaja, kak su k jutrownej radości přišłe!

Lubowachu swojoho Jězusa z Nazaretha. Kelko krasnych wučbow su dźě z joho horta słyšałe, kelko dobrotow wot njoho wusywać widźałe! Haj, njesebićiwje, woporniwje bě ze słowom a skutkom w cyłym Israelu prědował, zo wšitcy na nim wisachu. Z juskom „hosanna we wysokosćach“ běchu joho swjatočnje do Jeruzalema witali. A byrnjež běchu joho wyšši měšnicy a předstojnicy k smjerći zasudźili, nochcychu pobožne žónske z Galilejskeje wokoło maćerje Božeje swoju lubosć zapowědźić, kiž bě mócny před Bohom a přede wšěm ludom. Tuž běchu za nim šłe na Kalwarsku horu, z bolosćiwej maćerju sobužarowałe při smjerći najsprawnišoho. Bolostnje běchu wobžarowałe při do rowa-kładźenju, zo njeběchu joho dosć hódnje žałbowanoho do rowa położić móhłe. Dźeń sabata bě přeblizko był. Při wšej lubosći dźeržachu so sněru kaznje sabata a swjećachu jón, kaž so słušeše. Tola na njoho njezabychu.

Přewulke drje běchu bolosće a začišće na Wulkim pjatku byłe, zo bychu so při wšej lubosći k njomu na joho ważne słowo dopomniłe „a na třećim dnju syn človjeka zasy stanje“. Mortwoho běchu joho ze křiža brać pomhałe, bjez žiwjenja a wukrawjenoho běchu, na klinje bolosćiweje maćerje ležacoho česćowałe a joho smjertne rany wokošowałe a potom do skalnoho rowa sobu położiłe. Bolostne drje bě za nich, hdyž dyrbjachu so wot njoho dźělić.

Ale tuta swěrna lubosć pohnu jich hišće k hnujacej woporniwosći. Tak ruče hač bě so dźeń wotměnił, nastajichu so žónske rano zahe, zo bychu swoje hišće do sabata wječor přihotowane wonjace zela a žałby k rowej donjesłe a mortwoho hišće junu žałbowałe. Njeměrne khwataja při rańšim witanju k rowej mjez sobu sebi starosć rozpowědajo, „što wotwali nam kamjeń wot rownych duri?“ So dowěrjejo na Božu předwidźiwosć njeběchu so zaličiłe. K rowej bliže stupajo dohladachu so, zo je row wočinjeny a kamjeń wotwaleny. Što by nětko bliže było, hač wěrić, zo je Khrystus z mortwych stanył? Ale w tutym wočakowanju njepřikhadźachu. Pytachu mortwoho Jězusa. Marija Madlena bě hižo spěšnje japoštołam tutu powěsć přinjesła, wuhladawši row wočinjeny. Druhe žónske hladachu do rowa bliže a hlej, wuhladachu tam jandźela w běłej drasće, kiž jim přizjewi: „Što pytaće živoho mjez mortwymi? Njeje tudy, ale je z mortwych wstanył.“

K prěnjomu razej zaklinča tak wjesoła powěsć wo horjestaću z horta njebjeskoho jandźela. Kak zwjeselene běchu nětko jich wutroby. Rad lubje zabychu na wšu podarmo nałoženu prócu a starosć wo mortwoho Jězusa, hdyž zhonichu, zo je živy, zo je zawěrno z mortwych stanył, kaž je přecy wěšćił. A dopomnichu so na joho słowo a wěrjachu, hdyž bě jandźel je na to kedźbne sčinił.

Swoju jutrownu radosć přinjesechu spěšnje jědnaćom japoštołam a wšitkim druhim. Njeběchu drje joho hišće widźałe. Ale dołho njetraješe, tak dyrbješe mjez woporniwymi žónskimi jako napřěńša Marja Madlena horjestanjenoho zbóžnika we joho krasnosći wohladać. Zrudnje při rowje žarujo wo zhubjenoho mištra zjewi so jej Jězus jako zahrodnik. Słowo „Marija“ dosahaše a — joho spózna. Što by mohł jeje radosć a wjeselo dódnić, hdyž luboho mištra nětkle před sobu widźeše? Nětko móžeše japoštołam zjewić, „Sym Knjeza widźała“. Wěra do horjestanjenoho je wobkrućena! Bu prěnja připowědźeŕka jutrowneje powěsće. Za tutu so po něčim też japoštołojo zahorichu, hdyž bě so Jězus jim zjewił. „Knjez je zawěrno stanył“, to je wěrnosć, kotruž wšitcy wěriwi wjesele přijimaja a dźensa wuznawaja.

Zo bychu tola wšitcy w Serbach też k tutomu zbožu přišli, kaž su je nazhoniłe tute pobožne žónske! K tomu je

jenož trěbne, zo też z tajkej swěru Jězusa pytamy, kaž žónske w jutrownej powěśći. Boha pytać, jomu służić a słušeć, to je naš nadawk. Njech su wšitcy nadobni ryćerjo a njebojazni wojownicy z tutym hesłom, kaž to činja kóžde lěto jutry naši křižerjo, hdyž zjawnje Khrystusowu sławu připowěduja, k skrućenju joho kralestwa ze zmužiwym wuznaćom słuža a z cyłej wutrobu jomu so poswjećeja.

Wosebiće pokazuje tuta črjódka žónskich našim serbskim maćerjam a knježnam, kajke je žónske powołanjo we cyrkwi Božej. Přede wšitkim maja posrědnje Khrystusowomu kralestwu służić ze skutkami ćělneje miłosće. Też při jutrownej powěśći mějachu wot Khrystusa nadawk, nic drje zjawnje, ale jenotliwym domjacym wěrnosć wo horjestaću připowědować. Posłužowanja su w kralestwje Jězusowym też jara nuzne, a k tomu přihodźuja so žónske najlěpje. Dale je tu žónskich nadawk rjenje pokazany w krasnych póćiwosćach, kotrež su k tomu trěbne, kaž njesprócniwosć, wulkomyslnosć, horliwosć a lubosć. Tute pohnuchu Mariju Madlenu a druhe žónske k rowej so podać, joho pytać a jomu służić. Skónčnje zjewja so tu rjanosć žónskoho powołanja we wulkej česći a njezakhódnym myće. Dwaj jandźelaj we swjedźeńskej drasće k nim rěčeštaj, Khrystus, horjestanjeny Zbóžnik, so jim najprjedy zjewi a sčini je tak k připowědowarkam swojoho horjestaća. Naša wěra ma we jich swědčenju swój zakład. Žónska bě junu wina Božoho pokleća, za to pak su žónske na wuznamne wašnjo sobuskutkowałe na wozboženju čłowjestwa, kaž to też w jutrownej powěśći widźimy. Žónska móže jara wjele złoho zadźěwać a nimo měry wjele dobroho spěchować. Serbska žónska, maći, knježna, wukń na pobožnych žónskich w jutrownym swj. sćenju, kak rjany nadawk a ważny wliw kóžda jenotliwa we swojim małym kole ma!

Tuž swjećmy zasy jutry w tutym duchu a z wjesołej wutrobu, čerpajmy z jutrowneje radosće swěru k swojomu powołanju a lubosć k wěrje! Potom zakćěwa nam młódnje ze zasystawacej stwórbu móc žiwjenja a wjesoła nadźija do přichoda. W tajkim žiwym duchu woswjećena jutrownička wostawa nam też zakład k trajacomu žiwjenju serbskoho naroda.

Politiski rozhlad.

Němskostatny sejm. Před jutrownymi prózdninami bu w poslednim posedźenju pjatk tydźenja nuzowy zakoń ke škitej dźěławoho časa, kotryž ma jenož nakhwilny być, z 195 hłosami přećiwo 184 hłosam demokratow, socialdemokratow a komunistow přiwzaty. Też hospodarska strona je přećiwo njomu hłosowała. Tutón zakoń rjaduje dźěławy čas za dźěłaćerjow, po nim je dlěše dźěło w mnohim nastupanju wobmjezowane; hdyž je tajke trěbne, ma so tute lěpje płaćić. Po přizwolenju nakhwilnoho hospodarskoho zrěčenja z Francózskej a z Ruskej rozeńdźe so sejm hač do 10. meje.

Stresemannowy proces. W Plawnje w Vogtlandskej bě zańdźene tydźenje wulki proces, w kotrymž němski zwonkowny minister dr. Stresemann skoržeše přećiwo rěčnikej dr. Müllerej, kotryž bě Stresemannej poležkowanjo ke krajnej přeradže zjawnje podsuwał. Müllerowe wobskoržowanjo njehodźeše so dopokazać a tohodla bu dr. Müller k 10000 hr. khłostanja zasudźeny.

Nic jenož Němska ale też **Jendźelska** ma so z wulkim dołhom bědźić, kotryž je přez wójnu a loňše stawkowanjo nastał. Pjenježny kancler Churchill wupraji w jendźelskim delnim sejmje, zo ma kraj na 36,5 milijónow puntow sterlingow (3/4 milijardow hr.) njedostatka w statnym hospodarstwje. K tomu přińdźe hišće wulki dołh wo 4,5 milijardow dolarow na Zjednoćene Staty Sewjerneje Ameriki. Stawk wuhlakow je statej 150 milijónow puntow sterlingow škody načinił. Jendźelska ma wulki łódźniski wobkhod do cuzych krajow, tuž drje móže swój dołh snadź lóže ponižić a jón wotbyć, hač hospodarscy wuwjazana Němska. Snadź bychu zhromadne hospodarske wučinjenja jenotliwych statow Europje mjez sobu lěpje pjenježnej nuzy wotpomhałe hač wuwjazanja a dźiwja konkurenca.

Politiske wobstojnosće w **Litawskej** su zasy khětro njewěste. Tam je knježeństwo dla wuprajenoho njedowěrjenja w sejmje wotstupiło. Też bu sejm rozpušćeny. Měnja, zo statny president Smetona wyškej Merkys nadawk k tworjenju knježeństwa spožči. Tute budźe najskěrje bjez sejma knježić. W prjedawšich časach běše junu Litawska k Pólskej słušała. Też nětkle su tam strony, kiž za zjednoćenjo z Pólskej dźěłaja.

W **Rakuskej** budźa za dwě njedźeli wólby do sejma. Wólbny bój je so hižo połnje započał. Wosebje chcedźa socialdemokraći z plakatami, lětakami a swětłowej reklamu wolerjow na so storhnyć. Dotal běchu w oposiciji, tuž drje też přewulkoho wuspěcha njezměja.

W **Khinje** su wobstojnosće so hišće přiwótřiłe, dokelž je dla khinskich nasylnosćow we hłownym měsće sewjernoho wójska, Peking, přećiwo bolšewikam sowjetska Ruska swojoho wotpósłanca wotwołała. Kantonske wójsko bu wróćo zbite. Najskěrje ma jich wjednik Čankajček přećiwo so spječowacym bolšewiskim dźěłaćerjam w Shanghaju ćežko wojować. — By-li mjez Ruskej a Khinskej k wójnje dóšło, by zawěsće Japanska zapřimnyła, zo by swoje wulke wobsedźeństwa w Mančurskej škitała.

President Československeje, Masaryk, přebywa nětkle w Palestinje. Zańdźenu sobotu wopyta cyrkej Jězusowoho naroda w Bethlehemje, hdźež bu wot franciskana prof. Stanisława Bulika, rodź. Polaka, powitany a pohospodowany. Njedźelu dopołdnja wopyta president židowsku koloniju z Československeje, universitnu knihownju a ruski klóštr na wolijowej horje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu póndźelu popołdnju běštej so w Serbskim Domje na wosebite přeprošenjo zešłoj předsydstwo a wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, zo byštej wo někotrych ważnych prašenjach wuradźowałoj. Zajimawu rozmołwu zbudźi najprjedy ważne prašenjo, hač chce naše towarstwo k „Domowinje“ přistupić abo nic. Po rozmyslenju wšelakich dypkow zjednoći knj. kantor Šołta wuprajene myslički do sady: Zasadnje smy za to, zo do Domowiny zastupimy, hdyž katolska wěc přez to njećerpi. Kk. farar Delan a kantor Šołta namjetowaštaj potom, zo ma so wubjerk pomjenować, kotryž by z předsydu „Domowiny“ wěste dypki wujednać měł. Do tutoho wubjerka buchu 4 knježa woleni. — Nowy nakład „Wosadnika“ so přihotuje. Knj. scholastikus Hejduška přehlada modleński dźěł, serbscy knj. kantorowje kěrluše. Wulke starosće činja nam pjenježne wudawki. Tuž chcemy k tomu přecy hižo hromadźić. Nimo druhich bóle nutřkownych wěcow wuprajichu přitomni spodźiwanjo, zo katolscy Serbja a překupcy do druhich časopisow nawěštki dawaja, ale do „Katolskoho Posoła“ nic. — Roznošowanjo „Posoła“ je wěc jenotliwych wubjerkownikow a tuž ma so wot nich zarjadować. Hłowna zhromadźizna budźe w Kulowje, najskěrje 3. julija. Zhromadźizna bě derje wopytana, 3 běchu so zamołwili, nimo tych pjećo falowachu.

— „Pój, witaj naléćo“! — Pod tutym hesłom hotuja so naši spěwarjo k wulkomu koncertej srjedu po jutrach (20. IV.) w rumnej žurli hosćenca Króny. Naléću ma so hołdować, wo kotrymž je nam Zejleŕ tak rjenje pěsnił a naš mištr Kocor do krasnych zynkow zestajał w swojim swětnym oratoriju ze samym mjenom. Z njoho budźa so dźěle spěwać. Wšě spěwy a deklamacije su na nałětnu radosć zhudźene a budźa nam spěwać wo rjanosći a bohatosći Božeje stwórby. Kaž w njej ptačata fifola a hwizdaja, tak budźa z nimi na přemo spěwać naše suknjate škowronćki, syłobiki, zyby a drózny, zo budźe wjeselo, na nich posłuchać. Wubjerni solistojo a wumjełc na huslach swoje dočinja, zo změje cyły koncert wjesołoho raza, kaž sej to młódne naléćo žada. Při koncerće w Božej stwórbje zastupnych kartkow njetrjebaš, tam je wšudźe ruma dosć.

Ale do Krónoweje žurle dže derje też rjana ličba připosłucharjow. Ći pak chcedža měć wosebitoho městna a te je dóstać we wobkhodach Gudera na seminarskej wulicy a Jeremiasa na kejžorskej drózy, wězo też w našej serbskej knihowni w Maćićnym Domje. Tuž sej z časom kóždy wobstaraj. Naprašowanjo je wulke. Wšitcy chcedža na jutrowny koncert. Njech je tak bohaće wopytany, kaž loński.

Z Radworja. W poslednjej zhromadźiznje „Kat. Bjesady" bu też wobzamknjene, zo maja so za prócesijón do Róžanta (swjatki) nowe khorhowje wobstarać, stare su dodźeržane. Předsyda, knjez kapłan Grofa, dary za nje přijima a wočakuje tohorunja bohaty wopyt na přichodnej zhromadźiznje, kotraž ma poslednju njedźelu w aprylu, potajkim lětsa „młode jutry" być.

Z Radworja. W našej nowej šuli mamy rjanu wulku kuchej — z nowočasnymi připrawami. Tuž zarjaduje so tu wot 19. IV. hač do 2. VI. warjeńska wučba za žony a starše holcy, kotrež njemóžachu hišće do pokročneje šule khodźić a tam hospodarjenjo wuknyć. Wučba budże na 30 dnjow trać — wšědnje na wječor, z wuwzaćom sobotow a swjatych dnjow. Ličba wobdźělnicow hižo tak rjec dosaha a tuž nam zawěsće też wyšnosć — hejtmanstwo, něšto pjenježneje podpjery poskići.

Z Radworja. Dokelž ličba šulskich dźěći přiběra, so tu wot jutrow 6. wučeř přistaji, kotryž zmeje też wob tydźeń 7 hodźinow w Zdźěrjanskej šuli rozwučować. Nadźijomnje přińdże tajki, kotryž też serbski móže. Knjez wučeř a organist Hajna w Zdźěri běše dotal tak z hodźinami wobćeženy, zo nuznje pomocy trjebaše. W Radworju budże nětko w ludowej šuli 8 rjadownjow. Tohorunja mamy při nowej šuli wulku leżomnosć. Dwaj wjesnjanaj budźetaj pod nawjedowanjom wučerja polo wobdźěłać a hnojić — tak zo móže kóždy z toho sebi wučbu brać. Mjenje abo bóle hnojiš abo rolu wobdźěłaš, też płody — tute lěto wows a kulki (běrny, neple) narostu — wězo nic bjez Božoho žohnowanja, kotrež je też při wšej wustojnosći rólnika trěbne. Dale dóstanje też z wjetša kóžde šulske dźěćo rjadku zemje k sadźenju a wothladanju. A skónčnje zmeje holča pokročna šula wjacy rjadkow za plahowanje kuchinskich zelow a rostlinow. Tuž njebudża trjebać holcy z korbikom po wsy běhać, a cyblu a morchej hromadu nosyć. Při wšěch naspomnjenych nowych pospytach a dźěłach budże wězo wjele prócy, lubosće a sćerpnosće trěbne. Bóh daj k wšomu wjele zboža, zo by so dźěło derje radźiło.

Z Radwořskeje wokoliny. Njedawno hakle nas w nocy w 2 hodź. zwón z přebiwanjom k stawanju budźeše a wčera w 10 hodź. zaso. Tehdom wotpali so Šołćic korčma we Kamjenjanskim Haju, wčera pak cyhelnica kublerja Krawca (prjedy Młyńka) w Měrkowje. Wobej twarjeni běštej starej a dodźeržanej, tuž njebě za wohnjowe wobory wjele dźěła. Kaž so zda, zaso w našich kónčinach zapalerjo počinaju dźěłać.

Z Khróšćic. Naša krajina, kotraž hižo dlěžši čas wužiwa póstowu čaru, wjeseli so nad tutej nowočasnej wobkhadnej móžnosći, a nochce jón tak lohko parować. Też druhim wurjadnym jězbam hodźi so wóz trjebać a wjednik póstowoho awta je też zwólniwy, je-li trjeba, po móžnosći tajke jězby wuwjesć. — Hdyž započatk meje so serbski procesijón do hnadownoho městna Filipowa podawa, njeje snadź někotromužkuli móžno, wjacy dnjow so na puć podać. Tak je přileżnosć poskićena, z awtom w běhu jenoho dnja do Filipowa sebi dojěć. Wóz wotjědže póndźelu 2. meje rano wokoło 4 hodź. z Khróšćic a přijědže w 6 hodź. do hnadownoho města. Wječor pojědže zasy wróćo. Wudawki za jězbu wučinja 5,50 hr. Štóž by so chcył wobdźělić, njech to hač do 25. t. m. na pósće pola k. Čornaka wozjewi.

Z Khróšćic. Poslednju njedźelu měješe „Serbosław" swoju měsačnu zhromadźiznu. Předsyda zdźěli nam ze swojich posedźenjow „Domowiny". Přinoški za „Domowinu" njeběchu nikomu přewysoke. — Jara zrudźace je, zo tamne towarstwo runjewon přinoškow dla z „Domowiny" wustupi. Dźiwać so potom też njemóžemy, hdyž někotři přewysokoho cyrkwinskoho dawka z cyrkwje wustupja. Telko woporniwosće a lubosće dyrbi kóždy za swoju nabožinu a za swój narod měć. Na to poskići nam knjez kantor a wyšši wučeř na w. Hila powučacy přednošk wo nětkole jara zajimawym prašenju: Wukubłowanjo našich dźěći. Zamołwići wukubłowarjo, starši a wučerjo, maju sej

Z třomi tolerjemi.

(Pokračowanjo.)

Krawc Józef pohladawši dele, dohlada so na starca pod woknom stojaceho, kotromuž bě w lěsu toleř dał.

„Budź dobreje mysle, ja će njewopušću", pokoješe joho stary muž. „Pjenjez, kotryž sy mi dał, je mi zbožo přinjesło, hlej, štož sym z nim nawikował! Dwaceći druhich toleri a to tak rjanych swětłych, zo je mi tak derje, hdyž mózu na nje hladać. A tuž sym do pjenježnoho měška za tebje połojcu położił. Wzmi jenož, su twoje", poskićeše dźěd, měšk Józefej podawajo horje do wokna.

„Božedla, starco", wobaraše joho naš pachoł. „Wy sće stary a ja młody, sam budźeće to trjebać. Da-li Bóh, tu tola wěčnje njebudu, nó, a potom wšak so někak zežiwju."

Ale starc njepopušćiwši ćisny měšk pjenjez z woknom do jastwa. Józef chcyše so podźakować, ale dźakowny starc njeda joho ani k słowu přińć.

„Tu wzmi hišće tute pjeńko, kotrež bě ptačkej z křidła wupadnyło; přetož te ma tu móc, zo, dótknješ-li so kajkichžkuli durjow, so přecy wočinja, a byrnjež byłe zawrjene też z dźesać zamkami a ryhelemi. Druhomu je njebych dał, ale tebi je dawam, dokelž wěm, zo sy pócćiwy a k złomu je znjewužiješ", tole naposledku prajiwši, ćisny też pjeńko Józefej a woteńdże.

Krawčik, wzawši pjerko, poča z nim hnydom joho móc wupruhować. A woprawdże, lědma bě so zamka dótknył, běchu też durje jastwa šěroko wočinjene.

„Nó, hdyž je to tak", pomysli sebi, bych tola hłupy był, hdy bych tu wostał. Njejsym nikomu ničo činił a tuž też wućeknu. Jenož zo mje pólcaj widźał njeby, hewak by so mi złě zešło." A hižo so wačeše mjelčo won po ćmowej khódbje. Ale runje trjechi na swojoho njepřećela, kotrohož bě so bojał, tón pak joho prawje njespozna mějo joho za knjeza měšćanostu, pokłoni so hłuboko hač k zemi.

„Dźeń dobry, česćeny knježe!" postrowi joho z přećelnym hłosom jako najlěpšoho přećela. „Mamy w jastwje ptačka. Sym joho runje popadnył, hdyž po prošenju khodźeše", khwaleše so pólcaj; bě sebi mócnoho kocora nanił, počinješe so wězo jako by kedźbliwy stražnik być chcył, bě dźě cyłe dny w korčmje sydał. „Što pak mam, česćeny knježe, nětko z nim činić?"

„Što?" wotmołwi Józef so dohladawši, zo je pólcaj khětro syry. „Dobru wječeř jomu dajće, zo by so na tři dny porjadnje najědł a potom wjacy po prošenjo łazył njeby. A pičałku dobroho piwa jomu přinjesće, słyšiće?" Takle jomu Józef poruči, přeměnjujo swój hłós, jako by woprawdże starosta města był.

„Ale, luby knježe. . . . !"

„Kaž sym prajił . . . . a nětko mi joho pokažće! Halo!", tak poruči młody krawski, stražnik posłuchaše. Ale lědma bě durje jastwa wotewrił a do njoho zastupił, zaprasny Józef za nim durje, zawrě je z klučom, kotryž we zamku hišće tčeše.

„Hnadny knježe!" křičeše pólcaj nastróžany, hdyž so dohlada, zo je jastwo prózdne, „tutón zlěpc tu wjacy njeje, je ćeknył!"

„Mjelćće a njećińće mi žane žorty!" wotmołwi naš mudry pachoł so přecy hišće na měšćanostu počinjejo. „Zlěpc tam je!"

„Ale njeje tu, hdże 'noż je wostał?"

„Poskajće, njejsće dha wy tam? Nó, tak to widźiće

wočehnjenjo swojich dźěći jara važić a jim stajnje z dobrym přikładom być. W rozmołwje knježeše žiwjenjo. Předsyda doda potom hišće wotrězk z nastawka J. Krala: Wumyslene a wubasnjene přičiny. Přichodna zhromadźizna budźe 22. meje wječor w 8 hodź. pola Natušec. Pjetaš.

Hynek Dostál

hłowny redaktor Amerikanskoho „Hlasu“ we St. Louisu — sławny Słowjan a wulki přećel Serbow.

(„Z Našoho Domova“ podał a přidał Jan Serbin.)

Łužiscy Serbja maju w cyłym swěće swojich dobrych přećelow. Samo w Americy. Tam wšak su też mnozy přiwuzni našich krajanow žiwi. Tak bywaju w Teksasu samo cyłe serbske wosady. Wo jich założerju, njeboh far. Janu Kilianu, čitamy jara zajimawy nastawk w lětušim „Předźenaku“.

Dźensa poskićamy našim česćenym čitarjam žiwjenjopis morawskoho krajana, sławnoho hłownoho redaktora Hynka Dostála, kotryž je wulki lubowar a přećel našoho serbskoho ludu; wosebje jako swěrny dobroćeŕ je so w času inflacije našim duchownym knježim wobswědčił, za čož jomu też zjawny dźak słuša.

Dokelž pak ma też žiwy zajim za naše narodne žiwjenjo a duchowne prócowanja, je často sam ze swojoho za serbske pismowstwo někotružkuli bohatu šerpatku woprował. Do našeje Maćicy Serbskeje je z přileżnosću 70. narodninow našoho wosławjenca Muki jako sobustaw zastupił z přinoškom na dźesać lět. Też we swojim organu „Hlasu“ na mały narod Serbow časćišo skedźbnosć nowoho swěta wobroća.

Pisar tutych rjadkow měješe zbožownu składnosć, so njedawno z lubym přećelom we złotej Prazy zeńć a joho k jutram do Serbow přeprosyć, zo by sebi, hdyž je nam tak blizko, serbski lud a kraj wobhladał. Tuž, přijědźe-li wjeleważeny hósć woprawdźe, njech je nam z cyleje wutroby witany. Prošu, nětko čitajće, što to je, štóž k nam dźe!

Hižo pjećadwaceći lět dźěła za češkich krajanow we Americy morawski narodowc Hynek Dostál, hłowny redaktor „Hlasu“ w St. Louisu. Katolskomu ćišću služi wón nic jenož jako wuznamny redaktor, ale jako financny sekretar „Hlasu“ ma też na starosći wšitke druhe ćišćowe předewzaća, kiž su w ćišćeŕni tychle nowin zrjadowane. Wón běše też mjeze prěnimi z češkich zasydlerjow we Americy, kotřiž hnydom wot spočatka posledneje swětoweje wójny wulcy horliwje so pušćichu do přihotowacych dźěłow k wuswobodźenju češkeje wótčiny a k wobnowjenju češkoho stata. Zajimawy žiwjenjopis tohole woprawdźe zasłužbnoho narodnoho dźěłaćerja budźe tohodla też našim čitarjam zawěsće witany.

Hynek Dostál narodźi so 29. hodownika 1871 w Boršicach pola Velehrada. Joho nan zaběraše so z rólnistwom a plahowanjom wina, w zymje z rjemjesłom a wobkhodom z winom we wulkim. Dźěći mějachu Dostálic jědnaće, ke kotrymž přiwza sebi mać hišće wosyroćene dźěćatko, tak zo bu w jich swójbje česćehódna ličba dwanatka dócpěta. Dwaj synaj wuzwolištaj sebi duchowne powołanjo, tři dźowki pak zastupichu do rjadu kongregacije swj. křiža.

Syn Hynek wukhodźi ludowu šulu we Boršicach, lěta 1884 dachu joho potom na maćičny gymnasij do Wuherskoho Hrodźišća (Uherské Hradiště), kotrež bu po dołhich ćahanjach z Winskim knježeŕstwom toho lěta wotewrjene. Wyšši gymnasij studowaše Dostál w Přerově a we Wołomucu, hdźež běše joho bratr runje z bohosłowcom. We sedmej rjadowni skhorje Hynek ważnje na přeraženjo krwě a hdyž bě so zasy wustrowił, skónči gymnasij we Němskim Brodźe, hdźež też z dobrym wuspěchom swoje pruhowanjo zrałosće złoži. Po krótkej wojeŕskej słužbje postudowa w hórniskej akademiji w Přibramje, wottud přeńdźe na prawnisku fakultu do Prahi, skónči statne knihiwjednistwo a ličeŕstwo a dyrbješe město nastupić při póstowej nalutowarni we Winje. Tu dóńdźe telegram wot joho bratra Józefa, bywši w tom času hižo z fararjom w Spillville w staće Jowa, zo by za nim přijěł a přewzał w joho farskej wosadźe češkokatolsku šulu swj. Wjacsława. Na joho prózstwu a wosebje na maćeŕne pohonjowanjo so rozsudźi, zo pojědźe za morjo, hačrunjež běše jomu rozžohnowanjo z Němskim Brodom ćežke; tu měješe ważne znajomstwo z dźowku tam zasydlenoho dra. Ed. Brzoráda, Hanu, jara intelligentnej knježnu, z kotrejž so w druhim lěće swojoho wučeŕstwa woženi, hdyž bě so po smjerći swojeju staršeju rozsudźiła dojěć za nim do Ameriki. Tale doba wučeŕstwa běše za Dostála z najzbožownišim časom joho skutkowanja mjez amerikanskimi češkimi krajanami. Tola wona dołho njetraješe. Arcybiskop J. Keane w Dubuque, Jowa, postaji, zo bychu na katolskich šulach w joho dioecezy rozwučowałe šulske sotry, a tuž so sta, zo bu Dostál nućeny sebi nowe polo swojeje dźěławosće pytać, štož tu w cuzbje tak lohka wěc njebě. Krótki čas běše z redaktorom dźenika „Národ“ we Chicagu, běše někajku dobu z farmarjom we So-Dakoće, potom zasy z lěkaŕnikom w Janktonu, hdźež bě sebi lěkaŕnju kupił, dale z překupcom, na čož so potom do płódnoho stata Jowa wróći a tam poča z nowa farmarić.

Tola Boža předwidźiwosć postaji jomu nowe skutkowaniśćo, hdźež měješe swoje dary a khmanosće přihódnje nałožować. W St. Louisu, hdźež hižo wot lěta 1865 mjez češkimi krajanami dźěłaše nadobny duchowny knjez a lubowar człowjekow Jozef Hessoun, wukhadźeše katolski časopis „Hlas“, kiž běše Hessoun l. 1871 założił. Redaktor tutoho časopisa Franc Novák bě wumrěł a monsgr. Hossoun wuprosy sebi H. Dostála, zo by přewzał dalšu redakciju „Hlasu“; w małym rózku lěta 1901 pósła k njomu swojoho kapłana knjeza C. A. Blehu, zo by z nim wo přewzaću redakcije dojednał. Dostál wšak njeměješe prawy lóšt, zaměnić swoju farmu wonka na swobodnym kraju, hdźež běše dospołnje spokojom, z wulkoměšćanskim hołkom.

Hakle w późnjeńcu toho lěta, hdyž so joho staršej rozsudźištaj dominu wopušćić a so z cyłej swójbu na joho farmu přesydlić, wopušći wón pluh a přimaše so wospjet pjera. „Hlas“, kiž wukhadźeše jenož jónu za tydźeń, měješe tehdy dosć so wuběhować z druhimi časopisami, kotrež wukhadźachu dwójcy za tydźeń a mějachu jenajki wote-

---

a wjetšoho zlěpca by z ćežka štó namakał! Wopijeće so a načiniće tak cyłomu městu hańbu, łójiće za póćiwymi ludźimi a ze mnu činiće tajke žorty, zo maće mje za błaznja. Za to powostańće wy sam w jastwje a njebudźeće mi to dobro činić, hišće wam pjećadwaceći naměrju“, swarješe Józef za durjemi, lědma sebi smjeća zdźeržo.

Pólcaj by rady z jastwa chcył, — štož wšak so jomu dźiwać njemóžemy — ale widźo, zo je woprawdźe zamknjeny, poča prosyć: „Luby knježe, rad chcu swoje khłostanjo wotsedźeć a też te pjećadwaceći ponjesu, jenož zo njeby to moja žona zhoniła, to hakle by sydało. Hdyž ta sadźa, potom njeliči. . . .“

„Dobre, dobre!“ wotmołwi Józef,“ tak 'nož so rjenje na drjewjanu ławku lehńće a so wuspiće, hewak budźe zlě!“

Pólcaj poskaše a za khwilu bě z jastwa mócne smorčenjo słyšeć. Naš krawski, we straše so čujo, wza swojej nozy pod pažu a bórzy běše z města won přeze wšě hory a doły.

Hórje wšak zeńdźe so wopiłcej, spaše mjenujcy cyłu nóc a skoro cyłe přichodne dopołdnjo. Knjez měšćanosta za nim wšudźe slědźeše, pólcajowa žona joho po hosćencach podarmo pytaše, a hižo wšitcy sebi myslachu, zo je so zhubił. Tohodla dachu mudri wótcojo města joho z nócnym stražnikom wububnować. Runje pod woknom jastwa so wozjewješe: „Bum bum — tretete, bum bum — tretete! Z tym so wšitkim k wjedźenju dawa, zo je so nam naš pólcaj Mots Tunka z cyła zhubił, štož mam ja, Matij Bručak, wo nim wozjewić. . . .“ Tajki ropot wubudźi smorčacoho jatoho. Hišće poł spicy njebě čisće k sebi přišoł, ale tola skoči spěšnje k woknu a wołaše won: „Jowle, jowle dźě sym, što dha mje pytaće?“ (Přichodnje skónčenjo.)

běrařski pjenjez kaž wón. Z prěnjej starosću Dostálej běše, z pomocu msgra. Hessouna wudawać „Hlas“ dwójcy za tydźeń a cyły nakład rozšěrić a zlěpšić. Tuž kupichu nowy dom a nowe stajeńske a čišćeńske nastroje, zo by čišćeńja wšěm žadanjam nowoho časa wotpowědowała. Lěta 1905 założi Dostál ze swojej mandźelskej katolski časopis za češke žony a holcy „Česká Žena“, kiž wukhadźeše najprjedy jónu za měsac, nětko tři króć w 32 stronach wjetšoho formata. We čišćeńni „Hlasu“ čišća so też „Katolický Sokol“, „Katolický Dělník“, tu wuda so pod Dostálowej redakciju wulke illustrowane dźěło „Dějiny Čechů amerických“, kiž je češki lěkař dr. Jan Habenicht napisał, tu wukhadźachu basniske dźěła wuznamnoho češkoho duchownoho Jana Brože „Z prairie“, „Honza z Čech“ a „Válečné písně“ (Wójnske pěsnje), tu wuńdźe też hižo 13 lětnikow w Americy jara lubowaneje protyki „Hlasu“ pod Dostálowej redakciju; dale też cyły rjad druhich prěnjotnych abo přełożenych powědańčkow a romanow a wšelakich brožurow za češkich katolikow w Americy, tak zo woprawdźe tuta čišćeńja je wukonjała šwarny kus česćownoho a zasłužbnoho dźěła za zhromadne narodne a katolske zajimy.

Hynek Dostál sam je pisał rozprawu wo prěnim češkim katolskim zjězdu we St. Louisu, brožuru „O Bohu“ přećiwo Darwinowej wučbje, a wuda też pola Kotrby w Prazy mały spis „Zajezd do Polska a na Volgu“, dramatiske dźěło „Vstalť jest“, kotrež bu lěta 1910 prěni króć w St. Louisu hrate, nimo toho pak hišće cyły rjad wótčinskich a składnostnych basni.

Nic jenož z čišćom, ale też we towarstwowym žiwjenju je H. Dostal jara horliwje jako organisator katolskeje młodosće we sokolskich jednotach dźěłał. Wón běše wjacy hač dźesać lět ze starostu tuteje katolskeje sokolskeje jednoty w St. Louisu, přednošowaše we wšelakich městach Sewjernych Amerikanskich Statow, hdźež su katolscy Češa zasydleni, a dozbudźowaše swojich krajanow k narodnomu a nabožnomu žiwjenju. Lěta 1904 powoła we času swětoweje wustajeńcy w St. Louisu derje radźeny „Prěni wšosłowjanski a žurnalistiski zjězd“, při kotrymž so zastupjerjo wšěch Słowjanow wobdźělichu. Za předsydu bu H. Dostal wuzwoleny. Lěto pozdźišo zwoła z knjezom C. A. Blehu „Prěni češki katolski zjězd w Americy“. Pozdźiše zjězdy wotměwachu so w Chicagu.

Też při charitativnej dźěławosći je H. Dostal skutkownje podźěl brał wšudźe, hdźež je mohł, wosebje jako sobuzałožeŕ z fararjom C. A. Blehu a Měrćinom Kačerom češkokatolskeje syrotownje Hessounoweje we Fenton blizko St. Louisa.

Bolostnu ranu poćerpi H. Dostal w aprylu 1919, hdyž jomu zemrě joho droha mandźelska, wubjerna pomocnica, soburedaktorka „České Ženy“ a woporniwa mać sydom dźěći. Kaž běše pobožnje žiwa była, tak też wumrě, přijawši hišće před samej smjerću Božoho Syna jako cyrobu na puć do wěčnosće. Jeničke, štož sebi přeješe, prjedy hač wumrě, běše to, zo bychu jej dali pod hłowu do kašća horstku hliny, kiž běše sebi sobu k wopomnjeću wzała do cuzby z rowa swojeju staršeju w Něm. Brodźe. Wona dožiwi, na čož běše so tak dołho wjeseliła: wuswobodźenjo swojeje droheje, hačrunjež też zdaleneje wótčiny, kotruž běše tak horco lubowała. — (Přichodnje skónčenjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Katolikojo w Albanskej su jenož w mjeńšinje. Wot 804000 wobydlerjow je jenož 13 % katolskich, 21 % je grjekskokatolskich. 60 % je tam mohamedanow. Njedawno bu w Romje jesuita msgr. della Pietra, japoštołski delegat z Albaniskej, na biskopa wuswjećeny a k titul. arcybiskopej Khalcedonskomu pomjenowany. W Albaniskej stej dwě arcybiskopstwje: w Skadru (Skutari) a Durazzo, a tři biskopstwa: w Prelaten, Sappenu a Alexien. Najspomožnišo skutkuja tam franciskanojo a jesuića, kiž tam skoro wšitke šule nawjeduja.

Swjaty Wótc pomjenuje přichodne dny prěnich japanskich biskopow. Jich konsekracija budźe w Romje wulka swjatočnosć.

„Katolska akcija“ też w Českej so započina. Před krótkim bě pod předsydstwom Pražskoho arcybiskopa dr. Kordača zhromadne posedźenjo wšěch katolskich zjednoćeństwow, w kotrymž so rozmołwjachu wo zhromadnym kulturelnym dźěle přećiwo njepóćiwostnomu bolšewismej. Předsyda italskoho zjednoćeństwa młodosće Giovanni Corsaneza měješe přednošk wo „Azione Cattolica“. Po nim rěčeše arcybiskop dr. Kordač, zo je tuta akcija nuznje třěbna, dokelž nabožne žiwjenjo ma so hłubje zakorjenić we swójbach, gmejnach a staće.

Nabožne wobstojnosće na češkich ludowych šulach su jara špatne. Na tute je pósłanc Stažka w kulturnym wubjerku čsł. sejma pokazał. Mjez druhim praji: „Młodosć na našich šulach so wuči, zo njeje Boha, njeje duše, njeje posmjertnoho žiwjenja, njeje rozdźěla mjez čłowjekom a zwěrjećom.“ Připowědźi tohodla krute a njewustawace wojowanjo wo katolske šule. Dźensniše šule w Československowakskej njejsu wšudźe neutralne, ale bjeznabožne a cyrkwi napřećiwne. To wobkrućeja też wěriwi studowacy, kiž tute šule wopytuja. Škoda wo češku młodosć!

Katolska cyrkej w Japanskej. Japoštołski delegat w Japanskej titul. arcybiskop Giardini je so k rozprawjenju do Roma podał. Zdobom měješe dźak nětčišoho japanskoho kejžora za podźělbraćo Pia XI. při smjerći joho předkhadnika sobupřinjesć. Do japoštołskeje delegatury słušeja nimo Japanskeje też Korea, kupa Formosa. Hłowne město Japanskeje, Tokio, je sydło arcybiskopa, pod kotrymž dwaj podbiskopaj w Osaka a Hakodate sydlitaj. Cyły kraj je do japoštołskich prafekturow a vikariatow dźěleny. Hižo wjacy króć chcychu diplomatiskoho zastupjerja Japanskeje pola Japoštołskoho Stoła założić, ale japanscy bonzojo (budhist. měšnicy) ze swojej sylnej agitaciju to zadźěwachu, tak so prašenjo na pozdźiše časy wotstorči. Jamamoto, wjednik japanskich katolikow, přepoda tehdy knježeŕstwu katolski katechismus, zo by so přeswědčiło, zo katolikojo ničo přećiwo statej njewuča. Haj knježeŕstwo tehdy wopismo wudźěła a zapósłancam rozdźěli, w kotrymž pozdaćne njepřećelske zmyslenjo katolskeje wěry, kotrež bonzojo jej wumjetowachu, wotpokazachu. Nětkle runje su jednanja, zo chcedźa katolsku wěru do koła štyrjoch najbóle rozšěrjenych wěrywuznaćow Japanskeje, kotrychž kultus je oficielnje připóznaty, přiwzać.

Cyrkwinske powěsće.

Z Ralbic.

Křćeni: 22. 1. Hańža, m. dź. Mikławša Lebzy, kublerja w Nowoslicach. — 6. 2. Beno, m. s. Michała Šnajdera, pjekarja w Różeńće. — 20. 2. Pawoł, m. s. Pawoła Wowćeŕka, žiwnosćerja w Konjecach. — 24. 2. Jurij Pětr, m. s. Pětra Wjeńki, khěžkarja w Smjerdźacej. — 26. 2. Marja Therezija, m. dź. Jurja Narćika, dźěłaćerja w Šunowje.

Zemrěći: 7. 1. Madlena Hančcyna z Różanta, 65 l. 2 m. 7 d. — 8. 2. Jakub Serbin, wumjeńkaŕ z Nowoslic, 79 l. 11 d. — 14. 2. Mikł. Šołta, korčmaŕ ze Šunowa, 72 l. 10 m. 12 d. — 7. 3. Madlena Jurjencowa, mandź. Mikławša Jurjenca, wumjeńkarja ze Sernjan, 71 l. 7 m. 24 d. — 24. 3. Hana Čóšcyna, mandź. Mikławša Čóški, kubl. w Ralbicach, 59 l.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. apryla 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 83. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—61 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 45—50 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 39—42. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 34—36. 5) Mjasne 28—30. 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 162. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—60. 2) Połnomjasne młódše 53—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 252. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—61.

) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—36. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 1846. 1) Najlěpše wukormjene 84—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 77—83. 3) Špatne 70—75. **Wowcy:** 871. 1. Młódše a starše wukormjene 65—67. 2) Starše wukormjene 56—63. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—54. 4) — . **Swinje:** 3840. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 62—63. 2) Wukormjene 61—62. 3) Mjasne 59—60. 4) Špatne 58—59. 5) Rancy a kundrosy 52—55. 7) — .

Wične płaćizny		w Budyšinje 9. apryla	w Kamjencu 7. apryla
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	13,00—13,25	12,25—13,00
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,50	12,50—12,75
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	11,75—12,30
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00—11,00	9,75—10,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—5,00	4,80—5,30
Butra	1 „	4,00—4,40	4,00—4,40
Syno	50 „	3,25—4,00	4,00—4,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	—
Ržana muka, 70 %	50 „	20,50—21,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	00,9—0,10	00,9—0,10
Prosata, 780 štuk	1 štk.	8,00—23,00	16,00—26,00

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 383. ze Serbskich Pazlic: Jakub Wrobl; 384. za Smjerdźaceje: Mikławš Kušk; 385. z Pěskec: Jurij Kórjeńk; 386. z Rózanta: Jakub Frencl; 387. 388. ze Sernjan: Mikławš Rjeńčka, Mikł. Kokla.

Dopłaćenja na lěto 1926.

Kk.: 1117. M. B. z Kh.; 1118. J. H. z H.

Kněža ze 4 kórcami pola blizko Radworja je hnydom na předań.
Bliže je k zhonjenju **w Brěmjenju čo. 13.**

Za twary a porjedźenja
swětłu a pisanu škleńcu, groćanu škleńcu, škleńčane twaridła, dejmanty, lěp atd.
na składze w mojej wot 240 lět sem w Budyšinje wobstojacej škleńčerni za wumjełstwo a wobrazy!
Wulki wubjerk **w pórclinje a škleńčanych sudobjach, hladadłach, swjećatkach, křižach, swěčnikach a postawach** namakaće jenož pola
Rudolf Wilhelm, Budyšin
Serbska hasa 16.
Darjeńki ze serbskim pismom.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serb.

budźe
jutrownu srjedu 20. apryla 1927
popołdnju ½3 hodź. w Budyšinje.

Porjad:
1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Wuznamjenjenja.
4. Přednošk. 5. Nekrologi.

Wšěch sobustawow wutrobnje preprošuje
předsydstwo.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku
Po přepytanju statneje přepytowarnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Smy dóstali
najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,
potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,
najlěpše družiny runklicowych symjenjow.
Nimo toho někotre tysacy centnarjow
dobrych symjeńtnych běrnow
kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.
Majsowy šrót ścelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske
Wumjelske
Madras **gardiny**
etaminy + kromy + stores
vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach.

Zwjazk serbskich spěwanskich towarstwow.

Pój, witaj naléćo!

Serbski koncert srjedu 20. jutrownika 1927

wječor w 7 hodź. w sali „Krony“ w Budyšinje.

Sobuskutkowarjo:
Rut Krawcec (sopran), Hanka Krawcec (alt), Měranka Lešawic (recitacija), Prof. Juraj Kazamek z Koblenca n. Rh. (husle), Kurt Hanka (tenor), Rudolf Šeder (bas). — Wulki měšany khór: Hłowny dirigent Jurij Słodeńk. Při křidle: Kral. hudźb. direktor Bjarnat Krawc. — Pyšny bal z narodn. rejemi.

Wotewrjenje pokładnicy: 1/27 hodź. Započatk z dypkom 1/28 hodź.

Zastup płaći: 1. městno (čisłowane) 2.50 hr., 2. městno 1.50 hr. z dawkom. Zastupne khartki su dóstać: w Serbskej knihałni w Serbskim Domje, pola Herm. Jeremiasa (Kněžorska dróha) a Joh. Guder (Seminarska dróha).

Procesijón do Filippsdorfa póńdźe **njedźelu 1. meje** z Khróšćić. Rano 1/4 6 hodź. Boža mša. Michał Narćik, wjednik.

Skhować!

Knježim předsydam towarstwow wozjewjam, zo při pokazanju tutoho nawěštka wosebity

spusk abo rabat po 10 %

dóstanjeće.

Kupujće Waše dobyćerske myta, khorhojne hozdźiki a towarstwowe wotznamjenja pola

Józef Jung, złotnikař, Budyšin Serbska droha 6.

Štó by z křesćanskeje lubosće 9lětnu pěknu

holčku

přiwzał? Móže ju też za swoju přiwzać. Hnydom njech so wobroći na farara **Dórnika w Zdźěri.**

Cyle wosebiće tunjo:

Dźělba zbytkow a zbytnych kruchow łožowoho damasta, žerdkatoho płatu, linona, pisanych cychow, blidowych šatow, košlowoho suknja, košlowoho zephira, makowych košlow a kholowow, košle z wušiwanjom.

Hilger, Lotzestr. 20 I.

Žane klamy.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Hłuboko žarujo wo česćehódnoho měšnika a našoho nětko zemrětoho swěrnoho sobudźěłaćerja

wysokodostojnoho knjeza farara n. w.

Jurija Libša w Budyšinje,

kotrohož je Bóh 30. měrca t. l. hnadnje k sebi wzał, wuprajamy njebohčičkomu za wšu swěrnu zajimawosć wo naše towarstwo a njewustawacu dźěławosć, kotruž je w mnohich nabožnych nastawkach z wuhładkowanej rěču w „Katolskim Pósle“ a „Krajanu“ tak často pokazował, w mjenje tutoho towarstwa

najwutrobniši dźak a „zapłać Bóh tón Knjez“.

W Budyšinje, 8. apryla 1927.

Předsydstwo tow. ss. Cyrilla a Methoda.

Jutrowna přiłoha „Kat. Posoła“

W Budyšinje, 16. apryla 1927.

Wulki dźeń.

Ważne dny čłowjeskoho žiwjenja sebi čłowjek też derje spomjatkuje a rady na nje spomina. Mjenuje tajki dźeń, na kotrymž je so něšto ważnoho stało „wulki dźeń“. Tajki wulki dźeń nic jenož za jenotliwca, nic jenož za jedyn lud abo kraj, ně za cyły swět, za wšě časy, je jutrownička. Swjećimy na njej hordozny skutk dobyća Syna Božoho nad smjerću a helu, tak zo bu nětko zasy cyłe čłowjestwo wuzběhnjene z wotročstwa djaboła a wumožene wot wěčneje zahuby. Tak dycha tutón dźeń wjeselo, zbudźa wokřewjacu nadźiju na lěpše doby, haj jutry su zakład našoho nabožnoho žiwjenja. Jutrownička nas kóžde lěto pohonja, zo mamy sebi tutón błyšć horjestanjenoho Zbóžnika zasłužić a wo swoje duchowne zbožo so prócować.

Jutrownička předuje pak jomu też, zo njeje jenož za tutón swět stworjeny. Nima jenož w časnosći žiwy być, hdźež je běda a husto kříž a hubjenstwo. Tajkale na zakhódne pokazowaca wučba nječini joho wěrnje zbožownoho. Wjeseli drje so nad zbožownymi dnjami, ale hdyž su so do pokhmurjenych, běrnych časow přeměniłe, potom saha a pyta za khmańšim zbožom, za trajacym kužołom wjesela. Swět jomu je dać njemóže, też najlěpši přećel jomu to jenož přeje, a wbohi čłowjek dyrbi zadwělować, hdyž so jomu wupuć njepokaza, na kotrymž joho za trajacym zbožom žedźaca duša spokojenja a skónčnje wozbožacoho měra namaka. A tule wulku wučbu dawa nam wjesoła jutrownička. Předuje nam, přez kříž a zrudobu přińdźemy po Khrystusowym přikładźe na horu wokrasnjenja, na městno wěčnoho zboža a měra. „Pytajće, štož je horjeka, hdźež je Khrystus na prawicy Božej sedźacy, štož horjeka je (njebjeske), mějće w myslach, nic, štož je na zemi.“ (Kol. 3, 1, 2.) Tak jutrownička ze swojej hłubokej potajnosću kóžde lěto poraža błudne předstajenja materialisma, kotrež podrywaja žiwjoł čłowjeski, a ludy a kraje wabja k njepócćiwosći a wužiwanju žiwjenja. Jutry nam připowěduja žiwjenjo, žiwjenjo za dušu a też ćěło. Njechamy sebi ženje tutu wěrnosć z myslow a wutroby rubić dać.

A Boža předwidźiwosć je tak wšitko wjedła a zarjadowała, zo jutry kóždy raz padnu do nalětnjoho časa, hdyž też cyła stwórba tak rjec z rowa wustupuje. Hona a pola so błyšća nětko zasy w nowej zeleńkojtej krasnosći a młódnosći. Kěrčki a štomy wubiwaja a woblekaja so bórzy wonjacu wokřewacu debu. A nad nimi zehrawaja w čerstwym powětře lubozne melodije ptačatkow. A cyłu zestawacu stwórbu wobkuzłuje a wokrasnja Bože słónčko, błyšćaty wobraz horjestanjenoho Zbóžnika. Sćele jasne swětło a wohrewace pruhi na zeskhadźane pola, łuki a lěsy. Wšo tole je wobraz něhdyšeje wěčneje jutrowničkí. Tak zestawaja něhdy dźěći cyrkwje, so přizamkujo njepřestawacomu juskej „alleluja“, k rjanej *jutrowničcy a namakaja tamny pokoj*, wo kotrymž je horjestanjeny Zbóžnik tak často k swojim japoštołam rěčał.

Džakujmy so Bohu za tutón tak ważny dźeń a zaspěwajmy sebi často:

Tón cyły swět so zraduje;
Wjeselće so, zradujće so!
Zo Khrystus horjestanył je;
Wjeselće so, zradujće so!
Alleluja! Alleluja!

Njejsym zabyty.

Po wěrnym podawku.

Zwony zwonjachu jutrowne alleluja a wosada spěwaše z wyskacym hłosom. Kaž mócne šumjenjo klinčeše přez mały Boži dom: „Stanył je horje Jězus Khryst!“

Stanyła běše też Boža stwórba, wšudźom hibaše so k nowomu žiwjenju. Zyma bě so zhubiła. Ćopłe słónčne pruhi swěćachu do čłowjeskich wutrobow. Na wobličach, młodych kaž starych, běše widźeć, zo maja wjesołosć nad žiwjenjom. Tuta radosć spěchowaše kročele kemšerjow, kiž, pobywši na Božich službach, z cyrkwičkí khwatachu a sebi wjesołe jutry přejachu. Jako najposledniši wopušći stary muž Božu swjatnicu. Slěbroběłe włosy wobrubjachu přećelne wobličo. Z módreju wočow błyšćeše so lubosć a dobroćiwosć. Tola na hubomaj pokazowaše so tyšnosć a zrudoba. W poslednjej ławcy klečo bě so z wosebitej nutrnosću modlił. Što drje wutrobu starca tak tyšeše?

Hdyž joho susodźa postrowichu a jomu radostnu jutrowničku přejachu, sahaštej wóčcy do daloka a starc bórbotaše jenož jene słowčko: „Zabyty!“ Susodźa znajachu joho dźiwnuške činjenjo a stłóčichu jomu ruku, jomu hišće mnohich wjesołych jutrowničkow přejo. Starc pak zrudnje z hłowu wiješe a drohowaše k swojej kněžcy, na kóncu wsy ležacej.

Susodowa žona běše jomu khofeja nawariła a přinjese čerstwy jutrowny tykanc. „Tuž dajće sebi derje słodźeć, Dwórjako.“ Starc so podźakowa. Zatepi sebi w kachlach, njedźiwajo na ćopłe nalětnje słónčko. Natykawši sebi trubku, syđže so na stary stólčk. Piješe khofej, z časami dyrkotaše jomu joho běła hłowa a potom bórbotaše při sebi: „Zabyty, zabyty.“ Stanywši wućahny ze stareje křinje wšelake zežołtnjene papjery, rjadowaše je a napisa ze třepotacej ruku: „Franc Dwórjak swojomu dalokomu

wnučkej, kněžku ze zahrodu, w křinje ležace nahromadźene tolerje."

Starosćiwje wšitko zaso do křiny położiwši a sebi křižik wzawši, sydźe so ke kachlam a pachaše trubku. „Haj, haj" tak dźeše, „nětko je so zaso lětko minyło. Zańdźene jutre pohrjebachu mi poslednjoho staroho přećela. Sym 90 lět a njemóžu wumrěć. Na mnje je Bóh luby Knjez pozabył, haj kaž zabył. Žona wumrě mi před 30 lětami. Synojo wumrěchu mi zahe. Dźowka wuda so do Ameriki; ma dźěći, ale njesłyšu ničo wo nich. Na cyłym swěće su na mnje zabyli, moje dźěćo a mój Bóh, wšitcy maja mje za zemrětoho. Ja wbohi človjek dyrbju hišće na zemi přebywać, dokelž sym zabyty. A tola žedźi wutroba za rjanymi njebjesami, za horjestaćom. Ze swojim Zbóžnikom chcył zastupić do njebjes a njemóžu. Dyrbju čakać, dokelž sym zabyty."

Woči starca ronješej tołste sylzy. „Tak dyrbju sebi nětko sam pomhać a njepřeprošeny na njebjeske durje kłapać. Knjez farař je drje mi husto prajił: „Dwórjako, dyrbiće ze sćerpnosću čakać, dóniž Knjez přišedši was njewotwoła. Nětko pak je so zasy lětko minyło, sym zabyty."

Woheń běše hasnył, trubka bě so wužehliła, starc wuńdźe ze jstwy, zwony wołachu, wosada so k nješporej zhromadźowaše. Starc pak kročeše ze swojim křižikom w rucy do bližšoho lěsa, kotryž so w prěnjej nalětnej rjanosći błyšćeše. Dokelž běše starc njepřestawajcy sebi přemyslował, njeběše wjacy knjez nad swojimi myslemi, běše cyle zamyleny.

* * *

Słónčko so khowaše a sćeleše poslednje čerwjene pruhi na wjesku. W lěsu poča so ćmić. Młody mužski khwataše přez lěs, sebi wjesoły spěwčk hwizdajo, wo domiznje, wo zasowidźenju. Přez lěsnu swětlinu widźeše hižo wjes, zaměr swojoho pućowanja.

„Što drje budźe stary dźěd prajić, zastupi-li njenadźicy do joho jstwički, daloki wnučk z Ameriki?"

Młodźencej nozy třepotaštej. Hrózba joho woběža so dohladawši na žałostny wobraz. Tu wisaše starc, k hałozy mócnoho duba přiwjazany. Kłobuk běše wotpadnył. Slěbro-běłe włosy padachu starcej do čoła a na ramjenja. Pućowar běše najprjedy wot stróželow cyle přewzaty. Potom so zhraba a kaž pohnuty wot spodźiwnoho začuća přistupi spěšnje k postawje. „Móžu joho hišće wumóžić?" Ruče wućahnywši nóž ze zaka přerězny powjaz — a zdaše so jomu abo běše to woprawdźe tak — młodźenc zasłyša hłós ze starcowoho horta. „Je žiwy, je žiwy", wyskaše młodźencowa wutroba. Kedźbnje wzawši starca do rukow położi joho pod štom. Potom poklakny so pódla starca, kotryž běše hišće bjez wědomja, a podpołoži jomu hłowu z wulkim z mochom wobrosćenym kamjenjom. Potom wza ze swojeje bleše sylny palenc, zo by z nim starcej wutrobno a skronje pomazał. Za někotre mjeńšiny so starc poča hibać, wóčcy pomału wočinjejo. Młodźenc liny jomu něšto kapkow palenca do huby. Bórzy so starc pozběhny so dźiwajo a so prašejo hladaše na wumožerja. Tu so młodźenc nadobo wustróža. Hdźe běše hižo tutej wóčcy tute wobličo widźał? Dopomni so na wokomik, hdyž běše mać na smjertnym łožu wot njoho božemje brała jomu kazajo, zo by do Europy pućował a staroho dźěda pytał a jomu posledni postrow wot joho jeničkeje dźowki přinjesł. Spózna w starcu swojoho dźěda. Tute spodźiwne spóznaćo přewza młodźenca tak, zo starca wobjawši hłuboko hnuty zawoła: „Dźědo, dźědo, nětko sym će namakał a móžach samo twój wumožnik być." —

Zawjedny błud, kotryž běše mozhy starca zamućił, so pozhubjowaše. Po něčim přińdźe zasy k sebi a móžeše rozomnje myslić. Spózna, zo běše zadwělowacy njeskutk dokonjał. Hrózba joho woběhny, tuž ronješe starc w nutrnej želnosći hórke sylzy. Położiwši swoju hłowu młodźencej na ramjenja, dźeše z ćicha: „Tak njejsym zabyty, njejsym zabyty wot swojoho Boha, kotrohož chcych tak ćežko rozhněwać a kotryž je mje před najhóršim zakhował, njejsym zabyty wot swojoho dźěsća, swojeje lubowaneje dźowki, kotraž je mi swojoho syna pósłała, zo by mi był wumožnik we najćmowšej hodźinje mojoho žiwjenja. Bohu budź dźak a khwalba, nětko móžu z měrom čakać, dokelž njejsym zabyty." P. W.

Jutrowničku.

Mócne zwuki zwonow wozjewjeja
Dźensa wulki podawk radostny:
Horjestanjenoho woni sławja;
Cyły swět je nětko wjesoły.

Wrota njebjes wótře třepotaju,
Dokelž hudźi so z pozawnami
K česći Jězu Khrysta horjestaću,
Na pišćelach z wšěmi mocami.

Jandźeljo ze šijow krasnje hronja
Spěwy, khwala toho před trónom,
Kiž je njebjo wotewrił a hada
Helskoh' steptał, zničił ze křižom.

Tuto samo stwórbu Božu jima,
Hdyž ze spara krutoh' wotuća.
Škowrončk wjes'le we wyšinach spěwa,
Naša raduje so wutroba.

Hdyž b'dźa zwony njebjeske nas wołać,
Zwonić jutrowničku poslednju,
Potom b'dźemy wšitcy z rowa stawać
Wočakujo wěčnu hosćinu. G. A.

Knjez Belcebub.

Wjesny krawc Nitka běše dawno hižo cyle woliwknył. Wot wšitkich kaznjow je čas swojoho žiwjenja jenož wo jenu so starał, a ta rěkaše: „Njesměš so jenož lepić dać!" Wšitke druhe kazuje, zakonje a předpisma běchu za našoho krawčika jenož k tomu, zo by je přestupił. A hdyž móžeše hišće ludźi pódla tak prawje hněwać a samo policaja za błazna měć, na tom měješe wosebite wjeselo. A z joho njekničomnosćemi činješe so hišće khětro wulcy.

A našomu krawčikej něšto do swědomja rěčeć nichtó njetrjebaše, to běše wšitko podarmo. Tu so jenož kóždomu wusmja a praji: „Wostajće mi moje swědomjo jenož we měrje! Njesměmy swědomjo přejara napominać, potom wšak přecy měrne a dobre wostanje."

Z helu a z čertom njedaše so wón też zatrašić. K prěnjomu, praješe naš njebojazny krawc, njewěrju docyła do žaneje hele a do žanoho čerta. Čerta tola hišće nichtó widźał njeje a hela też žana njeje. Hdyž je človjek wumrjeł, nó haj, tak je fuk a amen je z nim. K druhomu, běše měnił, „njeboju so žanoho čerta. Je-li pak woprawdźe čert žiwy, potom chcył so na njoho zmužić. To bych chcył rady wědźeć, štó by z knjezom był, hač čert abo ja."

A k třećemu běše naš krawčik prajił: „Njeboju so tež žaneje hele. A byrnjež tež woprawdźe hela była, potom bych tam rady do njeje chcył. Tam cyle wěsće najprjedy bohatši, wosobni a nahladni knježa přińdu. A krawc Nitka chce tola přecy rady wokoło bóle khmańšich ludźi być, při tymi so jomu tola tak hubjenje njepóńdźe."

Zo naš krawc ženje w cyrkwi k widźenju njeběše, to je wěste a so dźiwać njetrjebamy. „Zo cyrkej njeby tak khětře dodźeržana była", běše joho stajne prajenjo. K jutrownej spowědźi wón wězo tež ženje njekhodźeše.

A hdyž dyrbješe potom misijón we wosadźe być, sebi nichtó njemysleše, zo budźe jón tež krawc Nitka sobu činić. Přetož běše hižo w korčmje swoje měnjenjo prajił: „Žadyn farař a žadyn misijonar mje do cyrkwje njenawabi, ani jandźel ani čert pak tež nic k spowědźi."

Hdyž pak so potom misijón započa, njemóžachu so ludźo dodźiwać, přetož krawc Nitka běše najpilniši wopytowar misijónskich prědowanjow a najprěńši při spowědnym stole. Žadyn človjek njemóžeše sebi to wujasnić, kak bě to přišło, jenož jedyn to wědźeše. Pětr Liška to běše. Dołho běše mjelčał. Po něčim pak tola něšto mało sebi wuplapny.

Pětr Liška měješe bóle zwonka wsy mału kowarnju. Hnydom pódla běše sebi Jurij Horak pěc k cyhelam palenju natwaril, dokelž chcyše sebi k twarjenju domskoho sam cyhele nadźěłać. Tak běštaj sebi mjez sobu wučiniłoj, zo chcetaj wobaj přecy nadobo woheń sebi założeć. Tak by móhł woboje, kowarnju a cyhelnicu nadobo jedyn wobstarać, mjez tym, zo by so druhi wuwotpočował.

Tak běštaj sebi tež wučiniłoj. A tak běše junu Pětr Liška wo poł nocy wušoł, zo by Jurja Horaka wotměnił. Přede wsu běše w hrjebi něšto čorne ležo widźał. Hdyž poča bliže hladać, widźeše, zo běše sebi tam wbohi krawc Nitka wusnył, dokelž ze swojej wopicu wjacy dale njemóžeše.

Dokelž pak běše nóc nimale zymna, běše so Pětr Liška nad nim smilił a joho sobu k cyhelnicy wzał. Před njej leżeše woklep słomy, na nju běše Liška joho położił. Tu móžeše sebi nětko we měrje swojoho kocora wuspać. Jurij Horak běše runje w kowarni a tak njeběše so docyła na krawca dohladał. Tak khětře hač běše Lišku zawohladał, khwataše domoj, zo by so wuspał.

Liška pak nětko pilnje dale dźěłaše, pak we swojej kowarni, pak w susodowej cyhelnicy. Při tajkim dźěle běše tež kowar bórzy njelubozny napohlad dóstał, běše we mjezwoču čorny kaž djas. Krawc pak přecy dale smorčeše. Tak běchu někotre hodźiny zašłe. Pětr Liška běše runje ze swojim železom pod palacu šćěpu w cyhelnicy zajěł, hač tak płomjo sapaše a joho čorne mjezwočo wobswětleše. Tu nadobo zady so něšto pikotać zasłyša. Wobroći so hnydom, w prěnim wokomiku chcyše so jomu wótře smjeć. Potłóći pak smjećo, wočaknywši, što z toho budźe.

Krawc Nitka klečeše mjenujcy na woklepi słomy a wudźěraše do smjerće nastróžany na sapacy woheń a na hrózbnoho, čornoho před nim.

Styknywši rucy, kaž by so pomodlić chcył, poča rucy łamajo žałosćić a prosyć:

„Knjez Be-Be-Be-Belcebubje, prošu će lubje, poskaj na mnje a njećisń mje tam nutř! Knjez Be-Belcebubje, sym w pj-pj-pjanosći wumrěł. Knjez Belcebubje, njemóžu za to, zawěsće nic, knjez Belcebubje!"

Pětr Liška hnydom wědźeše, kak daloko je. A wón jako kowar chcyše też železo hnydom kować, tak dołho, hač so hišće žehli. Hnydom wućahny swoje žehliwe železo z wohnja a stupi so tak, zo jomu woheń runje mjezwoči swěćeše a wošćeraše so helscy:

„Aha, krawc Nitka! Tomu dyrbju hišće bóle zažehlić, hewak tola njewěri, zo je hela a čert. Haha! Haha!"

A Liška zajědźe hišće junu ze swojim železom do wohnja, hač tak wšo praskaše a skrě wotlětowachu. Potom pak so wobroći, kaž by ze swojim žehliwym železom chcył joho dosahnyć. Krawc pak wótře reješe: „Knjez Be-Belcebubje, pr-prošu će, knjez Belcebubje, ja će lubje prošu!"

Pětr Liška pak so zasy djabołscy šćěrješe: „Myslach sebi, zo so krawc Nitka žanoho čerta a žaneje hele njeboji. Haha! Haha!"

Swoje žehliwe železo do boka ćisnywši započa nětko přepytowanjo swědomja:

„Mój krawčiko, kak husto dha sy pjany był?"

„Kóždy tydźeń tři razy, knjez Belcebubje!"

„Kak husto sy Prawdźić Handrija wojebał?"

„Wo tři tysac hriwnow, knjez Belcebubje!"

„Kak husto sy dha na knježim dźećel a druhe kradnył?"

„Skoro kóždy dźeń, kaž trjebach!"

„A mój krawčiko hdy dha sy posledni raz pola spowědźe był?"

„Na misijónje chcu so wšoho rad lubje wuspowědźać, knjez Belcebubje! Knjez Belcebubje, lubje će prošu, pušć mje won, zo bych so mohł na misijónje sobu wobdźělić a zo bych so wuspowědać móhł!"

„Nětko pak njech je dosć: Najprjedy bije w korčmje wo blido, hač tak šklenčy šćerča a zakhadźa, zo joho žadyn čert spowědźi njepohnuje. A nětko dyrbi joho čert k spowědźi pušćić!"

Tu pak běše so Liška hišće na něšto ważne dopomnił a khwatajcy wobroći so hišće junu na krawca:

„Nitka, kak dha běše to z kruwu było, kotruž sy Liščy předał?"

Tu pak wobkrućeše Nitka: „Jow pak žaneje winy nimam, knjez Belcebubje, cyle wěsće nic. Pola mje běše kruwa cyle strowa, cyle wěsće knjez Belcebubje. Što je kruwje zwadźiło, to sam njewěm, knjez Belcebubje!"

Nětko poča Liška smilnišo jednać:

„Nitka, tutón raz chcu će hišće z hele pušćić. Ale zo budźeš so na misijónje hódnje wobdźěleć!"

Štož chcyše Liška hišće dale prajić, to woznamjeni jomu joho žehliwa pěc.

Krawčik pak wołaše: „Zapłać Bóh tón Knjez, knjez Belcebubje!" a stanywši, ćěrješe prječ, zo so za nim wšo tak kurješe. Helske smjećo zady njoho klinčeše tak djabołscy, zo tu hišće dołho traješe, prjedy hač krawc za tym přińdźe, hdźe je po prawym był. Ale stróžele běchu jomu tak hłuboko do stawow zajěle, zo woprawdźe nad tom njedwělowaše, zo čert po njoho hišće junu přińdźe.

Pětr Liška pak je hišće přecy a wostanje też hač do smjerće knjez Belcebub. —i—

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

15. Wotkhad z Roma.

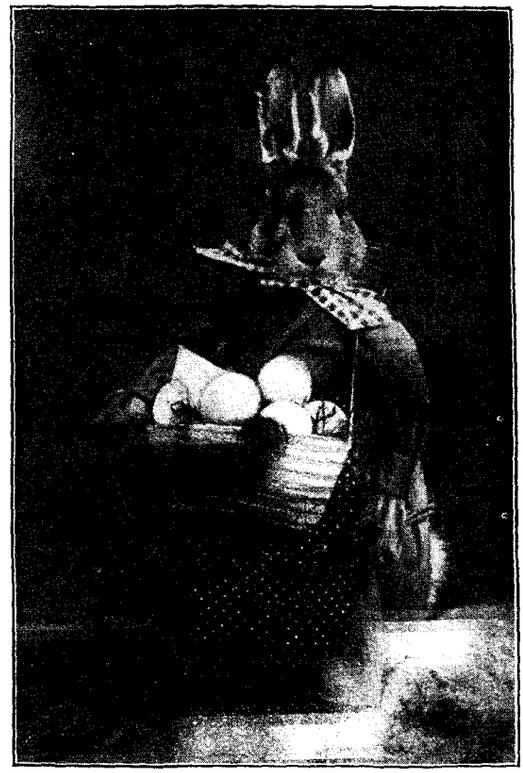
Tola, kaž wšo na swěće, poča nam też Rom ze wšěmi swojimi rjanosćemi po něčim wostudły być. Tuž na posledku wšo za domoj-jědźenjom žadaše. Tute přećo so skónčnje dopjelni. Putnicy so po 11-dnjowskim wopyće na dompuć z „wěčneho města" nastajichu. K tomu zhromadźichu so na hłownym dwórnišću.

Pućowar z Wotrowa běše w žiwjenju nazhonjenjo činił, zo je na železnicy lěpje, poł hodźiny dočasa, hač jenu mjeńšinu (minutu) přepozdźe přińć; přetož štóž dočasa přińdźe, móže dočakać a sebi tam pódla něštožkuli wobhladać, štóž pak też jenož wo jenu mjeńšinu skomdźi, móže runje hišće widźeć, kak posledni wóz w małej zdalenosći z dwórnišća jědźe, wězo bjez njeho. — Po tutej wučbje Wotrowčan też tu ze swojimi dowěrjeńcami, to rěka: z pućowarjemi, kotřiž běchu z nim w samsnej hospodźe (w hotelu Paradiso) bydlili, hižo połnu hodźinu dočasa na dwórnišćo přińdźe. A dokelž tu jenož jedyn ćah steješe, dyrbjachu to jich wozy być. Duž zesydachu so do nich a wjeselachu so, zo su wšitcy rjane městna při woknach lepili. Pućowarjow tu hišće wjele njeběše; jenož zastojnik při wozach khodźeše a hdys a hdys zawoła: „Tútti per Napoli?" (= Wšitcy do Neapla?) To wusłyšo rjekny kedźbny Wotrowčan: „Ale ludźičko, tón tola přecy něšto wo „Napoli" woła. To dźěn je Neapli. Tam my tola nje-

chamy." — „Haj, dźiwam so hižo cyłu khwilu", doda Wonych ćeta, zo tu nichtón z našich pućowarjow njeje, ale zo so nawopk sami Italjenjo do wozow sydaja." To dopřeswědči Wotrowčana, zo tu něšto w prawym rjedźe być njemóže. Běše hižo wobstarny a tohodla hewak khětro pomałki mužik, ale tu běše spěšnje z woza. Dźěše so wěstosće dla zastojnika wo radu woprašeć. Tón wšak jemu prajić njemóžeše, hdźe so do Wotrowa jědźe, dokelž Němske prašenjo njerozemješe, a běše-li je rozemił, njeby tola wědźał, hdźe Wotrow je. Ale ničo wo to. Wotrowčan wědźeše sebi pomhać. Wšak běše na pućowanju hižo trochu Italski nawuknył. Na wozy pokazujo wopraša so tohodla zastojnika: „Milano?" (= Do Milana, Mailanda?) — „No, no, Napoli!" (= Ně, ně, do Neapla.) Do Neapla pak so runje na druhi kónc jědźe, hač do Milana. Duž kiwaštaj Wotrowčan a zastojnik napřemo Serbskej črjódcy, zo bychu spěšnje z wozow wulězli. A běše derje, zo khwatachu; přetož lědma běše posledni swoje brěmjo z woza sćahnył, tu lokomotiva zahwizda a ćah wotjědźe, wězo do Neapla.

Wotrowčan wjeseleše so nad swojej pućowanskej wustojnosću a zhromadźi wukhowanych sobupućowarjow wokoło so, kaž dobry pastyŕ swoje wowcy. Mjez tym pak poča dwórnišćo trochu hinaši napohlad poskićeć. Přecy wjacy a wjacy črjódkow Němskich pućowarjow přikhadźeše. Bórzy přijědźe dołhi prózdny ćah z wjele wozami. Naši wjednicy běchu mjez tym też dóšli, nam kiwnychu, zo je to naš ćah. Pućowarjo tłóčachu so do wozow. Kóždy khwataše, zo by różkowne městno dóstał. W postajenym času wozjewješe mašina z dołhim hwizdanjom, zo bórzy wotjědźe. Posledni wujachleni pućowarjo runje hišće doběžachu a do wozow zeskakachu a hižo poča ćah jěć. Běše-li tehdom wašnjo było, z duchaprózdnym postrowom „Auf Wiedersehen" strowić, njeběchu jón naši pućowarjo tola trjebać móhli, dokelž wědźachu, zo Roma čas žiwjenja wjacy njewohladaja. Duž rěkaše nawopak: „Božemje, na ženje-zasywidźenjo!" Ale zrudny tohodla nichtón njeběše; přetož wšo žadaše za domom.

Twarjenja a zahrody Romskich předměstow so dale a bóle zhubjachu. Bórzy jědźechmy zasy po jednorej wostudłej runinje Campagni. Jenož wěžu swjateho Pětroweje cyrkwje hišće druhdy zawohladachmy. Hač je při jeje poslednim napohladže njeboh' Korchec Pětr też zasy sobupućowarjow napominał, wotpuskne paćerje spěwać, kaž na tam-puću, njeje mi znate, dokelž běch w druhim wozu, hač wón.

Dompuć wjedźeše po wječornej, potajkim po druhej stronje Italskeje, hač běchmy přišli. Tu přijědźechmy najprjedy do Florenca, kotryž w krasnej krajinje leži. Najwažniši běše też tu zasy „dom" (arcbiskopska cyrkej). Wón ma wosebitosć, zo so wěža (tórm) cyrkwje njedźerži, ale cyle wosebje, něšto kročeli wot njeje zdalena steji. Twarjena je tak, zo so woršty čornych a bělych kamjeni wotměnjeja. Z tym cyła wěža napohlad dóstawa, jako by prěki čorna a běła smuhata wobělena była. — Też měsćanske starožitnosće a wumjełske pokłady sebi wobhladachmy. Tola běchu to za tajkich, kotřiž su Rom widźeli, jenož snadne wěcy.

Duž hižo za poł dnja zasy dale jědźechmy, a to přez horiska połnócnych Apenninow, hdźež so ćah skoro pospochi po mostach abo pod zemju dale wiješe. Běše tu přez 40 tunlow; tuž też we wozach zasy srjedź běłeho dnja swěćachu. Najwjetši z nich měrješe přez dwě hodźinje a je mi hišće dźensa w njelubym dopomnjeću. Z njewědomosću njelepeho sobupućowarja, kotryž před tunlom wokno začinił njeběše, wali so nam tołsta mróčel kusateho lokomotivineho kuru do woza, tak zo so bórzy wšitcy dušachmy; kipru Mnichowčanku samo womora zaja. Dźesać mjeńšinow, kotrež ćah po tunlu jědźeše, zdachu so nam njeskónčna wěčnosć być. Skónčnje, skónčnje přijědźechmy na swětło won, hdźež móžachmy napóżerany kur wukašlować a so zasy čerstweho powětra nasrěbać. Też dohromady zwjezena Mnichowčanka z tym, zo ju do khribjeta dumpachmy, zasy k sebi přińdże.

Kaž je znate, lokomotiva před kóždym tunlom zahwizda. Njenazhonići ludźo sebi mysla, zo so to tohodla stawa, zo so pućowarjo njebychu stróžili, hdyž so nadobo zaćmi. Ale wo to so železnica njestara. Wótož je so wustróžał, njech sebi stróžaweho zela nawarić da. Zahwizdanjo před tunlom ma cyle druhi wotpohlad; je to napominanjo, zo bychu pućowarjo ruče wozowe wokna zezačinjeli; přetož mašininy kur njemóže w tunlu do powětra rozzeńć, ale stłóči so we wuzkej khódbje dohromady a wali so z wočinjenymi woknami do wozow, tak zo tam nichtón wjacy dychać njemóže. Pola krótkich tunlow to wjele prajić nima, ale w dołhich, kaž w našim přikładže, wobsteji za našich pućowarjow nic jenož strach kuroweho zajědojćenja płucow (Rauchvergiftung), ale samo móžnosć zadušenja. Zo by so tajkim njedostatkam zadźěwało, připrawjeja dźensiši dźeń na čarach z mnohimi a dołhimi tunlemi wěc tak, zo wozy wjacy parne lokomotivy njećahaja, ale elektriske mašiny, kotrež žanoho kuru njećinja. (Přichodnje dale.)

Jutrowničku poskoči słónco wjesołe z ranja.
Jutry su wěrjacym na zbóžne stawanjo zawdawk.
Jutry zwony najrjeńšo spěwaja.
Jutry zemju wotamkuja.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

17. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. apryla 1927.** | **65. lětnik.**

Při najswjećišim sakramenće wołtarja je wšitko spodźiwne.

Młode jutry — słowo zbóžnosće a duchowneje radosće za tych, kiž dźensa khwataja z čistej wutrobu swojomu Zbóžnikej napřećo. A hdyž widźimy wulku syłu swjedźeńskich dźěći, našich njebjeskich hosći, radostne dźělbraćo cyłeje wosady, hdyž zhladujemy na wjesołe wobliča zbožownych staršich, bratrow a sotrow, přećelow a dobroćerjow, hdyž pohladujemy hłubje do jich rozradowanych wutrobow, kak pozběhuja so a howrja tam žołmy zrudoby a radosće, zańdźenosće, přitomnosće a přichoda, tak dyrbimy, hdyž so prašamy za winu tutoho radostnoho, duchownoho natwarjenja, z psalmistu prajić: Božo, Knježe naš! kak spodźiwne je Twoje mjeno po wšej zemi! Přetož powyšena je Twoja krasnosć na njebju. Z rta njeměčacych a ćěšnych sy sebi přihotował khwalbu Swojich njepřećelow dla, zo by zničił njepřećela a wjećiwoho. Hdyž wohladam Twoje njebjo, dźěło Twojich porstow: měsačk a hwězdy, kotrež sy Ty stworił, što je człowjek, zo na njoho spominaš; abo syn człowjeka, zo joho wopytuješ? Sčinił sy joho wo mało mjeńšoho dyžli jandźelow, z krasnosću a česću sy joho wěncował a postajił joho nad skutkami Swojeju rukow. Wšitko sy podćisnył pod joho nozy, wowcy a howjada wšitke a też zwěrinu pola, ptačinu njebja a ryby morja, kotrež khodźa po mórskich šćežkach. Knježe, Božo naš! kak spodźiwne je Twoje mjeno po wšej zemi!

Haj spodźiwny je Knjez we wšitkich Swojich skutkach — we widźomnej stwórbje. A wšitke tele skutki na njebju a na zemi, na słóncu, měsačku a hwězdach, wšitko, štož je žiwe a so hiba w morju a pod njebjom, přetrjechi, štož je Wón činił přez Swoju wšohomóc a dobroćiwosć nad człowjekom. To začuwa hižo psalmista, zo Bóh człowjeka powyši a překrasni w stwórbje hnady, mjenujcy w přichodnym kralestwje Božeje smilnosće a miłosće z tym, zo praji: što je człowjek, zo na njoho spominaš; abo syn człowjeka, zo joho wopytuješ? Człowjeka sčini Bóh jako najdospołnišoho mjez wšitkimi stworjenjemi tu na zemi, haj jako knjeza nad widźomnej stwórbu, wšak Wón praješe: njech knježi tu na zemi. Haj hišće wjacy: Bóh sčini człowjeka mało mjeńšoho dyžli jandźelow, dokelž rjekny: sćińmy człowjeka po našej podobnosći. Hdyž pak so přez hrěch tuta podobnosć zaćěmni, tak Bóh na spodźiwne wašnjo wróći człowjekej zasy joho dostojnosć a wěncowaše joho zasy z krasnosću a česću. Abo njeje to spodźiwne, zo Syn Boži wopušći njebjesku krasnosć, zo by tu na zemi w najwjetšej khudobje přebywał? A kak spodźiwna je joho wučba! Mudrym tutoho swěta Wón praji: je-li njebudźeće jako dźěći, njepřińdźeće nutř do njebjeskoho kralestwa. A štó njeby wobdźiwał srědki Božeje hnady? Přez swjatu křćeńcu bywamy z dźěći hněwa dźěći Božeje lubosće; přez swjaty sakrament pokuty wučisći so naša duša wot wšoho złoho a při swjatym woprawjenju zastupi Jězus Khrystus, Syn Boži, wěrnje a woprawdźe do našeje wutroby a sčini z nas temple Ducha Swjatoho. O, što je człowjek, zo na njoho spominaš, abo syn człowjeka, zo joho wopytuješ? Njeje to dźiw dźiwow, štož so nam poskića w najswjećišim sakramenće wołtarja? Syn Boži praji: „Ja sym žiwy khlěb, kotryž sym z njebjes zešoł. Budźe-li štó wot tohole khlěba jěsć, budźe žiwy do wěčnosće; a khlěb, kotryž ja dam, je moje mjaso za žiwjenjo swěta.“ To je něšto tak wulkotne, zo Židźa to zapřimnyć njemóžachu a tohodla prajichu: „Kak móže tutón nam swoje mjaso jěsć dać?“ Jězus pak jim wotmołwi: „Zawěrno, zawěrno praju wam: Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, ma wěčne žiwjenjo a ja zbudźu joho na poslednim dnju. Přetož moje mjaso je zawěrno jědź a moja krej je zawěrno napoj. Štóž moje mjaso jě a moju krej pije, wostawa we mni, a ja we nim.“ Potajkim dawa nam najswjećiši sakrament wołtarja, kaž nam to wěčna wěrnosć sama wobkruća, najwužše zjednoćenjo z Jězusom, zawdak krasnoho horjestaća a wěčneje zbóžnosće. Móžeš sebi, o człowjeko, hišće spodźiwnišoho přeć? Syn Boži, wšohomócny a połny najwěrnišeje lubosće, je z tobu, Wón će přewodźa, Wón će zakituje, Wón će wjedźe přez tutón doł sylzow do swojeje njebjeskeje krasnosće, hdźež Bóh zetrěje, kaž nam swjaty japoštoł Jan wobswědča, wšitke sylzy z wočow swojich swěrnych, a smjerće njebudźe dale ani rudźenja ani wołanja ani bolosće njebudźe dale, dokelž prěnje je zašło. My pak chcemy so dźakujcy za tak njeskónčnu wulku lubosć Božu prajić ze swjatymi w njebjesach: „Amen, khwalba a krasnosć a mudrosć a dźak, česć a móc a sylnosć našomu Bohu wěki na wěki. Amen. P. R.

Pastyŕski list
za šulsku njedźelu 1927.

Lubowani w Knjezu!

Zasy stoji šulske prašenjo bóle dyžli hdy w srjedźišću wulkich tučasnych bědźenjow. Štož su rozhladniwi mužojo wot pjećdźesat lět sem do prědka prajili, bu wěrno. Kak so ke konfesionalnej (wuznawanskej) šuli stajeja, po tym rozdźěleja so duchi. Jedna so wo jene z najwažnišich rozsudźenjow za spomoženjo dušow našich dźěći a za katolsku wěc docyła. —

Što chcedźa katolikojo w tutym wojowanju?

Chcedźa woni někoho potłóčeć? Ně! Hdyž stariši, kotřiž na našim stojnišću njestoja, swoje dźěći do konfesionalneje šule słać nochcedźa, njemóžemy a njechamy my jich k tomu nućić. Woni dyrbja to ze swojim swědomjom sami wujednać. Hdyž my napřećo tutym staršim woprawdźitu znjesliwosć pokazujemy, potom dyrbimy my z tym samym dorazom žadać, zo za naše dźěći so šula zarjaduje, kotraž wšitkim našim katolskim žadanjam wotpowěduje. Kajke tute žadanja su, to postajić je naposledku wěc swjateje katolskeje cyrkwje sameje. My žadamy šulu, w kotrejž katolske dźěći wot swěrnych katolskich wučerjow w duchu katolskeje wěry bywaja rozwučene a woćehnjene. Katolscy starši! W tutym maće jenu z najwažnišich winowatosćow, w tutym dyrbiće kruće stać kaž jedyn muž. Wot tutoho katolskoho šulskoho ideala njesmě so ničo wotdrjebić a ničo přikrótšić. Dyrbiće wojować a bědźić, dóniž njeje wulki zaměr dócpěty.

Na dwaj mócnej zakładaj złožuje so naše žadanjo — a tak dołho hač my kruće na nimaj stojimy, je naše stojnišćo njepřewinjomne: to su te nadobne zasady prawa staršich a prawje zrozemjeneje swobody swědomja. Přez to, zo katolikojo Němskeje so tutych zasadow dźerža, staraja so woni po swojim měnjenju najlěpje wo to, zo so šulski měr, kotryž nichtó tak jara sebi njepřeje kaž katolikojo Němskeje, dócpěje. Dokelž so tu za nas wo poslednje zakłady cyłoho zjawnoho a stać anskoho žiwjenja jedna, tohodla dyrbjeli na napřećiwnej stronje tu wutrajnosć zrozemić, z kotrejž my swojich žadanjow so dźeržimy. Tohodla je so słowo wuprajiło: Katolikojo Němskeje móža za swoje šulske žadanja wumrěć, spušćić njemóža je ženje. To je tón prawy duch, kotryž su naši wótcojo w časach najhóršoho přesćěhanja cyrkwje přecy zasy wopokazowali. My njechamy wojowanjo, my chcemy měrne rozrisanjo. Hdyž pak nas k wojowanju nuzuja, smy my přihotowani.

Njesměmy so tež přez dołhotrajace nětčiše šulske bědźenja někak wottrašić abo zamylić dać. Pomyslmy sebi tola na susodnu Nižozemsku! Tam su katolikojo sydomdźesat lět wo swoju katolsku šulu wojowali. Wězo leža wobstojnosće pola nas hinak, ale zaměr, kotryž smy sebi stajili, dyrbi na wšěch polach šulstwa dócpěty być, dyrbi dócpěty być za wšě dźěći, kotrež dyrbja w šuli swoje woćehnjenjo měć, njech to sebje dlěje traje. Jenož hdyž katolski lud stajnje k tutym zasadam a swojim wjednikam kruće stoji, změjemy w přichodźe wuspěch.

W tutym mócnym wojowanju je wupruhowana katolska šulska organizacija za Němsku ze swojej centralu we Düseldorfje w Kanisijowym domje jena z našich najwubjernišich brónjow. Wona pak njemóže swój nadawk dopjelnić, hdyž katolski lud jenohłósnje za njej njestoji. Tohodla, lubi wosadni, zjednoćće swoje modlitwy ze wšitkimi tamnymi, kotřiž wo duše našich dźěći w tutych ćežkich časach wojuja. Podpjerajće ze swojim zajimom a swojimi darami tak važnu katolsku šulsku organizaciju. So samo rozemi, zo wona potom jenož za spomoženjo našich dźěći to dokonja, štož wy z prawom wot njeje wočakujeće, hdyž ju wy sami njewopušćiće. Bóžski přećel dźěći, kotromuž dźěn cyłe naše žiwjenjo, woprowanja a bědźenja płaća, budźe wam wšitko to tysacorje mytować.

W **Budyšinje**, 20. apryla 1927.

† Christian
biskop Mišnjanski.

Předstojacy pastyŕski list ma so njedźelu, 24. apryla, na wšitkich Božich mšach čitać a we wšitkich prědowanjach ma so na wuznam šulskoho prašenja a na winowatosće katolikow w šulskim bědźenju dopominać. Zběrka ma so najdoraznišo doporučeć a na biskopsku pokładnicu zapósłać.

Politiski rozhlad.

W Němskej njeje so w politiskich wobstojnosćach ničo važnoho stało. Mjez tym zo w druhich krajach wšelake krizy w poslednich dnjach před jutrami nastachu, su němscy ministrojo z wulkoho dźěla z Berlina na krótki dowol wotjěli. Krótko do jutrow běše posedźenjo němskostatneje rady, w kotrymž so jednaše wo zakonju ke škitej republikanskeje formy. Pruske knježeŕstwo bě namjetowało, zo ma so do nowoho načiska khłostanskoho zakonika też tutón zakoń zadźěłać. Němskostatne knježeŕstwo pak přez ministra dr. Hergta měnjenjo zastupowaše, zo maja so načiski pruskoho knježeŕstwa zaćisnyć, dokelž měnješe, zo ma so to w němskim sejmje hakle rozsudźić, kelko wot dotalnoho zakonja ke škitej republiki, kiž 23. julija wotběhnje, ma so do nowoho khłostanskoho zakonika přewzać. Při wothłosowanju buchu pak z 37 hłosami přećiwo 30 přiwzate. Přez to snadź khłostanska reforma so khětro zapozdźi. Wusłěd wothłosowanja pokazuje pak, zo je wjetšina krajnych zastupjerjow za republikansku statnu formu.

Na Balkanje njechaja tak prawje k měrej přińć. Južnosłowjanska-italska rozkora njeje wuhładkowana, dokelž jednanja wot wulkomocow namjetowanych zastupjerjow dla tutoho prašenja buchu na njewěste přetorhnjene, přetož Italska njeda sebi Tiranski pakt wukładować, t. r. njecha so swojoho wliwa na Albansku wzdać. Tuž rěča za to, zo ma so direktne zrěčenjo mjez Italskej a Južnosłowjanskej stać. Mjez tym měješe Běłohródske knježeŕstwo zasy swoju krizu. Usunowičowe knježeŕstwo wotstupi. Nowy ministerski předsyda je Bela Wukičewič, zwonkowne należnosće nawjeduje Wojo Marinkowič. Najskěrje dyrbješe z tutym přeměnjenjom posledni zadźěwk k direktnym jednanjam z Italskej so wotstronić. K tutym pak njeje hišće došło. Ze wšoho je dowidźeć, zo je Italska njeměr na Balkanje započała, kiž móže snadź hišće hač k wójnskomu postupowanju so přiwótřić.

W Japanskej nasta dla nutŕkopolitiskich wuzkosćow ministerska kriza. Krónska rada pod kejžorowym nawjedowanjom je naćisk knježeŕstwa, zo by so Taiwan-banka, kiž je w pjenježnej nuzy, podpjerała, zaćisnyła. Tuž knježeŕstwo wróćo stupi. Nowy ministerski předsyda je baron Taraka, kiž je wótriši njepřećel Ruskeje.

W Khinje je so šmjatanca hišće powjetšiła. W kantonskim knježeŕstwje bě hižo dawno wěsta njejednota dla komunistiskich elementow w knježeŕstwje. Nětko je dotalny wjednik kantonskoho knježeŕstwa Čankaišek wot komunistow so dźělił, kiž maja swoje sydło w Hankawje. General Čankaišek je nowe knježeŕstwo wutworił, kiž w Nankingu sydli. Komunistojo buchu wotbrónjeni. Po zdaću chcedźa Londonske kruhi z tutym knježeŕstwom Čankašeka milišo wobkhadźować.

Arabojo w Maroku zasy wojuja. Nowiny přinošuja rozprawy z Rabata wo njewuspěchach Španjenjow w Maroku. Pola El Admana dyrbjachu 4 wójskowe wotdźěle wućeknyć. Jedyn druhi bu wot Arabow wobstupjeny. Też w kraju Senhadjow bu něšto wotdźělenjow wobstupjenych. Mjez Admanom a Targistom zajachu Rifowi Kabylojo špansku kolonu. Tuž je španiske knježeŕstwo zasy nowe wulke posylnjenja pósłać dyrbjało.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Zajimawu nowinku dožiwichmy tu lětsa jutrowničku po dopołdnišich Božich służbach při farskej cyrkwi k Našej Lubej Knjeni. Hdyž so posledni kemšerjo z cyrkwje hibachu, bromadźachu so šesćo pyšni křižerjo na cyrkwinskim naměšće k jutrownomu jěchanju do Radworja. Bě to khwalobna překwapjeńka. Kemšerjo wćipnje čakachu, hač budža też spěwać. Ale dołho njetraješe, započa „kantor" „Wótče naš" a potom mócnje zanjese kěrluš „Zraduj so njebjes kralowna". Wjesele spěwajo jěchachu nimo Žitnych wikow, po Krónpryncowym mosće do Radworja. Serbskim kemšerjam je so zmužity kusk jara lubił a też měšćanam. Tute prěnje Budyšske jěchanjo njech so hišće dale wuwije. Tón raz su druzy křižerjo z druhich wsow našeje wosady hnydom do Radworja so podali. Snadź so hodźi k lětu samostatny procesijón křižerjow zestajeć. Potom chcemy jim rady zwonić, na čcž je so tón raz zabyło, też wosebite khorhowje a Božu martru bychmy wšak sebi z časom wobstarać móhli. Měšćanscy stražnicy (policistojo) so zawěšće wobarali njebychu, za tutón čas za prawym porjadom hladać. Wulcy je nas hnuło, hdyž přecy hišće wot nazdala přez měšćansku haru křižerjow kěrluš spěwać słyšachmy. Tuž njech so jich prawje wjele k lětu zamołwi ke křižeŕskomu procesijónej. Khwalobnje chcemy wuzběhnyć, zo je naš česćeny knjez Česla (Zimmermann) hnydom štyri konje „za křižerjemi" jěchać dał. Njech joho druzy wobsedźerjo koni a burja sćěhuja!

— Jutrownu póndźelu woswjeći najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber we rumnosćach Wjelećanskeje stareje piwarnje připrawjenu katolsku kapałku za Bože służby z přihódnej swjatočnosću, z Božej mšu a prědowanjom. Kapałka je swj. Borborje poswjećena. — Wutoru swjećeše knjez kanonikus Röntsch we Wostrowcu swój złoty měšniski jubilej, při kotrymž měješe najdostojniši knjez swjedźeńske prědowanjo. K. kanonikus August Röntsch je so 10. julija 1851 w Seitendorfje narodźił, bu 11. apryla 1877 na měšnika swjećeny, z † tachantom Skalu. Wot lěta 1921 je na wumjeńku, tola hišće w dušipastyŕstwje wupomha.

— K jutram zastupi přez 90 dźěći do našeje katolskeje šule, tuž změjemy tu 3 elementarne rjadownje, telko dźěći drje hišće tu ženje zastupiło njeje. Njech wšitke pěknje wuknu a strowe wotrostu!

— Zańdźenu jutrownu wutoru woswjeći po měsće a też w Serbach z dźěla derje znaty knihiwjazaŕski mištr knjez Wilhelm Pohl ze swojej knjeni mandźelskej złoty kwas. Wobaj pokhadźujetaj ze Šlezskeje. Knjez scholastikus a faraŕ Hejduška jeju při wosebitej Božej mši w tachantskej cyrkwi požohnowa. W lěće 1874 přewza k. Pohl wobkhod Julija Venettischa a wjedźeše jón pod swojim mjenom dale. Je potajkim před 3 lětami hižo złoty wobkhodniski jubilej swjećił. Knjez Pohl je hač do nowišoho časa z dźěla naše „Wosadniki" a też druhe nabožne sertske knihe wjazał. Byrnjež druhdy kusk dlěje čakać dyrbjeli, tak běchu pak tute derje zwjazane. Po měsće, wosebje na „šißblejše" je znaty jako wustojny wohnjostrojnik. Bóh spožč jomu hišće mnohe lěta wjesela a čerstwosće!

— Za tydźeń hižo budźemy na puću do luboh' Filipsdorfa. Naš znaty wjednik nas k bohatomu wobdźelenju namołwja. Zawěšće mnozy k našej lubej maćeri a knjeni pokhwataja. Potom pak trjebaja mučne stawy trošku wotpočinka, zo by duch ćim bóle so w pobožnosći zhromadźić mohł. Dobre zastaranjo namakamy w znatym hosćeńcu „K Złotomu Jandźelej", kotryž je přez 30 lět w dobrych katolskich rukach. Hosćeńcaŕ přijimuje też dočasne skazanki na jstwy a łoža, kaž z dźensišoho nawěštka dowidźimy.

Z **Radworja.** Jutrowne jěchanjo so po zwučenym wašnju wotmě, a to při najrjeńšim słónčnym wjedrje. Kaž słyšimy, je něhdźežkuli dešćik padał, haj, tu a tam krupy šte. — Křižerjow běše Baćońskich 25 a Radwořskich 29 přahow, mjez poslednišimi 3 přahi Budyšskich (z města). Jich jěcharjo doma před wotkhadom spomnjenja hódny bravourkruch wuwjedźechu. Před Serbskej cyrkwju so zhromadźiwši, zanjesechu kěrluš: „Stanył je horje Jězus Khryst" a jěchachu wótře spěwajo wot cyrkwje. Serbska cyrkej je w běhu časow wšelake podawki dočakała, ale křižerjow drje wokoło swojich murjow tola hišće jěchać widźała njeje. Budyšenjo přijěchachu zbožownje do Radworja a nadźijomnje runje tak derje zasy domoj. — Su pak zawěšće někotrohožkuli konjerja wohańbili, kotryž měješe wjele bliže a mjenje zadźěwkow přewinyć, a tola jěchał njeje.

Z **Radworja.** (Dodawk.) Wšelake znamjenja na to pokazowachu, zo budże so tu w bližšim času tři razy palić. Zo njebychmy trjebali wo kóždym wohnju wosebje rozprawjeć, wočaknychmy hač do třećoho. Hdyž pak je też tón nětko zbožownje nimo, njech su tu k hižo woćišćanej powěsći někotre drobnostki dodate. Prěni raz wotpali so pół knježoho dwora w Lutowču, druhi króć domske Šołćic korčmy w Haju, třeći raz bróžeń ryćeŕkublerja Krawca, prjedy Młynka abo, štóž serbski njerozemi, nětko Schneidera, prjedy Müllera. Dokelž běchu do Lutowčanskeje bróžnje pječa mokreje pšeńcy nawozyli, twarjeni w Haju a Měrko-

Z třomi tolerjemi.

(Skónčenjo.)

Hdyž ludźo joho mjezwočo w jastwownych woknach wohladachu, so mócnje wótře wošćerachu a to přecy hišće bóle, zo bě pólcaj w jastwje zamknjeny! Štož je wot knjeza měšćanosty dóstał, štož wot swojeje žony a wosebje wot ludźi, to też měješe, ale njewosta to bjez wuspěcha. Wot toho časa bu pólcaj Mots Tunka porjadny človjek a wostaji też khudych a přistojnych towaršow na pokoj.

Hdyž bě so to stało, bě Józef hižo w druhim měsće, hdźež też hnydom pola bohatoho krawskoho mištra, kotryž měješe pjeć wulkich domow, dźěło namaka. Ale běše tak skupy, zo njebě daloko a šěroko jomu runjeća. Za dźěło płaćeše mało, też jěsć běše jara špatne, žadyn krawski pola njoho dołho njewudźerža. Ale Józef wšitko sćerpnje znjese a dźěłaše swěrnje hač skoro do bjezmocy.

Tola z mištrom njebě wjacy k wudźerženju, joho lakomnosć rosćeše dźeń wote dnja. Hižo sam sebi skoro wjacy so najěsć njepopŕa a też na płatu poča lutować. Měješe-li Józef kapat zešić, da jomu jenož telko płatu, štož snadź by za lac dosahnyło.

„Takle to wjacy njeńdźe, knjeni mištrowa", praji naš towaŕš jenoho dnja k mandźelskej bohačka. „Dyrbiće lěkarja zawołać, přetož knjez mištr je, kaž so mi zda, rozum zhubił. Při tom bywa přecy sušiši a hinje a njemóžu wot toho, štož mi dawa, ani čapki zešić."

Knjeni mištrka běše też samsnoho nahlada, tuž na njoho posłuchaše. Lěkaŕ wězo přińdźe jomu k wočam jenož, jako by sebi něšto skazać chcył, ale hnydom spózna khorosć, bjez toho zo by so z krawcom do rěči dał.

„To je ćežka khorosć", praji mištrcy do boka. „Z toho hlada jenož smjerć."

„A njeje jomu w ničim wjacy k pomhanju?" wopraša so knjeni mištrka, kiž móžeše sebi sylzow lědma zdźeržeć.

„By wšak mohło", wotmołwi lěkaŕ, „hdy by mištr dobroćinske zelo dostać mohł, ale te pola nas njeje k dóstaću.

Lědma Józef wo tom zasłyša, ćěrješe do lěsa, zo by wuslědźił staru zelowu žonu, kotraž tam bydleše. Ale město teje zetyka so z tamnej staruška, kotrejž bě junu jedyn toleŕ dał.

„Hižo dawno na tebje čakam, hólčko", witaše joho z daloka. Tu maš zelo, kotrež by podarmo po cyłym kraju pytał. Nazběrała sym je na tamnych horach, hdźež rostu, nětko pak ći praju, njedawaj mištrej z wotwarjenoho přewjele, ženje wjacy hač tři nopaški! Też najlěpša wěc škodźi, hdyž so přez měru trjeba."

Pachoł chcyše staruščy so podźakować, ale ta so zasy zhubi jako sćin.

wje pak běštej starej, wobsedźerjo přez měru jara škodowali njejsu, wosebje nic, jeli maja trochu derje zawěsćene. Kak je woheń nastał, to rěka: štó je čerwjenoho honača do wotpalenych twarjenjow sadźał, njeje so dotal pola žanoho wohnja wukopało. Snadź je to wječiwy njepřećel był, kaž tón w swjatym pismje, kiž pjanki do pšeńcy nasy, abo snadź hewak něchtón (?) abo skónčnje človjek, kotryž dźěło trjeba. Tuž dyrbi so tola za dźěłom rozhladować. A jeli žanoho njenamaka, sebi joho snadź sam přihotuje. Wohnjowe wobory z křesćanskeje lubosće wobhroženym na pomoc kwataja, ale tam su husto cyle njewitani hosćo. W Haju so samo runje wotpali, hdyž běše blizki hat dele pušćeny, tak zo ani wody dosć k hašenju njemějachu. Tak swět z njedźakom płaći! — Haj, „Bože“ puće su spodźiwne, wosebje tam, hdźež človječej rucy zapalki (šwablički) podawatej!

Z **Khrósćic.** Z nowym šulskim lětom dóstanjemy jenoho wučerja wjacy: knjeza wučerja Kubaša z Worklec, kiž je hižo 2 njedźeli dołho khoroho knjeza wučerja Delana zastupował. A też knjez wučeŕ Wuješ, kiž bě hač dotal z wupomócnym wučerjom w Pančicach a pola nas, přesydli so cyle k nam. Tak mamy nětko 5 wučerjow. Za holču pokročonu šulu mamy 1 wučeŕku, kotraž też šulske dźěći w šiću rozwučuje. Khrósćanska šula wobpřimuje po jutrach 8-rjadowsku ludowu šulu (1. lětnik je dźěleny do 2 rjadownjow, dokelž přijachmy 47 elementaristow) a 3 rjadownje holču a 2 rjadowni hólču pokročneje šule.

Z **Njebjelčic.** Po jara hroznym wjedrje na kóncu póstnoho časa a w martrownym tydźenju mějachmy tola rjanu jutrowničku. Skoro zdaše so wša nadźija zhubjena być, ale Bóh měješe też lětsa smilnosć z nami. Hdyž běše też trósku zyma, tak běše tola jutrowne wjedro. Křižeŕski wobkhad móžeše so bjez zadźěwka wotměć. Wobdźělenjo běše jara spokojace. Njebjelčanskich křižerjow naličichmy 36 porow, Wotrowskich pak 33 porow. Też wyšnosć běše nam w kóždym padźe napřećo přišła a na drozy škit před awtami a motorami zawěsćiła ze sylnymi stražemi policije. Tak njetrjebachmy so njezboža před tajkim wobkhadom bojeć. Přihladowarjow běše wšudźom mjenje kaž druhe lěta. Tak je so nam zasy jutrownička pominyła a z njej rjane starodawne wašnjo jutrownoho jěchanja.

Z **Ralbic.** Na lětuše jutry hišće budźemy dołho spominać. Přez cyły tydźeń mějachmy aprylske wjedro, kaž w knihach stoji: słónčko, dešćik, zliwk, krupy, sněh a wichor so wotměnjachu. Hišće sobotu popołdnju běše tu sylny dešćik. Naše łuki w Delanach při Klóštrskej wodźe běchu daloko a šěroko powodźene. Křižerjo z wulkej starosću jutrowničku wočakowachu. Kajke też to wjedro budźe — to budźe hrozna jutrownička. — A hlej! Najkrasniša jutrownička. Drje trochu zymniša, rano dźěn běše sylny mróz, ale słónčko jasnje a krasnje přez cyły dźeń swěćeše, miły wětřik hrajkaše z khorhowjemi. 113 křižerjow jěchaše z Ralbic do Kulowa a k nam přijěcha z Kulowa 198 křižerjow. Wšo wotwiwaše so po starym rjedźe nanajpřistojnišo. Bjez dalšoho njezboža je też wostało.

Z **Kukowa.** Lětušu jutrowničku dopjelnichu so 50 lět, zo so žiwnosćeŕ Michał Šołta (Cyž) při klóštrskim křižeŕskim procesijónje wobdźěli. (Joho bratr we Wudworju jěchaše lětsa k 49. razej w Khrósćicach.) Tutu přileżnosć njedaše sej klóštrske knježstwo nimo hić, zo by jubilara a zdobom swěrnoho dźěłaćerja počesćiło. Po dopołdnišich kemšach přeprosy so do abtownje, hdźež w přitomnosći hnadneje knjenje, zastupjerjow konventa a klóštrskich duchownych wysokodostojny knjez propst Maček jubilarej słowa dźaka wěnowaše a joho přikładnu swěru wukhwalowaše, štož je najlěpši dopokaz dobrych poměrow mjez knježstwom a podstajenym. Hnadna knjeni přepoda jomu jako zwonkowne znamjo dźakownosće drohotny pozłoćany wěnašk z jubilejskim čisłom z přihodnymi słowami. Też přeprosy so jubilar k hosćinje. Popołdnju před zhromadźenymi křižerjemi a ludom wukhwali joho k. P. Ubald jako přikładomnoho křižerja a wuzběhowaše ważnosć tutoho rjanoho nałožka a powsny jomu darjeny wuznam wokoło šije. W mjenje křižerjow dźakowaše so knjez měšćanosta Wornač z Miłoćic za dołholětne kantorstwo a za wšu prócu, kiž je skrućenju procesijóna nałožował. Też knjez měšćanosta Jurij Bětnar gratulowaše jomu w mjenje gmejny. A mała wnučka z Wětenicy počesći dźěda z krótkej štučku w němskej rěči. Čohodla to, hdyž je tola wšo, štož z tutym nałožkom zwisuje, serbske. Hnuty dźakowaše so jubilar za wšě wopokazma počesćenja a z čim zwjeselšej wutrobu zaspěwa pozběhace haleliuja, zo so w klóštrskich murjach wotwoła. Po třikróćnym wobjěchanju na klóštrje poda so Klóštrski procesijón přez Staru Cyhelncu do Khrósćic. Na dompuću přez Drjebjenje (wužłoba mjez Khrósćicami a Swinarni) dyrbjachu křižerjo swědkojo zrudnoho napohlada być. Někajki njedočink bě ze wšelakim naporjadkom (z kistami, blachowymi tyzami, rozbitymi horncami, z drjewom atd.) puć zašlahał, tak zo so konje naspłóšachu a křižerjo je kedźbliwje přez zawjeru wjesć dyrbjachu. Tući

---

Nětko běžeše Józef domoj, hnydom započa zelo warić a potom poda mištrej nopašk wotwarjenoho zela. Tón jón hnydom, dokelž běše to darmo, cyły wupi, hačrunjež běše zelo žałostnje hórke.

„Hišće junu mi nalij“, prošeše Józefa, a tón też bě jomu k woli. „A hišće junu bych chcył měć“, prošeše zasy.

„Haj, tři wěcy so k wšomu dobre“, wotmołwi pachoł a nala jomu třeći nopašk. „Ale wjacy njedóstanjeće, hewak byšće so čisće rozdawał“, doda Józef a wuliny zbytk do zahrodki.

„A ja też toho wjacy njetrjebam“, zawyska mištr. „Što dha, sym ja prošeŕ? Žona, nawaŕ a napječ, štož móžeš, ale to ći praju, něšto dobre!“

Mištrowa wuwaleše woči, njemóžeše docyła zapřimnyć, kajke přeměnjenjo bě so z jeje mužom stało. Napječe wukormjenu husycu a cyły rynk tykancow z běleje muki; a hlej, skupak njejědźeše jenož sam, ale kazaše swojej žonje sobu a Józefej: „Jěstaj, wšak sebi to zasłužitaj, sym dźě waju dosć krjudował, ja hłuby nora. Ale wot dźensišoho budźe hinak“.

A woprawdźe bu też tak. Mištr nic jenož swojim domjacym popřeješe, ale też hódnu jałmožnu wudźěleše, tak zo so wšitcy susodźa na tom dźiwachu: „Hladajće jeno, što je tónle dobry krawski z tohole lakomca sčinił! Je nětko woprawdźe dobry človjek, lěpši hač złoto.“

Hdyž potom mištr za něšto časa zemrě, pokhowachu joho jako dobroćerja luda. Khudźi wo njoho płakachu, ale najbóle žarowaše wo joho smjerć Józef. Tón zdźědźi po zemrětym wulki dźěl joho zamoženja. Zebrawši swoje wěcy wotjědźe hnydom do hór k swojimaj pozdaćnymaj staršimaj. A hlej, hdyž wokoło kěrchowa jědźeše, zasy tam syrotka při wrotach sedźeše.

„To sy ty, wboha?“ zawoła Józef na nju a skoči z woza. Ale holčka přeměni so na raz do jandźela.

„Ženje nic“, praji zjewjenjo. „Kotruž tu widźiš, hižo pod dornčkom spi a jeje duša je w njebjesach. Tam je jej lěpje. Ty sy, byrnjež sam khudy, był dobroćeŕ a tohodla sym za tebje pola Boha prosyła. Na jeje napominanjo sym ja, jeje jandźelpěstoń tebje škitał wot wšoho złoho a tebje přecy k dobromu nawjedował. Njewopušć Boha a budu też dale z tobu.“

Po tych słowach so zjewjenjo zhubi.

Hišće dołho so Józef při kěrchowskim křižu modleše, potom pak jědźeše dale k swojim zastaraćerjomaj, kotrejuž z dźakownosće a lubosće, zo běštaj joho tak derje wočahnyłoj, k sebi wza.

Dokelž bě z khudoho, wza sebi też khudu, ale póćiwu knježnu za žonu, byrnjež też bohaći swoje dźowki jomu poskićeli. Naš Józef činješe też dale kóždomu dobroty a pomhaše nuzućerpjacym; za to bě zbožownje žiwy, a je snadź hišće dźensa žiwy, njeje-li hišće wumrěł.

Z čěskoho „U dědečka Martina“.

njedočinkojo njeběchu zawěsće z jutrownej hnadu napjelnjeni. Tež raz skaženoho časa.

Z **Kukowa**. Napřeco knježomu dworej, hdźež so puć nahle do Khrósćic winje, w susodstwje Ćišinskoho narodnoho doma, pozběha so rjenje wutwarjeny statok, kiž hižo zwonkownje najlěpšoho začišća čini. Dołholětnje — na wšě 35 lět — hospodarještaj tu česćehódnej mandźelskaj **Mikławš Lebza a Hańža** rodź. Bjenšec ze Sernjan. Stej drje na „wumjenku". Ale samo při wysokej starobje — 76 a 78 lět — namaka so w hospodarstwje dźěła, hdźež móžetej wobstarnej rucy zapřimnyć. A činitaj tež to. Tutaj swěrnej Serbaj, kotrajž hišće ze serbskimi paćerjacymi knihemi kemši khodźitaj — to ma w Klóštrje něšto rěkać — a tež serbske časopisy pilnje čitataj, swjećitaj jutře (njedźelu) swój **złoty mandźelski jubilej**. Wězo budże tuta powěsć mnohich susodow a wjesnjanow, přećelow a znatych zwjeselić a budźa so z nimaj radować nad hnadu, kotruž je Bóh Knjez jimaj tak nadobnje spožčił. Połsta lět ze swěru hromadźe dźěłać a spěwać, wšě ćeže žiwjeńske sćerpnje znjesć, to hižo něšto rěka. Jubilar je rodźeny Kukowčan. Nětčiša Bergarjec pjekarnja běše joho ródny dom. Joho nan kupi z dawna něhdy Krawcec žiwnosć. Prjedy běše z hejtmanom na Sernjanskim knježim dworje. Pódla dźědźenoho hospodarstwa wotnaja sej jubilar Miłoćansku skału, ale jenož na někotre lěta. Tak hospodarješe z wuspěchom na swojej žiwnosći a přepoda pozdźišo žiwnosć swojomu přichodnomu synej Michałej Weclichej, kiž ju nětko na 21 lět wobdźěła. Přejemy jubilaromaj, kotrajž staj z dawna swěrnaj čitaraj „K. P.", wjele zboža a Božoho žohnowanja za čas a wěčnosć. Bóh Knjez spožč jimaj hišće dołhi wječor žiwjenski w najlěpšej strowosći a čiłosći.

Ze **Smječkec**. (Zapozdźene.) Njewšědnje khrobłe padušstwo so njedawno pola nas wuwjedźe. W nocy wot srjedy k štwórtkej před 2 tydźenjomaj bě so pola tudomnoho ratarja Krala njejabcy kruwa z hródźe zhubiła. Ale tón raz so njepłěchojo njemóžachu dołho dobytka wjeselić. Přichodne rano zawołana policija hižo po krótkim wuspěšnym slědźenju ruče prawu čěř zwěsći a kradnjene skoćo też woprawdźe pola jenoho wobydlerja w susodnych Hórkach zasy nadeńdźe. Wukonjeŕ padušstwa je wěsty ratař a wikowař ze skotom z wokolneje wsy. Wotprjedny woprawny (?) podhlad na wonoho wobydlerja, pola kotrohož mjenujcy kradnjenu kruwu nazajtra namakachu, je potajkim tak, kaž so zda, hoły. Zo so tamny wobćeženy ratař nawabić da k tutej njehórnej kročeli, běchu wšak wšelake ważne přičiny runjewon sobu z najhłownišim faktorom. Je měł jenož wotmysl so před nastupjacej škodu škitać. Njedźiwajcy toho ma pak so tutón joho njepřemysleny čink nanajraznišo zasudźić, dokelž je po zakonju cyle njedowolene jednanjo. Tajkim a podobnym wotpohladam steja bjezdwělnje přijomniše srědki a puće swobodne. Kak sylnje je nětko překhowaŕ kruwy jako tajny wobdźělnik do wěcki sobu zaplećeny, to maja přisłušne policajske organy postajić, tohorunja też dalše wěcomne wujasnjenja a trěbny zcyłny resultat. To je přede wšěm jara žadławe, přetož měnjenja wo padušstwje su hižo trojake a so dźěla.

Ze **Smječkec**. Mjez křižerjemi, kiž so z našeje wsy při jutrownym jěchanju wobdźělichu, bohužel jedyn z wobdźělnikow ćežko do njezboża přińdźe. Po wotkhadźe zhromadnoho ćaha popołdnju z Khrósćic do Pančic, poča njedalcko Zejic w jězdnym rjedźe nadobo kóń z někajkich přičinow splóšiwy być. Zdobom też wukopny rozbudźene skoćo z wulkim wotmachom. A bohužel trjechi při tym jenoho ze swjedźeńskeju jězdneju wot zadnoho rjadu — wěstoho Kralec służownoho — do kolena. Trjecheny hišće z wotprědka, njedźiwajo na strašny morsk, spyta wudźeržeć hač do kónca, dokelž chcyše so rad wobdźělić při historiskim, zdobnym nałožku. Ale hižo za khwilu po tym w susodnej Swinaŕni wbohoho dla přiběracych bolosćow nimale njemóc wobja. Joho dyrbjachu spěšnje z najatym awtom do bližšeje Worklečanskeje khorownje dowjesć. — Njech bórzy zasy čiłosć a strowotu dóstanje.

Z **Kamjenca**. Jutrowničku zemrě w Romje Brunjowska stara hrabinka Hana zwud. hrabinka Stollberg-Stollberg rodź. hrabinka Arco Zinneberg w 84. lěće. Skoro kóžde lěto přijědźe wona hišće do Brunjowa, zo by row swojoho mandźelskoho wopytała, a na dnju 1. oktobra při „lětnym wopomnjeću" w kapałcy za njoho so modliła. Hrabja Alfred Stollberg-Stollberg je hižo 1. oktobra 1880 na morju na puću do Madeira, hdźež chcyše so wustrowić, zemrěł, a bu 28. oktobra w Brunjowje wot prěnjoho Kamjenskoho duchownoho, k. msgr. Wórnarja, pokhowany. Na dnju 28. febr. 1927, na narodnym dnju zemrěteje hrabinki, přebywaše cyła Brunjowska Stollbergec swójba w Romje — samo małaj wnučkaj pobyštaj pola wowki — a wšitcy zhromadnje mějachu pola Swj. Wótca audiencu. Lědma běchu swójbni swjate město wopušćili, skhorje hižo hrabinka Hana. Hdźe swój rowčk namaka, hač w Romje abo w Brunjowje, njeje hišće wěste.

Z **Kamjenca**. Hamtske hejtmanstwo wozjewja. Zo bychmy so mejskich brukow skěrje lěpje wobruć móhli, so radźi, zo bychu so při wobdźěłanju polow w zemi ležace kundrozy (Engerlinge) hromadźiłe a nješkódne činiłe. Kury a swinje je rady žeru. Swinjom smědźa so jenož wotwarjene dawać. Najlěpši pomocnik při kóncowanju kundrozow je knot. Tuž so njech njekóncuje!

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

w Budyšinje 20. jutrownika 1927.

Po zwučenym wašnju wotměwa Maćica Serbska kóžde lěto po jutrach swoje hłowne zetkanjo, zo by rozprawiła wo swojej dźěławosći, zo by našu inteligencu hromadźiła a mjez sobu spřećeliła a tak k dźěłu pohonjała. Tajku zhromadźiznu mějachmy tuž zasy zańdźenu srjedu popołdnju. Wobdźělenjo bě jara dobre. Přez 80 bě so do lisćiny přitomnych zapisało.

Knjez předsyda dr. Herman powita z wutrobnymi słowami zhromadźenych, namołwješe zdobom, zo bychu wšitcy też wjednikow w dźěle podpjerali. Ze sćěhowacych rozprawow poda najprjedy sekretar M. S. knjez prälat Žur přehlad wo maćičnym dźěle. Spominaše na to, zo je dźensniša zhromadźizna jubilejna. Tuž bě też něšto hódnje zbožopřećow z daloka přišło. Wuzběhny, kak je Maćica nakład serbskeje čitanki na so wzała, chce tak też po něčim analogiski prawopis do ludu zawjesć, kotryž wšak njeje do ludu hišće čisće zrostł. We swojej wobšěrnej rozprawje wupraji přećo, zo by k 100lětnomu jubilejej też cyłe naše nowinarstwo tak daloko było, zo by jón trjebało. Wulke zasłužby wo Maćicu ma naš česćeny knj. prof. dr. Muka. K wuradźowanju wšelakich zarjadniskich a pjenježnych należnosćow je towarstwowe předsydstwo so nimo Michałskeje a hodowneje zhromadźizny zešło 8 króć a to 5 króć předsydstwo a 3 króć předsydstwo a wubjerk. Skónči z přećom, zo by Maćica horliwje dale dźěłała a mohła junu spěwać z radosću: „Sto lět kaž mi dźens je."

Zarjadnik Serbskoho Domu rozprawješe wo materielnych wobstojnosćach našoho towarstwa. Čisty wunošk z domu w poslednim lěće wučinješe 4509 hr., z kotrohož so 4109 na zapłaćenjo dołha wuži. Spokojacy bě joho rozsud, zo je naš dom inflaciju zbožownje přetrał a zo za njón stracha w pjenježnych wobstojnosćach wjacy njeje. 30 lět dołho je zarjadnistwo domu w rukomaj měł, tuž česćehódny knjez zarjadnik, just. rada Michał Cyž, tute dźěło nětko do młódšich rukow přepodawa, prošo wo wodaćo wšelakich njedostatkow, wupraji swojomu naslědnikej přećo, zo by so jomu něštožkuli lěpje poradźiło. — Knjez předsyda podźakowa so sprócniwomu zarjadnikej za telko dźěła a prócy. Jako dar přepodachu jomu potom rjany wolijowy wobraz Serbskoho Domu.

Wot předsydstwa dohladowarstwa domu rozprawješe knjez farař Rjeda. Zo ma so něštožkuli porjedźeć, drje hinak być njemóže, připóznawaše pak wulke zasłužby knj.

just. rady Cyža, kiž je so za wšitko swěru starał. Zličbowanjo zarjadnistwa bě za prawe spóznate a tuž bu zarjadnik wuswobodźeny.

Knj. wyšši wučeŕ Wjerab rozprawješe wo swojej knižnej pokładnicy a museju, kiž su daricelojo z wšelakimi zajimawymi wěcami powjetšili. Też wopyt běše spokojacy.

Knihownik knj. kantor Šołta poda rozprawu wo knihowni a dźakowaše so daricelam wosebje knj. prof. Mucy za přepodate dary. — Knj. Kubjenc rěčeše wo knihiskładźe Maćicy Serbskeje a spomni, zo je so Maćica też na wustajency knihićišćerstwa w Prazy wobdźěliła. Wšitkim rozprawjerjam so knj. předsyda podźakowa.

Za čestnych sobustawow Maćicy Serbskeje buchu po namjeće předsydy nětko pomjenowani knj. just. rada Cyž, knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc a knjez farař Matej Kosyk nětko w Americy, jako Delnjołužičan. K tomu doda knj. předsyda kóždy raz přisłušne słowa.

Za wotstupjenoho zarjadnika domu bu po namjeće zhromadźizny knjez wyšši wučeŕ Wjerab pomjenowany, kiž też zastojnstwo přiwza. Joho wólba płaći hač do porjadnych wólbow. Za pokładnika bu po namjeće pomjenowany knjez Janak.

K 80lětnej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje běchu wšelake zbožopřeća přišle, kotrež knj. prälat přečita. Też někotři druzy z cuzby knježa k zhromadźenym zbožopřejace słowa wuprajichu.

W sćěhowacych nekrologach rěčeše wo njeboh dr. Pilku knjez hudźb. dir. Krawc, wo njebo farariu Libšu knj. farař Delan. K tomu doda předsyda, zo je njeboh Libš swoju wědomostnu knihownju M. S. wotkazał. Dale rěči knj. präl. Žur wo njeboh zahrodniku Kokli z Kulowa, rodź. z Worklec. Jich wšitcy počesćichu z postanjenjom za nich ćichi Wótče naš wuspěwawši.

Po krótkej přestawcy měješe potom knjez farař Šewčik z Khrósćic zajimawy přednošk wo započatku křesćanstwa mjez Serbami. Wupraji wobžarowanjo, zo nimamy hišće dosć nam Serbam sprawnje zmyslenych cyrkwinskich stawiznow. Dyrbimy hić hač na kužoły a te prawje wutrjebać. Mjenowaše też winy, čohodla je so křesćanstwo tak pomału pola nas rozšěrjało. Z přećom „prošu, zo bychu wšitcy jene byłe“, skónči rěčnik swoje wuwjedowanja. Sylny přiklesk wobswědči też zajim připosłucharjow, kiž běchu z napjatosću joho słowa sćěhowali. Po přeću knj. předsydy ma so přednošk w časopisu woćišćeć.

Jako nowe sobustawy buchu přiwzaći knj. bohosłowc Jan Andricki z Radworja a wěsty knjez z Drježdźan.

Z 1. stučku „Hišće Serbstwo njezhubjene“ skónči knj. předsyda wokoło 6 hodź. hłownu zhromadźiznu. Njech je rjany zakład położiła za dalšu pilnu dźěławosć za naš serbski narod, zo bychmy za 20 lět w hišće rjeńšim rozkćěwje Serbstwa sto-lětny jubilej Maćicy Serbskeje swjećić móhli. To daj Bóh!

* * *

Wječorne koncert w „Krónje“.

„Kajka radosć, kajki čas, spěwy rža, kaž serbski kwas, witaj, witaj naléćo.“ Z tutym krasnym zawodnym spěwom z „Naléća“ wot K. A. Kocora wotewrichu spěwarjo zwjazka Serbskich towarstwow wulkotnje poradźeny koncert, bohužel słabje wopytany, na Maćičnym dnju 20. 4., a knježnje Frajšlagec a Słodeńkec, kaž knjezaj wuč. Wuješ a Šeder zaspěwachu wustojnje k tomu słušacy kwartet. Kak krasnje běše było, buchu-li nam spěwarjo přednjesli cyłe „Naléćo“. Tola słyšachmy z prěnjoho dźěla „Naléća“ hišće jenož měš. khór „Hdźe su mi banty“, a hnujacy kwartet, kotryž su mnozy hižo husćišo słyšeli, kotryž pak naši wumjelcy, knježnje Belcec a Krawcec, kaž knjezaj direktor Hanka a wuč. Šeder tutón raz tak wulkotnje spěwachu, zo běše so dyrbjał wospjetować. Z druhoho dźěla „Naléća“ zaspěwa wuč. Šeder z krutym hłosom „Won do pola“, a dir. Hanka něžnje „Što radosć rjeńšu dawa“. Też třeći dźěl „Naléća“ běše zastupjeny přez duo „Hdy bych ja była róžička“, a bas-solo „Swjaty Jan“.

Koncert běše tutón raz wosebje bohaty na solach. Knježna Belcec, wšitkim hišće w dobrym pomnjeću jako wubjerna spěwarka, zanjese z jeje luboznym, něžnym hibićiwym hłosom „Spěw Maruški“ z opery „Předana Njewjesta“ a „Škowronćkej“ z opery „Hubička“ wot Smjetany a to tak krasnje a jasnje, zo mócny hrimotacy přiklesk so njechaše skónčić. Njech bórzy zaso nam Serbam zaspěwa! — Knježna Měrana Lešawic z Drježdźan deklamowaše zahorjenje a čućiwje Čišinskoho basni „Syjeŕ“ a „Wokoło meje“ kaž Nawkowu „Před škórcami“. —

Wosebity raz a zdobom wuraz wosebitoho wumjelstwa dósta koncert přez wustup knjeza profesora Jurja Kazemeka. To běše woprawdźite wumjelstwo. Husle takle wobknježić a jim tajke slěbrojasne klinčate zynki wuwabić zamóže jenož woprawdźity virtuosa. Piskaše nam najprjedy sonatinu wot A. Dvořaka a potom „Slowjensku rhapsodiju wot J. Karbalka a tu pokaza virtuosa swoju wulkotnu techniku.

Wosebity džak smy našomu mištrej Bjarnatej Krawcej dołżni a to najprjedy, zo je zmóžnił tajki wumjelski wječor, zo je nam wobstaral solistow a zo je na koncerće so też praktiscy wobdźělił. Přewody na klavčrje wobstara sam a to z woprawdźe wumjelskej dokonjanosću, spomnju jenož na nimoměry ćežki přewod „Slovenskeje rhapsodije“. Tu zjednoći so wón mišterscy z huslerjom.

Spěwarski zwjazk pod krutym wušiknym wjednistwom knjeza wyššoho wuč. Słodeńka zwjeseli nas ze štyrjomi dalšimi spěwami: „Reja w meji“, „Njeradźeństwa“, „Na meju“ a „Trawarka“. Tu knježeše radostne serbske žiwjenjo a wulkotna jednota. Njech při přich. koncerće so hišće přidruža dalše spěwanske towarstwa, kotrež běchu tutón raz snadnje zastupjene. Jenož w cyłku je móc. A krasny to napohlad! a hišće krasniši wobraz, hdyž knježny w krasnych narodnych přistojnych drastach w prěnim rynku při spěwanju steja.

Tak njech nas spěw dale zjednoća k wutrobnej towaršnosći, njech wobtwjerdźuje wěrne a sprawne přećelstwo a sylnja bratrowsku mysl a lubosć. Doniž serbske narodne spěwy njewuklinča, tak dołho też Serbjo Serbjo wostanu.

J. Š.

Z cyrkwje a swěta.

W Romje woswjeći kardinal Gaspari, statny sekretar Swjatoho Wótca, swój złoty měšniski jubilej. A hišće přeco stoji wón na čole swětasławneje bamžoweje politiki. Tón muž ma woprawdźe železnu naturu, zo při tak wysokich lětach hišće zamóže ćežu tak zamołwitoho zastojnstwa njesć. A při tym dawa swětej wulkotny přikład sebjezapřeća: wón wostanje we zastojnstwje tak dołho hač wola Swj. Wótca joho za službu žada, na swoje parsonske přeća wón njedźiwa. Boža miłosć chcyła też nam Serbam tajkich wustojnych mužow spožčić! — W Romje zemrje 88 lět stary arcybiskop Seton, rodźeny Sota a konvertit. Joho blizki wuj, něhdyši wojerski wyšk Sir Bruce Gordon Seton, zastupi před někotrymi lětami do kat. cyrkwje a je nětko benediktin w klóštrje Fort Augustus. Też w Americy zemrještaj dwaj wysokaj biskopaj: arcybiskop Ottawski a arcybiskop Canewin-Pittsburgski.

W Bryselu (belgiske hłowne město) woswjeći z wulkimi swjatočnosćami jap. vikar Hornjoho Konga'wa, P. Roelens, misijonaŕ z „Běłych wótcow“ swój złoty měšniski jubilej. Při swjedźenju běchu přitomni jap. nuncius, arcybiskop Mechelnski a kral z kralownu. Jubilar dósta 200000 frankow za swój měšniski seminar w Africy. P. Roelens bu we swojim času wot założerja rjadu Běłych wótcow, wot kardinala Lavigerija, do afrikanskich misijónow pósłany. Běli wótcojo maja we swojich misijónach poł milijona křesćanow a k tomu hišće 600000, kotrež so na swj. křćeńcu přihotuja. We swojich šulach wuwučuja přez 100000 dźěći.

Pólska přihotuje wulku nabožnu swjatočnosć we Wilnje. Tu budźe 2. julija na dnju domapytanja swj. Marije sławna postawa najzbožnišeje knježny, „maćeŕ Boża Ostrabramska“ swjatočnje krónowana. Tuta postawa je po maćeri Božej

Čenstochowskej druhe najsławniše swjećo boharodźićeŕki. Wona stoji we wrotowej kapałcy stareje měšćanskeje murje a je po cyłej Litwje a Pólskej wulcy česćena. Na swjatočnosćach so wšitcy pólscy biskopojo wobdźěla, tak daloko hač budźa woteńć móc.

W bolšewiskej Ruskej dyrbja njewěriwcy tola też wěstu kedźbliwosć wobkedźbować. Wšo sebi ruski burik tola lubić njeda, tak sćerpliwy kaž wón hewak też je. Wustupuja-li komunisća přejara wótře, dha móže so jim radźić, zo na wěčne womjelknu pod pjasćemi roznjemdrjenoho luda. Tak su před krótkim w Černigowje wjednika tamnišich komunistow zarazyli, dokelž pře wótrje wustupowaše. Podobnje su hižo wjele druhich młodych přehubatych bjezbóžnikow skóncowali. Druzy su nětko kedźbliwiši.

P. d'Herbigny, jap. pósłanc, je někotrych ruskich měšnikow na biskopow woswjećił. Woni buchu za japoštołskich vikarow pomjenowani bjez wěstoho sydła. Jedyn z nich, P. Neveu bydli w Moskwje a ma swoje sydło při cyrkwi swj. Ludwika. Tak ma ruska cyrkej nětko swojich biskopow po słowjanskim wobrjedźe, dotal běchu měšnicy a biskopja wšitcy z łaćonskoho rita a cyrkwinska rěč najbóle pólska.

Cyrkwinske powěsće.

Z Radworja.

Wěrowani: Handrij Merkulow ze Zhutowa w Ruskej, nětko w Bronju, a Hańža Wroblec z Boranec. — Jan Bělkec z Pěskec a Madlena Šramic z Hodlerja.

Zemrěći: Hana Šipšikowa (rodź. Gregarjec) z Radworja, 22 lět. — Hana Měšeŕka z Měrkowa, 71 l. — Pětr Kurjo z Radworja, 80 l. — Madlena Rěčcyna (Krawcowa) z Kamjenjeje, 67 l. — Hana Šołćina (Marec-Šołćic) z Radworja, 66 l. — Marja Měrćinkec z Khelna, 81 l.

Z Njebjelčic.

Křćeni: Jurij, m. s. Mikławša Lipiča, kněžkarja w Pěskecach. — Hańža Therezija, m. dź. Alojsija Streječka, šewca w Njebjelčicach. — Beno Mikławš, m. s. Bernarda Nowaka, dźěłaćerja w Serb. Pazlicach. — Jurij Michał, m. s. Jurja Cyža, kublerja w Njebjelčicach. — Hańža Marja, m. dź. Jurja Ledźbora, žiwnosćerja w Njebjelčicach. — Marja Madlena, m. dź. Jurja Cyža, kněžkarja w Serbskich Pazlicach. — Jan, m. s. Jurja Haški, ryćeŕkubl. najeńka w Pěskecach.

Wěrowanaj: 7. 2. Bernard Nowak, dźěłaćeŕ z Kukowa, z Lejnu Wićazec, słužownej ze Serbskich Pazlic.

Zemrěli: 28. 2. Mikławš Křižank, wumjeńkaŕ z Njebjelčic, 80 l. 7 m. 21 d. — 13. 2. Jakub Bjarš, wumjeńkaŕ z Pěskec, 82 l. 8 m. 28 d.

Towaŕstwowy powěstnik.

Baćoń. Tow. serb. kat. młodźencow změje njedźelu 24. 4. wječor 1/2 8 hodźin w młodowni měsačnu zhromadźiznu. Nowi towaršowje su nam wutrobnje witani. Kóždy sobustaw njech přińdźe! Staršl.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 389. 390. z Budyšina: Hana Rjelcyna, wučeŕ Krawc; 391. ze Swietochlowic: faraŕ Viktor Otremba; 392. z Baćonja: Marja Šimanec; 393. z Čěškec: Marja Lipičowa; 394. z Haslowa: Pawoł Vicka; 395. 396. z Nowoho Łuzća: Jakub Herlich, Cyrill Mikan; 397. z Budyšina: Jan Hajnca; 398. ze Słoneje Boršće: Jurij Lebza; 399. z Wina: Hana Matikec; 400. 401. z Němcow: Michał Lulak, Pětr Čórlich; 402. 403. z Rachlowa: Marja Modźinkec, Mikł. Mijan; 404. 405. z Brěžkow: Jan Niča, Mikł. Šnajder; 406. z Dubrjeńka: Mikł. Domanja; 407. z Prahi: kapłan Titl.

Dopłaćenja na lěto 1926.

Kk.: 1118. 1119. J. M. z Br. a M. Fr. ze Š.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: faraŕ Otremba ze Swietochlowic 12 hr.; Jurij Lebza ze Słon. Boršće 2 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. apryla 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 44. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 46—51 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—43. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 32—36. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 148. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—61. 2) Połnomjasne młódše 53—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 200. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—49. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—56. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—37. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 415. 1) Najlěpše wukormjene 75—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 67—72. 3) Špatne 55—65. **Wowcy:** 96. 1. Młódše a starše wukormjene 64—66. 2) Starše wukormjene 56—63. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—54. 4) — . **Swinje:** 1882. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lět stare 62—64. 2) Wukormjene 61—62. 3) Mjasne 59—60. 4) Špatne 58—59. 5) Rancy a kundrosy 52—55. 7) — .

21. apryla 1927.

Čelata (451): 1) 77—81. 2) 70—75. 3) 60—66. 4) 50—55. 5) — . **Swinje** (446): (přez 300 pt.) 1) 62—62. 2) (240—300) 60—61. 3) (200—240) 59—60. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .

Wobkhod pola čelatow a swini pomały.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 16. apryla	w Kamjencu 14. apryla
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,25	12,50—13,00
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,25	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	11,75—12,30
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00—11,00	10,00—10,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	4,00—5,00	4,80—5,30
Butra	1 „	4,00—5,00	4,00—4,40
Syno	50 „	3,00—3,75	4,00—4,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	1,75—2,20
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—23,75	-
Ržana muka, 70 %	50 „	20,50—21,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	7,50—7,75	—
Ržane wotruby	50 „	7,75—8,00	—
Jeja	1 štk.	00,9—0,10	00,9—0,10
Prosata, 522 štuk	1 štk.	8,00—23,00	16,00—26,00

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Marja Runge

wumjelska zašiwaŕnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich

paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.

K procesijónej do Filippsdorfa

1. meje 1927 poruča so našim lubym serbskim přećelam

hosćeńc „K Złotomu Jandźelej"

při hnadownej cyrkwi w Filippsdorfje.

Wo dočasne skazanjo jstwow a łoži prosy hač do 28. apryla

Swójba Herbrich-Pilc.

Přez 30 lět hospodaŕ w „Jandźelu".

Alfons Schauseil Budyšin

Wosebity dom
za
serbsku módu

Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach
za pjezle, fale a rubiška
Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.
Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach
wołmjanych a židźanych
Posamenty, trodle, židźane banty
Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

„Jednota", tow. katolskich Serbow w Budyšinje,

ma **přichodnu njedźelu, 1. meje,** na dnju swjedźenja Maćerje dobreje rady

zhromadne swj. woprawjenjo

rano w 6 hodź. w Serbskej cyrkwi.

Procesijón do Filippsdorfa

póndźe njedźelu 1. meje z Khróšćić. Rano 1/4 6 hodź. Boža mša. **Michał Narćik,** wjednik.

Cyle wosebiće tunjo:

Dźělba zbytkow a zbytnych kruchow łožowoho damasta, žerdkatoho płatu, linona, pisanych cychow, blidowych šatow, košlowoho suknja, košlowoho zephira, makowych košlow a kholowow, košle z wušiwanjom.

Hilger, Lotzestr. 20 I.

Žane klamy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku
Po přepytanju statneje přepytowańnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.
Smy dóstali
najlěpše šlezyske dźećelowe symjo,
potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,
najlěpše družiny runklicowych symjenjow.
Nimo toho někotre tysacy centnarjow
dobrych symjeńtnych běrnow
kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.
Majsowy šrót sćelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Bóh luby Knjez wotwoła jutrownu póndźelu našoho najmjeńšoho lubuška

Benka

w joho starobje 1 lěto do syły swojich jandźelow.

Joho ćěłko pjatk pohrjebawši wuprajamy wšitkim, kotřiž na nas w našej zrudobje spominachu, krasnu wěncowu pychu darichu a ćěło k rowu njesechu a přewodźachu, wosebje joho kmótřam, naš najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh".

We **Wotrowje,** 22. apryla 1927.

Šolćic-Mrózkec swójba.

Ze swj. sakramentami domawobstarany je zbóžnje ze swěta so minył naš luby dźěd a nan

Jakub Mijan, wumjeńkař w Kulowcu.

Zańdźeny pjatk 22. apryla smy joho swjatej zemi w Kulowje přepodali. Wuprajamy wšitkim, kotřiž su jomu kažkuli lubosć wopokazali a joho k rowu přewodźeli, swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez".** Bóh spožč zemrětomu njebjeske kralestwo!

W Kulowcu, na dnju pohrjeba, 22. IV. 27.

Hłubokozrudźena Mijanec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšćki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

18. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. apryla 1927.** | **65. lětnik.**

K nam meja přišła młódna... o, pójmy khwalić knjeni!

Čohodla tola wčera naš luby Posoł z tajkim khwatkom spěchaše do Serbow? A njejsće widźeli, kak so jomu woči zyboleštej, kak cyle wosebite wjeselo zjasnješe joho čoło?

Tak wjesołoho a wozboženoho joho dołho wjacy njewohladach.

Tuž zadźeržach joho za kabatowy rózk so wćipnje woprašujo: Ale powěz mi tola, što dźensa z tobu je? Sy dźěn wšón zawjerćany wot samoho wjesela a zboža? A što će tak honi do spěcha, zo lědoma dycha nałojiš? So wěsće bojiš, zo so zapozdźiš při khodojtach abo snadź so jich samych bojiš? Khiba maš za posledni wječor apryla, dokelž je zdobom sobota, hišće wšelake aprylejske tryski a kuski na předań?

„A, dźi mi z tym!“ wšón hněwny wotmołwja. Njewěš, zo je jutře njedźela a zdobom prěnjeje meje, lubozneje a kwětkojteje meje a zo hišće dźensa wječor bych najradšo do wšěch serbskich statokow a khěžkow zastupił a wšěm lubym Serbam z wutroby zbožo přał, zo je jim zasy z Božej hnadu móžne, rjanu meju woswjećić w serbskim kraju, w swojich cunich Božich domach wopytować krasne, lube, z horcej wutrobu witane mejske něšpory, so wobdźělić směć na zhromadnej, wulkotnej khwalbje meje kralowny, sobu z cyłym serbskim ludom směć zanošować wšě lubozne a kuzłowpołne kěrluše a spěwy k česći Božeje maćerje, njebjes a zemje kralowny. Praj mi, luby serbski katolski ludo, njeje to dosć winy, zo měješe wčera na wječor naš „Katolski Posoł“ tak jara nuzne, zo by pomhał na swoje wašnjo ze wšěmi serbskimi zwonami do serbskoho kraja zwonić měsac Marijiny, zo by pomhał wupyšić z kwětkami a pletwami wšě Marijine wołtarje w Serbach, haj najradšo by kóždu serbsku wutrobu přetworił do rjaneje zahrodki k česći meje kralowny.

Zdobnje a prawje je „Katolski Posoł“ stajnje přinošował k jeje khwalbje a sławje w swojich lětnikach. Što chcył prajić, kelko je pisał w běhu 65 dołhich lětach, zo by serbski lud zdźeržał we swěrje a lubosći k joho njebjeskej maćeri. Mnohi rjany kěrluš je podał, kiž so nětko spěwa. Tak na přikład wočisća před 26 lětami we swojim 19. čisle w 39. lětniku spěw k česći swjateje Marije, bjez hrěcha podjateje, po łaćonskim kěrlušu wot kardinala Geißela, přełoženy wot knjeza fararja Libša, kotrohož prěnju stučku słyšiće w Różeńće při přikhadźe Baćońskoho prócesijóna a kotraž ŕěka:

Nade wšitke, knježna droha,
Postajena blizko Boha,
Kralowna sy w njebjesach!
Čiń, zo nutrnje tebi spěwam,
Česć a khwalbu tebi dawam,
Pomhaj smilnje w ćěsnosćach!

Hišće jedyn přełožk z łaćońšćiny mamy z pjera knjeza fararja Libša, tež w Posole podaty, mjenujcy kěrluš: ave maris stella: Witaj, morja hwězda. Snadź nam lětsa Posoł jón raz wočišći a pobožny serbski komponista do cunich meledijow zdrasći.

Serbski lud pak so pomodli ćichi „Wótče naš“ za prjedy naspomnjenoho połzabytoho duchownoho knjeza za tute jomu wotkazane pěsnjeńske dary. „Wopokaž so maćeŕ!“ Tak ŕěka w tutym kěrlušu.

Woprawdźe, što mohł naš serbski lud khmańše dokonjeć. hač z połneje duše so k njej wołać z doła telko serbskich sylzow, wołać tak dołho, dóniž nas njewusłyši: Wopokaž so maćeŕ, jako hnadna, miła, wodawaca maćeŕ za swój serbski lud!

Drje hišće tebje česći we wšěch swojich stawach, drje hišće swjeći twoje rjane swjate dny, drje zanošuje k tebi hišće swoje krasne kěrluše, tola, tola . . . . kelko cuzych rostlinow, kelko jědojtych rostlinow, kelko wohidneje njehodźe a dušaceje pjanki njeje hižo narostło w tutej zahrodźe Maćerje Božeje, w serbskim kraju, wosebje w poslednim času! Što by lěpje było, hač zo by zasy cyły lud, nic jeno stary dobry zdonk, kiž je swěrny a konservativny wostał swojim dobrym počinkam, ale tež wot nowočasnoho revolučinoho ducha přećiwo wěrje a swěrje natyknjeny wotšćěpk našoho ludu zasy wróćo, namakał na puće a sćežki, kiž něhdy kročeše!

Je znata we wšěch časach wupruhowana wěrnosć, zo runje česćowanjo swjateje maćerje Božeje zabłudźene ludy zasy wróćo wjedźe do raja a zboža dźěsćowskeje wěry a dobroho, pócćiwoho žiwjenja.

Dokelž naš lud hišće tola swoju njebjesku maćeŕ sebi waži a česći, dokelž hišće njeje wotpadnył wot swojeje swěry a lubosće k njej, mamy wšu dowěru, zo so njech też po zrudnych nazhonjenjach a hórkich krjepkach, tola zasy wróćo namaka na stare puće, prjedy khodźene a w tutym zmysłu chcemy lětsa stajić na čoło tutoho Marijinoho měsaca naš zhromadny paćeŕ, kiž ma so wuronić ze swěrneje serbskeje, starosćiweje duše: Wopokaž so maćer, wusłyš nas wšěch paćeŕ: Wuproš nam wšu hnadu, budź nam škit a z radu!

Kak so wjeselimy, zo mamy mjez nami cyrkej k jeje česći z rjanym pomjenowanjom: Našeje Lubeje Knjenje!

Haj, njech je zasy Swjata Mać Boža w Serbach Naša Luba Knjeni!

Njech je nam najprjedy: Knjeni.

Dwoje wupraja słowo knjeni: Mać a poručnica.

Swjaty Augustin praji wo njej: Kak dyrbju će hódnje khwalić? Mjenuju će njebjesa, sy ty nadobniša, mjenuju će maćeŕ ludow, je to přemało, mjenuju će poručnicu jandźelow, sy to we wěrnosći. Njech je też zasy nam wšěm miła, dobra poručnica. Dajmy sebi wot njeje też słowčko prajić, wšak je zdobom naša starosćiwa, swěrna maćeŕ.

Jako tajku widźiće ju w swojich domach, wot pobožnych wumjelcow tak často předstajenu! Zo njeby tak było, zo jeje swjećata jenož hołe sćěny pyša, nic pak waše wutroby k njej putaja.

Njeje wam maćeŕ dobreje rady a rjaneje lubosće?

Luba Knjeni! Jako tajka bě wona hižo wohrěwace słónčko, miłe nalětnje ranjo w ćichim domčku w Nazareće.

Lubowaca, jenož lubosć wusywaca a wšě wutroby z lubosću napjelnjaca knjeni kaž w klinje swjateje swójby, tak je wona hišće dźensa, to w cyrkwi swojoho syna w klinje křesćanskeje swójby za kóždoho, kiž so swětłym, wohrěwacym pruham jeje lubosće cyle wustaja. A njestrowjamy ju też jako „luboznu maćeŕ"? Lubozna bě hižo jako dźěćo, lubozna jako knježna runje wukćěwacej róži kaž cymtowa skora a wonjacy balzam, lubozna jako maćeŕ w błyšću swojich počinkow. Tuž je za kóždoho z nas bjez přehnaća woprawdźita „luba knjeni". Wy trjebaće so jenož w tutym měsacu tak prawje zažiwić do jeje žiwjenja, trjebaće jenož srěbać do so wóń, kiž jeje luboznosć a čiste žiwjenjo wudycha, trjebaće jenož swoju dušu a swój dom napjelnić z tutej cymtowej skoru a nazhoniće, zo je wěrne słowo: Jako wuzwolena myra sym luboznu wóń dawała.

Kajke druhe wutrobne přećo by měł dźensa Posoł, hač tute, zo by kóždy serbski dom, haj wšón serbski lud w měsacu meji z nowa woptał tu luboznu wóń tuteje cymtoweje skory, wonjacoho balzama a tuteje wuzwoleneje myry?

Hač so to stanje? Zawěsće potom, hdyž budźe meje kralowna zasy „Naša Luba Knjeni". —

W Baćonju stoja pod postawu Maćerje Božeje napisane słowa: Słyš moju prózstwu, pokhil so ke mni, daj, moja knjeni, pokoj a měr!

O morja hwězda!
Njebjeska porta,
nadźija, wućek,
čołmarjow wšěch!
Swěćiš-li ty mi,
pokoješ ty mje,
wichory mjelča,
přistaw tu je!
Haj, wopokaž so maćeŕ,
wusłyš serbskoho ludu paćeŕ. *jn.*

Politiski rozhlad.

Šulski zakoń ma so bórzy po zwołanju němskostatnoho sejma předpołožić. Z tym změjemy zawěsće wšelake wuwjedowanja stronow, kotrež chcedźa wuwjedźenjo tutoho naćiska njemóžne činić. Socialdemokratiska nowina „Vorwärts" měni, zo naćisk k šulskomu zakonjej wopřija postajenja, kotrež maja so jako wustawu přeměnjace wobhladować. Přeradźa mjenujcy, zo stoji w zakonskim naćisku, zo změja wšě tři šule (wuznawanska, simultanska, swětna) runoprawosć. Dale stoji w naćisku sada, zo ma zhromadna wučba w duchu wěrywuznaća być. K přećišćenju tutych zakońskich naćiskow je po měnjenju tuteje nowiny $^2/_3$ hłosow trěbnych. — Evangelska staršiska rada w Hildesheimje žada sebi swoju evangelsku šulu. Pódla toho móže statna šula (bjez wuznaća) wobstać. Badenski evangelski šulski rada Wolf zastupuje zasy měnjenjo, zo je po duchu wustawy jako jenička zakładna šula simultanska šula móžna. Z toho je dowidźeć, kajke sebi napřećo stejace měnjenja změja při wuradźowanju šulskoho zakonja so najprjedy někak zjednać, zo by dawno požadany šulski zakoń do mocy stupić mohł. Mjez tym němskostatne knježeŕstwo z krajemi wo zakładnych prašenjach k šulskomu zakonjej jedna.

Němskostatny president z Hindenburg chce po zdaću wot swojoho wysokoho zastojnstwa swojeje wysokeje staroby dla wroćo stupić. Kaž „B. T." pisa, ma presidentowy syn, major z Hindenburg, njeluby wliw na swojoho nana, kotryž wšelake woršty njepřepóznawaja. Nic jenož nalěwični, ale też presidentej blizko stejacy maja wobmyslenja, zo němskostatny president jenož to do rukow dostawa, štož po dobrozdaću swojoho syna nan zhonić móže. Z Hindenburg by prjedawšoho kanclera dr. Luthera za swojoho naslědnika sebi přał. Zabyć njechamy pak, zo běše při wužšej wólbje 26. IV. 1925 kancler dr. Marx Hindenburgowy přećiwny kandidat, kiž je ze wšěch statnikow najdlěje kancleŕstwo drje ze wšelakimi přetorhnjenjemi nawjedował. Kaž so zda, chce Hindenburg hač do swojoho 80. narodnoho dnja tola we swojim wysokim zastojnstwje wostać.

Sakski sejm měješe zańdźenu wutoru swoje prěnje posedźenjo po jutrach. Při kapitlu „dokhody powšitkownoho pokładniskoho zarjadnistwa" stajichu komunisća namjet, zo ma so na dworje „Raupennest" za dźěłaćerjow Sakskich dźěłarnjow 14dnjowski darmotny dowol přizwolić. Namjet pak bu zaćisnjeny. W dalšim dźeńskim porjedźe jednaše so wo kupjelach w Halštrowje we Vogtlandźe. Namjet, zo maja tute na ludowe kupjele so přetworić, bu zaćisnjeny. Tola ma so přebywanjo mjenje bohatych tam darmo abo za poniženu płaćiznu zmóžnić. Pjenjezy za wutwarjenjo rěčnych zaradźidłow pola Kriebsteina, Weiterwiese a Koberbachtala so přizwolichu. 600000 hr. bu za twarjenjo srjedźnokrajnoho kanala jako dźěłbny pjenjez do etała stajenych.

Też Duringska ma nětko po štwórćlětnych jednanjach swoje nowe knježeŕstwo, kotrež je koalične. Do njoho słušeja ministrojo ze wšěch srjedźnych stronow wot demokratow hač do Landbunda. Ministerski předsyda je dr. Leutheußer.

Wólby w Rakuskej njepřinjesechu wjele nowoho, byrnjež běchu tam socialdemokratojo mócnu propagandu wjedli. Za cyłe jich dźěło dobychu jenož 3 sydła. Wunošk wólbow je tónle: Zhromadna lisćina dósta 85, socialdemokratojo 71, krajny zwjazk 9 sydłow. Srjedźne (měšćanske) strony wobkhowachu potajkim swoje dotalne stojnišćo.

Českosłowakski sejm započa zańdźenu srjedu zasy swoje dźěło. Najbóle zajimuja so tam nětkle wo wólbu presidenty kiž ma za měsac być. Bój je so hižo započał. Cyła wólba by so hładcy bjez wobćežnosćow stać mohła, ale socialdemokratojo to ze swojim zadźerženjom njemóžne činja. Dale zajimuje parlamentarijow tam we wubjerku wuradźena dawkowa reforma, wo kotrejž budźe so w sejmje najskěrje hižo přichodny tydźeń jednać.

Powěsće z Khiny druhdy sebi napřećo rěča. Čankajšek je sebi w Nankingu nowe knježeŕstwo wutworił, kotrež je wuraznje narodne a so přećiwo bolšewismej staja. A kaž so zda, też komunismus w Khinje na mocy pozhubuje. Byrnjež Čangtsolin, wjednik sewjernoho knježeŕstwa (w Pekingu) měnił, zo móže kraj wobknježić, njewěrja jomu wukrajne mocy. By-li so Čankajšekej poradźiło Tientsin wot morja dobyć, by Peking cyle wotrěznjeny był. Z druheje strony přikhadźeja pak powěsće, zo Čankajšek z Čangtsolinom jedna a zo je Čangtsolin za khinskoho presidenta po-

mjenowany, druhe powěsće zasy praja, zo ma tón za swojoho syna wotstupić, zo by tón wjednistwo po duchu Sungatsena wukonjeć mohł. Při tŕoch knježeŕstwach njeje lohko spóznać, štó ma prawje. Dźiwać so dyrbiš, kak móža tam mjez sobu tak wótrje wojować. Ale budże drje też tam kaž w Němskej l. 1866, zo ma sebi jena strona nadknježstwo wudobyć, potom snadź so Khina změruje.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Běłu njedźelu popołdnju wuhotowa naše katolske žónske towaŕstwo swj. Hilžbjety w sali Societé wurjadny swjedźeń. K tomu běchu też wšitke druhe žónske towaŕstwa našeju wosadow kaž też ze susodnych wosadow přeprošene. Wobdźělenjo bě jara bohate, tak zo bě cyła rumna žurla přepjelnjena. Po přećelnych postrowjacych słowach duchownoho radźićela Hilžbjećinoho towaŕstwa knj. rektora Löbmanna přednjese knj. stud. rada Karl Engler ze swojim seminarsk. orchestrom prěnju sadźbu Beethovenoweje 1. sinfonije z wulkim wumjełskim šikom. Najwjetši dźěl swjatočnosće wupjelni wulkotna, přez hodźinu trajaca rěč najdostojnišoho knj. biskopa dr. Schreibera, kiž rěčeše wo „žónskej duši a žónskim žiwjenju". Jadro žónskeje duše je maćeŕskosć. Žónska bu drje wot Boha ze wšěmi jeje samotnosćemi k tomu stworjena, dźěćom žiwjenjo dać, zdźeržeć a spěchować. Ale też tajke žónske, kiž k tutomu wosebitomu powołanju přińć njemóža, njejsu tu podarmo, přetož maćeŕskosć woznamjenja powšitkownje, wožiwjeć, žiwjenjo pěstować, žiwjenjo wudospołnjeć pod mócnym pohnuwanjom maćeŕskeje lubosće. To dokonjeja też mnohe druhe žónske a knježny jako wothladaŕki dźěći, wučeŕki, klóšterske knježny při wukubłanju młodosće. Tola nadeńdźemy też žónske, kotrež so wo ćělne derjemćo dźěśća staraja, ale jara mało wo joho dušu, abo też su tajke žony, kotrež dźěśću žiwjenjo dadža, ale joho wućehnjenjo a wukubłanjo druhim přewostaja, to njejsu žane maćerje, ale macochi. — Moderne žony wězo njechaja žane dźěći měć, dokelž so woporow boja. Tuž so přećiwo nastawacomu žiwjenju přeńdu, dokelž kaznju zdźeržliwosće njewobkedźbuja. Prawa maćeŕskosć njeje móžna bjez njesebićiwosće a woporniwosće, přetož mać być rěka za druhich žiwa być. Wěrna nabožnosć spěchuje a podpjera prócowanjo wo maćeŕskosć. Hdyž žónska jenož na so mysli, na swoje derjemćo a wužiwanjo, potom so maćeŕskosć po něčim podusy. Žónska ma so nimo woporniwosće, njesebićiwosće a pobožnosće wuznamjenjeć přez pócćiwosć a čistotnosć. Też tu je swj. Marija, mać Boża wšitkim najkrasniši přikład. Rjanym wuwjedźenjam knjeza biskopa sćěhowaše cyłe připosłuchaŕstwo z napjatej kedźbnosću. — Knježna husleŕka Nowakec pod přewodom knj. Englera na klavěrje poskići nam wuznamny kusk swojeje wumjełskeje wudokonjanosće. K tomu dodachu sobustawy towaŕstwa knježnow někotre spěwy a ludowe reje. We swojim dźakowacym dosłowje wuzběhny knj. rektor Löbmanu na kóncu zhromadźizny, zo su žónske našoho města a wokoliny krasne pokiwy z horta najdostojnišoho knjeza biskopa dóstałe, zo bychu za swoje rjane powołanjo wjesele žiwe byłe. Ze zhromadnym kěrlušom wuklinča pozběhowaca zhromadźizna. Njech zrozemjenjo maćeŕskosće naš žónski splah pohonja k prawomu pěstowanju maćeŕskoho powołanja.

— Njedźelu, 22. meje woswjeći „Jednota" tow. kat. Serbow našeje wosady swój 25lětny jubilej wobstaća. Njebudże žaneje serbskeje wosady, kiž njeby přiwuznych abo přećelow w Budyšinje měła. Tuž też wjele kat. Serbow do našoho města ćehnje, nic jenož sobota na wiki, ale też myslička, zo je Budyšska katolska wosada diaspora za serbske žiwjenjo. Dobre poćahi dyrbja so z krajom zdźeržeć a skrućeć, zo bychu sebi wěru a rěč swojich prjedownikow wobkhowali a serbske wašnja sebi zdźerželi. Pod hesłom, zo chcemy lubosć k domiznje zbudźeć, chcemy tutón naš swjedźeń zarjadować a hosći přeprošować, zo njeby měšćanski hołk a nałožk nam rjane namrěte kubła přecy bóle wocuzbnił. Tohodla prosymy hižo dźensa našich lubych krajanow na wsach, přińdźće tutu njedźelu k nam a přeswědčće so, kak swěrni su Budyšcy Serbja swojej zemi wostali, zo za rjane, stare hesło „Bohu česći, Serbam k wužitku" ćim bóle so horja, zo swojomu narodej swěru wobkhowa a joho česć přisporja. Nadrobny swjedźeński porjad so hišće wozjewja.

Z Khróšćic. Zańdźena njedźela běše za wšu wosadu ważny dźeń. Wšak čakaše čŕjódka prěnjowoprawjeńskich dźěći hižo dołho na „Běłu njedźelu", zo by mohła přistupić k prěnjomu razej k njebjeskej hošćinje. Zo móže też cyła wosada ze swědkom być tuteje njezapomniteje hodźiny, wotměwa so swjatočnosć nětko też pola nas na dopołdnišich Božich służbach. Na šuli hromadźichu so k postajenomu času — bě jich 32 dźěći — ze šule Khróšćanskeje a Worklečanskeje, a dowjedźechu so we swjatočnym ćahu pod zwukom zwonow do domu Božoho. Też knježa

W nócnym spěšniku.

Běch wot swojoho jeničkoho syna, kotryž běše we zdalenym měśće wjednik wulkoho překupskoho wobkhoda, zwjeselacu powjesć dóstał. Skónčnje bu najwjetša žadosć joho wutroby dopjelnjena. Knježna, młódna a rjana, kaž najrjeńši słónčny mejski dźeń, jenička dźowka jara bohatoho překupca, běše dawno hižo w horcej lubosći z nim zjednoćena. Nětko běše też skónčnje jeje kruty nan do jeju mandźelstwa zwolił, pod wuměnjenjom, zo samostatny wobkhod wobsedźi. „Nadźijam so też nětko, luby nano," přistaji syn w tutym zajimawym zdźělenju, zo też twoje žohnowanjo k tutomu zwjazkej dóstanu. Prošu pak će też zdobom wo twoju pomoc. Njecham to też runje, zo by sebi mój přichodny nan myslić dyrbjał, zo sebi joho dźowku jenož pjenjez dla bjeru a zo k wotewrjenju swojoho wobkhoda joho srědki trjebam. By mje jara zbožownoho sčinił, hdy by mi moje zawostajeństwo wot mojeje zemrěteje wowki přewostajił. Kaž so to też přisłuša, přeja sebi, moja njewjesta a jeje přiwuzni, tebje też bliže zeznać. Tohodla bych Ći radźił, zo by hnydom sem přišoł. Z wjesołej nadźiju wočakuje Tebje Twój swěrny syn Jurij."

So rozemi, mój zbožowny Jurij dyrbi mje wočakować: Kak so tola nad tym wjeselu! Čim bóle witane zdaše so mi nětko po dwělětnym dźělenju zasowidźenjo być.

Za wokomik běch na pućowanjo hotowy. Njetrjebam tola ničo wjacy, hač jenož pjenjezy a te hižo mějach. Hłowna wěc su přeco pjenjezy! Myslička, mojoho syna prawje spěšnje překwapić, so mi woprawdźe lubješe.

Najlěpša přiležnosć je, zo tam z nócnym spěšnikom dojědu a też tuta sebi hišće žada 12. hodźinsku wutrajnosć. Skoro běch přepozdźe přišoł.

„Khwatajće trošku", wołaše zastojnik na mnje, „za dwě mjeńšinje ćah wotjědźe."

Khwatach k ćahej.

„Hdźe chceće?"

„Do H,, do prěnjeje rjadownje!"

Zastojnik wočini durje a storči mje do woza. Tu hižo so ćah hibaše.

K tomu wšomu chcyše so mi smjeć — z tajkej spěšnosću njeběch hišće ženje do ćaha skočił. Skoro, kaž tajki naspłóšany sornik zlećach do woza a sydnych so na jene městno.

Nětko hakle móžach wokoło so pohladać a widźach we wozu jenož jenoho jeničkoho sobupućowarja. Ale, kak tola tutón čłowjek na mnje wudźěraše: Kaž bych samo djaboł był. Nětko pak wšitke swoje mocy zebrach, zo bych měr zakhował. Ale tute njelubosćiwe wudźěranjo mje tola skoro khětro njeměrnoho činješe, a hdyž běch so do rózka tak prawje derje posydnył, wobkedźbowach swojoho spodźiwnoho towaŕša po možnosći njenapadnje. Běše spodźiwnje stare stworjenjo, z njeměrnymaj bojazliwymaj wočomaj, z wulkim běłym nosom a je-li sym prawje widźał, z čeŕwjenymi włosami, kotrež pak běchu hižo khětro rědke. Běše w dołhim, tołstym kabaće, štož mějach za cyle nje-

wučerjo wobdźělichu so w połnoličbje při tutej swjatočnosći. Na sćěhowacej Božej mši, kotruž swjećeše wysokodostojny wosadny knjez farař Šewčik z assistencu, wotpołožichu dźěći křćeński slub, a přistupichu potom k prěnjomu swj. woprawjenju. Też starši a přiwuzni tutych zbožownych dźěći dźěchu na dopołdnišich kemšach k swj woprawjenju. Njech wostanje „Běła njedźela“ njezapomnita w žiwjenju dźěći, njech přewodźa je Zbóžnik ze swojej hnadu po puću tutoho žiwjenja.

Z Różanta. Mejski nyšpor je pola nas na dźěławych dnjach 1/48, na njedźelach a přikazanych swjatych dnjach pak w 5 hodź. Tola budźe lětsa wuwzaćo 8. różownika. Tutón dźeń budźe naše towarstwo serbskich, katolskich młodźencow tu swoju khorhoj swjećić. Tohodla budźe na tutym dnju mejski nyšpor hižo w 2 hodźinomaj. Towarstwam přewostaji so delni dźěl cyrkwje; za tych, kiž njejsu sobustawy towarstwow, su khory postajene. Za porjad postarataj so khěbětarjej, kotrejuž postajenja maja wšitcy wobkedźbować.

Hynek Dostál

hłowny redaktor Amerikanskoho „Hlasu“ we St. Louisu — sławny Słowjan a wulki přećel Serbow.

(„Z Našoho Domova“ podał a přidał Jan Serbin.)

(Skónčenjo.)

Po wójnje běše H. Dostal l. 1919 a 1920 jako sobustaw druhoho amerikanskoho wupósłanstwa w Českosłowakskej, hdźež měješe za 4 měsacy přez 100 přednoškow we wšelakich městach a městačkach na Morawje, w Čechach a we Słowakskej a wobdźěli so při njeličomnych wuradźowanjach a konferencach z rozsudźacymi činićelemi politiskimi a kulturnymi.

Katolske stojnišćo Dostalowe běše wšak wšelakim doprědkarskim a njewěriwym žiwjołam w Čechach z ćernjom we wóčku, a te Dostala napadowachu we swojich nowinach, pisachu wo nim wšelake łžě, jako by so był k českomu hibanju hakle z donućenjom přidał, hdyž hižo hinak njemóžeše a podobnje. Dostal wšak so toho njewustróža a nazowaše swojich přećiwnikow z woprawdźitymi dopokazami, zełharne wudawanja a rozprawy wo nim zaso wróćo wzać.

Prjedy hač so ze swojoho druhoho pućowanja do Ameriki wróći, bu H. Dostal w jutrowniku l. 1920 w privatnej audiency swj. Wótca Benedikta XV. přijaty. Audienca traješe přez hodźinu a w njej jednaše so wo jara ważnych prašenjach, kotrež poćahowachu so na nabožniskokulturne należnosće w českej republicy.

L. 1922 běše Dostal z wjednikom katolskoho sokołskoho wuléta z Ameriki na „Orelský zlět“ do Brna, hdźež wuběhowarjo katolskoho Amerikanskoho Sokoła jara čestnje wobstachu. Na zwučowanišću wón přepoda msgr. J. Šrámkej, starosće Orła, amerikansku khorhoj k wopomnjeću na zjězd. Po worjołskim zlětu jědźeše Dostal do Pólskeje a na Volyń, hdźež běchu joho najdostojniši knj. dr. A. C. Stojan a druzy wjednicy pósłali, zo by tamne poměry mjez českimi wućahowarjemi studował. Tutón nadawk, wón swědomiće wudokonja, mějo za přewodnika wjeled. prałata Zikmunda Ledochowskoho a studowacoho Waršawskeje university Fr. Karasa. Jako wuslědk tohole pućowanja pósła arcybiskop Stojan na Volyńsku swojeju duchowneju knjezow dr. Kl. Žurka a Joz. Střiže, zo byštaj tamnišim katolskim Čecham misijóny dźeržałoj. Potom wopyta H. Dostal k druhomu razej Słowaksku, zarjadowaše tam mnohe přednoški a konferency a wottam dojědźe sebi też do Wina, zo by ze samsnoho nazhonjenja poměry Winskich Čechow studował, zo mohł też za nje mjeze swojimi krajanami w Americy budźić zajim a dobywać jim dobroćerjow.

W decembru l. 1922 wróći so Dostal do St. Louisa, zo by dale jako nowinar a wjednik katolskoho ludu dźěłał. Za krótki čas poča wšak khutnje khory być, a hdyž bě so lěkarska pomoc podarmo wopokazała, rozsudźi so po radźe drohich swojich přećelow z Českosłowakskeje, kotřiž běchu při eucharistiskim kongresu w Chicagu dźělbrali, so podać na lěkowanjo do swojeje wótčiny. Joho kolega ze studijnych časow, wysokowaženy universitny profesor dr. Petřivalský při Brněnskej klinicy wuwjedźe w oktobru 1926 operaciju zaćeklizny tołstoho črjewa, kotraž so pola pacienty derje poradźi a joho tak zbožownje k žiwjenju wróći.

A runje w tym času, hdyž H. Dostal runje w Brnje we klinicy přebywaše, spožči so jomu z Roma wosebitoho wuznamjenjenja za joho literarne, apologetiske a wědomostne zasłužby, kaž bu to wusłownje na diplomje wuprajene, z kotrymž bu za doktora pomjenowany a za woprawdźitoho dopisowacoho sobustawa „Bamžowskeje akademije Tiberinskeje“ (Pontificia academia Tiberina) w Romje.

Ze sprawnej radosću přejemy H. Dostalej k tutomu zasłużenomu wuznamjenjenju wutrobne zbožo a zdobom přejemy „z teje wutroby, z teje duše“, kaž by wótc Stojan prajił, zo bychu w nowym žiwjenju a w nowej strowoće,

---

trjebawše. Hačrunjež běše nazyma, njeběše wjedro tola runje zymne. Při sebi měješe kašćik, po zdaću z khětro krutoho drjewa a z mosazom wobity. Tak khětře hač běch so posydnywši joho wobkedźbował, hrabny wón swój kašćik na klin. Hdyž běše mje cyłu khwilu ze swojimaj wulkimaj wočomaj pruhował, poča na mnje rěčeć: „Njewěsće dha knježe, zo je tuta rjadownja jenož za měsćanskich zastojnikow?“

Počach so wokoło so wobhladować, dokelž žanoho wosebitoho znamjenja njewidźach, wotmołwich cyle měrnje: „Ně, to ja wědźał njejsym.“

„Tak bych Was prosył, wustupće hnydom zaso!“ rěčeše wón dale, „a wostajće mje tu samoho.“

Dokelž běše ćah runje w najwjetšej spěšnosći, njeběše mi też možno, joho žadanja, abo wjele bóle poručnosć dopjelnić. To jomu jenož też prajach w mysli, zo mam tu runje tak wjele prawa kaž wón a zo won njepóńdu, byrnjež to też hnydom mohł.

„Tak wustajiće so swojomu samsnomu strachej“.

Počach so tola skoro strachować, dokelž so mi skoro zdaše, kaž by tutón muž cyle strowy na rozom njebył a myslička, w nócnym spěšniku, kotryž na žanym zastanišću njezastanje, z wobłudnjenym začinjeny być, njeběše za mnje runje tak jednora wěc. Myslach też na swojoho syna a na pjenjezy, kotrež mějach při sebi a wot kotrychž tak rjec joho cyły přichod wotwisowaše.

Při krutym wobkedźbowanju pytnych wyše toho hišće, zo ma tutón spodźiwny sobupućowar wulki revolver we swojim wulkim kabaće, mjez tym, zo mějach ja jenož předešćnik za bróń.

Stajnje wudźěraše tutón muž ze swojimi wulkimi wočemi kaž tajki tiger na mnje a přestajowaše swój kašćik njepřestawajcy wokoło so a přimaše so přecy krućišo swojeje brónje. Nadobo pak poča zaso rěčeć.

„Sće Wy hižo tutu spodźiwnu móc miliny studował?“

„Ně, to njejsym.“

„Ale ja!“ wotmołwi wón; „sym w tom k tajkej dospołnosći dócpěł, zo mózu z pomocu tutoho kašćika za wokomik cyły ćah do powětra zozbuchnyć.“

Potajkim tola — někajki kuzłarski kašćik! Njespodobaše so mi hnydom wot wšoho spočatka. „Ale što dha by to potom z Wami było?“ so joho wopraša.

„Ach, ja — ja bych w powětře sebi cyle měrnje tute njezbožo wobhladał.“

„Kak dha to?“ so joho wopraša.

„To je moja wěc. Starajće so Wy jenož wo swój wosud!“

To jo rjany postrow! sebi myslach, zdaše pak so mi, zo snadź je lěpje, hdyž so dale z nim njenasadźam, je-li tutón człowjek woprawdźe wowrótnjeny — snadź z někajkoho wustawa ćeknjeny, zo njebych joho snadź k rozhorjenju wabił. Zo bych něšto k zabawje měł, wućahnych sebi nowiny, w kotrychž wězo bjez wšeje kedźbnosće čitachi

z nowymi wuspěchami a z Božim žohnowanjom přewodźane byłe joho dźěła mjez joho dobrymi, amerikanskimi krajanami w nowym štwórćětstotku joho dalšeje dźěławosće! Njech při tom też dale swoju horcu wutrobu za serbskoho Benjamina wobkhowa!

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Ćah wiješe so po wuzkej rěčnej dolinje dale. Z wobeju stronow so — tu wosrjedź horceje Italskeje — z wysokich horow wěčny sněh na nas dele směješe; na nas, kotřiž so y w přeparjenych wozach sedźo poćachmy, zo nam pót z rěkami po khribjeće dele běžeše. Horcota běše tak wulka, zo so nam dwójcy wóz zapali. Hižo cyłu khwilu widźach přez wokno, zo na susodnych polach a zahrodach dźěłacy ludźo na lokomotivnika wołachu a na jedyn, wšitcy na samsny wóz pokazowachu. Jako z woknom won pohladach, widźach, zo so z druheho woza zady mje trochu kuri.

Ćah poča pomału jěć a za někotre mjeńšiny w polu zasta, najskerje na městnje, hdźež běše woda k rucy. Pućowarjo w zapalenym wozu zwulětachu na brjóh won, jako by so jim hižo kabat na khribjeće smudźił. Też my ze susodnych wozow wulězechmy, najbóle drje z wćipnosće, tola też, jeli budźe trjeba, zwólniwi, pomhać sykawu plumpać. Někotři Köpenickscy mudrowcowje hižo dołhe šije naćahowachu a so dźiwachu, zo hišće parna sykawa z Florenca na pomoc njejědźe. Što by tu chcyła, wšak drje sami njewědźachu. Nadpadnje měrni wostachu hewak tak horcokrejni Italscy zastojnicy; khodźachu wokoło wohnja rjenje pomału a z cigaretu w hubje. Běchu na tajke „njezboža“ najskerje zwučeni. Ale kak so naši Berlinjenjo dźiwachu, hdyž město wočakowaneje wulkeje sykawy zastojnik z małej blachowej kanku přińdże a zapalenu wozowu desku z wodu pola. Hnydom za nim přistupi druhi železnicar z kunkom kołmaza a namaza rozžehlenu železnu wósku z nowa.

Lědma běše ze swojim dźěłom hotowy, tu zastojnicy pućowarjam hižo zasy do wozow kazachu. Hišće pjeć mjeńšinow a ćah pachaše dale; ale jenož krótki čas, lědma dobru hodźinku. Potom so hižo zasy wóz smudźeše, tón raz naša kara, drje najstarši klepotak cyłeho ćaha, pola kotrehož běše woprawdźe škoda, zo so hnydom dospołnje hač do poslednjeje desćički njespali. Ćah z nowa zasta. Dokelž pak běch sebi hrajkanjo hašenja prěni raz dokładnje wobhladał, njelěžech ani z woza, też moji sobupućowarjo nic. Jenož wobstarna knježna Franciska Bayerlec z Aachena, kotraž sebi do wotjězda z doma njeběše žiwjenjo zawěsćić dała, wukrosnowa so nastróžana won, zo by swoje drohe talenty tola človjestwu po možnosći dołho zdźeržała. Wbohe človjestwo! — Palenjo bu też tón raz bórzy zahaćene; za štwórć hodźiny běchmy hižo zasy na dale-puću.

Zo so wozy tak husto zapaleja, ma cyle jednoru winu. Železniske wjednistwo wšak pjenjezy za kołmaz k mazanju wóskow wupłaća, ale zastojnicy z nim nimo měry lutuja; přetož štož wuzbytkuja, zjědźe jim do kapsow. Hubjenje mazane železne wóski so, wosebje na horcych popołdnjach, lochcy rozžehla; žehliwe wóski zapala na nich ležacu drjewjanu wozowu podłohu. Tohodla pak woheń też strašny njeje. Ćah zastanje; zastojnicy polija zapalenu desku z wodu, namazaja wósku z čerstwym kołmazom, a jězba dźe dale.

Tak přijědźechmy też my z dwojim zapozdźenjom skónčnje do Milana (Mailand). Dokelž chcychmy sebi tam zasy jenož swětasławny „dom“ wobhladać, před dwórnišćom hižo cyła sep wulkich omnibus-wozow na nas čakaše. Zesydachmy so do nich a jědźechmy runu smuhu do doma. Mějachmy na kóždym wozu wulke běłe listno z napismom „Deutscher Pilgerzug“ wisajo; tohodla zeńdźe so před domom wjele Němcow, kotřiž chcychu pak znatych postrowić abo nam to a tamne pokazać. Ale njemějachmy khwile; chcychmy jenož dom widźeć, a tutón porjad měješe so přewjesć. Duž dyrbjachmy wšě poskićeńki, samo dobru swačinju, z dźakom wotpokazać. Milan wšak móžeše pućowarjam, kotřiž z Roma přikhadźachu, runje tak mało poskićeć, kaž Florenc.

Jenož dom pak je woprawdźe widźenja hódny. Je to krasny pomnik wumjelstwa, cyły z běłeho marmora twarjeny. Wysokeje wěže nima, za to pak cyły lěs małych wěžičkow, mjez kotrymiž runje tak wumjelske marmorowe postawy swjatych steja, mjez swjatymi też khětro njeswjaty muž, mjenujcy Napoleon I., kotryž je dom dotwarić dał. Twar płaćeše při natwarjenju něhdźe 450 milijonow hriwnow, je pak dźensa wjele dróžši; přetož kóždy Italski wumjelc ma to za česć, zo smě něhdźe na přihódne městno hišće nowu postawu přistajić. Runjewon wobkuzłowacy napohlad poskića sněhběły wěžičkojty twar wosebje při měsačku. — Znutřka je dom, runja wšelakim swojim wumjelskim bratram, nimale ćmowy. Wosebje, hdyž z wótreho słónca na torhošću zastupiš, zda so ći tam tak ćma być, zo docyła ničo

---

Tamny też mjelčeše, widźach pak, kak wón nastajnosći swojej wulkej woči pak na mnje, pak zaso na swój kuzłarski kašćik wuwaleše. Při kóždym šudrowanjom z mojej nowinu so wón po zdaću stróži. Skónčnje pak tola njemóžach wjacy tute spodźiwne zadźerženjo dlěje znjesć. Wotmyslich sebi, zo chcu tutoho človjeka pruhować, zo bych wěstosć joho mysličkow zhonił.

„Njejsmoj so tola hišće předstajiłoj“, ja jomu prajach; směm sebi dowolić, Wam swoju khartku podać?“

Dach jomu swoju khartku. Wón na nju pohladawši poča so wótře smjeć.

„A chceće Wy wjedźeć štó ja sym?“ so mje prašeše.

„Wězo, je-li Wam nad tym ničo njezaleži?“

„Derje“, wotmołwi, z jenej ruku swój zakuzłany kašćik dźeržo a mordarscy na mnje wudźěrajo, „hdyž Wy tudy zastupišće, běch ja sudanski kral, ale přez tajke spodźiwne dźiwy miliny sym hižo zasy něšto druhe — mózu za wokomik zasy něšto druhe być. Wy tak spodźiwnje na mnje hladaće. Mózu Wam prajić: Před krótkim něchtó dwělowaše, zo sym siamski kral a z jenym jeničkim dypnjenjom na swój kašćik běch jomu pjeć porstow wottorhnył.“

„Bjezbóžny človjek“, sebi myslach a dźeržach swoje pjeć porstow kručišo hromadźe, zo njebychu tola tak khětře zwotlětałe.

„Na, změrujće 'nož so“, praješe so smějo, „činju to jenož, hdyž sym kral ze Siama.“ Mału khwilku nětko mjelčeše, ale samo tute mjelčenjo mje njespokoji, dokelž běch so cyle přeswědčił, zo spody joho čerwjenych włosow wšitko w rjedźe njeje a zo mam so tu z dospołnje wowrótnjenym bědźić. Njeběch sebi tola wěsty, zo w bližšim wokomiku na mnje njezleći kaž dźiwje zwěrjo, abo hewak někajku kołwrótnosć zwora a tak dyrbjach so khětro na kedźbu brać. Žane wóčko njewotwobroćich wjacy wot njoho, ale też wón mje stajnje wobkedźbowaše. Nimam dha woprawdźe, wudyri-li někajka wójna mjez namaj, žanu khmańšu bróń, hač swój předešćnik? Pytach we wšitkich kapsach z wotmyslenjom, zo snadź jomu wjacy hrozy přede mnu načinju. Ale přez to pak joho hišće bóle rozhorich. Wón połoži wobej rucy na swój kuzłarski kašćik a nakhili so cyle nad njón.

„Nětkle budu hnydom kral ze Siama“, mórčeše sam při sebi, ale tak, zo běch ja to też zrozemił.

Tute hroženjo a joho dźiwjej woči, z kotrymajž nastajnosći na mnje wudźěraše, a joho žadławy, djabołski aparat, to wšitko mje tak nastróža, zo so swojeje jeničkeje brónje, swojoho předešćnika, kručišo přimach, stanych ze swojoho městna a chcych jomu joho kuzłarski kašćik abo joho revolver wutorhnyć.

„Žiwjenjo abo smjerć!“ na njoho zarejich, njewěrju pak sam, zo sym to tak jara wótře zarejił, dokelž mój jazyk běše kaž zlemjeny. Też tamny wšón zblědny, joho mjezwočo bu běle, jako by je z muku posypał, a poča za swojej brónju přimać. (Přichodnje skónčenjo.)

njewidźiš; dyrbiš najprjedy khwilku na městnje stać, dóniž so trochu njerozhladaš. Twarscy wumjelcy maja za to, zo Boži dom njesmě kaž rejwanska łubja z wulkimi swětłymi wóknami być, zo so we nim njesmě telko čitać a z knihi spěwać, ale wjacy z hłowy rozpominać a modlić. K tomu pak potajna ćmička wjele bóle pohnuwa, hač sylnje rozswětlena městnosć.

W tutym domje wotpočuje ćěło swjateho Karla Borromejskeho, założerja po nim mjenowanych Borromejskich miłosćiwych sotrow, kotrež mamy w Serbach w Kulowje, Worklecach a Radworju.

W Milanje so jenomu ze Serbskich pućowarjow mała njehóda sta. Běše to † překupc Domanja („Hórnikec Jan“) z Khróšćic. Tutón pobožny muž měješe za to, zo tajki krasny Boži dom tola jenož k wobhladowanju njeje, ale k modlenju. A dokelž tam runje měšnik Božu mšu čitaše, poklakny so blizko njeho a poča swój różowc spěwać. Druzy pućowarjo pak sebi dom wobhladachu. Potom khwatachu na swoje wozy a wotjědźechu na dwórnišćo. Jan pak njepytny wo jich wotkhadźe a woni nic, zo Jana sobu nimaja. Hdyž běše měšnik z Božej mšu hotowy a Jan swój różowc dospěwał, so tutón hakle dopomni, zo tola doma w Khróšćicach njeje, hdźež móže w cyrkwi sedźo wostać, tak dołho hač chce, ale zo je w cuzbje. Kak so zastróži, hdyž so dohlada, zo tu z jeho sobupućowarjow žiweje duše wjacy njeje. Běžeše z cyrkwje a prašeše so wonka stejacych dróžkarjow za nimi, ale nichtón jeho Němske prašenja njerozemješe. Duž kiwnychu blizkemu policajskemu wyškej, kotryž móžeše Franzózski. Ale z tym so Jan wězo tež zrěčeć njemóžeše. Što nětko započeć? Najlěpše dopomnjeću měješe wšědny pohonč. Tón sćahny Jana na swój wóz a wotjědźe z nim. Hdźe? to nichtón njewědźeše. Zo snadź mohł to bandita (Italski rubježnik) być, kotryž chce jeho wotwjesć, sebi Jan tola na swětłym dnju na Milanskim torhošću skoro myslić njemóžeše. Što pak so jemu hewak stanje, to njewědźeše. Chcyše z woza wuskočić, ale pohonč w tajkim skoku jědźeše, zo sebi to njezwěri; chcyše wo pomoc wołać, ale njewědźeše, kak to Italski rěka. Duž poda so do swojeho dóńta. Ale strach dołho njetraješe. Bórzy pohonč zasta, a to před — dwórnišćom. Wědźeše, zo su Němcy zasy na dwórnišćo jěli; duž zhrabny zabyteho pućowarja a dowjeze jeho khwatajcy za nimi. Za tutu pomoc stłóči jemu Jan dobre myto do ruki; potom khwataše za swojimi sobupućowarjemi. A doběža, wšón přepoćeny a wustróżany, hišće posledni wokamik. Lědma běše wozowe durje za sobu zašlipnył, tu mašina zahwizda a ćah wotjědźe. —

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Němski měšniski koleg na Campo Santo (Swjate polo) je 21. apryla 50-létny dźeń wobstaća woswjećił, hačrunjež je tam hižo w časach Karla Wulkoho něšto podobnoho hižo było. Dźensniši koleg je wulcy zasłužbny prälat Anton de Waal założił z cyrkwju Marija della Anima je wón srjedźišćo nabožnoho žiwjenja Němcow w swjatym měsće.

Z Ameriki. Sławny professor Harwardskeje uniwersity Robert Howard Lord je swoje město złožił a do měšniskoho seminara zastupił. Prof. Lord je internationalna autorita w stawiznach Europy. Wón běše sobustaw interaliirskeje komisije, kotraž bu 1919 do Pólskeje pósłana. Tu studowaše wón připódla na universitach w Krakowje, Moskwje, Barlinje a Winje. Wón je rjanu ličbu wučenych knihow wudał. Jena z joho studentkow dowjedźe joho k prawej wěrje. Běše junu wo katolskej wěrje přednošował, studentka jomu napřećo stupi a praješe jomu, zo wón wěrnosć njeréči a zo chce to jomu dopokazać. Profesor přestudowa maćiznu hišće junu a přepokaza so, zo je studentka prawje měła. Wón potom tež dalše prašenja studowaše a skónčnje přestupi ke katolskej cyrkwi. Nětko je swoje dźěło złožił, zo by so cyle wěnował służbje Božej.

Lubozny měsac meja.

1. O lubozny měsac tu meja zas je!
   Je štó, kiž so nad njej njeraduje?
   Mjez wšěmi najrjeńšo sy wupyšena
   A do wěnca kwětkow sy zaplećena.
2. Tuž z radosću tebje my witamy.
   Won do stwórby wjesele khwatamy,
   Zo nad twojej bychmy so krasnosći
   My z cyłeje wutroby wokřewili.
3. So radować mamy my winu wšu
   Nad tutym tak kćějacym měsacu.
   A chcyli też wědźeć wy, čohodla
   Marija, mać Boža, je wuzwoliła
4. Sej meju za měsac, we kotrymž my
   Ju česćować wosebje dyrbimy?
   Tuž wšitcy rad khwatajo wjesele du,
   Hdyž zwony tam wołaja k mejskomu nyšporu,
5. Zo bychu ju z kěrlušom česćowali,
   Jej lubosć a dowěru wuprajili.
   A doma pak nichtó wy njewostańće,
   Też nic, kiž so w nuzach k njej wućekaće.
6. Tuž pójmy dha, khwatajmy z črjódami tam,
   Hdyž na wěži k nyšporu zazwonja nam,
   Zo cyła by wosada zhromadźiła
   So, kralownu meje tam česćowała!
7. O pójće a prošće tam z wutroby!
   Marija rad bywa wšěm k pomocy.
   Ach, prošu Će, hrěšnikej k pomocy budź,
   Kiž k Tebi ma dowěru, čini swój puć!
8. O njewopušć w horjach a wjeselach mje,
   Njech wóčko přec' Twoje mje wobstražuje.
   Hdyž junu mi wutroba přestanje bić,
   A Bóh mi da z běžnoho žiwjenja hić,
9. Ach, tehdy, o maćeř, dźerž kruće Ty mje,
   Zo njepřećel Tebi mje njewutorhnje.
   Kaž k Tebi mam w žiwjenju dowěru wšu,
   Tak we smjerći na Tebje spušćeć so chcu.
10. Hdyž smjertny stysk něhdy mje woćěsnosća,
    Błyšć swěta wjac' wóčkomaj njezybola,
    O wuproš mi tehdy wěnc njesmjertnosće,
    A tak so mi meja wjac' njepominje.

M. W.

Cyrkwinske powěsće.

Z Khróšćic.

Křćeni: 4. 1. Hana, m. dź. Maksa Radickoho, pohonča w Janskich kupjelach. — 5. 1. Jan, njem. s. Hany Warnačec w Khróšćicach. — 7. 1. Hilda, m. dź. Mikławša Hejduški, korčmarja w Smječkecach. — 11. 1. Beno, m. s. Pětra Bruska, kublerja w Miłoćicach. — 13. 1. Jan, m. s. Mikławša Ledźbory, žiwn. w Lejnje. — 16. 1. Lejna, m. dź. Jakuba Mikle, žiwn. we Łuzcu. — 22. 1. Hańža, m. dź. Jurja Rehořka, dźěłać. w Khróšćicach. — 23. 1. Hana, m. dź. Jurja Rehořka, dźěłać. w Khróšćicach. — 23. 1. Marja, m. dź. Józefa Gruhla, pohonča w Dobrošicach. — 25. 1. Hańža, m. dź. Mikławša Justa, kublerja w Jasećy. — 25. 1. Hana, m. dź. Pětra Bjarša, khěžkarja w Kukowje. — 30. 1. Pawoł, m. s. Jakuba Měta, khěžkarja w Hatach. — 31. 1. Jurij, m. s. Jurja Póla, kowarja w Miłoćicach. — 30. 1. Wórša, m. dź. Ota Rychtarja, šofera w Kukowje. — 1. 2. Hana, m. dź. Jana Weidlicha, khěžkarja w Starej Cyhelncy. — 2. 2. Rozalija, m. dź. Jurja Hejduški, dźěłaćerja we Worklecach. — 2. 2. Monika, m. dź. Jurja Herbricha, dźěłaćerja w Jasećy. — 3. 2. Hana, m. dź. Jurja Šejdy, žiwnosć. w Hórkach. — 5. 2. Therezija, njem. dź. Hany Zyndźic w Kukowje. — 7. 2. Józef, m. s. Jana Rehořka, khěžkarja w Kukowje. — 13. 2. Marja, m. dź. Jana Wawriki, kublerja w Swinarni. — Marja, njem. dź. Madleny Kindermanec we Wudworju. — 20. 2. Jurij, m. s. Jurja Fulka, dźěłaćerja w Nowej Jasećy. — Jurij, m. s. Jurja Leimera, překupca w Nowej Jasećy. — 21. 2. Hańža, m. dź. Mikławša Domški, dźěłać. we Worklecach. — Hana, m. dź. Maksa Šnajdera, dźěłaćerja w Pančicach. — 24. 2. Lejna, m. dź. Mikławša Khěžki, žiwnosć. w Hórkach. — Marja, m. dź. Jakuba Langi, žiwnosć. w Nowej Wjescy. — 27. 2. Jurij, m. s. Jurja Šwuraka, dźěłaćerja w Jasećy. — Marja, m. dź. Jakuba Wornarja, khěžkarja w St. Cyhelncy. — 28. 2. Józef a Jan, dwójnikaj, m. s. Rudolfa Rengerja w Khróšćicach. — 3. 3. Beno, m. s. Jana Šnajdera, khěžkarja w Smječkecah. — 6. 3. Jan, m. s. Jurja Kórjeńka, žiwnosć.

w Nowej Wjescy. — 7. 3. Hańža, m. dź. Jakuba Glawša, živnosć. we Worklecach. — 8. 3. Beno, m. s. Jurja Mički, kublerja we Wětenicy. — 16. 3. Hana, m. dź. Jana Hejduški, khěžkarja w Hórkach. — 17. 3. Beno, m. s. Michała Šołty, khěžkarja w Hałach. — 20. 3. Monika, m. dź. Jakuba Krala, dźěłaćerja w Zejicach. — 21. 3. Monika, m. dź. Mikł. Glawša, póstow. zastojn. w Kukowje. — 23. 3. Jan, njem. s. Marijany Augustinec we Wudworju. — 24. 3. Marhata, m. dź. Pawoła Čornaka, dźěłaćerja w Khróśćicach. — 27. 3. Bjarnat, m. s. Jakuba Ryćerja, khěžk. we Worklecach. — 29. 3. Beno, m. s. Pawoła Elle, živnosćerja we Worklecach.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wobdźěli so na swjećenju khorhoje młodźeńcow w Róžeńće. Wotjědźemy 8. meje připołdnju ½12 hodź. z autom wot Hokec. Štóž chce sobujěć, njech to předsydźe abo knjezej Hócy bórzy wozjewi.

Wšelčizny.

W Japanskej je najwjetša wobkhódna banka zwrěšćiła a cyłe japanske hospodarstwo do bjezdna sćahnyła. Wšě banki su swój wobkhod na 21 dnow zamknyłe. — Wina na njezbožu je z wulkoho dźěła wjednica wobkhódneje banki, žona Yone Suguki. Jeje zamoženjo wučinja na 700 milijonow Jen. W lěće 1905 njewobsedźeše wona hišće žanoho krošika.

Najwjetši trust na swěće je mjezynarodny trust k dźěłanju zapalkow. Założeny bu wón wot šwejdiskoho inženěra Iwana Krongera z 45 milijonami šwejdskich krónow. Dźensa wobsedźi trust 150 fabrikow we 33 wšelakich statach. Joho kapital wučinja tukhwilu přez 270 milijonow krónow. Dla swojoho hobrskoho zamoženja, móže wón lohcy wšě fabriki za zapalki pomału pokupić. W Němskej je wón w běhu někotrych lět 3 najwjetše fabriki na so sćahnył, kotrež 70% wšěch němskich zapalkow wudźěłaju. Hdyž ma trust wšě fabriki w swojich rukach powyša wón potom płaćizny za zapalki, wšako so potom žaneje konkurency wjacy bojeć njetrjeba.

* * *

W přerězku padnje lětnje na 9000 bilijónow centnarjow dešća na zemju. Na najwłóžnišich městnach našeje zemje wučinja wysokosć lětnje padnjenoho dešća na 12 metrow.

Najzažniši dźeń jutrow je 22. měrc, hakle w lěće 2285 padnje prěni dźeń jutrow na tutón dźeń.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Radwořska wosada. Kk.: 408. 409. z Radworja: Mikławš Rajniš, Mikławš Pawluš; 410.—415. z Kamjenjeje: Jan Cyž, Marja Čórlichowa, Jurij Winař, Jurij Młynk, Jurij Měrćink, Mikławš Kopr.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł".

Knjez Jakub Hicka z Radworja **5 hr.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 28. apryla 1927.

Ćelata (836): 1) 71—76. 2) 62—68. 3) 52—58. 4) 48—52. 5) — .

Swinje (421): (přez 300 pt.) 1) 61—62. 2) (240—300) 60—61. 3) (200—240) 59—60. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje w Serbskim Domje telefon čo. 3510

w Khoćebuzu na Zandowskej hasy telefon čo. 1791

dóstawa w bližšich dnjach

wubjernu pólsku lanu mučku

Po přepytanju statneje přepytowarnje w Lipsku-Möckernje je z čistoho lanoho symjenja a wopřija 30,69 proteina a 10,19 % tuka.

Smy dóstali

najlěpše ślezyske dźećelowe symjo,

potajkim zwučene na naše podnjebjo (Klima) a role,

najlěpše družiny runklicowych symjenjow.

Nimo toho někotre tysacy centnarjow

dobrych symjeńtnych běrnow

kaž Pepo-Wolthmann, Industrie-Odenwaldske a druhe dobre družiny — wšě pak připóznate symjeńčki.

Majsowy šrót sćelemy po mjeńšich dźělbach do kóždeje wsy.

Alfons Schauseil Budyšin

Wosebity dom za serbsku módu

Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach

za pjezle, fale a rubiška

Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.

Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach

wołmjanych a židźanych

Posamenty, trodle, židźane banty

Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khróśćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Towarstwo kat. serb. młodźencow w Rožeńće

poswjeći tam njedźelu 8. rožownika

swoju nowu khorhoj.

Porjad:

Nyšpor. — Swjedźeński ćah. — Swjedźeń na łucy. — Koncert. — Wječor reje.

Nyšpor je we 2 hodźin.

Na tutón swjedźeń přeprošuje wutrobnje cyłu młodosć, staršich a přećelow

swjedźeński wubjerk.

Zjawny džak!

Při naju złotym kwasu je so namaj telko lubosće a česćownosće wopokazało a mnohich darow poskićiło, wjele ertnych a pisomnych zbožopřećow wuprajiło, zo njeje možno, kóždomu wosebiće so džakować. Tuž to zjawnje činimoj. Wosebity džak słuša knj. far. Šewčikej za cyrkwinske požohnowanjo w domje a za krasny dar. Wšě tute wopokazma njewšědneje přikhilnosće su naju wurjadny dźeń porjeńšiłe a tuž wšěm najwutrobniše „Zapłać Bóh tón Knjez“. To wšo wostanje namaj njezapomnite.

W Kukowje, 28. jutrownika 1927.

Mikławš Lebza
a Hańža rodź. Bjeńšec.

Cyle wosebiće tunjo:

Dźělba zbytkow a zbytnych kruchow ložowoho damasta, žerdkatoho płatu, linona, pisanych cychow, blidowych šatow, košlowoho sukanja, košlowoho zephira, makowych košlow a kholowow, košle z wušiwanjom.

Hilger, Lotzestr. 20 I.

Žane klamy.

K Božomu Ćełu
k prěnjomu swj. woprawjenju, ke kwasej

trjebaće

družču šnóru.

Přińdźće jenož k z dawna znatej firmje

Józef Jung, Budyšin

Założene 1886. **Serbska droha 6** *Dalokorečak 2262.*

hdźež so Wam tajka wot našoho dołholětnoho wěcywustojnika we šwarnym a krutym wuwjedźenju po zmysłym zestajenju zhotowi. Stare žadne kaž też sleborne pjenjezy k wudospołnjenju leža Wam k rucy.

„Jednota“, tow. katolskich Serbow w Budyšinje,

ma **jutře njedźelu, 1. meje,** na dnju swjedźenja Maćerje dobreje rady

zhromadne swj. woprawjenjo

rano w 6 hodź. w Serbskej cyrkwi.

Wšě ćišćeńske dźěła zhotuje spěšnje Donnerhakec knihićišćerńja.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Po dołhim, ćežkim ćerpjenju zemrě 19. apryla ze swj. sakramentami derje domawobstarany mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan a dźěd

Mikławš Ryćerja

wojnarski mištr w Šernjanach.

Smy joho 22. t. m. khłódnej zemi přepodali. — Wšitkim, kotřiž su našomu drohomu zemrětomu w khorosći lubosć wopokazali a joho k rowu přewodźeli, wuprajamy

Zapłać Bóh luby Knjez!

Wosebiće džakujemy so wojeńskomu towarstwu w Rožeńće a wokolinje kaž też wojnarskomu zjednoćenstwu w Kamjencu za wopokazanu česć.

W **Šernjanach,** 24. apryla 1927.

Zrudźeni zawostajeni.

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu

— płaćizna 1 hr. —

su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Vogtlandske gardiny,

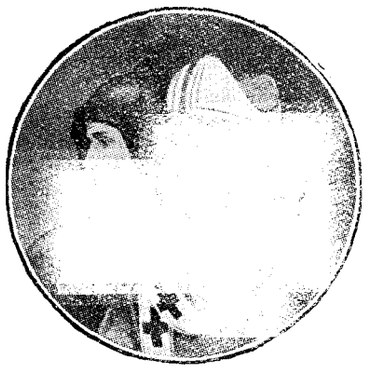
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorečak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

19. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **7. meje 1927.** | **65. lětnik.**

Wo krótkosći človjeskoho žiwjenja a što z njeje za nas sćěhuje.

Zo bychmy tola tak ważnu wučbu, kotruž Zbóžnik, na wotpućowanjo ze swěta so hotujo dawa, wužitnje wopominali! Změrujo swojich wučomnikow, praji, zo joho bórzy zasy wuhladaja. „Khwilku, a budźeće mje zasy widźeć.“ Kajka khwilka to je, wo kotrejž Zbóžnik swojim wučownikam powěda? Kardinal Hugo wotmołwja: „Tele žiwjenjo mjenuje so krótki čas.“ A swj. Augustina so prašejo zhonimy, zo su krótki čas wšě te lětstotetki, kotrež wupjelnja čas wot prěnjoho přikhada Khrystusa jako wumožnika hač do druhoho přikhada Khrystusowoho jako sudnika. Tola, kak może so wšón čas, z kotrohož so naše dny zestajeja, krótki mjenować? Ze wšěm prawom, wotmołwja Job: „Človjeske dny su kuše.“ Su pak też te dny kuše, kotrež pletu cyły čas swěta hač do joho kónca? Haj, praji Hrjehoŕ Wulki, přetož „wšo, štož ma kónc, dołho njetraje.“

O nadobna wučba, kotraž dyrbjała njerozom mnohich človjekow hojić, človjekow, kotříž na wěčnosć zabywši na časne mysle a wutroby powšeja! Wědźacy, zo je žiwjenjo krótke, wisaja tola na časnym a zhubja wěčne, wěčne lěta, kotrež we sebi wopřijeja pak njewuprajomnu zbóžnosć, pak hórku, njezahojomnu zrudobu. Zo tamni cyle mjasnje zmysleni, kotříž zaslepjeni za to maja, zo z ćěłom wšo zahinje, spominawši na krótkosć tutoho žiwjenja, po črjódach spokojenjo swojich hroznych požadosći do so srěbaja, zo wutroby, kotrež so žanej kazni njechaja podać, žane žiwjenjo, hač přitomne njeznaja, na smjerć spominajo, kotraž khwatajo jim napřeco stupa, z požadosću za tym du, ze wšěch kwětkow, tak dołho, hač su młódne a rjane, sebi wěncy wić a zo z tamnym bjezbóžnym, wo kotrymž kniha mudrosće powěda, rěča: „Pójće, chcemy kubła wužiwać, kotrež tu runje su, a stworjenja jako w młodosći ruče trjebać . . . , so z rózemi wěncować, prjedy hač zwjadnu“, haj, to so zrozymić hodźi. Zo pak človjekojo we wučbach Božoho słowa rozwučeni a tohodla wědźacy, zo na tele krótke žiwjenjo wěčne sćěhuje, sebi njepraja, zo dyrbjeli dla krótkosće přitomnoho žiwjenja należnje dobre skutkować a krótkosć swojoho tudomnoho pućowanja k tomu nałožować sebi zbóžnu wěčnosć zwěsćić, štó to dorozymi? A tola tak to je. Tajkim a nam wšitkim k spomoženju chcemy na dnju, na kotrymž nas Zbóžnik sam wo krótkosći přitomnoho žiwjenja rozwučuje, wopominać, 1. bjez komdźenja mamy hrěchi wobželnosćić, 2. hnydom swoju wutrobu wot swětnych zwjazkow wotwjazać a 3. hišće dźensa započeć, ze wšej starosću sebi hromadźić pokład zasłužbow za wěčnosć.

I.

Žiwjenjo je krótke, tohodla dyrbimy bjez komdźenja pokutu činić dla swojich hrěchow.

Dołžnik, kotryž ma we wěstym času zapłaćić, čim bóle na zapłaćenjo swojoho dołha mysli, čim mjenje časa je jomu date. Kak wulka dyrbjała tohodla naša próca być, dosćčinić za naš nic mały dołh! Wotewŕmy trochu knihu zličbowanja. Do kajkoho dołha je snadź nas naša młodosć storčiła! Do kajkich a kelko winow padnychmy w starobje! Do kajkoho dołha njepócciwosće, hordosće, zawisće, hněwa, přisłodźenja! Zo pak je tute žiwjenjo wot Boha nam k zapłaćenju našich hrěchow spožčeny čas a jara krótki, na tym njemóže nichtó dwělować. „Wot žónskeje narodźeny človjek je krótki čas žiwy . . . zeskhadźa kaž kwětka a poteptaja joho, ćěka kaž sćin a nihdy njewostanje, kajkiž bě“ skorži Job, a a Isaias přirunawa žiwjenjo z trawu, kotraž dźensa na łucy so zeleni a jutře w pjecy so spali. „Kaž ćeńki ješć, kotryž wichor rozehnawa, je človjeske žiwjenjo“ praji swj. Jakub.

Hdyž potajkim tak je, njeżada sebi strowy rozom, zo kóždy wokomik wužijemy, zo bychmy Božej sprawnosći dosćčinili? Što bychmy wo človjeku rjekli, kotromuž su 4 abo 5 njedźele date, zo by swój dołh wotpłaćił, zo njeby so jomu cyłe wobsedźeństwo wzało, hdyž by tónle človjek čas z pićom, hraćom, z lohkim žiwjenjom přečinił? Štó by tajkoho wobžarował, hdy by wo wšo přišoł? Hišće 40 dnjow a Ninive budźe powalene“ prědowaše Jonas pohanskim Ninivitam. A što tuči na to činjachu? Wšě zawjeselenja přewobroćichu so do zrudoby, wožrałstwo do krutoho posćenja, njerodne žiwjenjo do zjawnoho płakanja. A to tohodla, dokelž bě jim jenož krótki čas za pokutu

daty. Hdy by nam hrěšnikam něchtó rjekł: Hišće 40 dnjow, potom wumrěješ, zawěsće by kóždy, so njerodnoho žiwjenja wostajiwši, z wutrobnymi sylzami Božu miłosć naprošował. Bych-li pak ja někomu 40 dnjow k pokućenju lubił, bych joho zjebał. Ně! ani dnja jomu njemóžu lubić. „Krótki čas a hrěšnik wjacy njebudźe". Tohodla, hrěšniko, štóžkuli sy, nakazaj so hišće dźensa. Přetož, hdyž by tež wjacy časa k žiwjenju dóstał, njewěš, hač budźe to tež čas hnady, „Zo by spóznało a to na tymle twojim dnju, što je tebi pokojej", praji Zbóžnik płačo wo Jerusalemje. Wot tohole dnja měješe Jerusalem hišće na 36 lět, prjedy hač wěšćena zahuba na nje dóńdźe. Ale dnja hnady mjez wšitkimi tymile lětami za město wjacy njebě. Zo tola na nas Zbóžnik wjacy płakać njetrjebał! Žiwjenjo a z nim čas hnady je krótki, leći, kaž wětr a wokomik sudźenja so bliži. „Dźensa je přijomny čas, nětko dźeń spomoženja, što wě, hač jutře wjacy." — (Přichodnje skónčenjo.)

Politiski rozhlad.

Němskostatny financny minister dr. Köhler měješe zańdźenu póndźelu w towarstwje překupcow a industrielnych w Berlinje přednošk wo „Statnych financach a ludowym hospodarjenju". Wuwjedowaše, zo běchu naše financy dotal přecy hišće dobre w poslednim lěće. Zakład k tomu je dr. Marx ze Stresemanom přez Londonowe zrěčenjo činił. Mjenje rjane zda so hospodarstwo na lěto 1927 być. Tute wuzkosće nastachu přez zastaranjo bjezdźělnych, małych rentnarjow, atd. Tute bě nuzne, byrnjež to doprjedy wobličene njebyło. Špatniše zdadźa so financy być za lěto 1928. Wójnske wotpłaćenjo je zrostło a tež njedostatk ma so wurunać, tuž ma so ličić z 3/4 miliardy powyšenoho dołha. K tomu móže jenož wotpomhać wobmjezowanjo wudawkow. Hospodarska nuza je wulka, privatny ma přewjele na statne hospodarjenjo wotwjesć. Wo powyšenju dawkow njesmě so docyła rěčeć. Dawkipłaćenjo na kraje ma so po něčim wotměnić z powšitkownej winowatosću dawkipłaćenja na němski stat, čisće wšak so lětsa tón plan hišće přewjesć njehodźeše. Dale připowědźi polěpšenjo dawkow, kaž bě so to w lěće 1920 započało. Chce zakładne zakonje zawjesć za wobsedźeński a přemysłowski dawk, kiž matej płaćić za stat a kraj. Skónčnje chce zjednorjenjo dawkoho zarjadnistwa přewjesć. Za wšelake dawki by jenotliwy jenož jene dawkowe wobličenjo na financny hamt wotedać měł. Nadźijomnje joho wotmyslene polěpšenja tež wočakowany wuspěch změja a našomu khětro wuspinanomu ratarstwu zasy lěpše hospodarske časy zmóžnja.

W Sakskim sejmje bě zańdźenu wutoru wo wšelakich šulskich prašenjach rěč při składnosći, hdyž měješe so šulski etat přizwolić. Němskonarodny Siegert sebi evang. konfesionelnu šulu na wupruhowanjo žada, hdyž je stat swětnym kruham pospytowace šule přizwolił, smědźa křesćanscy zmysleni to tež žadać. Ale minister dr. Kaiser so khětro wiješe, měnjo, zo so to ze zakonjom njeznjese. Też rěčeše komunista Rötscher za to, zo maja so šulske paćerje zasy zakazać. Wotpósłanc Grellmann žadaše sebi tajne wothłosowanja mjez wučerjemi, hač maja so ćělne khłóstanja zasy zawjesć abo nic. Ale wšitke šulske prašenja njebuchu dosć khutnje wopomnane, to dopokaza też směšna wadźeńca mjez socialdemokratami a němskonarodnymi, kotři w šuli najwjacy dźěći bija. Nadźijomnje nam powšitkowne šulski zakoń bórzy lěpše šulske poměry zwěsći.

Wótry zakoń přećiwo generalnomu stawkowanju we Jendźelskej. W delnim sejmje bu debata zahajena při druhim čitanju zakońskoho naćiska, kotryž bu sejmej 4. apryla předpołoženy. Naćisk sćěhowace hłowne sady zastupuje: 1. Generalne stawkowanjo je njezakońske a nichtó njesmě so někak wobćežować, hdyž so njecha na stawkowanju wobdźělić. 2. Zakaznja k dźěłu je njezakońska, też njesmě so z hrózbami při dźěle zatrašeć. 3. Nichtó njesmě so nuzować, zo do pokładnicy někajkeje strony płaći, ale może to činić jeničcy cyle dobrowólnje. Štóž zastupi do statneje służby, ma přisahu swěry wotpołožić.

Swětowa hospodarska konferenca w Genfje bu zańdźenu srjedu při wobdźělenju nimale wšitkich wotpósłancow jenotliwych statow wotewrjena. Zawódnje wuprajichu so jenotliwi rěčnicy wo winach hospodarskeje krizy, kotraž hižo wot wójny sem wobstoji a wo srědkach k přewinjenju tutych wuzkosćow.

Při wuliwje rěki Mississipi (nan wodow) nasta přez stajnje dešće katastrofalne powodźenjo. Najdlěša réka swěta wjedźeše telko wody, zo bě wulki strach, zo so cyłe město New Orleans zatepi. Zo by so tutón strach wotwobrońił, buchu na poručnosć statnoho sekretara Hoovera na dwěmaj blakomaj mócne hańace brjohi přestorčene a tak cyła krajina powodźena. 5 milijonow dolarow bě Čerwjeny kříž wot njezboža potrjechenym póslał. To pak w najmjeńšim njedosahaše. Třinaće wokrjesow sewjerneje a srjedźneje krajiny Louisiana, kotraž wjacy hač 100 městow a wsow wobsahuje, je powodźenych. Krajina, w kotrejž so bałma, cokr a rajs twari, je cyle zničena w přestrěnju wo 4000 quadratnych milow. Ličba tych bjez domu wučinja 250000. Hlinjana woda je na 15000 quadratnych milow krajiny Louisiana, Arkansas a Mississippi přepławiła.

W Khinje su so wobstojnosće kusk změrowałe. Čankajshek prócuje so wo zwjazk z Čangsolinom, zo by tak swój kraj před kóždym cuzym wliwom wukhował, bolšewikskim kaž jendźelskim. Za to pak přikhadźachu powěsće z Japanskeje wo ćežkej pjenježnej a hospodarskej krizy tam. Nastork k tomu da zwrěšćenjo a rozpad Suzuki-koncerna, kotryž w 60 zjednoćenjach cyłu industriju Japanskeje wobknježeše. Ludźo tłóčachu so k bankam, zo bychu swoje nahromadźene a na bankach zapołožene pjenjezy sebi wotzběhnyli. Japanska banka je k podpjeranju tutoho pjenježnoho zapada wjacy hač 2 miliardźe wućisła. Cyły hospodarski wobkhod stoji. Knježerstwo je banki na 3 njedźele zamknyć poručiło. Požčenki wočakuja tam — wot Jendźelskeje.

Farař Michał Wjesela †

Zańdźenu srjedu dóńdźe k nam zrudna powěsć, zo je w klóštrje Marijinoho Doła srjedu rano w 4 hodź. farař n. w. Michał Wjesela nimale njewočakowanje wumrěł. Jenož někotre měsacy je so swojoho derje zasłużenoho wumjeńka, kotryž chcyše w čišinje klóštra Marijinoho Doła wužiwać, wjeselić mohł. Bě so wot 1. oktobra l. 1926 swojoho farskoho zastojnstwa wzdał, dokelž strašna khorowatosć, cokorowa khorosć, joho dźěławosć haćeše a spinaše. Posledni čas je pak hišće w dušipastyrstwje wupomhał, byrnjež na wumjeńku był, a tež kóždy dźeń swoju Božu mšu swjećił. Nětko je joho Bóh ze zemskeje bědy wumožił. Njeboćički narodźi so 17. septembra 1863 w Kulowje. Joho nan přesydli so ze swójbu pozdźišo do Lišeje Hory pola Njeswadčidła, hdźež bě sebi kubło kupił. Tu je zemrěty swoje młode lěta přeżiwił. W Budyšinje tachantsku šulu a katolski seminar wopytawši, dźěše Michał Wjesela potom do Prahi, zo by jako khowanc Serbskoho Seminara němski gymnasium a po wobstatej maturje jako bohosłowc universitu wopytował. Swoju wojerisku służbu dopjelni před měšniskej swjećiznu jako dobrowólnik w pěšk. reg. čł. 103 w Budyšinje. 8. meje l. 1889 bu wot biskopa dr. Bernata w Budyšinje na měšnika swjećeny. Zwjetša je Wjesela w němskej Łužicy skutkował. Bě najprjedy kapłan w Seitendorfje, potom we Wostrowcu wot 1. jan. 1893. K 1. aprylej l. 1895 přesydli so Wjesela jako administrator do Radworja hdźež je twar noweje cyrkwje sobunawjedował. Tola za dobre lěto přińdźe jako farař do Rychnowa (Reichenawa), hdźež 4 lěta wosta. Lěta 1900 spožči so jomu Königshainska fara. Tam je přez 25 lět spomožnje skutkował, doniž so loni nazymu na wotpočink njepoda.

Michał Wjesela je so w Prazy w serbskim pismowstwje wudospołnjał a pilnje w serbskich časopisach swoje nastawki wozjewjał. Też w basnjenju je so pospytował. Wot lěta 1885—1886 bě starši „Serbowki". Joho nawobšerniše powědančko je „Nan a syn". We kwětkach „Serbowki" je cyła kopica stawizniskich, nabožnych nastawkow a powědančkow zapisana. Byrnjež zwjetša w Němcach skutkował, tak wobkhowa tola dobru serbsku wutrobu. Tuž też rady do Serbow přikhadźowaše, wosebje do Różanta, hdźež je pola swojeje wudateje dźowki joho wobstarjena mać hišće žiwa. Hišće na swojim krótkim khorołožu je swoju lubu mać požohnować mohł. Dźensa dopołdnja budźe na Wostrowčanskim kěrchowje swjatočnje pokhowany. Njech Bóh swojomu swěrnomu służownikej po krótkim zemskim wumjeńku rjany wěčny swjatok w njebjesach spožči! R. i. p.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Přichodny štwórtk, 12. meje, wječ. 1/4 9 hodź., wotměje so w katolskej towaršowni zhromadźizna staršich šulskich dźěći tachantskeje šule. Předsyda kat. šulskeje organisacije, knj. studijny rada dr. Rolle z Budyšina, změje ważny přednošk wo „Znowawoživjenju šulskich bědźenjow". Dale zestaja so na tutej zhromadźiznje nowy „wólbny namjet" za staršisku radu. Starši kaž wosadni su należnje na tutu zhromadźiznu přeprošeni.

Z **Budyšina.** Přichodnu wutoru woswjeći najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber nowy měšniski seminar w Smochćicach. Vincentincy, służownaj a regens su tam hižo začahnyli, zo bychu tam wšo přihotowali. Swjatočnosć započina so rano we 8 hodź. z biskopskej Božej mšu. Kaž słyšimy, zastupja do seminara 4 młodźi knježa, z kotrychž staj dwaj hižo měšnikaj, ale maja so hišće poł lěta na dušepastyrske dźěło přihotować. Bóh njech k nadobnomu skutkej swoje žohnowanjo da! — Zańdźenu njedźelu bě najdost. knj. biskop dopołdnja w Lipsku-Gohlisu a popołdnju w Lindenawje, zo by tam swj. firmowanjo wudźělał.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu miny so 25 lět, zo je tu derje znaty knjez Mikławš Holka, wyšši sekretar we biskopskim ordinariaće a tachantskim kapitlu, swoju službu jako registrator nastupił. Swědomiće a ćiše je swoje zastojniske dźěła dokonjał, byrnjež so dźěło přez znowapostanjo diöcezy khětro kopiło. Wosebje je w prjedawšich lětach wulcy ważny tachantski archiv zrjadował a w dobrym porjedźe dźeržał. Tuž bu jomu wot najdostojnišoho knjeza biskopa dr. Schreibera wosebite dźakne wopismo a přihódny dar přez knj. tachanta Hartmanna ze zbožopřejacymi słowami přepodaty. Tute wupraji knjez tachant při njedźelskim wobjedźe, ke kotromuž bě joho kapitel přeprosył. We poslednich lětach su knj. jubilarowe mocy kusk wosłabiłe, tola pilnje hišće dźeń wote dnja swoje dźěło w kencliji dokonja, a chce też to dale činić, tak daloko hač jomu to mocy dowoleja, kaž to k. jubilar we wotmołwje praji. Knjez Holka je so prjedy jako domownik Serbskoho seminara we Prazy też pilnje w serbskim pismowstwje wobdźělował. We poslednich 15 lětach njeje so wjacy w serbskim pismowstwje wobdźělał. Njech jomu Bóh luby Knjez, kotromuž přikładnje służi, spožči hišće mnohe rjane lěta w čerstwosći a zbožownosći. To přeje jomu też „Posoł" jako swojomu swěrnomu čitarjej z cyłeje wutroby.

— Druhi přikład rjaneje serbskeje swěry we służbje podawa našim serbskim knježnam knježna Hana Rychtarjec rodź. ze Stareje Cyhelnicy. 1. meje běše so hižo 20 lět minyło, zo bě pola ökonomiskoho komisara Dilgera do służby zastupiła. K připóznaću tuteje swěry bě jej Dilgerec dźowka, knjez a knjeni staj w běhu tutych 20 lět zemrěłoj, rjane, z różemi a druhimi wěckami wudebjene blido překwapiła. Nimo pjenježnoho dara zwjeseli ju dobra tórta z napismom „za swěru we służbje". Njech jej žiwjenjo „słódke" a zbožowne wostanje při dalšim swěrnym służenju pola jeje knježstwa! Z toho widźimy, kak też na służbje móža naše pěkne knježny swoje mocy wěnować k zbožu druhich a k swojomu spokojenju a žiwjenju. Njech sebi prawje wjele młodych knježnow na njej přikład berje!

Z Radworja. Naša „Kat. Bjesada" měješe poslednju njedźelu apryla swoje měsačne posedźenjo pola Šmidkec. Wopyt běše nimo měry bohaty, tak zo skoro stólcy dosahać njechachu. Předsyda, knj. kapłan Grofa, přednošowaše wo hnadownym městnje „Albendorf", kak mamy mać Božu česćować — wosebje w měsacu meji. Wosadna zběrka za nowe khorhowje njeje hišće dokónčena. 3 nowe sobustawy buchu přijate. Předsydstwo hižo wjetšu nowu hru za załoženski swjedźeń přihotuje. K wuwjedźenju dźiwadła budźe 22 mužskich wosobow trěbnych, žónskich rólow njeje. Hra posłucharjow hač do kónca zamóže putać a spinać. Wjacy njesměmy přeradźić.

Z Radworja. Zašłu njedźelu wuhotowa tudomna młodosć pola Brylec zabawny wječor bjez reji. Spěwachu a hrajachu serbski a němski. Wšitcy su swoje dźěło derje wuwjedli. Porjad wopřiješe 8 čisłow. Hłowna hra běše nabožnoho razu: „Khrystus dobywa". Najlěpje spodobał je so serbski kołospěw: „Hdźe su mi banty čerwjene" —, bjesada z płokańču (kejžor Maximilian). Čisty wunošk swjedźenja bě za wuporjedźenja a wobnowjenja domu miłosćiwych sotrow. Wšěm, kotřiž su při swjedźenju na kajkežkuli wašnjo sobuskutkowali, zabawu wopytali a pjenježny dar woprowali, słuša wulki dźak. Popołdnju běše też hižo předstajenjo za dźěći a tajkich, kotřiž wječor woteńć njemóžachu. Přewod na klavěrje při spěwach běše knj. wučeŕ Nawka přewzał.

W nócnym spěšniku.

(Skónčenjo.)

To běše njewopisajomnje hrózbny wokomik . . . Tu nadobo ćah zahwizda — běchmy na zastanišću! Z dźakownosću tute zahwizdanjo powitach, běše mi, kaž bychu mi wšitke zwony k wumóženju zazwoniłe. Ćah zasta. Kak sym z jenej ruku durje wočinił, z druhej mój wačok a moju jeničku brón, (mój předešćnik) hrabnył a pódla hišće so přeco zakitujo přećiwo tutomu wowrótnjenomu kralej ze Siam, to běše mi hudańčko, při čimž bychu mi dyrbjeli, hdy by štó přihladował, woprawdźitu česć wopokazać.

Kaž wětřik wulećach z woza a zaprasnych durje zady so, z radostnej mysličku, zo sym joho majestosći hłowu připrasnył, dokelž so mi zdaše, zo chcyše runje na mnje zleće, hdyž so jomu zbožownje wuwinych.

Khwatach do druhoho woza, kotryž běše prózdny a hdyž zastojnik runje zastupi, zo by wóz zamknył, prajach jomu: „Knježe, we wozu, z kotrohož sym runje ćeknył, je wowrótnjeny, kotryž . . ." ale přez hwizdanjo ćaha njeběše mi wšo zrozemił, a ćah jědźeše zasy dale.

Nětko móžach z najmjeńša wodychnyć, změrować pak so za cyłe swoje pućowanjo wjacy njemóžach. Ćah hišće junu zasta, hdźež wósom mjeńšinow stoješe. Tu pohladach z woknom won a zawołach zastojnika k sebi. Wupowědach jomu, kajki strašny kusk sym we pódlanskim wozu přeživił a zo je tam wowrótnjeny, kotryž by so na kóždy pad zajeć dyrbjał.

Zastojnik pohlada do woza.

„Sedźi tu cyle změrom, a dokelž je tu cyle sam a ćah hnydom zasy dale pojědźe, tak mje ta wěc po prawom ničo njestara, móžu wšak na přichodne zastaniščo zawołać. Zastojnik dźěše zasy dale, ale najprjedy khětro spodźiwnje na mje pohlada, štož so mi skoro tak zdaše, kaž by dwělował, hač je we mojim nopje też wšo na prawym městnje. Hač je što dale k wjedźenju dał, to njewěm. Njestarach so nětko wjacy wo to dale, zaběrach so z hinašimi mysličkami.

Što też budźe mój syn prajić, hdyž tak nahle přińdu? Z čim też to budźe wikować? Z rózynkami drje nic; hačrunjež ma hižo wulke we hłowje. Što też to budźe joho přichodny nan do čłowjeka? Zo běch před někotrymi

Z Róžanta. Zańdźenu njedźelu wotmě tu pola Frenclec Ralbičanska Kat. Bjesada derje wopytanu zhromadźiznu. Předsyda, wysokod. knj. arcyměšnik Žur měješe zajimawy přednošk: farska wosada ma być swójba. To je chcył Khrystus a cyrkej je so we wšěch časach po tym měła. Rozpowědachmy sebi to a tamne, štož so na wopyt najd. knj. biskopa swjatki póńdźelu a na Róžeńćanski swjedźeń khorhoj-swjećenja poćahuje.

Do Róžanta! Róžant, naše jeničke serbske hnadowne městno, w běhu lěta wukónc a žadosć mnohich pobožnych pućowarjow, budźe jutře njedźelu (8. meje) ze swědkom wosebitoho swjedźenja. Tamniše katolske towarstwo młodźencow woswjeći swoju nowu khorhoj, a to je přičiny dosć, zo so Serbja po stach, haj tysacach na nohi staja a so z nim raduja na tutym wurjadnym swjedźenju. Wjeska njeje hišće nakažena z cuzbarstwom. Delanska hola a serbska swěra su jej z narodnym škitom. Kaž nabožny tak wěje tam tež strowy narodny duch, a k tomu dopomha tuta młodostna straža, kiž w nabožnym a narodnym duchu skutkuje pod wupruhowanym wjednistwom. Wjeska ze swojej monumentalnej cyrkwju čini hižo nazdala najrjeńšoho zaćišća. Přećelnje a wutrobiće zmysleny lud budźe wšěch do swojich murjow a statokow najzdobnišo witać. Tuž so nichtó njekomdź! Njedźelu rěka za kóždoho wěrnoho Serba: Do Róžanta na poswjećenjo khorhowje! Rjany wotměnjacy porjad wšěch spokoji, a tajki njedźelski wulět do serbskoho krajika je wosebite wokřewjenjo za dušu a wutrobu. Tuž nic njedźelu za kachlemi sonić! Po nohach, na kolesach a z wozami do Róžanta! Tydźenje dołho nas towarstwo přeprošuje. Pokažmy w njeličomnych črjódach so toho hódni! W Róžeńće zawdawaja sej njedźelu wšitcy dobri Serbja ruku k postrowej a k rozžohnowanju!

Z Njebjelčic. Njedźelu wotmě tudomna sokołska jednota swój prěni założeński swjedźeń, kiž móžeše ze strony wokolnych jednotow, wjesnjanow a wosadnych lěpje wopytany być. To běše wohladanja hódne, štož pilne dźěći a njesprócniwi sokoljo nam w prostym zwučowanju, na narjadach (na prěkušu a bradłach), w skupinach a narodnych scenach pokazachu. Wjacy podpjery sebi tute čěło a ducha skrućace towarstwo ze wsy a z bližšeje wokoliny zasłuži. Bratr kubleŕ Cyž powita lubych hosći, samo z Budyšskeje wokoliny, a wyšši wuč. Słodeńk dźakowaše so jednoće za wubjerne poskićenja. Pod nawjedowanjom načolnika Šołty wudokonjeja so sokoljo dźeń a bóle a su w běhu někotrych měsacow woprawdźe wšeje česće hódne wěcy wuwjedli. Starostwo leži w krutymaj rukomaj a tak so nadźijamy, zo z nowa wožiwjena jednota kruće w Njebjelčanskej pódźe so zakorjeni. By-li skónčnje tola wšěm Serbam switało, zo słušeja do serbskich towarstwow a nic do tajkich, hdźež so serbska rěč nazad čišći a so z cyła njewužiwa. Tam pěstuje so cuzy duch, cuze wašnja. Sokoł je na swoju khorhoj napisał: Za narod, wótčinu! Njech so wšitcy tutoho hesła dźerža, tež tajcy, kotřiž hišće sokołej nazdala stoja. Njebjelčanskej jednoće pak přejemy, zo by zwonka a znutřka so skručiła a swój khwalobny zaměr, „rjana duša w rjanym čele“, z přeswědčenjom pěstowała.

Z Kukowa. (Złoty mandźeski jubilej.) Rjany wuraz lubosće a česćownosće běchu „kwasne dny“ we Lebzec (Mužikec) domje zańdźenu njedźelu tydźenja, póndźelu a wutoru. Byrnjež přichodny syn a dźowka, žiwnosćeŕ Michał Weclich (ze Žuric) a Hańža rodź. Nowakec z Noweje Wjeski, z krejnoho přećelstwa jubilarow njebyłoj, dha sej tola njedaštaj přileżnosć nimo hić, jimaj rjany jubilejny swjedźeń z dźakneje wutroby wuhotować. Skoro kaž na serbskich kwasach z časow našich dźědow a wowkow — tři dny pospochi. Zo je radosć čim wjetša, ćim wjacy so na njej wobdźěla, to běchu wone z najlěpšim dopokazom. Zestarjena a trošku kipra jubilarka njezwěri sej khorowatosće dla zdaleny puć do wosadneje cyrkwje (do Khrósćic) nastupić, zo byštaj jubilaraj cyrkwinoho požohnowanja dóstałoj. Tuž to knjez farař njedźelu doma wukonja w přitomnosći krejnych přećelow a přiwuznych a dari jimaj krasnu knihu „Žiwjenjo swjatych“ (wot Handrija Dučmana) w rjanym zwjazku. Wnučk přednjese zbožopřejace hrónčko a přepoda jimaj w mjenje swójbnych rućany wěnc ze złotom wobrubjeny a na srjedźa jubilejne čisło. Katolske Kasino, w kotrymž je jubilar z dołholětnym sobustawom, dari rjany wobraz — swjatu swójbu. Póndźelu wjesni, cyrkwinscy, šulscy a gmejnscy zastupjerjo a wutoru rjana črjódka lubych susodźinkow porjeńšichu wurjadny swjedźeń ze swojej přitomnosću. Mnohe dary, zwjetša k čělnomu wužiwanju a zbožopřeća, debjachu jubilejne blido a swědčachu wo česćownosći, kotruž jubilaraj daloko a šěroko wužiwataj. Zo dobry žort tež k swojomu prawej přińdźe, dopokaza pódla „wjesołych kwasarjow“ hrónčko, kotrež bližši znaći jubilarej wěnowachu, z kotrymiž so zwjetša wšědnje po kemšach we „wajchtarskej jstwi“ pod torhošćom zetkuje (w zašłych časach, hdyž klóštr hišće sudnistwo wukonješe, běše to „kłóda“).

„Połsta lět žno mandźelskej
Mikławš, Hańža nětko stej.
To je něšto wurjadne
Tu we našim Kukowje.

Tajki złoty jubilej —
To wšak ničo snadne njej!
Tak njech nětko přichodny
Wamaj kiwa dejmantny.

Toho so tuž wjeselmy
Wjele zboža přejemy

---

hodźinami hišće we smjertnym běděnju, na to sebi wjacy njemyslach, běch sam na so hordy, zo sym bitwu tak zbožownje dobył, běch też hordy na swojoho syna, zo budźe nětko bohaty překupc.

Hišće poł hodźinki, tu wobja mje mój Jurij z radosću. „Kak sym tola zbožowny, tebje tak młódnoho zasy widźeć, mój luby stary nano!“ wyskaše wón. „Kak čerwjenej maš hišće licy a kajku šešerjatu brodu!“

Ja so wusmjach.

„Mysliš, zo snadź zmeja mje za někajkoho rubježnoho wjednika, abo hewak někajkoho złóstnika? Budźe snadź so twoja njewjesta abo jeje nan nad tym pohóršować? Dyrbju snadź so skónčnje wotruhać dać?“ „Ach čohodla dha!“ wotmołwi Jurij skoro kaž ranjeny. „Ty wostanješ kajkiž sy, mój luby brodaty nano.“ „Změruj so, mój syno, broda wostanje, kajkaž je narostła, dokelž z njej wosebitu hrózbu načinju. Su pak też pady, hdźež samo wulka šešerjata broda ničo wjacy njepomha. Sym to po puću hórko nazhonił, hdyž z kralom ze Siam hromadźe jědźech, kotromuž běch nimo měry wobćežny.“

Mój syn spodźiwnje na mnje hladaše a ja wupowědach jomu, kajku haru sym po puću přetrał. „Bohu dźak, zo sy jomu ćeknył! To by tola na hrózbne wašnjo wo swoje wosedźeństwo přińć mohł!“ „A ty wo twoje pjenjezy, mój luby syno, te mi tola najwjetšu starosć činjachu. Nětko pak, Bohu dźak, sym je zmužiće zakitował a tu je maš! Nětko móžeš twój wobkhod wotewrić a nětko předstaj mje bórzy twojej slubjenej!“

„To so hišće dźensa stanje“, nano, wobkruči mi mój syn, a hdyž běchmoj so tak prawje „modern“ zwoblekałoj, jědźechmoj k bohatomu překupcej S. Běše to krasne twarjenjo srjedź města, skoro kaž tajki wjerchowski palast, do koła wokoło z krasnymi różemi wobsadźane a ze wšelakimi postawami wudebjene. Njewjesta mojoho syna mje hač nanajpřećelnišo postrowi. Potom zawoła nana přez telefon.

Za lědom dźesać mjeńšinow běše hižo wonka mužski hłós słyšeć.

„Hdźe dha stej?“ słyšach so prašeć a při wočinjenju durjow widźu — mojoho wowrótnjenoho sobupućowarja!

Róžeńćanskim młodźencam k 8. różownikej!

1. W Róžeńće tak zwonja rjenje
Dźensa, što to znamjenja?
Wšitko krasne je, kaž ženje
Khorhowje so zmahuja.

2. Róžeńćanska cyrkej w meji
Je kaž njebjes zahrodka.
Wołtař wšón w pyše steji,
Róže rjenje wonjeja.

3. Na wołtarju so tam błyšći
Horka njebjes kralowna,
Pomoc běnym wona zwěšći.
Wšitkich horco lubo ma.

4. Dźens na młodźencow rad zhlad'je,
Kiž tam khorhoj poswjeća.
Cyła wjes so sobu zrad'je
A sej domčki wupyša.

5. Sylny wětr howri, ruje,
Młodźencow drje spowala:
Khorhoj pak jich nawjeduje
A přec mócnje posylnja.

6. Lubym młodźencam so přeje,
Zo so dźensa wokřewja.
Njech lube słónco so jim směje
A wutroby jim zwohrěwa.

Michał Domaška.

Za wšě dalše žiwjenjo
A też zbóžne skónčenjo.
Pjećo Twoji přećeljo
Z „Podtorhošća“ přeja to,
Kiž so z Tobu zetkuja
Pola dwórskoh' stražnika.“

Tući česćehódni starcy liča hromadźe přez 400 lět. K wudospołnjenju hižo podatomu krótkomu žiwjenjoběhu njech so porjedźi, zo je nan jubilarki, njeboh Bjeńš, był z najenkom na Sernjanskim knježim dworje, nic z hejtmanom. Njech so wšě ertne a pisomne zbožopřeća, kotrež jubilaraj w tak wulkej mnohosći dóstaštaj, dopjelnja a jimaj hišće dołhi a měrny wječor žiwjeński kiwa.

Přisp. Rozprawa bě dla njelubeje zmylki red. tydźenja ležo wostała.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so tu pjatk 13. meje pop. we 2 hodź we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Ralbic. Zańdźenu njedźelu pokhowachmy na našim kěrchowje 86-lětnu Mariju zwud. Nowicki ze Złoho Komorowa. Njebućička, kiž na rozom ćerpješe, přebywaše hižo lěta dołho we wustawje swj. Wojćecha w Kulowje. Wottam je do jutrow wušła, bjez toho, zo by so zasy wróćiła. Jutrowničku su ju w Konjecach widźeli, hdźež je jej jena hospoza tykanc a kofej dawała. Mjenowany wustaw z wozjewjenjom we Nowinach ludźi na błudźacu kedźbnych činješe a wo pomoc prošeše. Swjate dny je ju potom hišće jedyn Šunowski po blizkich haćenjach khodźić widźał. Njeje pak wo cyłej wěcy ničo wědźał a tuž to dale kedźbu njeje měł. Štwórtk po młodych jutrach, potajkim po połdra tydźenju — su nětko pytanu namakali. Ležeše při haćenjach w hustej syćiznje njedaloko puća wot Šunowa do Tradowa — mortwa. Staruška je so snadź sprócna posydnyła a wumrěła. Brěmješko z tykancom ležeše při njej. Na pohrjeb njebućičkeje běše też jeje dźowka ze Złoho Komorowa přijěła. Też sotře z Kulowskoho wustawa a rjana črjódka kemšerjow přewodźeše ćěło tak samotnje zemrěteje k poslednjomu wotpočinkej.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Dalši puć wjedźeše nas po Lombardiskej runinje k ranju, naposledku nimo Gardaskeho jězora, kotryž pak běše jenož zdźěla widźeć. Krajina poskića při ćichim wjedrje lubozny napohlad; při našej nimojězbje pak steješe sylne hrimanjo nad jězorom, tak wichor wysoke zmohi po nim honješe; wosebje pak błyski, kotrež do njeho bijachu, muž-wysoke stołpy wody do powětra mjetachu, podobnje, kaž snadź sće to w swětskej wójnje na wobrazach mórskeje bitwy w Skageraku do wody padace granaty činić widźeli. Před

Wón stoješe kaž kamjeńtny stołp a hladaše spłóšiwje na mnje a ja na njoho.

Ale ničo njeběše wjacy na nim widźeć, zo by wowrótnjeny był. Běše jenož zwonkownje trochu překwapjeny. Stojach před hudańčkom, wostach pak cyle měrny.

„Što! „Wy to sće . . . .“

„Mam česć, mojoho nana předstajić“, praji mój syn.

Tu poča so překupc nimo měry smjeć a ja — ja smějach so sobu, hač mi tak sylzy z wočow běžachu. Mój syn a joho njewjesta stoještaj wšej wobojenaj a njemóžeštaj sebi naju hišće potajne wjeselo wujasnić.

„Potajkim, mój smój hromadźe pućowałoj“, praješe překupc, přeco hišće so smějo; „smój sebi nimale z bojosću dušu z ćěła wuhnałoj. Mějach was za rubježnika — wašeje wulkeje brody dla“. „A ja, ja sebi myslach, wy sće wowrótnjeny!“ „Potajkim je so mi to derje poradźiło, kaž sebi to přejach!“ „Ale widźu“, so na joho dźowku a swojoho syna wobroćejo, „tutaj młodaj człowjekaj a też wy trjebaće rozjasnjenjo. Mějach we swojim zakuzłanym kašćiku za štyri sta tysacow dejmantow sobu; běch derje wikował a tak sedźach wjesele we swojim kućiku, zo sym sam, přetož z tajkim pokładom we pustej nocy dyrbi človjek stajnje we starosći być. Tu pak we poslednim wokomiku hišće něchtó nutř zleća, durje buchu zawrjene a běch do smjerće nastróžany. Waša wulka broda mi surowy strach načini. Hdyž by k woprawdźitej bitwje dóšło, bych swoju pistolu wućahnył a swój pokład bych zakitował kaž law swoje młode! Tu přińdźe mi na mysličku, wam, dokelž sebi myslach, zo sće sebi mje wotłakał, kruch bojosće načinić, tohodla činjach, kaž njebych cyle dospołny był, a činjach kaž by mój drohotny kašćik někajki helski kuzłarski aparat był. Kak so tola wjeselach, hdyž wy na přichodnym zastanišću ćeknyšće. Sym so z radosću smjał, tak khětře hač běch zasy sam! — Tu nětko widźiće, dwaj zmužitaj rjekaj, kotrajž so jedyn druhoho boještaj!“

Nětko smějachmy so wšitcy hromadźe, a hdyž potom při dobrej jědźi a winje sedźachmy, plećeše so zabawa wo naju podawku dale a mój staraj zmužitaj rjekaj smój bratrowscy na naju zmužitosć piłoj. —i—

wječorom zastachmy we Veronje, hdźež běchmy so na tampuću prěnjeho přenocowanja w Italskej tak wobojeli- Tež dźensa mějachmy tu zasy přez nóc wostać. Rozwožowanjo do hosćencow běše samsne kaž tehdom, ale nichtón so jeho wjacy njeboješe, dokelž běchmy tajkim Italskim wašnjam dawno přiwuknyli.

Nazajtra rano wotjědźe hłowny dźěl pućowarjow domoj; mjeńša dźělba pak sčini hišće z nami wulět do Bjenatkow (Venediga). Hižo na tampuću porokowachu pućowarjo wjednistwu w Padowje, zo do cyle blizkich Bjenatkow njedojědźemy. Na to dóstachmy wot njeho njewopisomnje hłupu wotmołwu: „Bjenatki su zańdźena wulkosć.“ Hač su Bjenatčenjo w zastarsku wjetšu politisku móc a wobšěrniše namórske wikowanjo měli, hač dźensa, je wšak pućowarjej cyle wšo jene; Bjenatki su a wostanu spodźiwne město, kotrež swojeho runjeća nima a kotrež je tohodla widźenjahódne. Tute wudawanjo pak wšak też wjednistwowa wěrna wina njeběše, ale jězba dyrbješe prawje tunja być a z tym ćim wjacy ludźi k wobdźělenju nawabić. Ale wěc běše njeleposć; přetož běchu-li pućowarjo Bjenatki na tam-puću wopytali, běchu nimale dołhi puć z Verony hač do Padowy jenož jónu jěć a płaćić trjebali, tak pak 3 razy. A běše-li wjednistwo pućowanski porjad přichodnych dnjow wo poł dnja přestorčiło, běše sebi też hižo prědku wuprajeny druhi porok zalutowało, zo dyrbjachmy w cyle njezajimawej Ankonje poł dnja dołho wostudu pasć.

Njedostatki wšak pak maja wězo też druhe pućowanske porjady. Tak móžachu na přikład wobdźělnicy Mnichowskich jubilejskich jězbow lěta 1925 na dompuću pak cyły dźeń w Padowje wostać, pak na samsny cyły dźeń do Bjenatkow dale jěć. Na naprašowanjo wšelakich pućowarjow, kak bychu wolili, hač Padowu abo Bjenatki, běše ćežko wotmołwić; přetož cyrkej a row swjateho Antonija zawěšće kóždeho zajimuje, ale też Bjenatki su widźenjahódne město. Dokelž běše cyły dźeń za Padowu pře wšu měru wjele časa, radźach naprašowarjam, zo bychu dopołdnja z jenymi w Padowje wostali, ale potom připołdnju na swoju ruku ze wšědnym Italskim ćahom do Bjenatkow dojěli a so wječor z druhimi do Verony wrócili. Na naprašowanjo w Mnichowje dóstachu wotmołwu, zo so to hodźi A što so sta? Nic jenož naši pućowarjo, ale cyły Mnichowski procesijon jědźeše po tutym „porjedźenym“ planje Łužiskich Serbow; haj nic jenož tón, ale też wobej přichodnej ćahaj.

Ale też na Berlinskim zarjadowanju samsneho jubilejskeho lěta so wšěm wšo spodobało njeje. Tak so jenym hospoda w hotelu Pineta njelubješe, druhim nic njehódne přewožowanjo z łódźe na čołm a nawopak před módrej prózdnjeńcu; přetož kóžda dobra łódź ma za tajke připadnosće na stronje skhodźeńk, po kotrymž móžeš přistojnje horje a dele hić. Nimo toho běše čas w Neaplu a wosebje w Bjenatkach nimo měry dołhi. Štóž rano zahe stanje a wjele časa w osterijach (korčmach) njepřesedźi, móže sebi z jara dobrej khwilu Neapl z wokolinu za dwaj, Bjenatki za jedyn dźeń wobhladać a z tym jězbu wo wjele potuńšić.

Naš nadawk njeje, ćahi jubilejskoho lěta 1925 posudźeć, ale chcych z tutymi přikładami jenož pokazać, zo ma też derje zarjadowana jězba, jena kaž druha, swoje njedostatki. — To jenož tak pódla. — Duž wróćmy so k našemu pućowanju. Wotjědźechmy z Verony do Bjenjatkow. Puć wjedźeše nas najprjedy hač do Padowy po znatej, potom krótki čas po dotal njeznatej krajinje. Bórzy tam běchmy.

16. Bjenatki.

Bjenatki (Italski: Venezia, Němski: Venedig) su spodźiwne město, spodźiwne tohodla, dokelž cyle w morju steji. Wone su na małe kupički abo z wjetšeho dźěla na tołste dubowe stołpy natwarjene, kotrež na niłkich městnach, „laguny“ mjenowanych, do mórskeho dna zabichu. Prjedy běše město cyle wot kraja dźělene; w nowšim času pak su wot něhdźe hodźinu zdaleneho brjoha haćenjo natwarili, po kotrymž železnica jězdźi. Hdyž z tajkim ćahom jědźeš, widźiš z woknom z wobeju stron jenož wodu, tak zo so ći zda, jako by železnica po wodźe jěła. Tola tajke něšto móžeš też druhdźe widźeć. Duž toho dale kedźbu nimaš. Też hdyž w Bjenatkach z woza zlězeš, hdyž na dwórnišću do khěže stupiš, njewidźiš ničo wosebiteho. Kopica ludźi, črjóda służbakow, někotři pólcajowje, muž, kiž pohladnicy („onsichtskhorty“) předawa — wšitko je, kaž w Budyšinje.

Ale, hdyž chceš z dwórnišća wustupić, potom počinaš woči wočinjeć; přetož, hdyž w Budyšinje z durjemi wustupiš, wjedu će někotre skodźeńki na rune naměsćo dele, hdźež črjóda awtow a druhich wozow za tajkich steji, kotrymž so do města běžeć njecha. Trochu hinak je to w Bjenatkach. Wustupiš-li tam z durjemi, maš też podobne skodźeńki před sobu, ale při nich pluskotaja mórske zmohi, na kotrychž so njepřehladna syła wšelakich čołmow koleba. Bórzy so črjóda čołmarjow wokoło pućowarja tłóči. Kóždy hlada, zo by cuzbnika na swoju łódź dóstał a jeho za poł liry (hriwny) wokoło powozyć mohł. Zwjetša tón najwjacy cuzych na swój čołm nawabi, kotryž Němski woła: „Hier einsteigen!“, dokelž sebi pućowar mysli, zo móže tutón wosrjedź Italskeho hawtowanja Němski. Bórzy wšak do toho přińdźe, zo ničo wjacy Němski njemóže, hač tutej słowje. Tola, što je na tym? Runje to, zo so zrěčeć njemóžeš, čini pućowanjo zajimawe.

Tak so też ze swojimi sobupućowarjemi do tajkeho čołma sydnych a dach so do najwažnišeho dźěla cyłeho města, na swjateho Markowe torhošćo, dowjesć. Čołm suwaše so najprjedy po hłownej drózy, „Canale grande“ (= wulki kanal) mjenowanej; potom wiješe so po někotrych wuzkich haskach pod mnohimi mosćikami dale. A prjedy hač so dohladachmy, běchmy na spomnjenym městnje. Tu steji krasna a tohodla sławna cyrkej swjateho Markowy „dom“, tak mjenowana, dokelž we njej ćěło sćenika Marka wotpočuje. (Swjaty Mark bu, křesćanstwo prědujo, w Alexandriji w Egiptowskej wot pohanow morjeny. Wottam přiwjezechu Bjenatčenjo jeho ćěło lěta 815 na swojich łódźach sobu domoj, hdźež k jeho česći naspomnjenu cyrkej natwarichu.)

Tuta cyrkej je też hewak hišće tohodla zajimawa, dokelž jeje podłoha (plestr) njeje runa kaž druhdźe, ale křiwiznata, to je: zmohata, kaž mórski zwjerch; přetož Bjenatčenjo běchu prjedy za morjo tak zahorjeni, zo dyrbjachu samo nutřkowne dźěle cyrkwjow napohlad zmohow poskićeć. Mjenje witana je tajka křiwa podłoha pućowarjej, kotryž tajke „z hórki na hórku“ w twarjenju nutřka zwučeny njeje a so tu tohodla mohł rjec na runej zemi zašmjata a padnje. Cyrkwina wěža, campanile (to rěk: zwónca) mjenowana, je so lěta 1902 zasypła, bu pak hnydom zasy natwarjena. Wona njeje k cyrkwi přitwarjena, ale steji na druhej stronje drohi Piazzetty. Na staru wěžu wjedźeše město skhodu woprawdźity, wězo nahły puć horje. Tohodla běše kejžorej Napoleonej I., kotryž je bitwu pola Budyšina dobył, možno, zo na konju hač na wěžiny wjeřšk přijěcha. — Podobny podawk sta so w Danskim hłownym měsće Kjoebenhavenje (Němski: Kopenhagen). Na wěžu tamnišeje Marijineje cyrkwje njewjedźe tohorunja skhód, ale puć. Po nim je Ruski car (kejžor) Pětr Wulki też na konju horje jěchał. Kejžorka pak z wozom ze štyrjomi konimi za nim jědźeše. Jenož njeprašej so, kak wjele časa je k jězbje trjebała a kelko dnow su so pohončowje potom z kónimi dréć dyrbjeli, prjedy hač su je zasy dele měli. Ale wuwjedła swój wotpohlad je.

Też časnik, k Markowemu domej słušacy, njesteji ani na wěži ani na cyrkwi, ale zasy někotre twarjenja dale a je swojeho bića dla spomnjenja hódny. Wono je takle naprawjene: na twarjenowej runej třěše je zwón, wo kotrymž je ćežko prajić, hač steji abo wisa. Njewisa mjenujcy za wucho, kaž druhe zwony, ale pod nim (tam, hdźež hewak pała khodźi, steji sylny stołp, na kotryž je zwón powěsnjeny, kaž kłobuk na někajki količ. Pódla zwona stejitaj mosaznaj mužej ze železnymaj hejomaj, kotrejž stej z časnikom w twarjenju nutřka zwjazanej a bićo wobstarujetej. Hdyž

je čas bić, pozběhnje prěni muž swoju heju a bije štwórće něhdźe do srjedź zwona (a tohodla w ćeńšim hłosu). Hdyž je prěni hotowy, pjerje druhi do zwonoweje kromy (w tołšim hłosu zynčaceje) cyłe hodźiny.

K swjateho Markowej cyrkwi je přitwarjeny „dožowski palast", to rěka: hród Bjenatskich knježerjow, kotrymž „dožowje" rěkachu. Při nim pokazuja hišće „zdychanski mosćik" (Seufzerbrücke), tohodla tak mjenowany, dokelž wot tam k smjerći wotsudźenych złóstnikow, wosebje politiskich winikow, do morja dele storkachu. — Před swjateho Markowej cyrkwju a dožowskim hrodom wupřestrěwa so Markowske torhosćo, na kotrymž so wšo mjerwi z — hołbjemi. Njeličomne syły tutych wšěch jenajkich, šěrych, wobydlerjow tu lětaja a běhaja. Wone słušeja městej a dóstawaja, kóždy raz připołdnju w dwěmaj, wot jeho zarjadnistwa trěbnu picu. Nichtón njesmě je łójić abo tež jenož honić. Tohodla su cyle skludne, sydaja so pućowarjam na ramjenja a jědźa jim poskićene drjebjeńčki z ruki.

(Přichodnje dale.)

Spěw serbskich młodźencow.

Kaž błyšć rańšich zerjow kiwa
Nowy dźeń a žiwjenjo,
Tak tež młodźina je žiwa,
Nadźija za Serbowstwo.
Młodźency,
Wostańmy
Swěrni wěrje, narodej!

Rozom wótřić, wolu kručić
Ma sej młodźenc zahe dosć,
A tež we wutrobje budźić
Nadobnosć a pócćiwosć.
Posłušnosć,
Njewinosć,
Deba bywa młodosće.

Służmy Bohu we wěrnosći
Swěru za čas žiwjenja.
Dźěłajmy we spokojnosći,
Posylnjej nas modlitwa.
Nabožnosć,
Dźěławosć
Přinjese nam zbožownosć.

Wótcow rěč a wašnja hajmy
Swěrnje w našej srjedźiznje.
W zabawje sej zaspěwajmy,
Wjeselmy so młodosće!
Wjesołosć,
Přistojnosć,
To budź hesło towarstwa!

M. K.

Z cyrkwje a swěta.

Towarstwo swj. Bonifacija w Paderbornje je swoje zličbowanjo na lěto 1926 wozjewiło. Dokhody njejsu dale rostłe, wostachu stojo na 2826533 hr., za dobrowólne dary je to rjana ličba, tola potrjeby su hobrske, tak je wona wězo njespokojaca. Po nowym wašnju rozdźělenja, zo potrěbne stacije tak wjele dóstanu, zo bychu swój zaměr docpěłe, móžeše so loni dotwarić 44 cyrkwjow a kapałow, 46 farskich domow, 4 šulow, 13 wustawow a 30 nowych stacijow so założichu. Poměrnje najdarniwiša diöceza běše Hildesheim, kotraž ze 16,8 pj. na hłowu na čole wšěch němskich diöcezow stoji.

Belgiske a pólske biskopstwo wustupuje zhromadnje zjawnje za ćežko pruhowanych mexikanskich katolikow. Pólscy biskopojo wuprajichu přesćěhowanym Mexikanam sympatije pólskoho naroda a přilubichu zhromadnu modlitwu wšěch wěriwych. Pólski lud, kotryž je na 100 lět ćežcy přesćěhowany a swojich najswjećišich kubłow wurubjeny był, znaje derje cyłu ćežu přesćěhanjow, ale tež wulki jich wužitk. Pólska cyrkej — dźensa swobodna a rozkćějaca we zjednoćenej wótčinje — ma so za swoju dźensišu swobodu dźakować přelatej krewi swojich martrarjow a swojomu prjedawšomu dołhomu ćerpjenju. Tež za mexikansku cyrkej přińdu zawěsće zasy lěpše časy, a zo bychu bórzy přišłe, wo to chcedźa Polacy pola Boha prosyć.

Amerikanscy katolikojo nahromadźichu za misijóny 10 króć tak wjele kaž katolska Němska, pódla toho wudźerža woni wšě šule, cyrkwje z wučerstwom a duchownstwom atd. z dobrowólnych darow. To žada wězo hobrske dobrowólne dawki, ze samym koprom a niklom so tajke sumy zwjesć hodźałe njebychu. Tam wopruja ludźo po tysacach hriwnow. W měsće Tonkawa (Oklahama) bydli na př. 24 katolskich swójbow. Dokelž žanu cyrkej njemějachu, wobzamknychu mjez sobu, zo sebi cyrkej natwarja. Kóždy zwjaza so na wěstu sumu; tak zwjedźechu 100000 dolarow. Dokelž wudawki twara mjez sobu rozdźělichu, dyrbješe kóžda swójba na 4000 dolarow, to je na 17000 hriwnow, k twarej přinošować. Fara Jězusoweje wutroby w Pittsburgu nahromadźi loni 158985 dolarow, to je wjele přez poł milijóna hriwnow, bjez toho, zo by so z klětki za to prosyło. Podobnych přikładow je wjele.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow, wobdźěli so na swjećenju khorhowje młodźencow w Róžeńće. Wotjědźemy 8. meje připołdnju 1/2 12 hodź. z autom wot Hokec. Štóž chce sobujěć, njech to předsydźe abo knjezej Hócy wozjewi.

Kedźbu! Sokoljo! Z přileżnosću khorhowjeposwjećenja towarstwa młodźencow w Róžeńće (njedźelu 8. meje) zhromadźuja so Sokoljo w Sernjanskej korčmje připołdnju w **1 hodź.** a počahnu zhromadnje na swjedźeńske městno. Njech so wšitcy po tym maja. **Zarjadnistwo.**

Wšelčizny.

Z hołym wóčkom widźiš na 5000 hwězdow, wobróniš-li sebi wóčko z dalowidom móžeš na 50 hač 100 milijónow hwězdow widźeć.

Su hwězdy, kotrež su wjacy hač 10 milijónow króć wjetše hač naše słónco.

Słónco je 150 milijónow km wot našeje zemje zdalene.

Joho ćopłota měri na 6500 stopjenkow. Powjerchnosć słónca je 12000 króć tak wulka kaž powjerchnosć zemje.

Najnižša temperatura na zemi, kajkuž ju termometer wupokaza, běše dotal 68 stopnjow.

Swětło přeběži w sekundźe 300000 km, w běhu 1 lěta 10 bilijónow km.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Njebjelčanska wosada. Kk.: 416.—420. ze Serbsk. Pazlic Jakub Lebza, Pětr Haška, Mikławš Wałda, Jurij Wjeńka, Pawoł Rynč. — **Wotrowska wosada.** Kk.: 421.—426. z Wotrowa: Michał Herman, Michał Rjeda, Michał Łusčanski, Jurij Jurš, Hańža Kubicowa, Jan Wawrij. — **Zdźěrjanska wosada.** Kk.: 427. 428. ze Zdźěrje: Jan Šefer, Hańža Kubašowa. — 429. Jurij Wjacsławk ze Šlegel.

Dopłaćenja na lěto 1926.

Kk.: 1120.—1123. M. H., J. St., M. W., J. W. z P.; 1124. M. R. z W.; 1125. J. Ž. z B.; 1126. H. K. ze Z.

Wične płaćizny			w Budyšinje 30. apryla	w Kamjencu 28. apryla
Pšeńca, nowa	73	kilo	13,50—14,00	13,00—13,50
Rožka, nowa	70	„	12,50—13,00	12,25—12,75
Ječmjeń	50	„	12,00—12,25	12,00—13,00
Ječmjeń, nazymski	50	„	—	—
Wows	50	„	11,50—12,00	11,25—11,75
Wows, nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny, pola ratarja	50	„	4,50—5,50	5,00—6,00
Butra	1	„	4,00—4,40	3,80—4,20
Syno	50	„	3,00—3,75	3,50—4,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50	„	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50	„	1,60—1,90	1,75—2,20
Słoma, z cypami młóćena	50	„	2,50—3,00	2,50—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50	„	23,50—24,25	—
Ržana muka, 70 %	50	„	21,00—21,50	—
Pšeńčne wotruby	50	„	7,85—8,10	—
Ržane wotruby	50	„	8,10—8,25	—
Jeja	1	štk.	0,10—0,11	00,9—0,10
Prosata, 740 štuk	1	štk.	8,00—22,00	14,00—24,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 2. meje 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 148. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—42. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 320. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne

młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—50. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 351. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—61. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 46—51. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—56. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—39. Husumske z pastwy — . **Čelata:** 752. 1) Najlěpše wukormjene 69—73. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 59—65. 3) Špatne 50—55. **Wowcy:** 573. 1. Młódše a starše wukormjene 65—70. 2) Starše wukormjene 56—64. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 46—54. 4) — . **Swinje:** 3725. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 53—56. 2) Wukormjene 53—55. 3) Mjasne 52—53. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 47—50. 7) — .

5. meje 1927.

Čelata (719): 1) 72—78. 2) 65—70. 3) 58—62. 4) 45—55. 5) — .
Swinje (272): (přez 300 pt.) 1) 56—57. 2) (240—300) 54—56. 3) (200—240) 52—54. 4) (160—200) 50—52. 5) — . 6) — . 7) — .

Wobkhod pola čelatow srěni, pola swinipomały.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje,

woswjeći **njedźelu 22. meje popołd. w 4 hodź. w „Měšćanskej zahrodźe"** (Bürgergarten) swój

25. lětny założeński swjedźeń.

Wšitkich lubych swěrnych Serbow z blizka a z daloka na ważny swjedźeń přeprošuje w mjenje towarstwa

swjedźeński wubjerk.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeću „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Marja Runge

wumjełska zašiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Wšě čišćerske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihićišćernja.**

Alfons Schauseil Budyšin

Wosebity dom za serbsku módu

Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach

za pjezle, fale a rubiška

Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.

Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach

wołmjanych a židźanych

Posamenty, trodle, židźane banty

Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

Srjedu, 4. meje, rano zemrě w klóštrje Marijinym Dole ze swjatymi sakramentami posylnjeny w starobje 64 lět

wysokodostojny knjez farař na wotpočinku

Michał Wjesela,

prjedy farař w Königshajnje.

Joho ćěło budźe sobotu, 7. meje, dopołdnja do swjećeneje zemje we Wostrowcu pokhowane. Joho khudu dušu poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Rózeńće,** dźeń 4. meje 1927.

W mjenje žarowacych zawostajenych:

Joho hłubokozrudźena mać.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ciść L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoróčak 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany 33458.

20. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **14. meje 1927.** | **65. lětnik.**

Wo krótkosći człowjeskoho žiwjenja a što z njeje za nas sćěhuje.

II.

Žiwjenjo je krótke, tohodla dyrbimy so khětře wottorhnyć wot joho hinitosće.

Prawa wina, kotreježdla so ženje tak wěrnje wot swěta wottorhnyć njechamy, je, zo ženje tak prawje njewěrimy, zo je žiwjenjo krótke. Wot młodosće, wot strowoho ćěła, wot lubosće k žiwjenju zjebani, mysla ludźo, zo budźa tak dołho na zemi bydlić, zo je jara njetrjebawša wěc, na smjerć nětkle hižo spominać. Hněwaja so na nas, hdyž jim wo hinitości žiwjenja, wo blizkości smjerće rěčimy. Z tym ma čas, dóniž nas na to njedopomnja běłe hłosy, zamorščene wobličo, třepotatej rucy a nozy. O lestne jebanstwo djaboła! Wěš, zo to wšo dočakaš? A hdy by dočakał, njeby też potom hišće žiwjenjo kuše było? 20, 301, 40 lět přichoda zdadźa so nam wěčnosć być, hdyž do prědka hladamy. Ale su so minyłe, budźe tomu, kotryž je 80 lět stary, kaž tomu, kotryž jenož 20 naléćow přińć widźeše, tak, kaž by z Davidom prajić dyrbjał: „Moje dny minychu so, kaž kur". Pušćiš-li swoje mysle do zańdźenosće, njepraji sebi potom někotryžkuli spodźiwny a zrudny: „Wšo je zašło, kaž són; kaž by wčera było, je mi, zo sym do šule khodźił, jako njewjesta do tamnoho doma zastupiła. A štož wo zańdźenych lětach prajiće, budźeće něhdy runje tak rjec wo tych, kotrež za was traš hišće přińdu a wuznajeće so zawěšće na kóncu swojoho žiwjenja, zo bě jara krótke. A prajće z prawdu, što potom změjeće wot lóhkoho, swobodnoho žiwjenja, wot toho, zo druhich kazyće a so kazyć daće, wot wašnjow skaženoho swěta, kotrychž dla swjate zakonje křesćanskoho žiwjenja zacpěwašće? To wšo je so minyło a sudnik před durjemi stoji.

Zo pak bychmy prawje jasnje spóznali njerozom tych, kotřiž z cyłej wutrobu na swěće wisaja, pójće ze mnu k brjohej wulkeje rěki. Tam swój hordy wěršk pozběhuje k hwězdam mócny, rjany dom. Joho knjez lubuje jón tak, zo wšě swoje zamóženjo na njón nałožuje. Hladajće, kak mnozy dźěłaćerjo pospochi so prócuja, jón pyšić, jstwy a khódby z krasnymi wobrazami debja, kak so nutřka błyskota złote a sléborne sudobjo, drohotne, cuze žadnosće, žadne kamjenje, najwosobniše wobswětlenjo. Zawěrno, tónle knjez bydli, kaž w paradizu.

Pohladajće pak też z wokna. Žołmy rěki waleja so bjez přestaća na sylne murje twara a su woprawdźe hižo někotre kamjenje wupačiłe. Hospodaŕ to wě a wšědnje widźi a tola dom bjez rozoma lubujo přecy nowe pokłady do njoho nosy, wjetše wudawki na njón nałožuje. O njemudry! sebi myslimy, rozpadanki twojoho domu budźa bórzy row twojich, w nim khowanych drohotnosćow, haj, też t w ó j row.

Tajki njerozomny człowjek smy m y. My bydlimy we domje, nad rěku natwarjenym. Dny našoho žiwjenja su mócne žołmy, kotrež njepřestawajcy na zakład našoho žiwjenja so waleja a kóžda nam powěda: „Rozběžiće, kaž woda". Kóžda tychle žołmow pózrě dźěł našoho žiwjenja. Dźěćace dny su hižo pózrěłe, młodosć su hižo pózrěłe, srěnje lěta su hižo na połojcu pózrěte, a štož je wot žiwjenja zbyło, dołho stać wjacy njebudźe. A na tónle dom chcemy cyłu wutrobu powšeć? Na ničo njemyslimy, hač jón z pyšnosću debić, z drohotnosćemi napjelnjeć, prózdnosće, tryski, hrěchi w nim hospodować? O jebanstwo, o sleposć, o błudny njerozom!

Wěsće pak, z čoho tajki błud wukhadźa? Z toho, zo na hinitosć žiwjenja tak zrědka spominamy. „O přitomne žiwjenjo!" skorži swj. Bonaventura „kelko człowjekow ty zjebaš. Ničo njejsy, hdyž ćěkaš, sćin sy, tak dołho, hač će widźimy, kur, hdyž so pozběhuje."

III.

Žiwjenjo je krótke, tohodla dyrbimy so bjez komdźenja za pokładom dobrych počinkow rozhladować.

W swj. Pismje so człowječe žiwjenjo husto z dnjom přirunawa. Tak dźěli je David do błyšćacoho ranja a zrudnoho wječora. „Rano zakćěje, wječor zapadnje". Kral Ezechias rěči: „Wot ranja hač do wječora budźeš ze mnu hotowy". Haj Zbóžnik sam mjenuje swoje žiwjenjo dźeń prajo: „Abraham... zwjesel' so, zo mój dźeń wuhlada". Čohodla tele přirunanjo?

Nic jenož tohodla, zo by so z nim krótkosć žiwjenja pokazała, ale zo byštej so nam wosebje 2 wěrnosći pokazałej: 1. Kaž je dźeń prawy čas k dźěłu, tak je naše žiwjenjo tón čas, w kotrymž dyrbimy dźěłać za spomoženjo duše: 2. Čim kušiši je tónle čas, ćim mjenje směmy so komdźić.

Što čini rozomny dźěłaćeŕ? Hdyž ma k ważnomu dźěłu mało khwile, njezakomdźi žadyn wokomik, ale kóždu hodźinu wuži e za swoje dźěło. Lědma sebi wotpočinka popřeje. Hdyž so nětko naše žiwjenjo z dnjom přirunawa, njedyrbje-li też my wšu starosć nałožować na to, zo so nam skutk zbóžnosće poradźi? Je druhe wobstaranjo, kotrež by ważniše, strašniše, ćežše było? Zo by so poradźiło, kelko złych nakhilnosćow dyrbimy z wutroby wutorhać, kelko počinkow pěstować? Kelko zasłužbow dyrbimy něhdy sudnikej pokazać móc, kotrež z joho hnadami sebi dobychmy? A to wšo dyrbi so w jara krótkim času stać. Dźeń so minje, wobstaranjo so njesmě wotstorkować. „Dźěłajće, dóniž je dźeń, přikhadźa nóc, w kotrejž nichtó skutkować njemóže", to su Zbóžnikowe słowa. — A tola! njedyrbi so mnohim človjekam, też křesćanam, Khrystusowe słowo prajić: „Što tu stojiće cyły dźeń prózdni? Lěnje duše! Dźeń žiwjenja bliži so k wječorej a wy přečinjeće drohe hodźiny z prózdnosćemi, zabywši na swoju wěčnosć? Ćmowa smjertna nóc khwatajo dźe a bjerje wam čas k dźěłej a z dobom nadźiju na njebjesku mzdu. Wot někotrych wokomikow waša cyła wěčnosć wotwisuje. Hdyž wěsće, zo jara khětře a najskěrje tehdy, hdyž njewočakujeće, ze swěta wotstupiće, čohodla sće tak bjez starosće. Hdy by so tele napominanjo tola wšudźom słyšało, we jstwach, hdźež mnohe nocy z pićom a hraćom přečinjeja, w tych domach, w kotrychž z kleskanjom česć a dobre mjeno bližšomu přikroča, z donošowanjom zwady a njepřećelstwa přihotuja, we wšěch tych kućikach a městnosćach, na kotrychž so njewinowatosć ze słowami a skutkami kazy, tam, hdźež so wjele wo swětnych należnosćach rěči, z rědka pak abo ženje wo Bohu a wěčnej zbóžnosći. Kajka to njemudrosć! Wot tohole wokomika wotwisuje waša wěčnosć a wy tu stojiće cyły dźeń prózdni, haj, wužijeće čas k swojomu njezbožu!

Wot dźensišoho dnja chcemy so wot ducha wodźić dać, kotryž je křesćana hódny a přirunajo přitomne žiwjenjo z přichodnym, jara krótke z wěčnym, khwilku z wěčnosću, chcemy sebi rjec, štož tamni wobstajni martrarjo prajachu, kotrymž pohanski tyran, hdyž běchu křižowanoho Zbóžnika so wotrjekli, bohatstwa, česće, wjesela, wšě spokojenjo lubješe: „Ně! Tak njemudri njejsmy: Časnu zbóžnosć njeżada, kotryž wěčneje so nadźija." Prócuješ so podarmo. Křesćansku wutrobu njehnuje ani dobyćo kubłow swěta, ani jich zhubjenjo. Na wěčne stej našej woči złożenej a hdyž smy jenož tam zbóžni, njehladamy na krej a časne žiwjenjo." Podobne mysle dyrbi nam wopominanjo krótkeje khwilki tudomnoho žiwjenja wubudźić. Štóž tak njemysli, nima ničo wot žiwjenja, hač zrudobu a strach. Kak wobžarowanja hódni su ći křesćenjo, kotříž tu jenož bohatstwa, wokřewjenja, česće hromadźa! Podarmo! Přetož dźeń so bliži, na kotrymž budźa ze słowami profety Jeremijasa žałosćić: Žně su so minyłe . . . a nam njeje pomhane. J. Kř.

Politiski rozhlad.

Stahlhelmowych dźeń w Berlinje bě zańdźenu njedźelu. Zo njeby so wukraj na tym postorčił, běchu wšitcy ministrojo Berlin wopušćili. Statny president z Hindenburg bě do Oldenburga a potom do Wilhelmshavena wotjěł. Stahlhelmowi su zwjazk monarchiscy zmyslenych prjedawšich wojakow. Powšitkownje wotběža jich zjězd změrom. Bě wšak so wulka syła policije k wobkhowanju měra skazała, něšto škerjedźerjow je policija zajeć dyrbjała. Na swjedźeńskej zhromadźiznje njedźelu popołdnju wobdźěli so na 100000 ludźi. Wulkoho wuspěcha drje cyły zjězd měł njeje, jenož zo je wukraj zasy nowy material za wuwjazanjo Němskeje z tym dobył, dokelž budźa prajić móc, zo Němska prawje na měr njemysli.

Němskostatny sejm zeńdźe so wutoru 10. meje po jutrach k prěnjomu razej. Bjeze wšoho komdźenja buchu wšelake zrěčenja wot sejma přiwzate kaž za powětrnistwo mjez Němskej a Českosłowakskej. Srjedu započachu zakoń ke škitej młodosće na zjawnych zawjeselenjach wuradźować. Po tutym ma so młodostnym niže 18 lět zakazać, na předstajenjach abo zawjeselenjach so wobdźělić, kotrež móža pócćiwostnomu abo strowotnomu wuwiću młodosće škodźić. Nalěwični su přećiwo tajkomu zakonjej.

W prawizniskim **wubjerku sakskoho sejma** jednachu wo namjeće němskonarodnych a namjeće komunistow za zběhnjenjo skótplahowanskoho zakonja. Knježerstwo přilubi wěste wołoženja za ratarstwo. Tuž němskonarodni swój namjet wróćo sćehnjechu. Dale bu demokratiski namjet wot wubjerka přiwzaty, po kotrymž ma so na sprawne přeća ratarjow dźiwać, bjez toho, zo by skótplahowanski zakoń so zběhnył.

W **Ženewje** wotměwa so wot 4. meje swětohospodarska konferenca, na kotrejž so wotpósłancy skoro wšěch statow wobdźěleja. Najprjedy su w dołhich wědomostnych přednoškach winy hospodarskeje krizy w Europje jenotliwi wotpósłancy wopominali. Konferencu nawjeduje prjedawši belgiski minister Theunis, na njej so wokoło 600 zastupjerjow a wěcywustojnych wobdźěluje. W druhim dźělu maja so nětko wobkhod, přemysło a ratarstwo rozrisać. Tři prašenja budźa zastupjerjow najbóle zajimać: Cłowny tarif a hospodarske zrěčenja, bjeznarodne přemysłowe zwjazki (kartele) a wosebje wobstojnosće we Europje. Nadźijomnje změje tuta konferenca wjacy wuspěcha, hač wotbrónjeńska konferenca, kotraž bě nimale bjez wuspěcha.

Wólba presidenty českosłowakskeje republiki budźe 27. meje, kotruž dokonja woboje wotpósłanstwo (senatorow a wotpósłancow) w zhromadnym posedźenju. Byrnjež njewěstosće tam byłe a někotre strony za Masaryka nochcedźa wolić, tak drje tola Domaša Masaryka wuzwola, dokelž so na žanoho druhoho zjednać njemóža. Na wólbje ma so znajmjeńša wjetšina, to je wot 450 potajkim 226, wobdźělić. Z wotedatych hłosow maja $^3/_5$ za jenoho kandidatu wotedate być. Njeby-li so to dócpěło, je wužša wólba mjez dwěmaj kandidatomaj, při čimž potom jednora wjetšina rozsud da.

Poswjećenjo khorhowje tow. kat. serb. młodźencow w Róženće.

Dźensa Róžeńćanski strowi Boži
Dom a zwony rjenje witaju.
Do Róžanta ze wšitkich stronow
So syły luda skhadźeju.
Do połnych zwukow wulkich zwonow
Kěrluše našich młodźencow so měšeju:
Z Ralbic, z Njebjelčic a z Kulowa,
Z Khrósćic, z Budyšina, wot Radworja
Čŕjódam pobožnym so duše horja,
Z Klóštra, z Wotrowa a z Baćonja. —
Lěs khorhowjow před wołtarjom
A pyšnych družkow dołhe rjady.
Wot wołtarja hač k durjam zady
Hač horje, hdźež su wjelbow składy,
Je přepjelnjeny Boži dom.

Nutř z woknami so słónco lije
A z błyšćom wołtař zasypuje,
A khorhowje so hibośeja
Jich wobrazy so zaswěćeja.

Wysk wutrobow je cyrkeŵ cyła,
Kaž jandźelow rój ludu syła. — —
A wołtař Boži stoji jasny
A na nim swjaty wobraz krasny.
Mać Boža do młodźencow hlada —
Kaž hnada z woćow ji so saje,
Směwk wokoło jej hubow hraje,
Kaž prajiła by słowčko rada.

A wšitkim w dušach je, zo ćiše
Jim do nich swoje mjeno piše . . . .

Z tutymi słowami basnika započina swjedźeński prědar swoje swjedźeńske słowa na klětcy. Wiele a wšelakorych swjedźenjow je Różant, naše hnadowne městno, hižo wohladał. Zawěsće jedyn z najkrasnišich běše zańdźenu njedźelu, hdyž wosrjedź rjanoho mejskoho kćěwa stwórby cyła serbska młodosć hołdowaše Różeńćanskej maćeri Božej. A jakož by Bóh Knjez sam nad tom swoje wjeselo pokazać chcył, bě nam prěni čopłu a słónčnu njedźelu we kćějatym naleću po dołhim dešćowanju a mačenju wobradźił. To porjeńši swjedźeń, zbudźi wjetšu radosć we wšitkich wutrobach a nawabi tak mnohich do luboho Różanta. K tomu přińdźe hišće přećelny a swjedźeński raz cyłeje wjeski. Hižo wot nazdala witachu nas so zmahowace khorhowje z wěže Różeńćanskeje swjatnicy. A čim bliže do wsy přińdźechmy, ćim jasniše spóznawachmy, z kajkim woporniwym wupyšenjom z wěncow, pletwow a čestnych wrotow chcychu prosći wobydlerjo swjedźeńskeje wsy swojich hosći witać a počesćić. Swjedźeńscy jěcharjo, hudźbna kapała a cyły nahladny rynk młodych pachołow a pisanych družkow běchu dopokaz swjedźeńskeje radosće.

Hdyž běchu so jenotliwe towarstwa — snadź na 30 — do dołhoho rynka zestupałe, ćehnjechu pod hibićiwym stupom hudźby do domu Božoho, kiž bu z pobožnymi dospołnje přepjelnjeny. Rjany pisany wěnc 19 khorhowjow zdaše so kaž čestna straža při woltarju maćerje Božeje na dźensišim wuznamnym dnju. Ze 4 hłósnym měšanym khorom, kotrohož melodija je Emawskomu spěwej w Prazy wotposkana, zanuri nas spěwne towarstwo „Lilija“ pod wjednistwom pilnoho knjeza wučerja Hajny z Konjec do pobožnoho hołdowanja k česći meje kralowni. Ralbičanski knj. kapłan Cyž wotmě po zwučenym wašnju mejsku pobožnosć, kotraž z požohnowanjom z Najswjećišim so skónči.

Po tajkim nježnym počesćowanju maćerje Božeje započa so nětko swjatočnosć poswjećenja khorhowje. Swjedźeński prědar knj. farar Delan wuwjedowaše z jadriwymi a zahorjenymi słowami najprjedy, kak su Serbja we wšelakich čežkich časach z dowěru do Różanta khwatali, wosebje w zańdźenej krwanej wójnje, a tam sebi pomoc a swěrnu lubosć k Bohu wuprosyli. K tomu napomina młodźencow na běłym dnje noweje khorhowje wušity wobraz Różeńćanskeje Maćerje Božeje, kaž jón na woltarnym woknje widźimy, kak so swj. Marija Lucianej ze Sernjan zjewja. Tuž tam steji napisane „Swj. Marija, maćeŕ hnadow, škitaj serbskich młodźencow!“ Druhi bok khorhowje předstaja nam cyle prěnjotnu mysličku: syjerja, a pod nim stoja słowa Čišinskoho „Božo, budź miły, zdźerž štrowy a čiły do skónčenja časow mój serbski lud.“ Młodosć je čas wusywa, jeli je młodosć strowa, budźa też žně rjane. Ze swjatej wučbu wěry ma so duchowna rola, duša młodźenca wobdźěłać, nimo toho njesmě so też zanjerodźić serbska narodna rola. Tuž rěka njespróčniwje dźěłać a wusywać, zo by so pod škitom Maćerje Božeje młodosć zdźerżała čista, dobra, k šomu dobromu zwólniwa.

Nětko poswjeći z dowolnosću wosadnoho knj. fararja knj. administrator a prězes towarstwa młodźencow P. Romuald po cyrkwinskich wobrjadach nowu khorhoj a přepoda ju z přisłušnymi słowami khorhownikej.

Po cyrkwinskej swjatočnosći hibaše so swjedźeński ćah w dobrym porjedźe po wsy, wokoło Koplanskec statoka z Łazkowskoho puća na Smjerdźečanski so winywši na swjedźeńsku łuku, kiž bě knj. kubleŕ Hančka za tutón swjedźeń darmotnje přewostajił. Tu rozwi so wob čas dobrych dweju hodźinow bohaty program.

K zawodej zaspěwa „Lilija“ „Spěwamy z mocu česć a khwalbu“. Starši swjedźeńskoho towarstwa Mikławš Kokla powita z wutrobnymi słowami přitomnych a k tomu doda joho młódši bratr Nowakowy, k swjedźenej zbasnjeny prolog z rjanym zwukom a mócnym zapalom. Běchu dźě wšitke młodostne towarstwa z katolskich Serbow bohaće zastupjene, też „Sokoł“, a też ze zdalenoho Wujězda běchu na swjedźeń z khorhowju přikhwatali.

Po rjanym spěwje „Lilije“ „Bratŕa dajće město spěwej“, přinjese knj. regens H. Hain ze Smochćic jako diöcezanski prězes wšitkich katolskich młodostnych towarstwow Mišnj. biskopstwa přećelny postrow a přeješe Rożeńćanskomu tow. młodź. zbožo do dalšoho dźěła. (Knjez regens Hajn je a wostanje diöcezanski prězes tow. młodźencow).

Swjedźeński rěčnik, knj. kapłan Wjacsławk z Khróšćić wuwjedowaše ze zahorjenymi słowami tute myslički: Młodosć je rjana kaž meja, tohodla ważny, ale też strašny čas. Młodosć ma nawuknyć wumjełstwo, derje žiwa być: ma posłušnosć nawuknyć a wot rozoma so nawjedować dać. A tak budźe potom škitarka wótcow wěry a wašnjow. Rjane wuwjedźene myslički přinjesemy hišće po słowje. Do tuteje rěče a po njej přednjese nam „Lilija“ drje znatej, ale přecy rjanej spěwaj „Na kóždu hałžku lěha so“ po Beethovenowej sadźbje a rjany „Domčk mój luby“ wot Kumera, kiž je jón zbasnił na swoju Łazkowsku domiznu.

Při sćěhowacych zbožopřećach dósta nowa khorhoj 29 hozdźikow a 3 sekle. Nimo toho bu hišće wjele ertnych a pisomnych zbožopřećow wuprajenych, kotrež prězes tow. knj. pater Romuald po swojich dźaknych słowach wozjewi. K připóznaću zasłužbow wo Różeńćanske towarstwo młodźencow, kiž běchu sebi prjedy jako sobustawy dobyli a nětko jomu pomhali, buchu tući knježa z wumjełskim diplomom počesćeni: knj. kubleŕ Hančka z Różanta, knj. kubleŕ Jan Koplanski z Nowoslic, twarski mištr Albert Rocho ze Sernjan, a kowaŕ Herman Rotha ze Sernjan. Wuzběhnjene bu też pilne sobudźěło knj. wučerja Rachele z Różanta, kiž je w towarstwje wšelake přednoški dźeržał. Ze zhromadnym spěwom „Hdźe statok mój“ wuklinča rjana, pozběhowaca swjatočnosć.

Wšitcy khwatachu nětko, kiž běchu hač do kónca wudźerżeli, zo bychu so też ćělnje w hospodliwych domach wokŕewili, hdyž běchu telko duchowneje cyroby a zaćišćow dóstawali. Někotři hotowachu so potom domoj, druzy do Sernjan, zo bychu so hišće při wjesołych rejach we wjesnej korčmje a w stanje zabawjeli.

Z jasnym posměwkom kaž z wulkej spokojnosću khowaše so Bože słónčko zady Delanskich lěsow, hdyž do wječornych směrkow swjaty wječor zwonješe. Njech klinči kaž swjaty wječor zaćišć Różeńćanskoho swjedźenja hišće dołho do młodostnych wutrobow, zo by nam strowa a čiła młodosć zdźerżała našu lubu rěč a drohu zemju hač do skónčenja časow!

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Zańdźenu póndźelu bu w měsćanskej sali w kupnicy wustajenca za strowosć a spomožerstwo wotewrjena. Je cyle zajimawa a widźenja hódna. Wotewrjena je wustajenca hač do 22. meje a to na dźěławych dnjach wot 11—7, njedźelu wot 11—6.

— Poslednja njedźela bě po cyłej Europje k česćowanju maćerje postajena. Tu bě zdobom też zběrka za nuzowe zjednoćeństwo. Z rozpředatych kwětkow je so na 2000 hr. nahromadźiło. Rjana myslička maćerskoho dnja je zawěsće khwalobne zarjadowanjo. Předewšitkim maja dźěći mać česćować. Ale też cyły žónski splah sam dyrbjał ze wšěm dorazom ze swojej pócciwosću a nježnosću swoju dostojnosć sebi ważić a před njej wěrnu česćownosć měć.

— Zańdźenu njedźelu přebywaše najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber w Rychnowje, zo by tam 54 młodostnym křesćanam swj. firmowanjo wudźělał. Popołdnju bě w lěsnym dźiwadle rjana swjedźeńska zhromadźizna, w kotrejž k. biskop we swjedźeńskej rěči rozłožowaše „Što je za nas domizna?“ a „Što čini nam domiznu lubu a drohu?“ K tomu přizamkny so wosrjedź mejskeje stwórby nježna mejska pobožnosć, na kotrejž k. biskop poniženosć, posłušnosć, čistosć a lubosć swj. Marije wukładowaše.

Ze Smochćic. K zaćehnjenju našoho nowoho knjeza k. biskopa dr. Schreibera, kiž chcyše na druhi dźeń měš-

niski seminar woswjećić, chcychu naši wjesnjenjo hódnje počesćić. Hdyž hnadny knjez wječor wokoło 8 hodźinach přijědže, postrowi joho wohnjowa wobora a wotpósłanstwo gmejny na přećelne wašnjo při knježich wrotach. Hejtman wohnjoweje wobory k. Schuba wupraji k. biskopej wutrobne zbožopřeća. Też měšćanosta k. Bundemann wěnowaše w mjenje cyłeje wsy zbožopřejace słowa. K. biskop so jim přećelnje podźakowa za wopokazanu česć. Wosebje dźakowaše so k. twarskomu mištrej Ziegenbalgej a joho dźěłaćerstwu za pilne dźěło při wutwarju hrodu na měšniski seminar. Wupraji też nadźiju a přeco, zo chce z gmejnu w prawej přezjednosći hromadźe dźěłać. Měnješe też z dobrym prawom, zo budźe nowy seminar za cyłu wjes wosebita česć. Na kóncu přilubi wšitkim wjesoły wječor we wjesnej korčmi pola Mitec. Zawěsće je wšitkim piwo derje słodźało a tuž drje tutón dźeń w dobrym wopomnjeću wostanje.

— Kóždu njedźelu a swjaty dźeń budźa tu też dopołdnja w 9 hodź. za katolikow Bože służby z prědowanjom. Rano w 6 hodź. je prěnja Boža mša.

Ze Zdźerje. Zańdźenu póndźelu, 9. meje 1927, swjećeše naš wosadny knjez farař Mikławš Dórnik swój 50-létny narodny dźeń. Šulske dźěći wobeju rjadownjow swojomu dušepastyrjej a wučerjej nabožiny z horcej lubosću w rjanych serbskich hrónčkach zbožo a Bože žohnowanjo přejachu a dar lubosće a dźakownosće wobdaty, z rjanymi kwětkami, přepodachu. — Też wosada, zastupjena přez předsydstwje serbskoho kaž też němskoho wosadnoho towarstwa, njezakomdźi na swjedźeńskim dnju swojomu wjelečesćenomu duchownomu wjednikej nahladny dar ze hłubokosće dźakowneje wutroby wukhadźacymi zbožopřećemi přepodać. — Runje tak přikhadźachu jednotliwi na tutym dnju do Zdźerjanskeje fary, zo bychu přikhilnosć, lubosć a dźakownosć swojomu dušepastyrjej a přećelej přez zbožopřeća a dary wopokazali. Wjelečesćeny knj. farař Dórnik je naš prěni farař, je ważne přihoty za dócpěco samostatnosće našeje lubeje wosady činił a je hižo mnohe dźěło wukonjał za znutřkowne skrućenjo wosadnoho cyłka, kotryž ma tudy wosebity raz, dokelž so wosada rjaduje z katolikw wjacorych narodow. Přez joho wurunawace prócowanja je wutworjenjo wosadnoho cyłka zmóžnił, při čimž žadyn jednotliwy překrótko njepřińdźe, a tak nabožnej, narodnej křesćanskej socialnej ideji najlěpšu službu wopokazał. W tymle zmysłu chcył nam Bóh wjeršny našoho lubowanoho dušepastyrja w njezranjenej strowosći skutkować dać w našej wosadźe na mnohe lěta!

Z Brunjowa. Na dnju 7. meje, hdyž we Wostrowcu pobožnoho serbskoho měšnika, knjeza fararja Michała Wjeselu, k rowu njesechu, namaka stara Brunjowska hrabinka Hana Stollberg-St llberg, kiž bě jutrowničku w Romje we 84. lěće zemrěła, swój posledni zemski wotpočink w domiznje na Brunjowskim knježim kěrchowje. Jeje wnuk msgr. hrabja Konrad Preysing-Lichtenegg-Moos z Mnichowa měješe prědowanjo a pohrjebne kemše; wosadny k. farař Rjeda z Kamjenca pak swjatočny pohrjeb. Knjez propst P. Maximilian Maček z klóštra Marijineje Hwězdy ju też sobu přewodźeše. Zemrěta je so jara za khudych starała, wosebje w Romje, a mnohe čestne wuznamjenja dóstała. R. i. p.

Z Kamjenca. Skoro bě so poradźiło, pjenjezy za tuńšu dań za twarjenjo sotrownje dóstać, ale w poslednim wokomiku je so dobrej wěcy bohužel zadźěwało. Tak mamy so po starym rjedźe wutrajnje dale prócować, dóniž swoje njedócpějemy. Na dobre zbožo smědźa sotry hišće lěto na farje bydlić; tak njetrjebamy hišće na hłowu twarić, też móža so cyhele po něčim do Kamjenca dowozyć. W měsacomaj februaru a měrcu su cyhele z Lejna přiwjezli knježa kublerjo: J. Cyž z Prawoćic, Kral z Nuknicy, Špitank z Časec, Nowotny a Wels z Wučkec, Rjeńč a Měrćink z Khróšćic, Nowotny z Miłoćic, P. Cyž, Delan, Rjeda, J. Wrobl z Wotrowa, bratraj Herzog z Pančic a z Kamjenca (awto), Wrobl z Kamjenca. Jedyn njeznaty, najskěrje z Nuknicy, je sam cyhele z woza na zemju zestajał a mjelčo wotjěł! Wšěm „Zapłać Bóh, luby Knjez".

Z Drježdźan. „Sächsische Volkszeitung" a knihićišćernju „Saxonia", kotraž tutón jenički němski katolski dźenik nakładowaše, je po přewjedźenym konkursowym wupředawanju kupił centrumski knihiskład w Berlinje „Germania". Dla hubjenoho hospodarjenja bě Saxonia do pjenježnych wuzkosćow přišła, zo dyrbješe konkurs připowědźić. Nowa wudawarka tuteje nowiny je sebi też nowoho redaktora, k. dr. Deszyka wuzwoliła, kiž je też w Serbach z wólbnoho hibanja znaty. Je tehdy na někotrych zhromadźiznach na na wsach za centrumsku stronu rěčał.

Z Drježdźan. Přichodnu njedźelu 22. meje budźeja za katolskich Serbow w Drježdźanach a we wokolnosći serbske kemše. Wotměwaja so nětko k druhomu razej w kapali w „Taschenberg-Palais" na hasy „Am Taschenberg" 3. Je to cyle blizko dwórskeje cyrkwje. Štóž dyrbi z elektriku dojěć, njech dojědže z čisłom 9, 11, 13 a 7 a 15, na zastaniśćo při dwórskej cyrkwi, dóńdže pod Jurjowymi wrotami (Georgentor) na prěnju pobočnu hasu na prawo, to je hasa „Am Taschenberg". Wot Staroho naměstna (Altmarkt), z elektriku 2, 18, 19, 20, 22, po hrodowskej hasy je třeća hasa na lěwo „Am Taschenberg". Z póstkoho naměstna (Postplatz), hdźež móžeš z elektriku čisło 2, 6, 10, 18, 19, 20 a 22 jěć, njech dźe po Sofijinej hasy hač k Wettinskomu obeliskej, kotryž stoji na Taschenbergu. Wot 7 hodź. je přileżnosć k swj. spowědźi, Boža służba je we 8 hodź. dopołdnja. — Wutrobnje so prosy, zo bychu wšitcy tu bydlacy Serbja tele kemše wopytali, zo bychu z tym dopokazali, zo sebi też ważimy prědowanjo w lubej maćerskej rěči. Starši a přiwuzni tudy přebywacych Serbow so namołwja, swojim synam a dźowkam to zdźělić. Tohorunja so prosy, zo bychu lubi krajenjo z Łužicy, tu na wopyće přebywacy, naše kemše wopytali.

Wotewrjenjo a poswjećenjo nowoho měšniskoho seminara k swj. Pětrej w Smochćicach.

Wulcy ważny dźeń bě a wostanje za cyłe wuwićo našoho biskopstwa zańdźena wutora 10. meje l. 1927. Po dołhich přihotach a njewustawacych prócowanjach najdostojnišoho knjeza biskopa bě skónčnje dawno wočakowany dźeń přišoł, hdyž móžeše ważny wustaw za młody měšniski dorost so wotewrić a poswjećić. Dotalny hród knjezow nad Smochćicami běchu w běhu zańdźenych měsacow přetwarili a přetworili zawěsće k cyle nowočasnje zarjadowanomu měšniskomu seminarej.

Přećelniwi Smochćićenjo njechachu tule składnosć sebi nimo hić dać, zo bychu swojoho nowoho „knjeza" swjatočnje powitali. Hdyž zańdźenu pónděelu wječor z tachantskim wozom najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber do Smochćic přijědže, bu wot knjeza wjesnoho měšćanosty a gmejskoho wotpósłanstwa do z pletwami a čestnymi wrotami pyšeneje wjeski z přećelnej narěču powitany jako nowy knjez nad Smochćicami.

Swjatočne poswjećenjo nowoho seminara započinaše so wutoru dopołdnja we 8 hodźinach z wulkej biskopskej Božej mšu k česći swjatomu Duchej w nowej seminarskej kapali. Knjez farař Delan z Baćonja, do kotrohož wosady Smochćicy słušeja, a knj. arcyměšnik Žur z Ralbic wobstaraštaj službu subdiakona a diakona a knj. tachant Hartmann služeše jako presbyter assistens. Tachantski kapitel z Budyšina bě dospołnje zastupjeny. K prěnjomu razej běchu kapitularojo we swojej nowej jednorej kapitularskej drasće, ke kotrejž słuša čorna klerika z fijałkowymi nitkami wobšita, z fijałkowymi kneflemi wobsadźena a fijałkowy židźany bant wokoło pasa (cingulum). Kapala bu hižo dźeń prjedy woswjećena a hdyž zwónčk na přežohnowanju přikhad potajnoho Boha do ćicheje wokoliny zjewješe, služeše kapala k prěnjomu razej jako přebytk za najswjećiši sakrament. A Bože słónčko swěćeše runje wohrěwajo přez wokno, jako by hnadowny wokomik ze swojim błyšćom rozswětlić chcyło. Cyła nahladna ličba

pobožnych kemšerjow z wokolnych wsow bě na tutym pozběhowacym skutku přitomna. Prěni štyrjo alumnojo (khowancy seminara) spěwachu pod přewodom k. dr. Köhlera na harmoniju gregoriansku łaćonsku misu. Ze Te Deum a swjatočnym požohnowanjom skónči tak prěnja cyrkwinska swjatočnosć, hdyž běštaj starožitnostnej zwónčkaj do ćicheje wokoliny ze swojim nježnym hłosom swjatočny wokomik wotewrjenja seminara připowědźiłoj.

Hnydom k tomu přizamkny so w kapali swjatočna přisaha knjezow, kotřiž změja w seminaru skutkować. Su to regens Hugo Hain, pater spiritual Sailer, profesoraj dr. Soppa a dr. Köhler a hospodarski zarjadnik seminara (prokurator) scholastikus Hejduška. Hdyž běchu tući knježa do rukow biskopa třojaku přisahu wotpołožili, poréča najdostojniši knjez biskop krótke słowa, kak maja nowi wučerjo swoje zastojnstwo w duchu swj. wěry wukonjeć. Pokaza też na přikłady swjatych, kotrymž su tři wołtarje noweje kapale poswjećene. Hłowny wołtař je swj. Pětrej poswjećeny, pobočnej swj. Pětrej Kanizijej a swj. Aloysijej, patronomaj studowaceje młodosće.

Po dobrej hodźinskej přestawcy bě potom w starym swjedźenskim salu, kotryž pyši młodostny wobraz Napoleona a joho prěnjoho syna, swjedźeńska zhromadźizna. Mjez tym běchu też druzy přeprošeni knježa duchowni z wosebitym póstowym awtom wot Budyšina dojěli, tak zo běchu tu nimo hižo mjenowanych přikhwatali wšitcy arcyměšnicy, tak daloko, hač běchu přińć móhli. Drježdźanscy duchowni radźićelojo, propstojo z klóštrow Marijineje Hwězdy a Doła, z Drježdźan a Lipska, direktor Löbmann z Budyšina a kanonikus Röntsch z Wostrowca. Z biskopom a alumnami bě tu wšo hromadźe 30 wosobow. W dlěšej rěči rozłoži najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber nuznosć wosebitoho měšniskoho seminara za našu diöcezu. Nowy seminar ma naslědnik Serbskoho seminara w Prazy być. Nawjazujo na Pražsku tradiciju je też nowy seminar swj. Pětrej poswjećeny. Lubosć a přiwisnosć, kotruž su katolikojo z Łužicy a z cyłeje Sakskeje Pražskomu wustawej wopokazowali, njech nětko na nowy wustaw přenjesu. Biskop pokaza też na postajenja cyrkwinskoho zakonika a na přeco Swjatoho Wótca, kiž je k nowozałoženju pohonjał. W nowym seminaru maja so młodźi kandidatojo wosebiće na diasporadźěło w dušipastyrstwje přihotować a wuzke poćahi z biskopom nawjazować. Cyłu rěč hišće po słowje přichodnje wozjewimy.

Dale buchu wustawki seminara, dźeński a studijiny porjad, mjena předstojićerjow, zastojnikow a profesorow buchu hišće junu swjatočnje mjenowane a wozjewjene. Runje połdnjo zwonješe, hdyž bě knj. biskop ze swojimi wuwjedowanjemi ke kóncej, a tuž wšitcy zhromadnje „Jandźel Knjeza“ wuspěwachu.

Potom wobhladachu sebi přitomni pod wjednistwom regensa Hajna cyły wustaw a krasny park. Zwonkownje njeje so napohlad hrodu wjele přeměnił. Jenož k wutwarjenju k ranju ležaceje kapale buchu hižo stojace mjeńše twarjenja powyšene a do jenotliwoho twara z wěžičku zjednoćene. Z nutřka poskića kapała raz basiliki, ma runy wjerch je wjele dlěša hač šěroka a ma kulojte wokna. Městnow k sedźenju budźe jich tam na 72. K tomu přińdźe hišće khorik, na kotrymž harmonijum stoji. We wěžičcy wisatej starej zwónčkaj z lětow 1615 a 1730, kotrejž běštej prjedy w starej, při zahrodniskej ležownosći stojacej wěži. Cyły hród wobstoji ze srjedźanskoho do dwora wutwarjenoho dźěła, ke kotromuž so k ranju a wječoru pobočnej wužšej stronje přizamknjetej, kotrejuž wěžičcy na třěše wotzamkujetej. Wječorny dźěl bu hišće za čas předposlednjoho knjeza Thosta podlěšeny. Tutón dźěl ma też wosebity dwejostronski skhód a zastup, je nětkle najeńkej přewostajeny, móže pak so też lohcy k seminarej hišće přidružić. Srjedźny a narańši dźěl staj za seminar připrawjenaj. Při wobkhowanju wumjełskich starožitnosćow bu twar cyle modernje přetwarjeny, tak zo so lóšt być zda, tam bydlić móc. Po nimale nahłym dwejostronskim skhodźe zastupiš do rumneje wokhěže, hdźež wisaja wobrazy prjedawšich wobsedźerjow. Na prawo je rumna jstwa, kotraž ma so jako přijimanska jstwa wužiwać. Jej napřeco na lěwo stej kapałka a bydlenjo za spirituala. Na prawej stronje je hišće jstwa za přednoški (auditorium). Dale je tu hišće wulka rumna kuchina, billiardowa jstwa, wulka jědźeńnja z rjanymi gobelinami na sćěnach a zastarskej nadobu. Mjez jědźeńnju a kapalu je wulki swjedźeński sal (aula). W hornim poskhodźe z krasnym wuhladom na zadni park bydlenja za biskopa. Jomu napřeco do dwora je bydlenjo regensa a 9 jenotliwych jstwow za alumnow. W kóždej z tapejtami wobłěpjenej jstwi stoji nowe łožo, khamor za drastu, blido, pult k studowanju a myjadło z wodowodom za ćopłu a zymnu wodu, a parne tepjenjo. Po cyłym wustawje je elektriska swěca. We kóždym poskhodźe je přileżnosć ke kupanju. Nimo toho je też připrawjena wjelbowana jstwa za knihownju, kotraž hodźi so hišće dale powjetšić. Z toho je dowidźeć, zo je po najnowšich žadanjach časa na wšo so dźiwało, zo by so přebywanjo w seminaru alumnam prawje přijomne sčiniło a tak prawje duch zhromadnosće so pěstował.

K překhodźowanju a wočerstwjenju čuwow přihodźa so wobšérny park ze swojimi rjanymi blečkami a starymi stomiskami. Zelenu trawu wožiwjeja wšelake postawy a pleskotate wodomjety. A z boka šumi réčka do hatow a z nich po mnohich přerowčkach do Miłkečanskeje runiny. Dobry štwórć hodźiny změja alumnojo do nowoho parka t. mj. „słónčny templ“, jeli je so jim w prěnim wostudźiło.

Z tutoho krótkoho přehlada je widźeć, kak rjenje je so khowancam seminara přebytk připrawił. Nadźijomnje budźe tak też wustaw za khowancow wukubłarnišćo idealnoho zmyslenja a pobožneje dźakownosće.

Wokoło 1/21 hodź. po připołdnju zhromadźichu so wšitcy hosćo k jednorej hosćinje we swjedźeńscy wupyšenej jědźeńni. Při tom buchu też wšelake přeća wuprajene. Mjez nimi wupraji k. rada Jurij Kral z Drježdźan wułožujo mjeno Smochćicy (wot smok = Drache) přeco, zo bychu młodźi měšnicy, kotřiž z tutoho wustawa wuńdu, byli zmužiwi wojowarjo přećiwo smokej, přećiwo wšomu złomu.

Rjany skutk je nětko założeny wosrjedź wjesneje ćišiny, nadobne dźěło su młodźi khowancy nětko započeli. Njech sweći stajnje na započaty skutk Boža hnada, kaž na założeńskim dnju Bože słónčko na młódnu mejsku stwórbu, njech so we wustawje pěstuje nadobny duch bohabojosće a Božeje lubosće, njech wukhadźuje z njoho prawje wjele pilnych dźěłaćerjow w Knjezowej winicy a pobožnych měšnikow też za naš mały lud, za kotryž dyrbi, kaž je knjez biskop prajił, wustaw też přileżnosć poskićeć w serbšćinje so wudokonjeć a serbsku literaturu wobohaćeć pomhać. Bohužel pak tu ani jedyn Serb mjez khowancami njeje, su to špatne wuhlady za duchownski dorost. W Fuldźe studujetaj jenož dwaj Serbaj na bohosłowstwo. Ničo zrudnišoho njebych sebi myslić mohł, hač hdy by junu pola nas rěkać dyrbjało, nimamy dosć měšnikow. Mamy wšu winu, w duchu Jězusowym skutkować: „Prošće knjeza žnjow, zo by dźěłaćerjow do swojeje winicy pósłał!“ Bóh dał, zo by wustaw měł też prawje wjele khowancow a też nadobnych spěchowarjow a přećelow!

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Mała njeluboznosć podeńdźe w Bjenatkach też někotrych pućowarjow jubilejskeho lěta 1925, hdyž so tam na kupje Lido w morju kupachu. Hač běchu něhdźe na wopačnym městnje do morja zalězli abo hač běchu snadź so něhdźe popołdnju kupali, hdźež so jenož dopołdnja kupać hodźi, njewěm. Ale hdyž z wody wustupichu, běchu połni małych šlinkow a wačkow, kotrež so kaž kléšće ćěła dźeržachu. A wjele časa a prócy běše třebne, prjedy hač mějachu je z ćěła. Časa wšak mějachu dosć a prócu dyrbjachu sebi wzać; přetož běchu-li so drastu na nje zwoblekali a je potom rozmjatli, bychu kaž z tukom pomazani byli. A kak

hakle bychu hladali, hdy bychu někotre tutych drobnych zwěrjatkow žiwe wostałe a jim, kaž pijelcy, počeli w nocy krej z ćěła srěbać.

Podobny přikład nuzneje kedźbnosće poskića nam město Port-Said při Suezskim kanale w Africy, hdźež so wšo hiba ze zežranymi mórskimi rybami: hajemi. Tam móža so w šěrokim morju jenož něhdźe wot 12 hač do 3 hodźin kupać, hdźež haje připołdniši wotpočink („mitagštundu") wotměwaja. W druhim času by tam lědma nohu do morja tyknył a hižo by so ći haj do njeje zakusnył. — Z tutych přikładow widźiš, zo so wšudźom kupać njehodźi, hdźež je woda, a tam, hdźež so kupaja, nic kóždy čas, kaž we našich wjesnych łužach. —

Dokelž w Bjenatkach nimo někotrych torhošćow a małych haskow dalšich drohow njeje, wotměwa so cyły wobkhad na wodźe. K wšemu trjebaš tu łódź abo čołm. Kamjenje a cyhele za twary, nadobu z jenoho wobydlenja do druheho, sad a zahrodne płody na wiki, kruwy a wowcy do rězarnje, ludźi na dwórnišćo — wšitko woža z łódźemi. Hdyž chce človjek ke mši, dźěćo do šule, muž na hraćo, žona na bjesadu, kuchařka k překupcej, wosobna knjeni na čerstwy powětr, njemóže pěši hić, ale dyrbi z čołmikom jěć abo so wjesć dać. Też listynošeŕ a podobni zastojnicy dyrbja dom wot domu čołmikować. Po čŕjódcy čołmikow před durjemi móžeš tohodla też pola cyrkwjow a korčmow tak nimale póznać, kelko ludźi tam nutřka je. Před korčmami wšak jich nihdźe wjele njesteješe; přetož Italjan do korčmy njekhodźi; před cyrkwjemi z wjetša khwalobnje wjacy.

Tak přijědźech nimo domu, hdźež z najmjeńša poł kopy čołmikow steješe, telko, zo wšě při skhodźeńkach městna dosć njemějachu, ale zo běchu za prěnje hišće druhe a za tute hišće třeće napřiwjazowane. Što móžeše to do twarjenja być? — Po tym, zo tam kopica dźěći zhromadnje čitaše a to tak wótře, zo drje běše to hač na druhi kónc města słyšeć; po tym, zo tam za khwilku jenoho pjerjechu, kiž z cyłej šiju wołajo lubješe, zo budźe přichodnje pilniši a posłušniši, spóznach, zo je to — šula. (Zbožowny Italski wučeŕ, kiž móže hišće njepolěpšenemu njepłěchej po zasłužbje kožu wuharować!) Wosebje pisane žiwjenjo nastawa pak před šulemi po skónčenej wučbje. To je wołanjo a přeskakowanjo, prjedy hač je kóžde na swojim čołmiku. Potom so kolebajo po wšěch kanalach (drohach) rozjědu. Štóž ma najrjeńši čołmik, štóž móže najspěšnišo wjesłować (jězdźić), štóž hišće druheho jako poslednje „pućika" (božemje) z najwjetšeje zdalenosće najbóle napluska, tón sebi najwjacy na to być zda. Husto tołsty Francésko abo njelepa Lucia při tym přewahu zhubi a do morja placnje. Ale dźěćo, kotreż je na wodźe wotrostło, prěni raz do njeje njeplumpsnje a so jeje tohodla njestróži. Prjedy hač so što dohlada, dźerži so hižo z rukomaj a z jenej nohu za čołmikowu kromu; z druhej pak wostawa we wodźe, dokelž by so čołmik hewak powróćił. Tak čaka, doniž je druhe za drastu nutř njesćehnje. Z tym pak je też cyłe njezbožo wotwobroćene. Ani mać doma wo „přepadnjenju" ničo njezhoni; přetož prjedy hač dźěćo domoj dojědźe, su kolowčki a suknička dawno suche.

Zo so po wodźe khodźić njehodźi, ma pak wosebje za staršich też hospodarske njedostatki; přetož nan, kotryž 3 dźěći do šule sćele, njetrjeba za nje jenož troje wobuća, ale też 3 čołmiki. A jeli snadź sam na dźěło khodźi, dyrbi jeho tam najstarše dźěćo rano wozyć a wječor po njeho jězdźić, abo wón trjeba sam za so štwórtu łódźičku; a při tym mać přecy hišće z domu njemóže, doniž prěnje dźěćo ze šule njepřijědźe. Tohodla trjebaja zamožite swójby, kotreż hakle jedyn na druheho čakać njechaja, 5 abo 6 čołmikow.

Ćěła, kotreż na kraju khowaja, woža tam na čołmach, z čornymi płachtami pokładźenych: na prěnim 3 mniša z Božej martru a čornymaj khorowjomaj, wšitcy tŕo wobličo z čornym zawěškom zapowisnjene, do kotrohož stej dźěrje za woči wurězanej (bojazny napohlad!); zady nich sedźi duchowny z ministrantomaj w mazanych měckach a košlkach; na druhim čołmje nošerjo z kašćom; na třećim zawostajeni a blizke přećelstwo; na dalšich druzy přewodźerjo. Tući pak njejědu do přewodźenja na šalku kofeja do žarowanskeho domu, ale přidawaja so, kóžda čŕjódka na swojim čołmje, hakle jducy po puću. Haj, wjele ludźi, kotřiž ćěło připadnje zetkaja, we wšědnej drasće, w kajkejž runje su, kónc sobu jědu, potom so zawróća; město nich druzy zetkarjo ćěło někotre kanale přewodźeja, potom so też ći wotsala a zasy nowi připadnje nimo-jědźerjo je khwilu sćěhuja, tak so přewodźeństwo pospochi přeměnja. — Samsne wašnjo widźach też w Ajacciju, hłownym měsće Francózskeje kupy Corsiki, hdźež samo wojak na straži před nimokročacym přewodźenjom presentowaše.

Ale też wjesołe podawki človječeho žiwjenja widźiš w Bjenatkach na wodźe. Kmótřa ke křćenju abo kwasarjo k wěrowanju jědu na wobwěncowanych čołmikach; k wěrowanju na prěnim hercy z njesmilnje škrěčatymi pišćałkami, na druhim braška, njewjesta a nawoženja a někotre mužske a žónske wosoby (snadź swataj a słónki?), na třećim čŕjódka wupikanych knježničkow (drje družki?) a potom druzy kwasni hosćo. — Haj, samo prošeŕ, kotryž před pólcajom ćěka, dyrbi hladać, zo na prěni lěpši čołm skoči a wotjědźe. Ale też pólcaj dyrbi swój čołmik k rucy měć, zo móže so za ćěkancom pušćić. Mjerzaca wěc pak nastawa za njeho, hdyž je prošeŕ lóžši čołmik lepił abo hdyž móže wustojnišo jězdźić, kać stražowaŕ zakonja.

Hišće zajimawši podawk tam jónu připadnje widźach. Prošeŕ, kotrehož běše pólcaj w něčejim domje łójił, skoči do jeho čołmika a wotjědźe na nim trochu wot twarjenja, pólcaj pak nětko bjez čołma w khěžnych durjach za nim stejo hladaše. Roznjemdrjeny wućahny revolver a wołaše na ćěkanca: „Zastań abo třělu do tebje!" Prošeŕ pak so smějo wotmołwi: „To jeno třěl, ty wšak žanych patrónow nimaš!" Na to zapali sebi cigaretu, winy so do nabočneho kanala a — fug bu. Nazajtra steješe w socialdemokratiskej nowinje „Avanti" (Vorwärts) ze žortnym přispomnjenjom, zo je paduch pólcajej jeho służbny čołm kradnył. — Ludźi so tajki njeplech bojeć njetrjeba; přetož wosobnym so njecha pólcajej pomhać prošerjow łójić; khudźi pak su wšitcy sobustawy zjednoćeństwa mafije, kotreż napřećo knježeństwu a jeho zastojnikam dźěła. Tute po cyłej Italskej rozšěrjene zapřisahanstwo je tak mócne, zo nam na přikład w měsće Taorminje (na kupje Siciliji) ani Němski konsul (zastupjeŕ Němskeho překupstwa) přećiwo samopašnosći tamnišich łódźnikow pomhać njemóžeše.

Podobnje žortny napohlad, kotryž samo Bjenatčanam wjeselo činješe, poskići so nam na kanalu před cyrkwju Maria della salute (= Marije spomožeŕki). Tam zetkachmy čołmik, na kotrymž so jenož dwě wosobje wjeseštej, a to sněhběła pjekařska pomocnica z korbikom cokrowych pampuchow a wuhenje-mjećeŕ z wulkim čornym koščom. Měještaj so widźownje rady, wutrobu k wutrobje stłóčić pak njesměmdźeštaj, dokelž běše so hewak wona wot njoho čorna a wón wot njeje běły womazał. Duž móžeše lubosć jenož na meter distancy (zdalenosće) rěčeć, a zo wona dźěłaše, běše na žiwje hrajatych Italskich wočach widźeć. —

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

W Romje wuńdźe prěni zwjazk přehladanoho wudawka Vulgaty, a to prěnja kniha Mójzesa. Swj. Wótc pokhwali dotal dokonjane dźěło z wosebitym dopisom na předsydu dźěławeje komisije, P. Don Henri Quentin O.S.B. Wudata kniha je krasny typografiski skutk a dopjelnja wšě žadanja Tridentinskoho koncila a bamžow Pia X. a Benedikta XV.

Prastara cyrkej w Romje **Santa Pudentiana**, kotraž bu 143 poswjećena, budźe dospołnje ponowjena a to tak, kajkaž je z woprědka była. Wona běše dom senatora Pudentiana bydlenjo swjatoho Pětra, prěnjoho bamža. Do twarskoho komiteja słušeja najwosobniši wučency Roma, też minister kulta Fedele.

We wsy Venezzano pola města Bologna bu loni rjana wulka cyrkej dotwarjena a poswjećena, kotruž je wjesny farař z pomocu jenož jenoho mulerja (z mjenom Mazzoli) sam natwarił. Před 32 lětami wobzamkny farař Branchini twar cyrkwje. Jedyn architetk wudźěła jomu plan a farař poda so hnydom do dźěła. Wjesnjenjo wurywachu darmotnje zakłady a přiwožowachu hlinu, wapno, pěsk a drjewo. Farař placaše a paleše cyhele a to 450000 štuk; dalšich poł milijóna darichu wjesnjenjo. Muleŕ Mazzoli dźěłaše lěta dołho za dwaj liraj wob dźeń, t. j. 1,60 hr. po našich pjenjezach. Po wójnje, hdyž lira we swojej płaćiwosći spadowaše, dósta na hodźinu 2,70 liry. Nětko je cyrkej hotowa, rjany wulki twar ze 36 woknami, z wulkej kuplu a wulkotnym portalom. Čłowjeska woporniwosć a energija zamóže woprawdźe hobrske skutki!

Ruske sowjetske knježeŕstwo přepokazuje cyrkwje swětnym zaměram. Tak je w Pětrohrodźe najrjeńši Boži dom, Isaakowu kathedralu, za Bože służby zawrjeło a do muzeja přewobroćiło. W Minsku přepoda kathedralu tak mjenowanej „žiwej cyrkwi", štož pak sebi lud lubić njedaše. Tak dóńdźe tam w cyrkwi k horcomu biću mjez orthodoxnymi a přiwisowarjemi „žiweje cyrkwje". W druhich kónčinach zasy twarja sebi dźěłaćerjo sami swoje cyrkwje. Tak su sebi na př. Moskowscy čerwjeni dźěłaćerjo jeneje wulkeje twornje nowu cyrkej natwarili, a też z druhich městow podobne powědaja.

Njebjes kralowna.

Njebjes kralowna,
Mjez wšěmi Ty žohn'wana!
Tebi spěwać chcu
Dźensa w kěrlušu,
O Marija!

Bóžskoh' Syna mać
Chcu ja rady česćować,
Swěrnje sćěhować,
Nutrnje lubować.
O Marija!

W rjeńšej pyše sy,
Hač hdy róža w zahrodcy
Přez móc Wjeršnoho,
Ducha swjatoho,
O Marija!

Čistosć we nas skruć,
Lubosć k Bohu Ty nas wuč!
Wjedź nas k Jězusej,
K našom' Zbóžnikej,
O Marija!

Zrudnych tróštarka!
Khabłacym budź zepjera,
Smilnosć hrěšniwym,
Miłosć wuproš wšěm,
O Marija!

By też tłóčił nas
Z nuzu ćežkej struchły čas,
Ty nam pomoc daš,
Škit nam wobstaraš,
O Marija!

Maćeŕ lub'wana!
Budź Ty moja wjednica
Hač do skónčenja
Mojoh' žiwjenja.
O Marija! *M. K.*

Towarstwowy powěstnik.

K swjedźenjej „Jednoty" w Budyšinje 22. meje 1927 wšitkich přeprošujemy. Popołdnju w 2 hodź. budźe mejski nyšpor (w 1 hodź. žadyn nyšpor njebudźe). Potom je přiležnosć, sebi „Serbski muzej" wobhladać. Swjedźeński ćah njebudźe. Za to pak budźe swjedźeńska zhromadźizna jara bohata.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Wotrowska wosada. Kk.: 430. z Wotrowa: Jan Handrik; 431. ze Žuric: Jurij Rjeda. **Khrósćanska wosada.** Kk.: 432.—440. z Worklec: farař Mikławš Bjedrich, Marja Bětcyna, Jakub Glawš, Pawoł Kocor, Mikławš Kósk, Hańža Motekec, Jurij Rjeda, Jakub Ridl, najeńk Fr. Rynč; 441.—443. ze Smječkec: Marja Delanowa, Jan Šnajder, Hana Šimanowa; 444. 445. z Hórkow: Jan Hejduška, Jurij Hejduška; 446. z Jaseńcy: Mikławš Just; 447. z Prawoćic: Jurij Wałda; 448. z Khrósćic: Jakub Wjacsławk. **Radwořska wosada.** Kk.: 449.—452. z Radworja: Hańža Bjaršec, Mikł. Bjarš, Mikł. Paška, Madlena Wićazowa; 453. z Měrkowa: Jakub Měšeŕ.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł".

Knjez Michał Herman z Wotrowa 1 hr.

Wične płaćizny

	w Budyšinje 7. meje	w Kamjencu 5. meje
Pšeńca, nowa . . . . . 73 kilo	14,50—15,00	14,25—14,60
Rožka, nowa . . . . . 70 „	13,00—13,50	13,20—13,40
Ječmjeń . . . . . 50 „	12,00—12,25	12,50—13,50
Ječmjeń, nazymski . . . . 50 „	—	—
Wows . . . . . 50 „	12,00—13,00	12,25—12,50
Wows, nowy . . . . . 50 „	—	—
Raps . . . . . 50 „	—	—
Běrny, pola ratarja . . . . 50 „	5,00—6,00	6,00—6,50
Butra . . . . . 1 „	4,00—4,40	4,00—4,20
Syno . . . . . 50 „	3,00—3,50	3,25—3,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	1,60—1,90	2,00—2,50
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	2,50—3,00	3,00—3,25
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	24,00—24,75	-
Ržana muka, 70 % . . . 50 „	22,00—22,50	—
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	8,20—8,50	—
Ržane wotruby . . . . 50 „	8,25—8,75	—
Jeja . . . . . 1 štk.	0,10—0,11	00,9—0,10
Prosata, 967 štuk . . . . 1 štk.	8,00—20,00	14,00—22,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 9. meje 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 101. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 59—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—42. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 265. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—50. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 57. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 44—49. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—56. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—38. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 600. 1) Najlěpše wukormjene 76—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—74. 3) Špatne 60—65. **Wowcy:** 724. 1. Młódše a starše wukormjene 63—68. 2) Starše wukormjene 53—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje:** 2442. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 59—60. 2) Wukormjene 57—59. 3) Mjasne 56—57. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 50—54. 7) — .

12. meje 1927.

Ćelata (840): 1) 76—82. 2) 70—75. 3) 57—65. 4) — . 5) — .
Swinje (664): (přez 300 pt.) 1) 56—58. 2) (240—300) 56—57. 3) (200—240) 54—55. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .
Wobkhod pola ćelatow dobry, pola swini pomały.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow,
konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „ ...tej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje,

woswjeći **njedźelu 22. meje w „Měsćanskej zahrodźe"** (Bürgergarten) swój

25lětny założeński swjedźeń.

W 2 hodź. mejski nyšpor,
1/24 hodź. swjedźeńska zhromadźizna,
wot 7 hodź. sem reje.

Wšitkich lubych swěrnych Serbow z blizka a z daloka na ważny swjedźeń přeprošuje w mjenje towarstwa

swjedźeński wubjerk.

Dóstawamy w bliższich dnjach někotre wagony
rjaneje stroweje
symjeńtneje woki a pjeluški (čorny hróch)
z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.

Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Hłosy
za kěrluše „Pobožnoho Wosadnika"
su w Donnerhakec čišćerni za **2,50 hr.** dóstać.

Přihódny swjedźeński dar
k swj. firmowanju
namakaće we wšěch płaćiznach pola
złótnikarja
Guido Reiche w Budyšinje
Hłowne torhošćo.
Debjeńki. Sléborne wěcy. Graty.

Alfons Schauseil Budyšin
Wosebity dom
za
serbsku módu
Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach
za pjezle, fale a rubiška
Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.
Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach
wołmjanych a židźanych
Posamenty, trodle, židźane banty
Běle njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Nowočasne wuwyšene dźěło ze złotom (Goldrelief).
Ručne molowanjo za wšitke serbske banty a rubiška.
M. Mötefindt
Budyšin, Wysoka hasa 15.
Při zawrjenych durjach prošu zwonić.

Pokhowawši swoju lubu, we Wotrowje 9. meje po wobstaranju ze swjatymi sakramentami mrějacych zemrětu, 76 lět. 4 měs. 4 d. staru, mać

Marju zwud. Pětrcynu
rodź. Bjedrichec

we Wotrowje, wuprajamy wšěm, kotřiž su so na pustych wječorach za jeje dušu modlili, přewodźerjam, susodam a přećelstwu, wosebje nošerjam,

wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!"

Poručamy dušu droheje wotemrjeteje pobožnomu spominanju w modlitwach.

We Wotrowje, na dnju pohrjeba, 12. meje 1927.

W mjenje zawostajenych:
Hłubokzrudźena Nowakec swójba.

Ze swjatymi sakramentami domawobstarana je srjedu ze swěta so 58 lět stara minyła mandźelska

Marja Hančowa
z Brěžkow.

Zemrěta běše horliwa čitarka „Katolskoho Posoła" a spěchowarka towarstwa ss. Cyrilla a Methoda. Jeje ćěło budźe sobotu na Kulowskim kěrchowje pokhowane.

Wšitkim, kiž su njebohičku w jeje khorosći wopytowali a jej kažkuli lubosć wopokazali, wuprajamy tudy swój **wutrobny dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez".** Bóh daj jej wěčny wotpočink.

W **Brěžkach,** 11. meje 1927.

Zrudni zawostajeni.
Pětr Kostorž a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

21. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **21. meje 1927.** | **65. lětnik.**

Prědowanjo při poswjećenju khorhowje towaŕstwa serb. kat. młodźencow w Różeńće, njedźelu 8. meje 1927.

W Knjezu lubowani serbscy katolscy młodźencojo!

„Štóž mje namaka, namaka žiwjenjo a budźe čerać spomóženjo wot Knjeza.“ (Z přisłowow Salomonowych, 8, 35.)

Dźensa Różeńćanski strowi Boži
Dom a zwony rjenje witaju.
Do Różanta ze wšitkich stronow
So syły luda skhadźeju. (Dalše hlej tydź. čisło.)

Takle strowja was na dźensnišim mejskim, nalětnim krasnym dnju ze słowami, njepřetrjechenymi a kuzłow połnymi, našoho basnika, was wšitkich, kiž sće sem přikhwatali, Różeńćanski Boži dom, tak strowja tebje, naša luba serbska młodosć, nadźije połna meja swjateje cyrkwje a serbskoho kraja, dźensa twoja Różeńćanska swjata Mać!

Z prědarjom na hnadownym městnje Marijineje Cale w Štyrskej po dnjach eucharistiskoho kongresa we Winje, hdźež běchmy so zešli l. 1912 maćeri Božej so dźakować za hnady kongresa, praju tež ja wšědne, tola rjane słowa: Kak budźe so dźensa Mać Boża wjeselić w njebjesach nad tak rjanym, hnadowpołnym dnjom!

Dźensa so tudy w Różeńće pleće a wije do ławrjencowoho wěnca stawiznow serbskoho katolskoho ludu, joho nabožnoho žiwjenja a pobožnoho zmyslenja, joho krutoho, njepowalnoho narodnoho přeswědčenja do dalšoho wobstaća na strowej, póćiwej podłozy pod hnadnym škitom swjateje Maćerje Różeńćanskeje nowe, krasne łopjeno a swjata Maćeŕ Boża njepřidaj, zo by hdy zblědnjene a žołtnjene k zemi padło a zahinyć dyrbjało.

Dźensa so dale pisaju hordozne a sławy połny cyrkwine stawizny Różanta, na kotrež je cyły serbski lud hordy a za kotrež chce stajnje dźakowny wostać we swojej duši.

Prěnje łopjenjo stawiznow předstaja wam wobraz hnadownoho swjećeća na woknje zady wołtarja, kotryž tež debi z połnym prawom nowu poswjećomnu khorhoj. Tón znaje kóžde serbske dźěćo a wě, što ma woznamjenić.

Tute stawizny pisachu so dale, hdyž 2. julija 1689 z Kulowa wulkotny procesijón do Różanta přińdźe k wuprošenju wotwobroćenja Božoho hněwa. 40 družkow z postawu swjateje Marije a wulke syły muži a žónskich po dwěmaj w dobrym rjedźe — kiž móhli zasy zawjesć — wšitcy ze zaswěćenymi swěčkami.

Tute stawizny pisachu so dale, hdyž lěta 1686 a 1689 tachant Brückner z Brückensteina w połnej biskopskej drasće procesijón z Budyšina na hnadowne městno wjedźeše. Tute stawizny pisachu so z krawnym pismom w zańdźenych ćežkich wójnskich lětach. Přejara skoku a lohko naš lud na to zabywa.

17. oktobra 1916 bě zhromadny prócesijón serbskich šulskich dźěći do Różanta ze zhromadnym swjatym woprawjenjom k wuprošenju měra, nimo měry hnujacy dźeń a wot was młodźencow je někotryžkuli tehdy w dźěśćowskej njewinowatości pódla był a njech so da dopomnić, hač je dźensa hišće pódla ze samej swěru, lubosću a čistosću.

21. septembra 1919 bě prěni zjězd serbskoho katolskoho ludu tudy w Różeńće a dźensa přitowaŕši so k tomu zjězd towaŕstwow młodźencow, kiž pak ma wurosć k hordoznej manifestaciji, hołdowanju našeje młodosće k swjatej Maćeri Božej, ma šumić k njebju kaž zhromadny wuzynk wašich wutrobow: Swjata maćeŕ, njewopušć nas w tutym zymnym, hroznym, ćežkim času: wusłyš nas dźensa, hdyž so zhromadnje k tebi wołamy, tebi poswjećujemy kaž w dnjach našoho wosadnoho misijóna: twoji chcemy być, twoji chcemy wostać, kóždy z nas poswjeća so dobrowólnje twojej maćeŕskej wutrobje!

A njezabudźmy wšitcy, wy młodźi a wy stari, hišće na jedyn dźeń, prěnju meju 1919, hdyž naši wojowarjo tudy w sylzach klečachu před samym swjećećom a so dodźakować njemóžachu za to, zo je jich we wohnju a strachach mile zakitowała a zasy domoj přiwjedła.

Serbski ludo, serbscy wojowarjo! Sće cyle zabyli na wójnu a tutón dźeń? Sće tak krótkoho rozoma a pomjatka, zo dźensa to teptaće, štož tehdy z płačom wobkrućišće? Z faklu mohła swjata mać hić po serbskich wsach a wosadach a swěćić do mnohich domow a wutrobow, hdźež je hasła wěčna lampa žiweje wěry a wustudnył swjaty woheń prjedyšeje lubosće a swěry.

Wy serbscy młodźencojo, kotřiž stojiće při swojich khorhowjach, stojće też kruće ke khohowi běłej, židźanej z Różeńćanskej swjatej maćerju, kotraž ma so dźensa poswjećić! Wumazajće hańbu, kotruž je mnohi młodźenc kopił na tutu běłu barbu, pozabywši na swjate sluby prěnjoho swjatoho woprawjenja, firmowanja, na sluby wójnskoho wohnja a dźakownoho domojwróta tehdy 1. meje. O lubi młodźencojo! Jeli tutón dźensniši dźeń to docpěć mohł, zo was wšěch zhromadźa pod tutym lilijowym znamjenjom Różeńćanskeje maćerje Božeje, potom chcemy jón khwalić, a žohnować do najdalšich časow! Swjata Mać Boża móže wam najlěpje prajić, kak rjana je duša čistoho serbskoho młodźenca! Hlejće na jeje wobraz w tutej hnadownej hodźinje! Čista a běła kaž njewjesćinski sněh, jasna a nje-

dótknjena kaž ćichi jězor w horach, tak wotpočuje duša skhowana w ćěle. Njech je tež ćěło wohidne a hinite, njech do časa wjadnje a mrěwa, dušu to njepřima, haj, po smjerći hakle so wotewrja kaž kwětkowy pupk a pokaza cyłu rjanosć.

Tuž njech postupuja kaž nas wšěch zhromadny paćeŕ k njebju słowa, na nowej khorhowi napisane: Swjata Marija, maćeŕ hnadow, škita serbskich młodźencow! Haj, do khorhowjowych rózkow wusyte a wušite róže chcedźa wam, młodźencojo zrozemliwje a jasnje wuprajić: „Waša maćeŕ wšitkich hnadow, chce tež wam być maćeŕ hnadow, jeli wy po přikładze Sernjanskoho ryćerja Lucijana rozemiće kaž prawi serbscy młodźencojo we wšitkich nuzach a bědach, wosebje w tutych strašnych lětach ćěłnoho a duchownoho wuwića k njej so wućěkać. Sym-li wam po swojich słabych mocach prědnju stronu waše woprawdźe wumjełskeje a rjaneje khorhowje rysował, kotraž chce a ma was stajnje dopominać na najpřěnšu winowatosć dobroho katolskoho a serbskoho młodźenca, — mjenujcy: ty słušeš Bohu, tuž słuž tež Bohu wšitke dny swojoho žiwjenja, budź swěrny syn a posłušne dźěćo swojeje njebjeskeje maćerje a tež swojeje duchowneje maćerje, swjateje katolskeje cyrkwje, — mam wam tež hišće, wězo jenož z krótka zadnju stronu noweje khorhowje před waše duchowne wóčko stajić.

Što tam widźiće? Něšto, štož ženje hišće njewohladach a sym tola hižo něštožkuli wohladał. Widźiće tam we wobrazu předstajenu mysl, kotraž je so dotal Bohužel jara mało hišće wučerpała, tak khutnu, tak rjanu, tak bohatu, tak powučacu, tak Božim słowam, cyrkwinej wučbje, serbskomu ludej a wašomu powołanju přiměrjenu, zo dyrbju towarstwej hižo za tutu ideju zbožo přeć, prjedy hač wupraju, što wobraz předstaja, mjenujcy tam je zwušiwany wobraz młodźenca jako syjerja. Spody stoji napismo: słowa z wječornoho spěwa Čišinskoho: „O Božo, budź miły“, Zdźerž strowy a čiły, do skónčenja časow mój serbski lud.“ Serbske barby khorhowje namołwjeja was k narodnej swěrje, k pěstowanju narodnych počinkow a winowatosćow. Do rózkow wušite žitne, pšeńčne, ječmjenjowe a wowsne kłóski pokazuja na waše ratarske powołanjo.

Młodosć — čas wusywa! Čas wjesołoho, khutnoho, wobstajnoho, woporniwoho, zasłužbnoho, tola też ćežkoho, haj sylzojtoho a napinacoho wusywa, jeli ma wusyw być zbožowny za waš přichod, za čas a wěčnosć. Myslički tak kopate, tak połne, tak nuzne a spomóžne, tak wěrne a jasne, zo so khileja k zemi kaž połne kłosy na žohnowanych serbskich honach.

Serbscy młodźencojo! Čohodla khwali a sławi wšón swět runje młodosć? Čohodla poswjećichu najlěpši synojo ludu, basnicy, wumjełcy, hudźbnicy a rysowarjo swoje duchowne wupłody runje młodosći? Čohodla žohnuje a poswjeća cyrkej wašu młodosć? Čohodla torha so z mocu, haj z djabołskej lesću a překlepanosću njewěra a jeje přiwisk runje wo młodosć? Čohodla směwaja so na młodosć njebjesa a Boži jandźeljo? Čohodla pěni a ješći, złobi a zatorhuje so na młodosć hela a jeje přiwisowarjo? Čohodla chce kóždy hić a přasć z młodosću: Bóh a cyrkej, stat a gmejna, swobodne murjeństwo runje tak rady kaž socialismus a komunismus? Dźiwać so njemohł, hdyž so druhdy hłowa wjerći a mozhy zaprahnu, hdyž sebi młodosć telko prawow čini a žada: wšak cyły swět wokoło njeje rejuje a chce z njej na kwas hić.

Čohodla wšo to? Wotmołwu na to dawa wam wobraz na waše khorhowji. O, ty rjana złota młodosć! Kak spěšnje so zhubjuješ a ženje so wjacy njewrócíš! Kak ćežcy so zakhowaš čista njewinowata, kak bórzy woblědnješ, so womazaš, haj wohaniš a zničiš! O swjata Maćeŕ Boža, wuć našu serbsku młodosć, swoju młodosć sebi prawje ważić, połož swoje słowa do mojoho erta, zo mohł ze železnej mocu zadnić a zaryć do wšěch młodych serbskich wutrobow ważnosć a wuznam, zamołwitosć a khutnosć, žohnowanjo a poklećo runje młodych lět! O, zo njeby było serbskoho młodźenca, serbskeje knježny, kotrymajž by so stało kaž w znatym powědančku šedźiwcej, starcej, kotryž stoješe w nocy k nowomu lětu při woknje, hladajo połny hórkosćow a zadwělowanja z woknom na sněhojtu, čistu runinu a runje na kěrchow měrješe so joho wóčko a na wšě rowy a tam wotpočowacych mučnych drěmarjow. Derje wědźeše, zo so tež za njoho bórzy row wotewri. Wšak hižo stoješe při joho khromje, zestarujo do časa. Widźeše w duchu cyłe swoje žiwjenjo, kak bě so hižo zahe, jako młodźenc, zabłudźił do koła złych towaršow, kak bě so z wotmachom ponuril do samych hrěchow a zawjeselenjow runje płowacomu, kiž z wysokeje deski z hłowu zleći do hłubokeje wody, we njej so podnurjo njepřińdźe wjacy z hłubiny na zwjerch. Spěšnje přisadźi wšitko! Swoje dobre nałožki a wašnja ze staršiskoho domu jomu zašćěpjene, swědomjo a česć ćisny wot so, tróckajo a tamajo wopušći nana a maćeŕ a tež swojoho luboho Boha. Tak bě do časa zestarił, zešidźiwił, wosłabnił: khabłaca ruina! Ze swojoho dołhoho žiwjenja njenaliči a njespózna ničo druhe, jenož hrěchi a zmylenja, zwohidnjene, zapuśćene ćěło, wumocowanu, zadušenu dušu, rozćwělowane swědomjo, połnu hidu a želnosć. A hdyž tak swojomu mučnomu wóčku da po ćichim kěrchowje hić, bě jomu z dobom, jako by widźał jasne, swětłe, běłe postawy nad rowami mikotać a přeskakować a spózna we nich rjane, dobre dny młodosće. Dopomni so na zbožowne dny dźěśćowskoho raja, hdyž bě hišće z maćerju so modlił, w pěsku z bratřikami a sotřičkami sebi hrajkał. A před joho dušu stupi jasne ranjo, na kotrymž nan joho na rozpuć žiwjenski staji k prawicy wjedźo k póćiwosći, k pokojej a zbožu, na lěwicy pak do hrěchow, njezboža a zahubjenja. A cyle jasnje słyšeše nanowy hłós: Dźěćo, nětko sebi wuzwol puć! A kajki puć bě sebi wuzwolił? Přederje wědźeše, hdźe nětko bě. Wšo bě spušćił, z ruki dał, swojoho Boha přeradźo za krótki lóšt, za jebace zbožo, za falšne wjeselo.

Sylzy jomu do wočow stupaja a z bolostnym, zadwělowacym zakřiknjenjom woła k njebju: „O Božo, wróć mi moju młodosć zasy!“ „O nano, staj mje hišće raz na rozpuć, zo mohł hišće jónu wolić!“

A joho nan bě hižo dawno spody zemje, joho młodosć dawno zašła. W zdalenym tonidle rejwachu, skakotachu błudnički, na kěrchowje wuhašejcy a sebi praji: „To su błazniwe, njepřekładźene dny mojoho žiwjenja! Z dobom měnješe, kak widźi, zo we ćěłowni na kěrchowje so kosće morwych zasy hromadu zjednoća, a po něčim nadobywaja postawy. A hrózba joho přima. W tutej postawje widźeše sebje samoho we swojich młodych lětach. Zo njeby trjebał hladać na šeridło swojich młodych lět, zawodźewa sebi woči, hišće bóle płaka a woła won do nowolětneje nocy: „O pój zasy wróćo młodosć, wróć so zasy!“

Za njoho běše to był jenož ćežki són, tak hrózbnje bě so jomu dźało w nocy k nowomu lětu. Jenož joho hrěchi a zamylenja njeběchu són, ale woprawdźitosć, hórka wěrnosć. Kak dźakowaše so Bohu, zo měješe hišće čas so wróćić na prawy dobry puć — a to činješe.

Serbscy młodźencojo! na dźensnišim rjanym dnju, tudy před maćerju Božej zhromadźeni a też Róženćanske swjedźeńske towarstwo! Zo njeby tola ženje žadyn z was tak wopłakować trjebał kaž tamny młodźenc swoju zhubjenu młodosć!

Dwaj pućaj pokazuje wam khorhoj: Lubosć k maćeri Božej a wězo k jeje synej a potom swěra a lubosć k swojomu narodej!

Štóž z was ma jenož škričku narodneje česće w duši, štóž wě, mozlatej rucy a fałdate čoło, skhilenu postawu swojoho nana jako žiwy wopor stajneje starosće za swoje dźěći někak česćić, štóž swoju pobožnu, bohabójnu mać ze styknjenymaj rukomaj, k njebju złożenymaj wočomaj z rózarijemi a stajnje napominacym hłosom, kaž bě to w Róženće njeboh Wjeńkec mać na šuli, sebi česćić, zo tajki młodźenc wostanje też swěrny swojomu narodej.

Bohužel khodźi čŕjóda po druhich pućach, njenarodnych. Tola też jich dalše puće njejsu za was přikładne a nimale

přecy rěka: „Štóž přeradźa swoju krej, je tež hotowy k přeradźe swojeje duše.

Tež za narodne počinki płaći runje tak derje kaž za kóždu druhu póćiwosć: Je so raz młodźenc na swój puć zwučił, tež we swojej starobje wot njoho njewotstupi.

Tuž, lubi młodźi přećeljo! W tutej hodźinje přiwołam wšěm serbskim młodźencam słowo z knihi Jězus Siracha Mój syno! Přijimaj wučbu wot młodosće sem. Tak wobkhowaš mudrosć hač do starych lět.

Tutón młodźenc, kotryž wusywa symjo, njech was napomina: w młodości hižo maš započinać, wusywać dobre symjo Bohu spodobnych skutkow a narodnych winowatosćow!

Ze swjatym Pawołom wam přiwołam: „Po duchu khodźće, a žadosće mjasa njewukonjejće! Bóh njeda so směšić. Štož człowjek wusywa, budźe też žnjeć. Štóž wusywa do mjasa, budźe z mjasa też žnjeć zahubjenjo, štóž pak wusywa do ducha, budźe z ducha žnjeć wěčne žiwjenjo.

Róžeńćanska nowa khorhoj z powučacym wobrazom syjerja budź wšěm, hdźež so rozwiwa w powětře a hordźe njese do prědka ze swjatej wučbu, rolu swojeje duše hižo w młodości sprócniwje kaž prawy ratař wobdźěłać a nihdy też nic swoju serbsku narodnu rolu zanjerodźić.

Hdyž změje naš serbski lud w přichodźe tajku młodosć, kotraž woboje dokonja, kotraž je bohabojazna a kotraž je narodnje skrućena a swědomita, haj potom pokažće wšudźom swoje khorhowje a spěwajće: Njespušćmy nadźiju rjanu, zo so wróća złote časy, hdźež narodnosć wukhowanu mamy w serbskim kraju zasy. Jeli pak serbska młodosć zanjecha tute dwoje, službu Božu a woltarjow a tepta, hanja a k rowej wleče swoje dobre serbske wašnja a winowatosće, potom praju z kardinalom Faulhaberom: Zawijće swoje khorhowje, wupowšće čorne płachty — přišoł je tón wot našich njepřećelow dawno požadany wulki pjatk za naš lud. Ně! nic wulki pjatk za naš lud chce nam nowa khorhoj zazwonić, ně, nowu jutrowničku chce připowědźić wšěm, kotřiž su dobreje wole. „Stawaj, stawaj młodźenco“ tak nětko w swjatočnym čahu prěni króć njesena khorhoj wam, młodźencojo, přiwoła. Budźće nabožni a narodni syjerjo!

Khorhoj chcemy swjećić a tola nic žanu lěhansku płachtu. Potajkim znamjo dźěła, wojowanja, dobyća!

Dźěłać dwójcy a trójcy dźěłać, wosebje w našim času je trjeba. Wšitcy wšće kak sprócniwe a wobćežne dźěło je. Budźće sebi też wědomi, kak nuzne, zamołwite a ćežke je też wobdźěłanjo dušineje role a zo płaća słowa psalmowe: W sylzach wusywaju a z wyskanjom swoje snopy khowaju. Też za narodne dźěło tosame płaći.

Smy na kóncu.

Pozběhńmy woči, rucy a wutroby k tomu, kiž móže našim dźensnišim słowam a wašim swjatym slubjenjam jeničcy žohnowanjo dać, k Bohu!

„Mój Wótc je ratař“, praji naš Knjez sam pola swjatoho Jana. Tuž njech njebjeski ratař z njebjeskej rjosu swojoho žohnowanja pokrjepuje swoju rolu wašich młodostnych duši, za kotrež přela swoju krej, njech ju dźerži čistu, dobru, wšomu dobromu zwólniwu.

A ty swjata maćeŕ Boža! Hlej dźensa na twojim swjatym hnadownym městnje zhromadźenu wokoło tebje našu serbsku młodosć! Twoja chce być a twoja dyrbi wostać. Tebi ju wjedźemy, twojomu maćeŕskomu škitej ju należnje poručamy, twojej maćeŕskej wutrobje ju tłóčimy, o njewotwobroć twoje miłe wóčko wot njeje! Wšěch, wšěch wukhowaj za čas a wěčnosć pod twojim hnadnym płachćom a njezapomń jich na wěčne, njepřidaj, zo bychu so hdy wot tebje zhubili a z hłodom zahinyli.

O žohnuj z njebjeskoho tróna našu serbsku młodosć, žohnuj naš kraj a lud! Dowjedź nas wšitkich něhdy k tebi, zo twoju rjanosć a miłosć wohladamy.

O, Božo budź miły,
Zdźerž strowy a čiły
Do skóńčenja časow
Mój serbski lud! Amen.

Politiski rozhlad.

Nowu ministersku krizu móžemy bórzy w Sakskej měć. Při zestajenju sakskich ministerijow lětsa započatk lěta bě so pisomnje wučiniło, zo ma knježeŕstwo k 1. junijej wróćo stupić, njeje-li němskonarodna strona hač dotal aktivnje knježeŕskej koaliciji so přizamknyła. Z wuwzaćom staro-socialdemokratow su so na tutón pad wšitke druhe knježeŕske strony zwjazałe. Kak so łoskoćiwa wěc zhładkuje, njeje hišće přewidźeć. Hakle w poslednich dnjach běchu jednanja dla přeměnjomnoho knježeŕstwa. — W poslednim času je knježeŕstwo sejmej zakoński naćisk předpołožiło, kotryž wo hromadukładźenju polow jedna.

Němski sejm wobzamkny zańdźene dny, zo ma so zakoń ke škitej republiki wo dwě lěće podlěšić. We wothłosowanju po mjenach woteda so 323 hłosow za podlěšenjo a 41 přećiwo njomu. Z tutym zakonjom, kotryž jenož dwaj paragrafaj wobsahuje, je so wěsty nutŕkowny strach wotsłabił, zo snadź wojowanja mjez republiku a monarchiju nastanu a zo so kejžor Wilhelm wróći. Na samsnym dnju bu też zakoń ke škitej młodosće při zawjeselenjach přiwzaty. Srjedu bě poslednje posedźenjo před swjatkami.

Ważny wopyt činješaj francózski president Doumergue a joho ministerski předsyda Briand w Londonje. Buštaj jara přećelnje wot prynca z Walles (kronprynca) powitanaj a wot mórskoho přistawa Dover do Londona přewodźenaj. Při jenej swjedźeńskej hosćinje wupraji kral Jurij, zo Francózska a britiski stat w najwuššim zwisku mjez sobu stojitej. Tuta entente cordiale (wutrobna přezjenosć) mjez Francózskej a Jendźelskej wobstoji hižo wot lěta 1904. Zwonkownje so tale přezjenosć jara wuzběhuje. Zawěsće měješe pak tutón wopyt k tomu służić, zo byštaj so francózski a jendźelski zwonkowny minister mjez sobu wo wšelakich ważnych politiskich prašenjach zrěčałoj. Hač pak je wšitko tak jara w zrěčenjach a měnjenjach přezjene było, so praša.

K wólbje presidenty Česko-Słowakskeje republiki je předsyda knježeŕstwa Švehla narodnu zhromadźiznu na 27. meju 1927 w 11 hodź. dop. do wotpósłanskeje sejmownje powołał z tutym dźeńskim porjadom: 1. wólba, 2. přisaha presidenty republiki. Kaž so zda, je zasywólba dotalnoho presidenty dr. Masaryka wěsta.

Mała ententa, ke kotrejž su so Češka, Južnosłowjanska a Rumunska zjednoćiłe, měješe po lětnej přestawcy swoje posedźenjo w Jachymowje (Joachimsthal). Jednanja běchu za zawrjenymi durjemi. Tuž so njehodźi ničo nadrobnoho zdźělić. Posedźenjo měješe najskerje wotmysł, dotalne přećelne poćahi mjez tutymi krajemi dale zdźeržeć a poćahi zwjazkarjow k susodnym statam wuhładkować. Kaž „Serb. Now.“ pisaja, je so na konferency Małeje ententy slědowace wobzamkło: 1. Mała ententa so wotstronjenju wojeŕskeje kontrole w Bołhaŕskej njepřećiwja. 2. Madźaŕske kralowske prašenjo je znutŕkowna należnosć Madźarskeje, nic pak Habsburgske prašenjo. 3. Prašenjo připóznaća bolšewikskeje Ruskeje je należnosć kóždoho jednotliwoho stata. 4. Prašenjo přizamknjenja Awstriskeje k Němskej je należnosć Europy a Zwjazka Ludow. 5. Prašenjo Adriatiskoho morja Mału ententu direktnje njenastupa, ale je z europiskim prašenjom.

W Španiskej swjećachu zańdźenu wutoru 25-lětne kralowanjo nětčišoho krala Alfonsa z wulkimi swjatočnosćemi, ke kotrymž su statnikoju druhich statow a cyrkwinscy wjeŕchoju kralej zbožopřeća wuprajili.

Naŕeč najd. k. biskopa dr. Christiana Schreibera při wotewrjenju měšniskoho seminara w Smochćicach

10. meje 1927.

I.

„We wšěch časach je cyrkej na wukubłanjo duchownstwa wulku prócu nałožowała. Hač do 16. lětstotka pak njebywaše žaneje jednotnosće we wašnju wukubłowanja

měšnikow. Trientski koncil zawjedźe tule jednotnosć z tym, zo předpisa założenjo biskopskich seminarow, w kotrychž dyrbjachu měšniscy kandidatojo swoje zdźěłanjo a woćehnjenjo zhromadnje dóstawać, za kóžde biskopstwo (sess. 23., cap. 18 de ref.) Cyrkwinski Zakoń (C. J. C.) je postajenja koncila Trientskoho rozšěrił złožujo so po času. Po nim ma kóžde biskopstwo na jenym wot biskopa wuzwolenym městnje swój seminar abo kolleg měć, w kotrymž po wobstejnosćach zamóženja a wulkosći biskopstwa so wěsta ličba młodźencow k duchownskomu powołanju wukubłuje. We wjetšich diecezach mělej po možnosći dwaj seminaraj so zarjadować, mjenujcy seminar za hólcow (mały seminar) za přihotowanske studije a seminar za klerikow (wulki seminar) za filosofiske-theologiske studije. Na to so poćahowace postajenja maja w can. 1354 tónle wobsah: Hladaj C. J. C. can. 1354.

Je znate, z kajkej horliwosću je cyrkej z časa Trientskoho koncila k swědomitomu přewjedźenju swojich seminarskich postajenjow čišćała. Tohodla so njesměmy dźiwać, zo je Swj. Stoł tež při wujednawanjach wo zasopostajenjo biskopstwa prašenju přichodnoho měšniskoho seminara wulki wuznam přicpěł a założenjo biskopstwa potom hakle započał, dóniž njebě tachantstwo pisomne zawěsćenjo dało, po zasopostajenju biskopstwa za zrjadowanjo měšniskoho seminara w biskopowym sydle so starać, kotromuž zaručenju tachantstwo hišće namjet přida, zo móža alumnojo Mišnjanskoho biskopstwa hač do założenja wosebitoho měšniskoho seminara, w seminarje we Fuldźe studować. Sćěhwk tutoho prěnjcho stojišća Japoštołskoho Stoła k założenju měšniskoho seminara w Mišnjanskim biskopstwje, kaž so to samo wot so rozemi, běchu kročele, kotrež činješe Swjaty Stoł hnydom po zasopostajenju Mišnjanskoho biskopstwa napřećo nowomu biskopej: Nuntius Pacelli wozjewi runje designowanomu biskopej, hdyž tón joho we augusće 1921 w Mnichowje wopyta, zo Swj. Stoł ćišći na bórzomne założenjo měšniskoho seminara za Mišnjanske biskopstwo w biskopskim sydle, a swj. wótc Pius XI. wospjetowaše tole napominanjo při někotrych audiencach, kotrež biskop pola Joho swjatosće w Romje měješe.

Wězo postaja § 3 Can. 1354 sćěhowace: Njemóže-li so diecezanski seminar założić (na př. w małych diecezach) abo hdyž we wobstejacym seminaru za filosofiske-theologiske wučenjo njeje na dosahace wašnjo postarane (dla njedostatka přihódnych profesorow), ma biskop alumnow do cuzoho seminara pósłać, njeje-li z dowolnosću Japoštołskoho Stoła zhromadny seminar założeny. Ale swj. Stoł njeje w nastupanju Mišnjanskoho biskopstwa na tutón wupuć myslił. Je sebi wjele bóle přał, zo by biskopstwo sebi swój wosebity seminar założiło, znajmjeńša za praktisku zdźěłanosć přichodnych měšniskich kandidatow. Woprawnjenosć tutoho stojišća Japoštołskoho Stoła bije hnydom do wočow, hdyž pomyslimy wosebite wobstojnosće Mišnjanskoho biskopstwa. Znowapostajene Mišnjanske biskopstwo słuša, znajmjeńša po luduličenju l. 1915, hižo k wjetšim diecezam w Němskej: Eichstätt, Hildesheim, Fulda a snano tež Osnabrück přińdu po ličbje dušow po nim. K tomu hišće je wone to woprawdźite diasporne biskopstwo w Němskej: žanomu druhomu němskomu biskopstwu njepobrachuje katolskoho pozadnjoho kraja w tej měrje, kaž Mišnjanskomu biskopstwu a w žanym druhim němskim biskopstwje njeje stoćinka (Prozentsatz) katolikow napřećo njekatolikam tak mała, kaž pola nas. Z toho sćěhuje nuznosć, zo kandidaći měšnistwa tohole biskopstwa dyrbja so w kraju samym za měšniske powołanjo, znajmjeńša po wuwažnej praktiskej stronje wuwučować, zo bychu žadanja z wosebitoho (specifiskoho) diaspornoho kharaktera Mišnjanskoho biskopstwa wukhadźace, tudy na městnje póznawali a za nje so tudy na městnje zwučowali.

Hišće wjacy: Je-li něhdźe, to zawěsće w diaspornym biskopstwje bywa nuznosć, zo stawa so wukubłowanjo přichodnych měšnikow před wočomaj a pod wobstajnym sobuskutkowanjom biskopa, znajmjeńša w poslednich lětach studijow, kotrež su z njeposrědnym přihotowanjom k měšniskomu skutkowanju w diasporje. Běše z njedostatkom dotalnoho wukubłanja, zo móžeše biskop na alumnow swojoho wobwoda, kotřiž, dokelž njebě w kraju žanoho theologiskoho wukubłowanišća, wšitcy zwonka studowachu, za wšón čas cyłoho teoretiskoho a praktiskoho studowanja jenož snadny posrědny wliw měć, jich zwjetša hakle při měšniskej swjećiznje zawohladać, a njemóžeše jim tu a tam ani sam měšnisku swjećiznu wudźělić. Zwisk, kiž je runje w diasporje tak přejomny, běše mjez biskopom a duchownstwom poćeženy.

Z tymle njedostatkom běše hišće dalši zwjazany, zo cyły rjad alumnow, prjedy hač do dušepastyrstwa zastupi, so mjeze sobu njezezna, haj druhdy hakle po lětach dušepastyrskoho skutkowanja w tej samsnej sakskej diasporje jedyn druhomu so bliže. Zo móžeše so pod tajkimi wobstojnosćemi duch zhromadnosće, kiž je za diaspornych duchownych, w rozbrojeństwu a z wjetša we wosamoćenju dźěłacych, tak nuzny, ćežko rozwiwać, to na rucy leži.

Snadź njezačuwachu so tute njedostatki tak mócnje, dokelž njeběše sakska diaspora přez na dwoje dźělenjo zarjadowanja we Łužicy a herbskich krajach z cyła žadyn jednotny cyłk.

Tola, hdyž buchu Łužica a herbske kraje k jenomu biskopstwu z hłownym wjednistwom w Budyšinje zwjazane, wupokaza so zjednotnjenjo też měšniskoho wukubłanja jako nuzny přinarodny nadawk. Nowe wobstojnosće wutworja nowe nuznosće. Štož móžeše so w prjedawšich wobstojnosćach hinašoho razu za dobre spóznać, to móže po přeměnjenju tutych wobstojnosćow njespokojace być.

Hdyž tole naspomnju, myslu na česćehódne Seminarium Lusaticum w Prazy. Štó chcył prěć, zo su z tutoho duchownskoho internata přez nimale 200 lět wjele pobožnych, horliwych měšnikow za Łužicu a herbske kraje wušli? Štó móhł, ani zo by njesprawny so njestał, swojej wóči zakryć před bohatym žohnowanjom, kiž je so z tutoho wustawa do sakskeje diaspory wuliwało? Štó by njeměł zrozumjenja za mnohotne hódnoty čuća (Gefühlswerte), kotrež su něšto stow měšnikow we Łužicy a herbskich krajach w poslednich 200 lětach z Pražskim seminarom zwjazowałe? Štó by chcył porokować, zo su ze wšěmi nitkami swojeje wutroby na tutym lubowanym symjenišću wisali a hišće wisaja? Tale přiwisnosć njezasłužuje sebi nic jenož žanoho poroka, ale je wulkeje khwalby hódna, přetož je naposledku z wuliwom bohuspodobneje česćownosće (pietety).

Tola tale česćownosć njesmě so nuznosćam nowych wobstojnosćow zawrjeć. Łužica a herbske kraje buchu nětko jene biskopstwo, biskopstwo pak dyrbi po cyrkwinskich postajenjach po swojim cyłym žiwjeńskim złoženju swój samsny, jednotny měšniski seminar wosrjedź swojich mjezow měć. Posłušna česćownosć (respekt) před wolu cyrkwje a dźiwanjo na žiwjeńske zajimy biskopstwa dyrbitej swój doraz dać. Tu rěka česćownosć česćownje dale hajić, ale nad njej dalewon z cyrkwju čuć a diöcesanskomu lěpšomu służić. Woboje dawa so wubjernje jene z druhim zjednoćić.

My běchmy a smy sebi tuteje winowatosće česćownosće kaž też dźakownosće napřećo staromu Seminarium Lusaticum Pragense dospołnje wědomi. Tohodla chcemy, zo by naš nowy měšniski seminar w Smochćicach w nastupanju theologiskoho wuwučowanja so jako pokročowanjo Pražskoho seminara wobhladował a dźěłał. My nochcemy tradiciju přetorhnyć, ale wědomje dale wjesć. Tohodla smy postajili, zo nowy měšniski seminar to samsne mjeno ma kaž stary, mjenujcy: Seminarium ad S. Petrum. Hišće wjacy: My so wjeselimy, zo z wuzwolenjom městna za nowy seminar móžachmy přećo bratrow Šimonec, kotrajž jako założerjej staroho seminara płaćitaj, z česćownosću do skutka stajić, z najmjeńša w nastupanju theologiskoho wukubłanja Łužiskoho seminara. Přećo rěka w naćisku założeńskeje lisćiny takle: „Seminarium Lusaticum“ ma

w Prazy wostać, „quamdiu durabit hodiernus status Lusatiae superioris; quam primum autem misericors deus eam reducat ad catholicam fidem, ita ut reverendis patribus societatis Jesu licebit erigere seminarium Budissae. licebit eisdem nostrum capitale novem milium transferre Budissam et applicare memorato seminario." (= Łužiski seminar ma w Prazy wostać tak dołho, hač dźensiše wobstojnosće w Hornjej Łužicy traja, tak ruče hač pak miłosćiwy Bóh tutu ke katolskej wěrje wróći, tak zo je česćomnym wótcam towarstwa Jězusowoho móžno, w Budyšinje seminar założić, móže so tymsamym naš pjenjez (kapital) wo 9000 (šěsnakow) přenjesć a mjenowanomu seminarej so přiwobroćić. Přeł. red.)

My smy tute dalokowidźace postajenjo dopjelnili z tym, zo smy nic jenož theologiski internat, ale też praktiske theologiske studium do Łužicy přesadźili.

Budźe z našim ważnym prócowanjom, zo ma so to, štož je so w dopjelnjenju założerjowoho přeća w nastupanju też gymnasialnoho wotdźělenja Seminarii Lusatici we Łužicy hakle z dźěla stało, po něčim dowukonjeć z tym, zo za łužiskich gymnasiastow, kotřiž maju mysle, měšniskomu powołanju so poswjećić, we hólčacym wustawje w Budyšinje hižo započaty internat po času rozšěrimy. Z datym dźělenjom hólčacoho konvikta wot měšniskoho seminara, kotrež w Prazy móžne njebě, je předpismo cyrkwje, kiž je z dobom ze žadanjom woćehnjerskeje mudrosće, dopjelnjene, po kotrymž dyrbitaj mjenujcy hólčacy konvikt a měšniski seminar po městnje a po wukubłanju jedyn wot druhoho być dźělenej.

Z wuwjedźenoho wukhadźa, zo je měšniski seminar w Smochćicach **so narodźił z posłušnosće napřeco předpismam cyrkwje, ze starosće wo tyće a derjemšco našoho biskopstwa w nowych wobstojnosćach a z česćownosće napřeco přeću płaćomnych założerjow staroho seminara,** kotrohož pokročowanjo je a chce być nowy seminar.

II.

Při bližšim wuhotowanju seminarskoho twara w znutřkownym a też zwonkownym je so na tole hladało:

Alumnojo dyrbja tudy za swoje theologiske studije a ascetiske wuwučowanjo městno měć, na kotrymž so derje čuja, kotrež lubo maju, kiž wostanje jim w jich cyłym pozdźišim měšniskim žiwjenju kaž k wutrobje zrosćene. Měšnik, cyle wosebje diasporny měšnik, trjeba tajku duchownu zwjazanosć ze swojiim prjedawšim měšniskim seminarom, zo by dobry duch měšniskoho seminara we sebi přecy zasy wožiwjał wosrjedź bjezwěriweje, zemscy zmysleneje swětskeje wokolnosće, w kotrejž so namaka.

Tohodla njeje so ničo lutowało, zo by so naš měšniski seminar k runje tajkomu dostojnomu kaž přećelnomu měšniskomu wukubłanišću sčinił.

Při tym je so hižo nětko na kajkežkuli přichodne potrěbnosće dźiwało. Ličba alumnow móže wo Božim mjenje rosć a přiběrać: z wopřijećom nowoho dźěła hromadu móžemy wjetšej ličbje alumnow bjeze wšoho wjacy trěbnych jednotliwych jstwow wobstarać. Samo hdy by w dalšim času dospołny seminar za Mišnjanske biskopstwo trěbny być dyrbjał, by hižo nětkole doprědka za to postarane było, přetož kapała ze swojimi z najmjeńša 72 městnami k sedźenju ma rum też za dospołny seminar. Druhe městnosće za tajki dospołny seminar bychu so z přitwarjenjom zady kapale (sakristije) snadnje w kóždejžkuli měrje připrawić dale.

III.

Wulka winowatosć nam hišće zaleži, mjenujcy też w tutym městnje, w tutej zhromadźiznje wšěm tym so dźakować, kotřiž su k tomu dopomhali, zo je so ryćerkubło Smochćicy kupiło, a zo su so hrodowske městnosće do měšniskoho seminara přewobroćiłe. Najwjacy pomocnikow a pomocnicow bywa skoro jeničcy zwonka biskopstwa, w Němskej, Hollandskej a cyle wosebje w Americy.

Předewšěm pak budź dźak prajeny miłosći a dobroćiwosći Božej. Boża předwidźiwosć je přecy zasy pomhała, byrnjež by też biskopa druhdy njedźele dołho hakle přez čisć najćežšich pjenježnych starosćow wodźiła.

Boža předwidźiwosć je so też wo to starała, zo je biskop dla měšniskoho seminara ze spočatka hač do dźensnišoho dnja wjele hórkosćow znjesć měł, bywši wustajeny wobstajnym přećiwjenjam, přepóznaćam a nadpadowanjam, ze swojoho kraja won w kraju zwonka njoho — też we wukraju — so rozšěrjenym. Też za to je biskop Božej předwidźiwości dźakowny, přetož na tym, štož so z woporami, w horju a žałosći, pod njewoprawnjenymi znapřećiwjenjemi a křiwdami za Božu česć stawa, wotpočuje wosebite Boże žohnowanjo za přichod. Njech Boža miłosć našomu měšniskomu seminarej tole žohnowanjo njezapraji.

W dowěrje na tule Božu smilnosć a w posłušnosći napřeco předpismam swj. cyrkwje wotewrjam ze swojeje biskopskeje autority Seminarium ad St. Petrum k česći trojeničkoho Boha, k rozšěrjenju kralestwa Khrystusowoho na zemi, k wumoženju njesmjertnych dušow. Njech z hnadu Božej z njoho wuńdu jenož dostojni, pobožni a horliwi měšnicy, tajcy měšnicy, kotřiž po přikładze wěčnoho wyššoho měšnika Jězusa Khrystusa wšitkim wšitko być chcedźa, zo bychu wšitkich wumožili."

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźeny štwórtk tydźenja wječor měješe katolska šulska organisacija w katolskej towaršni štaršisku zhromadźiznu tachantskeje šule. Knjez předsyda, překupc Müller, rozprawješe najprjedy wo dźěławosći zańdźenoho lěta. Na to měješe knj. studijiny rada dr. Rolla rozjasnjacy přednošk wo wojowanju a bědźenju k němskostatnomu šulskomu zakonjej a wotpokaza też wudawanja sakskoho wučerskoho towarstwa w Budyšinje, jako njeby katolska wuznawanska šula so za woćehnjenjo k wěrnym stačanam hodźała. Tuž bu jenohłósnje resolucija přiwzata, w kotrejž Budyšska wotnožka katolskeje šulskeje organisacije raznje wotpokazuje njesprawne wobmyslenja přećiwo našim žadanjam. Dale wupraja resolucija žadanjo wo katolsku šulu po artiklu 146,2 němskeje wustawy, dokelž ta móže młodosć najlěpje ke khmanym stačanam woćahnyć. Skónčnje wupraja resolucija wobžarowanjo, zo so ze wšěmi srědkami přećiwo so přihotowacomu konkordatej, kotryž chce tola *měrne poćahi mjez cyrkwju a statom k spokojenju wobojeju* stronow postajić, dźěła.

— Lodowi mužojo (12. 13. a 14. meje) su so lětsa khětro wuzakhadźeli. Dźensa tydźenja so tu wokoło 3/4 10 dop. tak sylnje sněh dźěše, zo w tachantskej cyrkwi zwónk samo swěcy zaswěćeše. Běše mjenujcy tak ćma. Nadźijomnje su so nětko wuporskali a jim wohrěwace słónčko lětsa wjacy nadknježstwa nad kćějacej mejskej přirodu njedowoli. Škodu su zawěsće też kusk načinili.

— Wot 15. meje je nowy lěćny jězdny plan na železnicach a na autowych čarach do mocy stupił. Z nim bu też nowe wašnjo ličbowanja hodźinow zawjedźene, tak zo móžeš nětko w 20. (= 8 hodź. wječor) hodźinach do Budyšina přijeć. Zawěsće je to za nas něšto nowe, — w druhich krajach kaž Italskej, Čechach atd. bě tute wašnjo hižo dawno zawjedźene — po něčim wšak budźemy so na to też zwučić. Tuž kedźbuj a lič prawje, hdyž po železnicy pojědźeš!

— Zańdźenu njedźelu wudźěleše najdostojniši knjez biskop dr. Christian Schreiber w Seitendorfje 170 młodym křesćanam swj. firmowanjo.

— Katolski cyrkwinski dawk 1927. Po wozjewjenju biskopskoho ordinariata, zběra so cyrkwinski dawk na lěto 1927 w štyrjoch podźělach. Prěni termin je 15. meje t. l. Při tymle prěnim płaćenju ma so štwórty dźěl zhromadnoho cyrkwinskoho dawka na 1926 zapłaćić. Wosebje dawkowe listy dawkipłaćerjo připósłane njedóstanu. Při zapłaćenju dawka ma kóždy dawkowu lisćinu za lěto 1926 předpołožić.

Ze Smochćic. W seminarskej kapali w Smochćicach pola Budyšina wotměwaja so takle Boże służby. Njedźelu: rano w 6 hodź. Boža mša, w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 2 hodź. nyšpor, 1/2 7 hodź. wječor mejska

pobožnosć. Na dźěłowych dnjach rano w 6 hodź. Boža mša, mejska pobožnosć póndźelu, srjedu a pjatk wječor 1/2 7 hodźinach.

Z Róžanta. Skoro kóždy dźeń nětkle w lětnym času přikhadźa sem mnoho cuzych, zo bychu našu wjesku, wosebje pak hnadownu cyrkej wopytali. Mnoho z nich drje chcedźa jenož cyrkej widźeć a njeznaja hłubši zmysł hnadownoho městna. Poslednju njedźelu přińdźe pak 426 pobožnych pućowarjow, kiž přińdźechu, zo bychu mać Božu česćowali a přez jeje zastupnu próstwu tu pomóc w nuzach a ćerpjenjach namakali. Běchu to pućowarjo z Drježdźan. Přijědźechu wokoło 9 hodź. z wosebitym ćahom do Šešowa, z wotkelž ćehnjechu jako prócesijón z Božej martru a z khorhowjemi pod nawjednistwom knj. fararja dr. Jakubaša do Koslowa. Tam wzachu družki Ralbičansku postawu swjateje Marije a njesechu ju khwalbny kěrluše spěwajo do Róžanta. Wjesołe zynki Róžeńćanskich zwonow procesijón hižo z nazdala postrowichu a jomu přikhwata knj. administrator z hólčkomaj a z khorhojnikomaj napřećo. W cyrkwi powita jich naměstny duchowny wutrobnje měnjo, zo su zawěsće z radosću sem khwatali, kaž dobre dźěći, kotrež wjesele du k maćeri, wosebje tehdom, hdyž su w čěsnosćach a wědźa, zo jim mać pomhać chce a tež móže. Pokaza na to, kelko tysacow je tu pomoc namakało, kaž to dźakprajace wopisma wobkrućeja a přeješe jim, zo bychu tež woni wšitcy tu wusłyšenjo we swojich należnosćach namakali. Na to swjećeše knj. arcyměšnik Jakub Žur z Ralbic, kiž bě hižo rano doma kemše měł, swjatočnu Božu mšu před wustajenym Najswjećišim z pomocu knjeza kapłana Cyža z Ralbic a knjeza P. Alfonsa. Po Božej mši stupi knjez dr. Jakubaš na klětku a rozestaji we wubjernej rěči, čohodla my jako pobožni pućowarjo pućujemy na hnadowne městno. Tak bě skoro wokoło jeneje hodźiny, hdyž so rjana pobožnosć skónči. Po dołhim a napinacym puću žedźachu wšitcy za ćělnym posylnjenjom. Dokelž bě wjednik, knjez Šołta z Drježdźan, wšo hižo dołho doprědka dokładnje přihotował, tak njeličineše to žanych wobćežnosćow a Róžant a Sernjany pokazachu, zo wone zamóža tež wulke syły ze sytnym a dobrym wobjedom tunjo zastarać. Popołdnju w 1/2 4 hodź. zhromadźichu so wšitcy zasy w cyrkwi k pobožnosći, hdyž bychu hnadownu postawu z wokošenjom počesćowali. Po swjatym požohnowanju podachu so pobožni pućowarjo jako procesijón do klóštra. Mnozy stari a bědni njemóžachu daloki puć nastupić, ale wjednik bě so hižo doprědka za to postarał. Tři rěblowane wozy stojachu přihotowane a dowjezechu słabych na stawy hač do Klóštra, hdźež wotměchu po dźakprajacej pobožnosći w cyrkwi zhromadny wobkhad ze zaswěćenymi swěčkami za Najswjećišim w klóštrskim dworje. Wječor podachu so wšitcy do Halštrowa, hdźež wosebity ćah na nich čakaše, kiž jich zasy přez Kamjenc dowjezy do Drježdźan. Zo je so jim pola nas w Serbach lubiło, widźimy z toho, zo prajachu, zo k lětu hišće we wjetšej mnohosći zasy přińdu.

Z Ralbic. Rada za maćerje wotměwa so tu wutoru 24. meje pop. w 2 hodź. pola Brězanec. Lěkař budźe přitomny.

Z Njebjelčic. (Khěbětarski jubilej). K wosebitej swjatočnosće zeńdźe so zańdźenu njedźelu po kemšach cyrkw. předstojićerstwo tu na farje. Běše so mjenujcy 25 lět minyło, zo sobustaw předstojićerstwa knjez Jurij Lebza ze Serbskich Pazlic swoju službu jako khěbětar při našej farskej cyrkwi zastawa. Tale składnosć njemóžeše so minyć bjez toho, zo by so knj. jubilarej zbožopřeću a dźak za pilne a swěrne dźěło wuprajiło. Knjez farař Mič tołmačeše tute zbožopřeća a wupraji jubilarej dźak cyłeje wosady, spominajo na joho wulke zasłužby, wjele prócy a starosće, wosebje tež při hromadźenju pjenjez z talerjom, štož hišće knj. Lebza dźensa wukonja. Tež cyrkw. wyšnosć běše připóznawace pismo připósłała, hdźež tohorunja knj. jubilara pokhwaluje za wulku prócu a woporniwosć za česć Božu a přeću wupraji, zo bychu jomu hišće dołhe lěta wobradźene byłe k zbožu a lěpšomu wosady a za to jomu tež njebjeske myto. Cyle hnuty dźakowaše so počesćeny za wulku česć a wuznamjenjenja, a slubi dale pilnje swoje mocy woprować k česći Božej a k spomoženju wosady. Bóh wobradź nam prawje wjele tajkich mužow; jich jara nuznje trjebamy w našich časach.

Z Wrótsławja. Wutoru 10. meje wotpołoži tu w klóštrje „Šěrych sotrow“ swój profes sotra Methodija. Je to Hańža Šołćic z Wotrowa. Jeje sotra Hana, z klóštrskim mjenom „Cyrilla“, bě před dwěmaj lětomai w tymsamym klóštrje w młodych lětach wumrěła. Sotra Methodija ma jako knježna w Serbach, tak daloko hač je znata, dobroho mjena dla swojoho přećelnoho, miłoho wašnja, dla swojoho pobožnoho zmyslenja a horliweje dźěławosće. Přejemy ji w klóštrje miłosćiwych sotrow strowotu a nadobne Bože žohnowanjo. Za čas jeje noviciata je so w kucharjenju wudospołnjała a nětko so we Wrótsławskej khorowni Šěrych sotrow we wothladanju khorych wuwučuje.

Žónska duša a žiwjenjo.

(Myslički z rěče najdostojnišoho knjeza biskopa dr. Schreibera.)

Prěnjotny raz žónskeje duše je maćerskosć. Mać być, to je žónskeje najwyšši nadawk. K tutej maćerskosći w połnym zmysłu słowa słuša, kaž so samo rozemi, podawki a samotnosće, kotrež k maćerstwu słušeja. Ale tole móže so w maćerskosći jako bóle nižše poważować. Maćerskosć we wobšěrnišim zmysłu woznamjenja powšitkownje, žiwjenjo dawać, žiwjenjo spěchować, žiwjenjo wudospołnjeć a to pod mócnym pohnuwanjom maćerskeje lubosće. Někotražkuli žona ma zbožo, zo móže mać być, zo móže tež po ćěle dźěsću žiwjenjo dać, jomu žiwjenjo zdźeržeć a spěchować a nimo toho tež wo dušu dźěsća so starać. To je maćer w połnym zmysłu słowa. Nadeńdźemy pak tež žony, kotrež so jara wo ćělne žiwjenjo swojich dźěći staraja, kotrež pak nabožno-pócćiwostne wukubłanjo zanjerodźa. Su tež žónske, kotrež drje dźěćo porodźa, ale njestaraja so dale wo nje, hač so wukubłuje, hač ma drastu a žeziwjenjo, hač do šule khodźi, hač žanu nabožnu wučbu dóstawa. To su jenož połojčne maćerje, dokelž najrjeńši a najnadobniši nadawk za swoje dźěćo zanjerodźeja, mjenujcy wo duchowne rozwićo so starać a nabožnosć pěstować a pócćiwosć zbudźować.

Ale tež mnohe žónske, kotrymž po wobstojnosćach žiwjenja móžno njeje, ani ćělnje ani duchownje maćerje być, móža maćerske dźěła dokonjeć, a to při wukubłanju dźěći zwonka mandźelstwa jako służowne abo pěstońće abo wučerki. Tajke žónske móža tak tež zwonka mandźelstwa maćerje we wěrnym zmysłu słowa być. Hłowna wěc je jenož, hdyž swoje powołanjo z pohnuwanjom nutrneje, so woprowaceje lubosće wukonjenja. Druhe žónske dopjelnjeja swoje maćerske powołanjo, hdyž khorych wothladuja. Přetož z tajkej službu spěchuja a zdźeržuja tež žiwjenjo swojich sobućłowjekow. Tute činja hišće we wyššim zmysłu, hdyž pódla časnoho zboža tež dušine zbožo khoroho we wočomaj maja.

Zwisk mjez maćerstwom a žónskim powołanjom zwonka mandźelstwa drje mjenje dowidźimy, hdyž na mnohe žony a holcy w zasłużenju myslimy, w modernych žónskich powołanjach, kajkež su w hospodarskim a socialnym wuwiwanju po něčim nastałe. Tola tež tu nadeńdźemy wěsty zwisk mjez maćerstwom a žónskim powołanjom. Přetož jenotliwe rjemjeslniske dźěła chcedźa móžnosće k žiwjenju tworić a žiwjenjo człowjekow spěchować. Wěsty zwisk tu potajkim je. K tomu pak słuša tež wěste dušine stojnišćc, kak so wutroba do toho zažiwi, zo by toho wěsta a sebi wědoma była. To dźě runje je, štož ma so našomu časej należnje na wutrobu położić. Maćerskosć tež tutych žónskich woła za spokojenjom. Chcedźa tež wožiwjeć, žiwjenjo spěchować wudospołnjeć. Tež tute dyrbja swoje powołanjo w duchu wěrneje maćerskeje lubosće wukonjeć. Tute žony dyrbja prawe zrozemjenjo sebi přiswojić a swoje powołanjo wot wysokoho pócćiwostnoho stojnišća wob-

hladować. Jich maćerskosć ma so wudźěłać we swěrnej podatości do swojeje powołanskeje dźěławosće k zbožu sobučłowjekow. Hdyž prawje hladamy, dawa kóžde powołanjo žónskim pohon, połnu a cyłu maćerskosć wukonjeć. Su pak też tak mnohe powołanja, kotrež žónskej njepřisteja, a je wulcy ważne, zo so prašenjo, k čomuž so žónska hodźi, wot tutoho nadobnoho zmyslenja wobhladuje a so rozrisa, hač tu móžnosć wobstoji, maćerskosć wukonjeć.

Zadźerženjo mnohich modernych žónskich je atentat na žónsku dušu. Wulka črjóda modernych žonow, kotraž před dźěsćom ćěka a žiwjenju zadźěwa, přeńdźe so přećiwo swojomu założenju. Nimaja ani škrički maćerskosće we sebi. Su-li zwonkowne žiwjeńske wobstojnosće tak ćežke, potom ma žónska w lubosći a podatości wopory zdźerživosće přinjesć. Dopomnimy so na wulku ważnosć ideala knježnistwa w katolskej cyrkwi. Z tym je cyrkej stotysacy žónskich wupłodźiła, kotrež su žiwjenjo čestnosće a zdźerživosće wjedle, a tute su z tym žonam w mandźelstwje pokazałe, zo je móžno, z pomocu Božeje hnady radšo wopory přinjesć hač hrěšić.

Maćerskosć pak njeje móžna bjez maćerskeje lubosće a njesebićiwosće. Stworićer je runje móc a zwólniwosć k woporam do žónskeje duše zapołožił. W tutej woporniwej zwólniwości leži móc žónskeje duše. A to tak rjenje žónskej přisteji, hdyž so tute zmyslenjo znadobnja. Moderna žónska pak husto jenož na so mysli, tuž też mjenje na muža a na swoje dźěći mysli hač na sebje. Je tehodla emancipěrowana. Tajke zmyslenjo nadeńdźemy runje tak w lěpšich wórštach, kaž w khudšich swójbach, hdźež je Khrystusowy duch přez duch modernoho swěta so zaměnił. Tajka žónska, kotraž před woporami so boji, pola druhich wotstorkuje.

Tutón duch maćerskosće kćěje pak też na pódźe nabožnosće. Móžemy wobkedźbować, zo je žónska po swojim dušinym nałoženju za nabožnu skutkownosć bóle přistupna hač muž. Tutu samotnosć je stworićer do žónskeje duše zapołožił, runje dokelž ma žónska na někajke wašnjo maćeŕ być. Jenož na tutej podłozy je dobre woćehnjenjo dźěći možne. Jenož tak móže žónska ze swojoho powołanja wěčne hódnosće sebi dobyć. Skónčnje słuša k powazy žónskeje duše też hišće čestnosć a čistota. Je dźě to tak w pismowstwje, literaturje wšitkich ludow, zo so žónska wobrazuje, hdyž chcedźa čistotu a póćiwosć předstajeć. Tuž so samo wot so rozemi, zo je kóžda žona hižo po swojej naturje zrozemjenjo a móc k čestnosći a póćiwości we sebi ma. Je to znamjo časa, zo tak wulki dźěl modernych žónskich dźensa hižo ze swojej drastu přećiwo čestnosći so přeńdźe. Žónska, kotraž woprawdźe na so dźerži, změje za so wotměnjacu módu wotewrjene wočko. Njetrjeba wšak też w tutym nastupanju wróćostać. Budźe pak też we swojej drasće přistojna, póćiwa a čista.

Tutón tu naćisnjeny wobraz žónskosće njeje snadź jenož wumysleny, ale woprawdźity přinarodźeny, po naturje žónskeje wuwjedźeny, kaž so wón ze žónskeje duše wuwiwa Tutón ideal do skutka stajić, jón přewjesć, wopřija we sebi wjele ćežkotow. Tuž też žónska trjeba wyšše mocy. Katolska žona ma je we swojej wěrje, we swj. sakramentach, we swojej liturgiji, we swojich Božich służbach a nic naposledku też w přikładze Maćerje Božeje. Wšitko tole rukuje za to, zo móže wěrna žónska też w přeměnjatym, modernym času žiwa być, połna maćerskosće a maćerskeje lubosće, połna njesebićiwosće a woporniwosće, póćiwosće, čestnosće a čistoty, hdyž přinarodźene mocy a Boža hnada sebi rucy podawajo mjez sobu sebi pomhatej.

Tute wuwjedźene rjane myslički, lube maćerje a knježny, sebi wjacy króć přečitajće a rozpominajće, zo byšće swěrnje swojomu nadobnomu powołanju, ze swojej maćerskosću swojomu narodej służiłe, zo byšće tak sebi woćahnyłe rjany, dobry splah, kiž je hódny wěčnoho wopomnjeća.

Maćerny złoćany wěnc su pěknje skubłane dźěći.

Z cyrkwje a swěta.

Portugalska je dóstała nowe hnadowne město. Wone rěka Fatima a leži w cyle pustej prózdnej krajinje. Tam zjewi so 1917 najzbóžniša knježna třom dźěćom. Cyrkwinska wyšnosć dźeržeše so wězo z woprědka ze swojim rozsudom wróćo, kaž je to stajnje wašnjo cyrkwje. Dokelž pak na tutym městnje wurjadne wopokazy bóžskeje hnady na pobožnych putnikach stajnje přiběrachu, je biskop wěc připóznał a dowolił, zo smě so tu hnadowna cyrkej twarić. Knježeństwo je mjez tym też drohu a železnisku čaru do Fatimy natwariło, tak zo je městnosć nětko derje přistupna. Cyrkej je modlitwu k najzbóžnišej knježnje pod próstwu: „Naša knjeni z Fatimy škitaj Portugalsku!“ za cyły kraj přizwoliła. —

W Marianhill w Africy zemrě daloko a šěroko znaty bratr Nivard, sobustaw rjadu Trapistow. Wón běše swětasławny twarc a je w běhu poslednich 40 lět wšě cyrkwje a misijónske stacije Trapistow w južnej Africy twarił. Trapistojo su w tamnych kónčinach wulkotne postupy činili w rozšěrjenju křesćanstwa mjez čornuchami.

W Japanskej dósta syn japanskoho pósłanca w Londonje, Pawoł Matsui wot wótcow Maristow swjatu křćeńcu a z nim tři druzy sobušulerjo, studentojo šule „Jutnica“ we Tokyju. Tohorunja też jedyn na samsnej šuli skutkowacy pohanski profesor, z mjenom Nihei.

W belgiskej abtaji Benediktinow Swj. Handrija we Lophen pola Brügga bu prěni Khinesa za nowicu přijaty. Wón rěka Albert Yeng. 40 khinejskich studentow bě při swjatočnosćach přitomnych. Abt wupraji při přijeću nadźiju, zo by nowy rjadownik był něhdy z pioněrom benediktinskoho rjadu we swojej hobrskej domiznje.

Wulkoměsto Nürnberg w Bajerskej dósta cyle wosebity nowy Boži dom. Jeći tamnoho wulkoho statnoho jastwa běchu sebi wosrjedź swojeje zahrody cyrkwičku natwarili, kotraž bu Bołmončku poswjećena. Za jatych běše to dźeń woprawdźiteje čisteje radosće, woni też wšě liturgiske spěwy sami wuwjedźechu.

Waršawa wotměwaše jutrowny tydźeń měrowe konferency pod hesłom skónčnoho dorozemjenja mjez Pólskej a Němskej. Prof. Kšezinski rěčeše wo křesćanstwje jako założk k přezjenosći mjez ludami, Němc dr. Ehlen wo swjatym křižu jako znamjenju našoho wumoženja, profesor Hofmann z Wrótsławja wo němsko-pólskim zhromadnym dźěle a prof. Rostworowski wo nadawkach narodow we kralestwje Božim. Wšitcy wobdźělnicy běchu jenomyslnoho měnjenja, zo je najważniši puć k lěpšomu dorozemjenju mjez Němcami a Polakami to, zo so kóždy prócuje swojoho susoda lěpje spóznać.

Podobny kongres wotměwaše so w Mnichowje. Tu pak so bóle wo powšitkownym měrje mjez ludami jednaše. Z kongresom běše wustajeńca zjednoćena, kotraž měješe ideju měra spěchować. Tak pokazowaše so we wobrazach, kajke zapuśćenja wójna na kraje přinjese a kajke wopory wona krajam nakładuje. Też wudawki za wójska a za přihoty k nowym wójnam běchu we swojich cyłych surowych ličbach zestajane a też přez swoje hobrske rozměry hłuboki zaćišć činjachu. Na kongresu měješe pólski měšnik hrabja Plater-Syberg z Mohilewa jara wuznamnu rěč wo němsko-pólskim dorozemjenju. Też wón za to rěčeše, zo bychu časopisy njestroniscy wo podawkach pola swojich susodow referowałe.

Waršawa měješe zańdźeny tydźeń žadny wopyt. Jendźelski primas kardinal Bourne běše na wopyt přijěł. Wón bydleše pola wojeńskoho biskopa Galla a wopyta wšěch wuznamnych mužow Waršawy. Kardinal Bourne je jako přećel Polakow znaty. W Londonje je wón tamnu pólsku koloniju často wuznamjenjał a tam Pólsku zjawnje sławił jako škitarku europskeje kultury přećiwo narańšomu barbarismej. W času ćežkeje pólskeje nuzy, hdyž bolšewikojo Waršawu wobłěhowachu, zarjadowa wón pjenježne zběrki za Pólsku, poručeše zjawne modlitwy za pólski kraj.

Z Waršawy dojě wón do Póznanja, do Czenstochowy a do Krakowa. Wšudźe joho swjatočnje witachu. —

W rumunskim měsće **Karlsburg** zniči Boži woheń tamniši biskopski hród, při tym so 9 zastojnikow sobu spali mjez nimi dwaj měšnikaj. Nastata škoda je hobrska. Biskop hrabja Mailath khowaše we swojim hrodźe wulke wumjelske zběrki a bohatu privatnu knihownju. Woheń je snadź žona, kotruž je cyrkwina wyšnosć wot jeje muža dźěliła, zatyknyła.

Město **Freiburg** w Badenskim woswjeći 15. t. m. stoletny jubilej wobstaća arcybiskopstwa. Bamžowy nuncius Pacelli běše přitomny, tohorunja wšitcy sufranganscy biskopja (Mainz, Limburg, Fulda) a abtojo a wjerchabt Einsiedelski. Cyłe město běše połne hosći ze wšěch kónčinow Němskeje. Kancleŕ dr. Marx a minister Brauns pósłachu na arcybiskopa dr. Fritza telegrafiske zbožopřeća, financny minister dr. Köhler běše wosobinscy na swjedźeń přijěł; wón dźě je we Freiburgu rodźeny.

Město Basel w Šwicy je cyrkej w cyle nowym stilu natwariło a to z betona. Cyrkej čini zwonka zaćišć moderneje twornje, znutřka pak je rjana. Wona zmeje 1000 městnow. Z kóždeje strony su tři hobrske wokna, kotreż dyrbja rjanu barbojtu pychu dóstać, budźa pak też kaž cyrkej we cyle nowočasnej formje dźeržane.

Waršawa přihotuje twar wulkoho Božoho domu k česći Božeje předwidźiwosće. Parlament je z wosebitym zakonjom twar wobzamknył a cyły lud budźe pjenjezy woprować, dokelž dyrbi cyrkej być znamjo znowanastaća pólskoho stata. Twarić budźe so w předměšće Kamienjek. Waršawa měješe hižo wulkotny dom Bóžskoho Wumóžnika, kotryž Rusojo tam natwarichu jako znamjo ruskoho nadknježstwa nad Pólskej. Tutón wulkotny twar su Polacy do čista zničili a z dynamitom roztřěleli. A kóždy wěcywustojny pokhwali Polakow za to, hačrunjež su krasny wumjelski twar zničili. Ruska cyrkej njepřihodźeše so ke kharakterej města a skutkowaše kaž mócna twjerdźizna. Waršawa je nětko, hdyž je so twar zhubił, wo wjele přećelniša a pólska hač prjedy. Waršawa běše před sto lětami jene z najrjeńšich narańšich městow. Rusojo su z wotpohladom lubozny raz města skazyli. Tuž bjez dźiwa, zo Polacy pomniki ruskoho nadknježstwa wotstronichu a hdyž by so to też z dynamitom stać dyrbjało.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Dokelž čołmiki z jězdźenjow žaneje hary nječinja, bywa na wodźe wšudźom najwjetša čišina. Runje tak je też na krótkich haskach, kotreż na někotrych kupičkach su. W měrje móžeš tu srjedź drohi hić, bjez stracha móža sebi tam dźěći wosrjedź torhošća hrajkać; přetož w cyłym měsće njeje ani woza ani konja, před kotrymž by so dyrbjało do boka stupać, kotryž by někajki ropot zehnał. Duž so też ničo njepiknje, jako by město wotemrěte było. Štóž z Bjenatkow na kraj njepřińdźe, čas žiwjenja žanoho konja njewohlada. Tak ćiche hač město wodnjo je, tak hibite žiwjenjo wotuća wječor. Wšitko zesyda so na čołmy a přejězdźuje so, čerstwy powětr srěbajo, po spomnjenym Canalu grande. Elektriscy rozswětlene łódźe šuskaja po nim tam a sem. Mjez nimi mikaja so prěki a po dołhosći drobne čołmiki z tysacorymi pisanymi latarńčkami wupyšene. Při tym so strowi, spěwa a piska. To je hibanjo jako w mrowišću. Tute žiwjenjo traje něhdźe hač do połnocy. Potom sebi też w Bjenatkach woči swoje prawo žadatej. Čołmy so rozjědu, hołk woćichnje. Potajna čišina so rozlěhuje. Jenož morjo pluskota dale, dźensa runje tak kaž před tysac lětami.

Bjenatki mje skónčnje hišće na drobnostku z druheho pućowanja dopomnjeja. Hdyž jónu po Srjedźnym morju jědźech, zeznach so z Lutherskim Hamburgskim wučerjom, kotryž najnaležnišu žadosć wupraji, zo by jónu katolskeho duchowneho widźeć, je-li možno, z nim porěčeć mohł. Dokelž so naše zhromadne pućowanjo w Bjenatkach skónčeše, wotmołwich jemu: „Te přeco mózu Wam dopjelnić. Sym w Bjenatkach znaty. Tam Wam jenoho pokazam.“ Zo bych jemu při možnych rozrěčowanjach wo wěrje katolsku wučbu njenadpadnje rozłožować mohł, wuznach so jemu, zo sym katolski, nic pak, zo sym duchowny. Kaž běch wočakował, chcyše wučeŕ pospochi wo wěrje jednać, tak husto, zo běše mi to druhdy přećiwne. Zdaše pak so njestroniski być. Wosebje mi też z prawdu powědaše, što dźěći na konfirmaciskej (spowědnej) wučbje a dorosćenych na prědowanjach reformaciskich swjedźenjow wšo wo katolskej cyrkwi wuča, na přikład też, zo ma katolski duchowny konjacej nozy, to rěka: stopaj z rohom, kajkehož rysowarjo druhdy djabola na wobrazach předstajeja. Na moje prašenjo, hač je to też woprawdźe za móžne měł, so mi, widźownje poraženy, wuzna, zo wšak to ženje wěrił a też ženje dźěći w šuli tak wučił njeje, zo pak so to husto praji.

Druhdy też pućowanjo same tajku rozmołwu wo wěrje zbudźi. Hdyž na přikład do Palerma, hłowneho města kupy Sicilije, přińdźechmy, swjećachu tam runje z wulkej pychu wopomnjećo swjateje Rozalije, kotraž je tam w prózdnjeńcy blizkeje hory Pellegrino žiwa była. W cyrkwi, nad rowom tuteje kralowskeje dźowki natwarjenej, steji jeje marmorowa postawa, kotrejež drasta je z čisteho złotu. Swjedźeń pak so z tym woznamjenješe, zo běchu štomy w promenadach a też w ludźacych zahrodach z papjerjanymi latarńčkami popowěšeli, kotreż so wječor elektriscy swěćachu. Zaćišć, kotryž tute wupyšenjo čini, je jara wšelaki. Jenym so lubi, druhim nic. Tak so wono mojemu Hamburgskemu přećelej wurjadnje jara spodobaše, mi pak zdaše so tola wjele hrajkanja při tym być. — Kaž samo wot so pak přińdźe rěč na česćowanjo swjatych. — Abo: Jako dwaj dnjaj pozdźišo před Grichiskej kupu Corfu zastachmy, kotrejež wobydlerjo z wjetša Grichiskej cyrkwi přisłušeja, powědachmoj wo rozdźělach mjez łaćonskej (nawječornej) a grichiskej (narańšej) cyrkwju, mjez zjednoćenymi (katolskimi) a wotpadnjenymi Grichami.

Tak dojědźechmy skónčnje do Bjenatkow. Jako so tam, na brjóh Schiavoni wustupiwši, rozžohnowachmoj, přispomnich: „Ale, prjedy hač so rozeńdźemoj, dyrbju hišće swoje slubjenjo dopjelnić, zo Wam tu katolskeho duchowneho pokazam. Wěc njeje ćežka. Sym sam jedyn. Tu maće moju khartku (visitku z mojim mjenom).“ Kak dołho je ju hišće wobhladował, njewěm; přetož krótke božemje prajiwši so wobwjertnych a woteńdźech do hotela Bauer-Grünwald, zo bych tam pojědł a potom dale pućował.

(Přichodnje dale.)

Towarstwowy powěstnik.

K swjedźenjej „Jednoty“ w Budyšinje jutře njedźelu wšitkich wutrobnje přeprošujemy. Popołdnju w 2 hodź. budźe mejski nyšpor (w 1 hodź. žadyn nyšpor njebudźe). Potom je přileżnosć, sebi Serbski muzej wobhladać. Swjedźeński ćah njebudźe, za to pak budźe swjedźeńska zhromadźizna (w „Měsćanskej zahrodźe“) jara bohata.

Zwjazk Serb. Rat. Dorosta. Generalna zhromadźizna Z. S. R. D. budźe njedźelu 29. meje popołdnju 1/24 hodź. w Baćonju w towaršowni. Wšitcy Serbja, wosebje młodźi serbscy ratarjo, su wutrobnje witani. **Předsydstwo.**

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Křćeni: 6. 3. Konrad Heinc Manfred, m. s. Handrija Wisniewskoho, wyšš. dejerja z Małsec. — 13. 3. Rudolf Eduard, m. s. Richarda Hildebranda, sedłarja z Budyšina. — Johanna Hildegard, m. dź. Reinholda Lindnera, tyšerja z Dźěžnikec. — 20. 3. Hižbjeta Wórša, m. dź. Jurja Rjelki, twarskoho nawjedowarja z Budyšina. — 27. 3. Heinc Gottfried, m. s. Edwina Heinricha Wörfla, tyšerja z Budyšina. — 30. 3. Brigita, m. dź. Ernsta Hermana Kičura, kamjenjećišćerja z Budyšina. — 3. 4. Marja, m. dź. Richarda Ulbricha, dźěłaćerja z Budyšina. — 17. 4. Marja Erika, m. dź. Jana Kislinga, překupca z Budyšina. — 18. 4. Helmut Wilfried, m. s. Maxa Jurja Rafelta, skałarja z Budyšina. — Wórša Hana Marja, m. dź. Pawoła Šenkera, wyššoho dźesatnika.

Wěrowani: Jurij Kindermann, expedient w Budyšinje, z Lejnu Kleinec, šwalče z Budyšina. — Karl Richard Krüger, policajski mištr ze Zhorjelca, z Charlotu Hildegardu Jendrysekec z Budyšina. — Pawoł Bernhard Nowak, překupc z Budyšina, z Hilžbjetu Mališkec z Budyšina. — Max Šefer, dejeŕ z Dalic, z Martu Haškec ze Sokolcy.

Zemrěći: 1. 3. Madlena zwud. Budarjowa z Budyšina, 65 l. 7 m. 13 d. — 11. 3. Karl Robert Oßmann, rentnaŕ z Radeberga, 76 l. 8 m. — 19. 3. dr. fil. Jurij Mechela, wědomost. pomocnik na wokrjes. hejtmanstwje w Budyšinje, 32 l. 8 m. 5 d. — 20. 3. Jan Jurij Domška, překupc w Budyšinje, 65 l. 22 d. — 20. 3. Alojzija Filipina Fürstbauerowa, m. kapaln. mištra w Budyšinje, 39 l. 11 m. 21. d. — 22. 3. Pawlina Marja Šołćina, m. kowarja Michała Šołty w Budyšinje, 33 l. 3 m. 9 d. — 24. 3. Richard Schaal, šewc w Budyšinje, 48 l. 5 m. 8 d. — 31. 3. Johana Amalija zwud. Elsnerowa w Budyšinje, 84 l. 6 m. 26 d. — 29. 3. Jurij Libš, faraŕ na wusł. w Budyšinje, prjedy w Baćonju, 69 l. 4 m. 11 d. (do Baćonja přewjezeny). — 20. 4. Filip Jakub Kubiczek, pohonč w Budyšinje, 57 l. — 24. 4. Johana zwud. Ješcyna w Budyšinje (prjedy w Radebergu), 89 l.

Dobre wotmołwjenjo.

Junu štwórtk wječor přińdże cuzownik do hosćeńca w Tirolskej, zo by tam přenocował. Nazajtra kazaše sebi wot korčmaŕki mjaso. Korčmaŕka so joho wopraša: „Sće wy katolik?"

Cuzy wotmołwi: „Haj, sym tež katolski."

Korčmaŕka: „Dźensa je pjatk."

Cuzbnik: ach što pjatk. Mjaso chcu měć. Wšudźom dóstawam mjaso. Sće da jeno wy w Tirolskej tak swjeći? Tež druzy su dobri křesćenjo, byrnje pjatk mjaso jědli."

Korčmaŕka: „Njech je druhdże, kaž chce. Dokelž smy w Tirolskej, chcemy tež z Tirolskimi dźeržeć. Pola nas so póstny dźeń kruće dźerži."

„Aj, praješe cuzbnik, „hdyž sće tajke pěkne pobožne dźěći Bože, kak da so to čini, zo was Bóh tak jara khłosta? Žadyn druhi kraj njezapusća so tak často a tak jara z krupami, z wodu a wohenjom, kaž Tirolski kraj."

Korčmaŕka jomu wotmołwi: „To z toho přińdże, zo Bóh tych šwika, kotrychž lubuje."

Cuzbnik wotmjelkny a njeżadaše sebi wjacy pjatk mjaso.

Krajan 1871.

Wužitk prědowanjow.

Dobry pustnik skoržeše junu staršomu pustnikej swoju nuzu, zo sebi z prědowanjow a powučenjow, na kotrež tola kedźbnje posłucha, ničo w pomjatku wobkhować njemóže; tohodla jomu ničo njepomha, hdyž na prědowanjo posłucha.

Starši pustnik chcyše jomu prawje widźomnje pokazać, zo jomu prědowanja tola bjez wužitka njejsu. Blizko stoještaj mazanej korbaj. Starši jomu poruči, zo by sebi korb wzał a do njoho z blizkoho žórła wody načěrpał. Pustnik čěrpaše a čěrpaše, ale woda přecy zasy wuběža. Hdyž běše khwilku tak čěrpał, poruči jomu, zo by tutón korb zasy k tamnomu stajił. Hdyž běše so to stało, wopraša so: „Kajke přeměnjenjo je so z korbom stało, z kotrymž sy wodu čěrpał?" Tamny wotmołwi: „Dale žane, hač zo je nětko wurjedźeny."

Starši pustnik joho powuči: „Hlej, mój bratře, tutomu korbej runa so twoja duša. Kaž korb čěrpanu wodu njedźeržeše, ale tola wot brudow wurjedźeny bu, tak so też twoja duša přez słyšenjo słowa Božoho bóle a bóle wot hrěchow wučisćuje, byrnjež so zdało, zo ničo w pomjatku wobkhować njemóžeš. Tohodla so změruj a spokoj a daj swojej duši też dale ze žórła wěčneje wěrnosće spomoženjo čěrpać."

Krajan 1871.

Najlubše.

Před dawnym časom sta so w Louisville w Americy, zo prěnju njedźelu po jutrach muž k spowjedźi a Božomu blidu přińdże, kotryž za 18 lět wjacy do cyrkwje přišoł njeběše, hač runje běše katolik. Što dha běše tohole muža zasy do cyrkwje přiwjedło? Nichtó druhi, hač joho dwanaćelětny syn. Tutón běše dźeń prjedy prěni króć k spowjedźi šoł a powjedaše potom swojomu nanej, kak derje a lóhko jomu nětko je. Při wopisowanju tuteje duchowneje radosće poča nanej wutroba mjaknyć.

Za wobjedom rjekny nan swojomu synej: „Dźensa směš sebi wote mnje něšto wuprosyć a štožkuli žadaš, to dóstaneš."

Po khwilcy praješe hólčec k swojomu nanej: Luby nano, najlubše by mi było, hdy byšće jutře ze mnu sobu k swjatomu woprawjenju šoł."

Tele słowa přełamachu lód, kotryž běše nanowu wutrobu wobdawał. Nan poča sylzy ronić. Hišće tónsamy dźeń poča so přihotować a nazajtra dźěše k spowjedźi a potom ze synom k swjatomu woprawjenju. Też do joho wutroby běše so zasy pokoj wrócił. Hólčec pak běše dwójcy zbožowny, dokelž běše so joho najlubša żadosć dopjelniła. Wot tutoho časa běše nan zasy dobry křesćan.

Krajan 1871.

Wšelčizny.

Amerika je najsylniša hospodaŕska móc našoho časa. To smy hižo často słyšeli a čitali. Tuž dyrbi to wěrne być Před krótkim přinjese Berlinska „Germania" někotre ličby, kotrež to dopokazuja. Europske staty dołža Americy na 30 milijardow hriwnow a europske privatne instituty dalše 50 milijardow. Za tele hobrske ličby płaći Europa lětnje hobrske danje do Ameriki. Za statny dołh ma so lětnje wotwjesć 350 milijonow dolarow, to je 1470 milijonow hriwnow, za privatny dołh dalše 600 milijonow dolarow, to je wjacy hač 2500 milijonow hriwnow, woprawdźe hobrske sumy. Amerika wobsedźi 2 třećinje złota cyłoho swěta, amerikanske banki wobsedźa přez 200 milijardow hriwnow kapitala. Europa je tak cyle wotwisna wot Ameriki. Amerikanski sejm je před krótkim zakoń přijał, kotryž budźe naše ratarstwo znowa ćežko škodować. Přez njón dyrbi so amerikanskim buram zmóžnić, swoju zbytnu pšeńcu na europskich wikach předawać, też tuńšo hač móža ju sami dobyć. Z wosebiteje statneje kasy dóstanu burja to, štož na swojej pšeńcy přisadźa, wurunane. Ta kasa dósta wot kraja k tomu zaměrej 1000 milijonow hriwnow (250 mil. dol.) přepokazanych. Tak dyrbi so z tym ličić, zo płaćizna za pšeńcu so pola nas zaso zniži ke skodźe našoho ratarstwa.

Romjenjo jěd̀żachu za blidom najprjedy jeja, a jako pojěd̀ź přińd̀żechu jabłuka.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 14. meje	w Kamjencu 12. meje
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,50—14,50	14,40—14,80
Rožka, nowa	70 „	12,50—13,50	13,25—13,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	12,50—13,50
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	12,00—13,00	12,25—12,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	5,00—6,00	6,00—6,50
Butra	1 „	4,00—4,40	3,80—4,20
Syno	50 „	3,00—3,50	3,25—3,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,40—1,60	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,60—1,90	2,00—2,50
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,50—3,00	3,00—3,25
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—24,50	—
Ržana muka, 70 %	50 „	21,75—22,25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,20—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,25—8,75	—
Jeja	1 štk.	0,10—0,11	00,9—0,10
Prosata, 606 štuk	1 štk.	10,00—23,00	14,00—20,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. meje 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 85. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 59—60 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—53 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—42. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 246. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne młódše 52—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 275. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 48—58. 5) Mjenje a

špatnje picowane 33—39. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 722. 1) Najlěpše wukormjene 80—85. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—77. 3) Špatne 60—68. **Wowcy:** 435. 1. Młódše a starše wukormjene 62—67. 2) Starše wukormjene 53—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje:** 3003. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 56—57. 2) Wukormjene 56—58. 3) Mjasne 54—55. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 46—50. 7) — .

19. meje 1927.

Ćelata (884): 1) 86—89. 2) 80—84. 3) 65—75. 4) — . 5) — .
Swinje (339): (přez 300 pt.) 1) 62— . 2) (240—300) 61—62. 3) (200—240) 58—60. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .

Wobkhod pola ćelatow a swini dobry.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Hospozu
na srěnje kubło blizko Budyšina pyta
Jan Młónk w Ćemjercach.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerja.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje,
woswjeći **njedźelu 22. meje w „Měšćanskej zahrodźe"** (Bürgergarten) swój
25lětny założeński swjedźeń.
Porjad:
1. W 2 hodź.: **Mejski nyšpor.**
2. ¼4 hodź.: **Swjedźeńska zhromadźizna** w „Měšćanskej zahrodźe" wobstojaca z koncerta, dźiwadła, narčcow a česćenja jubilarow.
3. W 7 hodź.: **Jenož reje.**

Wšitkich lubych swěrnych Serbow z blizka a z daloka na ważny swjedźeń přeprošuje w mjenje towarstwa
swjedźeński wubjerk.

Procesijón do Albendorfa
wotjědže **20. junija z Budyšina.** Štóž chce so wobdźělić, njech so hač do 5. junija zamołwi pola **Hajny w Nowym Dworje** pola Pančic.

Procesijón do Krupki.
Pjatk 3. junija rano w 5 hodź. budźa we Wotrowje kemše. Potom hnydom wotkhad do Krupki. W Pěrnje je swačina a to w hosćeńcu „Wettiner Hof" pódla kasarmow. W Bergishübel přenocujemy w „Kurhotel Sächs. Haus".
Michał Narćik, wjednik.

Dóstawamy w bližšich dnjach někotre wagony
rjaneje stroweje
symjeńtneje woki a pjeluški (čorny hróch)
z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.
Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.
w Budyšinje w Serbskim Domje telefon čo. 3510
w Khoćebuzu na Zandowskej hasy telefon čo. 1791

Alfons Schauseil Budyšin
Wosebity dom za serbsku módu
Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach
za pjezle, fale a rubiška
Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.
Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach
wołmjanych a židźanych
Posamenty, trodle, židźane banty
Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučer, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

22. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **28. meje 1927.** | **65. lětnik.**

Njebjesa — naša domizna.

Swjedźeń Božoho stpěća pozběhuje naše mysle k njebjesam. Tuž rozpominajmy, što je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja. Kaž je Boža sprawnosć njeskónčna a hrózbna, tak njeskónčna je tež Boža miłosć a dobroćiwosć napřeco joho přećelam. Žane wóčko njeje widźało, žane wucho słyšało a do žaneje wutroby njeje přišło, što je Bóh tym přihotował, kotřiž joho lubuja. Žana krasnosć tudy na zemi so njehodźi z krasnosću w njebjesach přirunać. Wo čim pak wobstoji po prawym zbóžnosć njebjeskoho kralestwa? W njebjesach nadeńdźeš njewuprajomne zbožo a krasnosć bjez najmjeńšoho ćerpjenja a wšo, štož sebi zbóžni w njebjesach přeja. W njebjesach je najwyšše a najdospołniše dobre, na kotrymž a w kotrymž cyła zbóžnosć wotpočuje, a tute dobre je Bóh sam, kotrohož swjeći we njebjesach widźa wot wobliča k wobliču. Zbóžna duša w njebjesach, kotraž Boha nětko wěčnje wobsedźi, je sebi wěsta, zo joho tež ženje wjacy njezhubi. Tohodla, o křesćanska duša, njeměj kedźbu wabjenjow swěta a njehłódź za joho prózdnosćemi. Spokoj so z tym, hdyž Jězusa wobsedźiš a hladaj, zo by joho ženje wjacy njezhubiła.

Kak krasny a kak rjany pak je tutón njebjeski Jeruzalem! Swj. Jan nam wo nim zdźěluje, zo je to město, kotrohož murje su ze samych drohotnych kamjeni natwarjene a kotrohož drohi su ze samym złotom wukładźene. Z kóždeje strony tutych drohow pak ćeče woda žiwjenja, kotraž wukhadźa wot tróna Božoho. Z kóždeje strony wody žiwjenja pak rosće štom žiwjenja. W tutym kralestwje njeje ženje žana nóc wjacy, ale tež žane słónco tam wjacy njeswěći. Bóh sam je wěčne swětło njebjeskoho Jeruzalema. Luby křesćano, hdyž je so Bóh za nas tudy na zemi tak postarał w tutym dole sylzow a nam tak krasnu zemju k wobydlenju darił, kak wjele krasnišo je nam Bóh potom njebjesa wuhotował! Hdyž Bóh tudy na zemi hižo ze swojimi njepřećelemi tak derje měni, što maja potom hakle joho přećeljo we wěčnej zbóžnosći wočakować.

Předstajejmy sebi junu zbóžnych wobydlerjow njebjeskoho kralestwa! Milijóny a milijóny jandźelow su w njebjesach. Profeta Daniel nam po swojim spodźiwnym widźenju praji: „Tysacy a zasy tysacy służachu jomu a dźesać tysac króć stojachu před nim.“ Předstajejmy sebi tute njeličomne syły swjatych a martrarjow a druhich służownikow a służownicow Božich. Su tam zastupjeni ze wšěch narodow a splahow, wšěch starobow a wšěch powołanjow. Nad wšěmi tutymi su zasy swjeći japoštołojo, swjaty Józef a kralowna wšěch jandźelow a swjatych swjata Marija, knježniska maćer Syna Božoho, stworićerja wšoho widźomnoho a njewidźomnoho swěta. Štó móže ličić tute njeličomne syły swjatych, kotrež nětko hižo dawno wšě njebjeske krasnosće wužiwaju. A štó móže tutu zbóžnosć wopřimnyć? Woni su wšitcy jako kralojo a kralowny, dźěći a herbja najwyššoho Boha, wěčnje rjani, wěčne młodźi, krónowani z krónu njezakhódneje česće, kotraž so wjele jasnišo błyšći hač słónco. Wšitcy su w jenym a tymsamym zwjazku lubosće zwjazani, w lubosći, kaž ju žadyn človjeski jazyk wopisać njemóže, w lubosći, kotraž je stajnje nowa a tola tasama. Wšitcy swjeći su kaž jena wutroba, jena wola, jena mysl a jena duša. Jedyn ma w zbóžnosći druhoho swoju samsnu zbóžnosć, swoju samsnu radosć nad zbóžnosći druhoho. My křesćenjo, kotřiž pak smy hišće tudy na zemi jako wojowaca cyrkej, chcemy přikład zbóžnych sćěhować. To, štož móžachu tući skutkować, to, štož móžachu tući ćerpjeć, čohodla njebychmy tež my to dokonjeć móhli. Woni běchu človjekojo jako my, běchu we samsnych, haj hišće hórših wobstojnosćach žiwi jako my. Tuž sćěhujmy jich přikład, zo bychmy tež junu do jich črjódy słušeli.

Wšě njebjeske radosće a zbožo zbóžnych w njebjesach pak je hakle w tym dospołne, zo su sebi wědomi, zo budźa jich radosće wěčne. Kaž je Bóh w njebjesach wěčny, tak dołho budźa tež swjeći w njebjesach wěčne radosće wužiwać. O luba křesćanska duša, radostna je tuta nadźija na wěčnu zbóžnosć, na radosć bjez kónca. Njemóžemy Boha dosć dokhwalić, kotryž je nam tak wulke myto za tak mału prócu přihotował. Wšěch swětnych wjeselow a zabawow je tež človjek junu syty, jeli předołho traja. Njemyslimy pak sebi to nihdy wo njebjeskich radosćach. Wone našu wutrobu dospołnje spokoja. Budźemy z njebjeskimi radosćemi nasyćeni, njebudźemy pak ženje přesyćeni. Su tam cyle hinaše radosće hač zemske radosće. Tam horjeka wšitko namakamy, štož tudy na zemi parujemy a štož sebi přejemy, njeskónčne česće, njesměrne bohatstwa, wěčne radosće, njezakhódnu rjanosć. Jenož njebjesa su naša

prawa domizna, kralestwo wěčnoho žiwjenja. — Křesćanska duša, pozběhń často swoje mysle k njebjesam. Hdyž će wšelake spytowanja wabja a čěsnosća, tehdom dopomń so, štož by z ćežkim hrěchom zhubił. Maš-li někajke ćerpjenja znjesć, dopomń so na wěčnu zbóžnosć. Štóž wutraje hač do kónca, budźe zbóžny, dóstanje krónu wěčnoho žiwjenja.

P. W.

Politiski rozhlad.

Němskostatny sejm je štwórtk tydźenja do prózdninow šoł. Přewjele ważnoho njeje runje w tutej krótkej dobje mjez jutrami a swjatkami wobzamknył. Najważniše prašenja, kotrež nas zajimuja, so w ministerijach wuradźuja, kaž šulski zakoń, wólbna reforma a reforma mzdow za zastojnikow. Do nazymnja drje so tute ważne prašenja sejmej njepředpołoža. Njechamy tež zabyć, zo změjemy hižo k lětu 1928 zasy nowe wólby do sejma. — Sejm je hač 14. junija do prózdninow šoł.

W sakskim sejmje dóńdźe při posedźenju štwórtk tydźenja k wšelakorej harje nalěwičnych stronow, dokelž měnjachu, zo su so při wothłosowanju za hospodarski plan a mzdu znutřkownoho ministra njerunosće stałe. Štyri razy bu tohodla sejm přetorhnjeny, należnosć bu přepytana a zadźerženjo předsydy sejma za prawe připóznate. Přichodna zhromadźizna budźe hakle po swjatkach wutoru 14. junija.

Wólby do Meklenburgskoho sejma běchu zańdźenu njedźelu. Wobdźělenjo bě khmańše hač při poslednich wólbach. Po hamtskich wozjewjenjach dóstachu socialdemokraći 21, němskonarodni 11 sydłow, němskoludowcy 3, němska lud. strona 4, komunistojo 2, hospodarska strona 6, demokratojo 1 a strona lud. spomožerstwa 2 sydle. Při tajkimle zestajenju njeje ani razne nalěwične ani naprawične, ale koalične knježerstwo możne.

Wulka napjatosć mjez Jendźelskej a Ruskej je nastała dla policajskoho přepytowanja ruskoho wulkopřekupskoho domu „Arkos“, hdźež su dokumenty namakali, z kotrymiž njepřećelsku propagandu přećiwo Jendźelskej wjedu. Baldwin wupraji w delnim sejmje, zo je dopokazane, zo su z tutoho ruskoho wulkopřekupskoho domu wojerisku špionažu a revolučne přihoty po cyłej Jendźelskej a Americy nawjedowali a zo je knježerstwo wobzamkło, hospodarske zwiski z Ruskej dospołnje zběhnyć. Dźěłaćerske strony chcedźa při dospołnym roztorhnjenjom hospodarskich poćahow z Ruskej knježerstwo nuzować, zo bychu so nowe wólby wupisałe.

Wulki přelět přez wulki ocean. Amerikanski pilot (lětar) Lindbergh je za 33 hodźin a 27 mjeńšinow jako prěni wulki ocean přelećał a na zlětownišću Le Bourget pola Pariza zbožownje dele přišoł. Lindbergh je hakle 25 lět stary.

Čankajček, wjednik kantonskich wójskow, je ze sylnymi mocami nowu ofensivu přećiwo sewjernym mocam započał. Dwě joho divisiji stej pola Činkiang rěku Yangtse bjez přećiwjenjow překročiłoj. Wójska Sunčuanfanga sćehnjechu pak so wróćo.

Z Roma zdźěluje so, zo je wjednik sejmoweje wjetšiny Turatti wšitkich pósłancow namołwjał, zo bychu so wot 1. junija zwyšenja pósłanskoho pjenjeza w hódnosći 700 lirow, kotrež bu njedawno zawjedźene, k podpjeranju powšitkownoho hospodarskoho žiwjenja a wosebje skrućenju měny (liry) wzdali. Zawěsće je to přikładny namjet.

25lětny jubilej „Jednoty“, towarstwa kat. Serbow w Budyšinje.

Derje poradźeny swjedźeń měješe zańdźenu njedźelu towarstwo „Jednota“ w přećelnej sali „Měsćanskeje zahrody“. Woswjeći wopomnjeća hódny podawk: Běše so 25 lět minyło, zo bě młody, zahorjeny katecheta J. Winger we so přecy powjetšacym Budyšinje a w bližšej wokolinje rozbrójenych katolskich Serbow k założenju towarstwa powołał a jich do towarstwa wuže zwjazał. Hižo ze swojim mjenom „Jednota“ chcyše wuprajić zaměr tutoho towarstwa. Towarstwo ma hajić w zhromadnym cyłku nabožnosć a maćersku rěč. Tute założenjo Wingerowe je towarstwo nětko 25 lět wobkhowało a swój ideal w spěwje, kěrlušach, zhromadźiznach, w přednoškach, wulětach a swjedźenjach pěstowało. —

Tole hódnje počesćić a wopominać bě zaměr jubilejnoho swjedźenja. Tuž bě sebi „Jednota“ wšitke druhe towarstwa ze Serbow přeprosyła, a někotre wosady běchu tež derje zastupjene kaž Ralbicy, Róžant a Radwor, tež Khrósćicy a Baćoń.

Zo by „Jednota“ Bohu swoju służbu wopokazała, wotmě najprjedy mejsku pobožnosć w farskej cyrkwi k Našej Lubej Knjeni. Ze zawódnym 4hłósnym kěrlušom „K Maćeri dobreje rady“ dopomnichu so wšitcy na lětušim zhromadnym swj. woprawjenju 1. meje wotmyslene předewzaća: chcemy wot swj. Marije powučeni a wjedźeni Bohu swěrnje służić a dom Boži lubować, hdźež kóžde lětnje tutón slub zhromadnje wobnowjamy. — We swjedźeńskim prědowanju wułożowaše knj. kapłan Kětan posłušnosć swj. Marije, přetož ta twori jednotu, porjad a zbožownosć. Z njeje wurosće žiwa wěra a lubosć k Bohu. Z posłušnosće a česćownosće napřećo staršim wuwiwa so posrědnje lubosć k wot nich namrětym kublam, maćerskej rěči a dobrym serbskim wašnjam. Hdyž tež tuta myslička w prědowanju z wotpohladom so njewupraji, możemy ju tola z wuprajenych słowow sćěhować. Potom bě znata mejska pobožnosć z požohnowanjom. K tomu přizamkny so wot spěwnoho khóra druhi harmoniski, 4 hłósny kěrluš „Meja přišła“.

Hdyž bě nyšpor wuklinčał a pobožni z cyrkwje khwatachu, poča so khětro dešćować. Tuž bě witana přileżnosć, hdyž so w přestawcy składnosć poskići widźenja hódny „Serbski muzej“ sebi wobhladać.

Mjez tym bě so zasy wuwjedriło a tak khwatachu nětko hosćo w bohatej ličby do Měsćanskeje zahrody, hdźež běše swjedźeńska zhromadźizna.

Mjez přitomnymni hosćimi widźachmy při swjedźeńskich blidach wulku syłu sobuzałožerjow, je jich na 60 hišće živych. Założeŕ J. Winger a horliwy prěni dirigenta cyrkw. wučeŕ Jan Rječka běštaj tu jenož we ze zelenym wěncom wobwitym wobrazu přitomnaj. Wosebje je so nam lubiło, zo móżachmy witać kk. fararja Nowaka, Šewčika, Delana, patra Romualda a kapłana Cyža z Ralbic, dale knj. prof. dr. Muku, tow. „Nadźija“, kotraž je spěwanjo wulcy podpjerała, knj. justic. radu dr. Hermana, knj. kant. Symanka a joho syna knj. kraj. sud. radu Beno Symanka, knj. redaktora Smolerja a mandźelsku, knj. knihownika Janaka, knj. kantora Andrickoho a mandźelsku z Radworja. Rjany dopokaz přećelniwosće běše, zo bě Drježdźanska „Jednota“ z předsydu knj. Helasom a z někotrymi sobustawami zastupjena. Cyła hewak hižo rjana sala bě kaž zelena zahroda připrawjena. Na bokach stojachu swižne zelene brězy a na blidach wonjachu pisane kwěćele, tež rjana towarstwowna khorhoj porjeńši swjedźeński zaćišć.

Po 4 hodźinach wotewri předsyda a dirigent jubilejnoho towarstwa, knj. kantor Šołta, ze swojim měšanym khórom k swjedźenjej zestajeny spěw „K jubilejej Jednoty“ swjedźeńsku zhromadźiznu. K tomu přednjese knježna Antonia Rězakec z rjanym dorazom swjedźeński prolog.

1. Što kraluje radosć dźens w Budyšskich honach,
   Što wěncy so wija a zbožownosć kće?
   Što wutroby bija w dźakownych hronach
   A lubosć so rjeńši šat woblekła je?
   Što z dušow so přeća dźens wužórluja
   A k njebjesam wóčka so pozběhuja?
2. Was wšitkich dźens Jednota swjatočnje wita
   Na swjedźenju krasnym; błyšć sleborny je.
   Hlej, hižo štwórćstotek ju šćedriwje škita
   Bóh, a kóždoh', kiž swěrny w Jednoće je.
   A wusyw wón hnadnje też požohnował
   A jomu najbohatše zrosćenjo dał.

3. Wěnc sleborny wšitkim też Jednota pleće
Kiž žiwjenjo, zdźerženjo dali jej su,
Jim sława a dźak a hnadowne přećo
Za časnosć a wěčnosć dźens k njebjesam du
A junu wróć swjedźeń, dźens slěbornjany,
So „Jednoće“ Budyšskej pozłoćany.

We swojej powitanskej narěči witaše knj. předsyda přitomnych hosći do našeje srjedźizny. K hižo mjenowanym mamy hišće přistajić, prjedawšich dołholětnych předsydow kk. prálata Žura a scholastika Hejdušku. Wuwiwaše nastaćo, wuwiwanjo a zaměr swjedźeńskoho towarstwa. Tři korjenje su w towarstwje hluboko zarostłe, su to nabožnosć, sprócniwosć a přećelstwo.

Nětko spěwaše khór we wuhładkowanej wudokonjanosći Kocorowaj spěwaj ze serbskoho kwasa „Horde so brunački znošuja“ a „Wot spočatka Božoh' swěta“.

Po tajkim přećelnym powitanju ze spěwom, basnju a narěču jimaše so knj. scholastikus a farař Hejduška słowa, zo by nahladnu ličbu jubilarow počesćił, kiž běchu něhdy w kćějatej meji z knj. fararjom Wingerom „Jednotu“ założili, ju kolebali, zo by rostła a młódna wostała. Wukhwalowaše jich swěru, zo su wěru, maćerśku rěč a dobre nałožki, kotrež su z ćichich wjeskow sobu do města přinjesli, tu swěru wobkhowali. Maćerska rěč zbudźa nadobne, Bohu spodobne začuća, kiž nutrnosć we službje Božej powjetša. Wosebje wuzběhny mjez jubilarami a jubilarkami, knježnu Hanu Hajnec, kiž je prjedy wustojnje wšelakore róle při dźiwadłach hrała, kaž też Jakuba Hajnu, kiž je ze swojej wubjernej wušiknosću při hraću wšitkim hišće w dobrym wopomnjeću. Jako wopornjwi spěchowarjo „Jednoty“ mjez jubilarami wuznamjenichu so kk. Hana Hejdušcyna rodź. Rychtarjec, Jurij Bjedrich, Michał Cyž, Běmar, Michał Rjelka, Rychtař, Aug. Wrobl, Mjechela, knjeni Špitankowa, farař Nowak a knj. wyšši wučeř Wjerab, kiž su wšelake přednoški w Jednoće měli. Też hišće wjele druhich spěchowarjow je „Jednota“ měła, kotrychž pak dźensa wosebje njemjenujemy, dokelž drje runje njejsu jubilarojo. Jako znamjo swěry dósta kóždy rjane emailowe znamješko, z ličbu 25 wuznamjenjene, přityknjene. (Přisp.: Bychu-li snadź hišće někotři byli, kotřiž su Jednotu sobu założili a njebuchu wuznamjenjeni, njech nam to za zło njebjeru ale předsydźe to zdźěla, dokelž dospołne zapiski so wukhowałe njejsu. Štož smy namakali, z tych smy mjena wupytali.) Jako wuzynk tutoho počesćowanja wuspěwachu wšitcy zhromadźeni rjany spěw „Hdźe statok mój“.

W mjenje wuznamjenjenych wupraji knj. wyšši wučeř a direktor Wjerab swój dźak za wuprajenu lubosć a přeješe jubilarcy, zo by přecy prawje wobhladniwych wjednikow měła.

Nětko zaspěwa nam zasy rjany měšany khór spěwaj „Nalětne žiwjenjo“ a „Prawa Serbskosć“. Młódne žiwjenjo ma w našim towarstwje knježić a prawa serbskosć so hajić, kaž je ju basnik knj. farař Šewčik w druhim spěwje wuprajił.

Jara zajimawy běše stawizniski přehlad „Jednoty“. kotryž běše jeje dołholětny zapisowar a wopornjwi spěchowar k zastojnik J. Hejduška zestajał a jón nam přednjese. Knj. Hejduška je wot lěta 1906 sem swěrny sobustaw a je w „Jednoće“ wjele spěwał, dźiwadło hrał, haj samo tři hry sam připrawił. To njech je tu khwalobnje wuzběhnjene. — Stawizny so deleka wozjewja.

Z dobrym šikom a žortnym wustupowanjom hrajachu nam naše knježny kusk „Hdyž knježstwo doma njeje“. Zawšće je dobry khofej a słódki tykanc k žiwomu wustupowanju pohonjało. Rjenje přistejachu wšitkim serbske drasty, byrnjež wšitke hewak wšědnje we njej njekhodźiše. —

Prjedy hač so druhe dźiwadło poskići, poručachu někotři knj. hosćo. Knj. farař Šewčik z Khróšćić poručа jako předsyda „Domowiny“ wuzběhnywši khwalobnje, kak so jednota w „Jednoće“ haji. Sam je něhdy z † Wingerom wuradźował a założenjo „Jednoty“ sobu spěchował poskićejo kat. towaršnju jako městnosć zhromadźenja. Też knj. farař Delan z Baćonja je w „Jednoće“ sobudźěłał a tuž jej přeješe dobry dorost, zo by towarstwo w duchu ss. jap. Cyrilla a Methoda dale kćěło. Knj. Špitankowa přeješe w rjanej rěči towarstwu, zo by duch swojoho założerja stajnje před wóčomaj měło jomu rjany wobraz † J. Wingera přepodawajo. Z Delan tołmačeše knj. kapłan Cyž z Ralbic zbožo a wupraji přeću, zo by so w towarstwje pěstowała myslička Khrystusowa, „zo bychu wšitcy jene byli“. — Za Drježdźansku „Jednotu“ poručа knj. Helas, za Władu“ knj. studowacy Rachela, za „Nadźiju“ knj. P. Krječmar a knj. prof. Bryl w mjenje sobustawow „Jednoty“.

Nětko předstaješe so jara žortniwa hra „Skažene wjeselo“, kotruž wšitcy tšo hrajerjo rjenje hrajachu. Dobry žort a hibićiwy wustup porjenšichu hišće samo na sebi směšny kusk. A hdyž dyrbješe zjebany mištr Šidleško małoho synka w korčmje, hdžež korčmarjej wulku haru činješe, pěstonić, běchu přihladowarjo połni smjeća.

Nimale štyri hodźinki bě hižo zhromadźizna trała, zawšće njeje so při tom nikomu wostudźiło, dokelž porjad bě rjany a wotměnjaty. W dosłowje wozjewi městopředsyda hišće zbožopřejace listy a telegramy, kotrež běchu nam póslali: knj. dr. Jehna w mjenje mužskoko towarstwa, knj. arcyměšnik Žur z Ralbic, knj. farař Just z Döbelna, tow. kat. dźěłaćerskich žonow a holcow, a Drježdźanske towarstwo „Čornobóh“. Dźakowaše so hišće junu wšitkim, kotřiž su swjedźeń pomhali zarjadować a porjenšić. —

Po krótkej přestawcy počachu nam Bjermichec hercy rjenje hudźić a młodźi a stari zawjeselachu so hišće dołho při spěšnej rejcy. Z wulkoho dźěła hudźachu serbske spěwy a reje, tak zo też posledni dźěl wobkhowa přezjedny, serbski raz.

Njech wšelake wuprajene přeća w běhu dalšich lět so dopjelnjeja, tak zo by swjedźeń pomhał też kćěwej a zróstej „Jednoty“. Njech wostanje wšitkim katolskim Serbam w Budyšinje lube zhromadźišćo, zo by wosrjedź měšćanskoho wliwa so dopjelniła próstwa na towarstwownej khorhowi „Našich Wótcow rěč a wěru, nam Knježe Božo zakhowaj!“ W tutym zmysłu chcemy spěwać, dźěłać a hromadu dźeržeć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najdostojniši knjez biskop dr. Christian Schreiber je zańdźenu njedźelu w Klingenthalu a na Bože stpěćo we Wolešnicach w Rud. horach swj. firmowanjo wudźělał. Přichodnu njedźelu pojědźe do Würcburka na zjězd towarstwa swj. Bonifacija. Swjatki dopołdnja změje najd. knjez w biskopskej (kathedralnej) cyrkwi w Budyšinje swjatočnu Božu mšu z prědowanjom. Swjatki popołdnju chce hnadny knjez w Hajnicach a swjatki póndźelu we Ralbicach swj. firmowanjo wudźěleć.

— W tachantskej cyrkwi nětkle knj. pišćeletwarc Eule z Budyšina hižo někotre njedźele nowe pišćałki do pišćelow katolskoho dźěła staja, dokelž běchu stare cyle přežrane a přetrjebane. Na 1500 nowych pišćałkow ma so zatwarić. Pišćele dóstanu tak wjacy hódnosće a rjeńši zynk. Też někotre nowe registry so při tutej składnosći zatwarja. Nětkole tam mištr Eula ze štyrjomi pomocnikami dźěła. Chcedźa k Božomu Ćěłu hotowi być. Twarjenjo a porjedźenja přewjedu so tak, zo so přecy jedyn manual při cyrkwinskich Božich službach trjebać hodźi.

— Wysokodostojny knjez prálat a senior kapitla Mikławš Žur, předsyda našoho towarstwa, je zańdźenu wutoru do Karlowych Warow na wustrowjenjo wotjěł. Přejemy jomu z wutroby dobre wustrowjenjo a wočerstwjenjo ćělnych a duchownych mocow. Zawšće budźe jomu tamniša ćopła woda ze swojej wustrowjacej mocu prawje derje činić.

Z Dalic. Zańdźeny pjatk 27. meje bě so 25 lět minyło, zo staj daloko znataj mandźelskaj Jurij Guda a Hana rodź. Młynkec ze Słoneje Boršće k wołtarjej Božomu přistupiłoj,

zo byštaj sebi swěru slubiłoj k mandźelskomu zwjazkej. Tutón ważny dźeń njemóžeštaj sebi česćenaj jubilaraj nimo hić dać, bjez toho zo byštaj w znatej přećelniwosći a dobroćiwosći w kole swojich dźěći a přeprošenych hosći tutón wosebity dźeń jako sleborny mandźelski kwas woswjećiłoj. Hižo na swjedźenju Božoho stpěća zeńdźechu so přećeljo a znaći na Gudźic rjenje wutwarjenym kuble, hdźež staj jubilarnej mandźelskaj na 25 lět wot swojich wótcow zdźěděnym namrěwstwje zbožownje a přikładnje hospodariłoj, zo bychu jimaj swoje zbožopřeća ertnje, pisomnje abo z darom wuprajili. Kak jara staj jubilaraj česćenaj we wsy a wokolinje, pokaza rjane, swjedźeńske zastaničko, kotrež Khwaćičanski posawniski khór na swjedźeńskim popołdnju přinjese. Bóh luby Knjez njech jeju hišće dale škita a žohnuje w zbožownym, zhromadnym, mandźelskim žiwjenju, zo byštaj za 25 lět też w tajkej čerstwosći a wjesołosći złoty kwas swjećić mohłoj kaž lětsa. Też „Kat. Posoł“ přeje česćenymaj jubilaromaj jako swěrnymaj woteběrarjomaj wjele zboża, zo byštaj ze slěbrom pyšenaj mandźelskaj też we swojich dźěćoch tak přikładnu nabožnu mysl a dobre serbske wašnjo hajene widźałoj, kaž wonaj to też přecy pěstowaštaj.

Z Khrósćic. Zańdźenu njedźelu, (22. V.) wotdźerža „Serbosław“ swoju měsačnu zhromadźiznu. Na njej měješe knj. kapłan Hórnik zajimawy přednošk wo Khinskim kraju, joho wobydleństwje, wo Khinskej kulturje a też wójnje. We wšelakim nastupanju móžemy samo paralelu ćahać, mjez khinskim a serbskim ludom. Wutrobny dźak za poradźeny přednošk! Na to zabjerachmy so z někotrymi wosadnymi należnosćemi. Skónčnje narězny hišće jedyn sobustaw jara akutne prašenjo wo dawkach. Tomu sćěhowaše wězo žiwa rozmołwa. Přichodnu zhromadźiznu změjemy na Bož. Ćěła dokhow. hnydom po nyšporje (½8 hodź.) pola sobustawa Natuša.

Z Khrósćic. Rada za maćerje wotměwa so tu srjedu 1. junija popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Stawizniski rozhlad „Jednoty“ tow. katolskich Serbow w Budyšinje wot lěta 1902—1927.

W lěće 1902 skutkowaše tu w Budyšinje młody knjez — zahorjeny Serb, wšón napjelnjeny z horcej lubosću za serbski lud a kraj. Běše to wšitkim derje znaty katechet Jurij Winger. Joho ródna wjes běchu sławne Khrósćicy, hdźež też swoje młode lěta přeżiwi. Pozdźišo dyrbješe do cuzby, zo by so tu na swoje zastojnstwo přihotował. Tu nětko pytny, što rěka, dźěleny być wot staršiskoho domu, wot ródneje wjeski a přebywać mjez cuzymi. A hdyž so pozdźišo tu w Budyšinje zasydli, nadeńdźe tu mnohich, kotrymž so runje tak dźěše kaž jomu. Też woni běchu ze swojeje serbskeje domizny wotćahnyli a so tu zasydlili w měsće ze swojimi wuzkimi haskami a wysokymi, ćěmnymi kněžemi. Tutym joho serbskim bratram a sotram słušeše Wingerowa cyła lubosć. Woni jomu žel činjachu. Njemějachu dźěn tu ničo wjacy wot swojeje maćerščiny a serbskeje domizny, khiba jónu za tydźeń serbske kemše. Hewak pak hižo ničo. Lědma, zo so wot nazdala znajachu. Tutych chcyše Winger zjednoćić a hromadu zwjesć, z nimi chcyše so serbski rozmołwjeć, jim serbske přednoški poskićeć, z nimi stare, krasne serbske spěwy spěwać a z nimi so po serbskim wašnju zawjeseleć. Njesprócnje wón wot jeneje swójby do druheje khodźeše a jich přeprošowaše na skhadźowanku do „Katolskeje towaršnje“ na Garbarskej hasy. A hlej, joho prócowanjo njeběše podarmo. Jara nahladna ličba bě so tu zešła a kóždy króć, hdyž hromadźe přińdźechu, so tuta ličba powjetši. Tak móžeše Winger nětko swój wotpohlad, serbske towarstwo założić, dokónčić. Wulku pomoc namaka w tehdyšim kapłanu při serbskej cyrkwi a nětčišim fararju Nowaku w Radworju.

Runje w tomle času před 25 lětami, w luboznym měsacu meji, hdyž wonka w stwórbje wšo rosće, so zeleni a kćěwa, běchu křćizna. „Jednota“ su towarstwu narjekli a to z połnym prawom. Nic jako kipre stworjeńčko wona na swět přińdźe, ně, ze sylnej mocu so wona hnydom pokaza, tak zo běše wot prěnjoho dnja jeje žiwjenja wěste, zo budźe w strowosći dale rosć a kćěć, Bohu k česći a Serbam k spomoženju.

Nadawk, kotryž bě sebi „Jednota“ stajiła, běše:

„Sobustawy w žiwym zwjazku z katolskej cyrkwju a swojej wosadu zdźeržeć, stare a nowe kěrlušowe hłosy wučić, pódla pak też swětny serbski spěw hajić a k wotměnjenju zabawu poskićeć.“

Prěni předsyda towarstwa bu, kaž so samo rozemi, Winger, městopředsyda kapłan Nowak a hudźbnik cyrkw. wučeŕ Rječka. Za protektora wuprosychu sebi tehdyšoho scholastika Jakuba Skalu.

Porjadnje so nětko zhromadźizny wotměwachu, a to kóždu druhu njedźelu měsaca w Kat. towaršni. Też spěwanske hodźiny so postajichu a to wutoru za žony a holcy a pjatk za mužow a hólcow. Zhromadźizny běchu jara bohaće wopytane, kóždy króć wokoło sta a hišće wjacy sobustawow a hosći, dopokaz za to, kak so wšitkim tu w „Jednoće“ spodobaše. Běše dźěn „Jednota“ wulka serbska swójba a jeje starosćiwy nan Jurij Winger, kotryž rozemješe swojim sobustawam hodźiny w jich towarstwje wjesołe a pozběhowace činić. Tu běchu tola tak prawje mjez sobu, tu so serbski rozmołwjachu, tu słyšachu rjane serbske přednoški a tu zaklinčachu rjane serbske pěsnički, běše wšo kaž jónu domach. Bjez dźiwa, zo w tajkich wobstojnosćach „Jednota“ rosćeše a ličba sobustawow stajnje přiběraše. A hdyž prěnju hłownu zhromadźiznu, 4. januara 1903, wotměchu, dha móžeše założeŕ a wšitcy druzy z nim ze spokojenjom wróćo hladać a so wjeselić nad wuspěchom, kajkiž bě jim prěnje lěto přinjesło. Na tutej zhromadźiznje so też skónčnje dospołne předsydstwo wutwori a to:

1. předsyda: katechet Winger,
2. předsyda: kapłan Nowak,
pokładnik: wučeŕ Wjerab,
zapisowaŕ: registrator Holka,
hudźbnik: cyrkw. wučeŕ Rječka.

Też wubjerk so wuzwoli. Do njoho zastupi mjez dwěmaj druhimaj naš dźensniši jubilar a pilny wopytowaŕ wšěch zhromadźiznow, knjez Mikławš Rjelka. Bórzy sebi też Jednoćenjo prěni zabawny wječor wuhotowachu a to 2. februara 1903. Předsyda bě so za rjane dźiwadło („Prěni wobjed“) postaraŕ a hudźbnik wustupi ze swojimi spěwarjemi a spěwarkami. Zhromadnje běštaj kk. Wjerab a Rječka „Dołhu kołbasu“ wudźěłałoj. Wopyt tutoho prěnjoho zawjeselenja běše nimo měry bohaty — 350 wosobow. Pilnje nětko „Jednota“ dale dźěłaše na zakładźe jeje nadawka. Měrne, wjesołe žiwjenjo w njej knježeše. Nadobo pak so struchła powěsć rozšěri. Wjelelubowany a zasłužbny předsyda dyrbješe swój lubowany Budyšin a „Jednotu“ wopušćić a so do Lubija jako faraŕ do zastojnstwa podać. Tak rady hač jomu tute powyšenjo přejachu, tak hórka běše zrudoba, zo dyrbješe nas tak nadobo wopušćić. Na joho městno nětko stupi tehdyši katechet Jurij Hejduška, kotryž nětko „Jednotu“ swěrnje a pilnje nawjedowaše. Tola dyrbješe hižo w juniju 1904 Budyšin zasy wopušćić. Nazymu lěto prjedy też zasłužbny, horliwy sobuzałoŕeŕ a 2. předsyda towarstwa z Budyšina woteńdźe a bu z fararjom we Radworju. Joho naslědnik bu kapłan Andricki, kotryž pak też bohužel jenož krótki čas w Budyšinje zwosta. Tak so sta, zo nazymu lěta 1904 „Jednota“ cyle wosyroćena stoješe, bě bjez 1. a 2. předsydy. We wurjadnej hłownej zhromadźiznje, kotraž so tohodla 20. novembra zwoła, so nětko knjez faraŕ Mikł. Žur, kotryž bě z Radworja k nam přišoł, prošeše, nawjedowanjo towarstwa hač do přichodneje hłowneje zhromadźizny přewzać. Wón to też lubosćiwje přiwza. W porjadnej hłownej zhromadźiznje 5. januara 1905 bu potom za 1. předsydu woleny a wot tutoho časa zapo-

čachu so za „Jednotu“ měrne časy w nastupanju stajnych wotměnjenjow dotalnych předsydow. Jenož městopředsydow hišće wjacy króć druhich dóstachmy. Tak mózu mjenować: katecheta Delana, tach. prědarja Šewčika, kapł. Žura, kapł. Deleńka, kapł. Justa, kapł. Kětana.

Knjez farař Žur, nětko prälat a senior Budyšskoho tachantstwa, wobkhowa swoje předsydstwo hač do januara 1916, potajkim 11 lět za sobu. Što je w běhu tutych lět za naše towarstwo był, móže najlěpje tón spóznać, kiž je pod joho wjednistwom w „Jednoće“ sobudźěłał. Wón běše z idealom předsydy a za sobustawy towarstwa z krasnym přikładom. Žana zhromadźizna so njeminy, na kotrejž by wón přitomny njebył, z wuwzaćom časa, hdyž běše zapućował. Z dypkom, jedyn z prěnich, wón na zhromadźiznu přikhadźeše a nimale kóždy króć mějachmy přileżnosć, wot njoho přednošk słyšeć. Jara husto wopyta też spěwanske hodźiny, a spěwarki a spěwarjo mějachu potom přileżnosć, dopokazy joho znateje darniweje wutroby wuživać. Najbóle pak so lubosć a přikhilnosć k našomu předsydže pokaza, hdyž jomu „Jednota“ k 25lětn. měšniskomu jubilejej w lěće 1910 wosebity swjedźeń wuhotowa.

Hdyž pak so pola předsydy zastojnske a wšelake druhe dźěła počachu kopić a jomu čas wjacy dosahać njechaše, so z čežkej wutrobu rozsudźi, předsydstwo złožić. Njerad joho Jednoćenjo jako 1. předsydu zhubichu a z dźakownej wutrobu hišće dźensa spominamy na joho spomožne skutkowanjo mjez nami. Zo pak bychu mały dźěł jich dołha napřećo jomu wotrunali, pomjenowachu joho za prěnjoho „čestnoho předsydu“. Joho naslědnik bu nětko knjez farař a scholastikus Jurij Hejduška. Wón skutkowaše horliwje dale w duchu swojoho prjedownika. Přez swoje stajnje přećelne wašnjo doby sebi dowěru wšěch swojich sobustawow a wšitcy čujachu so zbožowni pod joho wjednistwom. Joho mnohe přednoški, kotrež nam poskići, běchu stajnje duchapołne a wokřewjace za kóždoho. A hdyž swój 25lětny měšniski jubilej swjećeše, sebi „Jednota“ přileżnosć, swojoho předsydu na wosebite wašnjo počesćić, njeda nimo hić a zarjadowa wosebitu swjedźeńsku zhromadźiznu, kotraž běše zjawny dopokaz za to, kak jara sobustawy swojoho předsydu lubuja.

8 lět zasobu wón nětko nam horliwje a pilnje swoje wustojne mocy poskići a běše rozemił, „Jednotu“ na starym, sławnym stojnišću zdźeržeć. A hdyž nětko přewjele druhich dźěłow dla so rozsudźi, wot swojoho předsydstwa wróćo stupić, dha to w nas wulku zrudobu wubudźi. Tola zwisk towarstwa z nim njedyrbješe so zhubić a tohodla wuzwolichmy sebi joho za swojoho duchownoho radźićela.

Na joho městno jako 1. předsyda stupi nětko knjez kantor Šołta. Wy wšitcy wěsće, zo wón też jara derje rozumi, towarstwo w prawych a wužitnych kolijach dale wjesć. Joho najwjetša zasłužba za „Jednotu“ hač dotal je, zo přez joho pilnosć a dobre zarjadowanjo so zmóžni, zo towarstwo sebi khorhoj wobstara a ju před dwěmaj lětomaj swjatočnje poswjeći.

Što je nětko „Jednota“ w běhu 25 lět wšo dźěłała a je tuto dźěło tón wuspěch mělo, kajkiž sebi jeje załožerjo přejachu? Tu mózu hnydom wotmołwić: haj. By to předołho trało, jeli chcył wam tu wo jednotliwych zhromadźiznach, zawjeselenjach, wulětach atd. powědać, a zo bych wam pokazać mohł, zo mózemy dospołnje spokojeni być z tym, štož je so w „Jednoće“ skutkowało a dźěłało; spomnju jenož na te přednoški, kotrež so poskićachu: powučace a zabawne, nabožinske a swětne, khutne a žortne, potajkim za kóždoho něšto. Hdyž sebi jónu přemyslimy, zo so w běhu 25 lět sobustawam přez 200 přednoškow dźeržeše, dyrbi tola kóždy přeswědčeny być, zo je to zawěsće wulke dźěło, kotrež je so tu za naše Serbstwo wuwjedło. A hdyž dale wopominamy, zo so na 30 zabawnych swjedźenjow a přez 20 wulětow a wopytow zarjadowachu, możemy z čistym swědomjom wuznać, zo je so wšo możne činiło, zo by so nadawk našoho towarstwa w kóždym nastupanju dopjelnił. A hdyž ma dźensa naše towarstwo nahladnu ličbu sobustawow a mjez nimi přez 50, kotřiž su hižo 25 lět w „Jednoće“, dha możemy prajić, zo smy towarstwu swěru dźerželi a tak sebi wobkhowali lubosć a přiwisnosć našej maćerščinje.

Skónčnje pak chcemy so też dopomnić na tych, kotřiž tu wjacy mjez nami njejsu a kotrychž je zažnja smjerć wot nas dźěliła. Wosebje pomjenawać chcu wot našich prjedawšich wjednikow: fararja Wingera, kapł. Andrickoho, kapł. Deleńka a protektora tachanta Skalu.

Też hrózbna wójna žadaše sebi mnohe wopory z našich rjadow. 11 swěrnych a horliwych sobustawow so na bitwišćach w cuzych krajach wukrawi a so k nam wjacy njewróći. Mjez tutymi je też jedyn wot tych najlěpšich, kotrohož mjez nami mějachmy — Jan Rječka. Tute mjeno wostanje na wšě časy zapisane w analach našoho towarstwa. Na našoho luboho Rječku a joho skutki njemóżemy a njebudźemy ženje zabyć a tak dołho hač budźe „Jednota“ wobstać, tak dołho budźe so też na njoho a joho zasłużby za „Jednotu“ a cyły serbski lud spominać.

My pak, kotřiž mamy to zbožo, tón dźensiši jubilej „Jednoty“ sobu woswjećić, my chcemy sebi tu swjatočnje slubić, kruče so dźeržeć toho, štož su nam naši wótcojo byli. My chcemy być a wostać — swěrni a wěrni Serbjo.

A ty dźensiša jubilarka, luba „Jednota“, ty kroč a dźěłaj dale po zasadach swojich załožerjow, potom budźeš swój nadawk swěrnje wuwjesć móc a być a wostać „Bohu k česći a Serbam k spomoženju“.

W Budyšinje,
na dnju 25lětnoho jubileja „Jednoty“,
22. meje 1927.

Jurij Hejduška, t. č. zapisowar.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

17. Dompuć.

Hdyž so čas w Bjenatkach ke kóncej nakhileše, dachmy swojemu čołmikej na dwórnišćo jěć, zo bychmy so do Verony wrócili. Jako tu na twjerdu zemju stupichmy, zhubichmy jenoho ze swojich sobupućowarjow, kotryž běše sebi do hłowy stajił, zo sebi tu w Bjenatkach hišće póndźe brodu truhać dać. Dokelž my druzy mysle njemějachmy, so jenoho wumyslenca dla komdźić, dźěchmy dale a zhubichmy jeho. Kaž běchmy jemu wěšćili, so sta; skomdźi na ćah. Duž jědźechmy bjez njeho. Na dobre zbožo dźěše za někotre hodźiny druhi ćah, spěšnik, do Verony. Připadnje běše skomdźeŕ na dwórnišću Němskeho pinčnika zetkał, kiž jemu, wězo za dobre myto, bilet do Verony kupi a jeho do praweho woza pokaza. Tak přijědźe, wo něšto pjenjez lóžši, za nami. Hdyž nas we Veronje dosćeže a na dobre zbožo też namaka, powědaše nam, zo je potom, hdyž je khwile dosć měł, w Bjenatkach też hišće wobjedował. Zjědł běše pjeć — mórskich rybow! ale najědł so hiše njeběše. Wězo wšak wone njejsu cyle tak wulke byłe, kaž tamna, kotraž je profetu Jonasa póžrjeła, ale běchu to małe wolijowe sardinki, kotrychž dźesać do małeje blachoweje tyski dźe. Duž jemu drohi wobjed njezawidźachmy.

Dokelž mějachmy we Veronje khwilku časa, dźěchmy do města, snadź sebi město wobhladować? I, što sebi mysliš! Što mohła Verona pućowarjam poskićeć, kotřiž su Neapl a Bjenatki widźeli? Haj, ani na zajimawe pohanske dźiwadło njehladachmy; přetož też wono je snadny twarčk porno Kolossejej, kotrež běchmy w Romje wobdźiwali! Za to so jena ze sobupućowarkow na wobraz ze wšědneho, cyje wšědneho žiwjenja dohlada, na — płokarniču. Kajki napohlad poskića pola nas płokarniča? Žona steji před dóńcu mydliznoweje wody, z płokanskej desku we njej, po kotrejž z mazanymi šatami tak dołho horje dele jězdźi, dóniž čiste njejsu. Ale, kak cyle hinaša běše Voronska płokarniča! Wona sedźeše při łuži, w kotrejež mazanej wodże šaty tunkaše. Potom pjerješe z nimi wo pódla

ležacy kamjeń, zo by mazanosć zwotlětowała. Hač je so woprawdźe wša zhubiła, njejsmy wočakali.

Podobnje dźiwne wašnjo, kaž z płokanjom, maja Italjanki w městach tež při sušenju šatow. Dokelž tam ani zahrodow ani dworow k tomu nimaja, suša šaty w hornich poskhodach nad drohami. K tomu maja pod kóždym woknom powjaz (lajnu) přičinjeny, kotryž k napřećnej khěži na druhej stronje hasy wjedźe. Zo by so přesuhować hodźał, běži na kóždej stronje přez kolesko a je spody hromadu spinjeny, cyle podobnje, kaž pas pola młóćateje mašiny. Chce-li žona šaty sušić, naćehnje so z woknom a powisnje prěnju košlu na započatk powjaza při woknje. Potom storči powjaz trochu dale, tak zo prěni kruch šatow bóle dosrjedźa zjędźe, pod woknom pak dalši, prózdny kónc powjaza zastanje. Na njón přityka druhu košlu. Potom powjaz zasy wo móličkosć přesunje, zo by tam třeću šatu přičiniła, a tak dale, doniž prěni kruch nimale pod susodowym woknom znapřeća drohi njewisa. Tak pak to njeje jenož pod jenym, ale tež pod druhim, třećim a štwórtym woknom; tak to njeje jenož w prěnim poskhodźe (šosu), ale tež w druhim a třećim.

Duž móže so stać, zo človjek, kotryž deleka po drozy dźe, nad sobu ani smužki módreho njebja njewidźi, ale jenož połne šatow, z kotrychž hišće druhdy pućowarjej woda na hłowu dele kapa; wo to so Italjanka njestara, a tež měšćanska policija nic. Woni maja za to: hdyž sebi človjek před dešćikom předešćnik wočinja, njech sebi jón tež pod mokrymi šatami wupinje, jeli njecha nakapany być. —

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

W **Francózskej** wopušći po swětowej wójnje wjele oficěrow wojeńsku službu a zastupi do klóštrow a duchownych seminarow. Před něšto tydźenjemi móžeše jedyn z nich — admiral Malcor, kotryž před krótkim hišće divisiju francózskeje mariny nawjedowaše — woswjećić swój prěni wopor Božeje mše. To sta so we wulkim namórskim měsće Toulonje w kapali Běłych wótcow, jako nětčiši sobustaw tutoho rjadu. Na tutej wurjadnej primicy wobdźěli so wjele prjedawšich kameradow primicianta.

Belgiscy katolikojo su hižo za čas joho žiwjenja wulcy jara česćili swojoho primasa kardinala Merciera, wot časa joho smjerće česćuja joho jako swjatoho. Joho něhdyše bydlenjo je nětko z putnym hnadownym městnom a stajnje přikhadźuje wjele wosobow ze wšěch stronow do Malines, zo bychu mortwomu biskopej swoju česćownosć wopokazali. Joho posmjertna jstwa je njepřeměnjena wostała, jenož zo nad smjertnym łožom wisa portret kardinala. W poslednim času wotkhori nahle měšnik Tournaiskeje diecezy wot njewuhojomneje khorosće po nutrnej prózstwje ke kardinalej, hačrunjež běchu lěkarjo khoroho horjedali. Wulěkowanjo sta so cyle nahle a tak dospołnje, zo zamóžeše wustrowjeny hižo na druhi dźeń zasy swjećić wopor Božeje mše.

Amerikanski stat Chile nałožuje radikalne srědki napřeco komunistam. Wón chce jim poskićić přileżnosć, zo bychu swoje zasady wupruhowali na sebi samych. Tuž da wšěch komunistiskich a bolšewistiskich agitatorow a hewrjekarjow zajeć a jich ze swójbnymi přewjesć na wosamoćenu kupu Mas a Fuera wosrjedź wulkoho ocejana. To stej tejsamej kupje, hdźež je něhdy po cyłym swěće znaty Robinson Kruzoe swoje pospyty činił. Kupje stej jara płódnej a bohatej na wšelakich mineralnych pokładach. Kraj je wusadźenym komunistam sobu dał bohaty material za twarjenjo khěžow, dale žiwnosć a hospodarsku a domjacu nadobu. Nětko je na komunistach pokazać, kak daloko ze swojimi idejami přińdu, kak sebi raj na zemi wutworja, zo bychu wšitcy dožiwili te spokojenjo a zbožo, kotrež we swojich rěčach swojim přiwisowarjam přilubuja.

Wotpósłanc Słowakow w Češkosłowakskim sejmje Hlinka bu wot Swjatoho Wótca na japoštołskoho protonotara z pontifikalijemi pomjenowany.

Towarstwowy powěstnik.

Khrósćicy. „Serbosław“ změje přichodnu njedźelu (29. V.) wulět do Wotrowa a na Wotrowske hrodźišćo. Należnje prosymy, zo bychu so sobustawy połnoličbnje na nim wobdźěliłe. Zhromadnišćo pola Wjenkec — připołdnju 1/21 hodź. Nyšpor w 2 hodź. we Wotrowje.

Wšelčizny.

Češkasłowakska republika měješe započatk lěta 1927 14 295 000 wobydleri, a to Češka 6 900 000, na Morawje 2 800 000, w Šleskej 720 000, Słowakskej 3 200 000 a w Karpatho-Ruskej 675 000. —

Wot Jězusowoho naroda hač k dźensnišomu je so 60—62 milijardow sekundow pominyło.

* * *

Burk służownej: „Hana doběž jónu spěšnje do korčmy. Sym sebi tam swoje rukawicy zabył. Su najskerje na woknje.“ — Służowna (so za khwilu domoj wróćiwši): „Haj, knježe, wone tam hišće leža.“

* * *

Kuchařka (pola klamarja): „Dajće mi dwaj puntaj kisałoho kału.“ Klamař: Kilo nětko rěka!“ — Kuchařka: Ach, kilo? nic wjacy kisały kał?

* * *

Duchowny (w šuli): Človjek dyrbi też do stworjenjow wěrić, kotrež widźeć njemóžemy. Što móže mi žane mjenować? (Jandźelowje). — Jank: „Tkha, kotraž na khribjeće kusa.“

Wične płaćizny		w Budyšinje 21. meje	w Kamjencu 19. meje
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,50—14,50	14,40—14,80
Rožka, nowa	70 „	12,50—13,50	13,25—13,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	12,50—13,50
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	12,00—13,00	12,50—13,00
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	5,00—6,00	6,00—6,50
Butra	1 „	4,00—4,40	3,80—4,00
Syno	50 „	—3,50	3,25—3,75
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,60—1,60	2,00—2,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—1,90	2,00—2,50
Słoma, z cypami młóćena	50 „	3,00—3,00	3,00—3,25
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	23,00—24,50	-
Ržana muka, 70 %	50 „	21,75—22,25	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,20—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,75—8,75	—
Jeja	1 štk.	—0,10	00,9—0,10
Prosata, 854 štuk	1 štk.	11,00—23,00	14,00—20,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 23. meje 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 125. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 61—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 46—50. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 38—44. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 220. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne młódše 54—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 1008. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 55—58. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 62—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 47—52. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 50—60. 5) Mjenje a špatnje picowane 35—41. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 980. 1) Najlěpše wukormjene 86—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 80—84. 3) Špatne 70—78. **Wowcy:** 630. 1. Młódše a starše wukormjene 60—65. 2) Starše wukormjene 53—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje:** 3505. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 58—60. 2) Wukormjene 58—59. 3) Mjasne 56—58. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 50—54. 7) — .

25. meje 1927.

Ćelata (779): 1) 85—90. 2) 80—84. 3) 68—76. 4) — . 5) — .
Swinje (321): (přez 300 pt.) 1) 60—62. 2) (240—300) 59—60. 3) (200—240) — . 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .

Wobkhod pola ćelatow a swini pomały.

Ze Zhorjelca do Drježdźan.

					Wšědne dny					Jenož sobotu				Jenož njedźelu	
Ze Zhorjelca	0.27	2.35		4.19		7.46	8.42	11.05	12.12		14.37	16.34	18.13	19.30	20.47
„ Lubija	0.57	3.00		5.01		8.27	9.07	11.44	12.37		15.18	17.18	18.38	20.03	21.30
„ Pomorc	1.11	|		5.18		8.42	|	11.59	|		15.35	17.33	|	20.18	21.47
„ Kubšic	|	|		5.26		8.50	|	12.07	|		15.43	17.41	|	20.26	21.55
„ **Budyšina** . . .	1.26	3.21		5.39	6.34	9.03	9.28	12.19	12.59	14.18	15.56	17.56	19.00	20.36	22.13
„ Žičinka	|	|		5.51	6.46	9.15	|	12.31	|	14.29	16.08	18 08	|	20.48	22.25
„ Zemic	|	|		6.02	6.56	9.24	|	12.40	|	14.38	16.18	18.17	|	20.58	22.35
„ Biskopic	1.49	|	5.19	6.15	7.08		|	12.50	|	14.47	16.28	18.28	|	21.09	22.46
„ Arnsdorfa . . .	2.07	|	5.45	6.33	7.32		|	13.14	|	15.10	16.51	18.50	|	21.32	23.11
„ Drježdźan-N. .	2.33	4 10	6.20	6.59	8.11		10.23	13.43	13.53	15.44	17 23	19.19	19.54	22.00	23.40
Do Drježdźan-St. .	2.48	4.21	6.30	7.09	8.21		10.30	13.53	14.00	15.54	17.33	19.29	20.01	22.10	23.50

Z Drježdźan do Zhorjelca.

			Wšědne dny											Jenož pondźeli
Z Drježdźan-St. .	1.53	2.59		5.30	7.02	9.06	9.17	11.22	12.20	14 46	16.58	20.10	21.03	0 20	
„ Drježdźan-N. .	2.07	3 15		5.44	7.18	9.20	9.30	11.32	12.35	14.59	17.14	20.24	21.18	0.34	
„ Arnsdorfa . . .	|	3.50		6.19	8.01	|	10.02	|	13.12	15.37	17.57	|	22.00	1.15	
„ Biskopic	|	4.09	5.44	6.44	8.32	|	10.21	|	13.39	16.03	18.23	|	22.28	1.41	
„ Zemic	|	|	5.52	6.51	8.40	|	10.28	|	13.46	16.10	18.30	|	22.35	1.48	
„ Žičinka	|	|	6.02	7.00	8.49	|	10.36	|	13.55	16.18	18.38	|	22.44	1.56	
„ **Budyšina**	3.01	4.32		7 23		10.21	10.52	12.28	14.10	16.31	18.51	21.19	22.58		2.10
„ Kubšic	|	|		7.33		|	11.02	|	14.20	16.41	19.01	|	23.09		2.20
„ Pomorc	|	|		7 42		|	11.10	|	14.28	16.49	19.09	|	23.17		2.28
„ Lubija	3.23	4.57	6.55	8.03		10.45	11.34	12.52	14.48	17.07	19.28	21.42	23.36		2.47
Do Zhorjelca . . .	3.45	5.25	7 35	8.43		11.09	12.11	13.15	15.25	17.44	19.57	22.04	0.15		3.26

Z Budyšina přez Radwoŕ do Lubija a wróćo.

		Wot Wósborka jenož wšědne dny	Njedźelu a swjate dny					Jenož sobotu	Wšědne dny, nic pak sobotu		
6.28	7.48		*11.38	16.55	22.18	Z Budyšina . . . do	7.01	11.09	13.39	14.47	18.42	19.42	
6.34	7.55		11.44	17.02	22.24	„ Ratarjec . . . . „	6.55	11.03	13.33	14.41	18.35	19.36	
6.38	8.00		11.49	17.06	22.29	„ Židowa . . . . „	6.51	10.59	13.29	14.36	18.29	19.31	
6.45	8.06		11.57	17.13	22.35	„ Mał. Wjelkowa „	6.44	10.53	13.23	14.30	18.21	19.24	
6.57	8.15		12.05	17.29	22.43	„ Radworja (dw.) „	6.34	10.43	13.13	14.18	18.11	19.11	
7.03	8.21		12.12	17.36	22.49	„ Radworja (zast.) „	6.26	10.35	13.05	14.09	18.03	19.03	
7.09	8.28		12.18	17.43	22.55	„ Lutowča . . . . „	6.20	10.28	13.00	14.03	17.56	18.58	
7.15	8.34		12.25	17.52	23.01	„ W. Dubrawy . „	6.15	10.23	12.55	13.58	17.50	18.52	
wšědne dny	8.43		12.33	18.01	23.09	„ Klukša . . . . „	6.04	10.12		13.46		18.42	
	8.51		12.42	18.10	23.17	„ Hućiny . . . . „	5.54	10.02		14.36		18.31	
	9.00		12.51	18.22	23.25	„ Barta . . . . . „	5.45	9.53		13.27		18.23	
	9.11		13.03	18.33	23.36	„ Hrodźišća . . . „	5.37	9.44		13.18		18.13	
6.52	9.48	10.30	13.32	18.53		„ Wósborka . . . „	5.30	*9.37		13.11		18.06	
6.58	9.55	10.36	13.39	18.59		„ Malećic . . . . „		9.10		12.43		17.55	20.38
7.04	10.02	10.43	13.45	19.06		„ Łutow . . . . . „		9.04		12.37		17.49	20.32
7.11	10.10	10.51	13.52	19.13		„ Hłušiny . . . . „		8.57		12.30		17.42	20.25
7.16	10.15	10.56	13.57	19.18		„ Radměric . . . „		8.53		12.26		17.38	20.21
7.30	10.29	11.10	14.11	19.33		„ Ketlic . . . . . „		8.46		12.19		17.31	20.14
7.40	10.39	11.20	14.21	19.43		do Lubija . . . . z		8.37		12.10		17.22	20.05

* Mjez Budyšinom a Wósborkom a wróćo jenož njedźelu, srjedu a posledni dźěławy dźeń tydźenja.

Z Kamjenca do Biskopic.

Z Kamjenca . .	448	1122	1328	1703
„ Thonberga . .	511	1142	1355	1722
„ Halštrowa . .	522	1153	1423	1733
„ Porchowa . . .	545	1216	1504	1755
do Biskopic . . .	609	1240	1530	1816

Z Biskopic do Kamjenca.

Z Biskopic . . .	650	1342	1840	2250
„ Porchowa . . .	710	1403	1922	2310
„ Halštrowa . .	731	1423	1951	2330
„ Thonberga . .	737	1429	2001	2336
do Kamjenca . .	755	1446	2023	2353

Z Budyšina do Wojerec.

Z **Budyšina** . .	435	628*	934	1413	1906	2259
„ Ratarjec . .	441	634	940	1419	1912	2305
„ Židowa . . .	445	638	944	1423	1916	2309
„ M.Wjelkowa	451	645	950	1431	1924	2315
„ **Radworja** . .	500	701	1000	1441	1932	2324
„ Khasowa . .	505	|	1005	1446	1937	2328
„ Njeswačidła	512	712	1012	1453	1944	2335
„ Šešowa . . .	518	|	1018	1500	1950	2341
„ **Rakec**	526	728	1025	1508	1957	Njedźelu a swjate dny
„ Komorowa .	533	|	1032	1515	2004	
„ Zdźarow . .	540	739	1039	1522	2011	
„ Hóska	547	744	1046	1529	2018	
„ Kulowa . . .	554	750	1055	1536	2025	
do **Wojerec** . .	608	802	1109	1550	2039	

* Jězdźi z Budyšina do Radworja wšědne dny, z Radworja do Wojerec kóždy prěni dźěławy dźeń tydźenja.

Z Wojerec do Budyšina.

Z **Wojerjec** . .		640	1030	1620	2041	Po njedźelach a swjatych dnjach
„ Kulowa . . .		658	1053	1633	2053	
„ Hóska		707	1100	1640	2100	
„ Zdźarow . .		714	1107	1647	2107	
„ Komorowa .		720	1113	1653	2113	
„ **Rakec**	621§	728	1120	1700	2120	2355
„ Šešowa . . .	629	734	1126	1706	2126	0001
„ Njeswačidła	637	741	1132	1712	2132	0006
„ Khasowa . .	646	749	1139	1719	2139	0013
„ **Radworja** . .	653	755	1144	1724	2144	0018
„ M.Wjelkowa	703	806	1156	1733	2153	0026
„ Židowa . . .	710	812	1202	1739	2159	0032
„ Ratarjec . .	714	816	1206	1743	2203	0036
do **Budyšina** . .	721	821	1211	1748	2208	0041

§ Jenož posledni dźěławy dźeń kóždoho tydźenja.

Z Budyšina do Wjelećina.

	†	§	†			§	†		†	§		†	†§
Z Budyšina	455	642	643	714	1049	1313	1315	1414	1650	1800	1912	1951	2140	2310
„ Dźěžnikec	503	651	756	722	1057	1326	1330	1423	1658	1811	1923	1959	2153	2318
„ Budestec	509	658	703	729	1102	1335	1346	1429	1706	1830	1931	2006	2201	2325
„ Rozwodec	514	703	—	734	1107	—	—	1435	1711	—	|	2011	|	2330
do Wjelećina	521	710	—	742	1114	—	—	1443	1718	—	|	2019	|	2338

† Wšědne dny. § Njedźelu a swjate dny. †§ Posledni dźěławy dźeń kaž tež njedźelu a swjate dny.

Z Wjelećina do Budyšina.

	†	†				†		§	§		
Z Wjelećina	—	557	829	—	1143	1516	1813	—	2046	—	2210	2348	Posledni dźěławy dź. kaž tež njedźelu a swj. dny
„ Rozwodec	—	603	836	—	1150	1523	1820	—	2053	—	2217	2354	
„ Budestec	551	609	842	1106	1155	1529	1825	2010	2058	2109	2222	2359	
„ Dźěžnikec	558	615	848	1113	1200	1534	1831	2018	2104	2117	2227	004	
do Budyšina	606	623	856	1121	1208	1542	1839	2026	2112	2126	2235	012	

† Wšědne dny. § Njedźelu a swjate dny.

Z Lubija do Habrachćic (Ebersbacha).

Z Lubija . . .	529	842	1150	1450	1723	2045
do Habrachćic	558	913	1217	1518	1752	2114

Z Habrachćic do Lubija.

Z Habrachćic	617	727	1103	1323	1633	1930	2210
do Lubija . . .	645	753	1130	1350	1700	1959	2239

Jězdny plan železnicow

płaćacy wot 15. meje 1927.

K swj. firmowanju

Časniki „Anker“ ze złotej kromu
wot **10** hr. sem.
Naručne časniki, sleborne, za **15** hr.
Doublé z 10lětnej garantiju za dobre nošenjo za **19** hr.
Rjećazki, zaniklowane, za **1,50** hr.,
„ pozłoćane wot **2** hr. sem.
Kožane etwije za **1** hr.

Kóždy časnik sym w dybzaku nosył a wupruhował a dawam tohodla **dołholětnu garantiju.**

J. Menzel, časnikarstwo w Dobrošicach.

Procesijón do Krupki.

Pjatk 3. junija rano w 5 hodź. budźa we Wotrowje kemše. Potom hnydom wotkhad do Krupki. W Pěrnje je swačina a to w hosćeńcu „Wettiner Hof“ pódla kasarmow. W Bergishübel přenocujemy w „Kurhotel Sächs. Haus“.

Michał Narćik, wjednik.

Procesijón do Albendorfa.

wotjědźe **20. junija z Budyšina.** Štóž chce so wobdźělić, njech so hač do 5. junija zamołwi pola **Hajny w Nowym Dworje** pola Pančic.

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Alfons Schauseil Budyšin

Wosebity dom
za
serbsku módu

Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach
za pjezle, fale a rubiška
Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.
Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach
wołmjanych a židźanych
Posamenty, trodle, židźane banty
Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Dóstawamy w bližšich dnjach někotre wagony
rjaneje stroweje
symjeńtneje woki'a pjeluški (čorny hróch)
z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.

Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

Za wšitku lubosć, kotraž je so našej lubej njeboćičkej ćeće a kmótře, čestnej knježnje
Mariji Wjacsławkec z Konjec,
sotře III. rjadu swj. Franciska,
za čas žiwjenja, wosebje w dołhej, ćežkej khorosći wopokazała, wosebje za wopytowanjo pustoho wječora a za bohate k rowu-přewodźenjo, wuprajeja wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“

W **Konjecach**, na dnju pohrjeba,
21. meje 1927

Zrudźeni přiwuzni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̌ak č̌o. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany č̌o. 33458.

23. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **4. junija 1927.** | **65. lětnik.**

Přińdź swjaty Ducho z hnadu k nam!

To njech mi nichtó njepřińdźe z tym, zo njemóže cyrkej swoje dny a swjatki tak swjećić, kaž so to słuša!

Hody běchmy same dźěći při Božim dźěśću. Joho njewinowatosć, drobnosć, lubosć nas cyle zaja a putaše.

Jutry stany we nas runja wotwalenomu kamjenjej k nowomu žiwjenju nowonarodźeny křesćan a z křiżeŕskim alleluja wědźeše so mócnje přewinyć a stary zakis wumjetać.

A nětko dźensa — swjatkownička!

Hižo přiroda swjeći swoje swjatki. Su za nju jeje najrjeńši lěćny swjedźeń. Duch žiwjenja je so z połnej mocu, ze wšěm swojim swětłom a horcym płomjenjom z njebjes na nju wulinył.

We swětłych, ćopłych pruhach z njebja dele sapa na swjatočnje zdrasćenu zemju, kołsa a koleba so na złotych, ćežkich stwjelcach našich žohnowanych zahonow a runja žehliwym jazykam žehla a čeŕwjenja so w našich zahrodach swjatkowne róže a wša zemja je kaž wupřestrěny pisany rub za přikhadźacoho Ducha Stworićerja samoho.

Bože žohnowanjo zrawi na našich polach, wulka wječer Božoho khlěba so přihotuje a wšěch woči maja nadźiju, zo nam ju da smilny Bóh w prawym času. Wšo je tak rjec napojene wot přebohatoho Božoho žohnowanja, juska a skaka, spěwa a njemóže so nabyć wonka w Božej přirodźe, mjez žołmjacymi polami, tučnymi łukami, ćěkjacymi, pisanymi zahrodami.

Wšitko: samy jenički kěrluš k Duchej Swjatomu a puć do Božoho Domu a z njoho je kaž by so z lubym, miłym Bohom překhodźował w paradizu.

A we spodźiwnych jazykach wotewrja wjesoły ludźik našich spěwarjow w powětře swój hort a sobu zanošuja Božu khwalbu ze swojim šumjenjom wšě štomy w lěsu a druhdźe. Je same žiwjenjo a wyskanjo daloko a šěroko.

Boža přiroda swjeći swoje swjatki.

Wy, lubi Serbja, často ani njewěśće, kak derje je z wami Bóh měnił, zo was přesadźi do tajkoho paradiza swojeje lubosće, zo so wam narodźić da w serbskim kraju. Snadź tola hdys a hdys so wuroni kěrluš dźaka z wašoho horta a sebi prajiće: Serb chcu być a wostanu za wšitku Božu dobrotu. Kaž w Božej přirodźe, tak su też w cyrkwi Swjatki tak rjec cyrkwiny lěćny swjedźeń. Też tu wuliwa swojoho ducha Duch Swjaty do swojeje cyrkwje po słowach: „Wupósćeleš swojoho ducha a wšitko so stwori a wobnowiš wobličo zemje!“ Tak su Swjatki krasne, haj Bóžske rańše zerja stawiznow nowoho swěta a nowoho čłowjestwa.

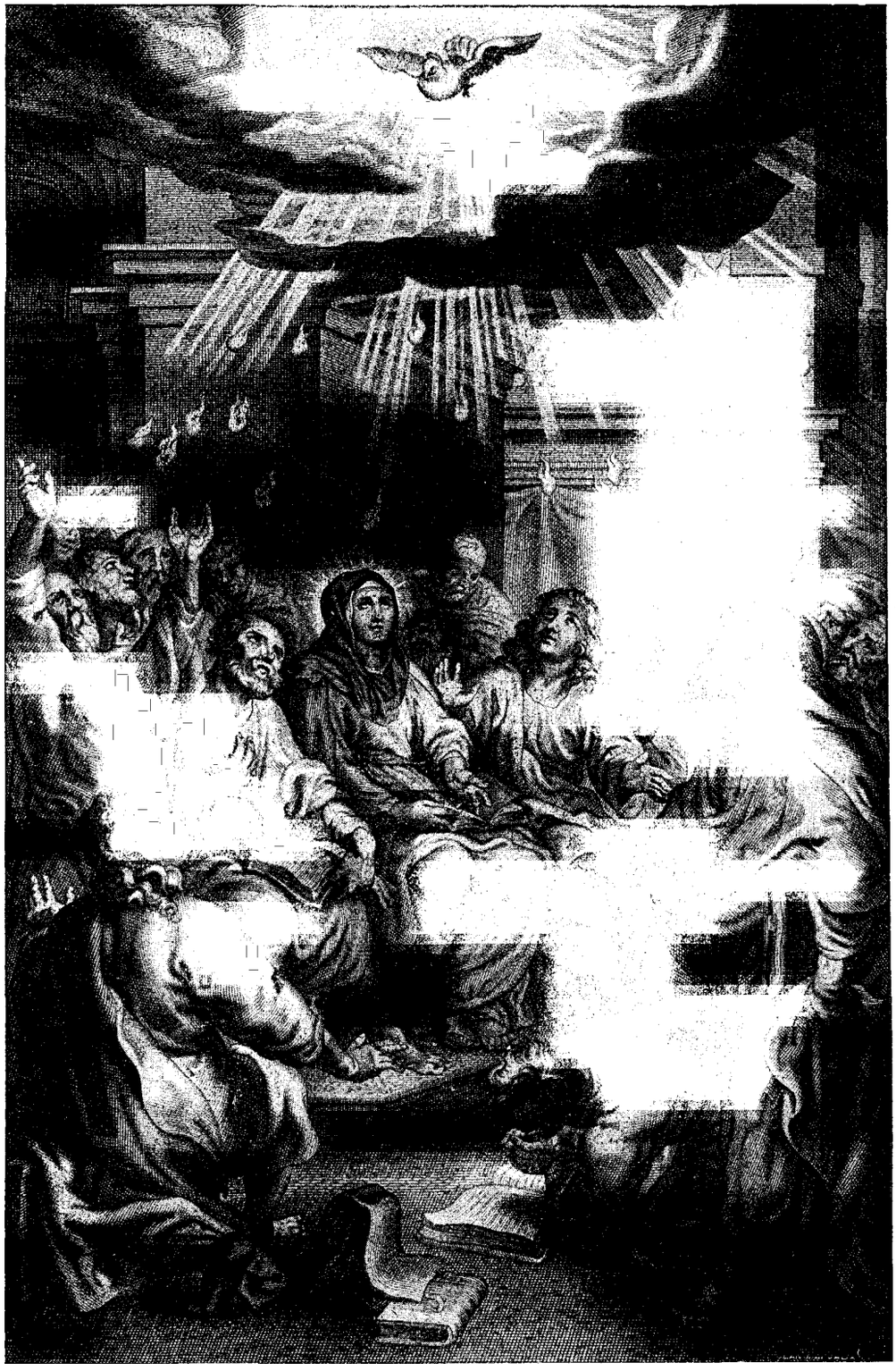
Duch wěrnosće přińdźe k nam, zo by nas nawučił wšitku wěrnosć. Boži Duch zestupi na zemju a kaž howrjacy wichor wotmjeće ze z hrěchami poćeženeje zemje njezbóžnoho swětowoho ducha wšudźom tam, hdźež so wutroby wotewrichu joho hnadźe a lubosći.

A kaž tehdy, tak dźensa.

Duch Boži — a jeničcy wón — je we wšěch časach čłowjekow kaž cyłe ludy pozběhował k wyšinam woprawdźe duchownoho žiwjenja, jich wulkich a zbožownych činił, mjez tym zo duch swěta stajnje ponižujo a zahubjujo skutkuje na žiwjenjo čłowjekow a ludow.

W tychle słowach a w jich wupruhowanej wěrnosći mamy też my Serbja kluč k jeničcy wěrnej serbskej kulturje widźeć, dyrbimy so přeswědčić dać, zo też pola serbskoho ludu je wšitkón postup k wěrnomu, woprawdźitomu zbožu, k joho trajnomu a stajnomu byću a tyću njerozdźělnje zwjazany na tutu zakładnu wěrnosć: Powjedźe w přichodźe naš lud tutón swjatkowny Duch Boži, abo da so naš lud dale błaznić a honić a wodźić wot dušacoho a morjacoho, w našim času tak mócnoho ducha nětčišoho swěta?

Čim słabši sy a mjeńši, čim mjenje mocy we sebi začuwaš, ćim bóle maš so zepréć a kruće so stajeć wonka na puću zakhadźaćomu wětrej, kiž sebi runje na tebi swoje mocy wupruhować wumysli a swoje tryski z tobu ćěri a by će zahnał do wšěch přěrowow a kutow. To też najhłupiši wě. Ale zo tosame płaći za naš słaby, drobnuški, njemócny a wot njepřećelskich sylnych wětrow rozduty wbohi serbski narod, na to hišće někotryžkuli přišoł njeje.

Tuž njech widźa swjatkowne swjate dny cyły serbski lud na kolenach w zhromadnej nutrnej modlitwje *k Swj. Duchej:*

Přińdź Swjaty Ducho z hnadu k nam!

Zcyła by dźensa, hdyž je runje tak přileżnje, „Posoł“ cyłomu serbskomu ludej prawje naležnje k wutrobje położił, zo by, nic we jednotliwych stawach jenož, ale jako woprawdźity cyłk, jako cyły lud Swjatomu Duchej lěpje służił, z nim so bóle spřećelił, joho skutkowanjo sebi wjele bóle važił, joho horliwišo česćował a z nim nutrniše a wužše poćahi zwjazował, hač to nětko bywa.

Snadź so při tajkich słowach Posoła někotry při sebi praša: Njeje so to dotal stało?

Posoł wotmołwja z dobrym přeswědčenjom: Ně!

Nima to też swojim Serbam za zło, dokelž wě, zo ma wšědny človjek ćežkoty přewinyć, dóniž njedóńdźe k woprawdźitomu česćowanju Ducha Swj., dokelž tu płaća cyle wosebiće słowa Bože: *Bóh je duch a kotřiž k njomu so modla, dyrbja* w duchu a w prawdźe so modlić.

Wšědny lud pyta wězo při swojich pobožnosćach za widźomnymi předmjetami za swoje česćowanjo, a tu zapraji joho sobu wobdźělena fantazija, dokelž pobrachuje jomu tak rjec zwonkownych formow za swoje mysle a njewě so tak lohko přesadźić do wyššich kruhow, do swěta čistoho ducha samoho bjez předstajacoho wobraza joho skutkowanja.

Čim bóle pak budźe so naš lud zaběrać z Duchom Swjatym we swojich modlitwach, ćim bóle so zaživi do tutoho swěta a joho skutkowanja a spóznaje tutoho „wulkoho“ ducha a što wón woznamjenja za jednotliwu dušu kaž za cyły swět.

Ducho Swjaty! Póśćel swojoho ducha do serbskoho ludu! Jeničcy Ty zamóžeš nas z nowa stworić, zamóžeš wobličo našoho ludu po Twojim duchu wobnowić!

Wo kulturje rěča ludźička našoho časa a swěta nimo měry wjele; a prašeš so jich, što po prawym chcedźa a *što měnja, su kaž* Balaamowy wosoł: so wjerća, přestupuja, poskakuja, wija z hłowu, naćahuja šiju, so zapěraja, wočinja też hubu, ale dóstanješ wotmołwu, zo sy po tym runje tak mudry kaž před tym. Wězo płaći to jenož wo kulturje mudrowacych, bjez toho, zo woprawdźe wědźa, što tute wbohe słowčko, tak krjudowane, woznamjenja.

Naš čas napjelnja swět z woprawdźitym wopojenjom, přezměrnym natykanjom, ze słowom kultura. Bjez dźiwa, zo mamy potom telko zawjerćanych hłowow, zo za kulturu jdu do wohnja, haj na šibjencu.

Je woprawdźite přibóžstwo, kotrež nas ćěri z kulturu. Tohodla dyrbi so raznje a jasnje wuprajić: Wěrna a woprawdźita kultura je jenož tam, hdźež je Duch Swjaty, dokelž tutón je woprawdźity kulturutworjeŕ, *stworićeŕ, zdźerżićeŕ, mějićeŕ a wudźěleŕ wšeje kultury.* Z tym, zo Posoł tole wupraja, je bohudźak hižo na 75 % kulturžračkow sebi ze šije wottřasł a z tamnymi so měrnje a pěknje zrěčí.

Kulturne postajenjo kóždoho ludu, też našoho serbskoho, woznamjenja, kak wysoko, na kotrym skhodźeńku dospołnosće stoji pola njoho wěra a nabožnosć, póćiwosć, wěrnosć a sprawnosć, dale wědomosć, wumjełstwo, zakonjeŕstwo a narodne hospodarstwo.

A prajće mi, njepřińdu wšě tute kubła wot Boha? Njeje je bóžski Duch človjekam darił a k wužiwanju spožčił?

„Knjezowa je zemja a jeje połnosć", praji psalmista.

Tuž smě a dyrbi so kultura zrozemić a woznamjenić jako kubło wšěch kubłow, dokelž wopřija jako cyłk wšě Bože dary, kiž smilny a dobry Bóh človjekej spožči, zo by přez nje swoje časne a wěčne zbožo a derjemėćo dócpěł.

Tak su wšě tute kulturne kubła kaž nabožnosć, prawiznistwo, časne derjemėćo, wobdźěłanjo zemje zwukonjenjo a zwoprawnjenjo mysli a wotpohlada Božoho Stworićerja. Tak maja tež tute kubła wšě slubjenja a žohnowanja časnoho a wěčnoho žiwjenja.

Lud, stojo na wjeršku wěrneje kultury, je tež khmany a hódny kročić na wjeršku ludow, haj hódny wěčnoho knježstwa w njebjesach.

Duch Boži je, kotryž dari wšěm ludam tute kulturne kubła.

Duch Boži je tež, kotryž zaščěpi a założi we nas pohon a stajne prócowanjo wo woprawdźitu kulturu ćěła a duše.

A tutón pohon je zapřijaty w človjeskej žadosći za Bohu spodobnjenjom a Bohu spodobanjom.

Bóh stwori a wuhotowa zemju, zo by človjekej zasy służiła jako polo dźěławosće, zo by jomu zdźeržała žiwjenjo a za joho ducha wupłodźiła stajnje nowe předmjety k přepytowanju a slědźenju.

Tak zrozemjena bywa kultura woprawdźita Boža służba.

A tajka kultura, kiž ma Ducha Swjatoho za założerja a posrědnika a jeničcy na Boha samoho so měri a jomu samomu służić chce, je tež přecy ze žohnowanjom była za ludy a jenož tajka, kiž ma Boha za spočatk a wukónc swojoho prócowanja, móže tež našomu ludej tyć a służić.

Tuž, lubi Serbja! Dajće sebi k Swjatkam z nowa prajić:

1. Prječ z hordym swětnym duchom! Nutř do was dyrbi Swjaty Duch a we was knježić. Křesćenjo dyrbiće być, nic jenož po mjenje a farskim wuswědčenju, ale cyli katolscy křesćenjo bjez kóždoho rabata a woćehnjenja za swět!

Njech tež dźěći swěta so modla mamonej a we wužiwanju so kormja a zmysłojtosći hanibnje wotročkuja, serbski ludo, budź žiwy ze Swjatym Duchom, čiń ze swojoho dźěła Božu służbu, jeničcy we zwisku z hnadownym žiwjenjom Ducha Swjatoho ma twoje žiwjenjo zmysła a rozoma a dosćehnješ tež wutyknjeny zaměr.

Katolscy Serbja! Won z bjebóžnym Duchom z wašich swójbow!

2. O, kak je hižo tutón duch z jědmom zawdał prěni korjeń človjeskoho towarstwa — swójbu! Njeje dosć křesćanskich starších, kotřiž sebi zwěrja před narodom so hižo přimać dźěsćowoho žiwjenja a tak najhórše njekhmanosće skućić a swoju dušu předać? Prječ, Serbja, wot tajkoho ducha, kiž z hele wukhadźa a do hele wjedźe! Budźće pak Duchej Swjatomu spodobny wopor žohnowanja dźěći pak swjaty wopor zdźeržliwosće? To je wučba Ducha Swjatoho wo mandźelstwje a joho swjatych zaměrach. —

3. Prječ ze swětowym duchom z wukubłanja dźěći!

Serbja! Woćehńće zasy Boże dźěći, nic popki a hopki za swět!

Njewudajće swoje dźěći swětnym, lohkomyslnym a bjezpócćiwym zawjeselenjam! Dźerźće je kruće do koła swójby.

Njezakomdźće swoju najkhutnišu winowatosć dohlada nad hólcami a holcami, kotřiž wopytuja dowolene a nješkódne zawjeselenjo za młodosć! Tu mohł sebi mnohi nan a mnoha mać k Swjatkam swoje swědomjo přepytać.

4. Stražujće nad Swjatnicu křesćanskeje šule! Je zahrodka Ducha Swjatoho! Wot was sobu wotwisuje, kajki duch knježi nad šulu, hač Duch Swjaty abo bjezbóžny duch swětoweje šule. Knježerstwa njepřetłóča swoje napřećiwne wotpohlady, jeli wy połni Ducha Swjatoho stražujeće křesćansku šulu.

5. Won ze swětowym duchom z našoho zjawnoho žiwjenja!

Mužojo, žony! Ze swjatym Pětrom prěnje swjatki praji wam dźensa Posoł:

Dźěłajće, hibajće so, spěchujće na wšě możne wašnjo należnosće Ducha Swjatoho! Japoštołow na stronje měšnikow trjeba dźensiši čas.

Z wěriwym duchom, z horliwym duchom wšudźom tam zaprimnu, hdźež je jich pomoc nuzna. Tuta myslička wo japoštołskim dźěle wěriwych njeje hišće naše wosady překisała. A tola njeje ničo bóle skutkowanju a duchej Ducha Swjatoho přiměrjene a podobnjene, hač tute dźěło za Ducha Swjatoho: Swět a wšě naše wobstojnosće, naše domy a hospodarstwa, naše wosady z nutřka a wonka napjelnić z křesćanskim duchom, z joho duchom, wšu našu zjawnosć.

Też před wólbami a při wólbach nima na prěnim městnje stać naša móšeń, zbožo statoka a hospodarstwa, ale wěc a zajimy Ducha Swjatoho.

Što by nam pomhało, bychmy-li samych zastupjerjow swojoho powołanja přećišćeli, parlament pak był z wjetšej, njepowalnej połojcu z njewěriwcow a zasakłych přećiwnikow Ducha Swjatoho a woni nad nami surowe komando měli? 90% katolske Mexiko budź nam stajnje wučba wo dnjo a w nocy.

Tuž lubi Serbja, rubajće Duchej Swjatomu wšudźom, hdźež móžeće sćežki! Duch Swjaty dyrbi nutř:

1. Do našoho wšědnoho domjacoho žiwjenja; 2. Do našich swójbow; 3. Do skutka wukubłanja serbskich dźěći; 4. Do našich šulow; 5. Do wšoho zjawnoho žiwjenja a wobkhada!

To měješe lětsa Posoł k Swjatkam na wutrobje. Posoł sam pak slubi, zo chce so z kralom Davidom takle modlić we swjatych dnjach za horcolubowany serbski lud:

Twój duch, Ducho Swjaty, njech wjedźe wšón serbski lud na twojich pućach! ju.

Politiski rozhlad.

Němskostatny president z Hindenburg puću je nětkle wot Hamburka sem w sewjernym dźělu Němskeje. Wopyta Flensburg a jědźeše dale do města Šleswika.

W Kielu wotměchu pjatk tydźenja socialdemokratojo Němskeje swój stroniski zjězd. Na nim bu stare předsydstwo zasy wolene Wels, Müller, Crispien. Wjele nowoho njeje so tam wobzamkło. Cyle zajimawe je, zo bu namjet začisnjeny, po kotrymž bychu so wšitke jednanja dla konkordata začisnyć měłe. Zapósłanc Löbe bě wuprajił měnjenjo, zo maja socialdemokratojo zasy do opozicije stupić. Wěsta radikalnosć w socialdemokratiji po zdaću na mocy přibywa.

Přjedawši němski wójnski minister dr. ze Stein je štwórtk tydźenja 73 lět stary w Lehninje wumrěł. Wón běše general artillerije a prěni kwartěrny mištr we swětowej wójnje. Tehdy smy joho mjeno husto we wójskowych rozprawach podpisane čitali.

Sakske knježerstwo ma so přetworić. Nahódnoscerjo a nacionalsocialni su so z hospodarskej stronu k zhromadnomu dźělu zjednoćili, tak zo maja nětko 16 mandatow, mjez tym zo maja němskonarodni jenož 14. Zniženjo ličby ministerijow wot 7 na 5 ma so při přetworjenju knježerstwa też rozsudźić. Po najposlednišich powěsćach zda so, zo chce nowa zjednoćena strona namjetować, zo ma kóžda strona jenož jenoho ministra dóstać. Wěc njeje hišće dowujednana.

Českosłowakska republika měješe 27. meje ważny dźeń. Narodna zhromadźizna woleše k třećemu razej swojoho statnoho presidenta. Wot 432 płaćiwych wotedatych hłosow padny 274 hłosow za dotalnoho presidenta dr. Masaryka, 54 hłosow dósta komunist Šturc a 104 lisćikow bě prózdnych. Předsyda Narodneje zhromadźizny, Jan Malypeter, zdźěli wuslědk wólby presidentej Masarykej, kiž wólbu při-

jawši, na to přisahu na wustawu wotpołoži. K prěnjomu razej bu Masaryk 11. novembra 1918 jenohłósnje woleny. Při druhej wólbje 27. meje 1920 dósta Masaryk 284 hłosow, dr. Naegle 61 hłosow a 60 hłosow bě tehdy prózdnych.

W **Bołhańskej** běchu zańdźenu njedźelu wólby do sejma, sobranje mjenowanej. Kaž poslednje powěsće ze Žofije zdźěluja, je nětčiše knježerstwo wulku wjetšinu za so dobyło. 172 kandidatow bu wolenych a k tomu 17 kandidatow druheju stronow, kotrejž běštej so z knježerstwowej stronu, zgovor mjenowanej, zjednoćiłoj. Přećiwne strony maja wšo hromadźe 84 sydłow.

Jendźelsko-ruska zwada. Byrnjež diplomatojo so do domizny wróćili, maja po zdaću hospodarske zwiski mjez Ruskej a Jendźelskej někak dale trać. Powšitkowna ruska hospodarska delegacija je wotpućowała. Zwostała je tam jenož wotnožka za žitny wobkhód. Z toho je widźeć, zo chce Ruska tak dołho hač možno, swoje žita, rožku a pšeńcu, do Jendźelskeje wuwožować. Bjez toho bě Ruska w poslednim lěće wjele wjacy wuwožowała, hač bě z Jendźelskeje kupowała. Zawěsće budźa sebi druhe staty hospodarske poćahi z Ruskej dobyć chcyć, tola přewulki wšak překupski wužitk njebudźe, dokelž ma Ruska jenož snadny dowóz, kaž Šwica. Němska je na 6 njedźeli přebywanjo ruskoho hospodarskoho zwjazka „Arkos“ dowoliła, zo bychu so dotalne hospodarske zwiski z Jendźelskej rozwjazać mohłe.

W Khinje měješe Kantonske wójsko w poslednim zraženju ze sewjernym wójskom pod generalom Fengtiew dospołny wuspěch. Sewjerne poražene wójsko dyrbješe so we wulkim njeporjadku pola Hanowa wróćosćahnyć. — Ke škitanju swojich stećanow je Japanska 2000 wojakow do Mandšurskeje, do Tsingtau a Tsiananfu, pósłała. Pekingske nakhwilne knježerstwo přećiwo tutomu japanskomu zakročenju protestuje. — Přez poslednje porażki tež prawoho křidła sewjerneje fronty, zda so, zo je stojnišćo wjednika Pekingskoho knježstwa Čangtsolina khětro zesłabjene. Někotři liča hižo z tym, zo móža hižo w awgusće Kantonske wójska Peking předobyć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Rjany nalětni swjedźeń za našu wosadu k Našej Lubej Knjenje bě zańdźena njedźela po Božim stpěću. Bě to nalětny dźeń, dokelž mała črjódka młodych serbskich dźěći přistupi k prěnjomu razej k blidu Božomu. Bě jich jenož wósom, štyri hólcy a štyri holcy, dokelž někotre dźěći serbskich staršich dźěchu radšo z wjetšej črjódu w Tachantskej cykwi. Tam bě jich 51 dźěći, kiž dźěchu k prěnjomu swj. woprawjenju. Loni bě jenož jena serbska holčka, tuž je lětsa čim khwalobnišo, zo bě ličba zasy něšto wjetša. Tuta črjódka je naš dorost, tuž so wjeselimy, zo je ličba našich wosadnych wo něšto přirostła. K prěnjomu razej dźěchu dźěći lětsa wot noweje fary přez hasu ze zaswěćenymi swěčkami pod zwukom zwonow, nawjedowani wot khorhojnikow, hólčkow z jandźelkomaj a křižnošerja, do domu Božoho, hdźež je swjatočne zwuki pišćelow hač k wołtarjej přewodźachu. Srjedź spěwanej Božej mši bě po swj. sćenju narěč. Potom zestupachu so prěnjewoprawjenske dźěći do rynka před wołtař, kiž běše hišće w mejskej debje, a wobnowichu swjatočnje a jasnje křćeński slub. Kóždy wěrny katolik so wjeseli z młodymi, njewinowatymi dźěćimi, hdyž w dźěsćowskej nježnosći Jězusa k prěnjomu razej do swojeje wutroby witaja. Njech sebi tute zbožo wobkhowaja na čas žiwjenja!

— Před swjatkownymi prózdninami woswjeći naš gymnasij 400lětny jubilej swojoho wobstaća. Jako započatk tuteje ważneje srjedźneje šule mjenuje so lěto 1527, wot kotrohož sem so prěni šulerjo w starej wobtwjerdźeńskej wěži, na městnje nětčišoho museja, k wuknjenju łaćonskeje a grekskeje rěče skhadźowachu. — Swjedźeńske swjatočnosće trajachu tři dny. Na wšitkich zjawnych twarjenjach a šulach zmahowachu so khorhowje. Wutoru wječor bě swjedźenske witanjo. Srjedu swjedźeńska swjatočnosć w centralnym dźiwadle. Štwórtk předstaješe so tež w centralnym dźiwadle Aischylowe drama „Persojo“ we němskim přełožku. Pjatk běchu sokołske zwučowanja na gymnasialnym zwučowanišću. Budyšske gymnasium ma tež přihotowanišćo być za naš duchowny dorost

Swjatnica.

Wulki ćěmny lěs wupřestrěwaše so w dalokej krajinje, mócne stare zdonki sahachu k njebju horje a srjedźa w nim wupinaše so hišće nad nimi a přez jich wjerški kulojty twar stareje swjatnicy, hdźež stajnje přikhadźachu cuzy putnicy, zo bychu so modlili „Njeznatomu Bohu“. Přińdźechu z daloka jow, zaprošeni w dołhim pućowanju po wobćežnych drohach a sćežkach a z fałdatymi wobličami dla telko starosćow. A nutřka pod wobłukami wysokich stołpow a w ćěmnym swětle zapadowacym přez pisanu woknowu škleńčinu dóstawachu w swjatočnosćach, swjećiznach a we wěriwej pomurjenosći nowu žiwjensku móc, tak zo z wjesołym wóčkom, rozjasnjenym wobličom a z krutymi kročelemi so domoj wróćachu do swojoho swěta nuzy, nadźije a ćerpjenja. Štož je jich tłóčiło a strachowało, ćwělowało a wojebało, běše so wot nich sypnyło, kaž wjetkha dodźeržana drasta. Woči sapachu błyšć dźiwow połnoho přeživjenja, tak zo we zbóžnym začuwanju wšo nizke, sprócne a nutne daloko pod nimi so kaž do zemje zakhowa.

W swjatnicy, zo by tu stražował, wozjewjał a pomhał, wukonješe prastary šěduiwc zastojnstwo a zdaše so, zo ani žołmy žiwjenja ani wichory dołhich lět na joho jasnym čole znamjenja njewostajichu; tak njezranjeny a wěčnje jenajki běše stary we swojej wulkej, ćichej dobroće a miłosći a wot njoho wuliwaše so swětło rozpłomjeniwši šěroku městnosć a namkawši wotbłyšć we wšěch wutrobach, zo bychu byli pokojeni a wokřewjeni tysacy a tysacy přikhadźacych a wotkhadźacych, zo bychu začuwali w swjatnicy kuzło a přitomnosć wěčnosće. Kaž z wětrom dźěše sława tutoho městna daloko po krajach a ludźo wědźachu wjele spodźiwnoho powědać wo słowach a skutkach měšnika, wo njesměrnje bohatych pokładach w swjatnicy zakhowanych a wo zawrjenej krasnosći, kotraž so jenož poniżnje modlacym wotewrja jako wotbłyšć wěčneje krasnosće a majestosće Božeje.

Tak so sta, zo wo bohatosći a błyšću swjatnicy też tři rubježnicy zhonichu, kotřiž běchu so w dalokim lěsu zahnězdźili, ale zdaše so jim dołho dosć wunošniše być, nimo pućowacych překupcow a zemjanow dale wo časne kubła wołóžeć, jako staru swjatnicu doma pytać, hdźež jenož dźiwnoho a khuduškoho putnika namakaju. Skónčnje pak jich tola wuhlady na bohaty dobytk pychi, złota a drohotnych sudobjow nawabi, zo so we swojej rubježnej nahrabnosći junu w nocy wobronjeni na swjatnicu zważichu.

Lěs wupinaše so kaž čorne, huste morjo, w kotrymž ćma wotpočowaše, tužny wětr kopješe roztorhane mróčele, zo poslednje hwěžki w hłubokej ćěmnosći wuhasnychu. Jenož wobhonjenomu běše možno, zo pomałku kročel po kročeli jenož přez lěsnu husćinu dale přińdźe. A tak docpěchu tři towaršojo blizko samotnomu templej, kotryž jim z nazdala hižo, kaž ze swětłym woknowym wóčkom puć pokazowaše.

Zaprěwši so wšitcy tři nadobo z mocu do durji rozłamachu zamk a walichu so z wulkim ropotom do swjatnicy, hdźež wěčna lampa swoje čerwjene swětło wuliwaše, kotrež so mjez stołpami we ćmi zhubi. Pod lampu we swojim stole skhileny nad čežkej drohotnej knihu so stary měšnik njemało stróži a wobaraše so z wupřestrjenymaj rukomaj před złostnikami. Hižo so na njoho walichu, čisnychu joho k zemi, wuwjazachu jomu rucy a nozy a šmórnychu joho do kuta.

We swětle wěčneje lampy so nětko rozhladowachu za wšěm, štož so błyskotaše a wjeselachu so hižo na bohaty

nimo katolskeje tachantskeje nadšule w Budyšinje a s. Benowoho gymnasija w Drježdźanach. W běhu lět so pokaza, hač swój prěnjotny zaměr naš gymnasij wobkhowa. Před něšto lětami běchu jón do reformgymnasija přetworili. Lětsa jutry započina so zasy stary humanistiski gymnasium horjetwarić, hdźež z łaćonsćinu hnydom w prěnjej rjadowni započinaja.

— Znaty twarski mištr a měsćanski rada Adolf Kaup je zańdźenu póndźelu we swojim 80. lěće žiwjenja wumrěł. Zemrěty pokhadźa z Brunjowa zady Kamjenca, hdźež so 8. decembra 1847 narodźi. Kaup bě prěni katolski měsćanski rada w Budyšskej radźe, do kotrejež bu 25. septembra l. 1906 wuzwoleny. Tute zastojnstwo zastawaše hač do 15. julija 1919. Kaupa ważachu sebi jako wušiknoho a dobroho twarca. Wón je też Radworsku a Baćońsku cyrkej sobutwarił.

Z Baćonja. IV. Zjězd „Zwjazka Serbskoho Ratarskoho Dorosta". Zańdźenu njedźelu bě zwjazk serbskoho ratarskoho dorosta swojich sobustawow do Baćońskeje młodownje powołał na popołdnjo ke khutnomu wuradźowanju, zarjadujo tudy swój lětuši zjězd. — Zo hnydom doprědka raznje wuzběhnjemy: štóž ze swojim ludom derje měni, štóž widźi a přihladuje, kak so naš ratarski lud bědźi, haj, na smjerć a žiwjenjo, dalše wobstaćo abo pomałe zahubjenjo woprawdźe wojuje wo swoju existencu, štóž hišće hłubšo hlada a widźi zrudne a bólne sćěhwki wójny w našim ludźe: njemoralnosć a narodnu womoru a wotkhilenjo wot pućow a dobrych wašnjow wótcow, štóž tole widźi, tajki njemóže tola woprawdźe bjezčućiwje přihladować a wšo přewostajić slepomu připadej: póndźe kaž póndźe, tajki njesmě tutón duchowny a materielny rozpad, moraliski a narodny bankerot pospěchować z ramjenjemi zaćahujo a prajo: k čomu hišće před wohnjom škitać, štož je zrałe k rozpadej, ně a tysaćkróć ně! Jeli hdy, potom dźensa płaći našomu wbohomu serbskomu ludej Zbóžnikowe słowo: mi je žel ludu a tohodla, hdźežkuli so jenož pomhać hodźi, tam khwata dobry Serb na pomoc a wobara mutnym zmoham pomałoho rozpada, kotryž dźensa so wšudźom pokazuje. — Tuž postrowjamy z połneje wutroby pŕócowanja drje připrědku małeje, tola narodnje sebjewědomneje a energiscy zapřimaceje čŕjódki někotrych młodych ratarjow, kotřiž derje wědźa, kak z nami stoji a što nam hrozy, sebi rucy zawdachu ke krutomu zhromadnomu dźěłu: škitać we našim ratarskim ludźe wótcow swjatu zemju a wótcow namrěwk, druhich wokoło so hromadźeć a tak po něčim tworić krutu narodnu a hospodarsku murju přećiwo wšomu, štož nastupuje narodne a hospodarske wobstaćo. — Z tajkich spóznaćow so před lětami narodźi a wutwori „Zwjazk Serbskoho Ratarskoho Dorosta." — Potajkim nic zabawa a nowe zabawne serbske towarstwa k mnohim druhim hižo wobstojacym je wotmysł a zaměr Dorosta, byrnjež po khutnym wuradźowanju sebi jako wjesoły, młody ludźik wuhotował zabawny wječor. Wšak tola też nichtó njepraji, zo Maćica, Serbske studentstwo a druhe su zabawne tow., hdyž zarjaduja koncerty, dźiwadła a druhe wěcy. — Tuž wostańmy při wěrnosći a njepoćežmy Serbskomu Ratarskomu Dorostej joho tak hižo ćežki nadawk, zo jomu přez tukanja a zmylne wudawanja wotehonimy čŕjódy tych, kotřiž słušeja pod tutu khorhoj. -- Za blidom předsydstwa wuhladachmy sedźicy čŕjódku serbskich ratarjow, wo kotrychž wěmy, zo směmy so na nich spušćeć, zo z česću a dźěłom powjedu młodych serbskich ratarjow a też narodnu khorhoj nihdy njewopušća. Słyšachmy rozprawy jednotliwych wotnožkow, dobru deklamaciju a knjez kupjelny direktor dr. Šołta poda młodym ratarjam wubjerny přednošk wo ratarskich poměrach, nadawkach před wójnu a po wójnje. Poda so rozprawa wo skutkowanju w zańdźenym lěće a zdobom dźěłanski program za nowe lěto: wšo wěcy, kiž so nam wulcy spodobachu a pokazuja, zo naši młodźi ludźo woprawdźe dźěłaju. Jenož dźěło może was, młodźi ratarjo, nětčišim ćěsnosćam wutorhnyć a khutne dźěło twori też najlěpše haćenja přećiwo spytowanjam a hłuposćam młodych lět. Razne, jadriwe, swěrne a krasne słowa poréča sobustaw předsydstwa, knjez Lešawa wo njeboh Jakubje Rjenču-Waldu Čornečanskim, přikładnym, pobožnym, šćedriwym a dospołnje narodnje zmyslenym serbskim buru. Tajkich mužow měj „Serbski Ratarski Dorost" před wočomaj; jich sćěhuj, po nich budź žiwy. Wšelacy z přitomnych hosći,

---

popad. Hdyž běchu skónčnje wšo přeryli, wšě křiny a kamory rozłamali, namakachu mało, štož běše hódno sobuwzać. To běše wopačne złoto a štož so błyskaše jako drohotny kamjeń, běše wumjełscy točena šklenca.

Běchu přeswědčeni, zo ma starc wšo drohotne druhdźe skhowane. Tuž hrabnychu joho z nowa a najsurowiši z nich zestaji jomu nóž na wutrobu hrožo jomu smjerć jeli khowanku njepřeradźi. Šědźiwc bjez stracha a měrnje wotmołwi: „Možeće mje morić, je-li mi wotsudźene, zo přez waše rucy wumru. Moje dołhe žiwjenjo běše žohnowanja połne, dokelž sym wjele, wjele wbohim tróšt a pomoc poskićić směł w jich zeńskim pućowanju. Wumru-li nětko, póndu bjez winy a skóržby puć, kotryžkuli mje Wón powjedźe, kotromuž sym służił a posłušny był cyłe žiwjenjo, bjez toho, zo bych slědźił a so prašał, kažkuli joho też moja duša začuwaše: Njeznatoho Boha." A zaso joho přesćěhachu a wón rěčeše dale: „Kak chceće pokłady namakać w domje khudoby? Morće mje a změjeće jenož poklećo wašoho njeskutka a moju krej na wašich rukach. Přeryjće wšě kućiki, ryjće do zemje, powalće murje, stołpy a třěchu: změjeće rozpadanki, žaneje hódnosće pak a dobytka, štož mohło wašu nahrabnosć spokojić. Štož so tu też frinkoli a błyskota, njebłyšći so za was, dokelž su waše wutroby ćěmne, a twjerdy a wuchi waš zmysł. Štož je rjane, bohate a drohotne, přewobroći so w požadliwosći wašich porstow a rukow do prózdnoho plundra."

Zakliwajo wotwobroći so rubježnik a storči swój nóž do nóžnjow, rozmyslujo, hač by znowa pytać počał. Najmłódši pak mjez nimi, w lohkomyslnosći a wólnosći swojeje młodosće do tuteje cwólby zwjedźeny, začu nadobo we swojej wutrobje dźiwny njeměr a rjekny a to klinčeše tak poniżnje: „Hdyž w swjatnicy ničo njejo, štož je hódne a drohotne, kak je możno potom, zo tu cuzy přikhadźeja, zo bychu pokoj namakali, a zo so wobličo rozjasnja, hdyž so domoj nawróćeja, kaž napjelnjeni z dźiwami njesměrnoho přeživjenja?"

Wótrje na rubježnika pohladnywši rjekny měšnik: „Kóždy w swjatnicy Njeznatoho Boha jenož pokłady widźi, kotrež sam při sebi nosy. Čim rjeńši je błyšć njezběhnjenoho złota w joho duši, ćim krasniši wohlada błyšć na pustych sćěnach mojeje swjatnicy. Štož wutroby zahorja a woči překrasnja, to stej žadosć a wěra. Štóž z wěriwej wutrobu přikhadźa, namaka wšě dźiwy dopjelnjene, hdźežhuli přeco kroči, dokelž joho błyšć wuliwa swětło samo do městnow khudoby a nuzy. Zo byšće khudźi byli na pokładach złota a podobnoho, ale bohaći na pokładach a dźiwach wašeje duše: Tak chce Njeznaty Bóh."

Mjez tym, zo tŕo towaršojo změrom hišće słuchachu, přerězny nadobo młody rubježnik powjazy a puta měšnikowe a k tamnymaj so wobroćiwši rjekny kruće a raznje: „Z wotkelž staj přišłoj, so zaso wróćtaj; tu njeje městna waju byća. Ja pak wostanu." Hdyž mórkotajo a hněwnaj kaž poraženaj wotkhadźeštaj, rěčeše młodušk dale k starcej: „Dowolće, mój wótče, zo při Wami wostanu, wašu wučbu słyšu a wam służu, dóniž sam też njebudu hódny wěry, widźenja a spóznaća."

A hdyž so na koleno poklakny pokhiliwši hłowu před měšnikom, mjez tym, zo tutón so z rukomaj joho hłowy dótkny, čuješe swětło we sebi płomjenić, jasniše kaž je wěčna lampa wusywaše a jomu so nadobo zdaše, kaž by wuhladał zakryte pokłady swjatnicy, kotrež chcyše nětko pytać a sebi dobywać w horcej žadosći rozkateje wutroby.

Swjatočničku swojoho žiwjenja je dožiwił. D.

kaž knjez kantor Hila, wyšši wučeŕ Słodeńk, ryćerkubleŕski najeńk Rjeńč, wosadny faraŕ poŕčačhu khutne a k dalšomu dźěłu namołwjace słowa k młodym ratarjam, wosebje też, zo bychu sebi stajnje swojoho serbskoho pokhoda wědomi byli a Serbow česć a mjeno množili. Wječor bě hišće wjesoła zabawa z małym dźiwadłom: „Wón je hłuchi, žortniwym wustupom krasnoho serbskoho mimikarja a komikarja a z wubjernej powitańskej rěču předsydy Baćońskoho starosta. ju.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so pjatk 10. junija popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budże přitomny.

Z Wotrowa. W němskich nowinach smy dwójcy hižo rjany powučacy nastawk wo našej starosławnej wjescy čitali. Jena wěcka pak njeje wěrna, kaž so wona zdźěluje. Biskop Łusčanski pokhadźa drje z Wotrowa, ale njeje na našim kěrchowje pokhowany. Kóždy tola derje znaje pěskowcowy rowny pomnik biskopa Łusčanskoho na „Mikławšku“ w Budyšinje, hdźež też dźakowni Serbja přińdu k njomu so pomodlić.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Mjez tym běše so čas we Veronje minył. Duž wróćichmy so na dwórnišćo a jědźechmy dale, přecy bliže k domiznje. Krótke hodźinki zastachmy w namjeznym městačku Ala, kotrež mějachmy hišće z tam-jězby w njelubym dopomnjeću; a też na dom-puću pućowaŕku M. z Ć. z małej njedowěru překłapichu. Wona běše trochu tołsta wosoba. Při tym činješe, na Alu před 4 njedźelemi spominajo, khětro strachoćiwe mjezwočo. To wubudźi w zastojnikach podhlad, zo snadź ma pod zwjeršnej drastu židźane tkaniny na ćěło nawite, kotrež chce bjez cła mjelčo do Awstriskeje sobu wzać. Tohodla dyrbješe sobu do wosebiteje jswički hić. Pućowaŕka so wězo najprjedy smjerć wustróža. Hdyž pak ji rozłožich, zo so ji tam žaneje křiwdy njestanje, a dokelž tu zastojnicy hižo Němski rozemjachu, dźěše sobu. Tam přińdźe žónska zastojnica, kotraž ji cyłu spódnju drastu přepyta, wězo podarmo.

M. nam pozdźišo powědaše, z kajkej wustojnosću a spěšnosću je ju žona přepytowała, tak zo je widźeć było, zo prěnju njepřehladuje. Dokelž też zastojnica Němski rěčeše, počeštej so bórzy wo Serbskej drasće rozmołwjeć; haj, skónčnje prošeše ju žona (katolska Tirolerka) wo dopomnjeńku na Rom. Dósta wopomnjeński pjenježk. — Mjez tym zastojnikam (tohorunja katolskim Tirolerjam) prajichmy, zo wšak njejsmy tohodla do Roma jězdźili, zo bychmy potom na dompuću Awstrisku jebali. Přistajichmy też hišće, zo wšak jich kraj požadane cło docyła też ani zdźeržał njeby, ale zo bychu je nam jich towaršowje w poslednim Awstriskim měsće na sobudóstajomne wopismo (Němski: Transitschein) zasy wupłaćić dyrbjeli, dokelž w Awstriskej njewostanjemy, ale do Němskeje dale jědźemy. Duž běše zastojnikam trochu zatrach; storčichu winu na najmłódšeho pomocnika, kotryž so hóršić njesměděše, a zamołwjachu so z tym, zo wšak je to jich winowatosć, kóždu podhladnu wosobu přepytować dać, dokelž so tu tajke jebanstwa husto stawaja. A dokelž dźěn mějachu po zakonjowym pismiku prawje, dóstachu też woni kóždy swjećatko, też winowaty pomocnik, kotryž wšak pak běše najskerje cyle njewinowaty. — Zo so tam jebanstwa woprawdźe husto stawaja, widźiš z toho, zo mějachu tam wosebitu zastojnicu za přepytowanja žonow.

Jako pozdźišo jónu nimale po samsnym puću do Riva nad Gardaskim jězorom jědźech, sym ze zamysłom wo staciju dale, do Ale, dojěł, zo bych tute městačko z jeho pućowanskimi dopomnjeńkami hišće jónu wohladał. Wo M.-ec Marji pak tam ničo wjacy njewědźachu.

Přispomnjenjo. Hdyž snadź z nowym kołom do Čech, mojedła do Filipowa, jědźeš a sebi Čěscy zastojnicy w Gersdorfje koło žadaja, nječiń wulkeho wadźenja abo prošenja, ale zapłać požadany dawk, daj pak sebi kwitowanjo dać. A na dompuću sebi jón, byrnjež to też w druhej wsy było, hač sy tam jěł, zasy wróćo žadaj! Njedaj so wot zastojnikow z wuŕěču zamylić, zo sy dyrbjał w samsnej wsy zasy wróćopřijeć, w kotrejž sy tam jěł a cło płaćił. To njeje trjeba.

Dale Ale so železnica hišće khwilku po runinje dale wiješe, potom pak poča nahle na horu hić, dokelž tam přez horu Brenner wjedźeše. Po dołhim pachanju a stonanju nas mašina skónčnje hač horje doćeže. Potom klepotachmy po druhej stronje zasy dele. Čah jědźeše na wysokej skale po samsnej kromje pódla hrózbneje hłubiny. A tola ćěrjachu wozy poměrnje spěšnje ze strašneje wyšiny dele. Też njebojazny pućowaŕ sebi prěni raz pomysli: jeli by so tu někajke spinadło roztorhnyło, ćah z kolijow wuskočił a, so dwójcy abo trójcy přewaliwši, do bjezdna dele wrjesnył, njeby drje žadyn wóz cyły, žadyn pućowaŕ žiwy wostał. A by-li snadź hišće něchtó poł žiwy był, by so zawěsće w nimošumjacej rěčcy Sill zatepił, prjedy hač by pomocy přińć mohło. — Tola jězbą miny so hładcy; prjedy hač so prawje dohladachmy, běchmy z najnahlišeho horiska dele.

Tajkejele bojosće wšak pak ma pućowaŕ jenož prěni raz. Sym pozdźišo husćišo po tutej čarje jěł, też w nocy, runje tak po skoro hišće strašnišej Gotthardskej železnicy, ale człowjek so na to zwuči, na strachi wjacy njemysli. A čehodla wšak dyrbjał sebi też njetrjebawšich starosćow činić! Njezbožo móže jeho też na runej zemi, też doma, podeńć. — Budyšski měšćan wróći so po šěsćnjedźelskej mórskej jězbje po mnohich wichorach zbožownje z Indiskeje domoj, zatepi pak so, nadobo skhoriwši, doma w kupanskej wani.

Z runje naspomnjenym Gotthardskim tunlom sta so w jubilejskim lěće 1925 wobdźělnikam Berlinskoho procesijóna dźiwny připad. Jeho wjednistwo do wotjězda wo tym pisaše, zo po tutej železnicy pojědu, zo by runje z tym prawje wjele pućowarjow k sobu-jězbje nawabiło. A štoje so stało? Žadyn jenički z jeho wobdźělnikow, kotrychž sym so za tym prašał, njeje Gotthardskeho tunla wohladał. Kak je to móžno?

Jako wotmołwu někotre přikłady. Wjele wojakow, kotřiž w swětskej wójnje na Francózske bitwišća jědźechu, su přez město Eisenach jěli, ale snadź nichtón z nich njeje hrodu Wartburg kedźbu měł. na kotrymž stej swjata Hilžbjeta a 300 lět pozdźišo Luther přebywałoj. A tola je hród cyle z blizka z woknom železniskeho woza widźeć. Abo: mnozy druzy wojacy jědźechu do Ruskeje na wójnu a mějachu we Wilnje (w Pólskej) hodźinu a wjacy časa, ale njejsu jenož 5 mjeńšinow wot dwórnišća zdaleneho Pólskeho hnadowneho městna Ostra Brama wohladali, dokelž ničo wo nim wědźeli njejsu.

Wo Ostrej Bramje poskićeše tehdom Němska nowina „Woche“ wobšěrny nastawk z wobrazami. Zo bychu też Serbscy wojacy wo nim zhonili, napisach nastawk za Posoł, tola tehdomniši wudawaŕ jón wěstych winow dla wuwostaji. Wot wojakow pak, kotrymž sym wo sławnym hnadownym městnje ertnje powědał abo do pola pisał, su mi wjeseli wotmołwili, zo su tam byli. Snadź su sebi tam runje zakit we wójnje wuprosyli, zawěsće pak maja z wopyta zajimawe dopomnjećo na čas žiwjenja. Jich pohladnicy z Ostrej Bramu, čorne a pisane, móžeš w mojej zběrcy hišće dźensa widźeć.

Zo pućowaŕ widźenjahódnych městnow z njewědomosće njewohlada, to njeradźi so jenož człowjekej, kotryž jónu za žiwjenjo něhdźe jědźe, ale też tajkim, kotřiž sebi mysla, zo su hižo trochu pućować nawukli. Dopomnjam so hišće jara žiwje, zo na přikład sławneho Hornjo-Awstriskeho klóštra Kremsmünster abo Rheinoweho wodopada pola Schaffhausena na nimojězbje widźał njeběch, njeběchu-li připadnje druzy pućowarjo wo nim powědali. (Rheinowy wodopad, wo kotrymž Němcy telko baja a pěsnja, wšak za pućowarja, kotryž je něšto mało wjacy widźał hač Šprewiny

war pola Židowskeho mosta, wjele zajima nima.) Tohodla pak je wězo přecy radźomne, zo človjek na pućowanju nic jenož woči, ale tež wuši wočinja. A sym połnje wo tym přeswědčeny, zo sym pola někotrehožkuli ważneho městna nimo jěł a na nje hladał njejsym, dokelž wo nim njewědźach.

Kaž Němskim wojakam w Eisenachu abo Wilnje, tak zeńdźe so Berlinskim putnikam před Gotthardskim tunlom. Dokelž w kóždym wozu wjednik stać njemóže, kiž by wołał: „Nětko wočinjeće woči! Nětko přijědźemy do Gotthardskeho tunla!“, mnozy pućowarjo ničo wo nim njepytnychu, tež tajcy nic, kotřiž kedźbowachu; přetož dźěra do Gotthardskeho tunla je runje tajka, kaž pola wšěch druhich tajkich twarow; zo budźe přez 3 hodźiny dołha, pak na spočatku přewidźeć njemóžeš. K tomu pak wulki dźěl putnikow ani njekedźbowaše. Berlinjenjo běchu mjenujcy na dwórnišću w městačku Göschenen (sto kročeli před tunlom) wobjedowali, dobri přećeljo snadź sebi tež po škleńčcy připiwali.

Po wobjedźe zesydachu so zasy do wozow a jědźechu dale. Dokelž pak so po dobrym wobjedźe rjenje dźěma, pušćichu mnozy mikawčkojtej zawěškaj na woči dele a kiwkachu. Tak njepytnychu, zo njeběše jenož w jich hłowach ćmička, ale zo jich tež zwonka wozow něhdźe štwórć hodźiny dołho tołsta ćma wobdawaše, zo po Gotthardskim tunle jědźechu. A hdyž ćah we wjescy Airolo zasta a tam hižo wšo Italski wołaše, zhonichu hakle, zo su runje z tunla won. Z wujězdneje dźěry, njedaloko zady posledńjeho woza, so hišće kurješe. Běchu sebi potajkim wulcy zajimawu jězbu přespali. Njedźiwajo toho pak někotryžkuli pućowar powědać wě, kak je so w tunlu bojał, zo so zasypnje a jeho pod hobrskej horu pohrjeba. A čehodla tež nic? Hdźež je ćěło něšto zakomdźiło, čehodla njesměł jemu tam duch z nuzy wupomhać? —

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

50lětny měšniski jubilej swjećeše, dźeń před 70. narodninami Swjatoho Wótca, 30. meje sławny kardinal a statny sekretar bamžowskoho diplomatiskoho wotdźěla Pietro Gasparri we swojim 75. žiwjeńskim lěće. Joho mjeno je znate po cyłym swěće; płaći tola kardinal Gasparri jako wulcy-ważeny cyrkwinski diplomat a wjednik. Njech jomu Bóh hišće spožči wjele lět zbožownoho skutkowanja za cyłu katolsku cyrkej a spomoženjo cyłoho swěta. Němski kancler dr. Marx, minister Stresemann a pruski ministerski předsyda Braun pósłachu telegrafiske zbožopřeća na jubilara.

W poslednim konsistoriju kardinalow kónc meje w Romje bu mjez druhimi wot Swjatoho Wótca za kardinala pomjenowany Póznański arcybiskop dr. Hlond, primas Pólskeje. Dr. Hlond słuša k měšniskomu zjednoćeństwu Salesianow. Je z Hornjeje Šlezyskeje rodźeny. Swoje studije złoži nowy kardinal we swojim času w Romje. W lěće 1925 bu jako prěni biskop nowozałoženeje hornjošlezyskeje diöcezy ze swojim sydłom w Katowicach pomjenowany. Loni bu na arcybiskopa Hnězno-Póznańskeje diöcezy powyšeny. Nětko je hižo hakle w 46. lěće swojoho žiwjenja hódnosć kardinala dócpěł.

Z Francózskeje. Krasna kathedrala města Rheimsa dósta 11. meje nowu swjećiznu, dokelž bu po wójnje dospołnje wobnowjena. Wona běše we wójnje při woblehnjenju města wulku škodu poćerpiła. Z pjenježnej podpjeru cyłoho swěta, wosebje bohateje Ameriki, je so nětko wobnowjenjo přewjedło a kathedrala błyšći so w starej krasnosći. Při poswjećenju wobdźěli so tež knježeństwo a minister Herriot dźeržeše swjedźeńsku rěč, w kotrejž zasłužby knježeństwa wo wobnowjenjo žiwje wuzběhowaše, na zasłužby druhich (wosebje cyrkwinskich) kruhow pak pozaby. Francózske katolske nowiny jomu to nětko kruće porokuja a wěrnosć na zjawne přinjesu.

Amerikanoju su jako woporni daritelju po cyłym swěće znaći. Dźensa chcemy jenož někotre přikłady za to přinjesć. W Brocklynje (druhi dźěl New-Yorka) wotkaza zemrjety katolski překupc za cyrkwinske potrjeby 300000 puntow sterlingow (punt st. je 20 hr.) 50000 puntow postaji za woćehnjenjo měšnikow.

W San Francisko wupołoži so lisćina k zběranju darow za twarbu doma za ludźi bjez dźěła. Jednora dźěłaćerka (stenopistka w jenym wobkhodźe) zapisa so jako prěnja z 1000 puntami sterlingow. W měsće Colombus wotkaza redaktor tamnišeju wulkeje nowinow klóštrej Wóršulkow 5000 puntow. Wón njeběše katolski. Podobne přikłady móžemy časćišo w nowinach čitać.

W Čarihrodźe (Konstantinoplu) wobstoji katolski amerikanski wustaw, kotryž je ličbu „prawosławnych“ (orthodoxnych) křesćanow cyłoho swěta zestajał. Wón wobliča wšěch přiwisowarjow narańšeje wěry na 110 milijonow wěriwych. Mjez nimi je 80 mil. Rusow, 12 mil. Rumunow, 7,5 mil. Grjekow, 6,25 mil. Serbow, 3,5 mil. Bołharow, 1,5 mil. Georgow, 400 tysac Arabow a 250 tysac Albanow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 454. z Dalic: Jurij Guda; 455. z Lipska: Jakub Bjeńš.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knjez kubleŕ Jurij Guda z Dalic 3 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 2. junija 1927.

Ćelata (860): 2) 85—88. 3) 77—83. 4) 70—75. 5) — . 6) — .
Swinje (415): (přez 300 pt.) 1) 62—64. 2) (240—300) 61—63. 3) (200—240) 60—61. 4) (160—200) 59—61. 5) — . 6) — . 7) — .
Wobkhod pola ćelatow a swini sněni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Marmorowy pěsk
na rowy a do zahrodow
wotedawa tunjo
Erwin Giebner w Budyšinje.
Drjewowe wiki 7. Dalokoreč ak 2907.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Smolerjec knihićišćerńja a knihańja

zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje.

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihańja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

póndźelu, 20. junija t. l., pop. w 5 hodź. do žurle „Serbskoho Doma“ w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2, na

porjadnu

hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowaństwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenjo wo bilancy abo wobličenja dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowaństwa.
4. Wólba sobustawa předsydstwa a dohladowaństwa po §§ 23 a 29[II] a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1926 budźe wot 12. junija t. l. w našej „Serbskej knihańni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołożena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje dopušćomne.

Dohladowaństwo družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihańja“.

Arnošt Holan, předsyda.

Alfons Schauseil Budyšin

Wosebity dom za serbsku módu

Hobrski wubjerk w najnowšich pokazkach

za pjezle, fale a rubiška

Wołmjane museliny w přesłapjacych pokazkach.

Njedosćehnjeny wubjerk w firmowanskich falach

wołmjanych a židźanych

Posamenty, trodle, židźane banty

Běłe njewjesćinske fale we wšelakich kajkosćach.

Hańža Welsec
Felix Hajna

strowitaj jako slubjenaj

W Šunowje. Swjatki 1927. W Khrósćicach.

Dóstawamy w bližšich dnjach někotre wagony

rjaneje stroweje

symjeńtneje woki a pjeluški (čorny hróch)

z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Dokelž namaj njeje móžno, za wšu w cyle njewočakowanej měrje namaj při naju ***sležbornym kwasu*** *w rjanych słowach a nadobnych darach wopokazanu lubosć so kóždomu wosebiće podźakować, wuprajamoj wšitkim lubym přećelam z tutym zjawnje naju*

najwutrobniši dźak.

W ***Dalicach,*** *30. meje 1927.*

Jurij Guda, *kubleŕ,*
a ***mandźelska Hana*** *rodź. Młynkec.*

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, našeje njezapomniteje maćerje

Marje Lisnaroweje

z Hórkow,

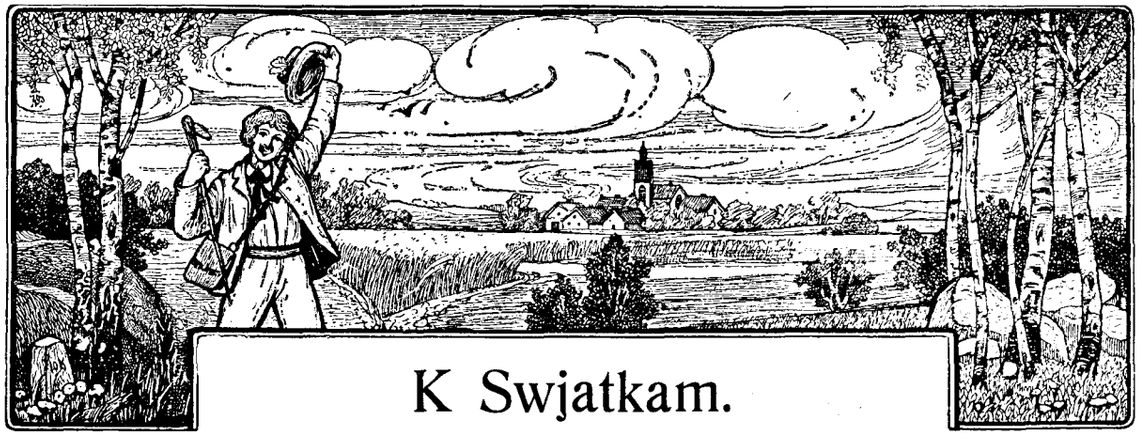
kotruž je Bóh luby Knjez zańdźenu sobotu ze swj. sakramentami domawobstaranu do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšěm, kotřiž su za zemrětu na pustym wječoru so modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, swój najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh tón Knjez“.**

W Hórkach, Łuzcu, Khrósćicach, Drježdźanach a Ralbicach,
na dnju pohrjeba, 1. junija 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Swjatkowna přiłoha „Kat. Posoła“

23. čislo. | W Budyšinje, 4. junija 1927. | 65. lětnik.

K Swjatkam.

Won do kraja serbskoho,
Hdźež stoji moja kolebka
A kćeje młode žiwjenjo,
Haj, tam chcu być, tam so mi spodoba.

Kak swjedźeńscy mje witaja
Lěs, pluskot rěčki, štomiska
Ze swojim znatym šumjenjom,
Też přećelnje mje strowi Boži dom.

Won, won na łuku zelenu,
Do haja čerstwoh' z młodosću!
Tam lubosć Božu spóznawa,
Za domiznu so zhrěje wutroba.

M. K.

Swjatkowny duch.

Spodźiwnje so to ze swj. japoštołami činješe. Běchu zešerjeni, naspłóšani, zo so před Židami bojachu. Njezwěrichu sebi ani zhromadnje so pomodlić bjez toho, zo bychu sebi prjedy durje zamknyli. A nětko, hdyž bě Duch Swjaty na nich přišoł, wustupichu njebojaznje za Khrystusa a prědowachu kralestwo Bože. Prěni raz wustupi swj. Pětr, kotryž bě junu w bojosći swojoho mištra tři króć zapřěł, nětko z wobdźiwajomnej zmužitosću před zhromadźeny lud a předuje křižowanoho Wumóžnika.

Swjatki potajkim nas dopominaja na ważnu póćciwosć w člowjeskim žiwjenju, kotruž Duch Swjaty wupłodźa, je to zmužitosć. Wjele škody a njeluboznosćow zamóže bojosć abo strachoćiwosć člowjekej načinić. Abo móže snadź něchtó prajić, zo njeměješe hišće žaneje bojosće? Hdyž žanoho wupuća sebi njewěš, strachi a ćežkoty so kopja a jim wjacy zrosćeny njejsy, hdyž twoji swěrni a přećeljo tebje wopušćeja a smjerć hrózbnje do woči hlada — potom so zhubi też najsylniša zmužitosć, trašace a spinace šerjenjo bojosće nastawa w twojej wutrobje.

Zmužitosć je začuće duše a tohodla so přeměnja. Najsylnišu zmužitosć móžeš kaž najkrućišu wolu zlemić, hdyž sylniši na njoho přińdźe. A też to njetrjeba hišće być. Njeje to směšne za člowječu hordosć, hdyž dobyćeŕ w telko bitwach kaž Wallenstein honača spěwać abo myšku běžeć słyšeć njemóžeše? Jendźelski surowc Cromwell njepraji nikomu, w kotrej jstwi budźe w nocy spać; też wo Napoleonu so powjeda, zo njeje poslednje lěta swojoho žiwjenja ani dwě nocy za sobu w samsnej jstwi spał. „Kohož mnozy so boja, tón so mnohich boji.“

Hdźež njeje zmužitosć, tam je bojazliwosć. Bojazliwosć je starosć před strachom abo bojosć před sylnišim hač naša móc je. Je to hižo někajka hańba za nas?

Hdyž je člowjek přecy bojazliwy, přecy strach widźi, hdźež žadyn njeje, potom je to strachoćiwy, bojazliwy člowjek.

Hdźež strach nas dospołnje wobknježi, lemi wón naše stawy, tak zo třepotaja; potom je člowjek kaž bjez rozoma a tuž też něštožkuli zwora, před čimž po pominjenju bojosće so woprawdźe hańbuje. W tajkej słabosći je snadź někotra bitwa k zhubjenju šła. To je wězo njerozomnosć a člowjeka njehódne. Tajki strach čini nas bjezrozomnych a ćěri nas z pozdaćnoho stracha do woprawdźitoho.

Hordźi a nadući hańbuja so před strachoćiwosću; we straše, zo so přeradźa, počinjeja so jako njebojazliwi abo zmužiwi. Tak je někotražkuli zmužitosć, kotruž swět wobdźiwa, po prawom bojazliwosć před člowjekami. Někotry boji so před hańbu a wusměšenjom bóle, hač před strachom a Bohom samym. Tale hordosć zatrašuje też mnohich, zo swoju narodnosć zapřeja, za nju so hańbuja měnjo, zo změja někajke njeluboznosće přez to. Wšudźom wšak wšo prajić njetrjebaš, ale hdźež rěka wěrnosći, sprawnosći a lubosći służić, tam njesmě tebje zacpějomna bojazliwosć wobknježeć.

Naše mocy a też druha pomoc njemóže nam wšudźom a přecy zmužitosć zakhować. Je potajkim dospołna zmužitosć móžna? Zo by jako zmužiwy płaćił, njeje trjeba, zo njesměš so před ničim bojeć. Rozomna bojosć je samo mudrosć a hodźi so ze zmužitosću zjednoćić.

Najlěpje wšak činiš, hdyž wjetšich strachow so zminješ a mjeńšim zmužiwje napřećo stupiš. Mamy jenož toho so bojeć, štož je woprawdźe zle: hrěcha. „Mudry boji so a ćěka před złym“. (Přisł.)

Mamy so jenož toho bojeć, před kotrymž smy winowaći so bojeć, Boha. Jenož potom je zmužitosć njepowalna, hdyž ma swój zakład w bohabojosći, přetož tuta je „połnosć mudrosće“ (Sir. 21, 25), korjeń mocy. Štóž so Knjeza boji, njezatřepota a njestróži so před ničim. (Sir. 34, 16.)

Bojosć před člowjekami móže nas skhroblić, ke wšej worakawej wólnosći nas pohonjeć, haj samo hač k bohazacpěću zawjesć, ale tajka wopačna zmužitosć bórzy rozpjerchnje a so pominje.

Bohabojosć pak nas mócnych a sylnych čini a wudokonja našu zmužitosć, kotraž wšitkim stracham z ćichej dowěru na Boha napřećo dźe, hdyž je trjeba.

Pozdaćna njerunosć, zo bohabojosć wěrnu zmužitosć wupłodźa, wuhładkuje so, hdyž wopominamy, zo je bohabojosć česćownosć, dźěsćowska bojosć, kotraž je z lubosću a z dowěru změšana. Njespušća so na sebje samu ani na člowjekow, a tohodla začerja kóždu druhu bojosć; zepjera

a spušća so jeničcy na Boha a to z tajkej wěstosću, kotraž nas njebojaznych čini.

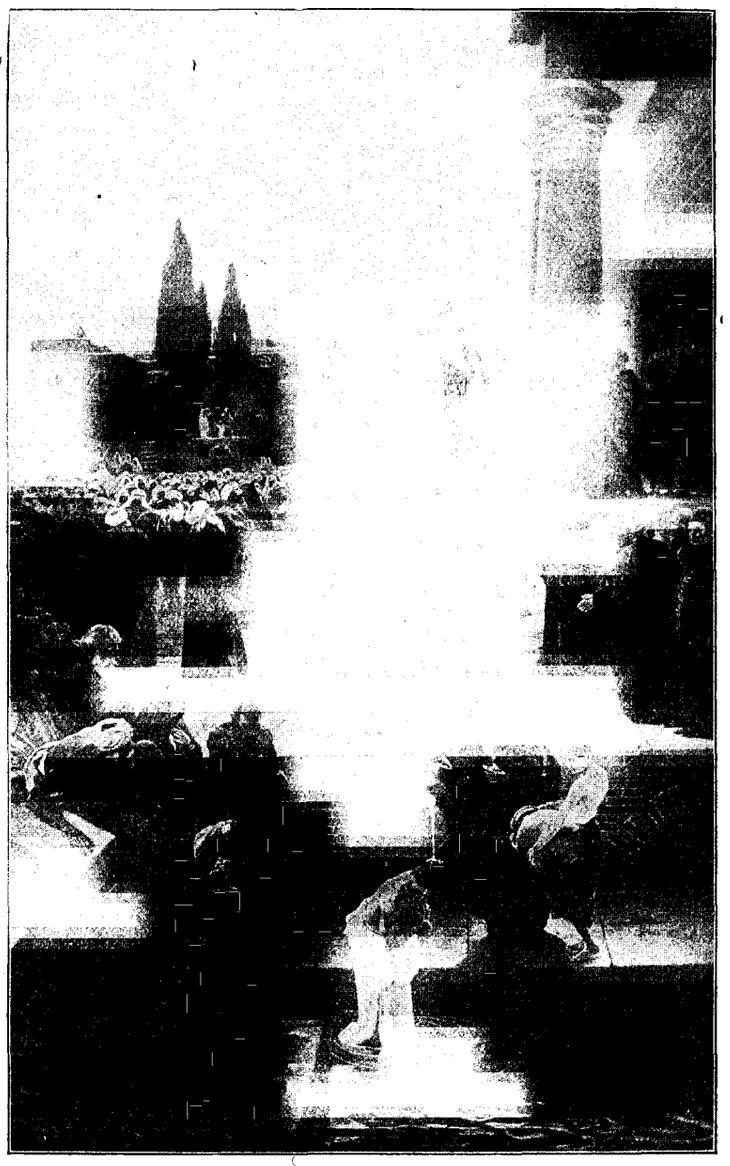
Z tajkej zmužitosću napjelnjeni su wojowali wojowarjo Boži kaž Josue a Gedeon, David a makkabejscy bratřa. Z tutej zmužitosću wuhotowani wuńdźechu prjedy tak bojazliwi japoštołojo do swěta njebojo so wjacy před pohroženjom abo khłostanjom wysokeje rady. Tale wot Ducha Swj. spožčena zmužitosć je dźě telko ke křesćanskim martrarjam činiła, něžne knježny a dźěći buchu přez nju wobdźiwajomni rjekojo. Tutu zmužitosć wobdźiwamy pola tak mnohich sćerpnje ćerpjacych abo z njezbožom ćežko potrjechenych, pola našich miłosćiwych sotrow při khorołožu. — Tajka zmužitosć je wěrna póćiwosć a powjedźe hišće k druhim póćiwosćam, dokelž nahłu sćežku lubuje, žanoho njezboža a žaneje bolosće so njeboji, přetož dźě jeničcy wo wyšše myto wo njebjesku krónu wojuje. Tajka zmužitosć přinjese nam pokoj, spokojnosć, wjesołosć a zbožownosć.

Je jenož jena wěstosć a ta je: „Ničoho so bojeć hač Boha samoho.“

W tutym swjatkownym duchu njech kóčeje a rosće serbski lud a potom změje tež wulkotne płody za swoju česć a za wěčnosć.

Farař jako stražnik.

We wjele starobaworskich cyrkwinskich wsach maja dźensa hišće zarjadowanjo, zo mjez njedźelskimi dopołdnišimi Božimi służbami mužojo a dorosćeni młodźencojo porjadu tak mjenowanu cyrkwinsku abo kemšacu stražu wukonjeju a hač do najnowšoho časa mějachu to za wulku hańbu, by-li so štó chcył wotwlakować wot tuteje służby. Jako znamjo swojoho zastojnstwa nošeše helebardu (dołhu hlebiju) w rucy a kročeše po wjesnych pućach a sćežkach, kotrež njedźelski měr a pokoj dychachu, mjez tym, zo běše wosada při Božich służbach w cyrkwi zhromadźena. Tuta straža dźěše po statokach we wsy wokoło, tak zo, měješe-li wjes 60 statokow, po 60 njedźelach a swjatych dnjach kóždy statok abo swójba zasy na rjad přińdźe. Samo wjesnjanosta njeběše wuswobodźeny wot tuteje stražniskeje służby. Jenož farske kubło a šulski dom, abo lěpje, farař, wučeŕ a zwónk běchu po starym zwučenju z rjadu kemšaceje straže wuwzaći.

Prěnje prědowanjo swj. Pětra.

W tamnym času nětko, hdyž w Starobaworskej žołmy ratařskoho zwjazka přez politiscy hewak tak měrne wjeski howrjachu, wulahnychu mudre hłowčki junu při piwowych karančkach we wjesnej korčmje nadobo mudru mysličku a spóznachu, zo je dotalne stare prawo farskoho, šulskoho a zwónskoho domu do njebjes wołaca njeprawda. Wosebje njedawno nowowuzwoleny wjesnjanosta na to swarješe a tuž woni postajichu, zo ma so přichodnu sobotu wječor stražniska hlebija na faru donjesć a do khěže stajić; dokelž dom, do kotrohož hlebiju pósłachu, běše njedźelu na rjedźe kemšaceje straže.

Sobotu, hdyž młody farař wječor z wučeneje nyšporskeje pobožnosće z rózarijemi domoj přińdźe, dohlada so, w prěnim wokomiku trochu překwapjeny, na stražnisku hlebiju w khěžnym kuciku stojo. Tola nadobo so jomu wěc rozjasni a wjesołe žortne posměwkowanjo hnydom zasy joho hewak přećelne wobličo zjewješe. Wjesele wza hlebiju na ramjo a zastupi do kuchinje, hdźež joho luba stara maćerka z joho sotru runje jednoru wječeŕ, mlokowu poliwku a pražene běrny přihotowaše. Farar jec spěšna a pilna Marja a staruška maćerka drje na njepřisłušnosć wjesnjanow khětro swarještej; farař pak so šibale posměwkowaše a dźěše z hlebiju po skhodźe horje do swojeje jstwy.

* * *

Njedźelu běchu zwony hižo wozwoniłe a cyła wosada běše w cyrkwi zhromadźena, tež ći stajnje posledni, kotřiž hnydom při cyrkwi bydla.

Što dha to dźensa je? Hišće žana swěčka so na wołtarju njeswěći a knjez farař je tola přecy tak z dypkom! W 9 hodźinach měješe so Boża mša započeć a hižo běše nimale 1/2 10 hodźin.

A zasy a zasy kemšerjo na so hladachu a sebi mjelčo šukotachu a njewěddźachu, što so to nječini.

Wjesnjanosta so we ławcy na stronje wołtarja přecy njeměrnišo huzaše a šiju za kapalnymi durjemi zady wołtarja naćahowaše; tola tam wosta wšo w měrje; jenož tu a tam ministranta hubu sebi zadźeržujo smějcy z kapale pohladny, tola spěšnje zasy so šibałe pachołowe wobličo zhubi.

Nětko wjesnjanosta dlěje wjacy we swojej ławcy njewutra; pót jomu na čoło stupaše a so w krjepkach po licomaj dele kuleše; pomałku jomu switaše, čohodla podarmo wšitcy na knjeza fararja čakaja. Ćežko a strachoćiwje stupajo kročeše do kapale a wuprašowaše so zwónka a hólčkow: „Hdźe dha so knjez farař dźensa tak dołho dliji?“

Zymnje zwónk wotmołwi: „Wšak ma dźensa kemšacu stražu wukonjeć!“

„Lubi ludźo! Čeplske šmjaty!“ zmórča wjesnjanosta a tłóchny ze zadnymi durjemi na kěrchow a zhubi so mjez rowami, zo by swěrnje stražowacoho fararja pytać šoł.

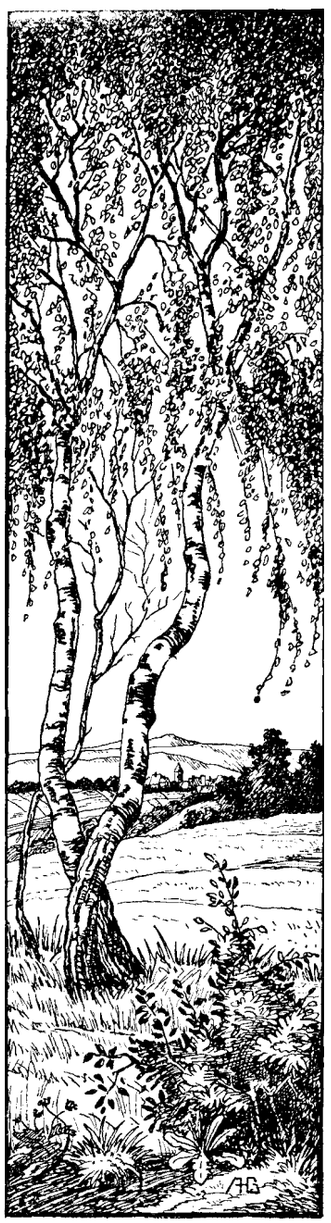
W njedźelskej swjatočnosći a čišinje wupřestrěwaše so wjeska wokoło cyrkwinskeje hórki a statoki tam stojachu

kaž rozsyte hrajki na blidźe a jenož z wuhenjow so tu a tam kurješe, hdźež hospoza hižo wobjed warješe.

Skónčnje wjesnjanosta knjeza fararja cyle w hornim kóncu wsy nadeńdźe, wjesele a z hlebiju na ramjenju stupajo.

Hižo wot nazdala wjesnjanosta wšón wujachleny z woběmaj rukomaj kiwajo fararjej přiwoła: „Knjez farař! Knjez farař! Hdźe dha sće tak dołho? Njejsće dha zwony słyšał zwonić a kemši wołać?“

W swjatočnej dostojnosći a khutnosći farař stojo wosta, zaštapiwši hlebiju na zemju, z woběmaj rukomaj ju dźeržicy zlehny so na nju a čakaše, dóniž so rozhorjeny wjesnjanosta jachło w poće swojoho wobliča njeběše přibližił a měnješe potom drje cyle raznje, tola pak tež přećelnje:

„Haj, knjez wjesnjanosta, dźensa mam tola kemšacu stražu; njewěsće dha to wjacy?“

Wjesnjanosta ćežcy wodychujo a z prawicu za wuchom so drapawši, njeměrnje přestupujo, kaž by joho pod nohomaj paliło, skónčnje poča nimale žadosćiwje prosyć:

„Ach, knjez farař, dajće hlebiju mi a khwatajće, zo do cyrkwje přińdźeće!“

Tola farař z hłowu třaseše a so wobaraše: „Dźensa mam ja kemšacu stražu a tuž słuša hlebija jenož mi; tež za fararja njesmě wuwzaća być; tola nětkle póńdu na delni kónc wsy.

A wjesnjanosta kročeše při fararju a prošeše nutrnje a žadaše přecy krućišo, zo by hlebiju tola jomu přepodał.

Tak přibližištaj so k šěroko wotewrjenym cyrkwinskim durjam. Tu wjesnjanosta stojo wosta a njewěrješe sebi ani kročele dale; dokelž młodźi hólcy w zadnich ławkach při durjach so mjelčo smějachu, zo so jim wóčka tak błyskotachu, hdyž knjez farař z hlebiju přez ramjo zastupi a po hascy měrnje po cyrkwi kročeše. A hakle horjeka při kehelkach staji hlebiju k sćěnje. tak zo móžachu ju nimale wšitcy kemšerjo widźeć, pokloni so hódnje před wołtarjom a zastupi do kapale, zo by so cyrkwinsku drastu zwoblekał.

Z nimale jednohodźinskim zapozdźenjom so Boża mša započa a po sćenju stupi knjez farař też hišće na klětku a měješe na słowa: „Pas moje jehnjata! Pas moje wowcy!“ wulcy jimace prědowanjo wo ważnosći a wuznamje pastyřskoho kija.

Wězo přińdźe wosada tón raz po jednohodźinskim zakomdźenju k njedźelskim kulkam (knejdlam) domoj. Wjesnjanostowa žona žałosćeše a swarješe, hdyž jeje muž tak pozdźe wote mše přińdźe: „Hdźe dha dźensa tak dołho tčiš; kulki su so mi mjez tym wězo cyle rozwariłe.“

Dźensa wšak wjesnjanosće mało na tym zależeše hač su joho jomu hewak tak słódne kulki rozwarjene abo nic; běše dźě jomu apetit bjez toho do syta zašoł. — Ženje wjacy njeje knjez farař hlebiju w farskej khěži namakał. D.

Swjatki w Božej stwórbje.

„Duch Boži napjelnja cyły wobwod zemje“, tak spěwamy w cyrkwinskej liturgiji. Duch Swjaty přetworja a swjatosća človjeske wutroby a nawjeduje wosebje cyłu cyrkej wot toho časa sem, hdyž bě prěnje swjatki we wohniwych jazykach na swjatych japoštołow přišoł. Človjek sebi ani dosć předstajeć njemóže wulkotne skutkowanjo Ducha Swjatoho we človjeskej wutrobje. A tola móžemy ze zemskeje rjanosće w přirodźe sćěhować na krasnosć duše. Swjatkowna stwórba je wobraz njebjeskeje rjanosće w duši, je wotbłyšć njebjeskoho paradiza. Naš ludowy basnik Zejleŕ nam přiwoła: „Kak krasnje je na rjanej Božej zemi!“ Stwórba stoji we swojej dospołnej młódnosći, zo by pod sapacym wohrěwom słónčka k zezrawjenju a płódnosći žiwjenjo w rostlinach a zwěrinje wabiła.

Pój junu dźensa ze mnu do tutoho widźomnoho skutkowanišća Ducha Swjatoho, do Božeje přirody!

Je swjatki rano. Luboznje bě mi słónčko přez wokno swjatkowny postrow ze swojimi złotymi pruhami pósłało. Rjane módre njebjo so nade mnu wupinaše kaž mócny cyrkwinski wjelb, hdyž z woknom pohladach. Kaž běłe różički zezdachu so mi zdalene mróčałki na njebjeskej módrinje. To mje wuwabi won, zo chcych dźensa do R. kemši. Zawołach swojoho přećela, a tón bě kaž přecy mi hnydom k woli. Tuž nóžkowachmoj z wjesołej myslu z měsćanskich murjow, hdźež so hišće wjele žiwjenja njezjewješe.

Kak lóže so namaj dychaše, hdyž běchmoj z měsćanskoho kura a dyma! Wjesele so nad nami posměwkowaše Bože słónčko, kaž by namaj k swjatkownomu wjeselu swój postrow přinošować chcyło! Derje wšak z namaj měnješe, bórzy namaj wjedźeše kusk našeje nakopjeneje tučnosće zeškrěć, tak zo namaj po wobličku tak pót kapaše. Ale ničo wo to, to je strowe! Ze statneje drohi wuwinychmoj so bórzy na zeleny pućik. Kak mjehko so to stupa, kaž by po somoće šoł! Z wuhenjow wosamoćenych khěžkow so mócnje kur waleše. Zawěsće je tam mać abo hospoza swojim k róčnomu časej prawje dobry khofej k snědanju nawarić chcyła. Tola njejsmoj so tam nutř woprašeć šloj, ale stupachmoj dale, nimo zelenych kěrčinow a bórzy kročachmy mjez tučnymi łukami a so žołmjacymi žitami. Kak wjesele wšo skakaše a so hibaše! Mudre wroblički žałostnje na so škrěčo sc mjez sobu rozmołwjachu. Z ćicha zanošowaštej so před namaj krasnobarbojtej mjeteli sej mjez sobu hrajkajo. Kak so lubujetej! „Słyšiš fifolenjo a zynčenjo libićiwych ptačatkow?“ mje mój přećel kedźbnoho sćini.

Pozastachmoj. Kajka bě to radosć, kak lubozne začuwanjo! Nad nami jasne njebjo ze swojimi rědkimi, sleběrnymi mróčałkami. Wot ranja nas strowi wohrěwace słónčko. Z wječora zynči namaj wokoło so poćacoho wobliča miły wokhłódnjacy wětřičk, kotryž młódny dźećel na łukach a kćějace žita z waha potuleše. Z boka hudźachu nam we lěsu wjesołe sykorki a pliški a škowrončki atd. tak swjatočnje a žiwje swoje rańše spěwy; zawěsće běchu to khwalbne kěrluše k swjatkam. A při wšim tutym wjesołym žiwjenju kemšaca ćišina, zo bě kóždy pošćowk wjesnych strażnikow z blizkeje wsy słyšeć. Ow, njewuprajomnje zbožowne začućo! Wutroba mi z radosću pukotaše a njemóžach sebi pomhać, zaspěwach sebi „Kak krasnje je na rjanej Božej zemi“. A bórzy mi mój přećel pomhaše, tak derje hač to móžeše.

Tola text nam njebě wjacy cyle w pomjatku a tuž zynčo dale dźěchmoj. Přećelnje so na nas směwachu čerwjeńkojte, módre a běłe różički wosrjedź z rańšej rosu pokrjepjenej trawje. Brunčiki a pčołki zlětuja z jeneje różički na druhu, kaž bychu je wokošiwši na nich so pokolebać chcyłe. Też čornosomoćany knot bě dźensa wćipny a bě płódnu pjerść wurywši pohladać přišoł, kajke so na zemi dźensa swjatki swjeća. Tola naju wohladawši so hnydom do druheje dźěry zasy skhowa. Škoda! Njechachmoj tola jomu ani kosmika zhibnyć! Mjez tym běchmoj k lěsej přišłoj, kak derje namaj čerstwy khłódk činješe. Wotpočnychmoj tu při zelenej

brězy na mjehkim mochu. Kusk wšak włóžkaše naju rosa přez drastu. To wšak bórzy wusknje a běłe rubiško smój sebi podpołożiłoj.

Ani słowa sebi njeprajichmoj. Mócnje wobkuzłaše nas swjatkowna přiroda ze swojim žiwjenjom, krasnosću a spodźiwnej mocu, kiž z njeje dychaše. Kajka wokřewjaca wóń žołmješe so k namaj ze zakćěwacoho kłósnoho zahona! Świžne brězy ze swojim běłym zdonkom na boku a mócne duby a šěrokohałzate buki činjachu nam dobry khłódk. Srjedź lěsnych štomow dobywachu so tam a sem słónčne pruhi. Měrnje pluskotaše w přěrowčku woda, čista a jasna kaž škleńca. Haj, zawěrno, Duch Boži napjelnja wobwod zemje! To dźensa začuwamoj. Žane človjeske wumjełstwo njedokonja tajku krasnosć a wšelakorosć Božeje stwórby při wšej porjadnosći a jednorosći. Kóžda rostlinka, kóžde žiwjenčko, kóžda něžna rózička namaj tak jasnje předuje: Boža wšohomóc je nas stworiła a Duch Boži dawa nam žiwjenjo a krasnosć. Hłuboko zary so mi tale wěrnosć do wutroby a wubudźi mi cyle bjezwólnje słowa kěrluša „Knježe lubuju, Knježe lubuju . . .“

W tutym nadobnym a zbožownym sonjenju běchmoj so kusk zakomdźiłoj.

„Słyš, hižo kemši zwonja!“ mje přećel skubnywši mi přiwoła. Spěšnje stanywši khwatachmoj bliže k cyrkwinej wsy. Ze swjedźenskimi myslemi zastupichmoj do krasnoho, rumnoho Božoho domu. A bórzy spěwach z cyłej wosadu z hłuboko pohnuteje duše „Přińdź, o Swjaty Ducho k nam!“

Hišće ženje njejsym z tajkej nutrnosću tutón kěrluš spěwał, kaž tehdy, hdyž běch nazhonił a začuł, kak też cyła stwórba swjatki sobu swjeći. A z pobožnej prostwu: „Stwoř, Duch Swjaty, kaž w přirodźe też w mojej wutrobje podobnu rjanosć a płódne žiwjenjo!“ skónčich swoje swjatkowne kemše.

Són bratra Leona.

Legendu podawa D.

Hdyž Franciskus, swjaty Asisiski khudy, přez Umbriju kročeše, běchu we swěće časy, drje podobne našim dźensišim. Złe złoto běše človjekow Bóh — abo lěpje přibóh! A hdyž Franciskowym hnujacym w dźěsćowskej njewinosći poskićenym předowanjam słuchachu, skhadźeše spodźiwny njeměr w jich twjerdych wutrobach. Jako by ruby Apeninski wětr we swojej cyłej dźiwjosći do nich so zapjerał, klinčachu jim cuze słowa, kotrež přecy jenak wučachu: wěčne myto bohu zbóžneje khudoby! A mnoha złotolačna wutroba je so přewobroćiła do bohalačneje. Mjeno swjatoho Asisiskoho khudoho klinčeše bórzy přez cyły křesćanski swět. Joho słowa běchu sylne a wot Boha žohnowane. Mnoha hłubokohnujaca legenda a podawizna je dźensa hišće w Umbriji žiwa mjez ludom.

Hdyž junu swj. Franciskus ćežko khory ležeše, posłužowaše jomu a wothladowaše joho bratr Leo. Hdyž so raz při nim modleše, přewza joho sprócnosć a joho drěmacy duch wjedźeše joho k wulkomu, šěrokomu rěčnišću, hdźež so hobrske torhace žołmy honjachu. Hdyž při brjozy zasta, wuhlada nazdala ludźi přez rěčnišćo kročić a hdyž dlěje hladaše, spózna črjódku bratrow, kotřiž ćežke brěmjenja njesechu. Nadobo jich móc žołmow potorhny a woni so potepichu; druzy přikhadźachu; jeni přińdźechu lědom do třećiny, jeni do połojcy, někotři nimale blizko napřećiwnomu brjohej; wšitcy pak buchu wot spěšnych mócnych žołmow a pod ćežu swojoho brěmjenja powaleni a zatepichu so w rěčnišću. Skónčnje pak přińdźe cyła syła bratrow bjeze wšoho brěmjenja a bjeze wšeje ćeže, z nich hladaše swjata khudoba. A woni stupachu do rěčnišća a překročichu je z lohka a bjeze wšoho stracha.

Swjaty Franc pytny, zo ma spodźiwny, són a wopraša so joho potom, što je widźał. A hdyž běše jomu bratr Leo cyłe zjewjenjo swěrnje rozprawił, rjekny jomu: „To štož sy widźał, je wěrne! Hobrske rěčnišćo je tutón naš swět; bratřa, kotřiž so w nim potepja, su ći, kotřiž swojomu křesćanskomu powołanju swěrni njewostanu a wosebje nic najwyššomu: khudobje. Kotřiž pak bjez stracha přeńdu, su ći bratřa, kotřiž ničo zemske njepytaja ani njewobsedźa na tutym swěće; kotřiž so, maja-li jenož někak zastaranja a drasty, spokoja a Khrystusa hač na křiž sćěhuja, toho, kotryž dźě bě nahi. Tute brěmjo a lubozny přah Jězusa Khrystusa a swjateje posłušnosće njesu woni z lohkej wutrobu a radźi — a tak kroča z lohka z časnoho do wěčnoho žiwjenja.

My mudri a přewučeni ludźo dźensišich dnjow njećitamy wjacy stare podawizny a legendy a žadamy hinašu duchownu cyrobu. A tola njewěmy, kak bychmy howrjace a dźiwje rěčnišćo nahrabnosće, sebičnosće mamonoweje służby překročić móhli. Són pobožnoho bratra Leona dźensa nichtó wjacy njesoni a sonić njechał.

Z cyrkwje a swěta.

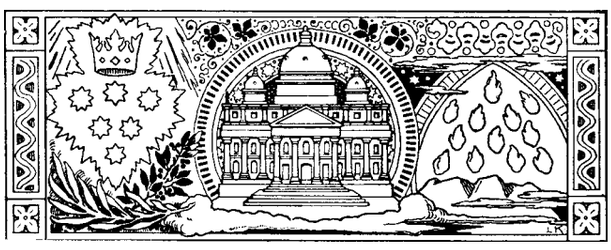
W Romje woswjeći Swjaty Wótc Pius XI. 31. meje swój 70. narodny dźeń. Město Rom a wěriwi cyłoho swěta spominachu na tutym dnju z česćownej lubosću na našoho zhromadnoho wótca, na wulkoho lubowarja a škitarja powšitkownoho měra. Pius XI. słuša k bamžam, kotřiž měr wosebje lubowachu a spěchowachu. Su to wosebje posledni tři bamžojo: Pius X., Benedikt XV. a Pius XI. Mjenuja so ze wšěm prawom bamžojo měra, zastajachu dźě wšě swoje mocy za dobyće a wobkhowanjo powšitkownoho měra mjez ludami a narodami. A to bjez dźiwa, hdyž tola wudyri pod Piom X. swětowa wójna, kotrejež zrudne sćěhwki nas hišće dźensa tyša a tłóča.

Hdyž je Swjaty Wótc na swojim 70. narodnym dnju wšě należnosće človjestwa Bohu poručał — kaž wón sam to wobkruća — dha so nam přisłuša, zo my wšitcy so zhromadnje za njoho modlimy, kotrohož horce žedźenja du na naše wuswobodźenjo z njepokoja a na měr za kóždoho z nas.

Tuž zjednoćmy też my Serbja so w našich modlitwach za našoho Swjatoho Wótca Pia XI.

Swjaty Wótc da we swojej zahrodźe postawu swj. „Małeje Therezije wot Jězusdźěćatka“ postajić. 17. meje bu swjećo we přitomnosći Swj. Wótca, wulkeje ličby biskopow a mnichow, mjez poslednimi běše general Karmelitow — wotkryta. Postawa stoji napřećo prózdnjejcy swj. Marije Lourdeskej. Městnosć běše Swjaty Wótc sam postajił.

Hdyž modleŕske wočinješ, wočiń wutrobu sobu.
So na dušnu wutrobu ženić je lěpje, hač na złotu horu.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

24. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **11. junija 1927.** | **65. lětnik.**

„Hlejće wobydlenjo Boże mjez człowjekami!“ —

Katolski swět hotuje so na rjany a lubozny swjedźeń Božoho Ćěła. Štó tež njedyrbjał na njón so wjeselić? Hlej, kak je dom Boži rjenje wudebjeny, hladaj kak smahuja so khorhowje, njech twoje wóčko wotpočuje na rjanej młódnej zeleninje a róžowej pyše w Božej stwórbje, wobdźiwaj rjane wołtarje, kiž su za Najswjećiše přihotowane. Kak pilnje a wjesele su dobri wjesnjenjo hač do pózdnjoho wječora a zasy rano zahe dźěłali, zo bychu wšitko prawje swjatočnje přihotowali. Wšitcy prócuja so mjez sobu na přemoh, tomu we sakramenće zakhowanomu Zbóžnikej prawje wjele česće přihotować na joho čestnym dnju. A słyš, kak swjatočne zwonjenjo a krasne zynki pišćelow a rjane spěwy kěrlušow cyle hinak zaklinča hač na druhich dnjach cyrkwinskoho lěta. A rjane serbske družki we swojej čestnej drasće — wulke a małe — kiž róže sćelu Zbóžnikej; kajki to wobkuzłacy napohlad! Haj swjedźeń Božoho Ćěła ma wosebitu pychu, tak nadobnu a pozběhowacu, tak khutnu a wuraznu. A tak dyrbi tež być. Nic nadosć česće njemóžemy wupokazać tomu, kiž so tudy česći, człowjekojo njezamóža jomu dostojne powitanjo přihotować.

„Hlejće wobydlenjo Boże mjez człowjekami.“ „Wón budźe mjez nimi bydlić a woni budźa joho lud a wón jich Bóh“. Božoho Ćěła je swjedźeń blizkosće Božeje, tu dopjelnjeja so žadanja a přeća człowjeskeje wutroby za Bohom, z joho škitom, tróštom a pomocu.

Lěto wot lěta, wodnjo a w nocy bydli drje naš Zbóžnik woprawdźe pod wobličomaj khlěba w tabernaklach našich wołtarjow. Tam wjedźe z lubosće k człowjekam tak ćiche a zakhowane woporne žiwjenjo, je nam přeco blizki jako přećel a přewodźeŕ na našim zeńskim pućowanju. Wón wopruje so wšědnje, haj, kóždu hodźinu za nas, a bywa jědź našich dušow. „Hlejće khlěb jandźelow, kiž je jědź za pućowarjow.“

Na swjedźenju Božoho Ćěła ma Knjez w sakramenće lubosće, hdźež přez cyłe lěto tak ćiše a měrnje přebywa a skutkuje, swój wosebity swjatočny dźeń. We swjatočnym dobyćeŕskim ćahu ćehnje přez naše wsy, hona a pola, zo by před cyłym swětom wot swojich swěrnych sebi hołdować dał, zo by jich dźak a próstwy přiwzał a swoje žohnowanjo nadobnje na nich wuliwał, wosebje tež na płody našich polow a honow, na naš skót, na naše domy a swójby. Tuž tež bije kóždoho dobroho křesćana wutroba wyše a zahorjenišo. Čim swjatočnišo klinčeše postrow: „Tantum ergo sacramentum“ — „Chcemy we hłubokej poniżnosći česćować tak wulki sakrament“.

Wosebje naša młodosć njesmě w dźakownej lubosće a česćowanju Knjeza w najswjećišim sakramenće wróćo stać. „Z horta móličkich a młodych sy sebi khwalbu přihotował.“ Woni dyrbja wjesele a zahorjenje swoje dźakne a khwalbne spěwy spěwać. Runje woni stoja wutrobje Zbóžnika we najswjećišim sakramenće najbliže, hdyž jich čistosć a póćiwosć wuznamjenja.

Najswjećiši sakrament w srjedźišću dźensnišeje swjatočnosće je tež kaž hymnus „Khwal, o jazyk“, praji, „zawěrno khlěb za dźěći a młodosć.“ Jědź duše, njebjeske mana nowoho zakonja smědźa jenož dźěći Bože dóstać. A k tomu słuša dźěśćowska, žiwa wěra, čistota wutroby, njewinowatosć a nutrna lubosć prawoho dźěśća Božoho. To pak namakamy wosebje pola móličkich a to chcemy tež widźeć pola našeje młodosće, zo by tež wona z přećelom a lubuškom Božim była.

Kaž dźěći, dyrbimy přez cyłe žiwjenjo khlěb dźěći dóstawać. Pomyslmy sebi na naš najwjetši a najrjeńši dźeń w žiwjenju, na běłu njedźelu z jeje paradizskim zbožom a njebjeskej zbóžnosću. Kak třepotaše a biješe naša wutroba wot hnuća żadosće zbóžnosće a wočakowanja přewzata, hdyž prěni raz wěrne, jutrowne jehnjo, spodźiwne mana dósta.“ A prěnje swj. woprawjenjo dyrbi měra za kóžde druhe być, tež poslednje. Khlěb dźěći dyrbimy přeco pře wšo ważić, kaž na běłej njedźeli, jón přecy dóstawać, kaž prěni raz ze swědomitosću, bojosću móličkich, to je khutne napominanjo swjedźenja Božoho Ćěła z joho błyšćatej wonkownej pychu, ženje přehnatej krasnosću a rjanosću. Njeje kóžde swj. woprawjenjo, kaž swjedźeń Božoho Ćěła ze swjatočnym wobkhadom Najswjećišoho do twojeje wutroby? Twoja wutroba je wołtaŕ, tabernakel, hdźež Zbóžnik jenož nimo njeńdźe, ale wostać chce. Tež hladaj, zo ju swjatočnje přihotuješ, ju dębiš z najrjeńšej róžowej pychu počinkow a młódnej zelenju wjesołeje nadźije. Zo by tola naša serbska młodosć prawje wužiwała a lubowała najswjećiši sakrament wołtarja. Naš přichod wotpočuje na njej. A jenož we zwjazku ze Zbóžnikom budźe

so dobra zdźeržeć: wěra a počinki, dobre a čestne wašnja ju wukhowaja před zahubu. Je pak za mnohich najwjetši čas k wobroćenju a nakazanju. Hižo stojimy na kromje zahuby; hižo słabnje naša wěra, zhubjuja so rjane, dobre, stare narodne wašnja a počinki, hižo wotemrěwa nadobne daćo a zmyslenjo. Tuž wołajmy wšitcy na swjedźenju „Božoho Ćěła“: „mane nobicum“. Božo wostań při nami, zdźerž nam wěru, lubosć a naš narod dobry a njeskaženy, tak dołho, hač khodźimy w tutym dole sylzow. —č—

Politiski rozhlad.

Dr. Marx — dr. Wirth. Mjez tutymaj nahladnymaj politikarjomaj je wěsta zwada nastała, dokelž je dr. Wirth w Königsbergu rěč měł, w kotrejž je zjawne wojowanjo přećiwo nětčišomu knježeństwu připowědźił. Na to je reichskancler dr. Marx, předsyda centra, list pósłał, we kotrymž joho wuprajenjo wobžaruje. Dale je w tutym hišće wuprajił, zo dr. Wirthowe politiske stejnišćo wot toho centrumskeje strony wotkhila. Tola na Wirthowe wuzamknjenjo z centrumskeje strony předsydstwo njemysli. Chce jenož přez swojoho předsydu zjawnje swoje zmyslenjo zwěsćić. — Wězo je monarchistiska ideja wosebje w Bajerskej khětro rozšěrjena a so też mócnje za nju dźěła. Při dr. Marxowym wobhladniwym a dalokosahacym kanclerstwje, kiž demokratiju srjedźnoho směra zastupuje, tutón strach tak wulki njeje, kaž jón dr. Wirth abo naléwični widźa.

Saksko knježeńska kriza hišće dale traje z tym, zo je pjeć ministrow z wuwzaćom 2 starosocialdemokratiskeju ministrow wotstupiło. Ministerski předsyda Held je tutych pak prosył, zo bychu swoje ministerstwo dale wjedli, doniž njejsu nowi mužojo pomjenowani.

Na ruskoho wotpósłanca Wojkowa je wutoru rano 19-lětny Boris Kowerda we Waršawje wjacy króć třělał a joho smjertnje zranił. Kowerda je ruski ćeknjenc a je njeskutk z hidy přećiwo bolšewiskomu knježeństwu skućił. Pólski minister za zwonkowne należnosće je ćežkozranjenoho hnydom wopytał a swoje wobžarowanjo wuprajił. Wojkow je na swoje ćežke zranjenja wumrěł. Ruska je notu na Pólsku wotpósłała, w kotrejž Pólsku za tutón njeskutk sobu zamołwitu čini, dokelž njeje teroristisku propogandu přećiwo Ruskej dosć potłóčowała.

President Sarskoho kraja bu Jendźelčan Sir Ernst Wilton. Nětčiši president Ludoweje Rady dr. Stresemann bě hižo w měrcu na poslednim posedźenju mjenowanoho Jendźelčana oficielnje pomjenował. K wobkrućenju toho bě na wšitkich sobustawow L. Rady naprašowanjo pósłał, hač maja přećiwo tutomu postajenju něšto wustajić. Jako posledni termin k napřećiwjenju bě 8. junij postajeny. Dokelž njebě nichtó někajke wobmyslenja zapodał, je wuzwoleny Sir Ernest Wilton wobkrućeny.

Konflikt Jugoslawije z Albanskej. Zasy su na Balkanje njeměrne podawki so stałe. Přecy wjerći so zwada mjez Jugoslawiju a Albanskej, ale zady poslednjeje stoji po zdaću Italska, dokelž ma protektorat nad Albanskej. Poslednja wina konflikta běše zajeće tołmačerja při južnosłowjanskim wupósłanstwje w Tirana, sydle albanskoho knježeństwa. Jugoslavija žadaše sebi wuswobodźenjo zajatoho tołmačerja (turkowski drugomana). Albanske knježeństwo pak to wotpokaza. Tuž přińdźe k přetorhnjenju diplomatiskoho zwiska mjez woběmaj statomaj. Južnosłowjanski wotpósłanc je z cyłym personalom Albanisku wopušćił. Też druzy konsulojo kraj wopušća.

Msgr. Jan Šramek, wjednik Češkeje Ludoweje Strony a minister zjawnoho spomožeństwa bu na doktora theologije wot Wołomuckeje fakulty pomjenowany. Tuta ma prawo, čestny doktorat (doctor theologije honoris causa) zasłužbnym mužam spožčeć. Do tutych słuša minister dr. Šramek, kaž to Wołomucki arcyhiskop dr. Brečan wosebje wuzběhny.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Mjez našim duchownstwom stanu so k 1. julijej sćěhowace přeměnjenja: Knjez farař Reima w Sebnicach pójdźe na wumjeńk. Na tute wuprózdnjene městno je najdostojniši knjez biskop knjeza kapłana Kětana pomjenował. Knjez farař Aureden přesydli so jako farař z Mitweidy do Šandawy. Jako wjednik farskoho zarjadnistwa w Mitweida bu tachantski vikar knj. Józef Hartmann z farskim titlom pomjenowany. Jako jeju naslědnikaj w Budyšinje njeje hišće ničo wěste postajene. Nadźijomnje dóstanje tak też naš „Posoł“ bjez přetorhnjenja bórzy zasy swojoho wěstoho redaktora. Wšitkim Bože žohnowanjo do nowoho zastojnstwa!

— Naša Pětrowa wěža ma so z nowa překryć, dokelž je kobłuk wěže přezerzawjeny. Tohodla je hasa wokoło wěže za wozowy wobkhod zašlahana. Kaž słyšimy, ma so cyła wěža z koprom kryć. Z tym dóstanje zawěsće dostojniši raz a rjeńši napohlad.

-- **Na Unionistiski zjězd na Velehradźe**, kotryž so wot 20.—24. julija t. l. wotměje, bu też naše towarstwo přeprošene. Namołwjamy našich česćenych sobustawow, zo bychu so prawje bohaće wobdźělić chcyłe. Štóž by so na tutym wulkotnym zjězdźe wobdźělić chcył, njech to hač do 25. junija redaktorej přizjewi, dokelž wotmołwa ma so hač najpozdźišo do 30. junija na najd. arcybisk. we Wołomucu pósłać.

Z **Radworja.** Do Swjatkow njedźelu wotmě naša „Kat. Bjesada“ pola Šmidkec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wopyt běše jara dobry. Zasy móžachmy nowych sobustawow přijimać. Pokładnik, knjez Jakub Hantuš, rozprawješe, kak też naše pjenježne wobsedźeństwo hladajcy rosće. Dla wobdźělenja „Bjesadnikow“ při swjedźenjach „Božoho Ćěła“ běchu přitomni měnjenja, zo by tola kóždy po móžnosći we swjedźeńskej drasće za našej khorhoju šoł. Knj. kapłan Grofa měješe dlěši přednošk wo spodźiwnym wobhnadźenju knježny Rejzy Nowakec z Könnersreut, njedaloko Waldsassen w Hornjej Baworskej. Žnjow dla drje přichodnej dwě zhromadźiznje (w juniju a juliju) njebudźetej. Njech kóždy kedźbuje, hač so dla toho hišće něšto wozjewi.

Z **Radworja.** Štwórtk do Swjatkow bu tudy w nowej šuli warjeński kurzus za žony a holcy swjatočnje skónčeny. Wjele ludźi bě so našło, kóždy bu z dobrym kofejom a přikuskom pohosćeny w rjanej swětłej kuchinje. 30 razow su so wobdźělnicy dyrbjałe k dźěłu a k wučbje zeńć. Wšě šuleŕki su jara pilnje a wustojnje dźěłałe. Wo tym też rjana wustajeńca swědčeše. Samo hamtski hejtman knjez dr. Jungmann wustajeńcu z wopytom počesći. Skónčnje njech je wšěm, kotřiž su so na kajkežkuli wašnjo za to postarali, zo smědźachu so naše domjace hospozy tak derje we warjenju powučić dać, też tu wutrobny dźak wuprajeny. Wurjadny dźak słuša też sotře wučerćy z rjadu Karla Borromejskoho. Šuleŕki su dźak też na widźomne wašnjo pokazali. Bóh daj, zo by tónle kurzus zajim za domjace a swójbne žiwjenjo tu we wosadźe mócnje spěchował.

Z Radworja. Wokoło našeje noweje šule mamy też wulku městnosć za zahrodu. Tak ma tajku też holča pokročna šula za plahowanjo warjeninow. Dale je kóžde dźěćo z hornich rjadownjow swoju rjadku dóstało, na kotrejž nětko same ryje, sadźa, pléje atd. Ze wšěm tajkim počinjenjom dyrbi so wjesele a radosć nad nakrajnym, ratarskim žiwjenjom přisporjować. To daj Bóh!

Z Radworja. Hižo někotre lěta wobstoji tu po postajenju wjesnoho šulskoho porjada staršiska rada. Nowa, kotraž lětsa skutkuje, wuzwoli sebi za dowěrnika knjeza kublerja Jakuba Hantušu z Radworja. Sobustawy su hišće: knjejža Michał Lukaš-Radworŕski, Jan Bart-Khelnjanski, Jurij Wjerab-Lutowčanski a Jan Šrama-Kamjenjanski. Bóh dał, zo bychu starši mócnje za zajimy křesćanskeje šule dźěłali.

Z **Hajnic.** Swjatkowničku wudźěli tu najdostojniši knj. biskop 76 młodym křesćanam swj. sakrament firmowanja. Přijědźe popołdnju w 2 hodź. přewodźany wot wysokodost. knj. scholastika fararja Hejduški wot Budyšina. Tři šulske

holčki postrowichu najdostojnišoho knjeza z němskej, čěskej a serbskej basnju, na čož so swjedźeński ćah do wupyšeneje, powjetšeneje a krasnje wumolowaneje cyrkwje poda. Při swjatym firmowanju přednjese pod wustojnym wjednistwom knjeza wučerja Seiferta naša „Caecilia“ wubrane 4hłósne khory. Po krótkej pobožnosći při wustajenym Najswjećišim wotmě so na 1/2 5 hodź. w Budesćanskej młodowni rjana wosadna zhromadźizna, na kotrejž so na 500 wosadnych wobdźěli, z wotměnjacym bohatym programom. „Caecilia“ spěwaše wubrane wěcy Beethovena, Brucknera, Liszta atd. Spěwny wotrjad našeje šule spěwaše a móličke dźěći našeje dźěsćownje poskićichu pod wustojnej prócu našich miłosćiwych sotrow nimo měry rjenje wšelake basnje a rejki. Jako solista wustupi z wumjelskim hłosom knjez wučer Schreiber ze Zejic pola Hodźija. We wulkotnej rěči rozłoži najdostojniši knjez biskop tak ważne a tučasne dźěłanske prašenjo a pozběhny je do jasnoho swětła našeje swjateje wěry. — Nimo je hnadowpołny swjatkowny dźeń. Njech joho hnady, do młodych wutrobow wulinjene a we wšitkich wobnowjene, so nihdy njepominu, ale bohate płody njesu za čas a wěčnosć!

Z **Njebjelčic.** Starosćiwa a dobra wutroba je přestała bić. Zańdźeny pjatk tydźenja rozšěrješe so po wosadźe zrudna powěsć, zo je zemrěł kubleŕ Jakub Leńš w Njebjelčicach. Zemrěty je skoro 50 lět z přikładownej swědomitosću a starosćiwosću na swojim kuble hospodarił. Běše jednory a ćichi človjek, kiž njepytaše swět a joho měnjenja, ale běše jedyn ze starych a jednorych hospodarjow, kajkichž jich hišće mało mamy we našich lubych Serbach. Kóždy, kiž joho znaješe, sebi joho wulcy ważeše a lubowaše. Wulka pobožnosć a bohabojaznosć joho wuznamjenješe. Wjele je činił a skutkował za česć Božu a lěpše wosady też jako dołholětny sobustaw cyrkw. předsydstwa. Wšudźom běše k radźe a k pomocy a njeboješe so woporow, hdźež rěkaše česć Božu spěchować. Też w narodnym žiwjenju je so wobdźělił jako dołholětny předsyda „Kat. Bjesady“. Tu wědźeše swojoho muža stajić a druhich přez swój nadobny přikład dobyć. Tohodla też „Kat. Bjesada“ wo swojoho prjedawšoho dobroho předsydu a sobustawa žaruje. Njech Bóh jomu joho swěru a pilnosć mytuje z bohatym njebjeskim mytom. Joho wopomnjeće pak wostanje žiwe a njezapomnite mjez nami. Tak budź jomu serbska zemja, kotruž je tak dołho wobdźěłał a lubował, lohka! *R. i. p.*

Dźeń swj. firmowanja w Ralbicach.

Swjatkowna póndźela wostanje za Ralbičansku wosadu njezapomnity dźeń; směd̄źeše dźěn na tutym dnju powitać najdostojnišoho knjeza biskopa, zo by wosadnym po 5lětnej přestawcy zasy wudźělił hnadu swjatoho firmowanja. — Dopołdnja w 8 hodź. — cyle, kaž bě wotmyslene — přijěde wysoki hósć wot Koslowa přewodźany wot 9 pyšnych křižerjow. Přede wsu wočakowachu biskopa družki, wosadne towarstwa a wosadni, a knj. arcyměšnik Žur najd. knj. biskopa powita. Nětko hibaše so nahladny ćah pod radostnym kěrlušom a zwukom zwonow přez wupyšenu wjes do Božoho domu, kiž běchu pilnje rucy młodźencow a knježnow nanajrjenšo wurjedźiłe a wudebiłe. Na swjatočnych biskopskich kemšach asistěrowachu najd. Knjezej wysokodost. kk. schol. Hejduška, P. Romuald, kapł. Wjacsławk, farař Rjeda. Wosadni wučerjo spěwachu pod njesprócniwym nawjednistwom knj. Hajny-Konječanskoho łaćonsku gregoriansku misu wustojnje a jasnje. Pišćele hraješe wubjernje Worklečanski šulski wjednik knj. Renař. W swojim swjedźeńskim prědowanju rozestaji najdostojniši prědař jadriwje: 1. Kotre hnady dźensa dóstanjemy, a 2. kotre winowatosće přewozmjemy. Joho duchapołne słowa płaćachu na prěnim městnje firmowanskej młodosći, nic mjenje pak też wšěm dorosćenym. Po skónčenej Božej mši wudźěli najd. knjez biskop nahladnej ličbje — 204 — sakrament swjatoho firmowanja. Mjez tym běštaj hišće dóšłoj wysokod. knjezaj propst Maček jako zastupjeŕ Klóšťyrskoho patronata a Kulowski arcyměšnik Šołta.

Popołdniši nyšpor dźeržeše wysokod. knj. farař Rjeda w přitomnosći najdostojnišoho Knjeza a přizamkny so nyšpor po mortwych dla njepřijomnoho wjedra nutřka w cyrkwi. Prjedy hač najd. knj. biskop cyrkej wopušći, wudźěli hišće firmowanym něžnu dopomnjenku na žadny a hnadny dźeń. Popołdnju wotmě so z přileżnosću tak wysokoho wopyta wulka wosadna zhromadźizna. Dla dešćowatoho wjedra dyrbješe bohužel na žurli być, hewak běše na nawsy pod hołym njebjom wotmyslena. W swojich powitanskich słowach wupraji knj. arcyměšnik Žur swoje wulke wjeselo, zo móže najd. knjeza hižo k 5. razej w swojej wosadźe powitać. Najdost. knjez jimaše so słowa a poréča něhdźe tole: Do třojoho swójbnoho zwjazka je človjek stajeny: 1. Do swójby swojoko domu; 2. Do swójby swojeje farskeje wosady; 3. Do swójby swojoho luda. Za tym hač je swójbny duch, je też swójbne zbožo. W domje ma być posłušnosć a lubosć, spokojnosć a čistota. Potom tam pokoj a zbožo bydli. We wosadźe ma być jedyn k druhomu k pomocy. Kóždy ma so sobu starać za porjad. Ma sobu nahladnosć a derjeměćo wosady spěchować. Při wšěm njech so też njezabudźe, zo je też wosadny dušepastyŕ słaby človjek, kiž k spowědźi khodźi. W ludźe ma być česćownosć napřećo Bohu, mjez sobu a maćernej rěči a

Pjećdźesat hriwnow.

Někajke sto kročeli přede wsu stoji rjana žiwnosć. Loni wšak twarjena njeje; ale murje su šwarnje wobnowjene; štož je drjewjane, je rjenje wobarbjene. Na dworje widźiš samón porjad, nihdźe ani słomički, kóždu sobotu so dwór nic jenož wuhraba, ale so też wumjeće. Pod torhoržom steja wozy porjadu a rólne naprawy a ručny grat. Wokoło twarjeni maš zahrodki: różowu, kuchinsku a sadowu; wšo tak rjenje zrjadowane a připrawjene. Nimoducy pozastawaja, zo bychu słódku wóń lilijow, nalikow a blědnikow (lewkonjow) posrěbali. — Kóždy sebi pomysli: Tu dyrbi prawy hospodaŕ z knjezom być. A tomu tak bě.

Matej Horak běše žiwnosć wot swojeju staršeju přewzał a běše sebi prawu mandźelsku wuzwolił, kotruž sebi njebě něhdźe na puću abo w někajkim ćmowym kućiku zběhnył. Wonaj sebi mjez sobu a też ze staršimaj rozemješćaj. Wšitcy dźěłachu přezjene a njetrjebachu tak nikoho cuzoho. Hdyž pak mocy staršeju wotebjerachu a čŕjódka přibjeraše, njeńdźeše bjez służowneje. Hdyž dźěd a wowka zemrěštaj běchu dźěći tak daloko, zo hižo při wšěm dźěle pomhachu. Dokelž buchu z časom k dźěłu dźeržane, widźachu tak rjec samo, hdźe maja zapřimnyć a njetrjebachu žanoho wosebitoho pohona. Hdyž so służowna wuda, bě Horakec swójba sama sylna dosć, dokelž woprawdźe wšitcy na přemoh dźěłachu.

Cylički tydźeń bu kruće dźěłane. Tak ruče hač pak njedźela abo swjaty dźeń zaswita, so nichtó ani najsnadnišoho gratu njepřimny; jenož ludźo a skót buchu wobstarani. Cyły dom dźěše kemši, porjadu; dwór samón wostajić njeje radno. Hdyž zwony k něšporu wołachu, běchu Horakec ludźo hižo na puću do cyrkwje. — Wšědne paćerje rano, při jědźi a wječorne so samo rozemjachu.

„Woči k njebju, rucy k dźěłu“, bě zasada Horakec Matija a joho swójbnych. Tuž też jim poprawom na ničim njebrachowaše, dokelž Bóh ženje swojich njewopušći. Złotych horow wšak njewobsedźachu. Hdyž so dźesać hłódnych hubow za blido sydnje, dyrbi něšto na blidźe stać. Tola, wšak kruwy dojachu — a mlokowa poliwka je přecy hižo najstrowša była, swinje kołbasy dawachu, kury jejka njesechu, zahroda sad a wariny podawaše a Boži khlěb a neple na polu narosćechu. Punt rajsa abo krupow abo něšto jerijow so přikupi — a to wšo poskića telko přeměnjenja. Na druhej stronje njedyrbjachu so dźěći na jědź wumyslene nawučić; přetož ničo wólbyrnišo njeje, hač hdyž so wone khłóšće woćahnu a potom na służbu přińdu.

dobrym wašnjam. Runje w serbskim ludźe, wosebje katolskim, běše hišće dotal tutón dobry duch doma. Bóh dał, zo by wostał. Ale wot wonka so też do njoho dobywa hižo cuzy duch, kotromuž dźe swětne a narodne wyše wšoho. Tajki duch je rowryjeŕ wšeje nabožiny a nimamy jón pěstować. Serbski lud je mjeńšina a runje tu njeje wša přepjatosć k joho lěpšomu ale skěrje k lěpšomu sylnoho susoda. Najd. knjez warnuje před założenjom mandźelstwow mjez krejnymi a z druhowěriwymi. — Přitomni běchu tutym zahorjacym słowam z wulkej kedźbnosću sćěhowali. Knjez arcyměšnik nawjazuje na biskopowe słowa wuzběhny, zo je joho wosada hišće wot sylnišoho wobkhoda wotzamknjena, štož je ji w mnohim k lěpšomu. Tola pokaza też na strachi, kiž jej do koła wokoło hroža. Čim bóle trjebamy přezjednosć nutřka w domach, wosadze a narodźe. Dźakowaše so najd. knjezej za lubosćiwy wopyt a wudźělenu hnadu; dźakowaše so wšěm, kiž běchu na kajkežkuli wašnjo firmowanski dźeń porjeńšić pomhali wosebje spěwnomu towarstwu „Liliji“ — wona spěwaše na zhromadźiznje někotre parle ze swojoho spěwnoho pokłada, — dale klóštrej za wšu zwólniwu pomoc, hospodarjam, młodźencam a knježnam. Najrjeńši wuzynk namaka zhromadźizna, hdyž přitomni stejo „Hdźe statok mój“ wuspěwachu.

Potom činješe wysoki hósć hišće wopyt pola někotrych swójbow, — připołdnju běše tohorunja hižo někotrych wopytał a móžeše so tak pěknje rozmołwjeć a pódla też nazhonić serbsku hospodliwosć. Wječor wokoło 1/2 10 hodź. zaklinčachu Ralbičanske zwony do ćmoweje nocy, nic, zo bychu připowědałe Boži woheń, ale, zo bychu přiwołałe nutrne božemje wosady swojomu wotkhadźacomu biskopej, swojomu pastyrjej a dobroćelej.

Bóh dał, zo by dźeń swjatoho firmowanja prawje wjele płodow přinjesł za njesmjertne duše cyłeje wosady.

Serbow Swjatki w Krupcy a Różeńće.

Na swjedźenju Ducha Swjatoho katolscy Serbja też rad njewjestu Ducha Swj., swoju njebjesku mać, na hnadownych městnach wopytuja. Hižo pjatk do swjedźenja woteńdźe črjóda Serbow w swjatočnym procesijónje z Wotrowa, serbskoho Troja, do Krupki, njedaloko Ćoplic. W Krupcy naličichmy jich 190 wosobow. Najebać šerjate wjedro, je so wšo derje a też bjez pohorškow radźiło. Wobhladniwy nawjednik pućowarjow, knjez Michał Narćik z Ralbic, kotryž 54. króć swjaty puć do Krupki sobučinješe, běše wšo najlěpje zarjadował. Swjatočničku potom pućowarjow w Krupcy knjez P. Rab (rodźeny z Wotrowa) z rjanym serbskim prědowanjom zwjeseli. Wón rozpominaše wohidnosć ćežkoho, smjertnoho hrěcha, a kak bu mać Boža też před najsnadnišim, haj samo herbskim hrěchom wukhowana. Hižo sobotu je P. Rab serbsku spowědź słyšał a dale dał zhotowić fotografije wot serbskoho wobraza, kotryž je znamjenity wumjełc (w khódbach hnadowneje cyrkwje) w pisanych barbach zhotowił. Serbja mějachu też w Krupcy a Pěrnje wosebite Bože służby a swjatočnje zanošowachu swoje serbske kěrluše při zwukach pišćelow. Wosebje pozběhowacy běše potom domojwrót procesijóna w hewak tak ćichim Wotrowje. Tři knježa fararjo: Křižank-Wotrowski, Cyž-Hajničanski a arcyměšnik Šołta-Lubijski witachu pućowacych wot swj. Marije domoj. Tola prěnje witanjo wukonjachu hižo dobri Serbja w měsće Pěrnje póndźelu wječor při „kasarmach“. Hospodliwi Wotrowčenjo su hłódnych, lačnych a mučnych pućowarjow hódnje hospodowali. Jim wšěm dźak a sława! Zawěsće zwostanu wšě tute počesćowanja wšěm wobdźělnikam njezapomnite. — Tola też do Różanta běše Swjatki wutoru 8 procesijónow z postawu maćerje Božeje šło. Dla špatnoho wjedra běše wobdźělenjo słabe. Drje běše wulka cyrkej połna, tola nic přepjelnjena, kaž to hewak bywa. Swjedźeńske prědowanjo měješe knj. kapłan Hórnik z Khrósćic. Bóh chcył hnadnje spožčić, zo by też Serbow Duch Swjaty stajnje na prostwu swj. Marije prawje a dosć rozswětlił.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Skónčenjo.)

18. Přikhad do Serbow.

Wot nazdala běše hižo wulke město z mnohimi cyrkwjemi a wěžemi widźeć. Za khwilu tam zastachmy. Běše to Innsbruck w Tirolskej. Tute zastarske město leži jara rjenje we wuzkim dole mjez wysokimi horami, Alpami. Na wšelakich městnach widźiš dźiwne drohi. Su krótke, liča jenož 10 abo 12 kněžow na kóždej stronje. Hnydom zady poslednjeje pak pozběhnje so runje přez drohu prěki, potajkim wosrjedź města, k njebjesam sahaca hora z wěčnym sněhom na wjeršku.

Dokelž mějachmy w Innsbruku mało časa, tola přewjele k tomu, zo dyrbjeli na dwórnišću sedźo čakać, dźěchmy sebi najwažnišu wěcku wobhladać, kotruž město wobsedźi. Je to — „złota třěška“, kotraž tohodla tak rěka, dokelž je z pozłoćanymi koprowymi tafličkami kryta. Kejžor Maximilian I. měješe telko pjenjez (?), zo wutwark swojoho hrodu l. 1500 (k jubilejskomu lětu?) z tajkimle krywom wuhotowa. Hač je wón woprawdźe dźensa hišće pozłoćany abo hač su mjez tym złoto zwotškrabali a cyhelki jenož ze žołtej barbu pomazali, njemóžach z wěstosću zhonić.

Hospoza jim tola potom njemóže pječenych kawkow a smorže donosyć. Hłupišo je hišće pozdźišo, hdyž tajki slědnjak do swojich hornčkow čucha. Potom je same hubjenstwo. Tomu chcyše Horakec mać na kóždy pad zadźěłać. Runje tak je z drastu. Wšak němske swoje suknje horjekach a delekach z kóždym lětom přikrótšeja, dha budźemy tola my lěće z najmjeńša w bosy nohach wutrać. Z cyła też zapłatane žana hańba njeje. „W klasejkach a židźanych nohajcach my na wsach khodźić njemóžemy“,— tak mać husto wospjetowaše.

Njedźelu popołdnju běštaj Horakec nan a mać swój zwučeny wukhód do polow skónčiłoj a sedźeštaj před kněžu na ławcy. Wjesnjenjo nimo khodźachu a kóždy słowčko praješe. Wšitcy wědźachu nimale tosame: Dźensa je rjenje, móže hišće kusk hrimotanćka přićahnyć; — časy su hubjene a dawkow je přewjele; — wamaj drje je też druhdy ćěsno při tajkej črjódcy! Ničo pak jeju bóle njerozhněwa, hač poslednje prajenjo. Raznje Matij wotmołwi: „Ně, susodźe, na wopak. Dźakowano Bohu, zo je namaj strowe dźěćatka wobradźał, dokelž 1. wěmoj, za koho dźěłamoj, 2. wone namaj pomhaja, 3. njetrjebamoj znjewužiwanja mandźelstwa dla so Božoho sudu bojeć. Radšo tři wjacy, hač jene tajke hubjene! Złotych horow njeje trjeba; dźe-li tak dale, kaž dotal, njepóńdu sebi k žanomu ryćeŕkublerjej ničo požćić — a hypotekow hišće w tu khwilu też žanych njewobsedźu. Tuž wěm: štož mamy, to je wšo naše. A naše dźěći budźa so z Božej pomocu při strowym rozomje a čiłych stawach zežiwić móc — a budźeš-li pozdźišo jene trjebać, móžeš sebi jene naše přistajić.“

W hródźi bě wšo hotowe, ludźo běchu po wječeri, też paćerje běchu wuspěwane, dha kiny so nahły dešć z njebjes a cuzy muž přihna Horakecom do kněže; z módrym wokom bě wotešoł, dokelž runje bě před kněžu, hdyž so poča leć. „Dobry wječor“ postrowjo zamołwješe so zdwórliwje, zo njesměmdźa za zło měć, hdyž k nim zastupi. Kazachu jomu do jstwy. Mjez tym, zo so dale dešćowaše, powědaše cuzy, hdźe chce a što chce. Dźensa dyrbi w hosćeńcu přenocować. Dokelž pak dešć njepřesta, poskićowaše jomu Horakowa, zo dyrbi pola nich wostać. Do toho cuzbnik radlubje zwoli. Rano so wón poruči a wopraša so za worćiznu. Horakec pak nanihdy ničo njebjerjechu. Tuž so wón podźakowa — maćeri wosebje z ruku a praješe, zo bórzy zasy přińdźe, jeli smě. Mjelčo suny pjećdźesaćhriwnowsku bankowku na kachlowu ławu. Připadnje ju mać namka, hdyž wokoło kachli něšto činješe. Wjeselo ju wšěm pokaza a potom ju skhowa.

Wobydlerjo wězo wudawaja, zo je třěcha woprawdźe hišće pozłoćana.

Wučinjena wěc pak je, zo by Awstriska dźensa złoto něhdźežkuli druhdźe wjele nuznišo trjebać mohła. Haj, też tehdom běše je kejžor rozomnišo nałožić mohł; ale swět dyrbješe wo joho bohatości powědać! — Je drje to podobna „mudrosć“, kaž ju Sakske knježerstwo do Českeje wójny lěta 1866 wuwjedźe, hdyž tehdom žanoho ležownostnoho dawka njezběraše, ale poddanam hišće na kóždy jednotk (Einheit) poł pjenježka wróćo wupłaći. Běše-li pak město toho radšo swojim wojakam nowych třělbow, wotzadnicow (Hinterlader) nakupiła, běše zawěsći bitwa pola Kraloweje Hradca a z tym cyła wójna nawopak skónčiła! —

Dokelž běše so nam čas w Innsbruku mjez tym minył, khwatachmy zasy na dwórnišćo a wotjědźechmy dale. Jězba pak tón raz dołho njetraješe; přetož hižo za někotre hodźiny zastachmy w namjeznym Awstrisko-Němskim městačku Kufsteinje, hdźež mějachmy zasy swoje wěcy na cło přehladować dać, a to wot Němskich zastojnikow; přetož cło zběraja přecy cłownikowje toho kraja, do kotrohož chce něchtón pućować. Dokelž wězo njemějachmy mysle, na hnadownym pućowanju wo cło jebać, dźěchmy do cłownicy a dachmy swoje wěcy přehladać. Zapłaćichmy za punt paćerjow 12, potajkim za pjećpuntowski wačok wšelakich drobnych dopomnjeńkow cyłych 60 pjenježkow. Hdyž běchmy 4 njedźelemi z Awstriskimi a wosebje z Italskimi pjenjezami płaćili, móžachmy tu skónčnje zasy dołho skhowanu móšeń z hriwnami a pjenježkami do ruki brać.

Drobne kroški cła, kotrež za cyły wačok wěcow zapłaćichmy, pokazuja nam tak prawje njemudrosć jebanja wo cło. Hdyž snadź do Filipowa přińdźeš, njech sam, njech z procesijónom, njejebaj tam wo cło; přetož jebanstwo wostawa jebanstwo. Pódla toho pak so też hišće strachej wustaješ, zo će někotrych nalutujomnych pjenježkow dla čućiwje pokhostaja. Wobožna wěc wšak je w Filipowje to, zo maja tam cłownicu (Zollamt) wot puća na dwórnišćo khětro zdalenu. Swjećatka abo někotre mało dopomnjeńki pak cła njepłaća. —

Dalši ćah přiwjeze nas z Kufsteina za poł dnja do Mnichowa, hdźež swjatki swjećachmy, kaž Israelitowje po přikhadźe do slubjenoho kraja. Ale woswjećichmy je khětro z krótka; přetož wšo khwataše domoj. Jenož wulcy zajimałe starožitnostne město Nürnberg chcychmy sebi hišće wobhladać. (Hdyž tu a tam město Budyšin z Nürnbergom přirunaja, je to khětro ważena wěc; přetož nimo małych zbytkow twjerdźizniskeje murje a někotrych wěžatych torožow Budyšin wjele podobnosće z Nürnbergom nima.) Zo bychmy potajkim starožitnosće tutoho města, wosebje joho swětasławny Germaniski (Němski) muzej wopytali, tam po małym wokołopuću dojědźechmy. Ale samo tu pokaza so stare nazhonjenjo, zo človjek na wróćojězbje z wjetšoho pućowanja na ničo wjacy njehlada, ale čini, zo domoj přińdźe. Nichtón z nas njechaše Nürnberg widźeć, ale žadosć: domoj, jenož domoj! z kóždej hodźinu mócnišo wotućeše.

Duž njeńdźechmy tu docyła z dwórnišća ale sydnychmy so hnydom zasy, nětko skónčnje posledni raz, na železnicu, na spěšnik, kotryž nas za dźeń a nóc přez Hof, Drježdźany a Biskopicy do domizny přiwjezy. Dokelž naši swójbni doma wo přikhadźe njewědźachu, njeběchu też na dwórnišćo po nas přijěli. Tuž wzach wačok na kribjet a snowach pěši domoj. Wjeska wšak stoješe hišće na swojim městnje, ludźo khodźachu z pola a na polo, kaž hewak přecy. Běch dźěn też lědma někajke štyri njedźelki w cuzbje pobył. Z mojoho domu mje swěrny strażnik karo prěni wot nazdala spózna, přileća mi přez wšě zahrody napřećo a zalětowaše z wjesołosću na mnje, zo skoro přestupić njemóžach. A hdyž hakle z durjemi zastupich, to běše witanjo, jako bych so za 25 lět z Ameriki wróćił. Njemóžachu so dodźiwać, zo mohł človjek z tajkohole cuzoho (? ?) kraja tola hišće žiwy a cyły domoj přijěć.

Hdyž też daloko njepobych, běch tola, prěni raz pućujo, železnisku khorosć (Eisenbahnkrankheit) dóstał, podobnje kaž pućowarjo na wodźe mórsku khorosć dóstawaja. Železniska khorosć pokazuje so z tym, zo ći wot dołhoho sedźenja na železnicy trochu nohi zaćeknu a zo po skónčenym pućowanju so dóspać njemóžeš, tak zo na 20 abo 30 hodźin pospochi spiš. Hewak pak je khorosć cyle njewinowata, wjele nješkódniša, hač mórska khorosć.

Tuž so, witanjo zbožownje přetrawši, hnydom do spanja dach. Dźeń a nóc abo hišće trochu dlěhe skoro bjez přestaća a nimale bjez jědźe ležo drěmach. Hdyž běch so skónčnje dóspał a potom prěni raz zasy tak prawje do syteje wole mlokoweje poliwki a šmałcoweje pomazki najědł, běch zasy cyły muž. Nětko móžeše so powědanjo započeć. Ale to běše sprócniwe dźěło! Po cyłych wječorach, po cyłych njedźelskich popołdnjach dyrbjach wo pućowanju rozprawjeć; wšitcy chcychu wědźeć, kak je w Romje było. — Za tych pak, kotřiž přileżnosće njemějachu, sebi wěc ertnje powědać dać, smy tu pućowanjo wopisali.

Dosłowo I. Dotal posledni pjećo bamžowjo su:
Pius IX. 1846—78,
Leo XIII. 1878—1903,
Pius X. 1903—1914,
Benedikt XV. 1914—1922,
Pius XI. wot 1922.

Muž a žona mjelčo rozpominaštaj, kak by so 50 hr. najmudrišo nałožić hodźało. Skónčnje dyrbještaj sebi tola zrěčeć. Wón rjekny: „Hłupa wěc z 50 hr., za pólko njedosaha, za konika njedosaha, za kruwičku njedosaha, za wóz njedosaha, za pluh njedosaha. Nanihdy njebych wědźał.“ Wona znapřećiwi: „Tak je. Myslach sebi tole: Naša Wórša je jutry ze šule, a nětk dyrbi so trochu hotować, dokelž — — aw jaw! moje mloko! Běše mjenujcy mloko k wotwarjenju do kachli stajiła a při ważnych wuradźowanjach na nje pozabyła. Nimale wšo bě wuběžało. Nic smjerd w khěži bě nětko najhłupiši, ale što k wobjedu. Podobnje zeńdźe so Horakowej husćišo, pak z mlokom pak z połčom, pak z rajsom, pak z hrochom. Dźěći njewědźachu, što so to poprawym nječini; přetož přecy bě mać tak dobry wobjed zwariła. Jenoho dnja bě drje cyle na njón zabyła. Hłódni přińdźechu domoj a nihdźe ničo přihotowane. Nan ju pytaše. Kramosćeše w komorje. „Što tola tu činiš?“ — „Ach, pytam wšak tyzu za 50 hriwnar. Skónčnje namakach tule.“ — „Ty drje sy dźiwna! Tajkule tobołu tola za tu jenu papjeru njetrjebaš!“ — „Ale mužo, njesy słyšał, zo chce tamón knjez husćišo přikhadźeć? Njech jenož kóždy měsac tajku šlebjertku přinjese, a mój kašćik so po něčim napjelni.“ —

Nic jenož w hospodarstwje pola Horakec klacaše, ale też nabožne žiwjenjo poča z rakom lězć, přetož mysle staršeju hrajachu mjenje bóle wokoło pjećdźesathriwnaka.

Jenu njedźelu před wječorom zastupi cuzy knjez Horakecom. Žona so hižo wjeseleše, zo jeje kapital přirosće. Tola, tónsamón muž to njebě, kotryž bě tu tehdy pobył. Ale wón běše runje tamnomu zrěčniwy a dobu sebi bórzy přikhilnosć Horakec nana a maćerje. Wón rozemješe so tak nježnje a lubje prašeć, zo jomu cyłu wutrobu wotkryštaj. Samo na zakhowany pjenjez přińdźechu a počeštaj so wobskoržować, zo wot toho časa sem něštožkuli na prěki dźe. Po wšelakim dorečenju rjekny cuzownik: „Lubšaj mandźelskaj! Mužisko, kotrež je wamaj tuto wšo načiniłe, je zły duch sam. Wón ze mnu na to sadźi, zo waju rozkori a do swojich paslow sćehnje. Njechach to ani wěrić, hdyž běštaj tola mnoho lět mi tak swěrnaj. Wzdajtaj so tamnoho zakuzłanoho pjenjeza. Swěrne dźěło a nabožnosć přinjese wamaj zasy moje žohnowanjo. Dokelž běštaj mi tak lubaj, stupich sam do waju domu, zo bych waju na prawy puć nawróćił.“ — Bóh so zhubi, a zdobom bě też pjećdźesathriwnak preč a stary měr a zbožo začahny zasy do Horakec statoka. —ěz—

Dosłowo II.: Po wěšćenju swjateho Malachiasa, biskopa († 1148), budźe po Piju XI. hišće 7 bamžow. Poslednjemu z nich dadźa mjeno: Pětr II. Pětr I. je swjaty Pětr. Po nim žadyn bamž wjacy tute mjeno přijał njeje. Jenož posledni budźe Pětr II. rěkać. Za jeho časy (lěta 2000?) rozpadnje „Město sydomjoch hórkow", to je: Rom na 7 hórkow natwarjeny. Potom započnje so sudny dźeń. Swět so skónči. Dopjelnjene budźa słowa Khrystusowe: „Mocy hele ju (mjenujcy cyrkej) njepřewinu", kotrež na wjerše swjateho Pětrowskeje cyrkwje w Romje čitachmy.

Z cyrkwje a swěta.

Tydźeń za žónskich eucharistiskoho japoštołstwa wotměchu druhu połojcu meje w Barcelonje w Španiskej. Při wšelakich zhromadźiznach buchu mjez druhim tele zajimawe zasady wobzamknjene: Swj. woprawjenjo jako pućna cyroba ma so mrějacym po možnosći přecy we wozu přiwjezć, nic snadź přijomnosće dla, ale z wjetšeje česćownosće napřećo najswjećišomu sakramentej. Wosebje ma so dźěłać a wojować přećiwo sakrowanju a kleću. Wša kedźbnosć ma so na to nałožować, zo katolikojo nihdźe bjez swj. sakramentow njewumrěja. Katolske žony maja so poniżnje a jednorje drasćić a njepóććiwe, cuze wašnja wotpokazać. W rjanych přednoškach buchu počahi žónskeje k najswj. sakramentej rozpominane, kaž n. př. „Žónske a eucharistija", „Eucharistija zakład přeznaturskoho žiwjenja", „Eucharistija žórło čistoty, pilnosće a sylnosće žónskeje." Na kóncu kóždeje konferency dóstachu žony praktiske zakładne zasady sobu, wosebje kak bychu swoje dźěći w duchu najswjećišoho sakramenta wućahnyć móhłe.

Swjatočnosć k česći swj. Franciska z Assisi. W patriarchalskej basilicy swj. Jana počesćichu swjatoho z Assisi z wulkej swjatočnosću. Wšelake powostanki swj. Franca buchu tam wustajene, mjez druhim wot swjatoho samoho napisane požohnowanjo na bratra Leona. Wjele wěriwych z cyłeje Italskeje a wukraja wobdźěli so na wulkej biskopskej Božej mši. We swojim swjedźeńskim prědowanju sławješe jedyn franciskan swj. Franciska jako swjatoho, kotryž ma našomu modernomu času najwjacy prajić. — W Milanje změja w juniju w universiće najswj. wutroby Jězusoweje znamjenići znajerjo Franciskusoweje ideje — kardinal Laurenti, sławni rěčnicy a sejmscy wotpósłancy su hižo swoje přednoški připowědźili — wulku swjatočnosć, na kotrejž chcedźa swj. Franciska našomu času porno stajić. — We hłownym měsće Portugalskeje, Lissabonje, swjećachu khudoho z Assisi na hódne wašnjo w najwjetšej sali cyłoho města. Cyłu zhromadźiznu nawjedowaše japoštołski nuncius w přitomnosći statnoho předsydstwa a wjele tysac katolikow. Cyły katolski lud Portugalskeje hołdowaše swj. Franciskej, kotrohož tam hižo też na 700 lět česćuja. „Tuž je", kaž zastupjeŕ kardinalprimasa praji, „swjaty Franciskus narodna sława też za nas" (za Portugalsku). — Česćowanjo swj. Franciska mohło też w Serbach hišće žiwiše a wobšěrniše być. Wosebje III. rjad měł so też do młodosće a mužskich worštow bóle zažiwić.

Cyrkwinske powěsće.

Ze Smochćic. W seminarskej kapali su přichodnu njedźelu rano w 6 hodź. kemše. Dopołdnja w 9 hodź. Boża mša z prědowanjom. Popołdnju 1/2 7 hodźin je nyšporna pobožnosć. Na Bože Ćěło su Bože służby kaž njedźelu, w 6 a 9 hodź. dop. a 1/2 7 hodź. popołdnju.

Někotre dobre rady starosćiwoho nana na swojoho syna.

Njeje na swěće ničo wulkoho, štož njeje dobre, njeje ničo wěrne, štož woprawdźe njewobstoji.
Dźerž so za lěpšoho, hač zo by něšto złoho činił.
Njewěšej swoju wutrobu na žane zakhódne wěcy.
Wěrnosć nima so po nami, luby syno, ale my mamy so po njej měć.

Jězdny plan automobilneje čary Budyšin=Kamjenc

płaćacy wot 15. meje 1927.

km	W		NS					W		W	NS	W	NS
	6,16	6,55	10,00	12,05	14,00	19,40	Z Budyšina, z awt. hale, přijědže	8,00	9,18	13,41	13,35	18,33	20,35	22,35
	6,18	6,57	10,02	12,07	14,02	19,42	do Budyšina, dwórnišćo, wotjědže	7,58	9,16	13,39	13,33	18 31	20,33	22,33
1	6,26	6,58	10,10	12,21	14,10	19,50	z **Budyšina,** dwórnišća . . do	7,57	9,15	13,38	13,32	18,30	20,32	22,32
1	6,28	7,00	10,12	12,23	14,12	19,52	„ pósta	7,55	9,13	13,36	13,30	18,28	20,30	22,30
2	6,31	7,02	10,15	12,26	14,15	19,55	„ Serbskoho Doma	7,52	9,10	13,33	13,27	18,25	20,27	22,27
3	6,34	7,04	10,18	12,29	14,18	19,58	† „ hosć. „Krónprync"	7,49	9,07	13,30	13,24	18,22	20,24	22,24
4	6,38	7,08	10,22	12,33	14,22	20,02	† Ratarjec, hosćenc	7,45	9,03	13,28	13,20	18,18	20,20	22,20
6	6,42	7,12	10,26	12,37	14,26	20,06	† Třoch Hwězdow	7,41	8,59	13,22	13,16	18,14	20,16	22,16
8	6,45	7,15	10,29	|	14,29	20,09	† Błohašec	—	8,56	—	13,13	—	20,13	22,13
8	|	|	|	12,40	|	|	† Nowych Błohašec	7,39	|	13,20	—	18,12	|	—
10	|	|	|	12,45	|	|	Hodźija	7,34	|	13,15	—	18,07	|	|
10	|	|	|	12,49	|	|	Bóšeric, Janec	7,31	|	13,12	—	18,04	|	|
10	6,49	7,19	10,33	12,53	14,33	20,13	† Debišćanskoho puća . . .	7,27	8,52	13,08	13,09	18,00	20,09	22,09
11	6,52	7,22	10,36	12,56	14,36	20,16	Prěčec	7,25	8,50	13,06	13,07	17,58	20,07	22,07
13	6,57		10,41		14,41	20,21	† Libonja—Čornec		8,45		13,02	17,53	20,01	22,02
14	7,00		10,44		14,44	20,24	† Puć do Pozdec		8,42		12,59	17,50	19,59	21,59
15	7,02	Jězdźi jenož sobotu.	10,46	Jězdźi jenož sobotu.	14,46	20,26	† Lejna—Nuknicy	Jězdźi jenož sobotu.	8,40	Jězdźi jenož sobotu.	12,57	17,48	19,57	21,57
16	7,05		10,49		14,49	20,29	Lejna, hosćenc		8,37		12,54	17,45	19,54	21,54
17	7,08		10,52		14,52	20,32	Zejic, hosćenc		8,34		12,51	17,42	19,51	21,51
18	7,12		10,56		14,56	20,36	† Swinařnje		8,30		12,47	17,38	19,47	21,47
20	7,15		10,59		14,59	20,39	Klóštra Marijineje Hwězdy .		8,27		12,44	17,35	19,44	21,44
22	7,20		11,04		15,05	20,44	† Miłoćic (puć do Halštrowa) .		8,20		12,38	17,30	19,38	21,39
24	7,26		11,10		15,11	20,50	† Thonberga, hosćenc		8,15		12,34	17,25	19,34	21,34
26	7,30		11,14		15,15	20,54	† Brěznje, puć k dwórnišću . .		8,11		12,30	17,21	19,30	21,30
27	7,33		11,17		15,18	20,57	† Brěznje, hosćenc „Krónprync"		8,08		12,27	17,18	19,27	21,27
28	7,36		11,20		15,21	21,00	Kamjenca, hosćenc „K słóncu"		8,05		12,24	17,15	19,24	21,24
29	7,39		11,23		15,24	21,03	† „ płunařnja . . .		8,02		12,21	17,12	19,21	21,21
29	7,41		11,25		15,26	21,05	do „ dwórnišćo . . . z		8,00		12,19	17,10	19,19	21,19

W = wšědne dny. **NS** = njedźelu a swjate dny. † Zastawa po potrjebje. — Za krótke jězby hač do 2 km. płaći so 15 pj.
Rozjasnjenjo podawa zarjadnistwo za awta w Budyšinje na Třělanskej drózy 45, dalokorěčak 2561.

Štož směš widźeć, na to hladaj, štož njewidźomne abo wěčnosć nastupa, dźerž so Božoho słowa.
Dopomń so husto na swjate wěcy a budź sebi wěsty, zo to bjez wužitka za tebje njebudźe, hdyž zakis cyłe często překisa.
Čiń dobre při sebi a njestaraj so wo to, što z toho nastanje.
Posłuchaj wyšnosći a wostaj druhim wo njej so wadźić.
Njeměšej so ženje do cuzych rěčow, tola swoje dokonjej z pilnosću.
Njelišč so nikomu a njedaj sebi liščić.
Nječiń žanej holcy křiwdy a dopomń so, zo je tež twoja mać junu holca była.
Njepraj wšitko, štož wěš; ale kedźbuj pak přecy, što prajiš
Njepowšej so ženje na někoho wulkoho.
Njesydaj z wusměšerjemi, přetož su najhórši mjez stworjenjemi.
Nic pobožnje činjacych, ale pobožnych človjekow česćuj a dźi za nimi. Človjek, kiž ma wěrnu bohabojosć we wutrobje, je kaž słónco, kiž swěći a wohrěwa, hdyž tež njerěči. Claudius.

Składnostne basnje.

Šěsćlětna družka.

Ja sym drobna družka,
Čista, sprawna duška.
Bóh daj zboža wjele,
Khlěba dosć a sele;
Lubosće sto kórcow,
Dźesać młodych škórcow.
Te njech fifola
Wótřišo hač ja. M. N.

Wšelčizny.

Młodomu Amerikanej Lindbergh-ej je so jako prěnjomu poradźiło wulki ocean z Ameriki do Europy bjez přetorhnjenja přeleće. Je to khwalobny rjek tež po swojim zmyslenju. Byrnjež jomu ministrojo a kralojo swěta hołdowali a česćowali, njezawjerća jomu to joho hłowu. Hdyž bě so přelět zbožownje poradźił, bě joho prěnja starosć, zo by swojej maćeri do Ameriki telefonował. Zo by so joho přeco wuwjesć mohło, dyrbjachu tři póstowe ministerstwa swěta do skutka stupić. Najprjedy dyrbjachu Parisku centralu zawołać. Wottam dźěše powěsć do Londona. Z jendźelskeje stacije Rugby leće̊še wjesoła powěsć přez ocean do přijimaceje stacije w Houltonje w Zjew. Statach Sewjerneje Ameriki. Ta přijima radijowe žołmy a přetwori je do telefoniskich žołmow, kotrež přenjesechu so do centrale w New-Yorku, zwotkelž je knjeni Lindberghowa w Detroit słyšeše. Podobnje po tutym puću jomu zasy wotmołwi. A dokelž Lindbergh swoju mać tak česćowaše, njezaby na mać njezbožownoho Nungessera, kotryž je při přeleće oceana so zhubiwši bjez dwěla zahinył, wopytać, zo by z njej sobu wo jeje syna žarował. A hišće jenu drobnostku wědźa nowiny wo tutym młodym rjeku powjedać. Prěnju šklenčcu šampanskoho wina, běše to. prěnja w joho žiwjenju, dokelž je abstinent, wupi na strowosć swojeje maćerje. To je zawěsće khwalobny rjek, kotryž je tak swětaznaty a tola na swoju mać njezabywa!

Napisy na pjenjezach něhdyšoho (bamžowoho) cyrkwinoho stata. Kajke mysle a přeća mějachu bamžojo jako knježićerjo w cyrkwinym staće, to spóznajemy najlěpje z napismow pjenjez, kotrež dachu w času swojoho knježenja bić. Chcemy něšto přikładow k tomu přinjesć. Na pjenjezach Innocenca XII. su wubitej łaćonskej słowje: ut detur t. r. tón pjenjez je k tomu postajeny, zo by był darowany. Benedikt XII. přistaji na swojich pjenjezach k swojomu mjenej: Solacium miserorum t. j. tróšt khudych. Klimant XI. praša so na swojich pjenjezach: štó je khudy? na druhej stronje stoji wotmołwa: skupy. Na druhe pjenjezy da wón wubić słowje Jězusowe: Nolite thesauricare, štož rěka: njezběrajće žanych pokładow. Znaty darniwy bamž Innocenc XI. napisa na swoje pjenjezy: quod habeo, tibi do t. j. štož mam, tebi dam. Klimant XIII. wubra sebi jako napis słowa swjatoho pisma: Ne obliviscaris pauperum: njezapomń na khudych. Kak spodźiwnje klinča tute słowa dźensišomu swětej, hdźež je pjenjez służba k přibohej, molochej, ke kotromuž so kłonja jeni a kotryž póžěra a niči druhich. Dźensa požada človjek za tym, kak by wužiwał abo kopił kapitale, nic pak za tym, kak by służił powšitkownosći a wołóžił dóńt khudych a potřěbnych.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. junija 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 99. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 62—65 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 54—59 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 47—51. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 39—45. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 209. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—64. 2) Połnomjasne młódše 57—60. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 49—55. 2) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 238. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 63—65. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 51—56. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 53—61. 5) Mjenje a špatnje picowane 38—44. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 420. 1) Najlěpše wukormjene 83—87. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 74—80. 3) Špatne 64—70. **Wowcy:** 123. 1. Młódše a starše wukormjene 64—68. 2) Starše wukormjene 50—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 44—48. 4) — . **Swinje:** 2063. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 63—64. 2) Wukormjene 62—63. 3) Mjasne 61—62. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 53—57. 7) — .

9. junija 1927.

Ćelata (530): 2) 88—93. 3) 82—86. 4) 75—78. 5) 67—70. 6) — .
Swinje (415): (přez 300 pt.) 1) 65—66. 2) (240—300) 64—65. 3) (200—240) 63—64. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .
Wobkhod pola ćelatow a swini sněni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Marmorowy šćerk
na rowy a do zahrodow
wotedawa tunjo
Erwin Giebner w Budyšinje.
Drjewowe wiki 7. Dalokoreč̊ak 2907.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potřěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Při składnosći naju

slěbornoho kwasa

smój ćelko wopokazmow lubosće a přikhilnosće w zbožopřećach a darach dóstałoj, zo njemóžemoj so kóždomu wosebje džakować. Tuž z tutym wšitkim

najwutrobniši džak

wuprajamoj. Wosebje słuša naju džak lubymaj a česćenymaj Baćonskomu wojeńskomu kaž hońtwinskomu towarstwu swj. Huberta, kotrymajž je mi česć předsydować. Tohorunja wutrobny džak česćenej Bermichec hudźbnej kapali za porjeńšenjo swjedźeńskoho dnja.

*W **Baćonju**, 10. junija 1927.*

***Michał Delan** a mandźelska.*

Dr. Karl Thill je tu swoju lěkarsku praxis **(do domskoho knjeza Panicy)** přepołožił. Statnje pruhowana khorobna sotra (pomocnica w rěčnych hodźinach) budże swětłowe kupjele, wyššinske słónco a elektriske kupjele (Vierzellenbäder) podawać.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, přichodnoho nana, dźěda a bratra

Pětra Rjeka, wumjeńkarja,

wuprajamy wšěm swój najwutrobniši džak a horce **„Zapłać Bóh“** za wopytowanjo pustoho wječora a k rowu přewodźenjo, wosebje duchownomu knjezej za husćiše domawobstaranjo a Khrósćanskomu wojeńskomu towarstwu za k rowunjesenjo a třělenjo, kaž tež wšěm přećelam, znatym a wjesnjanjam.

W **Swinjarni a Nowej Wsy** p. Njeswačidła
na dnju pohrjeba, 6. junija 1927.

Zrudźeni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana, dźěda a wuja

Jana Korle Šmarandera,

wumjeńkarja w Zdźěri,

kotrohož je Bóh luby Knjez ze swj. sakramentami domawobstaranoho we 87. lěće swojoho žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, kotrohož sprócne ćěło 2. junija na Zdźěrjanskim kěrchowje pokhowachmy, wuprajamy wšěm, kotřiž jomu we starobje a słabości lubosć wopokazachu, wosebje knj. fararjej Dórnikej za husćiše domawobstaranjo, kotřiž za joho dušu na pustych wječorach prošachu a joho w bohatej ličbje k rowu přewodźachu, nutrne

„Zapłać Bóh luby Knjez“.

Joho dušu poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Zdźěri, Khelnje a Budyšinje,
na dnju pohrjeba 1927.

Jan Šmarander,
Madlena zwud. **Mjenjowa**
a **šěsć wnukow.**

Dóstawamy w bližšich dnjach někotre wagony

rjaneje stroweje

symjeńtneje woki a pjeluški (čorny hróch)

z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wróćiwši so wot rowa mojoho horcolubowanoho mandźelskoho, našoho nana, přichodnoho nana a dźěda

kublerja

Jakuba Leńša z Njebjelčic,

kotrohož je Bóh luby Knjez po dlěšej khorowatosći pjatk tydźenja w 72. lěće žiwjenja po swěrnym a pilnym dźěle a pobožnym žiwjenju do swojoho njebjeskoho raja wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su za zemrětoho na pustym wječoru so modlili, a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, swój **najwutrobniši džak a „Zapłać Bóh tón Knjez“.**

Dušu drohoho zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Njebjelčicach a Serbskich Pazlicach,
na dnju pohrjeba, 6. junija 1927.

Hłubokozrudźena mandźelska a dźěći.

W nadźiji na swojoho Wumóžnika wumrě 1. dźeń měsaca Jězusoweje wutroby popołdnju w 3 hodźinach ze swjatymi sakramentami doma wobstarana naša luba mać

Marja Žurowa rodź. Waldźic

w 74. lěće žiwjenja.

Jeje ćělne powostanki smy sobotu 4. junija popołdnju w 4 hodźinach swjatej zemi w Hajnicach přepodali.

Za wšitke dopokazy lubosće při pohrjebje, za paćerje a wěncy so wutrobnje džakujemy. Wosebje so džakujemy wysokodost. knjezej fararjej Cyžej a wučerjej Seifertej w Hajnicach, runje kaž nošerjam. Za dušu zemrěteje wo pobožne spominanjo w paćerjach prosymy.

Tebi pak, luba maći, budź hišće raz džak, njech Bóh Tebi wšu lubosć a horjo z njebjeskim mytom zapłaći.

W Mnišońcu, Worklecach, Glauchawje,
Budyšinje a Drježdźanach, 4. 6. 27.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćeńnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorěčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

25. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **18. junija 1927.** | **65. lětnik.**

„To je khlěb, kotryž je z njebjes zešoł."

W nocy, w kotrejž człowjekojo na to myslachu, Jězusa wohanić a joho k smjerći podać, je naš bóžski wumóžnik nam wobradźił najswjećiši sakrament wołtarja. „Nutrje sym žadał, tuto jutrowne jehnjo z wami jěsć, prjedy dyžli ćerpju" to su słowa, kotrež Jězusowu njeskónčnu lubosć k człowjekam jewja najebać wšě jomu načinjene křiwdźenja. Tuta lubosć putaše Zbóžnika też na tutu zemju po joho do njebjes-stpěću, joho pohnu, so z nami najnutrnišo w sakramenće lubosće zjednoćić. Tu dóstawamy najswjećišoho wšěch swjatych, žurło wšěch hnadow. Swjaty Hawštyn praji: „Zwažu sebi rjec, zo Bóh, hačrunjež je wšohomócny, njemóžeše nam wjacy darić, hačrunjež je wšohowědomy, njewědźeše nam wjacy spožčić, hačrunjež je najbohaćiši, njemóže nas bóle wobohaćić." Haj, luby křesćano, Bóh sam je tu přitomny a wón sebi žada, zo by naš rozom tutej potajnosći so podćisnył a naša wutroba so za tak dobroćiwoho Boha so zahoriła w swjatej lubosći.

Přez měšnikowy hort bywa Khrystus z nowa přitomny při přežohnowanju. Nic nowy Khrystus bywa stworjeny; jenož joho wosobinska přitomnosć so přisporja. Zo je Jězus w najswjećišim sakramenće wołtarja přitomny, je kruta wučba katolskeje cyrkwje. Tutu wěru wuznawajo zhibuje měšnik přewobroćiwši khlěb a wino swojej koleni a modli so k přitomnomu Bohu. Wězo nam naše woči a zmysły tutu wěrnosć njewobkrućeja; ale štož je za nas ważniše, je njezmylne słowo Khrystusowe, wuprajene na khlěb a wino při poslednjej wječeri: „To je moje ćěło, kotrež budźe za was podate. To je moja krej, kotraž budźe za was a za mnohich přelata k wodawanju hrěchow." Kaž wjerch japoštołow swj. Pětr něhdy wuzna: „Ty sy Khrystus, syn žiwoho Boha, tak też my kruće wěrimy do słowow Jězusowych. Haj naša wěra ma hišće bóle zakorjenjena być; dokelž stej za nas bóžstwo a człowjestwo Jězusowe jenak zakrytej. Spusćejo so na njezmylne słowa Zbóžnikowe wuznawamy, zo je tu w najswjećišim sakramenće tesame ćěło Jězusowe, w kotrymž je junu na swět přišoł, w kotrymž je 33 lět mjez człowjekami khodźił, w kotrymž je za nas ćerpjeł a wumrěł. Dyrbimy za wěrne měć, zo je w najswjećišim sakramenće tón přitomny, kotryž přińdźe sudźić žiwych a mortwych, kotryž nas snano bórzy na prawdu Božu wotwoła, zo by sebi zamołwjenjo žadał wo našim činjenju a zanjechanju. A my wěrimy, zo je tudy přitomny naš wěrny Bóh, kotryž je ze stoła swojeje krasnosće zestupił, zo by bydlić mohł w našich wutrobach.

To my wšitko wěrimy. Ale je też naše zadźerženjo na swjatym městnje tajke, kajkež Božej přitomnosći wotpowěduje? Wšeje wulkosće a majestosće je Jězus w tutym swjatym postajnstwje so wzdał, zo by našu dowěru sebi dobył. Znjewužiwajmy ženje tutu dobroćiwosć Knjeza a njezadźeržmy so ženje njepřistojnje, rospjeršenje na swjatym městnje. Wožiw, Božo, našu wěru, zo bychmy z wulkej česćownosću so před Tobu modlili a žohnowanjo sebi wuprosyli.

Bóh je nas dla w tutym sakramenće přitomny. Lubosć k nam je joho pohnuła, stajnje mjez nami wostać. 33 lět zemskoho přebywanja zdachu so jomu překrótke być. Tohodla je wón tutón sakrament założił, zo by stajnje mjez nami zwostał. Njebě za njoho dosć, zo je za nas ćerpjeł a wumrěł; wón chce so sam nam dać hač do skónčenja časow. Tu so wón poskića móličkim a dorosćenym, khudym a bohatym, wučenym a njewučenym. Kóždy njech spóznawa, zo je tutón sakrament zawdak joho lubosće k nam. Spodźiwna to Boža lubosć, kotraž je tu srědk namakała, zo by nas z dobom škitała a syćiła. Khrystus so nam dawa jako jědź. „Kotry pastyŕ je hdy swoje stadło tak lubował, zo je jomu samo swoje mjaso a swoju krej jako cyrobu dał?" praša so ze spodźiwanjom swj. Chrysostomus. Wšě druhe zwjazki so rozwjazuja, ćěło a duša dźělitej so w smjerći, přećelaj sebi njedorozemitaj, jědź pak njerozdźělomnje z tym so zwjazuje, kiž ju k sebi bjerje. Khrystusa w swj. sakramenće wužiwajcy bywamy z nim jene ćěło, jena duša. Posudźće tola sami, hač lubosć, kotruž Jězus w tutym sakramenće pokazuje, a dobrota, kotraž so nam w nim stawa, njeje wjetša dyžli joho wočłowječenjo?

Dokelž je nam Zbóžnik we swojim swj. ćěle a duši wšitko spožčił, smě z prawom też wšitko wot nas žadać. Wón chce ćěło za ćěło, dušu za dušu, wutrobu za wutrobu. Dajmy jomu swoju cyłu wutrobu, a njezdźeržmy sebi jeje lěpši dźěl za swět a joho prózdnosće. Naš Bóh přińdźe do wutroby. Wona njeby dosć za tutoho njebjeskoho hosća přihotowana była, byli w njej hišće přiwučeny hrěch, lohkomyslnosć a lěnjosć w dobrym bydliła. Běda tomu, kotryž njeby swoju wutrobu wučisćał wot hrěcha; by na sebje poklećo Boże sćahnył.

Prošmy Wumóžnika, zo by chcył našu wutrobu jako dostojne wobydlenjo přihotować. Wón je nam telko dobrotow wopokazał w tutym swj. potajnstwje. Pokłady swojeje wědomosće, mocy a dobroćiwosće je wučerpał. Wón chcył swojim wulkim hnadam hišće tu přidać, zo bychmy z lubosće k njomu swoje hrěchi wobželnosćili, je hidźili a joho prawje husto w tutym sakramenće dóstali. Husto mamy joho dóstać. Mjez zanjechanjom w dobrym budźe na sudnym dnju to čłowjekow jara ćěsnić, zo su tak rědko joho dóstawali a mało mocy sebi z tutoho sakramenta we wšěch napřećiwnosćach dobywali. My nochcemy tym přisłušeć, kotrychž tute poroki potrjechuja. Prošmy joho, zo by wón chcył woheń swojeje lubosće we nas rozpłomjenić a zo bychmy so jomu we wšěm podwolili. Wšoho so wostajmy, štož by jomu so njespodobało. Wostajmy so wšeje zmysłojtosće; z našoho horta, kotryž ze žórła njesmjertnosće pije, njech njewukhadźa žana plampata rěč; woči, kotrejž Syna Božoho widźitej, njech so wšoho njećistoho pohladnjenja zdźeržitej; našej rucy njech so ničoho zakazanoho njepřimnjetej. Wšě naše stawy maja jako stawy Khrystusowe być čiste a njezranjene. Po swjatym woprawjenju je najpřihódniši čas, tajkele předewzaća wubudźeć a na hłós Jězusowy posłuchać. Rozmołwjemy so z nim wuznawajcy: Čohodla sy mi mój Jězuso jenož jenu wutrobu dał a tu hišće tak mału, zo će tak snadnje lubuju. X.

Swjedźeńska rěč knj. kapłana Wjacsławka w Rožeńće

na swjedźenju poswjećenja khorhowje towarstwa młodźencow.

1. Meja a młodosć: a) Krasny čas, b) ważny čas, c) strašny čas.
2. Wumjełstwo žiwjenja maš nawuknyć: a) zo posłušnosć nawukneš, b) zo přecy rozomej knježić daš.
3. Tak sy škitař wótcow wěry a wašnjow.

Meja a młodosć! Harmoniske słowa. Nadźije połne słowa. Młodosć w meji-rjenje to je, tola rjeńšo hišće meja w młodości. Krasny to čas, meja a młodosć. Wšo hišće młódne. Wot horcoho słónčka njespalene. Wot procha zemje njewomazane. Meja we młodości. Wšo hišće wěrne, ničo falšne, wot čłowjeskich přidawkow njemylene, njepřeměnjene, njeskažene. Ważny čas! Wjele, wšitko wot njoho wotwisuje, cyły přichod, bohate žně. Strašny čas, Meja a młodosć. Hišće ničo hotowe, wšo we nastawanju, wuwiću. Hišće ničo skrućene, wšo zhibjujomne. Strašny čas — dla swojich zmjerzkow a mrózow, ze swojimi zliwkami a powodźenjemi. Hižo lětsa zasy słyšiš wosebje tu w Delanach słowo „nuza“, dla bohatych dešćow poslednjoho časa. Hišće wjele wjetša nuza pak, hač na łukach, honach a polach hrozy młodości. Wulke wody mazanych ješćatych žołmow waleja so z wulkich městow k nam na wsy, powaleja, torhaja a bjeru sobu wšitko, štož njeje skrućene, sylne. Nuza we młodości, za tu hišće je mało zrozemjenja pola nas. Wjele so swari we dźensnišim času na tebje, luba młodosć. Wjele z prawdu, ale wjele też z njeprawdu. Prjedy bě wšo dobre, dźensa je wšo hubjene, tak so praji. Zawěsće dźensa su hinaše časy hač tehdom, hdźež dźěd hišće přez hrjebje skakaše, přez płót a murje łažeše, hdźež wowka hišće před špihelom stoješe a so hładkowaše a porjeńšeše. Hinaše časy, ćežše časy, strašniše časy. Prjedy młody čłowjek na wsach hišće njestoješe w tak wuzkim zwisku z wulkim městom kaž dźensa. Tehdom bě čłowjek na kraju bóle sam za so žiwy. Kur wulkich městow njezamróčeše jasny krajny powětr. Dźensa je hinak. Dźensa mnohi stoji we wuzkim zwisku z městami. Dźensa maja kolesa, hižo motory a druhe jězdne srědki. Za krótki čas hodźi so pobyć w Kamjencu, w Budyšinje a w Drježdźanach abo wot tam pola nas. Tohodla njejsu dźensa wjacy tak wjele doma kaž prjedy, nimaja wjacy tamne rjane swójbne žiwjenjo kaž tehdom. Dźensa sy wšudźom a nihdźe. Kultura ze swojej dobrej ale też ze swojej kažacej stronu dobywa so dźeń a bóle też do našich serbskich wjeskow.

Njemóžemy jej wućeknyć. Njemóžemy murje natwarić, zo bychmy jeje dobyćerski ćah zadźerželi. Mamy so skrućić, dyrbiš so brónić, so hotować, so wuwučować, křesćanska młodosć, zo by njepowalnje stała na wótcow swjatym namrěwstwje. Dyrbiš wulke wumjełstwo nawuknyć, najrjeńše wumjełstwo na zemi, najważniše wumjełstwo. Wumjełstwo žiwjenja. Spodźiwne wumjełstwo — tak sebi mysliš.

Njeje wěrno? Móžu tola dychać, njezabych to hišće ženje. Móžu jěsć a pić, jara derje. Cyle wěsće to móžeš na tom njedwěluju. Ale to hišće njeje cyłe žiwjenjo. To je jenož pódlanske. Maš hišće ważniše žiwjenjo. Nutřkowne, duchowne. Přetož duch je, kiž wožiwja. Njejsy hišće čitał, zo tam hdźež nutřkowne, strowe, duchowne žiwjenjo pobrachowaše, sebi čłowjek husto zwonkowne, ćělne žiwjenjo sam wza. Njejsy hišće dožiwił, zo bu mnohi we wulkej česći sławjeny, a zo tola w hańbje skónči, dokelž nutřkowncho žiwjenja njeměješe. Njewěš hišće, zo mnozy čłowjekojo so wulkich zeńskich bohatstwow wjeselachu a tola nutřkownje tak prošerscy khudźi běchu, zo žadyn přećel jich k rowu njepřewodźeše z wuwzaćom herbow, dokelž žanoho njemějachu. Njejsy hišće nazhonił, zo chcyše mnohi wulki narodowc być, ale to jenož bě, dokelž z tym pjenjezy zasłužeše, zo pak bě zwólniwy też narodej napřeco dźěłać, hdyž bu jomu to zapłaćene. Zo bě tak bjezkarakterny, dokelž wěrne nutřkowne žiwjenjo njeměješe. Zwonkowne žiwjenjo je pódlanske, nutřkowne wučinja čłowjeka. Ale tute nutřkowne prawe žiwjenjo chce nawuknjene być. Je to wumjełstwo? Ćežke wumjełstwo, ćim ćežše w dźensišim času, hdźež chce kultura swěta přewahu měć nad kulturu duše. A tola je kultura duše duša wšeje kultury. Tute wumjełstwo dyrbiš sebi přiswojić, luba młodosć, to wočakuje wot tebje Bóh, twój sobučłowjek, twój narod. Tak spěšnje do dźěła! Dwoje je k tomu trěbne. Dyrbiš swobodny być. Dyrbiš twojomu rozomej knježić dać.

Swoboda! Lube to słowo za młodoho čłowjeka Swobodny, njewotwisny sy stworjeny. Twoja najbliža domizna, twoja wutroba njesmě so kłonić žanomu cuzomu dobyćerjej. Zo pak by pruhowanjo na swobodu wobstał, dyrbiš posłušnosć nawuknyć.

Kaž so młody štomik přiwjazać dyrbi, zo wichor jón njeby złamał, zo njeby křiwje rostł, ale njepowalnje stał a swobodnje swoje hałzy k njebju wupřestrěwał, tak dyrbi też čłowjek přez posłušnosć k swobodźe přińć. Wěm, zo je słowo posłušnosć zacpěte, zo w młodości je rady njesłyšiš. Měni čłowjek tola, zo je hižo wulki, ważna wosoba, hdyž je šula — pokročna — wukhodźena, hdyž sebi manšety na ruku tyknješ, wysoki kornař nosyš a hdyž prěnje kosmički přikhadźaceje brody so pokazuja, hdyž wušiwane banty će pyša a palene włosy će porjeńšeja. O potom wjacy rady njeposłuchaja, potom chceš sam swój knjez być. Potom mysliš, zo je swoboda runja njeposłušnosći. A tola je po prawym posłušnosć słónčko za nutřkowne žiwjenjo. Kaž słónčko přez swoje žiwjenjodawace pruhi małomu štomikej rósť dawa, doniž wulki a sylny a swobodny njestoji w Božej stwórbje čłowjekam k wužitku, tak też posłušnosć čłowjesku wutrobu swobodnu čini, přetož přez posłušnosć dźeń a bóle wurosće wšomu, štož ju na nizke, zeńske puta a wjaza. Je drje dźensa hibanjo we wulkim dźělu čłowjestwa, płód falšneje kultury, kotryž chce čłowjeka cyle njewotwisnoho měć, jomu wotrosć dać po joho samsnej woli, autoritu pak a posłušnosć jako zastarske zasudźić. Kotřiž pak to chcedźa su runja tamnym čłowjekam, kiž chcychu jónu cyle njewotwisni a samostatni žiwi być. Dyrbi wšo hinak być, tak njemóže dale hić — prajachu. Najbóle pod tym ćerpjachu, zo běchu wot słónčka wotwisni. Najmudriši z nich bě mjenujcy pytnył, zo ma słónčko přewulki wliw na žiwjenjo. „Błazni“, rěčeše w zhromadźiznje, wy měniće, zo sće swobodni. Njejsće to. Njejsće knježa nad dnjom a nocu. To je słónčko. Nimaće wliwa na čopłotu a zymu. To ma słónčko. Štó přikrywa zemju z kwětkami a rostlinami? To čini słónčko. My pak smy knježa na zemi. Słónčko sebi dowola do našich prawow přimać, štož my

w času swobody wotpokazujemy. Tohodla rěka za nas: Preč wot słónčkow. A woni sebi pytachu podzemske khódby, do kotrychž słónčna pruha njepřińdże. W tutej ćmi pak bu někotromu swětło. Tajki přećel swětła stany a praješe: „My błazni. Je dha wotwisnosć wot słónčka něšto wohańbjace, je dha słónčko něšto złe? Njejsmy tež tu we našej ćmi wot słónčka wotwisni. Njeje tež to, štož jěmy pod wožiwjacej pruhu słóčnej nastało? Tohodla wróćo na słónčko! Budź swětło!“ Štož pak je słónčko za žiwjenjo přirody, to posłušnosć za towaršne žiwjenjo człowjeske. Što twori porjad na swěće? Posłušnosć! Što wjedźe jednotliwe dźěło k zhromadnomu zaměrej? Posłušnosć. Što wučinja dobroho křesćana? Posłušnosć. Što dźerži wótčinu mócnu. Posłušnosć. Što wjedźe k wěrnej swobodźe? Posłušnosć. A tutu wěrnu nutřkownu swobodu dyrbiš měć, křesćanska młodosć. Nawukń ju. Njedaj sebi ju wzać. Twoje kralestwo, twoja wutroba, dyrbi ju wobsedźeć, dyrbi swobodna być wot wšoho, štož puta a wjaza na zemske, časne, nizke. Tajka swoboda čini wjesełe, wjeselo, kiž dawa mocy. Su to mocy khmane k dźěłu, k dźěłu, kiž žiwjenjo porjeńša. To je prěnje pruhowanjo, kotrež maš wobstać chceš-li wumjełstwo žiwjenja nawuknyć. Druha pruha rěka: Daj twojomu rozomej z knjezom być.

Mamy w sebi móc runja motorej. Tutón duchowny motor je naša wola. Runje kaž motor w kolesu wona slepje dźěła do prědka. Motor njerozsudźa, hdźe ma so jěć. Tutaj dwaj wjednikaj w człowjeku staj rozom a rozwólnosć. Rozom chce wulki zaměr docpěć, za kotryž je człowjek stworjeny, a chce tohodla na prawym puću jěć, Rozwolnosć ma hinaši zaměr. Kaž je runje nakhilena, jědźe wona w runjej měrje do hrjebje. Abo, štož je hórše, ze žałostnym khwatkom do bjezdna. To je, zo rozwólnosć naměči motorej — woli —, zo wona jomu knježić dawa, zo móže sam jěć, hdźež chce. Kónc tajkoho jědźenja? Złamana duša. Njezbožowny człowjek, skažene žiwjenjo. Tohodla daj twojomu rozomej z wjednikom być. Rozom křesćana, wot Božeje hnady rozswětleny, rjaduje wšitko k dobromu kóncej, wšitko škódne wotdźeržuje, haći, hdyž chceš přez měru. To pak je wulke wumjełstwo, stajnje swojomu rozomej knježić dawać. W tutym dyrbiš so wuwučować prawje zahe to, zo nawuknješ so wobknježić. To je zahinjenjo křesćanstwa, narodow a człowjekow, hdyž su tak słabi, zo sebje wjacy w mocy nimaja, zo dawaja swojim rozwólnosćam knježić, mócny wliw, zo rozwólnosćam w człowjeku wjednistwo přepodadźa, maja zabawy a zawjeselenja našoho časa. Čorne mróčele su to, kiž so pokazuja też na njebju serbskim. Z wulkich městow k nam ćahnu, tuta njepoměrnosć we wužiwanju zabawow. Młodosć, tebje hromadu wołam na swjatu wójnu přećiwo tutym njekřesćanskim a njeserbskim wašnjam. Młodosć, ty dyrbiš wumóžić swjatu zemju serbsku wot tuteje kwakle. Młodosć ty to móžeš. Wobmjezuj so w swojich towarstwach we wuhotowanju zabawow, khodź zrědka jenož na tajke. Mnozy njedadźa měra, doniž njejsu ći posledni pjenježk ze saka zćahnyli. Tohodla nawukń so wobknježić. W njepřestawacym zabawjenju rozom bóle a bóle wjednistwo zhubjuje a rozwólnosće přecy wjacy prawa dóstawaja. Nawukń so přewinyć. Hladaj na tych, kiž to móža. Čiń, kaž kral Alexander Wulki, kiž pućowaše z wójskom po pusćinje. Z njesměrnej lačnosću tradachu wšitcy. Hdyž bě čwěla najwjetša, přinjese wojak swojomu wjednikej horco wužadanu wodu. Alexander třepotajo z wjesołosću chce pić. Tu přińdże rozom. So wobhladowaše. Joho wojacy w samym martrarstwje tradaja. Tu wza wodu a wuliny ju do ćopłoho pěska wuwołajo: „Jeli 10000 wojakow wutraje, čohodla ja nic?“ Čin też ty tak. Tak swjaty Augustin sebi praješe: Ći a druzy to móža, čohodla nic też ja? Wzmi sebi za přikład tajkich rjekow, kiž přecy swojomu rozomej, ženje swojej rozwólnosći knježić dawaja.

To je wumjełstwo žiwjenja. Ćežke wumjełstwo. Tysacy su spytali, je nawuknyć, běchu pře słabi, njejsu dowuknyli. Běchu křesćanstwu, narodej, swójbje k hańbje. Najwažniše wumjełstwo. Krute časy žadaja skrućenych człowjekow. Hewak dobywa čas nad człowjekom, a tola ma człowjek knježić nad časom. Jenož tón to budźe, kiž je wumjełstwo prawoho nutřkownoho žiwjenja nawuknył, posłuchać a swojomu rozomej knježić dać. Tutón je swobodny, nutřkownje skrućeny, charakterny człowjek. Jenož tajki ma prawo, so mjenować křesćanscy, narodnje zmysleny. Druhi nic. Kiž posłuchać njemóže, so wobknježić njemóže, swojim rozwólnosćom służi, ryje row swojej wěrje, swojomu narodej. A njech wótřišo kěrluše spěwa, njech mócnišo swojomu narodej sławu wunoša, wón je tola mordar we swojej domiznje. Jenož nutřkownje skrućeny je stražowar a škitar wótcow wěry a wašnjow. A hdyž sy tute wumjełstwo nawuknyła, luba młodosć, potom wèra wostanje, serbska drasta a serbske wašnja so njezhubja, Serbstwo njezahinje. Potom budźež ty njepowalny stołp w morju přeměnjenja, ponjeseš zmahowacu khorhoj twojeje wěry a wótčiny do wichorojtoho přichoda. Hlej twoju hnadownu swjatnicu. Hlej twoju domiznu, kak pokornje leži w swjatej njedźelskej ćišinje. Tuteje twojeje wěriweje,

Jutry su nimo.

Farar z B. běše jara zbožowny, přetož wječor před kóždym róčnym časom zhromadźowachu so wšitke joho wosadne dźěći před spowědnym stołom, muže runje w tak bohatej ličbje kaž žony, a rano na swjedźenju pjelnješe so cyrkej ze starymi a młodymi, bohatymi a khudymi wobeju splahow, kotřiž najswjećiši sakrament hódnje dóstachu.

A tola njeběše farar cyle spokojom, přetož jena wowcka z joho stadła, jena jenička pobrachowaše kóždy raz na tutej hnujacej swjatočnosći.

Jan Młynk, po powołanju krawc, tak rěkaše tuta njeposłušna wowcka z joho stadła, muž kotryž njeběše runje zasakłeje wutroby, ale lubowaše nimo měry palencowu — blešu. Hižo dlěši čas běše po tutym wašnju žiwy: Najprjedy dźěłaše přez cyły tydźeń pilnje a njewustawajcy, ale sobotu wječor poča joho palencowa waka surowje šćipać. Njemóžeše wjacy na stólčku sedźo wutrać, też jehlička joho khětro do porstow paleše, něšto njewopisajomne čwělowaše joho słabu wolu, stany, ćisny swoju falu do kuta a khwataše do korčmy. Tu piješe krawc jenu škleńcu po druhej, -- a přećini nimale cyłu swoju tydźeńsku zasłužbu, a njepřińdże prjedy domoj hač póndźelu rano.

A hdyž potom póndźelu rano domoj přińdże, běše joho prěnje, štož činješe, — njehańbite krjudowanjo swojeje žony.

Tuta njezbožowna žona přińdże tohodla často knjezej fararjej, zo by jomu swoju nuzu wuskoržiła. „Ach, knjez farar!“ praješe kóždy raz, „hdyž byšće jenož mojoho muža k nakazanju pohnuć mohł, potom by wšitke naše njezbožo było ke kóncej. Haj, sym přeswědčena,“ wobkrući pobožna žona, „zo by jomu hódne dóstaco swjatoho woprawjenja telko mocy dało, zo by mohł tutomu surowomu spytowanju sobotu wječor so napřećiwić.“

To wšitko wědźeše knjez farar też jara derje, tohodla joho husto wopyta, kóždy raz z někajkeje druheje należnosće. Wědźeše pak też wušiknje rozmołwu na swjećenjo cyrkwinskich swjedźenjow złožować. „Sym was też při kóždej swjatočnosći pytał, luby přećelo“, praješe knjez farar potom k njomu, „ale k swojomu wobžarowanju njejsym was ženje namakał. Pomyslće sebi, zo sće jenički we wosadźe, kotryž swoje cyrkwinske winowatosće njedopjelnja. . . . Kak škoda, sće tola hewak tak pilny dźěłaćer a žadyn zły człowjek.“

Krawc drapaše drje so potom za wušomaj a ćahaše při tym kisałe mjezwočo.

„Njemóžu runje prajić, knjez farar, zo maće wy wopaki, ale ja sym tajki stary hrěšnik, a hladajće, zo by wšitko do rjadu stajił, budźe drje najlěpje, zo hač do jutrow dočakam,

krasneje, lubeje domizny dla nawukń wumjełstwo prawoho nutŕkownoho žiwjenja. Twoja domizna je toho hódna. Bóh z tobu, křesćanska młodosć, nadźija přichodnych časow, škitarka swjateje wěry, stražowarka ródneje zemje!

Na Unionistiski zjězd na Velehradźe, kotryž so wot 20.—24. julija t. l. wotměje, bu tež naše towarstwo přeprošene. Namołwjamy našich česćenych sobustawow, zo bychu so prawje bohaće wobdźělić chcyłe. Štóž by so na tutym wulkotnym zjězdźe wobdźělić chcył, njech to hač do **25. junija** redaktorej přizjewi, dokelž wotmołwa ma so hač najpozdźišo do 30. junija na najdostojnišoho arcybiskopa we Wołomucu pósłać. Zamołwjenja tu hižo mamy.

Politiski rozhlad.

Sakska ministerska kriza hišće dale traje. Ministerski předsyda Heldt je so hižo dwójcy pospytał, zo by z němskonarodnymi wo nowe ministerstwo jednał ale dotal podarmo a to najbóle tohodla, dokelž starosocialdemokraći hač dotal na tom wobstachu, zo chcedźa sebi dwej ministerstwje zwěsćić. Němskonarodni namjetuja Annabergskoho hamtskoho hejtmana Krug von Nidda jako swojoho muža. Wo tym pak po zdaću starosocialdemokraći wjele wjedźeć njechadźa. Snadź tola starosocialdemokraći swoje žadanjo na dweju ministrow spušća, prjedy hač sejm wo zapodatej njedowěrje přećiwo Heldtej pojedna a wothłosuje. Cyle njemóžne wšak so pak też njezda, zo móžemy w bliższim času zasy nowe wólby měć. — Sakski sejm we swojim prěnim posedźenju po Swjatkach přećiwo fin. ministrej dr. Weberej namjetowane powyšenjo wupłaćenja khorobneje kasy na maćerje dźěłaćerskoho stawa přiwza. Też bu wobzamknjene, přećiwo wotmyslenomu powyšenju porta na listy atd. wustupować.

Też **němskostatny sejm** je swoje dźěło tutón tydźeń zasy započał. Wjetšu zajimawosć zbudźa nětkle też w sejmje prašenjo, hač ma so porto za listowe posyłki powyšić abo nic. Zańdźenu srjedu wo tym pojednachu. Socialdemokraći přećišćachu z 175 hłosami přećiwo 173 hłosami swój namjet, zo by póstowy minister swój naćisk k powyšenju porta wróćo wzał. Tola wo tutym prašenju rozsudźić njesłuša so sejmej, ale zarjadniska rada pola němskostatnoho pósta změje poslednje słowo. Komunistiski namjet njedowěry přećiwo póstowomu ministrej dr. Schätzlej bu pak z wulkej mnohosću wotpokazany. Přećiwo powyšenju portow so mócna oposicija čini. Zawěsće by to wulka ćeža za hospodarstwo woznamjenjało. Wěcywustojni pak měnja, zo ma Němska porno druhim statam najtuńše listowe porto. Tuž njebudźe drje lohko tak nadběhowane prašenjo rozsudźić k zbožu a k spokojenju cyłoho kraja.

Rada Ludowoho Zwjazka w Ženewje je swoje wuradźowanja pod předsydstwom dr. Stresemanna zasy započała. Při tutej składnosći zeńdźechu so ministrojo za zwonkowne należnosće Francózskeje, Jendźelskeje, Němskeje, Belgiskeje, Italskeje a Japanskeje, zo bychu politiske wobstojnosće w Europje rozpowjedali. Ničo wěste njebu wšak wozjewjene. Tola hudawaja nowiny, zo chcedźa mjenowane staty zhromadnje přećiwo sowjetskej propagandźe we wukraju wustupić. — K 15. junijej maja narańše twjerdźizny we Němskej wottorhane być. Zjednoćene mocy chcychu najprjedy same přez swojoho zastupjerja wo wuwjedźenju tutoho postajenja so přeswědčić. Nětkle pak su so z Němskej na to zjednali, zo ma so zastupjeŕ neutralneje mocy na městnje wo přewjedźenym zničenju narańšich wobtwjerdźenjow přeswědčić.

Čangkajšekowy postup. Po wjacytydźeńskej přestawcy su so wójnske operacije w Khinje zasy započałe. Kaž so z Londona zdźěluje, je so Čangkajšekej poradźiło, měsće Haichau a Skigang wobsadźić. Postupuje dale přećiwo sewjernym wójskam k Shuhdien. Tute posledne dobyćo zda so za Kantonskich k dalšomu postupowanju přijomne być. Čangtsolin hromadźuje swoje hłowne wójskowe mocy na Mukden wróćo.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Też w Serbach znaty knj. prof. Bernhard Marisch, prjedy wučeŕ na našim kat. seminaru, swjećeše wčera pjatk swoje 75. narodniny. Knjez prof. Marisch bě po skónčenych akademiskich studijach na wšelakich městnach z wučerjom a naposledku wučeŕ na katolskim seminaru, doniž so před 6 lětami na derje zasłużeny wumjeńk njepoda. Husto je knjez prof. mćł młodych präparadow, kiž chcychu potom w Prazy na duchownstwo dale studować, we łaćonsćinje přihotował. Też hewak ma wulke zasłužby wo wukubłanjo katolskich wučerjow w Sakskej. Tuž spožči so jomu też wot krala ryćeŕski Albrechtowy kříž I. rjadownje. Bohužel je hižo něšto lět khipry. Přejemy tohodla jomu prawu sćerpnosć a wustrowjenjo wot joho wostudłeje khorosće a hišće mnohe strowe a zbožowne lěta.

---

potom mam wjacy khwile, zo bych so nakazał, přetož wěc, kotruž sće mi tu rozkładł, ma tola wulku ważnosć."

„Njemóžu to docyła zapřimnyć", wotmołwi farař, „čohodla chceće z tajkej ważnej wěcu hač do jutrow čakać. Tola bych so hišće nimo měry zbožowny čuł, hdyž byšće mi to kruće slubił, zo jutry k swjatym sakramentam přińdźeće."

„Słowo, kaž tysac," wotmołwi krawc.

Knjez farař dźěše nětko wjesoły domoj.

Jutry so bližachu; štóž pak so při swjatych sakramentach sobu wobdźělił njeběše, to běše naš krawc. — Jutry so minychu, krawc daše je też cyle měrnje nimo hić a njedaše so mylić. Knjez farař přińdźe zasy ke krawcej a pohrozy jomu khutnje. „To wšak je wěrno", praješe wón, „sym wopaki činił, ale jutry su nětkle nimo, chu hač do přichodnych dočakać."

Tak dźěše to hišće wjacy lět dale. Jan Młynk dźěše kóždu sobotu porjadnje do korčmy a přińdźe kóždy raz hakle póndźelu rano domoj a krjudowaše swoju wbohu žonu.

„To pak dyrbi swojoho kónca měć," praješe sebi starosćiwy farař, „nětko dyrbju z lesću spytać!"

Kónc decembra widźeše krawc, kotryž pilnje při swojim dźěle sedźeše, — njeběše hišće sobotu wječor, — nadobo knjeza fararja k sebi přikhadźeć.

„Luby knjez młynko, praješe farař, přińdu, zo . . . ."

„O prošu, knjez farař, wěm hižo što chcejće, ale budźće bjez starosće, tutón raz pak budu słowo dźeržeć. Tola nětkle mamy hakle kónc decembra."

„Haj wězo, do jutrow maće hišće wjele časa před sobu," měnješe farař, ale dźensa přińdu z cyle druheje winy k wam, dyrbiće mi nowu kleriku wotměrić."

Při tutych słowach rozjasni so krawcej wobličo. Hnydom hrabaše za měru a poča měrić, přetož to běše prěni raz, zo móžeše kleriku šić.

„Zešijće pak mi ju prawje krutu, z najlěpšoho sukna", praješe farař.

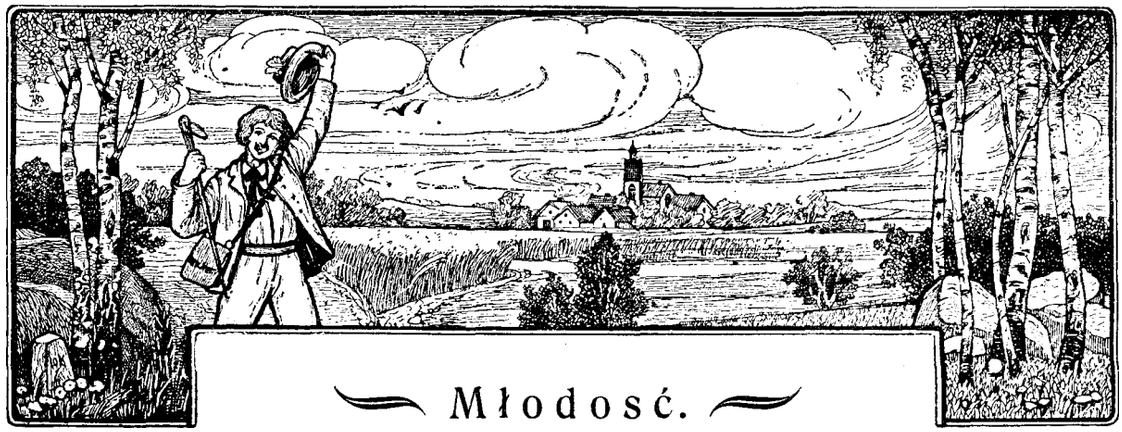
„Budźće bjez starosće", praješe krawc, „wy tola wěsće, zo móžeće so na mnje spušćeć."

„Hm!" měnješe farař, to byšće dyrbjał hižo dawno wobkrućić. . . Pjenjez pak ja nětko žanych nimam, zapłaću wam potom wokoło jutrow."

„Dobre, dobre, wěm zo mózu so na was spušćeć", směješe so krawc, „po nowym lěće móžeće sebi po nju přinć." — —

Zasy běchu jutry, krawc sedźeše kaž na jehličkach. „Nětko přińdźe knjez farař swoju kleriku zapłaćić", praješe při sebi, „a pódla dóstanu pak zasy selene prědowanjo."

Ale jutry běchu nimo, a fararja krawc nihdźe njewidźeše. Tak zańdźe něšto časa, krawc chcyše swoje

Młodosć.

W našej zahrodźi třěšnja kćěje,
Cyła běła, wša so směje
W swojej rjanosći.
Kćěwaj, kćěwaj lubozna,
Kćěwaj naša třěšeńka!

O ty radostna młodosć moja,
Čiła, miła młódnosć twoja
Dušu zwjesela.
Kćěwaj kaž ta třěšeńka,
Mojich lětow towařska!

Wšo je zachodne; lěta w spěchu
Kćějo, mrějo du a dźěchu,
Lóžko skřidłane.
Zeleń, młodosć, zeleń so,
Ty maš jene naléćo!

Naléćo.

Kaž kóžda kwětka, kłós a róža
We klinje płódnej' zemje spi,
A po času so rozwić móža
Wšě trubjele a pupčiki;
A rjane pyšne kćenička
Wšě čłowske wóčka wokřewja.

Kaž naléćo so z wjes'lom wita:
Tak čłowjek dźe do žiwjenja;
Dźeń joho byća hakle swita
A duch a mocy wotuća.
We lubosći a njewini
Najrjeńšu kwětku přetrjechi.

Hdyž ćopłe pruhi zemju hrěja,
A mróčele ju mačeja,
A trawy ćěrja, štomy kćěja,
Won wšitko chce do žiwjenja:
Tu młodźi, stari khwataja
Won, won do hójnoh' powětra.

Handrij Zejler.

— Jutře njedźelu wotměje so tu wulki Hornjołužiski spěwny swjedźeń. Na njón přijědźe na 4000 spěwarjow wot wonka. Hižo sobotu popołdnju je powitanski koncert. Njedźelu popołdnju je swjedźeński ćah po Bismarckowej, Hošic, Seminarskej drozy, Lawskich hrjebjach, dale po Lawskej hasy, Bohatej hasy, Žitny torhošćo, Kejžorowej, Moltkowej, Kamjeńtnej, Lubiskej drozy do swjedźeńskoho domu (wojeńsk. zwuč. hale). Koncert wobsahuje wšelake wumjełske spěwy, kotrež budźa zdźěla wot 4500 spěwarjow spěwane.

Z Hrubjelčic. Swój sléborny kwas woswjećištaj 10. junija naš prjedawši dołholětny měšćanosta kubleŕ Jakub Měrćink ze swojej knjenju mandźelskej Hańžu rodź. Cyžec ze Stróžišća. Knjez Měrćink je swojeje nazhonitosće dla wulcy česćena

---

pjenjezy měć; trjebaše je jara nuznje, na faru pak rady njekhodźeše, ale, što chcyše činić? Čakaše hač do druheje njedźele po jutrach. Potom pak wšě swoje mocy hromadu zebra a poda so na faru.

Hdyž farař joho wuhlada, dźěše jomu přećelnje napřećo a přija joho ze słowami: „Ah, dźeń dobry, luby přećelo, to je jara wurjadna česć za mnje, was tudy pola mje na farje widźeć. Prošu, posydńće so!"

„Wy sće jara přećelny knježe", wotmołwi krawc, a třěješe sebi pót z čoła, „ja sym přišoł. . ."

„Najprjedy prajće mi junu", přetorhny joho farař, „kak dha wjedźe so vašej žonje?"

„So dźakuju, dźe so jej cyle derje, ale mój wobkhod wjacy tak derje njeńdźe; ja sym přišoł, zo. . . "

„Wam je jara ćopło, začinju hnydom wokna, zo so njebyšće zazymnił", praješe farař zasy.

„Prošu, nječińće sebi žaneje hary, čerstwy powětr mi njezeškodźi. Ja sym přišoł, zo bych was prosył. . ."

„Tola, nalětni powětr je jara strašny, mam tu hižo wjacy khorych we wosadźe."

„Sym wo tym hižo słyšał", praješe nětko krawc, „ale ja sym . . . přišoł, po . . . swoje pjenjezy!"

„Kajke pjenjezy?"

„Nó pjenjezy, za tu zešitu kleriku, wysokodostojny knježe, sće mi tak slubił, zo ju k jutram zapłaćiće."

„Ach, tak, tak! Tohodla sće wy ke mni přišoł, . . . ale to sće tola dyrbjał prjedy po nje přińć . . . jutry su tola nimo a tak budźeće do přichodnych jutrow dočakać dyrbjeć." Nětko sedźeše tu krawc kaž z njebjes padnjeny, što by sebi tola myslił, zo budźe knjez farař takle z nim rěčeć, činješe nětko wulkej woči a njewěrješe swojimaj wušomaj, hač je knjezej fararjej zrozemił. . . .

„Dyrbju wam hišće junu prajić, knjez Młynko", wotmołwi farař z nowa, „jutry su tola nimo a dyrbiće do přichodnych čakać a to je hišće dołhi čas."

„Wy sće mi tola slubił, a slubjenjo wostanje tola slubjenjo, knjez farař", zwaži sebi krawc wotmołwić, njech su jutry nimo abo nic, swoju winowatosć dopjelnić, k tomu je přecy čas."

„Takle, mój luby přećelo, nětkle pak sće wěrne słowo rěčeli", praješe knjez farař a hladaše kruće na krawca, „hižo tehdy, hdyž bušće wukřćeny, su waši kmótřa we wašim mjenje slubili, zo wy waše křesćanske, cyrkwinske winowatosće swěru dopjelniće . . . a njejsće wy tež tute slubjenjo, swjatočnje a dobrowólnje při wašim prěnim swjatym woprawjenju wobnowił? . . . A kak sće tute słowo dźeržał? . . . Njejsće wy lěta dołho z wurěču: „Jutry su nimo mje!" za błaznja měł? . . . A čohodla žadaće sebi nětko, zo dyrbju ja nětko z wami swědomićiši być a wam słowo dźeržeć, hač wy napřećo Bohu? . . . Čini mi to jara žel, ale njemóžu hinak, hač zo so po wašim wašnju złožuju, zda so mi to za najpřihódniše być. . ."

wosoba. Je też sobustaw cyrkwinskoho předstojićerstwa a kněbětař při farskej cyrkwi k Našej Lubej Knjeni. Też „Kat. Posoł“ přeje česćenymaj jubilaromaj jako sobustawomaj našoho towarstwa wutrobnje zbožo a Bože žohnowanjo.

Ze Šěrachowa. Tu woswjeći najdostojniši knjez biskop dr. Schreiber při składnosći firmowanja na njedźeli najswjećišeje Trojicy nowu pohrjebnu kapału, kotraž so też jako ćěłownja trjebać hodźi. Twar bu naćisnjeny wot knj. architekta Kucharza w cyrkwi přiměrjenym barokowym stilu. Też powjetšeny kónc kěrchowa bu woswjećeny. Tu bu też wosebite pohrjebnišćo za zemrětych duchownych připrawjene, hdźež je rum za 16 duchownych k poslednjomu wotpočinkej.

Z Ralbic. Rada za maćerje w měsacu juniju wupadnje.

Do pola. Kaž je z nawěštka dowidźeć, hraje Ralbičanske tow. młodźencow při přileżnosći swojoho 12. założeńskoho swjedźenja wulku nowu hru w 5 jednanjach. Hra rěka „Smjerć Garcije Morena“. Ma wulcy zajimacy čin z najnowšoho časa a je khutnoho a wjesołoho razu. Štóž lubuje dobru zabawu, dyrbjał sebi hru wobhladać.

Rěč knjeza Jurja Lešawy na hłownej zhromadźiznje Serbskoho Ratarskoho Dorosta w Baćonju.

Česćeni hosćo, lubi towaršojo!

Smy so tu dźensa w Baćonju zešli. Běše drje to před dobre połsta lětami mjenje znata serbska burska wjeska. Nětkole kóždy po Serbach derje wě, zo su wokoło Baćonja tučne łuki a hłubokohlinjane pola. Dźensa je Baćoń znaty přez swój krasny dom Boži, kiž je Bóžskej wutrobje poswjećeny a přez kotryž je drje też tójšto z Baćonja do knihi serbskich stawiznow přišło. Nochcu pak wam dźensa rozprawjeć wo Baćońskej zańdźenosći, ale chcu wam jenož pokazać přikładnoho Baćońskoho syna, wot kotrohož móžemy wuknyć, być ratarjo, dobri křesćenjo a přeswědčeni Serbja. Je dźěn so tu dźensa mnoho rjanych słowow rěčało. Tola hižo stari Romjenjo mějachu prajenjo, zo słowa ludźi jimaja, přikłady a skutki pak k sćěhowanju ćahnu.

Tak wopomnjenja hódny běše njeboh Wałda-Rynč-Čornečanski, rodźeny na Zelnakec kuble w Baćonju. Wotpočuje hižo 35. lěto za kěrchowskej murju we wótčinskej zemi, kiž je pilnje a wustojnje wobdźěłał, ju lubował a k njej hač do swojeje zažneje smjerće swěru so znał.

Mištr krawc wšak to derje wědźeše, zo joho farař wo žadyn pjenježk njezjeba, ale wón zrozemi też cyle derje krutosć joho wašnju a srědki k přeswědčenju.“

Wón wza swój kłobuk, postrowi joho česćownje a poruči so na zasowidźenjo. To bě pomhało, krawc so nakaza a wotpołoži swj. spowědź a dósta też na druhi dźeń rano swj. woprawjenjo.

* * *

Sydom lět pozdźišo po tutej rozmołwje běše knjez farař z B., kaž to kóžde lěto činješe, swoju cyrkwinsku radu k sebi přeprosył. Jan Młynk, kotryž běše prjedy wopiwc był, běše wot toho časa sem jedyn z tych najkmańšich we wosadźe, njebiješe swoju žonu wjacy, joho wobkhod kćěješe a běše też sam sobustaw cyrkwinskoho předstojićerstwa.

Hdyž nětko knjez farař při jědźi swojim hosćom, dobru škleńcu samo dźěłanoho wina přinjesy, podźakowa so k wulkomu spodźiwanju knj. fararja mištr krawc a wuliny swoju škleńcu do pódla stejacoho karana wody.

„Što dha to, knjez Młynko?“

„Ně, knjez farař, njepiju žanoho wina wjacy, tak sym sebi kruće předewzał.“ „Wot kotroho časa dha sem?“

„Wot toho dnja, na kotrymž k wam přińdźech, zo byšće mi pjenjezy dał, za kleriku, kotruž sym wam šił.“

—z—

Běše to přikładny serbski bur, kiž ze słowom a skutkom za swoje Serbstwo stoješe, kotryž w njesebičnosći po dobrym, sprawnym, serbskim zmyslenju k spomoženju swojich sobućłowjekow pilnje skutkowaše a při tym česć Božu spěchować horliwje so prócowaše. (Kat. Posoł 1892, čo. 19.)

Hižo jako młody hólc važeše sebi nałožki a wašnja swojich wótcow wysoko a wjedźeše tym, kiž chcychu je zanjechać, raznje a kruće napřeco stupić. Tak powjedaše mi jedyn z joho přećelow z młodych lět, běchu jónu we Žuricach na kermušnych rejach. Tam chcychu Porchowčenjo a Žuričanscy Němcy serbsku reju wotstronić. Tu so w Zelnakec Jakubje mócnje rozpyri serbska krej. Wućahnywši měšk ćežkich toleri ćisny jón do hercow z krutym namołwjenjom: „Hercy, piskajće nam do serbskeje reje, a wy, serbscy hólcy, pójće sebi k rejam připić!“

A hdyž bě nawoženja, da brašcy swojoho jězdnoho konja, zo by jěchajo přeprošował česćenych hosći na kwas, nałožk, kiž drje je nětko najskerje cyle wuwostał. Wěšće by njeboćički tym wótre poroki činił, kiž dźensa přeradźuja swoju krej a naše rjane serbske wašnja do błóta teptaja, sebi za to wšitke cuze wólbrnosće přiswojejo a při tym na to hišće něšto wulke sebi być zdadźa.

A kajkeje prócy je potom jako bur w Čornecach nałožował na tehdom nowe założene burske towarstwo. Pod joho wobhladniwym wjednistwom wutwori so tu wopraudźite konsumowe towarstwo, kiž hnojidła, symjenja a womješki zhromadnje kupowaše a swojim sobustawam za někak móžnu płaćiznu wotedawaše. Wałdu běše ideja mócnje překisała, zo ma so kruće na to hladać, zo bychu wšitke naše pjenjezy w Serbach so zdźeržałe a wšě wuzbytki zasy jenož so Serbam přiwobroćiłe. Při wšěm pak běše muž, kiž, něšto za khmane, dobre a wunošne spóznawši, to jenož z kopicu rjanymi słowami njepospyta, ale kotryž wědźeše přez swój dobry přikład sebi přecy wjacy přiwisowarjow dobyć a kiž swoju ideju też sam wuspěšnje do skutka staji. Mnoho našich małych ratarstwow je wón ze swojej pomocu pomhał założić, skrućić a zdźeržeć. A hdyž zasy jedyn joho stary pohonč wo joho pomoc do duri kłapaše, zo by so na žiwnosć woženił, wón bórzy ze šklički tolerjow po skhodźe dele přińdźe a při tym swojoho dorosćenoho syna zetka, kiž njemóžeše joho činjenju hišće dospołnje dorozemić, rjekny wón: „Serb je Serbej bratr. Štó dyrbjał pomhać, jeli ja nochcył? Naše pjenjezy dyrbja so w Serbach danić a wone też dań přinjesu, dokelž ja wočakuju runje z tychle małych ratarstwow nowe khmane mocy za swoje wulke hospodarstwo.“ O njedyrbjeli so tele słowa ze złotymi pismikami napisać do analow serbskich stawiznow? A wěsće bychu słowa zwjazane a wobwěncowane z dobrym přikładom a krónowane z pomocnym skutkom namakałe nowych přiwisowarjow a hódnych sćěhowarjow. Tola što by tónle cyły muž dźensa tym prajił, kiž ze swojim zadźerženjom a wustupowanjom pomhaju našomu ludej row ryć, a kiž su z hołymi skutkami sebičnosće za njón z hotowym katowym wotročkom?

Mnoho je njebohi też činił k česći Božej. Bóh sam drje jenož wě, što su wšitcy Baćońscy wosadni činili za twar swojoho domu Božoho, mjez nimi wěsće też wšo móžne njeboh Wałda. Joho nadobna mysl wjedźeše joho do mnohich hnadownych městnow. Tak pućowaše k rowej ss. Pětra a Pawoła w Romje; k domej, w kotrymž je něhdy bydliła swjata swójba, zo by tu wuprosył Bože žohnowanjo, měr a pokoj, kiž tam knježeše, też za swój dom. Jako Serba ćehnješe joho też mócnje do wulkoho słowjanskoho hnadownoho města, na Wjelehrad. To su wšitko dopokazy, zo wón jako prosty serbski bur wulcy rozemješe narodnosć a nabožnosć zwjazać. A štóž chce so wo tym přepokazać, tón zastup dźensa hišće do Čornečan Wałdźic dwora. Tam je wón natwaril nowe rumne bróžnje a šěroke, swětłe hródže. Njeda pak napisać, kaž to bohužel husto w serbskich dworach namakaš: „Erbaut im Jahre . . .“ Ně, wón wza přihódne hrónčka ze swjatoho pisma a da je na kóždym twarjenju do pěskowcoweje tafle s e r b s k i zaryć.

Kóždy, kiž do joho statoka zastupi, měješe hižo zwonkownje spóznać, štó tu bydli: dobry křesćan a přeswědčeny Serb. Njestrachowaše so tež cuzym wysokim knježim wuznać, kiž drje w mnohosći pola njoho wobkhadźachu, dokelž připódla běše tež prawy serbski hajnik, a wjele cuzych k njomu na hońtwu khodźeše, kajka krej jomu w žiłkach běži, zo česći rěč swojich wótcow, nana a mać, kaž je to Boža wola a kaznja. Naša wěra dawa nam nadźiju, zo je Bóh jomu spožčił krónu wěčnoho žiwjenja. Njech so w njej błyšći tež parla wjesela, zo widźi, zo tu klinči dale nježny serbski spěw a pobožny kěrluš a zo chcedźa Serbja wostać bohabojazny a pilny ratarski lud.

Tak, lubi towaršojo, wosebje wy wosadni Baćońscy burscy hólcy, stajće tomule swěrnomu wótčincej z burskoho stawa najrjeńši pomnik z tym, zo khodźiće po joho wuteptanej šćežcy a zo sće joho sćěhowarjo a hódni naslědnicy.

Bóh wjeršny pak, kiž swěty wodźi, kiž słóncu čopłotu a měsačkej swětłosć dawa a kiž ma traćo a wobstaćo wšitkich ludow a narodow we swojej mocy, daj nam płódnu rjosu žohnowanja! Njech nam pósćele nowych muži, kiž rozemja wohrožene ratarstwo před zahubu škitać, našomu małomu podtłóčenomu ludej pak pomhać haćenja twarić přećiwo nawalej njepřećelow a twarić krute stołpy k našomu zdźerženju a k dalšomu wobstaću.

Pućowanske dopomnjeńki.

II. Lourdes.

Mjeze wšelakimi cyrkwjemi najzbóžnišeje knježny Marije wuznamjenjeja wěriwi te z wosebitej česćownosću, we kotrychž su sebi ważne hnady wuprosyli. Mjenujemy je tohodla hnadowne městna. Z nich dósta w nowšim času předewšěm Lourdes (wupraj: lurd) w Francózskej wosebiteje ważnosće. A pućowanjo na tute dźensa najsławniše hnadowne městno maćerje Božeje chcemy tu wopisać.

1. Wot Šprewje hač k Rheinej.

Běše to rjane njedźelske popołdnjo, hdyž so ze swojimi sobupućowarjemi na Budyšskim dwórnišću zeńdźech. Komdźenja a čakanja njeběše tu trjeba; přetož bórzy přihna Drježdźanski spěšnik, kotryž nas zhrabny a do dalokeje cuzby wotwjeze. Ratarjecy, Hodźij, Baćoń a njeličomne druhe wsy mikachu so nimo woknow kaž štomy při drózy. Bórzy běchmy w Drježdźanach. Ale spěšnje khwatachmy přez Freiberg a Kamjenicu dale hač do Reichenbacha w Vogtlandźe; tam wječor w 10 hodź. dojěchmy a prěni raz w cuzych ložach přenocowachmy. Tola dołho spać njetrjebachmy; přetož rano w štyrjoch sedźachmy hižo zasy na železnicy. Kaž z wětřikom winychu so poslednje Sakske šmrěki nimo ćaha.

Bórzy běchmy w Bajeńskej, a to w jeje prěnim měsće Hofje, kotryž je runje tak čorny a zakurjeny kaž naše Drježdźany. Čim přećelniši napohlad pak poskićachu Bajeńske železnicy ze swojimi zelenymi wozami a módrymi zastojnikami, kotřiž nas nětko přijachu a přez Regensburg hač do Mnichowa (München) dowjezechu. Z tym běše jězba druheho dnja dokonjana. Jako tam z woza wustupichmy, překłapi jenoho z našich pućowarjow, kotryž dotal wjetšeho zastanišća hač Rakečanskeho abo Halštrowskeho widźał njeběše, wulkosć Mnichowskeho dwórnišća. So spodźiwajo zasta srjedź khódby a wołaše z cyłej šiju: „Nó, tajkile bonhof!“ Jeho słowa so pod wysokimi wjerchami wothłosowachu a zastojnicy wćipni pohladowachu, što je Sakski spěšnik do dźiwneho kmóta sobu přiwjezł. Šepnychmy jemu, zo so njesmě tak wótře dźiwać. Potom khwatachmy do blizkeje hospody k Strohhöferjecom.

Mnichow, Bajeńske hłowne město, je tójšto wjetše, hač Drježdźany, a čini powšitkownje rjany zaćišć na cuzbnika. Mjez mnohimi cyrkwjemi je za nas wosebje ważna arcbiskopska cyrkej swjateje Marije. Je to wulki cyhelowy twar z njerjanymaj njedotwarjenymaj wěžomaj, zajimuje pak nas znutřka, dokelž je we nim row swjateho Bena, 10. Mišnjanskeho (Sakskeho) biskopa († 1106). Jeli jónu do Mnichowa přińdźeš, njezakomdź sebi jón wobhladać. Hewak njech je tu swojeje rjanosće dla naspomnjena basilika swjateho Bonifacija; basilika, to rěka: po starokřesćanskim wašnju wuwjedźeny twar. Je potajkim podobna nowej Radwořskej cyrkwi, jenož wo wjele wjetša. Hdyž ma Radwořska 2 rjadaj (rynkaj) stołpow a mjez nimaj 3 khódby (haski), pyša Mnichowsku 4 rjady stołpow z 5 khódbami.

Ze swětnych twarow wuznamjenja so w Mnichowje wulki železny pomnik Bavaria, to je: žónska postawa, Bajeńske kralestwo woznamjenjaca. Wona je tak wulka, zo we njej skhód hač do hłowy horje wjedźe; tam je na kóždym delnim zubje sydło za jenu wosobu. Postawinej woči a dźěrki do wušow su wokna, z kotrymiž móžeš sebi krajinu wobhladować. Tež dubowy wěnc, kotryž Bavaria w rucy dźerži, je tak wulki, zo je za kóždym łopjenom wroblace hnězdo. — Z hnězdow wisata słoma wšak wězo wěncej wosebje swjatočny napohlad njedawa. Tohodla by woprawdźe wulki čas był, zo by město tutu wroblacu kasernu jónu wurjedźić dało.

Tu w Mnichowje zhromadźi so procesijón, z kotrymž chcychmy pućować a kotryž přez 800 wosobow liče še. Dóstachmy tohodla wosebity ćah z wjele wozami. — Z Mnichowa wjedźeše nas železny puć k wječoru; přetož na tu stronu Francózska wot nas leži. (Do Roma běchmy k połdnju jěli.) Krajina běše woprědka njepłódna, zwjetša prózdne lada, hdźež torf ryjachu. Po něčim pak poča płódniša być a wopřiješe wosebje wjele łukow, hdźež so stadła čerwjenych kruwow pasechu. Žito rosćeše tam na wysokich rynčkach, kaž pola nas běrny. Ale rjanosć dołho njetraješe. Bórzy přijědźechmy zasy do hrubych čerwjenych horow a skałow, kotrež Juru mjenuja. Železnica wiješe so mjez nimi, husto spody nich, dale. Tak jědźechmy raz pod horu, po kotrejž zwjerćha, potajkim runje nad našimi hłowami, rěka dele běžeše. Na druhim městnje zasy widźachmy, kak kanal, to je: wot človječich rukow twarjena rěka, po mosće přez woprawdźitu rěku prěki běžeše. Hewak pluwaja łódźe pod mostom po rěcy tu a tam; jow pak jězdźa po mosće zwjerćha přez rěku prěki.

Na Bože Ćěło.

W drasće swjedźeńskej wjes stoji,
Brězyčka při brězyčcy.
Wodźěw zeleny puć pyši,
Z różemi je zdebjeny.

Zwony zwonja. — Křesćijenjo
W procesijónje po wsy du.
Za kralom najwyššim kročo
Kěrluše jom' spěwaju.

W miłym wětřiku zmahuja
Khorhowje so a scelu
Swjatočne akkordy spěwa
Horje k njebju z radosću.

Dele na pobožnych hlada
Wóčko Wótca z miłosću
A Duch Swjaty, kajka stawa
Česć so Synej Božomu.

Z dźakownosće dom a duše
Wšitkich Jězus žohnuje,
Do wutroby horcu kładže
Lubosć jim, kiž njezańdźe. G. A.

Podobnje spodźiwne zarjadowanjo mamy w Němskim městačku Hohenschleuse nad brjohom Połnócneho morja. Tam je železnicy kónc a pućowar, kotryž chce do mórskich kupjelow dyrbi z łódźu dale jěć. Hdyž tam tohodla ze železniskeho woza na dwórnišćo wustupiš, widźiš w khěži wulke napismo: „K łódźi skhód wyše.“ Westfalski burik, kotryž też do kupjelow jědźeše, čitaše pismo dwójcy, trójcy; přetož to běše jemu tola jasne, zo tam, hdźež deleka železnica jězdźi, njemóže porno najstwinym woknam morjo być. Duž so, z hłowu wijo, zastojnika wopraša, hdźe so k łódźi dźe? Tón pak, ani njewotmołwi, z porstom na pismo pokaza. Tola burik jemu znapřećiwi: „Ale morjo tola njemóže horjeka być a železnica pod nim deleka jězdźić.“ Zastojnik běše na tajke prašenja najskerje zwučeny a jeho wufukowa prajo: „Ju wšak, to tak je; tu je swět na hłowu stajeny.“ Burik so hišće jónu w khěži rozhladowaše. Dokelž pak tam druhich durjow njeběše a druzy pućowarjo też po skhodźe horje dźěchu, stupaše skónčnje za nimi, ale pospochi wobhladniwje do wjerha hladajo, hač so jemu tola z hornjeje łubje morjo na hłowu dele njelinje.

Hdyž pak horje dóńdźe, so też durička jeho rozomčka wotewrichu. Skónc skhodu wjedźeše mjenujcy wysoki mosćik přez drohu překi a na druhej stronje zasy skhodźeńki dele. Tam pak zmahowaše so při samej drozy morjo, hdźež łódź hižo na pućowarjow čakaše. — Cyłu spodźiwnu připrawu běchu potajkim tohodla natwarili, zo pućowarjo njebychu trjebali ze železnicy na łódź a nawopak w runej zemi přez drohu překi khodźić, hdźež móhli mjez mnohimi wozami lohcy do njezboža přińć. Překhód ma potajkim samsny wotpohlad, kaž na wulkich dwórnišćach wysoke mosćiki, po kotrychž tam zastojnicy bjez stracha přejěd̀ženja přez kolije překi khodźa. —

(Přichodnje dale.)

Ruska a Rom.

Rozpominanjo k Wjelehradskomu zjězdej w juliju — na Morawje.

Swj. wótc Pius XI. běše w swojim času nucius we Waršawje (w Pólskej), bu potom arcybiskop w Milanje a pozdźišo bamž. Wón je tuž sobu najlěpje nazhonił, kajke ćeže, ale też prócowanja so stawaja, zo bychu so naši wotdźěleni słowjanscy bratřa w Ruskej zasy do klina katolskeje cyrkwje wróćili. Pius XI. dźensa nanajbóle za tutym domojwrótom žedźi. Tohodla dźě wón też zjězdy na Wjelehradźe mócnje spěchuje. Ale joho přeća njehodźa so tak lóhcy dopjelnić. Rusojo su dóstali samu hidu přećiwo katolskej cyrkwi wot naroda sem zašćěpjenu. A bólšewiske knježeŕstwo nětko ani katolskich měšnikow do kraja njepřipušći! O, tale rjana swoboda! Najlěpše wuspěchi w zasyzjednoćenju we wěrje su w Běłoruskej, tam hdźež je kraj nětko Pólski. W jenej tajkej diöcezy je so 20 wosadow z 20000 dušemi zasy z Romom zjednoćiłe. Čile přestupjeni duchowni dyrbja so wězo nětko na dlěšich kurzach (zwučowanjach) wobdźěłić, zo bychu katolsku wučbu dopóznali. Wšako najwjacy zasadnych postajenjow našeje swj. wěry też wotpadnjeni Rusojo hišće připóznawaju. Nowe wosady maja titul: Kat. farafstwo greksko słowjanskoho rita (wobrjada). Też wšitcy z našich misijonarow, kotřiž tam hižo skutkowachu, dyrbjachu po přeću Swj. Wótca tutón nowy ritus přewzać. Najbóle so sobu rjad Jesuitow wo tute zasyzjednoćenjo w swjatej wěrje stara na Morawje — hdźež tući kk. duchowni we Wjelehradźe skutkuja ale też w Pólskej — hdyž 28. XI. 1926 přeni noviciat (wustaw ze šulu) greksko-słowjanskoho rita wotewrichu. Prošmy swj. japoštołow Cyrilla a Methoda, zo by Bóh wjele dźěłaćerjow do Knjezoweje winicy pósłał.

(Steyler Missionsbote junij 1927.)

Z cyrkwje a swěta.

W Romje móžeše tele dny duchowny kolleg při propagandźe swój třista-létny jubilej swjećić. Swjaty Wótc dźeržeše sam wulku pontifikalnu Božu mšu. Po njej wotdźerža so swjedźeńska zhromadźizna we Vatikanje, při kotrejž wotměwachu so naréče w 27 wšelakich jazykach. Alumny khodźa w čornych talarach z krejčerwjenym cingulum wokoło pasa.

W Koloseju je Mussolini zasy swjaty kříž postajić dał, kotryž je tam prjedy přez wjele stow lět stał. Pijomontesojo běchu jón 1870 po swojim wobsadźenju Roma wotstronili. Při swjatočnosći postajenja so cyrkwinske woršty njewobdźělichu.

Na dnju Božoho stpěća wotkry kardinalvikar města Roma wulkotny pomnik swj. Franca, kotryž je knježeŕstwo swjatomu stajić dało k dopomnjeću na 700 létny jubilej joho smjerće.

Winscy katolikojo wotdźeržachu 8.—15. meje wulkotny zjězd. Na 200000 wobdźělnikow so naliči, też běscy, pólscy a wuherscy katolikojo wobdźělichu so na nim. Najwuznamnišaj wobdźělnikaj běštaj kardinal Piffl a praelat Seipel. Zjězd stoješe pod hesłom kralestwa Jězusowoho.

Kaž češke nowiny pisaja, dóstanu Słowakojo też arcybiskopstwo a to w Bratisławje. Po wobzamknjenju konkordata z Vatikanom budźetaj Pražski a Bratisławski arcybiskop na kardinalow pomjenowanaj. Tukhwilu wšak hišće wo konkordaće přewjele słyšeć njeje, też hišće w Bratisławje žadyn arcybiskop njeknježi, tuž drje hišće wjele wody w Dunaju přez Bratisław poběhnje, prjedy hač do města słowakski kardinal zaćehnje.

Presidenta Masaryka pomjenowa Bamžowska Akademija (Pontificia Accademia Tiberina) w Romje z diplomom wot 1. februara t. l. dla joho zasłužbow wo literaturu a wědomosće k swojomu čestnomu sobustawej. Mjenowany institut, kotrohož předsyda je přecy bamž, bu l. 1813 założeny a přijimuje po swojich wustawkach wosoby wšelakich narodnostnow a skutkowanskich wotrjadow, kotrež su wysokeje moralneje hódnoty a kotrež su wuznamni we swojej kulturje přez swoje spisy a w čłowjeskim zhromadnistwje přez swoju wědomosć abo studije sławnoho mjena maja.

Zbožopřeća nuncija Marmaggija. Japoštołski nuncius msgr. Marmaggi pósła přez češkosłowakskoho ministra za zwonkowne należnosće zbožopřejacy telegram presidentej Češkosłowakskeje republiki D. G. Masarykej k joho zasowólbje na statnoho presidenta. Zwonkowny minister dr. Beneš tołmačeše jomu dźak presidentowy.

We Waršawje móžeše daloko a šěroko znaty prjedawši arcybiskop Leningradski (Pětrohrodski) baron Ropp swój 25 létny biskopski jubilej woswjećić. Arcybiskop Ropp běše prjedy swětny zastojnik. Wón je też na němskich a Šwicarskich universitach studował. Do wójny běše arcybiskop Mohilewski, kotryž w Pětrohrodźo (nětko rěka Leningrad) bydleše. Bolšewikojo joho zajachu a to jastwa tyknychu. Polacy wuměnichu joho potom z bolšewikskim komisarom Radekom, kotrohož běchu we Waršawje zajeli. Tak arcybiskopa wuswobodźichu. Wón bydli nětko hižo wjacy lět w pólskej stolicy.

Zapósłane (po wěrnych podawkach).

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Zo sej swoje dobre nałožki a wašnja bóle njewažimy, je Serbow zrudny wosud. Dopokazy nadeńdźemy na serbskich kwasach wospjet. Na nich přednošuja druhdy serbske družki w rjanej serbskej drasće, kotruž druhe ludy dosć wukhwalować njemóža, serbskomu nawoženi a serbskej njewjesći němske kwasne pěsnje. Njeje to směšne! Dosć zrozemjenja bohužel nimaju, też nic starši družkow, hewak njebychu tajke činjenjo dowolili.

Serbske reje naša młodosć ani njeznaje, je so přejara na němske zwučiła. Hdyž so ze strony kwasarjow serbske reje přeja, mohłoj swataj tute přeća dopjelnić. Ale ně!

„Runjewon k lubu budźemy dale tutón njehańbity suwař rejować.“ Hólcy, holcy, přemysłće sej, što činiće! Wjetšu njepřistojnosć njemóžu sej myslić, z cyła, hdyž je so ze strony duchownych a wučerjow hustodosć na to pokazało.

Młodosć sej tak přeje. Tuž maja so starši kwasni hosćo po tym měć. Młodosć poruča, starši dyrbja posłuchać. To je naša nadźijepołna młodosć. Bóh zwarnuj nas junu před Wašimi dźěćimi! Kajke budźa! Bóh wě! „Jabłuko daloko wot štoma njepadnje“. Hórke sylzy budźeće płakać. Ale potom dopomńće so na Wašu młodosć. W tajkich časach smy nětkle žiwi. Bohužel! Na přikładach njepobrachuje. Zrudnje, ale wěrno! Pj.

Towarstwowy powěstnik.

Haslow. Jednota „Sokoł“ w Khrósćicach wuhotuje tu njedźelu 26. junija wječor 1/2 8 hodźin. sokołski swjedźeń. Wulkotny program: sokolenjo, spěw, hudźba, reje.

Cyrkwinske powěsće.

Z **Budyšina.** Za kapłana při farskej cyrkwi k Našej Lubej Knjeni bu k 1. julijej wot najdostojnišoho biskopskoho ordinariata knjez kapłan Józef Nowak, dotal kapłan we Žitawje, pomjenowany. Daj Bóh zbožo!

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 456. z Bozankec: Michał Domš.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knjez kubleŕ Michał Domš z Bozankec **5** hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 16. junija 1927.

Ćelata (748): 2) 84—87. 3) 76—82. 4) 68—72. 5) 63-65. 6) — .
Swinje (399): (přez 300 pt.) 1) 61—62. 2) (240—300) 60—61. 3) (200—240) 58—59. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 53—56.

Wšě ćišćerske dźěła zhotuje spěšnje **Donnerhakec knihićišćerńja.**

Dóstawamy w bližšich dnjach někotre wagony
rjaneje stroweje
symjeńtneje woki a pjeluški (čorny hróch)
z prěnjeje wukrajneje ruki a móžemy ju tohodla poměrnje **tunjo** předawać.

Serbski Hospodaŕ
tow. z wobmj. ruk.
w Budyšinje w Serbskim Domje telefon čo. 3510
w Khoćebuzu na Zandowskej hasy telefon čo. 1791

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Marja Runge
wumjełska zašiwarńja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja
zap. družstwo z wobmj. ruk. w Budyšinje.

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na
pónděelu, 20. junija t. l., pop. w 5 hodź. do žurle „Serbskoho Doma“ w Budyšinje, Lawske hrjebje čo. 2, na
porjadnu
hłownu zhromadźiznu
přeprošujemy.

Dźeński porjad:
1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenjo wo bilancy abo wobličenja dobytka a wotbytka.
3. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowarstwa.
4. Wólba sobustawa předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29II a 30 wustawkow.
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1926 budźe wot 12. junija t. l. w našej „Serbskej knihaŕni“ na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołożena.

Sobustawy maja so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskich knižkow abo na hewak wěryhódne wašnjo wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenjo přez druhich njeje dopušćomne.

Dohladowarstwo
družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a knihaŕnja“.
Arnošt Holan, předsyda.

Pohonč, kotryž konje derje wothlada a rólne dźěła rozumi, namaka hnydom dobru službu **w hosćeńcu w Pančicach.**

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.
Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Hłowna zhromadźizna

towarstwa ss. Cyrilla a Methoda

budże

njedźelu 3. julija

hnydom po dopołdnišich kemšach w „Němskej kněži“ w Kulowje.

Dnjowski porjad: 1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Přednošk. 4. Namjety.

Na nju wšitke sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

NB. Namjety maja so hač do 26. junija pola městopředsydy k. kantora Symanka na Wilhelmowej drozy čo. 3 pisomnje zapodać.

Přiwabjacy swjedźeń

Khrósćanskeje Sokołskeje Jednoty

w Haslowje

njedźelu, 26. junija, wječor 1/28 hodź.

Wulkotny program: sokolenjo, spěw, hudźba.

Reje jenož za wopytowarjow swjedźenja.

Ralbičanske tow. młodźencow „Radlubin“ a „Młodźina“

woswjeći swój

załoženski swjedźeń

njedźelu 26. junija we Wałdźic hosćeńcu w Ralbicach.

Započatk 1/28 hodź. wječor.

Hrać budże so wulka nowa činohra w 5 jednanjach.

Potom reje.

Wšěch přeprošuje wutrobnje

předsydstwo.

W 60. lěće žiwjenja zemrě nahle w Rodisfort (w Čechach) sotra zjednoćeństwa swjatoho kříža

Epiphania

rodź. Bobikec z Wotrowa

a bu štwórtk po Swjatkach we Welchau pokhowana. Jeje dušu poručamy pobožnym paćerjam wěriwych.

To wozjewja w mjenje zawostajenych

W Pančicach a Dupawje, na dnju pohrjeba, 9. junija 1927

Mikławš Bobik, měšćanosta.

Wróćiwši so wot rowa našeje droheje zemrěteje

Hańže zwud. Weclawoweje

rodź. Křižankec,

kotrejež zemske powostanki smy minjenu sobotu swjećenej zemi w Ralbicach přepodali, wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju we dołhej khorosći wopytowali, na pustych wječorach za jeje dušu so modlili a w tak bohatej ličbje ju k rowu přewodźeli,

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Konjecach, Ralbicach a Budyšinje,
na dnju pohrjeba, 11. junija 1927.

Zrudni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa swojoho horcolubowanoho mandźelskoho, našoho dobroho, starosćiwoho nana

Jakuba Čórlicha

z Boranec,

kotrohož je Bóh luby Knjez ze swj. sakramentami domawobstaranoho po dlěšej sćerpnje znjesenej khorosći w 53. lěće žiwjenja po sprócniwym dźěle z tutoho žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustym wječoru za joho khudu dušu modlili a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wosebje Radwořskej Kat. Bjesadźe za poslednju wopokazanu česć, swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“.** Dušu zemrětoho pak poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Boranecach, na dnju pohrjeba, 9. junija 1927.

Hłubokozrudźena mandźelska, dźowcy a přećeljo.

Ty pak nětk spi w měrje we twojim khłódnym rowje, hač Bóh naju zasy zjednoći junu tam we wěčnosći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Michał Kětan, kapłan, Při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ciść L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

26. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **25. junija 1927.** | **65. lětnik.**

Bóh a młodosć.

„Přistupju k wołtarjej Božomu, k Bohu, kiž rozwjesela moju młodosć.“ Tak je něhdy wot Boha wobhnadźeny spěwaŕ, psalmista David, so dopomniwši na swoje radosće, w młodości spěwał. Hdyž hišće na zelenych łukach blizko Bethlehema wowcy paseše, je husto krasnosć w Božej stwórbje wobdźiwał, nad tom so rozradował, na Boha spominał we wobkuzłacej samoće. Kóždy štom a kóžda róžička, rańše zerja w njewopisajomnej čeŕwjeniznje a spodźiwna móc torhacych wětrow dopominachu joho na dawarja wšoho dobroho w njebjesach. Z tym wotućachu přecy zasy nowe začuća radosće a wjesela w joho wutrobje.

Tak bywa też dźensa přecy hišće. Hdy je młodosć najzbožowniša? Snadź we słódkosći wužiwanjow swěta? Ně! Abo hdyž so jej wša wola čini? Ně, też potom dyrbi krutomu naturskomu zakonjej woprawdźitosće so podwoleć! Młodosć je zbožowna jeničcy, hdyž je z Bohom žiwa. Mnoho młodostnych je so zjednoćiło w towaŕstwach z nabožnej podłohu. Tu pokazuje so, zo też dźensa hišće Bóh młodosć wjesołu čini. Kak spodoba so kóždomu swjedźeński ćah na Bože Ćěło, hdyž młodostni za zmahowacymi khorhowjemi kěrluše spěwaja zakhowanomu Bohu w najswjećišim sakramenće, hdyž naše holiča w swjedźeńskej drasće abo też w pisanej pyše njewinosće jako družki hołduja a Zbóžnikej naležco swojoho žiwjenja poswjećeja. Z wotkel přikhadźa jich rjanosć, štó je jim dał čerstwosć a młódnosć postawy? Bóh to je, kiž młodosć rjanu čini a jej dawa błyšć z druhoho swěta. Hdyž je młodosć z Bohom, potom jě wjesoła, zbožowna. Čiste swědomjo ji dawa słódku radosć, kotruž ji někotryžkuli wužiwaŕ zawidźa.

Hač hraćo a špórt a dźiwja wjerćeńca a druha klinčata hara rozomnoho człowjeka trajnje rozraduje, zda so tola khětro dwělomne być. Jim so tajke něšto bórzy wostudźi. Młodostny čas přihotuje tola na stare dny. Kak bolostnje, haj ze sylzojtymaj wočomaj spomina někotryžkuli na stary dźeń na swoju zhubjenu, přezahe překćětu młodosć, dokelž je tutón złoty čas předundał a prózdnje přečinił! Hórke sylzy płaka někotražkuli mać w njewobkedźbowanych hodźinach, hdyž ze želnosću spomina na swoje młodostne lěta. Jeli pak je Bóh radosć twojeje młodosće był, budźeš so hišće na smjertnym łožu z wjesołosću dopomnjeć na hodźiny, kotrež sy w młodych lětach Božej służbje wěnował. Njejsu so pominyłe, jako njebychu docyła byłe. Běchu zakład k porjadnomu žiwjenju. Njeskažena, njewinowata młodosć přihotuje tebi měrne, zbožowne smjertne łožo.

Pohladajmy hišće, kak stoješe Jězus za čas swojoho zemskoho přebywanja k młodości! Wo tŕoch mortwych powědaja nam swj. sćenja, kotrychž je k žiwjenju zbudźił. Nimo Lazara běštaj to dwě młodostnej wosobje: Młodźenc z Naima a Jairusowa dźowka. Njeje z tym swoju lubosć k młodości wobswědčił? Rjeńši wopokaz swojeje wšohomocy njemóžeše swětej podać, hač tón, zo mortwoho młodźenca a zemrětu dźowku z mortwych zbudźi. Kak ćopłu wutrobu za młodosć měješe tola Jězus, zo přezažne překćěco žiwjenja joho tak hłuboke hnuješe! A młodosć měła liwka, haj zymna napřeco Synej Božomu so stajeć? Hdźe dha wostawa dźakownosć? Runje młodostna wutroba najbóle začuwa zymnu njedźakownosć. Chceš-li to, štož hewak zacpěwaš, tomu načinić, kotryž je też junu w młodostnej rjanosći w jednorym, ćěslskim domčku w Nazareće won a nutř khodźił?

Zbóžnik je człowjekow wučił, zo maja smilnosć z młodosću měć. Je najrjeńše přirunanjo zabłudźenomu młodźencej wěnował, zhubjenomu synej. A kak wjesele skónča tute powjedančko! Z hercami a rejemi, kaž by připrawjene byłe za młodosć. Njeby-li Zbóžnik hewak ničo za młodosć činił hač tute přirunanjo powědał, dyrbjała tola jomu přiwisować, doniž swět wobstoji. Hdy su přestupjenja a brachi lóžše hač w młodości, hdyž młodosć hišće přemało sebi přemysluje, hdyž ma jenož snadne nazhonjenja, rozwólnosće ju tak sylnje nadběhuja a přespěšnje so rozsudźa? Je štó człowjekow z wjetšim wuspěchom napominał, khabłacej młodości zasy wodać, hač Jězus ze swojim přikładom wo zhubjenym synu? Přistaja hišće, zo njesmě so nichtó, kiž je so w młodych, hłupych lětach před njezbožom wukhował, nad tym přezběhować, kotryž bě so zabłudźił na puće hórkoho nazhonjenja. Tuž młodosć, kiž maš skoro wšědnje wo wodaco prosyć, spominaj na swojoho wulkoho wučerja smilnosće! Njezabudź na njoho ženje! Sy-li snadź dotal khodźił puće zhubjenoho syna, dowěř so Jězusej, też wón budźe tebje wótcowscy witać, změje za tebje swjedźeńsku drastu a hosćinu!

Tola nimamy jenož zhubjenych synow a dźowki mjez našej młodosću. Znajemy nadobnje zmyslenych, kotřiž pytaja a kroča puće k wysokej dospołnosći. A njeje Syn Boži też tutón puć jim pokazał? „Chcešli dospołny być“, praji Zbóžnik k bohatomu młodźencej, „dźi, předaj štož maš a rozdawaj khudym a změješ pokład w njebjesach; potom přińdź a sćěhuj mje!“ Zasy rěči tu přećel młodosće k našim pachołam a holičam, Warnuje jich, zo njesmědźa sebi žane časne kubła přewysoko ważić, pokazuje jim, kak móža sebi pokład za njebjesa přihotować, haj, přeprošuje jich ke kročenju za nim. Njeličomni młodźencojo a knježny su so po Jězusowej radźe měli a su jomu za to čas žiwjenja dźakowni. Njedyrbjała jomu młodosć za tute přećelne přeprošenjo so dźakowna wopokazać? Znajmjeńša dyrbjała wobhnadźenych wulcy sebi ważić a česćować, hdyž wšitcy to zapřijeć njemóža. Ženje pak njesmě młodosć liwka a zymna napřećo Jězusej być, kiž ma tak ćopłu wutrobu runje też za młodostnych.

Bóh a młodosć! Kak krasny to zwjazk! Ale hišće wšitcy njejsu so jomu přizamknyli. Tuž pilnje do dźěła, wy katolscy młodźency a knježny! Tak wuzki a nutrny ma tutón zwjazk być kaž pola swj. Aloysija a Stanisława, pola swj. Hańže abo Notburgi běše. Na nich wukńće wěrnosć Davidowych słowow: „K Bohu chcu přistupić, kiž rozwjesela moju młodosć“!

Politiski rozhlad.

Sakski sejm wotpokaza štwórtk tydźenja socialdemokratiski namjet, zo ma so ministerskomu předsydźe Heldtej njedowěrjenjo wuprajić, też namjet, zo ma so sejm rozpušćić, bu začisnjeny. Při wuradźowanju za justicny etat bu też wo komunistiskim namjeće, zo maja duchowni z jastwow so wotstronić, wothłosowane; namjet spadny. — Zańdźenu srjedu rěčeše so mjez druhim wo **„Serbskim prašenju“**, kotrež běchu komunisća ze swojim namjetom narěznyli. Tući běchu namjetowali, zo ma w naměšanych kóncach nimo němskeje też serbska rěč we wobkhodźe a šuli so zawjesć. Ministerialny direktor dr. Schulze rozjasnješe z krótka sćěhowace: Knježeństwo je so stajnje prócowało, a dale so prócuje, zo bychu so Serbam wosebite kulturne kubła zdźeržałe a wuwiwałe. Dale dótkny so dr. Schulz hary dla wobdźělenja Smolerjec knježnow při Běłohródskej zhromadźiznje a sokołskich jednotow, kotrež pak njezwisuja ze serbskej politiku sakskoho knježeństwa. Pokaza na to, zo so serbskej rěči w zjawnosći nihdźe zadźěwka nječini. Cyle zajimawe běchu ličby z poslednjoho luduličenja. Po hamtskej statisticy je w Sakskej a Pruskej wšo hromadźe jenož 71 029 Serbow, z kotrychž 28 225 w Sakskej bydli. Procentualnje bydli porno druhim hamtskim hejtmanstwam w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje najwjacy Serbow (17,51 %), w Kamjenskim 7,96 %, w Lubijskim 1,40 %. Město Budyšin ma 4,41 % wobydleństwa Serbow. Knježeństwowy rěčnik měnješe, zo komunistiski namjet požadanu měru přesahuje, docyła trěbny njeje a też so wuwjesć njehodźi a prošeše, zo ma so namjet začisnyć. Němskonarodny wotpósłanc Grellmann měnješe, zo docyła wo serbskim prašenju so rěčeć njehodźi. Wo namjeće njebu dowuradźene, ale bu prawizniskomu wubjerkej přepodaty. — Z tuteje debaty smy słyšeli měnjenjo knježeństwa: powšitkownje maja so serbske kubła zdźeržeć, ale přewjele za to činić knježeństwu trjeba njeje, dokelž měni, zo je přemało Serbow. Znajemy za wěste družiny zwěriny abo rostlinow škitace zakonje, zo njebychu cyle wotemrěłe. Serbow nastupace zakonje pak klinča tak, jako by so serbska rěč jenož dowoliła. Tute postajenja njedosahaja k zdźerženju Serbščiny.

W němskim sejmje bu namjet wo powyšenjo porta začisnjeny. Też w zarjadniskej radźe wozjewi póstski minister dr. Schützel, zo swój namjet wróco sćehnje, zo chce po namołwjenju druhich zapósłancow nowy naćisk předpołožić.

Hindenburgowy dar. K počesćenju němskostatnoho presidenta z Hindenburg při składnosći joho 80. narodnoho dnja ma so jomu k česći zběrka zarjadować, kotrejež wunošk ma so přede wšitkim wójnskim wobškodźenym a wójnskim zawostajenym přiwobroćić.

Ruska a Pólska stej dla skóncowanja zapósłanca Wojkowa we wulkej napjatosći. Pólskoho wyššoho leutnanta, kiž bě so přehladawši pólsku mjezu překročił, su Rusojo jako špijona zatřělili. Wšudźe widźa bolšewikojo někajke zapřisahanstwo přećiwo nim a tuž też hnydom podhladnych bjez wulkoho přepytowanja wotprawja. Z tym chcedźa bolšewikojo swojich přećiwnikow zatrašić. Wojkowy mordar Kowerda bu na 15 lět ke khłostanskomu dźěłu zasudźeny, to bě bolšewikam přemało. Tuž chcedźa z namócnymi srědkami so wjećić. Z tym pak so hida přećiwo bolšewikam jenož powjetši.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Po zwučenym wašnju wotmě so zańdźenu njedźelu mjez Božim Ćěłom při woprawdźe krasnym wjedrje procesijón z Najswjećišim z tachantskeje cyrkwje po Mjasowym torhošću do tachantskoho dwora. Prěni wołtařk bě hišće tón raz w cyrkwi. Najprjedy bě wotmyslene też tón zwonka cyrkwje na Mjasowym torhošću pod woknom tachantskeje kapale natwarić dać. Z wěstych winow pak njebu tute lětsa hišće wuwjedźene. Tři dalše wołtařki běchu w znatej pyše a wuhotowanju natwarjene. Też khowancy měšniskoho seminara w Smochćicach ze swojim regensom běchu lětsa k prěnjomu razej na swjatočnym wobkhadźe wobdźěleni. Dokelž runje nětkle Pětrowu wěžu k wuporjedźenju zaróštuja, ćehnješe ćah po tym samym puću zasy do cyrkwje. Cyła swjatočnosć rozwi so w najlěpšim porjedźe. Krótko před 12 hodź. bě cyły wobkhad skóńčeny. — Hnydom po připołdnju wotjědźe hižo zasy najdostojniši knjez biskop do Drježdźan, zo by we Dwórskej cyrkwi swj. sakrament firmowanja wudźělał.

Z Radworja. Póndźelu dóstachmy tu njenadźity wopyt, mjenujcy wobydlerjow Smochćičanskoho měšniskoho seminara (nic Šmoch . . .) (Smochćicy su mału hodźinku wot Radworja zdalene). Knjezaj regens (předstojeŕ) Hain a spiritual (duchowny wjednik) Seiler přińdźeštaj sebi ze swojimi štyrjomi wučowncami tudomny cyrkwinski muzej wobhladać. Jedyn z wobdźělnikow też wšelake wosebje ważne postawy zfotografowa. Na dompuću wopytachu też farsku cyrkej, hdźež jim pyšne elektriske rozswětlenjo zwotwjertowachmy. Wottam wróćichu so (přez Khelno) zasy domoj.

Z Baćonja. Přichodnu njedźelu woswjeći naša wosada ważny dźeń: 40 lětne wopomnjeće poswjećenja našoho farskoho Božoho domu a 25 lětny měšniski jubilej našoho wjeledostojnoho knjeza fararja Jurja Delana. Wulke su joho zasłužby wo dušepastyŕstwo w Šěrachowje, Budyšinje, Khróšćicach a Baćonju, hdźež je hižo nimale 17 lět ze stražnikom při swjatnicy najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Też w pismowstwje je naš knjez jubilar derje znaty jako powjedar a dobry humorista. „Posoł“ je najwjacy joho nastawkow přinjesł. Tuž přejemy horliwomu měšnikej a pilnomu narodowcej hišće mnohe žohnowane lěta we Knjezowej winicy. K tomu njech jomu Bóh dari čerstwosć a strowotu, a swoju hnadu w bohatej měrje.

Z Ralbic. 26. t. m. nastupi naš wjelečesćeny knjez farař, wysokodostojny knjez arcyměšnik Žur po lěkarjowej radźe 4-njedźelski dowol. Swoje wustrowjenjo budźe we kupjeli Flinsberg we Šlezskich horach pytać. Bóh dał, zo by so naš luby dušepastyr zasy strowy a čerstwy domoj wróćił.

Z Ralbic. Hra „Smjerć Garcije Morena“, kiž naše tow. kat. młodźeńcow při składnosći swojoho założeńskoho swjedźenja wuwjedźe, ma za předmjet žiwjenjo a smjerć nadobnoho presidenty. Garcija Moreno, — tak rěka president — zemrě w lěće 1875 we swojim kraju Ekwador w Americy martrarskeje smjerće. Wón běše wjerch, kiž chcyše cyle po zasadach swojeje swjateje wěry we swojim kraju knježić.

Při tym trjechi joho kulka swojich zasakłych bjezbóžnych njepřećelow smjertnje.

Z Haslowa. Z dawna so hižo w našej bližšej a dalšej wokolinje tajnje a ćiše šukoce, zo ma samotna Jednota „Sokoł“ wotpohlad, sebi jónu do tudomnych stron wuleći. Tute „hole“ pozdaćo budże bohudźak nětko woprawdźitosć, wšak so njejabcy rozšěri njewšědna a radostna nowinka: „Sokoł“ z Khrósćic wuhotuje přichodnu njedźelu, 26. pražnika we wjesnej žurli krasny zjawny ćěłozwučowanski „swjedźeń“ z wulkotnym programom. Kóžda luba Serbowka a kóždy Serb, z cyła wšitcy krajenjo njech přińdu bližšu njedźelu wječor ½20 hodź. (½8 hodź.) k Měrćinkecom na žadny ryzy serbski swjedźeń, přetož wědźa, zo budże zastup dźiwajo na wjeletydźeńske hobrske dźěła a prócy poměrnje jara nizki. A hižo dźensa tući wam swěrnym njesprócniwym młodym Serbam, Sokolam wyskajcy přiwałaju: „Wutrobnje k nam witajće“, a was dawaju postrowić z bratrowskim postrowom „Na zdar“.

Z Kamjenjeje pola Radworja. Tudomnaj Domanic mandźelskaj, kubleŕ Jakub Domanja a Hana rodź. Měrćinkec z Khelna, swjećeštaj wutoru 50-lětny mandźelski jubilej. Dokelž je jubilar khětro kipry, wotmě wosadny farař wobnowjenjo mandźelskoho sluba a požohnowanja doma. Domanic-Młynkec swójba běše na tutón złoty kwas nahladnu ličbu hosći z blizka a z daloka přeprosyła. Jubilarnymaj mandźelskimaj přejemy zbožowny wječor žiwjenja.

Redaktorowe Božemje.

Při dohotowanju dźensišoho čisła mam za swoju winowatosć, ze swojim lubym „Posołom“ so rozžohnować a swojim česćenym čitarjam a spěchowarjam našoho tydźenika wutrobne „Božemje“ přiwołać. Pomjenowany za fararja w Sebnicach njeje mi wjacy móžno, redakciju „Posoła“ dale wobstarać. Sym drje hišće někotre přihoty za přichodne čisło wobstaraŕ, tola dohotowanjo dyrbju naslědnikej abo zastupjerjej přewostajić, dokelž w běhu přichodnoho tydźenja Budyšin wopušću a z tym tež swoju serbsku domiznu. Tuž njech „Posoł“ Wam dźensa přinjese redaktorowe Božemje do Wašich domow a statokow. Zdobom wuprajam tež nutrny dźak wšitkim pilnym sobudźěłaćerjam, kk. duchownym, wučerjam, spisowaćelam a spisowaćelkam z ludu za jich přinoški a podpjeru. Poltřeća lěta sym swoje słabe mocy „Posołej“ wěnować mohł. Hdyž mam nětko druhe zastojnstwo přewzać, nochcu na „Posoł“ na dalše cyle zabyć, ale tež ćopłu wutrobu za njón wobkhować.

Přehladawši swoje redaktorske dźěło sym so prócował, po derje wukhodźenych sćežkach Hórnikowy zaměr we „Posole“ pěstować: nabožnosć, nadobnosć, lubosć k Bohu a tež lubosć k serbskej domiznje. Lětuši lětnik sym našim lubym maćerjam wěnować chcył. Wot nich dźě najwjacy wotwisuje, zo lud dobry a čerstwy wostawa. W powjedančkach a rozpominanjach sym z dźěła na to dźěwał. Tola bych rady wjacy nastawkow hišće spisał, njejsym pak při mnohosći druhoho dźěła, dokelž mějach w poslednim połlěće skhorjenoho sobubratra sobuzastupować, k tomu prawje přišoł. Zajim za „Posoł“ sym tež spytał z tym zbudźować, zo sym z časami wobrazy podawał.

Tak chcu swoje redaktorstwo skónčić z wutrobnym přećom, zo by „Katolski Posoł“ był a wostał wjednik katolskich Serbow a sebi přecy prawje wjele woteběŕarjow dobył. Naš rjany zaměr njech našej patronaj ss. Cyrill a Method podpjerataj ze swojej prózstwu pola Boha! Z Bohom! Božemje!

W Budyšinje, 24. junija 1927.

Michał Kětan,
dotal redaktor „Katolskoho Posoła“.

Wočerstwjernja za płucakhore žónske „Waldheimat“ w Sepicach.

Zwjazk Łužiskich wokrjesnych wobstaranskich zwjazkow, kiž wobsteji ze štyrjoch wokrjesnych zwjazkow Budyšskoho, Kamjenckoho, Lubijskoho a Žitawskoho hamtskoho hejtmanstwa a z wobeju wot wokrjesa swobodneju městow Budyšina a Žitawy, kotromuž kónc novembra 1925 wotewrjena wočerstwjernja za płucakhore žónske „Waldheimat“ w Sepicach słuša, wotmě 7. junija 1927 w Sepicach swoju lětušu zwjazkowu zhromadźiznu. Z rozprawy wo prěnim połnym wobkhodnym lěće 1926/27, kotruž předsyda zwjazka, hamtski hejtman dr. Sievert z Kamjenca poda, wukhadźeše, zo je wočerstwjernja „Waldheimat“ pod lěkařskim wjednistwom

Spodźiwny wobraz.

Ćopłe słónčne pruhi pózdnjoho nazymskoho dnja rozprestrěwachu so nad luboznym dólčkom a wuliwachu swój złoćany błyšć na łuki a lěsy, mału rěčku a hórki. Z jenoho lěsnoho puća wustupištaj nětko dwaj młodaj mužskaj na łuku. Pućik, kotryž na mału hórku wjedźeše, na kotrejž rjane, zastarske twarjenjo stoješe, ležeše před nimaj. Kaž byštaj sebi wotrěčałoj, wostaštaj wobaj na někotre wokomiki stejo, zo byštaj so rozhladałoj. „Je snadź hdźe kmańšoho rozhlada“ prašeše so jedyn, zróstny mužski, snadź wokoło 30 lět. „Je woprawdźe romantiski“, wotmołwi tamny ze słabym posměwkom.

Wón zdaše so někotre lěta młódši być hač joho přewodnik. Joho dołha świžna postawa bě trochu nakhilena a na joho blědym wobliču z čěmnymi włosami pokazowaše so wuraz přenapinanja a mjerzanja. Tola zajimowaše so hišće za tutu krajinu wokoło so, nad z różemi wupyšenej łuku, nad małej ze syćiznami wobrubjenej rěčku, kotrejež woda so při słónčnych pruhach błyšćeše, a nad z lěsom wobrosćenu hórku, z kotrejež šěre, stare twarjenjo ze swojimi z efeujom wobrosćenymi murjemi a wěžemi měrnje na njoho dele zhladowachu. Na druhej stronje wupřestrěwaše so dólčk a poskićeše z wysokosće krasny wuhlad do dalokosće.

„Što je to do twarjenja tam horjeka?“ prašeše blědy, młody mužski swojoho přewodnika, „zda so być kaž stary klóštr?“

„To też běše před wjele lětami, nětko wobsedźa jón kapucinojo, kotřiž dušepastyrstwo w tudomnej wokolinje wobstaraja.“

„Potajkim tola hišće klóštr“, bórbotaše tamny při sebi.

„Njechamy tam junu dóńć, Pětrje, puć wjedźe cyle blizko nimo?“ měnješe Franc.

„Njebych wjedźał, što bych tam chcył“, wotmołwi tamny wobužnje.

„Krasnu přirodu sebi wobhladać, kotruž ty tola tak lubuješ a wobdźiwaš“, wotmołwi Franc wjesele. „Mamy tam krasny wuhlad z tuteje wyšiny.“

„Tuta krasna přiroda je mi njeswěrna była, sym tola cyłu swoju nadźiju na jeje wustrowjacu móc stajał. Tři njedźele přebywam nětko hižo pola tebje w hajńkowni a přecy hišće njechaja moje khore čuwy so wočerstwić.“

„Tak dołho hač ty měr a pokoj we twojej wutrobje njenamakaš, luby Pětrje, njemóže twoje ćěło wočerstwić.“

„Ty móžeš derje rěčeć; kak móžu měrny a spokojeny być po mylenjach a rudźenjach, kotrež sym přećerpjeł. Praj mi, hdźe móžu měr a pokoj namakać?“ wotmołwi wón hórko.

„Ja wěm, hdźe tón namakaš, ale ty nochceš jón tam pytać“, wotmołwi Franc khutnje.

„Chcemoj radšo na hórku dóńć, hač tudy čas prózdnje rozbrojić“, wotmołwi Pětr mjerzacy. „Wuhlad z hórki poskića mi jenož něšto mało přeměnjenja.“

Mjelčo kročeštaj nětko po puću.

Pětr Marton, doktor filosofije, jara wobdarjeny, zdźěłany, wědomostny młody knjez, běše so w měsacy dołhim, njewustawacym duchownym dźěle přenapinał. Hdyž bě joho wědomostne dźěło dokonjane a do čišća date, napadny joho tute njezbožo, wulke přenapinanjo čuwow. Khorowata česće-

wosebitoho lěkarja za tuberkulosu dra. Büttnera-Wobsta w Drježdźanach-Langebrücku a domjacoho lěkarja sanitetnoho rady dr. Schmidta w Sepicach hižom jara zwjeselace wuspěchi měła. W lěće 1926/27 přebywaše w domje, wosrjedź lěsa ležanym a z dwěmaj lěhańskimaj halomaj wuhotowanym, kiž je jako mały, wurjadnje přijomnje a rjenje připrawjeny sanatoriji, 102 khorych, kotřiž powšitkownje tři měsacy, z dźela też dlěši čas tam wostachu. Ličba khorych wučinješe w přerězku lěta wšědnje 22. Mjez nimi běchu też pacientki z někotrych druhich wokrjesnych wobstaranskich zwjazkow, kotrež buchu, tak dołho hač je w domje, kiž 30 khorym městna poskićuje, dosć městnow prózdne, rad přijate. Dobre wothladanjo a dobra jědź, kotrejž khori w domje „Waldheimat" dóstawaju, pokazuje so w spokojacym přiběranju wahi, kotrež w zańdźenym lěće při třiměsačnym lěkowanju na hłowu w přerězku 9½ punta wučinješe. Někotři su pak też bóle přiběrali, hač do 20—24 puntow, haj samo 32 puntow. Pušćene buchu w minjenym lěće 86 khorych. Z nich bě 77 z positivnym sputumom přiwzatych.

Při wotkhadźe njeměješe, 20, to je 27 procentow žanych tuberkelowych bazillow wjacy. Pola wšitkich khorych, kiž běchu jako negativni připósłani, je so negativnosć zdźeržała. 67 procentow khorych móže zaso dźěłać, z nich je 45 proc. połnje do dźěła khmanych, 22 procentow pak podźělnje. Dobre lěkowańske wuspěchi w Sepikotrež maja so čim wyše ważić, dokelž běchu tam nimo jenož někotrych lohkokhorych z hłownoho dźěła khori we postupjenym stadiju, kotrychž w druhich hojeńnjach wjacy njepřijimuja, namakaja swoje wujasnjenjo też we zwěsćenjach metreorologiskoho krajnoho wustawa Sakskeje, po kotrychž je krajina wokoło Sepic smuha, hdźež najdlěje słónčko swěći a hdźež je najsnadniša přerěskowa powětrowa włóžnosć w cyłym sakskim swobodnym staće. Ważnosć khowanja khorych we „Waldheimat" leži też na socialnohygieniskim polu, wosebje w tym, zo su khori z natykowacej tuberkulosu ras na dlěši čas ze swojeje wokoliny, za kotruž woni wulki strach woznamjenjeja, wotstronjeni, zo móže so mjez tym husto njepřihódne prašenjo lěpje zrjadować a zo so khorym wo jich khorosći a wo straše natyknjenja za jich wokolinu z wospjetnymi lěkařskimi přednoškami a z wotmołwjenjom na wot nich zapodate papjerki rozjasnjenjo podawa. Zwjazkowa zhromadźizna wza ze spokojenjom k wědźenju wuspěchi minjenoho wobkhodnoho lěta. Dalšej dypkaj zhromadźizny běštej zdźělenjo wo zličbowańskim wunošku lěta 1926 a dowolenjo hospodařskoho plana za lěto 1927.

Z cyrkwje a swěta.

Bajerski sokołski zwjazk je na 16. a 17. julija „Prěni Bajeŕski žónski sokołski swjedźeń do Neuburka při Dunaju wupisał. Z tym wón zjawnje wustupuje přećiwo znatym zasadam němskich biskopow nastupacym žónske sokolenjo. Nětko su bajerscy biskopja sokołam wotmołwili z tym, zo wšěm katolskim žonam a holcam zakazachu, na tutym zjawnym sokołskim swjedźenju so wobdźělić. Biskopski wukaz dyrbi so we wšěch farskich cyrkwjach z klětkow wozjewić, při čimž maja knježa farar lud rozwučić, wo čož so we wěcy jedna. —

W **Němskej** powšitkowne wobdźělenjo na exercicijach stajnje přiběra. Tak je so loni w Münster'skej diecezy 16863 wosobow na exercicijach wobdźěliło, w Paderbornje na 10681 wosobow.

Belgiscy katolikojo swjećachu wot 29. meje hač do 8. junija w Lüttichu 1200lětny jubilej swjatoho Huberta, patrona Belgiskeje a zdobom też patrona wšěch hajnikow a hońtwerjow. Při jubileju wobnowi so prastare wašnjo, zo biskopojo po Božej mši poswjećachu hońtwjerskich pomocnikow: mjenujcy sokołow, zowow (Falken) a hońtwjerskich psow. To sta so wězo zwonka basiliki. Biskop stoješe před kathedralu a žohnowaše psy, kotrež před nim nimo ćehnjechu. Potom hibaše so wulki hońtwjerski ćah po měsće.

W New-Yorku zastupi sławna rejwarka do rjadu Karmelitkow. Wona dósta jako dźěćo swoje wućehnjenjo we francózskim pensijonaće. Tu spózna tak prawje katolsku wěru. Pozdźišo bu w Parizu a w Londonje wjele wobdźiwana rejwarka. Jeje zastup do krutoho klóštra wězo powšitkowne spodźiwanjo zbudźa.

---

lakomnosć so přida a tłóčeše na joho přenapinany duch. Kniha, na kotruž běše telko dnjow a nocow woprował, njedósta z wšeteje strony připóznaćo, kajkež běše sebi přał. Zastojnstwo za profesora w zjawnym wučeŕskim wustawje, wo kotrež běše so prócował, dósta druhi, kotryž běše mjenje wobdarjeny, ale měješe wjetšich přiwisnikow. Tute zničenjo joho najhłubšich nadźijow młodoho wučenca rozhori. Bohužel běše Pětr Marton w studijach filosofije najwěsćišu zepjeru zhubił, kotraž je we wšitkich wobćežnosćach a njezbožach žiwjenja najlěpši tróšt a pomoc, krutu, žiwu wěru.

Pětr pokhadźeše z jara dobreje křesćanskeje, čěskeje swójby. Staršej, bratŕa a sotry běchu tohodla jara zrudni. Nětko přebywaše hižo tři njedźele k wustrowjenju pola swojeje najstaršeje sotry Hany, kotraž běše hižo pjeć lět na hajńka Franca W. w J. wudata. Staršej wočakowaštej wot dlěšoho přebywanja we wokřewjacym lěsnym powětře nic jenož wustrowjenjo joho čuwow, ale też derje skutkowacy wliw na joho wutrobu.

Franc W., hłuboko nabožny, swěrny winowatosćam, dobroćiweje wutroby, wjesołeje powahi wjedźeše ze swojej pobožnej mandźelskej zbožowne a dobre křesćanske žiwjenjo. Měještaj dwej luboznej dźěsći wot štyri a dweju lět, Pawoła a Hańžu. Dobry přikład, kotryž měješe Pětr při tajkej křesćanskej swójbje stajnje před wočomaj, bě hač dotal bjez wuspěcha był, runje tak wšitke lubosćiwe napominanja wobeju mandźelskeju, joho zasy k prjedawšomu křesćanskomu žiwjenju wróćo dowjesć. Wonaj staještaj nětko cyłu swoju dowěru na wjetšu móc a poručeštaj wšědnje w pobožnych modlitwach tutoho zabłudźenoho najswjećišej wutrobje Jězusowej, tutomu njesměrnomu morju smilnosće.

Pućik wiješe so na hórku. To běše zdobom też křižowy puć a při jenotliwych zastawkach běchu ławki ke klečenju a na bokach k sedźenju připrawjene, na kotrychž Pětr Marton na wjacy razow wotpočowaše. Horjeka poskići so jimaj, hdźež so dólčk wupřestrěwaše, jasny a krasny rozhlad. Widźeštaj tam do koła wokoło ležace wjeski, mjez nimi srjedźa płódne pola a łuki a zasy pódla krasne lěsy.

„Kak krasnje je tola tudy horjeka", zawoła Pětr cyle zahorjeny, při čimž so na ławku pod wulkej lipu posydny. „Ty maš prawje, tudy horje hić so próca płaći."

Sćahny sebi kłobuk z hłowy, čerstwy powětr wokłódnješe joho spanja. Čežkeje mysle hladaše do dalokosće, kaž by pytał tam swoje zhubjene zbožo.

We wšitkich człowječich wutrobach wotuća žadosć za zbožom. Wona narodźi so hnydom z nami, ale kak zrědka hdy namaka swoje dospołne dopjelnjenjo. My khudźi, krótkowidźacy łójimy tak často za zbožom, kotrež so rozbije kaž šklenca, hdyž so do njeje dyri, my pytamy je tu a pytamy je tam, snadź w cuzym kraju abo na wšelakich druhich městnach, ale hdźež wone je k namakanju, tute wěrne, njezakhódne zbožo, we wutrobje našoho bóžskoho Zbóžnika, tam je husto dosć njepytaja.

„Hdyž smój nětko junu tu horjeka, njechaš klóštr a tutu zastarsku cyrkej sebi wobhladać?" praji jomu joho swak. Poskića we swojim znutŕkownym wjele spodźiwnoho, štož by Tebje zajimowało."

Njechaše drje najprjedy do toho zwolić, ale dokelž mohło w tajkej zastarskej cyrkwi snadź nješto zajimawoho za njoho być, do toho zwoli.

Pólscy akademikoju wotdźeržachu kónc meje we Waršawje wulki zjězd, na kotrymž profesoraj Konečny a Halecki wuznamne narěče dźeržachu. Wilnjanski profesor Konečny rěčeše wo romsko-katolskej kulturje jako podłožku pólskoho stata. Wón dopokaza, kak je pólski stat swój nadawk, być škitař a „předmurja křesćanstwa", jenož tehdom dopjelnjał, hdyž je z njesebičnej swěru stał k Romej a so swěrnje wuznał ke katolskej wěrje. Prof. Halecki zaběraše so z wliwom cyrkwje na nastaćo nowych statow we srjedźnym wěku. Tutón čas wobknježeše třojimócny wliw: cyrkej, kejžorstwo a uniwersity; poslednje běchu też płódne žórła za rozwićo człowjeskeje kultury.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Z horow Jury přiwjeze nas železnica do krasneje runiny, hdźež so hižo wino zelenješe a štomy kćějachu. (Doma hišće sněh placaše, hdyž tam wotpućowachmy.) Bórzy docpěchmy do Stuttgarta, hłowneho města Würtembergskeje, kotrež tak rjec wosrjedź wulkeje winicy leži. Tu přija nas Würtembergska železnica. Jeje ćěmnočerwjene wozy a runje tak ćmołomódre, skoro na čorń brune drasty jeje zastojnikow njećinja tak wjesoły zaćišć, kaž žiwe Bajerske barby. Też zastojnicy sami njeběchu dawno tak přećelni, kaž Bajerowje. Železnica ćerješe nimale spěšnje, tola jara njestajnje a z wulkimi storkami, tak zo dyrbjachu pućowarjo krute rjebła měć, jeli chcychu bjez škody woteńć. W tutej lětańcy jědźechmy dołho po njepłódnej krajinje, hdźež jenož syćizny, sćina a rokot rosćechu. Skónčnje pokaza so Rhein, přez kotryž z města Kehl po rjanym dołhim mosće přejědźechmy. Potom ćah we wulkim wjelewěžatym měsće zasta. Běše to Straßburg, hdźež puć třećeho dnja dokónčichmy.

Dokelž naše wjednistwo nimo měry pjenjezy lutowaše, njeběše wozow skazało, kotrež bychu nas do hosćencow zwozyłe, ale dyrbjachmy běžeć; haj, njedóstachmy ani wjednikow, ale jenož adresu swojeje hospody, kotruž móžachmy sebi nětko w cuzym měsće sami pytać, a to hišće wječor. To běše wězo khětro wjele žadane za ludźi, kotriž na pućowanjo a na wobkhod we wulkim měsće zwučeni njeběchu! — My Serbja běchmy, kaž hewak, też tu hromadźe. Też někotři Němcy, kotriž mějachu samsnu „kwartěrkhartu", so nam přidachu. Tak nastajichmy so, z měsćanskim planom w rucy, na pytanjo. Dokelž pak so při hubjenym rozswětlenju drohow drobne pismičko na nim bórzy wjacy wučitać njehodźeše, njemóžach hotel hnydom namakać. Tohodla woprašach so nimokhwataceho měsćana za nim, wězo Němski. Ale njedóstach žaneje wotmołwy. Dokelž rěčne wobstojnosće w Straßburgu trochu znajach, wospjetowach swoje prašenjo hnydom Francózski, a hlejće, muž bu hnydom přećelnosć sama. Dowjedźe nas hišće hač na drohu, hdźež wjacy zmylić njemóžachmy. W hotelu rěčachu wšak z nami Němski, ale pola służownika, kotryž nam jstwički k přenocowanju rozdźěleše, běše na kóždym słowje słyšeć, zo je rodźeny Francóza. Njemóžeše wjele khmańšo Němski, hač ja Francózski.

Po wječeri dźěch hišće na khwilku do města, zo bych sebi tam wječorne žiwjenjo trochu wobhladał. Tu zetkach dweju z našich sobupućowarjow, kublerja Illgensa a mandźelsku z Frankobroda, kotrajž so nic jenož do hospody namkać njemóžeštaj, ale kotrajž běštaj też hišće hotelkhartu (hosćencowe mjeno) zhubiłoj, tak zo docyła njewědźeštaj, hdźe słušataj Prošeštaj mje wo dobru radu, ale ta běše tu woprawdźe droha. Powědaštaj mi, zo je na zhubjenej papjery něšto wo „paradizu" stało. Ale to so mi njezdaše prawje być; přetož znajach drje w Romje Hotel Paradiso, w mojim zapisku Straßburgskich hosćeńcow pak žadyn tak njerěkaše. Tola pomhać wbohimaj człowjekomaj dyrbjach, tak derje hač móžach. W najhóršim padźe běch jeju dyrbjał do prěnjeho lěpšeho hosćeńca dowjesć, hdźež pak byštaj wězo přenocowanjo znowa płaćić dyrbjałoj, kotrež měještaj we swojej prawej hospodźe hižo zhromadnje sobu zapłaćene. Duž chcych najprjedy tuńši puć spytać. Připadnje wědźach, zo ma naše hłowne wjednistwo swoju hospodu w hotelu Maison rouge (Serbski: Čerwjeny dom). Te dyrbješe tola ze swojich zapiskow wědźeć, hdźe Illgensec człowjekaj słušataj. Duž chcych so tam woprašeć.

Dokelž pak běše hižo pozdźe a njewědźachmy, kak daloko móže hosćenc wottudy zdaleny być, chcychmy tam

---

„Tak chcemoj tam hić, ale jenož khwilku, dołho we tajkich struchłych murjach njewutraju", běše wotmołwa.

„Cyle tak, kaž ty chceš", wotmołwi hajńk.

Wón zastupi prěni do cyrkwje, Pětr sćěhowaše. Cyrkej njeběše jara wulka, tola krasnje wupyšena. Na sćěnach běchu na wjacorych městnach spodźiwne, stare rowne pomniki wot zemrětych wyššich z prjedawšich lětstotkow a ryćerjow, kotriž běchu klóštr zakitowali. Z wulkej zajimawosću studowaše młody wučenc stare napisma a wopony. Kusk wobćežnišo so jomu to činješe, dokelž běchu wokna z pisanymi wobrazami wudebjene, a tak běše tam khětro ćma. Pětr Marton běše cyle pozabył, zo njechaše w tutych struchłych murjach dołho być, też ani njepytny, hdyž buchu na wołtarju swěčki zaswěćene a zo bě wjacy wosobow do cyrkwje přišło. Hajńk běše so mjez tym do ławki sydnył. Hdyž Pětr Marton nětko nimo wulkoko wołtarja dźěše, zo by na druhu stronu cyrkwje šoł a tam swoje studije dale činił, pohlada při nimohiću na wołtař, kotryž móžeše też wobhladanja hódny być. Tutón so runje w zaswěćenych swěčkach błyšćeše. Swěčki wobswětlachu wołtarny wobraz z tak wumjełskej wudokonjanosću a rjanosću, zo wosta kaž přirosćeny před nim stejo. Wołtař běše gotiskoho stila, wobraz pak zdaše so z nowišoho časa być. Běše to wobraz wutroby Jězusoweje w nadobnym wuwjedźenju, postawa bóžskoho Zbóžnika we człowjeskej wulkosći w bělej drasće. Zwjeršna wo něšto bělša hač spódnja, měješe na wutrobnju w ćěmnej barbje znamjo najswjećišeje wutroby. Najkrasniše běše nadobne wobličo z njewopisajomnym wurazom wysokosće, lubosće a dobroćiwosće. Nadobna postawa wupřestrěwaše człowjekam rucy połneje smilnosće napřećo a spody tutoho wobraza stojachu tute pokojace słowa: „Pójće wšitcy ke mni, kotriž sće sprócni a wobćeženi, ja was wokřewju". Ćěmny zadk wotzběhowaše skutkownje cyły wobraz, zdaše so, kaž by tuta z błyšćom wobdata postawa z městna dele so pohibowała.

Pětr wosta někotre wokomiki cyle zanurjeny stojo, potom wotwobroći so ćežko zdychnywši, jcho wóčcy pytaštaj swaka Franca. Potom stupi k njomu do ławki.

„Štó je tutón krasny wobraz zhotowił?" wopraša so swojoho swaka.

„Wuznamny wumjełc, kotryž pozdźišo do tutoho klóštra zastupi", wotmołwi jomu ćiše.

Při sebi pak sebi mysleše: Hdy by tola tutón wobraz wutroby Jězusoweje joho we wutrobje hnuł a prěni nastork k nawróćenju k Bohu dał.

„Chceš hišće tu dlěje być — abo chcemoj cyrkej zasy wopuśćić? Sčinju će na to kedźbnoho, zo so hnydom pobožnosć k wutrobje Jězusowej započnje, kotraž so tu kóždy pjatk wotměwa", prašeše so hajńk z ćichim hłosom.

„Chcemoj tu hišće khwilku być, sym jara sprócny wot wokołokhodźenja", praji Pětr Marton, so do ławki sydajo. Mniša zastupichu nětko z pobočnymi durjemi do cyrkwje, někotražkuli česćowna postawa běše pódla. Najprjedy bě požohnowanjo z Najswjećišim a potom zaklinčachu pišćele a derje wupruhowane hłosy spěwachu krasny spěw:

O wyše wšitkich wutrobow
Nam jenož jena kłapa,
Kiž z lubosću so hori k nam
Nam měr a pokoj dawa.
O wutroba Najswjećiša,
Kiž na křižu bu překłóta,
Sy naše wujednanjo.

z wozom dojěć. Duž sydnychmy so do připadnje před nami stejaceje dróžki a prajachmy pohončej: „Dowjezće nas do hotela Maison rouge!“ Dróžkař so po zdaću zastróži a njewědźeše, što by činił. Skónčnje pak wza wotežku do ruki, šlipny konja a přejědźe runje přez drohu prěki. Potom zasta, skoči ze swojeho sydła a wočini nam wozowe durička prajo: „Prošu, tu je Maison rouge“. Běchmy potajkim runje znapřeća požadaneho hotela stali, ale, dokelž napismo wysoko na twarjenju horjeka steješe, njeběchmy so na nje dohladali. Wšo jene. Hłowna wěc běše. zo mějachmy hosćeńc. Ale, što z pohončom? Mam wašnjo, zo też tam, hdźež sym někajku njeleposć zworał, přecy měrnu krej wobkhowam, dokelž człowjek z tym zwjetša najlěpje z módrym wokom woteńdźe. Tohodla też tu ze žanym mikawčkom njemiknych, ale woprašach so pohonča cyle suše: „Kelko dóstanjeće?“ Dróžkař: „50 pjenježkow je płaćizna za najkrótšu wjezbu; taksa za prěnju cónu.“ Runje tak zymnje, kaž prjedy, znapřećiwich jemu: „Nó, to drje je prawje; druha cóna (wjetša zdalenosć) to zawěsće hišće njebudźe.“ Na to poskićich jemu hriwnu prajo: „Tu maće hriwnu; 50 pjenježkow za jězbu a 50 za to, zo sće też w njewšědnych wobstejnosćach pućowarjowe přećo dopjelnić wědźał.“ Pohonč spodźiwany na mnje stejo hladaše. Po zdaću njewědźeše, hač je wón nas za błazna poměł, abo my jeho.

Skónčnje poskićeny pjenjez wza a wjesele „merci bien“ (dźakuju so jara) prajiwši do kapsy tykny. Ja pak do hotela k wjednistwu dóńdźech, hdźež bórzy zhonich, zo Illgensec mandźelskaj do hotela Paris na Klebcrowym* torhošću słušataj, (potajkim Paris, nic paradiz!). Duž dach jeju pohončej tam dowjezć. — Po tutym póstniskim žorće (?) so do swojeho hosćeńca wróćich, hdźež moji Serbscy sobupućowarjo na mnje sedźo čakachu, so bojo, zo snadź sym so něhdźe zaběžał. Duž wupichmy hišće škleńcu piwa. Potom dźěchmy kóždy do swojeho kuta. We łožu pak sebi pomyslich: „Nó, to je dobry započatk. Jeli tak dale póńdźe, wróću so zawěsći wobohaćeny na pućowanskich nazhonjenjach z Lourdesa domoj!“ — (Přichodnje dale.)

* Kleber je w Straßburgu rodźeny Francózski general, kotryž w Napoleonskich wójnach w Egiptowskej padny. Jemu k česći je město rjane torhošćo po nim pomjenowało a je z jeho pomnikom wupyšiło, kotryž tam dźensa hišće steji.

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. Jednota, towařstwo kat. Serbow, ma jutře njedźelu 26. junija wječ. w 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w kat. towaršowni.

Domowina, zwjazk wšěch serbskich towařstwow, wuhotuje 17. julija w Radworju wulki wšoserbski swjedźeń. Na njón su wšitcy Serbjo wutrobnje přeprošeni, wosebje pak wšitke serbske towařstwa. Tym su so wosebite přeprošenja připósłałe. Wone so lubje proša, připołożenu dopisnicu hač do 1. julija předsydźe připósłać a so we połnej ličbje na wulkim serbskim swjedźenju wobdźělić.

Ralbicy. Njedźelu 26. junija wuhotuje towařstwo katolskich młodźeńcow w Ralbicach swój 12. założeński swjedźeń w Ralbicach. Hrać budźe so wulka nowa činohra „Smjerć Garcije Morena.“ Po dźiwadle reje. Započatk 1/28 hodź. wječor. Wšěch Serbow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Haslow. Jednota „Sokoł“ w Khrósćicach wuhotuje tu njedźelu 26. junija wječor 1/28 hodźin. sokołski swjedźeń. Wulkotny program: sokolenjo, spěw, hudźba, reje.

Listařnja redakcije. Baseń z Baćonskeje wosady so prjedy wozjewić njehodźi, doniž redakcija mjeno wotpósćela njezhoni.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 457.—461. z Pančic: Jakub Skala, Marja Wroblowa, Hańža Cymerowa, Madlena Horjenowa, Madlena Šulic; 462. z Marijineje Hwězdy: propst Maks Maček; 463.—464. z Kukowa: Jurij Rab, Jurij Šołta; 465.—469. z Khrósćic: wuč. Pawoł Pjetaš, kubl. Pawoł Grofa, Jakub Kokla, Jakub Žur, žiwn. Pawoł Grofa; 470.—71. z Lejna: Madlena Khěžcyna, Jakub Wawrik; 472. z Łušća: Jakub Mikl; 473. z Worklec: Mikł. Žofka; 474. ze Smječkec: Mich. Straws; 475. z Kopšina: Jakub Běr; 476. z Łušća: Michał Lawkus.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 23. junija 1927.

Ćelata (731): 2) 76—80. 3) 68—74. 4) 58—66. 5) — . 6) — .
Swinje (198): (přez 300 pt.) 1) 59—60. 2) (240—300) 61—62. 3) (200—240) 57—59. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) — .
Wobkhod pola ćelatow a swini pomały.

Pětr běše při požohnowanju so poklaknył, dokelž to sebi přistojnosć žadaše. Potom so zasy posydny a hladaše njepřestawajcy na wobraz. Tak běše sebi we swojich pobožnych dźěćacych lětach bóžskoho Zbóžnika předstajał, jenož lubosć, dobroćiwosć a smilnosć. To drje je tehdy zbožowny čas był, hdyž hišće do Boha wěrješe, na njoho so nadźiješe, joho lubowaše a k njomu so modleše . . . nětko to wšitko wjacy njemóžeše. Běše so při filosofirowanju zabłudźił, na přednoškach njewěriwych profesorow na universiće poča joho wěra najprjedy khabłać. Čohodla so tutoho jědu njezdalowaše, kotryž so jomu w lestnych słowach poskićeše. Po času so jomu to spodobaše, być w tym žiwy, hdźež so požadosćam žanoho zakonja njestaješe. „Běch pak přez to zbožowny był, hdyž běch swobodnoho ducha a swoju dźěsćowsku wěru wot so storčił?“ tak sebi swědomjo přepytowaše. „Ně, sam ze sobu sym rozpadnył, bjez měra a wjesela čuju so tak často hłuboko njezbožowny! O hdy bych wědźał, zo mózu pod nohomaj bóžskoho přećela człowjekow měr zasy namakać, zo bychu słowa so dopjelniłe, kotrež tak tróštujo pod wobrazom stoja . . . hdy bych wočakować směł, zo wutroba, kotruž sym tak dołho zacpěwał, mje njewotpokaza . . .“

Kěrluš womjelkny. Jedyn z bratrow, kotryž před woltarjom klečeše, poča so wótře modlić:

„O wutroba Jězusowa, kotrejž je jenož jene njemóžne, wosebje nad khudymi hrěšnikami žaneje smilnosće njeměć, o smil so nad nimi. . .“

Hdyž tute słowa zasłyša, padny Pětr na swojej koleni. Hajńk to w ćichej radosći wobkedźbowaše. Njepraji pak žanoho słowa, ale dźěše z nim won na stary křižny puć, z kotrohož dźěše wupuć na druhu stronu hórki.

Hdyž tutón překročištaj, zetykaštaj bratra Guardiana, česćownoho starca.

Joho wysoka postawa běše khětro pokhilena, też włosy a broda běchu hižo khětro zešědźiłe. Postrowi hajńka wutrobnje, kotrohož hižo někotre lěta znaješe, a tutón předstaji jomu dr. Martona, jako swojoho swaka.

Miłe wóčko P. Reginalda zhladowaše někotre wokomiki sobuželnje do blědoho wobliča młodoho człowjeka, wo kotrymž běše hajnk jomu hižo dawno powědał. Přeprosy wobaj k małomu posylnjenju a rozmołwješe so z nimaj hač nanajpřećelnišo. Hdyž běše dr. Marton wot lubosće tutoho duchapołnoho rjadnika přewzaty, swoju njewěru powšitkownje wot so storči a so bliže za wumjełcom, kotryž běše tutón luboźny, wutrobu wohrěwacy wobraz zhotowił, naprašał, wotmołwi tutón jomu, zo je tutón nětkle w klóštrje kapucinow žiwy, a zo je hišće wjele druhich krasnych wobrazow narysował. Jenož woprawdźe Boha lubowacy człowjek móže tak wulkotne skutki wukonjeć. Jene tajke dźěło je runja modlitwje a njeje k přeměrjenju, kak wjele dobroho móže tajki wobraz, w cyrkwi zjawnje wustajeny, skutkować, hdyž wutroby człowjekow k dźakownej zasolubosći Božej zahorja. „To je něšto krasne a wulkotne“, praji pobožny rjadnik zahorjenje, hdyž so wumjełstwo też do służby Božeje staja, hdyž człowjek swoje khmanosće, kotrež je Bóh jomu we swojej dobroćiwosći darił, k joho wokrasnjenju wužiwa.

Na tajkich wumjełstwach dyrbi połnosć joho žohnowanja wotpočować.“

(Přichodnje skóńčenjo.)

Hłowna zhromadźizna

towarstwa ss. Cyrilla a Methoda

budże

njedźelu 3. julija

hnydom po dopołdnišich kemšach w „Němskej khěži“ w Kulowje.

Dnjowski porjad: 1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Přednošk. 4. Namjety.

Na nju wšitke sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

NB. Namjety maja so hač do 26. junija pola městopředsydy k. kantora Symanka na Wilhelmowej drozy čo. 3 pisomnje zapodać.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu

— płaćizna 1 hr. —

su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Marja Runge

wumjełska zašiwarnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Nawěštki

w „Kat. Posole“ přinjesu

wulki wužitk.

Bilanca k 31. decembrej 1926

Bilanz per 31. Dezember 1926

Aktiva		Passiva	
Pokładnja, Cassa	420.81 hr.	Wěrićeljo, Gläubiger	58995.79 hr.
Póstowy šek, Postscheck	910.02 hr	Podźěle družstwa, Genossenschaftsanteile	7989.54 hr.
Mašiny, Maschinen	15020.48 hr.	Reservnefondy, Reservefonds	3862.18 hr.
Pismiki, Schriften	6985.11 hr	Přenošk z lěta 1925, Vortrag v. 1925	50.34 hr.
Nadoba w stajeřni, Setzerei-Inventar	1242.29 hr.	Dobytk, Gewinn	1907.70 hr.
Powšitkowna nadoba, Allgem. Inventar	1635.74 hr.		
Čišć. pap. a čišć list, Druckerei, Pap. u. Druckb	5286.91 hr		
Knihikupstwo skład, Buchhandlg. Bestand	11134.65 hr.		
Now. papjera a žadanki za naw., Zeitung, Papier, Inserat. Aussenst.	8467.97 hr.		
Žadanki, Aussenstände	21701.57 hr.		
	72805.55 hr.		72805.55 hr.

Smolerjec knihićišćerńja a knihańja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandluug e. G. m. b. H.

Arnošt Bart	**Dr. Bl. Posedel**	**Rěčnik a notar Wićaz**
Ernst Barth	Dr. Bl. Posedel	Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Bestand Ende 1925: 72 Genossen mit 72 Anteilen und 7200 RM Haftsumme
Zugang 1926 — Genossen mit 16 Anteilen und 1600 RM. Haftsumme
Suma 72 Genossen mit 88 Anteilen und 8800 RM. Haftsumme
Abgang 1926 2 Genossen mit 2 Anteilen und 200 RM. Haftsumme
Bestand Ende 1926 70 Genossen mit 86 Anteilen und 8600 RM. Haftsumme

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami.

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo

wšěch točenjow

kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Ralbičanske tow. młodźencow „Radlubin“ a „Młodźina“

woswjeći swój

załoženski swjedźeń

njedźelu 26. junija we Wałdźic, hosćeńcu w Ralbicach.

Započatk 1/28 hodź. wječor.

Hrać budźe so wulka nowa činohra w 5 jednanjach.

Potom reje.

Wšěch přeprošuje wutrobnje

předsydstwo.

Khrósćanska nalutowańja

wotměje swoju

68. generalnu zhromadźiznu

na ss. Pětra a Pawoła, 29. junija, popołdnju w 4 hodź. w herbskej grychće w Khrósćicach.

Dźeński porjad:

1. Zličbowanjo a bilanca 1926. 2. Wuswobodźenjo předsydstwa. 3. Rozdźělenjo dobytka. 4. Wólby w dohladowańskej radźe. 5. Zdźělenja abo namjety.

Bilanca za lěto 1926 je wupołožena we wobkhodnym rumje.

Předstojićerstwo
Lebza, Skala, Wjenka.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wulke Budyšske třělenjo 1927.

Swjedźeński porjad.

Njedźelu 3. julija: Rano **wołanjo.** Popołdnju w 3 hodź. **paradny wučah** zjednoćenstwa třělcow a třělskich přećelow.

Wutoru 5. julija: Popołdnju wot 4—7 hodź. wulki **zahrodny koncert** na swjedźeńskim městnje, wuwjedźeny wot kapale krajneje wobory pod nawjedowanjom knj. wyšš. hudźbnoho mištra Käpplera.

Srjedu 6. julija: Popołdnju w 5 hodź. **paradny wučah.** Wječor **brilantny wóhnjostroj** we wosebitym wuwjedźenju, pódla wot 1/29 hodź. hudźba na swjedźeńskim městnje, wuwjedźena wot kapale třělcow pod nawjedowanjom knj. hudźbnoho direktora Böhmy.

Pjatk 8. julija: Wječor wot 8 hodź. **wječorny koncert,** wuwjedźeny wot měšć. orchestra, pod nawjedowanjom knjeza kapalnoho mištra Bendera. Při začmiwanju **illuminacija swjedźeńskoho městna a stanow.**

Njedźelu 10. julija: Rano **wołanjo.** Popołdnju w 3 hodź. **paradny wučah** wot radnicy, k tomu přizamknje so **paradny čah** za nowych dostojnikow na swjedźeńskim městnje; na to rozdźělenje třělnych prämijow w swjedźeńskim salu třělernje.

Wotewrjenjo korčmarskich, jězdnych a pokazowanskich stanow hižo **sobotu 2. julija,** popołdnju w 5 hodź.

Třělny porjad.

Pondźelu 4. a **wutoru 5. julija:** Wot 9—12 a wot 1—4 hodź. **třělenjo za prěnjej kral. tarču** (podprjena, lohka buškwica).

Srjedu 6. julija: Wot 9—1 hodź., kaž też

Šwórtk 7. julija: Wot 9—12 a wot 1—4 hodź. **třělenjo za druhej kralowskej tarču** (podprjena, lohka buškwica).

Pjatk 8. julija: Wot 9—12 a wot 1—5 **třělenjo za třěčej kralowskej tarču** (njepodprjena).

Sobotu 9. julija: Wot 9—12 a wot 1—5 hodź. ležne třělenjo (lohka buškwica) podprjena, kaž też **třělenjo za tři kralowskej założnej tarču.**

Wobdźělnicy při paradnym wučahu maja potuńšene třělenje za kralowskej tarču.

Na třělenju móže so kóždy wobdźělić. Porjad třělenja wuleži w jstwi třěl. předsydstwa.

W Budyšinje, 27. junija 1927.

Třěl. předsydstwo.

Dźećel

k wotnajeću

w Smječkecach čisło 20.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubowaneje mandźelskeje, našeje drohoje maćerje, wowki a ćety

Hany Cyžoweje rodź. Lipičec

wuprajamy wšěm, kotřiž so na pustych wječorach za njebohačku modlachu, ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźachu, wosebje też nošerjam, kaž też za wšitke erntnje a pisnje wuprajene dźělbraco na našim hłubokim žarowanju

nutrnje „Zapłać Bóh tón Knjez“.

Khudu dušu našeje lubuje zemrěteje poručamy do pobožnych modlitwow wěriwych.

W Žuricach, Smječkecach, Ralbicach, Kanecach,
na dnju pohrjeba 18. junija 1927.

Jurij Cyž
w mjenje wšěch žarowacych zawostajenych.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadža kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: farař schol. Jurij Hejduška, při Pětrowej cyrkwi 9[I] w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeńnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

27. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **2. julija 1927.** | **65. lětnik.**

K swjedźenjej ss. Cyrilla a Methoda, japoštołow słowjanskich ludow.

Kaž bu hižo wjacy króć w Posole naspomnjene, swjeći słowjanski swět z cyła, kaž katolska cyrkej w Južnosłowjanskej a w Českej wosebje, lětsa wuznamny jubilej.

Před 11 stow lětami narodźi so w Sołunje abo Saloniki swjaty Cyrill, kotryž je ze swojim wo 12 lět staršim bratrom Methodom nawječornym Słowjanam swjatu wěru prědował.

Też naš serbski lud, kaž cyle wosebiće naše sławne towarstwo swjateju Cyrilla a Methoda, ma tuž wšitku winu, zo z česću a dźakownosću spomina přichodny štwórtk, hdyž so w cyrkwi njezapomnite wopomnjeću swjateju swjeći, na tuteju swojeju japoštołow wěry.

Naš zrudny dóńt zawinje, zo naš lud w šulach a też w cyrkwi wo wšěch móžnych jubilejach słyši, z ćežka pak něšto runje wo tutymaj swjatymaj japoštołomaj słowjanskich ludow.

Abo prajće, je so hdy w serbskich cyrkwjach hódnje a swjatočnje woswjećało wopomnjeću swjateju Cyrilla a Methoda?

Japoštołski Stoł hinak mysli, hinak posudźuje skutk a zasłužbu runje tuteju sobu najwuznamnišeju mužow.

Po přikładze sławneje encykliki, to je zjawnoho pastyŕskoho lista z mjenom: Grande munus — serbski: wulkotny nadawk — Leona XIII. je też nětčiši Swjaty Wótc cyłomu episkopatej Južnosłowjanskeje a Českosłowakskeje k tutomu jubilejej wosebity wokolnik pósłał k woswjećenju 1100. narodninow swj. Cyrilla.

Wočakujemy cyle wěsće, zo nam hišće Posoł přinjese serbski přełožk tutoho wokolnika.

W lětušim 12. čisle naspomnja Posoł drje někotre myslički z tutoho wokolnika, tola dosłowny wobsah je nam hišće njeznaty.

Hdyž bě so lěta 1913 1050 lět k tomu minyło, zo Rościsław z narodom witaše na Wjelehradźe „wučerjow wěry“ Cyrilla a Methoda, dósta hižo w aprylu naspomnjenoho lěta serbski lud zjawne přeprošenjo wot tamnišoho Cyrillo-Methodskoho towarstwa Velehrad, kaž zdobom wot Japoštołstwa ss. Cyrilla a Methoda pod zakitom Najswjećišeje knježny Marije, kaž so mjenuje a też wot Wjelehródskeje akademije k wulkotnym swjatočnosćam wot 4.—13. julija tutoho lěta.

Haj tehdy bě hišće žiwy a na prěnim městnje podpisany njezapomnity dr. Anton Cyrill Stojan, pozdźiši Wołomucski arcybiskop, kiž sebi tajki jubilej bjez přitomnosće słowjanskoho Benjamina myslić njemóžeše.

13 Serbow pod wjednistwom knjezow kapłanow redaktora Jurija Deleńka a Mikławša Justa poda so na swjatu Mariju 2. julija na puć na Velehrad.

Z krasnymi słowami běchu serbski lud hódnje přeprošowali:

1050 lět je tomu, tak pisachu, zo dwě hwězdźe z wukhoda we swjatym ćahu dźetaj, słowa z brevirnoho kěrluša, dźetaj bratraj w zbóžnej horliwosći k słowjanskomu narodej!

Přinjesetaj křiž a z křižom prěnju knihu. Hdźež kročitaj, mrěje ćěmnosć a swětło jasnje błyskota. Prědujetaj wěrnosće, z njebjes klina přinjesene, prědujetaj Khrystusa, twaritaj kapale, šule, cyrkwje marijanske.

Nowy čas nastawa, wobličo zemje so wobnowjuje a wšě poměry so poswjećuja. A cyły kraj ze sna wotućejo stawa k zbožu žiwjenja. Dokonjany bu wobrót, wšěch wobrotow najnadobniši-wobrót k wěrje Khrystusowej.

Naši prjedownicy a my z nimi buchmy zwjazani k potajnomu ćěłu Khrystusowomu. Za dar swjateje wěry běchu prjedownicy dźakowni. Też my chcemy swoju dźakownosć pokazać ss. Cyrillej a Methodej, najwjetšimaj to po Bohu našimaj dobroćerjomaj.

Wšak po słowach Swj. wótca Leona XIII. we wokolnym lisće: „Nadobny nadawk“, dźakuje so jim cyły słowjanski narod nic jenož křesćansku wěru, ale też dobrotu swětneje zdźěłanosće.

Cyrill a Method wunamakaštaj pismiki, z kotrymiž so słowjanska rěč woznamjenja a piše, a tohodla płaćitaj wonaj ze wšěm prawom za założerjej tejele rěče. Hłowne městno jeju skutkowanja běše „Wjelehród“, njewuprajomna twjerdźizna dla rozsahłosće a njedobytnosće.

Sem khwatajće, Cyrillo-Methodscy česćowarjo, zo byšće so dźakowali za dar wěry, sem khwatajće, zo byšće wěru woživili, zo by była ze zakładom woporniwoho žiwjenja, wěnowanoho Bohu, wótčinje a narodej.

Přińdźće też wy lubi přećeljo z bratrowskeje Łužicy, wy horliwi česćowarjo našeju słowjanskeju japoštołow, wy Serbjo, kotřiž jeju wopomnjeću w towarstwje swjateju Cyrilla a Methoda dźakownje česćujeće.

Z tutymi słowami, połnymi jadra a zwuka, nas telidy přeprošowachu. Njewěmy, kak chcedźa lětsa namołwjenjo Swjatoho wótca Pia XI. sćěhować a kak na Wjelehradźe jubilej woswjeća. Tola to wěmy, zo w mnohej serbskej wutrobje dřěma horca žadosć, sebi zasy tam dojěć a na tak swjatym městnje sobu woswjećić jubilej, cyle po zmysłu a woli našoho Swjatoho Wótca.

Abo nimamy my Serbja přičiny dosć, sobu tam klečeć, hdźež so sławnje česći wopomnjeću tuteju mužow, byrnjež też ćěło swj. Cyrilla w Romje wotpočowało?

Wo Wjelehradźe pisa njeboh farař Winger a wo joho wopyće tam takle: Na Morawje, njedaloko wuheŕskich mjezow pola Wuheŕskoho Hrodźišća, je městačko Wjelehrad. Porunjo Prazy so zhubjuje, samo Budyšin je zaćmiwa. Po zwonkownym je njenahladne, drobne. Wobydlerjow njeliči

po wjele tysacach. Nimaš tam do njebjes sahacych twarjeni kaž w Americy. Nizke potulne su Wjelehradske khěžki — tajke pokorne, kajkež su słowjanske dušički. Tehdy, hdyž tam pobych, bydleše tam khudy ludźik — zwjetša roboćenjo z knježoho dwora a twjerda, sucha bě rola, kotraž jich žiwješe. Na Wjelehradźe njemějachu dźiwadła ani muzejow, kasarmow a wustawow, kajkež we wulkich městach nakhadźamy. Štož Wjelehrad pyši, je jeničcy krasny Boži dom a wulkotny klóštr wótcow jezuitow. Hdyž z Wuherskoho Hrodźišća přišedši z lěsa wustupiš, a nadobo hordozny twar, kaž tajki běły hród z łukow wustupowacy zwohladaš, nimowólnje zastanješ a srěbaš do so kuzło tutoho wobraza. A putnik, kiž sem přińdźe sprócny, přebity, zaprózeny, přepoćeny, je za wšě wobćežnosće wotrunany, zmytowany, hdyž smě swojej wěči na tónle Wjelehradski dejmant złožić. A wjele přikhadźa putnikow lěto wot lěta na Wjelehrad.

Štož je za Mohamedana — Mekka, za Němca, jeli katolski, Fulda, štož je za Španskich St. Jago di Compostella-row swj. Jakuba —, je za Słowjanow přenadobny Wjelehrad. Najdrohotniše, najswjećiše nam Słowjanam khowa powostanki, kosće swjatoho Methodija, japoštoła Słowjanow a prěnjoho słowjanskoho biskopa metropility.

Cyrkej swjeći 7. julija wopomnjećo swjateju bratrow Cyrilla a Methoda. Jeju wobraz pyši čoło našoho luboho Pósła a też dyrbjał pyšić kóždy serbski dom, kaž jón hišće nadeńdźech w dobrych serbskich swójbach.

Baćońska cyrkej ma pobočny wołtař poswjećeny tutymaj Swjatymaj z jeju postawomaj a hrónčkom: Swjataj Cyrillo a Methodo, proštaj za nas a zakitajtaj nas! Naše najwažniše katolske ludowe towarstwo mjenuje so po tutymaj Swjatymaj.

Tuž so też słuša — jeli njechamy wjacy prajić, zo naš serbski lud nutrny podźěl bjerje na lětušim jubileju, zo počina też zjawnje a w cyrkwi bóle so hibać, hdyž katolski swět na namołwjenjo Swjatoho Wótca samoho na to spomina. Abo kotra awtorita dźe nam wyše awtority bamžoweje?

Bratraj słowjanskaj pokhadźeštaj z města Sołunja w Macedonskej z nahladneje, zamožneje swójby. Nan rěkaše Leo, mać Marija. Młódši bratr Cyrill narodźi so lěta 827 a rěkaše po prawym Konstantin. Cyrill bu joho klóštrske mjeno. Method bě starši. Tehdy so hišće na Hagiji Sofiji, najhłownišej swjatnicy města Carohroda — Konstantinopola —, hdźež studowaštaj, połměsac njebłyšćeše. Do klóštrskich wrotow kłapaštaj a buštaj mnichaj w Polychromskim klóštrje.

Hdy byštaj swjataj bratraj w swěće wostałoj, njebyštaj nihdy dozrawiłoj na japoštołow Słowjanow. Hdyž běštaj w duchu dorostłoj, wuwjedźe jeju Boža ruka do swěta, zo byštaj wutwarjałoj kralestwo Bože na zemi. Na młódšoho Cyrilla dóńdźe najprjedy hłós Boži. Kejžorka Theodora wupósła joho, zo by Chazaram, słowjanskomu splahej, nad Čornym Morjom sydlacomu, křesćansku wučbu předował. Cyrill bě wulcy wučeny muž. Rěkachu jomu filosof. Tajki bórzy słowjansku rěč Chazarow nawukny. Snadź hižo wot domu słowjanske zwuki znaješe: W Macedonskej, z kotrejež pokhadźeše, sydleše hižo tehdy, runje kaž dźensa, wjele słowjanskoho ludu. Ta zasłužba jimaj wostawa, zo Bože słowo ludźom w ludowej rěči wozjewještaj. Běštaj sebi wědomaj, zo ludźo njejsu jeju dla — ale wonaj ludźi dla — zo nimaja ludźo misijonarowu rěč wuknyć, ale misijonar ludowu.

Runje, dokelž Słowjanow słowjanscy rozwučeše, měješe swjaty Cyrill tajke wuspěchi mjez Chazarami, zo joho kejžor Michał III. z bratrom Methodom na Morawu pósła, hdźež bě sebi wójwoda Rosćisław křesćanskich pósłow wěry wužadał — Rosćisław bě mudry, rozhladny muž. Wědźeše, zo so Němcow njezamóže wobróć, wostanje-li morawski lud w pohanskich błudach. Tuž rozšěrješe křesćanstwo. Ale njeskaza sebi misijonarow z Němcow, kotřiž z křižom zwjetša też němski mječ a němsku kwaklu přinošowachu — ale z Carohroda.

Wottam přińdźeštaj lěta 864 sołunskaj bratraj na Morawu. A tutaj prostaj, ćichaj mnichaj dokonještaj wjacy hač najmócniše wójska, najsławniši kralowje, najkhróbliši wójwodowje.

Přinjeseštaj Słowjanam křiž a bibliju. Z křižom zastajištaj němsku lijeńcu. Njeboh farař Winger, kotrohož słowam při tom sćěhujemy, pisa dale: Zo křesćanstwo rozšěrjeja, pohanstwo wutupuja, wudawachu němscy susodźa, hdyž Słowjanow katowachu a do putow kowachu. Před Słowjanami, z křižemi wobrónjenymi dyrbjachu cofać. Zo Čechi, Morawu a Pólsku Němcy njepožrěchu, kaž połobskich Serbow, je zasłužba swjateju Cyrilla a Methoda, japoštołow Słowjanow.

„Njewěmy z wěstosću, hač staj też do Łužicy přišłoj. Podawizna wšak je so zakhowała", čitamy w Hórnikowej historiji Serbskoho Naroda, „zo je swjaty Cyrill hač do wokoliny Zorjelca (Drjewnowa) přišoł, w Kralowskim haju (Königshain) přebywał a w Jaworniku na měsće pohanskeje swjatnicy cyrkej natwarił. „Je-li tak, mamy też my so słowjanskimaj japoštołomaj dźakować, zo smy hišće Serbja. Němscy misijonarojo něhdźežkuliž narodnosć zahanjachu, křesćansku wučbu prědujcy němčachu. Hrěšachu z tym přećiwo čłowječej naturje — a to so wjećeše. Jich wučownicy běchu zwonka křesćenjo a we wutrobje nutřka pohanjo — a w 16. lětstotku zwotpadowachu. Na pěsk běchu twarili — tuž dom leži w rozpadankach. Swjataj bratraj Sołunskaj stupištaj před Słowjanow ze słowjanskej bibliju w rukomaj. Samoj běštaj swjate pismo na słowjansku rěč přełožiłoj. Hobrske to dźěło, wopomnimy-li, zo dyrbještaj sebi samoj hakle pismiki dźěłać. Njeběštaj dźě hišće ženje słowjanske słowa a zwuki w pismje wohladałoj.

Sołunskaj bratraj staj z tym założerjej, wótcaj słowjanskoho pismowstwa. Štóž wě, što kniha, pisane słowo zamóže, kak mjez ludom skutkuje, budźe z najwjetšej česćownosću, z najhorcyšim dźakom košić tej swjatej rucy, kotrejž Słowjanam prěnički pismowstwa wobradźištej — pisa Winger.

Tajki pak budźe sebi też ważić jeju naměrk: serbske pismowstwo, kaž tajke swjate wotkazanjo słowjanskeju japoštołow.

Też naše serbske pismowstwo je wurostło na zakładach, kotrež běštaj zapołožiłoj swjataj bratraj sołunskaj.

Tuž so prašamy skónc swojich słowow: što mamy so dźakować sobu tutomu lětušomu jubilejej? Nic wšitko, štož smy a mamy? Nic swoju wěru a narodnosć?

Zo smy katolscy Serbja a zo to dźensa hišće smy sobu přez słowjansku rěč a pismowstwo, je najkrasniši wupłod tamnoho zbóžnoho dnja a lěta, hdyž so narodźi swjaty Cyrill.

Runje, zo swjataj bratraj prawo słowjanskeje rěče haještaj, zo samo na Božich służbach, štož so jenož hodźeše, słowjansku rěč nałožowaštaj, načini jimaj wjele njepřećelow, wjele přećiwnosćow a njekřesćanskich, njehódnych škaranjow. Wjacy króć jeju němscy duchowni, na jeju wuspěchi žarliwi, w Romje wobskorżowachu. Počinjachu so bóle romscy hač Rom sam. Dwójcy pobyštaj swjataj bratraj tychle přisłodźenjow dla w Romje a kóždy króć wróćištaj so wusprawnjenaj, počesćenaj, pokhwalenaj domoj. Rom wšak njeje njepřećel žanoho naroda. „Wučće wšitke ludy" je Jězus cyrkwi přikazał a toho słowa so w Romje dźerża. Cyrkej njeby była katolska, hdy by so jenož na jedyn lud abo někotre, wob čas mócne a kćějace, jutře rozpadace, zepjerała, jenu rěč připóznała, druhe zaćiskała. Kóždy jazyk njech khwali Boha, kaž w psalmach rěka: omnis spiritus laudet Dominum! Kóžda rěč ma jenajke prawo w cyrkwi, wězo nic při Božej mši a wudźělenju swjatych sakramentow, ale měnjene je při wozjewjenju Božoho słowa na klětcy. Farař Winger piše: „Běda tym, kotřiž swětej k woli, Bohu klubu, samo w domje Božim, kiž je za wšěch, wójnu wjedu přećiwo ludowej rěči. Runje w našim bjezbóžnym času, w kotrymž wěra hinje, cyrkwje, spowědne stoły často prózdne

šerja, mamy wšo nałožować, štož by zamohło, ludźi do domu Božoho ćahnyć. Štóž móc maćeŕšćiny znaje, štóž wě, kak jeje zwuki wutrobu hnuja a zahorjeja, zrozemi, čohodla słowjanskaj japoštołaj samo Božu mšu w słowjanskej rěči swjećeštaj. Rěč Božeje mšě je hewak łaćonska. Jena rěč a jena wěra! Ale cyrkej njeje žana mumija, žadyn kosćowc. W njej je žiwjenjo a tuž tež wšelakosć! Hdźež so njejedna wo wučby wěry, popušćuje, jeli trjeba.

Kaž je Grekam, Armjenjanam a Koptam přizwoliła, Božu mšu w swojej rěči swjećić, připózna tež słowjanski ritus-wašnjo Božich służbow, kajkiž běštaj solunskaj bratraj na Morawje, w Čechach, w Khorwatskej, a hdźežkuliž skutkowaštaj, zawjedłoj. Bohužel su po smjerći swjateju japoštołow naslědnicy a dobri susodźa jeju dźěło zasy potorhali. Zahanjachu słowjansku liturgiju, hdźež so hodźeše.

Zasy běchu njepřećelojo słowjanskeje Božeje służby bóle romscy pobyli kaž Rom sam.

Z profetiskim wóčkom do přichoda hladajo a kaž profecija klinča dalše Wingerowe słowa: „Słowjanska Boža służba by z mostom była, po kotrymž bychu so prawosławni wotšćěpjency skěrje zasy do klina swojeje maćerje, swjateje cyrkwje nawróćili. Swjeći maja wotriše wóčko a widźa dale, zasahuja hač do časow přichodnych. Jich skutki traja wěčnje!

A spodźiwnje! Njeje runje jubilejske lěto k tomu po Božej miłosći powołane a po woli swjatoho Japoštołskoho Stoła wuzwolene, to zasy dócpěć na puću jednanjow, štož njeboh farař Winger tak rjenje piše?

Njehori so wutroba nětčišoho Swjatoho Wótca runje za tutu ideju?

Njeje sebi runje wón nadawk stajił, kaž słowo, grande munus wupraja, tole docpěć, zo chce při jednanjach konkordata z Južnosłowjanskej, Českej, Rumunskej přizwolić, zo smě so zasy starosłowjanski ritus na Božich służbach tam nałožować, hdźež je doprjedy był? Haj, w Romje, w Vatikanskej ćišćerni ćišća so k tomu trěbne misalije. Woprawdźe! Kajke to wjedźenjo Boże!

A što my katolscy Serbja? Hdyž Rom takle česći wopomnjeće swjateju japoštołow słowjanskich ludow, swjateju Cyrilla a Methoda, hdyž w Vatikanskej ćišćerni so ruki hibaja a mašiny šwórča za słowjanske knihe a pismiki, hdyž nowy čas tež słowjanske ludy zasy powjedźe do jeneje Khrystusoweje wowčeŕnje, — kajke nadawki nam zrostu?

Njechamy ze swojimi modlitwami pospěchować tutu hnadownu hodźinu? Njechamy tež my tutej Wjelehradskej ideji: ut sint unum slavicae gentes, zo bychu zasy jedne byłe w jednej swjatej wěrje wšě słowjanske ludy, poswjećić swoje žiwjenjo? Hdyž maja Němcy swój Wienfried-zwjazk za zjednoćenjo we wěrje wšěch rozšćěpjenych w němskim kraju, njedyrbjeli my Serbja tež žadać za zjednoćenjo we wěrje wšěch słowjanskich bratrow?

Móžemy sebi myslić, zo na přikład za wbohu Rusku njeby płaćiło słowo: sanguis martyrum, semen christianorum: zo wša tam přelata krew, zo wšě tam dokonjane swědčenjo za Khrystusa, kotrež hakle pozdźiše stawizny nam wotkryja, bu podarmo rozlata była, zo njeby tu so dopjelniło: ex oriente lux: wottam přińdźe hakle prawe swětło nowoho časa, noweje mocy žiwjenskeje tež za swjatu cyrkej! Kak stoji ze serbskim pismowstwom jako drohim wotkazanjom swjateju Cyrilla a Methoda? Kak stoji z čitanjom Posoła a druhich wupłodow pilnych serbskich rukow? Kak mohł Serb hišće swoje woko złožić na wobraz swjateju japoštołow Cyrilla a Methoda a doma by zahanjał, teptał a palił to, štož wonaj z njewšědnej prócu wusywaštaj? Nutř do serbskich domow ze serbskimi časopisami a knihami! To budź naše dźěło w Cyrillskim jubilejnym lěće! Žadyn serbski dom bjez Posoła, bjez serbskoho Swjatoho Pisma, bjez Libšoweje knihi „Kročenjo za Khrystusom“, bjez serbskich protykow.

A kak stoji w serbskich cyrkwjach a k tym ličimy Klóštrsku cyrkej sobu, do kotrejež wot wopytowarjow najwjacy Serbow khodźi, ze serbskimi zynkami?

Što prajitaj z njebjes dele swjataj, kak Serbja w Božim domje jeju swjate wotkazanjo česća?

Ně, Cyrillo-Methodowa mysl nas hišće njeje překisała a předobyła w cyłku. Wjele bóle a raznišo dyrbi swjaty wobraz tuteju našeju japoštołow swěćić do našich wutrobow!

Hdyž budźe naš lud w cyłku tuteju swjateju japoštołow česćować, njeje strach wo woboje.

Nawopak! hdyž naš lud woliwknje a woněmi w lubosći a česćowanju swj. Cyrilla a Methoda — a hižo widźimy strachi — potom budźe to ke škodźe za joho wěru a narodnosć.

Rozdźělće jenož woboje pola našoho ludu a zabijeće woboje!

Smy hłuboko, hłuboko w duši přeswědčeni wo wěrnosći tuteje sady a wołamy přichodne splahi, kiž přińdu, hdyž tu my wjacy njebudźemy za swědkow, hač njebudźe tak, zo naš lud póndźe pak z tutymaj Swjatymaj do přichoda k swojomu zbožu, abo zo budźe posłuchać na tamnych falšnych profetow, kiž stajnje na to dźěłaju, serbsku dušu roztorhać, a z tym Serbam wěriwu dušu zničić.

K swjatymaj japoštołomaj pak zdychujmy nětko kaž přecy: Našich wótcow herbstwo pomhajće nam zakhować!

Swjataj Cyrillo a Methodo! Proštaj za serbski lud a zakitajtaj jón nětk a kóždy čas! jn.

Politiski rozhlad.

W Sakskej jednaja hižo dłeši čas wo přetworjenju knježeŕstwa. Dotalne ministerstwo z přisłušnikow staro-socialistiskeje, němskoludoweje a hospodaŕskeje strony wobstojace měješe być po wučinjenjach ze započatka tutoho lěta přeměnjene na te wašnjo, zo tež němskonarodni bychu wěste ministerske sydła dóstali. Nowi kandidaći za ministerstwa běchu po zdaću hižo wupytani; běchu to dr. Krug z Nidda a z Falkensteina za hospodaŕske ministerstwo; dr. Arthur z Fumetti za ministerstwo prawow. Hač dotal pak přetworjenjo ministerstwa přewjedźene njeje. Kaž so zda, su so wěste ćeže pokazałe nastupajo pomjenowanjo nowoho justicnoho ministra. —

W Berlinje běchu so srjedu, 22. junija, **financni ministrojo jednotliwych krajow** Němskeje zešli, zo bychu wo powyšenju mzdow zastojnikow wuradźowali. Němskostatny minister financow dr. Köhler rozprawješe w posedźenju wubjerka za statne rozličenjo pjatk, 24. junija, wo wunošku tutych wuradźenjow a wozjewi 1. zo maja ministrojo jednotliwych krajow powyšenjo mzdow za nuzne a zo změja so w tutym prašenju po přikładźe němskostatnoho zarjadowanja 2. zo so powyšenjo mzdow njehodźi před 1. oktobrom t. l. do skutka stajić dźiwajo na staw němskostatneje pokładnicy, 3. zo jednotliwe kraje Němskeje njemóža z jich dotalnych srědkow powyšenjo přewjesć; jim dyrbja, so k tutej wěcy nowe srědki z cyłostatnych dokhodow připokazać. — Wšelake namjety k rozmnoženju němskostatnych dokhodow so činjachu; rěčeše so wo zasypowyšenju wobwrótnoho dawka, wo přizwolenju přirazkow k dotalnomu dokhodnomu dawkej, wosebje tež wo wupłaćeńskich winowatosćach pósta a železnicow napřeco wšelakim němskim krajam. Financny minister dr. Köhler, měnješe, zo njemóže na zakładźe statnoho hospodaŕstwa na lěto 1927 jednotliwym krajam wyšše sumy připokazać a zo změje hary dosć, za němskostatnych zastojnikow trěbne srědki k prěnjomu oktobrej zwjesć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zaćmiło słónčka hodźeše so zańdźenu srjedu derje wobkedźbować. Hdyž měsačk so mjez słónco a našu zemju suwaše, wotebjeraše swětłosć hladajcy. Po šesćich bě wjeŕšk zaćmića docpěty. Swěca na njebju, kotraž ma nam dźeń wobswětleć, měješe pobobu serpa. Štyri pjećiny našoho słónca bě měsačk přikrył. Wšudźom na wulicach móžeše čłowjek ludźi widźeć, kak z barbojtej škleńcu tutón podawk na njebju wobkedźbuja. Po sedmich

bě začmićo nimo a słónco swěćeše zasy wjesele z njebja dele.

— Na swjedźenju ss. japoštołow Pětra a Pawoła nawjedowaše knjez cyrkwinski hudźbny direktor Aug. Engler posledni raz spěw cyrkwinskoho khora při Božich służbach w tachantskej cyrkwi. Wón dźe z 1. julijom tutoho lěta na wotpočink. Nimale 50 lět je wón zastojnstwo khorrektora w tachantskej cyrkwi zastawał. Njech su někotre data z joho žiwjenja a skutkowanja tu podate. Budźa zawěsće ze zajimom přijate, dokelž wjele našich čitarjow wjelezasłužbnoho knjeza z lět joho wučeństwa kaž tež z joho cyrkwinskeje służby znaje. Aug. Engler narodźi so 1853 we Wostrowcu. Hižo jako hólčec přińdźe do Drježdźan do kralowskoho wustawa hólcow hudźbneje kapały a wopytowaše při tym Drježdźanske progymnasium. Wuštudowawši na wučerja na katolskim seminarje w Budyšinje skutkowaše w Budyšinje najprjedy jako pomocny, pozdźišo jako statny wučeŕ. Jako wučeŕ w Budyšinje přistajeny wukonješe wón z woprědka tež służby organisty při serbskej cyrkwi něhdźe 6 lět. 1878 bu wón jako rektor khora při biskopskej cyrkwi w Budyšinje pomjenowany. Na połsta lět je wón ze swojim kiješkom wustojnje swój khor nawjedował a k dostojnosći a rjanosći Božich służbow ze swojim hudźbnym wumjełstwom wjele přinošował. Hdyž na ss. Pětra a Pawoła nětko posledni raz swoju służbu wukonješe, běchu jomu sobustawy Cäcilijanskoho towarstwa dirigentowy kiješk kaž tež joho stoł wobwěncowali. Po dopołdnišich swjatočnych Božich służbach wotmě so rozžohnowanska swjatočnosć w auli staroho seminara, hdźež je hudźbny direktor lěta dołho ze swojimi spěwarjemi a spěwarkami pruhował. Při tutej składnosći wupraji jomu najd. knjez tachant Hartmann w mjenje biskopskoho ordinariata připóznaćo a dźak za joho dołhu swěrnu służbu a z dobom wutrobne zbožopřeća za wječor joho žiwjenja. Jako zwonkowne znamjo připóznaća přepoda jomu knj. tachant bamžowski rjad „pro ecclesia et pontifice“. Hižo prjedy běchu joho zasłužby wo cyrkwinsku hudźbu připóznate byłe wot krala, kiž jomu titul „hudźbnoho direktora“ spožči. — Njech Bóh luby Knjez česćenomu knj. hudźbnomu direktorej hišće mnohe lěta žiwjenja spožči w čiłosći a strowosći!

Za nawjedowarja khora je wot nětka postajeny wysokodostojny knjez ordinariatski assessor dr. Köhler, kiž bu při rozžohnowanskej swjatočnosći Cäcilijanskomu khorej jako joho nowy wjednik předstajeny. Daj jomu Bóh zbožo do nowoho zastojnstwa!

— „Jednota“ měješe njedźelu w towaršni porjadnu měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše derje wopytana. Předsyda, knjez kantor Šołta, přednošowaše nam wo ličbje katolikow w Sakskej. Na podłožku krajnych lisćinow zdźěli nam, kelko jednotliwyeh stawow je katolska cyrkej w poslednich lětach zhubiła a kelko su so do njeje zaso wróćili. Zo je ličba katolikow w Sakskej so pomjenšiła, zależi wosebje też na tym, zo wukrajni dźěłaćerjo jako Polacy, Čechojo w swojej domiznje wostanu. Ličba katolikow Budyšskoho wokrjesa je nimale samsna kaž do wójny, we wšitkich druhich wokrjesach pak je so wo wjacy hač pjaty dźěl pomjenšiła.

W Budyšskim hamtskim wokrjesu bydleše kónc 1925 43 083 katolikow.

W Drježdźanskim hamtskim wokrjesu bydleše kónc 1925 57 463 katolikow.

W Kamjeničanskim hamtskim wokrjesu bydleše kónc 1925 25 285 katolikow.

W Lipskowskim hamtskim wokrjesu bydleše kónc 1925 32 230 katolikow.

W Cwikowskim hamtskim wokrjesu bydleše kónc 1925 20 488 katolikow.

Naš městopředsyda, knjez farař Kětan, běše posledni raz w našej zhromadźiznje, kotrež je přecy stajnje wopytował. Duchowna wyšnosć je joho póslała do Zebnic. Knjez předsyda spominaše hišće junu na joho płódne skutkowanjo tu w Budyšinje jako dušepastyŕ, redaktor „Posoła“ a horliwy městopředsyda našeje Jednoty. K wopomnjeću poda so jomu mały dar. Knjez farař Kětan nětko wšitkim wutrobne Božemje wupraji a namołwješe nas, swěrnje a kruće so dźeržeć k našomu towarstwu a wosebje so starać za dorost, kotryž nuznje trjebamy. Njedźelu, 10. julija, pójdźemy zhromadnje do Hajnic. Tam so 25lětne wobstaćo mužskoho towarstwa a poswjećenjo khorhowje woswjeći. Dokelž smy přecy přećelne zwiski z Hajnicami měli, chcemy so w prawje bohatej ličbje wobdźělić. Woteńdźemy připołdnju 1/2 12 hodź. wot Serbskoho domu. Kotrymž pak w tutym času móžno njeje, njech w 1 hodź. (13) z ćahom hač do Budestec jědu. — Njedźelu 17. julija, je w Radworju zjězd wšěch serbskich towarstwow. Je winowatosć kóždoho sobustawa Jednoty, zo so na tutym wulkotnym swjedźenju wobdźěli. Naša rjana khorhoj tam tež budźe. Wšo dalše so hišće wozjewi.

Z **Radworja.** Wutoru w nocy pobychu paduši štwórty raz w tudomnej cyrkwi. Kaž prjedy, zalězechu z wutłóčenym woknom do pódlanskeje kapale, hdźež pak ničo drohotnoho njenamakachu a tohodla ničo sobu njewzachu. Dokelž ani spytali njejsu, durje wottam do cyrkwje wotpačić, je jich po zdaću něšto zešeriło.

Z **Khróšćic.** Na Božoho Ćěła dokhowanja zhromadźi „Serbosław“ swoje sobustawy na hodźinku pola Natušec. Mějachmy wjele wuradźować wo wšotowarstwowym zjezdźe w Radworju. Zo so też „Serbosław“ na nim wobdźěli a

Spodźiwny wobraz.

(Pokračowanjo.)

Při wotkhadźe wočini P. Reginald swój brevir, kotryž při sebi nošeše, a poda jomu mały wobraz wutroby Jězusoweje, po woltarnym wobrazu zhotowjeny. Tutón jomu podawajo praji lubosćiwje: „Mała dopomnjeńka na našu klóštrsku cyrkej, poručam was na přecy wutrobje Jězusowej.“ Tute słowa skutkowachu spodźiwnje na młodoho doktora; wza sebi wobraz z dźakownosću.

Khwilku kročeše pódla swojoho swaka mjelčo po horje dele. Potom pak jomu nadobo swoje wobdźiwanjo praji, so zetkajo z P. Guardianom, z tak zdźěłanym, duchapołnym, to njebčše wot jenoho rjadnika wočakował.

Swak jomu sobuzdźěli, zo tutón rjadnik z jara bohateje swójby pokhadźa a zo je też we swojej młodosći we wosobnych towarstwach žiwy był. „Što dha je joho pohnuło, wšitkoho so wzdać a tute krute žiwjenjo sebi wuzwolić?“ prašeše so Pětr Marton překwapjeny.

„Lubosć k Bohu, starosć wo joho njesmjertnu dušu a wo zbožo swojich sobučłowjekow“, wotmołwi jomu hajńk. Poča so hižo wječorić, hdyž domoj přińdźeštaj.

W durjach wočakowaše jeju hižo hajnkowa z jeje małej dźowčičku, přećelna, wjesoła žona, z nježnymaj módrymaj wóčkomaj a wutrobu dobywacym posměwkom. „Kak dołho staj tola byłoj, počach so skoro strachować“, tak witaše swojoho mandźelskoho a bratra. „Ty drje sy jara mučny, luby Pětrje?“ prašeše so swojoho bratra.

„To njeje tak złě, smoj po puću wotpočowałoj.“

„Smoj w klóštrje byłoj; wutrobny postrow wot P. Reginalda“, praješe jeje muž.

„Njewěrno, tam horjeka je krasnje?“ prašeše so hajnkowa swojoho bratra.

„Haj, wuhlad je wulkotny“, wotmołwi wón z krótka, při čimž mału Hańžku sebi na rucy wza.

Hajńk kiwny na swoju žonu, zo so njeby joho přewjele prašała. Nětko přiběža też hišće mały Pawoł, zo by nana a wuja postrowił.

Staršej dźěštaj nětko z dźěsćomaj do jstwy, mjez tym zo so Pětr w swojej komorcy trochu wuwotpočowa.

Bórzy po tym dóstachu wopyt. Wječor pominy so cyle wjesoły. Pětr zdaše so bóle z myslemi přitomny być hač prjedy, rozmołwješe pak so jara mało.

Sobuželnje hladaše joho sotra ze swojimaj swěrnymaj

so w zjawnosći pokaza, hdyž je sej na něšto lět tak kruće wusnył, to je wěste. Wšak mamy pola nas Bohu dźak šwarnu ličbu horliwych Serbow, kotřiž njehladaju ani dźaka ani — pjenjez; ně, wopruja hisće čas a přisadźa pjenjezy. Tak dyrbi tež być, chcemy-li so jako narod dźeržeć, bjez toho zo wulki dołh napraskamy. Haj, samo rjany wóz chce „Serbosław“ wuhotować a z nim swjedźeński ćah porjeńšić. Njech tutomu přikładej tež druhe towarstwa sćěhuja. — Přilubjeny přednošk „Wo Wotrowskim hrodźišću“ dyrbješe bohužel wupadnyć. Za to jón wěsće druhi raz słyšimy. Knjez kantor Hila poskići nam něšto wo woćehnjenju našich dźěći. W rozmołwje zhonichmy tež wšelake winy, čohodla mamy so dźensiši dźeń tak jara bědźić z woćehnjenjom našich dźěći. Starši přemało za jich dźěćimi hladaja. Samo šulske dźěći su dołho po wječorach wonka hromadźe z dorostom, wot kotrohož te a druhe hrozne słowa słyša. Na wsach, hdźež su knježe dwory a hdźež dyrbja šulske dźěći druhdy hromadźe z dorosćenymi dźěłać, kotřiž wšo móžne bledźo a žujo, hroža tajkim dźěćom wulke strachi. A dobri starši njemóža sej docyła wumyslić, hdźe su jich dźěći tajke něšto nawukłe. Tuž kedźbujće dwójcy! — Też mału knihownju chce „Serbosław“ wutworić, zo bychu serbske knihe a spisy do ludźi přišłe. Škoda kóždeje dobreje knihi, kotraž jenož pola knihikupca leži a so njećita. Z knihow móže človjek wjele wuknyć, ale, Bohu budź skoržene, naši Serbjo su lěni na čitanjo, samo w cyrkwi radšo rózarije spěwaju hač modlitwu z Wosadnika. Tuž nałožmy něšto pjenježkow za serbske knižki a nic wšitke wyšace „feńki“ za škódne napoje, cigary abo cigaretki. Přichodna zhromadźizna budźe 31. julija pola sobustawa Bjeńša.

Z Khróšćic. Tudomna nalutowańja wotmě na swjedźenju ss. Pětra a Pawoła swoju 68. hłownu zhromadźiznu, kotraž bě jara słabje wopytana, jenož wot 36 wosobow. Ju nawjedowaše předsyda knj. kubleŕ Wuješ. Knj. Wawrik z Nuknic poda rozprawu wo zličbowanju a bilancy na zańdźene lěto (1926). Dokhodow bě 662 472,26 hr., wudawkow 662 009,01 hr., potajkim zbytk w pokładnicy 463,25 hr., kotryž so po postajenjach wustawkow rozdźěli. Aktiva wučinja 122 301,93 hr., passiva pak 121 809,12 hr. Wobej so wot zhromadźenych jako prawe připóznaštej a tak buštaj předsydstwo a zličbowaŕ wuswobodźenaj. Sobustawow bu kónc lěta 1925 na 429. Znowa buštaj do předsydstwa wolenaj kk. dźěłaćeŕ Wornač z Kukowa a žiwnosćeŕ Henčl ze Smječkec. Zličbowaŕ, knjez kantor Hila, činješe na trěbny nervus rerum (pjenjezy) kedźbnych, bjez kotrychž žadyn pjenježny wustaw wobstać njemóže. Dyrbi so zasy bóle na dań nosyć, też čeladni a dźěći maja lutować, kaž su to w prjedawšich časach činili. Knjez žiwnosćeŕ Skala rozprawješe wo tworowym wobkhodźe. Je zasy cyle derje zarjadowany a sobustawy móža wšo dóstać kaž do wójny. Wosebje činješe na přikupne hnoje kedźbnych, kotrež nihdźe tuńšo njedóstanu kaž w našim konsumje. Na naprašowanjo so wozjewi, zo su ći hišće sobustawy, kotřiž žadane 10 hr. zapłaćili njejsu. Z tym je so jich konto poćežiło. Dla wustupa z towarstwa maja so postajenja wustawkow kruće wobkedźbować, z najmjeńša štwórćlěta do časa (potajkim najpozdźišo 1. 10. za přichodne lěto). Po přečitanju zapiska skónči so zhromadźizna wokoło 1/26 hodź.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so tu pjatk 8. julija popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Khróšćic. Rada za maćerje wotměwa so hakle 13 julija popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Wosadnej jubilejej w Baćonju.

Zańdźenu njedźelu swjećeše naša mała wosada dwójny jubilejski swjedźeń. Z prěnja bě so štyrceći lět minyło, zo bu krasny Baćonski Boži dom wot njeboh biskopa Bernerta poswjećeny jako swjatnica Najswjećišeje wutroby Jězusoweje. Z druha móžeše wosadny duchowny najdostojniši knj. faraŕ Jurij Delan swój sleborny měšniski jubilej swjećić. Jubilaŕ je mjenujcy 23. junija 1902 po wuspěšnym skóńčenju swojich gymnasialnych a bohosłowskich studijow měšnisku swjećiznu dóstał. Na swjedźenju swjatoho Jana Křćenika swjećeše swoje prěniny w klóštrskej cyrkwi swj. Marijineje Hwězdy. Potom bu za kapłana do Šěrachowa powołany a pozdźišo za serbskoho kapłana do Budyšina a skóńčnje za prěnjoho kapłana do Khróšćić póslany. Wot 1. okt. 1910 — potajkim něhdźe 17 lět — skutkuje nětko jako swěrny a horliwy dušepastyŕ we swojej Baćonskej wosadźe. Tuž su wosadni na joho sławnym swjedźenju wutrobny podźěl brali, dokelž sebi swojoho knjeza fararja wulcy waža, a su jemu rjane dary přinjesli a po jednotliwych gmejnach zbožo přeli.

W swjatočnym ćahu, kotryž wuznamjenješe so z něhdźe 30 družkami a wjele žónskimi we swjatočnej drasće, přińdźe sebi wosada z wjesnymi towarstwami po swojoho jubilara na faru; přepoda tu w mjenje duchownstwa wysokodostojny knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski ze zbožopřejacymi słowami złoty keluch jako jubilejski dar. Potom bu do krasnje wupyšeneje cyrkwje wjedźeny, hdźež přinjese Bohu Knjezej swjaty wopor Božeje mšě z asistencu kk. fararjow Žura, Cyža-Hajničanskoho a kapłana Nowaka, mjez tym, zo wysokodostojny knjez faraŕ Šewčik měješe swjedźeńske prědowanjo, w kotrymž ważnosć wobeju jubilejow, wo-

---

wočomaj na blěde wobličo. Wuraz na joho wobliču zdaše so wo wjele hinaši, miliši a přećelniši hač hewak.

Mjez tym zo tamni wokoło njoho so zabawjachu, smějachu a žortowachu, zaběraše so wón z tamnym nadobnym wobrazom, kotryž běše popołdnju joho wutrobu pohnuł.

Dołho leżeše potom hišće wotućeny na swojim łožu a jomu běše, kaž byštaj tutej lubosće połnej wóčcy bóžskoho Zbóžnika porokujo a prošo na njoho hladałoj, a pódla klinčachu jomu hišće tamne miłe słowa rjadnika we wušomaj: „Poručam was na přecy wutrobje Jězusowej!“

Pruha bóžskeje hnady běše so dótknyła tutoho zabłudźenoho, snadź přez njewustawace, wutrajne modlitwy přećelow. Ale přeco hišće wojowaše přećiwo swojej wopačnej wěrje, joho hordosć so spjećowaše, zo by so poniżił. Joho duša bědźeše so z njebjeskej mocu.

Něšto dnjow pozdźišo namaka joho swak, kak wón wobraz wutroby Jězusoweje, kotryž běše wot P. Reginalda dóstał, w rucy dźeržeše. Zdaše so cyle zanurjeny do přispomnjenjow, kotrež na druhej stronje stojachu. To běchu slubjenja našoho bóžskoho Zbóžnika k lěpšomu česćowarjow joho najswjećišeje wutroby.

„Praj mi z prawdu, Franco, wěriš ty do tutych slubjenjow, kotrež su tudy napisane?“ prašeše so khutnje.

„Wězo to wěrju“, wotmołwi přeswědčeny. „O hdy by ty chcył, Pětrje, móhłe runje na tebi wjacy so dopjelnić.“

„Na mni, kotre to měniš?“ —

„Na přikład: Budu was tróštować we wšitkich wašich wobćežnosćach; budu na wšitke waše předewzaća moje nimo měry bohate žohnowanjo wulinyć . . . a hišće wjacy druhich, ale ty dyrbiš najprjedy twoju wutrobu k Jězusowej wutrobje wobroćić a joho najswjećišu wutrobu česćić.“ —

„Ja! Ty tola moje stojnišćo znaješ, na kotrymž ja stoju.“ —

„Što zadźěwa tebi, tutoho zrudnoho stojnišća so wzdać a so z cyłeje wutroby k Bohu wobroćić?“ wotmołwi jomu swak přećelnje. „Budźeš potom zaso zbožowny, luby Pětrje a změješ też wjetši wuspěch z twojim dźěłom. Sym přeswědčeny, hdyž by ty twoje wulke duchowne skutki k zhotowjenju spisow, kotrychž zaměr je, česć wutroby Jězusoweje rozšěrjeć, chcył nałožić, tak by w přichodźe bohate Boże žohnowanjo na twojim duchownym dźěle wotpočowało.“ —

„Rěčiš, kaž by sebi toho dospołnje wědomy był.“ —

sebje pak spomožne skutkowanjo jubilara w dušepastyŕstwje wuzběhowaše. Knjez farař Šewčik bu tohodla za swjedźeńskoho prědarja wuzwoleny, dokelž je so w Baćonju narodźił — joho nan je był wulki spěchowar cyrkwinskoho twara, čitaj w Serbskich wobrazkach Adolfa Černoho: Zwony! — a w nowym domje Božim je jako prěni duchowny měšniske prěniny swjećił. Nimo toho je tež najbliżši přećel jubilara-župana nawječorneje župy „Michała Hórnika“. W jubilarnym domje běše po Božich służbach swjatočna hosćina, při kotrejž wobdźělichu so jubilarowy nan, tŕo bratŕa a jena sotra ze swojimi swójbami a duchowni knježa hosćo. Tu poręčeštaj wjeledostojnaj kk. fararjaj Žur a Cyž słowa wutrobnoho zbožopřeća. Popołdnju w 3 hodź. běše nyšporna pobožnosć k najswjećišej wutrobje Jězusowej z poswjećenjom cyłeje wosady a z požohnowanjom z Najswjećišim. Po nyšporje přikhadźachu hišće někotři stari přećeljo knjezej jubilarej zbožo přeć a potom plećeše so wjesoła zabawa a dobre žortowanjo, ale tež ważne wopominanjo někotrych drohich wotemrětych přećelow dale. Dżensa skhadźuja so wšitcy druzy duchowni bratŕa, kiž maja woteńdźenja, na Baćońskej farje, zo bychu ważny, sławnostny dźeń doswjećili. Přizamkujo so k njeličomnym pisnym a ertnym přećam, kiž so na tutych dnjach wysokodostojnomu knjezej jubilarej wuprajeja, přiwołamy jomu z horcej wutroby: mnogaja ljeta! A Baćońska wosada njech wětry přetraje, njech je ze žórłom Božoho žohnowanja za serbske duše a z „metropolu“ serbskoho narodnoho žiwjenja w duchu Michała Hórnika! Jan Serbin.

Na swjedźenju 25lětnoho měšniskoho jubileja wysokodostojnoho knj. fararja Jurja Delana bjerje tež towaŕstwo ss. Cyrilla a Methoda nutrny podźěl. Je tola knjez faraŕ Delan joho pilny sobudźěłaćeŕ a horliwy spěchowaŕ. Rjana je ta ličba powučacych a nabožnych nastawkow, kotrež je wón w běhu swojich měšniskich lět w našim lubym „Pósle“ wozjewił a z kotrymiž je nadobne zaměry našoho towaŕstwa podpjeraŀ. Rjanosć a hódnosć Cyrillo-Methodiskeje myslički je joho zawěśće zahorjała a přecy a zasy jomu pjero do ruki stłóčiła. Towaŕstwo wupraja jomu najwutrobniši dźak za joho dotalne sobudźěło, z ćichej krutej nadźiju, zo tež w přichodźe jubilar jomu swoju přikhilnosć a swoje přećelstwo wobkhowa.

Z tutym dźakom zjednoća najwutrobniše přeća za wjelečesćenoho knjeza jubilara, zo by Bóh luby Knjez joho zdźeržał strowoho a čiłoho hišće mnohe lěta, jomu spožčił žohnowane skutkowanjo, dóniž njepřińdźe lěto, hdźež swój złoty měšniski jubilej woswjeći.

„To sebi też sym; wutroba Jězusowa je njewuprajiće dobroćiwa a smilna, kak často sym to hižo nazhoniŀ.“ —

„Ty dyrbiš wjacy dowěry měć, luby Pětrje; je dha to woprawdźe tak ćežke, přećiwo tak nadobnej wutrobje, kaž je wutroba našoho bóžskoho Zbóžnika?“

Pětr zdaše so pohnuty być.

„Ach, to ty njewěš, što to rěka, starych nawučenjow so wostajić, swojoho ducha ponižić!“

„Je tebje žiwjenjo bjez Boha zbožownoho sčiniło?“ prašeše so joho swak cyle měrnje.

„Ně, wone běše njeměrne, bjeze wšoho wjesela, mějach drje někotre hodźiny jebateje radosće, ale we hłubokosći duše čujach so njezbožowny a njeměrny, haj poslednje měsacy samo bědny na ćele a duši.“

„Poklakń so k nohomaj Zbóžnika, kotryž nas tak lubosćiwje k sebi woła, proš wo joho pomoc; wón sčini tebje woprawdźe swobodnoho a zbožownoho. Hrěšnicy budźa w mojej wutrobje njepřeměrjomne morjo smilnosće namakać, stoji w slubjenjach Hdyž měr w twojej wutrobje namakaš, wočerstwi też twoje ćełko.“

(Přichodnje skónčenjo.)

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

2. Straßburg.

Straßburg je hłowne město Elsaß-Lothringskeje, to rěka: kraja, kotryž běše prjedy dobrych 40 lět Němski, wot swětskeje wójny 1918 sem pak zasy Francózski. — Najrjeńša pycha cyłoho města je krasny münster (biskopska cyrkej), kotrejež jena wěža je na 150 metrow, to je 3 razy tak wysoka, kaž Baćońska abo Khrósćanska. Druha pak je njedotwarjena, štož cyłemu twarej trochu šelawy napohlad dawa, podobnje kaž pola tachantskeje cyrkwje w Budyšinje. Wosebje wumjełski a drohotny je münsterowy „portal“ (hłowne durje mjez wěžomaj). Pódla nich stoja wulke postawy pjeć mudrych a pjeć njemudrych knježnow. Njemudre hladaja připadnje wšě na jenu stronu. Dokelž tam runje kaserna steji, wědźa lóze huby to tak wułožić, zo wone tohodla njemudre rěkaja, dokelž za wojakami hladaja.

Najdróžše nutŕkowne wuhotowanjo cyłeho münstera je astronomiski časnik, to je časnik, kotryž nic jenož hodźiny a mjeńšiny pokazuje kaž druhe časniki, ale tež měsacy a lěta, haj samo puće planetow. Nad časnikom stej woknje, kotrejž so kóždy raz při hodźinu-biću samej wotewritej. Potom přićahnu postawy Jězusa a dwanaćoch japoštołow nimo, kotrež so před woknomaj k ludźom powobroća. Niže časnika steji smjerć z kosu: z njej přecy, hdyž časnik bije, na zemju ruba. To dopomnja na to, zo so naše žiwjenjo z kóždej hodźinu smjerći přibliža a skónčnje časnik też poslednju dyri, hdźež je smjerć cyle wotrěznje. — Podobny astronomiski časnik maja też w Prazy a w Lyonje (w Francózskej); Straßburgski pak ma tu wumjełsku samotnosć, zo so kóžde lěto nowolětnu nóc sam zrjaduje, je-li přepomału šoł abo něšto nakhwataŀ.

Druha, bóle stwórbna wosebitosć su baćony, kotrež tam přebywaja. Kaž w Bjenatkach wulke čŕjódy hołbjow nadeńdźechmy, tak su w Straßburgu baćony z domom a to na měsćanskich wuhenjach. Straßburgske wuhenje su tak twarjene, zo su na bokach z dźěrami za kur wuhotowane, zwjećha pak wodźete. A na tutych přikrywach maja baćony swoje hnězda. Dźiwna wěc je, zo so baćony, kotrež hewak ćišinu lubuja, tu tola hołka a žiwjenja wulkeho města njeboja. Po zdaću poskićeja jim blizke Rheinske brjohi wjele cyroby, nizke třěchi wjesnych twarjeńčkow pak mało přihódnych městnow za hnězda. Dokelž za to na měsćanskich khěžach požadanu wysokosć za nje namakaja, su so tam zasydliłe. Do wójny běše baćonow telko, zo drje mějachu nimale na kóždym pjatym wuhenju hnězdo. Z wójnu pak so tam, kaž wšudźom druhdźe, khětro pozhubichu. Najskerje su so na stajnje wokoło nich šćerčace lětadła rozhněwałe a so do ćišišich krajinow přesydliłe.

Jako bywši kejžor Wylem II. jónu w Straßburgu přebywaše a čŕjódka baćonow nimo přileća, pokaza něchtón z přitomnych oficěrow na žadny napohlad. Kejžor pak žortnje přispomni: „Nadźijomnje žadyn „„hofliferant““ mjez nimi njeje“ (to rěka: žadyn baćon, kotryž na jeho kralowski dwór małych potomnikow nosy).

W Francózskej wójnje lěta 1870 běše Straßburg hišće Francózska twjerdźina. Dokelž ju wobsadka zmužiće škitowaše, dyrbjachu ju Němcy z mocu přewinyć. Při tym bu město hrózbnje roztřělane a wjele měsćanow a wojakow morjenych. Wězo tam też wjele Němskich wojakow spada abo pozdźišo w lazaretach wumrě. Tehdom nasta snadź pěsnička: „O Straßburg, du wunderschöne Stadt — Darinnen liegt begraben so manicher Soldat.“

Podobny strach, kaž lěta 1870, hrožeše Straßburgej w swětskej wójnje, wosebje woprědka, hdźež chcychu so Francozowje po drohach mjez Metzom a Straßburgom do połdnišeje Němskeje předrěć. Hdyž jich Bajerowje w třidnowskim wojowanju pola Saarburga wróćo zbichu, běše drje prěni strach wotwobroćeny, ale cyle so wón za cyłu wójnu njezhubi. Tohodla so město też přecy na móžny příkhad Francózow přihotowaše. Tak widźach nazymu 1914,

hdyž wottam po drozy z awtom na bitwišća jědźech, kak před twjerdźizniskimi murjemi kněže torhachu a štomy podrězowachu, zo tam njepřećel při móžnym postupje přećiwo městej khowankow namakał njeby.

Zo z awtom jědźech, njesta so tohodla, dokelž snadź bychu mje pjenjezy čišćałe — z tej khorosću njejsym so ženje bědźić měł — ale njemóžach hinak; přetož železnica tu wjacy njejězdźeše, dokelž na krajinu hižo njepřećelske granaty dele padachu. Tajka syčata kula wězo tež awtej a jeho pućowarjej derje činiła njeby, ale štóž chcyše kruch wójny widźeć, njesmědźeše so kóždeho pufnjenja bojeć!

Tež w měsće nutřka běše wšitko po wójnskim wašnju zarjadowane. Wosebje njesmědźeše na hlownym dwórnišću nichtón zwonka twarjenja stać, dokelž tam pječa Francózcy lětarjo bomby na ludźi dele mjetachu, z čimž by so „dwórnišćo“ sobu wobškodźić mohło. Tohodla tam tež w nocy pospochi ze sylnymi elektriskimi wobswětlakami podnjebjo rozswětlachu, zo njepřećelscy lětarjo njebychu město překwapić móhli.

Haj, w nocy tež ani na torhošću před dwórnišćom nichtón stejo wostać njesmědźeše. Čehodla nic, hnydom zhoniš. Na wozach, kotrež ranjenych z bitwišća na zawjazowanišćo (Verbandsplatz) woža, snadź tuči z cyłej šiju žałosća abo swojich towaršow proša, zo bychu jich dotřělili a z tym jich bolosće skónčili; abo jim snadź so roztřělane stawy jenož za šlebjerdku kože při ćele bimbaja; haj, husto tu hišće krej wot kolesow kapa. — Z tajkimi wozami je wšak lěpje, zo mjechkim čućiwym človjekam na woči njepřińdu. Ale tu w Straßburgu hdźež su ranjeni z čistymi wobalkami zezawjazowani a měrnje na swojich nosydłach leža, čehodla njedyrbjeli jich ludźo tu widźeć směć? Jara jednoreje winy dla nic. Woni njetrjebachu zhonić, kelko ranjenych ćahi kóždu nóc z wojownišća na dwórnišćo a lazaretske wozy wottam do khorownjow nawoža. —

Po rěči mamy Strassburg, dokelž na dotalnych khartach w Němski wobarbjenej krajinje leži, za Němske město; woprawdźe pak je wěc tójšto hinak. Za časy Němskeho knježstwa běše wšak tam wjele Němskich zastojnikow a wojakow (nimale cyły 15. armeekhór). Tohodla wězo na elektriskich železnicach, w hosćeńcach a wšěch wjetšich předawarnjach Němski rozemjachu a na Němske prašenja Němski wotmołwjachu; mjez sobu pak wobydlerjo z wjetšeho dźěla Francózski rěčachu.

Jenož při jenej přileżnosći dotal wšudźom spodźiwne zrozemjenje namakach, mjenujcy mjez młodosću, kotraž měješe so — rady. Tak wobkedźbowach jónu w Metkowićach (w połdnišej Dalmaciji), kak tam Winska służowna, kotraž zawěšće ničo Serbiski njerozemješe, z domorodnym Bosniskim wojakom, kiž nawopak ani słowčka Němski njemóžeše, widźownje zbožowna pod łopjenatym figowcom sedźeše. Ruku běštaj sebi zawdałoj, hewak pak mjelčeštaj. Njeběše wšak słowow tež trjeba; přetož wutroby sebi tež bjez rěče rozemja.

Samsny wobraz poskići so mi tež na wjacy razow w Metzu mjez Francózskej knježničku a Němskim wojakom. „Wojak, to je rjany muž!“, wšo jene, hač w Francózskim abo Němskim kabaće. Haj, wosebje zajimawy tajkile přikład wobkedźbowach tu w Strassburgu. Zasy běše to Francózska służowna a Němski wojak (Sakski podwyšk z regimenta čisło 105!). Dołho běštaj so ćiše po „Münster-Promenadźe“ překhodźowałoj. Skónčnje běše so ji po zdaću mjelčenjo tola wostudźiło. Duž zaspěwa nježna Francózsku pěsničku. Wojak ju njerozemješe, běše pak přeswědčeny, zo wo začućach wutroby jedna. Tohodla spěwarcy nutrnje připosłuchaše. Hdyž běše dokónčiła, žadaše sebi nětko mužska sebjewědomosć wot njeho, zo ji ze spěwom wotmołwi. To so tež sta, a kak! Wojak zawrjeskota ze swojim piwowym hłosom: „Im Grunnewald ist Holz-Auktion.“ Hač je wona na tute spěwisko ze samsnej pobožnosću posłuchała kaž wón na jeje pěsničku, njemóžach z wěstosću dowobkedźbować; zdaše so mi, zo nic, zo ze zubami kusowaše.

Wobdarjene wosoby, wosebje holcy, docyła Babelski zadźěwk njezrozemliweje rěče druhdy z tym přewinu, zo wot mužskeho jeho rěč nawuknu. Tak wopraša so jónu w Genfje (w Šwicy) Francózskeje piwoweje, hdźe je tak derje Němski nawuknyła?, a dóstach wotmołwu: „W Zürichu wot swojoho „tehdomnišeho“ nawoženje.“

Tak běše to z Němskej a Francóskej rěču w Strassburgu samym; cyle podobnje pak měješe so wěc tež we wokolinje. Jako w hižo naspomnjenej swětskej wójnje po Vogesiskich bitwišćach wokoło jězdźach, zastupich w Schirmecku, po zdaću cyle Němskim městačku, do hosćenca, zo bych tam powobjedował. Ale što tam słyšach a widźach? Korčmarka powědaše z tamnišimi „Němskimi“ wojakami Francózski. Na blidach ležachu wšelake nowiny, ale wšě Francózske, ani jeneje Němskeje. Tež pjekarskeho wučownika, kotryž mje po bitwišću wokoło wodźeše, so wopraša, kak tu ludźo z wjetša rěča, hač Němski? Ale tež tón mi wotmołwi: „Non, meest Französisch.“ Kajka rěč dyrbješe to być, njemóžach prawje dorozemić, uajskerje Elsaska! Pachoł mi tež powědaše, zo běchu tam měšćanosta, wučer a lěkar započatk wójny do Francózskeje ćekli. — (Přichodnje dale.)

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 3. julija 1927 wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje towaršnu zabawu. Wustupjenjo wurjadnoho družstwa sokołow z pokazkami přikładnoho ćěłozwučowanja. Dale poskića so spěwy a hudźba. Wšitcy Serbja su witani. Zastup darmo.

Nawječorny wokrjes Sokoła a „Lipa Serbska“ wuhotujetej srjedu 6. julija swjedźeński wječor k česći słowjanskich hosći w Pančičanskim hosćeńcu. Započatk we wosmich. Wšitcy Serbja su lubje přeprošeni. Zastup je darmo.

Domowina, zwjazk wšěch serbskich towarstwow, wuhotuje 17. julija w Radworju wulki wšoserbski swjedźeń. Na njón su wšitcy Serbjo wutrobnje přeprošeni, wosebje pak wšitke serbske towarstwa. Tym su so wosebite přeprošenja připósłałe. Wone so lubje proša, připołoženu dopisnicu hač do 1. julija předsydźe připósłać a so we połnej ličbje na wulkim serbskim swjedźenju wobdźělić.

Cyrkwinske powěsće.

Radwoř.

Wěrowani: Jakub Žurec z Kamjenjeje a Madlena Pawlec z Bronja. — Michał Połleńkec z Hodlerja a Hana Handrikec z Radworja — Michał Khěžkec z Khelna a Marja Hrjehořkec ze Stróžišća. — Jan Šěrakec z Nowodwora a Hilžbjeta Hančikec z Radworja. — Jurij Glücklichec a Marja Včelišec, wobaj z Radworja.

Zemrěći: Jakub Čórlich z Boranec, 53 lět.

Za cyrkej kralowny najswjećišoho różowca su dale woprowali: Na Žurec-Pawlec kwasu w Bronju 20 hr.; na Połleńkec-Handrikec kwasu w Radworju 69 hr.; na Khěžkec-Hrjehořkec kwasu w Stróžišću 57 hr. (Na kwasach, kotrež tu njesteja, njeje so hromadźiło.)

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 30. junija 1927.

Ćelata (803): 2) 77—80. 3) 70—75. 4) 56—66. 5) 52—55. 6) —
Swinje (945): (přez 300 pt.) 1) 55—56. 2) (240—300) 57—58 3) (200—240) 55—56. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 48—52
Wobkhod pola ćelatow a swini pomały.

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10

Hłowna zhromadźizna
towarstwa ss. Cyrilla a Methoda

budże

njedźelu 3. julija

hnydom po dopołdnišich kemšach w „Němskej khěži“ w Kulowje.

Dnjowski porjad: 1. Powitanjo. 2. Rozprawy. 3. Přednošk. 4. Namjety.

Na nju wšitke sobustawy wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Dokelž namaj njeje móžno, za wšu w cyle njewočakowanej měrje namaj při naju ***slěbornym kwasu*** *w rjanych słowach a nadobnych darach wopokazanu lubosć so kóždomu wosebiće podźakować, wuprajamoj wšitkim lubym přećelam, susodam, znatym a wosebje mojim sobuhajńkam z tutym zjawnje naju*

najwutrobniši dźak.

W ***Ralbicach,*** *24. junija 1927.*

Jakub Manjok, *kubleŕ*
a mandźelska ***Marja*** *rodź. Nukec.*

Wudowa pyta **staršoho hospodarja** na žiwnosć z něhdźe 20 kórcami. Zamołwjenja přijima redakcija „Kat. Posoła“.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swob. Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łužicy

wotměwa **srjedu 6. julija** pop. w 3 hodź. **w Haslowje** pola Vickec porjadnu konferencu.

Porjad: 1. Přednošk knj. kapł. Wjacsławka wo nabožnym a moralnym woćehnjenju duchownje anormalnych dźěći. 2. Předźěłanjo wustawkow (knj. wučeŕ Cyž-Wotr.). 3. Rozprawa wo posedźenju zastupjerjow jutry w Drježdźanach (předsyda). 4. Wšelčizny. **Předsyda.**

Wčera popołdnju w 2 hodź, zemrje po dołhej ćežkej khorosći ze wšěmi swj. sakramentami na puć do wěčnosće derje přihotowany naš luby nan

bywši kubleŕ

Jakub Domanja

w Kamjenej.

Wón budże přichodnu póndźelu dopołdnja we 8 hodź. na Radwořskim pohrjebnišću pokhowany. To wozjewjuja wšěm lubym znatym a přećelam

W Kamjenej, 1. julija 1927.

zrudni zawostajeni.

Hana zwud. **Domanjowa**
rodź. Měrćinkec.
Hańža Młynkowa rodź. Domanic.
Jurij Młynk.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: farař schol. Jurij Hejduška, při Pětrowej cyrkwi 9I w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

28. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **9. julija 1927.** | **65. lětnik.**

„Dospołniša sprawnosć. . .“

(Mat. 5, 20.)

Wulcy khutne słowo praji w dźensnišim swj. ewangeliu Khrystus k zhromadźenym črjódam: „Njebudźe-li waša sprawnosć dospołniša, dyžli pismawučenych a farizejow, njepřińdźeće do njebjeskoho kralestwa“ (Mat. 5, 20.). Njeběchu dha to runje pismawučeni, kotřiž Mójzesowy zakoń wukładowachu a w joho duchu rozsudźachu? A njeběchu to farizejowje, kotřiž běchu hordźi na swědomite wukonjenjo zakonja Božoho? Kak so w templu farizej wuzběhowaše nad cłownika! Móžeš hišće wjacy žadać?

Ale Khrystus wupraji ze swojimi słowami, zo běše ta sprawnosć farizejow jenož zwonkowna bjez znutřkownoho jadra. Ruka dawaše, ale wutroba njeběše při tym. We hłubokosći wutroby knježeše stary hněw, zawisć, hordosć a krutosć. Jich sprawnosć njeběše k ničomu. Khrystus žada wot swojich swěrnych wučownikow sprawnosć, kotraž kužoli z lubosće połnoho znutřkownoho, ze sobučuća z bližšim; haj, wón žada wjacy hač štož dosaha zymnej sprawnosći: žada sobučuco, dobroćiwosć, lubosć. Přikazuje, zo bychmy wodali přećerpjenu křiwdu a njesprawnosć. Poruča lubosć k njepřećelam. To je tamna dospołniša sprawnosć, kotruž žada Khrystus.

„Lubować swojoho njepřećela“: kak lohcy so to wupraji, ale kak ćežko so wukonja, kak wjele sebje přewinjenja to žada! Zarazyć žadosć po wjećenju, zadusyć płomjenja hněwa, a wutrobu połnu wohenja wjećiwosće rozpłomjenić z wohenjom lubosće: kak ćežka to wěc. Štó to może?

Jenož njewustawace a trajace prócowanjo, askeza duše, wjedźe k tutym najwyššim kónčinam lubosće. Jenož křižowy puć našeje wutroby, kotraž je so rozsudźiła, z Khrystusom na Golgotu hić, po joho přikładźe znjesć wšě poniženjo a zacpěćo a wusměšenjo, wjedźe k tamnym wyšinam, kotrež Khrystus mjenuje „dospołnišu sprawnosć“. Ale kak husto padamy na tutym puću, kak husto wotstupamy z toho puća. Tuta Golgota je wysoka, kamjenojta, zo so nam zda być njepřistupna. A tola su tajcy, kotřiž su hač na wjeršk dóšli. Su to rjekojo w sebjezapřěću, powyšeni přez swojoho ducha nad črjódami znjenadobnjenych wšědnych ludźi.

Swjeći martrarjo a wuznawarjo su nam dali ze swojim činjenjom wosebity přikład wodaća a lubosće k bližšomu, k njepřećelam. Modlachu so za nich na swojim smjertnym puću. Hdyž njeběchu měli tuteje lubosće a hdyž bě hněw wostał w jich wutrobach, ženje njeběchu dócpěli króny swjatosće. Při swjatoprajenju tajkich by „advokatus diaboli“ měł lohke dźěło. By trjebał jenož pokazać na jenički připad njezjednanliwosće a njeznjesliwosće a jich mjeno njeby ženje zapisane było do złoteje knihi swjatoprajenych.

Tola wulkotne přikłady tuteje dospołnišeje sprawnosće dawachu tež ludźo, kotrychž mjena tuta złota kniha tu na zemi zapisane nima, ale kotrež su zapisane pola Boha samoho.

Tu jedyn přikład, kotryž je so nam zakhował z lěta 1740 z małoho němskoho města Landa.

Złóčinc ze susodneje wsy běše bohatu wudowu w jeje bydlenju zamordował a cyłe jeje zamoženjo wurubił. Dokelž so přeradźenja boješe, ćekny a wostaji młodu žonu w najwjetšej nuzy. Kóždy ji dźěše z puća, zacpěwaše ju. Ale štó ji poda pomocnu ruku? Běše to syn zamordowaneje, sławny profesor na würcburgskej universiće. Połny sobučuća ze žonu mordarja swojeje maćerje, staraše so wo nju a pomhaše ji, kaž jenož móžeše. A hdyž so njezbožownej syn narodźi a nichtón njechaše być kmótr mordarjowoho dźěśća, běše to zasy syn zamordowaneje, kotryž njewinowatomu dźěśću při swj. křćeńcy swoje mjeno da.

Přez joho prócowanjo běše w joho domiznje swjaty misijón. Też wón so ze swojimi přećelemi wobdźěli. Hdyž z nimi při wobjedźe sedźeše, přistupi młoda žona do domu a prošeše zasy pod sylzami wo wodaćo za swojoho muža. Profesor pak ji njewoda, ale wza ju jenož za ruku a posadźi ju k blidu ke swojim přećelam.

Njeje to wjeršk heroiskeje, najćežšeje lubosće k bližšomu? wjeršk tamneje „dospołnišeje sprawnosće“, kotruž Khrystus wot swojich wučownikow žada? Hdyž Bóh sam wodawa nam, kotřiž smy joho tak často a tak ćežko rozhněwali, njeje potom sprawne, zo też my wodamy tym, kotřiž su so napřećo nam přešli, swojim njepřećelam?

Ći, kotřiž su wumóženi přez krej Khrystusa, dyrbja přez lubosć k njepřećelam sebje wumóžić z putow hněwa a hidy, kotrež jich torhaja z wyšinow prawoho křesćanskoho zmyslenja do nižinow znutřkownoho njeměra a trajaceje wjećiwosće. Prócujmy so tohodla wo tamnu „dospołnišu sprawnosć“.

—a—

Hłowna zhromadźizna towarstwa ss. Cyrilla a Methoda 1927.

Njedźelu 3 julija dopołdnja po kemšach wotmě so naša hłowna zhromadźizna w Kulowje, kaž bě so w „Posole“ wozjewiło. Bě drje to trochu zmylene, dokelž bě tola skónčny wotpohlad był, tusamu popołdnju po nyšporje wotměć. Wjedro bě jara njelubozne a sylnje dešćowate a ličba wopytowarjow tohodla tež trochu snadna.

Předsyda knjez praelat Žur wotewri po 11 hodźinach zhromadźiznu, powita wšěch lubych Kulowskich wosadnych a sobustawow z Budyšina a Radworja, mjez nimi wosebje knjeza arcyměšnika farara Šołtu. Na to pokaza na njelubozne wobstojnosće našoho časa a na zaměr našoho towarstwa, kotryž je nabožny, narodny a socialny, pokazawši na to, kak je so organ towarstwa, „Katolski Posoł“, tež přecy prócował, tónle naš nadawk po móžnosći wuwjesć. Nabožnosć je w našich časach jara wohrožena, a tola: „Bjez wěry je njemóžne, Bohu so spodobać“. Nabožnosć zwisuje pak pola nas Serbow wosebje tež z narodnosću, tak zo je dobry Serb tež najbóle dobry křesćan a nawopak. Woboje je „Posoł“ so prócował hajić, kaž tež socialne wobstojnosće, na posledniše pak móhło so hišće dale dźiwać.

Po powitanju a narěči so dalši dźeński porjad wuwjedže. **Rozprawy** wo pokładnicach poda knjez kantor Rězak. Pola kněže bě dokhodow: 4200 hr. 20 pj., wudawkow: 3747 hr. 91 pj. a zbytka: 455 hr. 29 pj.

Z čišćeńnje bu wuwikowane 1724 hr. 25 pj. Pokładnica „Posoła“ měješe z přinoškow sobustawow a inseratow: 10116 hr. 81 pj. dokhodow a 9444 hr. 73 pj. wudawkow, tuž wosta zbytka abo wunoška jenož 136 hr. 63 pj. Z „Krajana“ wosta jenož zbytka: 26 hr. 47 pj.

Rozprawu wo „Posole“ nam knjez redaktor ertnje podać njemóžeše, dokelž bě so hižo do Sebnic jako farař přesydlił; tohodla bě nam tusamu pisomnje připósłał a předsyda ju přečita, kotruž pak tu zaplesć nochcemy, ale ju wosebje woćišćimy. Za rozprawy wupraji předsyda horcy dźak, najprjedy zličbowarjej abo pokładnikej za wulkotne ćežke dźěła, a dokelž běchu zličowanja přehladane a za prawe spóznate, je tež hł. zhromadźizna za prawe spózna a bu pokładnik wuswobodźeny. Wosebity dźak bu tež knj. redaktorej za joho njewšědnu prócu, kotruž je nimo swojich mnohich zastojnskich dźěłow na naš luby „Posoł“ nałožował a přejemy jomu połnosć Božoho žohnowanja tež w joho nowym zastojnstwje.

Po rozprawach sćěhowaše **přednošk,** kotryž nam knjez wyšši wučeŕ kantor Symank poskići. Přednošk jednaše wo swjećenju njedźele. To bě woprawdźe našomu časej přiměrjeny předmjet. Wšudźom, we wěriwych, křesćanskich časopisach tu čitamy, kajke hubjenstwo a zakleće wukhadźa dźensiši dźeń za človjekow z toho, zo njewobkedźbuja wjacy swjećenjo njedźele, zo dźeń toho Knjeza tak njehórnje wonjećesća. Tež tónle přednošk so přileżnje w „Posole“ woćišći, tuž nochcemy so z nim dźensa dale zaběrać. Z napjatosću posłuchachmy na wuwjedźenja rěčnika, kotreż wubudźichu mócny přiklesk a připóznaće přitomnych, a předsyda dźakowaše so rěčnikej w mjenje přitomnych za joho rjane a natwarjace słowa.

Nětko jimaše so hišće słowa knjez arcyměšnik a wosadny farař Šołta, powitawši předsydstwo lubje do swojeje wosady, wułoži wón potom wobstojnosće tuteje wosady, kotreż su powšitkownje připóznaća hódne: kak su wosadni zwjazani w spomožnych towarstwach a kak so tu njedźele a swjate dny swěrnje swjeća. Tež serbski spěw so tu haji, kěrluše spěwaja so na Božej mši, serbske dźěći tež serbscy čitać nawuknu z joho wulkej prócu a tak so tu hišće spěchuje serbska narodnosć. Tuž čita so tu tež „Posoł“ a žónske a holcy waža sebi swoju rjanu čestnu serbsku drastu. Wón přilubi, zo joho wosada tež dale swěrna wostanje našim starym dobrym serbskim wašnjam.

Namjety njeběchu žane dóšle. — Knjez Möller pokaza hišće z krótkimi słowami na to, kak tež dźěłaćerjo přez swoje njedźelske dźěło we wokolnych twornjach z joho nazhonjenja škoduja w jich dokhodach. Knjez prof. Bryl wupraji prócstwu, zo by směł na zjězdze we Wjelehradźe postrow tež našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wuprajić, k čomuž přitomni přihłosowachu. Wokoło 1 hodź. bu zhromadźizna skónčena z dźaknymi ale tež k dalšomu dźěłu napominacymi słowami předsydy.

Redaktorowa rozprawa na lěto 1926.

Po zmysłu założerja našoho towarstwa, njeboh Michała Hórnika, je redaktor na to dźiwał, zo by „Katolski Posoł“, organ towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, swojim čitarjam w zawodnych nastawkach nabožnu cyrobu poskićał. K tomu su nimale wšitcy serbscy katolscy duchowni přinošowali, štož so ze wšelakosće stila z lohka spóznać hodźi. Hdyž tež lud rady za nabožnym, powučacym nastawkom hraba, tak chce tola tež swoju zabawu a swój rozhlad w politiskim, serbskim, cyrkwinskim žiwjenju měć. Tuž sym tež w kóždym čisle na to hladał, zo bych tež tute přeća swojich sobustawow spokojał. Wo politicy je wysokodostojny knjez schol. a farař Hejduška, wo cyrkwinskim žiwjenju knjez wyšši wučeŕ Wjerab porjadnje rozprawjał. Hdyž wobstojnosće tutymaj najpilnišimaj sobudźěłaćerjomaj to wjacy njedowolichu, sym so zwažił, sam to zestajeć. Tež zabawny dźěl po mojim zdaću njeje překrótko přišoł. K tomu su přinošowali J. S., Madlena W. (-i-; -z-), M. Ei. a druzy. Rjane, z dźěła znate powědančko „Dwójnikaj“ ze swojej dobrej serbšćinu a rjanym, kulturnym podłožkom wot † Handr. Dučmana je so mnohim spodobało. Někotre powědančka sym sam připrawjał, kaž „Wopor swojoho powołanja“, „Dismas“, „Doma, doma rjenje je“, „Dwoji wobraz“, „Franciskusowe powědančko“, „Błaznjowy posměwk“ a druhe. Knj. Špitankowa je nam rjenje wo swojich dopomnjećach z wójnskoho lěta 1866 powjedała, kotreż sym potom za „Posoł“ připrawił. — Swěru je „Posoł“ tež wo serbskim žiwjenju rozprawjał. Najpilniši dopisowaŕ bě tu Radworski knjez farař Nowak. Tež druzy su pilnje dopisowali. Tola z někotrych stronow by dopisowanjo žiwiše być mohło. Najbóle sym kóždy raz wobžarował, zo husto podawki ze Serbow we wšěch druhich nowinach so wozjewjeja, tak zo potom tute jako zestarjene w „Posole“ přikhadźowachu. Tuž bych prosył, zo bychu česćeni dopisowarjo swoje rozprawy do druhich nowinow hakle potom dawali, hdyž je „Posoł“ tež přinjesć móže. Kóždy swěrny sobustaw dyrbi za to dźěłać, zo by „Posoł“ z česću wobstał, a jón podpjerać, zo by ličba čitarjow přiběrała. Hdyž pak rozprawy w druhich nowinach so prjedy podawaju hač je naš „Posoł“ přinjesć móže, z tym zajimawosć „Posoła“ wosłabja, a to je ke škodźe našoho „Posoła“. Tež cyrkwinske powěsće bychu so z někotrych wosadow porjadnišo słać mohle, z někotrych cyle wuwostachu. A tola chcedźa ludźo rady wědźeć, štó je so narodźił, wumrěł atd. Zajimawe běchu tež „Składnostne basnje“, kotreż chcemy we wosebitej knižcy wudać. Zajimawosć „Posoła“ su wulcy zbudźiłe započate „Pućowanske dopomnjeńki“, su skoro podobnje spisane, kaž spisy němskoho spisowaćela Karla Maya. Rjenje je k. wyšši wučeŕ a kantor Symank „Serbske přisłowa“ zestajał, kotreż buchu tež po woćišćenju w „Posole“ jako knižka wudate. Tež wjele wjacy nawěštkow, tež ze wsow, by „Posoł“ měć mohł.

Wjele prócy a wuhładkowanja je ke kóždomu jednotliwomu čisłu trěbne. Husto dosć sym hłuboko do nocy swój čas za „Posoł“ nałožował; a to sym činił jeničcy z lubosće k Bohu, zo bych pomhał naš lud dobry zdźeržeć a znadobnić. Njech tež naši dowěrnicy hišće wjacy agitacije za naš organ přewjedu a snadź hišće pil-

nišo z dopisami „Posoł“ wobohaćeja, potom budźe a wostanje „Posoł“ wěrny přećel a swěrny wjednik.

Na kóncu wuprajam hišće wšitkim swěrnym dopisowarkam a pilnym sobudźěłaćerjam swój najwutrobniši dźak.

Z dobom přiwołam hišće junu wšitkim sobustawam našoho towarstwa wutrobne Božemje při wotkhadźe ze Serbow. Tuž budź ty, luby „Posole“, mi nětko luby přećel a swěrny rozprawjeŕ wo žiwjenju serbskoho ludu w mojim nowym skutkowanišću! Njech kčěje, njech plěje pjanku ze skaženych wutrobow, njech wěje stajnje dobry, nadobny duch do wšěch wutrobow joho čitarjow!

W Sebnicach, 30. VI. 1927.

M. Kětan, dotal redaktor „K. P.“

Politiski rozhlad.

W němskim sejmje zaběrachu so tele dny z knježeŕstwowskim zakońskim načiskom wo powyšenju cła na cokor a wo poniženju cokrowoho dawka. Posledni cłowny tarif pokhadźa z lěta 1925; wón zhubi swoju płaćiwosć 31. julija tohole lěta. Knježeŕstwowy zakoński načisk postaja, zo by spomnjeny tarif hač do 31. dec. 1929 podlějeny był z tym přeměnjenjom, zo by cło za čerstwe njeple w času wot 1. awgusta hač do 14. februara 1 hriwnu město 50 pjenježkow kaž dotal wučiniło. Němskostatna rada je tute powyšenjo cła wotpokazała.

Cło na cokor dyrbjese po knježeŕstwowskim namjeće wot 10 hr. na 15 hr. powyšene być. Też tute powyšenjo je němskostatna rada wotpokazała. Dawk wot cokora dyrbi wot 21 hr. na 10,50 hr. za dwoji centnar poniženy być, k čomuž je němskostatna rada přihłosowała. W němskostatnej radźe ma sylny wliw Pruska jako najsylniši němski kraj — jeje wliw to běše, zo so němskostatna rada tutym powyšenjam cła zapowě. Nětko dyrbi so němski sejm z nowa z tutym zakońskim načiskom zaběrać. Naléwične strony budźa zawěsće zasy herjekać přećiwo tutym načiskam a wudawać, jako bychu so z tutymi cłami ratarskim wupłodźerjam wulke dobytki do šije mjetałe a małym ludźom so ežiwjenjo njetrjebawši podrožiło.

Němski sejm ma docyła hišće wjele dźěła, prjedy hač do prózdninow póńdźe. Z rědka hdy je so tak wjele namjetow činiło, kaž w poslednich dnjach; tute namjety su so činiłe dźiwajo na blizke wólby. Wěste politiske strony chcychu z tym ludej so liščić.

Tak su komunisći, socialisći a też demokraći namjetowali, zo bychu so zastojnikam wyšše přirażki k jich mzdźe přizwoliłe, kaž ma to knježeŕstwo wotpohlad. Tute namjety njehodźa so dopjelnić, dokelž tu srědki njejsu. To wědźachu wězo też cyle derje tute politiske strony. Po wšěm zdaću chcychu ze swojim wustupowanjom jenož zaćišć činić pola zastojnstwa a hłosy za bližace so wólby łójić. Wězo dyrbjachu so tute njemóžne namjety wotpokazać.

Němske ministerstwo je so zańdźenu póndźelu ze šulskozakońskim načiskom zaběrało. W tymle posedźenju njebudźe sejm wjacy wo tutym ważnym a dawno požadanym zakonju wuradźeć. Tola móže so z tym ličić, zo budźe sejm nazymu před zymskim posedźenju hišće zwołany, zo by so wo šulskim zakonju za cyłu Němsku wuradźowało. Tutón zakoń je jara trěbny a nuzny, zo by so wěstym njewěstosćam na šulskopolitiskim polu kónc činiło. Hač do nazymy budźe zakoński načisk k wuradźenju dohotowany.

Wšitke nowinaŕstwo je so w poslednim času zaběrało z wunoškom poslednjoho posedźenja Zwjazka Ludow. Wšudźom so te jedne měnjenjo wupraja, zo je tónle wunošk njespokojacy. A to je ćim hórje, dokelž te prašenja, kotrež mějachu so rozsudźić, wostachu bjez skónčnoho dozrjadowanja.

Napřećiwna strona je tu wěc tak sebi zawjesć wědźała, zo njedźiwajo potorhanja rańšich twjerdźiznow wojeŕska kontrolla tola hišće we wěstej podobje dale wobstoji. Štož nastupa pomjeńšenjo ličby wobsadźeńskoho wójska a wotkhad cuzeje wobsadki z Rhynskoho kraja, njeje so docyła wuspěch dócpěł; haj samo wuradźowanja wo tutym ważnym prašenju buchu přez nahłe wotpućowanjo francózskoho zwonkownoho ministra Brianda přetorhnjene. Jenički khuduški wuspěch wobstoji w tym, zo Rada Zwjazka Ludow jenohłósnje přeco wupraji, zo by Němska w tak mjenowanej mandatnej komisiji zastupjerja dóstała, t. r. w tamnej komisiji, kotraž ma nad Němskej wotewzatymi kolonijemi a nad wot Turkowskeje wotdźělenymi krajinami strażować. Postup je to wězo na te wašnjo, zo měnjenjo w prjedy njepřećelskich krajach so po něčim zhubja, jako by Němska dostojna njebyła kolonije měć. Wězo je to jenož khudy tróšt, hdyž napřećiwna strona tola swoje přisłubjenja a winowatosće nastupajo wobsadźenjo Rhynskoho kraja a kontrolu wojeŕskeje komisije wobeńć wědźeše.

Lokarnskim wučinjenjam to zawěsće mało wotpowěduje, hdyž napřećiwna strona swoje přilubjenja tak z lohka bjerje, mjez tym, zo so Němska nuzuje, wšitke wučinjenja a wobzamknjenja hač do poslednjoho pismika dopjelnić. Wopomnić so pak dyrbi, zo bě poslednje posedźenjo Zwjazka Ludow ze zwonkowno-politiskimi starosćemi přejara wobćežene — mjenujcy z ruskopólskim, južnosłowjansko-italskim a jeńdźelsko-ruskim konfliktom. Tute prašenja zwonkowneje politiki mějachu přewahu, tak zo so našim znutŕkowno-politiskim starosćam a zajimam trěbna skedźbnosć njepřiwobroći. Chcemy so nadźijeć, zo přichodne posedźenjo tute ważne prašenja zrjaduje ke spokojnosći Němskeje a tak wujednanjo mjez něhdy znjepřećelenymi ludami a krajemi wo dobru kročel postupi.

Rusko-pólski konflikt njeje hišće dowujednany. Mordaŕ sowjetskoho wupósłanca we Waršawje, Kowerda, bu wot pólskoho sudnistwa ke kłódźe na čas žiwjenja zasudźeny. Tute khłostanjo bu na 15lětne poniženo. Z tym su we Moskwje, hdźež čłowječe žiwjenjo wjele njepłaći, njespokojni a maja tute miłe pokhłostanjo za „ranjenjo ruskoho luda“. Dale so Pólska zapowěduje, žadanjo Ruskeje, zo bychu wšitcy ruscy emigrantojo — t. r. wupućowarjo, z Pólskeje wupokazani byli, dopjelnić. Ruska měni a boji so, zo su mjez tutymi wupućowarjemi mnozy zapřisahancy, kotřiž na powróćenjo sowjetskoho režima w Ruskej dźěłaja. Za to swědča też te mnohe zasudźenja k smjerći a po stach hižo přewjedźene wotprawjenja, kotrež su so tam w poslednim času stałe. Mnozy, kotřiž běchu tróšku politiscy podhladni a wobskorženi, zo přećiwo sowjetskomu systemej wustupuja, buchu wot sowjetskich sudnistwow k smjerći zasudźeni. Tuta krawna justica je wjele rozhorjenja a wótre protesty w nawječornych krajach zbudźiła. Wona móže z lohka k tomu přinošować, zo so dale a bóle jednotna fronta tutoho njekultuwěrowanoho zakhadźenja dla přećiwo Ruskej wutwori. Sowjetscy mócnarjo njejsu sebi po zdaću wjacy prawje wěsći swojeje mocy, boja so wo wobstaćo sowjetskoho systema a pytaja z nasylnosću a krawnej justicu wšitke přećiwnistwo porazyć.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Zańdźenu njedźelu wudźeleše najdostojniši knj. biskop swj. sakrament firmowanja we Wulkim Hojnje. Jutře njedźelu budźe swj. sakrament firmowanja w Döbelinje a njedźelu 17. julija w Lubiju wudźěleć.

— Poslednje dny zańdźenoho tydźenja wopuščištaj nowopostajenaj kk. fararjej M. Kětan a J. Hartmann Budyšin, zo byštaj so na nowe městno swojoho skutkowanja podałoj a to prěniši do Sebnic a posledniši do Mittweidy. Na wuprózdnjene kapłanske městno w Budyšinje bu powołany knj. kapłan J. Nowak ze Žitawy, kiž zańdźenu póńdźelu so do Budyšina přesydli. Přejemy nowomu knj. kapłanej, we kotrymž naš „Posoł“ nowoho wjednika a redaktora dóstanje, bohate Bože žohnowanjo za joho skutkowanjo w dušipastyŕstwje kaž też w literarnym dźěle.

Z **Baćonja.** Hač dotal njedožiwjeny sylny, wjerćaty orkan, runja žołtozelenej žołmje, pjatk tydźenja na wječor

wot 1/27 hač 1/48 hodź. našu wjes wot połdnja k połnocy, z njesłyšanej mocu zakhadźejo, domawopyta. Na kěrchowje wulemi z korjenjemi mócny, sylny štom, běły buk, też rjane lipy wokoło cyrkwje a na kěrchowje khětro roztřase: wjeřški a sylne hałozy wułamajo. W fararjec zahrodźe wutorhny a powali kruświnu.

Z Baćonja. Naš knjez farař je nam k swojomu jubilej jako radostny wukónc wosebity dar za wosadu, kaž w předowanju naspomni, přihotował. Na swj. Marju přistupi 19 dźěći k prěnjomu swj. woprawjenju a to wot lětušoho druhoho šulskoho lěta (7. žiwjenskoho) započatoho. Swjatočnosć mócnje na wosadu skutkowaše, a kóždy móžeše so přeswědčić, zo zamóža też „móličke“ po dobrym přihotowanju dostojnje a kuražniwje k Božomu blidu přistupić. Tuž je so w našej wosadźe wola biskopow dospołnje a wuraznje přewjedła. Bóh skruć, zdźerž a zakitaj, štož dokonja we wutrobach našich móličkich! —f—

Z Khróšćic. Dźakowne wopomnjeće swěrneje lubosće napřeću swojomu dušepastyrjej wobswědči tu Šěrachowska wosada. 5. julija bě so 40 lět minyło, zo je jeje wjelezasłužbny farař can. cap. Jakub Žur, kiž je na 26 lět we Šěrachowje skutkował, wumrjeł. Tohodla da dźakowna wosada joho pomnik na dostojne wašnjo rjenje wobnowić, a Šěrachowski procesijón połoži na dnju 2. julija rjanu palmowu pychu na joho row, kiž khowa na našim kěrchowje zemske powostanki tutoho horliwoho duchownoho. Zemrěty knjez wukhadźa z našeje wosady a narodźi so 9. sept. 1821 na Horje, skutkowaše najprjedy w lětach 1846 hač 1861 w Budyšinje a přińdźe w meji 1861 jako farař do Šěrachowa. Tam porjeńši wosebje dom Boži z tym, zo da krasnej wěži natwarić. Też hewak staraše so na njesebične wašnjo za swojich wosadnych, kotrychž tehdom tłóčeše nuza wo zasłuženjo wšědnoho khlěba. Tohodla tale dźakownosć hišće 40 lět po joho smjerći. W blizkich Pozdecach, hdźež pola swojich přiwuznych přebywaše, překhwata joho nahła smjerć, kotřiž za joho posledni wotpočink postajichu wótcnu zemju. Tajki přikład dźakowneje přikhilnosće změje cyłe wšće bohate žohnowanjo za wosadu na lětstotki.

Z Marijinoho Doła. K prěnjomu julijej złoži tu swoje zastojnstwo knjez inspektor Jan Šołta, rodź. z Wotrowa, zo by so na derje zasłużeny wotpočink podał. Na 35 lět je so prócował swoje zastojnstwo k zbožu klóštra zastarać a wědźał přecy wšě swoje mocy k tomu wěnować, zo by ratarstwo hospodarscy postupowało. Za to dósta so jomu też připóznaćo! Sakska hospodarska komora za ratarstwo spožči jomu slěbornu zasłužbnu medaliju. Wokrjesne ratarske towarstwo z Budyšina pósła k tomu swojoho wotpósłanca, kiž jomu čestne wuznamjenjenjo w přitomnosći klóštrskoho knježstwa a předsydow wokolnych ratarskich towarstwow přepoda. Klóštr zhubi z knjezom inspektorom Šołtu swěrnoho a wobhladniwoho zastojnika. — Też wokolina wobžaruje wotkhad knjeza Šołty. Je dźěn znate, zo je wosebje w čežkich wójnskich časach ze swojim wobšěrnym nazhonjenjom mnohim radlubje k radźe a pomocy był. Swój derjezasłużeny wumjeńk chce ze swojej mandźelskej we Zhorjelcu přeživić.

Z Ralbic. Z dźiwadłowym wječorom swjećeše naše „towarstwo kat. młodźencow“ zańdźenu njedźelu swój 12. założeński swjedźeń. Duchowny wjednik towarstwa, knj. kapłan M. Cyž je k tomu wulku činohru „Smjerć Garcije Moreny“ po A. Haegeli — přeserbšćił. We pjeć jednanjach widźimy a słyšimy, kak je sławny president Garcija Morena w Ekwadorskej republicy w Americy jako katolski wjerch po křesćanskich zasadach k zbožu kraja a ludu knježił a ćělne a duchowne žiwjenjo swojich podanow spěchował; měješe pak so strašnje bědźić přećiwo njewěriwej swobodnomurjerskej stronje, kotraž z djabołskej lesću a přeradu přećiwo njomu wojowaše a swojich ludźi hač do najwyššich zastojnstwow přetłóči, a tak skónčnje president přez nože a kulki zasakłych přisahancow w lěće 1875 martrarskeje smjerće wumrě. Přispomnić też chcu, zo běše Ekwadorska republika jenički stat cyłeje zemje, kotryž je zjawnje protestował přećiwo njeprawdźe, hdyž je Italska swjatomu Wótcej cyrkwinski stat wuswojiła. Hra je žiwa, ma nadosć čina, hnujacych podawkow, powšitkownych dobrych wučbow a też strowoho žorta. Hrajerjo swoje róle jara derje w pomjatku wobknježachu a tak běše też móžno, zo žiwje a bjez zadźěwkow hrajachu, někotři běchu so do podawka tak zažiwili, zo woprawdźe ze zapalom, z dušu a wutrobu hrajachu. Hosćo sćěhowachu tuž też

Spodźiwny wobraz.

(Skónčenjo.)

Pětr Marton hladaše rozmyslujcy wokoło so.

„Maš snadź žanu knihu, wo česćowanju wutroby Jězusoweje?“ prašeše so, hdyž widźeše, zo chce joho swak woteńć. Wón da jomu žiwjenjo swjateje Margarethy z Alacoque a přewostaji joho joho myslam. Wón njeréčeše sćěhowace dny ničo wo tym, štož joho žonje a jomu wutrobu tyšeše, ale wonaj modleštaj so ćim horliwišo za njoho a poručištaj joho wutrobje Jězusowej. Pětr Marton přewodźeše jenoho popołdnja hajnika w joho službje do lěsa. Při pućiku do wulkoho lěsa, po kotrymž hajnik dale kročeše, so dźělištaj. Pětr Marton kročeše po puću dale a stoješe nadobo na kóncu lěsa. Lubozny dólčk z krasnymi łukami ležeše zaso před nim a dale na hórcy stary klóštr. Žiwa žadosć joho wobja, hišće junu krasny wobraz we tamnej cyrkwi wohladać. Mały wobraz, kotryž měješe při sebi, běše dźěn jenož sćin wot tamnoho. Spodźiwnje ćehnješe joho tutón raz w cyrkwi k tabernaklej, hdźež na kolena padny. Wóčcy na nadobny, lubozny wobraz bóžskoho Zbóžnika złoženej, modleše so wón za dołhi, dołhi čas z wulkej pobožnosću. Kak běše to přišło, zo tak nadobo lód w joho wutrobje taješe, to sam njewědźeše. Běše to njeskónčna, smilna lubosć bóžskeje wutroby, kotraž z tabernakla na njoho dele so ronješe, a joho zymnu wutrobu wohrěwaše? ... Štó móže dźiwy tuteje hnady zapřimnyć! — Běše so najskěršo derje modlił, přetož z krutym wotmyslenjom nadobo stany, poda so do klóštra, a prašeše so za P. Quardianom, hač je tutón k réčam. A hdyž česćowny rjadnik před nim stoješe a lubosćiwje so za joho należnosću prašeše, dowěri wón jomu wšitke swoje dwěle a starosće.

Potom dźěše tróštny a měrny domoj, zo by na druhi dźeń šoł k swjatej spowědźi. Hdyž buchu słowa wotwjazanja jomu prajene, słowa, nad kotrymiž so jandźelojo w njebjesach raduja, a wón w dźaknej modlitwje před wołtarjom klečeše, tu zdaše so jomu, kaž byštej miłej wóčcy bóžskoho Zbóžnika z wosebitej lubosću na njoho dele hladałoj. Na druhi dźeń, to běše njedźela, přistupi wón po dołhich lětach zaso k prěnjomu razej k swjatomu woprawjenju. Wšitcy so na joho wróćenju k Bohu wjeselachu a też wón čuješe so njewuprajiće zbožowny.

„Sym so dźensa na přecy pod zakit wutroby Jězusoweje stajił a žadyn dźeń njedyrbi być w mojim žiwjenju, zo njebych mału modlitwu k česći wutrobje Jězusowej dokonjał,“ praješe wón swojomu swakej a swojej sotře, hdyž so z cyrkwje domoj wróći.

Hdyž bě nětko joho wutroba pokoj a joho duch měr namakał, wočerstwi też zaso joho ćěło. Za dwě njedźeli zdźěli wón swojomu swakej, zo je dźěło k česći wutrobje Jězusowej započał, wo kotrymž je so z P. Reginaldom rozrěčał. Mjenujcy napřećiwjenjo přećiwo tamnej błudnej wěrje, kotraž dźensniši dźeń křesćanske socialne žiwjenjo podrywa.

„Jene slubjenjo bóžskoho Zbóžnika je so hižo na mni dopjelniło“, praješe wón smějo k swojim, „měr a pokoj bu mi zaso daty. Zo bu wuspěch mojeje wědomostneje knihi zničeny, mje prócowanjo wo službu za profesora wjacy njemyli. Štó wě, za čo bě woboje dobre, přetož ničo so tola njestanje bjez Božeje wole.“ — „Je-li ty swěrny wostanješ, dopjelnja so też hišće druhe slubjenja“, praji

z kedźbnosću dobru nowinku našoho dźiwadła. Tajke poradźenjo budź młodym hrajerjam dźaka dosć a nowy pohon k dalšim skutkam w narodnym dźěle. Spisowaćel sam wuwučowaše hrajeri we wjele pruhach a nawjedowaše tež předstajenjo a smě nětko spokojeny być z wuspěchom kaž tež z wólbu krucha samoho. Budyšska firma Fingerlos je za tuni pjenjez přihodne drasty požčiła a naš Khrósćanski frizěr je ludźi dohotowił a tak widźachmy při našich wjesnych wobstojnosćach woprawdźe něšto dokładnje rjane. Škoda, zo wopyt njeběše bohatši. Młodosć drje tu běše, ale tež staršich widźimy rad, hdźež młodosć z hódnym dźěłom wustupuje. — W prěnjej přestawcy witaše knjez kapłan hosći a rysowaše wobsah hry a na kóncu dźakowaše so wšěm, kotřiž su pomhali zabawny wječor wuhotować. Po dźiwadle knježeše někotre hodźinki wjesoła rejka. Na ss. Pětra a Pawoła wospjetowachu hru w Konječanskim hosćeńcu před dźaknym připosłuchařstwom, wšak tež nic jara bohatym — ale hra poradźi so runje tak hładcy a žiwje kaž w Ralbicach. Snadź mohła so zwonka wosady něhdźe hrać, hdźež je so telko prócy nałožowało a nowa hra junu nawuknjena. a.

Kamjenski wokrjesny zastarański zwjazk — zastaranjo wojowarjow — zdźěluje nam tole: Dźěłowy minister Němskeje je dowolił, zo smě so tež w běhu tohole lěta dočasne wupłaćenjo na přiražkowu rentu we wysokosći jednoměsačneje přiražkoweje renty přizwolić, zo bychu so dóstawarjo přiražkoweje renty za přichodnu zymu z tepidłom, njeplemi abo zymskej drastu zastarać móhli. Namjety na dočasne wupłaćenjo maja so při wokrjesnym zastarańskim zwjazku Kamjenskoho hejtmanstwa — wotdźěl zastaranjo wojowarjow — bórzy pisomnje činić.

Ze Sebnic. Zańdźenu njedźelu bu naš nowy farař, wysokodostojny knjez Michał Kětan, dotalny kapłan a vikar w Budyšinje, do swojoho nowoho zastojnstwa přez wysokodostojnoho knj. konsistorialnoho radźićela Pawoła Löbmana z Budyšina swjatočnje zapokazany. Při swjatočnosći wobdźěli so tež dechant Kunert z Niedereinsiedel, farař susodneje českosłowakskeje fary. Katolske towarstwa a dźěći přewodźachu swojoho nowoho dušepastyrja do swjedźeńscy wupyšeneje cyrkwje, hdźež bě so wosada w jara bohatej ličbje zhromadźiła. Hdyž bě knjez installator biskopske dekrety wo pomjenowanju nowoho fararja přečitał, přepoda jomu cyrkwinske kluče jako znamjo, zo je nowy knj. farař nětko „rektor“ Sebničanskeje farskeje cyrkwje. W swjedźeńskim prědowanju napominaše knj. zapokazowař nowoho dušepastyrja, zo by z modlitwu, prědowanjom, ze swjećenjom swj. wopora a wudźělenjom swj. sakramentow na swjatosćenju dušow horliwje dźěłał — wosadu pak namołwješe, zo by nowoho pastyrja z lubosću a dowěru přiwzała, k njomu so, kaž ke dotalnomu fararjej, w dobrych a złych dnjach dźeržała, zo by tež wo njej kaž wo prěnjej křesćanskej wosadźe so prajić mohło: „Woni běchu jena duša a jena wutroba.“ — Na to swjećeše nowy farař k prěnjomu razej wopor Božeje mšě. Swjatočne „Te Deum“ skónči pozběhowacu swjatočnosć. — W Sebničanskej šuli postrowi nowoho fararja w mjenje dźěći a staršich knj. šulski wjednik Hahn. — Bóh luby Knjez spožč nowomu knj. fararjej žohnowane skutkowanjo a mnohe lěta.

Wšěm lubym Serbam!

Tež lětsa ma so wotměć **wšoserbski zlět** a to we sławnje znatym **Radworju.** Wšitcy swěrni Serbja chcedźa so tam zeńć a sej ruku zawdać k zhromadnomu wótčinskomu dźěłu; chcedźa so wokřewić a posylnić w kupjeli hordoznoho narodnoho swjedźenja, zo njebychu wustali w horcym bědźenju za wobstaćo lubowanoho serbskoho luda. Haj, my wšitcy derje wěmy, zo so dźensa jedna wo to, hač ma serbski lud dale žiwy być abo hanibnje zańć! Kóždy jenotliwy z nas je za to sobu zamołwity a ma wo tom rozsudźić! Ně, naš luby serbski narod njesmě zańć, nihdy na nihdy nic! Ale žiwy dyrbi być a wostać a so zmócnić a rozrosć na swojej z krwju a potom wótcow poswjećenej zemi! K tomu sobu pomhać chce a budźe naš lětusi zlět a kóždy, kiž so na nim wobdźěli.

Tohodla prosymy wšěch lubych Serbow, zo bychu 17. julija do Radworja přikhwatali a před cyłym swětom wobswědčili, zo su Serbja hišće žiwi a zo chcedźa wostać žiwi!

---

jomu joho swak. „Ja so nadźijam“, wotmołwi Pětr Marton wjesele. „Chcu swěru to moje dopjelnić, zo bych miłosć bóžskeje wutroby na so sćahnył.“

Běše kaž přewobroćeny, wjesoły, wutrobny a běše tym swojim přeco luby přećel. Rjana słónčna nazyma přićahny do kraja, kotrež młodomu wučencej k joho dospołnomu wustrowjenju hoješe. Často ćehnješe joho zaso horje na hórku, do klóštrskeje cyrkwje, před krasny wobraz wutroby Jězusoweje ke khutnej powučacej rozmołwje z P. Reginaldom. Na poł oktobra wróći so dospołnje strowy do swojoho staršiskoho domu. Za krótki čas dósta hajnik wot swojoho swaka list, w kotrymž jomu zdźěli, zo je swoje dźěło do ćišća dał.

Někotre njedźele po tym čitaše hajnik w jenym časopisu poslednje dźěło swojoho swaka woćišćane. Z dobom bu tež na joho prěnje wědomostne dźěło kedźbne sčinjene, kotrež sebi wulkeho připóznaća daloko a šěroko dobu. Wězo, zo běše přez tutón wuspěch we swojim dźěle zahorjeniši a z nowa wožiwjeny. Wón napisa w druhim lěće hišće wjacy zajimawych rozprawow, kotrež prašenja wulkeje ważnosće wo křesćanskim duchu rozjasnješe. Za někotry čas dósta městno za profesora na katolskej universiće w połodnišej němskej, kotrež z wjesołosću přija.

Prjedy hač so na nowe zastojnstwo poda, wopyta na někotre dny krajinu, hdźež joho swak bydleše. Běše to zaso nazyma. Přiroda stoješe hišće w połnej krasnosći a słónčko wusywaše swoje złoćane pruhi na nju. Krasna běše tuta wokolina, kotraž so před mužomaj na hórcy při klóštrje wupřestrěwaše. Lisćo štomow, kotrež so přez ćěmno-zelene jědle, žołte, ćerwjene, brune pisanješe, poda cyłomu wobrazej spodźiwny powab. P. Reginald běše swojich starych znatych, hajnika a dr. Martona hač na kónc hory přewodźał. Najprjedy Pětr Marton cyrkej wopyta, zo by tam, hdźež při pohladnjenju na nadobny wobraz wutroby Jězusoweje prěnje začuća k dobromu we swojej wutrobje začu, za tak mnohe dóstate hnady swój horcy dźak wuprajił. P. Reginald přeješe młodomu profesorej wutrobne zbožo do joho nowoho zastojnstwa.

„Njejsym ći derje wěšćił“, praješe hajnik smějo swojomu swakej, tebi tajki dobry wuspěch do prědka prajo, budźeš-li so wo česć wutroby Jězusoweje prócować?“ —

„Moje wočakowanja su wo wjele přetrjechene“, wotmołwi Pětr Marton zahorjeny, njedóstach jenož to, wo čož prošach, ale hišće wjele wjacy k tomu. „Njeje to k wobdźiwanju, zo buchu jenomu njehódnomu človjekej, kaž ja, lěta dołho w njewěrje bludźacomu, tajke wopokazy bóžskeje smilnosće k podźělej?“

„To so docyła njedźiwam“, wotmołwi pobožny rjadnik, přetož wutroba Jězusowa přetrjechi na wulkomyslnosći wšitke wutroby človjekow. Joho lubosć, dobroćiwosć a smilnosć je njepřeměrjomna. Njech knježi přez wšitke časy nad našimi wutrobami a khwalena njech je do wšitkeje wěčnosće najswjećiša wutroba Jězusowa!“

Při Jězusowej wutrobje
So mi tak słódcy wotpočnje.
'Nož tebi wšitko wuznaju
Štož tyši moju wutrobu.

Rad k tebi horje pohladam,
Tež wutrobu rad wokošam,
Kiž hrěšnika tak lubo ma,
Jom' wšědnje rad so podawa.

Předewšim pak přeprošujemy nanajwutrobnišo wšě naše čestne towarstwa, zo bychu w połnej ličbje, nic jenož ze wšěmi sobustawami, ale tež z jich swójbnymi a přećelemi přišle. Zo kóžde serbske towarstwo, kiž ma khorhoj, ju tež sobu přinjese, žada sebi joho a naša česć. Jara bychmy witali, hdyž bychu někotre towarstwa z hudźbnej kapalu přišle a hdyž by so jich prawje wjele z wosebitym swjedźeńskim wozom wobdźělić chcyło.

Lětuši wšoserbski zlět dyrbi hišće wjetši a krasniši być, hač joho předkhadnicy. Žane serbske towarstwo a žadyn dobry Serb njesmě jón zakomdźić.

Tuž přińdźće wšitcy Serbja a Serbowki, młodźi a stari, evangelscy a katolscy, kiž bydliće před Čornobohom abo pod Wotrowskim hrodźišćom, w płódnej Hornjej abo w lěsnatej Delnjej Łužicy, w sonjatej holi abo w rěčkatych Błótach, w ćichich wjeskach abo harowacych městach, hač sće doma abo w cuzbje; přińdźće a přiwjedźće swojich lubych a znatych sobu. Njebudźeće so kać. Wulke činja so přihoty. Wulkotny budźe tónle swjedźeń, naš wšoserbski zlět we Radworju!

Předsydstwo „Domowiny“.

Z cyrkwje a swěta.

Z **Roma.** W poslednim konsistoriu dóstaštaj nowaj kardinalej Lauri a van Rocy (belgiski arcybiskop z Mechelna) čerwjeny barett. Potom měješe swjaty wótc narěč na kardinalow. Wón wupraji swoju radosć nad tym, zo móžeše kolleg při propagandze swój třistalětny jubilej woswjećić; je tola kolleg we cyłym času swojoho byća stajnje wopokazował swěru k swjatomu stołej a k swjatej wěrje. Dale spominaše z najwjetšim wobžarowanjom na zrudny dóńt wulkich krajow Khiny a Mexika. W Khinje howri bjez přestaća hižo lěta dołho wójna mjez staćanami. Wona je ćim zrudniša, dokelž je zawinowana přez škódne a wopačne revolucionarne ideje, kotrež su so do kraja zanjesłe přez ludźi bjez swědomja a praweje lubosće k bližšomu. Wulki lud Khinjanow je był stajnje wulkomyslny a porjadlubowacy. Swjaty wótc sławješe misijonarow a měšnikow, kotřiž w kraju njesebičnje a přikładnje za spomoženjo luda dźěłaju. Wón slubi, zo budźe wulkomu narodej Khinjanow při kóždej składnosći dawać wopokazy swojeje česćownosće a lubosće. — Štož Mexiko nastupa, dźeše swjaty wótc dale, su rjekowske skutki tamnišich biskopow a měšnikow sobu najsławniše, kotrež su zapisane do knihi stawiznow cyrkwje. Njeczłowjeske přesćěhanja móža drje tutych rjekow, kotřiž krawja za swobodu cyrkwje a za swobodu wěry, wottorhać wot wołtarjow, tola ženje z wutroby swjatoho wótca a z wutrobow wěriwych.

Z **Pólskeje.** Město Katowicy dóstanje nowu kathedralnu cyrkej. Swjatki su z twarom započeli.

Bamžowy pósłanc kardinal Lauri je 12. junija Waršawu wopušćił a so do Roma podał. Před swojim wotkhadom z Pólskeje wopyta hišće hornjošlezyskoho biskopa Lisieckoho w Katowicach.

Póznański arcybiskop kardinal Hlond njetrjeba do Roma dojěć po čerwjeny biret. Tutón dóstanje wón přez ruku statnoho presidenta Mościnskoho.

Z **Würzburga.** Swj. Bonifacijowe towarstwo wotmě tu 2. junija swoju generalnu zhromadźiznu, kotraž běše jara derje wopytana. Paderbornski biskop dr. Klein dźeržeše swjatočne prědowanjo.

Redemptoristojo su prěni katolski němski film wudali pod mjenom „Soli Deo Honor“, t. r. Bohu samomu (budź) česć. Wón pokazuje žiwjenjo swj. Klemenca Dwořaka.

Wobstojnosće we wěrywuznaću mjez českosłowakskim ludom wopisuje Pražska „Deutsche Presse“. Wona přirunawa wobstojnosće lěta 1910 z tymi lěta 1921 a dopokazuje, kak je njewěra a sektěrarstwo krajej ćežke rany zbiło. Jako „njewěriwcy“ běchu so zapisali 1910 12981 a 1921 716515. Z nich přińdźe na Česku 658084 (to je dźesaty dźěl wobydlerstwa), na Morawu 49036, na Šlezysku 9405, na Słowaksku 6818 a na Karpatorusku 1174. — Do českosłowakskeje cyrkwje zastupichu 437377 wosobow. Tutón wulki wotpad wot cyrkwje zawinowa wosebje agitacija socialistow mjez jich sobustawami. Kóždy socialist ma być njewěriwc, a tak wustupowachu z hromadami tež dźěłaćerjo z klina cyrkwje. Ličba katolikow wězo přiměrnje spadowaše, a to w Českej wot 6488117 lěta 1910 na 5216180 lěta 1921, na Morawje wot 2512484 na 2421220, w Šlezyskej wot 588843 na 564064. W rańšim dźělu kraja je wliw českich zastojnikow słabši, štož so pokazuje na ličbje wěriwych. Tak přiběrachu katolikojo we Słowakskej wot 2033448 na 2128205 a we Karpatoruskej wot 52876 na 55164.

W poslednim času dźěła katolska mysl po přeću swj. wótca žiwje tež we Českej a wosebje młodosć ze zahorjenjom na nabožnym znowanarodźenju českoho luda. Płody tutoho hibanja wěsće njewuwostanu.

Pražska njewěriwa nowina „Přitomnosć“ piše k tomu sćěhowace: „Po přepytowanjach knježerstwoweje statistiki, kotraž hač do februara t. l. dosaha, je hibanjo k wotpadej zastało. Wotpady su katolsku cyrkej wučisćiłe wot morwych hałžkow, tak zo wona nětko zasy wšudźom nowe žiwjenjo pokazuje.“ Bóh dał, zo by tak było.

W New-Yorku zhromadźi kardinal Hayes 70000 sobustawow towarstwa „Swjate mjeno (Bože)“ wokoło sebje a woprowaše za nje wopor Božeje mše. Při tym poswjećichu so wšitcy Najswj. wutrobje Jězusowej. Swjećacy biskop Dunn přečita modlitwu k wutrobje Jězusowej a přitomni ju słowo po słowje wospjetowachu. Towarstwo je přez swoje skutkowanjo mjeno Bože zasy k česći přinjesło, tak zo smě so zjawnje wužiwać bjez toho, zo by było wusměšane. Tež kardinal dźeržeše přitomnym narěč, w kotrejž na to pokaza, zo je tuta hobrska zhromadźizna była skutk dosćčinjenja za wšu bjezbóžnosć a rozwjazanosć wulkoměsta New-Yorka. Kardinalowa narěč so we wšěch nowinach wozjewi a tež přez radio po wšěm kraju rozšěri.

Bohata knjeni Mrs. Brophy dari jesuitam 1 milijón hriwnow za założenjo wyššoho wustawa za hólcow w staće Arizona. Druha knjeni, Mrs. White, dari 800000 hriwnow za skutki lubosće a dalšej 2 milijónaj za duchowny seminar w Baltimore.

Wulki klóštr „Grande Chatreuse“ pola města Grenoble w Francózskej, kotryž je knježerstwo před wjacy hač 20 lětami swojim wobsedźerjam, mnicham najkrućišoho rjadu, wuswojiło, dźeń a bóle rozpaduje, žarujo za swojim wobsedźerjom. Nětko je 40000 susodow klóštra pod nawjedowanjom arcybiskopa Lyonskoho wulke pismo na knježerstwo pósłało ze žadanjom, zo by so klóštr joho wobsedźerjam wrócił. Kaž je znate, je francózske knježerstwo prózdny klóštr zwjazkej narodow poskićiło. Tutón pak je dar wotpokazał, dokelž je klóštr njesprawnje wuswojeny a žadyn katolik njeby do tajkoho domu začahnył a dokelž je njewěste, kak bychu susodźa nowoho wobsedźerja přijeli. Tuž drje knježerstwo skónčnje do toho zwoli, zo mniša zasy do swojoho statoka začahnu.

Wo rejwarcy Miss La Varre, wo kotrejež zastupje do klóštra karmelitkow w čisle 26 pisachmy, přeradźi nam jedyn amerikanski duchowny sćěhowace drobnostki: Hižo lěta dołho běše znate, zo wjelesławjena rejwarka krute pokutne žiwjenjo wjedźeše a zo njeje w běhu poslednich pjeć lět ženje wustupiła bjez toho, zo njeby pokutny přepask pod drastu nosyła. Wona wopytowaše wšědnje Božu mšu a khodźeše tohorunja porjadnje křižny puć.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tež ja móžach sebi ze Schirmecka wučbu sobu domoj wzać, wo kotrejž wšak dyrbjał radšo mjelčeć, we swojej sprawnosći pak chcu wam ju tola wupowědać. Jednaše so mi wo to, zo bych sebi tu něšto wójnskich dopomnjeńkow nakupił. Duž so tu a tam za nimi wobhonjach. Tak so też wobstarneho mužika, kotremuž běch někotre po-

hladnicy wotkupił, za tutymi wěckami woprašach. Ale tón mi wotmołwi: „Wěsće? Francózske třělby a tesaki tu po bitwje poł metra wysoko na drohach ležachu. Ale tehdom, hdyž běchmy so, zdźěla bjez jědže, 3 dny dołho před granatami w pincach khowali, tehdom mějachmy druhich starosćow, hač wójnske dopomnjeńki zběrać.“ Z tutej wotmołwu čujach so tak wohańbjeny, zo so nikoho wjacy za tajkimi powostankami prašał njejsym. Na dobre zbožo pak wšak to też wjacy njetrjebach; přetož hdyž nazajtra, krótko po bitwje, na wojownišćo pola Saarburga přińdźech, móžach sebi tam kruchow granatow a druhich wot Francózow prječ zmjetanych wěcow napytać, kelkož chcych jich měć. A při tym su tola samozběrane wěcy zajimawše hač nakupowane. Jako wosebje spodźiwnu drobnostku sebi wottam kwětku* sobu domoj přinjesech, kotraž běše wosrjedź łuže človječeje kreje, z kreje ranjeneho wojaka wurostła.

Krajina wokoło Strassburga wuznamjenja so skónčnje też hišće z tym, zo maja tam wosebje žony hišće narodnu drastu, kotruž Elsasku mjenuja a kotraž je nimale na Serbsku podobna. Wutrobno je, kaž pola nas, z pisanym šnórowanjom do štałta zašnórowane. Ramjenja pyša čerwjene sekle, pod kotrymiž so běłe rukawy započinaja. Tute pak su tak šěroke, zo so šěrše dyžli dlěše być zdadźa. Na hłowje zmahuje so čorny bant, kotryž pak njeje zady na šiji zwjazany, ale na wjerškU hłowy, tak zo sekli porno čołej stejitej. Z wulkosću a dołhosću tutoho banta tam samsne pycharstwo haja, kaž w Serbach, jenož zo maja najwosebniše deleka na kóncomaj hišće dołhe trodle přišite. — Tuta Elsaska drasta dawa wosobje runje tak rjany a přećelny napohlad, kaž naša Serbska. — Też susodna Lothringska, předewšim krajina wokoło Metza, ma hišće swoju narodnu drastu, kotraž so najbóle z běłej khapicu wuznamjenja, kaž pola někotrych miłosćiwych sotrow, njeje pak hewak dawno tak rjana, kaž Elsaska.

* Jědojty pózdnik (Herbstzeitlose). (Přichodnje dale.)

Wšelčizny.

30. wopomnjeński dźeń smjerće fararja Kneippa. 17. junija běše 30 lět, zo bě farar Kneipp wumrěł. Tohodla wotmě so k joho počesćowanju 16. junija wječor swjedźeńska zhromadźizna we Wörishofenje, kotraž běše jara derje wopytana. Pjatk 17. junija měješe wosadny farar Schwarzmayr swjatočne requiem a při joho rowje bě mała swjatočnosć z narěču. Při poslednim spěwje ćehnjechu dźěći nimo rowa, zo bychu jón z rózičkami debili. — Hdyž je so też we Wörishofenje wjele přeměniło, tak tola knježi tam woprawdźe hišće Kneippowy duch.

Rubježne nutřłamanjo do cyrkwje Najswj. Trojicy na Spalenej Wulicy w Prazy sta so w nocy wot 17.—18. junijej. Ciborijum, slěbornu kustodiju ze złotej kustodiju, kotraž bě z češkimi granatami wobsadźena, bě złóstnik pokradnył. Też hewak je rubježnik w cyrkwi za drohoćeńkami slědźo vandaliscy zakhadźał a z tym wšelake slědy za sobu zawostajił. Tuž so hižo póndźelu dopołdnja policiji poradźi, rubježnika w jenej khorejownі w Prazy dosahnyć, kiž chcyše so najprjedy z napinjenym revolvrom wobarać. Je to překupc z Mnichowa Franc Oswald, rodźeny 1902 w Chebje (Eger).

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje, wobdźěli so jutře njedźelu na swjedźenju w Hajnicach. Woteńdźemy připołdnju 1/2 12 hodźin wot Serbskoho Domu. Kotrymž pak to njeje možno, njech w 1 (13) hodź. z ćahom do Budestec jědu.

„Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje, póńdźe přichodnu njedźelu, 17. julija, do Radworja.

Domowina. Někotre towarstwa njejsu nam hišće wotmołwiłe, w kajkej ličbje so na našim wulkim zlěće we Radworju wobdźěla. Njech so dlěje njekomdźa. Čas khwata! Wjele swjedźeńskich wozow je so hižo přizjewiło. Ale wjacy hišće dyrbi jich być. Swjedźeń a wosebje też swjedźeński ćah dyrbi być wulkotny a krasny. K tomu pak dyrbja wšitke towarstwa a kóždy dobry Serb přinošować. Hladaj też nawěštk! **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. „Jednota Sokoł“ wuhotuje njedźelu 24. julija w Pěskecach swjedźeń. Jara bohaty program. Wšitcy Serbja z blizka a daloka so najwutrobnišo přeprošuja.

Předsydstwo.

Kak móžeš našomu towarstwu pomhać?

1. Zo sy pilny čitar „Katolskoho Posoła“.
2. Zo nowych sobustawow dobywaš.
3. Zo lětny přinošk bórzy zapłaćiš.
4. Zo w tajkich wobkhodach kupuješ, kotrež swoje twory w „Kat. Pósle“ poručeja.
5. Zo też nawěški do „Posoła“ wobstaraš.
6. Zo też sam z nawěškami „Posoł“ podpjeraš.
7. Zo zajimawe podeńdźenja hnydom dowěrnikej abo też redaktorej wozjewiš.
8. Zo z nastawkami wobsah „Posoła“ wobohaćiš.
9. Zo maš zajim a dobre słowo za „Posoł“, hdyž so na njón swari.
10. Hdyž też twojim dźěćom „Posoł“ k čitanju dawaš.
11. Zo wšitke ćišćeńske wěcy jenož w našej ćišćeńi skazaš.
12. Zo z wulkej prócu spisane a wot našoho towarstwa nakładowane knihi a spisy kupuješ.
13. Zo rozkćěw našoho wobkhoda po swojich mocach pjenježnje podpjeraš.
14. Zo naš wobkhod druhim poručeš.
15. Zo za zajimy towarstwa ss. Cyrilla a Methoda Boha wo žohnowanjo prosyš.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 477. 478 z Wotrowa: Mikławš Jurš, Pawoł Šołta; 479. z Kašec: Jan Šejda; 480. z Krjepjec: Pětr Knježk; 481. z Hrańcy: Jurij Čornak; 482.—484. ze Smjerdźaceje: Michał Kral, Michał Nuk, Pětr Nuk; 485. z Róžanta: Jurij Nuk; 486. z Dobrošic: Jurij Mič; 487. z Němcow: Jurij Hrjehork; 488. z Dubrjenka: Kata Lipičowa; 489. ze Salowa: Pětr Brězan (młynk); 490. z Rachlowa: Michał Michałk; 491. z Kulowa: Hańža Rěčelowa; 492. z Kamjenca: Mikławš Horjeń; 493. 494. ze Zdźěrje: Jan Šmarander, Jurij Wincař.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knj. J. Wincař ze Zdźěrje 50 pj.

Wićne płaćizny			w Budyšinje 2. julija	w Kamjencu 30. junija
Pšeńca, nowa	73	kilo	—	14,00—14,30
Rožka, nowa	70	„	—	13,20—13,50
Ječmjeń	50	„	—	12,00—12,50
Ječmjeń, nazymski	50	„	—	—
Wows	50	„	—	13,25—13,75
Wows, nowy	50	„	—	—
Raps	50	„	—	—
Běrny, pola ratarja	50	„	—	—
Butra	1	„	3,60—4,20	3,40—3,80
Syno	50	„	—	3,00—3,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50	„	—	2,00—2,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50	„	—	2,25—3,50
Słoma, z cypami młóćena	50	„	—	3,00—3,50
Pšeńčna muka, 60 %	1	„	0,56— 0,62	—
Ržana muka, 70 %	1	„	0,46— 0,50	—
Pšeńčne wotruby	1	„	—	—
Ržane wotruby	1	„	—	—
Jeja	1	štk.	11—0,12	00,9—0,11
Prosata, 777 štuk	1	štk.	—	10,00—23,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 4. julija 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 136. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 62—66 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 54—59 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 312. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 61—65. 2) Połnomjasne młódše 55—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 48—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 365. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 57—60. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 61—65. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 49—55. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 48—57. 5) Mjenje a špatnje picowane 39—45. Husumske z pastwy — . **Ćelata**: 724. 1) Najlěpše wukormjene 75—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 68—73. 3) Špatne 58—65. **Wowcy**: 681. 1. Młódše a starše wukormjene 60—66. 2) Starše wukormjene 50—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 43—48. 4) — . **Swinje**: 2752. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 56—57. 2) Wukormjene 57—60 3) Mjasne 55—56. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 50—52. 7) — .

7. julija 1927.

Ćelata (706): 2) 75—82. 3) 70—74. 4) 60—68. 5) 53—56. 6) — .
Swinje (367): (přez 300 pt.) 1) 56—57. 2) (240—300) 57—59. 3) (200—240) 56—57. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 51—53.
Wobkhod pola ćelatow a swini pomały.

Domowina
wuhotuje swój lětuši
wšoserbski zlět
17. julija w Radworju,
na kotryž wšitke serbske towarstwa a wšěch Serbow wobeju Łužicow z tutym nanajwutrobnišo přeprošuje.

Porjad:

Wot 12—½14 hodź. witanjo hosći.
„ 13—14 hodź. wuradźowanja předsydstwow wšěch serbskich towarstwow na šuli.
„ 14—¾15 hodź. nyšpor ze swjedźeńskim předowanjom.
„ 15—16 hodź. wulkotny swjedźeński čah.
„ 16—19 hodź. swjedźeńska zhromadźizna ze spěwami, narěčemi, hudźbu a sokolskimi předstajenjemi.
„ 20—1 hodź. reje w dwěmaj žurlomaj a w třećim hosćeńcu towarsna zabawa.

Žadyn Serb njesmě tule wulkotnu swjatočnosć zakomdźić! Žana serbska khorhoj njesmě doma wostać!

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa10

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Serbski Hospodař
tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

poruča za wusyw nazymskeje picy
wubjernje rjane wokowe a pjeluškowe symjo
(mamy něšto w Budyšinje na składźe)
kaž wšě druhe symjenja.
Dale zastupujemy **w třěšnych cyhelach** znatu **Koderdorfsku cyhlowanču.**
Najlěpše wapno a dobre brikety a češke wuhlo, přikupne hnoje a skótne picy
w znatych dobrych kajkosćach po jednorych płaćiznach.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana
Jakuba Domanje
w Kamjenej
dźakujemy so z tutym za wšě wopokazy wutrobnoho dźěłbraća a za bohaty přewod k rowej — wosebje tež nošerjam — z nutrnym
„Zapłać Bóh tón Knjez!"
W Kamjenej, na dnju pohrjeba, 5. julija 1927.
Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

29. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **16. julija 1927.** | **65. lětnik.**

Mužojo! Tu zesydachu so mužojo, na pjeć tysac po ličbje.

Jan 6, 10.

To je spodźiwne swjate sćenjo dźensa. Što dha naše žony k tomu praja? Je tež naš Knjez a Zbóžnik stroniski, zo jenož tych muži liči a wo žony so ani njestara. Zo so jich njeboji, to drje hakle dołho wobkruće̍ć njetrjebam. Ale chcu was tola změrować, přetož štóž je tu ličił, a kiž to tak skoro kusk hordźe wozjewja, je swjaty Jan sćenik, kiž je přecy tak ćichi a kotrohož molerjo husto dosć tak miłoho a něžnoho předstajeja, runja žónskej.

A tola, kaž swjaty Jan, tak tež kóždy horliwy dušipastyŕ. Hdyž chce stojnišćo swojeje fary prawje spóznać, njesmě při blidźe Božim tak jara žony a knježny ličić, ale wosebje muži. So wě, zo su dušipastyrjej wšitcy jenak hódni, najprjedy pak přińdu mužojo. Nic jenož w zjawnym žiwjenju, tež w cyrkwi. Hewak chcedźa najprěniši być, ale pola swjatoho woprawjenja, tu su husto najposledniši. Po prawym so to z mužskej dostojnosću njeznjese. Mužojo drje njebudźa na mnje zli, zo jim to praju, činju dźě to swěru a po prawdźe, praju jim to do woči (a po móžnosći tež do wutroby), nic pak něhdźe za khribjetom. A pišu to jako přećel muži, dokelž nochcu, zo byšće na nahladnosći pozhubiii. To by wam mužam škodźało, ale tež nam katolskim Serbam. To pak my nochcemy a to tež wy nochceće. To sebi waša mužska česć, waša katolska wěra a waša serbska swěra žada. Bohu dźak, zo my hišće tajkich muži mamy, hišće w mnohosći jich mamy, na kotrychž móżemy so spušćeć a kotřiž nas w žanym wichoru njewopušća.

Hižo Khrystus je swoje kralestwo z mužemi započał. Je sebi dwanaćoch japoštołow wuzwolił, jich wučił. Woni běchu zakładne murje, na kotrež je naš Zbóžnik twar swjateje cyrkwje stajił. Hdyž běchu tući mužojo tež z wotprědka połni bojosće a strachoćiwosće, zo běchu při Khrystusowym zajeću wšitcy rozćěkali — po joho horjestaću a wosebje po pósłanju Ducha Swjatoho běchu cyli mužojo, njebojazni, sylni, woporniwi. Nětko prěduja před wšitkim ludom, před Židami a pohanami, před Grekami a Romjanami. Dwaceći a třiceći lět dołho znjesu surowe přesćěhanja, kaž je nam to tak rjenje napisał swj. Pawoł.

Ći martrarjo! Štó přewidźi jich njeskónčne syły, wot prěnjoho martrarja swj. Šćěpana hač do poslednjoho, kotryž dźensa snadź runje krwawi za Khrystusa — Knjeza. Tohodla, wy mužojo doprědka z khorhowju wěry. Njebojće so, hdyž je Khrystus hanjeny a joho swj. cyrkeẃ!

Budźće tež mužojo póććiwosće! Waše mužske čoło njech wostanje čiste a jasne, waše mužske wutroby njech su za kóždoho škit a wuće̍k njewinowatosće! Zakitarjo dźěsćowskeje njewiny, zakitarjo žónskeje česće a knježniskeje njezranjenosće. Kóżda žónska njech je za was sobusotra maćerje Božeje a sobućeŕpjeŕka wašeje maćerje, wašeje sotry abo njewjesty! Tak pokazajće wašu mužsku česć a sylnosć.

Budźće tež serbscy mužojo. K tomu hišće njedosaha, zo maće módro-čeŕwjeno-běłu trikoloru na wutrobnje přitykanu a zo sće do něka̍jkoho serbskoho towaŕstwa zapisani, hačrunjež je tež to nuzne a husto trěbne. Serbscy mužojo, serbscy čujacy, tež to je rjekowstwo, so na stronu mjeńšiny stajić a wšě wobćežnosće a wšě přesćěhanja mjeńšiny znjesć. To njeje hišće žadyn wulki skutk, so něka̍jkej wjetšinje přizamknyć a namrěte stare winowatosće zacpěć a so jich zdać, ale to je rjekowstwo, narodnosć, namrětu po wótcach wobkhować a swojim dźěćom dale zdźědźić, tež hdyž ćeže so kopja, tež hdyž přećiwnicy će směša a hanja tohodla. Kruty a njepowalny stać a tež wopory přinjesć wědźeć, hinak so njemóżemy dowobarać před cuzbaŕstwom. Druzy nas njemóża a nochcedźa zdźeržeć, hdyž my to sami nochcemy, smy zhubjeni, smjerći stajeni. Kak dha bě móżno, zo smy so tak dołho zakhowali? jenož přez našu wot našich wótcow zdźědźenu wěru, kiž je nas přecy zasy posylnjała, našej duši móc woporniwosće a sćerpnosće dawała.

Najwjetši mužojo stawiznow čłowjestwa su zdobom wěrjacy ludźo. Wěrnosć tuteje sady tež nowiše stawizny, tež najnowiše njejsu powaliłe, a njedaja so ze žanym doprědkaŕskim powjedanjom a žanymi łhajacymi brožurkami přewinyć. Tuta wěrnosć je z tysac dopokazami wobtwjerdźena w zańdźenosći kaž přitomnosći. Rjekowski přelět požada nimoměry wjele khrobłosće a wutrajnosće — lětak dyrbješe połnych 34 hodźinow w powětře wutrać — joho wobdźiwaše cyły swět. Lindberghej, prěnjomu zwažliwomu lětakej přez ocean, přijuskaše cyła Amerika a kóżda nowina

chcyše znajmjeńša někotrych słowow za swojich čitarjow. — Lindbergh sam rěčeše słowa, kiž dopokazuja, zo njeliči swój skutk za připad. Wot redaktora „New-York Times“ prašany za zaćišćemi při lětu, zdźěli, zo je jomu „něšto druhe pomhało dyžli připad“. Modlach so při lětu, a čim wjetša bu moja wuzkosć, čim wjacy sym so modlił“.

Hdyž New-York w zahorjenju Lindbergha witaše, stoješe New-Yorkski arcybiskop, kardinal Hayes ze swojimi duchownymi před katedralu. Hdyž automobil, w kotrymž dobyćeŕ jědźeše, ke katedrali dojěwši, zasta, wustupi Lindbergh a kročeše dostojnje ke kardinalej, kiž jomu ruku poda prajicy: „Bóh žohnuj was a wašu mać!“ Lindbergh bu hłuboko hnuty, poklakny so a kardinal jomu da swjate požohnowanjo, mjez tym zo so rjek ze znamjenjom swjatoho křiža woznamjeni.

Před swojim wotjězdom do Pariza přija Lindbergh fararja saitloriskeje katedrale, P. Haußmana. Knjez dari jomu medajlku swj. Marije přecytrajaceje pomocy. Tuta je joho też po puću do Pariza přewodźała. Wróćiwši pak so, chcyše ju zasy wotedać, ale P. Haußman ju jomu přewostaji.

To su fakta, kotrež nichtó zapřeć njemóže. Je też znate, zo běchu prěni pospytnicy přeléta oceanowoho, Nungesser a Colli, tohorunja wěriwi katolikojo. A jich wopuščenym maćerjam je modlitwa jenički tróšt a jenička nadźija.

Politiski rozhlad.

Němske ministerstwo je so w zańdźenych dnjach dokładnje zaběrało z naćiskom k nowomu šulskomu zakonjej za Němsku. Kaž so pisa, je ministerstwo jenohłósnje wot ministra znutřkownych należnosćow dr. Steudella wudźěłany naćisk skhwaliło. Naćisk budźe bórzy zjawnosći přepodaty a zdobom němskostatnej radźe předpołoženy. Kak so němskostatna rada, kotraž ma před a po wobzamknjenju němskoho sejma wo nim wuradźeć, k nowomu zakonjej staji, njehodźi so rjec. Z toho, zo ministrojo jenohłósnje tutomu naćiskej přistupichu, hodźi so wočakować, zo budźe zakoń skónčnje też wot sejma přijaty. Nazymu powoła so němski sejm k wosebitomu posedźenju, w kotrymž ma so nimo někotrych druhich wěcow wosebje wo nowym šulskim zakonju jednać. Mjez tym móže so zjawnosć k nowomu zakonjej wuprajić. Najwjetšu wobćežnosć budźe zawěsće činić prašenjo, hač maja dotalne simultanske šule w Hessenskej a Badenskej dale wobstać abo hač so też tam tamne šulske fórmy zawjedu, kotrež su w nowym zakonju wotmyslene. —

Němskostatna rada je swoje přećiwnistwo přećiwo powyšenju cła na neple a cokr spuščiła. Z tym so małe polěpšenja płaćiznow za wupłodźerjow tutych płodow wočakować hodźa. Naléwične strony so počinjachu, jako by so při tutym małym powyšenju dweju cłow wo prašenju jednało, hač maja so cła docyła zběhać abo nic. Wo to so docyła jednało njeje a njemóže so prjedy jednać, hač njebudźa wikowanske wučinjenja mjez Němskej a druhimi krajemi wobzamknjene. Nimo toho, to móže so dźensa hižo prajić, je cyle njemóžne, zo by Němska swoje škitanske cła wottwarjała abo docyła zběhnyła, hdyž cyły druhi swět (předewšěm Amerika a Francózska) so dale a bóle ze cłami škita. Hdyž bychu so cła zběhnyłe, by hospodarstwo Němskeje było zničene. —

Zwada mjez Južnosłowjanskej a Albanskej je so po zdaću wurunała. Albanska je zajatoho južnosłowjanskoho tołmačnika puščiła a Južnosłowjanska je na to swoju politisku notu, přez kotruž so Albanska ranjena čuješe, wróćo wzała. Kak dołho pak budźe tutón měr trać, njeje wěste. Přetož tamón konflikt, kotryž před něšto časom tak wulku starosć zbudźi, wobstoji dale: mjenujcy tamne wučinjenjo, po kotrymž je Albanska po prawom skoro jenož wěsta kolonija Italskeje, a tamne njeměry a pozběžki, kotrež by Mussolini rady wužił za wojeńske wobsadźenjo cyłoho kraja. Južnosłowjanske nowinarstwo žada přecy a zasy přeměnjenjo tamnoho politiskoho wučinjenja — ale Italska čini, jako by tute hłosy njesłyšała. —

Lětuši Husowy swjedźeń w Prazy je so minył bjez toho, zo by so přećiwo katolskej cyrkwi a katolskej wěrje něšto wuwjedło. Antikatolski raz prěnjoho Husowoho swjedźenja w lěće 1925 je hišće powšitkownje w pomjatku; wón wjedźeše ke konfliktej mjez Vatikanom a Prahu, tak zo bamžowski nuncius Marmaggi k protestej Prahu wopušći. Podarmo bě so wón prócował wo to, zo njeby Husowy swjedźeń měł antikatolski raz. Lětsa je swjedźeń bjez ranjenjow katolikow wotběžał. Wšitcy rěčnicy wobkedźbowachu wěstu reservu w kulturnym a narodnym nastupanju, zminychu so wšoho ranjacoho. Na swjedźenju wobdźělichu so 3 čěscy ministrojo jako čestni hosćo, potajkim jako privatne wosoby. Mjez nimi běše čěski zwonkowny minister Beneš. To je po prawom wobžarować; přetož joho wěc je to w prěnim rjedźe, zo bychu přetorhnjene poćahi mjez Vatikanom a Prahu so zasy nawjazałe. President Masaryk so na swjedźenju njewobdźěli; wón drje je so wróćo dźeržał dźiwajo z dźěla na Vatikan, z dźěla na znutřkowno-politiske wobstojnosće. Njechaše drje pomału so přihotowace dorozemjenjo mjez Vatikanom a Prahu wohrozyć. Na druhej stronje drje su joho wotdźeržowałe přeměnjene znutřkowno-politiske wobstojnosće. Tučasnje wobsedźa katolske strony w sejmje nimale štwórćinu wšitkich sydłow a wjacy hač třećinu wšitkich hłosow, na kotrež so cyłe knježeŕstwo złožuje. Mjez dwanaćemi ministrami su pjeć katolikojo, kotřiž njejsu katolikojo jenož po mjenje ale też po skutku. Masaryk bu tón raz też z hłosami katolskich zapósłancow a senatorow za presidenta wuzwoleny. Ze wšoho toho hodźi so sudźić, zo po něčim hłowna wina, kotraž dorozemjenju mjez Vatikanom a Prahu zadźěwaše, so zhubi.

Swjedźeń w Hajnicach.

Wulkotnje poradźeny swjedźeń wotmě tu zańdźenu njedźelu naše katolske mužske towarstwo woswjećiwši swój 25 létny jubijej, zdobom ze swojim khorhojswjećenjom. Hižo sobotu wječor wobdźěli so na 400 při swjatočnym komersu. Naš předsyda, knjez žiwnosćeŕ Martin z Bělšec, podawši stawizny towarstwa, móžeše 16 sobuzałožerjow a 82 tamnoho prěnjoho léta wosebje počesćić. Knjez farař Cyž pak pomjenowa wuzběhnywši jeju zasłužby wo našu cyrkej, šulu a wosadu, knj. wulkoindustrielnej Alfreda a Alfonsa Poraka za čestneju sobustawow, a knjeza prokuristu Ziegera za čestnoho předsydu towarstwa. Zabawny dźěl wječora wupjelni humorista Budyšskoho měšćanskoho dźiwadła, knjez Borcherd, ze swojimi žortnymi přednoškami. — Njedźelu dopołdnja woswjeći po wulkej spěwanej Božej mši swjatočnje nowu khorhoj knjez farař Cyž předstajujo swjatoho Józefa, kotrohož wobraz khorhoj debi, jako krasny přikład za našich muži. Štyri khorhowje towarstwow z Budyšina, Kamjenca a Lubija strowjachu po tym nowu sotru. — Hačrunjeż je naša krasna cyrkej wo wjele powjetšena, je tola za tajke składnosće hišće přemała. Tuž wotmě so swjatočnosć popołdnju w krasnej Božej stwórbje na swjedźeńskej łucy jako swjatočne wotkryćo khorhowje. Jara rjany dźeń bě nimo měry wjele wobdźělnikow přiwabił. 38 towarstwow bě z 18 khorhowjemi přikhwatało, mjez nimi ze Serbow: Jednota-Budyšska, „Lubin“ z Budestec, „Łužica“ z Hornjeje Hórki, Kat. Kasino-Jasčanske, Katolske Kasino, tow. kat. dźěłaćerjow a kat. towaršow z Klóštra. Z radosću předsyda tute syły witaše, mjez nimi wosebje też kmótry: knjeni Porakowu ze swojimaj přichodnymaj dźowkomaj, prjedawšich praesesow towarstwa kk. fararjow: Nowaka-Rawoŕskoho jako załožerja, Šołtu-Lubijskoho a Rjedu-Kamjeńskoho. We swjedźeńskej rěči poda knj. farař Cyž krótki přehlad stawiznow a rozłoži potom napisma khorhowine: wěra a póćiwosć, dźěławosć, přećelstwo, wjeselo a žort, kotrež nas wuča, kaž wobraz swj. Józefa na druhej stronje, to prawe ora et labora, te k Bohu pozběhnjene a wot Boha žohnowane dźěło. Tajke dźěło jenož człowjeka spokoji a dawa prawo, sej ruku zawdać też wjesołej zabawje. Módro-žołte dno ma khorhoj. Te dopomina nas na našu rjanu Łužicu. Serbja a Němcy w njej bydla. Chcemy ju

wšitcy jenak lubować jako naš rjany zhromadny wótcny kraj. Tak wita rěčnik z wutrobnymi serbskimi słowami tež swojich serbskich bratrow tu na starodawnej serbskej zemi. Naše towarstwo jednoća we sebi Serbow, Němcow a Čechow. Njech cyrkwinscy poswjećena khorhoj pyšena z błyskotatym křižom je znamjo stajneje přezjednosće a křesćanskeje lubosće. Hdyž bu nětk rjana khorhoj swjatočnje wotkryta, přepodachu so ji z rjanymi rěčemi 4 sekle, 1 rynka, 40 hozdźi a někotre pjenježne dary, mjez kotrymiž nahladny dar kmótrow a čestneju sobustawow wudawki za khorhoj wuruna. Nětk rozwi so wulkotny swjedźeński ćah, kajkiž Hajnicy hišće wohladałe njejsu. 39 tow. z 19 khorhowjemi, a 5 kapałami kročachu w nim mjez pyšenymi brězyčkami, wobwěncowanymi kněžemi, pod wosym čestnymi wrotami. Z radostnej hordosću wupraji wšitkim najhorcyši dźak knj. wučeŕ Rječka, w kotrehož rukomaj wosebje leżeše cyła tak wuspěšna a derje poradźena organisacija. Wjesoła zabawa a rejka w swjedźeńskim stanje kaž też w Rašowskim hosćeńcu wobzamkny wulkotnje poradźeny swjedźeński dźeń. Póndźelu rano zhromadźi khorhoj prěni króć z čornym bantom wěncowana towarstwo w cyrkwi při swjatočnym requiem za joho zemrětych a padnjenych sobustawow. Wječor pak zjednoći hišće raz wšěch k wjesołej zabawje w radostnym přeswědčenju: Naš dwojoswjedźeń: naš jubilej a khorhojswjećenjo stej so nanajkrasnišo poradźiłoj. Njech nowa khorhoj z nowej zahorjenosću hromadźi našich muži, zo bychu kruće stali k swjatej wěrje a k swjatej cyrkwi jako swěrni sćěhowarjo swj. Józefa, swojoho a našeje cyrkwje škitarja a patrona.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. (Sokołki w Serbach). W minjenym tydźenju wot 3.—10. julija su naš kraj słowjanske sokołki wopytałe. Běchu k nam přijěłe, zo bychu naš mały serbski krajik a ludźik sebi wobhladali, zdobom pak też dopokazy swojeje sokołskeje wušiknosće a swojoho wumělstwa w spěwje a narodnej reji nam poskićiłe. Njedźelu, 3. julija bu wječor za našich hosći w serbskim domje w Budyšinje zarjadowany. Wumělstwo sokołkow wšěch wulkotnje zahori, tak zo su hižo prěni wječor sławu žnęłe. W běhu tydźenja buchu potom swjedźenje zarjadowane: w Poršicach, Pančicach, Rakecach, Kulowje a Ralbicach. Smy woprawdźe wjele rjanoho a pozběhowacoho widźeli a słyšeli. Dźak wam, wy słowjanske sotry, za wašu lubosć a woporniwosć k našomu małomu narodej, tutej syrotcy we słowjanskej swójbje.

Z Radworja. Zašłu wutoru pop. běše tu w nowej šuli wulka zhromadźizna. Na 60 přitomnych naličichmy. Šulska wyšnosć běše nic jenož zastupjerjow našeje šule, ale też z wokolnych šulow zwołała. Mjezy našoho šulskoho wokrjesa dyrbjachu so z nowa postajić. Hdyž nětko naši zastupjerjo do Budyšskich namjetow njezwolichu, hrožeše wyšnosć, zo dalše pjenježne podpjery wuwostanu. Po 2½ hodźinskich jednanjach rozeńdźechu so přitomni bjez wuspěcha. Dali Bóh, zo njebudźe naša kat. wosada škodu čerpjeć.

Z Ralbic. Sewjerny wokrjes serbskoho Sokoła — Ralbicy, Komorow, Kulow a Čisk — měješe swój zhromadny swjedźeń w našej wsy a to popołdnju na Grofic zahrodźe a wječor na wjesnej žurli. Tam witaše horliwy starosta bratr Jurij Žur wšěch přihladowarjow a naspomni, z kajkimi ćežemi měješe so runje Ralbičanska Jednota bědźić. Potom wustupichu na 50 Sokołow k prostnomu zwučowanju, też z tyčami a pokazachu, kajka eksaktnosć hižo w stawach tči. Tuž bu jara nuzne było, zo bychu wšitcy serbscy młodźencojo do Sokoła zastupili a swoje ćěło skrućili a wuwili, zo by potom strowa duša w strowym ćěle knježiła. Pod nawjedowanjom načolnika bratra Jurja Čornaka wukonjachu Sokoljo swoju wěc jara derje, też tamnej skupinje na přěkušu a bradłach. Naši słowjanscy hosćo přimachu so też gratu a předwjedźechu z přewodom klavěra Česku bjesadu, dalše prostne z kudźelemi a też na bradłach. Wječor, hdyž bě Waldźic žurla hač na poslednje městno wobsadźena, předstajichu šće narodne reje a spěwachu češke serbske pěsnje (mjez druhim „Jank pod hajkom woraše") a to z tajkim zapalom, zo dyrbjachu jón wospjetować. Ze swojim swjedźenjom je sej sewjerny wokrjes nowych přećelow nadobył. Serbski lud počina spóznawać, zo ze Sokoła wurosće nam narodna falanks ke škitanju wohrožonoho Serbstwa. Dokelž Sokoł ŕeka: Cyły Serb być a kruće so swojich zdobnych zasadow dźeržeć. Zhromadne dźěło Sokołow a Sokołkow je so wšěm jara spodobało. Sokoł spyta socialnu rozkorjenosć wuhładkować, jenož dźěło, kiž je potu najkhmanšich hódne. Sewjernym Jednotam jene wutrobne „Nazdar".

Z Ralbic. Rada za maćerje wotměwa so tu wutoru 26. julija popołdnju w 2 hodź. pola Brězanec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Do Serbow. Našim serbskim dźěćom, kotrež pósłachmy prěni króć do Pólskeje na wokřewjenjo, so wšitkim krasnje spodoba. Potajkim su wšitke starosće ze strony staršich bjeze wšeje winy. — Kaž móžachmy hač dotal zhonić, přebywaju naše hólcy z Khrósćic, Pančic a Worklec w Czarnoćin njedaloko Waršawy a bydla tam na Ratarskej šuli (szkoła rolnicza). Dźěłać ničo njetrjebaja a jěść je dobre a dosahace. — Wutoru před tydźenjom wotjěchmy z Kamjenca, wječor w 9 hodź. z Barlina z druhimi dźěćimi (na 600 dźěći) ze wšěch kónčin Němskeje. Srjedu rano, hdyž wotućichu, běchu hižo w Pólskej (w Póznanju). Wot tam dźěše dale do Waršawy. Wutrobne bě přijećo dźěći w Waršawje. Z hudźbu jich powitachu a chcychu wosebje serbske dźěći widźeć, kotrež też wobrazowachu. — Štwórtk rano hakle běchu naše dźěći potom we jich kwatěrach, w kotrychž na 6 njedźeli přebywać budźa. — Naše holcy su po dwu tu na wulkich kubłach abo pola bohatych knježich, hdźež so jim jara lubi. Jena holca samo pisaše: „Tu je tak rjenje, zo na was doma ani njepomyslimy". Wo běžnych podawkach zhoniće.

Z Krupki. W krajinach našim Krupčanskim pućowarjam derje znatych načinichu njewjedra pjatk wječor wulku škodu. Wot 5 hodź. popołdnju hač do połnocy liješe so z njebja pod hrimanjom skoro bjez přetorhnjenja, z časami padachu krupy hač do worjechoweje wulkosće. Bórzy přeměnichu so małe rěčki z kalvarskeje hory, z Geyersberga atd. do torhacych dźiwich wodow. Hišće njedźelu liješe so wokoło cyrkwje w Krupcy šěroka ŕeka z hory dele. Wulka škoda bu načinjena w Schönwaldźe. Wjesny puć je hłuboko rozdrěna ŕeka. Też wo dweju morwej žaruje wosada. Hórše škody su hišće w Sakskej načinjene w Berggieshübel, Gottleuba atd. Mnozy su jenož hołe žiwjenjo před smjerću wukhowali; wšo druhe zniči woda, kotraž je mnoho twarjenjow zwotorhała. Zawěšće naši dobri Krupčenjo wbohim škodowanym też z pomocu přińdu jako dźak, zo je Bóh luby Knjez naš kraj před tajkimi škodami zakhował.

Z Aue. Dwaceći lět je so dopjelniło, zo naš krajan knjez farař Jan Wjenka jako dušepastyŕ w Aue skutkuje. Joho wosadni běchu za swjedźeński dźeń (10. julija) cyle mjelčo wosebite přihoty činili. Dokelž měješe knjez farař rano prěnje Bože służby w Eibenstock, wužichu domach pilne ruki čas, zo bychu mjez tym cyrkej ze zelenymi brězyčkami, kćějatymi kwětkami, běłymi swěčkami a pisanymi khorhojčkami wupyšiłe. Mjez tym běštaj susodnaj měšnikaj přikhwatałoj, zo byštaj „jubilarej" při Božej mši assistowałoj. So z Eibenstock wróćiwši, bu knjez farař na dwórnišću wot dweju wotpósłancow postrowjeny. W pyšnym wozu přijědźe nětk před farsku cyrkej, hdźež joho direktor Nebeling, też druzy zastupjerjo wosady a šulskeje młodosće powitachu. Při zastupje do cyrkwje spěwaše wosada stojo khwalbny kěrluš a při swjatočnej Božej mši chor „Cäcilia" swjedźeńsku „missu". Po kemšach přistupowachu w towarstwowskej žurli zastupjerjo towarstwow knjezej fararjej, jomu zbožopřeća wuprajiwši a wosobne dary wěnowawši. Popołdnišej pobožnosći přizamkny so w „Muldenthal" wosadna

zhromadźizna. Narěće, spěwy, dźiwadło — docyła wšě wuhoty swědkowachu wo swěrje, dźakownosći a lubosći wosadnych napřećo swojomu dušipastyrjej, kiž dźěn njesprócniwje ze wšej horliwosću a woporniwosću tu we winicy Knjezowej skutkuje. — Też „Kat. Posoł“ přeje jomu „wjele zboža“ na mnohe lěta!

Domowina

woswjeći tutu njedźelu, 17. julija, w Radworju swój 4. wšoserbski zlět. W „Domowinje“ su sebi wšitke serbske towarstwa wobeju wěrywuznaćow a w bratrowskej lubosći ruku zawdałe k zhromadnomu dźěłu za zdźerženjo a pozběhnjenjo luboho serbskoho naroda. Kóžde lěto zeńdu so wone jónu na generalnej zhromadźiznje (kotraž běše lětsa w Njeswačidle) ke khutnomu wuradźowanju a jónu zjawnomu narodnomu swjedźenjej, kiž budźe tutu njedźelu w Radworju. Na njón khwataja nic jenož towarstwa, kotrež hišće sebi swoju maćeŕnu rěč waža, ale wšitcy dobri Serbja a Serbowki, kiž maja hišće serbsku wutrobu.

W tymle ćežkim času chcemy so we wulkotnej narodnej swjatočnosći wokřewić a skručić k horliwomu dalšomu dźěłu za česć Božu a Serbow časne a wěčne zbožo. Nichtón, štóž chce być nic jenož po mjenje ale we woprawdźitosći křesćan a Serb, njesmě bjezdźak z boka stać ale dyrbi pódla być z ćěłom a dušu. Kóždomu a kóždej wšak wězo při nanajlěpšej woli móžno njeje, wosobinscy so wobdźělić, ale w duchu a z nutrnej modlitwu k Bohu wo škit a žohnowanjo móže tola kóždy Serb a kóžda Serbowka so wobdźělić na wšoserbskim zlěće w Radworju. W krasnym domje Božim so popołdnju w 2 hodź. swjatočnosć započnje, nyšpor a prědowanjo. Potom poćehnje wulkotny swjedźeński ćah, kajkiž w Serbach hišće nichtón widźał njeje, wot cyrkwje přez wjes na swjedźeńske městno. Najwšelakoriše wozy a skupiny budźa widźeć. So wě, zo też naš serbski Sokoł so pokaže we swojej pyše, ratarstwo a studentstwo. A na łucy — (khiba zo budźe jara hrozne wjedro, dha w 2 žurlomaj) budźe wot 4—½8 hodź. wulkotna swjedźeńska zhromadźizna z jara bohatym a wubranym programom. Wječor minje so w towaršnej zabawje a wjesołej rejcy. A wšo to so poskići za 50 pjenježkow.

Tuž, luby čitarjo luba čitarka, njezakomdź tutu wurjadnu swjatočnosć w Radworju.

Do Radworja!

Serbja, dźensa wšitcy na wšoserbski swjedźeń!

Wy to hižo wěsće! Dźensa njedźelu, 17. julija wšoserbski zlět. Serbja smy a chcemy być a so toho njehańbujemy, ale smy hordźi na to a so Bohu za to dźakujemy, zo je so nam Serbam narodźić dał. Štóž pak je Serb, też na wšoserbski swjedźeń słuša.

Hewak wšak sće też na wšěch hozdźikach, mnozy znajmjeńša, ćim prjedy słušeš na tajki wulki zjězd! Nic jenož reji dla, te drje tam też budźa, ale najwažniše zawěrno njejsu. Ně, cyłe Serbstwo dyrbi so tam zeńć a so tam zeńdźe. Jako bratřa a sotry jenoho ludu so trjechimy a so wjeselimy.

Stary serbski brach je njepřezjednosć — była. Nadźijomnje była, a nic je. Jenajkich po narodnosći je Bóh nas stworił, a hdyž so jako bratřa zetykamy, dopjelnimy joho swjatu wolu. Nic jenož ze zabawy so zeńdźemy, ale też ze swjateje winowatosće. O zo bychmy to wšitcy prawje zapřimnyli a zrozumili a Serbja też byli ze swjateje winowatosće! Potom by z nami cyle hinak stało, potom so njebychmy wjacy po mnohosći ličili a też nic po mnohosći ważeni byli. Ale, bychmy-li byli jedyn jeničći cyłk, jenička swójba, jenički muž, Bohu służacy, narodni a woporniwi, potom by z nami hinak stało! Woporniwi pak njemóžemy prjedy być, prjedy hač njebudźemy Serbja swjateje winowatosće.

Dokelž tak kruće k wam rěču, tohodla pak so njesmějće hnydom nabojeć. To bě też nuzne, a nětko směm wam hišće wšelake druhe wěcy přeradźić. Budźa tam wokoło 70 towarstwow, znajmjeńša zastupjene, a wočakujemy, zo budźa so sobustawy po možnosći wobdźělić. Jara zajimawy budźe wěsće swjedźeński ćah z wosebitymi swjedźeńskimi wozami. Što pak na tych swjedźeńskich wozach budźe, wam přeradźić njesměm a njemóžu. Myslu sebi tola, zo sće też tajki mały kusk wćipni. Kusk wćipny ničo nješkodźi, a je sto króć hórje hač hłupy. Dale budźa nas tam filmować. To hakle je zajimawe. Štóž nětkle přileżnosć nimo hić da, štó wě, hač změje za cyłe žiwjenjo wjacy přileżnosće. A potom je ta wěc też tohodla jara hłupa, zo so njemóžeš sam filmować dać, ale přecy wjacy hromadźe. Tohodla wužijće přileżnosć derje. W Americy budźa so rjenje dźiwać, hdyž budźa tam Moc Tunka a Cyplkec Wóršu w kinje widźeć.

Poł hodźiny a dlěje bych wam powědać mohł, ale wy njebyšće časa měli to čitać, přetož je hižo čas, so na wšoserbski zlět hotować hić. Ale Madlena, njezabudź jenož, zo budźeš filmowana, a to je hišće wjele hórje hač pola Hutha w Budyšinje abo pola Borna nasl. w Kamjencu w kamorčku wisać.

Njewjedrowa katastrofa w rańšich Rudnych horach.

W dole Mohilnicy (Müglitz) kaž też rěki Gottleuby je so w nocy wot pjatka k sobоće zańdźenoho tydźenja surowe njezbožo stało. Hižo jónu a to runje před 30 lětami běchu też žałostne njewjedra a zliwki samsnu krajinu domapytałe, a tola njebě tehdom hišće tak złě kaž tutón króć. Tehdom sta so to na běłym dnju, tón raz pak srjedź ćmoweje, wichorjateje nocy. Tehdom móžachu wobydlerjo z wjetšoho dźěła znajmjenša swoje žiwjenjo před smjerću w žołmach wukhować, tutón raz pak dyrbješe na 150 wosobow swoje žiwjenjo přisadźić.

Tam, hdźež serbski prócesijón z pobožnymi putnikami po horje postupuje, zo by Rudne hory překročiwši pola swjateje boharodźićerki-Krupčanskeje so modlił a Bože žohnowanjo za swójbu a statok, za hródź a bróžnju, za polo a łuku sebi woprosył, tam je so tute wulke njezbožo stało. Berggießhübel, hdźež naši Krupčenjo swača, je srjedźišćo surowje potrjecheneje krajiny.

Runje w nocy, hdyž běchu wobydlerjo mučni wot dnjowskoho dźěła so k měrej podali — znajmjeńša wjetšina — a nowy dźeń wočakujo, wotewri so njebjo, zo by z hobrskim zliwkom kraj zapusćiło. Runja paduchej we srjedź nocy. Ale wjele z nich njedyrbjachu słónčneje pruhi, ani běłoho dnja wjacy wohladać, ći pak, kiž w nocy wotućichu, buchu z nuzu a bojosću zajeći, ze swojich ložow wuhnaći, njewidźachu ničo druhoho, hač rozpadanki a powostanki. Dom a dwór, wšitko jim sylny nawal wody spotorha a wotnjese.

Wjele smy wo tutym njezbožu w zańdźenym tydźenju we wšelakich nowinach čitali z nutrnym sobužarowanjom — ale tola so prašamy, kak je tajke něšto móžno było, dźensa, hdyž telefon a telegram swět wjazatej, hdyž rěčne zaradźiny wody spinaja a zadźeržuja? Njewěmy, a tola je so stało, a smy zaso jónu widźeli, kak mały człowjek je z cyłej swojej nowišej techniku, kak mały pornjo wšohomócnej rucy Božej. Ale dźensa to hinak njebywa, zo człowjek też ani wokomik stejo wostać njemóže, zo by wulkosć tajkoho podeńdźenja rozpomnić mohł. Kaž bjez duše zda so naš moderny swětowy pohib, kaž njeby ani pozastać mohł, bjez přetorhnjenja traje ta hara, tón hołk a tołk, kaž někajke naćehnjene piskadło mechaniscy wotběhnje.

Hewak so po wulkich njezbožach hnydom za winikom pyta a slědźi, nadźijomnje so to też tudy njezabudźe. Hewak so potom wulki proces wjedźe a winowaty so jako tajki před cyłym swětom zatama, pytajmy też w tutym padźe za winikom! Ničo so njestanje na swěće bjez Božoho dopušćenja a wědźenja. Też nimo tuteje wulkeje přirodźinskeje katastroły njedyrbjeli bjez mysli nimo hić.

Hdyž pak wy Krupčenjo zaso tam přez tutu krajinu kročiće, kiž je tak bolostnje začuła Boži domapytacy prut, dopomńće so potom też na waš ródny serbski kraj a z cyłeje, hłubokeje wutroby so modl'će:

„Wot pruta zemje rženja, wot mora, błodu a wójny, wumož nas, o Knježe! Zo by nam płody zemje chcył dać a zdźeržeć, prosymy Će słyš nas!

Za ćežko domapytanych z potepjenjom!

W nocy wot pjatka k soboće buchu šěroke, płódne krajiny rjanoho doła Mohilnicy a Gottleuby z jara ćežkim njewjedrom domapytane. Hobrske wody su wsy a městačka w krótkich hodźinach zapusćiłe a drohe človječe žiwjenja zničiłe. Wulka nuza přez zničenjo wšoho kubła, hłuboka zrudoba přez smjerć lubych přiwuznych je do mnohich swójbow zaćahnyła. We wosebitej bolosći wobžarujemy nadźije połne dźěći, kiž buchu ze surowymi žołmami staršim rubjene a tak zahe ze žiwjenja wutorhnjene.

Naše najwutrobniše a najnutrniše sobužarowanjo přiwobroćamy z ćežkim njezbožom potrjechenomu wobydlerstwu, swójbam, wosadam a kóždomu wosebiće. Modlimy so k Bohu, žórłej wšoho tróšta a Wótcej miłosće, zo by zawostajenym swój tróšt a swoju móc w bohatej měrje spožčił, zemrětym pak dał měr njebjeski. Też k wołóženju ćělneje nuzy chcemy po možnosći přinošować. Drje je hižo kraj po zhonjenju wo njezbožu ze skutkownej pomocu započał. Ale křesćanskej lubosći tohodla hišće wjele zawostanje. Hdyž je kraj we sprawnosći k tomu winowaty, chcemy my to činić we wěrnej, swěrnej, njesebičnej lubosći.

Tohodla postajam, zo ma so njedźelu, 17. julija, we wšěch farskich cyrkwjach a zjawnych oratorijach za z potepjenjom domapytanych, za wotemrětych kaž też za zawostajenych w Božich służbach zhromadnje so modlić a pjenježna zběrka so wotměć. Wjeledostojni knježa duchowni maja zaměr a nuznosć tuteje zběrki wěrjacym należnje wukładować a sobuželnosć z wbohimi woporami wubudźić. Wyše toho maja fary zhromadźišća za pjenjezy a drastu wotewrić. Tute zběrki maja so potom hnydom na ordinariat pósłać, zo by so ćežcy domapytanomu wobydlerstwu winowata pomoc nanajkhětřišo přiwobroćić mohła.

W Budyšinje, dnja 12. julija 1927.

† Christian,
biskop Mišnjanski.

Serbja, kotřiž wy kóždołětnje do Krupki pućujeće, wy wosebje derje tutu krajinu znajeće a so za nju zajimujeće. Wy wěšće też nětkle sobu nanajhłubšo tute wulke njezbožo začuwaće. Njech pak tudy waše sobužarowanjo bjez skutka njewostanje! Dajće też wy po starym čestnym wašnju a w křesćanskej lubosći bližšomu rady swoju šerpatku za nuzu tradacych. Snadź sće też wy tam a sem přesćěhani byli, to was njesmě wotdźeržować. Bóh luby Knjez chcył was stajnje před podobnym njezbožom zakhować a wam też lětsa rjane a bohate žně domojkhować dać! Chcemy tón raz samostatnje jako kat. Serbja zběrać, a z tym pokazać, zo pobožnosć njewobstoji w modlenju samym a we wopytowanju hnadownych městnow, ale, zo też nuzu ćerpjacym w prawej křesćanskej lubosći rady pomhamy. Dary za potrjechenych přijimuja waši knježa fararjo, kiž je jako zběrku „Katolskoho Posoła“ wotedadźa.

Zběrka „Katolskoho Posoła“

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

1. Praelat Žur	15 hr.	6. Dr. Symank	10 hr.
2. Schol. faraf Hejduška	10 hr.	7. Tach. wučeř M. Rjeda	5 hr.
3. Red. kapł. J. Nowak	5 hr.	8. Kantor Rězak	5 hr.
4. Wyšši wučeř Wjerab	10 hr.	9. Tach. wučeř J. Šołta	5 hr.
5. Kantor J. Symank	5 hr.	10. Knježna Hana Rězakec	3 hr.

W Berggießhübel, kotrež bu sobu najbóle potrjechene, buchu wobžarujomne wopory suroweje njewjedroweje katastrofy wutoru pokhowane. Mało jich je, kotřiž njebychu ze swojich lubych wo nikoho žarować trjebali. Na kóždym swobodnym městnje pohrjebnišća stojachu kašće, kotrymž bě běła cedulka z mjenom zemrětoho přityknjena. Za 24 kašći běchu zhromadne row wusypali, mjez tym zo buchu druzy we swójbnych rowach pokhowani.

Kaž „Budyšski dźenik“ piše, je štwórtk připołdnju nad dołom wyššeje „Seidewitz“ z nowa wulki zliwk so stał, tak zo 3½ metra wysoka žołma so přez kraj wlečeše.

Z cyrkwje a swěta.

Slawny „Slatin Paša“ swjećeše tele dny w Meranje swoje 70létne narodniny. Rodźeny we Winje dźěše wón jako młody překupc do Egiptowskeje a zastupi tu pod Gordon pašu do wójska. Wón wojowaše w Sudanje přećiwo „Mahdijej“ a padny jomu do rukow. Mahdi wostaji joho při žiwjenju, wšitcy jeći buchu hewak bjezhnadnje morjeni, přikowa joho k rjećazej a wodźeše joho kaž psyčka sobu při joho wójnskich jězbach. Dołhe lěta přežiwješe Slatin tak helske martry. Skónčnje jomu tola wućekny. Jendźelska kralowna spožči jomu wysoki rjad, awstriski kejžor titul barona. 1898 ćehnješe jako general zasy do Sudana. Běše tu ze swědkom, kak Mahdi po zničenju swojoho kralestwa přez swojich samsnych ludźi kónc wza. We Slatinowych rukach wudycha swoju čornu dušu. Slatin běše potom z jendźelskim guvernérom w Khartumje. Při spočatku swětoweje wójny wróći so domoj do wótčiny a služeše swojomu kejžorej. Po wójnje powołachu joho Jendźelčenjo zasy do Sudana. Tola wón wosta doma a je nětko w měrje w Meranje žiwy pod italskim knježstwom. Swoje dyrdomdejske žiwjenjo je rjenje wopisał w knizy: Der Gefangene des Mahdi.

Wjednik češkich katolikow, praelat Šramek, dósta wot Wołomuckeje theologiskeje fakulty doktorat jako připóznaćo za swoje zasłužbne dźěło k lěpšomu češkoho naroda. Praelat Šramek je muž podobny němskomu ministrej dr. Brauns-ej a awstriskomu prelatej Seipel-ej. Jako kapłan założi při swojej Jičinskej farje dźěłaćerske towarstwo, kotrež bórzy sylnje rozkćě. 1898 założi wulke žónske socialne towarstwo. Z tuteju wulkeju zwjazkow nasta nětčiše sylne křesćanske češke „Gewerkschaft“. Lěta 1896 zbudźi češkokatolsku narodnu stronu, kotraž po času tak mócnje postupowaše, zo ma nětko rozsudny wliw na češke knježerstwo. Praelat Šramek dźěła tu khwilu jako minister w Pražskim knježerstwje.

Češka ćerpi na sylnym **njedostatku na duchownych.** Tohodla założuja stare klóštrske rjady nowe konvikty. Tak na př. Augustinojo w Prazy. Rjad Franciskanow přiběra sylnje. Też Salesianojo su so zasydlili. W Romje twari so wulki češki „Collegium Nepomucenum“ za 120 khowancow. Nadźijomnje přinjesu tute prócowanja bórzy bohate płody k lěpšomu nabožnoho žiwjenja w Češkosłowakskej.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

3. Wot Rheina hač k Seinje.

Hdyž běchmy sebi Strassburg a jeho wosebitosće wobhladali, nastajichmy so zasy na dalepuć. Tu předewšim železnica sama našu kedźbnosć na so złoži, a to ze swojej mazanosću. Štóž sebi mysli, zo maja jenož wšelake druhe kraje mazane železnicy a zo je to pola nas lěpje, tón dźi do Elsassa! Wóz, z kotrehož sy runje wuhlo dele zesypał, njeje čorniši, dyžli Elsasska železnica. Ze Strassburga přijědźechmy najprjedy přez hižo naspomnjene hory Vogezy, potom přez Saarburg a skónčnje do městačka Avricour. Z tym běchmy tehdomniše* Němsko-Francózske mjezy dócpěli. Mazane Němske wozy, z kotrychž

* Dźensa čini Rhein mjezu mjez Němskej a Francózskej.

běchmy wulězli, jědźechu zasy wróćo. Wbozy Bajerjowje, kotřiž dotal njeběchu nihdźe přišli, ze styskniwej wutrobu a sylzojtymaj wočomaj za nimi hladachu. Po čim so jim styskaše, hač po domiznje abo jenož po Bajeńskim piwje, njemóžach zhonić. Ćežko pak jim běše, kaž židam w Babylonskim zajeću; to běše widźeć. —

Na druhej stronje dwórnišća stejachu hižo Francózske wozy za nas přihotowane. Tola najprjedy dyrbjachmy hišće swoje wěcy přehladować dać, hač ničo sobu nimamy, štož cło płaći. Zo by so nichtón njepřehladowany přesunyć njemohł, wobstupichu nas dokoła wokoło pólcajowje. Běchu drje to rjani mužowje w čerwjenych kholowach, ale mnozy z nas ani na nich njehladachu. Wot pólcajow wobstupjeni być! to hižo někomužkuli zymny pót na čoło zehna. Druhim pak, wosebje tajkim, kotřiž běchu po Italskej pućowali a swoje zmachi mojedla w městačku Ala přepytować dali, běše to žortna hra. Docyła běchu Francózscy zastojnicy powšitkownje jara přećelni.

Nimo pućowarjow běše so na dwórnišću tež wulka syła přihladowarjow zhromadźiła. Hdyž naš ćah na dwórnišćo přijědźe, běžeše wšitko hromadu a wołaše: „Bramborscy jědu, Bramborscy jědu!“ Mnozy běchu samo na płoty, štomy a třěchi zalězli. Wšitcy chcychu přileżnje jónu „Bramborskich“ wohladać. Francóza mjenujcy rozdźěla mjez Bramborskimi a druhimi Němcami njeznaje. Wšo, štož je Němske, to je za njeho tež „Prussien“ (= Pruske, Bramborske). Tak płaćachmy tež my, mózachmy chcyć abo nic, za Bramborskich. Zo bychu nas přihladowarjo ze swojej lubosću a wćipnosću njezatłóčili, běchu zastojnicy na dwórnišću doprědka wšě wrota a durje zezamkali, tak zo nam nichtón na šiju njepřińdźe. Haj, hdźežkuli zmužići pachołkowje přez płoty přelězechu, zo bychu sebi „Bramborskich“ tola cyle z blizka wobhladali, tam jich pólcajowje z křudami wotehnachu, tak zo so pućowarjam najmjeńšeje křiwdy njesta.

Pólcajowje maja tu potajkim podobne wašnjo, kaž w Italskej, hdźež tući strażnicy porjada nimo tesaka z dołhim sćinowym kijom khodźa, kotryž potom nałožuja, hdyž słowa dosć njepomhaja. Hišće spodźiwniše prawidła maja swětłokneflakowje w Egiptowskej; tam woni do prošerjow a druheho pućowarjam wobćežneho praka z kamjenjemi mjetaja. Pola nas pólcaj na njewušnych pachołow khodźi, kotřiž so z kamjenjemi do ludźi dawaja, tam pólcaj sam kamjenje mjeta. — Haj, ludy a wašnja na swěće su wšelake.

Po tutej zastawcy zesydachmy so zasy do wozow, a to nětko prěni raz na Francózsku železnicu. Ćah přiwjeze nas do města Nancy, hdźež před wječorom dojědźechmy. Nancy je po Parizu najrjeńše Francózske město. Tola, dokelž tam ćah dołho njesteješe, mózachmy sebi jenož mało wobhladać. Dwórnišćo leżeše w runinje. Blizko njeho pak wjedźeše, podobnje kaž w Budyšinje, wysoki móst prěki přez kolije, kotryž běše tohorunja z přihladowarjemi přepjelnjeny. A to běše bjez dźiwa; přetož w měrnym času „Bramborskich“ wosrjedź Francózskeje, to kóždy dźeń widźeć njemóžeš!

Za pućowarjow pak započachu so tu prěnje pućowanske „wokřewjenja“. Za calty, kołbaski, wino, pohladnicy a listowe znamki — za wšo žadachu sebi tu prěni raz Francózske pjenjezy. Mnozy z nas pak žanych njemějachu, haj, je lědma znajachu. To běše wobhladowanjo a ličenjo, kelko što po našich pjenjezach płaći, prjedy hač Bajeński burik frank abo sous (= 5 pjenježkow) z ruki da. — We nuzy so čłowjek hewak praša. Kak husto mózemy prajić słyšeć: „To so prašej; wšak maš hubu sobu!“ Ale z tym so tu samo najwustojnišim žónskim hubam haćeše; přetož wšitko rěčeše Francózski; to skoro nichtón z nas njemóžeše. Na prašenjo, kak dołho mamy tu čas, wołachu drje zastojnicy pućowarjam pak do praweho pak do lěweho wucha: „Une heure“ (= jenu hodźinu). Tola, dokelž w Mnichowje abo Regensburgu tak njerěča, wijachu Bajerjowje na to z hłowu, kaž něhdy čłowjekowje, hdyž Bóh při twarjenju Babelskeje wěže jich rěč změša. Zastojnicy pak běchu tajkich pućowarjow po zdaću swědomi. Pokazowachu jim pak na časniku, pak na porstach, kak dołho budźe tu ćah hišće stać. — Tak wšitko dźe, jenož pomhać dyrbi sebi čłowjek wědźeć.

Postajena hodźina běše so minyła. Ćahowy wjednik zapiska z małej trompejtu, kajkuž Francózscy železnicarjo město našeho hwižka trjebaja; tute znamjo za wotjězd pak naši pućowarjo wězo tež njerozemjachu; duž njemějachu jeho kedźbu. Tohodla kiwachu jim pomocni zastojnicy, zo dyrbja do wozow zalězć. A to dźěše spodźiwnje spěšnje, tak zo so pućowarjo skoro poćepachu; přetož kóždy měješe to za wulke njezbožo, hdyž by tu w cuzym kraju sedźo wostał a sam cuzeje rěče dla ani dopręka, ani wróćo njemohł. Wjednik zapiska druhi raz. Bórzy počachu so kolesa wjerćeć. Ćah jědźeše dale; hdźe, to njewědźachmy. To dyrbješe lokomotiva wědźeć. —

Běchmy cyłu nóc jěli. Hižo počachu so prěnje pruhi rańšich zerjow pokazować. Widźeć pak ničo njemóžachmy, dokelž běše tołsta kurjawa nad krajinu rozlehnjena. Tohodla lědma tu a tam črjódku štomow abo połdraposchodowe twarjeńčko z nizkej cyhelowej třěchu a z někotrymi winowymi pjeńkami abo brěžkowymi kerčkami pod woknami zawohladachmy. Naposledku poča dešćować. — Jědźechmy hižo cyły čas mjez twarjenjemi, podobnje, kaž će w Drježdźanach dołho po předměstach wjezu, prjedy hač ćah w Nowym měsće zastanje. Widźomnje bliżachmy so zasy wulkemu městu.

Nadobo wozjewješe mašina z dołhim hwizdanjom swój přikhad. Ćah po něčim zasta. Wozy praskachu a sterkachu hromadu. Lokomotivy wujachu. Zastojnicy piskachu. Ćahi wšěch družinow jězdźachu tu a tam, a k tomu wšomu wulke rozswětlene dwórnišćo! Pół spicy wočinjachmy woči a hladachmy na so, što ma to rěkać. Po mojim časniku a jězdnym planje dyrbješe to hižo Pariz być. A woprawdźe! Železnicarjo počachu wozy wočinjeć a wot durjow k durjam běhajo wołać: „Paris, Paris!“ To zbudźi kaž z błyskom živjenjo w zasparnych pućowarjach. Wšitcy hrabachu za swojimi zmachami a tłóčachu so — bjez rańšich paćerjow — z wozow na dwórnišćo. Tola dołho rozhladować so tu njesmědźachmy. Za 10 mjeńšinow dyrbjachmy z dwórnišća być; přetož za štwórć hodźiny přijědźe druhi a za zasy 15 minutow třeći ćah po samsnych kolijach a za jeju pućowarjow dyrbješe dwórnišćo runje tak prózdne być, kaž běše wono to za nas było. Duž dyrbjachmy khwatać, zo na torhošćo won přińdźechmy.

Běše to podobna khwatańca, kaž ju pozdźišo jónu w Londonje w hosćeńcu Old Cheshire Cheese dožiwich, hdźež běchmy powobjedować dóšli. Po jědźi chcychmy sebi karanćk piwa kupić a při tym trošku wot běhanja wotpočnyć. Ale ničo. Lědma běchmy widlički z ruki położili a sebi hubu wótrěli, tykaše nam korčmarka hižo kłobuki do rukow, zo bychmy šli a swoje městna druhim přewostajili, kotřiž chcychu jěść. Wo picu wona připołdnju njerodźeše; přetož z tym, zo tu pućowar pół hodźiny dołho sedźo karanćk piwa pije, njemóžeše ničo zasłužić, ale jeničcy z jědźu. — A kóždy Serbski korčmar budźe ji přihłosować; přetož też wón wě, zo blido nócnych pičkow a hračkow wjacy swěcy spali, hač jemu zasłužby dawa. A při tym přikrótša sebi hišće nócny měr a wotpočink. —

Tak tu nětko na torhošću stejachmy, rano w 5 hodźinach, w kurjawje a dešću, tak zo lědma najbliže khěže widźachmy. Krasne powitanjo do Pariza! Ale to tu hišće wšo rjeńše wěcy nazhonichmy. Wjednistwo nam wozjewi, zo mamy wječor we 8 hodźinach na Gare d'Orleans (= Orleanskim dwórnišću) być, kotrež běše dwě hodźinje dale, na druhim kóncu města. K tomu dóstachmy hišće přikazni, zo so 1. njesměmy ničomu smjeć a wosebje na ničo z porstami pokazować, štož snadź mohło so nam směšne być zdać, na přikład: čerwjene kholowy Francowskich wojakow. Tutón pokiw běše drje za rozomnych pućowarjow njetrjebawši. Ale wšitcy ludźo rozomni njejsu, wosebje tajcy nic, kotřiž dotal dale pjecy přišli njejsu, abo

kotřiž sebi mysla, zo je tola doma wšo najmudrišo na cyłym swěće zarjadowane. (Přichodnje dale.)

Cyrkwinske powěsće.

Z Khrósćic.

Zemrěći: 19. 4. Hana Šimanowa ze Smječkec, 35 l. 7 m. 15 d. (Bosć. bratrstwo). — 21. 4. Hilžbjeta Martinec z Jasenćy, 1 l. 3 m. 18 d. — 28. 4. Hana Panec z Hórkow, 1 l. 2 m. 23 d — 1. 5. Alfons Krawžic z Jasenćy, 13 d. — 6. 5. Hańža Mildnerec z Khrósćic, 6 m. 26 d. — 7. 5. Hana Weidlichec ze Stareje Cyhelnicy, 3 m. 8 d. — 12. 5. Jakub Nowak z Kozarc, 69 l. 6 m. 5 d. — 13. 5. Pawoł Biesold z Worklec, 1 l. 8 m. 26 d. — 18. 5. Marja Kubańkowa z Khrósćic, 74 l. 3 m. (Bosć. bratr.) — 22. 5. Mikławš Nowak z Kozarc, 51 l. 6 m. 23 d. — 27. 5. Józef Rengerec z Khrósćic, 3 m. 4 d. — 28. 5. Marja Lisnarowa z Hórkow, 66 l. 5 m. 9 d. (Bosć. bratr.) — 3. 6. Pětr Rjek ze Swinafnje, 81 l. 10 m. 11 d. — 3. 6. Jěva Gorcelakowa ze Skaska, 45 l. 5 m. 13 d. — 4. 6. Herta Šipšikowa z Hórkow, 74 l. 2 m. 3 d. — 2. 6. Marja Žurowa z Hatow, 70 l. (Bosć. bratr.) — 7. 6. Katha Kilankowa z Kanec, 78 l. 8 m. 8 d. — 11. 6. Michał Kola ze Smječkec, 65 l. 3 m. 25 d. — 14. 6. Beno Šimanec z Lejna, 1 l. 6 m. 18 d. — 14. 6. Hana Rehorkowa z Kukowa, 79 l. 7 m. 23 d. (Bosć. bratr.) — 16. 6. Gerhard a Lucia Koneckec z Hory (dwójn.), 1½ hodź.

Wěrowani: 19. 4. Michał Rachela, służowny w Lejnje, z Marju Mrózec, służownej w Jasenćy. — 26. 4. Jurij Hanski, blidař w Drježdźanach, z Madlenu Jakubašec we Wudworju. — 2. 5. Jan Rachela, skałař w Nowych Bóšicach, z Madlenu Rabec, służow. w Jaworje. — 9. 5. Pawoł Janca, służowny w Smjerdźacej, z Marju Hajnšec, hospod. pomocnicu w Jaworje. — 10. 5. Jurij Wjacsławk, najeńk w Śleglu, z Marju Lebzec, domjacej w Khrósćicach. — 17. 5. Jan Winař, zarjadn. na pósće we Worklecach, z Marju Wincarec, domjacej we Worklecach. — 30. 5. Domaš Neumann, kněžkař w Čemjercach, z Marju zwud. Lipertowej, hospod. pomocnicu w Kukowje. — 31. 5. Pawoł Domš, žiwnosćeŕ w Zejicach, z Hańžu Zarjeńkec, domjacej w Časecach. — 1. 6. Jakub Brusk, žiwnosćeŕ w Hórkach, z Marju Šwarcec, domjacej w Miłoćicach. — 6. 6. Rudolf Scheder, wučeŕ we Worklecach, z Katu Leinertec, domjacej we Worklecach. — 28. 6. Jurij Krječmař, skałař w Hatach, z Fridu Albertec, dźěłaćeŕku w Splósku. — 28. 6. Jurij Domanja, hospod. pomocnik we Worklecach, z Marju Hasec, służownej w Khrósćicach (prjedy w Libonju).

Towařstwowy powěstnik.

„Jednota“ w Budyšinje wobdźěli so na wšotowařstwowym zlěće w Radworju. Njech su wšitcy z dypkom w 1 hodź. w Radworju pola noweje šule. Železnica wotjědže 11[36] z Budyšina.

Wšoserbskoho zlěta dla pojědže njedźelu, 17. julija, statne auto do Radworja.

Z Budyšina **13,15** wot dwórnišća,
13,20 wot Serb. domu,
13,25 wot hosćeńca „Kronprync“,
13,45 do Radworja, w prawym času k něšporu.

Płaćizna za wosobu **0,50** hr.

Tesame auto potom na Radworske dwórnišćo k čahej **14,39** pojěžde, zo by hosći do wsy přewjezło. Runje tak budže tam k čaham **19,32** (do Rakec-Wojerec) a **21,43** (do Budyšina). Płaćizna wot dwórnišća hač do wsy a nawopak za wosobu **0,25** hr.

Nawrót z Radworja do Budyšina w **24** hodź., tak zo smy **0,30** hodź. w měsće. — Při potrjebje pak też w druhich časach pojěžde. — Wječorna jězba z Radworja do Budyšina płaći **0,75** hr. za wosobu.

Wićne płaćizny

		w Budyšinje 9. julija	w Kamjencu 7. julija
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	13,50—14,00	14,00—14,30
Rožka, nowa	70 „	12,50—13,00	13,00—13,25
Ječmjeń	50 „	12,00—12,25	12,50—13,00
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	13,00—13,50	13,00—13,25
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	5,00—6,00	—
Butra	1 „	3,60—4,00	3,40—3,80
Syno	50 „	2,50—3,00	2,80—3,20
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,60—1,80	1,80—2,00
Słoma, „ „ k zaslan.	50 „	2,00—2,50	2,00—2,25
Słoma, z cypami młóćena	50 „	3,00—3,20	3,50—3,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	22,50—23,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	21,50—22,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,11—0,12	00,9—0,11
Prosata, 772 štuk	1 štk.	8,00—21,00	12,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 11. julija 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 73. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—64 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 52—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 46—49. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 38—43. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 269. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—63. 2) Połnomjasne młódše 52—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 280. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 61—65. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 46—52. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 48—57. 5) Mjenje a špatnje picowane 37—43. Husumske z pastwy — . **Ćelata**: 800. 1) Najlěpše wukormjene 74—78. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 65—71. 3) Špatne 50—60. **Wowcy**: 765. 1. Młódše a starše wukormjene 57—63. 2) Starše wukormjene 47—55. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 39—45. 4) — . **Swinje**: 2222. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 60—62. 2) Wukormjene 62—63. 3) Mjasne 59—61. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 50—54. 7) — .

14. julija 1927.

Ćelata (863): 2) 70—75. 3) 60—68. 4) 52—58. 5) 50—53. 6) — .
Swinje (446): (přez 300 pt.) 1) 60—62. 2) (240—300) 62—63. 3) (200—240) 59—61. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 50—54.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejownji Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potřěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Baćońska wosada. Kk.: 495. 496. z Haslowa: Jurij Libš, Jurij Hendrich; 497. z Baćonja: cyrkw. wučeŕ Mikławš Cyž; 498. z Banec: Hana Forchowa; 499. z Łahowa: Jakub Nawka.

Domowina

wuhotuje swój lětuši

wšoserbski zlět

17. julija w Radworju,

na kotryž wšitke serbske towarstwa a wšěch Serbow wobeju Łužicow z tutym nanajwutrobnišo přeprošuje.

Porjad:

Wot 12—½14 hodź. witanjo hosći.
„ 13—14 hodź. wuradźowanja předsydstwow wšěch serbskich towarstwow na šuli.
„ 14—¾15 hodź. nyšpor ze swjedźeńskim předowanjom.
„ 15—16 hodź. wulkotny swjedźeński čah.
„ 16—19 hodź. swjedźeńska zhromadźizna ze spěwami, narěčemi, hudźbu a sokołskimi předstajenjemi.
„ 20—1 hodź. reje w dwěmaj žurlomaj a w třećim hosćeńcu towaršna zabawa.

Žadyn Serb njesmě tule wulkotnu swjatočnosć zakomdźić! Žana serbska khorhoj njesmě doma wostać!

Serbski Hospodaŕ

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

poruča za wusyw nazymskeje picy

wubjernje rjane wokowe a pjeluškowe symjo

(mamy něšto w Budyšinje na składźe)

kaž wšě druhe symjenja.

Dale zastupujemy **w třěšnych cyhelach** znatu **Kodersdorfsku cyhlowanču.**

Najlěpše wapno a dobre brikety a češke wuhlo, přikupne hnoje a skótne picy

w znatych dobrych kajkosćach po jednorych płaćiznach.

Dźens rano zemrě po dołhim ze sćerpnosću znjesenym ćerpjenju, wobstarana z hnadownymi srědkami swj. cyrkwje, w starobje 84 lět naša horcolubowana mać

Hana zwud. Lawkusowa

rodź. Křižankec.

We hłubokej zrudobje

Pawoł Lawkus a mandźelska
Hana Hilžbjeta rodź. Šołćic,
Alfred Lawkus,
Hildegard Websec.

W Budyšinje, Lubijska droha 27,
14. julija 1927.

Khowanjo budźe njedźelu dopołd. w 11 hodź. na Mikławšku wot tamnišeje ćěłownje.

Swjećatka swj. swójby

z modlitwu

— płaćizna 1 hr. —

su dóstać w Donnerhakec knihićišćerni.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Wróćiwši so wot rowćka našoho małoho lubuška

Brigity,

kotrejež dušu Bóh luby Knjez zańdźenu njedźelu do syłow swojich jandźelow w njebjeskim raju wotwoła, wuprajamy wšěm, kiž nam swoje dźělbraćo wopokazachu přez słowo, pychu abo k rowupřewodźenjo, swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!“**

We Wotrowje, na dnju pohrjeba,
14. julija 1927.

Hłubokozrudźena
Wawrec swójba.

Přećelam a znatym wozjewjamy, zo je naš luby mandźelski, nan a přichodny nan

Jan Wěraba

z Łupoje

w starobje 80 lět zbóžnje ze swěta wotešoł. Tohodla wuprajamy wopytowarjam póstoho wječora a přewodźerjam najwutrobniše

Zapłać Bóh tón Knjez!

Dušu zemrětoho pak poručamy modlitwje wěriwych.

We Łupoji, Brěmjenju, Nowych Bóšicach a Čichońcy, na pohrjebnym dnju.

Wulcyzrudźeni zawostajeni.

Wróćiwši so wot rowa našejej njezapomniteje dźowki, sotry a swakoweje

čestneje knježny

Otilije Šenkec z Radworja,

kotruž je Bóh luby Knjez wjacy króć ze swjatymi sakramentami domawobstaranu po dołhej, sćerpnje znjesenej khorosći w 53. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na póstym wječoru za jeje khudu dušu modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, swój **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez!“**

W Radworju, na dnju pohrjeba 12. julija 1927.

Hłubokozrudźenaj staršej, bratr, sotra a přiwuzni.

Ty pak spi nětk w dobrym měrje po wustatym ćerpjenju, kotrež njesła sy tak sćerpnje za Boha tu z lubosću. Za to pak nětk wěčna mzda ći budźe króna njebjeska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčćak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

30. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **23. julija 1927.** | **65. lětnik.**

Prědowanjo

na wšotowarstwowym zlěće w Radworju

dźeń 17. pražnika 1927.

Pozběhuj swojej woči a hladaj: Wšitcy su so zhromadźili a přišli k Tebi. Twoji synowjo z daloka přińdu, a Twoje dźowki na stronje wstanu. (Isaias 60, 5.)

W Knjezu lubowani Serbja!

Takle wita dźensa w swjedźeńskim šaće, w lěsu khorhowjow, w pyše pletwow a wěncow starosławny, narodnje hišće strowy, sylny a kruty, we wichorach a bědach wupruhowany Radwoŕ swojich synow a swoje dźowki, wšitkich narodnych bratrow a wšě swěrne sotry — wšitke dźěn su dźěći jeneje maćerje, — do swojeje srjedźizny.

Takle wotmołwja dźensa z wulkim profetu staroho zakonja wšón zhromadźeny serbski lud: Pozběhuj Radworjo, naša narodna zepjera a wobora, swojej woči a hladaj! Podarmo so njejsy přihotował a wjeselił na dźensiši dźeń! My wšitcy smy so zhromadźili a přišli k Tebi. Twoji synojo zdaloka a twoje dźowki na stronje wstanu, to rěka wšěch su sem přiwjedli, tež tych na namjeznych stronach přebywacych, haj w cuzbje tradacych.

Bože słónčko wohrěwa ćěła a duše, zwuliwa swój złoty błyšć na dźensišu skhadźowanku, chce tak być z miłym posołom wot horjeka, zo so tež na dźensišim swjedźeńskim dnju njesměmy cyle wudać a wučerpać we zwonkownej harje w samym wyskanju, sława wołanju — wot toho žadyn narod žiwy być njemóže — a we wječornym dyrdomdeju.

Štóž by w tym widźał zaměr zjězda a jenož tohodla sem přišoł, by sebje samoho zjebał a nas, swój lud wohanił, by drje so z mučnymi stawami a z połnej hłowu, ale ze suchej, prózdnej dušu domoj wróćił a nazajtra khudši był, dyžli hdy prjedy.

Ně, to my njechamy a přećiwo tajkim wudawanjam protestujemy. Smy so najprjedy zešli w Božim domje, zo bychmy wuznali: Kaž na nas swjeći Bože słónčko, nas wohrěwa a wožiwja, tak smy w tutej rjanej basilicy cyle po prawidłach prěnich křesćanskich Božich domow zhromadźeni, zo bychmy na prěnim městnje Bohu česć dali, jomu zdobny dźak zawdali za wšě joho hnady a dobroty, zo nas powoła do swojeje swj. cyrkwje a nas sčini k dźěćom serbskeje maćerje, zo bychmy joho wo hnadny škit za nas, naš lud, za wšitkich wulkich a małych, khudych a bohatych, wjednikow a nawjedowanych prosyli, zo bychmy swoje duše napojeli z njebjeskim žohnowanjom, w modlenju a kěrlušowanju spěli k słóncu Božeje jasnosće a krasnosće, duchownje wožiwili, skhowani pod křidłami Božeje lubosće, so zhrěli a zahorili při wutrobje Božej, a tudy w Radworju, w cyrkwi kralownje swj. różowca, sebi dali z nowa rjec a do wutrobow zapołožić:

Hlej serbski ludo! Kak drobny, mały a słaby, kak zacpěty a hidźeny, kak samón khabłacy a hinjacy! móžeš tola bywać wulki a sylny, kruty a njepowalny, widźany a česćowany, hdyž jenož stojiš kruće we wěrje a dowěrje na swojoho Boha, rjaduješ a wukonješ wšě swoje přisłušnosće po woli Božej a joho kaznjach.

Waš puć, lubi Serbja, wjedźeše waš dźensa přez žohnowane serbske hona, hdźež so tučne kłosy k zemi khileja, přez woprawdźity Boži raj a widźomnu Božu dobrotu do Radworja a mučni a lačni pozastašće při čestnych wrotach.

Tak naš Knjez a Bóh raz hišće we wjetšej horcoće kročeše ze swojimi z Judeje do Samarije přišedši k městu Šichara so posydnywši při Jakubowej studni. Joho swjate wóčko widźeše płódnu dolinu, zady Sichem, wobdatu wot samych zahrodow a łukow. Knjez hlada dale, kak zrawja Bože žně na polach, kak so běla a žołtnju kłosy a mysli sebi na druhe, ważniše a płódniše žně, na žně njesmjertnych dušow, prajo: Hlej, praju wam, pozběhńće swojej woči a pohladajće na krajiny, zo su hižo běłe k žnjam. A štóž žně, dóstawa myto a hromadźi płód k wěčnomu žiwjenju, zo by sobu so wjeselił tón, kotryž syje a kotryž žně. Ja was pósłach žněć, štož wy njejsće dźěłali a wy stupišće do jich dźěłow.

Prošće Knjeza žnjow, zo dźěłaćerjow pósćele do swojeje winicy!“

Tak tež ja dźensa was, lubi Serbja, z Knjezowym, słowami pokazuju na blizke žně, ale tež na winowatości zo byšće so postarali za hišće ważniše žně, za duchowne dušine a narodne žně! Tež tu płaći słowo Bože: Prošće Knjeza žnjow, zo dźěłaćerjow sćele nam, žně drje su wulke ale dźěłaćerjow tak mało. Kak sće z horcej žadosću čakali na lětuše Bože žně, derje wědźo, jeli was Knjez njeżohnuje, potom naš lud zapadnje do hišće wjetšoho česnja, do hóršeje khudoby a zrudoby a přez cyłe lěto spěwašće: Wšitke woči nadźiju maja na Tebje Knježe, zo wotewriš swoju smilnu ruku a nasyćiš wšitko z Božim žohnowanjom!

Budźće tuž dźakowni Knjezej žnjow, zo wam wobradźi nowe žně, nic jenož, zo je rozomnje, zlutniwje a po křesćanskim wašnju wužiwaće, ale tež — a na to sebi mnoho njemysli — zo njezanjechaće wobdźěłanjo swojeje duchowneje role, zo smě Bóh wočakować bohate žně za narod a za waše duše.

Njeje wosebje woprawnjena Boża škórźba, zo je dźěłaćerjow tak mało?

Njesmilna smjerć přecy hłubšo a hrubišo přima do našich rjadow, jedyn po druhim woteńdźe, ale hdźe su ći druzy, kotřiž běchu stupili na jich městno?

Daj sebi dźensa do swědomja wołać, serbska studowaca młodosć, zo widźiš w tym swój najważniši nadawk, ludej darić woporniwych, njesebičnych wjednikow.

Ty pak serbski ludo, sćel nam zasy swojich synow do narodneje winicy, daj zasy z wulkimi woporami studować swojim synam!

Z wosebitej starosću hladamy na swój wučeŕski a duchownski dorost a najćěmniši přichod so nam pokazuje. Dyrbi woprawdźe naš lud wot nutŕka wusaknyć, dyrbi wumrěć na duchownu suchoćinu, njezměje w přichodźe hižo dosahacych wučerjow a duchownych. To by było zrudne Amen serbskich stawiznow.

Naš lud njesmě so wučerpać w samym ratařskim dźěle ale dyrbi tež zrozemjenja měć za to, zo njemóže wot samoho khlěba žiwy być, ale za wjetše a wyšše nadawki ludowe, za joho duchowne a dušine wobstaćo.

K tomu chce a dyrbi tež naš dźensiši zlět służić, zo Wam Waše duchowne wóčko wotewri za najnuzniše nadawki serbskoho přichoda, z kotrymiž je zwjazane naše wobstaćo, zo njeby naš lud był kaž stadło bjez wjednikow.

Wjacy modlić so wšitcy dyrbimy tež wo naše narodne nadawki. Prošće Knjeza žnjow, praji Knjez, nic snadź: dajće druhim so starać, pójdźe kaž pójdźe!

Dale: Jeneje mysle być, zhromadnje čuć, myslić a dźěłać, nic kóždy po swojej heji! Wukńmy ze serbskich stawiznow, zo bě roztorhanosć, njepřezjednosć stajnje naša běda!

Skónčnje praji naš basnik: njesebičnosć, woporniwosć, wutrajnosć. To su naše najnuzniše a najwažniše počinki! Serb być rěka so wot prědka wzdać wšěch česći, mytow, rjadow, samo ličić z njezrozemjenjom, haj, hišće hóršim pola swojich wyšnosćow.

Tuž lubi Serbja! Budźće prawi dobri křesćenjo a budźće tež prawi dobri Serbja. Njechamy tola swojomu ludej lěpši přichod wubědźić snadź z tym, zo jomu zašćěpimy narodnosć bjez wěry. To by było najhórše lěkarstwo, woprawdźity smjertny napoj za naš lud. Najwjetše ludy zańdźechu a hanibnje wotstupichu ze swětowoho jewišća, hdyž wumrěł pola nich wěra, nabožnosć a pócciwosć, a naš lud, hewak tak słaby a khablaty, by to znjesć mohł?

Ně, njech je lětuši zlět też z tym, zo lud wjedźe najprjedy do Božoho domu, jasny protest přećiwo njewěriwomu Serbstwu a mócna manifestacija za dalše čestne wobstaćo na strowej, nabožnej pócćiwej podłozy!

Tuž so kónc swojich słowow wobroćam na tudy zhromadźenu serbsku młodosć. Serbska młodosć! Ty jeničcy sy naša nadźija, naš přichod! Na Tebje myslimy wo dnjo a w nocy. Tebi płaća předewšěm naše zdychi a modlitwy.

Budź prawa serbska młodosć, kaž běše to prjedy w Serbach. Budź wjesoła, wyskaca a spěwaca, tola znutŕkownje strowa a dobra. Nic žana rjana stafaža a nutŕka wšo ćěrite, natočene a hrib tam žěrje, nic žadyn rjany woběleny row a nutŕka same tłaćo, njećistota a mazanosć. Ně, tajka, kaž so dźensa pokazaš wonka, tajka budź też doma, też hdyž će žane čłowjeske wóčko njewidźi, žadyn měsačk njeswěći.

Tuž prjedy hač wopušćamy Boži dom, njech też kaž w Romje w Pětrowej cyrkwi při bamžowskej Božej mši před přežohnowanjom komando zaklinča: na kolena. Tak też nětko na kolena před Knjezom a Bohom w najswjećišim sakramenće přitomnym Amen! Daj to miły Wótče.

Njezapomń na nas, na swój serbski lud, Knježe Božo w njebjesach! O Božo, budź miły, zdźerž strowy a čiły, do skónčenja časow naš serbski Lud!

Wšoserbski zlět w Radworju.

Mócna, hordozna manifestacija bě woprawdźe tutón wšoserbski zlět w Radworju. Dołho bě so hižo přihotowało, za to je so też wšo nanajlěpje poradźiło. Tutón swjedźeń je zasy dopokazał, zo so Serbja za swój narod zajimuja, haj přecy bóle a bóle zajimuja. Tajki swjedźeń je nam po času přecy zasy trěbny, haj našomu narodej trěbniši hač wšědny khlěb. Bjez narodnoho sebjewědomja njemóžemy wobstać a so zdźeržeć jako lud.

Wulke syły serbskoho ludu běchu z cyłoho serbskoho kraja přikhwatali, je dźěn też Radwoŕ za tajki zlět jara přijomny, haj drje najpřijomniši, dokelž je jara centralnje ležany za Hornju Łužicu, a też Delnjo-Łužičenjo maja poměrnje dobru přileżnosć ze železnicu. Też my katolscy Serbja mamy tu hišće přecy najpřihódniše zetykanišćo z wšěmi druhimi Serbami.

Swjedźeń započa so ze swjatočnym něšporom, kaž to pola nas Serbow z nadobnym wašnjom bywa. Radwořska wulkotna basilika bě z pobožnym ludom přepjelnjena, hdyž knjez farař Delan-Baćonski na klětku postupi, zo by zhromadźenomu serbskomu ludej wozjewjał Bože swjate słowo a Božu swjatu wolu. Bóh je nas wjedł, nas škitał, Bóh chcył nas dale před złym zakhować. Naše pola běla so k blizkim žnjam, kosa bórzy zabrinči. Čakamy też na narodne žně. Kóždy narod trjeba dobrych dźěłaćeri na swojim polu. Njedajmy narodej tradać! Po nyšporje, škónčenym z požohnowanjom Najswjećišoho, zestupachu so towařstwa k swjedźeńskomu ćahej. Bě to zawěrno krasnje, widźeć jednotliwe towařstwa, cyłe Serbowstwo zastupowace, wosebje Hornju Łužicu. Też Delnja Łužica bě zastupjena. Widźachmy w ćahu też někotrych bratrow a sotry z druhich słowjanskich narodow, kiž běchu přišli, serbski lud a kraj sebi wobhladać a swědkojo być wulkeje manifestacije Serbowstwa. Swjedźeńske wozy ćah porjeńšachu: serbska přaza, Slepjanscy hercy, pilni murjerjo, žnjeńcarjo, młóckojo, žitožnějakaj, pčołarjo — to su napisma, kiž bychmy dyrbjeli na wozy namolować, zo by kóždy wědźał, što je tam było. Ćah bu filmowany.

Na łucy bu nětkle swjedźeńska zhromadźizna wotewrjena. Po hudźbnym přednošku přednjese knjez wučeŕ Pjetaš ze zahorjenosću prolog. Radwořska hudźbna jednota zaspěwa na to pod nawjedowanjom swojoho mištra knjeza Nawki powitanski spěw: „Witajće, bratŕa“. Po powitanju knjeza předsydy, fararja Šewčika-Khrósćanskoho a po někotrych spěwach měješe knjez farař Riota swjedźeńsku rěč. Zaměr joho rěče bě: „Serbja, dźeržće swěru, štož sće po swojich wótcach namrěli!“ Mjez spěwami wustupichu naši Sokoljo, mužojo, dźěći, žónske. Wšitcy su z česću wobstali, njebojaznje a wustojnje su wšitcy swoju wěc najlěpje wuwjedli.

Na kóncu dźakowaše so w mjenje přitomnych wyšnosćow, knjez wyšši knježeŕstwowy rada Walter za přeprošenjo a wobkrući nam, zo chce knježeŕstwo nas podpjerać w našich narodnych prócowanjach. Po wšelakich druhich naměćach a zbožopřećach skónči knjez justicny rada dr. Herrmann swjedźeński porjad, na čož so wobdźělnicy z hudźbnym přewodom do wsy wróćichu, hdźež hišće dołho wjesoła rejka a zabawa mnohich zjednoćeše.

Widźomnje je Bóh nad tutym swjedźenjom Serbow swoju ruku wupřestrjenu dźeržał, zo nam njeby złe njewjedro, kotrež hižo bórzy po připołdnju hrožeše, swjedźeń skazyło. Njech Bóh też tutomu swjedźenej zrawić da we wutrobach wobdźělnikow, zo by wšoserbski zlět płody a bohate žně přinjesł: My joho lud a wón naš Bóh!

Politiski rozhlad.

Šulski zakoń za Němsku je němskostatne knježeŕstwo zańdźeny tydźeń zjawnosći přepodało. Po nim změje, jeli budźe naćisk w nětčišej podobje wot sejma přijaty, Němska tŕoju šulu: 1. zhromadnu, 2. konfesionalnu, 3. swětnu abo swětonahladnu šulu. Zhromadna šula je wšitkim dźěćom bjez rozdźěla wěrywuznaća přistupna. Nabožna wučba je za wšitke rjadownje porjadne rozwučowanjo; wona budźe so po wuznaću dźěći dźělenje wudźěleć. Konfesionalna abo wěrywuznawanska šula přijima dźěći jenoho wěstoho wěrywuznaća kaž też dźěći přiwuznoho wěrywuznaća; tola móža też druhe dźěći z wosebitych winow zašulowane być. Přez přijeće tajkich dźěći njezhubi šula swój konfesionalny

raz. Nabožniska wučba je za wšitke rjadownje porjadne rozwučowanjo. Swětna abo swětonahladna šula je za tajke dźěći postajena, kotrež žanomu wěrywuznaću njepřisłušeja. Nabožniska wučba so we njej njewudźěla. W zhromadnej šuli ma so při přistajenju wučerjow na wšelakorosć wěrywuznaća šulskich dźěći dźiwać. W konfesionalnej šuli smědźa so jenož wučerjo wę hłownym zastojnstwje přistajeć, kotřiž wěrywuznaću dźěći, za kotrež je šula postajena, abo přiwuznomu wuznaću přisłušeja. Nakhwilne přistajenjo druhich wučerskich mocow je z wosebitych winow dowolene.

Nowinarstwo je so hižo z wulkoho dźěla k tutomu naćiskej wuprajiło. Měrne a rozomne nowinarstwo připóznawa tute dźěło znutřkownoho němskoho ministra Dr. Keudella a měni, zo tutón naćisk za tym dźe, jenajke prawo za wšitkich staršich a druhich k woćehnjenju woprawnjenych postajić. Naléwične strony wězo připowědźeja hižo też tutomu zakońskomu naćiskej wójnu a wudawaja kaž su to zwučene, zo by šulstwo Němskeje z nim we wuwiću wróćo ćisnjene było město spěchowane.

Mjez Němskej a Belgiskej je wěsta rozkora nastała. Belgiska je Němskej porokowała, zo so wona, štož wójsko a łódźstwo nastupa, Versailleskoho wučinjenja njedźerži, zo wona lětnje wjacy dyžli 5% mužstwa z wójska pušća a we łódźstwje samo 12%; zo wudawki Němskeje za krajnu woboru wučinjeja lětnje šěsć dźesaćinow wojerskich wudawkow z léta 1913 hačrunjež wójsko jenož 100000 muži napřeco 800000 w měrnym času liči. Prawe ličby pak su tele: wudawki za wójsko 1913: 1534604565 hr.; wudawki wobličene za 1927: 479744470 hr. Belgiski wójnski minister de Brocqueville je tele poroki też před belgiskim sejmom Němskej činił. Belgiska chce z tutymi porokami prajić, zo Němska z wotmyslenjom wjacy muži lětnje z wójska pušća a wjacy nowych muži do wójska bjerje, hač je ji to dowolene; zo wona na tajke wašnjo po prawom wjele sylniše wójsko wudźeržuje, kaž je ji po Versaillskim měrowym wobzamknjenju dowolene (100000). Němska je we wosebitymaj notomaj na tute belgiske wustajenja wotmołwiła a rozestajała, zo w poslednich létach njeje so z wójska ani 5% wotpušćiło; zo by wona po měrowych postajenjach prawo měła samo 13⅓% z łódźstwa pušćić. Štož wudawki za wojerstwo nastupa, dopomina wona we swojej wotmołwje na to, zo je nětčiše wójsko z powołanja wójsko a nic wjacy powšitkownje ludowe, tohodla też jenotliwy muž wo mnohe dróžši dyžli prjedawši wojak. K tomu přińdźe powšitkowne podróženjo wšitkich tworow a płaćiznow. —

Rumunski kral Ferdinand je wutoru we swojej lětnjej residency Castel Pelesch pola Sinaia wumrěł. Wot dawna sem boješe so swět, zo mohła smjerć krala Ferdinanda, kotraž dyrbješe so po joho ćežkej khorosći wočakować, ćežke politiske zapletki sobu přinjesć. Prašenjo joho naslědnistwa drje bě zrjadowane — ale nichtó prawje njewědźeše, hač smě do wěstosće tutoho zrjadowanja wěrić. Krónprync Karol dyrbješe so tróna wzdać 4. wulkoho rózka léta 1926. Nichtó prawje njeje dopóznał, što bě ta woprawdźita wina k tutej kročeli. Wudawaše so, zo je njemoralne pohóršliwe žiwjenjo krónpryncowe nastork dało, zo dyrbješe so prawa na trón wotrjec. Druzy měnja, zo bě to jenož zwonkowna přičina — woprawdźita wina je stara napřećiwnosć mjez Hohencollernskej dynastiju, z kotrejež je zemrěty kral wušoł, a mócnej rumunskej swójbu Bratianu. Hłowa tuteje swójby Bratianu je wjednik liberalnych stron w Rumunskej a nětčiši ministerski předsyda. Při poslednich politiskich wólbach je wón wulke dobyćo sčinił. Krónprync Karol staješe so přećiwo wšohomocy tuteje swójby — podleža pak při tutym bědźenju. Za naslědnika krala Ferdinanda je narodna zhromadźizna pjećlětnoho prynca Michała wuwołała. Za njoho powjedźe regentstwo wosebita rada, kotrejež sobustawy su přisahu na wustawu hižo wotpołožiłe. Hač dotal knježi měr w Rumunskej. Bratianu potłóča wšitke demonstracije přiwisnikow prjedawšoho krónprynca. —

Hłowne město Rakuskeje: Win — je 15. julija městno było krawnych podawkow. Wudyri tam hotowy zběžk. Zwonkowna přičina tutych zrudnych podawkow bě wusudźenjo w tak mjenowanym Schattendorferskim procesu. Bratraj Tscharmanec, wobsedźerjej hosćeńca, běštaj při jenej demonstraciji republikanskoho škitanskoho zwjazka (socialdemokratiska woborna organisacija), při kotrejž so nasylnosće stachu, z revolvrom swój dom wobarałoj. Při tom buštaj dwaj mužej tutoho socialdemokratiskoho zjednoćenja zatřělenaj. Pjatk bu nětko wěc wusudźena a bratraj Tscharmanec wuswobodźenaj. Tute wusudźenjo rozhori socialdemokratiscy organizowane dźěłaćerstwo, kotrež bě tak hižo přez nowinarstwo pospochi wobdźělane a přećiwo njesocialdemokratiskim worštam ščuwane było. Wone wopušći fabriki, zo by demonstracije wuwjedło — činješe to přećiwo woli swojich wjednikow. Naběžany lud padźe do rukow komunistiskich a zběžkarskich elementow, kotrež jón k surowym nasylnosćam zawjedźechu a cyle njerozomnomu kóncowanju. Črjódy zapalichu justicny palast, kotryž so do čista wupali. Wšitke dokumenty, akty civilnych a khłostanskich procesow, zemske knihi atd. so zničichu. Wěrje njepodobne surowosće wobeńdźechu so přećiwo někotrym policistam: tak jenoho zateptachu, druhomu přerězachu šiju — třećoho zatřělichu wot zady atd. We najwjetšim straše wuži policija třělbu. Na sto ludźi bu morjenych a na tysac ranjenych. Zasy je so pokazało, zo je wobstaćo republikansko-škitanskoho zwjazka strach, zo budźa so přecy a zasy krawne podawki wospětować a zo we wokomiku stracha tuta organizacija wěstosć a porjad njemóže zaručić, dokelž črjódy na rozkaz swojich wjednikow njeposłuchaja. Wjednistwo socialdemokratiskeje strony staješe na zakładźe tutych podawkow wšelake politiske žadanja na rakuske knježerstwo — mjez druhim wotstupjenjo nětčišoho kanclera dr. Seipela a druhe. Knježerstwo pak wosta krute a pokaza žadaćelow na jenički prawy puć — mjenujcy na parlamentarny. Tak so tute njeměry minychu bjez toho, zo bychu někajki politiski wuspěch socialdemokratiscy wjednicy dobyli.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Najd. knjez biskop wudźěli njedźelu, 24. julija dop. w 9 hodź. w tachantskej cyrkwi w Budyšinje swjaty sakrament měšniskeje swjećizny diakonomaj: Janej Kindermanej z Reichenbacha a dr. Leo Sudbrakej z Triera. — Dźeń prjedy sobotu 23. julija w 8 hodź. w kapali měšniskoho seminara w Smochćicach poswjeći Christiana Köhlera (Hildesheim-Moritzberg) a Joachima Lorenza (Žitawa) na subdiakonow a njedźelu w 9 hodź. na diakonow. — Do Kamjenca přińdźe najskerje knjez dr. Wolff, kiž je před krótkim swoje studije w Insbruku skónčił. Wuswěćeny je naspomnjeny knjez hižo před 2 lětomaj. Wuprózdnjenej městnje w Budyšinje a Žitawje budźetaj naskerje z nowoměšnikomaj wobsadźenej.

Hłowna skhadźowanka. Serbscy studowacy zmeja njedźelu 24. julija swoju lětušu skhadźowanku w Slepom. Hdyž je to też za mnohich předaloko, snadź sej tam tola někotři dojědu.

Z Khrósćic. Rada za maćerje wotměwa so tu srjedu 3. augusta popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Kamjenca. W Kamjencu na katolskim khěrchowje wotpočuja 37 italskich wójnskich jatych z léta 1918; w Kinsbórku 182 italskich wojakow. Wčera (21. 7.) je so wuhrjebanjo skónčiło. Powostanki přińdu na zhromadne pohrjebnišćo italskich wojakow do Wrótsławja. Druhe italske pohrjebnišća su hišće w Barlinje, Mnichowje a Khelnje.

Hłosy z Marijinoho Doła. Krasny dźeń wobradźi nam Boža lubosć z dnjom 16. julija. Wjeledostojny knjez Pater Desiderius z klóštra Marijineje Hwězdy, senior klóštra Osseka, swjećeše tu swój złoty měšniski jubilej. Na wose-

bite přeco hnadneje knjenje, jako přiwuzneje knjeza jubilara, wotmě so swjatočnosć pola nas. Hižo do časa wijachu pilne rucy pletwy a wěncy, pytachu za kwětkami a wšo přinošowaše k tomu, zo by so nadobny swjedźeń derje poradźił. Z přewodom wjeledostojnoho knjeza P. Ubalda běše wjelečesćeny knjez jubilar dźeń prjedy k nam přikhwatał. Sobotu w 9 hodź. hibaše so potom mały ćah wot propstownje k cyrkwi. Prědku šulske holcy našeje šule, z kotrychž prěnje tři njesechu, zeleny wěnčk, złotu krónu a kij, jako zepjeru staroby. Tutym sćěhowachu někotři duchowni knježa z knjezom jubilarom a za nim joho přiwuzni. Pod cunim přewodom pišćeli podachu so hač k wołtarjej. Tam so knjezej jubilarej, mjez wuspěwanjom wšelakich modlitwow, přez našoho knjeza propsta wěnčk, króna a zepjera přepoda. Na to swjećeše knjez jubilař pod assistencu wopor Božeje mšě abo swoju secundicu. Kak młódnje zanjese tu hišće „Gloria in exelsis Deo." To woprawdźe zdaše so być skutk duše, kotraž staroby njeznaje ale stajnje womłódnja, čim wjacy w njej bydli měra a pokoja. Ze strony rjadu swjećachmy na tutym dnju swj. Šćěpana, třećoho abta w Citaux, sławnoho to sobuzałožerja swjatoho cisterskoho rjadu. Wšo tak swjedźenjej přiměrjene. Abo njepłaća też wo dostojnym měšniskim starcu słowa swjedźeńskeje Božeje mšě: „Žiwjenjo wužada sebi wot tebje, o Knježe, a ty spožći jomu mnohosć dnjow njeskónčnu." Ps. 20. „Sprawny zakćěwa kaž palma, jakož Cedra Libanona so wuwiwa přeco wyše a wyše." Ps. 91. A kaž njebjeska harmonija klinča zaso słowa swj. sćenja: „Kóždy kiž přecy wopušći dom, bratrow abo sotry, nana abo mać atd., stotore dóstanje myto a wěčne žiwjenjo budź joho podźěl. — Młodosć zahorjenosć lubuje. W zahorjenosći staji swoje žiwjenjo do běha. Derje tak! Tola tu — lubuj mudrosć. — Čěraj z kužoła, kiž je strowy, čerstwy. Też swjate pismo je kužoł tón; kiž je z njoho hdy čěrpał, wjesele čěrpał, je we swojim času Bohu khwalbu spěwał a njebu wohańbjeny wěčnje. — Wo tym swědči dźensa też widźomnje měšniski jubilar. Też wón zasłyša junu tamne znate słowa swj. sćenja, tola je jenož njezasłyša, ale měješe so po nich, a wo čimž swědči nětk złota króna. Haj woprawdźe, tu dopjelnjeja so też zaso słowa swjedźeńskoho Offertoria: „Desiderium animae ejus . . . „Žadosć joho wutroby ty jomu dopjelni, o Knježe, ty njejsy zacpěł, wo čož prošeštaj tebje joho hubje, na joho hłowu stajiš krónu z dejmanta" Ps. 20. Knjez jubilar nosy mjeno „Desiderius", rěka: kiž žada, kiž žedźi. Knjez P. Desiderius je so stajnje měł po swojim mjenje. Wulke je žadał a žedźił. A hlej, złoto wodźěwa joho hižo tu na zemi, što budźe joho myto hakle w njebjesach? Zawěsće zasłyši tam khwalbne słowa: „Hlej, swěrny a mudry wotročko". Z „Te Deum" skónči so cyrkwinska swjatočnosć. Popołdnju mějachmy přileżnosć, knjeza jubilara a joho złotu wutrobu bliže spóznać. Wšitkim běše tutón dźeń jedyn woprawdźity posměwk z njebjes a wostanje nam we wěčnym wopomnjeću. — Boža lubosć spožč česćownomu měšnikej hišće mnohe lěta mjez serbskim ludom. Kaž je znate, njeje wón wobydlerjam wokoło klóštra, jenož P. Desiderius, ale bóle hišće P. Desideratus, to rěka, wot wšitkich rady widźany, žadany a witany. Njech tak klóštrskim Serbam ze swojim mjenom praji, zo maja być lud, kiž přeco to najlěpše pyta, žada a spěchuje po wěrje a narodnosći a z toho nastanje ludźik „Desideratus". Wšudźom rady widźany, žadany a witany. — Bóh žohnuj česćenoho jubilara, woporniwoho měšnika a swědomitoho rjadnika a spožć jomu junu krónu njebjesku.

Serbja we Frankobrodźe. Štwórtk tydźenja spěwaše mała wubrana črjódka serbskich spěwarjow a spěwarkow pod nawjedowanjom našoho mištra Bjarnata Krawca w Bachowej sali we Frankobrodźe a sobotu na to za radijo. Wjednik a spěwarjo su sebi dospołne připóznaćo zasłužili. My wjeselimy so z nimi a smy jim dźakowni za jich woporniwy skutk za narod. Dźak a sława jim!

Schönwald w Čechach. Kaž „Kat. Posoł" hižo před tydźenjom pisaše, je też tutu wjes wulke njezbožo přez njewjedra a zliwki potrjechiło. Horni dźěl wyše cyrkwje njeje wjele ćerpjeł, ale delni, niže cyrkwje hač k sakskim pomjezam, wosebje srjedź wsy, tam hdźež mała łučna rěčka wot Streckenwalde dele přińdźe. Cyły doł leži polny kamjenjow hač 1 metr wysoko, mjez tymi zasy wulke dźěry 1 hač 2 metraj hłuboke wot wody wudrěte. Wot puća a drohi skoro ničo wjacy widźeć njeje, tam je nětko z dźěla hłuboke rěčnišćo. Přez 30 domskich twarjenjow je zničene abo jara ćežcy wobškodźene. Wot dweju domčkow, docyła ničo wjacy widźeć njeje, wot dweju druheju stoji hišće jenož kusk murje, pola druhich je delni dźěl wotnjeseny, rózk abo połojca hišće stoji, horni dźěl su khětře z rjadami podstajili. Štož bě deleka w bydlenjach je z wulkoho dźěla wot wody wotnjesene. Wjetši dźěl škodowanych su khudši mali ludźo, dźěłaćerjo, tak zo tuči su wosebje ćežko potrjecheni. Hrozna nóc je to była, wšudźom šumjaca woda, ćma, kotraž tu přetorhnjena přez błyski, kotrychž swětło dawaše wšomu hišće hrózbniši napohlad, elektriska swěca bě hasła přez błysk. „To na sudnym dnju hrózbnišo być njemóže", měnjachu mnozy ludźo. Też nan z 6 lětnym hólcom so zatepi, hdyž chcyše khoroho hólčka přez puć k susodej donjesć. Při přenjesenju padny najskerje do dźěry, kotruž bě woda wuwjerćała a woda stohrny jej sobu a wostaji jej daloko deleka na kěrčkach wisajo. Krupčenjo, njezapomńće też na ćežcy pruhowany Schönwald, prěnju katolsku wjes zaso na swojim hnadownym pućowanju.

Do Wjelehroda. Kaž hižo pisachmy, wotměwa so na swjatym Wjelehrodźe wot srjedy 20. hač do njedźele 24. julija unionistiski kongres. Też tute lěto staj 2 zastupjerjaj našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda tam jěłoj, kaž je so to też hižo druhe razy stało. Posledni zjězd bě před 3 lětami. Tute Wjelehródske zjězdy wotměwaja so kóžde 3 abo 4 lěta; jich zaměr je, rusku prawosławnu cyrkej zaso z Romom zjednoćić. Chcemy bórzy też tudy w „Kat. Pósle" nastawk wo Ruskej cyrkwi přinjesć. Bóh chcył nas Słowjanow wšěch prawje bórzy w swojej swjatej katolskej cyrkwi zjednoćić! Wo to chcemy wosebje w tutych dnjach prawje pobožnje spěwać a so modlić!

Z cyrkwje a swěta.

Pólska je ryzy katolski kraj ze starej katolskej tradiciju. Stara Pólska běše stajnje wuzko ze swjatym stołom zjednoćena była. Tohodla dóstachu pólscy kralojo to prawo, zo smědźachu nowo pomjenowanym pólskim kardinalam kardinalski biret přepodać, kotryž kóždy kardinal hewak z rukow Swjatoho Wótca samoho dóstanje. Tute stare prawo je nětko Swj. Wótc też nowej Pólskej připóznał. Tohodla přepoda na swjedźenju Pětra a Pawoła pólski president Mościcki při swjatočnej audijency nowomu kardinalej Hlondej znamjenja kardinalata. Kardinal běše za čas swojoho přebyta we Waršawje z hosćom pólskoho stata a bydleše w starym kralowskim hrodźe. Za 150 lět běše to zasy prěnja tajka swjatočnosć we Waršawje. 1874 dósta jedyn z předkhadnikow nětčišoho kardinala arcybiskop Ledochowski kardinalski purpur w Ostrowskim jastwje, do kotrohož běše joho tehdomniše pruske knježerstwo póslało, dokelž so z druhimi pruskimi biskopami Bismarkowym a Falkowym cyrkwinskim zakonjam njepodćisny. —

Swój najrjeńši wuraz jako katolski kraj pokaza Pólska na dnju swjateje Marije domapytanju we Wilnje. Dyrbješe tola na tutym dnju swjećo maćerje Božeje Wilnjanskeje dóstać přez ruku kardinala Kakowskoho złotu krónu. Pódla maćerje Božeje Čenstochowskeje je Matka Bóska Ostrabramsko Wilnjanska najlubše swjatnišćo pólskoho naroda. Tuž bjez dźiwa, zo so pobožny lud po sta tysacach we Wilnje zhromadźeše, zo by był ze swědkom tajkoho krasnoho skutka. 1. julija přenjese so swjećo maćerje Božeje z małeje kapałki při wótrych wrotach, hdźež so hewak stajnje khowa do kathedrale. Tu běchu na skhodźeńkach před cyrkwju krasny wołtař natwarili. K stronomaj wołtarja stoješe, nimale cyłe pólske biskopstwo

w ornaće, na joho čole kardinalaj Hlond a Kakowski a dale w šěrokim kole pólski sejm a senat a wulka syła swětnych a duchownych hódnostarjow. Na čole knježeŕskich zastupjerjow stoješe president Mošcicki a maršal Pilsudski z někotrymi ministrami. Dwě eskadronje ulanow a dwaj bataljonaj pěškow, kotrež na swojich korhowjach noša wobraz maćerje Božeje, wobmjezowachu swjedźeńsku městnosć. A za nimi ležachu na wšěch pobočnych hasach wěriwi na kolenach, běše jich na 120000. Po swjatočnej ceremoniji krónowaše kardinal Kakowski postawu maćerje Božeje. Mócny hrimot kanonow njeseše přez město a wozjewješe z mócnym hłosom, zo je Wilnjanska maćeŕ Boža nětko woprawdźe krónowana ke kralownje Pólskeje. Po swjatočnej Božej mši a prědowanju Wilnjanskoho arcybiskopa přenjese so swjećo zasy na swoje stare městno při „Ostrabramje“ (při wótrych wrotach). Dokelž so maćeŕ Boža, Wilnjanska daloko přez pólske mjezy w Litwinskej a Běłej Ruskej česćuje, běše pólske knježeŕstwo za tónle dźeń pólske mjezy za wšón wobkhod wotewriło. Litwinske knježeŕstwo pak běše swoje mjezy z wojakami wobsadźiło, zo by ludej přestup do Pólskeje znjemóžniło. Z tym chcychu Litwinjo protestować přećiwo tomu, zo běchu Polacy Wilnjansku maćeŕ Božu krónowali ke kralownje Pólskeje. Zo běše Swjaty Wótc sam we swojim breve tak maćeŕ Božu mjenował, to Litwinojo wosebje bolostnje začuwachu. Tak měša so tu na pólskich rańšich mjezach stajnje politika do nabožnych swjatočnosćow.

Druhu wulku swjatočnosć swjećeše katolska Pólska 9. junija we Waršawje, při 25. biskopskim jubileju arcybiskopa barona Roppa. Tež tu běchu so zešli wulke syły duchownych a swětnych hódnostarjow, zo bychu swoju wulku česćownosć wopokazali mužej, kotryž je jako něhduši arcybiskop Pětrohrodski-Mohilewski přetrał dołhe ćežke lěta we jastwje a wuhnanstwje. Nětko je — 75 lět stary — hižo něšto lět žiwy we Waršawje zwonka swojeje wulkeje diecezy. We swojej dołhej běłej brodźe a ze swojim miłym lubym wustupowanjom je wón markantna figura mjez pólskim biskopstwom daloko a šěroko lubowany w Ruskej a Pólskej. — Pólske knježeŕstwo je wozjewiło zasady nabožneje wučby w šulach. Nabožina je z hłownym předmjetom w šulach. Duchowna wyšnosć postaja nabožne knihe a dohladnje rozwučenjo. Šulerjo su winowaći, na njedźelach a swjatych dnjach Božu službu wopytować, tohorunja při započatku a skónčenju šulskoho lěta. Kóžde lěto wotdźeržuja so třidnjowske exercicije a wob lěto 3 króć zhromadna spowjedź ze swj. woprawjenjom. Duchowni wučerjo su winowaći, zadźerženjo swojich šulerjow na nabožnym a moralnym polu wobkedźbować.

W septembru wotdźeržì primas kardinal Hlond w Póznanju wulki mjezynarodny misijónski kongres. Hačrunjež maja pólscy biskopojo dotal połne rucy dźěła, zo bychu wulku škodu, kotruž je ruske nadknježstwo na pólskim ludźe wobešło, wurunali, počina so tola też misijónska mysl we nowej Pólskej rjenje rozšěrjeć. Tak wobstoji w Lublinje misijónski wustaw za wukubłowanjo misijónarow za Sibirisku. Salezijanojo wudźeržuja na wšelakich městnach 16 wustawow z wjacy hač 1000 wučomcami. Nowicijaty wudźeržuja: we Wadowicach Pallatinojo, w Krakowje Salvatorijanojo, w Katowicach Marianhillscy misijónarojo, w Grudźiwće Steylscy misijónarojo wot Božoho słowa, w Krobiju Oblatojo, w Bydgošću wótcojo wot Swj. Ducha, w Lobzenicy misijónarojo wot Swj. Swójby, w Albertynje Jezuwitojo narańšoho rita. Też na žónskich klóštrach tu njepobrachuje. Tak sydla w Zamošću Franciskanki, w Seradźu Wóršulki, we Wilnje sótry swj. Marije Dom Boska. — Misijónski kongres budźe za powšitkownu misijónsku mysl bjez dwěła wulcy spomožny.

Běli wótcojo wudźeržuja swoju najrjeńšu misijónsku staciju w Ugandźe w srjedźnej Africy. 26 čornych duchownych zastaraja cyle samostatnje šesty dźěl cyłeje diecezy, kotraž je tak wulka a sylna kaž naše Mišnjanske biskopstwo. Duchowny dorost je dobry. Měšniski seminar ma 85 khowancow, gymnazij 112. Domoródna kongregacija sotrow swj. Marije liči 134 sotrow, kotrež na 10000 dźěći rozwučuja. Misijónske šule liča 31830 dźěći. Křesćenjo přinošuja bohaće jałmóžny za duchowne potrjeby, hačrunjež su sami nimale khudźi. Loni woprowachu na 66500 hr. Khorownja sotrow w měsće Uganda wothladaše loni 45568 khorych hačrunjež ma město tři druhe wjetše statne khorownje. Ludźo wužija radšo mjeńšu a khudšu khorownju swojich čornych sotrow.

Swjatočnosće při jubileju swj. Norberta w Prazy.

Cyły tydźeń wot 10.—17. julija bě woprawdźe pozběhowacy za cyłu Prahu, dokelž Strahow, tutón wulkotnje ležany klóštr Praemonstratski swjećeše wulki jubilej swj. Norberta, załožerja Praemonstratow. Hdyž je Stara Bolesława čěski Bethlehem, je Strahow čěski Sion, přetož tudy so Bohu w najswjećišim sakramenće hołduje, kaž jónu w Starym Zakonju w templu Sionskim. Swj. Norbert dźěn je japoštoł Swjatočnosće Wołtarneje, kotruž je stajnje wulcy česćował. Kaž swj. Eucharistiju, tak je wosebje hódnosćił najzbóžnišu Knježnu jako žiwu monstrancu najswj. sakramenta. Swjata Boharodźićeŕka wšak mytowaše swj. Norbertej joho lubosć z tym, zo jomu sobuzdźěli, kajku drastu ma za nowy rjad wuzwolić a zo njepřija jenož dušu swojoho česćowarja ale też joho ćěło do cyrkwjow jeje česći poswjećenych. Swj. Knježna dźěn běše přecy Čecham wosebje přikhilena a Češa najzbóžnišej Knježnje. Wšitcy patrónowje čěscy běchu wulcy česćowarjo swj. Marije a w jich stopach sławja Češa ju dźensa hišće.

Wosebje swjatočnje pak swjećachu zańdźenu njedźelu 17. julija. W 9 hodź. přijědźe čěski primas, najdostojniši arcybiskop dr. Kordač, zo by pontifikalnu Božu mšu woswjećił. Popołdnju po nyšporje wotmě so wulka swjatočnosć, kiž so jenož kóžde 50 lět wotdźerži, procesijón z reliquijemi swj. Norberta. Najdostojniši knjez biskop dr. Podlaha pominaše na přenjesenjo swj. powostankow w ławće 1627 a pokaza w žiwym wobrazu cyrkwinske stawizny w čěskim narodźe. Po prědowanju wotmě so swjedźeński wobkhad. Na čole ćaha bu njeseny swj. kříž, wokoło kotrohož Worjowjo kročachu, ze swětłymi mječemi. Za nimi dźěchu čestny wotrjad Worjowski, zastupjerjo katolskich towarstwow, marijanska kongregacija. Potom du rjadnicy, je jich přez 100. Dale kroča rjadowe sotry — Praemonstratki — kotrež w jich běłych drastach rozpominaja wulkosć jich załožerja. Za nimi du rjadownicy ze wšelakich Pražskich klóštrow a rjadow, na to swětowy klerus a zastupjerjo bohusłowskeje fakulty. Potom du synojo a sobubratŕa wulkoho załožerja, Praemonstratojo, wšě klóštry su tu zastupjene. Před powostankami samymi kroča we wysokich mitrach abtojo, praelatojo a kanonikojo: generalny prokurator z Roma dr. Noots, generalny abt dr. Crets, Strahowski abt M. Zaworal a mnozy druzy. — Njeje možno tu wšitkich wysokich hosći naspomnić, kiž we swjedźeńskim ćahu sobukročachu; naspomnić pak chcemy ministra dr. Noseka, předsydu senata dr. Hrubana a zapósłanca Roudnickoho.

Tak bě zańdźena njedźela dźeń dobyćeŕski za cyłu Prahu, hdyž tysacy swoje kolena zhibowachu před powostankami swj. Norberta, zo je Praha też dźensa hišće katolska a wostanje katolske město. Podarmo so njewěriwcy směja česćowanju tutych nam drohich swjatych. O, zo by swj. Norbert čěskomu narodej wuprosył měr a pokoj, lubosć a podatosć swj. cyrkwi! Jubilej swj. Norberta bě za Prahu a cyłe Čechi wulkotne předsłowo k swjatočnosćam a jubilejej swj. Jana a Wjacsława.

Njewjedra a zliwki.

Před tydźenjom, w nocy wot njedźele k pónjdźeli su njewjedra a zliwki też našu krajinu domapytałe. Wosebje běchu to Njeswačidło, Jasenca, Rakecy a Wojerecy, hdźež běchu zakhadźałe. Rěki w tutych wokolinach njemóžachu

wodu wopřijeć, kiž bě z wulkim nawalom w nocy z njebjes so puščiła, tak zo po wšěch pućach so liješe. Też w Nowej Wjescy je wulka woda žałostnu škodu načiniła, dokelž je tam brohi wjesneje rěki podryła a přetorhnyła. Ale Bohu dźak, zo hišće hórje njebě! Hdyž su zliwki też Bože dary kkětro k zemi zbiłe, tak tola zničene njejsu.

Też z Delnjeje Łužicy přikhadźeja k nam struchłe powšće wo powodźenjach a njewjedrach. Dokelž je tam krajina runa, wulinychu so wody bórzy z rěčnišćow, łuki a pola potepiwši. Cyłe Błóta ćerpja tak też zasy lětsa wulku škodu, kaž su hižo loni wjele pod wulkej wodu ćerpjeć měłe. Bórkowy, Gołkojcy, Žylowka su najbóle potrjechene.

Ale nic jenož pola nas, w cyłym němskim kraju, haj w cyłej Europje su strašne njewjedra zakhadźałe. Tak pisaja nam ze Žitawskich a Lubijskich kónčin wo ćežkich njewjedrach. Też Berggießhübel bu z nowa z ćežkim njewjedrom wohroženy. Tohorunja je Česko-słowakska khětro z liwkami ćerpjeła.

Krupčenjo, sće Wy też dobri křesćenjo?

Serbja, smilće so nad wbohimi!

Hižo před tydźenjom smy Was naspominali, zo byšće po swojich mocach přinošowali, nuzu pomjeńšić, kotruž nětkle wbozy z njewjedrom a powodźenjom ćežcy domapytani, ćerpja. Też nam je před tydźenjom hrozył wulki strach, hdyž wokoło Jaseńcy a Njeswačidła wulka woda naše statoki a pola wohrožeše. Bóh je wjetšu škodu wot nas wotwobrośił. Budźmy za to dźakowni! Dawajće tohodla prawje bórzy, zo byšće znajmjeńša kusk nuzy wotpomhali! Waše žně rjane na polach stoja; z čim pak sej Wy bóle Bože žohnowanjo zwěsćiće, hač runje z wotewrjenej ruku za nuzutradacych bratrow? Dotal bu jenož mało darow wotedanych.

Kaž wšě němske nowiny, tak też naš Posoł za nuzu tradacych hromadźi. Serbja, Krupčenjo, njech też Wy njejsće žani bohačkojo, mały dar sće też Wy winowaći woprować!

Zapósłane.

Bjez zamołwjenja redakcije.

Katólstwo w Serbach je ćežkej poraženi poćerpjeło, je-li wěrno, zo stej šulskej wosadźe Baćońska a Khrósćanska rjane dźěle zhubiłoj. Powěda so wo Jaseńcy, Łusču, Šulšecach. Nětko nastawaja prašenja:

1. Je wěrno, zo stej tutej wosadźe tak wobskubanej? Abo kak?
2. Štó je to zawinował? Zastojnicy abo wosadni? Su so našich hroženjow nabojeli?
3. Čohodla so wo tajkichle wěcach ničo na zjawne njeda — hižo, hdyž hroža?
4. Z kajkim prawom buštej wosadźe pomjeńšenej (z krajom a pjenjezami)? Přetož Wotrow dźě je wobstał a njeje so přikrótšić dał. Też Radwoŕ so njepoda. — Tajke rany maja so zahojić. Njeje mužow, kiž so njeboja za wěru — to je ta škoda — wustupować? Šulske předstejeŕstwa njesu zamołwjenjo za wšu škodu, kotruž z popušćowanjom atd. zawinuja. Bići budu ći, kiž zawostachu wosadźe, přetož ponjesu wjetše dawki za šulu. Mjeńša čŕjódka ponjese samsne (dotalne) brěmjo. Štož so wučinja, zo wotdźělene wsy zapłaća, je njewěste a mjenje! Tu rěka: „Wěŕ, ale hladaj, komu! Lubić a dawać je dwoje.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Druha přikaznja nas napominaše, zo njesměmy we wulkich čŕjódach hromadźe khodźić, dokelž móhli nas Francózowje hewak jako „Bramborskich“ (Němcow) spóznać a so z pukami do nas dać. Też to hišće! — A zo Pariženjo z tymi njelutuja, móžach lěta 1900 nazhonić, hdźež běch sebi tamnišu swětowu wustajeńcu wobhladać přijěł. Tehdom stejachu Němcy pola Francózow nakhwilnje derje, dokelž běše z Němskeje najwjacy ludźi na wustajeńcu přijěło. Za to pak woni tute lěto Jendźelčanow hidźachu, kotřiž so wustajeńcy ze zamysłom zdalowachu, dokelž ju njeběchu do swojeho hłowneho města Londona dóstali. Ale kak so človjekej dźe, hdyž zboža nima! Jako čŕjódka wozow hromadźe po mosće Pont Royal (= Kralowskim mosće) jěchmy, běše so někajkim mudračkam zezdało, zo smy Jendźelčenjo. Duž poča so nadrózny prak za nami hnać a wołać: „Bas Anglais!“ (= Dele, to je: do rěki, z Jendźelčanami!). Dokelž na prěnim wozu sobu jěchach, běch hižo přez móst, hdyž ropot nasta. Tohodla hłowneje bitwy wokoło poslednich wozow bohužel njewohladach; tym pak běchu hižo konje zwupřahowali, zo bychu wozy z pućowarjemi z wysokeho mosta do rěki dele zmjetali.

Z tutymi přikaznjemi wuhotowani, ale bjez wjednikow, móžachmy sebi nětko hić město wobhladować. Kóžde druhe wjednistwo wulku syłu swojich pućowarjow na mjeńše čŕjódki rozdźěła a kóždej Němski rěčaceho wjednika dawa. Jenož našemu skupemu a lohkomyslnemu wjednistwu tajkeje kedźbnosće trjeba njeběše. My móžachmy so sami starać; my, z kotrychž běchu mnozy dźensa docyła prěni raz we wulkim měsće, a to tu hišće w kraju z cuzej rěču. — Jena z mojich Serbskich sobupućowařkow mi jónu rjekny: „Tak daloko hač móže so človjek zrěčeć, njeje ćežko pućować; štož njewě, njech so wopraša.“ Tak běše wobhladowanjo Pariza potajkim za nas hižo „khumšt“; přetož skoro nichtón njemóžeše Francózski; duž so wbozy ludźo ani za pućom woprašeć, ani sebi ničo jěść abo pić kupić njemóžachu. Haj, snadź něchtónžkuli hišće ani Francózskich pjenjez njeměješe.

Tohodla dachu so někotři bóle bojazni pućowarjo z dwórnišća Gare d'Est (Rańšeho dwórnišća), před kotrymž kaž wopušćene wowcy stejachmy, za drohe pjenjezy hnydom rano na Orleanske dwórnišćo dowjesć a předundachu cyły dźeń z hłódnym brjuchom w jeho blizkosći. Tak mějachu pak z najmjeńša wěstosć, zo so zabłudźić abo skomdźić njemóža. A dźiwam so dźensa hišće, zo běchu so z 800 pućowarjow, wustojnych a njelepych, tola wšitcy na dwě hodźinje zdalene Orleanske dwórnišćo namakali, też Jllgensec človjekaj. — Po zdaću je jich Lourdesska mać Boža hižo njewidźownje wjedła.

Wězo pak běchu pućowarjo přećiwo wjednistwu jeho njeleposće dla njewopisomnje rozhorjeni, a to ze wšěm prawom; přetož kak móže někajke wjednistwo swojich pućowarjow w cuzoměčnym Parizu bjez wjednikow do města pósłać, je kóždemu wěcywustojnemu njezrozemliwe. A tajcy wěcywustojni dyrbjeli tola wjednicy cyłeho procesijóna być. Štóž to njeje, njech so z wjednistwom njenasadźuje! — Mnichowčenjo pak su sebi z tutoho pućowanja znajmjeńša swoju wučbu wzali; přetož łěta dołho do Lourdesa wjacy na Paris njejěždźachu, ale po druhim krótšim puću.

4. Pariz.

Pariz je hłowne město Francózskeje a leži nad woběmaj brjohomaj rěki Seine, přez kotruž na 30 mostow wjedźe. Za železnicy ma 8 wulkich dwórnišćow; kelko mjeńšich, njemóžu prajić. Wobydlerjow liči 9 abo 10 króć telko, kaž Drježdźany. Hdyž Drježdźany 9 abo 10 króć porno sebi nastaješ, maš potajkim Pariz.

Tute hobrske město, w kotrymž ludźo Němski njerozemja, dyrbjachmy sebi nětko bjez wjednikow wobhladować hić, a to rano w 5 hodźinach, w kurjawje a dešćiku. — Zo bychu njenazhonići pućowarjo znajmjeńša wědźeli, što je w Parizu widźeć, běchmy wot wjednistwa papjerku dóstali, na kotrejž widźenjahódne twary stejachu, a to po rjedźe, po kotrymž so po zdalenosći jeneho wot druheho najlěpje wopytać hodźachu.

My Serbja dźeržachmy so też tu zasy swěru hromadu. Někotři Němcy, z kotrymiž běch so jducy po puću zeznał, so nam přitowaršichu, tak zo běchmy na 20 wosobow. Ja, kotryž móžach lědma 5 słowow Francózski a kotryž běch tehdom prěni raz w Parizu, dyrbjach črjódku nawjedować. Tajke wjednistwo je njedźakne a wohidne dźěło. Druhi trjeba jenož sobu běhać; wjednik pak dyrbi pospochi, z knihu w horšći, kedźbować, so prašeć a doprědka myslić; ma njeleposće zamołwjeć, kotrež by druhi też zawinył. — Tola něchtón dyrbješe wěc do ruki wzać.

Tak dyrbjach nětko, pod předešćnikom stejo, počeć měsćanski plan studować. Na dobre zbožo běch sebi jón jducy po puću hižo wobhladał, tak zo mějach najwažniše městna trochu we hłowje. Nimo toho so w srjedźnym dźělu Pariza nimale lochcy wokoło namkaš, dokelž je tam wjele šěrokich, ze štomami wobsadźanych drohow, kotrež su husto na poł hodźiny dołhe a kotrymž boulevards rěkaja.

Porjad, po kotrymž móžachmy sebi jenotliwe twary wobhladować, mějachmy na papjercy, a też we wšěch pućowanskich knihach, woćišćany. Ale toho běch sebi wěsty, zo budźa wšitcy po tutym rjedźe běhać a zo so tohodla za cyły dźeń z mjerwjeńcy njewuwinjemy. To pak je wostudła wěc, hdyž dyrbi so človjek pospochi we wulkej kopicy druhich pućowarjow wokoło tłóčić, a nimo toho běše dźěn nam to też hišće wot wjednistwa wosebje zakazane. Tohodla rozsudźich so, zo sebi jenotliwe twary też po dóstatej papjercy wobhladamy, ale wot druheho kónca, nic po rjedźe wot horjeka dele, ale nawopak wot deleka horje.

Nimale deleka steješe na njej arcybiskopska cyrkej Notre Dame, swjatej Mariji poswjećena. Dokelž je runje w jeje blizkosći też zdobom wjele druhich widźenja hódnych twarow, započachmy z njej swój wobkhód. Dokelž puć trochu z hłowy wědźach a so tohodla jducy po puću prašeć njetrjebachmy, tyknych pućowsku knihu do jeneje, Francózski słownik do druheje kapsy; předešćnik pak wzach, dokelž běše so mjez tym trochu wuwjedriło, pod pažu. Tak stupachmy khroble po prěnjej drozy, Boulevard de Sèbastopol, do města. Štož běch wot swojeho na hłowu stajeneho porjada wočakował, so dopjelni. Bórzy běchmy so wot črjódy druhich pućowarjow wotsalili a za poł hodźiny nikoho wjacy njewidźachmy a za cyły dźeń wjacy njewohladachmy. Też do Notre Damy so lochcy namkachmy. Lědma běchmy ze swojej drohu na kónc, tu stejachmy nadobo při Seinje, a to runje před požadanej cyrkwju, kotraž so na kupje wosrjedź rěki pozběhuje. Pyšnej mostaj wjedźetej z wobeju brjohow k jeje durjam.

Tam zetkachmy druheho pućowarja, kotryž běše so też sam do Notre Dame namkał. Tón powědaše mi cyle wjesoły, zo móža w Parizu wšitcy Němski. Znapřećiwich jemu, zo tomu tak njeje, zo jenož někotři wosobni Francózowje Němski rozemja, ale zo też ći z hidy přećiwo Němcam Němski njerěča a njewotmołwjeja. Tola pućowar chcyše mje přepokazać prajo: „Ju, hdyž so Němski prašach, wo gehts nach Notre Dame?, mi kóždy puć pokaza.“ Mojemu rozłoženju, zo wšak je Notre Dame Francózske słowo, kotrež tohodla też kóždy Francóza rozemi, njechaše wšak cyle wěrić, wosta pak tola wěstosće dla při nas.

Cyrkej Notre Dame je wulkotny twar z dwěmaj wěžomaj, mjez kotrymajž pyšny portal (hłowne durje) steji. Wěži pak stej po Francozskim wašnju jenož poł dotwarjenej a horjeka z runej tŕěchu zakrytej.

Dokelž běchmy w tutej cyrkwi rano zahe, chcych tam Božu mšu čitać. Nać wutroby dźěn hišće běch; přetož wot wčerawšeho připołdnja njeběchmy ničo wjacy k jědźi dóstali. Štóž běše sebi před wječorom w Nancy konjacu kołbasku a kulku całty kupił abo štóž měješe wot domu hišće što sobu, móžeše so trochu posylnić, my druzy dyrbjachmy so posćić. Zo běch hišće nać wutroby, za to wšak też hižo žołdk nimale wótře swědčeše.

Husto dosć so jebakowje za duchownych wudawaja a, zo bychu ludźi skerje zamylili, samo Božu mšu čitaja; też móhli snadź wot cyrkwje wotpadnjeni abo z njeje wuzamknjeni duchowni w cuzbje někajkeje winy dla k wołtarjej přistupić. Zo by so tajkemu wonječesćenju Božeje mšě zadźěwało, dyrbi kóždy duchowny, kotryž chce w cuzbje Božu mšu čitać, wot swojeho biskopa wopismo sobu měć, zo je prawidłowny měšnik. A kóždy farař, kotryž chce we swojej cyrkwi cuzemu duchownemu Božu mšu čitać dowolić, dyrbi sebi wot njeho najprjedy tute wopismo žadać. Wone mjenuje so „celebret“. Wězo tajke pismo na Lourdesskim pućowanju mějach. Čehodla potajkim njedyrbjał w Notre Damje móc Božu mšu čitać? Zo dyrbjał Francóza z narodneje hidy Němcej tutu dowolnosć zapowěsć, njemóžach sebi myslić. A samo potom bych jemu rjekł, zo njejsym Němc, ale Słowjan, Čechej abo Polakej podobny. A to by zawěsće dosahało.

Z tutej winu pak wšak mi też nichtón njepřińdźe. A tola wěc tak spěšnje njeńdźeše, kaž sebi to přejach, zo njebych njetrjebawši z časom brójił. Hdyž do kapale přińdźech a zwónkej swoje přeco wuprajich, da so tutón do mnje, zo měšnik njejsym, ale jebak, nanajwjacy někajki „hugenotta“ (Šwajcarski Lutherski prědar). W Francózskej mjenujcy duchowni přecy jenož w dołhej duchownskej drasće (klericy) khodźa. Hdyž běch też w čornej sukni a duchownskim khornarju, potajkim po Němskim wašnju cyle jako duchowny zhotowany, njechaše mje zwónk tola za tajkeho připóznać.

Mjez tym, zo so z nim wuréčowach, přińdźe jedyn z cyrkwinych kapłanow. Zwónk chcyše jemu khětře wupowědać, kajki njedočink před nim steji. Tola kapłan jemu ani njewotmołwi, ale přińdźe ke mni. Předstajich so jemu a wospjetowach swoje přeco. Kapłan po zdaću wědźeše, zo móže človjek bjez kleriki tola też prawjeswjećeny měšnik być, wědźeše też, zo dyrbješe sebi wot cuzeho duchowneho wopismo žadać, njewědźeše pak, kak wono rěka. Dokelž pospochi z porstami šnypaše a čoło morščeše, jako by so na sebje sameho mjerzał, myslach sebi, zo snadź so na wopismowe mjeno dopomnić njemóže. Tohodla so jeho woprašach, hač sebi „celebret“ přeje. „Oui, oui, monsieur, celebret“ (haj, haj, knježe, celebret), znapřećiwi mi přećelnje. Duž jemu pismo podach, kotrež hižo w horšći dźeržach. Přehlada je wot započatka hač do kónca a zasy wot zady doprědka wróćo.

Dokelž su tajke cyrkwinske pisma we Łaćonskej rěči pisane, měješe moje listno podpismo „Budissae“ (Łaćonske mjeno za Budyšin). Wo tym pak wón runje tak mało, kaž wo Němskim Bautzen, wědźeše, w kotrym dźělu swěta mohło to być. Duž jemu rozjasnich, zo je to w Němskej, w Sakskej (en Saxe), tam, hdźež je Napoleon lěta 1813 bitwu dobył. Na to so kapłan sebjewědomje posměwkny, jako by ju wón dobył, da mi pismo wróćo a poruči zwónkej, zo by mi drastu za Božu mšu dał. Tutón drje hišće přecy, něšto bórbotajo, z hłowu wiješe, da pak mi tola rězwo a štož hewak hišće k tomu słušeše; haj, pomhaše mje samo zhotować. Hakle, hdyž widźeše, zo sym drasty cyle swědomy a hdyž też ani knihi doprědka widźeć njechach, z kotrychž mějach Božu mšu čitać a kotrež w cyrkwi na wołtarju ležachu, poča też pod ponoškom jeho hłowy switać, zo móže tutón „jebak“ tola naposledku woprawdźity duchowny być.

(Přichodnje dale).

Wohlej so do ludźacej' česće, hdyž tebje swědomjo česći.

Wodźe a wóhnju hodźi so ćeknyć, swědomju nihdy.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk. 500. z Mišna: Kata Wozniakowa; 501. z Budyšina: Madlena Šěrakowa; 502.—505. z Khrósćic: Jurij Beser, Jurij Dučman, Jurij Šustyr, Jurij Wałda; 506 z Łuha: Handrij Cyž; 507 z Łušća: Jakub Lěsnar; 508. ze Smječkec: Jan Henčl, 509.–510. z Lejna: Mikławš Ledźbor, Hana Měškankowa.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knj.: Kata Woznikowa z Mišna 1 hr; knj. Madlena Šěrakowa z Budyšina 1 hr.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Swědomite wuwjedźenjo
wšěch točenjow
kaž britwjow, nožicow, konjacych nožicow atd.
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Swjećatka swj. swójby
z modlitwu
— płaćizna 1 hr. —
su dóstać w Donnerhakec knihićišćeŕni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dolhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

poruča za wusyw nazymskeje picy
wubjernje rjane wokowe a pjeluškowe symjo
(mamy něšto w Budyšinje na składźe)
kaž wšě druhe symjenja.
Dale zastupujemy **w třěšnych cyhelach** znatu **Kodersdorfsku cyhlowanču.**
Najlěpše wapno a dobre brikety a češke wuhlo, přikupne hnoje a skótne picy
w znatych dobrych kajkosćach po jednorych płaćiznach.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Towarstwowy powěstnik.

Jednota Sokoł w Pančicach ma sobotu 23. julija 1/2 9 (1/2 21) hodź. we Worklecach zhromadźiznu. Mamy wjele wuradźować dla zlěta a našoho swjedźenja. Kóždy dyrbi přińć. **Starosta.**

Jednota Sokoł w Njebjelčicach wuhotuje njedźelu 24. julija w Pěskecach wulki Sokołski swjedźeń. Mamy bohaty program. Wšitcy Serbja z blizka a daloka su nanajwutrobnišo na njón přeprošeni.

Zběrka „Katolskoho Posoła"

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

11. Faraŕ Jakub Šewčik	5 hr.	15. Šulske Dźěći z Worklec	7 hr.
12. Kapłan Jurij Hórnik	5 hr.	16. Mikł. Domš z Bozankec	10 hr.
13. N. N. z Khrósćic	5 hr.	17. Jurij Domš z Bozankec	10 hr.
14. N. N. z Łušća	1 hr.	18. Just. rada M. Cyž z Budyšina	10 hr.

Lětuši wšoserbski zlět

je so nanajrjeńšo poradźił. Bóh luby Knjez wobradźi nam jara přihódne wjedro a zwarnowa nas přede wšěm njezbožom. Jomu słuša tohodla naš nutrny dźak.

Wutrobny dźak

pak wuprajamy tež z hnutej wutrobu hospodliwomu **Radworjej,** *kiž běše so do najrjeńšeje pychi zwoblekał a »Domowinje« wšě swoje durje a wutroby šěroko zwotewrjał. Dźak »Hudźbnej Jednoće« a jeje mištrej, dźak dźěławomu wubjerkej a joho pomocnicam a pomocnikam, dźak serbskomu Sokołej a wšěm lubym towarstwam, kotrež su swjedźeń ze swojim wobdźělenjom, wosebje tež z wuhotowanjom swjedźeńskich wozow tak wulkotnje překrasniłe, dźak swjedźeńskomu prědarjej a rěčnikej a wšěm, kotřiž su na kajkežkuli wašnjo swjedźeń wuhotować a porjeńšić pomhali, wosebje tež wjeledostojnomu k. fararjej a hrabinskomu knježstwu.*

Wutrobny dźak tež zastupjerjam wyšnosćow!

A nětk z wočerstwjenymi mocami we woporniwej lubosći a přezjednosći do dalšoho wutrajnoho dźěła za naš luby serbski lud!

Předsydstwo „Domowiny".

Za tercijarow: Wumrěła je sotra **Marija-Olympia Měnjowa** z Budyšina.

Přećelam a znatym wozjewjamy, zo je naš luby nan, přichodny nan a dźěd

Mikławš Hicka

z Budyšina

we swojim 76. lěće zbóžnje ze swěta wotešoł. Wšěm wopytowarjam póstoho wječorja a přewodźerjam wuprajamy najwutrobniše

„Zapłać Bóh luby Knjez!"

Dušu zemrětoho pak poručamy pobožnym modlitwam wěriwych.

W Budyšinje a na Židowje, na dnju pohrjeba, 20. julija 1927.

Wulcyzrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Čišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

31. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **30. julija 1927.** | **65. lětnik.**

Sće Wy bohaći?

Na najrjeńšim městačku badenskoho města Bühl, na tamnišim kěrchowje wotpočuje znaty ludowy spisowaćel Alban Stolz. Na joho pomnik tam dyrbjało so napisać: Štóž ma zbožo, wěriwy katolski křesćan być, tón njech so modli tu k česći Božej a jako dźak luby „Wótce naš“ a też jandźelske powitanjo, a njech spomina tohorunja na moju khudu dušu.

Štóž ma tele zbožo . . . .! Ty je maš. Jenož dyrbiš na to husćišo myslić, dźakownje myslić, potom začehnje to do twojeje duše kaž słónčko a lěćo a dešćik. Podobnje póńdźe so tebi, kaž tamnej, kotraž pisaše, hdyž so wróći do klina katolskeje cyrkwje: „Moja wutroba raduje so husto kaž dźěćo při hodowym štomje na njeskónčnej miłosći Božej a njewě docyła, kak ma so zadźeržeć při wobsedźenstwje, tak njesměrnych pokładow. Kak dobroćiwy běše Bóh, zo je mje powołał do swojeje swj. cyrkwje! Je tak rjenje w joho swj. cyrkwi!“

Ty maš tele zbožo . . . .! Druzy, kak khudźi su tola! Za to też přikład našoho časa, kiž stoješe w časopisu druhowěriwych: W času swětoweje wójny dósta zdźěłana žónska wot swojoho syna w Pólskej list sćěhowacoho wobsaha: „Luba maćeŕ! Ty sy nas wšitko wučić dała, cuze rěče, mathematiku, hudźbu, reje, ale něšto njejsy nas wučiła — so modlić. Tu w polu widźu, kak so wokoło mje mnozy towaršojo modla, woni njejsu ći najhubjeńši — a w modlitwje namakaja móc a dowěru, jenož mój bratraj njemóžemój so modlić. Ženje njejsmoj ducha a zamysł modlenja spóznałoj. Kak khudaj smoj tola! . . . .“

Wobaj bratraj bórzy w bitwje swoje žiwjenjo woprowaštaj. Mać pytaše tróšt pola evangelskoho fararja, njenamaka pak žaneje dosahaceje wotmołwy na swoje prašenja. Wona bu duchakhora a dyrbješe wuhojenjo pytać we wustawje, z kotrohož so po času zasy wustrowjena wróći. Dźensa ma katolsku wěru, dokelž móže so tu za spomoženjo dušow swojeju synow modlić.

Ty maš tele rjane zbožo, druzy su khudźi! Kóždu njedźelu přikhadźa „Katolski Posoł“ do twojoho domu, kiž chce potom zasy tebi z přećelom być přez cyły přichodny tydźeń. Wón je wupruhowany w běhu 63 lětnikow jako duchowny wjednik našoho serbskoho luda, a w tutym dołhim času je naš mały lud spóznał, što jomu hišće pobrachuje. Njeměni wón z tobu derje, luby čitarjo, hdyž chce wón tele katolske zbožo w tebi zdźeržeć a dale spěchować?

Popřej jomu tola, hdyž joho do ruki wozmješ, znajmjeńša tón čas poł hodźiny k ćichej zamołwje a njepraj: To ja hižo wšitko wěm, što nutŕka stoji! Ty budźeš cyle wěsće z njoho bohaty wužitk čerpać za twoje nabožne žiwjenjo ale też za twoje narodne žiwjenjo. Dobri Serbja waža sebi swój „Kat. Posoł“, haj samo podpěraja jón z tym, zo bórzy zapłaća swój lětny přinošk, a maja też hewak w towaŕstwje jenoho přećelnoho słowa za njoho wyše. Hdyž naš lud wjacy tutón časopis njedźerži a njećita, potom też swoju narodnosć pŕeje, potom je jenož hišće jena kročel, zo stoji před zahubjenjom. W Serbach je hišće mnohi dom, hdźež dyrbi nimo hić. Do kóždoho katolskoho doma słuša „Katolski Posoł“!

Wy maće zbožo, zo sće w katolskej wěrje wukubłani, w našej srjedźiznje stoja tele rjane domy Bože, w kotrychž so swjeći kóždu njedźelu a kóždy swjaty dźeń wopor Nowoho Zakonja a hdźež słyšiće we wašej maćeŕnej rěči słowo Bože, hdźež klinča serbske kěrluše přinošujo k prawej pobožnosći. Kak bohaći sće tola při wšej hospodaŕskej nuzy našoho časa! Kak khudźi su tola ći, kotřiž nimaja tele pokłady katolskeje wěry, pola kotrychž njeswěći tele jasne słónco praweje wěry!

Za to słuša Bohu naš dźak, kiž je też wosebje w poslednim času naše hona a pola tak widźomnje škitał před njewjedrami a zliwkami, kiž pak je tak bohate žohnowanjo wusywał nad serbskej zemju.

Kak na přikład wědźa sebi někotři tele zbožo w Ruskej ważić. Hdyž chcychu bolšewikojo w Pětrohrodźe w jenej cyrkwi swjate sudobja rubić, zadźěwa tomu na čole njewobronjenych katolikow knjeni Brusilowa, přichodna dźowka generala Brusilova, a njedowolt njepřećelam do cyrkwje zastupić. „Njewěriwi su přišli“, wołaše, „zo bychu ćěło Khrystusowe rubili“. Před sudnistwom njepŕeješe, zo je tele słowa prajiła, ale khwaleše so z tym. A hdyž bu k smjerći zasudźena, praji: „Móža drje mi žiwjenjo wzać, ale nic pokoj, kiž w mojej wutrobje bydli, přetož sym dźensa rano Najswjećiši sakrament dóstała!“ — Na tele zbožo ženje njezabudź, a budźež zbožowny! —y—

Politiski rozhlad.

Wyšši president Magdeburkski, Hörsing, je swoje zastojnstwo jako president provincy Sakskeje złožił po rozmołwje z presidentom ministrow Braunom a ministrom znutřkownych należnosći Grczesinskim. Jako přičinu wudawaše, zo njemóže wobej zastojnstwje — je mjenujcy też zwjazkowy předsyda „Reichsbannera“ — dospołnje zastarać a tak prošeše wo pušćenjo ze statneje służby. Naprawne strony su po joho měnjenju napřećo njomu wustupowali, jako wyšši president pak so njeje mohł hódnje wobarać, čohoždla je zastojnstwo złožił, zo by tak swoje stejnišćo zastupować mohł. „Reichsbanner“ wostanje, štož je dotal był; Hörsing móže nětko swoju cyłu móc za njón nałožić. Na krajnej konferency Reichsbannera „čorno-čerwjenozłote“ w Magdeburgu so Hörsing też zamołwješe napřećo sobustawam centrumskeje strony, kiž běchu so wobćežowali, zo njeběchu jako sobustawy krajnoho předsydstwa ničo wo pismje na němsko-awstriski škitanski zwjazk zhonili. Hörsing praješe, zo njeje časa měł, hakle wšitkich z předsydstwa so prašeć, a tak je bjez dowolnosće tutón spis do Wina pósłał. Tute pismo je po joho měnjenju na kóždy pad trěbne było, hdyž móže też wo formulowanju něchtóžkuli druhoho měnjenja być. — Statne knježeństwo je Hörsingowu próstwu dopjelniło, joho naslědnik njeje hišće pomjenowany. Najlěpše wuhlady ma dołholětny Magdeburkski zapósłanc Ota Landsberg, kiž bu 1912 do němskoho sejma woleny. 1919 wobdźěli so jako sobustaw narodneje zhromadźizny we Weimaru, wot februara hač do junija 1919 bě statny justicny minister a wot 1920 hač do 1924 němski pósłanc w Brüsselu.

Dr. Marx z „Reichsbannera“ wustupił. Statny kancler dr. Marx je w sćěhowacym dopisu swój wustup z „Reichsbannera“ wozjewił:

Ober-Greinau, dnja 23. julija 1927.

Předsydstwu „Reichsbannera“, k r. knjeza wyššoho presidenta Hörsinga!

Spominajo na wšelake podeńdźenja w poslednim času, wosebje też na wozjewjenjo „Reichsbannerowoho“ předsydstwa na republikanski škitarski zwjazk we Winje, kiž njesprawne zakročenjo do politiskich wobstojnosćow nam spřećeleneje Awstriskeje a poniženjo a zranjenjo zwjazkowoho knježeństwa wopřija, wuprajam swój wustup z „Reichsbannera“.

W česćownosći (podp.) Marx, krajny kancler.

Awstriska narodna rada. Po strašnym Winskim zběžku bu wutoru 26. julija wulka narodna rada powołana, na kotrejž zwjazkowy kancler dr. Seipel wo podawkach Winskeje revolty rozprawješe. W zańdźenych strašnych dnjach zběžka stoješe dr. Ignac Seipel w srjedźišću cyłeje Europy, woči cyłoho swěta běchu na njoho złožene. Hižo jónu je dr. Seipel Awstrisku před smjerću wukhował, a móžemy to nětko z nowa wospjetować. Přez swoju měrniwosć a rozsudnosć je też tutón raz najwjetše njezbožo wot Awstriskeje wotwobrośił. Prěni raz bě to tehdom, hdyž so awstriski lud w morju njeličomnych ličbow tepješe a joho pjenjezy ničo wjacy njepłaćachu. Tehdom je so jako mudry mysleŕ, nětko pak jako wubjerny statnik wopokazał, kiž njeje jenož Awstriskej, ale cyłej Europje służił. We swojej rěči wotpokazowaše wšě wobskórźby, kiž běchu so wosebje policiji činiłe. By-li so próstwa wo posylnjenu wojeńsku móc dopjelniła, njeby telko krewje běžało. Policija je też z přisadźenjom swojoho žiwjenja swoju winowatosć činiła. Socialdemokratam wšak, kaž so zdaše, tuta khwalba policije runje jara witana njebě, dokelž při tym haru ćerjachu. Spominaše też na stawkowanjo, štož je Awstriskej we wukraju wjele škodźało, přetož tak móžeše so wjele njewěrnosćow bjez zadźěwkow rozšěrjeć. Napominaše socialnych demokratow, zo bychu w přichodźe derje rozeznawali mjez demokratiskej opposiciju a mjez zaškitowanjom zběžka. Socialdemokratojo wězo tute napominanjo wotpokazachu, ale hač dr. Seipel tola prawje njezměje?

Pokhowanjo rumunskoho krala Ferdinanda I. Zańdźenu njedźelu so w palasće Cotroceni za zemrětoho krala žarowanska swjatočnosć wotmě, na kotrejž so 2 arcybiskopaj, 12 biskopow a na 100 duchownych wobdźěli. Při kašću klečachu kralowna-wudowa, kral Michał, pryncowa mać, južnosłowjanski kral a kralowna, prjedawša grichiska kralowna, prync Mikławš, pryncesna Ilona a pryncojo Hohenzollern a Hohenlohe. Po skónčenych Božich służbach njesechu generalojo kašć z palasta a stajichu jón na lafetu. W tym wokomiku wutřělichu kanóny a zwony 400 Bukarestskich cyrkwow zazwonichu. Pohrjeb sam bě w małym městačku Curtea de Arges, kiž na skłoninach Karpatskich leži. Zastupjerjo wyšnosćow běchu z 12000 wotpósłancami rumunskich wosadow přikhwatali, zo bychu swojomu kralej poslednju česć a lubosć wopokazali. Wjetšina europskich statow bě při pohrjebje zastupjena.

Jako nowy rumunski kral je knježeństwo nastupił wnuk zemrětoho krala Michał. Karol, syn zemrětoho je so 4. januara 1926 trona wzdał, abo lěpje, wzdać dyrbjał, a přebywa nětko w Parizu. Hač pak so wón jónu, hdyž budźe přileżnosć dobra, na swoju kralowsku krew njedopomni, nichtó do prědka rjec njemóže. Štóž budźe w přichodźe rumunske kralestwo nawjedować, drje je wosebje kralowna-wudowa a swójba Bratianu, wobstojaca z dweju bratrow a swakow. Knježeńskej radźe, kiž budźe nětkle za pjećlětnoho krala knježić, přisłušeja: druhi syn zemrětoho krala, prync Mikławš, patriarchaj Miron a Buzdugan. Njech je też Rumunska powjetšena ze swětoweje wójny wušła, ma wona tola dwaj sylnej njepřećelej: Rusku a Wuheńsku; přetož tutej krajej dyrbještej po skónčenju wójny wulke dźěle kraja na Rumunsku wotstupić. Tak drje je nětkle w Rumunskej měr a žarowanjo po zemrětym kralu Ferdinandu I., ale štó wě kak dołho, přetož so njezda cyle wuzamknjene być, zo so Karol skónčnje jónu wróći a swoju zhubjenu krónu sebi wróćo żada.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. K 1. augustej t. l. su postajeni: Jan Derksen, seminański měšnik z Emerich, jako kapłan w Žitawje, Pawoł Löbmann, kapłan w Gera, jako farař w Markneukirchen, dr. Leo Sudbrack, nowoswjećeny měšnik z Triera jako zastupjeŕ khorosće dla na dowolu přebywacoho kapłana a domvikara knj. Pilaczeka w Budyšinje, dr. theol. a fil. Aloys Wolff ze Süchteln n. Rhynom jako kapłan w Kamjencu, naš serbski kapłan Jurij Handrika, rodź. z Jaseńcy dotal kapłan w Lipsku jako kapłan w Gera. Knjez Handrika je nětko hišće jenički kapłan, kiž zwonka Serbow skutkuje. Bóh luby knjez chcył dźěło dźěłaćeri w swojej winicy žohnować!

Z Pančic. Rada za maćerje wotmeje so tu pjatk 12. augusta, popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Do Serbow. Žnjowy čas! Swj. Jakuba je nimo. „Kosa brinči, zašćerći, ćežke stwjelco połoži.“ Cyły dźeń, haj cyły tydźeń steja naši burja z pilnej čeledźu na swojich polach, zo bychu posykli „Bože bohatstwo“.

Po tutym ćežkim dźěle pak žada sej človjek też duchowne wokřewjenjo. Tute nam Serbam kiwa we zwjazkowym zlěće našoho Sokołstwa, njedźelu 14. požnjenca we Wulkim Ćisku pola Wojerec (hlej nawěštk!).

Narodne žně! Štož je serbski Sokoł w zašłych lětach wusywał, to chce wón na tutym dnju žněć. A wy lubi Serbja dźiće tam a pomhajće! Před šěršej zjawnosću chcedźa naši sokołscy zmysleni bratřa, sotry a dźěći wustupić a swoju wušiknosć na wšěch polach ćěłozwučowanja pokazać.

Tuž přikhwatajće w črjódach, wy sebjewědomni Serbjo, ze wšěch stron, z Hornjeje a Delnjeje Łužicy na zlětnišćo do Wulkoho Ćiska.

Njewjedra, samo zliwki su też Sokoła tam a sem potrjechiłe, ale škodźałe Bohu dźakowano jomu njejsu. Cim bóle skrućeny steji naš Sokoł tu jako jene ćěło, jena duša.

Wot tutoho joho njepowalnoho stojnišća chcemy wšitcy so přeswědčić a našoho narodnje wosłabjenoho ducha z nowa posylnić. Tuž přińdźće wěsće!

Hłowna skhadźowanka serb. stud. młodźiny.

Zańdźenu sobotu a njedźelu, dnja 24. julija, swjećachu serbscy studowacy swoju lětušu skhadźowanku w Slepom, na mjezach mjez Hornjej a Delnjej Łužicu, tam w holi, hdźež cuzy so do našich lěsow a łukow, do našich wsow a wjeskow tłóča. Dołhi čas je hola naše zakhowane sydlešća wukhowała, ale nowy čas też tute naše lěsy njelutuje, přeco bóle a přeco dale cuzy njeserbski duch mocy dobywa a swoje nadknježstwo nad holu wupřestrěwa. Cyła Delnja Łužica, cyła Pruska Łužica stoji w najwjetšim straše, swoju narodnosć zhubić, swojim bratram Hornjo-Łužičanam wocuzbnić a w morju němcowstwa nječestnje so ponurić.

Tohodla je serbske studentstwo zawěrno narodny skutk wukonjało, hdyž je lětsa swojich synow do Pruskeje hole přeprosyło. Widźimy tak najlěpje, w našich studowacych je hišće duch prěnich skhadźowankow. To dźěn bě khwalobny zaměr našich sławnych studentskich swjedźenjow, zo dyrbjachu we wohroženych serbskich wsach so wotměwać, a spjacy a bojazny a zatrašeny lud pozbudźować, pozběhować, na narodne winowatosće dopominać. Skhadźowanka je tutym swojim zasadam swěrna wostała, też tón raz su studowacy do tajkeje wohroženeje wsy a wokoliny so podali a z wuspěchom so prócowali. Ně, cyle tam swjaty woheń praweje narodnosće zawěrno hišće hasnył njeje, jich wosadny farař Handrik je muž, kiž serbsku khorhoŵ tam wysoko dźerži, hdyž je też syła sćěhowari husto jara słabuška a snadna.

Sobotu wječor zeńdźechu so studenći a jich hosćo we wjesnej korčmje k wjesołej zabawje, zo bychu so mjez sobu spóznali a so tróšku zahorili w zhromadnej lubosći. Njech też rjana ličba wonka před woknami wosta, to njebě njezajim, ale jenoż wěsta bojazliwosć. Štóž je hdy w Delnjej Łužicy wokoło pućował, móže wo tym powědać. Też my smy jónu do wójny tajku skhadźowanku swjećili, kiž drje njebě w „Kat. Posole“ ani w „Serbskich Nowinach“ wozjewjena, kiž pak měješe za kóždoho z nas, kaž też za našich Delnjołužiskich bratrow ważnosć, dokelž tehdom prěni raz pruske poměry spóznachmy. Slepjanscy nam też někotre spěwy zanjesechu a spěwachmy zhromadne někotre narodne hłosy.

Njedźelu móžeše hłowny starši hižo na popołdnišim posedźenju nimo studowacych rjanu črjódku hosći postrowić. Swojich hosći witachu studowacy kóždoho w joho rěči. Přečitachu postrowy lubych dalokich hosći, kotřiž njejsu móhli do Slepoho přińć. Studowacy spěwachu a přednošowachu. Też popołdnišе posedźenjo bě rjane.

Dowěršk skhadźowanki pak bywa zdawna sem wječorne ludowe skhadźowanjo. Wulka syła ludu bě so zešła, Slepjanscy Serbja běchu swoju winowatosć spóznali a też dopjelnili. Pozběhowace myslički nas tróštowachu: Tak wy njejsće tola hišće cyle woliwkli! Ně, wy wšak njejsće na tym wina, wy bušće zjebani wo swoju narodnosć! Ale hišće nic cyle! O zo by też hišće w Slepom a joho wokolinje jónu zeskhadźało rjane słónčko serbskoho přeswědčenja! Haj, tutón wječor je na was skutkował, was pozbudźał! Kak wšak to też njedyrbjała jimaca hra „Na wumjeńku“?

Tak su studowacy jako budźerjo a napominarjo a narodni pioněrojo dźěłali na ćežkej pódže, Bóh dał, zo by jich dźěło płodu přinjesło!

Wjelehrad

městno, ty lubozne a tola tak wulkotne, ponižne a małe a tola tak mócne we swojej ideji, twoje mjeno je z programom. Ty wukhowa swětej ideju twojich załožerjow ss. Cyrilla a Methoda, japoštołow Słowjanow; we twojej swjatnicy wotpočuja mučne stawy najwjetšoho twojoho lubowarja a najwutrajnišoho spěchowarja twojeje płódneje ideje: wjelelubowany a wulcyzasłužbny arcybiskop dr. Anton Cyrill Stojan. Wjelehradže, što by ty był bjez ss. Cyrilla a Methoda? što by był dźensa bjez Antona Stojana? Njeznata wjeska we pokornej krajinje, mjeno, kotrež njeby zbudźeć zamohło někajkoho wothłósa w človjeskich wutrobach. Tak pak khowaš we sebi wulkotnu basiliku podobnu wulkim kathedralam arcybiskopskim a w twojej swjatej zemi wotpočuje najwjetši z japoštołow słowjanstwa: swj. Methodej.

W běhu dołhich časow 11 stow lět swojoho wobstaća sy dožiwił mnoho. Hobrske črjódy surowych njepřećelow přewobroćichu twoju swjatnicu wjele króć do popjeła. Mócny hród twojich něhdy sławnych knježićerjow je so pozhubił bjeze sléda. Ani kamuška twojich něhdy hordoznych twjerdźiznow njeje so wukhował. Dźensa njewěmy hišće wěsće, na kotrym městnje je stał hród wjercha Rozdźisława, je so pozběhował prěni Boži dom.

Tola pomnjećo po twojimaj japoštołomaj wosta žiwe přez lětstotetki hač na dźensniše. Syły nabožnoho Morawskoho luda přikhadźachu stajnje tu na wjeleswjaty Wjelehrad k hnadownomu městnu. A w časach, hdyž běše dr. Anton Stojan z proboštom w blizkim Kroměržižu rosćachu z kóždym lětom tu přikhadźace syły wěriwych. Arcybiskop Stojan załoži unionistiske zjězdy, kotrež zbudźuja stajnje sylniši wothłós po cyłym křesćanskim swěće. Tak so też lětsa tu zeńdźechu wučeni a pobožni mužojo: měšnicy ze syłu biskopow, profesorojo theol. fakultow a mužowje swětnoho stata, samo žónski splah je tu zastupjeny. Mjez biskopami napadnu zastupjerjo narańšich cyrkwjow, wosebje hobrska woprawdźe patriarchaliska postawa metropolity Małych Rusow, arcybiskopa hrabje Ščeptyckoho z Lwowa. Wón je muž kaž swj. Methodej, wótc swojich wěriwych, lubosćiwy, pobožny, ponižny a jednory, njenosy pychu biskopsku ale přikryw mnichow Bazilijanow a joho kabat je stary a wotnošeny. Wjele je přetrał w ruskich jastwach a dyrbi tohodla při khodźenju so zepjerać na swój kij. A tola ćehnje wšě woči na so a dobywa sebi hnydom lubosć wšěch přitomnych. Jomu podobny na patriarchaliskim wurazu je biskop Kocylowski z Přemysła. Najzajimawša postawa je msgr. Pětr Aziz Hoh, khaldejiski biskop z Egyptowskeje, muž čistoho orientaliskoho wuraza, dopomina na židowskich wyššich měšnikow.

Štwórtk dopołdnja po wulkej Božej mši arcybiskopa Ščeptyckoho započa so we słowjanskej žurli 5. unionistiski zjězd. Za předsydu bu přez swj. Wótca pomjenowany arcybiskop dr. Prečan Wołomutski. Za nawjednikow wuradźowanjow a rozmołwow wuzwolichu so biskopaj Ščeptycki P. D'Herbigny S. I. dale wuzwolichu so direktoraj a sekretaraj zjězda. Sćěhowachu postrowy. Běše jich tak wjele dóšło, zo njeběše móžno, je wšě zasobu słyšeć, rozdźělichu so na wjacy dnjow. W mjenje našoho serbskoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda poda knjez profesor Bryl sćěhowacy postrow:

W mjenje towarstwa ss. Cyrilla a Methoda w Budyšinje, kotrež we swojim klinje zjednoćuje wšěch katolikow serbskeje Łužicy, postrowjam tu sławny unioniski zjězd na wjelesławnym Wjelehradže a dźakuju so za wulcy nas počesćace přeprošenjo. My kat. Serbja česćujemy a lubujemy ss. Cyrilla a Methoda. Wonaj staj też našej japoštołaj a našej patronaj. Jeju wobraz debi naš jenički nabožny časopis „Katolski Posoł“ a po nimaj mjenuje so naše hłowne kat. towarstwo. My kat. Serbja smy so wukhowali nješkodowani hač dotal jenož přez to, zo smy sebi ważili drohotne namrěwstwo po swjatymaj japoštołomaj: našu kat. wěru. Ju přeco dale rozšěrjeć mjeze wšěmi słowjanskimi ludami je jenički zaměr tutoho sławnoho zjězda. Tohodla zjednoćuja so dźensa wšitcy swěrni Serbja z nami w tej jenej próstwje: ss. Cyrillo a Methodo proštaj zo bychmy byli wšitcy bratřa jeneje katolskeje cyrkwje, do našoho Knjeza a Boha Jězusa Khrystusa. Ss. Cyrillo a Methodo proštaj za nas!“

Mócny přiklesk přitomnych běše nam ze swědkom zo běchu naše słowa zrozemili a zo běchu žiwy wothłós namakałe w jich wutrobach. Też tu widźachmy zaso, zo je naša serbska rěč najbóle podobna starosłowjanšćinje; zastupjerjo wšěch słowj. narodow běchu nas zrozemili. To njehodźi so wo kóždej słowj. rěči prajić.

Wo wuradźowanjach njechamy dźensa pisać, to može so pozdźišo stać.

Wosebje spominać chcu na woprawdźe bratrowski wobkhad towaršny při zhromadnym blidźe. Běchmy tu zastupjerjo wšěch móžnych narodow cyle do hromady naměšani, kaž so kóždy k blidu sydny a tola knježeše wjesoła přećelska rozmołwa mjeze wšěmi. Při mni sydaše nimale stajnje znaty němski prof., kotryž na kóncu wuzna: „Wjeselu so, zo směm wobkrućeć, zo tu knježi woprawdźe bratrowski duch, smy tu zastupjerjo wšěch narodow a kóždy ma jenajke prawo a žadyn njecha druhoho wumocować, knježi tu woprawdźe bratrowska jednota, kaž so to też přisłuša unionistiskomu zjězdu.“ M. W.

Z cyrkwje a swěta.

Madźarski primas arcybiskop dr. Csernoch † Po dlěžšej khorosći zemrě w Budapesće primas madźarski, wostřihomski arcybiskop dr. Jan Csernoch w starobje 75 lět. Zemrěty bě nahladna cyrkwinska a politiska wosoba. Narodźi so jako syn rólnika w lěće 1852 w Skalicach. Po studijach na Winskej universiće bu 1874 na měšnika wuswjećeny a skutkowaše jako profesor bohusłowstwa we Wostřihomje. Sta so pozdźiši arcybiskopski sekretař, w lěće 1888 bu z kanonikom. W lěće 1908 bu přez kejžora Franca Józefa za biskopa temešwarskoho, 1911 za biskopa w Karlowcach (Kalosca) a połdra lěta pozdźišo bu pomjenowany za arcybiskopa wostřihomskoho (Gran) a primasa madźarskoho. 1914 pomjenowa joho Benedikt XV. za kardinala. We wójnje je so wo docpěćo měra prócował, za čas sowjetskeje diktatury dyrbješe samo swój dom wopušćić, po tym pak swjećeše z njewšědnym wobdźělenjom wobydlerstwa swój nawrót do wostřihomskeje katedrale. — Zemrěty cyrkwinski wjerch pokhadźeše wot słowakskeju staršeju, ale wukubłanjo, kaž też wokolina wocuzbni joho cyle narodej, z kotrohož bě wušoł. Na posledku stoješe cyle na madźarsko-narodnej stronje.

Skónčenjo unionistiskoho zjězda na Wjelehrodźe. Z Wjelehrodu, dnja 24. julija pisaja: Po pontifikalnej Božej mši, kotruž je zahřebski biskop dr. A Bauer celebrował, zeńdźe so 5. unionistiski kongres w poslednjej zhromadźiznje, na kotrejž buchu sćěhowace tři resolucije přiwzate: W prěnjej resoluciji so wobdźělnicy zwjazuja, pěstować a rozšěrjeć ducha lubosće po měnjenju bamža Pia XI., kiž napomina, zo by so jednota křesćanstwa z přikładnym cyrkwinskim žiwjenjom, wosebje pak z lubosću k druhim předstajała. W druhej resoluciji so duchowni zwjazuja, zo chcedźa z přikładom, prědowanjom a wukubłanjom młodźiny zbudźować ducha lubosće k druhim narodam. Po třećej resoluciji ma so hajić nadobne zwučenjo, swjaty Najswjećiši sakrament horje woprować za druhe narody, wosebje za te, kiž su za njepřećelske dźeržane.

Ruska cyrkeŵ a Rom.

Wosebje naš nětčiši swjaty wótc Pius XI. so hižo wot započatka swojoho knježenja žiwje a skutkownje za zjednoćenjo mjez romsko-katolskej a rusko-prawosławnej cyrkwju prócuje. Wězo, to njeje dźěło, kotrež dyrbjało za dźeń a nóc płodow přinjesć, ale budźe tomu wulkeje prócy a napinnanja třěbne, jeli hdy tute zjednoćenjo so stanje. Bože puće su njepřewidźomne. Joho mysle nam człowjekam njezapřijomne. To dyrbimy zwotprědka wědźeć a njesměmy so zamylić dać. Přetož ruska cyrkeŵ na tute zjednoćenjo njećaka, ale so hižo lětstotki wobara. To njeje prěni pospyt k zjednoćenju, ale je so znajmjeńša hižo 10 tajkich pospytow stało, ale wšě běchu hač dotal bjez wuspěcha. To nam dopokazuje, zo jeničcy Bóh, kiž je tute dźělenjo dopušćił, sam jenož zamóže, tutu wotcuzbnjenu, zhubjenu dźowku zaso wróćo přiwjesć k maćeri, kiž je ju jónu porodźiła, ju wukubłowała, k maćeri romsko-katolskeje wěry.

Hižo wjacy pismow je swjaty wótc do katolskoho swěta wupósłał, w kotrychž přeco a přeco zaso pokazuje na nuznotu tutoho zjednoćenja. Bóle pak dyžli wšě druhe prócowanja, je wulki skutk nasyćenja tradacych a hłodumrějacych Rusow horcu lubosć Pia XI. pokazał. Při rozdźělenju darow njesmědźachu měšnicy po přikazni bamžowskej ani na konfesionalnoho rozdźěla dźiwać. A hišće dźensa podpjera swj. wótc mnohich ruskich ćeknjenych we jich studijach. Njebě tohodla žadyn dźiw, zo so wosebita komisija Piej XI. za joho skutk miłosće dźakować přińdźe. Swoje česćowanjo za rusku wosebitosć njewopokaza swj. wótc jenož z tym, zo sam wosobinscy liturgiju swjatoho Khrysostoma w swj. Pětrowej cyrkwi sobuswjećeše, ale namołwješe rjadnikow łaćonskoho rita, zo bychu orientalski, wosebje ruski ritus přiwzali. W orientalskim kolegu we Romje, założenym tohorunja přez našoho nětčišoho swj. wótca, je też stoł za rusku rěč, założenjo wosebitoho ruskoho kolega najskerje też dołho wjacy trać njebudźe. Wosebitu cyrkeŵ za ruski ritus bě hižo Pius X. postajił.

Wšokatolska Ruska by zawěrno była njepřewinjomna móc, kaž sebi wšosłowjenjo zjednoćenjo wšěch Słowjanow jako ideal a njepřewinjomnu móc předstajeja. Přetož Ruska ma woprawdźe počinki, z kotrymiž je kaž stworjena knježić. Čerstwu, wutrajnu móc a krutosć, khrobłosć a rozsudnosć dyrbi też njepřećel ruskomu ludowomu kharakterej připóznać. Bychu-li tute počinki hišće přez hnadu Božu nadobnjene byłe a přez wěrne křesćanstwo, potom by swět so před Rusami kłonić dyrbjał!

Politiska móc Romjanow a duchowna móc Grekow běštej z Božej předwidźiwosću postajenej jako służownicy křesćanstwa. W ruskim ludźe stej tutej mocy zjednoćenej: joho politiska móc hišće njeje a njebudźe tak khětře zlemjena, a joho rěč, jako posrědnistwo joho duchowneje mocy knježi wot Baltiskoho morja hač k Cichomu Oceanej, wot Sewjernoho lodowoho Morja hač k mjezam Indiskim. A z rozpjeršenjom ruskeje inteligency a ruskich ćeknjencow rozšěrja so ruska rěč přez cyłu Europu samo hač do Ameriki. Mnohe ruske literarne dźěła su dźensa duchowna cyroba cyłoho zdźěłanoho swěta; za ruske wědomostne prócowanja swědča wosebje ruske uniwersity we Winje, Prazy a Parizu. Tuta analogija mjez wulkomocomaj, kiž stej junu k spěšnomu rozšěrjenju křesćanstwa přinošowałoj, a z Ruskej njeda so předwidźeć.

Šěroke, daloke ruske runiny su wóčko ruskoho człowjeka za wěstu dalokowidźomnosć dozrawiłe. Kelko ludowych pěsni ruskich njewupraja tutu žedźacu žadosć za dalokosću, a kóždy tróšku sebjewědomny Rusa je też tuteje „šěrokeje duše“ wědomy, kaž smy to wšitcy we swětowej wójnje we wobkhadźe z Rusami spóznali.

Dale wobkedźbujemy pola nich lohke zapřijeću za praktiske wěcy a wušiknosć za ručne wumělstwo, tak zo su nas ruscy jeći husto ze swojimi krasnymi wudźěłkami zwjeselili a zo su burej, pola kotrohož běchu přistajeni, ze swojej wojnarskej wušiknosću z nuzy pomhali. Też toho je sej Rusa wědomy. Za pozdźiše swětowe misiony by to wulkeje ważnosće mělo, wosebje za misijonske domy a docyła dobyće dušow za Khrystusa a joho swjatu cyrkeŵ. Też bolšewikojo liča wěsće z tutym ruskim talentom.

Ruski ludowy kharakter pak je też jara woporniwy, štož je zbywacej Europje husto dosć njeznate. Tak zastarachu mnozy zemjenjo po lěće 1863 jako wučerjo šulske dźěći, kotrychž starši běchu hišće krótko před tym jich robośenjo byli. Tuta woporniwosć přinjese po wšelakich přesćěhanjach w lěće 1905 mnohich konwertitow. Wukrajinscy a běłorutenscy martrarjo, kotříž za uniju z Romom swoju krew rozlachu, su tohorunja swědkojo woporniwosće ruskoho ludu.

Wěsće su tute počinki wěste rukowanjo za móžnotu zjednoćenja, ale tohodla wostanje nam čas, hdyž tute

symjo jónu zeskhadźa, pótajny. Solowiew swoje nadźije tohorunja z tutych přewažowanjow čěrpaše. Tak je a wostanje ruski kharakter prěnja móžnota za zjednoćenjo, zo budże Ruska w přichodźe katolska.

Tute katolskej wěrje přijomne wobdarjenjo ruskoho ludu je Bóh jomu też w času dźewjećstowskoho dźělenja zakhował, znajmjeńša hač do wudyrjenja bolšewisma. Kaž so zda, budże runje to zawdawk a wolóženjo unije. Njech je so wosebje w poslednimaj dwěmaj lětstotkomaj jich theologija jara napřećo katolicismej wuwiwała, njech su wosebje połzdźěłani z wulkoho dźěła k bjezbóžnej filosofiji přešli. njech su też sekty w Ruskej so rozmnožiłe, njech je też bolšewism wěru a nabožne žiwjenjo w mnohich dušach podrył, we wulkim dźělu ludu korjeni tohodla dale wěra do starosławnych knihi liturgiskich, kiž so wšudże wulcy česćuja. Předsudki a wotkhilnosć přećiwo katolskej cyrkwi wšak so přěć njedaja. Wina na tym su wšelake njesprawne wunošowanja Grekow a wliw stata na cyrkwine žiwjenjo. Přez swj. křćeńcu bu też do jich wutrobow zalinjena hnada Boža, kotraž skutkuje a w mnohich dušach bohate płody přinjese, kaž to na mnohich konvertitach widźimy.

Potom maja Rusojo wosebje wulki srědk k zjednoćenju: woprawdźite ćěło a wěrnu krew našoho Zbóžnika. Přez to, zo Rusojo też bamža za swojoho wjerćha njepřipóznawachu, njejsu tola křesćanske měšnistwo zhubili; a runje wužiwanjo najswjećišoho Ćěła je z krutej zastawu, zo so zasy zjednoćimy k jenomu mystiskomu ćěłu Khrystusowomu. Při słowach přežohnowanja so też woni poklaknu kaž my. Běše-li husćiše swj. woprawjenjo prjedy jara z rědka pola nich natrjechić, móžemy je w nowšim času też zwonka Ruskeje husto nadeńć. Prjedy zadźěwaše česćowanjo wobrazow na krasnej ikonostazy we wěstej měrje česćowanju a modlenju Najswjećišoho, skhowanomu za tutej wulkej předmurju. Kaž rjane tute swjatočne ceremonije ruskeje cyrkwje přecy běchu, hižo wokoło l. 1600 skorži metropolit Rutski, zo je kult Najswjećišoho jara zanjechany. Nětko lud zasy pilnišo swojoho Boha pyta.

P. D'Herbigny, kiž lěta 1925 w Moskwje přebywaše, wozjewja nam wosebje też wo nutrnym česćowanju najzbóžnišeje Knjeżny. Štóž w Moskwje tamnišu sławnu kremlsku kathedralu wopyta, widźi ze spodźiwanjom cyły rynk wobrazow swj. Marije, wšě z wulkotnymi złotymi a slěbropozłoćanymi drastami a krónami. Pobožni spěwarjo cyłeje Ruskeje so jónu k tutym wobrazam wućěkachu a pomoc namakachu. Tak dachu carojo w pobožnej dowěrje tute wobrazy do swojeje residency dowjesć, a připokazachu tak tutym hnadownym swjećatam čestne městno w prěnjej cyrkwi dalokoho kraja. Też nětkle wopytowarjo tute narodne swjatowstwa pobožnje česćuja; kóžde z nich ma swojich wosebitych stawiznow. Najbóle pak mjeze wšěmi česćuja iberisku Maćeŕ Božu w kapałcy njedaloko Kremla. Wšědnje tłóča so tu syły pobožnych do swjatnicy, wšědnje wopruja wěriwi swěčki a proša wo přenjesenjo swjećeća do bydlenjow khorych.

Domine rex.

Loni a lětsa so wjele wo wjedro prosy. Ale mnohi njewě, wo čo, hač wo słónco abo wo dešć, dokelž z „Wosadnika“ spěšnje dosć prawy wuraz njenamaka. Tohodla hišće raz hinak spytamy.

Domine rex, Deus Abraham, dona nobis
*1. **benignitatem***
*2. **serenitatem***
*3. **pluviam congruentem***
super faciem terrae, ut discat populus iste, quia tu es Dominus Deus noster.
V. Dominus dabit . . .
R. Et terra nostra dabit fructum suum.

Knježe kralo, Božo Abrahama, wobradź nam
1. **žohnowanjo**
2. **słónčne wjedro**
3. **spomožny dešć**
na wobličo zemje, zo spóznaje tónle lud, zo ty sy Knjez Bóh naš.
V. Knjez da . . .
R. A naša zemja da swój płód.

Zajězd Serbow do Mł. Bolesławy.

Kóžda Serbowka, kóždy Serb (sobustaw jenoho we „Domowinje“ organisowanoho towarstwa), kiž chce so wobdźělić na zajězdźe do Mł. Bolesławy k wopytej tamnišeje serbskeje wustajeńcy na dnjach 27., 28. a 29. augusta, ma swoje přizjewjenjo a z dobom mjeno, předmjeno, staw, narodny dźeń a bydło (dla zhromadnoho pasa) hač do 17. augusta zapodać. Wšelake přičiny a dobre organisowanjo zajězda sebi to žadaja. Serbske towarstwa, sokołske jednoty, zapodajće tak ruče hač móžno zapiski wašich wobdźělnikow (štóž ma, też pas, dla č.-visa) na Sekretariat (P. Krječmaŕ Budyšin, Serb. Dom čo. 2 II abo na jednaćela Sokołstwa bratra Janaka w Serbskej knihaŕni w Serb. Domje. — Serbja, dźeržće so přizjewjeńskoho časa, pozdźiše přizjewjenja so njepřijimuja, dokelž ničo mocy zarjadowarjow a staja zajězd na khabłacu podłohu. — Wotjědźemy sobotu 27. augusta pop. 2 hodź. Štóž nima časa, móže so hižo njedźelu w nocy přez Habrachćicy domoj wróćić. — Wosebje witamy spěwaŕki a spěwarjow a znajerjow serbskich narodnych rejow (prěnjotne mocy), dokelž chcemy tam zdobom rjany koncert wuhotować. — Wudawki staja so na 10 hr. nanajwyše. Při připowědźenju maja so 3 hr. napłaćić. —

Serbja, wužiwajće krasnu składnosć k spóznaću druhich stron zemje! Njech rozrosće so zajězd k wulkotnomu předewzaću serbskoho ludu a zwjazowanišću Serbow w horju a wjeselu do krutoho cyłka. — Serbske drasty našich holcow a kospozow njech zajězd pyša, njech hordosć a sebjewědomosć Serbowkow tołmača.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tak přińdźech skónčnje k wołtarjej, hdźež moji sobupućowarjo dawno na mnje čakachu. Někotři z nich přińdźechu też k swjatemu woprawjenju, snadź z woprawdźiteje pobožnosće, snadź pak bóle tohodla, zo bychu prajić móhli, zo su też jónu w Parizu swjate woprawjenjo dóstali. Jeli jich wopak sudźu, wukhadźa to z toho, zo sym sam jónu něšto podobneho sčinił. Hdyž mjenujcy jako młodźenc w Khelnje nad Rheinom studowach, přińdźe tam duchowny z rańšeho kraja, kotryž wězo Božu mšu w Grichiskej rěči čitaše. Kaž běše to wašnjo, dźěchu někotři z nas studowacych k swjatemu woprawjenju. Ja tón dźeń hewak njechach hić, ale zo bych na čas žiwjenja zajimawu dopomnjeńku měł, zo buch też jónu w Grichiskej rěči woprawjeny, dźěch tola.

A tak sebi myslach, zo su też moji sobupućowarjo podobneje zwonkowneje winy dla šli. Ale što je na tym wopačneho? Hłowna wěc běše, zo su derje pobyli. A to zawěsći su; přetož nać wutroby běchu, runje kaž ja, nic jenož wot połnocy, ale wo 12 hodźin dlěhe. Hižo wčorawši cyły dźeń běše póstny dźeń, nic jenož z jenokróćnym, ale ze žanym dospołnym nasyćenjom wob dźeń. A jeli snadź su někotre małe hrěchi na sebi měli, běchu je zawěsći z wobćežnosćemi nócneje jězby a tyšnym čakanjom před Parizskim dwórnišćom, wšo k česći maćerje Božeje, nadobnje zapokućili.

Nawopak pak poskićeše tam přikład, zo mužowje, a jenož mužowje, k swjatemu woprawjenju přińdźechu, njewšědny napohlad; přetož w Francózskej mužowje zwonka jutrowneho časa porědko k swjatym sakramentam přikhadźeja (a žony nic wjele husćišo). Kapłan a wosebje zwónk w Notre Damje pak so też hižo tomu dźiwaštaj, zo běchu naši pućowarjo dźěławy dźeń kemši přišli, hdźež wjele Francózow to husto ani njedźelu njećini. Zwónkej so widźomnje jenož wo to jednaše, zo měješe ćěło čorny kabat, kak čorna pak duša běše, wo to wón so njestaraše.

Po Božej mši khwatachmy wězo do najbliższeje kofejownje k snědani. Zo tam kóždy z nas za 3 wosoby zjě a wupi, njetrjebaš so dźiwać; přetož jónu chce so človjek tola zasy do syteje wole najěść a napić, a to běše też za

nas ćim nuznišo, dokelž človjek na najrjeńšich wěcach praweho spodobanja nima, hdyž dyrbi z hłódnym brjuchom a lačnej šiju po měsće wokoło běhać. Nimo toho pak su wulkoměsćanske pórcijónki tak małe, zo so z wužićom tŕoch tajkich dźĕlbow nichtón z njepoměrnosću njepřehrěši.

Hdyž běchmy tak dušu a ćĕło posylnili, nastajichmy so zasy na dalepuć. — Najprjedy wopytachmy blizke twarjeńčko, kotrež drje běše wšudźom přihódnišo stało, hač blizko Notre-Damskeje cyrkwje. Abo je snadź je swobodnomulerske knježeŕstwo k wohidźenju cyrkwje a k mjerzanju wěriwych křesćanow ze zamysłom runje tam stajiło? Běše to „ćĕłownja njeznatych". — Wšědnje w Parizu ćĕła, zwjetša powostanki sebjemordarjow, namakuja abo z rěki wućahuja, kotrež nichtón njeznaje. Tajke ćĕła tři dny w tutej ćĕłowni wustajeja. A kóždy, komuž je so něchtón z jeho swójbnych zhubił, dźe do njeje pohladać a namaka snadź jeho tam jako — ćĕło. Tak za mnohich mortwych, kotrychž bychu hewak dyrbjeli jako „njeznatych" pokhować, přibuznych namakaja. — Nuzne potajkim twarjeńčko je, ale najdostojniše městno za nje by wězo jene z wulkich pohrjebnišćow było.

Njedaloko Notre Dame, ale nic wjacy na kupje, ale na blizkim brjozy steji druhi spomnjenja hódny Boži dom, mjenujcy La Madeleine, to je cyrkej swjateje Madleny. Je to spodźiwny twar z nizkej třĕchu; wěže nima; je pak za to wobdaty z 38 drohotnymi marmorowymi stołpami, přez kotrež třĕcha dosaha, tak zo je pod njej, mjez sćěnu a stołpami, přikryta khódba, po kotrejž móžeš při dešćiku pod suchim khodźić. Cyły twar je potajkim pohanskej swjatnicy abo dźiwadłej podobny. Jenož z murje wustupowaca postawa Jězusa jako sudnika nad hłownymi durjemi powuča nas, zo je to cyrkej. Znutŕka je cyłe twarjenjo drohotnje w křesćanskim duchu wutwarjene. Nad wulkim wołtarjom pozběhuje so hobrska marmorowa postawa swjateje Madleny, kotruž jandźelowje do njebjes njesu.

Za Parizske nabožne žiwjenjo je skónčnje też hišće spomnjenja hódny: Montmatre, to rěka: hora martrarjow, tak mjenowana, dokelž su tam prěni pósłowje křesćanstwa martrarsku smjerć ćerpjeli. Na tutej 100 metrow wysokej hórcy steji dźensa cyrkej Sacré Coeur (= cyrkej Jězusoweje wutroby), kotruž su hižo lěta 1874 twarić započeli. Hdyž pak ju 1896 ducy do Lourdesa wopytachmy, běše hakle poł natwarjena. Haj, też hdyž tam wjele lět pozdźišo zasy přińdźech, móžach drje we njej k nuzy Bozu mšu čitać, ale hotowa też tehdom přecy hišće njeběše. Twarske wudawki wučinjachu hač do tamnoho časa 32 milijónow hriwnow, kotrež běchu z dobrowólnych darow nazběrali.

Njedźiwajo na wulkosć a drohosć njeposkića rjaneho napohlada a to tohodla, dokelž je přejara zatwarjena a při tym nic po jednotnym stilu (twarskim wašnju) twarjena,* ale k dopomnjeću, zo dyrbja so tam „wšelake" ludy modlić, we wšĕch móžnych stilach (jako bychu wšelake ludy do twara z jenotnym stilom přikhadźeć njemohłe).

5. Pariz. Swětne twarby.

Ze swětnych twarow je wosebje hród Louvre spomnjenja hódny, kotryž běše prjedy kralowske bydło; dźensa pak su tam wšelake wumjełske a stawizniske zběrki změstnjene, wosebje też wulka Parizska wobrazaŕnja (galerija). Jeje najdrohotniše swjećo je „njewoblakowane podjećo" swjateje Marije, zhotowjene wot sławnoho Španskoho wumjełca Murilla († 1682). Zo by rjanosć tajkoho swjećeća spóznał, k tomu dyrbiš wšak trĕbny zmysł a zrozemjenjo za wumjełstwo a też nazhonjenjo we nim měć. Hewak njemóžeš tak lochcy woprawdźe drohotny wobraz wot jednorišeho rozeznawać, kotryž je prawje pisany zhotowjeny abo prawje zajimawy podawk předstaja.

Zo wěcy njerozemiš, kotrež do twojeho powołanja njesłušeja, njeje z porokom, ale mjelč potom, hdyž wumjełscy wo nich rěča. Hewak zeńdźe so ći, kaž mojej sobupućowarcy w narodnej wobrazaŕni w Londonje. Wobrazy w tajkich galerijach maja čisła, po kotrychž su we wosebitej knižcy wopisane, tak zo móžeš sebi z jeje pomocu też sam tajku galeriju wobhladować. — Khodźachmy potajkim po Londonskej narodnej galeriji, mjez nami žona — chcyše „knjeni" rĕkane měć —, kotraž činješe a mudrowaše, jako by cyłe wumjełstwo, kaž mały a-b-c znała. Tu wozjewi nam naš wjednik: „Čisło 237 je dźĕło sławneho Italskeho wobrazowarja (molerja) Ticiana" († 1576). Dokelž běše wjednik prajił „sławneho" wobrazowarja, chcyše žona ze zahorjenja za krasnosć tutoho wobraza při samym do womory zapadny. Dokelž pak so wón mi nawopak nimale hruby wudźĕłk być zdaše, woprašach so skónčnje wjednika: „Ale knježe, što dha dyrbi na tutym wobrazu po prawym Ticianske wumjełstwo być?" Wjednik: „Čisło 237?" Potom pohlada do knižki a wotmołwi: „Ach, wodajće! Sym so přehladał. Čisło 238 je sławny Ticianowy wobraz". Haj, to běše něšto druhe! Žona pak so začeŕwjeni hač zady wušow a njeje za cyłe pućowanjo wjacy słowčka wo wumjełstwje prajiła. Njedźiwajo na to pak je hišće tu a tam přileżnje wo nim słyšeć dyrbjała; přetož husćišo so něchtón z pućowarjow swojoho susoda wopraša: „Je so wam Londonski Tizian lubił?" A žona by so kóždy raz zapyriła, mjelčeše pak a činješe, jako by to njesłyšała. Ale popřeli ji to smy; přetož nichtón njeby so dźiwał, zo ničo do wumjełstwa njerozemi, ale hubu dyrbješe tola potom dźeržeć, hdyž druzy wo tajkich wěcach rěčachu.

(Přichodnje dale).

* Cyrkej ma potajkim samsnu wšelakosć twarskich stilow, kaž Serbski dom w Budyšinje. A hdyž sym při twarje jeho prěnjeho dźĕła sam sobustaw twarskoho wubjerka był, dyrbju tola zamołwjenjo za njedostatk wotpokazać; přetož hdyž twarski radźićeŕ Schmidt-Drježdźanski, kotryž je twar nawjedował, rysowanku předpołoži, sym ji tutu njerjanosć wuslajił, ale što mi Schmidt wotmołwi? „Wot kóždoho stila kruch, to je tola wjacy wotměnjenja". Też wotmołwa, ale hač je studowanoho twarca dostojna, rozsudź sam! Knothe-Seeckej, natwarjerjej Bačońskeje cyrkwje, a podobnym mužam, kotriž też něšto do twarjenja rozemjachu, by tajke něšto prajić njemóžno było, přetož pola nich běše přewjedźenjo jenotneho stila prěnje wuměnjenjo za wumjełski twar. Tola naši wubjeŕkownicy Schmidkej přiłosowachu. A dokelž běch najnižši a najmłódši mjez nimi, dyrbjach mjelčeć.

Składnostne basnje.

Ze syrotomaj nowej maćeri.

Wysk a stysk so wotměnjatej
Stajnje w našim žiwjenju.
Wšitkim z nas stej derje znatej,
Młodemu a staremu.

Dźensa, luby nawoženja,
Kwas je a dźeń zwjeselenja.
Dźens sej žonu wjedźeš dom,
Nabył sy so — z wudowcom.
Kónc je wudowstwa a nětko
Wobradź wamaj mnohe lětko
Wjele zboža — ruka Boža!

Twoja žona njeboha
Nam bě wšitkim přeluba.
Bóh pak wotwoła ju k sebi,
Dźĕšći* zawostaji — Tebi.
Kaž Bóh dawa, bjerje,
Tak wón čini derje.
Jeho njepřemudruje
Nihdy nichtó na swěće.
Na ničo so njehóršmy,
Jemu wšitko dowěŕmy!

Prěnju žonu Bóh ći wza,
Druhu dźens ći za nju da.
Muž drje žonu dóstanje,
Dźĕći — lĕdy — maćerje.
To je serbske přisłowo,
Ale zrudne zawěrno.
Štó při kwasnym wjeselu
Mysli sej na syrotu??

Njewěsta a młoda žona,
Wutroba mi žri a stona
Teju młodej'** žatkow dla.
Njebudź macocha ty zła!
Ja će z cyłej dušu prošu,
Z lubosću, kiž k nimaj nošu,
Budź ty jimaj z maćerju.***
Prošu će za njebohu.
Bóh, kiž muža dźens ći da,
Syrotcy† ći dowěrja. Přiwjedźe dźěšći.)
Kajka to je służba swjata,
Wot Boha ći přepodata!
Teje Božej' dowěry
Wopokaž so hódna ty.
Wšako dźě też Boža mzda
Njesměrnje je wysoka.
Spominaj přec' na te słowa,
Přetož — přikhadźeja z rowa,
Z rowa, w kotrymž prawa mać
Syrotow chce měrnje spać.

⁘

A wój dźěšći, posłuchajtej
Waju nowu mać a dajtej
Rucy jej a wutrobu.
Lubosć płaćtej z lubosću!††

⁘

To dźě je ta potajnosć,
Zo drje Bóh ma wšoho dosć,
Tola wudowow a syrotow,
Tych dosć ženje nima jow.
Přetož z nimi składnosće
Dawa k skutkam miłosće.
Tuž dźens mamy přičinu,
Radować so z wutrobu.
Z tymle nowym zwjazkom budźe
Radosće dosć tu a wšudźe.
A Bóh — budźe žohnować
Muža, žonu, dźěći, mać. M. N.

Abo: dźěći. ** Abo: tychle młodych. *** Abo: kiž k nim ja nošu, Budź ty jim nět z maćerju. † Abo: syroty. †† Abo: A wy dźěći, posłuchajće / Wašu nowu mać a dajće / Rucy jej a wutrobu. / Lubosć płaćće z lubosću.

Cyrkwinske powěsće.

Z Njebjelčic:

Křćeni: Hana, m. dź. Pawoła Ryćerja, khěžkarja w Pěskecach. — Marja Madlena, m. dź. Jana Dźisławka, dźěłać. w Serb. Pazlicach. — Marja, njem. dź. Hańže Nowakec, służowneje w Serb. Pazlicach. — Pawoł Pětr, m. s. Michała Wincarja, dźěłaćerja w Pěskecach. — Hana Marja, m. dź. Bernarda Roty, dźěłaćerja w Pěskecach. — Therezija Hana, m. dź. Jurja Łusčanskoho, kublerja w Njebjelčicach. — Rozalija Marja, m. dź. Michała Opicy, dźěłaćerja w Njebjelčicach. — Rozalija, m. dź. Jakuba Glawša, kublerja w Serb. Pazlicach.

Wěrowani: 8. 5. Michał Opic, dźěłaćeŕ w Njebjelčicach, z Madlenu Šěrakec, służownej w Serb. Pazlicach. — 11. 5. Jakub Hěblak, dźěłaćeŕ w Starej Cyhelnicy, z Hanu Hadankec, hospod. pomocnicu w Pěskecach. — 17. 5. Bruno Günther, krawski mištr w Njebjelčicach, z Hanu Šwejdźic, hospod. pomocnicu w Njepjelčicach. — 14. 6. Filip Jakubaš, wučeŕ w Njebjelčicach, z Hanu Wroblec, domjacej w Serb. Pazlicach.

Zemrěći: 3. 5. Marja, njem. dź. Hańže Nowakec w Serb. Pazlicach, 6 d. — 12. 5. Pětr Hanski, wumjeńkaŕ w Pěskecach, 65 l. 6 m. 24 d. — 20. 5. Pawoł Felix, m. s. Jana Lejmana, kublerja w Njebjelčicach, 1 l. 29 d. — 3. 6. Jakub Leńš, kubl. w Njebjelčicach, 71 l. 10 m. 19 d.

Wotmołwa na „Zapósłane" w tydźeńšim Posole.

W 30. čisle našoho Posoła pisa něchtó, kotryž sebi njezwěrja swoje mjeno podpisać, ranjace słowa wo Baćońskej a Khrósćanskej šulskej wosadźe. Jako předstojićeŕ Baćońskeje šule zdźěluju wšitkim katolskim Serbam zjawnje, zo naša šulska wosada w jednanjach ze susodnymi lutherskimi šulami, hdyž so wo mjezach šulskich wokrjesow rěčeše, ničo přisadźiła njeje. Tute jednanja je Baćońske šulske předstejeŕstwo w dobrej přezjednosći wjedło, štož je hišće też z toho widźeć, zo naš wosadny knjez faraŕ w susodnej Zaměćanskej šuli nabožnu wučbu wuči. Lubi Serbja, změrujće so zasy a njemysłće wjacy na tute mućate pisanjo, štož móže nam jenož škodźeć.

W Baćonju, 26. julija 1927. **Jakub Měrćink.**

Wićne płaćizny		w Budyšinje 23. julija	w Kamjencu 21. julija
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	13,25—13,75	13,50—13,75
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,50	12,40—12,60
Ječmjeń	50 „	—	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	9,25—10,00	—
Wows	50 „	12,50—13,00	13,00—13,25
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	5,00—6,00	—
Butra	1 „	3,60—4,00	3,80—4,00
Syno	50 „	2,00—2,25	2,80—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,60—1,80	1,80—2,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—2,50	2,00—2,25
Słoma, z cypami młóćena	50 „	3,00—3,20	3,50—3,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	22,50—23,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	21,50—22,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00—8,25	—
Ržane wotruby	50 „	8,75—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,11—0,12	0,11—0,12
Prosata, 601 štuk	1 štk.	8,00—21,00	12,00—22,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 25. julija 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 84. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 64—67 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 53—61 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 49—52. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 41—46. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 166. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 63—67. 2) Połnomjasne młódše 58—62. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 52—56. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 334. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 59—63. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 63—67. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 50—57. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 50—59. 5) Mjenje a špatnje picowane 40—46. Husumske z pastwy — . **Ćelata**: 737. 1) Najlěpše wukormjene 70—76. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 67—68. 3) Špatne 55—59. **Wowcy**: 708. 1. Młódše a starše wukormjene 62—65. 2) Starše wukormjene 50—55. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 42—48. 4) — . **Swinje**: 2683. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½lět stare 60—62. 2) Wukormjene 62—63. 3) Mjasne 59—61. 4) Špatne — . 5) Rancy a kundrosy 50—54. 7) — .

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Marja Runge

wumjelska zašiwańja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Zběrka „Katolskoho Posoła“

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

19. Mich. Just w Budyšinje 5 hr.
20. N. N. w Budyšinje 5 hr.
21. Jurij Wjeńka z Khrósćic 15 hr.
22. Delanska patentna komisija na swj. Jakuba 7 hr.
23. N. N. z Budyšina 2 hr.
24. M. Handrik, živnosćef w Ratarjecach 10 hr.

Dotal wšo hromadźe: 170 hr.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk: 511. 512. z Budyšina: Hana Lubcyna, Hana Šponec.

Nawěštki w „Kat. Pósle“ maja wšudźe wuspěch!

Lěćne wupředawanjo

wot 27. 7. hač do 8. 8.

Drasty z płokanskeje židy, domjace drasty, dźěćace drasty, płokanske kholowy, nětkle 20% rabatta, našiwane košle, trikotowe šaty, šlupfery z 10% rabatta. Kłobuki směšnje tunjo!

Žane za wupředawanjo skazane tunje wěcy, jenož hódnostne dobre twory.

Walter Noebel,

bohata hasa 14.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbski Hospodař

tow. z wobmj. ruk.

w Budyšinje
w Serbskim Domje
telefon čo. 3510

w Khoćebuzu
na Zandowskej hasy
telefon čo. 1791

poruča za wusyw nazymskeje picy

wubjernje rjane wokowe a pjeluškowe symjo

(mamy něšto w Budyšinje na składźe)

kaž wšě druhe symjenja.

Dale zastupujemy **w třěšnych cyhelach** znatu **Kodersdorfsku cyhlowanču.**

Najlěpše wapno a dobre brikety a češke wuhlo, přikupne hnoje a skótne picy

w znatych dobrych kajkosćach po jednorych płaćiznach.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje

Marje zwud. Mjenjoweje

rodź. Smolic,

kotruž je Bóh luby Knjez ze swj. sakramentom poslednjoho Božoho wolijowanja domawobstaranu w 76. lěće žiwjenja do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustym wječoru za nju modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez“!

W Budyšinje, Drježdźanach a Daresalamje, na dnju pohrjeba, 24. julija 1927.

Hłubokozrudźene dźěći.

Hosćenc z polom w měsće abo na wsy, najradšo w serbskej krajinje při wysokim napłaćenju so kupić pyta. Poskićenja pod **čo. 100** na Donnerhakec knihićišćerju.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Hłubokozrudźeni wšěm přećelam a znatym wozjewjamy, zo je Bóh luby Knjez štwórtk 28. julija moju horcolubowanu mandźelsku, našu njesprócniwu a starosćiwu maćerju a wowku

Hanu Krječmarjowu rodź. Pičmanec

po dołhej a ćežkej khorosći wotwołał z tutoho kraja bolow a bědow k sebi do raja wěčnoho měra a pokoja. Pusty wječor budźe sobotu wot 6 hodźin w domje a pohrjeb njebohićkeje njedźelu w 11 hodź. wot tam na Mikławšk. Wšěm, kiž su našu nam drohu zemrětu w žiwjenju woprawdźe rady měli, ju w khorosći wopytowali a ju budźa k rowej přewodźeć, — nas pak na kajkežkuli wašnjo pokojeli, wuprajamy

nutrne „Zapłać Bóh luby Knjez“.

W Budyšinje, Prazy a Khasowje.

W mjenje wšěch hłubokozrudźenych zawostajenych

Michał Krječmař.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

32. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **6. augusta 1927.** | **65. lětnik.**

Žitna a pšeńčna kłóska.

Pod tutym napismom bych mohł stawizny serbskoho ludu napisać: žitna a pšeńčna kłóska. Hdyž bych našu kulturu wopisować chcył, bych tohorunja dyrbjał swój nastawk z tutym napismom woznamjenić. A hdyž bych chcył w pěsni khwalić a wuzběhować žiwjenjo Serbow, jich bědźenjo, jich radosć, jich nabožinu, bych tohorunjo te napismo dać mohł.

Žně w Serbach! Bože słónčko nad módrym njebjom. W jasnym swětle swoje najhorcyše pruhi na serbski kraj sćele, zo z mocu so zorno množi, zo je to ropot, hdyž mjez zrałymi pšeńcami kročiš. Hladajcy pšeńčne zahony so běla a ječnišća žołtnu. Hižo su žita z wulkoho dźěla do wotewrjenych šěrokich bróžni domkhowane, tak zo je jenož hišće zrědka tam a sem pólko z tymi małymi stankami widźeć. Połne khopjene wozy z Božimi darami nakładźene woža Bože bohatstwo do serbskich bróžnych komorow. Z połneje duše chcył Ći, Wótče njebjeski, nětkle hižo dźakny kěrluš z duše k njebjesam spěć: Tebje my Boha khwalimy ...

Serbski buro, serbska burowka, wěš ty, rozemiš ty też rěči, kotruž tute žitne a pšeńčne kłóski rěča? Serbski čeladniko, pilna čeladna, też tebi rěča. Sy ty hižo junu posłuchał na tutu pótajnu narěč? A też tebi, kiž sy ty něhdźe we wjetšim abo mjeńšim měsće, kiž ty swojej rucy w druhim hač w ratařskim powołanju napinaš, dopomń so na swojeju staršeju! Njeběštaj wonaj ze serbskej zemju zrosćenaj, njeměještaj žadyn kusk pola? Woprawdźe nic? Potom so dźiwam, zo ty dźensa Posoł čitaš!

Spominaj wróćo a dopomń so, kak bu loni nazymu tute zorno wusywane! Na swjatoho Šćěpana je knjez w cyrkwi twój wusyw, kotrohož sy mały kašćik sobupřinjesł, žohnował, zo by płodu přinjesł, kaž něhdy krew martrařska swj. Šćěpana. Nazymu je potom nan, hdyž je wusywać jěł, mać prosył, jomu swjećene zorno dać, zo by móhł wujěć. Hišće jónu pokrjepi mać swjećene zorno a pokrjepi konje a pohonča a swojoho mandźelskoho. Z pobožnym paćerjom so zorno w čornej pjeršći měša.

Rjenje je wšo zeskhadźało, ale nazymne wětry rósť zadźeržuja. Zo njebychu něžničke bańciki zmjerzłe, je Bóh luby Knjez z běłej sněhowej płachtu sywy zwodźěwał a tak před zmjerzkom wukhował. Z dźakom dźensa twojej hnadnej rucy košimy, kiž staj z lubosćiwej mocu dźensa kaž wčera a wšitke dny našoho žiwjenja nad nami a našimi płodami zemje wupřestrěnej — Wšohomócny! Hdyž pak Bóh město běłeje zymskeje płachty zasy swoju słónčnu pruhu nad pšeńčnymi a žitnymi wusywami wupřestrěwaše, potom hladajcy stwělca so dlěšachu a my stajachmy bołmončku swjećenu bołminu na swoje pola a krjepjachmy swoje pola, zo by Bóh je žohnował.

Bóh žohnowaše. Přińdźechu ćopłe a parjace dny. Njewjedra hrožachu. Běše před donjebjesspěćom našoho Zbóžnika. Štož nam najbóle wutrobu ćežeše, chcychmy jomu sobu do njebjes dać, prózstwu wo zdźerženjo a wukhowanjo darow serbskeje zemje. „Zo by płody zemje chył dać a zdźeržeć, prosymy Če, słyš nas!“ „Wot pruta zemjerženja, wumóž nas, o Knježe!“ „Wot moru, hłodu a wójny, wumóž nas, o Knježe!“ „Zo by nas chcył wusłyšeć!“ Na swj. Marka samsnu prózstwu Bohu sćelechmy.

Bože dary rjane na polach stoja, ale hišće njejsu dozrawiłe. Na hornjej hłubi je hromada stajnje mjeńša, lědma móžeš ju hišće hromadku mjenować, ale hišće njejsu žita zrawe. Horcyšo stupa prózstwa Wótčenaša „Naš wšědny khlěb daj nam dźensa“, k njebjesam, horcyšo a pobožnišo. Kelko razow budźemy hišće khlěb pjec móc? Też hródź a swinjacy khlěw čujetaj, zo je před žnjami. Přecy zasy dyrbješe kedźbliwa hospoza napominać „lutować, hewak nam słoma njedosaha“. Ale srěńca je stajnje dobru wutrobu měła a njeje mohła widźeć, zo kruwy w lutym hnoju teptaja. Nětk dyrbi.

Skónčnje su Bože dary dozrawiłe. Aj, kak ta kosa brinči mjez tymi twjerdymi stwjelcami! Bóh je wšo hnadnje wukhował a dźeržał. Bórzy młóća a w bróžni šwórči a wuje. Čežke symjo do měchow běži. Wutroba človjeska so raduje. Dźakny paćeŕ stupa z wjesołeje duše hospodarjoweje k njebjesam: „Naš wšědny khlěb daj nam dźensa!“

Po žnjach je kermuška. O, kak tón tykanc z noweje pšeńčneje muki słodźi! Jenož joho přewjele njejěz, zo će njeby žaha paliła!

Prěnja pokruta wot nowych žnjow. Dźensa mać z wosebitej pobožnosću swoje tři křiže khlěbej z wótrym nožom na khribjet staja. Mać swari mału Hańžku, hdyž je mała srjódka na zemju padnyła; dyrbi ju zběhnyć. Nic

z Božim darom brójić! Kaž by něšto swjate było a jara swjećene. To je woprawdźe něšto wam swjate! To je płód serbskeje role, to je waša zeńska cyroba.

„Ale nic wot khlěba samoho njeje človjek žiwy", tak rěči naš Knjez. Tež druhi kleb je trěbny, runje tak trěbny, kaž khlěb, kotryž njesmjertne duše nasyća, swjate woblatka, kotrež potom při Božej mši jazyk měšnikowy přežohnuje do najswjećišoho ćěła našoho Wumóžnika. „Njejsym hódny, zo by zastupił pod moju třěchu, ale rjekń jeničke słowčko, a budu wustrowjeny!" „Žiwy khlěbje dušow swjatych!" Zo by tutón khlěb nas nasyćał stajnje ze swojej dobyćerskej mocu! Zo by joho móc nas jónu přewodźała na dalokim puću z časnosće do wěčnosće!

Ale twój žiwjeński čas wotběhnje, ty zestariš, žitna a pšeńčna kłosa stajnje młoda wostanje. Ty k rowej kročiš, kłosa z kóždym nowym naležom stajnje znowa stawa. Ty lehnješ so na khorołožo. Žitna słoma je twój podwóžk, kotruž sy tak husto we swojim žiwjenju nosył, nětko wona tebje ponjese před sudny stoł Boži. W kašću potom budźe twoje prostnjene ćěło ležeć, při twojim kašću pak budźe sudobjo postajene a w nim swěćena woda. Zo pak by kóždy potom hišće jónu też tebi posledni postrow do wěčnosće pósłać mohł, je w sudobju horstka prózdnych kłosow, ale za tebje budźa połne, dokelž su wobhnadźene ze swjećiznu swjateje cyrkwje a z pobožnej modlitwu twojoho sobubratra abo sotry.

Politiski rozhlad.

Orchies. Dwaj honačaj staj a wostanjetaj Němska a Francózska. Lědma staj so tydźeń abo měsac někak znjesłoj, potom pak wěsće dlěje wjacy njeńdźe a dyrbitaj znowa někajku rozkoru započeć. To drje móžemy prajić, zo so žanej druhej dwaj ludaj tak njekusataj, kaž runje tutaj. Někajkeje małeje winy dla zaso znowa wadźenjo a hóršenjo, kaž byštaj znowa k brónjam chcyłoj přimać a načinjenu křiwdu z krewju zmyć. Po prajenju wšak wjedźetaj politiku zrozemjenja, kaž staj sebi w Lokarno a Thoiry wučiniłoj, we wěrnosći pak wójna dale traje. Hdyž so tuta wójna wosebje w nowinarstwje wjedźe, w jendźelskich, francózskich, belgiskich a nic na posledku też we němskich nowinach, su husto dosć rěče a wuprajenja politikarjow wina nowych tajkich běd̄źeńcow. Trjebamy jenož na wuměnjenja notow njedawno mjez Němskej a Belgiskej pomyslić, kotrež buchu nawjazane na znatu rěč belgiskoho wójnskoho ministra de Broqueville. Wón bě němskej krajnej woborje wumjetował, zo so po postajenjach wotbrónjerskoho zakonja nima. Nětkle je wosebje rěč francózskoho ministrskoho presidenty w Němskej njeměrnu krew činiła; bě to w Orchies. Runje nětkle, hdyž je třinaty raz lěto přišło a zašło, zo tehdom žałostna swětowa wójna mjez tutymaj dwěmaj krajomaj wudyri. Bychmy-li chcyli tutu rěč dospołnje zrozemić, bychmy dyrbjeli cyłe stawizny wójny a podawki tamnoho časa wosebje studować. Porokuje Němcam, zo su njesprawnje Orchies zničili. Po němskim wudawanju su to činić dyrbjeli, dokelž myslachu, zo su franktireurs na němske sanitetne awta třěleli. Francózojo pak praja, zo su francózscy wojacy třěleli a zo Němcy njejsu winy měli, Orchies zničić. Štó ma prawje, je ćežko tu rozsudźić. Němcy su so napřećo rěči Poincaréowej we wosebitej noće wobarali, kaž něšto prjedy napřećo wobskórżbam Belgiskeje. Wěsće su so na woběmaj bokomaj surowosće stałe, ale nětko je kóždy zaso njewinowaty, dóniž nowu wójnu njezapočnu, kotraž budźe potom wěsće hišće surowiša hač wšě předkhadźace. Też wuwjedźenja jendźelskoho statnoho sekretara we zwonkownych należnosćach Locker Lamson pokazuja na to, zo też Jendźelska hinak njemysli kaž Francózska. Za Němsku pak je to wohańbjace a tohodla spytuje wšitko, so wusprawnić.

Wotbrónjerska namórska konferenca. Hižo wot wšoho započatka drje njeje nichtó tak prawu dowěru k tutej konferency měł, ale spytać tola dyrbjachu. Čohož so znajmjeńša nadźachu, bě, zo chcychu wěste stuńšenjo namórskich přihotow docpěć, přetož někotrym statam tute prašenjo horco na wutrobje pali. Dalšich přihotow so wzdać, njeńdźe, bychu tak wšitke předkhadźace podarmo byłe. A te lube pjenježki njebrachuja jenož nam a kóždomu wosebiće, ale runje tak też wbohim statam, kiž dyrbja so brónić, zo njeby sylniši přišoł, joho přewinył, joho wusłěkał, joho skóncował, joho herbstwo rozdźělił. Tohodla hižo zaso brónja runje kaž do wójny. Wosebje Jendźelska njemóže sebi pomhać, chce swoje mórske nadknježstwo na kóždy pad wobkhować. Japanska so wosebje też na wšě móžne wašnjo wo zeńdźenjo tuteje konferency prócuje, zo by při swojim misernym financnym położenju njetrjebała miliony do morja, abo do wody ćisnyć. Hač dotal njeje k wěstonu wučinjenju přišło, połnoličnе zeńdźenjo přeco hišće wotstorkuja najprjedy na póndźelu a potom na štwórtk. Amerika je nowy namjet stajiła a kaž nowiny pisaja, też znowa Jendźelska. Njepřińdu tak k žanomu kóncej; Japanska so hišće wuspěcha nadźija; nadźijomnje so njenadźija napřećo wšej nadźiji! Wězo přihotowanska namórska industrija też swoju wěc čini, by ji tola jara njelubo było, by-li nětko kiwacy dobytk zaso pušćić dyrbjała. Tohodla pilnje dale šćuwa; je to kaž něhdy we wójnje. Potajkim zaso jenož pjenježnych židow dla njemóža so zjednać, najprjedy dyrbi tón swój měšk sej napjelnić, wšo druhe joho ničo njestara. Hižo z tym, zo Francózska a Italska do Genfa njepřińdźeštaj, bě konferency zwotprědka najlěpši wuhlad wzaty. Dokelž jendźelske łódźe też Srjedźikrajne Morjo přezjěd̄źuja, njemóže so Jendźelska tutoho prašenja zminyć. Počahi mjez Jendźelskej a Ameriku tak najpřećelniše njejsu. Jendźelski ministerski presidenta Baldwin chce so přichodnu njedźelu z amerikanskim statnym sekreterom Kollogg trjechić a to w Buffalo, hdźež budźe tak mjenowany měrowy móst poswjećić. Wo wotbrónjerskej namórskej konferncy nochcetej pak so tam wadźić.

Ruski wolij. Cyle nadobo nasta horca bitwa mjez amerikanskimi wolijowymi zjednoćeństwami, kiž su z ruskim Naphta-Syndikatom wučinjenja sčiniłe a mjez jendźelscy wjedźenym towarstwom Royal Shell, kiž so prócowaše, ruski wolij wot swětowoho wikowanja wuzamknyć. Ruski wolij mjenuja kradnjeny, přetož su Rusojo tute wolijowe kužoły, kiž prjedy cuzym a wukrajnym překupcam słušachu, cyle jednorje za narodne wobsedźeństwo wuprajili. Hačrunjež drje su amerikanske kužoły njesměrneje wulkosće, maja Jendźelčenjo to dobre, zo su jich wolijowe kužoły po cyłym swěće rozšěrjene. Wosebje njewobsedźa Zjednoćene Staty žanoho wolija na ważnych pućach swětowoho wikowanja, kaž do Asiskeje a přez Asisku. Tohodla chcedźa sebi Amerikanojo tak pomhać, zo ruski wolij do mórskich přistawow Srjedźnoho Morja a Indiskoho Oceana wotedawaja. Kóždy zrozemi, zo w Londonje nad tym runje tak jara zwjeseleni njejsu. Drje tutu wójnu najprjedy privatne towarstwa wjedu, tola tuta wójna přima też hłuboko do statnoho žiwjenja, a politikarjo změja tu snadź hišće ćežke dźěło. Zrozemimy tohodla też, zo so Jendźelska kruće Francózskej dźerži a ju podpjera, derje wědźo, zo móže snadź bórzy francózsku pomoc wužić. Francózska je pječa też prajiła, zo chce swój wolij tam kupować, hdźež je najtuńši, mjenujcy ruski. Ale při wšej zwadźe zda so tola, zo by Jendźelska so cyle rady z Ruskej za jene blido sydnyła, hdyž by Ruska tróšku rozomne wuměnjenja stajała, přetož Jendźelčan je a wostanje překupc. Štož je Chamberlain wo ruskim prašenju prajił, pokazuje na dobru wolu k wujednanju.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wysokodostojny knjez biskop dr. Christian Schreiber woswjeći zańdźenu srjedu swoje 55. narodniny. Bě runje na jubilejnym zjězdźe katolskoho překupskoho zjednoćeństwa w Essenje. Přichodnu njedźelu budźe we

Wulkim Šunowje swj. sakrament firmowanja wudźěleć. Na to pojědźe na biskopsku konferencu do Fuldy.

— Naše w Pólskej na wokřewjenju přebywace dźěći so dźensa sobotu domojwróća.

Powyšenjo porta za póstowe posyłki. Zarjadniska rada němskoho pósta je wobzamknył, wot 1. žnjeńca porto za wšelake posyłki powyšić. Tak płaći list w naměstnym wobkhodźe nětko 8 pj. (prjedy 5 pj.), list do dala hač 20 gr. 15 pj. (dotal 10 pj.), wot 20—250 gr. 30 pj., wot 250 —500 gr. 40 pj. Čišćane karty tež z wotmołwu, płaća dale 3 pj. Hewak pak wostanje porto za čišćeńske wěcy (po namjeće dźěławoho wubjerka) 5 pj. Porta za pakety wučinja hač do 5 kg za prěnje pasmo (Zone) 50 pj., za druhe pasmo 60 pj., za třeće a štwórte pasmo 80 pj., za pjate 1 hr. Za kóždy dalši kilogram 10 pj., pak 20 pj., pak 30 pj., pak 35 pj., pak 40 pj. Přispomnić hišće chcemy, zo w přichodźe zapisanych paketow wjacy njebudźe.

Z **Khrósćic.** Minjenu njedźelu wotmě „Serbosław" swoju měsačnu zhromadźiznu pola Bjeńšec. Tójšto sobustawow bě so zešło. Domowinski zlět je nam dopokazał, što tu mamy a što nam hišće pobrachuje. Khrósćicy su swoju pruhu wobstałe. Tři swjedźeńske wozy ćah porjenšichu. To je wšeje khwalby hódne. Předsyda poskići nam přednošk: Stawizny našoho pjera (špicki) a fabrikacija špickow. Na zajimowacych wobrazach widźachmy, kak so tónle w kóždym domje třebny grat dźěła. Potom hišće wšelake narodne a šulske prašenja kedźbliwosć přitomnych wo hodźinku putachu.

Z Wudworja. K 16. augustej přeńdźe něhdyši Bělkec hosćenc přez kup do rukow hosćencarja Mikławša Nowaka, kiž měješe dotal Lipičec korčmu w Kukowje wotnajatu. Kupny pjenjez wučinja pječa 26 000 hr. Hačrunjež naša „Herbska Grychta" nětko swojoho wobsedźerja změni, tamne rjane napismo, narysowane po ródnej rěči, budźe na njej zawěsće dale wostać po přeću a žadanju wjesnoho a wokolnoho wobydlerstwa.

Z **Worklec.** W tychle dnjach woswjeći něhduši žiwnosćeŕ a česla wumjeńkaŕ Michał Budaŕ (w Třoch Kněžach) swoje 80. narodniny. Budaŕ, kiž je veteran z wójnow 1866 a 1870/71 zwjeseluje so dźiwajo swojeje wysokeje staroby hišće zdarneje duchowneje čerstwosće a poměrneje ćělneje strowoty. Zańdźenu njedźelu přihotowachu jomu joho swěrna mandźelska, dźěći, přiwuzni a druzy přećeljo a znaći někotre rjane hodźinki, kotrež na wosławjenca njezapomnitoho zaćišća zawostajichu, haj joho woprawdźe překwapichu a cyle wutrobnje rozjimachu. Mały wnuk z Pančic, hakle 5 lět stary, přednjese jomu dlěžšu pěseń, kiž jubilara jara zwjeseli. Dla swojeje wobstajneje powahi, bjezfalšnoho, přećelnoho, pomocnoho wašnja je sebi jubilar lohko přikhilnosć a česćownosć wšěch wjesnjanow a dalšich susodow dobył. — Njech lubomu, dostojnomu staruškej hišće někotra zbožowna hodźinka bije a njech Boža šćedriwosć jomu po dźěłapołnych lětach dale słónčny, bjezstarostny žiwjeński wječor wobradźi!

Ze **Serbskich Pazlic.** Minjeny štwórtk přińdźe tudomna něhduša žiwnosćeŕka Šewcowa do wobžaromnoho njezboža. Jako na polu rožku wotběraše, bě syckej z někajkim přehladanjom přeblizko přišła. Kosa so jej wo nohu šmórny a ju tak strašnje zrěza, zo so wboha zwjezy. Dokelž rana sylnje krawješe, dyrbjachu Šewcowu do blizkeje Worklečanskeje khorownje dowjesć, hdźež ranu hódnje zawobalichu. Tutón pad njech kóždoho ke kedźbliwości napomina.

Ze **Smjerdźaceje.** Minjenu njedźelu wokoło 1/2 2 hodź. wuńdźe w domskim žiwnosćerja Wjeńki (Jancy) woheń. Dokelž bě dwajposkhodny statok hišće ze słomu kryty, so woheń spěšnje rozšěri a so też ruče na přimjezowacu bróžeń wupřestrje. Bórzy na to přikhwatachu wokolne sykawy, z Róžanta, z Ralbic a z Konjec. Njemóžachu pak hnydom hašeć, přetož bě njedostatk na wodźe. Po dlěžšim napinanju hakle móžachu wodu podawać. Domske a bróžnja so dočista wotpalištaj (pola domskoho wostachu jenož zakładne murje stojo. Domjacym so wjele nadoby, drasty atd. sobu spali. Z Božim zwarnowanjom zawěsće bě, zo wětřik z přihódneje strony duješe, hewak by snadź wjacy statokow wohnjej k woporej padnyło.

Z Warnsdorfa. W nocy na póndźelu t. m. buštej dwě cyrkwi we Warnsdorfje wurubjenej, a to cyrkeŵ swjatoho Karola a dekanska cyrkeŵ. W prěnim padźe zalězechu paduši do kapale a wurubichu pokładnicu, w kotrež bě snadź na 300 Kč. W druhim padźe pak buchu wotehnaći prjedy hač móžachu něšto pokradnyć.

W Neugersdorfje blizko Filipowa bě salonski pos swójby fabrikskoho wobsedźerja žiwjenjo skónčił, tuž joho w parku pódla wile pohrjebachu a też pomnik stajichu z mjenom „zemrětoho" Poppi.

Procesijón do Wölmsdorfa. Njedźelu 14. žnjeńca rano 1/4 6 hodźin, po rańšich kemšach, woteńdźe procesijón z Khrósćic do Wölmsdorfa. Tam swjeći so nazajtra Boža mša ze serbskim prědowanjom, a samsny dźeń wječor su pućowarjo zasy wróćo. Njech wuproša pola kralowny njebjes bohate žohnowanjo za swój narod!

Z pola. Wulke žołte plakaty, w serbskich cyrkwjach wupowěsnjene, wozjewjeja, zo budźa na hnadownym městnje Wölmsdorfe w susodnych Čechach srjedź augusta tydźeń dołho wulke swjatočnosće k česći maćerje Božeje. Najwažnišej dnjaj stej njedźela před swjatej Mariju a swjedźeń swjateje Marije sam, 14. a 15. augusta. Njedźelu popołdnju wokoło 5 hodźin budźe powitanjo serbskoho procesijóna. Nazajtra (na swjatu Mariju) je 1/2 7 hodźin Boža mša za Serbow ze serbskim prědowanjom. Dopołdnja su potom biskopske kemše (biskop Frind z Prahi). — Dokelž chcedźa tam potajkim Serbow česćić, namołwjamy jich, zo bychu so też w prawje bohatej měrje wobdźělili a to po móžnosći z procesijónom. Hewak sebi před druhimi, kotřiž chcedźa nam česć wopokazać, sami hańbu činimy!

Kak přińdźeš do Wölmsdorfa (zmylnje husto „Winsdorfa" prajene)? Štóž móže pěši hić, njech z procesijónom dźe! To je najswjatočnišo a najpobožnišo. Štóž pak by tola dyrbjał sam hić, dźi přez Hornju Wjazońcu (Ober-Neukirch), Steinigtwolmsdorf a Lobendau. Do Wölmsdorfa je wo móličkosć bliže jako do Filipowa. Njemóžeš-li pak pěši hić, jědź ze železnicu přez Habrachćicy (Ebersbach), wottam pak nic do Gersdorfa, ale po Češkej železnicy přez Rumburg a Słanknow (Schluckenau) hač do Nieder-Nixdorf, kotryž je 5 mjeńšinow wot hnadowneje cyrkwički zdaleny. Puć pak je trochu wijaty a trjebaš tam też češke pjenjezy (?). Tohodla jědźeš lěpje přez Wjelećin a Delnju Wjazońcu (Nieder-Neukirch) hač do Zebnicy (Sebnitz). Wottam maš mału hodźinku hić, njepřińdźeš na češku železnicu a njetrjebaš češkich pjenjez. Najruniši a tohodla najtuńši puć pak je tón, zo přez Wjelećin hač do Sohlanda (přichodneje stacije za Šěrachowom) jědźeš a potom přez wjes Sohland a Hainspach dźeš. Maš dwě hodźinje hić. Skónčnje trjebaš też jenož hač do Wjelećina jěć a wottam tři hodźiny přez Steinigtwolmsdorf a Lobendau hić (haž horjeka při pěšim pućowanju). — Jeli sam pućuješ, njech pěši abo ze železnicu, wzmi sebi někajke wopismo sobu. Dźeš-li z procesijónom, žanoho njetrjebaš.

Ruska cyrkeŵ a Rom.

(Pokračowanjo a skónčenjo.)

Stare cyrkwinske knihe, kiž su stajnje w Ruskej wulcy česćene, kotrež su tak pola wěriwych katolsku wučbu njeskaženu a njezranjenu wobkhowałe, kaž też hnadowny kužoł Najswjećišoho Ćěła Knjezowoho, kaž skónčnje česćowanjo najzbóžnišeje knježny, to su zwiski, kotrež dźensa hišće Rom a Rusku zjednoćeja, a kotrež — Bóh dał — jónu snadź też k dospołnomu zjednoćenju dowjedu.

Nowiši čas pak wosebje přez popuščenjo tuteje stareje wěry a přez stajne pokročowanjo rationalistisko-evangelskoho ducha mjez duchownymi ruskimi přeco wjetši strach twori. Z toho pak je też čim wjetša potrěbnosć bórzymnoho zjednoćenja dowidźeć, jeli budźe docyła unija hišće móžna. Też Eduard, swobodny knj. n. Ropp, arcybiskop Mohilewski,

ruski metropolit mjenuje najwjetši zadźěwk zjednoćenja: njedosahace zapřijeće wěry, přetož to je wěrno, štož Pobiedonoszew, tamny wyšši prokuror synoda piše: „Pola nas móže kóždy wěrić, štož chce, w tym mamy dospołnu swobodu wěry, ale officielnje dowolić, zo něchtó prawosławnu cyrkeŵ wopušći, to njemóžu z politiskich a narodnych winow.“ Hdyž by tola ruska cyrkeŵ jasnje swój rozdźěl mjez romsko-katolskej wěru wuprajiła, ale dźensa wona to hižo wjacy njezamóže. Drje je też w Ruskej hišće mnoho pobožnych biskopow, duchownych a wěriwych; hdyž pak bliže přihladujemy, je wjele subjektivneje pobožnosće pola nich nadeńć; cyrkwinska awtorita wjele njepłaći.

Wot nas dźěleny orient měješe zwotpředka mnohe katolske wučby a wěrješe do nich jako do Božoho słowa, hakle po swjatočnym wuprawjenju tuteje wučby jako dogma, začisnychu orientalojo tute wučby. Tak wěrjachu Rusojo najprjedy do njewoblakowanoho podjeća najzbóžnišeje knježny a do přežohnowanskeje mocy założeńskich słowow najswjećišoho sakramenta. Runje Karlowska synoda we lěće 1926 je tutón rozpad stareje ruskeje wučby w jasnym, jara zrudźacym swětle pokazała.

Z přiběracej njewěru bě ruska cyrkeŵ přeco hłubšo do wotročstwa njewěriwoho stata zapadnyła. Přecy zaso nadźachu so wjednicy praweje strony někajkoho wumoženja, ale wšo bě podarmo! Zemrěty patriarch Tychon bě po wotehnaću carow republiku připóznał, nadźiješe so wěsće wot toho wołóženjo we wěstych prašenjach. Ale podarmo. Drje wšelake zwonkownosće carskoho systema wupadnychu, za to pak cyrkeŵ do woprawdźitoho wotročstwa přepadny, hóršoho hač hdy prjedy.

Smy prjedy wo wobstojnosćach słyšeli, kiž su uniji jara přihódne, hačrunje też hnydom bohatoho wuspěcha njeměle. Njesměmy pak też na to pozabyć a na to zapomnić, zo su sebi Rusojo, kiž su we swojim swědomju wusprawnjeni a žaneje winowatosće na tutym polu njeznaja, mało k zjednoćeństwu přikhileni. Potom pak też njesprawne předsudki mnohich wot katolskeje wěry wotdźeržuja, kaž dźěn je to lohcy zrozemić. Zierzianininow, ruski katolicismej přestupjeny konwertita powěda nam wo ćišću bohateje, katolikam njepřećelneje literatury, bjez toho, zo by nam móžnosć data była, so napřećo njesprawnym přisłodźenjam wobarać. Hač do swětoweje wójny na tym wjele přemjenjene njebu. Stawizniska wučba njebě nam a našim katolskim zasadam jara přećelna, statno-cyrkwinska wučba pak zdźěłanej młodźinje husto katolske wěcy přednošowaše po byzantinskim, evangelskim a swobodomyslerskim wašnju. Katolski klerus bě w Ruskej mało rozšěrjeny, a joho wliw na přiwisnikow prawosławneje cyrkwje bu po wšelakich zakonjach kruće khłostany. Zawjedźenjo katolskeje literatury z cuzych krajow podléžeše dołho trajacym censuram.

W běhu lětstotkow je so křesćanstwo hłuboko do ruskeje ludoweje duše zakorjeniło. Zrozemimy tak přiwisnosć Rusow za jich stary po wótcach orientalskich namrěty, horco lubowany ritus. Hižo prjedawši bamžojo přilubichu narańšim křesćanam wobkhowanjo jich trjebanoho rita. Katolscy Wukrajincy metropole Lwowa a kotolscy Rutenojo wobkrućeja najlěpje tute bamžowske přilubjenja, wobej mataj swój stary ritus. Po pohnuwanju swj. wótca Pija XI. prócuje so nětko samo wječorna cyrkeŵ zjednoćenjo z tym zawjedować, zo swojich duchownych namołwja, orientalski (ruski) ritus přiwzać, dokelž so ji wo to jedna, Božu wěrnosć człowjekam wozjewić, kiž njeje na łaćonski ritus ani na łaćonsku rěč wjazana. Cyrkeŵ je Boži skutk, nic pak człowjeskich a też nic nawječornych (romsko-katolskich) křesćanow. W zjednoćenstwje po Božej wěrnosći su wšitcy křesćenjo bjez wuwzaća někajkeje narodnosće a někajkoho rita jenajkoho prawa.

Dowolenjo słowjanskoho rita přez swj. wótca je też zdobom dopokaz česćownosće ruskeje narodnosće. Pisma Pija XI. wo misijónach wobswědčuja, zo chce bamž cyrkwinske wjednistwo domorodnym přewostajić, też biskopska hódnota jim njedyrbi wzata być. Katolska swětowa cyrkeŵ rozemja runje jako katolska (powšitkowna) wšitkim wšitko być, a tak też ruskomu narodej a ludej. Joho křesćanstwo bě wot wšoho započatka katolske a zawosta hač do 12. lětstotka katolske. Też tutomu narodej budźe swětowa cyrkeŵ Wumožnikowa runje tak joho prawa a joho samostatnosć a wosebitosć wobkhować kaž španiskomu a iriskomu ludej. Čim bóle ruski lud swoju domiznu jako poswjatu Rusku česćuje, ćim bóle móže přeswědčeny być, zo w zhromadnistwje 325 milijónow katolikow połne zrozemjenjenjo a podpjeru dóstanje, ruski narod z joho krasnymi darami k dospołnej swjatosći pozběhnyć. (Po Wjercinskim.)

Wustajeńca w „Młodej Bolesławje“.

Sewjerno-češka wustajeńca. Wustajeńca samostatnych towarstwow a namjeznikow w sewjernej Češkej.

W Młodej Bolesławje, 27. prażnika.

Hižo prjedy je wjacy króć češka provinca w přileżnym wutworjenju wustajeńcow swoje sylne wobdźělenjo na hospodarskim žiwjenju, swoju dźěławosć a khmanosć dopokazała. Tola njeje hač dotal z wosebitej sebi wustajeńcu ženje wustupiła hač lětsa w Młodej Bolesławje.

Wustajeńca pokazuje wysoki skhodźeńk, na kotrymž wobkhod a industrija sewjerneje Češkeje stejitej. Je sej nadawk stajiła, wobraz kulturnoho a hospodarskoho postupa sewjerneje Češkeje podać, chce zjawnosć z wuspěchami 60lětnoho dźěła w zajimje češkoho samozarjadnistwa znatu činić a skónčnje je sej nadawk stajiła, kulturelne a hospodarske poměry češkeje mjeńšiny w sewjernej Češkej předstajić.

Chcemy-li cyłu wustajeńcu z krótka posudźować, dyrbimy rjec, zo swój zamér, wědomosće rozšěrjeć a z poměrami wěstych krajinow so zeznać, cyle dopjelni.

Wustajeńca podawa nam w swojim cyłku jasny a dospołny wobraz sewjerneje Češkeje. Sydło wustajeńcy — Młoda Bolesława — je zbožownje wuzwolene, tute małe čiłe město z khěžemi modernoho stila je prawa městnosć za wustajeńcu dźensišoho dnja. W třoch wulkich twarjenjach je wustajeńca zaměšćena, tak daloko hač wulki, rjenje připrawjeny blak ju njewopřija, w kotrohož srjedźišću moderny hłowny pavilon steji: w měšćanskej šuli, w realcy a w palasće krajneje přemysłoweje šule.

Štož industrialny a wobkhodny dźěł wustajeńcy nastupa, wo tym njemóže so tu rozprawjeć. Móže so jenož wobkrućić, zo bě wobkhod na wustajeńcy jara dobry; samo mali wobkhodnicy su na swoje přišli a jich dokhody steja poměrnje na skodźeńku ličby wopytowarjow, kiž bě hač do njedźele 24. prażnika na 300000 zrostła.

Najzajimawši dźěł wustajeńcy su wustajenja sewjerno-češkeje mjeńšiny a autonomnych towarstwow. Też wokrjesne wustajenja, tohorunja te češkich městow poskićuja wjele zajimawoho. Něšto nowe w tutym wobłuku je

serbska wustajeńca,

kotruž su tamniši a pražscy přećeljo Serbow zarjadowali, kotraž budźe zawěsće też wjele Łužičanow přiwabić. Kaž słyšimy, hotuja so tući po stach 27., 28. a 29. žnjeńca do Młodeje Bolesławy a chcedźa tam samo serbski koncert wuhotować.

Njeličomne dobre fotografije a wobrazy pokazuja wopytowarjam rjanosće češkich krajinow. Tak widźimy w Rumburkskej hali wobrazy wo wotprawjenju Rumburkskich „zběžkarjow“ z lěta 1918, kotrychž je człowjeska wojeńska justica tohodla k smjerći zasudźiła, dokelž so ći, kotřiž běchu z wulkej prócu z ruskoho zajeća ćekli, jenomu komandu spječowachu, kotryž jim ničo jěść njedaše a jim skromny domjacy dowol zadźěwaše. Tute zrudne wobrazy pokazuja officěra w awstriskej uniformje, kiž z posměwacym wobličom wukaz wuda, třoch „zběžkarjow“ ze zawjazanymi wočemi zatřělić. Dalše wobrazy pokazuja třělenych wojakow, jich pohrjeb a druhe.

Ale su tam też wjeselše wěcy na wustajeńcy — tak na přikład škleńčane. Češka škleńčerska industrija je swoje najrjeńše a wumělske dźěła wustajiła. Tuta hala so jara pilnje wopytuje a złožuje kedźbnosć wšitkich na so.

Zajimawe su mjeńšiske pokazki ze sewjernych Čech. Z wjeselom móže so wobkrućić: Šulstwo w češkich mjeńšiskich krajinach rosće z khwatkom. Dźěła šulskich dźěći su wulkotne po wěcywustojnym rozsudźe, khmańše hač w druhich dźělach Češkeje. Šulski wopyt je spokojacy. Směmy so na přichodnu generaciju wjeselić.

Wjele rjanoho a dobroho mohło so hišće wo wustajeńcy prajić. Rjany začišć ćini wustajeńca we wječornych hodźinach, hdyž cyličke wustajeńske naměsto w tysacach swěčkach so błyšći. Zo je na wustajeńcy też za zabawu postarane w mnohich stanach a budach, chcemy jenož pódla přispomnić. Też za lačne duše budźe tu dobroho češkoho piwa nadosć. Najwažniši dźeń wustajeńcy běše wopyt češkoho presidenta Masaryka. Po něčim wopytaja sobustawy knježeństwa wustajeńcu a pokazuja jej, a jeje zarjadowarjam tu česć, kiž jej po smysłu, wukonjanym dźěle a jeje ważnosći přisłuša.

Z cyrkwje a swěta.

Krajna rada w klóštrje Maria-Laach. W běhu poslednjoho tydźenja wopyta němska krajna rada abtownju Maria Laach. Abt Ildefon Herwegen, wobdaty wot seniorow klóštra a pohosćinskich knjezow, powita swój wopyt při pyšenych a debjenych wrotach klóšterskich. W kapitlowej sali wobroći so abt z přećelnymi słowami na swojich hosći a pokaza na ważnosć klóštra w zańdźenosći a też na nadawki a wuznam w přitomnosći. Na to sebi sakristaju z jeje wumělskimi dźěłami wobhladachu. W staroposwjatej cyrkwi jimaše wopytowarjow wustojny přednošk na pišćelach. Na to wobhladachu sebi hosćo też dźěłarnje bratrow; w bibliotecy wočakowachu jich wědomostne dźěła, kotrež wo khutnym zaběranju mnichow swědčachu. Tudy so dr. Šram, druhi měšćanosta města Hamburk, abtej w mjenje hosći za lubosćiwe pohosćowanjo dźakowaše a přeješe też do přichoda klóštrej wuspěch we wšěch idealnych nadawkach.

Swjedźeń w Steylu. Tak njeznate tute městačko mnohim z našich pilnych čitarjow njebudźe, kaž znadź sebi někotryžkuli z woprědka mysli: Steyl je mjenujcy městačko, z wotkelž nam měsačnik „Stadt Gottes“ přikhadźa. Tudy jón pobožni mniša pisaja a do cyłoho swěta wupósćěwaja. Ale tući mniša njesćelu jenož mortwych posołow do swěta, ale też žiwe knihe, misijonarow, kotřiž do cyłoho dalokoho swěta wukhadźeja rozšěrjejo kralestwo Bože. Njedźelu 31. julija dóstachu w tutym klóštrje 52 duchownych, 54 bratrow a 54 sotrow towarstwa Bóžskoho słowa tak mjenowany misijonski křiž. Najbóle so přisłušnicy tutoho towarstwa podpisuja z S. V. D., štož sće wšće też hižo we wašim měsačniku čitali, bjez toho, zo byšće wědźeli, što ma to rěkać. Njedźelu, na wosebje swjedźeńskim dnju, słónčko wot ranja so nanajrjeńšo błyšćeše, kaž by też wone wědźało, zo je wulki swjaty dźeń. Nuncius Pacelli swjećeše wulku pontifikalnu Božu mšu z assistencu štyrjoch nowomisijonarow. Wobjed po skónčenju dopołdnišich swjatočnosćow zjednoći mnoho wysokich hosći kaž P. Šmidta S. V. D., wjednika museja w Lateranje, a profesora Šmidlina, přećela towarstwa, kiž na univérsiće w Münsteru misijónsku wědomosć přednošuje. W prěnich hodźinach popołdnju poswjeći nuncius sam misijónske křiže. Što chcył wopisać radosć misijónarow, kotřiž nětko na započatku swojich přećow na kóncu dołhich přihotowanjow stojachu. Tući misijonarojo su woprawdźići rjekojo! Woni su wšitko dopjelnili za swój ideal hač do poslednjoho, hač do najwyššoho. Ničoho so njejsu bojeli, wšo su woprowali; tohodla so před nimi kłonimy, před jich rjekowstwom a před jich zmužitosću. Wot nana a maćerje so dźělić, wot wótcnoho domu, wot bratrow a sotrow, wot wšitkich přijomnosćow kultury, přetož nětk dyrbja do krajinow zdalenych wot wšeje civilisacije, dyrbja do najkrućišich sebjezaprěćow na čas žiwjenja. Wosebje swjaty wótc Pius XI. je wulki spěchowar misijónskeje myslički. Wutwari krasnu misijónsku wustajencu w jubilejskim lěće a pohnuwaše k trajacej wustajency w Lateranje, žałbowaše 6 khinskich biskopow, kotřiž budźa wšće Romsku tradiciju dale česćować, hdyž je też posledni cuzy dawno kraj wopušćił. Tak je też swj. wótc nětkle swojoho zastupjerja nuncija Pacelli we swojim mjenje do Steyla pósłał, kotrež je srjedźizna němskoho misijónskoho dźěła.

Amerikanska „Episkopal-cyrkew“ je **swětowu konferencu za wěru a wustawu** wot 3.—21. augusta do Lausanne powołała, na kotruž su 80 wšelakich wěrywužnaćow swój přikhad přizjewiłe. Dźensa hižo so wobdźělnicy do dweju lěhwow dźěla: do fundamentalistow, kiž chcedźa so k prawučbje positivnoho křesćanstwa wróćić, a do modernistow, pola kotrychž so cyłe křesćanstwo přecy bóle do njejasneje mhły zapaduje. Na konferencu bu też zasy bamž jako hłowa katolskeje wěry přeprošeny, je pak přeprošenjo so wutrobnje dźakujo wotpokazał. Něchtóžkuli budźe snadź so dźiwać, zo bamž wšitke tajke přeprošenja wotpokazuje. Njemóže hinak. By-li katolska cyrkew do Lausanne šła, by so z tym na samsny skhodźeńk stajiła, kaž druhe zjednoćeństwa. Ale wona to njemóže a njesmě, přetož ma sama wěrnosć, kotruž je wot Boha dóstała a njeskaženu wobkhowała. Wo wěrnosći njedawa so jednać a wuradźować. Dnja 8. augusta je kongregacija swj. officija na naprašenjo biskopa Lausanne-Freiburkskoho wotmołwiła, zo je za kóždoho katolika zakazane, so na konferency wobdźělić.

Pomjenowanjo arcybiskopa Hlonds Hnězdno-Póznańskoho, prjedawšoho Katowicskoho biskopa, kaž też **narěč maršala Pilsudskoho** we Wilnje při přileżnosći krónowanja hnadownoho swjećeća Wostrobramskoho staj w němskim nowinarstwje cyle njesprawne posudźowanja wubudźiłoj. Też tu bu narodna rozkora na cyrkwinske polo přenjesena a bamž cyle njesprawnje wobskoržowany. Wšće je swj. wótc arcybiskopa Hlonds, kiž je z dobom primas pólskeje cyrkwje, ze spožčenjom purpura česćić chcył. Maršal Pilsudski, hačrunje po zmyslenju socialista, ma we swojim statnopolitiskim powołanju wosebite poćahi z něhdyšim nuncijom msgr. Ratti, dźensišim bamžom Pijom XI., štož jomu politikarjo wšelakich stronow nihdy wodać njemóža. Krónowanjo hnadownoho swjećeća Maćerje Bożeje móže so jenož stać z bamžowskej dowolnosću, to je bamžowski privileg. Bamž Pius XI. je prostwu wšěch biskopow pólskich wusłyšał a dowolił krónowanjo pod titulom „Regina Poloniae“. Nad tym so wosebje Litwjenjo a Běłorusojo hóršachu, ale cyle njesprawnje, přetož njebě to tola krónowanjo Maćerje Bożeje sameje, ale jenož jeje wobraza. Nimamy dha my też druhe tajke narodne swjećeća, španske w Lourdesu, češke w Přibramje, Filipowje, němske w Kevelaer a Altötting, pólske w Czenstochowje a Wostrobramje. Swj. Marija je za wšěch, a žadyn narod njemóže ju jeničcy sam za so k česćowanju wužadać. Wona je stajnje tasama, njech ju pod tym abo pod druhim mjenom česćuja. Tohodla so wbozy njetrjebaja strachować a so wo spólsčenjo katolskeje cyrkwje bojeć.

Praha a Rom. W Romje jednachu zańdźene dny wo normalnych diplomatiskich zwjazkach mjez češkosłowakskej republiku a Vatikanom. Kaž je našim čitarjam znate, buchu tute přetorhnjene před dwěmaj lětomaj při sławjenju Husa. Dźensa je, kaž so zda, tuta njepřećelnosć zasy zběhnjena a porjadne diplomatiske jednanja móža so zasy mjez woběmaj zawjesć. Češkosłowakska změje tak bórzy zasy swojoho pósłanca w Romje při Vatikanu, a do hłownoho města Prahi přińdźe bamžowski nuncius. Bjez dwěla jednachu při tutej přileżnosći we vatikanskim statnym sekretariaće wšće też wo konkretnych cyrkwinsko-politiskich problemach. Nadźijomnje so potom zasy njestanje — kaž češki Lid přispomnja — zo so njewěriwc do Roma pósćele, kiž po připadźe k nowym njeluboznosćam poćahi dowjedźe. Kaž je pola jendźelskoho pósłanstwa komunista njemóžny,

tak pola Vatikana njewěriwe. To njeje žadyn klerikalism, ale je to diplomatiska a towaršna přisłušnosć! Jednanja za česko-słowaksku republiku wjedźeše bywši vatikanski pósłanc dr. Krofta a ze strony Vatikana statny tajnik kardinal Gasparri. Kaž so zda, su jednanja wuspěšne.

Tragika zańdźenosće. Pod tutym napismom rozestaja „Lid" organ českosłowakskeje ludoweje strony swojim čitarjam něhduše a zdźěla hišće dźensiše wobstojnosće we Słowakskej. Nastawk pisany we słowakskej rěči nawjazuje na smjerć arcybiskopa wostřihomskoho, madźarskoho primasa, Černocha. Časopis piše: „Ale nic sama cyrkeŵ žaruje, tež wšě politiske strony bjez rozdźěla, přetož je wulki človjek wumrěł, kotryž je wšu swoju prócu nałožował na pozběhnjenjo Wuheŕskeje. Njebě jenož stołp cyrkwje ale tež politiki, a joho wliw dosahaše hač na winski dwór. Nam stoji zemrěty wosebje blizko, běše dźěn syn słowakskeju staršeju ze Skalicy. Madźarske nowiny „Pesti Napló" pišu: Najhłowniši ryz joho žiwjenja bě joho madźarstwo. Pola madź. hódnostarja njeby to wosebiteje zasłužby mělo. Lohko je tomu Wuheŕ być, kotrohož mać z madźarskimi słowami wuči so modlić. Černoch je wšak syn jednoreje słowakskeje swójby, kotrohož staršej a susodźa lědma wo Madźarskej něšto wjedźachu, a kotryž w namjeznym městačku wotrosł w towaršnosći, kiž bě madźarskomu zmyslenju zdalena. Černochowa smjerć wožiwja w nami dopomnjeńki na ćežke časy. Słowakske dźěći dyrbjachu do cuzych šulow khodźić, cuzu rěč wuknyć, kotruž njerozemjachu, njesłyšachu ničo wo wulkich mužoch swojoho naroda, njemóžachu so radować nad krasnosći swojeje maćerneje rěče. Madźarske knježerstwo kedźbliwje strażowaše, zo so na žadyn pad w šulskich knihach Słowakska njenaspomni. W šulach njenawuknychu dźěći ani madźarscy, a jenož někotrym wobdarjenym bě móžno dale študować. Jako dowěršk pak płaćeše, być čistokrewny madźar."

Tak a podobnje su mnohe druhe nowiny pisałe. Wěsće je so Słowakam do přewróta mnoho njeprawdy stało. Běchu wbohi teptany, khuduški lud přez to, zo joho synowje njemóžachu studować dla khudoby, pak snadnoho wukubłanja w ludowych šulach; wěste je, zo buchu wšudźom wróćo stajeni a zo přeswědčenym swěrnym Słowakam wutroba krawješe při mysličcy na přichod swojoho ludu. Spominamy-li pak my Serbja na naše poměry, wjetša zrudoba dyrbi hišće nam wutrobu napjelnjeć, hdyž na špatne a wocuzbnjowace poměry w našich delnjołužiskich šulach so dopominamy. Hdyž snadź też Słowakojo ze wšěm po přewróće spokojom byli njejsu, a być njemóžachu, tak je jim znajmjeńša jich narodnosć zakhowana. Hdźe dha je stata, kiž by swojim přisłušnikam wšo dał, štož sej žadaja?

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Podobnu mudrosć słyšach też jónu w Drježdźanskej galeriji. Kaž snadź wěš, je najwažniše swjećo tuteje wobrazarnje „Sixtiniska madona",* tohodla tak mjenowana, dokelž tam před swjatej Mariju bamž Sixtus kleči. Swjećo je sławny Italski wumjelc Rafael († 1520) zhotowił. (Američenjo su za nje hižo 7 milijónow hriwnow sadźeli, ale njejsu je hišće dóstali.) Jako sebi jónu tute swjećo wobhladowach, sedźeštej tam też žónskej, drje krawska a šewska mištrka z Noweho abo Stareho města. Jena z njeju wědźeše swětasławnemu swjećeću wustajić, zo ma Jězus-dźěćatko přejara worakawe (trotzig) wobličo! Při samym běch jimaj rjekł: „Ćetcy! na warjenjo běrnow a wusmuža snadź so wustejitej, ale z mudrowanjom wo swjećatach dajtej sebi być!"

Z Louvrom zwisuja Tuillerije, kotrež běchu prjedy też kralowski hród, kotryž pak zběžkarjo (komunistowje) w Francózskej wójnje lěta 1870 spalichu, tak zo su tam nětko jenož zahrody. Tute su „wupyšene" z njepócciwymi postawami, tola nic njepócciwišimi, hač Drježdźanske drohi abo hrodowska zahroda w Njeswačidle.

Wottam přińdźechmy na naměsćo abo torhošćo, kotrež mjenuja: Place de la concorde, to rěka: torhošćo přezjenosće. Wosrjedź njeho steji wysoki obelisk abo z jenoho krucha dźěłany kamjeńtny stołp, 23 metrow wysoki a 5 tysac centnarjow ćežki. Tute kamjenisko steješe prjedy w měsće Luksor w Egiptowskej; tamniši khediva (kral) je lěta 1836 Francózskemu kralej Louis-Filipej dari. 5-tysaccentnarski kamjeń z Luksora k morjej přiwjezć, tam na łódź zběhnyć, potom w Francózskim měsće Marseille zasy z łódźe na brjóh kulić, wottam z wozom do Pariza dowjezć a jón tam stajić, je zawěsći zajimawe dźěło było! — Wo podobnymaj stołpomaj smy hižo na Romskim pućowanju z Padowy a z Roma pisali).

Naspomnjene torhošćo pyši dale 8 wulkich postawow (statuwow), kotrež na Francózske města dopomnjeja. Postawa, kotraž Strassburg předstaja, běše dotal z čornym florom a žarowanskim wěncom wupyšena. To woznamjenješe, zo wono žaruje, dokelž je wot Francózskeje wotorhnjene a Němskej připokazane. Dźensa, hdźež je Strassburg zasy Francózski, postawa zawěsći wjacy žarowanscy wuhotowana njeje, ale ma snadź nawopak dobyćerisku khorhoj w rucy. — W Francózskej revoluciji (před 140 lětami) na tutym městnje 2800 človjekam hłowy zwotrubachu. Prěni mjez nimi běše kral Ludwik XVI. Hižo při jeho sulbje nasta tu tajka čišćeńca, zo we njej 1200 ludźi zadusychu a 2 tysacaj ćežcy ranichu. Też w Francózskej wójnje lěta 1870 bijachu tu krawnu bitwu mjez kralowskim wójskom a komunardami abo zběžkarjemi. To je spodźiwne městno — „přezjenosće"!

Mjez wšelakimi spodźiwnymi twarami, kotrež Pariz pyša, dyrbimy předewšim hišće naspomnić Eifelowu wěžu, kotraž je cyła železna a to jenož z jenotliwych hrjadow a stołpow twarjena. Tohodla poskića wot nazdala napohlad, jako by ze zapalkow (šwabličkow) zestajana była. Při tym je 300 metrow, to je 5 razow tak wysoka, kaž Radwořska abo Khrósćanska wěža. Dokelž po bokach žanych sćěnow nima, widźiš na njej přecy, kak wysoko sy hižo na druhimi twarjenjemi a wěžemi. Tohodla tajkim, kotrymž so lochcy hłowa wjerći, wotradźeja na wěžu (ze zběhadłom) jěć.

Před tutej wěžu přida so nam stary Holsteinski Němc, kotryž so nam za wjednika podtykowaše. Dokelž z wjednikom njetrjebaš sam přecy porjadu na khartu a na drózne mjena hladać a tohodla spěšnišo dale přińdźeš, přijach jeho poskićenjo, spóznach pak bórzy, zo běchmy truhnjeni; přetož hdyž dyrbi wjednik tola přecy prědku być, pućowarjow wodźić a jim widźenja-hódne wěcy pokazować, njemóžeše naš mužik swojeje wysokeje staroby dla ani z nami sobu, ale čěrchaše pospochi zady. Na dobre zbožo nas dołho njewodźeše; přetož bórzy poča nam blizki hosćeńc radźić, hdźež móhli derje a tunjo powobjedować. Njeńdu na pućowanju ženje w času wot 12 hač do 1 hodźiny k jědźi, dokelž so tehdom wšo do korčmow k wobjedu ćěri, ale du pak prjedy, pak pozdźišo, dokelž mi potom kedźbnišo posłužuja. Też njedam sebi wot pinčnika radźić, kotru jědź maja tón dźeń najlěpšu; přetož tajki służownik njeradźi ći ženje to, štož je tam woprawdźe najlěpše dóstać, ale to, štož je najstarše a štož chce korčmar tohodla najradšo wotbyć. Tutu mudrosć nawuknych w Stockholmje w Šwejdskej wot Jendźelčanki, kotraž by so kóždy raz pinčnika prašała, što maja dobre k wobjedu, kotraž pak sebi ženje to njeskaza, štož wón wukhwalowaše, ale to, štož wón njeradźeše.

* Čehodla je runje do jstwički před Sixtiniskej kapałku telko njepócciwych wobrazow napowěšanych, za tym njejsym so prašał, dokelž tola wěrnosće zhonił njebych; přetož bychu-li je na přikład woprawdźe jenož tohodla runje tam wustajili, zo bychu wopytowarjam nabožnoho swjećeća Sixtiniskeje madony najprjedy njepócciwe wobrazy pod woči tykali, bychu so za swoje zadźerženjo tola na někajku wědomostnu winu powołać wědźěli, byrnjež by so wědomostna zasada też z druhim zarjadowanjom wobkedźbować hodźało. Štož so dopomnić wěm, tam po prjedawšim, starym rjedźe tajke wobrazy wisałe njejsu.

Dokelž běše dźensa hižo w druhej hodźinje a dokelž dźěn móžeše mužik hosćency derje znać, dachmy so tam dowjesć. Hosćenc běše jednory a jěsć tunje a dobre (?): poliwka, z kotrejž wšak sebi njeby tučnych blakow načinił, by-li sebi ju na drastu rozlał, potom korniklaca (nadźijomnje nic koča) pječeń z warjenjom, na jahły podobnym a kozacy twarožk. Holsteinar pak njeskaza jenož 20 pórcijow za nas 20 pućowarjow, ale jenu wjacy, też za sebje samoho jenu. Nó, što sebi chcychmy? Přistojnosće dla dyrbjachmy ju tola sobu zapłaćić. Wjele wšak to na jenoho njepřińdźe.

Za wobjedom powědaše nam starc, zo běše hižo w Francózskej wójnje lěta 1870 w Parizu, zo pak bu z druhimi „njetrjebawšimi“ jěčkami, kotřiž woblehnjenemu wójsku cyrobu přikrótšachu, z města wuhnaty. Tola po wójnje so tam zasy wróći a předawaše zastupne lisćiki do swětskeje wustajeńcy. Při tym hnydom w nocy na wustajenišću wostawaše a w nowej — lokomotiwje lěhaše.

Hdyž běchmy pojědli, so nam wjednik na dobre zbožo nadobo zhubi. Ach tak! Běše so nam potajkim před połdnjom jenož tohodla přidał, zo by nas k wobjedowanju nawabił, z nami darmo sobu pojědł a so potom zasy z procha měł. Ale derje tak! Hłowna wěc běše, zo mějachmy jeho z lesću zasy ze šije. — W lokomotiwje přenocować, so z cuzymi pućowarjemi sobu najěść a k tomu wot korčmarjow za nahanjenjo hosći mału jałmožnu dóstawać, to wšak je človjek też w Parizu poměrnje tunjo žiwy, a to ćim lóže, dokelž su tam płaćizny na přikład pornjo Londonej abo Moskwje jara nizke. Zawidźeli pak mužikej, kotremuž so zawěsće za młode lěta ani studować ani dźěłać chcyło njeje, jeho „zbožo“ njejsmy; přetož što měješe wot přichoda wočakować? Nuzu a hubjeństwo, doniž na drózy ležo njewostanje. Potom dowjezu jeho do ćěłownje njeznatych a dokelž tam wězo nichtón swojeho přibuzneho we nim njespóznaje, jako cuzbnika bjeze wšěch swjatočnosćow pokhowaja. To je dóńt wšěch dundakow, kotrymž so za młode ničo njecha.

Po wobjedźe pruhowachmy, kak smy dopołdnjo wužili. Dokelž běchmy wulku wjetšinu wšěch na dóstatej papjercy mjenowanych twarbow hižo wopytali, mějachmy za popołdnjo předwidźomnje někotre hodźiny swobodneho časa. Tohodla dojědźechmy hišće do susodneho Versaillesa. Tute město ma wšelaku stawiznisku ważnosć. W jeho hrodźe założichu lěta 1871 Němske kejžorstwo. Tam wujednachu pak też po swětskej wójnje dawno požadany měr. Z wosebitym spokojenjom su Francózowje za tute wuradźowanja runje Versailles wubrali, zo by Němske kejžorstwo tam, hdźež su je założili, też zasy rozklepane było. — Je to podobnje spodźiwny podawk, kaž tón, zo na samsnym Hollandskim hrodźe Amerongen, na kotrymž w kulturnym wojowanju lěta 1874 tehdomniši Khelnjanski archiskop jako wuhnanc přebywaše, też kejžor Wylem II., z wójny ćeknywši, hospodu namaka. Tu přidawamy přileżnje stare wěšćenjo, zo poslednjeho Pruskeho krala tak zbija, zo budźe ze swojim cyłym wójskom pod jenej jabłučinu wobjedować móc. To so lěta 1918 dopjelni, hdyž Wylem II. ze wšěmi swojimi swěrnymi w dwěmaj awtomaj do Amerongena přijědźe.

(Přichodnje dale).

Cyrkwinske powěsće.

Z Khrósćic.

Křćeni: 1. 5. Monika, m. dź. Jurja Opicy, žiwnosć. we Worklecach. — 4. 5. Jurij, m. s. Jana Wjesele, žiwnosćerja w Khrósćicach. — 22. 5. Jan, m. s. Jurja Waldy, khěžkarja w Prawoćicach. — 27. 5. Pawoł, njem. s. Hańže Nowakec, służowneje w Kukowje. — 29. 5. Hana Marja, m. dź. Jana Wawrija, kublerja w Jaworje. — 5. 6. Jan, m. s. Jakuba Strauby, dźěłaćerja w Dobrošicach. — 6. 6. Beno, m. s. Pawoła Klugi, dźěłaćerja w Časecach. — 7. 6. Hana, m. dź. Jakuba Brězana, žiwnosćerja w Khrósćicach. — 9. 6. Marja, m. dź. Pawoła Handriki, mulerja w Kukowje. — 9. 6. Hana, m. dź. Jurja Raaba, khěžkarja w Kukowje. — 16. 6. Gerhard a Lucija, dwójn. Alberta Koneckoho, wojnarja na Horje. — 19. 6. Pawoł, m. s. Jurja Handriki, žiwnosćerja we Worklecach. — 19. 6. Jurij, m. s. Jurja Branca, khěžk. w Kukowje. — 23. 6. Alois, njem. s. Marje Šneiderec, służowneje w Miłoćicach. — 26. 6. Joachim, m. s. Jurja Lawa, rězniskoho mištra w Hórkach. — 29. 6. Pětr, m. s. Jana Młynka, žiwnosćerja na Horje. — 6. 7. Herta, m. dź. Jana Šimana, dźěłać. w Lejnje. — 14. 7. Hańža, m. dź. Michała Diesnera, žiwnosćerja w Hórkach. — 17. 7. Eugen, m. s. Jurja Šewca, prekupca w Hórkach. — 17. 7. Herta a Jurij, dwójn. Mikławša Bika, dźěłaćerja we Worklecach. — Jurij, m. s. Mikławša Bobika, žiwnosć. w Swinarni. — 20. 7. Marja, m. dź. Pawoła Herbricha, dźěłaćerja w Nowej Jasenicy.

Wšěm našim towarstwam!

Hdźež je Sokoł, tam su Serbja. A hdyž so naši Sokoljo do Wulkoho Ćiska k našim swěrnym bratram we serbskej holi podadźa, njesmě tam na zlěće też žane serbske towarstwo **bjez zastupnikow być.** Muž při mužu! to dawa dobyće. Pomhajmy sej w serbskim dźěle! **My Was najnutrnišo prosymy,** pokažće ze swojej **přitomnosću,** zo sće hódni bratřa jeneje swójby, serbskeje! **„Jednotu sej přisahamy.“**

Zlětowy porjad:

1/2 2 hodźin swjedźeński ćah přez wjes na zlětnišćo.

W 3 hodź. započatk swjedźeńskoho programa ze swjatočnym wotewrjenjom 2. Zwjazkowoho zlěta Serbskoho Sokołstwa.

a) Mytowanjo dybyćerjow w štyri-boju.
b) Zhromadne prostne zwučowanjo z přewodom hudźby.
c) Narjadowe zwučowanjo.
d) Symbolske zwučowanjo Sokołkow.
e) Zwučowanjo sokołskich dźěći.
f) Předwjedźenjo wšelakich hrow.
g) Sokołska scena.

Wječor pyšny bal z mytowanjom knježnow w najrjeńšej serbskej narodnej drasće.

Z bratrowskim postrowom „Na zdar!“

Předsydstwo
Łužisko-Serbskoho Sokołskoho Zwjazka.

Wićne płaćizny

		w Budyšinje 30. julija.	w Kamjencu 27. julija
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	13,00—13,50	13,00—13,50
Rožka, nowa	70 „	10,75—11,25	10,80—11,20
Ječmjeń	50 „	—	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	9,50—10,25	—
Wows	50 „	12,50—13,50	13,00—13,25
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	—	7,00—8,00
Butra	1 „	3,80—4,00	3,80—4,00
Syno	50 „	2,00—2,50	2,80—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,60—1,80	1,80—2,00
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,00—2,50	2,00—2,25
Słoma, z cypami młóćena	50 „	3,00—3,20	3,50—3,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	22,50—23,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	21,00—21,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00—8,25	—
Ržane wotruby	50 „	8,75—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,11—0,12	0,11—0,12
Prosata, 755 štuk	1 štk.	8,00—20,00	12,00—20,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 1. augusta 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 109. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 61—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 55—59 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 46—51. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 38—42. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 231. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne młódše 56—60. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 50—54. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 400. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 56—60. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 48—54. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—56. 5) Mjenje a špatnje picowane 37—43. Husumske z pastwy — . **Ćelata:** 595. 1) Najlěpše wukormjene 70—74. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 62—67. 3) Špatne 55—59. **Wowcy:** 979. 1. Młódše a starše wukormjene 64—68. 2) Starše wukormjene 58—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 46—50. 4) — . **Swinje:** 2523. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1 1/2 lět stare 62—63. 2) Wukormjene 63—64. 3) Mjasne 60—61. 4) Špatne — . 5) Rancy a kunrdosy 52—55. 7) — .

Za ćežko domapytanych z potepjenjom!

Serbja, kotřiž wy kóždolětnje do Krupki pućujeće, wy wosebje derje tutu krajinu znajeće a so za nju zajimujeće. Wy wěsće tež nětkle sobu nanajhłubšo tute wulke njezbožo začuwaće. Njech pak tudy waše sobužarowanjo bjez skutka njewostanje! Dajće tež wy po starym čestnym wašnju a w křesćanskej lubosći bližšomu rady swoju šerpatku za nuzu tradacych. Snadź sće tež wy tam a sem přesćěhani byli, to was njesmě wotdźeržować. Bóh luby Knjez chcył was stajnje před podobnym njezbožom zakhować a wam tež lětsa rjane a bohate žně domojkhować dać! Chcemy tón raz samostatnje jako kat. Serbja zběrać, a z tym pokazać, zo pobožnosć njewobstoji w modlenju samym a we wopytowanju hnadownych městnow, ale zo tež nuzu ćerpjacym w prawej křesćanskej lubosći rady pomhamy. Dary za potrjechenych přijimuja waši knježa fararjo, kiž je jako zběrku Kat. Posoła wotedadźa.

Zběrka „Katolskoho Posoła“

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

Dotal so nahromadźiło: 170 hr. Dale darichu:

K. K. z Khrósćic	2 hr.	N. N. z Kozarc	20 hr.
Hańža Šeferkowa z Khrósćic	5 hr.	N. N. z Khrósćic	5 hr.
N. N. z Kozarc	2 hr.	Z Njebjelčanskeje wosady	35 hr.

Wšo hromadźe: 239 hr.

Towařstwowy powěstnik.

Sokołske dźěći Khrósćanskeje a Pančićanskeje jednoty změja njedźelu 7. VIII. popołdnju po nyšporje zwučowanjo na Khrósćanskej šuli. Starši, prajće to swojim dźěćom!

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 513. 514. z Wotrowa: Michał Kral, Jan Šrama; 515. z Krjepjec: Hańža Lebzyna; 516. z Kanec: Maks Wuleńk; 517. 518. z Khrósćic: Jan Krons, Mikławš Krons; 519. ze Smječkec: Jurij Pětřka; 520. z Noweje Jaseńcy; Michał Fulk; 521. z Jaseńcy: Jan Rjenč; 522. z Worklec: Mikławš Dźisławk.

Wšitkim, kotřiž su nam při twarjenju našoho domčka z fórami abo na kajkežkuli druhe wašnjo k pomocy byli,

mytuj Bóh z časnym žohnowanjom a wěčnymi kubłami!

Džakowna Wjacsławkec swójba w Ralbicach.

Lěćne wupředawanjo

wot 27. 7. hač do 8. 8.

Drasty z płokanskeje židy, domjace drasty, dźěćace drasty, płokanske kholowy, nětkle 20% rabatta, našiwane košle, trikotowe šaty, šlupfery z 10% rabatta. Kłobuki směšnje tunjo!

Žane za wupředawanjo skazane tunje wěcy, jenož hódnostne dobre twory.

Walter Noebel,

bohata hasa 14.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny

etaminy + kromy + stores vitraže

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Wšě čišćeńske wěcy

wuhotuje derje a spěšnje

Donnerhakec čišćeńnja.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potřěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

33. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **13. augusta 1927.** | **65. lětnik.**

Do njebjes abo do hele!

Njebjes kralowna přihotuje so na swój puć do njebjes. Dołho dosć je šła drohu zeńsku, ćeŕnojtu, kamjeńtnu, nětko je přišoł wokomik hordoznoho donjebjes wzaća a krónowanja. Wšitcy jandźeljo, wšitcy swjeći, arcyjandźelowje, martrarjo, wuznawarjo, wšitke swjate knježny w sněhbělych drastach, swjeći japoštołojo jako wěŕchojo njebjeskoho kralestwa, swjate martraŕki ze znamjenjami swojeje smjerće, wšitcy wobydlerjo njebjes ju witaja a jej hołduja jako swojej kralownje. Samo Knježićeŕ a Kral njebjes postanje ze swojoho stoła a kroči swojej maćeri, nětko kralowni njebjes napřećo. Bóh Wótc ma dżensa wosebity radostny dźeń, přetož do njebjes witaju najwosebniše stworjenjo, kiž je hdy Boża wšohomócna ruka stworiła. Duch Swjaty pak rěči knjej: „Pój moja njewjesta, pój, přetož nětko budźeš krónowana!

Marija je dócpěła k swojomu kóncej, Marija je sebi wubědźiła swoju krónu, Mariju nětko wěčnje khwala. „Wot nětka budźa mje zbóžnu khwalić wšitke narody, přetož wulke je na mni činił, kiž mócny, a swjate je joho mjeno.“ To bě sławne dobyćo wulkeje bědźeŕki za prawa a sławu Bože, a dżensa je jeje krónowanski dźeń!

W Serbach su žně. Wulke ćežke dźěło je wšěch do swojich wuzdow zapřahnyło, też tych, kotřiž snadź hewak smjerćwjele nječinja. Bórzy budźe domkhowanka. Tak kaž bě za swj. Mariju žiwjenjo jenički dźěławy dźeń, tak je też wosebje žnjeński čas jenički dźěławy dźeń z mnohim napinanjom wšěch mocow. Ale přińdźe-li potom domkhowanka, kak to potom wšitcy juskaja. Swj. Marija swjeći swoju domkhowanku, bohate su jeje žně, jeje česće njeličomne. Hižo jako mała holčka bě jenož dobre symjo wusywała, a čas žiwjenja dobre jenož činiła, stotore płody bě jeje pšeńca přinjesła.

Dżensa pak staj našej wóčcy wěsće horje k njebjesam złożenej. Samo hewak zymna, jenož zeńscy myslaca wutroba dżens k njebju zhladuje. Tam horjeka dźěn je też naša wótčina, naš raj, naše njebjesa. Tam stoja też naše mysle a naše žadosće, kaž jónu japoštołojo a wučownicy knjezowi horje k njebju hladachu a za njebjesami žadachu . . .

Njejsće sami ženje hišće w jasnej nocy horje k hwězdam njebjeskim zhladowali, kak so tam błyšća, kak tam frinkola, a njejsće potom ničo wot tuteje swjateje njebjeskeje žadosće začuli? Woprawdźe nic, wy wbozy, wbozy droharjo nazeńscy! Njewěsće dha, zo tam horje nas naš puć wjedźe a zo njeje druhoho puća, dyžli toho, kiž je nas naš Knjez a mištr wučił?

Njejsće wy Bohu a njebjesam wjele bliže hač druhe dźěłaćeŕske stawy? Hdyž rano ptačik w pólku abo kěrjašku zaspěwa, ty směš joho spěwej słuchać, tomu pobožnomu. Z nim móžeš spěwać, wot joho nutrnosće wuknyć — ty njedyrbjał ženje swój rańši paćeŕ zabyć. Tón cyły dźeń sy blizko njebjesam, swojomu Bohu, stworićerjej njebjes a zemje. Njezjewi so Bóh Mójzesej, hdyž wowcy wonka paseše? Njezjewi so swjata maćeŕ Boża Różećanska ryćerjej wonka na lipje? Ze žitnym snopom smy kaž zrosćeni, khlěb našich polow nas wšědnje nasyćuje, módry len na našich zahonach kćěje a joho běła nić nam ćěło kryje. A my njedyrbjeli njebju blizko być, bliže dyžli wšitcy druzy? Hdyž smy skhorjeli, potom so nadźamy, zo nas płód našeje zemje zasy wustrowi. Našu dušu njedyrbjał tutón wuzki wobkhad z Božej stwórbu stajnje znowa wustrowjeć? Božu rjanosć, Božu mudrosć dycha stwórba a my njedyrbjeli ju widźeć a słyšeć a přimać móc? Su dha naše čuwy hižo tak zesłabjene? Staj našej wóčcy woprawdźe tak tupej hižo, našej wuši tak hłuchej?

Njemóže Bóh też wot nas hić? Trjeba Bóh nas? Wěsće je cyrkeŵ templ Boži, ale też waše pola, waše łuki, waše lěsy su templ Boži! Abo njejsy snadź ty na to myslił dotal? Druhdy mohł sebi to człowjek myslić, přetož też serbski lěs a serbske polo, serbska łuka dyrbja mnoho hrěchow widźeć a słyšeć. Hladaj so, serbski buro, zo twoje pola tohodla njepłódne a poklate so njestanu a zo też za tebje jónu čas hłodu njepřińdźe, dokelž ty na to kedźbu njeměješe, kelko so na twojich zahonach kliješe a tamaše, kelko njepóććiwych a plampatych rěči so na twojim polu rěčeše! Bóh je wšo słyšał a też ty sy je słyšał ale ty sebi njezwěriš ničo napřećo tomu prajić. Joho wšohomócna ruka też tebje dóśćehnje, tebje najprjedy! Ty sy jomu najbližši, — o, zo by jomu też přecy najlubši był!

Bóh njetrjeba tebje, ale ty joho. Ty móžeš wot njoho wotpadnyć, tohodla wón wostanje Bóh! Cyły lud a cyły narod móže wotpadnyć wot njoho, tohodla wostanje wón Bóh. Hdyž ludy europske so přiboham njewěry a njećistoty

přiwobroća, potom sebi Bóh w druhim kraju nowe narody wuzwoli, kotrež budźa jomu z wjetšej swěru a z wjetšej horliwosću służić. Kaž je Bóh Israelski lud zaćisnył, tak może dźensa hišće kóždy druhi lud k podnožkej swojeju nohow sčinić, hdyž jomu so spodoba.

Njezapomń na to, zo jónu też twojoho žiwjenja domkhowanka přińdźe, zo ma kóždy a kóžde lěto swoje žně a swoju domkhowanku! Pola maćerje Božeje běchu to połne kłosy, kiž smědźeše do swojich bróžnjow khować. Kóždy dźeń je tajki snop, — Bóh dał, zo by ze samych połnych kłosow zwjazany był! — Hdyž potom wóz twojich žiwjeńskich žnjow do Božich bróžnjow wjezeš, njech je wysoko nakładźeny, tak zo z njebjeskimi wrotami lědma nutř móže. Swjata Marija, hnady połna, ty połna kłosa na pšeńčnišću Božim, ty žitny snopje w Božich bróžnjach, wuproš też nam hnadu, zo bychmy tebi so runali na połnosći a zrałosći! Štóž płody přinjese k wěčnomu žiwjenju, jenož toho budźe Knjez žohnować. Štóž pak jako sucha kłosa budźe namakany na sudnym dnju, tomu so zeńdźe kaž pjancy, wo kotrejž Bóh wozjewja, zo budźe zwubjerana a do wohnja čisnjena.

Pak do njebjes, pak do hele! Nětko móžeš hišće wolić! Hladaj so, zo by też ty potom do njebjes přiwzaty był, nihdy na nihdy pak zastorčeny a zaćisnjeny do helskoho bjezdna!

Swjećenjo zelow na swjatu Mariju.

(15. augusta.)

W našich serbskich wosadach je so na pobožne wašnjo swjećenja zelow na swjatu Mariju donjebjeswzaća hač do dźensišoho dnja zdźeržało. Też w někotrych druhich dźělach Němskeje tutón rjany a pobožny nałožk znaja. Na tomle dnju, hdyž je duša luboznejše a hordoznejše kralowny do kraja wěčnoho Wótca zaćahnyła, zo by krala wšěch kralow, Syna Božoho wot wobliča k wobliču stajnje widźała, na tomle dnju swjeći w hórkich bolach čežko domapytana knježna swój kwas ze swojim njebjeskim nawoženju. Tohodla wije pobožny křesćanski lud na tomle dnju swojej kralowni w njebjesach kwasny wěnc. Cyrkej spomina při tym na bohate póććiwosće, kotrež we wysokim spěwje Staroho Zakonja na najčisćišu knježnu so počahuja. Jako kwětka pola, lilija w podolinach, zahrodach, kiž najsłódšu wóń dycha. Marija, kralowa njewjesta, wonjaca kwětka paradiza we wónji swojich póććiwosćow, zastupja do njebjeskeje zahrody połneje róži.

Epistla na swj. Mariju.

Lekcija z Ekklesiastika na 24. stawje (11.—20. rj.).

We wšitkim sym wotpočink pytała a w Knjezowym herbstwje budu přebywać. Tehdy přikaza a praji mi Stworićeŕ wšitkich wěcow; a kotryž mje stwori, wotpočowaše w mojim přebytku, a praji mi: W Jakubje přebywaj a we Israelu měj herbstwo, a w mojich wuzwolenych zapušćej korjenje. A tak sym w Sionje wobkrućena, a we swjatym měsće sym wotpočnyła a w Jeruzalemje je moje knježstwo. A zakorjeniła sym so w česćowanym ludźe, a w podźělu mojoho Boha je joho herbstwo, a w zhromadźiznje swjatych moje přebywanjo. Jakož cedra sym powyšena na Libanonje a kaž cypressa na horje Sion. Jako palma sym powyšena we Kades a jako różownja w Jericho. Jako krasna wolijownja na polach, a jako jawor sym powyšena při wodźe na wulicach. Kaž cymtowa skora a wonjacy balsam sym wóń wot so dawała; jako wuzwolena myra sym luboznu wóń dawała.

Sćenjo swj. Lukaša na 10. stawje (38.—42. rj.).

W tamnym času: zańdźe Jězus do jenoho městačka, a jena žónska z mjenom Martha wza joho do swojoho domu. A ta měješe sotru z mjenom Mariju, kotraž też sedźicy k nohomaj Knjeza posłuchaše na joho słowo. Martha pak so prócowaše w mnohim posłuženju; wona přistupi a rjekny: Knježe, njestaraš so ty wo to, zo moja sotra mi samej posłužeć da? Praj wšak jej, zo by mi pomhała. A wotmołwjejo rjekny jej Knjez: Martha, Martha, starosćiwa sy a njepokojiš so wo mnohe wěcy; ale jene je trěbne. Marija je najlěpši dźěl wuzwoliła, kotryž njebudźe wot njeje wotewzaty.

Politiski rozhlad.

Němski film. Zańdźeny tydźeń su wšelake němske nowiny, wosebje demokratiske, kaž na př. „Berlinski dźenik“ powěsće rozšěrjałe wo podpjerje někotrych filmowych towarstwow přez němske ministerstwo krajneje wobory. Jako přičina so mjenuje zhotowjenjo nowych „čorno-běločěrwjenych“ propagačnych filmow. Tak powěda „berlinski dźenik“, zo je namórski amt ze swojoho pótajnskoho fonta Phöbus-filmej samomu 6,5 hač do 8 milijonow hriwnow płaćił. Ministerium krajneje wobory pak so wobaraše prajo, zo dyrbi so němski film před cuzym kapitalom wukhować. Wosebje amerikanske filmy maja husto tendencu přećiwo Němcam, ta pak dyrbi so podtłóčić, dokelž ma runje film wulku propagačnu móc. Tohodla ma ministerstwo wosebity zajim na tutej wěcy, přeje pak direktnu podpjeru, a praji, zo so tu wo jeničcy privatnu hospodarsku akciju jedna, při kotrež ministerstwo poradźa a posrědkuje.

Srědki k wołóženju z wulkej wodu wobškodźenych we Błótach. Kaž „Hamtski pruski Pressedienst“ po wotmołwje pruskoho znutŕkownoho ministerstwa na małe naprašenjo sejmskeje frakcije ludoweje strony zhoni, su so k wołóženju prěnjeje nuzy z přičinu noweje wulkeje wody w Błótach ze statnych a provincialnych srědkow 135 000 hr. k wužiću postajiłe. K połěpšenju zanitarnych wobstejnosćow a k zawjedźenju dosahacoho škita přećiwo wulkej wodźe su hižo wšitko trěbne činili před nawalom poslednjeje wulkeje wody.

Konkordat z Rumunskej. Nowy cyrkwinski zakoń. Mjez prěnimi zakonjemi, wo kotrychž budźe sejm we nazymnym posedźenju jednać, namakaja so někotre zakońske naćiski wo wšelakich nabožinach. Hač dotal bě jenož prawosławna přez wustawu připóznata, tola smědźachu so wšě nabožiny swobodnje rozwiwać. Nětko ma so juristiski poměr zakońscy skrućić. Tutón cyrkwinski zakoń je předwuměnjenjo k wobzamknjenju konkordata z Vatikanom. Jednanja mjez rumunskim knježeŕstwom a swjatym stołom su so hižo před dlěšim časom započałe. W nazymje maja so skónčić, a konkordat so sejmej k dowuradźenju předpołoži.

Třeći europiski kongres narodnych mjeńšinow w Genfje. Wot 22. hač do 24. žnjeńca budźe so třeći europiski kongres narodnych mjeńšin w Genfje wotměwać. Na nim budźa so 35 wšelakich mjeńšiskich skupinow ze wšěch dźělow Europy wobdźělić, kotŕiž na 40 000 000 wobydlerjow wučinja. Hižo tuta ličba rěči za ważnosć kongresa. Na nim budźa so wobdźělić Danojo z Němskeje, Schwedojo ze Estonskeje, Katalonscy ze Španiskeje, Němcy z Danskeje, Estonskeje, Wuherskeje, Italskeje, Južnosłowjanskeje, Litwinskeje, Pólskeje, Rumunskeje a Českosłowakskeje, Polacy z Němskeje, Českosłowakskeje, Litwinskeje, Letonskeje a Rumunskeje, Wuherjo (Madźarojo) z Južnosłowjanskeje, Českosłowakskeje a Rumunskeje, Rusojo z Pólskeje, Estonskeje a Letonskeje, Židźa z Letonskeje, Litwinskeje, Pólskeje, Rumunskeje, Českosłowakskeje a Bołharskeje, Kroatojo ze Awstriskeje, Łužiscy Serbja, Słowincy z Italskeje a Awstriskeje, Čechojo z Awstriskeje a Wukrajincy z Rumunskeje. K nim přidruža so Wukrajincy, Běłorusy a Litwinojo z Pólskeje, kotŕiž sej powjetšenjo kongresowoho programa žadaja. Wo tym hišće so jedna. Tohorunja Rumunojo z Južnosłowjanskeje a Serbjo z Rumunskeje, kotŕiž chcedźa so też na kongresu wobdźělić. Kongres budźe zasłužbny presidenta, kiž je dotalnymaj kongresomaj předstejał, słowinski zapósłanc w italskim sejmje dr. J. Wilfan nawjedować a budźe so z najważnišim prašenjom „Wohroženjo europiskoho měra přez narodnu njesćerpliwosć“ zaběrać.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Dźensa sobotu swjeći w našej Budyšskej wosadźe knjez bětnarski mištr Pětr Deleńk swój złoty kwas ze swojej mandźelskej Helenu rodź. Haufic. Kaž jónu před 50 lětami klečeštaj z nowa před wěrowanskim wołtarjom, so Bohu z wutroby za dóstate dary dźakujo ale zdobom też joho prošo wo dalši škit a dalšu pomoc. Jubilar, kiž je 81 lět, kaž też jubilarka, 77 lět, staj wobej hišće duchownje a ćělnje čiłej a strowej. Bóh luby Knjez chcył jimaj dale strowotu a swoju hnadu darić, zo byštaj wječor swojoho žiwjenja w srjedźiznje swojich dźakownych dźěći a wnukow zbožowny přeżiwiłoj!

Z Radworja. Pjatk 12. augusta swjećeše tu sotra Klarisa swoje mjeniny. Při tutej składnosći přejemy jej z wutroby wjele zboža a dźakujemy so jej za wšitku njewustawacu woporniwosć napřećo khorym a bědnym. Wšitcy maja ju tak rady wokoło so, dokelž wšitkich hač nanajlubosćiwšo wothladuje a posłužuje jim kaž lubosćiwy jandźel. Hižo dźewjeć lět skutkuje w našej wosadźe a my přejemy sebi a jej, zo by tu hišće mnohe lěta skutkowała z njewustawacej woporniwosću. Zawěsće wšitcy, kotřiž su ju hdy na khorołožu trjebali, derje wědźa, kak je so za nich woprowała, tohodla su a budźa jej też zawěsće wšitcy za to wulcy dźakowni. Přejemy jej hišće junu z wutroby wjele zboža k mjeninam a Bóh luby Knjez njech jeje woporniwosć z njebjeskim mytom płaći!

Z Ralbic. Při pućiku wot cyrkwineje wěže k Łazkej wjedźacym stoji nowy pyšny domčk, kiž je sebi swójba njeboh' wyššoho hajńka Wjecsławka z Łazka natwariła. Na 38 lět je Wjacsławkec abo „hajńkec“ swójba na Łazkowskej klóštrskej hajńkowni bydliła a je sebi za tutón čas lubosć a přikhilnosć wšitkich wjesnjanow dobyła. Hajńkec běchu kóždomu rady k pomocy ze słowom a skutkom. Njerady tohodla Łazk swójbu, kiž je tak dołhi čas we wjescy sydliła, prěč hić widźi. A njerady drje su też Wjacsławkec rjany ćichi Łazk wopušćili. Bliže k cyrkwi chcychu być. Naša wjes pak je wjesoła, zo je zasy dóstała přirost; pyšny domčk a nowu lubu swójbu.

Z Njebjelčic. Nowu krasnu pychu dósta naša fařska cyrkej w zańdźenym tydźenju. Tu buštej 2 nowej molowanej woknje wosrjedź cyrkwje zasadźenej. We wulkich wobrazach předstaja jene patrona ratarja „swj. Isidora“. Tutón steji w prědku z łopaču, mjez tym, zo zady njoho jandźel z wołomaj wora a z boka kiwa cyrkwička. Tutón wobraz dyrbi serbskoho ratarja na službu Božu dopomnjeć po přikładze swj. Isidora a stajne napominanjo k tomu być. Na druhim woknje je wulki wobraz „swj. Jurij na konju“. Wobrazaj stej krasnej a wumjełskej a jara rjenje a derje skutkuje wšelakosć barbow na nimaj. Wobrazaj stej z dźěła wot dobroćerjow darjenaj. Woknje wukhadźatej wot znateje firmy Schlein w Žitawje a płaćitej na 1200 hr. Njech nam Bóh wubudźi prawje wjele lubowarjow a dobroćerjow domu Božoho!

Z Rachlowa pola Kulowa. Sobotu, dźensa před tydźenjom woswjećichmy w našej ćichej wjescy zběhanjo noweje wjesneje kapałki. Skónčnje je tak daloko! Wjeselimy so, zo budźemy kermušu póńdźelu móc našu mału kapałku poswjećić. Nadźijamy so, zo změjemy potom też na wosebitych dnjach swoje Bože służby, kaž powědaja kóždu kermušnu póńdźelu. Wosebitu zasłužbu wo nowy twar ma wudowa Wje's owa, kotraž njeje nihdy prócy a wudawkow lutowała. Wuwjedźena je kapałka přez twarskoho mištra Salowskoho z Kulowa.

Naréč J. S. bamža Pia XI. na orientalow w Romje.

Na swj. Mikławša, 6. decembra 1923 přijimaše J. S. w sali konsistorija w Romje přebywacy klerus narańšoho rita, 250 duchownych, dweju patriarchow a štyrjoch biskopow we swjatočnej awdiency. Štyri razy wobeńdźe swj. wótc wulku salu, kóždomu jednotliwje ruku k wokošenju podajo. Potom so kardinal Giovanni Facci, sekretar swjateje kongregacije pro ecclesia orientali słowa jimaše a dźakowaše so swjatomu wótcej za znatu přikhilnosć a lubosć, kotruž stajnje za orientalske ludy wšelakich ritow měwa, — za narańšich křesćanow, kiž něhdy tak ważne městno w katolskej cyrkwi zastupowachu a kotřiž su też nětkle wutrobnje k zjednoćeństwu witani, k zjednoćeństwu wěry a ze swj. stołom. Na to réčeše Joho Swjatosć:

Štož smy ze zastupom do tuteje sale z wóčkom wohladali a runje słyšeli, napjelnja našu wutrobu z nutrnym a wjesołym hnućom. Z prawom je waša Eminenca wo Našej lubosći za tutych Našich synow réčała. To su we wěrnosći začuća, kiž w mojej wutrobje so pala za orient, za wšo, štož so na orient počahuje a jón nastupa. Naša horca lubosć njewukhadźa jenož ze ženje njezaprahnitoho zajima

Złamany slub.

Ćiše płaka knjeni Hajńkowa při sebi. Sprostnjene je jeje wóčko złožene na jeje lědma dwanaće lětnu jeničku dźowčičku, při kotrejež łožu strażuje. — Wonka šwika wětr z dešćikom do woknow. — Novemberski wichor! —

We komorcy ćežke stonanjo a dychanjo khoreje. Runje bije časnik druhu hodźinu na ranjo. W samym wokomiku wotewrja khora wóčcy, hlada na swoju mać a réči k njej, zo je lědma słyšeć: „Njewěrno maći, hdyž budu zaso strowa, potom twoje slubjenjo dopjelnimoj.“ Mučna a bědna zwjeze so khora zaso na swoje łožo wróćo a začini zaso swojej wóčcy. Při tutych słowach khoreje běše maćeri, kaž by jej mječ přerěznył jeje wutrobu. „Slubjenjo“ — stonaše při sebi —, „slubjenjo“. Kaž ćežki porok wotpočowachu tute słowa khoreje na maćernej wutrobje.

Jeje myslički khwatachu wróćo do tamnoho časa, hdyž jeje dźěćo tehdy lědma pjeć lět stare, na ćežkim zahorjenju mozhow nimale bjez nadźije khore leżeše.

„Nadźije drje tu wjacy njebudźe“, běše lěkař prajił. Tu padny Hajńkowa před wobrazom maćerje Božeje na kolena a prošeše w najhłubšej bolosći: „Wostaj mi moje dźěćo, wzmi mi wšitko, ale wostaj mi moje jeničke dźěćo, swjata Marija, maćer Boża, proš za mnje a za moje dźěćo,“ tak prošeše wótře płakajo.

To najhórše přětraštej. „Cyle bjeze stracha pak hišće njejsmy,“ praješe lěkař maćeri, kotraž styskniwje na njoho hladaše. „Ale wjacy nadźije směmy měć.“

Zaso poklakny so Hajńkowa před wobrazom maćerje Božeje, dźakna modlitwa wuroni so ji z wutroby. A kaž přisaha, wudoby so z jeje horta, „hnydom po wustrowjenju mojoho dźěśca dyrbi być prěni puć na hnadowne město, jeli daš tutón keluch nimo hić,“ tak prošeše Hajńkowa. We swojej najhłubšej zrudobje a nuzy bě tute slubjenjo činiła.

„Myslu sebi, zo žadyn strach wjacy njehrozy,“ praješe lěkař hižo při přichodnym wopyće. Widźomnje so khora polěpšowaše a patoržicu wječor móžeše hižo na stólcu sedźeć. A hdyž naléćo do kraja ćehnješe, běše Marka dospołnje strowa.

Hižo k druhomu razej běše Marka po wustrowjenju ze swojimaj staršimaj na njedźelskich Božich służbach była. Při sebi běše so knjeni Hajńkowa na swój slub dopomniła. „To pak je tola hišće přezahe za tu holčku, dyrbimy hišće khwilku wočaknyć, dóniž mocow nabudźe,“ tak so sama tróštowaše.

Čas khwataše, mała Marka khodźeše mjez tym do šule a knjeni Hajńkowa njeběše swój slub přeco hišće dopjelniła.“ Dźěćo ma nětkle přewjele wuknyć, dyrbimy do prózdninow wočaknyć“, zamołwješe so sama při sebi.

Prózdniny přińdźechu a też zańdźechu. Hajńkowa běše na swój slub pozabyła. Dźěćo rosćeše a přibywaše, ničo njedopominaše ju wjacy na přětratu, ćežku khorosć.

za orient, kiž je był a stajnje hišće bywa kraj, kiž so modli, a so modlić wě, a też kuzło modlitwy zežiwić wě — tuta lubosć wukhadźa z njeposrědnoho a wěstoho nazhonjenja, kiž smy sami činili, hdyž mějachmy přileżnosć přez wjacy hač tři lěta kraje narańšoho, wosebje słowjanskoho swěta přepućować.

Lubowani synojo, hdyž byšće tola spóznali, kajke wuznamne městno w Našej wutrobje maće wukhowane, — wy a waša domizna, wy a waše swójby, waši přiwuzni a waši krajenjo! Hdyž so k nim wróćiće do swojeje domizny, hdyž budźeće zasy doma, hdyž tutym swojim přećelam pisaće, wobkrućće jim, zo sće z erta bamžowoho sami słyšeli, zo sće ze samsnymaj wočomaj w joho wutrobje čitali, kaž nan was lubuje, kaž jich wšitkich lubuje, we swojej wutrobje nosy, a zo, jeli jim hinak pomhać njemóže, to dale čini, štož dotal, zo so za nich modli. Slubjamy znowa, zo chcemy z pomocu Božeje hnady też w přichodźe wšitko činić, też materielnje, přetož čujemy we swojej wutrobje stajnje tu lubosć dobroho pastyrja, słyšimy stajnje joho žadosć za zjednoćenjom stadła.

Mjez tym žohnujemy was a wašu prócu wo stajnje dospołniše přihotowanjo na swjate powołanjo, ke kotromuž je was Knjez wozwolił, kotrež was wutrobje cyrkwje a też mojej wosebje drohich čini, dokelž widźu we wami wotpósłancow a sobudźołaćeri Bóžskoho Wumožnika na joho skutku mjez wašimi dalokimi narodami. Běrće z tuteje myslički stajnje nowe zahorjenjo za waše prócowanjo za wudospołnjenjom a njech je to zdobom też dźensa hižo myto za wšě wopory, kiž sebi wěsće tute dźěło wot was wužada.

Zrozemće z kajkimi začućemi přikhilnosće nic samymi, ale też dźakownosće my joho eminencu, kardinala-sekretara swj. kongregacije za narańšu cyrkeŵ žohnujemy a wšitkich, kiž na kajkežkuli wašnjo joho podpjeraja, kiž dźěłaja a studuja we wšelakich institutach, wosebje w orientalskim, kiž je nam drohe herbstwo našoho lubowanoho a wjelečesćenoho předkhodnika.

Z našim žohnowanjom njech so towarši próstwa wulkoho a swjatoho japoštoła a martrarja Orienta, kotrohož stoekowy swjedźeń smy swjećili, a při kotrymž smy swoje modlitwy z wašimi zjednoćeli.

Njech swjaty martrař wšitkim — nam najprjedy, kiž smy z čežkim zamołwjenjom wobćeženi, hnadu wuprosy, našu krew a naše žiwjenjo zapodać móc, na někajke wašnjo sobu pomhać móc, wulke přeco swojeje wutroby do skutka stajić: fiat unum ovile et unus pastor, zo by k tomu dóšło: jena wowčerńja a jedyn pastyŕ.

Prajće a pisajće swojim dalokim krajanam, zo staj jim rucy a wutroba nanowa šěroko wotewrjenej, přikhilenej wšitkich wobjimać we swjatej žadosći, kotřiž chcedźa k joho lubosći a joho wobjimanju so wróćić. Pisajće jim a napominajće jich, tute słowa zjawne činić wšitkim, z kotrymiž wobkhadźuja, zo by k wšitkim přišoł hłós nanowy, přecy nanowe, žohnowanjo nanowe."

Z cyrkwje a swěta.

Swjaty wótc Pius XI. za powodźenych. Njedawno je swjaty wótc Pius XI. we wěrnej křesćanskej lubosći też za powodźenych w narańšich Rudnych horach 25000 hriwnow jako dar na ministerskoho presidenty připósłał. We wosebitym pismje bamž potrjechenych wobžaruje a přeje sebi, zo so při rozdźělenju njeby na konfesionalny rozdźěl dźiwało. Kaž so piše, je swjaty wótc tutu podpjeru na namołwjenjo našoho wjeledostojnoho knj. biskopa dr. Christiana Schreibera připósłał. Ministraj dr. Krug z Nidda a z Falkenstein staj jako zastupjerjaj presidenty swjatomu wótcej dźak w mjenje kraja wuprajiłoj. — Tak so bamž za wšěch stara, kaž před lětami wosebitu pomoc za Rusku přihotowa, tak nětko też wbohich powodźenych bjez tróšta a pokoja njewostaji.

Wuznam Pólskeje. Sławny jendźelski spisowaćel Chesterton piše wo wuznamje Pólskeje za nawječornu Europu w nastawku časopisa „Amerika" pod 25. 6. 1927. Sam je w poslednim času Pólsku wopytał a tamniše wobstojnosće studował. Chesterton wobkruća, zo wědomosć wo Pólskej, dyrbi lěpje rěkać njewědomosć wo Pólskej, přetož najwjacy ludźi wo njej też najsnadniše wěcy njewědźa, zo pak za to ju čim bóle hidźa. Chesterton widźi w tutym njesprawnym zadźerženju napřećo Pólskej hidu přećiwo katolskej cyrkwi. Wšě prašenja dyrbja so tu zminyć, hdyž na wulku ważnosć Pólskeje spominamy: je křesćanski nasyp přećiwo ranju a bolšewismej. Chesterton wobkruća, zo su woprawdźići hidźerjo Pólskeje jenož Bolšewisća a Prusojo, posledni tohodla, dokelž su w nowym času arcyprotestantski, jenož mócnarski, materialistiski a atheistiski stat wutworili, kiž chce křesćanstwo hdyž też nic zničić, dha tola znajmjeńša ze wšoho politiskoho a socialnoho žiwjenja wuzamknyć. Pólska pak je křesćanski narod a křesćanski kraj. Pólska je też posledni europski kraj w ranju, tohodla we dwojim nastupanju zakitarka nawječornoho kraja. Štož znutřkownu

---

Što dyrbjało ju potom dale na jeje slub dopominać? Hajńkowa běše njenadźicy wjele herbowała a přez to do lěpšich wobstojnosćow přišła; móžeše sebi nětko wjele wjacy popřeć hač prjedy, na čož sebi prjedy docyła pomysliła njeby. Hajńkowa běše zbožowna a wšitko dźěše tak, kaž sebi přeješe. Što móžeše to za zło měć, zo jo na swój slub, kotryž bě we swojej najwjetšej nuzy a zrudobje činiła, pozabyła? Nichtón hač Hajńkowa njewědźeše wo jeje slubje a tak njemóžeše ju też nichtón na njón wjacy dopominać. Jeje porokowace swědomjo wědźeše derje ju změrować.

Nimale dźesać lět bě mjez tym zašło a dźowčička ke kćějacej, pilnej a wšudźom woblubowanej knježnje wotrostła. Běše pycha staršich a ničo njekažeše swójbne žiwjenjo, hač junu njenadźite njezbožo jich krasny són zniči.

Marja hižo njedźele dołho na bolosće šije skoržeše a měješe też hrozny kašel. „To wšak budźe zaso lěpje", tróštowaše ju mać. Hdyž pak so khorosć z kóždym dnjom pohóršowaše a też hišće zymica so přida, poča Hajńkowa njeměrna być, tola pak so tróštowaše a praješe přeco zaso: „To wšak budźe zaso lěpje."

Hakle, hdyž běše lěkař wobkrućił, zo strašnje na suchoćinu ćerpi a zo dyrbi hnydom do khorownje, spózna mać strach, kotryž hrožeše. Marja běše štyri njedźele we khorowni, hdyž ju mać popytać přińdźe. Tutón krótki čas dosahaše, zo bě khora, prjedy tak krasnje kćějaca knježna, hač na kósć wuskhnyła. Jeje mjezwočo běše cyle zestarjene, jeje wóčko čemne, jeje hłós dybawy. Krótko zdźěli ji lěkař ćežke ćerpjenjo dźowki. Kaž błysk přejědźe Hajńkowu: „Moje slubjenjo před pjatnaće lětami! — Je dha to móžno, zo chce ju Bóh na tak ćežke, žałostne wašnjo khłostać? Zawěsće nic, jenož pohrozyć jej chce, tak kruće tola njemóže Bóh tón Knjez ju khłostać!" Kaž by chcyła sama so tróštować, powědaše swojej dźowcy nětko, što bě tehdy slubiła. „Ale nětko", praji Hajńkowa „tak khětře hač budźeš wustrowjena, dopjelnimoj slub."

Z ćežkej wutrobu dźěše mać domoj. Nimale tři njedźele pozdźišo dósta wot tamnoho lěkarja list, kotryž jich należnje prošeše, zo bychu dźowku domoj wzali, tak khětře hač je móžno. Hajńkowa woblědny při čitanju tutych rynčkow. Wědźeše derje, što maja tute słowa lěkarja woznamjenjeć. Tu žaneje pomocy njeje! A hdyž Hajńkowa swoju dźowku domoj přiwjeze, běše dospołnje wědoma, zo jej Bóh žadyn čas wjacy njeposkići, zo by móhła swój slub dopjelnić. Hižo dwě njedźeli strażowaše při khorej w nocy a wodnjo. Běše cyle zestariła za tutón krótki čas. Hdyž pak běše so wóčko jeje dźowki zlemiło a poslednja škrička jeje žiwjenja hasnyła, běchu jeje włosy zešědźiwiłe. Jeje žiwjeńska radosć bě zničena. „Ja njejsym swój slub dźeržała", tak při sebi husto žałosćeše a z časami też do ćežkich mysli zapadny.

Dźerž, štož sy Bohu a človjekam slubił!

wulkomysl pólskoho ludu nastupa, widźi Chesterton wšelaku podobnosć mjez pólskim zemjanom z přinarodźenej noblesu a jendźelskim gentlemanom z joho čućom za přistojnosć. Dale Chesterton piše: „Pruski aristokrat je něšto cyle hinaše, tak kaž je chineski mandarin něšto cyle hinaše, jenož nic tak přijomny.“ W Romje su tutu ważnosć Pólskeje přecy spóznawali. W kóždym ważnym prašenju a w kóždej krisy europejskeje historije dźěše wliw Roma, joho idejow a centralneje civilisacije direktnje do Pólskeje a přez Pólsku. Stawizny pólskich klóštrow franciskanow a dominikanow, stawizny jeje swětasławnych katedralow, jeje ryćerskich zwjazkow, kiž wot nasypow krakowskich a lwowskich Tatarow wotehnachu, stawizny pólskich jesuitow we wojowanju přećiwo reformaciji, to wšo je zdobom wěsty dźěl katolskich stawiznow, dźěl katolskoho wliwa na nawječornu kulturu. Też dźensa zasy leži Pólska na bitwišću. Njewědomosć wo Pólskej njemóžemy tohodla nihdy za katolskich křesćanow zamołwić — wosebje nic za katolskich Serbow.

Wboha prawosławna cyrkew. Parižska nowina „La Croix“ wozjewja wo mjenach 117 prawosławnych biskopow, kotrychž běchu bolšewikojo zajeli abo do statnych lěhwow zawrěli. Zakazachu jim też Božu mšu čitać. Nučachu jich k dźěłam, kaž sćěhowacym: biskop Gliebe a dr. su wrótnicy, biskopja Ambrosius, Alexis a dr. su nócni stražnicy, druzy kucharjo. Jich listy kedźbliwje wobstražuja. Wyše tutych 117 biskopow, kiž buchu zajeći, buchu 40 biskopow wot knježerstwa něhdźe zapósłanych, nichtó pak njewě hdźe. Jich krasne katedrale přetworichu do musejow abo dachu jim rozpadać. — Wysoko česćene powostanki P. Seraphim w guwernemenće Tamhoff buchu z klóštra Saroff wot zastojnikow rubjene, klóštr bu zamknjeny a mniša tohorunja něhdźe wotwjedźeni.

Zjewjenjo křiža. Biskop Poitierski je wosebity pastyrski list wozjewił, w kotrymž napomina, wopomnjećo zjewjenja swjatoho křiža w Migne před 100 lětami hódnje woswjećić. Wopisuje historisku podeńdźenosć:

Pisachu dnja 17. decembra 1826.

Na samym dnju bě w Migne wobzamkowaca swjatočnosć jubilejnoho misijóna, kiž bu pod nawjednistwom knjezow w Pasquier a Marsault, wustawnych duchownych w samsnym měsće, wotměta. Kaž to wašnjo bywa, postajichu też misijónski kříž. A hdyž tutón stoješe, jimaše so wjeledóstojny knjez Marsault słowa před wjacy hač 2000 připosłucharjemi. Dopominaše při tym na zjewjenjo křiža kejžorej Konstantinej, hdyž so nadobo błyšćaty kříž na njebju zjewi, wokoło 50 metrow wyše připosłucharjow. Běše runy wupřestrěny, joho barba běłosłěborna z miłej načěrwjenju měšana. Widźomny bě kříž poł hodźiny, wot 5 hodźin hač do 5,30 hodź. Tute spodźiwne znamjo, kiž wšitkich přitomnych ze spodźiwanjom napjelni, pohnu mnohich k zakřikam wobdźiwanja. Prěni sćěhwk pak bě, zo so někotři, kiž běchu dotal hnadźe Božej so spjećowali, nakazachu a swjate sakramenty dóstachu.

Njewuprajomne ćerpjenja. „Prensa“ mexikanski časopis zdźěluje: W Los Altos buchu po rozkazu generala Ferreira, kiž so prócuje rekord wotprawjeni dócpěć, 37 žonow njewuprajnym martram podćisnjene. Na dwěmaj farmomaj, Veredas a Salitrillo skućichu wojacy, po tym, zo běchu staršeju skóncowali na njewinowatych dźesaćlětnych holcach surowosće. W statach Jalisko, Guanojuato a Michoacan su wšitcy přesćěhani, kiž swoju wěru zjawnje wuznawaja. W někotrych městach buchu žónske, kiž buchu w čornej drasće nadeńdźeni, zajeći a khóstani. Hižo za nošenjo różowca buchu jako złóstnicy khłostani, a njemóžachu-li napołożene khóstanja zapłaćić, buchu napřećo wšěm prawidmam zajeći.

Swětowa liga k podćisnjenju bolšewisma. W Londonje wotměwachu zhromadźiznu znate wosoby z politiki a hospodarstwa. Jim so prawo da, swětowu ligu k wojowanju přećiwo bolšewistiskim wučbam założić. Lord Birkenhead dźeržeše rěč, w kotrejž Rusku namołwješe, zo by w tym jasna była, zo jeje zajimy wot Europy a druhoho swěta so dźělić njehodźa.

Domojwrót. Z Londona pisaja nowiny, zo je tam po statnej statisticy w běhu zańdźenoho lěta 25000 anglikanow ke katolskej cyrkwi přistupiło.

Wjelehród

ze swojim pjatym unionistkim zjězdom jima hišće šěroke swětowe woršty, też němske tydźeniki so z nim zaběraju a z wjetšoho dźěla jón sprawnje posudźuja. Tuž chcemy też w „Kat. Pósle“ hišće junu na njón spominać a to wo dźěle, kotrež je so tam za zjednoćenjo cyrkwjow stało. Dźěłało je so pilnje. Tři dny dołho trajachu wuradźowanja. Rano wotměwachu so přez wjele hodźin dołho Bože služby, na 26 wołtarjach swjećachu so Bože mšě (jena za druhej) po łaćonskim ritu, na někotrych wjacorych wołtarjach też po słowjanskim ritu. A wječor wot 1/47 hač do 7 hodź. dźeržeše biskop P. D'Herbigny z klětki před Najswjećišim hnujace rozpominanja wo prawej lubosći k Jězusej a k swojim sobučłowjekam a to kóždy wječor. Rěčało je so na prěnim dnju wo historiskich, na druhim wo dogmatiskich a na třećim wo liturgiskich prašenjach unije. Prašenjo zjednoćenja cyrkwjow narańšoho rita z Romom jima wutroby wšěch derjezmyslenych na woběmaj stronomaj. Tola lohke zjednoćenjo njeje, rozdźěle a wosebje přesudki su tola khětro sylne, hdyž też nic dołho tak daloko sahace kaž mjez kat. cyrkwju a mjez lutheriskimi a anglikanskimi wěrywuznaćemi.

Biskop D'Herbigny wupraji na kóncu kongresa sćěhowace słowo: „Nadawk kongresa je, přihotować lěpše časy. Hdyž budźa so w běhu přichodnych dweju abo třóch lětstotkow wšě słowjanske narody wróćić do maćerńoho klina cyrkwje, su Wjelehródske kongresy, kotrež su wubudźałe mysl zjednoćenja, swój nadawk dopjelniłe.“

Najważniše přednoški dźeržachu prof. Vašica z Wołomuca wo ss. Cyrillu a Methodu, prof. P. Gordillo S. J. a P. Špačil S. J. (wobaj z Roma) wo juridismu w katolskej cyrkwi. Wonaj dopokazaštaj, zo su jónu stari cyrkwinscy wótcojo. kaž swj. Augustinus a swj. Basilius za rozomny juridismus byli a su jón zastupowali. P. Salville z Běłohroda a khaldejski biskop Azis Hoh rěčeštaj wo juridismu při liturgiji w narańšej cyrkwi, wosebje wo Epiklesiji — štož je wosebita modlitwa před přežohnowanjom k Swj. Duchej. K dogmatiskim prašenjom referowaše prof. Lübeck z Fuldy wo wudźělenju sakramentow firmowanja, pokuty a Božoho wolijowanja we narańšich cyrkwjach.

Zasady za woprawdźite a wuspěšne dźěło unije poda prof. Grivec z Ljubljana we swojej rěči wo „Unitas christiana“ (wo křesćanskej přezjednosći).

Žadyn kongres, žane politiske jednanja, žana diplomatija njedopjelnja skutk zjednoćenja. To je ryzy nabožne a křesćanske prašenjo. Za nas katolikow je ważne, zo my so podnurjamy do duše narańšeje cyrkwje a zo we sebi wożiwjamy stajnje ducha Jězusa Khrystusa. Tohodla žada wón założenjo „Japoštołskoho zjednoćenja duchownych. (Apostolatus Unitatis associationis sacerdotis.) Tute towarstwo ma zjednoćić we sebi duchownych wšěch narodow k modlitwje, k studijam a k sebjeswjatosćenju, zo by so přez to wobkhmaniło k dźěłu za uniju. Po joho namjeće přijachu so tři resolucije a to

1. Swjaty wótc ma so prosyć, zo by na to dźěłał, zo by při wšěch jednanjach za uniju stajnje wjednica była křesćanska lubosć (caritas christiana).

2. Duchowni maju so — kóždy sam zaso — zaběrać z problemom unije a to z modlenjom a ze studijami, a přez jich přikład a přez rozwučenjc ma so přez nich unijonska mysl rozšěrjeć mjez ludom.

3. Wšitcy křesćenjo njech při swjatym woprawjenju proša swojoho Knjeza wo hnadu, zo by nam wuprosył pola Wótca jednotu wšěch swojich dźěći. Na tute měnjenjo ma so swj. woprawjenjo Bohu woprować.

Tak wuklinča lětuši kongres do třoch praktiskich namjetow. Na nami budże nětko zależeć, hač Wjelehrodska ideja w přichodże dale postupuje za přisporjenjo kralestwa našoho knjeza a krala Jězusa Khrystusa.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Versailleski hród wobdawa wulki „wumjelski“ park, po kotrehož přikładże su wšelake tajke promenady założene, na přikład zahroda mjez starym a nowym hrodom w Njeswačidle. Přećeljo stwórby pak su přećiwnicy tajkich štomownjow, dokelž je tam wšo přejara wobtřihane, tak zo so štomy husto kulowatym stołpam, keŕki někajkim hejam a płoty zelenym murjam runaja. Wobhladaj sebi na přikład wohidnu postawu někotrych keŕkow w promenadże před Budyšskim sudnistwom. Tohodla žadaja sebi česćowarjo přirody „naturske“ parki, hdźež rostliny wostawaja, kajkimž jim Bóh rosć dawa. — Kaž něhdźežkuli druhdże, je drje tež tu prawa měra nasrjedźa. — Nimo zahrodneho „wumjelstwa“ nam Versaillski park wjele wosebiteho njeposkićeše; přetož zo bychmy widźeli, kak so hólčata w trawje waleja, holčata sebi w pěsku hrajkaja, na khójnach hable rostu, k tomu njetrjebamy do Francózskeje jězdźić, to możemy tež doma w Křiwej Boršći widźeć! —

Tak wróćichmy so zasy do Pariza. Po Versailleskej drozy přijědźechmy k sławnym česnym wrotam, Arc de triomphe mjenowanym, kotrež je sebi kejžor Napoleon I. k dopomnjeću na swoje wójny natwarić dał. Je to spodźiwna wěc z tutymi česnymi wrotami. W pohanskim Romje twarjachu tamniši měsćenjo swojim wójnskim dobyćerjam k česći tajkele toroža. Napoleon I. po zdaću swojich krawnych a njesprawnych wójnow dla přećelow njeměješe, kotřiž bychu jeho z tajkim pomnikom počesćić chcyli. Duž da sebi sam česne wrota natwarić, kotrež dyrbjachu jeho skutki potomnikam wozjewjeć. Ale tež tu so spodźiwne wjedźenja Bože w Napoleonowym žiwjenju pokazuja. Tež tu dopjelnja so stare prawidło: Bjez Boha, bjez žohnowanja (bjez wuspěcha). Jeho česćelakomnosć dotwarjenjo tutoho pomnika njedočaka. Smjerć jeho překhwata. Tohodla tež hobrske postawy při tutych wrotach, kotrež tam joho nastupnicy stajichu, docyła na njeho njedopomnjeja; haj, jena z nich předstaja jako woprawdźita plista za wójny-lačneho Napoleona — žohnowanja „měra“. Jenož mjena jeho bitwow, kotrež tam na sćěnach steja, spominaja na jeho wójnske dobyća; mjez nimi tež wjes „Wurschen“ (Worcyno pola Wósborka), na bitwu pola Budyšina (1813) dopomnjaca. Čehodla je Napoleon tute wojowanjo, kotrež wšitcy stawiznarjo bitwu pola „Budyšina“ mjenuja, na Worcynsku překŕćił, njehodźi so zrozemić, hdyž běše hłowne krejpřeleco, jeli nic w Budyšinje, dha pola Krakec, a nic wokoło Worcyna.

Tutón Arc de triomphe możeš husto na wobrazach widźeć, kotrež ćah Němskeho wójska do Pariza po dobyću Francózskeje wójny lěta 1871 předstajeja. Wo tajkimle přikhadże do Pariza wšak so tež kejžorej Wylemej II. přecy dźiješe; tohodla swětsku wójnu tež z najpřihódnišimi wuměnjenjemi nihdy skónčić njechaše. — Do Pariza wšak běše, wójnu přehrawši, při samym přišoł, tola nic jako dobyćeŕ, ale jako jaty.

Hdyž na runej třěše tutych wrotow stejiš, spóznawaš też tak trochu wulkosć Pariza. Hdyž hewak we wulkim měsće na wysoke městno stupiš, widźiš tola znajmjeńša na jenej stronje, zo je tam města kónc. Ale tu nic. Tak daloko hač może wóčko što spóznać, njewidźiš ničo druhe, hač do wšěch stron twarjenjo při twarjenju, třěchu při třěše, tak zo so poslednje z nich na módrym njebju zhubjeja. Je to njepřewidźowne morjo twarjenjow. A štó chcył so tomu dźiwać! Kak wulke zdadźa so ći hižo Drježdźany być; hdyž 9 abo 10 tajkich městow porno sebi zestaješ, potom hakle maš Pariz.

Wulkosći města je w Parizu wězo też zjawne žiwjenjo přiměrjene. Wono pokazuje so wosebje na rjanych šěrokich drohach (boulevardach) a hodźi so ze słowami lědma wopisać. Je to njepřehladna měšeńca wšěch móžnych wozow. Nimo wšědnych deskowanych klepotakow suwaja so błyskotate zemjanske korejty, pak ze štyrjomi, pak z dwěmaj kolesomaj, někotre z jenym, druhe z dwěmaj, hišće druhe ze štyrjomi konjemi. Najradšo pak jězdźa Pariženjo z třomi konjemi, kotrež su po jenym, jedyn za druhim zapřehnjene. Wosebje nadpadne pak su pućowarjej „omnibusy“. Su to wulke dwajposkhodowske wozyka, do kotrychž może so 50 ludźi nasydać. Zapřehnjenych je do nich 5 ćežkich khelpatych koni, dwaj porno wojej, druhe tři prědku porno sebi. Pohonč sedźi wysoko horjeka a piska, hdyž dyrbja jemu druhe wozy z puća jěć, z wulkej mosaznej trompejtu. Hdyž tajki wóz nimo přijědże, abo wosebje, hdyž so jich tři abo štyri w jenej kopicy zetkaja, so ći woprawdże zemja pod nohomaj třase, jako by železniski ćah jěł. Mjez omnibusami a zemjanskimi wozami wija so njeličomne dróžki. Kelko tych w Parizu je, njemóžach zhonić. Čisła přez 12 tysacow sam na wjacy razow widźach, druzy pak mi powědachu, zo su też čisła přez 60 tysacow widźeli. Z wozami wotměnjeja so jězdni (rajtarjo) wšěch stawow a powołanjow; civilistojo a wojacy w zelenych abo čerwjenych kholowach, zemjenjo a pohončowje, mužowje a žony; tute su při jěchanju cylinderkłobukach, hewak pak w samej židże a somoće. Je tu pychańtwo, kajkehož hewak lědma hdże wohladaš, wosebje w hišće wjetšim Londonje nic. Haj, samo dźěći tu z ponikami (małymi konjemi) jězdźa abo na nich jěchaja. Kolesarjo měšeńcu dočinjeja. Za nich pak je tajke wjeselo přecy trochu dwělowne, dokelž su w stajnym straše, zo mjez wozami abo pod koła abo pod konje přińdu. Tak po drozy Rue Royal za jenu hodźinu 25 stow wozow přejědże. Awta za čas mojich přebytkow w Parizu hišće njeběchu, dźensa pak so tam zawěsće wšo mjerwi z nimi.

Wosebje je za tajkich, kotřiž pěši du, strašne, haj skoro njemóžno, přez drohu prěki přeńć. Pućowanske knihi radźa človjekej, kotryž chce to spytać, poł žortnje, poł khutnje, zo dyrbi najprjedy testament sčinić a swój pohrjeb zrjadować, dokelž njewě, hač žiwy na druhu stronu dóńdże. A dyrbimy přidać, zo je wjele wěrnosće w tutych słowach. Chceš-li přez drohu prěki, čakaj na małe přetorhnjenjo mjez wozami, potom přeběž, a to w skoku, hač k štomam, kotrež nabočnu drohu wot srjedźanskeje dźěla, potom, zasy přetorhnjenjo wočaknywši, wot tutych hač k latańi abo někajkomu stołpej, kotryž wosrjedźa steji, potom wottam k štomam na druhej stronje a tak dale, doniž na tamny bok njejsy. A při tym sy přecy hišće w straše, zo někak do njezboża přińdźeš, nic tak jara přez konje; přetož kóń tak na človjeka njestupi, ale přez awta, kotrymž je wězo cyle wšo jene, hač človječe kosće abo hewak něšto pod jich kołami rjepota. — Na kóždy pad dyrbiš so w Parizu přez drohu prěki-khodźenja też hižo tohodla zdalować, dokelž z čakanjom wjele časa rozbrojiš. (Přichodnje dale).

Wšelčizny.

Němski rekord w lětanju. Wčera pjatk před tydźenjom staj w Dessawje dwaj němskaj lětarjaj Risticz a Edzard swětowy rekord w lětanju 9 hodźinow podlěšiłoj, staj 52 hodźinow a 23 mjeńšinow docyła w powětře byłoj. Za jeju wulki skutk wupraji jimaj profesor Junkers, po kotrymž so najlěpše němske lětaki mjenuja, dokelž je je konstruował, najwutrobniši dźak a wuzběhowaše we swojej narěči, zo je to skutk, kiž Němskej wosebitu česć čini. Lětarjaj staj prěni 29, druhi 32 lět staraj. Nětko so němscy lětarjo na prěni lět přez ocean hotuja. Kóždy dźeń możeš nětko wulke, dołhe nastawki we wšelakich nowinach čitać, kiž wšě wo tutym prěnim přeležćenju jednaja. Z Ameriki su wšelacy k nam do Europy přilećeli, ale my nic k nim. Tak sebi česć Europy skoro žada, zo też my nětko pokazamy, zo pornjo Americy wróćo njestojimy. Cyły minjeny tydźeń pilotojo tak k lětej přihotuja, a to nětko ćim khwatnišo,

hdyž su swětowy rekord tak krasnje zbili. Naposledy mohła jim Francózska hišće prěki přińć a rjane myto jim wotdobyć. Němcy chcedźa hakle sobotu, Francózojo hižo štwórtk so na daloki puć přez wulki hat podać. Hdyž to tak dale póńdźe, njebudźe wěsće dołho trać, zo budźe stajny zlětowy porjad mjez Europu a Ameriku postajeny. Što wě, hač snadź sami hišće jónu ocean njepřelećimy?

Za powodźenych!

Měsac dołho nětko hromadźimy w našim časopisu. Je so něšto nawdało, hdyž też suma smjerćwulka njeje. By wěsće wjacy być směło. Ale nadźijamy so, zo hišće pola knježich fararjow rjane pjenjezy leža, kiž njejsu dotal hišće wotwjedźene. **Zběrka traje hač do póndźele, swjedźenja swjateje Marije donjebjeswzaća.** Potom so kk. fararjo proša, nahromadźene pjenjezy na Posoł pósłać.

Wšěm daćelam **najwutrobniši dźak** a **„Zapłać Bóh tón Knjez“.**

Zběrka „Katolskoho Posoła“

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

Dotal so nahromadźiło: 239 hr.

Knjez farař Michał Kětan w Zebnicach	6 hr.	Dale darichu: Knj. Jurij Hórnik z Horn. Kiny	10 hr.
Baćońska wosada	11 hr.	Knj. A. Robl z Budyšina	3 hr.
		Swójba A. w Radworju	10 hr.
		Wšo hromadźe:	279 hr.

Kak móžeš našomu towarstwu pomhać?

1. Zo sy pilny čitař „Katolskoho Posoła“.
2. Zo nowych sobustawow dobywaš.
3. Zo lětny přinošk bórzy zapłaćiš.
4. Zo w tajkich wobkhodach kupuješ, kotrež swoje twory w „Kat. Pósle“ poručeja.
5. Zo też nawěški do „Posoła“ wobstaraš.
6. Zo też sam z nawěškami „Posoł“ podpjeraš.
7. Zo zajimawe podeńdźenja hnydom dowěrnikej abo też redaktorej wozjewiš.
8. Zo z nastawkami wobsah „Posoła“ wobohaćiš.
9. Zo maš zajim a dobre słowo za „Posoł“, hdyž so na njón swari.
10. Hdyž też twojim dźěćom „Posoł“ k čitanju dawaš.
11. Zo wšitke ćišćeŕske wěcy jenož w našej ćišćeŕni skazaš.
12. Zo z wulkej prócu spisane a wot našoho towarstwa nakładowane knihi a spisy kupuješ.
13. Zo rozkćěw našoho wobkhoda po swojich mocach pjenježnje podpjeraš.
14. Zo naš wobkhod druhim poručuješ.
15. Zo za zajimy towarstwa ss. Cyrilla a Methoda Boha wo žohnowanjo prosyš.

Wične płaćizny

	w Budyšinje 6. augusta.	w Kamjencu 4. augusta.
Pšeńca, nowa . . . . . 73 kil°	13,00—13,50	12,50—13,00
Rožka, nowa . . . . . 70 „	10,75—11,00	10,50—11,00
Ječmjeń . . . . . 50 „	—	9,50—9,75
Ječmjeń, nazymski . . . . 50 „	9,50—10,25	—
Wows . . . . . 50 „	12,50—13,50	13,00—13,25
Wows, nowy . . . . . 50 „	—	—
Raps . . . . . 50 „	14,50—15,00	—
Běrny, pola ratarja . . . 50 „	—	7,00—7,00
Butra . . . . . 1 „	4,00—4,20	3,80—4,20
Syno . . . . . 50 „	2,25—2,75	2,80—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow. 50 „	1,00—1,20	1,80—2,00
Słoma, „ „ k zasłan. 50 „	2,00—2,50	2,00—2,25
Słoma, z cypami młóćena . . 50 „	3,00—3,20	3,50—3,75
Pšeńčna muka, 60 % . . . 50 „	22,50—23,00	—
Ržana muka, 70 % . . . 50 „	20,50—21,00	—
Pšeńčne wotruby . . . . 50 „	8,00—8,25	—
Ržane wotruby . . . . 50 „	8,50—8,75	—
Jeja . . . . . 1 štk.	—0,12	0,11—0,12
Prosata, 648 štuk . . . . 1 štk.	8,00—20,00	10,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 8. augusta 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 109. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 61—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 54—58 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—49. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—40. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 235. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne młódše 54—58. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 48—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 394. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—57. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 59—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 45—51. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 47—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 34—40. Husumske z pastwy — . **Ćelata**: 638. 1) Najlěpše wukormjene 75—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 66—72. 3) Špatne 60—66. **Wowcy**: 1386. 1. Młódše a starše wukormjene 61—64. 2) Starše wukormjene 55—59. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 44—48. 4) — . **Swinje**: 2513. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 67—68. 2) Wukormjene 68—70 3) Mjasne 67—68. 4) Špatne — . 5) Rancy a kunrdosy 55—60. 7) — .

11. augusta 1927.

Ćelata (928): 2) 75—80. 3) 68—73. 4) 60—65. 5) — . 6) — .
Swinje (779): (přez 300 pt.) 1) 64—65. 2) (240—300) 66—70. 3) (200—240) 63—64. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 55—60.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wobdarjena serbska holca za lohke kontorske dźěła so hnydom pyta. Dalše wobstara „Kat. Posoł“.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stofes vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami
Telefon 3506 a 3507.

prošenju khodźić po swojich dušepastyrjow! Drje krute, ale wěrne słowa!

Njeje tuž na času, zo mjez sobu radu składuja, kotřiž hišće derje ze swojim ludom mënja, kajke lěkarstwo mohło so serbskomu ludej poskićeć, zo njeby přišoł dźeń, zo by trjebał serbski lud skoržić a žałosćić z profetu Jeremiasom: Kak samotne je naše hnadowne městno Różant, kak wosamoćene su naše prjedy tak rjane Boże domy, prjedy połne ludu! Jako wudowa bu naša rjana serbska Łužica, prjedy wukhwalowana jako kolebka telko duchownych! Puće k Różantej žaruja, dokelž nichtó wjacy njepřikadźa na swjedźeń!

A tón čas wěsće přińdźe — jeli so Ty, serbski ludo lěpje njepostaraš wo swój duchownski dorost!

Kulowska wosada mjenuje so w sławnej krónicy z hordym mjenom: seminarium clericorum, to rěka „symjenišćo duchownych".

Je sławnje znate, zo je Kulowska wosada nanajwjacy duchownych, tež w najwyššich, haj biskopskich zastojnstwach Łužicy dariła a nic jenož Łužicy, haj tež susodnym krajam.

Čim bóle zeznaješ cyrkwine stawizny Mišnjanskeje stareje diecezy, Pražskeje a Wrócsławskeje, ćim z wjetšim wobdźiwanjom so kłoniš před tak płódnym najrjeńšim maćerstwom, kiž móžeš sebi z cyła myslić.

Nětko drje w němskej Łužicy so z česću mjenuje mjeno města Šěrachowa jako kolebki nanajwjacy duchownych. Tola Kulow je w prjedywšim času Šěrachow wo wjele přesahował. —

Z ćim wjetšej bolosću a zrudobu hladamy na spad a duchownu womoru tuteje starosćerskeje, něhdy tak sławneje wosady, kotraž bu z lesću a přeradu swojej serbskej cyrkwinej maćeri wottorhnjena a nětko tam Serbstwo bědźi ze smjerću. Kelko serbskich dźěći tam do serbskeje wučby khodźi, smy loni z bolosću čitali. Tola nic jenož w Kulowje, ně wo wšej katolskej serbskej Łužicy płaća te same słowa, zo bě naš serbski kraj w prjedawšich časach woprawdźity serbski duchownski seminar, stajnje płódne symjenišćo młodych, nowych duchownskich mocow.

Haj, přez serbskich dušow pastyrjow z wjetšoho dźěla su so w Drježdźanskim dźěle Mišnjanskeje diecesy zdźeržałe tajke wosyroćene wobsadki katolskich wosadow a njebychmy mohli 26. junija 1921 w Budyšinje swjećić wobnowjenjo stareje Mišnjanskeje diecezy, njebyli so tuta runje přez serbske wosady přez wšitke strachi a bědy hač do nětka wukhowała. Kaž je znate, słušachu tamne katolske wosady wokoło klóštra Marijinoho Doła do Pražskeje arcydiecezy.

A njeboh farař Wingeŕ ma prawje, hdyž něhdy pisaše, zo njebudźe w Sakskej ani jeničkoho staroho kěrchowa, w kotrymž njebychu tłałe kosće bywšich serbskich duchownych!

Tuž je bjez dwěla „nobile officium", to rěka zdóbna přisłušnosć připóznaća a dźaka, zo wobnowjena Mišnjanska dieceza hišće tu zbywace serbske wosady, Kulowsku sobu ličenu, jako prastary wobstatk a založny fond z wosebitej lubosću stražuje, škita a z dobrymi serbskimi duchownymi zastara, dokelž přez tajkich je so wona jenož wukhowała do dźensišoho dnja.

Mój luby serbski ludo! To je za Tebje palace, najwažniše sobu prašenjo: štó budźe so w přichodźe za Twoje a Twojich dźěći njesmjertne duše starać? Kak mamy tutu najbóle krawjacu ranu zahojić, na to so njehodźi w tutych samych rjadkach dospołnje wotmołwić a k tomu dyrbi Katolski Posoł swoju najwjetšu kedźbnosć přiwobroćeć a spisaŕ tutych rjadkow chce w Posole wšelake puće a srědki napokazać, kak móhli zadźěwać swojomu sobu najhóršomu njezbožu, zo njezmějemy wjacy dosahacych duchownych.

Snadź tola dźensiše słowa někotromužkuli woči wotewrja!

W Americy — mjeno a město mohł ći mjenować, tola to trjeba njeje — klečeše měšnik němskoho pokhoda jónu rano so modlo před wustajenym Najswjećišim w monstrancy. Tu přińdźe jomu myslička, wukhadźejo z wutroby přitomnoho najwyššoho měšnika: rěč tola ke katolskim mužam a žonam tutoho bohatoho kraja, zo by kóždy z nich kandidatu měšnistwa we wobkhudnjenej Němskej tak rjec za swojoho móćeća přiwzał a joho tak dołho podpjeral, dóniž njeje wuswjećeny. Měšnik postany a prjedy hač bě posnědał, wudźěła zjawne namołwjenjo na katolski lud w Americy. Ženje njeje zornjatko padło na płódnišu zemju!

Hižo ma połdra tysaca němskich a rakuskich bohasłowcow swojich amerikanskich kmótow a kmótrow.

Kak zbóžne to začuwanjo, młodomu měšnikej při joho prěnjej Božej mši směć stać na stronje jako joho duchowna mać! Lubi Serbja! Njemóžeće to tež Wy? Njemóžeće w jenej wsy tomu, w druhej druhomu khudomu studentej cyle potajnje přez jandźelow rucy trěbne srědki k studowanju podawać?

Prajće mi něšto rjeńše, něšto lěpše na tutym swěće, hač być duchowny nan, duchowna mać, młodomu měšnikej.

Njech swět, tež Bohu wotcuzbnjeny swět w Serbach mysli štož chce:

Ta najwjetša hnada Boža za lud je a wostanje do wěčnosće měšnik, kotryž w pobožnosći a mudrosći skutkuje po přikładze dobroho pastyrja njeznajo tak žaneje druheje žadosće hač „wšitkim wšitko być, zo by wšěch za Khrystusa dobył". jn.

Politiski rozhlad.

Němsko-francózske překupske wučinjenjo bu srjedu dopołdnja w francózskim překupskim ministerstwje podpisane. Hdyž běchu cyłu nóc před tym hišće wuradźeli a so skónčnje dojednali, je němska delegacija hakle po přihłosowanju němskoho krajnoho knježeństwa podpisała. Překupski minister Bokanowski je na to swoje wotmyslene pućowanjo do Ameriki hnydom nastupił.

Zběžk Indianow w Boliviji. Z Bolivije přikhadźeju w poslednim času wšelake rozhorjace powěsće wo mócnym zběžku Indianow. Kaž pisaja, je wjacy hač 80000 muži na nim wobdźělenych. Mnohich běłych su skóncowali, farmy spalili a wšitko zničili, štož jim na puć přińdźe. Zbrónjeni su woni jara jednorje, najbóle jenož z prokom a kłokom, z hlebiju a lasom. Dale pisaja, zo su běłuchojo we wulkim straše, dokelž je Bolivija tež dźensa hišće čisty indianski kraj, jenož słaba wyšša woršta wobydleństwa wobstoji z běłych. Přičina zběžka je pječa ta, zo chcedźa Indianojo zasy te krajiny za swoje měć, kiž su jim jónu přisłušałe, hdźež pak dyrbja so nětko jako roboćenjo dréć.

Romska politika. „Osservatore Romano" piše pod 1. augustom t. l. zawodny nastawk „Po dźesaćich lětach", hdźež na wšelake posrědnistwa, kiž je swj. wótc wo namołwjenju k měrej a wujednanju činił, pokazuje. Hišće dźensa ćerpja ludy a narody ćežko pod tutej njeposłušnosću. Woprawdźe wulka zaslepjenosć bě tomu trěbna, tudy so njewujednać. Jenož někotři błudnicy móža dźensa hišće namjet bamžowski jako jenostronski wotpokazać. Kejžor Wylem bě jónu na kromu bamžowskoho pisma napisał: To by takle staromu z Roma mohło prawje być!

Egiptowski kral Fuad je njedawno swj. wótca w Romje wopytał. Po wójnje smy hižo cyły rynk njekřesćanskich wjerchow a knježerjow pola swj. wótca widźeli: presidentu Wilsona, krala Jurja jendźelskoho, krala Christiana denemarkskoho, krala Gustava Adolfa šwedskoho, japanskoho kronprynca a nětčišoho kejžora Hirohito. A nětko zasy mohamedanski kral prastaroho kraja, kotryž bě hižo wulki a měješe sam swoje stawizny, hdyž bě kapitolska hórka hišće njewobydlena pusćina. Kóždy z tutych wopytow dopokazuje, zo je tuta zatrašna hida, kotraž bě wosebje do wójny pola wšelakich hłuboko so zakorjeniła, tola so pozhubiła. Tak tež něhdyši přećiwnicy wysoke powołanjo bamžowstwa w skutku připóznawaja, před čimž su so před krótkim hišće z cyłej mocu wobarali. Hižo Fuadowy pradźěd je tehdom při twarjenju wulkeje cyrkwje swj. Pawoła štyri krasne alabastrowe stołpy bamžej k wuhotowanju cyrkwje darił.

Kónc tamnoho měsaca přepoda **nowy pósłanc Venezuele, dr. Rafael Villanueva Meta,** wobkručanske pisma bamžej. Poměr tutoho kraja k cyrkwi je so w poslednich lětach widźomnje polěpšił, hdyž je tež mnoho z časow přesćěhanjow k dobročinjenju.

Měr mjez Prahu a Romom zda so cyle blizko. Smy hižo wo tym pisali, zo je Praha blizko, so z Romom zasy wujednać. Wěsće je čěskosłowakska republika na někajke wašnjo znajmjeńša načinjenu kańbu zasy zarunała, hewak njeby bamž ministra Kroftu, kiž bě dotal podłožk za zrozemjenjo zhromadnje z msgr. Ciriaci wudźěłał, w oficielnej audiency přijał. To je najlěpši dopokaz za to, zo je wobzamknjenjo měra blizko.

Běłohród też znowa z Vatikanom jedna, tak zo so zda, zo też tudy k wujednanju přińdźe. Bliżši sćěhwk zjednanja mjez čěskim statom a Romom budźe, zo też **Wuherska** swoje cyrkwinske poćahi znowa zrjaduje, štož dźěn budźe hnydom trjeba dla wobsadźenja městna wuherskoho primasa Czernocha. Rěča, zo budźe arcybiskop hrabja Zichy w Kalocza joho naslědnik.

Nuncijaj w Madriče a Lisabonje, msgr. Tedeschini a Nikotra, dóstaštaj tak mjenowany Khrystusowy rjad, tola to njeje tón wot bamža spožčeny, ale je to portugalske wuznamjenjenjo jako připóznaćo za zasłužby wo znowazwjazanjo dobrych poćahow mjez Portugalskej a swj. stołom.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Po biskopskim rozkazu je so njedźelu 14. augusta w tachantskej a cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje sćěhowace pismo wozjewić dyrbjało:

„30. junija t. l. je so w dekanaće tachantstwa swj. Pětra w Budyšinje hłowny kapitl wotměł, na kotrymž so wšitcy wysokodostojni knježa kanonikojo w Budyšinje a zwonka njoho wobdźělichu. Z přičiny, zo nowe statuty najdostojnišoho kapitla do skutka stupja, su so też druhe postajenja stałe, kiž maja za dušepastyrstwo biskopskoho města a k njej słušacu wokolinu ważnosć a kotrež su so hižo za někotre lěta za trěbne pokazałe.

Po jenohłósnym namjeće generalnoho kapitla je najdostojniši knj. biskop dr. Christian Schreiber na samsnym dnju přez biskopski wukaz postajił, zo budźetaj w biskopskim měsće Budyšinje w přichodźe dwě samostatnej farje wobstać, fara biskopskeje cyrkwje swj. Pětra a fara Našeje Lubeje Knjenje. K biskopskej cyrkwi słušeja w přichodźe wšitcy wěriwi, kotřiž w nutřkownym měsće Budyšina, a to mjez starymi wěžemi a měsćanskimi murjemi bydla, wěriwi zbytnoho města a wokoliny słušeja k farje Našeje Lubeje Knjenje. Mjezy tuteje fary z druhimi namjeznymi farami wostanu same kaž dotal. Biskopska cyrkej budźe zastarana wot jenoho z tachantskich knjezow, kotrohož katedralny kapitl najdostojnišomu knjezej biskopej namjetuje. Jako farař nowowobmjezowaneje biskopskeje fary je wot hłownoho kapitla presentowany dotalny zasłužbny farař budyšski wysokodostojny knjez scholastikus Jurij Hejduška. Najdostojniši knjez biskop je presentaciju přijał a wysokodostojnomu knjezej scholastikej Jurjej Hejdušcy farstwo biskopskeje cyrkwje z płaćiwosću wot 1. septembra t. l. přepodał Jako fararja cyrkwje Našeje Lubeje Knjenje je generalny kapitel najdostojnišomu knj. biskopej namjetował wjeledostojnoho knjeza Willibrorda Sprentzla, dotalnoho fararja w Bärensteinje w Kamjenicskim wokrjesu. Najdostojniši knjez biskop je wjeledost. knjezej farajej farstwo Našeje Lubeje Knjenje přepodał tohorunja z płaćiwosću wot 1. septembra. Porjad Božich słužbow wostanje w biskopskej kaž też w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje njepřeměnjeny kaž dotal. Zarjadowanjo dalšoho wutwarjenja dušepastyrstwa w biskopskim měsće Budyšinje so stanje po nastupje noweju knjezow fararjow. Wo zapokazanju hišće dalše zdźělenja dóńdu."

Přisp.: Wobžarujemy jara, zo naš „Kat. Posoł" njeje hižo tydźenja tutu — hdyž nas też jara zrudźacu — powěsć přinjesć mohł, mjez tym zo „Sakska Nowina" hižo zańdźenu njedźelu tuto přinjesy.

Dale so nam wo tutej należnosći pisa:

Kaž bu tu wozjewjene, buštej dwě samostatnej farje w Budyšinje nětko zasy z nowa zarjadowanej, kaž je so to też tu w Budyšinje z klětkow wozjewiło, a na čož je so hižo lěta dołho spominało a so přało a kaž je to generalny kapitl tachantstwa swj. Pětra 30. junija t. l. wobzamknył a najdostojniši knjez biskop wobkručił. Z tym pak so we wašnju a porjedźe Božich słužbow ničo njepřeměni, ale wostanje kaž dotal. Też ličba serbskich duchownych wostanje tasama. M. Ž.

Zlět Serbskoho Sokoła we Wulkim Ćisku.

Serbski Sokoł zlětuje k wyšinam. Samo pruskoho čornoho worjoła so njestróži. Je to sokołska zwažliwosć, ale je to woprawdźitosć. Před Wojerowskimi wrotami leži

Róża Tannenberkska.

Róża bu wot dobreje maćerje wukubłana. Na połodnišich mjezach Šwabskeje, w tamnych krasnych městnach, srjedź kćějatych dołow a lěsojtych horow, zady kotrychž so krasne sněhowe hory Świcy pozběhuja, stoješe w prastarym času, na wysokej, z jědlemi wobroćenej skale, nahladny hród Tannenberk. W lětstotkach po zapuśćenju šerjachu rozpadane wěže a z mochom zarośćene murje, a błyšćachu so spodźiwnje při khowacym słóncu a čerwjenjachu so při měsačkowym swětle, zawostajiwši hłuboki zaćišć we wutrobje pućowarja. Tutón žohnowaše we swojej wutrobje nadobnych čłowjekow, kotřiž tu jónu bydlachu a daloko wokoło cyłu wokolinu wozbožachu. Na tutym hrodźe bydleše tehdom ryćeŕ Edelbert ze swojej mandźelskej Mathildu we najzbožownišej přezjednosći. Edelbert běše zmužity ryćeŕ. Tak hrube kaž też joho powołanjo běše, mječ a hlebiju wodźić, tak měrne a miłe běše joho zmyslenjo. Spody joho železnoho kabata kłapaše wutroba połna dobroćiwosće. Běše jara pobožny čłowjek a dobroćiwy knježićer swojich poddanow. Wójwoda ze Šwabskeje česćeše joho jako swojoho dobroho přećela a samo kejžor běše joho před wšitkimi ryćerjemi wuznamjenił. Mathilda, joho mandźelska, bu rozomnosće, pobožnosće, póćiwosće a dobroćiwosće dla přećiwo khudym daloko wokoło jara lubowana. Běše też jara rjana.

Ryćeŕ Edelbert přebywaše w tamnych njeměrnych wójnskich časach jara mało na swojim hrodźe; přewodźeše wójwody z wójskom a bu tak často lěta dołho w polu. Mathildźina najwjetša radosć w njepřitomnosći jeje mandźelskoho běše jeje jeničke dźěćo, holčka, kotraž Róża rěkaše, z wosobnymi duchownymi darami wobdarjena a też na rjanosći cyle maćeri runa. Tute nadźijepołne dźěćo tak prawje dobre wukubłać, běše jeje najwjetša starosć. Jeje wašnjo wukubłanja běše pak jara jednore ale dobre; dokelž běše sama jara dobra a pobožna, tak njemóžeše jej to też ćežko być, swoju dźowku runje tak dobru a pobožnu wukubłać.

Tuta pobožna mać wučeše swoju dźowku předewšitkim Boha spóznać, a pytaše tak prawu dźěsćowsku lubosć k swojomu njebjeskomu nanej w jeje nježnej wutrobičcy zakorjenić. Tuta nadobna žónska měješe začuća za krasne skutki Bože a rozpominaše wšitko z najwjetšej pobožnosću a radowaše so z wutroby nad wšitkej krasnosću Božej. Z bydleńskeje jstwy, we kotrejž hodźinydołho při swojim dźěle sedźeše, wužiwaše krasnoho wuhlada. Njebjo a zemja poskićeštaj z tuteje wysokosće njewopisajomny krasny, wutrobupozběhowacy napohlad a dawaštej jej tak mnohi pokiw, swoju dźowku na mudrosć, dobroćiwosć a wšohomóc Božu pokazować.

Mathilda wołaše jónu na krasnym słónčnym ranju swoje dźěćo jara zahe. „O, pój tola, dźěćo, pój a hladaj,

Wulki Ćisk. Tu wuhotowa sebi Serbski Sokoł swój druhi zwjazkowy zlět zańdźenu njedźelu. Ze wšěch stron sakskeje a pruskeje Łužicy běchu naši Sokoljo, swěrni Serbjo a samo słowjanscy hosćo přiječi. Wjes bě swjedźeńscy wupyšena. Serbske barby so pisanjachu na khorhojčkach a na narodnych drastach, na zwučowanišću a na statokach. Serbske słowa a hesła witachu hódnje a raznje serbskich synow a dźowkow, — maćerje a nanow a hosći wšěch, kiž běchu po stach přišli přihladować, što naš Serbski Sokoł zamóže. A toho běše wjele, njewočakowanje wjele krasnoho, štož kóždu serbsku wutrobu rozradowa. Njesměrnje wulka próca přihotow, zwučowanskoho dźěła a woporow ze wšoho wohnješe a zwonješe. Sokołska hudźba, (prošu, swoja kapała!) wšudźe wšitko nawjedowaše, hibaše a zbudźowaše stawy młodych a starych Sokołow do takta. Nawjedowar při zwučowanju bě prosty serbski rjemjeslnik, ale wobdarjeny a šwarny Serb. A při wšěm dźěle bratrowska přezjednosć a lubosć a disciplina, jeničke počinki, kiž móža Serbstwo zakhować a zdźeržeć! Přetož w lubosći je duch wěry a nadźije, w přezjednosći móc hromadu skutkowanja a w disciplinje tči posłušnosć a podwolenjo ducha a ćěła. Tuž je Sokoł na prawym puću, hdyž też na swoju dušu njezapomina, přetož ta chce też zwučowana być! Bóle hišće dyžli ćěło. Ale smy so přeswědčili, zo ma Serbski Sokoł serbsku dušu. Tule serbsku dušu njech sebi čistu a swjatu zakhowa. Potom žane helske złoby a napřećiwna złosć Serbskoho Sokoła njeporazy. —

Zlět započa swoje popołdniše předstajenja ze swjedźeńskim ćahom. Wjedro njehowješe, dokelž so dešćik liješe, ale serbsku wěc njeskazy. Na hordymaj konikomaj jěchaštaj na čole Sokołaj. Sokoljo maja swoju serbsku stajnodrastu, swjedźeńsku a zwučowańsku, a ta je imposantna. W njej kroča zhorda Serbscy Sokoljo: hudźba, Sokołki, młody dorost, Sokoljo, hwizdarjo. Za nimi rjaduja so Slepjanscy Serbja, holcy a hercy a naposledku wšitcy swěrni hosćo. Tajkile ćah ćehnješe po wsy wokoło a wróći so na zwučowanišćo z tamneje strony statneje drohi.

Nětko da so do dešća, ale Sokoljo stojachu kaž murja, wutrajni, njebojazni. Hosćo khowachu so pod stan. Mjez tym witaše hłowny starosta bratr Šajba na zwjazkowy zlět wšěch najwutrobnišo, wuzběhny serbsku swěru, pokaza naš puć, po kotrymž Sokolska ideja wjedźe Serbsku młodosć do prědka, za narod a wótčinu, za kraj a krew! A zhromadna narodna hymna wobkruči Serbow slubjenja. —

Po powitanju wotkhadźeja z pochodom Sokoljo wotsal zwučownišća.

A nětko započa so woprawdźite předwjedźenjo toho, štož je Sokoł nawuknył, nadźěłał: Najprjedy zhromadne prostne a potom narjadowe zwučowanja. Rjany a překhwapjacy bě začišć wotměnjacych so w pjećich skupinach prostnoho zwučowanja; kotrež wuwjedźechu po takće sokołskeje kapały, nawjedowaneje wot bratra Schmidta, a pod komandom hłownoho načolnika bratra Keŕka z Droždźija, a to jednoty Njechornska, Bukečanska, Malešanska, Kulowska a Delnjo-Wujezdźanska (z khorhojčkami). Po zhromadnym zwučowanju wustupowachu we skupinach na bradłach, na konju a na prěkušu, a wobswědčichu wulki postup a wukmajenosć ćěła. Też Sokołki, — drje mała črjódka, ale za to khrobła a pilna, — pokaza swoje symboliske zwučowanjo z wulkej wustojnosću pod zwukami hudźby. A też ći najmłódši, naš młody dorost serbskich hólcow, wukonjachu dobry kus sokołskoho dźěła, hdyž zhromadnje swoje kumšty wuwjedźechu k radości wšěch přihladowarjow. Naši hólcy hódnje stupaju do stopow sokołskoho dorosta a jónu budu wulcy Sokoljo, snadź tak wudokonjeni kaž naši słowjanscy hosćo. Štož su ći pokazali, to přesahuje wšu měru, a powuča, kak z wobstajnym zwučowanjom a železnej wolu človjek najwyšši skhodźeńk dokonjanosće docpěje: na bradłach, na prěkušu a w harmoniskim cyłku. Naposledku wustupichu Serbscy Sokoljo hišće raz ze zhromadnym zwučowanjom z tyčemi, a tu knježeše wjetša harmonija, dyžli w prěnišim, dokelž běchu wuwjedźenja w cyłku jenajke, nic kaž prjedy w skupinach wšelakore. Tam skutkowaše pisankojtosć, tu jednakorosć předwjedźenja.

Wšitke wustupy pak zahorichu wšěch přihladowarjow, hač Serbow, hač Němcow, a z mócnym přikleskom tołmačichu swój dźak a zasłužene připóznaćo.

Po wučerpanym porjedźe zestupachu so Serbscy Sokoljo znowa po cyłku do rjadow na zwučowanišću. Jim přednjese redaktor Jan Skala z Barlina swój prolog horliwje a wuraznje. My smy jón w serbskich časopisach hižo do prědka čitali, ale njech sebi basnikowe słowa kóždy Serbski Sokoł do wutroby zapisa a po nimi so ma. Jednaćel bratr Janak, kiž so też wo fotografiske wobrazki při wustupowanju postara, předčita wjacore postrowy, připósłane wot kk. dr. Muki, fararja Šewčika, dr. Scheinera, krajnoho rady Lenoira z Wojerec, sotry Nowotneje a druhich.

---

kak krasne dźensa słónčko skhadźa! Hladaj," praji wona a wočini wokno, „kak tola, słónčka zeskhadźanje a njebjo tak krasnje so błyšći! Hladaj, kak so něžne mróčałki błyšća we wohniwej čerwjeniznje a tamne zdalene sněhowe hory wyše zelenych lěsow runaja so horam z lutoho złota. Hlej, nětkle słónčko skhadźa! O, kajki spodźiwny Bóh, kotryž je słónco a wšitko druhe, štož joho pruhi wobswětluje, stworił! Hlej, kak so tam cyrkwina wěža pozběhuje kaž pozłoćana přez lěs sadowych štomow, z kotrymiž je cyła wjeska wobdata. Wjesoli ludźo khwataja z nowa posylnjeni do swojoho wšědnoho dźěła. Pastyr ćěri swoje stadło kruwow na pastwu a na tamnej horje pasu so wowcy wot starosćiwoho pastyrja wodźene. Mužowje na krasnej kwětkojtej łucy syku ze swojimi błyšćatymi kosami; kak krasnje zybola so zrawjace płody na tučnych honach, ale bórzy stwjelco po stwjelcu pada. Wšudźom hdźež wóčko pohladnje, widźi najbohatše žohnowanjo Bože. O, kak dobroćiwy je tón naš Bóh, kotryž na wšitkich človjekow, njech su w hrodach abo hubjenych khěžkach, jenak lubosćiwje zhladuje jim tutu krasnu zemju, kotraž je połna joho darow, za bydlenjo dari a jomu, kiž chce wšitkich měć při sebi we swojich njebjesach. Štó njedyrbjał so nad tajkim dobroćerjom wjeselić!" Słowa z wutroby wukhadźace dźěchu małej holčcy k wutrobje. Njekazana stykny swojej małej ručcy: „O, ty dobry, luby Božo, kak so Ći dźakuju, zo sy wšitko tak krasne sčinił!"

Na podobne wašnjo wučeše mać swoju dźowku, kak wšitko, štož na njebju a na zemi widźimy — wot słónca hač do rjosy — nam dobroćiwosć a přećelniwosć Božu wozjewja. Tuta pobožna mać běše do tutych swjatych stawiznow cyle zanurjena a powědaše, hdyž sedźo wušiwaše abo předźeše, swojej dźowčičcy často hodźiny dołho wo krasnosći a dźiwach Božich, kotrež móžeše we swojej młodosći zrozemić. Najradšo posłuchaše Róža, hdyž jej mać wo Jězusu powědaše. Wjeseleše so z jandźelemi a pastyrjemi nad bóžskim dźěśćom w žłobju Bethlemskim a z mudrymi rańšoho kraja nad nowonarodźenym kralom, kotrohož hwězda so na njebju błyšćeše. Modlitwy dźaka a prózstwy, kiž běchu drohotniše hač złoto, kaž woruch k njebju postupowachu. Widźeše tute lubozne dźěćo we domčku tym Nazaretskim, kak wone swoju swjatu mać a swojoho pobožnoho zastaraćerja posłuchaše, kak so modleše, dźěłaše a na lubosći před Bohom a človjekami přibywaše — a slubi kruće we swojej wutrobje, swojimaj staršimaj runje tak posłuchać a wšědnje w dobrym přiběrać. Přewodźeše swojoho Bójskoho wučerja w myslach na wšitkich joho pućach do slubjenoho kraja, stoješe w duchu mjez joho posłucharjemi na horje abo při jězoru abo w templu, posłuchaše z kedźbnosću a pobožnosću. Slubi swojej maćeri tute krasne wučby swěru sćěhować. Najwjetšu radosć pak začuwaše we swojej wutrobje, hdyž zhoni, kak bě tutón přećel dźěći, tutych móličkich, jónu k sebi zwołał a

Žiwy wobraz, předstajaca wulku wutrobu, w kotrejž naše serbske holiča w narodnej drasće jadro tworja a bratr Šewčik-Komorowski so ze zahorjenej dušu pozběhuje, skónča słónčny sławny dźeń Serbskoho Sokoła. Słónco luboznje so směwa a złoty błyšć lije do tuteje serbskeje wutroby. Bratr Michał Nawka jako hłowny starosta rěči do našich wutrobow wěrne a sprawne słowa. Naš puć je zjawny a sprawny. Naše dźěło smě kóždy widźeć, dokelž so swětła njebojimy. Jenož wotlěpjerjo a lapakojo po ćmě dźěłaju přećiwo nam, pala a smala a na nas so pola wyšnosćow přisłodźeja. My smy sebi bratřa a też bratřa našoho bližšoho, našoho susoda. Hajimy swój ródny dom a dwór. Chcemy Serbja być a za swoje wojować, ćěło zwučować po swojim, a dušu pěstować w serbskim duchu. My nihdy cuzoho njehidźimy, ale też za cuzym hrabać njetrjebamy. To naše swójstwo nam k zbožu dosaha. Štóž za cuzym saha je khudy a khory, dokelž je skaženy. Ale my chcemy być strowy a dobry lud. A tak chcemy mócnje do prědka kročić na sławu Serbowstwa, na zbožo serbskoho luda. A kóždy, kiž nam při tym swěrnu ruku podawa, je naš bratr. Tuž budź wutrobny dźak wšěm, kiž serbske dźěło dźěłaja a sokolsku ideju spěchuja. Wosebity bratrowski dźak tym, kotřiž su dźensnišomu dnju swoje mocy napinali a woprowali, zo je so tutón druhi zlět tak wubjernje poradźił. —

Na tele słowa da so hłós bratra Šewčika-Komorowskoho ze zwučowanskoho konja — wosrjedź serbskeje wutroby žiwoho wobraza stojo — słyšeć, kiž ze zapalom přednjese Skalowu pěseń „Hdyž wšitke ptački k juhu dźěchu“. Potom zawdachmy sebi wšitcy rucy a zaspěwachmy z horcej wutrobu „Bratrowstwo sej zawdawamy“ — a naš spěw njeseše so k njebjes módrinam kaž paćeř ludu serbskoho, kiž prosy Boha Wjeršnoho, zo by nam był miły Wótc a wjednik a žohnował naše dźěło, našu lubosć, naše bratrowstwo, naše Serbowstwo.

Bóh dał, zo by naš Serbski Sokoł rostł a kćěł a mocy nabywał k zbožu serbskoho naroda! Jan Serbin.

Swjedźeń Wölmsdorfskeje studničky.

Hižo na sto lět so kóždolětnje 15. augusta swjedźeń donjebjeswzaća Swj. Marije we Wölmsdorfje w Čechach přez cyłu oktavu swjatočnje swjeći. W přimjeznej Sakskej so tutón „swjedźeń studnički“ mjenuje. Cyrkwinscy so započnje z „prěnim požohnowanjom“, hdyž serbski procesijón přićehnje, kotryž je za ludskoho znajerja wosebje zajimacy. Najebać nuznych žnjeńskich dźěłow na swojich honach, nastaji so 14. augusta rano na 80 pobožnych putnikow z Kamjensko-Budyšskeje wokoliny na puć do Wölfmsdorfa, na wšě 10—12 hodź. zdalenoho. Hdyž so tutón prócesijón zastańskoho raza ze swojimi mócnymi serbskimi kěrlušemi z lěsnych wyšinow, kotrež koło wokoło hnadowne město wobrubuja, dele stupa a potom přez zrawjace žitne hona, tam a sem hižo z popami nastajane, kroča — to je pozběhowacy, hnujacy napohlad. Wjes je so hižo na tutón přikhad přihotowała. Tak ruče hač je wón na hórcy k widźenju, připowěduja zwony jich přibliženjo. Duchowny hižo jich wočakuje, jich powita, požohnuje a do hnadowneje cyrkwje dowjedźe, hdźež so w serbskej rěči modli a spěwa. Tudyši duchowny jich lětsa wosebje wutrobnje witaše; wón wukhwalowaše přikładnu swěru k starym wot wótcow namrětym nałožkam a pócćiwosćam, k swojej wěrje, k swojej narodnosći. Wón jich napominaše, zo bychu wšě swoje prózstwy a należnosće na wołtař njebjeskeje kralowny położili.

Wosebite překhwapjenjo bu lubym Serbam přez to přihotowane, zo lětsa tudy syn serbskoho naroda wysokod. knjez farař Kětan ze Sebnicy, w spowědnym stole a na klětcy w maćerńej rěči wupomhaše. Kak słuchachu woni w cuzym kraju! Wječor 1/2 7 hodź. měješe wón před něhdźe 10000 připosłucharjemi pod hołym njebjom swjatočne předowanjo. My Sebničenjo běchmy hordźi na našoho fararja! Po swj. požołnowanju pytachu pućownicy swoje nócłěhwo. Nazajtra běchu přitomni Božej mši, kotruž knj. farař Kětan čitaše. Wokoło 9 hodź. nastupichu swój dompuć, hdyž běchu při studničcy „Mariju, strowjo khorych“ prosyli.

Wutrobnje bywa serbski prócesijón we Wölmsdorfje witany. Ze strachoćiwosću bu wuwostaćo Serbow w ćežkich lětach swětoweje wójny zapisane. Ćim wjetša radosć, hdyž woni po wójnje k prěnjomu razej zasy přez hory zem přikhadźachu.

Wuznamjenjeny bu lětuši swjedźeń přez to, zo so k prěnjomu razej też jedyn biskop na nim wobdźěli. Swjećacy biskop, Ex. dr. Wencl Frind z Prahi, wulki syn Hainspachski, swjećeše najebać swojeje staroby wot 86 lět dopołdnja Božu mšu pod hołym njebjom a popołdnju tohorunja předowanjo. Wuč. K . . . w Sebnicach.

Zła duša so na smjertnym łožu z ćěła won boji.
Starych wašnjow so młody swět pušća.

---

jich žohnował, kak bě žarowacym staršim zemrěteje holčki prajił: „Tute dźěćo jenož spi!“ a bě ju zaso zbudźił a kak bě tamnomu młodźencej na marach prajił: „Stań!“ a joho žiwoho płakacej maćeri wrócił. Kruće sebi předewza, stajnje dobre dźěćo być a wostać, kotrež Bože žohnowanjo zasłuža. Lubowaše joho z wutroby, dowěrješe so k njomu, kotryž wšitke rany hoji, we wšitkej nuzy pomha, samo z mortwych zbudźa a nam wěčne žiwjenjo dawa. Hdyž mać skónčnje wo ćerpjenjach powědaše, kotrež bě tutón Najnjewinowaćiši z lubosće k čłowjekam na so wzał a kak bě na křižu hišće za swojich njepřećelow swojoho Wótca prosył a přez ćerpjenja a smjerć do swojeje krasnosće zastupił, tu ronjachu so jej sylzy po jeje nježnymaj ličkomaj. Slubi we swojej wutrobje, Tomu, kotryž bě też za nju wumrěł, swoje cyłe žiwjenjo poswjećić. Tak wučeše tuta pobožna mać swoje dźěćo Boha lubować a spóznawać.

Kajkuž lubosć k Bohu jej mać do wutroby zakorjeni, tajku přeješe też lubosć přećiwo wšitkim čłowjekam, wosebje pak k staršimaj. Maćerska lubosć k dźowcy, doby dźěsćowsku lubosć dźowki sameje. Runje tak lubowaše Róža swojoho nana, hačrunješ běše tón mało doma, dokelž mać z wutrobnej lubosću stajnje wo nim rěčeše. Mać husto rěčeše: „Ćiń, zo bych twojomu lubomu nanej, hdyž domoj přińdźe, jenož dobre wo tebi powědać móhła!“ A hdyž nan potom woprawdźe domoj přińdźe, prócowaše so Róža, kaž też mać, jomu jenož wjeselo přihotować.

Nan jědźeše napřikład brjóžki rady, kotrež wokoło murje rozćechu. Mać jónu někotre našćipa, te prěnje zrałe, rozdźěli je na tři dźěle, za nana, za dźowku a za nju, praji pak pódla: „Moje dam ja nanej.“ Róža też hnydom praji: „Nano, maš też moje.“

Mathilda běše zwučena, potrjebnych z pjenjezami a z jědźu podpjerać. Wjele tutych darow dawaše swojej dźowcy rozdźěleć, zo by zbóžnosć dawanja z nazhonjenja spóznała. Wědźeše jeje sobuželnosć za cuzu nuzu zahorić a ju k tomu pohnuć, swoje samsne wokřewjenja k zbožu druhich woprować. Róža dósta junu złotak wot swojoho nana k narodninam.

Měješe cyłu kopicu prašeni na mać, što by wšitko za tutón pjenjez sebi nakupiła. Mać jej něštožkuli praješe a Róža w cyłej radosći njemóžeše so sama ze sobu dojednać, što by sebi wuzwoliła. Nětko pak přińdźe khuda wudowa, kotraž běše swoju jeničku kruwu přez khorosć zhubiła. Mać zawoła wudowu nutř a praji: „Ach mój Božo! to drje je jara wulke njezbožo za Was; ale sym hižo tak mnohim ludźom, kotrychž je samsne njezbožo potrjechiło, pjenjezy rozdawała. Budu z ćežka wjacy tak wjele pjenjez parować móc, něšto małoho dyrbju hišće za wšědne wudawki sebi skhować.“ Dźěše po pjenjezy a naliči je na blido. „Wjacy Wam dać njemóžu“, praji, „hdyž byšće dźesać hriwnow wjacy měła, byšće sebi rjanu kruwu kupić móhła“. Tu khwataše Róža won, přinjese swój złotak a połoži jón

Z cyrkwje a swěta.

Rom. Swjaty wótc je prjedawšoho bamžowoho nuncija w Mnichowje, kardinala Frühwirtha za kanclera romskeje cyrkwje pomjenował. Joho předkhadnik běše kardinal d' Arcedego.

Romske nowiny wojuja kruće přećiwo nadběham amerikanskich sektow na Romsku katolsku młodosć. Amerikanojo nałožuja milijony dollarow na kollegije, konvikty, syroćiny, asyle za dźěći atd. zo bychu romsku młodosć do swojich rukow dóstali a ju Swj. Pětrej wocuzbnili. Wone „misijonarojo k wuswobodźenju Roma a Italskeje" znjewužije hospodliwosć Roma, zo bychu jeho dźěći — katolske dźěći — do mocy cuzeje wěry přewjedli. Romska „Tribuna" pisa: „Hospodliwosć a statnu swobodu sebi přejemy, ale protestantsku propagandu nihdy nanihdy. Wěčna Roma je katolska a katolska je cyła Italija a dyrbitaj to wostać. Tu „evangelium" rozšěrjeć je błudnosć a zdobom tež křiwdučinstwo. Naš narod wobsedźi a zdźerži sebi swoju nabožnu jednotu." — My widźimy tu, kak přeco zaso protestantojo, sektěrarjo a swobodni mulerjo w přezjednosći ze židowstwom nadběhuja potajnje a zjawnje Rom a Italiju.

Podobne pospyty widźimy w najšěršich rozměrach Južnej Americy. Nahladny němski časopis „Evangelisches Missionsmagazin 1927" piše k tomu nadawkej, zo chcedźa evangelske sekty tamnym katolikam přinjesć „woprawdźitoho Khrystusa", dokelž joho Amerikanojo njeznaja, hačrunjež so swj. kříž we wšěch kat. cyrkwjach wustaja a k druhom chceja evangelscy misijonarojo ludej přinjesć „bibliju". Kajke to ranjace wudawanjo! A kajka to ironija, woprawdźitoho Khrystusa chcedźa ludej přinjesć? Kajkeho to? Snadź Khrystusa Luthera, Zwinglija a Kalwina? Abo Khrystusa Baptistow, Methodistow, Wesleyanow, Sabbatistow, Adventistow a druhich? A runje tak je z bibliju. Je to prawy Khrystus, wot kotrohož jedyn wudawje, štož druhi přeje? Bóh ale Nic-Bóh? Bjezbóžna rozšćěpjenosć chce předować „prawoho Jězu-Khrysta!"

Iriski spisowaćel J. Kelly přepoda swjatomu wótcej prěni eksemplar swojeje knihi. To je prěnja kniha wo dźesatym Piju w jendźelskej rěči.

Trier'ske sotry Boromejki swjećachu tele dny 275lětny jubilej swojoho wobstaća.

Najstarši duchowny Němskeje snadź cyłeje Europy je farař Heidegger, kotryž móžeše před krótkim swój diamantny jubilej (75. l.) měšnistwa swjećić.

Augsburgski biskop. Dr. Maximilian Ritter von Lingg wobeńdźe w juliju 25. lětny dźeń swojoho biskopstwa. Wón běše w měrcu 85. lěto swojoho žiwjenja dócpěł a wobstara při dobrej strowoće hišće wšě dźěła swojoho čežkoho zastojnstwa. Wězo wotměwachu so wulkotne jubilejne swjatočnosće. Město Augsburg pomjenowa jubilara za čestnoho měšćana. — Z nim wobeńdźe joho komornik „wuj Albert" swój sleborny jubilej jako biskopski służownik. Wón njeje jenož swěrny służowny swojoho knjeza, ale tež rad widźany a słyšany přednošowař we młodostnych towarstwach a zdobom tež wulki wumjelc. Za swojoho knjeza je zhotowił wulkotny astronomiski časnik, kotryž je w biskopskim kollegiju wustajeny a kotryž jara derje a akuratnje swój nadawk dopjelnja.

Wěsty jubilej woswjeći tež pólski wótčinc **Bandurski,** Wilnjanski biskop, mjenujcy wopomnjećo 40lětnoho dźěła za lud a narod. Wustudowawši w Lwowje a w Romje započa swoje dźěło jako duchowny w Narańšim Haliču. Zahe powoła joho Krakowski kardinal Puzyna k sebi a pomjenowa joho za swojoho sekretara a kononika Krakowskoho kapitla. Na joho skutkowanja w Krakowje spominaja hišće dźensa Polacy z radosću. Wón běše wuznamny prědar a wustupowaše njebojaznje za politiske prawa swojoho luda, tež přećiwo swětnej wyšnosći, tež ze socialnymi prašenjami so zaběraše. W lěće 1906 bu za swjećacoho biskopa w Lwowje pomjenowany. We swětowej wójnje złoži swoje zastojnstwo a zastupi jako pólny duchowny do pólskich legijow. Při tym staraše so za wójnskich jatych a jězdźeše po cyłej Austriji a Wuherskej wopytowawši lěhwa jatych. Po přewróće bu z Wilnjanskim biskopom. Wón je mnohe knihi wudał, prědowanja, „Kralowna Jadwiga na pólskim trónje" a „Zbóžny Jakub Strepa, arcybiskop Lwowski." Tuž bjez dźiwa, zo so joho jubilej z wulkej radosću wotmě. Mjez gratulantami běštaj tež statny president a maršal Pilsudski.

W juniju běše **Krakow** ze swědkom wulkotnych swjatočnosćow. Na nimi wobdźěli so cyły pólski narod ze wšěch worštow.

Z Pariza přiwjezechu so powostanki sławnoho basnika **Juliuša Słowakskoho,** zo bychu pokhowane byłe na prastarym kralowskim pohrjebnišću na Wawelu, hdźež při pólskich kralach wotpočuja ćěła Adama Mickiewiča a rjekowskoho Thaddeja Kosciuška. Přewjezenjo ćěła Słowackoho z Waršawy do Krakowa běše trijumfalne. Statne wyšnosće, zastupjerjo wědomosćow a wumjełstwa, měšćenjo, dźěłaćerjo a ratarjo, skrótka cyła Pólska hołdowaše wulkomu synej pólskoho naroda, wulkomu basnerjej a budźerjej. Joho spěwy budźa

---

na blido. „Mam dosć drasty, tuta khuda wudowa trjeba nowu kruwu nuznišo, hač ja nowu suknju." Tu wboha žona zapłaka z wjesołosću. Hdyž běše žona wotešła, wobja mać swoju dźowku a praji: „Sy derje jednała, lubše dźěćo; tuta twoja skutkowna sobuželnosć wjacy płaći hač dźesaćtysac złotakow a hač wšitka pycha swěta."

Mać přiwuči dźěćo hnydom małe k posłušnosći. „Přetož", praji rozomna mać, „dźěćo, kotrež je swojeje hłowy, je najwjetši zadźěwk k dobromu. Dźěćo dyrbi najprjedy nawuknyć, swoju wolu woli staršeju podćisnyć; potom budźe so też ćim prjedy woli Božej podćisnyć móc. Přetož, hdyž jene dźěćo staršich, kotrejuž widźi, njeposłucha, kak móže Bohu posłušne być, kotrohož njewidźi? Nahłe nakhilnosće we wutrobje dźěśća dyrbja so podtłóčić. Pjanka so wupléć, zo bychu krasne róže nadobnoho začuća wukćěć móhłe." Štož so njehodźeše dowolić, to mać raznje wotpokaza. Mała Róža spytowaše, kaž wšitke druhe dźěći, při spočatku mnoho, za čimž mócnje žadaše, z prošenjom a sylzami sebi wunuzować. Ale bórzy spózna, zo jeničke „ně" pola maćerje tak wjele płaći kaž tysac słowow, wědźeše, zo je wšitke prošenjo a płakanjo podarmo, a tak so toho bórzy wzda. Štož mać poruči, to měješe so hnydom stać; wšo druhe dyrbješe so hnydom wostajić. Žanu różičku we zahrodźe njesmědźeše wotšćipnyć, žadyn płód wottorhnyć, dóniž mać to njedowoli. Mać so wjeseleše, swojomu dźěśću najrjeńše płody ze zahrody sobudźělić, ale dyrbješe sebi je najprjedy zasłužić. Mać jej napřikład praji: „Hdyž tute modlitwy, kotrež će wuču, bjez zmylka nawukneš, dóstaneš tute rjane wišnje, a hišće wjele druhich tajkich nadawkow, a kóždy raz dósta druhi dar. Hdyž pak bě tola druhdy lóza, njesmědźeše z maćerju do zahrody. Hdyž mać z khutnym słowom praji: „To njejsym wot tebje mysliła! Njerudź mje tola takle!" njeměješe Róža žanoho měra wjacy, dóniž so mać zaso njewujedna.

Tak wubjerna mać, kotraž ženje prózdna njeběše, dźeržeše jara na to, zo měješe też dźowka stajnje něšto za dźěło. Hdyž mać při swojim dźěle sedźeše, dyrbješe też Róža stajnje něšto pomhać. Mać derje wědźeše, zo jeje dźěło hišće wjele njepomha, ale zo je to wšitko za dźěćo z wulkim wužitkom; wone nawuči so z časom k pilnosći.

Najkhmańše dźěło za nju běše w zahrodźe a k tomu hibanjo na čerstwym powětře, štož jeje strowosći hoješe. Měješe też bórzy swoje wjeselo na tutym dźěle. Mać připokaza jej někotre rjadki a dari jej małe hrabje, mału krepjawku a druhu zahrodnisku nadobu. Tu měješe nětko dźěła nadosć wot zažnoho naleća hač do pózdnoho nazymja.

(Přichodnje dale.)

trać tak dołho hač budźe klinčeć krasny jazyk pólski. Wosebje njezakhodny je joho posledne dźěło „Król Duch". W nim wopisuje basnik wulkotnje wuwićo naroda z barbarisma ke křesćanstwu. Basnik ćerpješe za žiwjenjo pod dóńtom wšěch sławnych muži. Wón njenamaka prawoho připóznaća. Hakle po joho smjerći spóznachu Polacy, što su z nim zhubili, hdyž wón 1849 w Parizu wudycha swoju rjekowsku dušu.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

6. Wot Seiny hač ke Gavje.*

Hdyž běchmy sebi w běhu dnja Pariz, jeho wulkosć a rjanosć wobhladali, zhromadźichmy so wječor na Orleanskim dwórnišću. Njedźiwajo jeho wulkeje zdalenosće wot srjedźneho města pak so tam tola wšitcy zbožownje zasy hromadu namakachmy. Něchtóžkuli drje běše w njezwučenej měšeńcy předešćnik, płašć abo druhe pućowanske potrěbnosće rozhubił, tola z wowcow samych žana njepobrachowaše. To běše wjeselo, jako so 10 lět dołho wjacy widźeli njebychmy. Kóždy powědaše, kak běše so jemu wjedło, što běše widźał abo čeho njeběše wohladał. Wosebje skoržeše też † kanonik Hermann-Wotrowski na swoje wjednistwo. Běchu wjele wopaki wokoło běhali, też mnoho časa z njetrjebawšim wotpočowanjom rozbrójili a, hdyž chcyše so jenemu pić, su druzy kóždy raz mjez tym čakać dyrbjeli; wosebje pak skoržeše, zo mějachu wjacy wjednikow, z kotrychž běše z hubu přecy jedyn mudriši dyžli druhi, wjedniskeje wustojnosće pak snadź nichtón z nich njeměješe.

Tajkeho šmjatanja wšak pola našeje črjódki móžno njeběše; přetož wodźach, kaž mějach wěc sam za najkhmańšu. Też hdyž někomu šija prjedy wuskhny hač druhim, dyrbješe čakać, doniž wšitcy za kapku wina njeżadachu. — Štóž chcyše sobu khodźić, běše rad widźany. Komuž pak so tutón porjad njespodobaše, móžeše dźěn so kóždy čas wot nas dźělić; přetož njeběch nikomu ničo přilubił a nichtón nic mi.

Tak to też wjednicy sławneho Stangenoweho pućowanskeho towarstwa činja. Jim Němcy husto porokuja, zo so, do cuzych městow a krajow přišedši, wo tamnišich Němcow njestaraja. Woni pak tutón porok z tej wotmołwu wotpokazuja, zo dopjelnjenjo tajkich přećow zajimy jich pućowarjow kazy; přetož tajcy Němcy w cuzbie chcedźa swojim hosćom z domizny zwjetša jenož swoju „stamknajpu" pokazać a tam wječor z pićom přečinić; to pak je pućowarjam, kotřiž chcedźa swět widźeć, duchaprózdne čas-zabijenjo. A hišće dźensa — 30 lět pozdźišo — je mi wučinjena wěc, zo so tam, hdźež póčnu na zajimy jenotliwcow dźiwać, wšě powšitkownje zajimawe pućowanjo přestanje. Tohodla mějach so też w Parizu po tutym nazhonjenju, a runje tohodla běchmy tam za tutón jedyn dźeń poměrnje wjele widźeli.

Zo je khabłate wjednistwo a wosebje wjacy wjednikow za pućowarjow přecy ze škodu, wo tym móžach so pozdźišo jónu znowa přeswědčić, hdyž tři přećelio po Norwegskej pućowachmy. Rěkajmy sebi Pětr, Jakub a Jan, dokelž běchmy woprawdźe z dźěła na tute mjena křćeni. Pětr piješe cyle rad škleńcu piwa sobu, ale ze studowanjom pućowanja abo wuknjenjom rěčow njechaše swojeho ducha napinać. Duž běchmoj sebi z Janom doma přihotowanske dźěła tak rozdźěliłoj, zo mějach ja puć studować, wón pak Šwedsko-Norwegsku rěč wuknyć. Tola Jan mi dosć njewěrješe, zo pućowanjo prawje zestajam; duž paraše so też z jeho studowanjom a njedóńdźe tohodla k dokładnemu nawuknjenju rěče. Tak tu nětko stejachmy w cuzym kraju bjez znajomnosće jeho rěče, za to pak z dwěmaj wjednikomaj. A hdyž běše bjez rozemjenja rěče přecy hišće hić dyrbjało, běštaj 2 wjednikaj za 3 pućowarjow wjele hórša wobćežnosć; přetož hdyž so mój wjednikaj zjednać njemóžachmoj, dyrbješe třeći, kotryž ničo wo pućowanju njerozemješe, wuprajić, po kotreho radže póńdźemy. Dźiwajo na tute rozšćěpjenjo Jan jónu domoj pisaše: „Nimamy wšak khartow, a tola husto „Doppelkopp" hrajemy, to rěka: jedyn chce ze swojej hłowu na prawu, druhi na lěwu stronu."

Jenož jónu běše mi Janowa wumyslenosć wulcy witana wěc. Běše to na swjateho Jakuba w Norwegskim hłownym měsće Khrystiania, dźensa Osslo mjenowanym. (Žort pak powěda, zo Oslo wosrjedź Čechosłowakskeje leži, a ma wězo też prawje, hdyž mjeno tutoho kraja takle rozdźěla: Čech-Oslo-wakei). — Dokelž ja Jakub rěkam, dyrbjach swojimaj přećelomaj hižo rano slubić, zo budźemy mjeniny wječor z Pilzenskim piwom swjećić, wězo za moje pjenjezy! Drohoho Pilzenskeho piwa płaćeše pak w dalokej Norwegskej mały kónk dwě tamnišej krónje (po našich tehdomnišich pjenjezach 3 hriwny). K tomu móžeše swjećenjo na dwě hodźinje trać, a Pětr a Jan běštaj dobraj pičkaj. To móžeše hroznu dźěru do mojeje móšnje wudźěłać. Tola što sebi chcych!

Popołdnju wujědźechmy z łódźu na fjord (= wuzki, ale dołhi zarězk morja do kraja). Wróćichmy so wječor wokoło dźewjateje hodźiny; łódź pak na druhej stronje fjorda zasta, hač hdźež běchmy wotjěli. Tola Jan to njepytny a wjedźeše nas tohodla wězo do wopačneho kónca. Spomnich na to; samo Pětrej so zdaše, zo popołdnju nimo pomnikow šli njejsmy, před kotrymiž nětko stejachmy. Tola Jan njeda sebi rěčeć, ale wjedźeše nas dale. Hdyž poł hodźiny do wopačneho kónca dźěchmy, dyrbjachmy zasy poł hodźiny wróćo čampać. Hewak so nam ničo stać njemóžeše. Duž dźěch sobu.

Skónčnje přińdźechmy k zastarskej wěži. Nětko też Jan zpózna, zo smy wopaki. Duž chcyše nas po kharće na prawy puć dowjesć. Tola při cyle hubjenym petrolejowym rozswětlenju města njemóžeše mjena drohow ani na twarjenjach, ani na kharće čitać. Nětko bychmy so ludźi za našim hosćeńcom a susodnej Pilzenskej korčmu prašeć dyrbjeli, ale njemóžachmy Norwegski. Tak daloko Jan doma z wuknjenjom trěbnych rěčow dóšoł njeběše.

Što nětko žapočeć? Dokelž chcychmy nazajtra dopołdnja naspomnjenu staru wěžu wopytać, běch sebi na dobre zbožo připołdnju puć z hospody k njej trochu wobhladał. Wšón nastróžany wopraša so mje Pětr, hač so wot tudy domoj namakam. Wotmołwich jemu, zo wšak mjena jenotliwych drohow też z hłowy njeznaju, ale do kotreho kónca mamy hić, wěm. A to nam dosahaše; přetož w hosćencowej blizkosći běchmy dźěn znaći. Nětko samo Jan tomu přihłosowaše, zo móžu ja „też jónu" wodźić. Duž přewzach wjednistwo; njećinjach pak sebi z domoj-přińdźenjom nuzne, a wědźach, čehodla nic. Dźěchmy wězo runy puć do Pilzenskeje korčmy swjateho Jakuba swjećić. Hdyž tam zastupichmy, běše za 6 mjeńšinow w 11 hodźinach. „Korčmarjo, 3 škleńcy Pilzenskeho!" Korčmar, kotryž móžeše Němski, nam požadany Češki napoj přinjese. Kaž krjepku lěkarstwa wulinyštaj Pětr a Jan mały kónk piwa do lačneju šijow. „Korčmarjo, hišće hóždemu jenu!" Mjez tym pak bu za 5 mjeńšinow w jědnaćich. Duž sćahny hosćencar z ramjenjomaj a wotmołwi: „Wot — 5 minutow — do 11 njesměm žaneho noweho piwa wjacy podawać. Tuta khwilka je jenož k tomu, zo hosćo swoju škleńcu dopija. W jědnaćich pak dyrbju jich domoj pósłać a korčmu zamknyć."

Dokelž měještaj Pětr a Jan hižo prózdnjej škleńcy, dopich też ja a potom dźěchmy, zakonjej posłušni, hišće do jědnaćich domoj. Mojej přećelaj móžeštaj hobrsku lačnosć za Pilzenskim piwom jenož w swojej jstwičcy z wodu zaleć. Duž běše bjez dźiwa, zo wjele njepowědaštaj, čim bóle pak so ja sam při sebi wjeselach a posměwkowach; přetož Janowa „mudrosć" běše moju móšeń před wulkej suchoćinu wukhowała. — (Přichodnje dale).

* Gave je rěka, kotraž přez Lourdes běži.

Wšelčizny.

Němski zlět přez ocean. Ze zakhadźacym słónčkom zańdźeneje njedźele pozběhnyštaj so dwě lětadle němskich Junkerowych dźěłarnjow, zo byštaj jako prěnej zlět z Němskeje do Ameriki nastupiłoj. Wjele je so w dnjach zańdźenoho tydźenja wo tym pisało, někotre nowiny wšak skoro ničo druhe wjacy pisać njewědźachu. Ale němscy lětarjo daloko njepřińdźechu. Lětak „Europa" dyrbješe so bórzy zasy k zemi pušćić, w Bremen. Nawrót „Europy" sta so dla khutnych kaženjow motora, kotrež so po połhodźinskej jězbje nad sewjernym morjom pokazachu. W lětadle běštaj sławnej Ristícz a Edzard, a amerikanski žurnalista Knickerbocker; woni njejsu žaneje škody poćerpjeli, hdyž je so też lětadło same ćežcy poškodźiłe. Motor je so hižo do Dessawy dowjezł, a to w powětře, zo bychu brach dospołnje spóznali a zlět wospytować móhli. Lětadło „Bremen" je so tohorunja wróćiło. Tute lětadło njemóžeše wulkich wichorow a zliwkow dla, kotrež nad atlantiskim oceanom zakhadźachu, zlět přez morjo ważić. Běchu při pytanju přihodnoho puća hižo přewjele časa zhubili a benzina wutrjebali, tak zo ani přelět ważić njemóžachu. Wina njeporadźenja so nětko z wulkoho dźěła na wjedrowučenych wotstorkuje. Praja, zo su tući wučeni knježa to wědźeć dyrbjeli a też rjec, zo je tón čas njemóžne było, morjo přeleće. Lětarjo su cyle hinaše poměry w powětře namakali, hač bu jim doprědka prajene. — W němskich lětarskich kruhach so zlět „Bremen" jako sławny skutk wuzběhuje, na kotryž smědźa Němcy hordźi być. W Dessawje samej su wróćenjo lětadłow z wulkej zrudobu přijimali. Profesor Junker je powěsć ze sylzojtymaj wočamaj přijimał. Też w cuzym pismowstwje so powšitkownje derje wo pospytu sudźi. Kaž nowiny pisaja, nochcedźa Junkerowe dźěłarnje w lěće 1927 žane lětadła wjacy nad morjo wupósłać.

Swójbna hospodarska šula w klóštrje „Porta coeli" na Morawje přijimuje dobre, serbske holcy, kiž chcedźa so za domjacnosć wukubłować, do pensionata. Kursus započnje so z 1. septembrom. Naprašowanja móža so na redakciju podać. Přichodnje přinjesemy podrobny nastawk.

„Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje, ma jutře **njedźelu** 21. augusta wječor we 8 hodź. **zhromadźiznu** w kat. towaršni. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 523. z Nowoho Łusća: Jan Pječka; 524. z Prěčec: Józef Šołta; 525. z Lipska: Jakub Symank; 526.—529. z Njebjelčic: Mikł. Žur, Wylem Šołta, Jurij Ledźbor, Hana Bernardowa.

Za kapałku swj. Antonija w Berggießhüblu: Michał Ella z Budyšina (Židowa) 10 hr. III. rjad w Budyšinje 26 hr.

AMD

Wosebitosće:
Cyrkwinske swěcy, swěčki na Božoho dźěśćowy štom

Anton Marosek
zhotowjeŕ wóskowych tworow
Drježdźany-N. 22, Leisnigerstr. 5
dalokorečak 55962
poručuje za cyrkwinske potrěbnosće
wołtarne swěcy
najlěpšeje družiny,
Ia swěćenjo do wěčneje lampki, zaručene na służoh, null so palace,
wóruch a wuhlo do kadnika.
Přeporučenja wot wysokod. kat. farstwow radlubje k dowidźenju.

Zwóństwo
z bydlenjom a zahrodku w pódlanskim dźěle pola mjeńšeje fary je hnydom k wobsadźenju. Bliže je zhonić hač do 1. sept. na Budyšskej farje a w redakciji.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami
Telefon 3506 a 3507.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pječwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wróćiwši so wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje a maćerje

Marje Brěžanoweje
z Jasenicy,

kotruž je Bóh luby Knjez ze swj. sakramentami wobstaranu po krótkej ćežkej khorosći w starobje 41 lět 2 měsacaj z tutoho žiwjenja wotwołał, wuprajamoj wšitkim lubym přećelam a znatym za nutrne dźěłbraćo a k rowu-přewodźenjo naju

najwutrobniši dźak.

W Jasenicy, na dnju pohrjeba, 7. augusta 1927.

Hłubokozrudźeny mandźelski a dźowka.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

35. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **27. augusta 1927.** | **65. lětnik.**

Hladamy samaritanow našeje młodźiny.

Njeběše to prawy človjek tutón samaritan we swj. sćenju? Nječinješe kaž měšnik a levita, ale postara so za wbohoho do rubježnikow padnjenoho a dowjeze joho do hospody. To běše zawěšći japoštołske skutkowanjo, haj skutk křesćanskeje smilnosće na wbohim človjeku. A nimamy tež w našich časach tajkich njezbožownych, ćelnje a duchownje znjezbožených, kotrymž dyrbimy samaritanojo być?

Hlej, hdyž swjeći japoštołojo do swěta wućahnychu evangelium prědować, běše swět hišće pohanski a židowski. Njeznajachu človjeskosć a lubosć k blišomu, ničo wo tym, štož je hakle křesćanstwo přinjesło. Hdyž pak běchu swj. japoštołojo křesćanske wosady założowali, tu běše živa wěra w dušach prěnich křesćanow.

Běchu zwólniwi za kóždy wopor, njesechu hłód, lačnosć a smjerć. Za Khrystusa a joho wěru znjesechu wšitko. A kaž wěrjachu, tak běchu tež živi. Jich přikład skutkowaše a dobywaše tež druhich za Khrystusa a swj. cyrkej. A njetrjebamy tež w našich časach tajkich křesćanow? Hlejće naš čas je z wulkoho dźěła křesćanstwo zhubił. A kak dyrbi tute zasy wróćo dobyć, njechamy-li swětej joho rjanosć a wěrnosć pokazać a joho wozbožace žohnowanjo? To pak móže so jenož stać přez słowo a živy přikład. Japoštołow trjebamy, kiž bjez přestaća so podadawaja starosći wo spomoženjo a lěpše swojich sobubratrow a sobusotrow. A tute dźěło njemóža jenož wukonjeć swjećeni měšnicy, wot Boha postajeni dušepastyrjo sami. Trjebaja pomoc laikow. Runje najbóle wohroženych a hižo zhubjenych njemóže měšnik najbóle ani dócpěć. Tući du jomu daloko a šěroko z puća a wotpokazuja joho pomoc, dokelž su z hidu a njedowěru napřeco njomu napjelnjeni. Tu su trěbni japoštołojo, kiž tajkomu wbohomu wurubjenomu človjekej na stronje steja, kiž su z nim na dźěle, w twornjach, w skałach, na twarje, na honach a polach, doma a wonka. Tajcy maja najlěpši wliw na swojoho sobučłowjeka a móža skutkować, kaž miłosćiwy samaritan nad nim. Na joho słowo posłucha, tute wopomina a sebi často je k wutrobje běrje a tak nastupi puć nakazanja. Kóždy křesćan dyrbi być prědaŕ w skutku! Haj, hdyž by so na kóždym městnje, w kóždym domje, w kóždej swójbje jenički človjek namakał, kiž cyle a wuraznje je živy po wěrje a evangeliju, tak by był tutón prawy japoštoł, starosćiwy samaritan swojoho sobučłowjeka. Tajki by był živy pokazowaŕ ke Khrystusej.

A štó trjeba bóle a nuznišo tajkich samaritanow, jeli nic naša młodosć? Hdźe je dušine hubjeństwo wjetše a zrudniše, dyžli mjez młodosću, mužskej a žónskej. To budźe kóždy dušepastyŕ, wučeŕ a starši wobkručić móc. Hladajmy kak łóji a leći naša młodosć za wjeselom a wužiwanjom wodnjo a w nocy. Kak swobodnje wobkhadźujetaj wšelakej splahaj mjez sobu. Njemóžeš wječor přez naše wsy překročić bjez toho, zo njeby nadešoł hólcow a holcy hromadźe — abo tež 2 samoj mjez sobu. Maja hižo swoje wěste dny a hodźiny, hdźež so ze znajomstwom zeńdu. Póćiwosć a hańbićiwosć nimataj wjacy płaćiwosće pola nich, hdyž jenož so służi k spokojenju zmysłow. A njepokazuje so tež sćěhwk tajkich znajomstwow, zo rosće ličba njemandźelskich dźěći? Njedawno nam statistika přinjese hrózbnu ličbu njemandźelskich dźěći w Němskej. Mjez tym, zo mandźelske porody woteběraja, rostu a přiběraja njemandźelske lěto wot lěta. A su snadź hišće tući najhórši, njestanu so druhe a hrózbniše hišće njeskutki? Njejsu samo tajke holcy, kiž pytaja we swojej nuzy druhdźe pomocy a so sčinja z mordaŕkami swojich dźěći?

A za prědarjow z njebjes, hač bywaja to duchowni, starši abo předstajeni, maja tući 18, 19, 20 lětni hłuchej wuši. Najwjacy z nich wšak žane prědowanjo w cyrkwi njesłyša abo snadź je tež přespja. Też při spowědnym stole jich zrědka nadeńdźeš, abo jeli hišće přińdu, potom hladaja kak móhli najlóžšo pola spowědźe pobyć abo kroča samo njedostojnje a wobeńdu hišće hrěch boharubjeństwa. Štó dyrbi nětko tajkich zhubjenych, zabłudźenych a wurubjenych wróćo dowjesć, jim być miłosćiwy samaritan na jich njesmjertnej duši? Ze samsnych rjadow młodosće dyrbja wustupić radźićeljo a napominarjo, pokazowarjo a wjednicy. Wy dobri a čisći, kotrychž wutroba hišće zakhowana wosta wot skaženja a zahuby časa, budźće pomocnicy, samaritanojo swojich sobubratrow a sobusotrow, přećelow a přećelnicow. Ty móžeš wjacy wukonjeć pola sobubratra, dyžli faraŕ abo kapłan w towaŕstwje młodźeńcow a knježnow. Runje tam su dźěn najmjenje tajkich, kiž dušinu pomoc najnuznišo potrjebaja. A na koho maš wjetši wliw k dobromu abo k złomu, hač towaŕš a přećelnica na přećelnicu? Twoju

móc dyrbiš wužić za kralestwo Bože, za Khrystusa, twojoho Zbóžnika a Wumožnika. Hdyž by tak z prawej lubosću k Bohu a bližšomu spytał swój wliw wukonjeć, by zawěsći twjerdźizny djaboła spowalał a wěže k njebju twarił.

A ty młoda duša, kiž sy hišće njeskažena wot mazanosće swěta, snadź chceš do cuzby, zo by tam so wěnowała službje sobučłowjekow, njehladaj do dalokosće, twój nadawk je tak blizko. Tež my doma trjebamy samaritanow a samaritankow. Štóž wšědnje na twojej stronje kroči a dźěła, tutoho bratra abo sotry škitać dyrbiš być. Z kotrymž runje dźěłaš, wobkhadźuješ, so zabawješ, tež we korčmje sydaš abo na łubi rejwaš — tutu dušu, za wěčnosć postajenu a z tysac strachami wobhroženu, dyrbiš škitać a dźeržeć a zakhować. Žadyn pohlad twojeju wočow, žane słowo z twojoho horta, žane twoje zadźerženjo njesmě druhomu k pohorškej być. A prašamy so, čohodla smy do tajkej zahuby zapadnyli, do njepóčiwosće a njewěry a bjezbóžnosće? Smy dušepastyrstwo jenož duchownym přewostajili a zabyli, zo smy tež my škitarjo našoho bratra a zo dyrbimy na rozšěrjenju njebjeskoho kralestwa dźěłać.

Hišće słowčko! Njemóžeš na wosud nětčišeje młodosće myslić, bjez toho, zo by tež na přichod spominał. Přichodny splah dyrbjał druhoho zmyslenja być hač joho prjedawši nanojo a maćerje bywachu a wudachu? Młodosć wot dźensa dyrbjała hinajši splah wukubłać? Naš přichod budźe tajki, kajkaž naša młodosć dźensa bywa. Tohodla njesměš ženje a nihdy do mandźelstwa zastupić bjez toho, zo by dušu čisćał a wotpołožił lohkomyslne hrěchi młodosće. Štóž je najprjedy so cyle přiwole roćił a wróćił, móže hakle dobre zarućenjo za přichod dać. Haj čłowjestwo je we hłubokosći a pytamy puć, jón k wysokosći pozběhnyć. Njeje pak druhoho puća hač zasywubudźenjo křesćanstwa, hač, zo młodosć z raznosću so wot złeho wotwobroći a na duchownym wobnowjenju sobudźěła. O serbski młodźenco a serbska knježna, njewidźiš tu wulkosć a ćežu twojoho zamołwjenja? Ty sy přichod, we twojim ćěle a w twojej duši so twori. Sy zrała, sylna, čista a pobožna dosć, zo by mohła nan a mać być a splah dźěći Božich na zemi wukubłać?

Njech tute rjadki wšitkim, wosebje pak dobrym a pobožnym mjez młodosću woči wotewrja, zo wona jasnje swój nadawk za přichod spóznaje. Njejedna so wo to a nima so rosudźić, hač ma Khrystus abo djaboł kralować? Wšě mocy dyrbimy napinać, zo by křiž Khrystusowy dobył. Tak dźiće wšitcy stari a młodźi wukonjeć swój krasny nadawk a budźće samaritanojo na swojim sobučłowjeku!

Politiski rozhlad.

Europski kongres narodn. mjeńšinow.

W Ženewje, 23. 8. 27.

W měsće Ženewje, w poslednich lětach tak husto mjenowanym měsće, je so zańdźenu njedźelu k třećomu razej europski kongres narodnostnych mjeńšinow zešoł, zo by wuradźował a spěchował wšě narodnostne prašenja a žadosće. Pjatnaće wšelakich narodnosćow je zastupjenych. 56 wotpósłancow tutych wšelakich narodnosćow je přijęło. Tež naš łužisko-serbski narod je zastupjeny přez fararja Jana Cyža-Hajničanskoho, kotrohož je Serbska ludowa rada jako zastupjerja Serbow wotpósłała. Šěsć nowych narodnosćow je swój přistup připowjedźiło. Tola so jich přiwzaco wotstorči, doniž sebi kongres njeje krute wustawki dał, štož je lětsa sobu prěni nadawk.

Ze swjatočnym posedźenjom kongres za zjawnosć wotewri póndźelu joho zasłužbny president knjez dr. J. Wilfan z Tersta, zapósłanc Słowincow a Krowatow w Italskej. Pokazuje na to, kak runje prašenja narodnostnych mjeńšinow w Europje stajnje na ważnosći dobywaja a kak stajnje wjetšeje kedźbnosće cyłoho swěta wubudźuja. To dopokazuje tež mnohosć žurnalistow, kotřiž su přitomni na tutym kongresu. Jedna dźěn so tu tež wo wjacy hač 40 milijónow čłowjekow. Prašenjo narodnostnych mjeńšinow je hižo europske prašenjo. Cyła Europa je z nim zajimowana. Na to pokazuje wosebje dźensniši referat knjeza dr. Amende: „Wohroženjo europskoho měra přez narodnostnu njesćerpliwosć“, kotryž wulkoho připóznaća namaka. Tež referat dr. Lasersona z Letonskeje wo „Statnej suverenosći a prawach mjeńšinow“ doby sebi wulkeje kedźbnosće. Dalše referaty, kotrež su wšě z mjeńšimi abo dlěžšimi diskussijemi zjednoćene, budźa: „Znutřkowne a mjezystatne hromadźeskutkowanjo narodnosćow“, „Rěčny problem“, „Prašenja narodnostneje wědy“ (Postajenja narodnostneje přisłušnosće, statistika atd.), „Prašenja organisacije a propagandy“.

Pódla toho dźěłaja w dołhich wuradźowanjach dopołdnja a popołdnju štyri komissije wo: Zhromadnym dźěle, wo prašenjach rěče a narodnosće, wo organisaciji a wo nowych wustawkach. Dosć dźěła potajkim. Njech wone wšě nam na wutrobje ležace narodnostne prašenja spomožnje spěchuje. Njech tež naš mały narod něšto spomožnoho z njoho na sebi začuje! J. Cyž.

Könnecke chce ocean přelećeć. Hdyž so tež prěni pospyt z němskeje strony, ocean přelećeć, poradźił njeje, přihotuja tola hižo z nowa k druhomu pospytej. Kiž dyrbi zlět ważić, je lětar Könnecke; wón chce z Kölna swój daloki puć nastupić. Dotal pak so zlět přecy hišće njehodźi wuwjesć, přetož wustawy za wjedro wozjewjeja stajnje njepřihódne, dešćikojte a wichorojte wjedro nad morjom. Samo amerikanski namórski wustaw je łódźe w atlantiku k wosebitej kedźbliwosći napominał. Wutoru je dr. Külz w přewodnistwje zastupjerjow města Kölna lětadniščo wopytał a přezmórske lětadło wobhladał.

Też **Francózoju** so hotuja ocean přelećeć, ale też woni so špatnoho wjedra boja. Nochcedźa, zo by so jim podobnje zešło kaž prěnim němskim lětarjam, a też prěnjomu Francózy Nungesserej, kotrohož je najskerje morjo pożrěło.

Sacco a Vanzetti wotprawjenaj. Tutaj dwaj anarchistaj, kiž staj poslednje tydźenje zajim cyłoho swěta zbudźiłoj, a nic samo zajim, ale też krwawne atentaty po mnohich europskich wulkoměstach a też w Americy, buštaj zańdźeny tydźeń wutoru w 6 hodź. rano po našim času wotprawjenaj (po amerikanskim času po połnocy). Sydom lět běštaj Sacco a Vanzetti nětko hižo w jastwje. Wšě prócowanja jeju zakitarjow běchu podarmo, też wšě wuswobodźerske pospyty italskoho knježerstwa — běštaj mjenujcy italskaj stać anaj — też prócowanjo Vatikana z posrědnistwom amerikanskich biskopow, rozhorjenjo šěrokich dźěłaćerskich worštow, kiž w tutym wusudźe skutk pjenježniskoho nadknježstwa widźa. Wotprawjenjo hakle po 7 lětach zasudźuje europske nowinarstwo jako skutk surowosće a brutalnosće. Hdyž bě so powěsć wo wotprawjenju wozjewiła, dóńdźe wosebje we New-Yorku k wulkej demonstraciji, na kotrejž so na 7000 wosobow wobdźěli. Policistojo na konjach, kaž też we worclowych awtach zhromadźene syły rozehnachu. W New-Yorku stojachu šěsć kompanijow infanterije a dwě mašinskej třělbje přihotowanej, kiž dyrbještaj w připadźe demonstracijow hnydom so trjebać. W Ženewje zhromadźichu so we wječornych hodźinach póndźelu na 400 najbóle młodostnych wosobow před domom, kiž za posedźenja zwjazka narodow służi. Wulke woknace škleńcy zhromadniskeje sale buchu z kamjenjemi dospołnje rozbite. Skóncne wotprawjenjo tuteju winikow zasudźamy, runje tak kruće a hišće kručišo wotpokazujemy demonstracije, kiž su so we wšelakich wulkoměstach za wotprawjenaju stałe. A što so wšědnje w Ruskej z komunistiskeje, bolšewistiskeje strony stawa? Njejsu tam mordarstwa na dnjowskim porjedźe?

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě zańdźenu njedźelu swoju měsačnu zhromadźiznu, kotraž běše jara bohaće wopytana. Knjez předsyda přednošowaše wo „Wuwiću nowinarstwa“ a to wot časow starych Romjanow hač do

najnowšoho časa. Pozdźišo sćěhuje přednošk, kak je so naše serbske nowinarstwo wuwiło. Prěni raz přebywaše mjez nami naš nowy knjez kapłan Józef Nowak. Předsyda wysokodostojnoho knjeza z wutrobnymi słowami powita. Zhromadźizna wuzwoli joho hnydom za nakhwilnoho městopředsydu. Jednachmy potom wo wuléće, čas a městno so hišće postaji; wulět ma być w septembru a to najskerje do wokoliny Sebnic. Dale wobžarowachu wšitcy, zo je najdostojniši knjez biskop za nowoho fararja knjeza postajił, kotryž bohužel serbscy njemóže. Nadźijamy so wšitcy, zo knjez biskop tola hišće prostwu wusłyši, kotruž su naši zastupjerjo hižom někotre razy ertnje a pisomnje jomu přednjesli.

— **Towarstwo knježnow.** Wot njedźele 2. oktobra hač do wutory 4. oktobra wotměje so w Biskopicach wukubłarski kursus za wjednicy pod nawjednistwom hłownoho presesa Klensa. Themata budźa: „Dušine žiwjenjo našeje młodosće", „Zmysł našich zjednoćenjow za knježny", „Wo prawym zmysłu apostolata" a dr. Wutoru so přednoškam posedźenjo presesow přizamknje. Wšitcy wobdźělnicy maja so hač do 11. septembra pola diecesanskoho prešesa na kat. zarjadnistwje w Biskopicach zamołwić. Za přenocowanjo a jěsć ma so miłosćiwym sotram wšědnje 3 hriwny płaćić.

Z **Přěčec.** Hdyž nětkle po drózy z Budyšina do Kamjeńca jědźeš, widźiš, kak twar noweje dróhi postupuje. Po wulkim njezbožu w decembru 1925 wyšnosć hnydom khutnje na to mysleše, staromu brachej wotpomhać. Kaž je znate, dźěłaja hižo wot meje sem na nowym puću, kiž je na 1000 metrow dołhi. To bě wulka njepřijomnosć stareje drohi, zo wjedźeše přez burske kubło, a k tomu přidruži so hišće njedostatk, zo měješe droha nahłe koleno pola korčmy. Nowa droha wjedźe zezady korčmy a bu třěbne, dźěl twarjenja wottorhać. Wokoło 50 muži tu dźěła. Přepołoženjo dróhi wučinja wšo hromadźe 100 000 hriwnow. Wjednistwo ma Budyšske dróhowe a wodowe twarske zarjadnistwo, wuwjedźenjo twarski mištr Neumeister w Moritzburku w rukomaj.

Z **Hodźija.** W Praskowje pola Hodźija bě so rój pčołkow do žitnoho popa zasydlił. Hdyž nětko žito domoj wožachu a snopy na wóz kładźechu, so pčoły rozhněwachu a konjej a pohonča skałachu. Konjej so splóšištaj a ćěrještaj domoj, a by so lohko hišće wjetše njezbožo stać mohło.— Pčołki drje měd přihotuja, njejsu pak přecy same mjedowe!

Z **Worklec.** Kaž słyšimy, chcedźa nawječorne jednoty (Pančicy, Wotrow, Njebjelčicy a Khrósćicy) zhromadny sokołski swjedźeń tu wuhotować a to njedźelu 4. požnjeńca (septembra), na kotryž so wšitcy Serbja, wosebje nawječornoho wokrjesa nanajwutrobnišo přeprošuja. Naši Sokoljo a młódši dorost (hólcy a holcy) wonka w Božej stwórbje pokazaja, na kajkim skhodźeńku tukhwilu serbske ćěłozwučowanjo stoji. Budźa so prostne zwučowanja předwjesć, pódla toho pak też khumšty na narjadach pokazać. W formje ludowoho swjedźenja předwjedu so też mnohe dźěćace hry a druhe zawjeselenja. Tuž so też dźěći namołwjeja, so na swjedźenju wobdźělić a sobuskutkować. Zo so njebudže nikomu wostudźić, za to so postara. Za wobdźělnikow je přileżnosć k nyšpornej pobožnosći popołdnju 1/2 2 hodź. w hrodowskej kapali. Hnydom po nim budže so swjedźeński ćah zestajeć a poćehnje na swjedźeńsku łuku, hdźež so dalše sokołske žiwjenjo po bohatym a wotměnjacym programje wotměwa. Też za ćěłne wokřewjenjo so postara. Jeli traš wjedro njehoji, čohož so njenadźamy, wotstorči so swjedźeń na njedźelu 11. póžnjeńca. Wšo dalše zarjaduje swjedźeński wubjerk a jenotliwe jednoty, kotřiž njech so ze swojim starostu a načolnikom swjedźenja dla doreča. Wšitcy Serbja su nam lubje witani. Zastup je darmo a tak je kóždomu zmóžnjene, bjez wosebitych wudawkow sebi swjedźeń wobhladać. Tuž přińdźće w prawje bohatej ličbje. Nichtón njech doma njewostanje. Žně drje budźa tak daloko pod suche a tuž zbywa skerje kusk časa za ćěłne a duchowne wokřewjenjo. Nazdar!

Ze **Smjerdźaceje.** Hakle před někotrymi njedźelemi je so w našej ćichej wjescy paliło. A nětko hižo zasy. Na dotal njeznate wašnjo wudyri w Kućankec bróžni Boži woheń, kotryž wšě domkhowane žně zniči. Wětřik pak ćěrješe woheń dale, tak zo so też Šołćic statok ze wšěm wotpali. We wsy powědaja wo założenju přez złóstnu ruku. Bóh luby Knjez nas zakhowaj před podobnymi domapytanjemi!

Z **Ćoplic.** Wot soboty 20. augusta hač do póndźele 22. augusta zhromadźichu so katolikojo wokolnych městow a wjeskow k wokrjesnomu dnjej našoho swj. wěrywuznaća. Hačrunjež bě měšćanska rada zakazała, oficielne powitanjo

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Z radosću pušćeše symješka do zemje a přesadźowaše małe rostlinki, krjepješe a plěješe njerodź. A hdyž běchu prěnje płody na blidźe, kotrež běše sama plahowała, běše to za nju njemałe wjeselo; mysleše sebi, zo hišće jej žana jědź tak słodźała njeje, kaž tuta. „To su słódke płody pilnosće", praješe mać. Tak płaći Bóh pilnosć — w małym a we wulkim.

Kaž so mać přeco wo dźěło staraše, zo njeby čas prózdny přečiniła, tak njedaše jej też na wokřewjenju pobrachować. Dwě abo tři razy wob tydźeń smědźachu někotre khude, ale přistojne, derje wukubłane towarški we jeje starobje k njej na wopyt přińć, mjez kotrymiž so wosebje jena, z mjenom Hańža, nanajpřećelniša wuznamjeni. Róža hospodowaše najprjedy swoje towarški z mlokom, sadom a tykancom, potom popředźechu a skónčnje hrajachu sebi we jstwje abo w zahrodźe. Mać pak měješe nastajnje dźěći, bjez toho zo woni to pytnychu, we wočomaj a słyšeše wšitko, štož mjez sobu rěčachu. Wona jim też kazaše, što maja hrać a wědźeše tajke hry, kotrež běchu za nich z wužitkom.

Wosebje pak hladaše mać jara na to, zo njeby skhadźaca hordosć a lubosć k pychařstwu za jeje wutrobu k zahubje była.

Jenoho dnja, hdyž běše Róža hižo wotrostła, přińdźe wójwoda na hród, zo by swojoho přećela wopytał. Wjacy ryćerjow ze swojimi mandźelskimi bu přeprošenych. Róža smědźeše po swojim stawje wupyšena być; běše w drohotnej drasće z parlemi wobsadźanej.

Wšitcy jeje rjanosć a pychu wukhwalowachu, štož so jej też wězo lubješe. Hdyž běchu hosćo zaso wotjěli, praješe mać k swojej dźowcy: „Słowa, kotrež su tući knježa ći prajili, su mje jara zrudźiłe! Tak njewědźachu na tebi ničo druhe wukhwalować, hač tute błyšćate parle, kotrež su jenož na tebje napówšane a kotrež dyrbiš nětkle zaso wotpołožić. Twoju postawu sławjachu, kotrejež rjanosć zańdźe, kotraž junu do procha rozpadnje. Ach, mój Božo, njeje-li hewak na tebi ničo druhe khwalobne, tak bych tola najnjezbožowniša mać była! O moje lube, dobre dźěćo, waž sebi jenož tajke samotnosće, z kotrymiž móžeš sebi woprawdźitu česć dobyć!" Mać skhowa tutu pychu zaso wša zrudna. „Ach," praji sebi, „što su tute parle pornjo nadobnej wutrobje? Tute parle njemóža mje zbožownu sčinić. Hdyž mje ponjesu junu k rowu, tak wšitke tu wostanu. Nadobne zmyslenjo a skutki same su prawe parle, kotrež maja w tamnym swěće jenož płaćiwosć."

Wjacy pak hač wšitko, štož móžeše mać swojej dźowcy činić, zo by ju dobru wukubłała, skutkowaše jeje samsny dobry přikład. Cyłe jeje zadźerženjo běše jasny čisty błyšć, kotryž so jeje dźowcy přez cyły dźeń před wočomaj zyboleše, kajka dyrbi być a što dyrbi być. Běše tak ponižna, měrna, přistojna. Ženje sama so njekhwaleše. Jeje miłe, přećelne wobličo njebu ženje přez hněw roznjemdrjene. Ženje njerěčeše wopačnosće wo druhich. — Wosebity začisć pak činješe na wutrobu dźowcynu jeje pobožnosć a přećelniwosć přećiwo kóždomu človjekej; a

wotměć, je so swjedźeń tola jara rjenje wuwił. Wjacy hač 30 000 katolikow bě so zešło. Mjez druhimi chcemy tu mjenować diecesanskoho biskopa dr. Großa a cyły rynk zapósłancow a senatorow. Zamołwjeny dr. Seipel bě nar. radu Schönsteinera pósłał. Też znataj duchownaj pp. Muckermann-Mnichow a Lauenroth-Aachen běštaj přišłoj. Swjaty wótc bě tohorunja zbožopřeco pósłał. Najwjetši zaćišć pak činješe wulki swjedźeński ćah; bě to woprawdźe pozběhowaca manifestacija za swj. wěru.

Poswjećenjo cyrkwičky w Lichtentanne. Zańdźenu njedźelu poswjeći najdostojniši knjez biskop nowu cyrkwičku w Lichtentanne. Njeběchu so jenož wobydlerjo mjenowanoho městačka zešli, ale też z Ćwikawy, Werdawy a Krimičawy běchu pobožni přikhwatali, zo bychu so na tak rjanym a žadnym swjedźenju wobdźělili. Po swjećiznje přepoda knjez biskop zhromadźenej wosadźe swjatočnje cyrkwičku, kiž je swjatomu Józefej poswjećena. Kaž bě swjaty Józef dźěłaćeŕ, tak je też nowy twar wurostł z pjenježneje podpjery a wosebje z mozlojtych rukow dźěłaćerjow, kiž su so sami wo natwarjenjo swojoho domu Božoho prócowali. Wulku zasłužbu wo nowotwar ma wjednistwo Maxoweje dźěłańnje, kiž bě swoju kólnju poskićiła za cyrkeŵ. Dźak słuša też knjezej direktorej Auvende a wyššomu inženěrej Stephanej, kotrajž staj z wulkej prócu wuwjedźenjo wosebje spěchowałoj. Mócne „Te Deum“ a požohnowanjo z Najswjećišim skónči tutu tak pozběhowacu swjatočnosć. Bóh žohnuj nowu wosadu!

Rozjasnjenjo biskopskeje wyšnosće w Budyšinje k postajenju fary w Domje a Našeje lubeje Knjenje.

Wo postajenju fary w Domje (w tachantskej cyrkwi) a „Našeje lubeje Knjenje“ w Budyšinje a wo pomjenowanju fararja pola cyrkwje „Našeje lubeje Knjenje“ je so zjawnosći wudawało, štož wěrnosći přiměrjene njeje. Z tym je so wulki njeměr do wěriwych zanjesł. Z zajimje (interesse) wěrnosće a měra wupraji biskopska wyšnosć w Budyšinje sćěhowace:

1. Na porjedźe Božich służbow w cyrkwi „Našeje lubeje Knjenje“ njeje so přez tele zarjadowanje to najmjeńše přeměniło. Serbscy katolikojo změja potajkim we cyrkwi „Našeje lubeje Knjenje“ też we přichodźe swoje serbske Bože służby, swoje serbske prědowanja, swoje serbske pobožnosće atd. w tejsamej měrje a na tesame wašnjo kaž dotal. To bu scyła też we wozjewjenju, kotrež so sta njedźelu, 14. augusta t. l. w Domje a w cyrkwi „Našeje lubeje Knjenje“, raznje wuprajene.

2. Ličba serbskich duchownych je w Budyšinje tasama wostała, tak zo změja serbscy katolikojo też w přichodźe tusamu ličbu serbskich spowědnikow, kaž prjedy. Też to móžeše kóždy z wozjewjenja njedźelu, 14. augusta, spóznać.

3. Dotal sydlachu w přescyłnym farskim wokrjesu, kotryž je nětko do dweju farow dźeleny, Němcy a Serbjo; njebě žaneje jenož serbskeje a žaneje jenož němskeje fary ani pola cyrkwje „Našeje lubeje Knjenje“ ani w Domje. We woběmaj cyrkwjomaj bu za dušepastyrske potrěbnosće Serbow a Němcow starane. W Domje běchu za Serbow a za Němcow spowědnikojo w jich maćerńej rěči. W cyrkwi „Našeje lubeje Knjenje“ běchu němske a serbske Bože służby. Na dušepastyrske potrěbnosće kóždoho naroda bu na tele wašnjo lubosćiwje starane. W tym so też při postajenju dweju farow to najmjeńše njepřeměni. Tohodla je też jedyn Serb farař, druhi Němc, a nimo toho je tam, hdźež je farař Němc, mjenujcy pola „Našeje lubeje Knjenje“, kapłan Serb. Hewak pak maja wosadni kóždy čas prawo, so na fararja druheje Budyskeje wosady wobroćić, hdyž sebi to přeja.

4. Jenož tajke zarjadowanjo je po sprawnosći a służi měrej. Přetož jenož tak přińdźetej wobej narodaj nastupajo dušepastyrstwa k swojomu prawu a žadyn njeje poškodźeny.

W kritikach w zjawnosći bě dotal jenož rěč wo prawach katolskich Serbow. Dyrbi pak so też na to pokazać, zo so němscy katolikojo w Budyšinje do zady stajeć njedyrbja, přetož jich je po ludličenju 1925 w Budyšinje přez 3700 dušow, mjez tym zo je ličba katolskich Serbow w Budyšinje 611 dušow, ke kotrymž wězo za faru „Našeje lubeje Knjenje“ hišće tamni we wokolinje zafarowani Serbja přińdu.

5. Skónčnje ma so wuzběhnyć, zo je po jasnych a cyle wěstych předpismach cyrkwinoho prawa zakazane, narodne (nationalne) fary postajić. Za katolikow we Budyšinje njebě ani serbskeje a też nic němskeje fary we

---

tuta za cyłe žiwjenjo wjacy w jeje wutrobje njehasny. — Na hrodźe běše też zastarska kapałka, na woknach běchu wobrazy swjatych w žiwych barbach molowane, nad kotrymiž so Róża nimo měry radowaše. W tutej kapałcy klečeše tuta pobožna mać husto z tajkej česćownosću a pobožnoscu před wołtarjom, zo zdaše so cyle do Boha zanurjena a kaž by jeje wobličo překrasnjene było. Tuta modlaca mać běše za dźěćo pozběhnjenjo k njebjesam a też sama pozběhny swoju dźěsćowsku wutrobu k njebjeskim wyšinam. Róża widźeše tu z wočomaj a čuješe też hłuboko we wutrobje: najnadobniše a najzbóžniše začuća su — wěrna pobožnosć. Mathilda njeboješe so też khorych a ćerpjacych wopytować. Junu běše we wsy deleka khuda dźěłaćeŕka, mać sydom njedorosćenych dźěći, jara strašnje khora. Nadobnej žónskej njebě to přewjele, z wysokoho hrodu wbohu khoru w nizkej słomjanej khěžcy wopytować, jej posłužować, ju napominać, zo by hórke lěkarstwa k sebi brała, kiž jej sama podawaše. Wopytowaše ju wšědnje, a Róża smědźeše ju přewodźeć, zo by z časom čłowječe hubjeństwo a nuzu spóznała a nawukła druhim horjo wołožeć. Hdyž Mathilda zaso junu ke khorej přińdźe a praji, zo je khora nětko bjeze wšoho stracha, hdyž nětko wšitke sydom dźěći, starosćiwy nan a khora mać radostne sylzy ronjachu, hdyž nan dźěći napominaše, tutej nadobnej dobroćerćy, kotraž je maćeri z Božej pomocu žiwjenjo wukhowała, na kolenach so dźakować, hdyž hnuty wot začućow sam na kolena padny, hdyž dźěći ruku swojeje dobroćerki košachu — tu bu Róża tak hnuta, zo sama płakaše a so zbožowna čuješe, tak dobru mać měć a we swojej dźěsćowskej wutrobje Bohu swjatočnje slubi, jeje přikład sćěhować.

Tak dobre wukubłanjo njemóžeše bjez płodow wostać. Róża běše rjany wobraz knježniskeje póćiwosće. Běše sama lubosć přećiwo Bohu, přećiwo staršimaj, přećiwo kóždomu čłowjekej. Jeje ponižnosć, přistojnosć, měrniwosć, jeje pobožne čiste zmyslenjo znadobnjachu a porjeńšowachu jeje lubozne wobličo. Jednore a čiste kaž jeje zmyslenjo, běše też jeje drasta wot samo předźenoho płatu; a někotre kwětki w sněhbělej drasće, běchu jeje najlubša pycha, wosebje módry kosterjanc a zakćěwaty różowy pupk. Rjeńšej pak hač kosterjanc běštaj jeje njewinowatej, přećelnej, módrej wóčcy, a barba njewinowatosće na jeje kćějatych ličkach wohańbješe wudobywacu čerwjeń różowoho pupka. Štóž ju jenož wohlada, praješe: Róża z Tannenberka je tola najkrasniša knježna w cyłym kraju.

Róża płaka wo swoju mać.

Ach, zo Róża tutoho zboža, tak dobru mać měć, wěčnje wužiwać njesmědźeše! Róża běše 14 lět stara — tu mać nadobo ćežcy skhorje. Wona čuješe strach a njezamjelča jón też swojej dźowcy. Nan běše w polu. Tohodla praji k dźěsću: „Lubša Róża, pósćel hnydom jěcharja po nana! A daj też potom pobožnoho rjadnika Norberta zawołać: Wón je mje křćił a mje při zastupje do tutoho swěta poswjećił a swjatosćił. Přez cyłe moje žiwjenjo běše mój spowědnik a wótcowski radźićel. Wón mi też při wustupje z tutoho swěta swoju pomoc njewotpokaza a budźe mje swěrnje přewodźeć do tamnoho lěpšoho žiwjenja, wróćo

Domje a katolskeje fary pola cyrkwje „Našeje lubeje Knjenje“.

NB. Tuto ma so wozjewić (přečitać) w cyrkwi „Našeje lubeje Knjenje“, (Dom, XI p. Pent.) njedźelu, 21. augusta 1927, na dopołdnišich kemšach w 9 hodź)

Zhromadźizna w serbskim Domje.

Zańdźenu njedźelu po serbskich kemšach zeńdźechu so Serbja tudyšeje katolskeje wosady k wuradźowanju wo wobstojnosćach, kajkež běchu z postajenjom knjeza biskopa nastałe, zo dyrbi němski farař faru „Našeje lubeje Knjenje“ wjesć. W běhu zhromadźizny so sćěhowaca resolucija přiwza:

„Dnja 21. 8. 1927 zhromadźeni katolikojo serbskoho jazyka farskeje wosady „Našeje lubeje Knjenje“ widźa we nowozrjadowanju farskich poměrow katolskeje farskeje wosady w Budyšinje zranjenje derjedobytych prawow serbskoho luda na farstwje „Našeje lubeje Knjenje“. Lětstotki dołho je hižo cyrkej „Našeje lubeje Knjenje“ farska cyrkej katolskich Serbow města Budyšina a wokoliny. W tutym času drje su wšitcy při cyrkwi postajeni fararjo znajmjeńša serbskeje rěče mócni byli.

Zhromadźeni proša Wašu Biskopsku Miłosć, zo so njeby starodawnoho wašnja wzdała a nam za fararja „Našeje lubeje Knjenje“ zaso serbskeje rěče dospołnje mócnoho duchownoho postajiła.“

Dopis z kraja.

Luby Pósle!

Jako dołholětny swěrny přećel khodźiš po našim lubym serbskim kraju kóždźičku njedźelu dom wot domu. Něštožkuli wězo při tym nazhoniš. Tam so raduja, tu płakaja; tam će lubje witaja a tu maja će lědma kedźbu. Štož pak sy poslednju njedźelu widźał a słyšał, to hišće nazhonił njejsy za wšě te 65 lět, štož po katolskich Serbach khodźiš: Wšón lud je nanajbóle rozhorjeny nad křiwdu, kotraž so jomu stawa a kotruž ty sam też wozjewješ, zo so našej drje najstaršej serbskej wosadźe w Budyšinje ma nanuzować farař, dušepastyř, kotryž ani rěč swojich wosadnych njeznaje. Ty sam drje měniš (abo twój M. Ž.), zo so „z tym we wašnju abo porjedźe Božich służbow ničo njepřeměni, ale wostanje kaž dotal (kak dołho?). Też ličba serbskich duchownych wostanje tasama.“ Dowol, zo k tomu hnydom něšto praju a potom hišće jasnišo rozestaju, čohodla je wšón lud tak rozhorjeny, što sebi wón žada a po zasadach katolskeje cyrkwje žadać prawo ma.

Hdyž to čitach, zo „wšo tak wostanje kaž dotal we wašnju a porjedźe Božich służbow“, dopomnich so nimowólnje, kak su w času tak mjenowaneje reformacije při zawjedźenju lutherskeje wěry wšědny lud też z tym pokojeli, zo wšo při starym wostanje, a su we wašnju a porjedźe Božich służbow, hdźež to za mudre mějachu, so dołho po „dotalnym“ měli! Ličba serbskich duchownych w Budyšinje hladajcy woteběra. Su tam jenož hišće tři, mjez tym zo běchu prjedy porjadnje znajmjeńša pjeć, haj z wjetša hišće wjacy. Tři serbskeje rěče mócni knježa je za Budyšin na kóždy pad přemało, dokelž dźěn dyrbja ći też Němcam służić a to też rad činja. A to njeje wěrno, zo ličba serbskich duchownych tasama wostanje. Jedna so tola wo „serbsku“ cyrkej. To je jeje historiske mjeno. Při njej staj, kaž so štó dopomnić wě, stajnje dwaj serbskaj duchownaj byłoj. A nětk ma so tale ličba pomjeńšić, a runje farař, zamołwity dušipastyř wosady, dyrbi Němc być, kiž słowčka njerozemi, zo by so ze swojimi serbskimi wosadnymi zrěčeć mohł. Nic jenož Budyšscy Serbja, ale wšón naš lud też na kraju začuwa tole jako do njebjes wołacu křiwdu, jako surowu ranu, kotraž so bije joho nabožnomu a narodnomu žiwjenju.

Zo matej přichodnje w Budyšinje dwě samostatnej farje być, fara biskopskeje cyrkwje swj. Pětra a fara Našeje Lubeje Knjenje, přećiwo tomu njemóže so ničo prajić. To drje je w starych časach też tak było.

Też nježada sebi nichtón narodnu abo nacionalnu serbsku faru w Budyšinje. Njedawno wšak widźach pismo, hdźež stoješe: „Deutsches katholisches Seelsorgeamt in Rom.“ — A nic Serbja, ale wobzamknjenjo duchowneje wyšnosće je wěc na narodne polo sćahnyło, hdyž dźiwajo na němskich wosadnych dušipastyrjow postaja, kotřiž su němskeje narodnosće, hačrunjež rěč wulkoho dźěła swojich wosadnych, Serbow, njeznaja. Němcam potajkim a wyšnosći je předewšěm wo narodnosć činić, nic nam Serbam. My Serbja žadamy sebi a budźemy sebi žadać, zo ći knježa

---

k mojomu Stworićerjej a Wumóžnikej. — To drje by było přepozdźe“, rěčeše dale, „hdy bych so chcyła hakle nětkle na smjerć přihotować. Cyłe žiwjenjo dyrbi być přihotowanjo na smjerć. K tomu smy jenož na swěće. Čłowjek pak njemóže ničoho kmańšoho činić w tutych ważnych wokomikach blizkeje smjerće, hač je Bohu poswjećić, a hišće junu, też tych najmjeńšich brachow dla so z nim wujednać a so po zarjadowanjach cyrkwje z nim zjednoćić.“ Pobožny rjadnik, lubosćiwy, přećelny starc přińdźe. Mać rěčeše cyły čas sama z nim a wuspowěda so. Dósta khlěb žiwjenja z joho ruki. Płomjo pobožnosće dótkny so też dźěsćoweje wutroby a wolóži jeje njewuprajomnu bolosć. Česćowny rjadnik modleše so z khorej. Rěčeše z tajkej přeswědčenosću wo wěčnym žiwjenju, zo dźěćo z cyłeje wutroby žadaše z maćerju sobu wumrěć. Róża wosta połna pobožnosće, lubosće a sobuželnosće, runja posłužowacomu jandźelej, stajnje při maćeri. Nan přińdźe hakle na třećim dnju pozdźe w nocy domoj. Róża khwataše jomu napřećo; postrowi joho ze sylzami. Hłubokozrudźeny přińdźe wón ke khorołožej. Stróži so, swoju lubu mandźelsku tak blědu přeměnjenu namakać. Joho stróžele wudobychu so ze sylzami. Też Róża stoješe płakajo při łožu! Na smjerć khora poda wona swojomu mandźelskomu, z njewopisajomnym nježnym posměwkom, ruku, druhu poskiči swojej dźowcy. „Lubši mandźelski! Lubše dźěćo!“ praješe ze słabym hłosom, „moja hodźina je přišła. Njebudu skhadźace słónco wjacy widźeć. Ale njepłakajće! — Zmju so lěpje — tam horjeka w bydlenjach swojoho njebjeskoho Wótca. Njebudu tohodla za Was zhubjena. Widźimy so bórzy zaso a potom njetrjebamy so ženje wjacy dźělić.“ Mjelčeše; słabosć njedowoli jej dale rěčeć.

„Lubši mandźelski!“ praji zaso po khwilcy, „hladaj tu na naju dźowku! — Ženje njedach ći wobraza mojeje podobizny; tola Róża, naju luba dźowka, mój žiwy wobraz, njech wostanje ći kmańša dopomnjeńka na mnje, haj, to najlěpše štož ći zawostaju. Tebi ju nětkle přepodawam w mojich poslednich wokomikach — kaž před Božim wobličom. Ja prócowach so, ju pobožnu a křesćansku wukubłać; dokónč ty nětko moje dźěło. Zwuporjedźuj, štož snadź ja přehladach! Přiwobroć wšitku lubosć, kotruž sy mi wopokazał a za kotruž so ći hišće mrějicy dźakuju, twojomu dźěsću?

„A ty, lube dźěćo!“ praji dale, „ty sy mi wjele wjesela přihotowała, ženje mje njejsy rudźiła, ty běše mi stajnje dobre dźěćo, tutu khwalbu směm ći dać w poslednich wokomikach swojoho žiwjenja. O, wostań pobožna, njewinowata, dobra; lubuj Boha; dźerž so swojoho Bójskoho Wumóžerja; čiń, štož wón nas wuči; nječiń ženje ničoho złoho! — Česćuj a lubuj swojoho nana! Ach, wón je přeco we wójnje stracham wustajeny! By snadź junu ranjeny domoj přišoł, tak zastup moje městno. Budź jomu junu w joho starych dnjach lubosćiwa wothladarka, hdyž ja to wjacy być njemóžu! Budź jomu dobre dźěćo — a tak — božemje!“ „O Božo,“ praji wona swojej woči k njebjesam złožujo, „zakitaj ju před złym a zdźerž ju w dobrym: Wusłyš moju poslednju modlitwu, tutu horcu žadosć maćerneje wutroby, kotraž nětko zastanje kłapać. Daj, zo bych ju w njebjesach zaso widźała!“ (Přichodnje dale.)

a wosebje ći fararjo, kiž maja naši dušipastyrjo być, serbsku rěč ertnje a pisomnje wobknježa, zo móhli swoje wowcki też z wužitkom pasć. Hač su woni Serbja abo Njeserbja, to je pódlanska wěc. Ale rěč swojich wosadnych dyrbja znać. To žada sebi strowy rozom, to žada sebi też katolska cyrkej, kotraž w žanych jeje postajenjach přećiwo rozumej ani přećiwo prawu a prawdże njewustupuje. Dokelž so z klětki serbskeje cyrkwje čitane „rozjasnjenjo“ na „cyle wěste předpisma cyrkwinoho prawa“ powoła, sym sebi też ja tele cyrkwine prawo wupožčił a tam tole namakał: Can. 453 § 2 žada, „zo dyrbi farař wšitke te počinki a khmanosće měsć, kotrež su po powšitkownym kaž też po wosebitym prawje nuzne, zo mohł wuprózdnjenu farsku wosadu khwalbnje wodźić“. Što chcył prěć, zo je předewšěm znaco rěče wosadnych nuzne? Tohodla też can. 459 § 1 a 2 **biskopam kruće na swědomjo kładže,** zo maja při pomjenowanju fararja na to dźiwać, **„zo ma farař wšě te khmanosće, kotrež su nuzne k wodźenju wosady“.** Duchowny, kotryž pak rěč njeznaje, w kotrejž so **kóždu njedźelu w joho wosadźe předuje — dyrbjał wot cyrkwje žadanu khmanosć měć? Tohodla po jasnych předpismach cyrkwinoho prawa njemóže a njesmě nichtón w Budyšinje farař być, kiž nje móže serbski a wězo też němski. A to njepłaći jenož za wosadu Našeje Lubeje Knjenje, ale też za znutřkownu měšćansku wosadu.** We woběmaj wosadomaj bydli wjele Serbow. A ći maja **prawo na Bože słowo a swj. sakramenty w maćernej rěči runje tak derje kaž Němcy.** A Němcam njestanje so žana křiwda, hdyž jim Serb w jich maćernej rěči předuje, runje kaž Serbja njebychu ničo přećiwo tomu měli, hdyž bychu jim Němcy po přikładze swj. Bena w serbskej rěči předowali.

Dale po cyrkwinskim prawje wosadni prawo nimaja, so „kóždy čas na fararja druheje wosady wobroćić“, ani tón drje tola winowaty njeje, haj drje ani njesmě do farskich należnosćow druheje wosady so měšeć. Ale kóždy wosadny ma so we farskich wěcach na swojoho fararja wobroćić. A kaž ma Němc, hač bydli w tachantskej abo serbskej farje, prawo, sebi žadać, zo tón, kiž ma joho dušipastyr być, też němski rozemi, runje tak ma też Serb tosame prawo. Tuž njemóže **žane hinaše zarjadowanjo po sprawnosći być, měrej służić a nabožne žiwjenjo njesmjertnych dušow spěchować,** hač tajke, **zo we woběmaj znowa zarjadowanymaj wosadomaj wšitcy dušipastyrjo serbscy a němscy dospołnje rozemja, dokelž stej wobej wosadźe narodnje měšanej.** Tohodla dyrbi so też w tachantskej cyrkwi lěpje hač dotal za nabožne potrěbnosće Serbow starać. Dotal njeje so tam ženje serbscy předowało. Wšak móžeše so Serbam rjec: wy maće wašu serbsku cyrkej na sólnym torhošću. Nětko pak Serbjo, dokelž po cyrkwinskich předpismach njesmědźa (w Budyšinje) narodne fary być, do wobeju farow słušeja, za tym hač w znutřkownym měšće bydla abo zwonka njoho. Po cyrkwinskim prawje a strowym rozomje ma so tuž Serbam we woběmaj cyrkwjomaj w maćernej rěči předować. Wojowanjo Budyšskich Serbow přećiwo hrubej křiwdże a namocy namaka tohodla po wšěm našim kraju žiwe připóznaco a smy wšitcy přeswědčeni, zo też duchowna wyšnosć swoje wotmyslene wobsadźenjo přeměni, zo njetrjebał hakle přesćěhany serbski lud w Romje sebi pomoc a sprawnosć pytać.

Zakitař wěrnoho měra a sprawnosće.

Juhosłowjenjo w Prazy.

Katolska Praha witaše póndźelu před tydźenjom wječor dalokich hosći z Jugoslavije, kotřiž běchu jako putnicy na hnadowne města do Čech přikhwatali, so modlić při rowach drohich češkich swjatych. Najprjedy bě jich puć na poswjaty Wjelehród wjedł, hdźež běchu so z wobdźělnikami minjenoho unionistiskoho kongresa zetkali. Wjelehród, hdźež je row swj. Methoda, je kolebka słowjanskoho křesćanstwa a tohodla kóždoho słowjana z mocu ćehnje, tam so modlić móc, tam wo posylnjenjo we wěrje prosyć směć.

Wutrobnje buchu Juhosłowjenjo w Prazy witani, hdźež póndźelu wječor w nahladnej ličbje 314 wosobow dócpěchu. Wjednicy ćaha běchu najdostojniši kk. biskopojo lublański Msgre. Jeglič, mariborski Msgre. dr. Karlin, splitski Bonifačič a unionistiscy wobdźělnicy. Z wyššoho duchownstwa běchu k powitanju na dwórnišćo přikhwatali biskop dr. Sedlak, prelat Picha a druzy. Biskop dr. Sedlak witaše w mjenje njepřitomnoho arcybiskopa dr. Kordača, za město Prahu dr. Swoboda, na to zastupjerjo češkosłow.-juhosłowj. ligi a Orel. Před dwórnišćom samym čakaše wjele ludźi, słowjanskich bratrow hódnje postrowić.

Wutoru rano swjećeše najd. knjez Jeglič w Tynskej cyrkwi Božu mšu a też předowaše. Na to so wšitcy zhromadnje na swj. Wjacsławowe naměsto podachu a położichu k nohomaj postawy swj. Wjacsława wěnc. Po wopyće cyrkwje swj. Ludmily podachu so hosćo do staroměšćanskeje radnicy, hdźež jich primator dr. Baxa hišće jónu za město Prahu witaše. Za přećelne witanjo so dźakowaše biskop Bonifačič.

Dźěl hosći dojědźe popołdnju do St. Bolesławy, druzy sebi wobhladachu Hradčany, cyrkeŵ swj. Wita, Loreto, klóštr Strahow z knihownju, cyrkeŵ swj. Mikławša a pražske Jězulatko. Wječor wuhotowachu k česći słowjanskich hosći powitanski wječor na Słowjanskej kupje.

Srjedu rano so Juhosłowjenjo w karlinskej cyrkwi swj. Cyrilla a Methoda zeńdźechu. Tudy swjećeše Božu mšu bisk. dr. Karlin přewodźany ze spěwom słowinskich kěrlušow. Potom mějachu hosćo hač do 4 hodźin popołdnju časa, hišće raz wšelake wosobnosće města Prahi wopytać. Hromadźachu so w cyrkwi swj. křiža a z přewodom hudźby a wot wšitkich stron strowjeni wot radostnych Pražanow podachu so na dwórnišćo. Tu so hišće jónu ze wšelakimi duchownymi a swětnymi hódnosćerjemi rozžohnowachu; na to wotjědźechu. „Zbožowne pućowanjo a na zasywidźenjo!“

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Kollegium kardinalow liči tukhwilu 68 sobustawow. Mjez nimi rěkaju 6 kard.-biskopojo, 52 kardinalměšnicy a 10 kard.-diakonojo. 12 kardinalow njejsu biskopja, smědźa pak też pontifikalne biskopske kemše dźeržeć. Najstarši kardinal je tukhwilu Vanutelli z 92½ lětami, najmłódši pólski primas Hlond z 46 lětami. Tři kardinalojo su swój purpur dóstali wot Leona XIII., 22 wot Pia X., 18 wot Benedikta XV. a 25 wot nětčišoho swjatoho wótca Pia XI. 26 kardinalow knježa w Romje při sydle swj. wótca. Po narodnosći su 36 Italjanow a 32 z druhich narodow. Mjez poslednimi su 6 Francózow, 5 Španijow, 4 Němcy, 4 Amerikanojo, 2 Jendźelčanaj, 2 Awstričanaj, 2 Polakaj, Belgiska, Nižozemska, Wuherska, Irlandska, Portugalska, Brazilska a Češka maja jenož jencho zastupjerja we swj. kollegiju. Češki zastupjeŕ je tukhwilu kardinal Leo Skrbensky, kotryž je w Maria-Einsiedeln (w Świcarskej) žiwy a so drje k Čecham njewuznaje.

Češke knježeŕstwo prócuje so dźensa swěrnje, zo by rozkoru z Vatikanom wurunało. Je ministra dr. Kroftu a min. radź. dr. Roztošila do Roma pósłało, zo byštaj z kardinalom Gasparijom jednałoj. Swjaty wótc je wobeju we audiency přijał a do Prahi podsekretarja msgr. Ciriari'ja pósłał. Tak su dobre wuhlady, zo so wšě dwělomne prašenja k lěpšomu stata a cyrkwje wurunaja. Jedna so wosebje też wo wutwarje słowakskeje hěrarchije. Słowakska dyrbi dóstać arcybiskopa snano w Bratisławje. Dale dyrbja słowakske dioecezy dóstać wobmjezowanjo. Dotal sahuja wšelake wuherske dioecezy přez češke mjezy. Najsylniši přećiwnik wurunanja mjezow běše kardinal Czernoch. Nětko po joho smjerći budże drje so přewjesć hodźeć, štož wón za čas swojoho knježenja stajnje zadźěwaše. Za to přilubja knježeŕstwo dospołny njezajim na wšěch Husowych swjedźenjach. Potom dóstanjetaj drje też pražski arcybiskop a nowy słowakski kardinalski purpur. Češkim socialdemokratam a komunistam a liberalnym Němcam je wězo skónčnje do-

rozemjenjo stata z cyrkwju jara njewitane, wojuja tohodla w tutym prašenju w bratrowskej přezjednosći. Hewak wšak na so pluwaju, jenož hida wěry a Roma jich zjednoćuje.

Rjane słowa za jednotu a znjesliwosć mjez katolikami a protestantami we słowakskim narodźe rěčeše prof. Skultety w Bratisławje. Tam su wulkimaj wótčincomaj Mojzesej a Kuzmanej pomnik postajili, kotryž je so tele dny wotkrył. Při swjedźeńskej rěči pokaza prof. na to, kak je přezjednosć mjez tutymaj zasłužbnymaj mužomaj wjele přinošowała ke skrućenju wótčinskoho zmyslenja mjez słowakskim ludom. Wobstojnosće pola nas Serbow su cyle tesame, tež nam płaći tohodla tesame napominanjo k přezjednosći a k bratrowskej lubosći po přikładze našich starych sławnych wótčincow Imiša a Michała Hórnika.

Francózcy katolikojo wojuja zmužiće za nabožnu swobodu a za wotstronjenjo zakonjow, kotrež cyrkej wuwjazuja a jeje skutkowanjo za zbožo človjestwa a jenotliwcow znjezmóžuja. Tak wobdźělichu so w Bordowje na 30 000 ludźi na protestnej zhromadźiznje. Na eucharistiski kongres přińdźechu přez 100 000 wosobow do města Lyona. W Lille zeńdźechu so na 90 000 ludźi, kotřiž zběhnjenjo wyšších wuwzaćnych zakonjow žadachu. Tukhwilu je knježerstwo hišće wuchoněme, tola skónčnje budźe so dyrbjeć rozsudźić za někajke kročele, zo by lud zasy změrowało. Človjek dyrbi so hibać, stanje-li so jomu njeprawda.

W **Lissabonje** zeńdźechu so na 150 000 wěriwych katolikow k druhomu eucharistiskomu krajnomu kongressej. Před 20 lětami hišće knježachu w kraju podobne wobstojnosće kaž dźensa w Mexiku. Cyrkej a joho służownicy so přesćěhachu a swobodni mulerjo potłóčowachu a wucycachu lud z njesměrnymi dawkami. A dźensa knježa w kraju cyle druhe wobstojnosće. Tamne njewěriwe pijelcy su swoje rjane městna zhubili, zdźěla su samo kraj wopušćili, a cyrkej je dóstała dospołnu swobodu. Nadźijomnje wostanje lud kedźbliwy, zo so jomu njeby zasy rubiła złota swoboda přez někajku revoluciju. Pospyty k tomu stawaju so časćišo.

Za němsko-pólske dorozemjenjo dźěłaja tež amerikanscy Quakerjo. W zańdźenym aprylu wotdźeržowachu so 3-dnjowske konferency w Barlinje a wot 3.—10. augusta běchu w kupjeli Neuhäuser w Narańšej Pruskej studentski zjězd němskich a pólskich młodostnych towarstwow zarjadowali.

Z Waršawy. 11. augusta započa so tudy kongres „Pax Romana". To je zjězd katolskich studowacych wšěch narodow. Kongres so powoła přez tukhwilnoho předsydu Orlikowskoho. 300 zastupjeri studentstwa ze wšěch europskich krajow su dóšli. Pólski studentski zwjazk „Odrodzenie", kotryž pod škitom kardinalow Krakowskoho a Hlonda stoji, je zjězd přihotował. Čestny komitej tworjachu ministrojo Zaleski, Niezabytowski, Romocki a Konarzewski a Waršawski wyšši měšćanosta Slominski. Kongres so wotewri ze swjatočnej Božej mšu, swjećenej přez wjerchbiskopa Galla. Potom wopytachu wobdźělnicy row njeznatoho wojaka. Přednoški dźerżachu wosebje cuzi hosćo. Njedźelu 14. augusta dojědźechu wšitcy do Czenstochowy, zo bychu swjedźeń donjebjeswzaća najzb. knježny hódnje wobešli na najsławnišim hnadownym městnje Pólskeje. A mać Boża je wěsće lubje přiwzała hołdowanjo młodostnych za wšo dobre zahorjenych dušow.

Druhe podobne **zjězdy** wotměwachu so w Bryslu a w Essen'je. We woběmaj městomaj zeńdźechu so žónske zwjazki, w prěnim měsće zwjazk belgiskich žónskich, we druhim němski žonjacy zwjazk. — W měsće Essen wotmě so tež jubilejna zhromadźizna němskoho kat. překupskoho zwjazka.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Tola po tutych přirunanjach wróćmy so do Pariza, a to wječor na Orleanske dwórnišćo. — Tam zesydachmy so zasy wjeseli na železnicu, na kotrejž běchmy dotal wjetšu połojcu pućowanskeho časa přečinili. Hdyž wósom biješe, lokomotiva prěni raz zatorhny, tak zo z hłowu wo sćěnu prasnychmy a tež ći wotućichu, kotřiž běchu hižo z mučnosću wusnyli. To běše znamjo, zo so dalepuć započina. Tuta jězba staješe sćerpnosć a sebjepřewinjenjo pućowarjow na najćežšu pruhu; přetož mějachmy z małym přetorhnjenjom cyły dźeń a dwě nocy za sobu w přeparjenych wozach sedźeć.

Dołho jědźechmy wosrjedź morja swěcow, kotrež so na twarjenjach, drohach a dwórnišćach Parizskich předměšćow nimo nas mikachu. Tež hłowa nam hišće wot žałostneho hołka šumješe, w kotrymž běchmy cyły dźeń wokoło hanjeli. Tola skónčnje počinachu so poslednje znamjenja hobrskeho města zhubjeć. Přijědźechmy zasy do wjesneje krajiny, kotraž nam wokřewjacu čišinu a z tym změrowanjo rozhorjenych nerwow přinjese. Puć, kotryž jědźechmy, wjedźeše k połdnju, a to najprjedy do Orleansa. Před městom je něhdźe 160 tysac kórcow wulki lěs, po kotrymž je jězba wězo smjerć wostudła. My pak přez njón w nocy přejědźechmy a tohodla wo wostudźe wjele njepytnychmy. W krajinje, w kotrejž rano wotućichmy, hižo rops a hróch na polach kćěještej. Běše to w aprylu, hdyž we Łužicy hišće sněh placa.

Mjez tym zo nětko po jednorej ratařskej krajinje dale jědźemy, chcemy sebi tu k wotměnjenju někotre dźiwne připady wobhladać, kotrež wšelakosć a njeznajomnosć rěčow pućowarjej druhdy přihotuje. A tu móžemy hnydom z Parizom započeć. Jako tam jónu ze swojim přećelom na prjedy wopisanym omnibusu jědźechmoj, rozmołwjachmoj so z pódla sedźacej knjenju, wězo Francózski, tak derje hač to žadyn móžachmoj. Jako pak sebi za khwilku mjez sobu něšto Němski powědachmoj, přispomni wona nadobo tež Němski: „Ach, hdyž Wy Němski rozemiće, njetrjebamy tola Francózski rěčeć. Sym tež Němcowka; sym z Budapesta" (we Wuherskej)." — Je to mjerzaca wěc, zo človjekej na čole napisane njesteji, kajke rěče znaje; přetož běchmoj-li wědźałoj, zo móže knjeni Němski, njeběchmoj ji tola na nós powisnyć trjebałoj, kak derje abo hubjenje móžachmoj Francózski! Tola što běše na tym; wšak móžachmy so zrěčeć, a to k nuzy w dwěmaj rěčomaj.

Hubjeńšo zeńdźe so mi w Ruskej, hdźež z rěču nawopak zasy jónu wjaznych. K dorozemjenju tutoho přikłada njech je předspomnjene, zo maja spěšne ćahi, kotrež cyły dźeń a cyłu nóc abo dlěje jědu, w nocy přenocowanski wóz z ložemi, wodnjo pak jědźny wóz sobu, kotryž je cyle po wašnju korčmarskeje jstwy ze stólčkami a blidami wuhotowany. Blida wězo nimaja cyle teje wulkosće kaž Serbske kwasne blida, ale su to małe blidka, nanajwjacy za 4 wosoby. Tam dóstanješ jěsć a pić, kaž w hosćencu, wězo trochu dróžšo.

Z tajkimle spěšnikom jónu z Ruskeho hłowneho města Pětrohroda domoj jědźech a w jědźnym wozu wobjedowach; tu šepny mi pinčnik, zo z tutym ćahom Chinski mandarin sobu jědźe. (Mandarin je zemjanski pohanski pop.) Tajkeho muža wohladać, je-li možno, z nim porěčeć, to by tola zajimawa pućowanska dopomnjeńka była! Běch drje tež hižo jónu w Móskwje (w srjedźnej Ruskej) na konjacej železnicy při Chinjanu z dołhej čornej wopušu sedźał; tola to žadyn mandarin njeběše. Kak pak nětko započeć, zo bych toho tu wohladał? Tola mějach zbožo. Jako do jědźneho woza k swačini přińdźech, tam Chinjan runje sedźo kofej piješe. Tež stólčk napřeco njemu běše zbožownje prózdny. Duž so tam sydnych. Tak móžeše so nětko zabawa započeć. Ale, w kotrej rěči ju spytać? Prajich něšto Jendźelski, ale Chinjan z ramjenjomaj sćahny; to rěkaše, zo tomu njerozemi. Duž wospjetowach swoje słowa Francózski; tola mandarin zasy z ramjenjomaj sćahny. Dokelž Chinskeje abo někajkeje druheje Asiskeje rěče njeznajach, dyrbjach zastać. Ale dźensa sym połnje přeswědčeny, zo je mužik — Němski mohł; přetož hdyž zemjan z rańšeje Asije sam (bjez tołmača) do Europy puću je, je cyle wučinjena wěc, zo dyrbi znajmjeńša pak Jendźelski, pak Francózski, pak Němski móc; hewak so na

tajke pućowanjo njeby zmužić mohł. A dokelž Jendźelski a Francózski njemóžeše, je dyrbjał Němski móc. Běše najskerje młodźenc, kotryž do Berlina na studije jědźeše. Ale tak to je; človjek ma přecy čućo, zo dyrbi z cuzbnikom w někajkej cuzej rěči jednać; a tak sebi na najbližšu, na Němsku, njepomysli.

Sym so na tule swoju njeleposć před naspomnjenym Chinjanom husto mjerzał; přetož ja drje běch z nim poměrčał, ale wón nic ze mnu. Zabawa wosta potajkim cyle jenostronska; runje tak jenostronska, kaž hdyž by so před 50 lětami Brězničan Krawcec dźěd khwalił, zo je Napoleon z nim rěčał, a Šewcec wuj by jomu kóždy raz přešćipnje znapřećiwił: „Ně wšak, z tobu rěčał hewak njeje; je ći jenož z puća hić kazał, hdyž je nimo jěchał."

Druhdy móže njeznajomnosć rěčow trochu sebjewědomeho pućowarja prawje na poniženosć dopomnić. Tak zeńdźe so mi jónu w Stockholmje, hdyž pola tamnišich jezuitow Božu mšu čitach. Kaž kóždy katolik wě, spěwa měšnik po mjelčacej Božej mši 3 strowa-sy-Marije w krajnej rěči (w Serbach Serbski, w Němcach Němski); druhu połojcu tutych paćerjow modli so służownik. Do Stockholma přikhadźeja nětko duchowni ze wšěch možnych krajinow. W telko rěčach pak tam wězo ministrantowje strowa-sy-Mariju móc njemóža. Tohodla su tak nawučeni, zo měšnikam, kotřiž ju Šwejdski spěwaja, Šwejdski wotmołwjeja, wšěm druhim, wšo jene, w kajkej rěči so ju modla, pak Łaćonski; podobnje kaž na Božej mši.

Dokelž so mi dźiješe, zo trochu Šwejdski móžu, a dokelž dźěn mějach modlitwu k tomu hišće na tafličcy woćišćanu, čitach ju „Šwejdski". Ale służacy pachołk spłóšiwje na mnje pohladowaše a poča mi — Łaćonski! wotmołwjeć, to rěka: wón moju modlitwu za Šwejdsku njeměješe. Tak nětko wědźach, kak derje Šwejdsku rěč znajach. Duž móžach hišće wo zbožu rěčeć, zo strowa-sy-Marije njeběch wótře spěwał. (Přichodnje dale).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 530. z Budyšina: Madlena Kubašowa; 531. z Ćěškec: Jakub Hicka; 532. z Nowoho Łusća: Jan Kindermann.

Zběrka „Katolskoho Posoła"

za přez wodu a njewjedra škodowanych wobydleri rańšoho dźěla Rudnych horow:

Dotal so nahromadźiło: 279 hr. Dale darichu:

Knjez kubleŕ Jurij Guda w Dalicach 10.— hr.
Wólmsdorfski procesijón 5.— hr.
N. N. z Khrósćic 4.— hr.
Dźěći Konječanskeje šule 9.80 hr.

Wšo hromadźe: 307.80 hr.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Zwónstwo

z bydlenjom a zahrodku w pódlanskim dźěle pola mjeńšeje fary je hnydom k wobsadźenju. Bližše je zhonić hač do 1. sept. na Budyšskej farje a w redakciji.

Procesijón do Krupki.

Póndźelu 5. septembra rano w 7 hodź. Boža mša w Klóštrje. Potom wotkhad do Krupki. W Pěrnje we „Wettiner Hof" pódla kasarmow přenocujemy. Domojwrót sobotu pop. 1/26 hodźin do Klóštra.

Michał Narćik, wjednik.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Pohrjebna pokładnica Budyšskeje wosady.

Pjatk 2. septembra 1927 wječor we 8 hodź. w katolskej towaršni

wurjadna generalna zhromadźizna.

Dźeńskí porjad:

1. Přeměnjenjo zběrki do krutych přinoškow ze stopnjowanjom wuplaćenjow.
2. Wuzamknjenjo přiwzaća nowych sobustawow do stareje pokładnje.

Předsydstwo.

Kubło na předań.

Za katolskoho Serba poskića so přileżnosć, na 80 kórcow wulke kubło ze swobodneje ruki kupić. Nadrobniše zhoniš **w Miłoćicach** (pola Kamjeńca) **čo. 23.**

Wróćiwši so wot rowčka našeje horcoluhowaneje dźowćički a sotřički

Salki Bjeńšec w Khrósćicach,

kotruž je Bóh luby Knjez, w starobje 1 lěto, 1 měsac a 6 dnjow tak njenadźicy z tuteje zemje wotwołał, wuprajamy kmótřam, přećelam, susodam a wšěm druhim znatym za tróšt, wěncowu pychu a k rowupřewodźenjo a za wšitku nam a našej lubej zemrětej wopokazanu lubosć naš **najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!"**

W **Khrósćicach,** na dnju pohrjeba, 25. aug. 1927.

Hłubokozrudźenaj staršej, bratřa a sotry.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

36. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **3. septembra 1927.** | **65. lětnik.**

Boži jandźel za lud

je woprawdźe pobožny, dobry, horliwy měšnik. Też za serbski lud a to dźensa bóle, dyžli hdy prjedy.

Štóž hłubšo hlada do ludowoho žiwjenja a je sebi prawu měru, wotewrjene woko, jasny rozom a strowy rozsud za měšnikowe skutkowanjo wobkhował, tajki to też bjez wšoho přida. „Jenož złósć so na nas měri a by nas póžrjeła —“

Pisamy měsac september, jandźelam pěstonam poswjećeny.

Je tuž wopak, zo so prawy, wěrny Serb njedopomni jenož na swojoho njewidźomnoho, ale też na swojoho widźomnoho, wosadnoho jandźela pěstona, na swojoho dušowpastyrja a swojich dušowpastyrjow?

Njeje stajnje k zbožu było k serbskomu ludej, zo znaješe a haješe najwužše styki a poćahi ze swojimi duchownymi, najprjedy ze swojimi wosadnymi duchownymi? Tajki wutrobny, haj dušiny kontakt serbskoho ludu ze swojimi duchownymi bě přecy joho česć a khwalba a wšudźom, w zjawnosći a za ćichim, na torhošću swěta kaž mjez štyrjomi sćěnami so to pokazowaše. Haj, někotryžkuli dobry duchowny, kiž je dawno na prawdźe Božej, njeje telko dobroho skutkował w zjawnym žiwjenju, samo nic na klětcy, kaž runje přez swój přikład a w ćichim wobkhadźe z ludom. Swjaty Pawoł praji: „Su rozdźělenja hnadow, ale Duch je tón samón. Su rozdźělenja skutkowanjow, ale je tón samy Bóh.“ To płaći też wo měšnikowym skutkowanju.

Měšnikowe dźěło — dźěło jandźela pěstona!

Na spočatku twojoho žiwjenja, hdyž ty hišće njebě, ale hižo twoja duša, praji tebi Bóh: „Hlej, ja sćelu nětko swojoho jandźela, zo by před tobu khodźił a tebje zakitował na puću a dowjedł na město, kotrež sym ći přihotował. Měj joho kedźbu a posłuchaj joho hłós, ani njeměń, zo směł joho zacpěć. Moje mjeno je w nim.“

Nětko pójće, lubi Serbja raz w duchu do tamnoho domu Božoho, do biskopskeje cyrkwje, hdźež a hdyž so waši domjacy dušowpastyrjo runje na měšnikow wuswjećichu! Jara radźomne za wšěch by było, sebi raz wudźělenjo měšniskeje swjećizny wobhladać. Wšak to Posoł přecy wozjewja.

Wobej rucy biskopowej wotpočowaštej na někotre wokomiki na hłowje wuswjećomnoho — hrózbny, zbóžny, wozbožacy wokomik! Z tutym bu młody knjez Knjezowy měšnik, měšnik na wěčne, měšnik po rjedźe Melchisedechowym. Cyrkej, biskopstwo, naš serbski lud měješe zasy nowoho měšnika. A k čomu? Runje kaž Bóh k swojomu jandźelej, tak praji tehdy biskop swojomu młodomu duchownomu: „Hlej, ja sćelu tebje nětko w Božim mjenje a w Božej mocy jako woprawdźitoho Božoho jandźela za wšěch, kotřiž budźa wot nětka twojej dušowpastyŕskej starosći dowěrjeni, zo by před nimi khodźił z twojim přikładom a z twojim słowom!“ „Präesse“, tak praji při swjećiznje biskop. To rěka: Być tebi, serbski ludo, předstajeny! Hač je nětko młody farař abo hišće młódši kapłan, hač so ći to lubi abo nic, hač će khwali abo swari — wón je a wostanje twój předstajeny, twój dušowpastyŕ, twój widźomny jandźel Boži, kiž ma nadawk, před tobu khodźić, na tebje kedźbować, tebje napominać, tebje jeli trjeba, z miłym jandźelowym hłosom a starosćiwym joho wóčkom na prawy puć zasy wróćo pokazać, cyle kaž twój njewidźomny jandźel pěstoń! Tuž njepraj ženje: Što ma mi tón prajić, što to toho stara, ja sym starši hač wón a sam abo sama wěm, što mam činić a wostajić.

Lubi Serbja! tajke lóze rěče waši nanojo a wótcojo njeznajachu. Njezdwórliwosć a nječesanosć přećiwo swojim duchownym njeje rostlina ze serbskeje zahrodki, skěršo słodźi za čeŕwjenym makom a — serbske holiča — makojca so šěri połna z hordosću!

Dopomń so radšo, hdyž chceš so na dušowpastyrja wutřasć dla joho kedźbnosće na tebje, na joho tak ćežke a zamołwite zastojnstwo jandźela pěstona, kiž wo tebje ma a zo to nječini, zo by knježił nad tobu, zo by traš tebi wjesołe, młode lěta skazyć chcył abo je ći zawidźał, zo sebi kóčka myšku popadła, ně, wón, twój dušowpastyŕ to jeničcy tohodla čini, dokelž je twój dobry jandźel pěstoń a dokelž dyrbi a chce to ći być. Zwjetša hakle młodźi, njenazhonići ludźička to potom dopóznaja, hdyž je přepozdźe a w sylzach wobkrućeja, hdyž drje móža sylzy hrěch wotmyć a wotpokućić, ženje pak hańbu wotewzać a škodu zarunać, ćim mjenje skaženy přichod a dobru žeńtwu, kiž lohkomysłnje z rukow pušći a zaměni za krótki wokomik jědojtoho wjesela. Štóž ma wuši k słyšenju, njech słyši!

Tuž serbski ludo, wosebje młody serbski ludo: Twój dušowpastyŕ je twój jandźel pěstoń! Sćěhuj joho, posłuchaj

na njoho! Budź a wostań stajnje na stronje twojoho měšniskoho wjednika, a wostanješ na prawym puću! Sy hižo widźał wobraz arcyjandźela Rafaela, kak wón napominajo wjedźe młodoho człowjeka? Hlej, njech je to najlěpje trjecheny wobraz za młodoho serbskoho człowjeka a joho serbskoho dušowpastyrja. Kóždy serbski młodźenc a kóžda knježna — Tobias, kóždy serbski duchowny za njeju kaž jandźel Rafael!

Serbski duchowny — Boži jandźel za swój lud, nic jenož, dokelž před nim kroči a jón wjedźe, ně, hišće wjacy. Wobaj, jandźel pěstoń a měšnik, mataj wot Boha nadawk, tebje zakitować. Tak praji Bóh też ke kóždomu: „Hlej, ja ći sćelu swojoho měšnika, zo by će zakitował."

Při měšniskej swjećiznje stawa so rjany, woprawdźe hnujacy wobrjad. Ze swjatym wolijom žałbuje biskop wobej rucy měšnikowej, při tom so modlo: Wšitko, štož tutej rucy žohnujetej, budź žohnowane, wšitko, štož swjećitej, budź poswjećene, w Knjezowym mjenje! Potom čini biskop nad požałbowanymaj a poswjećenymaj młodoměšnikowymaj rukomaj znamjo swj. křiža, stłóči jej hromadu a dźerži jej krótko kruče we swojimaj rukomaj. Tak móže nětko młody měšnik žohnować a swjećić. Ze swojimaj žałbowanymaj rukomaj wón wot nětka škit Boži a Bože žohnowanjo za lud a na lud, cyły kaž jednotliwych, wuprošuje a wudźěla. Tak je wón nětko woprawdźity ludowy dobry škitacy a žohnowacy jandźel. Kóžde měšnikowe požohnowanjo je tuž za was, lubi Serbja, škit a žohnowanjo Bože. A kak často to nječini dobry měšnik, sebi wědomy swojeje žohnowaceje a poswjećowaceje mocy! Wón žohnuje dźěći, khorych wosadnych, swoje spowědne dźěćo w spowědnym stole. Wón žohnuje waše pola a hona, waše płody zemje a dźěła, waše statoki a hródźe.

Tak stajnje z měšnikoweje ruki kapa rjosa Božoho žohnowanja a škita na lud a kraj! Njeměń, zo směł joho zacpěć, praji tohodla też wo tutym twojim jandźelu pěstonju twój Bóh.

Kak mohł tohodla tamać toho a tu ruku, kotraž tebje žohnuje?

Kak mohł hanić, směšić a ranić toho, kotryž swoju ruku zběha k njebju tebje škitajo a wšo dobre tebi wuprošujo?

Njewěš, kak derje to stari Serbja wědźachu a tohodla tutu ruku poniżnje košachu, kotraž jenož wě dobroty wudźěleć a žohnować. Drje dźensa duchowni za tym njeżadaja, kaž też prjedy nic, tola znamjo dźakownoho připóznawanja to na kóždy pad bě a — je. Chceš potom hišće prajić: Duchowny je naš zastojnik a ničo wjacy? Šosar na knježim dworje stara so wo skót a pola, wo Knjezowu móšnju, zo njeby wusakła, knjezowa duša jomu njepodstoji. Twój duchowny a waš dušowpastyr njeje pak žadyn zastojnik za waše móšnje, te was do njebjes njeponjesu, ně, wo wašich duchownych płaća skónčne słowa Bože, rěčane wo jandźelu pěstonu: Hlej, ja sćelu swojoho jandźela, zo by před tobu khodźił (twój předstojićeŕ) a tebje zakitał na puću (twój duchowny strażnik) a dowjedł na město, kotrež sym ći přihotował.

Hlej, to žadyn šosar nječini. Prajiš pak: My tola swojich duchownych płaćimy! Pomału! Woprašej so najprjedy za cyrkwinym „etatom", za wšěmi dokhodami a wudawkami, za tym, štož z dawkow so nazběra a štož je wob lěto trěbne za wšěch cyrkwinych służownych a za wšo, štož takle słuša do lětnych wudawkow. Lohcy spóznaješ, kak mały dźěł twój přinošk wučinja. A njepraji Knjez, zo je kóždy dźěłaćeŕ swojeje mzdy hódny? nic jenož ratarski a fabrikski, ale tola też duchowny! Tuž, lubi Serbja, posłuchajće! Zo je waš dušowpastyr był za was woprawdźity jandźel pěstoń, spóznajeće, jeli nic prjedy, tola potom, hdyž je was dowjedł na tamne městno, kiž je Bóh wam přihotował. Duchowny k smjertnomu łožu požadany abo přišedši: Tu je wón za wbohoho khudoho hrěšnika woprawdźity wumóžacy jandźel Boži, hdyž pozběhnywši swoju žohnowacu ruku wupraji słowa: Tebje wotwjazuju wot twojich hrěchow, je dušu dowjedł na městno, kiž je Bóh přihotował.

Może to twój zastojnik na twojim kuble?

Kelko wbohich zabłaznjenych ludźi hanja a do zemje tamaja duchownych, a — hdyž z nimi přińdźe ke kóncej — wołaja a stonaja za nim!

Nětko zastań, luby čitarjo, wodychń a pomysli sebi na twoju poslednju hodźinku, na najważnišu swojoho žiwjenja, hdźež też ty budźeš z kóždej žiłku požadać za Knjezom, zo by přišoł skoku z Božim Synom. Hlej, w tutej hodźinje budźe ći jenož jene pomhać a to, štož cyrkej praji tak rjenje wo jandźelu pěstonu: Hlej, ja nětko skoku sćelu swojoho měšnika kaž jandźela pěstona za tebje, zo by před tobu šoł na poslednim puću do wěčnosće, će na tutym rozsudnym puću derje zakitował a tak će ze swojimi modlitwami a Božimi mšami skónčnje dowjedł tam, hdźež zawěsće spóznaješ, štó bě na zemi za tebje twój woprawdźity jandźel pěstoń.

Serbski ludo! Posoł měni derje z tobu!

Měj kedźbu swojich duchownych, posłuchaj rad na jich hłós, dokelž Knjezowe mjeno je z nimi! jn.

Politiski rozhlad.

Skhadźowanka Zwjazka Ludow w Ženewje. Lědma je w Ženewje jedyn kongres so přestał, tu hotuja so hižo z nowa druhomu. Hižo štwórtk, 1. septembra zhromadźi so tam rada Zwjazka Ludow a přichodnu póndźelu zeńdu so wobdźělnicy k hłownej zhromadźiznje. Kaž nowiny pisaja, njebudźe před 21. abo samo 26. septembrom so skónčić. Srjedu dojědźe tam němska delegacija, běchu to minister dr. Stresemann, statny sekretař ze Šubert, statnej sekretaraj Pünder a Weismann, mandźelska dr. Stresemannowa a mandźelska dr. Šubertowa. Francózski zwonkowny minister Briand přijědźe hakle 3. septembra do Ženewa, dokelž chce so hišće 2. septembra na posedźenju ministerskeje rady wobdźělić. Jendźelski zwonkowny minister sir Austen Chambeerlain na swojim pućowanju do Ženewa we Parizu pozasta. Briand joho na dwórnišću wosobinscy powita, na čož wobaj ministraj do jendźelskoho zapósłanstwa dojědźeštaj, hdźež měještaj rozrěčenjo. — Předsyda rady Z. L. je chilski delegat. Štwórtk najprjedy přehladowachu, kak daloko su so wuradźowanja posledneje skhadźowanki přewjedle. Dale běchu na programje wšelake prašenja swobodny stat Gdańsk nastupace a wułoženja versaillskoho wujednanja, hdźež so Němcam zakazuje, zo njesmědźa twarić ani wułožować wójnske łódźe.

Jendźelska. Lord Cecil je na ministerskoho presidentu prózstwu zawdał wo to, zo by mohł wróćostupić. Wšitke jendźelske nowiny tutu kročel lorda Cecila jara wobžaruja, dokelž ma wón dobre mjeno pola wšitkich, a samo joho politiscy njepřećeljo sebi joho waża dla joho sprawnoho zmyslenja. Njedorozymjenjo mjez lordom Cecilom a knježeŕstwom njenasta tak jara z toho, zo běštaj w politicy měra njepřezjednej, ale njepřezjednosć poćahuje so bóle na metodu, z kotrejž so tuta politika wjedźe. Złoženjo lorda Cecila móže w Jendźelskej k wulkim znutŕkownym njeměram dowjesć. Ale też za cyłu Europu změje ważnoty. Wotbrónjeŕske prašenjo budźe hłowne tamne ženewskich jednanjow. Cecilowa kritika měri so předewšěm přećiwo knježeŕstwu, dokelž so před militarismom kłoni. Wón je prěni statnik z hlěwa zwjazkarjow, kiž so njeboji swojim krajanam prajić, zo ma woprawdźity a trajacy měr też z jich strony so hajić a pěstować, nic pak so z nowa brónić.

Znowa Amerikanaj morjo přelećałoj. Mjez tym zo so w Europje podarmo prócuja, wulki Atlantiski ocean přelećeć, je so dwěmaj amerikanskimaj lětarjomaj, Brock a Schlee, znowa poradźiło, z Ameriki hač do Croydona w Jendźelskej dolećeć. Hdyž běštaj lětarjej swoje lětadło přepruhowałoj, z kotrymž běštaj za 23 hodźin ocean přelećałoj, podaštaj so na dalepuć — chcyštaj hišće daloko, mjenujcy wokolo zemje — do Mnichowa, hdźež tohorunja dołho njewostaštaj, ale po zastawcy w Běłohrodźe lećeštaj

do Carihroda (Konstantinopla) na swojim lětadle, kiž ma horde mjeno „Pycha Detroitska“.

Sacco a Vanzetti. Zańdźenu njedźelu buštej ćěle znateju wotprawjeneju w Bostonje spalenej. Na pohrjebje so wjacy tysac ludźi wobdźěli, bjez toho, zo by k někajkim protestam dóšło. Nabožne swjatočnosće so žane njewotměchu; běštaj dźěn wotprawjenaj tež před smjerću wšu duchownu pomoc a dóstaćo swjatych sakramentow wotpokazałoj.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Jutře njedźelu budźetaj tudy nowaj fararjaj zapokazanej. Zapokazanjo knjeza scholastika Hejduški, kiž je dotal farař za cyłu budyšsku wosadu był, budźe dopołdnja w 9 hodź. w biskopskej cyrkwi swj. Pětra. W cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje budźe knjez farar Willibrod Sprentzel na němskich Božich służbach rano 1/28 hodź. kanoniscy zapokazany. Cyrkwinske předstojićerstwo bě so zańdźenu njedźelu z wosadnymi towarstwami k wuradźowanju zešło, na kajke wašnjo bychu noweju (knjez scholastikus wšak njeje nowy, hdyž je 15 lět budyšski farař był!) knjezow fararjow powitali.

— **Nowa fara při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje.** Hižo dlěši čas je drje so na to dźiwało, zo w Budyšinje k dźělenju fary dóńdźe a zo budźe potom też třěbne, zo by znajmjeńša jedyn z duchownych też hnydom při cyrkwi bydlił. Tohodla je so znata Hokec korčma hižo před dwěmaj lětomaj do susodnoho twarjenja přećahnyła. Dwě lěće tak bydlenjo hižo na nowoho knjeza čaka. W poslednimaj tydźenjomaj su nětko hišće wšelake wěcy nutřka přetwarili, z wonka znowa wobmjetali a barbili, ale jenož na stronje k cyrkwi. Druha strona wšak też runje najrjeńša njeje.

Z **Brězynki** p. Delnjeje Hórki. Srjedu popołdnju wokoło 6 hodź. wuńdźe w bróžni kublerja Bjenady woheń. Wšitcy domjacy běchu na wotawje. Jenož stara mać z dźěsćomaj bě doma. Horcota so palacych žnjow też wulku ze žnjemi napjelnjenu bróžeń Thonigec kubła zapali. Skót móžeše so wukhować. Dokelž wětr z dołhoho ranja stoješe, wohrožowachu so palace do powětra njesene wěšće też susodne statoki. Z nimi zapali so na wšě 200 metrow zdalena ze słomu kryta khěža dźěłaćerja Pawlenca. Dokelž běše strach za cyłu wjes wulki, běchu nimo druhich wokolnych sykawow też Budyšsku motorowu sykawu na pomoc zawołali.

Z **Khróšćic.** Kermuški tu a tam běchu někomužkuli ze zadźěwkom, zo so na měsačnej zhromadźiznje „Serbosława“ (28. augusta) wobdźělić njemóžeše. Ale tohodla běše so hišće horstka sobustawow zešła. Też někotři hosćo běchu přikhwatali. W swojim přednošku wjedźeše nas předsyda do lěhwow wójnskich jatych w Sibirskej, hdźež je Elsa Brandströmec, dźowka bywšoho šwejdskoho zapósłanca w Pětrohrodźe, skutkowała, znata dobroćelka, kotraž kupjel „Marijina studnja“ pola Smječkec wobsedźi. Dale je sebi wona wobsedźeŕka „Schreibermühle“ w Uckermarku a je sebi hród „Neusorge“ pola Mittweidy na 10 lět wotnajała. W tutym wustawje přebywaja 60 dźěći, syroty bywšich sibirskich jatych, a wyše toho na 150 dźěći, kotrež kóžde 3 abo 4 njedźele městna wotměnja. Tu je centrum Elsy Brandströmec skutkowanja. Jako 2. dypk stoješe na porjedźe rozhlad swětnych podawkow. Wězo zajimowaše nas najprjedy wojowanjo katolskich Serbow w Budyšinje wo jich serbsku faru, dale „Serbja před sakskim sejmom“. Přichodna zhromadźizna budźe 18. septembra pola Wjeńkec. Zajimawy přednošk je hižo přilubjeny.

Z **Khróšćic.** Rada za maćerje budźe tu srjedu, 7. sept. popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Njebjelčic.** Njedźelu před tydźenjom wokoło 4 hodź. popołdnju puści so zady Njebjelčic powětron k zemi dele. Widźachmy jón hižo wot daloka pomału ke wsy so přibližeć. Přileća je z Rizy. Štyrjo mužojo w nim sedźachu. Wjes přeleće so bojachu, dokelž stajnje spadowaše. Tak by mohł něhdźe na třěše abo samo na cyrkwinskej wěži wisajo wostać. Sypachu drje nadosć pěska won, zo by so trošku pozběhnył, tola to wjele njepomhaše. Też wupowěsnjenjo čorno-běłeje-čerwjeneje khorhowje njeměješe wuspěcha. Tuž na łucy knjeza kublerja Pječaka, kiž runje tam wotawu z wobroćakom wobroćeše, so dele puščichu. Wulka syła ludźi samo z Brěznje a Němskich Pazlic bě přikhwatała, njewšědny podawk wohladać. Kaž z pčołkami so na łucy

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Nan a dźowka ronještaj sylzy. Pobožna mrějaca přimny zaso ruku swojoho mandźelskoho a swojeje dźowki, a dźeržeše je ze swojimaj zymnymaj rukomaj. „My tŕjo,“ praji, „běchmy stajnje jena wutroba a jena duša na tutym swěće; my budźemy to też z Božej pomocu w tamnym swěće. Smjerć njezamóže našu lubosć dźělić. My budźemy w tamnym swěće wěčnje žiwi a so wěčnje lubować.“ Hišće junu pohlada radostnje kaž jandźel na swojoho mandźelskoho a dźowku. W jeje wobliču błyskotachu so hižo pruhi blizkoho překrasnjenja. „Bóh,“ praji wona, „dari mi wulki tróšt a wulku wjesołosć w tutych mojich poslednich wokomikach. Jomu budź dźak! — O, moje lube dźěćo, kak so wjeselu, zo ty na mni widźiš, kak derje a zbóžnje ći wumrěja, kotřiž do Boha, do Khrystusa a do jenoho wěčnoho žiwjenja wěrja. Khrystus njeda tym, kotřiž do njoho wěrja, na tróštu pobrahować, hdźež jón najnuznišo potrěbuja. Ja njeboju so smjerće; sym hižo w božej nadźiji na wěčne žiwjenjo.“

Nětko złoži swoje wóčko na mrějacoho Wumóžnika, kotryž jej napřećo wisaše. Stykny swojej rucy a praješe cyle mjelčo, nimale njezrozemliwje: „Kaž ty, mój Wumožniko, swojoho ducha do rukow swojoho Wótca poruči, tak poručam też ja swojoho ducha do twojeju rukow.“ Mjelčeše — bu cyle błeda — jeje wóčcy so zaćěmnjetej. Wusny w měrje. Róža njemóžeše přez zrudobu ani słowa prajić. Nan pak rjekny płakajo: „Běše žiwa a wumrě kaž swjata! Bóh chcył nas też junu tak měrnje k sebi wzać a nas zaso zjednoćić!“

Zrudoba Edelberta a joho dźowki na sćěhowacych dnjach a při pohrjebje běše njewopisajomna. Cyła wokolina daloko a šěroko žarowaše z nimaj. W kóždym domje a khěžcy jich poddatych běše tajka žałosć a zrudoba, kaž by jich samsna mać wumrěła. Česćowny rjadnik pokhowa ćěło do zemje. Poča njeličomnej čŕjódźe, kotraž běše so na pohrjeb zešła, rěčeć. Płakanjo a žałosćenjo bu bórzy tak wulke, zo njeběše wjacy słyšeć, što tam rjadnik rěči. Wón sam naposledku płakaše. Kiwaše z ruku, zo bychu změrom byli a njepraješe ničo wjacy hač tute słowa: „Hdźež sylzy tak wótře rěča, dyrbju ja mjelčeć! Chcemy też tak žiwi być, zo bychu też na našich rowach sylzy dźaka so ronili! Chcemy tu nadobnje wusywać kaž tuta, tak budźemy junu tam we wěčnosći też bohaće žnjeć!“

Róža wothladuje swojoho nana.

Ryćeŕ Edelbert běše zaso do wójny ćahnył; jenoho dnja w nazymju pak přińdźe, na prawej rucy zranjeny, na swój hród wróćo. Róža so jara wustróža a čuješe wulku sobuželnosć ze swojim lubym nanom. Njeńdźeše wot joho łoža. Warješe a dawaše jomu jěsć sama. Pomhaše jomu joho ranu zawjazować. Dokelž rana jara ćežko žiješe, nan husto tak zrudny sedźeše a jara wobžarowaše, zo njemóže joho winowatosć jako ryćeŕ dopjelnić a zo njemóžeše wójwodźe k pomocy być. Tak wědźeše Róža joho přeco rozwjeselić. Sydźe so při nim, tkaješe a wušiwaše pódla njoho sedźo. Rěčeše z nim wo maćeri a powědaše, kak

róješe. Z wulkeje płachty dachu wodźikej (Wasserstoff), z kotrymž je pjelnjena, zo by so w powětře dźeržała, pomału wuběžeć, tak zo bórzy prózdna k zemi padźe. Kurić so njesmědźeše, dokelž je wodźik jara strašny explosivny płun.

Z **Pančic.** Wuléty činić a pućować, to je tak znamjo našoho časa. Ale kaž smy stajnje słyšeli, płaći to pjenjezy, kiž pak su jara žadne. Wyšnosć tutu žadosć cłowjeskich wutrobow, wosebje młodostnych znaje a strowoty dla wěc za młodosć też skutkownje podpjera. Tak je kamjenske wokrjesne zarjadnistwo wobzamkło, tež w Marijinej Hwězdźe hospodu za pućowacu młodosć natwarić. Wokrjesny wubjerk je naćisk, kotryž bu wot knjeza architekty Cyža wudźěłany, skhwalił a přiwzał. Dom změje rum, hdźež móža pućowacy wodnjo bydlić, a potom 4 spanske jstwy z 60 łožemi, tak zo móže tam 32 hólcow a 28 holcow přenocować. Wyše toho stej hišće dwě mjeńšej jstwě zatwarjenej, w kotrymajž móžetaj też wučerjaj jako wjednikaj šuleri přenocować. Te jutry dyrbjałe so tute rumy wšě jako zhromadniski nócłěh trjebać.

Z **Pančic.** Rada za maćerje budźe tu pjatk, 9. sept. popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z **Janskich kupjeli.** Hibity a njepřestawajcy dźěławy duch wobsedźerja a nawjednika Janskich kupjeli, knjeza dra. Rachele, přecy dale na wutworjenju a wobnowjenju joho žiwjenskoho skutka dźěła. Tak buchu kupjele hakle w najnowšim času zasy porjeńšene a wobohaćene přez to, zo bu cyle blizko hłownoho twarjenja na sewjernej stronje „Winoweje hórki“ powětrowy a lěhanski přitwark postajeny. Wuwjedźeny je nowotwar přez knjeza architekta Cyža-Khrósćanskoho a zahrodnikarja F. Nubera z Issny-Allgäu. Rumny drjewjany twar je 4 metry šěroki a 16 metrow dołhi. W tutym přitwarku budźe ruma za 60 wosobow, kotrež móža cyle derje swoje lěhanske stoły tu postajić. Dale niže wjedu rjane šěroke terasy abo skhodźeńki, kiž hišće nahladnosć cyłoho twara powyšuja. Też štož šćežki a trawnik a wosebje wumělske štomiki a kěrčki nastupa, je cyła zahroda nětko najrjeńšo wuhotowana, tak zo też Janske kupjele přecy bóle raz derje zarjadowanoho wustawa dóstawaju, kiž so za swojich hosći — su tam nětkle přez 200 — na kóžde wašnjo stara a so prócuje, jim jich přebytk w Smječkecach přijomny a wokřewjacy sčinić.

Z **Kulowa.** Nowu šulu su pola nas tak daloko dotwarili, zo móžachu zańdźeny tydźeń swjatočnje zběhanjo swjećić, na kotrymž so šulske předsydstwo, wučerstwo a twarske wjednistwo wobdźělichu. Wězo też murjerjo a ćesle swój podźěl na hosćinje njezacpěchu, ale so sobu wjeselachu, zo je so twar dotal tak derje radźił. Kaž słyšimy, njechachu někotři wobdźělnicy ani do běłoho ranja domoj hić, tak je so jim tam lubiło.

Z **Biskopic.** Jutře njedźelu, 4. septembra, wobeńdźe naše město 700lětny jubilej swojoho wobstaća. Z tuteje přičiny zestupa so popołdnju w 2 hodź. swjedźeński ćah, kaž dźěn to při tajkich składnosćach wašnjo bywa, zo by zańdźenosć staroho města wobydlerstwu we wobrazu před woči stajił. Tohorunja so też hermank a druhe ludowe zawjeselenja wotměja. Wječor budźe město krasnje wobswětlene.

Lubi katolscy Serbja!

„Mi je žel ludu“ (Mark. 8, 2) praješe Zbóžnik, hdyž běchu tysacy hižo tři dny při nim wutrali a njemějachu, štož bychu jědli, — a potom jich spodźiwnje nasyći. Tele tysacy běchu na Jězusowu wučbu, joho słowa kedźbliwje posłuchali a buchu takle mytowani.

„Mi je žel našoho katolskoho serbskoho ludu“, móže so też prajić, hdyž tu słyšimy a čitamy tamne dopisy w serbskich nowinach dla wobsadźenja fary Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje. Hižo přez dwě njedźeli zasobu dźe tale hara. Samo dobri Serbja maja tele počinanjo do šije syte a njemóža to zrozemić. Njeje druhoho puća, zo bychu so mohłe wobćežowanja wozjewić a žadanja wuprajić? Knjez biskop je naš wyšši duchowny pastyr a předstajeny, a tu płaći też za nas štwórta Boža kaznja. Wšelake wosobinske skřiwdźenja knjeza biskopa bychu dyrbjałe znajmjeńša wuwostać. Štó by njeznał žohnowane płody wobkedźbowanja štwórteje kaznje a štó njewědźał wo žałostnych sćěhwkach přestupjenja tuteje kaznje! Myslu sebi, zo je so hary a pohórška dosć načiniło a zo ma so pisanjo w časopisach zamjezować. —*r.*

Jakub Šewčik — 60 lět.

Do Serbow, kotřiž duchowny přerězk nětčišeje doby wo wjele přesahuja, słuša bjez dwěla wjeledostojny knjez

---

mudrje je ju mać wšitko wučiła a kak nadobne skutki je wukonjała, kotraž nanej hišće znate njeběchu. Prašeše so joho to abo tamne z joho ryćerskich skutkow. Tak wědźeše na wšelakore wašnjo ze swojim nanom so zabawjeć, a tute zrudne hodźinki so khětře minychu.

Při započatku naléća přińdźe wulcy nadobny ryćer na hród a prošeše nana, zo by z wójwodu sobu do pola ćahnył. Edelbert so jara zarudźi, dokelž čuješe, zo je ruka hišće přesłaba za mječ a hlebiju. Zwoła pak hnydom wšitkich służobnych na hród, zo by jich wójwodźe na pomoc pósłał. Swjatočnje přepoda jich cuzomu ryćerjej, namołwješe jich k zmužitosći: „Budźće přećiwo njepřećelej kaž lawy, přećiwo měrnomu krajanej pak kaž jehnjata“! Ze sylzojtymaj wočomaj hladaše z woknom za wójskom, dóniž so w bliższim lěsu zhubi. Podarmo pytaše tón dźeń so rozwjeselić. Hišće samotniši zdaše so jomu ćichi hród po wotkhadźe swěrnych służownikow. Zrudny sedźeše wječor při kadołbje. Wonka bojazny wětřik howrješe wokoło hrodowych wěžow a deščik šwikaše do woknow kaž bychu duše do nich klepałe. Róža přinjese nanej škleńcu wina, sydny so při nim a praji: „Luby nano, powědaj mi tola junu podawk wo swěrnym wuhlerju, kotryž nas dźensa popołdnju wopyta. Bydleše junu na našim hrodźe ze swojej dźowku. Z Hańžku husto hromadźe hrajachmoj. Bych podawk junu tak cyle nadrobnje wědźeć chcyła.“

„Podawk mojoho swěrnoho służownika?“ praji nan. „O, jara rady! Tutón swěrny cłowjek njewopyta mje bjez přičiny runje na tutym dnju. Derje wědźeše, kak ćežko za mnje budźe, sam wróćo wostać. Sam je to nazhonił. Běše junu jara zmužity wojowar, kotryž mje we wjele bitwach přewodźeše.

Tola — prjedy hač ći w tutym dobrym cłowjeku powědam, dyrbju ći něšto wo ryćerju Kunerichu ze Šmrjokowca powědać. Krasny hród Šmrjokowc wšak ći njeznaty njeje; widźimy z woknami joho wěže so pozběhować z ćěmnoho šmrjokowoho lěsa. Ale ryćerja samoho njejsy hišće widźała. Dokelž běše z dawna hižo jara njepřećelscy zmysleny přećiwo mi, tohodla mje ženje njewopyta. Běchmoj wobaj we młodych lětach jako zemjanskaj pachołaj na hród wójwody přišłoj, Kunerich běše hižo jako hólčec jara swojeje hłowy, wulkeje huby a so přeco sam khwaleše; tohodla joho wójwoda njelubowaše. Kunerich pak za to hidźeše mje a zawidźeše mi, zo buch bóle widźany. Hdyž běchmoj wobaj k zróstnymaj młodźeńcomaj wotrostłoj, dyrbjachmoj junu při zwučowanju, kotrež wójwoda za młodych zemjanow zarjadowa, swoju wušiknosć z mjećom a hlebiju k prěnjomu razej zjawnje pokazać. Ja dóstach prěnje myto, mječ ze złotej ručnicu, kotryž mi twoja njeboćička mać, běše tehdom najrjeńša a najpřistojniša knježna na hrodźe, před wšitkimi ryćerjemi přepoda. Kunerich pak dósta poslednje, dwaj slěbornej wotrohaj. Wot toho časa hidźeše mje hišće bóle. Najwyšši skhodźeńk dócpě pak hida, hdyž mi kejžor, kaž wěš, po tamnej wulkej bitwje złoty čestny wopon přepoda, Kunerich pak, přez kotrohož njepřemyslenosć běchmy bitwu skoro přehrali, jenož swar.

(Přichodnje dale.)

farař Jakub Šewčik w Khrósćicach. Štož je wot swojich młodych lět jako pražski studenta hač do nětka za swój narod, za Serbow dźěłał, to je runjewon programatiske za kóždoho, kiž so za přeswědčenoho Serba, za narodowca a wótčinca ma. Wšě joho narodne prócowanja a skutki złožuja so na njezaprahnitu lubosć k swojomu ludej, kiž so w joho wutrobje žehli a pali kaž małohdy mjez Serbami. Šewčikowe mjeno ma zdawna sem dobroho zwuka w serbskich stawiznach. Widźu hišće joho w duchu jako šwižnoho studentu přikładnje skutkować na serbskich skhadźowankach studowaceje młodźiny. Wot swojeje młodostneje zahoritosće, wot swojoho idealnoho narodnoho zmyslenja njeje ani atoma spušćił hač do wysokeje staroby. Skěrje je so skrućił a widźimy joho na prozy 60. lěta žiwjenskoho jako narodnoho hobra, kiž ze swojim wótrym duchom pobije wšěch njeserbskich palčikow, kotřiž w podrywanju Serbowstwa swoje žiwjenske powołanjo wobhladuja. Njeměr našoho časa, wojowanjo z mnohimi materialnymi a duchownymi wobćežnosćemi njedawaja nam přecy začuwać ważnosć dźěła tajkich muži. Kak by z našim Serbstwom stało, njebychmy li tajkich narodowcow a wótčincow měli, kotřiž njesebićnje za swój narod so wopruja.

Do šěršeje zjawnosće dobywaše so Šewčikowe mjeno, hdyž poča na spisowaćelskim polu dźěłać. Wo serbske pismowstwo je sej wulkich zasłužbow nadobył. Joho ruka přimaše so pjera jako młoduški sobustaw a wjacylětny předsyda (starši) Pražskeje „Serbowki“ (1889—1892). Do tamnišich „Kwětkow“ je wjele we wjazanej a njewjazanej rěči přinošował. Wjele je pěsnił a joho pěsnje su so w lětach 1884—1886 we „Łužiskim Serbje“ a też w „Jubilejnych spisach Serbowki“ wozjewiłe. Pozdźišo nadeńdźemy je we wšelakich nowinach a časopisach. Też na dźiwadłowym polu je so pospytał a serbsku literaturu wo wšelake kruchi, mjez nimi wosebje „Nankowe škórnje“, wobohaćił. Šewčik wuda też něšto nabožnych knihow za naš lud: „Hnadowne Pražske Jězusdźěćatko“ a „Křesćanska młodosć“. Dwě lěće (1897—99) wjedźeše politiski dźěł „Katolskoho Posoła“ a wot 1906—1908 běše z joho redaktorom, dóniž so do Kamjenicy njepřesydli, hdźež na 14 lět (hač do 30. 4. 1922) skutkowaše. Też tam njeje nihdy na Serbow a serbske nowinarstwo pozabył, ale samo při wobšěrnym dušepastyrskim dźěle je tesame podpjeral. A nětko, hdyž je zasy w serbskim kraju, stoji sobu w prěnich radach při wojowanju napřećo našim přećiwnikam. Je spušćomny wojowar na narodnej fronće. Stajnje a wšudźom skutkuje w narodnym duchu a joho rozsud we wšěch kruhach čežko waži, wězo mjenje tam, hdźež njepřećelske dźěło kazy. Su dźěn w tutych kruhach wšitcy přeswědčeni Serbja hidźeni. Jako prěnjomu předsydźe Domowiny je so jomu wobšěrne polo narodneje dźěławosće wotewriło a skutkuje swědomiće a je sebi swojoho zamołwjenja napřećo narodej wědomy. Wulkotnje poradźeny Domowinski swjedźeń w Radworju swědči wo joho wobšěrnej skutkownosći. A mnoho dźěłow jomu kiwa, wo kotrychž zjawnosć ničo njezhoni. W blizkosći swojeje narodneje wsy — Baćonju — skutkuje přikładomnje w najwjetšej serbskej katolskej wosadźe. Tam narodźi so 6. septembra 1867. Po wopytanju ludoweje šule w Čornecach poda so na katolski seminar do Budyšina a wot tam do Prahi, hdźež bohosłowstwo studowaše. Po wuswjećenju na duchownoho (1892) bě najprjedy z katechetu w Budyšinje, 1893 bu expositus w Lubiju, hdźež běše zasy prěni katolski duchowny wot reformacije. W lěće 1895 bu hrodowny kaplan njebohičkeje hrabinki Moniki ze Stolberg Stolbergow we Worklecach a 1896 tachantski předar we Budyšinje, dóniž so do Kamjenicy jako farař přesydli a potom so wospjet do swojeje lubeje domizny nawróći.

Štož Šewčika wosebje wuzběhuje: Joho njepowalna nadźija na rjeńši přichod Serbowstwa. Per aspera ad astra — po narodnych čěsnosćach skónčnje k błyšćatym hwězdam, kajkaž jena je wón na njebju łužiskim. Při nastupje 60. lěta přejemy z połnej wutrobu, zo by Bóh Knjez jomu dalšeje ćělneje a duchowneje strowoty spožćił, zo by w boju za swój lud hišće wjele wuskutkować mohł a mnohim był z błyšćatym přikładom w serbskim dźěle a přeswědčenju. Saha ze stareje doby do nowoho Serbowstwa. Njech so tuž wšitcy zhrěja na swojich wótčincach, kotřiž su zakładne kamjenje k narodnomu twarej położili. Tuž hišće na mnohe lěta! — J. S.

Što nowy sakski wučbny plan wo serbskej wučbje praji?

Před někotrymi njedźelemi je za sakske ludowe šule wučbny plan, zestajany wot ministerialnoho rady knjeza dr. Weinholda, wušoł. Je dha so tutón knjez też na serbske šule wosebje dopomnił? O haj. Chcu hromadźe zestajeć, što w tutym nastupanju wopřija:

1. W serbskich a w měšanoserbskich šulach ma so ličba šulskich hodźinow na tři powyšić, zo mohłe wone pod wosebitymi wobstojnosćemi poměry překhodnoho zakonja (§ 2, wotrězk 5) dócpěć.

2. Wučerjo při serbskich a měšanoserbskich šulach maja we wšěch skhodźeńkach też serbsku rěč nałožować.

3. Dźěći serbskoho rodu maja w porjadnych hodźinach też serbske čitanjo nawuknyć.

4. W serbskich a měšanoserbskich šulach ma so też pisanjo serbskich sadow a słowow wučić.

5. W poručenych hodźinach za wučenjo serbskeje rěče ma so w serbskich a měšanoserbskich šulach też najwažniše ze serbskoho prawopisa wučić.

6. Dźěćom serbskich a měšanoserbskich šulow ma so składnosć dawać k wuwučowanju w pisnym nałožowanju serbskeje rěče.

7. Serbske měšanorěčne šule maja spóznaćo za serbske wurazy a rěčne začućo spěchować.

8. W serbskich a měšanorěčnych šulach ma so składnosć skići k nawuknjenju serbskich dźěćacych a ludowych spěwow.

9. W serbskich a měšanorěčnych šulach je wužiwanjo serbskich biblijow, katechismow a spěwarskich dowolene; tola maja so też w nabožinskej wučbje na zrozemjenjo a wužiwanjo němskeje rěče zwučić.

Tute 9 postajenjow su za nas ważne, a ja měnju, zo móža, hdyž je wučeŕ swěru wobkedźbuje, dźěći też w serbšćinje derje spěchować. Smy knjezej dr. Weinholdej dźak winojći, zo pola žanoho wotrězka swojoho pisma — hdźež bě to trěbne a możne — na Serbow zabył njeje.

Hančka.

Serbja w Młodej Bolesławje.

Dźensa tydźenja wotjědźechu Serbja w nahladnej ličbje — běchu 136 — do susodnych Čech na wustajeńcu sewjeročeskeje jednoty w Mł. Bolesławje. Hižo dawno běchu so na zjězd wjeselili; po pilnym dźěle wožně dyrbješe to myto być za přelaty horcy pót wonka w palacym słónčku. Běše jich wjacy hač běchu so zwoprědka zamołwili. Z dypkom 1,52 hodź. popołdnju jich ćah na staciju Mł. Bolesława přiwjezy. Kaž hewak skutkowachu też hnydom naše serbske narodne drasty, kotrychž pisanosć kóžde wóčko zawjeselja, wosebje delnjołužiske. Na dwornišću bě Serbow wočakował referent za wustajeńcu knjez katechet Šewčik. Hnydom na to so zestupachu a za standartu z napismom „Lužićtí Srbové“ kročachu pod přewodom serbskoho dudaka a huslerja z třitrunatymi huslemi na wustajeńcu. Tudy powita Serbow, słowjanskich bratrow a sotry knjez katecheta Šewčik jako zastupjeŕ wustajeńcy, za ćěłozwučowansku jednotu Sokoł pak knjez prof. Vopička. Hosćo so na to do wopomnjeńskeje knihi města Mł. Bolesławy zapisachu a buchu potom na skhodźeńkach měšćanskoho dźiwadła fotografowani. Po rozdźělenju nóclěhow so rozeńdźechu, zo bychu so na sławnostny wječor w dźiwadle přihotowali.

Po 1/28 hodź. bu z narěču knjeza dir. Bjarnata Krawca při wupředanym dźiwadle wječor wotewrjeny, kiž bě hižo

při swojej krótkej ale wutrobitej narěču sympatije wšitkich připosłucharjow za nas dobył. Cyły wječor běše jara rjany, kaž su to Bolesławske nowiny też pisałe. Z napjatosću sćěhowachu wopytarjo serbski program, kiž ze wšelakich wosebje spěwnych čisłow wobstoješe. Měšany khór nawjedowaše knjez wyšši wučeŕ Słodeńk, mjeńši frankobródski knjez dir. Krawc. Sola přednjesechu knježna E. Belsec a knjezaj Šlamař a Šeder. Wšelake recitacije poda z wuspěchom knježna M. Lešawic. Po koncerće móžachu so łužiscy hosćo nad wulkotnym wohnjostroju zwjeselić. Wustajeńca běše nanajrjeńšo wobswětlena.

Njedźelu rano po dopjelnjenju njedźelskeje winowatosće wopytachmy zhromadnje wustajeńcu. Někotři dyrbjachu Bolesławu zasy wopuścić a so na dompuć podać. Popołdnju čakaše na zbytnych wosebitosć: swjećachu tudy swjedźeń „Poslednjoho snopa“, štož drje ničo druhe njeje hač naša serbska kermuška abo domkhowanka. Na čole ćaha hercy wjesołe přezpola piskachu, za nimi sćěhowachu hnydom łužiscy Serbjo, serbskaj hercaj měještaj wosebite čestne městno na wozu žnjeńcarjow.

Póndźelu popołdnju móžachu spokojeni z tym, štož běchu widźeli a słyšeli, a z wokřewjenej wutrobu so do swojeje serbskeje domizny wróćić.

Serbowka połmilijónska wopytańka wustajeńcy.

Njedźelu, 28. augusta, běše połmilijónska wopytańka wustajeńcy knježna Marja Lebzec z Budyšina, kotraž je też nam znata a kiž je so stajnje z pilnosću a zahorjenosću na narodnym polu wuznamjeniła. Bu přez knjezow z presidija postrowjena, knjezow Bałcarja a katecheta Šewčika. Mjez tym zo ju fotografowachu, trubjachu wustajeńske sireny. W kenclíji, hdźež běchu wšě wěcy zestajane, ani wěrić nochcyše, zo wšitko jej słuša. Dósta nowočasne wopłokowace blido, dwaj jara rjanej stołaj, wobłuk za wobrazy, dwě bleši dobroho likéra a wuhotowachu jej hišće hosćinu. Přejemy našej krajancy tute myto z cyłeje wutroby. Do wukraja dyrbi človjek jěć, hdyž chce zbožo nadeńć. Někotři ludźo wšak sej mysla, zo su rjane časy, hdyž pječene kawki wokoło lětachu, nimo, ale kaž so zda, so tući ludźo myla!

Skónčenjo wustajeńcy.

Srjedu wječor 1/26 hodźin bu wustajeńca na swjatočne wašnjo zawrjena. W swjedźeńskej sali hłownoho wustajeńskoho pavilona zhromadźichu so knježa z presidija a wustajerjo. Hačrunjež wosebite přeprošenja wušłe njeběchu, bě tola wobzamkowaca zhromadźizna derje wopytana. Wubjerk zarjadowa wulki sylvesterski wječor ze symboliskim skónčenjom wustajeńcy.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Někotre spodźiwne připadnosće mi też nowa rěč esperanto přihotowa. Esperanto je pomocna rěč, kotruž dyrbja we wulkich městach tajcy wuknyć, kotřiž maja wjele z dalokimi cuzymi wobkhadźować, tak předewšěm zastojnicy na železnicy, policistowje, wjednicy wulkich hosćencow a předawarnjow, tak zo bychu so z pomocu tuteje rěče z ludźimi cyłeho swěta zrěčeć móhli, jeli ju wšudźom nawuknu. Daloko je hižo rozšěrjena, wšudźom pak wězo hišće nic. Předsyda Němskeho zwjazka esperantistow, Drježdźanski bankownik Jörgens, rodźeny Dana, nam popowědaše, zo dyrbjachu w jich wobkhodźe prjedy do cuzych krajow znajmjeńša w 10 rěčach pisać; dźensa pak jenož w jenej, w esperanće. — Esperanto dyrbi sebi potajkim podobnu ważnosć dobyć, kaž ju w katolskej cyrkwi Łaćonska rěč hižo ma, kotruž wšitcy duchowni cyłeje zemje rozemja.

Widźowne znamjo esperantistow je zelena hwězda. Hdyž něhdźe na hosćencu pódla jeho mjena tute znamjo widźiš, rěka to, zo tam něchtón esperanto rěči. Tak běše na přikład dołhe lěta na hotelu „Stadt Zittau“ w Habraćicach tajkale hwězda. Tam wšak drje ju husto trjebali njejsu; ważna pak je wona wězo w Berlinje a wosebje w Hamburgu. Abo hdyž we wulkich městach policistow widźiš, kotřiž maja wokoło lěweho rukawa běły wopask ze zelenej hwězdu (podobnje kaž sanitetnicy znamo čerwjeneho křiža), dha ći to wozjewja, zo móže tutón muž esperanto. Wjele tajkichle woznamjenjenych móžachmy w Drježdźanach widźeć, hdyž tam esperantiski „kongres“ wotměwachu. Přećeljo esperanta so mjenujcy kóžde lěto w někajkim wulkim měsće zeńdu, zo bychu tam swoje należnosće wuradźowali.

Jako tutu zhromadźiznu (kongres) před wjele lětami w Drježdźanach wotměwachu, ju wězo też wopytach. Po dokonjanym khutnym dźěle běše wulět do Sakskeje Šwicy. Jako tam z łódźu jědźechmy, dach so z druhim wobdźělnikom do rěči, wězo w esperanće; přetož zhromadźizna běše za čestnu winowatosć postajiła, zo maja też ći, kotřiž snadź móžachu sebi też w někajkej cuzej rěči dorozemić, tola mjez sobu jenož esperanto rěčeć. Tak so potajkim też mój w esperanće zabawjachmoj. Byrnjež tehdom jara ćopło njebyło a na łódźi čerstwy powětr duł, so tola wobaj poćachmoj. Esperanto-rěčenjo naju potajkim po zdaću khětro napinaše. Dokelž běch wćipny, z kotreho dźěla swěta mój sobupućowař je, hač snadź z Ameriki abo Awstralije, so jeho skónčnje za jeho domiznu woprašach, wězo w esperanto-rěči. Trochu překłapjeny mi wotmołwi: „Njejsym wšak daloko sem; sym z Lošwic, tu pola Drježdźan!“ A jako jemu wotmołwich, zo wšak ja też z Afriki njejsym, ale — z Budyšina, wón hišće spodźiwaniše mjezwočo činješe, hač prjedy.

Tu běchmy potajkim k nuzy esperanto parować móhli a też při sćěhowacym podawku dyrbješe bjez njeho hić. Wěcka so takle sta: Hdyž jónu do Moskwy jědźech, wopytach ducy po puću w Pólskim městačku Kališu wulkeho přećela Serbow, rěčnika Parczewskeho. Tutón předstaji mi za wječerju swojeho pomocnika a přispomni při tym, zo je to esperantista. Duž wopraša so jeho w esperanto-rěči: „Ču vi parolas esperanto?“ (Serbski: Ah, wy rěćiće esperanto?) Běch so wězo pasł, zo dyrbjał z rozmyslenjom tajke něšto prajić, hdyž tola wědźach, kak hubjenje rěč móžach; ale prašenjo běše so mi tak z njekedźbnosće wusunyło. A dokelž człowjek wuplačnjene słowo přemaznyć njemóže kaž wopaki napisane pismiki, dyrbjach rozmołwu dale wjesć. Na dobre zbožo pak dołho njetraješe a so za mnje zbožownje skónči; přetož pomocnik so zastróži a poča so Pólski zamołwjeć, zo wšak esperanto wuknje, zo pak hišće wustojnosće w rěčenju nima. Duž wězo hnadnje zasy Pólski z nim dale rěčach. Běše-li pak mi jenož „haj“ abo „ně“ esperantiscy wotmołwił, njeběch najskerje sam dale mohł. — Haj, zbožo dyrbi człowjek měć, hdyž je někajku hłuposć zworał.

Wo woprawdźitej wužitnosći esperanto-rěče pak njech će posledni přikład powuči. Pisach sebi z Japanskim pryncom Mayu, kotryž w Londonje studowaše; wězo w esperanće. (Jeho adresu mějach z esperantiskeje nowiny „Germana Esperantisto“.) Jónu pósłach jemu pohladnicu ze Serbskimi wobrazami a Serbskim pismom. Na přichodnej kharće prašeše so mje, kajka rěč to je, w kotrejž su mjena pod wobrazami pisane. Wotmołwich jemu, zo je to Serbšćina, kotruž Słowjanski ludźik w srjedźnej Němskej wužiwa. Bórzy dóstach nowu khartu, na kotrejž započatk swjateho pisma (bibliskich stawiznow) steješe, a to w — Serbskej rěči!!; potajkim znate słowa: „W spočatku stwori Bóh njebjo a zemju; zemja pak běše hišće pusta a prózdna.“ — Kak je to możno? Zhudaj, z wotkel je Japančan tute słowa docpěł? Z wěstosću to sam njewěm; najskerje pak je do knihownje Londonskeho bibliskoho towarstwa šoł, hdźež maja swjate pisma we wšěch rěčach cyłeho swěta. Tam je sebi Serbsku bibliju wupožčił a z njeje naspomnjene słowa wotpisał. — Khartu możeš hišće dźensa pola mje widźeć. — —

Nětko pak wróćmy so z nowa do Francózskeje, a to na puć z Pariza do Lourdesa. — Bjez přestaća a wo-

dychnjenja běše ćah cyłu nóc a cyłe ranjo dale hnał. Dopołdnja skónčnje prěni raz pozasta. Běchmy w Sainte Brive, hdźež dyrbjachmy wobjedować. Dokelž běše pjatk, dóstachmy hróch, njeznatu mórsku rybu, kozacy twarožk a někajke hórke zeličko, před kotrymž drje bychu pola nas kornikle rozćěkałe, za solotej. (Haj, štóž je kłóšći, za toho tajke pućowanja njejsu.) — Městačko Sainte Brive je wosebje tohodla wopyta hódne, dokelž je tam prózdnjeńca (podzemska jama), w kotrejž je swjaty Antonius dléši čas přebywał. Pódla prózdnjeńcy běše rjany nowy klóštr. Tu widźachmy tež prěnje Francózske „stacijóny", kotrež nimaja swjećatow kaž naše, haj, husto ani podpismow, ale jenož křižiki a čisła, tak zo dyrbi wopytowar křižownoho puća z hłowy wědźeć, kak zastawki po rjadu přińdu. Podpisma wšak tam tež wjele pomhałe njebychu, dokelž wulki dźěl ludu hišće čitać njemóže.

Po tutym krótkim wopyće w Sainte Brive, hdźež sym tež zasy Božu mšu čitał, pućowachmy dale. Nětko dyrbjachmy přez wysoke Srjedźno-francózske hory, hdźež husto po wysokich mostach, husto hłuboko pod zemju jědźechmy. Najdlěša tajka podzemska jězba traješe přez štwórć hodźiny (18 mjeńšinow). Tute hory přejěwši, přińdźechmy do krajiny, kotruž Landes mjenuja a hdźež ničo njewidźachmy, hač rjós a zasy jenož rjós. Ludźo njebydla tu w twarjenjach, tych tam žanych njewohladaš, ale w prózdnjeńcach pod skałami. Jenička dźěra, kotraž do jamy wjedźe, wučinja zdobom durje, wuheń a wokno. Jenož „wosobni" maja hišće druhu abo třeću dźěru jako wosebite wokna. Dale k morjej je krajina hišće hubjeńša. Je tak połna tymjeniščow a tonidłow, zo so po zemi docyła khodźić njehodźi. Tohodla maja wobydlerjo k noham połdra metra dołhe žerdki abo khodźała („štelcy") připasane, tak zo cyle w powětře khodźa a jenož ze žerdkami na zemju, to rěka: do wody, stupaja. Žiwi so tutón lud z khuduškim pastyřstwom. Pódla toho hromadźa žiwicu, kotruž z tym dobywaja, zo žiwicowym štomam hałzy zwoła maja a kharbow do zdonkow narězaja, pod nje pak hornčkow napowšeja, do kotrychž žiwica z nastatych ranow běži. — Jeli so ći jónu z hospodarstwom njećini, njezhubi sćerpnosć, ale budź spokojny! Přirunaj so z Landesskimi wobydlerjemi. To su tež ludźo, tež katolscy křesćenjo! (Přichodnje dale).

Z cyrkwje a swěta.

Z Kamjenic. Cyrkej swj. Nepomuka přihotuje 100-létny jubilej swojoho wobstaća. Runje před 100 létami zapodachu někotři dobri katolikojo (wosebje swójba Rompano) prózstwje na swětnu a duchownu wyšnosć: jenu na krala Antona a druhu na biskopa Mauermanna, zo by so tehdomnišim 600 katolikam města a wokoliny dowoliło cyrkej a faru sebi założić. Prózstwa so bórzy přizwoli a ze zarjadowanjom fary so hižo w novembru 1827 započa.

Kak wjele ludźi je na cyłym swěće žiwych? To njeda so lohko wobličić. Jendźelski benediktin P. Maternus wobliča ličbu wšěch človjekow na 1816 milijonow a měni, zo je tuta ličba nimale spušćomna. Mjez nimi su 684 křesćanow a 1132 druhich wěrywuznaćow. Křesćenjo rozdźěla so do 330 mil. katolikow, 210 mil. protestantow a 144 mil. šismatikow. Mjez druhowěriwymi je 15 mil. Židow a 235 mil. Mohamedanow.

Biskopja **Milanskeje** (Mailand) cyrkwinskeje provincy su měšnikam a zwjazkam młodosće zakazali, radio-stacije założić a wužiwać. Woni měnja, zo je to, štož „koło funk", tukhwilu do swěta trubi a rozšěrja, wo wjele hórši jěd za njeskažene wuši hač kino a variete za woči.

Lourdes wabja stajnje wjetše syły wěriwych k sebi. Francózscy katolikojo maju wob lěto jedyn zhromadny zjězd postajeny k maćeri Božej Lourdeskej. Létsa poby tam při tutej přileżnosći 17000 wosobow, mjez nimi na 1000 khorych. Stary Thierš běše před 60 létami wěšćił, zo procesijóny do Lourda bórzy popušća a zańdu. Wón je so jako špatny profeta wopokazał.

Zjednoćene staty w Americy njemóža so po prawym wjacy do wěriwych křesćanskich statow ličić. W poslednim ludličenju 1925 měješe kraj na 113½ milijóna wobydleri, z kotryž běchu so na 47½ milijóna jako křesćenjo wuznali. Zbytne 64 milijónow njemějachu za wěru ničo wjacy wyše. Katolikow je tam tukhwilu na 20 milijónow.

Khinski biskop msgr. Józef Hng swjeći bórzy po swojim nawróće do domizny (z Roma, hdźež běše z rukow swj. wótca biskopsku swjećiznu dóstał) direktora swojoho duchownoho seminara, po rodu Francozu, k biskopej. Nowy biskop Defebre dóstanje susodne biskopske město. Při swjatočnosćach assistowaštaj jedyn francózski lazarist a jedyn khinski jezuwita. Wězo běchu přitomni Khinjesojo hordźi na to, zo jedyn syn khinjeskoho luda smědźeše swoje rucy położić na jenoho zastupjerja běłych europskich narodow a jomu sobudźělić hódnosć japoštołsku.

Z **Wróćława.** Prjedawši prof. dr. Józef Wittig je so civilnje zwěrować dał. Dźiwna wěc to: tak ruče hač jedyn duchowny wot cyrkwje wotpadnje, popadnje joho sebi jena Jěwa. Wbohi professor.

W Trier'u wotměwaju so wot 1.—9. septembra wulkotne jubilejne swjatočnosće w cyrkwi swj. Matija, mjenujcy 800-létne wopomnjeśo zasonamakanja powostankow swjatoho japoštoła Matija, kotryž je w tutej krasnej cyrkwi pokhowany jako jenički z japoštołow, kotryž je swój posledni skhow namakał na sewjernej stronje Alpow.

Dortmund hospoduje létsa wulku generalnu zhromadźiznu němskich katolikow. Zjězd započina so njedźelu 4. sept. Sławni němscy wučeńcy a politikojo su přednoški přilubili, kaž na př. P. Cohaus S. J., prelat dr. Kaas, austriski kancleŕ dr. Seipel, Barlinski studentski farař dr. Sonnenschein, dr. Getzeny a druzy.

Češke knježeŕstwo je přilubiło, zo Benediktinam wobsedźeństwa na Słowakskim wróći, jeli zo so rjad wot wuheŕskeje abtaje swj. Měrćina wotdźěli a so samostatny sćini. Franciskanojo su so hižo z wuheŕskeje provincy wotšćěpili a so češkej přizamknyli.

Boža mša pod křidłami lětadła. Po njeporadźenym pospytu Francózow a Němcow je so Jendźelčan na přelět oceana zważił. Srjedu je swój wysoki puć nastupił. Lětaŕ Mnichin je přewodźany wot kapitana Hamiltona a princesnu Werteimowej a chce do Kanady. Před wotjězdom swjećeše arcybiskop z Gardiffa swjatočnu Božu mšu pod křidłomaj lětadła, kotrež ma mjeno „St. Raphael". Lětadło bu pozdźišo wuhladane nad Thurles w Iriskej. Lěćeše jara nizko a so jenož jara pomałku do prědka dobywaše. Wjedro je jara hubjene a połne młhow.

Minister praelat Šramek w Prazy dósta wot Wołomuckeje theologiskej fakulty titul čestnoho doktora. Tale česć słuša wupruhowanomu wjednikej na socialnym a politiskim polu. Praelat Šramek započa swoje dźěło jako kapłan w Nowym Jičinje w narańšej Morawje. Tam założi dźěłaćeŕske towarstwo, kotrež so mócnje rozwi. Sobustawy dóstachu podpjery při khorosćach a bjezdźěła. Léta 1898 założi křesćansko-socialne towarstwo za žony. 1896 zbudźi češku katolsku stronu. Dźensa liči wona 44 sobustawow w češkim sejmje a praelat Šramek, jeje načolnik, je z ministrom. Nětko změje přileżnosć, zhromadnje ze słowakskimi a němskimi katolikami spomožnje skutkować k lěpšomu cyrkwinskoho žiwjenja w Češkej. Zo češke knježeŕstwo ze swj. stołom jedna, je wosebje joho skutk. Snano stupi wón sam junu na čoło knježeŕstwa kaž praelat Seipel we Winje. —

Z **Berlina** so nam wozjewja, zo ma město na 403 tysac katolikow, potajkim dwójcy telko kaž cyłe Mišnjanske biskopstwo. Sydom němskich dioecezow maju mjenje dušow hač Berlin katolikow.

London. Kak daloko su hižo Jendźelčenjo ze swojim křesćanstwom přišli, widźimy z přikhilnosću šěrokich worštow k indiskim pohanskim wěram, wosebje k Budhismej. Budhistojo chcedźa w Londonje klóštr założić a šulu za jendźel-

ske dźěći, zo bychu so tute w budhistiskim duchu wukubłałe. Budhistojo wudawaju, zo maju hižo tu khwilu na 1000 přiwisnikow w Jendźelskej. Na druhej stronje pak rosće też lubosć ke katolskej cyrkwi. Tak su w zańdźenym lěće w Londonje a joho wokolinje do cyrkwje so wróćili nimale 1500 dušow.

Přisłowa.

Njech je so zmijica swlekła, w zmijičej koži tola zasy budźe.
Kamjeńtna wutroba zmjehči so pod Božim křižom.

Towařstwowy powěstnik.

Nawječorne Jednoty wuhotuja jutře njedźelu, 4. sept., zhromadny sokołski swjedźeń we Worklecach, na kotryž so wšitcy Serbja nanajwutrobnišo přeprošuja. Přistup k swjedźenjej je darmo. Po nyšporje je swjedźeński ćah na łuku, hdźež so serbske předstajenja a wšelake hry za dźěći wuwjedu. Też naši najmłódši budźa sobu sokolić. Přińdźće w prawje bohatej ličbje!

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 533. 534. z Khrósćic: Jakub Kmječ, Jakub Šěrc; 535.—537. z Noweje Jasenicy: Marja Bukowa, Jan Handrik, Hańža Nowakec; 538. 539. z Hórkow: Jakub Kubańka, Józef Pan; 540. z Worklec: Mikławš Šejda; 541. z Łušća: Michał Nowak; 542. 543. z Kukowa: Marja Bjaršec, Madlena Lipičowa.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knjeni Marja Bukowa z Noweje Jasenicy 1 hr.

Wične płaćizny		w Budyšinje 27. augusta.	w Kamjencu 25. augusta.
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,50	12,25—12,50
Rožka, nowa	70 „	11,50—12,00	10,50—10,80
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,75	9,50— 9,80
Wows	50 „	—	13,00—13,25
Wows, nowy	50 „	10,50—11,00	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	—	4,50—5,00
Butra	1 „	4,20—4,40	4,00—4,20
Syno	50 „	2,00—2,25	2,00—2,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,00—1,10	1,00—1,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,25—1,50
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,50—2,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	18,25—19,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00—8,00	—
Ržane wotruby	50 „	8,00—8,50	—
Jeja	1 štk.	0,12—0,14	0,12—0,13
Prosata, 954 štuk	1 štk.	10,00—23,00	12,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 15. augusta 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Ćelata (679): 2) 85—90. 3) 78—83. 4) 68—76. 5) — . 6) — .
Swinje (349): (přez 300 pt.) 1) 76—77. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 74—75. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 62—64.

„Jednota“, tow. katolskich Serbow w Budyšinje

změje njedźelu 11. sept. **wulět do Zebnic**. Wotjědźemy rano. Dalše w přichodnym „Posole“ kaž w „Serb. Now.“

Předsydstwo.

Procesijón do Krupki.

Póndźelu 5. septembra rano w 7 hodź. Boža mša w Klóštrje. Potom wotkhad do Krupki. W Pěrnje we „Wettiner Hof“ pódla kasarmow přenocujemy. Domojwrót sobotu pop. 1/26 hodźin do Klóštra.

Michał Narćik, wjednik.

Nowe dóšle!

Wulke dźělby fabrikskich zbytkow khutowych a suknjowych barchentow, cwjernjowych tkaninow, zawěškowych tkanin, nowe mustrowane satenki, košlowe tkaniny, tkaniny za fale po tunich płaćiznach.

August Hilger Lotzowa droha 20 — Žane klamy. —

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pječwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny, vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahjwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Pytam staršu, šwarnu, katolsku, spušćomnu **hospozu,** nic niže 35 lět, kotraž chcyła też w ratarstwje trochu k pomocy być, po móžnosći bórzy. Zamołwjenja z přidaćom wobstojnosćow a žadanjow přijima

Jurij Rjeda w Žuricach pola Porchowa.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Marja Runge

wumjelska zašiwańnja za paramenty

w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9

poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoréčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

37. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. septembra 1927.** | **65. lětnik.**

Z cyłej wutrobu!

Rozmołwjach so njedawno ze starym dobrym hospodarjom. Powědachmoj wo tym a tamnym. Wězo też wo dźensišim času. Hač je snadź jendźelske abo francózske lětadło wulke morjo zbožownje přelećało a Ameriku doścahnyło? Wězo smój też wo tym powědałoj. Ale su tola wěcy, kiž nas nadosć zajimuja, doma a njetrjebamy do Ameriki hić. Naše domjace, serbske starosće sebi rozpowědachmoj. Hospodaŕ praji: Kak rjenje to tola běše, prjedy na dworje hospodarić. Tajki dwór, njech wulki abo mały, to běše tajki mały krajik sam za so. W nim běše doma nic runje wulke bohatstwo ale zbožo, spokojnosć, swěra. Hišće wjacy, wšitcy běchu jena wutroba a duša. Swójbni a čeladni słušachu hromadźe. Bydlachu w jenym a tym samym domje, w nim spěwachu a dźěłachu z cyłeje wutroby, swěrnje a sprawnje. Wšěm běše činić wo lěpše swojoho dwora, wo lěpše swojoho hospodarja; też čeladnym, jim běše hospodaŕ też knjez a předstajeny, kotromuž woni z cyłej wutrobu, ze wšěmi mocami służachu. A při tym mějachu też swój najwjetši wužitk. A hospodaŕ přistaji: Hakle njedawno je mi jedyn z mojich prjedawšich čeladnych ruku tłóčił, zo sym jomu też druhdy do swědomja rěčał. Hospodaŕ čuješe so zamołwity za zbožo swojich domjacych. A hospodaŕ dale rjekny: So wě, tajka swěra je so też rad mytowała. Swěru za swěru. Ja na swojich něhdyšich dobrych čeladnych zabył njejsym, też nic we čežkim wójnskim času. Ale dźensa — je so wjele přeměniło. Dźensa njenamakaš wjacy wšudźe tutu swěru we służbje. Służi so wjacy knjezam. A tohodla nic wjacy jednoromu knjezej z cyłej wutrobu. Pódla hospodarja su hišće druzy, kotrymž so wjele, wjele drohoho časa, wjele prócy a starosće wopruje. Što so pjenjez njewumjecy na kurjenjo, picó a kłóšćenjo? Što so časa njepřečini z hrěšnym wobkhadźowanjom? Kelko starosćow njenastanu dla nješirnoho pychaŕstwa? To su wšo knježa, kotrymž so służi. A što tuta służba wunjese? Wotmołwu da ći dźensiše swjate sćenjo. Majestotnje, khutnje a ważnje ći přiwoła: Nichtón njemóže dwěmaj knjezomaj służić. Też nic wjacy. Tajki budźe kóždomu chcyć přiwisować a při tym budźe kóždoho zanjechać.

Běše kral žiwy z mjenom Redwold. Da templ natwarić a w nim da postajić dwaj wołtarjaj. Na jenym woprowaše Bohu, na druhim djabołej. Woběmaj chcyše służić. Tutón błazeń. Ani kral to njemóže; służić Bohu a djabołej. Nichtón njemóže dwěmaj knjezomaj służić. A tola su mnozy tak błazniwi a měnja to dokonjeć; Bohu służić ale też nic złamać z djabołom, lubowarjom hrěcha. Jedyn młodźenc modleše so w cyrkwi kóždu njedźelu takle: Božo a Knježe! Rad chcu wšě twoje kaznje dopjelnić, dokelž chcu jónu do njebjes přińć a njecham być zatamany. Ale mam jedyn brach, jenu słabu stronu, wot kotrejež pak puščić nochcu. Padnje mi to přećežko. Chcu pak přez dobre skutki dźesać króć zarunać, štož w tym jenym nastupanju zanjecham. — To je tajki kaž tamny kral. Kóždomu chce służić. A dokelž njemóže kóždomu dać swoju cyłu wutrobu, służi z dźělom swojich mocow Bohu, z dźělom djabołej. Ty błaznje, móžemy jomu přiwołać. Bóh žada wot tebje to, štož ty jomu zapowěš: twoju wutrobu, twoju cyłu wutrobu.

Luby křesćano! Haj, twoju cyłu wutrobu žada Bóh wot tebje. Njech sy dźěćo, njech stojiš w kćěwje swojeje młodosće, njech sy wotrosćeny, sam swój knjez. Z cyłej wutrobu maš służić swojomu Bohu a Knjezej. Dźi jónu do so. Wotewri jónu durička do swojeje wutroby a pohladaj, hač je tuta twoja wutroba jenož zahorjena za Boha abo hač je wona też přikhilena k djabołskim myslam a skutkam. Pohladaj, hač we twojej wutrobje njestojitaj dwaj wołtarjaj? jedyn, zo by Bohu woprował swój paćeŕ a swoje prózstwy, druhi, zo by na nim sypał woruch k česći swojej požadliwosći a hordosći. Ně, luby křesćano! We twojej wutrobje smě jenož jedyn wołtaŕ stać; Bohu k česći. Na nim wopruj Bohu wšitko: Twój paćeŕ, twoje dźěło, twoje wjeselo a horjo. Na nim wopruj swoju cyłu wutrobu.

—y—

Politiski rozhlad.

Wojowanjo wo němskostatny šulski zakoń dźe přez cyłu Němsku. Njeje dnja, na kotrymž njeby so w liberalnym a nalěwičnym nowinaŕstwje wo šulskim prašenju pisało. Přećiwnicy předpołoženoho šulskoho naćiska stawaja ze wšěch kóncow, resolucija po resoluciji so přećiwo njomu wozjewja, podpisma so hromadźa, pjenježna zběrka k wojowanju přećiwo konfesionalnej šuli so wotměwa, kotraž hižo wulke sumy wopřija. Kritikarjo a přećiwnicy njewostajeja

na šulskim naćisku ani dobreje nitki, zatamaja jón z prochom a mochom. Wučeŕstwo bywa wobdźĕłane, zo by swój hłós přećiwo šulskomu naćiskej pozběhnyło. Z toho wšoho je dowidźeć, kak ćežke budże wojowanjo wo šulski zakoń. Wšě mocy budża trěbne, zo by šulski zakoń a z nim konfesionalna šula bywa zwěsćena. Skónči-li tute bědźenjo z poražku, njesu zamołwjenjo tamni wolerjo, kotŕiž su při poslednich wólbach doma wostali — město, zo bychu wolili. —

Před někotrymi dnjami skónči so za Němsku třeće tak mjenowane Dawesowe lěto. Ważne je, zo smy sebi wědomi, što mamy na zakładże Dewesowych wučinjenjow lětnje na swojich prjedawšich přećiwnikow jako wójnske zarunanjo wotwjesć. Wot 1. sept. 1926 hač do 1. sept. 1927 smy my kóždu sekundu 47,56 hr. płaćili. Wo njesměrnu sumu połdra milijardy smy my w tutym lěće wokhudnili. A nětko budża tute Dawesowe ćeže hišće rosć. Wot 1. sept. 1927 mamy zwjesć $1^3/_4$ milijardy; wot 1. sept. 1928 kóždolětnje $2^1/_2$ milijardy a nichtó njewě, kak dołho, dokelž dokónčna suma wot „ententy“ hišće njeje postajena. Nic jenož Němcam ale też wukrajnym financnikam je hižo dwělomne, hač Němska woprawdże tute sumy zwjedże.

Trósku nadźije, zo też w druhim lěhwje njerozom měrowych wučinjenjow počinaja spóznawać, zbudźuje wróćostupjenjo jendźelskoho ministra Lorda Cecil-a, kanclera w Baldwinowym ministerstwje a najwuznamnišoho sobudźĕłaćerja jendźelskoho zwonkownoho ministra Chamberlaina. Tónle wotstup měri so přećiwo nětčišej jendźelskej entenćinej politicy. Jako přičiny swojoho wotstupa naspomina Lord Cecil we słowje a pismje tele: njewuspěch jednanjow wo powšitkownym wotbrónjenju, bjezpomócnosć Zwjazka Ludow, daletraćo wobsadź nja Porhynskeje njedźiwajo na Lokarnske wučinjenja. Mjez tym, zo tute słowa pisamy, wuradźuje Zwjazk Ludow zasy jónu w Ženewje wo ważnych politiskich należnosćach, mjez nimi też wo wotbrónjenju.

President južnoamerikanskeje republiki Chile wupraji so tele dny, zo je joho stat prašenjo komunisma rozrisał na te wašnjo, zo wón wšitkich komunistow na kupu Robinson Crusoe scele, hdźež maja přileżnosć, cyle po swojich nahladach a zasadach so zarjadować. Před šesćimi njedźelemi bu tam ličba komunistiskich wjednikow z Juan Fernandez pósłana a jim wšelaki grat, přenjesliwe domy a wšitko, štož trjebachu, sobu date, zo bychu tam swoje hospodarske recepty do skutka stajić móhli. Lědma bě so 6 měsacow minyło, tući ludźo žadachu, zo bychu zasy wróćo byli zwoženi. 18. septembra, na dnju narodnoho swjedźenja, smědźa so wróćić. Nazhonjenja ze šesćich měsacow dosahachu, zo buchu wot swojich błudow dokładnje wuhójeni. Nětko su ći ludźo spokojom z tym, zo smědźa pod organisowanym knježeŕstwom žiwi być!

Prjedawši Khinesiski wupósłanc Lon w Europje je do rjadu benediktinow zastupił. Lon je před něšto časom ke katolskej cyrkwi přestupił; wón je bamžej Piej XI. jako znamjo swojeje najwyššeje česćownosće swoje najwyšše rjady pósłał: khinesiske kaž też tón čestneje legije. Lon běše attaché w Pětrohrodże, wupósłanc w Haag-u, pozdźišo ministerski předsyda a minister zwonkownych należnosćow w Khinje. We Versailles podpisa wón w mjenje Khiny měrowe wučinjenja. Wón skónči swoju politisku karrieru jako delegat w Ženewje. Přez zažnu smjerć swojeje mandźelskeje, jeneje Belgičanki, jara zrudźeny, wopušći wón politiske polo a zastupi jako nowica do benediktinskoho klóštra Lophen w Belgiskej.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Zandźenu njedźelu bě w cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje kanoniske zapokazanjo nowoho wot duchowneje wyšnosće postajenoho fararja W. Sprentzla. Tute sta so na B žich służbach rano $^1/_2$8 hodź. přez knjeza tachanta Hartmanna, kotryž měješe zapokazowace prědowanjo. W 9 hodź. zapokaza zasy knjez tachant sam knjeza schol. Hejdušku před swjatočnej pontifikalnej Božej mšu, kotruž z mitru a kijom swjećeše.

— Kaž je z nawěštka widźeć, ma „Jednota“ jutře njedźelu wulět do Zebnic. Štóž chce sobu, njech je rano w 7 hodź. na dwórnišću. Tam njech sebi kóždy njedźelsku jězdnu khartku kupi hač do Wjelećina, dokelž do Zebnic tajku njedóstanješ. Za cyłu jězbu hač do Zebnic tam a dom trjebaš 2,30 hr. Dopołdnja w 10 hodź. pójdźemy w Zebnicach kemši. Wšitko dalše potom ertnje.

— Zańdźenu njedźelu wotměchu so protestne zhromadźizny přećiwo postajenju němskoho fararja při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Khrósćicach, Baćonju a Wotrowje. Na zhromadźiznach bu wšudże resolucija přiwzata a na duchownu wyšnosć pósłana.

— **Sakscy lětarjo w Budyšinje.** Jako znamjo našoho nowoho časa płaći přede wšěm lětadło. Hdźe by samo na našich wsach wonka hólčeca było, kiž so njeby za to zajimał. A stojimy tola srjedź pospytow, ocean też wot Europy přeleće, štož so dotal hišće radźiło njeje. Njebě tuž też dźiwa, zo bě so zańdzenu njedźelu wulka syła ludu hižo wot zažnoho ranja z Budyšina na Sćiječanske lětanišćo podała, zo by lětarjow wobkedźbowała, kotŕiž swój lětaŕski tydźeń z lětom wokoło Sakskeje skónčichu. Na lětanišćo w Sćijecach přileća 12 lětadłow, hačrunjež běchu so 14 z Lipska na puć — 450 km. — podałe. Dwě lětadle tak Sćiječanske lětanišćo njedocpěještaj. Jene so, prjedy hač bě Budyšin docpěło, w Njezdašecach pola Hodźija k zemi pušći. Wjednik Eberhard z Conta chcyše hišće doł pola Njezdašić přeleće a na płonym polu so na zemju wróćić, dokelž bě joho motor wobškodźeny. To pak so jomu wjacy njeporadźi, ale padże dele do kěrkow, hdźež so joho lětadło skoro docyła złama. Na dobre zbožo so lětaŕ sam njezarazy, přetož w hałozach wisajo wostawši padże do rozpadankow swojoho lětadła, wobškodźi pak sebi jenož nohu. Wćipni wjesnjenjo běchu wězo też hnydom k pomocy, kotŕiž běchu wulki praskot złamanych křidłow a hałzow wusłyšeli. Za poskićenu pomoc dari jim lětaŕ 100 litrow piwa. Druhi lětaŕ bě so, kaž so zdaše, w Budyšinje zabłudził a njemóžeše lětanišćo nahladać a lećeše zasy z města won, dyrbješe pak so mjez Ćichońcami a Małym Wjelkowom k zemi pušćić. Lětadło bu wot štoma, na puću stojacym, trochu wobškodźene, tak zo dyrbjachu je z awtom do Sćijec dowjesć.

Z **Hodźija.** Zasy je přišoł čas kermušow, prjedy hač smy so dohladali. Naša wosada přichodnu njedźelu rejku znowa wotewri. Hodźijenjo so nadźijeja, zo jich tohorunja kóždy na kermuš přeprosy, kohož njedźelu jako prěni přeprošа. Chcedźa wšitcy tak tučne swinjo rězać, kaž so někak hodźi, zo móža so hosćo do syteje wole najěść.

Z **Wjelećina.** Wutoru wotpali so wulka bróžeń tudomnišoho ryćeŕkubła. Kaž to nětkle bywa, běše też połna z Božim darom napjelnjena. Najskěrje je z lokomobile škrička wulećała a bróžeń zapaliła. Na dobre zbožo móžachu znajmjeńša nastroje a wšelake graty w prawym času wukhować.

Z **Khrósćic.** Zańdźenu wutoru woswjeći wysokodost. knjez faraŕ Jakub Šewčik swoje 60. narodniny na farje w Khrósćicach. Ze wšěch stron Łužicy běchu ze wšěch powołanskich worštow mužojo serbskoho zmyslenja pola jubilara so zešli, zo bychu jomu zbožo přeli a so zhromadnje wjeseli. Bě tam podobnje, kaž hdyž bě Baćoński knjez faraŕ při přileżnosći swojoho 25lětnoho měšniskoho jubileja swojich sobubratrow přeprosył, popołdnju z nimi so wjeselić a radować nad docpětym a twarić na nowych nastawacych nadawkach. Bóh žohnuj jubilara a serbski lud!

Z **Njebjelčic.** (Paduši.) Zańdźenu sobotu k njedźeli w nocy pobychu w našej wsy zasy paduši. Dobychu so najprjedy do Leńšec statoka, sylnu železnu lěsycu wutłóčiwši. Tola buchu tu po zdaću wotehnaći, prjedy hač móžachu škodu nadźĕłać. Potom zalězechu po rěblu pola kublerja Jurja Cyža na najstwu, wokno wutłočiwši. Tu su

žałostnje zakhadźeli; wšě khamory, komody atd. přewobroćili a cyłe dobre wobleki a k tomu hišće 4 njedźelske kholowy, gumijowy přewoblek, črije, žonjacy złoty časnik a pjeršćeń a druhe drobne wěcy pokradnyli. Tež deleka běchu so do jstwy dobyli a kuchinu, jstwu, pincu a wšitke druhe rumy přepytali a butru, cyrobu a druhe drobniše wěcy wutupili. Zrudny napohlad so Cyžec swójbnym rano poskići. Načinjena škoda běše na 500 hr.. Zawołany policajski psyk žanoho sleda namakać njemóžeše. Tuž drje tež so njebudźe poradźić, paduchow wuslědźić a kradnjene wěcy wróćo dóstać. Jara witane by było, tajkich złóstnikow wuslědźić a jim junu zasłužene khłostanjo napalić.

Z **Buššenki.** „Buššenka", tak rěkaju tamnym tšom khěžkam, kiž leža k wječoru wot Smjerdźaceje hluboko wosrjedź hustoho lěsa. Je to zabyty kućik našich Delan. Ale naši pčołarjo jón derje znaja a sebi jón waža. Dla swojoho wurjadnje bohatoho wrjósa je wón wunošne polo za pilne pčołki. Kóždolětnje přinjezu sem naši serbscy pčołarjo swoje k łče. Wostaja je tu dlěžši čas pod starosćiwym dohlad m, zo bychu je potom zasy napjelnjene ze słódkim mjedom domwzali Z ńdźenu njedźelu popołdnju wotměchu tu pod hołym njebjom — idyliski to błóčk — we Němcec zahrodcy swoju lětušu skhadźowanku. Powołał běše ju knjez wuč ŕ Hojna Konječinski, předsyda Delanskoho pč ł tow. „Wrjós", sam horliwy a nazhonity pčołař. Joho prócy ma so dźakować, zo zhromadźiznu wysokodost. knjez farař Bjedrich z přednoškom zwjeseli. Rěčnik přednošowaše z wulkej lubosću wo pilnej, njewustawacej pčołcy a wo jeje njepočinkach. Pčoła khodźi za mjedom — človjek za slěbrom a złotom. Pčoła kusnje, kałnje, byrnjež by to też husto ze swojim žiwjenjom zapłaćić dyrbjała. A skupy človjek wumrěje husto dosć, dokelž sebi a druhim ničo njepopřeje, zrudneje smjerće. Do swojich słowow wědźeše wšelake nimomĕry žortniwe podeńdźenja z človjeskoho žiwjenja zaplesć. Kedźbnje wšitcy tutym mysličkam ważenoho rěčnika posłuchachu. Dale jimaše so słowa knj. kubleŕ Kmječ-Khróśćanski. Pokračowaše we swojim łońšim temje: Što je wina na tukhwilnej mjedowej nuzy? Rozestaja to jasnje a zrozemliwje. Běše widźeć, zo je rěčnik derje nazhonjeny w pčołarstwje. A trjebamy też tajkich pčołarjow, kiž su doma we wšěch pčołarskich prašenjach ze swojoho nazhonjenja a zamóža druhich pčołarjow powučić. — Hišće khwilku wostachu zhromadźeni w dobrej bjesadźe při dobrym klóštrskim piwje hromadźe. Běchu tu Delanscy a Horjanscy, z Debric a Njeswačidła, pčołarjo a hosćo, muže a žony. A z runje tak wšelakorych kónčin běchu tu pčołki, kiž dokoła wokoło swoje njewustawace su su si si zynčachu. Tola bórzy wša zabawa zasy womjelkny a „Buššenka" běše zasy ćicha a samolutka.

Z Kamjenca. Přez lětdźesatki bě Kamjenske Hilžbjećine towarstwo za swojich khudych też we wokolinje k hodam hromadźiło. Tola wěc je so přežiwiła — loni bě so hišće 16 hr. nahromadźiło. Zańdźenu njedźelu bě sej towarstwo w „Stadt Dresden" w małej žurli, za swój zaměr swjedźeń wuhotowało ze spěwom, hudźbu a dźiwadłom, k čomuž běchu wosadni swoje mocy wěnowali, wosebje też spěwne towarstwo Cäcilija a towarstwo knjeżnow. Ze swojim wopytom počesćichu nas knj. arcyměšnik Žur z Ralbic, knjez farař Pohe z Njedźichowa a knjez hrodowski kapłan Dr. Dęgn z Brunjowa, kaž też wšelacy Serbja. — Wšo bě so derje poradźiło, dokhodow bě na 150 hr. a wudawki skoro žane. — Mjez tym, zo bě před krótkim towarstwo młodźeńcow w Pančicach za swój zaměr mało 183 dokhoda a 188 hr. wudawkow.

Z Kamjenca. Při swojim hromadźenju za Kamjeńsku s trownju nazhonich najlěpje, kak wšelakore běchu žně mjez Serbami — dobre a hubjene. — Najspodźiwniši pak je wliw Božoho žohnowanja a domapytanja na lud — spokojnosć tam, hdźež je Bóh šwikał, často njespokojnosć tam, hdźež je Bóh bohaće žohnował. — „Loni přińdźe na skót, lětsa na lud"; loni powodźenjo, lětsa krupybićo! — loni widźach pjenjezy, nasadźane na blidźe a hospodař přihladowaše płačo, kak wjedu kruwu z hródźe hiž ze po žnjach. — Lětsa skoro ničo njenamłóća, symjo k wusywanju nimaja a Boži khlěb na blidźe je hižo wot pjekarja. Tola při cyłym hubjeństwje słyšach, něšto lěpje lětsa, znajmjeńša nietrjeba wbohi skót wjacy tradać. — Skoro wšudźom sym

Róża Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Swěrny Burkhard, mój zmužity sobuwojowaŕ měješe małe rjane kubleško na mjezach mojich ležomnosćow a z Kunerichowym lěsom mjezowace. Kunerich pak běše swěrnomu Burkhardej jara zły susod. Dźeržeše we swojich ležomnosćach wjele dźiwiny. Jelenje přińdźechu z hromadami přez mjezy a zničichu joho rjane pola; dźiwje swinje přerychu tučne łuki. Poručich jomu, zo by je potřělał a mi přinjesł. Junu jěchach ze swojimi ludźimi z hońtwy domoj. Słónčko runje w Boži domčk khwataše a wječorne zerja błyšćachu so hižo přećelnje přez zelene jědle. Tu přiběža mi Herta, mandźelska Burkhardowa, z rozpušćenymi włosami, wótře płakajo napřećo, padny na kolena a prošeše mje z tyknjenymaj rukomaj wo pomoc. Mału Hańžku měješe při sebi; dźěćo klečeše před maćerju a pozběhny třepotajo a płakajo swojej małej ručcy. Napohlad dźěše mi k wutrobje. Zalězech z konja a dach sebi powědać, što bě so stało.

Podawk běše tutón: Sprawny Burkhard, joho žona a mała Hańžka běchu wječor pozdźe wonka spody štoma, na ničo złoho sebi njemyslo. Nadobo napadny jich ryćeŕ Kunerich a někotři wobrónjeni na konjach. Wojacy wuwjazachu Burkharda a wlečechu joho sobu. Kunerich bě to tohodla sčinił, dokelž běše Burkhard při joho mjezach, tola pak hišće na našim wokrjesu jelenja zatřělił a joho na naš hród přinjesł. Burkhard bě prajił, zo chce tutoho paducha dźiwiny do hrózbnoho jastwa ćisnyć, hdźež budźe při krokawach a kunkawach zahinyć.

„Dyrbi zaso swobodu dóstać," jej prajach „a byrnjež dyrbjał cyłe rubježne hnězdo Šmrjokowc zapuscić; budź tróštna a dźi nětkle na mój hród!"

Wróćich so hnydom ze swojimi ludźimi, zo bych tutomu njepřećelej, jeli móžno, joho rubjeństwo wzał, prjedy hač na hród přińdźe. Póslach někotrych dobrych jěcharjow doprědka, prajach jim, hdźe so zaso zeńdźemy a jěchach w najwjetšim spěchu k Šmrjokowcej. Jěcharjo dachu mi bórzy powěsć. Kunerich sedźi ze swojimi ludźimi w młynje Khójcach, zo tam pija, dokelž je tam dobre piwo. Wóz z wbohim Burkhardom stoji před durjemi. Nětko čakachmy na přihódnym městnje w lěsu, hdźež dyrbješe Kunerich ze swojimi ludźimi nimo. Skónčnje přińdźechu, žanoho stracha so njenadźicy. Nadobo, kaž błysk z jasnoho njebja, nadpadnychmy my rubježnikow. Połny měsačk, kotryž běše runje zeskhadźał, swěćeše nam při tutym dźěle. Dokelž Kunerich na tajki nadpad njemysleše, a k tomu běše hišće přewjele pił, wojowaše jara hubjenje a ćekny po krótkim wojowanju. Móžach drje joho jatoho wzać, mějach pak sobuželnosć z nim a tak dach jomu běžeć. Bohudźak njepřińdźe nichtó wo žiwjenjo.

Wotwjazachmy nětko wbohoho muža, zmjetachmy brónje ćeknjenych na wóz, samomu pak dachmy konja, kotryž běše při wojowanju swojoho knjeza wotčasł a ćehnjechmy wjesele domoj. Radosć mandźelskeje a dźěśća běše wulka, hdyž na hród přińdźechmy. A tola běše moje wjeselo hišće wjetše. O, to su zbóžne začuća, druhich z nuzy wumóžić móc. Připokazach tutym dobrym ludźom bydlenjo na swojim hrodźe, zo bychu před Kunerichowej wjećiwosću zaškitani byli. Pozdźišo bu Burkhard we wójnje zranjeny a njemóžeše wójnsku službu wjacy wukonjeć. Tohodla njemóžeše wšitko wjacy dźěłać ale njechaše so prózdnje žiwić. Wupyta sebi w najdźiwišim kóncu dólčk

jałmožnu dóstał. — Zawěsće tuta darniwosć a spokojnosć njewostanje bjez mytowanja pola Boha a je česć a khwalba za naš narod!

Z Biskopic. (700lětny jubilej města Biskopic.) Kaž hižo před tydźenjom na to pokazowachmy, swjećeše naše město wot 3.—5. septembra swój 700lětny jubilej. Město bě so swjedźeńsku drastu woblekło. Ćahi njesměrne syły ludźi ze susodnych wsow a městow do jubilejnoho města wožachu. Sobotu wječor wotmě so w cyrkwi rjana duchowna hudźba a po tym běštaj paralelnej zhromadźiznje w „Třělerni“ a „Złotym słóncu“. Też němski presidenta z Hindenburg bě swoje zbožopřeća pósłał. Hłowne swjatočnosće běchu wězo njedźelu. Wokoło 2 hodź. bě so jara rjany swjedźeński ćah zestupał. Kurwjeřch Bjedrich August měješe wjednistwo, kak wón na swojim puću do Waršawy w Biskopicach pozastanje a kak jomu rada a wobydlerstwo hołdujetaj. Wšo bě jara derje wumyslene a zarjadowane. Srjedź swojich służownikow, přewodźany wot čornucha, přikhadźa kurwjeřch we swojim historiskim wozu. W ćahu sćěhuja wojacy, we wosebitym wozu wjeřchowka z dwórskimi knjenjemi. Sćěhowachu potom zastupjerjo města tamnoho časa a rjemjeslniske skupiny srjedźowěkskoho žiwjenja. Na kóncu předwjedźechu runje w měsće přebywacy cyganjo před wysokim knjezom swoje kumšty. Tak je tutón Biskopski swjedźeń wšudźe wjele zajima zbudźił.

Lěčny swjedźeń nawječornych sokołsk. jednotow na Worklečanskich łukach.

Hižo wjacy njedźeli přihotowachu so sokołske jednoty nawječornoho wokrjesa na rjany swjedźeń, kotryž so zańdźenu njedźelu we Worklecach wotmě. Knjez najeńk Rynč bě nam wobšěrnu łuku dobroćiwje přewostajił. Ze sokołskim swjedźenjom běchu z dobom zjednoćene wšelake dźěćace zawjeselenja. Tuž bjez dźiwa, zo so na knježim dworje z dźěćimi jenož tak mjerwješe. Po nyšporje zestupa so pisany ćah: na čole jězdni, potom kapała sokołskich dźěći, dorost a muže, hercy, poprjancowi mužojo na wozu, a šulske dźěći z Worklec a Pančic, z Khrósćic a Njebjelčic.

Na swjedźeńskej łucy wotmě so potom wot 1/24—1/27 hodź. rjany program. Najprjedy zwučowachu dźěći, potom dorost a mužojo prostne zwučowanjo z přewodom kapały. Też na bradłach, na přěkušu a konju pokazachu sokoljo, što wšo dokonjeja.

Mjez tym zaběrachu so dźěći ze wšelakimi hrami: třělachu do tarčow, mjetachu bule, kałachu za ptakom, łažachu po hładkim šćežorje, běhachu w měchach a na přemo, skakachu a wuwjedźechu wšelake rejki, tak zo bě radosć, jim přihladować. Při tym běchu wučerjo wšěch šulow, sokoljo a někotre knježny, też sobustawy Worklečanskoho šulskoho předstojićerstwa z wjednikami. Wšěm słuša naš najwutrobniši dźak. Samo poprjancowych muži njepobrachowaše. A hdyž sebi prěni tři před dźěćimi žaneje rady wjacy njewědźachu, přińdźechu jim hišće druzy tři na pomoc. Ale też to mało pomhaše. Bórzy dyrbjachu so podać. Přemóc dźěći (na 400) bě přewulka.

Swjedźeński rěčnik bě sebi woprawdźe rjane słowa zestajał. Nadźijomnje su padnyłe na płódnu rolu.

Wječor dóstachu dźěći ćopłe kołbaski a całty. Wone wšitkim derje słodźachu, běchu dźěn so dosć wulětałe. Potom zestupa so ćah a wšitcy ćehnjechu zasy do wsy, dźěći z latańčkami, štož krasny napohlad poskićeše. Při wjesnym pomniku skónči so derje poradźeny swjedźeń. Tu wupraji so zjawny dźak wšěm, kotřiž běchu na někajkežkuli wašnjo swjedźeń podpjerali, kaž kk. najeńk Rynč, překupc Natuš-Khrósćanski, Khrósćanscy tři pjekarjo, Hórčanski a Worklećanski pjekař, rěznikaj Grofa a Pjetaš, wosadny knj. farař a Smolerjec knihafnja, kotřiž běchu rjane dary pósłali. Wšitkim też na tutym městnje hišće junu „Zapłać Bóh tón Knjez“. Njech swjedźeń sobu pomha, sokołsku mysličku přecy bóle rozšěrjeć a nowych přećelow dobywać!

Něšto wo Pólskej.

Wo Pólskej so dźensa mnoho pisa a na nju so też w němsko-nacionalnych kruhach wjele swari. Tola nadeń-

---

hdźež sebi přeješe so zasydlić. Dach jomu tam rjanu khěžku natwarić. Připrawi sebi tam rjane pólko, kotrež jomu khlěb dawaše, něšto łuki, zo móžeše někotre kruwy měć a pódla toho pali z mojej dowolnosću wuhlo. Wokolina, w kotrejž bydli, je cyle samotna, wuhlowy proch a sazy činja joho hewak rjane wobličo z časami cyle njezpóznajomne. Wot toho časa mysleše sebi, zo je před Kunerichom škitany, a njebu też we najmjeńšim wjacy myleny.“

K tutomu podawkej doda Edelbert hišće někotre přikłady wo joho swěrje a zmužitosći; tak zo rozmołwa hač do połnocy traješe.

Tu zběhny so we hrodźe nadobo wulka hara. Wjacy mócnych stupow bližachu so k jstwi, hdźež Edelbert a a Róża bydleštej. Edelbert poskoči a hładaše za brónjemi; Róża zatyka hnydom durje. Ale ze žałostnym wrjeskotom wotlećachu durje a wobrónjeny muž, přewodźany z brónjenymi, zastupi do jstwy.

„Nětko, Edelberto, je hodźina wjećenja přišła. Sym Kunerich, kotrohož sy tak husto ranił. Krawnje to zapokućiš!“ Wobroći so k swojim wojakam a zawoła: „Wuspinajće joho do rjećazow a stražujće joho, doniž wšitko njepřepytamy! Hrózbne jastwo na Šmrjokowcu budźe wot nětka joho bydlenjo. Tutón hród je mój! Štož so mi z brónjow, drasty a drohotnosćow spodoba, chcu sebi wupytać. Potom móžeće za mzdu a zmužitosć cyły hród wurubić, tak dołho hač so při škleńcy dobroho wina wokřewju. Činće spěšnje! Za tři hodźiny wotćehnjemy.“

Róża padny surowomu ryćerjej k nohomaj a prošeše wo smilnosć za swojoho nana.

Surowc pak ju wotstorči a wuńdźe hordźe z durjemi. Edelbert bu wuwjazany a dwaj wojakaj stražowaštaj joho.

Kunerich měješe wokomik za přihodny, Edelberta napadnyć, doniž so ze swojej prawicu wobarać njemožeše. Běše dołho swoju wjećiłosć potajił a čakał, doniž Edelbert wšitkich swojich swěrnych a zmužitych służownikow z wójwodu do pola pósłał njebě. Mjez joho ludźimi, kotřiž běchu k wobsadźenju hroda doma wostali, běše bojazliwca, kotrohož měješe Edelbert jenož ze smilnosće, za pjenjezy dobył. Tutón běše jomu we nocy potajnje wrótka wočinił, kotrez přez podzemsku khódbu do hrodu wjedźechu. Druzy běchu so na napadniskoho njepřećela přepozdźe dohladali a buchu za někotre wokomiki bjez wšoho wobaranja wuwjazani. Tak móžeše so Kunerich bjez wšoho spjećowanja do Edelbertowoho bydlenja dobyć a joho napadnyć.

Róża wot swojoho nana dźělena.

Edelbert sedźeše nětko zrudny we swojich putach. Róża klečeše płakajo, žałosćo a modlo při nim. Łamaše swojej rucy a jeje kudźerjawe włosy wisachu jej po wobliču. Běše kaž pohłušena. Hladaše z wupłakanymaj wóčkomaj na swojoho nana. Běše jej, kaž by jenož widźała joho wobraz we snje. Přez cyły hród rżeše jenož dźiwja hewrjekańca rubjacoho njepřećela. We jstwi běše pak tak ćicho kaž w cyrkwi. Jenož Róża žałosćeše z khwilemi a wołaše: „Tuta ruka, kotraž je tak husto njewinowatych wumožała, je putana! — Samo ranjena ruka je w čežkich rjećazach! O Božo pomhaj ty!“ Potom zaso mjelčeše a njezamóh wjacy hač płakać. Edelbert přetorhny skónčnje mjelčenjo. „Budź krute, lube dźěćo,“ praji „a njepłakaj wjacy! Tute ćerpjenjo pósła nam Bóh. Chcemy też joho ruku košić, byrnjež nas šwikała. Wón też tutón čežki dóńt k našomu lěpšomu dowjedźe. Smy w Božej rucy; přećiwo joho woli so nam ničo njestanje. Samo naši njepřećelojo njemóža ničo druhe, hač k našomu

dźemy też časćišo sprawne rozsudy wo kraju a ludu. Dźensa chcemy našim čitarjam podać tajki nastawk, kotryž namakach w časopisu „Das Heilige Feuer“. Ma napismo „Z jězby do Pólskeje“. Tam rěka takle: Wo Polakach pisaju časopisy mnoho. Statny minister Hergt dźeržeše samo wulku rozhorjacu rěč a wšě nowiny praweje strony wužichu přileżnosć, zo bychu z kładnosću z cyłej mocu přećiwo Polakam šćuwali.

Hdyž človjek to widźi a słyši, wě, zo naša přichodna wójna Polakam płaći. Na to pokazuja też wobtwjerdźenja při narańšich hranicach.

Němski lud přihotuje so też dźensa runje tak k rězu kaž 1914.

Běchmy mała črjódka tydźeń po jutrach we Waršawje na wopyće. Přez přećelniwosć našich pólskich přećelow, kotrychž běchmy prjedy lědy znali, buchmy znaći ze wšěmi kruhami pólskoho luda: z dźěłaćerjemi, z wučenymi, z mužemi a žonami, z politikarjami a ministrami a z duchownstwom.

Začišć, kotryž tak dóstachmy, běše tón, zo njeběchmy hač dotal pólski lud znali a zo su naše časopisy — też katolske — nas dotal cyle wopak rozwučeli. Je to kaž pokleco łžě, kotrež nas we swojich pazorach dźerži a kotrež ludy do rozkory nosy.

Njeznajemy lud a njeznajemy joho stawizny. Bychmy-li wobeju znali, njebychmy měli winy, na Polakow so złobić. Bychmy spóznali, zo mamy wjele dobre činić, štož su pruscy kralojo na pólskim ludźe zhrěšili.

Hdyž smy zhonili, zo stej pólske zemjanstwo a pólske duchownstwo wjele do francózskeje revolucije wšěch swojich prawow swobodnje a njenućeni so zdali, zrozemimy, čohodla ma tutón lud telko njewuprošliwych njepřećelow. Zrozemimy pak też, zo tutón lud njemóžeše zańć.

Horjo, kotrež lud potrjechi, je jón zwarnowało před rozwólnosću a je jón zdźeržałe w pobožnosći. W Pólskej widźiš też na wšědnych dnjach cyrkwje nimale runje tak napjelnjene kaž na njedźelach.

Polacy maju wulke nutřkowne poćahi k francózskomu narodej, hačrunjež woni po zdaću k nam Němcam bliže stoja hač Francózam. Zdźěłane pólske žony činja lěpši začišć hač němske, wone přez wědomosć tak škodowane njejsu. Snadź wědźa za to něšto mjenje.

Wěmy też přemało wo germanisaciji prjedy pólskich krajinow. Polacy rěča wo čišću Němcowstwa k ranju. Stojimy na stojnišću, zo smě tón lud najwjacy zemje za sebje žadać, kotryž ma najwjacy ludźi zeživić. Wosebite prawa na prjedy něhdy wobsydlene krajiny žadyn lud nima. Tola my zrozemimy, zo pólski lud na prjedawše pruske wašnjo zasydlenja so dopomnja a zo wosebje na wobsydlenjo pólskeje Hornjeje Šlezskeje, kajkež hišće dźensa tam knježi, spomina. Tam přistajeja hišće dźensa wulcy mócni industrijalni baronojo jenož tajkich dźěłaćerjow, kotrež swoje dźěći do němskich privatnych šulow scelu. A to stanje so na pólskej zemi, w pólskim kraju. Hdyž sebi tajke pospyty měrnje rozmyslimy, zrozemimy, čohodla Polacy założenjo privatnych němskich šulow zadźěwać spytaju.

Nochcemy tu běłe mjenować, štož je za Polakow čorne, a pola Němcow čorne, štož je běłe. Tola my chcemy zrozymjenjo zbudźeć za położenjo pólskoho naroda, kotryž je we swojich stawiznach hižo wulke nadawki dopjelnił. Na pólskich mjezach so rozsudźi dóńt němskoho a pólskoho luda, haj cyłeje Europy. Na pólskich rańšich mjezach započina so Asija. Hač so z Asiju dorozymimy, wotwisuje wot toho, hač nawuknjemy z Polakami zhromadnje křesćanstwo zapřimnyć we swojej cyłej hłubokosći, zo bychmy w tutym duchu přewinyli bolšewism a wšě mocy, kotrež zady njoho stoja. Hdyž to njezamóžemy, hdyž połkujemy złym ducham, kotrež dźensa w Europje zakhadźeja, budźemy cyłu Europu zničić.

Tak stoji dźensa situacija. Tohodla dyrbja dźensa wšitcy derjezmysleni z lubosću zhładować k ranju, hdźež na nas čaka wulki křiž. Dyrbimy jón na so wzać, zechcemy-li rańšomu swětej přinjesć wumoženjo a horjestaćo.

Njebychu junu němscy a pólscy biskopojo so zeńć móhli, zo bychu so zeznali a zhromadnje so posćili a zhromadnje so modlili za wumóženjo swojich ludow? K tomu słuša wězo wjele zmužitosće, wulka móc a wulka wěra. Ale skutkowało by to derje. Možno wšak je, zo bychu

---

lěpšomu sobuskutkować. Z dowěru na Boha chcemy kruće stać. Myslu sebi, moje zbožo je nětko dospołniše hač prjedy. Prjedy dowěrjach so přejara na hnadu kěžora a na wójwodowu přećelniwosć. Tola tutaj mataj nětkle samoj dosć bědźenja, zo byštaj so před mócnym njepřećelom zakitałoj. Spušćach so přejara na železo a kamjenje, na twjerde murje a krute zamki; nětkle spušćam so jenož na Boha samcho. Wón njech je wot nětka mój jenički, lubosćiwy a swěrny zakitař a mój kruty hród!“ —

„Skoro budźemoj dźělenaj, lubše dźěćo!“ dźeše po khwilcy a wobja ju ze swojej lěwej ruku, dokelž běše prawa do ćežkich rjećazow wusputana a rana na njej z nowa jara boleše

„O, njeměč wo dźělenju, mój luby nano!“ zažałosći Róža. jomu wokoło šije padnywši. „Z twojeju rukow njedyrbja mje wutorhnyć! Pójdu z tobu do hrózbnoho jastwa a do smjerće.“

„Ně, moje lube dźěćo,“ praji nan měrnje, „to mój njepřećel Kunerich njepřida, zo při mni wostanješ. Tutón trošt mi njepopřeje. Dyrbimoj so dźělić! Posłuchaj pak nětko na moju radu! Tebje njezměje drje twojeje nježneje staroby dla nichtó jara kedźbu. Spytaj tohodla z tutoho hrodu ćeknyć, zo njeby snadź była tu jako njewólnica. Jedyn z mojich służownikow budźe ći při ćěkanju k pomocy. Hród a wšitko, štož tu je, wozmje sebi nětko Kunerich za swoje wobsedźeństwo. Sy nětko z ryćerskeje dźowki khuda holčka so stała. Tola, hačrunjež će nětko ze swojoho wótcowskoho domu wustorkaja a ze zawostajeństwa swojeje maćerje ani drohotneje pychi ani pjenježka njedóstanješ, tak tola njezadwěluj! Swětne kubła to njezasłuža, zo wo nje žałosćimy. Njemóžemy tola junu we woprawdźitosći rjec, zo su naše. To spóznaješ runje nětkle jara derje, kak khětře móžemy je zhubić. A bychmy je tutón krótki čas našoho žiwjenja zdźerželi, tak by nam je smjerć junu cyle wěsće rubiła. Su hišće nadobniše pokłady, lube dźěćo, kotrež nam žadyn dóńt a žana smjerć rubić njemóže, přez kotrež žane złoto, parle a drohotne kamjenje njejsu — ja měnju pobožnosć, čistosć, měrniwosć a pilnosć. Tute a podobne póćciwosće běchu najwjetše bohatstwo a najrjeńša pycha twojeje maćerje. Hdyž sebi jenož tute zawostajeństwo swojeje maćerje zakhowaš, potom sy bohata!

Hdyž pak budźeš z tutoho hrodu wumóžena, potom pytaj sprawnoho wuhlerja Burkharda. Wón a joho pobožna mandźelska budźetaj so za tebje starać. Tam móžeš we ćichej zakhowanosći žiwa być, dóniž će na hród jenomu z mojich přećelow přepoda. A byrnjež dyrbjała tam lěta dołho, haj samo cyłe swoje žiwjenjo pod tutej nizkej třěchu přebywać,, tak tróštuj so z tym, zo móže človjek pod nizkej třěchu lóžšo, zbožownišo a měrnišo žiwy być a wumrěć hač w hrodźe! Njehańbuj so tohodla nikoho dźěła! Mozle na porstach pilneje ruki zasłuža sebi wjacy česće, dyžli złote parle na prózdnych rukach. O kak derje budźe nětko, zo twoja mać će na dźěło nawući a njezapleńči će ze słódnymi jědźemi, w pychařstwje a druhich wjeselach.

Z pilnym dźěłom zjednoć pobožnu modlitwu! Smy ćěło a d ša. Ćěło dyrbi dźěłać; duša pak so k Bohu pozběhować. Dźěło dobudźe sebi zeživjenjo za ćěło; modlitwa živi dušu. Hdyž snadź budźeš nětko dyrbjeć serp do ruki wzać, tak měj Boha we wutrobje! Stajne myslenjo na Boha może też najnižše dźěło znadobnić a serp a přežne kolesko do złota přewobroćić.

Přede wšitkim pak wobstražuj twoju njewinosć. Ćěkaj před ludźimi, kiž rěča tak, zo dyrbiš so začerwjenić. Ja

sebi biskopojo z tym njepřećelow dobyli. Ale što to wadźi a koho mohło to wotrašić wot tajkoho křesćanskoho pomodlenja, kotrež by čim wěsćišo wusłyšenjo namakało, čim bóle by so njebjesam přewostajiło, što by zhromadny wótc wobeju narodow wusłyšeć chcył. Wosebje na tym dźěn zaleži, zo by so přewinył w nami duch překory a přećiwnosće.

Kak rjenje by tola było a kajke žohnowanjo by to přinjesło, bychmy-li my němscy katolikojo we woprawdźe katolskim zmyslenju w pólskich biskopach widźeli našich biskopow a bychu-li pólscy katolikojo němskich biskopow też za swojich wobhladowali. Hdy budźemy tak daloko?

Štóž ničo druhe činić njemóže, njech započina so też za Polakow modlić. Hdyž z tym započnjemy, dóńdźemy wěsće k tomu, štož prjedy naspomnichmy. Hdyž pak z modlenjom njezapočinamy a hdyž jenož na časopisy posłuchamy a po nimi so nutřkownje tworimy, přińdże wěsće zahuba a pózrě też nas, kaž smy sebi to zasłužili.

66. zjězd němskich katolikow w Dortmundźe.

Zańdźenu njedźelu běše w Dortmundźe wulka zhromadźizna, na kotrejž so katolikojo z cyłeje Němskeje wobdźělichu. Kaž při wšěch tajkich wulkich zhromadźiznach, wotmě so hižo sobotu wječor powitanska skhadźowanka, na kotrejž so hižo mnoho wuznamnych wosobnosćow wobdźělichu, kaž hłowny předsyda centralnoho komiteja wjerch Aloys z Löwenstein, arcybiskop Pisani-Romski, wyšši presidenta Westfalskeje Gronowski, minister Steiger a mnozy druzy.

Njedźelska wulka Boža mša běše na hrajnišću „Čerwjena zemja“, kotrež w blizkosći tak mjenowanoho „twara Westfalow“ leži, hdźež je so lětsa zjězd němskich katolikow wotměł. Wot 8 hodźin rano přikhadźachu wěriwi w towarstwach a skupinach bjez přestaća a pjelnjachu wulke městno. Dwě hodźinje a dleje zastupowachu, ale hišće we 10 hodź. bě njemóžno z Božimi służbami započeć, dokelž přeco hišće nowe syły přikhadźachu. Biskop Klein-Paderbornski dźeržeše hłowne prědowanjo. Zmysl joho rěče bě: Wulke nadźije wot tutoho dnja drje wočakujemy: wožiwjenjo wěry, skrućenjo jednoty, pozběhnjenjo křesćanskoho žiwjenja. Loński zjězd němskich katolikow stoješe pod znamjom „Khrystus kral wěčneje krasnosće“ a „Khrystus kral měra“. Lětuši stoješe pod hesłom „Khrystus kral posłušnosće, pomhanja, posłužowanja“. Zbóžnik je sam swoje socialne kralestwo jónu wozjewjał, tute dyrbi też dźensa zaso wobnowjene być a swoju staru płaćiwosć, kaž w prěnim křesćanstwje z nowa dobyć. Za Dortmund mějachu tute słowa wosebiteje ważnosće, hdyž je tola sobu srjedźišćo industrielnoho wokrjesa Němskeje. Po prědowanju swjećeše bamžowski pósłanc nuncius Pacelli swjatočnu Božu mšu. We sćěhowacej prěnjej zawrěnej zhromadźiznje bu ministerski presidenta n. w. dr. Stegerwald jako předsyda cyłeje zhromadźizny wuzwoleny. Na swjatoho wótca bu sćěhowacy telegram wotpósłany: „W Dortmundźe zhromadźeny 66. zjězd němskich katolikow w znamju socialnoho biskopa Kettelera postrowja we hłubokej česćownosći naslědnika swjatoho Pětra na biskopskim stole w Romje, słubja we mjenje cyłoho katolskoho ludu němskoho swjatomu wótcej njepowalnu swěru a wjesołu podatosć a prosy wo japoštolske požohnowanjo.“ Też na němskoho presidentu Hindenburga bu depeša wotpósłana. Potom bu hišće resolucija jenohłósnje přiwzata, kiž takle rěka: „66. hłowny zjězd němskich katolikow přiznawa so z nowa k zasadnomu žadanju katolskoho ludu: Katolske šule za katolske dźěći. Widźi we wuznačnej šuli najlěpši zakład za křesćanske wukubłanjo młodźiny a počinske a nabožne wobnowjenjo našoho ludu. W połnej přezjednosći ze swojimi předkhodnikami a česćehódnej tradiciju powšitkownoho katolskoho hibanja w Němskej sebi žada, zo je tute zawěsćenjo w zakonjach cyłoho stata kaž też jednotliwych krajow kruće zakorjenjene. Z přileżnosću blizkich jednanjow wo šulskim zakonju wobroća so zhromadźizna w mjenje katolskeje cyrkwje zdobom na swoje prawo, pokazujo z napominanjom na wšě katolske sobustawy němskoho sejma, z napinanjom wšitkich mocow zakoń w mysli katolskich žadanjow wutworić a žanomu druhomu zakonjej nje

---

njemóžu hižo nětkole na tebje wjacy kedźbować a twój jandźel pěstoń być. Budź to sama! Mysli sebi, zo će Bóh wšudźe widźi, a zo też do twojeje wutroby hlada. Tak prošu će, njećiń ničoho złoho — haj, njemysli sebi na ničo złe!

Wo mnje pak so njestaraj! Modli so za mnje a daj so Bohu samomu starać! Cyle wěsće wěm, zo mje njewopušći. Twoja pobožna modlitwa njemóže njewusłyšana wostać. Tak ćežki hač mój wosud też je, Bóh może mje wumožić. Bóh je wšudźom, jenož we wutrobje złóstnika nic. Wón budźe też při mni w jastwje. Dowěř so k njomu, kaž so też ja k njomu dowérjam — na njoho, toho jeničkoho přećela, kotryž nas ženje njewopušći!

Bóh wuswobodźi mje, kaž so kruće nadźijam, junu zasy z jastwa. Dyrbjało pak to posledni raz być, zo ty, lube dźěćo, mje widźiš a bych-li dyrbjał čas swojoho žiwjenja w jastwje tradać — tak daj mi tutón trošt, zo mózu we swojim hubjenstwje myslić: Moje dźěćo njezapomni na napominanja swojoho nana — wone stupa do stopow swojeje maćerje. A dyrbjała so za mnje w tutym ćemnym, wosamocenym jastwje moja smjertna hodźina přibližić, žane wóčko mje njewidzeć wumrěć, žane wucho słyšeć moje poslednje zdychowańčko, žana přećelna ruka mi moje wóčko zańdźelić, tak budź mi w smjerći mój jenički trošt: zo zawostaju dobre dźěćo wróćo, ale ně, nic wróćo, zo tute sćěhuje mje junu do njebjes.

Poslednje słowa twojeje maćerje, kotrež bychu też moje poslednje byłe, hdyž by při mojej smjerći pódla była, wospjetuju ći nětkle: Wostań pobožna, njewinowata, dobra; lubuj Boha; njećiń ženje ničoho złoho! Sćěhuj tute słowa, tak budźe Bóh, kotryž z njewuslědźomnym a z mudrym a lubosćiwym wotpohladom je tebi tak zahe twoju mać wzał a też nětkle ći twojoho nana derje, nas wšitkich troch zjednoći w njebjeskim kralestwje!

A hlej tu! — tu sym sebi runje dźensa tutu złotu dopomnjeńku na złotym rjećazku wokoło powsnył, kotruž junu z ruki kejžora dóstach. Sym ju, prjedy hač tući njepřećelojo přińdźechu, spody drasty skhował. Ach, njemóžu bjez bolosće na nju pohladać! Kak njewobstajne je tola zbožo tu na swěće! Junu počesći mje kejžor ze złotym rjećazkom; nětkle pak dyrbju, runja złóstnikej, tute železne rjećazy nosyć.

Wzmi sebi tutu čestnu dopomnjeńku k dopomnjeću na mnje! Njepředaj ju, też nic w najwjetšej nuzy. Tuta może, hdyž junu wjacy njebudu, za tebje z wulkej ważnosću być. Přez to możeš snadź junu dopokazać, zo wukhadźeš ze zemjanskeje swójby z Tannenberka. Krasny wobraz a tróstne słowa na woponje wjacy płaća hač złoto, z kotrohož je dźěłane. Hlej, wóčko Boże, wot pruhow wobdate, na druhej stronje z podpismom: Hdyž Bóh je z nami, što přeciwo nam! Dopomń so na to, zo će wóčko Boże wšudźom widźi a přecy wobstražuje, a zo tući, kotřiž kaž před Božim wóčkom wšitko činja a před hrěchom ćekaja, so ničoho bojeć njetrjebaja!

Kříž z wěncom pruhow wobdaty na druhej stronje z podpismom: W tutym je přewinjenjo! Dopomń so přecy na lubosć toho, kotryž je na křižu za nas wumrěł. Wšitcy človjekojo maja so na tutym swěće z čerpjenjemi a spytowanjemi bědźić. W dowěrje na křižowanoho Zbóžnika pak, we swěrnej posłušnosći přećiwo joho swjatym kaznjam, w lubosći a sćerpnosći po joho rjanym přikładze, z dowěru na joho wšohomócnu hnadu, z nadźiju na joho słubjenja, możemy wšitko zło přewinyć a wšitko přećiwne z wjesołej zmužitosću znjesć.

(Přichodnje dale.)

přihłosować, kotryž znajmjeńša dospołnu samorunosć wuznačneje šule z druhimi šulemi njerukuje."

We wšelakich zhromadźiznach rěčachu japoštołski nuncius Pacelli, Ota Cohausz, S J. wo swětowym podeńdźenju we swětle wěry do Boha. Prelat dr. Kaas rěčeše: „Cyrkeŵ w nětčišej Němskej, jeje położenjo a jeje nadawk". Hłowny preses Wolker „Kubłanjo ćěła a dźěćatstwo B že."

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Běchmy druhu cyłu nóc jěli. Hdyž dźeń switaše, strowješe nas město Tarbes, do kotrehož biskopstwa Lourdes słuša. Dyrbjachmy potajkim hižo blizko hnadowneho městna być. W najnowšim času mějachu tam němskeho biskopa, rodźeneho Elsasčana, kotryž też němskich pućowarjow druhdy w Lourdesu Němski powita. W Lourdesu samym móžeše najbóle něchtón z tamnišich klóštrskich duchownych němski. Za městom Tarbes přejědźechmy po wysokim mosće, kotryž so před někotrymi lětami přełama, hdyž tam runje dołhi ćah z dwěmaj mašinomaj jědźeše. Po nim su wšitcy pućowarjo přejěli, kotřiž hdy hnadowne městno Lourdes wopytachu.

Krajina, kotraž nas tu wobdawaše, běše zajimawa, na jenej stronje torhata rěka Gave, na druhej wysoke hory Pyreneje ze swojimi sněhojtymi wjerškami. Mjez woběmaj so po samej kromje železnica dale ćehnješe. Winychmy so wokoło nahłeje hory. Tu steješe před nami wysoka skała, we njej běła marmorowa postawa swjateje Marije a nad njej krasna basilika (cyrkej) To běše — Lourdes! Njeběchmy jón hišće widźeli, ale znajachmy jón ze swjećatow. Bórzy też lokomotiva z dołhim hwizdanjom wozjewješe, zo smy na koncu swojeho pućowanja. Běše pak wšak to też čas; přetož njedźelu běchmy wotjěli, při tym 3 cyłe nocy jěli, a nětko běše sobota! Čim wjetše pak běše też wjeselo po přetratym napinanju. Duž tłóčachmy so z wozow na dwórnišćo a z dwórnišća na drohu won.

Ale tu pokaza so zasy njeleposć našeho wjednistwa; přetož njeńdźechmy ani w procesijónje, ani też jeno w rjenje zrjadowanym ćahu do města. A hdyž druhe wjednistwa, na přikład Romske, swojich pućowarjow a jich zmachi z wozami do hospodow zwoža, čampachmy, kóždy swój wačok pod pažu abo na khribjeće, kaž črjóda wowcow do města. Haj, ani hospodow nam wobstarali njeběchu. Też te dyrbjachmy sebi hakle sami pytać. Na dobre zbožo pak to ćežko njeběše; přetož ludźo, kotřiž chcychu pućowarjow měć, stejachu před durjemi a kiwachu nam wandrowskim, zo bychmy k nim přišli. Dokelž je w Lourdesu za wjele wjetši lud, hač my to běchmy, městna dosć, hospody derje dosahachu a wobydlerjo njemóžachu nas ani předrožić. Tak trjebachmy jenož něhdźe zastupić a sebi płaćiznu za hospodowanjo wučinić. Štóž to z Francózskimi słowami njemóžeše, tomu pokazachu na porstach, kelko frankow* ma na dźeń za jěsć a přenocowanjo płaćić.

Tak so też naša črjódka nic w hosćeńcu, ale pola měšćanskich swójbow zasydli. Hdyž běchmy sebi tam wjelednjowski proch a pót wotmyli a so čiste šaty zwoblekali, sydnychmy so k jědźi, kotraž hižo přihotowana steješe. A hdyž běše to też prěnja pojědź w Francózskej, kotruž móžachmy w měrje wužiwać, dha tola dołho za blidom njesedźachmy, ale poł z pobožnosće, poł z wćipnosće khwatachmy na hnadowne městno. (Přichodnje dale).

* 1 frank běše tehdom po našich pjenjezach 80 pjenježkow. Wón dźěli so do 100 centimow. 5 centimow mjenuja też 1 sous. Franki maja tam złote a sćěborne.

Z cyrkwje a swěta.

Trierske swjatočnosće započachu so 1. t. m. Cyłe město běše wulkotnje wupyšene, wosebje droha z kathedrale do basiliki swj. Matija, po kotrejž so powostanki swj. japoštoła pod přewodom 6 biskopow, 9 abtow a jap. nuncija Pacelli'ja a wjele tysacow wěriwych wječor 1/2 6 hodź. přenjesechu. Procesijón traješe přez połdra hodźiny. Japoštołski nuncijus dźeržeše krasnu naréč, w kotrejž wón město Trier sławješe jako swjatu zemju, kotraž je pokrjepjena z krewju mnohich swjatych, jako najstarše biskopske sydło w Němskej, wot kotrohož je so swětło evangelija rozšěrjało po germaniskich pralěsach. Tu w Trieru přebywachu něhdy swj. Athanasius, swj. Ambrosius, swj Hieronimus, też swj. Augustinus je we swojich młodych lětach na tutym městnje pobył Tak je město přez tutych wulkich mužow wosebje wuznamjenjene před wšěmi městami Němskeje. A wone ma też jako jeničke tu česć, we swojich murjach khować směć powostanki jenoho swjatoho japoštoła. Je to jenički japoštołski row na sewjernej stronje Alpow. Ze swjatej wjesołosću a z nutrnym dźakom kleči dźensa měšnistwo a lud při tutym rowje. Swj Matijas zastupi do rjadu jap štołow na městno njeswěrnoho Judaša. Joho hesło w žiwjenju běše: „Swěrny być tam, hdźež su byli njeswěrni druzy." Pod tutym hesłom dyrbja też dźensa wšitcy křesćenjo zhromadnje wojować za kralestwo Khrystusa na zemi, dźensa, hdźež so antikhryst přihotuje, ze wšěmi mocami so walić na swjatu cyrkej, zo by ju přemohł a ju wuwjazał a zničił. Tuž je waš nadawk, katolscy mužojo a młodźencojo, zo byšće swjatu khorhoj Khrystusa njesli dobyćerscy přez dźiwe wójnske wojowniščo našoho časa, zo by so też swět wot dźensa a jutře kłonił pod kralowskim sceptarom našoho Knjeza a Zbóžnika. W tutej wjes łej nadźiji wudźělam wam a cyłomu biskopstwu w mjenje swj. wótca z cyłeje wutroby japoštołske požohnowanjo. Biskopej přinjesy knjez nuncijus wulke wuznamjenjenjo wot swj. wótca sobu, mjenujcy pomjenowanjo za bamžowoho trónowoho asistentu a Romskoho hrabju.

Awstriska je skónčnje po dołhim parlamentariskim bědźenju nowu šulsku reformu dóstała Sriedzne šule budźa 8klasne a budźa so dźělić do gymnasijow, realkow a realnych gymnasijow. Za holcy zawjedu so wosebite žónske šule. Nabožina budźe we wšěch šulach nućeny předmjet.

Einsiedeln. Kónc augusta wotdźeržachu Šwicscy katolikojo wulki krajny eucharistiski kongres. Na nim wobdźěli so 20000 wěriwych. Swjaty wótc běše wosebity dopis pósłał. Wón wuzběhuje w nim, zo katolske žiwjenjo tam wosebje kćeje, hdźež so swjata eucharistija hodnje česći. Na prěnim dnju wotkry so pomnik wutroby Jězusoweje, kotryž je katolska Šwica najswjećišej wutrobje našoho Knjeza a Zbóžnika wěnowała.

Też **belgiscy** katolikojo so jara prócuja, zo bychu so w nabožnym žiwjenju dale a bóle wudospołnili. Tam wotdźerža so 10. liturgiski tydźeń, kotryž běše z Belgiskej, z Francózskej, z Italskej, z Portugalskej a ze Šwicy bohače wopytany. Z přednoškami wotmjenjachu so Benediktinojo, Redemptoristojo a Dominikanojo. Přednoški jednachu wo ważnosći Božeje mše za cyrkej, za japoštołske žiwjenjo a rozpominanjo. 25 rěčnikow wukładowachu jenotliwe modlitwy hač ke kanonej. Wo kanonje budźe přichodny 11. kongres jednać.

Jedyn belgiski duchowny dósta na spodźiwne wašnjo zasy swoju strowotu po pobožnym wužiwanju jeneje relikwije po kardinalu Mercieru. Lěkarjo běchu pola khoroho bjez nadźije. Skónčnje přinjesechu přećeljo relikwiju a lěhdom běchu ju khoromu napołožili, bu tutón spodźiwnje wustrowjeny. Na druhi dźeń móžeše hižo zasy Božu mšu swjećić. Njeboh kardinal Mercier so w Belgiskej podobnje česćuje kaž arcybiskop Anton Stojan na Morawje.

Dwě belgiskej měsće su so Najswjećišej wutrobje poswjećiłe.

Towarstwowy powěstnik.

Spěw. tow. „Bratowstwo" w Kulowje změje njedźelu 18. septembra w hosćeńcu „Němski kejžor" swój nazymski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk wječor 1/2 8 hodźin. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Wšelčizny.

Móža pčoły konja skóncować? Kóždy drje je hižo wo tajkim abo podobnym słyšał. Najstrašniše su šeršenje, ale hišće strašniše žahadła pčołkace, přetož pčołcyny jěd je jara sylny, tak zo móže samo človjeka morić. Njedawno přińdże w Dnauwörth kóń někotrym kołčam blizko. Kón do kołča kopny, z čimž buchu pčoły jara rozhorjene, dachu so do konja, tak zo za někotre hodźiny žiwjenjo skónči. Też ludźo, kiž chcychu konja před pčołami zaškitać, móžachu so lědma sami dowukhować.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 5. septembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 168. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 62—64 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 52—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—39. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 255. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne młódše 53—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 460. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 61—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 49—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—38 Husumske z pastwy 25—29. **Ćelata:** 566. 1) Najlěpše wukormjene 85—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—84. 3) Špatne 70—76. **Wowcy:** 917. 1. Młódše a starše wukormjene 66—69 2) Starše wukormjene 58—62. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 42—58. 4) — . **Swinje:** 3309. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 74—76. 2) Wukormjene 76—77 3) Mjasne 73—75. 4) Špatne — . 5) Rancy a kunrdosy 62—65. 7) — .

8. septembra 1927.

Ćelata (810): 2) 85—89. 3) 78—84. 4) 70—76. 5) — . 6) — .
Swinje (500): (přez 300 pt.) 1) 74—76. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 72—74. 4) (160—200) — . 5) — . 6) — . 7) 61—64.

Wične płaćizny		w Budyšinje 3. sept.	w Kamjencu 1. sept.
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,00—13,25	12,75—13,25
Rožka, nowa	70 „	11,50—12,00	11,00—11,25
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,25	9,50—9,80
Wows	50 „	—	13,00—13,25
Wows, nowy	50 „	10,50—11,00	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	—	4,00—5,50
Butra	1 „	4,20—4,40	4,00—4,40
Syno	50 „	2,00—2,25	2 30—2,50
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,00—1,10	1,00—1,25
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,35—1,50
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,50—2,75
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	18,25—19,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,25—8,75	—
Jeja	1 štk.	0,13—0,14	0,13—0,14
Prosata, 1061 štuk	1 štk.	9,00—22,00	14,00—18,00

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske Wumjelske Madras gardiny
etaminy + kromy + stores vitraže
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdże". Rěčimy serbscy.

Železne łožo
hišće kaž nowe, je na předań na Krottenschmidtskej drozy 7II na prawo.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa10.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wóčny lěkař dr. Rězak
je 12. septembra z pućowanja wróćo.

„Jednota", tow. katolskich Serbow w Budyšinje

změje jutře njedźelu, 11. sept., **wulět do Zebnic.** Wotjědźemy rano 7¹⁰ hodź. Kup sebi: Sonntagsfahrkarte nach Wilthen.

Předsydstwo.

Po krótkej khorosći bu sobotu, 3. sept., z tuteje časnosće, ze swj. sakramentami domawobstarany, wotwołany mój luby mandźelski, naš starosćiwy nan

Mikławš Žofka
we Worklecach.

Joho zemńske powostanki pokhowachmy zańdźenu wutoru. Wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach za njoho prosyli a joho w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wuprajamy najwutrobniše **„Zapłać Bóh luby Knjez".**

We Worklecach, 6. septembra 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. - Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Cišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

38. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **17. septembra 1927.** | **65. lětnik.**

Boža předwidźiwosć.

Bóh je dobroćiwy, lubuje nas a čini nam wšitko dobre. „Bóh je lubosć“. Bóh wjedźe wšitko, rjaduje wšitko po swojej mudrosći. Bjez joho wole abo dopušćenja so ničo njestanje.

Dokelž Bóh wšitko wjedźe a dokelž je wón dobroćiwy, tuž wón też wšitko, štož so stanje, k našomu dobromu wjedźe. Cyły swět wón zdźeržuje a wjedźe jon přez swoju předwidźiwosć. „Ma starosć za wšitkich jenak“ (Mudr. 6,8.). „Človječa wutroba wumysli sebi swój puć; Knjezowe pak je, jeje stopy wjesć“ (Přisł. 16,9.). Človjek mysli, Bóh pak wjedźe. To my kruće wěrimy. Bjez Božeje wole so ničo njestanje.

Nětko budźeš prajić, je tu na swěće telko złoho; njeprawda a křiwda so stawa. Z wotkel to? Chce dha Bóh to też? Ně, złe Bóh njemóže chcyć. Je swjaty. Złe wón hidźi. Złe wón jenož dopušća.

Hdyž pak so přez křiwdźenja tola tak wjele bolosće a škody načini, čohodla Bóh tole dopušća, hdyž je wón tola dobroćiwy a swjaty? Też złe Bóh dopušća, dokelž je k 1. človjekej swobodnu wolu dał, kotruž wón njemóže a njecha zběhnyć, a dokelž móže 2. też złe k dobromu wjesć. A hdyž mamy my tak wjele ćerpjeć, dopušća to Bóh, zo by hrěšnikow khłostał a polěpšił, sprawnym pak njebjeske myto přisporił.

Z toho sćěhuje: njemorkotaj ženje přećiwo Božim dopušćenjam. Bóh wě najlěpje, što je tebi k lěpšomu. Hłowna wěc pak je, zo swoje winowatosće swěrnje dopjelniš, Boha lubuješ. Stanje-li so Ći njeprawda, směš so škitać. Tola njehrěš też ty zasy. Njećiń ty nětko křiwdu swojomu křiwdźerjej. To pak je křiwdźenjo a hrěch, hdyž jomu wudma nadawaš, joho haniš, wšě joho słabosće, njedospołnosće a brachi wotkrywaš, je do cyłoho swěta trubiš, joho česć a nahladnosć podrywaš. Tajke twoje škitanjo je podarmo, z twojoho wojowanja ničo njewuskoči. Žórło Božoho žohnowanja sy sebi zatykał a Bože pokleće pak na so sćahnył.

Kedźbuj tohodla. Sy w prawdźe, wojuj z čistymi a ze sprawnymi brónjemi wobkhowajo wšu přistojnosć a też česćownosć. Hdyž njemóžeš ničo wuskutkować, wukonjej sćerpnosć a ćichomyslnosć, měj dowěru a podatosć do Božeje wole wědźo, zo Bóh žanoho sprawnoho njewopušći. Boži pokoj budźe bórzy na woběmaj stronomaj, wulka wjesołosć budźe we wutrobach zasy knježić. Dopjelni so: „Zbóžni sće, hdyž budźa was hanić a přesćěhać a wšitko złe na was rěčeć, łhajcy, mje dla. Wjeselće a radujće so, dokelž waše myto je wulke w njebjesach“. (Mat. 5, 11. 12.).

Haj, to je hłowna wěc, zo kóždy Serb do njebjes přińdźe. Za njebjesa je nas Bóh stworił. Wšitka Boža stwórba, wšitke časne kubła dyrbja nam pomhać, naš wěčny zaměr dócpěć. Ale trjebać to wšo dyrbimy po swj. woli Božej, kaž nas swj. katolska cyrkej wuči, zo bychmy we wšěm Božu předwidźiwosć spóznawši, w posłušnosći a ze wšej česćownosću Bohu służili.

Na kóncu nětko jena stawiznička. Bamž Klemens bě wot swětnych mócnarjow pohnuwany klóštrski rjad jezuitow zběhnył. Swjaty Liguori bě přeswědčeny wo spomožnosći tutoho rjadu a bě přez to jara zrudźeny a žarowaše z křiwdźenjemi jezuitami z klóštrom. Što nětko činješe? Wón so modleše, ćiše prošeše wo Božu smilnosć. Bamž Klemens ćežcy skhorje, swj. Liguori měješe hnadu, joho k zbóžnej smjerći přihotować, a cyrkwi bě wuprosył, zo klóštrski rjad jezuitow zasy z nowa wožiwi.

Politiski rozhlad.

Surowosće w Mexiku přećiwo přeswědčenym katolikam traja dale. Wobydlerjam města Colima poskići so junu na ranjo hrózbny wobraz. Na štomach měsćanskoho parka wisachu ćěła pjeć młodych žonow z wosebnych swójbow. Ničo druhe njebě so jim dopokazać hodźało, hač zo běchu přeswědčene katolske křesćanki a zo z nabožnym wustupowanjom nabožnu horliwosć w ludźe zdźeržeć pytachu. W najnowišim času wopokazuja njepřećeljo wosebitu nječłowjekosć na tute wašnjo, zo mać abo sotru zasudźenych přiwjeduja, zo bychu swědkojo byłe jich ćwilow. Londonskomu „Universe“ su powěsće so podałe, zo so runjewon surowe ćwile nałožuja, zo so jazyki wurězuja, nohće wottorhuja atd. Třinaćelětny hólčec bu pola Parras zatřěleny, hdyž bě so zapowěł swoju wěru zaprěć a Kallesowym črjódam so přizamknyć. Po do Roma dóšłej powěsći bu rjadniski měšnik Handrij Sola w Leonje w Mexiku zajaty, dokelž měješe swjećatko jenoho swjatoho při sebi. Wón bu generalej Amarillas přepodaty, kotryž joho zatřělić da. Tutón martrař dari před swojim wotprawjenjom swój časnik jenomu ze swojich katow a wumrě ze słowami: „Njech je žiwy Khrystus, kral! Prajće mojej maćeri, zo ma martrarja za syna“.

Před lětom bu wot mexikanskoho knježeŕstwa a presidenta Kallesa Ruska Kollontay jako diplomatiska zastupjeŕka ruskeje sowjetskeje republiki swjatočnje powitana. Tuta Ruska bě wša zahorjena za Mexiko. — Nětko ja Ruska so domoj wróćiła a to wulcy njespokojena. Wona bě měniła, zo w Mexiku sylu rjekow nadeńdźe, kotŕiž za ideale komunisma su žiwi a wumru; a nětko dyrbi wuznać, zo je wšo druhe dyžli rjekow namakała. Rozpominanja wo jeje nazhonjenjach su jara melancholiske. Kalles a Morones, wjednikaj mexikanskoho Crom-a (dźěłaćeŕskeje strony) staj pječa „wopačnaj socialistaj, kotrejž dźěłaćeŕstwo jenož za swoje zaměry wutrjebujetaj". Dźěłaćeŕska organisacija, kotrejež hłowa je Morones, njeznaje idealow a je „črjóda buržoastow, kotŕiž so jenož wot wosobinskich zaměrow wjesć dadźa". Wo nabožnym přesćěhanju je Ruska Kollontay tohorunja swoje měnjenjo, jako by so w Mexiku jenož jednało wo „wuswobodźenjo z cyrkwinskoho spřaha" khětro přeměniła; wona přidawa, zo tam přesćěhanja nimaja druhoho zaměra, hač cyrkej wurubić. Dźiwno je, zo so wo tutym přesćěhanju katolikow w Mexiku skoro jenož w katolskim nowinaŕstwje pisa — njekatolske nowinaŕstwo lědma na tute hrózbne podawki, kotrež su najhłubša hańba za kulturu a civilisaciju našoho časa, spomina. Hdyž dyrbještaj italskej anarchistaj Sacco a Vanzetti w Americy wotprawjenaj być — hač bě tute wotprawjenjo po tak dołhim zajeću rozomne abo nic, wo to so tu njejedna — tu pozběhny so wichor rozhorjenja we wšěch socialistiskich, komunistiskich, demokratiskich a zdźěla liberalnych nowinach a protestěrowanja njeměješe kónca. Wo přesćěhanju katolikow w Mexiku njebjerje njekatolski swět skoro ani noticy.

Kak so bolšewiski raj w Ruskej předstaja, dowidźimy ze sćěhowacych zapiskow. We prawosławnej ruskej kathedrali w Newyorku, kotraž je česći našoho wumóžnika natwarjena, je kapała, „bolosći Ruskeje" poswjećena. Na sćěnach tuteje kapałki su wozjewjene ličby woporow bolšewisma. Wot bolšewikow buchu skóncowani:

kejžorska swójba,
31 biskopow,
1560 měšnikow,
16367 studowacych a profesorow,
34585 wučerjow, zastojnikow, lěkarjow,
79900 přistajenych a zastojnikow,
65890 bohatych a zemjanow,
56340 oficěrow,
196000 dźěłaćerjow,
268000 wojakow a matrozow,
890000 burow, kotŕiž so wurubjenju swojich kubłow přez sowjetskich wojakow spjećowachu. Wšo hromadźe wučinjeja wopory bolšewisma 1 milijón tři sta tysac mortwych. Hrózbne to ličby!

W Južnosłowjanskej běchu zańdźenu njedźelu politiske wólby, kotrež mějachu rozsudźić wo dalšej liniji znutŕkowneje politiki. Po smjerći Pašicowej doběachu so wšitke statotworne strony k sobudźěłu. Přiwisnicy Radiča so wuzamknychu sami dobrowólnje — na jich město stupichu słowinscy ludowi zapósłancy a bosniscy mohamedanojo. Wólby mějachu dopokazać, hač lud tute zhromadne sobudźěło za dalše skrućenjo stata připóznawa a skhwaluje. A wólby to też woprawdźe dopokazachu.

Knježeŕstwowski blok wopŕija 211 mandatow z 315 sejmskich sydłow. W knježeŕstwowskich kołach wobhladuje so na zakładźe tutych wólbow politiska situacija cyle wujasnjena, přetož knježeŕstwo změje w sejmje dosahacu wjetšinu, samo potom, hdy bychu někotŕi Pašicowcy abo nalěwični demokratojo k oposiciji přešli. Wólby su dopokazałe, zo ma lud Radičowe dyrdomdejstwo syte a zo sebi přeje měrne wuwićo swojoho stata. —

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Hornjołužiske ratarstwo wuhotowa ratarskej dnjej 10. a 11. sept. w Budyšinje z wulkej ratarskej wustajeńcu a z wulkotnym swjedźeńskim ćahom. Z tym chcyše měšćanam a swojim samsnym wjesnym ludźom pokazać, na kak wysokim skhodźeńku stoji. A to drje je so wjednistwu dospołnje radźiło. — Wustajeńca skotu a ratarskich mašinow běše bohaće wuhotowana. Widźenjahódne same za so hižo běchu rjane konje, kiž běchu we wulkej ličbje wustajene. Nic mjenje zajima namaka howjazy skót, rjane byki a kruwy, wulkotne skoćata, zo bě lóšt na nje hladać. Mjez konjemi a howjadłami dobu sebi wjele skoćatow wuznamjenjenjo a myta. Skót běše zwjetša jenož z knježich dworow našeje Łužicy. Też rjane rasowe swinje namakachu wjele připóznaća pola wěcywustojnych a ratarjow. Lubozny napohlad poskići hródź z kozami, kotrež běchu wšitke běłe. Wulki zajim namaka dale pjeriznowy skót, kury a hołbje wšelakich dobrych rasow, husy, kački, truty, bažanty a skóńčnje karnikle wšelakich rasow. Wonkach na swobodnym měsće Husarskeje kasarny běchu wustajene wšelake ratarske mašiny najnowišich wudźěłkow. Wotewrjenjo wustajeńcy běše sobotu připołdnju ½1 hodź. K tomu přizamknychu so předwjedźenja koni, howjadłow atd., wše-

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

„Bóh drje je nětkle ćežke ćerpjenjo na nas dopušćił!" tak rěčeše nan dale. „Ale što su tute ćerpjenja, runja ćerpjenjam, přez kotrež naš Bóžski Zbóžnik do swojeje krasnosće dźěše? Na joho krasnosći budźemy też my junu so wobdźěleć, hdyž naše wojowanja na tutym swěće zbožownje předobudźemy a w sćerpnosći hač do kónca wutrajni wostanjemy. A nětko poklań so, lube dźěćo, zo bych će požohnował!"

Róža poklakny so, płakajo stykny swojej rucy a pokłoni swoje lubozne wobličo, połne njewopisajomneje pobožnosće a bolosće. Nan połoži swojej sputanej rucy na jeje hłowu a praji: „Bóh wšohomócny njech će žohnuje a hnada Boža njech je wěčnje z tobu!"

Róža płakaše hórke sylzy. Nan wobja ju hišće junu a praji, při čimž sam płakaše: „Ja ženje na tebje njezabudu a w mojim jastwje budu so za tebje modlić. Slub też ty mi, zo moje napominanja ženje njezabudźeš, ale je swěrnje wobkedźbuješ a też za mnje so modliš!"

„Ow, wšitko, luby nano", praji Róža płakajo, „wšitko chcu z radosću činić, štož sy mi prajił, jenož jene nic! Ach, njemóžu, njemóžu će wopušćić! Ach, nježadaj wotemnje, zo dyrbju ćeknyć! Snadź móža moje prózstwy, moje horce sylzy tutoho surowca pohnuć, zo mi dowoli, z tobu sobu do jastwa hić a tebi tam posłužować."

Nadobo nasta w hrodźe z nowa hara. Kunerich poruči swojim ludźom, zo bychu wotćahnyli; jenož někotŕi dyrbjachu k stražowanju hroda wróćo wostać. Wobrónjeni dobychu so do Edelbertowoho bydlenja. Róža dźeržeše so kruće swojoho nana a prošeše, ju sobu do jastwa wzać. Bu pak jomu z mocu z rukow wutorhnjena.

Edelbert bu do dwora dele wlečeny, kotryž běše hrózbnje ze smólnicami wobswětleny. Wrota běchu wšitke šěroko wočinjene. Edelberta sadźichu na hubjenu karu. Dwaj wulkej wozaj, kotrajž jomu słušeštej, stoještej połnej rubjeństwa na dworje. Edelbert dyrbješe přihladować, kak rubježnicy joho najrjeńše konje do wozow přahachu. Wón, kotrohož rana žałostnje boleše, třepotaše ze zymu a mokrotu. Skóńčnje přińdźe Kunerich a skoči na swojoho konja. Jěcharjo wobdachu karu. Wyskajo a w dźiwjej herjekańcy ćehnjechu z dwora.

Z nahłeje hory dele dźěše to bóle pomałku. Róža běše hišće wójsko dosćahnyła. Kunerich jěchaše pódla kary. Płakajo a prošo stłóči so wona mjez Kunerichowym konjom a karu, na kotrejž nan leżeše, a prošeše z pozběhnjenymaj rukomaj, zo by so sydnyć směła při swojim nanje. Kunerich činješe, kaž by to njesłyšał; njehladaše docyła na nju. Deleka před horu wón zawoła: „Nětko we

lake jěchanja a jězdźenja. Popołdniši porjad wobzamknychu w Husarskej kasarnje šulerjo a šuleŕki Budyšskeje ratarskeje šule z luboznej reju. Wječor wotměwaše so koncert Drježdźanskoho khóra ludowych spěwow w „Měšćanskej zahrodźe". Njedźelu běše ratarska wustajeńca wot 9 hodź, dopołdnja wotewrjena. W 10 hodź. zeńdźe so nahladna zhromadźizna k rańšej swjatočnosći. K zawodej zapiskachu dujerjo Budyšskoho misijónskoho khóra kěrluš „Khwal Knjeza, mócnoho krala wšeje sławy" a porjeńšichu swjatočnosć samu hišće z dalšimi poskićenjemi. Drježdźanski khór ludowych spěwow běše tu hłowny dźěl poskićenjow přewzał a spěwy, kiž ze swojej nježnej čerstwosću přednjese, namakachu w tutej swjatočnej hodźinje žiwy wothłós we wutrobach. Knjez wučeŕ Zeibig poréča swjedźeńske słowa a pokaza, zo ma tež wšitke ratarjowe dźěło swój najwyšši zaměr w pozběhnjenju a wustrowjenju našoho luda widźeć. Po nim poréča hišće knjez duchowny primarius Fröhlich pokazujo na Boha, kiž steji zady wšoho ratarskoho dźěła, kiž je centralna móc wšoho žiwjenja a rosćenja a kiž tež w človjeskim duchu wšelake nowočasne wunamakanja płodźi. Swoju rěč skónči z přećom, zo by naš lud runje jako zwonkownje tež znutŕkownje w dobrym postupował. K tutej pozběhowacej rańšej swjatočnosći přizamkny so w 11 hodź. swjedźeński ćah po měsće. To běše něšto wulkotne, něšto woprawdźite ze žiwjenja. A runje tohodla namaka telko spodobanja. Byrnjež so zwoprědka podešćowało, čakachu měšćenjo a wjesnjenjo we wulkich syłach a wobrubjachu drohi, po kotrychž dyrbješe swjedźeński ćah přićahnyć. Ćah pokazowaše nam ratarske žiwjenjo a prócowanjo přez cyłe lěto. Widźachmy wjesnych ludźi, kak ćehnjechu a jědźechu do syna, wjezechu dźećel z pola. Někotre swjedźeńske wozy předstajachu ratarski lud na žnjach a kak sebi mjez žitnymi pópami při swačinje dachu derje być. Wulke spodobanjo zbudźi tež wóz ze zahrodnistwom a rybowe a rybarske wozy. Na dalšim wozu předstaji so nam swjatok, hdźež nan pod brěžyčku kosu klepa, mać šije a synk šulske dźěła čini. Dalši wobraz předstaja wjesnjanske při młóćenju, dale, kak běrny a runklicu domoj woža. Samo kucheń a přaza njepobrachowaštej. Też rjemjesła, kiž z ratarstwom wuzko zwisuja, běchu zastupjene; tak młyncy, pjekarjo, rěznicy, murjerjo a ćesle, kowarjo, wojnarjo atd., wšitko jara žiwje na pyšnych wozach předstajene. Skónčnje sćěhowachu hišće wšelake ratarske stroje a potrjeby, jako pluhi, młóćawa a słomowa prasa, centrifuga atd. Ćah běše něhdźe štwórćhodźiny dołhi. Jako běše so wón rozpuščił, wotwiwaše so popołdnju na naměsće w Husarskej kasarnje dalši program. W nim dyrbimy wosebje wuzběhnyć juskanske spěwy rodźenych Šwajcarjow, kiž kedźbliwych připosłucharjow zamóchu w duchu přesadźić do hórskich krajow Šwajcarskeje, do domizny spěwarjow. Připosłuchařstwo spěwařskej čŕjódźičcy za krasne poskićenjo z dźakownym přikleskom mytowaše. Wutrobu ludźi rozwjeseli samo też nam nětko derje znaty Drježdźanski khór ludowych spěwow ze swojim dirigentom knjezom Engelom, kiž pod swojim hesłom „Hajdidldumdaj" krasne parle ludowoho spěwa poskići. Wulkotne běchu reje šulskich dźěći a ludowe reje Drježdźanskoho khóra. Rjana a spodobna běše też reja Budyšskeje ratarskeje šule.

Tak wuklinčeštej Hornjołužiskej ratarskej dnjej w Budyšinje z luboznymi zynkami. Wšitko, štož bu tam poskićene a předwjedźene, swědči wo strowej mocy a strowym duchu w našim ludu a wosebje w našim ratarstwje, kiž saha doprědka, Bóh daj — zbožownišomu přichodej.

— Zańdźenu njedźelu wuleća sebi při krasnym nazymskim wjedrje naša „Jednota" do Zebnic. Wotjědźechmy rjana čŕjódka rano w sedmich hodźinach z Budyšina a dojědźechmy w prawym času do Zebnic kemši. Po kemšach pohospodowa nas tamniši knjez farař Kětan z khofejom a přikuskom. Tak posylnjeni podachmy so na puć do wokoliny, wobhladachmy sebi krasnu horatu krajinu hłuboko do Čech. Po rjenje z lěsom wobrubjenym puću dóńdźechmy hač do hodźinu zdalenoho hnadownoho městnačka Wölmsdorfa, kotryž je nam Posoł před nětkotrym časom wopisował. Tam wotdźeržachmy nyšpornu pobožnosć w hnadownej cyrkwičcy a zaspěwachmy sebi serbski kěrluš. Lačne šije z dobrym piwom a khofejom wočerstwiwši podachmy so na dompuć. Wjeledostojnomu k. fararjej Kětanej wuprajamy też tudy „Zapłać Bóh tón Knjez" za hospodliwosć.

— Předsydstwo a šěrši wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wotmějetej přichodnu wutoru 20. sept. popołdnju w 4 hodź. w „Herbskej grychće" w Khrósćicach ważnu zhromadźiznu. Tuta zhromadźizna wotměje so po žadanju wšelakich sobustawow. Předsydstwo a šěrši wubjerk je należnje na nju přeprošeny.

W **Přišecach** wudyri wutoru wječor 13. septembra po 9 hodźinach wulki woheń. Wotpali so tam před měšćanskim kubłom stojaca pólna bróžeń, w kotrejž na 2000 centn. žita leżeše a kotrež bu přez woheń zničene. W běhu dnja běchu tam započeli młóćić. Też pódla stojaca kólnja z mnohim ratarskim gratom a mašinami so wotpali a wšitko tam khowane, bu zničene. Kak je woheń nastał, njeje znate.

---

skoku!" Jězdnicy bijachu z kšudami do koni, kotrež we dźiwim skoku ćěrjachu dale. Róža běžeše we wichoru a dešću za nimi, hač buchu jeje mocy wučerpane a so skónčnje ćah před jeje wočomaj w lěsu zhubi.

Róža pyta swój wuček pola khudoho wuhlerja.

Róža pak, kotraž z rědka, bjez přewoda pak ženje z hrodu njepřińdźe, běše nětko w ćmowej nocy, při wichoru a dešću pod hołym njebjom, cyle wopuščena a sama. Njewědźeše nětko, hdźe nutř a hdźe won. Pytaše dołho podarmo za suchim blečkom, hdźež by mohła dźeń wočakać. Skónčnje přińdźe do husteje kěrčiny młodych jědlow, pod kotrymiž před dešćom mały škit namaka. Bojosć žanu njezaču, zo dyrbješe tak sama tu přenocować. Jeje myslički běchu jenož při jeje nanje. Płakaše, žałosćeše, modleše so, zo bychu so kamjenje zmjechčić dyrbjałe.

Hdyž počachu rańše zerja skhadźeć, wuléze ze swojeje khowanki won a hladaše wokoło so. Widźeše wěžu wótcowskoho hrodu, mjez wjeŕškami jědlow so pozběhować a wona poča z nowa płakać. „Kak rady," sebi praji, „bych moje nanowe bydlenjo hišće junu wopytała! Snadź bych tam jenoho swěrnoho služownika mojoho nana nadešła, kotryž by so na mni smilił a mi pokazał puć k tamnomu sprawnomu wuhlerjej. Haj, bydlenjo, we kotrymž sym so narodźiła, je drje za mnje na přeco zawrjene. Lědma běch z wrotami won a hižo buchu wrota zamknjene a spadowacy móst horjesćehnjeny. Mój wótcowski dom je nětko přewobroćeny za mnje do njepřećelskoho!"

Zrudna dźěše pódla hory nimo k lěsej, hdźež khudy wuhleŕ bydleše. Wona wědźeše wokolinu, w kotrejž wón bydleše z powědanja swojoho nana jenož tak po zdaću. Hłuboko w lěsu pozběhuja so někotre hrube ćmowe hory wot jědlow wobrosćene. Mjez tutymaj horomaj leži joho bydlenjo. Běše to nimale dwě mili daloko. Róža drje měješe wobaj wjeŕškaj hory před wočomaj, kaž by chcyła srjedźa mjez nimaj přeńć. Njenamaka pak w dźiwim lěsu ani pućika ani šćežki. Bědźeše so, pak přez husto kěrčinu, pak hrjebje a tonidła. Lěs běše, ćim dale won přińdźe, přeco husćiši a zadźěwaše jej to najmjeńše wot tuteju dweju horow něšto wohladać. Připołdnjo běše nimo a přeco hišće žana hora. Wona kročeše zmužiće dale. Tu nadobo, dźesać kročeli wot njeje, stoješe jedyn jeleń a wudźěraše na nju ze swojimi wulkimi wočemi a potom ćekny. Wona pak kročeše swój puć mučna dale. Nadobo pak wustróža ju smorčenjo jenoho dźiwjoho swinjeća; běše so w tonidle wokoło walało a hrožeše jej ze swojimi bojaznymi zubami. Róža ćekny. Přez hustu kěrčinu běše wša wosłabnyła a sydny so mučna pod jedyn štom. Běše pak so nětko cyle zabłudźiła a njewědźeše nětko wjacy, hdźe ma so wobroćić — a słónčko nakhileše so ke khowanju. „Ach, zdychowaše wboha Róža, ja drje budu dyrbjeć w tutym

Z Łazka. Pjatk 16. sept. swjećeše naš najstarši wjesnjan Bosćij Rachela we swojim Tawzyntec ródnym statoku w čiłosći a strowosći swoje 80. narodniny. Po wosadźe je derje znaty jako wustojny domjacy rěznik. Je dobry bjesadowar a powědar a přikładny kat. křesćan. Jako swěrny čitař „Kat. Posoła" je joho rady stajnje kedźbu měł. W tutym nastupanju je z dobrym přikładom wšěm katolskim Serbam. Bóh zdźerž joho strowoho a wjesołoho hišće mnohe lěta. Też redakcija „Posoła" přeje jomu wjele zboža.

Wulki serbski koncert so bliži.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow wuhotuje srjedu 28. septembra 1927 wječor 1/2 8 hodź. w žurli „Krony" we Budyšinje krasny serbski koncert. Spěwna kupka „Luměr" (Frankobrodscy spěwarjo) předwjedźe porjad, kiž poskići na Internacionalnej wustajeńcy w Frankobrodźe 14. 7. Khwalbu cyłoho swěta žnějachu tam a hódnostnje zastupowachu naš narod. Tutu krasnosć chcedźa też domach w Serbach pokazać a tohodla přeproša Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow wšěch swojich lubych, wšě jomu přizamknjene towarstwa, naš cyły serbski lud. Jako solistojo wustupja nimo khóra: knježna operna spěwarka Eliška Belzec, knjeni Rut Krawcec, knjezaj Emil Šlamař a Rudolf Šeder. Hudźbny wjednik: knjez kral. hudźbny direktor Bjarnat Krawc. Zo bychmy prawje pohódnosćili, kajka krasnosć so nam na serbskim koncerće poskići, podamy krótke wurězki z kritikow wo Frankobrodskim koncerće: „Serbska hudźba móžeše tu też raz wuspěšnje swoje žiwjeńske prawo wobtwjerdźić." (Generalanzeiger.) „Zahorjena kupka storhny nutrne posłuchařstwo k hrimotacomu přikleskej." (Dr. Blaš.) „.... móžachmy wobknježacu, splahowu hudźbu w najlěpšej kulturje spóznać." (Fr. Volksztg.) „Poskićenjo małoho khóra bě překhwapjaceje kultury, solistojo wuběrni." (Fr. Zeitung.) Što praja nam tute kritiki? „Dźiće też Wy 28. septembra wječor 1/2 8 hodź. do „Krony" do Budyšina na „překwapjacy serbski koncert swojotnoho razu!" Štóž tak našu serbsku kulturu k wyšinam njese, spóznaćo swětneje zjawnosće serbskich narodnych kubłow wužada, tón sebi zasłuži, zo so też mjez swojimi česći a lubuje! Njech wopyta cyły serbski lud tutón žadny serbski koncert, njech rozrosće so k narodnej manifestaciji a k dźaknomu woporej cyłoho serbskoho ludu k swojej wuměłskej spěwnej kupcy „Luměr"! — Zastup nizki, snadź 1 hr. a dawk. Khartki budźa dóstać hižo wot přichodneje soboty w Serbskej knihařni w Serbskim Domje, w hudźbnych domach knjezow Guder na Seminarskej hasy a Jeremiasa na Kejžorskej hasy.

Serbja w Krupcy.

Zasy je so nazyma přibližiła a zasy rěkaše: „Katolscy Serbja do Krupki. Hačrunjež nimaja wšitcy nazymu telko časa, dha bě so tola nimale na 80 wosobow zešło, kotrež so po starym dobrym nałožku do Krupki nastajichu. Tak rjane wjedro, kaž nam Bóh luby Knjez lětsa za serbskich Krupčanow wobradźi, mějachmy zrědka. Woteńdźechmy hakle wokoło 3/4 8 hodź. dop. z klóštra Marijneje Hwězdy, dokelž chcychmy w Pěrnje přenocować. Hewak přenocowachu naši Serbja w Bergishübelu a Gottleubje. To pak njebě dla tamnoho wulkoho zapuščenja možno. K lětu, dali Bóh, zasy. Na kak žałostne wašnjo je Bóh Bergishübel a Gottleubu domapytał, njehodźi so ani wopisać. Cyłe rynki domow při hłownej drozy je woda wotorhała a zapuščiła. Štož je hišće stojo wostało, njeje wjele hódne a dyrbi so z dźěła wotorhać. Mjez wobydlerstwom knježi hjšće wulka hroza. Płačo nam powědachu wo tamnej hrózbnej nocy. Też hosćeńc „Sächsiches Haus" je woda wottorhała. Tam su mnozy hewak přenocowali. Hosćeńcarjowa swójba je so we najwjetšej nuzy z čołmami wukhowała. Hosćeńc w Gottleubje, hdźež je hewak wjetšina našich Krupčanow spała, je też woda požrěła. Też korčmařka je při tym žiwjenjo zhubiła. Hrózba nas jima, hdyž tutej, něhdy tak krasnej měsće we rozpadankach widźimy. Tu njesmě křesćanska lubosć wuwostać. Pomhajmy kelkož zamožemy. Dokelž běchmy w Pěrnje přenocowali, njemóžachmy wjacy hač do Schönwalda kemši dóńć. Běchmy tam wokoło 1/2 11 hodź. Tohodla dyrbjachmy so z Božim požohnowanjom spokojić. Też w Schönwaldźe je woda na 24 twarjenow wottorhała. Cyrkej je też khětro wobškodźena była. Bě wokoło 1/2 3 hodź., hdyž k prěnjomu razej Krupku wuhladachmy. Wysokodostojny knjez, kotryž je z dawna sem wulki dobroćeŕ serbskoho procesijóna, přińdźe nam z korhownikomaj a hólčkomaj napřeco. Swjatočne nutřwjedźenjo hakle bě nazajtra. Na swjedźenju swjateje Marije, jako běchmy so ze stareje Krupki domoj wrócili, nam knj. pater Rab rjenje serbscy poprědowa. Pomałku bliżeše so hižo čas a hodźina, we kotrejž dyrbjachmy so zasy z Krupčanskim hnadownym městnom rozžohnować. Mnohim drje so po tak hnadowpołnych dnjach sylzy kulachu. Pjatk rano 1/2 8 hodź. so na dompuć nastajichmy. Słónčko nam zasy khětro do khribjeta wohrěwaše. Nazajtra sobotu bě pomročene a z khwilemi so samo dešćik poproši. Tola popołdnju nas zasy najrjeńše wjedro do Serbow witaše. Z kajkej wjesołej wutrobu zaklinča we procesijónje po serb-

---

bojaznym lěsu mjez dziwimi zwěrjatami tak wosamoćena přenocować!"

Hłód, kotryž so rudźo wo wosud swojoho nana hač do nětka mało začu, poča ju ćwělować, zo sebi mysleše, zo zahinje. Nimale cyle bjez mocy hłodu a mučnoty dla dźěše zaso dale a přińdźe na mału hórku w lěsu, hdźež móžeše sebi potom lěpje wšitko wobhladać. Čorne mróčele z wuhlo-čerwjenym wobłukom zawodźachu khowace so słónco, wokolina běše cyła jara ćmowa a do hłubokoho, krejčerwjenoho dyma zawodźeta. Róža so poklakny a so modleše: „Luby Božo!", tak so modleše, „ty sy tola sam prajił: Wołajće kemni we nuzy, ja chcu Was wumóžić a wy budźeće mje khwalić. Ach, dopjelń też na mni tute słowa!" A hlej, hdyž so hišće modleše, wudoby so słónčko hišće junu z mróčelow a joho pruhi pozłóčachu mróčel kura, kotraž so daloko zdalena z lěsa horje waleše. „O, mój Božo!" zawoła Róža wjesele. „Tebi budź dźak a khwalba. Ty sy twoje słowo na mni dopjelnił! Ty sy mje wumóžił! — Tamle pali tamny swěrny Burkhard swoje wuhlo! Je tola hewak cyły lěs njewobydleny." Zhraba twoje poslednje mocy hromadu a khwataše, hdźež kur horje stupaše. Róža njeběše so myliła. Burkhard paleše sam swoje wuhlo. Na jenym wotrězanym pjeńku běše sebi desku přiklepał, kotraž jomu za blido służeše; na nim měješe swoju snadnu wječeŕ stojo, khlěb, butru a karan z wodu. Wón hladaše na khowace so słónco a spěwaše z mócnym hłosom wječorny spěw, tak pobožnje a wótře, zo dokoła wokoło so wothłosowaše. Róža spózna joho hłós a khwataše hišće bóle.

Hdyž ju Burkhard wot nazdala wuhlada, bjez toho, zo by ju spóznał, dźiwaše so jara, kak móže tajka něžna knježna do tutoho dźiwjoho lěsa přinć. Tak khětře hač pak ju spózna, dźiwaše so hišće bóle, stany, postrowi ju hižo wot daloka a khwataše jej napřeco. Tłóčeše a třaseše mócnje jeje ruku a prošeše nastróžany jara zdwórliwje wo wodaco, dokelž běše jeje něžnu, běłu ruku ze sazami čornu sčinił. „Božo w njebjesach!" wón praji, Wy to sće, knježnička. Wy! Božo, kak přińdźeće tola sem, tak sama tak pozdźe wječor? Zawěsće sće so zabłudźiła! — Tola." přistaji wón po swojim žortnym wašnju, „Wy přińdźeće runje w prawym času. Runje mam tu wječerjeć přihotowanu. Pójće, wotpočńće a wokřewće so ze mnu! Přetož Wy dyrbiće dźensa hišće domoj, to ničo njepomha. Waš nan njeby hewak za cyłu nóc pře starosć wóčko zańdźelił!"

„Ach, mój nan!" poča Róža a njemóžeše pře płakanjo skoro žanoho słowa wjacy prajić. Njewěsće Wy hišće tutón hrózbny podawk?"

„Waš nan, tutón kruty ryćeŕ? zawoła wuhleŕ. Hdyž njeby joho wobličo wot sazow čorne było, tak by był

skich honach, hdyž klóštrsku cyrkej wuhladachmy „Tebje my Boha khwalimy“. Naš hnadypołny puć bě dokonjany. Wšeje khwalby hódne pak je, zo běchu so na puću do Krupki też dwě starej wosobje wobdźěliłoj. Mjez pućowarjemi widźachmy přez cyły puć Raabec staru maćerku z Wotrowa, mać wysokodostojnoho knjeza patera Raaba. Raabec maćerka je hižo nimale na 60 razow z procesijónom w Krupcy pobyła. Bóh dał so by jej to hišće wjele lět spožčene było. Wšěm wopytowarjam hnadownoho městna Krupki pak chcył Bóh luby Knjez hnadu spožčić, zo bychu so hišće prawje často na swjatočnym a spomožnym puću wobdźělić mohli. Wy katolscy Serbja pak zakhowajće prastare zbobne wašnjo a wobdźělće so na dalšich procesijónach přichodnje w Krupcy.

Ty pak maćeř Boža škitaj
Před wšěm njezbožom nas Serbow wěrnje.
My će wšědnje prosyć chcemy wěrnje
Do Krupki nas po stach witaj.

Wšědnje chcemy tebje prosyć
Ty sy we wšěch należnosćach mocna.
Duša při tebi na pokoj sprócna
Z česću chcemy tebje nosyć.

Doniž wutroba so pali
Naša z lubosću a dźakom tebi —
Čěstna drasta serbske družki debi —
Njepřećel nas njepowali.

Žohnuj knježna, ty naš paceř
Pomhaj zakhować nam serbstwo naše
Sy naš tróšt a wućek w kóždym straše
Budź nam wbohim Serbam maćeř.

P. W.

Dźiw w Konnersreuth.

Tak namakaš nětkole často napismo nastawkow. Tola bajerscy biskopja wotměchu njedawno swoju biskopsku konferencu w Freisingu. Tale zhromadźizna biskopow wozjewja nětko wo prašenju „Konnersreuth“ sćěhowace:

„Bajerscy biskopja na konferency w Freisingu wupraja z tutym najkhutniše napominanjo, wo podawkach w Konnersreuće žane skónčace rozsudźenjo činić, dóniž njeje cyrkwina autorita sama to rozsudźiła, a tohodla so też wšitkich wopytow tam zdźeržeć, kaž je to přisłušny biskop wot spočatka wotradźał. Časopisy so proša, zo bychu tele wozjewjenjo woćišćałe.“

Hudančko w Konnersreuth.

Časopis bajerski „A. P.“ pisa pak w auguśće t. l. takle:

Hižo měsacy dołho so we wšěch móžnych nowinach a časopisach dołhe artikle wozjewjeja wo Theresy Neumannec, stigmatisowanej w Konnersreuth. Tajke wěcy njedyrbja so jako nowinki a sensacija w nowinach šěroko rozteptować. Wosebje katolske časopisy su winowate, ze swojim rozsudom čakać, njech druhe nowiny wobšěrne a hišće bóle zajimawe wopisanja podawaja. Też cyrkej je žałostnje wobhladniwa, też wona čaka ze swojim rozsudom, też wona pruhuje a zasy pruhuje a přepytuje, prjedy hač so wo přeznaturskim kharakteru kajkohožkuli podawka wupraji. (Dopomnju jenož na rozbudźace nowinki w swojim času wo postawje křižowanoho Zbóžnika w Limpias w Španiskej.)

Tuž maja też tu wo podawkach w Konnersreuth najprjedy wědomosć, t. r. wučeni, słowo. A tu je so dotal hižo wjele pisało a dźěłało. Dołhe wułožowanja stachu so hižo wo tym: što je dźiw? A po kajkich wuwjedźenjach dyrbi so prajić, **zo někotrežkuli wěcy abo podawki žane dźiwy njejsu, kotrež bychmy rad za tajke měli.**

Stigmata (bluzny) na přikład njetrjebaja na kóždy pad dźiw być. Lěkarska wědomosć wobkruća, zo móže też tajke čěłne zjewjeństwa na naturske wašnjo rozjasnić. Visije (widźenja) njetrjebaja też přecy dźiw być. Za strachoćiwych pokazuje so na to, zo po katolskej wučbje tak mjenowane privatne zjewjenja ženje k pokładej wěry cyrkwje njesłušeja. Nichtó njeje winowaty, tajke privatne zjewjenja wěrić, też potom nic, hdyž traš su wosoby, kotrymž buchu zjewjene, zbóžne abo swjate prajene. Dopokaz pak, hdy ma vision, widźenjo, ekstasa přeznaturski zakład, njebudźe zawěsće tak lohki.

Katolska cyrkej wuči pak cyle raznje, zo zjewjenjo toho, štož dyrbi človjek wědźeć, zo by k zbóžnosći přišoł, je skónčene abo dokonjane a so přez cyrkej človjekam přednošuje.

Nochcemy tu dalše wuwjedowanja činić. Profesor Wunderle je knižku wudał: „Stigmatisowana w Konnersreuth“, kotraž je w nakładźe (Verlag des Klerusblattes Eichstätt) wušła. Też je dalša knižka hišće wušła: „Das Rätsel von Konnersreuth“, Verlag des „Bayrischen Kurier“ in München, hdźež su podawki šěršo rozpisane. Tu chcemy jenož z krótka na spodźiwne wěcy w mjenowanej wjescy spomnić.

Konnersreuth je mała bajerska wjes njedaloko Cheba (Eger) pola Waldsassen. Ze wšěch kóncow swěta

---

smjerć blědy. „O, lubša Róža“, prašeše so dale, „rěćće, rěćće! Prajće, što je so stało!“

„Ach mój Božo!“ praji Róža, „Kunerich je joho zańdźenu nóc jatoho wzał, do rjećazow wusputał a na Šmrjokowc wotwjedł.“ „Ach, hdyž ma joho tutón surowc we mocy, potom njeje derje. Tola, rěč mi dale, kak so sta! Njemóžu to zapřimnyć, kak so to sta. Ja wopušćich hakle wčera twojoho nana a wšitko běše hišće we měrje. Kak móžeše Kunerich tutón hród za jenu nóc předobyć?“ Róža posydny so při nim na pjeńk a powědaše jomu dale. Burkhard pak pytny hnydom, zo móžeše hłodu a mučnoty dla lědma wjacy rěčeć. Poskići jej khlěb a butru, štož měješe sam za so. „Tak jěz a pij tutu čerstwu wodu“, tak praješe wón k njej. Palaca wuhlowa hromada wobswětleše tutu snadnu wječeř. Róža pak wobkrući, zo njeje jej hišće za cyłe žiwjenjo jěsć a pić tak derje słodźało, kaž tónkróć.

„Haj, haj,“ praji wuhleŕ, „hłód je najdrohotniše lěkarstwo, kotrež so pola bohatych njenamaka, my khudźi pak mamy je darmo. Tak Bóh luby knjez wšitko wuruna.“

Potom, hač běše so Róža posylniła a Bohu za joho dary wutrobnje so podźakowała, powědaše dokładnje, kak běše so jeje nanej zešło. Burkhard wočinjejo hubu posłuchaše, žałosćeše wo swojoho dobroho knjeza a přejědźe často z ruku přez woči, zo by swoje sylzy zakhował. Hdyž ak zhoni, zo je Edelbert joho dźowku k njomu pósłał, njemóžeše wón, wot tuteje dowěry hnuty, swoje sylzy potajić, ale płakaše wótře.

„Tak, moja luba knježnička, tajkoho dobroho knjeza Bóh luby knjez njewopušći. Bóh budźe jomu zawěsće z tuteje wjelčeje jamy pomhać. Njech wšitko Bóh wjedźe, to budźe prawje! A štož Was nastupa, lubša knježnička — widźiće tudy so palacu hromadu? Wy byšće dyrbjała jenož jene słowo prajić, tak bych do njeje skočił! Za Was a Wašoho nana bych šoł přez woheń. Tola předewšěm trjebaće Wy nětko měra. Do mojoho bydlenja pak je předaloko. Mam pak tu mału khěžku, kaž sebi to wuhlerjo twarja, je tu runje za jenu wosobu městna. Moje łožo pak je wot lutoho čistoho mocha. A ja myslu sebi, hdyž ma kóždy, kaž Wy, dobre swědomjo a je mučny, tak tu runje tak derje spi, kaž na lutym móšku.“

Dowjedźe ju do khěžki a posydny so potom spody někotrych tołstohałzatych jědłow. Wón pak mysleše jenož přez cyłu nóc na tutón surowy njeskutk. Štož joho najbóle boleše, běše myslička, zo pomoc, kotruž běše Edelbert jomu přećiwo Kunerichej wopokazał, snadź je z dźěła wina na tutym jatoh-wzaću nadobnoho ryćerja. Sćahny sebi swoju čapku z hłowy a modleše so z wutroby. Bóh chcył tutoho nadobnoho ryćerja wumóžić a tutu joho dźowku tak dołho tróštować. Njemysleše sebi na žane spanjo. Róža pak spaše měrnje hač do swětłoho ranja.

(Přichodnje dale.)

ludźo přikhadźeja, zo bychu tam spodźiwny podawk wohladali. Srjedźišćo tychle pućowanjow je khuda knježna Theresia Neumannec, nětkle w 29. lěće žiwjenja, dźowka khudoho krawca. Njeje ženje do swěta won přišła. Bě stajnje dobra, pobožna křesćanka. Swětne wjesela njeje lubowała, tež w swojej młodości nic, hdyž jako dźowka pola bura w susodstwje služeše. Wosebity wobrót w jeje žiwjenju sta so w lěće 1918, hdźež bě dla wulkoho wohnja so z wodunošenjom cyle přenapinała a bu zlemjena a na to potom tež pomałku woslepi. K tomu přińdźe zahor kutnicy a přez dołhe khorołožo jětřenja na nohomaj a khribjeće. Na spodźiwne wašnjo zahojichu rany jena po druhej cyle nahle. Po 41ětnej slepości wotući ćerpjaca a widźeše zasy.

Tele spodźiwne wustrowjenja běchu započatk wšelakich druhich spodźiwnych jewjenjow. Najprjedy zastupi najwjetše lěkarske hudančko, zo njepotrjebaše skoro žaneje wjacy cyroby. Njejědźnosć w khorosći wutwori so k tomu, zo wjacy jěsć njemóžeše, štož nětko hižo lěta dołho traje, a štož je runje lěkarscy spodźiwne, zo so jeje waha njepomjeńši. Wot lěta 1923 njewužiwa Theresia Neumannev žane krute jědźe, a wot hód 1926 tež žane picá wjacy; wužiwa jenož hišće kusk swjatoho woblatka, kotrež jej farař ze łžičku wody při swjatym woprawjenju podawa, štož móže wona jenož ćežcy póžrjeć. Při tom pak waži wona hižo měsacy dołho stajnje jenak wjele, mjenujcy 110 puntow. Wulki pjatk minjenoho lěta zastupi k tomu nowy spodźiwny podawk, hdyž tehdom prěni króć so na jeje ćěle bluzny zbóžnikowe pokazachu, na rukomaj, wutrobje a hłowje, z toho časa je wona stigmatisowana. Kóždy štwórtk w nocy přewozmje ju tak mjenowana ekstasa Khrystusowoho ćerpjenja a traje hač do pjatka připołdnja. W tajkej ekstasy přeživi wona z krawjacymi ranami w najwjetšej duchownej bolosći we widźenju cyłe ćerpjenjo zbóžnikowe. Widźi swjate město Jeruzalem, kotrež wopisuje, přećerpi w duchu Jězusowy křižowy puć, rozeznawa na křižu aramejske a łaćonske napismo. Při tom krawja te rany. Wona leži bleda kaž smjerć, z hłowy wudobywa so krej ćernjowoho krónowanja a běži po licomaj, tež rucy a nozy krawitej a na wutrobje přećepa krej přez košlu. Po křižowanju pozběhnje so wona kaž po ćežkej přetratej khorosći, bleda, sprócna ale po swojim wašnju cyle jednora a ponižna. Z njewuprajnej sćerpnosću znjese te črjódy wopytowarjow, kotřiž smědźachu ju na jeje bolosćiwym lěhwje wobhladać, wotmołwja na jich často njemudre prašenja a pokazuje, byrnjež tež jara njerad čornoćerwjene bluzny rukow. Tež wšelake dźiwy su so pječa přez nju stałe. Tež bjezdźiwa, zo tam přecy zasy přikhadźeja, byrnjež tež njerad widźani byli. — Cyrkej pak dźerži so hišće wobhladniwje wróćo. Wona je Theresu Neumannec pod swój škit wzała a wobkedźbuje wšitko najdokładnišo, štož so z njej stawa a njeje tež dotal swój skónčacy rozsud wuprajiła. Tohodla čitachmy tež na spočatku tamne wozjewjenjo bayerskich biskopow.

Z cyrkwje a swěta.

Z Pólskeje. Poćahi pólskich katolikow k swojim němskim wěrybratram so dale a bóle polěpšuja. Wosebje nowy biskop w Katowicach, msgr. Lisiecki, so jara za swojich němskich diecezanow stara. Před krótkim zhromadźichu so před nim w Katowicach na 1000 zastupjerjow młodostnych zwjazkow. Biskop dźeržeše jim pontifikalnu Božu mšu a přińdźe potom do zhromadźizny młodźencow, hdźež k nim słowa połne lubosće a wutrobitosće rěčeše. Na kóncu wudźěli wšěm biskopske požohnowanjo. Biskop je sebi tohodla we swojej diecezy, hdźež ma wjele Němcow sobu duchownje zastarać, hižo wulku lubosć a přiwisnosć dobył. — Štóž lubosć syje, tež lubosć žněje.

Po najnowšej statisticy liči Pólska tu khwilu 18¼ mil. katolikow łaćanskoho rita a 3½ mil. greksko-katolskoho rita. Polacy maja 4526 farow, tamni 1849. Pola łaćonskich přińdźe na jenu faru na 3775 dušow, pola grjeksko-katolskich pak jenož 1945 dušow. Wyše toho je w Pólskej na 4 mil. orthodoxnych. Wot nich su so na 20000 rańšo-słowjanskomu ritej přiwobroćili, to rěka, woni su so z Romom zjednoćili, ale swój stary cyrkwinski ritus wobkhowali. Dotal wobstoja 14 nowych farow rańšo-słowanskoho rita a 7 druhich so přihotuje. 25 duchownych jich duchownje zastara, z nich su 16 z ruskeje cyrkwje přestupili. Pólska biskopska konferenca je sćěhowace zasady za unionske dźěło postajiła: Biskopja dyrbja njewustawajcy za dobyćo orthodoxnych dźěłać a to, zo jim 1. ritus přewostaja, kotryž sebi wěriwi přeja; 2. zo maja so ludźo w tej rěči rozwučować, w kotrejž chcedźa rozwučowani być; 3. w tajkich městnach, hdźež su wjetše ličby wobroćenych, maja so za nich wosebite fary założić; 4. přestupjeni duchowni dyrbja so dlěši čas w katolskej wučbje rozwučować. K tomu su we Wilnje wosebity wustaw założili, hdźež maja so duchowni za rańšo-słowjanski ritus přihotować.

W Romje swjećeše swětasławny wučeńc prelat Dr. Józef Wilfert swoje 70. narodniny. Prelat Wilpert (rodź. Němc ze Šlezskeje) je sebi wo wotkryćo Romskich katakombow wulke zasłužby dobył. Wšě w katakombach namakane wobrazy je wón wozjewił we wulkotnej zběrcy, kotraž wopřija 6 wulkich tołstych zwjazkow a kotraž płaći na 500 hr. po exemplaru. Wot lěta 1884 sem wón w Romje přebywa.

W italskej Africy (blizko města Tripolis) su Italjenjo před krótkim staru cyrkej zasy do służby stajili, kotraž je přez 1500 lět w rozpadankach ležała. Wulki wołtař a presbyterium běštej hišće nimale derje zdźeržanej. Nětko so tam zasy Bože służby wotměwaja, tež swj. křćeńca so sasy wudźěla.

Ze Španiskeje. Španiscy biskopja su swojim duchownym cyle kruće zakazali, zo njebychu so wobdźělili na ćělčich hrach, kotrež su so runje w Španiskej z prastarych časow zdźeržałe. W času, hdyž so w měsće Salamanka naspomnjene hry wotměwaju, njesmědźa duchowni diecezy bjez ważneje winy wopuščić. Štóž wukaz přestupi, zapadnje do suspensije.

Dokelž je Callesowe surowe knježstwo w Mexiku woćehnjenjo duchownoho dorosta znjemóžniło, je Španiska z dźěla tute dźěło přewzała. Hač dotal su so na španiskich seminarach 120 swobodnych městnow za mexikanskich měšniskich kandidatow přihotowałe. Jeli zo přesćěhanjo dale dźe, dyrbja so po něčim mexikanscy seminarisća — su jich na 2000 — do Španiskeje přewjesć a tu wukubłować. Z tym by Španiska swojej prjedawšej koloniji wulki skutk křesćanskeje lubosće wopokazała. Něšto podobne sta so w 16. stoléće. Tehdom přesćěheše jendźelska kralowna Hilžbjeta swojich katolskich poddanow. Dokelž wosebje přećiwo měšnikam zakhadźeše, njeběše wězo možno, zo by so něhdźe měšniski seminar wukhował. Tuž přewzaštej Francózska a Španiska zhromadnje wukubłanjo měšnikow za domapytanu Jendźelsku.

Wšelčizny.

Wulke wichory a zemje rženja skoro wjacy njepřestanu człowjekow domapytać. W połnócnej Italskej knježeše w započatku zańdźenoho tydźenja wulke njewjedro. Na čarje Roveretto-Riva buštaj dwaj železniskej prózdnej wozaj do wosobinskoho ćaha zahnatej, tak zo so dwaj wozaj tohole ćaha zwrćištej. — Krupy zničichu we wokolinje Bergama wulki dźěl winowych žnjow. W Dolomitach knježeše sněhowe njewjedro.

Zemjerženjo na brjozy Čornoho morja žadaše w Jalta 13 wosobow mortwych a 358 buchu zranjeni.

W Japanskej zakhadźeše taifun w Nagasaki a druhich wokolnych městach tak ćežko kaž so to za wjele lět wjacy stało njeje. Wjele twarjeni a cyłe žně buchu zničene. Wjes pola Kumamoto bu wot nahłoho přiliwa morja potepjena a 150 wosobow so zatepi. Z druhoho městna so wozjewja, zo buchu tam 400 twarjenjow zničene a 1000 wosobow so zatepi. Z jeneje kupy wozjewjeja, zo buchu tam wjacy

hač 1200 wosobow morjenych a ranjenych. Tónle nahły přiliw morja liješe so tři metry wysoki do kraja. W Omura stoji 5000 khěži pod wodu. 15000 ludźi su bjez bydlenja. W Tokio rześe zemja. Pobrachuje tam cyroba a lěkarske srědki. Runje tak zakhadźeše taifun w Mexiku, na nawječornym brjozy hižo 7. septembra. Podobne njezboža wozjewjeja so ze wšěch kóncow swěta.

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“ w Drježdźanach ma njedźelu 25. septembra t. l. rano w 8 hodź. kemše ze serbskim prědowanjom. Spowědź budźe wot 7 hodź. słyšana. Wšitcy Serbja we Drježdźanach a wokolinje su winowaći, kemše w Kapali w Taschenberg-Palais, Taschenberg 2, wopytać.

Spěw. tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje změje njedźelu 18. septembra w hosćeńcu „Němski kejžor“ swój nazymski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk wječor 1/28 hodźin. Wšěch lubych Serbow z blizka a z dalka najwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 10. sept.	w Kamjencu 8. sept.
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	12,75—13,00	12,75—13,60
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,25	11,50—12,50
Ječmjeń	50 „	12,00—12,50	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,25	10,50—11,25
Wows	50 „	—	9,50—10,00
Wows, nowy	50 „	10,00—10,50	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	—	3,50—4,00
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20—4,40
Syno	50 „	2,00—2,25	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,00—1,10	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	18,50—19,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,13—0,15	0,14—0,15
Prosata, 952 štuk	1 štk.	9,00—22,00	14,00—20,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. septembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 114. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 63—65 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 53—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—39. 5) Mjasne 31—34. 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 263. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne młódše 54—58. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 405. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 54—57. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 61—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 49—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—38. Husumske z pastwy 25—29. **Čelata**: 616. 1) Najlěpše wukormjene 83—87. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 76—80. 3) Špatne 65—72. **Wowcy**: 925. 1. Młódše a starše wukormjene 64—68. 2) Starše wukormjene 56—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—54. 4) — . **Swinje**: 3171. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 74—76. 2) Wukormjene 76—77. 3) Mjasne 72—74. 4) Špatne — . 5) Rancy a kunrdosy 70—71. 7) 68—69. 8) 58—62.

15. septembra 1927.

Čelata (765): 2) 84—88. 3) 78—82. 4) 68—75. 5) — . 6) — .
Swinje (377): (přez 300 pt.) 1) 74—76. 2) (240—300) 76— . 3) (200—240) 74—75. 4) (160—200) 71—73. 5) — . 6) — . 7) 68—70

Wšě nowosće su dóšle!

Přesłapjace pokazki

za kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale

Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje,
čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury

Wšo w prěnjotnych družinach
wot najtuńšoho sem.

Pozamenty :: trodle :: knefle

Alfons Schauseil
Budyšin

Wosebity dom za serbsku drastu.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Marja Runge
wumjełska zašiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Přeprošenjo.

Předsydstwo a šěrši wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda
wotmějetej
wutoru 20. septembra popołdnju w 4 hodź. w „Herbskej grychće“
w Khrósćicach

zhromadźiznu.

Na tute ważne posedźenjo so sobustawy předsydstwa a šěršoho wubjerka należnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Zwjazk serb. spěwnych towarstwow.

Srjedu, 28. septembra 1927, z dypkom 1/28 hodźin
w „Krónje“ w Budyšinje

koncert serbskeje spěwneje kupki

~ LUMIR ~

Solo, dwojospěwy, khóry ⁘ Sobuskutkowacy: Eližka Belzec, Ruth Raupp-Krawcec, Měranka Lešawic, Emil Šlamař, Rudoif Šejder a Bjedr. Kranza. ⁘ Dirigent: Bjarnat Krawc.

Wospjetowanjo Frankobrodskoho progama. Zastup 1 hriwnu a dawk. Po koncerće reje za sobustawow serbskich towarstwow a jich přiwuznych lubych Serbow.

Wutrobnje přeprošuje Serbow z blizka a z dala zarjadnistwo.

Zastupne lisćiki su hižo dóstać w Serbskej knihańi w Serbskim Domje, w Jeremiasec hudźbnym domje na Kejžorskej drózy a w Siegemundec hudźbnym domje (K. Guder) na Seminarskej hasy a też při wječornej pokładnicy.

Spěwne tow. „Bratrowstwo“ w Kulowje

změje
njedźelu 18. sept. w hosćeńcu „Němski kejžor“
swój

nazymski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi.

Započatk wječor 1/28 hodźin. Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a dźěda

Jakuba Zopy

z Bronja,

kotrohož je Bóh luby Knjez wjacy króć ze swj. sakramentami domawobstarnnoho w starobje 83 lět 5 měsacow 20 dnjow z tuteje časnosće do swojeje njebjeskeje domizny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustym wječorje za joho khudu dušu so modlili a joho k rowu přewodźeli, naš

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh luby Knjez“.

W Bronju, na dnju pohrjeba 14. septembra 1927.

Hančkec žarowaca swójba.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 544. z Baćonja: Jurij Zynda; 545. z Now. Łusća: Jakub Šejda; 546. z Budyšina: Jakub Žur; 547. z Eichwalda: P. Michał Rab; 548.—560. z Noweje Wjeski: Mikławš Dyrlich, Jurij Grubert, Michał Herlich, Jakub Heša, Jan Khilan, Jakub Koch, Jurij Koch, Michał Kupka, Arnošt Lorenc, Jakub Šewc, Jurij Wojnař, Jurij Krawc, urij Nowak; 561.—571. z Jaseńcy: Michał Bulank, Jakub Čornak, Mikławš Kral, Michał Nowak, Michał Šołta, Mikławš Šołta, Hendrich Šefer, Jurij Wjesela, Pětr Šwejda, Madlena Cóžcyna.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Knjez kubleŕ Jan Młynk z Čemjerc 5 hr.

J

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: kapłan Józef Nowak, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeńnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

39. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. septembra 1927.** | **65. lětnik.**

Kedźbuj na sebje samoho!

Někajki hwězdaŕ měnješe junu, zo je něšto jara ważne wunamakał abo wuslědźił. Hdyž do swojoho dalokowida hladaše, dohlada so k swojomu najwjetšomu spodźiwanju na něšto wulkich myšow w měsačku. „Kak dha je to móžno“, sebi rozmysleše, zasy pohlada do dalokowida a zasy widźeše tamne dołhowopušate, njelube zwěrjata, kiž pozdaću na měsačku wokołołažachu. Spodźiwnje, što so to nječini! A hdyž takle ćiše sebi rozmyslejo spodźiwne hudančko wuslědźić so prócowaše, zasłyša někajki klepot we swojim dalokowidu. A bórzy přińdźe za tym, zo wulke myše njeběchu na měsačku, ale zo w joho dalokowidu skakachu. — Spodźiwnje, kaž tutonu hwězdarjej, dźe so mnohim ludźom! Widźa na druhich brachi, wopačnosće a špatne nawučenja. Hdyž pak bychu na so bóle kedźbowali, zawěsće bychu za tym přišli, zo też runje bjez poroka a bracha njejsu. Haj, někotryžkuli by spóznał, zo je sobu wina, zo druzy hrěša abo zmylki činja. Swj. Franc Saleski praji: „Je zawěsće wulke hubjenstwo mjez človjekami, zo tak derje wědźa, što jim słuša, a tak mało, što su druhim winowaći.“

Njeje so Jězusej junu runje tak šło, kaž w swj. sćenju čitamy? Jězus bě na přeprošenjo do domu wyššoho farizeja zastupił, zo by tam pojědł. Tući pak na njoho kedźbowachu, zo bychu na nim něšto wopačne namakali. A hlej, bórzy jomu porokowachu něšto „hrěšne“. Mějachu za wulki hrěch, zo bě Jězus wbohoho woduchałoho človjeka wustrowił. Zbóžnik pak so wo to njestaraše, wozboži khoroho joho wustrowiwši. Za to pak farizejow hódnje powuči.

Nětko, dźi junu do so, luby čitarjo! Praj, njeńdźe so mnohim ludźom też tak, kaž tutym farizejam? Z dalokowidom, kiž je snadź z pawćinami zezapowšany, to je z hidu a předsudkow połnymaj wočomaj, wšitko wobhladuja. Tuž so dźiwać njemóžemy, zo tajcy też wšitko pawćinate a mazane widźa. A město zo bychu winu tajkoho njedostatka na sebi pytali, slědźa za njej pola druhich; radšo hač zo bychu swoje njedušnosće a njepočinki wotpołożeli a so porjedźeli, připisuja tole druhim. — Dźiwamy so dźensiši dźeń nad swětom a dźensišim zadźerženjom ludźi, njemóžemy zapřimnyć, zo je wšo takle přišło, njepomyslimy pak na to, zo smy sami sobu na tom wina. Skorźimy, zo naš lud hinje nabožnje a narodnje, štó je na tom sobu wina? Lud sam! Bychu-li wšitcy z wjetšim zajimom a krućišej swědomitosću na swojej wěrje a narodnosći wisali, zawěsće by z nami lěpje stało! Kak hłuboko dha tći nabožne přeswědčenjo? Nad druhim so dźiwaja, zo wjacy kemši njekhodźa abo snadź jenož z nawučenja, zo nječistota a njeposłušnosć přecy bóle na namocy přibywatej, ale kak dha Jězus wo tebi sudźi? Dźi do so, wobkedźbuj so radšo sam hač druhich!

Swět je bjezbóžny, kiž też rady ze swojim mócnym wliwom hewak dobre wutroby zamućić a skazyć móže. Tu rěka na so kedźbować, sebje stajnje pruhować, zo njeby tajki duch swěta też tebje woliwknył a w twojich hewak dobrych zasadach wosłabił abo zmjehčił. Hdyž potom rozsudny čas přińdźe, njesměš so wić a wuzamołwjeć pospytować, ale kruće stać a jenož jednać po zasadach swj. wěry. Tak běše to też w časach přesćěhowanjow. Hdyž bě něšto lět měrnych wobstojnosćow přišło, přistupichu mnozy ke křesćanstwu. Ale hdyž pak krwawne přesćěhowanja znowa wudyrichu, někotryžkuli wot cyrkwje wotpadny, dokelž njebě Khrystusowy duch joho cyle přewzał, ale pohanski zasy přewahu dóstał. Časy we našim lětstotetku njejsu přecy jenak měrne. Kulturne wojowanjo z ćicha dale kaž škrička w ćopłym popjele so žehli. W Mexiku so mócnje płomjeni, pola nas mamy duchowne bědźenjo wo konfesionelnu šulu.

Dale nazhonjamy, kak radikalnje wěsći ludźo we swojich žadanjach druhdy wustupuja, w hospodarskich a socialnych prašenjach, w narodnych nahladach. Lud je dźensiši dźeń derje wukubłany, derje čuje, što jomu słuša, hdźe zhromadnosć a dobra wola knježi. Ale dawa so lohcy naščuwać, k druhomu měnjenju nawabić. Tuž też kóždy mudry na so kedźbuje, zo njeby k druhim k postorkej był, njemudre słowo bjez złeje wole a na wopačnym blaku načini druhdy wjele njeluboznosćow, štož njepřećelojo hnydom přećerja. Wjacy wole k lubosći, k wujednanju a poniżnosći! Sprawnosć dyrbi wšudźom knježić, ale lubosć wšo wobswětlić a nawjedować!

„Kedźbuj na sebje samoho, zo by też ty spytowany njebył. Jedyn druhoho njesće, a tak dopjelniće zakoń Khrystusowy“. (Gal. 6,2.)

Štó dha njeby nětkle na hubjene časy skoržił? Dawkow je wjele, dokhodow mało, wudawkow za zežiwjenjo je přecy dosć. Po zdaću je wšudźom khudoba! Hnydom winu na stat, na špatne knježenjo sunu. Hdyž też njedostatki so wotstronić maja, tak so tola prěć njehodźi, zo je žadosć za khłóšćenjom, wulcyčinjenjom a wužiwanjom nětkle khětro přirostła a napadnje přibywa. Kajke běchu prjedy zelene štwórtki a dźensa? Kajki rozdźěl je mjez darom k firmowanju před 20 lětami a dźensa! Wjacy jednorosće a spokojnosće! Zawjeselenja su kóždomu dowolene, ale čohodla telko njetrjebawšich wudawkow, čohodla dha wjetšu hosćinu wuhotować, hač tebi hospodarstwo wunjese? Nic na druhich hladać, kak tón wulcy čini, ale lič a měj so po swojich wobstojnosćach a po swojim strowym rozomje! Potom snadź někotražkuli skóržba womjelknje.

Čisće hinak su so swjeći zadźerželi! By-li něhdźe njezbožo wudyriło abo njedostatk nastał, připisowachu winu swojej słabości, hrěšniwości a prošachu Boha wo wodaco. Swj. Bernhard poćahowaše hrěchi a přeńdźenja swojich podatych na so, dokelž njebě na so dosć kedźbował abo jim dosć dobry přikład dawał. Najdospołniši přikład póćciwosće je nimo Jězusa swj. Marija, dokelž dźě bě bjez bracha. Ale ženje njeje na ludźi swarjeła. Bě swětej porodźiła Zbóžnika, a tola bu ze swojim synom přesćěhowana. W lubości k človjekam woprowaše swojoho syna w smjerći, při tym njeskorženje na njesprawnosć, mjelčeše, hdyž surowosće a hrubosće wojakow a židow při Jězusowym křižowanju sobuzačuwaše.

Tuž nic přecy druhich posudźować a z boka na nich hladać, ale předewšitkim na so kedźbować, hač je wšo we rjedźe. Możemy druhim być k padej, ale też k powučenju a pohonjenju. Możemy žohnowanjo abo poklećo wusywać.

Dyrbi-li swět so polěpšeć, dyrbja so ludźo polěpšić. A tuž ma kóždy sam na sebi najprjedy započeć. Z tym pak, zo na druhich swarimy a škoržimy, njeje ničo dobyte. Swoju wutrobu wupléwaj a dźěłaj wo to, zo by přecy khmańši a dospołniši před Bohom był. mk.

Politiski rozhlad.

Druhoho oktobra swjeći němski president Hindenburg swoje 80. narodniny. Wobydlerstwo Němskeje budźe zawěsće nutrny podźěl brać na tutym wopomnjeńskim dnju, přetož to jene budźa zawěsće wšitcy presidentej wobswědčić dyrbjeć, zo je wón muž, kotryž swěrnje swojej winowatości služi. Njech Bóh jomu spožči čiłosć a strowotu a móc za joho wysoke a zamołwjenja połne zastojnstwo. Na narodnym dnju knj. presidenta wupowěsnu wšitke statne wustawy a twarby khorhowje. —

18. septembra bu nacionalny pomnik pola Tannenberga swjatočnje poswjećeny w přitomnosći němskoho presidenta, kanclera Marxa, wjacorych ministrow, mnohich generalow staroho wójska a po tysacach ličacoho ludu. Při tutej přileżnosći měješe knjez president rěč, kotraž je wulku skedźbnosć cyłoho swěta zbudźiła. W tutej rěči mjez druhim praji: **Tannenbergski nacionalny pomnik služi w prěnim rjedźe wopomnjeću tych, kotřiž su za wuswobodźenjo domizny padnyli. Jich wopomnjeco, ale też česć mojich hišće žiwych kameradow mje nućitej, w tutej hodźinje a na tutym městnje swjatočnje wuprajić: Wobskórźbu, zo je Němska wina na tutej najwjetšej wšitkich wójnow, wotpokazujemy my, wotpokazuje němski lud we wšitkich joho worštach jenomyslnje. Nic zawisć, hida abo žadosć za dobywanjom stłóči nam brónje do ruki, wójna bě nam nawopak najposledniši, z najcežšimi woporami cyłoho ludu zjednoćeny srědk, zo bychmy so zdźerželi přećiwo cyłomu swětej njepřećelow. Čisteje wutroby smy my k wobaranju wótčiny wućahnyli a z čistej ruku je wójsko mječ wjedło. Němska je kóždy čas zwólniwa, tole před njestroniskimi sudnikami dopokazać.** — Z tym je němski president prašenjo wo winje na swětowej wójnje do swětoweje diskusije čisnył. Cyły prjedawši njepřećelski swět zaběra so z tutym jasnym wuprajenjom němskoho presidenta, kotrež je němski kabinet doprědka skhwalił. Kaž so pisa, je ministrej Stresemanej w Genfje přebywacomu so wotmyslene wozjewjenjo z cyłym wobsahom sobudźěliło. Wón je pječa z wobsahom přezjedny był — jenož taktiskich winow dla, dokelž ma z cuzymi statnikami w Genfje tučasnje jednać, pak radźił, zo by wozjewjenjo tukhwilu so wostajiło. Wón so boješe, zo móže z tym joho stojnišćo a dźěło w Genfje so poćežić. President pak je njedźiwajo na joho radu protest wozjewił. Někotre nowiny měnja, zo so tu wěsta politiska napřećiwnosć mjez presidentom a ministrom zwonkownych należnosćow pokazuje, kotraž mohła skónčnje stojnišćo němskoho zwonkownoho ministra wosłabić. Wočakńmy, čas nas wo tym powući. —

W Českosłowakskej zbudźi wulke rozhorjenjo wustupowanjo lorda Rothermera, kotryž na wotdźělenjo tamnych krajinow wot Českosłowakskeje dźěła, kotrež su z dźěła wot madźarskoho wobydlerstwa wobydlene. W Prazy wotmě so štwórtk před tydźenjom na „słowjanskej kupje“ wulka manifestacija, na kotrejž tři słowakscy politikarjo rěčachu: Msgr. Handrij Hlinka, Měrćin Razus a evangelski biskop Em. Zoch. Najwjacy přihłosowanja doby sebi Hlinka. W zawodźe k swojej rěči zaběraše so z nadběhami na cyłotnosć českosłowakskeje republiki a wupraji, zo republika so wjesć dawa wot měrlubowacych zasadow. „My“, tak wułožowaše, „dźiwajo na swoje geografiske położenjo a znutrkowne zestajenjo, dźeržimy so jenož sprawnosće napřeco kóždomu, z demokratiju a měrniwej politiku. Też Madźaram dawamy wjacy dyžli krute prawo sebi žada. Njech nam lord Rothermer rjeknje, hač słowaksku zańdźenosć znaje a podtłóčowanjo Słowakow přez Madźarow. Madźarojo, herjekajcy, zo so jim pola nas křiwda stawa, łža. My smy ćerpjeli za čas jich knježerstwa. W Čornowje je běžała krej našich swěrnych Słowakow, a hdyž smy podali interpelaciju, wotmołwi nam tehdyši znutrkowny minister na 14 woporow: „Štož je so stało w Čornowje, bě historiska nuznosć.“ Sulstwo běše srědk madźarizowanja a wotnarodźowanja. My dawamy Madźaram dźensa wšitko a twarimy sebi jenož swoje šule. Madźarojo maja dźensa pola nas kulturnje a hospodarscy wšitko, ale štož my wot nich žadamy, je, zo so stupja na podłohu republiki a spóznaja, zo jich domizna njeje Wuherska, ale słowakska krajina. Kelko šulow pornjo našim Madźaram dha ma słowakska mjeńšina w dźensišej Wuherskej? Też Němcy w Słowakskej du často z Madźarami — ale ći runje měli hinak činić, přetož Němcy pod Tatru bychu so po něčim dospołnje pomadźarščili, ale jenož českosłowakska demokratija je jich wukhowała před tymle wosudom.“ —

Kaž je widźeć, je Słowakska w poslednim času dale a krućišo zrostła z Českosłowakskej. Njemudrosće českeje politiki na kulturnym polu, kotrež zwoprědka počahi mjez woběmaj krajinomaj kažachu, přisłušeja zańdźenosći a dorozemjenjo postupuje dźeń a dale.

We Winje wotměwaše mjezynarodne zjednoćeństwo za socialny postup swoju lětušu zhromadźiznu. Na njej wobdźěli so něhdźe 300 delegatow z 20 statow. Mjez přitomnymi běchu też delegaći z Ameriki. Nadpadne běše, zo Italska so njewobdźěli. Nimo Rakuskeje běštej najsylnišo zastupjenej z delegacijemi susodnej krajej: Němska a Českosłowakska. Wobdźělnikow zjězda powita w mjenje rakuskoho knježerstwa zwjazkowy kancler Dr. Seipel, kotryž we swojej rěči mjez druhim praji: „Socialna politika je starosć ludow a junu budźe wšitka politika po swojim duchu socialna.“

Němska kaž Rakuska přihotuje nowy khłostanski zakonik. Němskostatny justicny minister a vicekancler dr. Hergt je so do Wina podał, zo by z rakuskim justicnym ministrom dr. Dinghoferom jednał, kak bychu postajenja khłostanskeju zakońskeju naćiskow po możnosći sebi zbližene byłe. Kaž je znate, su dospołne jenajke naćiski sejmej wobeju statow předpołożene. Z tym ma so přezjenosć na tutym ważnym kulturnym polu mjez woběmaj krajomaj přihotować. Jeničcy

w postajenjach wo smjertnym khłostanju so naćiskaj rozeznawatej, dokelž so w Rakuskej smjertne khłostanjo po wustawje nałožować njehodźi. W rakuskim parlamenće započachu so wuradźowanja wutoru; w němskim zeńdźe so srjedu 28stawowski wubjerk němskoho sejma, zo by pod předsydstwom prof. dr. Kahna wo khłostanskim zakońskim naćisku wuradźował. Wuradźowanja budźa po wšěm zdaću dołho trać.

W Pólskej je khutny konflikt mjez knježeŕstwom a parlamentom wudyrił. Dłeši čas njeběchu so sobustawy knježeŕstwa při posedźenjach sejma wobdźěliłe. Wutoru pak běchu nadobo wšitcy ministrojo přitomni. Hnydom po wotewrjenju posedźenja přečita vicepresident Bartel dekret statnoho presidenta, z kotrymž bu sejm na 30 dnjow wotstorčeny. Mjez zapósłancami nasta wulke rozhorjenjo. Tute zawrjenjo sejma njebě nichtón wočakował — nawopak wšitcy ličachu z rozpušćenjom sejma a wupisanjom nowowólbow. Nowinarstwo zabéra so z tutym konfliktom žiwje. Kaž so zda, je Pilsudski w rozkorje ze sejmom dobył, dokelž je so jomu poradźiło, nowowólbam zadźěwać. Tute njedorozemjenjenja mjez knježeŕstwom a sejmom njejsu runje zwjeselace znamjenja; swědča wjele bóle wo tym, zo su politiske wobstojnosće w Pólskej hišće mało skrućene.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Wutoru 27. sept. wječor 1/28 hodź. změje baronka ze Schönau w kat. towaršni přednošk wo „pomocnym dźěle žónskich za měšniske powołanja“. Wšitke žony a knježny našeje wosady su na tutón ważny přednošk należnje přeprošene. Zjednoćeństwo „Pomocne dźěło žónskich za měšniske powołanja“ je sebi nadawk stajiło, měšniske powołanja budźić a hajić, studowacych podpjerać, dóniž k swojomu nadobnomu powołanju njedońdu. Tute dźěło stoji pod protektoratom pryncesny Marija Immaculata. Njech naše žónske a knježny so w połnej ličbje na tutym přednošku wobdźěla.

— Srjedu wječor wróći so „němska wobora“ z manevrow. 1/29 hodź. přijědże prěni wurjadny ćah z wojakami. Wjele ludźi bě so na dwórnišću zešło a powita wróćacych so wojakow ze žiwym postrowom. Artillerija přińdże we dwěmaj wotdźělomaj a to 1/29 wječor a 1/21 w nocy a nastaji so hnydom wot tworowoho dwórnišća na puć do kasarmow. Druhi bataillon pěšoho połka č. 10. přijědże 1/211 do Budyšina. Hdyž bě wšo ćah wopušćiło, zestupa so bataillon a ćehnješe při wjesołej hudźbje swojeje wustojneje kapały po Bismarkowej, Kejžorowej drozy, žitnych wikach, kamjeńtnej a Lubijskej drozy do kasarmow. Wjele přihladowarjow bě so też pozdźe wječor na dwórnišću zhromadźiło a přewodźeše wobornikow na jich puću po měsće. —

— **Ratarske wotdźělenjo** při zjawnej dźěłowej zarjadowarni w Budyšinje, hrodowska hasa 10, dalokoréčak 2861, 2868, je njedźelu 25. sept. t. l. wot 10—12 a wot 1—3 hodź. wotewrjene. Wšém ratarskim kruham so poruča, tute zarjadowanjo w samsnym zajimje nanajdalšo wutrjebać. Na nawěstk w dźensnišim čisle so kedźbne čini.

— Srjedu swjećeše wysokodostojny knjez regens Hain swoje 25lětne měšniske jubileum. Regens Hain je so we lěće 1878 w Lercha pola Mišna narodźił. Wón je swoje studije dokonjał w serbskim seminarje w Prazy a bu 21. septembra 1902 w hrodowskej kapali Pražskoho arcybiskopa w Březanach pola Prahi na měšnika wuswjećeny. Dołhe lěta je wón skutkował w Drježdźanach, najprjedy jako kapłan při dwórskej cyrkwi (hač do 31. 8. 06), potom jako expositus w Drježdźanach-Kotta (hač do 31. 12. 11) a skónčnje hač do 30. 9. 17 jako farař w Drježdźanach-Löbtawje. 1917 bu knj. Hain jako farař wot duchowneje wyšnosće pósłany do Cwikawy, zwotkelž bu lětsa jako wjednik měšniskoho seminara powołany do Smochćic. Wšudźom, hdźež je knjez jubilar skutkował, je spomožnje dźěłał a z widźomnym žohnowanjom. Njech je też joho skutkowanjo jako wjednik měšniskoho seminara žohnowane. Wukonja jako tajki zamołwjenja połne zastojnstwo. Duch, kotryž so młodomu měšnikej w seminarje zaščěpi, přewodźa joho často přez cyłe žiwjenjo. Bóh zdźerž jubilara čiłoho a strowoho mnohe lěta, zo by so slěbro joho duchownstwa po 25 lětach přeměniło do złota. —

— **Wunošk zběrki za Čerwjeny kříž.** Na dnjomaj 17. a 18. septembra su w Budyšinje njedźiwajcy njepřihódnoho wjedra rjany pjenjez nahromadźili. Dotal njeje hišće cyle wěste, kelko staj zběrańskaj dnjej wunjesłoj. Liča z hnědźe 2560 hriwnami.

— **Wěža na Čornym Bozy so powyši.** Dokelž wokoło wuhladneje wěže wysoke štomy stoja, njeje wuhlad z njeje do wokoliny wjacy dobry. Budyšske měšćanske zarjadnistwo dawa na wěžu nětko drjewjany twar připrawić, z kotrymž budźe wuhlad do daloka wjele lěpši.

— **Nowe pjećhriwnarje.** Nětko hdyž je němskostatna rada njedawno přihłosowała, zo ma so za 40 milijonow

Róża Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Róża w bydlenju wuhlerja.

Wuhleŕ kedźbowaše husto hač Róża hišće spi. Druhdy sebi mysleše, zo je wotućiła, wjeseleše pak so jara, hdyž wěrno njeběše. „Mój Božo“, praji wón, „kak popřeju jej tola tutón měr! O, spar je tola jena wulka dobrota Boža! Měrny spar dawa nam wšitke ćerpjenja zabyć; bjerje nam ćežu, kotruž mamy njesć, na někotre hodźiny preč a dawa nam nowu móc, je zasy na so wzać.“ „Luby Božo“, praješe hnuty dale a wza zasy swoju čapku preč, „budź khwaleny za tutu twoju tak ćichu dobrotu, za spar!“

Za khwilku přińdże Hańža, wuhlerjowa dźowka, holčka přećelniweje a dobreje wutroby, k nanej. Njeseše jedyn koš na rukomaj, w kotrymž běše swačina, wobjed a wječerjeć. Wona widźeše hnydom, zo je nan płakał a zo ma ćežki kamjeń na wutrobje. Prašeše so joho, što jomu je. Wón pak kiwny, zo dyrbi mjelčeć, sydny so z njej pod jenu jědlu a powědaše jej, što bě so stało a holčka płakaše hač so sylza po sylzy po jeje ličkach ronješe.

Róża bě mjez tym wotućiła. Rańše słónčko běše ju wubudźiło. Hdyž pak so dopomni, hdźe je, poča z nowa płakać. Wuhleŕ a joho dźowka khwataštaj k njej.

„O, njepłakaj tola luba knježnička!“ pokoješe ju wuhleŕ. „Njepostrow tola hnydom tute krasne ranjo ze sylzami! Hladaj, kak jasne je zasy njebjo po wichorojtej, dešćowej nocy, kak jasnje błyšća so kapki na jědlowych hałžkach a kak ćopłe a luboznje swěći słónčko! Tak też wichor, kotryž je na was a wašoho nana přišoł, zasy zastanje howrić. Po njewjedrje swěći přecy zasy słónco, po horju přińdże radosć. Dowěrće so na Boha, wot kotrohož wšitko přińdże, słónčko, dešćik, horjo a wjeselo!“

Róża a Hańža so postrowištej, jako znatej wot dźěćacych dnjow, hač nanajpřećelnišo. Njeběštej so dołho wjacy widźałoj. Wobej so dźiwaštej, kak wulkej stej narostłoj. Nětko přihotowa Hańža snědać, mloko, butru a khlěb. Hdyž běše so Róża najědła, Bohu a wuhlerjej so podźakowała, praji tónle swěrny človjek:

„Nětko, moja luba knježnička, dźiće z mojej dźowku do mojoho bydlenja a budźće tam tak dołho, dóniž Bóh luby Knjez wam njepomha. Ja chcu sebi mjez tym přemyslić, hač wam njebych z ničim k pomocy być mohł. Dźiće w Božim mjenje! Tak khětře hač mózu, přińdu też ja. Wy pak njebudźće přejara zrudna a njepłakajće přewjele. Posłuchajće, kak spěwaja tute ptačatka swoje rańše spěwy tak wjesele! Bóh luby Knjez stara so tak lubosćiwje za tute wbohe zwěrjatka. Za was pak, luba knježnička, a za wašoho nana, stara so wón hišće lubosćiwišo. Tohodla budźće też wy wjesoła a tróštna! — Ty pak, Hańža, poskić jej na nahłej skale ruku, zo njeby padnyła a postrow mać! Tak dźitej hromadźe a Bóh njech waju přewodźa!“

pječhriwnarjow bić, su we pjenjezy bijeŕnjach z dźěłom hižo započeli a nowe pjenjezy hižo w bližšim času wuńdu. Wone rozdźěleja so trochu wot nětřišich. Prědnja strona předstaja wězo němskostatnoho worjoła, zadnja strona pokazuje pak pola nowych pjenjez dubowy štom, kotryž je profesor Maximilian Dasiv w Mnichowje rysował.

Z **Khróšćic** „Serbosław“, narodna straža w našej wokolinje, zeńdźe so minjenu njedźelu k swojej měsačnej zhromadźiznje. Předsyda rozjasni w swojim zajimawym přednošku pućowanjo před 100 lětami, hdźež hišće žanych železnicow njebě a kóždy dyrbješe pěknje nóžkować, khiba zo chcyše so w póstowej khorejće prawje přetřasć dać. Při tym nazhonichmy wot staršich sobustawow wjele zajimawoho, dokelž jich młodosć saha do toho časa, hdźež počachu so železnicy dźeń a bóle po cyłym kraju twarić. Dźensa smy hišće kročel dale. Bórzy pojědźemy do Drježdźan a do Lubija w elektriskich ćahach. Z tymi wjele spěšnišo z blaka přińdźemy. Nadźijomnje so prawje bórzy na Drježdźanskej čarje připrawja. W dalšim jednachmy wo wuléće do ratařskeje fabriki a wo druhich należnosćach. Njech su zymske zhromadźizny sylnišo wopytane; přichodna budźe na ss. Symana a Judy (28. okt.) wječor w 7 hodź. pola Wjeńkec, hdźež chcemy w přichodźe naš stajny kwartěr měć.

Z **Konjec.** Šulski wjednik našeje šule, naš zasłužbny knjez wučeŕ Mikławš Hajna, bu na wyššoho wučerja pomjenowany. Wjeselimy so nad tutym wuznamjenjenju, kotreż je so našomu krajanej stało. Přejemy jomu z wutroby wjele zboža. Na mnohe lěta! Redakcija wupraja toh0runja počesćenomu wutrobne zbožopřeća.

Z Kamjenca. Ze zběrkow za z wulkej wodu škodowanych w narańšich Rudnych horach je pola wokrjesnoho zwjazka w Kamjencu 26788,91 hriwnow dóšło. W sćěhowacym mjenujemy wunošk w městach a někotrych (z hłownoho dźěla serbskich) wsach Kamjeńskoho hamtskoho hejtmannstwa. Nahromadźili su w Halštrowje 843,75 hr., we Wulkich Rědarjecach 2454,71 hr., w Kinsbórku 2030 hr., we Wučkecach 40,50 hr., w Bernbruchu 113,50 hr., w Bulericach 128,50 hr., w Khrósćicach 60 hr., w Konjecach 46,50 hr., w Němskich Pazlicach 208 hr., w Debricach 56 hr., we Wětenćy 30 hr., w Jelenjowje 84 hr., we Hłupońcy 25,50 hr., w Jědlowje 58 hr., w Hrańcy 31 hr., we Wudworju 21,50 hr., w Hórkach 25,50 hr., w Janowje 47,50 hr., w Jěžowje 110 hr., w Jědlicy 71,50 hr., w Kašecach 39,50 hr., w Małym Wosyku 180 hr., w Krjepjecach 60 hr., w Kukowje 288,50 hr., we Łazku 30,50 hr., w Lejnje 26,50 hr., w Lěskej 45,50 hr., we Lěpkarjecach 100 hr., w Jitru 52 hr., w Miłoćicach 66,50 hr., w Nowoslicach 25 hr., w Njebjelčicach 133,50 hr., w Nowym Městačku 57 hr., we Wóslinku 190,50 hr., we Wotrowje 38,50 hr., w Pančicach 179 hr., w Pěskecach 36,50 hr., we Protecach 248 hr., w Połčnicy 1039,96 hr., w Ralbicach 46,50 hr., w Rušicy 245 hr., w Róžeńće 27 hr., w Žuricach 40 hr., w Křidole 27 hr., w Smječkecach 103,50 hr., w Smjerdźacej 32,50 hr., w Šunowje 47,20 hr., w Zejicach 22 hr., we Skaskowje 49,35 hr., w Tradowje 7,50 hr., w Časecach 34 hr., we Wysokej 30 hr., w Serbskich Pazlicach 57,50 hr., w Brězni 500 hr., w Sernjanach 30 hr., w Čornowje 80 hr.

Wulki serbski nazymski koncert.

Serbja změja koncert a to hišće wulki nazymski 28. sept. Hdźež so Serbja skhadźuja, tam knježi zdobne žiwjenjo a wjeselo. A na swojim serbskim koncerće hakle, to čuja so cyle doma. Bjez dźiwa tuž, zo so we předpředawańjach zastupnych lisćikow hižo pilnje kupuje. Wšitcy chcedźa zasy być ze swědkom wulkoho skutka wumělskoho a ludowoho raza. Budyšska „Króna“ wšak je wulka; na 2000 ludźi móže do swojich rumnosćow witać. Njewobstoji tohodla strach, zo njeby měł tón abo tamón městna. Hosćeńcaŕ sam je wobrotna duša, zawěsće nikoho sucheho sedźeć njeda! Koncertej so też pěkna rejka přizamknje za sobustawy serbskich towaŕstwow a jich lubych přiwuznych Serbow. Što nam koncert wobradźi, tak so prašamy? Wón poskići nam na 25 kusow měšanych khórow, solow a duetow a to tajkeje rjanosće, kaž ju hišće słyšeli njejsmy. Hudźbne přednoški a deklamacije so tomu přidruža. Zwotkel to wšitko wěmy? Zandźenu sobotu pruhowachu naši pěkni zastupjerjo wumělstwa a to smy zady durjow směli připosłuchać. Hižo pruha bě tajka, zo so njemóžachmy dodźiwać nad krasnosću a přednošku našich serbskich spěwow. Bjez dźiwa, zo tuta družina spěwarjow kupki „Luměr“ na Frankobrodskej wustajeńcy sławu swětneje zjawnosće přemožacoho razu žněješe. Doma w ródnym kraju chcedźa tosame pokazać, z cyłeje wutroby radostnje wyskać to, štož našćipachu sebi doma na łužiskich honach. Wulki kwěćeŕ różow, swójstwa swojoho serbskoho luda chcedźa swojomu ludej darić! Serbja hotuja so na koncert, krasu chcedźa přijimać; Bóh Knjez spožči jim wšće też k zajězdej z blizka a dala do Budyšina słónčne nazymske wjedro. Bohaty wopyt njech je dźak luda horliwym prócowarjam na kwětnym polu serbskoho spěwa a hudźby! Budyšin njech wobknježi na tutym dnju serbski lud. Na skalnych murjach Budyšina stoja Serbja, mały lud, ale — mócni swěrni herbja!

Hodźinu měještej hić, prjedy hač woprawdźity puć namakaštej, přez wysoki jědlowy lěs, přez wysoke, hrózbne skały. Róža poča so strachować a praji: „Ach, Hańža, hdźe mje ty tola wjedźeš? Mi je tak styskno, zo wupuća njenamakamoj, skerje hišće do hrózbnišeje dźiwiny přińdźemoj!“ Lědma běše to prajiła, tak zhubichu so skały z boka a lubozny dólčk, kotryž runaše so różowej zahrodźe, leżeše w połnym błyšću słónca před nimaj.

„O, kak krasnje!“ zawoła Róža. „Mi je, kaž bych přišła z pusćiny do slubjenoho kraja.“ Jej bu lóžo wokoło wutroby; w njej wožiwi wjesoła nadźija, zo Bóh na podobne wašnjo też jej z tutoho zrudnoho dóńta wjesoły wukhod da a ju, byrnjež też na twjerdych pućach, k zbožu dowjedźe.

To běše nimale připołdnjo. Hańžina mać běše runje w kuchini. Hdyž pak swoju dźowku wonka z někim rěčeć słyšeše, khwataše wona won. Postrowi knježnu z njewuprajomnej radosću. Mysleše sebi, zo je Róža jenož na wopyt přišła. Hdyž pak wšitko zhoni, poča wótře płakać. Hnydom pak so zasy zhraba a tróštowaše knježnu hač nanajlubosćiwišo. „Luba knježnička! Wy sće nam w tutym małym dólčku w našej khudej khěžcy z wutroby witana! Hladajće, tutu khěžku, kotruž nam waš nan natwarić da, je wón, bjez toho zo by wědźał, wam natwarić dał. Wam dyrbi nětko cyła přisłušeć. Budźće tu kaž we swojim wobsedźeństwje, tak prawje doma, hač Bóh luby Knjez was a wašoho nana zasy do wašoho hrodu wróćo njedowjedźe, štož wón zawěsće też bórzy sčini!

Róža praji hnuta: „O mój Božo, kak derje to čini, w njezbožu namakać dobrych ludźi! Kak dźakowna sym wam za wašu lubosć! Kak so to nětko wjeselu, zo běše mój nan přecy tak přećelny přećiwo wam!

Nětko pak poča wbohej žonje ćežko być a praji: „Ach dźensa mam tak luby a wysoki wopyt a njewěm, što bych jej k wobjedu dała. My mamy dźensa wusmuš wot wowsneje muki a tutón je hišće tak husty a twjerdy, zo móhli na nim rejwać. Njewěm, što dyrbju započeć. Tola, Hańža, bjesadujtej trošku hromadźe! Ja hišće něšto druhe k wobjedu nawarju.“

Róža pytaše ju podarmo změrować. Bórzy přinjese burski, ale woprawdźe dobry wobjed. Poča pak so z nowa wuzamołwjeć a praji: „Piwo a wino my tu nimamy a tak móžu wam tu jenož wodu poskićić. To je skoro k zadwělowanju! Dźensa začuwam prěni raz we swojim žiwjenju khudobu.“

„O moja luba Hilža, wy njewěsće, kak zbožowni wy sće we wašej khudobje. Wo wašej jědźi, při kotrejž sće wšitcy tak młódni a čerwjeni a kotraž też mi tak derje słodźi, njecham nětkle rěčeć. Wy maće něšto druhe wosobniše hač dobre jědźe a drohotne napoje — ćiche, měrne žiwjenjo. O, kak derje čini mojej wutrobje tutón ćichi měr

„Luměr“ je tamna bajkata serbska spěwarska postawa, kotraž w swjatojanskej nocy (24. junija) na Lubinje ze šmrěkoweje husćiny wustupjo na wjerch hory kroči, swoju harfu hraje a starym kralam serbskim, tam pod skałami drěmacymi, tak wobkuzłace hymny zaspěwa, zo tući swoje ćmowe sparnišćo wopušća a zahorjeni serbskim zynkam spěwarja připosłuchaju.

Dodawk k 700lětnomu jubilejej w Biskopicach.

Biskopicy swjećachu wot 3.—5. septembra t. l., kaž nam „Kat. Posoł“ wozjewješe swój 700lětny jubilej jako město. Dokelž tak blizko k Serbam leža a tam Serbja tež po železnicy tak často přińdu, chcemy tola hišće přispomnić, zo drje buchu Biskopicy hižo w 11. lětstotku założene. W pismach (aktach) mjenuje so tele městno pak hakle 1227, a bě to biskop Bruno II Mišnjanski, kotryž tónle dokument tam zhotowi, potajkim tam w tymle času přebywaše. Z toho so tež wujasni mjeno „Bischofswerda“ — serbski Biskopicy. W lěće 1286 buchu wone z murjemi wobdate a lěta 1361 buchu wone jako „město“ wobkrućene. Přez swojej swjatnicy „cyrkej swj. Marije“ a „Marijinu kapalu“ buchu wone tež wjele wopytane hnadowne městno. Wosebje přez swoje hermanki přińdźe město k zamóženju a k nahladnosći. Ale dokelž bě to namjezne město přećiwo Češkej, měješe wone tež wjele přez wójnu ćerpjeć. W lěće 1559 přińdźechu wone k sakskomu kurwjerchowstwu. 1618 knježeše tu kurwjerch Jan Jurij I. W třiceći lětnej wójnje zakhadźachu w nich Kroatojo a Šwedojo. W tak mjenowanej nordiskej wójnje bydleše tu Karl XII. Tež sedmlětna wójna zawostaji ćežke njezbožo. Najhórje pak zakhadźachu tu w lěće 1813 Francózojo, kotřiž město zapalichu a do procha a popjeła přewobroćichu. Bórzy po tym nasta cyle nowe město. Drježdźanski twarski mištr Thormayer měješe při znowatwarjenju wulke zasłužby. Wo joho wumjełstwje swědča měšćanska cyrkej, radnica a hosćeńc k złotomu lawej. Płattkajerstwo, hornčerstwo a skónčnje tež železnica pomhachu městu k nowomu kćěwu.

Dźensniša wulka cyrkej w Biskopicach bu poswjećena 30. oktobra 1818. Na tymle swjedźenju wobdźěli so tež samo biskop Lock z Budyšina. Biskopicy lubowaše we swojim času tež biskop Beno a přebywaše tam časćišo. Ale tež tele město wotpadny w času tak mjenowaneje reformacije wot katolskeje cyrkwje. W nowišim času hakle buchu tam zasy katolske Bože służby zawjedźene měsačnje jónu, hdyž bě tam mnoho katolikow zaćahnyło; ale njeńdźeše wšak to přecy lohko pola staroho knježerstwa katolikam dowolić, zo bychu wotměwanjo trěbnych Božich służbow dóstali. Tak dóstachu katolikojo na př. 22. septembra 1908 dowolnosć wot ministerija tu dwójcy za měsac, t. r. 24 króć za lěto Bože służby wodźeržeć; ale městno a čas dyrbješe so kóždy króć w prawym času tam policajskej wyšnosći wozjewić. Tež njesmědźachu so tola žadyn króć wjacy tele Bože służby wotměć. Hdyž běchu tam po přeću wěriwych z najmjeńša tež druhi dźeń róčnych časow Bože służby, dyrbješe potom měsačna njedźela prjedy abo po swjatych dnjach z Božimi służbami wupadnyć. Wjacy lět běchu tele kemše w hotelu „Złotoho Jandźela“ a naposledku w křižnej cyrkwičcy na starym pohrjebnišću, dóniž tusamu skónčnje ev. lutherska wosada sama w zymje za swoje Bože służby trjebaše. To pak bě z nastorkom, zo so tež w Biskopicach na nowotwar katolskeje cyrkwički mysleše, štož bu tež wuwjedźene. 16. februara 1916 bu kupny list za areal noweje cyrkwički zhotowjeny a 1. měrca sudniscy zrjadowany; tachantstwo w Budyšinje je městno za cyrkej kupiło a wšitko zapłaćiło. Najprjedy pak dyrbješe so nětko pola knježerstwa prosyć, zo by so tam duchowne městno założiło, štož so wězo 29. junija 1916 wot kral. saks. ministerja jako njetrěbne wotpokaza. Nochcemy pak tu cyłe stawizny Biskopskeje fary pisać. Spomnimy jenož, zo buchu Biskopicy potom tola jako dušepastyrske městno założene, hdyž běše so wjacy wsow tež wot Radebergskeje fary wotewzało a tu přizamknyło. Skónčnje so tu tež rjana katolska cyrkej natwari (bě to w času najwjetšoho wothódnosćenja pjenjez) a 21. meje 1925 bu tutón dom Boži swjatočnje woswjećeny a ma nětko tež swojoho dušepastyrja abo fararja.

Z cyrkwje a swěta.

Z Plawna. Njedźelu, 18. septembra, swjećeše katolska wosada w Plawnje 25lětne jubileum natwarjenja swojeje rjaneje farskeje cyrkwje. Z wulkej swjatočnosću a powšitkownym wobdźělenjom wosady bu jubileum wobeńdźene. Cyły tydźeń běše P. Serapion zwječora nabožne přednoški měł a wosadu po duši na wosadny swjedźeń přihotował. Wón wědźeše wosadnych zahorić za japoštołstwo lajikow, časćiše swjate woprawjenjo, porjadne wopytowanjo Božich służbow, za lubosć k Bohu a swj. cyrkwi. Ale tež zwonkownje bě so swjedźeń z wulkej prócu a horliwosću přihotował. Cyrkej bu zdźěla ponowjenja a rjenje wumolowana. Znutřka so wšo zelenješe z wěncami a pletwami,

---

we wašim přećelnym dólčku! Kajki njeměr běše to na našim hrodźe! Kak dyrbješe so mój nan při wšitkich joho bolosćach ze wšelakimi swětnymi należnosćemi bědźić, kak husto bu wot ludźi, kotřiž so mjez sobu wadźachu, nadběhowany, kak husto wot zrudnych wójnskich powěsćow wšón poraženy. A kak žałostny běše hakle tón posledni njepřećelski nadpad! O, budźće wjeseli a dźakujće so Bohu za tutón přećelny přebytk, w kotrymž město wójnskich trubow a swětnoho hołka słyšiće jenož krasne spěwy ptačkow. Tudy bych chcyła tak rady cyłe swoje žiwjenjo wostać hdyž jenož by tu mój nan też był!“

Róža jako wuhlerjowa dźowka.

Tutón sprawny wuhlef njeběše wjacy dnjow ničo wo sebi słyšeć dał. Běše swojej dźowcy jenož prajił, zo njesmě jomu jěsć wjacy nosyć, zo budźe wuhlo do města wozyć. Tu přińdźe wón jenoho wječora nadobo domoj, postrowi wšitkich přećelnje a wšitcy so z wutroby radowachu.

„Sy twoje wuhlo derje předał?“ prašeše so joho žona. „Ach to je nětkle moja najmjeńša starosć; hdyž jenož njebychu so mi moje złote nadźije do wuhla přewobroćiłe! Sym mjez tym pola wšitkich ryćerjow pobył, kotrymž je nan našeje knježničći we wulkej nuzy pomhał. Napominach jich, zo bychu Kunerichowy hród nadpadnyli a našoho dobroho knjeza z brónjemi wuswobodźili. Tola wšitke moje přiréčowanjo běše podarmo. Měnjachu wšitcy, Kunerich je přejara mócny a předewzaćo jara strašne; dyrbimy dočakać, doniž so Edelbertowi přećeljo z wójny domoj njewróća; potom móžemy spytać. Za wami, luba knježnička, so docyła njewoprašachu. Bych dyrbjał při tajkim njedźaku krawe sylzy płakać. Njejsym jim też prajił, zo sće wy pola nas a njejsym so też žanoho woprašał, hač bychu chcyli sebi was na swój hród wzać. Wy jednaće mudrišo, hdyž pola nas wostanjeće; tola přemyslće sebi wěc najprjedy.“

„Tu ničo k přemyslenju njeje“, praji Róža. „Wostanu tu sto razow radšo, jeli chceće tak přećelni być a sebi mje zdźeržeć.“

„Zdźeržeć?“ praji wuhlef ze sylzojtymaj wočomaj. „Mysliće sebi wy, my smy to zabyli, kak je mje waš dobry, swěrny nan z Kunerichoweje ruki wumóžił? Kak wón mje, moje dźěćo a žonu tak lubosćiwje na swój hród přiwza? Dom a dwór a wšitko štož je naše, je wot njoho. Bychmy tola najnjedźakowniši ludźo na swěće byli, hdyž bychmy tute dobroty zabyć móhli. Ně, ně, tak njedźakowni my njejsmy! Wostańće při nas. Chcu wam nanowe město zastać. Moja žona a Hańža budźetej was na rukach nosyć. My čujemy so zbožowni, dźowcy našoho dobroćerja, dobrotu wopokazać. Wón připokaza jej tu najrjeńšu komorku we domje a wupyši ju sam, tak derje hač móžeše. Też na jědźi njesmědźeše pobrachować. Wšitka dźiwina w lěsu

runje kaž cyrkwinske předměsto. Dopołdnja w 10 hodź. započa so pontifikalna Boža mša, na kotrejž cyrkwinski khór z njewšědnej wustojnosću misu spěwaše. Najdostojniši knj. biskop připózna dokonjanosć spěwa na wječornej swjedźeńskej zhromadźiznje, hdyž wupraji, zo Plawnski cyrkwinski khór słuša do najprěnišich cyrkwinskich khórow Sakskeje. Wječor wotmě so w salach Pratera wulka swjedźeńska zhromadźizna z bohatym a wupytanym programom. Na njej měješe najd. knj. biskop naréč, w kotrejž wosadźe swój dźak wupraji a ju napominaše, zo by so dale wutwariła na podłožku, kotryž je Jězus Khrystus, naš puć, naša wěrnosć a naše žiwjenjo. — Wjacore zasłužbne wosoby buchu při přileżnosći jubilea z bamžowskim křižom „pro ecclesia et pontifice“ wuznamjene, tak knjeni dr. A. Mayerowa, fabrikant J. Singer a wyšši telegr. sekretař A. Fleischmann.

Z Roma. Swjaty wótc přija 26. augusta jenu čornu majestosć, mjenujcy knjeza Dunbar Burgeß Kinga, presidenta jeničkeje republiki Čornuchow w Africy, Liberia. Mjez wopytarjemi, kotříž na wšědnych audijencach we Vatikanje so wobdźěluja, běše tež sławna šwejdska spisowaćelka Ahnfeld z jeje synom. Wobaj staj so do klina katolskeje cyrkwje wróćiłoj a bydleštaj tukhwilu w Fraskati blizko Roma. Swjaty wótc wudźěli woběmaj swoje wótcowske požohnowanjo. Dale wočakuje so w Romje wopyt Litawskoho presidenta Woldemara, kotryž chce drje poslednje zadźěwki za nowy konkordat mjez Romom a Litwju wotstronić. Knjez Woldemar je dobry katolik, wón přistupuje kóžde ranjo k Božomu blidu.

Swjaty stoł je z italskim knježeŕstwom do rozkory přišoł. Italske knježeŕstwo je mjenujcy w Undinje 5 wysokich duchownych do jatby wotwjedło. Tući knježa su mjenujcy přećiwo swojej italskej narodnosći ćežcy zhrěšili přez to, zo su před 10 lětami we swětowej wójnje dobyćeŕskim awstriskim wojakam němscy a słowinscy prědowali a tak swój wótcny (italski) kraj přeradźili. To je wuraz njerozomnoho nacionalisma. Bamžowy časopis „Observatore Romano“ pisa nětko k tutomu prašenju krótke słowa: „Nastupajo nabožnoho zastaranja druhoréčnoho wobydleŕstwa ma swjaty stoł swoje njezměnite zasady, kotrež je wot spočatka cyrkwje nałožował a bjez rozdźěla na cyłym swěće nałožuje. Tu je wón swoje posyłstwo dóstał wot Khrystusa samoho, nic tón abo tamny nacionalism plahować, ale jenož swjaty evangelij Jězusa Khrystusa samoho.“

Předsyda mjezynarodnoho misijónsk. towarstwa w Romje zapućuje do Ameriki, zo by so wobdźěłił na hłownej zhromadźiznje amerikanskoho wotdźěła tutoho towarstwa. Z toho spóznajemy, kak ważny dyrbi tutón amerikanski wotdźěł za Rom być. Amerikanojo přinošuja sami połojcu wšěch létnych dokhodow naspomnjenoho towarstwa. Na druhej stronje přiběra w Americy strašnje njewěra a tež njekhmanstwo. Wosebje wurubjuja a zapaluja tam tajcy njewěriwcy rad cyrkwje. Tak su w staće Ohio jenoho tajkoho złóstnika popadnyli, kotryž je so wuznał, zo je na 700 cyrkwjow zapalił. Zo su so wobstojnosće tak přiwótřiłe, je bjez dźiwa, wšak je statna šula wot deleka hač horje k universitam cyle bjezbóžna a tři štwórćiny universitnych wučerjow su njewěriwcy. Płody tajkoho woćehnjenja su za cyły kraj dźeń a hrózbniše. Tajke wobstojnosće dowjedu cyle wěsće k někajkej krizy.

Prjedawši khinski ministrski předsyda **Lu Čen Hsiang** — wón běše naposledku pósłanc w Bernje (w Świcy) — je swjatomu wótcej wšě swoje drohotne rjady a hwězdy darił a je w Belgiskej do rjadu Benediktinow zastupił. Tu plahuje klóštr St. Andree w Lophem wosebje poćahi rjadu ke khinskomu ludej a ma tohodla we swojim klinje wjacorych žołtych mužow. Tući budźa pozdźišo we swojej dominzje dospołni służownicy swjatoho Benedikta.

Swjaty wótc je wulkoho španiskoho swjatoho, swj. Jana z křiża, pozběhnył na hódnosć cyrkwinowoho wučerja. Swj. Jan běše karmelit a w tym času žiwy, kaž swj. Therezija Wulka. Wón zemrě 1591. Zhromadnje ze swj. Thereziju dźěłaše wón na reformje swojoho rjadu, za čož měješe přez swojich sobubratrow jara wjele ćerpjeć. Joho pisma su połne najkrasnišeje mystiki. Španiska hotuje so nětko za to, zo by po cyłym kraju wopomnjeło na tutoho swojoho wulkoho syna prawje swjatočnje wobešła. Joho row w Segovija dóstanje wulki rjany pomnik. Knihe a spisy swjatoho a wšě wosobinske dopomnjeńki na njoho budźa so wustajić, tež budźa so zarjadować putniske ćahi do Segovia. Knježeŕstwo je tež rjadej stary wulki klóštr swj. Marije pola Segovije, kotryž bu léta 1835 zběhnjeny, zasy wróćiło a k joho wutwarjenju 300000 pesetow přizwoliło.

Španiski primas kardinal-arcybiskop w Toledo je po dołhej khorosći kónc augusta zemrjeł. Přez měsac dołho so wšědnje ze smjerću bědźeše. Wón běše prjedy prawnik był a woženjeny. Kholera w léće 1885 rubi jomu žonu a dźěći, na čož wón swět wopušći a zasy so k theologiji přiwobroći, kotruž běše něhdy we młodych létach postudował, ale nic dokónčił. Skónčnje bu universitny profesor, arcybiskop we Valenciji a naposledku primas cyłoho kraja w Toledo.

---

słuša wašomu nanej; chcu wam nałojić w dosahacej měrje sornow, kačkow, zajacow, haj, samo jelenjow a dźiwich swini.“

Wodźeše ju wšudźom wokoło; Hańža a joho žona dźěštej tež wjesele sobu. Pokazowaše jej wšitko, pola, łuki, zahrodu, tež pčołki; a dokelž so Róža nad tutymi wosebje wjeseleše, dari jej wón tón najrjeńši kołć. Ženje njepřińdźe ze swojoho dźěła domoj, bjez toho, zo njeby jej něšto sobu přinjesł — pak sudobjo z jědłoweje skory połne wonjatych truskalcow, pak koš rakow a wjele druhich wěcow k jědźi. Junu přińdźe z młodej sornu domoj, kotraž kaž psyčk za nim běžeše, a dari ju Róži. Hdyž běše druhdy někotre dny doma, tak wědźeše ju wulkotnje zabawjeć; powědaše jej wo nadobnych ryćeŕskich skutkach jeje nana, wo pobožnosći a dobroćiwosći jeje maćerje, a z prjedawšich časow, štož Róža hišće njewědźeše. Powědanja tutoho staroho, swěrnoho służownika běchu za nju přecy jara powučace, kaž tež zwjeselace.

Wuhlerjowej žonje pak běše jara žel, zo Róža žanoho běłoho woblečenja wjacy nima, kotrež wosebje lubowaše. Tohodla da jej wot swojoho samo dźěłanoho płatu něšto našić. Nad tutym darom so Róža, dokelž jón tak nuznje trjebaše, wulkotnje zwjeseli.

Tež Hańža běše jej jara lubosćiwa a přihódna towarška. Dźěłaštej a wjeseleštej so hromadźe. Róža wučeše Hańžu w šiću a wušiwanju. Dźěłaštej hromadźe w zahrodcy, štož Róža wosebje rady činješe. Khodźeštej při slěbornej réčcy, w kćějatym dólčku a krasnym lěsu hromadźe; wobkedźbowaštej spěšne rybički w jasnej wodźe a mjetaštej jim srjódki do wody; posłuchaštej na lubozny spěw tak wšelakorych ptačkow, kotrychž mjena Hańža wšitke mjenować wědźeše; šćipaštej jahody; hromadźeštej wšelakore zela, na kotrychž měješe Róža wosebite wjeselo.

Tola ženje njebu Róža dosć wjesoła; přecy nošeše wosud swojoho nana w mysli. Husto dosć njewědźachu, hdźe je wostała a po dołhim pytanju namakachu ju hłuboko w lěsu, hdźež pod horcymi sylzami za swojoho nana so modleše. Čim dlěje, ćim hórje to běše. Wona zawjeseli so jenož tehdom, hdyž sebi mjez sobu powědachu, kak bychu tutomu wbohomu jatomu joho dóńt wołóžili, abo samo cyle joho wuswobodźili.

Junu sedźachu njedźelu připołdnju wšitcy štyrjo hromadźe při jědźi a jich stajna rozmołwa běše při jědźi přecy, kak bychu tutomu dobromu ryćerjej pomhać móhli. Snadny wobjed bu bórzy nimo a jenož hriby stojachu hišće na blidźe. Wuhlerj, kotryž jědojte a prawe hriby derje rozeznawaše, běše je z wulkej prócu za Róžu napytał, dokelž je rady jědźeše.

(Přichodnje dale).

Kardinal Frühwirth, prjedawši bamžowy nuncius we Mnichowje, je we Šwicy, hdźež běše sebi na dowol dojěł, ćežcy skhorjeł. Při joho wysokej starobje 82 lět je mało nadźije na polěpšenjo.

Kaž smy zhonili, je **kardinal Skrbenski** w Schönprießen w Čechach pola swojoho bratra žiwy. 1918 je z awtom znjezbožił a njemóže khodźić. Po zmyslenju je wón dobry Čech, jenož zo je přez swoje njezbožo na khorołožo putany a njemóže so w zjawnosći pokazać.

Rjad „Běłych wótcow“ je w Němskej nowy misijónski dom założił a to w Falkenhainje (Glacko, Grafsch. Glatz).

Praha, předměsto pólskeje stolicy Waršawy, dóstanje nowu wulku cyrkej Božeje předwidźiwosće. Na njej chce cyła Pólska twarić z dźakownosće na spodźiwne wumóženjo Pólskeje z bolšewiskeje přemocy.

Póznjań dóstanje na městno prjedawšoho Bismarkowoho pomnika wulku postawu Jězusoweje wutroby. Za prěnje tři najlěpše naćiski je prěni eucharistiski kongres w Inowracławje 20000 złotych postajił.

Šotiska. Na cyle wurjadne wašnjo dóstanje mała katolska wosada w namórskim městačku Oban nowu cyrkej. Wosadnych je tu 500 dušow. Wšitcy su khudźi rybarjo. Tuž drje njebychu ženje k swojej samsnej cyrkwi přišli, njebychu-li so druzy nad nimi smilili. Wosada rěči hišće stary šotiski jazyk (gäliscy). Też je tudy junu biskopska cyrkej japoštoła Šotiskeje, swjatoho Kolumbana, stała, a wot tudy je so w 6. a 7. lětstotku křesćanstwo po kraju rozšěriło. Nětko su druzy měsćenjo, Anglikanojo, Presbyterijanojo a Židźa, hromadu stupili a dary składowali k lěpšomu twarej noweje cyrkwje za tutu zajimawu katolsku wosadku. Nowa cyrkej budźe potajkim rjane znamjo powšitkowneje čłowjeskeje lubosće po Jězusowej přikazni: Lubuj swojoho bližšoho kaž sebje samoho!

Nowe japanske biskopstwo **Nakasaki** dóstanje japanskoho biskopa a jenož japanskich měšnikow a jenož japanske miłosćiwe sotry.

W rańšej Africy dóstachu w staće **Uganda** dalši dźewjećo čornuchojo swjate swjećizny. Ličba domoródnych měšnikow zrosće přez to na 61. Kak dołho hišće, a Afrika změje swojoho prěnjoho „čornoho“ biskopa. Kandidatow hódnych a khmanych za biskopske městna ma kraj hižo wjacorych.

Wične płaćizny		w Budyšinje 17. sept.	w Kamjencu 15. sept.
Pšeńca, nowa	73 kil⁰	12,75—13,00	12,75—13,00
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,60	11,50—12,00
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,50	10,50—11,25
Wows	50 „	—	9,50—10,00
Wows, nowy	50 „	9,75—10,00	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,50—3,50	3,00—3,50
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20—4,40
Syno	50 „	2,00—2,25	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	0,90—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,13—0,15	0,13—0,15
Prosata, 1043 štuk	1 štk.	10,00—23,00	14,00—20,00

Wše nowosće su dóšłe!

Přesłapjace pokazki

za kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale

Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje,
čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury

Wšo w prěnjotnych družinach
wot najtuńšoho sem.

Pozamenty :: trodle :: knefle

Alfons Schauseil
Budyšin

Wosebity dom za serbsku drastu.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potřěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Přichodnu wutorn 27. sept. wječor 1/28 hodźin wotměje so w Katolskej Towaršowni

zhromadźizna za žónske a knježny

Budyšskeju wosadow. Na njej budźe rěčeć baronka ze Schönau wo „pomocnym dźěle žónskich za měšniske powołanja". Na tutu zhromadźiznu su žónske a knježny Budyšskeju wosadow należnje přeprošene.

Tachant. fara k s. Pětrej.
Fara k Našej Lubej Knjeni.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 572. 573. z Budyšina: Hana Lawkusowa, Marja Dučmanec; 574. z Brěmjenja: Hana Wjeršowa; 575. z Wulkeje Dubrawy: Józef William; 576.—588. z Miłoćic: Jan Kral, Beno Pjech, Jurij Pjetaš, Jurij Pětranc, Jurij Pól, Michał Šěrak, Jurij Šlosař, Pětr Nowotny, Jakub Wornač, Mich. Šiman, Jan Fichta, Madlena Fulkec, Jan Kokla.

Maćica Serbska.

Nazymska zhromadźizna

je srjedu 28. septembra 1927 popołdnju w 3 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje.

Dnjowy porjad: Přednoški.

1. Z Mansfeldskeje króniki Cyriacusa Spangenberga . . . . Bjarnat Krawc.
2. Stary a nowy čas . . . . . Farař J. Cyž.
3. Łužiske spomnjeńki w knježeńskich registrach čěskich kralow Dr. Herman.

Bohaty wopyt wočakuje **předsydstwo.**

Wosebje prosy so wo prawje bohaty wopyt serbskoho koncerta.

Zwjazk serb. spěwnych towarstwow.

Srjedu, 28. septembra 1927, z dypkom 1/28 hodźin w „Krónje" w Budyšinje

koncert serbskeje spěwneje kupki

LUMIR

Solo, dwojospěwy, khóry ⁘ Sobuskutkowacy: Eliška Belzec, Ruth Raupp-Krawcec, Měranka Lešawic, Emil Šlamař, Rudolf Šejder a Bjedr. Krawza. ⁘ Dirigent: Bjarnat Krawc.

Wospjetowanjo Frankobrodskoho programa. Zastup 1 hriwnu a dawk. Po koncerće reje za sobustawow serbskich towarstwow a jich přiwuznych lubych Serbow.

Wutrobnje přeprošuje Serbow z blizka a z dala zarjadnistwo.

Zastupne lisćiki su dóstać w Serbskej knihańi w Serb. Domje, w Jeremiasec hudźbnym domje, Kejžorska dr., w Siegemundec hudźbnym domje (K. Guder), Seminarska hasa, a pola firmy A. Förster, Pianoforte, Kejžorska dr., kaž tež při wječornej pokładnicy.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. septembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 172. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 62—65 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 53—59 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—50. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—41. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 228. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne młódše 54—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 373. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 54—58. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 61—64. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—50. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 49—57. 5) Mjenje a špatnje picowane 32—40. Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata**: 585. 1) Najlěpše wukormjene 82—87. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 75—80. 3) Špatne 65—72. **Wowcy**: 810. 1. Młódše a starše wukormjene 63—67 2) Starše wukormjene 55—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—53. 4) — . **Swinje**: 2749. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 78—79. 2) Wukormjene 77—78 3) Mjasne 74—76. 4) Špatne 70—73. 5) Rancy a kunrdosy 68—70. 7) 65—68 8) — .

22. septembra 1927.

Ćelata (669): 2) 85—90. 3) 76—82. 4) 68—74. 5) — . 6) — .
Swinje (487): (přez 300 pt.) 1) 75—76. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 73—75. 4) (160—200) 70—72. 5) 67—69. 6) — . 7) 64—67.

Přisłowa.

Kelko to potu, prjedy hač mamy z lanoho symjenja płat. Starša je starka a lěpje lihjata wodźi.

Pytamy nježenjenych rólnych pohončow a ratařskich dźěłaćerjow, dźěławych pachołow a ratařske dźěłaćerske swójby, **hospodařske holcy,** pólne a hródźne dźowki, wučownych a poddejerjow.

Zjawna dźěłowa zarjadowarnja w Budyšinje
ratařske wotdźělenjo
hrodowska hasa 10 **dalokorečak 2861 a 2868**
Posrědnistwo darmo.

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho nana a mandźelskoho

Pětra Cyža z Nowoho Łusća,

kotrohož je Bóh luby Knjez derje wobstaranoho w starobje 70 lět ze swěta do swojeje njebjeskeje wótčiny wotwołał, wuprajamy wšitkim, kotřiž su so na pustych wječorach za joho khudu dušu modlili a joho k rowu přewodźeli, najwutrobniše

„Zapłać Bóh luby Knjez!"

W Nowym Łusću, na dnju pohrjeba, 22. septembra 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: farař šol. Jurij Hejduška, při Pětrowej cyrkwi 6II w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčćak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

40. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **1. oktobra 1927.** | **65. lětnik.**

Zbóžny człowjek, kotryž mje posłucha a kotryž kedźbuje při mojich durjach wšědnje . . . (Přisłowa VIII.)

W nazymnym času, w kotrymž so zemja wot widźomnoho zbudźerja wšoho ćělnoho žiwjenja, wot słónca zdaluje, počina so žiwjenjo ze zemje minyć. Pycha łukow je woblědnyła, lisće štomow zhubjuje žiwu, zelenu barbu, póčnje padać a čas jara zdaleny njeje, zo budźa štomy a kěrki swojeje drasty wuslečene. Zwěrina so do khowankow zhubjuje, mjetele a bruki njewožiwjeja wjacy naše zahrody, ptački nas z dźěła wopušćichu, z dźěła drje tu wostachu, ale jich spěw je womjelknył. Człowjek, kotryž w rjanym nalětnim a lětnim času sedźo, z wonka domu přebywaše, zo by žiwjenjo stwórby srěbał a tam tak rjec zasy wožiwił, póčnje so na zymu hotować, připrawja swoje bydlenja, w kotrychž budźe nětko bórzy najdléši čas přebywać. Joho ćělnej wóčcy, kotrež w minjenych podčasach Bože stworjenja zwjeseliśtej, njewidźitej we widźomnej stwórbje wjacy to, štož by jeju wokřewiło a město jeju počinaja so wotewrjeć woči duše, t. r. człowjek so wot zwonkownych rozpjeršenjow přiwobroći wšelakim napominanjam. Zo by k tomu přihodny a wužitny předmjet měł, předstaja nam naša duchowna mać, swj. katolska cyrkej, potańtwa wěry, t. r. napomina nas, do duchownoho, wot Boha zaswěćenoho swětła hladać, kotrež nam našoho Zbóžnika a joho žohnowanu mać a našu dobru njebjesku domiznu a puć do njeje pokazuje. Tak je měsac oktober měsac rózarija, w kotrymž křesćenjo w pobožnym modlenju rozpominaja wěrnosće wěry a na spomožne přikłady hladaja, na wučby, kotrež nam Jězus ze swojej maćerju dawa, kotraž k tajkomu rozpominanju nas napomina ze słowami: „Zbóžny człowjek, kotryž mje posłucha . . .“ Stawizny rózarija powědać njeje trjeba, su čitarjam znate. Też je jim znate, kelko dobroho za časne a duchowne spomoženjo za křesćanstwo su skutkowałe. Zo bychmy też my k tym słušeli, kotřiž přez nje časne a wěčne spomoženjo dóstachu, a zo bychmy w měsacu oktobrje spomožne płody ze štoma swojich modlitwow šćipali, a nadobywali na duchownym człowjeku, chcemy sebi 1. wašnje jich modlenja a 2. jich potajnstwa rozpominać.

1. W katechismu wuknychmy, zo su hortne a duchowne, też nutřkowne abo rozpominace modlitwy mjenowane; dale khwalbne, dźakne a póstne (pokutna je w próstnej wobprijata). Wšitke tele wašnja modlenja podawa najswjećiši rozarij. Modlitwy so w nim z hortom wuprajeja a jazyk so swjatosća ze swjatymi słowami, kotrež je jako prěni Zbóžnik rěčał a přez pobožne wospětowanjo swjateju mjenow Jězus a Marija. Štó móhł nadobniše, spomožniše słowa powědać, hač so to stawa, hdyž „Wótče naš“ spěwamy? Su to słowa, kotrež k wutrobje du a tohodla też pola kóždoho, kotryž je w duchu k Bohu pozběhnjeny, z wutroby wukhadźeja. Wot Syna Božoho je mamy, a přez kajke słowa mohł so njebjeski Wótc naprosyć dać, hdyž nic přez słowa, kotrež wot joho syna nawuknychmy. Přińdu z njebjes a nas a wšo časne k njebjesam pozběhuja. Je prawje so modliwši, wuknjemy mudrosć, kotraž z horta najwyššoho wukhadźa: „Pytajće najprjedy njebjesa a jich sprawnosć a wšo druhe so wam přida“. — A hdyž so „Strowa sy Marija“ spěwajo wobroćimy na tu, přez kotruž nam njebjeski wótc wučerja wěrnosće pósła, z kajkej dowěru so potom napjelnja naša hrěšna wutroba! Přetož tu zhonimy, zo je mać Boža też naša mać, mócna, dokelž mać Boža, dobroćiwa, dokelž naša; bohata nad hnadami, dokelž ma syna w njebjesach, hotowa, tele bohatstwa rozdźělić, dokelž ma potrěbne dźěći na zemi; wjesoła, dokelž ma swojoho syna w najwjetšej zbóžnosći, starosćiwa, dokelž ma swoje dźěći hišće w strachach; zbóžna, dokelž je w domiznje; starosćiwa, dokelž ma dźěći hišće we wuhnańtwje; radostna, dokelž wobdata wot zbóžnych; zrudna, dokelž mnohe zhubjene dźěći na nju njespominaja a w najwjetšich strachach duše njespóznaja swój strach. W tejle modlitwje so změruje naša duša, wobhrožena wot smjertnych strachow a bojosće před sprawnym sudźenjom. Přetož mjeno maćerje nam powěda, zo je jeje starosć wo naše zbóžne skónćenjo wjetša, hač naša bojosć. — Dale spěwamy Wěru, kotraž njeje jenož tohodla nadobne spěwanjo, dokelž je so najprjedy wuznała wot swjatych japoštołow, wěrnych swědkow našoho Zbóžnika ale wosebje tohodla, dokelž zaswěća nam duchowne swětło, přez kotrež Boha, joho wolu, puć do njebjes a srědki, přez kotrež wot Boha pomoc dóstawamy, spóznajemy. — A hdyž prajimy: „Česć budź. . .“ khwalimy Boha a dźakujemy so jomu. —

Njejsu potajkim wšitke wašnja modlenja w rózarijach wopřijate?

2. Pobožnomu modlerjej pak so hišće druhe rjanosće při modlenju najswj. rózarija pokazuja. Hdyž w naléće přez naše hona dźemy, njewidźimy tam jenož zelenu trawu, dźećel a žita, ale pódla našich a našoho skotu potrěbnosćow kwětki, kotrež wóčko pućowarja wokřewjeja. A rady, zo bychmy tež doma něšto z tejele rjanosće měli, wušćipamy někotre a bjerjemy je dom a je postajimy, hdźež mamy je prawje před wočemi! Na duchownej łucy našeje cyrkwje njerostu jenož wěrnosće wěry ale tež nježne, derjewonjace kwětki swjatych přikładow w Bohu spodobnych počinkach. Tele počinki widźimy na Zbóžniku a joho swjatej maćeri. Tole swoje počinki wobhladować a je sćěhować, kaza nam Zbóžnik prajo: „Wukńće wote mnje, přetož sym dobroćiwy a poniżneje wutroby.“ A swj. Marija podobnje napominajo praji ze słowami Božeje mudrosće: „Posłuchajće wučbu a a budźće mudri!“ Ze žiwjenja Zbóžnika a joho maćerje wuči nas cyrkej w rozarijach kwětki tychle počinkow šćipać a z tym wobeju česćujo Bohu so dźakować za tele nam date přikłady a hnadne domapytanjo, hdyž njebjeski Wótc 4000 lětnu nóc skóncžo swojoho Jenorodźenoho nam na swět pósła a njebjeske ze zemskim zjednoćeju, Božske z človječim, čistu knježnu jako pomocnicu sebi wuzwoli, kotraž ze swojimi počinkami nóc našoho žiwjenja na zemi nam wobswětła, kaž měsac, kotryž wot słónca swětło dóstawa. Před wočomaj našeje duše ćehnje nimo w modlenju bolostnych rózarijow skutk našoho wumóženja, lubosć našoho Zbóžnika a joho lubosć, wo kotrejž sam praji: „Wjetšu lubosć nichtó nima, hač zo by swoje žiwjenjo podał za swojich přećelow.“ A skóncnje šćipamy z łuki našeje cyrkwje běłe błyšćate kwětki překrasnjenja Wumožnika a joho za nas sobućerpjaceje maćerje, přewodźujo Jězusa a Mariju do njebjes. To je rózarij, kotryž nam naša cyrkej w započatym měsacu do rukow dawa. Mnozy wjac spěwaja, ale kóždy z njoho njewunjese płody, kotrež ma we sebi. Mnozy spěwaja jón jenož z hortom bjez rozpominanja. Rěča wo njebjeskich wěcach z jazykom, jich wutroba wostanje na zemi zymna. Štóž chce z wužitkom so jow modlić a swoje žiwjenjo z tym swjatosćić, tón njech sebi joho kwětki derje wobhlada, njech je při sebi wobkhowa a tak njech stoji před durjemi Zbóžnikowych a joho maćerje wšědnje, zo by jeju přikłady stajnje před wočomaj měł a dócpěł, štož sćěhowacym lubja. —

Politiski rozhlad.

Druhoho oktobra swjeći president němskeje republiki Hindenburg swoje 80. narodniny. Zjawna swjatočnosć za Budyšin wotměje so njedźelu 2. oktobra dopołd. 1/2 11 hodź. w měsćanskim dźiwadle. Na njej změje swjedźeńsku rěč wyšši studijny direktor dr. Kleber, wjednik wyššeje realki w Budyšinje.

Němska je wustojnoho diplomata zhubiła, knj. z Maltzan, kiž bě z němskim wupósłancom w Americy. Wón bě so z wobkhodnym lětadłom wot Berlina do Mnichowa podał. Pola města Śleica so skóncowa lětadło a padny k zemi. Lětař kaž wšitcy sobupućowacy so zarazychu abo wumrěchu hnydom na ćežke poćerpjene ranjenja. Knjez z Maltzan płaćeće jako jara wobdarjeny a wobrotny diplomat, kotryž so swojej wótčinje njedźiwajo politiskoho přewrota ze wšěmi swojimi mocami poswjeći. Tam a sem bjerješe so jomu to we wyššich worštach, z kotrychž bě wušoł, za zło. Bjez přepjatosće napřeco nowej statnej formje služeše swojomu ludej a krajej. Wosebje je tež w Americy ze swojej statniskej wobdarjenosću jara spomožnje za Němsku skutkował. — Hdyž bě njezbožo so stało, nasta prašenjo, hač traš je so někajka sabotaža tu stała, t. r. hač je někajki złóstnik traš lětadło z wotmyslenjom před wotlětom skóncował. Přepytanjo znjezboženoho aparata je nětko dopokazało, zo je horni wobitk zadnjeje zepjery lěwoho křidła so złamał. Hdyž lětař swoje lětadło k zemi wjedźeše, wotłama so cyłe křidło dospołnje, tak zo aparat na zemju padnywši so docyłnje rozbi.

Pola Tannenberga běše němski president Hindenburg narěč měł, w kotrejž winu Němskeje na swětowej wójnje raznje wotpokaza. Tute wuprajenja němskoho presidenta su na napřećiwnej stronje žiwy wothłós zbudźiłe. Nimo francózskoho presidenta Poincarè, kotryž wjacy króć w Elsasu rěčeše, wupraji so wosebje wótrje francózski justicny minister Barthou; wón praji mjez druhim: **„Zamołwitosće wołaja z našoho zapuśćenoho kraja hišće přewótře, hač zo by swjatočne, ale njewušikne přeco dosahało, bjezporočne swědčenja wotstronić. Němska z lěta 1914 njeměješe „čistej rucy“. Hdyž smy jeje surowosće poćerpjeli, njedowolimy jej, našich mortwych wonječesćić, kotriž su za wobaranjo našeje z dobywanskej požadosću nadpadnjeneje, zapuśćeneje domizny padnyli . . . Mjelčenjo, kotrež bychmy tež my móhli zrozemić, je nuzne předwuměnjenjo za zbliženjo, kotrež měr swěta sebi žada.“**

Hišće wótrišo wupraji so belgiski ministerski předsyda Jasper w rěči, kotruž měješe k česći belgiskoho statnika Beernaerta; wón měnješe mjez druhim: **„Beernaertej, kotryž so tak jara wo skrućenjo měra w Europje prócowaše a hłuboko do toho wěrješe, je bjezpřikładna bolosć zalutowana wostała, njeskutk dožiwić, kotryž bu „z čistej wutrobu“ wot tych wobeńdźeny, kotriž su našu neutralitu złamali. Wón njeje tu hrózbne dny dožiwił. Wón njeje te hrózbne dny widźał, w kotrychž nadpad tych „z čistej ruku“ našu njewinowatu wótčinu zapalefstwu, mordowanju a zapuśćenju přepoda. Wón njeje njezamołwjomne zatřělenja žónskich, starcow a dźěći w kolebcy nazhonił. Joho wutroba njewiješe so we widliščach dźiwajo na systematiske wurubjenjo našoho industrialnoho wuhotowanja. Wón njeje z wočomaj, kotrejž so z hrózbu paleštej, dołhi rjad našich sobustaćanow woteńć widźeć trjebał, kotriž buchu kaž njewólnikoje po tysacach wotwjedźeni.“**

Z tychle hłosow je dopóznać, zo čas hišće njeje přišoł, hdźež by so prašenjo wo winje na swětowej wójnje njestroniscy přepytować hodźało. Dobyćerjo stoja dźensa hišće na stojnišću, zo je Němska wina na swětowej wójnje, kaž je to we Versailleskim měrowym wučinjenju zapisane. Na zakładźe tutoho zasudźenja Němskeje budźa woni dale swoje dobyćo zwužitkować pytać a kóždomu přepytowanju wójnskeje winy zadźěwki činić.

Zhromadźizna předsydstwa a šěršoho wubjerka towarstwa ss. Cyrilla a Methoda wutoru 20. septembra 1927 w Khrósćicach.

W 5 hodźinach hakle wotewri předsyda, knjez prelat Žur, zhromadźiznu, dokelž běše so na knježich duchownych čakało, kotriž mějachu samsny dźeń arcyměšnisku konferencu w klóštrje Marijinej Hwězdźe. Powołana bu zhromadźizna po přeću wšelakich knjezow dla njeluboznosćow wobsadźenja fary Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje a tohodla nastateje hary, a stojišća „Posoła“ k tutym wobstojnosćam. Předsyda rozkładźe stojišćo knjeza biskopa w tutej należnosći.

Potom stachu so wšelake wobzamknjenja tuteje zhromadźizny nastupajo redaktora „Posoła“ a joho stojišćo a tež wo wosobje redaktora — duchownoho abo laika. Tohorunja bu wobzamknjene, zo so wobzamknjenja Khrósćanskeje farskeje wosady wot 4. septembra t. l. w „Posole“ woćišća, kaž tež wotmołwa knjeza biskopa a tež snadź na to sćěhowace dopisy. Tež bu žadanjo a přeco wuprajene, zo by so při cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje w Budyšinje farař, serbskeje a němskeje rěče mócny, postajił, štož měješe so wšitko ordinariatej předpołožić.

Wotmołwa na Khrósćanske wobzamknjenja bě mjez tym tež hižo do Khrósćic dóšła. We wšěm měješe so z knjezom biskopom pojednać, kotryž pak w minjenym tydźenju, wot 18. hač do 20. septembra, domach njebě. Tuž

dyrbješe so čakać hač do tohole tydźenja. Tak so dźensa nětko z tutym woboje woćišći. Wobzamknjenjo Khrósćanskeje protestneje zhromadźizny njedźelu 4. septembra 1927 réka:

„Bohaće zhromadźeni Khrósćanscy wosadni strowja swojoho wyššoho pastyrja we hłubokej zrudobje a starosći. Su zrudźeni a starosćiwi dla njesłyšanoho skutka, zo je Waša biskopska dostojnosć serbskej wosadźe w Budyšinje fararja postajiła, kiž serbskeje rěče mócny njeje. Hdyž też w běhu poslednich lětstotkow přez přićahowanjo ličba katolikow němskeje rěče, kiž běchu so w reformaciji nimale zhubili, nětko wjetša je hač domorodnych Serbow, dha so tola njesmě jim jedyn farař nanuzować, kiž rěč swojich wosadnych njerozemi. W tym widźimy wulku njesprawnosć a strach, zo móže so druhim serbskim wosadam podobnje hić. Tajke a podobne skutki dyrbja w našim ludźe přecy bóle měnjenjo skrućić, zo Waša biskopska miłosć serbski lud z tejsamej lubosću njewobjima kaž němski, z cyła hdyž Waša biskopska miłosć wotpósłancam serbskeje gmejny w Budyšinje sće so wuprajił, „zo so dźaka Serbow wzdaće". Tajki wuraz z biskopskoho erta začuwamy jako ćežcy ranjacy. Katolscy Serbja su přecy z njepowalnej swěru na swjatej wěrje wisali a njedadźa so w lubosći napřeco cyrkwi wot nikoho přetrjechić. Runje tohodla čujemy so pohnući, Wašu biskopsku miłosć prosyć, wšě kročele naspjet wzać, přez kotrež so wša dowěra napřeco biskopej podrywa, nabožne žiwjenjo jara škoduje a měr, kiž je do znowazałoženja Mišnjanskoho biskopstwa w našej Łužicy přecy knjeżił, so jara kazy."

W přisłušnej česćownosći w mjenje zhromadźizny....

(sćěhuja podpisma).

Na to je nětko knjez biskop sćěhowace wotmołwił:

W Budyšinje, 16. septembra 1927.

Knjezej
sobustawej cyrkwinskoho předstojićerstwa J. Kralej
w Khrósćicach.

Za česćowny postrow, kotryž su w bohatej ličbje zhromadźene sobustawy Khrósćanskeje wosady přez Was a sobupodpisanych knjezow: Jurja Póla z Miłocic; Jana Müllera, měsćanostu; Jakuba Šustra z Hórkow; Jurja Korjenka z Noweje Wjeski; Jurja Dučmana z Khrósćic; Jakuba Špitanka ze Zejic; M. Smołu ze Swinarnje, s. c. př.; J. Koklu z Khrósćic, sobustaw cyrkwinskoho předstojićerstwa; M. Kóska z Worklec, sobustaw cyrkwinskoho předstojićerstwa; Pawoła Pjetaša z Khrósćic; Jurja Bosćijana Wuješa z Khrósćic; Feliksa V. Hajnu z Khrósćic; Jana J. Kubaša z Khrósćic, mi wuprajili, dźakuju so přećelnje. Ja wospětuju tutón postrow a postrowjam wutrobnje wšitke swěrne katolske sobustawy Khrósćanskeje wosady.

Katolski serbski lud smě wěsty być, zo je jomu biskop we wěrnej lubosći přikhileny. We wosadnej zhromadźiznje, kotraž so njedźelu po hodźoch 1925 w Khrósćicach wotmě, je biskop w dlěšej rěči zmyslenja rozestajał, kotrež wón napřeco katolskomu serbskomu ludej haji. Tuta rěč je w rozšěrjenej měrje w „Katolskim Posole" wozjewjena była. Biskop přiznawa so z nowa k tejle w tamnišej rěči wuloženej česćownosći a lubosći ke serbskomu ludej; kaž prjedy tak nětko leži jomu zdźerženjo a skrućenjo serbskeje narodnosće na zakładźe katolskeje wěry a swěry napřeco cyrkwinskej autoriće na wutrobje. Też w přichodźe budźe biskop tak zmysleny a starosćiwy.

Biskop je sebi wědomy, zo je so wón prócował, tute zmyslenjo dotal do skutka stajić. Za to swědča firmowanske pućowanja a wopyty biskopowe w katolskej serbskej Łužicy; za to swědči pjenježna podpjera, kotruž je biskop z wosobinskich srědkow k wudaću serbskich bibliskich stawiznow dał; za to swědči stajne namołwjenjo biskopowe duchownych k spisanju serbskeje natwarjaceje, powučaceje a zabawjaceje literatury; za to swědči też, zo je biskop měšniski seminar wosrjedź serbskeje Łužicy założił, zo móža serbscy kandidaći duchownstwa w njeposrědnym zwisku ze swojej serbskej narodnosću wukubłani być; za to swědči dale, zo je biskop při tutym seminarje wučerske městno za serbsku rěč a serbsku literaturu założił kaž też za druhe słowjanske rěče; za to swědči dale, zo je biskop jenomu serbskomu duchownomu a jenomu serbskomu kandidatej duchownstwa theologiske wukubłanjo w Romje přez swoje prócowanja a swoje pjenježne podpjery zmóžnił; za to swědči dale, zo je biskop ličbu cyrkwi swěrnych serbskich měšnikow k ważnym cyrkwinskim zastojnstwam powołał; za to swědči skónčnje, zo biskop serbskim gymnasiastam a serbskim kandidatam měšnistwa k wołóženju studijnych wudawkow hač k dospołnomu spušćenju studijnych wudawkow lěta dołho pospochi porjadne podpjery ze swojich srědkow je dawał a dawa.

Biskop njewobjima serbski lud nic jenož ze samsnym derjeměnjenjom kaž němski, wón je sebi wjele bóle winowatosće wědomy, zo ma serbskomu ludej joho poličbneje mjeńšiny dla wosebitu pomoc a wosebitu lubosć přiwobroćeć. Tejele lubosće su tamni katolscy Serbja, kotřiž kruće ke cyrkwinskej autoriće stoja, też wosebje hódni. Woni su wjeselo a hordosć biskopa; za jich česćownosć a lubosć je biskop wosebje dźakowny. Njeje wěrno, zo biskop so dźakownosće Serbow wzdawa. Tajke słowo biskop ženje njeje wuprajił. Wón je wotpósłanstwu serbskich katolikow w Budyšinje we swojim času wjele bóle prajił, zo budźe při znowarjadowanju farskoho dušepastyrstwa w Budyšinje na woprawnjene přeća katolskich Serbow w Budyšinje, tak daloko hač budźe jomu to jenož móžno, dźiwać, też hdyž někotři Serbja jomu za to žadyn dźak njebychu wopokazali. Biskop chcyše z tym wuprajić, zo budźe sebi wón, njewotwisnje wot dźaka abo njedźaka, swoje winowatosće napřeco katolskim Serbam w zmyslenju a skutku stajnje wědomy.

Nětko je wězo znowarjadowanjo dušepastyrskich wobstojnosćow w Budyšinje rozhorjenjo wubudźiło. Tute rozhorjenjo je formy přiwzało, kajkež dostojnosći a nahladnosći katolskoho serbskoho luda pola katolikow a njekatolikow drje njejsu mohłe służić. Biskop bjerje Boha za swědka, zo je wón při rjadowanju farskich wobstojnosćow w Budyšinje swěrnje a wěrnje so prócował, woprawnjene přeća katolskich Serbow dopjelnić. Biskop prosy, zo so njeby zabyło, zo su so w běhu poslednich lětdźesatkow ze sylnym přikhadom Njeserbow w Budyšinje přeměnjene wobstojnosće napřeco prjedawšomu časej wutworiłe, na kotrež měješe so při znowarjadowanju dušepastyrstwa dźiwać. Prawa z nałoženja katolskich Serbow w Budyšinje, jeli su woprawdźe tajke prawa z nałoženja byłe, njejsu so z nowarjadowanjom dušepastyrstwa w biskopskim měsće raniłe. Přetož při wozjewjenju nowoho cyrkwinskoho zakonika je Japoštolski Stoł raznje wuprajił, zo su wšitke tamne nałožki a prawa z nałoženja, kotrež postajenjam nowoho cyrkwinskoho zakonika njewotpowěduja, přez Japoštolsku autoritu zběhnjene. Zarjadowanjo dweju farow w Budyšinje je so tak stało, kaž to cyrkwinske zakonje předpisuja a přeměnjene wobstojnosće w Budyšinje žadachu. Tute znowarjadowanjo je so stało po wjacylětnych wuradźowanjach w tachantskim kapitlu. Wospjet je so biskopej wot katolskich Serbow w Budyšinje namjetowało, zo by samostatna wot tachantskeje fary dźělena fara k Našej Lubej Knjeni postajena była. Też za wobmjezowanjo tuteje zarjadujomneje fary k Našej Lubej Knjeni su katolscy Serbja cyle wěsty namjet činili. Po tychle namjetach je so biskopska wyšnosć při postajenju a wobmjezowanju fary Našeje Lubeje Knjenje měła. Při tym je katolskim Serbam staw cyrkwinskoho wobsedźeństwa, kotryž woni w času postajenja mějachu, zdźerżany a za přichod zwěsćeny był, jenož z tym rozdźělom, zo bu dotalny serbski farař w Budyšinje na podłožku praesentacije generalnoho kapitla k hłowje tachantskeje fary pomjenowany.

Při poslednim ludulićenju w lěće 1925 su docyła jenož 40 katolscy a protestantscy Serbja w Budyšinje so wuprajili,

zo němsku rěč njewobknježa. Potajkim je němska rěč tež za katolskich Serbow w Budyšinje z wuwzaćom někotrych jednotliwych, rěč, kotruž wšitcy rozemja. Zo pak by woprawnjenomu přeću, zo bychu so sakramenty w maćerskej rěči dóstawać hodźałe, napřećo přišła, je biskopska wyšnosć so postarała, zo w kóždej z wobeju farow jedyn serbski měšnik skutkuje. Tutej zasadźe budźe biskopska wyšnosć tež w přichodźe swěrna.

Zo by we po rěči měšanej farje farař přecy jenož tej jenej narodnosći z wuzamknjenjom druheje narodnosće přisłušał, njeje ani přez cyrkwinski zakonik předpisane, ani přihódne. Žada sō jenož, zo farař swojim wosadnym w jenej rěči rěči, kotruž joho wosadni rozemja. W Budyšinje to tak we woběmaj faromaj je. Tam, hdźež je móžno, kóždej z wobeju w jenej farje zasydlenymaj narodnosćomaj jenoho duchownoho jeju narodnosće dać, so tuta móžnosć do skutka staji. Też to je so we woběmaj Budyšskimaj faromaj stało.

We wosadach ze zawrjenym serbskim wobydlerstwom budźe biskopska wyšnosć so samo wě jenož serbskich měšnikow postajeć, kaž je to dotal bjez wuwzaća so stało.

Serbski lud, kotryž njeje hakle wot znowapostajenja Mišnjanskoho biskopstwa, ale hižo něhdźe wot 80 lět přez narodnych horliwcow hdys a hdys přecy zasy do njeměra zawjedźeny był, budźe sebi swoju narodnosć jenož potom wobkhować a spěchować, hdyž z němskimi sobustaćanami w samsnym statnym zwjazku w přezjednosći a měrje sobudźěła. Přetož přez to wopokaže so serbski lud jako drohotny sobustaw statnoho zjednoćeństwa a wuwjaza wšitkich njeserbskich staćanow runje tak k zańčměću a česćowanju kaž dopjelnjenju swojich sprawnych žadanjow. Katolski serbski lud wosebje swoju wěru a póćiwostnu móc, swoje wótcowske nałožki a swoju strowu narodnosć w tej měrje zwěsći a skrući, kaž we swěrje k bamžej, biskopej a cyrkwi stoji a na młódnym žiwjenju znowapostajenoho Mišnjanskoho biskopstwa žiwy a skutkowny podźěl bjerje.

We wutrobnej lubosći

Waš

† **Christian,** biskop Mišnjanski.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Srjedu 28. septembra je najdostojniši knjez biskop wječor w 7 hodź. Budyšin wopušćił a so do Drježdźan podał. Wot tam nastaji so potom na dalše pućowanjo a 30. septembra wopušći wótcny němski kraj, zo by so na wopyt do Ameriki podał. Bóh njech joho přewodźa a jomu spožči zbožowny domojwrót. —

— **Maćica Serbska** wotmě srjedu 28. septembra swoju nazymsku zhromadźiznu. Na dnjowym porjedźe běchu tři přednoški wozjewjene, z kotrychž buštej potom dwaj podatej dla krótkosće časa. Knjez Bjarnat Krawc přednjese wjele Serbow nastupacych městnow z Mansfeldskeje kroniki Cyriakusa Spangenberga, kotrež nam wopowědowachu wšelake stawizniske podawki połobskich słowjanskich splahow, wosebje na kajke wašnjo je so jim podawało křesćanstwo w času Karla Wulkoho a sakskich kěžorow. Zkrótka móže so prajić, stawaše so to často na njekřesćanske wašnjo. — Druhi přednošk knjeza městopředsydy fararja Cyža z Hajnic: „Stary a nowy čas“, jednaše wo wjesnej kulturje w starym a nowym času a předstaji tusamu we prjedawšich časach we jeje jednorosći, wutrobnosći a swójbnosći. Na kóncu přeprosy předsyda, knj. just. rada dr. Herrmann, wšitkich wutrobnje też zasy na hodownu zhromadźiznu „Maćicy Serbskeje“. Ze spěwom „Hdźe statok mój“ bu zhromadźizna wokoło 6 hodź. skóńčena, dokelž bě 1/28 hodź. přizjewjeny koncert w Krónje.

Z Radworja. Zašłu njedźelu wotmě naša „Bjesada“ zasy porjadnu zhromadźiznu. Wopyt běše nimo měry dobry. Wšako běše też k tomu přičiny dosć. Předsyda, knj. kapłan Grofa, rozprawješe dokładnje a dosć jasnje wo ćežach a bědźenjach wo naš šulski wokrjes. Wyšnosć chce jón tak přeměnić, zo by cyła wosada škodowała. Jednanja tohodla sahaja hač na ministerium. Bychu pak lóžše byłe, byli w Sakskej katolske zajimy znajmjeńša jedyn centrumski zapósłanc zakitować mohł. Poslednja wólba bě so nimale poradźiła, jenož 499 hłosow bě małko wotedatych. Rěčnik pokazowaše na wulke zamołwjenjo, kotrež wšitcy ći maja, kiž lohkomyslnje na wólbnym dnju doma wostanu. Přichodna zhromadźizna je kónc oktobra. Njech zasy kóždy, štóž někak woteńć móže, ju wopyta.

Z Khróšćic. Rada za maćerje wotměwa so tu srjedu 5. oktobra pop. w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkař budźe přitomny.

Z Ralbic. (Spěwny wječor „Lilije“.) Měšany khór Ralbičanskeje „Lilije“ wuhotowa zańdźenu njedźelu we Ralbicach rjany spěwny wječor z wubranym programom. Nětko w nazymje khowa pilnje ratar domoj płody z honow, kiž je wob lěto wusyłał a sprócniwje wothladał. Też spěwny wječor „Lilije“ běše płód wurosćeny z wulkeje lubosće k našomu serbskomu spěwej. Štož tu słyšachmy, to běše pyšny kwěćel ludowych spěwow, wutrobu wokrewjacych, přednjeseny wot našich Delanskich holičow a pachołow a muži. Khór „Lilije“ je znaty, zo dźiwa wosebje na čiste, sebi wěste a jimace spěwanjo. Kak woprawdźe eksaktnje přednjese so na přikład: Hanka ty sy moja, tutón tak zlóštny a něžny spěwčk. Ale też wšě druhe spěwy so derje poradźichu. Žana njewěstosć, wosebje nic we sopranje a basu. „Lilija“, ma też dobrych solistow, kaž běše to widźeć we: „Dobry wječor maćerka.“ Tu słyšachmy zaso stajnje jenak młódny klinčaty hłós knjeza kublerja Čornaka, čestnoho předsydy towarstwa. Knježna Wjacsławkec napadny ze swojim rjanym połnym spěwanjom. Cunjo zaspěwa knježna Marja Šewčikec. Měšany kwartet „Kiž so swěrnje lubo maja“ běše pokazka z wumělskoho spěwa. K 7 spěwam přizamkny so hišće wjeselohra „Dźiwja Hilža“, do kotrejež su někotre wulcy spodobne melodije zaplećene Hraješe so wot wupruhowanych mocow towarstwa. Dźiwja Hilža wědźeše swojimaj sobuhrajerjomaj a swojej sobuhrajercy napřećo być razna. Kaž też z wutrobu přikhilena a při tym spěwała. Bě so derje do hry zažiwiła. Ale też sobuhrajerjej, a sobuhrajerka ji wróćo njestojachu. Mjez spěwami powita předsyda tow. knjez blidarski mištyr Brojer-Ralbičanski hosći a wuzběhny, što je towarstwo swojomu dirigentej knj. wyššomu wučerjej Hajnje winojte. Nimale 30 lět wodźi nětko jako dirigent kiješk we towarstwje. Haj „Lilija“ je z knj. Hajnu zrosćena abo lěpje wón z njej. Za nju wón dźěła a z njej wón spěwa, zo njeby přestał klinčeć serbski spěw w našich Delanach. Při wjesołej rejcy wostachu dźakowni připosłucharjo hišće někotre hodźinki hromadźe a wšitcy chcedźa da-li Bóh k lětu zasy přińć.

Z Kamjenca. Přiblížił je so měsac swj. różowca, tamny hnadypołny měsac za kóždu serbsku swójbu, kiž spěwa hišće zhromadnje wječor rózarije; kaž to nadeńdźech často při swojim hromadźenju za swoju sotrownju. Nětko je so mi zběrka wot wokrejsnoho hejtmanstwa za měsac oktober dowoliła. — Mnozy chcychu radšo nazymu swoju miłu ruku wotewrić, abo hišće něšto připołožić. W serbskich katolskich wsach sym wěc dobrym znatym wjesnjanam dowěrił, dokelž chcu sam swoje mocy druhdźe dobrej wěcy wěnować. — Přińdu pozdźišo za wšo so podźakować!

Koncert spěwarsk. tow. „Lumir“ w Budyšinje.

12. julija 1861 założichu w Budyšinje serbske spěwne towarstwo „Lumir“. Mnohohłósny serbski, wosebje narodny spěw měješe so spěchować. Do předsydstwa słušachu kk. překupc A. Stoš, předsyda, sem. wuč. Fidler, dirigent, wuč. A. Grund pokładnik, a tach vikar Mich. Hórnik zapisowař, do wubjerka knježny Ema Gudźić, Sidonija z Grajcawska, Teresia Michałkec a Hilžbjeta Nechtarjec

z Budyšina. „Lumir“ měješe hnydom při założenju 36 sobustawow (akt. a passivnych). Čestnej sobustawaj běštaj Zejler a Kocor. Junu abo też dwójcy spěwaše Lumir wob tydźeń. Po času pak wusny towarstwo.

Nowe towarstwo „Lumir“ je nastało. A hdyž słyšachmy, zo mištr B. Krawc tute zarjaduje, potom je wustojnosć zaručena. Zańdźenu srjedu na wukóncu nazymskeje Maćicy wustupi „Lumir“, hižo swětasławny, prěni raz w domiznje a wospjetowaše wobšěrny Frankobrodski program. Koncert drje běše hižo někotrym přez radijo znaty, też druzy běchu spěwy w Młodej Bolesławje słyšeli. Haj, koncert měješe wosebity raz a móže so z połnym prawom přidružić kóždomu sławnomu koncertej, kotryž so w poslednich njedźelach w Budyšinje wotměwaše. Mała skupina zdźěłanych hudźbnych mocow (14 spěwarjow) nam pokaza, što so hodźi docpěć pod Krawcowym wumjełskim wjednistwom. Cyły program přednjesechu z krasnej eksaktnosću. Wšudźe dynamiska dokonjanosć a dospołne zrozemjenjo za hudźbny wobsah. Słyšachmy zhromadne měšane spěwy, khutnoho a wjesołoho razu, tak „Dwaj młoduškaj“, „Wbohi pluwař“, „Reja w meji“, „Tróšt w horju“, „Idylka“, „Lubka lilija“, „Na fijałku“ a „Serbska meja“ a jako wosebje wuznamny spěw „Duj, wětřiko, duj!“ Do tutoho koncertnoho wěnca plećechu so solistiske kwětki. Knježna E. Belzec zanjese ze swojim nježnym hłosom tak krasnje a jasnje „Syrotku“, „Hody“ a „Dźěći kwas“, zdobom wobknježi też serbske słowo, tak derje, byrnjež tola njebyła serbskoho rodu. Też knjez wučeŕ Šejdr doby sebi přez swój hłuboki, wulkotny bas, spěwajo „Złe myto“ a „Z wójny dom“, powšitkownu sławu. Z wosebitym wurazom a dorazom zanjese nam knjez Šlemař „Zastajničko“ a „Rjane holčo“ a joho hładki mjehki hłós wobknježeše cyłe wulke rumy we salu. Knjeni Rut Raupp-Krawcec spěwaše ze znatej wustojnosću a dokonjanosću „Wulka lubosć“, „Jaty wowčeŕ“, „Zajědojćeny“, „Rejka“ a „Moja hola“ a z knj. Šlemarom dwojospěw „Pastyŕ a holičo“. Najnowiše pěsnje Pawoła Krječmara „Serb z Budyšina“ a „Młodźi Serbja, sahajće k wyšinam“ a wot Ćišinskoho „Serbskim žonam“ recitowaše Měrana Lešawic we wumjełskej rěči. Znaty łužiski moleŕ knj. B. Krawza zapiska na cellu „Barkarolu“ a „Šerco“ wot Krawca, běše při tym pak trochu nervosny. W dwojohłósnymaj spěwomaj „Dźělenjo“ a „W jahodach“ zjednoćištej so knjeni Rut Raupp a knježna Belzec hišće raz ke khwalbje narodnoho spěwa. Mištr Krawc jeju na Försterowym křidle wumjełscy přewodźeše. Haj, jomu słuša najwjetša sława za tak hobrske, dokładne dźěło. Njech nam Bóh luby Knjez hišće mnohe lěta joho zdźerži strowoho, zo by móhł hišće dale spěwać a dźěłać za swój serbski narod. Koncert běše derje wopytany, wuznamjenjeny přez přitomnosć kk. wokrjesnoho hejtmana Rychtarja a wyš. šulskoho radu Krala a druhich. Też techniske přihoty a zarjadowanja běchu jara spokojace. Knjezej P. Krječmarej a mnohim sobustawam „Nadźije“ słuša wosebity dźak.

Wupisanjo stipendijow.

Čo. 332597 ac. 1927.
13/A 900 ac. 1927.

Studentske stipendije P. Jurja Šimana, a to města čisło 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11 a 12, so přepodawaju, kóžde po 2000 českich krónow.

Prawa na stipendije maja studowacy romsko-katolskoho wěrywuznaća, pokhadźacy z Hornjeje Łužicy, na prěnim měsće z přećelstwa bratrow Šimanow. Z wostatnych žadaćelow maja předprawo, kotřiž chcedźa so wěnować měšniskomu stawu a potom skutkować we Łužicy.

Wuměnjenjo za wužiwanjo stipendijow je, zo žadaćel studuje w Prazy na wustawje z českej wuwučowacej rěču, na kotrymž so z cyła hodźa studentske stipendije wužiwać, a zo wobknježi łužisko-serbsku rěč. Njebudźe-li dosć žadaćeli mužskoho splaha, móža so stipendije pod samsnymi wuměnjenjemi też holcam poskićić.

Žadaćeljo njech zapodadźa swoje prózstwy z připołożenym křćeńskim a domjacym listom, z wuswědčenjom wo zamožeńskich poměrach, z wopokazom wo znaću łužisko-serbskeje rěče a ze studijnymi wuswědčenjemi z poslednjoho studijnoho lěta, pola spřećelenych dale ze zakońscy wobkrućenym rodokorjenjom, hač do 10. novembra 1927 na zemńske zarjadnistwo politiske w Prazy.

W prózstwje budź naspomnjene, hač žadaćel sam abo joho swójbni hižo žane stipendije wužiwaju a kotre abo hač někajku podpjeru.

W Prazy, 27. augusta 1927.

Zemńske zarjadnistwo politiske.

Čo. 313818 ac. 1927.
13-A—766 ac. 1927.

Wobsadźi so stipendij P. Jana Jurja Jězorki, lětnje 70 krónow. Prawo na stipendij maja:

1. Młodźency z najbliższoho krejnoho přećelstwa założerja.
2. Potomnicy joho krejnych po mječu a přazlicy.
3. Kotřiž su ze swakowstwa założerja, a skónčnje
4. hdyž by tajkich njebyło, druzy k studowanju khmani młodźency z prjedawšoho knježstwa klóštra Marijneje Hwězdy we Łužicy.

Prawo maja jenož katolikojo. Prózstwy z připołożenymi dopokazami, zo maja prawo stipendij dóstać, to je křćeński list, wuswědčenjo potrěbnosće, poslednje wuswědčenjo studijne, domowski list a trjebaj zakońscy wustajeny rodokorjeń, njech so podaja do 10. novembra 1927 na zemńske zarjadnistwo politiske w Prazy. Žadaćeljo njech w prózstwje naspomnja, hač hižo sami abo jich swójbni žadyn stipendij wužiwaju a kotry.

W Prazy, 10. augusta 1927.

Zemńske zarjadnistwo politiske.

*

Přispomnjenjo: Kaž je z předstejacoho widźeć, móža katolscy młodźency, kotřiž w Prazy studuja, ze zakłada abo fundacije serbskeju bratrow Šimanow z Ćemjeric rjane stipendije dóstać. Po potrěbnosći móže so jenomu studenće też dwoje stipendijum wudźělić, tak zo móže cyle darmo studować. Tuž też njech so khudźi hólcy, hdyž su hewak pěkni, strowi a wobdarjeni, wo tele stipendije prócuja. Starši a wučerjo njech tule wurjadnu składnosć za swoje wobdarjene dźěći wužija.

Prózstwy wo stipendije na „Zemńsku správu“ z připołożenymi lisćinami přijima towarstwo „Adolf Černy“ w Prazy (k. Vl. Zmeškal) a towarstwo „Łužiska Serbowka“ w Khróšćicach (far. J. Šewčik). Tam maja so prózstwy najpozdźišo do kónc oktobra wotedać. Wuswědčenjo wo znaću serbskeje rěče wustaja jenož „Łužiska Serbowka.“

Z cyrkwje a swěta.

Žitawska katolska wosada je sebi rjany dom za přićahowace žony a holcy natwariła a jón sotram „Dźowki Marije“ přepodała.

Kurhaus Lückendorf pola Žitawy wutwari so na seminar za evangelskich prědarjow.

Město **Hamburg** dósta swoju dźewjatu farsku cyrkej.

W Speyeru zemrě senior tamnoho tachantstwa a generalny vikar prälat Józef Schwind we spowjednym stole. Hačrunje bě 76 lět stary, wukonješe hišće wšě swoje służby. Bóh luby Knjez wotwoła swojoho swěrnoho służownika wosrjedź dźěła we swojej winicy.

Z **Prahi.** Na kathedrali swj. Vita na Hradčanach so mócnje twari. Hižo je murja mjez starym a nowym dźělom cyrkwje padnyła. 1929 na dnju swj. Wjacsława (28. sept.) budźe cyrkej swjećena, dyrbi potajkim hotowa być. Češke knježeŕstwo je k twarej 1 milijón krónow podpjery přizwoliło.

Na poslednim zjězdźe we Wjelehradźe założi so zwjazk čěskich duchownych łaćonskoho a starosłowjanskoho rita. Zwjazk chce duchownske interesy zastupować a agitaciju orthodoxnych worštow w Karpathoruskej wotpokazać.

Prof. Matejeck je staru Welisławsku bibliju w ćišću wudał. To je bibliski rukopis ze 14 lětstotka bohaće wudebjeny z wobrazami. Prěni wobsedźeŕ rukopisa běše wěsty Welisław. Po nim je wón swoje mjeno dóstał.

W Češkej je so nowy duchowny rjad założił pod mjenom „rjad swj. Michała". Joho sobustawy wěnuja so rozšěrjenju dobrych knihow a spisow mjez ludom. To je woprawdźe japoštołski skutk za češki lud, kotryž bywa popławjeny ze stami njewěriwych časopisow. Ličba katolskich nowinow je snadna. Wobstojnosće su po cyłym kraju jenajke, potajkim jenak špatne w němskim kaž w češkim dźělu.

Katolska Šwica wobsedźi hižo podobny rjad a to žónski. Knježny wotpołoža wyše znatych třoch slubow hišće štwórty, zo chcedźa swoje mocy poswjećić wudawanju dobrych spisow a knihow. Tute knježny dokonjeja wšě ćišćeŕske dźěła same: wone stajeja pismiki a wobsłužeja ćišćeŕsku mašinu. Rjad wudawa časopis „Kanizijowe hłosy" a „Mału domjacu knihownju". Swoje sydło ma wón w Freiburku w Šwicy. Tu, w Bürgleru a w Konstancu wobsedźi wón rjane klóštrske twarjenja. Swj. Kanizius je patron rjadu.

Južnosłowjanska je rjad Trapistow, kotryž měješe hač dotal w Banju, Banjalucy a w Serajewje rjane sydlišća, z kraja wupokazała, snadź tohodla, zo wón na tamnych městnach němske rěčne kupy twori. Trapistojo chcedźa so do Korutanskeje přesydlić a tu stary klóštr Griffen zasy wobsydlić. Cyrkej a twarjenja su nimale derje zdźeržane, ke klóštrej słušeja wulke wobsedźeństwa.

Bohaty Amerikan, něhduši piwarc Ernest Miller w Milwaukee, je swjatomu wótcej 50000 dolarow wotkazał, to su 210000 hriwnow. Za to dyrbi swjaty stoł 5999 dolarow (přez 25000 hr.) dawka wotwjesć, hewak herbstwo wupłaćene njedóstanje.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

7. Lourdes. Zjewjenja.

Loudes běše prjedy zastarske městačko w Pyrenejskich horach, kotrež mjezu mjez Francózskej a Španiskej činja. Wono leži hišće w Francóskej, je pak jenož 4 hodźiny wot Španiskeje mjezy zdalene. Do Lourdesa je potajkim pomérnje daloko. Pariz je wot nas dobre poł puća. — Mjeno tutoho dotal njeznateho městačka so kaž z błyskom po cyłym swěće roznjese, hdyž so tam lěta 1858 najzbóžniša knježna Marija wospjet zjewi.

Před městom běše skalna hora Massabielle, z kotrejež w hrjebičcy wodźička do něhdźe 100 kročeli zdaleneje torhateje hórskeje rěki Gave běžeše. Na ladku mjez skału a rěku rosćechu lěsne štomy, na Gavinym brjozy pak wysoke topoły.

Zjewjenja nam cyrkwinscy stawiznarjo takle powědaja: 1. Běše to 11. małeho rózka spomnjeneho lěta 1858. Tehdom dźěchu dopołdnja wokoło 11 hodźin 3 holcy: 14-lětna Bernardetta Sourbirons, jeje starša sotra a jeje towaŕška, k blizkej horje Massabielle drjewo zběrać. Dokelž z tamneje strony hrjebički wjele sucheho drjewa leżeše, wuzuchu so holcy drjewjane črije, zo bychu bosy přez wodźičku přeléźle. Tamnej dwě běštej hižo na druhej stronje, Bernardetta pak so hišće zuwaše. Tu wusłyša, kaž něhdy japoštowje při přikhadźe Ducha Swjatoho, zašumjenjo sylneho wětra. Hdyž pak na topoły horje pohlada, so na nich ani lisćička njehibaše. Duž sebi mysleše, zo je so ji to zezdało, a poča so dale zuwać. Tuž zašumi wichor znowa. Jako Bernardetta zasy hłowu pozběhny, widźeše blizku skału spodźiwnje rozswětlenu a na njej w małej prózdnjeńcy něhdźe dwaj metraj nad zemju potajnu knjeni. Wona běše cyła běła, z módrym bantom wokoło pasa, bosy a žołtej róži na nohomaj a różowc (paćerje) w prawej rucy — potajkim cyle tajka, kajkuž dźensiši dźeń Lourdessku swjatu Mariju na swjećatach widźimy. Bernardetta njewědźeše, što činić; poklakny drje so a wućahny różowc, njemóžeše pak jón zastróženja dla spěwać. Hakle hdyž sebi knjeni křiž sčini, poča Bernardetta spěwać. Jako běše poslednje „Česć budź Bohu Wótcej" prajiła, potajkim něhdźe za štwórć hodźiny, so zjewjenjo zhubi. Bernardetćina sotra a towaŕška njeběštej ničo widźałoj.

2. To běše štwórtk; njedźelu po tym přińdźe Bernardetta zasy k skale. Jeje staršej a druzy ludźo, kotrymž běše wona zjewjenjo powědała, chcychu so přeswědčić, hač je to dobry abo zły duch był, kotryž běše so tu pokazał. Tohodla dachu Bernardetće swjećenu wodu sobu a poručichu ji, zo by knjeni, jeli so zasy widźeć da, z njej pokrjepiła a prajiła: „Sy-li dobre byćo, stup bliže; sy-li pak złe znamjo, wotsal so." Woprědka Bernardetta ničo njewidźeše; jako pak so poklakny a różowc spěwać poča, tu knjeni nadobo zasy steješe. Druhej holcy, kotrejž běštej zasy sobu přišłoj, też tón raz ničo njewidźeštej. Bernardetta pak rjekny, kaž měješe kazane, a pokrjepi knjeni ze swjećenej wodu. Tuta so posměwkny a postupi bliže. Hdyž Bernardetta potom różowc dale spěwaše, přepřimowaše też wona paćeŕki swojich paćerjow. — Tak bu zwěsćene, zo so tu wo zjewjenjo dobreho byća jedna.

3. Třeći króć pokaza so knjeni Bernardetće štwórtk za tydźeń po prěnim zjewjenju. Tón raz wona też poča rěčeć. Z Bernardettu běštej mjenujcy wosobnej žonje sobu přišłoj, kotrejž měještej zjewjenjo za khudu dušu. Po jeju radźe chcyše Bernardetta běłej postawje papjeru, pjero a čornidło (tintu) podać a prošeše ju, zo by tam napisała, štó je a što sebi žada. Tola wona papjeru njebjerješe, ale wotmołwi: „Pisanja njeje trjeba; chceš-li mi lubosć wopokazać, přikhadźej dwě njedźeli dołho kóždy dźeń na tute městno. Chcu će za to wozbožić; wozbožić nic na tutym swěće, ale w tamnym žiwjenju." Žonje daštej so jeje přez Bernardettu woprašeć, hač smětej też wonej zasy sobu přińć. Knjeni wotmołwi: „Njech přińdźetej, a też druzy ludźo. Praj měšnikam, zo bychu mi na tutym městnje kapałku natwarili. Chcu, zo by so tu wjele ludźi skhadźowało." To prajiwši so třeći raz zhubi.

4.—15. Bernardetta khodźeše nětko, kaž běše to knjenje přilubiła, wšědnje k skale. Za tutón čas so jej Marija dwanaće króć pokaza; jenož na dwěmaj dnjomaj zjewjenjo wuwosta. Tehdom jej knjeni też žórło z wustrowjacej wodu pokaza, kajkež zwjetša na wšěch hnadownych městnach widźimy. Prěni, kotryž so z wodu wustrowi, běše slepy skałaŕ Bouriette, kiž ju na woči mačejo widźenjo zasy dósta. Při prěnim zjewjenju w tutymaj tydźenjomaj běše tam na 100 wosobow přitomnych, při poslednim pak něhdźe 20 tysac ludźi. Dwělětne mrějace dźěćo Justin Bouhohorts bu tehdom wustrowjene.

16. Nětko so něšto njedźeli bjez zjewjenjow miny. Hakle na swjedźenju přizjewjenja swjateje Marije (25. měrca) so nadobna knjeni zasy pokaza. Tón raz so wona skónčnje na Bernardetćinu wospjetnu prózdwu wuzna, štó je. Wona wotmołwi: „Je suis l'immaculée conception", to rěka: „Sym njewoblakowane podjeco". — Nětko bu skónčnje zjawne a wěste, zo běše knjeni, kotraž so tu zjewješe, najzbóžniša knježna Marija. — Hdyž so wobydlerjo Pyrenejow hewak we wohidnje skepsanej narěči* rozmołwjeja, rěčeše zjewjenjo rjanu čistu rěč, kaž móžemy ju hewak wosebje w Parizu słyšeć. (Tak dźěn Marija też w Filipowje znate słowa: „Mein Kind von jetzt an heilt's" po wašnju tamnišich horakow njewupraji, ale w čistej pisomnej Němčinje.)

17. Wosebje wulkotne a ważne běše zjewjenjo na dnju 5. apryla. Tehdom běchu tam nimo njeličomnych syłow ludźi też lěkarjo, sudnicy a policajowje k přepytanju cyleje wěcy pódla. Při tutym zjewjenju sta so nowy nadpadny

* Wučeni mjenuja tutón njerjany Francózski dialekt Langue d'oc, tohodla, dokelž nimale wšě „a" jako „o" wupraja (nic Gave, ale Gove).

dźiw ze swěčku, kotruž Bernadetta při zjewjenju w rucy dźeržeše. Njewěriwy policajski komisar běše do zjewjenja prajił, zo budźe wěrić, jeli Bernadetta zamóže ruku do swěcy dźeržeć a ju njewopalenu wobkhować. Tohodla běchu ji swěčku do ruki dali, zo by Marija na někajke wašnjo njewěriwych powučiła. Najzbóžnišu knježnu wuhladawši, pozběhny hižo wjelepruhowana holčka swojej rucy k modlitwje, tak zo swěčka na zemi steješe, płomjo pak modlerey mjez porstami horje sapaše. To traješe přez 5 mjeńšinow dołho. Lěkarjo wuprajichu jenohłósnje, zo dyrbja jeje porsty z wěstosću wopalene być. Tola při přepytowanju so pokaza, zo ani kóžki na nich zranjeneje njeběše. Do najwjetšeje wuzkosće přińdźe naspomnjeny policajski komisar, kotryž běše dotalne spodźiwne podawki za čłowječu hłuposć wudawał, tutón dźiw před tysacami swědkow pak nětko tola přeć njemóžeše. Tohodla bu, kaž běše lubił, wěriwy křesćan.

18. Hakle za 3 měsacy, na swjedźenju swjateho skapuléra (16. julija), so naizbóžniša knježna hišće jónu, a to wósomnaty a posledni króć, pokaza. Dokelž chcychu njewěriwe wyšnosće zhromadźowanju ludźi před horu z mocu zadźěwać, běše skała tehdom hižo z deskami zabita a w dalokim kole dokoławokoło ze šlabami wobdata. Tohodla dyrbješe Bernardetta daloko wotnazdala klečo wostać. Tute zjewjenjo sta so we wšej ćichoće před Bernardettu samej, a to tohodla, dokelž wono jenož ji płaćeše. Marija chcyše swojemu lubuškej „božemje“ prajić.

Bernardetta pozdźišo w měsće Nevers do klóštra zastupi, hdźež léta 1878 swjatočne sluby wotpołoži. Před smjerću měješe wjacylětnu khorosć přećerpjeć, we kotrejž 4 razy poslednje wolijowanjo dósta. Při prěnich třoch z wěstosću při tym wostawaše, zo hišće njewumrěje. Po štwórtym, jutrownu srjedu (16. apryla) 1879, pak po nimale tři-njedźelskim smjertnym bědźenju 35 lět stara wumrě. Jeje ćěło bu w kapałcy klóštrskeje zahrody pokhowane. — Nětko měješe najzbóžniša knježna Marija přileżnosć, swoju swěrnu służownicu wozbožić, wozbožić nic na tutym swěće, ale w tamnym žiwjenju. (Přichodnje dale.)

Zdźerž serbski lud!

Słyš, Knježe, hdyž swój paćeŕ praju:
Zdźerž serbski lud!
We wótcnym mojim lubym kraju
Zdźerž serbski lud!
Kiž módre hory nam a hona nam zelene
A ptačkow spěwy škitaš w haju,
Zdźerž serbski lud!
Hdyž wótcow rěč a ród a rolu zańč nimaju,
Na mać a statok zabywaju,
Zdźerž serbski lud!
Daj lubosć do wutrobow z njebjes, móc do stawow,
Hdyž swěrne woči zapłakaju:
Zdźerž serbski lud!
Ty ludy wodźiš, kraje škitaš a sudźiš bróń;
Hdyž dźiwje mocy zahrimaju,
Zdźerž serbski lud!
Njech tebi hłós mój šepta přecy tu modlitwu,
Hdyž do procha też w rowje stłaju:
Zdźerž serbski lud! Ćišinski.

Wšelćizny.

Njewjedra wšudźom. Wulke zliwki tydźenja běchu žałostnu škodu načiniłe w połnócnej Tirolskej. W Gschietzdole buchu wšitke mosty zwottorhane. Wojacy z Innsbrucka dyrbjachu mnoho ludźi z domow wuswobodźić. W Innsbrucku samym wustupi rěka Zell w dwěmaj dźělomaj města ze swojich brjohow a zniči dwaj mostaj. W Zillerdole měješe njewjedro katastrofalne sćěhwki. Rěka Zell wustupi a powodźi wšitko. Wobkhód mjez jednotliwymi wsami bu cyle njemóžny. Nasyp železnicy w Zillerdole bu na dwěmaj městnomaj powodźeny a přetorhnjeny a tohorunja też wšitke telegrafiske a telefonowe připrawy. Wjes Ramsberg stoješe cyle we wodźe a wobydlerjo běchu w kheżach kaž zawrjeni. Też do městačka Zell je so woda dobyła a městno Stumm bu cyle wotrěznjene. — Też w **Šwicy** zakhadźeše wulke njewjedro, tohorunja w **Bajerskej** a južnej **Thüringskej.** W Bajerskej Pfalcy běchu zliwki a nimo toho zakhadźeše tam krupybić a wulki wichor. Wulka škoda načini so na sadźe a we winicach.

Khinesow, domapytanych ze swojimi wójnami, potrjechi też nětko zasy žałostne njezbožo. Kraj wokoło Yungkong, na 150 mil ke krótkomu wječoru wot Hongkonga, bu wot hrózbnoho tajfuna (t. i. njesměrny wichor) a z nawalom morja dompytany. 5000 ludźi zhubi žiwjenjo. 20000 khěžow a sta dschunkow (čołmow) bu zničenych.

W Düsseldorfje wotpołoži žona Steinowa někotrych špatnych hriwnow dla wopačnu přisahu. Přisažny sud napołoži jej za to léto khłostańnje a wotpraji jej na 5 lět čestne prawa. Hdyž statny rěčnik khłostanjo namjetowaše, padźe žona ze stróželemi do womory. Tak złě sebi wona tu wěc mysliła njeběše; nahrabnosć běše ju zaslepiła.

W starym Pompeju Italjenjo stajnje dale ryja. Tele dny wurychu stary drastny khamor, cyle derje zdźeržany. To je prěnja jstwinska nadoba ze staroho časa. Khamor je na wšě 2000 lět stary.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1927.

Kk. 589. z Budyšina: Marja Lasmanowa; 590. z Różanta: Pětr Ditrich: 591. z Nowoslic: Pětr Serbin; 592. z Łazka: Jakub Bjedrich; 593. ze Smjerdźaceje: Michał Domaška; 594. ze Sernjan: Jurij Megel; 595. z Hrańcy: Jurij Wjenka; 596. z Pěskec: Michał Hanski.

Wićne płaćizny		w Budyšinje 24. sept.	w Kamjencu 22. sept.
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,60—12,80
Rožka, nowa	70 „	12,50—12,75	12,00—12,30
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,50	11,00—11,50
Wows	50 „	—	9,75—10,00
Wows, nowy	50 „	9,75—10,50	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,50—3,50	3,00—3,50
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20—4,40
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,50—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,13—0,15	0,14—0,15
Prosata, 1051 štuk	1 štk.	10,00—23,00	14,00—20,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 26. septembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 210. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—64 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—49. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—40. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 184. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne

młódše 54—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 426. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 58—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—39. Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata:** 613. 1) Najlěpše wukormjene 83—88. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 75—80. 3) Špatne 64—72. **Wowcy:** 779. 1. Młódše a starše wukormjene 62—67. 2) Starše wukormjene 55—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—53. 4) — . **Swinje:** 3872. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 76—77. 2) Wukormjene 74—76 3) Mjasne 72—73. 4) Špatne 69—71. 5) Rancy a kunrdosy 66—68. 7) 62—65 8) — .

29. septembra 1927.

Ćelata (612): 2) 88—92. 3) 80—86. 4) 72—78. 5) — . 6) — .
Swinje (492): (přez 300 pt.) 1) 77—78. 2) (240—300) 76—77. 3) (200—240) 74—75. 4) (160—200) 72—73. 5) 67—70. 6) — . 7) 62—66.

Wšě nowosće su dóšłe!

Přesłapjace pokazki

za kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale

Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje,
čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury

Wšo w prěnjotnych družinach
wot najtuńšoho sem.

Pozamenty :: trodle :: knefle

Alfons Schauseil
Budyšin

Wosebity dom za serbsku drastu.

Jutře njedźelu je mój wobkhód wotewrjeny.

Wotewrjenjo wobkhoda!

Pjatk 30. septembra popołdnju w 3 hodźinach wotewrju w kněži **na Žitnych wikach 6** (rózk Kejžorskeje dróhi)

wobkhod mjasowych a kołbasowych tworow.

Wozjewjejo tute wotewrjenjo wobkhoda, prošu česćene wobydlerstwo města Budyšina a wokoliny, tute moje nowe předewzaćo, kotrež jako wěcywustojny z podawanjom hódnostnych tworow stajnje wutwarjować chcu, dobroćiwje podpjerać.

Z počesćowanjom

Hans Domška
dobre mjasowe a kołbasowe twory
w Budyšinje, Žitne wiki 6.
Dalokorečak 2031.

„Jednota", towarstwo kat. Serbow w Budyšinje, změje **jutře njedźelu wječor we 8 hodź. zhromadźiznu** w „Kat. Towaršni". Wšitke sobustawy kaž tež hosćo so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Nawěštki w „Katolskim Posole" přinjesu dobytk!

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Kheža z něšto polom abo wulkej zahrodu so **kupić pyta** při wysokim napłaćenju. Poskić. njech so na expediciju „Katolsk. Posoła" póšćelu.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Farař schol. J. Hejduška, Při Pětrowej cyrkwi 9 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

41. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **8. oktobra 1927.** | **65. lětnik.**

Sylna bróń.

W měsacu oktobru napomina nas swj. cyrkej, zo bychmy prawje pilnje so swjaty różowc modlili. A dokelž wona wě, zo je zhromadny paćeŕ Bohu wosebje spodobny a zdobom před Bohom skutkowny, woła wona swoje dźěći přecy a zasy hromadźe k różowcowej pobožnosći. Njebudźemy so dźiwać, zo swj. cyrkej nas tak należnje namołwja swj. różowc so modlić. Stawizny dopokazuja nam jasnje dosć, kajku móc tutón paćeŕ wobsedźi, kak je najzbóžniša knjeżna, přez tutón paćeŕ česćena, spodźiwnu pomoc swojim česćowarjam wuprosyła, pomoc w duchownych a ćělnych nuzach.

Lěta 1208 bu swj. Dominikus wot bamža Innocenca III. po połodnišeje Francózskeje pósłany, zo by tam přećiwo błudnym wučerjam čistu křesćansku wěrnosć prědował. Njewědomosć a njekhmanosć běštej so takrjec přećiwo křesćanskej wěrje zapřisahałoj a hrožeštej wšě kćějate křesćanske žiwjenjo zničić. Wokoło města Albi běchu postanyli wopačni profetojo, kotřiž evangelium Jězusa Khrystusa kažachu, najnadobniše potajnosće swjateje wěry hanjachu a swj. sakramenty wonječesćachu. Na napominanja wyššich pastyrjow njeposłuchajo přimachu so bróni, zapusćachu cyrkwje a klóštry a rozliwachu krej.

Nadobo zjewi so wosrjedź tuteje měšeńcy postawa swj. Dominika, zo by wichory změrował a šćěpjenja zasy wurunał. Joho bróń je dowěra k najzbóžnišej knjeżnje; z njej zjednoća wón posćenjo a wšelake druhe skutki pokutniwosće, zo by Božej sprawnosći dosćčinił a Bože žohnowanjo za swoje skutkowanjo wuprosył. Po třoch lětach połnych dźěła a prócy, hdyž je runje do nutrnych modlitwow ponurjeny, napomina a powučuje joho najzbóžniša knjeżna. Junu dźěše wón z města Toulouse do wotležanoho lěsa, padny tu na městnje, hdźež wosebje blizkosć Božu začuwaše, na swoje kolena, a wołaše z hłubiny swojeje wutroby k Bohu a maćeri Božej wo pomoc. Zdobom podpjeraše swój nutrny paćeŕ ze skutkami najkrućišeje pokutnosće. Tři dny přebywaše tak w modlitwje a pokućenju. A hdyž skónčnje mučny so k zemi zwjeze, zjewi so jomu njebjes kralowna we wulkej krasnosći. „Ty wěš, mój syno!“ praji wona, „kajke srědki Bóh trjebaše, zo by človjekow wumóžł! Prěni bě postrow, kotryž mi jandźel přinjese; potom sćěhowaše hnadowny narod a swjate žiwjenjo Jězusa Khrystusa; na to joho hórke ćerpjenjo a wumrěćo, skónčnje joho hordozne z mortwychstaćo a do-njebjes-stpěćo. A z tym bu swět wumóženy a njebjo wotewrjene. Tute potajnosće žiwjenja a ćerpjenja Jězusa Khrystusa, wobjate wot jandźelowoho postrowjenja a modlitwy Knjezoweje, su mój różowc. Wopowěduj tutón mój różowc zabłudźenym; to budźe spočatk jich nakazanja!“ Tak praji najzb. knjeżna a so zhubi. Pokojeny pozběhny so Dominikus a dźěše w mocy swj. wěry wróćo do města Toulouse. Wón zestaja nětko najwažniše podawki ze žiwjenja, ćerpjenja a překrasnjenja našoho Zbóžnika a joho swjateje maćerje hromadźe kaž: přizjewjenjo a domapytanjo swj. Marije, narod Jězusa Khrystusa, woprowanjo a zasynamakanjo w templu; smjertnu stysknosć na wolijowej horje, šwikanjo, z ćerńjemi krónowanjo, křižnjesenjo a křižowanjo; z mortwych staćo, do-njebjes-stpěćo, pósłanjo Ducha Swjatoho, přiwzaćo a krónowanjo Marije w njebjesach; zwjaza kóždu potajnosć z jednym „Wótče naš“ a dźesaćimi „Strowa sy Marija“, tak zo su wšitke tamne pjatnaće potajnosće kaž róže do jednoho wěnca splećene, rozjasnješe tute hłowne potajnosće swj. wěry: wobsah žiwjenja, ćerpjenja a dobyća Jězusa Khrystusa a joho swj. maćerje ze přemóžacej zrěčniwosću, wospjetowaše je we zjawnych pobožnosćach a rozpominaše je a zašćěpi je tak po něčim ludej do duše a do wutroby.

Wuspěch różowcowych prědowani w městach Toulouse, Montpellier, Agen, Carcassone, Bèziers atd., kotrež běchu wotměnjejo městna skutkowanja, wojowanja a dobywanja swj. Dominika, přetrjechichu wšitke wočakowanja a samo Rom so nad tym spodźiwa. Lud zhromadźowaše so z črjódami, zo by zhromadnje swj. różowc spěwał; syły luda wobstupichu klětku, zo bychu w pobožnej wěrje a žadosći swj. potajnosće słyšałe; wone košachu swj. różowc, mačachu jón ze sylzami a we swojej pohnutosći přetorhnychu časćišo ze swojimi zdychowanjemi zhromadnu pobožnosć. Bórzy buchu cyrkwje přemałe, zo bychu zhromadźeny lud wšón wopřijeć mohłe. Swjaty Dominikus dyrbješe do wšěch kónčin južneje Francózskeje pućować a wšudźom dócpěchu joho słowa samsny spodźiwny wuspěch. — Hdyž nas cyrkej nětko napomina, swj. różowc spěwać, chcemy na jeje namołwjenjo posłuchać. Najzbóžniša knjeżna nam wuprosy a wuskutkuje, zo nam swětło swj. wěry přecy jasnišo so zaswěći, zo potajnosće a rjanosće swj. wěry přecy hłubje zapřimnjemy a jeje žadanjam a kaznjam so dale a zwólniwiši podćisnjemy.

Politiski rozhlad.

80. narodniny němskoho presidenta Hindenburga su po cyłej Němskej so swjatočnje wobešłe. Wosebje wulkotne běchu tute swjatočnosće w Berlinje. Po wopytanju Božich służbow přija president němskostatne a pruske ministerstwo, presidenta němskoho a pruskoho sejma, diplomatiske zastupjerstwa pod wjedźenjom bamžowskoho nuncia Pacelli, Berlinskoho wyššoho měšćanostu Boesa, generalow staroho wójska. Němski kancler dr. Marx praji we swojim zbožopřeću mjez druhim: **„Je nam wutrobna należnosć, Wam, wysokočesćeny knježe presidento, najswěrniši dźak za to wuprajić, zo sće wysoke Wam wot Božeje předwidźiwosće spožčene dary bjez wuměnjenja służbje wótčiny wěnował. Kóždy, kiž so jako Němc čuje, widźi dźensa we Was najčisćiše zwosobnjenjo a błyšćaty přikład njesebičnoho poswjećenja cyłkej, njeposrědneje swěry k přewzatej winowatosći a njepowalneje wěry do přichoda kraja a luda“.** President dźakowaše so kanclerej z tutymi słowami, kotrež běchu jako poselstwo cyłomu wobydlerstu Němskeje zestajane:

„Měiće wutrobny dźak, knježe kanclero, za přećelne zbožopřeća, kotrež sće mi runje w mjenje němskoho knježerstwa wuprajił. Zjednoćam z tutym zdobom dźak cyłomu němskomu ludej, kotryž je dźensa na mnje w tak mnohich připismach a znamjenjach přećelnoho zmyslenja wšudźom spominał. Moje wosebite spomnjenjo płaći w tutej hodźinje našim krajanam we wobsadźenych rhynskich krajinach, kotrychž wuswobodźenjo wot cuzoho wobsadźenja přećiwo našomu najhłubšomu wočakowanju so hišće njeje dócpěć hodźało; strowju jich z pohnutej wutrobu přeju a so nadźijejo, zo krajej na Rhynom bórzy swoboda zeskhadźa. To dócpěć budźe najnależniši nadawk němskeje politiki.

Wy, knježe kanclero, sće w přećelnych słowach přez zasłużenu měru moje dźěło w dołhich lětach měra a we čežkim času wójny wopominał. Ja pak sym stajnje jenož swoju winowatosć činił. Dźěło mojoho cyłoho žiwjenja je jenož wótčinje płaćiło a poswjeću też tu khwilu, kotraž budźe mi hišće spožčena, tutej służbje, nic česće abo wosobinskoho dobytka dla, nic, zo bych jenu stronu abo worštu spěchował, ale zo bych cyłej Němskej służił, a dali Bóh, k wužitkej był.

Moje najwyšše přeco na tutym dnju je, zo by našomu ludej wobradźena była přezjednosć. Hłuboke su hišće napřećiwnosće mjez nahladami jednotliwych a zajimami worštow a stawow. Mnozy Němcy njemóža zwisk mjez zańdźenosću, přitomnosću a přichodnosću namakać a stoja rozmjerzaći a njedowěrliwi w žiwjenju bližšomu napřeco. Měnju, zo njedźiwajo wšitkich rozdźělow w našim statnym, towaršnym a hospodarskim žiwjenju tola njemóže tak čežko być, zo najebać to, štož nas we swětonahladźe a zajimach dźěli, so hromadu namakamy w mysličcy na to, štož nas wjaza a štož je nam zhromadne: Wótčina, zwjazk, kotryž nas z našich wótcow zemju w rodowym a ludowym zjednoćeństwje zjednoća a zhromadny wosud, kotryž nas wšitkich we zbožu a njezbožu wobjima. W tutym zjednoćeństwje je městna dosć za měrniwe dowujednanjo nahladow a za sprawne wurunanjo interesow; w tutym kole ma kóždy prawo, ale też winowatosć k sobudźěłu w staće; tu mělo jenož jene wojowanjo móžne być — mjenujcy na přemohwojowanjo, najlěpje wótčinje służić. Česćowność před nahladom jednotliwoho, česćowność před swěrnym pytanjom nowych pućow, česćowność pak też před wulkej zańdźenosću a bohatej tradiciju našoho luda dyrbja zakładne zakonje być, na kotrychž so tuta přezjednosć wutwari. Zo by tute začuće hromadusłušenja rostło a wšitkich Němcow wobknježiło, zo by Němska w bratrowskej přezjednosći z nižinow přitomnosće nastupiła puć přichoda, k sylnej, swobodnej a přezjednej Němskej, to je moje wutrobne přeco, z kotrymž na swojich 80. narodninach němski lud w njezamylomnej dowěrje a starej swěrje strowju.“ —

Popołdnju hołdowachu Berlinske dźěći presidentej we štadiu. Joho jězba z nutřkownoho Berlina do stadia runaše so triumfej. Njepřehladne syły ludu wobrubjachu z wobeju bokow wulicy. W stadiu čakachu na presidenta 40—50000 dźěći, kotrež jomu přiwyskachu. 6000 młodych hłosow zaspěwa k česći presidenta postrow a hołdowanjo. Hdyž bě so president za hnujacy postrow z młodostnych ertow podźakował, njedachu so dźěći wjacy dźeržeć a wobstupichu wóz presidentowy. Pomałku a wobhladniwje dyrbješe wjednik woza swój puć přez syły ludu pytać.

Z přiležnosću swojich 80. narodninow je president Hindenburg po namjeće justicnoho ministra wjetšu ličbu khłostancow wobhnadźił. Wón je so też rozsudźił, wšitke wobskórźby wróco wzać, kotrež ranjenja joho wosoby nastupaja, a też knježerstwa jednotliwych krajow prosył, zo bychu tych, kotříž buchu ranjenja joho wosoby dla zasudźeni, wobhnadźiłe. Knježerstwa chcedźa přeća presidenta dopjelnić, kaž su też hižo samo wot so w jednotliwych padach při přiležnosći joho narodnoho dnja wobhnadźenja přilubiłe.

Českosłowakska ludowa strona wotmě na swjedźenju swj. Wjacsława swoju hłownu zhromadźiznu, kajkaž so kóžde druhe lěto wotměwa. Na njej so woli kóždy raz dźěłowy wubjerk, kiž stronu wjedźe. Hłowna zhromadźizna posudźuje dźěławosć strony a dawa pokiwy za dalše postupowanjo. Lětuši zjězd ludoweje strony běše swědk wo mocy a jednomyslnosći, kotraž cyłu stronu wobknježa. Wšitke wunošowanja socialistiskich nowinow, jako by českosłowakska ludowa strona so drjebiła a znutřkownych rozkorow dla rózno jčła, so jako bajki wopokazachu.

Na zjězdźe wupraji msgr. dr. Šrámek, předsyda strony, zo strona wostanje też w přichodźe w dotalnej koaliciji, kotraž ze wšitkich stronow z wuwzaćom socialistiskich a komunistiskich wobstoji. Też tutym wězo je zastup do knježerstwa móžny, hdyž jenož chcedźa na podłožy dźěłowoho programa nětčišeje koalicije sobudźěłać. Časy, hdźež bychu socialdemokraći swoju stronisku politiku w knježerstwje přećiwo druhim politiskim stronam přećišćeć móhli, su na wěčne nimo. Kaž na českej, tak też na němskej stronje wobstoji zwólniwosć, knježerstwowsku koaliciju wobkhować. Tak so hodźi znajmjeńša ze słowow ministra dr. Spina sudźić, kiž na zjězdźe w Schönhofje praji: „Wulke nadawki nam nastawaja, při kotrychž njemóžemy socialistow trjebać; tohodla su njewěrne wšitke powěsće, zo socialisći bórzy stupja do knježerstwa. Dóstanu zasy swój podźěl w nim, ale njesmědźa žadać, zo bychu byli zaměnjene za druhe strony a potom też nic, zo bychu we wjetšinje a knježerstwje poručeli. To hižo njebudźe. My Němcy dyrbimy być w kóždej kombinaciji positivni (t. r. w kóždym knježerstwje sobudźěławi). Tónle stat je naša zhromadna domizna. Dyrbimy dźěłać, zo bychmy spěchowali swój narod a stat zdobom. Kročimy z nadźiju do nazymskoho posedźenja, kotrež přinjese nowe nadawki, na jich čole zakoński naćisk socialnoho zawěsćenja, kotrež budźe zarjadowane po nošnosći našoho hospodarstwa a w kotrymž njebudźa žadane žane njemóžnosće. —

Swjedźeń swj. Wjacsława, wjećha a patrona češkeje zemje, je so lětsa w Prazy wosebje swjatočnje woswjećił. Cyła Praha pokazowaše swjatočny raz. Tónle swjatočny raz bu jenož tam a sem kaženy přez dźěłacych dźěłaćerjow a někotrych za dobytkom lačnych překupcow, kotříž swoje klamy drje na wopomnjeńskim dnju Husowym zawru, na swjedźenju swj. Wjacława pak je ostentativnje wostaja wotewrjene hač do wječora. Tysacy a tysacy ludźi žołmjachu so na Hradčanach; woni chcychu wočerstwić we sebi stare dopomnjeća na čas a skutkowanjo swj. Wjacława a zdobom wobdźiwać wulkotny wopokaz narodneje kultury a dźěławosće: kathedralu swj. Vita, kiž so z khwatkom bliži k swojomu dokónčenju. Popołdnju w 3 hodź. poda so sylny procesijón z Karlowoho naměsta na Hradčany k rowej swj. Wjacsława. 1/26 hodź. wotmě so wobkhad z powostankami swj. Wjacsława po Hradčanskim naměśće, kotryž najd. arcybiskop dr. Kordač sam wjedźeše. Při postawje swj. Marije

na tutym naměśće wotmě so krótka pobožnosć z požohnowanjom, na čož so ćah do kathedrale wróći.

Nowinarstwo, też njekatolske, dale a z wjetšim zrozemjenjom wo dobje a skutkowanju swj. Wjacsława rěči a wo joho zasłužbach wo češki stat. Hodźi so nadźijeć, zo joho tysaclětne jubileum w lěće 1929 cyły češkosłowakski lud w rjanej přezjednosći a česćownosći wobeńdźe. —

W Mexiku je wudyriła z nowa revolucija. President Calles je cyrkwi a nabožinje njepřećelske zakonje wudał, z kotrymiž je wšitke katolske bohosłužby zakazał a z tym krajej měr rubił. Přichodne lěto budźe wólba presidenta; zda so skoro, zo budźe snadź přewodźana wot wobydlerskeje wójny.

Generalaj Gomec a Serrano, kotrajž wobaj za presidentstwo kandidujetaj, staj so pozběhnyłoj, mjez tym zo je general Obregon, kiž je přećel Callesowy, hotowy, přećiwo nimaj wojować. W měśće Mexiku zběhny so njedźelu 800 oficěrow a wojakow. Podobne zběžki nastachu też w městomaj Veracruz a Toureon. Callesowe knježerstwo rozšěrja powěśće, zo je dospołnje z knjezom nad situaciju. Z Tampica je dóšła dotal njewobkrućena powěsć, zo buštaj generalaj Serrano a Karloevidal wot knježerskoho wójska zajataj, wotsudźenaj a też hižo zatřělenaj. Mjez zběžkarjemi a knježerstwowskim wójskom je k horcej bitwje dóšło, při kotrejž so mjetarjo bombow wobdźělichu. Wulicy w Mexiko City su kruće wobstražowane wot wójska. Hłowne městno zběžkarstwa zda so być Veracruz. Telefoniske zwiski z wukrajom su z dźěla přetorhnjene, tak zo jenož njedospołne powěśće wo wobstojnosćach w Mexiku do wukraja dokhadźeja. — Tyranstwo a despotija njemóžetej so na wěčne dźeržeć. Stawizny wuča, zo z wjetša bywatej po času wot čwilowanoho a krjudowanoho wobydlerstwa z namocu wotstronjenej.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Pjatk, 14. oktobra, změje w tach. cyrkwi wječor we 8 hodź. wysokodostojny knjez P. Marianx z Düsseldorfa nabožno-wědomostny přednošk wo: Rozomna wěra a katolska pobožnosć. Přednošk přizamknje so hnydom k różowcowej pobožnosći. —

Z Budyšina. „Jednota“ měješe zańdźenu njedźelu porjadnu měsačnu zhromadźiznu w towaršni. Wopyt z Budyšina móžeše bohatši być, ćim bóle nas zwjeseli wopyt z Hněwsec, Bozankec, Hrubjelčic a Ratarjec. Po zwučenym kěrlušu přednošowaše najprjedy knjez Hejduška někotre powědančka, w kotrychž bu wopisane, kak je so wšelakim jich wulkeje skuposće dla zešło. Knjez kantor Šołta powědaše nam potom wo dźiwje w Konnersreuthu a wo najnowišich wozjewjenjach wo tymle spodźiwnym podawku. Knjez kubleŕ a kněbětař Wels z Hněwsec rozprawješe nam wo tučasnym stojnišću jednanjow dla njeprawdy, kotraž je so Budyšskim Serbam přez nowowobsadźenjo fary stała. Dokelž je w bližšim času zasy zjawna zhromadźizna, w kotrejž so wšo junu rozpowěda, njetrjeba so tu wo tutej należnosći ničo dale pisać. Rozmołwa běše jara živa a bě dopokaz, kak wulka zrudoba tu mjez Budyšskimi Serbami knježi. Khwalobnje dyrbi so přispomnić, zo so rozmołwa jara wěcownje wjedźeše a zo njeje nikoho raniła.

Z Budyšina. Narodniny presidenta Hindenburga buchu też w Budyšinje swjatočnje wobeńdźene. W Budyšinje wuhotowa Stahlhelm sobotu wječor ćah ze smólnicami po měśće, na kotrymž so něhdźe 350 muži wobdźěli. Ćah skónči so na Žitnych wikach z wječornym piskanjom. Tysacy připosłucharjow běchu so zešłe. Njedźelu spominachu we cyrkwjach kemšerjo na wjednika Němskeje. W Budyšinje wotmě so njedźelu dopołdnja zjawna swjatočnosć k česći němskoho presidenta. Tutu swjatočnosć běše měšćanska rada 1/2 11 hodźin w měšćanskim dźiwadle zrjadowała. Swjedźeńsku rěč dźeržeše knjez dr. Kleber. Spěwny zwjazk ju ze spěwom rjenje wobwěncowaše. Swjatočnosć běše bohaće wopytana. Zjawne a privatne twarjenja běchu k česći němskoho presidenta z khorhowjemi wupyšene.

— Zbožopřejacy telegram města Budyšina na němskoho presidenta k joho 80. narodninam. Z přileżnosću joho 80. narodninow je město Budyšin němskomu presidentej z Hindenburgej sćěhowacy telegram póslało:

Presidentej Němskoho stata
knjezej z Hindenburgej
w Berlinje.

Presidentej Němskoho stata a čestnomu měšćanej města Budyšina, provincialnoho hłownoho města sakskeje Hornjeje Łužicy, sćelemy k joho wósomdźesatym narodninam najpodwólniše a najhorcyše zbožopřeća. Rańša swjatočnosć, kiž so dźensa jomu k česći wotmě, bu njesena wot přeća, zo by Bóh swoju škitacu ruku nad Němskim statom a joho presidentom dźeržał. — Da Domine incrementum.

Měšćanska rada.
Niedner, wyšši měšćanosta.

Z Budyšina. Njedźelu 2. oktobra je Budyšin wšelake sportske předwjedźenja widźał. Mjez nimi běchu zawěśće najzajimawiše wumělske zlěty, kotrež so na lětaniśću we Sćijecach wotměwachu. Štyri lětaki, tři dwojotřešniki a jedyn jenotřěšnik běchu z Lipska sobotu sem přilećałe, zo bychu Budyšskomu wobydlerstwu pokazałe, kak daloko je hižo lětarstwo so wuwiło. Lětadła wuwjedźechu najprjedy

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

„Jězće, jězće, my sebi z tutoho čapra wjele nječinimy. Ale wosobni ludźo sebi je jara waža. Sym prjedy wjele do wašoho hrodu nosył. Jedyn druhi wuhleŕ w Šmrěkowcowym lěsu sćeleše swoje dźěći z hribami na Šmrěkowc. Jena joho dźowka běše samo junu pola wrótnika we służbje. Ale wrótnikowa žona, kotraž běše woprawdźity zmij, wućěri před někotrymi dnjemi holcu prječ. Róža, kotraž zamyslena sedźeše, stany nadobo wot blida a praji wjesele: „Wěm, to póndźe! — Zwoblekam so drastu kaž wuhlerjowa dźowka, ponjesu hriby na hród, spytam sebi wrótnikoweje lubosće dobyć, póndu k njej do służby a potom so mi hižo přileżnosć poskići, zo mózu swojoho nana widźeć, jomu dobroty wopokazać a skónčnje snadź joho wuswobodźić.“

„O mój Božo“, zawoła Róža a hladaše ze styknjenymaj rukomaj k njebjesam, „daj ty twoje žohnowanjo k tutomu skutkej.“

Wuhleŕ wiješe z hłowu a wotradźeše jej to. Róža pak wosta při swojim a wón dyrbješe so podać. Khwataše z durjemi won a za někotre mjeńšiny přińdźe přewoblekana nutř, běše Hańžinu drastu so woblekła, kotraž běše jara přistojna a čista. Wšitko jej stoješe kaž zlate. „Drasta wam jara rjenje přistoji“, praji wuhlerjowa žona, „ale waše lubozne, nježne wobličo, kotrež je kaž mloko a krej a wašej běłej rucy njejsu na wuhlerjowu dźowku podobne. Woni hnydom spóznaja, zo wy njejsće žana wuhlerjowa dźowka, ale zo sće jena hnadna knježna.“ Burkhard wědźeše nješkódny srědk, jeje wobličo a rucy zbrunić, kiž lohko zasy so hodźeše wotmyć. A wón pospyta to hnydom a Hańža a mać praještej: „Nětko to cyle wěsće póńdźe; nětko was žadyn človjek njespóznaje!“

Róža chcyše hnydom na druhi dźeń hić, dokelž so boješe, zo móhła hewak tam hižo druha přińć. „Tak zwažće sebi to w Božim mjenje! Hišće dźensa wječor póndu hribow napytać. Hańža budźe was přewodźeć hač na kónc lěsa na mału hórku, hdźež tři kamjentne kříže stoja; z njeje je Šmrěkowc widźeć, tak zo puća wjacy zmylić njemóžeće. Tam pódla třoch křižow w lěsu budźe Hańža na was čakać, hač so zasy njewróćiće.“

Na druhi dźeń rano bě Róža hižo zahe na puć hotowa. Wza koš z hribami; Hańža wza druhi koš, hdźež měješej

eskadrowy zlět a pokazachu swoju wustojnosć, kak móža derje w powětře zdalenosć wot lětadła k lětadłu wobličić. Zajimawy wobraz poskićeše wojowanjo dwojotřěšnikow mjez sobu. Kóždy lětaŕ so prócowaše, zo by nad swojim přećiwnikom dobył. Spodźiwanjo přiběraše, hdyž so wumělske zlěty pokazowachu na př. kak so lětadle přemjetowaštej w powětře do prědka a na stronu, kak so dele pušćeštej k zemi, mjez tym zo bě „motor wotstajeny a nadobo so zasy z mocu motora do powětra zběhnyštej. Najzwažliwiši kus cyłoho lětanja pak bě zawěsće wotskočenjo z lětadła z pomocu padanskeje płachty. Knjeni Lola Barescou wuwjedże tute wotskočenjo. Hdyž bě so z lětadła pušćiła a khwilu lećała, rozwali so jeje padanska płachta a zbožownje přispě lětarka z łaha k zemi. — Ludźo mytowachu lětarjam ze žiwym přikleskom. Syły ludźi běchu so na lětanišću naběžałe, zo bychu zajimawomu dźiwadłu přihladowałe.

— Budyšscy kehelekulerjo su sebi wosebity dom natwarili, hdźež bychu sportej kehelekulenja po wšěch prawidłach wumjełstwa hołdować móhli. Zańdźenu njedźelu bu nětko dom swojomu postajenju z wosebitej swjatočnosću přepodaty. Kehelekulerjo ze wšěch kóncow a rózkow běchu do Budyšina přikhwatali, zo bychu ze swojimi přećelemi tohole sporta někotre wjesołe hodźinki přeżiwili. Budyšin bě so wupyšił za cuzych hosći — na wšěch wulicach, hdźež měješe swjedźeński ćah hić, běchu wupowěsnjene zelene pletwy ze wšelakimi postrowami a přećemi, kajkež kehelekulerjo we swojej rěči nałožuja. Sobotu wječor wotmě so najprjedy komers wobstojacy z postrowjacych a zbožopřejacych rěčow, spěwow a předwjedźenjow. Njedźelu dop. w 11 hodź. bu zarjadowany swjedźeński ćah, kotryž w 12 hodź. ke sportownej hali dócpě. Rozsahła hala móžeše wšitkich wobdźělnikow wopřijeć. Tu měješe wyšši inženěr Stoewer swjedźeńsku rěč a přepoda športownju jeje postajenju. —

— **Budyšske statne rěčnistwo wozjewja:** Zapaleŕstwa we wokrjesu Budyšskoho krajnoho sudnistwa su w poslednim času zasy na nastróžace wašnje přiběrałe. W septembru t. l. samym bu Budyšskomu statnomu rěčnistwu nic mjenje hač 24 wohnjow w twarjenjach wozjewjenych, a njeje bohužel dwěla, zo so nimale we wšitkich tutych padach wo złowólne zapaleŕstwo jedna. Hornja Łužica ma hižo zrudnu sławu, zo je tamna krajina Němskeje, w kotrejž so najwjacy zapaleŕstwow stawa. Dźiwajo na to napomina so cyłe wobydleŕstwo, zo by při wotwobroćenju a wotkryću zapaleŕstwow mócnje sobu skutkowało. Štóž wo wobstojnosćach wě, kotrež mohłe k wuslědźenju a přepokazanju zapalerja dowjesć, je prošeny, zo by je wjesnomu žandarmej abo kriminalnomu wotdźělenju w Budyšinje pisomnje abo ertnje hnydom zdźělił. Hišće jónu so na to pokazuje, zo je komora wopalnoho zawěsćenja tomu, kotrohož sobudźěło k zasudźenju zapalerja dowjedże, hač do 5000 hriwnow myta přilubiła. Hewak pak je kóžde přelutowanjo złóstnikow, kiž powšitkownu wěstosć tak ćežko wohrožuja a njewuměrjomne hódnosće niča, wopačne.

— „Raj“, dźěćacy časopis, je we wulkej nuzy. Njemóžeše so papjera a ćišć zapłaćić, dokelž dosć derje płaćacych čitarjow nima. Płaćizna za čisło (lětnik ma 9—10 čisłow) je so na 5 pj. postajiła, zo by tež najkhudše serbske dźěćo „Raj“ čitać mohło. Khudoba pak je po zdaću tak wulka, zo je tež tuta snadna płaćizna přewysoka. Prosymy přećelow „Raja“ a serbske dźěći, zo bychu so sobu wo rozšěrjenjo starali a za joho zdźerženjo přećelnje składowali. Přinoški přijimujetej našej serbskej ćišćerni, Donnerhakec před Šuleŕskimi wrotami a Smolerjec na Lawskich hrjebjach.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměwa so tu pjatk 14. oktobra popołdnju w 2 hodź. we wjesnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Władźisław Stanisław Reymont.

(Po Fr. Arensu.)

Hdyž basnik „Pólskich burow“ w zymje před lětom bjez toho, zo by šěsćdźesaćiny dócpěł, nahle zemrě, běchu hišće junu woči cyłoho kulturnoho swěta na Władźisława Stanisława Reymonta, kiž bě lěto prjedy Nobelowe myto dóstał, złożene. Prawje popřeli wšak jomu mnozy wulkoliterarnicy ženje njejsu. Ale w poslednim času je zaso ćišišo wokoło njoho, a hdyž tam a sem literarni kritikojo tola wo nim pisaja, potom je husćišo prašenjo słyšeć: štó dha to poprawom je tutón Reymont.

Też cuze narody budźa so po času na to zwučić dyrbjeć, zo tutomu Polakej dwacetoho lětstotka jene z prěnich městnow mjez wulkimi swětoweje literatury słuša. Hižo w lěće 1920 pokazuje joho krajan Hadam Grzymala Siedlecki Reymonta po Sienkiewiczu jako prěnjoho Polaka, kiž jako Polak mjezynarodnu sławu wužiwa, nic jenož pola Rusow, Čechow, Kroatow, Słowincow, ale też Francózow, Jendźelčanow, Němcow.

Zwotprědka bě Reymont jako „swětabolostnik“ znaty, Pozdźišo pak je so stał powołany wumołc žiwjenja, mocy a skutka. Wězo zjewjeŕ hordoznych rjekow a wosobnych žónskich postawow tutón Polak njebě. Z cyłoho politiskoho a socialnoho hubjenstwa swojoho ludu (bě to woprawdźe wbohi lud, dokelž so ze socialnym běd̄ženjom nihdy na nihdy k politiskej samostatnosći předobyć njemóžeše), ze wšěch hłubinow človjeskich požadosćow, ze wšěch žórłow najwužšich ludnych zhromadźeństwow čerpa a wozjewja

---

jěsć sobu. Burkhard a joho žona požohnowaštaj Róžu wutrobnje a daštaj jej wšelake mudre wučby sobu. Płakajo hladaštaj za njej. „Tajke dobre dźěćo!“ praji wuhleŕ. „Jej dyrbi so poradźić; hewak njewostanje slubjenjo, kotrež stoji w štwórtej kazni, we płaćiwosći.“

Róža pyta sebi służbu w njepřećelskim hrodźe.

Róža a Hańža přińdźeštej zbožownje na kónc lěsa. Róžu kłó pola wutroby, hdyž Šmrěkowc z joho wysokej wěžu wot nazdala wuhlada.

„Ach Božo“, praješe sebi, „snadź we hłubinje tuteje wěže leži mój nan sputany do rjećazow. Što tež to wón čini? Je hišće strowy? Je hišće žiwy? O, hdy by so mi tola poradźiło k njomu přińć! O Božo, wjedź moje puće a daj mi namakać hnadu pola ludźi, ke kotrymž nětkle du!“

Róža rozžohnowa so wot Hańže a dźěše swój puć sama dale. Hdyž běše na wysoku horu přišła a z wrotami zastupiła, widźeše we dworje hnydom ryćerja Kunericha na konju, w krasnej zelenej a złotej drasće.

Běše wot wjacy zemjanskich służownikow a hajnkow wobdaty a chcyše runje na hońtwu wotjěchać. Róža so bjez mała k zemi zwjeze, hdyž tutoho surowoho njepřećela swojoho nana wuhlada. Dyrbješe so na kamjeńtnu ławku posydnyć, kotraž při wrotach běše, hewak by so k zemi zwjezła. Hońtwjeŕske rózki zaržachu a ćah ćehnješe pódla njeje nimo. Róža stany, zo by ryćerjej winowatu česć wopokazała. Ale hordy muž njeměješe khudeje, třepotateje holčki docyła kedźbu a ćehnješe ze swojimi ludźimi z wrotami won.

Róža so zasy sydny. Jej běše njewopisajomnje ćežko wokoło wutroby. Mysleše sebi, zo budźe najlěpje dočakać, dóniž so jeje njewoprašeja, što chce. Po khwilcy přińdźechu někotre dźěći, wostachu stojo a hladachu na nju. Róža postrowi dźěći přećelnje a prašeše so za jich mjenami. Prajachu jej a buchu dowěrliwiše k njej. Otmar, hólčec, wočini koš, kotryž při njej stoješe a hladaše, što tam nutřka je. Mała Bertha wupřestrěwaše swojej ručcy za módrymi kostyrjancami, kotrež měješe Róža we swojim kłobucy. Róža da dźěśćomaj rózički a někotre słódne zažne kruše, kotrež běše jej wuhlerjowa žona k wokřewjenju sobu na puć dała. Wšitcy tři rěčachu hromadźe, kaž bychu byli bratřa a sotry.

Dźěći běchu wrótnikowe. Tutón hladaše runje mjelčo z woknom won, kotrež běše tak připrawjene, zo by widźał,

jednoru móc a sapacu wjesołosć ke skutkej. A ćim bóle přepokazuje, dokelž swoje cyłe wulke wumělstwo na jednore žiwjenjo pólskich burow koncentruje. Wo tym móžemy so přeswědčić, hdyž ze swěta „Chłopy“ (joho štyrizwjazkowoho hłownoho dźěła — dźěło je w němskej rěči wušło pola Diederichs pod titulom „Die polnischen Bauern“) wróćo hladamy do swěta joho prěnich romanow k swětowej sławje dócpěnych. W knizy „Lodz“ so prócuje byćo a tyćo modernoho towarskoho a překupskoho města z hobrskej mocu w rytmje bjezzamołwjenoho bědźenja za dobytkom a duchamorjaceje roboty předstajić. Druhdy smy woprawdźe na helu w Dantowej Bóžskej komediji dopomnjeni. Srjedź židowskich a němskich pjenježnych magnatow widźimy jenoho wysokostojacoho Polaka z rynkow podstajenych k wěrškej pjenjezmócnych postupić. Je to potajkim khwalospěw pilnosće a kruteje wole? Móžno, zo budźa někotři w tutym zmysłu roman čitać, ale wjetšina drje budźe toho měnjenja, zo je tutón Borowjecki z hłodom za złotom swoju dušu a swoje žiwjenske zbožo předał. Hakle w joho romanje „Chłopy“ widźimy jasnje, što basnik chce: ženje njemóže někajke samostworjenjo z wuspěchom napřećo stupić wěčnym mocam pócćiwych žiwjenja zjednoćeństwow. Tajka móc pócćiwosće je za basnika „wjes“, mjez tym zo je město za njoho runje napřećiwne wopřijećo.

Za Němca wšak njeje přeco lohko Reymontowy wulki epos ze zahorjenosću čitać, přetož pólscy burja a z nimi wězo też jich literarny khorhownik nima za zasydleri smjerć wjele wyše, štož je też zrozemliwe. We wutrajnej antipatiji chcedźa Němcam wobarać, w pólskej wjescy so zasydlić. Jónu smy samo swědkojo, kak němskich zasydleri ze wsy wućerja. Dyrbi pak kóždy sprawnje myslacy připóznać, zo ženje zacpěćo a přisłodźenjo njeje prěni motiv jednanja, ale lubosć k ródnej wot wótcow namrětej zemi.

Wěsta puchotnosć (Derbheit, też mjeno khłopc woznamjenja dicker, derber Junge) je znamjo Reymontowych spisow a też joho „Khłopy“ njejsu nihdy representojo zmjechčenoho čłowjestwa, haj samo wěsta hrubosć jim njepobrachuje, wosebje napřećo žónskim; napřećo zwěrjatam pak su joho Polacy jara čućiwi, před cuzym rozkazowarjom su bojazni, palencej pak nimale jara podaći. Ale też na woprawdźitych počinkach njejsu khudźi, skromni a njesebični, žanoho dźěła so njebojo, połni lubosće k namrětej zemi, stary nałožk lubujo, maja žiwu česćownosć za cyrkej, z kotrejž su najhłubšo zwjazani. Mudri dosć, zo bychu spóznali, što jim k woprawdźitej narodnej swobodźe pobrachuje, zamóža jenož zrědka mocy k raznomu wobaranju před podtłóčowarjom zwjesć. Tu pomoc přinjesć, štož je Reymontej wosebje wutrobu rudźiło, je so wěsće prócował. Prošer Rochus je tajki ludowy japoštoł, kiž dźěći skradźu w pólšćinje rozwučuje a buram po ćichich wječorach stawizny wo žiwjenju swjatych powěda. Wěsće z tutoho prošerja basnik sam rěči a swój lud napomina.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

8. Lourdes. Dźiwy, cyrkwje.

Kaž we wopisu zjewjenjow hižo naspomnichmy, stachu so w Lourdesu też wšelake dźiwy, wosebje spodźiwne wustrowjenja. Tute njejsu hač do dźensišeho dnja přestałe, ale wospjetuja so přecy dale, tak zo drje měsaca njezańdźe, hdźež so njeby ničo stało. Na njeličomne syły khorych, kotřiž so doma z Lourdes-wodu wustrowja, njechamy hakle spominać. (Lourdes-woda je woda, kotruž ze strowotneho žórła čerja a w blešach do wšěch krajow sćelu). Też dary a dźakne listy, kotrež tam wšědnje z cyłeho swěta přikhadźeja, wobswědčeja, kak ludźo we wšelakich duchownych a wosebje też čělnych nuzach pomoc pola Lourdesskeje swjateje Marije namakachu.

Najnadpadniši dźiw, kotryž je so hač dotal stał, poda so w měsće Niourt. Tam dwaj železniskej ćahaj, kotrejž běštej połnej ludźi a z kotrejuž jedyn pućowarjow do Lourdesa domoj wjezeše, na samsnych kolijach napřećo sebi přijědźeštej a hromadu prasnyštej. Lokomotivje běštej cyłej zezhibowanej a kopica wozow rozbitych, ale z pućowarjow njebu ani jedyn ranjeny. — Powěda so, zo su njewěriwcy (swobodni mulerjo) ćahomaj ze zamysłom do so zrazyć dali, zo bychu z tutym „njezbožom“ ludźi wobšerili a wot pućowanjow do Lourdesa wottrašili. Ale, kaž Bóh wšudźom złe wotpohlady čłowjekow k dobremu wobroćić wě, tak też tu. Podawk w Niourće, kotryž dyrbješe wěriwych wot Lourdesa wotdźeržować, runje nawopak mnohich hišće dwělowacych wo jeho prawosći přeswědči.

Parižski rěčnik Hendrich Lasserre, kotryž so z nałožowanjom Lourdes-wody wot strašneje wóčneje khorosće wustrowi, napisa z dźakownosće za to stawizny Lourdesa a jeho wustrowjenjow. K tomu da wšitke dotalne dźiwy z pomocu rěčnikow, lěkarjow a druhich wučenych muži přepytać a zapisa je do knihi: „Naša Knjeni w Lourdesu“, kotrež su nětko nimale po cyłej Europje rozšěrjene. Kniha je też do Němskeje rěče přełožena a wosebje za (njewěriwych a) druhowěriwych powučna*. — Druhi wosobny Francóza, kotrehož ćeta w Lourdesu strowotu zasy dósta, zapołoži 15 tysac frankow (=12 tysac hriwnow), kotrež dyrbi tón dóstać, kiž by też jenož jedyn z Lasser-

* Dóstanješ ju pola kóždeho knihikupca na mjeno: Hoffmann, Unsere liebe Frau von Lourdes. Herder, Freiburg. (Druha knižka: Ségour, Die Wunder von Lourdes. Kirchheim, Mainz).

štó tu nutř a won khodźi. Wón běše hnuty, zo jena cuza holčka z joho dźěćimi tak přećelnje rěči. Čista wuréč, lubozny hłós, nadobna přistojnosć wjesneje holčki w čistej burskej drasće so jomu lubješe. „W cyłym mojim žiwjenju“, sebi praji, „njejsym žanu tak přistojnu, derjewoćehnjenu bursku holcu widźał.“

Wón přińdźe won a dowjedźe ju do jstwy. „Što dha maš tu dobre?“ praji wón přećelnje. Róža wočini koš a pokaza hriby. Muž wopraša so, što sebi za nje žada. „Štož mi za to daće“, praji Róža. „Přetož ja sebi myslu, wy jenej khudej holcy zawěsće přemało njedaće.“ „To je dobra wotmołwa“, praješe muž. „Dočakaj tu, chcu hriby do hrodu donjesć a za tebje wo mzdu jednać. Woni tam dawno hižo žane wjacy měli njejsu.“

Bórzy po tym přińdźe wrótnikowa žona z poliwku do jstwy. „Kak přińdźeš dha ty tu nutř, ty njekhmane stworjenjo? Što sy ty? Što tu chceš? Kak sebi ty zważiš, cyle njeznata, hnydom do jstwy zastupić? Naměstnje so šmjataj won, abo zmjetam ći hnydom wšitke šklě do hłowy a dam će z wulkim dwórskim psom wuhnać!“

Dźěći prošachu za nju a pokazachu jej krušwy a rózičky, kotrež běchu wot njeje dóstałe. Runje přińdźe też wrótnik wróćo, z prózdnym košom a pjenjezami. „Na, na“, praji muž, „njebudź tola hnydom kaž tajki rjećaznik. Holčka je dobra. Myslach sebi hižo, tuta móhła hnydom pola nas wostać, dokelž tola zasy jenu trjebamy. Ale hdyž ty kóždy raz zasy zakhadźeš kaž złe njedobre, to tu tola žadyn čłowjek njewutraje při tebi! — Ja sam sym ju tu nutř dowjedł.“

„Potom je to něšto cyle hinaše“, praji wrótnikowa; „potom njech tu wostanje. Ty pak mi njesměš za zło wzać, holca, zo so překhwatach; z toho mamy my naš khlěb, zo na cuzych ludźi kedźbujemy.“

„Wy maće cyle prawje“, praji Róža; „zo je mje waš muž tu nutř dowjedł, to wy wědźeć njemóžešće. Też běše to jara wopaki wote mnje, zo ja w jenej cuzej jstwi sama wostach. W tutym wotpohladźe khwalu ja waše překhwatanjo a prošu was wo wodaćo.“

Tajke něšto so wrótnikowej lubješe. Hdyž měješe wona prawje, potom bu změrowana. „Dokelž sy twoje płody z mojimi dźěćimi sobu dźěliła, tak dyrbiš też z nami sobu jěsć. Sydń so k blidu a jěz sobu!“

rowych Lourdesskich dźiwow za njewěrny dopokazać mohł. To by tola tajkim, kotřiž česćowanjo najzbóžnišeje knježny hanja a dźiwy na hnadownych městnach za jebanstwo abo človječu lochkowěriwosć wudawaja, rjany a witany dobytk być dyrbjał! Tola bankownik Tonrget w Parizu**, pola kotrehož pjenjezy leža, podarmo na wupłaćenjo čaka. Hač dotal sebi hišće nichtón po nje přišoł njeje. To drje je najlěpši dopokaz za to, što mamy wo Lourdesu a jeho dźiwach dźeržeć. Njepisam to, jako by něchtón z nas na tym dwělował, ale wjele bóle tohodla, zo bychu so też „druzy" sami wo česćowanju a spomožnym skutkowanju swjateje Marije přeswědčić móhli. — (Přichodnje dale.)

** Paris, Rue de Hanovre, no. 6.

Z cyrkwje a swěta.

Swjedźeń swj. Franciska z Assisi běše za Pražku arcydiöecezu ważny dźeń. Na tutym dnju bu poswjećeny nowy duchowny seminar, natwarjeny z wulkimi wudawkami w Dejwicach. Je to wulke dźěło a móže so prajić žiwjeńske dźěło Pražskoho arcybiskopa dr. Kordača, kotryž je po natwarjenju gymnazija w Bubenču wšitku swoju starosć tutomu monumentalnomu twarej přiwobrośił. Při swjatočnosći poswjećenja wobdźěli so wšón Pražski cyrkwinski swět a ministr strowotnistwa dr. Tiso. Při swjatočnosći měješe arcybiskop krasnu rěč wo zmysłu a nadawku tutoho twara, kotrohož założeŕ je najd. knj. arcybiskop. Po rěči bu seminar swjatočnje wotewrjeny a wot přitomnych nadrobnje wobhladany. —

Češki katolski basnik P. Sigismund Bouska wobeńdźe před krótkim swoje 60lětne narodniny. P. Sigismund je benediktin a założeŕ literarnoho časopisa „Nowe žiwjenjo". Z joho dźěłow je najważniše přełožk Mistraloho eposa „Mircio" do češćiny. Wyše toho je wón wjele lyriskich basni tworił. Wón pak je też wumjełc — moleŕ — a wustoji so też jara na japanski drjewoŕez. Při joho narodninach dósta wón też mnohe wopokazy česćownosće z druhich stronow.

Rom. Z tak mjenowanym „Romskim prašenjom" zaběra so bamžowy časopis „Observatore Romano". Wón piše: Wšelake nowiny měnja, zo Romske prašenjo wjacy njewobstoji, dokelž Mussolini katolskej cyrkwi na wšě wašnjo napřeco přińdźe. Tele měnjenjo pak je zmylne. Romske prašenjo budźe tak dołho dale wobstojeć, dóniž njedóstanje Swjaty Stoł absolutnu a dospołnu swobodu zakońscy zaručenu. Tajke rukowanjo njemóže so stać přez někajke knježeŕstwo abo přez někajku partaju, ale dyrbi być postajene přez prawniske a powšitkownje připóznate położenjo Swj. Stoła. Tak dołho hač so to njestanje, wobstoji dale zasadnje napřećiwnosć mjez Swj. Stołom a Italskej. Druhe knježeŕstwa a kraje dyrbja tutu napřećiwnosć připóznawać, dóstanu wone tola přez nju wěstosć, zo n eje bamž žanomu cuzomu knježeŕstwu podćisnjeny. Zo dźensa prjedawša wótrosć napřećiwjenja mjez Swj. Stołom a Italskej njewobstoji, dyrbi so wězo přidać.

Swjaty wótc je wotdźěl amerikanskich legionarow z jich wjednikom, komandantom Howard Savage, w audiency přijał. Při tym poŕěča sćěhowace słowa k nim: My so wosebiće wjeselimy, zo móžemy was widźeć, postrowić a žohnować, hdyž sebi pomyslimy, zo přińdźeće z tak dalokoho kraja: z wulkeje dalokeje Ameriki. Smy zwjeseleni, zo sće přišli k wopomnjeću na dwaj tak ważnej podawkaj we stawiznach swěta: na wulku wójnu a tu pomoc a tu podpjeru, kotruž młoda Amerika w tak rozsudnej khwili starej Europje poskići. — Wo słowach swj. wótca je nětko we swětowych nowinach horca bitwa nastała. Franzózska wuhrawje je přećiwo Němskej, a tuta pyta zasy słowam njepolitiski wuznam podpołožić, z čimž ma bjez dwěla prawje. Swjaty wótc njeje so před legionarami na žadyn pad wo wójnskej winje wuprajić chcył, ale je jenož starym wojakam nětko powšitkowne přećelne słowa poŕěčał.

Dale poby pola swj. wótca měšćanosta wulkoměsta New-Yorka, mister Walker. Mussolini přeprosy joho hnydom k sebi na kapitol. Tola knjez Walker so zapowě. Najprjedy chcyše swj. wótca wopytać. Wón da Mussolinijej wotmołwić: Sym katolik a dopjelnju tohodla najprjedy moje winowatosće napřeco načolnikej katolskeje cyrkwje, prjedy hač so z druhimi wěcami zaběram.

Kaž wšelake nowiny pisaju, chce swj. wótc we Vatikanskej zahrodźe nowy wulki palac natwarić. Wón dyrbi 70 rumnosćow za kardinalow a 50 jstwow za kardinalskich służownikow dóstać, k tomu hišće zhromadnu kapalu a žurlu za zhromadźizny kardinalow. Palac by potajkim za přichodne konklavy służić dyrbjał. Wudawki za nowotwar so na 50 milijónow lirow (12½ mil. hr.) wobličuja. Kaž nowiny pisaju, dyrbi kóždy kardinal po swojich mocach k wudawkam přinošować.

Acta Apost. Sed. 1927 wozjewjuja sćěhowace cyrkwinske rozsudy: Wot Pia X. předpisane lětne poswjećenjo Najswj. Wutroblje Jězusowej přepołoži so na swjedźeń Khrysta krala (poslednju njedźelu w oktobrje). Też dotalne wotpuski wot 7 lět a 7 kwadragenow a dospołny wotpusk za tych, kotřiž po hódnym dóstaću swj. sakramentow po měnjenju swj. wótca so modla, hodźa so nětko na swjedźenju kralestwa Khrystusowoho dobyć. Poswjećenja na dnju Najwjećišeje Wutroby Jězusowoje smědźa so po spodobanju dale wukonjeć. Nowa poswjećeńska formula dyrbi so kóždy raz wužiwać. — Za spěwanjo modlitwinych słowow (při poł

Róża jědźeše sobu. Dźěći pak powědachu z njej tak wjele, zo móžeše lědom kusk pojěść. Wotmołwješe pak jim přecy z jenajkej přećelniwosću a běše nimo měry přećelna přećiwo nim, zo běše mać wša zbožowna.

Hdyž Róża swój prózdny koš wza a chcyše woteńć, wołaštej wobej dźěśći: „Wostańće tu, wostańće!"

„Haj, mi by też lubo było, hdy by tu wostała", praješe mać. „Njeby tu chcyła być?" „O, z wutroby rady", praji Róża, „a ja bych wam też zawěsće swěrnje a sprawnje służiła!"

„Nó haj, tak dźi najprjedy domoj a rěč z twojimaj staršimaj a je-li też tutym prawje, tak móžeš přichodnu njedźelu do służby přińć."

Wrótnikowa praješe jej też, kajku mzdu dóstanje a da jej běły khlěb a sušene mjaso sobu na puć. „Daj to twojimaj staršimaj k postrowej a přińć derje domoj." Róża dźakowaše so wjesele za dary a khwataše domoj. Hańža sedźeše njedaloko tŕoch křižow a wušiwaše. Stany hnydom, hdyž Różu wuhlada, khwataše jej napřeco a praji: „Bohu budź dźak, moja luba towařška, zo tu zasy sće! Wy budźeće nětko zawěsće mučna a hłódna. Pójće, posydńmy so tudy, hdźež mój koš stoji na zelenu trawu a wokřewće so z mlokom a z butrowej pomazku a powědajće mi, kak sće tam pobyła."

„O ty dobra towařška, ty sy tola z jědźu na mnje čakała, njejsy so hišće ničoho dótknyła. Jěz tola też nětko, ja sym też tam jěść dóstała. Někotre wokomiki wšak chcu so při tebi posydnyć, ale potom dyrbimoj khwatać, njesměmoj so do stracha stajić, zo móhła naju nóc překhwatać. Powědać móžu ći ja po puću a też kusk pojěść." Hańža praji: „Haj, to móžu ja też!" A wobej khwataštej domoj.

Hłuboko w lěsu, hdyž słónčko hižo so khowaše, přińdźeštaj jimaj wuhleŕ a joho žona napřeco, kotrejž měještaj wulku starosć wo Hańžu a Różu. Wonaj wjeseleštaj so jara, zo běše wšitko tak derje wotběžało; jenož boleše jeju jara, zo nětko tutu jimaj tak lubu knježnu zhubitaj. Hdyž domoj přińdźechu, poda so Róża jara mučna ale też jara wjesoła do swojeje komorki, dźakowaše so, prjedy hač so lehny, Bohu na kolenach, zo je wón spočatk jeje předewzaća tak wulcy žohnował a prošeše joho, zo by też wšitko k prawje zbožownomu wukóncej dowjedł. (Přichodnje dale).

swjećenju) je wotpusk wot 300 dnjow wustajeny. Štóž tutu modlitwu wšědnje přez cyły měsac spěwa, dóstanje dospołny wotpusk.

Swjedźeń swj. Pětra Kanisija ma so nětko po cyłej cyrkwi swjećić.

Romska propaganda powyši biskopa italskeje mórskeje kupy **Rhodos** na arcybiskopa, hačrunje je dieceza khětro mała. Cyła kupa liči jenož 42 tysac wobydlerjow. Mjez nimi je hišće mała połojca prawosławnych. Jedyn prawosławny duchowny je nětko na nowoho arcybiskopa nadpad činił a joho ćežcy zranił. Wina na njeskutku je italske knježerstwo, kotrež přez swoje časopisy powyšenjo biskopa njetrjebawši politiscy wułožowaše a přez to prawosławnych k žarliwości nawabi a do njeměra zahna. Mordař je přez morjo do blizkeje Grekskeje ćeknył.

Z Neapla. 19. septembra běše město zasy ze swědkom wulkoho dźiwa. W kathedrali khowa so w škleńčanej bleši (w ambulli) krej swj. biskopa a martrarja Januaria. Tale sydnjena a cyle zesušena krej wožiwja po wěstych khwilach. Je potom cyle žiwa, ćečita a běžita. To sta so też zasy na 19. septembru jako na dnju swj. Januaria. Cyła cyrkej běše z wěriwymi napjelnjena. Na wołtarju stoješe ambulla ze sydnjenej krewju swj. biskopa. Wšo zhladowaše z napjatosću na wołtař. Nadobo poča so krej hibać, warić, wožiwjeć. Wšě zwony města pozběhnychu swój mjedźany hłós, sireny na łódźach we přistawje rujachu, hrimot kanónow rżeše nad městom. Wšo wozjewješe wulkomu městu, zo je swjaty biskop zasy smilny był swojomu ludej, zo je zasy skutkował stary a tola přecy zasy nowy dźiw.

Sowjetska Ruska ma swjate dny swětnoho a cyrkwinoho razu. Do prěnich słušeja 1. wulki rózk (nowe lěto) a 22. wulki rózk jako smjertny dźeń Lenina. Dale 13. měrc dźeń wotstronjenja carstwa a 18. měrc dźeń postanjenja Pariškeje komuny. Dale 1. meja a 7. oktober bolšewiski revolucijny dźeń. Do druheje družiny słušeja 25. měrc, jutrowna a swjatkowna póndźela, dźeń Božoho spěća, 6. august (překrasnjenjo Khrystusa) a 15. aug. (do-njebjeswzaća swj. Marije) a skónčnje hody 25. a 26. dec.

Rjad jezuitow liči tukhwilu přez 20000 rjadownikow a to 9417 měšnikow, 6267 školastow (studentow a studowacych) a 4423 bratrow. Wón dźěli so do 6 provincow, z kotrychž je španiska najsylniša z 4838 rjadownikami. Za njej sćěhuje němska (z Awstriskej, Češkej, Pólskej, Wuherskej, Južnosłowjanskej a Nižozemskej) z 3822 sobustawami. Amerika ma 3565, Jendźelska 3327, Francózska 2866 a Italska 1679 jezuitow.

Wšelčizny.

Šula bjez Boha a nabožiny. Wozjewjenjo zrudnoho podawka přińdże mi připadnje do rukow. Runje w tymle času so wojuje dla šulskoho zakonja. Bědźi so wo konfesionalnu t. r. wo šulu z nabožnej wučbu a wo cyle swobodnu t. r. wo šulu bjez nabožiny a bjez Boha. — Před přisažnym sudom bu młody človjek k smjerći wotsudźeny, dokelž bě žónsku skóncował (morił), zo by ji por frankow pjenjez rubił. Wopomnjeća hódna bě rěč zakitarja (prawiznika) tutoho mordarja. Joho słowa běchu: „Moji knježa, mój mi připokazany nadawk je jara lohki. Wobskorženy je so njeskutka dospołnje wuznał, zakitanjo je potajkim njemóžne. Widźu tu před sobu **znamjo Křižowanoho** a připóznaju to ze spodobanjom. Kříž tu stoji w sudnym salu, hdźež wy winowatych zasudźujeće. Ale čohodla njesłyšimy wo nim ničo w šulach, do kotrychž swoje dźěći sćeleće? Čohodla so křižowany Zbóžnik złóstnikej hakle tudy prěni króć před woči staji, hdyž je joho zakoń hrabnył? Byli so wón na Křižowanoho pokazował a joho wučbu, hdyž hišće na šulskej ławcy sydaše, njebychmy joho nětko nadešli na ławcy hańby. Haj, wy sće, moji knježa, kotrychž ja wobskoržuju, was, kotřiž so wy ze swojej zdźěłanosću hordźiće a tola sće barbarojo, kotřiž wy mjez ludom njewěru a požadliwosć rozšěrjeće a so dźiwaće, zo wam lud potom wotmołwja ze złósćemi a hrubosću. Zasudźće mojoho klientu, maće k tomu prawo. Ale was ja wobskoržuju, a to je moja winowatosć!“ Tak bu tak mjenowana zakitanska rěč dostojnoho rěčnika žałostne zasudźenjo francózskoho naroda. — Ale kak stoji pola nas, w cyłej Němskej? Zdźěłanosć, rozjasnjenjo, postupowanjo na wšěch polach žiwjenja, to je powšitkowne hesło, ale wěra, nabožnosć a swjata cyrkej, to wšo so mjeta do črjopow. A bohužel, kaž je to zwonkach we človjeskim towarstwje, tak je też jara často znutřka we swójbach, kaž bychu za starších a dźěći žane Bože a też nic cyrkwine kaznje wjacy njebyłe. Tola njemylmy so, Bóh so njeda směšić. Haj to je nowy čas, — ale njezapomń, też w nowym času je wostał a wostanje stary Bóh ze swojej sprawnosću. A joho słowo wostanje wěrne: „Štož človjek syje, to budźe też žnjeć!“

Wörishofen. Štó by tule bajersku wjes njeznał, z najmjeńša po mjenje. Někotryžkuli Serb pak je tam też hižo pobył a spodźiwne skutkowanjo tamnišeje kury (lěkowanja) nazhonił. Tu mi runje do rukow přińdże pismo, w kotrymž je zestajene, što je tola tamny swětasławny farař, pozdźiši prelat Bosćij Kneipp, ze swojimi dokhodami a darami, kotrež wot swojich wuhojenych khorych z cyłoho swěta dóstawaše, dobroho činił; přetož sam za sebje njeje ničo zdźeržał. Je tam za khudych khorych natwarił: 1. Wulki starši dom, wosebje za duchownych a mužskich, kotryž 103000 hr. płaćeše, a k tomu bu potom přitwarjeny nowy dom, za kotryž zasy 75000 hr. woprowaše, wobaj domaj, hromadźe wulki wustaw, nětko rěka Sebastianum. 2. Natwari wulki asyl za dźěći za 284000 hr. 3. Wulkotne twarjeńska wosebje za žónskich khorych za 100000 hr., nětko Kneippianum mjenowane. Tele wustawy přepoda wón: Sebastianum rjadej Miłosćiwych bratrow, tohorunja přepoda jim asyl za dźěći; Kneippianum dóstachu Miłosćiwe sotry, khude Franciskanki z Mallerndorfa, kotrež pozdźišo też jako přihódniše mocy k tomu asyl za dźěći přepodaty dóstachu. Za wjes Wörishofen natwari farař Kneipp nowu šulu za holcy, kotraž 60000 hr. płaćeše, a krótko před smjerću dari hišće kasy za khudych 10000 hr. Seminarej w Dillingen, hdźež běše wón bohosłowstwo studował, přiwobroći 30000 hr. za khudych studentow a założi hišće wšelake druhe fundacije.

W Londonje běše hač před krótkim wosebje lubowany prědař (evangelski) a předstojićer dweju cyrkwjow, z mjenom Williams. Wosadni běchu z nim spokojom, dokelž wědźeše derje rěčeć. Wón běše před měsacami z Ameriki přišoł a dobre wuswědčenja sobu přinjesł. Hdyž běše nětko přez poł lěta swoje zastojnstwo wukonjał, přińdże junu nadobo detektiv (policajski wuslědźeŕ) k njomu. Chcyše so joho za tym a tamnym wuwoprašować. Tola Williams njeběše za njoho k rěčam. Wón tłóchny bjez sleda. Njeměješe mjenujcy dobre swědomjo. W Americy běše wopačne wudawanja činił a wobswědčenja zemrěća falšował. Za to běše 9 měsacow khłostańnje dóstał. Kak je po tajkim skućenju k swojim dobrym wuswědčenjam přišoł, njeje so wujasnić hodźało. W Londonje je Williams mjez druhimi zastojnskimi dźěłami też wjacore mandźelstwa zwjazował. Nětko je mjerzace prašenjo te, hač su tute wěrowanja zakońscy płaćiwe. W Jendźelskej njeje civilne wěrowanjo kruće předpisane, cyrkwinske też dosahuje. — We swojej młodości běše Williams we wuhlowych podkopkach dźěłał.

Naleznosce našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk. 597. ze Sulšec: Marja Kneblowa; 598. z Budyšina: Hana Narćikowa.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 3. oktobra 1927.

Woły: 217. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—48. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 34—39. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 260. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 61—64. 2) Połnomjasne młódše 54—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane

starše 42—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 336. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—54. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—38. Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata**: 567. 1) Najlěpše wukormjene 98—122. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 85—90. 3) Špatne 78—83. **Wowcy**: 569. 1. Młódše a starše wukormjene 63—68. 2) Starše wukormjene 55—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—53. 4) — . **Swinje**: 3688. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 73—74. 2) Wukormjene 72—73. 3) Mjasne 70—71. 4) Špatne 67—69. 5) Rancy a kunrdosy 64—66. 7) 58—64. 8) — .

6. oktobra 1927.

Ćelata (682): 2) 87—92. 3) 80—86. 4) 72—78. 5) — . 6) — .
Swinje (511): (přez 300 pt.) 1) 74—79. 2) (240—300) 72—74. 3) (200—240) 70—71. 4) (160—200) 65—69. 5) 64—66. 6) — . 7) 60—66.

Wične płaćizny		w Budyšinje 1. oktobra	w Kamjencu 29. sept.
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,60—12,80
Rožka, nowa	70 „	12,50—12,80	12,20—12,50
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,00—10,75	11,50—12,00
Wows	50 „	—	9,75—10,00
Wows, nowy	50 „	9,75—10,25	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,50—3,25	3,50—3,75
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20—4,60
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,15	0,14—0,15
Prosata, 1051 štuk	1 štk.	8,00—22,00	14,00—18,00

Marja Runge
wumjelska zašiwarnja za paramenty
w Budyšinje, Lubijska droha čo. 9
poruča so k zhotowjenju a k wuporjedźenju wšitkich **paramentow, ryzwow, pluvialow a khorhowjow.**

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjenckeje banki.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě nowosće su dóšłe!
Přeslapjace pokazki
za
kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale
Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje, čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury
Wšo w prěnjotnych družinach wot najtuńšoho sem.
Pozamenty :: trodle :: knefle
Alfons Schauseil
Budyšin
Wosebity dom za serbsku drastu.

Čopła spódnja drasta:
woblečenja, košle, kholowy, suwaki (Schlüpfer), princess-suknje, chenillowe rubišća, nohajcy, podnohajcy
nětkle hišće jara płaćizny hódno!
Walter Noebel w Budyšinje
Bohata dróha 14.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 4—7 procentami
Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy.

Kheža z něšto polom abo wulkej zahrodu so **kupić pyta** při wysokim napłaćenju. Poskić. njech so na expediciju „Katolsk. Posoła" póšcelu.

Kheža ze zahrodu
je na předań **w Budyšinje** na Flincowej dr. 8 w zadnjej kheži pola Jänichoweje.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

42. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **15. oktobra 1927.** | **65. lětnik.**

Stary čas — nowy čas!

Kaž nam njedawno němske a pozdźišo serbske nowiny wozjewjachu, je wo tym w Budyšinje přednošował knjez farař Cyž ze znatej wustojnosću a hłuboko čěrajo ze žiwjenja wjesnoho ludu.

A dokelž so jomu zawěsće runje tutón předmjet tak ważny zdaše, je dwójcy wo tym rěčał, najprjedy němski při zjězdźe towarstwa za nawjesne derjemčco — Ländliche Wohlfahrtspflege — pozdźišo tež na Maćicy.

Dźensa by so Posoł dótknył tutoho słowa; stary čas — nowy čas a to tohodla, dokelž widźi runje w tutym nowym času w přirunanju ze starym časom jenu a to sobu najważnišu winu za njedawno narysnjenu „našu najbóle krawjacu ranu“, za njedosahacy měšniski dorost w přichodźe w Serbach, kiž běchu tola ze starodawna najbohaćiši wusyw a najkrasniša kolebka za duchownski dorost.

Najprjedy pak chce Posoł swojim čitarjam wupowědać — po prawym to žonjacy njepočink — što je so jomu wšo napřećiwiło na joho alarmpiskanjo: naša najbóle krawjaca rana.

Hižo to zapisuje Posoł z wjesołosću do swojoho kreditkonta, hdyž so serbski lud započina zaběrać ze swojej duchownskej mizeru, dokelž dotal drěmaše a měješe swoju sparnu čapku hłuboko přez wuši sćehnjenu. Tu so zetka wóndy Posoł ze serbskim mužikom, kiž runje křiž barbješe. A što měnješe sprawny mužik?

Praji takle: Posoł pisa, zo duchowni njedosahaja a zo dyrbimy swojim dźěćom na duchownstwo dać studować. Haj, čohodla dyrbimy dać swojim dźěćom duchownym być, hdyž „biskop našich duchownych do Němcow tyka a němskich do Serbow?“

Z dobrym wotpohladom to Posoł zapisuje, z prěnja, zo by w „ludowym“ časopisu tež ludowy hłós k swojomu prawej přišoł a z druha, zo widźimy, kak hłuboko tajke prašenja, kaž wobsadźenjo serbskeje fary z němskim fararjom, do ludowoho myslenja a žiwjenja sobu přimaja.

Posoł je tutomu mužikej tole wotmołwił:

Wšón serbski lud ma to wězo za wulku njeprawdu a křiwdu. Tola njedźiwajo na to dyrbimy so tola přichodnje lěpje kaž dotal za swój serbski duchownski dorost starać.

Z prěnja žada sebi to naša serbska česć, zo tež dale wostanje kaž to přecy běše, žadosć a hordosć serbskich swójbow, k wołtarjej dowjesć móc znajmjeńša jednoho swojich synow.

Z druha budże serbski lud přichodnje wjacy serbskich duchownych potrjebować.

Po nětčišej zasadże katolskeje cyrkwje: mjeńše fary a wjacy duchownych, budże bjez dwěla ważne prašenjo přichoda, na přikład wulku a wobšěrnu Khrósćansku wosadu dźělić po něčim hišće k połnocy, k wječoru a k połdnju, kaž je hižo k ranju dźělena přez Baćońsku wosadu.

Dale tež za Ralbičansku wosadu w přichodźe přez Różant a Šunow tajke dźělenjo raz k prašenju přińdźe.

K třećemu potrjebuje serbski lud po přeswědčenju serbskich dušepastyrjow do Serbow mužski klóštrski rjad, kiž by so cyle a njeposrědnje wěnował dušepastyŕskomu dźěłu mjez Serbami, kiž by nam natwarił tak nuzny duchownski dom za exercicije, zo móhli přez cyłe lěto Serbja tam swjate exercicije wotměwać.

So samo wě, zo móhli to jenož serbscy rěčacy duchowni dokonjeć. Tutón pomocny mužski klóštrski rjad dyrbjał tež swětnych serbskich duchownych hewak podpjerać we dušepastyŕskim dźěle, kaž w nawjedowanju towarstwow młodosće přez přednoški, třeći rjad a joho wutwarjenjo w Serbach, a wosebje trjebamy nuznje kaž wšědny khlěb serbski konvikt w Budyšinje za duchownski, wučeŕski a hewak studowacy dorost, hdyž bu nam naš jenički konvikt, serbski seminar w Prazy, zničeny.

K štwórtomu mamy so tež wo to starać, zo za naš wobstojacy klóštr a jomu podstojacy Różant změjemy tež w přichodźe dosahacych měšnikow. To wšo su ważne a daloko sahace nadawki za přichod.

A skónčnje, hdyž je serbski lud doma dospołnje a na dosahace wašnjo wobstarany, ničo njezadźěła, hdyž po přikazni Božej: dźiće a wučće wšitke ludy, zo serbski lud tež kaž prjedy podawa Mišnjanskej dijecezy nowy žiwjoł přez swoje mocy.

Wězo dyrbi tež za to potom tuta dijeceza dźak wědźeć a tutu starosć serbskoho ludu wo cyłu dijecezu kwitować wosebje ze sprawnym a lubosćiwym zastaranjom předewšěm serbskoho ludu.

Ludowy instinkt cyle prawje sudźi takle: My tola njemóžemy swojich synow do Němcow dawać, hdyž njejsmy sami najprjedy dosć wobstarani. Tež rozšěrjenjo křesćan-

stwa mjez pohanami njedyrbjało w přichodźe jenož wobstać w pjenježnych srědkach, ale też we wosobinskim wobdźělenju — přez serbskich misijonarow.

Wosebje pót a próca misijonarow a misijonarkow, snadź tam přelata martrarska krew, by była najlěpše symjo nowych, prawych křesćanow też w domiźnje. Bóh liči swoje hnady po woporach: z kajkej měru my měrimy, z tajkej budźe nam zasy měrjene.

To bě Posołowa zabawa ze serbskim křižbarbjerjom. Snadź też swoje swětło swěći do wjele serbskich domow a wutrobow.

Druhi tajki serbski přećel, hižo bóle překlepaniši, přińdźe wbohomu Posołej za joho słowa wo najbóle krawjacej ranje z ważnišim experimentom.

Wy sće takle pisał, ale zabył přispomnić: z wotkel tuta rana takle bolostnje krawi. To přińdźe z časa, zo wjacy nimamy swój serbski seminar w Prazy. Předaćo serbskoho seminara je našich studowacych po cyłym swěće rozbrójiło a rozzehnało, nimaja nihdźe wjacy swój woprawdźity dom a tak krawi dale tuta bolostna rana.

Ze sprawnosće a wěrnosće dyrbi so přidać, zo tomu tak je a zo bě nimo křiwdy předaća samoho tón druhi wulki zmylk, zo so to sta w času, hdyž tu zarunacoho srědka njebě, druhoho domu, hdźež bychu so studowacy přesydlić móhli.

Hdyž će z twojoho domu pokazaja a njewěš, hdźe hić, to je nimo měry hórki a ćežki wosud. A tak bě z předaćom serbskoho seminara.

Tola sprawnosć a wěrnosć pak sebi też žadatej, wuprajić, zo to njeje sama a jenička wina za tutu krawjacu ranu, naš njedosahacy dorost. Posoł naspomnja dźensa druhu winu: nowy čas a chce přichodnje hišće dalše winy mjenować, kiž nam to rozswětluja.

Nowy čas! Nowy čas, kotryž nam też telko dobrotow přinoša, najnowšu wosebite awto na rózarijowy wotpusk do Radworja — tamniši knjez farař je jón zawěsće wosebiće witał — awtowe jězby do Filipowa w meji. Zdalenoho nawoženju ze słónku, družkami a ze wšěm žiwym a mortwym inventarom z dalokeje rańšeje serbskeje wosady do Kamjenca k wěrowanju awto dowjeze a štó wě, što nam nowy čas hišće wšo wobradźi?

Tola njehodźi so prěć, zo nowy čas powšitkownje dobromu, staromu serbskomu powětrej njetyje.

Je khětro zwažena wěc, zjawnje wo tym pisać, dokelž wšelakich Serbow potom hnydom koža swěrbi a počinaju swarjeć.

Před lětami napisa zasłužbny Serb — nětko hižo na prawdźe Božej — do Serbskoho Hospodarja nastawk: što je wina — a poctawzynd — tu bě do šeršenjacoho hnězda sahnył a redakcija Hospodarja dyrbješe sebi hnydom motorowu sykawu z Kukec wotnajeć, zo by woheń hašała.

Zo by zasy ze serbskich domow wušło mnohich duchownych, k tomu je pódla Bożeje hnady, bjez kotrejež ničo njezamóžemy, předewšěm trěbne, zo prawe, wopornjwe křesćanstwo je zasy z domom w serbskich domach, zo tu zasy přeznaturske kubła: Boža hnada, Boža česć, Boža służba, Boža lubosć přewahu dóstanu porunjo časnym, jeno naturskim kublam, njech so nětko mjenuja pjenjezy, časny dobytk, dobra žeńtwa, z jednym słowom, zo naš lud wšě swoje dźěło, wšu swoju prócu jeno njestaja na pjenjezy, na prašenjo, što mi to wunjese, ale zo zasy wuknje ličić z přeznaturskimi faktorami, zo so praša, što pomha mi to za wěčnosć.

W tym dźěn je najważniši rozdźěl mjez starym a nowym časom, zo naši prjedownicy drje njeznajachu žane kassaknihe, njeznajachu tak mnohe, štož dźensa płaći za nuzne a trěbne, chceš-li wobstać, ale woni njezabychu při starosći wo wšědny khlěb na swoje wěčne postajenjo, zo tohodla plahowachu dobroho, křesćanskoho ducha we swojim domje, zo so starachu za čisty, dobry, njeskaženy powětr we swojim domje a w tajkim powětře zeskhadźa potom nježne symješko měšniskoho powołanja.

Prjedy bě to tak, zo runje ze wsow a tam zasy z ratarskich swójbow wuńdźe nanajwjacy duchownych.

Dźensa je to hinak. Statistika nas powuča, zo nětkle bóle ze srjedźnych městow a z druhich worštow přińdu nětčiši duchowni.

Čohodla to? Zasłužbny duchowny ze sławnym mjenom a redaktor njedźelskoho nabožnoho časopisa, kotryž ma dobre mjeno a so wjele čita, je mjez swojimi čitarjemi zarjadował z wokolnikom naprašowanjo, što je wina, zo tak mało ze wsow na duchownstwo studuje a čohodla měšniske powołanja w našim času tak wotebjeraja.

Wotmołwy, kiž na to dósta, su jara zajimawe, dokelž rěča z nazhonjenja a su wučerpane ze wšědnoho, ludowoho žiwjenja.

Jena wotmołwa rěka: čisty powětr w domje!

Je njedźela. Po kemšach. Swójbni su runje wot kemši přišli a do wobjeda je hišće něšto časa. Wo čim so mjez sobu zabawjeja? Štož su dopołdnja w cyrkwi widźeli a słyšeli. Wězo na prěnim městnje wo swojim knjezu fararju, kotryž tola njedźelu za swoju wosadu tak rjec hłownu rólu hraje.

Tu přińdźe na bjesadu dobry susod, kotryž, kaž je mało po cyłej wosadźe, na knjeza fararja derje k rěčam njeje. Čohodla, to tule mjenje waži. Wězo też wón swój mudry hort wotewrja a nětko so njedźelu po kemšach wo jich fararju rěči z tajkim njerespektom, haj, z tajkej nječesanosću a lózosću, zo lědoma k wěrjenju: tući ludźo běchu dopołdnja w kemšach a widźachu swojoho fararja při najswjećišim skutku a jako Božoho naměstnika na klětcy.

Na kachlowej ławcy sedźi młody pachoł a z wočinjenej hubu posłucha a spóžera wšitko. Štož je dotal měł za něšto wysoke a idealne, k čomuž spohladowaše z najwjetšej česćownosću — zdobom dźensa po kemšach bu wšo zničene a roztorhane, słyšo, zo joho domjacy a znaći rěča wo fararju, jako by był kaž krawc a šewc we wsy.

W joho wutrobje bywa zymno, ćemno. Mrěje w joho duši wot Boha zapołožene symješko měšniskoho powołanja. A susod je jomu je wutorhał. jn.

Politiski rozhlad.

Z Berlina. Zda so wučinjena wěc być, zo němski kancler dr. Marx a minister zwonkownych należnosćow so w přichodnym času do Wina podataj, zo byštaj wopyt awstriskoho zwjazkowoho kanclera dr. Seipla wotmołwiłoj. Čas jězby njeje hišće cyle wěsty, dokelž ma knježerstwo runje nětkole wšelake jara ważne prašenja wujednać.

Francózojo nochcedźa z Němskeje. Hižo dlěžši čas, haj wot započatka cuzeje wobsadki su němske nowiny też na jeje wotstronjenjo dźiwałe. Mjez tym, zo Francózojo so jenož jara ćežko k małomu wołóženju podwola, su Jendźelčenjo němskim přećam so z wulkoho dźěla podwolili, wosebje w Taunusu, hdźež su swoje mocy do někotrych wjetšich garnisonow koncentrowali. Wězo su Jendźelčenjo swoje wuměnjenjo sčinili, zo chcedźa jenož potom swojich wojakow ze wšelakich dźělow wotstronić, hdyž Francózojo swojich wojakow do wopuščenych garnisonow njepołoža, kaž tehdom w Bonje a Koblencu.

Stawkowanjo na wysokich a podzemskich drohach we Berlinje. Pondźelu so zastupjerjo podzemskich drohow we Berlinje w „Gleisdreieck" k zhromadnomu posedźenju a wuradźowanju zeńdźechu. W běhu zhromadźizny so wobdźělnicy za stawkowanjo wuprajichu, kotrež so wutoru rano započa. Wšě druhe dowožowanske srědki su tohodla přepjelnjene, tak zo njemóža wšě potrěbnosće dopjelnić, hačrunje su wšě móžnoty wučerpałe.

Južnosłowjanska a Němska. Poměr mjez Južnosłowjanskej a Němskej zda so w poslednim času jara dobry być. Při hosćinje, kotruž zwonkowny minister Marinkowič započatk oktobra k česći někotrych přitomnych němskich žurnalistow wuhotowa, rěčeše Marinkowič też sćěhowace: „Powšitkownje je wobydlerstwo Južnosłowjanskeje přećelnje zmyslene přećiwo Němskej. Česćimy němski lud počinkow

dla, z kotrychž smy w zańdźenosći wjele wukli a w přichodze hišće wjele wuknyć chcemy.“ Južnosłowjanska a Němska staj hakle 6. oktobra nowe wikowanske wuměnjenjo podpisałoj. Wobej stataj stajnje a wjetši zajim mjez sobu dobywatej. Hižo w zańdźenym lěće běchu wulke syły pućowarjow přirodźinske krasnosće Južnosłowjanskeje wohladać a na nich so wokřewić přijěle. A lětsa njebě to hinak. Wěsće změja nowe wuměnjenja za južnosłowjanskich burow, kaž też za němsku ćežku industriju wulki wuznam.

Pólsko-litawske napjatosće. Dokelž běchu pólske šule we Wilnje přez litawske knježeŕstwo wobhrožene, bě tu mjez woběmaj statomaj k wšelakim njeluboznosćam přišło. Tak dóńdźe hišće 10. oktobra k zhromadnomu protestej wšěch pólsko-měšćanskich stronow, hdyž přećiwo wohroženju pólskoho šulstwa w Litawskej wustupowachu. Nětko pak so zda, zo je zasy měr na namjezach pólsko-litawskich. Też pólske nowiny wjele měrnišo pisaja.

Hižo přez rusko-litawske wučinjenja bu pólska zjawnosć khětro rozhorjena. Ale najhórše rozhorjenjo so sta, hdyž w Pólskej zhonichu, kak bě litawska wyšnosć z pólskimi šulemi a wučerjemi zakhadźała. Kaž wšelake pólske nowiny pisaja, buchu zajeći wučerjo přebići a tute puki přeńdźechu do woprawdźitoho martrowanja. Na to buchu přez pólske knježeŕstwo 20 Litowskich zajeći, mjez nimi 10 duchownych, a wšo dohromady 48 šulow litowskich zawrjene. Někotre nowiny wšak hižo pisachu, kaž by hižo k wozjewjenju wójny mjez woběmaj statomaj dóšło a wójnske třělenja hižo započałe. Knježeŕstwo same wšak njechaše předaloko so naščuwać dać, ale tola buchu poměry přez wobdźělenjo knježeŕstwa při 7lětnym wopomnjeńskim dnju, zo bu Wilna přez Polakow dobyte, trochu zhóršene.

Južnosłowjanska a Bołhańska. Zamordowanjo serbiskoho generala Kowačewiča přez bołhańske rubježne cwólby je postork k nowym njeměram na Balkanje dało. Hižo přez 50 lět je tak mjenowane macedoniske prašenjo stajnje a stajnje z nowa Balkan do nowych njeměrow stajiło. Po wutworjenju južnosłowjanskoho stata po wójnje so hnydom zasy stara napjatosć w tutym nastupanju pokaza, wosebje přez to, zo so macedoniske dźěle do nowoho južnosłowjanskoho stata přijachu. Macedonojo pak hnydom po tym wutworichu sylnu irredentu (zwjazk k wuswobodźenju swojich krajanow z putow Južnosłowjanskeje), wutworichu tak mjenowany „IMRO“ pod wjednistwom něhdyšoho bołhańskoho generala Protegerowa. Při přesćěhanjach wukhowachu so stajnje w namjeznych bołhańskich krajinach. Hdyž so Macedonscy runje sami mjez sobu njewadźachu, přimachu husto dosć serbiskich ministrow a statnikow. Nětko je zasy serbiski general jako winik macedonskej irredenće służił, na čož sebi Běłohrodske knježeŕstwo krute khłostanjo winowatych na napadże žadaše a tohorunja potłóčenjo macedonsko-revolucionańskich zwjazkow. Haj, we wěstych Běłohrodskich worštach sebi samo přetorhnjenjo wšěch diplomatiskich zwiskow z Bołhańskej žadachu.

Khowanjo Kowačewičowoho ćěła sta so zańdźenu njedźelu. Hižo dźeń prjedy, sobotu rano, bu do Běłohroda přewjezene a w officerskim domje na marach wustajene. Njedźelu dopołdnja bu potom ćěło swjatočnje z wobdźělenjom kralowskoho rodu, knježeŕstwa a mnohich wysokich wosobow najnadobnišo pokhowane. Cyłe město bě so čorny žarowacy šat woblekło a wupowsnjene khorhowje z čornym florom běchu swědkojo nutrnoho sobužarowanja.

Mordarjow njeboh generala njemóžachu dołhi čas wuslědźić, dóniž so zańdźenu sobotu skónčnje poradźi, jich wuslědźić. Běchu so do hórskeje škałoby blizko bołhańskich mjezow skhowali, hdyž so ze wšěmi mocami před zasłapjenjom přez policiju a wojakow wobarachu. Hdyž móžachu skónčnje do škałoby zastupić, běštaj dwaj mortwaj, třeći bě so hłubšo skhował a so z kamjenjemi cyle zasypał. Joho móžachu do Štipa wotwjesć.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Po postajenju duchowneje wyšnosće ma kóždy nowowuswjećeny měšnik w prěnich třoch lětach kóždolětnje tak mjenowane kura-pruhowanjo złožić. Pruhowanja wotměwaju so přecy w nazymskich prózdninach we Budyšinje na tachantstwje. Lětsa wobdźěli so 12 knježich z cyłeje diecezy na pruhowanju. Běchu za čas pruhowanja hosćo tachantstwa. Nimo tutych młódšich činjachu hišće 3 starši knježa swoje farske pruhowanjo.

— **Knjez biskop dr. Křesćan Šreiber w Americy.** Naš knjez biskop je, kaž so z Ameriki piše, zbožownje do Neu-Yorka dojěł, hdyž chce ze swojimi přednoškami započeć. Bu tam wot němskoho konsula Klee powitany.

— **Towarstwa kat. młodźencow.** Přichodnu njedźelu zetkaja so towarstwa kat. młodźencow a młodych muži cyłeje diecesy na hrodże Hubertusburg-Wermsdorf pola Ošaca. Wěstych winow dla bu zeńdźenišćo, kiž bě najprjedy Rochsburg pola Cwikawy wučinjene na mjenowane postajene. Za dźeń so wot wobdźělnikow pod 17 lětami 2 hr., wyše 17 lět 3 hr. płaća.

— **Diecesanske zjednoćeństwo kat. towarstwow knježnow.** W dnjach wot 2.—4. oktobra zeńdźechu so presesojo a wjednicy knježniskich towarstwow ze serbskeje a němskeje Łužicy, kaž też z Drježdźan a Lipska na biskopičanskej fary, zo bychu na přednoški hłownoho presesa Klensa z Düsseldorfa, centrale zjednoćeństwa, posłuchali a z nim so wo ważnych prašenjach towarstwownych rozmołwjeli a wuradźowali. Wosebje rozprawješe generalny preses wo wukubłanju našeje žónskeje młodźiny k něhdušim dobrym a swědomitym maćerjam, wo wukubłanju ćěła na prawe wašnjo. Budyšske towarstwo poskići k teoretiskim wuwjedźenjam praktiske předstajenja w ludowych rejach, kaž so tajke hižo dlěžši čas wosebje w Budyšinje pěstuja. — Njedyrbjeli też my w Serbach jónu naše zjednoćeństwa knježnow pruhować, hač je tu wšo strowe, abo hač snadź njeby móžno było, na druhim puću wjacy za našu młodosć dobyć, nic jenož za žónsku ale wosebje też za mužsku. Ći młodźi ludźo, kiž su tam zjednoćeni wot 14 hač do 18 lět, woni budźa za někotre krótke lěta zastupjerjo našoho ludu. Wot wšitkich tych wšelakorych towarstwow ma tute najwjetši wuznam.

— **Zapokazanjo nowoho Budyšskoho superintendenty.** Zańdźenu njedźelu, 9. oktobra bu prěni superintendent Frölich za Budyšski wokrjes zapokazany. Wot 11 hodźin zhromadźowaše so swjedźeński ćah w posedźeńskej sali Kupnicy a wokoło 1/2 12 hodźin poda so ćah do Pětroweje cyrkwje. Też krajny biskop dr. Ihmels bě z Drježdźan k wuznamnomu swjedźenej přikhwatał, kotryž też zapokazanske rěč dźeržeše. Po zapokazanju měješe superintendent swjedźeńske prědowanjo.

— **Hindenburgowy narodny swjedźeń** woswjećichu ludowe šule a też wyšše zańdźenu póńdźelu. W tachantskej šuli rěčeše knjez wučeŕ Šipšik k dźěćom wo ważnosći 2 presidenty jako wójnskoho wjednika a jako presidenty. Po tym sćěhowachu někotre spěwy pod wjednistwom knjeza wučerja Šwoppy spěwane wot holčoho khora. Na kóncu wudźěli hišće knjez wyšši wučeŕ a šulski wjednik česstne wuswědčenja na dobyćerjow při lětušim wubědźenju sportownym za dźěći.

Z Kulowa. Nimo je też nětko naša kermuša. Bóh tón Knjez běše nam lětsa wurjadnje rjane wjedro ke kermušnym dnjam wobradźił. Tuž wjele hosći k nam na kermušu přińdźe. Hermank běse jara derje wopytany. Ke kupowanju njebě najwjetši lóšt ale mnozy měnjachu najskerje: wšak je wobhladanjo tola darmo. Bóh dał, zo by druhim kermušam w našich katolskich Serbach też podobnje rjane wjedro spožčene było. Kermuša při hroznym wjedrje je jenož poł wjesela.

Z **Kamjeńca.** Kamjeński hermank běše derje wopytany. Móžno, zo ma za to zběrka za sotrownju tak dobry wuspěch. Je so w prěnjej połojcy měsaca tudy přez 15000

hriwnow nahromadźiło. — We wokolinje započinaja so kermuše. Móžno, zo so při kermuši lisćina za sotrownju wot wjelečesćenych knjezow, kiž dobru wěc w jednotliwych wsach podpěraja, jako kermušny hósć předpołoži. Nadźijomnje wšudźom derje pobudźe!

Z Delan. Póndźelu bu na Ralbičanskim kěrchowje pokhowana 85lětna mać † fararja Wjesele. Njebočička běše rodźena z Lišeje hory a přebywaše hižo dołhi čas we Różeńće. Hač krótko do smjerće běše přecy hišće čiła a wjesoła. Jeje syn, njedawno zemrěty, † knj. farař Wjesela wotpočuje we Wostrowcu, blizko swojoho skutkownišća Königshajn pola Žitawy.

Sokołski swjedźeń w Budyšinje.

Kaž česćeni čitarjo „Katolskoho Posoła“ z dźensišoho nawěštka a powěstnika dowidźa, zarjaduje Budyšska „Jednota Sokoł“ njedźelu, 23. oktobra w „Měsćanskej zahrodźe“ (Bürgergarten) wulkotny sokołski swjedźeń. Wšelakim budźe drje to hišće cyle njeznate, zo je w Budyšinje też sokołska jednota. Tohodla je čim bóle ważne, zo so z nami zeznajeće a naš swjedźeń wopytaće. Budźeće tu wjele starych znatych widźeć, mamy sobustawy ze wšěch kónčin serbskeje domizny. Wjele wjacy móhli hišće měć. Wjele serbskich młodźencow je w Budyšinje na wučbje, na dźěle atd., dopomńće jich prošu na našu jednotu! Też wy Budyšcy serbscy starši, dowěrće nam wašich synow! Tu su woni junu za tydźeń derje skhowani a změja trajny wužitk a radosć z toho. Přeswědće so wosobinscy na našim swjedźenju wo tym. Za Budyšin je sokołski swjedźeń něšto jara žadne. Za to budźe čim rjeńši. Bohaće wubrany porjad (program) so poskići. Prostne a narjadowe zwučowanja bratrow a sotrow so wotměnjeja. Mjez nimi zaspěwa Budyšska „Nadźija“ a zahraje sok. kapała. W druhim dźěle předwjedźe so cyle nowe žortne poskićenjo w 3 wobrazach. So wě, zo na kóncu też młodosć k swojomu prawu přińdźe z pěknym zawjertnjenjom. Zastup je jara nizki, tak zo je kóždomu zmóžnjene, sebi tute woprawdźite překłapjenja wobhladać. Wužiće bohaće tajke žadne poskićenjo!

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Wopisane zjewjenja a dźiwy roznjesechu dotal cyle njeznate mjeno „Lourdes“ bórzy po cyłym křesćanskim swěće. Ale też za město same započa so z tym wulke přeměnjenjo. Lourdes běše zastarske hórske městačko z nizkimi twarjeńčkami a wuzkimi haskami. W tutym starym měsće stej dźensa hišće zdźeržanej Bernardetćiny narodny dom a hród. Hród, prjedy hnězdo rubježnych ryćerjow, je swojeje wulkeje staroby dla hišće dźensa widźenja hódny; tuž dźěch tam też pohladać. Dokelž pak so do tutoho zanjeseneho kónca hnydom namkać njemóžach, woprašach so blizko stejaceje něhdźe 16-lětneje holcy za pućom, ale dóstach wot njeje njewočakowanu wotmołwu: „Te wrota su za Bramborskich zamknjene.“ Jako pak ji znapřećiwich, zo njejsym Bramborski, ale Saksa (Saxon), wutykny nadobo přećelne mjezwočo a zazynča spodźiwana: „Ahhh, Saxon?“ Na to njepokaza mi jenož puć, ale dowjedźe mje hač k samym hrodowym wrotam. Najskerje so dopomni, zo je Sakski kral mjeze wšěmi Němskimi wjerchami najdlěje z Napoleonom dźeržał; přetož z toho časa wukhadźa stare přećelstwo mjez Saksami a Francózami. — W tutym hrodźe přebywaše lěta 1870 dwě sće jatych Bajerjow, w nětčišej swětskej wójnje pak jeći 6. kompanije Budyšskich pěškow. Jeli snadź su katolscy Serbja mjez nimi byli, su tunjo w Lourdesu pobyli.

K dotalnemu staremu městu přitwarichu po něčim cyle nowe šěroke drohi z wosobnymi hosćeńcami po wašnju wulkich městow. Najwjetše přeměnjenja pak stachu so na hnadownym městnje samym. Na 40 metrow wysokej skale, w kotrejž běchu so zjewjenja stałe, natwarichu wulkotnu basiliku, to rěka: cyrkej po starokřesćanskim wašnju twarjenu. Na jeje pisanych woknach je 18 zjewjenjow maćerje Božeje předstajenych. Hewak pak je twar z pychu trochu přepjelnjeny. Tak su sćěny cyle popowšane ze wšelakimi darami dźakownosće; na přikład: z tesakami abo z małymi łódźičkami, k dopomnjeću, zo tam jich daricerjo zakit we wójnje abo pomoc we wichorach na morju namakachu. Też z wjerćha zmahuje so 175 khorhojow z městow a krajow cyłeho swěta, samo z Ameriki. Mjez nimi zajimowaše nas wosebje khorhoj, kotruž lěta 1876 hrabja Franc Stollberg nad Worklecami ze swojimi sobupućowarjemi, mjez nimi też 7 Serbami*, hnadownemu městnu dari.

Pod basiliku je hišće druha, podzemska cyrkej (krypta), kotraž so swojeje ćichoty dla wosebje k rozpominanju přihodźi. Dokelž pak wobej cyrkwi hromadźe njepřehladne syły pućowarjow bórzy wjacy wopřijeć njemóžeštej, zatwarichu před nimaj a niže njeju do hory třeću cyrkej, kotruž 25 kapałkow wobdawa. Kóžda z nich předstaja jenu różowcowu pótajnosć. Tohodla maja prěnje pjeć: wokna z běłeje, druhe z čerwjeneje a třeće ze žołteje (złoteje) škleńcy, k dopomnjeću na potajnosće radosćiweho, bolosćiweho a krasnosćiweho różowca. Wumjełskej mostaj zjednoćetaj tutu cyrkej z basiliku a z kryptu. Wona bu lěta 1889 dotwarjena a w přitomnosći biskopow a 20 tysac pućowarjow kralownje swjatoho różowca poswjećena.

W tutych 3 cyrkwjach je hromadźe 43 wołtarjow. Te pak su też třebne, dokelž chce husto wjele duchownych nadobo Božu mšu čitać. Wobstejnosće při tym su podobne kaž w Romje. Duchowny dóstanje w kapali jenož woblatko a wino; potom dyrbi sebi hić prózdny wołtař pytać. Kheluchi a drasty wostawaja na wołtarjach. Štóž je z Božej mšu hotowy, so drastu před wołtarjom zesłeka; druhi stupi na jeho městno a zwobleka so ju. Zwónka, kotryž by jemu kóždy kusk do ruki podawał, tam njeje. Też wosobny kanonik dyrbi so sam hotować. Ani ministrantow nimaja. Štóž nikoho mjez sobupućowarjemi nima, kiž by jemu służić mohł, dyrbi hladać, zo sebi z druhim duchownym porjadu jedyn druhemu służitaj. Tak tam wězo wob dźeń wjele Božich mšow wučitaja. Jónu běše jich na jenym dnju 127. — Cyrkwinski spěw je hibićiwemu wašnju Francózow přiměrjeny a tohodla nimo měry žiwy (spěšny), skoro na dźiwadłowy koncert motany. K tomu towarši so Francózske wuprajenjo łaćonskich słowow. Francóza njespěwa: „Dominus vobiscum“, ale: Dominü vobiscön(g); nic „Et cum spiritu tuo“, ale: Eh cüm spiritü tüo; nic „alleluja“, ale: allelüża.

Ludźi móže so w naspomnjenych 3 cyrkwjach 8 tysacow, na městnje před nimi mjez mostomaj pak 100 tysacow zestupać. Toho pak je też trjeba; přetož dalokich pućowarjow přiwožuje železnica kóždołětnje 9 abo 10 milijonow. Kelko jich z blizkosće pěši přikhadźa, njehodźi so wobličić. Francózski „narodny“ ćah, potajkim procesión, kotryž kóžde lěto zarjaduja, ličeše 1927: 17 tysac wobdźělnikow z tysac khorymi. — To je Lourdes dźensa. Wón njeje wjacy hnadowne městno za Francózsku, ale za cyły swět. Nikodemus rjekny při Jězusowym zasudźenju: „Dajće jemu hić; je-li jeho wučba człowječe dźěło, wona sama rozpadnje; je-li pak Boži skutk, njemóža jón człowječe mocy zničić.“ Tute słowa móžemy też na Lourdes nałožeć. Też wón je pokazał, zo człowječi skutk njeje; přetož na dotal njeznatej skale steja 3 wulke cyrkwje, kotrychž wopytowarjo po milijónach liča.

Najważniše městno w cyłym Lourdesu pak je skała, hdźež so zjewjenja stachu. Wona wopřija deleka prózdnjeńcu abo „grottu“, kotraž ma wulkosć srěnjeje jstwy; dźensa je do kapałki z wołtarjom přetworjena. We njej so wodnjo a w nocy wjacy stow swěčkow swěći, z kotrychž su někotre na 40 puntow čežke a tak tołste, kaž kachłowa roła. Na prawicy tuteje kapałki widźiš, někotre metry wot zemje, druhu mjeńšu prózdnjeńcu do skały, w kotrejž najzbóžniša

* Tući Serbja su w knižcy „Wobrazy z cyrkwinskich stawiznow katolskich Serbow“ na stronje 139 mjenowani.

knježna při zjewjenjach steješe. Tute městno je wupyšene z marmorowej postawu (statuwu), kotruž cyle tajku wudypachu, kajkež běše jim Bernardetta zjewjenjo wopisowała. Hačrunjež bu wona wot najwustojnišeho Francózskeho rězbarja zhotowjena, dha so Bernardetta tola nad jeje napohladom zrudži, dokelž na njej ničo z tamneje rjanosće njeběše, kajkejež běše na „nadobnej knjeni“ widźała.

Na kapałcynej lěwej stronje je žórło z wustrowjacej wodu. Tutu najprjedy do sudobjow wjedu, hdźež móža ju pućowarjo pić, z nich pak do kupjelow za khorych. Kamjeńtna tafla před nimi woznamjenja městno, na kotrymž Bernardetta při zjewjenjach klečeše. Před hnadownej skału nadeńdźeš wodnjo a w nocy pobožnych modlerjow, kotřiž Mariju w stotorych nuzach a należnosćach wo pomoc proša. Burja a měsćenjo, dźěłaćerjo a wosobni knježa, mniša a duchowne knježny, cuzy a domjacy, też wojacy wšěch družinow, wotměnjeja so tu w pisanych črjódkach. Oficěrowje tyknu cigaretu, kaž pjero za wucho a wućahnu paćerje. Njedźiwajo tutoho hibiteho žiwjenja rozlěhuje so tu swjata pótajna ćišina, kotruž jenož spěwanjo ptačkow a šumjenjo blizkeje rěki přetorhuje.

Za khorych, kotrychž drje nimale wšě prócesijóny sobu přiwožuja, maja tam wosebite plećene stólčki na koleskach, z kotrymyž móža jich z hospodow k skale a wottam zasy wróćo wozyć. Wězo nic jeno khori sami, ale też jich sobupućowarjo wo wustrowjenjo swojich khorych proša; přetož kóždy procesijón ma to za wosebitu hnadu, zo něchtón z jeho khorych wustrowjenjo namaka. Tak wězo też my wo tajke wusłyšenjo prošachmy ale bjez widźownеho wuspěcha. Powědachu drje wo žonje, zo wšak njebu runje cyle wustrowjena, zo pak bě so z njej nadpadnje polěpšiło. Tola njejsym ju sam widźał a njemóžach so z wěstosću přeswědčić, što je na powědanju było. Francózowje wězo, z hłowu wijo a z hubu sćahujo, prajachu: „Bramborskich swjata Marija njewusłyši“. Tutu mysl samo w našej hospodźe wuprajichu. Duž dyrbi tam tola jara rozšěrjena być. —

Hewak je w Lourdesu hišće wopyta hódna Kalvarska hora z křižownym pućom, kotrehož jenotliwe zastawki pak wězo po Francózskim wašnju jenož z křižow bjez swjećatow wostaja. Na wulkich křižach maš małe křižiki přiklepane, kotrež su z drjewa Libanonskich cedrow* dźěłane. Skónčnje móžeš hišće do njedalokeje prózdnjeńcy abo jamy dóńć, w kotrejž je swjata Madlena 30 lět w krutej pokuće žiwa była a wumrěła.

* Někotre Libanonske cedry, to rěka: štomy, kajkež na horach Libanona w swjatym kraju rostu, móžeš w cyrkwinskej zahrodźe we Radworju widźeć.

Podawki w Konnersreuće.

Biskopski ordinariat Regensburgski wozjewja we swojim postajeńskim łopjenu. Biskopojo Bayerskeje su na lětušej zhromadźiznje sćěhowace wobzamkli:

„Bayerscy biskopojo na konferency w Freising wuprajeja z tutym krute warnowanjo, wo podawkach w Konnersreuće posledni rozsud podać, prjedy hač cyrkwinska awtorita sama njeje rozsudźiła, a wšitke wopyty tam wuwostajić, kaž je přisłušny biskop wot wšoho započatka před tym warnował. Nowiny so wo woćišć tutoho wozjewjenja proša.“

Tute wobzamknjenjo pak njesudźi na žadyn pad podawki w Konnersreuće same. Běše pak na druhi pad trěbne, zo njebychu snadź cyrkwinske pucowanja nastałe prjedy hač je cyrkeŵ rozsudźiła. Ale też tomu bě trěbne, zo njebychu zli ludźo móžnosć měli, łžě wo podawkach pisać, wo kotrychž sami najmjeńšoho zrozemjenja nimaja, wopačnosće wozjewjeć, wšo přeznaturske a swjate wusměšeć. Njebě wuzamknjene, zo pod šćuwanskim dźěłom pomałku surowosće a namócnistwa so přihotowachu. Tomu je něšto zadźěwane, a hdyž dyrbja sebi mnozy derjeměnjacy a khutni křesćenjo pokutu napołožić, njeje zawěrno tutón wopor podarmo přinjeseny.

Mjez tym so cyrkwinske přepytowanjo měrnje a wěsće dale wjedźe. Najebać druhoho budu k tuteju wěcy wosebje přihódne Mallersdorfske franciskanki wuzwolene, zo bychu w 15 dnjowskim přepytowanju wodnjo a w nocy pruhowali, hač Theresija Nowakec woprawdźe wšeje jědźe, też běžiteje, so zdaluje. Sotry wotpołožichu najprjedy před biskopowym komisarom přisahu zo chcedźa swój nadawk pod wjednistwom pruhowacoho lěkarja, sanitetnoho rady dr. Seidla we Waldsassen swědomiće dopjelnić, na čož buchu hišće dwaj dnjaj wot mjenowanoho lěkarja rozwučowane. Potom započachu swoje skutkowanjo w Konnersreuće z dospołnym přepytanjom jstwy Nowakec. Stajnje běchu woči dweju sotrow na nju złožene, swědomiće bu ważena, wopłokanska woda za hubu do trjebanja a po trjebanju měrjena, krew z krawjacych ranow kaž też z małeje rany wušineje w cuzych laboratorijach přepytowana, hač je to posćeńska krew. — Tomu so hišće druhe chemiske pospyty přidružichu. Potajkim běchu wšelake puće postajene, kotrež pak wšitke tomu samomu resultatej wjedu, mjenujcy: Nowakec to najmjeńše k sebi njeběrješe. Při tom njebě Theresija Nowakec, kiž njeje někak napadnje sucha, ani stajnje we łožu, ale stany najbóle, wosta pak we swojej jstwi, dźěše do cyrkwje abo susodnoho domu. Cyle spodźiwne bě dowědźenjo, zo najebać krutoho posćenja do dwěmaj spadnjenjomaj wahi nimale dwě jenajkej přiběrkaj sćěhowaštaj.

Knjez sanitetny rada dr. Seidl přińdźe wob čas 15 dnjow dźewjeć raz, mjez tym dwójcy w nocy bjez přizjewjenja ke kontroli do Konnersreutha. Zdźěla měješe hišće knjeza uniwersitnoho profesora dr. Ewalda z Erlangen jako poradnika.

Po dopjelnjenju swojich winowatosći wotpołožichu štyri sotry, kotrež su wot lěkarja wšu khwalbu dóstali, hišće junu přisahu. Bohata nadrobna rozprawa sanitetnoho rady dr. Seidla z přidawkom z ruki univers. prof. Ewalda w zwisku z tymaj dwěmaj dźenikomaj štyrjoch sotrow wunućuja nam přeswědčenjo, zo też přepytowanjo w někajkej khorowni abo w klinicy njeby mohło kmańšoho wuspěcha přinjesć.

Z cyrkwje a swěta.

W Berlinje skutkujetaj dźensa dwaj ruskej fararaj. Wulkich-Rusow wobstara duchowny knjez dr. Dimitri Kuzmin z Pětrohroda, kotryž je loni w Romje měšnisku swjećiznu dóstał. Za Ukrajncow abo Mało-Rusow stara so farař Michał Kindij z Lwowa. Wobaj čitataj Božu mšu po narańšim ritu. W Němskej je něhdźe na 8000 wukrajncow žiwych. Nimale wšitcy su unérowani (z Romom zjednośeni) katolikojo. Z dźěla su studentojo, z dźěla dźěłaćerjo w twornjach, z dźěla ratarscy dźěłaćerjo na wulkich kublach.

We Württembergskej abtaji Neresheim wotpołoži njedź. 18. sept. prync Max Emanuel Thurn a Taxis swjate sluby jako benediktinski bratr Emeran. Při swjatočnosći dari nětčiši wjerch Thurn a Taxis, nan młodoho fratera, Benediktinam cyły klóštr ze wšěmi ležomnosćemi, kotryž mějachu mniša dotal jenož wotnajety.

Prof. Ludwig Feyerabend †. Skoro 72. lěto dócpěwši zemrě we Würzburku direktor hornjołužiskoho wopomniskoho twara w Zhorjelcu prof. L. Feyerabend. Wuhotowanjo a zarjadowanjo spomnjenoho twara ma so wosebje joho prócy a wustojnosći dźakować. Wo wumělske a kulturne stawizny łužiskeje domizny je so přikładnje starał a tak sebi zasłužby dobył. Wosebje Wotrowčanam je njebohi znaty přez wurywanja na hrodźišću.

Z Budyšina. Zandźenu srjedu popołdnju wotmě swobodne zjednoćeństwo serbskich wučerjow, kotrež zjednoća katolskich a evangelskich, zhromadźiznu w serbskej kofejowni. Zešła bě so bohužel jenož mała ličba. Předsyda, knjez wyšši wučer Kral Zarěčanski wotewri posedźenjo. Najprjedy předčita dopis, nastupacy ferialne kolonije serbskich dźěći w Čechach. Wo tutej wěcy běchu so powěsće

rozniesłe, kotrež so z woprawdźitosću njeznjesu. — Dla Raja so skorżeše w šuli, zo tón zajim njenamaka, kotryž sebi woprawdźe zasłuži. Na druhej stronje so z khwalbu wuzběhny, kak sebi samo starši tutón mały časopis waża. — Zwjeselaca bě powěsć, zo so serbska wučba na wyššich šulach rozmnoži. Wšelake podawki dopokažuja, zo sebi němscy „wulcy ludźo“ serbsku rěč waża. — To je najwažniše ze zhromadźizny, kotraž bě na druhim městnje hižo wobšěrnišo rozpisana.

Zemjerženjo w srjedźnej Europje.

Sobotu wječor něhdże pjeć mjeńšinow po 9 hodźinach we **Winje** svlny podzemński stork začuchu, kotryž někotre mjeńšiny traješe. Stork bě tak sylny, kajkohož wot wjele lět njeje wjacy było. Wó jstwach nadoba a swěčniki khabłachu, durje šćebotachu a za cyły čas bě podzemńske rženjo začuć.

Zemjerženjo je poměrnje mało škody načiniło. Wohnjowu woboru w šěsć padach na pomoc zawołachu, dokelž běchu so wuhnje zasypje. W starej khěži so sćěny wobškodźichu. Wobydlerstwo so do hrozy da. W někotrych hasach ludźo na dróhu khwatachu. Też z Winskeje wokolnosće, ze St. Pöltena, Eisenstadta a Šwadorfa so powě, zo je tam podzemński stork jara sylny był. Na poslednim městnje je so khětra škoda načiniła. Je to srjedźišćo rženja.

Też w **Prazy** a zwonka njeje su z městnami lohke

Jězdny plan automobilneje čary Budyšin=Kamjenc

płaćacy wot 1. oktobra 1927.

km																
	6,20	6,55	10,10	12,20	14,00	19,40	—	Z Budyšina, z awt. hale, přijědże	8,00	9,23	13,35	13,48	18,49	22,35
	6,22	6,57	10,12	12.22	14,0.	19.42	—	do Budyšina, dwórnišća, wotjědże	7,58	9,21	13,33	13,46	18 47	22 33
1	6,30	6,58	10,25	12 31	14,10	19,45	23.00	z **Budyšina,** dwórnišća . . do	7,57	9,18	13,32	13,44	18,45	22,32
1	6,32	7,00	10,28	12.33	14,12	19,49	23.02	„ pósta	7,55	9,16	13,30	13,42	18,43	22,30
2	6,35	7 02	10,33	12 36	14.15	19,54	23,05	„ Serbskoho Doma	7,52	9,13	13,27	13,39	18,40	22,27
3	6,38	7,04	10,37	12 39	14,18	19.58	23 08	† „ hosć. „Krónprync“	7,49	9 10	13,24	13,36	18,37	22,24
4	6,42	7,08	10,41	12,43	14,22	20,03	23,12	† Ratarjec, hosćenc	7,45	9,06	13,20	13,32	18,33	22,20
6	6,46	7,12	10,45	12,47	14,26	20 08	23,16	† Třoch Hwězdow	7,41	9,02	13,16	13,28	18,29	22,16
8	6,49	7,15	10,48	|	14,29	20,11	|	† Błohašec	|	8,59	|	13,25	|	22,13
8	|	|	|	12,50	|	|	23.19	† Nowych Błohašec	7,39	|	13,14	|	18 27	|
10	|	|	|	12.55	|	|	23,24	Hodźija	7.34	|	13,09	|	18,22	|
10	|	|	|	12,59	|	|	23,28	Bóšeric, Janec	7.31	|	13,06	|	18,19	|
10	6,53	7,19	10.52	13,03	14,33	20.15	23,32	† Debišćanskoho puća . . .	7,27	8.55	13 02	13,21	18,15	22,09
11	6,56	7,22	10,55	13,06	14,36	20,18	23 35	Prěčec	7,25	8.53	13.00	13,19	18,13	22.07
13	7,01		11,00		14,41	20 23	23 40	† Libonja—Čornec		8,48		13,14	18,08	22,02
14	7,04		11,03		14,44	20,26	23,44	† Puć do Pozdec		8.45		13,11	18,05	21,59
15	7,06		11,05		14,46	20,28	23,46	† Lejna—Nuknicy		8,43		13,09	18,03	21.57
16	7,09		11,08		14,49	20,31	23 49	Lejna, hosćenc		8,40		13.06	18,00	21,54
17	7,12		11,11		14 52	20 34	23,52	Zejic, hosćenc		8,37		13.04	17,57	21,51
18	7.16		11,15		14,56	20,38	23,56	† Swinarnje		8,33		12.58	17,53	21,47
20	7.19		11,18		14,59	20 41	23 59	Klóštra Marijineje Hwězdy .		8,30		12,55	17.50	21,44
21	7,21		11,20		15,02	20,43	0,01	† Křižny puć Jawor-Miłoćicy .		8,20		12.48	17,45	21,39
22	7,24		11.23		15,05	20,47	0,04	† Miłoćic (puć do Halštrowa) .		8,18		12,46	17,43	21,36
24	7,30		11,29		15.11	20,53	0,10	† Thonberga, hosćenc		8.15		12,44	17,40	21,34
26	7,34		11.33		15,15	20,57	0.14	† Brěznje, puć k dwórnišću . .		8,11		12,39	17,36	21,30
27	7,37		11,36		15.18	21,01	0,17	† Brěznje, hosćenc „Krónprync“		8,08		12,36	17,33	21,27
28	7.40		11.39		15,21	21.04	0,20	Kamjenca, hosć. „K Słóncu“		8,05		12,32	17,30	21,24
29	7,43		11,42		15,24	21,07	0 23	† „ płunarnja . . .		8,02		12,28	17,27	21,21
29	7,45		11,44		15 26	21,10	0,25	do „ dwórnišćo . . . z		8,00		12,25	17,25	21,19

Jězdźi jenož wšědne dny. — Jězdźi jenož sobotu. — Jězdźi jenož sobotu. — Jězdźi jenož sobotu. — Jězdźi jenož sobotu.

† Zastawa po potrjebje. — Za krótke jězby hač do 2 km. płaći so 15 pj. Rozjasnjenjo podawa zarjadnistwo za awta w Budyšinje na Třělanskej drózy 45, dalokorečak 2561.

Jězdny plan póstowoho auta z Kamjenca do Khrósćic a Pančic.

* Jězdźi kóždy dźeń. † Jenož dźěławe dny. | Jenož póńdźelu. S Jenož njedźelu. W Jenož wšědne dny.

W Pančicach zwjazanjo z wozom statnoho autowoho zarjadnistwa.

do Budyšina 21,44
do Kamjenca 20,41

6,20	S 9,35	—	—	Pančicy	S 9,20	—	—	—	S 20,40
6,24	9,39	—	—	Kukow	9 16	—	—	—	20,36
6,27	S 9,42	—	—	Stara Cyhelnča	S 9 13	—	—	—	20.33
6,35*	9,50	W 13,30	S 18 00	Khrósćicy	9.05	S 12 20	13.30	W 18 30	20.25
6.45	10,00	13,40	18,10	Wudwoř	8,55	12,10	13 21	18 21	20,16
6,51	10,06	13.46	18.16	Worklecy	8.49	12,05	13 15	18.15	20,10
6,55	10,10	13.50	18.20	Kupjel Marijina studźeń . . .	8,45	12 00	13.10	18,10	20,05
7,10	10,25	14,05	18 35	Janske kupjele	8,35	11,50	13.00	18.00	19,55
7,15	10,30	14,10	18,40	Smječkecy	8 33	11,43	12 53	17.53	19,48
7,21	10,36	14,16	18,46	Serbske Pazlicy	8,27	11.37	12.47	17,47	19,42
7,25	10,40	14 20	18,50	Njebjelčicy	8.23	11,33	12.43	17,43	19,38
7,35	10,50	14.30	19,00	Kamjenc, hosćenc „Kronprync“	8 13	11.23	12.33	17 33	19,28
7,38	10,53	14,33	19 03	„ „ „Słónco“	8,10	11.20	12.30	17.30	19,25
7,43	10.58	14 38	19,08	„ „ „Sakski Dwór“	8,07	11.17	12.27	17.27	19.22
7,45	11,00	14,40	19,10	„ dwórnišćo	8,05	11,15	12,25	17,25	19,20
—	—	W 14,42	S —	„ pósta	—	S —	—	W 17,00	S —

Jenož štwórtk a njedź.

Jězdźi jenož štwórtk.

Na wobkkodźe ma dohlad pósta w Kamjeńcu. Wšo dalše wukaža pósty a wozowi wjednicy. Skazanki wosebitych jězbow a doprědne zkazanjo městnow přijimuja pósty w Kamjeńcu, Pančicach, Khrósćicach a Worklecach.

zemjerženjo začuli. Też w **Bratisławje** zemjerženjo pytnychu; wone pjeć hač šěsć mjeńšinow traješe. Bě tak sylne, zo so wó jstwach na sćěnach wisace wěcy hibachu a w hornich poskhodach samo wobrazy ze sćěnow padnychu. Zemjerženjo je samo hač do Drježdźan a Kamjenca dosahało. Na wšelakich městnach w Drježdźanach wobmjetk z murjow wotpada a wisate swěcy so začumpachu.

Naša pokładnica.

Zastojnstwo pokładnika ma wšelake ćeže. Najćežša je wězo ta, hdyž ma móšnja wulku dźěru, z kotrejež so spochi won drjebi mjez tym zo je horjeka zawjazana. Na tajke wašnjo pak wona zmoršći kaž koža, přetož kosćow dźěn nima. Tohodla so pokładnik na wšěch čitarjow „Posoła“ wobroća, zo bychu, tak daloko hač so to hišće stało njeje, swój **lětny přinošk wotedali.** Druhdy wšak něchtó sam wjacy njewě, hač je zapłaćił abo nic; potom njech so tola swojoho dowěrnika, wot kotrohož „Posoł“ wotěběra, wopraša. Hač dotal su 14 wsow muž při mužu zapłaćili; pola někotrych hišće na jenym abo dwěmaj wisy. Njedyrbjeli druzy abo wšitcy dokonjeć, štož někotři zamóža?

Přizjewjenjo šulerjow a šulerkow za wyšše šule w Budyšinje za jutry 1928.

Přizjewjenja za gymnazij, krajnostawsku wyššu šulu z natwarjacymi rjadownjami, tachantsku wyššu šulu z natwarjacymi rjadownjami w Budyšinje so wot direktorow tutych šulow w jich zastojnskich jstwach wšědne dny wot 11—12 hodź. přijimaju, a maja so po móžnosći hač do kónca oktobra stać.

Předpołožić maja so: Stawniske wuswědčenjo poroda, wuswědčenjo jětrowšćěpjenja, poslednje šulske wuswědčenjo. Wosobinske předstajenjo dźěći so přeje. K přiwzaću do najnižšeje rjadownje so zasadnje štyrilětny wopyt zakładneje šule žada.

Tachantska wyšša kat. šula a krajnostawska wyšša šula přijimataj wyše VI też hišće jenu natwarjacu (U III). Zo by štó přiwzaty być móhł, žada so 7lětny wopyt zakładneje šule a dobre wobdarjenjo.

Z woběmaj wyššimaj šulomaj staj internataj zjednoćenaj za hólcow, do kotrejuž móža so, kaž daloko je to móžno, też wopytowarjo gymnazija přijimać.

Gymnazij je za rjadownje VI hač O III reformski gymnazij z jendźelšćinu jako prěnjej cuzej rěču, w U III přińdźe k tomu łaćonska rěč. W druhich rjadownjach so po porjedźe dospołnoho humanistiskoho gymnazija wuwučuje.

W Budyšinje, 11. oktobra 1927.

Wjednistwo tachantskeje katolskeje wyššeje šule, krajnostawskeje wyššeje šule, gymnazija.

Towarstwowy powěstnik.

Budyšin. Naša „Jednota Sokoł“ ma swoje zwučowanja kóždu srjedu wječor w 8 hodź. w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na hornčerskej hasy. Njedźelu 23. oktobra wječor w 7 hodź. wuhotuje wona swój prěni sokołski swjedźeń w „Měšćanskej zahrodźe“ (Bürgergarten). Přeprošujemy nanajwutrobnišo wšě bratrowske jednoty a wšěch lubych Serbow.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 8. oktobra	w Kamjencu 6. oktobra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75 - 13,00	12,25—12,50
Rožka, nowa	70 „	12,50—12,75	12,20—12,50
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	10,50—10,50	12,70—13,00
Wows	50 „	—	9,75—10,00
Wows, nowy	50 „	9,75—10,25	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,50—3,25	3,50—3,75
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20 -4,60
Syno	50 „	2,00—2,50	2 70—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,20—1,50
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22.00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00 -19.50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25 - 8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,16	0,14—0.15
Prosata, 939 štuk	1 štk.	7,00— 20,00	14,00—18.00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 10. oktobra 1927.

Woły: 202. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 52—58 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 44—50. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 36—41. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 227. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne młódše 54—60. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 47 -52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 296. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—49. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 33 39 Husumske z pastwy 27 32. **Čelata:** 624. 1) Najlěpše wukormjene 87—92. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—85. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 763. 1. Młódše a starše wukormjene 62—65 2) Starše wukormjene 55—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 48—53. 4) — . **Swinje:** 3327. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 75—76. 2) Wukormjene 74—75 3) Mjasne 72—73. 4) Špatne 68—70. 5) Rancy a kunrdosy 64—67. 7) 60—65 8) — .

13. oktobra 1927.

Čelata (704): 2) 87—92. 3) 79—85. 4) 65—75. 5) — . 6) — .
Swinje (601): (přez 300 pt.) 1) 74—75. 2) (240—300) 73—74. 3) (200—240) 70—72. 4) (160—200) 66—68. 5) 62—65. 6) — . 7) 60—64.

Naleznosce našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Ralbičanska wosada: Kk. 599 604. z Ralbic: Hana Wjacsławkowa, Mikławš Frencl, Mikławš Zarjeńk, Hańža Błažikec, Hana Kinkec, Madlena zwud. Rachelowa; 605.—608. z Konjec: Jakub Hanski, Jakub Buk, Pětr Suchi, Jurij Čornak; 609.—615. ze Šunowa: Mikławš Šejda, Jakub Wels, Jan Wowčerk, Jakub Rjelka, Jan Hadank, Mikławš Rachela, Hana Krawžic; 616.—617. z Nowoslic: Mikławš Šefer, Michał Čornak; 618. z Łazka: Jakub Wjenka; 619—620; z Koslowa: Jurij Wowčerk, Mikławš Kupka; 621. z Budyšina: stud. rada dr. Muka; 622.—624. ze Zdźěrje: Jurij Šefer, Hańža Markowa, Madlena Frenclowa; 625. z Brěmjenja: Madlena Wićazec.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Drježdżanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Wšě nowosće su dóšłe!

Přesłapjace pokazki

za kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale

Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje, čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury

Wšo w prěnjotnych družinach wot najtuńšoho sem.

Pozamenty :: trodle :: knefle

Alfons Schauseil

Budyšin

Wosebity dom za serbsku drastu.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Knihiwjazarnja Gersdorf

w Kamjencu

(prjedy Budyšska dróha)

wobkód nětko: Połčniska dróha 6

w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Nawěštki w „Katolskim Posole“ přinjesu dobytk!

Za wšitke zbožopřeća a dary při přileżnosći naju kwasa wuprajamoj wšěm lubym přećelam a znatym naju

najwutrobniši dźak a zapłać Bóh tón Knjez.

W Khrósćicach, w oktobrje 1927.

Felix Hajna a mandźelska.

Jednota „Sokoł“

w Budyšinje

wuhotuje **njedźelu, 23. winowca 1927**
w Měšćanskej zahrodźe (Bürgergarten)

sokołski swjedźeń

Wulkotny program;
Rjane zwučowanja, hudźba, spěw a wšelake žortne překhwapjenja.

Započatk w 7 hodź. Nizki zastup!

Wšěch lubych serbskich přećelow a sokołskich bratrow a sotry nanajwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Herm. Müller, krawski mištr
w Kamjencu, Pfortenstr. 1 (hornčeńske wiki)

poruča **najwjetši wubjerk w zymskich přewoblekach, płašćach, pjezlach, kabatach do wětřika za knježich a hólcow. Krute nowočasne wuwjedźenjo. Nimo měry tunje płaćizny.**

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Wutrobne **„Zapłać Bóh tón Knjez“** wuprajamy wšitkim, kotřiž su našomu njebohomu bratrej a wujej

Handrijej Zarjeńkej z Ralbic

lubosć z wopytowanjom pustoho wječora a k rowu přewodźenjom wopokazali. — Poručamy joho dušu do modlitwow wěriwych.

W Ralbicach, na dnju pohrjeba
5. 10. 1927.

Žarowacy bratřa a sotry.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šuleńskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

43. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **22. oktobra 1927.** | **65. lětnik.**

Bože domy w Serbach.

(Kermušne myslički.)

Mały je naš krajik. Jenož horstka nas katolskich Serbow porunjo druhim, mócnym ludam zemje. Mało nas znaja w swěće, hišće mjenje na nas dźiwaja, nas lubuja.

Mała je tuž też — a to hinak być njemóže — ličba našich Božich domow w Serbach. Tola runje tohodla, dokelž je jich tak mało a dokelž so njezhubja kaž druhdźe mjez wulkej ličbu druhich, ma nimale kóždy katolski dom w Serbach swój wosebity raz, swój wosebity wuznam, swoju rjanosć a swoje kuzła.

Hdy bychmy my Serbja jenož to činili a po tym so měli, štož nam naše Bože domy předuja, zawěrno, to by dosahało k žbóžnosći. Hlejće, kak su naši dobri pobožni prjedownicy wědźeli swoje Bože domy twarić a stajeć pak na hórki, wšěm wočam widźomne kaž Khrósćanski, Wotrowski cyle wosebiće, Njebjelčanski, Baćonski, zo bychu nam wodnjo a w nocy přědowali: Sursum corda, k njebju złožće swoje mysle, wutroby, njebudźće kaž knoty, kiž stajnje w ćmowej zemi toča.

Zasy je natwarichu kaž w delanskej runinje dosrjedź swojich ćichich, tulnych wjeskow a sadźichu je po Zbóžnikowych słowach kaž patu swojim kurjatam, zo by jich Boži dom z maćeŕskej starosću a lubosću wšitkich, wulkich a małych, dobrych a złych, strażował, wobhladował, syćił a žiwił.

Najwažniše wěrnosće našeje swjateje wěry, najnuzniše wučby z katechisma nam předstajeja a do wutrobow zapisuja.

Baćoński Boži dom wšěch Serbow mócnje woła k česćowanju a sćěhowanju Jězusoweje wutroby, swoje zbožo pytać jeničcy pola toho, kiž chce być też kral Serbow, zo bychmy w njepowalnej swěrje a podatosći k joho khorowi stali a so znali kaž tajki elitny, garde khór jomu służili a kaž so dobromu wojakej słuša, też k woporam na času, dobrej woli, na rozomje, haj samo też hdyž trjeba na swojej móšni zwólniwi byli. Haj, wojacy chcedźa naši Serbja rady być, ale hač stajnje też strapacy wutrać, wobćežnosće za swojoho krala a rozšěrjenjo joho kralestwa znjesć, so jara praša.

Mnozy su w ćežkich wójnskich lětach woprawdźe hobrske a nadčłowjeske ćeže a wopory dokonjeli za swojoho zeńskoho krala, ale njedźelu k nješporu hić, też dźěławy dźeń druhdy k swjatomu woprajenju, swojim dźěćom njedźelske swobodne hodźiny poswjećić, to so jim njecha.

Je rjane a dobre znamjo za nas Serbow, zo je naš lud wjacore Bože domy poswjećił swjatej maćeri Božej kaž serbsku farsku cyrkej našeje lubeje Knjenje w Budyšinje, Radwórsku, Klóštrsku, wosebje našu hnadownu cyrkej w Róžeńće. Tutón rjany wěnc Marijinych cyrkwjow w Serbach je najlěpši wuraz za wěrnosć słowow: Mariju ja česćić a lubować chcu, w zrudobje, wjeslu k njej z dowěru du. Runje tute cyrkwje su nam też zakhowałe a škitałe w strašnych, bědnych časach našu swjatu wěru w našich stronach. Wosebje płaći to wo Radwórskej a Budyšskej cyrkwi a rady a pilnje chcemy so dale modlić na hnadownym městnje: „Proš za nas a daj nam móc přećiwo Twojim njepřećelam.

Starajmy so wo to, zo tuta wěčna lampa, česćowanjo najzbóžnišeje knježny ženje w Serbach njewuhasnje. A njeje to runje waša najswjećiša winowatosć, zo tutón swjaty woheń njewuhasnje, wy serbske maćerje, kiž sće tola domjace měšnicy a stražnicy wěriwosće a pobožnosće?

Swjaty Beno khodźi hišće kaž něhdy po Serbach přez Wotrowsku swjatnicu, drje nic widźomnje, tola ćim bóle skutkownje žohnujo, škitujo a napominajo Serbow: Zakhowajće kruće našich wótcow rěč a wěru.

Na zakładźe swjatych japoštołow założena swjata cyrkej wuči nas w klinje tuteje cyrkwje a posłušnosći napřećo jeje kaznjam swoje časne a wěčne zbožo pytać a spomoženjo duše nadeńć. K dźakownosći za wot swjatych japoštołow přědowanu wěru k posłušnosći napřećo swjatej cyrkwi, bamžej, biskopam a jich pomocnikam napomina nas hordozny Khrósćanski Boži dom, kiž smě napismo na basilicy santa Maria Maggiore w Romje, kiž rěka hłowa a maćeŕ wšěch cyrkwjow z tutym přeměnjenjom na so počahować, zo je hłowa a maćeŕ wšěch druhich serbskich cyrkwjow. Wón nam do pomjatka piše: spominajće na tych, kotřiž wam słowo Bože wopowědachu, hladajće na wukónc jich žiwjenja, sćěhujće jich wěru!

Na sobu najrjeńšim městnje ze swojimi šěrokimi kamjeńtnymi skhodami stoji hordźe Njebjelčanska swjatnica, swjatomu Měrćinej poswjećena. Wothladane wot toho, zo ratařski lud rady w časnych należnosćach pola tutoho Swjatoho swój wuček pyta, mamy runje na swjatym Měrćinu pokaz a namołwjenjo, jako Serbja nic wustawać a zastawać w skut-

kach křesćanskeje ćełneje a duchownеje miłosće. Stožkuli najmjeńšomu z mojich bratrow činiće, to mi činiće, wospjetuje swjaty Měrćin a praji: Na tym też dźensa hišće swět spóznaje, zo sće moji wučownicy. Zda so tola, jako by runje tuta kaznja Khrystusowa mjez nami złoty kurs pozhubiła.

Samo něžny a lubosćiwy swjaty Franciskus je pola nas we Worklecach swój dom nadešoł. Sam bě tak poniżny a ličeše so do mjeńšich bratrow, bjez dźiwa, zo też słuša joho swjatnica do małych cyrkwjow. A jědźe-li so do Kamjeńca, strowja joho swjata Madlena, jomu prajo, zo so njeby zabył w měšćanskim babelu. —

A nětko w Ralbičanskej wosadźe je swój skhow namkała swjata Katyrna. Kaž tak rjenje rěka wo Zbóžniku: qui pascit inter lilia, tak płaći to też wo Różeńćanskej swjatej Maćeri Božej, zo wona w Delanach přebywa mjez lilijomai patronku Ralbičanskeje cyrkwje a Šunowskeje kapale, swj. Hańže.

Što ma swjata Katyrna prajić našomu časej a dźěćom našoho časa?

1. Twoja młodosć słuša Bohu! Tuž słuž wosebje w twojej młodości Bohu. Žane wietše njezbožo hač za Boha zhubjena młodosć. Swjata Katyrna je za młodosć našoho časa mócna prědarka, swoju młodosć Bohu poswjećić, a nic tym mnohim škodam a złam časa hišće přidać zhubjenu, znječisćenu a zamylenu młodosć.

Wona přiwoła młodości: Spominaj na swojoho stworićerja w dniach swojeje młodosće, prjedy hač přińdu złe dny a lěta, wo kotrychž prajiš wone so mi njelubja.

Młodosć zańdźe prjedy hač so dohladamy. Bě kaž słónčny nalětny dźeń, lědom zo ranjo wotući, hižo so nam zhubi.

Młodosć su lěta wjesołoho ale też khutnoho wusywa. Tu mamy do role młodeje duše zapołožeć zorno póććiwosće, krutych, dobrych nałožkow, kotrež z nas wutworja človjekow sylneje wole, nas činja k swěrnym křesćanam, japoštołow, ze stajnym k njebju měrjacym prócowanjom. Swjata Katyrna nam wšěm praji: Młodosć je wuwučowanska šula stajnoho wojowanja, bědźenja a sebjezaprěwanja. Hdyž dźiwje, njenasytne płomjo požadliwosće žerje a zakhadźa we wutrobje, tam do procha a popjeła so sypnje wšo swjate a nadobne w človjeku. Tuž rěka: Žadyn měr a žadyn přiměr, jenož nastajny bój.

Koło, mječ a dobyćerska palma na wobrazu swjateje Katyrny ći praji: Na koło stajnoho wobknježenja, zaprěwanja wuwjazaj haj wupřestrěj wšě nizke a mazane, twojoho křesćanskoho pokhoda njehódne požadanja, z mječom kedźbnosće, modlenja rubaj wokoło so, potom ći kiwa palma dobyća. Tak ma młodosć być noviciat žiwjenja. We wěrje zesylnieni, póććiwi a čisći, po karakteru krući mužojo wuńdu jenož ze šule křiža, korjenjeja jenož w zdźeržliwych a skrućenych, nic pak we zahe zmjechčenych lětach młodosće.

Pohladajće jenož na swjatu Katyrnu! Jenož jeje kruta, čista młodosć zamóžeše wupłodźić tak duchasylnu žónsku, zamóžeše, zo přez swoju rěčniwosć k zemi zrazy runja swjatomu Šćěpanej wšěch swojich přećiwnikow.

Hišće jena wina je a tu mjenuje nam swjaty Domaš Akwinski, kiž rěči za dobre wužiwanjo lět młodosće! Bóh je, kiž runje prěnički lubuje. Hižo w starym zakonju skhowa za so prěnički wot wšoho.

Dyrbjeli my synojo zakonja lubosće jomu zapowěsć najnadobniše kćěnja žiwjenja a jomu poskićeć wotestaty zbytk žiwjenja z tymi drabami a šlebrjetkami, kiž nam hišće zbychu wot potow a kawačow hrěšnoho, zamylenoho žiwjenja? Tak njemysleše swjata Katyrna.

Modźencojo, knježny! Chceće też wy k tym słušeć, na kotrychž wóčko wašoho mištra hlada ze spodobanjom kaž na tamnoho w swjatym sćenju. Tuž wobkhowajće swoju dušu čerstwu kaž rańšu rjosu, čistu kaž lilijowe kćenjo, swětłu kaž knježniski sněh na alpowych wjerškach, darujće swoju wutrobu tomu, kotrohož wjeselo je, přebywać pola dźěći človjekow.

Potom też wam do čistoho wóčka pohlada Zbóžnik potom was dźensa žohnuje waša swjata patronka, swjata Katyrna.

A hišće něšto, štož dyrbiće sebi wothladać wot njeje. Štož nas tak ćehnje k njej, to je jeje dospołne po ryćersku złožene zmyslenjo a zadźerženjo.

Na čož so najbóle skorži pola našeje młodosće, to je jeje hrube, njepěkne, často tak flacowske, njećesane wašnjo wosebje też we wobkhadźe, jeli trěbne, mjez woběmaj splahomaj.

Hdyž čitamy we žiwjenju swjatych młodźencow a knježnow, tam je cyle druhi duch, a tutoho wam wuprosy swjata Katyrna.

Za nas wšěch pak swjata Katyrna jasnje wupraja tole: Človjekojo, što łojiće za česću a nahladnosću, što hrabaće za kubłami a złotom swěta, što so rudźiće wo dnjo a w nocy za zhubjenymi pokładami? To wšitko njerozdźěla ludźi do wulkich a małych, do sylnych a słabych, ale jeničcy zmužitosć, sylnosć, zjednoćena z nadobnym zmyslenjom.

Kóždy derje wě, zo runje dźensa rěka so ze wšej mocu wobronić a tak zrosćeny być wšěm ćežkotam, hospodarskim nic mjenje kaž tym w duchownym nastupanju.

W rozwalinach a porodnych bědach nastawa nowy čas. My wšitcy smy toho swědkojo, hdyž też stajnje na to njemyslimy. Čujemy, zo so něšto nowe twori, zo so zhubjuje, štož prjedy płaćeše a za to nastawa nowy raz.

Stojimy woprawdźe na rozpućach nowoho swěta. Kaž w tajkim warjacym kótle widźimy hospodarske, socialne, politiske poměry so warić a přecy hišće zasy nowe po jich zdaću zestarjene kruchi nutřmjetaja.

Haj hižo počinaja tam ponurjeć wěru a nabožnosć, póććiwosć a druhe rjane wěcy. Boži woheń spóžera wšo, štož hrabnje a njestara so, hač je to stary naporjatk abo drohotny pokład. Wulka woda wšomu sobu kaza.

Podobnje je dźensa. Wšo chce nowy čas póžrjeć.

Kaž so swjata Katyrna w zmužitej rjekowskej mysli staji haj z wotmachom wobaraše so swojich njepřećelow, tak je nam nuznje trjeba w našim času, zo so ze sylnosću a swjatej njebojaznosću wobronjamy a tak so stajamy tym spóžeracym zmoham našoho časa.

Rjekowka bě swjata Katyrna. Rjekowske zadźerženjo wočakuje Bóh wot nas. Rjek być njeměrka z wulkej črjódu běhać, njeměrka hłowu a wuši tulić, do kućika so khować, ně, to swjata Katyrna ženje činiła njeje. Rjek być rěka so stajeć wulkej rěcy, płować rozemić přećiwo zmoham časa, zuby zakusować a khroble hić napřećiwo.

Wona wam praji, kak sebi dobudźemy swjateje zmužitosće a sylnosće. Z prěnja! Stajnje wo nju so prócuj a wojuj jako wo drohi pokład. Wšě sylne a woprawdźe wulke duše buchu jenož to přez nastajne prócowanjo, ženje šće njeje tutón počink do lěnjoho klina padnył.

Wy w našim času telko słyšiće, kak so nastajnje wuwučuja lubowarjo športa. Cyle prawje. Čohodla pak njenałožujeće same kaznje, nadobyć počinka sylnosće w póććiwym žiwjenju kaž nas wuči swjata Katyrna?

To druhe je: Njestróž so žanych zakładow a ćežkotow. Na ćežkoty, poniženja, směchi a hanjenja dyrbimy stajnje přihotowani być. Jenož potom nam płaći Zbóžnikowe słowo, zbóžni sće. To třeće je, dowěř so Bohu! Kaž mały David Goliatej napřeco stupi prajo: Přińdu w mjenje Knjeza wójskow, kotrohož sy hanił, tak njech też nas wožiwja samón duch.

Swjata Agata, 15 lětna holčka stoji před swojimi sudnikami. Tu leža hrózbne ćwělowanske nastroje, nože, mječe, kłěšće a što wšo wjacy. Tamle praskoce woheń, tule stoji naprawa k wuspinanju, to wšo widźi tuta holčka. My bychmy snadź so zwjezli a womora by nas wobjała. Što pak wona čini? woła so Knjezej mócnomu, a w njepowalnej sylnosći dźe k smjerći.

To štwórte: Bój so Boha!

Štóž so Knjeza boji, njetřepota, praji swjate pismo. Knjezowa bojosć wuznamjenješe swjatu Katyrnu. Dokelž

tuta pobrachuje, dokelž je mjez nami telko bojosće před ludźimi, tohodla tak mało swjateje kuražniwosće. Skónčnje modli so Bohu! Bjez modlitwy njeby też Katyrna ženje była swjata a waša patronka. Widźach raz wobraz. Na mórskim přistawje stojitej duchownej knježnje wočakujcy parnu łódź, kiž ma jeju dowjesć na ženjezasywidźenjo do cuzych krajow, do misijonow. Rozžohnujetej so wot lubeje domizny, staršeju, přiwuznych. Wšitcy druzy su pohnući wot ćežkoho wokomika. Jeničcy na jeje wobličomaj błyšći so pokoj, wjeselo, zbožo. W sylnej mysli wšitko přijimatej. Jenož wonej je znajetej: Za Knjeza so cyle woprować w misijonach. Tohodla so njestróža žanych woporow.

Skónčam ze słowami z nowoho krajana: Njesešli jenož jedyn dźeń sćerpnje ći napołožene bolosće, khorosće, zacpěwanja, dobudźeš sebi wjacy zasłužbow, hač přez 10lětne samowuzwolene dobre skutki.

Swjata patronka tuteje wosady, proš za nas z twojej modlitwu, Božu swjatu Trojicu, zo by nas hnadnje zdźeržała a hnadu do nas wulała, nas posylniła w bědźenju, w křižu, w našim žiwjenju, zo khodźimy w lubosći přecy prawy puć k tutej zbóžnosći.

Politiski rozhlad.

Prěnjej presidentaj. W němskim sejmje buštej póndźelu połpostawje němskeju presidentow Eberta a Hindenburga na swjatočne wašnjo wotkrytej. K swjatočnosći běchu překhodźišćowy kulotwar, hdźež změjetej postawje swoje městno, z ławrjencowymi štomami, palmami a šmrěčinu rjenje wudebili. President němskoho sejma měješe při tutej składnosći narěč, w kotrejž na woporniwosć prěnjeju wjednikow němskoho swobodnoho stata spominaše.

Stawkowanjo we wuhlowych jamach. Wot tutoho tydźenja sem su dźěłaćerjo w srjedźoněmskich, rańšopołobjanskich kaž też łužiskich jamach brunicowych swoje dźěło złožili. Wutoru bě stawkowacych hižo wjele wjacy dyžli dźeń prjedy. We wšelakich jamach su wšitcy dźěło złožili, mjez tym zo w druhich jenož wěsty dźěl dźěła. Je pak so hižo na wšelakich městnach stało, zo buchu k dźěłu zwólniwi wot swojich sobudźěłaćeri napadnjeni a přebići. Dźěłaćerjo we swojich žadanjach wšudže přezjedne njejsu, wosebje w tajkich jamach, hdźež dyrbja hłuboko pod zemju dźěłać a jenož jara mało zasłuža. Też dźěłodawarjo su so rozešli, dokelž su wšelacy swojim dźěłaćerjam hižo wjetšu mzdu přizwolili. Centrumska a socialdemokratiska strona stej w němskim sejmje naprašowanjo stajiłoj hač knježeŕstwo njeje zwólniwe dla ważnosće za cyłe hospodarske położenjo bórzy skutkownje jako srjedźićeŕ mjez dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi jednać. Prašenjo je wězo jara łoskoćiwe, hdyž na to myslimy, zo bychu so z wyšenymi płaćiznami za wuhlo też wšě druhe wěcy powyšiłe, štož so skoro njepřehladowne być zda. Na druhi pad pak dźěłaćerjo měnja, zo z 33 hriwnami na tydźeń žiwi być njemóža. Zo pak njeby škoda, kiž so stawa přewulka była, je so wšudže techniska nuzowa pomoc zawjedła, štož so stawkowarjam wězo mjenje lubi. Tola tući njemóža na žadyn pad cyłe zastate dźěło na so wzać, ale jenož najważniše, kaž zastaranjo khorownjow z milinu a hewak ważnym žiwjeńskim wudźěłkom. Kaž so zda je zastaranjo z wobswětlenjom wšudže zawěsćene

Wólby do měsćanskeje rady w Prazy zańdźenu njedźelu mějachu wjetšoho wuznama dyžli jenož na Prahu so poćahowacoho. Socialistojo chcychu z wólbami dopokazać, zo lud njestoji za dźensišim knježeŕstwom, kotrež ma tohodla padnyć a narunane być z druhej koaliciju ze socialistami. Tohodla běchu socialistojo surowu bitwu za wólby přihotowali. Wosebje wumjetowachu socialni demokratojo ludowej (katolskej) stronje cła a kongruu, drohotu a bědu, a šćuwachu na cyle njesłyšane wašnjo. Tak chcychu sebi zastup do koalicije a knježeŕstwa wunućić. Ludowa strona pak swoje stojnišćo, kiž bě sebi w lěće 1925 z wulkim bědźenjom dobyła, njezranjene zakhowa. Tute wobkhowanjo woznamuje za ludowu stronu dobyćo. Ma z nowa 6 mandatow. W Prazy wotdobychu socialni demokratojo komunistam něšto hłosow, druhdźe zasy komunistojo soc. demokratam. K prěnjomu razej zastupja lětsa fašistojo do měsćanskeje rady z 2 mandatomaj.

10 lět sowjet. 15. oktobra bu do Leningrada centralny exekutivny komitej powołany. Leningrad bu drje tohodla woleny, dokelž ma tute město cyle wosebity wuznam we sowjetowej uniji. Zhromadźizna přiwza jenohłósnje wobšěrny manifest na dźěłaćeri sowjetskeje unije, na proletow cyłoho swěta a na potłóčene ludy cyłoho swěta. Manifest mjenuje dźesać lětne wobstaćo sowjeta najwjetši skutk rewolucije a proletariata. Oktober 1917 wutwori stat dźěłaćeri, kotryž lud k socialismej dowjedźe. — Wuswobodźi lětstotki dołho wotročenych burow z kwakle wulkokublerjow, — zawěsći narodam potłóčenym wot carstwa swobodu a runoprawosć, — sčini Rusku twjerdźiznu za wšitkich potłóčenych. Na

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Róža jako służowna.

Přichodna njedźela přińdźe, na kotrejž dyrbješe Róža woteńć. To pak běše za wšitkich we domje jara zrudny dźeń. Róži běše też njewuprajomnje ćežko, so wot tutych dobrych ludźi dźělić, kotřiž tak sprawnje z njej měnjachu, wopušćić přećelny dólčk, w kotrymž běše tak měrnje žiwa była a tam hić na hród njepřećela swojoho nana. Też wědźeše sama jara derje, zo do służby zastupi, hdźež na nju małe ćerpjenja njećakachu. Ale z dowěru na Boha a z lubosće k swojomu nanej, nastupi wona tutón ćežki puć zmužiće. Sprawny Burkhard a joho žona přewodźeštej ju hač na kromu lěsa a dźělištaj so pod tysac sylzami a pobožnymi přećemi. Hańža pak, kotraž jeje mały wačok njeseše, přewodźeše ju hač na Šmrěkowc.

Wrótnikowa přija wobě jara přećelnje. „To je jara rjenje wot tebje, zo sy słowo dźeržała“, praješe Róži. „Posydńtej so wobej, chcu waju derje hospodować!“

Róža wočini koš a dari wrótnikowej jako dar a postrow wot swojich staršich někotre wačoki jara rjanoho lenu. Nětko běše wona hišće přećelniša. „Ty a twojej staršej sće jara rjanoho wašnja, to cyle derje póndźe!“ Za dźěći měješe Róža krušwy, słowki a cyłu kopicu lěsnych worješkow, na kotrychž mějachu dźěći njewuprajite wjeselo. Wšitcy běchu jara wjeseli. Po jědźi dźěleše so Hańža hórcy płakajo wot Róže. „Na, njepłakaj tola tak jara, móžeš nas tola časćišo wopytać. Budu kóždy raz wjesoła. A jeli by mi chcyła hriby sobu přinjesć, to bych hišće wjeselša była a ty dóstanješ wyše toho hišće puć zapłaćeny.“ Hańža slubi, zo prawje husto přińdźe a woteńdźe płakajcy. Róža pak, kotraž běše nětko wot wšitkich jeje dobrych přećelow dźělena, mysleše sebi, zo je cyle sama na swěće.

Hdyž běše Hańža nětko preč, syny so wrótnikowa na jeje wulki stólc a pokaza z porstom na zemju: „Róža, stup so junu tu na tute městno! Mam słowčko z tobu rěčeć. Posłuchaj pak derje!“

„Wěm drje, zo wšitcy wo mni praja, zo při mni žanoho wutraća njeje; zo sym kaž tajki č . . . t a zo sym za pjeć lět dwaceći dźowkow měła. To wšitcy derje wědźa a praja. Wo tym pak ničo njepraja, kajke brachi wšitke tute mějachu. Budu je ći trochu wopisować.“ Wona poča z jara běžnym jazykom a rozhorjenjom jeje dotalne dźowki wopisować.

„Prěnja, kotraž Brigita rěkaše, tola ja njecham jich mjenować, zo njebych je wo jich dobre mjeno přinjesła, ale jenož na jich brachi će skedźbnu sčinić — Brigita potajkim, na kotruž sym so skoro najbóle hněwała, běše horda, hubata, chcyše wšitko lěpje wědźeć hač ja a jeje słowo bě kóždy raz poslednje. Junu spali mi jedyn cyły tykanc, kaž by tute wumjełstwo wot někajkoho wuhlerja nawukła. A tola běše hišće tak njekničomna a wobkrući mi do mjezwoča, zo je tykanc rjany žołty kaž złoto a na cyłym swěće njeby khmańšoho namakała. Tu přeběža

samsnym dnju wobzamkny też w mjenowanym manifesće wšelake dobroty a wolóženja za dźěłaćerjow a burow, też spušćenjo khłostanjow, njejsu-li so khłostani runje napřećo sowjetej přešli.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Kaž z New-Yorka zdźěluja, bě tam zańdźenu njedźelu hosćina k česći našoho knjeza biskopa dra. Schreibera, při kotrejž so hłowny konsul z Lewinski, konsul Klee a zastupnik kardinala Hayesa wobdźělichu. W běhu hosćiny wuzběhowaše we swojej narěči generalny konsul z Lewinski ważnosć wopyta dr. Schreibera, kiž je też jako němski wučeny do Ameriki přijěł. Kardinal Hayes je tohorunja našoho knjeza biskopa přijimał jomu też wjetši pjenjez za potrěbnosće Mišnjanskeje dioecezy přepokazać dał. Dokelž bě wyšši měšćanosta města Neu-Yorka Walker zadźěwany, přija dr. Schreibera Mc. Klee. Přijimanjo bě nanajpřećelniše.

— (W ratařskej šuli započatk semestra.) Po pokročenych ratařskich dźěłach započa ratařska šula póndźelu, 17. oktobra z nowa swoje šulske lěto. Po wuspěwanym rańšim kěrlušu a paćerju wobroći so direktor wustawa, knjez wyšši hospodařski rada profesor dr. Schellenberger, w narěči na šulerjow a šuleŕki a jich přiwuznych. Pokaza, zo je tajke přijimanjo dźensa poslednje tutoho razu a zo je ministerstwo ratařske šule po nowym wašnju zarjadowało. We swojich wuwjedowanjach staršim nuznosć ratařskeje šule před woči staješe, kiž dyrbi tohorunja nowočasnym poměram so přihodźeć. Bóle hač hdy prjedy trjeba młody ratař dobre wědomostne wukubłanjo w hospodařstwje. Ratařsku šulu wopytuja 125 šulerjow w štyrjoch rjadownjach a 78 šuleŕkow we dwěmaj rjadownjomaj. Naši serbscy hólcy nětko z wulkoho dźěła ratařsku šulu w Kamjencu wopytuja, wosebje z Njebjelčanskich kóncow.

Z **Khrósćic.** Hižom k druhomu razej je so lětsa w našim wučeŕskim kolegiju přeměnjenjo stało. Z 1. oktobrom přesadźi so knjez wučeŕ Jan Kubaš do Róžanta a Ralbic. Na joho městno přińdźe, w Serbach hižo trochu znaty, knjez wučeŕ Ehrhard Heidrich. Tutón běše někotre lěta, tak dołho hač je w zastojnstwje, w Delanach tak mjenowany „Wanderlehrer“ mjez Róžantom a Ralbicami. Dokelž je tajka służba trochu wobćežna, bu knjez Heidrich po wotpołożenym wólbnokmanym pruhowanju za njestatnoho wučerja sem pósłany. Naš kolegij njeje nětko ryzyserbski, hdyž mamy 2 němskej mocy. Knjez Heidrich pak njeje we swojich nahladach zasakły, ale je w Delanach něštožkuli serbski nawuknył, chce so w tutym nastupanju też dale wudospołnjeć. Nadźijamy so, zo njebudźa to prózdne słowa, ale přez skutki nam so to pokaza! — Hdyž při tutej składnosći w duchu přez Serby kroču, přińdźe mi mysl, kiž njemóžu wotbyć a tuž ju dźensa tu naspomnju, zawěsće su druzy z njej so też hižo zaběrali. W serbskich wjeskach mamy tu a tam Němcow, woni z wulkoho dźěła z nami so rozumja a my z nimi, cyle prawje! To pak nětko njewopřimnu, su tu mnozy wjacy lět mjez nami a njemóža hišće našu rěč. Za inteligentnoho, zdźěłanoho człowjeka je mi to skoro trochu wohańbjace, być mjez serbskim ludom žiwy a nic móc nawuknyć joho rěč! Abo su tak zasakli, zo nochcedźa? Potom škoda kóždoho słowa! —e—

Z **Khrósćic.** Złoty mandźelski jubilej swjećeše póndźelu tydźenja naš daloko po Serbach derje znaty Jakub Brěžan ze swojej swěrnej mandźelskej Marju rodźenej Nowakec. Sedym dźěći a 27 dźěćidźěći a wjele přećelow a znatych wužichu tule składnosć, jubilejnymaj mandźelskimaj swoju dźakownu lubosć a wutrobnu přikhilnosć wopokazać. Póndźelu rano požohnowa jeju knjez farař swjatočnje před wołtarjom, hdźež buštaj před 50 lětami zwěrowanaj. Na swjatočnej Božej mši přistupištaj ze swojimi dźěćimi k Božomu blidu. Brěžanec hospodliwy dom pak bě njedźelu a póndźelu połny kwasnych hosći a swědk hnujaceje lubosće dźěći a přećelow. Wjele darow a zbožopřećow běštaj jubilaraj dóstałoj. Jakub Brěžan běše pjedy kaž nětk jeho syn Miklawš, dołhe lěta posyłnik do Budyšina a zdobom też swěrny wobstarař „Kat. Pósła“ za Khrósćicy. Tohodla přeje jomu też „Kat. Posoł“ hišće z dźakownej wutrobu zbožo a Bože žohnowanjo na dalši puć žiwjenja a něhdy złotu krónu njebjesku.

Z **Pančic.** Kaž je to z dawna sem wašnjo při Klóštrskej kermuši, wuhotowa Klóštrske hosćeńcarstwo kermušu póndźelu rjany koncert. Nimo domjacych bě so mnoho hosći z blizka a daloka zešło, wosebje z Kamjenca a Budyšina. Běchu mjez přitomnymi wjele wobkhodnikow, kotřiž wokolinu ze wšěm możnym zastaruja — druhdy też z wěcami, kiž trěbne njejsu, haj nam samo škodźa.

Z **Klóštra.** Kak rjane a spomožne awto je, możachu naši kermušni hosćo z Budyšina a Kamjenca pytnyć, kotřiž mějachu do toho swoju lubu nuzu, kak so tola do Klóštra dóstanu. Wot Halštrowa wšak maš šwarnu škórnju hišće

---

mi žołdk a ja wuhnach ju hnydom. — Druha běše njespokojna, mórkotaše a wobožeše so na wšo. Ćahaše mjezwoćo, kaž by stajnje połon piła. Spochi měješe na jědźi něšto wustajeć. Wšědnje wumjetowaše mi dźěło a mału mzdu. To so človjekej wostudźi a lóšt zańdźe, tuž ju też wućěrich a prajach jej: ty sej druhe dźěło pytaj, hdźež změješ wjacy mzdy a mjenje dźěła!

Třeća běše lěnjosć sama. Njemyslach sebi, zo dožiwju, hač budźe z cyła ze žanym dźěłom hotowa. Prjedy hač jedyn hornyk wurjedźi, możeše tam derje zeleny moch narosć. Běše přejara zhniła, zo by so skhiliła. Hdyž běše jstwu wumjetła, ćisny khošćo před durje a byrnjež dźesać razow přez nje padnyła, je njezběhny, dóniž je ja do kućika njestajich. Kóžde ranjo dyrbjach ju wołać a to hišće dźesać króć. Ja sebi myslu, hdyž bych ju junu ležo wostajiła, by tu hišće dźensa spała. Kazach jej, zo by šła a jeli k hiću přejara zhniła, tak ju na karje dowjezu.

Štwórta běše nušlata. Smjetanu a butru, mjaso a połć, dyrbjach před njej runje tak khować, kaž před kóćku. Junu w naléću, njedźelu popołdnju chcych mojomu mužej, kotryž běše na polo šoł, napřećo hić. Po puću pak so junu wohladnych a widźach, zo so z wuhenja kuri. Naměstnje so zasy wróćich, a hdyž do kuchiny přińdźech, što tam widźach. Při khachlach sedźi moja dušna dźowka při škli pječenych kulkow. Dyrbješe za wokomik dom wopušćić. Štó może tajke njeswěrne zwěrjo hišće jenu hodźinu dlěje w domje měć?

Pjata běše mazana a njerodna. Ale na njedźelach a swjatych dnjach so wupika kaž pawa. Na dźěławych dnjach běše tajka, jakož by so jenož z njerjadom hromadu dźeržała. Hdyž by ju na polo stajił, njebychu jenož zajacy ćěkałe, ale też swinje. Tutu wuhna ryćeŕ sam; to je tola wjacy hač njepřistojne, hdyž we wrotach tajke mazne kałowe šerjenjo wuhladaš.

Šesta běše zabyćiwa, njeskedźbna a njehladaše we najmjeńšim mojoho wužitka. Rozbi mi wjacy šklow a hornykow hač měješe lěto dnow. Łžicy wostaji wšitke we wopłokowanju ležo; namakach junu jenu we swinjacym khlěwje a swinjo běše ju hižo rozkusało. Junu rozbi mi jenu škleńcu, słyšach to a dźěch do kuchiny. Běše pak hižo wšitke črjopy skhowała a łžeše. Mje zjebać njemóžeše, namakach črjopy we wodźe, a rozrězach sebi za to hišće swoje porsty. Rozhorich so hišće bóle a wućěrich ju też. A sedma. Tola posłuchaj, runje mje klinkaja, ćini mi to jara žel, sym ći wšitko jara skrótšiła. Tři hodźiny bych ći mohła wo kóždej powědać. Ale chcemy sebi to za jutřiše skhować, jutře je njedźela, to mamy časa dosć. Spomjatkuj sebi mjez tym wšitke tute brachi a hladaj so před nimi, kaž też před wšitkimi druhimi, kotrež ći hišće praju, potom budźemoj nadźijomnje cyle derje přezjene.

Róża drje derje wědźeše, zo wona přehnate rěče wjedźe. Tohodla praješe jenož: „Hdyž by jena dźowka jenož dźesaty dźěl wot tutych naspomnjenych brachow měła

běžeć a k tomu hišće njepřihódny čas. Kermušu jězdźeše awto najbóle z dwěmaj wozomaj a tej z dźela lědma dosahaštej. Ale też naši wjesni Serbja sebi wědźa pomhać a awto za swoje zaměry wužić; tak přijědźechu někotři, kiž žanych koni nimaja, samo z awtom na kermušu. — Stat je tak też swoju kermušu měł.

Z Kamjeńca. Naš dobry přećel „Kat. Posoł“ derje znami měni, hdyž bě w poslednim čisle wunošk zběrki za sotrownju wot 15 stow na 15 tysacow powyšił. — Tónle tydźeń bě jara khuduški, dokelž bě strowota za napinace hromadźenjo njedosahaca. — Wěteńčanska lisćina je so prěnja domojwróćiła — Zapłać Bóh! — Knjez Kunca w Thonbergu, hdźež też wšelacy Serbja dźěłaja, měješe dobry wuspěch při hromadźenju za sotrownju. Nadźijomnje wotpočuje hišće na poslednim tydźenju mnohe Bože žohnowanjo.

Z Brunjowa. Bóh luby Knjez wobradźi 14. okt. hrabjej Stolberg-Stolberg nad Brunjowom třećoho synka, kotryž hižo 18 w Brunjowskej kapali swjatu křćeńcu dósta. Mały hrabja ma 9 mjenow: Jurij, Ferdinand, Aloysius, Alfred, Pětr, Jan, Antonius, Lukaš, Marija. Při poslednim dźěsću bě hišće wowka † hrabinka Hana z Roma kmótra, kiž wotpočuje lětsa hižo na kěchowje w Brunjowje.

Skóncowanjo albanskoho pósłanca w Prazy.

Kaž so zda, počinaju so politiske mordarstwa dźeń a bóle množić. Tak je pjatk wčora před tydźenjom w Prazy młoduški albanski studowacy w khotejowni „Passage“ albanskoho zapósłanca Cenu bega zatřelił. Wobaj wutřelej z revolvra běštej po lěkarskim wusudźe smjertnaj, jedyn do zadneje hłowy, kaž też druhi do khribjeta a dale do znutřkownoho brjucha. Po puću do zjawneje pražskeje khorownje zapósłanc swojomu ćežkomu ranjenju podleža.

Hnydom w nocy prašska policija hišće nadpadnika přesłyšowaše. Mjenuje so Algiviadh Bebi. Narodźi so we lěće 1904 w Elbassanu w Albanskej, hdźež je joho nan, kaž „Serb. Nowiny“ pisaju, gymnasialny direktor. Při přesłyšenju wupraji mordař, zo šěsć lět w romskim kolegiju Monte Mario studuje. Bě pilny čitař wšěch možnych awtorow, z kotrychž je so pesimisma nasrěbał. Je pječa z khudeje swójby rodźeny(?) a dokelž jomu nizke stipendijum albanskoho knježerstwa dosahało njeje, je so z Roma do swojoho ródnoho města Elbassan wróćił. Nuza swojeje wótčiny je joho hnuła. A dokelž w Cenu begu, kaž też w knježerstwje hłowneju winikow spózna, bě wobzamknył Cenu bega wotstronić. Jědźeše do Belgrada, a hdyž joho tam njetrjechi, do Prahi, hdźež w hotelu „Balkan“ bydleše. Chcyše zapósłanca wopytać, tola dokelž so jomu to njeporadźi, wobstara sebi wobraz morjenoho z někajkeje ilustrowaneje nowiny a sćěhowaše jomu do khotejownje, hdźež joho zatřěli. Revolver nosy hižo tři lěta při sebi, je so tehdom z nim w ćežkich myslach zatřělić chcył.

Pražska policija je hnydom sobotu a njedźelu za podhladnymi albanskimi a bołharskimi studowacymi slědźić dała, tola njeje znate z kajkim wuspěchom. Hižo krótko před přikhadom Ceny bega je so pražskej policiji zdźěliło, zo so napřećo njomu atentat přihotuje. Też pósłanc sam wo tym wědźeše, z tym wujasnjuja też nětko joho sylnu nervosnosć. Swojim přećelam, kotrychž měješe tu hišće z wójnskoho časa w Prazy, bě samo mjeno mordarja prajił. Mjeno woprawdźitoho mordarja wšak hinak rěka, ale njeje skónčnje cyle wuzamknjene, zo je sebi nadpadnik wopačne mjeno přiswojił, na kotrež bu też pas a italske visum wustajene.

Pražski „Wječerný list“ wobskorżuje Italsku ćežko, zo tuta na kóžde wašnjo pyta Južnosłowjansku wužadać. W Romje so nadpadnicy wobronjuja a z pjenjezami zastaruja, zo bychu politikow, kotřiž su italskim wosebje strašni a napřećiwni, wotstronili. Też Bebi je pječa we Prazy do časa hižo připowědźeny był. Też češka policija bě hižo do časa wo tutych wobzamknjenjach zhoniła a pósłanca też wobstražować dała. Tehdom pak bě zapósłanc tajnoho stražnika krótko před tym domoj pósłał. Nadpadnik je do Prahi přišedši hnydom pósłancstwo wěstoho stata wopytał, kiž je z Južnosłowjanskej w stajnym njepřećelstwje žiwy. Druhi dźeń je hižo Cenu Bega znał a wědźał, hdźe joho trjechi.

Njedźelu po njeskutku zeńdźechu so zapósłancy wšěch w Prazy zastupjenych statow, zo bychu so wo atentaće wobhonjeli, jenož jedyn tam njebě. Hač tón hižo wšitko wědźeše?

Kaž „Wječerný list“ piše, su nowi nadpadnicy na puću do Wina, Prahi a Berlina.

Na dobre słowo horšć slěbora přidaj, to ći najwěsćišo pomha.

zasłuži sebi hižo porok a žona, kotraž na pilnosć, čistotu a dobry porjad w domje dźerži, njemóže wězo z tajkej spokojom być. Budu so prócować, wšitkich tutych brachow cyle so zdalować.“

Woprawdźe běše też Róža wobraz dobreje służownicy. Służeše po wučbje Jězusowej a joho japoštołow, swojomu knježstwu nic jenož k wočomaj, zo by před ludźimi česćena była, ale ze sprawnej wutrobu, z bojosću před Bohom. Štož hdy činješe, to činješe wjesele, kaž by to činiła Bohu a nic człowjekam. Běše njesprócnje pilna; běše radosć přihladować, kak spěšnje a derje jej wšitko wot rukow dźěše. Ničo njetrjebachu jej dwójcy kazać; wona wukonješe swoje wšědne dźěła w prawym času a nječakaše, hač jej što kazachu. Wědźeše wšitko sama, što ma činić; haj, někotrežkuli dźěło běše hižo hotowe, prjedy hač so štó na nje dopomni. Domjaca nadoba běše na swojim městnje, hdyž wjacy trěbna njeběše. Jstwa běše hač nanajčisćiša a wona njezasta, dóniž so we kuchini wšitko njebłyšćeše; na kóždoho, kotryž zastupi, dyrbješe čistota so posměwać. Běše jara mjelčita, a štož so we domje rěčeše a činješe, njepřińdźe přez jeje hubje. Běše jara spokojna a tohodla přecy radostna a wjesoła. Běše też sama ponižnosć. Hdyž so jej něšto njeporadźi, wuzna so bracha a prošeše wo wodaco. Hdyž bu bjez winy naswarjena, tak rozemješe tamne wulke wumělstwo, w prawym času mjelčeć; napohlad jeje luboznoho, haj, kaž jandźelowoho mjezwoča pohnu a změrowa rozhorjenu žonu bóle, hač wšitko, z čimž snadź by so wona zakitać mohła. Wrótnikowa bu po času sama měrniša a jeje muž so dodźiwać njemóžeše, zo druhdy dźeń zańdźe, na kotrymž ani poswarjeła njebě.

Njedźiwajo na to pak měješe Róža hišće jara ćežku službu. Běše jenož nawučena lóhke dźěła wukonjeć; wjele ćežkich dźěłow, kotrež jej napołožichu, běchu jej jako zemjańskej dźowcy cyle njeznate a tohodla za nju jara ćežke. Dyrbješe kóžde ranjo jara zahe stawać, wodu a drjewo nanosyć, zatepić, wšitko wumjesć a wjele druhich tajkich dźěłow dokonjeć. Hdyž też druhdy z mnohich tutych dźěłow, kotrež k prěnjomu razej we swojim žiwjenju wukonješe, při najlěpšej woli te abo tamne so njeporadźi, tak dyrbješe sebi wot tuteje rozhorjeneje žony wšě možne wudma nadawać dać. Jěsć drje běše cyle dobre; ale někotre jědźe běchu jej tak njeznate, zo njeběše to lohke za nju, so přewinyć, zo by je jědła. Jeje łožo wšak běše čiste, ale hrube a ćežke. Hdyž wona nětko wot ranja zahe hač do wječora pozdźe ćežcy dźěłaše a za to hišće naswarjena zrudna do swojej komorki přińdźe, tak měješe jedyn tróšt: hišće poł hodźinki tak cyle sama za so być a Bohu swoje horjo wuskorżić. Kak často wočini wokno, hladaše ze sylzojtymaj wočomaj horje k jasnym hwězdam a modleše so. „O mój Božo“, tak zdychowaše často, „wšitke tute ćerpjenja chcu tak rady znjesć, hdyž bychu tola ćerpjenja mojoho luboho nana přez to wolóžene byłe!“

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Biskop z Henle †. W nocy k 12. oktobrej je Regensburgski biskop Antonius z Henle z Božej ručku zajaty nahle wumrěł. Wob dźeń bě so hišće cyle strowy čuł, ale na wječor bu jomu złě a hišće prjedy hač bě zawołany lěkař přikhwatał, bě wumrěł. Wjacy hač dwaceći lět je njebohčički swojej diecezy předstojał jako přikładny měšnik a jako swěru-starosćiwy pastyř swojich dowěrjenych. W započatku našoho lětstotka bě z Henle biskop w Pasawje a 1906 biskop w Regensburku. Też joho wysoka staroba joho njewotdźeržowaše, swojej diecezy służić hač do poslednjeje hodźiny swojoho žiwjenja. — Znate je też, zo Konnersreuth, sydlišćo znateje Teresy Nowakec, w joho biskopstwje leži a husćišo je napominał z druhimi bayerskimi biskopami, zo bychu so wěriwi před předčasnym rozsudom zdźeržowali. Wón wostanje we wutrobach swojich wěriwych njezapomnity.

Kardinal Frühwirt je so zasy do Roma wróćił; je potajkim swoju ćežku khorosć poměrnje derje přetrał. Při swojich 82 lět je to wěsty dopokaz kruteje železneje natury.

Čełо 1902 w Romje zemrětoho **kardinala Ledochowskoho** su Polacy do Pólskeje přewjezli, zo bychu je tam w lubej domiznje k poslednjomu měrej pokhowali. Tak běše sebi to zemrěty přał. Nětko, hdyž je Pólska swobodna, je so joho přeco dopjelnić hodźało.

Prěni biskop Lourdesa, znatoho hnadownoho města Francózskeje, msgr. Schöpfer, je 84 lět stary zemrěł po nimale 30 lětach swojoho biskopstwa. Swjaty wótc pósła k pohrjebej wosebitoho nuncia. Zemrěty biskop je sebi wo Lourdes jara wulke zasłužby dobył. Wón je wulku basiliku z nowa wumolować a cyrkej swjatoho rozarija z rjanymi mosajikami wudebić dał. Też je wulki křižowy puć natwarić dał. Za khorych je wulkej asylaj założił.

Kardinal Billot, 82 lětny starc, je swoje wysoke zastojnstwo złożił, zo by swoje poslednje žiwjeńske lěta był, štož běše we młodych lětach, mjenujcy jednory sobustaw rjadu Jezuwitow. Kardinal Billot je po rodu Francóza.

Kardinalej Perosi su dyrbjeli nohu wotewzać. Wón je hakle loni kardinalski purpur dóstał.

Z Roma. Zańdźene dny wopyta bołharski kral Boris swjatoho wótca. Měješe z nim přez poł hodźiny trajacu rozmołwu. Što staj hromadźe rěčałoj, njeje so wozjewiło, dokelž kral inkognito (potajnje) pućowaše. Rozmołwa pak běše jara přećelna a wutrobita na woběmaj stronomaj. Kral Boris nima lohkoho žiwjenja. Měješe katolskeju staršeju, wosebje jara dobru a pobožnu mać (rodź. pryncesu Bourbon-Parma). Na žadanjo bołharskoho luda dyrbješe so trónowy naslědnik prync Boris we šismatiskim bołharskim wěrywuznaću wukubłać. Joho mać je to tak rudźiło, zo je bórzy po tym wumrěła. Prync Boris je, kaž so powěda, jara na swojej maćeri wisał, jeje zažna smjerć je joho ćežcy potrjechiła. Po swětowej wójnje dyrbješe so joho nan kral Ferdinand tróna zdać a Boris bu z kralom. Zboža wšak žanoho na kralowskim trónje namakał njeje. Bołharska je přez wójnu ćežcy škodowana a njemóže k žanomu znutřkownomu měrej přińć. Też ze swojimi susodami ma stajnje zwadu a rozkoru. A to tohodla, dokelž je bołharska Macedonska rozdźělena mjez Serbiskej, Grichiskej a Bołharskej. Macedonojo pak nětkole měra nochcedźa a přez rubjenjo a mordowanjo njemér a rozkoru do sus dnych krajow noša. Kral sedźi wosamoćeny na swojim trónje. Wjacy lět hižo pyta za přichodnej kralownu. Hižo loni běše so pola italskoho krala za pryncesnu Hanu prašał; tola bjez wuspěcha. Pryncesna njecha kralowskeje krony dla swoju swjatu wěru přeměnić, kaž sebi to Bołharska žada. Kaž so powěda, jej też jeje nan kral Viktor Emanuel wotradźuje. Bołharski trón je strašne městno, na nim njeje človjek swojoho žiwjenja wěsty. Kral Boris je hižo junu kaž z dźiwom bombam wućeknył.

K **„romskomu prašenju“** přinošuje „Observatore Romano“ nowe wuprajenja Swj. stoła a to přećiwo nastawkej prjedawšoho italskoho ministra Gentile. Wón pisa: „My njemóžemy zrozemić, čohodla njedyrbjała Italska cyrkwi tón stat, kotryž cyrkej za swoje wobstaćo nuznje potrjebuje, dać mohła. Italska je stary „Kirchenstaat“ samowólnje a hrubje zničiła a to jedyn stat, kotryž je přez lětstotki wobstał. Italska je tohodla też winowata, tutón stat zasy wobnowić, hdyž też nic w starej wulkosći, ale tola w tej měrje, kotraž je za njewotwisnosć Swj. stoła nuzna. Italska móže to činić bjez toho, zo by škodowana była, dokelž tajki mólički stat njeby ženje Italsku zničić móhł.“ — Tute znowapostajenjo je winowatosć Italskeje, dokelž restitucija, to je narunanjo škody, je moraliski zakoń, płaćiwy nic jenož za jednotliwcow, ale też za staty. Štóž je něšto brał, dyrbi też zasy wróćić. Swj. stoł njepowoła so při tutym prašenju na žanu zwonkownu móc a na žadyn mjezynarodny tribunal. Wón njewočakuje rozrisanjo romskoho prašenja wot žaneje wukrajneje mocy, wón přewostaji to sprawnosći italskoho stata. Wukrajne mocy budźa so spokojić dyrbjeć z tym, zo sebi na wědomjo wozmu, štož staj Vatikan a italski stat mjez sobu wujednałoj. Hač je swjaty wótc dźensa swobodniši kaž prjedy, štož Gentile wobswědčuje, to rozsudźa swjaty wótc sam. Bamž njećuje so swobodny.

Też běscy katolikojo wojuja, kaž pola nas němscy, wo nabožnu šulu. Šulske wobstojnosće su w Čechach, štož nabožinu nastupa, hišće wjele hórše hač pola nas, dokelž je tamniše wučerstwo nimale docyła njewěriwe. Katolikojo žadaja nětko, zo by knježerstwo na šulskim polu dospołnu neutralnosć wobkhowało. Češka ma mjenujcy dwě kulturnej čarje: cyrillo-methodisku katolsku kulturu a husowu njewěriwu kulturu. Katolikojo žadaja nětko, zo bychu so jich dźěći wocahnyli po duchu ss. Cyrilla a Methoda a ss. Wjacsława a Prokopa. Ludowe šulske ministerstwo je same wuznało, zo je katolska cyrillo-methodiska tradicija za češki lud a kraj runje tak ważna, kaž narodna husitska kultura. Tuž je nadźija, zo katolikojo skónčnje swój šulski ideal dosćahnu.

Češke knježerstwo je cyrkwje, kotrež běchu orthodoxni w Słowakskej z pomocu knježerstwa katolikam rubili a za swoje potrjeby wzali, katolikam zasy wróćiło a tak tehdomnišu njeprawdu zasy wurunało.

W Češkej wobstoji orthodoxna cyrkej pod biskopom Sabbazdom, kiž grjekskomu patriarchej w Carihradźe (Konstantinoplu) podstoji. Pódla toho je tam druha prawosławna cyrkej, kotraž serbiskomu patriarchej podstoji. Nětko su Čechojo biskopa Sabbazda wotsadźili a wobej cyrkwi zjednoćili.

Praha ma swětowy kongres za swobodne křesćanstwo. Tam su so potajkim njewěriwcy zešli, zo bychu mjez sobu radu składowali, kak bychu cyrkwinskomu liberalismej zasy někak na nohi pomhali. Tola dyrbi so wuznać, zo ma njewěra hišće jara sylny wliw we wšěch statach, hdyž je też porno wobstojnosćam před sto a dwěsće lětami wjele na mocy přisadźiła.

Francózska dóstanje zasy prěni kartuzianski klóštr. Stara abtaja Nonenque je so rjadej zasy wróćo dała. Mniša, kotřiž běchu so po swojim wuhnaću z kraja w Belgiskej wukhowali, so potajkim bórzy zasy domoj wróća.

Zagrebski arcybiskop Bauer je so do Bčłohroda podał, zo by z nowym knježerstwom dla mzdow za duchownych jednał. Južnosłowjanske knježerstwo je jara njesprawne we přidźělenju statnych podpjerow za cyrkwje. Hačrunjež sebi šismatikojo a katolikojo po ličbje swojich wuznawarjow nimale wahu dźerża, dóstanje orthodoxna cyrkej wjacy hač tři štwórćiny statneje podpjery a katolikojo mjenje hač štwórty dźěl. Po tajkich njesprawnych zasadach so kraj dołho wobknježeć njesmě, jeli zechce so znutřkownje posylnić. Tajke wróćostajenjo sebi Khorwatojo dołho lubić njebudźa dać.

Msgr. Hayasaki, prěni Japana, kotryž dyrbi biskopsku hódnosć dóstać, je do Roma dojěł a dóstanje drje bórzy přez ruku swjatoho wótca biskopsku swjećiznu.

Bołharska ma prěni žónski klóštrski rjad. „Knježny běłoho kříža“ so mjenuje. Rjad ma hižo na 40 sotrow. Sotry chcedźa so wěnować skutkam křesćanskeje lubosće a k wukubłanju dźěći.

Sławny načolnik šwedskeje lutherskeje cyrkwje **biskop Söderblum** je nowu knihu wudał pod titlom: „Wo nabožnym problemje.“ Tam stoja sady kaž na přikład sćěhowace: „Nabožina je čućiwosć, je stajnje so přemjenjace žiwjenjo so złožujo po nowych idejach a nowych potrěbnosćach. Wona njeje zwjazana na zwonkowne dogmy, njech je to biblija abo tradicija.“ „Kritika staroho a nowoho zakonja, wosebje evangelijow, a přirunace nabožne studije su njezmylnosć biblije a prawu wěru do Khrystusa knjeza zničiłe a dopokazałe, zo křesćanstwo nima prawo, so mjenować jako jenička prawa wěra.“ — Za prěnjoho a hłownoho wojowarja za jednotu mjez evangelskimi cyrkwjemi a wěrywuznaćemi na cyłej zemi su tajke wuprajenja nimale podhladne. Wone su z dopokazom, kak prawje je swjaty wótc jednał, hdyž njedowoli, zo by so zastupjeŕ katolskeje cyrkwje na tutych kongresach (w Stockholmje a lětsa w Lausamje wobdźělił.

Amerikanski kardinal **Mundelein** ze Chicago-a pućuje tuchwilu po Kanadźe. W Mount Royal přihotowachu jomu 10000 dźěłaćerjow wulkotne hołdowanjo, na čož jim kardinal wotmołwi: „Sylnosć cyrkwje wobstoješe stajnje w dźěłaćeŕskich worštach čłowjestwa.“

Wšelčizny.

Nowy listowy kašćik. Lipčanski mašinski konstruktor je nowy listowy kašćik wunamakał, kiž ma to dobre, zo sam hnydom kołkuje. Njebudźemy tak trjebać kóždy raz wobćežny puć na póst wjacy činić, hdyž chcemy někajki lisćik někomu, swojich lubych pósłać. Wunamakaŕ je swój kašćik hižo pola patentnoho hamta připowědźił. Też póstowe zarjadnistwo wěcku dokładnje pruhuje. Kaž je słyšeć, je kóžde jebanjo wuzamknjene — potom by za póst wujednana była!

Lětuše lěćo běše najmokriše w běhu poslednich 50 lět. Měsac junij — hewak dosć suchi — přinjesy lětsa 50% wjacy deščikow. Najwjacy mokroty dósta w Němskej Westfalska; tu wučinješe deščik 193% wjacy hač w normalnych lětach.

„Katolski Posoł“.

Maće wšće zajim za swój „Posoł“ a wjeseliće so, hdyž wam kóždu njedźelu něšto prawje rjane a zajimace přinjesy. Tola sće sebi też hižo na to myslili, zo to z wulkoho dźěła wot was samych wotwisuje, kajki Posoł je? Wjednistwo so wšće prócuje, jón zwonkownje a nutŕkownje rjenje wuhotować, tola je w tutym swojim předewzaću wotwisne wot swojich přećelow w serbskim kraju rozpjeršenych. Redaktor wobroća so tohodla na wšitkich „pismawučenych“ z wutrobnej prostwu, zo chcyli joho dźěło podpjerać z powěsćemi a rozprawami ze swojich kónčin. Na druhe wašnjo ženje dale njepřińdźemy. Někotři knježa su to stajnje hižo činili a tak sebi wšće dźak Posoła a čitarjow dobyli. Starych a nowych přećelow nětko wutrobnje prošu, z krótkimi powěsćemi wšo zajimace a nas kat. Serbow nastupace nam wozjewić. **Redaktor.**

Towarstwowy powěstnik.

Zjednoćeństwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 26. oktobra popołdnju w 4 hodź. porjadnu zhromadźiznu w Swinafni pola Šwonec.

Budyšin. Naša „Jednota Sokoł“ ma swoje zwučowanja kóždu srjedu wječor w 8 hodź. w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na hornčeŕskej hasy. Njedźelu 23. oktobra wječor w 7 hodź. wuhotuje wona swój prěni sokołski swjedźeń w „Měsćanskej zahrodźe“ (Bürgergarten). Přeprošujemy nanajwutrobnišo wšě bratrowske jednoty a wšěch lubych Serbow.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk. 626. z Lipska: praeł. propst Jak. Stranc; 627.-29. z Budyšina: zwónk Jurij Bjedrich, Mikławš Šmarander, Pawoł Hendrich; 630. 631. z Khrósćic: Michał Šrama, Marja Kóžnikowa; 632. ze Zejic: Hana Jakubašowa; 633. z Jaseńcy: Jakub Šanda; 634. z Hórkow: Jakub Pječka; 635. 636. z Worklec: Mikł. Brězan, Pawoł Ella; 637.—639. z Now. Wjeski: Michał Lorenc, Jakub Herman, Jan Kubaš; 640. 641. ze Časec: Jurij Zarjeńk, Hańža Hajnowa; 642. ze Zebnic: Marka Kastnerowa.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Kk. praelat Jakub Stranc w Lipsku 3 hr., Pawoł Hendrich z Budyšina 5 hr., konrektor prof. dr. Muka 1.10 hr.

Wične płaćizny		w Budyšinje 15. oktobra	w Kamjencu 13. oktobra
Pšenca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,50
Rožka, nowa	70 „	12,75—13,00	12,25—12,50
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	11,50—12,00
Wows	50 „	9,75—10,25	10,00—13,30
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,75—3,25	3,50—3,70
Butra	1 „	4,20—4,40	4,00—4,40
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60%	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70%	50 „	19,00—19.50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,16	0,14—0.15
Prosata, 1009 štuk	1 štk.	7,00—20,00	14,00—18.00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 17. oktobra 1927.

Woły: 227. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 43—49. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—40. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 272. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 62—65. 2) Połnomjasne młódše 54—60. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 46—52. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 384. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 53—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 57—60. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—49. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 33—39. Husumske z pastwy 25—30. **Ćelata**: 521. 1) Najlěpše wukormjene 86—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—84. 3) Špatne 70—75. **Wowcy**: 835. 1. Młódše a starše wukormjene 60—64. 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje**: 3896. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 72—73. 2) Wukormjene 70—71 3) Mjasne 66—68. 4) Špatne 62—64. 5) Rancy a kunrdosy 60—62. 7) 57—62. 8) — .

20. oktobra 1927.

Ćelata (434): 2) 90—96. 3) 82—88. 4) 72—80. 5) — . 6) — .
Swinje (601): (přez 300 pt.) 1) 71—72. 2) (240—300) 69—70. 3) (200—240) 66—68. 4) (160—200) 62—64. 5) 60—62. 6) — . 7) 58—62.

Jednota „Sokoł“ w Budyšinje

wuhotuje **njedźelu, 23. winowca 1927**
w Měšćanskej zahrodźe (Bürgergarten)

sokołski swjedźeń

Wulkotny program;
Rjane zwučowanja, hudźba, spěw a wšelake žortne překhwapjenja.

Započatk w 7 hodź. Nizki zastup!

Wšěch lubych serbskich přećelow a sokołskich bratrow a sotry nanajwutrobnišo přeprošuje

předsydstwo.

Za wšitke dary a zbožopřeća při naju kwasu wuprajamoj
nutrne Zapłać wšitkim Bóh luby Knjez.
Jurij Šołta z Nowoho Łuzća
a mandželska Hańža rodž. Bulanec z Konjec.

Wše nowosće su dóšłe!

Přesłapjace pokazki

za kožuchowe zwjerchi
pjezle
rubiška a fale

Tkaniny za spódnje a zwjeršne suknje, čorne a brune kašmirowe rubiška, veloury

Wšo w prěnjotnych družinach wot najtuńšoho sem.

Pozamenty :: trodle :: knefle

Alfons Schauseil

Budyšin

Wosebity dom za serbsku drastu.

Nawěštki w „Katolskim Posole" přinjesu dobytk!

Zjednoćeństwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy

změje **srjedu 26. oktobra popołdnju w 4 hodź.**

porjadnu zhromadźiznu

w Swinarni pola Šwonec.

Porjad: 1. Přednošk: Ćełozwučowanjo we zakładnej šuli (knjez wučeŕ Mikławš Cyž-Baćoński).
2. Předźełk wustawkow (knjez wučeŕ Beno Cyž-Wotr.)
3. Namjety, zdźeleńki.

Předsyda.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Wše čišćeŕske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćeŕnja.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Najlěpše
podšite kolowy,
suklowane mužace kolowy
we wšěch wulkosćach a šěrach,
normalšaty
mužace, žonjace a dźěćace,
makošaty
tež z plišowym podšićom.
Hišće **tunjo,** dokelž móžach w prawym času přihódnje kupić.

Hilger

w Budyšinje
Lotzowa dróha 20[I]
Žane klamy.

W Budyšinje zetkamy sō
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki ścelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šulefskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreč̆ak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

44. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **29. oktobra 1927.** | **65. lětnik.**

I. N. R. S.
Jězus Nazaretski, kral Serbow.

W Jeruzalemje je městno, nimo kotrohož nichtó bjez hłubokoho hnuća hić njemóže. Je to murja žałosćenja. *Jónu služeše jako sewjerna wobhrodźaca murja*, templowe naměsto wobmjezowaca. Lětstotki je z hordosću na wysoki templ israelskoho wuzwolenoho ludu zhladowała, kak domjacy přikhadźachu kóždy wysoki swjatk a w templu swojomu wěrnomu Bohu wopor woprowachu. Też z dalokeje cuzby hosćo husto so bližachu. Z kajkej česćownosću templowe naměsto postupichu, kaž by swjata zemja była, na kotrejž jich noha stoji. Tola dawno je zašła tuta swjatnica, ani kamjeń na kamjenju njeje zwostał. Zapusćeny je wysoki, hordozny templ. Ale sewjerna murja templowoho naměsta hišće stoji. Tam so židźa cyłoho swěta kóždy pjatk skhadźuja a spěwy skorženja a žałosćenja spěwaja. Wutrobu hnujacy pohlad, trójcy hnujacy za kóždoho Serba! Kak husto dyrbju na wuzwoleny lud Staroho Zakonja spominać, hdyž mi zrudne wobrazy ze serbskeje zańdźenosće w duši stawaja. Tu při muri žałosćenja stoja jeni ze zeprjenej hłowu wo wulke murine kamjenje a mačeja je z horcymi sylzami swojoho znutřkownoho horja. Druzy sedźa na zemi a khileja so w modlitwje powostankam něhdušeje krasnosće. Ale jich žałosć je bjeztróštna, přetož woni swojoho mesijasa — krala njespóznachu, ani w joho jednorej wulkosći bołmončku, ani wulki pjatk, hdyž jako kral na křižu wisaše z napismom INRI t. r. Jězus Nazaretski, kral Židow. Běchu so joho tehdom swjatočnje wotrjekli: Njeznajemy krala, khiba kejžora. Wbohi israelski ludo, ty sy so swojoho krala wotrjekł, a nětko za nim podarmo žałosćiš a žedźiš?

A ludo serbski! Mohło na křižu stać INRS to réka Jězus Nazaretski, kral Serbow. Wšće su Serbja bohabojazny lud byli, a su też dźensa hišće, a to je naša hordosć a khwalba našoho mjena před nami samymi a cuzymi. Khrystus nochcyše jenož kral Židow być, ale kral kóždoho ludu, też serbskoho. To dyrbi też wostać, wot toho wšitko wotwisuje, naš přichod a naše byćo a tyćo. Trjebamy wjednika, wójwodu a krala, kiž nam naš puć pokaže, kotryž jeničcy nas k zbožu a njewotwisnosći dowjedźe, k njewotwisnosći wot našich njepřećelow. Znajeće jich! Njeměnju politiskich a někajkich podobnych njepřećelow, ale twojich wosobinskich — a to su stajnje ći najstrašniši. Napřećo nim traje twoje wojowanjo, nic jenož štyri lěta, kotrež snadź sy wonka w třělbnych hrjebjach přetrał a přećerpjeł, ale čas twojoho žiwjenja.

Wot wšitkich kóncow přikhadźuja nowi kralojo, nic swjeći, ale druhdy a husto dosć njeswjeći a poručuja so ći jako wozbožerjo — kralojo.

Też najnowiše wunamakanja njemóža a njesmědźa nas tak wobsydnyć, zo na swojoho wěčnoho krala zabudźemy. Što tebi pomha, hdyž by wšě wunamakanja cyłoho swěta měł a při tym swoju dušu zhubił? Sy ty hižo swoju dušu hdy namakał abo znajmjeńša z nowa namakał, sy-li ju hdy zhubił? Awto je dobre, a štóž ma dosć pjenjez, bjez toho, zo by je znjewužiwał, čohodla sebi njedyrbjał kupić. Ale tohodla awto hišće prěnje prawo nima — te ma duša a Bóh — kral. Też dalokoreč̆ak a radio a pluh, kiž bjez koni wora, je jara šwarny, ale tola to hišće žani kralojo njejsu a samo najnowiše lětaki nic.

Druhi kral wšak je hišće strašniši, joho mandźelska réka zabawa. Zabawa je samo na sebi dobra a nuzna a nichtó njesmě ničo napřećo njej rjec. A tola to nětkle činju a dyrbju. Přikhadźa cyle njewinowata. Woblečena je jeje šwižna postawa do krótkeje suknički, tak zo móže kóždy też jeje rjane kolena hišće widźeć. Swoje rjane dołhe włosy je sebi přitřihać dała a štóž jenož hłowu widźi, mysli, zo je to hólča. Docyła čini kralowna wjedrowje hólčacy zaćisć. To je, štož mje najbóle myli. Zda so, kaž by tuta žónska trochu jara hižo na swoju kralowsku dostojnosć a samo na swoju žónsku powahu zabyła. Na měsćanskich hasach ju husto so wjerćeć a šćěrić widźiš. Najradšo pak khodźi na reje. Tam njetrjebaja jenož zemjenjo być, z kóždym někak wulizanym nješkarnikom so tam wjerći, njech je znutřkownje po duši mazany a zanjerodźeny. Też na naše serbske wsy je so tuta žónska hižo namakała — so bojeć, wšak wona njeznaje. Też tam je ze swojimi nowymi rejemi hižo započała a je zawjedła, kaž foxtrotl a samo charleston. Hdyž do Serbow přińdźe, so najbóle też po serbsku drasći, ale wótre wóčko ju też tudy bórzy mjez druhimi, woprawdźitymi serbskimi holcami wuslědźi, přetož sama tola serbska njeje. Je něhdźe z Pariza abo Berlina, kaž mi prajachu. W Serbach stajnje w najrjeńšich rubiškach,

w najnowšich falach a najwosobnišich a najbohaćišich kožuchach khodźi. Też we swojim zadźerženju njemóže husto swój cuzy raz zapřěć. Naše wjesne holcy so druhdy z njej kusk šćěkaja a wodźa, dóniž też sami wjele hinaše wjacy njejsu — někotre jenož. Běrje je też rady sobu do Města abo Kamjenca, zo by jim tam wšě potajnosće a hłuposće pokazała. Samo do Drježdźan je je hižo wodźiła a su tam hromadźe w kinje a jónu samo w operje byłe.

Najhórši kral, kiž so wo naše přećelstwo a našu lubosć prócuje a žarliwje bědźi, je njepócćiwosć. Z hižo naspomnjenej kralownu zabawu so husto trjechitej a zhromadnje potom so do dźěła podatej. Swoje hrody matej zhromadnje, hačrunje njejstej cyrkwinscy zwěrowanej — stej w dźiwim mandźelstwje žiwej — we wulkich a mjeńšich městach a kóždy wječor móžeš jeju trjechić na najwjetšich a najhóršich rejowanskich łubjach, w kabaretach a arenach. Pjatk stajnje — też w posće — na reje khodźitej, sobotu stej najbóle při wulkich pjasćowanskich wojowanjach, njedźelu dopołdnja so wuspitej a njedźelske popołdnjo stej w kinje.

Z tajkimi njeplechami — kralow jich nětko wjacy, hdyž smy jich kusk bliže sej wobhladali, mjenować njemóžemy — dyrbi kral wěčnosće wojować, zo by swoje kralestwo, kotrež je w nami postajił hižo wot našeje křćeńcy sem, zakhował a wukhował. Joho kralestwo mjez serbskim ludom njesmě na žadyn pad wohrožene so stać. Joho wjerchowstwo nad nami stajnje z nowa zasy připóznawamy a wobkručamy. Dźesać cuzych kralow su wosebje w horcej bitwje napřećo našomu najwyššomu kralej postanyli — su to kralojo, kotřiž su postanyli přećiwo dźesać Božim kaznjam a kiž nětko šćuwaja a zawjeduja lud, też serbski napřećo swojomu wěrnomu kralej. Nimamy krala a nochcemy žanoho měć, dyžli Khrystusa, wěrnoho krala zemje a njebjes.

Smy w našich dnjach widźeli a dožiwili, kak kralowske tróny so zatřasechu a padnychu, kak kralowske króny swój stary błyšć nadobo zhubichu a zerzawichu a do procha so kulichu, kak poddanojo swojim knjezam posłušnosć wupowědźichu a jich z kraja wuhnachu. Tola jedyn trón so njetřasy, jena króna ničo na swojim błyšću njemóže pozhubić, jedyn kral njesmě ženje ze swojoho kraja wupokazany być. To je kralowski trón wěčnoho krala Jězusa Khrystusa, to je króna joho bóžstwa, to je wón sam kral wšitkich kralow.

Ludo serbski, njezabudź na to ženje a nihdy! Njestań so nihdy podobny tamnomu njezbožownomu israelskomu ludej, kotryž swojoho krala njespózna, kiž jomu město złoteje kralowskeje króny krónu z ćerni spleće a ju swojomu kralej na hłowu staji, kiž město knježeńskoho sceptarja ścinu do ruki poda, kiž kolena zhibowaše před swojim kralom, ale jenož w surowym wusměšowanju, kiž jomu płašć wokoło ramjeni położi, ale to njeběše žadyn kralowski płašć z hermelinom wobrubjeny, ale płašć, kajkiž bě jón někajki cuzy wojak w poslednej wójnje nosył a kiž bě mazany a znamjo wusměšenja. Njedaj so zamylić! Njeposłuchaj na cuzych kralow, hdyž twój přisłušny kral tebje woła!

Swěru a poddatosć našomu kralej! „Vitam et sanguinem pro rege nostro!“ Krej a žiwjenjo za našoho krala!

Hlejće a kedźbujće, zo napismo, kotrež sebi sami rady dawamy a druzy nam dawaja, INRS, njeby wusměšowanjo za nas było, kaž chcyše też Pilatus Židow wusměšować z napismom INRI! r.

Politiski rozhlad.

Stawkowanjo w brunicowych jamach. Stawkowanjo w najwjacy němskich brunicowych jamach je so zastajiło, dokelž su dźěłaćerjo swoju mzdu wo něšto powyšenu dóstali. W znatej łužiskej jamje w Hiršfeldźe su so dźěłaćerjo wutoru k dźěłu wróćili. Wobsedźerjo brunicowych jamow sebi nětko powyšenjo wuhloweje płaćizny wo 10% žadaju.

Agent narunanjow Parker Gilbert a dr. Köhler. Zańdźeny tydźeń je agent Dawesowych narunanjow němskomu knježeństwu spis přepodał a sobotu so z němskim ministrom financow na štyri hodźiny rozmołwjał. Na to je so dr. Köhler póndźelu z němskimi ministrami zešoł a z nimi zhromadnje spis pruhował. Wšelake nowiny pisachu, zo je so Gilbert napřećo powyšenju mzdy zastojnikow wuprajił, tola to so wěrno być njezda. Njeje napřećo powyšenju, ale měni, zo by so w Němskej cyły aparat zastojnikow hišće jónu pruhować dyrbjał a so hišće wottwarić. Też do šulskoho zakonja je so měšał a prajił, zo Němska njedosahacych srědkow dla njemóže šulski zakoń přewjesć. Parker Gilbert je też přećiwo předaću obligacijow němskeje železnicy. Po joho měnjenju su tute rukowanja za płaćomne reparacije a njesmědźa so předać. Činješe na to kedźbne, zo ma Němska wot přichodnoho lěta dwě a pół miliardźe hriwnow wójnskoho narunanja płaćić. Jako agent za narunanjo ma wón na to hladać, zo by Němska k płaćenju khmana wostała.

Trocki a Sinowjew. Kaž z Moskwy pišu, stej plenaj centralnoho komiteja a centralneje komisije komunistiskeje strony Ruskeje hižo w potajnej zhromadźiznje wobzamkłoj, Trockoho a Sinowjewa dla jeju dźěławosće jako wjednikaj oposicije z centralnoho komiteja wuzamknyć. Wobaj staj přećiwo komitejej jednałoj a samo nowu stronu założić chcyłoj. Hižo jónu buštaj napominanaj, nětko pak wustorčenaj, hdyž napominanjo ničo pomhało njeje.

Ruska a wójna. Z Londona powěsć přikhadźa, zo je Ruska w Němskej w poslednich měsacach napadnje wjele čisćenoho chileskoho salpetera nakupowała, kajkiž so jeničcy k dźěłanju rozbuchadłow trjeba. Tute nitraty su w Němskej nakupjene a z Berlina financowane. Powěsć rěči wo znajmjeńša 50000 tunach. Z tuteje wulkeje nakupje „Times“ posudźuje, zo so Ruska khutnje na wójnu přihotuje. Njechamy so toho nadźijeć. Husćišo so stawa, zo so tajke powěsće tola pozdźišo jako wopačne wukopaja.

Mexiko. Po powěsći nowiny „Unita Cattolica“ je bamž Pius XI. mexikanskim duchownym a też lajkam wosebite privilegije a dispensy podał. Tak smědźa mexikanscy duchowni Božu mšu w kóždej hodźinje dnja kaž też wšudźe swjećić. Smědźa Božu mšu też bjez ryzma a bjez swěčkow, w nuzy jenož hłowne 3 dźěle wobsahacu čitać. Za lajkow je bamž dowolił, zo mandźelstwo płaći, hdyž je před dwěmaj swědkomaj zwjazane a při bližšej přiležnosći wot duchownoho poswjećene. Dla wosebiteje wobćeže je dale Swj. Wótc dowolił, zo smě kóždy Najswjećiše při sebi nosyć a je ze samsnej ruku dóstawać.

Nowy měšniski seminar w Prazy.

Wšelake dioecezy su so wo postajenjo nowoho seminara z wutrajnosću a wuspěchom prócowali. Tak móžeše też Pražski arcybiskop dr. Franc Kordač w poslednich dnjach swój nowy měšniski seminar poswjećić a tak jara zasłužbny skutk dokonjeć. Dawno ćerpješe Pražski seminar na wěstych njedostatkach, wosebje běchu rumnosće přemałe a też z dźěła njehygieniske. Z najwjetšimi wosobinskimi woporami je Pražski wyšši pastyŕ tutón nuzny nowotwar wobzamknył a z wulkimi wudawkami nětko skónčił po nimale dwěmaj lětomaj dźěła. Zadźěwki pak njeběchu jenož financne, ale dyrbješe w nowym twarjenju też němska theologiska fakulta pódla čěskeje zaměstnjena być. To bě wot započatka na napřećiwjenjo profesorow storčiło, dokelž je seminar cyle na periferiji města Prahi. Tola knjez arcybiskop wědźeše wšo wuhładkować, přetož měješe hišće druhe ważne wotmyslenja z nowym seminarom. Chcyše zdobom bohosłowske studije wot štyri lět na pjeć podlěšić. Dr. Kordač wě, zo móže jenož derje přihotowany klerus nadawk w joho wulkej a ćežkej dioecezy dopjelnić.

Swjatočne poswjećenjo bě runje na knjeza arcybiskopowych mjeninach a tak bě tuta swjatočnosć dwójcy wutrobna a rjana. Ministerjo, praelatojo, abtojo a profesorojo běchu so k tutomu swjedźenjej zešli a přihłosowachu ze zahorjenosću rěči knjeza arcybiskopa. Zajimawe na joho rěči běše, zo wotměnjejo češcy a němscy rěčeše, dźiwajo na swojich čěskich a němskich alumnow, bjez toho, zo by swoju mysličku přeměnił. Nimo Čechow a Němcow su w nowym seminaru też Słowakojo a to greksko-uněrowani.

Seminar je postajeny na 5000 kósnych mjetrach. Zarjadowanjo je cyle moderne. Kóždy alumnus ma swoju jstwu. Za ćělne wokřewjenjo su tam rjana wulka zahroda, kupjele a sala za gymnastiku. Za Pražsku dioecezu woznamjenja nowy seminar započatk noweje dźěławosće.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“ wobdźěli so jutře na jubileju towarstwa katolskich rjemjeslnikow. Štóž chce wot mužow so wobdźělić, njech je něhdźe 3/410 hodź., to je po Božej mši w serbskej cyrkwi w katolskej towaršni. 1/211 hodź. su swjedźeńske Bože służby w tachantskej cyrkwi. Popołdnju 1/23 hodź. je swjedźeński ćah. Zhromadźimy so 1/23 hodź. zasy w katolskej towaršni, jeli je rjane wjedro. Dalši swjedźeński porjad wotměwa so w hosćeńcu „Krone“, hdźež maja wšitcy přistup. Započatk je 1/25 hodź.

Z Budyšina. Srjedu wječor sta so w Budyšinje skoro w samym času dwoje dróhowe njezbožo. Měsćanski nowy awtobus při swojej jězdźe do města na Bismarkowej drózy blizko haptyki 68lětnu zwudowjenu Zawnikowu z Karloweje dróhi potorhny. Błótowy škitak bě ju hrabnył a ćežcy zranił, tak zo znjezbožena hižo na puću do khorownje zemrě. Kaž wočicy swědcy rozprawjeja, njetrjechi wjednika awtobusa žana wina, kiž je w prawym času trubił a so prócował potrjechenej so wuwinyć. — Druhe njezbožo sta so w samsnym času na kejžorskej drozy před Drježdźanskej banku. Z połnym wotmachom přiběžeštaj konjej znateje Budyšskeje firmy do deskowoho woza zapřehnjenej bjez pohonča na kěžorsku dróhu. Při wuhibje konjej na khódnik njekedźbowaštej, před Lindnerec klamami brózdnik padny, tak zo wóz zasta. Drje běštej konjej staršoho muža kaž też pachoła potorhłoj, a hačrunje dźěl dale wlekłoj, njebě so jimaj tola nimo wobodrjenjow ničo wulkoho stało. Sanitetna kolona bě hnydom na městnje — ale hišće wjele wjacy wćipnych. —

— (Sokołski swjedźeń w Budyšinje.) Zańdźenu njedźelu stupichu Budyšscy sokoljo k prěnjomu razej před šěršu zjawnosć. Běchu Budyšskich Serbow k swojomu swjedźenjej přeprosyli, kaž też sokołskich bratrow z cyłeje Łužicy. W 2 hodźinomaj bě wurjadna zhromadźizna Łužisko-Serbskoho Sokołskoho Zwjazka zahajena, w kotrejž so wšelake ważne postajenja wobzamknychu. W přichodnym połłéće maja so w jednotliwych zwučowanskich wokrjesach powučace přednoški zarjadować. Wječorny swjedźeń we „Měsćanskej zahrodźe“ přinjese nam wjele překwapjacoho. Smy widźeli, zo też Budyšski Sokoł pilnje dźěła, w prostych zwučowanjach, kaž też na bradłach a na konju to pokaza. Běše wjeselo wobrotnym młodym serbskim sokołam přihladować. Zahorjeny přiklesk husto jich dźěło mytowaše. Spěwny wotrjad Budyšskeje „Nadźije“ swjedźeń z někotrymi spěwami porjeńši.

— Zasy přijědu k nam do Budyšina spěwarjo. Wjeselimy so na nich, kaž smy so wjeselili na Donskich kosakow. Su Słowjenjo, kaž tući, su wučeńki z Morawy. Smy hižo też zdźěla češki khór słyšeli a znajemy jich wustojnosć w spěwje. Morawske wučeńki pak su swěta sławne. Pódla češkich spěwow też serbske sobu přinjesu. Wjeselimy so na wopyt. Naše słowjanske spěwańki su nam w Budyšinje wutrobnje witane. Tuž wopytajmy jich koncert póńdźelu, 31. oktobra, też ze wsow, kaž daloko je móžno. Zastupne lisćiki su dóstać pola Smolerjec a Guderec. Wučeńki spěwaja w nowym domje kehele-kulerjow na Nouartskej drózy.

— **Posedźenjo zwjazka serbskich spěwnych towarstwow.** Sobotu zeńdźe so předsydstwo zwjazka serbskich spěwnych towarstwow k ważnomu posedźenju. Po powitanju knjez předsyda, hudźbny direktor Bjarnat Krawc, wo přichodnym koncerće morawskich wučeńkow 31. oktobra powědaše a přitomnych na jich spěwne wumělstwo pokazowaše. Sobotu 29. oktobra zaspěwa tutón sławny khór w Drježdźanach, njedźelu 30. oktobra w Zhorjelcu a póńdźelu 31. oktobra w Budyšinje. — Na hižo wotmysleny koncert ma so z wuknjenjom „Naléća“ wot Kocora w towarstwach započeć. Wulki dźěl notowych łopjenow je hižo čišćany,

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Róža přińdźe k swojomu nanej do jastwa.

Róža běše hižo we swojej służbje wjele ćežkich dnow přetrała, tola žaneje přileżnosće namakała, k swojomu nanej do jastwa přińć. To běše surowje ćežko za nju, tak blizko być při nim a tola nic joho wohladać. Nadobo pak běše jej pruha nadźije zeskhadźała. Wona pytny, zo je wrótnik też zdobom jastwownik. Wona wopraša so joho druhdy za jatymi. Tak zhoni k najmjenšomu, zo je jeje nan hišće žiwy a strowy. Wona prošeše wrótnika husto, zo by jej jatych pokazał; wón pak kóždy raz z hłowu wiješe a praji: „Człowjek njesmě tak wćipny być!“ Kak často dyrbješe wona płakać, hdyž hubjenu poliwku, čorny khlěb z wodu widźeše, štož běše za jeje nana přihotowane. „Ach,“ zdychowaše wona, „štož ja tu ćerpju, njeje ničo porunjo tomu, štož dyrbi mój nan wustać! Ja chcu wot nětka wšitke ćerpjenja za ničo měć!“

Jenoho wječora, hdyž bě poliwka za jatych přihotowana, praješe wrótnik k Róži: „Pój sobu; jutře dyrbju ja wotpućować. Chcu ći jastwo pokazać; ty dyrbiš nětko jatym jěść nosyć. Moja žona ma mało časa a mało lóšta k tomu.“ Wza jěść a kluče a dźěše po dołhej, ćěmnej khódbje do prědka. To běše Róži jara njewočakowane, we tutym wokomiku swojoho nana widźeć směć. Tak wulka hač jeje radosć też běše, tak začu tola też we wutrobje mału bojosć. Z kłapacej wutrobu kročeše za wrótnikom. Zhraba pak so hnydom a předewza sebi, zo njecha so w přitomnosći wrótnika, swojomu nanej spóznać dać. „Přetož“, mysleše sebi, „hdyž bychu tute potajnstwo wotkryli, zo sym ja joho dźowka, tak mi zawěsće kluče wot jastwa dowěrili njebychu.“

Wrótnik wosta před jenymi durjemi stojo, kotrež běchu w tołstej muri, ze żeleznym zamkom zamknjene, a wotzamkny je. Róža hladaše w straše a třepotajcy nutř. Muž ze šopjerjawymi włosami a brodu, ze strašnym wobličom sedźeše w ćěmnym jastwje. „Tutón“, praji wrótnik, „běše junu zmužity wojowar. Ale hraćo a pićo přiwjedźechu joho, tutoho nadobnoho, zmužitoho ryćerja tak daloko, zo bu rubježnik. Ja nochcył so do mzdy, kotraž na njoho čaka, dźělić!“ Da jomu wodźanu poliwku a zamkny zasy. Na to wočini zasy druhe woknješko. Róža pohlada nutř a wuhlada tam smjerćblědu žónsku w ćežkich rjećazach, z roztorhanymi włosami, ze zapadnjenymaj licomaj a wóčkomaj połnymaj njewopisajomneje bolosće. „Tuta,“ praji wón, při čimž jej poliwku nutř staji a zasy zamkny, „běše junu rjana kaž jandźel — hdy bě jenož tak njewinowata wostała, kaž jandźel! Tak běhaše pak mjelčo za złymi přileżnosćemi, nětko pak tukaja na nju, zo je dźěćo moriła. Jeli tak je, tak budźe z mjećom wotprawjena. Njewočiń ženje tute durje: Może ći ćeknyć!“ —

„Jenož k tutomu móżemy nutřkić“, a wočini durje. To jo dobry człowjek, miły, pobožny a sćerpny. To je ryćer Edelbert z Tannenberka. Běše jara blědy a suchi a měješe dołhu brodu. Skoro njeběše joho wboha třepotata Róža wjacy spóznała. Joho drasta běše wotnošena. Sedźeše na kamjentnej ławcy, za kotruž běše z dołhim rjećazom zamknjeny, tola tak zo móżeše po jastwje wokoło khodźić. Też blido běše z kamjenja, karan z wodu stoješe na nim a pódla kruch suchoho khlěba. Tutón dobry ryćer běše lěwu ruku wo blido zepřěł a dźeržeše sebi čoło. Prawu pak poskići bolostnje jastwownikej. Pódla blida stoješe stare łožo z ćerwjemi přetočene. Cyłe jastwo měješe hrózbny napohlad. Murje a wjelby běchu cyle čorno-brune. Jene jeničke, wuzke wokno z krutymi lěsycami zamurjowane tam běše, wjetši dźěl wokna běše wot wonka z njerjadom zasypane a z kopřiwami zarosćene, tak zo jenož tutu ćmowu dźěru trošku wobswětleše.

tak zo móža towarstwa je dóstać. Kocorowe „Naléćo“ budże so k lětu na nazymskim koncerće spěwać. — Jutry 1928 pojědu naši spěwarjo do Prahi, ale zdźěli so hnydom, zo móže jenož mała horstka wubranych spěwarkow a spěwarjow na jězbje so wobdźělić. — W decembru budże hišće jónu posedźenjo předsydstwa. — Budyšski hermank, njedźelu 6. novembra budże w Serbskim Domje prěnja pruha za Pražski koncert.

Ze **Swinarnje.** Serbscy wučerjo zeńdźechu so srjedu 26. t. m. tu we Swonec hosćeńcu, zo bychu mjez sobu radu składowali wo dalšim wudospołnjenju našich wjesnych šulow. Knjez wučeŕ Cyž-Baćoński přednošowaše wo ćěłozwučowanju na zakładnej šuli. Přednoškej přizamkny so jara živa rozmołwa. Potom přečita knjez šulski wjednik Cyž-Wotrowski nowe wustawki Swobodnoho zjednoćeństwa katolskich wučerjow w serbskej Łužicy, kotrež so dowuradźichu a skónčnje přiwzachu. Přichodna zhromadźizna budże w decembru. 2. wulkoho rózka chcedźa so sobustawy ze swojimi swójbnymi k přećelnej towaršnosći zeńć, zo by towarstwo też druhi swój ważny nadawk — hajić přećelne poćahi mjez swojimi sobustawami — dócpěłe. Tale zhromadźizna budże najskěrje w Janskej kupjeli. Tak so hodźiny w pilnym dźěle ruče minychu a časnik hižo 20. hodźinu pokazowaše, hdyž běše dźěło ke kóncej. Zešło běše so 18 sobustawow.

Z **Khrósćic.** Rada za maćerje budże tu srjedu 2. nov. popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budże přitomny.

Z **Koćiny.** Kaž w Khrósćicach a prjedy hižo w Baćonju su też na Koćinjanskich honach pola hromadże kładli a wuměnjeli, kaž daloko je to trěbne so zdało. Je wobćežne dźěło na polach, hdyž maš wšudże kusčičk, tak zo móžeš za poł dnja na wšelakich ležomnosćach swoje dźěło započeć, a z tym wjacy přeběhaš hač nadźěłaš. Wot zańdźenoho tydźenja nětko nowe pućiki a přěrowy ryja. Tak khětře pak hišće ze swojim dźěłom hotowi njebudża.

Z **Pomorc.** Profesor dr. Derlitzki, direktor spytowarnje w Pomorcach, wobdźěli so na novemberskim skhadźowanju wědomostneje pódlanskeje rady mjezynarodnoho ratarskoho wustawa w Romje, za kotruž bu w minjenym lěće za stajnoho sobustawa pomjenowany. Na přećo mjezynarodnoho wustawa přewozmje w komisiji za dźěłowu wědomosć zastojnstwo generalnoho rozprawjerja.

Wojowanjo wo nowy němskostatny šulski zakoń

je so nětko přepołožiło z němskostatnoho sejma do měrnišich kruhow sejmowoho wubjerka za zdźěłanosć. Tu so nětko kruće dale wo naćisku wuradźuje. Socialni demokratojo chcedźa wšěm namjetam přihłosować, kotrež na to dźiwaju, zo by wustawa so přewjedła. To drje ma rěkać: woni su za wšě namjety, kotrež za zhromadnu (simultansku) šulu abo za dočista swětnu šulu dźěłaju. Jich zastupjeŕ, znaty pósłanc a něhduši sakski minister Fleißner, wustupowaše za zdźerženjo sakskeje powšitkowneje šule. By-li so do toho zwoliło, bychu přez to naše katolske serbske šule zhubiłe swój raz jako konfesionalne šule. Nětčiše stojnišćo našich katolskich šulow njeje zakońscy docyła zwěsćene. Naše staršiske rady bychu jara derje činiłe, bychu-li raznje wustupowałe za zdźerženjo konfesionalnoho raza našich šulow.

Němsko-nacijonalny pósłanc Phillip žadaše, zo bychu so wšě přeměnjenja hromadźiłe, kotrež su so na šulskim polu stałe wot 9. novembra 1918 hač do přewjedźenja němskeje wustawy 11. aug. 1919. To by dobre było. Demokratojo žadachu zhromadnu powšitkownu (simultansku) šulu. Centrum jenož wustupowaše za přijećo naćiska. Mjez tym wotdźeržuja so po cyłej Němskej zhromadźizny přećiwo nowomu šulskomu naćiskej a też někotre za njón. Njepřećeljo zakonja maja wulku přewahu w zjawnosći, dokelž so mócnje hibaju. Wuhlady za přijećo zakonja njejsu předobre, stojnišćo němskich ludowcow je wjacy hač ćěmne, a też němsko-nacijonalni njejsu cyle špušćomni. Wobej stronje wustupujetej z najmjeńša za to, zo by so stara simultanska šula w Badenskej a w Hessenskej a we někotrych kónčinach narańšeje Němskeje dale zdźeržała. Z tym pak by so přez nowy

---

„Ryćerjo,“ praji wrótnik, „jutře přinjese Wam moja dźowka jěść. Ja dyrbju wotpućować.“

Edelbert hladaše na nju. Jeje napohlad dopomni joho hnydom na joho dźowku, tola pak ju njespózna. „Ach mój Božo“, zdychowaše a sylzy wudyrichu jomu do wočow; „w tutej wulkosći a starobje je też moja Róža. Ach njemóžeće mi Wy ničo wo njej prajić, luby jastwowniko? Njejsće přeco hišće ničo wo njej zhonił, hdźe wona je a kak so jej wjedźe? Telko razow sym Was hižo wo to prosył!“ Wrótnik wotmołwi: „Bóh w njebjesach wě, hdźe wona je, přetož žadyn človjek njemóže wuslědźić jeje přebytk.“

„Ach mój Božo“, praji Edelbert, tak njeje so žadyn jenički ryćeŕ, kotryž so mój přećel mjenowaše, hdyž běch hišće połny zboža, na mojej dźowcy so smilił a ju k sebi wzał na swój hród.“ Edelbert mysleše drje nětkle na swojoho swěrnoho służownika Burkharda. Nadźiješe so, zo wona pola njoho přebywaše. Njechaše pak to pytnyć dać, dokelž Kunerich też joho hidźeše a tak njechaše joho njezbožownoho sčinić.

Praji jenož: „Nadźiju so, zo snadź budże něhdźe pola dobrych ludźi, kotřiž so wo nju staraja, zo by dobra a njewinowata wostała. — Jenož jene hišće, luby Božo, daj mi to prjedy z wěstosću zhonić, prjedy hač w tutym jastwje wumrěju, potom chcu mojej wóčcy w měrje zańdźelić, bjez toho, zo bych jeje wobličo hišće junu widźał, tak žadosćiwje hač sebi to też před mojej smjerću přejach! — O, Wy mi njemóžeće wěrić, luby jastwowniko, kak moje dźěćo mje lubowaše, kak mi wšitko činješe, štož jenož mi na wočach widźeše. Nječinješe mi ničo druhe hač wjeselo. Njech je, hdźež chce, derje so jej wšudźom pónđźe! — Budź ty, lube dźěćo,“ so k Róži wobroćejo, „też tak posłušne a dobre swojimaj staršimaj, jeli jeju hišće maš.“

Róža, kotraž běše hač dotal wša zastróžana, wótře zažałosći a zapłaka. Jeje wutroba bu zlemjena. Skoro běše swojomu nanej wokoło šije padnyła, ale jenož z wulkej prócu wosta kruta. Edelbert so dźiwaše, ju tak hnutu widźeć, a wopraša so jeje: „Je snadź tebi před krótkim nan abo mać wumrjeła, zo tak jara bjez tróšta płakaš?“

Róža móžeše lědma słowčka wuprajić, jeje mać wšak je hižo dawno wumrjeła; nan pak je hišće živy, ale wjedźe so jomu jara jara zlě.

„Tak“, praji Edelbert, „Bóh chcył so nad nim smilić. Ty pak maš jara mjehku wutrobu, lube dźěćo. Bóh zwarnuj će před zawjednistwom.“

„To je wěrno“ rjekny jastwownik, „maš přejara čućiwu wutrobu. Njepłakaj tak jara, hewak njemóžu ći tute dźěło dowěrić. — Wyše toho“, praji wón Edelbertej, „je jara dobre dźěćo. Pobožna, podwólna, pilna, zo njebychu drje dźesać mili daloko žanu khmańšu namakali. A lubo ma moje dźěći a što wšitko za nich čini, to njemóžemoj z mojej žonu dosć wukhwalić. Jeli moja mała Herta też junu tajka budże, tak chcu so Bohu wšědnje, na kolenach dźakować.“

Edelbert hladaše na nju z njewopisajomnej přećelniwosću. „Bóh žohnuj tebje, luba dźowka!“ a poskići jej ruku. „Wostań přecy dobra, modl so pilnje a dowěř so Bohu, tak budże twojomu nanej zawěsće pomhane, a wón dožiwi zawěsće na tebi hišće wulkoho wjesela.“

„To daj Bóh“, rjekny Róža ze zlemjenym hłosom, wokoši poskićenu ruku a jeje horce sylzy kapachu na nju.

Běše derje, zo jastwownik woteńdźe, přetož dlěje njeby so wona wjacy zdźeržeć mohła. Njewědźeše pozdźišo, kak bě z jastwa přišła. Khabłajo dźěše po ćmowej khódbje a dźeržeše so murjow, zo njeby padnyła.

(Přichodnje dale.)

zakoń stojnišćo katolikow mócnje škodowało a zawjedźenjo jasnych jenozmysłych wobstojnosćow zadźěwało. Woprawdźe pak pruske knježeŕstwo hižo dźensa z tym liči, zo budźe stara simultanska šula dale wobstać. Tele dny je wone wukaz dało, zo ma so też město Frankobród při Mohanje připokazać wokrjesej, hdźež ma simultanska šula w přichodźe knježić. Šulska organisacija zarjadowa přećiwo tajkomu pospytej wulku demonstaciju. Frankobród njeje ženje słušał do teje cony. Město ma 70 ludowych šulow, z nich běchu 30 konfesionalnych, potajkim słaba połojca. Šulska organisaciia žada tohodla za přichod, zo bychu so katolske šule w měsće dale zdźeržałe.

Też financny ministr Köhler je so tele dny k nowomu šulskomu zakonjej wuznał. Wón praješe: „Nowy šulski zakoń žada so přez statnu wustawu. Tuž ma so też přewjesć. To je nadawk, kotryž so njeda wotpokazać. Kak daloko nowy sulski zakoń nowe financne ćeže za kraj přinjese, njehodźi so dotal ani přewidźeć. Budźemy pak na to hladać dyrbjeć, zo njebudźa pjenježne ćeže přewulke. Na kóždy pad pak prěnje tři lěta docyła žane wjetše wudawki za šulu wočakować njejsu. Za lětuši etat a za přichodne lěta tele prašenjo potajkim docyła palace njeje. Tuž je cyle wopak, hdyž so lud šeri z wulkimi ličbami, kotreż by snadź nowy šulski zakoń sobupřinjesć móhł“

Słowo serbskim staršim.

Zymski semestr je so započinał. A zasy stoji serbski šuleŕ před rozpućom. Dyrbi so rozsudźić, kotry puć chcył nastupić, hač dyrbi kročić po tym na lěwo abo po tym na prawo. Na lěwo wjedźe puć bjez wosebitoho wopora, na prawo pak puć, kotryž sebi wot serbskoho šulerja „ćežki“ wopor žada. A što je tutón „wulki“ wopor, kotryž ma serbski šuleŕ přinjesć? Serbja lubi, njedźiwajće so jara! Tutón „wulki“ wopor za tak mnohich serbskich šulerjow je jenička hodźinka wob tydźeń, kiž dyrbi wěnować swojej maćeŕnej rěči. Kóždy serbscy zmysleny budźe prajić: to so tola samo rozemi, zo so serbscy šulerjo na serbskej wučbje wobdźěla. Ale to tola njeje za mnohich tak wučinjena wěc! Tak su mjez serbskimi šulerjemi wjele, na jenym wustawje nimale połojca, kotřiž chcedźa so serbskeje wučby zdalować. Třoja je přičina. Prěnju sym hižo mjenował, mjenujcy woprować jeničku hodźinu. To je tak wjele a ćežko, zo njewědźa, z wotkel dyrbjeli časa brać, a tola předundaja někotru hodźinu z wěcami, kotreż su mjenje ważne abo samo bjez wužitka. A tola je to wina, kotraž mnohich, wosebje młódšich, wot tuteje jeničkeje hodźinki serbskeje wučby wotdźeržuje. To pak chcu hišće zamołwić, dokelž 11 abo 12lětny hólčec njewě, wo čim so tu jedna. Ale k zamołwjenju njeje, hdyž ći tajki hólčec praji, prašeš-li so joho, čohodla serbsku wučbu njewopytuje: „Naš nan je prajił, zo tu njejsym tohodla, zo bych serbscy nawuknył, ale němscy.“ Što k tomu prajić? Wězo dyrbi serbski šuleŕ němsku rěč dospołnje wobknježić, chce-li w swojich studijach wuspěcha měć. Němsku rěč je dotal kóždy serbski šuleŕ nawuknył, byrnjež też při tym swoju serbsku, swoju maćeŕnu rěč njezanjechał, a je ju derje nawuknył. Němsku rěč słyši a rěči, hdyž rano stanje, němsku rěč słyši a rěči cyłe dopołdnjo, připołdnju w přestawcy, cyłe popołdnjo, němscy rěči a němske słowa słyši, doniž so wječor k měrej njepoda. Što chce potom hišće prajić, zo serbski šuleŕ němscy njenawuknje? A hdy słyši a rěči serbski šuleŕ swoju serbsku maćeŕnu rěč? Jenož jeničku hodźinku! A tutu njemóže a nochce někotryžkuli hišće woprować, nima pječa časa, dokelž přewjele kharty placa, dokelž přewjele časa trjeba k hromadźenju póstowych znamkow, pak, dokelž je jomu nan zakazał, a pak nima lóšta. Što budźe z našim serbskim ludom, hdyž nochcedźa joho přichodni duchowni wjednicy wjacy serbsku rěč nawuknyć? Tohodla starajće so, lubi Serbja, zo bychu so serbscy šulerjo w połnej ličbje na serbskej wučbje wobdźělili! Serbski nano, serbska maćeŕ, napominaj twojoho syna, twoju dźowku, kiž wyššu šulu wopytujetej, zo byštej so też na serbskej wučbje wobdźěliłoj. Što pomha nam potom wša hara a cyłe wołanjo, zo so Serbja a jich rěč podtłóčuja, hdyž tajkeje přileżnosće, serbsku rěč nawuknyć, njewužija? Póńdźe-li to tak dale, budźe bórzy po Serbach; přetož serbski lud njemrěje we swojich starcach, ale we swojich młodźencach! *Ra.*

Něšto wo wulkej dobroćelcy Karitas.

Na domje šěrych sotrow we Wrótsławju čitaš napisane: „Deus caritas est“ t. r. Bóh je lubosć. A tute słowa, kiž su wzate z prěnjoho lista swj. Jana, smědźa z połnym prawom so błyšćić z tutoho domu. Bóh je lubosć-karitas, tak ći też klinči won z tutoho domu. W tutym domje wukubłuja so nam wšěm znate miłosćiwe šěre sotry. Što njeby znał jich spomožne a spomožeŕske dźěło? Što njeby wědźał, što woni w khorownjach a špitalach, za dźěći a młodosć wšitko činja a dokonjeja? Jich nadawk je, sylzy trěć a rany hojić. Hdźež wone skutkuja, tam zesylnja so zasy słaby, tam postanje zasy khory, tam počina zasy wopušćeny a bjeztróštny nadźiju měć. K tomu słuša wysoka wosobna lubosć k Bohu a človjekam. Bohu dźakowano! Mamy w našim kraju wjele tajkich a podobnych domow, na kotrychž bychu mohłe być napisane słowa: Deus caritas est! Bóh je lubosć! My trjebamy tak nuznje karitas — lubosć! Hubjenstwa mamy wjele we našim kraju, wulki dźěl našoho wobydleŕstwa je žiwy w žałostnym hubjenstwje, ćělnym abo dušinym. Wosebje je tu sobu potrjechena też naša młodosć. Trjebamy tu jenož pokazać na nuzu na bydlenjach a we bydlenjach, na jenož swětne, wšomu Bójskomu njepřećelske zmyslenjo tak mnohich, na prózdne wužiwanjo atd. a hižo dyrbimy spóznać, kajke rany zamóže wšo to človjekej, joho duši a ćěle, nabić. Tute hubjenstwo woła za pomocu. Čim wjetša je nuza, ćim dokładnišo dyrbi so też tu pomhać. Smě so prajić. Wjele so čini dźensa hižo, zo by so znajmjeńša tutej najwjetšej nuzy wotpomhało. Sobu na prěnim městnje stoji tu cyrkej ze swojim wójskom pomocnikow a pomocnicow hřešćanskeje lubosće. Cyrkej dźěn je najstarša dobroćelka človjestwa a je sebi runje też we dźensnišim tak pomocy potrěbnym času swojoho swjatoho nadawka wědoma: sylzy trěć a rany hojić, słabych posylnjeć, ćerpjacych wothladać, cyrkej je tute swoje spomožeŕske dźěło po wójnje po žadanjach nowšich wobstojnosćow znowa organizěrowała a mjenuje je karitas t. r. lubosć. W kóždej diecezy skutkuje dźensa znajmjeńša jedyn karitas-direktor zwjetša duchowny, kiž ma wosebiće cyłe spomožeŕske dźěło na starosći. Tuta starosć płaći wšěm; dźěćom, młodosći, wotrosćenym a starym. Je to hobrske dźěło, nimoměry wšelakore a woporniwe. Njedawno powoła nětko Karitas Němskeje, tak mjenuje so z krótka cyłe cyrkwinske spomožeŕske dźěło — wulki zjězd a kongres. Wotmě so we dnjach 17.—19. oktobra w Mnichowje.

Zjězd běše wěnowany našej pomocy potrěbnej młodej generaciji: naša starosć za dźěći a młodosć. Wobdźělenjo běše nimoměry bohate. Naliči so na 900 wobdźělnikow. Zwjetša widźachmy tu duchowne knježny a miłosćiwe sotry wšelakich rjadow a zjednoćeństwow a wjele duchownych knjezow, tola też wjele lajikow. Skhadźowanja wotměchu so we najwjetšej za tutón zjězd swjedźeńscy wupyšenej posłuchaŕni uniwersity. Mjez zbožopřećemi, kiž so kongresej na spočatku wot wšelakich nahladnych wysokich městnow a wosobow wuprajichu, njech je wosebje wuzběhnjena naréč bajeŕskoho knj. ministra znutŕkownych nal. Stützla. Wězo wupraji swoje wjeselo nad powołanjom tutoho zjězda a kak jara sebi runje knježeŕstwo spomožeŕske dźěło cyrkwje waži. Kongres zaběraše so ze wšěmi, kiž z nuzu našich dźěći a našeje młodosće zwisuja. Wo tym přednošowachu nazhonići, wupruhowani mužowje, žony, duchowni a lajikowje.

Mjez druhimi rěčachu: kk. dr. Beeking, dr. Lenué, prof. Klug, P. Noppel, knjeni Weberowa. Themy jednotliwych

přednoškow rěkachu mjez druhimi: prawo njemandźelskoho dźěśća na žiwjenjo a woćehnjenjo; wokolnosć jako wina za nuzu młodosće, swójba — wukhowańka wohroženeje młodosće. Lubosć k powołanju (Berufsverankerung) jako zakład k derjemĕću a wukhowanju młodosće atd.

Přednoški zawostajichu hłuboki zaćišć na posłucharjow. Wutoru 18. okt. wotmĕ so w krasnej žurli Orleon zjawna swjedźeńska zhromadźizna wo zajimje swjateje wĕcy Karitas. Mjez přitomnymi, kiž po tysacach ličachu, bĕchu tež tŕo bajerscy ministrowje a joho ekscelenca japoštołski nuncius w Mnichowje. Předsyda němskoho Karitas-zwjazka, wysokodost. knjez prelat dr. Kreutz, měješe swjedźeńsku rĕč, kotrejež jadro bĕchu słowa: „Pójće, budźmy žiwi za naše dźĕći!"

Kongres je zawěśće cyłe dźĕło a wšĕch dźĕłaćerjow a dźĕłaćeŕkow za Karitas nanajlĕpje spĕchował. Dźensa prócuje so stat ze wšĕmi mocami, wšě spomožeŕske dźĕło na so sćahnyć. So wĕ je statna pomoc (öffentliche Wohlfahrtspflege) nuzna, haj w nĕkotrych padach samo njeparujomna, wosebje hdźež so jedna wo zwonkowne zarjadowanjo pomocy. Hdźež pak so jedna wo znutŕkowne poćahi wosoby k wosobje, wo woćehnjeŕski wliw a dušine zbožo, tam njech cyrkej spomožeŕske dźĕło wukonja; přetož tu přihodźa so na prĕnim městnje jeje mocy. Za nju płaća słowa: „adiutorium nostrum in nomine Domini", t. r. naša pomoc přińdźe w mjenje Knjeza. Podpjerajmy tute tak spomožne a spomožeŕske dźĕło našeje swj. cyrkwje! Deus caritas est! Bóh je lubosć!

Z cyrkwje a swĕta.

Z Roma. Amerikanskej republicy Columbija a Argentinska pozbĕžeštej swoje zastupjeŕstwo pola Swj. stoła na pósłanstwo.

Italske knježeŕstwo wróća Franciskanam stare minoriske klóštry. Tak dósta tele dny rjad skónčnje po dołhim prócowanju wulki krasny klóštr w Assisi wróćo. Hižo lĕta 1895 bĕ sudnistwo rozsudźiło, zo ma so klóštr rjadej zasy wróćić — zbĕhnył bĕ so klóštr 1871 —, tola liberalne knježeŕstwa zapowjedźichu stajnje přewjedźenjo wusuda. Nĕtko staj Mussolini a joho ministr Fedele přepodaćo přewjedłoj. Při přepodaću pokhwali franciskanski general P. Orlich ministra Fedele za joho prócowanja a tutón jomu wotmołwi: „Žane prjedawše knježeŕstwo njezamóžeše tónle duchowny problem rozrisać a powšitkownu duchownu potrĕbnosć italskoho luda spokojić."

Wo poćahach mjez Němskej a Pólskej měješe w Essenje jesuitski pater Muckermann rjanu rĕč. Wón zasudźowaše kruće předsudki a njerozomne, wopačne a cyle njekŕesćanske posudźowanja Polakow ze strony mnohich Němcow. (Joho słowa płaća pak tež mnohim Serbam, kotŕiž tohorunja Polakow jenož posudźuja, po khudych ratařskich dźĕłaćerjach, kotrychž tu a tam hišće dźensa na našich knježich kubłach nadeńdźemy.) Pólska je tola wulki kraj z jara wšelakorymi provincami a z jara wšelakorej ludnosću. Khude ratařske dźĕłaćeŕske woršty, kotŕiž k nam jako tak mjenowani „Sachsengänger" přikhadźeju, tworja jenož jara snadny dźĕł wulkoho polskoho naroda wot 20—30 milijónow dušow. Zo so Polacy pola nas tak podhladnje posudźuja, zależi na tym, zo wšelacy pólsku kulturu jako špatnu wobhladuja. Z tym dyrbimy kónca činić. Pólska literatura na přikład móže so runać z kóždej druhej europskej. Basnikojo kaž Mičkiewič, Krasinski a Słowacki słušeja k najwjetšim europskim basnikam. Nahlad, zo Polacy njezamóža stat tworić, je směšny. Tajcy ludźo njewĕdźa, zo su pólscy wulcy statnikarjo ideju praweje kŕesćanskeje demokratije tak derje wułožili, zo bychu mnozy z našich modernych demokratow z wužitkom k nim do šule hić móhli. Dyrbimy přestawać w Němskej wonych ludźi hanić, kotŕiž wobsedźa hišće musiku ducha, rjanosć, wušiknosć a zahorjenosć. Na nabožnym polu móža Němcy tež wjele wot Polakow nawuknyć, mjenujcy tu pobožnosć, kotraž pólski lud pohnu, zo we časach, hdyž bĕchu podtłóčowani a poteptani wot swojich njepřećelow, wšĕ swoje žadanja a wšĕ swoje skórźby přinjesechu do cyrkwje k maćeri Božej. Hdyž su němske Bože służby rjane, je wašnjo, kak Polak swojomu Bohu służi, nic mjenje rjane. K tomu přidruži so pola Polakow wjetša hnada a hłubša nutrnosć k maćeri Božej. Muckermann skónča: „Ja přizamknu so junu jednorej pólskej maćerćy a dóńdu z njej wĕsćišo do njebja, hač hdyž bych so přitowaršił jenomu němskomu profesorej."

Češcy katolikojo wobeńdźechu před krótkim wopomnjećo na jenoho jara zasłužbnoho duchownoho. Je to jesuitski duchowny wótc P. Jaroš, kotryž je lĕta 1921 přezahe wumrĕł. Lĕtsa by swoje abrahamowiny (50lĕtne narodniny) woswjećić mohł. Wón je sebi wo wutwarjenjo „apostolata ss. Cyrilla a Methoda" wulke zasłužby dobył. 1916 założi wón na prasławnym Wjelehradźe Cyrillo-Methodiski wustaw. Tu woćahnu so duchowni, kotŕiž su powołani, nĕhdy za zjednoćenjo mjez romskej a narańšej cyrkwju wosebje so prócować. Tež wosebity muzej wón na Wjelehradźe připrawi. Bohužel pak ma tutón jara njedosahace rumnosće. Nadźijomnje namaka P. Jaroš bórzy naslĕdnika, kotryž by cyle we joho zmysle dale dźĕłał.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

9. Wulĕt k morjej.

Z Lourdesa dojĕdźech hišće wo móličkosć dale, do swĕtasławnych kupjelow Biaric, nad brjohom Atlantiskeho morja. Na tutym wuléće dóstachmy přileżnosć wobstejnosće na małych Połdnjofrancózskich żeleznicach zeznać, a to hnydom na dwórnišću w Lourdesu.

Wozy, z kotrymiž mějachmy jĕć, bĕchu nizke kašćiki na wysokich kolesach, tak zo dyrbjachmy po wjele skhodźeńkach do nich łazyć, kaž do kurjenca. Młodźi dodrapachu so tam sami, starych dyrbjachmy horje zbĕhać. Hdyž zastarska lokomotiva zbytknu paru wupušćowaše, pjerješe tuta z tajkej mocu do zemje, zo pĕsk a kamjenje wokoło mašiny a do blizkich pućowarjow lĕtachu. Storkače (Puffer) měješe drjewjane, z małej żeleznej wobručku. Prĕdku njeměješe wulkeju swĕcow, kaž naše mašiny, ale jenož mału, na hozdźiku wisatu latarničku. Hdyž zastojnik wječor na dwórnišćach swĕcu trjebaše, wza sebi latarničku z mašiny. Bĕše-li hotowy, powisny swĕtleško zasy na jeho hozdźik a ćah móžeše wotjĕć. Dokelž bĕchmy wjacy hač 15 abo 20 pućowarjow, njemějachu tam dosć jězdnych khartkow do Biaric. Tohodla dyrbjachu nowe pisać. To wĕzo khwilku traješe. Ćah poł hodźiny čakaše, potom wotjĕdźe. Štóž měješe bilet a bĕše so zbožownje do woza horje skrosnował, jĕdźeše sobu, štóž hišće hotowy njebĕše, wosta w Lourdesu sedźo. Ja bĕch mjez zbožownymi abo njezbožownymi, kotŕiž sobu přińdźechu; trochu njezbožowny tohodla, dokelž bĕše knjez, z kotrymž chcychmoj hromadźe jĕć a kotryž móžeše derje Francózski a tež trochu Španiski, w Lourdesu sedźo wostał. Tak bĕch zasy jónu na swoju mudrosć pokazany. A při tym njemějach ani Francózskeho ani Španiskeho słownika sobu.

Jězba sama so hładcy miny. Za nĕkotre hodźiny zastachmy w poslednim měśće Bayonne. Tam je wjele żelezowych twornjow, wosebje tajkich za wójnske brónje. Wosebje dźĕłachu tam prjedy tež wuzke tesački, kotrež wojacy na třĕlbu přitykowachu a kotrež tohodla bajonety pomjenowachu. W měśće so mjeŕwješe z wojakami: ze służbu pak so po zdaću njepřenapinachu. Tak na přikład wojak, kotryž na straži „steješe", pódla swojeje khĕžki na stólčku sedźeše; rucy měješe pod hłowu podtyknjenej, třĕlbu pak nĕšto kročeli dale při sćĕnje stejo. Z tutoho sydła ani njestany, hdyž oficĕr nimo přińdźe. A to bĕše ćim spodźiwnišo, dokelž je Bayonne twjerdźizna, hdźež je wojeŕske žiwjenjo tola hewak trochu kručiše.

Jako chcychmy po wuzkim mośće na druhi brjóh rĕki Adour překročić, móžachmy při samym do njezboża přińć;

přetož runje běše so tam zapřah wołow spłóšał, kotrejž pak na prawicu, pak na lěwicu zalětowaštej, tak dyrbjachmy wróćo čěkać. Njedźiwajo tutoho stracha pak nas bóle zapřah sam, hač jeho spłóšenjo, zajimowaše Skoćeći běštej tak zapřehnjenej, zo měještej za rohi prěčnu česanku přiwjazanu, za kotruž běše prědkowny kónc woja zapowisnjeny, tak zo zapřehnjenej skoćeći wóz za tute wojo ćahatej. Pohonč (wolacy) njekročeše z křudom porno wozej, ale z dołhej žerdku před zapřahom. Dźe-li jemu skót přepomału, so wobroći a poklepa jón z wótrym železnym kónčkom swojeje žerdki na khribjet. To pomha. — Přahanjo je potajkim hišče cyle tak připrawjene, kaž za časy patriarchow. Na druhim městnje zasy widźachmy twarjenjo, hdźež běše deleka hródź, na rězańcy horjeka pak z cypami młóćachu. Skót so na tajke dumpanjo wězo zwuči.

Žiwjenjo běše tu hižo khětro Španiske. Na wjacy razow počachu, hdyž nas někajku druhu rěč hač Francózsku powědać słyšachu, Španiski na nas rěčeć. Spomhane wšak nam z tym wězo njeběše; nawopak: hdyž jim po Francózsku prajichmy, zo to njejsu Španiske, ale Němske słowa, sćahnychu z hubu a dźěchu dale. Też drasta, a to wosebje mužska, běše khětro na Španisku zapodobna. Pisany wołmojty (plišowy) lac, čerwjene rubiško wokoło pasa, wuzke brune kholowy, čerwjene nohajcy a pod nohomaj kožane póduše, z płatowymi, pola wosobnych židźanymi paskami přiwjazane — to je cyle Španiska drasta.

(Přichodnje dale.)

Dodawk k rubricy „Z Łužicy a Serbow“.

Z **Khróśćic.** Na kermušnych hłownych Božich służbach zanjesy nam měšany khór swjatočnu misu z přewodom orchestra a pišćelow pod wustojnym wjednistwom knjeza šulskoho wjednika wučerja Jana Lipiča. Wěc je so hač nanajrjeńšo poradźiła. Spěwarki a spěwarjo, pišćele a hudźbnicy — běše jich 18 — w tajkej dospołnej harmoniji a z tajkej wustojnosću wustupichu, zo běše cyła wosada hłuboko hnuta a swjaty wopor Boži na wołtarju, kiž so z wulkej assistencu swjećeše, z nutrnej pobožnosću sćěhowaše. Wulke wudawki, kotrež su z tajkej wysokej hudźbu zjednoćene, buchu nimale kryte z dobrowólnej zběrku, kotraž na 230 hr. wunjese. Nětko pak chcemy zasy z ćim wjetšej radosću a pobožnosću spěwać w maćernej rěči, kiž je wutrobje tola najbliža a też Bohu, naše rjane kěrluše.

Wšelčizny.

Žałostne njezbožo łódźe „Mafalda“. Kaž so z New-Yorka powě, je wutoru wječor italska łódź „Principessa Mafalda“ na skału zajěła a so rozbiła, tak zo dyrbješe so podnurić. Cyle wěste ličby potepjenych njejsu hišće wozjewjene; najprjedy buchu 800, potom 58 a nětko 146 mortwych wozjewjenych. Też wo tym, kak je so njezbožo stało, njehodźi so dotal hišće wjele prajić. Běchu runje při wječeri. Łódź je so najskerje jara spěšnje podnuriła, tak zo móžachu jenož někotři swoje žiwjenjo wukhować. Mjez pasažěrami nasta dźiwja běhanca, kóždy chcyše prěńši być. Mnozy z płuwańskim pasom wobwjazani do morja skočichu. Na łódźi běchu 4 Němcy, wo nimi pak hišće znate njeje, hač snadź so mjez wukhowanymi njenamakaju. Jich mjena su: Direktor Vollrath, wupućowař Eugen Schneider ze Schamberga, Richard Kappus z Pforchheima a Brunšwikski z Luken. Łódź bě jena z najrjeńšich a najmodernišich italskich łódźi. Jězdźeše na liniji mjez Genua—Barcelona—Rio de Janeiro a druhimi južnoamerikanskimi městami. Parnik bě 150 metrow dołhi, 17 šěroki a jězdźeše 18 mil za hodźinu. Cyła łódź bě do 10 wodu njepřepušćnych wotdźělow dźělena a po cyłej łódźi bě dwoje dno.

* * *

Młody ale jara so prócowacy molef prošeše jónu bamža **Leona XIII.**, zo by tola do toho zwolił, zo by wón joho směł molować. Bamž zwoli do toho a też do někotrych posedźenjow k tomu. Po krótkim času přinjese molef hubjenje trjecheny wobraz, kotryž bě za wustajeńcu postajeny, k bamžej, joho prošo, zo by tola pod wobraz swoje mjeno z někotrymi słowami wěnowanja podpisał. Leo napisa słowa ze swj sćenja wuwzate: „**Njebojće so, ja je sym!**“

Towařstwowy powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, tow. katolskich Serbow, wobdźěli so z khorhowju jutře njedźelu na jubileju towařstwa katolskich rjemjesłnikow. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 643.–648. ze Serbskich Pazlic: Jurij Brojer, Jurij Kral, Pětr Krawčik, Jakub Šěrak, Michał Smoła, Hańža Wjacsławkowa; 649. z Budyšina: Jan Rychtař.

Dopłaćenja na lěto 1926: Čo. 1127.—1133.

Za tercijarow: Wumrěła je sotra Delphina — Hana Libšec z Budyšina.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 22. oktobra	w Kamjencu 20. oktobra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,50
Rožka, nowa	70 „	12,75—13,00	12,50—12,75
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	11,50—12,00
Wows	50 „	10,00—10,50	10,00—10,50
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	3,00—3,50	3,50—3,75
Butra	1 „	4,20—4,60	3,60—4,00
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,90	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,14—0,17	0,14—0,15
Prosata, 897 štuk	1 štk.	8,00—21,00	12,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 24. oktobra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 215. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 49—55 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 254. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 61—64. 2) Połnomjasne młódše 53—59. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—51. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 437. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—47. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 46—54. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—37. Husumske z pastwy 24—29. **Čelata:** 480. 1) Najlěpše wukormjene 88—93. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 80—85. 3) Špatne 68—78. **Wowcy:** 565. 1. Młódše a starše wukormjene 60—64 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—50. 4) — . **Swinje:** 3473. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 72—73. 2) Wukormjene 69—70. 3) Mjasne 65—67. 4) Špatne 61—63. 5) Rancy a kunrdosy 58—60. 7) 56—60 8) — .

27. oktobra 1927.

Čelata (637): 2) 90—95. 3) 80—88. 4) 68—78. 5) — . 6) — .
Swinje (488): (přez 300 pt.) 1) 72—73. 2) (240—300) 69—70. 3) (200—240) 65—67. 4) (160—200) 61—63. 5) 52—60. 6) — . 7) 55—59.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeću „Złotej hwězdže". Rěčimy serbscy.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Kožuchařstwo Weidlich w Halštrowje

poručuje

bramy a podšića

za wšě możne kožuchi serbskich žonow

tunjo a we wulkim wuběrku.

Prošu, wobhladajće sebi mój skład w bramach a podšićach pola knjenje **Hokoweje** w Budyšinje při serbskej cyrkwi (Kirchplatz).

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Najlěpše
podšite kolowy,
suklowane mužace kolowy
we wšěch wulkosćach a šěrach,
normalšaty
mužace, žonjace a dźěćace,
makošaty
tež z plišowym podšićom.
Hišće **tunjo,** dokelž móžach w prawym času přihódnje kupić.

Hilger
w Budyšinje
Lotzowa dróha 20[I]
Žane klamy.

Dźěćace drasćički
drastu za knjenje
kłobuki kapy měcy čapki

Walter Noebel

Budyšin, Bohata hasa 14

Wšitkim, kotřiž su naju při składnosći naju ***złotoho kwasa*** *ze zbožopřećemi a darami počesćili — předewšěm wosadnomu knjezej fararjej za wužohnowanjo w cyrkwi*

wutrobny dźak.

W Khrósćicach, 27. oktobra 1927.

Jakub Brězan *a mandźelska.*

Wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez"

wuprajamy wšitkim, kotřiž su našej lubej maćeri, wowcy a ćeće

Hanje zwud. Połleńkowej

z Hodlerja,

kotruž Bóh luby Knjez w starobje 77 lět, 9 měs. a 14 dnjow nahle wotwoła, lubosć z wopytowanjom pustoho wječora a k rowupřewodźenjom wopokazali. — Poručamy dušu zemrěteje do modlitwow wěriwych.

W Hodlerju, Radworju a na Horje,
na dnju pohrjeba, 27. 10. 27.

Zrudni zawostajeni.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

45. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **5. novembra 1927.** | **65. lětnik.**

Za serbske maćerje.

Kak mać měšnikowa mrěje — powěda nam P. Kassiepe, provincial Oblatow. Wón bu raz do cyle wotležaneje wsy ke khudej, na smjerć khorej wudowje — muž běše tkalc był — požadany, zo by ju domawobstarał a měješe zbožo při jeje smjerći směć přitomny być.

Tuta měješe jeničkoho syna. Za njoho bě wboha lěta dołho tradała, kóždy pjenježk lutowała. Wón běše nětko z misijonarom a hižo 25 lět w Khinje skutkowaše.

Wot tutoho časa njebě mać swojoho syna wjacy wohladała, ale k hodam a k jeje mjenej přińdźe stajnje list z dalokoho ranja ze spodźiwnym naćišćom a napismom.

Spomnjeny knjez P. Kassiepe bě někotre tutych listow přečitał a praji, zo z nich rěči japoštołska duša a dźakowne zmyslenjo pobožnoho dźěsća. Ze swjatej wjesołosću powědaše kóžde lěto swojej maćeri, kelko dźěći a dorosćenych bě zasy wukŕćił, powědaše jej wo wulkej syrotowni, kiž bě natwarił, wo šulach, kiž bě założował a — to najrjeńše za mać, kak wšitke jomu dowěrjene duše so stajnje za joho dobru maćeŕku modla.

Zo měješe też wjele starosćow, bě drje jasnje wučitać mjez rjadkami, tola wo tym ženje swojej maćeri njepisaše.

Z česćownosću čitaše — tak praji P. Kassiepe — w tutych žołtnjenych rjadkach, kotrež bě ćežcy khora mać ze swojimi poslednimi mocami, kiž jej hišće zbychu, zwupytała a hłuboko joho wohańbi a začu swoju njehódnosć, zo smě tajkoho syna při smjerći tajkeje maćerje zastupować.

Bojosć před smjerću mać njeznaješe, haj wjeseleše so, njedźiwajcy na jeje z kóždym dnjom přiběrace bolosće, hdyž k njej rěčach wo njebjesach. Potom stajnje so jeje stare zmorśćene wobličo rozjasni a swěćeše so w nadzeńskej rjanosći.

Krótko před jeje smjerću běch hišće raz k njej přišoł. Zdaše so, jako by drěmała. Zdobom wotući a mje wohladawši přiwoła mje k sebi a pokazowaše z ruku na sćěnu wuwołajo: „Hlejće tola, Pater, tamle jdu!“

„Štó dha dźe?“

„Nó, te khinske dźěći wšitke ke mni běža. Hlejće, kak jim jenož jich dołhe wopuše zalětuja?“

A wótře so směwaše z wjesołosću. Tak spodźiwny, njewočakowany wobraz za nju to bě. „Njesłyšiće, kak wšitke wołaja: Maći, maći! — Ach, knježe, wšitke praja ke mni maći. Mój syn je je wšě wukŕćił. Tohodla sym dźěn ja też za nje jich mać.

A ta luba stara maćeŕka šěroko wupřestrěwa swojej suchej rucy a woła z łamacym hłosom: „Haj, pójće jenož wšitke ke mni, moje lube, lube dźěćatka!“

Na to zwjeze so do zahłkow, zbóžnje so posměwajo. Bě wućerpiła . . .

Duše dźěći z dalokoho khinskoho kraja, kiž bě jeje syn kŕćił, běchu jej napřećo přikhwatałe, zo bychu ju domwjedłe k njebjeskim wjeselam.

A hišće něšto popowěda P. Kassiepe, kotrohož dźěn mnozy romscy putnicy ze Serbow derje znaja, hdyž bě też jich postrowił na dwórnišću po jich přikhadźe do wěčnoho města.

Mam před wočomaj italsku maćerku, kotruž před něšto měsacami w Romje zetkach. Runje wučomcy z duchownskoho seminara nimo ćehnjechu. Tu wuhladach, kak jim žónska z ludu kiwa a jedyn z nich jeje postrow zwotmołwja. Dokelž ze spodźiwanjom na nju hladach, so zamołwješe prajo: „Njeje wšak cyle prawje, zo kóždy štwórtk do města přikhadźam, zo bych joho wohladała. Ale je mój jenički syn a chce być něhdy duchowny. Ach, běše stajnje tak pobožne, dobre dźěćo. Modlće so, wjeledostojny knježe, zo by był swjaty duchowny! Sće mi to zrozemił? Wón dyrbi bywać swjaty duchowny. Tohodla sym tak wjesoła, zo je mi joho Bóh luby Knjez darił. Njecham z nim rěčeć a joho mylić hač do prózdnin, jenož wot daloka chcu joho wohladać, hdyž nimo pójdźe!“

Při tym so jeje wobličo błyšćeše w zbóžnosći a swjatej maćeŕnej hordosći. A na wšěch nanow a wšě maćerje, kotrychž dźěći dóstanu měšnisku swjećiznu, sebi myslu. O kak dyrbi wam, lubi starši, wutroba wjeselšo biwać, hdyž waš syn prěni króć swojej swjećenej rucy na wašu hłowu połoži a hdyž sebi rozmysliće, kelko žohnowanja a kajke žohnowanjo wot nětka dyrbi z tuteju rukow dele kapać na tysacy človjeskich dušow, na njeličenych, kotřiž runja tamnym khinskim dźěćom też wam něhdy we wašej smjertnej hodźinje napřećo přikhwataju a kotřiž přez cyłu wěčnosć budźa was z horcym dźakom mjenować „nan“ a „mać“. (Wuwzate z časopisa Bratrow Oblatow, lětnik 1925.)

Serbske maćerje! Čohodla Posoł dźensa wo tym pisa? Njejsće hišće so domasałe, zo maće wy pódla druhich

wašich tak rjanych a ważnych nadawkow, wosebje tón jedyn, tón najrjeńši, najważniši, serbskomu ludej a Bohu darić nowych měšnikow? Njewěsće wy, maćerje, što za zemju a njebjesa runje wot tutoho wašoho nadawka wotwisuje? Abo mysliće sebi, zo snadź Posoł jenož tak ze žortom wo tym pisa? Ně, Posołej a wšomu serbskomu ludej je tute prašenjo to najkhutniše, to najćežše, to najważniše, kiž přińdźe před kóždym druhim prašenjom, tež tym, što budźemy jěsć a pić a z čim budźemy so woblekać, dokelž nam wotmołwja na prěnje prašenjo katechisma, k čomu smy na zemi. Kak móhli bjez měšnikow Boha spóznać, Boha lubować, Bohu służić a přez to do njebjes přińć?

Zo z nami wjacy tak njestoji kaž prjedy, zo naš lud krawi z telko bolostnych ranow, to dyrbjało předewšěm wam, lube serbske maćerje, z winu być, zo so prašeće, hač snadź tež wy njejsće w běhu časow něštožkuli zakomdźiłe, hač njeje rozdźěla mjez wami a našimi starymi, dobrymi maćerjemi, kotrež na prěnim městnje nam sobu wudźeržachu Serbstwo a štož je ważniše, wukhowachu a njezranjene dale podawachu tamnoho ducha póćciwosće a bohabojosće, kotryž něhdy słušeše do „železnoho wobstatka“ kóždoho Serba, bě tak to same, štož so njenuje železny racijón pola wojakow.

Hdyž je njeboh' swjaty wótc Pius IX. prajił: „dajće mi jenož dobre maćerje a tute zasy swět nawróća“, potom dyrbi tola něšto na tym być.

Wy wšak wěsće, zo Posoł derje z wami a ze serbskim ludom měni, hdyž takle pisa, zo jomu njeje činić wo swary a borkotanjo, ale zo by był w nětčišich tak spodźiwnych časach, hdyž so wopačne złoto dźěła a za ryzy złoto předawa, swojomu ludej ze swěrnym wjednikom a puć pokazowarjam k časnomu a wěčnomu zbožu. Tuž posłuchajće, serbske maćerje, nětko na njoho, hdyž wam tole praji: Při prašenju, hač změje naš lud w přichodźe zasy wjacy hač dotal a w dosahacej měrje měšnikow a hač změje tež tych prawych měšnikow, to rěka měšnikow w prawym, dobrym duchu, nabožnym a tež narodnym, to na prěnim městnje wot was wotwisuje, serbske maćerje. Kaž sće wy za twar křesćanskich swójbow a za w nich knježacoho ducha na prěnim městnje zamołwite a rozrisowace, runje tak za duchowny twar Božich templow a w nich skutkowacych měšnikow.

Muž drje je hłowa swójby, z kralom a z komandantom w domje — tola stawizny znaja tež jara špatnych kralow a njeswědomitych komandantow, tak njeje mać, kaž lózy serbski jazyk praji: sowa w domje, kiž na stajnosći jenož suta a santori, ale woprawdźita wutroba domu.

Kaž z wutroby ćeče strowa, njeskažena krew do wšěch stawow a so zasy wróća, z wotkelž je wušła, kaž je přez to wutroba njezaprahnite žórło stajnje młódnoho žiwjenja, tak bywa to tež z maćerju jako z wutrobu w serbskim domje. Tu ma wšědnje, wo dnjo a w nocy nowe, strowe, młódne žiwjenjo za cyły dom a z tym za wosadu, haj za lud a kraj a cyrkej wukhadźeć.

Kaž naše transformatory w Serbach, tute rjane čerwjene rozsyte khěžki, stajnje swětłosć a nowu móc milinowu přinošeja, tak ma so z maćerju. Je kaž domjace słónco, kiž wšědnje swoje pruhi sćele do wšěch stawow domu. A to njedyrbjało ničo woznamjenjeć?

Tam, hdźež je w domach čisty, strowy, prawy křesćanski powětr, skhadźa symješko měšniskoho powołanja. Štó pak ma so na prěnim městnje wo to starać, zo je stajnje w domje tajki njeskaženy a žadyn zasmjerdźany powětr, jeli nic mać?

Tam, hdźež je duch modlenja, hdźež so njedźela swjatosća a njeznjewužiwa za same jórdowanjo a zawjeselenjo, hdźež hišće wšitcy hromadźe kemši a k nyšporu khodźa a rano su často a porjadnje widźeć před spowědnymi stołami a při swjatym woprawjenju, tam je najlěpša rola wobdźěłana za nowych „knjezow“ w Knjezowej winicy.

Wot koho pak to najbóle wotwisuje jeli nic wot maćerje? Nimamy snadź hižo tajkich domow w Serbach, hdźež nan časćišo dźěławy dźeń kemši khodźi a k nyšporu kaž mać? Hodźi so stajnje wša wina wotstorkować na njelěpu a njewěrnu wurěč: Žona nima khwile? Za tajke wěcy, praji Posoł, dyrbi khwile měć a byrnjež so wšě powjazy torhałe. Za dosahacy wotrost nowych dźěłaćerjow w Knjezowej winicy je sobu najnuznišo, zo so za to trěbne přihotowace dźěło stawa w staršiskim domje. To móže wam kóždy duchowny a kóžda swójba, z kotrejež je duchowny wušoł, rad a lubje wobswědčić.

Tak pisatej na přikład staršej tole: Dokelž smoj tak zbožownaj, zo mamoj syna na puću do měšnistwa, směmoj snadź něšto přispomnić, kak je to přišło. Bóh namaj joho hakle po dołhim čakanju w pózdnišich lětach dari. Je naš jenitki. Naju přeću a wola bě, joho, je-li Boža wola, cyle Božej służbje móc poswjećić. Předewšěm a najprjedy so prócowachmoj, joho ćělnje a duchownje strowoho zdźeržeć. Wšo wotdźeržowachmoj, štož mohło jomu škodźeć. Z modlenjom za njoho a z nim dźěše z Božej pomocu doprědka. Zahe, w 9. lěće přistupi k prěnjomu swjatomu woprawjenju. W 12. lěće zastupi do 5. rjadownje gymnasija . . .

Z toho widźiće, serbske maćerje, kak maće započinjeć, Starajće so wo dobry powětr we wašim domje. Pěstujće zasy ducha modlenja, khodźće sami prawje často, tež na dźěławych dnjach, k swj. woprawjenju. Njedźele njech su za was słónčne dny wotpočinka a wobkhada z Knjezom, nic, zo su stajnje wrota wočinjene k wujězdźowanju a durčka k wječornomu a k nócnomu jórdowanju.

Ma-li waš synk, kotryž chce duchowny być, jenu abo dwě sotřičcy, nastawa tež za tute winowatosć póćciwoho žiwjenja. Tež na sotrach studentow a duchownych dyrbi widźeć być, zo w nich tči hinaši duch, kaž často w našich holičach. Posoł znaje z nazhonjenja wjacy přikładow, zo běchu runje sotry a druhe ćetki z winu, zo z jich studenta ničo njebu. Čohodla? Cyle jednorje, zaščěpichu młodomu pachołej cyle druhe mysle kaž dotal měješe, přiwjedźechu do domu a na kermuški druhe, kaž swjate pismo praji, hišće hórše kaž wone a jednoho dnja přińdźe lisćik: Sym sebi hinak překładł . . .

Tuž, křesćanske maćerje, kedźbujće też na swoje a druhe holcy we wašim domje!

Posoł so wróća k swojim prěnim słowam. Njebudźe też za was, serbske maćerje, sobu najwjetši tróšt a wjeselo na wašim smjertnym łožu, kaž to bě při tamnej maćeri, hdyž wšě te wučisćene, swjatosćene a wumóžene duše, kotrež je waš duchowny knjez do njebjes wjedł, też wam napřećo přińdu prajicy: Ty běše přez swojoho syna też nam „mać“, tuž smy twoje dźěći; hlej, my će nětko powjedźemy do kralestwa Božoho Syna. J. D.

Politiski rozhlad.

Zhromadźizna dla šulskoho zakonja. 29. a 30. oktobra wotmě so w rumnosćach centrale za kralny wubjerk Pruskeje zhromadźizna za katolsku šulsku organisaciju. Kancler dr. Marx bě najebać swojoho hobrskoho dźěła tohorunja přikhwatał a nawjedowaše zhromadźiznu. Běchu wokoło 130 sobustawow z cyłoho kraja a ze wšelakich diecezow přitomni, z Kölna, Triera, Wrótsławja, Paderborna a samo z najwotležanišich krajinow. Na kardinala Šultu bu telegram złoženy, na čož też zhromadźizna wotmołwu a zbožopřeća kardinala dósta. W běhu dweju dnjow buchu 3 resolucije přiwzate. Najważniša z nich rěka:

„Krajny wubjerk Pruskeje katolskich šulskich organisacijow Němskeje wočakuje wot zakonjedawarskich kruhow Němskeje, zo same přez spěšne wobzamknjenjo woprawdźity šulski měr w němskim ludźe přiwjedu. Šulski zakoń dyrbi na zakładźe swobody swědomja a staršiskoho prawa natwarjeny być. Za katolski lud dyrbja katolske šule zarjadowane być, kiž w duchu katolskeje wěry a němskoho zmyslenja młodosć ke karakternym, póćciwo-nabožnym, wótčinje swěrnym wosobnosćam wukubłuje.

Katolikojo móža jenož potom šulskomu zakonjej přihłosować, hdyž jich prawa njejsu zranjene, swoboda swědo-

mja a njepředajomne prawa cyrkwje zakhowane wostanu.

Předležacy naćisk krajnoho knježeŕstwa dopjelnja katolske žadanja jenož zdźěla. Wočakujemy, zo so w jednanjach sejma tute słabosće wotstronja.

Po dowědźenjach katolskeje šulskeje organisacije buchu w napřećiwnym nowinarstwie mjenowane płaćizny, kiž dyrbjachu so dla zwěsćenja mjenować, woprawdźe fantastiske. Su bjeze wšeje podłohi jenož k wubudźenju čłowjeskich požadliwosćow postajene.

Prócowanja pruskich stronow, kiž chcedźa ke škodźe wuznawarskeje šule tak mjenowanu zhromadnisku šulu zawjesć a to tak, zo na wolu wukubłarjowu skoro ani njedźiwaja, z raznosću wotpokazujemy. Wukubłarjo stoja w Pruskej w sylnej mnohosći na podłozy wuznawarskeje šule, tak zo maja prawo, wot pruskoho knježeŕstwa dospołne wobkedźbowanjo swojich prawow na wuznawarsku šulu žadać.

Pruski krajny wubjerk wupraja katolikam w krajach ze simultanskim šulskim prawom swoje najhorcyše sympatije a slubja, jich žadanja za wuznawarsku šulu ze wšěmi mocami podpjerać."

Maximilian Harden †. Zasłužbny němski žurnalista M. Harden je tute dny w Šwicy zemrěł, hdźež bu też pokhowany. Měješe we swětowej wójnje dosć zmužitosće, so napřeću tehdomnišomu powšitkownomu zmyslenju a šćuwanju stajić. Stajnje je so za mjeńše podtłóčowane narody zajimował a je zastupował.

Rumunska. W Rumunskej so wšitko mući. W poslednim času je ministerski president energiscy přećiwo wšěm pospytam, kotrež su so ze strony Karoloweje činiłe, zo by na rumunski trón dócpěł, zakročił. Bratianu je tohodla cyły rynk rumunskich politikarjow zajeć dał a nad Rumunsku wot 1. novembra wójnski přihotowanski staw wuprajił. Wosebje je nacionaliistiska burska strona za Karola wustupowała, na čož bu statny sekretař Manoilescu jako wjelepřeradnik zajaty. Bratianu je sam Karola z krutymi słowami warnował a joho kedźbnoho činił, zo by kóždoho pospyta so wzdał, rumunsku dynastiju njemóžnu sčinić. Karol je wotmołwił, zo chce tak dołho čakać, dóniž joho hodźina přišła njeje.

Konkordat Rumunskeje ze Swj. stołom. Dołho je so rumunski konkordat wotstorkował. Hižo w meji je so tajki zwjazał mjez kultusowym ministrom Averescu a Swj. stołom. Ale někotre dny pozdźišo bu tutón kabinet storčeny. Też smjerć krala Ferdinanda přinjesy z nowa dlijenjo a wotstorčenjo přez postajenjo knježeŕskeje rady, štož tak wjele rěka, zo je ministerski předsyda diktaturu přewzał. Tak dyrbi so konkordat nětko město přez parlament, senat a knježeŕstwo, přez Bratianuowy kralowski dekret ratifikować. Přez konkordat bu katolskej cyrkwi prawo juristiskeje wosoby připóznate a wšě z tym zwisowace prawa a swobody, kiž druhim wěrywuznaćam přistoja. Štož pomjenowanjo biskopow a domkapitularow nastupa, su so postajenja, kajkež su hižo z bayerskoho, lettiskoho a pólskoho konkordata znate, přiwzałe. Też za duchowne rjady bu wjele wołóženi dobyte. Směđźa nowe klóštry założować, jenož je žadane, zo maja w Rumunskej přebywacych provincialow. To woznamjenuje wulke wołóženjo pornjo prjedawšim postajenjam, kiž sebi žadachu, zo klóštry njesměđźa žanym cuzym wyššim podstojeć, też nic bamžej.

Italska: Pjeć lět fašistiskeje diktatury. Pónđźelu wotmě Mussolini před wotđźělemi wobrónjeneje mocy Italskeje a před njepřewidźomnej mnohosću přitomnych naréč, w kotrejž wukładowaše: „Wyškojo, wojacy, namórnicy, lětarjo a čornokošlerjo, chcu wam swoju najwjetšu radosć a najwjetšu khwalbu za tute předwjedźenjo wuprajić. Pjaty wopomnjeński dźeń fašistiskeje revolucije njemóžeše lěpšeje a přihódnišeje swjećizny dóstać, kaž w tutej zhromadźiznje wobrónjenoho ludu. My wšitcy smy wojacy, kiž smy přisahali, njepowalnu swěru za poswjatu majestosć kralowu wobkhować. Smy hotowi, našu revoluciju, njech płaći štož

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Róža dawa so swojomu nanej spóznać.

Róža přeživi tutón wječor ze zrudnymi myslemi. Blědu postawu swojoho luboho nana, kajkohož běše joho z rjećazami wusputanoho w hrózbnym jastwje widźała, měješe stajnje před wočomaj. Joho hubjenstwo dźěše jej k wutrobje, ale nětko blizka nadźija, jomu so spóznać dać a joho hubjenstwo jomu wołóžić, pomjenši tróšku jeje bolosć. Tak bórzy, hač měješe swoje dźěło dokonjane a do swojeje komorki zastupi, padny tam na swojej koleni a prošeše pod horcymi sylzami Boha. Wón, kotryž bě jeje předewzaća hač dotal žohnował, chcył jej dale pomhać a jeje wbohomu nanej, přez nju tróšt a wokřewjenjo poskićić. Na to so lehny; njemóžeše pak hač do poł nocy wusnyć. Po prěnjej hodźinje bu pak wot wrótnikoweje zasy wołana. Wrótnik dyrbi w druhej hodźinje preč. Róža dyrbješe jomu, prjedy hač wotjěđźe, hišće poliwku zwarić. Zatepi hnydom a zwari poliwku. Wrótnik ju khwaleše, zo bě tak dobru nawariła a slubi jej, zo něšto dóstanje, je-li wšitko derje wobstara, skoči na swojoho konja a wotjěcha. Spadowacy móst bu zasy horje sćehnjeny a kluče donjese jedyn służownik zasy Kunerichej, kotryž měješe je w nocy přecy sam. Wrótnikowa běše so zasy lehnyła. Róža běše tu nětko cyle sama we jstwi. Ćiše a starosćiwje wočini durje, wza kluče do jastwa k swojomu nanej, kotrež běše sebi derje spomjatkowała, wza staru latarnju sobu do swojeje komorki a čakaše tu hišće khwilku. Nětko pak, hdyž bě w hrodźe wšitko zasy w měrje wza sebi latarnju, skhowa ju spody fale, dźěše po dołhej bojaznej khódbje do jastwa k swojomu nanej, wočini tak mjelčo hač možno durje. Swěćeše nutř — a hlej. Edelbert sedźeše ze styknjenymaj rukomaj na kamjenju pódla blida. Dźiwaše so, hdyž při ćěmnym swětle wrótnikowu dźowku wuhlada.

„Sy ty to, lube dźěćo? Što chceš tu tak pozdźe we nocy, abo wjele bóle, tak rano zahe? Njeje tola hišće dołho, zo je stražnik druhu hodźinu trubił."

„Wodajće," šeptny Róža ćiše, „zo Was tu mylu! Tola kaž widźu, njejsće też Wy hišće ničo spał. Bych chcyła rady sama z Wami rěčeć; tohodla přińdu w tutej nócnej hodźinje."

„O moje dźěćo, to je jara strašne. To móže so tebi złě poradźić.

„Budźće bjez starosće!" praji Róža. „Wšitko we hrodźe w měrje spi. Njepřińdu tu bjez rozmyslenja a modlitwy. Bóh wjedźeše mje sem; je cyle wěsće při mni. Jenož někotre słowčka bych chcyła z wami poréčeć. Waša žałosć a zrudoba wo Wašu dźowku dźe mi přez wutrobu, zo žadyn spar njenamakam; přinjesu Wam powěsć wo njej."

„Wot mojeje dźowki?" „O Božo! hdyž by to było, lubše dźěćo, tak sy mi wulcy witana kaž jandźel z njebjes, kotryž moje jastwo wopyta. O praj mi! praj! — Znaješ ju ty? Sy ju ty widźała? Sy ty sama z njej rěčała? Je hišće strowa? Wjedźe so jej derje? O rěč, rěč! Móžeš mi něšto wěrne wo njej powědać?"

„Móžu Wam najwěsćišu powěsć dać. Tuž hladajće. Znajeće tutón złoty rjećazk? Tutón złoty pjenjez?"

„Božo w njebjesach!" zawoła Edelbert a přimny z třepotatymaj rukomaj za njón. To dźěn je tutón złoty pjenjez, kotryž mojomu dźěsću w hodźinje naju dźělenja, k stajnomu dopomnjeću darich. Sym jej to kruće přikazał, zo njesmě tutón drohotny dar ženje z rukow dać. Ty dyrbiš jara derje z njej znata być. Zawěsće činješe wona to tohodla, zo bych ći lěpje wěrił a powěsć, kotruž mi wot njeje njeseće, je wěsće jara ważna!"

„Ně, wona njeda to do druhich rukow, luby nano," praješe Róža: „hladaj! — ja sym Róža, twoja!„ „Ty?" 2awoła Edelbert dźiwajo. „O njewojebaj mje! Moja dźowka běše, štož jeje mjeno praješe, kaž kćějata róža, a ty — ty, o ně, ty to njejsy!" (Přichodnje dale.)

chce, w našim kraju a prawa Italskeje před swětom zakitać. Započace šěste lěto wotpokazuje tamnych bamborjakow, kiž chcychu doprědka wědźeć, zo naše knježeństwo dołho trać njemóže. Mamy cyły lětstotk před nami a naši wotbrónjeni a wšudźe rozbrójeni njepřećeljo zasłužuja jenož naše zacpěwanjo a wobžarowanjo. Čornokošlerjo! Dał sym wam hižo hesło, z cyłej poddatosću swěrnje porjad dźeržeć. Njemylu so, hdyž so na waše wutroby, na wašu wojeńsku swěru a wašu dospołnu poddatosć spušćam. Sčińmy swoju wótčinu wulku přez naše prócowanja, naše wopory a naše dźěło! Komu słuša tuta Italska?" Njesměrna ličba wojakow, legionarow a fašistow jomu kaž z jeničkim mócnym wukřikom wotmołwi: „Słuša nam!"

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Wulki woheń w Lehmanec młynje w Budyšinje. Stwórtk ranjo po 1/2 5 hodź. wudyri we znatym Lehmanec młynje před šuleńskimi wrotami, njedaloko našeje čišćerńje, wulki woheń. Třikróćne přebiwanjo woznamjenješe wobydlerjam Budyšina, zo so w měsćanskich murjach pali. W napřećiwnych twarjenjach bě so dźěłaćeŕ na swoje dźěło hotujo woheń najprěniši wuhladał. Za 8 mjeńšinow bě měsćanska motorska sykawa na městnje a započeše hnydom z hašowanjom. Hrožeše mjenujcy strach, zo so cyłe wokolne twarjenja a cyły kompleks z twarjenjemi wotpali, hdyž so w prawym času woheń njezalije. Wyše motorskeje sykawy dźěłachu Weigangec a někotre druhe sykawy ze wsow, kotrež mějachu hač do 1/2 8 hodź. dźěła, zo so twarjenjo hišće dale njespali, kiž je hač na 1. poskhód wupalene. Wězo běchu so hižo rano zahe, hdyž běchu znamjo k wohnju wusłyšeli, mnozy na puć k hrózbnomu wohnišću podali. Policija dźeržeše dobry porjad. Cyły dźeń hišće wćipni khodźachu a do wupalenych rumow pohladowachu. Škoda je, hačrunjež žita abo muki w młynje žaneje wjacy njebě, hišće wulka dosć. Wobliča so na 50000 hriwnow. Kak je woheń nastał, njeje hišće wěste. Policija je započinała za tym slědźić. Woheń je w 4. poskhodźe wudyrił, hdźež hewak nichtón njepřińdźe. Čisćeŕnja bě zamknjena a nichtón njeměješe přistupa k njej. — W našim měsće běchmy dlěžši čas před wjetšim wohnjom zakhowani.

— Winowatosć přizjezjewjenja běrnjacoho raka. (Po přeću wyšnosće.) Běrnjacy rak je so wosebje na mjeńšich polach też lětsa zasy w gmejnach pokazał, kotrež běchu dotal wot tuteje wobćežneje běrnjaceje khorosće přelutowane. Rak ma so po § 2 ministerstwowoho postajenja z 4. apryla 1918 pola gmejnskeje wyšnosće wozjewić, też hdyž so wospjet zasy pokaže. Gmejnska wyšnosć ma tajke wozjewjenja bjez komdźenja na Statnu ratařsku spytańju w Drježdźanach-A., Stübelallee 2, pósłać a jomu přepytowanske pruhi podhladnych běrnow připołožić. Za to spytańja w bližšim času na žadanjo gmejnskich wyšnosćow formulary wudawa; swědomićiwe wupjelnjenjo tutych formularow ma k tomu służić, zo by było darmotne radupodawanjo ratarjam, kotrychž pola pod běrnjacym rakom ćerpja, k wojowanju a wotwobroćenju raka ćim wuspěšniše.

Z **Radworja.** Tudomna „Bjesada" (nic kasino) wotmě zańdźenu njedźelu měsačnu zhromadźiznu. Na njej přednošowaše knjez kubleŕ Wencel-Bronjanski wo swojim wuleće do Kolonje nad Rhynom. Z napjatosću sćěhowachu přitomni zajimawym słowam knj. rěčnika. Knjez kapłan Grofa rozprawješe wo našim zarjadowanju šulskoho wokrjesa. Na kóncu zhromadźizny buchu zasy někotre nowe sobustawy přijate. — Zhromadźizny započinaju so nětko zasy z dypkom w 5 hodźinach, nic pak w 6 hodźinach kaž w lěće.

Z **Khrósćic.** Zajimawy přednošk k. wučerja Lipiča bě cyle wěsće mnohich nawabił zańdźeny pjatk k Wjenkecom na měsačnu zhromadźiznu „Serbosława". Rěčnik poskići nam rjany přednošk wo swojim lětušim pućowanju přez Prahu a Linc do Solnohrodu a wottam přez Semerink do Wina. Do njoho zapleće se wjele wosobinskoho a žortnoho, tak zo so wšěm jara spodobaše. Smy jomu wulki dźak dołžni, nic jenož za přednošk, ale też za to, zo je joho mandźelska w serbskej drasće z nim pućowała a tak dalokomu swětej našu rjanu narodnu drastu pokazowała. Njech to was, lube Serbowki, z nowa pohnuwa, zo wašu serbsku drastu sebi wysoko ważiće a ju ze wšej česću nosyće. Cuzy so njejsu dodźiwać móhli, kak krasnu drastu Serbja maja. A wšudźom, w dołach, na horach, w hosćeńcach a hotelach, při překhodźowanju a na koncertach swětasławnych kupjelow so wosobni ludźo jeju woprašowachu, z wotkel přińdźetaj; tak zo jimaj tuta wćipnosć a stajne rozjasnjenjo skoro wostudłe bu. Nadźijomnje nas knjez wučeŕ prawje bórzy zasy z přednoškom zwjeseli. Dale rozmołwjachmy so hišće hodźinku wo wšelakich cyrkwinskich a šulskich wobstojnosćach, tak zo časnik hižo na 22. pokazowaše, hdyž so rozeńdźechmy. Přichodna zhromadźizna budźe njedźelu 27. novembra popołdnju 1/2 4 hodź.

Z **Njebjelčic.** Ratařske wuwěrne zjednoćeństwo (Landw. Kreditverein) Sakskeje w Drježdźanach je wobzamkło, spadnjene założne podźěle (Stammanteile) z 12 1/2 % a zastawne listy (Pfandbriefe) z 25 % nadhódnosćić. Tohodla dyrbja so założne podźělne knihi a zastawne listy hnydom na towarstwo do Drježdźan pósłać.

Z **Pančic.** Rada za maćerje budźe tu pjatk, 11. nov. popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z **Marijnoho Doła.** Tu złoži sobotu, 29. oktobra swoje swjatočne wěčne sluby sotra Agatha rodź. Hančec z Brěžkow. Chce jako laiska sotra swojomu Bohu służić. Bóh žohnuj tute poniżne a nadobne wotmyslenjo a daj jej wutrajnosć hač do kónca. — Tukhwilu mjenowana pod wustojnym nawjedowanjom sotry Fortunaty, też Serbowki, pilnje pjekari, tak zo konvent ženje nuzy tradać njetrjeba, hdyž jón dwě Serbowcy z Božim darom zastaratej.

Z **Konjec.** Dokelž so pokaže potrěbnosć za wosebitej „maćerskej radu" w Konjecach a Šunowje, dyrbi so tutej wotpomhać z tym, zo so w Konjecach nowa zaradźeńja zawjedże. Prěni króć podawa so rada maćerjam na Konječanskej šuli póndźelu, 7. novembra, popołdnju w 2 hodź. a potom přichodnje kóždu druhu srjedu we měsacu. Radu dawacy lěkaŕ je knjez dr. Bergmann z Woslenka. — W přizamknjenju na radu w Konjecach dyrbi na pospyt junu też tasama rada so podawać w Smjerdźacej a to popołdnju 1/2 4 hodź. w hosćencu.

Z **Rachlowa** pola Kulowa. Twaŕ našeje kapałki, našoho małoho domu Božoho, je nětko tak daloko skónčeny, zo budźe póndźelu, 7. novembra dopołdnja wot wjeled. knjeza arcyměšnika Šołty z Kulowa swjatočnje poswjećeny. Swjatočnosć so započina z tym, zo z dwora wěnowaŕki, knjenje kubleŕki Wjelsoweje, počahnu, prědku khorhowje a hudźba, serbske družki z pucawkom, na kotrymž kluč noweje kapałki leži, potom duchowni a skónčnje wjesnjenjo; při tym budźa kěrluš spěwać. Po poswjećenju a prědowanju budźe swjatočna Boža mša, popołdnju nyšpor. — Cyrkwička bu wot twaŕskoho mištra Salowskoho z Kulowa natwarjena w gotiskim stilu a je woprawdźe hordosć a pycha za wjes a wokolinu. Wołtaŕ je młody wumělski blidaŕ B. Wünša z Kulowa woprawdźe wumělscy zhotowił. Też ponowjenjo je so derje radźiło; tute je wuwjedła moleŕka knj. Hańža Kucanec z Němcow. — Mnoho darow bu hižo za našu cyrkwičku woprowanych, tak zo móžachmy kapałku rjenje wudebić. Za wšě dary wutrobne „Zapłać Bóh!" Tola k dospołnomu wupyšenju su dary hišće trěbne.

Swjedźeń 60lětnoho wobstaća towarstwa katolskich rjemjeslniskich pomocnikow

29., 30 a 31. winowca.

Swjedźeń powitanja sobotu, 29. winowca w Katolskej towaršni.

Na Budyšskim dwórnišću witachu wot připołdnja 1 hodź. hač do nocy 11 hodź. lubych přeprošenych hosći ze wšěch stronow. Wječor we 8 hodź. wotmě so powitanski wječork w Kat. towaršowni. Z wutrobnymi słowami witaše wšěch

přikhwatanych wysokodostostojny knjez asesor Lehmann, rozłoži ważnosć swjedźenja, přejo dobre spodobanjo we Budyšskich murjach. Założerjam towarstwa spožči so złoty wuznam. Rjany dźiwadłowy kruch: „Mytowana sprawnosć“ rysowaše we swojim jadriwym wobsahu hrěšne składnosće, kiž so přibliža po swěće pućowacomu młodźencej, móžnosć skrućenja přećiwo wšomu złomu w towaršnym žiwjenju z přećelemi mysle wótca Kolpinga. Wjesoła towaršnosć so přizamkny a traješe hač do 12. hodźiny.

Swjedźeńske kemše w tachantskej cyrkwi.

Njedźelu, 30. winowca.

Dopołdnja 3/410 hodź. zestupachu so towarstwa ze swojimi khorhowjemi před towaršnym domom na Garbarskej hasy, kiž bě swjedźeńscy pyšeny. Z dypkom 1/411 začahnychu do Božoho domu swj. Pětra k swjedźeńskej Božej službje. Syły horliwych młodźencow, zestarjenych čestnych sobustawow a hosći pjelnjachu Boži dom skoro hač do poslednjoho městna. Pišćele zaklinčachu k zawodnomu kěrlušej. Swjedźeńske prědowanjo měješe wysokodostojny knjez wyšši stud. direktor Löbmann na podłožku: „Jězus Khrystus wulki kral.“ We swojich horliwych słowach rozłoži skutk nana rjemjeslnikow Kolpinga. Swjatočnu Božu službu swječeše wysokodostojny knjez diöcezanski präzes dr. Soppa z assistencu třjoch knježich duchownych. Cyrkwinski „Ceciliny“ khór z podpjeru mnohich knjezow spěwaše pod nawjednistwom wysokodostojnoho knjeza dr. Köhlera misu „Stella maris“ wot Griesbacha nanajwustojnišo. Ze zhromadnym spěwom „Při rowje wótca Kolpinga“ skónči so z dypkom 12 hodź. cyrkwinska swjatočnosć. Khorhowje, před wupyšenym wołtarjom stojace, pokłonichu so před Najswjećišim, zo bychu potom we swjedźeńskim čahu zmahowałe swěrnym towaršam při puću do towaršnoho domu. W towaršnym domje postara so za ćělne lěpše po wokřewjenju z duchownej cyrobu.

Swjedźeński čah po měsće

Z dypkom w 3 hodź. hibaše so swjedźeński čah z Třělbnika po Połnócnej hasy, Serbskich hrjebjach, Kěžorowej, Hošic, Zwonkownej a Znutřkownej lawskej, Bohatej a Kamjeńskej hasy do „Króny.“ Swjedźeński čah bě jara pyšny, přetož jón debješe 20 khorhowjow, hudźba bě dobra a zestupanjo čaha přikładomne. Joho dołhosć spóznajemy najlěpje z toho, hdyž wopomnimy, so prěni přez Bohate wrota čahnychu a posledni hišće srjedź Znutřkowneje Lawskeje hasy kročachu. We wozach, wobwite ze čerstwej zeleninu wjezechu so čestni hosćo a założerjo towarstwa. Nošerjo khorhowjow zestupachu so z hudźbu k stronje serbskeje cyrkwje a swjedźeńscy hosćo čahnychu nimo do swjedźeńscy wupyšeneje „Króny“, hdźež so popołdniši koncert wotmě.

Swjedźeński koncert w „Krónje“.

Jewišćo bě swjedźeńscy pyšene ze zelenymi štomami a łopjenatymi rostlinami, srjedź njoho na powyšenym městnje je postawa wótca Kolpinga, nad jewišćom napis: „Bóh žohnuj čestne rjemjesło.“ Koncertne wuwjedźenjo leżeše w rukach Budyšskoho koncertnoho a dźiwadłowoho orchestra pod wustojnym dirigentstwom knjeza koncertnoho mištra Bendera. Koncertne poskićenja běchu wućahi z operow Tannhäuser“, „Witus“, „Lohengrin“ a „Freischütz“.

Swjedźeński aktus w „Krónje“.

Z jewišća so zmahuja k stronam stara a nowa khorhoj Budyšskich kat. rjemjeslniskich pomocnikow. Jim přitowarša so khorhoje wšěch přikhwatanych bratrowskich towarstwow, kiž postajichu so pod zynkami hudźby sławnostnym Budyšskim sotram k stronam. Swjedźeński aktus wotewrichu a joho porjad wobwěncowachu spěwy, poskićene wot mužskoho spěwnoho towarstwa „Wjesoła mysl“ pod dirigentstwom knjeza Th. Buhla. W srjedźišću porjada steješe swjedźeńska rěč wysokod. knjeza P. Sieberca z Barlina. Swjedźeński rěčnik pak bě na zaprajenjo čuwow ćežko skhorił a tuž joho zastupowaše knjez farař Pichler z Maffersdorfa pola Reichenberga. Jadro swojeje płomjeniteje rěče bě: „Křesćanska swójba.“ Z khutnymi a žortnymi słowami rysowaše a šwikaše naš čas, młodźinu a přichod nětřišoho na lohkosć złoženoho swójbnoho žiwjenja. Zbožopřeća wuprajichu po tym swjedźeńskomu towarstwej w mjenje města knjez měšćanski rada Bruger, w mjenje ordinariata a kapitla knjez tachant Hartmann, jako diecezanski prezes knjez dr. Soppa a dale zastupjeŕ w mjenje kartella křesć. dźěłaćeŕskoho zwjazka. W mjenje wobeju Budyšskich farow rěčeše knjez farař Sprentzel. Zastupjerjo kat. tow. rjemjeslniskich pomocnikow z Barlina, Fuldy, Drježdźan, Zhorjelca, Žitawy, Bunclawy, Wojerec, Hajnic, Lubija, Biskopic a mnohich druhich stronow wěnowachu tohorunja swjedźeńskomu towarstwej swoje zbožopřeća. Towarstwo knježnow Marijny Zwjazk dari towarstwu khorhojnu seklu. Knjez prezes Budyšskoho towarstwa kat. rjemjeslniskich pomocnikow dźakowaše so za wšě słowa lubosće a prošeše wo dalšu sobupomoc cyłeje wosady při skutku towaršnoho zbliženja, zjednoćenja do křesćanskeje swójby. Po zhromadnym spěwje „wótc Kolping“ započa so swjedźeńska reja, kiž traješe hač do 1 hodźiny.

Póńdźelu, 31. winowca

wotmě so requiem za zemrětych założerjow, prezesow a sobustawy Budyšskoho towarstwa. Dop. w 10 hodź. wotmě so konferenca předsydow sakskich kat. rjemjeslniskich towarsłwow a wobhladanjo města. Popołdnju skónči wulět na Mnišonc swjedźeńske dny. P. Krječmaŕ.

Morawske wučeŕki w Budyšinje.

W kulturnym swěće su Češa jako jara dobri spěwarjo kaž tež hudźbnicy docyła znaći. Wuwjedźena hudźba a poskićeny spěw stej za nich předmjetaj, w kotrymajž so wot nikoho přetrjechić njedaja. To smy zańdźenu póńdźelu z nowa słyšeli, hdyž běchu morawske wučeŕki na swojim pućowanju přez Saksku a Łužicu tež w Budyšinje pozastałe. Štož smy tu słyšeli, bě prěnje wumělstwo, bě spěwny skutk, bě słowjanska duša. Wšo je so hłuboko do našich sotrowskich słowjanskich wutrobow zarywało a tam z kuzłom bajki skutkowało. Smy so dawno na nje wjeselili a mnoho wočakowali, ale štož smy słyšeli, je nas dospołnje spokojiło, je nas překwapiło, je nam nowu lubosć a zahorjenosć za słowjanski a serbski spěw wubudźiło. Zawěrno, to bě wěsty wjeršk spěwnoho wumělstwa. Smy před njedźelemi Donskich kozakow wobdźiwali — na jich sławje njehodźi so dwělować — tola tu njebě mjenje wumělstwa. Přirunować nam njepřistoji, ale na to pomyslić, tutaj khoraj zhromadźenaj, pod jenym wjednistwom, to dyrbjał khór być bjez přirunanja.

Wučeŕki najbóle češke spěwy poskićichu, kaž so samo rozumi, ale tež němski wot J. Brahms: „Puć lubosće“. Tutón spěw ze samsnej wustojnosću přednjesechu, tak zo so mnozy nad dobrym wurjekowanjom woprawdźe dźiwachu; nichtón pak ničo wustajić njemóžeše. Wo jednotliwych spěwach mnoho rozprawjeć, njeje trjeba, je so to hižo we „Serb. Now.“ stało, tak zo by tudy cyle njetrjebawši było. Ale na dwaj serbskej spěwaj po Krawcowej składbje dyrbju spominać, dokelž wšitcy, kiž su ze Serbow tam swědkojo byli, wěsće ženje na wulkotny začišć njezabudu a so rady a z dźakownosću na to dopomnja. Hdyž bě khór spěwaj „Skhiliła so jědleńka“ a „Hanka, ty sy moja“ wuspěwał, postupi přiklesk a zahorjenosć na najwyšši skhodźeńk. Samo hosćo buchu storhnjeni a hołdowachu z přikleskom z jewišća — knjez dirigent nic wuwzaty — našomu wulcyzasłužbnomu hudźbnikej a składnikej Bjarnatej Krawcej.

Smy morawskim wučeŕkam, kaž wosebje jich wjednikej profesorej Ferd. Vachej z cyłeje wutroby dźakowni za wumělstwo a za wšu wopokazanu bratrowsku lubosć. Słowjanski spěw we swěće njezańdźe!

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Swjaty wótc přija před krótkim 77 zastupjerjow japoštolata modlenja w swjatočnej audiency. Při tym

wupraji so wón wo japoštolaće na sćěhowace wašnjo: „Mamy wšelakore japoštolaty; mamy japoštolat modlenja, japoštolat pjera, japoštolat słowa, japoštolat skutka, japoštolat jałmožnow atd. Tola njeje kóždy za kóždoho. Dokelž, hdźež móžnosć přewidźenja pobrachuje, tam přestawa winowatosć. Tola móžnota za japoštolat modlenja wobstoji za wšěch křesćanow, tohodla je modlenjo winowatosć za kóždoho. Runje tónle japoštolat je najnuzniši za wšěch. Je dźěn naš Knjez a Zbóžnik pobožnej modlitwje dopjelnjenjo wšěch próstwow přilubił.“

Štož smy před krótkim wo wulkim twarje we Vatikanskej zahrodźe za přichodny konklave pisali, je z dźěla zmylne. Wotmysleny twar je postajeny za wulku zběrku wumjełskich wolijowych wobrazow, kotrež so we Vatikanje khowaja a za kotrež přihódnoho městna pobrachuje. Twar je hižo dawno wotpohladany.

Milanscy katolikojo su přilubili, zo k wopomnjeću na wulke sławne dobyćo křesćanow nad Turkami pola Lepanto w lěće 1571 wulku krasnu cyrkej w bycantinskim stilu natwarja. Tuta dyrbi so runać sławnej kathedrali (nětko mošeji) „Hagid Sophia“ w Carihrodźe. Cyrkej budźe poswjećena maćeri Božej „pomocnicy křesćanow“. Tutón titul dósta najzbóžniša knježna tehdom po dobytej bitwje přez bamža Pia V.

Też španiske město **Valencia** twari hordoznu cyrkej k česći maćerje Božeje, „tróštarnicy zrudnych“. Bohaty Spaniol Serafin Boira wotkaza swoje cyłe zamoženjo za twar. Dotal maja hižo přez milijón pesetow nahromadźenych.

Polacy twarja we Waršawje hobrsku cyrkej k česći Božeje předwidźiwosće, na kotruž smy hižo junu spominali.

Msgr. Hayasaki, nowopomjenowany biskop japanskeje diecezy Nagasaki, je 13. oktobra do Roma dojěł, zo by přez swj. wótca dóstał biskopsku swjećiznu. Swj. wótc je joho jara lubosćiwje přijał a joho najprjedy do bamžowoho hrodu Kastelgandolfo pósłał. Tam přihotuje so wón na swjećiznu přez dokładne eksercicije. Msgr. Hayasaki budźe drje najmjeńši biskop na cyłej zemi; Japanojo su, kaž je znate, po postawje sobu najmjeńši ludźo na swěće.

Biskop d'Herbigny, sekretar Romskeje kongregacije za narańše cyrkwje, je so do Roma wróćił. Z Wjelehradskoho kongresa w juliju t. l. dojě wón do Rumunskeje, dale do Bołharskeje, Turkowskeje, Syriskeje, Mesopotamiskeje, Palästiny, Egiptowskeje a Grichiskeje. Z Athena dojě na horu Athos, zo by tam zaměšćene šismatiske klóštry wopytał. Mniša su joho jara lubosćiwje přijeli a přez tydźeń při sebi zdźerželi. Tak je biskop wšo hromadźe přez 3 měsacy po swěće wokoło pućował, zo by poćahi nawjazał ze wšěmi nacionalnymi šismatiskimi cyrkwjemi w rańšim kraju. Kongregacija za narańše cyrkwje nuznje tajkich dobrych poćahow potrjebuje, jeli zechce swój zaměr docpěć.

Jednanja mjez Romom a Prahu dale postupuja. Mjezy nowych słowakskich diecezow su nětko wotykane. Smjerć wuherskoho kardinala Černocha tute ćežke dźěło khětro wołóži. Też druhe łoskoćiwe prašenja, kaž postajenjo přikazanych a statnych swjatych dnjow a pomjenowanjo biskopow su dowuradźene k spokojenju wobeju stronow.

Też **južnosłowjanske knježeŕswo** chce swój konkordat bórzy dokónčić. Dołho dosć hižo na nim dźěła. Wupokazanjo trapistow z Bosniskeje njeje wěrne, tuž drje tam wostanu.

Lyonski kardinal Maurin je dwaj nowej rjadaj za wukubłanjo a rozwučenjo dźěći założił: jedyn za mužski, druhi za žónski splah. Zdobom je poručił, zo maja swoje dźěła w šuli wukonjeć w duchownej drasće. Knježeŕstwo je před lětami wšěch rjadownikow ze šulow wućeŕiło; wone budźe so nětko rozsudźić dyrbjeć, kak chce napřećo nowym duchownym wučerjam a wučeŕkam dźěći zakročić. K tomu chce biskop knježeŕstwo nuzować.

We Winje dźeržeše před krótkim klóštrski rjadownik P. Augustin Deinks swoju primicu. Wón běše prjedy předaŕ pola Methodistow a je nětko ke katolskej cyrkwi přestupił, zdobom je też čornuch z amerikanskeje kupy San Domingo. Swoje studije činješe w Romje. Při primicy běchu na 120000 ludźi přttomnych. Boža mša swjećeše so tohodla wonka na torhošću. Po Božej mši prědowaše nowy měšnik w němskej rěči, štož wězo wulke spodźiwanjo zbudźi.

W Straßburgu je knježeŕstwo jenu sotru ze šule wuhnało a za nju swětnu wučeŕku postajiło. Biskop dr. Ruch je tohodla jara wótry zjawny list na ministra Poincareja wozjewił.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Z Bayonny do Biaric wjedźe mała elektriska železnica. W krajinje, po kotrejž jědźechmy, plahowachu najbóle wino a aprikózy (brěški). Hdyž w srjedźnej Francózskej hižo rops a hroch kćěješej, stejachu tu też ćeŕnjowe róže we najrjeńšej pyše. A tomu so njetrjebamy dźiwać; přetož byrnjež hakle apryl měli, běše tu horcota tola njeznjesliwje wulka. Za mału hodźinku zastachmy w Biaricach. Te běchu prjedy wšědne městačko; kejžor Napolen III. pak tam mórske kupjele założi. Dokelž sam husto do nich přikhadźeše, nabuchu bórzy na nahladnosći. Dźensa rěča drje tam wšě „wosobne“ Europske rěče. Do tych pak Němčinu njeliča; Němskich słowow tam tohodla lědma hdy słyšiš. Jenož w hosćeńcu nadeńdźechmy Španijanku, kotraž Němski rozemješe. Zabych pak so jeje woprašeć, hdźe je rěč nawuknyła; přetož na druhim kóncu Francózskeje, na Španiskich mjezach, Němski móc, je zawěsće žadna wěc. Njedźiwajo toho pak tam nichtón wo Němčinu njerodźeše. Hdyž so nas prašachu, kajku rěč to rěčimy, a prajichmy, zo Němsku, sćahnychu zacpěćiwje z hubu a dźěchu swojeho puća. A při tym sebi Serbscy hłupakowje pola nas mysla, zo su wosobniši, hdyž prawje němcuja!!!

Z hosćeńca dźěchmy k mórskemu brjohej. Tutón je połny skałow, kotrež su zdźěla pod wodu skhowane, zdźěla na zwjerch wustupuja. Dokelž tu zmohi ze šěrokeho morja přikhadźeja a tohodla z wulkej mocu do skałow praskaja, so tu woda pospochi ješći a wari. Tajke dźěle morja su wězo łódźam strašne. A zo wono woprawdźe z człowjeskimi žiwjenjemi nježortuje, wo tym powuča nas skała z čornym křižom. Wón dopomnja na to, zo jónu w nocy wichor čołm sem zahna, wo skału ćisny a rozrazy, tak zo so łódźnicy, lědma někotre kročele wot brjoha zdaleni, zatepichu. Druhi raz mějachu so tu zasy z wichorom mjez skałami bědźić. W smjertnym straše wołachu so k swjatej Mariji a slubichu, ji k česći pomnik postajić, jeli zo ze žiwjenjom woteńdu. Buchu wukhowani a dopjelnichu swědomiće swoje slubjenjo.

Nimale wosrjedź skałow ćehnje so wosebje dołhe a wysoke kamjenisko daloko do morja won. Na nim je šćežka ke khodźenju připrawjenja. Wězo hodźi so tam jenož při ćichim wjedrje přebywać. We wichorojtym času by će wětřik dele storhnył a wo skały abo do morja ćisnył. Na najdalšim kóncu tutoho skaliska postajichu naspomnjeni łódźnicy wulku marmorowu postawu swjateje Marije ze złotym podpismom: „Ave maris stella“ (= Witaj morja hwězda). Zawěsće tute słowa nihdźe tak połne hłubokeho zmysła njejsu, kaž na tajkichle městnach, hdźež pomnik woprawdźite morjo wobdawa a hdźež móža jón łódźnicy hižo z daloka widźeć a so w mórskich strachach Mariji dowěrjeć. Poskićeše so nam tu cyle samsny napohhlad, kaž sebi jón hižo w Romskim pućowanju na kupje Capri wopisachmy (hlej stronu 62).

Z tutoho skaliska widźiš, tak daloko hač móže wóčko što spóznać, połnócne brjohi Španiskeje. Na tutym brjozy leži też, wězo trochu zdalene, dźensa husto mjenowane městačko Limpias. Běše to lěta 1919. Tehdom so jeho mjeno kaž 60 lět prjedy słowo Loudes, nadobo po cyłej Europje roznjese, a to spodźiwnych podawkow dla, kotrež so na wulkowołtarnym křižu tamnišeje cyrkwje stawać po-

čachu. Ludźo wšěch družinow wobkedźbowachu, zo ćěło tuteje połtřeća metra wulkeje Božeje martry woči wočinja a začinja, z nimi po cyrkwi wokoło pohladuje, tež z hortom hiba, jako by rěčeć chcyło, hłowu pozběhuje a dele nakhila, ju tež na prawe abo lěwe ramjo kładže. Wobličo přeměnja swoju barbu: druhdy woblědnje, druhdy womódri, druhdy so začerwjeni. Z khwilemi pozběhuje wutrobno, jako by dychało, sćahuje z rukomaj abo runa a křiwi porsty na kříž přibiteju rukow. Druhdy so ćěło samo poći abo z krony abo z 5 ranow ronja so krjepki kreje — z jenym słowom: mortwe drjewjane ćěło zadźeržuje so kaž žiwe. Wjele stow wopytowarjow spodźiwneje Božeje martry je tón abo tamny podawk widźało, wulka wjetšina pak ničo njewohlada.

Pohladnicy (kharty) a swjećatka z wobličom spodźiwneho Limpiaskeho Khrystusa dźensa hižo wšudźom dóstanješ. — Cyrkej so wo Limpiasu dotal hišće wuprajiła njeje. Duž směš wo wěcy hišće myslić, kaž chceš, je wěrić abo njewěrić. — Haj, ani pola spodźiwnych podawkow, kotrež cyrkej je za woprawdźite dźiwy wuprajiła, kaž na přikład: wustrowjenja w Lourdesu, njetrjebaš tohodla hišće wěrić. Jenož bibliske dźiwy wěrić sy winowaty. — Hdyž po skalisku w Biarricach khodźach, wězo hišće za Limpiasom hladał njejsym; přetož tehdom so tam hišće ničo spodźiwneho stało njeběše. Dokelž pak tam bliže město Bilbao widźeć njeje, budźe so Limpias lědma wohladać hodźeć. Za to pak tam dźensiši pućowarjo, kotřiž do Lourdesa a wosebje wottam do Biarric přikhadźeja, rad do Limpiasa dojědu.

Dokelž njechachmy Španisku jenož widźeć, ale tež we njej pobyć, woprašach so tamnišeho wobydlerja, kak daloko mamy wottudy do Španiskeje, pokaza nam, zo je prěnja, zelena hórka hišće Francózska, druha, bóle skałojta nahła hora pak hižo Španiska. To potajkim njemóžeše daloko być. Duž tam dóńdźechmy. Bórzy stejachmy před rěčku, kotraž mjezu činješe, a překročichmy ju wo někotre kročele. Dokelž njedaloko namjezny stražnik steješe, my pak pasa (wopisma) za Španisku njemějachmy, njeńdźechmy dale, ale wróćichmy so zasy. Běchmy w Španiskej pobyli; kak hłuboko, njetrjebachmy dźěn kóždomu na nós powěšeć. Wšak Serb, kotryž je Filipow wopytał, tež praji, zo je w Čechach był, byrnjež cyrkej jenož 5 metrow wot krajneje mjezy stała. — Hdyž k morjej přińdźechmy, widźachmy tam pohonča, kotryž chcyše po zdaću konje myć, kotryž pak na podsobniku sedźo spaše. Běše-li joho kóń do wody dele wottřasł, běše zawěsće wotućił. Ale konjej so po zdaću wjeseleštej, zo njetrjebaštej ćežki wóz ćahać; duž steješ tej změrom we wodźe. A hdyž ze Španiskeje wróćo přińdźechmy, tam človjek přecy hišće sedźo drěmaše. Kak dołho je tam prjedy hižo sedźał a kak dołho potom hišće, njejsym wobkedźbował. Dźěło zawěsće w akorće njeměješe. Też hač běše to póndźelu, njewěm so wjacy dopomnić.

(Přichodnje dale.)

Też lětadłam njeje wšo dowolene. Statne ministerstwo znutřkownych należnosći je w zajimje čistoty a porjada na zjawnych městnach a pućach zakazało, lětaki (Flugblätter nic Flugzeuge) a reklamowym łopjenam na zemju mjetać. Štóž je njeposłušny, ma khóstanjo na pjenjezach hač do 150 hriwnow abo khłódu do 14 dnjow wočakować. Nadźijomnje tute khłóstanjo žadyn čitař „Kat. Posoła“ ženje njedóstanje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Radwořska wosada. Kk.: 650.—670. z Radworja: Mikławš Pjetaš, nan, Marja Grubertec, šwalća, Pětr Hantuš, Jan Liška, Jan Glücklich, Kosmas Pjekař, Marja Grubertowa, Madlena Kurjec, Pětr Włóski, Jan Šołta, Jan Kubank, Michał Cyž (Młyn), Jurij Hančik, Jurij Bětka, Jakub Šiman, Jan Wjerab, Hana Pawlušowa, Józef Nowak, Michał Knobloch, Pawoł Bělk, Hana Rječcyna; 671. 672. z Hodlerja: Jan Wjeřš, Jakub Štraws; 673. z Miłkec: Hana Grubertowa; 674. z Boranec: Hana Bušina; 675.—677. z Kamjeneje: Michał Winař, Marja Rjenčowa, Michał Žur; 678. z Khasowa: Jakub Šenkař; 679. z Now. Bronja: Jan Młynk; 680. 681. z Khelna: Jan Lebza, Mikł. Lebza; 682. 683. z Boranec: Jan Kašpor, August Robl; 684. z Kam. Haja: Marja Winarjowa. — 685. z Drježdźan; Hańža Winarjec. — **Baćońska wosada.** 686.—689. z Now. Łuzća: Jurij Vicka, Jakub Rjeda, Pětr Liška, Jurij Šanda; 690. 691. z Baćonja: Mikławš Smoła, Hana Handrikowa; 692. z Češkec: Hańža Wjacsławkowa. — **Khrósćanska wosada.** Klóštrski wotrjad: 693.—702. z Wětenčy: Marja Bjedrichowa, Jakub Weidlich, Pětr Zahon, Michał Delan, Mikł. Khola, Michal Tryčk, Jakub Čoch, Michał Žur, Jurij Mička.

Dopłaćenja na lěto 1926: Čo. 1134 z M., čo. 1135 ze Ž.

Dobrowólny dar za „Kat. Posoł“.

Hana Winarjowa z Kamjenjanskoho Haja 5 hr.; Michał Žur z Kamjenjeje 1 hr.; Hańža Winarjec z Drježdźan 1 hr,

Wične płaćizny

		w Budyšinje 29. oktobra	w Kamjencu 27. oktobra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,50—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,50—12,80	12,80—13,20
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,25
Wows	50 „	10,00—10,50	10,25—10,75
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	14,00—14,50	—
Běrny, pola ratarja	50 „	3,00—3,50	3,50—3,75
Butra	1 „	4,20—4,60	4,00—4,40
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,20	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,17	0,14—0,15
Prosata, 1140 štuk	1 štk.	7,00—20,00	12,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 1. novembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 195. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—52 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—45. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki:** 273. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 59—62. 2) Połnomjasne młódše 51—57. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 44—49. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 421. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 40—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—36 Husumske z pastwy 24—28. **Ćelata:** 627. 1) Najlěpše wukormjene 87—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—84. 3) Špatne 65—75. **Wowcy:** 670. 1. Młódše a starše wukormjene 60—65 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 43—48. 4) — . **Swinje:** 3299. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 71—73. 2) Wukormjene 69—70 3) Mjasne 64—66. 4) Špatne 60—62. 5) Rancy a kunrdosy 51—58. 7) 54—57. 8) — .

3. novembra 1927.

Ćelata (610): 2) 89—93. 3) 80—86. 4) 70—78. 5) — . 6) — .
Swinje (572): (přez 300 pt.) 1) 67—69. 2) (240—300) 64—66. 3) (200—240) 62—63. 4) (160—200) 61—60. 5) 55—58. 6) — . 7) 53—56.

Křidy
w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Wšě čišćerske wěcy
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec čišćerńja.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Najlěpše
podšite kolowy,
suklowane mužace kolowy
we wšěch wulkosćach a šěrach,
normalšaty
mužace, žonjace a dźěćace,
makošaty
tež z plišowym podšićom.
Hišće **tunjo,** dokelž móžach w prawym času přihódnje kupić.
Hilger
w Budyšinje
Lotzowa dróha 20
Žane klamy.

Župa Michał Hórnik.

Srjedu 9. nov. budże w Khrósćicach we Wjeńkec hosćeńcu popołdnju w 3 hodź. ważna zhromadźizna, na kotruž so **wšě** předsydstwa serbskich towarstwow, tež, kotrež dotal hišće w Domowinje njejsu, wutrobnje a naležnje přeprošuja.

Dźeński porjad:

1. Dalši wutwar župy;
2. Rozprawa wo našich poměrach;
3. Rozmołwa wo wotmołwach knj. biskopa na wosadne protestne zhromadźizny;
4. My a „Katolski Posoł".
5. Namjet: Zjězd katolskich Serbow při składnosći Róžeńćanskoho jubileja k lětu.

Jurij Delan, farař.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8 procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdże". Rěčimy serbscy.

Waš samsny wužitk
je, hdyž sebi před nakupom
zymskich mantlow a drastow
mój hobrski skład wobhladaće. Budźeće překwapjeni wo bohatosći poskićenjow, płaćiznyhódnosći, bjezporočnym šiću samo při najtuńšich płaćiznach.
Też w **tkaninach** za mantle, bluzy, suknje a **serbske drasty** namakaće w mojim wulkim składźe, štož pytaće.
PAUL OTTE
w Budyšinje, žitna hasa 10.

4000 hr. na 1. hypotheku pyta sprawny Serb na nowe twarjenjo. Wopalna kasa přez 10000 hriwnow. Poskićenja njech so w Donnerhakec čišćerni wotedadźa.

Dźěćace drasćički
drastu za knjenje
kłobuki kapy měcy čapki
Walter Noebel
Budyšin, Bohata hasa 14

Kožuchařstwo Weidlich w Halštrowje

poručuje
bramy a podšića
za wšě možne kožuchi serbskich žonow
tunjo a we wulkim wuběrku.

Prošu, wobhladajće sebi mój skład w bramach a podšićach pola knjenje Hokoweje w Budyšinje při serbskej cyrkwi (Kirchplatz).

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Přez smjertne njezbožo powoła Bóh našu horcolubowanu

Mařku

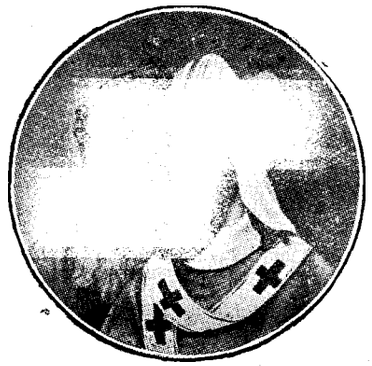
k swojim jandźelam. Přez jeje słónčne lube wašnjo bě wona naše stajne wjeselo. — Wutrobny dźak wšitkim, kotřiž su nas w našej wulkej zrudobje tróštowali a ju k rowu přewodźeli.

We Worklecach, 3. novembra 1927.

Hłubokožarowaca Bikec swójba.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćefnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕečak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

46. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **12. novembra 1927.** | **65. lětnik.**

A jomu so smějachu.

Sćenjo: Mat. 9, 24.

Komu so smějachu? Našomu Zbóžnikej? A štó so směješe? Ludźo! Tajke ludźace směchi, a štož z tym zwisuje, tajke wusměšenja a hanjenja njejsu hač do dźensišoho dnja womjelkłe. Też dźensa hišće wusměšuja našoho Zbóžnika a joho widźomnoho naměstnika tudy na zemi, Swj. Wótca, našu swj. cyrkeŵ jako škitaŕku Khrystusoweje wěry, našich biskopow a měšnikow a předstajenych, wosebje staršich.

Zemrěty wjednik socialdemokratow Bebel zawoła něhdy do němskoho sejma: „Njebjesa přewostajimy Bohu a wroblkam!“ A po krawnej swětawójnje khwalachu so njewěriwcy: 9. novembra smy Boha wotsadźili! — A jomu so smějachu. — Znaty bohahanjeŕ Voltaire měješe stajnje hesło na jazyku: zničće tamnu njekhmanu! a měnješe z tym swj. katolsku cyrkeŵ. Štóž chce wo tym wjacy słyšec a nazhonić, trjeba sebi jenož do socialdemokratiskich a komunistiskich zhromadźiznow zaběžeć a — zeznaje jich hesło: „Wěra a cyrkeŵ stej privatnej wěcy“. — A jej so smějachu.

Hdyž su našoho Zbóžnika wusměšeli, kak mohł so dźiwać, hdyž też joho widźomnoho naměstnika hanja! Samo Luther mjenowaše Swj. Wótca antichrista, t. r. napřećiwnika Jězusa Khrystusa. Bamž Pius X. zasudźi błudnu wučbu „modernismus“, kiž chcyše zakłady swj. wěry po najnowšim času modernje přetworić, kaž to wšelacy w našim času ze swojej drastu činja. A štož dyrbješe widźomny naměstnik našoho Zbóžnika za zdźerženjo praweje wěry činić, to wubudźi njewšědny wichor njespokojnosće a hanjenja mjez laikami a samo mjez někotrymi skaženymi měšnikami, haj wosebje też mjez ludźimi, kotřiž do cyła do katolskeje cyrkwje njesłušeja. — A jomu so smějachu.

Kak dźe so našim biskopam, naslědnikam swjatych japoštołow? Zničće pastyrja, a stadło so rozběži! To dźěn přećiwnicy swj. cyrkwje derje wědźa. W tak mjenowanej kulturnej wójnje zakitowachu naši biskopja wosebje přećiwo Bismarkej čistu wěru a prawa swj. cyrkwje, a za to buchu pozdźiši kardinal Ledochowski w Póznanju, arcybiskop Kremenc w Kölnje a biskop Martin w Paderbornje do jastwa tyknjeni.

W Mexiku wojuja biskopja wo to, zo smě so w cyrkwjach Boża mša swjećić, předować, swjate sakramenty wudźěleć, a za to nuzuja jich swobodni mulerjo, zo dyrbja swój wótcny kraj wopušćić abo khłostaja so z ćežkim jastwom a z dźěla jich hnydom morja.

Zhromadnje wuradźuja biskopja, kak měše so njedźele a přikazane swjate dny w nětčišim času nabožnoho rozpjeršenja přihódnišo swjećić, a wotradźuja tohodla raznje wot zjawnych zawjeselenjow, wosebje rejow na sobotnych wječorach, abo kak ma so nadpadnje spadowaca přistojnosć zasy w křesćanskim zmysłu hajić a zběhnyć, a zakazuja tohodla zjawnje w mjenje swj. cyrkwje moderne njehańbite drasćenjo. — A jim so směja.

A dźe so dušepastyrjam a předstajenym, wosebje staršim lěpje? Prjedy běchu njedźele a přikazane swjate dny witane hodźinki měra a wotpočinka za ćěło a wosebje też za njesmjertnu dušu. Nětko k tomu časa njezbywa ani k Božim službam a wjele mjenje k posłuchanju na předowanjo abo samo k nyšporej. Nětkole počina po nowšej módźe być, čas wot soboty wječora hač do njedźele, t. r. póndźele ranja, t. r. často póndźele dopołdnja wužić k škatturněram, wukulenju kolesa, swinjeća a druhdy też prosatow, k zwučowanju bóle ćěła hač duše a jara ważnym zjězdam, kotrež móža so wězo nanajlěpje na kemšach a na nyšporje wotměć. Zasy druzy su na kemšach abo też na předowanju pobyli a što potom?

Štož nam „Posoł“ w čisle 42 „čisty powětr w domje“ powěda, tola wěsće žana bajka njeje. — A dušepastyrjam so směja! — Też předstajenym, wosebje staršim, so směja. A štó so jim směje? Haj, skoro njewurjekliwe słowo: worakawe dźěći a njedźakowna młodosć. Wězo wopřija 4. kaznja Boża też winowatosće staršich přećiwo swojim dźěćom, małym a też dorosćenym, ale wostanje tola w kamjeńtnym pismje za dźěći tak dołho, hač so wot jich dźěsćowskeje posłušnosće ničo hrěšne njeżada. Žadyn zrěbc njewomłodni, ale kóždy zestari, tak spomń też ty, młoduško, kiž často kaž zrěbc wokoło so biješ a do staršich kopaš, zo dźeń wote dnja a kóždu hodźinu a mjeńšinu zestariš a změješ traš na wuměnku wjetšich a wjacorych kiprosćow hač tamni, přećiwo kotrymž často tak howriš. Jeli ći 4. kaznja njedosaha, tak njech ći z najmjeńša twój rozom dosaha. — A jim so smějachu. — Našomu Zbóžnikej so smějachu, hdyž naspomni, zo holćka jenož drěma. Wón přimny holćku za ruku a wona pozběhny so k žiwjenju.

A wšě směchi herjekaceje črjódy womjelknychu. Njech też twoje wusměwkowanjo a wusměšenjo ćim prjedy čim lěpje womjelknje! *P. Šołta.*

Politiski rozhlad.

Ruska. W poslednim času je ruska připowědź, so na wuradźowanjach we wotbrónjeńskej komisiji wobdźělić, z prawom zajim zjawnosće a nowinarstwa zbudźiła. Je pak lohko k zrozemjenju, zo tuta powěsć we wšitkich europskich hłownych městach zahorjene přiwyskanjo njenamaka. Wšelake staty su so z tym zamołwjene měle, zo też Ruska so na wuradźowanjach njewobdźěli. Někotre francózske nowiny měnja, zo staj so Němska a Ruska zjednoćiłoj, zo byštaj zhromadnje we wotbrónjeńskim prašenju dźěłałoj, štož pak so cyle wuwzate być zda. Kak daloko je němske a ruske stojnišćo w tutej należnosći dla wotbrónjenja a zwěsćenja zdalene, hakle nam jednanja, kotrež so 30. novembra započnu, pokaža. Němska ma wěsće wšu winu, sobudźěło Ruskeje we wotbrónjeńskej konferency wosebje witać, kaž dźěn też němska diplomatiska korespondenca sprawne prócowanja Moskowskich zastupjerjow ze žiwym zajimom kwitowaše. Njeje wšak hišće cyle wučinjena wěc, kak daloko su Rusojo woprawdźe zwólniwi, swědomiće za měr so prócować, abo hač chcedźa w Ženewje so jenož agitatoriscy wobdźělić. Powšitkownje drje móžemy přeswědčeni być, zo ruske knježeństwo strach znaje, kotryž jomu z isolěrowanja nastawa. Ruska dyrbi we swojej diplomaciji wjele z nowa wuknyć.

10 lět sowjet. Po powěsćach z Ruskeje je so wosebje w Moskwje njedźelu ze swjatočnosćemi dla 10lětnoho wobstaća sowjetskoho knježenja započało. Stalin a Sucharin rěčeštaj k ludej a pokazowaštaj na dobyća sowjeta přećiwo kapitalismej cyłoho swěta. Drje dotal hišće na žadyn pad wo dobyću rěčeć so njehodźi, tola je sowjet z wutrajnosću a khrobłosću za swobodu luda wustupował. Rěčnikaj na zawjedźenjo nowoho 7hodźinskoho dźěławoho dnja spominaštaj. — Wójnski komisar Worošilow wotewza z druhimi wjednikami sowjetoweje republiki wulku paradu. Stalin, kiž je nastupnik Leninowy, pokazowaše w nastawku w „Prawdźe“ na ważnosć oktoberskeje revolucije. — We wulkim dźiwadle w Moskwje běchu so sowjet a sobustawy knježeństwa k swjatočnomu posedźenju zešli. Na jewišću stoješe wulka połhłowa Leninowa, wokoło kotrejež bě so čestna straža zestupała. Mjez čestnymi hosćemi běchu też wobdźělnicy francózskeje „komuny“ a druzy wjednicy swětoweje internacionale. Narěče dźeržachu za rusku komunistisku stronu Bucharin, za wukrajne delegacije Henry Barbusse, dale wotpósłancy wukrajnych komunistiskich stronow, mjez nimi Klara Zetkin. Bucharin pod powšitkownym připóznaćom wuwjedowaše: „Oktoberska revolucija woznamjenja nowy wotrězk we swětowych stawiznach. Socialism ženje do swojich předwójnskich kolijow so wjacy njewróći. Sowjetowa unija stoji w rjedźe tamnych mocow, kotrymž je spožčene, swět před hrožacej katastrofu wukhować. — Po knježeństwowym wukazu buchu z přileżnosću 10lětnoho wobstaća sowjeta wšelake wołoženja jatym přizwolene. K smjerći zasudźeni buchu na 10 lět jastwa wobhnadźeni. Jich wobsedźeństwo padnje do rukow stata. K jeno- a wjacylětnomu khłostanju zasudźeni so pušća, su-li dwě třećinje wotsedźeli. Khłostanja pod šescimi měsacami so docyła spušća. Wuwzaći wot tuteje amnestije su aktivne sobustawy politiskich stronow, kiž so wo zničenjo sowjetskoho knježeństwa prócuja. Też ći, kotřiž su dla njesprawnoho jebanja a dla wobtykanja zasudźeni, so njepušća.

Pólska. Pilsudski, pólski ministerski president, je swój sejm, hišće prjedy hač je parlamentske dźěło započał, zasy rozpušćił. Kaž so zda, je z tym też sobu chcył, zo by financna kontrola sejma z tym wuzamknjena była. Parlamentske lěto traje hač do apryla 1928 a hač do tam smě knježeństwo cyle po porjedźe z pjenjezami, kiž su dotal přizwolene, swobodnje wobkhadźować. Hač budźe sejm kónc novembra rozwjazany (poprawom je z 28. novembrom joho čas wotběžał), hač nowowólby so wotměju po wobstojacym prawje, to wšo su prašenja, na kotrež dźensa hišće nichtó wotmołwy dać njemóže. Na druhi bok pak je też pólski diktator we swojich prawach wobmjezowany, hdyž tola bórzy amerikanski financny poradnik, kiž je dla pólskeje požčonki w Americy wšelake prawa dóstał, do Waršawy zaćehnje.

Francózska. W Francózskej je knjez Poincarè w połnym dźěle, wšelake strony hromadźe dźeržeć. Postara so też tón raz za to, zo so namjet dla pjenježnych wudawkow na přichodne parlamentske lěto prawje spěšnje wotbudźe a tak stronam so mało přileżnosće k zwadźe poda. Ale móžemy dobru nadźiju měć, zo francózski ministerski president też tón raz wšě strachi zbožownje wotbudźe.

Amerika a Jendźelska. Tukhwilu hrozy strach mjez Ameriku a Jendźelskej, dokelž so w nowišim času Amerika stajnje a bóle do Abessinskeje tłóči, tak zo so Jendźelska, kiž je hakle w poslednich lětach telko za zwěsćenjo Egiptowskeje činiła, wohrožena čuje. Abessinske knježeństwo chce přez amerikansku firmu wulke spušćadło abo spinadło za wody Módroho Nila natwarić dać. Ale njemóžemy dźensa ani přewidźeć, kajke sćěhwki by twar tajkoho hobrskoho spušćadła za Sudan a Egiptowsku měł, přetož tutym krajinam, kiž swoju płódnosć jeničcy wot wody Nila bjeru, by jich plahowanjo bawłmy bórzy njemóžne so stało. We Jendźelskej su so tohodla hnydom z tutym prašenjom zaběrać póčnjeli a njejsu wosebje přećelni ani napřećo firmje, kiž chce twar wuwjesć, ani napřećo amerikanskomu knježeństwu. Kaž so zda, tute prašenjo w přichodźe parlamenty we Washingtonje, Londonje a Romje khětro zajima, hdyž su so hakle loni wučinjenja mjez Jendźelskej a Italskej tutoho prašenja dla stałe. W Jendźelskej stupaja přez abessinske prašenjo znutřkowne politiske wróćo. Też parlament je swoje prózdniny skónčił. W nim so też wadźić póčnu, přetož dźěłaćeńska oposicija je w gmejnskich wólbach na mocy dobyła, mjez tym, zo běchu liberalni zesłabjeni z wólbow so wróćili. Kaž w někotrymžkuli druhim europskim parlamenće sebi hižo žiwje na nowe wólby mysla, hačrunje su tajke w Jendźelskej hakle nazymu 1929.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. W znatym asylu na dwórnišćowej drozy bu zańdźeny tydźeń nowa wyšša zapokazana, sotra M. Brunella. Mnohim našich lubych čitari je nowa wyšša znata, dokelž su snadź sami we swojich poslednich šulskich lětach, njech samo jako gymnasiastojo abo seminaristojo w přećelnym asylu hospodu namakali, přetož s. M. Brunella njeje za Budyšin njeznata, hdyž tola budźe k lětu w měrcu 25 lět nětko w našim měsće. Tehdom je jako młoda sotra z maćerńoho klóštra w Trebnicach k nam přišła a sebi w běhu lět ze swojej złotej wutrobu připóznaćo a lubosć swojich domjacych a šěrokich worštow katolskoho wobydlerstwa dobyła. Jeje dźěławosć so na kuchinu złožowaše, ale też we wukubłanju samym bě sotra M. Brunella přez swoju woporniwosć, swoju pomoc a radu stajnje wot wšitkich widźana a ważena. Jako sotra za khorych je sebi lubosć někotrohožkuli budyšskoho domu dobyła. Też Posoł přeje nowej wyššej katolskoho asyla Bože žohnowanjo a Božu hnadu do přichoda.

— **Towarstwo dźěłaćerskich žonow a holcow.** Naše towarstwo wotdźerža zańdźenu wutoru w kat. towaršowni swoju 17. hłownu zhromadźiznu. Po powitanskich słowach 1. předsydki poda tuta rozprawu wo pónjdźelnym założenju wosadnoho zjednoćeństwa wšěch katolskich towarstwow za wobej budyšskej wosadze. Knjeni Brisningowa poda rozprawu wo dźěławosći a podeńdźenjach towarstwa w běhu poslednjoho lěta. Naspomni też někotre wuznamne wuhotowanja kaž adventski swjedźeń, hodowny swjedźeń, wobradźenjo za wbohich starych a kiprych ludźi we wokrjesnym wustawje za běrnych na Židowje. Město woteńdźenoho presesa wjeledostojnoho knjeza fararja Michała Kětana bu

za nowoho presesa knj. kapłan Józef Nowak pomjenowany. Potom přeńdźechmy k nowowólbam, z kotrychž znowa sami wuńdźechu kaž dotal: prěnja předsydka knježna Rungec, prěnja pokładźelnica knj. Justec, druha pokł. knj. Kuncec, prěnja pismawjednica knj. Brisningowa, druha knj. Knječowa, dwě přisydnicy stej znowa knj. Krawcowa a Winklerka. Tak chcył Bóh Knjez też naše dźěło w přichodnym lěće hnadnje žohnować.

— **Protestna zhromadźizna** budyšskoho wokrjesnoho towarstwa wučeri w Sohlandźe. Přecy horcyša počina bitwa dla nowoho šulskoho zakonja so wuwiwać Tak je też pjatk 4. novembra budyšske wučerske towarstwo protestnu zhromadźiznu do Sohlanda powołało, na kotrejž su 3 rěčnicy rěčeli: prof. dr. Ziechner z Zwikawy, měsćanosta Uhlig z Radeberka a dr. Seber z Drježdźan. Na kóncu zhromadźizny wučer Gruhl resoluciju přećiwo šulskomu zakonjej přečita, kiž bu też z wuwzaćom jenoho hłosa přiwzata.

— **Kólnja so zapaliła.** W nocy na njedźelu wokoło 1 hodź. zapali so na ležownosći před Bórklinym 6 drjewowa kólnja. Wobsedźer a někotři pomocni ludźo kólnju zwottorhachu a woheń za krótki čas zhašachu. Za přičinu wohnja maju małe wohrěwanske khachle w kólni, hdźež hewak drjewo kałachu. Wohnjowu woboru njepotrjebachu.

— **Zasy woheń w Budyšinje.** Póndźelu rano 1/2 5 hodź. wudyri w pólnej bróžni tudomnoho ratarja Zimmera woheń. Bróžeń steješe zwonka města, wot Mužakowskeje dróhi někotre sta metrow k połnocy zdalena. Bróžeń běše z terowej papu kryta. W njej khowaše so wiele žnjow a ratařskich mašinow. Woheń zniči něhdže 400 centnarjow wowsa, kiž běše sebi wobsedźer kupił a kiž njeběše hišće wumłóćeny; dale něhdźe 120 centnarjow njemłóćeneje rožki, na 250 centnarjow njemłóćeneje pšeńcy, symjentne žito, syno ze 6 kórcow łuki a tohorunja wotawu. Něšto syna lońšoho lěta běše z druheje bróžnje do nětko wotpaleneje zwožene, 10 centnarjow wumłóćenoho hrochu a 50—60 centnarjow wumłóćeneje pšeńcy. Dale zniči woheń parnu młóćacu mašinu, z nowej prasu, kotraž wobsedźerjej słuša a je na 12000 hriwnow hódna, dale samowjazak, wokřidłaty žitožnějak a druhe ratařske mašiny. Bróžeń běše 32 metrow dołha a 16 mětrow šěroka. Na hašenju wobdźělichu so nimo Budyšskich třoch woborow sykawy z Bošec, Jenkec, Deln. Kiny, Ratarjec. Zrudny bjeztrošny napohlad skići wopalenišćo, z kotrohož płomjenja lisaja a pola kotrohož wuheń parneje młóćawy do powětra saha. Wobsedźef, kotromuž so samsna bróžeń hižo před lětami w samsnym času, 10. novembra wotpali, ma ju zawěsćenu, škoda wučinja něhdźe 30— 40000 hr. Wo nastaću wohnja sebi mysla, zo je jón złóstniska ruka założiła.

— **Šulskoho paducha su zajeli.** Dla kedźbnosće někotrych šulerjow móžeše kriminalna policija paducha, kiž je zańdźenu sobotu z korridora tudomnoho katolskoho seminara wšelake woblečenja kradnył, wuslědźić a zajeć. Wón je hižo někotre razy khłostany tudomny dźěłaćeŕ W., kiž běše też póndźelu do samsneje šule zalěsł, zo by tam zasy kradnył. Wěcy, kiž je kradnył, móžachu so jenož z dźěła wobkradnjenym wróćić.

Z Kamjenej pola Radworja. Při swětłym dnju je paduch w domje tudomneje žiwnosćeŕki zwud. Rjenčoweje pobył. Wobydlerjo běchu w samsnym času runje na polu. Paduch je z domjacymi wobstojnosćemi dyrbjał znaty być. Na pólnej stronje doma je wokno wotłóčił a do twarjenja zalězł. Wón je kradnył 50 hriwnow hotowych pjenjez, złoty časnik a wšelake druhe potrěbne wěcy. Za paduchom nimaja žanoho sleda.

Z Pěskec pola Njebjelčic. (Woheń.) Runje při kermuši, hdyž běchu ludźo lědma wot wobjeda stanyli, wołaše so we wsy k wohnjej. Rěkaše: Pola Bérec so pali. Štyri- a šěsćlětnej dźěsći chcyštej rady widźeć, kak so słoma pali a zamiškoristej ju w njewobkedźbowanym wokomiku ze zapalkami w kólni. Woheń přeńdźe bórzy na hródźe, kiž so hač na masivne podmurje docyła spalichu, wězo też cyłe na hródźach nakopjene žně. Na dobre zbožo běchu hnydom telko ludźi k rucy, zo móžachu wšón skót wukhować. Telefoniscy zwołane wokolne sykawy spěšnje přikhwatachu a to prěnja ze Serbskich Pazlic, druha z Njebjelčic a třeća z Klóštra a dóstachu we samym rjedźe też wustajene myta. Derje, zo bě tam dosahaceje wody a tak móžachu wšě sykawy dźěłać. Naposledk hišće też Kamjenska motorska dojědźe. Njetrjebaše pak wjacy do dźěła, dokelž klóštrska z tamnymaj mócnje wody dawaše a měješe tak wulki podźěl na bórzownym přemocowanju wohnja. Wobsedźeŕ drje ma zawěsćene, tohodla pak je hišće khětro škodowany.

Ze Serbskich Pazlic. Rada za maćerje wudźělu e so wutoru 15. novembra, popołdnju 1/2 3 hodź. w tudomnym hosćeńcu. Lěkaŕ budźe přitomny.

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

Róža běše, prjedy hač k swojomu nanej dźěše, swoje brune mjezwočo, z mydłom sebi wumyła, poswěći sebi bliže do wobiica — a jeje miłe, lubozne wobličo, běše lubozniše a rjeńše, hač hdy prjedy; běłe a čerwjeńkojte, runja nježnej liliji w purpurowym błyšću rańšich zerjow. Sylzy błyskotachu so jej we wóčkach, hačrunjež so w tajkej přećelniwosći kaž jandźel posměwaše.

„Róža, to sy ty?“ zawoła, a joho złoty rjećazk wupadny jomu z ruki. „Ty sy tudy? O, pój, pój do mojich rukow! O, hdyž mam tebje zasy — nětko móže so mojedla cyłe jastwo zesypnyć; to njebych kedźbu měł!“

„Nano! nano! mój najlubši nano!“ to běše wšitko, štož móžeše prajić.

„Ale praj mi tola, lubše dźěćo, kak přińdźeš sem? Wotkryj mi tute potajnstwo. Kajki surowy wosud je tebje tak ponižił, być ta najnižša służownica, poslednjoho służownika na hrodźe?“

Róža powědaše nětko wšitko, kak je so to wšitko stało, kak přećelnje je tamny sprawny wuhleŕ w lěsu ju přijał, kak je tam přecy we starosći wo njoho była, kak je na tutu mysličku přišła, so zwoblekać kaž wuhlerjowa dźowka a do służby k jastwownikej hić, zo by tak přišła zasy k swojomu nanej. Kak bolostnje je za tutym wokomikom žadała, joho zasy widźeć. —

„A nětko je Bóh moju prózstwu wusłyšał, moje najžadosćiwiše přeco dopjelnił, mi přileżnosć poskićił, tebje, luby nano, husćišo wohladać, z tobu směć rěčeć, tebi druhdy khmańše jědźe poskićeć, tebi wšelake małe służby wopokazać O, ja sym najzbožowniša dźowka na swěće. Moje cyłe přebywanjo tu na swěće dyrbi być sama dźakna modlitwa.“

Nan hladaše ze sylzojtymaj wočomaj horje k njebju. „Ach, nic najzbožowniša, ale najkhmańša dźowka. Ja sym najzbožowniši nan. Kak ćežki běše mój wosud, tutón złoty rjećazk přeměnić do ćežkoho železnoho. Ale nětkle dźakuju so tebi, o Božo, za tute wjedźenjo. Bjez toho njebych wutrobu mojoho dźěsća ženje tak derje spóznał. Myslach sebi, kak zbožowny sym, hdyž mi kěžor tutón złoty rjećazk přepoda. Samo nětkle, z tutym ćežkim rjećazom sputany, kotryž mi na nohomaj hižo dawno do mjasa rěza, sym zbožowniši hač tehdom. Njepušću wokomika, w kotrymž tebje w mojich rukach dźeržu, ani za wšě pokłady swěta! „Haj,“ praji wón, při čimž ze zacpěwacym wóčkom na złoty rjećazk pohlada, kotryž hišće před nim na zemi leżeše, „što je złoto? — Ničo runja pócćiwosći, ničo runja zbožownosći, z kotrejž nas Bóh mytuje.“

„Tola ně, činju njeprawje,“ a zběhny jón. Tutón pjenjez ma też wulku ważnosć: nic tohodla, dokelž je z tutoho złota, ale jenož tutych rjanych słowow dla, kotrež tam stoja. Haj, luba dźowka, runje nětkle dopjelnjuja so tute zwjeselace wěrnosće nad namaj: Bože wóčko nas wob-

Z Połčnicy. Zańdźenu srjedu wotmě so w Połčnicy w „Radnej pincy“ prěnja zhromadźizna za rozpjeršenych wosadnych, kotraž bě wot 30 wosobow wopytana. Wěriwi zhonichu wot knj. fararja Rjedy a knj. kapłana dr. Wolfa, kak je so katolske žiwjenjo w Kinsbórku w poslednich 20 lětach wuwiło, a kak móže so to tež tudy z Božej pomocu stać. Na dobrej woli njepobrachowaše. Wšitcy chcedźa so dale skhadźować a so wo zawjedźenjo Božich służbow prócować.

Z Halštrowa. Wustajeńca pjerizny a karniklow, kotraž so sobotu a njedźelu na tudomnej Třěleńni wotměwaše, móžachmy rjane a hódnostne skoćata wobkedźbować a wobdźiwać. Sylnje zastupjene běchu kury, hołbje, karnikle a wjetši pjeriznowy skót. Přez 300 čisłow běše wustajenych a wupruhowani posudźowarjo wudźělowachu rjane myta. Rjany wobraz połny pisanosće poskićachu kury a hołbje. Karnikle běchu w nimale wšitkich rasach zastupjene. Z wustajeńcu běše wulosowanjo zjednoćene.

Tachantska katolska wyšša šula z nadtwarnymi rjadownjami
w Budyšinje.

Při katolskim seminaru w Budyšinje bu jutry 1922 přez ministerstwo nadtwarna šula (Aufbauschule) założena. Tuta nadtwarna šula je nowa wyšša šula, nic wjacy, kaž seminar wosebita powołanska šula za přichodnych wučerjow. Nadtwarna šula njezłožuje so kaž dotalne tři wyšše šule (gymnasij, realgymnasij, wyšša realka) na wopytanjo 4 lět ludoweje šule. Do njeje móža jenož hólcy abo holcy zastupić, kiž su znajmjeńša 7 lět ludowu šulu wopytali.

Pódla tamnych wyššich šulow je nadtwarna šula skrótšena wyšša šula z jenož 6 lět dołhimi studijemi (město 9 lět). Hižo přez to je najtuńša wšěch wyššich šulow.

Nadtwarna šula, w kotrejž so dwě cuzej rěči (łaćonšćina a jendźelšćina) wučitej, ma te same prawa kaž realgymnasij.

Jutry 1924 bu hišće jena wyšša šula, kiž so „Tachantska katolska wyšša šula“ (Deutsche Oberschule) mjenuje, při katolskim seminaru założena. Studijum na wyššej šuli traje 9 lět, kaž na wšěch druhich wyššich šulach (z wuwzaćom nadtwarneje šule). Do wyššeje šule móža hólcy a holcy zastupić, kiž su 4 lět ludowu šulu wopytowali, ale tež hižo starše dźěći. Wot 6. rjad. sem wuči so jendźelšćina, wot nižšeje tercije (4. lětnik) sem łaćonšćina. Wyšša šula ma tohorunja tesame prawa kaž realgymnasij.

Wuswědčenjo zrałosće wobeju šulow (nadtwarneje a wyššeje šule) dawa prawo zastupić do wšitkich wysokich šulow (university, paedagogiskoho instituta, wikowanskeje wysokeje šule, techniskeje wysokeje šule atd.) Tak móže kóždy po wuspěšnym wopyće tuteju šulow do wšěch wyššich powołanjow zastupić: do powołanja prawiznika, lěkarja, wučerja na wyššich, powołanskich a ludowych šulach, inženěra atd. a tež, přistupi-li k dwěmaj dyrbjeńskimaj rěčomaj hišće greksćina (swobodny předmjet) jako třeća, do powołanja duchownoho. Wuswědčenjo zrałosće wobeju šulow dawa tež prawo direktnomu zastupej (bjez studijow na wysokich šulach) do wšitkich wyššich zastojnstwow (při železnicy, na pósće, bancy atd.) Po 6lětnym wopyće wyššeje šule a 3lětnym wopyće nadtwarneje šule, po dóstaću wuswědčenja srjedźneje zrałosće (mittlere Reife), móžeš zastupić do wšěch srjedźnych zastojnstwow.

Šulerjo šulow móža w internaće poměrnje tunjo wobydlenjo namakać.

Studijum na woběmaj šulomaj płaći měsačnje: 10 hr. šulskoho pjenjeza; 30% rozdźěla so jako stipendije; 24 hr. za hospodowanjo w internaće (dospołne jěsć); 20% rozdźěla so jako dispendije; 7 hr. za bydlenjo, tepjenjo, swěcu, lěkarja; 30% so rozdźěla jako stipendije.

Přizjewjenja za wobej šuli přijimuje direkcija tachantskeje katolskeje wyššeje šule z nadtwarnymi rjadownjami w Budyšinje, wustawska dróha čo. 8. Předpołožić maja so wuswědčenjo narodźenja, jětrowšćěpjenja a poslednje cenzury.

Antoniusowy dom w Žitawje.

Skónčnje bu w Žitawje dotalna młodownja swojomu prěnjotnomu zaměrej přepodata. Tež w Serbach derje znaty a nam jara přikhileny, žitawski farař Anton Zentner, je mjenowany wustaw jako sotrownju w lěće 1909 natwarił, pódla někotrohožkuli druhoho twara, kaž kapałow we Hornicach, Olbersdorfje a Jonsdorfje. Ale tehdom město Žitawa njedowoli, zo bychu katolske sotry do domu zaćahnyłe. Po wójnje je so samo měšćanosta wuprajił, kak krótkowidźowny tajki zakaz běše. Ale tohodla je dom spomožnje za cyłu žitawsku wosadu skutkował, mjenujcy jako na spočatku hižo spomnjene, młodownja, w kotrejž wšě katolske towarstwa swoje zhromadźizny wotměwachu. Wosebje za młodźinu bě dom woprawdźita domizna.

---

stražuje! Wón zakita tebje a dowjedźe će njewinowatu zasy do mojich rukow. Wón, kotrohož wóčko přez wšitke murje widźi, hladaše też na mnje do jastwa a smili so na mojim hubjenstwje. Wón přeměni namaj tute hrózbne jastwo na wokomiki do njebjes. Bóh je znami. Tutón ryćeŕ chcyše być přećiwo nam; samo wón běše mi pomoc w rucy Najwyššoho, mi tute wjeselo přihotować. W křižu je dobyćo. Přez ćerpjenja dowjedźe Bóh k najnadobnišim wjeselam. To čuju, to nazhonjam nětkle. Njech dźerži mje Kunerich, kiž ma mje při wužiwanju swětnych wjeselow a požadosćow za najnjezbožownišoho; samo, hdyž wysk a hara a wołanjo hač do połnocy do mojoho jastwa so dobywa — ja nochcył z nim so měnjeć. Při wodźe a khlěbje, deleka w tutym struchłym jastwje, sym zbožowniši, hač wón w krasnje wupyšenym hrodźe horjeka, při drohotnych jědźach a winach. O moje dźěćo, derje za tebje, zo hižo tak zahe nazhoniš, što kříž a ćerpjenjo je, zo w nócnej hodźinje, kotruž druzy w swětnych zawjeselenjach znjewužiwaja, twojoho zarudźenoho nana w jastwje wopytaš. Přez ćerpjenja wuwinješ so stracham a njekhmanosćam swěta a spóznaješ wjele bóle krasnosć póćiwosće. O Róža, wostań też dale tak dobra! Dźerž so k Bohu a sćěhuj wšitke joho kaznje kaž štwórtu! Wostań Bohu w póćiwosći swěrna! Předobudź we wěrje na křižowanoho Zbóžnika wšitke njepočinki, zacpěwaj wopačne wjesela swěta a znjes wšitke ćerpjenja sćerpnje a budźeš zbožowniša, hač hdyž by powyšena była na prěni trón Europy!“

Hłuboko hnuta slubi Róža swojomu nanej, wšitko swěru dopjelnić a poda jomu ruku. Hasny latarničku a khwataše preč; přetož runje zaklinča rózk wěžinoho stražnika.

Róža wolóža swojomu nanej joho dóńt.

Runje běchu so wrótnikowa, jeje dźěći a Róža k jědźi posydli, přińdźe njenadźicy ryćeŕ Kunerich jara khwatajo do jstwy. Róža so jara stróži. Tak dołho hač pola wrótnika służeše, njebě wón ženje hišće do jstwy přišoł. Mysleše sebi hnydom, zo su ju přeradźili.

Kunerich pak praji: „Wot nětka nimataj so wjacy wo wrota starać. To moji štyrjo służownicy wobstaraja. Wój wobě pak dźitej nětko do kuchiny pomhać. Přetož dźensa a jutře přińdźe wjele hosći.“ Nětko bu Róži zaso lóže wokoło wutroby. Ryćeŕ drje bě pytnył, kak so Róža joho nastróža, ale sebi mysleše, zo su stróžele jenož wot přewulkeje česćownosće, kotruž měješe před nim. Wusmja so a hladaše — k prěnjomu razej tak dołho, hač běše na Šmrěkowcu, přećelnje na nju; přetož so jomu to jara dobro zdaše, hdyž ludźo před nim třepotachu a so joho bojachu.

Róža dźěše z wrótnikowej na připokazane dźěło. Hižo připołdnju přińdźe susodny ryćeŕ z wulkim přewodom; na

Młodźency běchu tam skoro kóždy dźeń wječor zhromadźeni, njech k zabawje, njech k sportowanju a k druhim wěcam. Štož wuznam tutoho domu pozběhuje, je wulki trawnik, kotryž hnydom přez puć leži. Towarstwa w domje wostanu, jenož w druhim poskhodźe su sotry swoje bydlenjo wzałe. W domje bě prjedy hižo mała kapałka, kotraž pak je nětko wopušćena stała, zemrěty knj. farař Jurij Libš je we wójnje w samsnym domje bydlił a tu wšědnje Božu mšu čitał. Tuta kapałka bu nětko wot naslědnika njeboh fararja Zentnera, knj. fararja Šindlera znowa poswjećena a cyły dom po swojim duchownym nanu „Antoniusowy dom" mjenowany. Za nimopućowace holcy a běrne žony bu před krótkim časom w Žitawje na nawječornej drozy „Marijiny dom" założeny. Bóh chcył wobej wustawaj pod swój mócny škit wzać, zo byštaj w duchu njezapomnitoho žitawskoho fararja Ant. Zentnera skutkowałoj k lěpšomu běrnoho človjestwa a wuwiću katolskoho žiwjenja we wobhroženej diasporje.

Z cyrkwje a swěta.

Rom. Njedźelu, 30. oktobra wudźěli Swjaty Wótc prěnjomu zastupjerjej japanskoho naroda, msgr. Hayasaka, biskopsku swjećiznu. Přitomni běchu 16 kardinaljo, syła biskopow a praelatow, zastupjerjo romskoho zemjanstwa, diplomatiski korps a mnoho romskoho luda. Po swjećiznje měješe Swjaty Wótc łaćonsku narěč na nowoho biskopa. Wón wupraji swoju radosć, zo je nětko prěnjomu Japanej wudźělić mohł biskopsku swjećiznu, hdyž je loni 6 zastupjerow wulkoho khinskoho naroda powołał k japoštołam Jězusa Khrystusa. Japanski lud je poslednje lěta rjenje postupował we swjatej wěrje. Po swjatočnym Te deum wróći so Swjaty Wótc do swojich komorow.

Swjaty Wótc dósta wot kapucinow k 700lětnomu jubilejej swj. Franciska drohotne cyrkwinske drasty; 26 khudych klarissow přez dwě lěće na nich dźěłaše. Tuž bjez dźiwa, zo je dźěło wumjelske. Wušiwanja a molowanja na židu su jara rjane. Předmjety za malby su wzate z evangelisacije Indiskeje, Khinskeje a Japanskeje. Też krasne portrety swj. Franciska a joho duchownych synow su předstajene.

Klóštr Tepl. Kaž „Pražski dźenik" wot 4. novembra zdźěluje, bu wusud wyššoho zarjadniskoho sudnoho dwora po wobskórźbje klóštra Tepla, z kotrejž je klóštr na postajenjo zemskoho zarjadnistwa so hóršił, hač na dalše zběhnjeny. Z tym dyrbi so dócpěć, zo bychu jednanja dla Marijinych kupjelow po dobrym wotbyte byłe.

Polacy dóstachu ćěło swojoho wulkoho syna kardinala Ledochowskoho do domizny, zo bychu je pokhowali po woli zemrjetoho we wótčinje, kaž hižo w „Posole" na to spominachmy. Na dnju swj. Michała přiwjezechu kašć do Póznanja. Cyłe město běše so na powitanjo přihotowałe. Ze wšěch domow wějachu khorhowje do powětra, na wulicach stojachu wobydlerjo po stotysacach. Kašć stoješe na kralowskim wozu, šěsć běłych koni běše do njoho zapřehnjenych. Před wozom dźěchu pólscy biskopojo w ornaće. Studenći a sokolojo přewodźachu ćah ze smólnicami we rukach. Swjata ćišina knježeše na hasach, hdyž so ćěło njebohoho kardinala pod zwukami wulkotneje žarowanskeje musiki sławnoho Chopinka nimo wjezeše. Přez nóc stoješe kašć w cyrkwi před wulkim woltarjom. Lud modleše so před ćěłom přez cyłu nóc. Na druhi dźeń dźeržeše nětčiši Póznański kardinal Hlond wulke kemše po mortwych a Katowicki biskop Lisiecki měješe swjedźeńske prědowanjo. Wón sławješe mortwoho jako njebojaznoho zakitarja cyrkwje. Joho słowa běchu połne japoštołskoho ducha. Nětko wotpočuje njebohićki kardinal w Póznańskej kathedrali w blizkosći prěnjeju pólskeju kralow, kotrajž staj we swojim času křesćanstwo do Pólskeje zawjedłoj. Wulki Póznański pomnik swojoho přećiwnika Bismarcka je so mjez tym z torhošća zhubił. Tam hdźež je stał, přińdźe postawa Jězusoweje wutroby.

Iriski primas kardinal Patrik O'Donnell je 22. oktobra zemrjeł. Narodźeny 1855, běše wón po swojich studijach professor a pozdźišo rektor duchownoho seminara. Skónčnje bu za rektora statneje university pomjenowany a tola běše po dócpětym 32. lěće swojoho žiwjenja hižo z biskopom. Wot lěta 1924 běše z wjednikom najstaršeje dioecezy Irskeje. Wón běše woprawdźity wótc khudych a dźełaćerjow. Tuž je zrudoba wulka w kraju.

Sydom zasadow za Konnersreuth.

Zańdźenu njedźelu dźeržeše kardinal Faulhaber we Mnichowje w tamnišim domje prědowanjo, w kotrymž wo stojnišću katolika k tamnym aktuelnym prašenjam we Konnersreuth powučowaše a napominaše. Jako hesło bě sebi wuzwolił ze swj. Luk. 17. 22. „A Jězus dźeše swojim wučownikam: Přińdu dny, na kotrychž budźeće žedźić, jenički dźeń Syna človjeka wohladać. A wam budźe prajene: Hlejće, tu wón je, a hlejće tam je. Njeńdźće tam a njeběžće za tym!"

---

druhi dźeń přińdźe druhi zmužity ryćeŕ z mnohimi jězdnymi. Wobaj běštaj Kunerichowaj dobraj přećelej.

Nimale kóždu hodźinu přisporjachu so hosćo, pak na konjach, pak pěši. Cyły dwór pjelnješe so z wojakami. Róža hnydom spózna, što to woznamjenja; běše hižo wjacy tajkich přihotow na wójnu dożiwiła. Woprawdźe přińdźe też, hdyž wječor pozdźe hišće dźěćom wječerjeć dawaše, wrótnikowa, rucy łamajo nutř: „O dźěći, modlće so! je wójna. Waš nan dyrbi sobu. Jutře rano zahe wotćahnu!" Na druhi dźeń rano, prjedy hač bě słónčko zeskhadźało, bu k zhromadźowanju trubjene. Wrótnik, ryćerjowy najzmužićiši wojowaŕ, běše hižo hotowy a dźěleše so wot žony a dźěći. Mać a dźěći płakachu a Róža sobu, kaž by była jich dźěćo. Napominaše swoju žonu a dźěći, za njoho so modlić. „Modli so też ty za mnje, pobožna służownica", jej praješe, „zo bych moje dźěći a žonu zaso widźał!"

Nětko ćehnjechu wšitcy derje wobrónjeni z dworom won, Kunerich běše posledni w ćahu. Přepoda, hdyž běchu wšitcy won, kluče staromu hrodowomu hejtmanej a praji: Ty stary, swěrny, skhowaj nětko kluče nocy a wodnjo při sebi, njepušć nikoho nutř a też nic won. Za to dyrbiš mi z twojej starej šěrej hłowu rukować!" Róža a wrótnikowa měješej přez cyły dźeń wjele dźěła, w hrodowskej kuchini zaso cyłu nadobu do porjada zestajeć. Wječor praji wrótnikowa k Róži: „Róža! Jutře rano zahe póńdu z mojimi dźěćimi do susodneje wsy swoju staru mać wopytać. Přetož mam połnu hłowu, z dźělenjom z mojim mužom mi wutroba krawi. Přińdu hakle wječor pozdźe domoj, přetož puć je za dźěći daloki. Možeš jutře wotpočnyć, přetož wrota će ničo wjacy njestaraja. Jenož njezabudź na jěsć za jatych, a staraj so za to, zo też nam, hdyž domoj přińdźemy, dobre wječerjeć přihotuješ!" Rano zahe poda so z dźěćimi na puć. Štó běše nětko zbožowniši hač Róža? Njemysleše na žadyn měr. W zańdźenych dnjach móžeše jenož někotre wokomiki ze swojim nanom porěčeć, nětko móžeše cyły dźeń při nim być. Dawno běše sebi hižo wšitko přemysliła a wšitko přihotowała, z čimž móže dóńt swojoho nana wołóžić. Najprjedy mysleše joho z čistej běłej drastu wobstarać. Běše z ćeńkoho płatu, kotrež běše wot tamneje dobreje wuhlerjoweje žony dóstała, někotre košle našiła, hdyž bě jej po ćežkim, krutym dźěle, druhdy swobodneje hodźinki zbyło, haj často hakle wo połnocy. Też z wołmy, kotruž běše tohorunja wot njeje dóstała, bě někotre nohajcy napletła. Khwataše nětko k swojomu nanej a přinjese jomu čiste běłe košle a nowe nohajcy; staji jomu sudobjo z liwkej wodu, mydło a trěnjo, też da jomu kluč, zo by swój rjećaz wočinił. Dobromu Edelbertej, kotryž čistotu přez wšitko lubowaše, běše to jara wulka dobrota, za kotrejž tak dołho hižo podarmo žadaše. „Čuju so kaž z nowa narodźeny!" praješe swojej dźowcy, hdyž tuta za hodźinu zasy přińdźe.

(Přichodnje dale.)

Kardinal pokazowaše najprjedy na to, zo tež nětkle přecy po namołwjenju bayerskich biskopow Konnersreuthska należnosć k měrej přiňć njemóže. Wšudźe, we swójbach, na puću k dźěłej, w dźěławych přestawkach, na drohowych elektrikach a druhdźe so wo Konnnersreuth a stigmatisowanej Nowakec Theresiji rěči. Tohodla ma Mnichowski wyšši dušipastyŕ za swoju winowatosć, zakaz biskopow, dale do Konnersreuth pućować, wuwožić a přičiny za to podać w sydom zasadach, kiž su zdobom kluče za tute prašenjo časa.

I. Prěnja zasada: Khrystus je dźiwy skutkował a swojej cyrkwi móc dźiwow přez wěru slubił. Wučownik Khrystusowy dyrbi tohodla bjez přewažowanja do dźiwow evangelija wěrić a też do toho, zo su so w běhu cyrkwinskich stawiznow dźiwy stałe.

II. Khrystus je před falšnymi profetami warnował a też před falšnymi dźiwami a je doprědka prajił: Pódla woprawdźitych dźiwow je też pozdaćnych dźiwow. Dyrbimy tak kóždy raz pruhować, hač je te abo druhe spodźiwne podaćo woprawdźity abo pozdaćny dźiw a dyrbimy so, štož dźiwy nastupa, runje tak před přiwěrkom kaž před njewěru zdalować.

III. Třeća zasada dyrbi nam prajić, kak dyrbi so tute pruhowanjo stać. Pruhowanjo spodźiwnoho podawka dyrbi so stać w čistej lubosći a wěrnosći, w česćownosći před swjatym, nic w požadosći za dźiwami, też nic w bojosći před dźiwami.

IV. Dźiwy a tajke trajace sćěhwki su jenož potom dopokaz za wěru, hdyž maja někajki dobry zaměr a hdyž je znutŕkowne myslenjo wobhnadźeneje wosoby z Boha. Też dóstałe dźiwy njenuzuja k wěrje, hdyž nječhtó wěrić nochce.

V. Zbóžni su, kiž njewidźa a tola wěrja! Stare dźiwy w kralestwje Božim, kiž jasnje znamjo Bože noša, dyrbja našej wěrje dosahać.

VI. Hižo dźensa před dokónčnym rozsudom — je wulka powěsć a hnada z Konnersreutha wušła: Čłowjekojo nowišoho časa a nowočasneje nuzy, wobroćće so k pobožnosći, k ćerpjenju Khrystusowomu! Wukhowajće so we błuznach Khrystusowych!

VII. Cyrkej słowo „dźiw" jenož pomału wupraja — tohodla njesměmy doprědka wołać. Wěra cyrkwje stoji na samsnym twjerdym podłožku ze abo bjez Konnersreutha — tohodla njetrjebamy strachoćiwi być.

K tutym zasadam je wyšši dušepastyŕ swoje wuwožowanja podał, kotrež bě tu dospołnje přinjesć dla wobmjezowanoho ruma njemóžno, hačrunjež bychu wuwjedowanja jara zajimawe byłe.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Nětko mějachmy wšu winu, zo běchmy, tu a tam sebi hišće něšto wobhladawši, pomału a z dobrej khwilu na zastaniśćo sahali. Tola mudračkej mjez nami so wuzda, zo budźemy tam předołho čakać dyrbjeć. Duž nas namołwješe, zo bychmy mjez tym radšo hišće do korčmy dóšli. Dokelž ze swojej wulkej hubu činješe, jako by znajmjeńša cyłu Francózsku a Španisku znał, dachmy so narěčeć a dźěchmy sobu. Tu pak njezbožo bórzy doprědka widźeć počach; přetož mudremu wjednikej běše, byrnjež w korčmje ničo zajimaweho njebyło, tola hač do poslednjeho wokomika přecy časa dosć. Ale časa-dosć husto skomdźi; a tak so też nam zeńdźe. Hdyž k elektriskej železnicy přińdźechmy — posledni kónc běchmy hižo w skoku běželi —, jědźeše wóz runje ze zastanišća. Tak móžachmy nětko poł hodźiny na wotjězd přichodneho woza čakać. Najhórše na cyłej wěcy pak běše to, zo dyrbjachmy z tym wozom też w Bayonnje na železniski ćah do Lourdesa skomdźić. Hdyž tam skónčnje přijědźechmy, wzachmy drje sebi hnydom dróžki a jědźechmy, štož móžachu konje doběžeć, tak zo na wjacy razow při samym dźěći a drobny skót poteptachu. Ale hdyž z přepoćenymi konjemi před zdalene dwórnišćo přijědźechmy, mašina runje k wotjězdej zahwizda. Běchmy snadź hišće bjez biletow do wozow zeskakać móhli, ale zastojnicy njedachu nam wjacy z dwórnišća won.

Tak tu nětko druhi raz stejachmy. A k tomu běše to posledni ćah, kotryž tón wječor hišće hač do Lourdesa jědźeše. Jenički přichodny dźěše jenož hač do hórskich kupjelow Peau, wo poł puća wot Lourdesa zdalenych. Dyrbjachmy potajkim pak w Bayonnje přez nóc wostać abo hač do Peauwa jěć a tam přenocować. Dokelž we wuzkim mazanym Bayonnje wjele wokřewjenja njewočakowach, mjez tym, zo su kupjele zwjetša pyšne městačka, rozsudźich so za swoju wosobu, na nikoho njedźiwajo, zo hač do Peauwa pojědu. Dotalny „wustojny" nawjedowaŕ chcyše wězo zasy nawopak w Bayonnje wostać, najradšo do Biarric wróćo jěć. Tola běše pola pućowarjow wo wšu dowěru přišoł; wšitcy jědźechu sobu do Peauwa, naposledku też mudrač, kotryž sebi njezwěri sam w Bayonnje wostać; přetož, kaž so pozdźišo pokaza, njemóžeše ani Francózski. Tutón wotpad wšěch pućowarjow wot jeho njelepeho wjednistwa a časćiše šćipate spominanja na nje, jemu skónčnje dybu zdrěchu; bu nadobo spodźiwnje mjelčity.

Hdyž wosrjedź nocy do Peauwa přijědźechmy, steješe tu jenički hotelski wóz, to rěka: wóz, kajkež hosćeńcy na dwórnišćo ścelu, zo bychu pućowarjo k nim běhać njetrjebali. Tajke wozy tam wězo jenož wosobne hotele ścelu. Tak też my w Peauwje wědźachmy, zo nas naš wóz do wosobneho a tohodla droheho hosćeńca dowjeze. A tola móžachmy wo zbožu rěčeć, zo tu steješe; přetož njeběše-li jeho tu było, běchmy dyrbjeli w nócnej ćmičcy, tu w cuzym kraju z cuzej rěču, po měśće błudźić a khodźo hospodu pytać, a, snadź žaneje njenamakawši, w někajkich promenadach na ławcy sedźo cyłu nóc zymu mrěć. Tam pak mohł snadź nas też hišće stražnik zawohladać a jako nócnych hawronow do njewitaneho khłódka sobu wzać. To pak by ćim hłupišo było, dokelž potom zawěśće njeběchmy rano z prěnim ćahom wotjěć móhli. A što hakle potom, hdyž bychu zhonili, zo smy Němcy, a nas tam cyły dźeń zdźerželi a naš procesijón mjez tym z Lourdesa wotjěł!!

Duž běchmy zbožowni, zo mějachmy wóz, wšo jene, hač tuni abo drohi, a nasydachmy so jich telko, też při pohonču dwaj, tak zo móžeštej nas konjej lědma wućahnyć. Bórzy běchmy w hotelu, bórzy też kóždy we swojej přenocowanskej jstwičcy. Ale wjele dowěry pola hosćencarja zbudźili njeběchmy; přetož je powšitkownje wašnjo, zo pućowarjo přenocowanjo, hromadźe ze snědanju, hakle rano při wotkhadźe płaća. Jenož tam, hdźež so hosćencaŕ boji, zo hósć trěbnych pjenjez k zapłaćenju nima, žada sebi hospodny pjenjez wječor, zo by lapaka bjez pjenjez hišće wječor na drohu won tyknyć mohł.

Tak sebi też tu w Peauwje służowna k nam hižo wječor po pjenjez přińdźe. We swojich zaprošenych kabatach a škórnjach, a to w tutym wosobnym hotelu ze židźanymi łožowymi wodźećemi, wšak so tomu też dźiwać njetrjebachmy. Mějachu drje nas, dokelž k tomu też hładcy Francózski njeręčachmy, za Španiskich dundakow, zawěśće nic za Němskich putnikow z Lourdesa. Njech potajkim też trochu z njeprawom, so na njedowěru tola mjerzach a wotmyslich sebi, w korčmarju a jeho służownych „respekt" před našimi móšničkami wubudźić.

Njejsym zwučeny, na pućowanjach přečinjeć; skerje tam lutuju; z wotličenym kroškom pak tohodla ženje do swěta jěł njejsym; přetož čłowjek njewě, hač jeho w cuzbje khorosć abo někajka druha njehóda njepodeńdźe, hdźež nuznje wurjadnu hriwnu trjeba. Tak běch też w Peauwje trochu z pjenjezami zastarany. Duž wusypnych před służownej cyłu móšeń na blido. Z njeje wukuli so něhdźe za 200 hriwnow samych złotych. Najmjeńši z nich, za hospodu požadany pjeć-frankaŕ ji sunych. K tomu wućahnych z lacoweje kapsy sleborny frank a připołožich jón jako přidawk. Hewak tak zrěčniwa Francózowka wza pjenjezy, podźakowa so a ćehnješe mjelčicy ze jstwy. Zawěśće běše wona,

a z njej cyły dom, přeswědčenjo nabył, zo mamy w móšnjach jenož złotaki, nimo toho pak połne kapsy slěbra. A to pomhaše; přetož hdyž so do korčmařskeje jstwy prašeć přińdźechmy, hač móžemy w tak pózdnjej nócnej hodźinje hišće što jěsć dóstać, poskićachu nam wšo móžne; też płaćić trjebachmy hakle rano. Tola pojěchmy a zapłaćichmy, wězo zasy ze złotymi. Potom dźěchmy k měrej.

(Přichodnje dale.)

Mikławšk.

Tam na skale stoja rozwaliny;
Wětr dźe přez jich wokna gotiske.
Šprewja šumi, kak přez wóhniske
Dźiwje mocy stara cyrkeŵ zhiny.

W nowej cyrkwi wosrjedź tej' ruiny
Bóh zas' bydło ma romantiske,
A kaž něhdy, nětk też měšniske
Prosy słowo za wodaćo winy.

Sprócni pućowarjo w tej ruinje
Bydla a kaž dźěći drěmace
Ćiše na maćernym sonja klinje.

A te staroswjate rozpadanki
stražuja kaž duchi škitace
Morwych křesćijanow powostanki.

Ćišinski.

Towarstwowy powěstnik.

„Jednota“ w Drježdźanach wobdźěli so 1. njedźelu adventa, 27. nov., rano we 8 hodź., w kapali w Taschenberg-Palais, Taschenberg 3, na kemšach ze serbskim prědowanjom. Swj. spowědź wot 7 hodźin.

Přisłowa.

Kermušu chcył kóždy čert wuj być.
Tón wšitko tak trjechi, jako by jomu pos z měru ćeknył.
Prózdna móšeń je ćežke brěmjo.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Budyšska wosada. Kk.: 703 z Wuric: Marja Petermannowa. — **Baćońska wosada.** 704. z Łahowa: Michał Domaška; 705. z Haslowa: Jurij Bermich; 706. z Wutołčic: insp. Mikławš Šołta; 707. z Baćonja: Jurij Smoła. — **Njebjelćanska wosada.** 708.—711. z Njebjelčic: Jurij Cyž, Mikł. Pjech, Józef Just, Jurij Kórjeńk.

Wićne płaćizny		w Budyšinje 1. novembra	w Kamjencu 3. novembra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,25—12,50
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,50	12,30—12,50
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,25
Wows	50 „	10,50—11,00	10,25—10,75
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	3,00—3,50	3,30—3,60
Butra	1 „	4,20—4,60	3,60—4,20
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	—1,00	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	2,10—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19,50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,17	—0,15
Prosata, 994 štuk	1 štk.	6,00—19,00	12,00—18,00

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 7. novembra 1927.

Woły: 188. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 48—52 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—45. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 160. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 61—64. 2) Połnomjasne młódše 52—58. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 45—50. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 387. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 54—58. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 43—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 31—36. Husumske z pastwy 25—28. **Ćelata**: 619. 1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 78—83. 3) Špatne 68—75. **Wowcy**: 693. 1. Młódše a starše wukormjene 60—65. 2) Starše wukormjene 52—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe)| 43—48. 4) — . **Swinje**: 3531. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 68—69. 2) Wukormjene 65—67. 3) Mjasne 62—64. 4) Špatne 58—60. 5) Rancy a kunrdosy 54—57. 7) 54—58. 8) — .

10. novembra 1927.

Ćelata (798): 2) 80—86. 3) 70—77. 4) 64—68. 5) — . 6) — .
Swinje (563): (přez 300 pt.) 1) 69—70. 2) (240—300) 66—68. 3) (200—240) 64—65. 4) (160—200) 60—63. 5) 55—58. 6) — . 7) 55—60.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf w Kamjencu

(prjedy Budyšska dróha)

wobkhód nětko: Połčniska dróha 6

w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjenckeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy

Tachantska katolska wyšša šula z nadtwarnymi rjadown. w Budyšinje.

Přizjewjenja šulerjow a šuleŕkow za zastup k jutram so wot nětka přijimaja a chcyłe so po móžnosći bórzy zapodać.

Předpołožić ma so narodne wopismo abo swójbna kniha, šćěpjeńske wopismo a poslednje šulske wuswědčenjo.

Za přiwzaćo do wyššeje šule žada so 4lětne wopytanjo ludoweje šule, za nadtwarnu šulu z najmjeńša 7lětne.

Direkcija.

Kožuchařstwo Weidlich w Halštrowje

poručuje

bramy a podšića

za wšě móžne kožuchi serbskich žonow

tunjo a we wulkim wuběrku.

Prošu, wobhladajće sebi mój skład w bramach a podšićach pola knjenje Hokoweje w Budyšinje při serbskej cyrkwi (Kirchplatz).

Najtuńše a najlěpše

drainěrowanske roły

poruča

hornčeŕska twornja Wilh. Bienert
w Halštrowje. Dalokoreč̌ak čo. 2.

Křidy

w kóždej wulkosći wokow a sylnosći grotu poruča

J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa10.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Póćiwi knježa,

kotřiž přez zaměrne dźěło systematiske

wabjenjo khorownych zawěsćenjow

při wosebje přijomnych tarifach chcedźa sebi existencu wutworić abo dokhody powyšić, namakaja dobre přistajenske wuměnjenja. Poskićenja pod „H R 21“ do exped. Katolskoho Posoła“.

Naše nowe polěpšene tarify

poskićeja při nizkich přinoškach skutkownu pomoc při skhorjenju, operaciji, njemocy, hojenju w khorowni, porodach a smjertnych padach.

Přeswědče so

z požadanjom darmotnoho rozjasnjenja, što zamóžemy. Dalše rozprawy podawa naš pućowacy zastupjeŕ

knjez Jurij Šewčik w Budyšinje
na Zwonkownej Lawskej hasy 42.

Ratařske wuwěrne zjednoćeństwo (Landwirtsch. Kreditverein) Sakskeje w Drježdźanach

je wobzamkło, **spadnjene założne podźěle** (Stammanteile) **z 12½ % a zastawne listy** (Pfandbriefe) **z 25 %**

nadhódnosćić.

Tohodla dyrbja so założne podźělne knihi a zastawne listy

hnydom na towařstwo do Drježdźan

pósłać.

Reinhold Pätzold, blidařski mištr,

w Kamjencu, Pfortenstr. 27, rózk angera

poruča jara płaćizny hódno

njewjesćinske nadoby, kuchnje, spanske jstwy, drastne khamory, łoža, hladadła, stólcy, blida atd.

Dźěćace drasćički a Drastu za knjenje

kłobuki kapy měcy čapki

Walter Noebel

Budyšin, Bohata hasa 14

Wróćiwši so wot rowa našoho luboho bratra a wuja

Pětra Zarjeńka

z Ralbic

wuprajamy wšitkim, kotřiž su na pustych wječorach so za njoho modlili abo hewak lubosć wopokazali a joho w bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wutrobny dźak a

„Zapłać Bóh tón Knjez“.

W Ralbicach, na dnju pohrjeba 3. novembra 1927.

Žarowacy bratřa a sotře.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokorčćak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

47. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **19. novembra 1927.** | **65. lětnik.**

Farska wosada ma być serbska farska swójba.

Njedawno woswjećichmy w našich serbskich cyrkwjach za sobu tři rjane dny! Jězusa Krala, Wšěch swjatych a wšěch khudych dušow. Na wšěch dnjach běchu naše Bože domy kopate połne a na wšěch dnjach — štož hišće wjacy waži — čornjachu so cyrkwine ławki ze syłami, kotrež žadachu za tym, so wukupać a wučisćić w sakramenće duchownoho znowanarodźenja a žadyn serbski duchowny so njetrjebaše hóršić, zo by snadź přemało dźěła měł.

A hakle te čŕjódy — bjez kónca pozdaćnje — kotrež wobdawachu kaž murje woprawjeńsku ławku, hłódni a lačni za Božim khlěbom!

Młody němski studenta — tole widźo a wobkedźbujo — wupraji rjane a wěrne słowo: zawěsće, tute čŕjódy serbskich kemšerjow a serbskich spowědnych a woprawjeńskich nimaja podźěła a jich wina to njeje, zo je w poslednich lětach wot 1910—1925 ličba katolskich dušow w Sakskej spadnyła wot 233872 na 179549, potajkim wo wjacy hač 50000 dušow abo po procentach 23,2 wot sta. Prjedy wučinješe podźěł katolikow na sakskich wobydlerjach 5 procentow, nětko jenož hišće 3,6 procentow.

Tak stoji naša Mišnjanska dijeceza na poslednim městnje wjetšich diasporakrajinow w Němskej, hdyž wothladamy wot Durinskeje a Šaumburk-lippe.

We Łužicy je spadowanjo ličby katolikow po procentach najmjeńše, mjenujcy 5,8 procentow, dokelž dźěn tu mamy katolsku maćeŕsku pódu w třojich stronach: w našich Serbach, wokoło Marijinoho Doła a w Šěrachowje. We druhich sakskich wokrjesnych hejtmanstwach su procentualne ličby spadowanja tute: w Kamjenskim: 20,2%, w Drježdźanskim: 25%, w Lipčanskim 26,8% a najhórje je w Cwikawskim: 40,4%.

Po normalnym zrosće dyrbjała dźensa ličba katolikow w Sakskej wučinjeć přez 240000. Po cyrkwinej statisticy je wot lěta 1910 z katolskej cyrkwje wustupiło 20000. Tuž zwostawa hišće prašenjo: hdźe tamni 40000 wostachu?

Našim Serbam njemóže ničo škodźeć, hdyž jim „Posoł“ we zwisku z tamnymi khwalbnymi słowami němskoho studenta tole raz před woči staja, kajki napohad ma naša Mišnjanška dijeceza nic po rjanych słowach, kotrychž smy dotal wjele — snadź pře wjele słyšeli — ale po hrózbnych ličbnikach sucheje, njesmilneje statistiki.

A my Serbja? Byrnjež też tute ličby hišće něšto dobre na nas wostajiłe, hačrunjež druzy wjele dobroho na nas widźeć nochcedźa, njechamy w farizejskej hordości a naduwatości so stupić před druhich snadź zabłudźenych synach a dźowkach, kotřiž snadź wot małosće njemějachu a njeznajachu žanoho čerstwoho katolskoho powětra jako my, kotrychž njesmilne wojowanjo wo wšědny khlěb mjetaše z hrubej ruku wot jenoho kónca zemje k druhomu, kotřiž dyrbjachu hladać a tradać, mjez tym, zo my kermušowachmy za połnym blidom; woni w nabožnym nastupanju a zastaranju w róli wbohoho Lazara a my tamnoho bohačka w swjatym sćenju, ně — to Bóh zwarnuj, zo bychmy někak ze šelawym wóčkom pohladali na druhich.

Před tajkim farizejstwom hordeje samokhwalby dyrbi nas zakhować hornje napismo, kotrež ničo druhe njecha wuprajić hač tole:

Zwonkownomu wobrazej serbskeje katolskeje wosady, kaž so pokazuje na njedźelach a wulkich swjatych dnjach, ani njeręčo wo róčnych časach, w přepjelnjenych serbskich cyrkwjach, ma też so runać nutŕkowny dobry duch přezjednosće a mjezsobneje lubosće: jenož tajka wosada, kotraž zwonka a znutŕka předstaja wobraz, kaž Zbóžnik praji: hdyž sylny wobrónjeny stražuje swój dom, je wšo w měrje, štož ma jena tajka wosada, je prawa a přikładna katolska wosada a tajka dyrbi kóžda serbska wosada być.

Farska wosada — farska swójba: to je bjez dwěla sobu najnuzniše žadanjo našoho časa, to słuša sobu do krawjacych ranow našoho časa, zo so katolske wosady — nětko powšitkownje měnjene, a nic jenož serbske — Bohužel přeco bóle wotsalichu wot tutoho prěnjotnoho wotmysła Bóžskoho załoženja a z tym so wotcuzbnichu swojomu nadawkej, tworić wulku duchownu swójbu, a tak přeco bóle přestawachu bywać duchowne často za druhich, kiž mohło, haj dyrbjało ze swojim duchom překisać a přetworjeć wšu wokolinu, haj wšón kraj.

W čim wobstoji ta najwjetša dušina a cyrkwina nuza našich dnjow? Nic w tym, zo su w cyrkwi a we wosadźe hrěšnicy a błudźace duše. Hrěšnikow je tola stajnje było w klinje cyrkwje, hižo w dnjach japoštoła też pozdźišo we wěriwych lětstotkach srjedźnoho wěka, snadź tehdy hišće wjacy hač nětko.

Mamy tola też w kóždej wosadźe woprawdźe swjate duše, njeměnju swjatočinjerjow a pobožnikarjow, kotřiž su Bohu a cyrkwi jenak wohidni, ale za wěrnej swjatosću so prócowace duše a to k našomu tróštej mjez mužemi, mjez młodosću, haj mjez dźěćimi.

Też cyrkej to derje wě, zo budźa stajnje w njej hrěšnicy a zo je jeje nadawk, so wosebje starać wo hrěšnikow, w duchu wumóžeŕskeje lubosće našoho Zbóžnika za nimi khodźić a jich zaso pytać a wróćo dowjesć. Krajan ma wulcy prawje: dobroho duchownoho spóznaješ na joho lubosći k hrěšnikam.

Cyrkej njeje ničo druhe hač na zemi potajnje dale žiwy Khrystus. Tohodla je jeje nadawk Khrystusowy nadawk. Kaž bě joho žiwjeński nadawk: wumóžeć, tak też cyrkwiny: pytać a wumóžeć, štož bě zhubjene. To potajkim njeje najwjetša nuza cyrkwina, zo su w njej hrěšnicy. Jeje najwjetša žałosć je tuta: zo ma dźensa tysacy a tysacy dźěći w swojim klinje, kotřiž wo swojej maćeri ničo wjacy wědźeć njechaja — a što to rěka, to kóžda serbska mać wě — kotřiž jeje maćerńu ruku hrubje wotpokazaja, kotřiž su nimale wšě zwjazki a zwiski ze swojej maćerju roztorhali.

To je cyle nowočasna maćerska nuza a bolosć cyrkwje — ta najwjetša, najhłubša a najbóle palaca. Tuta nuza narodźi so w nowočasnym wulkim měsće, ale ta zahuba, tuta rozwaleńca nabožnoho žiwjenja žerje so dale, z wulkoho města do małoho, z małoho na wjes a móže kaž tajka dušina suchoćina abo tuberkuloza wšě wěriwe žiwjenjo po času přetočić a zničić, jeli so njeporadźi, kužoł tutoho zła zatykać.

Tohodla je za kóždoho Serba, też najwšědnišoho a najjednorišoho nuzne, zo jasnje widźi a strachi spóznawa, kotreż w nětčišim času wěriwomu a nabožnomu žiwjenju hroža, njedźiwajcy na kopate Bože domy. (Pokročowanjo.)

Politiski rozhlad.

Marx a Stresemann we Winje. Kaž bě dawno hižo znate, staj němski kancler dr. Marx a zwonkowny ministr Stresemann so započatk tutoho tydźenja do Wina podałoj, zo byštaj tak wopyt awstriskoho zwjazkowoho kanclera dra. Seipla w Berlinje znapřećiwiłoj. Powšitkownje němske wulke nowiny mało wo tym pisaju, dokelž staj wopytnikaj zwotprědka na to pokazowaloj, zo so wo žadyn politiski ale jenož přećelny wopyt jedna. Wšě nowiny pisaja, zo zjednoćenjo mjez Němskej a Awstriskej dźensa hišće zrałe njeje k jednanjam. Zo wšak je tutón wopyt w Parizu mjenje spodobanja namakał, njetrjeba nas dale dźiwać. „Temps“ pisa, zo dyrbjało so Awstriskej bóle pomhać, zo by tak lóžo swoje znutřkowne ćeže přewinyć móhła a też swoju žadosć za přizaniknjenjom. Póndźelu wječor dawaše zwjazkowy kancler swojim hosćom z Němskeje wječeŕ, ke kotrejž běchu hišće wšelacy druzy wysocy diplomatojo přeprošeni, kaž němski zapósłanc we Winje hrabja Lerchenfeld, presidentaj narodneje rady a druzy. Při wječeri postrowi dr. Seipel w powitanskej naréči swojich hosći a pokazowaše na přećelne a bratrowske poćahi mjez woběmaj ludomaj. Skónči ze zbožopřećom za presidenta, kanclera, zwonkownoho ministra a němski lud. Na to so też kancler Marx słowa jimaše. Pokazowaše na wuspěchi awstriskeje njekhabłaceje dźěławosće a prócy, na zrozemjenjo a přećelstwo mjez woběmaj, kaž bě to hižo pohosćowaŕ činił. Też wón skónči ze zbožopřećom na awstriske knježeŕstwo a joho wjednikow a awstriski lud a kraj. — Zwjazkowy president dr. Hainiš je dr. Marxej a němskomu wotpósłancej hrabji Lerchenfeldej wulke złote česćowanske znamjo z bantom spožčił. — Kancler Marx je wot Wina do Mnichowa wotjěł.

Francózsko-južnosłowjanske wučinjenja. Francózska je nětko też z južnosłowjanskej nowe wučinjenjo podpisała, kaž prjedy hižo z Pólskej, Českosłowakskej a Rumunskej. Hižo cyłe lěto je tute wučinjenjo hotowe ležało k podpismej připrawjene, tak zo so zda, kaž by Francózska hišće swoje wobmyslenja měła. Wšelacy mjenujcy Francózskej wumjetuja, zo pyta, kaž jónu před wójnu, tak też nětko z nowa z tak mjenowanej nawjazowacej politiku nowych přećelow za nowu wójnu, štož wona wězo prěje dobyć. Wosebje Italska tute nowe nawjazanjo dobrych poćahow mjez Francózskej a Južnosłowjanskej rady njewidźi a mysli na přichodnu wójnu. Italska je pytała w poslednim času knježeŕstwo w Srjedźnym morju bóle a bóle na so storhnyć a přećiwo Južnosłowjanskej stajnje khroblišo wustupować, tutej wšak ženje dobraj přećelej byłoj njejstej a njebudźetej. Też z francózsko-italskim přećelstwom so nětko na přichod nimo być zda. Za to pak budźe so Italska, kiž je tak z nowa wo nadźiju wojebana, pytać, we Wuheŕskej so za nowym přećelom woprašeć, z najmjeńša zda so to za wěste być. W Južnosłowjanskej bu nowe wučinjenjo z wulkim wjeselom přijimane, a mjez tym, zo bu wučinjenjo w Parizu podpisane — na dnju podpisanja měra —, bě město Lublana khorhowjacu pychu přiwzało a před francózskim konsulatom někotři rěčnicy Francózsku sławjachu dla jeje zmužitoho zadźerženja.

Briandowe napominanjo k měrej. W Nantes měješe Briand wulku rěč, zwonkownu politiku nastupacu. Přileżnosć bě so podała z toho, zo so tam nowa kandidatura Briandowa přihotuje. W naspomnjenej rěči pokazuje na měrowu politiku mjez Němskej a Francózskej a na to, zo dyrbjałe politiske wučinjenja přez hospodarske wudospołnjene być. Briand přiwoła woběmaj narodomaj a wšěm druhim narodam: Pytajće juristiske hładkowanjo wšěch politiskich napřećiwnosćow, zdawajće so wšeje wójny mjez civilisowanymi ludami! Potom rozłožowaše słowa měra, kotreż je něhdy před přijećom Němskeje do zwjazka ludow rěčał: „Statnikoju so myla, hdyž chcedźa jenož wosebite zajimy swojich narodow hajić a jim k dobyću dopomhać, hdyž zdobom so wo cyłe čłowjestwo njestaraja. Bych w zwjazku narodow hižo přileżnosć měł, słowa rěčeć, kotreż njebychu měrej służiłe. Njejsym je rěčał, ale sym słowa rěčał, kotreż wutroby němskoho ludu so dótknychu, jim rozjasnił, hdyž smy sebi na wójnskich polach napřećo stali, też nětko na polu měra wotewrjenje a loyalnje trjechić. W stawiznach stej francózski a němski lud sebi husto dosć njepřećelnje napřećo stałoj a na woběmaj bokomaj tusamu khrobłosć a same rjekowstwo wopokazałoj. Němski a francózski lud staj wobaj wulkej ludaj, mataj počinki a brachi, kaž wšitke ludy wšelakoho kharaktera. Čohodla dyrbjałoj wobej kóžde 10, 20, 50 lět jedyn na druhoho so walić? Hdyž dyrbjało to woprawdźe tak być, bychmy dyrbjeli na přichodźe narodow zadwělować. Přiliču sebi to za česć, wot Němskeje sebi žadane měć, zo by na skutku měra sobudźěłała.“ — Na kóncu swojeje rěče pokazowaše na nuznosć hospodarskich jednanjow a praji, zo je też nowe wučinjenjo mjez Južnosłowjanskej a Francózskej skutk měra a wujednanjo měra, kotreż so napřećo žanomu druhomu statej njeměri.

Rumunska. Z Bukaresta so wozjewi, zo je sudnistwo w procesu přećiwo Manoilescu 14. novembra w pózdnjej wječornej hodźinje zasudźenoho wuwinowało. W běhu poslednich dnjow je Manoilescu před sudom wšelake zajimawe wěcki wotkrył a na zjawne přinjesł, mjez druhimi wosebje to, zo je zemrěty kral Ferdinand stajnje za wuhnatoho prynca Karola wustupował. Přečita też originalny list Ferdinanda krótko před joho smjerću na Bratianu-a, kotryž je wot krala ze samsnej ruku pisany a kotryž ma sćěhowacy wobsah: „Mój luby ministerski presidento! Dokelž swój kónc doprědka čuju, je moje cyłe myslenjo moja luba Rumunska, za kotruž sym wšě mocy swojoho žiwjenja woprował. Mam za nuzne, Wam sobuzdźělić, zo mi położenjo Rumunskeje přez to, zo je mój syn trón so wzdał, wulku starosć čini. Mój syn bu wukubłany za něhduše knježeŕstwo. Myslu, zo skrućenjo Rumunskeje, kotreż je telko woporow žadało, nawrót k staromu dynastiskomu porjadej poruča. Sym přeswědčeny, knjez ministerski presidento, zo Wam Waš patriotism, kiž bu hižo tak husto

pruhowany, puć pokaže, tute moje přećo do skutka přewobroćić. Přeju swojomu synej zbožowne a spokojne knježenjo k zbožu Rumunskeje, kotruž tak lubuju." Tež předsyda burskeje strony praješe, zo je list krala Ferdinanda fotografowany widźał a jón čitał. Wo wuhnatym pryncu Karolu rozprawješe Manoilescu, zo nikoho njehidźi, tež tych nic, kotřiž su špatnje wo nim jednali. Dopokaza to, hdyž so wróći. Ze swojoho měra je Karola zbudźił list Bratianu-a, kotryž je sebi wot njoho z nowa žadał, so wuprajić a tróna so wzdać. Karol pak je wšo to wotpokazał a samo rozrěčenjo 31. julija w „Matin" wozjewił. Manoilescu dale rozprawješe, zo nima podźěla na agitaciji za nawrót prynca Karola. — W znatym procesu wozjewi general Averescu, zo je kral Ferdinand při swojim Pariżskim wopyće 1926 tež swojoho syna Karola wopytał. Jenož Averescu je pječa wo tym něšto zhonił. Kral Ferdinand je jomu prajił, zo Karol na žadyn pad přecy we wuhnanstwje njewostanje.

Socialistiske kulturne wojowanjo w Českosłowakskej.

Wšelake socialistiske strony w Českosłowakskej chcychu swoje kulturne a politiske stojnišćo skrućić přez kulturne wojowanjo napřeco katolskej cyrkwi. Wobstojnosće pak njejsu w Českosłowakskej přez wustawu škitane, kaž we druhich europskich statach, ale je tu jeničcy prašenjo mocy. Socialistojo swoju wěc najlěpje myslachu a sčinichu z njeje samo wěc narodnosće. Ale njedocpěchu, čohož so nadźijachu. Nětko pomałku swoje zmylki widźa a spóznawaja, za čož swědči rozpominanjo we hłownej socialistiskej nowinje „Češke słowo", kotreż same nastawkej w nowinje „Přitomnosć" wěnuje. Čitamy tam: „Pokročne lěhwo dyrbi dowidźeć, zo je joho stojnišćo ke katolicismej prěnja politiska należnosć. We swojim hłownym dźěle njeje češki lud přestał katolski być a konsekwentna antikatolska politika njeda so přewjesć. Lěwa strona by jenoho sylnoho njepřećela mjenje měć mohła, hdyž njeby hnydom po přewróće wo dźělenju cyrkwje a stata rěčała. Přez antikatolske wojowanjo buchu katolikojo njetrjebawši daloko na prawu stronu stłóčeni. Hromadźe zestajenjo sobustawow češkeje a słowakskeje ludoweje strony, by jich k sobudźěłu z po kročnymi stronami khmanych sčiniło. Z katolikow dyrbjał so centrum (srjedźizna) wutworić. Chcemy, zo by katolski a antikatolski fanatism so zhubił. Protestantism njeje pokročiwši dyžli katolicism. Widźimy to w Němskej, hdźež reakcija we wójsku a w evangelskej cyrkwi dobre płody njese. Tam je katolicism pornjo protestantismej sylnje pokročiwy. Też Hawliček je pola nas katolicism za nacionalnu nabožinu wuprajił." Tutomu nahladej přihłosuje też zwonkowny minister dr. Beneš, štož w politiskim zwonkownym wubjerku wo jednanjach z Vatikanom a wo politiskich-cyrkwinskich należnosćach Českosłowakskeje praješe. Po joho słowach prócowaše so wo to, zo by njetrjebawše wojowanjo z Vatikanom wotdźeržował. Socialistojo posudźuja stojnišćo wězo jenož z politiskeje strony. Ale je tola hižo wjele, hdyž dowidźuja, kajke zmylki su we swojej prjedawšej politicy činili.

Župa „Michał Hórnik"

wotmě, kaž postajene a wozjewjene, srjedu 9. nazymnika pola Wjeńkec w Khrósćicach po lětušim tak derje poradźenym zlěće swoju prěnju wobšěrnu zhromadźiznu.

Zo bě to runje na wopomnjeńskim dnju politiskoho přewróta w Němskej, bě z winu, zo wšelacy so stróžichu a třepotachu a w tom widźachu nowy čorny dźeń snadź druhoho nowoho, hišće hóršoho „serbskoho hibanja". A tola běchu jeničcy praktiske rozmyslenja za tutón dźeń rěčałe. Tak hižo wuwjazanomu a sobu do hospodarskoho ćěsnja storhnjenomu serbskomu ludej zawěsće wo to njeńdźe, po revoluciskim puću a w tutym duchu kročić do přichoda, ale prosy wo měr a čas, zo by mohł, nic po puću revolucije, ale evolucije, to rěka w duchu znutřkownoho, organiskoho, porjadnoho, rozomnoho a nuznoho „serbskoho hibanja" do přichoda kročić a so swojim nadawkam wěnować.

Róża Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

„Nětko pak dyrbiš zasy jónu čerstwy powětr srěbać, luby nano!" dźeše Róża. Z ćěmneje khódby, kotraž do jastwa wjedźeše, dźěchu małe durička do přećelneje zahrodki, kotraž jastwownikej słušeše a kotruž Róża w najwjetšim porjedźe dźeržeše. Do tuteje dowjedźe Róża swojoho nana. Ranjo běše nimo měry krasne. Słónčko swěćeše tak lubozne a ćopłe; powětr běše liwki a wokřewjacy. Jomu běše, hdyž z joho ćěmnoho jastwa na Božu krasnu zemju a swětło wustupi, kaž by zastupił do njebjes. „Mój Božo", tak zdychny, „je-li po smjerći też kóždomu tak lohko a derje, tak móže kóždy rady wumrěć!"

Róża přinjese jomu nětko snědanjo, dobru mjasowu poliwku do zahrody spody wulkeje worješiny, hdźež běše małe blidko a ławka. Praješe jomu, zo móže cyły dźeń wonka wostać. „Rady", praji nanej, „bych tu při tebi wostała, lubši nano, hdyž njebych tak wjele wobstarać měła. Přińdu pak tu časćišo pohladać!" Nětko khwataše zasy prječ; nan pak, zo by so na tutym krasnym ranju tak prawje wokřewił, khodźeše po zahrodcy dele a horje, we błyšću wokřewjacoho słónca. Ćopłe pruhi činjachu jomu tak derje a woživjachu joho z nowa. Dźakowaše so ze sylzami Bohu za tute słónco — a wjele bóle hišće za lubosć swojoho dobroho dźěsća. Lubosć je te prawe słónco we duchownym swěće, kotreż wšitko ścopli a woživi: bjez njoho by był swět struchłe, zrudne jastwo.

Róża, kotraž běše też dobry wobjed swojomu nanej přinjesła a joho snadź za dźeń dźesać razow, ale kóždy raz na někotre wokomiki, wopytała, přińdźe nětko wječor zasy a wjedźeše joho — z tak ćežkej wutrobu, wróćo do jastwa. Ale kajki dźiw, hdyž zastupi. Mysleše sebi, zo je Róża so zamyliła a joho město do jastwa do jeneje komorki na hrodźe dowjedła. Sćěny a wjelby, kotreż běchu prjedy cyle čorne, běchu sněhběłe wobělene a při ćopłym słónčku hižo cyle suche, mazane dnjo běše čiste wurjedźene a z běłym pěskom posypane. Njerjad a kopšiwy před woknom běchu prječ a rjane módre njebjo posměwaše so přez čiste wokno nutř. We łožu běše čista słoma, přez kotruž běše běła płachta wodźeta; też hłowak tu běše, kotryž hač dotal pobrachowaše, też ćopły přikryw za wodźećo. Na běłym blidku stoješe sudobjo rjanych, derjewonjatych róži. Struchły powětr běše so zhubił a lubozna kwětkowa wóń napjelnješe jastwo. „O, kak wjele wjeselow mi tola činiš! Woprawdźe, dźěsćowska lubosć móže žiwjeński puć staršim z różemi posypać; lubosć móže ćěmne jastwo do różoweje zahrody přewobroćić."

„Ale", praji, hdyž běše sebi běłe sćěny wobhladał, „tebi samej njeběše to tola móžno, takle wšitko do porjada stajić. Štó w tutym njepřećelskim hrodźe běše tak dobroćiwy, zo tebi pomha?

Róża praji: „Tu na hrodźe je stary wojak, kotryž je we swojej młodosći murjeř był a tak přecy tu a tam něšto porjedźeše. Zašły tydźeń běše někotre dny khory. Wrótnikowa pósła jomu na moju prósiwu husto tajke jědźe, kotreż móžeše khory derje zwužiwać. Ja jomu je podawach a hdyž mi čas dowoli, posydnych so někotre wokomiki při joho łožu a powědach z nim. Tu mi junu powědaše, bjez toho, zo by wědźał, zo sym ja twoja dźowka, z wulkej česćownosću a wutrobnym wobžarowanjom wo tebi. Powědaše, zo bě junu w bitwje, kotraž běše přez Kunericha skoro zhubjena, přez tebje pak zasy dobyta, ćežko zranjeny; tehdy by na bitwišću zahinył, hdyž so ty njeby

Panta rej — wšo so hiba — praji hižo stary filozof. Čohodla njedyrbjał filozofiski rozom serbskoho ludu runje tak myslić?

Nic stojaca, smjerdźaca woda, ně, wjesele pluskotaca, čista, jasna rěčka khowa žiwjenjo a tučne karpy — tak běchu so tež pola Wjeńkec dobrych ludźi na serbske karpy łojenjo — k dobromu skutkej we Łužicach — zešli šwarni dobri mužojo — nic sama młodosć — k dźěłej na sebi samym po hesle: Nikomu ke škodźe, jenož sebi k wužitku!

To bě wuznam tuteje skhadźowanki a so tež jasnje wupraji, zo chcedźa mjez sobu radu składować, kaž druhe hesło praji, in patientia, in dilectione, in fide, to rěka we duchu sćerpnosće, lubosće a swěry. Tute tři wěcy naš lud nuznje trjeba a za so žada.

Zo njejsmy podarmo pobyli a dźěłali, dopokazuje snadź prěni serbski rekord-protokol, wopřijacy 11 połnych stron.

Džak też tak wutrajnomu zapisowarjej.

Hdyž raz na zjězdźe němskich katolikow njepřećeljo tukachu, zo so pod jich płachćom khowaju druhe, spowroćerske, měr kažace zaměry, wupraji sławny Windhorst: My so jenož ze swojimi wěcami zaběramy.

Tak też župa Michał Hórnik praji zjawnje a wěrnje: My smy so jeničcy ze swojimi należnosćemi na pjeć hodźin zaběrali, dokelž derje wěmy, kak naš lud khori nabožnje, narodnje a hospodarscy a nuznje potrjebuje rozmyslenja, rady, pohona a dobrych pokiwow.

Tón, kiž je prajił: Mi je žel ludu, chce też, zo při skutku wustrowjenja ludowoho jón podpjera ze skutkom a radu, joho służownik, duchowny a tohodla wočakuje też lud při tom pomoc, wutrobu a ruku swojich duchownych w duchu miłosćiwoho samaritana.

Znutřkowny a zwonkowny wutwar, skrućenjo a zesylnjenjo župy bě sobu hłowna starosć. Tym towarstwam, kotrež maja hišće wobmyslenja, župa z radu a wołóženjom ruku poskića, zo bychmy tak byli jene stadło, jena wowčerńja a wšitcy so znjesli a wjesć dali.

Zo hinjemy a zhubjujemy na wšěch frontach, nabožnje, narodnje pola sebje samych, hospodarscy, runjewon njesmilnje a wosudnje — što chcył to prěć, woči začinjeć a hłowu do pěska tyknyć kaž znaty štrus? Tuž bě dalše ważne a khutne prašenjo: Kak hodźi so tu dźěłać w prawym serbskim japoštołskim duchu.

Zhonichmy wjele wo nastawacej nowej posmjertnej a pomocnej pokładni. Lutować, nic brojić, so čežkim časam poćisnyć a nic wulkoho muža hrać za nas płaći: Tuž nutř do tutoho dobroćinskoho wustawa!

W tak ćežkich časach ma wosebitu misiju wukonjeć prědar, kiž stoji na najšěršej klětcy, prědujo wodnjo a we nocy, to je nowinarstwo. Nowinarstwo ma ćežke a ważne winowatosće dźensa, chce-li być prawy japoštoł ludu a kotřiž wšědnje, swjatk a pjatk, stoja z wotewrjenej hubu před tutej klětku, maja sami najwjetše winowatosće a přisłušnosće. Na to so často pozabywa. Lud staja jenož žadanja, dokelž płaći papjeru a čišć, božedla nic dźěłaćerjow, ale njewě, zo za nowiny płaći bóle kaž hdy: Štóž chce wšitkim wutrjechić, ma so hišće narodźić.

Tuž też tu: Wjacy sćerpnosće, lubosće a swěry!

Župa Michał Hórnik ma za swój wosebity nadawk, zo swjate khowa Hórnikowe herbstwo, joho a naš luby, do wutrobow zašćěpjeny „Katolski Posoł".

Lud sam ma w mocy, zo bywa joho časopis: Ludowy, hdyž je w ludu zakorjenjeny, lubowany, podpjerany, pilnje čitany.

A njech so njezabudźe na ważny dypk: Nowe žiwe mocy, z kóždym čisłom nowi dopisowarjo. Čohodla so njewobkedźbuje w „Posole" dawno wozjewjeny nastork, zo so poswjeći hodźinka nic jenož k čitanju, ale k dopisowanju do „Posoła"?

„Posoł" je cyrkwinski, hdyž pisa w cyrkwinym duchu a haji tutoho w ludu. Je pak też wot lěta 1872 ludowy, hdyž ma při kóždym słowčku časne a wěčne spomoženjo ludu w mysli. Tuž njech praji wšitko, štož ludej tyje a štož jomu njetyje.

Župa Michał Hórnik so zwjaza na to, zo runje Hórnikowomu „Posołej" puće ruba do wšěch wutrobow, ale też ludowe hłosy chce słyšeć w nim. Swjatočny a woprawdźe

---

nad nim smilił. Wčora wječor joho nětk khětro bojaznje prošach, zo by mi pomhał twoje bojazne jastwo wuporjedźeć. Myslach sebi, zo mje wotpokaza. Samo wón khwaleše moje předewzaćo jara a wza tute dźěło z wjeselom na so. „Njech to też Kunerich zhoni, za tym so njeprašam. Njemóže tola ničo přećiwo tomu měć, zo ryćerski staw česću."

Edelbert wuwoprašowaše so bliže za tutym wojakom a praji potom: „Njemóžu so ničoho wjacy dopomnić, zo sym jomu dobrotu wopokazał; ale dźakownosć tutoho muža mje jara hnuje. Widźiš tudy, lube dźěćo, kak dobre, kotrež smy dawno hižo zabyli, ma za wjele lět hišće dobre płody."

Nětko přinjese Róža zasy wječerjeć. „Dźensa móžemoj zasy junu hromadźe jěsć, luby nano!" Běše jedyn stólc sobu přinjesła a sydny so při nim. Jědźe drje bě mało, ale čista a derje přihotowana. Też přinjese swojomu nanej, kotryž běše hač dotal wodu pił, blešu dobroho wina.

„Ale lubša Róža, z wotkel bjerješ wšitko tole při swojej khudobje?" „Tutón běły płat dóstach wot tamneje dobreje wuhlerjoweje žony, kurwoty a raki je mi Hańža, jeje dźowka, wčora přinjesła;" wšitko druhe je sebi wot darow a mzdy nalutowała. Zo pak běše swój samsny hłowak nanej přinjesła, to zamjelča. Nan běše nětko nimo měry zbožowny. „Jědźach hižo při blidźe kejžora, ale tak njejsym so hišće na jědź wjeselił a so tak wokřewił! Bóh budźe twoju lubosć płaćić, lube dźěćo!"

Róža pak čuješe so hišće zbožowniša; haj, za cyłe swoje žiwjenjo njebě hišće tajkeje zbožownosće začuwa, kaž runje we tutej hodźinje, hdyž běše swojoho nana tak derje hospodowała.

Róža dyrbješe nětko zasy na swoje dźěło, za wrótnikowu a jeje dźěći wječerjeć přihotować. Přeješe swojomu nanej dobru nóc a khwataše do swojoho dźěła. Ale radosć, tak zbožowny nan być, njeda jomu wóčka zańdźelić. A hdyž skónčnje wusny, běše joho spar tak miły a wokřewjacy, kaž ženje hišće w joho žiwjenju.

Róža poskići nětko swojomu nanej wšědnje nowe wjesela. Rano přinjese jomu k suchomu khlěbej čerstwe mloko abo někotre warjene jeja a kusk butry, štož jomu jara derje słodźeše. Přinjese jomu, tak husto hač so hodźeše, swoju dobru připołdnišu poliwku a spokoji so z joho hubjeńšej. Wottorhowaše sebi na jědźi a dawaše to swojomu nanej. Přinjese jomu husto nowy kwěćel różow, kotrež nan jara lubowaše, a přinjese jomu też płody, kotrež dóstawaše. Swoje złote nawušnicy, swoju jeničku pychu, bě tamnomu wuhlerjej předać dała, zo by wot pjenjez za nana to najnuzniše měła, wosebje wšědnje škleńcu dobroho wina. Běše žiwa cyle za njoho.

Hdyž pak jastwownik na někotre dny z pola domoj přińdźe, hladaše też za jatymi. Njedźiwaše pak so mało, hdyž durje do Edelbertowoho jastwa wočini. Wiješe z hłowu a praji: „Kunerich to widźeć njetrjeba, hewak bych tu też bórzy był. Hewak je wšitko w dobrym porjedźe."

Wonka pak praji wrótnik k Róži: „Posłuchaj na mnje, njecham ći twoju sobučućiwu wutrobu přećiwo tutomu ryćerjej porokować! Móžu sebi też myslić, zo jomu też hišće druhe dobroty wopokazuješ a ja njecham ći to też zakazać. Ale njezanuŕ so do swojeje sobuželnosće tak jara, zo jomu pomhaš čeknyć! Njeby drje so jomu to poradźiło. Ale samo hižo spytanjo by mje sčiniło njezbožownoho. Bych přišoł wo swoje zastojnstwo a wo khlěb a bych ze žonu a dźěćimi był wustorčeny z tutoho hrodu. Haj, mojomu knjezej by móžno było, mje we swojej njemdrosći zakłóć. Přetož sym jomu z mojej hłowu zwěsćił, zo su jeći derje wobstarani. Njeschń mje potajkim njezbožownoho a njestaj moje žiwjenjo do stracha!" Róža dyrbješe jomu to swjatočnje slubić.

(Přichodnje dale.)

dušu hnujacy bě wokomik, hdyž w župje so praji słowo: Kaž pólski lud we wšěch čěsnosćach je pućował k swojej Czeństochowskej swjatej Maćeri Božej a dał jeje swjećo krónować z krónu kralowny Pólskeje, tak chce serbski lud při k lětušim jubileju jednomyslnje, derje na duši přihotowany pućować do swojoho Różanta a so w cyłku poswjećić kralownje serbskoho ludu.

Župa Michał Hórnik to jako swój wosebity nadawk spóznawa, so poradźenju tutoho skutka cyle poswjećić a bórzy budże za dalše wuradźowanja nowa zhromadźizna.

A njebě hišće kónca. Mnohe starosće, prostwy, pokiwy a namjety zasłyšachmy a w najrjeńšej harmoniji wuradźowachmy.

Bě kaž wo žně: Stojachmy w napinacym, płódnym dźěle.

Da Domine incrementum: Božo, daj zróst našim myslam, słowam, skutkam. J. D.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** Tachantska šula. Zańdźeny štwórtk wotmě naša tachantska šula staršiski wječor, ke kotromuž bě so nimo staršich wjele druhich sobustawow wobeju budyšskeju wosadow zešło, tak zo běše rumna sala rjemjesniskoho domu rjenje wobsadźena. Jako prěni hłowny dypk programa běše přednošk profesora dra. Rolle, kotryž wo nětčišim stojnišću šulskoho prašenja rozprawješe. Profesor Rolle dźěn je za tute prašenjo prěnja autorita na tutym dźensa tak ważnym polu. — Też serbscy katolscy starši dyrbjeli so za tute tak nimo měry ważne prašenjo žiwje zajimać. Jedna so tu wo wukubłanjo našich dźěći w serbskich katolskich šulach. — Ale też zabawa njesmědźeše cyle pobrachować. Tohodla hrajachu šulske dźěći dźiwadłowy kruch „Bratr Wjesoły“ w 6 wobrazach. Dźěći swoje wumělstwo derje rozemjachu, z dźěła samo wulkotnje.

— Njedźelu wotmě w tachantskej cyrkwi tudomny wosadny khór swjateje Cecilije wječor w 7 hodźinach swój cyrkwinski swjedźeń, w kotrymž pokazki swojoho wumělstwa před šěršej zjawnosću poskići. Wosebitu kedźbliwosć zbudźištaj dwaj nowej wudźěłkaj na cyrkwino-hudźbnym polu, prěni štyrihłósny měšany khór „Pótajna róża“ wot wučerja Oty Seiferta z Hajnic a druhi „Nětk złožam swoju starosć“ wot budyšskoho składnika Englera. Za to, štož su nam spěwarjo pod wjednistwom konsistorialnoho assesora dra. Köhlera poskićili, dyrbimy dźakowni być. Su wysoke cyrkwinske wumělstwo nam słyšeć dali. — Bohu k česći, bližšomu k pobožnosći.

Z **Małoho Wjelkowa.** Khrobłe padušstwo sta so tudy zańdźenu sobotu w našim holčim wustawje. Pachoł, kiž może na 20 lět stary być, zaležy njewobkedźbowany do šule, hdźež nětko za popadom slědźo hač do třešneje komorki służowneje zaležy a tam z kašćika 10 hriwnow pokradny. Město pokradnjenych pjenjez bě paduch nohajcy położił, kotrež bě krótko před tym wot dobrych ludźi dóstał. Najskerje to žane šimi-punčochi byłe njejsu — paduši dyrbja tola też kusk po nowej módźe być!

Z **Radworja.** Bóh luby Knjez wotwoła sobotu 12. nov. na ranjo njenadźicy po cyłej wosadźe a wokolinje znatu, markantnu wosobu, knjeza žiwnosćerja Jakuba Hantušu do swojeje njebjeskeje domizny. Wbohi zemrěty bě 62 lět stary, dołholětny sobustaw našeje „Bjesady“ a posledni čas městopředsyda towarstwa. Njech je tutomu něhdy pilnomu a swěrnomu Serbej droha zemja wótčinska lohka, njech wotpočuje w měrje.

Z **Khrósćic.** Naš „Ratarski Dorost“ ma srjedu w Pančičanskim hosćeńcu swój 5. założeński swjedźeń. Wšitcy, kotřiž su přeprošenjo dóstali, su wutrobnje witani. Wosebje starši a ženjeni hospodarjo a hospozy. Pančičanska žurla je wulka a tuž ma też kóždy přeprošeny městačko za 3 hodź. zabyćo wšoho nětčišoho čežkoho časa.

Z **Lejna** pola Khrósćic. Prjedawša Ješkec pólna bróžeń — nětko słuša wěstomu Kleinej z Porchowa, kiž je we swojim času tute kubło kupił — k Časecam ležaca, so sobotu před wječorom wotpali. Ludźo běchu lědma młóćić přestali a hižo wudyri woheń, najskerje z přetorhnjenjom miliny. Dołho njetraješe, zo stoješe cyła bróžeń we płomjenjach. Sykawy běchu drje bórzy na městnje, tak wjesna, Časćanska a Klóštrska, ale njezapřimnychu, dokelž měješe woheń we słomje, žiće a drjewje přewjele cyroby a tak so ničo wjacy wukhować njehodźeše. Bróžeń a cyłe žně spalichu so docyła, wězo też wumłóćene žito. Derje, zo zdalena wot wsy stoješe, hewak by njezbožo wězo wjetše było. Z přetorhnjenjom miliny hasny też wo wsy swěca a tak dyrbjachu wjesnjenjo swěčki a lampy hromadźe pytać. Płomjenjaca čerwjenosć běše we wječornych hodźinach daloko widźeć. Wobsedźer ma wšo zawěsćene.

Z **Kamjenca.** Wutoru 22. novembra wotměja so zaradźeńske hodźiny za maćerje w sćěhowacych wsach: W Ralbicach popołdnju w 2 hodź.; w Nowoslicach w 3 a w Sernjanach 1/24 hodźin.

Z **Kulowa.** W Amsterdamje (w Holandskej) budże přichodny měsac wulka misijónska wustajeńca, při kotrejž budźa z cyłoho swěta wot wšelakich ludow a narodow přinoški wustajene. Z Kulowa budże tam klanka pokazowana, jako serbska družka zhotowana. Klanku je wuhotowała knjeni Šömlowa po namołwjenju serbskeje knježny z Holandskeje.

— Knjez wučer M. Brězan je z nowa pola nas służbu namakał, a to na wupomoc. Na třoch dnjach wudźěluje ze swojoho sydlišća Ralbic wučbu w našej ludowej šuli.

Z **Rušic.** Kak khětře móže někajke njezbožo přińć, widźachmy pola nas zańdźeny pjatk. Wudowa na wuměnku běše so do šćěpki-kałanja dała, hdyž ji třeska tak njezbožownje do wóčka zleća, zo wóčko hnydom wuběža. Lěkar dr. Günther z Halštrowa da njezboženu hnydom do diakoniskoho wustawa do Drježdźan dowjesć. Też při hewak zwučenym dźěle je stajnje kedźbliwosć třebna.

Z **Wóspórka.** W nocy k wutorje wotpali so tu bróžnja hosćeńcarja Hermana Škody, kotryž też radnu pincu, kotraž napřeco radnicy leži, sobu wobstara. Woheń so z wulkej spěšnosću rozšěrješe, tak zo so też přimjezowaca hródź sobu spali. Skót móžachu w prawym času hišće wukhować, ale tola je so hišće wjele ratarskeje nadoby, nastrojow a druhich wěcow spaliło, tohorunja něšto žita a wotawy. W kólni stojace awto móžachu hišće w prawym času wukhować, za to pak so knježski wóz spali.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

Podobny přikład korčmarskeje njedowěry podeńdźe mje jónu pozdźišo w Abbaziji, wosobnych Awstriskich kupjelach nad Adriatiskim morjom. Přińdźech tam wječor z mórskeje jězby. Dokelž běchmy ducy po puću wichor měli, běchu so zmohi zwjerćha přez łódź mjetałe, mějach wězo zatołčenu drastu a šaty mokre, kaž hadrešća. Tajki zastupich do najbliższeho, připadnje pak najwosebnišoho tamnišeho hotela: Quarnero. To rěka: njezastupich cyle, ale służownik přińdźe mi hižo před khěžu napřeco. Na moje prašenjo, hač móžu jstwu k přenocowanju dóstać, wobhladowaše sebi mje wot horjeka hač dele. Potom wotmołwi zkrótka: „Njewěm, chcu so hić šefa (direktora) woprašeć.“ Šef přińdźe a přehlada mje tohorunja wot zmjećenoho kłobuka hač do přemačanych škórni. Na to sćahny z ramjenjomaj a rjekny: „Wobžaruju; mamy jenož hišće jstwy po 4 a 5 šěsnakach.“* Woprawdźe płaćachu wšak jenož 2 abo 3 šěsnaki; direktor pak za kóždu dwaj wjacy praji, zo by mje z lesću wotbył; přetož mysleše sebi, zo tajki dundak tola jenož hospodu za 50 krajcarjow pyta. A tón móžeše so skhroblić, do hotela Quarnero zastupić, hdźež tehdom runje Rumunski kral a druzy wjerchowje bydlachu!

* Awstriski šěsnak běše po prjedawšich pjenjezach 1 hriwna 80 pjenježkow a dźěleše so do 100 krajcarjow.

Ale za tute nadute zacpěćo dyrbješe pokućić! Duž jemu sebjewědomje znapřećiwich: „Po 4 a 5 šěsnakach? Dajće mi jenu za 5 šěsnakow; přetož nětkle wječor skónčnje druhdźe tež ničo khmańšoho wjacy njedóstanu.“ Druhdźe ničo „khmańšeho!“ to přejědže direktorej kaž błysk po stawach. Poča swój dom wukhwalować a rjekny cyle małomyslnje: „Ale prošu! Quarnero je najwosobniši hosćeńc w cyłej Abbaziji a poskića pućowarjam najnowše wołóžnosće!“ Ja zymnje na to: „Haj wšak, pola was w Awstriskej su drje wšo to hišće wosobnosće, štož sebi w Parizu abo Londonje najwšědniši pućowaŕ žada.“ — Zo bych jeho hišće bóle zamylił, woprašach so za Jendźelskej, w Americy wukhadźacej nowinu: „The word“. Knjezyk so postróži a bórbotaše, zo wšak ju znaje, zo pak so tu nichtó za njej njepraša; duž jeje nimaja. Spodźiwnje! „The word“ docyła žana nowina njerěkaše; běch prěnje lěpše Jendźelske słowo prajił, kotrež mi runje na jazyk přińdźe. A tola ju mudračk znaješe. Wujko, njehwizdaj tola takle! Z tym wšak swoju česć njewukhowaš!

Dotal běchmoj so wonka před durjemi rozmołwjałoj. Nětko wjedźeše mje direktor do mojeje jstwički. Hdyž po kněži dźěchmoj, wšitcy służownicy, kotřiž tam sedźo na dźěło čakachu, předemnu stawachu a so kłonjachu; přetož hdyž hewak pinčnik hosćom jstwički připokazuje, mje pak direktor sam horje wjedźeše, dyrbjach tola zawěsće Jendźelskt lord (zemjan) abo hewak někajke wulke zwěrjo być. Wo tym běchu wšitcy přeswědčeni. Hdyž do prěnjeho poskhoda přińdźechmoj, pozasta direktor a rjekny: „Tu mamy hišće jstwu, kotruž wšědnym pućowarjam njedawamy. Jenož wurjadni hosćo móža ju dóstać; płaći pak 6 šěsnakow.“ — „Haj, dajće mi tu“, běše krótka wotmołwa. Direktor wočini mi durje, pokłoni so a woteńdźe. — Oh, kak derje mi tola činješe, hdyž so hordy, ale hłupy direktor takle předemnu kłonješe! Haj, tak dyrbješe wěc přińć! —

We woběmaj přikładomaj běchu hosćeńcarjo a jich służowni trěbneje česćownosće před cuzym přikhadnikom nabyli. A tola dyrbju podawkaj jako pućowařskej njemudrosći zasudźić, kotrejuž dźensa cyle wěsće wjacy zworał njebych, a to jara jednoreje winy dla nic. Z pokazowanjom zamoženja wustaješ so mjenujcy dźensa na pućowanju najwjetšemu strachej wo žiwjenjo. — Husto móžemy z wulkich městow słyšeć, zo so tam pućowarjo bjez sleda zhubjeja. Kak je to móžno? Tajke něšto snadź móže so w Alpach stać, hdyž pućowaŕ do skalneje hłubiny padnje a jeho tam sněh zawěje, abo w Ruskej, hdźež wjelki jeho sanje nadpadnu a jeho zežeru. Hewak so w srjedźnej Europje nichtón bjez sleda zhubić njemóže. Hdźe wostawaja potajkim zhubjeni pućowarjo? Wotmołwu na tute prašenjo dawaja nam nowiny, w kotrychž husto čitamy, zo su wonka, zwjetša we wodźe, ćěło njeznateho namakali. — Tutej powěsći słušatej hromadu. Pućowarja, kotrehož mějachu za bohačka z wjele pjenjezami, w hotelu morichu, wurubichu a jeho ćěło w nocy wonka do přěrowa ćisnychu. Potom je so tajki pućowaŕ wězo bjez sleda zhubił.

Duž njehraj, hdyž pućuješ, ženje pjenježnika z wulkimi pokładami! Njetrjebaš tohodla jako prošeŕ pućować, ale tola jako wšědny, njenapadny človjek, skerje khudši hač bohatši. Potom so wo žiwjenjo bojeć njetrjebaš. Tutu radu trjebaja wězo jenož tajcy, kotřiž sami pućuja. Štóž z črjódu sobu jědźe a z poł kopu druhimi w samsnej jstwi, husto dwaj w jenym łožu, přenocuje, tomu wšak tajki strach njehrozy. — — Tak móžachmy drje tež my w Peauwje w měrje spać; přetož mějachmy drje kóždy sam swoju jstwičku, běchmy pak jich tola cyła kopica w samsnym domje a jedyn wo druhim wědźachmy. —

Dokelž chcychmy rano z prěnim ćahom wotjěć, stanychmy zahe, tak zahe, zo dyrbjachmy bjez snědanje wotjěć, dokelž w hosćeńcu hišće wšitko spaše. Derje, zo mějachmy worćiznu zapłaćenu! Skoro pak njeběchmy ani z hišće zamknjeneje kněže won móhli. Potom běchmy dyrbjeli najprjedy někoho buchać a z tutym zapozdźenjom zawěsće na prěni ćah skomdźić. Tola nócny służownik nam wočini a z tym z nuzy wupomha. Dósta za to lochcy zasłužene myto. Dokelž so potajkim rano zahe na puć nastajichmy, w kupjelach pak pozdźe stawaja, běchu dróhi hišće prózdne. Jenož muž a žona, so kruće hromadu dźeržo, po puću dele khelpaštaj. Hač běše mužik zbožowny nawoženja, kotrehož běše lubosć k přitomnej njewjesće wopojiła, abo hač so tu wo mandźelskeho jednaše, kotrehož swěrna žónka pjaneho z korčmy domoj wjedźeše, njemějach khwile wobkedźbować; přetož khwatachmy dale.

Też na dwórnišću pokazowaše so hišće poměrnje mało žiwjenja. Twarjenjo same pak běše čisćiše a też trochu rjeńše, hač druhe zastanišća w połdnišej Francózskej. Běchmy dźěn we wosobnych hórskich kupjelach. (Mnozy Serbja bychu prajili: luftkur-orće!) Kupichmy sebi khartki a wotjědźechmy. Ducy po puću so našemu z Biarric sławnje znatemu wjednikej zezda, zo smy we wopačnym ćahu. Duž poča hawtować a halekać, zo so zastojnicy wo pućowarjow njestaraja. Dach jemu powědać; přetož běch so w Peauwje wěstosće dla zastojnika woprašał, hač je to prawy ćah do Lourdesa. Hdyž na přichodnej staciji zastachmy, pokaza nam jeje mjeno, zo smy prawje. Zasy mjerzanjo pola škerjedźaka, wjeselo a přešćipne přispomnjenja pola sobupućowarjow. Mudračk měješe na Biarricskim wuléće widźownje njezbožo.

Tak dojědźechmy skónčnje do Lourdesa, hdźež sobupućowarjo počachu trochu starosćiwje na nas čakać. Chcychmy dźěn wječor zasy wróćo być a nětko tu hišće rano njeběchmy. Hdyž pak zhonichu, zo smy jenož na ćah skomdźili, za to pak w Peauwje pobyli, nam skerje zawidźachu, hač nas wobžarowachu. (Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Němski ludowc, prjedy junu jara sławjeny general Ludendorff, je z ewangelskeje cyrkwje wustupił. Wón je znaty jako wótry njepřećel katolikow. Hišće 1923 wón we Mnichowskim „Evangelisches Gemeindeblatt“ pisaše, zo ma jenož protestantism němski přichod a zo je potajkim protestantism a němcowstwo tesame. 1924 pósła na Evangelski Zwjazk jara lubosćiwy postrowjacy dopis. Dźensa tama nětko tónsamy general protestantismus jako němskomu ludej škódny a zahubny za lud a wěru.

Francózscy katolikojo wojuja zmužiće za swobodu we cyrkwi a šuli. Kaž je znate, je we Francózskej zakazane, nowe klóštry założeć, klóštrscy rjadownicy njesmědźa šulsku wučbu přewzać, katolikojo dyrbja swoje privatne šule sami wudźeržeć, statne šule pak su cyle njewěriwe. Nětko wojuje katolski lud pod nawjedowanjom swojich biskopow a wosobnych laikow, kaž na př. hrabju Costellnau a druhich wo wuswobodźenjo cyrkwje a šule ze swobodno-muleńskich putow. Po cyłym kraju wotdźeržuja so mócne protestne zhromadźizny, kotrež lud wubudźeja z nabožnoho drěmanja. Po 25, 30, haj 50 a wjacy tysacach zhromadźuje so lud a žada za sebje a za swoje dźěći swobodu. Wosebje wótrje wojuja katolscy Elsasenjo wo swoju katolsku šulu. Elsas wobsedźi hišće swoje katolske statne šule z němskoho časa sem. Francózojo spytuja nětko šulam tutón wěriwy raz po něčim a skradźu wzać, štož sebi wěriwy lud wězo lubić njeda. Dokelž su Elsasenjo Němcy a su po wójnje swobodnje Francózskej so přizamkli, je tu kulturna wójna wo šulu za francózske knježeństwo wobužna a łoskoćiwa wěc. Straßburgski biskop Ruch po rodźe čisty Francóza, stoji zmužiće na čole wojowacych. Wukńmy też my wot Francózow za nabožny raz našich wjesnych šulow wojować. Strach za přichod našich šulow je też pola nas dźensa jara wulki. Tuž budźmy kedźbliwi!

Kak so často z cyrkwinskimi kublami broji, wopisuje časopis „Słowak“ takle: We słowakskej wsy Ujlot stej dwaj něhdy cyrkwi słušacej dworaj z hromadźe 700 jutrami pola. Kuble běštej přez češke knježeństwo wuswojenej a jenomu židej z mjenom Schwitzer přenajenej. Schwitzer płaći za jutro 30 krónow najeńskoho pjenjeza, to je nimale 4 hriwny. Žid dósta kuble, hačrunjež so gmejna jara wo njej próco-

waše a 700—800 krónow za jutro poskićowaše. Nětko žid swój najeński pjenjez hišće jara špatnje płaći. Při kóždym płaćeńskim termiju dyrbi so wón přez sudnistwo k dopjelnjenju swojich winowatosćow nuzować. Z přikłada widźimy zaso jasnje, čohodla ma kraj z wuswojenych ležomnosćow často tajki směšnje mały wužitk a kak so často z wobsydstwom křesćanow kormi cuzozemski „žid". Hłupy křesćan da sebi kožu přez wuši sćahnyć mjez tym zo by to pytnył. Podobnych padow mamy też w němskim kraju dosć a nadosć.

Wulki oratorium „Quo vadis" pólskoho wumjełca Feliksa Nowowiejskoho dobywa sebi z kóždym lětom nowych přećelow. Oratorium je musikalne wosławjenjo swj. japoštoła Pětra. Wone wjedźe nas do staroho Roma pod kejžorom Neronom. Rom so pali, lud žałości a płaka, błudny kejžor sławi ze dźiwym spěwom pod přewodom harfy hrózbny město ničacy woheń. Lud žada za mjenom zapalerja. Nastróžany kejžor storka winu na křesćanow. Na tym roznjemdrjeny lud woła: „Křesćenjo před lawy!" Po tym dožiwimy Božu mšu w katakombach. Skónčnje widźimy swj. Pětra na puću z Roma. Z Jězusom so zetkajo praša so knjeza: Quo vadis Domine? Hdźe dźež knježe?" Na čož jomu Khrystus wotmołwja. „Do Roma, zo bych so dał za Pětra z nowa křižować." Swj. Pětr spóznawši, zo je joho zemski běh wuběžał, wróća so do města, zo by sebi tu wudobył krónu swjatoho martrarstwa.

Mexikanscy katolikojo su dale wustajeni najhóršim čwělam dla swojeje swěry ke katolskej wěrje. Surowosć bolšewiskich mócnarjow je njewuprajna. Swjaty wótc je tohdla wosebite pokiwy dał za wotdźerženjo Božich służbow. Mexikanscy měšnicy smědźa wopor Bożeje mšě swjećić we kóždym dźeńskim času, potajkim też popołdnju a wječor, dale na wšěch městnach a z wuwostajenjom wšěch ceremonijow. Wosebita cyrkwinska drasta so nježada. Swěčki njetrjebaja so zaswěćeć. Wězo ważne dźěle swjatoho wopora njesmědźa so wuwostajić. Laikojo dóstanu žadny priwileg, zo smědźa swjaty sakrament we swojich domach khować, jón z rukami přimać a jón dale nosyć k potřěbnym. Katolske mandźelstwa smědźa so w nuzy bjez měšnika zwjazować w přitomnosći dweju swědkow. Při přileżnosći dyrbja so cyrkwinske ceremonije přez měšnika pozdźišo wospjetować. Z wukazow Swj. Wótca spóznajemy cyłu khutnosć położenja. Postajenja Swj. Stoła dopomnjuja žiwje na wobstejnosće staroho Roma, hdyž młoda katolska cyrkej před swojimi pohanskimi čwělowarjemi so w podzemnskich khódbach, tak mjenowanych katakombach, wukhować spytywaše. Chcemy so za ćežcy domapytanu mexikansku cyrkej pobožnje modlić!

We **wuherskim nadčolnym měsće Budapest** je nowa sekta nastała. Wona wobsteji ze židow, kotřiž wěrja do Khrystusa Knjeza. Z jeje sobustawom może być kóždy žid, kotryž wučby a kaznje nowoho zakonja připóznawa a we Knjezu Jězusu widźi swojoho bóžskoho wjednika a Mesijasa. Kaž so piše ma sekta hižo na 4000 sobustawow. Při swojich zhromadźiznach modla so „Wótče nas" po hebrejskim jazyku. Sobustawy su z wjetšoho dźěla advokaći, lěkarjo a wučerjo. Wjednikaj staj w měsće derje znaty židowski wučeńc rabbi Feiks a baron Pawoł Podmanički. Sekta chce židowsku młodosć zaso dowjesć k nabožnomu žiwjenju. Nadźijomnje namaka so cyle do klina swj. cyrkwje.

Winska „starokatolska" cyrkej swjećeše swój 50lětny jubilej. Kaž je znate, nasta tuta sekta po poslednim wulkim Vatikanskim koncilu. Wona njepřipóznawa bamžowy primat, njewoblakowane podjećo najzbóžnišeje knježny a wotpuski. Boža mša swjeći so po němskim jazyku. Winska wotnožka liči tukhwilu 21 000 dušow. „Wěriwych" njehodźi so prajić, dokelž starokatolikojo žiwja so wot smjećow kat. cyrkwje. Dźělenjo mandźelstwow, palenjo ćěłow, žeńtwa duchownych a druhe podobne swobody dowjedu tola tu a tamnu zabłudźenu dušku do wotewrjenych rukow tuteje mrějaceje sekty.

Wšelčizny.

Gazometr do powětra zlećał. Dotal 22 morwych a někotre sta zranjenych. W połnócnym dźělu města Pittsburga w Pennsylvanskej w połnócnej Americy je póndźelu dopołdnja gazometer Pittsburgskeje płunarnje, kiž 5 milijonow kubiknych stopow płuna wopřiješe, do powětra zlećał. Rozbuchnjenjo měješe žałostne sćěhwki. Wjerch gazometra so pušći a zleća do powětra. Gazometr runaše so hobrskomu žahłomu ballonej a rozšěrješe hobrsku horcotu wokoło so. Zemja zarža. Njeličomne woknowe škleńcy so rozpukachu, třěchi a murje so zasypnychu. Mjez wobydlerstwom nasta wulke rozhorjenjo. Najprjedy sebi wšitcy na zemjerženjo myslachu. Wosebje ćežko potrjecheny je wobkhodowy dźěl města. Šěsć twarjenjowych blokow runa so hromadźe rozpadankow. Cyła wohnjowa wobora ma rucy połnej dźěła, zo by zranjenych a morjenych wuhrjebowała. Gazometr so přecy hišće pali a wohnjowa wobora ma jenož blizke twarjenja škitać a je hižo mjeńše wohnje podusyła. Rozbuchnjenjo tutoho najwjetšoho gazometra cyłeho swěta móžeše so stać, dokelž su dźěłaćerjo při wuporjedźenju njewobhladniwje z kowańskej lampku wobkhadźeli. Sćěhwki běchu tohodla tak wulke, dokelž běchu kołwokoło gazometra mnohe bydleńske twarjenja, fabriki a składownje. Pod rozpadankami drje hišće někotři morwi ieža, tak so jich ličba na 27 powyši. Wočicy swědcy wobkruća, zo je hnydom po žałostnym wrjesku rozbuchnjenja mnoho susudnych twarjenjow so zasypło a zo buchu dróhi rozdrěte. Telefoniske a elektriske groty buchu roztorhane a roły wodowoda so rozpukachu. Njedaloko wot gazometra přebywaše runje 200 dźěći na šulskim dworje. Wokołołětace kruchi někotre z nich zranichu. Wočity swědk, wopalny direktor Smith, powěda, zo je so hobrski worclowy gazometr někotre sta stopow do powětra zběhnył, je wokomik cyły wostał a potom ze žałostnym hrimotom rozlećał jako granata.

— **Gmejny dyrbja bóle lutować.** Po wěstach nowinach je kritika reparaciskoho agenta też mjez berlinskim magistratom a měšćanskimi zastupjerjemi wulki začišć činiła. Powšitkownje su měnjenja, zo je wupošćowanska politika swój kónc namakała, potajkim zo je čas nimo, hdyž so w gmejnach stajnje nowe předmjety přijimachu, bjez toho, zo bychu za to třěbnych garantijow měli. We zwisku z tutym wobstoji měnjenjo, zo budźe w městach nowy hromadźinski komisar pomjenowany, měnjene su wulke města, w kotrychž budźe tutón nowy zastojnik na lutowanjo a na wotpłaćenjo starych winowatosći dźeržeć.

— **Wutwořće nowe ludowe spěwy!** Při přileżnosći stołětnoho wopomnjeća Karl Marija z Weber († 1826), Ludwika van Beethoven (1827), a Franca Šuberta chce dr. Erich Fišer we zwisku z hudźbnym nakładom Ed. Bote a Bock w Berlinje pohoń k nowym ludowym pěsnjam podać. Kóždy, kiž so přihódny čuje, někajki přinožk za tutu nowu zběrku podać, so wo to prosy. 25 přinožkow stworja jenu zběrku; prěnja je hižo wušła. Za kóždy přihódny přinožk dóstanje awtor 100 hriwnow, jeli pak su też słowa wot njoho, dóstanje 40 hriwnow wjacy. Za lěto njemóže nichtó wjacy dyžli 3 spěwy zapodać.

Towarstwowy powěstnik.

Nawječorny wokrjes „Sokoła" (Khrósćicy, Njebjelčicy, Pančicy, Wotrow) změje 8. decembra popołdnju w 3 hodź. (po něšporje) swoju **porjadnu zhromadźiznu we Wotrowje.**

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 14. novembra 1927.

Woły: 203. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 47—54 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 39—44. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 231. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane

starše 43–48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 441. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 52—56. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 42—48. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—36. Husumske z pastwy 25—28. **Ćelata**: 720. 1) Najlěpše wukormjene 79—85. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 70—75. 3) Špatne 60—67. **Wowcy**: 655. 1. Młódše a starše wukormjene 58—63 2) Starše wukormjene 50—56. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 40—46. 4) — . **Swinje**: 3975. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 66—67. 2) Wukormjene 62—64 3) Mjasne 59—61. 4) Špatne 57—58. 5) Rancy a kunrdosy 55—56. 7) 53—57. 8) — .

17. novembra 1927.

Ćelata (556): 2) 84—88. 3) 76—82. 4) 65—72. 5) — . 6) — .
Swinje (406): (přez 300 pt.) 1) 68—70. 2) (240—300) 65—67. 3) (200—240) 62—64. 4) (160—200) 58—60. 5) — . 6) — . 7) — .

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.; 712. z Budyšina: Hańža Wićazowa. **Khrósćanska wosada.** 713.—716. z Khróšćic; Marja Křižankowa, Hana Frenclowa, Marja Dinańka, Michał Bjeńš; 717.—725. z Worklec: Jakub Rjelka, Jan Grubert, Michał Rynč, Marja Kuščyna, Michał Kindermann, Hana Salowscyna, Jan Frömelt, Michał Kubaš, Pětr Rjelka; 726. 727. z Now. Wjeski: Jakub Langa, Jurij Kórjeńk; 728. ze Smječkec: Jakub Šuster; 729. ze Stareje Cyhelnicy: Jan Weidlich; 730. z Kopšina: Wili Brycka; 731. z Hórkow: Mikławš Hejduška.

Do wjerchowskoho hrodu **Hartenstein** (Bezirk Zwickau) pyta so **holca abo wudowa**

za nowočasne płokarstwo jako **płokarka a škrobjerka** (Plätterin). Měła **hnydom** nastupić a změje dobru mzdu a darmotne blido a wobydlenjo. Dokelž je knježstwo katolske, maja katolske wosoby prěnje prawo. Zamołwjenja njech so pola knježny **Herty Symankec w Budyšinje** Wilhelmstraße čisło 3, 1 wotedaja.

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Drježdźanska drastownja
w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.
Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami
Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, počehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča
K. Erler w Budyšinje
na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe". Rěčimy serbscy

Reinhold Pätzold, blidarski mištr,
w Kamjencu, Pfortenstr. 27, rózk angera
poruča jara płaćizny hódno
njewjesćinske nadoby, kuchnje, spanske jstwy, drastne khamory, łoža, hladadła, stólcy, blida atd.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Nawěštki w „Katolskim Posole" přinjesu dobytk!

Přećelam a znatym wozjewjamy, zo je naš luby mandźelski, nan a přichodny syn

Jakub Hantuša
z Radworja

w starobje 63 lět, poslednje wolijowanjo dóstawši z nahłej smjerću ze swěta wotešoł. Tohodla poručamy dušu zemrětoho modlitwje wěriwych; wopytowarjam póstoho wječora a přewodźerjam, wosebje „Katolskej bjesadźe", pak wuprajamy najwutrobniše:

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

W **Radworju a Lutowču,** na pohrjebnym dnju.

Wulcy zrudźena mandźelska
Madlena rodźena **Rajnišec** a dźěći.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadża kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěšťki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

48. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **26. novembra 1927.** | **65. lětnik.**

Farska wosada ma być serbska farska swójba.

Ze spěwom: Hišće Serbstwo njezhubjene, Bóh je z nami, wjedźe nas — dale njepřińdźemy, jeli njespóznawamy, kak hižo narodnje hinjemy, dokelž nabožnje hinjemy.

Ženje so nam njeporadźi, jenož ze zwonkownymi sŕědkami, ze słowom a pismowstwom, też nic ze samym prědowanjom a swarom, naše Serbstwo skrućić a joho zwonkowny wobstatk a znutŕkownu móc zakhować, nochcymy-li so přeswědčić dać, zo naš přichod a naše wobstaćo zwisuje z našim nutŕkownym póćiwym a nabožnym žiwjenjom.

Jene po druhim zhubja so nam z rukow a damy sebi z rukow wuwić, dokelž hižo tutón proces nabožnoho a z tym narodnoho nakaženja w nas žerje a toči kaž tajki morjacy bacilus.

Je to zrudźaca a nimo měry jěra wěrnosć. Tola tu mjelčeć a ju zamjelčeć, rěka hrěšić přećiwo swojomu mjasej a swojej krewi, rěka zajědojćenu krew dale ćerpjeć w ludowym ćěle, a to žadyn dobry Serb a křesćan njecha. Što mamy činić, zo wobaramy tutomu procesej nabožnoho a z tym narodnoho nakaženja a znutŕkownoho zajědojćenja?

Hdyž wulka woda lětsa kaž tajka wodźana lawina w ćmowej nocy so wali na spjacych wobydlerjow w Bergishüblu, w Gottleubje a wokoło, tu jědźechu sebi też Serbja načinjenu škodu wobhladać.

Njeje hišće po wazy njesmjertnych dušow měrjena škoda wjetša, kotruž hrozy serbskomu ludej nadźěłać přiběrace woliwknjenjo wěriwoho žiwjenja a nakaženjo z revolucišim duchom našoho powójnskoho časa, kotryž runja kaž při francózskej revoluciji woła pola nas: Žadyn Bóh, žadyn wučeŕ nad nami!

Tam, pola powodźenych w rańšich rudnych horach, kraj a zjawne zarjadnistwa z milijónami na pomoc khwatachu a njedawno hakle zasy je so nowa pjenježna pomoc přilubiła — wothladane wot telko nazběranych dobrowólnych darow — štó da nam něšto, zo bychmy duchowne haćenja a spušćadła twarili, kiž bychu wobarałe dźiwim žołmiskam a torhacym zliwkam zjawnoho a tajnoho nakaženja, kotrež přińdu z wulkej wodu nětčišoho časa?

Što je tuž naše najbliže dźěło za přichod?

Starajmy so wo to, zo dobry swójbny duch zasy zaćehnje nic jenož do serbskich swójbow, ale też do serbskich wosadow. — Katolska cyrkej je dale žiwy, dale skutkowacy Khrystus, je potajnstwowe žiwe ćěło Khrystusowe. Wlykniny (Zellen) na tutym ćěle su jednotliwe farske wosady. Hdyž su wlykniny na ćěle zahorjene abo khore, je zymnica popadła cyłe ćěło. Ćěło nima mocy, njemóže dźěłać, njemóže skutkować na wokolinu. Na ćěle swjateje katolskeje cyrkwje su w našim času wlykniny, z kotrychž so tute ćěło natwarja, zwjetša khore a zahorjene. Tohodla njeskutkuje też cyrkej z tajkim wotmachom na pytacy swět kaž w dnjach swj. japoštołow a prěnich křesćanow.

Naš nadawk, też Posołowy, bywa, wšudźom, hdźež trjeba, w serbskich wosadach tutón khorobny proces zadźěwać. Farske wosady dyrbja być woprawdźite žiwe bratrowstwa, zjednoćenja w bratrowskej lubosći a přezjednosći, kaž to něhdy bě.

Tutón rjany wobraz přezjednosće a lubosće, kaž wosada pokazuje w Božim domje na njedźelach a swjatych dnjach, hdźež su wšitcy jena wulka swójba, hdźež wšitcy kaž bratŕa a sotry we ławkach hromadźe kleča, tomu samomu njebjeskomu Wótcej swoje starosće přednjesu, při samsnej woprawjeńskej ławcy toho samoho Zbóžnika přijimuja, tónsamón wobraz lubosće a jednoty dyrbi farska wosada też w sćěhowacych šesćich dnjach wob tydźeń zwonka Božoho domu pokazować.

Duchowne zjednoćeństwo, kotrež kóžda serbska wosada njedźelu w cyrkwi twori, dyrbi zwonka Božoho domu we žiwjenju a mjezsobnym wobkhadźe so přetworić do woprawdźitoho zjednoćeństwa. Jenož potom smy my to, štož naš Bóžski założeŕ chcyše dócpěć, hdyž prěnju wosadu sam założi, wučownikow wokoło so hromadźejo. Tutej joho prěnjej wosadźe płaćachu joho słowa: Na tym swět spóznaje, zo sće moji wučownicy, hdyž so mjez sobu lubujeće! Kralowske bratrowske zmyslenjo wot nich žada a za kóždu wosadu su prajene joho słowa: Nic pak jenož za nich prošu, ale też za tych, kotřiž přez jich słowo budźa wěrić do mnje, zo bychu wšitcy jene byli, jako ty we mni a ja we tebi.

Potrjebujemy sŕědkow, kotrež nas zwonka cyrkwinoho domu tak rjec wyše wuzběhaja přez wšitke zajimy jednotliwych stawow a worštow, zo kóždy po swojej hłowje njeměri a na swojim kórcu njejězdźi, ale wšitcy so damy skować do wěrnoho katolskoho zjednoćeństwa zhromad-

noho zmyslenja a žiwjenja. — A mamy tajkich srědkow? Bohu dźak haj!

Tajki srědk k pěstowanju bratrowskeje lubosće a jednoty je na přikład: Towarstwo swj. Cyrilla a Methoda za nas. Wjele, wjele do časa, prjedy hač Windhorst założi swój Volksverein, założi naš Windhorst, naš Hórnik, naše ludowe towarstwo swj. Cyrilla a Methoda. Njech jenož kóždy katolski Serb we swojim žiwjenju tutoho ducha pokazuje a na druhich přenjese, bórzy ponjese duch lubosće a bratrowskoho zmyslenja swoje žohnowane płody!

Čohodla wo tym Posoł pisa?

Njedawno bě přikazane wot duchowneje wyšnosće, zo ma so njedźelu Jězusa Krala po wšěm němskim kraju na klětcy za Windhorstowy Volksverein agitować. Je so štó dopomnił na to, zo mohło so ze samym prawom žadać, zo by so wot sameje wyšnosće poručło, zo dyrbi so na serbskich klětkach w samsnym času dobre a wužitne słowo zapołožić za naše ludowe towarstwo? A jeli so nichtó na to nieje dopomnił, potom dźensa Posoł sam jako časopis a organ tutoho towarstwa to čini a praji swojim Serbam: Dźerźće so wy jenož swojoho towarstwa jako swojoho duchownoho radnika a wjednika a čitajće prawje pilnje swój Posoł, kiž hižo 65 lět dołho zastupuje wěrne a prawe zajimy ludu.

Njech tohodla dale naš Posoł a joho towarstwo so stara za to, zo by Khrystus Kral knježił w našich domach a w serbskich wosadach, nutřka a wonka, zo by kóžda serbska wosada pokazała wobraz lubosće a jednoty jako namrěwk tutoho krala we swojich stawach, nic jenož we cyrkwi, ale też zwonka cyrkwinych murjow, doma a we zjawnosći. jn.

Politiski rozhlad.

Berlin sydlišćo zwjazka narodow 1928. Po „Voskej Now." ma němske knježerstwo wotpohlad, radu zwjazka narodow za juni 1928 do Berlina přeprosyć. Přeprošenjo dyrbi so stać w decembru při přiležnosći posedźenja we Genfje, na kotrymž so jako zastupnikaj Němskeje zwonkowny minister dr. Stresemann a statny sekretar dr. Šubert wobdźělitaj. Ale hižo zańdźene lěto je wo tym rěč była, Berlin za město zeńdźenja wuzwolić, ale wěc je so njeznatych winow dla rozrazyła. Možno wšak je, zo tutón raz rada poskićenjo přiwozmnje a w sali kanclerskoho palaisa swój stan wotewri.

Němski kancler Marx je pjatk po swojim nawróće z Wina a Mnichowa před towarstwom němskoho nowinarstwa w kejžorowej sali zoologiskeje zahrody w Berlinje jara ważnu rěč měł, w kotrejž je wo nětčišim stojnišću němskoho kraja rěčał. Tuta kanclerowa rěč móže so zdobom jako programatiska rozprawa němskoho knježerstwa wobhladowac. Kanclerowa rěč ma ważnosće, dokelž nam wo zmyslenju a wo předewzaću němskoho knježerstwa jasnje rozprawja. W přezjednosći (bě při tym cyły kabinet přitomny) chce němske knježerstwo w započatym zymskim semestru so do swojoho dźěła podać. Marx praji, zo sebi koalicija nowowólby do sejma njeda wot opposicije diktować, ale zo je samostatnje postaji. Po wuprawjenju wosebitoho přećelstwa mjez Němskej a Awstriskej, rěčeše wo wobnowjenju a wustrowjenju jednotliwych krajow němskeje republiki. Prěni raz so tudy z kompetentneje strony wo přewjedźenju wulkotneje reformy rěči, hdźež dyrbja wšelake mjeńše staty, kiž su same bjez mocy a srědkow, swój statny aparat wjesć, k wjetšim statnym zjednoćeństwam so přizamknyć.

Zjězd němskich městow přećiwo dr. Šachtej. „Kölnische Zeitung" so ze zawodnym nastawkom k Bochumskej rěči presidenta němskostatneje banki wobroća a piše: „Praktiscy. to drje może so rjec, je dr. Šacht ze swojej Bochumskej rěču kredit němskich komunow we wukraju za dowidźny čas zničił. Šachtowe słowa kapitalistam wjele płaća, samo wšo, a tele słowo bě tón króć wótrje nawótřene. Šachtowe nahlady přejara do powšitkownoho du a wšo přez jene kopyto bija. Wón je pječa ze swojej kritiku chcył Berlin a Köln trjechić, tola wón jej njeje mjenował. Hdyž chcemy wurostki samozarjadnistwa wobrězać, budźemy pak so we přichodźe dyrbjeć na to zwučić, zo konja a jězdnoho mjenujemy. Šachtej so njezaleži, bjez rozdźěla němskim gmejnam w jich cyłku poroki činić a z tym też elementy komunalnoho zarjadnistwa rozhněwać, kotreż so wědomje přehnaća zdaluja a maja krutu wolu k lutowanju. Zo Šacht njeje rozdźěla činił a zo njeje winikow a jich njeskutki mjenował, w tym hłowny zmylk widźimy.

Nowe němsko-južnosłowjanske wučinjenjo. Zhromadnje přez ministrow zwonkownych należnosćow, financow a zežiwjenja bu sejmej naćisk zakonja wo nowym překupskim a łódźniskim wučinjenju předpołoženy, kotryž dyrbi poćahi mjez Němskej a Južnosłowjanskej dale rjadować. Spomnjene wučinjenjo dyrbi na město hižo wobstojacoho wučinjenja wot 4. februara 1921 mjez němskim krajom a kralestwom Serbow, Kroatow a Słowincow stupić. Mjez starym a zawjedźenjom nowoho njesmě žana přestawka być. Nowe wučinjenjo budźe so wot prjedawšoho rozeznawać přez to, zo je na šěršim podłožku złożene hač prěnje. Myslimy, zo sebi tak zasy kusk bliže přińdźemy.

Belgiska. Pod 22. novembrom pisachu z Brüssla, zo je tam ministerski president Jasper dźeń prjedy wječor belgiskomu kralej demisiju (rozpušćenjo) cyłoho kabineta předpołožił. Demisija ma swoju winu najskěrje w tym, zo so njemóžachu dla časa zjednać, kotryž ma so jako wojeński zwučowacy postajic. Ministerski president bě namjetował, wěc wosebitej komisiji přepodać, štož pak so socialistam mjenje lubješe a štož tući wotpokazachu. Wočakuja nětko, zo kral Jaspera z nowawutworjenjom kabineta poprosy. Tola wěcywustojni samo za njemóžne nimaja, zo budźa při wobstojacych ćežach samo nowowólby trěbne.

Belgiska. Nětčiše ministerstwo měješe 4 socialistow, 4 katolikow a 1 liberalnoho; dwaj ministraj žanu politisku stronu njezastupowaštaj. Sejm wobstoji z 78 katolikow, 23 liberalnych, 78 socialistow, 6 wlamskich zastupjerjow a dweju komunistow. Nowe knježerstwo so najskěrje z katolikow a liberalnych wutwori a budźe so jenož na mału wjetšinu zepjerać móc. Křesćanscy demokratojo přecy z katolikami, hačrunjež z nimi spřećeleni, hromadźe njepostupuja.

Nowe belgiske knježerstwo. Nowe belgiske knježerstwo so hižo jako hotowe wobhladuje. Ministerska lisćina slědowace mjena wopřija: Jasper (katolski konservativny): předsydstwo a kolonije. Hymans (liberalny): zwonkowne należnosće. Overbergh (katolski demokrat): znutřkowne należnosće. Houtart (kat. konserv.): financy. Vauthier (liberalny): wumělstwo a wědomosće. Dr. Brocqueville (kat. konserv.): wójsko a krajne zakitanjo. Janson (liberalny): justicu. Heiman (kat. demokrat): dźěło.

Wopačne ruske pjenjezy. W poslednim času su so wšelake wysoko stojace wosoby we wšelakich statach zajeli, dla dźěłanja wopačnych pjenjez. Wobdźělnicy su najbóle z Němskeje a Francózskeje a tohodla dyrbješe so přepytowanjo zdobom w Berlinje a w Parizu stać. Kaž nowiny pisaja, je němska policija přez to indirektnje ruske pjenjezy před wothódnosćenjom wukhowała. Jebakojo přisłušeja do najwosobnišich worštow. Jebacy běchu so na wulkotne wašnjo wo wšo nuzne postarali. Za papjeru mějachu hižo 12 kistow z 24 centnarjemi přihotowanych, wšě z dobrymi wódnymi znamješkami wuhotowane. Stojachmy před nowym powodźenjom čerwjoncow a ruskich pjenjez, kotreż by cyłu Rusku do swojich zmohow sobutorhnyło. Hłowne wjednistwo leżeše w rucy Georgiera Sadathierświlli, kotryž bě wot ruskeju staršeju. Wěsty dźěl bě hižo wotbuty a pjenjezy běchu tak derje sčinjene, zo móžeše je lědom we wěcy wustojny wot prawych rozeznawać. Jabakojo běchu za potrěbu hižo na 150000 hriwnow wudali, za papjeru samu 18000 hriwnow. Přihotowane pjenjezy mějachu płaćiwosć na 50 milijónow rublow, to je 100 milijónow hriwnow.

Zapřisaha přećiwo Italskej. Kaž nowiny z Milana wozjewjeja, buchu w Italskej wšelacy wysokostojacy mužojo zajeći, dokelž su podhladni, zo su přećiwo italskomu knježeństwu so zapřisahali. Mjez jatymi su Bencivenga, předsyda italskeje nowinařskeje centrale a prjedawši wotpósłanc Ponzio di Sansebastiano. Wosebje bu też cyła kopica swobodnych muleri w Romje zajata. Wotpósłanc Pozio bu někomu pisomnje sobudźělił, zo so wójnscy wojownicy hromadźuja, nětčiše knježeństwo powalić. Tutón list pak bu popadnjeny a dokelž bě tam wo wěstym generalu B. rěč, myslachu na generala Bencivengu a joho zajachu. Pola wobeju namakachu štyri milijóny lirow. Też žornalist Šmitt bu zajaty. Wšitcy tři stojachu we wuzkim zwisku z italskimi wukrajnymi ćěkańcami a dóstawachu wot francózskich swobodnych muleri podpieru. Dyrbja wobskorženi być, zo su so napřećo statej přešli. Wšitke mjena policija hišće na zjawne njeda, rěka też, zo su so někotři zajeći swobodni mulerjo do fašistiskeje strony zapisać dali, wězo jenož k čušlenju a wěstoty dla.

Balkan. Po diplomatiskej informaciji z Pariza maja grekske pospyty, po francózsko-južn słowjanskim wučinjenju też grekske-francózske přidružić, tola lěpše wuhlady, kaž so wot prědka zdaše. Hižo při swojim wopyće w Parizu móžeše so Marinkowič z grekskim wotpósłancom Politis tak daloko zjednać, zo dyrbi před połdra lětom přetorhnjeny zwisk mjez Grekskej a Južnosłowjanskej zasy wobnowjeny być. Politis je dla salonikskoho problema hižo hotowy naćisk předpołožił, kiž so za wobej stataj přihodźa. Tak stoja jednanja mjez woběmaj statomaj krótko před nami, napřećo kotrymž też Jendźelska ničo nima. Zo bychu też Bołharsku za wučinjenja dobyli, je Južnosłowjanska hižo Bołharskej wozjewiła, zo nochce nowej požčoncy pola zjednoćeństwa narodow žane ćeže činić. Chce so też wo to starać, zo druhe kraje małeje ententy požčonku podpjeraja. Južnosłowjanska chce nowu požčonku pola Jendźelskeje činić. — Kaž so z politiskich stronow słyšeć dawa, njeje Jendźelska francózskim wotmyslenym jednanjam na Balkanje napřećo, ale za to na Italsku z wosebitej wjesołosću njespomina.

Rumunski ministerski president Bratianu zemrěł. Ministerski president Bratianu je štwórtk rano wokoło 7 hodźin zemrěł. Kabinet je hnydom rozstupił. Knježićerska rada je hnydom financnoho ministra Vintila Bratianu prosyła, nowy kabinet hromadźić, štož je so stało. Je cyle samsny kaž prjedy. Ministrojo su přisahu hižo złožili.

Amerikanska požčonka za ratarjow. Kaž sakska ratařska komora wozjewja, je móžno, amerikanske kredity dóstać pola ratařskoho realkreditnoho wustawa za Saksku we Drježdźanach a pola krajnostawskeje banki w Budyšinje. Pódla toho wudźělujetej tutej wustawaj też dohotrajace požčonki na zastawne listy po 7 a 8 procentach, najprjedy za ratarjow.

Zhromadźizna za krajny šulski zakoń w Budyšinje.

Zańdźenu njedźelu rěčeše sejmowy wotpósłanc Hofman z Ludwigshafen pola nas wo tak ważnym prašenju šulskoho zakonja. Knjez rěčnik móžeše, kaž by lědy štó druhi zamóhł, jako šulski nawjedowař 40 rjadownskeje simultanskeje šule (hdźež su dźěći wšitkich wěrywuznaćow hromadźe) we Ludwigshafen sebi rozsud we wěcach šulu nastupacych dowolić. Powědaše też zdźěla wo swojich nazhonjenjach we swojej šuli. Rěčnik je sobustaw něhdyšeje Weimarskeje nacionalneje zhromadźizny a přisłuša nětko tak mjenowanomu wutworjacomu wuběrkej (Bildungsausschuß), tak zo bě woprawdźe khmany też wo najnowšim stojnišću šulskoho prašenja rozprawjeć. We swojej skoro dwě hodźinje trajacej rěči poda wotpósłanc najprjedy historiski krótki přehlad, zo by potom dźensiše šulske prašenjo wosebje wot paedagogiskoho stojnišća wobswětlił.

Wukhadźeše wot prašeni: Komu dźěćo słuša? Wěritaj staršej jako prěnjej zamołwitej za wukubłanjo do Boha? Dźěćo słuša staršimaj. Jimaj po zwonkownej podobnosći, jimaj pak też wosebje po zamołwitosći přisłuša. W prěnim nastupanju njepřisłuša statej abo někajkomu druhomu zjednoceństwu. Tohodla je stat winowaty, staršeju při wukubłanju dźěśća so prašeć a staršej mataj prawo ducha, w kotrymž ma dźěćo so wukubłać, samoj postajić, nic pak stat. Najwyšši nadawk šule je, dźěćo ke skrućenomu karakterej z nabožno-póćiwym podłožkom wukubłać. Město tak wuzběhowanoho zhromadnistwa w simultanskej šuli stajamy my znuřkowne duchowne přezjednistwo na zakładze našeje katolskeje wěry. Rěčnik wotpokazowaše na někotrych přikładach simultansku šulu, zo wona runje zhromadnistwje wobara, dokelž tam so rozdźěle tak jasnje

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

13. Róža posłucha na napominanja swojoho nana.

Mjez tym hač Edelbert w dźěśćowskej lubosći telko trósta a Róža w spokojnym wóčku swojoho nana najwjetšu zbožownosć namaka, běše so na hrodźe wo wjele přeměniło. Kunerichowy hród bě hač dotal połny wjeselow; ale nětko běše so też ćerpjenjo namakało přez zamki a murje. Z wójny přikhadźachu zrudne powěśće. Kunerich bé zranjeny a bjez mała zajaty. Ležeše w dalokim hrodźe pola swojoho přećela na swoje rany ćežcy khory. Město toho, kaž běše hewak, wozy połne dobytka sebi přiwjeź, dyrbjachu nětko jomu pjenjezy a potrjebu słać. Mandźelska njemóžeše joho ani wopytać, dokelž jej na wojakach pobrachowaše. Njesměděše so sama zwonka hrodu pokazać; wědźeše přederje, zo njeběchu ludźo z lubosću ale jenož z bojosću jeje mužej podwólni. Kunerichowi njepřećelo běchu też woprawdźe wotućili a wustupowachu ze zjawnej namocu. Běchu hižo wjacy razow te khmańše jědźe, kotrež w susodnej wsy kupowachu a na hród wjezechu, zebrali, tak zo dyrbjachu joho žona a dźěći z cyle snadnej jědźu so spokojić a druhdy woprawdźe nuzu cerpjachu. Dźěći běchu na jětra skhorjeli a mějachu snadnu nadźiju, zo zasy wotkhorjeja. A naposledku lehny so też žona wot starosćow a zrudoby a bjezsparnych nocow khora. Róža to wšitko derje wědźeše, dokelž jej wrótnikowa wšitko powědaše. Róža přińdźe tam jara zrědka, jenož tehdom, hdyž měješe kazane a to wotpokazać njemóžeše, do ryćerjowych bydlenjow. Dźěše radšo z hrodu hač do hrodu. Wutroba ju kóždy raz zabola, hdyž ryćerja wuhlada. Haj, bjez toho, zo by to sama tak prawje pytnyła, nošeše we swojej wutrobje hłuboku wotkhilnosć, nic jenož přećiwo Kunerichej, kotryž bě jeje nanej žałostnu njeprawdu načinił a jomu joho kubło a swobodu rubił, ale też přećiwo joho dźěćom a žonje.

Róža powědaše swojomu nanej, kak so do hrodu hubjenstwo dobywa. Lědoma běše to pytnyć, kak so posměwkny, hdyž wo tym powědaše. „Nětko“, wona praješe, „woni też nazhonja, što hubjenstwo je; nětko nawuknu hordosć zhibować! Tuta knjeni, kotraž so do najpyšnišeje drasty woblekaše a też jeje dźěći a kotraž měješe stajnje wosobne wopyty, móže nětko žiwa być kaž w klóštrje; nětko zeznaje něšto druhe — sylzy a žałosće. A hordy ryćeŕ, kotryž je nam a wjele druhim ludźom jenož hubjenstwo načinił, nazhoni nětko wěrnosć tamnoho přisłowa: Z kajkej měru sam měriš, z tajkej budźe też tebi měrjene.“

Ale nadobnje zmysleny nan njepřida swojej dźowcy, zo by we swojej wutrobje hidu nosyła přećiwo Kunerichej. „Što, moje dźěćo, tebje, — tebje słyšu takle rěčeć? O, nic tak, moje lube dźěćo! Tute zmyslenja njejsu rjane. O, njedaj z hidu swoju wutrobu zajědojćić! To drje je wěrno, tutón ryćeŕ jednaše přećiwo mi jara njesprawnje. Hidźeše mje bjeze wšeje winy a načini mi wjele złoho. Ale su dha tebi wučba a přikład našoho bóžskoho Zbóžnika tak cuze?

pokazuja kaž hewak nihdźe. Harmoniske wukubłanjo dyrbi też nabožne mocy dźěsćowe wuwiwać. Dla koncentracije žadamy překisanjo wšěch druhich předmjetow z nabožinu. Něhdźe jena abo dwě připowěsnjenej nabožnej hodźincy ženje žadyn woprawdźity nutrny zwisk mjez dźěsćom a wučerjom njepřinjesetej. Jara zajimawe běchu přikłady ze žiwjenja rěčnikowoho.

We swojich wuwjedźenjach wo parlamentarnych jednanjach na tutym polu pokazowaše na to, zo je naćisk wot cyłoho knježeŕstwa wobzamknjeny. Žałostne wudawki, kotrež so wot našich přećiwnikow stajnje a stajnje zasy mjenuja, nimaja žanoho realnoho podłožka. Najzasakliwiši přećiwnicy naćiska su demokratojo.

Zawěsće budźe hišće wjele wojowani a hórkich přećiwnosćow trěbnych prjedy hač k někajkomu wujednanju přińdźe. Kóžda strona wě, wo čo so jedna, a tohodla žana tak khětře njepopušći. Też centrum sebi znowazawjedźenjo dohladowarstwa we formje kaž do wójny njepřeje.

Mócny přiklesk mytowaše dobre wuwjedźenja rěčnikowe. W rozmołwje poda knjez stud. radźićel prof. Rolle, zo runje naš čas, kiž je tak wot Boha so zabłudźił, zaso Boha trjeba. W šuli dyrbimy z nowotwarom započeć. Njewukhadźa móc stata a statne prawo wot ludu? Hdźe pak zwostawa staršiske prawo při šulskim prašenju. Na to bu jenohłósnje wobzamknjenjo přiwzate; w kotrymž sebi katolikojo budyšskeju wosadow žadaja, zo přichodny šulski zakoń też katolikam Sakskeje to přinjese, štož je jich dobre prawo: katolskim dźěćom — katolske šule.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Prěni pjatk, jutrnje. W serbskej cyrkwi Našeje Lubeje Knjenje budźa lětsa serbske jutrnje kóždu srjedu a sobotu w 6 hodź. rano. Budźemy na nich naše serbske kěrluše zanošować k česći Bohu a k česći joho swjateje maćerje, maćerje dobreje rady, kotraž so we našej cyrkwi wosebje česćuje a kotraž dyrbi wostać też za přichod naša mać. — Wot přichodnoho pjatka, 2. decembra w 6 hodź. budźemy też w našej cyrkwi prěnje pjatki Najswjećišeje Wutroby Jězusoweje na wosebite swjatočne wašnjo dźeržeć. Budźemy so cyłu Božu mšu z měšnikom při wołtarju sobumodlić po wosebitym formularje, kotryž je

Njedyrbimy tym, kotřiž nas hidźa, dobroty wopokazować? — A što? Horjo, kotrež nam Kunerich načini, chceš ty joho mandźelskej wotpłaćić? Wona ma přez joho hrube zadźerženjo tak dosć ćerpjeć a naše horjo zawěsće sobu zawinowała njeje. Haj, štož nan zawiny, chceš samo na joho dźěćoch wjećić, kotrež su hišće cyle njewinowate? Róža! Róža! Njedaj, zo by lubosć k twojomu nanej zawinyła, swojoho njepřećela hidźić! Hladaj, ja joho tola też njehidźu. Haj, mój Božo," zdychny při sebi, połoži swoju ruku na wutrobu a pozběhny swojej woči k njebjesam, „ty wěš, hdy bych był na bitwišću a tutoho ryćerja widźał we straše wo žiwjenjo, bych šoł do wohnja njepřećelskich mječow, zo bych joho žiwjenjo wumožił, a byrnjež dyrbjał swoje za to přisadźić! — A ty Róža, hdy by ty zasy we zbožu a derjeměću žiwa była a hdy bychu joho žona a dźěći w nuzy byłe a před twoje durje wo pomoc prosyć přišłe, by to mohła jim wutrobu a durje zamknyć a wbohe dźěći a žałosćacu mać, kotrež nam ničo činiłe njejsu, bjez pomocy wustorkać a jim w jich nuzy zahinyć dać?"

„Ně", praji Róža hnuta, „to njebych mohła činić! Bych jim z wutroby rady wot wšitkoho dała, štož bych měła!"

„Nad tym dwěluju", praji nan. „Hdyž jim njemóžeš to najmjeńše — jene přećelne pohladnjenjo a słowo dać, kak by zamohła jim wjetše dać? Porjedź wot nětka swoje zadźerženjo přećiwo nim! Budź z nimi wot nětka z wutroby přećelna! Jenož potom budźeš, hdyž so přileżnosć poskići, za nich hišće wjele wjacy činić. Njeradźu ći to w človječej mudrości — zo tak našich mócnych njepřećelow, w kotrychž

pola zwónka, Donnerhakec a kapłana k dóstaću. „Njemodlće so na Božej mši, ale modlće so Božu mšu samu." Tak je nas Swj. Wótc napominał, a to my też činimy. — Budyšcy Serbja, dopjelńće nětko swoju winowatosć a přińdźće a wobdźělće so wšitcy na serbskich jutrnjach, kaž też na serbskich prěnich pjatkach měsaca. Bjez ważneje winy njesmě nichtó tutu přileżnosć zakomdźić. Wěsće je to mały wopor, ale přinjesće jón rady za swojoho Boha a za joho mać! Na serbskich jutrnjach směće swoje serbske kěrluše zanošować a we swojej drohej maćeŕnej rěči so modlić. Wěsće wam Bóh za to mytuje.

— Surowy njeskutk bu na 20 lětnej holcy Šönbergerec z Droždźija skućeny. W lěće 1927 bu jeje nan, kotryž bě při železnicy ćěsla, kotryž pak w nuzy też druhu słužbu wukonješe, wot ćežitoho ćaha, hdyž chcyše wosobinskomu ćahej wustupić, přejědźeny a ćežko ranjeny, tak zo krótki čas na to zemrě. Nětko bu kónc zańdźenoho tydźenja dźowka tuteje swójby, Helena, kotraž tón čas pola swojeje wudateje sotry w Budyšinje při Pětrowej cyrkwi bydleše, na surowe wašnjo zamordowana. Běše so bjez zamołwjenja z Budyšina wotsaliła a najskěrje ze swojim lubym (?) ćekła. Namakachu jeje ćěło pola słomjaneje fajmy, njedaloko Dippelsdorfa w Drježdźanskim wokrjesu. Jeje luby, słužowny Dietrich, kiž je njeporjadny a nješwarny človjek, je ju zatřělił a zadajił; čohodla je to činił, ześka štó snadź zhoni. Mordaŕ je ćeknył a njewědźa ničo wo nim. Wutoru bu jeje ćěło tudy na Tuchorju pokhowane.

Z Kozaric. Mócnje saješe njebjo sněh na zemju a sylny narańši wětr wěješe mjećele do nasypow, tak zo we wšelakich kónćinach našoho kraja so wobkhod haćeše. Tak wosta też póstowe auto, kiž rano z Khrósćic do Kamjenca jězdźi, w dole mjez našej wsu a Wudworjom zańdźeny tydźeń w sněžy tčacy. Hakle potom, hdyž běchu wjesnjenjo hromady sněha wotstronili, móžeše swój puć do Kamjenca nastupić, z wotkel so hakle wokoło jědnateje hodźiny z Khrósćic wróći. Popołdnju dojědźe z cyła jenož hač do Worklec. Doliny a hłuboke puće budźa drje při tajkim sněhwěću kaž zańdźeny tydźeń ze zadźěwkom za porjadny póstowy wobkhod.

Z Kamjenca. Wutoru dla hubjenoho wjedra wupadnjene zaradźernske hodźiny za maćerje w Ralbicach, Nowoslicach a Sernjanach wotměja so při rjanym wjedrje přichodnu wutoru 29. novembra.

mocach smy, jich k tomu pohnuć, nam to zasy wróćić, štož su nam wzali. Hdy bychmy jenož tohodla přećiwo nim přećelni byli, tak njeby była cyła přećelniwosć ničoho hódna.

Ně, moje lube dźěćo, woprawdźita přećelniwosć přećiwo człowjekam, tuta njebjeska róža, njemóže z mazanych korjenjow wurosć, kotrež jenož swojoho wužitka hladaja. Přikhadźa jenož z přičiny čisteje, derje zmysleneje wutroby, kotraž je jenož wotbłyšć tamneje njebjeskeje lubosće, kotraž je byćo našeje swjateje wěry a by kóždu woprawdźe pobožnu wutrobu napjelnić dyrbjała. Bóh sam je dźěn lubosć. Lubuje wšitkich człowjekow. Samo najnjekmańšim człowjekam dawa swoje słónčko swěćić a dawa jim też rjosu a dešćik. Bych chcył, zo bychu też tući so polěpšili a zo bychu jónu wšitcy z nim zjednoćeni byli w njebjesach. Syn Boži je sam žiwy, zo by nas wumožił. Tak dyrbimy też my być tuta lubosć. Dyrbimy wšitkich człowjekow lubować, też njepřećelow a hrěšnikow, žanoho njesměmy wuzamknyć z našeje lubosće. Naša lubosć dyrbi so ze zemje k njebjesam pozběhować. Jenož tuta swjata lubosć přećiwo Bohu a człowjekam sčini nas khmanych, być junu přiwzaći do njebjeskoho kralestwa. Lubosć je žórło wšeje zbóžnosće w njebjesach, wona čini njebjesa hakle k njebjesam.

Chcemy tohodla tutu njebjesku lubosć hajić a přecy bóle wudospołnjeć w našich wutrobach. Lubosć k njehódnym, zmysłojtym, zachodnym wěcam, njeda tutej njebjeskej lubości we wutrobach žanoho městna. Tohodla, zo by Bóh człowječe wutroby wot wšelakich njedostatkow wučisćił, sćele wón wšelakore ćerpjenja na nje, tohodla wza drje

Poswjećenjo noweje khorownje „Karolus“ w Zhorjelcu.

Hižo někotre tydźenje je nowa khorownja Borromejkow w Zhorjelcu wot khorych wopytana. Zańdźenu srjedu pak bu nětko swjatočnje poswjećena. Hłowna wyšša sotra M. Luitgardis Kneppekec a hłowna assistentka sotra Luidgardis Nowakec běštaj z maćerńoho klóštra Trebnic k swjatočnosći přikhwatałoj. Po swjatočnej pontifikalnej Božej mši, swjećenej wot generalnoho vikara Bläške z Wrótsławja, běše potom w 10 hodź. swětna swjatočnosć we wulkej sali noweje khorownje. Wobdźělichu so při tym zastupnicy duchowneje, statneje a měšćanskeje wyšnosće, kotřiž wšitcy we wosebitych narěčach nowej khorowni zbožo a žohnowanjo do přichoda přejachu.

Khorownja je cyle nowa natwarjena a ma ruma za 350 khorych, je z najnowišimi srědkami znutřkowneje mediciny kaž też chirurgije wuhotowana. Je z nowa dopokaz za wulku woporniwosć, kotruž Borromejki stajnje su zwólniwi wopokazować — w pjenjezach a we słužbje khorych.

Z cyrkwje a swěta.

Z Berlina so pisa, zo nuncius Pacelli w decembru kardinalski purpur dóstanje. Z tym drje by potom joho skutkowanjo w Němskej swój kónc mělo.

Najwjetšej němskej katolskej časopisaj **„Kölnische Volkszeitung“** a **„Germania“** stej mjez sobu do wužšoho zwjazka stupiłoj. Berlinski zastupjeŕ Kölnjanskeje nowiny dr. Buhle a dotalny hłowny redaktor „Germanije“, Orth, wuměnitaj mjez sobu swoje dotalne zastojnstwa. Přez to dóńdźetej wobej nowinje k wěstej znutřkownej jednotnosći, štož budźe za politiku katolskich Němcow z wulkim wužitkom.

Češcy biskopja zeńdźechu so 25. a 26. winowca w Prazy k zhromadnym wuradźowanjam. Posedźenja nawjedowaše pražski arcybiskop dr. Kordač. Biskopja žadachu, zo by so po cyłej Češkej zasy hajił a pěstował katolski duch a to jenak we swójbnym kaž we zjawnym žiwjenju. Tohodla budźe so też w Češkej zawjesć tak mjenowana katolska akcija. Přećiwo njewěriwej šuli chce biskopska konferenca z wosebitym pismom pola knježerstwa zakročić. Studije na bohosłowstwo podléša so na 5 lět. Nimo dokładnoho rozwučenja we šolastiskej filosofiji maja so też na theologiskich fakultach cyrkwinske stawizny češkich krajow přednošować.

W lěće 1929 wotměwaja so w Prazy wulke swjatočnosće dla 1000lětnoho wopomnjeća martrařskeje smjerće swjatoho Wjacsława a 200lětnoho wopomnjeća zbóžnoprajenja swj. Jana Nepomucskoho. Nimo druhich wulkich swjatočnosćow zarjaduje so w Prazy wulki eucharistiski kongres, kotryž so staji pod škit swj. Wjacsława, wulkoho česćowarja najswjećišoho sakramenta woltarja.

Też iriscy biskopja wudachu zhromadny pastyŕski list. W nim poskićuja wěriwomu ludej srědki, kak móže so dobry a póćciwy zdźeržeć, kajkiž je wón hač dotal był. Biskopja warnuja wosebje před njekhmanymi cuzymi rejami kaž też před čitanjom nješwarnych knihow, kajkež so z cuzych krajow w stajnje rosćacej ličbje do luda ćišća. Žónsku młodosć napominaja, zo by so drasćiła po starym dobrym wašnju iriskich maćerjow, kotrež nošachu a dźensa hišće noša swoju wosebitu póćciwu drastu. Za zjawne žiwjenjo w politicy, w narodnym hospodarstwje, we wukubłanju dźěći poručuja biskopja wobkedźbowanjo dweju ważneju zasadow křesćaństwa, mjenujcy sprawnosć a lubosć. To stej idealnej srědkaj za wšě připady w zjawnym žiwjenju. — „Posoł“ je toho měnjenja, zo su napominanja iriskich biskopow też za nas serbski lud cyle časowe, hdyž su tola naše poměry cyle podobne poměram khudoho iriskoho ratařskoho luda.

Sicilijanski primas arcybiskop kardinal Snaldi je 12. nov. we swojej rezidency we Palermo zemrjeł. Wón dócpě 69. lěto swojoho žiwjenja.

Španiski kral powoła dotalnoho arcybiskopa diecezy Burgos Dr. Dom Pedro Segura Saenz za arcybiskopa Toledskoho a primasa Španiskeje. Nowy primas stoji w 47. žiwjeńskim lěće. 1906 wuswjećeny běše po 3 lětach z profesorom w Burgosu, za dalše přińdźe na biskopsku cyrkej we Vala dolid, hdźež 1916 dostojnosć swjećacoho biskopa dócpě. Po wjacylětnym skutkowanju w diecezomaj Coria a Burgos je nětko najwyšše duchowne městno Španiskeje nastupił.

W Parizu woswjeći 7. novembra wulka dźowka pólskoho naroda swoje 60. narodniny. Je to knjeni profesorka Marija Curie, wulcy wučena knjeni. Zhromadnje ze swojim mandźelskim prof. Curie wunamaka wona dwej žadnej drohej wěcy: radium a polonium. Za ważne wunamakanjo dóstaštaj mandźelskej Curie w lěće 1900 Nobelowe myto za chcemiju. Prof. Curie je mjez tym z tuteje časnosće wotešoł. Joho mandźelska pak dźěła njesprócniwje dale za wědomosć.. Narodźiła je so we Waršawje jako dźowka gymnazijalnoho profesora Slodowskoho.

W Egyptowskej namakachu w jenym na 3000 lět starym rowje pola mumije (njestłatoho ćěła) ležo staru protyku. To drje budźe najstarša dotal znata protyka. Pisana je na papyrusowe łopjena, dny su z čerwjenym pismom zapisane. Při kóždym dnju stoja tři znamješka, kotrež wjedro wěšća. Stari Egyptowćenjo su potajkim runje tak za wjedrom do protyki hladali, kaž naši moderni človjekojo, hdyž chcedźa so na dalši puć nastajić.

Swjaty kraj dóstanje bórzy milinu po cyłym kraju. Bohataj jendźelskaj židaj Lord Reading a Sir Alfred Mond staj 20 milijonow hr. woprowałoj za natwarjenjo wulkeje zašlahi w rěcy Dowan. Přez to móža so lětnje 24000 PS dobyć, kotrež pak so lohko na 100000 powyšić hodźa. Twar wuwjedźe ruski inženěr Pinkus Ruthenberg, wězo też ze židowskoho pokhoda, kaž mjeno jasnje wupokazuje.

Khinejscy zběžkarjo su w prowincy Šansi jenoho němskoho misijonara zamordowali.

W Kanadźe su hišće na 106 tysac Indianow žiwych, z nich su na 44 tysac katolikow. Woni wudźeržuja za swoje dźěći 127 šulow z 5219 šulerjemi a šuleŕkami.

---

wón też nam naše časne kubła, swětne zawjeselenja, kotrež nam bohatstwo poskića. Tohodla wěř mi, luba dźowka, tak dołho hač nam Bóh ćerpjenja sćele, je hišće přecy něšto w našich wutrobach, štož dyrbi być wukorjenjene! Mój chcemoj, lube dźěćo, lubosćiwe wotpohlady Bože spóznać pytać a nic hidu přećiwo našim njepřećelam hajić, zo njebychmoj so wo žohnowanjo přinjesłoj, kotrež přihotuje nam Bóh přez ćerpjenja!“

Róża posłuchaše na swojoho nana kedźbnje. „Maš prawje, luby nano“, jomu wotmołwi, při čimž ze sylzojtymaj wočomaj na njoho pohlada. „O, kak daloko tola hišće mam, prjedy hač budu hódna za njebjesa! Ale, chcu so z Božej pomocu polěpšić; tu maš moju ruku na to! Chcu so prócować, Boha přeze wšitko a też wšitkich človjekow — też Kunericha, joho žonu a dźěći — kaž sebje samu lubować. A móže mje ćerpjenjo khmańšu a lubosćiwišu sčinić, tak chcu rady ćerpjeć, tak dołho hač Bóh to chce.“ Róża dźeržeše swěru swoje słowo. Njekhodźeše wjacy ryćerjowym dźěćom z puća. Njećinješe ženje wjacy tak, kaž by je njewidźała. Postrowi je kóždy raz z přećelnym posměwkom. Porokowaše sebi, zo běše prjedy přećiwo tutym luboznym stworjeńčkam tak njepřećelna była. „Sym so sama wo wjele wjeselow přinjesła,“ praješe sebi jónu; „mój brach běše zdobom moje khłostanjo. O, kak jara prawje ma mój nan: Lěpje je, stajnje přećelny a lubosćiwy, hač njepřećelny a wjećiwy być!“ Bórzy namaka Róża přileżnosć, wučby swojoho nana po swojim cyłym wobsahu dopjelnić.

(Přichodnje dale.)

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

10. Wukhod do wokoliny.

Poslednje popołdnjo w Lourdesu dóńdźech hišće do blizkeje prózdnjeńcy swjateje Madleny, kotraž ma z toho swoje mjeno, zo je tam tuta pokutnica na 30 lět žiwa była a wumrěła. Městno je dźensa tohorunja do kapałki přetworjene.

Na dompuću chcych sebi hišće při puću stejacu farmu (kubło) wobhladać. Ale tu buch złě powitany. Hdyž z wrotami zastupich, walichu so 3 psyčiska na mnje, a to nic małe šćerčaki, kaž Šołćic ami, ale hobrske zwěriska, na bernhardiny podobne. Dokelž mějach přećiwo kusatym psam dobry recept, so jich njestróžich. Recept wobsteji we tym, zo na žadyn pad na nadpadnikow njewołaš abo so z ruku na nich njezahanješ, ale wostań změrom stejo, přiřěčuj jim z dobrym (hač Serbski abo Němski abo Francózski, je psej wšo jene) a hladaj jim pospochi wótrje mjez woči; psy potom njemdrje na tebje reja, ale žadyn će za kholowy njehrabnje. Dokelž psyk tajke wótre pohladowanjo znjesć njemóže, hlada, zo by ći do khribjeta přišoł. Jeli ći tajkele wobstupjenjo hrozy, čiń, kaž wojak w bitwje: stupaj wróćo, tak zo njepřećela před sobu zdźeržiš. Abo hišće lěpje, jeli so hodźi: stup z khribjetom k někajkej muri. Tutón srědk běch doma jónu w Prawoćicach, druhi raz w Khasowje wupruhował.

Tak so mi też w Lourdesu poradźi, zo móžach so do kuta mjez twarjenjomaj stupić. Tu nětko atacy (nadpadej) měrnje přihladowach. Bórzy najmudriše ze zwěriskow spózna, zo so tajka twjerdźizna předobyć njehodźi. Duž powěsny wopuš a běžeše do dwora. Bórzy fermař (bur) zahwizda a też druhej njepřećelej ćerještej za nim. — Nětko zastupich do dwora, ale ferma wjele zajimaweho njeposkićeše: twarjenja běchu nizke, njewobmjetane a dodźeržane, ratařske mašiny a nastroje zestarjene; před „hrodom“ pak leže cyle po Francózskim wašnju wulka hromada hnoja. Z fermarjom njemóžach so zrěčeć; dokelž tamniši horacy Francózski njerěča, ale Baskiscy,* štož žanej Europskej rěči podobne njeje a štož tohodla też nichtón cuzy njerozemi. Tak dźěch bórzy zasy swoje puće.

Wjele strašniši ropot hač z hórskimi psyčiskami mějach jónu druhi raz na Düppelskich hrodźišćach (Düppler Schanzen) w Danskej přětrać, kotrež su dźensa jako měrne pastwišća za konje a howjadła připrawjene. Lěta 1864 (18. apryla) pak tam Prusowje krutu bitwu z Danami bijachu.

Cyle přileżnje njech je přispomnjene, zo Prusam Serbski pioněr Klinka z Hródka, podobnje kaž 1386 Šwajcarski wótčinc Winkelried, dobyćo z tym zmóžni, zo před njepřewinjomne Danske zaraćenja měch třělneho prócha donjese a jón zapali. Rozbuchowacy proch, kotryž wězo Klinku mori, wudrě pak też do nastajanych česankow šěroku dźěru z kotrejž so jeho towaršowje skónčnje k hrodźišćej přetłóčichu. — Z kak spodźiwnej „dźakownosću“ Pruske wyšnosće Serbam tutón rjekowski skutk płaća! —

Jako tam na wosebje rjanym štwórtym hrodźišću stejo po kharće naspomnjenu bitwu studowach, so lědma dohladach, zo mócny byk, woči wuwalejo, na mnje kroči. Z čim běch sebi jeho rozhněwał, hač snadź z čerwjenej pućowanskej knihu abo ze šudrowatej khartu, njewěm. Wěstosće dla woboje hnydom skhowach. Ale što nětko započeć? Ćeknyć? Ćeknjenjo wšak je hewak najwěšćiše dobyćo. Tola to so tu njehodźeše; přetož stejach runje srjedź hrodźišća, daloko wot wrotow. Abo so po wašnju Španiskich byčich wojowanjow (Stiergefechte) sam a sam ze skoćećom spytać? To by přewažnosć była; přetož bórzy by drje mje byk na rohi wzał a wysoko do powětra šwiknył, hdźež bych sokołski hobrski wobwjert (Riesenschwung) bjez prěkuša sčinił a dele padnywši sebi stawy złamał, haj, snadź so zarazył. To so potajkim też njehodźeše.

Tak móžach jeničcy hišće wupuć spytać, zo so z dźiwuchom z dobrym wujednam. Duž dźěch, přećelnje powědajo, k njemu. Při tym tykach jomu ruku napřećo, zo bych jeho hnydom mjez rohomaj pošudrował, hdyž bliže přińdźe. W tutym wokomiku, wot kotrehož za mnje žiwjenjo abo smjerć zabodźenja wotwisowaše, dopomnich so, zo mam jabłucy w zaku, kotrejž běch sebi w hosćeńcu Döppelmölle* k swačini kupił. (Tute dopomnjeće mam hišće dźensa za pomoc jandźela pěstona.) Khětře wućahnych jene jabłuko a poskićich je bykej. So na kłóšćeńku dohladawši přistupi tutón spěšnje cyle blizko, wza sebi ju z ruki a zjě ju. Na to naćahowaše dołhu šiju na mnje, to rěkaše: chcyše wjacy měć. Duž dach jemu też druhe a poslednje jabłučko. Potom pak stupach pomału a njenapadnje na stronu. Hdyž běše byk druhi raz z jědźenjom hotowy, hladaše zasy za mnu. Dokelž pak činjach, jako bych jeho wjacy njewidźał a jemu ničo wjacy njeposkićich, poča trawu šćipać. Strach běše nimo; khwatach pak wězo přecy spěšnišo k wrotam. Na dale-studowanjo bitwy wšak sebi hakle zasy pomyslich, hdyž mje wysoke šlahi, kotrež hrodźišćo wobdawachu, před połnócnym rohatym hobrom škitachu.

Zo běše skludźenjo Danskeho byka wjele strašniše dźěło, hač wobaranjo před Pyrenejskimi psami, lochcy spóznawaš; přetož što móžachu mi psyčiska wulke sčinić? Nanajwjacy kholowy roztorhać a do nohow skusać, pola byka pak dźěše wo žiwjenjo. —

Hdyž z wukhoda do Lourdesa wróćo přińdźech, mějachu druzy pućowarjo połne rucy dźěła. Jeni kupowachu hišće poslednje dopomnjeńki; druzy rjadowachu drastu na wotjězd. Ja žaneje z tuteju staroscow njemějach; přetož dopomnjeńkow njekupuju, dokelž wjele pjenjez płaća a dóstawaćerjo je tola k druhim zaprošenym wěcam do škleńčaneho khamorčka staja. Drasty pak hromadu kłasć njetrjebach, dokelž žaneje sobu njemějach, hač we čimž stejach. Jenički prózdny wačočk (tošku) a w Lourdesu kupjenu blachowu blešku z Lourdes-wodu trjebach jenož na ramjo powisnyć a předešćnik pod pažu wzać, a pućowar běše hotowy. Kak bjez starosće tola naš jedyn pornjo tym pućuje, kotřiž maja hromadu zmachow sobu a kotřiž potom pak tu pak tam něšto zabudu.

Duž wužich posledni wječor k tomu, zo hišće jónu z dobrej khwilu a bjez pućowanskich staroscow swjate městna wopytach; wosebje so tam hišće jónu před hnadownym woltarkom pomodlich a swoje žiwjenjo pod zakit maćerje Božeje stajich. Tak rozžohnowach so z pótajnej prózdnjeńcu, z krasnej postawu „Našeje Knjenje“ a ze skału, na kotrejž běše lěta 1858 wósomnaće razow stała. Potom woteńdźech z předewzaćom „na zasywidźenjo“. Zasywidźenjo wšak dotal dócpěć njemóžach, nadźiju na nje pak hišće spuščił njejsym. (Přichodnje dale.)

* Baskiska rěč, kotraž je so jenož hišće w Pyrenejach zdźeržała, je powostanka prastareje Keltiskeje narěče.

* Döppelmölle je Danske słowo a rěka na Němski: Düppelmühle, to je wětrnik pola wsy Düppela.

Dopis.

W Kluču, Königsbrückerstr. 26.
Klóštr Klarisow, 15. nov. 1927.

Přińdźechmy z Vaals w Holandskej do Kloče pola Drježdźan, zo bychmy tudy nowu hałžku našoho 700 lět staroho klóštra klarisow přesadźili. Ma tola naš rjad najwjacy swjatych našeje swj. cyrkwje, mjez nimi samo 39 krónowanych žónskich — ale też mnoho swjatych prošerkow a swjatych z ludu. Joho hłowny zaměr je wudospołnjenjo jednotliwych sobustawow, a tohodla je tutón rjad wulki wliw na pozběhnjenjo moralnosće kóždy čas měł, štož dźěn je dźensa wosebje nuzne třebne. Tudy w Kloči poskićujemy zdobom rum za Bože służby, kotrež dyrbjachu dotal so w někajkim hosćeńcu wotměwać. Tukhwilu zarjadujemy mału kapałku, kotruž pak chcemy

pozdźišo k cyrkwičcy wutwarić. Naša knjeni abatysa přińdźe před 3 njedźelemi z nami tu, zo by prěnje přihoty trjechiła. Prosymy, tute rjadki do Wašoho tydźenika stajić wo zarjadowanju našoho klóštra. Lubujemy dobrych Serbow jara. Sym sama w serbskej krajinje doma, bohužel pak sym serbsku rěč zabyła. Prosymy lubych Serbow, druhdy na nas so dopomnić a do našeje kapałki druhdy so pomodlić přińć. To jim wěsće žohnowanjo přinjese, też my so za nich modlimy. Poswjećenjo budźe prěnju njedźelu adventa, 27. nov., prěnja Boža mša po tym.

Z přeć. postr. wot našeje wjeled. knj. abatysy a wot nas wšitkich sotry klarisy w Kluču.

Wšelčizny.

Słowincow je w Južnosłowjanskej něšto přez milijón. Dalši bydla w nowej Italskej a w Awstriskej. Z mało wuwzaćemi su wšitcy katolikojo a jara derje zdźěłani Človjeka, kiž čitać a pisać njemóže, so lědom mjez nimi nadeńdźe. Tohodla maja woni też dobre nowinarstwo. Hačrunje su jenož pjaty dźěl katolikow Južnosłowjanskeje, je połojca katolskich časopisow we słowinskej rěči spisana. Mjez dźenikami stoji na prěnim městnje „Slovenec“, kotryž w Ljubljanach hižo přez 55 lět wukhadźa. Joho nakład je 15 tysac, njedźelski wudawk 18 tysac. Mjez tydźenikami stoji na prěnim městnje „Domoljub“ ze 30 tysac woteběraćelemi. Ratarjo čitaja wosebje „Slovenski gospodar“ a dźěłaćerjo „Pravica“. Mjez nabožnymi časopisami ma „Bogoljub“ z 32 tysac abonentami najwjacy čitarjow. Za dźěći wukhadźeju „Mladost“, „Vigred“ (naléčo) a „Orlič“ (mały worjoł). Najwosobniši wědomostny organ je „Čas“, theologiski „Bogoslowni vestnik“, wumjelski „Dom a svet“. Towarstwo swjatoho Hermagora swójbny časopis „Mladika“ wudźeržuje. Dokelž Italska wučbu we słowinskej rěči njedowola, wudawa so w tamnych kónčinach dźěćacy časopis „Jaslice“.

Běrnjacy abo neplacy jubilej. Njeje wšak to poprawom běrnjacy (abo neplacy) jubilej wobstaća, ale jenož zawjedźenja do Europy. Je tomu 350 lět lětsa, zo buchu běrny k nam přiwjezene, kotrychž domizna je Amerika. Tak cyle přezjedni wšak sebi wučeni wo tym njejsu, štó je najprěni běrny do Europy přiwjezł. Ale dokelž žanoho druhoho za to nimaja, sławja jendźelčana Francis Drake jako dobroćerja europskoho čłowjestwa, kotromuž bu njedawno w joho ródnym měsće pomnik stajeny. Měješe trochu dźiwe žiwjenjo za sobu. Njeběše wjele wjacy hač jendźelski namórnik, hač namórny pirat. Dobyćo wotwjedźe swědomiće kralownje. Bě druhi namórnik, kiž wokoło swěta ze swojej łódźu płowaše. Skónčnje sta so samo z nawjednikom jendźelskoho łódźstwa. Joho žiwjenjo je přikład za njestrachoćiwoho namórnika, dobywaćerja a załoženja nowych provincow. Drake přisadźi swoje žiwjenjo při jenej swojich jězbow přećiwo Španskim w dźensišim Mexiku a joho ćěło bu po namórskim wašnju do morja puščene. Zajimawe je, kak su so ludźo z wotprědka přećiwo běrnam wobarali a kak su kóždu přileżnosć wužili, prěnje běrnjace pola zničić, tak zo je pruski kral tajke pola z bajonetami wobstražować dał. W Čechach su sebi wosebje franciskanki wulke zasłużby wo zawjedźenjo běrnow dobyłe, kotrež su je we swojej wulkej zahrodźe pola cyrkwje swjateje Marije Sněžneje w Prazy II pěstowałe. Běrna ma dźensa hišće za nas samy wuznam, kaž złoto našich pšeńcow a žitow. Je woprawdźe też naš wšědny khlěb a zakład našoho žiwjenja.

Khinskej hrozy wulki hłód dla předołhich nutřkownych wójnow česćelakomnych generalow. Kaž nowiny pisaja, su w provincomaj Šantung a Čili na 9 milijonow ludźi přez to potrjechęni. W tutymaj provincomaj běše přez stajny njeměr njemóžne, pola wobdźěłać. Njespěwamy dźě podarmo: před hłodom, wójnu a mórom zwarnuj nas, o Knježe.

Najdróžši kraj je tukhwilu **Holanska** nic Jendźelska abo Němska. Holandojo maja wulke dokhody ze swojich kolonijow, hewak njebychu wobstać móhli.

Přisłowa.

Prjedy hač na žeńtwu sedłaš, wuspěwaj nutrny Wótče naš!
Wino khorych na nohi staja a strowoho zwróći.
Štož njedźela zdobywa, spóžera póndźela.
Serb ma sćerpliwu kožu, ale też rózkatu pjasć.
Rana we swědomju žada sej pokutnu žałbu.

Towarstwowy powěstnik.

Nawječorny wokrjes „Sokoła“ (Khrósćicy, Njebjelčicy, Pančicy, Wotrow) změje 8. decembra popołdnju w 3 hodź. (po něšporje) swoju **porjadnu zhromadźiznu we Wotrowje.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.; 732. z Wownjowa: Mikławš Handrik. **Kulowska wosada:** 733. z Noweje wsy: Pětr Kubańka; 734.—736. z Koćiny: Michał Korch, Pětr Korch, Michał Mikela; 737. ze Salowa: Mikławš Šołta; 738. z Brěžkow: Jurij Mič (poł lěta); 739. z Kulowca: Hańža Wawrijowa. — 740. z Budyšina: Marja Koprijowa. — 696. z Wěteńcy: Michał Hejduška.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 21. novembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 184. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 57—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 47—54 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 39—44. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 33—39. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 224. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne młódše 50—56. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 43—48. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 420. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 56—59. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—46. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 44—52. 5) Mjenje a špatnje picowane 28—34. Husumske z pastwy 23—26. **Ćelata**: 767. 1) Najlěpše wukormjene 76—80. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 67—73. 3) Špatne 55—63. **Wowcy**: 471. 1. Młódše a starše wukormjene 58—64 2) Starše wukormjene 50—57. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 42—48. 4) 35—40. **Swinje**: 3061. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 70—72. 2) Wukormjene 67—69. 3) Mjasne 64—66. 4) Špatne 62—63. 5) Rancy a kunrdosy 55—60. 7) — . 8) — .

24. novembra 1927.

Ćelata (642): 2) 72—78. 3) 65—70. 4) 52—62. 5) — . 6) — .
Swinje (1448): (přez 300 pt.) 1) 70—72. 2) (240—300) 67—69. 3) (200—240) 64—66. 4) (160—200) 62—63. 5) — . 6) — . 7) 55—60.

Wične płaćizny		w Budyšinje 19. novembra	w Kamjencu 17. novembra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,75—13,00	12,40—12,70
Rožka, nowa	70 „	12,50—12,80	12,50—12,70
Ječmjeń	50 „	12,50—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,50
Wows	50 „	10,50—11,00	10,25—10,75
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,75—3,50	3,10—3,30
Butra	1 „	4,20—4,60	3,60—4,20
Syno	50 „	2,00—2,50	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,20—1,50	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,80—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	19,50—20,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,18	—0,16
Prosata, 984 štuk	1 štk.	6,00—19,00	1,400—20,00

Do wjeršowskoho hrodu **Hartenstein** (Bezirk Zwickau) pyta so **holca abo wudowa** za nowočasne płokarstwo jako **płokarka a škrobjerka** (Plätterin). Měła **hnydom** nastupić a změje dobru mzdu a darmotne blido a wobydlenjo. Dokelž je knježstwo katolske, maja katolske wosoby prěnje prawo. Zamołwjenja njech so pola knježny **Herty Symankec w Budyšinje** Wilhelmstraße čisło 3, I wotedaja.

Herbska grychta w Khrósćicach.

Wutoru, 29. novembra:

Wulke swinjerězanjo.

Wot dopołdnja 11 hodź. sem **połćik** (Wellfleisch). Pozdźišo wšelake kołbasy a druhe dobre wěcki. — Při tym toči so **Budyšske „Spezial“ a kózłopiwo.**

Wutrobnje přeprošujetaj Jurij Wjeńka a mandźelska.

Srjedu, 30. novembra, so zbytki dojědźa.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

K hodam

poruča swój bohaty skład:

dybzačnych časnikow
žonjacych časnikow
naručnicow
regulatorow we wulkim wubjerku
kulojte a różkate sćěnske časniki
kuchinske časniki
kukuk-časniki
małe stejace časniki
z drjewa, marmora, alabastra atd.
budźaki w najwjetš. wubjerku
kaž też **w nocy swěćate za ćežkosłyšacych**
cyle małe za pućowanjo atd.
rjećazki wšěch družin.

Woprawdźite češke debjeńki kaž:
bróše, koléry
pjeršćenje, slěbrne a dublej
sportske jehlički
šlipsowe jehlički
kneflički za manšety
časnikowe rjećazki za žony
wutrobički
pozłoćane křižiki
nawušnicy (Ohrringe)
cigaretowe etwije a podobne wěcy, **elektriske dybzačne lampki** lěpšoho wuwjedźenja,
gramofony a gramofonowe płaty
kaž też wšitke druhe wěcy, kiž do našoho powołanja słušeja.

Prošu, wobhladajće sebi mój bohaty skład.

Jurij Menzel

serbski časnikař w Dobrošicach.

Wšědnje přecy, njedźelu hač do 5 hodź. k rěčam.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwčki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Krajan 1928

budźe kónc novembra hotowy a so potom hnydom rozpósćele.

Reinhold Pätzold, blidarski mištr,

w Kamjencu, Pfortenstr. 27, różk angera

poruča jara płaćizny hódno

njewjesćinske nadoby, kuchnje, spanske jstwy, drastne khamory, łoža, hladadła, stólcy, blida atd.

„Jednota“, towarstwo kat. Serbow w Budyšinje,

změje **jutře njedźelu wječor we 8 hodź. zhromadźiznu** w Serbskej khofejowni. Přednošk ma knj. kapłan Nowak. Wo prawje bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf

w Kamjencu

(prjedy Budyšska dróha)

wobkhód nětko: Połčniska dróha 6

w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Vogtlandske gardiny, wupjerki, blidowe ruby, kupanske ruby, poćehnjenja, twjelki, přikrywy z wóskowan. sukna poruča

K. Erler w Budyšinje

na žitnych wikach 11 napřeco „Złotej hwězdźe“. Rěčimy serbscy.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučer, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoreczak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

49. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **3. decembra 1927.** | **65. lětnik.**

Z mróčeli a kurjawy njech so rozjasni zasy swětły dźeń!

Na wěršku hory stoju. Monte generoso rěka a je něhdźe 1640 m wysoka. Kaž pyramida sławnoho krala Cheopsa pozběhuje so raznje k njebju; na jeje kónčku stoji swj. kříž a zhladuje do daloka a šěroka, do hłubinow, do wyšinow. K hórcynej podnozy so tula hórki a dołhy; ćiše leža wjeski a města, k njebju sahaju kaž swěcy runje pinije a druhe južne štomiska, a kaž z ćěmnomódrym wóčkom zhladuja žórła a wody. Tamle k wječoru so ćahnu wuběžki z Lago Maggiore, hnydom niže mje módri so woda jězora Luganskoho, k prawu směwa so luboznje wupřestrěń wodow wokoło Como. A hdyž saha wóčko dale a njese swój pohlad do šěrokosće, dha widźi, kak też kaž wěnc na módro róži so pletu wokoło krajiny wysoke hory, na wěršku posyte z běłej barbu wěčnoho sněha. Tu stoji Monte Rosa (4638 m) najdalše na lěwo; wón podawa swój wuběžk přez Matterhorn (4482 m) a St. Gotthard na prawo, hdźež stoji kaž stołp; zo twar so njemóhł zwjesć, je zapołożene horisko Bernina.

A zady za khribjetom: Tam wupřestrěwa so runina kaž delanska w Serbach a z nazdala so jasni jeje zelenina, a so swěća jeje wody: jězory a rěki. Cyle daloko leža Milany. — Mnozy z našich Romskich pućowarjow su při podnozy naspomnjeneje hory Monte generoso, Luganski jězor ze železnicu pola Melide-Bissone přijědši, do Italskeje přestupili. . .

Sym přewzaty wot wšeje teje krasnosće. Jako by słónčko we najrjeńšim swětle wšitko to tu našomu wóčku pokazać chcyło, tak wuliwa wšu swoju jasnosć na krajinu. Do złota zlata leži zemja. Kak raduje so duša! A mjelčo šepta hort: Kak rjana je twoja zemja, kak wulki o Božo tola sy Ty! Tale wulkotnosć přirody je skutk Twojoho rozoma a Twojeje wole. — Wša zemja je kaž Boži raj. —

Tola, što to?! Z dołow a hłubinow póčnje so warić, a khmurne mróčele waleja so z nich; ćahnu přez horu, wjezu so přez wyšiny, zadźěwaju ći wuhlad; zakryta je wša zjawnosć; nimo wjesołosć.

Hdy so zasy pokazaš, rjanosć? Hdy budu zasy jónu stać na tajkim wjeršku? — Štóž je tajke něšto wohladał, toho duša žedźi stajnje zasy za tajkej krasnosću a tajkim zbožom. „Rorate, coeli desuper et nubes pluant justum". „Dajće njebjesa nam rosu, deščujće nam sprawnoho." Njebjo zrosuj nam a mróčele.

Kak wulki bě jónu židowski lud! Kak bě zbožowny, hdyž Bóh sam jón wodźeše, z hnadami joho wobdawaše! Hdyž knježeše we swojim samsnym kraju! Hdyž Jeruzalem so zdawaše kaž kralowna narodow; hdyž na Sionje so spěwaše w židowskej rěči Bohu Wjeršnomu; hdyž we Salamonowym templu woprowachu jeničkomu, wěrnomu Bohu.

A nětko? Hdźe Boži raj?, hdźe Sion? hdźe Salomonowy templ? Hdźe samostatnosć ludu? Hdźe joho wěra do jenoho Boha? Hdźe zbožo joho ludu? Hdyž na wšo to spominaš, potom zrozemiš, zo čim dale ćim horcyšo w duši so žehleše w žiwej žadosći za wumožnikom swěta? Hdyž spominaš, kak złósć cuzych, kak skaženosć domjacych, kak wonječesćenjo na swjatym městnje přibjerachu, potom zrozemiš, zo žedźeše lud też za wumožnikom wot moralnoho hubjenstwa. A štóž njebě pozabył raj a Bože wotmyslenja z čłowjestwom, štóž njebě pozabył swój wěčny kónc a kak přez Adama bu zaraćeny puć k njomu: tón hišće z horcyšej wutrobu spěwaše swój: roraty! — budźemy zasy na to spominać.

Kak krasny je też serbski kraj. A kak wulki jónu běše! Ach, dawno hižo je tomu! Hač jónu zasy něšto toho přibudźe, štož swojoho je zhubił? — A lud we nim! lubuje swoju zemju, lubuje swoju rěč, waži sebi swoju wěru. Tola njeje to, jako khmurne mróčele so zlehnyło na wšo to? Jomu wzata něhdyša rjanosć, zahorjenosć, prjedawša lubosć? Waži sebi hišće swoju rěč, swoju njepowalnu wěru, kaž něhdy joho wótcojo? Štóž wěcownje na to spomina, njezažehli so też w joho wutrobje horca žadosć, zo by było zasy, kaž je jónu wšitko było: žiwe, čerstwe, sebjewědomne?

Też k nam ma přińć wumóženjo; sprawny, kiž by našomu ludej dał, štož jomu słuša; štož ma wobhladować jako swoje narodne wědomjo, předewšim pak zasy krutu wěru; woprawdźite žiwjenjo po Jězusowej wučbje.

Směmy prosyć wo zdźerženjo narodnosće? Haj, přetož też narodnosć je Bóh stworił. Njeswědči ći wšelakosć stworjeni, wšelakosć wosrjedź jich družinow, wšelakosć kwětkow, wšelakosć kóždoho łopješka, kćenja a płodu,

wšelakosć splahow, wětrow a swětła wo hłubokosći a wšozhromadnej wědomosći a žiwej mysli mócnoho Stworićela? Njeje runje to wšo z winu za myslacoho človjeka, zo přez to přecy hłubšo spóznawa Božu wulkotnosć a wulkosć? joho krasnosć? joho bóžstwo? A njenuzuje to tež joho khwalić z wosebitym wobdźiwanjom? Nima pak tež wšelakosć rěči k tomu służić? Njewidźi tón, kiž rěče znaje, študuje a přiruna, kak z kóždeje so błyšći Boži wótry wšozhromadniski rozom? Njedyrbi tajki wuznać: jenož Bóh je mohł to sčinić, štož je tak wulkotne we swojim zestajenju, začuwanju, wuprajenju, wuraznjenju? Kak wulki sy Ty, o Božo! Tak maja wšitke rěče khwalić swojoho Boha: nic jenož, zo so zrozemja, ale tež zo tu su a derje wužiwaja. — A wo wobkhowanjo tajkoho kubła njesměł prosyć?

Srědk k Božej khwalbje potajkim su rěče a słowa. Najlěpje pak khwališ swojoho Boha ze swojimi skutkami po Božej wolli a kazni. To spóznać je twoja winowatosć; to přecy hłubšo we sebi zakorjenić, z toho žiwjenjo sej rjadować a płody njesć, to je předewšim twój nadawk. Wo to proš w advenće.

W tym zmysłu zrozeń swjaty advent a proš, zo by tele spóznaćo k tebi přišło, we tebi so narodźiło. „To je wěčne žiwjenjo, zo tebje spóznaja, o Božo, a toho, kotrohož sy póslał, Jězusa Khrystusa."

Ze žadosću a nadźiju spěwaj w advenće: Rorate coeli. A kaž nad monte generoso kurjawy so zasy pozběhnu, a wšu krasnosć zjewja, tak też jutrnje přinjesu nam zasy jasny dźeń. Njech ze wšeje kurjawy a mrózow na zjawne so předobudźetej wótcow rěč a žiwa wěra.

Politiski rozhlad.

Křesćanscy hórnicy přećiwo Marxej. W zhromadźiznje zwjazkow křesćanskich hórnikow w Gelsenkirchen, w kotrejž bě so 1500 zastupjerjow zešło, je centrumski zapósłanc Imbuš z wurjadnej wótrosću přećiwo hospodarskej, socialnej a financnej politicy Marxowoho kabineta rěčał, kotryž reakcionarnym prócowanjam k wutworjenju now ho worštowoho stata polěkuje. Rěčnik wótre wusudy přećiwo kanclerej Marxej a financnomu ministrej dr. Köhlerej činješe, kotrajž drje rjane socialne rěče słyšeć dawataj, kotrejuž politika pak je praktiscy do cyle druheje strony złożena. Marx je 1923 poruhrskim industrialnym wulke wotškodźenjo za poruhrske wojowanjo přizwolił, dźěłaćerjo pak su prózdni wušli. Zhromadźizna potom rezoluciju přija, w kotrejž přećiwo prócowanjam stata protestuje, polěpšenjo produktivnoho dźěła žada a wojowanjo za socialny ludowy stat připowěduje.

Zasyzjednoćenjo centrumskeje a bayerskeje ludoweje strony. Před wósym létami su so bayerscy katolikojo wot němskeje centrumskeje strony dźělili. Wot toho časa so „bayerska ludowa strona" mjenowachu. W poslednim času su so zasy k centrumskej stronje zbližili a so njedawno w Regensburgu z njej spřećelili. Dojednanjo wo tymle zbliženju je za bayersku ludowu stronu jeje president Speck, za centrumsku stronu němski kancler Marx podpisał. Dojednanjo je so stało, zo by so we wšěch ważnych politiskich prašenjach přezjedne postupowanjo zwěsćiło. Politiska jednota wobeju stronow ma so wobnowić. Kaž so zda, njeje hišće wučinjene, hač budże dospołne zjednoćeństwo abo jenož dźěłańske zjednoćeństwo.

Atentat na Winskoho měšćanostu. Sobotu je so we twarjenju dołhowječornoho dwórnišća, kotrež so wot statnoho přewróta wjacy njewužiwa, sankowarnja, z wumělskoho sněha natwarjena, wotewriła. Při woswjećenju bě tež měšćanosta Seitz, wjednik awstriskich socialdemokratow, přitomny. Hdyž po woswjećenju do swojoho awtomobila stupi, młody človjek k njomu přiběža a z najwjetšeje bliskosće sydom króć do njoho třeli. Kaž z Božim dźiwom měšćanosta njezranjeny wosta. Nadpadnik spyta ćeknyć a na nimojědźacy wóz elektriskeje železnicy skoči. Policajski direktor Tandler, kotryž bě policajskoho presidenta Šobera zastupujo při poswjećenju přitomny był, a někotři policajscy officěrojo přez wozowe lěsycate durje za nadpadnikom skočichu, joho k zemi ćisnychu a zajachu. Jako nadpadnika 25lětnoho, służbu njemějacoho dźiwadnika Strebingera zajachu. Wo přičinach njeskutka njeje hišće ničo wěstoho znate. Hnydom po attentaće měšćanosta Seitz nowinarjow w radnicy přija a attentatowe nadrobnosće wopisa. Po wotewrjenju sněhowoho hroda bě Šeitz z njoho wušoł a so do swojoho awtomobila sydnył. Hdyž bě wóz lědma započał jěć, Seitz łusnyć zasłyša. Hdyž na to dalše łuski slědowachu, bě měšćanosta přeswědčeny, zo wo attentat dźe. Wón so hnydom na dno ćisny, tołsty, wjacy króć składżeny přikryw k sebi storhny a prócowaše so, swoju hłowu škitać. Mjez tym bě přewodźacy kriminalny zastojnik, kotryž pola šofera sedźeše, wozej zastać dał a prawe wozowe durje wotewrił, zo by měšćanostu krył. Zdobom druhi policist lěwe wozowe durje wočini a so před měšćanostu stupi, kotryž pak knjezow prošeše, zo byštaj puć wotewrjeny wostajiłoj. Šoferej poruči, zo by ze wšej mocu dale jěł. Měšćanosta měnješe, zo je štyri abo pjeć króć třělić słyšał. Richard Strebinger, kotryž je revolvrowy attentat skućił, při přesłyšenju praji, zo tukhwilu žanej politiskej stronje njepřisłuša, zo pak je před krótkim socialdemokratiscy organisowany był. Tukhwilu zjednoćeństwu frontskich wojowarjow přisłuša. Za nadpad je wotewrjenjo sněhowoho hrodu wuzwolił, dokelž to žadyn politiski podawk njepředstaja. Nadpad je sam bjez pomocnikow skućił. Joho dom přepytujo, ničo ważnoho njenamakachu. Dale praji, zo njeje sebi wotmyslił, měšćanostu morić, ale zo je atentat jenož skućił, zo by z tym na swoje hubjenstwo a na hubjenstwo cyłoho awstriskoho luda kedźbliwe činił.

Pólsko-jendźelske warnowanjo před přizamknjenjom Awstriskeje k Němskej. W nawjedowacych pólskich nowinach „Přeglondźe Političnym", so jendźelski spisaćel Augur, za kotrymž so do Jendźelskeje přićehnjeny Rus khowa, wo přizamknjenju Awstriskeje k Němskej wupraja. Dopokazuje so, zo so tomule přizamknjenju, hdyž je Awstriska chce, w tymle wokomiku, hdźež je so Němska runoprawny lud sčiniła, njehodźi zadźěwać. Přizamknjenjo Němskej zhromadnu mjezu z Italskej, Južnosłowjanskej a Madźarskej přinjese a wutwori. — Francózska njezměje potom žanych wobkhadnych čarow z rańšej Europu wjacy. Češkosłowakskej so njezadźěwany puć do wječorneje Europy zalehnje. Němska wikowanske puće namaka, kotrež k Adriatiskomu morju a k Balkanej wjedu. Zhromadna mjeza Němskeje z Italskej budże hibanjo za wottorhnjenjo połodnišeje Tirolskeje wot Italskeje zbudźować. Přizamknjenjo politisku runowahu srjedźneje Europy sylnje wotřase, dokelž Němska z nim wulki wliw na Dunaj dóstanje a móže jón hač k rumunskej mjezy wupřestrěć. Z tym so europski měr wohrozy. Jenička możnosć, so stracha přizamknjenja zminyć, je wobnowjenjo hospodarskeje jednoty něhdušeje Awstrisko-Wuherskeje. W njej Awstriska wjetše lěpšiny namaka, dyžli w přizamknjenju k Němskej, z čimž by Awstriska swoju politisku njewotwisnosć zhubiła a so do wójnskeje politiki Němskeje ścahnyła.

Bolšewistojo też w Češkosłowakskej při dźěle. Komunistiska khrobłosć stajnje a bóle rosće. Statna censura, kotraž so tola hewak do wšoho měša, wostawa w tutym padźe bjez poroka a bjez słowa. W Brnjanskej komunistiskej „Přichodnosći" čitachmy před něšto časom sćěhowacy nastawk: „Skhrobli-li so kapitalistiske knježerstwo pósłać do pola napřeco prěnjomu statej dźěłaćeri a rólnikow wobrónjenych dźěłaćeri a rólnikow, potom wužija dźěłaćerjo a rólnicy swoje třělby, zo bychu z nimi šli přećiwo swojim potłóčerjam. Přewobroćimy kóždu imperialistisku wójnu do wójny měšćanow (hdyž so w staće samym wójna wjedźe). Změja so po našich heslach: Budźa so zbratrować, njedadźa so zabić w zajimje druhich, ale budźa wojować wo swoju wótčinu, za sowjetowy zwjazk a za dobyće proletařskeje revolucije."

Wotbrónjenjo — wójna.

30. novembra zestupi znowa w Ženewje přihotowaca wotbrónjeńska komisija. Tutón termin je krótko před započatkom posedźenja hłowneje zhromadźizny, dokelž sebi mysla, zo přihotowanjo tak dołho njetraje. Znajmjeńša za tydźeń dyrbješe wšo k hłownomu posedźenju přihotowane być. Tola nětko hižo so jara dwělomne zda, hač budźe wotmysleny čas też woprawdźe dosahacy.

Najprjedy njesměmy zabyć, zo so Rusojo na jednanjach wobdźěla. Ruska delegacija budźe też wěsće tutu přileżnosć k tomu wužić chcyć, zo smě swoje stojnišćo wo wotbrónjenju a wěstosći w dokładnych rozprawach podać a rozjasnić. Wyše toho je so też němske knježeństwo znowa wo to prócowało, wotbrónjeńske prašenjo znowa aktuelne sčinić. Němski delegat hrabja Bernstorff je pola předsydy komisije namjetował, wo rozprawje poslednjeje wotbrónjeńskeje komisije najprjedy jednać. Druhe staty wšak běchu najbóle nahlada, zo ma so w tutych posedźenjach bóle za wěstosće jednotliwych statow jednać. Wulkotne wuhlady na wuspěchi we wotbrónjeńskim prašenju wšak njewobstoja, hdyž je też z wobdźělenjom Ruskeje wěstym statam wurěč wzeta. Přetož tute so wuzamołwjachu, zo Ruska za wotbrónjenjo a měr žanoho zrozemjenja nima, zo dyrbja ji z brónjemi napřeco stupić, nochcedźa-li wot njeje stajnje wohroženi być.

Ale też hewak njezdadźa so wuhlady tak smjerć dobre być. Njebu belgiski kabinet brónjeńskoho prašenja dla rozwjazany? Mjenujcy tohodla, kak dołho dyrbja wojacy służić? Socialdemokratojo běchu zniženju służby na 6 měsacow přihłosowali, mjez tym zo wójnski ministr Broqueville so tomu na wšě możne wašnjo spjećowaše. Někotři samo měnja, zo je francózski generalstab so potajnje do wěcy měšał, dokelž by tajke skrótšenjo wojeńskeje służby w Belgiskej podobnomu we Francózskej dowjesć móhło. Tuta krisa bu poměrnje jara khětře přetrata. Jaspar wosta jako ministrski president; do nowoho kabineta přisłušeja 6 katolikojo a 4 liberalni. Wjetšina njeje jara sylna, tak zo tutón kabinet snadź dołhe žiwjenjo njezměje, kaž powšitkownje měnja. Też to, zo dyrbi socialdemokratiski zwonkowny ministr Vandervelde swoje zastoństwo złožić a liberalnomu Hymans přepodać, njezda so mnohim jara sympatiska wěc. Hymans njeje ženje žadyn wosebity přećel Němcow był. Francózske naprawe nowinarstwo wšak je nowy kabinet z Hymans najpřećelnišo postrowiło.

W poslednim času je zaso wujednanjo so stało, kotrež wěsće swětowomu měrej jara tyjace njebudźe. Jako wotmołwu na francózsko-južnosłowjanske zrěčenjo je Italska z Albanskej zwjazk sčiniła, zo chcetej jedyn stat druhoho we wójnje a měrje škitać. Zwjazk so ćežko z wujednanjemi zwjazka ludow znjese. Wězo, w Belgradźe jara zwjeseleni nad tajkim jednanjom njejsu, štož so z dobrym prawom zda być nowa kročel italskeje politiki, kiž chce z Albanskeje italsku provincu sčinić. Też w Parizu su samsnoho měnjenja a zdobom we straše, zo móhła Rumunska, hdyž je rumunski ministrski president Bratianu wumrěł, wot Francózskeje wotpadnyć.

Też politiske położenjo k wječoru njeje jara tomu přihotowane, krutu dowěru do wobstajnoho europskoho měra měć. Wosebje Ruska sebi mysli, zo ma za Pólsku jara wobćežowacy material, zo chce Pólska znowa napřeco Litawskej wustupić. Kaž praja, tón raz nic z wojeńskej namocu, ale z podpjeru litawskich ćeknjeńcow. Tući ćeknjeńcy su pječa wot Pólskeje na kóžde możne wašnjo podpjerani. Su to ludźo, kotřiž su po Trauroggenskim puću do wilnjanskoho a litawskoho kraja ćekli. Jich nadawk dyrbi być, knježeństwo Waldemara powalić a nowe knježeństwo, kotrež budźe Pólskej přećelne k wjednistwu dowjesć. A tak njeby wjacy daloko k poslednej kročeli było, před kotrejž so w Ruskej a Němskej wosebje boja, tak zo je so Ruska hižo za nuzowanu měła, swój protest přećiwo někajkim pospytam Pólskeje, Litawsku dobyć, zapołožić. Pólsko-litawska unija by wězo jara strašna była — hač němsko-awstriska unija mjenje? Ruska je we Waršawje prajić dała, zo tajkim jednanjam ženje přihladować njebudźe bjezčinita. Też při wopyće Litwinowa pola zwonkownoho ministra Stresemana bu tutón problem jara dokładnje přeważowany.

Z toho widźimy, kak wěcy w Europje leža, mjez tym, zo so w Ženewje k nowej wotbrónjeńskej konferency hotuja. Tak to dźe: jeni so prócuja nowe formulary dobyć, po kotrychž so skónčnje nichtó nima, druzy přihotuja so k nowej wójnje a před swětom činja swjeće a njewinowaće.

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katolskich Serbow Budyšskeju wosadow, wuhotowa zańdźenu njedźelu wječor swoju měsačnu zhromadźiznu w Serbskej khołejowni, dokelž běše naša stajna rumnosć w Katolskej towaršowni dla druhoho wosadnoho swjedźenja wobsadźena. Dokelž bě naš prěni předsyda, knjez kantor J. Šołta, dla druhoho nuznoho dźěła wotdźeržany, p la nas přitomny być, nawjedowaše zhromadźiznu 2. předsyda, knjez kapł. J. Nowak. Běše so rjana ličba Jednoćanow zešła, ale přecy hišće přemało za Budyšin. Knjez nawjedowar přednošowaše wo „nabožinje w sowjetskej republicy“. Štož nabožinu nastupa, stoji w Ruskej tón čas jara, jara hubjenje. Stat je zjawny wulki njepřećel kóždoho wěrywuznaća. Mnozy so z hordosću sami „bjezbóžnicy“ mjenuja a wudawaju nowiny, w kotrychž so nabožina zjawnje na kóžde możne wašnjo wusměšuje. Na kraju wonka pak też revolucija samo na nabožnym žiwjenju hłuboko nabožnych Rusow ničo přeměnić móhła njeje. Knjez prof. J. Bryl, kotryž je sam dołhe lěta w Ruskej přebywał, poda wšelake zajimawe wobrazki z katolskoho žiwjenja dowójnskeje a dorevoluciskeje Moskwy. — Wjednik zhromadźizny potom Budyšskich Serbow napominaše, swoju winowatosć w cyrkwi swěru dopjelnić. Cyłe katolske Serbstwo zhladuje z dowěru na Budyšskich katolikow a nosy za nich horcu sympatiju, kaž smy w poslednich měsacach widźeć móhli. Wšelacy přitomni dodachu k wuwjedźenjam a mysličkam nowe stojnišća a nowe pohony. Rěčachmy wo nowej posmjertnej kasy župy „Michała Hórnika“ a potom wosebje też wo našim hodownym swjedźenju. — Też wo dalšim wutwarje „Jednoty“ jako towarstwa za wšěch katolskich Serbow Budyšskeju wosadow smy rěčeli a wuradźowali. Dyrbimy so za naš dorost starać, za naše serbske dźěći. Tu je zdonk, korjeń, tu je naša prěnja starosć. — Běše rjany nabožno-narodny wječor.

— Njedźelu wječor wuhotowa w katolskej towaršowni katolska hibićiwa młodźina (Jugendbewegung Quickborn, Jungkreuzbund, Neudeutschland) swój wječor z khutnymi a zabawjacymi poskićenjemi. Spěwy při huslach a gitarje wot hólcow a młodostnje přednjesene wotměnjachu z nowymi a staršimi ludowymi rejemi. Wjeršk wječora bě předwjedźenjo hry „Rozrejwane črije“; ale też „Zakuzłane husle“ możachu so widźeć dać. — Knjez assesor Lehmann postrowi přitomnych a rozestaja w krótkich jadriwych słowach zmysł tutoho nowoho hnuća mjez młodosću, wosebje po wójnje.

— Krajny evangelski biskop je serbske wsy najprjedy ze wšěch druhich wopytał, zo by z tym pokazał, kak sebi nabožnych a dobrych Serbow waži wě. Tak su z generalnej visitaciju mjez Serbami jara spokojom. Wšudźe běchu Boże domy přepjelnjene z pobožnymi. Dobre znamjo křesćanskeje znjesliwosće a připoznaća cuzeje narodnosće je, zo je we wšěch serbskich wosadach knjez wyšši farař Domaška-Budesćanski biskopowe słowa w lubej serbskej maćernej rěči rozestajał.

Z Jasenicy. Zańdźenu sobotu wumrě najstarši wobydleŕ našeje wsy, wuměnkař Michał Šołta. Stoješe w 83. lěće swojoho žiwjenja. Wutoru dopołdnja bu wón na Khrósćan-

skim kěrchowje khowany. Zemrěty běše jedyn z najstaršich sobustawow našeje „Katolskeje Bjesady". Tohodla joho „Bjesada" při swojim 50lětnym jubileju za čestnoho sobustawa pomjenowa.

Z Khróšćic. Minjenu sobotu 26. novembra swjećeše naš wjesnjan knjez Michał Jurk, lěpje znaty pod mjenom Koklic Michał, swoje 70. narodniny. W běhu dnja poby mnoho gratulantow w joho bydlenju, hdźež je jich witał a też hospodował. Na wječor wuhotowa knjez kubleŕ a hoścencaŕ Jurij Wjeńka swojomu wumjeńkarjej interny swjedźeń, na kotrymž na 12 přećelow so wobdźěli. Běchu to hodźinki połne wjesela a radosće. Starosće a wobćežnosće žiwjenja wostachu tak dołho před durjemi. Haj, cyły Wjeńkec dom so z jubilarom radowaše. Je to khwalobne, kak je jubilarny wumjeńkaŕ we Wjeńkec swójbje zastarany. Dokelž běše Koklic Michał junu też ze sobustawom spěwaŕskoho towaŕstwa „Jednoty", jomu towaŕstwo na tak ważnym dnju, při składnosći swjedźenja, wječor rjane zastaničko zanjese. Njech wšě přeća lubych přećelow a znatych so dopjelnja! Spožč Bóh tón Knjez jubilarej hišće mnohe lěta!

Z Khróšćic. Rada za maćerje wotměje so tu srjedu, 7. decembra popołdnju w 2 hodź. w hoścenču. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Khróšćic. Zańdźenu njedźelu na „Serbosławskej" zhromadźizn,e překwapi nas předsyda z nowym ručnym epidiaskopom, to je aparat, kiž zmóžnuje wobrazy z knihi, wurězki z nowin, póstowe khartki atd. powjetšene přihladowarjam poskićić. Knj. Feliks Hajna podawaše nam wšelake wobrazy z přirodopisa a rozjasnješe ze zajimawymi słowami. Wobrazy běchu jara jasne, wosebje spodobachu pisane. — Do toho přednoška zdźělachu so nam ważne, narod nastupace wěcy. Wulki zajim wobstoji bjez dwěla wo rozprawje nowoho šulskoho zakonja. Tohodla ma so wo přichodże evt. 3. njedźelu adventa, zjawna wosadna zhromadźizna z tutym akutnym prašenjom zaběrać. Też naše financy dorjadowachmy. Na kóncu rozprawješe hišće česćeny knj. předsyda „Domowiny" wo posmjertnej a pomocnej pokładni „Domowiny", z kotrejž chcemy w nowym lěće započeć. Wšitcy dyrbja sobučinić, ani jedyn so njesmě wotlakować. Jenož zhromadne dźěło wjedże k dobyću, wosebje pola nas na hospodaŕskim polu. Wokoło 19 hodź. skónčichmy nimale derje wopytanu zhromadźiznu. Přichodna budźe hakle w januaru.

Z Wětećy. W Newburgh, w Zjednoćenych statach sewjerneje Ameriki, zemrě 7. novembra na ranjo 3/4 3 hodź. klóštrska knježna Achacija, rodźena Madlena Hejduškec z Wětećy. Wona přisłušeše rjadej knježnow wot Najdrohotnišeje krewje. We swojich młodych lětach bě zastupiła do klóštra tutych knježnow w Banjaluka w Bosniskej. A hdyž tutón misijónski rjad wotnožku w sewjernej Americy założi, přesydli so wona z někotrymi sotrami do nowoho swěta. Něhdźe na 25 lět je wona w Americy we swojim rjedźe jako kuchinska sotra dźěłała a jara spomožnje skutkowała. Njeboha běše pobožna a ponižna duša a swědomita knježna, pola wšitkich knježnow woblubowana a wot wšitkich jeje počinkow dla wulcy ważena a česćena. W Newburgh wobstarowaše kuchinu studentskoho wustawa. Zemrěwši nimale njenadźicy bu přewjezena do swojoho hłownoho klóštra swj. Józefa: Gethsemani — Columbia Pennsylvania a tam swjatočnje pokhowana. Njech wotpočuje w měrje w cuzej zemi, hdźež je serbskomu mjenej česć činiła.

Z Pančic. Rada za maćerje wotměje so tu pjatk, 9. dec. popołdnju w 2 hodź. w hoścenču. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Marijinoho Doła. W klóštrje Marijinoho Doła zemrě srjedu, 30. nov. dop. w 11 hodź. ze swj. sakramentami derje wobstarana česćehódna duchowna knježna M. Johana Šołćic. Je so narodźiła 27. junija 1854 we Swinaŕni; klóštrske sluby je wotpołožiła 1. meje 1876. Jej bě Bóh hnadu a wjeselo popřał, zo směděše złoty jubilej swojoho duchownoho knježnistwa swjećić. Dźensa sobotu pokhowaja jeje sprócne ćěło na ćichim klóštrskim kěrchowčku, hdźež tak mnoho jeje duchownych sobusotrow dréma posledni spar, a hodźinu zbudźenja wot mortwych a zbóžnoho horjestaća wočakuje. Wšitcy wopytowarjo Marijinoho Doła přijimaja ze žarowanjom powěsć wo zemrěću klóštrskeje knježny Johany. Hdyžkuli Serbja na wopyt přińdźechu do Marijinoho Doła a ze swojimi knježnami so rozmołwjachu w parlatoriu, tu zwjetša też požadachu poŕěčeć ze knježnu Johanu, kotraž so tak žiwje přecy zajimaše za serbski kraj a serbsku domiznu, za serbski lud. Też „Posoł" spomina ze sobužarowanjom a dźakownosću na zemrětu knježnu, kotraž je jomu někotryžkuli powěsć a rozprawu z klóštra Marijinoho Doła a joho wokoliny podawała. Njech wotpočuje w měrje!

Z Delan. (Zapozdźene.) Našu kermušu swjećachmy lětsa při wulkej zymje a zdźěla też wulkim sněžy. Njedźelu duješe wot ranja kusaty wětr. Samo w tepjenych jstwach njechachu wokna „dele". Tola što wo to! Wšak běše kermuša nutŕka w čopłej jstwi při dobrym tykancu. Też lubi hosćo na so čakać njedachu. Što by też chcył Delansku kermušu skomdźić. Póndźela a wutora wšak běštej tola trochu njeluboznej. Póndźelu připołdnju runje, hdyž so k wobjedu sydachmy, poča sněh přelětować a za tři, štyri hodźiny kryješe tołsty sněhowy płašć zemju. Dokelž też wichorješe, běchu puće bórzy zawěte. Tuž je někotryžkuli podarmo na hości čakał. Někotři njebojazni njedachu so wottrašić a přińdźechu pěši. Tak swjećachmy kermušu bóle sami hač hewak. — Pjatk, 25. novembra swjećeše Ralbičanska wosada dźeń k česći swjateje Katrny, patronki farskeje cyrkwje a wosady. Swjatočnu Božu mšu z assistencu měješe wysokodostojny knjez pater Senior z klóštra Marijneje Hwězdy. Cyrkej běše z pobožnymi wosadnymi hač na poslednje městno napjelnjena.

Z Kamjenca. Přichodny štwórtk na swjedźenju njewoblakowanoho podjeća swj. Marije, hdźež přińdu mnozy do Kamjenca na wiki, su Bože służby kaž na njedźelach: 1/2 7 hodź. rańše, w 9 hodź. dopołdniše kemše, 3/4 11 hodź. šulske kemše. Na rańšach je předowanjo po Božej mši, dopołdnja a na šulskich kemšach na Božej mši po swjatym sćenju. — Jenož na druhej njedźeli měsaca šulske kemše dla zwonkownych Božich służbow wupadnu. Přenje kemše w Półčnicy změjemy třeću njedźelu swj. adventa, t. j. 11. decembra w hotelu „Šěry wjelk" na hermanku čisło 4 1/4 10 hodź. — Njech je wšitko poručene do pobožnych modlitwow wěriwych.

Z Kamjenca. 23. novembra zasudźi naš ławniski sud dźěłaćerja Mikł. Kindermana z Khróšćic k 6 měsacam jastwa. Wjacy króć hižo běchu w Khróšćanskej cyrkwi pokładnički so wurubiłe a samo z kapale so wšelake wopory kradnyłe. Skónčnje poradźi so 4. sept. zwónkej Hoyerej, paducha lepić, hdyž mjenowany Kinderman před pobočnej wěžičku stojacu pokładničku hrabny, zo by ju na pobočnym skhodźe wuprózdnił. Kinderman wšak wšo přeješe. Sudnicy pak jomu niewěrjachu.

Z Kamjenca. Smy hižo w poslednim měsacu staroho lěta žiwi. Prosy so należnje wo wróćenjo pobrachowacych lisćinow za sotrownju, zo by so wunošk jenotliwych k nowomu lětu wozjewił. — W Kamjencu je so 3200 hriwnow nahromadźiło, w Kamjenskim hamtskim wokrjesu hač dotal 2000 hr.; někotre wsy, tři serbske a tři němske su 100 hr. dócpěli abo překročili. — Zapłać Bóh!

Z Kulowa. Wot srjedy 7. decembra hač do njedźele budźe w našej farskej cyrkwi pater jesuita z Wrótsławja swj. exercicije wotdźeržować za wšitkich sobustawow našeje Marijanskeje Congregacije knježnow. W serbskej je 265 sobustawow a w němskej 100.

Z Rachlowa pola Kulowa. Naša rjana nowa kapałka je 7. novembra cyrkwinsku swjećiznu dóstała wot wysokodostojnoho knjeza arcyměšnika Šołty z Kulowa; je poswjećena swjatomu Mikławšej. Na tutym dnju bě w njej prěni króć wopor Bożeje mšě a serbske předowanjo a popołdnju serbski nyšpor. Nětk je też nowy zwón z Drježdźan dóšoł a dobroćerjo su rjany křižowy puć wobstarali. Na dnju swj. Handrija buštaj wobaj swjećenaj też wot našoho wo-

sadnoho knj. fararja Šołty. Dźěchmy w procesijónje wot Welsec kubła ke kapałcy kěrluš spěwajo; po swjećenju zwona zastupichmy do kapałki, hdźež měješe knjez arcyměšnik najprjedy serbske prědowanjo, potom woswjeći křižowy puć, na nim wotpuski wudźěli. Nyšpor z rjanymi kěrlušemi wobzamkny swjatočnosć. Dźak a „Zapłać Bóh" wšitkim wjesnjanam, kiž su rjanu kapałku natwarili a wudebili. Njech so w njej Bohu Knjezej służba, česć a khwalba dawa a wšitkim dušam spomoženjo za čas a wěčnosć. — Zwón je poswjećeny swjatomu japoštołej Handrijej. Kmótře běštej kubleŕka Khata Welsowa a kubleŕka Hana Mawcyna, wobej z Rachlowa.

Posmjertna a pomocna pokładnja „Domowiny".

Hižo 1913 běše Domowina posmjertnu pokładnju założiła. Swětowa wójna pak ju žniči. Po přewinjenju inflacije a po skručenju našich wobstojnosćow žadaše sebi generalna zhromadźizna „Domowiny", zo by so posmjertna pokładnja zasy wobnowiła, dokelž je nětko hišće wjele nuzniša hač prjedy. Dokelž pak so zarjadowanjo prěnjeje pokładnje za naše towarstwo njeběše jako praktiske wupokazało, měješe so pokładnja na cyle nowy zakład stajić. Tónle nadawk dósta a přewza dr. Šleca jako sekretar „Domowiny". Wón je w tutej wěcy wjele dźěłał a jednał. Jomu pak njebě móžno wšelakich zadźěwkow dla, pokładnju do swojoho wotkhada znowa zarjadować. Na poslednjej generalnej zhromadźiznje přewza tohodla nowy předsyda sam tónle nadawk. Po wjele dźěłach a jednanjach z dohladowanskim hamtom nad privatnymi zawěšćenjemi w Berlinje, móže nětk skónčnje wšěm lubym serbskim towarstwam zdźělić, zo nowa „Posmjertna a pomocna pokładnja Domowiny" z 1. januarom 1928 do skutka stupi. Do njeje móže zastupić kóždy, kiž je sobustaw žanoho towarstwa we zwjazku „Domowiny", kaž tež wšitcy joho swójbni. Přinoški płaća so na započatku lěta a wostanu za jednotliwoho sobustawa pokładnje přecy jenajke. Štóž njeje hišće 20 lět stary, płaći 4 hr., přez 20 lět stary 5 hr., přez 30 lět stary 7 hr., přez 40 lět stary 8 hr. a přez 50 lět hač do 70 lět stary 10 hr. na lěto. Přez 50 lět stari pak so jenož w prěnim lěće pokładnje přijimuja. Hdyž žadyn sobustaw pokładnje wumrje abo hdyž je 30 lět dołho přinoški płaćił, dóstanje hač do 200, haj hač do 2000 hr. wupłaćenych. Wězo, chce-li wjacy hač 200 hriwnow wupłaćenych měć, dyrbi tež přimjerjenje wjetši přinošk płaćić. Nimo toho dóstanu sobustawy na Serbskej Bancy 1% danje wjacy za jich lutowanki hač druzy lutowarjo. Wšo dalše a nadrobniše stoji we wustawkach, kotrež so bórzy wšěm towarstwam připósćelu. Tež budźe wurjadna generalna zhromadźizna „Domowiny" 21. decembra w Budyšinje wo našej pokładni jednać. Hižo dźensa so wšitke towarstwa na nju přeprošuja.

Nětk rěka, so hibać a so starać za swój a tych swojich přichod a za hospodarske skručenjo našoho naroda. Tohodla zastupće wšitcy do našeje noweje pokładnje. Zamołwjenja přijima hišće nětko předsyda Domowiny.

Skhadźowanka „Raiffeisenskich" towarstwow.

W Rakecach zeńdźechu so zańdźenu njedźelu, 27. nazymnika Raiffeisenske towarstwa sakskoho zwjazka. Knjez wyšši wučeŕ Berger jako pokładnik Rakečanskeje nalutowarnje powita nahladnu syłu přitomnych do Rakec.

Knjez wyšši wučeŕ Kral-Zaŕěčanski wotewri 6. hłownu zhromadźiznu wulkopřekupstwa Raiffeisen. Knjez Ješka z Budyšina rozprawješe wo wobkhodźe zańdźenoho lěta. Wobkhod a wuzbytk bě spokojacy. Tuž mózachu so naše reservy posylnić a tež podźěle zadanić. Revisija z Berlina bě k spokojnosći wotběžała.

Hnydom přizamkny so 6. hł. zhromadźizna Raiffeisenskoho zwjazka, kotruž knj. kantor Šołta z Budyšina jako předsyda wotewri. Wšě bratrowske towarstwa z cyłeje Němskeje běchu postrowy připósłałe. W swojej naŕěči pokhwali předsyda, kak hromadźe dźeržimy a dźěłamy, kak so towarstwowe žiwjenjo zběha po pjenjezach a po sobustawach. Wosebje zajimowachu přirunanja z Drježdźanskim zwjazkom. — Knj. direktor Schmidt z Barlina přednošowaše wo zhromadnym rozbytku ratarskich wupłodow — prašenjo přichoda. — Knj. prof. dr. Schellenberger rěčeše wo předmjeće: „Tukhwilne prašenjo symjenja." Wobaj přednoškaj wubudźištaj žiwy zajim.

Po pjeć hodźinskim traću zawrě knj. předsyda, so wšěm horco podźakujo, skhadźowanku.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

11. Wot Gavy hač k Rhonje (dompuć.)

Dny na hnadownym městnje w Lourdesu běchu so spěšnje minyłe. Hdyž ranjo štwórteho dnja switaše, nastajichmy so na dompuć. Tu pokaza pak so znowa cyła njeleposć našeho wjednistwa. Hewak pućowarjo wšě wudawki z jenym pjenjezom zapłaćeja a wjednistwo potom wšo płaći a wobstaruje; tež pućowarjow samych wozyć dawa. My pak běchmy hižo při přikhadźe ze swojimi zmachami pěši do města hić, tu sebi hospodu pytać a wo jeje płaćiznu kóždy sam jednać dyrbjeli. Runje tak mějachmy so tež při wotkhadźe wo wšo sami starać.

Duž zapłaćichmy swoje wobydlenja. Štóž sam telko Francózski njemóžeše, dyrbješe druhemu dobre słowo dać, zo jemu pomhaše. Tež štóž puća na dwórnišćo wjacy njewědźeše, dyrbješe hladać, hdźe druzy běža, a potom za nimi khwatać; přetož ludźi so cuzeje rěče dla nichtón woprašeć njemóžeše. Wjednistwo pak so wo ničo njestaraše. Tak wzachmy swoje wačoki do horšće abo na khribjet a wustupowachmy zhorda, kaž Španiscy prošerjo, pěši na železnicu. Młodym a tym, kotřiž ničo njesć njemějachu, kaž naš Jakub, wšak to wjele prócy nječinješe. Ale stari a tajcy z ćežkimi wačokami khětro jachło a přepoćeni na dwórnišćo přičampachu.* Tola zbožownje wšitcy w prawym času dóńdźechu. Zesydachmy so do wozow, prěni na najrjeńše městna w rózkach a při woknach, posledni, na přikład Illgensec mandźelskaj**, na te, kotrež běchu hišće prózdne. Skónčnje běše wšo do rjada. Mašinje zahwizdaštej. Daloki dompuć so započa. Hdyž znapřeća hnadowneje skały nimo jědźechmy, zaspěwachmy jako poslednje božemje Marijanski kěrluš. Potom so w horach zhubichmy.

Do Lourdesa běchmy po połnócnej a wječornej Francózskej jěli; dompuć pak wjedźeše nas po jeje połdnišich a rańšich krajinach. Přińdźechmy najprjedy do Narbonny, narodneho města swjateho Bosćana, a wottam do Béziersa. Nazhonići Lourdes-pućowarjo so přikhada z dobrym prawom trochu bojachu, dokelž mějachu tam prjedawše procesijony wšelake hrubosće přetrać. Posledni raz so samo z kamjenjemi do pućowarjow dachu a w železniskich wozach wšě wokna wubichu. Wobydlerjo tutoho města su mjenujcy nic jenož zasakli njepřećeljo Němcow, ale tež njewěriwi swobodni mulerjo, kotřiž křesćanstwo a wosebje pućowanja do Lourdesa hidźa. Kak su nabožnje zmysleni, spóznawaš najlěpje z podawizny, kotraž je wo nich po cyłej połdnišej Francózskej rozšěrjena. Wona praji: Hdyž by Jězus hišće jónu na swět přišoł, zo by so znowa křižować dał, njeby so wjacy mjez židami narodźił, ale w Béziersu.

Dokelž wosrjedź nocy přez město jědźechmy, naši pućowarjo w měrje spachu. Wjetšina z nich wšak tež docyła ničo wo straše njewědźeše, kotryž jim hrožeše; přetož wjednicy wo tajkich wěcach dočasa njepowědaja. A tym, kotřiž je znajachu, běše krute mjelćenjo přikazane, zo njebychu njetrjebawši njeměr w procesijónje činili. Tak najwjetši dźěl pućowarjow docyła ničo wo strašnej hodźinje njezhoni. My někotři, kotřiž wo luboznych powitanjach

* Dźensa wot swjatych městnow hač na dwórnišćo elektriska železnica jězdźi.

** Hlej Straßburg, str. 108.

w prjedawšich časach wědźachmy, wšak so wězo dospołnje do spanja njedachmy, ale skradźu kedźbowachmy, hač zasy nadobo njepočnu kamjenje do wozow lětać. Tola ničo so njepikny. Haj, dokelž běše to w nocy wokoło druheje hodźiny a wosebje, dokelž tam naš ćah (drje ze zamysłom) ani njezasta, wobydlerjo wo našej nimojěžbje docyła ničo njepytnychu.

Hdyž ranjo switaše, bližachmy so městej Agde, hdźež so nam morjo, a to Srjedźne morjo, pokaza; za tych, kotřiž je prěni raz widźachu, njewopisomnje wulkotny napohlad! Tola bórzy je hišće bliže wohladachmy; přetož wottam hač do mórskeje twjerdźizny Cette jědźeše ćah na połpjata hodźiny daloko po wuzkej smužcy kraja wosrjedź morja, tak zo husto docyła zemje pod kolesami njewidźachmy, ale z wobeju stronow jenož njepřehladne morjo. Zdaše so, jako bychmy nic ze železnicu, ale z łódźu jěli. Poskićeše so nam cyle samsny napohlad, kaž w Italskej při jězbje z kraja do Bjenatkow. (Venedig; hl. str. 89).

W Cetće khwilku zastachmy, zo bychmy sebi twjerdźiznu a wójnski přistaw (zastanišćo za wójnske łódźe) wobhladali. Kohož to zajimowaše, móžeše sebi też na brjozy šnačich škorpawow (mušlow) nazběrać abo hač do koleń do wody zaléźć; přetož morjo njeběše tam 8 tysac metrow hłuboke, ale tu a tam tak nišce, kaž Nowakec łuža na Horje. — Wot Cetty wobroći so železnica k połnocy a přiwjeze nas do Avignona, hdźež mějachu w 14. stolěće khwilu Romscy bamžowje swoje sydło. Dokelž jim tehdom Italscy zemjenjo w Romje wjele wobćežnosćow činjachu, přepołoži bamž Měrćin V. swoje knježerstwo do Avignona, z čimž pak cyrkwi spomhane njebu: přetož nětko přinuzechu bamžowje do hišće wjetšeje wotwisnosće wot Francózskich kralow. Duž so bamž Hrjehor XI. skónčnje zasy do Roma wróći. Dokelž tute wotwisne přebywanjo bamžow w Avignonje nimale 70 lět (1309—1377) traješe, potajkim něhdze tak dołho, kaž jatba židow w Babylonje, mjenuja stawiznarjo tutón čas „Babylonske zajeće" bamžow. — Něhdyši bamžowski hród w Avignonje słuša dźensa krajej a je na dwě połojcy dźělany; w jenej su kaserny, w druhej jastwo. — Dostojne wužićo bamžowskeho hrodu!

(Přichodnje dale.)

Z cyrkwje a swěta.

Tele dny je, na smjertnym łožu ke katolskej cyrkwi přestupiwši, znaty a wučeny muž zemrjeł, kotryž je sebi sławne mjeno dobył přez swoje wustojne pjero přećiwo njezbožownomu něhdušomu jezuitej hrabjej Pawołej Hoensbrochej. Wón podpisowaše tehdom swoje wótre nastawki ze zakrytym mjenom „Pilatus". Lěta dołho njeje nichtón joho woprawdźite mjeno znał, hač wón skónčnje so sam swojoho autorstwa wuzna. Běše to wučenc dr. Viktor Naumann. Rodźeny w Berlinje, hu zhromadnje z pryncom Waldemarom (bratrom něhdušoho kejžora Wilema II.) wućehnjeny. Pozdźišo wopytowaše jedyn Drježdźanski gymnasij a studowaše prawa. W žiwjenju běše swobodny spisowaćel, dźiwadłowy direktor a njewotwisny politikaf. Pod kancleromaj Bethmanom a Hertlingom je ważne potajne misije wukonjał. Za swoje zasłužby wo němski kraj dósta, hdyž 1920 na wotpočink dźěše, titul pósłanca a němsko-krajnoho ministra. Swoje nastawki přećiwo Hoensbrochej (Što je wěrnosć?" a „Quos ego", přećiwniski list přećiwo Pawołej Hoensbrochej) wozjewješe wón w Augsburgskej „Post-Zeitung". Wone běchu tak seiene a wěrne, zo hnydom wědomostne mjeno Hoensbrocha zničichu. Joho poslednje dźěło „Profile" zaběra so z katolskej cyrkwju, do kotrejež maćeřnoho klina so wón sam skónčnje namaka.

Druha znamjenita konvertitka je knjeni Sofija Bronsveld, prěnja žónska w **holandskim** sejmje. Jeje nan běše protestantski pastor a wótry přećiwnik katolikow. A dźiwnje, wjacore joho dźěći — mjez nimi też Sofija — přestupichu pozdźišo do katolskeje cyrkwje. Knjeni Bronsveldowa je nětko po smjerći swojoho muža do rjadu Benediktinkow zastupiła.

W Awstriskej woswjeći 9. novembra stary sławny stift (klóštr) Kremsmünster 1150lětne wopomnjećo swojoho założenja přez tehdomnišoho bayerskoho wójwodu (z rodu Agilofingow) Tasila III. — Druhi nic mjenje sławny a hišće wo něšto starši klóštr Swjatoho Pětra w Sólnohrodźe je přez Swj. wótca dóstał hódnosć arcyabtaje. Nowy arcyabas dr. Klotz je jara wustojny spisaćel a pobožny rjadownik, kotryž je swój klóštr na wysoki skhodźeńk klóštrskoho žiwjenja pozběhnył. Klóštr Swjatoho Pětra je założeny wot prěnjoho Sólnohrodskoho biskopa, swjatoho Ruperta, wokoło lěta 700. Swjaty Rupert, patron Sólnohrodu, je tam też pokhowany.

Po Mikławšku. W přichodnych dnjach budźa w Prazy katolscy studenća po tak mjenowanym „Mikławšku" khodźić. Katolske studentstwo w Čechach je też runje kaž pola nas we wulkej nuzy, tak zo sebi hinak pomhać njewě, hač zo zjawnje za swoje potrjeby hromadźi pak w cyrkwjach, pak w domjacnosćach katolikow. Katolske časopisy napominaja swojich čitarjow, zo bychu studentow podpjerali.

Francózscy katolikojo wužiwaja za swoje zaměry też filmow a su sebi wosebity komitej k tomu wuzwolili. Tukhwilu předstajeja žiwjenjo swj. Franca po knizy danskoho spisaćela Joergensena. Při prěnim předstajenju běše też Parizski arcybiskop kardinal Dubois paršonscy přitomny. W Parizu přińdu na jenu faru w přerězku 20 kinow. Tuž drje je na času, zo też cyrkej tutu móc w zjawnym žiwjenju za swoje nadawki wutrjebuje. Też holandscy katolikojo su podobnu kročel činili. Katolska cyrkej je stajnje moderna (nowočasna) a wuwužije wšě srědki swěta, zo by přecy wjacy človjekow za Boha Knjeza dobyła.

W **Romje** zemrje 26. novembra kardinal Bonzano. Lěta 1867 w Castellezzo rodźeny, běše wón 7 lět rektor wulkoho misijónskoho kollega. Bamž Pius X. pósła joho za nuntia do Washingtona (w Americy). 1922 pomjenowa joho bamž Pius XI. za kardinala a pósła joho jako swojoho legata na eucharistiski kongres do Chicaga, štož wulku radosć mjez Amerikanami wubudźi. Ćežke skhorjenjo na žołdk je jomu žiwjeńsku móc zlemiło a joho přezahe z kruhow radźićelow a pomocnikow Swjatoho Stoła z tuteje časnosće wotwołało.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 1. decembra 1927.

Ćelata (626): 2) 67—71. 3) 59—65. 4) 51—57. 5) — . 6) — .
Swinje (657): (přez 300 pt.) 1) 60—62. 2) (240—300) 56—58. 3) (200—240) 53—55. 4) (160—200) 50—52. 5) — . 6) — . 7) 50—52.

Wične płaćizny		w Budyšinje 26. novembra	w Kamjencu 24. novembra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,25—12,75	12,40—12,75
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,75	12,50—12,75
Ječmjeń	50 „	12,25—13,00	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,50
Wows	50 „	10,50—11,00	10,30—10,70
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,80—3,50	3,10—3,30
Butra	1 „	4,40—4,60	4,20—4,60
Syno	50 „	2,50—3,00	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,20—1,50	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,80—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22,00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	19,50—20,00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,18	0,16—0,17
Prosata, 684 štuk	1 štk.	6,00—19,00	10,00—14,00

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.; 741.—742. z Budyšina: Michał Glawš, Jurij Hejduška (kotołska hasa); 743. z Brěmjenja: Pawoł Šołta; 744. ze Zdźěrje: Hańža Kašperka; 745.—746. z Rožanta: Jurij Klimant, Jakub Žur; 747. 748. ze Smjerdźaceje: Mikł. Temer, Pětr Jenka; 749. 750 ze Sernjan: Michał Šliž, Jakub Nowak; 751. z Dobrošic: Hana Krawcowa; 752.

z Pěskec: Mikławš Žur; 753. z Noweje Wjeski: Michał Kobalc; 754. z Różanta: Michał Šołta; 755. z Budyšina: Michał Raab; 756. —759. z Khrósćic: skótny lěkař J. Šołta, Franc Natuš, Jan Pječka, Emilija Aksmanowa; 760. z Łuzča: Hana Ryćerina; 761. z Nowych Bóšic: Marja Weidlichowa; 762. z Łuha: Hańža Suchowa; 763. z Worklec: Jurij Handrik: 764. ze Smječkec: Michał Krawža; 765. z Budyšina: Madlena Opicowa.

Sobustawy na lěto 1926.

Čo. 1136. N. Z.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Kk.: Pawoł Šołta z Brěmjenja 1 hr., Michał Rab z Budyšina 1 hr.

Wulki wubjerk. Tunje płaćizny.

Pisane a běłe łožowe nawoblečenja

najlěpše wupjerki, łožowe płachty

damast, blidowe ruby, servietv, twjelki, trjenja, nósniki

Přikrywy za blida, komody, sofy a divany

normalne šaty, frotěrowace twory, košlacy płat, płat za zwjeršne košle, barchenty, tkaniny za šorcuchi.

Płatowe ruby k rólowanju a **syru kopřiwinu** we wšěch wulkosćach.

Hilger w Budyšinje, Lotzowa dróha 20[1] Žane klamy

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Rjane dary

hišće jara tunjo, dokelž před powyšenjom płaćiznow skazane:

Zwjeršne košle, khornarje, šijnicy (krawaty), spódnje kholowy, zasadne košle, zoki, lacy, pulovery, jaki, jaki, rukajcy, chenilowe rubiška, rubiška wokoło šije.

Woblečenja za knjenje a dźěći, princes-suknje, šaty, nohajcy.

WalterNoebel

Budyšin, bohata droha 14.

K hodam

poruča swój bohaty skład:

dybzačnych časnikow
žonjacych časnikow
naručnicow
regulatorow we wulkim wubjerku
kulojte a różkate sćěnske časniki
kuchinske časniki
kukuk-časniki
małe stejace časniki
z drjewa, marmora, alabastra atd.
budźaki w najwjetš. wubjerku
kaž też **w nocy swěćate za ćežkosłyšacych**
cyle małe za pućowanjo atd.
rjećazki wšěch družin.

Woprawdźite češke debjeńki kaž:
bróše, koléry
pjeršćenje, slěbrne a dublej
sportske jehlički
šlipsowe jehlički
kneflički za manšety
časnikowe rjećazki za žony
wutrobički
pozłoćane křižiki
nawušnicy (Ohrringe)
cigaretowe etwije a podobne wěcy, **elektriske dybzačne lampki** lěpšoho wuwjedźenja,
gramofony a gramofonowe platy
kaž też wšitke druhe wěcy, kiž do našoho powołanja słušeja.

Prošu, wobhladajće sebi mój bohaty skład.

Jurij Menzel

serbski časnikař w Dobrošicach.

Wšědnje přecy, njedźelu hač do 5 hodź. k rěčam.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf w Kamjencu

(prjedy Budyšska dróha)

wobkhód nětko: Połčniska dróha 6

w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Pisane łožowe nawoblečenja a łožowe płachty, wupjerki. Najlěpše twory wulki wubjerk - - jara tunjo

K. Erler w Budyšinje, na Žitnych wikach znapřeča „Złoteje Hwězdy".

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Přihodne dary k Božomu dźěsću.

Pisane a běle łožowe nawobličenja, płachty,

najlěpše wupjerki,

trěnja, trěwki, płaty k rólowanju, nósniki, ruby na blida a tafle, serviety, blidowe krywy, normalne, plišowe a makowe šaty, zwjeršne košle, płat za šaty, hotowe šaty, šórcuchi.

Najwjetši wubjerk. **Najtuńše płaćizny.**

Hilger, měj. Emil Wiltschek **Budyšin, seminarska dróha 2.**

Wot wutory, 6. decembra **Božoh' dźěsćowe štomiki** předawataj

Natuš w Khrósćicach **Natuš w Kukowje.**

Feodor

Wulcy zwjeselenaj wozjewjamoj z tutym, zo je so namaj

strowy synk

narodźił.

Dr. Jan Cyž a mandź. Leńka rodź. Smolerjec.

Po dołhej ćežkej khorosći je Bóh luby Knjez sobotu připołdnju našu lubu mać a wowku

Hanu Rachelowu

ze Šunowa

swojeje staroby 69 lět k sebi do wěčnosće wzał. Bóh daj jej wěčny wěčny wotpočink!

Přećeljo, znaći, susodźa a wjesnjenjo su ji za čas žiwjenja wjele lubosće wopokazali, na pustych wječorach so za nju modlili a w bohatej ličbje ju k rowu přewodźeli. Wšitkim wutrobne **„zapłać Bóh tón Knjez!“**

Poručamy jeje khudu dušu do pobožnych modlitwow wěriwych.

W **Šunowje,** na dnju pohrjeba 29. naz. 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

W nocy 7. nov. 3/43 hodź. je Bóh luby Knjez

duchownu knježnu

Achaciju, rodź. Madlenu Hejduškec

z Wětenicy

w 52. lěće jeje žiwjenja z tuteje časnosće po krótkej khorosći wotwołał.

Tule zrudźacu powěsć wozjewjamy wšitkim přećelam a znatym a prosymy wo pobožnu modlitwu za dušu našeje lubeje zemrěteje sotry.

Hłubokozrudźeni bratřa, sotry a přiwuzni.

Swobodne Zjednoćeństwo kat. wučerjow serb. Łuž.

změje **srjedu, 14. decembra,** popołd. w 3 hodź. swoju

porjadnu 4. zhromadźiznu

pola **Wjenkec w Khrósćicach.**

Dźeński porjad:

1. Referat knjeza kolegi Cyža-Wotrowskoho: Naše narodne stojnišćo. — 2. Naš swjedźeń. — 3. Namjety, zdźělenki atd.

Předsyda.

Po Božej swjatej woli zemrě ze swjatymi sakramentami domawobstarany naš njezapomnity nan, dźěd a pradźěd

Michał Šołta z Jasenicy

w 83. lěće žiwjenja. Za wšitke dźělbraćo při smjerći luboho zemrětoho wuprajamy wutrobny dźak a **„Zapłać Bóh tón Knjez“** wšěm za wopytanjo pustoho wječora, přewodźenjo a k rowu — wjezenjo, wosebje „Jasčanskej Kat. Bjesadźe“.

W **Jasenicy,** na dnju pohrjeba, 29. 11. 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Wutoru, 15. nazymnika je naš luby starosćiwy nan a dźěd

Mikławš Šejda,

bywši **žiwnosćeŕ w Trupinje**

swojeje staroby 75 lět po krótkej khorosći pola swojeje dźowki w Jitku zbóžnje wumrěł.

Za pobožny paćeŕ na pustych wječorach, za bohate k rowu přewodźenjo a k rowu niesenjo wuprajamy wšitkim naše wutrobne: **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

Prosymy wo spominanjo w modlitwje na joho khudu dušu!

W **Jitku a Konjecach,** dźeń 28. naz. 1927.

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez“

wuprajamy wšitkim, kotřiž su našej lubej maćeri, wowcy a ćeće, sotře III. rj. swj. Franciska,

Mariji zwud. Rabowej rodź. Čumpelic,

kotruž Bóh luby Knjez po dlěžšej khorosći w starobje 73 lět, 11 měs., 21 dnjow k sebi wotwoła, lubosć z wopytowanjom w khorosći, pustoho wječora a k rowupřewodźenjom wopokazali. — Poručamy dušu zemrěteje do modlitwow wěriwych, wosebje rjadowych sobustawow a Krupčanskich pućowarjow.

We Wotrowje, 26. XI. 27.

W mjenje zrudnych zawostajenych:

P. Klemens M. Rab, S. C. J.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćeŕnje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕěčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

50. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **10. decembra 1927.** | **65. lětnik.**

Njewoblakowana knježna a maćeŕ.

Chcemy-li ważnosć česćowanja najzbóžnišeje knježny za ludowe žiwjenjo spóznać, tu trjebamy so jenož na prawěrnosć dopomnić, kotraž stoji nad stawiznami čłowjestwa, na tamny prazakoń wšoho ludowoho žiwjenja, kotryž je we běhu wšěch lětstotkow so přecy zaso zwěrnosćał. Tónle zakoń wupraji, zo wosud jenoho ludu, joho móc a joho přichod, je naposledku wotwisny wot žónskich tohole ludu. We swojich žónskich wobsedźi kóždy lud tamne potajnostne žiwjeńske žórło, z kotrohož ma so přecy znowa na spodźiwne wašnjo wobnowić a womłodźić, w nich ma tamne korjenje žiwjenja, přez kotrež ma so jomu po wšěch wichorach a wosudach přecy zasy nowa móc přinošeć. Je to zakoń, kotryž je so stajnje jako wěrny wupokazał, zo je wosud ludu hakle potom bjeznadźijomnje rozsudźeny, hdyž je so do tutoho poslednjoho žiwjeńskoho korjenja roztwor a zajědojćenjo dobyło. Wšo zamože lud přětrać: poražki, wokłudnjenjo, bědy wot nutŕka a wot wonka, ale wón wěsće zahinje, hdyž nima wjacy ćělnje a duchownje strowoho žónstwa.

Na čim pak spóznawamy, kajke su žónske jenoho ludu, kak stoji z jich ćělnej a dušinej strowotu? Je da njezmylnoho znamjenja, přez kotrež zamóžeš žónske położenjo ludu jako w špihelu spóznać? Je tajkoho! Chcemy-li wědźeć, kak stoji ze žónskimi jenoho ludu, tu trjebamy so jenož prašeć, kotre je předznamjo žónskich tohole ludu, kotra žónska płaći jako přikładna w cyłym ludowym žiwjenju, kotrejž pytaja so runać? — z krótka: kotre nahlady wo bytnosći žónskeje ma lud samón? Z tutoho nadknježowacoho přikładu za žónske móžemy z wěstosću na cyłe žónske poměry tohole ludu wróćoslědować, w za nje płaćacym žónskim idealu stupa před nas žónska tohole ludu, kajkaž wona woprawdźe je.

Prašamy-li so nětko, kotre je žónske předznamjo našoho ludu w zańdźenosći, tu měli překročić wšě naše domy Bože, a naše wjeski, w kotrychž hišće pomniki našeje katolskeje zańdźenosće žiwe na pućach a šćežkach stoja. Z tak mnohich swjatnicow, wjesnych a pólnych kapałkow a swjećatkow bychu nas strowiłe předznamja žónskich prjedawšich časow: Swj. Hana, swj. Borbora, swj. Hilžbjeta, swj. Hańža, swj. Khata abo kaž wšitke te žónske našeje zańdźenosće rěkaja. Tola tute pomniki njejsu jenož z ducha pobožnosće něhdy na tute městna postajene, to njejsu pobožne swjećatka w modernym zmysłu, jenož k zbudźenju nabožnoho začuwanja, ně, ale tamni stajerjo tutych pomnikow su do tohole kamjenja a drjewa wšitko to nutř położić chcyli, štož začuwaše jich duša wo wysokim a nadobnym žónskim wobrazu. Tohodla stupaja nam też tele wudźełki něhdyšich časow dźensa hišće tak blizko, dokelž w nich je wuprajene žiwjenja zapřimnjenjo jenoho cyłoho časa.

Přecy zaso pak nadeńdźemy při našim rozhladźe po našim krajiku jene swjećo, kotrež njestoji jenož w swjatych rumach našich luboznych swjatnicow, ale kotrež nas strowi po našich pućach, naš wobkhad a naše wšědne dźěło, kotrež nimo njoho dźe. Je to swjećo tamneje jeneje žónskeje, w kotrejž naši prjedownicy najwyšši ideal žónskeje zwoprawnjeny widźachu: swjećo Njewoblakowaneje knježny a maćerje. Ponurjamy-li so do tutoho najwyššoho předznamjenja našeje zańdźenosće, tu rozjasnja so nam, zo w tutym žónskim idealu dwoje bywa: w žónskim idealu Marijinym stej wobej najwyššej wyšinje, kotrejž žónska docyła dócpjeć zamóže: njedótknjene knježnistwo a najhłubše a najdobroćiwiše maćerstwo na spodźiwne wašnjo zjednoćenej. Tole potajkim bě žónska, w kotrejž naši prjedownicy widźachu bytnosć žónskeje zwěrnosćenu: tamne jeničke zjednoćenjo najzdobnišeje a najćišćišeje knježny a najjasnišeje a najluboznišeje maćerje. Knježna a mać w jednym — to bě přikład za našu zańdźenosć.

Hladamy-li pak wot tudy do našeje přitomnosće, tu hižo při cyle zwěršnym pohladnjenju dopóznajemy, zo tónle žónski ideal ma w našej zjawnosći šće lědma dźe płaćiwosće. A hladamy-li hłubšo, tu dowidźimy, zo so dźensa w našim ludźe přecy bóle tajke žónske wašnja přetłočuja a přecy bóle k nadknježowacomu přikładej bywaja, kotrež so we wšěm wot něhdyšich rozdźěluja. Štož so we wobrazu našich wjeskow, w našim towaršnym žiwjenju, we formach našich zawjeselenjow, w bjesadach a skhadźowanjach přecy raznišo přetłočuje, to je tamna „dama“ njewušnoho swěta, kotraž to runje napřećiwne „našeje lubeje Knjenje“ předstaja. Je to žónska wosoba, kotraž njeje ani knježna ani mać. Kak daloko je wotwobroćenjo wot wěrnoho ideala ryzy serbskeje holcy hižo postupiło, to z toho sleduje, z kajkej bjezswědomitosću mnohe žony a holcy tamne

špatnosće módy sobučinja, kotrež tola naposledku ničo mjenje njejsu, hač znjehódnosćenjo našoho žónskoho splaha k nowomu srědkej znjewužiwanja. Tež samo w swojim hewak tak čestnym a wulcy wukhwalenym drasćenju pokazuje so, štož hłubšo hladacomu přecy zaso nadpaduje, tamna hłubokokhutna woprawdźitosć, zo mnohe z našich holcow a žonow tu něžnu mjezu, kotraž na włósku wótrje mjez naturskim a strowotnym na jenej, a mjez njepřistojnym na druhej stronje leži, wjacy wobkedźbować njewědźa. Přez to pak, zo je začuwanjo za tule přistojnu mjezu so zhubiło, hinje w našim žónskim swěće to najrjeńše, štož su samo cuze na nich přecy zasy wobdźiwałe a wukhwalowałe: zmysl za přistojnosć, za něžne wašnjo, za zdobnu wosobnosć. Z tym pak je najwjetši strach, zo najdróžše ludowe kubło, kotrež docyła je, so nam zhubi: Dostojnosć žónskeje a česćownosć mužskoho před njej.

Kak ćežko bywa tola dźensa w našej mužskej młodosći, samo hdyž je w katolskich młodostnych towarstwach, wědomnosć wo česći žónskeje a wo česćomnosći před njej zbudźić. Přecy zaso dóstanješ wot tohole młodoho ludu wotmołwy, zo woni na našich dźensnišich holcach tak mało česćehódnoho widźa. A runje tele spadowanjo česćownosće před žónskej je jene z tych najhrózbnišich jewjenjow našoho ludowoho žiwjenja, přetož hdyž žónska tu česćownosć před sobu samej a tón muž tu česćownosć před žónskej zhubi, tam zasypnu so znutřkowne murje człowjestwa. Wšě zwonkowne reformy, wšě štatne přewroty, wšitcy sławni wjednicy a wšě ćělne a hospodarske wudospołnjenja njepomhaja tajkomu ludej ničo wjacy, jeli tale najněžniša žiwjeńska žiłka, ta česć žónskeje so puknyła.

Wumožeński skutk křesćanstwa njewobsteješe w poslednim w tym, zo bu na město tehdyšoho pohanskoho měnjenja wo žónskej cyle nowa ideja wo žónskej postajena. Před muža stupi žónska, ke kotrejž muž z česću a z nutřkownej česćownosću zhladowaše, a zakładna ideja bě, zo čistotna žónska zamóže muža samo přez najhórše swětowe nakaženja bjezstrašnje wjesć, haj, zo joho też skónčnje k widźenju wěčnoho Boha samoho dowjedźe.

W Mariji pak njewidźimy jenož wobraz knježniskeje čistoty, ale z jeje njezranjenoho knježnistwa wurosće jeje hłuboko česćowne maćerstwo. Tole dźe je, štož nas na tych starych swjećatach Maćerje Božeje přecy zaso tak hłuboko wozboža, zo z mjezwoča tuteje „žony“ jena dobroćiwosć, woporniwosć, podaćo a zbóžnosć sapa, kajkaž móže też jenož we wěrnej maćeri so namakać. Přez tele maćerstwo pak je Marija z najwjetšej ważnosću za naše ludowe žiwjenjo. Njewukhadźa wulki dźěł našeje dźensnišeje bjezbóžnosće teje hłubokeje njespokojnosće našomu ludstwje z toho, zo runje našim dnjam zdobne maćerstwo pobrachuje? Njeje runjewon wěrna maćer w zjawnym měnjenju zacpěwana? Njeznjeja tamne žony, kotrež hišće tak zmužite su, zo wjetšej črjódcy dźěći žiwjenjo wobradźa, často dosć samo wot žonow směch a hanjenjo: Njewidźa so w nich často dosć jenož błazne, wróćostejace stworjenja, kotrež „postup“ 20. lětstotka hišće spóznałe njejsu? Njedyrbi pak lud, kotryž wjacy žanych wěrnych maćeri nima, nic jenož ćělnje ale wosebje na swojej duši, we swojej žiwjeńskej zamóžnosći hinyć?

Tak rěči z wobraza Marijinoho khutne napominanjo na naš lud, na naše žony a na našich muži. Našim maćerjam změje tónle wobraz dźensa wosebje to jene prajić, zo ma wona swoje wotrosćace dźowki zaso bóle k maćerskomu skutkowanju w domje wosrjedź swójby wudospołnjeć, zo wona w nich ćim bóle zaso zmysł za skutkowanjo zbudźuje, kotrež w domje, w domjacym dźěle a w domjacej wudokonjanosći leži. Katolskim mužam pak přiwoła swjeće Marijine tu wěrnosć, zo woni na spadowanju žónskeje česće a dostojnosće, na maćerstwje a domjacnosći sami jara wulku winu sobu njesu. Přetož njećahnu so často, samo při našich katolskich towarstwowych swjedźenjach tamne holcy najbóle doprědka, kotrež najmjenje swoju holču česć a knježnisku dostojnosć sebi ważić wědźachu? Naši nanojo maja tu wulkoho woćehnjerskoho nadawka pola swojich synow dopjelnić. Přez samsny přikład, wosebje doma maćeri napřeću, budźa swojim synam wědomjo zbudźeć, zo dyrbja w kóždej holcy a w kóždej žónskej Marijinu dostojnosć česćić. Jenož potom, hdyž so w wotrosćacych synach nowy ideal zdobneje přistojnosće napřeću žónskomu splahej zbudźi a haji, změjemy za naš lud nowy zbožowny přichod położeny. šk.

Politiski rozhlad.

Namjet njedowěry za knježerstwo prawicy. Zańdźenu wutoru dóńdźe w němskim sejmje k wothłosowanju socialdemokratiskoho namjeta, kotryž dyrbješe knježerstwu prawicy swoju njedowěru wuprajić. Sejm bě derje wobsadźeny, lěpje hač bě człowjek posledni čas to docyła hdy widźał. Namjet njedowěry bě so wosebje stał dla njedosahacoho zrozumjenja ministra Köhlera na polu financow a narunanjow. Też wšelake njezbožowne počinanja němsko-narodnoho znutřkownoho ministra z Keudell, kaž njewěstosć cyłoho knježerstwa, wosebje też w šulskim prašenju, je k namjetej njedowěry wjedła. Demokratojo su swoju njedowěru wuprajili, někotři wotpósłancy lěwoho centra pobrachowachu, hospodarske zjednoćenjo bě šćěpjene. — Wothłosowali běchu wšo dohromady 435. 14 běchu so hłosa zdźerželi, 192 běchu z „haj“, 229 z „ně“ hłosowali, tak zo bě namjet njedowěry zaćisnjeny, byrnjež też z 37 hłosami wjetšiny jenož. Lěwica w tutym wothłosowanju tola wěste dobyće widźi a měni, zo tak dołho wjacy trać njemóže, zo knježerstwo prawicy swoju słabosć a njepřezjednosć skónčnje dowidźi. — Što wě?

Kak dołho budźa posedźenja zwjazka narodow w Ženewje trać? Póńdźelu 5. decembra je so rada zwjazka narodow pod předsydstwom khinskoho wotpósłanca w Parizu Tšeng Loh k 48. skhadźowancy w Ženewje zešła. Hdyž běchu so wšelake zarjadniske wěcy najprjedy w zawrjenym posedźenju wuradźowałe, rozprawješe litawski ministerpresident Waldemaras wo pólsko-litawskim prašenju. — W potajnym posedźenju je rada dotalnoho wjednika mjeńšinskoho wotrjada, sekretara Colbana, k direktorej wotbrónjerskoho wotrjada zwjazka narodow pomjenowała. Chamberlain je tu za Colbana, Briand za dr. Stresemana připóznawace słowa rěčał. Rada wobzamkny, zo nochce nětkle wo wuherśko-rumunskej zwadźe ničo jednać; tuta należnosć dyrbi do měrca přichodnoho lěta wotstorčena być, je tola też přez rumunsku delegaciju zwonkowny minister Titulescu dla khorosće zamołwjeny. — Wot ważneje němskeje strony dóńdźechu powěsće, zo je pólsko-litawske prašenjo we wulkej liniji k dobromu kóncej přišło. Wězo dyrbi so hišće wotmołwa Litawskeje wočakować, ale tola nětko hižo hodźi so rjec, zo je wójnski staw mjez woběmaj statomaj kaž zběhnjeny. Też sowjetowa ruska delegacija je k tomu swoje přizwolenjo dała. Polacy su sebi jenož žadali, zo by jim wěsty čas k wotwiću jich poćahow přizwoleny był. Wočakuja pjatk też Pilsudskoho w Ženewje, kotryž budźe Pólsku we radźe zwjazka narodow zastupować. — Kaž so zda, njebudźe tute posedźenjo rady zwjazka narodow tón raz dołho trać, tak zo je móžno, zo budźa posedźenja hižo sobotu skónčene.

Rozmołwy w Ženewje. Chamberlain a Litwinow. Póńdźelu dóńdźe k rozmołwje mjez Litwinowom a Chamberlainom, zo byštaj so wo poćahach mjez woběmaj statomaj rozrěčowałoj a wuradźowałoj. Ale njebě móžno, na zhromadnu basis přińć. Chamberlain praješe, kaž hižo prjedy, zo je Jendźelska zwólniwa z Ruskej so wujednać, a z moskawskim knježerstwom do nowych jednanjow zastupić, jeli chce Ruska swoju komunistisku propagandu w cyłym wukhodźe, wosebje w Khinje a Dołhowječornej Indiji zastajić. Jendźelske knježerstwo ma dopokazy w rukomaj, zo so propaganda třećeje internacionale cyle w přezjednosći z moskawskim knježerstwom stanje. Kaž dołho so tuta komunistiska propaganda cyle njezastaji, je wuwzate, zo so

jendźelsko-ruske poćahi w starej měrje wobnowja. Hakle zańdźene dny je zasy proces w Londonje dopokazał, kak so w jendźelskim wójsku a też łódźstwje komunistisko-ruska spionaža wukonja. Tola su jendźelske nowiny přeswědčene, zo nowe poćahi so nawjazaja, tak khětře hač Ruska swojeje propagandy so wzda. — Też z němskim zwonkownym ministrom Stresemanom je Litwinow so rozmołwjał. Staj wosebje wo pólsko-litawskim prašenju rěčałoj. Rozmołwa bě jara wutrobna a přećelna. W rozmołwje bu też prajene, zo mjez woběmaj knježeństwomaj žanych ważnišich napřećiwnosćow njeje. — Němski zwonkowny minister Stresemann a pólski zwonkowny minister Zaleski staj so trjechiłoj a wosebje wo nowym němsko-pólskim wučinjenju rěčałoj a jednałoj. Běštaj přeswědčenja, zo dyrbjałe překupske poćahi w rańšej Europje hišće khmańše być hač dotal. —

Stalinowe nahlady wo politiskim położenju. W runje započanym 15. zjězdźe ruskeje komunistiskeje strony je Stalin, president ruskoho bolšewistiskoho knježeństwa, rozprawu centralnoho komiteja přednjesł. W spočatku rozprawy na „rosćacu krisu“ we swětowym kapitalismje pokaza, kotraž z nowoho rozdźělenja swětowych wikow a syriznowych žórłow nastawa a strach nowych wójnow w sebi khowa. Cyła dźěławosć Zwjazka Ludow w nastupanju wotbrónjenja dopokazuje, zo je Zwjazk Ludow instrument, z kotrymž so nowe brónjenja zakrywaju a so nowe wójny přihotuja. Dosaha, nětčiše měrne poćahi něhdźe w Albanskej, Litwje, Khinje abo w połnócnej Americy zatřasć, zo by, kaž 1914, so cyłe měrowe twarjenjo zasypło. Stalin dale praji: Smy na předwječorje nowoho revolucionarnoho pozběhnjenja w kolonijach a maćeřnych krajach žiwi. Hačrunjež je Jendźelska podarmo spytała, jednotnu antibolšewistisku frontu wutworić, njeje Jendźelska tele pospyty hišće spušćiła. Naš nadawk w tym wobstoji, wójnu wotstorkować a wšě naprawy k zakhowanju měrnych poćahow činić. Naša politika so w dołžnym a kreditnym prašenju na formulu załožuje: Daš-li ty, potom poskićam!

Z Łužicy a Serbow.

Z Budyšina. Na Bohatej hasy stoji wot něšto časa sem w Mrštný-ec wukładowanskim woknje Boži narod wustajeny. Njesměmy na to zabyć, zo dźe je poprawom Boži narod prěnja přičina našoho hodownoho wjesela a našeje hodowneje radosće. Też mjez Serbami dyrbjeli bóle a bóle na to dźěłać, zo bychu Bože narody pod hodownym štomom stałe, z najmjeńša małe žłobjatko z luboznym Jězus-dźěćatkom. Šěroke woršty so nětko w Němskej a też hewak druhdźe zaso wo postajenjo Božoho naroda prócuja, kaž je nas tamny khudy z Assisi, swj. Franciskus, wučił. — Naspomnjeny Boži narod je Serb Wićaz z Budyšina wustajić dał. Hižo prjedawše lěta je podobne wustajał, tak je na přikład jónu Boži narod wustajał, hdźež bě hródź a rodźišco Zbóžnikowe rozpadanki budyšskoho Mikławška. Lětuše postawy su wumělscy jara dobre; su we Rumburskej wokolinje rězane, hdźež tute wumělstwo posledni čas zaso prawje kćěć počina. Tam so mnozy ludźo po wójnje samo wot tutoho wumělstwa žiwja. Postawy su z lipowoho drjewa wurězane a molowane — su po wašnju baroka dźeržane. Też hródź a wokolina a rostliny su wumělscy hódnje předstajene. Štóž w tutych dnjach do Budyšina přińdźe, njech njezabudźe tutón rjany Boži narod sebi wobhladać.

Z Budestec. Zańdźenu njedźelu woswjeći serbski wótčinc wyšši farař Domaška-Budesćanski swój 25 lětny wosadny jubilej. Cyła wosada so na swjedźenju swojoho knjeza fararja wobdźěli, tak zo bě we wšěm lubosć, kotruž je sebi zasłužbny knjez farař a serbski wótčinc mjez swojimi wosadnymi dobył, widźeć. Póndźelu počesći naše serbske towarstwo „Lubin“ swojoho dušipastyrja na wosebitym serbskim wječoru pola Rösikec w Budestecach. Knjezej wyššomu fararjej Domašcy přejemy wjele zboža. Na wjele lět hišće!

Z Pančic. (So zastojnstwa wzdał — nowowólba měšćanosty). Kónc lětušoho lěta chce naš knjez měšćanosta Mikławš Bobik na derje zasłużeny wotpočink hić. Nimale 30 lět, potajkim cyłe človječe žiwjenjo — swoje

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

14. Róžiny rjekowski skutk.

Běše zasy jónu po dołhim dešćikowym wjedrje krasny nazymski dźeń zeskhadźał. Słónčko běše tak jasne a copłe a swěćeše tak přećelnje mjez wysokimi murjemi do hrodu, zo wšitko kaž z nowa woživi. Wšitcy w hrodźe běchu na polu, zo bychu zbytki žnjow domoj dobrali. Hrodowska pěstońca běše też z dźěćimi dele do dwora přišła.

Srjedź wulkoho dwora běše krasna studźeń, z wumělskimi kamjenjemi wudebjena. Studźeń běše nimo měry hłuboka. Traješe nimale štwórć hodźiny, prjedy hač bow horje a dele zwjerćachu. Kóždy, kotryž na hród přińdźe, wobdźiwaše studźeń.

Wokoło njeje běše rjane zelene městno z wěrobasami wobdate.

Tři dźěći hrajkachu sebi nětko na tutym zelenym městnje. Małej holčcy, Ida a Emma, wjeseleštej so nimo měry nad tutymi čerwjenymi jahodami. Thekla dyrbješe jimaj někotre kwětki wotšćipnyć. Tykachu je na nitki a powsnychu sebi rjećazki wokoło šije a rukow.

Eberhard, mały hólčec, mjetaše pak kamuški do studnje; pytaše přecy prawje wulke a posłuchaše jara kedźbnje, kak do wody pluskaja a skakaše z wjeselom. Hdyž pak so jomu tute dźěło wostudźi a so wot studnje wotsali, přileća ptačk, sydny so na kromu bowa, a dokelž běše tam přecy něšto wody nutřka, skoči ptačk nutř, zo by pił abo so kupał. Hólčec widźeše ptačka nutř skočić. „Tutoho ptačka nětkle lohko popadnu!“ Poča so na bow naćahować, hdyž pak běše joho ruka přecy překrótka, naćahowaše so přecy bóle, zhubi runowahu — a padny do tutoho hrozbnoho bjezdna dele!

Małej holčcy wołaštej bojaznje. Thekla, pěstońča, běše do kuchiny šła, zo by tam něšto nušlła. Na wołanjo přihna nastróžana won. Słyšeše hólca w studni žałosćić. Pohlada dele. Běše jara hłuboko deleka, běše za železo, kotrež běše do murje zamurjowane, wisajo wostał. Wona pak tu nětko stoješe a njewědźeše što započeć. Ryćerjowa žona pak ležeše hišće khora a tak njemóžeše won; wšitcy druzy pak běchu na polu. Thekla pak do smjerće wustróžana wołaše Boha a wšěch swjatych na pomoc.

Nětko přiběža nadobo Róža. Wona běše doma wostała, dokelž běše wrótnikowej jene dźěćo skhorjeło. „O, spěšnje“, praji Róža k Thekli, „pomhaj mi do bowa a pušć jón prawje kedźbliwje dele! Tak khětře pak hač zawołam „Zastać!“, potom njedaj bowej dale dele; zawołam pak „Horje!“, potom wjeć jón horje. Posłuchaj pak jara kedźbliwje a budź dobreje nadźije: Z Božej pomocu nadźijam so, zo dźěćo wumóžu!“ Róža poruči so, z dowěrliwym wóčkom k njebjesam zhladujo, pod zakit Boži a zaleze do bowa.

Hrózba po hrózbje ju wobběhowaše, hdyž přecy hłubšo a hubšo dele jědźeše, zymny, mokry powětr ju wobdawaše, słónčko běše za nju kaž hasnjene a wokoło njeje bu stajnje ćemniso. Skónčnje běše hač k hólčecej dojěła; wona zawoła z hłubiny: „Zastać!“ a bow wosta na městnje stojo. Prócowaše so nětko dźěćo ze železa wočinić. To pak běše jara ćežka a strašna wěc. Njemóžeše so z woběmaj rukomaj pušćić, dokelž dyrbješe, zo njeby sama do hłubiny padnyła, so z jenej ruku přecy rjećaza dźeržeć. To njechaše hić. Ju napadny njewopisajomny strach, zymny pót wustupowaše jej na čoło. Prošeše z tuteje hrózbneje, ćmoweje hłubiny z cyłej wutrobu Boha, zo njeby ju w tutej najwjetšej

zastojnstwo jako wjesnjanosta nastupi 1. winowca 1898 — je našej gmejnje předstejał a ju nawjedował a tak jeje zbožo spěchował a jeje dóńt na prěnim měsće njesł. Tehdom bu jenohłósnje za tute zastojństwo woleny a je tesame k powšitkownej spokojnosći wjesnjanjow wjedł, wosebje we časach struchłeje wójny, kiž też gmejnam nowe a wulke starosće napołoži. Wosebje běše tym swójbam starosćiwy pomocnik, kotrychž zastaraćeŕ na krwawne polo wućahny. Z wjetša jedna so w našej gmejnje wo małych ludźi, kotrymž je přeco a stajnje był dobroćiwy radnik. Też we šulskim předstejićerstwje hižo lěta dołho sobu skutkuje. Sćahnywši so 1890 z Wotrowa do Pančic, kupi sebi nětčišu žiwnosć, kotruž sej na wšě 40 lět přikładomnje hladaše, a bu tak we wjesnjanostwje naslědnik njeboh Andrickoho, znateje swójby, z kotrejž je naš sławny spisowaćel a wótčinc wušoł. Dócpěwši we winowcu 71. lěto, žedźi z dobrym prawom za měrnišim časom a chce zastojnstwo młódšej mocy zdowěrić, kaž hižo je to z hospodarstwom činił, dokelž měsćanosta w nětčišim času być, njeje žane mědlizanjo. Tuž wupraji so jomu też na tutym městnje derje zasłużeny dźak a přejemy, zo by swój wječor žiwjeński hišće prawje dołho wužiwał. — W zańdźenym tydźenju wotmě so nowowólba měšćanosty, z kotrejež knj. zamkarski mištr Feliks Bejma wuńdźe. Bu z relativnej wjetšinu hłosow gmejnskich zastupjerjow woleny — dósta mjenujcy 3 hłosy, kk. pjekarski mištr Rychtař, zdobom gmejnski starši, 2 hłosaj, žiwnosćeŕ Bryl a blidarski mištr po jenym hłosu. Wuzwoleny je wólbu přiwzał a přejemy, nětko na čoło gmejny stajenomu, zo by ju w dotalnym duchu dale wiedł.

Z Kamjenca. Zaradźeŕnske hodźiny za maćerje wotměja so přichodnu srjedu 14. decembra popołdnju w 2 hodź. w šuli w Konjecach a 1/2 4 hodź. w Smjerdźacej pola Šneiderec. Lěkaŕ budże přitomny.

Z Kamjenca. (Sadarstwo). Po wozjewjenju němsko-krajneje statistiki je Němska w prěnich 9 měsacach tuteho lěta samo na čerstwych jabłukach 74260 tunow z wukraja za 34,3 milionow hriwnow nakupiła. Při tym je tola jabłuko naš hłowny sad, kotryž so po cyłej Němskej z dobrym wuspěchom plahować hodźi. Što ma to za ludowe hospodarstwo rěkać, drje kóždy přećel swojeje domizny spóznaje. Za wšěch zajimancow sadarstwa pak nastawa přisłušnosć, domjacne sadarstwo hospodliwišo zarjadować. Přizamknjenjo k wokrejsnomu sadplahowarskomu towarstwu móže tute prócowanjo wulcy podpěrać a wunoški powyšić a wšelakore wutrjebanjo zaručić. W Kamjencu, Gersdorfje, Wulkich Rjedarjecach, Bretnigu a w Halštrowje wobsteja tajke towarstwa a su stajnje hotowe z dobrej radu. Nimo toho dyrbi so přecy zasy pokazać na zaradźeŕnju sadarstwa za Kamjeńske hejtmanstwo. Tuta je kóždy prěni štwórtk měsaca dopołdnja wot 8—11 hodź. wotewrjena a radźi cyle darmotnje we wšěch prašenjach sadarstwa a zahrodnistwa. Nětkole mamy měrny čas w ratarstwje a zahrodnistwje a tuž je khwila, nowe sadźenja přemyslić a wosebje wuběranjo prawych družinow přepruhować. Sadźenjo, wothladanjo starych štomow, wobdźěłanjo zemje a hnojenjo su wšo prašenja, na kotrež tuta zaradźeŕnja radlubje wotmołwja. Powšitkowna nuza ratarjow dyrbjała k temu pohnuwać, pódlanske dokhody ze sadarstwa bóle wuwužić hač dotal z tym, zo so kóždy wo dopjelnjenjo swojeje přisłušnosće prócuje přez sobuskutkowanjo a wukonjenjo wšěch nahromadźenych nazhonjenjow.

Wo serbskej duchownej knježnje † „Johanje" z klóštra Marijinoho Doła.

Redakcija přepodawa tutón dopis z pjera serbskeje duchowneje knježny z wosebitej radosću swojim pilnym čitarjam a wjeseli so nad wšěmi dopisami, kotrež su wjacy hač suche referaty (też tajke móže trjebać!), zo bychu kaž čerstwa rosa naše duše wopłodźałe, zo bychu nam pohon byłe k nowym mysličkam a skutkam — kaž je naš čas trjeba.

Z Marijinoho Doła. Kaž bu w tydźeńšim „Pósle" hižo wozjewjene, pokhowachmy tu sobotu 3. decembra našu wjelewaženu seniorku a jubilarku duchownu knježnu Johanu rodź. Šołćic ze Swinarnje. Droha zemrěta zasłuži sebi, zo so też z našeje strony na nju w „Pósle" spomina. Kaž hižo prajene, swjećeše loni swój złoty

---

nuzy wopušćił. Skónčnje so jej poradźi hołčeca wuswobodźić; wza joho na swojej rucy a wón přimny so z woběmaj ručkomaj jej wokoło šije, kaž by so bojał, zo hišće jónu padnje. Zasta płakać a wona wołaše nětko: „Ćehń horje!" Z wjeselom pytny Thekla, zo je bow ćežši a wjerćeše khwatajo horje.

Khora mać běše na wołanjo dźěći hač k woknej přišła. Kaž błysk přejědźechu ju słowa, kotrež dźěći deleka wołachu: „Eberhard je do studnje padnył!"

Thekla wołaše na nju: „Wón je wisajo wostał, wrótnikowa służowna joho wućehnje." Tu zaswěći jej zasy mała škrička nadźije na wutrobje. Poča so modlić.

Z hłubiny swojeje wutroby prošeše Boha wo wumoženjo swojoho jeničkoho syna. Jeje wóčcy hladaštej kaž sprostnjenej na studźeń. Skónčnje přińdźe Róża zasy horje, z jenej ruku hólčeca dźeržo, kotryž so jej kruće wokoło šije dźeržeše, a z druhej ruku so rjećaza dźeržo. Hdyž běše Róża horje dojěła a srjedź hłubokoho bjezdna z dźěćom wisaše, přičini Thekla koło kruće a stupi so na kromu studnje a sćahny bow k sebi a chcyše dźěćo dosahnyć, ale to pobrachowaše jej na mocy, zo by bow tak dołho dźeržeć móhła, hač by dźěćo Róži z rukow wzała. Prócowaše so dołho podarmo. To pak běchu za mać hrózbne wokomiki. Kóždy wokomik sebi mysleše, zo wšitcy tři do bjezdna padnu. Róża widźeše, zo to tak njepóńdźe a Thekla pušći zasy bow. Róża chcyše nětko dźěćo Thekli podać. Ale tak daloko hač Thekla też swojej rucy naćahowaše, njeběše možno, joho dosahnyć. Mać skoro wjacy přihladować njemóžeše; poča so jej ćmić před wočomaj. Wołaše tak wótře hač jej jeje słabe mocy dowolichu: „Tak nic, tak nic!" — Róża pak njeběše tute słowa słyšała, ale pytny hnydom sama, zo je na tute wašnjo hišće strašnišo. — Róża stoješe na wokomik cyle ćiše, hladaše k njebju, přemyslowaše sebi a praješe potom: „Thekla, storkaj cyle z waha do bowa, zo so pomałku tam a sem čumpa!"

Thekla posłuchaše, bjez toho, zo by wědźała čohodla. „Nětko", praji Róża a posměwkny so na třepotacu Theklu, zo by zmužitosć nabyła, „nětko, hdyž bow sam wot so bliže k tebi přińdźe, tak přimń spěšnje, z cyłej mocu a z woběmaj rukomaj dźěćo! Dočakaj pak, dóniž ći to njepraju! — Hlej — nětko — nětko!" Thekla wza nětko z lohkej prócu dźěćo z jeje rukow a staji je na krutu zemju. Nětko poskići Róži ruku, zo by też jej pomhała. Ale Róża praji: „Storkaj radšo zasy do bowa, zo so hač k stołpej zbliži!" Thekla zasy do bowa storkaše a hdyž běše bow cyle blizko při stołpje, přimny so Róża z woběmaj rukomaj a stupi na kromu studnje a stupi zasy na krutu zemju. O, kak so nad tym wjeseleše; kak radowaše so zasy na krasnym słónčku a módrym njebju! Padny na kolena, zhladowaše k Bohu horje, kotryž běše dźěćo a ju wumóžił. „Luby, dobroćiwy Božo, tebi budź dźak a kwalba!" běše jeje prěnja myslička. „Kak budże so mój nan wjeselić, kak spokojom ze swojej dźowku budźe!" běše druha myslička.

Dźěše khwatajcy tutu wjesołu powěsć wo wumóženju tutoho dźěśća swojomu nanej powědać. Nan wobja ju pod sylzami słódkeje radosće, kajkež je hdy žane nanowe wóčko płakało. „Ty sy wo najrjeńše dobyćo wojowała. Ty sy so sama přewinyła a njepřećelej dobrotu wopokazała! Ty sy wjele rjeńši rjekowski skutk wukonjała, hač najkhrobliši ryćeŕ, kotryž najmócnišoho njepřećela mortwoho k zemi porazy: Ty sy čłowječe žiwjenjo wumóžiła! Njebudź pak tohodla horda, luba Róża! Bóh je, kotryž ći přileżnosć a zmužitosć k tomu da; jomu samomu daj wšitku česć!"

(Přichodnje dale.)

jubilej. Dołhi čas klóštrskoho žiwjenja je knježna Johana wědźała derje nałožować k swjatosćenju swojeje duše kaž tež k swojomu dalšomu wudospołenjenju, zo by była hódny staw swjatoho rjadu, wosebje pak tež našoho konventa. Swojeje hłowneje winowatosće, swj. officium spěwać a so modlić a tak so přecy hódniša činić nadobnoho nadawka, kiž kóždy měšnik a rjadnik abo rjadnica ma, być „os totius ecclesiae — hort cyłeje cyrkwje", toho běše sebi zemrěta nadosć wědoma. Z kajkej česćownosću rěčeše tohodla husto wo modlenju brevěra. K lěpšomu zrozemjenju swj. officia běše sebi wědźała w prawym času do swojeje małeje knihownje nawabić krasne rozkładowanjo psalmow „Psallite sapienter" wot sławnoho abta benediktinow M. Woltera. Bjez dźiwa, hdyž kaž sputana na swój „stalis", w khórje stoješe. Na 45 lět běše takle wulkosće Boże w srjedźiznje templa wopowědowała. Tu nadobo dósta druhi pokiw wot Knjeza. Wón žadaše, zo by joho khwaliła w ćerpjenju. Bu wjedźena na stoł bolosćow přez sydom lět dołho. Wězo wot lubych sotrow wobdata a wopornjwje hladana, štož njech je tež tu dźakownje naspomnjene, stej to wosebje knježna Stefanija Wjenkec a sotra Khatyrna. Po wjacylětnym ćerpjenju měješe wjeršk kalvarije poslednje dny hišće dosćahnyć dospołnje. Tu ju wobja w zbóžnej smjerći jeje křižowany nawoženja. — Hnadna knjeni zapisa tute dny do wosobinskeje knihi sćěhowace: „Knježna Johana běše žiwa krónika našoho klóštra." — Přez wulki zajim, kiž njebućička měješe za wšo, njech w klóštrskich abo swětnych, politiskich wěcach, doby sebi wěsty skhodźeńk wědomosće. Znaty knjez to junu wobkrući, hdyž žortnje praji: „Knježna Johana ma hižo w małušku wjacy wědomosće, kaž ja we hłowje." — Kak jara běše bywšomu kralowskomu domej přikhilena a kak wjele, wjele je so za njón modliła, njech je tež hišće sobu přispomnjene. Dźak ze strony tutych nadobnych knježi tež njewuwosta. Wo tym swědči wosebje wopyt bywšoho kronprynca, kiž po swojej primicy přikhwata, zo by nam, wosebje pak knježnje Johanje, swoje prěnje měšniske požohnowanjo wudźělił. — Tola kajku wučbu zawostaji zemrěta swojomu serbskomu narodej? Wěš, knježna Johana dźeržeše při Božej mši serbsku modlerśku knihu, „Jězusowu winicu", we rukomaj. K swj. woprawjenju trjebaše knižku: „Pój, Knježe Jězu". Wězo by jej při Božej mši serbska, dospołnje liturgiska knižka bóle witana była, tola tuteje dyrbješe parować. Měnju małe „Missale". Njedawno so pisaše z Budyšina, zo ma so lud bóle z měšnikom modlić, a zwjeselace je, hdyž je so tam tež hižo z tym započało. Njeje móžno, serbskomu ludej tež jónu jene serbsko-łaćonske „Missale" poskićić? — Dale měješe njeboha zajim za towarstwo ss. Cyrilla a Methoda a staraše so wo to, zo by so „Posoł" tež zapłaćił. A hišće něšto. Prěnjej městnje sobu mjez wobrazami swojeje cale dóstaštej swjećeći swj. Bena a ss. Cyrilla a Methoda. Lěta dołho so prócowaše, zo by swjedźeń swj. Bena w našim officiu wyšši skhodeńk docpěł. Jeje prócowanja njeběchu podarmo. Lětsa swjećachmy swjedźeń sobu hač nanajswjatočnišo. Za knježnu Johanu běchu to woprawdźite słónčne pruhi do wšoho horja. Tola njech je dosć. Nic k posłuchanju, ale sćěhowanju. — W Knjezu zemrěta, budź nam mócna zastupjerka pola Boha!

Pućowanske dopomnjeńki.

(Pokračowanjo.)

12. Lyon.

Z Avignona přijědźechmy do Lyona, hdźež móžachmy skónčnje zasy jónu we łožach přenocować a tak trochu wotpočnyć. K jědźi dóstawachmy wšudźom běły, pšeńčny khlěb, kotrehož wuzke dołhe pokruty běchu na pěcne šćěpy podobne. — Z Lyonskich cyrkwjow je, nic najrjeńša, ale stawizniscy najwažniša arcbiskopska cyrkej swjateho Jana (Saint Jean), hdźež so w lětach 1245 a 1278 cyrkwinskej zhromadźiznje wotměštej. Tu nadeńdźemy, podobnje kaž w Prazy a Straßburgu, astronomiski časnik (přirunaj str. 110); na nim kóždy raz rano, připołdnju a wječor, hdyž klakanjo bije, jandźel z wysokosće přileći a so před deleka klečacej postawu swjateje Marije pokłoni, kaž hdyž ji něhdy w Nazareće Jězusowy narod přijewić přińdźe.

Lyon běše w zastarsku Němske město. Ale časy so přeměnjeja. Dźensa je wón zasakle Francózski, tak zo njeje radźomne, so tam z Němskej rěču słyšeć dać. Kak su Lyonjenjo přećiwo Němcam zmysleni, spóznawaš najlěpje ze sluba, kotryž we wójnje lěta 1870 sčinichu. Tehdom slubichu, zo cyrkej k česći najzbóžnišeje knježny natwarja, jeli Bramborscy, to rěka: Němcy, do města njepřińdu. A dokelž město woprawdźe před wójnu přelutowane wosta, dopjelnichu swój slub, a to wulkotnje; přetož natwarichu cyrkej, po hórcy, na kotrejž steji, „Notre dame de Fourviere" pomjenowanu. Wona njehodźi so po wulkosći z Pětrowskej cyrkwju w Romje abo z Milanskim domom přirunać, přetrjechja pak wobej na rjanosći. Je bjezdwěla najrjeńša cyrkej, kotruž sym dotal widźał.

Kak so Lyonjenjo Němcow runjewon, kaž rubježnikow, boja, njech ći sćěhowaca drobnostka pokaza. So popołdnju po měsće překhodźujo, zastupichmy do hosćeńca. Hdyž so korčmarka na nas dohlada a nas, drje po drasće, za Němcow spózna, zakřiča z cyłej šiju: „Mon Dieu, les Prussiens!" (Mój Božo, ći Bramborscy = Němcy). Najskerje běše w někajkej nowinje stało, zo dźensa Němski procesijón do města přijědźe. Na to ćekny do jstwicy a zamkny durje za sobu. Posłuchachmy, što budźe dale činić. Běše-li tam wo pomoc wołała, bychmy zasy šli, zo njeby našedla stróžele dóstała. Dokelž pak mjelčeše, myslachmy sebi, zo snadź chce so nam dalokim cuzbnikam k česći trochu khmańša zhotować; tohodla zesydachmy so za blida a čakachmy. W kućiku steješe klavěr; duž sydny so wěcywustojny z nas za njón a poča na nim pinkać. Druhi zaspěwa k tomu z rjanym mócnym hłosom: „Ich weiß nicht, was soll es bedeuten, daß ich so traurig bin." A my druzy spěwachmy sobu. Hdyž běše jena pěseń hotowa, zaklinča druha. Bórzy dóstachmy připosłucharjow. Črjódka pachołow přiběža z drohi na spodźiwny spěw posłuchać; wostajichu pak kedźbnje durju za sobu wočinjene, zo móhli, jeli bychu Němcy jenomu počeli kožu přez wuši ćahać, druzy spěšnje ćeknyć. Dokelž pak so jim ničo njesta, přińdźechu bórzy tež holčatka a za nimi někotre žony, drje jich starosćiwe maćerje.

Jako naš herc marseillaisu (Francózski republikanski spěw) zapiska, počachu hólčiska sobu rejić; tež holčki a žony so z něžnišim hłosom přitowarišichu. Tak piskachmy a spěwachmy, hač tak cyły dom klinčeše. Nětko poča so tež korčmarka w jstwicy hibać, powočini durje a kukaše ze škałbičku nutř. Hdyž jstwu połnu dźěći a žonow widźeše, z kotrymiž běchmy so mjez tym rozmołwjeć počeli, přińdźe tež skónčnje nutř, ale runje tak mazana kaž prjedy. Postrowi nas z ćicha a přinjese nam požadane wino a třebne škleńcy k tomu, tež za sebje samu jenu. Tu nala sebi z našeje bleše a wupi ju z připitkom: „A' votre santé!" (= na wašu strowosć).

Tute wašnjo wobsteji we wšelakich krajinach Francózskeje hišće dźensa z Francózskeje wójny lěta 1870 sem. Tehdom běchu powěsć roznjesli, zo Francózowje Němcam do wina z jědom zawdawaja. Tohodla sebi wojacy w hospodach (kwartěrach) abo korčmach, hdyž wino dóstachu, kóždy raz žadachu, zo dawaćer prěnju škleńcu z jich bleše wupi. A hdyž chcyše so jim přećelny wopokazać, sčini to z naspomnjenym připitkom, na kotryž so mnozy stari wojacy hišće žiwje dopomnić wědźa. Po tutym wašnju tež Lyonska korčmarka nas Němcow hišće dźensa tak powita. —

Lyon je rjane wulke město z 12 dwórnišćemi a něhdźe 500 fabrikami, w kotrychž židu přadu a tkaja. Wšelake naše pućowarki wuńdźechu tohodla do města z nadźiju, zo sebi tu tunich židźanych bantow nakupja; ale přińdźechu

prózdne zasy a powědachu nam, zo je doma pola Hennocha tuńšo dóstanu. Rjany napohlad poskića też hłowne torhošćo, kotrež pak nas na zrudne podawki z Francózskeje revolucije (1793) dopomnja. Tehdom tam 6 tysac měšćanam, kotřiž nowozałoženu njewěriwu republiku připóznać njechachu, hłowy zwotrubachu. Byrnjež hłubokich hrjebjow narytych měli, tola cyłe torhošćo w kreji płowaše. Tohodla dósta zawěsće z dobrym prawom mjeno: „la place des terreaux", to rěka: městno hrózbnosćow.

(Přichodnje skónčenjo.)

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. 21. decembra 1929 budże Swjaty Wótc swój złoty měšniski jubilej swjećić móc, jeli jomu Bóh Knjez tak dołho hišće strowotu a žiwjenjo spožči W Italskej počinaju hižo z přihotami. Znajmjeńša je katolska liga kołopis na swoje sobustawy wudała z namołwjenjom, zo by so bórzy k tutomu zaměrej nacionalny komitej założił, kotryž měł z přihotami započeć. Lud dyrbjał so — tak pisa kołopis — k Bohu wobroćić z nutrnej prózstwu za spomoženjo Swjatoho Wótca. Dale dyrbi so wšudźom na cyłym swěće dźěłać na dócpěću nadawkow, kotrež Swjatomu Wótcej najbóle na wutrobje leža. K nim słušeja na prěnim městnje starosć za duchowne seminary a za nowozałożene fary. Tutej skutkaj přinošujetej k wukubłanju duchownych, k dušepastyrstwu za wěriwych a k powyšenju a k wudospołnjenju Božich służbow. Přez nje so spěchuje česć Boža a spomoženjo njesmjertnych dušow. Wězo njejsu też druhe dobre skutki wuzamknjene. Tola Swjaty Wótc chce, zo by so kóžde dźěło derje zarjadowało, zo bychu katolske mocy so hromadźiłe a zo bychu wšitcy wěriwi we wšěch dioecesach so podcisli narjadam swojich biskopow. W tutym zmysłu ma so wšudźom w katolskich worštach dźěłać, zo by lubosć a česćownosć za Swjatoho Wótca stajnje přiběrała a zo bychu so japoštołske wotpohlady Swjatoho Stoła też dócpěłe.

W **Španiskej** zwjazachu so runje před 50 lětami sedmjo mužojo na to, zo chcedźa pobožnosć k Najswjećišomu sakramentej přisporjeć z tym, zo nócne modlenjo před Najswjećišim žawjedźechu. Tele wašnjo česćowanja swjateje eucharistije namaka ruče přiwisowarjow we wšěch worštach luda. Dźensa je ličba mužow, kotřiž su so na to zwjazali, zo porjadnje nócnu modleńsku stražbu před Najswjećišim přiwozmu, na 100 tysac narostła. Rozdźěluja so do 675 wotdźělow. W Madridźe (stolicy Španiskeje) liči towarstwo nócnoho modlenja na 4500 sobustawow. K złotomu jubilejej běchu w Madridźe eucharistiski tydźeń wuhotowali, na kotrymž so 5000 mužow wobdźěli, mjez nimi infantojo (pryncojo) Don Juan a Don Gonsalo, dale wulka ličba praelatow, politikarjow, literatow a mužow wědomosće. Na kóncu tydźenja wotdźerža so wulki procesijón přez Madrid, na kotrymž tři pryncojo krala zastupowachu.

Pólske akademiske zjednoćenjo „Odrodźenie" wotewri srjedź decembra we Wilnje katolsku dźěłaćeńsku universitu a liči hnydom z 100 posłucharjemi.

Wuherska ma zasy nowoho primasa. Swjaty Wótc je benediktina P. Justiniana Szeredyi za Granskoho (Estergomskoho) arcybiskopa pomjenował. W přichodnym konsistoriju dóstanje nowy arcybiskop purpur kardinałow. Nowy arcybiskop je jara wučeny muž. Wón płaći jako autorita na polu kanoniskoho prawa, kotrež wón w romskim kollegu St. Anselmo jako profesor přednošowaše. Pódla běše konsultor koncilskeje kongregacije a profesor za archivowu wědu. Też dźěłaše dotal z kardinalom Gasparriom na wudawanju nowoho kodexa juris kanonici. Tak dóstanu Wuherjo hódnoho naslědnika za zemrjetoho kardinala Czernocha.

Město **London** wobsedźi 209 cyrkwjow a kapałow.

Wulke němske překupske město **Frankfurt** (nad Mohunom) dóstanje nowu mócnu cyrkej z 3000 městnami. Srjedź novembra je knjez biskop dr. Schmitt (z Fuldy) zakładny kamjeń k nowotwarej położił. Twar zapłaća němske katolske žony. Cyrkej je postajena k dopomnjeću padnjenych.

Čenstochowa w Pólskej ma nowu kathedralu. 13. nov bu přez knjeza biskopa dr. Kudenu k prěnjomu razej wužita. Z twarom započachu Polacy l. 1900. Za 17 lět běše twar dokónčeny a cyrkej swjatej swójbje poswjećena. Po přewróće załoži Swjaty Wótc w Čenstochowje nowu dio cesu a postaji runje dotwarjenu cyrkej za kathedralu. Tohodla dyrbješe so cyrkej z nutřka za nowy poměr přetwarić a wutwarić, štož z najwjetšoho dźěła amerikanscy Polacy zapłaćichu.

Sławna **Insbrukska** dwórska cyrkej je w nutřkownym dźěłu cyle wobnowjena. Cyrkej je po cyłym swěće znata přez swój krasny row kejžora Maximiliana ze swojimi 28 broncowymi postawami we wjetšej hač přirodnej wulkosći. Na nabočnej stronje stoji też pomnik rjekowskoho Handrija Hofera, wulkoho wótčinca we wójnje z Napoleonom.

Po woli Swjatoho Wótca dyrbja so w misionónskich krajach europske rjady přetworić. To so sta w Khinskej ze założenjom nowoho rjada „Wučomnikow Knjeza". Rjadownicy česćuja wosebje swjatu eucharistiju a chcedźa so we wšěm Swjatomu Stołej podwolić. Woni zaběraju so wosebje z khinskej literaturu a studuja při tym pilnje křesćansku filosofiju a bohosłowstwo. Nadźijeja so, zo budża tak swojim krajanam najlepje służić móc.

W **Suankuafu** zemrje před krótkim wot Božeje ruki zajaty biskop Čao, jedyn z nowych šesćoch khinskich biskopow, kotrymž Swjaty Wótc loni biskopsku swjećiznu wudźěli. Lacarist P. Lebbe běše při mrějacym knjezu přitomny a wudźěli jomu hišće poslednje wolijowanjo. Zemrjety biskop běše jara jednorje a khudobnje žiwy. —

W Oslo (norwegiske hłowne město) natwarichu dominikanojo nowu cyrkej a to prěnju swojoho rjadu w kraju. Před 700 lětami wobsedźeše tu rjad štyri wulke klóštry a to w Oslu, w Trondjemje, w Bergen a w Hamaru. Do noweje cyrkwje su też jedyn kamjeń něhdušoho staroho klóštra sobu zatwarili.

W **francózskim** dźěle Khiny wutworja dominikanojo wyššu šulu w **Saigonje** a benediktinojo w **Tongkingu.**

Towarstwowy powěstnik.

Z Khrósćic. „Serbosław" přeprošuje wšitkich na druhu zjawnu wosadnu zhromadźiznu (na Wjeńkec žurli) přichodnu njedźelu, 11. dec. pop. po nyšporje. Rěčeć budże so wo nowym šulskim zakonju. Žurla budże tepjenja.

Swobodne Zjednoćeństwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu, 14. dec. pop. w 3 hodź. swoju porjadnu 4. zhromadźiznu pola Wjeńkec w Khrósćicach. 1. Referat knjeza kolegi Cyža-Wotrowskoho: Naše narodne stojnišćo. 2. Naš swjedźeń. 3. Namjety. zdźěleńki atd.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Kk.: 766. z Budyšina: Jan Khilan (při Mikł.); 767. ze Židowa: Jakub Kral; 768. z Drježdżan: Mikławš Kmječ. **Wotrowska wosada:** 769.—773. z Wotrowa: Jakub Bulank, Jurij Bulank, Michał Delan, Marja Rabowa, Jakub Rjeda; 774. z Kašec: Jurij Krawža; 775. 776. z Nowoho Dwora: Jan Hajna, Jakub Šewčik. 777. z Budyšina: Marja Krawcowa.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach 5. decembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 91. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 60—63 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 51—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 41—46. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 34—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 298. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—62. 2) Połnomjasne młódše 48—54. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 41—46. 4) Spatne — . **Jałojcy a kruwy**: 373. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—53. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 39—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 48—55. 5) Mjenje a

Patnje picowane 28—34 Husumske z pastwy 23—26. **Čelata**: 530. 1) Najlěpše wukormjene 70—74. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 62—68. 3) Špatne 54—59. **Wowcy**: 825. 1. Młódše a starše wukormjene 60—65 2) Starše wukormjene 50—58. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 42—48. 4) 35—40. **Swinje**: 3624. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 63—65. 2) Wukormjene 59—61. 3) Mjasne 55—57. 4) Špatne 50—54. 5) Rancy a kunrdosy 51—55. 7) — . 8) — .

8. decmbra 1927.

Ćelata (609): 2) 76—80. 3) 70—74. 4) 60—65. 5) — . 6) — .
Swinje (645): (přez 300 pt.) 1) 62—64. 2) (240—300) 58—60. 3) (200—240) 54—56. 4) (160—200) 50—54. 5) — . 6) — . 7) 51—55.

Wične płaćizny		w Budyšinje 3. decembra	w Kamjencu 1. decembra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,25—12,60	12,20—12,50
Rožka, nowa	70 „	12,25—12,60	12,50—12,50
Ječmjeń	50 „	12,50—13,50	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,50
Wows	50 „	10,50—11,00	10,30—10,80
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,80—3,50	4,00—4,25
Butra	1 „	4,40—4,80	4,20—4,60
Syno	50 „	2,75—3,25	2.50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,20—1,50	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,80—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22.00	—
Ržana muka, 70 %	50 „	19,50—20.00	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,15—0,18	0,17—0.19
Prosata, 684 štuk	1 štk.	6,00—19,00	14,00—18,00

Rjane dary

hišće jara tunjo, dokelž před powyšenjom płaćiznow skazane:
Zwjeršne košle, khornarje, šijnicy (krawaty), spódnje kholowy, zasadne košle, zoki, lacy, pulovery, jaki, jaki, rukajcy, chenilowe rubiška, rubiška wokoło šije.
Woblečenja za knjenje a dźěći, princes-suknje, šaty, nohajcy.

Walter Noebel
Budyšin, bohata droha 14.

Krajan 1928
je wušoł
a je dóstać pola našich dowěrnikow
za **75** pj., z přinjesenjom domoj **85** pj.

Wulki wubjerk. Tunje płaćizny.
Pisane a běłe ložowe nawoblečenja
najlěpše wupjerki, ložowe płachty
damast, blidowe ruby, servjety, twjelki, trjenja, nósniki
Přikrywy za blida, komody, sofy a divany
normalne šaty, **frotěrowace twory, košlacy płat, płat za zwjeršne košle, barchenty, tkaniny**
za šórcuchi.
Płatowe ruby k rólowanju a **syru kopřiwinu** we wšěch wulkosćach.
Hilger w Budyšinje, Lotzowa dróha 20 Žane klamy

Skutkowne dary k „Božomu dźěśću“ w podobje
drasćenja za knjezow a hólcow
kupujuće derje a płaćizny hódno w nastaršim wosebitym wobkhodźe
Hermann Müller
Hornčeŕske wiki Kamjenc Pfortenstr. 1

Zdobom poručuju moje **krawcstwo po měrje** a mój wulki skład tkaninow k dobroćiwomu wobkedźbowanju.

Drježdźanska drastownja
w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.
Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Serbska ludowa banka w Budyšinje
Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu
Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.
Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami
Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Potčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Wupjerki najlěpšeje kajkosće, **žerdkowy płat, ložowy damast, ruby**
wulki wubjerk - - jara tunjo
K. Erler w Budyšinje, na Žitnych wikach znapřeća „Złoteje Hwězdy“.

Přihodne dary k Božomu dźěśću.

Pisane a běle ložowe nawoblečenja, płachty,

najlěpše wupjerki,

trěnja, trěwki, płaty k rólowanju, nósniki, ruby na blida a tafle, serviety, blidowe krywy, normalne, plišowe a makowe šaty, zwjeršne košle, płat za šaty, hotowe šaty, šórcuchi.

Najwjetši wubjerk. **Najtuńše płaćizny.**

Hilger, Budyšin, seminarska dróha 2.

měj. Emil Wiltschek

Jako hodowny dar

kaščiki z cigarami

Cigary a cigarety we wulkim wubjerku

w pakćikach **10, 25** a **50** štuk wot 10 hač 50 pj.

pola

Antona Thomasa

Zwonkowna lawska hasa 2

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

Vogtlandske gardiny,

vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Po krótkej khorosći zemrě ze swj. sakramentami doma wobstarany mój njezapomnity luby mandźelski, nan

Jakub Wićaz

z Łuzča.

We 68. lěće žiwjenja je Bóh luby Knjez joho wotwołał z tuteje časnosće. Wšěm, kotřiž su nas w tutych dnjach tróštowali z wopytanjom póstwječora a joho ćěło tak bohaće k rowu přewodźeli, wuprajamy **nutrne „Zapłać Bóh tón Knjez!“**

We **Łuzču,** na dnju pohrjeba,
4. decembra 1927.

Marja zwud. Wićazowa
a syn **Franc.**

Wšitkim znatym a přećelam z tutym wozjewjamy, zo je Bóh luby Knjez

duchownu knježnu

Alfonsu rodź. Hanu Dźisławkec

ze Smječkec

w 73. lěće žiwjenja do swojoho kralestwa wotwołał. Po dołhim bohuposwjećenym klóštrskim žiwjenju je jeje duša so wróćiła njebjeskomu nawoženi.

Zrudnje zawostajeni přećeljo.

Njedźelu 4. decembra t. l. zemrě po krótkej khorosći přez 80 lět staroby dócpěwši, ze swj. sakramentami doma wobstarana, naša lubowana mać, wowka a přichodna mać

Madlena zwud. Wornačowa

rodź. Hajdanec w Miłoćicach.

Wšitkim, kotřiž su so za zemrětu na póstywječorach modlili a ju w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli, wupraja so z tutym **najwutrobniši dźak a „zapłać Bóh tón Knjez!“**

W **Miłoćicach, Nuknicy, Khrósćicach a Hněwsecach,**
na dnju pohrjeba.

We hłubokej zrudobje w mjenje wšěch zawostajenych

Jakub Wornač a mandźelska.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeř, Před šulerskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec. knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoročak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

51. čisło. | W Budyšinje (Bautzen), 17. decembra 1927. | 65. lětnik.

Nadźija — prěnjotne adventske počinstwo.

„Štožkuli je pisane, je k našomu powučenju pisane, zo bychmy přez sćerpnosć a přez pokojenjo pisma nadźiju měli . . . Bóh nadźije pak napjelń was ze wšej radosću a pokojom we wěrje, zo byšće nadobywali na nadźiji a mocy Ducha Swjatoho.“

(Swj. Pawoł na Romskich, XV, 4 a 13.)

Na započatku a na kóncu epistle swjatoho Pawoła na Romskich, kiž so druhu njedźelu adventa w cyrkwjach čita, rěči swjaty japoštoł, kaž horjeka ze zawodnych słowow spóznawaće, wo počinstwu nadźije. Žadyn čas w běhu cyrkwinskoho lěta njezamóže nas w nadźiji tak posylnjować, kaž swjaty advent. Wosebitosć křesćanskeje nadźije pokazuje so runje w advenće na dwoje jimawe wašnjo: w nutrnej žadosći za njebjeskimi kubłami a w dowěrje do dobroćiwoho a miłosćiwoho Boha, kiž běše hižo při započatku hrěšnoho hubjenstwa Zbóžnika a wumóženjo slubił. Přez cyły stary Zakoń ćeče žiwa nadźija a wěriwa dowěra k Božim slubjenjam wo Wumóžniku. A rjenje buchu tute sluby dopjelnjene, hdyž Bóh swojoho jednorodźenoho Syna jako Zbóžnika pósła.

Njedajmy so tola wot čłowjestwa staroho Zakonja we nadźiji na Boha wohańbić! Stajnje pisamy a rěčimy wo wěrje a lubosći. Cyle prawje. Ale prědujmy, hdyž wokoło nas so jewi sama małomysłnosć, nuza a rudź, wjele bóle nadźiju na wožiwjacoho Boha. Njeswarće telko na khudych hrěšnikow, njehrožće jim na stajnosći z helu a ze zatamanjom! Skěrje pozběhujće spadanych přećelnje pokazujo na Božu smilnosć, kotraž lubosćiwje kóždoho wita, kiž so rozkaty wróća. Abo ma wam přirunanjo wo zhubjenym synu něšto rjeńšoho a należnišoho prajić? Też do wutroby najkhudšoho hrěšnika maja w advenće słónčne pruhi nadźije swěćić. Runje w dušach, kotrež w ćemnosći dychaja, mamy budźić žadosć za zhubjenym pokojom z Bohom a dowěru k tomu, kiž k pokuće njewoła sprawnych, ale hrěšnikow. Přećelne słowo, kiž nowu nadźiju dawa, zamóže čłowjeka z dołholětnoho hrěšnistwa wumóžić, ale nastajna njesmilna a wostudła kritika storka dale a hłubšo do dušinoho hubjenstwa. Haj wšak, wy swariće wjele na zjawnych hrěšnikow mjez wami. Ale nichtó z was so jim njebliži, nichtó njezwěri sebi zmužitoho słowa a nichtó njewuliwa do potrěbnych wutrobow někajkeje lěpšeje nadźije. A tola je to — pola duchownych so to samo rozemi — z nadawkom kóždoho křesćana a kóždeje křesćanki, wosebje muži a žonow, kiž chcedźa być z dźěławymi sobustawami katolskich cyrkwinskich towarstwow. Kelko tajkich zmužitych a japoštołskich drje jich je w kóždej wosadźe?

Njebywa wězo sameje hrěšneje bědy, kotrejž ma naša nadźijepołna wutroba pomhać. Hospodarska nuza je w ratarstwje nětkle tajka, kajkaž bywaše lědma hdy prjedy. Ale zhubjeni su jeničcy ći, kotřiž su nadźiju spušćili, zo so hdy zaso někak wudrapaja. Tajkim małomysłnym móže dobry susod wjele k pomocy być, hdyž jim z njebojaznej wutrobu praji: „Hlej, mam samsne dźěło, wudawki a ćeže kaž ty! Čohodla potajkim to njedyrbjało też pola tebje hić? Bych sej zwěrił, na twojim kuble derje hospodarić.“ Je spodźiwnje, kak wulke a nowe mocy nam podawa nadźija, kotruž z druhoho lubozynčnoho erta přistojnje a składnje słyšimy. Haj, zmužitosć je jenož tam w domach, hdźež nadźija na lěpše časy a lóžši dóńt k wumóžacym skutkam pohonja. Maće-li khorych doma abo sće na wopyće pola khoroho, wuliwajće nadźiju do wutroby, kiž so rudźi na khorym łožu. Pozběhujće khorych k njebjeskim nadźijam, hdyž časne widźomnje hašeja! Budźeće so dźiwać, kelko dźakowneje radosće sće wubudźili.

Hdyž tak też najhłubšomu hrěšnikej a kóždomu jenotliwcej, byrnjež tłał hač do šije w hospodarskich a ćelnych wuzkosćach, wumóženjo zawěsćujemy, hdyž jenož wobkhowa křesćansku nadźiju, čohodla by to njedyrbjało płaćić też za naš cyły lubowany serbski lud? Tomu wbohomu bywa dale a bóle wjele napołożene, samo ze stron, wot kotrychž by so toho po wšěch křesćanskich zasadach najmjenje strachować měł. Dosć zatrašenja smy dožiwili. Wjacy króć słyšachmy z erta muži, kiž su swěrni swojomu ludej, słowa: „Spušćće nadźiju rjanu, zo budźe hdy pola nas něšto zasy někak lěpje!“ Haj, z wulkej škodu su za cyłe narodne žiwjenjo wšě tajke bjeznadźijne słowa. „To jónu tak je. Nimamy so piknyć. Nic kjaw a mjaw prajić.“ O, zo bychu wšitcy inteligentni wopušćenoho serbskoho ludu — nic z hołymi slubjenjemi — ale zjawnišo a trošku khroblišo z nadźijupołnej wutrobu k ludej rěčeli! Bjez nadźije so žanomu narodej njehodźi ničo duchownoho podawać, khiba pokiwy a srědki k ćichomu wusnjenju. Sama stajna kritika, njech pada na nas abo na

druhich, wjacy škodźi dyžli pomha. Z přećelom je serbskomu ludej tón, kiž so wupokazuje z positivnym sprawnym poskićenjom woprawdźitych idejow, kotrež so na woprawnjene serbske kulturne nadźije měrja.

Podłoka wšěch našich nadźijow njech bywa stajnje Bóh luby Knjez, miłosćiwy, dobroćiwy a wšohomócny njebjeski Wótc! Wón też nas wjedźe. Tuž wjacy, wjele wjacy nadźije najebać wšěch zadźěwkow a napřećiwnosćow! Wšak kiwa kóždej nadźiji na kóncu drohotne myto njebjeskeje radosće. „Ty sy nam nadźija kóždy króć! Njedaj nam k hańbje nihdy być!"

Politiski rozhlad.

Po Ženewskich wuradźowanjach. Wobdźělenjo sowjeta na přihotowanskej wotbrónjeńskej konferency, kaž też rozmołwa Litwinowa a Lunačarskoho z Briandom a Chamberlainom su wěsće wjele přinošowałe, zo so położenjo Ruskeje přez to wot wšěch europskich statow mjenje hrožace zda, kaž prjedy, hdyž sowjetska Ruska so z druhimi statami ani zhromadnje k blidu sydnyć nochcyše. Hdyž so też Jendźelska a Ruska w Ženewje wujednałoj njejstej, stej tola zasy přećelnje so zetkałoj; někotři wšak mjenja, zo móže jenož čas ranu mjez woběmaj statomaj zahojić, a zda so, zo tući cyle wopak nimaja. W pólsko-litawskim prašenju pak je Ženewska konferenca wěsće wuspěcha měła. Předstajmy sebi, kajke by dźensa położenjo było bjez mjezynarodnoho jednanja! Čim powšitkowniši Zwjazk Ludow budźe a čim bóle na nahladnosći dobudźe, ćim wěsćišu garantiju budźe nam za trajacy měr poskićić móc. — Też prašenjo wotbrónjenja bu wěcownje jako wuradźowanski předmjet předźěłane. Zwotpředka so zdaše, kaž by sowjet chcył měr w Ženewje kazyć, ale runje ruske wobdźělenjo bě drje najwažniše tón raz.

Wójnske brónjenja. W italskej nowinje „Giornale d'Italia" rěči general Baldini wo wulkich wudawkach Francózskeje za wójsko. Praji, zo Francózska, kiž ma mjenje wobydlerjow hač Italska, dwójcy telko wojakow wudźeržuje dyžli Italska. Při tym je Francózska wuwołana jako nošerka měra, Italska pak jako fašistiska, njeměrna a wójnje přichilena. Dale ma pječa Francózska dwójcy telko wójnskoho materiala hač Italska a wudawki za wójnske přihoty wučinjeja trójcy telko kaž pola Italskeje.

W italskej nowinje „Agenzia di Roma" pisaja, zo je Južnosłowjanska swoje wudawki za brónjenjo wo 80 milijónow dinarow powyšiła, mjez tym, zo je swoje wudawki za wobkhod wo 73 milijónow dinarow pomjeńšiła.

Amerikanskomu kongresej dóńdźe w zańdźenym tydźenju nowy naćisk wudawkow za łódźe. Program počahuje so na pjeć lět a wuwjedźenjo programa budźe na milijardu dolarow płaćić. Město starych wulko-bitwowych łódźi dyrbja štyri nowe twarjene być po płaćiznje 60 milijónow za jenu. Zo so tutón naćisk wot kongresa přiwozmje, wšitcy liča. President Coolidge pak praješe, zo so druhe narody tohodla njesmědźa prócować, z Ameirku na přemoh k wójnje přihotować.

Zwada mjez dźěłodawarjemi a dźěłobračkami w čežkej železnej industriji. Po postajenju krajnoho dźěławoho ministra wot 16. julija 1927 dyrbja w čežkej železnej industriji wot 1. januara 1928 za dźěłaćerjow wšelake wołóženja, kajkež druhdźe hižo dawno wobstoja, zawjedźene być. Industrielni železoweje industrije su so na ministra za dźěło wobroćili a prošachu wo dalewjedźenjo wobstojacych zarjadowanjow. Wobćežuja so, zo žadanja za nich njejsu móžne (jedna so wosebje wo zawjedźenjo třoch dźěławych worštow, kaž to druhdźe hižo dawno bywa). Ale minister za dźěło Brauns je wulkoindustrielnym k wědźenju dał, zo po dokładnych přepytowanjach žane woprawdźite zadźěwki za zawjedźenjo postajenjow z 1. januarom 1928 njewobstoja. Wosebje by tajke wotstorkowanjo pola Thomasowych dźěłaćerjow cyle njetrjebawše było. Pola wšelakich druhich twornjow chce so hišće hač do 31. januara spokojić a na jich prózstwy hač do toho časa po móžnosći dźiwać. A tola dyrbimy přistajić, zo je runje železowa industrija poslednje lěta jara dobre dokhody měła. Ale hdy dha je wulkokapital jónu ze swojim dobytkom spokojom? Zo je jich dobytk w Němskej spokojacy, to samo woni prěć njemóža, a wołaja nětko, zo su w překupstwje z wukrajom wupadki měli. Wěmy pak też, zo je wuwoz jara snadny a jenož mały dźěl swojoho wudźěłka. Přidać dyrbja też, zo su mnohotu železa wo mnoho powjetšili a z tym też dokhody. To so njehodźi prěć. Jednanja stawaja so w Düsseldorfje a budźa drje swój čas trać. Wobćežnosće budźe wěsće hišće mzda dźěłaćerjow činić, ale je tola wočakować, zo so bórzy wujednaja.

Zniženjo mzdowoho dawka před 31. decembrom. Knježeństwowy namjet na zniženjo mzdowoho dawka z 10 na 9 procentow je so dawkowomu wubjerkej němskoho sejma připokazał. Statny sekretar dr. Popitz je w tymle wubjerku rjekł, zo sebi knježeństwo přeje, zo by so mzdowy dawk při wšěch wobstojnosćach před 31. decembrom znižił. Knježeństwo so toho dźerži, zo dyrbi mzdowy dawk 1300 milijónow hriwnow wunjesć. To je dla žadanjow krajow a gmejnow nuzne. Po zakonju, kotryž je so před někotrymi letami po namjeće centrumskoho zapósłanca dr. Brüninga w němskim sejmje wobzamknył, njesmě wunošk ze mzdowoho dawka wjacy dyžli 600 milijónow hriwnow wučinić. Dokelž so wunošk mzdowoho dawka za 1928 na 1300 milijónow hriwnow wobliča, dyrbjał so mzdowy wunošk znajmjeńša wo połojcu znižić. Brüningowoho zakonja so njedźeržo pak němske knježeństwo namjetuje, zo by so mzdowy dawk jenož wo 1 procent znižił. 700 milijónow, kotrež wunošk 600 milijónow překročeja, dyrbja so na powjetšenjo zastojniskeje mzdy nałožić.

Nowe renty za wójnskich wobškodźenych a wojeńskich zawostajenych. Woženjeni wójnscy wobškodźeni z jednorej wurunanskej přiłohu a dwěmaj dźěsćomaj w městnej klasy B dóstanu wot nětka měsačnje při 30 procentskim zmjeńšenjom zasłużeńskeje khmanosće 31 hr. 15 pj., při 40 proc. 41 hr. 50 pj., při 50 proc. 75 hr., při 60 proc. 87 hr. 35 pj., při 70 proc. 113 hr. 95 pj., při 80 proc. 128 hr. 80 pj., při 90 proc. 164 hr. 30 pj., při 100 proc. 187 hr. 80 pj. — Nowe renty za wojeńske wudowy ze žanym dźěsćom abo z dwěmaj dźěsćomaj su slědowace: Njepotrěbna k dźěłukhmana wudowa niže 50 lět z dwěmaj dźěsćomaj 74 hr. 20 pj., bjez dźěsća 37 hr. 10 pj., k dźěłu njekhmana abo přez 50 lět stara wudowa z dwěmaj dźěsćomaj 81 hr. 60 pj., bjez dźěsća 44 hr. 50 pj., potrěbna k dźěłukhmana wudowa z dwěmaj dźěsćomaj 128 hr. 20 pj., bjez dźěsća 71 hr. 10 pj., k dźěłu njekhmana abo přez 50 lět stara potrěbna wudowa z dwěmaj dźěsćomaj 135 hr. 60 pj., bjez dźěsća 78 hr. 50 pj.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Radworja.** Zańdźenu póndźelu (12. decembra) zemrě w Prazy w klóštrje „khudych służownicow Khrystusowych" zbóžneje smjerće klóšterska knježna M. Marelta rodźena (Hana Rječkec z Radworja (z haleja). Zemrěta knježna přebywaše hižo přez wjacy lětdźesatkow w čěskej stolicy, wothladujo tu khorych bratrowskoho čěskoho naroda. K tomu so wona derje hodźeše, dokelž běše jako Serbowka wězo bórzy sebi češki jazyk přiswojiła. Mjez druhimi je wona też staršeju nětčišoho Kralohradskoho biskopa Kašpara, kiž z Prahi wukhadźa, wothladała. Knjez biskop njezaby ženje, hdyž připadnje do Prahi přińdźe, knježnu Mareltu w jeje małym ćichim klóštrje wopytać. Při swojej napinacej służbje k lěpšomu bědnoho čłowjestwa běše sebi njebućička sama korjeń k swojej poslednjej khorosći zapołožiła. Hižo lěta dołho běše khipra a khorowata, tak zo njemóžeše wjacy zwonkownu służbu zastawać, Zastaraše z wulkej lubosću a swěru městno „kapelanki". Poslednje lěto pak běše cyle na khorołožo sputana. Nětko je njesmilna khorosć jeje ćełne mocy přezahe zlemiła. Njebućička běše před dwěmaj měsacomaj 55. lěto swojoho jenož k służbje za bližšoho poswjećenoho žiwjenja docpěła. Njech je jej bratrowska češka zemja lohka! R. i. p.

Z Khróšćic. Srjedu pokhowachmy na našim kěrchowje Marju Hendrichowu, mandźelsku kněžkarja Jakuba Hendricha z Khróšćic, kotraž běše, z Božej ručku zajata, ale derje domawobstarana, zańdźenu sobotu wumrěła w 70. lěće swojoho žiwjenja. Swojomu mandźelskomu porodźi njeboha 11 dźěći, 7 hólcow a 4 holcy, kotrež su wšitke žiwe a derje zastarane. Wšitcy sedmjo synojo a dwaj přichodnej synaj běchu we wójnje a to pjećo wot wšoho spočatka. Wšitcy su so zbožownje wrócili. Tajka dobra mać zasłuži sebi zjawny dźak do rowa. Bóh tón Knjez budźe jej wšě wopory a prócy, kiž je za swoju swójbu přinjesła, bohaće mytować.

Z Khróšćic. Krasny sněh Božu stwórbu přikrywa. To wabi, sanki wućahnyć a wujěć, hdyž kóniki ćežkoho dźěła nimaja. Hdźe pak to? Přeco překlepana Hanka wě dobru radu. „Nano", praji wona, „pojědźemy sobotu abo njedźelu do Khróšćic, abo póńdźelu do Jaseńcy, naš knj. wučeŕ je nam powědał, zo tam šulske dźěći rjanu hrajku hraja a też šikowanu rejku też rejuja. To dyrbimy też widźeć!"

Z Khróšćic. Zańdźenu njedźelu po nyšporje přeprosy „Serbosław" wosadnych na zjawnu zhromadźiznu pola Wjenkec, hdźež měješe so rěčeć wo nowym šulskim zakonju. Hačrunjež jedna so tu wo ważnu wěc a wo dźerženjo našich katolskich šulow, wo přichodne šulske wućehnjenjo dźěći katolskich staršich, bě zhromadźizna jara słabje wopytana. My tola mamy tajkim prašenjam wjetši zajim wěnować. Přednošował je wo tutej wěcy knjez kantor Andricki z Radworja, kiž rozestaji w dlěžšim referaće swojim připosłucharjam hłowne dypki šulskoho zakonja. Też na tutym městnje wutrobny dźak za wšu prócu a zwólniwosć. Někotři knježa ze strony zhromadźizny rěčachu jednotliwym předmjetam. Na kóncu bu sćěhowaca rezolucija jenohłósnje přijata: „Wosadna zhromadźizna wjeseli so nad němsko-krajnym šulskim načiskom 1927 (Reichsschulgesetzentwurf 1927). Wone so nadźija, zo so wustawne prawa: swědomjo je swobodne, a starši maja prěnje prawo nad swojimi dźěćimi — njepřikrótča. Też katolikojo w Sakskej dyrbja prawo měć, sebi wěrywuznawace šule žadać."

Z Jaseńcy. Zańdźenu njedźelu wotmě naša katolska bjesada swoju hłownu zhromadźiznu, kotraž běše bohaće wopytana. Po wotewrjenju zhromadźizny wozjewi knjez předsyda, zo njeje wjele časa k přednoškej, dokelž maja so wólby wotměć a tak so hnydom wólba započa. Najprjedy so předsydstwo wuzwoli a potom wubjerk. Při cyłej wólbje so ničo njepřeměni, dokelž so wšitcy stari znowa wuzwolichu a to nimale jenohłósnje. Po wólbje jednaše so wo założeńskim swjedźenju. Tutón postaji so na njedźelu, po tŕoch kralach, to je 8. januara 1928, kaž je to zdawna pola nas wašnjo. Tak chcyłe susodne towarstwa tutu njedźelu swobodnu dźeržeć, zo mohła so cyła wokolina na našim swjedźenju wobdźělić. Kać so nichtó njebudźe, přetož Handrikec žurla je rumna a poskićić budźe so jara powučaca hra w štyrjoch jednanjach a hišće žortny kruch. — Po wšelakich jednanjach spomni předsyda na našoho zemrjetoho sobustawa Michała Šołtu z Jaseńcy a namołwješe zhromadnych, zo bychu joho z „Wótče našom" počesćili. Na to poděča knj. farař wo zjawnej zhromadźiznje Domowiny, kotraž so 21. hodownika w Serbskim Domje wotměje, na kotruž nas přeprosy. Naposledku přeješe wšěm zbožowne hody, zo by Bože dźěćo kóždomu wobradźało, wosebje znutŕkowny pokoj. Derjewopytana zhromadźizna so z kěrlušom skónči.

Ze Zejic. Njedźelu 18. hodownika swjeći naša wjesnjanka Marja zwudowjena Koklina rodź. Kralec (Marec) swoje dźewjećdźesate narodniny. Wona je najstarša wosoba cyłeje Khróšćanskeje wosady. Při tym je hišće ćělnie a duchownje dosć čerstwa a strowa, jenož zo kusk ćežcy słyši. Rad khodźi hišće, hdyž puć a wjedro někak dowolitej, do swojoho luboho domu Božoho. Njech jej Bóh luby Knjez hišće dale rjany a bjezstarostny wječor žiwjenja podléši a swojej swěrnej służownicy něhdy wobradźi po tak dołhim časnym žiwjenju wěčne žiwjenjo njebjeske! — Lubański propst Jan Mar, bratr jeje maćerje, kiž je 1847 zemrěł, je mjez Serbami dźensa hišće znaty. Je za studowacych wšelake stipendije zawostajił.

Z Lejna. Přichodnu póndźelu móže naš luby, daloko a šěroko znaty a česćeny Gusta Eiselt swój 80. narodny dźeń swjećić. Z wutrobnym dźakom napřećo Bohu swojomu Knjezej a z wulkim spokojenjom móže wróćo hladać na swoje žiwjenjo, połne prócy a dźěła a bohatoho žohnowanja. Naš lud dyrbjał wjele tajkich muži měć, kaž Eiseltec nan je, potom by lěpje z nim stało. Wjelećesćenomu jubilarej pak přejemy po dalšim rjanym wječoru žiwjenja myto swěrnoho wotročka pola njebjeskoho mištra.

Z Ralbic. Pućowace zaradźenjo za maćerje, Ralbicy, Nowoslicy a Sernjany, so w měsacu december njewotměwa.

Ze Serbskich Pazlic. Rada za maćerje wotměwa so tu wutoru 20. decembra pop. 1/23 hodź pola Kraklec. Lěkaŕ budźe přitomny.

Z Połčnicy. Prěnje katolske Bože służby w Połčnicy 11. decembra mějachu dobry wuspěch. Z Połčnicy bě 26 wosobow, z Kamjenca 6 wosobow přitomnych. Stary zahrodnik Reif ze swojim přichodnym synom Sell bě jstwu w „Šěrym wjelku" nanajrjeńšo wotpyšił. Přichodne kemše budźa druhi dźeń hodow, na swj. Šćěpana, zasy 1/410 hodź. — porjadnje pak budźa Bože służby kóždu druhu njedźelu měsaca.

Naš pokładnik

so da dźakować wšěm, kotřiž su „Posoł" zapłaćili; tamnych, kotřiž to hač dotal zabychu — je jich tajkich na 500 wosobow — da należnje wo wurunanjo prosyć, zo by móhł lětne wotličenjo w prawym času dokonjeć.

Zwjeselace powěsće z klóštra „Porta coeli" na Morawje.

Krajan lěta 1922 je z krótka stawizny klóštra „Njebjes wrota" rozpisał a nam wjele rjanych wobrazkow wottam pokazał. Hdys a hdys też naš luby Kat. Posoł powěsće z „Porta coeli" přinoša. Wšako ma w tutym klóštrje někotražkuli serbska swójba swoju dźowku za duchownu knježnu, a tuž budźe něšto dobrych powěsćow wšěch přiwuznych a też česćenych čitarjow zradować.

Před 27 lětami, runje nazymu lěta 1900 běchu so poslednje dźěła na twarje a při wobnowjenju klóštrskeje cyrkwje dokónčiłe. Klóštrske twarjenja buchu tehdom dospołnje k wobydlenju připrawjene. Tohodla přijědźechu w spočatku oktobra hižo z njebočičkim propstom P. Vincencom sydom kandidatkow a dwě wučomnicy, kotrež počachu pilnje češki wuknyć, zo bychu w klóštrskim wustawje, założomnym w přichodnym šulskim lěće jako hospodarska šula, mohłe dorosćene holcy wuwučować. Nam Serbam je tale šula też derje znata, dokelž je tam někotražkuli Serbowka hižo pobyła, a wšitkim pěknym serbskim holičam poskićuje so kóždolětnje dobra składnosć, na jene abo dwě lěće hospodarski kursus při tutym wustawje sobu činić. Zwjeselace je, zo tale hospodarska šula z wulkim žohnowanjom skutkuje, štož je z toho widźeć, zo z kóždym lětom wjacy a wjacy wučomnicow přibywa. Lětsa maja tam na wšěch 43 khowančkow, mjez nimi też dwě Serbowcy. —

Z tutych sydom kandidatkow, kiž lěta 1900 jako prěni wobydlerjo z nowa zarjadowanoho klóštra přiećežechu, su wšitke lětsa swój 25lětny jubilej klóštrskich slubow (profesa) swjećiłe. Tutón swjatočny swjedźeń wuhotowachu sebi duchowne knježny na prěnim pjatku septembra (2. 9. 27) a to najbóle radostne za nich bě, zo mjez wosławjencami běše nětčiša hnadna knjeni, wjeledostojna knježna Marja Józefa, a nimo njeje też někotre serbske knježny. Wšitke wuhotowachu swojej duchownej maćeri krasny domjacy swjedźeń a wobdarichu ju ze swojimi ručnymi dźěłami. Kotraž pak žane tajke njebě zhotowić mohła, woprowaše swój paćeŕ abo přinjese někajki druhi wopor, dokelž ju

wšitke jenak lubuja, jenak česćuja a wysoko sebi waža. Też wot wysokodostojnoho knjeza abta z Wysokoho Brodu (Hohenfurt) a wjeledostojnoho knjeza propsta P. Lamberta je hnadna knjeni jubilarka wuznamjenjena była z krasnymi darami, dokelž też sama rady dawa a swojim lubym duchownym sobusotram z wjesołej wutrobu swoju lubosć wopokazuje. Wšitkim zwostanje potajkim tutón „sleborny kwas" w dobrym wopomnjeću.

Při tutej přileżnosći njesmě so na to zabyć, zo so też wysokodostojny knjez propst P. Lambert Kober ze wšej mocu wo rozkćěw klóštra stara. Z joho zasłužbu je, zo bu „Porta coeli" z nowa na abtownju powyšeny, štož sta so přez dekret 4. septembra 1921, a 23. januarja 1923 bu tehdyša priorka, duch. knježna Laurencija Richterec hižo we wysokej starobje za prěnju abatisu stajena. Po jeje smjerći — wona wumrě 20. novembra 1924 w starobje 78 lět — a po nimale nahłej smjerći priorki, duch. knježny Marije Juliany Zarinkec, kotraž wumrě 29. decembra 1924, nastupi nětčiša hnadna knjeni, duchowna knježna Marija Józefa Dutschkec, rodźena w Filipowje, swoje zastojnstwo. A za nowu priorku bu duchowna knježna Marija Michaela Bjedrichec z Budyšina wuzwolena. Woběmaj wjeledostojnymaj knježnomaj běše potajkim spožčene swój 25lětny profesny jubilej swjećić.

Lětsa w nazymniku wohladachu někotre serbske knježny Abrahama. Jena z nich pósła rozprawjerjej tutych powěsćow. scěhowacy serbski list, kiž tohodla tudy z dźěla wozjewjamy, dokelž je był serbski napisany: . . . „Wčora bě mi Bóh luby Knjez hnadu wobradźił, dožiwić swoje 50lětne narodniny. Krasny bě to dźeń, runje na swjedźenju swjateje Herty, a to samo swjateje našoho cisterciskoho rjadu. Na tutym dnju spominach wosebje na Bože hnady, kotrež bě mi mój njebjeski nawoženja w žiwjenju wobradźił. Ach wěm so hišće dopomnić, hdyž mje před 23 lětami pod přewodom mojoho luboho bratra puć do klóštra wjedźeše. Nadobne běchu wokomiki na dnju mojoho swjatoho zadrasćenja. Kak wyskaše mi tehdom wutroba, hdyž stojach jako njewjesta Jězusowa před wołtarjom, před Bohom, kiž zwjeseli moju młodosć. Tehdy praješe mi swědomjo: „Pytaj jenož Boha a podaj so jomu cyle!" Haj zbožo naše w klóštrje je jeničcy w tym, „lubować Jězusa a jomu so cyle podać." Pozběhń wutroba so k wjesołomu a zawyskaj: „Mój spěw tomu kralej, dokelž wulke je na mni činił, kiž mócny je a swjate je joho mjeno." —

Při składnosći mojich narodninow mějachmy też wjesołu zabawu, při kotrejž běše też wjeledostojny knjez propst přitomny. Lube sotry přejachu mi wutrobnje zbožo, někotre samo hišće jene 50 lět, to je mi tola přewjele.

Strowju was wšitkich w lubosći najswjećišeje wutroby Jězusoweje sotra M. Antonia.

Wšitkim zbožownym jubilarkam a lubym duchownym knježnam docyła přejemy też my Božoho žohnowanja, strowja a zboža do nowoho lěta: Mnogaja ljeta žiwijo!

Jan Serbin.

Pućowanske dopomnjeńki.

(Skónčenjo.)

12. Wot Rhony hač k Rheinej a Šprewi.

Dźeń a nóc w Lyonje pobywši nastupichmy zasy dalejězbu. Ale hdyž běchmy so před hosćencom na wozy zesydali, kotrež dyrbjachu nas na dwórnišćo zwozyć, počachu so pohončowje prašeć, na kotre dwórnišćo? Nó haj, tu maš! Při dobrym winje a židźanych bantach běchmy wšitcy hromadźe jeho mjeno zabyli. Što nětko započeć? So wjednistwa w zdalenym hotelu khodźo prašeć, to so njehodźeše. Z tym běchmy wjele časa rozbrójeli a na ćah skomdźili. Tola wulkoměšćanscy pohončowje wědźa sebi w tajkich wuzkosćach pomhać. Mój dróžkař so mje wopraša, hač njewěm, hdźe chcemy? A hdyž jemu rjeknych, zo do Dijona, znapřećiwi mi, hač to njeběše dwórnišćo Perrache? Perrache; to so wě, tak rěkaše. Duž so tam nastajichmy a běchmy prawje. Naše wjednistwo hižo před durjemi steješe.

Z Lyona jědźechmy najprjedy hač do města Macon k połnocy; tam pak nawinychmy so k wječoru a přińdźechmy do městačka Paray-le-Monial, na poł puća mjez městomaj Macon a Moulins. Wono ma swoju dźensišu ważnosć wot zjewjenjow Jězusoweje wutroby, kotrež so tam klóštrskej knježnje Marhaće (Margareće) Alacoque stachu. — Prénje zjewjenjo běše lěta 1673, druhe 1674, třeće, wosebje swjatočne pak 1675.

Marhata klečeše, tehdom njedźelu mjez Božim ćełom, před wołtarjom swojeje klóštrskeje cyrkwičky a modleše so k najswjećišemu sakramentej wołtarja. Tu znošowaše so nadobo před wołtarjom, něhdźe 1 metr nad zemju, Jězus, w mročałcy stejacy, tak zo běše cyła postawa hač do kolen widźeć, stopej pak z mročałku wobjatej. Woblečeny běše dołhu bělu drastu, ze stolu wokoło šije a prědku na kříž położenu, potajkim podobnje zdrasćeny, kaž měšnik, hdyž njedźelu z krjepjeńcu dźe. Na wutrobnje pak bě še wopraw-dźita wutroba widźeć, z kotrejež płomjo sapaše. Jězus napominaše knježnu, zo bychu jemu wěriwi njedźak, kotrehož za wšu swoju lubosć wosebje w najswjećišim sakramenće telko žněje, z pilnym česćowanjom jeho wutroby wotrunali. Na to so zjewjenjo zhubi. —

Marhata Alac que wumrě lěta 1690 a bu 1864 wot bamža Pia IX. zbožna a na Boże stpěco 1920 wot jeho nastupnika Benedikta XV. swjata prajena. — Cyrkwička, w kotrejž so zjewjenja stachu, je zwonkownje cyle njenahladna a móže lědma někotre sta wosobow wopřijeć; znutřka pak je drohotnje wupyšena. Jenož wołtař su ze zamysłom njepřemjenjeny zdźerželi, tajki, kajkiž za čas zjewjenjow běše. Na jeho epistlskej (prawej) stronje steji ćěło swjateje knježny w škleńčanym kašću, tak zo móže je kóždy widźeć. Je trochu zeskhnyte a zbrunjene, hewak pak hišće dźensa za nimale połtřeća sta lět cyle njepřetłate a młódne, žiwy swědk za to, kak Bóh swjatych česći, kotřiž su swoje ćěła čiste a z njećistotu njewomazane wobkkowali.

Z wopytom hnadowneho mě tna Paray-le Monial běše nadawk našeho pućowanja dopjelnjeny. Duž dowěrichmy so zasy swojemu swěrnemu wjednikej, železnicy. Kaž štomy při drozy mikachu so na njej Dijon, Besançon, Belfort a druhe poslednje Francózske města nimo wozow. Jědźechmy zasy cyłu nóc. Hdyž na ranjo prěnje honače spěwać počachu — hač běchu to hišće Francózowje abo hižo Němcy, njejsmy so prašeli — zastachmy w Montreux-Vieuxu. Dokelž běchmy před tutym městačkom Němske mjezy překročili, běše tu dléša zastawka, zo bychmy swoje wěcy přehladać dali, hač ničo sobu nimamy, štož cło (namjezny dawk) płaći.

Tu pak cłonicy wěc do rukow dóstachu, kotruž drje hewak husto přehladować njetrjebachu. Mnozy pućowarjo mějachu mjenujcy Lourdes-wodu sobu, za kotruž w Lourdesu wosebite blachowe bleški z wobrazom tamnišeje cyrkwje předawaja. Hdyž so cłonikowje prašachu, što w sudobjach mamy, jim sprawdu prajichmy, zo je to woda. Ale njewěrjachu nam; přetož to zdaše so tola wučinjena wěc być, zo pućowarjo njebudźa wodu z cuzoho kraja sobu domoj nosyć. Duž běchu přeswědčeni, zo so tu wo špiritus, wonjatu wodźičku abo hewak někajku mokrinu jedna, na kotruž ma wobsedźeŕ wulke cło płaćić. Duž dyrbjachu někotři pućowarjo dźělbu wody do škleńčaneho kunka wuleć. Zastojnicy ju wobhladowachu a nuchachu na nju; woptać sebi ju nichtón njezwěri, dokelž dźěn mohł to też skončnje Francózski jěd na wulke myše być. Za to wobhladowachu pótajne lěkarstwo też ze špiritusowym špihelom a tykachu zaswěćenu zapalku (šwabličku) do njeho, ale dundr-špiritus so njezapali. Woda wosta wšak woda, byrnjež też z Lourdesa była.

Duž składowachu znowa radu. Někotři radźachu: wšě sudobja tu zdźeržeć a chemiscy přepytować. Tola potom bychu dyrbjeli na kóžde papjeŕku z čisłom přilěpić a mjena wšěch wodu-wobsedźerjow zapisować. To pak so nje-

hodźeše; přetož to běše pola 8 stow wobdźělnikow nimale poł dnja trało. Tu šepny přešćipny pućowaŕ Neumann swojomu susodej, wězo tak wótře, zo móžachu to cłonicy słyšeć: „Na, jeli budźe tute wuradźowanjo hišće dołho trać, to moja woda mjez tym wusaknje.“ Najskerje pak běchu so zastojnicy něhdźe (snadź w katolskim Straßburgu) telefoniscy wo radu prašeli; přetož nadobo wozjewichu, zo mokrina w blešach cła njepłaći. Duž móžachmy skónčnje hić.

Hdyž běše cłowna wójna při wšej žortniwosći dołheho čakanja dla tola wostudła wěc, dha tu pućowarjow, a wosebje pućowaŕki, něšto druhe jara zwjeseli. To běše Němska rěč, kotruž tu zasy rozemjachu. Telko běchu widźałe a słyšałe, wjesołeho a njerzaceho, ale dwě njedźeli dołho njemóžachu swoju radosć nikomu wupowědać, swoju nuzu nikomu wuskorźić, też na žanu sobupućowaŕku poswarjeć; wšo dyrbjachu we wutrobje nosyć, dokelž so z nikim zrěčeć njemóžachu. Duž běše bjez dźiwa, zo so tu nětko njemóžachu dopowědać, a to ćim bóle nic, dokelž dźěn běchu Montreuxaŕki (katolske Elsaßaŕki) też wćipne, kak je w Lourdesu było. Duž njehibachu so z dwórnišća. Wšě napominanja wiednikow, wšě hwizdanjo mašiny běše podarmo. Powědaŕki njelězechu do wozow, byrnjež ćah dawno wotjěć chcył. Najskerje so kóžda z tym pokoješe: „Wšak druhe też hišće wonka steja.“

Tak skónčnje poslednju pomoc nałožichu. Lokomotiva zahwizda a ćah poča jěć (wěz) cyle pomału a z wotpohladom, zo bórzy zasy zastanje). To skónčnje pućowaŕkam nohi wudźěła. Wšě zhrabachu swoje brěmjenja a přihnachu křičo a wołajo za nami. Ćah wězo něšto stow kročeli dale zasy zasta a wujachlene žony do jich wozow přija. Někotre doma na rozkazowanjo zwučene knjenje wězo siprowachu. Mužowje spytachu drje jim wotmołwjeć, ale žony zdźeržachu poslednje słowo. Tu a tam samo zwada nasta.

Na dobre zbožo pak jězba dołho njetraješe; přetož hižo za někotre hodźiny zasy zastachmy. Běchmy w Mühlhausenje w Elsaßu, hdźež procesijon skónčichu a rozpušćichu. Mülhausen je pyšne městačko; ale nichtón na nje njehladaše; wšo khwataše po najkrótšim puću domoj. Tak so też my Serbja na hižo přihotowany Mnichowski spěšnik zesydachmy a přijědźechmy za dźeń a nóc přez Drježdźany skónčnje zasy zbožownje do Wotrowa, Kiny a Radworja domoj.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma přikhadźa nimale kóždy tydźeń powjesć wo smjerći jenoho kardinala abo wysokoho prelata. Lědma je so zemja zawrjeła nad kašćom kardinala Lualdy w Palermje na Sicilskej, dobroho přećela Swj. Wótca samoho — kardinal Lualda wukhadźeše dźě też z wulkoměsta Milana, hdźež je so Swj. Wótc narodźił — zańdźeli w Romje kardinal Bonzano swojej woči na wěčne. Tukhwilu wojuje kardinal De Lai z jandźelom smjerće. Snadź je, hdyž naši čitarjo „Posoł“ do rukow dóstanu, swoju dušu hižo wróćił do rukow stworićela. Na město wotemrjetych stupja nowi hódnostarjo. Na přichodnym konsistoriju 19. decembra budźe Swj. Wótc nowych mužow z purpurom kardinalow debić a druhich wuzwolenych zasy powołać k najwyššim pastyrjam cyrkwje. Kardinalski purpur dóstanu jedyn Italjan, bywši general Serwitow a pozdźiši japoštołski delegat w Indiskej arcybiskop Lepicier, dale nowy primas Španiskeje nowopomjenowany arcybiskop z Toleda, dale francózski z Besançona a amerikanski arcybiskop z Kwebeka w Kanadźe, po rodźe też Francóza. Před něšto njedźelemi mjenowaše so też berlinski nuncius Pacelli, tola najnowše powjesće z Roma joho mjeno njepřinjesechu. — Na biskopow so pozběhnu dominikan P. Ferretti, znaty wumjelc w Romje, španiski redemptorist P. Mutiloa za diecezu Barbastro, pólski msgr. Krynicki za diecezu Włocławjek. Nětčiši nuncius w Běłohrodźe arcybiskop Felici póśćele so do Chile (w južnej Americy). Nowy japanski biskop Hayasaka je Rom wopušćił a wróći so přez Assisi, Bjenatki, Milano, Pariz a Ameriku domoj do swojeje diecezy Nakasagi.

Z Roma. Zarjadnistwo bamžowych hrodow je wobzamkło, konje a wozy předać a awtobusy za to kupić. Škleńčane wozy we Vatikanu su z wulkoho dźěla zastarske, tuž je wysocy praelatojo rady njewužiwaja a sebi radšo za swój pjenjez awtodrózku wobstaraja. Nětko su wěcywustojni wozy a konje wobhladali a su so rozsudźili wšo předać a na nowe samokhody wuměnić. Swjaty Wótc je wobzamknjenjo pokhwalił. Tuž budźe drje bórzy we Vatikanje wulke přesadźowanjo koni. Škoda, zo je do Roma tak daloko a zo su pjenjezy tak žadne.

Swjaty Wótc spožči športskej damje marchesy Codi di Codio rjad S. Rowa, to je najwyšše wuznamjenjenjo, kajkež móže žónska dóstać.

W Němskej chcedźa bajerscy benediktinojo zhromadnje z beuronskimi mnichami unionistiski klóštr założić, kajkež druhe ludy hižo wobsedźa. Nowi mniša chcedźa rusku rěč a liturgiju studować a stawizny a ludowu dušu ruskoho naroda. Z klóštra dyrbja wuńć nowi misijonarojo za wulku Rusku; snadź nastanje ze wšěch tutych klóštrow nowy rjad za narańše cyrkwje, kotrejež arcyklóštr w Romje dyrbjał we sebi zjednoćić wšěch narańšich a łaćonskich mnichow k jenej wulkej swójbje k lěpšomu unionistiskeje ideje.

W **drježdźanskim historiskim museju** namaka so připadnje dotal hižo dołho pytana něhduša pólska króna Augusta Sylnoho. Króna je z tolstoho slěbora zhotowjena, derje pozłoćena a z drohotnymi kamjenjemi rjenje wudebjena. Zhotowił je ju před 200 lětami w Drježdźanach derje znaty sakski złótnikaŕ Jan Bjedrich Klemm. Króna je nětko wustajena w historiskim museju a to w žurli Augusta Wulkoho zhromadnje z joho krónowanskim kěrasom. Zo August žadyn słabušk njeběše, widźimy też z toho, zo joho króna na 1,830 kg (přez połštwórta punta) waži. Kaž „Ost-Europa-Expreß“ z Waršawy wozjewja, su powěsće z Drježdźan wo namakanej pólskej krónje Augusta Sylnoho wězo w pólskej stolicy wulki zajim wubudźiłe. Polacy mysla snano na to, zo sebi krónu do Waršawy žadaju, so zepjerajcy na wučinjenja, kotrež su z Němskej w swojim času činili.

Prelat Schofer, wjednik badenskoho centra, je ćežcy skhorjeł na wosłabnjenjo wutroby. Khorosć je khětro strašna, tak zo so wo joho žiwjenjo boja.

Trierski biskop dr. Bönnewasser prócuje so, mjez dźěłaćerjemi a dźěłodawarjemi saarskoho kraja posrědkować. Wón je na zwjazk dźěłodawarjow dopis pósłał z prószwu, zo bychu tola zwolili do powyšenja dźěłaćerskich mzdow, hdyž dyrbiało jim to też wěste wopory napołožić. Te su za industriju hišće znjesomne, kaž je wujednacy wubjerk rozsudźił. Stawkowanjo by za cyły saarski kraj a za cyłu joho industriju wulke škodowanjo přinjesło.

W narańšo-pruskim městačku Osteroda je na 300 katolskich šulskich dźěći, kotrež dyrbja evangelske šule wopytować, dokelž so město spječuje, katolsku šulu zarjadować. Wšě prócowanja katolikow a skónčnje też přikaz knježerstwa běchu podarmo. Njetolerantne měšćanske zastupjerstwo znjezmóžni hač dotal stajnje wutworjenjo katolskeje šule. Najspodźiwniše na wěcy je, zo su wjednicy měšćanskoho zastupjerstwa němsko-nacionalni, kotřiž w němskim sejmje z centrom zhromadnje za konfesionalnu šulu wustupuja. (W praxi ma wěcka často hinašeho napohlada hač w theoriji; to je stare nazhonenjo.)

Nowa čenstochowska kathedrala je najwjetša cyrkej w Pólskej. Wona wopřija na 1300 ludźi. K jeje twarej přinošowachu pólscy dźěłaćerjo w Americy štwórć milijóna złotych.

Unionistiski biskop Kocylowski w Přemyślu wojuje hižo dołho přećiwo žeńtwje unerowanych měšnikow. Dotal smědźa tući ženjeni być, tola cyrkej sebi horco přeje, zo bychu so też woni žeńtwy zdali. W Americy n. př. njeje za nich žeńtwa dowolena. Wšelacy měšnicy přemysłowskeje diecezy so tohodla stajnje přećiwo swojomu biskopej pola Swj. Stoła wobćežuja. S. kongregacija za narańše cyrkwje

je nětko wšitke tute skórźby wotpokazała z rozsudom, zo su wobskórźby za biskopa jenož česćace a za wobskorźowarjow samych jara podhladne.

Reykjavik, hłowne město wulkeje kupy Island (lodowa kupa), blizko při lodowym morju, dóstanje biskopsku kathedralu. Nowy japoštołski vikar msgr. van Meulen je so na twar zmužił. Swjaty Wótc je jomu 50000 lirow podpjery pósłał a za nutrkowne wudebjenjo wumělsku postawu Khrysta Krala daril. Island (lodowa kupa) je nimale 7 króć tak wulka kaž naša Saksko a nima hišće połnych 100000 wobydleri, štož je bjez dźiwa, hdyž sebi na hobrsku zymu pomyslimy, kajkaž tam wulki dźěl lěta knježi.

W **Khinje** před krótkim zemrjety biskop Čao, kotrohož přezažnu smjerć tydźenja naspomnichmy, je był wopor swojeje lubosće k bližšomu. Sam hižo khory poda so w nocy na pytańcu za wbohimi wuhnatymi. (W Khinje dźěn je stajna wójna ze wšěmi swojimi ćežami a hrubosćemi.) Prěnjej wbohej swójbje, kotruž nadeńdże, dari biskop swój posledni łožowy pokryw, druhej přewostaji swój posledni přewobłek. Domoj so wróćiwši lehny so na smjerć khory a wudycha bórzy po dóstaću sakramentow mrějacych swoju rjekowsku dušu. — Jako wopor khinskich revolucionarow zemrě tam zakłoty wot rubježnikow młody franciskan P. Hermenogild Wäldle. Wón wukhadźeše z bajerskeje franciskanskeje provincy a běše so hakle před połdra lětom na puć do Khiny podał.

W dalokej Asiji so dale a hórje mući. Dotal wadźachu so Khinesojo a Indojo z běłym mužom europskim (to rěka wosebje z Jendźelčanom). Japanojo Europjanam wězo też dobri njejsu, tola woni su sebi hižo dawno runoprawo z europskimi statami dobyli. Nětko je jedyn nowy asijski lud do rynka njepřećelow Europy stupił, je to lud Malajow. Wón wobydluje krajiny krótkorańšeje Asije, wosebje wulke mórske kupy Filipiny a Sunda. Joho dotalni knježa su Amerikanojo a z wjetšoho dźěla Nižozemšcy (Holandska) a z dźěla też Jendźelčenjo. Malajo su nětko też hesło wudali: „Asija za Asijatow!" Dokelž woni hromadźe też na 70 miljónow hłowow liča, by jich hłós bórzy Europjanam we wušach klinčał, bychu-li byli přezjedni. Prjedy hač tak daloko dóńdże, drje hišće někotre lětka zańdu. Tola su strachi běłym w Asiji hrožace dźeń a hórše. K tomu hišće přińdże, zo sowjetska Ruska asijatiske ludy, dźensa wosebje Khinu, do wójny z Europu ščuwa. Tuž drje předołho wjacy trać njebudże, zo budża běli swoje nadknježstwo nad swětom přisadźić. Kak daloko je hižo přišło, wo tym pisaju bayerscy benediktinojo na towarstwo swj. Ludwika takle: Južny dźěl našich misijónow wobsadźichu nacionalistiscy wojacy južneje (komunistiskeje) armeje. Cyrkej přewobroćichu do kaserny. Drjewo ławkow a wołtarja wužichu k palenju, wokna rozbichu, wšo druhe wudawachu jako wobsydstwo „luda". Kóždu póńdźelu wotdźeržowachu někajku swjatočnosć k česći Sunjatsa jako „patriarcha revolucije". Sunjatsen móže so khinski Lenin mjenować. Joho wobraz připrawichu na wołtarju. Z boka wupowěsnychu wšelake napisma přećiwo imperialismej, přećiwo Jendźelčanam a přećiwo křesćanstwu. Komunistiscy rěčnicy ščuwachu přećiwo wukrajnikam a misijonaram. Cyrkej so hižo dawno na to přihotuje a postaja wšudźom domorodnych mužow na čoło dioecesow, zo njeby z wuhnaćom běłych so też cyrkej w tamnych krajinach zničiła.

Wšelčizny.

Wopačny pjenjez wobknježa falšny swět. Před 2 lětomaj čitachmy wo wulkim khawsowanju pjenjez wuherskoho wjercha Windischgrätza. Tón dźěłaše francózske franki k lěpšomu wuherskoho štata. Dźensa słyšimy wo wěstym židu Blumenstein, kiž je Wuhersku mócnje škodował přez falšowanjo wuherskich pjenjez. Podobne nazhonjenjo činjachu też Rusy. Tam falšowaše knježerstwo same zhromadami dollary a jendźelske punty, petrolejowe akcije a samo stare carske ruble, zo by z pjenježnej nuzy wulězło. Dźensa činja njepřećeljo knježerstwa cyle tesame naprawy přez to, zo ke škodźe sowjetskich statow ruske „Červonecy" z kopicami falšuja. Tuž widźimy też tu zaso staru wěrnosć: Štóž chce druhich wujebać, so najbóle sam do porsta zrěza.

Najstarša žónska cyłeje Němskeje je drje knjeni Wöbkowa w Hamburgu, kotraž tele dny při dobrej strowoće swoje 105. narodniny woswjeći.

Mišno woswjeći k lětu 1000lětny wopomnjeński dźeń swojoho założenja přez Hendricha Ptačnika. K přihotowanjam swjatočnosćow je so wubjerk wutworił ze srjedźizny rady a měšćanskich zastupjerjow.

Towarstwowy powěstnik.

Tow. kat. młodź. we Wotrowje wuhotuje nowe lěto swój VIII. załoženski swjedźeń w Pančičanskim hosćencu, wobstejacym z dźiwadła a reji. Wšitcy Serbja so na njón přeprošuja. **Předsydstwo.**

Domowina. Wurjadna generalna zhromadźizna budże srjedu, 21. hodownika, popołdnju wot 2—1/25 hodźin w Serbskim Domje. Wšitke serbske towarstwa so należnje a wutrobnje na nju přeprošuja. Jednać budźemy wo našej posmjertnej a pomocnej pokładni, kotraž z nowym lětom do skutka stupi, dale wo knihownjach towarstwow, kiž chcemy podpjerać, wo přichodnym zlěće, wo přinoškach, přednoškach atd. Jenož ze zhromadnymi mocami móžemy něšto docpěć. A štóž sobu njehromadźi, tón bróji. Tohodla cyle wěsće wočakujemy, zo budża wšitke serbske towarstwa zastupjene. **Předsydstwo.**

Hodowny swjedźeń Khrósćanskich šulsk. dźěći. Sobotu 17. a njedźelu 18. hodownika popołdnju 1/24 hodź. pola Wjeńkec. Póndźelu 19. hodownika 1/26 hodź. w Jaseńcy. Wutrobnje přeprošuja **wučerjo a dźěći.**

Modlće so ze swjatej cyrkwju!

Naša modleńska kniha je a wostanje „Pobožny wosadnik", tutón zeński přewodnik kóždoho katolskoho Serba wot šulskich lět, hdyž je človjek čitać nawuknył, hač do tamnoho wokomika, hdyž wóčko so łamace pismika wjacy njewidźi. Ale někotryžkuli ma tola rad, hdyž móže modlitwu měšnikowu při wołtarju Božim sćěhować. K tomu w serbskej rěči dotal žaneje liturgiskeje knižki nimamy a też dotalne němske běchu trošku wobćežne a drohe. Nětko je w nakładźe Benziger rjana „ludowa knižka při Božej mši" (Bomm: Volksmeßbuch) wot benediktina Bomm wušła, kotruž móžemy wšěm poručeć jako hodowny dar. Płaći 3,80 hr., w kožanym zwjazku wjacy. (Dóstać pola knj. Dilgerec, dwórniščowa droha 4.)

Naleznosce našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Khrósćanska wosada: Kk. 778.—783. z Khróšćić: Jan Deleńk, Mikławš Čórlich, Marja Eiseltec, Jan Mark, Pawoł Šibak, Jan Wjesela; 784.—786. z Łuzča: Jurij Świeda, Jan Bjarš, Běmak; 787. ze Stareje Cyhelńcy: Hana Włóskec; 788. z Worklec: Jan Pik; 789. z Prawoćic: Jurij Wićaz; 790. z Jaseńcy: Madlena Nowakowa; 791. z Hórkow: Marja Hrjehorkowa. 792. z Gelsenkirchen: Frater Rajner. **Baćonska wosada:** 793.—796. z Čornec: Pětr Just, Marja Domašcyna, Jakub Dźisławk, Heinrich Wilhelm; 797. ze Sulšec: Jurij Čornak; 798.—803. z Haslowa: Hana Rjenčowa, Jan Zynda, Jakub Měrćink, Jurij Měrćink, Jurij Leńš, Jan Handrik; 804.—806. z Baćonja: Jurij Kral, Pawoł Mawč, swójba Pjechec; 807 z Banec: Michał Zynda; 808.—810. z Pozdec: Jakub Bulank, Herta Smolina, Jurij Mikela; 811. z Libonja: Jakub Donat. 812. ze Šěrachowa: N. N.; 813. z Budyšina: Michał Rjelka. **Zdźěrjanska wosada:** 814.—816. z Brěmjenja: Jurij Barš, Michał Hančik, Hańža Wjerabowa; 817. z Hliny: Hana Gorkowa. 818. z Dźěžnikec: Hana Wenclec.

Dobrowólne dary za „Kat. Posoł".

Knjez frater Rajner z Gesenkirchen 5 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 12. decembra 1927.

Płaćizny po centnarju a złotych hriwnach.

Woły: 116. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 61—64 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 52—57 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 42—47. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—39. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Bykl:** 254. 1) Połnomjasne,

dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 60—63. 2) Połnomjasne młódše 48—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 41—47. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy:** 293. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 51—55. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 60—63. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—45. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 45—55. 5) Mjenje a špatnje picowane 29—35 Husumske z pastwy 23—26. **Čelata:** 580. 1) Najlěpše wukormjene 80—84. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 72—78. 3) Špatne 62—68. **Wowcy:** 865. 1. Młódše a starše wukormjene 62—66 2) Starše wukormjene 52—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—48. 4) 37—43. **Swinje:** 3645. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 63—65. 2) Wukormjene 59—61. 3) Mjasne 55—57. 4) Špatne 52—54. 5) Rancy a kunrdosy 53—57. 7) — . 8) — .

15. decembra 1927.

Čelata (810): 2) 84—88. 3) 78—82. 4) 65—75. 5) — . 6) — .
Swinje (704): (přez 300 pt.) 1) 64—65. 2) (240—300) 60—61. 3) (200—240) 56—58. 4) (160—200) 52—54. 5) — . 6) — . 7) 53—57.

Wične płaćizny

		w Budyšinje 10. decembra	w Kamjencu 8. decembra
Pšeńca, nowa	73 kilo	12,00—12,50	11,80—12,30
Rožka, nowa	70 „	12,00—12,50	11,90—12,40
Ječmjeń	50 „	12,50—13,50	—
Ječmjeń, nazymski	50 „	—	12,70—13,50
Wows	50 „	10,50—11,00	10,30—10,80
Wows, nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, pola ratarja	50 „	2,80—3,50	4,00—4,50
Butra	1 „	4,40—4,80	4,20—4,40
Syno	50 „	2,75—3,25	2,50—3,00
Słoma, z mašinu młóćena, prasow.	50 „	1,20—1,50	1,50—1,75
Słoma, „ „ k zasłan.	50 „	1,80—2,30	1,75—2,00
Słoma, z cypami młóćena	50 „	2,70—2,80	2,75—3,00
Pšeńčna muka, 60 %	50 „	21,50—22.00	-
Ržana muka, 70 %	50 „	19,00—19.50	—
Pšeńčne wotruby	50 „	8,25—8,50	—
Ržane wotruby	50 „	8,50—9,00	—
Jeja	1 štk.	0,16—0,19	0,16—0.17
Prosata, 684 štuk	1 štk.	8,00—19,00	8,00—14,00

Rjane dary

hišće jara tunjo, dokelž před powyšenjom płaćiznow skazane:
Zwjeršne košle, khornarje, šijnicy (krawaty), spódnje kholowy, zasadne košle, zoki, lacy, pulovery, jaki, rukajcy, chenilowe rubiška, rubiška wokoło šije.
Woblečenja za knjenje a dźěći, princes-suknje, šaty, nohajcy.

Walter Noebel

Budyšin, bohata droha 14.

Přihodne dary k Božomu dźěśću.

Pisane a běłe łožowe nawoblečenja, płachty,
najlěpše wupjerki,
trěnja, trěwki, płaty k rólowanju, nósniki,
ruby na blida a tafle, serviety, blidowe krywy,
normalne, plišowe a makowe šaty, zwjeršne košle,
płat za šaty, hotowe šaty, šórcuchi.
Najwjetši wubjerk. **Najtuńše płaćizny.**

Hilger, Budyšin, seminarska dróha 2.
měj. Emil Wiltschek

W Budyšinje zetkamy so
w kofejowni Lehmann
na Serbskej drózy 8.
Najsłódniše konditorske pjecwa
Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.
Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Jako hodowny dar
kašćiki z cigarami
Cigary a cigarety we wulkim wubjerku
w pakćikach **10, 25** a **50** štuk wot 10 hač 50 pj.
pola
Antona Thomasa
Zwonkowna lawska hasa 2

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Knihiwjazarnja Gersdorf
w Kamjencu
(prjedy Budyšska dróha)
wobkhód nětko: Połčniska dróha 6
w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Wupjerki najlěpšeje kajkosće, **žerdkowy płat, łožowy damast, ruby**
wulki wubjerk - - jara tunjo
K. Erler w Budyšinje, na Žitnych wikach znapřeća „Złoteje Hwězdy".

Drježdźanska drastownja
w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.
Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Nowolětne khartki
wuhotuje derje a spěšnje
Donnerhakec ćišćeŕnja.

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

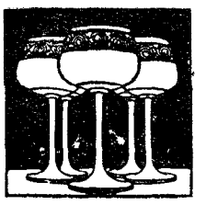
J. Erler w Budyšinje
Zwonkowna lawska hasa 10.

Konjace nožicy
česaki za nožicy
toči swědomiće
J. Hampel
Kotołska hasa 11.

Zjawny dźak
swjatomu Józefej
za wusłyšenjo prózstwy!

Nowo-wotewrjenjo
Braunerec hosćenca w Kulowje

Česćenym starym hosćom zemrjetoho knjeza Braunera w pruskej a sakskej Hornjej Łužicy k wědźenju, zo sym naspomnjeny hosćenc kupił a prošu wšěch wo žiwu podpjeru. Budu so prócować, staru dobru znatosć mojich městnosćow zdźeržeć, a přecy přijomne přebywanjo přilubju.

Wosebje budźe so na to kedźbować, zo najlěpše jědźe a napoje přecy najtuńšo dóstawaće.

Z počesćowanjom Mikławš Šołta a mandźelska.

Serbska kofejownja
na Lawskich hrjebjach
poruča swój
wubjerny kofej, piwo a wino
kaž tež wšě dobre přikuski
Wšitcy Serbjo so tam zetkuja
Z počesćowanjom **Jan Hajnca**

Přihodne hodowne dary:
rěčadła — plečicy k tomu
jězdne kolesa — šijace mašiny
P. Horbank **wobkhód z jězdnymi kołami w Khróscicach**
Płaćenjo po dźělbach so přizwoli.

Krajan 1928
je wušoł
a je dóstać pola našich dowěrnikow za **75** pj., z přinjesenjom domoj **85** pj.

Wulki wubjerk. **Tunje płaćizny.**
Pisane a běłe łožowe nawoblečenja
najlěpše wupjerki, łožowe płachty
damast, blidowe ruby, serwiety, twjelki, trjenja, nósniki
Přikrywy za blida, komody, sofy a divany
normalne šaty, **frotěrowace twory, košlacy płat, płat za zwjeršne košle, barchenty, tkaniny**
za šorcuchi.
Płatowe ruby k rólowanju a **syru kopřiwinu** we wšěch wulkosćach.
Hilger w Budyšinje, Lotzowa dróha 20[I] **Žane klamy**

Sće hižo wulke
hodowne wupředawanjo
pola Seelenfreund & Co.
wopytali?
Spodźiwnje tunje płaćizny!

Blidny serviz, woprawdźe pórclin, za 6 wosobow		27,50
Blidny serviz, „ „ za 12 „		49,50
Kofejowy serviz, „ „ za 6 „ wot		4,90
Kuchiński wuhot, wopr. pórclin, 22 dźělow, wot		12,50
6 romskich winowych škleńčkow z wysokej zelenej nóžku jenož		1,95
6 piwowych škleńcow ze złotej kromu jenož . .		1,—
Myjenske wuhoty, 5 dźělow, wot		3,50
Rjad 6 štuk **kamjeninowych škličkow** jenož . . .		1,10
Rjad 6 štuk **aluminijowych horncow** k warjenju .		8,90
Rjad 6 štuk **emailowych horncow** k warjenju . .		5,90
Rjad 6 štuk **emailow. horncow** k praženju (14-24 cm)		6,90
Kupawy, 170 cm dołhe		16,90
Wužimadła, horcožimadła, 5 lět rukowanjo . .		16,90
Blidowe wahi, prima dźěło, jenož		12,50
Graty, prima Solingske twory, ½ ducenta wot . .		2,90
Bowy, emailowe abo bazarska wań, jenož		—,95

Wulka wustajenca **klankow** pod jara tunimi płaćiznami.
Debjeńki na božodźěsćowy štom hobrscy tunjo.

Tuž wšitko k
Seelenfreund & Co.
w Budyšinje, lawske hrjebje 12, znapřeća dźiwadła.
Rěčimy serbscy.

KATOLSKI POSOŁ

Ludowy časopis

Wudawa:
Tow. ss. Cyrilla a Methoda

Wukhadźa kóždu sobotu. — Płaći lětnje 5 hr. — Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk wječor wotedać, płaći so za mały rjadk 15 pj. Za reklamowy rjadk w teksće so 50 pj. płaći. Za wjacykróćne wozjewjenja rabat. — Dopisy a nastawki sćelu so redaktorej. Skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Zamołwity redaktor: Kapłan Józef Nowak. Při Pětrowej cyrkwi 6 w Budyšinje. — Pokładnik: Jurij Šołta, wučeŕ, Před šuleŕskimi wrotami 21 w Budyšinje. — Ćišć L. A. Donnerhakec knihićišćerńje (měj. tow. ss. Cyrilla a Methoda) w Budyšinje. Dalokoŕčak čo. 3895. — Postšekowe konto: Drježdźany čo. 33458.

52. čisło. | **W Budyšinje** (Bautzen), **24. decembra 1927.** | **65. lětnik.**

Što położiš, serbski ludo, jako swój hodowny dar lětsa Božomu dźěśću do žłobika?

Zasy wožiwimy a směmy woswjećić w cyrkwi a doma rjane, žohnowane, hnadowne, swjatočne a ćišinke hodowne swjate dny!

Bohu budź dźak a kajka to hnada!

Ćicha nóc, swjata nóc!

Njebě to dźensiša nóc? Hdźe by było nocy, kotraž bu so z tutej mohła runać? Hdźe by było nocy, kotraž by w našich lubych Serbach tak rjana, tak cunja, tak hnadypołna, tak swjata a z ničim, z ničim, žanym złotom a slěbrom wuměnjomna kaž tuta w našich cyrkwjach?

Njejsy dźensa, serbski ludo, začuł, kak bohaty, kak žohnowany ty sy? Njebudźa so mnohim Serbam dźensa woprawdźite sylzy ronić, kotrychž hruby wosud, žiwjeński bój, snadź sama hłuposć ze Serbow zećěri a zaćěri do měśćanskich kutow, zo njemóžachu dźensa w nocy khwatać ze swojich ćichich, tulnych wjeskow po slěbornych, ſrinkotacych pućach a zawětych šćežkach we wjesołej mysli a ze spěšnym stupom do swojich lubych, dźensa dwójcy, trójcy lubych cyrkwičkow na nócnu Božu mšu? Što by dźensa a w tutych dnjach někotryžkuli za to wuměnił, zo mohł Božu nóc a rjane hodowne dny woswjećić raz hišće we swojej serbskej domiznje? Tak wostawa jomu jenož lube, słódke dopomnjenjo.

Kak klinčachu tola w dźensišej Božej nocy z našich wěžow zwony z wjesołym, haj swjatym zwukom a roznjesechu po našich wjeskach zbožownu, radostnu powěść:

Khrystus, naš Knjez a Bóh je so dźensa narodźił, pójće, modlmy so k njomu!

A kaž bychmy runja pastyrjam wołani byli wot njebjeskich, jandźelowych hłosow, khwatachmy do swojich lubych Božich domow, tak swjatočnje zdrasćenych a wobswětlenych a zasłyšachmy tam njebjeske Gloria a w ćichich wokomikach swjatoho přežohnowanja stupi dele na wołtaŕ do našeje srjedźizny, kiž je wočakowanjo narodow, tamne lubozne Bože dźěćo, kiž je so tež za nas narodźiło.

Njepłaći tež nam, našomu serbskomu ludej: Připowěduju wam wulku wjesołosć, kotraž so stanje wšitkomu ludej?

Njepłaći to tež nam: Dźensa je so wam narodźił Zbóžnik, kotryž je Khrystus Knjez?

Tuž postań, serbski ludo, pój, haj khwataj ze wšěm křesćanskim swětom do swojoho Bethlehema!

Prawje pilnje, horliwje a pobožnje skhadźuj a zeńdź so w tutych rjanych dnjach we swojich hodownych cyrkwjach.

Wotraś ćežu zeńskoho bola a hubjenstwa, wotpołož wšu liwkosć a zasparnosć, wjesel so tak prawje swojoho zboža a wuzwolenja, hlej, tute dźěćo je so za nas narodźiło!

Z pobožnej, swjatej zhromadźiznu zanošuj a zawyskaj z hodownej dušu naše krasne hodowne kěrluše!

Njezabudź tež, zo chce tute dźěćo być słódki hósć twojeje duše, zo chce žiwić a wohrěwać tebje ze swojej swjatej krwju, ze swojim swjatym mjasom, zo chce swój žłobik zastajić dosrjedź twojeje duše!

Što by to do Serba było, kotryž nochcył hody so wobdźělić při swjatej hosćinje, w kotrejž so tute dźěćo wužiwa a zastawk přichodnoho žiwjenja so dawa!

Praj serbski ludo dźensa ze zbóžnym Domašom Kempiskim: Tam při Twojim žłobiku so posydnu, lubosćiwe, lubozne Jězusdźěćatko. Spohladuju do Twojeju wóčkow a wuknu rozpominać Twoje dźiwy. Cyle Ći přewostaju swoju wutrobu!

Tuž njech naš lud w tutych hodownych swjatych dnjach ničo njemysli, ničo njepyta, ničo druhe njezechce, hač tute dźěćatko!

Wumyjmy swoje woči ze sylzami želniweje pokuty, zo směmy potom wohladać tute dźěćo, wučisćmy swojej rucy, zo směłej je wobjimać, zhibujmy kolena: Pój, serbski ludo, modlmy so k njomu!

Dźensa su nam njebjesa měd kapałe, směmy wuznać ze swjatym Bernardom. Ty pak, najzbožowniša maćeŕ a najčisćiša knježna, čiń nas dostojnych, Twojoho jednorodźenoho Syna wohladać! Wotłož jenož kuščičk šlewjeŕ wot Twojoho Božoho dźěśća a daj nam hladać do joho swjatoho wobliča! A nětko so će praša Posoł: Što daš a što maš ty, serbski ludo, přihotowane jako swój hodowny dar za tute dźěćo?

Hlej, hody su tola čas darniweje lubosće! Prawje tak! Lubosć pytać, lubosć wusywać přińdźe tute dźěćo na swět. Tuž su joho dźěći a přećeljo, kotřiž wědźa a rozemja też lubosć dawać a wusywać do druhich wutrobow.

Zawěśće sy ty, nano, maći hižo dokładnje, snadź přejara a njetrjebawši pyšnje a bohaće přez swoje mocy a dokhody lubosć wopokazał swojim dźěćom! A ty hospodarjo a hospoza njejsy zawěśće zabyła na swojich służownych, jeli su ći z woprawdźitej lubosću a přikładnej swěru służili wob cyłe lěto a nic jenož po měsacach a tydźenjach.

Je pak to hižo dosć za tute dźěćo dokonjane? Njepřeje sebi tute wjacy wot tebje za joho lubosć?

Njewuči tebje Bože dźěćo zasy prawje spóznać ważnosć, hódnotu a dostojnosć kóždoho dźěśća? Njepraji ći Bože dźěćo: Tohodla přińdu k wam jako dźěćo, zo byšće zasy nawukli a dorozemili, što dźěćo je, što płaći před Bohom a što smě wot was žadać z połnym prawom.

Naš lětstotk so mjenuje lětstotk dźěśća. Njehodźi so přeć, zo je wjele dokonjał we swojej lubości za dźěćo. Mysliće sebi jenož na Don Bosko a druhich. Tola, tola, njeje skoro tak, jako by nětčiši čas chcył stare sławne mjeno lětstotka dźěśća přetworić do mjena: Čas bojośće před dźěśćom?

Njezwisuje tutón hobrski spad maćeŕskeje česće a dostojnosće, wo kotrymž njedawno Posoł pisaše, z wjetšoho dźěła z tutej hrózbu před dźěśćom?

Čohodla wotebjeraju też w Serbach mandźelske porody a přiběraju njemandźelske? Kak přińdźe, zo budźa so nowe lěto dyrbjeć zrudne ličby z klětkow wozjewjeć? Njedawno powědaše derje wobhonjeny ze swojeje sobu najwjetšeje serbskeje wosady, zo měješe tuta w prjedawšich lětach wob lěto na sto a štyrceći porodow, lětsa — hač do kónc novembra jenož ličene — na wosomdźesat. Naši serbscy romscy pućowarjo pobychu w Romje w poslednich dnjach jich přebywanja też we cyrkwi swjatoho Hawštyna, zo bychu tam wopytali row swjateje Moniki a za naše serbske maćerje a wšón serbski lud nutrne prósthwy pósłali k njebju. Tola w tutej cyrkwi namaka so hišće něšto, štož so zda dróžše być hač samo row tuteje swjateje maćerje Moniki.

W tutej cyrkwi nadeńdźeš stajnje jara wjele pobožnych, kotřiž so tudy modla. Tu je sławne hnadowne swjećo Maćerje Božeje. Je hnydom při cyrkwinych durjach na lěwu ruku. Ma mjeno: Madonna del parto, to rěka na serbsku: Luba Knjeni Porodźeŕka. A kak krasne je napismo při tutym hnadownym swjećeću! Stoja tam słowa: Knježna, Twoja česć je Twoje maćeŕstwo! Widźach tam při swojim wopyće, hdyž tam hižo dwójcy pobych, kóždy raz, kak so tam pobožne romske maćerje modlachu, nohu swjećeća wokošujcy, położichu woporny pjenježk do piksy a mačachu sebi a swojim móličkim čoło z mnohich tu so swjećacych lampow.

Serbske maćerje! Hdyž nětko w tutych rjanych dnjach ze swojimi móličkimi wopytujeće Boži narod, njech so wam błyšći z horta tutoho dźěśća a z čistoho čoła joho maćerje tosame słowo: Serbske maćerje, waša česć je waše maćeŕstwo a byrnjež było swjatosćene a pokrjepjene ze sylzami a stajnymi woporami wo dnjo a w nocy: Waša česć je a wostanje waše maćeŕstwo!

A wy serbscy nanojo, što wy k tomu měniće? Z kajkim wóčkom hladaće wy na swoje žony? Płaći też za was: Česć, pycha, dostojnosć a wšitke bohatstwo domu to je naša serbska mać?

Njech sebi tola naš lud lětsa při žłobiku Božoho Syna a při postawomaj swjateje Maćerje a swj. Józefa derje swoje swědomjo přepytuje! Njeby był to spad, hanibny spad serbskoho ludu, joho row a wěčne poklećo, njeby=li wjacy rěkało: Serbski ludo, twoja česć je twoje maćeŕstwo!

Hladajmy na pólski lud, kiž wožiwi swoje narodne jutry! Hladajmy na italski lud: Kajkež jich maćerje, tajki cyły lud!

Kajkež maćerje, tajki lud!

Njewuči nas to też Boža mać při kolebcy swojoho Syna: kajkaž mać, tajki lud. Tuž wěš nětko, serbski ludo, što maš wotmołwić na načolne prašenjo Posoła: Što położiš lětsa jako swój hodowny dar do žłobika?

Wukń zasy sebi prawje ważić dostojnosć a hódnosć dźěśća! Hlej, tohodla přińdźe twój Zbóžnik na swět jako dźěćo, hlej, tohodla joho wóčko wot wěčnosće pytaše a sebi wuzwoli tajku knježnu, kotrejež česć dyrbješe być jeje maćeŕstwo.

Potajkim też wot čistych, woporniwych, ponižnych serbskich knježnow smě jenož naš lud wočakować maćerje, kotrychž česć budźe jich maćeŕstwo.

A jenož wot čistych, čestnych, pócćiwych a wěriwych młodźencow móže naš lud wočakować tajkich nanow w přichodźe, kotřiž budźa so z česću kłonić před serbskej maćerju a šeptać w pobožnej duši: Jich česć je jich maćeŕstwo.

Tuž njeje Boži narod našomu ludej jenož městno wobdźiwanja a kěrlušowanja w tutych dnjach, njech je też klětka khutnoho a swědomitoho rozpominanja.

W cyrkwi Santa Maria in Ara Coeli, swj. Marije k njebjeskomu wołtarjej, khowa so w sakristiji znate sławne Santo Bambino, lubozna postawa Jězusdźěćatka, do zahłwčkow zawalena, kaž so małe dźěći powijeja. Postawa je rězana ze štoma z wolijoweje zahrody pola Jeruzalema, do drohotneje židy zdrasćena a z drohimi kamuškami, parlemi a rjećazkami pyšena. Naši pućowarjo też tam pobychu a knjez kapłan Hórnik měješe tam putnisku Božu mšu za naše serbske dźěći a zbožowny, křesćanski přichod serbskoho ludu.

Hody so nětko tute Dźěćatko we žłobju ležace wustaja a před nim je mała klětka natwarjena. Na popołdnjach so cyrkej z ludźimi kopata pjelni a małe dźěći wustupuja tu na klětcy jako prědarjo, hólcy a holcy, a zhromadźenym cyle po prawdźe předuja.

Nam by so to směšne zdało a z ćežka by so pola nas tak kuražniwe dźěćo nadešło. Sym sebi dał wobswědčić, zo tajke prědowanjo z dźěśćowskoho horta nimo měry wulki zaćišć čini na wutroby dorosćenych a mnohi šedźiwc hłowu pobožnje khila a so da powučić wot móličkich *

Tu so najrjeńšo dopjelnja Knjezowe słowo: Z horta móličkich sy sebi khwalbu přihotował!

Tak njech w hodownych swjatych dnjach našomu ludej předuje tute Bože bambino, Jězusdźěćatko!

Njech nadeńdźe pobožnych posłucharjow a hišće zwólniwišich wobkedźbowarjow!

Naš serbski lud pak njech jenohłósnje slubi, zo nochce khodźić po zahubnych pućach našoho časa, kiž ma napisane poklećo na čoło: Bojosć před dźěśćom, ně, njech so ma po tamnych rjanych słowach:

Serbski ludo, twoja česć budź a wostań twoje maćeŕstwo! jn.

* Přispomnjenjo redakcije: W Žitawje smy kóžde lěto móličkim w cyrkwi hodowne basnje přednjesć dali.

Politiski rozhlad.

Amerikanski podnurjak na mórskim dnu. Započatk tutoho tydženja zrazy amerikanski zaničak „Paulding", hdyž chcyše do Provincetownskoho přistawa zajěć, do amerikanskoho podmórskoho čołma „S 4". „Paulding" móžeše hišće, hyrnjež wobškodźena, do přistawa dojeć, mjez tym, zo so podmórski čołm hnydom podnuri. Wobsadka běše snadź na 50 muži sylna, a kaž je so dotal z Ameriki zdźěliło, su hišće 6 mužojo w čołmje žiwi, kotřiž su z klepanjom (z morsowymi znamjenjemi) z hamorom nurjakam, kiž su do mórskeje hłubiny postupili, znamjenja dali, zo su šesćo, zo so jim derje dže, powětr k dychanju počina pobrachować a zo so na bórzomne wumóženjo nadźieja. Wězo njeje tak lohko tu pombać, dokelž čołm leži w 40—50 metrowskej hłubinje. Nadźijomnje so tola hišće poradźi wbohich, kotřiž su dotal surowomu wosudej swojich towaršow wućekli, prjedy hač budže přepozdźe, z jich smjertnoho położenja wuswobodźić móc.

Wěsta reparaciska płaćizna. Přećiwo wšomu wočakowanju bu tola hižo kónc zańdźenoho tydženja rozprawa narunanskoho hłownoho agenta Parker Gilberta němskomu knježerstwu předpołożena. Rozprawa je w jendźelšćinje spisana, a budže drje někotre dny trać, prjedy hač budže dospołnje wozjewjena. Wopřija z přiłohami 239 stron. Njehodźi so dźensa hišće poslednje słowo wo njej prajić, ale kaž so piše, je přećelniša hač rozprawa wot junija, ale tola hišće dosć kritiska a kruta. Najwažniše z rozprawy drje je, zo je też hłowny agent měnjenja, zo dyrbjała so Němskej płaćizna mjenować, kotruž ma hišće swojim wěricelam zapłaćić. Gilberts připóznawa, zo je Němska w zańdźenym lěće swoju winowatosć w płaćenju činiła, ale zdobom skorži, zo wosebje gmejny jara z pjenjezami brója. (Zda so, zo cyle wopak nima!)

Nowa pancerowana łódź. Dokelž wšitke kraje najebać swojich posedźenjow w Ženewje tola pilnje za nowu wójnu přihotuja, njejsu też Němskej cyle tule přileżnosć wzać chcyli a su tohodla Němskej wěstu ličbu namórskich łódźi přizwolili. Němske wójnske łódźstwo je měnjenja, zo dyrbi tuta přileżnosć so też cyle wutrjebać, mjez tym, zo druzy měnja, zo ma Němska ważniše wudawki hač swoje pjenjezy k twarjenju wójnskich łódźi trjebać. Po jeje namjeće dyrbjała Němska za přichodne 12 lět 5 pancerowanych łódźi, 4 mjeńše křižaki a někotre torpedowe čołmy natwarić. Za přichodne lěto sebi najprjedy pancerowanu łódź žadaše. Němskostatna rada je dotal namjet zaćisła, kotraž dyrbješe 9,3 milijónow płaćić. Ale němski financny minister dr. Köhler kaž też němski minister wobory dr. Geßler, kotrajž staj za namjet, hnydom wozjewištaj, zo so namjet w bliższim času němskomu sejmej předpołoži. Potom widźimy, hač so też tam zaćisnje. Je wjele móžnoty, zo so tam za dobre připóznaje, štož bu dotal zaćisnjene. K wobtwjerdźenju namjeta bu zapodane, zo je twar trěbny za škit a zwěsćenjo mórskoho puća do rańšeje Pruskeje.

Francózska a Italska. Po času je poměr mjez Italskej a Francózskej stajnje wótrišo so wuwił, tak zo je dźensa wěsta strašna materija so wutworiła, kotraž woběmaj statomaj wjacy prawoho měra njeda. Najprjedy so Jendźelska a Italska dobraj přećelej być zdaštaj, ale nětko je jendźelske přećelstwo po prawom bóle na Francózsku přešło. Drje je so dotal stajnje mjez woběmaj statomaj na jeju krejne přećelstwo pokazowało a na zhromadnu łańconsku civilisaciju, stej dwě sotře po rodźe. Mussolini wšak je nětko zasy jara słódki wóruch swojej sotře na kadźidło kładł, kaž so zda, zo by ju trochu pohłušić chcył, kaž dźěn to italske wašnjo bywa. Ale hač so přez to poradźi, wšu strašnu materiju z tym ze swěta přinjesć, na to sebi nichtó njemysli. Francózska wšak hakle přeća italskoho duce (wjednika) wočakuje, kaž so zda, změje Mussolini też tón raz swoje přeća, kaž su wšelake nowiny je hižo wozjewiłe. Počahuja so předewšěm na poměry w Srjedźnym morju a w sewjernej Africy.

Českosłowakska a Rom. Kaž so z Roma piše, je přez prjedawšoho zapósłanca w Romje, dr. Krofta, a přez sekretara kongregacije za wurjadne cyrkwinske naležnosće, Borgini Duca, k wěstomu wujednanju mjez Vatikanom a českosłowakskej republiku dóšło, a wot wobeju bu tak mjenowany „modus vivendi" podpisany. Hač zamołwite organy zwjazk potwjerdźa, budźa přisłušne diplomatiske noty mjez woběmaj wuměnjene. — Naši čitarjo budźa so wěsće prašeć, što to je „modus vivendi"? Z někotrym człowjekom smy bórzy přezjene a wobkručimy to ze stłóčenjom ruki. Z drujim pak chcemy wšitko běłe na čornym měć, prjedy hač jomu něšto wěrimy a potom joho hišće derje wobkedźbujemy. Minister Beneš wšak sebi mysleše, zo móže z Vatikanom jako ze złym susodom jednać a kaž so zda, so jomu we hłowje mućeše myslička wo dźělenju cyrkwje a stata. Přez „status vivendi" njeje hišće žadyn konkordat nawjazany. Kóždy je swobodny a móže činić, štož chce. Jeli sebi češki zwonkowny minister mysli, činić směć štož chce, je Vatikan samsnoho nahlada. Wěsće je tuta kročel započatk konkordata, ale nichtó njeje na tym, zo z tym tak spěšnje póńdže, dokelž njeje wěste, kajke nahlady a měnjenja minister Beneš ma. Poměr mjez Swjatym Stołom a Českosłowakskej budże kaž dotal dale přez noty w kóždym jednotliwym paće rjadowany.

Bój šwejdskich katolikow. Zastupjerjo nabožnych zjednoćenjow buchu we Šwejdskej njedawno namołwjeni, so wo nabožnej swobodze wuprajić. Też japoštołski vikar jako zastupjeŕ Swjatoho Wótca dósta namołwjenjo. Jako wotmołwu wospětowaše swój naćisk wot 25. februara 1926, w kotrymž sebi dospołnu swobodu za katolikow žada. Žada, zo by so wustupjenjo ze šwejdskeje cyrkwje cyle jednorje z wozjewjenjom stało, zo bychu katolikojo měli swoje statne a zjawne seminary, zo bychu katolscy wučerjo też na ludowych šulach wuwučować móhli. Dale žada japoštołski vikar, zo bychu zběrki za wuspěch katolskich institutow wot dawkow swobodne byłe abo znajmjeńša znižene. Skónčnje žada, zo bychu so rjadnikam we Šwejdskej durje wotewrić a zo bychu tam směłe klóštry twarić.

Z Łužicy a Serbow.

Z **Budyšina.** 21. decembra woswjeći konsistorialny prezes dr. Pawoł Richard Kaiser wopomnjeśo swojoho 40. lětnoho dnja swojeje měšniskeje swjećizny. Knjez dr. Kaiser stoji wot lěta 1923 jako předstojićeŕ duchownstwa we hłownym měsće Drježdźanach a je sebi tam wosebje přez swoje 28 lětne spomožne skutkowanjo jako wojeński duchowny připóznaćo dobył. Po swojich studijach na drježdźanskim progymnasiju a w Serbskim seminaru w Prazy dósta měšnisku swjeciznu w dwórskej cyrkwi 21. decembra 1887. Po wukonjenju měšniskoho powołanja w Drježdźanach, Reichenbachu a Plawnje bu wojeński faraŕ pola 19. wójnskoho khora we Lipsku, pozdźišo přińdże k 12. sakskomu khorej do Drježdźan. Wot swojeje duchowneje wyšnosće bu 1. februara 1923 jako konsistorialny prezes pomjenowany. Hakle 1. oktobra 1927 je prelat dr. Kaiser jako wyšši wojeński faraŕ na wotpočink šoł.

— **Znowa wulki woheń pola Lehmanec.** W nocy wot štwórtka k pjatkej počinaše zwonaŕ na Pětrowej wěži štórmować a też na druhich budyšskich wěžach: W Lehmanec młynje so znowa pali; za 6 njedźeli k druhomu razej. Ale nětko bě naša motorska sykawa w Nadźanecach, dokelž tam bě tohorunja něšto prjedy w tamnyšim młynje woheń wudyrił. Njebě lohke dźěło. Wulki wětr wohrožeše też pódlanske twarjenja, z kotrychž domjacu nadobu rumowachu, přetož woknowe šklenčy běchu so hižo rozkpukałe a woknowe kříže so z dźěła žehlachu. Murja štwórtoho poskhoda so wotłama a zarazy při padnjenju wobornika při wukonjenju hašeŕskoho dźěła. Wjacy króć dyrbjachu sanitetnicy znjezbožených do khorownje donjesć. Je nadpadne, zo so dwaj młynaj samsnoho wobsedźerja w samsnej nocy paleštej. Kaž rěka, su wobsedźerjowoho syna zasłapili.

— Družstwo Smolerjec knihićišćeńnje a knihańnje zarjadowa k česći swojoho jubilara knjeza Marka Smolerja, po kotrymž ma potajkim swoje mjeno, mału swjatočnosć. Knjez Bart postrowi wšěch w započatku z wutrobnymi słowami a přeješe jubilarej w mjenje předsydstwa Smolerjec družstwa najwutrobniše zbožo. Pokazowaše z cyłym prawom na Smolerjowu słowjansku dušu, na joho njebojaznosć w zašłym a přitomnym času. Při šalcy kofeja a a dobrym přikusku knježeše pozběhnjena wjesoła mysl. Mjez tym postany knjez farař Šewčik a přeješe redaktorej Smolerjej zbožo, wuzběhujo joho wurjadnu pilnosć a woporniwosć. Knjez kapłan Nowak wupraji w mjenje našoho towarstwa ss. Cyrilla a Methoda najwutrobniše zbožopřeća. Při zarjadowanju našeje ćišćeńnje njeje Šmoleŕ w tym widźał někajku konkurencu, stajnje je w duchu znjesliwosće z nami za lěpše serbskoho ludu dźěłał. Rěčachu na to hišće knj. prof. Bryl za sobudźěłaćerjow w redakciji, knjez kantor Hołan, jako předsyda dohladowarstwa Smolerjec družstwa, knjez Šajba w mjenje techniskoho personala a knjez wyšši wučeŕ Słodeńk w mjenje dopisowarjow „Serbskich Nowin“. — Wěsće tutón mały swjedźeń kóždomu z wobdźělnikow kaž też jubilarej samomu njezapomnity wostanje čas ž wjenja. Kak małohdy mamy přileżnosć, so k tak wuznamnomu swjedźenjej zeńć!

— (Hodowny štom za wšěch.) Štóž je w posledninaj tydźenjomaj w Budyšinje był a rumpodicha snadź wokoło swj. pětroweje cyrkwje honił, je so wěsće dźiwał, zo je tam wulki Božoho dźěsćowy štom srjedź Mjasnoho torhošća stał. Ale hakle wječor byšće jón widźeć dyrbjeli! Kak so potom wot horjeka hač deleka w jasnych elektriskich swěčkach zyboleše a tłyšćeše! A wokoło njoho běchu so dźeń wote dnja zestupali spěwakhmani a su nam spěwali wo rjanych hodźoch a wo Božim dźěsću. Krasny to napohlad! Sam štom cyły ze sněhom wobćeženy a wokoło njoho spěwacy mužojo, žony a dźěći. Ale rjeńši budźe naš Božoho dźěsćowy štom w našej jstwi a hišće lubozniše dźěćatko w žłobiku pod štomom!

— Zyma. Tydźeń do hód je nam šwarnu zymu přinjesł. Mjez tym zo bě cyły december rjanu wobstajnu, nic přewulku zymu nam wobradźił, je zyma posledni tydźeń tak postupiła, zo njeje za mnohich radźomne, wonka so pokazać, wosebje za staršich ludźi. Najzymniši dźeń běše wutora, kotraž na thermometrach wjacy hač 20 stopnjow pod nul pokazowaše. Srjedu a wosebje štwórtk pak so zymje hišće torhacy zły wětr přida, kotryž sněh z třěchow a z polow do hłubokich pućow a hrjebjow mjetaše, ale też ludźom do woči, kaž by z jehličkami kałał. Za wbohe nješkitane wuši, wšak poslednje dny też žadyn žort njebě. Hdyž njeby žanu škitacu čapku abo znajmjeńša wušiškitaki měł, by so ći woprawdźe stać mohło, zo ći wotmjerznu. Zyma je na železnicach jara wulke zapozdźenja zawinyła, tak zo mnoho ćahow ze zapozdźenjom na 3, haj 4 a 5 hodź. jězdźachu. Statne a póstowe awta wšak sebi štwórtk samo ani njezwěrichu z wulkoho dźěła z města wujěć ze strachom, zo třacy wostanu, wšelakim privatnym awtam wšak je so woprawdźe tak zešło. Wězo tute zapozdźenjo na železnicy wulku škodu pola skazarjow wšelakich ważnych tworow načini. A wosebje jedyn strach, što dha budźe to lětsa z Božim dźěsćom? Kak te tola lětsa k nam přińdźe? Jeli to hody lěpje njebudźe? Ze wšelakich stron přikhadźeja powěsće, zo taje. — Dyrbjeli po tak rjanym přihotowanskim wjedrje tola zelene hody měć?

Z Khróšćic. (Zhromadźizna Swobodnoho Zjednoćeństwa serbskich katolskich wučerjow, 14. hodownika.) To bě woprawdźe wjesoła, wokřewjaca, narodnje zbožownje pohibana, we wšěm nanajlěpje poradźena zhromadźizna, wo kotruž na kóncu lěta najprjedy njerodźachu. Tak móže so człowjek mylić a skónčnje: finis opus coronat: poslednja zhromadźizna wšě lětne dźěło krónowaše z wjesołej myslu a narodnym duchom. K tomu dopomha woprawdźe swjedźeński a počasny přednošk: „Serbski wučeŕ w narodnym dźěle w šuli a zwonka šule“. Wobsah samón bě tak bohaty a wabjacy, zo bě rozmołwa sama kužoł a płomjo narodnoho ducha. Bjez dźiwa, zo so wšelakim z tajkoho powětra ani domoj njechaše do sněhoweje wějeńcy. To nanajlěpše lubi za nowe lěto. Tuž w tymle duchu a z tajkimi *mocami z narodoym esprijom doprědka!* Najprjedy pak so hódnje zbratrujmy na druhim dnju nowoho lěta! Bóh daj nam zdóst a kčěw! *kukatko.*

Z Khróšćic. Hodowny swjedźeń khróšćanskich šulskich dźěći wotmě so pola nas před tydźenjom na cyle spokojace wašnjo. Wonka knježeše a traje hišće dale kruta zyma, na swjedźenskej žurli pokazachu šulske dźěći pod newjedowanjom wosadnych knj. wučerjow, štož nawuknychu we swobodnym času. Myslički přihladowarjow khwatachu do zańdźenoho časa šulskich lět a dožiwichu z nowa sobu biezstarosć a wjeselo, kajkež so jenož junu zjewi w žiwjenju. Wobšérny program započa z basnju, po kotrejž knj. šulski wjednik Lipič wšěch wutrobnje powita. Na to předstaji so hra: Popjelńča, wot knj. wuč. Pjetaša připrawjena, hdźež wšitcy sobuskutkowarjo swoju wěc derje wuwjedźechu. Też wšitko druhe, štož so poskićeše, bě dopokaz wulkeje prócy. Běchu to wšelake spěwne, też hudźbne předwjedźenja z klavěrom a huslemi, wosebje namakachu sokołske

Róža Tannenberkska.

(Pokračowanjo.)

15. Róžine nadobne zmyslenjo.

Mjez tym běše Thekla wumóženoho hólčeca k maćeri donjesła. Mać w tutym wokomiku žaneje khorosće wjacy njećuješe, wobja joho z woběmaj rukomaj a mačeše joho z radostnymi sylzami a prašeše so joho sto razow, hač joho ničo njeboli. Jomu pak ničo njeběše; jenož jara blědy běše wot stróželow a stracha. Mać padny z dźěsćom na kolena a praji płakajo: „Ty, o Božo, sy mi joho zasy dał; za tebje joho też wukubłuju!“

Posydny so zasy na swoje łožo, wza dźěćo na klin a praji jomu: „O, ty njeposłušne dźěćo, kajki strach načini mi přez swoju lohkomyslnosć! Kak často tebi prajach, zo njesměš studni přeblizko khodźić! Tu maš nětko swoju njeposłušnosć, kotraž ći skoro žiwjenjo wza! Što by twój nan prajił, hdyž bych tebje na tajke wašnjo zhubiła! Budź tola nětk posłušniši! Kaž přez dźiw bu mi zasy darjeny. Dźakuj so Bohu, kotryž će přez swojoho jandźela wumóži! Tola jandźel, kotryž tebje wumóži, je — khuda wuhlerjowa dźowka!“ praješe wokoło so hladajo. „Njeje tu wona, tute dobre dźěćo? — Dźi, Thekla, hnydom dyrbi ke mni přińć, zo bych so jej podźakowała! Tutón skutk njedyrbi njepłaćeny wostać!“

Thekla khwataše k wrótnikej. Róža sedzeše hižo zasy při khorym dźěsću a wušiwaše. „Pój“, wołaše Thekla, „ty dyrbiš na wokomik horje ke knjeni přińć. Wjesel so, zawěsće dóstanješ dobre myto.“ Štož Thekla wo myće praješe, to zarudźi jeje wutrobu. Njechaše docyła sobu hić; njerodźeše wo žane myto. Rozmysli pak sebi zasy, je-li tam njepóńdźe, tak by to było njepřećelniwje wot njeje a zo mohła tutu wjesołu mać zrudźić. Tak dźěše z pěstońcu sobu.

Poniżnje a z čerwjenymaj licomaj zastupi Róža do komorki. Knjeni, kotraž při drěmacym dźěsću na łožu sedźeše, khwataše jej napřećo; njemysleše sebi na swoju wysokosć, ale wobja ju z woběmaj rukomaj, tutu, do hrubeje drasty zwoblekanu hołčku. „O, moja dźowka, kak wjele dźaka sym tebi winowata! Kajki nadobny skutk sy wukonjała! Kajku njeskónčnu zrudobu sy ty mi wotewzała! Bjez tebje by tutón lubozny hólčec, kotryž nětkle tak měrnje we swojim łóžku spi, zymny a mortwy w tamnej hrózbnej hłubinje ležał. Ty sy moje dźěćo smjerći wutorhnyła a jomu žiwjenjo zasy dała; wot nětka přiwozmu sebi tebje jako swoje samsne dźěćo a ja budu tebi woprawdźita mać! Wostań wot nětka cyle při mni!“

„Tebje pak“, so k Thekli wobroćejo praji, z khutnosću, tola pak cyle měrnje, bjez wšoho hněwa, „tebje njemóžu

skupiny swoje připóznaco. Wjele žorta zbudźi sćino-wobraz: Pola lěkarja, při čimž so wuži nowo-kupjeny epidiaskop. Wšěm, kotřiž porjeńšichu tutón swjedźeń, wosebje knj. zarjadowarjam, słuša wutrobny dźak, zo móžachu mnozy rjane hodźinki přeživić. Zańdźenu póńdźelu wuhotowachu samsny swjedźeń w Jaseńcy, hdźež pak, kaž słyšachmy, wopyt njebě tak bohaty.

Z Kulowa. Na swj. Handrija popołdnju smy w Rachlowskej kapałcy nowy rjany zwón woswjećili; wjele pobožnych bě so zhromadźiło. Po kěrlušu a swjećiznje měješe knjez arcyměšnik Šołta-Kulowski serbske předowanjo, w kotrymž na ważnosć a trjebanjo zwona pokaza. Na to bu nowy křižowy puć swjećeny, kotryž potom prěni króć zhromadnje wopytachmy. Po khwalbnym kěrlušu so swjatočnosć wobzamkny. —

— Exercicije wot 7. hač do 11. decembra wot P. Jezuity z Wrótsławja wotdźeržane, běchu jara bohaće wopytane wot sobustawow kongregac. knježnow. Wob dźeń měješe knjez štyri předowanja z přizamknjenym rozpominanjom. Njedźelu při zhromadnym swjatym woprawjenju přistupi na 300 knježnow k Božomu blidu. Njech tute hnady połne dny bohate płody přinjesu za čas a wěčnosć. — Na swj. Domaša popołdnju měješe „Vincencowe towarstwo“ wobradźenja wosadnym khudym w Braunerec žurli. Knjez arcyměšnik wujasni lubosć a dobroćiwosć Jězus-dźěćatka k nam a našu lubosć k čłowjekam wosebje potřěbnym a wopušćenym na duši a ćěle. Po wuspěwanju někotrych kěrlušow dósta na 60 khudych rjane Boże dźěćo. —

— Subustawy našeje serbskeje kongregacije a też někotre z němskeje su rjany nowy tepich za wulki wołtař k róčnym časam kupiłe; Bóh njech jich darniwu lubosć mytuje. —

Wurjadna hłowna zhromadźizna „Domowiny“ na swj. Domaša w Serbskim Domje.

Zhromadźizna bě, dźiwajo na třeskacu zymu, hodowny počas a znatu zasparnosć wšelakich, hišće dosć derje wopytana. Też z dalšich stron, kaž z Delnjoho Wujězda, Łaza atd. běchu so dobri Serbja zešli.

1. dypk wuradźowanjow bě hižo znata Domowinina „Posmjertna a pomocna pokładnja“, kiž z nowym lětom do žiwjenja stupi. Nima so přeměnić a změšeć z pokładnju župy Arnošta Smolerja.

Powšitkownje so wulcy wobžarowaše, zo mamy tu pódla telko šćěpjacoho a rozdźělacoho mjez nami dosć a nadosć, zo naši wótčincoju sylzy ronja na tutoho helskoho hada a na naš herbski hrěch. Tutón nowy fakt je dopokaz našoho narodnoho hubjeństwa a njehodźi so ze žanymi rjanymi słowami zamazać. Też do jednoho hornca zwarić so tutón wusmuž njehodźi, tuž wostawa to jedne, sćerpnje čakać, dóniž čas sam njewulěkuje a rozom njenawótři. Nadawk serbskich towarstwow a jich wjednistwa budź nětko po swjatych dnjach, swojim sobustawam wěc nadrobnje rozestajeć a wosebje nic pozabyć dwoje wšěm zašćěpić: Naš lud dyrbi zasy wuknyć lutować a naš narod potrjebuje nuznje narodny a hospodarski fond. Woboje spěchujemy z Domowininej pokładnju.

2. Serbski lud žada za duchownej cyrobu, dobrych serbskich zabawnych a powučnych knihach. Tuž chce Domowina k pomocy bywać, zo móža sebi towarstwa po něčim knihownje założeć. Ma-li towarstwo hižo knihownju, njech bórzy zapis knihi předsydstwej připósćele.

3. Přinoški. Zasadnje dyrbi kóžde towarstwo swój přinošk porjadnje płaćić a žane njehodźi so wuwzać hižo druhich dla, byrnjež hišće pilnišo a horliwišo na narodnym polu dźěłało.

Za serbske „Zwjazki“ kaž wučerski, spěwarski, sokołski, ratarski, młodźencow a knježnow a też za Maćicu, tow. swj. Cyrilla a Methoda a hišće druhe postajichu a přiwzachu so krute, znjesliwy sumy bjez jednotliwych přinoškow. Też ze Sokołom so wěc skónčnje — bě wulki čas — wujedna.

4. Přichodny zlět budźe najskerje w Budestecach a hłowna zhromadźizna we Wojerecach. Čas so hišće postaji.

5. Namjetow a prostwow bě też kopica a by wjacy hišće było, njebyli nas zyma rozehnała. Narodny woheń samón tón króć njedosahaše.

Towarstwa ze župy Handrij Zejler mějachu swoje jara woprawnjene žadanja, na stawizny Domowiny njedyrbjało so pozabyć. Zwjesćace bě zhonić, zo župa Arnošt Smoler chce narodny woheń zaželić, też w starosławnym Hodźiju. Tuta twjerdźizna nam na žadyn pad padnyć njesmě.

Z najlěpšimi přećemi a z dobrej nadźiju do Nowoho Lěta!

Spectator.

Sedymdźesaćiny redaktora Marka Smolerja.

Srjedu, dnja 21. decembra wosławi we łužkim swójbnym kruhu a někotrych dobrych přećelow też přez mjezy našeje Łužicy znaty redaktor, nakładnik a knihikupc Marko Smoler swoje 70. narodniny. Je syn našoho wulkoho wótčinca J. A. Smolerja. Jako tutón wuznamjenja so z horjace lubosću k swojomu małomu narodei, ziednoćenei z njewobi

---

dale we swojej służbje zdźeržeć. Ty sy swoju winowatosć, dźěći ženje z wočow pušćić, kotraž dyrbješe tebi swjata być, jara hubjenje dopjelniła. Dźensa hišće wupłaću ći twoju mzdu a jutře dyrbiš hród wopušćić!“

Thekla płakaše a prošeše wo wodaco a hnadu. Praješe, zo jako khuda syrota njewě hdźe hić — zo chce so wot nětka polěpšić.

Knjeni pak praji: „To sy mi hižo wjacy razow slubiła a ženje słowo dźeržała. Njemóžu so wjacy na tebje spušćić. Je mi to jara ćežko, će prječ pósłać. Njemóžu pak swoje dźěći tebi k woli k stajnomu strachej wo žiwjenjo wustajić. Dźi a zadźerž so na twojej přichodnej służbje lěpje!“

Róża pak praji: „Dowolće mi, hnadna knjeni, zo słowo za Theklu zapołožu a njewzmiće mi to za złe! Maće cyle prawje, Thekla je jara wulku njekedźbnosć wobešła. Jeje lohkomyslnosć je wašu maćernu wutrobu do smjertnoho stracha stajiła a waše dźěćo bjez mała wo žiwjenjo přinjesła. Ale Thekla, kotraž sebi to prjedy wšitko tak njepřemysli, sebi zawěšće tutón hrózbny podawk spomjatkuje a ženje we swojim žiwjenju wjacy tak lohkomyslnje njejedna.

A je Thekla so jenož přešła? Njeje so też sprawnje prócowała swój brach zasy dobry činić? Njeje swěru sobu pomhała, kaž sće to sama widźała, samo swoje žiwjenjo na to zważiła, waše dźěćo wumóžić? A dyrbi so nětko jenož na jeje brach hladać a na jeje swernu pomoc ani njepomyslić? Chceće ju, kotraž je so při wumóženju vašoho dźesća woprawdźe swěrna wopokazała, bjez smilnosće zastorčić a płakajo wot tudy so dźělić dać?

Hladajće! Bóh je runje vašu prostwu wusłyšał; njezacpějće w samsnej hodźinje też prostwu tuteje syroty! Bóh je wam miłosć wopokazał, wopokažće ju też druhim! Bóh sam dźěn wšitkim želnosćiwym wodawa, kotřiž chcedźa so woprawdźe polěpšić; tak wodajće tola też wy! Bóh dawa wam rjanu přileżnosć, dźak, kotryž sće jomu dołžna, hnydom w skutku wopokazać — hdyž wy tutej hłubokozrudźenej syroće wodaće a ju zasy přiwozmnjeće.

Ach, kak smoj Thekla a ja so radowałoj nad zbožownym wumóženjom vašoho dźesća a kak smoj z wami z radosću płakałoj. Chceće wy, najzbožowniša mjez nami — runje ta być, kotraž dźensa přez swoju njesmilnosć jenu njezbožownu čini? Móžeće prjedy, hač su radostne sylzy na vašich licach wuskhnyłe, wbohej syroće sylzy hórkosćow wutłóčić? Ně, to njemóžeće, nadobna knjeni!

A wyše toho, štož mje nastupa, njepřiwozmnu tutu poskićenu službu. To bych za hrěch měła, jenu khudu syrotu ze służby wuhnać a swoje zbožo nad cuzym njezbožom twarić!“

(Přichodnje dale.)

mjezowanej woporniwosću a njesprócnej dźěławosću. Hižo jako młodźenc dyrbješe za nana, kiž w lěće 1880 po Ruskej pućowaše, zo by pjenjezy zběrał za naš „Serbski Dom“, přewzać redakciju „Serbskich Nowin“, kotrež tehdom hišće jako tydźenik wukhadźachu. Po nanowej smjerći w lěće 1880 *přeńdże też čišćeńnja a knihikupstwo na njoho.* Smolerjec čišćeńnja a knihikupstwo běštej hač krótko do wójny z jeničkim tajkim předewzaćom po cyłej našej serbskej Łužicy. — Też „Katolski Posoł“ čišćeše so hač do kupjenja Donnerhakec čišćeńnje wot tow. swj. Cyrilla a Methoda pola njoho, — a dokelž běše Smoleŕ też z redaktorom „Serbskich Nowin“ koncentrowaše so mjenje bóle cyłe naše kulturne a politiske naše dźěło pola njoho. A. M. Smoleŕ njeje jenož cyłu swoju wosobnosć do swojoho předewzaća położił, ale je też sam so cyle do służbow swojoho naroda stajił, tak zo so joho skutkowanjo w cyłym našim narodnym žiwjenju w poslednich lětdźesatkach wulcyšnje jewi. „Serbske Nowiny“ dobychu sebi po času wjele přećelow — nakładowaše dźěn we wójnskim času wjacy hač 8000, a to zawěsće wosebje tohodla, dokelž pisaše jich redaktor swětne a domjace podawki njestroniscy, prawdźiwje. W serbskim hibanju běše M. Smoleŕ sam, kiž prěni poda nastork, zo bychu so „Serbske Nowiny“ do dźenika přetworiłe a dokelž při tym spózna, zo mocy joho staroby dla k tajkomu předewzaću njedosahaju, předa čišćeńnju a knihikupstwo nětřišomu družstwu. Kajke je při tym wopory přinjesł, wosebje pjenježne, je jenož někotrym znate. Redakciju „Serbskich Nowin“ pak też dźensa hišće z rukow dał njeje, a je zawěsće z wulkim wuznanom za naš dźenik, zo na joho čole stoji wupruhowany, nazhonity redaktor. Politika, kotruž pisa, je demokratiska, narodna, słowjanska. We wójnje bu něšto króć sudniscy přesćěhowany, dokelž sebi zwaži, też woprawdźite położenja na frontach a domach swojomu čitarstwu rozpisać. Za prawo našoho naroda wustupuje khroble; dźaka za to drje ženje njeje hladał.

Jako nakładnik a knihikupc je wšomóžnje podpjerał, šulske časopisy, kotrychž so w joho čišćeńni z časami hač na 12 čišćachu, — a serbsku literaturu docyła. Při tym ženje swojoho dobytka njepytaše. Kak wjele zličbowanjow so jomu njezapłaćichu, to jenož wón sam wě — ale wo tym ženje njerěči. Jomu dźěše wo to, šulske pismowstwo spěchować. Dobytki wosebje na němskich šulskich knihach jomu tajku woporniwosć dowolichu. Zejlerjowe, Čišinskoho spisy a wjele druhich drje so ženje pola nas njebychu wudałe, hdy by Smoleŕ ličił kaž kóždy druhi nakładnik.

Smoleŕ je sebi też jako organisator zasłužby dobył. Jako student stoješe při koleby skhadźowanki. Ze swojej swójbu je skoro kóždu dalšu skhadźowanku wopytał. Skutkowaše sobu při założenju wjacorych serbskich towarstwow — na př. „towarstwa serbskich burow“. Wosebje pak je při předwójnskich wólbach do sakskoho sejma wulku rólu hrał. Wólbnu propagandu a organisaciju sam z wulkoho dźěła wjedźeše a jomu drje mamy so wosebje dźakować, zo mějachu do wójny dwejoch zastupjerjow w sejmje. Też k założenju Sokoła pola nas je dał nastork a je był dlěžši čas z joho starostu. Wón je stajnje po sokołskej zasadźe žiwy był: ani dobytka ani sławy, a z joho najhorcyšim přećom je stajnje był strowy duch w strowym ćěle.

To je jenož to najwažniše, štož je Smoleŕ za nas činił. Joho powaha njedowoli, zo so z tutymi skutkami wukhwaluje. Dźěło za narod ma za należnosć, kotraž so sama wot so rozemi. Kóždy, kiž budźe so z historiju našoho naroda w poslednich 50 lětach zaběrać, budźe přecy zasy spóznać sympatisku wosobu knj. Smolerja.

Serbski lud je na dźenju joho sydomdźesaćinow z hłubokej dźakownosću na njoho spominał. Budźe joho přecy k najlěpšim ze swojich synow ličić. Też Kat. Posoł přeje wosławjencej, zo by hišće dołho na wuznamnym swojim městnje skutkować mohł. Ad multos annos!

Na babyduškowym brjóžku žanych žórłow njepytaj!
Modlitwa sebi wutrobu žada.

Naš pokładnik

so da dźakować wšěm, kotřiž su „Posoł“ zapłaćili; tamnych, kotřiž to hač dotal zabychu — je jich tajkich na 400 wosobow — da należnje wo wurunanjo prosyć, zo by móhł lětne wotličenjo w prawym času dokonjeć.

Z cyrkwje a swěta.

Z Roma. Před krótkim zemrěty kardinal Bonzano jednaše z Ameriku dla wulkeje požčonki wot 40 milijonow lirow za Vatikan. Z tutym pjenjezom chce Swj. Stoł fary w južnej Italskej a na Sardiniskej kupje twarić. Jednanja so dale powjedu.

Wulki misijónski musej je nětko w Lateranskim palacu zaměšćeny. Wón wopřija 24 wulkich salow. Tuž drje je khětro wjele wjetši hač naš Serbski musej, kotryž ma ruma dosć w jenej žurli.

Za Regensburgsku diecezu je Swj. Wótc nowoho wjednika postajił a to swjećacoho biskopa dr. Michała Buchbergera. Wón běše hač dotal generalny vikar Mnichowskeje arcydiecezy. Prjedy běše znamjenity wučenc a hač do lěta 1908 z professorom w Regensburgu a Freisingu. Wón běše wudawał wulkoho cyrkwinskoho ručnoho lexika a bibliskich stawiznow za dźěći. Hač před krótkim běchu joho bibliske stawizny też w Sakskej zawjedźene.

Eichstättski biskop dr. Mergel swjećeše 9. hodownika swoje 80. narodniny. Wón je we swojej diecezy, kotruž wot lěta 1905 sem nawjeduje, jara lubowany.

Češcy katolikojo su sebi dobre stojnišćo w knježerstwje dobyli. Politiske strony, wosebje też socialni demokratojo so wo nich prócuja. Wjednik njewěriwcow Vojta Beneš je zwólniwy, kulturne wojowanje za njewěriwu šulu na pozdźiše časy wotstorčić, jeli bychu katolikojo zechcyli ze socialdemokratami zhromadne knježerstwo wutwarić.

Najwažniše dźěło za češkich katolikow je wutwarjenjo katolskoho hibanja. Dyrbi so centralizować, štož pak njebudźe přelohke. Češcy wjednicy pokazuja na přikład Němskeje. Němska katolska strona je w 40 lětnym bědźenju sebi wulkotnu frontu wutworiła a je na wšěch polach přikładna za druhe kraje. Štož su Němcy zamóhli, dyrbjeli tola też Češcy docpěc móc. Bóh žohnuj wšě prócowanja za swój lud zahorjenych horliwych mužow a wjednikow!

Wo wjele lěpše su wobstojnosće **w Pólskej.** Pólska je ryzy katolski kraj a ma derje zarjadowanu katolsku organizaciju. Wulki zjězd pólskich katolikow we Waršawje 1926 postaji zasady, po kotrychž měješe so katolske hibanjo zarjadować. Najdalše postupy je we tym nastupanju činiła Waršawska dieceza. Tu leži wjednistwo katolskoho hibanja w rukach jezuwitskoho wótca Pawjelskoho a inženěra Pjechoskoho. Wosebity dźenik „Polak-katolik“ służi jeničcy k přewjedźenju tutoho nadawka. Knjez kardinal Kakowski poda před krótkim namołwjenjo k założenju zwjazka katolskich spisowaćelow. Katolska liga zarjaduje rozwučowace kurzy a podawje wšě tu dźeržane rěče a přijate namjety přez čišć šěrokej zjawnosći. Lětsa nazymu je też Póznjanski knj. kardinal Hlond swojich fararjow a dušepastyrjow do Póznanja powołał k jenomu duchownomu kurzej. Tu rěčeše so wo farskich organizacijach w Němskej a Austriskej, w Francózskej a Americy; wo japoštolaće lajikow, wo nowočasnym dušepastyrstwje, wo zhromadnym dźěle mjez rjadownikami a swětnymi duchownymi, wo křesćanskej lubosći, wo wosadnych towarstwach, wo założenju towarstwowych domow, wo wobdźělenju fararja při hospodarskim žiwjenju swojeje fary, wo idealu dušepastyrja a podobnych thematach.

Wilnjanska dieceza ma „towarstwo za nutřkownu misiju pod škitom maćerje Božeje Ostrabramskeje.“ Tute zjednoćenjo prócuje so wo rozšěrjenjo a zhłubšenjo katolskeje wěry a wo wutupjenjo zmylnych nahladow we nabožinstwje. Wone wopřija jara wjele lajikow we sebi, kotřiž přez porjadne kurzy so stajnje we wěrje dale wuwučuja.

Tu khwilu wotdźeržuja so 4 tydźeńske kurzy za wjednikow młodostnych towarstwow wšěch pólskich diecezow w Lodźu. Wudawki njese sekretariat młodostnych towarstwow.

Drje najsylniši nastork dósta pólske katolske hibanjo přez wulkotny 4. mjezynarodny akademiski misijónski kongres w Póznjanju kónc septembra a započatk oktobra t. l. Po rozsudźe wobdźělnikow je tutón zjězd wšě předkhadźace (we Winje 1924, w Budapesće 1925 a w Litoměricach 1926) wo wjele potrjechił. Wón běše po powšitkownym předswědčenju wobdźělnikow drje najwjetša a najkrasniša manifestacija wěry našoho časa docyła. 20 biskopow z Pólskeje a ze susodnych krajow wobdawachu we krasnej pyše rjany wulki wołtař mócneje Póznjanskeje cyrkwje, hdźež so kongres wotewri. Hdyž kardinal Hlond ze swojim kapitlom do cyrkwje zastupi, postrowi joho mócne šumjenjo krasnych pišćelow a wulkotne a hordozne „Ecce sacerdos magnus". Hdyž poslednje zynki wot wšěch přitomnych spěwanoho hymna „Veni creator" wuklinčachu, zdaše so přitomnym, kaž bychu nowe swjatki za swětowu misiju cyrkwje zastupiłe. Posedźenja wotměwachu so we wulkej auli noweje university. Hačrunjež běchu na 2000 městnow připrawjenych, njenamakachu tola mnozy dla přewulkohonawala zastupa do žurle. Kongres wotewri biskop Nowowiejski (z Plocka) a přepoda wjednistwo un. prof. dr. Dembinskomu, kiž swoje zastojnstwo z njewšědnej wustojnosću wukonješe. Postrowjace narěče dźeržachu Primas kardinal Hlond, rektor university dr Gromachlicki, starost Wulkeje Pólskeje hrabja Bninski a mnozy zastupjerjo wukrajnych delegacijow. Hłownu narěč měješe francózski biskop Bandriellart wo wuwiću swětoweje misije.

Na prěnim za wuradźowanjo postajenym dnju rěčachu němski misijonar P. Freitag S. V. D., uni. prof. Likowski-Waršawy a pólski misijonar P. Kosibowicz S. J. a arcybiskop Guebriant, general Parizskoho seminara za misijony. Wječor běše přenjesenjo ćěła sławnoho kardinala Ledochowskoho do Póznańskeje kathedrale, wo kotrymž smy hižo rozprawjeli. Dopołdnja druhoho dnja dźeržeše kardinal Hlond wulke requiem za swojoho prjedownika a biskop Lisiecki z Katowicy rěčeše k zhromadźenomu ludej. Popołdnju napjelnješe so zasy žurla a biskop Okoniecki z Pełplina a P. Charles S. J. z belgiskoho Louvaina (Löwen) rěčeštaj wo tučasnym misijónstwje a wo poćahach mjez studentami a misijónstwje. Też na třećim dnju wotměwaše so mnoho přednoškow z erta wuwołanych rěčnikow. Wulkotna kaž wotewrjeńska běše też skónčna zhromadźizna. Wšě woršty pólskeje ludownosće běchu přitomne: duchowstwo, zemjanstwo a lud, prelatojo, wysocy oficěrojo, akademikojo a prosty lud: wšo dohromady a wšitcy přewzaći wot teje sameje lubosće k swjatej wěrje, zahorjeni a hotowi za swoju wěru přinjesć wšě wopory, kotrež sebi Bóh žada. Z rjanym dosłowom połne japoštołskeje zahorjenosće ze strony předsydy a ze zhromadnym biskopskim požohnowanjom wšěch přitomnych biskopow wuklinča błyšćaty kongres.

Pódla skhadźowachu so wosebite sekcije a zaběrachu so z misijónskimi prašenjemi wšelakowoho wobsaha. Też běchu pólske žónske zarjadowali jara bohaće wuhotowanu wustajeńcu rjanych ručnych dźěłow, wušiwanjow atd. za zaměry misijónstwa. Też běchu w hordym nowym hrodźe wuhotowali wulki banket za znamjenitych wopytowarjow kongresa. Wšě poskićene jědźe běchu žónske města Póznanja mjez sobu nahromadźiłe jako dar lubosće za hosći z dalokeje cuzby.

Tak je sebi katolska Pólska ze swojim kongresom přihotowała wulku česć a sławu před wšěmi tam zastupjenymi narodami katolskeje swětoweje cyrkwje.

Nowa **Čenstochowska** kathedrala njewopřija, kaž Posoł tydźenja zmylnje pisaše, 13 stow, tute też do Radworskeje cyrkwje du — ale 13 tysac wěriwych.

Přikładnje katolski kraj je też mała **Holandska**. To widźimy připadnje na zběrcy za towarstwo swj. Pětra. Tute stara so za wukubłanjo domorodnoho duchownstwa we misijónach. Towarstwo je loni na 8 milijonow lirow zwjedło. Najwjetši přinošk za towarstwo přinjese Holandska, mjenujcy $2^1/_2$ milijonow, za nim sćěhowaše Francózska z $1^3/_4$ milijonami, a potom Amerika 1 milijonom.

Španiska twari na wulkej narodnej cyrkwju k česći swjateje Therezije Wulkeje w swojej stolicy Madridźe. Cyrkej dóstanje krasne molowane wokna. Wone přinjesu wobrazy ze žiwjenja swj. Therezy a swjatoho Jana z křiža najnowišoho cyrkwinskoho wučerja. Wokna wěnuja wosobne swójby, kaž kral Alfons, wójwodojo Alba, Villavieja a druhe. Při cyrkwi natwari so klóštr Karmelitow a mjez cyrkwju a klóštrom wulka wěža k česći założerćy bosykarmelitkow, (swj. Therezy), hdźež budźa so paršonske dopomnjeńki na nju hromadźić a wustajeć.

Šaljapin njesmě w Ruskej žanoho wobsedźeństwa měć. Sławny ruski spěwar Šaljapin je w njepřećelstwje z ruskim sowjetom žiwy a tohodla jomu tutón też, hdźež so někak hodźi, napřeki dźěła. Je bóle wumělc dyžli někajki hewrjekar a sowjetej so njemodli jako Bohu. Wzali su jomu joho statok po wótcach zdźědźeny a su jomu jenož prawo dali, zo smě jón wužiwać. Ale kaž so zda, Šaljapin prosyć njebudźe.

Towarstwowy powěstnik.

Tow. kat. młodź. we Wotrowje wuhotuje nowe lěto swój VIII. założeński swjedźeń w Pančičanskim hosćencu, wobstejacy z dźiwadła a reji. Wšitcy Serbja so na njón přeprošuja. **Předsydstwo.**

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1927.

Ralbičanska wosada: Kk. 819.—822. z Ralbic: Kantor wyšši wučeŕ J. Šewčik, wyšši wučeŕ Pawoł Reiner, Mikławš Korjeńk, Mikł. Dubawa; 823.—827. z Konjec: Michał Bjedrich, Jurij Kral, Mikławš Čóška, Michał Rjelka, Jakub Hrjehoŕ; 828.—830. ze Šunowa: Pětr Kurjat, Marja Brojerowa, Mikł. Rachela (wonk.); 831. 832. z Koslowa: Pětr Wowčeŕk, Jan Handrik; 833.—835. z Nowoslic: Jurij Bjeńš, Michał Korjenk (12), Jakub Möller; 836. 837. z Łazka: Jurij Błažik, Pětr Šołta; 838. z Jitka: Michał Lorenc. **Kulowska wosada:** Kk. 839.—841. z Kulowa: Mikł. Paška, Mikł. Grofa, Madlena Šołćic; 842. z Němcow: Madlena Juro; 843. z Hóska: Jurij Korch; 844. z Koćiny: Madlena Jóršowa; 845. ze Salowa: Jurij Šołta (Rostowk); 846. 847. ze Sulšec: Michał Brězan (Jank), Michał Šwon; 848. z Kulowa: Khata Balantowa; 849. z Kulowca: Mikł. Handrijanc; 850. ze Salowa: Marja Kronsec; 851. z Prěčec: Jurij Šrama. **Njebjelčanska wosada:** 852. ze Serb. Pazlic: Jan Dźisławk; 853.—856 z Njebjelčic: cyrkw. wučeŕ Jan Renaŕ, wučeŕ Filip Jakubaš, Michał Hanski, Jurij Wawrij. **Różeńćanski wotrjad:** 857. 858. z Pěskec: Pawoł Ryćerja, Pětr Brückner; 859. z Różanta: Jakub Čornak; 860. 861. ze Sernjan: Hana Čornakec, Jurij Mikliča; 862. 863. z Hatow: Pawoł Lipert, Jurij Hicka; 864. z Noweje Wjeski: Jan Brojeŕ; 865. 866. z Dobrošec: Marja Čepicowa, Jurij Šołta; 867. ze Smjerdźaceje: Pětr Wjeńk; 868. z Tŕoch Khěžow: Jakub Khěžka. **Khrósćanska wosada:** 869. 870. z Khrósćic: Mikł. Kral, Handrij Wićaz; 871. 872 z Hórkow: Mikł. Hicka, Jurij Paška; 873 874. ze Zejic: Jakub Špitank, Hana Kučankowa; 875. z Jaseńcy: Jakub Lipič; 876. z Wudworja: Michał Lipič. — 877. 878. z Budyšina: Michał Kubica, Jan Winaŕ; 879. ze Zdźěrje: Mikł. Khilan; 880. z Khrósćic: B. W.

Sobustawy na lěto 1926.

Čo. 1137.: J. K. z N.

K Božomu dźěsću a wjele zboža k nowomu lětu 1928:

Kk.: Adm. P. Romuald z Różanta 3 hr.; Jakub Mjechela z Budyšina 5 hr.; Michał Kubica z Budyšina 1 hr.; Hana Cyžec z Kluča 3 hr.; kubleŕ Jan Młynk z Ćemjerc 3 hr.; šulski wjednik Michał Wjerab we Budyšinje 5 hr.; wóčny lěkaŕ dr. Rězak w Budyšinje 10 hr.

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach 19. decembra 1927.

Woły: 101. 1) Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět 58—62 hr. 2) Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene 50—56 hr. 3) Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše 40—45. 4) Mjenje picowane wšěch starobow 35—38. 5) Mjasne — . 6) Husumske z pastwy — . **Byki**: 251. 1) Połnomjasne, dorosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće 58—63. 2) Połnomjasne młódše 48—55. 3) Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše 41—47. 4) Špatne — . **Jałojcy a kruwy**: 322. 1) Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće 50—52. 2) Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět 59—62. 3) Starše wukorm. kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy 40—44. 4) Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy 43—53. 5) Mjenje a špatnje picowane 30—34. Husumske z pastwy 22—26. **Čelata**: 1384.

1) Najlěpše wukormjene 85—90. 2) Mjenje wukormjene a tajke wot cyca 79—84. 3) Špatne 70—77. **Wowcy:** 532. 1. Młódše a starše wukormjene 62—67 2) Starše wukormjene 52—60. 3) Mjenje wukormjene (Märzschafe) 45—48. 4) 37—43. **Swinje:** 5144. 1) Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½lět stare 61—63. 2) Wukormjene 58—60. 3) Mjasne 54—56. 4) Špatne 52—53. 5) Rancy a kunrdosy 50—54. 7) — . 8) — .

22. decembra 1927.

Ćelata (980): 2) 88—93. 3) 80—86. 4) 70—78. 5) — . 6) — .
Swinje (460): (přez 300 pt.) 1) 61—63. 2) (240—300) 58—60. 3) (200—240) 54—56. 4) (160—200) 52—53. 5) — . 6) — . 7) 50—54.

Towarstwo katolskich młodźencow we Wotrowje

wuhotuje **njedźelu Nowe lěto** wječor w 7 hodź. w Pančičanskim hosćencu swój

VIII. założeński swjedźeń

wobstojacy z dźiwadła a reji.

Wšitcy Serbja z blizka a z daloka so na njón wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Maćica Serbska w Budyšinje

Hodowna zhromadźizna

budźe **srjedu 28. hodownika** pop. ½3 hodźin.

Přednoškaj:

1. knjez kantor Symank: Najstarše pomniki serbskeje rěče;
2. knjez wučeŕ Nawka: Serbski stil.

Wječor ½8 hodź. **hodowna zabawa** w sali Serbskoho Domu.

Wšitke sobustawy a přećeljo so należnje přeprošuja.

Derje přihodne

trodle

za serbske nahłowjace a wokołošijace rubiška dóstanjeće jenož pola

Cyžoweje rodź. Suchec

w Budyšinje na sewjernej drózy (Nordstraße) čisło 9II.

Krajan 1928

je dóstać pola našich dowěrnikow za **75** pj., z přinjesenjom domoj **85** pj.

Serbska kofejownja

w Serbskim Domje

poruča swój

wubjerny kofej, piwo a wino

kaž tež wšě dobre přikuski

Wšitcy Serbjo so tam zetkuja

Z počesćowanjom **Jan Hajnca**

Vogtlandske gardiny,
vitražowe tkaniny meter **40** pj., mužace košle . . . **2,50** hr., wósk. přikrywy, krasne mustry, sofowe přikrywy, dołhe, **2,50** hr., gumijowe podłožki . . **50** pj. jupki **40** pj., powijace zahłwćki.

J. Erler w Budyšinje

Zwonkowna lawska hasa 10.

Konjace nožicy

česaki za nožicy

toči swědomiće

J. Hampel

Kotołska hasa 11.

W Budyšinje zetkamy so

w kofejowni Lehmann

na Serbskej drózy 8.

Najsłódniše konditorske pjecwa

Wosebitosć: Torty jako dar při wšitkich składnosćach.

Wšědnje popołdnju a wječor koncert.

Drježdźanska drastownja

w Budyšinje, při mjasowych hětkach 5.

Najtuńše kupne žórło za mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu.

Wupjerki najlěpšeje kajkosće, **žerdkowy plat, ložowy damast, ruby** wulki wubjerk - - jara tunjo

K. Erler w Budyšinje, na Žitnych wikach znapřeča „Złoteje Hwězdy".

Knihiwjazarnja Gersdorf

w Kamjencu

(prjedy Budyšska dróha)

wobkhód nětko: Połčniska dróha 6

w blizkosći Cwingeroweje dróhi a Kamjencskeje banki.

Serbska ludowa banka w Budyšinje

Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu

Agentury: **w Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka,**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanka,**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli).

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy zapołožować na knižku a zběhać po potrěbnosći.

Zadanja pjenjezy ze 5—8½ procentami

Telefon 3506 a 3507.

Hodowna přiłoha „Kat. Posoła“

W Budyšinje, 24. decembra 1927.

Hody 1927.

Boža lubosć k zemi stupa,
Ćmowa khmura do hłubin so helskich wala.
Ćopły Boži wětřik do srjedź zymy duwa,
Na zemi so wohnje swjate k njebju pala.

Bože dźěćo k zemi khwata,
Hdźež so bratrow hida Khajnska wari,
Tam, hdźež přeradnistwo Judašowe łaka,
Tam, hdźež zajědmjena duša w posměwku so pari,
Hdźež so nahota bjez płašća njehańbita wodźi,
Tam, hdźež nadutosć a nabramnosć so wědnje rodźi.

Božo Wšohomócny, přikhadźeš nas khłostać?
Kraj naš, a naš statok, našu krew, naš hrěch?
Zabyty wot nakormjenych, sytych brjuchow,
Hanjeny wot bjezbóžnikow, khrobłych duchow,
Šwikany wot mjasotnikow nahoh' pasma,
Překłóty wot přeradnikow jědojtoho djasna.

Abo přikhadźeš, nam wodać?
Chceš so cyły z lubosće nam hrěšnym podać?
Budź nam powitany, budź nam wokošeny!
Lud naš serbski k nohomaj Ći leži,
Wina hrěchow dźens jom' dušu ćeži.
Swjaty slub njech stary dźens je wobnowjeny!
Lud naš serbski dźens Ći nowe wěncy wije,
W swojich mjezach trón Ći nowy twari,
Lud Ći serbski krónu nowu z ryzy złotoh' lije.

Njezabudź na nas — nas njezahuš,
Njeznič, štož je słabe mjez nami!
W sprawnym hněwje na hłowu nam njepostup,
Před smjerću nas škitaj a budź z nami!

Swojej' Bóžskej' maćerje dla —
Přelutuj nas, Božo wěčny, we žłobiku.
Nowu krónu plećemy ji we Róženće našim,
Dobrej' Rady maćeri sej wuskoržimy nuzu wšitku,
W dowěrje ji lubimy wšu ćěsnosć w kraju našim.

Našich dźěćatkow dla, njewinatkow,
Kotrež zwoblekane su do běłych křestničkow,
Njekhłostaj nas womazanzch hrěšnikow!

Našich čistych knježnow dla — so smil!
W lilijowych drastach duše čiste noša,
Z wěncom rućanym za Jehnjom Božim kroča,
Joho njewěsty po puću ćežkim tysac mil.

Serbskich maćerjow dla — kotrež poswjećuja
Swoje dźěła z paćerjom — wšě dny a nocy,
Kotrež k wop'ru noša ćěła — duše strowe mocy,
Służownicy Bože — puć k njom' pokazuja.

Swěrnych młodźencow dla, kotřiž krući kroča
Puć, kiž k Tebi, Kralo Boži, wjedźe,
Přiboham so njekłonjo, po swěta rjedźe,
Ličko zawjedniske kóžde wot so storča.

Krutych serbskich muži dla — so smiluj, Božo,
Kotřiž wjednicy su dobri k Tebi,
Kotrychž nadawk měšniski na wěčne debi,
Zo so staraja wo swojich wěčne zbožo.
Kotřiž z pjasću serbskej — z dušu sprawnej
Zakituja prawo narodnosće starosławnej',
Kiž su jako hobry Tebje, Wěčny, zastup'wali,
Hdyž su cuzy česć Ći swjatu brali.

\+ + +

Hlej nas, Jězu — w žłobju — swjaty!
Słyš naš paćef — z wutroby Ći daty:
K nohomaj Ći narod serbski kleči,
Njedaj, zo so złósć nad nami wjeći!
Swoje wóčko přiwobroć nam miłe,
Smilenjo budź Twoje ludej serbskom' stajnje žiwe!

J. Nowak.

Mały Jakub.

(Hodowne powědańčko).

Ćma běše hižo na małych hasach małoho městačka. Na prawym boku pozběhowaše so mała cyrkwička. Hwězdy počachu so zybolić a zhladowachu na błyšćaty sněh a na ludźi, kotřiž ze swojoho dźěła domoj do ćopłeje jstwy khwatachu.

Mały Jakub njeměješe žaneje ćopłeje jstwički a žanoho přećelnoho domčka. Mać běchu wčora won na pohrjebnišćo donjesli a muž, kotryž běše sebi wopušćene dźěćo sobu wzał, běše tak nimoměry hruby a njepřećelski přećiwo njomu, zo běše junu dźěćo w bojosći ćekło do zymneje sněhoweje nocy. Jenož preč — preč wot tutoho wopiłca, na ničo druhe sebi při sebi njepomysli. Přecy dale běžeše we swojich roztorhanych črijach a w ćeńkej drasćičcy. Hasu po hasy přeběža, w bojosći, zo móhli joho sćěhować. Skónčnje wosta stojo — wokolina bě jomu njeznata, třepotaše přez bojosć a zymu — a nadobo přińdźe jomu hrózbna wopušćenosć a prašenjo na mysličku:

„A hdźe nětko?“ A mučny sydny so wbohi wopušćeny na ławku, njemóžeše wjacy dale a poča hórko płakać.

Wšitke horjo a hubjenstwo poslednjoho časa přińdźe jomu na mysle, nuza, khorosć, maćerna smjerć, ale też jeje poslednje słowa: „Lubše dźěćo, dźerž so k swojomu lubomu Bohu. Modli so stajnje k bóžskomu přećelej dźěći we wšitkich strachach žiwjenja.“

Hnydom też stykny swojej małej zmjerzłej ručcy a prošeše z cyłeje wutroby:

„O ty mój najlubši Jězusko, pój a pomhaj mi.“ Potom zepře swoju hłowčku do swojich módrych zmjerzłych ručkow a čakaše, dóniž njepřińdźe luby Jězusk po njoho.

Kak dołho běše tu tak sedźał, to drje sam njewědźeše, stany hnydom, hdyž začu na swojej hłowje ćopłu ruku. Běše joho mać tola zasy přišła? Jakub pohlada horje. Što to?

Před nim stoješe zróstny wulki muž w brunej drasće a wokoło běły powjaz. Hač Jakub to też wšitko widźeše? Joho čerwjenej wupłakanej wóčcy hladaštej jenož na joho miłe a dobroćiwe wobličo, a hdyž běše so tak daloko zhrabał, zo móžeše słowčko prajić, wopraša so:

„Sy ty tón mój luby Jězusk, sy ty po mnje přišoł, zo by mje mojej maćeri donjesł?“

Bratr Alexius běše bórzy za tym přišoł, koho před sobu ma a też mały Jakub bórzy spózna, zo bě tutoho wulkoho muža luby Jězus pósłał, zo by jomu pomhał. Tutón wječor wusny mały Jakub za dołhi, dołhi čas zaso k prěnjomu razej junu bjez sylzow. Přińdźe nětko do wustawa, hdźež běchu telko druhich hólcow a holcow a lute dobre maćerje — hdźež też Jězus-dźěćatko bórzy přińdźe a krasny hodowny štom a wjele druhich rjanych darow sobu přinjese. Někotre dny pozdźišo snadź wokoło šěsćdźesać dźěći na Bože dźěćo čakaja, hač přecy hišće njezaklinka. A hlej, — durje so wočinja, a dwaj wysokej štomaj hač do wjercha, z krasnymi wěcami napowěšanej tam stojitej. Cuni hłós dawa so słyšeć. Je to woprawdźe sotra Angela? Njejsu to jandźelowje?

O Jězu mólički. Kak luby sy ty mi!
O spokoj moju dušu, z twojeju miłosću,
A daj mi twoju hnadu, też wolu posłušnu;
O ćehń mje za sobu!

„Tu leži wón, lube dźěći.“

„Haj, haj, tu leži woprawdźe! Srjedź tutych dweju štomow stoji žłobjo a z njoho posměwkuje so na swojich małych towaršow, tute njebjeske dźěćo — tak z lubosću — ach z tak čistej lubosću.

Tu kleča wšitcy w dźěsćowskej dźakownosći před Jězus-dźěćatkom.

Jenož jedyn stupi so cyle blizko při žłobjatku — mały Jakub. —

Sylzy zybola so w joho wóčkomaj — ale tutón raz radostne sylzy — kak Jězusk jomu přikiwa — kak so tola na njoho posměwkuje — hač smě sebi zwažić? Haj — wón dyrbi — njemóže to jdocyła hinak — a we bližšim wokomiku wokoši Jězus-dźěćatko we žłobjatku. Dźak małeje syroty. Hdyž Jakub zaso horje pohlada, běchu tamne hižo wšitke na swojich městnach wokoło blida. Běše to krasnosć. Pětr bije na swój bubon, Herta powija swoju popku, kotraž móže też spać, Michał sedłuje swojoho šumela. O kak je tola Jězus-dźěćatko tak dobre — Jakub ma hižo na hladanju dosć, ale sotra Angela dowjedźe też joho na joho městno — skhowana zady štoma čaka na njoho překwapjeńka wot Jězus-dźěćatka. —

„O tu sy ty?“ klinči nadobo přez salu a tak dźěsćowscy a zbožownje, zo Herta skoro swoju popku pušći — wšitke woči hladaja do rózka, hdźež stoji Boži narod — tam stoji tutón samsny muž, kotryž bě před někotrymi dnjami přiwjedł małoho Jakuba a kotryž chcyše dźensa swjećić z nimi hodowne wjeselo. Dźerži w rukach swojoho luboho małoho přećela, kotromuž chce być nan a mać. Zbožownje pyta Jakub po tym jězdźić ze swojej nowej železnicu — wšitko je tak rjane — ale — tu čuje Jakub: lubosć je tola to najwjetše a najrjeńše, tuta wulka lubosć, kotruž je přinjesło Jězus-dźěćatko same na tutu zymnu zemju.

Bratr Alexius pak dźěše zbožowny do ćicheje kapałki, zo by so rozmołwjał z běthlehemskim dźěćatkom. Čuje so tak zbožowny — tak nimo měry zbožowny a kaž lubozny hodowny spěw klinči přez joho wutrobu.

Lubosć je tola to najwjetše a najrjeńše. — Lubować chcemy — o lubować wšitcy bethlehemske dźěćatko.

Hdyž pak Jakub dźensa wječor bratrej Alexijej „dobru nóc“ přeješe, praji jomu cyle mjelčo: „Pozdź šo budu też tajki rjadnik a potom hromadźu tu wšitke dźěći.“ —

Kak Jězusdźěćatko swěrnu dźěsćowsku dowěru mytuje.

W hrodźe W. w Jendźelskej knježeše wulka zrudoba. Jenička dźowčička bohatoho hrabje bě wumrěła. Bjeztróštna mać płakaše njepřestawajcy pře swojoho lubuška. Ale wšě te horce sylzy njezamóchu jeje dźěćo k žiwjenju wróćić. Mała hołčka leżeše hižo někotre dny w khłódnym rowje, a hišće přecy njezasta mać płakać. Podarmo běchu wšitke tróštowace słowa jeje mandźelskoho; podarmo spytachu ju jeje synojo změrować. Hrabinka njeměješe za ničo wjacy zajima. Z kóždym dnjom bu blědyša a mocy jej widźomnje woteběrachu; hrožeše strach, zo skhorje.

Jenoho dnja prošeše ju jeje mandźelski, zo by z nim sobu jěła. Bórzy jědźeše wóz přez krajinu, ze sněhom wodźetu. Kak krasny błyšćaty běše sněh z tysacami a tysacami zybolatymi hwězkami na štomach a kěrkach! Čerstwy, čisty powětr a napohlad krasneje wokoliny wočerstwi też hrabincynu khoru wutrobu; njepłakaše wjacy; jeje wupłakanej wóčcy so zasy rozjasnišej.

Běštaj hač do města dócpěłoj. Kajki rozdźěl mjez ćichej wobkuzłacej rjanosću lěsa, kotruž běchu přejěli; jenož tu a tam wohlada wóčko mały běły bleček, hewak běchu jenož widźeć mazane łuže. Ludźo khwatachu njewustawajcy tu a tam, wozy, omnibusy, awta, elektriske wozy jězdźachu bjez přetorhnjenja. Ně, to njeje ničo za khoru wutrobu. Hrabinka začini swojej woči, zo njeby ničo wot tutoje mjerwjeńcy widźała.

Nadobo wóz zasta před ćežko nakładźenym wozom, kotrohož konje běchu padnyłe; tak drohu zahačichu. Tu dohlada so hrabinka na mału holčku, kotraž před wobkhodom stoješe. Přez jeje roztorhanu drasćičku duješe hruby decemberski wětřik, włosy wisachu jej přez błede čoło a přikrywachu z dźěła jeje wot zymy módro-čerwjene wobličo. Jeje błědej hubje šeptaštej mjelčo.

Napohlad khudeje holčki zarězny so hrabincy do wutroby kaž z nožom. Prošeše swojoho mandźelskoho, zo by hišće khwilku wočaknył. Potom wuleze z woza a dźěše k holčcy.

„Što činiš tudy, dźěćo?“ wopraša so z miłym hłosom.

„Prošu Jězusdźěćatko wo črije, přetož moja mać je jara khora a njemóže mi žane kupić“, wotmołwi holčka.

Tu pytny hrabinka mały Boži narodk we wukładnym woknje.

Hłuboko hnuta wza holčku za ručku a dźěše z njej do pódlanskoho hosćenca. Tu da pinčnicy někotre pjenjezy a praji: „Prošu, kupće w pódlanskim wobkhodźe za tutu holčku dobre črije a nohajcy.“ Potom prošeše wo subobjo z ćopłej wodu, sadźi dźěćo na stólc a wumy jomu mazane, na poł zmjerzłe nohi. Hosćencarka běše mjez tym ćopłu drastu přinjesła. Mjelčo a bojazliwje hladaše holčka na hrabinku. Hdyž pak běše potom w ćopłych nohajcach a črijach, běše jej tak rjenje ćopło. Potom pak wopraša so strachoćiwje: „Sy ty ta luba mać Boža?“

„Ně, moje lube dźěćo“, wotmołwi hrabinka, kotrejež wóčcy běštej mokrej, „ale sym jeje służownica.“

„O, potom prošu, praj jej, dźakuju so lubomu Jězuskej z cyłeje wutroby. A nětko dyrbi tak dobry być a też moju maćerku zasy wustrowić.“

„Je twoja mać khora?“

„Haj, a tak jara, zo njemóže docyła wjacy stanyć.“

„Hdźe dha wy bydliće?“

„Na křižnej hasy čisło 4, wysoko horjeka.“

„Tak chcemy hić twoju mać wopytać a pohladać, hač móžemy jej pomhać.“

Hrabinka wza holčku za ruku a dźěše z njej k wozej. Jeje mandźelski njewěrješe swojimaj wočomaj, hdyž jeje prjedy tak struchłe a błěde wobličo cyle žiwe wohlada.

„Franco“, praji hrabinka, „mać tuteje holčki je khora; bydli na křižnej hasy čisło 4; a dokelž my runje tam nimo jědźemy, mi ty zawěsće tute wjesełe sčiniš, zo jej dźěćo sama wróću.“

Hrabja, kotryž běše wulcy zwjeseleny nad přeměnjenjom swojeje mandźelskeje, rady do toho zwoli.

Mała Hilža njewědźeše, što so z njej stawa, hdyž ju do awta sadźichu a tute spěšnje kaž błysk jědźeše. Před jeje bydlenjom wóz zasta. Holčka wjedźeše knjeni wjele skhodow horje do nizkeje komorki pod třěchu, hdźež na khudym lěhwje na smjerć khora mać leżeše. Khora hladaše na cuzu žónsku, hdyž tuta zastupi, kotraž dźěćo za ruku wjedźeše. Mała Hilža běžeše wjesele k maćeri a ćehnješe hrabinku sobu.

„Maćerka, ja sym Jězusdźěćatko wo črije prosyła, a nětko je mać Boža pósłała swoju służownicu; tule wona je. O maćerka, wona je tak luba a tak dobra runje kaž ty, moja luba maći. Hladaj jenož, što wšitko sym dóstała!“

Mučny posměwk rozjasni na wokomik wuskhnyte wobličo ćerpjaceje. Z poslednimi mocami poskići hrabincy ruku. Chcyše rěčeć, ale surowy kašel jej to haćeše. „Prošu — měšnika“, šeptaše khora ze słabym hłosom, „mrěju“.

Khwatajcy napisa nadobna knjeni někotre rynčki a pósła holčku dele k hrabi. Za dźesać mjeńšinow tu měšnik běše.

Hrabinka běše mjez tym wšitko přihotowała, tak derje hač to zamóžeše. Hilžka jej při tym pomhaše.

Khora dósta w přitomnosći hrabje a hrabinki poslednju pućnu cyrobu. Běše najwjetši čas był; přetož lědma štwórć hodźiny běše měšnik wotešoł, bědźeše so khora hižo ze smjerću. Z njewuprajnje bolostnym wóčkom pohlada na swoje dźěćo. Hrabinka pak praji: „Chcu nětko jeje mać być.“

Tu rozjasni so jeje smjerć-błěde wobličo. „Jězuso, w tebi wumru“, zdychny hišće — a běše wućerpiła.

Hilža spózna, najebać jeje młodosće, zo je mać šła nětko na přecy wot njeje, a płakaše hórke sylzy. Hrabinka,

kotraž měješe mału holčku lubo, tróštowaše ju: „Lube Jězusdźěćatko je twoju khoru maćerku k sebi wzało — horje do njebjes. Tam ma so maćerka derje; nětko njetrjeba wjacy ćerpjeć, ale modli so za tebje a stražuje nad tobu, zo by też ty junu přišła k njej horje do njebjes. Lubozne Jězusdźěćatko je mje sem pósłało, zo ty njeby trjebała sama być. Wot nětka chcu być ja twoja mać. A też luboho nana zasy dóstanješ. Nicwěrno, nětko njebudźeš wjacy zrudna, zo je maćerka wumrěła?“

Dowěrliwje wobja Hilžka swoju nowu mać. Hłuboko hnuty hladaše hrabja na njeju. Hrabinka pak wza mału Hilžku za ručku a praji so k swojomu mandźelskomu wobroćejo: „Štóž jene tajke dźěćo w mojim mjenje přijima, mje přijima.“

„A“, doda hrabja, „štož sće najmjeńšomu z mojich bratrow činili, to sće mi činili. Herta, Bohu dźak, mamoj zasy dźowčičku a chcemoj ju wobaj měć jenak lubo.“

Za mału Hilžu započa so cyle nowe žiwjenjo, połne zboża a radosće, a Hilža bu radosć swojeju staršeju.

Krajan tu je.

(Piše kritiski wuj.)

Krajenjo, naš „Krajan“ tu je! Do swojoho jedynašěsćdźesatoho lěta je so k lětušomu zběhnył. Knjez redaktor, luby mój młody přećel, je sebi moju maličkosć za kritiskoho wuja wuprosył — za naš „Katolski Posoł“. Kritiku pisać, to je wam kritiska wěc. Čohodla to? Swariš-li, skazyš

sebi přećelstwo. Khwališ-li jenož, njejsy kritikus sprawny. Prajiš słowčko tak abo hinak, rjeknu ći zaso, to je subjektivny nahlad. Komu móžeš wutrjechić prawje? Na swěće nikomu, njewěrno? —

Derje, tuž mamy jeničcy sprawny namjet: Hnydom wzmiće sebi wšitcy katolscy Serbio swojoho staroswěrnoho přećela „Krajana“ pod pažu. Dowjedźće sebi joho k Božomu dźěsću nutř do swojich statokow a nětko pohladajmy jomu swěru do wutroby!

Prěnje kritiske prašeńčko: Luby, złoty krajano, hdźe sy lětsa tak dołho tčał? ? ? Dźiw, zo sej hody přespał njejsy, wujo! Susodźic Michl je mjez tym dawno po Serbach swoje němske protyki wotbył! Tón so Ći prawje směje, zo sy so takle zakomdźił! Twoja wotmołwa budź słubjenjo: K lětu přińdu w prawym času. Hnydom na prěnju kermušu w Serbach. A ta je w Budyšinje we septembru, a nic tři dny do prěnjoho sněha!

My mjenujcy ze žadosću na Tebje čakachmy! —

Nětko pohladajmy Ći raz do wočow! To so pisani kaž loni a tajki so nam lubiš! Serbje Słowjan a pisankojtu drasćičku lubuje. Druhe kritiske prašeńčko: Štož so na zwjeršnym kabaćiku hodźi, to dyrbi też z nutřka so přihodźeć. Nimaš dha ani jeničkoho barbojtoho swjećeća za swojich dobrych přećelow? Abo pisany wobraz, někajki rjany? W tym je bratr Předźenak šćedriši, bych rjekł. Tón Serbam wobradźa hnydom dwaj. Njeje mištr Ludwig Kuba też Tebi přistupny? — Spytaj raz k lětu nas z pisanym swjećećom abo wobrazom zwjeselić!

Protyčny dźěl je zawěsće pilnje a horliwje zestajany; wšitko je dobre, jenož te wobrazki pódla mjena měsacow su wotklepane a wohidne. Snadź by naš młody mištr Měrćin Nowak też za Tebje narodne motivy zhotowił. Khiba druhi słowjanski molef! Něšto nowe, něšto rjane do tych woknješkow nutř! — A zo nam wjedro njeskazyš, budź prošeny!

Powšitkownje su wobrazy a wobrazki derje wolene: su wšelakore, bibliske a swětne, zmysłapołne a pozběhowace, rozradowace a jimace, dokelž su ze žiwjenja wzate. Přede wšěm rysowanja Ludwika Richtera, kiž je k Schillerowej basni „Pěseń wo zwonu“ zhotowił. Jenož tón „Märchen“ a „Kinder-Carneval“ „njeposujo“, wujo, do serbskoho raja dźěćatstwa. „Krajan“ je dobry Serb. Z tajkimi basničkami njech sebi wowka do Němcow dźe, hewak nam ći praja, zo my žanych serbskich basničkow nimamy. Słyšał to hižo sym — a to wot jenoho duchownoho, kiž serbske dźěći rozwučuje. A prošu, nic jenož někajke krótke podpismo, abo docyła žane, ale małe rozpominanjo ke kóždomu: traš pódla, kaž pola „Jězus dobry pastyř“, abo cyle naposledku..

Snadź mohło něšto wjacy stronkow teksta być, snadź też wjacy nawěštkow, zo by so pisany wobraz abo barbojte swjeco wupłaćiło, a bóle wubrane wobrazki słowjanskoho abo wosebje serbskoho razu z narodnoho žiwjenja.

A z tym přińdźemy na Twoju khwalbu, mój drohi Krajano! Rjanu kermušu sy nam wuhotował ze swojim „Rozhladuj so!“ Radlubje tu bjesadu sobu činimy a tak wšitko wot serbskich ćetow a wujow sobu zhonimy, što je so w Serbach stało za jene cyłe lěto. Na wobrazach widźimy našu złotu młodosć w Różeńće a Błótach, naš serbski seminar w Prazy — tón njezapomnity, a tón cuzy w Serbach my njewidźimy, ale jenož kapału w Smochćicach. Radujemy so na přećelnych wobličach našich duchownych knježich jubilarow: fararja Šewčika, fararja Delana a fararja Knježka — toho poslednišoho knjeza pak bychmy w trochu wjetšim rozměru widźeć móhli! Też wosokodost. jubilara dr. P. Desiderija Löbmanna sebi ważimy. Dopomina nas tola na tak miłoho njebohićičkoho P. Alexandra Hitschfelda. A tón luby naš knjez farař Jurij Libš! Wšitke te wobliča nas tak přećelnje strowja. Jich wótčinske žiwjenjo, z wustojnym pjerom wopisane, nas natwarja a k sćěhowanju pohonja. Naše duše pak zraduja so z toho jubileja, kiž k lětu w Różeńće zakćěje — na hnadownym městnje našoho katolskoho Serbowstwa, hdźež nas wutrobnje přeprošuje swěrny stražowař swjatnicy P. Romuald. Do Różanta je hesło kóždoho katolsho Serba, — do Różanta na zjězd serbskich katolikow 8. póžnjeńca 1928.

A miły duchowny wobraz našoho swj. wótca Pia XI. rysuje nam tak rjenje knjez farař Šewčik, wuzběhujo z dorazom, zo su katolscy Serbjo jomu w lubosći a swěrje jako joho najswěrniše wowcki přikhileni a posłušni.

W tutym zmysłu je jim też droha a swjata wěc „Cyrkwinska unija a „Japoštołstwo ss. Cyrilla a Methoda, wo kotrymž nas z krótka ale jadriwje powučuje naš swěrny podawař cyrkwinskich powěsćow a sobudźěłaćeř Krajana, knjez direktor Michał Wjerab. Kóždy katolski Serb dyrbi za japoštołstwo słowjanskeju swjateju sam zahorjeny japoštoł być.

Z našich wosadow widźimy Radwoř zastupjeny, kiž ma wulcy zajimawe stawizny swojeje šule wopisane wot staroznatoho a přecy rad čitanoho stawiznarja a pućowarja knj. fararja Nowaka-Neandra. Tajku historiju našich serbskich šulow a serbskoho šulstwa napisać, by jara dźakowne a hódne thema było, po prawom z nadawkom zjednoćeństwa serbskich wučerjow. Přećeljo, do dźěła!

Někotre parle poskića nam Krajan ze swojimi basnjemi, něšto wjacy njeby škodźało: smy my tak khudźi na wučownikach našoho pěsnjeńskoho mištra Ćišinskoho?

A skónčnje zabawny dźěl. Najbóle lubi so wězo žortna stawiznička našoho sławnoho humoristy M. Bjedricha-Radlubina. Jadriwosć serbskeje rěče wokřewja. Bohudźak, zo so naš sławny Radlubin zasy słyšeć da. Njerad bychmy joho spisowaćelsku wustojnosć parowali! Vivant sequentes! Witamy swěrnu Serbowku M. Wićazowu a dra. M. Krječmara też lětsa zasy mjez sobupřinošowacymi a radźi budźemy jeju zawěsće krasnej powědančcy z wulkim zajimom čitać. —

A tak, mój luby serbski Krajano, měj dźak za Twoju prócu a dźěło a pilnosć a swěru, z kotrejž z nowym lětnikom do našich katolskich Serbow přikhadźeš. Njech kóždy serbski statok Ći přećelnu hospodu poskići! A k lětu njeskomdź mi Budyšsku kermušu!

